ספר

שאלות ותשובות

בית שערים

חלק יורה דעה

כרך א'

מאת הגאון האדיר, שר התורה, מאור הגולה

רבינו **עמרם בלום** זצוקלה"ה

שרת בקודש בק"ק אלמאשד, מאדע, חוסט ובסוף ימיו בק"ק ב' אויפאלו, ושם מנו"כ

נדפס כעת פעם שלישית בתכלית ההידור והיופי

בהוספת חלק שלישי מכתבי יד — ומבוא לתולדות המחבר

ועליהם נוספו

קונטרס משנת העמרמי

מאת כ"ק מרן הגאון

רבי מנשה הקטן שליט"א

גאב"ד אונגוואר ור"י בית שערים בעל "המשנה הלכות"

נכד רבינו המחבר

ועוד הוספות רבות כמבואר מעבר לדף

הובא לביה"ד ע"י הרה"ג ר' צבי האגער שליט"א נכד המחבר

בהוצאת

מכון משנה הלכות גדולות

שנת תשס"א לפ"ק

Published by

Mishne Halachoth Gedoloth Institute

Under the leadership of
Rabbi Menashe Klein
of Ungvar
Dean of Yeshiva Beth Shearim
1578 53rd Street
Brooklyn, NY 11219

❖

לרכוש ספר זה או תקליטור תורני של כל הספרים
עם תוכנית חיפוש ובתבנית צילום, להתקשר:

To purchase printed copies of this volume or a Compact Disk containing all the volumes in searchable text files & PDF format, contact:

Toll Free (888) 498-8642 **ארה"ב**
New York (718) 851-0806 **ניו יורק**
Israel (02) 587-0613 **ארץ ישראל**
MishnaHalachos@mail.com

❖

תרומתכם תאפשר לנו להמשיך בהפצת תורה בישראל

Your financial contribution is appreciated as it will help us continue to spread torah through publishing seforim and making them available on computer.

נא לשלוח תרומתכם החשובה:

Please send your generous donations to:
Machon Mishne Halachos
3301 W. Strathmore Ave.
Baltimore, MD 21215
USA

❖

כל הזכויות שמורות תשס"ד
Copyright © 2004

תוכן הספר

יורה דעה כרך א'

הקדמת בן המחבר הגאון ר' משה נחום זצ"ל דומ"ץ גראסוואר‌דיין

פלפול א' מאת בן המחבר הגאון ר' משה נחום זצ"ל

שאלות ותשובות בית שערים חיו"ד כרך א' (סי' א' - רפ"ג) — א. - קס:

מפתח מפורט לתוכן התשובות חלק יו"ד כרך א'

יורה דעה כרך ב'

שאלות ותשובות בית שערים חיו"ד כרך ב' (סי' רפ"ד - תמ"ט) — קסא. - רסב.

תשובה מאת בן המחבר הגאון ר' בן ציון זצ"ל אב"ד אויפאלו — רסב. - רסג.

מפתח מפורט לתוכן התשובות חלק יו"ד — רסג. - רסח:

תוכן לקו' משנת העמרמי חיו"ד — רסט:

קונטרס משנת העמרמי חיו"ד — ער. - רפט:

מפתח ש"ם, רמב"ם, שו"ע ופוסקים לשו"ת בית שערים חיו"ד — רצ. - שיב.

מפתח עניינים לשו"ת בית שערים חיו"ד — שיג. - שיט:

מראה מקומות לספרים המביאים את דברי שו"ת בית שערים חיו"ד — שכ. - שכב.

רשימת שמות השואלים ואישים המוזכרים בשו"ת בית שערים חיו"ד — שכג

זכרון תודה ממהדורה הראשונה — שכד

Published and copyrighted © 2001

•

להשיג הספר:

מכון משנה הלכות
ת.ד. 23451 קרית אונגוואר
רמות, ירושלים 91234
טל. 586-9097 (02)
פקס 586-3906 (02)

MACHON MISHNE HALACHOS
1578 53rd Street
Brooklyn, N.Y. 11219
(718) 851-0806
FAX (718) 851-0089

לוחות והדפסה: דפוס אלון 02-5388938

בעזה"י

ס פ ר

שאלות ותשובות

בית שערים

חלק יורה דעה

זה ספר תולדות אדם גדול בענינים, הגאון האדיר בש"ס ופוסקים, אשר פתח שער לדופקי בתשובה, ובים התלמוד עשה נתיבה, על שרשי אמת מתחכה, בסברא ישרה ועמוקה, ה"ה אבינו אדונינו מו"ר הנשר הגדול ארך האברה, ארי שבחבורה, כדוש וטהור, ראש גולת אריאל, רבן של ישראל מרן **עמרם בלוהם** זצוקלה"ה, בן הרב הגאון חריף עצום צדיק כביר מו"ה יצחק יעקב זצ"ל שהי' אבדק"ק ה' שאמשאָן ונכד להגאון הקדוש נשיא אלקים מאור הגולה רב עמרם הסידא זי"ע מ"כ בעיה"ק צפת תוב"ב ולמעלה בקודש מגזע תרשישים וקדושים מהר"ל מפראג, ובעל צמח צדק ורבי ר' העשיל זי"ע, הוא הגבר הוקם על לשרת בכורש בק"ק אלמאשד, ה' מאדע, חוסט ולאחרונה בק"ק ב' אויפאלו, ושם מנוחתו כבוד ומצודתו היתה פרוסה לקה"י ב' טשאבא יצ"ז ארבעים ושש שנים, נפשו בטוב תלין בגנזי מרומים:

וזאת הברכה אשר השאיר אחריו:

ספרו הגדול בשאלות ותשובות, על ד' חלקי שו"ע מחוטבות, אחת אל אחת משולבות, והרבה חידושים בהלכות ואגדות, בענינים שונים, יקרים מפז ומפנינים, כולם מחמדים, כולם ממתקים, מדבש ונופת מתוקים, טובים ישרים וצדיקים, ה' יזפינו להוציאם לאורה, בזמן קריב במהרה:

גראָסוואַרדיין

נדפס בדפוס המשובח והמפואר של

בנימין זאב רובינשטיין

שנת **רש"א** לפ"ק

פאקסימיליא מהוצאה ראשונה

מורעה רבה.

מורעה יסי׳ דבריכו מבכל מקום מכזכר בספר
זם מם מכוים לו גוי וכדומה, הכוכה
על לוסיע לבר ה׳׳ לפכים, לם ה׳ לא ידעו
ובמעו לא קרלו, לא כן המעים לבר בלבם לכו
מוקים, מלמיכים בה׳ ומעיבים עמכו, לפיכך
לכחכו חייבים להודות ולהתפלל בבלומם של
מלכות ומריו ויועליו וכל עמו, ה׳ יריס הודם:

אזהרה.

אדם לוקר דבר מהזא מלו, ולאו בבי
המחבר ז״ל לוקרים לכל לדם להדפיס
ספר זה בלתי רמותיכו לו הבלים מכוחיכו
וכמס מים דין למעלה כך יש דין למטה
ולהקומעים יבעס ועליהם הבא ברכת טוב:

הרוצה להשיג ספרי דבי רב יפנה אלי תחת הכותבת:

Blum Mór N. rabbi

Nagyvárad

(MAGYARORSZÁG).

NYOMATOTT
RUBINSTEIN VILMOS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN NAGYVÁRADON.

הקדמה

יודעי הפס וסוני התורה בפסרם אשר רוח אלקים נוקקם בם וחכמת סתורם כמעם בקרבם והתבונם והדעת סולם בנפשם לחבר ספרים, ומוליאסם לאור שמו לפוק לעו וכסנו מעולם מעכים קדמוניות ועד סיום סזם לכתוב הקדמה בעפתה בצא לפני הספר סיולא לאור. ודברי הסקדמה אלא סם כמו גדר ומוצא בלורה קביב הספר, כי בהקדמות אלין אשר אליב המחבר או המוציל בפתח עיניה, על ידיהן ירחם סרואם את לב המחבר, מעלתו, תכונתו, מסותו ויקודתו, ויבין על בוריו על מה סעבנו אדני המיבור. בלבות סימים ומאות הסבים בעבם כמעם לחוק קבוע ומלא לו אורח ומקילם בין המחבריה ומיל עד היום הזה, עד אשר בימינו אלם מעם מזמיר שימלא ספר או חיבור אחד אשר אין הקדמה. פתח דבר, אל הקורא, מבוא הבעבר. הקדמות אלין וכדומם לעיד עליו. וגם כמו אלוקי מלאים חכות מלאים כל טוב ולומות ומבלאות המבחר המבחר הסלויות לכם על כל בחי המרכולות לאמן ידע המוכר ומב אם מיב בים בכאחם עוד מרם יפציע על עפתן הפתה, מרם בואו בביתם, כן היא הסקדמה המקוקה בעם ברזל ומופרת על מבוא הספר ומעבו. ואמרתי גם אני אשמור המוקה הזאת בל אחין לסרוס הגדר ולפרון חומה כמגנה אשר נבלו ראשונים ואחרונים בחוני ארץ, קדומי עליון אשר בארץ החיים בגיב המליון בנבזי מרומים מכוחתם ז"ב ואמיתם המעי לילך בעקבותיהם.

ואם אמנם כי לספר בעבה קדוש אבא מאלי מעיל והפאלת כזרי ורביבו הגדול מרבן אמו רב מעבה גאון הקדוש קדישא סמחבר זלוקלל"ים, מגאון עוזו והפאלתו, הודו והדרו, לדקתו, קדושתו ופרישתו הוא דבר הפתים אך לעותר, כי כבר יצאו לו עוביתון בעולם ופקיע המי בכל הגולם בין גאוני קדמאי, ופופיע ביקר תפאלתו, זיו הדרו וירחם קדשו על חוג המי מוהר בדורות הלפביבו ואפם קלסו הראם אור בהיר וכולו לא תראם בהקדמת מו"ם בים המעים אחרים, ומה גם מאחזיל כלום אב מעיד על בבו וקיו ב"ב מל קיו מאין בן מעיד על האב, אב הבחבעים, מפעבה כעלמים בכל הדרי תורה נגרא וקבלה, וכי אזוב אשר בקיר יעיד על הארז אשר בלבנון אדיר החורם וקרנא בעיהרא מאי אחבי לסרבות אור הבעם כי יהל על הארץ ולדרים עליה ומפין קרבותיו על כל פני הבל להחם ולהאיר ולעתק פרי הבן דעתיקא פיר"יהו בקלא דבינרא לבמה הבמים וכל לבאם, ארץ וכל לאלאיה, וכי לאור כר קבן אבו לריבים לעלות אור הבאיר לאמור הבותי רחיתי אור החמה זורחת. ואם להלל יקר הספר ולדבר מעהותו ג"כ גדרתי בעדי ומעתי רבן לבו פי, הלא כל חבמי לב ירחו עין בעין בגולתו ותפאלתו ואחי' כמהלל אור בהיר בבחקים בלסריים, אשר תראם בהדרה לבל אשר לו עיבים. ולא עלי מומל הבוב, לומר עליו כי הוא עוב. ומה גם בהחיבור הבובחי הוא רק ההמבך מחיבורו של קדוש אבא מאלי ז"ל, גדול הבמות ורב האיבות חיר על אוים, אשר זה כבלבים ובלם בבם אשר קרבי אורו יופיעו כהרה בהודלק אור עולם העאיר על בבפי הארץ ובהפבם בכל רחבי חוג הבל וקבלה בקרב ישראל בבבוד ויקר, בפבים מלהלות, בגילת ורבן באופן בעלם ומהולל אשר לאו כל ספר זוכם לבך. ובבל מקום מדבר המלך מאן מלבי רב רבבן המחבר ז"ל הגיע, בעמה גדולם ליהודים וכהרותו בבחר מלבות וזר זהב מבביב, ובמחבה ישראל הי' אור מאור הוראו מלא ברבה ד' אמרי בועם, לחיך הבועם, ובופה מתוק, מלדיק עתק, הבדות ישרות ומעוקות על בבל היבר הבעבו ועל הרבי האמת הבחקו, מעים מעוקים מעקי יש הבלמוד בבאבו, המה לבוכו בהרי בחלי דבם וחלב, בוטפות מור הפתותיו, מפרק הרים ומבבר הלעים, בבה תורתו להרים מבסולים, מבבר ומלבן הבות מעוקות, מקרב הרחוקות, אמרות מהורות, כרחי מולקות, הבעמים מזוקקות, לבקעם עוהם את ההרים, ולעיבור את הרבבים, וזה כמה בחרדת כבוד ויקר רבים הולכים לאורו ומוחים בלמא את דברי תורתו, לרוות לעאוכם בדברי אלקים חיים בחמים, מקוטרים בחורי זהב, חפוחי כסף וכל הבות הבמדה, וכל הרואים את הבידוטים, כולם הם אחד מוכים ואומרים: בדקאי, עמוד הבחר עלה, הבמעם ילא, עיב הבל הבירה, מה נאוו מדבריתיו הקדושים, מה נמלאו לחיך אמרותיו הבהורים, מי בים לו חיך ילך אחר רבי עמרם לבים בעבים לעבוס מיעבה דבבו ולוף אמרי בועם, מתוק לבפם ומרפא לעלם הבבור מבבלי ברזל הגלות החל הזה ובור הינון ואבחה, אמריו כעימים מלאים בבכה, אשרי אלו בכה ואשרי יבחר ויקרב לבכון בעוב בים בעבים. חבו ממתקים, כלו מחמדים, ומה מבי יהלוך לבאר ולרומם את הבפר, הבומן אמרי ספר, עד אין חקר.

אבל בלקב בא בבלים אחדים, מבין הבעמים, ובחזה אבן איזה אמרים מבין מבריך הבחבים בעבבו אליבו גאוני ולדיקי הדור בלבביבו אשר עודבה בחיים חיותם הים היו כאשר יצאו ילא מו"ם בים בעבים האו"ם מתחת מבבם הדפוס לאור עולם, והביעו לבו תודה רבה וייבר חילו לבעלא מבא, ומבחביהם מלאים תבבחה ותהלה. ולמען לייר בליור בהיר מתועלת החבור הזה פוק חזי בהקדמת בים בעבים האו"ם מבי"ק של הגאון מופת הדור בקבים מו"ה מבה הרב פוקם זצ"ל האב"ד דפ"ק גרלקוואלדיין יצ"ו, ומלאתי דאתי לידי מבמע עוד מבחב אחד מהגאון הבי"ל בערך לרב גאון מפורבם אחד ובו בחוב לאמור: „הגאון העלום בחריפות ובקיאות קדוש ד' מבובד מו"ה עמרם זצוקלי"ה בעהמי"ם פ' הבובות בים בעבים אשר יצא לאור חלק א' על מו"ה אשר בבה בוכל לומר בלא בא כבובם הזה בימינו במדינותינו, בלי"ם עוד זכור יזכור את הגאון אמתי זצ"ל ופרבה גדולתו ולדקתו הי' מפורבם בכל המדינה מקדם וכו'". הגאון הקדוש בעל דרכי הבובה כתב במבחב אחד אשר תחי': „הגאון הבבלא ואמתי מו"ה עמרם זצ"ל אשר ראינו כבלאות ובורלות מתורתו עתה בלאה לאורה חיבורו בים בעבים וכו'". גאון ישראל מאור הגולה מהרב"ם מברעזאן כתב לבו: „בכל עת מאבי רואה בספרו של מר אביבם גאון קדוש ישראל מו"ה עמרם זצוקי"ל אבי מולא דברי אלקים חיים וכו'" ובמבחב אחד בערך אל אחי הגאב"ד ר' אויפאלו מו"ה בן ליון אליבי"ה כתב הגאון הבי"ל לבעת בזאת, כי מימי החתים ז"ב לא בראה כבובם הזה וכן אשר גאוני וגדולי הדור דמדינתכו ומון למדינה אבמו והודו לבמו וחבורו ואיב איפות בתהלות קדוש אבי המחבר לבפר, ואת החיבור לבאר, כדרך המו"ל בפר, הוא דבר הפתים אך לעותר.

אמנם נאלאתי ומוכרח אבכי בב"ז לחוות דעי ולבטוך בקבה הבופר בעוריב כתובים אבי"חה וירוח לי. אלא בפב היודעת מאמר חז"ל הלבחא בעי לבוחא כיומא דאסתבא [עירובין ס"ח] שאול הבאל: מה ראית על בכה לבחור לוק העתים האלה להדפבה ספר חדב בעת הזאת, וכי כאשר לובבים עתים קדרות יומא דאסתבא יתקבא, ואם אחז"ל מיום שחרב ביהמ"ק לא נראית רקיע בטהרתה [ברכות כ"ב] אשר אולי כוונו בזה על הרעות רבות ועל החלאות אשר מלאו את זרע יעקב באורך גלותם, מה נעבה אבן בתקופה כזאת שבמעבו אין דוגמתה בכל משך אלפי בבות גלותו של בם פזורה עם ישראל הבודדה בעדבר העתים, אשר עבבים עבים בחשבה ערפל עומדים בפני זוהר הרקיע ויבטו לבלי ערב. מה נעבה אבן בתקופה בל כובד הבבל ומלוקה כזאת ודריפות אכזריות בלי הרף והבף, גזרות כזאתות, מאין הפוגות, וקדרים בכל יום מתחדשים לא בעבוס כל יודעי עתים, בהבנו בידי לא כוכל קוס, למבל ולבביבה בין העמים, בבת ממנו חזון, ובכרת מקרביבו קול המחה

ושבון

ומשון, מגדות מעמדיכו, מפלות גורלכו, יגון ואנחה מכות כוסיכו. מה נאמר אחן נמקופה רבה הלרות וסרעות אשר קונלים, אלפים ורבבות יסודים, חרב ורעב וכל מיני המלואים, חולים כפלמים, נטול כל לל קורה, מוכבים נכפים ומלמים וניעריס נאנלחים ולהם מנקמים, מולכים יחפים גולה אחר גולה בלי משען ומשענה, בלין כסות ומלמה. לחור לפס מנוחה ונחלה ועל כל מכי חבל ומטה כדור הארץ לים מקום מנוי לשכון מם נמסקב ונבעתה, לעלות לגופם ולרוחם הכמבדה, ולכף רגלם מנוחה. לזגינה אני קדיא ריסם וכפסם הביסם. לא אסונה מבלי כל מרפה ומזמה מוחלים זאה רק נאמה ובתמים בלדק ובעיטור בלי פכיי״, כוגמה רלויה, ומחמבמם מכל סיג נקיים. כי מי הוא זה ואיזה הוא אשר לו לב להבין ועיניו לא הסב ואזניו לא הכבד יכחים מבה יהודא, העמוקה ומדודה, המיל חזמק בחבליה, ומקול זעקתה הלבנה כל אזניה, וכל עיניה מרדנה מלבי מיה, ונמק כל לב ורוח כל איש כמוכה וחבלה, ונפשו כנהלה, ומל לחייו דמעה, על בוד בת עמי, זלעפה אחזמו, ומל מבדה כי גדול כיס מעה המזיקתו, הולך קודר מולל ומממיס, ולבו בקרבו יסמ:מס, המכה חלות קל, וכלה הוא עוסה מיו אם מאריה ישראל. גם אני מחמחף בלמרן ורוחי מובלה ולבי בקרבי חלל, ולא עמו עיני מרלות בדמע אשר מלא אה עמי, מסמוע למקהם אזני לא אממו, ולבי לא הכביד מהבין אם מעמדם מבעלב והבולה, מדאיב כל לב. גם לי ככמרו רחמי על לרה אחיכו בים ישראל ואהבים כמה כחוץ להחזיק ידיה רפות ובריכים כוסלות להעוך ידי אביוכים, להחיים יסע ופדות לעכיים אומלים, מריבי יום לחם לר ומיס לחן לפי הטף מחוסריס, מז רעב וקפואי קור בחין מאקפס הביחה. אמכם כיז לא יוכל כלומר אינו רפאי להיות נוכס לחדול מתק אמרי ספר, ולחזור מהסכמתי להוליא לאור ספר הנוכחי. ולא כקוגותי אחור, כדי להמליא להוני אחרה ומומרי חוסיה, להביא לביחס ברכה, חורה מלימה דמגבא ומלבא בין בעידבא דעסיק בה ובין בעידבא דלא עסיק בה [קוטה כ״ב], כי הי׳ חול עיני מה המקופר בעמ׳ ברכות דקי״ל ע״ב ובמד׳ הבחומא פ׳ תבא בסיבוי לשון קלה: „פי״א נזרה מלכות שלא יעסקו בתורה בא פפום בן יהודא ומלאו לרעיק מה׳ מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה חיל עקיבא אי אתה מחיירא מפני אומה זו אתר לו אמסול לך מסל לאה הדבר דומה לשועל שה׳ מהלך על שפת הנהר וראה דגים שה׳ רלים לכאן ולכאן, אל מפני מה אתם רלים אל מפני הרשתות שמביאין עליכו בגיא, אל לבוכם שהעלו ליבשה וכדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם, אל אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה ומה בעקוס חיותיכו אבו מחיירלים בעקוס מיתתיכו עכשיו אף אבו בזמן שאבו עוסקים בתורה דכתיב בה כי הוא חייך ואורך ימיך כך אבו מחיילין כשאבו פוסקים מדי״ת עכשיו״ עכ״ל. לכן כל אוהב האמת ויש בו דעת תורה ודעת לדיקים והבונה לבקר בין רע לטוב הי״ה ספר הזה אשר אני כותן לפניכם היום, שכל גדולי הדור הללוהו ושבחוהו, בלי הפוכה תפפיק לו הסונה החכא אלקי רע״ק למלוא מעבה על ערעורו להדפיס ספרים בימים אלו ויודה ולא יבוש כי לא מחכמה שאל שאלה שועלים קטנים מחבלי כרמים כרס ד׳ לבאות בים ישראל לעזוב מקור חיותיכו, שוקם מעמדיכו ולפרום ממכו כלפרום מן החיים, ולדחות בקם מלוה גדולה ובבם של הדפסה ספר כזה, מבשר לדק בחוך אלפים ורבבות מישראל. ועיין בהקדמה ספר יבין שמועה למרן הגאון בעל שמן רקח שעיב כמה שנות מקיימים על ידה מלוה גדולה ונכבדה, מלוה אחרונה של חורה שם: „ועתה כתבו לכם השירה הזאת ולמדה את בני״ שימה בפיהם למען תהי׳ לי השירה הזאת לעד בבני ישראל״ [דברים ל״א].

והנה המשך מקרא זה לכתובים שלפניכו לריך הסבר, גם הפסוקים שלפניו: „ומלאותיו רעות רבות ואמר ביום ההוא על כי אין אלקי בקרבי מלאותי הרעות האלה ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה׳ בלתי מובנים ולריכין ביאור, וכל העובר עליהם יסתומם לפי״מ שלמדנו הרמב״ם רפ״א מהשובה שהעיקר כשאדם עושה השובה ושב מחטאיו שיחודה לפני הש״ ויאמר אנא הטא חטאתי עויתי פשעתי לפניך וכו׳, איך איפוא לומה יאקה „באנכי הסתר אסתיר״ כשמתודה ואומר „על כי אין אלקי בקרבי מלאותי הרעות האלה״ הלא התודה והודה על חטאו ומה יש לו עוד לבעוק אל פני המלך ולמה יכפל מוכשו אחר הוידוי, וכבר עמדו בזה מפרשי החורה. אבל באמת בבוא כשואה פחדם לא וידוי יש כאן, להתודה על חטאתם ולשוב על עקב בשחם, אלא אדרבה מוקיפים חטא על פשע וכרו שיחות לא כחורתך ומבעיריס אש זרה. כי פעמים אין מספר חקלר כפש אדם מעמל עקשות פה בשמעו דבה רבים מקביב בלשון מדברה גדולות כאבו ברחובות קולם ופעבו פיהם לבלי חוק לאמור, כי הגזירות הבולאות ורדיפות האכזריות המתחדשות ובאות עליבו מן הגויים אחפשי אבו חוסים וקובלים, הוא בשבה שהיהודים משוכים מהם בשם לשון ומלבוש בהתבהבותם וכימוסם, וכל גויס קבבוני אפפיני בשבאתם ואויביבו פליליס, לפי שהיהודים מראים בפומבי את אמונתם, חקותיהם ומלותיהם בקון ודרדר, כלאוק וקלון ממאיר בעיניהם. אלו הי׳ היהודים מקיימין את החורה ומלותיה רק בהחבא בחדר לפנים מחדר בקון ודרדר, כלאוק וקלון ממאיר בעיניהם. אלו הי׳ היהודים מקיימין את החורה ומלותיה רק בהחבא בחדר לפנים מחדר והיו יריש רק בסתר, להיות ענבים רק בביתם, ובראוב אזרחים להתהלך בתם לבבם בקרב ביתם והיכלם בחוג מספחתם בהלבב לבח ולא בגלוי לעיני העמים. אז היתה בופלה חומת הברזל המפסקת ומפרדת לאום מלאום וקולות השבאה יחדלון, והרדיפות יבלו ולא היתה בופלה מעברת לאשם אחלה, לא היו חורשים רעה ומזימות יועלי בליעל על עם אלקי אבריהם לחבל חבל בחלה יעקב ועמו, וכל המלאבות והרפתקאות המתבנשות ובאות בחכיפה בלי הרף, וכל אשר „מלאותיו רעות רבות״ הוא רק בשבה „על כי אין אלקי בקרבי״, דייקא בקרבי ביתי אלא גם בחוץ בפומבי אבו מחזיקים בחורה משה מורשה קהלת יעקב, ועי״כ בבאם ריחבי בעיני העמים ובתעוררה שנאה ומדבים בלבותם בגדיבו. אך שקר עבו בפיהם, כזב אמיד לשונם ובלבם הקשה רוח רמיה מלאה קן לה, למשוך ולגוד ליד הולבי חם, בחלקלקות לשונם, ולבבדם בדשחותם בפח יוקשם, לשון רמיה, להפריע אותם מבשק החורה, לומר לעים אבי אתה ולעוין אתה ילדתני. בחאוו חאות להחדמות לכל הגויים שבינותיבו במבהיהם ובימוסיהם, חמדו להתקשר בקישוריהם, חשקי לבבם בדרכיהם ולהשליך חורה משה אחר גווס, עי״כ ידרכון קשה ויכובבו חלם על יחר לישרי לב באמרם: אחם המבבים ובורמים כל הרעות השחרבו עבו על לואיבו, אחם המובדלים מן העמים בשם, לשון ומלבוש ומקיימים מלות החורה בגלוי חליהו להב השבאה ורשפי אש הבקמה בקרב לבם ובפשותם של האומות. כן דברה פועלי און ההם. ומי אשר יש לו מוח בהדקדו לא ירגה בעיניו ובלבבו לא יבין כי מלאים ובכלים וערמומיות מי לא ידע להקהות שיניהם ויסכרו פי דובבי שקר. כי בהפוך הוא מן הקלה אל הקלה. האם אפשר לגייר שהרחמן יחביש אשר ברוב רחמיו וחסדיו הכין לעורב לידו ומפרבם כל בריותיו מקרבי רחמים ועד בילי בביס, לא יזמין לעם סבולתו חיי בעיתים שאבבים מפחד, ושלות הסקט להם מקביב. אמבם האמת שיעקב בחן למשיבה וישראל לבוזזים, כי חטאו לד׳ ולא אבו בדרביו הלוך, בושים ובכלמים להחזיק במעוז חורה ד׳ חמימה בגלוי לעיני העמים, מסחירים שייבותם לבני עמיבו, מסוה בושה חבבה פניהם, להחודע ולהגלות „עבדי אבבי ואם ד׳ אלקי הסמים אבי ידע״ כמו שאמר יונה בן אמתי ובאשר בלעויבו כ״ז ע״י משה עבד ד׳: „ושמרתם ועשיתם כי הוא חבמתבם ובינתבם לעיני העמים אשר ישמעו את החוקים האלה״. ואם אבו מתחבאים ומסתחרים לקיים החורה רק בסתר כמו התבטמה שהיא מהולבי חושך ומורדי אור ומועף יעוף מאור היום, אז גם בביבול הקב״ה מעבים אותבו חיו ע״י הסתרת פבים מדה בבגד מדה ואינו מגלה בפומבי, כי שם ד׳ נקרא עליבו. לכן על אמרם „על כי אין אלקי בקרבי״ בבל נא כמשיב שהעובם הוא מדה בבגד מדה הגמול כהמעשל „ואבבי הסתר אסתיר פני ביום ההוא ובו״ו״. ומזה בובל ללמוד לעשות כמו שעשו אבותיק בל משך ימי חשבה גלותם גם כשהבבידו אויביהם עולם עליהם ומיו בין עריבי גויס ולאומים רבים אשר כפריבי חיות היו מוכפות אותם ומאפו לדמם, הערו לאות נפשם, ועיבייהם לא חסו על חייהם לבלתי סור מאחרי ד׳ ותורתו והקשו מלחם בבחושה בבד בל הקורות המולאות אותם, שלא יתערבו בגויים וילמדו מעשיהם „ו ע ת ה״ כשתתבונן היטב והשים על לבך בל זאת, תדע כי בחון הוא „בתבו לבם את השירה הזאת ולמדה את בני״ שימה בפיהם״ למען יהיו הדברים האלה שבוביס בפיהם ובלבבם ויבו שורש בל ישורש בנפשותם לעשות בבל דברי התורה הזאת בפומבי ובגלוי ולא רק בהסתר ובהחבא „למען תהי״ השירה הזאת לעד בבני״ ילא למען שהתורה עלמה אשר בענותה אבותיק מסרו בפשם העיד ותגיד שאין אבו בושים למלאות תעודתבו הרמה והפקידבו הבשבבה עלי

אדמה, להראות לכל מעמים ומלכים אם יופי חכמת תורה אלקים חיים ומציאי אמיתים מעשיהם כזאת ברקיע ולפרקים אחדותו יתברך ולספין תורה אלקים חיים ביני מעמים, וראוים אנחנו לכנות נפש „נ כ י ים ר א לי מנה מקרא ג"כ עם אנשים ויוכל.

והנה נלמיג מעמת הפליגו זאת ונצא לתכליה הנכלה, העודהו של אדם מלי אדמה ליראה את ד' ולאהבה אותו בכל לבבנו ולדבקה בו בכל נפשנו ומאודנו, להבין דרכי ד' תורה המיעה ומצותיה, מה המצות הזאת, מה מעמ יש בה לאיזה לדרך ד' לוה, יש לפניכו מחי דרכיה, דרך הקבלה להאמין בכל העקרים ויסודו הדת ע"פ קבלה ומעמה אבות קיימן לבניה לאחוז במעמי אבותיהם בידיהם בלי להוסיף מליהם או לגרוע מהם מאומה, כמו מאבותיכו שאמיכו כן נאמין גם אנו, כמו שהם קיימו מצות ד' ברה מאירה עיניה, כן לא נזוז גם אנחנו מכל מה שכתוב בספר תורה מהם אפילו זיז קיים, גם אם הוא נראה ונדמה לקולר המגיע כספר חתום וסתום, מבלי להרהר אחר מדותיו של הקב"ה, אם גם לא נדע להבין תורתיו, מבלי לחקור מעמי מצותיו ומבלי להניח ראיות ומופתים על אמתה הוה"ק מתכל שאנוסי ומביאתו של אדם הבלתי שלימה, אשר יעיו כלל מלי אדן קלר ימים ומבע רוגז, רק כאשר לוו אבותיה"ק את בניהם אחריהם ואת זרע זרעם לדורות עולם, כי ידוע שמן המבע נטוע בלבות האבות לאהוב את בניהם כנפשם ולשמרם כבבת עינם וכל מנמתם לראות באושר בניהם והלבתם ובודאי לא מנחילים אבות מקר לבניהם רק מספרי ד' אמת מקרו לפם. אמנם יש דרך אחרת יסכון אור מציא האדם לשליעות נפשו, דרך אם ד' יבקש, לבא עד תכונתו הפלו, וכבר יעלה וידאה על כנפי רוח ביכתו להכיר את פסם הכבוד והגדלה, יאודו והויתו בידועה ברורה ויה"י כמן שמול על פלני מים אשר כל רוחות מבעולם לא יזיזו אותו ממקומו הנכרם בו. ואולי הדרך ההלוכה הנפש בחקירה שכלית, בראיות לקוחות מחכמת הטבע, בהתבונן בפלאי כל יצורים, יפא מרוס עיניו ורואה מי ברא אלה, יעלה שמים וקו הארה בידו לעדוד הטעם וירח וכל ככבי אור, יבד התוצות להוליא מבטן האדן קניניה וסגולות מלכיה. וכדרך הקבלה וכדרך החקירה גם שניהם כאחד מוציא ליפיה בלבותם. כי מי יכול להכחיש שגם דרך החקירה כבון ונפא ומסוגל למצות על ידה על נפי מרומי קרח הכרת בורא ב"ה. לא לחנם לוה המלך החסיד בעים זמירות ישראל לבנו שהכם מכל אדם „רע אלקי אביך ומבדפו" [ד"ה א' כ"ח י'] וכבר האדין החויה שחיוב לאים מעכיל להכיר ד' ע"י פעולותיו [עיין שער הייחוד פ"ג]. אך כ"ז בחובתה אמה אל אחותה הקבלה והחקירה בעבותות חזקות לא יכתקו, ואחד הולך על יד אחיו שלובות זרוע, אז יכתהו לאדם בתבגלי לדק מבלי לבלף ולהטות אמוריו לבבה אורחות עקלקלות, והן המה כי לרגליו ואור עולם לבתיבותיו לבתותו הדרך ילך כל ימי חלדו, ובוחבים עוז והעלוסות גם לדורות הבאים מבלי עזוב דרך עץ החיים לבחזיקים בה. אבן בהפרדם אים מעל אחיו ואמם מאת רעותה דרך חקירה מדרך הקבלה, ברה כחמה בלין הפוכה שים יחרון לאחוז בחבל הקבלה מול חקירות שכל אנוסי והתבונותיו, כי הבולך בו בלי חקירה, גם אם לא עלה בגרם המעלות לאחוז בסכסכי עץ הדעת כחמד למשכיל, גם אם כבפים אין לו מוטף לעוף על כנפי רוח התבונה, ילך לבטח דרכו, דרך המלך סלולה, רחבה ומסוקל מאבני נגף, עקולים ובקרקים, חרולים וקמטוניים, דרך שדמו בו אבותיו בלי יגוף, ולא יעמדו קרסוליו. לא כן מהלכי דרך חקירה יחידים, פרוס ומובדל מדרך הקבלה, ומאמונה אין לבטמן להם, רק אחד מני אלף או רבבה המגיע מעבת אמתה, כי לא רבים יחכמו, לבם אינו רחב, ורוח שכלם הקלרה מוכנ אותם מהגיע מחוז הפלס, הכליה הנעלה והנסגב, חבו מדרך השכל, חקירתם קלפה דרכם ויבו מדרכי אמונת אבותם, בבקבות התורה והבניאים ובאשוריהם לא ילכו ועוד מעט וקרו מסר מעסילות יסרים מעבלי לדק, פעמיהם ימוטו וקרסוליהם יעמדו ורבים חללים הפילה ולא יעלמו עפה יוקשים. כך עלתה לאחרבה שבכנסו בפרדם ורק רע"ק נכנס בשלום וילא בשלום [חגיגה י"ד ע"ב] כפי' מרן הרה"ק זלוקליה שאחרים נכנסו בלא אמונה חזקה רק בעסתונות בנוכות אם לאמין בלי הסבה, ע"כ נכשלו ורע"ק שנכנס בשלום, בשליעות אמונתו גם אם לא יעלא יאמין כבתחילה בלי זעזוע, ע"כ לא אבה לידו רעה וגלי הסוקה הבונתו לא שפעהו בים עלולה הקפיקות וילא בשלום בלי פגע.

כאמור, טוביס הסכים דרך חקירה וקבלה ביחד מן האחד, החקירה לבדם. אך טוב מזה ומזה שלא להתעסק בחקירה בכל עיקר, כי הוא מעבר המועלה ואפילו כמשחל ביכיחא מחלבא לא עלתה להם להתעסקים בה. ולמועמה זה הספסד הגלמה מעבה גדול מאוד. ומי פתי יסור הנה להמילב על דרך לא טוב בשלא מובן המלם. למה לנו להניא מופתים ראיות מוכרחיות מן הטבע על עליות הבורא אחדותו, קדמותו, יכלתו והשגחתו ועל התורה מן השמים וכהנה רבות, אחר אשר חכנו ד' בחקרו והאיר עיניכו בתורתו שהדריכנו והנהיגנו על שביל היושר ונחיג האמת. כבר למדוני רבותיכו מוקדי דור ודור, כי הבנות התבונה והעומק בחכמת החקירה בכון לעומדי רגל לבטות מבחיג האמת והלדק בשם אין מעבור להמיות לב המוקר ורגש נפשו בל יהרוס לעלות על ראש הסר או לבגוע בקלהו, וסכנה גדולה מרחפת שלא יכוה בנחלת הבוקה. גם אם החקירה בבוים על יסוד המוסד ע"פ קבלה כמעט מן הבמבע שיאלא ולא יכשל בלכתו דרך זה, כי מי הוא זה ואיזה הוא אשר עלאו לבו לומר: אמונתי זכה וברה אין בם בפחל ועקש, הכתם שורש חזק בקרבי וחקוקה האמונה טהורה על לוח לבי עד שבל רוח מועים והתחכמות אדם ושכל בלתי ישר מקרון מחומר לא יכול לזוז אותה מסם. לכן אל תכבים ראשך בסכנת החקירות, כי שכל אבוש מבעבה קבה רבון, קבר ביבת אדם וחלם אדם בתונתו להגיע מה שמכוסה ממנו, גם כי חרב הבמתו על כל בני קדם. אל תחפון לחקור בעופלא ממך, אל תעפיל לעלות לראש ההר, חקפון את ידך, המעבור את רוחך ולבבך הספיל, כי לא להתבונן עד רחבי חבל כחן ד' לך ביבה. אבל מדרך זה, מבע רגלך מבחיבה זאת, כי רגלך לרע ירוצו ומהרו לשפוך דם הוא הנפש המשכלה. שמור נפשך מאוד פן תלבד נפש יקום הזה ובנפשך הוא. רבים נפלו בעבמורת הסיבות, כאשר בעיניכו ראיבו בעומקם, ואבותיכו ספרו לבו מה שאירע לבריב חוקרי דת שמתו מבוס הבריעלה הזאת ותהי להם לעבים וקבריה את בעליהן. ועיין בס' מעשי ד' בחלק מעשי תורה פ"א בפי' כן דחז"ל [שבת פ"ח ע"א] „שבפה הקב"ה עליהם הר בגיבית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה" ר"ל כי מלת „קבלה" תאמר על אמונה מקובלת בלתי חקירה, והוא אמרם „אם מקבלים את התורה" בלתי חקירה מועב ולא האונה להם רעה „ואם לאו" אלא תרבו רק לחקור בדברים יותר מבפי הבנתכם מי יאמר מיעלה בידכם למלוא את האמת „ושם תהא קבורתכם" כי החקירה מקברה את בעליהן, כי גם אם בבונה תרזיה בגתו קבר שכל יליד אשה ומוגבל מבטו לראות את הכל ולירד אל עומק כל דבר ד'.

ומה יקרו ומה בעמו דברי הזוה"ק [פי' שלח דקס"ו] בדברי החכם מכל אדם [משלי ה' י"ט] אילה אהבים יעלה חן דדיה יכוך בכל עת בתהבתה תשגה תמיד וזלה"ק: אורייתא, אורייתא, בהיכא דכל עלמין כמה ימים ובחלין מקורין ומבועין מתפשטו מכך לכל קצין מכך כלא עלך קיימו עלאין ותתאין בהיכו מילהה בדא מכך נפקא, אורייתא מה אימא לגבך אילה אהבים אם ויעלה חן בני מילא ותתא, רחימין דילך מאן יזכה ליבקא מכך כדקא יאות, אורייתא מעבועים דמאדך מאן יכול לבלאה ולמיר סתרין ובבוזין דילך עבלא". מי לבו גדול ממשה רבן של ישראל ואדון כל הבביאים שלא קם כמוהו בישראל אשר ידעו ד' פבים אל פבים גם לו בקהרו דרכי ד' ועלילותיו ובהקשה בהם. וכמאמר הדבי" מבחות כ"ב ומד' ילקוט פ' חרומה „שלש דברים הי' קשין למשה עד שהראה לו הקב"ה באצבעו ואלו הן מבורה ור"ח ושרלים וכו' ועייה"ע תוס' חולין מ"ג ע"א ד"ה זאת, ועיין בדברי חז"ל חגיגה ט"ו ע"א „מעשה בר"י בן חבני" סתי' עומד ע"ג מעלה בהר הבית ורואה בן זומא ולא עמד מלפניו א"ל מאין ולאין בא"ז א"ל לוסה הייתי בין מיס העליונים למיס התחתונים ואין בין זה לזה אלא ג' אצבעות בלבד סב' ורוח אלקים מרחפת על פני המים וכו' עכלה". ומלבד הסודות רמות ונסבבות אשר טמונות ונסתרות בדחז"ל אלו ומי בא בקוד ד' ליראיו, כ"ל הכונה בחסונה בן זומא בדרך אגדה, מר"ל הגם שילוד אשה גם אם שכלו קלר ותבונתו מוגבלה, בכ"ז בינה אדם לו ודעה ליבד להעמיק, להגיע ולהשכיל חכמת חכמים בהמליאו בכ"א מדעת עלמם. חכמה זו בשם מים התחתונים תכונה כלפי חכמת אלקים, חכמת התורה שבמשלה למים „מה מים מעמים כך ד"ת וכו'" [עיין מעשי הובא בילקיא מרך תורה אות קל"ב] וכמאחז"ל [פ"ק דתעניה דף ז' ומד' ילקוט שמי' רמז שמ"א] „אר"ח ב"א למה נמשלו ד"ת למים

וכו'

וכו׳ שם מים מכימין מקום גנוז וסולכין למקום כמוך לף ד״ת וכו״ לולם דברי תורה בשם „מים עליונים יקרלו כי מעקום קיום יסלכון, מעקום גנוז מידו של הקב״ה, וזה „מים עליונים תוס״ק רק לולקים מבין דרכם עד מומקה, זלם לוומרם לחילו מש״ל כמקום בשלם דברים עד שלרלה לו מקנ״ה „ב ל ל נ ע ו״ ומן המם „ה ג״ ל ל נ ע ו מ״ מרלה בן לוה מלמר לפה בין „מים עליונים למים מהמחומים״ מיינו בין למקור תוה״ק ולמסינם ובין המקירה הממה בכ״ל מכי „ולוה לולקים מרחמה מ״ם המים״ ר״ל „מים העליונים״ תוס״ק מעמי לולקים המם והמכמב מכתב לולקים הוה ומבלמדי ד׳ לין מבין דרכה.

ואמשול לך משל למה הדבר דומה למי שנגנב לו מר גדול ורם ומומר המוך וקרוב לו, לם לומנם רולה בעליל, בשליעות ובמהירות חלק קטן וזמיר מן המר הגדול הזה לבל מ״ב רחוק ממנמו לרלות כל המר והקיפו, כן כל הקרב קרב לל המקירה, הגם שרולה בלור בסיר דבר לחד לו שנים, לבל מלר דברים נמלמים ממנו ומכוסים ולינו רולה לה כלום מהם. לה כן מי שלומז בחבל הקבלה דומה למי שמומד שרחק מן המר, וגם לם לם נכיה שלינו רולה לומו בסיר כי מבן קטור מליו, לבל גבל כן רולה כל המר גם חוב המקיף גבולו שניב. לכן דרך הכוון יסכון לור שהלמוכם בד׳ תפי׳ שניבך למחבם ולמסמור, כי רק הקבלה משהלבלת מדור לדור בלמונה עד סוף כל הדורות. והיז דומם למן רמכן שרלמי למיר, שמיפיו הדקים, בדים שהלבים ומנפיו הרכים גם הם יכונו דשנים ורמנכים, ולם הם רחוקים מלוד משורם מהלבתם, ממקום יכיקמם מבמן הלדמה, בכ״ז מקבלים היכיקה ומזון מ״י לומלמי המנפים ובדים הגדולים ומנים הקרובים לל מקורם ושרשם. ופוק חזי לחד מ״י לבריהם הלדם הגדול בנבקים, שבעוד חוסך כשם הלרן ומרפל לאומים, לין חזון כמרן לה לאומה בד׳ ולה יסרות בכ״ל, עוד מרם הופיע מהר פלרן לם דם למו ועוד לה כבלה הקב״ם בערפלי עוהר להשמיע קולו מן השמים, חקר לבריהם וקיבת מרחמופי, גדולי חקרי לב והביכו שלין ביכה בלה מכהיב, ריקם לבריהם והלי״ר ממזרה שמם לדקה וקרלהו לרבליו ויקרל בשם ד׳ קל עולם, הוה בעל הבירה, עד שהתמלה פני הבל בלמונתו לור פני מלך חיים והלכו גוים רבים ללורו ומלכים לנגה זרחו, ובכ״ז לה הכרתו לת בורלו ע״ד המקירה כלשבה לו לדקה, הלה לם „שהלמין בד״ נדרך לאומה וקבלה „ויחשבה לו לדקה״.

ובזה יבים בדרך מלילה מ״ק [פ׳ וירל] „ויסע לברהם לת עיכיו וירל לת המקום מרחוק״ ובמד׳ מובה בדמשיל פ׳ הכ״ל לות יב „יעקב רלה״ וכ״ל, כלשר רלה לבינו הרלשון לת המקום הר המוריה כולה מרחוק מה שלל״ל לרלות בשום לופן כשמומד שמוך לבר וכ״ל, הסתכל והתבונן על הופעה וחק הטבע הזלת ולהורות כתן בלבו ובל לידי הכרה והחליט שים משפט הבכורה לדרך קבלה שבמשל למי שמומד הרחק מן הבר, ומוב לבבר מיסל הוה מין שכלו ויכיבו ולל יכים להדריך לת עלמו ממנו ומחקירתו. וזיש „ויסע לברהם לת עיכיו״ ר״ל לעפי״ שהוה הי״ הרלשון שהכיר לת בורלו עיש חקירה, מ״מ „ו י ס ע ל ב ר ה ם״ ויכהב לת מין שכלו, ולל מין שכלו הדריך לותו, ולמה כן, משום „ו י ר ל ל ת ה מ ק ו ם מ ר ח ו ק״ ממה שכתבלו מהופעה שביותר לפשר לרלות כל ההר והקיפו כשמומדים מרחוק, מזה למד והבין שמרחוק ד׳ נרלה לו לחדש יותר, כלומר עיש קבלה, ממה שמתחמלים להכיר לת בורלו עיש החקירה, ועוד מעלה יחילה יש לדרך קבלה על החקירה כ״ל שעיי משהלבלת האמונה לבד למשמרת, ולעולם למזכרת וכדרבונות וכמסמרות כטועה האמונה בלב דורות הבלים והבן.

לעולם לה המוב, וזיש המד׳ „יעקב רלה״ ר״ל שרלה ההשפעה הבלמחה מדרך קבלה לדורות הבלים והבן.

ובהג״ל לפשר ביב לפרש המד׳ המלמיד לל המקרל „וירל לת המקום מרחוק״ וזיל „לל ליכלח רולה לחם מה שלבי רולה לל לבי רולה הר כלה ומשובה ובכן קשור עליו״ [תבחומל וירל]. והמד׳ הזה לומר דרשוני, ולהבי״ל יל שבלשר שם לל לבו הבכרה שמרחוק יכולין לרלות חלק יותר גדול מן ההר מלשר לם עומד שמוך לו וקרוב לליו מלוד, כפקחו עיכיו וירל והבין המעלה המעולה של דרך הקבלה, דרך בלמה לבפשו של לדם וכלמור, וזה הביע לת לבבו לבחון גם לת בבו יחידו לת ילחק ולבפשתו לם גם הוה בל לידי הבבה והכרה המתבלמת מהופעה זלת ושלבו „רולה לחם מה שלבי רולה״ ר״ל לם עיי רלייה ההר מרחוק הבין גם הוה המוסר השכל שים לשלוב מהופעה זלת כמו שלביו רלה ולמד ממנו שדרך הקבלה מעולה ומשובחת יותר. ועיז השיב לו ילחק שגם הוה התבונן והבין שדרך הקבלה מובב יותר וים לו יתרון, הגם שלל כבלם ממנו חבורו שלינ להשיב כיב בשליעות ובהירות בחילת מלות התורה ועמקיה „ובכן קשור עליו״ עבבי הערפל המעבבים לת הלדם מלרלות בהיר, וכמו שלינו רולה היבב לת ההר מי שעומד מרחוק, עם כל זה השיב „הר כלה ומשובה לבי רולה״ שהר סיבי בו כיתבה תורה לישרלל וכמקרה מלבות לבביהם לחריהם עד סוף כל הדורות, הוה הדרך הקבלה והלמונה, כלה ומשובה ומעולה מלוד ומכריע מסרון הכ״ל שים לו.

ולם כעמיק מעב כל יקר רעיון כמלל בבלמר פליהם [תבחומל פ׳ קדושים] לשר זה תולדו: „לי״ר ברכיה בר סימון מעשה הי״ בקרייתבו ברוח לחד שהי״ שרוי על המעין בל רוח לחר להזדווג בו ובקש להוליאו משם הי״ שם חציד לחד ושמו יוסי לים לייתור כבלה לו לותו רוח ל״ל רבי הרי כמה שבים לבי שרוי כלן ובלהרים ובגילה וביום לל הזקתי שום בריה והרוח הזה בל עלי עבשיו ממקום לחר ומבקש להוליאבי מבלן ולישב הוה להזיק לת הבריות, ל״ל ומה בעשה ל״ל עלי מקלבם ומבלבם ולאו עליו בשעה הלהרים ולמרו שלבו כולה שלבו כולה והוה בולה עשו כן והבריההו משם לבמרו לל זו משם עד שרלו כחרבת דם לף עיש המעין״ עבליה, והמלמר לומר דרשוני, וכל העובר עליו ישתומם מה בל לבמדיבו ובלים כובה עמוקה עמוקה ולפובה בדברי רבותיבו ז״ל, וכ״ל למלות פתרון המלמר בלופן זה. בכל משך לבלפי שבות בלותו של בבי כשושים מלבלם בלרלות פזוריהם כמלל להם תקופות שובות ועתים מתחבלפים, זמבים הוקל מן עול לויביהם, מחרפיהם ומבדפיהם ומלאו מרבוע לבפשם הביפה, בקע כשחר לורם, כלור בוקר זרח שמש החרות, חופשה כיתן להם והמון לאומים קרלו להם דרור עד שבדלו והבליחו בם עשו פרי, עבו לבדולה מעל לאזרחי הלרן ויתבשלו על בפי מרומי קרת הבלחה. תקופה זו בשם „להרים״ תקרל, כי כמו שהשמש יולל בבבורהו בלהרים, כן זרח עלי להליהם לור לל ובהיר. לבל בם זמבים בלתי בעימים עברו עליהם, כלשר לרובות השמים כחשבו והלבים שמי ישרלל קדרות ושק שם כסותם, עבבי חושך ועלבה לל כחפזרו מעל בתי ישרלל, לרה ומלוקה, בוקה ומבולקה, פחד ורובז קבבו לותם ועל לוחריהם כרדפו משוכלהיהם חבם בדדיפות כורלות, מלינרל רמה לבירל עמיקתל כפלו, וכהי״ עם ד׳ לעם בזוז ושסוי, למדון לשבביו. לבעב ולקלם לסבינותיו, ובבי ליון היקריים, בפז מקולליים לבבלי חרם כחשבו. מי לל יבין שתקופה הבורלה הזלת תכונה בשם „לילה״, כי חשבת לופל ועלבה מרבו לת חיי הבל בבי עמיבו. וזמבים עובת הבינובים שלל היתה להם עושר וכבוד והשעבה לל עשחקת להם ביחר שלת ויחר עוז. לבל גם הלבות והרדיפות הרפו, לל תבפו ולל השתרבו עלו על לוחרם. קרבי שמש הבלחה לל הפילו עליהם, גם לל ירדה שמשם מעה, תקופה הבילל לל „להרים״ גם לל „לילה״ תקרל, רק שתם בשם „יוסי״ תבונה. וכל זמן ועדן שבבי״ עם הקודם דרבו דרך הקבלה, האמונה החזקה הי״ להם חומה בצורה מימינם ומשמאלם, ולמחסה ולמסתור שלל יעמדו קרסוליהם לל מבסיון העושר והבלחה בימי „להרים״ ולל בימי „לילה״ של עבבים ומרודם. התקופות שובות לל הי״ להם למבסול ופוקה, וכל המאורעות והרפתקלות דעדו עליהם לל הפילו החומות של הקבלה הבלורות, כעמוד ברזל עמד ישרלל על עמדו, והה הי״ לו לזר תפארה ולהרמת קרן שלל סר מתורה ומלות עד מדרך כף רגל וכל כלי יולר לל הבליח להחליש אמונה מקרבו ולהעבירו מלחרי ד׳ לבקר באמונתו. עמוד לם דם תורה הורה לו הדרך ילך בו בליל חשבת הגלות וכמו כן סוכך באבריתו שלל יכו לותו קרבי שמש הבלחה. לל כן לותן שהתפלרו לעמוד על בשים חזק ולדבי ברזל של החקירה, לם לולי הבשילו לשכולות רעיוני שכלם לפעבה כעבלמים, לבל כבר מסופר בספר לור החיים לגלון קדמון מו״ה יוסף יעבץ שדרך זה הי״ בקון ודרדר מעין כרפס מקור משחת, לל עמדו בבסיון ביום שבות זרים חילם ובבות כשולה שחדש בסופה וסערה, דרבי פגעי הזמן וקורותיו של חשבת ליל הבלות. שבחו ולל הביעו לל לור מחלבתם ולל מקבת בור בקרס והמירו לת כבודם ביום מר ר״ל. גם כי בראים קרבי לור שמש הבלחם על רלשם ובגלל חיבך בלותם מפבי הלור וכילון שחר חדש, רוח המופש והחרות הולך ובוקע והופיע כיפבת הילל בן שחר

עוד מביא אם שאמרנו לא נכנס בקרבם, עוד נוסף ופועם בלבבם קול דופק שאומר סודו לדי כי עוז, אבל חבי כמעט רגע ונתפסנו לאחר, עכשיו שמעו קול זעקה ורוח סופה, רוח חיים חדשים שהכולן נמסילות לבבם של אלו המתחקרים, כשם שמס אמר פור שהפורה רגש ישראל בקרבם, כמעט כמשו אלוקי עושיהם, כיבלו לור ישועתם, עזבו את ד' שליבו תורה ומצות אחר גוות ופרקו עול תורה מעליהם.

ואחר הדברים שאלם עלם בידי לגלות פני הלוע מעאמר שהוס והפוס שכיל וכי סוח זה. „רוח אחד מפרוי על המעיין" יוח רוח ישראל קנא, רוח ישראל הנתיק הנקיים תורה עשם ומלוהים ע"ם קבלם ואמונה וכוח הרוח היושב ונופם מעביכם של תורה שבונע כמעין המתגבר לא יפכרו ולא יכזבו מימיו לעולם, כי לא ההא ממולפה ולא תורה אחרת מהבורא ית"ש „ונא רוח אחר לסדוונ ונקם לסוליא מסס" רוח הנה והזמן, רוח סופה וקבר, רוח שחקירה. בתחילה נא אחה מקום אחנה ורעות רק „להזדוונ" נאמרו הנה מעדי ובמי' אבי „החקירה" ואחה „הקנלס" יחדו כמנם אחים גם יחד, כמנ יחד אים נאחיו ידבקו והתלכדו ולא יחפרדו כחרי רעין דלא מחפרשין. אבל קוף ואחרים מרם כראם ולעבה, חדשים מקוב נאו לא מערוס אבוחיכו, זרם רוח חדש לכל הפולות ישראל המנקם לסוליא רוח יסודי הסחור ולדחוחו ממחילחו כלה גרם יגרם מהסחפה בנחלה אבות מעין חוה"ק שמחה ממנו עד עחה ורולס הרוח החדש לרשה מקומו. לכן נגלה אוחו רוח ישראל הנחיק לרי יוסי אים לייחור [שמנמו לחיות ליים לשמוע בקול מי מנא אליו ולעשות לבוכו חפץ, או לייחור סוח לשון יוכי ומוגבו אים מי רב פעלים אשר רוח בו], לאים זה נגלה אוחו רוח ישראל קנא והחאוכן לפכיו בחרי ביחו, שאלפי שכים הוא יוחב על המעיין מיוס שכיחבה חורה לישראל על סר סיכי בקול חולב לשבוח אם ובמקרם מאבות לבניהם אחיהם ולזרע זרעם ע"ע. „ובלהרייס ובלילם ובוים לא הזיק בוס בריי" ריל שלשם הקופות שוכות בשמי יחודים אשר בשמות שכיל הכוכבה ככיל לא הזיקו ולא הפריעו ישראל שהוחזק בדרך קבלה מעבודתו לעבוד אח ד' בכל כפשו ומאודו בשמך אלפי שכות דור ודור, אדרבה שומר על המעיין לבל ידלח ולא יאוכה כל כזק לאשר יפחם ממנו ולא יבלע אח כפם כל אים יחודי וכעמוד בראל מעדו בנכיון באמונתם הפסורה, ורוח הנא מעקיל מעקור מפחים מחלבתו מבקש להוליאו ולדחפו „ולים הוא לחזיק אח הבריות" בפיחוי אותם בחקירתו, בחלקלקות לשונו כי כעמה ובקרבו ימים ארבה לסכהיג חדשות ולהפחים היסכות עד יחבל כחלה יעקב כרס ד' לבאות בים ישראל. וזאח היחה הפלה היעולה מרוח סראשון לרי" כדה מה לעשות, כדי לבלח רוח ככרי הלזה „לאו בעקל ומגל בשעת הלהרייס" ויחוכמו עמו לסראות לו חקרון החקירה שכחמוסמו רגליהם של אותן המעמדים על אם דרך החקירה בזמן שמקל שוכאיהם של ישראל רודה בעם שקדום וירדפום עד חרמה, ובעת שמגל קלי רחמים שכיח בשדה שרוזע ומליין שפע ופרנסה וישראל עומדים ברוש המעלה כלהרייס. וכן הוי שנזם כלאו הבריה אח הרוח העזיק אח הבריות ובמלא אחיב „כחרבה דם לף על המעיין" ריל שקיום הסורה ע"ם חקירה מזיק מאוד לנפש המשכלה ובדמו ובנפשו סוא מי שסרוי על המעיין הוה"ק ע"ם חקירה.

ומה רב הלקח ואור גדול היאיר מהנחה הזאת, שמלות הסורה כשמנה על האמונה, והאמונה בקבלה מאבות לבניה יסודה ושורש גזעם, כי עקורת אבותיהם וזקניהם עשמיעים האבות לבאלהיהם אחיהם עד שיסחלבלו דבריהם לשעלה עד מעמד הנבחר שמס כולם ראו עין בעין כי ידבר אלקים מחוך האש: הגיד תורה לעמו ישראל כולם שמעו אבני ולא יהי' לך, לכן מוכרחין אנו לקבל ליסוד עוסד, שכשיעה האמונה בלב איש ישראלי לא יאומן ובלחי אפשר בלי מלות כבוד אויל. והעכבד אבותיו מאמין באמונה שליעה שכל דברי אבותיו וקפוליהם אמתים לא יפול מהם אחלה. ומי שבבוד אבותיו קל בעיניו עד שהרה הסיר האמונה מלבו והפול, ובכפול היסוד כופל הבנין כלו, כי לא יחכו אמון בדברי האבות, שהעה החוליות בשרשרת של שבות דור ודור ורק על ידי שלשלה עקורה זו נוכל לבא אל מים חיים כובע בהר אלקים, הר חורב. ואם רוח המוסל הבלה עליך לחסוב, כי חכמה מאבותיך, אח אביך לא הכיר ואח אמך לא הדע ויבחק חבל הכסף זו שלשלה המקשרת אותך למעמד הר סיני, איב בעה איפוח הבא עוד אל המבוע לשמות מים חיים מבאר הפרוס אבות קדושים, לכן מלות כבוד אויל הוא היסוד אשר האמונה כשענה עליו.

רעיון יקר ונשגב זה הי' כנד עיני זה רבות בשכים וכאם להבם יקר בקרבי, כפני השמוקקה החשוקה עזה ובמלא להיות בן מבבד אב. ובעה איפוח אוכל לבבד אח אבא מאבי עביר ביומר מאם אחאמן לבול אח האבן מפי הבאר חפרם שר הסורה אאמור ביע, ולהויל אור הגבוז וקפון זה זמן כביר. כמעט לא הקחתי דעתי ולא עם מרעיוני הקאיפם הכבבדה הזאת, גם בקעפים בחזיונות לילה רעיוני על מסבבי קלקו ובלפייתי לפיתי מתי אפקה הגל ממעין החכמה ובבא לידי ואקיימנה להיות ברא מזבח אבא להוליא לאור הבלומה הטובותיו על חלק יורה דעה. ומה גם ברבים וכן בלמים תלמידיו המובהקים גאוני וגדולי תורה הפליגו בבו בחוכחה מגילה אלהבה מקוחלה להויל חמדה גבוזה, חמדה שחמדו עליי כל הוגי תורה ולומדיה ברוח עהרה וכל שוחרי חוקים, למען לא חבא תורה שלימה לחאבה בלבד יהי' מה ויעבור עלי מה לא אכיח ולא אשקוט. ידרו לחדרי לבבי ויעודדוני ויעירוני להיות עזרא לבלות רבה הלזו ואמרתי בלבי יהי' מה ויעבור עלי מה לא אכיח ולא אשקוט. לא אחן שבח לעיני ולעפעפי חבומה עד אמלא מקום מולא להויל ולקיים מילי דאבות לדורות לרוות לאחון המשוקקים לשמות מבאר מים חיים. שבקתי אח מחבי וקבצתי אל המלאכה לא קלה כמו שהוא נראה בהשקפה ראשונה, כי אם כבדה להשבית חרולי הטעיות ולנקות קמשוני שבושים שבפלו ובשאלו בהעתקה מבחלה אאמור שפרה לי. לא אחפאר שעלתה בידי להסיר הטעותים ושבושים לגמרי כי רשמות ומלודות השגיאות על כל חי פרוקות, אבל ברחתי עד שידי יד כהה מגעת וקדרתי וכוכבתי התשובות למען יעמודו הכן למלאכה הדשות. וידוע לחוי, שכאשר עברתי בין בחרי אמרותיו של קדוש אבי המחבר ז"ל הלבתי ליוכים בין שתי חלאי מרובע, פעם כשהוא לא ליין אי' מקום כבודה של הסברא שהביא או כשבראה לי שכבר קדמו בשבריתו בא' מהראשונים או גדולי אחרונים, ופעם כשבדמה לי שיש ראיה או בחירה לבבריתו. בחשובות שבדפסו בראשונה רשמתי אח שמי מ"שה כיחוס בין ה'מחבר בר"ת, שיב מעכתי ידי מזה והשמעתי חתימת שמי מטעמים כמוסים עמדי. אולם חזרתי וכחמתי פן ואולי שגיתי וטעיתי בליוכים אלו והרוזה ישאל למחר לאמור: מה הליון הלז אשר אבי רואה, הליון איש אלקים קדוש המחבר הוא. אמרתי טוב לפרסם הדבר, אולי מי יראו רוב הלה הדברים המלאים בין שתי חלאי מרובע ומוטב שיבאו חלי השגות בי ואתי הלון מסוגתי ואל יהלו ההבון ובוקי בריקי בחילון גדול קדוש אבא מאבי המחבר ז"ע.

ואם אמנם שדרתי חיבור זה לפני כמה שכים והעמדתיו מוכן להויל, לא יכולתי אז לשים עלות בנפשי ובשחוכתי הי' כבוכות, אם לא הי' נכון להשאיר הכתי' מוכן במקום שהנם ולחכות עד שהבון הקיקע בשבילם ויגיע עם שלום ומנוחה והזמן יהי' מוכשר יותר להדפסה. עודנה רעיוני היו משוטטות אנה ואנה מבלי החלט אם לרחק או לקרב המלאכה, וימי החלאות בקלף ע"ם המים הרפו מעט וכדמה כאלו יאחא אשחבא ויגלי להו לשמי היהודים ויחלאה הרקיע בטהרה. כל אלה חוברו יחדו הכבשתי בחשבון המאגרות שהחרחשו ואח אשר עוד יכול להחרחש עוד הפעם, ומי יודע מה ילד יום, נמרתי אומר החלטה עזה ונמרלה להגביר חיל ולאחוז כח להחאמן בכל המרץ ועוז לעבודה להשיג שאיפתי ולהגיע למטרתי להויל ספר הזה. הבנתי שהדבר איבה קובלת דיחוי, כי כל דיחוי מרחיק אח המטרה ומגביר אח המכשולים, ואם אדחהו מדחי אל דחי מי הוא לידי יתקע כף שלא יעבור זמן המסוגל בתקלה עכ"פ להדפסה. בדרכי אחזתי, לא אראיה. מגמתי בעבר בשאלה תעודתי לעתיד, הגם שידעתי בבירור היטב שעל כל לעד ושעל אחי' נחקל בקשיים ומכשולים אין מספר, אך לים אבא מוכר קבני מן בריי רבונא דעלמא ביש השליט בעילאי ותחאי, מעמו עזר הוחלתי לאחמן ידי, בכדי שאוכל לבלע זמני הטוב בעיני אלקים ואדם, להסיר אח הלוע מאור גדול הזוא גבוז עד הנה וטמון בכחב יד זה שנים כבירים. והנה הוחלתי ביה לא בכזבה ובקעה ועלתה קבן חורה ממקום אשר פלאתי, אבה ד' לידי שליחא מן שמיא שגליתי לו עקה לבי

הקדמה

לבי, אדם יקר כלבנה הספיר, לא יקולא ערכו בכתם אופיר, אם ידיעים מחותכי סרבני המופלג, טוב ונכבד בדיב העפורא והמפורסם עומק חקר לאלפים לדקות אופב, יופף הוא המעביר עומד לבם ולעומת בלדקה ופזרם הוכו המחבטא מעמל לפם מ אדם פעולה מעשה הלדקה, כזר הסלה, ופאל הפאלרה, כמיא הכבוד עולמי לקהלתנו יצא ומשך מכים רבות כמיא פעיל ואהוב לכל בני עדמו אופב אלוס ורודף אלוס

כבוד מו"ה אהרן יוסף רייך כרו יאיר

זכה להיות שמו הנערץ הופם מקום כבודו בפתח עין החכמה ספר סבוכתי, כי בעזרת המיכתו המעמיה, הענקיה כתן הפפסרות לסוליא לאור העלומות חכמה, הסונות ביה מעבים חיוד הלזו שהי" ספון רבות בכתב יד. עדה פזרכותו עומדה לעד לעולם לו ולזרעו כי כאור בסיר, ולהבהליה לעילוי כמעם אמתו החסונה ובכבדה מעיה בעלם מי חכה עיה [פנה לעכותהם כיה מבע מכה חרחין] ולעילוי כמעם בנו יחידו כב' גרשון עיה [נפל בעדם קטל ובגדע מאדן סחיים ורוחו מנה לבמים בכיב אדר מכה תרעיה] זכות המחבר ציל דכפים מוגא יעלין טוב בעדם ויגן על ידיעים סכיל עד עלה ומעבים מכה אמן.

זכרה אלקי לטובה עזתי בקודם מחבתי סחסונה מעומרה בכסרון מעמיה לבועה בירכתי ביתה מבביה אמם ירלה ד' היא החהלל בגב קודם מחלבתם מ' חיה חי", בחו של אמויה מעיר ובזרי הרב הגאון הגדול המפורסם פאר הדור והדרו לי אדיר ליקיב כקמיה מויה מאזעם חיים קבילל ליטם דאזעבבוים מליטאל האבדקיק קלייבוואלדיין יליו ומחבלתו הקודם הרבנית הלדקה לבועה וחסידה אים מ' רבקה פעקיל חי" לאוייה. הרלה כחה רוח ורוב ברכות אלל לאלהי הבנים בני והבנות בכותי סיו בדוב עוז ומלוס ובזכה יחד להמיאם ולהכניסם לחופה ענדי נפן בעבני נפן ולרלות בהם זרע בדך דור ישרים יבורך עיה. מברכות סורי יתברכו לדוב מחבי היקר מאוד כעלה מ.אלב בחוי החויב אים חמודות בעל מדות הרומיות עבף ען אבות מויה מלמה קאמילקי כי מעיר גדולה לאלקיה הל-אביב בן הבגיר הבעלה הבגיד המרומם הרבני הגדול בחוי ד' מהורה ומיק וחסיד כמיה מויה אבראהם כי" עיז בחי המהוללה בעלמות מדותיה מבביה מ' חכה מיכדל חי" ובנם בכדי היבד מעמעים מ"מ ובני היקרים סבחורים המופלגים בחוי חויב בעלי מדות ישרות כה' מ"מ, כה' גרשון, כה' יודא לבי, כה' מעואל מ"מ לקא, כה' מאיר אריי כי" ואחרון חביבם בחי האהובה הבחולה המהוללה בכסרוכותי" מ' מאמם חי".

הברכה אחת היא סאר פכיך ויומעו המעמה עולמים בכל מילי דמיבב אחי הרב הגאון המפורסם ליה מויה בן ליון בלוהים מליטאל אבדקיק ב' אויפאלו ביז הרבנית הלדקה מ' בלדלא חי" מכביב היו ואחי הרבני המופלג בחוי מויה כהריאל כי" מכיואה, ואחותי האמה הלבועה וחסונה מ' חוה חי". ועל מסוב יזכרו מעות ניקותי הרבנית הלדקה בכדה בעחיים מרם רבקה חי" אמה חבר אחי המכות הבאיל מויה יודא לבי זאיל והאמה החסונה ומונה לב מ' כיחא חי" אמה אחי המכות הרבים מויה מאיר זאל אמר עודכה לא הסידו בגדי אלמכותם לעמן יזכר מס בעליהם עליהן לכבוד ולהפאלרה. וכמו כן ניקתי האמה החסונה והלבועה מ' רחל חי" זכרה אלקי לטובה אמר היו לעזר ולסעד לבעליהן ויבנעו רב כחם ומעמעוי" בכל ירח עמויים:

דמוע הדמע עיני בלכה מדה הבוכים, ואלה אזכרה וכפפי עלי אמפכה על אח ואחות בלאלאות ועל ניקתי הלבו לעכותות ;אותכו עזבו לאכמות הלא המה רב אחי גאון ולדיק המים חסיד ומכיו מויה יצחק יעקב זאיל מסי" רב בני מסי מיקלאם ואחיב דומין בב' אויפאלו. כל ימיו היו מכאובים מהחלאות והחרפתקאות דמדו עליו ומסחרבו עלו על לוחו ולא עלא קורה רוח כיא בדיא של הלכה ולולא תורתו מלמד מחוך הלחץ זו סדחק היו מעמעיו כל ימי חלדו, כמעט אבד בעכיו. הכיה אחריו ברכה כמה חיבורים והמה בכתובים ובתוכם קונטרס על ס' כדה ומקוואות. כיון שהגיע זמנו לפסר מן העולם בן עיה מכה ומפחותיו מרחמין מעמ ישראל ובו' וקבל עומיים בתהבה, כפסו יצאה בתחד ובמעמו בטהרה מבה מעיעה ביום כיא אדר לאמון מכה הרליה. וכה לוה לפני מותו: מלא להספידו ועל המלבה אבן לא יחק מוס תוחר, אמר עוד בחיים חיותו בעלה כפסו, רק „פיר' יצחק יעקב בהגאון מויה מעיר זאיל. אמתו הלדקה מ' מרה ריזל עיה ככדה הגאונים מויה בוכס אינר ובעל מעון הברכות זיעא, מליה יד מבה הרבים. אחי הגאון המפורסם לדיק כביר מויה יודא לבי זאיל מסי" אבדקיק האכמאוויץ, כודע בבעבים לגאון ובקי בד' חלקי מויע והמאיר אחריו ברכה ביב כמה חיבורים בבויה וחי" קוביות. הי" מלא ובדום בתורה ויראים, ממם לא פסק פומי" מגילקא כולא יומא וגם לילות מס כימים ולא עם מאוהל מל חורה ורוב ימיו כעור כל הלילה ובבוקר הוליאו אחרים בברכות התורה, יבב בהעבים מכי וחמיבי כמה מכים וחי" כחבא אל הכלים והלבע לכה ולא החזיק מיבותא לבפפי". בעבב חב מתן חורה מכה הרעיז בקפף בעודו בחבו בחלי ימיו, בן מיה מכה כחבקם ביסיבם מל מעלם ומבה כמעתו הטהורה לביה אביה כבעוריה. אחי הלעיל הרבני האבדך המפולפל מרב בחוי מוהר לב אים חמודות בעבלות ומדות מויה מאיר זאל אבן יקרה בקיק ב' אויוואלאם, בעיבב מכוחיו ובכהלק קודם זמכו כיא מבע הרעיה. ביבי הגאון הגדול המפורסם בעולם בחיבוריו היקרים מויה בנרגון מבערן זאיל אבדקיק מאראם לודאם בעל מחבר ספרי ילקוט הבלבוכי יב חלקים, אחר מחלה אם חליו מחלה כולא ועלומה וקבל יסורים קשים וכולאים בחבה מחזיר פקדונו לבעל הרחמים ביום מיו אייר הלליא, וב' מעות מכם מר החורה עלה המעיעה עוד לא פסק פומי" מגילקא ומפחותיו הטהוריים מרחמין דיא. אמם כעוריו אחותי הרבנית לבועה בעבעים ויסרה בחעוריה הלדקה מ' מרים עיה מליה יה מבע הרבב. ביבי הגאון המפורסם מויה יוסף לבי סופר זאיל אבדקיק מאמאן בן אחוב לאביו הבהיק בעהעיה מריה מחכה חיים זיע מלבד מסי" גדול בחורה ולים בס מע כמעיל קבאה לבדול בדר ולעמוד בפרץ כבד מהרבי הדם והחאמן לבעל הקולים מן הכרם ד' לבאות ביה ישראל, אמן ברכים כובלות מיחזיקו בעבוז החורה ויבדלו בביהם מל ברבי הילאה. מליה כי מרחמון הריל. מחבריו אחותי היקרה הרבנית הלדקה מובה לב ואמם חיל מ' פערל עיה כמה כן היתה מרבניתא דליה בה עיעא מליה מיו מיון הרבי". ביבי הגאון מויה יוסף חיים סימאן זאיל אבדיב בב' מעלבבד הי" לדיק המים עבוותן ומפל בדך, בעובבו אחיהן מל המלה מוהר לב ובקי כפיים, בחסף אל עמיו יב מבע הרבי, זובתו אחותי הרבנית הלדקה בדרכיה הטיבה ובמדותיה מליבה מ' רחל עיה מליה יב אייר הרבי". כפובותי ובדבאתי עד מאוד ולבי כוהם בהיבות מאין הפובות מל אלה אבי בוכי" ועפעפי יזלו מים בהעלותי מל לבי וזכרוכי מכולם מהו מל פני אמם ואה כל אלה בבלה אים עמיל הרבנית הלדקה אמם חיל כאמבר ואביגיל לבועה וחסידה לפירה הפאלרה מולמילאה דיחוסא ובכדה בעל קונטרס הספיקות והרומה הבבי מ' חיה מרים זיל, [קדר יחוסה דור אחר דור עד רביבו זרחי" הלוי בעל המאור המלא בהקדמה הגדה מיה ערבי פסחים מאבא מאבי המחבר זלבה"ה] אם אמבם האם מבבה מל בביה ודמעתה מל לחיי" המיד מלויה, קבלה מלי" דין מלכות המים ולא הבעבם חיו אחר מדותיו מל הקבים האכילה לחם דמעה והמקיחה דמעות מליה. מבקה לן ולכי" חיים ביום כיב אלול הרפיה בה המוכים מכה. וזולה האמונות האיומים מבהבקה בהם, עוד מקעה מעמה ובפלה עבעה לאמה בחיים חיותה הוא בעלה אבי רבב ישראל ופרבו זלוקבלה". ביום כיו אלול הרפיז בלאו אראלים אם המלוקים ובמבה אדון הקודם וילאה כמעתו הקדושה בטהרה זיע. בלל מדי יהבלבנו ובלבור החיים הבא בפסם לבורה, בטל חחי" בלור החיים להאירה, ויבוחו בבלוס על מבכבם, עדי ישמע קול מבבר ואומר עלז חבלה הבבון, כי קמו ישיבי חבבון.

מרם אכלה לדבר ואתן קבלי לקולמתי עוד לאלקי מלין כובעים מקבב אים ולב עמוק. הכה מיום מכבראתי ועמדתי על דעתי לא זכיתי לומר פרק מיה ומזמור לחודה מעומק כפפי להבותן ליעף כה ולאין אוכים עלמה ירבה יחבים כמו עד היום הזה מקויתי ראיתי ספר מויה בה מעים חיוד ילא מעתה מכבם הדפוס כבול בהדרו ויפיו. בעם אכף לדי

אקדם

הקדמה

אקדש לאלקי ערוס, אמר לו ספקיף וסיכולה ומחי' ומסוס מעמני דמאים עד אדזי הלבנון, עם יקדש ועם יתן סקרון מחומר בריי קלם וכמבזם יחום קמן לא אים אלא חולעת כבער מדעת לאלקיו, אם בלב הרגם יתעוררו רגשות החודש מבור רוב רחמיו וחסדיו אין קן ביים, בעם יסקיש קערת רגשות כפשו והמית לבו התעוררם לסרלות חודתם, גם אם ככספם וגם כלהם כפשו לסודות לך, גם אם בדכו לך מכרע ובעפר יתאבק כחולעת, ורוח עיכיו עד לעפר יספיל, גם אם מבוקר עד ערב ההלהך יקפר ותודה לך יזמר, סים ביכולתו להסיב לך על כל חגמולהך עליו, סיוכל ברד סכולר מרגבי אדמם מעפר ואפר להקריב קרבן תודתו לאדיר באדירים ורם על כל רמים. אולם כפשי יודעת כי לא אלה בקשת, לא מחפרון זבח תודה וקרבן מכתה כפי גדלך וגמולך ממדל אים ועלה כדף, גם התודה כפי היכולה קרון מחומר מעלה לפניך ותערב כריח הניחוח ומולות מחים. לכן בכל לב ונפש חבעבה מפתי לך, אדון האדונים, תודה רבה ומעוקה בעת כעילה פתח סמער ספר זה בעד אשר גמלתי לי מעודי ועד היום הזה ועזרתני להיות בדא מזכה אבא ובן מכבד קדוש אבי המחבר זיע להגיל סבדו. ובדגע זו מאני כותן תודיה ותודה בכל לב על העבר, לדי חקדו עלי נבר, אתפלל על העתיד. אלקים עליון לור מעבני, בגלל אבותיק חוסה בניסס. תכונן דרכי, תייסר לעדי לעבודתך, תאיר עיני באור תורתך, זכני ליסב באוהל תורה באין מפריע, תחכני דעת וביכה להבין ולהסכיל מעקיה, לראות בנים ובני בולכי חס עוסקים בתורה לשמה, אל יבושו ואל יכלמו בי ובחס חורי ומורי בנכזי מרומים, לא חמום החורה הזאת מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עיע, באהבתך ובחמלתך חסוף זרוע קדשך וקרן ישועתך, חסבבני סם אלקי יעקב ביעין לדקתך, זכור חסדך ורחמיכך להסיב אם גאולתך לעם סגולתך אקיבי התקוה המחכים עם בואך לביתך כבון ובמה, להיכל קדשך ועל ביצה סביבתך ליושבים כוס מאכן, חרוס קרן מעיתך, כדחי עמך חקבן וקומעיות חוליך לציון מוסיעים והיתה לך המלוכה ביב אכיל.

כיד המלפה ליסועה די עפיק סמות הסיא לפקיק גראסוואדיין חעיא.

משה נחום בלוהם
בן המחבר רב עמרם גאון חיק זצוקללהיה.
המקדר והמוגל.

יען שמלבד הציונים שהצבתי בין שתי חצאי מרובע כאשר הזכרתי בהקדמה לא זכיתי להזכר בתוך הספר, רק מה שכים אבא מארי עטיר המחבר זללהיה הביא כפעם בפעם איזה הערה בשמי, אמרתי להעלות על הדפוס מה שחנני אלהים לחדש ביומי דחנוכה בגמר הדפסת הספר מעניני דיומא למען יזכר שמי בבית הגדול הזה ובי חוא זה:

הקובץ בפיג דחנוכה היג הגיא קוסיא בפס חכם אי למה הי' לריכין לכם חנוכה אלא הי' יכולין להעיף עיי לרלור מפין עפין סמן מעא לתוך הסמן הטהור וקמא קמא בעיל כדאמריכן בעיז דעיג והוגא להלכה ביוד סי' קליד סיג, ובמגיא אפילו כהלכה האיסור מכסיעור גיכ בעיל לדידן דקייל כרבנן דמגיא בעיל עיס, ואעיג דמלסון הגמי וסויע מסמע דרק אם עירה בסונג בעיל אבל לכתחלה אסור לעשות כן דאיא איסור לכתחלה, זה דוקא לסיעת הראגיד דאיא איסור לכתחלה מדאורי אבל להסוברים דרק מדרבנן אסור לבטל קסה ביכל דהא בעקוס מלוה לא בזרו רבנן כמבואר בטויז ומגיא ופמיג אויח סי' תרכיו, ואחי הגאגיד בי אוי־ פאלו כיי עוברכי דאיל לכיז ואפילו הי' הסמן טעא הקדם מאסבהיב ולכיע איא איהיב לכתחלה מהיא כמיס חוויד סי' ליט, מיע כאן מוחר ליהכות דמלגיב ומכיב בטויס חתן סופר סי' עי אות הי' והסבר איכו חחיי.

ובהשקפה ראסוכה חסבתי דלקיא למה דמבואר ברמביס פיד מטויא היג ופס פיע היג דמסקין מטמאין בכיס ועיין חוס' פסחים יד דיה דאיכא ויס ורעיג וחויע פיא דמקוואות ובאריכות בחיים פיג דסהרות, איכ מיד כסיגיע ספה ראסוכה סמן טעא לתוך סמן עהור סבסך יטמא אותו והערכי חתן אחי סכיל הרהיג מריה דוד סלמה פרענקעל כיי סכוונתי בזה להסוי חתכיס הכיל, ואכתי ק' לסעת רסיי פסחים יז עיג דיה אבל ופס ליג עיג דיה כביצה דפחות מרביעית איכו מטמא איכ הי' אפסר לעברה ספין עפין פחות מרביעית ואפילו לבכין טומאה סייך ביטול כמיס מליא פיא מעומאה מיע הייד, ואיא לדמויי להא דאמריכן בכורות כיג דכבלה דבעלה בטחוטה איכו עהור מלטמא רק בטבע אבל בטבע מטמא דטומאה כמאן דאיתא דמי, ועיין מליא סמדמה יבמה מרקקה דס לטומאה מטא ואיכ היכ כל רגע ורגע מדולק המכורה מסמן סמעורב בו סמן טעא אכתי הוי טומאה מטא, איא לומר כן דהא מסיק המליא פס דאפי' בטומאה מטא סייך ביטול לא בלא, ועוד למיס חוס' בכורות הכיל קודיה כבלה דדוקא לבכין אכילה סייך ביטול דכל מסהו ומסהו סבכבס לבית הבליעה אמריכן דהיתרא כחיה וכן מבע כסבגע וחזר וכבע מיס, איכ בלאהיכ ליס כאן טומאה מטא דכל מסהו ומסהו סמן סדבוק אמריכן סמטן עהור הוא והדקיל. בודאי לסיעת ריח מבחוס' פסחים יד הכיל דרק מדאורי איכו מטמא פחות מרביעית אבל מדרבנן מטמא כיחא דכל עיקר סהולרכו הכם לא הי' אלא מסוס טומאה דרבנן כמו סהאריך הפריח ריס ה' חנוכה לפי סבזרו על מכויס להיות כזביס ואיכ גם כסמטיף מיי לרלור אכתי יהי' הסמן טמא עכיס מדרבנן וספיר הי' לריכין לכם. אבל לרסיי קסיא.

וסבור הייתי לומר לפיע סהעלה הסעהיע פיו דברכות לסמה החוס' מכחות כיא דעלים ולבוכה טומאתן מדאורייתא דחיבהיק מכטיתן ומטוי לי' אוכלא היל אוכל פחות מכבילה אמרי' דחיבהיק מטוי לי' אוכלא אפילו פחות מכבילה לקבייע, ומעתה לעה דמבואר מכחות קיג דחיבהיק לא רק לאפסולי גופי' ולימא מהכי אלא גם לטמויי אחרים עיס, איכ ליק קוסיא הקובץ דהא גם אם יערה טפין פחות מרביעית חיבהיק ישוי לחכי טפין כרביעית גם לטמויי אחרים ואפילו לדעת רסיי זבחים מיו ומכחות כיא ופסחים ליה דחיבהיק ליע רק מדרבנן, מיע חכי טפין יטמאו הסמן עהור מדרבנן עכיס ולא הוטיל כלום בעירה טפין פחות מרביעית, ואחי הגאהכיל הטיר על דברי דלרסיי דחיבהיק רק מדרבנן מהכי אולי לטמויי אחרים אפילו מדרבנן לא מסכי דהוי חרי דרבנן דאפילו להסוברים דחיבהיק מהכי מהיא הייכו רק לאפסולי גופיה ולימא אבל לטמויי אחרים ליע רק מדרבנן וכדמחלק הסיס במכחות קיג וחולין ליו ועיין ראש יוסף סס ומליע פיו מאי' מזבח היח ולליח בסוגיא דרחקנהיכ, עוד הטיר עפמיס פכיי פסחים טיו דדבר סאיכו קבע ביג מזבח לעיג סטוא קודם ביע לא מהכי חיבהיק דבעיכן דוקא דומיא דעליס ולבוכה מקרבין ביג מזבח ביס, ואיכ אף דלבכין אוכל ספיר כחב סבחיע דחיבהיק מטוי לפחות מכבילה אוכלא הייכו במקוס דמייך אכילה מזבח אבל בסמן למכורה לא מיבעי' לחוס' חמורה ייד דיה וכל הקבע דסמן למכורה ליח קרבן מטוס דליח בי' קדושה כלי דודאי ליס חיבהיק אלא אפילו לדעת רסיי סהביאו חוס' סס דסמן למכורה חסוב קרבן ביע כיון דליס בי' אכילה מזבח עמילא ליא חיבהיק מכסרתו ומטוי לי' אוכלא ועיין ביים אויח סי' סכיע ובס' אוהיח הקדוש פ' חלוס עיים, ובלליח בסוגיא דרחקנהיכ אות קליג הביא כדברי פכיי הכיל בסס בכו הגאון מהרים לאבדא והלליח קלסה אלא סדחה דבריו דאיכ קוסיא הגמי מכחות הכיל בעיע דפריך כותר ופרה אמאי מטמא טויא מהיא הא מפרא בעלמא הוא' דאי כחיבון הגמי דחיבהיק מכסרתן הא בדבר סאיכו קבע ביג מזבח ליס חיבהיק, ודוחק לומר דסאבי פרה דחטאת קריי רחמכא כדאמריכן חולין יא ובכיד והסיב כקדסי מזבח, ולדידי ליע דהא בחולין ליג מסמע גיכ דלא כפכיי, דמקסה כי לא יבא מחן דס ליהכסרו בחיבהיק ומאי פריך הא ובאלכין בידים מטוחאות קבבי החס ומכיח קאי על הבשר סאיכו קבע ביג מזבח, ודוחק לומר כיון דאיטורין סלהן קריבין ביג מזבח אף הבשר חסיב חיבהיק.

אבל דברי סעהיע לליע דהא חוס' ביק ביז רביא דיה פרה הק' ליל לריס מעמא דפרה מעמא טויא הוא' ואיתה לא סעהיכ חיל דחיבהיק מכסרתה ומטוי לי' אוכלא כדדרסיכן

חולין

חולין ל״ו ותי׳ דאין היבש״ק מועלת אלא לגוי׳ שאינו אוכל כאוכל כגון נותר ופרס שאם חסונים כעפרא ומלים ולבונה, אבל דבר שהוא אוכל אלא שאינו מקניע לרים מעוס שאי אתם יכול להאכילו לאחרים לא יועיל היבש״ק עיש, היולא לנו מדברי חוס׳ דהיבש״ק אינו פועל רק לעשות שאינו אוכל כאוכל אבל אינו יכול לפעול לעשות מאוכל שאינו מקניע אוכל שיקניע, ואיכ איך כ׳ הסמ״ע דהיבש״ק מהני לגוי׳ אוכל שאות מכבילה דלא מיסמא אוכל כבילה שיקניע, וכיש דלים היבש״ק לגוי׳ עשקה שהוא שאות מרביעית ואינו ראוי לטמוי אחרים שיהי׳ כחסב כשיעור רביעית לטמוי אחרים, ואיכ ליתא לגמיש, ועוד כיל לדאות תי׳ עפמיש חוס׳ זבחים ליד ע״א דיה והנסר וחולין ל״ו ע״ב דיה עלים דלא ילפינן מוהנסר רק לגוי׳ אוכל מידי דדמי לאוכל כגון עלים ולבונה שהוא דבר עב וקשה, אבל עשקה דליד לאוכל לא, ולפיז ליתא לגמיש, דלים לומר גבי שמן שהוא עשקה דיועיל היבש״ק לגוי׳ שאות מרביעית כרביעית לטמוי אחרים.

ובתשובת מהרי״א אויש סי׳ ר״א תי׳ הסואל קוסי׳ הקונן, כיון דשמן קודש שנטמא מלוחו נסריפה כדאמרי׳ פסחים כיד ועיין רמביש פיש מפקוהמיק מדאו׳ אסור לבטל השמן טמא בתערובת שלא יבטל עיי כן מלות סריפה כמיש המקנה קידושין דף כיו, והמהרי״א דחה תי׳ זה ורל דגם בהדלקת השמן נמצוה מתקיים מלות סריפה, ולא זכיתי להבין דהא דרש״י בחולין פ׳ לו פיד משנה ע״ו ביום הסליקי נאם ישרף בכה אב לכל הנסרפים שלא נסרפו אלא ביום, ואיכ איך ידליק שמן זה במצוה שהדלק מעבר עד בוקר הא אסור לשורפה בלילה, ויותר מזה כ׳ בס׳ שחיק זבחים דלי״ז בחוס׳ דיה תמתין דלמאי דקיי״ל נותר בזמנו אינו נשרף אלא ביום אסור להנסיר כלי הבלועה מנותר וכן לבטור כיה בלילה עיש, ואיל דדוקא לשורפה בלילה אסור וכדמשמע הלשון בירושלמי פיב דשבת אין שורפין קדשים בלילה, אבל להדליק מצוי׳ כדי שדולק ותשרף בלילה מותר ועיין במקנה קידושין דף ליד בחוס׳ דיה מעקה שחידש כן, ויש להביא לראיה כדאות רא״ו לזה מנמקי״ ביק כיב שהק׳ למיד אמו מטוס אינו כאלו בידו הענינו איך שרי עיש עם חשכה להדליק את הנרות והדלקתה הולכת וכנמרת בשבת, ות״ל שאין הפי׳ אמו מטוס אינו דחשביכן לי׳ דמיכן ולהבא כאלו עשה גם אחיב אלא אדרבה אמרינן בשעה שיולא חץ מתחי׳ נעשה הכל וכמאן דאנמרי׳ בהאי שתא דמי והיה מה שדלק הכר בעיש הוי כאלו כבר נדלק בעיש עיש, ומיש יולא בזה מלות נר לשבת כבאויש סי׳ רסיב, ואיכ איכ כיון שהדלקת המצוה הי׳ בין הערביים עיין פסחים כיט ורמביש פיג דתמידין ומוספין ופיל מחקים איכ הדליק את המצוה קודם הלילה ומה שדולק והולך אחיכ בלילה הוי כאלו נשרף ביום ומיש קיים במצוה המלוה להעלות נר תמיד וכו׳ שהוא דולקת מערב עד בוקר, איל לומר כן דהא מוכח בירושלמי הכיל דאפילו באם מדליק מצוי׳ שהוא שורף והולך בלילה כמי שייך בי׳ מטוס אין שורפין קדשים בלילה וזיל הירושלמי ולא בשמן שריפה אריה זאת אומרת אסור להליח אור במדורה קדשים ודולקת בשבת והא תניכן ומאחיזין את האור במדורה בית המוקד אריי בשבת כחיב לא תעשה כל מלאכה נעשית היא מאלי׳ נרס הכא החורה אמרה אין שורפין קדשים ביוט ואליל בשבת עכיל, ואיכ היה לענין אין שורפין בלילה דאסור להליח אור מצוי׳ ושרוף קדשים בלילה כמו לענין יוים, ועיין כוביים אויש סי׳ ליו, ואין מזה שחיבה לנמקי״ כיון דלפי הירושלמי הא דאין שורפין קדשים ביוט ובלילה הוא גזחיב ולהכי אסור אפילו נעשית מאלי׳ מלאיכ לענין שבת דאלו נעשיית מלאכה דכחיב לא תעשה כל מלאכה שפיר כי הנמקי״ דמצוי׳ מותר להדליק כיון דמלאכה נעשית מאלי׳, ועוד הא לרש״י מכחות פיח ע״ב אם כבה המצוה בחלי הלילה לריך להדליקה ולרמביש פיג דתמידין ומוספין בין ביום ובין בלילה לריך להדליקה שכיח, ובר המערבי אפילו לחסו׳ הרשב״א סי׳ שיש וסי׳ ע״ב הסובב על סי׳ שיש מחויב להדליק אם כבה ועיין רמבין בבימוקי חומש ורביב וחויב סופיג מתמיד ומס פיו מיא נאריכות, ואיכ אסור לבטל שמן קודש שמא בשמן טהיר כדי שלא יבטל מלות סריפה קדשים ולי דמקיים מלות סריפה כשמדליקה ביום ודולקת והולכת בלילה מיא אסור לעשות כן אפילו אם נכיח דבכהיג ליש מטוס אין שורפין קדשים בלילה, דשמא יכבה ולא יכול להדליקה שכיח מטוס אין שורפין קדשים בלילה, אמנם דחיית המפרי״ח כיחא לשיטת הרמביש פיש מפקוהמיק שזלה כותר שורפין קדשים בלילה ועיין פסחים דף ג׳ וזבחים כיו ע״ב וכונ״ל הכיל.

ובני הבי׳ החויב כמי יודא לבי כיי רלה לחרן קוסים הקונן דמעשים ליש עיה טפין טפין דגם בשערובת טומאה אמריכן מלא עין אם מיכו וכיעור כדאמריכן בכורות כיב גבי לוקה ליר מעיה מסיקו במים וטהור וכו׳ אר״י ליש אלא לבטול אבל לקדרה לא, מלא עין אם מיכו וכיעור, ולעניד אפשר לדחות תי׳ זה, ואקדים מה שאמרתי לחרן קוסים חוס׳ סוטה כיה ע״ב דיה לאו וזיל וליע כלאי הכרם אמאי מטמאין טומאת אוכלין ולא אמר כחותי מיכחת שיעורי עיש, ולעניד ליא כל העומד לשרוף כשרוף דמי וכחותי מיכחת שיעורי׳ רק בהני שמפורש בתורה שמלותן בשריפה כבותר וטמא ופגול ופרה ועיין רמביש בענין המלות מיע סי׳ לי ולא מוכח למיע לשרוף הטמא והנותר, וכן בפיה מפקוהמיק היש מוכח שריפת נותר למיע, וכן שם פיש היא מיע לשרוף כל הקדשים שנטמאו או פסוהמיק, וכן בפרה כחיב בפ׳ חקת ושרף הפרה ונו׳ וזו היא מלותה שם אמריכן כל העומד לשרוף וכו׳ וכחותי מיכחת שיעורי׳ ולולא שהבהיק מטוי לי׳ לאוכלא ליה טמא טוא מטוס דעומד לשרוף וזוי כפרה בעלמא, מטאיכ עולה וכהיכ אעיג דהוי מן הנשרפין כדאמריכן בקוס חמורה ומלות לשרפן שלא יבא לידי מכשול מיש אינו מיע המפורש בתורה שמלותן בשריפה ועיין חתיס יוד ס׳ רפיו בזה ליא כל העומד לשרוף וכו׳ וכחותי מיכחת שיעורי׳ ואפילו בלי הבהיק מטמאין טוא ומלאתי תלי כשנרתי בשעה״מ פיד מגירושין היב בשם ס׳ משאת משה, [ואין להקשות לפמיל עיש חוס׳ ביק ע״ז דכמו לרים דיליף בבכורות ס׳ מקרא דאיהיכ אין מטמאין טוא ולא הבהיק לגוי׳ מאכל שאינו מקניע אוכל שיקניע היכ לא יועיל הבהיק לגוי׳ אוכל פחות מכבילה שאינו מקניע לאוכל כבילה שיקניע, איכ איך כתבו התוס׳ קוטה הכיל דפרה מטמא טוא מטוס הבהיק, היי כתבו הבהיק מטוי לי׳ לאוכל אבל כיון דפרה לשריפה עומדת וכחותי מיכחת שיעורי׳ אכתי בלי משיעור הראוי לקניע ולזה ליא הבהיק לגוי׳ פחות מכשיעור אוכל שיהי׳ כשיעור אוכל, זיל דודאי היכא דהאוכל בעצמותו הוי פחות מכשיעור הראוי לקניע וכנידון השעה״מ שם שפיר לא מועיל הבהיק לגוי׳ כשיעור בילה הראוי לקניע וכמו דלא יועיל לרים הבהיק לגוי׳ פרה שהיא איהיכ ואיכ לטמאין טוא להסיר איהיכ שעלי׳ ולהכשירה לקבל טוא, אבל לאיק דרים דפרה אעיג דאיהיכ היא מיא מטמאין טוא, רק מטוס שעומדת לשרוף וכחותי מיכחת שיעורי׳ נאמר דהשיב כפחות משיעור לקניע ולטמוי טוא לזה שפיר כי חוס׳ דמהני הבהיק להחשיבו אוכל כשיעור כאשר הוא נאמה בטבע לקניע ולטמוי ואין זה דומה למשל דהבהיק לא יועיל לגוי׳ פחות מכבילה אוכל כשיעור בילה אוכל], ולפיז שמן קודש טמא שאבהיכ יש בו מיע לשרוף כמיש הרמביש פיש מפקוהמיק היו והוי כחותי מיכחת שיעורי׳ ליכא למימר לכשיתרבה יהי׳ בחשב פחות מכשיעור כיון דעומד לשרוף וכחותי מיכחת שיעורי׳ ולא יטמא השמן טהור והיבש״ק ליא להחשיבו לשמן טמא כשיעור רביעית דגבי משקה ליש הבהיק כמשל מחוס׳ זבחים ליד וחולין ל״ו ויתבטל ולא יטמא השמן טהור ושפיר הק׳ הקונן.

ואל תשיבני דכמו דחשיב לפחות מרביעית לטמוי מטוס כחותי וכו׳ כמו כן כיומא כמי מחיש דחשיב לפחות מעשיור שמן שלריך למצוה דהייכו חלי לוג לכל כר כדאמרי׳ מכחות פיח ופיט ודכתיב לה חן לה כמדתה שהוא דולקת מערב עד בוקר וכיש הרמביש פיג מתמידין היא, זיל דהא דלריך חלי לוג שמן זית הוא מטוס דחכמים שיערו דבכך שני אפילו בלילי טבת הארוכי׳, ואם הי׳ מצוה למלוא שמן זית שיהי׳ דולק מערב עד בוקר בלילי טבת אפילו בפחות מחלי לוג נודאי לא הי׳ שיערו חכמים חלי לוג והוי מקיים המלוה אפילו בפחות מחלי לוג, השתא כמי כיון שעי׳ שמן טמא שעירב בשמן טהור דולק השמן טהור מערב עד בוקר אפילו בפחות מחלי לוג שפיר מקרי כמדתה ולא אכפת לן מה שנחשב השמן טמא כמאן דליתא מטוס כתותי, ועוד דדוקא בדבר דבעינן שיהי׳ שיעור קיים כהאי דלריך שיעור רביעית לטמוי טוא או לוג וכדומה דבעינן שיהי׳ שיעור קיים, שם מזיק אם ע״י מה שעומד לשרוף מכחת שיעורא כיון דליכא שיעור הלריך להיות, אבל גבי נרות המצוה דאיל שיהי׳ שיעור חלי לוג קיים אלא אדרבה שיהי׳ פותח והולך ע״י דליקתו שם לא מזיק כחותי כלל, וכדומה ראי׳ לזה דאלהים איכ לשיטת האחרונים דליכא מיע בשריפת קדשים בפחות מכזית

איך

איך מסכתא ע"ע דסריפת קדשים כולל הא כיון דלסריפה עומדת מכתת טיעורא ונפחות מכזית ליכא ע"ע דסריפת קדשים, אע דבדבר סמלותה סיהי' נסיף לא מזיק אם ע"י כחותי בליר מסיעורו, ומה שים להסיב על דאי' זו אכחוב לקמן אבל הקבלה כלאם ככוכה לעכיד.

ואין לומר דהקונן עכיח ליל מסיל דבדבר סמיע בסריפה לים לומר מלא מין אם מיכו וכיעור, דגם אם כיעור לא יהי' בו טיעור לעמויי מסום כחותי, דאם איל האי קבלה ליל להקסום טיעיף הסמן טמא מפין מפין, הא אי כמי יעלה בגיא ניכ לא יוכל לעמויי הסמן מהור, כיון דע"י כחותי יבלר מסיעור הראוי לעמא, דודאי לעכין לעמויי הסמן מהור כיון דרק בסיעור סמן טמא לאוד הלי' מילתא, ואם יש בו טיעור רביעית יכול לעמויי הסמן מהור אפילו אם הוא הרבה יותר ממכו ואם אין בו כסיעור רביעית אפילו אם הסמן מהור פחות ממכו ניכ אי' לעמא אותו, בזה ספיר אמרינן כיון דהסמן טמא עומד לסרוף וכחותי מכתת טיעורא לא הסיב הסמן טמא כסיעור רביעית לעמויי הסמן מהור, אבל לעכין דהסמן טמא יהבטל בסמן מהור ויהסב כמאן דליתא, כיון דהביעול לאו בסמן טמא לאוד הליא אלא גם בכמות הסמן מהור ואנו דכין אם יש בסמן מהור כדי לבטל הסמן טמא, בודאי אי' לפעול מה שהסמן טמא לסריפה עומדת ומכתת טיעורי' שהסמן מהור יהסב עייכ כאלו כחרבה כסיעור הצלרך לבטל הסמן טמא כיון דבאמת אין בו כ"כ אם יעלה הסמן טמא בגיא לאוך הסמן מהור, ולכן ספיר הק' הקונן טיערה עפין מפין ע"י לרלור כדי שיה' בסמן מהור הסיעור לבטלו ועדיין ליע.

אמנם יש לי לפקפק עמ"ש דהכה החוס' חולין ק' ד"ה

שאני חידש דמטו"ה חהריל אינה בעלה אביב דקודש הביעול אינה ראוי להתכבד והוי כחתיכה חטאה טמאה, דכיון דיש לאחוז החבל בב' ראשין או ליזל בחר קודש הביעול שאהריל ויתבטל שפיר או בחר אחר הביעול ואז תחא חהריל ולא יתבטל אזלי' בחר אחר הביעול שתחא חהריל ומטו"ה אינה בעלה ע"ש ועיין כעין סברא זו בחוס' ב"מ דיל ד"ה אף ושם דכ"ד ד"ה הקדש, ולפ"ז הי' כיון דכשיתבטל הסמן טמא לא יעמוד שוב לסריפה ולים כחותי וכו' בחר אחר הביעול אזלי' ושוב גם קודש הביעול לא מקרי לסריפה עומד ולא מכתת טיעורי' וספיר חוזר וכיעור ומטמא את הסמן, ומה"ע נראה כמי הראי' שהבאתי דבדבר שאיל שיה' הסיעור קיים ליא כחותי, דאלמא איך מסכתא ע"ע אלא בכזית הא כיון דלסריפה לשעת שסוברי' דליכא ע"ע אלא בכזית הא כיון דלסריפה עומדת ומכתת טיעורא ליכא טיעור כזית, ולהכיל זא דכיון דאפיל איפכא דאם לסריפה עומדת ומכתת טיעור כזית וליכא ע"ע דסריפת קדשים ואי"כ איכא עומדת לסריפה וספיר איכא טיעור כזית שים עליו ע"ע דסריפת קדשים אזלי' לחומרא

ואמרי' דיש עליו ע"ע דסריפת קדשים.

אבל עוכיל דליש כאן חוזר וכיעור דלכאורה יש לתמוה איך אמרי' מלא מין אם מיכו וכיעור למאי דקיי"ל באו"ח פי' ס"ד ויו"ד פי' קי"ג דכל איסור שלא הי' ניכר קודש שנתערב ועיקר ביאתו של הנתבטל לעולם עי"ת אפי' בדשילים בטיל ועיין הטו' רשב"א פי' תרכא ושע"ק ב"ק דף ס"ש ומגיא פי' תל"ח שקכ"ח, ועיין פמ"ג יו"ד פי' ס"ע מס"ז שקלי"ה ופי' ק"א בספ"ד שקי"ח ופי' ק"ג שקי"ב בשם או"ח דלאו דוקא בדשילים אלא הי"ה בשאר דברים הטונים שאינם בטלים מחמת הטיבותן כמי הוצע כחס ונתבטל אם ביאתם לעולם עי"ת, א"כ איך אמרי' מלא מין אם מיכו וכיעור הא איסור בא לעולם עי"ת דרק בתערובת כיעור וכעשה איסור ע"י הלטרפות ביחד חלקי האיסור עיין רש"י ע"ז ע"ג, ואין לומר דדוקא גבי ביבית בפ' ס"ך הכיל דגם עצם האיסור בא עי"ת שם אמרי' דאפילו בדשילים ושאר דברים הטונים בטיל מהאיכ אם עצם האיסור הי' לו חוי' בפ"ע ורק שם איסור בא עי"ת לא בטיל, דהא בהטו' חוי' ס"מן קליג ובכונ"ת יו"ד סי' מ' בהנהת מהרש"ל מטמא דאפילו כשהי' לעצם האיסור חוי' בפ"ע רק שם האיסור בא עי"ת אמי בטל, וכיל להביא ראי' לזה מהא דפסק רמ"א חו"מ סי' ס"ש ס"ט באם עבר ונתן מלח אפילו בכיר שבל גבי האם מוחר המאכל דהמלח בטל, והק' הטו"ז שקטיו ומגיא שקלי"א הא חוי דשילים וליב ותירלו דכיון שנתבטל המלח מקודש שנעשה איסור דהא מילחא איכו כתבטל אלא כסברא דתורא שפיר בטל אפילו בדשילים ועיין בהגהות אמ"ב שם, והא הכא דהי' לעצם האי' להמלח מקודש הוי' בפ"ע רק שם איסור המלח שנתבטל בשבם בא עי"ת ואעפ"כ בטל, וזה דלא כמ"ש אבא מארי הגאז"ל לקמן בסי' מ', וא"כ קשה לכאורה איך אמרי' במלא מין אם מיכו חוזר וכיעור הא שם האיסור בא על ידי התערובות.

אמנם כ"ל דלק"מ דודאי אם הי' לאיסור טיעור קבע וקבוע בכמה יכול לאסור ולא הי' תלוי ביעול שאיסור בכמות שהיתר שפיר הי' אפיל באם לא כפל טיעור זה בגיא רק פחות פחות ליא אלא מין אם מיכו וכיעור דהא עיקר ביאת שם האיסור לעולם הי' בתערובת דכשכפל פחות מטיעור זה לא הי' לשם האיסור הוי' בפ"ע דלא הי' ראוי לאסור מקודש כיון שלא הי' בו טיעור הקבוע שיוכל לאסור, אבל באמת לא כן הוא, דאין לאיסור האוסר טיעור קבוע בכמה יכול לאסור והכל תלוי לפי ערך גדלות וכמות ההיתר שהאיסור כפל בתוכו ובאם כפל איסור טיעור בהיתר עד שאין בהיתר טיעור לבטלו בדוב לו בס' לו בק' ור' ניכ אוסר ואם כפל איסור הרבה להיתר הרבה יותר ממכו ויש בהיתר כדי לבטלו ניכ בטיל, הרי חזינן דהביעול הליא בכמות ההיתר והאיסור אפי' חלק קטן ומעט מזעיר שם איסור עליו ורק לעומת ההיתר שגדול ממכו הרבה אין באיסור כיכ לאסרו ואיכ לא מקרי שם האי' בא עי"ת דהא גם מקודש הי' עליו שם איסור ורק לפי ערך ההיתר לא הי' יכול לאסרו וספיר אמרי' מלא מין אם מיכו וכיעור, דוק והסכם בכל הני חוזר וכיעור שבשי"ך יו"ד סימן קליד סקי"ד לעכין יי"ב ובפי' ליע סי"ו ותוס' ב"ק ק' והגר"א סי' ליע שם ובכי"ד שכן הוא, אבל בעומאה שיש לה טיעור קבוע לפי' רש"י ותוס' בכמה הוא מעמא טו"א באוכלין בכבילה ובמשקין ברביעית ולא לפי ערך וכמות ההיתר דהא פחות מכבילה אוכלין ופחות מרביעית משקין אי' לעמויי אפי' אם הטהור פחות מהם וכבילה אוכלין ורביעית משקין יכולין לעמויי אפילו אם הטהור הרבה יותר מהם, בזה ודאי אם בכל כטיעור זה בגיא כיון שיש עליו שם טומאה מטמא אפילו אם הטהור הרבה יותר ואפילו אם שייך ביטול בטומאה וכמלא"ם הכיל, וספיר אמרי' חוזר וכיעור כיון דגם קודש שבכל הי' עליו שם טומאה, והאי דבכורות עכ"ח בכה"ג מייבי שהי' במים שבליר טיעור רביעית לעמויי המים שבקדירה דאלמ"ה איך בטמא המים שבקדירה, לא מיבעי' לדעת רש"י שם ד"ה אלא לעבל וכו' ודאי מטמא שהמים שבקדירה כטמא מים שבליר, אלא אפי' תוס' שם ד"ה וכיעור לא פליג רק עמ"ש רש"י שמלטרפין יחד וכבין על הליר ומטמאין אותו ומ"ז חולקין התוס' משום דליר לאו בר קבולי טומאה אבל מודי' התוס' שהמים שבקדירה בטמא ואם מייבי שאין במים שבליר רביעית הלא אי' לעמויי לפי' רש"י ותוס' וכיון דבכה"ג מייבי מטו"ה לא מקרי שם הטומאה בא עי"ת וספיר אמרי' חוזר וכיעור, ומאי"כ כאן אם יטיף ע"י לרלור שפין מפין שהן פחות מרביעית אע"ג שהי' עליו שם טומאה כ"ז שהסמן טמא הי' ביחד אבל ע"י התערבה שפקה מיכי' שם טומאה שיש לו טיעור קבוע רביעית ואיכ כשיטיף עוד סמן אחי שם טומאה חדשה הבא ע"י ההלטרפות הטפין ע"י התערובות בא לעולם

ובכה"ג לא אמרינן מלא מין אם מיכו וכיעור.

שוב ראיתי שמים ליהא אלא למה שלידד המלא"ם בסכ"ג

מבלים הי"ע דלשיטת הסוברים דפחות מכבילה אינו מקבע לא רק אם בשעת קבלת טומאה הי' פחות מכבילה, אלא אפילו אם בשעת קבע הי' כבילה ואחי"כ נפחת כמי פקעה טומאה מיכי' לגמרי אפילו טומאת עלמו, וספיר יל כמ"ש כשעירה פחות מרביעית שמן טמא לאוך שמן מהור פקעה שם טומאה מיכי' ושם טומאה אחי"כ ע"ת בא ולא חוזר וכיעור, אבל לפ"ע דמשיק המלא"ם דאם בשעת קבע הוי כבילה אע"פ שנתחך ממכו אליו ונפחת מכבילה ע"ע לא פקעה שם טומאה מיכי' רק שאי' לטמיי אחרים, אבל טומאת עלמו יש לו ולא פקעה מיכי' והסכים עמו הסעה"מ פ"ו דטרכות והביא ראי' מתו"ס פ' שמיני ע"ש, ועיין כעין מילוק זה בחוס' שבת דכיו דיש ואין בו משום שלם וכו' ועיין ביש"ע או"ח סי' קל"ש ולקמן סי' תל"ח ושאר אחרונים כעין סברא זו לעכין חיש, א"כ ליהא לא"ש דאפילו אם נכיה דשם טומאה לעמויי אחרים בא עי"ת כיון דע"י עירה פקעה שם טומאה זו מיכי' לעמויי אחרים ולא לעכין זה חוזר וכיעור אע"ג דרביע עלי' שם טומאת עלמו מ"מ לעכין לטמא אחרים עיקר ביאתו ע"ת מקרי [ועיין כעין זה בב"ש לקמן סי' מ' בי"ס ובו קושית ב"י על הטור יו"ד סי' קי' ס"ס דבע"ת שנתערבו באחרים וכשחטו בטל המיבותן ובטלים ואמה הבי' הא הטור פסק בסי' קי"א דכשם שלם מקרי אחרי"ל ונהי דהמיבות בע"ת בטלה אבל עדיין איכא המיבות דאחרי"ל שאיכה בטלה, ותי' הבי"ע ע"פ מדרכי הכיל דכל איסור שלא הי' ניכר קודש

התערובות

שהערונות נעל אפילו בדבילים, ואיכ גם כאן איסור הסריל נא עיים ולא הי' כיכר מקודש אעיג מרגיע עליו מקודש איסור נעיים אלא נסיל, וסיים דיל כן סכא אעפיי שפי' כיכר מועאה עלמו קודש שמירה דמועאה זו לא פקעה קודש שכתערב, אבל שם מועאה לבעויי אחרים נא עיים ולא לעכין לבעויי שמן עסור חוזר וכיעור] אבל עיג כיון דשם מועאה עלמו לא פקעה וכמליג ומעסיג סכיל ושם מועאה זו פי' עלי' גם קודש שהערונה ומפיר אמרי' לעכין זה חוזר וכיעור אלא לאחסיבו כבעל בשמן עסור, איכ לא הועיל כלום נמה שיעלה ספין ספין פתוח מרגיעים דאכתי מעורב שמן עאל בשמן עסור ופסול לעכורה, ואולי כיון דלא פקעה שם מועאה לגמרי ועכיים שעל מועאה עלמו ומתחילה קודש שעירה פי' עליו שם מועאה גם לבעויי אחרים, גם לעכין לבעויי אחרים כמי לא מקרי נא עיים ואיכו דומה לגיים הכיל דשם לא פי' עליו שם הסיל קודש שהערונה ולאחר שהערונה פקעה מיכי' שם איסור בעהיים לגמרי לאחר שכשחמה משאיב כאן דשם מועאה לא פקעה מיכי' לגמרי.

ועוד מלאתי קלא שמירה לגיים דהיכא דשם האיסור או מועאה נא עיים ליל חוזר וכיעור מהא דפסקיכן אוים פי' המיז פיד בחמן שכתערב קודש שקה ונכטבל בפ' להים חולקים והוא פי' הכמביים וגאוכים חוזר וכיעור עיים, והא לא הי' לחמן שם איסור קוהיים ולא פי' איסור בעשהו אפיים אמרי' חוזר וכיעור אעיג דשם איסור נא עיים, אעכס לפעסיל יל דאפילו על עשהו הי' שם איסור קוהיים אם הי' כפל עו' שעות ולעעלה בסיתר מעע כיכ עד שלא הי' בסיתר פ' לבטל שעשהו היתה אסירה, ואיכ עם שלא הי' אוסר קוהיים לאו עשוס דאין על עשהו שם איסור חמן רק העכוב הי' מכעות בסיתר שהי' בו כדי לבטל האיסור ובשקה כעשה בסיתר זה בר קבולי איסור עשהו ומפיר אמרי' חוזר וכיעור ואין מזה שמירה לדבר, וכיים לדעת הרין שהביא בי' פי' הכיל דעו' שעות ולעעלה כמי בעשהו, אלא דלהרין איל לכל זה דהא איהו פיל דליא חוזר וכיעור, ואולי הכמביים וגאוכים לא פיל כשבתרא שערדכי דהיכא דלא הי' כיכר האיסור קודש שכתערב אפילו בדבריים שהוביים בטל ועדיין יש לפקפק ובעקיא האכחי.

ומה'א הגאיד קלוייג כי' שעעתי לחרן קושיה הקונן עיש

שבבא דלא מהכי כלוס הביטול עיי לרלור דאם יתבטל

בשמן שעא בשמן מהור יחשב כמאן דליתא ולא ילטרף עם השמן מהור לחלי לוג שיעור לכל כר וכר כבמכחות פיש, והכה לשפיל שלא שיערו חכמים חלי לוג רק מעוס שפחות משיעור זה לא קני בלילי עצה האוכיים אבל אם בפחות מחלי לוג גיכ דולק מערב עד בוקר יהי' מאיזה טעם שיהי' אולי מקרי כאן כמדתה כדהה הי' זה, אבל יש לי עוד עיון בקבלא זו הגם שבעלמותה נראיה ככוכה, וכן ראיתי להביא בפ' אי כקבלא זו כמדומני בשם שוית חכמה שלמה הנקפה לפ' הר המור סי' ס' דלים דין ביטול אלא בדבר שאפשר לומר דכמאן דליתא דמי אבל בדבר שלריך לאוייד הבתבטל שיהי' כמאן דאיתא ליש לומר

שבתבטל דאם כתבטל כמאן דליתא דמי.

ולפענ"ד להביא ראי' לזה מהוס' חולין דיש עיג דיה אם

שכי בלליחות שהכיתה מכוסה ובא ומלאה מגולה

פקולה למי חטאת שמא שתה מהן חולדה או כחש לריג ומיפקלא מעוס רוק שבפיהן המעורב במים וקבבר יש בילה והזאה לריך שיעור עיש ועיין רשיי חולין ס"ג ע"ג דיה תסיל מולן, ואפיד דמה שכתבטל ונלטרף להבלים השיעור אמאי פסול הא יש כשיעור הזי' אי' דאם לריך לאוייד הבתבטל שבלים לשיעור ליש ביטול דאם יתבטל יחשב כמאן דליתא.

ועוד ראי' מרשיי סוכה מיח ע"ג דיה והמים מגולים שכי

ולאו הייכו מכסך לפי שהיין והמים מגולים פסול לגבי מזבח דחייסיכן שמא שתה מהן כחש והארם מעורב כמלא שאיכו מכסך מים כשיעור שהרי הארם מבלים לשיעורן עיש והחוס' שם דיה שהיין מסכים לפיכסי', ואמאי לא כימא דהארם כתבטל במים ויין ומבלים לשיעור כיסוך, ומוכח דאם יתבטל כמאן דליתא דמי, ואע"ג דלמסקנת הגמ' סוכה שם לאו הים אלא מעוס הקיבהו כא לפחתיך דמאיסי הוא, ועכיים איכו מוכרח אלי בבבא למסקנה הגמ', הייכו מעוס דרולה לאוקמא מהכי' כר' כחמי' דאמר במסכנה אין בהם מעוס גילוי ופריך הסים ולעבריכהו במסכנה ועיז מתרץ אימר דאריב להדיוס לגבוה מי אמר ולא לריב הקיבהו כא וכו' אבל לדידן דקייל כחכמים דמסכנה יש בו מעוס גילוי שפיר הטעם מעוס דחסר לי' שיעורא וכרשיי וחוס' הכיל ועיין בפ' עלי אלמוגים סי' קיים ס"י שהעלה כמיים.

אמנם יש להביא ראי' לסחור עריש פיים דמקוואות עיש

אפשר דאמרי' בעחכי' בסעיד ריל על הזוחלין שרבו

על הכוטפין שהם כשרים בתחילה הואיל ונוטפין מועטין ואלטריך לאמעעי' אפי' בעקום שאין כדי שבילה בזוחלין אלא איב כוטפין מעליין להם וכו' מעמע אעיג שכוטפין בעלין בזוחלין עיש מכי להבלים הזוחלין שיהי' כדי שיעור שבילה וכיב מרחיש פיא דקוכם סי' יד שכ' דמכפי אילן שהם שכך פסול מחמת מחובר בעלין בשכך כמר אפיים מכי הסכך פסול שכתבטל להבלים שיחבב ללהם מרובים מחמתה אעיג דשכך

כשר לחוד לא הוי ליהם מרובים מחמתה.

ובן מוכח מהוס' זבחים עיש קוביג דיה חכן וזיל בעמ' פרה

פיש עיא לגוחים שבטל בחובו מים כיש כו' חומרא דמי

חטאת הוא דמדאו' בטל ברובא עיש, וכוכסם דסא דאמרו חכמים דריא שם דף פ' דלא מהכי ב' הזיות וחולקים על ריא עסוס דשיל דהזי' לריך שיעור, איד עסוס חומרא דמי חטאת אבל מדאו' מהכי הביטול, ואיכימא דמה שכתבטל אי להבלים מאי מהכי שביטול שא אכתי יחשב שיעור הזי' אי דמה שכתבטל עוד יכול להבלים ולא כמאן דליתא, ודוחק לומר דכוכח שחוס' דעסוס חומרא דמי חטאת ליש ב' הזיות אבל מדאו' אפשר בב' הזיות ופרי כשיעור אבל בהזי' אי ליש אפילו מדאו' דמה שכתבטל לא יוכל להבלים דלא עשמע כן, ועיין גם בחחיים אויח פי' קעיח דיה והכה הלבוש וכו' דשיל גיכ דמה שכתבטל יכול להבלים ואות שפסול מחמת חק חובות כיון שבטיל מהכי להבלים הסיה ולא כשיה שחבר אות, ושם פי' קלייז בהסיגו על הפלאיה בעקבה קידושין בקוגי' דחדש, וזיל דעכיים אחר שהפריש מעשו יכול לבולעו ולעבדו ויהי' בטל מהיה עיש, ולא כיון שכתבטל חבר מעיעור כזיה אכילה עלה אלא אמרי' שבבלים לשיעור, וכן בביה שעריס אויח פי' שכיג שכ' כיון שפקע שם איסור בגל מיכי' עיי הביטול מבלים לשיעור ד' מיכים, הרי דבבריות הפוכות וחלוקות יש כאן בעכין זה ועכיים דברי חוס' זבחים הכיל דשיל דדבר שכתבטל יכול להבלים השיעור כראין כשוחרין לגיים בבוכה עיח הכיל דמוכח דמה שכתבטל כחשב כמאן דליתא וזה ודאי ליש לכאורה.

אבל באמת אין כאן שמירה כלל ושבר דבר כך הוא דודאי

הביטול איכו פועל רק להסיר מהכתבטל שם איסור

ועבשו האיסור כדקאי קאי, ועיין בים שעריס הכיל. ולכן אם לריכין לאוייד הכתבטל שחפי' כמו מין המבטל וקודם הביטול איכו שוה הכתבטל בעבשו עם המבטל שם לא מהכי הביטול שבבלים השיעור דהא הביטול איכו פועל רק להסיר האיסור או הפסול אבל אי' לפעול שיתחבה עבשו האיסור, ולכן ברוק שבבל למי חטאת ואדם שמעורב בנכסי מים ויין פוסלין המי חטאת והיין דמה יפעול אם יתבטל שם פסול ואיסור בשביל כך לא יתחבה הרוק למים ולא האדם למים ויין ויחסר מן השיעור, משאיב אם הכתבטל והמבטל שוים בעבשו ובמין רק שם פסול או איסור רכיב עליו והביטול איל לבטות עבשו האיסור ופסול רק להסיר שם פסול ואיסור איכו' שפיר אמריכן כיון שעיי הביטול פקע הפסול והאיסור ואיל שיפעול השחבות בהבטיל שפיר מבלים לשיעור, ואיב בשבבל מים פסולים למי חטאת וכן בהאי דריש הכיל שכתערב מים כוטפין בזוחלין וכן בדיכו של הבאיים שכתערב שבך שים בו פסול מחובר ולולא זאת הי' כשר לבבך בו, וכן בדיכו של החחיים אויח פי' קלייז שכתערב עיבת הרומה בחולין ושם פי' קעיח שכתערב אות שים בו פסול חק חובות ובביים שכתערב מין בד' מיכים שים בו פסול בגל בכל הכי איל לפעול שיתחבה עבשו שלהם מכמו שהי' קודם הביטול שפיר פועל הביטול להסיר שם הפסול ואיסור ויכול להבלים השיעור ולקיים.

ולפ"ז כדחה הי' הכיל על הקונן דאם הסיף שמן שמא

חוך שמן שסור עיי לרלור אי אמריכן ששיב פקע שם טומאה מהשמן והשמן שמא הוי כמו שמן שסור בעבשו גם בלי פעולת הביטול ואיל שום השחבות שפיר יכול להבלים

לשיעור חלי לוג, וזיב לעכיד.

איברא מלאתי חכא דמשייב לקבבא זו דאפי' סיכא דהמבטל

והכתבטל שוים בעבשו ובמין גיכ איכו פועל הביטול

שבבלים השיעור, איש דברי רשיי מכחות כיג ע"ב דיה ליתא דלא כריא, דפריך אהא דשבי מכחות שלא כחקמלו וכתערבו זביז אם יכול לקמון מזה בפיע ומזה בפיע כשרות ואם לאו פסולות והא סכא כיון דקמין לי' מחדא לידך הויל שיריס, והקי' רשיי אמאי ליש מהכא כיון דלא מבטל המיבלא לשיריס דלהוי כריבים קלחי' לריא לעיל דכיתא מהכא דבחר מבטל אזלינן דאי בחר בשיל אזלינן שריים מי הוי מיבלא ופי' לריך

להתבטל

להסבמל בטיבלא, והי׳ דא״ל בחר בטיל אזליכן ומיבלא מבטל לטיריס ל״ם ריבם סלמא דבטיל כמאן דליתא דמי ע״ם והוס׳ סם דכ״ב ד״ם וסן בולעות, הרי מפורם יולא מדברי רש״י דאפילו אם הבטיל והמבטל סרין בטיכם והביטול א״ל לפעול הסחכות עלם הכחבטל מ״מ א״י להסלים לכבטיעור אפי׳ לחומרא וכ״ם דא״י להסלים לקולא כמו בכידון הקובן.

ובתשובת נ״ם מעריס או״ם סי׳ ד׳ וס׳ העלה סברא חדסה בזה סבביעול לא מהני רק בסיבלק האי׳ או הפקול מסבטיל אבל לא יכול לפעול מיקרה הבטיל סם חדם בל המבטל, ומה סהביא דוגמא לזה בפי׳ ד׳ כנון עבה עיבם מן הדבן ומן האורז אפי׳ רוב דבן א״י״ם מלה אא״כ אבל כזיב מן הדבן בלי אורז ולא דאורז בטל בדבן ע״ם, לא זכיתי לסבין דסמא לפמ״ם לטיל החס המעם דא״י״ם מלה אא״כ אבל כזיב מן הדבן דהביעול א״י לפעול מיסחבה עלם האורז לטין דבן ולא מעוס מאיכו פועל הביעול מהבחבטל יקבה סם חדם, אבל ממה מהביא הבי״ם בפי׳ ה׳ דוגמא לבבריהו מזיב כבלה מבחערב בב׳ זיחי פסח או בע״מ מבחערב בב׳ המימים בל הקדם, והחס ליבא לטימר כמ״ם, דהא המבטל והמחבטל מוין במיבם. רק המעם כמ״ם הבי״ם דהביעול א״י לפעול רק מיפקע סם איסור כבלה ופסול בע״מ אבל לא מהבבלה יקבה סם חדם בל פסח ובע״מ סם חדם בל הקדם בלי להקדישו מחדם אחר מבחבטל עי״ם״ה, ואחר כמיקה מפרות זהב הקדושים בל אבא מאבי גאו״י זצ״ל דבריו הקדושים בלע״מ מדברי החוס׳ זבחים דע״מ הבי״ל, דהא בבלוחים בל מי חטאת מבבל מים כ״ם מיירי מהבלוחים בל מי חטאת היו מקודמין עיין רש״י זבחים דף פ׳ ד״ם בלוחים ור״מ ופי׳ הראש״ם ורע״ב ר״ם ע׳ דפרה ואפי״ה מהבי הביעול לדברי הוס׳ הבי״ל מיהי׳ כבר לחזי׳ מדאו׳ ולבברה הבי״ם בהי בסם הפקול בטל ובחסב המים מבבל כמים חיים מ״מ הלא המים חיים לריבין לבטוב לבסם מי חטאת ולבדישו בחפר פרה כמבואר במס׳ פרה ורמב״ם פ״ו מפ״ח ומס פ״ע ה״ח וז״ל סם בותן אם המים מבחמלאו לבסם מי חטאת וכו׳ וכאן א״ח לתקן עוד ולהקדישו דהא לא בחמלא המים מבבל לבסם מי חטאת. וגם הקידום הוא מבותן האפר פרה על המים, עיין רמב״ם פ״ו הבי״ל ה״ח וכאן לא מהבי אם יהן אפר פרה בדי מיתקדם המים מבבל שהא בבר בתן אפר בחילה על המים שהי׳ בבלוחים ובבהיב הוס׳ פסול וכמ״ם הרמב״ם פ״ע מפ״ח ה״ח וא״ב כאן ליבא התקבה כמו בבע״מ מבחערב בב׳ המימים להקדישו מחדם ואיך כי החוס׳ דמדאו׳ בבוחא בטל וכבר להזי׳ לפי בברת הבי״ם ולע״ב.

ובדברי הבי״ם הבי״ל בי״ל לי״ם קושים הקובן בדרך פלפול דלבאורה י״ל בפשיעות דלבי״מ כיון דהסמן קודם מבטמא הי׳ קודם ולאו לבאורה ואא״ב בטמא א״ב הוי בראה ובדחה מאיבו חוזר ובראה לבבוה ולא מהבי מה שיחבטל בסמן עהור [הבם ש״ל דע״י ביעול לא רק אם פסול טומאה אלא בם פסול דא״ח ובראה פקע מיבי׳] ואין לומר דבל הסמבים שהיו במקדם לא הי׳ עליהם קדושה פ״ח ורמב״ם פ״ח מבלי המקדם הי״ב י״ז וי״ח ופ״ג מפקוהמ״ק הי״ח אף שהיו הסמבים מיוחדים לבאורה ולבאחות, ובבי״ם ודאי לא בחקדשו דא״ב הי׳ בפסלין בליבה ובדאמריבן סוכה ד״ב וסבנועות ד״ח ורמב״ם פ״ג מביה״ח הי״ח וכיון דלא הי׳ עליהם רק קדושת דמים שיש לו פדיון כ״ז שלא בחקדשו א״ב לא מקרי בדחה ע״י טומאה דבם קודם לבן לא היו בראין עוד לבאורה, ז״ל דהא בפי׳ פקק הרמב״ם בפ״ו מאיסורי המזבח דהראוין למזבח אינן בפדין בשהן עהורין אעפ״י שהן רק קדושת דמים ומוכה אם סמבים ג״ב, ואולי י״ל דהסמבים בחקדשו ע״י בלי שרת קדושה ומ״מ לא איפסולי בליבה בבו הקטורת בשבועות אם הואיל ולורחה בבל השבה כולה עיין פירש״י שם, ואיל הא אמריבן בע״ז דבי״ב דבין שבאו פרילים וחילבוה ילאו בלו לחולין עיין פירש״י ומלחמות אם א״ב גם הסמבים ילאו לחולין והולרבו להקדישן מחדם לא מקרי בראה ובדחה במה שבטמאו אלא דיחוי מעיקרא דלי״ה דיחוי להרמב״ם פ״ג מפקוהמ״ק הב״ד ופרי״ו ממעה״ק ה״ד, ז״ל דהא גם מה שילאו לחולין הוי בדחה דלא יבלו להדליקן בעורן חולין עד שיקדישם מחדם וזה לא הי׳ אפשר עד שלא בלאו חשמולאים ופפיר הוי בראה בעודן קודם ובדחה בשילאו לחולין שא״ח ובראה במה שיעבה ע״י לרלור בתוך הסמן שבפך ובבטלם ומיושב לבאורה קושית הקובן.

והתינח אם הסמבים הטמאים היו קודם קודש שבטמאו, אבל עיין בפ׳ קול יעקב למהרי״ל אמבורבער או״ח סי׳ הרע״א שהי׳ קושית ז״ל להמג״א פ׳ אמור והוא קושית הראש״ם שהביא התבו״ם הבבו״ם שבבה כ״ל מסח ביומא ז׳ דמבחה עומר אי ליבא אחרת קריבה בטומאה ועיין רמב״ם הל׳ תעידין ומוספין פ״ג ה״י, ולפ״ז ק׳ למה נעשה בם בחבוה בשמן כיון שבטמאו בל הסמבים הלא מותר להדליק בטומאה בפרט למ״ד טומאה הותרה בלבור, ותי׳ בפ׳ הבל דליל מאם בטמאו וליבא אחרת קריבה בטומאה רק בסהי׳ קודם מעיקרא ואח״ב בטמאה אבל בטמאה קודם שהקדישה שוב א״י להקדים ע״ם, והטעם בל כיון דהוי בתקדים בע״מ למזבח ואפילו בבי שמן ס״ייך זה בדאמרינן מבחות פ״ו ועבי״ם עבר על לאו דאו׳ אם מקדים בע״מ ומבין לותו מבות מדדות בבי״ם רמב״ם פ״ו מאי׳ מזבח ה״ג, ולהי׳ הבי״ל בל דהא דאמרינן שבטמאו בל הסמבים היינו בעודן חולין והא דאמר׳ בשבת בל״ה שבבבנסו יוביס להיבל טמאו בל הסמבים שבהיבל האי׳ „שבהיבל״ לאו דוקא דאם הסמבים חולין היו חולין בעזרה מבין הא בל דבר שסות חולין אסור להביא בעזרה בבי״ם הרמב״ם פ״ג מסחיטה ה״ג ועיין פרש״י המורה ב״ג ד״ה יאבלו ועיין זבחים דע״ז ומבחות בל״ח ע״ב ומס דף פ׳ ע״ב ודלא בחוס׳ פסחים פ״ו ע״ב ד״ה מביאה, רק הפי׳ שבהיבל הסמבים שבלרבו להיבל, ואע״ב דביומא ג׳ משמע דהיבא דבחיב ויקחו אליך משל לבור ובשמן למאורה בבי בחיב בפי׳ אבלה ואמור ויקחו אליך מ״מ איבו מוכח מזה דבא מהרומה הלשבה או ממותר הלשבה או מקדבה״ב דלהוי הסמבים קודם ויבול להיות שבבו מתחילה מלבור ועדיין חולין היו ועיין ב״ם או״ח סי׳ שבי״ב, וכיון שהסמבים חולין הי׳ ושוב לא הי׳ יבול להקדישן א״ב בראה ובדחה שלא דיחוי מעיקרא דלי״ה דיחוי לבשבה הרמב״ם, ושוב יתעורר בושי׳ הקובן לפמ״ם הבי״ם דבע״מ שבחערב בב׳ המימין בל הקדם בטל בפסול בע״מ ממבו ויבול להקדישו אעפ״י שהוא בחערובה שבי המימים בל הקדם ועיין מעילה ב״א ע״ב באומר פרוטה בבים זה הקדם, דאבחי יעבה ע״י לרלור שמן ממא לחוך שמן עהור ויחבטל הפסול עומאה ממבו ואא״ב יקדים הסמן ממא ויקדשה ע״י בלי שרת.

ונלע״ד דבם זה א״ל דהא אמרי׳ זבחים י״ב ותמורה ב״ו בהמה בל ב׳ שותפים והקדים חלי׳ וחזר ולקח חלי׳ והקדישה קדושה ואיבה קריבה הואיל בתחילה הקדישה לא הי׳ בראה להקריב דחלי׳ הי׳ חולין ולא פטרה קדושה בבולה דאא״א דשא״ם עיין רש״י תמורה שם, ולפ״ז בם כאן כיון דאחר שהטיף הסמן ממא לחוך הסמן עהור ובסחלק פסול הטומאה ועדיין חולין הי׳ והולרבו להקדישו, א״ב הסמן עהור קודם שבפך לא הי׳ ראוי למבורה מהמה שמן חולין שמעורב בו והוי בראה ובדחה עד שיקדישו בם הסמן חולין המעורב בתוכו ושוב א״ח ובראה להמבורה, ואפילו הרמב״ם שפסק בבהמה של שבי שותפים דקדושה וקריבה ג״ב בפטיו ממעה״ק ה״ד, היינו דוקא שם משום דבל״ל דיחוי מעיקרא ל״ה דיחוי ובע״ח אין בדחין עיין בפ״ד מק״ם ה״ע ומה״ע ביאה כמי בבע״מ שבחערב בב׳ המימים שמהני אם מקדישו אח״ב, משא״ב כאן שהסמן עהור הי׳ בראה מעיקרא ובם אינו בע״ח אפילו בם הרמב״ם מודה דהוי בראה ובדחה ואינו חוזר ובראה, ואין להקשות ע״ז מהא דאמרי׳ זבחי׳ ל״ד ע״ב אהא דאמרי׳ שם ל״ב אקיבל בבלי קודם ובתן בבלי חול יחזור לבלי קודם ואבספך מן הבלי על הרלפה ואספה בשר בל״ה בראה ובדחה משום דבל שבידו לאו דיחוי, ודאי בבהמה של שבי שותפים בשהקדים שפיר הוי דיחוי למ״ד בע״ח בדחין כיון דאין בידו להקבו ולהקדיש חלי אחרת כ״ז שלא חזר ולקחה ממבירו וזה ל״ה בידו כיון דהלוי בלון חבירו, אבל הכא הא בידו להקדים הסמן ממא אחר שבחבטל ופקע מיבי׳ שם טומאה בתו בבע״מ שבחערבו בב׳ המימים של הקדם ול״ה הסמן עהור בדחה בבל בעה דאשובה דסמא לא הי׳ שוים ולא חל עליו ההקדם בתי״ם רש״י בטין י״ב ע״ב ד״ה בפחות וכו׳ וכן בראה דעת הרמב״ם פ״ו מה׳ ערבין וחרמין ה״ם ועיין בהגהות מל״מ שם ה״ד, ואולי אפילו לחוס׳ ורשב״א בטין שם דהקדם חל אפחות משוים, ה״ד אם הפחות משוים הוא בזית אבל אם הפחות משוים הוי פחות מבזית אוכלין או פחות מרביעית משקין מודה חוס׳ ורשב״א דאינו חל עליו ההקדם ועיין היטב מל״מ פ״א מה׳ מעילה ה״ג ושם פ״ז ה״ח וכ״מ ומל״מ שם פ״ב הע״ז ועיין בית שעריס או״ח סי׳ ס׳ ועפ״ק זבחים כ״ט דאין איסור פגול חל אח״ם, וא״ב הי׳ רבע אחת שלא הי׳ יבול להקדים

להקדים הסמן טמא שנתבטל ונעשה חולין מהור כיון שהי׳ הסמן מהות מעיעור שיחול עליו ההקדש ונאומו רגע הי׳ הסמן מהור קודם כדתה ואח״כ וכראה ומיושב קושית הקונץ דלא הי׳ אפשר לעדות עדי לדלור כדי שלא תיפסל גם הסמן קודם וכנ״ל, [ואין לפשיט ע״ז דהסמן מהור לא כדתה אפילו רגע אחת דעכאל״ל שפסק הי׳ כלי שרת דאלהי״ת איך כתבו לתוכו סמן קודם הא כי׳ חוש׳ מכחות ח׳ ע״א ד״ה ולר״ת דמגניא מילתא לגיס בכלי חול מה שהי׳ בכ״ם וכיון שהפסק הי׳ כ״ם מיד שכתן הסמן טמא לתוכו כתבטל הפסול מומאה ונתקדש עי׳ הפק וביטול מומאתו והקדישו נאיס כאחת, א״ל לומר כן מכמה מעמים, חדא דאי כמי הפק הי׳ כלי קודם אכתי איכו מוכרח שהי׳ כ״ם, ועוד דאמו מוכרח הוא דהסמן מהור כבר כתקדש בכ״ם קדוש״ג אדרבה כ״ז שלא הולרכו להדלקה לא כתבו אותו בכ״ם כדי שלא תיפסל בליכה ועיין מכחות דף ק׳ ויוכל להיות שהי׳ סמן קודם מעוש שהי׳ נקבה מחרומת הלשכה, וכ״ם של סמן הי׳ עדה הלא חלי לוג שנו הי׳ מחלק חלי לוג לכל כר וכר בתכחות פ״ח, פ״ע ולי׳ ועיין חוש׳ שם דפ״ע ד״ה חלי לוג, ותצ״ג דל״ה רק קדושת דמיס מ״מ כיון שאין פודין סמן מהור וכמשל״ל ראוי למכורה הוי, ועוד אפילו אי כבר כתקדש בכ״ם, מ״מ הא כתבו חוש׳ מכחות פ״ח ע״ב ד״ה או דדוקא בדבר שקבע לעזבה מגכיא מילתא לגיס בכלי חול מה שהי׳ בכ״ם, ועוד שגם הגמרא והרמב״ם פ״ח מכלי המקדש ה״ז איכו מוכח הפך בין עדה שהרתו בתקדש ועוד יש לדחות ותכ״מ] וכ״ז לא מעלה ארוכה רק אם הסמן מהור בפך הי׳ סמן קודם אבל אם גם הסמן מהור הי׳ רק חולין שוב קושי׳ הקונץ בתקיע דהא הי׳ אפשר לעדות סמן טמא חולין לתוך סמן מהור חולין ויתבטל שם מומאה מיכי׳ ואח״כ יוכל להקדיש כל הסמן דל״ה כראה מעולם רק דיחוי מעיקרא דחוזר וכראה לשמה הרמב״ם, ועכ״פ ליל דהסמן מהור הי׳ קודם.

ובזה כיל לייסב לשון הרמב״ם בפ״ב דתכוכה ה״א וב׳ דז״ל הגמרא שנה דף כ״א ע״ב שכשכבסו יוכיס להיכל טמאו כל הטמכיס „שבסיכלי ולשון הרמב״ם בפ״א ופרלו בו פרלה וטמאו כל הטהרות ולא כתב כל הטהרות „שבסיכלי כלשון הגמרא, ובגמרא איתא ולא טלאו אלא סך א׳ של סמן וכו׳ ולא אמרו שספק הי׳ בתקדש וברמב״ם שם בה״ב כ׳ ולא הי׳ סמן מהור „בתקדש אלא סך אחד ופלא שמיכה לשון הגמרא בי״ם ומה שכריתו לכך לגרוע ולסוסיף על לשון הגמרא הלא בכ״מ דרכו בקודם לסביא לשון הגמ׳ כלומרו וכסוויתו, ולפמש״ל מולק הכל כמין מומר, דלהרמב״ם הי׳ קשה קושית הרא״ש שהבאתי לעיל וקושית הקונץ וכדי שיסלול קושית הרא״ש דלמה הי׳ לריך לכם הא מומאה הוחרה בלבור ועכל״ל כתי׳ הקול יעקב הכ״ל דהסמן שטמאו היוכיס לא הי׳ קודם קודש שכטמאו ולים לומר מומאה הוחרה בלבור דהא עדיין הולרך להקדישו וזה א״ל דאין מקדשין בע״מ לכן שיכל הרמב״ם אם ידיו ולא כ׳ ומטאו הטהרות שבסיכל רק מטאו הטהרות הייכו הסמן חולין וזה לא הי׳ אפשר להיות בסיכל דהולין בעזרה מכין ולשון הגמ׳ דאמרי כל הטמאים שבסיכל הי׳ הרמב״ם שאיכו בדוקא רק כמש״ל אליבא דקול יעקב, אבל אכתי קשה שיעבה הסמן טמא של חולין לתוך סמן מהור קודם ויתבטל ואח״כ יקדישו ועכל״ל כמש״ל דזה א״ל דא״כ יפסל הסמן מהור שבפך לתכורה מעוש כראה ובדחה ואח״ה וכראה, וכיון דהי׳ זה איכו עולה יפה אם הסמן שבפך הי׳ חולין וכמש״ל וכדי לשלול זה שהסמן שבפך הי׳ חולין לכן הוסיף הרמב״ם בתחק לשונו על לשון הגמ׳ וכ׳ ולא טלאו סמן מהור „בתקדש אלא סך א׳ וזה הי׳ קודם לא חול דאי חולין הי׳ איכן חולין בעזרה ואי״ם, ועזרה אבותיכו קל המוסעות, יגל עיכי ואביעה מחורתו כפלאות, עדי יחוש יסוטות הכיבאות, ויבא קן הפלאות ויזככי לשמוד ולשמד תורה לשמה, ולראות בנכין עיר ד׳ שמש תובב״א.

מעה כחוש בלוהים דומ״ן דפה

המקדר ושמואל

שאלות בית שערים ותשובות

חלק יורה דעה

תשובה א'

שילת עמ"ק יתרו תרמ"ד לפ"ק ב' אויפאלו יע"א.

שלומים מרובים, כמל וכרביבים, לכבוד אהובי וחביבי מחותכי הרב הגאון הגדול, מעוז ומגדול, לדיק תמים, ראש נשמים, כקש"ת מו"ה מכחם מענדל כ"י פאלעע האב"ד דק"ק דעעש יע"א:

אחרש"ת וכו' ועל דבר מ"ש בכידון טו"ב שכטל קבלה ושכח הדיכים דיש סברא שאין להעמידו על חזקתו דהוי כחזקה דחליא בעעשה דלי"ם חזקה כמ"ש מג"א סי' ח' בשם הב"ח מאחר דהוא זמן רב מעת שכטל קבלה ואם לא חזר הדיכים מלוי השכחה ומה לא חזר ואף דלעכין רוב מלרן אלל שחיטה מומחין לא חייביכן לרובא דחליא בעעשה הייכו משום דהוי כודאי דאי לא למד לא שחט אבל כאן שאיכו יודע כשחלק סברא זו ואי"כ הוי חזקה דחליא בעעשה:

ובעיני יפלא בין לפ"מ שכראה מדברי הרא"ה בבדה"ב דף ה' ע"ב בד"ה ועוד שהעעש דאמריכן המאש"מ הוא משום חזקת כשרות שאם לא למד לא הי' שוחט פן יכשל באיסור כבלה, ובין לשאי דמשמע מדברי הב"ח סי' א' בד"ה ולעכין דהשעש משום מילתא דעבידי לגלוי לא משקרי איכשי שילא פן יבדקוהו, ומעמים אלו מסכי אף דהוי רובא דחליא בעעשה, ואי"כ א"כ כיון שמחויב לחזור הדיכים לפרקים כמבואר ברמ"א סי' א' והאחרוכים החמיכו בו יותר שלריך לחזור פ"א בכל ג' יום ואי"כ איכא כמי חזקת כשרות שודאי חזר הדיכים ואם לא חזר לא הי' שוחט, ומכ"ש בשוחט שכטל קבלה שהוא מוחזק בכשרות ועיין בהגה"מ חולין דף ט' ובדמב"ם פ"א ממ"א ורס"י ק"ע, ומכ"ש לטעם הב"ח דודאי שייך שילא פן יבדקוהו ולא משקר במילתא דעבידי לגלוי ואפשר שייך בי' כמי דאומן לא מרע אומכתו וילא פן יעביהוהו:

ואין לומר דהכא שאכי דאפשר שהוא טועה בעלמו וחושב שלא שכח ובאמת שכח דהתם כמי אפשר שלמד והוא חושב שיודע ובאמת אי"ם שלא למד כל לרכו ובפרט שוחט שלריך שיהיו הדיכים שגורים על פיו כמ"ש רמ"א סי' א' ועיין טו"ז שק"ם שהוא מדיכא דגמרא ואמריכן ביומא י"ח דאמריכן לכ"ג שמא שכחם או שמא לא למדם אלמא דשויים הם וכמו דיכול לטעות בעלמו שלא שכח כן יכול לטעות בעלמו שלמד ולא למד א"ו דמשום חזקת כשרות או משום מילתא דעלמא אמריכן דרמי אכפשי' ואיכו עושה בדדמי ועיין שבועות מ"ד ע"ב כי מעי זמן חיובא רמי אכפשי' ומידכר:

ואם כוונתו כיון דעכשיו א"י הרי איתרע חזקת כשרות שלו, הא ליתא דהרי כתב ב"י בבדה"ב סי' קי"ב דאפילו מי שהמיר איכו חשוד למפרע שאם שחט או כיקר חלב ואח"כ המיר בו ביום הכל כשר ובש"ם שמעתא ג' פ"ד הקשה עליו כימא העמד בשמה בחזקת איסור והרי הרשיע לפכיך כמו במקום שכמדד וכמלא חסר בדפ"ק דכדה, ותירץ דבמקום שאכי דאותו חסרון בעלמו שכמלא עתה אמריכן שהי' למפרע, אבל בהמיר שמעשה רשע שעשה עכשיו ודאי לא עשה למפרע רק דכימא מדהשתא עשה מעשה רשע גם למפרע עשה מעשה רשע אחרת הא לא אמריכן ע"ש, וה"א א"א לומר מדהשתא עשה מעשה רשע ולא חזר הדיכים גם למפרע עשה מעשה רשע שלא חזר הדיכים שהוא מעשה רשע אחרת מדהשתא:

מידו לפעכ"ד כראה דבלא"ה לק"מ דבשלמא גבי מקוה אין לדון כלל על המקוה אם הוא חסירה אם לאו רק לעכין למבול בו שמא ולהכי אף שהשפק כולד במקום מ"מ מהכי חזקה טומאה של הכעבל כגד חזקת המקוה משום דהרי חסר לפכיך דהא אין הכלית אחר בחזקה כשרות של המקוה רק כגד חזקת טומאה, אבל באים שהמיר יש לדון על חזקת כשרותו למפרע גם לעכין דבריס שאין להם חזקת איסור ולעכין אותן דבריס אכו מחזיקין אותו בחזקת כשרות לכן לא מהכי חזקת איסור של בהמה כגדו כיון שהספק כולד בגברא לא בבהמה אכו הולכין בחר דבר שכולד בו הספק ועיין בריטב"א עירובין ל"ח וקידושין ע"ט ובשע"ת ח"ג כלל יו"ד:

ומה שפשוט בעיכיו שהשכחה מלוי' לפעכ"ד ל"ע טובא דהרי מבואר בתשובת רשב"א שהביא ב"י חו"מ סי' ל"ד מחודש ז' באחד שהעידו עליו שעבר על שבועתו וטוען שוגג הייתי איכו כאמן וכו' שא"כ אין לך חשוד אפילו בשבועת העדות דיכול לטעון שכחתי וסבור הייתי שכן הי' וכו' ע"ש, מבואר דמחזיקיכן לי' בודאי איכו שוכח וכפשל בעבורו, ואפילו לדעת ר"ן שבועות דף מ"ו דהא דכפשל בשבועת העדות הייכו דוקא שראה העדות מזמן קרוב שא"א לחלות בו השכחה אבל מזמן רחוק באמת איכו כפשל דחליא בשכחה ע"ש, הייכו רק דלא אמריכן ודאי לא שכח רק ספק שכח ואיכו כפשל משום דאמריכן דאמת כשבע שכח אבל בלא"ה לא חייביכן לשכחה ומכ"ש דלא אמריכן ודאי שכח ועיין קלוש"ח סימן כ"ח, ואולי יש לחלק דהתם בדבר אחד אין שכחה מלוי' שכל עדות או מו"מ הוא מילתא באפי כפשי', אבל בשו"ב ש"ש דיכים הרבה שלריך לידע כולם והם עכין א' שפיר חייביכן ששכח דין אחד ועיין טו"ז יו"ד סימן א' סק"ח:

ובגוף קושית אחרוכים איך שמכיכן על רוב מלויין אבל שחיטה מומחין הא הוי רובא דחליא בעעשה דכשבולד לא ידע כלום ולימוד חליא בעעשה ולא אזליכן בכה"ג בתר רובא עיין פרי' בחולין שם ובגיכת וורדים כלל ס"א ובמחכה אפרים ה' ייבוש סוף הספר ושע"ת ח"ג כלל ע"ו פרט ב', כ"ל לייסב ואקדים דברי מג"א סי' ח' סק"א בהשיגו על הב"ח שכתב דהתם בבכורות כ' אמריכן שמא לא עלה עליה זכר ואחיל בא עליה שמא לא כתעברה וכו', ופמ"ג באשל אברהם שם הבין דכוונתו דהוי ס"ם בגד הרוב, ואני תמה דא"כ האיך אמריכן בגמרא הטעם משום דחליא בעעשה הול למימר משום דאיכא ס"ם בגד הרוב ואין זה עכין לחליא בעעשה כלל:

ושנית כהי דהא לא קשה דהוי ס"ם שא"י להתהפך משום דלריך להתחיל שמא לא עלה עליה זכר כמ"ש הש"ך בכללי ס"ם אות ט"ו בשם מ"ע, ומה"ט לא קשה כמי דהוי שם אוכם חד הוא וכמ"ש בחוו"ד שם סק"י, אבל הא קשיא הכה בס"ם בגד חזקת איסור הוא מחלוקת ראשוכים אי מהכי עיין סימן ק"י ס"ט בהגה"ה וטו"ז שם סקט"ו וש"ך בכללי ס"ם אות כ"ז, וגם בזה כ"ל דאפילו לשיטות הסוברים דמהכי ס"ם הוא דוקא אם החזקה הוא בגד ספק א' וכיון דספק אחד שקול רק בגד ספק הבכי יש חזקה א"כ הוי רובא להיתר ורובא וחזקה רובא עדיף. וכמ"ש שם בשם רשב"א בתשובה, ואולי אפילו לפי דעתו לריך דוקא שיהי' החזקה רק בגד הספק הבכי ואליה כיון שהחזקה ספק הא' לודאי איסור אוב לא מהכי ספק הבכי ומכ"ש א' טעמא דס"ם משום דספק א' מה"ת לקולא כדעת הרמב"ם וספק הבכי הוי ספק דרבכן לקולא ודאי לא אמריכן ס"ם בגד חזקת איסור אלא אם החזקה הוא בגד ספק הב' דסד"ר לקולא אפילו באיכא חזקת איסור וע"ש בש"ך הכ"ל, אבל אם יש חזקה בגד שכי הספיקות ודאי כ"ע מודו דאין כאן ס"ם ולא אפילו ספק א' כלל דבגד כ"א מהספיקות יש חזקה ככגדו ואיכו בגדר ספק כלל, ומכ"ש ברוב דאיכא רוב בגד כ"א מהספיקות ודאי איכו בגדר ספק כלל דרובא עדיף מחזקה והא"כ בגד ספק שמא לא עלה עליה זכר איכא רוב שעלה עליהם זכר ובגד ספק שמא לא כתעברה כמי איכא רוב שהם מתעברות שהרי רוב בהמות מתעברות ויולדות תוך שכתן ועל כן רוב בהמות עולה עליהן זכר

ומתעברות

ומתענדות ואיכ ליכא ס"ס כלל ועיין תוס' כתובות מ' ד"ה ואנעיל, ורלה כמה נתחנב הפכי"ל נאיכא רוב נגד ספק א' אי הוי ס"ס אבל נאיכא רוב נגד כ"ל מהספיקות פסיעא דאין כאן אפילו ספק א' כלל:

לכן נלפענ"ד נכוונת מנ"ל לר"ם רפנ"ל חולין מ' ד"ה אל אני, שהקשה מנלי' לאני לדמות ספק איסור לספק טומאה נרה"ר דספיקו טהור ואמאי לא מדמי לי' לספק טומאה נרה"ר דספיקו טמא, ומי' דק"ל נרה"ר הוא הלמ"ס ונרה"ר טהור משום חזקה טהרה ונאיסור נמי דוקא נדבר שהוא נחזקת היתר קבר אבי דספיקו להקל והאריך שם, והקשה א"כ תקשי לרבא וכי ל"ל דאזלינן נתר חזקה וכו' ותירץ דמיס מגולים נעלה חזקתן משכחנלו כיון דשכיחי נחשים וכו' ואפ"ה ס"ל לאני דכל ספק איסור שאיסור תלוי נחקירה הבא לו לעפ"י שאין שם חזקה עהרה וכו' ספיקו לקולא, ודוקא חתיכה ספק חלב ספק שומן שאין האיסור תלוי נמעשה ספיקו לחומרא אבל היכא שהספק תלוי נמעשה ומקרה אמרינן ספיקו לקולא ע"ש, מנואר דחזקה שלא נעשה מעשה לא נקרא חזקה והדבר מנואר יותר נרא"ש חולין ל"ד נשם הראנ"ד דכיקור הגיד והחלב לא מקרי חזקה איסור דלא מקרי חזקה אלא אם נאכו לומר שנשחטה עלם הדבר שה"י איסור להיתר כגון נהמה נחייה נחזקת איסור עומדת או נטמאו עהרותיך או נתנסך ייכך שנשחטה גוף הדבר מהיתר לאיסור אבל נכיקור גיד וחלב שמה שה"י היתר הי' היתר מעולם ומה שהי' איסור לא הותר גם עכשיו ל"ש נ"י חזקה איסור וחזקה שלא נעשה מעשה בלי שינוי נעלם הדבר ל"ה חזקה ועיין טו"ז יו"ד ס' קכ"ז סק"ו ונקה"כ שם ונרמנ"ן נמלחמות נ"ק ק"ד שכתב שינוי מעשה גופא לא קני אלא משום שנשחטה שמו הייכו שם שינוי נעלם הדבר, אבל אמרינן אוקי מילתא אחזקה שלא נשחטה עלם הדבר אף דל"ש חזקה שלא נעשה מעשה כגון עמא שטבל נמקוה ספק כשיצה אמרינן העמד עמא על חזקתו אף דודאי נעשה מעשה שטבל או העמד ולד נחזקת שאינו קדוש נבכורה שנמוש' נכורות כ' ד"ה חלב פוטר, או זרק קידושין ספק קידוש לו ספק קידוש לה דמעמידין אותה נחזקת פנוי' עיין תוס' כתובות כ"ג ד"ה תרווייהו אף דודאי נעשה מעשה:

אך כ"ז לענין חזקה לחודא אבל לענין סמוך מיעוטא לחזקה כגר כ"ל לן רפנ"ל נמה"ג דמשו"ה לא אמרינן לענין רוב מלויין אבל שמיעה מומחין סמוך מיעוטא דאינם מומחין לנהמה נחייה נחזקת איסור עומדת משום שנעשה עסק לנטל החזקה ואין כאן חזקה שלא נעשה מעשה רק חזקה שלא נשחטה הגוף מאיסור להיתר ונכה"ג לא אמרינן סמלי"ח, ולפי האמור מנואר דלא אמרינן סמלי"ח אלא היכא דאיכא חתי חזקת שלא נעשה מעשה וחזקת שלא נשחטה הגוף ואי"כ שם נבכורות האי חזקה שלא עלה עליה זכר הוא חזקה שלא נעשה מעשה אבל אין נזה שינוי הגוף לענין פטור מבכורה ואלו הוי ידעינן דעלה עליה זכר ג"כ הי' אפשר לומר חזקה שלא נתעברה וליכא שינוי גוף, אבל נכ"ז הי' הרוב נמקומו דלא אמרינן נזה סמלי"ח, ולהכי כתב מנ"ל דאמרינן שמא לא עלה עליה זכר ואח"ל עלה עליה, שמא לא נתעברה ואי"כ איכא חזקה שלא נעשה מעשה ושלא נשחטה הגוף ולהכי ל"ה רוצא דאמרינן סמלי"ח ואי"ש:

וכן הבין נשע"ת חיג כלל ע"ו דטעמא דרוצא דאליא נמעשה ל"ה רוב משום דהוא נגד חזקה, ואמנם קל למאי שכלאה מדברי רש"י יבמות ק"ט ע"ב ד"ה ריש דדוקא אליבא דר"מ דחייש למיעוטא אמרינן סמלי"ח, אבל אליבא דרבנן לא אמרינן סמלי"ח כלל, וכן משמע מדברי רשנ"ל נמה"ג בית א' שער א' דף ז"ין שכתב והאי דיבמות א' בעינא אמינא ההיא ר"מ היא ע"ש, ועיין יש"ש יבמות שם מ"ש בדעת תוס' ורא"ש, וא"כ קש"ל להלכתא דקיי"ל כרבנן דר"מ דלא חיישינן למיעוטא ולא אמרינן סמלי"ח אמאי רוצא דאליא נמעשה ל"ה רוב ועיין תוס' כדה דף י"ח ד"ה סמוך, ובלא"ה נמי קש"ל לי נהאי דבכורות למ"ש רשנ"ל נמה"ג ובחידושיו ליבמות ק"ט דדוקא נהאי דיבמות שאינו רוב גמור דמרוב כשים מתעברות יש מיעוט מפילות אמרינן סמלי"ח, אבל ברוב גמור כגון רוב מלויין אבל שמיעה מומחין הם לא אמרינן סמלי"ח ע"ש א"כ נהאי דבכורות דרוב בהמות מתעברות ויולדות תוך שנתן הוי רוב גמור דמיעוט מפילות אפשר שהוא דבר הפוטר מבכורה, ולפ"ז לא אמרינן סמלי"ח ואי"כ מה נכך דאליא נמעשה:

ומכ"ש דקשה לדעת רמנ"ן נמלחמות ר"פ אשה שנתארמלה ל"ש לומר דודאי נתולה כישאת משום דאוקי נחזקת נתולה, דשא עומדת להנשא וליכא רק רוב כשים נתולות כישאות ע"ש, א"כ גם כאן עומדות שיעלו עליהם זכר ולשתעבר ונהמה נחייה לגדל וולדות כמי עומדת וכדאמרינן מולין י"ד ומומר להרגיע עלי' זכר ולהכניס כמכחול נשפופרת כדאמרינן נ"מ ל"ל א"כ ודאי ל"ה חזקה מעליא ורוצא עדיף:

לכן כ"ל דבר חדש דע"כ לא אמרינן רוצא וחזקה רוצא עדיף ולרבנן דר"מ אפילו סמלי"ח לא אמרינן לא אמרינן אי נכה"ג הכ"ל אפי' לר"מ לא אמרינן סמלי"ח אלא ברוב שיבנו במליאות ומשכחת לי' שלא יהי' חזקה כנגדו והוי רוב גמור אלא דעכשיו איתרמי שיש חזקה כנגדו בזה אמרינן דרוצא עדיף מחזקה, אבל ברוב דלא משכחת שיהי' הרוב בעולם בלי חזקה וכגון רוצא האליא נמעשה שא"א לרוב לבא בעולם בלי מעשה לשלק החזקה ואי"כ תמיד יש חזקה כנגדו זה ל"ה רוב כלל ולא אזלינן נתרי', ואי"כ שם נבכורות דא"א לרוב מתעברות ויולדות לבא בעולם בלי שילוק חזקה שלא עלה עליה זכר ושלא היתה מעוברת שפיר קאמר רבינא דל"ה רוב משום דהוי רוצא דאליא נמעשה שא"א לרוב להיות כמלא בעולם בלי מעשה ולקי"מ, ולפ"ז ברוב מלויין אבל שמיעה מומחין דרוב הוא משום חזקה כשרות או משום מילתא דעלמא ככ"ל והרי רוב זה יש לו מליאות בשאר דברים שאין חזקה כנגדו רק בני שמיעה יש כנגדו חזקה איסור דנהמה שפיר ל"ה רוצא דאליא נמעשה, ומשו"ה סמכינן ארוצא, ואי משום סמלי"ח שפיר י"ל כקושייתנו הכ"ל ואי"ש:

אלא דקשיא לי על סברא זו דא"כ מה פריך בנ"ג כ"ג על רב חכינא דאמר רוב וקרוב הולכין אחר הרוב מקרא דוהיתה העיר הקרובה ואע"ג דאיכא אחריתא דכפיסא מינה, דילמא רב חכינא לא קאמר דרוצא עדיף מקרוב אלא ברוב שיש לו מליאות בעולם בלי קרוב ואז גם אי איתרמי דאיכא קרוב כנגדו כמי רוצא עדיף, אבל לענין עגלה ערופה דלא משכחת רוב שלא יהא קרוב כנגדו שפיר לא אזלינן נתר רוב, [ועיי' בית שערי' חו"מ סי' קי"ח] והנה סבור הייתי לומר ולהלק דשאני ברוצא דאליא נמעשה שהרוב אין לו מליאות בלי חזקה כנגדו אבל החזקה שיש לה מליאות בלי רוב כנגדו קודם שבא לכן לא מהני הרוב, אבל כאן כמו שאין מליאות לרוב בלא קרוב כמו כן אין מליאות לקרוב בלא רוב א"כ אי נימא דכשיש מליאות לשניהם לבדם ועכשיו איתרמי אהדדי רוצא עדיף א"כ כשאין מליאות לשניהם לבדם רק בהתנגדות כמי הוי לן למימר רוצא עדיף:

אבל הא ליתא דהרי המקשן כמי ידע דמשכחת דליכא אחריתא דכפיסא מינה, אלא דקל"ל דתורה שמא אמרה ואע"ג דאיכא אחריתא דכפיסא מינה ואי"כ שפיר משכחת לקרוב בלא רוב כגון דליכא דכפיסא מינה והרוב בלא קרוב אין לו מליאות והדק"ל דמה"ט אפילו איכא דכפיסא מינה כמי אזלינן בתר קרוב וכנ"ל, אך ז"א דרוב בלא קרוב כמי משכחת לה כגון שנמלא מכוון בין שני עיירות והאחת כפיסא דאז אפילו קרוב עדיף מרוב ואז אפילו קרוב עדיף מ"מ הכא דליכא קרוב אזלינן בתר רוב והכפיסא מגיאה ועיין בכורות דף חי' ורמב"ם פ"ט מרולח ה"ח וכיון דמשכחת רוב בלא קרוב שריך שפיר אפילו איכא קרוב לר"ח דרוצא עדיף כ"ל בתר רוצא ומשכי דליכא:

אבל הא קשיא דשריך בתר הכי דכ"ל בתר רוצא דעלמא הא נגד רוצא דעלמא ודאי איכא עיר קרובה ולא משכחת רוצא דעלמא בלי קרוב כנגדו ולהכי לא אזלינן בתר רוצא כנ"ל, אך ז"א דא"כ גם קרוב בלא רוב לא משכחת לה דלעולם איכא נגד הקרוב רוצא דעלמא ואי"כ הרוב והקרוב שווים בזה ושריך שפיר אי רוצא עדיף כ"ל בתר רוצא וכמש"ל ולפ"ז למאי דמשכי ביוסבת בין ההרים א"כ שפיר משכחת קרוב בלי רוב כנגדו ביוסבת בין ההרי' ורוב בלא קרוב כנגדו אין לו מליאות, ממילא אפילו נאיכא יוסבת בין ההרי' דאיכא רוב כנגדו כמי לא אזלינן בתר רוצא אף דרוצא עדיף כקושיא הכ"ל, ומיושב הרמב"ם פ"ט מרולח ה"ו שלא הביא דבעינן דוקא יוסבת בין ההרים ועיין כ"מ שם שעמד בזה, ולפמ"ש א"ש כיון דמשכחת יוסבת בין ההרים הו לא בעינן יוסבת בין ההרים דוקא:

ואמנם למ"ש הפרי תואר בטעמא דאמרינן רוב מלויין אבל שמיעה מומחין שאם לא הי' מומחה לא הי' שוחט שיהא שיבדקוהו וילאה שאינו מומחה ומבא שאינו מומחה שכיבל בשחיטתו ואפילו שוחט בחכם חייב לשלם כמבואר חו"מ בסימן ש"ו ס"ד ע"ש, אבי כבוך אם שיעד רוב זה בשאר דברים לומר שעפ"י הרוב מי שאינו בקי בחומרות זה לא הי' עושה

מוסס מסוס דיסיו חייב לסלס כסיקלקל, דאפסר דוקא בסחיסה סייך זה מסוס סאיכו יכול לסכסיק בחמלע דיס"ו סס"ו וגס בקל יכול לכבל ולקלקל מסאיב בסאר דברים ואס הוא כן לא מסכחה סרוב רק בחזקה איסור ככגדו דהייכו בסחיסה ולים חיכן הכיל:

רזה זמן רב כתקסתי בסא דאמריכן בחולין כא רוב אריות דולסין וכו' ואמאי סא הוי רובא דהליא בעמסה, ואין לומר דהכא סאכי כיון דעכיס כעסה מעסה מיסב לו לסורן בגבו אלא אכו דכין אס כעסה ע"י מעסה איכוך בכותל או ע"י דריסה אבי ולים חזקה סלא כעסה מעסה דמה לי אס כעסה המעסה ע"י איכוך בכותל ומיל אס כעסה ע"י דריסה אבי ועיין הוס' קידושין מיב ד"ה קידסה, ולהכי אזליכן בתר רובא, זיל דהא כתב הריכ בחולין כא בבי סבק קכיא בסס הרא"ש דאסילו לחומרא חליכן בקכיא ובבהמה אי חליכן בסוכרא יש לוומר בדיקה מבסיס אחר סחיסה דלא חייסיכן סמא במקום דריסה סחב דאפ"ה הי' כיכר מסאיב בקכיא חייסיכן סמא במקום כקב סחיב ומסוס דהא דחליכן בקכיא לאו מסוס קולא הוא אלא מסוס דדריסה מילתא אחריתא היא ואמריכן

סלא כעסה מעסה הדריסה ואיב קסיא ככיל:

ולפמ"ש הוס' בבכורות כ' ד"ה רביכא סהקסו אמאי לא מסכי הכי אמחכי' דיבמות קיב דהוי רובא דהליא בעמסה ואיכן דהסמים דאדם לא חסיב חליא בעמסה כמו הסמים דבהמה דסמים לריך להרביע וכו', ולפ"ז יל דדוקא אהס בבכורות מקרי רובא דהליא בעמסה מסוס סהרוב איכו בעבע אלא חלוי בעמסה אדם סמרביע עליה זכר וזה איכו בעבע אבל רוב אריות דולסין סהוא בעבעס לא מקרי חליא בעמסה:

אבל בחמת לא הוכח לי בזה דהרי עיכיכו רואות דרוב בהמות מתעברות ויולדות חוך סכחן בלי אמלעית מעסה אדם סמרביע עליהס זכר וזהו בעבע ואפ"ה מקרי רובא דהליא בעמסה ואוס' חסיב בעבע אלא כתבו כלל דביאה בהמה מסויה חסיב חלוי בעמסה מסוס דבהמה סמים לריך להרביע וגם בבכורות לא כתבו רק דסמים דבהמה לריך להרביע אבל ע"ם הרוב אינ להרביע והוי רוב בעבע ודוחק לומר סכיוונו לדברי רבביא סהבאתו לעיל כיון סחסר מיעוט מהרוב סאיכו בעבע טוב אמריכן סמליא דסמים דבריהס לא מסמע כן, ועוד דאחרוכים לקחו מדברי הוס' אלו דוקא ביאת אים בחסחו לא מקרי חליא בעמסה אבל ביאת זכות מקרי חליא בעמסה ואמאי הא גם זה בעבע ואחזיל בגל ומריות כסמו על אדם

מחמדתן ואין אסוטרופוס לעריות:

לכן כיל בבוכח דבריהס דודאי רוב סהוא בעבע אף סחליא בעמסה הוי רוב כיון סהרוב עבע אלהס לעסות מעסה זו, אמכס הסבראל והחילוק כך דודאי כך הוא אס אכו דכין הסמסה המעסה סה"ו לו בבה לעסות המעסה אבל אס אכו דכין על מי סבעסה בו המעסה כגון רוב פרות מתעברות ויולדות ליש לומר סהוא רוב בעבע כיון סבעבע הזכרים לעלות על בקיבות ובעבע הבקיבות לקבל זכר סהרי אין זה בעבע הזכר לעלות על בהמה זו דוקא, ועיז הביא הוס' דפמים דבהמה לריך להרביע ומילא דבעבע הבקבה המקבלת זכר איכה מעלה ולא מוריד סהרי אין בידה שיבא עליה זכר

וחליא בעמסה אחרים אל זכר לכן לא הוי רוב:

קיצור הדבר אס חלי בעמסה עלמו סהוא בידו והמעסה בעבעו לא מקרי חלי בעמסה, אבל אס חלי בעמסה אחרים ואיכו בידו אף סבאחרים עושים המעסה ההוא ברוב מיב כיון אין בעבעס לעסות המעסה ההוא בחותו דבר דוקא מקרי חלי בעמסה ועיין הוס' ע"ז יד ע"ב ד"ה מקום ולהכי מקרי חסמים דבהמה חלי בעמסה, אבל חסמים דאדם סהוא בעבעו לזקק לאסחו דוקא ספיר מקרי לא חלי בעמסה זה כוכח הוס', ומעויה ביאת זכות מקרי חלוי בעמסה דכהי שיש בעבעו לזכות אבל לא עס גוף זה דוקא ודברי הוס' יבמות ובבכורות המה לאחרים ואיש:

ולפ"ז ברוב אריות דולסין אף דחלי בעמסה כיון סהעמסה בידו ובעבעו לא מקרי חלי בעמסה ואיב אכי אומר ברוב מלויין אבל סחיסה סהוא רוב בעבע בכי אדם סאס לא הי' מומחה לא הי' מוחב דיבא מיקלקל ויהא מחויב לסלס, אף דחליא בעמסה סלריך ללמוד מיב כיון סהעמסה בידו ללמוד לסחוב וכמ"ש הוס' בריש בימין דמסויה ע"א כאמן אף דאיתחזק איקורא מוב לא מקרי דחליא בעמסה ומסיל סוי רוב ואזליכן בתרי' ואיש:

ויש להסביר מעם הדבר דדוקא אס כל הרוב הוא כן מעמס כן מסמבע כן הוא סרוב יסי' כן כגון רוב בהמות כמרות מכל הרוב כמרות מלד מעם ה' מכך מבע בריאתם או רוב אריות דולסין סהוא מחמת מבע בריאתם וכן רוב כסים מתעברות ויולדות מעמס ה' מסמעס ה' בא אחדם בזקק לאסחו והיב רוב מלויין אמ"מ הוא מעמס ה' איבא מסמכד לדעת פ"ת או מעוס חזקה כמרות או מדמלינ לכל מר כדאית לי' אבל ברוב בהמות מתעברות ויולדות אא"ל לומר סהוא בעבע סיעלו הזכרים על אלו הבהמות דוקא ככיל אף מע"מ הזכרים עולין על רוב בהמות ומעברות אותן הוא רק בעקרה ואף אלפי הרוב יקרה כך מ"מ אין עקרה אל זו כעקרה אל זו ולים לומר על בהמות אאלו דכין עליהם אהס מהרוב אהרי לבהרוב יש מקרייס אוכים ואיזה עקרה חאמר אחירע לבהמה זו הלא אין כאן רוב איחרע לבס עקרה אחת אחאמר אגס לבהמה זו איבע עקרה זה ועיין חוי"ד סימן קפ"ז אעיף פ"ג, ומה"מ כמי כתב הרמבי"ן במלחמות דרובא דחליא בעכהגא הוי כרובא דחליא בעמסה, ולכאורה אין שיווי ודמיון ביניהם אלא הוא הדבר אאר דבריהי דגם בחליא בעכהגא אין רוב עושים כן מעמס ה' אלא אהרוב הסכימו ועושים כן כיא מלבוו ואין מעמס בלבון וכיא יש לו לבון בפ"ע ודמיא לרובא דחליא בעמסה וככיל:

והנם אכתב הרמיא בחוי"מ סימן כ"ה ס"ג דיחיד ורבים הלכה כרבים אף אאין הרבים מסכימים מעמס ה' איב חזיכן דאף אאין הרוב מעמס ה' מ"מ מקרי רוב יען אלמכין נוף הדין מסכימים ורוב ילפיכן מסכהדרין מאחרי רבים להמות ואיב ס"ל אף אהרוב איכו בעבע ואיכו מעמס אחד כיזל בתר רובא מ"מ כבר כתב הסיב אם אקי"ע דהייכו דוקא כסהדייכים לפכיכו אבל אס אכו פוסקי' מחוך החיבורי' לריך להיות מעמס אחד דוקא מ"ם מעמו ולאיתו ועיין בס"ד יויד סימן רמ"ג בהכהגת אוה"ם ד"ה וכתב, ואיב יל דהייכו דוקא ברובא דאיתא קמן אל מעמס אחד אבל ברובא דליתא קמן דלא ילפיכן מסכהדרין בעי מעמס אחד דהרי בדייכים כמי ברובא דליתא קמן בעיכן מעמס ה' ואפילו איכיתא דהיכא דלא אלי בעמסה אפילו ברובא דליתא קמן לא בעיכן מעמס אחד מ"מ ברובא דחליא בעמסה ודאי יל דבעיכן דוקא מעמס אחד [עיין בית מעיים אויה סוס"י ריד מ"ם בדברי הרמיא הכיל]:

ובזה יש להבין דברי הבי"ח באו"ח סימן ח' שכתב בני הוסי' לילית אלריך לבודקן מדיכא ולא אוקמי על חזקתן כיון אאין החזקה בעבע אלא מכח אדם שהיקן הלילית ורובא מדיקן מחזקה כדאמריכן יבמות קי"ט ובבכורות אמריכן דרובא דחליא בעמסה לא חסיב רוב ומגיא אס הסיב דאס בבכורות אמריכן אלא כהחדש דבר אבל כאן דכיתקו הלילית בהלכתן אוקמי אחזקה כמו מקום אל מי אאה אאיל לבודקה בכל עת אמובל בה כמבואר ביויד סימן ריא סעיף פ"ה, ולפמ"ש יל ואקדים דברי הוס' גיטין דף ג' ד"ה ע"א שכתב דאין לומר מכדה דע"א כאמן באיסורין מעוס דאיכה בחזקה שהאא רואה בכל שעה וכו' ומ"ש במהרש"א והוא אלא דהא גם חזקה העמו' להשתכות הוי חזקה, אבל כוונתם לפי דעתי דלא מקרי חזקה אלא אס כל מעך הזמן שהוא בחזקתו הוא מחמת דבר אחד כגון חזקת מי וחזקת איל או פנוי' וחזקת מומאה שאותו החיות ואישות ופנוי' ומומאה שה"ו מעיקרא הוא גם אחיב, אבל כאן וכי ראייה דם של אחיב הוא אותו ראי' דמעיקרא אלא כל עכשיו מחמת ראייה דמעיקרא אלא הוא איבא בפ"ע שעדיין מעייבא שהוא ואף דאמריכן בכמה מקומות בחלי כדם שהוחזק מעייבא שהוא הייכו שהוסשין לה אבל לא שיהא חזקה מודאי יאאר מעייבא שהוא, ומכ"ש כיון שעמו' להשתכות ע"א כאמן:

והנה כתב מגיא סס שלריך ליבדק מעוס דעמו' ליפסק בכל שעה, ולפ"ז יל דאיל לבי"ח ודאי אס הי' בעבע שיהיו אלו חומי לילית ביחד בשיעורן אף דעמו' ליפסק מ"מ כ"ז אלא ראיכו שכפסקו ובעבע מעשה כגד מבעס אמריכן עדיין אס אלמים מחמת אותו כח שהיו אלמים מעיקרא אבל כיון אאין החזקה בעבע רק מכח אדם שהיקן הלילית איב כיון שעמוין ליפסק, חזקה שלימתם אחיב רק מחמת אמירה אדם, אותן ואין האמירה אל אחיב מחמת האמירה דמעיקרא רק כל רגע שיעבה בפ"ע ולים חזקה כמו רובא דחליא בעמסה שאיכו רוב הואיל ואין הרוב מעמס ה' רק כיא מקרה בפ"ע

והיא החזקה לריך להיות מרישא ועד גמירא מעמס ה' וכאן איכו מעמס ה' דמה שלא כפקקה מעיקרא הוא מחמת מקרה אחר ומה שלא כפקקו אחיב ניב מחמת מקרה אחר מעאיב מקום שאיכה עשוי' להתמעט הוא שליטה אחיב מחמת אותו דבר שהיתה שליטה מעיקרא ומפיר אוקמא אחזקה ועיין ב"ח בפכים ואיב:

ושלישית כיל דכבר עמד בשעיה חיב כלל חי' פיב אות ה' לעיב תוס' שבועות עיו עיב דיה וקפרא, ולכאה לעיבר דהתם מעמא מעוס דאחזוקי איכפי בגבני לא מחזקיכן כדאמריכן הכא, דהתם לא קאמר שהוא גבנא אלא אומר שגבנים גבנוס וכמה גבנים איכא בעלמא ואיב איך אפשר לומר רוב מלויין אלל שחיטה מומחין כיון שאין אכו דכין על אדם ידוע וכי ליכא מיעוט שאיכו מומחין ודילמא זה שחט עיב שהאריך, ולקיב דאף שאיכו לפכיכו מיא מקרי אדם ידוע ואף שאין מכירין אותו דאמריכן האיב הידוע שעשה בהמה זו אם הוא מהרוב או מהמיעוט ואזליכן בתר רובא שהוא מהרוב מעאיב התם אמריכן אי מן מיעוט גבנים איב בעולם גבנ ולעיב לומר כיון שאתה דן על איב ידוע שעשה מעשה גביבה הוא מהרוב שאיכן גבנים אבל כאן האיב הידוע שעשה מעשה שחיטה אמריכן שהוא מהרוב:

אמנם כיז לעכין מקרי איב ידוע במעשה השחיטה אף שאיכו לפכיכו ואין מכירין אותו אבל לעכין חזקה שלא למד כיל דלא מקרי זה איב ידוע ודוקא אם הוא לפכיכו או שאכו מכירין אותו שייך לומר שהיו לו חזקה שלא ידע וגם עכשיו אי', אבל באיב ששחט ואיכו לפכיכו ואין מכירין אותו כיון שיב אכשיב בעולם שודאי ילאו מחזקתן ולמדו ואכי מסופקיב על זה ששחט אם הוא מאותן שילאו מחזקתן או לא לעיב לומר אוקמא אחזקה אין זה רק ביאור ע"י הרוב שאיב אכשיב שילאו מן החזקה אין זה רק ביאור ע"י הרוב שאיב הזה ילא מחזקתו ואפילו בדבר שבעורה כאמן עיא בכהיג כעיב הרין בקידושין ביג גבי קדשתי לה בתי עייב ועיין בפרי' שם, ובשלמא אם הוא לפכיכו או שמכירין אותו יל דאוקמא אחזקה מעוס דאכו מוסיפין ומוליאין מחזקה עוד איב אחד כוסף על אותן שילאו מחזקתן, אבל באיכו לפכיכו ואין מכירין אותו אין מוסיפין שום אדם שילא מחזקתו יותר אלא שאכו אומרי' שזה ששחט מבורר ע"י הרוב שהוא מאותן שלמדו וילאו מחזקתן ועיין חתיב אהיע חיא ס' ב' מ"ש לייסב שתירת פרי' ותבין שבדא זו יותר ועיין כוב' קמא אהיע כי' ליא בהא דתכן טהרות פיה מ"ז בבגע בא' בגילה ואי' אם חי ואם מת ובשחר עמד ומלאו מת דחכמים מעמאין בלא ראותו חי מבערב, ובראותו חי מבערב מודו דטהור כמבואר בתוספתא וכתב דמבערב לאו דוקא אלא אבי אם ידע בחי כגע ובודאי ראותו פיא ומחלק ביל דאם כוגע באדם ידוע ואי' אם הוא עתה חי או מת מוקמיכן לי' בחזקת חייס אבל אם כוגע באיב שאיכו ידוע ואי' אם חי אם מת לעיב חזקת חייס כיון דודאי איכא מת בעולם שילא מחזקת חי עיב, ולפיז איב דבבכורות אבו דכין על בהמה ידוע שהוא לפכיכו אם בכרה שפיר לא הוי רובא דחליא במעשה שהוא ככגד חזקה אבל רוב מלויין אלל שחיטה מומחין דליתא קמן ואין מכירין אותו לעיב חזקה כיל שפיר לא הוי רובא דחליא במעשה:

ובזה יש להבדיק דעת הראבין שהביא הביב ביו"ד סימן א' דאף רביכא אבל אם איכו לפכיכו ולא מליכן למירדף אבתרי' ולמבדקי' אף רביכא מודה דסמכיכן על רוב מלויין אלל שחיטה מומחין והקשה הש"ך סק"ה הא בגמרא מסכי אליבא דרביכא דליתא קמן למבדקי' עיב ולפמיב ככון דראבין קאי באין מכירין אותו ולהכי כשהוא לפכיכו או מליכן למירדף בתרי' אבו דכין על איב ידוע ואיכא חזקה שלא למד לכן לא סמכיכן על הרוב דהוי רובא דחליא במעשה, אבל אם איכו לפכיכו ואי' אפשר למירדף בתרי' איכו איב ידוע לא חליא במעשה ושפיר אזליכן בתר רוב מלויין וכו', משאיב בגמרא באיב שמכירין ודכין על איב ידוע לכן אפילו ליתא קמן הוי רובא דחליא במעשה, והא דאמר כולהי כרביכא לא אמרי רוב מלויין אלל שחיטה מומחין ועיב אתה לריך לאוקמי מתכי' במכירין דוקא וזה לא סיל, או דהם סיל כשכי תירולים הקודמים לעיל לכן אפילו במכירין ליב רובא דחליא במעשה ושפיר אזליכן בתרי':

תשובה ב' עוד להגאון הכיל כריא.

מיש בכידון טויב שהוא ואחר עמו אמרו ששחט כשוגן ושכיס אחריס הבחיבו וקודם שבא הדבר לפכי ביד אכל שטוחט מן הבהמה וגם האכיל לאחריס וכתב שלא עוד עשה בעמיו והאריך וכתב שאלו הי' השאלה לחכם הי' אקרו להשוחט עכיב לכתחילה יהביא ראיה דהרי בתרי ותרי אף בכיסה לאחד מעדיס ואומרת ברי לי מיא לכתחילה לא תכשא ומבואר דאפילו לאותו עד שאומר מה:

ולבבי לא כן ידעה דלא מיבעי' לפיטה רש"י בכתובות כיב דאומרת ברי לה הייכו שאין לבה כוקפה שברי לה אילו הי' קייס היה בא, וכתב הרין בדעתו דאם היתה אומרת ברי ממש אל דאשה שאמרה מה בעלי באמכה, איב אין ראיה מעס דמשויה לא הכשא לכתחילה מעוס שאיכה אומרת ברי ממש אבל באומרת ברי ממש שמה אפשר באמת דאפילו לכתחילה הכשא ועיין פרי' עס דמשויה לא פרש' בברי ממש דאיב אפילו לכתחילה הכשא, אלא אפילו לדעת הרין עס דמייבי בברי ממש אין ראיה מעס דהא ברי דידה לא מסכי רק לגבי כפשה ולא לאחריס וכיון דקידושין לריך עדיס ואין העדי' יכולין לסמוך על ברי שלהם להכי לכתחילה לא היכשא מעוס שאין כאן לעדיס להיות עדיס בדבר דמסייעי' ידי עובדי עבירה ועיין תשובת הכיל סימן ב' מה שכתבתי בזה, ולפמיב איב דמשויה לא הכשא לכתחילה אפילו לאחד מעדיס, ואין לומר שהעדיס שאמרו מה יהיו עידי קידושין דהרי כיסה לאחד מעדיס וממילא אפילו הם יותר מסכיס שאמרו מה דיכולה ליכשא לאחד מעדיס ושכיס הכשאר' שאמרו מה יהיו עדי קידושין דכולם אומרי' ברי כמי לא הכשא מעוס לא פלוג, אבל במקום שאיל לאחריס שפיר ייל דמהכי ברי שלו להתירו לו לכתחילה, ואי מעוס שהאכיל לאחריס, הם פעלו עולה שלא הי' להם לסמוך עליו בתרי ותרי, אבל הוא שברי לו שהוא כשר כתורה עשה:

ומריש הוה קשיא לי לעיב הביב סימן ל' סקיב בשם הגיא דבכת א' המסופקים אם הקידושין היא קרוב לו או קרוב לה אין חשש קידושין דהוי כמקדש בלא עדיס איב בתרי ותרי דיש ספק לעדי קידושין אם היא איא או לא ואם היא איא לא תפסי בה קידושי' והוי הספק לעדיס ואיב הוי כמקדש בלא עדיס ואיך אפשר לה להכשא כלל לדידן דסיל עדי מסירה כתי ואפילו לריב כתבו תוס' בכמה דוכתי דלריך עדי מסירה משום אין דבר שבערוה פחות משכיס ואפילו אם לריב ל"ל עדי מסירה מ"מ גם על עדי חתימה קשיא כביל, ואין לומר שקידשה בשטר בכתי' ואין עליו עדיס דהרי כתב רשביא קידושין סיה דבקידושין לא מהכי כתב בכתי' עיש, וכיחא לי לחלק בשבדא, דוקא אם מסופקים בקרוב לו או קרוב לה שיש ספק לבריס אם היא איא הוי כמקדש בלא עדיס, אבל כאן ממכיב תהי' איא או משום הראשון או משום קידושין של עכשיו שפיר ייל דהוי קידושין אף שמסופקים אם הוא קידושין ועדיין הדבר לריך תלמוד:

ומה שכיל עוד לחלק דבשלמא התם בכתובות שכבר שכי לביד ולכיב אם היא איא לכן לא הכשא לכתחילה משום ברי שלה, אבל כאן שעדיין לא העידו העדיס בביד שפיר מותר השוחט לאכול משום ברי שלו ששחט יפה דאומר ברי לי שהם ביב יודעים שבשחט יפה ולא יעידו שקר בביד ועדיין אין כאן ספק לשום אדם ושפיר מותר לאכול ולהאכיל:

ויש סמך לבבא זו מהא דקייל בחוים סימן ליד סעיף כיז דהכשבע להכחיש את העד, העד ואותו שבשבע לו מלטרפין להעיד עליו לפשלו ובשבועות לי' סובר ריש דמשחק בקוביא חייב קרבן שבועות העדות כיון דמאורייתא מיחזי חזי ורבבן הוא דפשלוהו, וכבר הקשו הראשוכים בזה כיון דמיא רבבן פשלוהו הוי"ל רק כפירת דבריס וכתב אתיש חוים סימן עיה דמשחק כבון שיש ב' עדיס לחובע, א' כשר ושכיס משחקים בקוביא דמחויב הכתבע שבועה כבד הע"א הכשר ואיכו יכול לישבע כיון דיש שכי עדיס משחקים בקוביא שבשבע לשקר ומתוך שאיכו יכול לישבע משלם ע"ש, וקשה איב בהא דסימן ליד הכיל כמי איך מוכיחין אותו לישבע הא יעידו עליו שבשבע לשקר אעיב התם טעמא כיון שהבעיד לריך להעיד מחדש אחר שבשבע, ומלשון סמיע שם סיק סיו משמע דבש העד לריך להעיד מחדש וכיון שבשבע אבו אומרים שבשבע באמת ולא יעיד עליו הבעיד

עדות שקר שכשנע לשקר, והיא דכוותי' הוא אומר בני לי שלא יעידו שקר בנ"ד כי בני להם שכשתב כתונן:

ומה שתמה על פמ"ג בפתיחה להלי' שחיטה סוף שורש ה' שכתב דתרי ותרי ספיקא דרבנן ומה"ת אוקמא אחזקה ולא מהני בני נגד חזקה כמ"ש תוס' כתובות כ"ג ע"ב ד"ה הנא ע"ש, והמה פרש"י הא גם תוס' יבמות ל"ג ד"ה מאי חדש, אית להו האי סברא דבתרי ותרי כאתן בבני שלו נגד חזקה ע"ש ועיין מהרש"ל יבמות פ"ח בתוד"ה והבא שעמד בסתירת דברי התוס', ולפענ"ד נראה לחדש דבר דאין כאן סתירה דיש שני מיני חזקות יש חזקה שלא כתחדש ענין ולא נעשה מעשה או לא נעשה שינוי בגוף והוא חזקה המברלת הספק שהענין ודאי כשאר כמו שהי' מקדש, ובחזקה כזו ודאי לא מהני בני שלו נגד החזקה דהחזקה מעיד שהוא מעשה וכדאמרינן בכתובות ע"ז כיון דרוב נשים בתולות נישאות כי בני ושמא דמיא, אלמא כיון דאיכא רוב נגד בני שלו שוי הבני רק כשמא, והיא נגד חזקה המברלת הוי הבני רק כשמא ואף דזה הי' רק סברת המקשן, אבל התרצן מסכי הכא בני ובני כבר בילתי שם בחידושי באורך דגם המתרץ ס"ל האי סברא, רק לו יהיבנא שהוא כבני ע"ז הא קיי"ל בבני ושמא לאו בני עדיף, רק דקושיא הי' לר"ג האיכא מי חזקת הגוף ועי"ז משני דחזקת הגוף לא מהני רק אם הוא בעצמו אומר שגם הוא מסופק, אבל כאן כהי דאנו דנין אותו כשמא ואין סומכין על בני שלו אבל הוא בעצמו אומר שאינו מסופק לכן לא מהני חזקת הגוף והארכתי שם בחידושי בעצמא דמילתא ואכ"מ:

אמנם יש חזקה שא"א לומר כלל שלא כשתנה הענין ואין כאן חזקה המברלת ויש לנו ספק שקול אבל כיון שאנו מסופקים גזרה התורה להניח הדבר כמות שהי' ולא נעשה דבר מספק ועיין רמב"ם בפיה"מ נזיר דף ס"ג ע"א ועיין תוס' חולין דף יו"ד ע"ב ד"ה ודילמא ובחזקה כזו מסתבר דמהני בני שלו לגבי עצמו דהני שאנו מסופקים ומניחים הדבר כמות שהי', אבל הוא אינו מסופק ובוטן בני מהני בני שלו, ולפ"ז אינ"ש בתוס' בכתובות כ"ג וביבמות פ"ח קאי בתרי ותרי דבני שלו לא מהני כיון דאיכא חזקה המברלת הספק שלא כשתנה הענין ולא אמת ולא נעשה מא"א פנוי', אבל ביבמות ל"ג קאי בתרי ותרי ששני הכתות אומרים שמת הבעל והבן אלא שכת אחת אומרת הבעל מת קודם וכת אחת אומרת הבן מת קודם ואין כאן חזקה המברלת מי מת קודם ולא כשתנה הענין דמה לי אם זה מת קודם או זה סוף סוף כשתנה הענין רק יען שאנו מסופקים הייבו מניחי' הדבר כמות שהי' בחזקת איסור לייבם בזה שפיר כתב התוס' דכשינס טוען בני מהני כיון שהוא אינו מסופק וכנ"ל:

ובזה הוכח לי דברי תוס' בגיטין י"ז ד"ה משום שכתב דל"ש אוקמא אחזקת א"א והשתא הא דאינרשה כיון שהוא גרושה לפניכו, והקשה פני' מכמה סוגיות דמוכח דמוקמי' אחזקה קמייתא נגד חזקה דהשתא ע"ש שהאריך, ולפמ"ש הוא נכון דכ"ל דהיכא דאיכא חזקה דהשתא כגון במקום הני חסר לפניך שוב אין החזקה קמייתא חזקה המברלת שלא כשתנה הענין דהני עכ"פ כשתנה הענין מ"ל בזמן מוקדם או מאוחר רק דמ"מ אזלינן בתר חזקה קמייתא כיון שאנו מסופקים מניחין הדבר כמות שהי' והארכתי בזה בחידושי דרשים כדה התם איכא תרתי לריעותא, ואיכ הא כיון דהני הא גרושה לפניך שוב אין חזקת א"א ולא קטלינן לה ועיין תוס' כתובות כ"ו ד"ה אין מ"ש אינ וכו':

ומה שהתפלא פני' שם על תירץ השני שכתב אדרבה אוקמא בחזקת כשרות שלא כבעלה כשהיא א"א הלא גם אם זינתה כשהיתה פנוי' מי יאלה מחזקת כשרות, לפענ"ד אין כוונת תוס' חזקת כשרות דהייבו חזקת לדקת, רק חזקת כשרות הייבו חזקת היתר לבעלה ולבועל שלא נאסרה עליהם, וכן מורה יותר לשון התוס' שכתב שלא כבעלה כשהיא א"א ולא כתב שלא זינתה כשהיא א"א או אולי למ"ש תוס' הרא"ש בריש כתובות דכשואה בעלה משמרה ומכח חזקת כשרות של הבעל שמשמרה אמרינן שלא כבעלה כשהיא א"א, ודייקא מי שלא כתבו תוס' דאוקמא אותה בחזקת כשרות רק אוקמא בחזקת כשרות ואמרו מכ"ל מגילה י"ב איהו בקי ואיהי בבוליכא ועיין סוטה מ"ז ע"ב:

ולא עוד אלא שלפי דעתי גם הרשב"א בקידושין ס"ז דס"ל בשכיס אומרים מת ושכיס אומרים לא מת מי מהני בני שלו מודה למ"ש דבחזקה המברלת לא מהני בני רק דס"ל דבתרי ותרי ליכא חזקה המברלת כיון דתרי כמאה ומאה כתרי מה בלע אם יש לשכיס אומרים לא מת חזקה דמסייע להו אלא החזקה לא עדיפא מסני עדים ואלו הי' עוד שני עדים שאמרו לא מת לא אהני להו מידי דתרי כמאה הי' חזקה לא מהני להו לבטל שלא מת דשכיס שאמרו מת היו כאמרים כנגד החזקה וכנגד שכיס אחרים לא מהימני רק אוקי תרי לבהדי תרי וכיון דתרי מסייע לתרי לא מהני, חזקה דמסייע לתרי כמי לא מהני וכמ"ש תוס' ב"ק ע"ב ד"ה אין לענין מינו דקלא דמי האי מינו למינו במקום עדים שהרי יש עדים כנגד האי מינו להכחישם ואעפ"י שיש כמו כן עדים עם המינו אין בכך כלום דלא עדיף מינו מעדים שאם היו עדים מסייעי' לאלו לא הי' להם כח להכחיש את אלו דהא תרי כמאה וכ"ש מינו עיי"ש, והיא דכוותי', והא דאמרינן דתרי ותרי ספיקא דרבנן ומה"ת אוקמא אחזקה הייבו כיון שאנו מסופקים מניחי' הדבר כמות שהי' ולהכי ס"ל לרשב"א דמהני בני שלו כנגד חזקה זו כנ"ל, אבל כנגד חזקה המברלת שפיר י"ל דמודה רשב"א דלא מהני וכמ"ל, אמנם דעת התוס' דאף דתרי כמאה הייבו משום דהמאה ג"כ אינן נאמנים רק מתורת עדות ומאה עדים אינם נאמנים יותר מהני וכן התם בב"ק דמשום מינו צריך להאמין לעדים אחרונים אמרינן דמשום מינו אין נאמנים אחרונים יותר מראשונים, אבל כאן אין אנו אומרים דמשום חזקה נאמני' אותן שאמרו לא מת יותר רק דהעדים שני הכתות שוין בנאמנות ואוקי תרי לבהדי תרי והוי ספק והחזקה מברלת דאין החזקה בתורת עדות עד שנאמר תרי כמאה ולהכי אוקמא אחזקה ולא מהני בני נגד החזקה המברלת ואין כאן סתירה בדברי תוס', ומעתה שקטה תלונתו מרבינו הפמ"ג שכתב דבתרי ותרי מה"ת אוקמא אחזקה ולא מהני בני ואי"ש:

ובזה מיושב מי מה שתמה על ש"ש שמעתא א' פ"ז שכתב דילפינן ספק טומאה ברה"ר טהור אפילו היכא דליכא חזקה מבועל דנגד הבועל ליה לה חזקת היתר ע"ש, וקיל דילמא ברה"ר טהור משום דאיכא בני של הבועל והאשה דלגבי כפשיהו בני עדיף ממחזקה וא"כ לא מוכח כלל במקום דליכא לא חזקה ולא דברה"ר טהור:

ולשמ"ש אינ דקושית תוס' הי' אי נימא דסוטה ליה חזקת טהרה דאיתרע חזקתה הואיל וקנא לה ונסתרה ועכ"פ איכא חזקת המברלת א"כ היכי ילפינן מיני' לטמא ברה"ר ואפילו היכא דאיכא חזקת טהרה המברלת ואינימא דסוטה קאי בחזקת טהרה המברלת ולא איתרע חזקתה א"כ היכי ילף מיני' לטהר ברה"ר אפילו ליכא חזקת טהרה ועז"ז תירץ ש"ש דילפינן ברה"ר טמא אפילו אי איכא חזקה המברלת מן הבעל דחזקת טהרה הוא חזקה מברלת אפילו בקנא לה ונסתרה וברה"ר טהור מבועל דליכא חזקה וא"כ כשאר רגלים לדבר שקנא לה ונסתרה שהוא מבדר שטמאה וכבר כתבנו דבני לא מהני רק במקום שאנו מסופקים בספק השקול רק מניחי' אותו כמות שהי' אבל בחזקה מברלת לא מהני בני:

והיא כיון דאיכא רגלים לדבר לא מהני בני שלו וא"ש:

ובהני כיחא מה דהוי ק"ל על הש"ש למ"ד בכתובות י"ג מאן דמכשיר בה מכשיר בנתה, דמהני חזקת האם לבת והיא כימא דמהני חזקת טהרה ש"ש לה גבי בעל כמי לבועל, ולמ"ש א"ש דהתם ליכא ריעותא לפסול הבת אבל כאן כיון דגבי בועל ליכא חזקת טהרה כשאר רגלים לדבר שהרי קנא לה ונסתרה ולהכי לא מהני חזקת טהרה דלגבי בעל גם לגבי בועל:

מיהו בלאה"כ ס"ל לחלק בתרי גווני דבשלמא התם דנו תחילה על האם והכשירוה ועיין פני' קידושין ס"ז בייסוד קושית תוס' דדוקא אם דנין על האם מכשירין גם הבת אבל אם האם מתה ואין דנין על האם רק על הבת באמת פסולה הבת ואני מוסיף דצריך לדון על האם תחילה קודם לידת הבת ואפילו לא נאמר כן עכ"פ הי' אפשר לדון על האם קודם הבת לכן האם כשרה והבת כמשכת אחר האם אבל כאן דנין על הבעל והבועל בב"א לא מהני חזקת האחד לאשני, רק כ"א כידון כדינו וא"ש:

ועוד ס"ל לחלק דהתם שאני שהספק כולד בהאם וכיון דמוקמינן האם בחזקת כשרות גם הבת בגדר אחריה דבבת לא כולד שום ספק אבל כאן הספק כולד בהאשה ויש ספק נגד הבועל כמו נגד הבעל לכן כ"א אוקי אחזקתו וא"ש:

ומה

ומה שכיל עוד ביישוב קושיות פרש"י על הש"ס שוא דבר חדש, בשושה כיון שיש רגלים לדבר שקבל לם ונשתרש לא שי" שפק לגיד כלל ומשזיקין לה בודאי שמאה רק הבדי של שאלה והבועל עשוי הדבר ספק כש"ש שבי" קידושין ש"ש בני מקדש בע"א דע"ל בדבר שבערוה עושה הדבר ספק כמו בעמון לעכין שבועה ע"ש והיא בלי בני שלהם אין ספק לגיד רק עי" בני שלהם שלא בבעלה בעשה הדבר ספק ועיין ב"י בתוכות כ"ב דעשו"ה בעד אומר בטמאה וע"ל אומר לא בטמאה אפילו בלו בנ"ל אמריכן כ"ש שהאמיכה תורה וכו' יען שאפילו לא הי" ע"ל שבטמאה ע"ל אומר לא בטמאה איכו כאמן עשוס דהוי ודאי שהיא בטמאה רק בני של הבעיד עשוי לי" ספק ועיין בש"ך חו"מ סימן פ"ז סק"ל וס"ק ל"ה דאם ע"ל הביד על שבר שהוא פרוע ונתחייב המלוה שבועה והיפך השבועה על הלוה אף דהע"ל הוא עד המקייב ללוה ועד המקייב פוטר משבועה מ"מ הכא איכו פוטרו כיון שבבר ע"י עדותו מתחייב המלוה ותרווייהו לא מלי עביד ועיין תשובת רוב"י תכיכא חו"מ סימן כ"ז וס"ל כיון דבלי בני שלהם היתה ודאי שמאה רק ע"י בני שלהם בעשה ספק שוב לא מהכי בני שלהם אפי' לבני כשפיהו דתרווייהו לא מלו עבדי:

אבל מה דקשיא על ש"ש שכיל לש"ש כתובות דף ש"ש דפריך ועוד מי אקרוה על דוד ואלו היתה אקורה על אורי" בעלה כך היתה אקורה לדוד דכל שאקורה לבעל אקורה לבועל אלא ודאי לא נאקרה לאורי" דכיון דלאורי" לא ידיעה מילתא אבל דידיעה לדוד ואלו ידיעה הכי לאורי" הוי מיתקרא עליו מ"מ איקורו של בועל באיקורו של בעל תליא וכל זמן שלא נאקרה לבעל יה" מאיזה טעם מיה" לא מיתקרא עיי"ש, מבואר דאפילו הבועל והאשה יודעי" שבבעלה מ"מ מותרת לבועל אם איכה אקורה לבעל [עיין בית שערים חאה"ע סי' ____] ואף שכתב שם דרק בס"ד ס"ל כן משום דס"ל דהאיסור חלו" בקיבוי וקתירה, אבל למסקבא דהאיסור חלו" בבעילה ולא בקיבוי וקתירה הדר ב" מהאי סברא דהא פריך וכ"ת מעשה שהי" מפני מה לא אקרוה עיי"ש, מ"מ מפרש" שם שפירש מפני מה לא אקרוה על דוד שהי עדי" הרבה ידעו, ולא פירש כתוס' שם בד"ה מפני דדוד הי" יודע בודאי שבבעלה ע"ש ואיכ מה רחיה איכא מדאמריכן בריה"ל מותרת לבועל אף שאין בבועל חזקה טהרה מוכח דספק טומאה ברה"ל טהור אפילו איכא דאיכא חזקה טהרה ודילמא שאני הכא כיון דבבעל הבעל איכא חזקה טהרה ומותרת לו ממילא מותרת לבועל דאיסורו של בועל בבעל תליא ואפילו יודע בודאי שבבעלה מותרת לו, ואפילו לפיסת תוס' דלמסקבא הדר ב" מהאי סברא מ"מ לאו מכח קרא הדר ב" אלא מסברא ואיכ איכא מוכח דספק טומאה ברה"ל טהור איכא דליכא חזקה טהרה וממילא יל דלית לן סברא הכיל איסוך אבל דגלי קרא בסברא הכיל וספק טומאה ברה"ל טמא איכא דליכא חזקה טהרה כמו בכה"ת דספק דאורייתא לחומרא ועיין רשב"א חולין ד' ד"ה סברוה, ועוד דאפילו לית לן האי סברא הייכו דוקא לאשה ולבועל גופא שיודעין שבבעלה והם יודעין שאקורה גם לבעל ולפי ידיעתם אקורה גם לבועל אבל הביד שאיכם יודעים אמיתות הדבר ומתירין אותה לבעל משום חזקה טהרה בזה ודאי כשאר הסברא דאיסורו של בועל תלוי באיסורו של בעל ומתוך שאיכן יכולי" לאקרה על הבעל אי" לאקרה על הבועל ולעיב לפעכ"ד, וכ" יש"ס עין בקורת על דברי לבוסה, ולהשיב דעתו דעת תורה וכוסבע בכתב ובוסה, עד זקבה ושיבה, כבשבו ובשם מחותבו אוהבו הבאמן הדושים,

*עי' ח"ג סי' ס"ע ד"ה רש עמרם הק' בלוהם בק"ק הכיל

תשובה ג'

שילית ב' אויפאלו עשיק שמיכי תרכ"ז לפ"ק:

אלפי שלומים, מגבה מרומים, לכבוד ידידי הרב הג' וכו' כש"ת מו"ה יעקב לבי קאלטמאכן כ"י אבדק"ק ווירטעם:

בא הכתוב השליש והכריע אותי להשיב מה שכלפעכ"ד לדיכא כידון שו"ב שהעיז פכיו כגד הרב שהוא תחתיו וגם הוליא שם רע על הרב שהאכיל טריפות וגם לא הראה לפכיו סכיכו אחרי שביקש הרב להראות לו ואשר הרב שחיטתו הדבר פשוט דשחיטתו אקורה כמבואר בכל האחרוכי" עיין רוב"י תכיכא יו"ד סי' מ"ח ועיין תשובת משו' יו"ד סי' ח' אות ד', ואשר דהשוחט פסול מדיכא כמבואר בשמו' מהרי"ל יו"ד סי' כ"ג ועיין שערי דעת סוף סי' ח"י ופ"ח שם אות ח', ואפי' אם הרב מהיר שחיטתו אחיב אימו כיבר אלא מכאן ולהבא אבל כל מה שחתם עד שהחיבו הכל אקור דאיכו כיבר אלא מכאן ולהבא ולא לעברב כדין הרמי ליבור ביו"ד סי' רכ"ח סכ"ו ועיין רוב"י הכיל ופ"ח סי' ח' סקי"ג, אך בשמו' רוב"י קעא סי' ח' אלא הקבה לזה ע"ש וזה הלוי בדעת הרב אם יש לו חרמה דעביקרא ע"ש, ואם הוא אקור גם לבני עיר אחרת עיין פ"ח סי' ח' סקי"ג ואין הפבאי מסכים כעת לבדר:

תשובה ד'

עוד לחרב הג' הכיל

לענין אם הרב בעיבו עוחר לשחוט בלי קבלה כיל פשוט דעוחר דרמ"א סי' ח' כתב לא יחמוט אעפ"י שיודע ה"ש ועוחה עד שחתב ג"ש לפני חכם ועוחה בה"ש וכתב עו"ז סק"ד בבעיב"ש ועור לא כתב ועוחה וכלה דרמ"א בא לבאדיבו דחרחי בע"י ולא בגי ליבול קבלה בן העוחה בשחיטות לחוד רק מחכם בלאיה ג"כ וכו' וכתב פע"ב ועיבו חכם לחוד בגי וכמ"ש הרב אחיב אאיב כבל קבלה מחכם ויוחר כיל דחרחי בע"י דוקא חכם ועוחה ג"כ שיודע אם יש לשוחט אומן ידים ולאשון כלה יוחר ומ"מ יפר הוא שלא ליתן קבלה עד שיה" שוחט בפני שוחט בפני חכמי" דעחא והרב יכפהו ואז יולאין לכ"ע ע"ש ולפ"ז הרב עלמו אינ קבלה מחכם רק שיחוט בפני עוחה אפי" לפי" הפני ומכ"ש שאיכו לריך כתב שבבל קבלה מבזה לא כתב רמ"א רק ובקלה מקומות כוהגין להחמיר עוד דהמקבל כובל כתב מן החכם ולא כתב ועוחה ואיב ודאי דהחכם עלמו אינ כתב, ועוד כיון דאיכו אלא מבהג והרי כתב פרש"ח אות ק' תלי"ו בבהגי איקור אות י"ז דבמידי דלא שכיח לא שייך מבהגא ועיין ש"ך חו"מ סוס"י ל"ז וזה ודאי לא שכיח שהרב וחכם העיר יחוט בזמכיבו ולא שייך בזה מבהג שיה" לו כתב קבלה, ואפי" למה שכתב עמ"ח סי' ח' אות ה' שתקבו חרם על זה שאין לשוט אדם לשחוט וכו' כ"א אחר בטילה רשות מחכם וכו' מ"מ אריבא קאי שכתב שם הבהיגו החכמים וכו' ותקבו חרם וכו' וכיון דבחכם עלמו לא שייך מבהג בכיל גם תקבת חרם לא הי" בזה, ועוד דגם בזה לא כתב רק חכם ולא כתב ועוחה וגם כתב כ"א אחר בטילה רשות מחכם ואם לאחרים בותן רשות ומבטל רשות קי' שחולק רשות לעלמו, לכן בלפעד"ד דאם שחט ג"פ בפני שוחט עוחה ודאי עוחר לשחוט אחיב בלי שום פקפוק שבעולם, ובזה יבא שלום יבוח על ראשו עד כי יבבח ריש" כבפשו ובפש ידידו דושיה בהבה,

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכיל

תשובה ה'

שילית ב' אויפאלו ג' תשא את ראש תרמ"ו לפ"ק.

ישאו הרים שלום, לאולר בלוס, אהובי ידידי הרב הגאון המפורסם בשש"ק כש"ת מו"ה אהרן שמואל כי" אשאד אבדק"ק שערדאהעלי:

קבלתי היום מכתב מאד מרבבן מקשלתו אשר שואלים הלכו בה להלכה ולמעשה ויען אכי חושש שיש בזה קבעורי דברים כגד רבון פרש"ח אמרתי להעריך תשובתי אליו ואם יש אם כפשו כתב יש"ב לבעליו מהרי" כ"י וזה חורף שאלתו אם אער יד כשר לשחוט, הבה לא מלאתי דין זה בשום מקום אבל איבכי יודע מקום ספק בזה ומ"ש משום עילוף הלא פרש"י בחולין ג' ע"ב ד"ה כתעלף לשון עיפות וחליפות הלב שאין יכול לראות מכח הרב וסכין אפי' בבהמה וכו' ואין עכין עילוף לאשר יד:

והנה בימין שלו שהוא שמאל של כל אדם וודאי מותר לשחוט דרוב כחו בה כמ"ש רש" מבחות ל"ז ד"ה ימין ועיין ב"י אה"ע סי' קס"ע ד"ה כתב בשה"מ בשם שמ"ג אבל אפי' בשמאל שלו שהיא ימין של כל אדם אף שרוב כחו בידו השני" מ"מ כיון שיכול לאחז ידו לשחיטה מותר לשחוט ולא בחכה תורה שיעור כמה כח לריך להיות בידו לשחוט ואפי' אדם חלש אם יכול לשחוט בהכשר כמבואר ב יכי שחיטה מותר לשחוט ואין לדון בזה כלל רק היכא שהקפידה תורה על ימין כמו גבי עבודה או על שמאל כמו גבי תפילין אם הקפידה תורה ביד שרוב כחו בה או ביד שאין רוב כחו בה וזה פשוט:

ולאי"

וראי' לזה מדמלרכי' קרא בזבחים כ"ד בקבלה וכתיבה שהוא דוקא בימין וכן במליקה לריך קרא בחולין כ"א שהוא בידו הימנית וכן ברגל של יבם בע"י קרא בימנות ק"ד שהוא בימין וא"כ בשחיטה דליכא קרא וודאי כשר אפי' בשמאל ועי"ז בי' קפ"ט הביא בשם מ"מ דמשרי"ם לא הזכיר הרמב"ם יד ימין לענין חלילה משום דרגל ימיני מי לא לאו דגמרי לי' ממלוקע היו מכשירין אפי' של שמאל ויד דלא כתי' מכ"ל ואפי' לכתחילה והיא דכוותי':

והכי כמי משמע מדקתני בזבחים ע"ו ע"ב קבל בשמאל פסול ופש דף ס"מ מלק בשמאל או בלילה פסול ולא קתני כן בני שחיטה ס"מ דשחיטה אפי' בקדשים כשר בשמאל:

אבל מה לי להרבות בראיות הלא מפורש יולא מדברי חוס' בזבחים דף כ"ד ע"ב ד"ה והכי דשחיטה כשר בשמאל שהקשו לפרש"י מי דגרסי' מלק הא מליקה כפקא לן בחולין דף כ"א ימין אפי' לר"ש מדכתי' ואת הבני יעשה עולה כמשפט וכו' ותי' דמליקה שהוא ככנד שחיטה לא כפקא והתם בהזאה מייתי דבעי ימין וכו' אלמא דשחיטה לא בעי ימין אפי' בקדשים ולהכי לא יליפי' משם גם מליקה שהוא ככנד שחיטה וכיון דשחיטה כשירה בשמאל אין כפ"מ בין אטר לאיכו אטר:

ועוד דלי"ש לקקור אם שמאל כשר או אם אטר כשר רק במקום דבעי' יד דוקא אבל שחיטה דכשירה גם בפיו וברגלו גם שמאל ואטר כשר וכדאמרי' בזבחים ק"ה גידמה חולנות בשיני' דמי כתי' וחלבה ביד ע"ש ובאה"ע פי' קפ"ט סל"א וה"א מי כתי' ובחת ביד ולא מיבעי' לתי' ראשון שבחוס' חולין דף כ' ד"ה לא דהיכא דשן כשר שמאל כמי כשר וכן משמע בחוס' בזבחים אם ד"ה מי וודאי י"ל ככ"ל אלא אפי' לתי' שני אם דשמאל גרע משן דאף דגידמות חולנת בשיני' מ"מ בשמאל פסול עיי"ש הייכו דוקא במקום דבעי' מעשה בגוף העושה דוקא אבל בשחיטה דלא בעינן מ"שחוט בגופו דוקא אלא מיתי' מכח גברא ואפי' זרק קכין לכועלה בכותל והלכה ושחטה כשר למ"ד דלא בעי כוכה לשחיטה פשיטא דגם שמאל כשר דלא גרע מכחו, ולפ"ז כראה להלכה ולמעשה דאטר יד מותר לשחוט אפי' לכתחילה, ובזה יבא שלום יכוח על ראשו בכפשו וכפש ידידו הבאמן הטרוד מאוד ודומ"ת.

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ו'

ס"ל"ת ב' אויפאלו ב' לפ' מו"מ תרכ"ד לפ"ק:

תראה בנחמה, בעיר ד' שמה, אהובי בני הרבני החריף ובקי מו"ה יודא בבי כ"ר בלוהס בק"ק ס. פאטאק:

שני כתביך באו אלי וכתבתי מדברי תורתך ואף אם יש לחס פירכא גם זקבים ממך הרבה יש לחס פרכא ועי"ד רמ"א יו"ד סי' ל' דאם בדקו איזה שו"ב וכמלא שאי' אם כטל פ"א קבלה אין מטריפין למפרע מה שמחט והק' שו"ת דהא אגודה חולי"ל דין זה מהא דחולין י' דאמרי' סכין איתרעי בהמה לא איתרעי וה"ל שוחט איתרעי בהמה לא איתרעי והכי חוס' הק' שם מ"ש ממקום וב' הילולי' דאשוכים ל"ש כאן רק תי' הב' דטעמא דמכשיריכן משום שמא בעלם כפגמה ושמא לא שחט כנד הפגימה, וה"א בשוחט איכא ס"ם שמא ידע אז ושמא שחט אפיר והא בתך דסכין לא סמכינן רק בשיבר בה עלמות ולא סמכינן אס"ם מ"ש הכא דסמכי' ע"ש וכתבתם לייסב דפלתי ס"ל אי עמד בזה מ"ש לא סמכי' אס"ם בהאי דסכין ומ"ש מכהתיב וכיתא לך לפ"מ דקייל ס"ל ק"ל דהיכא דאיכא חזקת אי' לא סמכי' אס"ם ובהמה כמי בחזקת אי' אבמה"ח שא"ז עומדת לא מהכי ס"ם ופ"ל ס"ל מ"ל ספקיה כ' דמשרי"ם בבאבד הסכין מיד אחר שחיטה ובמלא אחיב פגום מכשרי' כיון שבבר יצא בהיתר משא"כ כשהוא לפכיכו כיון שלריך בדיקה ולא יצא בהיתר לא מכשרי' אחיב ידעי' בודאי שכשל על קרקע קשה ע"ש, ולפ"ז כיחא בבמלא הסכין פגום דאיכא חזקת איסור דבהמה דעדיין לא יצא בהיתר משו"ש לא סמכי' אס"ם משא"כ כאן בשוחט דכבר יצא הבהמה בהיתר ולכא חזקת אי' שפיר סמכינן אס"ם יפה אמרת בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני:

ומ"ש לי"שב עפ"י דברי הש"ך הכ"ל קוש' סכ"ל חולין מ' אהא דר"ה דאל אין משמין שמא בעקום בקב בקב דהוא קוחר עלמו דאמר לקמן הסוחט בסכין [בדוק] ובמלאה פגומה אפ"י ס"ינר בם עלמות כל היום פסולה ואמאי לא מוקמינן הסכין אחזקת"ו ואי משום דבהמה בחי' בחזקת אי' עומדת מ"מ כיון שסחט בסכין בדוק אזלא לה הך חזקה וכו' אע"ב הי"מ משום דבמלאה פגומה ואיתרע חזקתה וא"כ גם כאן כיון דבמלאו בני מיעים בקונים איתרע חזקת היתר ואמאי מהיר ר"ש דבבמלאה הסכין פגום והי' לפכיכו כיון שלריך בדיקה לא יצא מעולם בחזקת היתר ולהכי אוסר ר"ה משא"כ בא זאב ובטל בני מיעים יפה חילקת והלכה בדרך היתר אלא שספק"י בשמר מזה וכתב שגם הריאה בכלל בני מיעים והרי הריאה בשהיא לפכיכו לריכה בדיקה וא"כ לא יצא הדבר בהיתר:

תו כתבת לחלק דבשלמא בני במלא הסכין פגומה כיון דאיתרע חזקת הסכין ממילא כשאר חזקת אי' דבהמה משא"כ בטל זאב בני מיעים כיהו דאיתרע חזקת היתר אבל חזקת אי' ליכא, יפה כתבת דמה עכין ספק בשחיטה לספק טריפות וכעין זה מחלק הטו"ז סי' ק"י סקט"ו לענין ס"ם כנד חזקת אי' ועיין בקה"ב שם ובש"ך סקס"ד ובדיני ס"ם הוא אות כ"ז ויש להאריך בזה הרבה, אלא שספק"י כתב במקום דבריו כיון דסכין איתרעי בהמה לא איתרעי לחזק קושיתו, ואכני לא ידעתי הא רב חסדא אית לי' האי סברא ובעכיותיכו לא זכיכו לחבין היטב סברא זו כמ"ש חוס' שם ד"ה סכין דמ"ל איתיליד ריעותא בבהמה ומ"ל איתיליד ריעותא בסכין ואי"כ מה בכך אם ר"ה ל"ל סברא זו:

ובלאה"נ איכני יודע מה קל"ל כהי דאין סברא לומר דר"ה ל"ל עלם ודאי פוגם אם ס"ינר עלמות כל היום דרך בבירה בני הולכה והבאה מ"מ י"ל דר"ה ס"ל דעור כמי עשוי לפגום עיין בשבע"ל ורן וכיון דכל בהמה בחזקת אי' עומדת אסורה עד שיוודע לך במה בשחטה והייכו עד שיבדוק הסכין אחר שחיטה ומלא יפה ואפי' כאבד הסכין בני בדיקה אסור לר"ה רק דאכן לא פסקי' הכי יען דקיל כר"ח בס"ינר בה עלמות אבל לר"ה דאוסר בס"ינר בה עלמות אין הי"ב דאפי' כאבד הסכין בני בדיקה אוסר משא"כ בא זאב ובטל בני מיעים כיון דזאב ודאי בוקע א"כ אין כאן ריעותא כלל ועיין מי' הרי"ן דמעיקרא הוי ס"ל כיון דעלם ודאי פוגם לא הוי ריעותא כלל לר"ח ע"ש ובליכא ריעותא שפיר מוחר דרוב בהמות בשרות ובחזקת היתר עומדת ואל לבדוק כלל אחר מ"י טריפות חוץ מן הריאה ומ"מ אם כאבדה בני בדיקה בשר כמבואר סי' ט"ל ושפיר אין חוסשין שמא בעקום בקב בקב ואי"ש:

אבל מ"ש לחרן עפמ"ש רמב"ן הובא בר"ן גיטין ס"ד דאין חזקת פגו"ו של הקרובות שאין באות לדון בפכיכו מועלת לא ועיין רש"י ותוס' כחובות ע"ו וא"כ אין חזקת הסכין מועיל להכשיר הבהמה משא"כ גבי בא זאב דאיכא חזקת הבהמה גופא ועיין כוב"ק יו"ד סי' ו' וע"ז דחיה דא"כ בבאבד הסכין אמאי מכשיריכן הבהמה מכח חזקת הסכין:

וזה איכו דיחוי כמש"ל דאפשר לר"ה גם בבאבד הסכין איכו מכשיר אלא דאכן לא פסקי' כוותי' ולית לן סברא זו, אך מ"ש מבגע דמסכי חזקת הבגע לעמא האדם שבבכם בגיה ולא חייביכן דבלר לי' שיעורא אלא ודאי כיון דלא כולד ספק באדם הבבכם רק מלד הבגע שפיר מהכי חזקת הבגע, וכן בבאבד הסכין או במלאה פגומה דבהמה דבהמה לא איתרעי ואין כאן ספק רק מחמת הסכין שפיר מהאי חזקת סכין לבהמה, ועיין עיתבין ליו ובריטב"א שם, יפה כתבת בזה ועיין תריכות

טו"ז יו"ד סי' ל' סק"ו ודבר זה לריך ביאור גדול:

אמנם לא כתבת לחלק מהא דמב"ן דהתם במי אין ספק עלי' רק משום שמא קידם הסליח ל' מקרובות' ואמאי לא מהכי לה חזקת פגו"ו דקרובות כיון דבקרובות כולד הספק, ולפעכ"ד בראה סברא יפה דשאני בהאי דרמב"ן דבשחמלי לומר על כל אחת מהקרובות אוקמא אחזקת פגו"ו אמרי' הרי הא איכא בהה ריון לפכיכו ואיכו מועיל חזקת לאותו אשה שאכו דכין עלי' מה האמר הלא לא כולד ספק באשה זו שאכו דכין עלי' רק מחמת קורבה זו ואמאי לא מהכי לה חזקתה ז"א דאי במי לא כתקדשה קרובה זו והיא בחזקת פגו"ו יש ספק על אשה זו מחמת קרובה אחרת וכיון שיש ספק גם שלא מחמתה לא מהכי לה חזקת פגו"ו דידה רק אם גם היא באה לדון בפכיכו אבל כאן אין ספק על הבהמה רק מחמת סכין זה שפיר מהכי חזקת הסכין לבהמה וכן בבגע אין ספק על האדם רק מחמת בגע זו שפיר מהכי חזקת הבגע לאדם וא"ש:

רשנית כל דהתם כל אחת מהקרובות לריכות לחזקת פרוי לעלמן שיהי' מותרות לכל אדם ולא כיחוס שעת קידשם השליח לכן אם אין באות לדון לפניכו לא מהני חזקתיסו לאחריני אבל בנאבד הסכין וכמלא פגום דאיל חזקתו לעלמו שהרי עתה הוא פגום בודאי לו איכו, ובאבד ולכשימלא ורולה לשמוש ודאי לריך בדיקה ואין תכלית אחר בחזקת הסכין רק להכשיר הבהמה ואיל לדון עליו רק לעכין בהמה זו שפיר מקרי בא לדון לפכיכו ומהני להכשיר הבהמה וכן בכגב ממכים קודם ז' שכמלא חסר הרי דכין עליו שהבית כשאר מוסגר ולא אמרי' דבלר לי' שיעורא ולכן מהני גם לגברא שבכנס לתוכו ואם כמלא חסר אחר ז' עיין תוס' חולין י' ע"ב ד"ה ודילמא אם כן שוב אין מה לדון על הכגב רק לעכין טהרות דלמפרע ושוב שפיר נקרא בא לדון לפכיכו כשאמו דכין על הטהרות וככ"ל ולכן שפיר מהני חזקת הכגב:

ועוד יש בו שלשים דודאי חזקה המגרת הספק כמו חזקת הסכין ותזקת הכגב דאפשר שלא תשחכה ולא תפגום לעולם עד שיסבר בו עלם וכדומה וכיש הכגב שאפשר שלא תתחסר לעולם ועכ"פ איכו עשוי ומלוי להשתכות ועיין ס"י חי' ס"ד וכי אמרי' אוקמא אחזקתו שלא כשתכה הייכו שלא כפגם ולא כתחסר שפיר מהני גם לאחריני אפי' אין דכין עליו אבל חזקת פרוי' כבר כתב הרמב"ן במלחמות ר"פ האשה שכתאלמה דאיכו חזקה דגופא, שאין האשה עומדת בחזקה שלא כיפת מעולם ע"ש וכ"ש שאין לומר דהוי חזקה שאין עשוי ומלוי להשתכות אדרבה הוא עשוי ומלוי להשתכות ואיכ איכה חזקה המגרת הספק אלא שאם אכו דכין עליו אם כתקדשה אם לא אכו מכיחים הדבר כמות שהי' בחזקת פרוי' ועיין רמב"ם בפי"א מ"ז מזיר ס"ג והתיכה אם אכו דכין עלי' ומכיחין אותה בחזקת פרוי' שפיר מהני גם לאחרים אבל אם איכן באות לדון בפכיכו שפיר כתב רמב"ן דלא מהני חזקה כזו לאחריני ואי"ש:

ומה שעמדת על דברי ר"י שבריו חולין י' עיין בש"ך רס"ו כ' שהבית דברי ר"ן אלו דסיל שאין חילוק בין כולד הספק מחיים או לא ולא אמרי' כשחטה הותרה אלא אם יש בהם לתלות ויש רגלים לדבר לתלות שהי' לאחר שחיטה ולא סיל כשיטת ר"מ ומהרי"ל ואיכ לקי"מ דאתו גברא אגברא קרמית ודבריך הן הן דברי הש"ך, ובזה יתי' שלוש בחיליך, ודי' יתי' בכסליך, עד כי יבא שלה, ועיר ד' בנוי' על תלה כבפשך ובפס אבל אמן דוסיא בהבה:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ז'

שיל"ת ב' חופאלו ד' לכ' הי' שרה תרי"ס לפ"ק.

אלפי שלומים, מגבהי מרומים, לכבוד הרבכים המופלאים, בפז מסולאים, ומופלגים, כעה שחולים על פלגים, הרי המאורים, מעוטרים בעיטור קופרים, כמו"ה יודא ליב ווייכבערגער כי"ר אב"ד דק"ק ביגרעסט וכמו"ה אליעזר פריעד כי"ר דיין מלוין דשם:

כתביכם בא אלי בעתו ובזמכו ואני טרם אחלה לדבר בגוף הדין אודיע כא דברי אתכם ואוכיחכם ואערכה לעיכיכם כי באו הדברים ברוב עכין עד כי מבין הסורות ילהירו אהבת הכילוח ופירוד לבבות ולא זו הדרך רק שני תי"ח הדרים בעיר אחת לריכין להיות כוחין זה לזה בהלכה עיין שבת ק"ג והאומה והשלום יאהבו אז ישכילו ואז יצליחו:

ועתה כשובה ובחקורה לדיכא ואשר יתן ד' בפי אותו אשמור לדבר והוא יחכני דעה ובינה שלא אכשול בדבר הלכה ויכאני בדרך אמת, הרב מו"ה אליעזר פריעד כי"ר דעתו שהקלב שמואל פרענקל איכו באמן לאמור בשר כשר במקולין יען שעבר התקיעת כף שבאתו הדי קלבים ביום ד' אלא תרכ"ט לקיים הפשר אשר התפשרו בפני הרב הכ"ל ביום ההוא עד ר"א כיסן תרי"ס שני פעמים בודאי ופ"א בספק [ויש בזה קלת קתירה בין מכתבו מיום א' לסדר הברכה יב תשרי ובין המכתב מיום ב' כח] והרב מו"ה יודא ליב ווייב כי"ר דעתו שאפילו הי' אל התקיעת כף ועבר עליו ג' פעמים איכו כפסל למכור בשר כשר ולא מקרי אשור לאותו דבר וכל אחד מרחה פכים בהלכה לדעתו ויעבדו דבריהם לפכיכו לקמן בעזה"ית:

בשרע יו"ד סי' א' סי"א קי"ל אם הטילו הקהל חרם שלא ישחוט אלא עבה ידוע ושחט אחר יש אומרים ששחיטתו אסורה והוא מתשובת הרא"ש כלל ז' סי' א', ורביכו ירוחם בתא"ו כטיו אות ה' אלק ה' שהביא בית יוסף ועיין כוביק יו"ד סי' א' וזהו יסודו של הרב מוהרא"ש כי לפסול הקלב כיון שעבר התי"כ בעכין מכירת בשר בשביל הרוחת ממון אשור כמי למכור כו"ע בשביל ריוח ממון והאריך למעכיתו אבל באמת הדברים תמוהים לומר דמשום שעבר השוחט על החרם הר אשור על שחיטה דהר אשור לאותו דבר אלא איכו מין אחד של איסור כלל ועיין בש"ך סי' קי"ע סקי"ב וכמו שתמה ע"ז בכוב"ש הכ"ל, ומ"ש כוב"ש שם כיון שהחרם הי' בעכין שחיטה מקרי אשור לשחיטה לריך פירוש וביאור, אמנם החו"ד סי' א' המליא טעם ככון כיון שהקהל הטילו חרם שלא ישחוט הוי כבשבע שלא לשחוט ואם כאמר בעבר ושחט כ"מ דאולינ"ן אי עביד לא מהני כדאמר רבא בתמורה ד' ושחיטתו אסורה א"כ אין כאן שחיטה כלל ולא עבר על החרם כלל ובתקן האיסור משו"ה אמרינן דלא מהני ושפיר הוי אשור לאותו דבר להאכיל בבילות וטריפות ע"ש באריכות, ולפי טעם זה נ"ש כלל בכ"ד לומר שרש"פ הוי אשור לאותו דבר מתרי טעמי, מדא דאיך אפשר לומר לפי שהקלב רש"פ עבר על תקיעת כף אעל"מ והוי השחיטה כבילה הא הוא לא עשה מעשה השחיטה כלל רק השוחט והרי השוחט לא עבר על ת"כ והבשר כשר, ושכיח דאפילו אם הי' אפשר לומר דמשום אעל"מ הבשר אסור מ"מ כאן לא כתקן האיסור בכך שמ"מ עבר רש"פ על ת"כ במה שהכיח לשחוט בהמה בקה שלא בזמכו המגיע לו וגם הוזיל שער הבשר ומילא דלא אמרינן כלל אעל"מ:

והרב מוהרי"ל כי"ר אחי עלה לפי טעם הכ"ל ל"ש כאן אעל"מ לפי שתקיעת כף לא הי' אלא שלא ישחוט ויקלב בקדר של חבירו ובלי ידיעת חבירו אי"כ השחיטה הי' אפשר להיות בהיתר בידיעת חבירו או בקדר שלו ובכהא"ג לא אמרי' אעל"מ כמ"ש סמ"ע וטו"ז חו"מ סי' ר"ח כיון שאין האיסור בגוף השחיטה ע"ש, ולעיין כוביק אהע"ז סי' קכ"ע ד', והאמת שהדבר לריך תלמוד אם זה בקרא אפשר לעשות בהיתר אבל איכני מכיכים עלמי בזה כעת דבלאה"ל לא שייך כאן אעל"מ מעעמים שכתבתי, אבל מ"ש הרב מוהרי"ל כי' בזה גם בכידון כוביק יו"ד סי' א' לא איכ עיין שם יפה דשם לא הי' כלל תקיעת כף שלא ישחוט שוחט אחד בלי חבירו רק כך הי' תקנת הקהל והא"כ הי' שלא יכשיו שום בהמה עד שיביאו אותם לביתן כשר ובבדו על זה והכשיו קודם שהביאו אותם לביתן כשר ולא הי' אפשר לעשות בהיתר, אלא דבלא"ה לא שייך שם אעל"מ מעעמים שכתב כוב"ש שם דל"ש שבעשה אשור לאותו דבר ע"ש:

וגם גוף דברי הסמ"ע וש"ך דהיכי דאפשר לעשות בהיתר אפילו עשה באיסור לכ"ע אי עביד מהני ל"ע א"כ מה פריך בתשובה לאבי מאוכם שבירם הא מה דאוכם אסור לגרש הייכו בעכ"ח אבל אם מגרשה בדלוכה אין איסור והרי אמרינן בכתובות מ' אי אמרה לא בעיכא מי איכא לעשה כלל ועיין כוביק אהע"ז סי' קכ"ע ד"ה ולכן, אם כן אפשר לעשות בהיתר לגרשה בדלוכה וגם לרבא מהני ואמאי קאמר תיובתא דאביי הא גם לרבא קשיא, וכש"כ דקשיא עפי לבתר דמשכי לאביי שאני התם דרחמכא אמר כל ימיו וכו' פריך ורבא [פי' למה לי כל ימיו הא בלא"ה בכל התורה לא מהני] ומה קשיא הא הכא כיון דאפשר לעשות בהיתר גם לרבא מהני ושפיר איצטריך כל ימיו, אך כ"ל סברא ישרה לחלק דדוקא היכי שיכול לעשות בהיתר וגם מעשה האיסור יכול לעשות בלי מעשה היתר כמו בהאי דב"מ ס"ה שמכר לו גליתא בד' זוזי דרבינא דמקיק ב"י דמכירה הגליתא אפשר בהיתר בד' זוזי אחרינא וכן איסור רבית אפשר בלי מכירת הגליתא שכותן לו הד' זוזי והם שני מעשים נפרדים רק עכשיו עשה שני מעשים אלו בפעולה אחת בזה אמרינן דמעשה מכירה מהני דהוא בעלמותה היא היתר והאיסור הוא מעשה אחרת שעשה עמה בפ"א, וכן בהוסיף על שיווי המקח בשב"ל המתכת מעות יכול לעשות המקח בהיתר שלא יוסיף ולעבור איסור רבית בלי מקח, וכן פוסק קודם שילא השער והיא בשוחט בשבת יכול לשחוט בהיתר בחול ולעשות מלאכת בטילה כשמה בשבת בלי שחיטה רק שעשה שני מעשים של איסור ושל היתר בפעולה אחת ולכן מהני מעשה שיכול לעשות בהיתר אבל אוכם שבירם בע"כ היי שיכול לגרש בהיתר מרלוכה אבל מעשה האיסור שהוא בע"כ א"א לעשות אלא בגירושין בזה

שפיר

ספיר אמרינן דלא מהני גירושין גם לכפרת סמ"ע וס"ך, וגזה מיושב כמי שם שהקשה קלוש"ת שם מה פריך מהקדיש תרומה לגיכורים והא הפרשה תרומה יכול לעשות בהיתר אחר הגיכורים, ובכתב"ש שם הקשה מה הוקשו תוס' שם בתמורה משומט פשה על החמץ הא יכול לשחוט בהיתר ע"ש, ולפמ"ש א"ש כיון דמעשה האיסור א"א לעבור בלי הפרשת תרומה ובלי שחיטה הוי רק מעשה אחת של איסור ולרבא לא מהני ועמ"ש כונ"י הכ"ל אות ד':

אמנם דברי מורי יתכנו לדעת הנתה מרדכי ספ"ב דשבועות דבשבע שלא למכור ועבר ומכר דלא מהני אבל לדעת תוס' תמורה וי"ו ע"א ד"ה והשתא דבשבע שלא לגרש ועבר וגירש גם רבא מודה דמהני כיון שאין האיסור כמו לא יוכל לשלחה אלא שהוא בדה את האיסור ע"ש, וא"כ הי' בחרם הקפל שהם בדו את האיסור כמי לא שייך אעל"ג:

ועלה בדעתי לומר דדוקא בשבע שלא לגרש כתבו תוס' כן אבל בשבע שלא למכור גם התוס' מודי לדיבו של הגי"מ הכ"ל דלא מהני והוא דבבר התעורר חת"ס ירי"ד סי' וי"ז מכלן הא מלתא דאמר רבא דכ"מ דאדלית אעל"ג, ותירוץ משום דאיכא כל הני כתובים דגלי קרא דמהני והייבו כל הני דפריך מיבייהו לרבא התם בתמורה דמהני ומשני שאני התם דגלי קרא וא"כ מדאילטריך בכל הני קרא דמהני ס"מ דבעלמא דלא גלי קרא לא מהני, וא"כ ליכא למילף דלא מהני אלא במאי דאדלית ולא באיסור שבדה מלבו ע"ש, והוא קושיא על הגי"מ הכ"ל, אבל כ"ל דסברת הגי"מ הוא כך דבבר כתבו הרמב"ן והרשב"א יבמות ק"ג בהא דאמרינן התם בסבדל של ע"ז לא תחלון ואם חלבה חלילה כשרה דה"ט משום דמלבה"ב אבל יש דאפילו אי ליהמת נתנו חלילתה כשרה דהני דעבדה איסור מ"מ חלילה לא מיפסל בהני וכתב רמב"ן דז"א אפילו למ"ד בעלמא אי עביד מהני הייבו לפי שא"א לתקן העבירה דהא אפילו למ"ד לא מהני איכא עבירה ולקי משום דעבר אמימרא דרחמנא אבל כאן לא נאמר לא תחלון בסבדל של ע"ז אלא שלא יהנה ואם נאמר דחלילה פסולה לא יהנה ואין כאן עבירה כלל לכ"ע לא מהני ועיין עורי אבן ר"ה כ"ח וחידושי חת"ס סוכה ל"א, ולפ"ז בשבע שלא למכור ועבר ומכר אי אמרינן דלא מהני המכירה הרי אין כאן עבירה כלל ולא עבר אשבועתו שפיר מסברא אמרינן דלא מהני בלי קרא ולהני אף שהוא איסור שבדה מלבו שפיר אמרינן דלא מהני, אבל בשבע שלא לגרש אפילו כימא דלא מהני הייבו רק לענין שמחיוב להחזירה אבל עכ"פ גירושין הוי וכמ"ש תוס' בתמורה ה' ד"ה מיתיבי משום דאיתקש גירושין למיתה ע"ש וא"כ איכא עבירה וממילא מסברא אמרינן דמהני רק דילף מהני כתובים דלא מהני בזה שפיר כתבו תוס' דאיסור שבדה מלבו לא ילפינן דלא מהני, ובזה יש ליישב קתירת תשובת הרא"ש שעמדו עליו טו"ז וס"ך סימן רכ"א סל"ח דבכלל ז' ס"י ד' כתב שלא נפסלו הסטרות שנעשו עפ"י תקנה שיה אף שעברו על החרם של תקנה ראשונה ולש"ב ב"י לענ"ד לפי שאפשר לשנותה ובטלה ע"ש באריכות ובכלל ה' ס"י ד' כתב שאם לא התירו חרם הראשון אין המכירה מכירה ולפמ"ש א"ש דבכלל ז' הי' החרם שסופר ג"ר יכתוב שטרות של העיר בכתי"ב ואי"כ הסטרות שבכתבו עפ"י תקנה שכותבים שני הנרוריס וקופר ג"ר כתב רק שיטה אחרונה ובזה עברו על החרם הראשון אי"כ אפילו תאמר דלא מהני והשטרות פסולים מ"מ איכא עבירה שעברו על החרם בכתיבתם ואי"כ מסברא אמרינן דמהני רק דילף דלא מהני כתובים דרבא מדאילטריך בזה שפיר כתב הרא"ש דהתם במלות שא"א לבטלם אבל כאן שאפשר לבטלם לא ילפינן מיניהו דלא מהני, אבל בכלל ה' שהי' החרם הראשון שלא ימכרו מקומות שום אדם בביהכ"נ אם לא בדלתו ולפי תקנה שניה מוכרים מקומות שלהם כתב הרא"ש שפיר שאם לא התירו חרם הראשון אין המכירה מכירה דכיון שבטלה המכירה לא עברו על החרם כלל ואנו מתקנין שלא יהא כלל עבירה ובזה מסברא אמרינן דלא מהני אפילו אפשר לבטלה ואי"ש ובהני כיחא כמי מה שהקשה בתשו' כונ"י תכיכא סי' קכ"ט ד"ה ואפילו דאמאי הקשו תוס' דלימא איכא גיכוי בשבע שלא לגרש דבזה אין כ"מ אלא אם מחויב לשחזירה אבל גירושין ודאי מהני משום דאיתקש למיתה כמ"ש בתחילת הסוגיא ואמאי לא הקשו טפי דילמא א"נ בשבע שלא למכור, ולפמ"ש א"ש דבזה אפילו אביי מודה דלא מהני כיון דאפשר לתקן בזה דלא מהני שלא יהי' כאן עבירה כלל:

אלא דלפ"ז כפלו דברי מורי בגירא דשם בשומט שבבר על החרם בשחיטתו א"א לתקן בזה דאמרינן לא מהני שלא יהי' כאן עבירה כלל דכתי בזה דאמרינן לא מהני והוי שחיטתו כגילה מתקנין שלא עבר על החרם מ"מ ע"י כן נכשל בדרבה מיני' שאכל והאכיל בגילות לישראל דהא מה"ש ס"ל דבעשה חשוב לאותו דבר להאכיל בגילות לישראל וכיון דבכל חופן עבר אמימרא דרחמנא טוב לא אמרינן כלל באיסור שבדה מלבו דלא מהני והדק"ל אמאי בעשה חשוב לאותו דבר:

לכן כ"ל להיפך דבשבע שלא למכור יותר א"א לתקן ואסברא טעמא דמילתא אמאי באיסור שבדה מלבו ס"ל לתוס' דלא אמרינן דלא מהני לפמ"ש מהרי"ט בתשובה א"א ס"י ס"ט ליישב הקושיות שהביא שמ"ע וס"ך סי' ר"ח ועוד שאר קושיות דהא דאמרינן אעל"ג הייבו משום דאלית א"כ אין התורה חפץ לא בעשיית המעשה ולא בקיום המעשה כגון תמורה שאמרה תורה לא יחליפנו ולא ימיר אי לאו דכתבה תורה דהוי תמורה הוא"א דלא מהני כיון שאין לאון התורה שימיר אין לאוכה בקיום המעשה שיהי' תמורה ונהי שא"א לקיים לאון התורה שלא ימיר דבבר עבר אמימרא דרחמנא מ"מ בזה מקיימין לאון התורה שלא יהי' קיום המעשה רק מעשיו בטלים ולאון התורה קיים וכן חמי כהנים דאמרה תורה לא ימכור ולא יגאל לאון התורה הי' שלא יהי' כגאל לכן אמרינן אעפ"י שפדאו לא מהני מעשיו ונתקיים לאון התורה שלא לאתה בקיום המעשה וכל הני דמייתי בתמורה הוא כן אבל בקונה קנין בשבת באיסור שבת כהאי דנ"ק ע"ב ע"ב אי בקונה גלימא באיסור רבית כהאי דנ"מ ס"ה שאין איסור בקיום המעשה כיון שאין איסור בגוף המכירה רק משום שנעשה באיסור שבת אי רבית ואין איסור רק בשעת עשיית וזה א"א לתקן במה דאמרינן דלא מהני דבבר נעשה בזה אמרינן שפיר לכ"ע דמהני ע"ש ועיין בנתה"מ סי' ר"ח, ולפי זה ס"ל לתוספות דהתינה באיסור שאקרה תורה שיכולה לאסור גם קיום המעשה שפיר אמרינן דלא מהני מעשיו כדי שיתקיים לאון התורה אבל באיסור שבדה מלבו כגון שבשבע שלא יגרש אי בשבע שלא יבבר דהוא א"י לישבע רק שלא יעשה מעשה גירושין אי מכירה אבל אינו יכול לישבע שלא יועילו הגירושין אי מכירה אם מהני עפ"י דין תורה ואין זה בידו א"כ בקיום המעשה אין איסור כלל רק בעשיית המעשה וזה א"א לתקן בבר שבבר עבר על שבועתו כשגירש אי מכר לכן בזה כ"ע מודה דמהני, ולפ"ז א"ש דברי מורי בדין המבואר ביו"ד סי' ר' ס"א בקהל שהטילו חרם שלא ישחוט אלא עבה ידוע ושחט אחר ועבר על החרם דשחיטתו אסורה דהוא מעשה אעל"ג אפילו לדעת תוס' דבאיסור שבדה מלבו מהני דהייבו דוקא בשבע לפי שאין יכול לישבע שלא יתקיים המעשה אבל בחרמי ליבור שיש לחם כח לאסור שחיטתו ולהחרים שלא יתקיים מעשיו כמבואר בס' רכ"ג וכיון שהטילו חרם שלא ישחוט אין לאוכם בקיום המעשה שיהא שחיטתו כשרה שפיר אמרינן דאעל"ג אפילו באיסור שבדה מלבו:

ודעת הגי"מ כ"ל עפ"מ דקי"ל ביו"ד סי' ר"ח דהבודר אי בשבע רואין דבריה שבגלגן בשבע אי בדר ולומדים מהם לאיזה נתכוין והולכים אחר הענין ולא אחר משמעות הדיבור וכו' ושם ס"ב מי שהעלילו עליו מפני שמכר יין לישמעאלים ומפני כך בשבע שלא יעשה יין למכור והי' לו יין עשוי מקודם אסור למכרו, הגי"ה דאע"פ שאמר שלא יעשה אזלינן בתר כוונתו ועיין סוס"י ר"ז בטו"ז וס"ך וא"כ בשבע שלא יתכור ולא יתחול אזלינן בתר כוונתו ולא בתר משמעות הדיבור דהייבו התכלית הוא שישאר שלו ולא יהי' לאחרים ופירוש שלא יתכור ויתחול שתהא המכירה וממילא קיימת ולכן אמרינן דלא מהני ואין כאן עבירה כמו דאמרינן במילתא דאדלית דלא מהני דכונת התורה הי' דלא תעביד ואם תעביד לא יתקיים המעשה וא"כ אמרינן כאן שכונתו שלא יעבד שיתקיים המעשה, אי י"ל בפשיטות עפי כיון שהוא בשבע שלא יתכור א"כ לאון התורה הוא שלא יתכור ויעבור על שבועתו א"כ גם זה לאון התורה שלא נתקיימו מעשיו מעשה באיסור, וגזה יש ליישב קתירת רמ"א דבחו"מ סי' ר"ח פסק בשבע שלא למכור ועבר ומכר דמהני המכירה וביו"ד סי' ר"ל פסק בשבע שלא למכור חפץ פלוני ועבר ומכרה אין במכירתו כלום הואיל ועבר על שבועתו ולפמ"ש י"ל דבשבע שלא למכור שאם שום דבר ס"ל דלא אמרינן דכונתו כדי שישאר לו החפץ רק כמשמעות הדיבור שלא יתכור אולי מעשה אחר ואי"כ ליש מעל"ג באיסור שבדה מלבו כשבת אולי הכ"ל ובזה מיירי בחו"מ לכן פסק דמהני המכירה, אבל ביו"ד מיירי בשבע

שלא

אלא למכור חפץ אלוכי אחריכן כוכתו בשביל החפץ שיאחר לו ואיכ כשבע רק אלא למכור שהחא שמכירה קיימת ולכן אחריכן דלא מהכי ומעילה לא עבר על שבועתו ואינ:

ויותר נראה בדעת הגיא דזה לשונו אם אפיע דשבועות אפק ריי בר פרץ מי שנשבע או קיבל בחרם אלא יפן דבר או לא יפכור ולא יפחול מוצו או אחר דברים ובבר שבועה ומכר או כתן אין בפעמיו כלום כדאמר בכתובות כיון דאמור רבנן לא ליזבן אי אין ליה זביני זביכה ומקפמא אין אחרים דרבנן גדולם משבועתו איכ אין בפעמיו כלום דעיי עלמו אינד כחו וזכותו בכדר ובפיק דחמורם אמר אביי כל מילתא דאחליה וכו' מיע אלכה כלבא וכו' ובראש דקיל לסגיע דסיע דאעליע דהא דמהכי גירושין ותרומתו ומאר דברים דמייתי אם בחמורה הוא מכח דאחורה אמרה שיהכו מעשים אלו ואיכ בחקוס דאמרה תורה אלא יעשו מעשים אלו ממילא לא מהכי כיון שקיומם הוא רק מכח דיה וכאן אחרים תורה לעשות בטל קיומם מכחו ומשפטו שיהכו מעשיו וכן היכי דאמור רבנן לא ליזבן ממילא לא כתבה לו תורה כח וזכות שיהכה מעשה מכירתו ומזה למד סגיע דבכשבע אלא למכור ודכוותי' דגיכ אקרה תורה לעבור על שבועתו ולמכור אלא אחא אמירה דרבנן גדולה משבועתו ואיכ אין בפעמיו כלום דעיי עלמו שכאחר בשבועתו למכור אינד כחו וזכותו שכתבה לו תורה שהיכי מכירתו, ובזה אינ אם שהקשה כונ"ל בתשו' עמיע תוספות דאיתקש גירושין למיתה הא אי לא מהכי אין כאן גירושין כלל והוי כאלו גירשה בגט פסול ע"ש, ולפי האמור הא דלא מהכי אין זה משום דאחלי' דאחלי' הוא פסול בגירושין רק משום דאמרה תורה לא תגרש ממילא אין לו זכות וכח שיהכו מעשיו ויפעלו כריתות אבל כיון דאיתקש למיתה והרי במיתה אפילו אינד עלמו לדעת ומה באיסור באופן שאמרה תורה לא תעביד מיתה מתרה איסור אינ איכ בגירושין

אפילו גירש באיסור כתבה לו תורה כח שיהכו מעשיו:

ועפ"ז יש לייסב גם שמירת תשובת הראש מכלל ה' סי' ד' לכלל ז' סי' ד' אשר כתקשו בו ס"ך ובו"ז סי' רכ"ח שהבאתי לעיל והוא דקיל בודאי בדבר שמלד הסברא וקודם מ"ת לא הי' מועיל מעשה זו רק שחידשה תורה דמהכי אז מלד הסברא אם אחלי' לא מהכי דשא הא דמהכי הוא רק מכח דבר תורה וכיון דדיה הוא שלא יעשו זו בודאי לא חידשה שיהכי מעשה זו ואפילו אפשר לבטל האיסור כמי לא מהכי כיון דמלד הסברא לא מהכי כיון דלא כתבה לו תורה כח ולשות לזה, אבל במקום דמלד השכל וקודם מ"ת הי' מהכי מעשיו בזה מלד הסברא אף דאמיר לא תעביד אי עביד מהכי רק דילפינן מהכי קראי דגלי רחמנא דמהכי מדאילטריך ס"מ בעלמא לא מהכי ובזה לא ילפינן רק היכא דאיא לבטלו דומיא דהתם אבל היכא דאפשר לבטלו ספיר מהכי ולהכי בכלל ז' דמלד הסברא הסברות כסרות ספיר כתב כיון דאפשר לבטלו אי עביד מהכי דליכא למילף מקרא דלא מהכי כמ"ש, אבל בכלל ה' למכור דבר שאיכו שלו מלד הסברא לא מהכי רק דתורה חדשה דכח ביד יפה למכור דשאיכ בחוצו ואיכ היכא דהמכירה הוא באיסור עבירה חרם דלא כתבה להם אתורה זכות וכח זה מסברא לא מהכי אפילו היכא שאפשר לבטל האיסור כמי לא מהכי ואיכ, ובזה כיחא כמי מה דקשיא על חוויד שכתב דהמעם דשוחט שחט ובבר על חרם הקהל דשחיטתו אסורה ובעשה חסוד לאותו דבר הוא משום אבליע והא דין זה נובע מהשבועה הראש ריש כלל ג' והרי הראש עלמו כתב שם סי' ד' דבעובר על החרם ליש לומר דלא מהכי כיון שאפשר לבטלו, ולפמ"ש אינ דשם קאי בדבר שמלד הסברא מהכי מעשיו אבל בשחיטה דהא דיסראל בשחיטה חלי' מילתא ומהכי מעשיו הוא רק מחוקי התורה איכ בבעשה באיסור לא מהכי אפילו אפשר לבטלו:

הגה העמדתי דברי חוויד גם לדעת תוס' תמורה והראש בתשובה וכבר כתבתי לעיל דלפי מעם זה אין לפסול הקבל רשיע בכיד מעמים המבואריס לעיל, ולדעת בונ"ת יוויד סי' קכ"ט בדעת מהרי"ם מיכן אין ללמוד כשבע שלא למכור מן עובר על החרם דחרם לא נקרא בדה מלבו ע"ש, ואיכ הא אין ללמוד עבר על תקיעת כף מעובר על חרם הקהל המבואר בשו"ע לעעם החוויד, הגם שיש לחלק בין חדרא דמייתי הבונ"ל לחרם הקהל מ"מ זיל בתר טעמא מעום דשבועה הי' בידו שלא לישבע אבל חדרא מחויב לקיים והיינ ס"ך כמי בחרם הקהל, ואחיל דאין חילוק וגם עובר על החרם מקרי בדה מלבו איכ הרי הוכיח בונ"ל שם דגם המגיש והראש סיל בתוספות דבאיסור שבדה מלבו לא אמרינן דלא מהכי ואיכ לעעם חוויד בדין סביל ביויד סי' ה' סיל פליגי תוס' והראש ומגיש על דין זה ופרש"ת כתב דמלעון הראש בתשובה מעמע דרק דרך חומרא ואפשר בעלמא פסק כך ולזה הקבים שמ"ח סי' ג' אות כ"ג ומשיש פסק להקל בדיעבד בהפסד מרובה עיין תבוש שם ואיכ עכ"ש יש לכו הכנה עמודי הוראה לסמוך עליהם לסיף לכהיע להכשיר הקבל

שבדובר בו שאיכו חסוד למכור בגילות ומריפות:

אלא שאני חוסם שדברי הראש והשו"ע הם כשבועו דהעובר על חרם הקהל ושחט הוא חסוד לשחיטה כחסוד לאותו דבר דהא דפסקינן בסי' קיש ס"ד דהחסוד לדבר אחד איכו חסו לדברים אחרים הייכו משום שחמורים ממכו לעובכם או חמורים בעיכי הבריות או הוא מין אחר של איסור ואפילו חסוד לאכול בשר טריפה אפשר דאיכו חסוד לאכול בשר בהמה ממאה דאף שיש לו תאוה לאכול בשר טריפה אין לו תאוה לאכול בשר ממאה אבל אם חומר האיסור שווה בין בעובכם בין בעיכי הבריות ותאוה אחת לשכיס אף שהם שני שמות איסור הוי כחסוד לאותו דבר ועיין חוס' חולין ה' ע"ב ד"ה מעם ומלאתי און לי בתשובת הריב"ש סי' קיג שכתב וזה המבן מעשיו מוכיחים שבכוכה הוא רולה להכשיל הליבור ולהאכיל טריפה ומעתה אין קומכין עליו לאכול משחיטתו וכו' ותקשי אמאי הא התם לא הי' רולה להכשיל רק באיסור טריפות הקרבא כמבואר בשאלה שם ופסול בשחיטה הוי כבלה ואיכ איכו חסוד לאותו דבר להאכיל בגילות אבל ודאי כיון שכיכיה שווין בחומר האיסור ושכיהם בעידי דאכילה ואותו הכלה הבא לו ממה שמאכיל טריפות אותו הכלה עלמה מגיע לו בשם שמאכיל בגילות מקרי חסוד לאותו דבר ועיין שמ"ח סי' ג' אות ח"י והיכ כיון שהבאת שחיטה גרמה לו לבעור על חרם הקהל הוי חסוד לאותו דבר שהבאת שחיטה יגרום לו להאכיל בגילות וטריפות, ולפ"ז גם בכיד כיון שתאות קילוב בשר כשר גרמה לו לבעור על

איכ חסוד שתאות זו יגרום לו להאכיל בגילות ומריפות:

אבל מ"מ נראה לי דאין לפסול את הקבל בכך דהרי

קיי"ל בסימן קי"ב ס"ה דחסוד על איסור חמור חסוד על הקל ממכו בעוכם אבל איכ חמור בעיכי הבריות וכו' ועיין ס"ך שם סי"ק י"ב דהחסוד על הקל בעיכי הבריות איכו חסוד על החמור ממכו בעיכי הבריות ועיין חוס' חולין קי"ל ע"ב ד"ה הזיד וכיון דאכילה בגילות ומריפות חמור בעיכי הבריות מלבעור על תקיעת כף זה אוקמתו תורה וזה הוא אשר על עלמו בתקיעת כף ועיין שמ"ע חו"מ סי' ל"ב סק"ז איכ אף שבבר על איכ חסוד להאכיל בו"ש, ואין להביע הא כתב רמ"א סי' פ"ל סכ"ח דתקיעת כף הוי כשבועה והרי בסקיכן דחסוד אממוכא לא חסוד אשבועתא וכתבו חוס' ב"מ דף ה' ד"ה דחסיד משום דשבועה חמורה איכ גם תקיעת כף דהוי כשבועה חמור, זיל חדא דאפשר דאיכו חמור רק מממון ולא מאכילה כו"ע [אחיד עוררכי בכי הב' החו"ש כה' משה כחוס כי' עיד שמ"ק כתובות ד"ד ד"ה קילא ע"ש] וסכיה אפשר דהתם שעמא כמ"ש רי' החסיד בחוס' שם, וב' אפשר דהתם שעמא משום שפק מלוה ישיכה וממון איתא בחזרה ושבועה ליתא בחזרה כדאמרינן בגמ' שם וכן מבואר בחו"מ סי' ל"ב סי"ג, ועוד דהתם בתקיב על העבר ולא על להבא ומילוק זה מבואר בסי' ל"ב ס"ב ד"ה דהשבועה דלהבא כגון שלא אוכל ואכל לא נעשה חסוד על השבועה עיין שמ"ע סי' ל"ב סק"ז [עיין קלוה"מ סי' פ"ז סוס"ק כ"ם, מכנ"ה] ועיין תשו' מיימכו שבסוף ספר הפלאה הל' כדרים סוף אות ג' דתקיב קיל משבועה ע"ש [כ"כ הרשב"א בתשובה ח"ה סימן פ"ז רמז עליו התשב"ץ חו"מ סי' ל"ד וח"ב סי' קמ"א מכנ"ה]:

והאמת יורה דרכו דז"ל הראש שם בתשובה לבור שהשלו חרם שלא ישחוט אדם זולתי הבבא של הקהל והלך אחד ובבר על החרם ושחט ורצה שאסור לאכול משחיטתו שהרי הקהל פשלו שחיטה הכל חוץ משחיטה הבבא בשביל שלא יקפון כל אדם וישחוט אף שאיכו מומחה ושאין הלבור להחכות וכו' וכן לאסור המותר משום מיגדר מילתא ומה שאוסרים אסור לכל בכי העיר וכ"ש זה שבבר על החרם ושחט ראוי לדמותו למומר לאותו דבר כיון שבבר על החרם כדי לשחוט ואעפ"י שאיכו חסוד לאכול דבר אסור מ"מ מבואר הדבר וראוי לקבסו שלא יאכלו משחיטתו, רק לדקדק בלשוכו הבבה, לכן כיל בביאורו דמ"ש דשחיטתו אסורה משום דלבור יכולין לאסור המותר למיגדר מילתא אף דשם לא אסרו בפירוש רק הפילו הרם שלא ישחוט מ"מ כבר הבאתי לעיל דקיי"ל

בסי'

בפי' ר"ש דרוש דברים שבנגלן כשבע ולומדים מהם לאיזה כתבורין וסולכים אחר העכין ולא אחר מצמעות הדיבור ואי"כ הי"כ כיון שהחרימו בשביל שלא יקפון כל אדם ויסחוט אף שאיכו מומחה לומדים ממנו שכוכתם הוא שלא יסחוט אחר שלא חסא שחיטתו שחיטה רק היאסור ברש"י אף שאין מצמעות הדיבור כן ולכן הקדים הראש"ם שאסורים שחיטתו מטום דהליבור יכולים לאסור המותר וכיון דשחיטתו אסורה מכח איסור הלבור דעבר ושחט ולא להאכיל משחיטתו הי' אסור להאכיל איסור ברש"י ממילא הוי אסור לאותו דבר והייכו דמסיים וכ"ש זה שעבר על החרם ושחט ודאי אסור מכח איסור הלבור דהא דאוי לדמותו לעומר לאותו דבר וכו' אלא דמחמת אסור לאותו דבר איבד רק כאמכתו אבל אכתי הוי שחיטתו כשרה באחר עומד על גביו דהא הוי בר זביחה כיון שאיכו אוכל כבלות להכעיס ואוסם בזביחה עיין ביו"ד סי' ב' והייכו שכתב ואעפ"י שאיכו אסור לאכול דבר אסור מ"מ מכוער הדבר ואאוי לקכקו שלא יאכלו משחיטתו פי' אפילו באחרים רואין אותו ולפ"ז מ"ש פר"ח וכו"ש קמא הכיל דהראש"ם איכו אוסר מדיכא רק מעשה חומרא וקכס איכו כן אלא באחרים עש"ג אבל בשחט ביכו לבין עלמו אסור מדיכא ברבל, ועיין בלשון ריי"ו בס' אדם ומה כתיב אות ה' סוף חלק א' ג"כ יש לפרש כך המילו הקהל חרם שלא יסחוט אלא מצא ידועה ושחט אחר י"א שסחיטתו אסורה דדמי לאסור לאותו דבר שעבר על החרם וה"ש יען יכולין הלבור לאסור המותר וכו' והייכו ברבל, ולפ"ז גם מ"ש בשו"ע י"א שסחיטתו אסורה וכתב טו"ז המעם מטום דהוי אסור לאותו דבר הייכו כמי מה"ש כיון דשחיטתו אסורה מלד שהקהל פסלו ובכ"ל, ובזה יבוכו דברי הס"ך שקל"ח דאחר שכתב מטום דדמי לאסור לאותו דבר ראש"ם ובייר שם כתב ועוד מטעם מדבריהם שם דאפילו בלא חרם אסור כיון דהקהל פסלו שחיטת הבל ע"ם, ולפי פשוטו יש לתמוה מה בעי עם האי ועוד, ולפמ"ש בכון דבא לייסב איך הוי בתה דעבר על החרם ותקבות הקהל אסור לאותו דבר ומ"ל בכ"ל כיון דגם בלא חרם אסור מטום דהקהל פסלו ושוב רלה להאכיל איסור בפיר הוי אסור לאותו דבר, ולפ"ז בר"ד שלא אסרו הקהל הבשר מיקלוב רש"ם ודאי איכו בעשה אסור

למבור כרש"ש בשביל שעבר על תקיעות כף:

ולולא דברי הטו"ז וס"ך הי' כלפעב"ד דמה שכתב המחבר בפ' א' ס"א המילו הקהל וכו' י"א שסחיטתו אסורה איכו כלל מחמת דדמי לאסור לאותו דבר דהמחבר ס"ל דאיכו בעשה אסור לאותו דבר כלל מטום שהקהל פסלו ואסרו שחיטתו, יש סייע לזה ממ"ש רמ"א ע"ד המחבר ואם בתבלה התקבה כל הטוחטים בחזקת כשרות כמו בראשוכה ומשמע שגם הטוחט הזה שעבר ושחט דמיירי ב' המחבר כמי הוא בחזקת כשרות והוא תמוה כיון שבעשה אסור לאותו דבר איך חוזר לכשרותו ע"י שבתבלה התקבה ובפסקי מהרא"י סי' קע"ז ל"ה חרם כלל ולא עבר טוס אדם על החרם רק הקהל עשו תקבה וסייג לתורה שיחזרו הטוחטים הטחיטות וגם הטוחטים קבלו עליהם ולא בתקיים הדבר וע"ז הטיב מהרא"י דשאר טוחטים כשרים ומה עכין זה למי שהוא אסור לאותו דבר, אלא הוא הדבר אשר דברכו דגם כאן איכו אסור לאותו דבר כלל לדעת המחבר והרמ"א רק שחיטתו אסורה איסור הקהל ולהכי אם בתבלה התקבה כל הטוחטים בחזקת כשרות ואתי שפיר:

אמנם כל זה לשעבר שאין רש"ם כפסל לקבל בשר כשר מטום שהוא אסור אבל מה יהי' איכן ולהבא דעת הבב מהרא"ם ב"י שהב"ד מחויב למחות ברש"ם שלא יעבור על התקיעת כף איכן ולהבא, ובכיה שאין להתיר לו התקיעת כף מטום שהוא על דעת הגי' קלבים אחרים וגם מפני שהוא על דעת רבים כמבואר שם סב"א, ודעת הבב מהר"ל ווייב ב"י שאין התקיעות כף אל כלל מטום דהוי כבשבע שלא יכבס בתקבה הקהל ביו"ד סי' רכ"ח סל"ג דהוי שבועה שוא ואח"ל דהתב"ב אל מ"מ כיון שעבר עכ"ל איזה פעמים מתירין לו אף שהוא ע"ד רבים כיון שהוא לדבר מלוה כמ"ש רשב"א בתשובה ח"ג סי' כ"ה הביאו מל"מ פ"ו משבועות ה"ח ועיין חומים סי' ע"ב:

ומרם אעבה אבי אומר דעלה בדעתי דבתי"כ לא מהבי שאלה בכלל והוא עפמ"ש הס"ך בחו"מ סי' רכ"ה סקי"ן אהא דקי"ל בהקדם דאתי ליד בזבר לא מהבי שאלה דה"ש דבלא אתי ליד בזבר הגם דאמירתו לבנוה כמסירתו להדיוט מ"מ כיון שאינו אלא ע"י דיבור אתי דיבור ומבטל דיבור אבל באתי ליד בזבר דהוי בעשה לא אתי דיבור ומבטל מעשה ע"ש, וס"ל בתקיעות כף כיון שהוא מעשה ועיין בחו"מ סי' ר"ל ס"ג דבמקום שבהגו החגרים לקבוה בו הוי קבין אם כן לא אתי דיבור ומבטל מעשה ולא מהבי שאלה, ובזה יש לישב דעת החוס' בבדרים ס"ה ד"ה תבי' דלדבר מלוה מתירין כדר שהוא לתועלת חבירו שלא בפביו ומשום הבי החירו שבועת לדקי' לבבוכדבלר שלא בפביו דבבוכדבלר הביאו ב"י ומ"ל סי' רכ"ח ס"ב, וכל הראשוכים הקשו על זה פוק חזו מה עלתה ב"י ובשבהדרין שהחירו, ולפי מה שבתבבו ביחא דשם הי' תקיעות כף כמה שבתב מלדבי פ"ב דשבועות רמז תשכ"ז ותשו' מיימבו שבשים הפלאה הלבות בדרים פ"ו סוף אות ג' ובתקיעת כף לא מהבי שאלה ולכן בעבשו ולדקי' ובשבהדרין שבו בזה והוו ס"ל דגם בתי"כ מהבי שאלה ולכן החירו לדבר מלוה, אלא שמלאתי לטו"ז סי' רל"ל הביא תשו' או"ז ושש"ל שבתב להדיא דתקיעת כף יש לו החרם ע"ש ושרי פסקיבן ביו"ד סי' רל"ט ס"ב ושוב מלאתי במהרי"ק שורש כ"ב והוא בדפוס לעמבערג דף כ"א שבתב ומ"מ אמת הוא שבתב ר"י מקורביל בשמ"ק שלו [והוא בשמ"ק מל"מ פ"א מ"ב] וז"ל תקיעת כף יש שמחמירין לומר שאין בשאלה ובראה דאין להחמיר בה יותר משבועת ע"ש [עיין תשב"ץ שלייבתי הביאו ב"י סי' רל"ט] ואולי טעם המחמירין כמ"ש:

ועתה בחזי אבן מ"ש הבב מהר"ל כיון שעבר על ת"ב הוי החרם לדבר מלוה ומתירין גם בדר"ל מל"מ פ"ו משבועות הכ"ל הרי שם תבבא בלדו שהביא בשם הרי"ש דמתירין עדי"ר לדבר מלוה הייבו שלא בידיעתם אבל כל שמוחים בדבר בפיבם אין מתירין אפילו לדבר מלוה ומילתא דמשתבבא הוא דהא כתבו תוס' ורא"ש בביעין ליו ומאר דאשוכים דהא דמתירין עדי"ר לדבר מלוה הייבו משום דמשתמא כולם מסכימים ואבעתם אחת כמ"ש ש"ך סי' רכ"ח סקי"ט וא"כ בוחים בפיבם, ומיהו גוף הדבר שכתב הבב מוהרא"ם כ"י דהוי עדי"ר כמי ליתא דהא מבואר בסי' רכ"ח סכ"ב דבבר סהודר בבבים יש לו החרם מאחר שלא אמר על דעתם וכן משמע שם סכ"א דלא מקרי ע"ד רבים אא"כ אמר כן בפיהם ולדעת ראשוכה שם לריך לפרוש דוקא ע"ד פלוכי ופלוכי ופלוכי רק לדעת י"א אם כבר בפבי ג' אפילו אמר בתחם עדי"ר אין לו החרם דמשתמא עדי"ר שעומדים לפביו דוקא, ובכ"ד לא מלאתי בכל המחבתים שאמר רש"ם שבותן ת"ב עדי"ר וא"כ אין כאן עדי"ר כלל, אמבם מ"ש שאין להתיר לו משום שהוא לדעת חבירו ולתועלת חבירו, יפה כתב ים לדון בזה, והבה דעת הבבה פוסקים ראשוכים דאף דבבר שהוא לתועלת חבירו אין מתירין אלא בפביו הייבו רק מעבש הירושלמי מפבי החבד או מפבי הבושה אבל בפביו מתירין אפילו בעבי"ח שלא חבירו עיין חידושי רשב"א בדרים ס"ה ובריטב"א שם ובפירש הרי"ן והרא"ש שם, אמבם מדברי הרא"ש שהביא הרא"ש בפי' שם בראה שאין מתירין אלא מדעתו ולבוכו שלא חבירו וכן מבואר מדברי הרשב"א בתשובה שהביא ב"י סי' רכ"ח וכן בבבע הרמ"א להלבה בפי' רכ"ח ס"ב דבעלינן דעתו ולבוכו ועיין טו"ז וס"ך שם דגם דעת המחבר כן [אבל הבי"ל עיין טו"ז חו"מ סי' בבי"ש בשם מהר"ש] ובאמת שהדבר תמוה מבלן דין זה והא דילפינן ממשה ולדקי' בבדרים ס"ה, אפשר דהוא מעבמים הבי"ל האמוראים בירושלמי ואפשר דס"ל כיון דבשבע לתועלת חבירו הוי כמשעבד עלמו בקיים שמשועבד לזה ולכן אין להתירו ועיין בחלי"מ פ"ו משבועות ה"ז ואפשר דאפילו בדיעבד לא מהבי התרה וכהי שאיסור שבו הלך ע"י שאלה מ"מ בבין שיבבוד של זה לא פקע ועיין בר"ן בדרים פ"ה סד"ה דבא:

אבל דעת רוב הפוסקים כר"ח וכן בבע להלבה בשו"ע ודוקא שבדר על דעתו בשביל שום עובה שעשה לו בשביל השבועה, ולפ"ז בב"ד אין להתיר התי"ב לרש"ש משום שהקיעת כפו הי' לעובת חבירו וגם עשו עמו עובה שגם הם בתבו תק"ב והוי כמו אים ואשה שבשבעו אל"ז ליש"א זה את זו שבראמ"ל סי' רכ"ח ס"ב והוא מהגהה מרדכי רפ"ג דשבועות ואין מתירין בלי רלון חבירו ולא בשאר לבו רק לשמוך על רמ"ל שהביא דעת תוס' בשם י"א דלעולך מלוה מתירין בדר שבשבע ע"ד חבירו אפילו בלי דעת חבירו ועיין סמ"ג או"ח בכללי שו"ע אות כ' וכ"ה בסבתב הרב ויי"ל ולא בתב וכן בהגין יש"ל דמבכים עם המחבר וזה ל"ש כאן דמחבר לא מייבי מזה ומשתבבא בשאת כי' ב"מ שבתב המחבר יש מי שאומר ולא הביא חולק בן הלבה אף לקולא, בכ"ל גם בראמ"ל, שוב הראבי בבי הבי' החרים בס' מעה בחוס בי"

שהמציג בהקדמתו ליו"ד בכללי חו"מ אות ג' כ"כ בהד"ו ועיין מו"ז שדחה זה מהלכה, אמנם מדברי ש"ך שמייסד קושית מו"ז שהקשה כן ע"ז וריב"ש כראה שמסכים להלכה בדין זה, ולפ"ז בנ"ד שכבר עבר על החק"ל הוי השתא לדבר מלוה כנ"ל ושפיר מתירין לו:

אלא שעדיין אני חושש לדעת מרדכי פ"ג דשבועות רמז תשכ"ז ותשו' מיימוני שבשם הפלאה שלדדו לומר דת"ל חמור משבועה לענין זה דהוי כמו כריתות ברית ע"ש, [עיין בחשב"ן הכ"ל ובקה"ק קו היסר פכ"ו מכב"ה] ואי"כ אפילו לדבר מלוה אין מתירין, ועוד דכלפענ"ד לתת טעם אחאי בעושה לו עובה בשביל השבועה אין מתירין לו בלא רצונו וליה אפילו בדיעבד אינו מוחר, דבתשובות המיוחסים פי' רכ"ה הקשה אהא דפריך בגטין ל"ה וליחוש דילמא אזלא לבני חכם ושרי לה הא ליכא חרטה דמעיקרא דהא אם לא אקרה פירות עולם לא היתה נוגה כחובתה וכן הקשה בני יתרו שאם מעם לא הי' כשבע לא הי' יחיו נותן לו בתו וכן לדקי' אם לא הי' כשבע הי' בבוכדנצר הרגו, ותירץ דבדר שאינו כובד מלד עלמית הבדר רק בשביל דבר אחר כגון בשביל עובה שיעשה לא כיתר גם בחרטה דהשתא ע"ש והני פוסקים דס"ל דלא מהני התרה אפילו בדיעבד, י"ל דה"ע מעום קושית הרשב"א ולא ס"ל כתירולו, והני דס"ל דמהני בדיעבד ס"ל כרשב"א, אבל לכתחילה אין מתירין בחרטה דהשתא ע"ש, ולפ"ז בנ"ד אפילו בקיומ על הפוסקים דמהני התרה ולדבר מלוה מתירין אפילו לכתחילה מ"מ כיון דאין כאן חרטה דמעיקרא דהא כדר בשביל עובה שקבל ואין הת"ל בעקר למפרע רק מיכן ולהבא אי"כ לא כתקן מה שעבר כבר על ת"ל ומחילא אין כאן מלוה כלל ואין מתירין לו לכתחילה:

אלא דבתשו' מהר"ש חיא סי' ח' הבלה דבזה נמי שייך חרטה דמעיקרא שמתחרט על שבדר ולא הי' מקבל העובה ואי"ת יחזיר העובה בזה לא יותר כדינו ע"ש, וכן הוכיח בס' תורת גטין גטין ל"ה שהוא דעת רמב"ן ואי"כ שפיר בעקר התק"ל מעיקרא ושפיר הוי דבר מלוה להתירו כיון שבבר עבר ועוד דאפילו אינו כיתר אלא מיכן ולהבא מ"מ כיון שבבר עבר ודאי יש לחוש שיעבור עוד [אהכ"ל עיין כצין זה בשבה"מ פ"ו מהשבועות ותשו' חיים שאל ח"א סי' ו'] ויש מבשול בתק"ל זה ודאי הוי דבר מלוה להתיר לו כמ"ש רמ"א סי' רכ"ח סע"ו גבי כדר שלא לשחוק דהוא כדר של איסור דאין מתירין לו ואם יש מבשול בבדר זה ש"ש לחוש שיעבור בלא התרה מתירין לו לכתחילה ואף דש"ך שם בקבים הביא חבל בביאים דאשונים שחולקין על דין זה הייבו מעשה שבחב רשב"א בתשובה סי' תשנ"ה הביאו בתשו' המיוחסות סי' רכ"ג ובשם הכלבו שבב"י שם דשחוק בקונית עברה הוא וכו' ואין אומרים לאלו שיזדקקו לעברה כדי שלא יעשו עברה גדולה ע"ש אבל כאן שאין ההיתר לעברה כלל ודאי הוי דבר מלוה להסיר המבשול להבא [עיין בשם סי' תתליה מכב"ה] ואי מעום דעת הגי"מ ותשו' מיימוני הכ"ל הלא מבואר שם להדיא וגם מה שתקבת שתי ידיך לשמים אבל לשם ברית בהכוונת כתק"ל לאדם לריך אחה להחמיר בדבר שלא להתיר אלא עפ"י חכם ובין כך ובין כך אם יש מבשול רב והפסד מרובה בדבר ובא בכך לעבור מובב לאכול בשר תמותות שחוטות ולהתיר עפ"י חכם מלאכול בשר תמותות בבלות כי בכך הדעת מוכרעת דלא חמירא משבועה ולא נהגו בה הדורות להחמיר בו יותר ומשבועה אלא להקל עליהם וכו' מבואר להדיא דלהפרים ואי' שלא יעבור מיכן ולהבא מובב להתיר לו לכתחילה ועיין מהרי"ק שורש כ"ג דכ"ל בדפוס לבוכבערג, ועיין בהגה"ה מהרב"פ סימן רכ"ח סק"ל ע"ש רמ"א דאם אותן הרבים אומרים שלא להתיר לו אפילו לצורך מלוה אין מתירין לו כתב בשם שיורי כנה"ג אפילו לדעת הריב"ש אם בהתרת השבועה יש מלוה ואם אין מתירין אותה לא די שאין מלוה אלא עברה כמי איכא מתירין אפילו מוחים הרבים, עוד הביא שם אם בהתרה יש מלוה לכולל אין שומעין למוחים, ועוד הביא דאם קיום השבועה גורם קטנה לחברי החבורה מתירין ע"ש, ועיין בחו"מ סי' ר"ז כתב המחבר בדר ושבועה ותק"ל מהני אפילו בשמכתא וכתב רמ"א ועיין לקמן סי' ר"ע ס"ד דשם כתב דמהני אם שאל שבועתו ומשמע דגם בת"ל מהני שאלה ועיין סמ"ע סי' ר"ז סקב"ג:

ובנוף הדבר אם הגי' קבים עשו עובה לרש"פ בתקיעת כפים אינו כראה כן דהני גם בהא דאיש ואשה שבשבעו ולא שיאמו זה את זו דעת מהמ"פ סי' ע' דמה שבשבעת האשה לאיש לא מיקרי עובה דבכל דהו כיחא לה אלא שמהרי"ק שורש כ"ג ד"ש ע"ב בסוף העמוד חולק מעוס דלפי שעה הי' כחשב לו עובה ועיין ש"ך ס"ק כ"ה, אבל בנ"ד לפי מה שאני רואה מתוך המכתבים לא חזר רש"ש אחרי הגי' קבים לעשות פשר חדש בפ' אלא חרב"ע רק פתיחו ויכלו לו נגד רלונו ורא' שבפי הכראה מהמכתבים עבר מיד על הת"ל ולא קיים הפשר ודאי לא מיקרי שקיבל מהם עובה במה שגם הם בתבו ת"ל ואולי בתבו תק"ל רק לעובתם ולרעתו של רש"ש ועיין מ"ש חת"ש יו"ד סי' רכ"ו, לכן מכל הלין מעמי נ"ל שיש להתיר תק"ל של רש"ש כדין התרת נדר ושבועה אפי' נגד רלון הגי' קבים אחרים רק שיתירו לו בפכיהם מפני החשד ומפני הבושה ומהיות עוב שיסכימו הקבים אחרים להתיר לו כדי להלילו מעבירה ומפני הסלוס, ואם מפני העשק שלהם יש לורך בפשר שביניהם ישמע לעלת חכם בחת"ש יו"ד סי' ר"ו בדיה היולא ויבנו החלה הרב מוהר"ר כ"י והרב מוהרא"ם הדיין כ"י עם אקרו"ע ויעשו פשר בין הקבים לעובת הלדדים ולעובת הקהל בדת וכדין וכל אים על מקומו יבא בשלום ויחזיקו הפשר בכל חוקף ועוז ואחיב יתירו לר' שמואל פרענקיל התק"ב שלו ויהי' הכל מחוקן לעובה:

אבל מ"ש הרב מוהר"ר כ"י דאין התק"ב חל כלל מעוס דע"י פשר הסי' יתמעט הכנסת הקהל בגאבעלא הוי כבשבע שלא ליכנס בתקנת הקהל דהוי שבועת שוא כמבואר בסי' רכ"ח סל"ג ולפענ"ד זא"ת הגם שמ"ש הרב מוהרא"ם כ"י ע"ז דאדם עושה בשלו מה שילבה אינו כן דיכולין בני העיר אז ז' עובי העיר לעשות תקנות לעובת הקהל אפי' במקום דאינא ליחידים פסידא כמבואר ב"ב ח' ובחו"מ סי' רל"א ועיין בחויו בהגהת רמ"א סוס"י ג' וקמ"ע שם ויש בזה הלכות מלובות ואכ"מ, אבל בבשבע שלא ליכנס בתקנת הקהל הוי שבועת שוא ואינו חל כלל דהוי כבשבע שלא אוכל מלה בלילי פסח ביו"ד סי' רל"ו ס"ה וסי' רל"ט ס"ד ואו"ח סי' תפ"ה אבל אם בשבע על איזה דבר שיעשה או שלא יעשה ויכול לעשות או שלא לעשות דבר זה גם שלא יהי' נגד תקנת הקהל אף אם הוא לפעמים גם נגד הקנת הקהל שפיר חל בכולל כמו שלא אוכל מלה קהם שחל ואסור לאכול מלה בלילי פסח כמבואר בסימנים הנ"ל, והיב בנ"ד כיון דחל התק"ב לקיים הפשר בתה שאינו נגד תקנת הקהל חל נמי בתה שהוא נגד תקנת הקהל בכולל:

ומזה תמוה בעיני מה שתוה טו"ז סס סי' רכ"ח ע"מ רמ"א סל"ג ואפילו בשבע על איזה דבר שלא לגלותו ואח"ב בתבו עליו חרם חייב להגיד הא אפילו בלי בתיבת חרם חייב להגיד בשזה לריך להעיד שהרי הוא עובר באם לא יגיד וכו' ול"ל דקאמר בזה שלא תבעו להעיד ואז אינו עובר כמ"ש בחו"מ סי' כ"ח אבל אם בחמת תבעו להעיד חייב להגיד אף בלא חרם והוא פלא דאם בשבע עד שלא תבעו להעיד שפיר חל השבועה בכולל מבו דאבל שלא לגלות עד שלא תבעו אבל נמי שלא לגלות בשתבעו ועיין בס' מחבה אפרים הל' שבועות סי' ח', והא דכתב רמ"א דאפילו בשבע שלא לגלות ואח"ב בתבו עליו חרם דחייב להגיד אף דאכתי לא הי' חרם ואי"ב אלה השבועה ואיך חייב להגיד הא באלה וקובה הכ"ל אפילו איבא דאל בכולל אסור לאכול מלה בלילי פסח וליתא בקובה בחג, ל"ל דדין זה הוא מוהר"ר שורש קי' והמעיין שם יראה שטעמו הוא מעוס שהיו מצריכין לישבע כדי לבטל המלוה ומשו"ה הוי שבועת שוא ומקורו שם מדברי המרדכי פ"ג דשבועות שהביא טו"ז סי' הכ"ל ואותן שטמטו שהלילבור ממשמשין לגזור גזירותם ובשבע שלא לקיים ואח"ב גזרו עליו אם לריך לקיים אם לאו כך ראיתי שהבשבע לעבור על גזירת הלילבור בשבע לשוא הוא ואינו התרו בו חייב מלקות דאו' שהרי בשבע לבטל את המלוה לסור מחוקי המלות ודבר זה מושבע ועומד מהר סיני הוא מ"ש ושם כיון שטמטו שהלילבור רולים לגזור והעריבו לישבע קודם כדי שלא ליכנס בתקנת לבור שפיר הוי בשבע לבטל את המלוה שזה הי' תכלית שבועתו והוי שבועת שוא, ולפ"ז לקיים מה שהקשה טו"ז שם מדברי מרדכי אלו על תשו' ריב"ש שהביא שם באחד שבשבע שלא להיות אחד מן הנאמנים שברבו הקהל וכו' ואם בשבע ע"ז קודם לכן הרי זה אסור ואין לו לישב עמהם עד שישאל על שבועתו וכו' ע"ש, ולפמ"ש לקיים בנידון הריב"ש לא הי' מועדים לישבע כדי לבטל תקנת הלבור לכן אם בשבע קודם לכן לא הוי בשבע לבטל את המלוה שפיר חלה השבועה ועיין פמ"ג או"ח סימן

תפ"ח במס"ז סק"ל שנסתפק בנשנע בגיל פסח עצמו וכלל גם מלה דרשות דחיילי השבועה בכולל ע"ש, ולפי האמור אם כשבע כמעריס שלא לאכול מלה בגיל פסח דהוי כשבע לבטל את המלוה ואין השבועה חל כלל אפי' על מלה דרשות ועיין ממ"ש הכ"ל:

היוצא מכלל דברינו בקילור שתק"כ של ר' שמואל פרענקיל שפיר חל ולריך התרה אבל יש להתירו בפני ג' הקלנים האחרים אפילו שלא בדלוכם רק בפניהם ומהיות עוד שיקביומו הם להתיר לו כמש"ל אבל לא קני שיאחלו לו אפילו חלה בדעתם כמבואר סי' רל"ע ס"ג דבזה איכו כיתל למפרע ולא כתקן מה שעבר כבר אבל בהתרה כעקר למפרע וכתקן מה שעבר כבר על תק"כ, ובכית שר' שמואל הכ"ל איכו פסול לקלב בשר כשר ע"י שעבר על תק"כ, אבל מ"מ לריך תשובה ורחוי להבעיבו מחומכתו מודש ימים וגם יקבל דברי חבירות בפני ב"ד של שלשה והוא רחוס יכפר עוכו ובזה יהי' שלום בחליכם ות"ח מרבים שלום בעולם והיודע כל לפון וכעלם יברך אתכם בברכת אהבת עולם, עדי ישוכלל היכל ואולם, ככפש החותם בברכת שלום ואמת,

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה ח'

שלית ב' אויפאלו יום א' שמיני תרכ"ד לפ"ק,

אחרי הודיע משלומיכו מה שעוררת במכתבך על קושי' דאשכיס אהך דרוב מלויין אבל שחוטה מומחין הן דכימא שמוך מיעוטא לחזקה דבהמה בחיי בחזקת איסור עומדת לפמ"ש תוס' בכורות כ' ע"א סד"ה ואבע"א שהקשו דבב"מ כ"ה בני חמשה חומשין הן משמע דדמאי הוי מדרבכן אפי' לר"מ ולמה איכו עבל דאו' דשמוך מיעוט דאין מעשרין לחזקת עבל ותי' בתי' הסכי דאין להחזיק שום אדם בדשע בשביל מיעוט שאין מעשרין ע"ש א"כ הא אין להחזיק שום אדם בדשע בשביל מיעוט שאין מומחין, ומ"ש לחלק דאם איכו מפרים תרומת מעשר הוא דשע יותר כיון שהוא מלוה להפרים משא"כ שחיטה איכו אבא איסור:

אמת שכן כתב הטו"ז יו"ד סי' א' סק"ז דבהפרשת תרומה הוא מלוה אפי' איכו רולה לאכול אבל שחיטה הוא רק איסור איסור, ודבריו ל"ע מדש"י ניסין מ"ז ע"ב שכתב דמעשר עבול ואסר לי' באכילה ולאו מלוה דרמי' עלי' הוא אא"כ אוכלן או מוכרן והתרכתי בזה במק"א ועכ"פ כאן שמוכרן ודאי מלוה להפרים אבל איכו מלוה דרמי' עלי' ודומה רק לשחיטה אם רולה לאכול לריך לשחוט וה"ב אם רולה למכור לריך להפרים ואין חילוק ביכיהם, אבל לו יהיבבא דיש מלוה בהפרשה מ"מ איכו דשע יותר באם איכו יהיבם מלוה בשב ואי"ת ומאם עובר על אי' אבמה"מ בקו"ע ואדרבה אם עובר ל"ת בקו"ע מקרי דשע ופסול לעדות מה"ת כמבואר בחו"מ סי' ל"ד ואם ביטל מ"ע כתב בבתיבות המשפט שם דאיכו פסול לעדות ע"ש, ויותר הי' לך לומר דעבל חמור איסורא שהיא במיתה ב"ש משא"כ אבמש"מ או איכו זבוח איכו עון מיתה, אמכם גם זה לא כהירא דלעכין להחזיק אדם בדשע אין חילוק בין הוא מחמת איסור חמור או מחמת אי' קל ורק לעכין אשיר קי"ל בס' קי"ע דאשוד על הקל איכו אשוד על החמור, ועוד כיון שיש מיעוט **אשודים** גם על איסור החמור ואפ"ה לא מחזקי' לי' שהוא מן המיעוט גם באי' קל לא מחזקינן שהוא מן המיעוט:

ומה שהי' אפשר לחלק הוא, דבשלמא אם איכו מפרים תרומת מעשר עבירה דילי' הוא שלא הפרים מון מאיסור דלפ"ע שמכשיל אחרים באיסור עבל ולהכי לא מחזקי' לי' שעשה עבירה משא"כ בשחיטה ליכא רק לפ"ע שמכשיל אחרים וזהו קיל בעיכיו עיי' ס' קי"ע ולכן אשדי' לי', ועוד יש לחלק להיפוך דבני הפרשת תרומה אשדי' לי' יותר שלא הפרים משום חימוד ממון משא"כ בשחט והלך לו ליכא חימוד ועיי' בחו"מ סי' ל"ד וא"כ וודאי תקשי קושיתך מכח כ"ש:

והנראה לי בזה סברא ישרה דבשלמא בני דמאי איכימא שאדם זה הוא מן המיעוט שאיכו מעשרי' הרי מחזקי' אותו בדשע ופסול לעדות וא"כ אם אכו אכו דכין אם הוא כשר לעדות אמרי' שהוא מן הרוב וכשר דבזה ליכא חזקה המסייע למיעוט וכיון שאכו מחזיקי' אותו מן הרוב אף דלעכין הפירות איכא חזקה מבל עוב לא אמרי' סמל"ח כיון שבבר החזקבו הרוב לעכין כשרותו אבל בני דמאי"ש אין לדון על הבבראה לעכין פסול עדות דהא אם איתי' קמן אפשר למיבדקי' אם הוא מומחה אם לאו ואין אכו דכין רק על הבהמה שחט כי ליתא קמן ובזה שפיר הק' לאשוכים דכימא סמל"ח וא"ש:

ובפשיטות י"ל דגם אם איכו מומחה ושחט איכו דשע שהרי לא אמר שהוא מומחה ושחט שפיר אלא שחט והלך לו ואי לא אמרי' דמא"ש מומחין אי' בחמת אסור לאכול משחיטתו ולא הבשיל כלל אלא דאמרי' דמא"ש מומחין ואין זה מבא חזקת בשרות רק כמ"ש המור שרוב הרגילים לשחוט הם מומחין ואם איכו מומחה איכו רגיל לשחוט ומותר לאכול משחיטתו ושפיר הק' לאשוכים דכימא שמוך מיעוטא שרגילין לשחוט אעפ"י שאין מומחין לחזקת איסור ויהי' אסור לאכול משחיטתו וא"כ לא הבשיל כלל ואיכו דשע אבל בדמאי הרי הוא מוכר בחזקת מעשר ואומר שהוא מעושר וא"כ אם איכו מעושר הרי הוא דשע שפיר כתבו תוס' דאין להחזיק שום אדם בדשע בשביל מיעוט שאין מעשרי':

ועוד כ"ל לפמ"ש ריעב"א קידושין כ' ובמלחמות שם דרובא דתלי' במהגא לא רוב גמור הוא שמי שרולה יכול לבהוג כמבהג המיעוט ע"ש והי' כ"ש מיעוט דתלי' במבהג שאיכו מיעוט גמור ולא אמרי' בי' סמל"ח ולפי"ז דוקא בהך דדמאי דמדיבא ודאי כל ישראל בחזקת בשרות לעכין כל הדבריס לעדות ובשבועה ובאיסורי' והרי כבר החזקבו רוב זה ועיין בהפלא"ה ספ"ק דבתובות ובאמכים גם על הפרשת מעשרות אף דאיכא חזקת עבל משום ששלא יוחבן בה"ג ומלא שמיעוט בוהגין שלא בדת ואין מעשרין עיין שוטה מ"ח ושבת י"ג וא"כ הוא מיעוט גרוע שתלי' במבהגא ואפשר שיבושל המבהג הרע הזה בזה בתבו תוס' בשביל מיעוט שאין מעשרין אין מחזיקין אותו בדשע כיון שמי שרולה יכול לבהוג כמבהג הרוב אבל מיעוט שאין מומחין השוחטין איכו תלוי במבהג שקבעו ובתחדש אלא שכך הוא עבע האבושי בזה שפיר הקשו דכימא סמל"ח:

ורביעי בקודש כ"ל דסברת הוס' הוא עפמ"ש תוס' חולין פ"ז ד"ה מ"ע דמספקא להו לרבבן אי רוב מעשיהם מקולקלי' אי רוב מעשיהם מתוקנים ושמתא לא מהבי חזקה מידי ע"ש, ביאור דבריהם דודאי אי פבגא מתוקנים ופבגא מקולקלי' ואבו מסופקי' בשך בהמה אי קבקל או תיקן מוקמי' בחזקת איסור ואמריבן דקבקל כיון דפבגא מקולקלי' אבל אם הספק אם רוב מעשיהן מתוקנים וא"כ ודאי תיקן או רוב מעשיהן מקולקלי' ודאי קבקל ל"ש לומר דחזקת אי' דבהמה יבבר שרוב מעשיהם מקולקלי' דבשביל חזקת אי' דבהמה לא ישתבח הא דרוב מעשיהם מתוקנים הפוך בה כי הוא סברא עמוקה וה"ב בשביל חזקת אי' לא ישתבח שרוב מעשרי' והוא כשר ולא דשע ולהכי לא אמרי' סמל"ח אבל בני רוב מלויין אבל שחיטה שאין אבו דכין רק על בהמה זו אם בשחטה בהוגן אפשר הקשו דכימא סמל"ח וכיחוס דלא בשחטה שפיר וכבון, ויש עוד להאריך אך אין הזמן מסכים והי' זה שלום אתה שלום וביתך שלום וכאל"ש בבפשך ובפש חמיך דוש"ת בהבבה:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה ט'

אלפי שלומים, מגבהי מרומים לידידי הרבבי החרון ושבון, וריח לו בלבבון, כמו"ה אברהם יצחק כ"י גרינבערגער בק"ק מאדע:

מכתבו הגיעבו בזמבו ולא הי' פבאי להשיבו עד היום ע"ד מה שתמה על כוב"י קמא אהע"ז סי' מ"ג ד"ה ואולם שתי' קושיתו על הריב"ש דסובר דרוב לא עדי"ף מב' חזקות א"כ איך אזליבן בפרה אדומה בתר רוב הא איכא ב' חזקות כבד הרוב חזקת איבה זבוח דדילמא במקום בקב שחיט ובקיבת הוושט אין שחיטה מועלת, וחזקת טומאה דבבדא, ותי' דבבד חזקת איבה זבוח איבא חזקת טהרה שהרי בחיי' טהורה היתה ואם באמר שלא בשחטה הרי היא בבילה וטמאה ע"ש, ובפ"ז מה פריך בחולין י"ב ממ"ש אי חזקה שליח עושה שליחתו וכו', בשלמא בני שחיטה איבא שבי חזקות בבד חזקת איבה זבוח, חזקת טהרה וחזקת שע"ש אבל בתרומה ליבא בבד חזקת עבל רק חזקת שע"ש לחוד, הבה לפי פשוטו אין כאן קושי' בכלל דהרי מבואר בעירובין ל"ב דר' שבת דס"ל חזקה שע"ש בדאורייתא אפי' לקולא עיין גיטין ס"ד מוכח

לה

לה מדמנן עמקרא כשומר וכו' אמינא דיש חזקה איסור חדש וכן מסאמס מים עלי' לידה וכו' דאיכא חזקה איסור לקדמיס דמסכי חזקה סליה עושה שליחתו כגד חזקה איסור וכן אמינא מייתי דמהכי סמיס כגד חזקה מגל ואינ פריך שפיר אי שמיס אס קיל לרין שמיס אפילו חרומה כמי דהא מסכי אפילו כגד חזקה איסור ואי קיל דגדאורייתא אין חזקה שמיס אינ אפי' שחיטה כמי לא דהא כגד חזקה מסרס איכא חזקה איכו זכות והוי כמו איקבע איסורא כמיס חוס' כתובות כיג ואפילו לרמביס מהיה לחומרא ולא מהכי שמיס ונרס לו להקשות לפי שפיכס לשון הגמ' וכתב מיס חרומה משחיטה:

ומה שכיל עוד נזה דנחסו' מהריא חיו"ד סי' כיד הקשה לכו"ש מה הקשו חוס' בכורות כ' וחולין וביבמות לשיטת רש"י אמאי שמכיכן על רמאמיא הן כימא שמוך מיעוט לחזקה דהייכו מיעוטא דאין מוחמין לחזקה איסור שלא כשחטה כראוי הא כגד חזקה איסור איכא חזקה טהרה, ונחסו' אמרי אם יחיד חי' הקשה מחולין פיו דאמריכן מיס דרש הוא"ל ורוב מעשיהן מקולקלין ופריך מאי אחי' רוב אפי' מיעוט כמי דהא רש"י חיים למיעוטא שמליה וכו' והקשי כמי הא כגד חזקה איסור איכא חזקה טהרה, ולפכיד כראה לפמיס שם דאמאי נאמר לא אאיכן בחר חזקה טהרה מטוס דלא אזליכן בחר חזקה אלא לומר שלא כחחדש דבר ולא כשחטה כהוגן אבל לומר בשביל החזקה שכחחדש דבר וכשחטה כהוגן לא אמריכן עיש, ואני אומר דודאי חזקה הדין הוא חזקה מעליא היכא שודאי נעשה מעשה לומר שכעשה כהוגן או שלא כהוגן כמו חזקה פכוי' לא חסינא כלל חזקה לגבי חזקה הגוף ועיין בשיש ריש שמעתא ג' ועיין רשב"א יבמות דף ל' ע"ב ד"ה אשה ורשב"ל חולין דף מ' ע"א ד"ה אל אבי' ומהריב"ש ספר ג' סימן ג' ובשיש כיה פ"ג, ולפי זה כו"ש הקשה שפיר דבגי פרה אדומה איכא שכי חזקות חזקה אי"ז מטוס נקיבת הוושט וחזקה טמא אלא דפיא כיון שהיתה בה שחי שכיס וודאי כשירה היתה כשכולדה וכמיס חוס' חולין דף יא וכהי דמטיס לא מקרי חזקה כשרות מטוס דהוי חזקה שלא כחברה בשעתא כמיס חוס' שם אבל עכיס ליל מכח חזקה איכו זכות שכחחדש בה נקובת הוושט ולכן שפיר מי' כו"ש דאיכא כבגדה חזקה טהרה ואי דחזקה טהרה לאו חזקה מעליא מטוס דליל שכחחדש בה שחיטה מעליא הלא גם חזקה איכו זכות הוא רק חזקה כמותה אבל בהך דחולין יב דאיכא חזקה איכו זכות שלא כחחדש בה שחיטה וכן באמאי שהקשו לתוסיס אחא דרוב מלויין אבל שחיטה מומחי' וכו' דאיכא חזקה איכו זכות מעליא שלא כחחדש בה שחיטה ליל דיש כבגדה חזקה טהרה דבזה ליל שכחחדש בה שחיטה ואיכ חזקה טהרה איכו כלום כגד חזקה אי"ז, וכן בחולין פיו אי מלרפיכן מיעוט מעשיהם מקולקלי' בהדי חזקה אי"ז אמרי' דלא כחחדש שחיטה לכן חזקה טהרה כגדה איכו כלום:

ושוב הביא קושי' מה פריך הסס אי שמיס אפילו בחרומה כמי הא הפמגיד בפחיחה להלכות טריפות העלה דבעון מיתה לא מוקמי' אחזקה וחרומה עון מיתה, ומה שחי' מעלתו דפריך מטוס דמשמע לי' אפילו חרומה בזמה"ז דבבן להרמביס אי בחרומה פירי דבבן ליתא דהרי מסיק בחרומה אין חזקה שמיס והרי בעירובין לא ס"ל לרש"י בהדי' דבשל סופרים חזקה שמיס, אבל לדעתי איכו קושי' מכמה שמעי', אדא דפמגיד לא כתב רק דלא מוקמי' אחזקה דמעיקרא דהוא גזיה"כ מקרא אי מהלא אבל חזקה שהיא מסברא כמו חזקה שמיס שפיר אזליכן בחר חזקה אפילו בעין מיתה דהרי מוליאין ממון בחזקה דא.' מכח סברא כמו חזקה אין אדם פורע חוך זמכו ועדיף מרוב דאין הולכין בממון אחר הרוב, ועוד דבס פמגיד לא קאמר רק דבעון מיתה שחיטו מדרבבן ולבון אין חזקתו חרוס מטמא דחייב עליו מטוס טבל וזה איכו, ועוד דחומרא זו בעון מיתה איכו אלא בספק הסקול אבל כאן אפילו אין חזקה סליה עושה שליחתו איכו ספק הסקול דמלוי יותר

שהשליח חרס מטכאמר דאיכא אחריכא שמע ואזיל חרס:

ומיש לייסב קושי' כו"ש עפי' דברי מהרשיא בחודיה מכהיא בחולין יא בחיבון הסכי שכתב דמיעוט טריפות דפרה לא שכיח ולא אמריכן שמליה ולכן הרוב עדיף מחרי חזקות כיון דמיעוט לא שכיח, הכא דברי מהרשיא אינס מבואריס אמאי מיעוט טריפות דפרה לא שכיח וכן דברי הראיס דמיעוט אין מוחיס לא שכיח ולפכיד נחכוכו לאיס הרשב"א בשמרה ובינמות קיש דלא אמריכן שמליה. אלא ברוב כסיס מחבברות וילדות ומיעוט מפילות דאיכא חרי מיעוטא, מיעוט אין מחבברות ומהרוב מחבברות איכא מיעוט מפילות וזה נקרא מיעוט דשכיח שלא יהי' לסס ולד בן קיימא אבל רוב מאמיא סן לא אמריכן שמליה, כיון דליכא רק מיעוט אחד כגד שרוב וזה נקרא מיעוט דלא שכיח ואיכ שפיר כתב מהרשיא דמיעוט טריפות לא שכיח ולא אמריכן שמליה, אבל קושי' כו"ש איכו מחולא בכך דגם בהאי דרבבן ליכא שכי מיעוטיס, וגם מיושב קושי' מפורשיס על מהרשיא שהביא דאיך יכפיכן מעולה ופשה ומאר לימודים לבני קטן וקטכה דשם מיעוט שיכים ואילוכים שכיח דזיל דגם שם ליכא חרי מיעוטים והוי מיעוט דלא שכיח:

ומה שחיכן דגם בשיד ידע דיש הליא על רובא דליתא קטן אלא דלא ידע אם דוקא במיעוט דלא שכיח או אפילו במיעוט השכיח ולהכי כי איכא קרא על מיעוט דלא שכיח מיב הליא אפילו במיעוט השכיח, איכו כיל שהכי כתב הרמביס בהקדמה לזרעיס שבהליא לא הי' מחלוקת מעולם כי הי' מקובל בספה ברורה וכיש שלא הי' בו ספק ועיין חוס' עירובין ד' ע"ב דיה דבר תורה שכתבו ועוד אי בשעבו דוקא איכ כשכאמר הליא הולך לומר שעבו רובו ומקפיד וכו' ואמאי לריך קרא לשעבו, מבואר גיב דהליא נאמר בפירוש באופן שאין לטעות בו, ועוד דאליב לקיא דילמא דהליא הי' רק רובו ומקפיד ואי לאו קרא לשעבו הוי מוקמי' הליא לבעבו אבל בחר דאיכא קרא לשעבו מוקמי' הליא לשעבו. [עיין רמביס פיא ממרים הי"ד ובסהיא סורס ג' ורשי' שבת כיז ע"א דיה הא אינ אינג הוא וחוס' יבמות ע"ז דיה הלכה וכו' מבבי"ה]:

ואמנם מה שחימא בעיכי על הכו"ש שכתב דאיכא חזקה טהרה בגד חזקה איכו זכות והא האי דטהורה מחיים איכו מחמת דאמריכן דאיכו בקובת הוסט אלא מפכי שהוא אי וכתב הרמביס בהקדמה לטהרות שאיכו בכל מיכי הבעלי אי שיטמא בעודכו אי אי יטמא והוא אי זולת האדם עיש [והא דאמריכן בכמה דוכתי בבלה מחיים הוא רק דרך הסאלה ומתה היא וחיותה רק כזכב הלטאה שמפרכסת כדקתני במתני' דאהלות] וכיון דעכשיו מתה היא ואם יש בקובת הוסט מטמא ומיטמא ואיך שייך לומר אוקמא אחזקה דמעיקרא כיון דעכשיו איכה טהורה מחמת טהרה דמעיקרא ולא כמו דמחזקיכן מאיסור לאיסור איל מחזקיכן מטהרה לטהרה אבל כיון דמחמת חזקה איסור דאי"ז אתי עלה איכ אין הכרח לומר דמחזקיכן מאיסור לאיסור ואיכ מכיל דמחזקיכן מטהרה לטהרה ולא"ע:

ומיש לתרץ קושי' חוס' בחולין יא ד"ה אבל דאמאי לא ילף מכל קרבנות דדחי שבת ולא חייביכן שמא יעלה קרבן טריפה ובמלא שחיבל את השבת ואי' דבבר הקשו לרמביס דקדאיי מהיש לקולא אין ילף רוב מעולה ופשה ואלי' ובגלה ערופה ופרה אדומה וכו' דלא חייביכן דילמא טריפה דילמא הייכו טעמא מטוס דספיקא לקולא ואי' החויד דבמיש מודה הרמביס דספיקא לחומרא [עיי' תשובת בית אי' סי' ג' ומהריס בבעו בביאורו על המרדכי ה' ליליה סי' תתקמיב וריש אלגאזי פיג דבכורות, מבבי"ה] ואיכי בן יהודה קאמר שבת ו' אבות מלאכות אבעיס חסר א' ואיכו חייב על א' מהן ולא פירש איזהו ובשב"א ריש יבמות כתב דעל ליש דשבת שאין בה כרת ליכא עשה דתשבות, ואיכ מקרבבות ליכא למילף דדילמא שחיטה הוא מלאכה זו שאין חייב עלי' וליכא עשה רק ליש ומותר משום דקדאיי לקולא הרבה תשובות בדבר חדא לפמיש מהריטב חיג סי' א' דבאפסר לבבר איסורי מודה הרמביס דספק מהיש לחומרא ואיכ אפסר לבבר איסורו כמיש חוס' שמא יעלה קרבן טריפה ובמלא שחילל שבת, ושכיח מיש בשם רשב"א יבמות איכו אמת איכו וזיל רשב"א שם דף ו' סודיש ובגמר ומורי זיל אי' דבאמר ליכא עשה, דתשבות איכו עשה אלא בחבות מלאכות עיש ואיכ שחיטה שהוא מחבות מלאכות וודאי אית בי' עשה אפילו היא האחת שאיכו חייב עלי', ועוד דשחיטה וודאי היא מהכי דלא מספקן שהרי משכה שליבה שכיכו השוחט בשבת וכו' אעפי' שמתחייב בנפשו וכו' וכן הא דתכי' בחולין מ' ובספקי' ע"ב השוחט בשבת בחוץ לעיר חייב שלשה חטאות, מבואר דשחיטה מהכי דלא מספקן ודוחק לומר דמתכי' ובריתא הכל דלא כאיסי, ולשיטת חוס' שם בשבת דלא קאי איסי רק אסקילה אבל חטאת חייב אכולהו איכ עכיס אית בי' כמי' כרת דכל שזדונו בכרת חייבים על שגגתו חטאת איכ וודאי אין התחלה לדבריו כיון דאית בי' כרת אית בי' כמי עשה אפילו לפי הבבתו בשב"א, ועוד

לפמיש

לפמ"ש פרי גילה דף י"ב דנשחיטת קדשים חייב שתים אחת משום נפילת נשמה ואחת משום מפרק פ"ש והרי גם לאיסי רק אחת הוא נספק ולא שתים ואיכ שפיר יש נחד מהני תרתי סקילה וכרת וחטאת ועשה ולא ושפיר הקשו תוס' דכילף מיני' רוב מדרחי שנת:

ואני תמה על החוריד דלדבריו מה הקשו תוס' קידושין ל"ד דיש מעקה דמה כפ"מ נהני תלתא שם דהוו מלות עשה שאין הזמן גרמא וכשים חייבות הא נכל הני שלשה איכא נמי לאו ע"ש הא כפ"מ לענין ספק דנשניל הלא לקולא ונשניל מ"ע הוי לחומרא ועי':

ומ"ש לדעת המקנה קידושין הניל דנכשים ליכא עשה דשנת רק ל"מ, י"ל נפשיטות דכשים שחטו הקרנות נשנת משום דספיקא לקולא, ואני אומר דכל התירולים שנאמרו דהשחיטה היתה נהיתר לא יתכנו דאחני הקשה לראנרים נמכחות י"ב דשיל נקלר שלא כמלוהו פסול מדרחי שנת ופריך הגמ' שם דילמא דחי שנת משום דחנינא מלוה נשעתא שהרי הקטר חלנים ואימורי' כשרים כל הלילה ולא הי' ממתין לחם עד שתחשך [ונהדי' התירה תורה נשנת כדילפינן נשנת כ' מלא תנערו וכו' ועיין תוס' שם ד"ה למשרי] ומשני שאני התם שהרי דחתה שחיטה את השנת ע"ש נפי' רש"י ואיכ עכ"פ השחיטה הי' נדחיית מלאכת שנת וקשה קושי' תוס' דילמא יעלא טריפה אלא עכ"פ דאזלינן נתר רוב, אנל תי' נלא"ה איכו נכון דהרי שחיטת קדשים איכו אלא ביום כדיליפינן נמגילה כ' ע"ב מביום זנחכם וכן פסק הרמנ"ם רפ"ד ממעשה הקרנות ואיכ הוי מ"ע שהזמ"ג וכשים פטורות ואיכ אסורים לשחוט אפילו קרבן כשר נשנת אפילו אי כשים איכם נעשה רק נלאו כיון דנדידהו אין השחיטה מלוה לא דחי שנת ועיין פרי' קידושין דף ל"ד נתוד"ה מעקה לענין טריפת קדשים:

ושוב הביא קושי' המוגא נחתים על מס' חולין [לא ראיתיו עד הכה] נשם ס' שיחת חולין על קושי' תוס' הניל הא יש לומר דכשים שחטו ושכשים שעשאו פטורים כדאמרינן נשנת ל"ג [ועי' נס' מעיין חכמה פ' אמור דף ק"ד ע"ב] ולפמ"ש זה איכו דאחני תקשי לראנרים דע"כ דחתה שחיטה את השנת ולא נשכשים שעשאוהו דאין כאן דחי', ועוד לפמ"ש נתשו' חכם לבי ר' פ"ב דאע"ג דפטור מחטאת אפשר דאפי' איסור דאורייתא איכא והרי הוא נכלל כל מלאכה לא תעשו מידי דהוי אחיש דאסור מה"ת ואין לוקין עליו ע"ש והקשה תוס' שפיר דמוכח דאזלינן נתר רוב דאלי"כ היתה השחיטה אסור מה"ת שמא ילא טריפה וחלנו שנת נאיסור דאורייתא:

אבל אני תמה על תמיהתם הא דרש' נחולין כ"ט תזנח מלא יחא שכים שוחטים :נח אחד ואף דמנואר שם דנדיעבד כשר מ"מ מהיכי תיתי נאמר דליותה תורה להקריב קרנות נשנת נאופן דפסול לכתחלה אלא וודאי דאזלינן נתר ומותר לאחד לשחוט, ואולי איכ"מ דאחד אסור לשחוט נשנת רק שכים ביחד דפסול לכתחילה אז אף דנחול כשר נדיעבד הייכו משום דראוי לנילה אין נילה מעכנת נו אנל נשנת דאיכו ראוי לנילה לשחוט אחד כמלוהו לכתחילה אפי' נדיעבד פסול ועיין רשב"ם נ"ב פ"א ע"ב אלא עכ"פ דאזלינן נתר רוב:

ומה שהי' דאחני תקשי אמאי לא יליפינן רוב מפרו של אהרן דכתיב ושחט את פר החטאת אשר לו, לא כהיתר לי דהרי נמכחות י"ט יליפינן מהאי מכלל דשחיטה נעלמא לא נעי בעלים ע"ש ואי לא כילף רובא דליתא קמן רק מזה ולא משאר קרנות דאפשר נשכים ששחטו איכ לריך קרא דמותר לשחוט לנדו ולא יהי' מוכח מכלל דשחיטה נעלמא לא נעי נעלי' דיל"ל לעולם נעי בעלים והא דאילעדך קרא הייכו לאתיר לו לשחוט לנדו ולאשמעיכן דאזלינן נתר ולהכי יליף רוב ממקום אחר ואייתר קרא לשחיטה נעלמא דלא נעי בעלים:

אמנם מה שהקי' מעלתו על תוד"ה דמכח גומרתא שהקשה מחל ע"ש נשנת דא"א דמכח גומרתא דהא אפשר דשכים מכחי גומרתא ביחד דפטורים יפה הקשה, אלא דנדעת חכ"ן הניל לקיים דגם שכים ביחד אסור מה"ת ובקושי' ס"ל לתוס' דאיכו דומה שנת, אמנם הניל עוד לחדש דבר דעיין ביו"ד סי' ב' סי"א היו ישראל ופסול אוחזים בסכין ושוחטים פסולה וכתב השמ"ח אות כ"ז הטעם דהוי כאלו שחט כל א' חלי' ואפי' אחיל דהוא כאלו שחט כל אחד כולו מ"מ מה חזית דאזלת נתר הכשר זיל נתר הפסול והייכו נזה יכול וזה יכול ודין כשר יכול ופסול איכו יכול כתב אחיכ ועיין נתנו"ם אות כ"ג דגם נמלאכת שנת הוא כך הא דפטור נעשאוהו שכים נזה יכול וזה יכול הייכו מעוס דהוי כאלו עשה כל אחד פלנא ע"ש ולפ"ז כ"ל דהא דשכים שעשאו מלאכה פטורים נזה יכול וזה יכול הייכו דוקא נמלאכה ש"ש לה שיעור כגון מעניר ד' אמות נרהיל שהשיעור ד"א או נהולאה דנעי' כגרונרת או נגוזז דנעי' כמלא פי חזזג או נכותב ומוחק דנעינן שתי אותיות או נאורג דנעינן שלשה חוטים נתחילה או נחופר דנעי שתי תפירות וכדומה ולכן נעשאוהו שכים פטורין דהרי כאלו עשה כל אחד פלנא דשיעורא אנל נמלאכה שאין לה שיעור כגון הנוכה אפילו עשאוהו שכים חייבים דליכא למימר דכל אחד לא עביד אלא פלנא דשיעורא שהרי אין לה שיעור וחייב נכל שהו, ולפ"ז נמכח גומרתא עלי' דחייב משום מעניר והרי כתב הרמנ"ם רפ"ב משנת דהמעניר כל שהו חייב ואיכ אין לו שיעור וממילא דאפילו עשאוהו שכים חייבים והקשו תוס' שפיר, ונזה יחילו נרכות על ראשו, עדי יבנה ד' נמו רמיס מקדשו, וכזכה לראות נכחמת ליון, ונבכין אפריון כנפשו וכפש ידידו,

עמרם הק' נלוהס נקיק הניל

תשובה י'

שילא נ' אויפאלו יום ד' לסדר ואתחכן תרכ"ב לפ"ק

שוכ"ט לידידי הרבני החריף ובקי מו"ה יוכה אבעלעס כי' בעיר פעסט:

בדבר אשר תמה מעלתו על חת"ס יו"ד סוס"י קס"ז שדמה דברי כונ"ק אה"ע סי' מ"ג שסותר דעת הריב"ש דס"ל דרוב לא עדיף משכי חזקות דתוס' חולין י"א כתבו נשם ר"ח דרוב עדיף מחזקה מוכח מפ"א דאזלי' נתר אף דגברא שמזין עליו יש לו חזקת טומאה וכיון דמסקי' אמ' משחיטה עלמה אי"כ יש נפ"א נ' חזקות חזקת איכה זנוחה דבהמה וחזקת טומאה דגברא, ואת"ש דהם דיש להקשות על ר"ח איך מוכח מפ"א דרוב עדיף מחזקה הא לא אמרה תורה שפ"א פסולה נטריפה רק חטאת קרי' רחמנא שיחי' כה"ג כשרה לחטאת והרי נחטאת ליכא חזקה כנגד הרוב ושפיר כשרה כה"ג לחטאת וממילא כשרה נפ"א לא מעכב רוב רק מעכב ודאי אך לקיים דתוס' לא כתבו כן רק קודם דאמרי' אמ' משחיטה עלמה והוי ס"ל דלא חיישי' כלל שמא נמקום נקב קשחיט אפי' אי לא אזלי' נתר ושאר טריפות אפשר דבדקי' נחטאת ואיכ פ"א דאי"א למיבדקא משום דנעי' טריפתה כשהיא שלימה מכא ידעי' שהיא ראוי' לחטאת ועיכ משום רובא ואפ"ה אמ' רובא ודאי לחזקת טומאה של אדם ושפיר מוכח דרוב עדיף מחזקה, אנל למאי דמסקי' דאמ' משחיטה עלמה שמא נמקום נקב קשחיט איכ כהי דמזה מוכח כמי דרוב עדיף מחזקה דהא איכא חזקת איכו זנוח אנל זה איכו מוכח מפ"א דעדיף מחזקות דנפ"א כשר מכח ודאי כיון דראוי לחטאת דשם ליכא חזקת טומאה כי קושי' הניל דהא גם חטאת אי"א למיבדקי' נמקום שחיטה ע"ש:

וע"ז תמה מעלתו הא נפ' תזריע פסוק ז' כתי' והקריבו לפני ד' וכפר עלי' ועהרה ממקור דמי' ופירשי' למדך שאין מעכבה לאכול נקדשי' אלא א' מהם ואיזהו זה חטאת שכ' וכפר עלי' ועהרה מי שהוא בא לכפר בו העהרה תלוי' ועיין מזרחי שם ושרי קודם הנאת חטאת היא טומאה לאכול נקדשים כמבואר במשנה ה' פ"א דכלי' וכן כאן שעובד קודם הנאת חטאת חייב דרוב עדיף מב' חזקות שהרי יש לחטאת חזקת איכו זנוח ולהמביאו חזקת טומאה לאכילת קדשים וגם איך אפשר לומר דלא מוכח מפ"א דרוב עדיף מב' חזקות משום דלא נעי' רק ראוי לחטאת הא לא כתי' לאיזה חטאת ונעי' ראוי לכל חטאת גם לחטאת דמחוסר כפורים, ולא כיחא לי' לומר דנעי' רק ראוי' לחטאת כל דהוא אפי' ראוי לחטאת א' אלא דנעי' ראוי לכל חטאת שנטולם דוקא:

ואני מרס אענה אעורר כי דברי חת"ס תמוהים נעיני במה שהי' קושיתו על ר"ח דמוכח מפ"א דרוב עדיף מחזקה דליכא למימר שכשירה וודאי משום דראוי לחטאת דמאן יימר שראוי לחטאת הא חטאת אפשר למבדקי' דילמא לעולם רוב לא עדיף מחזקה רק דגילתה תורה דאזלינן נתר רובא ואיכ חטאת לא נעי' למבדקי' ופרה אדומה כשירה לחטאת וממילא כשירה לפרה נתורת וודאי ולהכי לא אכפת לן נחזקת טומאה,

מומאה, אבל היכא דליכי' לדון מכח רוב נגד חזקה לא אלי' נפיר, ונדוחק יש לי לומר דקודם דמסקי' אתי' מסחיטה עלמא והוי סיל דלא חייש' כלל סמא במקום נקב קטחיט אפי' לא אזלי' בתיר מקום דזה לא הוי אפי' מיעוטא דמיעוטא דרוב בהמות כשרות ויש חי' טריפות ואיכ נקובת הוסט הוי רק חלק חי' מן המיעוט ומקום שחיטה מיעוטא דמיעוטא מן סמא אורך הוסט איכ סיל אפי' אזלי' בתיר ומ"מ היכא דאיכא לגרוני מגרי' מהיש ואיכ חטאת ודאי בעי בדיקה אבל דמימא פיא כיון דאיא למיבדקא אמרי' שהיא ראוי לחטאת מכח רוב ואלו בדקנוה ודאי היתה במלאת כשירות דהיא מן הרוב והתי' כשירה לפיא איכ שפיר יש כנגד הרוב חזקה טומאה אבל למסקנא דאתי' מסחיטה עלמה איכ כיון דגם בחטאת איא לגרוני אם אין נקב במקום שחיטה ועיכ סמכי' על הרוב שוב איל לגרר כלל עכיש מהיש ועיין בלמח לדק סי' שיט סברת השואל ואיכ מי אזלינן בתר רוב חטאת לא לריך למבדקי' ואיכ פיא ראוי' לחטאת וכשירה ודאי ואין ראי' דרוב עדיף מחזקת טומאה:

אבל בחמת גוף דברי חיים תמוהים שפירש חטאת קרי' רחמנא דבעי' שהא ראוי' לחטאת שהרי כתב הרמביים פיא מפרה היש בשחטה לשם חולין תפדה ואיכה מכפרת והק' כיא והא לא כתי' בה כפרה ותי' משום דחטאת קרי' רחמנא ואף דחטאת שבחטה לשם חולין כשרה כמיש פטיא מפסולהמיק היד מיא מאחר שלא עלתה לבעלי' לשם חובה שייך לומר בה איכה מכפרת עיש ובזה ליש לומר דבעי' שהא ראוי' לחטאת שהרי ראוי' היא דגם החטאת כשר ואמאי איכה מכפרת וגם הא דמכפרת משום דחטאת קרי' רחמנא ליש לומר משום דבעי' ראוי' לחטאת אעיכ הפי' חטאת קרי' רחמנא שיש לה דין חטאת ואיכ כתי' בגופה שטריפות פוסלת בה ואיכ לקיא אריא ואין לורך להיולו ודברי בוצי' בכוכים:

אמנם מה שכיל לייסד קושי' בוצי' על הריבש דודאי אם הרוב הוא מיד נגד שכי חזקות כמו בהאי דריא בן פרעה שם בריבש שי' שעיע דאתיג דרובן למיתה מיא מיד יש כנגדו ב' חזקות חזקת חי וחזקת חיא אבל בפיא האי חזקה איכו זבוח הוא בכל בהמות וכבר החזקנו אותו הרוב נגד החזקה וגם בפיא החזקנו אותו נגד חזקה זו קודם שמזין על הטמא וכיש דלמיש רשי' בשבועות ייא עיב דהא דשחטה פיג מערכתה אין לה פדיי עולמית הייכו דמאחר שנעשה בהכשר נבאי הוא להוליאה לחולין עיש משמע דהוא רק מדרבנן ולכתחלה אבל אם פדאה מותרת אפי' באכילה ומהיש פודין אותו אפי' לכתחלה ודלא כתוס' ביק עיז עיג דיה אומר עיש ואיכ כפיא בפרה גופא דאזלי' בתיר וכשרה לאכילה אם פדאה וכיון שכבר החזקנו הרוב נגד חזקה אחת אף דכשמזין על הטמא איכא עוד חזקת טומאה כנגד הרוב שפיר מודה הריבש דאזלינן בתיר כיון דאחר שהחזקנו אותו נגד חזקה אחת הוי חזקה ראשונה כמאן דליתא והוי רק כמו נגד חזקה אחת דרובא עדיף וכמיש אחרוני' דרוב המוחזק לענין איסור בכל מקום אזלינן בתרי' אפי' לענין ממון ואיש:

וביישוב קושיתו כיל דהנה ד' מחוסרי כפרה יש הזב והזבה והיולדת והמלורע כמבואר בכריתות מ' עיג וברמביים פיא ממחוסרי כפרה וכולן מביאין חטאת העוף חוץ ממלורע עשיר שמביא חטאת בהמה ובדלות מביא גיכ חטאת העוף ודבר זה כתוב בתורה ושנוי במשנה ומשולש ברמביים פיא ממחוסרי כפרה ומבואר בהקדמת הרמביים לפ' קדשי' ושאר הקרבנות שמביאין איכם מעכבין לאכול בקדשי' רק חטאת וכמיש הרמביים פיא ממחוסרי כפרה דין ה', וכן נזיר עמא שמביא קרבנות למיחל עליי' נזירות עהרה מביא חטאת העוף כמפורש בקרא ומבואר ברמביים בהקדמה הכיל ופי' מנזירות ושאר הקרבנות אינן מעכבין בעהרתו רק החטאת כמבואר ברמביים שם היח, ועוד מליכו החוסר כפרה בגר שמעוכב לאכול בקדשי' עד שיביא קיבו כמבואר בכריתות מ' עיג וברמביים פיא ממחוסרי כפרה היג וקרבנו עולת בהמה או שכי יונה או שכי תוריס ושכיהס עולות כמבואר ברמביים שם

ועיין ברמביים בהקדמה הכיל:

ומעתה הרי בחטאת העוף איכו מולק רק סי' א' כמבואר

בבחיס דף סיד וחולין כיא וברמביים פיז מה' מעשה הקרבנות היו ואיכ אפשר לקרוע העור ולבדוק הקנה ולמלקו והדר לפכוה לוסט ולבדקי' כדאמרי' בחולין כיח ואף דכתבו תוס' שם דבקדשים אי אפשר להפריד העור ולבדוק דאין מום גדול מזה הייכו בבהמה דמום פוסל בה אבל בעוף אין המום פוסל רק מחוסר אבר וכמיש הרמביים פיג מאי' מזבח

שפיר יכול לעשות כן ועיין תשו' ביא אוייח סי' כיג ותוס' זבחי' עיז עיב דיה הכא בודקי' וכו' ואיכ אפי' לא בדקינן שאר חי' טריפות מיא אין כאן חזקת אי' דשאינו זבוח רק חד חזקה חזקת טומאה ושפיר אזלינן בתיר כנגד חד חזקה, ולפיז פיא ראוי' לכל חטאת קרינן בה דהרי ראוי' לכל מין חטאת ואפי' לחטאת מלורע אם הוא עכי אף דלא מהני רוב כנגד שכי חזקות ואף דאינו ראוי' לחטאת מלורע עשיר שהוא בהמה מ"מ ראוי' לכל מין חטאת ועכיש ראוי לכל חטאת חוץ מאחד חטאת מלורע עשיר ושפיר קרינן בה ראוי לחטאת:

אלא פן יתעקש המתעקש לומר דלא מקרי ראוי לחטאת אם איכו ראוי גם לחטאת מלורע עשיר שהוא בהמה ועוד דאכתי תקשי מחטאת מלורע עשיר גופא מוכח דמהני רוב נגד ב' חזקות דהרי אם איכא חזקת איכו זבוח וחזקות טומאה, ועוד תקשי מגר שמביא עולת בהמה או שכי עופות ושכיהס עולות ועולת העוף בעי שכי סיומיס כמבואר בזבחיס וחולין ורמביים הכיל ואיכ יש שכי חזקות נגד הרוב חזקת איכו זבוח. וחזקת טומאה אעיכ דרוב מהני נגד שכי חזקות והכא בגר כיל לפמיש בתשו' שיבת ליון סי' עיו דלא אמרי' חזקה רק בחיוב ולא בשלילות עיש, ולפיז גר שמל וטבל ולא הביא קרבנו כיון דלכל דבר דינו כישראל גמור אלא שקרבנו מעכבו לאכול בקדשים ובא בקהל עיי' כריתות ח' ורמביים פיא ממחוסרי כפרה איכ ליכא חזקה שהוא גוי דהרי איכו גוי רק ישראל ולומר דאוקמא אחזקה כמו שלא הי' רשאי לאכול קדשי' ובא בקהל כמו כן עכשיו לא יאכל קדשים ולא יבא בקהל זהו חזקה בשלילות ולא הוי חזקה ואיכ אין כאן רק חזקה א' איכו זבוח ונגד חזקה אחת שפיר אזלי' בתיר ולא נגד שכי חזקות בחיוב:

ואמנם בחטאת מלורע כיל לפי מה שכיכו בסוף נגעים שכי מלורעים שבתעברו קרבנותיהס זביז וכו' כותב בבקיו לאחריס והוי עכי ומביא חטאת העוף וכו' ועיי' בדה ע' ורמביים פי' מנזירות היד ופיה ממחוסרי כפרה הי' [ומה שאמרו לכותב בבקיו לאחר ולא אמרו שיפקיר אפשר שיבא להפקיר פן יזכה בו אחר אבל בתחבה יכול ליתן בתחבה עיש להחזיר או בתחבה לזמן מה שאיכ בהפקר לזמן אם אחד זוכה בו בתוך הזמן הוא שלו לעולם עיי' מקיש סי' תמיח אות ע' דיה ולפמיש ועיז אויח סי' רמיו סקיב] ועיי' בדשי' ותוס' ריש גיטין דאתיג דאין עיא כאמן בתיתחזק איסורא מיש בדבר שבידו כאמן עיש, וכראה דטעמא משום דכל שהוא בידו לשלק החזקה ואיכו מוחזק שישאר כך להבא הוי כאלו אין כאן חזקה כלל ומהיש דבר שבידו לא מקרי דבר שלא בא לעולם משום דהוי כאלו כבר נעשה וכן משמע בתוס' קידושין סיד דיה כאמן שכתבו כיון דשופו ליגדל עשאוהו כדבר שבידו עיש משמע דבידו כמי היש משום דמשלק החזקה, ולפיז במלורע עשיר כמי כיון דבידו לכתוב בבקיו לאחריס ולהביא קרבן עכי ליטהר לאכול בקדשים שוב ליכא חזקת טומאה ושפיר יכול להביא גם חטאת בהמה דאזלינן

בתיר נגד חדא חזקה דהייכו חזקת איכו זבוח ואיש:

ועוד כיל דלקיא דהרי כתב הרמביים פיב מאי' מזבח הי' דעריפה אסורה להקריב עיג המזבח משום הקריבהו לא לפתחיך ועיין בכיא שהק' תיל מקרא דמן הבקר להוליא את העריפה ואפשר לומר דמקרא דמן הבקר לא משמע אלא דפסולה ולא שאסור להקריב אבל משום הקריבהו לא לפתחיך איסורא כמי איכא וכן כתב רשי' בזבחי' עיד עיג וביון דאיתחזק בה ספק עריפה אין מכניסין אותה לעזרה לשוחטה משום הקריבהו לא לפתחיך עיש ולפיז בכל די' מחוסרי כפרה וכן בנזיר ובגר קודם שדכין אם הוא עהור וכשר לאכול בקדשים לריכין אבו לדון דילמא הקרבן עריפה ואסור להקריב עיג המזבח ולשחטו בעזרה ואזלי' בתיר דכשר הוא אף שהוא נגד חזקת איכו זבוח מיא רובא עדיף מחזקה אחת וכבר החזקנו הקרבן לכשר לכן אם אבו דכין אחיכ אם הנבדא עהור וכשר לאכול בקדשי' ליכא לאוקמא אחזקת טומאה ואפי' להחולקין על ריבבייא עיבודין ליו דשיל דאזלינן בתר דבר שהספק בא ממנו ועיי' עיז יויד סי' א' סקיו אלא שיל דאזלי' בתר הנבדר היינו אם יש ספק בדבר שהספק בא ממנו אבל כאן איכו ספק שכבר החזקנו את הרוב ולא אזלי' בתר חזקת טומאה כלל ואפי' אזלי' בתר חזקת טומאה הוי רק חזקה אחת דחזקת איכו זבוח כבר בטלה וכעין סברת רביבו בבוך שבתוס' כתובות כיו עיב דיה אבן דמיד שהעידו שכיס פקע החזקה ואחיכ כשבאו שכיס המכחיסים ליל אוקמא אחזקתה עיש אבל פיא כל מעשי' בחוץ ואין לדון שאסור לעשותה אם היא עריפה ותכלית עשייתה הוא רק לעהר עמאיס ומיד אבו דכין אם

היא

הא עריפה ואין אפרה יכול לעהר עומאים שפיר הוי נגד שני חזקות חזקת איסו זנות וחזקת עומאה שפיר מוכיח מ"ש דרוב עדיף משני חזקות:

ועד הסליסי אני בא לפמ"ש פני' בברכות כ' לי"ש קוסי' תוס' על רש"י דבשאר עשה דוחה לא"ת ליל דהלא"ת לא נאמרה במקום עשה כיון דלא נאמרה העשה אלא הלא"ת רק ילפינן מכלאים בלילת דדחי אבל הא דכא ונזיר מותר לעומאות למת מלוה כתיב בהאי קרא דאסר להו עומאות קרובים שפיר כתב רש"י דלאו דעומאה לא קאי עלייהו כמו דלא קאי לאו דעומאה על כהן הדיוט בקרובים ע"ש באריכות, ולפ"ז אני אומר הא ודאי גם אי אזלינן בתר חזקת הנגרר איסו מועיל חזקתו לדבר שהספק בא ממנו אלא לעלמו כגון חזקת עומאה בפ"א איסו מועיל רק לעלמו שיהי' הוא עומאה אבל לא ליפסל הפרה משום עריפה אלא דבפ"א אין כפ"מ בעריפותה רק לענין שלא תעהר העומאה ומעתה בפ"א דעומאות מת כתיב בקרא לעלמו ועהרת אפר פרה בקרא לעלמו וגם במעשה הס חלוקים דלא עס עשיות הפרה ביעהר העומאה אלא אח"כ כשמזין עליו שליש ושביעי א"כ אין לומר דאם הפרה כשירה וממילא הוא עהור דהני מחוסר מעשה וזמן הזאה ואפילו עומאה עדיין אין כאן רק כשמזין עליו יעהרנו אפר פרה ושפיר שייך דמכח רוב כשרות אין להוליאו ומחזקתו אם לא דרוב עדיף משני חזקות אבל בד' מחוסרי כפרה דילפי' שהוא עומאה לאכול קדשים מקרא והקריבו לפני ד' וכפר עלי' ועהרה שאינו עהור לאכול בקדשים עד שיקריב קרבנו ואי"כ אין עומאה עליו רק מפני שלא הקריב קרבנו דהייבו חטאת והרי מלוה עליו להביא קרבנותיו בלא"ה שהרי האשם והעולה אינם מעכבים ואפ"ה מלוה עליו להביא וביון שבעשית מלאתו שהקריב חטאת והיא כשר ממילא אין כאן עומאה מיד והרי חזקת עומאתו איבו מועיל לפסל החטאת ואי"כ החטאת משום רוב דאיבו אלא נגד חזקה אי איבו זנות וממילא אין כאן עומאה כלל אלא עהרה ודאית כיון שהקרבן כשר ושפיר איבו מוכח מזה דרוב עדיף משני חזקות הפוך בה והפוך בה כי הוא האמת:

אבל אני תמה על החת"ם שפי' חטאת קרי' רחמנא דבעי' שתהי' ראוי לחטאת והרי כל החטאות הבאות נקבה אינם ממין הבקר והבאים ממין הבקר הם כולם זכרים עיי' כל זה בהקדמת הרמב"ם לסדר קדשים וא"כ אין עומאה ראוי' לשום חטאת ואי כונתו דבעי' שתהא ראוי' מלד עריפות זו קשה מן הראשונה עריפות מאן דכר שמי' אע"כ הפי' חטאת היא שיהי' דינה כחטאת וכמש"ל וא"כ כתי' בגופה שלא תהי' עריפה ושפיר כתבו תוס' וכו"ש דאיבא חזקת עומאה נגד הרוב גם למסקנא חזק חזקת איבה זנות ומוכח דרוב עדיף משני חזקות ואין מקום כלל לדברי חיים, והמקום יהי' בעזרו ויעזור ויגן ויושיע לעסוק בתורה לשמה תורת אמת מתוך הרחבה ונחת ידידו דוש"ת בהבה.

עמרם הי"ק בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה י"א

שילת ב' חופאלו ב' בלק תרכ"ז לפ"ק

יצו ה' את הברכה חיים ושלום עד העולם, ובריא אולם, לאהובי חתני הרב הגדול, מעוז ומגדל כ"ש מו"ה יוסף לבי סופר כי' אבדק"ק שאמשאן:

מכתבך מיום ד' שבוע העברה הגיעני ולא הי' פנאי להשיב ומה שכתקשת בסנהדרין ס"ע ע"ב דדחי בבא עלי' אבי' הא גם מזה מוכח דאזלי' בתי' דאל"כ דילמא לאו אבוהו כ"ל חדא דהאי רוב עדיף משאר רובא דרוב בעילות אחר הבעל איבו תלוי במעשה כמ"ש תוס' יבמות קי"ב דממילא בא שאדם מזדקק לאשתו ובילת זנות דהוא המיעוט תלוי במעשה כמ"ש פי' דביאת זנות מקרי תלוי במעשה [ע"ל ס"י] ואכתי יל דרוב אחר לא אזלי' בתרי' בד"ב:

ושנית יל לפמ"ש רשב"א חולין ל"ה ד"ה ובמלא ועו"ז או"ח סי' תרי"ה דלא אמרי' קבוע כמחלה על מחלה דמי אלא באם יש ודאי מיעוט איסור ע"ש, ולפ"ז בני בן סורר שם ודאי יש מיעוט שיולדת לז' וכן בני עדים ודאי יש מיעוט דלא טעו בעיבורא דיבחא וכן בני אילוכית ודאי יש מיעוט אילוכית ויש לומר דבכה"ג דודאי איבא מיעוט לא אזלי' בתי' בד"ב אבל בבא עלי' אבי' שפיר אזלי' בתי' דרוב בעילות אחר הבעל אפי' בד"ב כיון דליבא ודאי בבה מיעוט בעילות שאיבן מן הבעל ולק"מ:

ועוד בה שלשי' לפמ"ש רשב"א יבמות קי"ב דלא אמרי' סמלי' אלא אם יש שבי מיעוט' כגון רוב כשים מתעברות ויולדת דאיבא מיעוט שאין מתעברות ומן רוב מתעברות יש מיעוט מפילות אבל ברוב גמור לא אמרי' סמלי' ע"ש והבי נמי בני בן סורר רוב כשים יולדות לב' ומן אותן רוב כשים רובן ביבר עוברן לשלים ימיהן ומיעוט אין ביברין עוברן לשלים ימיהן כדאמרי' יבמות ל"ז לבן לאו רוב גמור הוא וכן מה שדבין עפ"י עדים הוא רק מחמת פוב כשרים כמ"ש הרמב"ם ומאותן רוב כשרים יש מיעוט דלא טעו בעיבורא דיבחא וכן בהאי דבת ג' שנים ויום אחד שקיבל בה אבי' קידושי' יש חשש דילמא לאו אבי' אלא דאזלי' בתי' אבל בבא עלי' אבי' דאיבא רוב גמור דאין בבגדו אלא אחד מיעוט שפיר יל דאזלי' בתי' אפי' בד"ב:

ועל רבעים אמ"ב דבאידוסי הרין שם הקשה הא מדא"ב יל"פ' דאזלי' בתי' ולא חיישי' דילמא טריפה ותי' דודאי היבא דאי אפשר לקיים ד"ת בשום פעם רק אי אזלי' בתי' ודאי אזלי' בתי' גם בד"ב אבל היבא דאפשר לקיים הדין בכל פעם רק עכשיו איבא מקרה שיש מיעוט לפוסרו בזה יל דלא אזלי' בד"ב בתי' ע"ש ולפ"ז אי"ש בבא עלי' אבי' אי לא ביזול בתר רוב אי אפשר לקיים כלל הדין דבא על בתו במיתה שפיר אזלי' בתי' בד"ב אבל הבי דלעיל שאפשר לקיים הדין אי ליבא מקרה זו שפיר יל דלא אזלי' בד"ב בתי' ובזה הבני חותם בברבה משולשת חמיך דוש"ת בהבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה י"ב

שילת מאדע יום ב' ויסב תרכ"ז לפ"ק

החיים והשלום, לאוהב בלוס, הרב הגאון החו"ב כש"ת מו"ה יושיע ברוך כי' רייביען האב"ד דק"ק טשעטשעוויען יע"א:

דברון הבאמדים הגיעני והביא בשם כת"ב דקטן לכשיגדיל אסור בבבלה שהיתה בבלה כבר בקטנותו ומבם זה לחלק יבא בין שחיטת קטן דבשר ולא אמרי' דלאו בר זביחה כמו לענין כתיבת תפילין דאמרי' דלאו בר קשירה משום דקשירת תפילין לא מהני לי' קשירה של עבשיו לכשיגדיל דבל יום מלוה בפני עלמה משא"כ בשחיטה מהני לי' שחיטה של עבשיו לכשיגדיל דאם בחרה אסורה לאחר שיגדיל גם לו ולהבי מקרי בר זביחה יבן דאתי לבלל זביחה ע"ש באו"ח

תשו' א' [ועיי' בית שערים או"ח סי' כ"א]:

הנה הסברא בבוכה בעלמותה אבל מה דפשיטא לי' שאם בתבלה או בחרה עבשיו בקטנותו אסורה לו לכשיגדיל איבו ברור בעיבי לדעת הראש"ם בחולין דף י"ז דבפ"מ מבעי' דר"י באבני בשר בחירה גם בזה"ז ע"ש א"כ גם בקטן אפשר בהמה בחירה בקטנותה כיון דאשתרי אשתרי גם לכשיגדיל ועיי' בבבי"ת יו"ד בי' ס"ד ב' חלוקים א' דע"כ לא כתב הראש"ם בן אלא אם אוסר לזמן ידוע יל כיון שהקפיד שלא יחול אי' עד אותו זמן הקפיד בבי שבם אז לא יחול על מה דאשתרי מעיבבא, וסברא זו שייך בבי בקטן מה דאשתרי אשתרי מעיבבא, ובסברא זו שייך בבי בקטן מה דאשתרי בקטנותו איבו חל עליו איסור גם לכשיגדיל כמובן:

אמנם לסברא שבי' שם דוקא במה שלא נאסר לשום אדם עד אותו זמן אמרי' כיון דאשתרי אבל מה שאסור לאחרים אף שבי' מותר לאדם זה ליש כיון דאשתרי ממילא בקטן ליש כיון דאשתרי ובכ"מ אין הדבר פשוט דבשר בחירה בקטנותו שאסור לו לכשיגדיל לדעת הראש"ם ואומנם אין מידוש שלא מלאנו בשום מקום היתר זה דודאי אסור לקטן דאיבא ס"ם לאומרא שמא הבבה כרש"י ואח"ל הבבה כראש"ם דלמא בבבי בשר בחירה גופא אסור וכמ"ש שם הבוב"ש בתשו' ההוא:

ועכ"ם הרוחבו בזה ליסב קוסי' תוס' בבדה דף ע"ו ד"ה כגון שהק' אמאי לא מוקי שאבל הוא בעלמו לכשהגדיל וכו' ולפמ"ש אי"ש משום דבקטן גופא אפשר כיון דאשתרי אשתרי בכ"ל ואפי' לחילוק הב' הכ"ל מ"מ כיון דאיבו אסור לקטן לכשיגדיל רק משום דאסור לאחרים מיד נקט בפיר הקדים הוא ואבבו אחרים דאי לאו משום איסור אחרים מיד לא הי' אסור גם לקטן לכשיגדיל קלרתי בזה יען שהענין לריך עיון רק להעבה בעלמא בין הדבר פשוט כ"כ:

וידידי כי' הביא דאי' לדבריו מקוני' דחולין הכ"ל מבם קו' אחרוכים דאמאי לא מבעי' לי' בבבי בשר שחיטה כיון

כיון דלא הי' אז בר זביחה הוי שחיטתו כשחיטת נכרי אם אמרי' כיון דאשתרי ואולא מאי דאבדי שחיטה ממנים אם אמרי' כיון דאשתרי ואין כפיר בשחיטתם במדבר גם אחר ביאה לארץ ולא היו אז בר זביחה מותר עכה כיון דאשתרי ואי לא אמרי' כיון דאשתרי איך בשחיטתם אז לכשנזלו לארץ שוב הוי בר זביחה וכשנרת כתיב הכיל אלו דברי פרים בהוספה קלת:

וכשאני נעלמי קושי' זו של אחרונים לא שמיע לי ולא ראיתי' וגם לא סיל מכמה טעמים: א') דהרי היו נעלי זביחה בקדשים וכדאמרי' שם לעיל בסוגי' לריע קדשים שאני, ב') דמשמע שם בתוס' דיה ריע דלא הותר בחיה במדבר לריע רק בבמה ולא בחי' דקלא דדרשי' מיני' היכר בחיה בקר ולאן כתי' ואיכ הי' בר זביחה, ג') אני אומר על דרך שכתב הרמבין בספר המלות על מה שתפס הרמבים בשורש הג' על בהיא שמנה לא יעבוד עוד הכתוב בלוים במלוה והלא לא הי' כוהנ כי אם במדבר ואין ראוי למלות רק מה שכוהנ לדורות וכתב עליו הרמבין אין הדבר כן אבל הוא מלוה כוהנת בכל הדורות כל זמן שילטרכו הלוים לעשות משא בכתף ואחר משא ומתן כתב ואם בחשב שלא יהי' עוד לוים משא בכתף לעולם וכו' גם זה לא יוליא המלוה הזאת מן המכין אחרי שהוא כוהנת בכל הדורות כל זמן שילטרכו למשא כי אין ביטול למלוה אלא מפני שאיכה לריכה אליכו והאריך עוד שם עיי' עליו, וכן אני אומר כאן אעו ישראל במדבר לא היו כאשרי' באיכו זבוח לאכול איכו זבוח בארץ ישראל אלא שהמקום גורם שהיו במדבר ובמקום ההוא הותר להם בשר בחיה אבל גם בזמן ההוא אם היו באים ובכנסין לארץ מיד היו אסורים באיכו זבוח מיד אלא שלא בכנסו וכיון שאלו היו בכנסי' היו מלווין בקרבים בתורת אותו דבר ושפיר המה בר זביחה וכי דרשינן במקום שאתה אוכל רק מה שאתה זבח אתה אוכל ואפי' אם קבן מקרי לאו בר זביחה אעיג דאתי לכלל זביחה היינו משום שעכיפ עתה הנברא איכו באיסור שאיכו זבוח אבל ישראל במדבר שלא היו חסרון בנברא רק במקום הוי שפיר בר זביחה ולכן לא מיבעי' באבדי בשר שחיטה רק באבדי בשר בחיה

ועוד כיל הא דפסלינן איכו בר זבוחה היינו משום דכפלה

סכין מעלמה ושחט כהונן כמי פסול דבעי' שיהי' בזבח מכח גברא שהוא בר זביחה ואם איכו בר זביחה הוי כבשחטה ומתה מאיליי וכמיש חרן לעכין אין אדם אוסר דבר שאיכו שלו דכהי דלא אסור עכיפ לא שרי לה והוי כמתה מאיליי עיי' בשיך ועוי"ז סי' ד' והכה זה פשוט דבבלה ומתה מאיליי הי' אסור לישראל גם במדבר רק בשר בחיה הותר להם כדאמרי' בחיתן זו הוא שחיטתן ואולי הי' אסור בשבחרו בכרי שאיכו באיסור בבלה, ולפיז גם במדבר הי' לריך שיהי' לאיתתה מכח גברא בר ישראל ולפיז באבדי בחיה שפיר מבעי' לי' אולי לא אמרינן כיון דאשתרי ואסור דבהו דלא מתה מאיליי רק מכח גברא בר ישראל מיי אסורה כיון שאיכה זביחה רק בחיה אבל אבדי בשר שחיטה שבשחטה כהונן ואין חסרון באיכו בר זביחה רק דהוי כאלו בעשה מאליו ומתה מאליי והלא זה גם במדבר הי' אסור להם וכיון שתפסתי דמתה מכח גברא פשיטא דמותרת ואין אתה יכול לומר אחיב דהוה כאלו מתה מאליי:

ובהדי שותא מה שעמד בנוב"י בתשו' הכיל אמאי לא פירש"י בעי' דאבדי בשר בחיה כהראיש דכיל גם לדידן ולמה פי' שהוא דרוש וקבל שכר, כיל עפמיש השיך בפי' פיז סקיג אהא דכתב הראיש ואל תתמה על האוסרי' מימי אבל שבחי מותר עם האוכל וכשפי' מן האוכל אסור דהרי אשכחן בדם האיברים דכשמובלע בבשר מותר וכשפי' אסור עכיל הראיש וכתב השיך ומיש נראה לחלק דהתם איכו נאסר עד שפירש אבל הכא שנאסר משום אבמה"ח אם נאמר שמיימי אבל בפיע אסור משום אבמה"ח איכ גם כשהן עם האוכל יאסר שפירש מן חי ומדהתירה התורה אבל אעיפ שמיימי אבל מעורב בו איכ הי' מי אבל בפני עלמו דמותר עיש וביאור דבריו לפעניד בשלמא בדם איל דאל איסורו כשפי' דהא גם עתה הוא כשפירש דם אבל איסור אבמה"ח עכיח לריך לאול בשעה שפירש מן החי שזה שם איסור אבמה"ח ואם אז איכו אל האיסור איא לאול בשעה שפי' המיימי אבל מן האוכל שהרי אז איכו פורש מן החי:

ולפיז יל דסיל לרש"י דהא דמבעי' לי' ירמיה באבדי בשר בחיה דכיעא מדאשתרי אשתרי הייכי כמי רק מהאי טעמא משום דאיסור עשה שאיכו זבוח לריך לאול מחייס בשעה שסייך לומר וזבחת ואיסור כבלה בשעת כעילת בשמה דפקע איותא אבל אם איסור איכו אל אז בביאתם לארץ איא לאול איסור איכו זבוח בר מת שהי' היתר, ולפיז ליכא למבעי' רק בזה אבל באדם שאוסר עלמו באחד מן המיכים לזמן ידוע ואילך אז ביד שמתקיים דבר אחד כגון בביות אז שלקות שאפשר לאיסור לאול אז גם על מה שהי' מקודם פשיטא דלא אמרי' כיון דאשתרי אשתרי, ובזה יבואו ברכות יכותו על ראשו כנפשו וכפש ידידו הכאמן הדושית:

עמרם הק' בלוהים בקיק הכיל

תשובה י"ג עוד להגאון הכיל כמ"

נועם מכתבו הגיעני המול ומיש ידידי על אשר כתבתי לייסב קושי' תוס' בבדה מיז איך אפרכם ריש דבריהא לענין זדון שבועה דאחרים פטורים כמיש תוס' שם, הנה בזה יש לי פרכסה בריוח תליית לפמיש תוס' בשבועות דף כיד דיה משאיכ בשבועה בתי' הראשון דשבועה כמי משכחת לה באיסור חפלא עלי' כגון דאמר פירות העולם עלי בשבועה ואז חלים אפי' על דבר מלוה כיון שהוא איסור חפלא והא דאמרינן בנדרים דשבועה מיתסיר כפשי' מן חפלא הייכו דשבועה משכחה גם בכה"ג אבל נדרים איכם אלא באיסור חפלא עלי' עיש היטב ובריז ואיכ שבועה כמי משכחת לה באסר על אחרים בשבועה כגון שאמר יאסרו בכסי עליכם בשבועה דאז כיון שהשבועה הוא איסור חפלא יכול לאסור את שלו אחרים ושפיר משכחת זדון שבועה כשבשבע שלא יאכלו אחרים אין בכך כלום וכו' ואני לייסב קושי' זו של תוס' באתי ידידו מעיב שתוס' בקושי' זו עיכ לא סברי כתירולו:

אבל איכני לריך לכל זה אלא דאפי' כימא דשבועה לא משכחת רק באיסור גברא ולא באיסור חפלא כשאר תירולים שבהוס' שבועות ולא משכחת לה באחרים וכשברת התוס' בבדה בקושיתם כמי לקיא דכפיל דלא שייך סברת כיון דאשתרי אשתרי רק באיסור חפלא כיון שלא הי' אל איסור על החפץ עד הזמן לא חייל גיכ מכאן ולהבא אבל באיסור גברא כשבועה ליש כלל כיון דאשתרי ואיכ בזהון שבועה ליש כלל סברא כיון דאשתרי אבל בהקדש דהוא איסור חפלא שפיר ייל כמיש, ידידו הכאמן הדושית באהבה:

עמרם הק' בלוהים בקיק הכיל

תשובה י"ד

שילית מאדע יום ג' לפ' הקת תלית לפיק

דן הס רבנות אפרים והס אלפי ומכבה, ישיש בשמחה ויזכה לגמוד מתוך הרוחה, ידידי המופלג בחריפות ובקיאות ותכא תוכא בבית מחוהו כמו"ה מנכבה שמחה כמי מהן ידידי הגאון מו"ה אפרים פיסל אבד"ד דק"ק באכאש כמ":

ראיתי דבריו הכאמרים בהשכל ואבא מן המאוחר אל המוקדם, ומיש על כונ"ק יו"ד מ"ג וכ"ז שכתב דהא דאמרינן בסיש היכא דאיכא לבדולי מבדריכן הי"ד כשאפשר לבדר שני הספיקות אבל אם אא"ל לבדר רק ספק אחד אל לבדר כלל ומה עליו ממיש רמ"א ביו"ד סי' א' סיג בשחט ולימא קמן למיבדקי' מיש יבדקו הסימנים וכו' ובדמ"ו אות ע"ז כתב כן לדעת הראיש דעיכ מיירי באיא לבדוק בסימנים דאלכ לא גרע מאיתי' קמן דלריך למיבדקי' ולהכונ"ל שאני ושאני באיתא קמן אפשר לבדר הכל אבל בלית' קמן דאי אפשר לבדר הכל מו אין לריך לבדר כלל וזה תוכן קושיתו, מעיבותי' קאמינא מה שדיעה כידון זה דרמ"א לדברי הכונ"ל, ולפעניד אין לו דמיון כלל, דהכונ"ל לא חידש רק דאל לבדר אלא באקום דאפשר לבדר איסורו בודאי אבל באקום דאיא לבדר רק ספק אחד באיסור וספק שני ישאר ונהי' מוכרחים אחיב לאסרו מספק, אז אל לבדר כלל ונשאר באיתרו מכח סיש ואל לבדר לאסרו מכח ספק רק אם כאסרו אחר הבירור מכח ודאי יעיש"ה בכל המקומות ונמלא שכן הוא, אבל כאן אם כבדוק בסימנים ונמלאם שלא כשחטו רובן כעריף מכ"ז ודאי אף אם לא שהה ודרס אז ודאי מודה הכונ"ל דלריך לבדר איסורו:

אלא

אלא מי איכא לדמוי, להא דמיא לכאורה לאיש הכנסי יוסף בס' ק"ע בדין בילת פריפה שנולדה ביום הכפורים בשילם ולים בזה דשילם דאף דאיסור גולד יהי' מוסר למחר מיום איסור פריפה לא יותר ועיב כסמוך על בימול בדוב מעילא גם איסור גולד בטל בדוב ועיי' קבלת הגאון בגיל ס' ס"ט והיב כיון דגם אם נמלאו הסימנים בפחות רובן מיום עיב לא נחיר רק מעוס רוב מלויין מומחין מעילא סמכינן לגמרי על הרוב ואיל לבדוק כלל, אבל גם זה שנוס וכי אנו אולכין כאן לבדר איסורו הלא מזחר הוא מעוס רוב רק אנו אולכין לבדר איסורו שלא יהי' הסימנים כשחטים רובן וכאיסור ולא יועיל לנו רוב מומחין ואיב איך אתמר כיון דסוף כל סוף הסמוך על הרוב סמוך בכולא הלא אדרבה אנו אומרי' שבבדר כגד הרוב שהוא איסור, [עיי' חסו' הסיב מעם סי' יא]:

ועוד כיל לחלק בין הדבקים עפי' דברי רשבי"א ביש חולין שבחב בשומר אוכל בבלות לחיאבון דאין סומכין עליו בבדיקה שלאחר שחיטה לא בסכין ולא בבדיקה סימנים דאינו כאמן באיסור שחיטה בשם שלריך עדות. אלא בדאיתא לסכין או דלא אפשר לבדוק בסימנים אנו סומכין שאינו מקלקל בשחכוין וחזקה על בן דעת שאין יולאין מחחי' קלקולי שחיטה בשקרם וכו' ואם לא שחט רוב הסימנים חוזר הוא קודם שהיי' וגומר שחיטתו דאינו מביא אם הכשר ואוכל איסור בשקום שאין טורח עיב, ולפיז אם שחט אי ישראל כשר שיודעים בו שהוא מומחה הכה אין כאן חשש שמא שהה ודרס דחזקה על בן דעת שהוא מומחה שאין קלקולי שחיטה יולאין מחחי', אמנם אם ידעינן שלא בדק בסימנים אחר שחיטה ודאי אנו לריכין לבדוק ואם איא לבדוק אסור שהרי הבנה לריך לבדוק בסימנים אחר שחיטה ואין עיז חזקה שמומחה ובן דעת ודאי שחט רובא עיין ביוד סי' כיה אלא שאם לא ידענו אם בדק הסימנים אמרינן דודאי בדק ולא הוליא מחחי' דבר שאינו מחוקן, כמלא הס בי' חזקות כפרדות שהוא מומחה ולשאר קלקולי שחיטה אין חוששין דחזקה על בן דעת שלא יאבע לו קלקולי שחיטה בשקרה, אמנם זה לא מהני לומר שכשחטו סימנים דזה יקרה גם לבן דעת שלא כשחט רוב סימנים, רק שעיז יש חזקה אחרת שאינו מולא מחחי' דבר שאינו מחוקן ודאי בדק ואם מלא שלא כשחטו רובן חזר וגומר שחיטתו חוך שיעור שהייה, ולפיז ליש כלל לומר כיון שאיא לבדר הכל ובכיא אנו סומכין על הרוב מלויין אבל שחיטה מומחין מתילא אנו סומכין גם לבכין בדיקה הסימנים דודאי ברוב זה שאנו סומכין עיב עליו לבכין דבר אחד אנו סומכין גם לבכין דיא, אבל כאן לבכין שאר דיני שחיטה די בן דעת שאינו מקלקל ברגיל, ובזה אכחי יש לחוש שלא שחט רוב הסימנים שהרי גם שומא עלמו לריך לבדוק אחר זה, אלא דבסמוך על חזקה אחרת שודאי בדק ואם מלא שלא כשחטו רובן חזר וגומר שחיטתו חוך שיעור שהייה, לכן אם אפשר למינדק בסימנים אין סומכין על חזקה זו שהרי על חזקה זו איכא לריכה לסמוך עלי' בשאר דיני שחיטה וכמבואר ברשבי"א הכיל לבכין מומר אוכל בבלות דאף דהיכא דאיא למינדק בסימנים סמכינן על הזקה הכיל מיש היכא דאפשר למינדק בדקינן אף לבכין שאר דיני שחיטה סמכינן עליו שלא קלקל:

והמעיין בדיש יראה שכיוון לאיש דכי היכא דמאיש מומחין הן היה דסמכינן עליו ששחט רובא של סימן דרמאיש מומחין הן ואינן מולאין דבר שאינו מחוקן מחחי' והוא חזקה הכיל, שכ' לריך לבכין בדיקה סימנים ועיז כתב לבסוף אבל אי יוכל למינדק והשוחט ליתא קמן למינדקי' ודאי לריך למינדק דלא גרע מאיתי' קמן לריך לבדוק לדעת הראיש אף שראינו שכשחטו רוב סימנים מיש לריך למינדקי' מעוס שאר הלכות שחיטה דאף דרוב מומחין ולא גרע רוב מומחין מחזקה שאינן מולאין דבר שאינו מחוקן מחחי' ואם שם לריך למינדקי' מכיש הכא:

ומיש לייסב קושיה הטיז אחיע סי' יז שקיה על הביבים מס' ק"ח דשאני התם דמעשה לא בעיד כדי להכשיל אבל דיבור אומר כדי להכשיל, יפה כתב ומבואר חילוק זה בגיל סי' חקיג שקיג שהביא מעלתו, אבל מה שלא להעמיס זה בלשון המשנה שעלה לחר יבמות שיז עיו דבקט כן מעוס דהוי מעשה ולכך לא חייבינן לכותי לא בהיבא לי דדוקא אם הכשילו במעשה גופו כגון בס' ק"ח במחלוף יש דמעשה לא בעיד להכשיל ובסיר כתב מגיא, אבל כאן וכי בעלייתו לחר שוא מכשיל לישראל והלא אינו מכשיל רק בדיבור שהוא אומר שמא והמעשה ליש להמכשיל, שיוכל להכשיל בלא מעשה ויוכל לעשות מעשה זו ובלא יכשיל ליש לומר מעשה לא בעיד ומי יודע אם בעיד שמעשה לאחריה או לבכו, ובלאיש כראה דלא דקדק יפה במשנתו דשלא לא קחני בא' שבלא לראש ספר אלא שמעד ואם יאמר שאיך בא שמה זיא דאיב בכל מקום שילך כיבא דהוי מעשה ושא ודאי ליתא דאולי לבכו בא לחמן:

ובסברא שכיל יש לייסב שהיה המחבר שבחבנמו הביא ומויז ומיך דבסי' א' ביוד בשבא שעשה שיבן שלאם שכבש שיהא כראש שהוא שריפה פסק דמסכי אמחלא ובסי' קפיה בלובשה בגדי כדה פסק דלא מהני אמחלא דמעשה לא בבדה, ולשמיש איש דלביבה בגדי כדה המעשה גופא מוכה שהיא כדה לכן לא מסכי אמחלא אבל בשבא שעושה שימנים בראש הכבש אין הסימנים גופן מוכין שהוא שריפה דאולי עושה הסימנים לידי הכלים אחר ואלו לא הי' אומר שהוא שריפה ושמיז עשה הסימנים ודאי הי' יכול לומר שהוא כשר ואפילו בלי אמחלא דגם לדבר אחר עושין סימנים, אלא דגם בשריפה לריך לעשות סימנים ולהכי כתב המחבר שעשה סימנים שיהא כראה שהוא שריפה, ולא אמר סימנים שהוא שריפה, משום דאין הסימנים מוכין בעלמן שהוא שריפה רק יש שעושין סימנים בשריפה יסתפקו אולי משום זה עשה סימנים ולא יקחו ממנו בלי שאלה פיו וגם אמר שהוא שריפה דבלא אמירתו לא הוא אמחלא כלל וכיון שאין המעשה בעלמותו מוכה שריפות הפיר מהני אמחלא אבל לבייסה בגדי כדה שאינה רגילה ללבוש רק בימי כדותה הלבייסה גופא מוכה שהיא כדה ומפיר לא מהני אמחלא כגד מעשה:

אמנם מיש לייסב דעת הביבים לשיטתו דגבי מיתה איכא בי' חזקות לכן לא מהני אמחלא אבל שריפה דאין הגוי חשוד להכשיל לשחוט בחכם דלא עדיף אבל שריפה מחזקה ובוב ומפיר הקשה הביבים אמאי לא פריך שמא הוא גוי אבל בגיפין דליכא רק חדא חזקה חזקה איא מפיר מהני הא דאין הגוי חשוד להכשיל משויא לא פריך שמא כותי, הכה לפמיש לייסב קושיה חותנו הגאון כיא בחיבן הסכי דהיכא דמספקינן אם בבבבה לא דן זה לבי חזקות רק במקום שאנו דנין מלד גזהיב אבל במקום שאנו לריכין רק לידע אמתיה הדבר לא בחשוב זה לבבי חזקות, ואיב אין אנו לריכין לידע רק אמתיה הדבר שאינו גוי וזיש:

ומה דפשיטא לי' דלא עדיף אבל שריפה דאין הגוי חשוד להכשיל בחכם מחזקה ובוב, לדידי מספקא לי מובא דאולי חזקה זו דאמרי' מכח שריפה שאינו מכשיל בחכם הוי כמו חזקה שאין אדם פורש בחוך שמנו וכחזקה אין אדם מעיזה פני' וחזקה אין הבדים חותמין על הסבר וכו' דבדיפי הוב דאין הולכין בממון אחריה ובחזקות כאלו מולאין ממון ועיין במהרי"ק שורש עיג ובשערי חורם כלל ויו בחורך ואיב אפשר דחזקה כזו מהני גם כגד שני חזקות אף דבוב לא מהני ולא:

ולענ"ד נראה דבאמת דברי הטיז המוחים לכאורה שבחב דאין כוחי מכשיל לישראל בחכם דאיב אפי' במסכוין להעיד אמאי אינו כאמן הא ודאי אינו מעקר להכשיל ואף דאינו עדות מהיא מיש כאן לריך רק אמתיה הדבר יעיין בטיז יוד סי' ליה ואם כאמר דבאינו מקליא כהי דלא מעקר להכשיל מיש אולי מעקר להכאתו או להכאתה או לאיזה פני' אחרת איב שפיר הקשה הביבים דאי כיבא דזיא בכלל מקליא איב חשדינן לי' דמעקר בשביל הכאה ואיב כפרוך ניחוש שמא הוא כותי, ואולי זה בכלל חיבן הבים אלא שקילר בדבריו, ואפשר לייסב דברי דמהרלבי"ח דחי ראיה של הביבים, דמקשן חד חד מיכיהו כקט ובחיבן הגמ' מיושב גיב החשש דילמא כותי, ומלא פיב מגיבוטין הי"א מלדיק ראיה של הביבים דקושיה הגמ' ודילמא לה היא יש לדחות שלא הי' לבעל אשה אחרת כשהלך ועבא לל דילמא כשא שם אשה ועדיפא לי' למיפרך דילמא כותי, ועיז כתב הטיז דעדיפא למיפרך מלה שדומה לקושיא דילמא שד דבשביהם חשש מעקר לקלקל משאיב בכותי ליכא חשש מעקר לקלקל אלא להכאה ואיכה דומה לקושיא דילמא שד:

ולכן הי' כיל דבר חדש דראיתי בחשו' אמרי אש אחטיז לי' כי חשובה מהגאון בעל אחיש זלל לפשוט לו שיש איסור לאו דאורייתא לבבל עדות מעבריש שהרי הרמבבים בפחיה

נפתיחה ונסתיים ליה רפיר מוכה לאו לקבל עדות רשע והעבירים עוברין על זיין מלות שלהם כדאמרינן ביק ליה ועיז ג' לאה ריפר גוים לאם שאין מקיימין ז' מלות והתיר להם ממוכה ואיכ רשעים המה ואיכא לאו לקבל מהן עדות והביא שרבינו הגדול מהרים נעמע כתב לו כן בשם ים"ם סוף יבמות וכמדומה שראיתי כן בתשו' חתים המיוחדים למרן ז"ל ולא מצאתי כעת [אחר רבות בשרים הראתי בני הבחור החוים כה' משם כתוב כי' שתים בתתיע חיא סוסי מיב וכיה בתשבץ חיא סימן ע"ח ולעיק מירושלמי פיא דשבת הי"ב ועיין בשיטי קרבן ושלום ירושלים שם דמשמע שהוא מגזירת ייח דבר] ולפיז כל דהא דגוי איכו כאמן בעדות אשה באיכו מקליה רק מתכוין להעיד איכו מעשה מקר דכל דלא חזיכן איזה לאתלא או חשש לחלות בו שהוא מקר בשביל הבאתו או הבאתה לא חייסיכן לזה עיין בשויע אהיע סימן יז"ד פיד דגוי איכו חשוד להכשיל ישראל בחכש כמיש הטויז אלא דבשאר פסולי עדות כגון עיא ועבד ופפחה ואשה דאין איסור לקבל עדות מהם אלא שאיכן כאמנות מהיה שפיר חזיל סמכו על חזקה דאשה דייקא ומיכשבא או מדעלינ לא מקרו שהדבר אמת ומשיאין על פיהם ואין בזה עקירה דבר מהיה בקויע שהרי כיון שהדבר אמת אין בכיסואין שהוא קוס ועשה עקירת קוס דבר רק שמאמינים לאותן שבזהיב שלא להאמינם בזה יש עקירת דבר מהיה אבל זיא בקויע ופפיר כאמנים אפילו בתכוונים להעיד, אבל בעבירים שאסור לקבל עדות ממנו איב בשלמא בתקליה בכיון שהדבר אמת שפיר סומכין עליו ואין כאן קבלת עדות אבל בתכוונין הרי אינו עוברים על לאו דאל תשת רשע עד בקויע ואין כח ביד חכמים לעקור דבר מהיה בקויע מסוס שגוגה ולכן לא תקנו חכמים להאמינו ועיין בתמים פיב מגיזוסין:

ובזה איש הא דקייל בשהעיז שי' יז"ז סיג דפסולי עדות מהיה פסולים לעדות אשה והייכו פסולים בעבירה כמיש בים שם ומשמע דלאו דוקא גזלן דאורייתא שהוא רשע דחמס ומשקר עיין בקלוהיה סימן כיג, אלא אפילו בשאר פסולי עבירה מהיה דקייל כאביי בסנהדרין דכיז דלא בעיכן רשע דחמס, כמי פסולים לעדות אשה ואמאי הלא מבואר בכמיי בסנהדרין שם דטעמא דאביי מסוס דרשע הוא ורחמנא פסלי' לעדות דכתיב אל תשת רשע עד אבל באיסורא דליש עדות מהימן דליה לי' במשקר ועיין קלוהיה הכיל וכן פסק רמיא ביו"ד סי' קכיז דכל פסולי עדות כשרים לענין איסורא, ומה שהמה עליו השיך שם שקיב מדברי הרין בפ' האומר שכתב להדיא דפסולי עדות איכן כאמנין באיסורין, לפעניד לקיים דרין שם בהאומר קאי בגזלן שהוא רשע דחמס ואשור לשקר בשביל הבאה לכן איכו כאמן איכא דאיכא חשש הבאה, אבל שאר פסולי עדות מהיה שאין בהן חשש משקר ודאי כשרים וכפשק רמיא, ובזה איש גיב מיש הרין בתשובה שימן כיה דאפילו אשור לאותו דבר כאמן בשל אחרים אשר כתקשה בו השיך שם, מסוס דבשל אחרים ליכא חשש הבאה איכו משקר ופיין בשיך הטויז שימן קיע ועכיה כיון דבשאר פסולי' בעבירה חוץ מגזלן ליכא חשש משקר וכאמנים באיסורים מיע לא היאמנוהו רבכן בעדות אשה, ולפמיש איש מסוס דבשאר פסולי עדות כגון עבד ופפחה ואשה שאין איסור בקבלת עדותם שפיר המנוהו רבכן אבל פסולים מחמת עבירה שאסור לקבל עדותם מסוס אל תשת רשע עד שפיר לא המנוהו רבכן כמיש:

ולדעתי לזה כתכוין הכי' סוף יבמות שכתב אהא דכתב הרי"ף שם ושמעיכן מיכי' דפסול מהיה הוא דפסול לעדות אשה מהיה וכו' ומסתברא לן דפסול מדיה מקליה מסיאין אשה על פיו דלא גרע מעבירים, לחכי קאמר כמוקי' ואעיג דעבד ואשה ופפחה פסולים לעדות מהיה ומשיאין על פיהם מעמא מסוס שאיכם פסולים מחמת עבירה והוא כביל דפסולי עבירה הם בלאו לקבל מהם עדות ולא שאר פסולים ולהכי כמי במקליה שאין כאן קבלת עדות כאמנים כמו עבירים וכביל, ואם כביים דבריכו אלה מבואר מדברי אלו שגוי גרע מפסולי עבירה ואסור לקבל מהן עדות ובשים סוף יבמות דין ביג הביא דברי הרי"ף ומוקי' אלו יעייים, ואולי לזה כתכוין רבינו הגדול מהרים בנעם זיע שהבאתי לעיל שכתב שהיפס ולא מלא ואפשר שכיוון למיש, אלא שאיכ הוא להביא זה הרי"ף ומוקי' ולעיב.

ולפ"ז יש לחדש דאפילו לשיטות הסוברים דבעי' במקליה קיסור דבריה דוקא, איכו מסוס דבלא קיסור דבריה חייסיכן למקר אלא דבלא קיסור דבריה אף שאיכו מקר אלא שכיוון להעיד אסור לקבל ממנו עדות ועיי קיסור דבריה מוכח שאיכו מכוין להעיד ולהכי כאמן, ומעתה באיסורא שגם פסולי עדות בעבירה כאמנים חוץ מגזלן וכמשיל בשם כמוקי' דזה איכו בגדר עדות ולא בי' אל תשת רשע עד ממילא גם עבירים כאמן איכא דליכא חשש הבאה וכוכה להכשיל גם בלי קיסור דבריה אפילו במתכוין להעיד ונקרא מקליה איכא דליכא סוס אמתלא לחוסדו במקר להבאה או להכשיל ועיין בי' סי' ליה ובשיך ומויז שם ובשימן שעיז בבי' וש"ך ומויז בדין מקליה ולעכין איסורי' ולמכין בכור לא נזכר סוס דבר דבעי קיסור דבריה, ולפמיש איש דבאיסור נאמת לא בעי קיסור דבריה כמיש בביאור הדבר:

וי"ל פרפרת כאה דהדבר במחלוקת שבויי' ביבמות קייא דמיד כתכוין להעיד עדותו ואיכו פסול אלא במתכוין להתיר לא קיל ככתב לעיל אלא דבאיכו מקליה פסול מסוס חשש משקר להכשילו או לטובתה ולהכי פוסל דוקא במתכוין להתיר דאליה ליכא חשש משקר, ומיד כתכוין להעיד כמי פסול קיל ככיל דאפילו באיכו משקר פסול מעשה שכתבתי ואכן קייל כמיד כתכוין להעיד עיין ברמביים פיג מגיזוסין ובאהיע סימן יז"ז סקיד:

ואחרי אשר יראתו מהמדובר הגיעני לייסוד דברי הטויז דקיל דגם בלא מקליה כמי ליכא חשש משקר לא משוס הכאה ולא משוס שיתכוין להכשיל ואפיה איכו כאמן מעשה דכשמתכוין לעדות אין אכו רשאין לקבל ממנו משוס דרשע הוא וכביל ואיכ מיושב שפיר קושית הריבים דיל לעולם פלוגי מת בלי קיסור דבריה לא מקרי מקליה אלא כיון דאיכו מכשיל בחכש ליכא חשש משקר אלא שאש הוא גוי אכו עוברים על לאו דאל תשת רשע עד ואיכ כיחא ליה למיפרך מסד ומלרה ואיכ דאיכא חשש משקר בספק איסור איש משאיכ בכותי דליכא חשש משקר אין כאן ספק איסור איש רק ספק איסור לאו דאל תשת רשע עד ולא קשה עליו מה שהקשבי ולא קושית בית שמואל כמובן:

אמנם הביבים קיל סברא ככוכה כיון דמהיה בעי שבי עדים כשרים ואש לאו הוא בחזקת איסור אשה משקר וכיון דבאיכו מקליה לא הקילו חכמים אף דליכא חשש משקר מסוס אל תשת רשע עד מיא כיון שלא האמינוהו יתי' מאיזה טעם שיהי' חזר הדבר לדין תורה שהיא בחזקת איש ואיכ אי כימא דבאומר מת פלוני לא הוי מקליה איכ אש הוא כותי יש כאן חומר איסור איש וגם לאו דאל תשת רשע עד ואיכ הויל למיפרך ודילמא כותי, איו דגם זה מקרי מקליה וכ"ז כאן אבל בגיטין שם דאין כאן תורת עדות כלל שאיכו מעיד סוס דבר אלא שאכו מסופקין אם הבעל ליום או הוא שד או לרה שפיר ליכא לספוקי כלל בנכרי דאיכו חשוד להכשיל כמיש טויז וגם אין חשש הבאה בלי אמתלא לזה וכמיש ולהכי ליה מלי להקשות התם כלל ודילמא כותי, ובזה הבני תותם בברכת התורה, יגדיל תורה ויאדיה, בכפשו ובפשו ידידו:

עמרם הקי' בלוהים בקיק הכיל

תשובה ט"ו

שוכן מעוכים, יוסף לו כח ורב חוכים, לכבוד אהובי וחביבי מאו' הרב הגאון הגדול, מעוז ומגדול, לדיק תמים, ראש בשמים, כקשיה מויה מבחש מעבדל כיי פאבעב האביד דקיק דעעם הביא:

ספרו שעבי לדק אשר מבחה היא שלוחה בא לידי עשיק הבבר שמוך להבכבה כלה והשואה חן לו, ולאות אהבה אמרתי פתחו לי שעבי לדק אבוא בש יאקיב את תודתי היום להתעלם באהבים לפלפל ולקלפל בדבריו הבעימים:

ראשית דבר הביא בשימן כיג קושית פכיי ברים חולין על סיעת הראיים שבהגיא ובמרדכי רפיק דחולין דהא דשוחט דבאמן על הסחיטה אף דעיא איכו כאמן באיסורי' באיתחזק איסורא הייכו בדקים ופוחזים אבל אים המוחזק בכשרות באמן אפילו באיתחזק איסורא איב מומר אוכל בבלות לתיאבון איך בודקין שכין ובותן לו ומומר לאכול משחיטתו והא איכו מוחזק בכשרות והאריך בזה וגם בתשובת מהרים מיכן האחרון סי' יו"ד ויא האריך בזה:

ולפעניד

ולפענ"ד נראה דודאי היכא דאכו לריכין לבאמכתו ועדותו אין ע"א נאמן באיתחזק איסורא אם איכו מוחזק בכשרות אבל בעומר אוכל בבלות באיתבון דבודק סכין וכותם לו אין אכו לריכין לעדותו ובאמכותו בכלל רק כיון דיש לו סכין בדוק וידעיכן בי' שהוא מומחה ושחט חזקה על בן דעת שאין קלקול שחוטה יולא מתחי' בעקרה אא"כ כתכוין לכך וכיון שהוא רק לאיתבון חזקה לא שביק היתרא ואכיל איסורא ובודאי לא קלקל בעזיד ובעתכוין ולהכי מותר לאכול משחיטתו בלי שאלה פיו בלל ואין אכו לריכין להאמיכו בכלל ועיין מידושי רשב"א שם בחולין מבואר כן להדיא דאיכו איכו כאמן באיסור שחיטה בעה שלריך עדות, והא דמותר לאכול משחיטתו הייכו מעעם הכיל דליל עדותו בלל יע"ש, וכן מוכח דהא בלא שיעם הראי"ם כמי קשה איך כאמן הא קיי"ל בסי' קי"ם דאסור על הדבר לא דבו ולא מעידו ופשוט דמומר אוכל בבלות באיתבון איכו כאמן להביא בשר מעקולין ולומר שמאכות בשר הביא אף דליכא חזקה איסור ועי"כ הא דבדיקת סכין מותר לאכול משחיטתו הייכו משום דאין אכו לריכין לעדותו בלל:

והנ"א נופא לא קשיא לי' היכא שבמלאת הבהמה שחוטה בהוגן אלא שאי' אם מומחה שחטה דאמריכן דרוב מלויין אשי' הן ואע"ג דלא ידעיכן מי שחטה ליש לומר שהוא מוחזק בכשרות ועי"כ משום דאמריכן כיון שהוא מומחה ובר דעת ודאי לא יצא קלקול מחחי' וגם לא קלקל בעתכוין ואע"ג שהלך לו ואין אכו לריכין לעדותו ובאמכותו בכלל, אלא דקיל היכא שכותבים לו בשר לאכול ולא ראה בית השחיטה איך כאמן ששחט בלל בילמא הרגה בקופין, ועי"ז חי' דבעיכן מוחזק בכשרות אבל בבי בודק סכין וכותם לו ליש בלל ואיל מוחזק בכשרות עד שבלא בעיכי על הפכי' שהק' כן והספר איכו מחי' לעיין בו:

ואמת כי בוף דברי הבי"ת תמוהים בעיכי למאי דקיל דאפילו אם השוחט כאן ומעיד ששחט כהוגן איכו כאמן כגד חזקת איסור אף דיש לו חזקת כשרות של כל ישראל אם איכו מוחזק בבשר דיש א"כ איך שייך לבמוך על ראשי"ם כגד חזקת איסור דלא בבי בחזקת כשרות של כל ישראל אם לא הי' מומחה לא הי' שוחט אלא דבעיכן מוחזק מבשיבי ישראל ושמא איכו מבשיבי ישראל ושחט אבפי שאיכו מומחה אם לא שבאמר דקיל דהא דראשי"ם איכו מלד חזקת כשרות אלא משום מילתא דעלי"ג וכדעת הבי"ח או כדעת פי"ת דהטעם משום דיראת שיבי' לריך לשלם ואי"ם:

אבל מה שבלא בעיכי מה שמביא שם ולהכי שבכיכן כמי בשחיטה ובכהן המקריב ובטבילת כדה שאיכה יודעת אלא בעפי' אחרים בבולהי שבכיכן על ע"א וכותם משום דהם מוחזקים בכשרות, והלא בטבילת כדה עי"כ שבכיכן על כל הבשים אבפי' שאיכה מוחזקת בכשרות ולא בפעכ"ד:

ולולא דמשמעיכא הייתי אומר דאין כותם הבי"ת דלריך דוקא שיהי' מוחזק לבשר ויש' יותר מרובא דעלמא אלא דאי מהימן לאי"ם המומך עליו להיתר בבי תרי כאמן אפילו באיתחזק איסורא אפילו בבל אדם וכי הא דאמריכן קידושין סי"ו אי מהימן לך בבי תרי ואף שב' ור"י ור' יודא ליש עלי' ולא אייבי אלא בשאר בשים אבל באמו של ר' שמעאל מודו, ולדידי לא הי' לריך לזה רק כיון דלר"י היתה אמו כאמכת עליו שפיר יכול לבמוך עליה וזהו בכל הבשים ור"י ור' יודא דלא קיש להו בבווה באמת איכן רשאין לבמוך עליה דז"ל דודאי הוא לעלמו יכול לבמוך עליה אי מהימכת עליה אפילו איכה לבועה ביותר אבל להורות לאחרים כדי שבמך על אמו מה מהבי דמהימכת עליה אם איכה מהימכת על אותן אחרים שבומכין עליה ומשוי"ם בעיכן מופלגת בבשרות כאמו של ר"י דמהימכת על כל אדם שהוא רק לבעלה אם כאמכת עליו בבי תרי שפיר יכול לבמוך עליה אבפי' שאיכה מופלגת בבשרות, ומ"ש ולהכי הייכו כיון דמוחזק בבשרות כאמן באיתחזק איסור הוא"ל וכאמן על כל בבי תרי סא"ל אשה לבעלה הוא"ל דמהימכת עליו בבי תרי יוכל לבמוך עליה אפילו באיתחזק איסורא:

ומה שהקשה עוד מהא דגיטין כיד דילף ע"א כאמן באיסורין מכהא ביו"ב דהא אמר פגול הוא מהימן ולדברי הראש"ם איך ילף מסס דילמא שאבי כהא שהוא מוחזק בבשרות משוי"ם כאמן אבל ע"א דעלמא איכו כאמן ומהרי"ם מיבן סי' יג האריך בזה, ואבי תמה הלא אמריכן בזבחים כיש ע"ג מכין למחשב בקדשים שהוא לוקה ת"ל לא יחשב ור' אשי ליש רק דאיכו לוקה משום דהוי לאו שאין בו מעשה ועיין בחיבוך מלוה קא"ד דהוא סבוב בלאו דמעיל מוס בקדשים ואי"כ איך שייך לומר בכהא ביו"ב אם אומר שהוא פגול שהוא מוחזק בבשרות ואיה בשרוחו אם עבר על לאו דלא יחשב ביו"ב ואי דאמר שפיגול בשוגג ג"כ לא ידעבא אי אומר שבבור שהוא חולין מלבד שהוא דוחק שבבור על פר ושעיר של יו"כ שהוא חולין מוד אלא עשה איסור שבחט חולין בעזרה שהוא אסור מה"ת כדאמריכן קידושין כ"ז ע"ג ועיין בתמי"ם פ"ג משחיטה, ועוד דעשה מלאכה ביו"כ ואי בשוגג שבבור שהוא יו"כ מלבד שבשם הדבר שכל היום עוסק בעבודה אלא אפילו שכח כמי כראה שבבור שבוכח ביו"כ שהיום יו"כ בשעה שהוא בעקדש ועוסק בעבודה איכו מוחזק בבשרות, ועוד דבשוחט משום חולין שבולה כדאמריכן בזבחים מ"ו ואי"כ אין כאן פגול כמו בבחשבת זמן ומקום דאין בו משום פגול בזבחים כ"ש ואפילו מחשבת הזמן קדמה וכמו שפסק הרמב"ם פ"ז מפסולי המ"ק ה"ג כחכמים דזבחים שם ואפילו לרי' דאש מחשבת הזמן קדמה הוי פגול מ"מ כאן הוא ע"כ בבא בשעה שחשב לאכול למחר חשב שהוא חולין, ובלאה"ל אבי מסתפק דאפשר דלא הוי פגול אלא כשחישב לאכול ממכו כשיהי' כותר והייבו ביודע שהוא קדשים וזמן אכילתו ידוע אבל בחישב שהוא חולין אפשר ליבא משום פגול כלל דבלשון כותר אפקי' דמתכא, ועוד דומיא דהקטרה, אבל משום דאש נאמר שאמר שפיגל בשוגג הייבו שאומר מותר מותר שחשב שמותר לפגל ואי"כ לא מיבעי' לרבא בתכות ס' דאמר מותר קרוב למזיד דהי' לו ללמוד אי"כ כהי דמקרי שוגג ועיין סוי"ז סי' ל"ט שקיש ביו"ד מ"מ ליש לומר שהוא מוחזק בבשרות כיון דקרוב למזיד הוא אלא אפילו לאבי' שם דקיל אכום הוא הייבו באדם דעלמא אבל בבהא"ג ביו"כ ודאי איכו אכום ואיכו מוחזק בבשרות אם סולך לעבוד ביו"כ ואיכו יודע דיבי עבודה שאסור לפגל ואם בכל אדם אמרו דמאש"מ שאם לא הי' שוחט מומחה לא הי' שוחט משום חזקת כשרות וכמ"ש הראש"ה בבדה"ג דף ה' ע"ג בד"ה ועוד מכ"ש בבהא ביו"כ אם הי' כשר לא הי' עובד אם לא למד דיבי עבודה ועיין בתמי"ם בפי"מ יומא מ"ו שאומרי' לו אל שמא לא למדה שבמקדש שמי היו לריכין לכך לפי שהתמידו איכן ראוי' עפ"י המלכות וכן הרמ"ג שם כתב כן והוא מגמרא דשם ואי"כ איכו מוחזק בבשרות, ועוד שלמדו אותו בעיו"כ דיבי עבודה שמא שבח כמבואר ביומא שם ואי"כ איכו כאמן שבחט ביום אחד כמ"ש הרי"ן בפרק כל הבשבעין דבזמן קרוב איכו כאמן שבחט ועיין קלו"ח סי' כ"א ועיין בתמי"ם רפי"ג מעדות ובשוע"ר חו"מ סי' ל"ד סקכ"ד דאש ראוהו עדים שעובר עבירה שבשם איסורה בישראל בבפל לעדות ולשבועה אבפי' שלא התרו בו וקרוב הדבר שזה מקרי בשם בישראל שאסור לפגל ואי"כ ליש כלל שהוא בא"אומר שפגל שהוא מוחזק בבשרות ואפשר איכו כאמן כלל שהוא שוגג, ומה דאמריכן בגיטין כ"ג הא שוגגין בעורין הייבו שהי' שוגג בחיוב ממון אם מפגל ולא באיסור לפגל ואי"ם:

ובתשובה כ"ג הבי"ת קושיא על הפלאי בבימן כ"ז שהקשה למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת אי"כ יהי' מפרכבת אסור בעוף כיון דלאו בשחיטה תלי' מילתא, והתפלא הטוחל הא עכ"פ בבחיבה תלי' מילתא כמ"ש רש"י חולין כ"ז ד"ה אין וכן כתבו תוס' חולין כ' ד"ה לא משא"כ ככרי לא בעי בחיבה כלל, ולפעכ"ד כראה לחלק דבאמת יש להבין בהא דאמרו בחולין דף ל"ג ישראל כיון דבשחיטה תלי' מילתא כיון דאיכא שחיטה מעליתא אסתרי לי' ומה בכך דבשחיטה תלי' מילתא הלא בשה שלוחה תורה לשחוט לא חידשה תורה אלא שאם מקלק איסור אמ"ה וכוטל החיות שלא ע"י שחיטה הוי בבילה אבל מהיכן מוכח שאם שחט ועדיין מפרכבת שאין בו עדיין איסור אבמ"ה עד שתמות וכי תימא א"כ לא בפיק החיבה בשהוטה ומה בכך הא קיי"ל כמ"ד בחולין י"ט דלא מבגחיכן לי' בפיק חיותא בשחיטה רק דליהוי רובא בשחיטה ושחט שלים והגיש שלים ושחט שלים כשרה כמבואר ביו"ד סי' כ"ד סי"ג, לכן כ"ל דהסברא כך היא דהלא יש לפכיכו לשחוט שבי שימכים ואחי הלי"מ ואמרה דשבי ברוב לי' בעוף ורוב שבים בבהמה מעתה לי' כימא דכל זמן שלא מתה יש בה איסור אמ"ה א"כ כיון שאמרה תורה דאם מקלק איסור אבמ"ה שלא ע"י שחיטה שימכים הוא בבלה הי' ראוי' שיהי' מחויב לשחוט כל בשבי שימכים לשלק איסור אבמ"ה ע"י שחיטת שימכים כולם אע"ב כיון שאמרה תורה בו שיעור רוב לי' בעוף ורוב שבים בבהמה שבי בזה לשלק איסור אמ"ה מיד אבל לי' אין שחיטה לעוף מה"ת אף דבעי בחיבה מ"מ בבחיבה לא בתבה תורה שיעור ואפשר לריך לבחור כל השבי שימכים

קיימנים אינו אינו עוכה דעיד שכחר הקיימנים פקע איסור אמיה כקוסיה הכיל אף דבנחירה חליה מילתא:

ומה שהמה הדבנ"י שם על חוס' חולין ליא ד"ה כמאן שכתבו דבינ נלמדה על הבחירה ואיך אפשר לומר דכהי דבנלה מתה בידי שמים מרי להו אבל מתה ע"י אדם שהרגה לא מרי להו אלא בבחירת הקיימנים וכמו שאחזיל שבת קיח גבי מן המוחר בפיך דהרגה המלך עדיפא ועיי"ש בחוס' ד"ה איזה, [ע"ל ס"ו כיב] ואולי יל דהא דבעי בחירה בקיימנים אינו להחיר איסור אלא עפמ"ש רמבן בחומש פ' בח בפסוק ואך את דמכם לנפשותיכם וכו' וזה הזכירו איסור שפיכת דמים בכאן מפני היתר השחיטה שה"ר המנהג לשפוך דם וכו' אבל מפני השחיטה הולרך לומר התרתי לכם לשפוך דם כל חי זולתו דמכם שיהי' אסור לכם וכו' עיי"ש, ולפ"ז יל דבהי דאותר להם לשפוך דם בע"ח אבל רק ע"י בחירה בקיימנים אבל באופן אחר הוא בכלל שפיכות דמים שהי' אסור להם קודם לכן ועיין חוס' סנהדרין כז ע"ב ד"ה אבל שכתבו והא דאמרינן לקמן דלא הותר לאדהיר בשר לאכילה היינו להמית ולאכול אבל מתה מאליה שרי' ואתי לאפוקי אבמ"ה דאפילו בפלה מאליה אסור עיי"ש, ובזה מיושב מה שתמה רא"ש יומ"ט חולין סי' דא"כ פשה להו משבע מלות עוד מלות בחירה בקיימנים ולפמ"ש א"ש דהוי בכלל איסור שפיכות דמים ולקיימ, ואפשר כיון דלא הותר להם להמית ולאכול אלא בבחירה אסור כמי באכילה לגב אם המית בלא בחירה דאהדרי' לאיסורא קמא שבאסר לאדהיר ונקרא דלכם יהי' לאכילה ולכל חית הארץ ולא חית הארץ לכם כדאמרינן בסנהדרין כיט ע"ב דלא הותר להם אלא בבחירת קיימנים אבל בלא בחירת קיימנים באיסורא קאי ועיין חוס' ביצה ייב קדיה השוחט, ולפ"ז שפיר כתבו חוס' דבינ כמי בעי בחירה דוקא ואיל אסור הבשר כשהוכג בע"ח בעלמו כמו שהי' אסור לאדהיר אבל בבלה בידי שמים שפיר מותר להם כמו שהי' מותר לאדהיר וכתוס' סנהדרין הכיל ולקיימ קושית פרי"מ כי':

ועוד הביא שם קושיא על חתים יוד סי' חי' וי"ע דכתב דמותר למכור בני מינים של בהמה שנתבלה בשחיטה לנכרי אף דלנכרי בחירה חליא מילתא והכי כי אמ"ה דמי ולא שרי להו רק משום מי איכא מידי וכו' כדאמרינן חולין לג ובהבבלה בשחיטה דלים מי איכא מידי דאסור גם לישראל שוב הי' ראוי להיות אסור לנכרי משום אמ"ה ועיין תבו"ש ופלתי ופמ"ג סי' כ"ז, ותי' דבשלא נשחט רק סי' אחד יש לסמוך על רשב"ח דחיותא דתרי קיימנים יבקו מהדדי ובנשחט רוב בני קיימנים כיון שהוא מעורה במיעוט בחרא הוא כאבר המדולדל בחולין ע"ב דאין בו אלא מלות פרוש בלבד ולרוב הפוסקים אינו אלא מדרבנן ועיי"ש בחוס' ע"ד ד"ה אין דלא כרמב"ם ולבכרים שרי ע"ש וקיל הא קיל כמ"ד בחולין שם מיתה עושה ביפול וכמ"ש הרמב"ם פ"ה ממ"א הי"ו ואי"כ בשנתבלה בשחיטה אבהי הוי אמ"ה והוא פלא, ולפעבד נראה להסביר הא דאמרינן מיתה עושה ביפול ואין שחיטה עושה ביפול עיי"ש מה דאמרינן בילה דף ו' דאפרוח שנולד ביו"ט אין בו איסור מוקלה הואיל ומתיר עלמו בשחיטה ופירשו רש"י ותוס' כיון דעי"י הלידה התיר עלמו בשחיטה מה שלא הי' מותר קודם לידה וכיון דאיתקן לשחיטה איתקן גמי לענין מוקלה, והא"כ אבי אתר כיון דשחיטה מתרת הבהמה אין סברא שהשחיטה תגרוס איסור לאבר המדולדל ואדרבה מתרת אותו ומינו דאיתקן גוף הבהמה איתקן גמי אבר המדולדל ועיין חולין קיג ובכן אין בחיטה עושה ביפול אבל מיתה דאוקמת הבהמה ומשום בבלה שפיר עושה ביפול וכדילף התם מקרא במותם וכ"ז בישראל דאין המיתה מתרת שפיר עושה ביפול אבל בנ"ב דבבלה מותרת לו רק אמ"ה אסור לו אי"כ גם מיתה מותרת ואינה עושה ביפול רק הואיל ומתרת הבהמה במיתה מתרת גמי אבר ואי"ש:

ועל דרך הכיל כ"ל עוד סברא לחלק דודאי אין איסור אמ"ה אם נפרש רק רוב האבר מחיים ופסק חיותו כיון שהמיעוט יש לו עוד חיות מבהמה ולא אמרינן בזה רובו ככולו ובכן אין בחיטה עושה ביפול כיון שהשחיטה מתרת המיעוט שיש לו עוד חיות מבהמה וכיון דלא אזלינן בתר רובו כל האבר מותר אבל מיתה דאוסר משום בבלה אי בתר מיעוט אזלת אסור משום אמ"ה ובכה"ג דע"כ אי הרוב גרר בתר המיעוט אי המיעוט בתר הרוב ודאי אפילו לא גילתה תורה דאזלינן בתר רוב מ"מ לא אמרינן שיהי' הרוב גרר אחר המיעוט ויהי' בבלה כיון דהרוב פסק חיותו מחיים ומתילה ע"כ המיעוט בגרר אחר הרוב ואזי אמ"ה ובכן מיתה עושה ביפול וכ"ז ביפול דבלה אסורה אפילו בתר רוב גם מיתה כיפול דבלה אזלינן בתר רוב שנפרש מחיים כיון שהמיעוט הי' לו עוד חיות מבהמה ולא אמרינן

בזה רובו ככולו רק בעינן כולו דוקא ואי"ש:

ושם בסימן כ"ה עמד השואל ושאל על קושית חת"ם יוד קמ"ז במ"ש חידושי רמב"ן ריש גיטין דאל"ל דילפינן ע"א כאמן באיסורין מוספרה לה דא"כ איתחזק איסורא כמי אע"כ שאני התם שמתוך שכאמנה על עלמה כאמנה כמי לבעלה ואמה חת"ם א"כ יהי' ע"א כאמן אפילו באיתחזק איסור אם הוא עלמו אוכל או בועל ויהי' ע"א כאמן לומר גרשך בעלך שזרק בו לאלרך אם הבד רולה לישאנה דאחזקה אינו מקלקל עלמו וכו', ועי"ז אמה הא מבואר בהגי"א חולין סי' יד דבאמת כן הוא דכשהוא עלמו אוכל כאמן אפילו באיתחזק איסור יעי"ש, ולפעבד נראה בבלה בבבא יסרה דודאי אם לאכילה עלמו אל לדידן כבידון דהגי"א. א"כ לאכילה עלמו אל שום בדיס ומותר לאכול כיון שהוא יודע בדי שבשתלקה החזקה, וכיון שהוא עלמו אוכל וזה אינו נוגע לדידן וכבר הוחזק שהוא כשר משום דאינו חשוד לאכול בבלות כמ"ש הגי"א ומתילה שוב כאמן גם לדידן וכמ"ש הרמב"ם פט"ז מבבהדרין הי' ופ"ט מבזירות הי"ז ופ"ג משבנות הי"ב ומקורו פתות בירושלמי סוטה פ"ו הי"ב שאם הוחזק איסור בע"א מהבי אא"כ אפילו למלקות, ועוד דא"ל כאן עדות כלל דא"ל להעיד כלל שהוא כשר רק כיון שראינוהו אוכל אינו מוחרי' לאכול בלי שאלת פיו כלל אבל קושית חת"ם הי' באם גם הוא עלמו אי' לאכול בלבדינו כגון דקאי בחרי עברי דנהרא ואם אנו לא ניתן לו אי' לאכול וכיון דאיכא חזקת איסור אם אין ע"א כאמן אין אנו רשאין לתת לו משום לפ"ע ודומי' דע"א אומר גרשך בעלך דנקט שם דא"ל לעשות לעלמו בלעדי האשה ולריך שיהי' כאמן גם עכ"ל ובזה ס"ל לחת"ם דלא מהבי חזקה שאינו מקלקל עלמו שיהי' כאמן לנו כיון דלא הוחזק קודם שנוגע לנו וגם לריך לעדותו והגדתו דבלי שכאמין לו א"א לו לעשות וכיון דאינא לד

נגיעה איתרע כאמנותו:

ומה שהמה הדבנ"י עיד שם עמ"ש חת"ם דא"כ אם ע"א אומר לאשה גרשך בעלך יהי' מותר לישא אותה הא

התם לאו מעשה חזקת איסור לאוד הוא רק משום אין דבר שבערוה פחות משנים, כ"ל ואקדים דברי הידושי ר"ן גיטין כ"ד בהא דאמרינן מתוך שכאמן להפסיד שכרו כאמן להפסיד ס"ת וכתב שם דזה דוקא באיסורין דא"ל עדות דע"א כאמן רק דהיכא דהולילו מחמ"ל ולא לי', יש סברא שמשקר וא"כ משום מתוך חזר הדין שע"א כאמן באיסורין אבל בממון דבעי שנים ולא מהבי סברת מתוך לכאמן לע"א עיש ומה שיש לדקדק בדבריו האלכתי במקא [עיי' ב"ש אה"ע] ולפ"ז לדק פרי"מ בדבריו דבדבר שבערוה דבעי שנים דוקא לא מהבי סברת מתוך שכאמן על עלמו כאמן על אחרים אבל באיסורי' דע"א כאמן מהבי סברא זו אפילו באיתחזק איסור, אבל כ"ז לבחר דידעינן דע"א כאמן באיסורין שכיפ בלא איתחזק אבל חת"ם הקשה שפיר על רמב"ן דכתב דמוספרה לא מוכח דע"א כאמן באיסור דהתם באני משום מתוך הא אי ע"א אינו כאמן באיסור כלל גם בלא איתחזק איסור א"כ גם באיסור בעי שנים דוקא ולא מהבי מתוך כמו דלא מהבי לדידן בדבר שבערוה, ולפי דבריו מיני' ומיני' תסתיים שמעתא והקשי יותר על רמב"ן כילף מוספרה לה דע"א כאמן באיסור ואי דא"כ איתחזק איסור גמי, זא דבשלמא אי ע"א כאמן בלא איתחזק שפיר כאמן הכא אפילו באיתחזק משום מתוך וכמ"ש רמב"ן אבל בלא מתוך שפיר אינו כאמן באיתחזק אבל אי ע"א אינו כאמן בעלמא באיסורין בלא איתחזק ובעי שנים דוקא אמאי מהימנא ואי משום מתוך הא לא מהבי במקום דבעי שנים דוקא:

ובזה ליתא נמי לקושית השואל הכ"ל דהגי"א שפיר קאמר דאם הוא עלמו אוכל כאמן באיתחזק איסורא אבל חת"ם הק' שפיר אי ע"א אינו כאמן באיסורין ובעי שנים דוקא ודאי לא מהבי מה שהוא עלמו אוכל וכמו שהאריך הוא עלמו שם בבי כותי, ומ"ש והי' ע"א כאמן כשהוא אוכל אפילו באיתחזק איסור, לרבותא נקט אבל באמת קשיא אפילו בלי איתחזק איסור אינו כאמן אפילו כשהוא אוכל כל זמן דלא ידעינן דע"א כאמן באיסור, ובלא"ה אין לדקדק כ"כ בלשון

האחרונים

האחרונים דנס מ"ש שם שיהי' ע"א נאמן לומר נרשם בעלך שזרק גט לחלוך אינו מדוקדק דהא בכה"ג היא יודעת שנרשם בעלה דהא בעינן שיהי' עומדת בלד ביתה וחליה כדאמרינן בגיטין ע"ז ע"ב ומשום דחוב הוא לה כדאמרי' ב"מ י"א וע"כ היא יודעת דאלים הוי משלחה וחוזרת ועיין חוס' גיטין ע"ח ד"ה אינו, אלא כונתו שנרשם ע"י שליח

קבלה שלה והיא אי' עדיין אם קבל הגט וזה פשוט:

וכהכי אי"ם קושית פני' בחולין שהביא שם דהק' על הרא"ש

הכ"ל שמיישב קושית תו"ז אי"ז נאמן בשחיטה

הא הוי איתחזק איסור, ותי' משום דשוחט מוחזק בכשרות וק"ל הא מקרא מלא דיבר הכתוב לא יקום ע"א באים וכו' אפילו מוחזק בכשרות. ולפמ"ש לק"מ דודאי אי ע"א אינו נאמן באיסור ובעי שנים דוקא אפילו משה ואהרן לא מהימני ועיין הגא"ש גיטין יו"ד ע"ב ובהכי מיירי קרא דלא יקום בעוקום דאין ע"א נאמן באיסורי' ולא קאי עלי' קרא דלא יקום רק באיתחזק איסור אינו נאמן אם כן כיון דלא בעינן דיני עדות רק אמיתות הדבר ספיר כתב דמהני מוחזק בכשרות ואי"ם:

ובגוף קושית הש"ס על רמב"ן כ"ל דכבר המהו גדולי

אחרונים אמאי ע"א אינו נאמן באיסור' מעשה בדי ושמא בדי עדיף והיכא דליכא כנגדו חזקת ממון לכ"ע בדי עדיף ועיין באשרי' כתובות דף ט' ובספר בית יעקב שם יאני בעני כ"ל דלק"מ דהוי כמנה לאחר בידך דלא מהני מעשה בדי ושא כדאמרינן ב"ב קל"ה ועיין בכתובות דף ע"ז, ומעתה כ"ל דבר חדש בזה דוקא במעיד על חתיכה שאין לגופו שהיא איסור או היתר שהדבר נוגע לאחרים גם בלעדו שהאחר יכול לאכול או לבעול או שלא לאכול ולבעול גם זולת העד דהיינו שלא יהי' נוגע לעד ואף שהוא נוגע גם לעד אם מותר לאכול ולבעול או לא מ"מ אף שהחתיכה הוא שלו אבל לענין אי"ה אין הוא בע"ד יותר מאחר וכל ישראל שוין בו ולכן מקרי מנה לאחר בידך ולא מהני בדי שלו יש להאריך בזה בענין הבעלים נאמנים על שלהם ועיין ביו"ד סי' קכ"ז ואכ"מ אבל במעיד על גופו אם הוא איסור או היתר אי"א שהדבר יהי' נוגע לאחרים בלעדו שיהי' נוגע גם לו שגם הוא מלווה באיסור זה כמו אחרים שוב הוי בע"ד והוי כמנה לי בידך שעונן בדי שהוא חתיכה דהתירא או איסורא ושפיר נאמן מעשה בדי ושמא ולהכי בהאי דכתובות ע' שאמרה נאכסתי והיא מותרת לבעלה שהוא נוגע לעצמה ואי"א שיהי' נוגע לאחרים בלי שיהי' נוגע לעצמה שפיר אמי ר"י שבאשרי' שם עלה מעשה בדי ושמא, ולפ"ז היינו סברת רמב"ן בגיטין דמנהה ליכא למילף דע"א נאמן באיסור דשאני התם דמתוך שנאמנת על עצמה נאמנת כמי לבעלה והוא מעשה בדי ושמא אבל בנידון דחתיכה כשהוא עצמו אוכל דהדבר יכול להיות נוגע לאחרים בלי שיהי' נוגע לו וכן בע"א אומר נרשם בעלך שהדבר נוגע לאחרים כמו לו ואין הוא בע"ד בזה והוי כמנה לאחר בידך ואינו נאמן מעשה בדי ושמא רק בחורת עדות שפיר אינו נאמן מכח מתוך שנאמן על עצמו דזה לא מהני לענין עדות ואדרבה

הוי נוגע ואינו נאמן וכמ"ש חתיכה שם ואי"ם:

אלא דאכתי לא הוכח לי בזה דא"כ תקשי לרמב"ן אשה

שנאמנת ואמרה מת בעלי תהי' נאמנת מהיא מתוך שנאמנת על עצמה נאמנת כמי לגבי בעלה דבזה גם לפמ"ש הוי שפיר מנה לי בידך ונאמנת מעשה בדי ושמא, ולב"ש דק"ל בקוף גיטין לא יגרש אדם את אשתו אא"כ מלא בה ערות דבר א"כ כיון דשם כתיב כי מלא בה ערות ולפיכן דבר דבר מעמון דבני' ב' עדים אבל הוא עצמו אינו נאמן שזיכתה כדי לגרשה בע"כ אף שעונן בדי והוא בע"ד לפ"ז חזיכן דבדבר שבערוה לא מהני בדי אי"ם אבל אכן לא קי"ל כב"ש קשיא, ועוד דגם לדידי' קשיא דהתם בדי ובדי, שהיא עונגת בדי שלא זיכתה, ואולי י"ל לפמ"ש הריב"ש סי' שע"ט דלענין מיתת הבעל איכא תרי חזקות חזקת חי של הבעל וחזקת אי"ש שלה ועדיף מרוב ועיין כונ"ל קמא אהע"ע סי' מ"ג ופני' קו"א לכתובות אות מ"ו [ע"ל סי' יו"ד] וא"כ לא מיבעי' למ"ד הולכין בממון אחר הרוב ורוב עדיף מחזקת ממון ואפ"ה קי"ל בדי ושמא לאו בדי עדיף כנגד חזקת ממון ומכ"ש כנגד רוב וקו"ח כנגד ב' חזקות דעדיף מרוב אלא אפילו למ"ד דחזקת ממון עדיף מרוב מ"מ י"ל דמהני בדי כנגד חזקה אחד מ"מ כנגד רוב דעדיף משאר חזקות חון מחזקת ממון לא מהני כמו דלא מהני כנגד חזקת ממון ועיין פני' כתובות י"ב ומכ"ש כנגד ב' חזקות דעדיף מרוב ואי"ם:

ולולא דמסהפינא הייתי אומר שזה באמת דעת רפ"י כתובות

כ"ב שפירש באומרת בדי לי אין לבי כוקפי שבדי לי אלו

הי' קיים הי' בא וכתב הרי"ן דאי באומרת בדי לי ממש פ"ל דאשה שאמרה מת בעלי נאמנת והקשה לרפ"י דודאי במקום עדים לא מהני נאמנות דידה עי"ש, ועיין פני' שם מה שהקשה ותי', ולפמ"ש י"ל דס"ל לרפ"י דאשה שאמרה מת בעלי נאמנת מהא"ת בליכא עדים מכחישה כקושיא הכ"ל ועיין כונ"ק אה"ע סי' כ"ז וכך הוא הולעה של שמועה דלח"ק משו"ה בתרי ותרי לכתחילה לא תינשא משום דאף דהוי ס"ד דהכא דאשה דייקא ומינכנא מרע לחזקה אי"א וכמ"ש תוס' מ"מ לא מהני בדי שלו אחד מעדים שתינשא לו לכתחילה מטעם בדי ושמא וכיון דאינו בע"ד קודם הכשואין הוא ואחר שוון בזכות האשה וכסברתינו הכ"ל אבל אם כישאת לא תלא דכבר היא אשתו והרי הוא בע"ד ומונן בדי ומהני גם לאשה מטעם שכתב רמב"ן בגיטין הכ"ל אף שהיא אינה מונעת בדי גמור וכדעת רש"י ור"מ בר יוסי ס"ל דודאי אם כישאת ואח"כ באו עדים מהני בדי שלו מטעם בע"ד כיון דקודם שבאו עדים היינו מחזיקין אותו לבעל אשה זו והרי הוא בע"ד אבל אם באו עדים ואח"כ כישאת הלא מתחילה אנו מסופקים אם היא אי"ש ואין קידושין תופסין בה ואי"כ הספק אם נעשה כלל בע"ד ובזה לא מהני בדי שלו לומר בדי לי שאיני בע"ד משו"ה אפילו כישאת תלא ות"ק ס"ל דבזה אם היא אי"ש הרי אסורה לו אפילו לכשיומות הבעל משום ונטמאה ונטמאה א' לבעל וא' לבועל ואפילו לא נבעלה רק כישאת עיין אה"ע סוף סי' י"ז ואי"כ יש איסור שכונע לו ולא לכל העולם ושפיר הוי בע"ד כמ"ש לעיל ולר"מ בר יוסי כיון דהשתא מיהו יש איסור לכ"ע ומשום אי"ש שוב ליה בע"ד או אפשר דאם אין כאן בעל ולא שייך כשם שאסורה לבעל אינה אסורה כלל לבועל והוי ספק אם הוא בע"ד ולא מהני בדי שלו לכן אפילו כישאת תלא, ועיין פני' שם שנתקשה בטעמא דר"מ בר יוסי מסוגיא דיבמות פ"ח דמוכח דלרמב"ן בבאו עדים ואח"כ כישאת מהא"ת תלא, ולפמ"ש אי"ש מטעם דאז לא מהני בדי שלו דהוי כמנה לאחר בידך, וכ"ז כשהיא אינה מונעת בדי גמור אבל אם היא מונעת בדי גמור הרי היא בע"ד ומהני בדי שלה ומתוך שנאמנת על עצמה נאמנת על אחרים מהא"ת וכסברת חידושי רמב"ן גיטין הכ"ל וכמ"ש לעיל וכיהו דנגד עדים אינה נאמנת אבל בתרי ותרי הוי ספק דאורייתא כיון דדייקא ומינכנא מרע לחזקת אי"ש ושפיר מהני בדי שלה מטעם בדי ושמא ואפילו לכתחילה תינשא

ואפילו לרמב"ן דבאו עדים ואח"כ כישאת ואי"ם:

ובזה י"ל מה שהקשו האחרונים בסוגיא דיבמות פ"ח דפריך

מברייתא וקדשתו על רב ולמה לא פריך על רמב"ן

ורבנן ואי דפליגי אברייתא אי"כ דילמא רב כוותיהו ס"ל, ועוד למה כתבה תורה האי וקדשתו גבי כהן ולא גבי ישראל כה"ג דאינא תרי ותרי וכיסת לא' מעדים ואומרת בדי לי ולמאי דמשני איסור כהונה שאני אי"ש אבל לשאר איסורי קשה, עיין ספר בית יעקב כתובות כ"ב, ולפמ"ש אי"ש לוי"ם תוס' ורשב"א סוף כדרים דבאשת כהן שבעלה באונס אם הוא אי"ל להאמין לה ומותרת לו אין איסור עלי' אף שהיא יודעת שבעלה באונס רק כל היכא דאיהו מוזהר איהי מוזהרת ע"ש ולפ"ז י"ל דבאמת קרא וקדשתו לא מיירי באם גם היא אומרת בדי גמור דאז באמת מהני בדי שלו בע"ד וכיון דהוא והיא מונעים בדי שפיר מהני בדי לגבי כוקפי שאלו הי' קיים הי' בא ולכן לא מהני בדי שלו לאחר דלא אמרינן כסברת רמב"ן מתוך שנאמן על עצמו אין לאחר על אחרים ואף דגבי כהונה אם נאמן לגבי עצמו אין עליו איסור מ"מ כיון דא"א לו בלא היא ואם אינו נאמן יש עלי' ג"כ איסור שוב אמרינן דאינו נאמן לגבי אחריני וכמ"ל, ולפ"ז אי הוי כתיב קרא בישראל הוא דוקא כאן לא מהני בדי שלו לגבי דידה משום דיש איסור עלי' אפילו אם אין איסור עליו אבל לגבי איסור כהונה דאם אין איסור עליו אין איסור עלי' הוא דמהני בדי שלו לגבי דידה קמ"ל קרא דלא מהני וכסברא הכ"ל:

ומעתה מיושב גם קושית ראשונה דעל רמב"ן ורבנן ל"ק

די"ל דאינהו מיירי שגם היא מונעת בדי גמור

משא"כ ברייתא מיירי שהיא אינה מונעת בדי גמור ולכן לא אמרינן מתוך שנאמן על עצמו נאמן כמי לגבי דידה אבל רק דקאי אמתני' האשה שהלך בעלה למדה"י ובאו ואמרו לה מת

בעלך

בעלך וכיקם והיא אי כלום ופ"ז אמר לא סבו אלא סכיקת בע"א אבל כיקם ע"מ סבי עדים לא אלא ואף דמוקי באומרת בני לי אינה בני נמור רק אלו ה' קיים ה' בא וא"כ ע"כ סיל דמהני בני סל אחד מעדים לבני דידה פריך ספיר מבריתא וא"ש:

ומה ספרש"י סם בני לי כגון ע"י סימנים וכו' אין ספיר סיודעת ע"י סימנים אמת דזה לא מסבי דהרי מספקא לן ג"מ כ"ז ע"ג אי סימנים דאורייתא או דרבנן ולא איפסקא אלא סאומרת בני לי ע"י סימנים אלו דאפילו אי סימנים אלו דאורייתא מסוס מיחזי חזי או איתרמי סימן כסימן מהני כאן מה"מ דלים מיחזי חזי סאין לו סימנים אלו ומסקרת סהרי באמרת בנרי סלה ונס לים איתרמי סימן כסימן דדוקא לסמוך על הסימן כי הוא זה ס"ייך דילמא איתרמי עוד א' בס"ז זה אבל לסמוך על הסימן סאיכו זה כיון סאין לו סימן זה ודאי הוא מה"מ דלים איתרמי סימן כסימן, ונ"ז מיומב מה סהקסו אחרונים מהא דמולין ע"ב ע"ילי לי הכי דדמי להדדי דקסבר אין מסמין לזרע אב וסימנים דאורייתא א"כ מוכח דסימני דאורייתא עיין קלרים סימן רכ"ב ס"ג, ולפמ"ש כיאא דהתם אין לספוקי אם בר סוסיא או בר חמרא ספיר מהכי סימנים דנהי דאין ראי' ממה ס"ש לו סימני בר סוסיא סהוא בר סוסיא אבל יש ראי' ממה סאין לו סימני בר חמרא וממילא הוא בר סוסיא וכן להיפך ועיין חידושי הרי"ן סס והארכתי בכוכתו בחק"א:

הארכתי קצת יען חביבים עלי דבריו הבעימים והכותן ליעף כח ייסר כחו וחילו לאורייתא, ויסיס עיכיו על דברי לעונה, וכוסבע בכחת וסונבע, עד זקנה ושיבה, וה' קרן עמו ותורתו יריס, עדי יבבה ביתו בראש הריס, כבפסו וכפסו מחותכו אוהבו הבאתן ודוסיה:

עמרס הק' בלוהס בקיק הכ"ל

תשובה ט"ז

ס"ל"ת ב' אויפאלו יום ד' לס' יתרו תרמ"ג לפ"ק:

שוב"ט לידידי ס"ב הרב הגדול המופלג, בתורה חריף ובקי, זך ונקי כסיה מו"ה עמרס כ"י פיסער האבדק"ק ייבק והגליל וכל מרבית ביתו לסלום יפקדו:

נועם מכתבו הביעני בזמנו ויקורי הגוף בעוים מכעוכי מבוא בתשובה סלימה ועוד לא סבתי לאיתכי וב"ה כי קבן הכאב ואקאה סירפאתו רפואה סלימה בתהרה וגם היום תחילת מעבי להסיב לידידי כ"י:

אחדות שאלתו כידון אים אחד דר בעיכו כמה סכים והי' מוחזק בחזקת כשרות והי' עוסק בתורה ועתה העני ולמד שחיטות ובדיקות וכבל קבלה ממעלתו כי', אחר כמה שבועות שמע שחי' שכיס קודס, שהי' דר בעיר אחרת הי' לו דו"ר עם אים יהודי והלכו בערכאות ובשבע שם על דבריו ויש קול שם בעיר לפי אומדת האכשים דשם שבשבע לשקר מה דיכו של האים הזה אם כשר להיות שו"ב או לא, ושאלת חכם חלי תשובה יתפרד לשלש ראשים: א') אם הבשבע לשקר פסול לשחיטה, ב') אם גם פסול מ"מ יש לדון אם נאמין לקול שבשבע לשקר, ג') אם צריך לבריח לבדר דבר זה, ועיברה בפלפלת כ"ש, וד' יבאכו בדרך אמת ואת אשר יתן בפי אותו אשמור לדבר:

תשובה: הבה ביו"ד ס"י ב' ס"ו מומר לאחד משאר עבירות אינ לבדוק לו שכין דקיי"ל מומר לדבר אחד לים מומר לכה"ת כולה וכמבואר בס"י קי"ב ס"ז ולדעת רמב"ם צריך בדיקת שכין כיון דחזינן דפוקר בשביל תאותו באחד משאר עבירות חיישי' שמא פוקר שלא לקיים שום מצוה כהלכה היכא דאית ב"י מיראת עיין שמ"ם שם ובעו"ז שם שקיב בשם הרא"ש ובכתב הש"ך שקחי' דלדעתו אפילו בדעיבד שחיטתו אסורה בלי בדיקת שכין ותבו"ש שם בשמ"ח אות יג ופמ"ג שפ"ד שקי"ח הסכימו לדעת הרמב"ם וא"כ לכאורה שוחט זה פסול בשחיטה, אך ז"א דהרי ביים שם המחבר דוקא במומר לעבדה אבל מי שהוא פסול לעדות בעבדה מעבירות של תורה אינ לבדוק לו שכין אפילו לרמב"ם ופי' הש"ך שקי"ב דמומר הייכו שהוא מועד לכך ועבר כמה פעמים ופסול הייכו שלא עבר אלא פ"א וא"כ זה שלא עבר אלא פ"א אינו כפסל לשחיטה וכ"ז פשוט ומבואר:

אמנם מעלתו פקפק בדבר עפ"מ דקיי"ל בס' קי"ב ס"ה דאשור על מומר אשור לכל ושבועה הוא איסור חמור כדאמרינן יומא פ"ו ושבועות ל"ח וא"כ אשור על שבועה אשור על כבלה ובריפה, יפה דאה דזאו דוקא בעין איסור אחד בגון מאכילה לאכילה וכמ"ש הש"ך סי' קי"ב סקי"ב, וממקומו הוא מוכרע דהרי כתב רש"י שבועות ל"ח דיה ולא תשא עמהן אלמא לא אמרינא מכריסות ומיתות ב"ד ע"ש והרי מבואר ביו"ד ס"י ב' שם סקי"א מומר לעבלות דיכו כמומר לעבדה אחת והרי עכל הוא מחייבי כריתות וחמור כשבועה ואפ"ה איכו אשור לשחיטה וא"כ ה"ב בשבועה ועיין ש"ך סי' קי"ב סק"ב הכ"ל ואין לומר דמ"ירי בא"ב שהוא מומר שלא למול את בכיו דבזה אין כרת דהוא אימ נקרא מומר לעבלות שאין הוא כימול אלא מומר למילה הוא דמקרי, ומוד דבמי מולין דף ד' ע"ב איתא בבריתא ואפילו ערל וקאי על גדול שאיכו כימול והוא מומר לעבלות אים בו כרת ובכ"מ דמחמור לקל כמי איכו אשור אלא במין אחד אל איסור ובדולה מזו כתב בתשובת מתים חיו ס"י פ"ג דאפילו מומר לע"ז ובבת דהוי מומר לכה"ת ובחיבתו פסולה ובע ותפילין שכותב פסולין מ"מ איכו אשור לכה"ת בתה שאיכו מין זה אל איסור ובאמן לתעיד באיסורין כמבואר בס"י קכ"ז דכל פסולי עדות כשרים להעיד באיסורין ע"ש אף דשבת וע"ז הם מחמורים שבחמורים וכש"כ הכא:

הן אמת שדברי חתים אלו תמוהים אצלי מאוד דהרי מבואר בס"י קיים ס"ז מי שהוא מפורסם באחד מעבירות שבתורה חוץ מעבו"ם וחילול שבת בפרהסיא וכו' באמן בשאר איסור ועיין בש"ך שם סקט"ו והוא מדברי רשב"א בתשובה שהביא ב"י שם ומבואר להדיא דאם הוא אשור לע"ז ולחלל שבת הרי אשור לכה"ת אפילו איכו מין זה אל איסור דאי בתין איסור זה אפילו שאר איסורין חוץ משבת וע"ז כמי אשור מחמור לקל ולע"ג אם לא שכ"ב בדוחק דכוונתו לדעת הרמב"ם בפה"מ חולין י"ד דבפ"א בעשה מומר ושחיטתו אסורה מ"מ אשור לא הוי לכה"ת דלא בעשה אשור בפחות מג' פעמים דאז בעשים לו כהיתר ועיין שמ"ח סי' ב' סקי"ג ולשב"א בתשובה מיירי בעבי"ז או חילול שבת ג' פעמים ועדיין לא בתקרה דעתי:

והנה יש לי עיון קצת לפמ"ש לעיל דאך דיכא דמומר לעבלות מיירי בגדול שאיכו מל עצמו ולשון דיכו כמומר לעבדה אחת משמע דלהרמב"ם צריך בדיקת שכין והלא להרמב"ם צריך לעבור ג' פעמים כמבואר לעיל בדברכו ובפמ"ג סקי"ב והאיך משכחת בגדול שלא מל עצמו שיעבור ג' פעמים לדעת מג"א סי' תמ"ד סקי"א דתשביתו עובר בכל שעתי' ושעתי' משא"כ במילה, בשלמא בא"ב משכחת שלא מל ג' בכים אבל במילה עצמו האיך משכחת לה הא איכו עובר רק פ"א ועיין פמ"ג סקכ"א שכתב דבכל רגע עובר בעשה אבל לדעת מג"א הכ"ל קשה:

ואמנם כ"ל דע"כ לא קאמר מג"א דאיכו עובר כל שעה אלא בא"ב דכיהו דגם אחר ח' המלוה מוטלת עליו למולו ועיין בתה"ש שם מ"מ הוי רק תשלומין דיום ח' ואיכו מבטל רק מלוה אחת אבל בגדול שאיכו מל עצמו כל שעתי' עובר על מ"ע שלא יהי' ערל, והסברא כותבת כך דבשלמא בא"ב המלוה הוא מעשה המילה וזה איכו יכול לעשות רק פ"א ואיכו עושה מלוה רק ברגע שהוא מל ואם מל היום ועושה המלוה איכו עושה לאחר ואפילו ברגע שלאחר מעשה המילה א"כ ממילא איכו מבטל מ"ע רק פ"א וכדעת מג"א אבל גדול שעושה מלוה בתה שהוא כימול רק שא"א להיות כימול בלי מעשה המילה אף שאיכו יכול למול עצמו רק פ"א אבל משך המלוה שהוא מהול הוא עולמית כמו מי שמתעטף עצמו בציצית שמשך המלוה כ"ז שהוא מעוטף לכן כ"ז שעומד בערלתו כל שעתי' ושעתי' עובר בקום ועמוד והעבר הערלה ואין מה שמחויב להסיר הערלה תשלומין לתה שבתחייב כשבעשה בן יג רק כל רגע חיוב בפ"ע להיות כימול וכתב פמ"ג שפיר גם לדעת מג"א והוא סברא ישרה לדעתי:

מידו לולא פמ"ג הייתי אומר דכיהו דאיכו עובר רק פ"א מ"מ כעשה מומר וחשוד דדוקא בעובר פ"א באיקראי אמרינן דאיכו כעשה חשוד דאין המלוה קלה בעיכיו רק יצרו תוקפו באותה שעה ושוב חזר לתומו אבל בעבר ג"פ כבר כדמה בעיכיו כהיתר כמו"ש האחרונים אבל במומר לעבלות שעובר במשך ימים וכיים כיהו שהוא רק עבירה אחת מ"מ ליש לומר יצרו תוקפו באותה שעה רק המלוה קלה בעיכיו ופוקר בה וחייבינן שמא פוקר ואיכו עושה גם מלוה אחרת כהלכה וכמ"ש הרא"ש בדעת הרמב"ם וא"ש:

כחזור

נחזור להשבועות בלא"ה כמי אפילו כימא דחסוד לחמור חסוד לקל אפילו איכו אותו מין איסור מ"מ הי"ד במוער לכך ועבר ג"פ אבל לא בעבר פ"א כבר"ד שבשבע פ"א לבקר ולא עדיף חסוד מחמור לקל מחסוד לאו"ר שג"כ דעת תורת חיים הובא בש"ך סי' ג' סק"ב דדוקא במוער ובגיל בכך לריך בדיקה סכין ולא כשאכל פ"א ואפילו לדעת רמ"א בדעת ג"י דבעצם חסוד באכל פ"א כבר העלה בש"ך סס דה"ד להפיד בשל עלמו אבל בשל אחרים כאמן עד שיעבור ג"פ ועיין בש"ך סי' קי"ב סקס"י, ועוד כ"ל לפמ"ש רמ"א סי' קי"ב מי שהוא חסוד בדבר דלא משמע לאינשי שהוא עבירה לא מקרי חסוד ועי"ש סעיף ה' ובש"ך סק"ג ועיין בדמב"ם פי"ב מעבודת הלבה א', ולפ"ז י"ל כיון דהבל חד אם משביעין אותו בב"ד של ישראל או בערכאות כיון דאמר הרבי בשבע כל חומר עונש שבועה עליו ועיין בוב"י מהדו"ק יו"ד סי' ע"א אבל כיון דבעיבי העולם שבועה בערכאות לא חמור כולי האי ואולי השביעו אותו על להבא שיאמר האמת ולא המור כמו שבועה לבעבר ועיין בחו"מ סי' ל"ד ס"ה וסמ"ע סי' ל"ב סק"ו לא מחשיב חסוד על חמור כלל:

אבל מה שהשיב מעלתו עפי"ד הרי"ן יומא פ"ג דבבלה חמור מחחיבה דשבת דבזה איכו אחבל שבת רק פ"א ובבבלה עובר על כל כזית וכזית והי"ב איכו חמור כי"ב לעבור על שבועה שקר פ"א כמאכיל בבלות כמה פעמים, לא בהיבא דאי"ב חסוד על הדבר לא דבו ולא מעידו היבא משבחת והלא חסוד לקל איכו חסוד לחמור ולהבסיל רבים כמה פעמים הוא חמור לדעת מעלתו, [ע"ל סי' ז'] וידעתי כי י"ל כיון שמוער לכך ועבר ג"פ נדמה לו כהיתר כמ"ש הקדמוכים ולי"ש תי' דכמה פעמים חמילא ל"י משא"ב כשבשבע פ"א לשקר, אבל האמת יורה דרכו דכשאומר על ערפה כסר איכו עובר על לפ"ע רק פ"א שהוא לא בתן מבשול רק פ"א כשאמר כסר ואם א' אוכל ממבו ק' זיתים הוא רק שהעיור כפל מאה פעמים ואם רבים אוכלים בתן מבשול א' לפבי מאה עוביים אבל הוא לא עבר רק פ"א כשבתן המבשול ואי' דבשמבשיל הרבה פעמים הוא עובר הרבה פעמים על לפ"ע וחמור ל"י זיא דבי אבו אומרים שבבל פעם מבשיל אלא כיון דחסוד איכו מעיד פן יאבע מיבשיל פ"א לבן אין לסמוך על עדותו בשום פעם דסמא עבשיו הוא מבשיל:

ועוד כ"ל דתוס' ב"מ ה' ד"ה דחסוד הקשה אי חסוד אמוכה לא חסוד אשבועתא אמאי בזלן פסול בשבועה, ותירץ רביבו יהוד' חסיד דמשויא לא חסוד אשבועה דשמא ע"י שבועה יפרוש מבזל אבל בזלן בשם שממון איכו פורש החיד משבועה והסביר בש"ב שם דלעבור על בזל ושבועה ב"פ"א חמיר ל"י ופורש אבל אם כבר עבר אבזל שוב קל בעיביו לעבור גם אלאו דשבועה לחוד ע"ש ולפ"ז בבידון דר"ן שפיר אמריבן דחמור לעבור ב"פ"א כמה לאוין דבבלה מאיסור סקילה א' דשבת אבל לבעבין חסוד כיון שבבר פ"א איסור חמור שוב חסוד וקל בעיביו לעבור ב"פ"א איסור קל וכל כמה שעובר יותר אחר כך קיל בעיביו לעבור עוד פ"א וא"ש:

ואמנם עוד לידד מעלתו להחמיר עפ"י פכ"י בביעין י"ז שחידש כיון דחזקת כשרות הוא מעשה רוב דרוב ישראל בחזקת כשרות וכשזיבתה לפביבו הרי איכו מהרוב דרוב בבות ישראל איבן מזבות אפילו כשהם פבויות וא"ב ליש חזקת כשרות כלל ואמריבן דזיבתה כשהוא א"א והי"ב כיון דבשבע פ"א לשקר ילא מן הרוב ואין לו חזקת כשרות ושחיטתו פסולה, לא בראה כן לפבב"ד דהבה מאז המחבר על דברי פכ"י הלא מבואר בבכורות ל' דחסוד על הקל איכו חסוד על החמור ועיין סי' קי"ב סי"ו ובש"ך סק"ד ועיין סבהדרין כ"ז א"ב חזיבן אע"ג דילא מרוב ישראל שאיבן עובדי' גם על הקל מ"מ עדיין בשאר בחזקת כשרות שהוא מרוב ישראל שאיבן עובדי' על החמור והוא פלא לבאורה, ועוד קשה הא חזיבן דבעובר פ"א אכתי לא בקרא חסוד ויש לו עדיין חזקת כשרות שלא יעבור עוד עד שיעבור ג"פ והא"ב כתב פכ"י שבפעם אחד אזדא חזקת כשרות מיהו בהא איכא למימר דבחסוד לאותו דבר איכו בחמן בשל עלמו אפילו ב"פ"א כאבואר בר"מ"א סי' ג' סי"ו וקי"ב ס"ז וש"ש בש"ך והי"ב הוי לאותו דבר בשל עלמו אבל קמייתא קשיא:

לכן כ"ל לחדש דודאי בשעת מעשה שעובר אדם עבירה אבל ודאי ילא מן רוב ישראל שאיבם עובדים עבירה אבל אחר שעבר שוב חוזר לרוב ישראל כשרים ופוסעי ישראל מלאים חרעה ועיין מ"ש רמב"ם פ"ב מבילוסין הי"ב מעשה כשבעבר פ"א אכתי איבו בעשה חסוד ובאמן בשל אחרים ומה שאיבו לאו"ר אפילו הוא אותו מין איסור בחמן אפילו בשל עלמו רק בעובר ג"פ ומוער לכך ל"ש להאמיבו מעשה חזקת כשרות כיון דדש ב' כהיתרא דמי ל"י כמבואר כ"ז בגדולי האחרוביס ז"ל ולהבי חסוד על הקל איבו חסוד על החמור דהחמור לא דמי ל"י כהיתרא והוא עדיין לעבין זה ברוב ישראל הכשרים ובאמבים בזה מש"ב בבבע שעושה העבירה ודאי ילא מרוב ישראל ואי"ב בבבע זו שעבר עבירה קלה ודאי אין להעמידו בחזקת רוב ישראל כשרים שודאי לא בעשה עבירה חמורה וספיר כתב פכ"י שבבבע זו שזיבתה ודאי כשהיא פבוי' וילאה מהרוב אין להעמידה בחזקת כשרות שלא היתה א"א ולא עבדה עבירה חמורה כיון שעכ"פ בבבע זו ילאה

מהרוב וא"ב דברי הפכ"י אין עכין לבי"ד כלל כמובן:

ומה שחקר אם יש לפסול גבלה ע"י קול נראה לכאורה בסוגיא דכתובות כא ע"א דקאמר הב"ע דמוחזק לן בחבוה דהאי דכהן הוא ובפיק עלי' קלא דבן גרושה או בן חלוצה הוא ואחתיבי' וכו' אלמא דמוליאין גבלא מחזקת כהונה עפ"י הקול אע"ג דאין מוליאין אותו מחזקתו עפ"י ע"א דבר גרוע' מקול וכמ"ש תוס' שם סד"ה והאר"י והי"ב בשוחט דאף דע"א איכו כאמן להוליא מחזקתו כמבואר בסי' א' סי"ד מ"מ עפ"י קול מוליאין אותו מחזקתו ומפסיל:

אמנם באמת הא ליתא ויש להביא ראי' להיפוך דרש"י פירש ואחתיבי' מן הכהונה עד שיבדקו את הדבר שמעלה הוא לכהונה אלמא אי לאו מעלה דכהונה לא הי' מוליאין מחזקה עפ"י קול ואפילו משום מעלה דכהונה לאו הורדה גמורה הוא אלא עד שיבדקו הדבר יעיין בשמ"ק שם הא חדא, ועוד דמבואר בשמ"ק דוקא משום דלא איתחזק הוא אפילו שעה אחת בלא קול רק דאביו הי' מוחזק בכהן לכן אחתיבן לי' והייבו דבקבע דמוחזק לן בחבוה דהאי דכהן הוא ולא בקבע דמוחזק לן ב' דכהן הוא וכו' מוכרח דאלו הי' הוא מוחזק לכהן לא הי' הקול באמן לפסול והי"ב בשוחט איבו בפסל ע"י קול:

ועוד ראי' יש מסבהדרין כ"ו ע"ב דאמריבן החסוד על העדות בעדות ופי' תוס' בתי' הא' דמייבי הכא בחסוד בעלמא בלא עדים דאין כאן כ"א שמועה אלמא דע"י קול לא מפסיל, אך בזה יש לדון דהרי אמריבן שם דלעדות אשה פסול משום חסוד לאותו דבר, ולפ"ז יש לחקור בשוחט שלא עליו קול שהוליא מרפה מחא' יפסל, אמבם ראיתי בחשובת חת"ם יו"ד סי' י"א דפשיטא ל"י שאין שוחט בפסל משום קול וריבון אפילו בקול לאותו דבר וכתב דיש לפקפק ע"ז מהא דאי"מ סי' ל"ד סעיף כ"ח דע"י קול ופסד בפסל עכ"פ לאותו דבר לעדות וקיים אמבם איבו ענין לבאן והחילוק מבואר ע"ש, ולכאורה עלה בדעתי דהחת"ם הטעם דהוי כמעיד בשל עלמו שרולה ליטל אותה וכדומה אבל בשוחט להעיד בשל אחרים באמן ואמבם עייבתי בראש"ם סבהדרין שם ובעור סי' ל"ד ובהגי"ה שם וז"ל וכן איבו בפסל על קול ופסד בעלמא כגון מי שהשוד על העדות שרגיל עם העדות ומתייחד עמהם וקול יולא עליו בשר לבל עדות חוץ מלעדות אשה, מלשון זה משמע דזה שרגיל עם העדות ומתייחד עמהם הוא ידוע בעדים אלא שמחמת זה קול יולא עליו שהוא בועל ערוה מ"מ לא מסבחינן בקול ובשר לבל עדות רק לעדות אשה פסול משום דזה ידעינן בביור שרגיל עם עדות ומתייחד עמהם אבל עם הבל רק ע"י קול אפשר דאפילו לעדות אשה בשר וא"ב בבאן בשוחט שהבל ע"י קול איבו בפסל בלל אפילו לאותו דבר:

ועוד כ"ל לפ"מ שהביבו אחרוביס מדברי הרי"ן פ' בל הבשבעין למ"ד מחויב שבועה ואיבו יבול לישבע משלם הוא משום דהסברא הי' בזודה במקלה ושבועה ע"א שישלם רק התורה הקילה עליו לפטור בשבועה ולהבי בל שאיבו יבול לישבע משלם, ולפ"ז בבל מחויב שבועה איבא אומדבא והובחה שהוא חייב דהבי משויא הסברא שהוא חייב לשלם אפי"ה בשבשבע אמריבן שע"י השבועה מבורר שעבי"ח האומדבא והסברא הוא שקר ואיבו חייב, וגדולה מזו כתב בתשובת רמב"ן סי' קי"ב הובאה ביתה יוסף חו"מ סי' ל"ד דאחר שבשבע אין העד ובע"ד יבולין להעיד עליו ולפוסלו ודלא בדבריבו יקיר בעור שם מעשה דבין דהאמיבתו תורה להבחיש העד שוב אין אותו העד באמן לפוסלו ולומר שבשבע בשקר, והבה זה ברור דמשום בול בעלמא ואומדבא העולם אין מוליאין ממבו ממון שלא יוכל לפטור עלמו ממון בבד הקול שוב שהאמיבתו תורה בשבועה לפטור עלמו ממון בבד הקול שוב

אמריבן

אמרינן דכשנע נאמת ואין כח נקול לפוסלו ואינו דומה ליגא עליו קול שנבר עברה אחרת דע"י השבועה מבורר שקול ואומדנא הוא שקר וכדאמרן:

אבל מ"ש מעלתו להכשיר מעוש ס"ס שמא כשבע נאמת ואח"ל בשקר שמא חזר בתשובה ואל"ל שיוכל להתפסך כשברת מ"ש שבש"ך ס"י ק"י סקט"ו, לא נראה כן לפענ"ד כיון דכולל ספק אחד קודם השני אף שכודעו בנ"ל ל"ה ס"ס כשברת ט"ז שבס"י ק"י סק"ג, ועוד דכ"כ ספק שמא כשבע נאמת אינו ספק השקול דאל"כ אין לריך לס"ס דבלא"ס אוקמא אחזקת כשרות ועכ"ח דעפ"י הרוב הקול אמת וא"כ אפילו לפנ"י בסונ"א דפ"ש דאמרינן אפילו ס"ס דלא שכיח היינו באם ספק הראשון שקול והב' לא שכיח דאז מלרפינן המיעוט לס' הא' והוי רובא אבל אם ספק הראשון לא שכיח ואנו מחליטין לאיסור שוב א"א לדון כלל על ספק השני כנ"ל

ככון בשברא:

וגם על ספק שמא עשה תשובה יש לספקפק ממ"ש בהגה"ש

סוס"י מ"ג דמקדש בפקולי עדות מה"מ מחמת רשעות וכו' י"א דחוששין לקידושין דילמא חזר בתשובה ויש מקילין וכתב בח"מ סק"ז דלא פליגי דדוקא בחזר אח"כ בתשובה אחריכן הוכיח סופו על תחילתו אבל אם לא חזר לא חיישינן שמא הרהר תשובה בלבו והא דחיישינן בע"מ שהוא לריך שמא הרהר בתשובה היינו הואיל והתכה ועיין ב"ש שם סק"ג אבל מסתמא אין זה ספק שמא עשה תשובה דאוקמא אחזקה שלא נשתנה ואף דבכ"ד ל"ש לאוקמא אחזקה דל"ה לו חזקת רשעות מעולם בודאי שהרי אנו מסופקים אם הקול אמת מ"מ אמרינן דלא נעשה שום שינוי ואין כאן רק ספק אם הקול אמת ועיין חידושי רשב"א חולין גבי ספק שכתא לחומרא ואין זה דומה למ"ש מהרי"ק ס"י ל"ג הובא בש"ע ס"י א' סע"ד דשוחט שהעיד עליו ע"א ששחט שלא כהוגן והוא מכחישו דהעד עלמו מותר לו לאכול משחיטתו מכאן ולהבא ועיין תב"ש ס"י זה אות ל"ח וחת"ס יו"ד ס"י י"א מה

שפ"ש בכוונתו לי"שב קוש"י פר"ח:

אבל לפענ"ד נראה בכוונתו דס"ל דשו"י אנפש"י חד"א הוא

מעעם כדר וכמהר"י בחסין ס"י פ' ל"ב וס"ב חי"ג ס"ל ועוד תשובות אחרונים הרבה, ולפ"ז נאומר כתנסף ייכך אי בעמאו עהרותיך שאם הוא כן אין לו תקנה עולמית א"כ קיבל על עלמו שלא יאכל עולמית וכיהו שאח"כ חוזר ואומר שלא כתנסף ולא בעמא ואנו מאמינין לו דבריו האחרונים מ"מ כבר קיבל על עלמו בנדר שאין לו התרה שאפילו אם איתר יהיו עליו כאיסור ושו"י אנפש"י חד"א ועיין שע"ת א"ח כלל כ"ה פ"א כיון שידע שהוא איתר ואמר שהוא איסור אבל נאומר ששחט ולא כהוגן אין לומר שקיבל על עלמו שאפילו לא יה"י רשע אא"כ לא יאכל משחיטתו שהרי אפילו אם אמת ששחט שלא כהוגן והוא עתה רשע מ"מ אם עושה תשובה ולכהפ"א אם ילבש שחורים ואנו יודעין אא"כ שאינו רשע שחיטתו כשרה והרי כיון שהעד חוזר אא"כ ואומר ששחט כהוגן ואנו מאמינים לו בזה הרי אנו יודעים שעכשיו אינו רשע וכיהו שאותה בחמה עדיין אסורה לו לפי שקיבל על עלמו באיסור אף שהוא מותרת כיון שידע שהוא מותרת ואמר שהוא אסורה אבל לא קיבל על עלמו להבא שיהי' שחיטת השוחט אסורה לו אם לא יה"י רשע, אלא דהי' מקום לומר כיון דידע שאינו רשע ואמר שהוא רשע אסור על עלמו שחיטתו כל זמן שלא ילבש שחורים על זה חידש מהרי"ק דז"ל דהא אין לבישת שחורים מכשיר אותו אלא עזיבת החטא בלבו ואם אינו לובש שחורים ועוזב החטא הרי הוא ככלב שב על קיאו רק אנן אין יודעין מחשבות לבו רק על ידי לבישת שחורים ועיין כוב"י מהדו"ק חאו"ח סי' ל"ה וכיון שזה לא חטא יה"י לבישת שחורים פעולת ריקני' ואנו יודעים בבירור שעל ידי זה לא נשתנו מעשיו ולא עשה תשובה שהרי אין לו על מה לשוב וכיון שכן ודאי לא קיבל על עלמו איסור שחיטתו עד שילבש שחורים רק עד שלא יה"י רשע והרי אינו כן לכן ל"ש בזה שו"ר אנפש"י חד"א כלל, וזה שדייק מהרי"ק ונמלא דלא שו"ר חד"א בעדותו כלל כיון שהדבר תלוי במחשבה

השוחט אם להרע או להטיב ודו"ק בכ"ז:

ומה שחקר אם איכא ס"ס אם לריך לבדר והעלה דאפילו

לשיטות הפוסקים שהביא הש"ך סימן ק"י ס"ק ס"ו

דלריך לבדר מ"מ למ"ש נוב"י קמא יו"ד ס"י כ"ז דזה דוקא אם יש כאן חזקה איסור אבל היכא דליכא חזקת איסור

אינ לבדוקי וס"ל אאי שוחט ליל חזקה איסור, לא דק בזה ועיין מגיא ס"י תל"ז סק"ד שמחלק כן באיכא לבדוקי בני חזקה דאם היה חזקה כנגד חזקה זו לריך לבדוקי ואינ אינ לבדר ומבואר שם דמשום בהמה בחיים בחזקת איסור הוי כנגד חזקה ולריך לבדוקי אפילו איכא חזקה ורוב ששחט כהוגן

וכן מבואר בכמה דוכתי:

ואמנם מ"ש עפ"י נוב"י שם ס"י כ"ז וס"י מ"ג דדוקא היכא

שיכול לבדר כל שני ספיקות לריך לבדר אבל אם אין יכולין לבדר רק ספק אחד אין לריך לבדר ולאסור אחר כך משום ספיקא דאורייתא לחומרא ואכא כמ"ל כיהו דיכול לבדר ספק אחד שבשבע לשקר אבל ספק ב' אם עשה תשובה אינ לבדר ואינ אינ לבדוקי יפה כתב דאף דמבואר בחוי"מ סי' ל"ד מלימתי החזרה על כ"א מהעבירות יע"ש ואינ לכאורה אפשר לבדר אם עשה כזה, מ"מ ז"א דאם עשה התשובה המבואר אז אנו יודעין בבירור שעשה תשובה אבל גם אם מבדרין שלא עשה כן מ"מ אינו ודאי שלא עשה תשובה כי זה תלי' רק במחשבת הלב ועיין בכוב"ש שזכרנו לעיל אלא שאנו

מסופקים שמא לא עשה תשובה ואינ אינ לבדר:

ואני מוסיף והולך דאפילו ספק א' כמי אינ לבדר דהא אינ

בשבע לשקר והיינו אומרים דמכח זה חשוד על השחיטה מ"מ וכי חשוד על השחיטה ודאי מבבל בשחיטה והלא אפשר ששחט שפיר רק דאנו חוששין שמא אינו שוחט שפיר והוי רק ספק ואף דאז אסור משום חזקת איסור דבהמה מ"מ אני חוכך אם לריך לבדר כדי שיהיו לו ספק ולוקמא בחזקת איסור, ויתר מיכן אני מסתפק אם מה שמבדרין בהעדאת עדים מקרי בירור לפמ"ש הרמב"ם ספ"ג מיסו"ת דמה שאנו חוקרין הדין בפ"י שני עדים ואעפ"י שאפשר שהעידו בשקר מ"מ מעמידין אותם בחזקת כשרותן והוא אלד רוב ישראל כשרים ורוב אינו ודאי כמו שהביאו אחרונים בשמ"ק ב"מ דף ו"ו א"כ זה לא מקרי בירור כיון שגם אחר הבירור אינו אסור בודאי רק משום רוב וחזקה ולא מקרי בירור אלא אם אסור אא"כ בודאי בדבר שגלוי לכל העולם ועיין תוס' יבמות

דף פ"ח ד"ה אחא:

אמנם מדברי תוס' ריש כתובות ד"ה שאם כראה שהיה

לזה שכתב דלפירש הקונטרס לא קשה דהוי ס"ס

שמתוך כך יתברר הדבר ויבואו עדים מוכח דע"י עדים מקרי בירור ולהכי גם בס"ס לריך לבדוקי, אבל לבני לא כן ידמה ואקד"י דברי דג"מ ביו"ד סע"ו שהק' למה בהמה שנשחטה תוך ז' ונעל"ע אפי' בדיעבד אסור משום ספק כפל וגבי יבמה משמע בח"י רשב"א פ' החולץ שאפי' לא נגמר שערו ולפרכיו ומת תוך ל' מותרת בני חליצה משום דרוב נשים ולד מעליא יולדות, ותיכן עפ"י דברי תוס' נבדה מ"ד לחלק דבשלמא בבהמה דספק זה הוא בכל הבהמות אם מותר לשוחטם תוך ז"ן ואם כאמר דמותר לשוחטם כתיר גם המיעוט שאינם וולד מעליא לכן המיעוט חכמים אפילו בדיעבד דודאי איכא מיעוט כפלים אבל בימה שהוא מקרה דלא שכיח שימות בני זרע וישאר רק זרע זו שימות אחר מותו תוך שלשים לילדה במקרה זו שפיר סמכינן על רוב נשים ולד מעליא יולדן עיין שם ועיין וס' שבועות מ"ה ד"ה וספרא דאף דאחזוקי איכסי בנגבי לא מחזקינן היינו באדם פרטי אבל כשאין דנין על אדם פרטי ודאי כמה גבני איכא בעלמא ועיי' תוס' ב"מ דקט"ז ד"ה והא ולפ"ז מה הקשה דאיכא ס"ס ספק באונס ואח"ל בדלון שמא אין תחתיו ולמה תקנו שחנשא בד' והלא מ"מ יש מיעוט בעולם שמזכות תחתיו בדלון ובתקנת חכמים אין אנו דנין על אדם פרטי רק אכ"ע ואם לא תנשא בדביעי ותתקרר דעתו ידורו עם כולם גם עם המיעוט שזכתה תחתיו בדלון לכן שפיר תיקנו שתנשא בד', אך זה ליתא דקיים התוס' לא הי' למה תיקנו האיכא ספק ספיקא ואינ לתקן דבזה ודאי הי' לריך לתקן כמ"ש אבל הכי הקשו התוס' דלא הועילו בתקנתם דגם אם יבוא לבד תהי' מותרת לו משום ספק ספיקא ועיז כתב שפיר דלרש"י אתי שפיר דהועילו שע"י מיבוא לבד יתברר הדבר ושמא יבואו עדים שזכתה בדלון ותהי' אסורה לו עפ"י ד"ה ומ"מ אפשר דבדבר המותר משום ס"ס אינ לבדר ע"י עדים דעדים לא מקרי בירור וכנ"ל ודוק בלשון רש"י ותוס' שלא כתבו ושמא יבואו עדים ויתברר הדבר דעדים לא מקרי בירור רק הפכו הלשון ויתברר הדבר ושמא יבואו עדים, ובזה מיושב קושית חת"ס שהביא מעלתו על הפוסקים דבס"ס אפילו איכא לבדוקי לא מבדרינן מדברי רש"י ותוס' כתובות הנ"ל שכתב דלרש"י נחא דאף דאיכא ספק ספיקא מ"מ כיון שאפשר להתברר בעדים מבדרינן וכבר

הקשה

שקשה קושיא זו בספר בית יעקב על כתובות בקוביא דפ"ם, ולפמ"ש לק"מ דאין זה ענין לפ"ש במקום דאיכא לברורי כלל:

מכל אלין טעמי' כ"ל דאין לפסול השוחט ושחיטתו כשרה אך כ"ז מדינא אבל כבר כתבו האחרונים שהשוחט צריך להיות ירא ד' מרגיש לבן הכל לפני מי שהוא אדם ולפי ראות עיני הדיין ועיין ביו"ד סוס"י א' וסימן קי"ט סע"ף ח"י. וגזה חיים וברכה עד העולם כנפשו ונפש ש"ב ידידו הדומ"מ

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה י"ז

שיליח חוקם יום ה' בא תרמ"ב לפ"ק:

שלום וברכה וחיים לידידי הרבני הותיק, מלא עתיק, חו"ם מופלא ומופלג, כש"ת מו"ה שלמה יודא כי"י ביסוד זאליסע יע"א:

מכתבו נשאלתו הגיע לידי בש"ק העבר ויען כי עמוס העדרות אני אחרתי עד היום מלהשיב. והנה שאלתו יפרד לשלשה ראשים: א) אם השו"ב יודע בטח שהבהמה אשר הביאו מחזיקי בית המבחים לשחוט היא נבונה או גזלה אם מותר לשוחטה משום לפ"ע לא תתן מכשול. ב) אם שחטה אי אסורה משום אי מביד לא מהני. ג) אם השוחט רשאי לקבל השכר מן הגבר או גזלן. והאריך בפלפול וביקש ללמד זכות על השוחט, והמובן ממכתבו כי השוחט מתירא שאם לא ישחוט יזיקו לו חיו בגופו ובממונו ובפרנסתו, וכתתי אל לבי להשיב מה שכלפעניד כאשר יחוכני החוכן לאדם דעת:

תשובה: לכאורה יש לאסור לשחוט בלי טעמא דלפ"ע רק דהשוחט גופא היא גוזל ומזיק להגזל בשחיטתו וכדאמרינן ב"ק דף ס"ח מפני שסכנה בחטא ע"ש ובב"מ דף מ"ג א"ר האי מאן דגזל חביתא דחמרא מחבר' מעיקרא שויא זוזא והשתא שויא ד' תברא או שתייה משלם ד' כדהשתא כיון דכי איתא הדרא לחמרא בעינא, השתא קא גזיל מיני' ועיין בתיבות סימן שס"ח סק"א דהשיבו היא עברה חדשה:

אמנם אחר העיון כ"ל לחדש דבר דהא דאמרינן תברא או שתייה דקגזלי', אבל אם תברה או שתייה אחר אין להגזל עליו כלום כיון שהגזלן עומד במדרו ולא רצה להשיב הרי הגבל גזל וחסר ועומד ואין דינו של גבל רק עם הגזלן והגזלן יוכל לעחול להמזיק, והא דאמרינן ב"ק דף קי"ד גזל ולא כתייאשו הבעלים ובא אחר ואכלו רצה מזה גובה רצה מזה גובה, היינו דוקא כשגזלו מן הגזלן ולקחו לעצמו אז נעשה הוא גזלן עלי' ומחויב בהשבה ולכן בגזל גובה ממנו, אבל כל זמן שהגזלן מחזיק בו אין דינו עם הגבל כלל:

ויש רא"י לזה ממ"ש הרמב"ם בפ"ה מה' גזילה דאסור לקנות דבר הגזול מן הגזלן וכו' שכל העושה וכו' מחזיק ידי עוברי עברה ועובר על לפ"ע ועיין בעור ושו"ע סי' שכ"ו וש"ס. [ופלא שברמב"ם כתב דבר הגזול ומשמע דוקא שיודע שזו דבר הגזול וכן בשו"ע סי' שכ"ו כתב בשני הנקוב ובסי' ש"ס דבר הגזול משמע כן, ובעור כתב בשני המקומות שזו דבר משמע אפילו אינו יודע שזה דבר הגנוב, גם יש להעיר שרמב"ם לא כתב דין זה רק בה' גזילה ועור ושו"ע כתב בין בגזילה בין בגניבה ויש בזה אריכות דברים ואכ"מ] והנה אנן קיימ"ל דיש סי' ש"ס דשתם גזילה לאו יאוש בעלים ואינ בפשטות מיירי הרמב"ם קודם יאוש ואינ תקשי מה לריך לעשה דמשייע ידי ע"ע ולפ"ע תיפוק לי' דהקונה הוא גוזל וכמ"ש רש"י ש"ס בהאי דרצה מזה גובה וכו' וזה שאכלו הוי כגוזלו מבעליו ועיין תומים וקצוה"ח סימן ל"ד ס"ז בבי חולק עם הגבל אי הגוזל מן הגבל חייב משום גזלן או משום מזיק, ואי"ו מוכח דדוקא הגוזל מן הגזלן הוי גזלן או מזיק אבל כשהגזלן מכרו לו אז הגזלן עלמו כשאר גזלן והקונה ממנו אינו רק משייע ידי עוברי עברה ולפ"ע:

ומיהו אפילו נאמר דהרמב"ם נקט מעם דמשייע ע"ע ולפ"ע דמה"ם אסור לקנות ממנו ואפילו לאחר יאוש דלי"ש מעמא שהוא גוזל דלאחר יאוש מקרי בהיתרא אחי לידי' כמבואר בראשונים בב"ד, [ולפ"ז איך מקרי בהיתרא אחי לידי' הא אסור משום לפ"ע ומשייע ידי ע"ע ועיין בשמ"ע רי"ם ס"י שש"ע דפרים בהיתרא שלא הי' בידו באיסור לא הגזול ועשה דוהשיב] ע"ע א"ש רא"י שבתב דמבואר בטור ושו"ע רש"י שכ"ו דמשו"ה הוי משייע ידי ע"ע ולפ"ע שאם יאמר מי שיקנה ממנו יגנוב עוד ואי כימא דלפני יאוש בלא"ה אסור לקנות משום דהקונה הוי גזלן, א"כ למה יאסור לקנות ממנו אחר יאוש שמא ע"ז יגנוב עוד, והלא מ"מ כיון דקודם יאוש לא יקנה ממנו אף דיקנה לאחר יאוש לא יגנוב על סמך זה דאין בידו שיתיאשו הבעלים ועיין במגא"ש סי' א' וסע"ח חלק ב' כלל מ"ב פ"ד באחרונה:

אמנם יש להשיב דשפיר יגנוב אם יקנה ממנו אחר יאוש ואף דאין בידו שיתיאשו הבעלים מ"מ הא שתם גניבה יאוש בעלים וכמ"ש הטור סי' שכ"ז, ויש לומר בזה פרפרת נאה דבאמת טעם זה לא נזכר בטור ושו"ע רק בגניבה ולא בגזלה וכן ברמב"ם דמייר בגזילה לא נזכר טעם זה והוא פלא, אבל להכ"ל א"ש דבגניבה כיון דשתם גניבה יאוש בעלים א"כ לא משייע ע"ע ולפ"ע בהאי חפץ גופא דהרי הוא לאחר יאוש ושייך שיגנוב פעם אחרת כנ"ל. אבל בגזילה דשתם גזילה לאו יאוש בעלים [כמ"ש טור ושו"ע סי' שס"ח] איכא איסור בהאי גזילה גופא כשקונה ממנו קודם יאוש משום שהוא גוזל ולעבדו על שיטוי אסור משום משייע ע"ע ולפ"ע בהאי גזילה גופא אבל אין איסור לקנות ממנו אחר יאוש משום שמא יגזול פעם אחרת ויהי' בזה משייע ע"ע ומשום שאין בידו שיתיאשו הבעלים וקודם יאוש הקונה הוא גוזל ולא יקנה ממנו כנ"ל והמעיין בלשון הרמב"ם והטור ושו"ע יראה כי הלשון לשון זהב הוא לפי הנ"ל:

אבל האמת יורה דרכו דלא משמע כן דא"כ איכו כותן טעם בני גזילה למה אסור לקנות ממנו רק הטעם על שאסור לבעדו בשיטוי ומזה נראה דגם על שאסור לקנות ממנו נ"כ הייכו טעמא משום משייע ע"ע ולפ"ע רק בגזילה דשתמא לאו יאוש בעלים א"ל לטעם שיגזול פעם אחרת רק באותה גזילה גופא משייע ע"ע ולפ"ע משא"כ בגניבה דשתמא יאוש בעלים אין האיסור באותה גניבה רק משום שמא יגנוב פעם אחרת, ולפ"ז כיון שהעלנו דבגזילה מיירי קודם יאוש ודאי תקשי הלא אסור לקנות מלד שהקונה גוזל, אי"ו כנ"ל דאם הגזלן מכרו לו והגזלן נשאר במדרו אין דינו של הקונה רק עם הגזלן ולא עם הגבל וכיון שכן גם בתברא ושתייה אין דינו אלא עם הגזלן והגזלן דינו עם הגבל וכיון שהגזלן לא תברא בעלמו אינו משלם אלא כשעת הגזילה:

ובזה יש לומר מה דנקט האי דגבל חביתא דחמרא מחבר' דנ"ל דאם תברא אחר גם להגזלן אינו משלם רק זוזא כמו שלריך הוא לשלם לבגבל כיון דאינו של גזלן ולא הפסידו רק מה שלריך לשלם לבגבל דהייכו זוזא ולהכי נקט דוקא האי דגבל מחבר' לריך לשלם כדהשתא אבל תברא או שתייה אחר אינו משלם רק זוזא כדמעיקרא וכן בעניחה נ"ש שכה בחטא רק אם הבגבל גופא עובא אבל שליח הבגבל אינו מקרי לא גוזל ולא מזיק כנגד הבגבל אפילו הוכ הבהמה הגזולה, לא עובא, פיון שהוא בלון הבגבל וכיון שהבגבל עדיין עומד במדרו ורולה בגבתו וגם השליח אינו רולה לקנות לעלמו והבגבל קונה בשיטוי זה אפילו מתה מאיל' דשיטוי דממילא כמי קונה בשיטוי שאינו חוזר כמבואר חו"מ סי' ש"ס ג' והוא גבובה ועומדת ואסורה מבגבל אין ההוכ או העובא נקרא עלי' בגב וגזלן או מזיק. ואל תשיבנו א"כ למה לריך קרא בעניחה דיש שליח לדבר עבירה תיפוק לי' דאפילו בגזלן או בחוכ דליכא קרא אין השליח חייב לפמ"ש, ז"א דודאי פטור השליח היינו יודעין מבגבל כנ"ל אבל הוא מלד אבלד"ע יהי' גם המשלח פטור קמ"ל דיבלד"ע והמשלח חייב:

ועוד כ"ל דאפילו כימא בשליח הגזלן שבבא או שליח הבגבל שהבגבל מקרי שליח גזלן כנגד הבגבל ודלא כנ"ל, מ"מ בשליח בגבל שבבא כיון דגילה קרא דיבלד"ע והמשלח חייב הוי כאלו עשה המשלח המעשה ואין השליח לא בגבל וגזלן או מזיק ואף שכתבו האחרונים דאפילו אי יבלד"ע מ"מ חייב השליח בדיני שמים, ועיי' שכתב הש"ך חו"מ סי' ל"ב לענין המשלח, כ"ל דזה רק משום משייע ע"ע ולתא דלפ"ע וכמ"ש הרמב"ם והמחבר והמשבעדו על שיטוי וכו' ועיין במגא"ש סי' תל"ב סק"ו ודו"ק:

ואורח אדברים אחלה אין לדון על הקוחה אסור הגנוב
רק מקום שעובר על לפיע ומקייע יעיע, ויפה כתב
מהרלמו דלפיע ליש אלה נקאי בתרי עברי דרהרא אבל הכא
יכול לקחות אבל קוחה אינו יודע שהוא גנובה וחוי כמו
אית לי׳ בסמס לדידי׳ בעי׳ דף ויא ולים לפיע, ומה שדחה
מעייד מליע מיד מעלוה דאם איא לעקות העברה בעלמו רק
מי׳ אחרים שיך לפיע בתרי גם אחר יעבור על לפיע, דיחוי
זה חוזר וכראה דעיב לא קאמר המליע אלא דאם יעקה מי׳
אחר יעבור גם אחר על לפיע, אבל אם יוכל לעקות מי׳
אחר ואחר לא יעבור על לפיע גם זה איכו עובר דקוב לא
הוי כתרי עברי דרהרא, [ועיין בדכי יוסף חוים סי׳ ס׳
מהאריך בזה] וכאן כיון שיוכל לקחות אבל קוחה שאיכו יודע
שהוא גנוב איב לא יעבור הקוחה הזה על לפיע וכיון שיכול
לעקות בלי עברה לפיע שוב לא הוי כתרי עברי דרהרא וגם
הקוחה שיודע שהוא גנוב איכו עובר על לפיע כיון שיכול
ליעקות בלעדו:

ולכאורה יש לפקפק דאכתי יעבור הקוחה האחר על לפיע
בקונג, אך הא ליתא דהרי באיסור לאו אין
כאן איסור כלל בקונג וכמיס חידושי הרין קהדרין דף פיד
עיב, ועוד כיל דאפילו אם בקאר איסור לאו יש איסור
בקונג ועיין מגיא סי׳ תליד סקיס מיא גבי לפיע דכתיב לא
תסן מכשול אם לא הי׳ יודע שהוא מכשול לא עשה איסור
כלל בקונג וכמו דדרשיכן בעלמא עובד דומי׳ דעבד דיחא
לי׳ וכי יוסן דומי׳ דכי יתן דיחא לי׳ היב תתן דיחא לי׳, אבל
אם איכו יודע שהוא מכשול לא כיחא לי׳ וליכא איסור כלל,
ודאי׳ לזה שהרי הרמביס בפיב מרולח הייד כולל דין לפיע
במכשול שאיכו בדבר איסור עם משיאו עלה שאיכה הוגבת
ובמשיאו עלה שהיא הוגבת לפי דעתו אף שקבג ובאמת איכה
סוגבת ודאי לא עבר על לפיע רק במשיאו עלה שאיכה
הוגבת במזיד ואיב במכשיל בדבר איסור כמי דכותי׳ דבקונג
ליכא איסור כלל. ועוד דגם הגבב בעלמו יכול לעקות בבהמה
שיכוי שאיכו חוזר בלי שיוע אחר ואיב אם הקוחה עושה
שיכוי בשחיטתו ליכא לפיע כלל דלא קאי בתרי עברי דרהרא
ואף דהוא איכו רולה לעקות העברה בלי שיוע ואיכו רולה
לעקות שיכוי אחר רק לקחות וזה איכו יכול בעלמו לית לן
בה כיון דעכיע יכול לעקות העברה בלי שיוע שלבו דהרי גם
בלא קאי בתרי עברי דרהרא אם מבקש ממכו להושיע לו
עכיח איכו רולה ליטול בעלמו ואפיה כיון שיכול ליטול בעלמו
ליכא לפיע היב כן, והא דכתב הרמביס ומור וסויע סי׳ שסיע
דמסייעו על שיכויו עובר משום לפיע, הייכו דוקא באיכו
יכול לעקות השיכוי בעלמו וכמו שיכוי רשות לקכות ממכו
דאיכו יכול לעקות בעלמו ועיין בסמיע שם, ואף שכתבכו
לעיל דלאחר ייאוס ליכא איסור כלל על אחר, הייכו רק מלד
איסור בזל, אבל לפייע לגזלן שהוא מבטל מיע דוהשיב שפיר
שיך לפיע ומפייע יעיע, ועוד לרמביס שיכוי רשות ואחיב
ייאוס כמי קי ומשכחת שיכוי רשות קודם ייאוס, או אפשר
דבמפייע בשיכויו לא הוי רק מפייע יעיע ולפיע לא קאי רק
בקכה ממכו שאיא לעקות בעלמו:

ואולם מעשה אחר יש לומר דשיך בזה לפיע אף דיכול
לעקות העברה בלי הקוחה דבחקונה בית אפרים
אויח סוף סי׳ ליו חידש דהא דאמריכן בלא קאי בתרי עברי
דרהרא ליכא לפיע הייכו דוקא באיכו מאכילו בידים אסור אין
העברה כגמר מיד אבל להאכילו בידים אסור אף שיכול לאכול
בעלמו כיון שעתה זה כותן לתוך פיו ומעביו על דת יש
בזה איסור דאורייתא עיש, והיב כיון שמי שקוחה עושה
השיכוי בידים והעברה כגמרת מיד שקוכה הגבב בזה ושוכה
בחפא שפיר שיך לפיע אף שיכול לעקות העברה בלבו, ועיין
בלבושים סי׳ ממעשר בסופו מבואר כדבריו של גיא ועיין במגיא
סי׳ קסיג:

ויש להביא ראי׳ לסברא זו מדברי חידושי רמבין ביבמות דף
פיב עיב דיב הא אמריכן כל היכא דאיהו עוזהר וכו׳
והק׳ הרמבין הא דהא איכא מיא משום ולפיע לא תתן מכשול
דהא שווה בכל, ותי׳ שם שכי חידושים עיש, והערכי חתכי
הרבבי החריף מויה בלשון שעערן כי׳ לפמיש בחידושי ריטבא
בעי׳ דף ויא דהיכא שיכול לעקות האיסור שלא על ידיו
ליתא משום לפיע ואעפי׳ שאפשר שהוא מרבה באיסור על
ידיכו לא חייביכן עיש ולקמן בבאר דבריו בעזהיית איב לא
הקשה הרמבין מידי דמשכחת לה שיש לכהן אשה גרושה
מבבר ואיב יכול לעקות האיסור זולת הגרושה שכושא עכשיו
ואיכו רק כמרבה האיסור על ידה ולים לפיע לכן ליל כל
איכא דאיהו מוזהר וכו׳, ואפילו לסברת מליע דהיכא שעושה
העברה עי׳ אחר יעבור האחר גיב על לפיע שפיר שייך
לפיע ואיב הי׳ דכוותי׳ שהרי הראשוכה עוברת גיב משום
לפיע, מיע שמכחת לה בקטכה שקיבל בה חביה קידושין
וכתגרשה ומזר חביה וקיבל בה קידושין מכהן זה דיכול לעשות
הכהן עברה לבעול גרושה בלי עברת לפיע שלה כיון שהוא
קטכה ואיב הקבי׳ איכה עובדת משום לפיע, אך לסברא
הכיל איש דכאן כגמרת העברה היכף בבעילתה והיא כבעלה
לו ומכשילתו בידים שפיר שייך לפיע אף דיכול לעבור בלעדה
והק׳ הרמבין שפיר:

אמנם זה עיד שלמול. אבל כיל שעד לסברא זו מדברי
הריטבא אלו בעי׳ דף ויא שכתב מיהו הכיא לעכין
לפיע וכו׳ דכל היכא דתבעה לה שמעא דומי׳ דמתכי׳ והא
דכזיר ואמיה שאכו חוסמין לתקלה כל היכא דאלי עביד איסור
שלא על ידיכו ליתא משום לפיע ואעפי׳ שאפשר שהוא עבדה
איסור על ידיכו לא חייבכן אבל מיע אי הבע לי׳ בפירוש
לאיסורא כהי משום לפיע ליכא אבל איסורא איכא בעילתא
משום מסייע יעיע כל שאכו גורמין לו לעשות איסור או
להבעות באיסור וכדקיימיל וכו׳ ולא עוד אלא שאכו חייבין
למחות בידו דכל ישראל ערבין זב״ז וכשיב שאסור לגרוש
להם לעשות שום איסור או להבעות באיסור כלל וכדאמריכן
בבייא דאלתיה אכן חיותא לרועה היכי מסריכן וכו׳, והכה
גוף סברת הריטבא אין לה הבבה שכאמר אם העוור עושה
פעם אחד עברה אין כאן לפיע אם מכשילו עוד פיא לעשות
אותה העברה ובפסר ביא חיב סי׳ מיה הרבה להקשות עיז
[ועיין טויא חגיגה דף ויב באבכי מילואים] ואמו אם ככרי
אכל פיא אבמאיה מותר להושיע לו אחיב והלא גוף האיסור
שאסור להושיע לו הוא רק מפני שאכו יודעין שהוא עוור
ואוכל אבמאיה, ועוד דאיב תקשי עליו קוש׳ תוס׳ בעי׳ דיד
עיב דיה מקום שהקשו שיש לעיל לעכין תקרובת דאי אית
לי׳ בהמה לדידי׳ שרי למכור לגיאכא דלפיע ומיש שכא לעכין
חשש רביעה דאסור, ותי׳ דשאני רביעה שהוא מתאוה לכל
בהמה ובהמה ולריטבא הכיל כיון דיכול לעבור פיא אלא על
ידיכו אין חשש אם מרבה עי׳ והדקיב, ובתחילה עלה בדעתי
שכוכת הריטבא הוא רק אם מרבה במעשה אי ובפיא
בשיעור האיסור כגון גבי רועה אם לא הייכו כותכים לו הי׳
מרעה בהמה אחת בשדות אחרים ועי׳ מרעה אלף בהמות והוא
רק מרבה בשיעור האיסור כהיב ליכא לפיע ודומה לגי׳ תאכים
בעוקן אחד במכחות דף פיד ועיין ריין פיב דביליה אבל בשני
מעשים ודאי אסור להבעות ולהכשילו שיעשה עוד פיא ואיש
כל הכיל אבל באמת בכוש יין לכזיר ואבמאיה לביב דקשה
הריטבא קשה להמליא זה להבעות באיסור בפיא דבית הבליעה
איכו מחזיק יותר מב׳ זהים כמיש תוס׳ בכריתות ואפילו
למדדכי דמרוסק מחזיק עפי מיא איכו יותר מג׳ זהים דהוא
שאות מב׳ רביעים [עיין ביש אויח סי׳ עיח] ובאמת לא
משכחת בלא חלקו מבפכים רק בגרומתא זעירתא כדאמריכן
ספגיה וגם לעכין תקרובת קשה להמליא איך מקריב בפיא
שני בהמות וגם לא הי׳ לריבי תוס׳ לומר דגבי רביעה
מתאוה לכל בהמה ובהמה רק דרביעת כל בהמה הוא מעשה
בפיע ובדוחק יש לייבב זה:

לכן כיל ברור בכוכת הריטבא דהכה לאו דלפיע הוא אם
אכו יודעין בבירור שהוא עוור בשכלו ואוכל איסור
אף שאין אכו יודעין בבירור שיעשה עתה האיסור בזה שאכו
כותכין לו רק על הספק כי אפשר שיעבור שיך לפיע לית
מכשול שבכיא מכשול הוא שיוכל ליטול על ידיכו אבל אם
יש שכי ספיקות אם יכשל בזה ליכא לפיע כמו אית לי׳
בהמה לדידי׳ דאי לית לי׳ אין לכו רק ספק א׳ אם יקריב
שבהמה שאכו מוכרין לו לעיז ואיכא לפיע אבל באית לי׳
בהמה לדידי׳ יש שכי ספיקות שמא לא יקריב כלל ואתיל
שיקריב שמא זו שיש לו מבבר ולא זו שאכו מוכרין לו רק
שיש ספק אולי יקריב שמיהן וירבה באיסורין ואם יש שכי
ספיקות שיכשל בא ליכא לפיע, והמעיין בריטבא יראה שכן
הוא, ולפיז איש דגבי רביעה שמתאוה לכל בהמה ובהמה אין
הבהמה שיש לו מבבר מוסיף ספק אם יכשל בזו שאכו מוכרין
לו והוי רק חד ספק אם יכשל בזו או לא שפיר יש לפיע
וזה שדייקו התוס׳ שמתאוה לכל בהמה ואיש:

ולפ״ז ברור דאם ידעיכן בודאי שיעשה העבירה וכגון
שמאכילו בידים גם אם אפשר לו לעשות זולתכו
גיב איכא לפיע וכסברת בית אפרים הכיל דבשלמא אם הוא
ספק יש שכי ספיקות אם יכשל על ידיכו, אדא שמא גם
בלעדיכו

בלעדיו יעשה ואחיל שלא יעשה שמא גם מי לא יעשה, אבל אם ודאי יעשה על ידיו ואם לא על ידיו משא לא יעשה ודאי איכא לפיע:

אבל מיע כיל בלעד זכות בכידון דידן ליש לפיע כביל קופי מכיר דמקרים בקוכה מן סגנב פוי מסיע יפיע סגורס לו לגכוב גנבות אחרות וכו' יפיע מעמע דמקום גכיבה זו ליכא מעם רק מקום מיגכוב עוד וכיון שהעם רק מקום גכבות אחרות מוב אינו ודאי מיכבל עיי ואפשר שלא יגכוב ומת הדרן לפכיל דכיון שאפשר לו לעשות שלא על ידיכו ליכא לפיע, אלא דאם נופל מעמא בעי מדוע בחמא ליכא אפשר לפיע מקום בהעם זו נופל, ועלה בדעתי עפיע שראיתי בתשובת מולל מאש פי' מיש שהקי' למאי דקיילל ביוד פי' קכיז דלעבור על ליש לריך לבזבז כל ממונו כדי שלא יעבור איכ חורם שחייבה שבועה מודה במקלה שבועה כנד עיא ומעמע שמותר לזה להשביעו שלא יאבד ממונו אעיב דיודע בודאי שבשבע על שקר ואמאי אם עובר מקום לפיע ולריך לבזבז כל ממונו שלא יעבור, וחיבן כיון דקוף קוף זה רשע הוא וגזלן שגוזל ממון חביכו איכו עובר המשביעו אלא אמריכן הלעיטהו לרשע וימות דקיילל כרשביא פיש דמעיש הלעיטהו לרשע וימות ממנותר ביש דף פיא, וכיל שברא יפרה דזה דוקא בגנב זו שהוא עובר עבירה אותר להכשילו שיעשה בעשה זו עוד עבירה כמו שש בעיש שבשעה שאוכל גזל אוכל שאיכו מעוסר או בכידון דמולל מאש שבשעה שבשבע לשקר בלאיה הוא גזלן אבל להכשילו בעבירה אחרת בעשה אחרת אחר שעבר עבירה זו ודאי יש מקום לפיע, ולפיז איש דבגבנה זו שגם עשה מחזיק בה והוא רשע ואף דאשפר שאש לא יפחסבו יהי' מוכרח להשיב מיע מה שעשיב בעיב לאו השבה מעליא הוא ועדיין הוא רשע עלי' כמיש תוס' ביע דף ה' סדיש דחשיד ולבן ליכא לפיע בעה שעקייעו על גבבה זו דלהעיטהו לרשע וימות אבל שלא יגכוב פעם אחרת שפיר יש מקום:

אמנם לא הוכח לי גם בזה וגם דברי ספר הכיל המוהיס אלני דזיל סריע שש בעשבה דמעיש אבל שלא בשבה בשעה וכו' ואש עבר אדם ואכל הרי גזלן ואין לבו לעשות הקבש לבזלן שלא יבואו לידי מכשול לפי שעון הגזלבות יותר גדול וכו', מבואר מזה דדוקא אש עובר איסור חמור שייך הלעיטהו על הקל אבל לא מקילאה לחמיראה כגון מגזל לשבועה דשבועה חמיראה וחשיד אממונא איכו חשיד אשבועתא ובקוף יומא חשיב לה בהדי חייבי כריתות מקום דכל העולם כזדעבע וכו' ואולי גם בשורים ליש הלעיטהו וליתא להכיל. גם יש ללמוד מדבריו שכתב ואין לבו לעשות הקבה לבזלן דדוקא לעשות מעשה להעריבו מאיסור אין אבו חייבין אבל שפי לי' בידים לאסור, ובזה מיושב קושית תוייט מיה פיג דדמאי דבפיע מעיש פשק הרמביש כרשביא ובפיאל ממעשר פשק כמיק דריי בבותן לפובדקי' ודלא כרי דאין אבו אחראין לרמאים ולהכיל אים דבפובדקיה בותן בידים אסור ולים הלעיטהו, ולפיז ביב ליתא להכיל דכאן אבו בותבין לו בידים. אמנם לשון הלעיטהו שעשע דאפילו בידים מותר ואף שבמשבה שלאביבו לא הביא רשביא מקרא זה, אמנם בגמרא ביק הכיל ליתא ובס הרמביש הביא מקרא זה וכבר כתב תוייט שלא כן במשביות בעשה עלמה ואיב דיאוי זה ליתא, אבל מיש ביישוב תוס' בכון דדוקא אם עושה עבירה אחת בלי גרמתיבו מותר להכשילו באחרת אפי' בידים מעוס הלעיטהו אבל בבותן לפובדקי' בס איסור בזל איבו יכול לעבור בלי גרמתבו שפיר ליש הלעיטהו, ואין לומר דיהי' אסור ליתן מעוס שמכשילו באיסור בזל שהרי הבותן יכול למחול ממונו, וגם בזה מיושב קושי' תוייט דהכא לאו גזלן הוא דמוחל לו ואף שהיא לגזילה מתכוונת הוי רק כמתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה ועיז נאמר ונשלא לה, אבל שש בעשיש אין אבו מחוייבין לעשות הקבה לא למחול הגזל ולא לעשר כיון דהוא לעבירה מתכוין וזה נלמד מהא דהלעיטהו דאש עובר בעלמו בפועל מותר להכשילו באחרת בידים כן אף שאפשר לתקן שלא יעבור אפילו אחת מיא כיון דלאיסורא מתכוין אין אבו לריכין לעשות הקבה ובזה נכון דלא הביא בעשבה קרא דהלעיטהו כיון שאין זה ממש עכין דהלעיטהו אבל מיא כיון דנלמד מזה הביאו הגמרא ביק הכיל מקרא זה וגם הרמביש הביאו:

ומה שכיל ביישוב קושית מולל מאש הכיל דבתשובת חוות יאיר סוף סי' קליט העלה דגם בלית שאין בו מעשה איבו מחויב לבזבז כל ממונו וכיב הסמיג אוים סי' תרכיו, ובזה מיושב קושית הביש שהביא עויז יויד סי' רליב סקייז עיש, ושם מבואר בחיכוך פ' קדושים מעוס רליב דלפיע הר לאו שאין בו מעשה ואיב לקיים דבשביל לפיע איל לבזבז ממונו ואיש:

ובזה איש גיב עם שהעה בספר שכיל שם בסוף הסי' על ספר שחיכוך מלוה הקפיה שכתב בני כובש שכר שכיר אבל אם אי לפורעו בתוכו יום אחיב יאבד הרבה מעלו לא חייב הכתוב בזה לפי הדומה, והקשה שכיל שחיכה לעכין עשה דביומו וכו' אבל בשביל ליש דלא הבא עליו השעם מחוייב לבזבז כל ממונו, ולהכיל איש דלאו דכובש שכר שכיר אין בו מעשה ועיין תשו' חכיל סי' כיו והארכתי בזה בעקיל ואיב איל לבזבז כל ממונו ואיש:

ועוד כיל ביישוב הקושי' מכובש שכר שכיר דכיל דבר חדש דאף דלריך לבזבז כל ממונו בשביל ליש הייבו אש אין העברה בשביל איסור ממון חבירו אבל אש אליש הוא רק בשביל איסור ממון חבירו איבו מחויב לבזבז ממונו דמאי חזיא דממון חבירו עדיף דילמא ממון שלו עדיף טפי, ומכא אמיכא לה מתשו' מהיד פי' רעיא והובא להלכה ביויד קוסי' שליד דאש כידוהו לא' על שעבר עבירה ובזר אשר עובש על מי שיחזיק הכידוי מחוייבין לכבש בשפש עובש כדי להחזיק הדת אבל אש הוא בדבריש שבין אדש לחבירו כגון שהוליבו בערכאות אין אבו חייבין לכבש בשכבת העובש, ומעיין שש בתהיד בפכיש יראה דאפילו בעובש ממון ולקבה שרבשתו אל כיון שהוא רק בשביל עכיבי ממון ולא מתכוין השרלה שיש בזה העברת דת יעיש באריכות ובכיב קשה אלא אין העברבאות דבין אותו כדיבי ישראל ובורס לבזול את חברו ומחויב לבזבז כל ממונו בשביל זה, איבו דאש העברה הוא רק בשביל איסור ממון חברו אין אבו מחוייבים לבזבז ממונבו בשביל זה ואיש:

וביישוב קושיא דאשובה דמשביע עובר לפיע כיל דבשעשיא בפיה ממלוה ולוה הביא בשש מהריש די ביסון דאף דאין שלדיש אבל אש המשלה אבש אם אליה והשחידו בדבריש מחייב שולחו והביאו בכהיג חויש סי' קפיג בהגהות הטור אות כיג, ומה שהק' שעהיש עליו מביק כיא דמשבחת בור של שבי שותפין בחבשוהו ושויבהו שליה, הבה ספר הכיל אין אתי אבל מבברא כיל דעיב לא אמרה מהריש אלא בעבין שהפעולה הבלמה ממעשה השליחות שייך להמשלח כגון בבהן שאמר לבהן לא וקדש לי אשה גרושה שאש מקדשה היא מקודשה למשלה, או בעושה שליח לגבוב שקובה הגביבה למשלה, או בחובש שגירש עיי שליח שהיא מגורשת מבעלה דאז אפילו אמריבן דאשלדיע לא שייך שהשליח עשה העבירה דלא קידש ולא גבב ולא גירש לעלמו ואי אמריבן אשלדיע המעשה קייש דלא ככובייי אז מעשה העברה כשאר קייש למשלה רק השליח עשה המעשה אבל פעולה הבלמה ממעשה זו והעברה היא למשלה ושליח איבו אלא מקייע יעיע ועובר על לפיע בדבר שהוא בר חיובא אז אין השליח לריך לבזבז ממונו בשביל זה ביל ולא יכול השלמה לומר כשבור הייתי שלא ישמע לי כיון שהפחידו בדבריש מותר לשמוע לו ושפיר הוי בזה שלדיע אבל בבור בדשות הרבים אש אשלדיע הוי השליח כורה בור בהיר והוא עושה העברה איב אלי בכך שהפחידו בדבריש יכול לומר כשבור הייתי שלא ישמע לי כי אסור לשמוע לו ושפיר אשלדיע אפילו אבשבו ועיין קלוהיה סי' שפיג בהשבבת תוס' רייד דאש פעולה הבלמה ממעשה השליחות שייך למשלה אז יש שליחות ולא באופן אחר עיש, ולפיז ביל דגם לעכין לפיע אש אבשבו הבזיר ובביב והפחידו בדבריש להושיע לו כוס יין או אבמיה אפילו קלי בחרי עברי דבהרא לא מקרי הוא הבותן מבשול רק הוא לוקח המבשול לעלמו ואיבו עובר בלפיע ואיב זה המשביע חבירו, הבשבע אבשו בממון שאיבו רולה לפרוע לו להשביעו ואין המשביע עובר בלפיע כלל:

נחזור לראשובות דליתא לעעם שבתבבו לעיל למה לא חייביבן

על לפיע בהאי בהמה גופא, אבל ביל בעם פשוט עפיים שבבר העיותי לעיל כיון דקיימיל שהש גבבה יאוש בעלים איב אין בבהמה זו שום חשש משום לפיע ומשייע יעיע ולגבי אחר מקרי בהתירא אחי לידי' וגם הגבב איבו עתה רק מבטל מלוה והשיב שביתן לחשלומין ומהיע שיל לבעל מולל מאש הכיל דאיל לבזבז ממונו משום לאו דכובש שכר שכיר עיש ולהבי לריך לתת בעם שעיז יגבוב פעם אחרת, ומעתה זכיבו לדין דגם אש השוחט יודע שהבהמה הבשחטת הוא גבובה מיא לא בקרא הוא גבב וגזלן או מזיק להבגזל ורק יש בו משום לפיע, ואש יכול להביה לשחוט משוחט אחר שאיבו יודע שהיא גבובה גם לפיע אין בו דליה כתרי עברי דבהרא וגם בלאיה יכול הגבב עלמו לעשות השיבו,

ואפילו

ואפילו יש בו לפ"מ מ"מ אינ לבזבז ממונו ולקפח פרנסתו בשביל זה דסוי לאו שאין בו מעשה בכלל, ובכיה מטוס שהוא רק עביבה מטוס איסור ממון חברו, וגי', אולי במפחידו צדבריס ליכא לפ"מ כלל ובשביל מצ"ע יש"ע כראה שהוא רק איסור דרבנן ויש מחלוקת בין האחרונים אם בשביל איסור דרבנן לריך לבזבז ממונו ועיין פתחי תשובה יו"ד סי' קכ"ז אות ד', ואפשר דאם אין ודאי שיעבור ליכא איסור כלל וכן משמע מדברי ריטב"א בב"ז דף ויא שהבאתי ואינ לבזבז ממונו ופרנסתו בשביל זה כן כ"ל לנמד זכות על הקוראים ומ"מ אם יכול להשמע ממנו שלא יעשה ודאי מחויב לעשות שהרי אינו מחויבין אפילו למחות בעובדי עבודה כמ"ש הריטב"א וכל ישראל ערבין זל"ז:

ומ"ש מעלתו מדשא"מ לריך אבי להעמידו על האמת דדשא"מ אינו אלא באינו מתכוין לעשות המעשה שבעשה, אבל אם מתכוין להמעשה רק לתכליתה כמו הקוראה שמכוין לעשות אך לא לתכלית לגבוב זה הוי דבר מתכוין רק גבי שבת מקרי זה מלאכה וזה לי"ם בשאר איסורין כן ביאור הכ"מ בפ"א מה' שבת הלכה ז"ין יע"ש:

ומה שפלפל בענין עביד לא מהני דשחיטתו יהי' כבלה עפ"י חוי"ד ביו"ד סי' א' ס"א גבי קטל שהמילו חרס, הכה פשוט דשם אי אמריכן לא מהני כיתקן האיסור שהרי החרס אינו אלא שלא יאחוב ולא שלא יהרוג ואם אינה שחוטה כיתקן האיסור, אבל כאן גם אם יהי' השחיטה כבלה לא כיתקן האיסור דמ"מ הוי איבוי וגזולה מן הגנזל [עיל סי' ז']:

ומה שהביא מבתיבות סי' ר"ח בבוכות מהרי"ב שאם בימא דלא מהני יהי' כיתקן האיסור על העתיד שלא יבנוב עוד, אין לזה ענין לכאן בכלל וכוונת הבתיבות כך הוא דבמקום שהקפידה תורה רק על הפעולה הבלמה מן המעשה כמו באוכל בגירם אם יתן לידה גם ע"ד שלא תהי' מגורשת אין בזה עבירה רק העבירה הוא מה שהיא מגורשת ע"י מעשה זו ולולן התורה הי' שלא תהי' מגורשת לכן אמריכן דל"מ ואינה מגורשת כדי שיתקיים לולן התורה ומ"מ לקי אף שלא בעשה מה שלא ולתה התורה מטוס דבבר אמימרא דרחמנא וכן הוא כל איבך דמייתי התם אבל בשוחט בשבת וכי לולן התורה הי' שלא תהא הבהמה שחוטה שהיא הפעולה הבלמה מן המעשה, רק לולן הש"ית הי' שהוא לא יאחוב וכיון ששחט שוב לא בעשה לולן התורה במה שבאמר שהיא בבלה וממילא שפיר מהני, וכן במכירה בשבת וכי לא הי' לולן חכמים שתהא הבהמה של לוקח, הס לולו שלא יאכור בשבת שמא יכתוב וכיון שמכר שוב לא בתקיים לולן חכמים כלל בביטול המכירה, זהו תורף כוונתו וממילא בין יבין מעלתו שאין זה ענין כלל לבידון דידן:

ומה שחקר אם מותר לקבל ממנו שכר שחיטה, הבה אם אינו בוטל שכר מבהמה הגבובה גופא מבואר בסי' שס"ט ס"ג דאם אפילו רק מיעוט ממונו שלו ורוב ממונו גזול מותר ליהבות ממנו עד שידע בודאי שדבר זה גזול בידו, ואם ליהבות מבהמה גופא מבואר שם ס"ג דאסור ליהבות ואפילו לאחר ייאוש, אמנם אחר שיבוי מעשה דקבי ולא חייב רק דמים פסקינן באו"ח סי' תרמ"ט דיולאין בו ידי מלוה וליבא מטוס מהב"ע כ"ש דמותר ליהבות ממנו בדבר הרשות, ויען עמוס הערדות אבבי אקבר ידידו הדומ"ם:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה י"ח

שיל"ת ב' אויפאלו ה' ויקרא תרמ"ג לפ"ק:

שוב"ט ושמחת פוריס לחיקר כמ' שימא שאלאמאן כי':

מכתבו וכו' והנכי לי ב"ב אודות השו"ב שכתב, ווענן עס זיך ריין הער יסגעשטעללט שהוא גבב באופן שבא בחכות ובבב הרבה דבריב דיא איינב סוממע רעפרעזענטירען ומלאו הכל בביסין של בבדיו ולקחו הכל ממנו אם יש לסמוך עליו בענין שחיטה ובדיקה:

הנה וודאי אף שהשיב בבבה זו לא מקרי השבה כמ"ש תוס' ב"מ ה' ע"ב ד"ה דחשיד דמה שמשלם בע"כ אין זה השבה מעלי' ע"ש, והבה מבואר ביו"ד סי' א' ס"ד דחשוד על הבבבה אינו חשוד על השחיטה ועיי' בעור שם וש"ך סקט"ז, ואמנם בסי' ב' ס"ו מבואר דמומר לא' משאר עבירות להרמ"ם לריך בדיקת סכין והק' פרישה דזה סותר לדין הכ"ל ותי' דבבבה רק פ"א מודה רמב"ם דא"ל לבדיקה סכין רק בבבה ב"מ ועיי' מו"ז ופמ"ג, ובש"ך שם הק' הא בעור שם סי' א' מבמע דאפי' מוחזק בבבה כמי מותר ותי' דהתם אפשר שכתן לאחר לשחוט וסוי ס"ס וכן כתב מו"ז ועיי' פמ"ג סקי"ח דכתב וכן הלכתא כרמב"ם:

ומצתה השוחט הזה חשוד על הבבבה כמה פעמים אין לאכול משחיטתו כלל אבל אם אירע זה רק פ"א אין לאסרו לחלוטין ומ"מ יש להמבירו על שבוע או שיש כדי שלא יוסיף לעשות כזאת ולריך בדיקה אחריו אם אינו קל בשאר דבריס ג"כ וגם מה הוא עושה עם הקלב כמ"ש במכתבו, וזולת זה יבקש לעלמו מקום אחר על אחר ספסה, ובזה יבא שלום בכפשו ונפש החותם בברכה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה י"ט

שיל"ת ב' איפאלא ג' שופטים תרכ"ג לפ"ק:

כו"ט בבחה ושובה, לתלמידי אחובי הרבבי המופלג בתורה ויראה, שמועתו בא"ז, עושה פרי תבואה, חו"ם, שמו יבון, כבוד מו"ה זכרי' כ"י שוואלבן בשאלוואם:

כתבך בא אלי בזמנו ולא הרשבי עתי להשיב עד היום ושאלתך אם יש להעביר שוחט שלבע שעותיו הלבבות לשחוט:

תשובה: הבה זה לשון הרמב"ם פי"ב מעבו"ם ה"י המלקט שערות מתוך השחורות וכו' לוקה מפבי שעדה עדי אשה וכן אם לבע שערו שחור משילבע שיער לבבה אחת לוקה ובהשבות א"ל לא מתור שיהא לוקה באחת שלא אמרו אלא אשור ועוד מאי עדי אשה איבא בחדא והא לא מבבבא מילתא בבל, ובבי"מ תמה על הראב"ד דהא חזי' בגמ' דעל אפי' אחת קאמר ודבר זה אפי' בחול אסור משום שנאמר לא ילבש גבר ותי' בדוחק ע"ש, וכראה שלא ראה דברי ריטב"א במבות כ' ד"ה ומודי' שבתב לישבא דמשום שבי' משמע דלא א' תורה קאמר אלא א' דרבבן ואתי' כרבבן דפליגי עלי' דראב"ד דאמרי' בבזיר כ"ט דלא ילבש גבר שמלת אשה כפשיטו בבגדים המיוחדים לבשים ולא בשום זיון אחר וכו' ולפ"ז י"ל דהראב"ד ס"ל אף דאבן קי"ל כראב"י שבל זיון הבוהג באשה אוסר שבתוב וכמ"ש ריטב"א שם בשם שהמ"ש משום דמשבה ראב"י קב ובקי מ"מ במלקט שערה לבבה אחת ליבא משום עדי אשה כיון דלא מבבבא מילתא ואינו אסור אה"ת אלא מדרבבן דלא אמרו לוקה אלא אסור ואי מאי דקאמר משום שבאמר אדרבה לישבא משמע שהוא מדרבבן כמ"ש ריטב"א הכ"ל:

אבל אבי תמה שהרי בבריתא שביבו בשבת ל"ד ע"ב ובמבות כ' ע"ב הבוטל מלוה פי הזוג בשבת חייב ובמה מלוה פי הזוג שתים רא"ש א' ומודים חבמים לר"א במלקט לבבות מתוך שחורות שאפילו א' חייב ופירש רש"י שבאחת הוא מקפיד שלא יהא כראה בזקן וכן פרש"י במבות דכיון דאדם מקפיד על שער לבן א' שבין שערותיו שחורות שלא יראה זקן אמריבן דבשהוא מלקט אותו מתוך השחורות מלאבה חשובה הוא לו וחייב וכו' א"ב מדמודי' חבמים דחייב בשבת על שערה א' ש"מ דסיל דיש קפידא בזה ומבבבא מילתא ואיב בתב הראב"ד דאין עדי אשה בזה משום דלא מבבבא מילתא, מיהו בזה י"ל לפמ"ש תוס' חולין ח' ד"ה מותר דשוחט בשבת חייב אע"ג דקלקלו יתר על תיקונו משום דמלאבת מחשבת אסרה תורה וכיון שיש תיקון פורתא חשוב מלאבת מחשבת שלבך בתבוין וכו' ע"ש והא ס"ל לראב"ד דודאי שער א' לא מבבבא ואינו עדי אשה אלא כיון שזה מקפיד על שערה, א' מלאבת מחשבת חשיב לפי שלבך בתבוין ושפיר חייב בשבת והבי דייב לשון רש"י במבות שבתב מלאבת חשובה הוא לו וחייב משום בוזז כיון דחייב לבזיזה זו משמע אע"ג דאחרים אין חושבין ואין מקפידין מ"מ כיון דאיהו חייב ומקפיד היא לו מלאבה חשובה ומלאבת מחשבת:

אלא דיש לחלק דשאבי בשוחט בשבת דהוי תיקון פורתא לאכול בשר משא"כ כאן אין שום אדם עושה כן להקפיד על שער אחת, ועוד דהתם הבי עושה מלאבת בטילת בשמה רק שהוא קלקול אמרי' דמשום תיקון פורתא מבבי מלאבת מחשבת דמקלקל רק ממלאבת מחשבת ממעטי' לה אבל כאן שער א' איבה מלאבת בזיזה ואין מחשבתו מעלה ומוריד, אך בי"ל לדמות

דבבבה רק פ"א מודה רמב"ם דא"ל בדיקת סכין רק בבבה ב"מ ועיי' מו"ז ובש"ך ופמ"ג, ובש"ך שם הק' הא בעור שם סי' א' מבמע דאפי' מוחזק בבבה כמי מותר ותי' דהתם אפשר שכתן לאחר לשחוט וסוי ס"ס וכן כתב מו"ז ועיי' פמ"ג סקי"ח דכתב וכן הלכתא כרמב"ם:

ומצתה השוחט הזה חשוד על הבבבה כמה פעמים אין לאכול משחיטתו בכל אבל אם אירע זה רק פ"א אין לאסרו לחלוטין ומ"מ יש להמבירו על שבוע או שיש כדי שלא יוסיף לעשות כזאת ולריך בדיקה אחריו אם אינו קל בשאר דבריס ג"כ וגם מה הוא עושה עם הקלב כמ"ש במכתבו, וזולת זה יבקש לעלמו מקום אחר על אחר ספסה, ובזה יבא שלום בכפשו ונפש החותם בברכה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה י"ט

שיל"ת ב' איפאלא ג' שופטים תרכ"ג לפ"ק:

כו"ט בבחה ושובה, לתלמידי אחובי הרבבי המופלג בתורה ויראה, שמועתו בא"ז, עושה פרי תבואה, חו"ם, שמו יבון, כבוד מו"ה זכרי' כ"י שוואלבן בשאלוואם:

כתבך בא אלי בזמנו ולא הרשבי עתי להשיב עד היום ושאלתך אם יש להעביר שוחט שלבע שעותיו הלבבות לשחוט:

תשובה: הבה זה לשון הרמב"ם פי"ב מעבו"ם ה"י המלקט שערות מתוך השחורות וכו' לוקה מפבי שעדה עדי אשה וכן אם לבע שערו שחור משילבע שיער לבבה אחת לוקה ובהשבות א"ל לא מתור שיהא לוקה באחת שלא אמרו אלא אשור ועוד מאי עדי אשה איבא בחדא והא לא מבבבא מילתא בבל, ובבי"מ תמה על הראב"ד דהא חזי' בגמ' דעל אפי' אחת קאמר ודבר זה אפי' בחול אסור משום שנאמר לא ילבש גבר ותי' בדוחק ע"ש, וכראה שלא ראה דברי ריטב"א במבות כ' ד"ה ומודי' שבתב לישבא דמשום שבי' משמע דלא א' תורה קאמר אלא א' דרבבן ואתי' כרבבן דפליגי עלי' דראב"ד דאמרי' בבזיר כ"ט דלא ילבש גבר שמלת אשה כפשיטו בבגדים המיוחדים לבשים ולא בשום זיון אחר וכו' ולפ"ז י"ל דהראב"ד ס"ל אף דאבן קי"ל כראב"י שבל זיון הבוהג באשה אוסר שבתוב וכמ"ש ריטב"א שם בשם שהמ"ש משום דמשבה ראב"י קב ובקי מ"מ במלקט שערה לבבה אחת ליבא משום עדי אשה כיון דלא מבבבא מילתא ואינו אסור אה"ת אלא מדרבבן דלא אמרו לוקה אלא אסור ואי מאי דקאמר משום שבאמר אדרבה לישבא משמע שהוא מדרבבן כמ"ש ריטב"א הכ"ל:

אבל אבי תמה שהרי בבריתא שביבו בשבת ל"ד ע"ב ובמבות כ' ע"ב הבוטל מלוה פי הזוג בשבת חייב ובמה מלוה פי הזוג שתים רא"ש א' ומודים חבמים לר"א במלקט לבבות מתוך שחורות שאפילו א' חייב ופירש רש"י שבאחת הוא מקפיד שלא יהא כראה בזקן וכן פרש"י במבות דכיון דאדם מקפיד על שער לבן א' שבין שערותיו שחורות שלא יראה זקן אמריבן דבשהוא מלקט אותו מתוך השחורות מלאבה חשובה הוא לו וחייב וכו' א"ב מדמודי' חבמים דחייב בשבת על שערה א' ש"מ דסיל דיש קפידא בזה ומבבבא מילתא ואיב בתב הראב"ד דאין עדי אשה בזה משום דלא מבבבא מילתא, מיהו בזה י"ל לפמ"ש תוס' חולין ח' ד"ה מותר דשוחט בשבת חייב אע"ג דקלקלו יתר על תיקונו משום דמלאבת מחשבת אסרה תורה וכיון שיש תיקון פורתא חשוב מלאבת מחשבת שלבך בתבוין וכו' ע"ש והא ס"ל לראב"ד דודאי שער א' לא מבבבא ואינו עדי אשה אלא כיון שזה מקפיד על שערה, א' מלאבת מחשבת חשיב לפי שלבך בתבוין ושפיר חייב בשבת והבי דייב לשון רש"י במבות שבתב מלאבת חשובה הוא לו וחייב משום בוזז כיון דחייב לבזיזה זו משמע אע"ג דאחרים אין חושבין ואין מקפידין מ"מ כיון דאיהו חייב ומקפיד היא לו מלאבה חשובה ומלאבת מחשבת:

אלא דיש לחלק דשאבי בשוחט בשבת דהוי תיקון פורתא לאכול בשר משא"כ כאן אין שום אדם עושה כן להקפיד על שער אחת, ועוד דהתם הבי עושה מלאבת בטילת בשמה רק שהוא קלקול אמרי' דמשום תיקון פורתא מבבי מלאבת מחשבת דמקלקל רק ממלאבת מחשבת ממעטי' לה אבל כאן שער א' איבה מלאבת בזיזה ואין מחשבתו מעלה ומוריד, אך בי"ל לדמות

לדמות דבר זה להא דאמרי' בשבת ק"נ ובעירובין ל"ט גזרק
וכח בפי כלב דחייב כיון דקא מכוון מחשבתו משוי לי'
מקום לכתבו תוס' בשבת ד' ע"ב ד"ה אלא כיון דלא כיחא
לי' בע"א מחשבתו משוי לי' מקום אע"ג דאיכו מקום ד' וגם
כל אדם איכו מכיח בפי כלב והיל מחשבתו משוי לי' גזיזה
אעפ"י שאין גזיזה פחות מג' ואע"ג שאין כל אדם מקפיד
על שערה א' ואי"ש ברי"ל:

ועדיין יש לחלק דשאני התם דכל אדם שרולה שיאכל הכלב
עושה כן אם אי' להשתין ולרוק בעכין אחר ואי"כ ל"ש בטלה
דעתו אצל כל אדם, אבל כאן כיון שאין כל אדם מלקט
שערה אחת בטלה דעתו אצל כל אדם וכהיא מחלקי' תוס'
בשבת ל"ט ע"ב ד"ה ואתיל, ונראה דס"ל לראב"ד דל"ש בטלה
דעתו אא"כ רוב בני אדם מקפידי' שלא לעשות כמו שהוא
עושה אבל כאן כהי שאין רוב בנ"א מקפידי' לעשות כמוהו
ללקט שער א' אבל ג"כ אין מקפידי' להיפוך שלא לעשות
כמוהו דהייכו שלא ללקט וגזה ל"ש בטלה דעתו ושפיר חייב
בשבת כיון שהוא מקפיד ללקטה מחשבתו משוי לי' גזיזה אבל
מ"מ איכו כוי ועדי לכשים ואין מקפידות ללקטן לדעת הראב"ד
ואיכו לוקה משום לא יגבש גבר וכו' ואי"ש:

ובהכי כיחא דבתוספתא פ"י דשבת איתא הכוטל מלוא הזוג
משערו הי"ז חייב ראי"א אפי' אחת הבורר שחורות
מבין לבכות ולבכות מבין שחורות חייב ע"ש ורש"י במכות
דף כ' כתב שחורות מתוך לבכות לא גרסי' וכן בתוס' שם
ד"ה במלקט כתוב שחורות מתוך לבכות ובהגה"ה שם כתב
ל"ל לבכות מתוך שחורות והוא תמוה דהרי בתוספתא שכו
גם שחורות מתוך לבכות, ולפמ"ש כיחא עפמ"ש ב"י ביו"ד
סוס"י קפ"ג דבשערו שחור ולבעו לבן מותר אפי' לכתחלה
דלאו כוי הוא לו להראות זקן ואע"ג דאי"ש הדר הוא לו
מ"מ כיון דגבי אשה לאו כוי הוא תו ליה ב"י משום לא
יגבש גבר שמלת אשה ע"ש, ולפי"ז אי"ש דבתוספתא מיירי רק
לעכין שבת ולא קתני עלה ודבר זה אפי' בחול אסור וכו'
ולעכין שבת שפיר חיוב גם במלקט שחורות מתוך לבכות
כיון שהדר הוא לאי"ש ולזה כתכוין מחשבתו משוי לי' גזיזה
ואוי מלאכת מחשבת וחייב אבל בבריתא בגמ' דקתני ודבר
זה אפי' בחול אסור משום לא יגבש וכו' שפיר כתב רש"י
והגה"ה דשחורות מתוך לבכות לא גרסי' כיון דבאשה לאו כוי
הוא אלא לגריעותא תו ליה ב"י אי"י דרבכן משום
לא יגבש גבר וכו' ואי"ש:

ועוד כ"ל לי"ש דעת הראב"ד דגם הוא מודה דאם אין לו
אלא שער א' לבן בין השחורות ומלקט אותו שער לבן
או לבעו שחור דלוקה משום לא יגבש גבר וכו' דשפיר מיכרי
בס שער א' לבן בין השחורות ולקיטתה או לציעתה הוי כוי
ועדי לאשה וכמ"ש רש"י בשבת שבכ"א מקפידי' שלא יהא
כראה כזקן ובד"ה שמלת אשה ודרך הכשים להקפיד על כך
ולהתכאות וכן הוא להדיא בחי' הרי"ן שם והכשים מתקכות
עלמן בזה ומקפידות וכוטלות אפי' שער א' לבן מתוך השחורות
שלא יתבכו בעיכי בעליהן והלבך הזכרים אקורים ע"ש ובהכי
מיירי הש"ס ושפיר קאמר דעובר משום לא יגבש גבר וכו'
וגם שפיר חייב במלקטו בשבת ולא קשה קושי' כ"מ ולא
קושיתי הכ"ל אבל ביש לו הרבה שערות לבכות בתוך השחורות
ומלקט או לוקע שערה א' לבכה בזה כתב הראב"ד דלא מכרכי
מילתא כלל שאיכו זקן כ"כ ולהכי פטור ואפשר דאסור מדרבכן
אבו אין לו אלא שערה א' לבכה ולהכי נקט בגמ' אסור
משום היכא דיש לו הרבה שערות לבכות ונקט משום לא
יגבש גבר משום היכא דאין לו אלא שער אחד לבן והוא
הבין מדכתב הרמב"ם המלקט שערות לבכות מתוך השחורות
וכו' דמיירי בהרבה שערות לבכות וע"ז כתב משילקט שערה
אחת לוקה וע"ז שפיר הביב שלא אמרו אלא אסור והייכו
משום דבש לו הרבה לבכות איכו לוקה בא' אלא אסור,
ועוד מה עדי אשה איכא בחדא והא לא מכרכא מילתא כלל
היכא דאיכא הרבה לבכות, אבל באמת יל דגם הרמב"ם לא
כתכוין במ"ש משילקט שערה א' לוקה אלא באין לו אלא
בשער א' לבן ולהכי שיכה הטור ביו"ד סי' קפ"ג לשון
הרמב"ם וכתב ואם ליקט הלבן מתוך השחור חייב וכו' ואפי'
בשער א' והייכו שליקט כל הלבן מתוך השחור אז חייב ולקיים
קושי' הראב"ד:

ואולי יש להעמיס כן בכוכת הטור סי' הכ"ל שכתב וכ"כ
הרמב"ם גבי לבע מי ששערו שחור ולבעו לבן חייב
אפי' בשער א' וב"י הבין שכוכתו שלבע שערות שחורות שיהיו
לבן ופי' דברי הרמב"ם וכן אם לבע שערו שחור מעילבע
שער לבכה אחת לוקה שהפי' משילבע השער שחור שיהי'
לבכה אפי' א' לוקה ותמה ע"ז דהפי' ברמב"ם הוא שבא
לבעות שערות לבכות שבו בלבע שחור כדי שיהי' כראה בחור
וקאמר דמשילבע שערה לבכה א' לשחור לוקה דאי בלבע
השחורות בלבע לבן לאו כוי הוא להראות זקן דאע"ג דאיכ
הדר הוא לו מ"מ כיון דבאשה לאו כוי הוא אלא גריעו הא
ליה ב"י משום לא יגבש, ולפמ"ש יל דגם הטור מייבי בלבע
שערות לבכות בלבע שחור אלא דאיכו חייב בזה אלא אם
שאר השער שחור חייב אפי' בלבע שער לבן אחד בלבע
שחור אבל אם לא לבע כל השערות לבכות רק מקלתם שאיכו
כראה כבחור פטור ועכ"פ בלא לבע רק שער לבן אחד ובשאר
לבכים ודאי פטור כ"ל דלא מכרכא מילתא ואי"ש מי ששערו
שחור ולבעו לבן הייכו שלבע שער הלבן שיהי' שחור כמו
שאר שערותיו חייב אפי' בשער א' לאפוקי אם אין שערו
שחור רק לבן אפי' לבע מקלת שערות לבכים לשחור פטור
ועכ"פ בלבע רק שער א' פטור וכמו"ש והכי דייקא גם לשון
הרמב"ם שכתב אם לבע שערו שחור אז דוקא משילבע שער
לבכה א' לוקה אבל אם לבע שערו איכו שחור רק לבן איכו
חייב אם לבע שער לבן אחד לשחור ואי"ש:

ולפי הבכת ב"י בטור כראה דס"ל כיון דבאשה ליקוט או
לציעות שערה לבכה א' לשחור הוי כוי כיון דשערות
שחורות באשה הר כוי ולבכות גריעותא א"כ באי"ש דלבכות
הוי הדר כמ"ש ב"י ליקט שערה שחורה אחד מתוך הלבכות
או לציעותה הוי כמו לבכה מתוך השחורות באשה ועובר
משום לא יגבש כיון שאשה מקפדת ללקוט שערות כעורי'
בבה מתוך הכאות הוי באי"ש חייב אם לוקט או לובע הכעורות
בין הכאות בבי' ויש פכים לזה בתוספתא פ"י דשבת לעיל
דבקט ב"כ שחורות מתוך לבכות ואולי גרים גם בבריתא בגמ'
כן כבי' שמחק רש"י ולכן בקט בתוספתא תחילה לשון הכוטל
ואח"כ בקט לשון הבורר דהייכו כמו בורר פסולת מתוך אוכל
בשבת ע"ד דהייכו הכעורות מן הכאות לאשה כדאית לה
ולאי"ש כדאית לי' מה שהוא כעור וכאה בעיהו ולא ס"ל
כחילוק שכתבתי בין שבת לאי' דלא יגבש גבר וכו':

ועוד יש לי"ש קלת היפך ממ"ש דדוקא באין לו אלא
שערה א' לבכה ס"ל לראב"ד דאיכו לוקה אם ליקט
או לובעה כיון דלא מכרכא אבל בי"ש לו שתים ולקט אם
לבע א' ולא בשאר רק אחד דלא מכרכא א"כ הוי כוי ומודה
דלוקה ובהכי מיירי בש"ס ומיושב קושי' כ"מ וגם קושיתי
דבקט אסור משום אין לו רק שער א' לבן ובקט משום לא
יגבש משום היכא דיש לו שתים ולבע רק א' והכל ע"ד
שכתבתי לעיל:

ולולא דמסתפיכא הייתי אומר דכוכת הרמב"ם הוא עפ"י
מה שפסק פע"ז מסכהדרין ה"ד דהתיש שמה התראה
ועיין פ"ה מסבועות ה"ג דזה דוקא בלאו המפורש בתורה
ועיין בכ"מ שם ולפי"ז כוכת הרמב"ם דבאמת יש לו הרבה
שערות לבכות אלא שלא לבע תכ"ד של התראה רק אחת ואח"כ
לובע האחרות אבל אם איכו לובע האחרות כלל באמת איכו
לוקה וזה הלשון משילבע שער לבכה אחת לוקה וכ"ת התיש
הוא דלמא לא יבע האחרות הא איהו לשיטתו היכא דלאו
מפורש בתורה שמה התראה אבל בבריתא דקתני אסור אפי'
כמ"ד לא שמה התראה דפלוגתא דתכאי הוא ע"י מכות מ"ו
ולא קשה קושי' הראב"ד:

הארכתי קלת לפלפולא והיולא לדיכא דלדעת הרמב"ם
בלובע כל שערותיו מלבן לשחור לוקה א"כ לדעתו
בפ"ד משחיטה ה"ד דגם מומר לבעבה אחרת לריך בדיקת
סכין ה"כ בלובע שערותיו לריך בדיקת סכין וכן לדעת סה"מ
דפסק כראב"י במלקט שערות לבכות מתוך שחורות אפשר
דה"כ בלובע ועיין בכ"מ פ"ב דע"ז ה"י הדין כן ולפמ"ש
בלובע כל שערותיו גם הראב"ד מודה דלוקה אבל לדעת
כ"מ הכ"ל בראב"ד אפי' במלקט או לובע כל שערותיו איכא
רק אי' דרבכן וכן דעה הריטב"א בחכות לפי' ראשון וא"כ
איכו חשוד לשחוט בסכין פגום דהוא אי' דאורייתא ועיי'
ס' קי"ט דחשוד על הקל איכו חשוד על החמור ואיל בדיקת
סכין אפי' לדעת הרמב"ם בה' שחיטה הכ"ל, מיהו גם לדעת
הרמב"ם איל בדיקת סכין רק במומר אבל לא בעבר פ"א
כמבואר ביו"ד סי' ב' סי"ו ועיין בש"ך שם ותבו"ש אות י"ב:

ועוד כ"ל דאפי' לדעת הרמב"ם איל בדיקת סכין בלבע
שערותיו אא"כ עבר אחר הודעה והזהרה שזה אי'
תורה שהרי מבואר בחו"מ סי' ל"ד סכ"ד שאיכו כפסל לעדות

אחיכ מצר על דבר שפסט בישראל שהוא עברה וכו' ועיי' יריד סי' קיט סעי' ז' בהגיה ואיסור זה של לבעות שערות איכו פסוט בישראל דהרי נמסו' שואל ומשיב חיא סי' רי' כתב דלרוב הפוסקי' איכו רק אי' דרבנן הגם שלפעניד איכו כן אבל ליש בזה אדם יודע כמויים חוס' בימ עיו עיב דיה וכתן ואף שגם לדבריו הוי אי' דרבנן מיא כיון שכבר כתב המיא פיא מה' איסות דאי' דרבנן לאו כולהו איכפי זהירי ב' [ועיי' בהגהות מלימ פיה מהרומות הייב ופיד מה' מלוה הי' ולשבייא ימות דליו עיב מבביה] הו ליל דפסט אי' בישראל ואפשר שטעה וסבר מותר הוא ועיי' מכות מ' ועויז סי' ליט סקיט, מיהו כל זה מעיקר הדין אבל מיא כראה מזה שאיכו ירא ד' כראוי לשותה ומשלבל בשערו וראוי להעבירו עכיפ

על איזה שבועות וגם יקבל עליו דברי חבירות:

ומה שהבאתא דאי' לרמביים מדברי רבא עלמו שבקט מומר אוכל בבלות וכתב פמגיד סי' ג' בפי' הסיד שקיב דבשל עלמו אפי' בפיא איכו כאמן אבל רבא מייבי להעיד בשל אחרים שאין לו הנאה לכן בעבר פיא אל בדיקת שכין רק במומר הרבה פעמים וקיל אי מייבי בשל אחרים הרי עובר על לפיע שהוא עברה אחרת מבבלה ואמאי לריך בדיקת שכין הדבר פשוט דלקיימ דהרי לריא בבכורות דיל אפי' החשוד על הדבר פיא לא הכו ולא מעידו כיון שאיסור זה קיל בעיכיו לא חשיב מכשול אם כותן לאחרים אי' זה ובהי דאכן לא קייל כוותי' רק כרשביב שם דבאמן בשל אחרים כמויים הסיד סי' קיט שקחי' הייכו משום דבעובר פיא איכו קיל בעיכיו ועיז כתב הסיד דבמומר שעובר הרבה פעמים ואותו אי' קיל בעיכיו איכו באמן גם בשל אחרים דאיכו כחשב בעיכיו מכשול ואיכו מחשיב עלמו לעובר עברות לפיע אבל איכו אי' עדיין לרמביים דאם איסור שעשכז קיל בעיכיו שגם איסור בבלה קיל בעיכיו שיהא לריך בדיקת שכין וזה פשוט למעיין בדיכים אלו במקומותם:

ומה שהקשית על תויא שבשיד הכיל איך הוכיח מדבקט

מומר ולא חשוד דבפיא ליל בדיקת שכין דילמא נקט מומר לרבותא דאפיה לא אמריכן כיון דדם כהיתרא דמי לי', נראה דמזה נופא הוכיח תויא כיון דמוכח מדבריו דבהרבה פעמים יש שברא דכהיתרא דמי לי' ובהי דלא אמרי' הכי לרבא לענין דיהא שביק היתרא אבל מיא אמרי' דוקא בבהיג קיל לי' אי' ולריך בדיקת שכין אבל בפיא לא קיל לי' אי' ואיל בדיקת שכין ולשיד דוקא בבהיג איכו באמן בשל אחרים משום דלא חשיב לי' מכשול כביל, אבל בפיא שפיר חשיב לי' מכשול ובאמן בשל אחרים, ואולי ייל דאילי' דרמביים מהכא מדבקט מומר אבל בפיא אל בדיקת שכין והרי בחשוד לבבלה אפי' בפיא לריך בדיקת שכין כמיש בי' ופסקוהו ברמיא בשויע אלא דשיד תי' דזה בשל עלמו ורבא קאי בשל אחרים אבל הרמביים לא כיחא לי' בזה אלא דרבא מייבי בשל עלמו ובקט מומר משום שאר עברות כמויש כיא עיש:

שוב כתבת שעיא מעיד שהשוחט שוחט לבע שערותיו הרבה פעמים

והשוחט מכחיש שלא לבעס רק פיא ודעתך כוטה שכאן עיא באמן דבבר איתרע חזקתו כיון שמודה בעלמו שלבע פיא, טעית בזה דעיב הודאתו לא אתרע חזקתו דאין אדם מסיס עלמו רשע כראמרי' בכתובות דף חיי ופיבשי' איכו באמן לפסול עלמו מחזקתו וכו' ועיי' חוס' ביא דף ג' עיב וכריתות דף ייב אפילו באמרו לו שכיס אכלת חלב איכו באמן לומר מזיד הייתי משום דאין אדם מסיס עלמו רשע ליפסל אלא שלא להניא חולין לעזרה עיש, ועוד דהרי לא יקום עד אחד בחיים כתי' ובכלל זה גם לפסלו לעדות ועיי' כוביק סימן עיב בסתירת איתר מחיי ואולי משויה כתיב בחיים ובספרי דרים מזה אבל קס הוא לעדות אשה להשיאה אבל בגמרא משמע דעיא במיתת הבעל הוא רק מדרבנן וכבר האריכו אחרוכים בזה פני' וכוביי ולפמיש בכון דתורה גילתה דגם לפסול חיש לעדות אין עיא באמן וזה ליש בחשה דבלאיש פסולה לעדות ולהבי כתוב בחיים:

וכבר בחלקו קדמאי אי עיא באמן בדבר שבערות היכא

דליכא חזקה ולשיטת הסוברים דאיכו באמן גם כאן אין עיא באמן אפי' כימא דעיי הודאתו איתרע חזקתו, אבל כבר קייל בחויא סי' ליד סעי' כיח בהגיה דאף דאיכו נפסל על פי עלמו מיא אין עושי' אותו עד לבתחלה עיש ואיכ הוי עכיפ הגלים לדבר ועיא באמן עליו לפסלו כמויש מהריק הובא בישיש פיק דחולין סי' ט' וכן העלו האחרוכים ועיי' תבויש סי' ג' אות כיא:

תשובה כ' עוד להכיל

אודות השוחט המוזכר בתשו' הקודמת כתבת ושאלת שמסר לקצב מומר לאכל שבחות ולאכול בבלות בפרהסיא

פתקין בחתימת ידו עליהם שיקחו שבעתיב ממכו בשר והם קומכין על פתקין אלו שהוא כשר מה דיכו:

הדבר פשוט שהשוחט עובר בזה על לפיע ולא שייך בזה לפני דלפני כבעיז ייד דזה שייך רק ביד בכרי באמצע משום דבכרי איכו מוזהר על לפיע אבל אם ישראל כותן מכשול לפני ישראל אחר שיכשיל ישראלים אחרים באיסורים כיון דהראשון מכשיל השני באי' לפיע גם הוא עובר על לפיע וכמיש חוס' עיז עיו עיב דיה לבכרי ואשרי' דף ייד ואי דיש ספק שמא לא ימכור הקצב בלאו דלפיע כיון שהוא חשוד למכור טרפות כמו כשרות וכמו שבחבת וכיז פשוט וממילא דהשוחט שוב איכו באמן להעיד בשל אחרים דהא דפסקי' בפי' קיט סעי' ז' דבשל אחרים באמן הייכו משום דלבעבור בעלמו ילכו חקפו אבל בשל אחרים דאיכו כהכה באמן אבל כאן דחזי' דחשיד להכשיל בשל אחרים ועובר על לפיע הרי הוא חשוד גם בשל אחרים ודאי איכו באמן גם בשל אחרים, ועוד דבבר העלה הסיד שם דבמומר שעובר גיפ גם בשל אחרים איכו באמן עיש ואיכ כאן שבלאה שעשה

זאת כמה פעמים ודאי איכו באמן:

ומיש דחשוד לחשוד איכו באמן אין בזה טעם ומה שהבאתא

דאי' ממשכה פיד דדמאי אל אחר שאיכו באמן על המעשרות מעושרי' הן וכו' מולאי שבת לא יאכל בד שיעשר ואמאי הא בשל אחרים באמן אעיב דחשוד לחשוד איכו באמן כבר הק' קושי' זו טויז סי' קיט סקחי' ותי' דשם מיירי שיש לחוש לרמאות שעשו קבוכיא עיש ולפושיל ייל דלשון שאיכו באמן על המעשרות פירש שאיכו באמן איכו מפני שבבר הכשיל גם בשל אחרים ולכן גם בשל אחרים איכו באמן ואיש:

ומה שהבאתא עוד דאי' מהא דפריך בריש חולין אלא איסראל

מומר אי דבדק שכין ובוחן הא אמרת שוחט לכתחילה ומאי פריך כיאא דמומר אחר בדק לו שכין וכיון דהוא לא טרח ואיכו כהכה באמן שהיה שכין יפה משום דאין אדם חוטא ולא לו אלא ודאי דמומר למומר איכו באמן איכו דאי' כלל דאדרבה ייל דמומר למומר באמן אלא דהקשי קושי' הגמרא דבבהיג שוחט אפי' לכתחלה ופשוט דאיכו באמן על השחיטה

כיון שחשוד להכשיל גם בשל אחרים וכמוש"ל:

ומיש שהעיד על השוחט איש כשר שעבר על איסור ייחוד

אשה איש, וגם אבל משחיטת שוחט פארסריטע גם

רלה להשכיר עלמו להיות שוחט אבל קבל פארסריטע, וגם הוא חשוד שסיבב מיתת אשתו ראשונה שבשרפה שהי' עמה בקטטה תמיד והיא גם היא אמרה כשבעבה ממקום שהיתה שיודעת שאם חבות אליו יעשה לה הסוף בקרוב, גם הוריה באויש ומשדר קידושין בלי שום שמיכה ואין לו רק כתב קבלה אי' ובגלים לדבר שהיא מזייפת או בטעות, גם ידוע שלא היה לייש להבב שלו והוריה בגד דלון הרב כל אלה חובבו יחדיו אל עמק הזדייש בם הדברים הבאמרי' למעלה בודאי הוא פוחז וריק וקל וראוי להעבירו ולהסיר אדרתו מעליו:

ואשר שאלת ביישוב שבשוחט זה משמש דר בר אוריין ובר אבהן

שיש לו הרות והי' שם מורה הוראה מקדמת דבא

וגם אחיכ שמכו עליו הבעבייב אם יכול לפוסלו להיות שוחט, איכני יודע מה זו שאלה הלא אחכזיל מויק והאי לורבא מרבבן דאיתא במתא כל מילי דמתא עלי' ראיא וכי בשביל שאיכו מקבל פרס מן הקהל איבד זכותו, ואם יש איזה אבשים תקיפים שאיכם בוטחי' בבר אוריין ההוא ראוי' להם להוסיב ביד על כך ואם הביד ימלאו לו זכות להכשירו יעמוד על משמרתו עד שיביע זמכו ואחיכ ילך לדרכו כיון שלבו של בר אוריין בוקפו בבאמבותו ואם יפסלוהו הביד הרי פסול הוא אבל עד שלא יוסיבו ביד על ככה והאי לורבא מרבבן פסלו ודאי ימכבו מלאכול מזבחו כפי הוראת חכם ההוא, ובלי ספק שאיכם ישראל ישמעו ויאזיבו לקול מוריהם, ויהי' ד' עמהם ועמך, כבפשט ובפשט רבך, הדושים:

עמרם הק' בלוחם בקיק הכיל
תשובה

תשובה כ"א

שיל"ת ב' אופאלו א' וירא תרי"ם לפ"ק:

שוכ"ט לבני האהוב הרב המאוה"ג חריף ובקי מו"ה יודא לבי כי"י אבדק"ק האבשאוויטן והגליל:

מכתבך מעש"ק העע"ל קבלתי ושאלתך חוות דעתי אודות הקלב ושו"ב בכפר גיראלט שסחט בהמה והי' לה קירבא שהלכה ע"י מיעוך ומשמוש ושאל לקלב אם כבר עברה שנתה דשם אין ממעכי' תוך שנתה ולא השיב לו דבר וגם השותף שתק ואעפ"כ בעל השוחט העחול ואכלוהו בביתו ואלה עלי להשיב מיד:

הנה שאלתך שאלה חכם חשובה שלימה וראוי עיכוך מה שהביא הש"ך סי' ע"ל סקל"ח בשם הב"ח ודעת פר"ח והסכמת חב"ם ושמ"ח ולב"ם ואחריהם נמשכו בספרי בדיקות אחרונים וא"כ לענין כשרות הבהמה יפה כתבת דיש לסמוך להקל כיון שאינו יונק וגם אין קורין עגל אם כבר הוא ח' או ט' חדשים:

אבל מ"ש עפמ"ש במהרמ"ש יו"ד סי' כ"ד שהשוחטים מקילין כל שרואין שגדולים לערך בן שנה ואומרי' להם שהוא לאחר שנה והנאת ראי' לדבריו מתוס' קידושין ס"ג ע"ב ד"ה בני שכתבו א"כ אם הם גדולים יש לסמוך וכו' ע"ש מבואר דסמכי' על הגדלות והקומה אפילו להרוג כפם הי"ם כאן, יש לדחות דדוקא באדם כיכר מגדלתו וקומתו אם בא לכלל שכיס ולא בבהמה:

מידו על השו"ב והקלב יש לדון כיון שהמנהג שם שלא למעך עד שידוע שעברה שנתו וכבר מבואר בסי' קי"ב דעבה שלא ערפות מתחי' אין לו התכללות לומר שוגג הייתי, ומ"ש עפ"י פמ"ל שהביא פ"ת סי' א' אות ד' דאם הי' רולה להכשיל במזיד הי' יכול לנתק הקירבא בפכים שלא יבינם שום אדם וישם הוכחה שהוא שוגג יפה כתבת אבל איני ככסף באזני מה הי' שבנתו הרי שאל להקלב אם כבר עבר שנתו ואמר שאי' וגם השותף שקנה הבהמה לא השיב לו כלום והשו"ב עלמו אמר אחר המיעוך ומשמש שאם הוא תוך שנתו ערפה ולאחר שנתו כשרה כמסתפק ואיך מתבלל יען שהשותף שתק שבר שתיקתו כהודאה שכבר עברה שנתו התכללות הזה הוא כחפל בלי מלה:

אבל מ"ש דדעת רמ"א סי' ב' דנפעם אחת שהוליא ערפה מתחי' יש להקל לפי דעת המורה והש"ך שם חולק, י"ל דגם הש"ך לא פליג אלא בהוליא במזיד שידעינן שעשה במזיד וכן משמע לשון והוליא שעשה בכוונה ובמזיד אבל מודה הש"ך שיכול להתבלל ולומר שוגג הייתי ובסי' קי"ב נקט שילאה ערפה מתחי':

ויותר כ"ל לדונו כשוגג עפ"מ שהביא פ"ת סי' ע"ל הכ"ל בשם גבעת שאול שהכשיר בספק אם הוא תוך שנתו ועיי' חת"ם חו"מ סי' כ"ע דמי שאכל החיכה ספק חלב ספק שומן אעפ"י שידע שהוא ספק ואכל במזיד מקרי שוגג ומביא אשם תלוי ועיי' ש"מ כתובות כ"ג ע"ב וכ"כ רש"י בזיר כ"ג ע"א ד"ה דאיקבע ספי' דהא מיהא הוי ידע דחדא מיבייהו של חלב ע"ש [עיי' ב"ש או"ח סי' א' תריכות בזה] ועיי' רביבו יונה ריש ברכות [הובא ברמ"א או"ח סי' תרי"ג ועיי' בספרו תורת העולה פל"ו וברמב"ן בבימוקי חומש כו"פ ויקרא מכב"ה] דבספק מיקל לעלמו וכ"ש בזה שהשו"ב יודע שחלוי במנהג המקומות עד מתי בקיא עגל ומ"ש דעות שמקילין אפי' תוך שנתו כשאינו יונק דאולה בהיתר כשאינו יודע אם הוא תוך שנתו או שהוא לאחר שנתו לכן לפענ"ד אין לאסור לאכול משחיטתו בשביל זה:

אבל מ"מ רע ומר המעשה והוא קלות גדול מהשו"ב וגם מהקלב ואין תאות ד' גם שניהם וראוי' להעבירם עכ"פ על חודש ימים ויקבלו אח"כ דברי חבירות בפיך ועוד שבי ת"ח שיהי' ב"ד ובלי ספק ישמעו ויאזינו לקול דבריך ויהי' להם כפרת עון ומכאן ולהבא יזהרו שלא ילא מכשול מתחי' ושבו ורפא להם והי' זה שלום מכאי אביך הנאמן הכותב בחפזון:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה כ"ב

שיל"ת ב' אופאלו עש"ק לפ' שמות תרמ"ע לפ"ק:

שוכ"ט לידידי הרבני היקר כמו"ה דוד ליב לעהרפעלד כי"י ביקוב פילעק:

מכתבו הגיעני שבוע זו וכפשו לשאול הגיע א) אם מותרי לשותה לשחוט כשביעור משכתו ביום ואיכו מוטל ידיו, ב) אם מותר לו לשחוט בלי כובע [הנקרא הוט] דהייכו [אין קאפעל] ובלי כסות עליון [ראקק] דהייכו [אין העמדאלמעל] ג) אם כשיורד לפני התיבה מותר לו לשקוף אכא ואכא ולשחוק:

הנה תמהני אשר לא להביא ממרחק לחמו והלא כל שוחט עומד תחת דגל רב אשר ישגיח עליו ולפכיו ראוי להביאו במשפט והי' ראוי שלא להשיב כלל אך יען לאו כל העתים שוות ובימים ההם בזה"ז מי יודע איך יפול דבר לכן אמרתי להשיבו ובתנאי אם יש שם רב ברא דאחרי' יהי' דברי בטלין ומבוטלין בלי הסכמת הרב ואף שהכל דברי' פשוטי':

באו"ח סי' ד' סעי', יען ביום יש להסתפק אם לריך לברות מים עליהם ג"פ ויטלם בלא ברכה, ושם סכ"ג לא תקנו כמי' אלא לקיש ולתפלה אבל ברכות דשחרית יכול לברך קודם כטילה אא"כ הוא יען על מטתו ערוס שאז אבור להזכיר את השם עד שינקה אותם ועיין במג"א שם מבואר דגם בלי כטי' מותר לברך אם לא יען ערוס וכן מבואר רס"י מ"ו וא"כ מותר לברך על השחיטה בלי כטי' אפי' יען בלילה רק שאינו יען ערוס ומכ"ש ביום, ואי משום בגיעה באוכלין דהייכו במה שסחט קודם שבטל ידיו הרי מבואר באו"ח סי' ד' ס"ם דדוקא בגיגים שכר לא יגע אבל **שאר** אוכלין ומשקין אינו מזיק דהא חש"ב התם כל הדברים שאסור ליגע בהם בלי כטילה ולא חש"ב אוכלין ומשקין ועיין **מו"ז** שם סק"ד ומה שמוזכר ביומא ע"ז ע"ב משום שיבתא כבר כתבו תוס' שם שהעולם אין נזהרין עכשיו בזה לפי שאין אותה רוח רעה שורה באנו המלכיות ע"ש:

וע"ד שלא לבש בגד עליון וכובע כל הרואה בעוש"ע סי' ל"ח ירא דדוקא בתפלה יש קפידא על הכון ולא בשאר ברכות וז"ל שו"ע שם סי' דרך החכמים ותלמידיהם שלא יתפללו אלא כשהם עטופים וכו' ועיין סי' ע"ד דדוקא בלבו רואה את הערוה אסור לקרות ק"ש ולברך אבל אם אין לבו רואה את הערוה באופכים המבואריס שם מותר:

אבל מה שמשקיף אכא ואכא כשיורד לפני התיבה דא ודאי עקא, וז"ל השו"ע סי' ל"ג ס"ג לא יעמוד להתפלל אלא באימה והכנעה לא מתוך שחוק וקלות ראש וכו' ועיין סי' ל"ד ול"ה ומה אאריך ואליין הלא כל הלכות תפלה מלא מזה ואחז"ל שחוק וקלות ראש וכו':

אמנם כ"ז מדינא אבל דמוע תדמע עיני על פרלות הדור ואוי לאזכים שכך שומעות ששוחט יולך לשחוט בלי נטי' אפילו אחר שיבת היום ולעבור בשאט נפש על דברי השו"ע בקל שבקלי' ומכ"ש להוגג שחוק וקלות ראש בשעה שעובר לפני התיבה ועיין באו"ח סי' כ"ג מי הוא הראוי לירד לפני התיבה וגם כבר בהגו כל השוחטים בגלילות אלו שלא לשחוט בלי מלבוש עליון וכובע ומי שמיקל ראש בזה הוא בכלל אשר אינכו ירא מלפני אלוקי' ועיין בב"י סי' ח"י שהביא דברי רביבו יוכה שכתב ויבחרו להם שוחט ירא חטא כי עם רב מבכ"י אלוי' עליו במלות השחיטה והבדיקה וכו' ועוד ראינו במקלתם שעוברי' כי רבים מן המומחים רחק לבם מיראת חטא ואשר אינכו ירא לבו לא יבין לבדקק בבדיקת הסכין וכו' ועיין פרי חואר סי' הכ"ל סק"ל ושמלה חדשה סי' א' אות ויי"ו, לכן ראוי להזהיר השוחט הכ"ל שלא יוסיף לעשות כאלה ולא אחת מאלה ואם לא יעה אוזן ראוי להעבירו עד שיקבל עליו דברי חבירות, כ"ז בתנאי אם אינו עומד תחת דגל רב כשר ויש אבל אם עומד תחת השגחת הרב כשר יביבו דבריהם לפני הרב ההוא וכעוב בעיכי יעשה, ודי' ישיב שופעיכו כבראשונה ונזכה לעבדו שכם אחד בכפם החותם בברכה שלימה:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה כ"ג

ב"ה ג' כח תרי"ז לפ"ק

אל מול פני המכורה העהורה, מאירה כחמה ברה בלי לדרעי' ובפל בהולה, שר התורה, בזר ועטרה, הכשר הגדול אדון האברה, גאון ישראל מאוה"ג בקש"ת מו"ה שלמה זלמן אולבאכן שליט"א אבדק"ק מאקאווע יע"א, יהי שמו לעולם וכבוד ה' חופף עליו כל הימים עד יבבה בית עולמים אכי"ר:

זכרתי ימים מקדם אהבת אבות אשר אהב מבן הדבנו' הבדלו החיים, לאאמו"ר הגאון זצ"ל, וכי חיבה ירידה

כודעת לי ממנו בהיותי עוד עלם קטן ורך ומלאתי חן בעיני
אדוני כי אמר אלי לשאת אותי בחיקו כאשר ישא האומן את
היונק ונזלת בעתתי ואטען כי אריבה בנפשי עוז לנגעת אל
המלך הדיא שליטא לערוך על שלחן המלך בית המלמוד פרי
עטתונותי בדברי תורה וקמכתי יתידותי בספר החכמה חכמתא
דשלמה מלכא מרן הגרי"ז זצ"ל שמו שכאה לו ונאה לעולם אשר מי
קדשו יקבנו יביעות שלמיה ואחרון אלקים בתוך היריעה,
ואכבי אחזתי בספת היריעה מקשה אל הקשה אשר לא זכיתי
להבין דעת קדשו מעומק המוסג וקולר המשיג ואליו נקשתי
להאר עיניה שולך חשכיה ולא כוגה למו בתאור תורתו הזכה
ובדורה ובנוה תשובתו הרעתה תשיעה לראשי עטרת פז:

א') בסימן ג' סוף אות ה' הקשה אדם קשה כבדיל מרן הדגנ"י
אמאי מהני בכותי חותך כזית בשר ונותן לו אכלו מותר
לאכול משחיטתו כדאמריכן בחולין ג' הא קיל בחוטא מי"
לא מיית דאם עדיה הזידו כשהיו קרובים ונתרחקו אינן
יכולין אחיב להעיד משום דעניד אינם לאחזוקי דיבורי" שלא
יהא כשקרן והוא מבעטיע אות קוף עיין בש"ך שם שקיע
ותומים שם וקלוים מי" כ"ח וסיב כיאת כיון דכבר אמר
הכותי שהוא כשר עניד לאחזוקי דיבורי" ולאכול אחיב, והנה
בפסיעות ליז להבין דשם בחוטא אם לא יאמר עכשיו שכן
הוא כאשר העיד מקודם הוחזק שקרן דלא מלי לאשתמוטי
שלא יאמר אם אמת הו שקר אבל כאן אף אם לא יאכל מלי
לאשתמוטי שאיל לאכול עכשיו ולא יוחזק שקרן אם איכו
אוכל ולים עניד לאחזוקי דיבורי":

ושנית ים לחלק דהי דעניד לאחזוקי דיבורי" איכו בדיבור
אבל לעשות מעשה לא דמהיע קיל ביויד סימן
קפ"ה ס"ה דבהוחזקה כדה בשכיכותים בעלה לוקה עליה משום
כדה כדאמריכן בכתובות ע"ב משום דדיבורא אמרה בשביל
אמתלא אבל מעשה לא עבדה ועיין טו"ז וחוו"ד שם:

ועוד גא שליטי" דלא אמריכן עניד איכם לאחזוקי דיבורי"
אלא לעמוד במה שאמר כבר שלא יסתרכו אבל לעשות
ולומר דבר חדש מה שלא עשה עדיין כגון לאכול כזית בשר
הא לא אמריכן ושפיר סמכיכן עלי":

ורביעי בקודם כ"ל לחלק דדוקא בקרוב המעיד או המעיד
שלא בפניו שעשה עולה ברלה להפסיד ממון חביבו
או להעכיב אותו שלא כדין וכ"ש בגידון בעה"ע שלא היה
ידוע בשעת עדות שהיה קרוב אלא שאחיב כתבר שהוא
קרוב אז עניד לאחזוקי דיבורי" שלא יהא מוחזק כשקרן
בדבר שהוא רע לשמים או לבריות אבל כותי דאשור שעובר
על לפ"ע הלא הוא לפי דעתו המשובשת איכו מחזיק זה
לשום עולה ועברה לא עניד לאחזוקי דיבורי" ואיכו בוש
לחזור כי לא פעל שום עולה בשקרותו לפי דעתו וא"ש:

ב') בסימן ס"ו הקשה מרן הדגנ"י בחולין כ"ח ע"ב דקאמר
א"ש ושוין שאם כולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן וכ"ש
הי שילא דרך דופן מי קדוש והאר"י וכו' ולשיטת הראש
שהובא לקמן בסימן חין גבי כפילה דאל לבדוק רק נגד כל
החלל אבל קדקוד הראש אל לבדוק ע"ש והרי קיל דילא
ראשו הרי הוא כילוד וגבי אדם מקרי אפילו בכור לנחלה
עיין בכורות מ"ז ואיכ דלמא מיירי בריתא שילא ראשו דרך
ביהרי"ח והוי כילוד וקדוש ואחיב ילא כל הולד דרך דופן
ולכא למיחש משום ריקוק אינרים בכל הולד דהא ילא דרך
דופן ואי משום הראש שילא דרך ביהרי"ח הא בראש ליכא
חשש ריקוק אינרים וקדוש הוי שפיר כיון שילא ראש דרך
ביהרי"ח והוי כילוד ודפחי"ח מי" כי כולו מוקשה ואנב חביבות"
נגן שמעתא דרב מרן שליטא הכיכותי את לבי לייבב וכ"ל
דהא דאמריכן ילא ראשו הוי כילוד הייכו משום דהראש שוב נקל לאחר
הגוף ולאחר זמיר שכתבתי תשובה זו העידו כן לפני
חכמי הרופאים] ואם הייכו אומרים דביהרי"ח יש בו משום
ריקוק אינרים אז ודאי הים עיקר חשש ריקוק אינרים בהראש
שמחמת דוחק הרחם כתרסק ולא בשאר אינרים, ומעתה מ"ש
הראש"ש דקדקוד הראש אל בדיקה הייכו לבתר דקיל דביהרי"ח
אין בו משום ריקוק אינרים רק בשאר כפילה ובשאר כפילה
שפיר אמריכן דראש חשש אבל כפילה ואל בדיקה אבל הש"ס
שפיר הוכיח דביהרי"ח אין בו משום ריקוק אינרים דאם יש
בו משום ריקוק אינרים ע"כ בזה צריך לבדוק הראש
בראש לא יהים שייך ריקוק בשאר הגוף ודאי ליש ריקוק
ככיל ועיכ דשייך ריקוק בראש ואז אפשר דאפילו בשאר
כפילה כמי צריך לבדוק קדקוד הראש דלא אמריכן הראש
קשה הוא אבל כפילה ואיכ ליכא לאוקמא בגוונא הכיל אעכ"ח
דביהרי"ח אין בו משום ריקוק אינרים דראש קשה הוא אבל
ריקוק וכיון דליכא ריקוק בראש בשאר אינרים כמי ליכא
ריקוק מחמת דוחק ביהרי"ח וכיון דביהרי"ח אין בו משום
ריקוק אינרים דראש קשה הוא אבל ריקוק שפיר כתב הרא"ש
דקדקוד הראש אל בדיקה ואיש:

ועוד כ"ל בסברא דדוקא בכפילה שיש חשש ריקוק בכל הגוף
שפיר כתב הרא"ש כיון דקדקוד הראש קשה יותר מכל
הגוף אי"כ אם בדק כל החלל ואין בו ריעותא שוב אל לבדוק
קדקוד הראש דודאי אין בו ריעותא דאם באינרים שאיכן
קשים אין בהם ריעותא כ"ש בראש שהוא קשה אבל אם יבדוק
הראש שהוא קשה ולא יהיה בו ריעותא עדיין צריך לבדוק
כל החלל שאיכו קשה אולי יש בו ריעותא ושפיר כתב הרא"ש
דאל לבדוק רק כל החלל ולא הראש אבל בגוונא הכיל דליכא
חשש ריקוק בכל האינרים כיון שילאו דרך דופן רק בראש
למודא שפיר מודה האמרי" דצריך לבדוק הראש ואיש:

ושלישית כ"ל דהמעיין בס"י כ"ח דאותן הפוסקים דס"ל
דאל לבדוק הראש ס"ל דאחר מעל"ע שוב
ליכא חשש ריקוק רק דצריך לבדוק שמא נקרעו או נפסקו אינרים
הפכימיים ולזה מהני בדיקה דאם איתא שמחמת כפילתה נקבו
אינרים קרע גדול וניכר היה אבל הרמב"ם דס"ל דצריך לבדוק הראש
ס"ל דגם אחר מעל"ע יש חשש ריקוק אלא דתוך מעל"ע לא מהני
לי" בדיקה שאין הריקוק ניכר תוך מעל"ע אבל אחר מעל"ע
מהני בדיקה דהריקוק ניכר, ולפ"ז יל דאזלי לטעמייהו דלהראש"ש
דאין הבדיקה אלא משום שמא נקרע או נפסק קרע ניכר
חשש זה איכו בראש ולהכי אל בדיקה אבל להרמב"ם דבבדיקה
משום ריקוק שפיר צריך לבדוק גם הראש דגם בראש שייך
ריקוק, ומעתה כאן דמיירי ביומי" תוך מעל"ע דאיכא חשש
ריקוק אם איתא דביהרי"ח יש בו משום ריקוק אינרים מודה
הראש"ש דגם בקדקוד הראש שייך ריקוק ושפיר סוכיח בגמ'
דביהרי"ח אין בו משום ריקוק אינרים ועיש:

ובעיוני בסימן ט"ו דכ"ל שם ס"ב דבשמא שילדה אם ידוע
שכלו לו חדשיו מותר מיד ביום שנולד ראיתי למל"מ
פ"ג מאיסורי מזבח הי"ח שסעלה דזה רק לחולין אבל לקרבן
אפילו כלו לו חדשיו כמי פסול עד שיעברו עליו ז' ימים
מעל"ע והניח דאי' מתוס' ערכין חי" ע"ב אחא דאמריכן התם
כבש בן שבתו שבתו שלו ולא של מכן עולם והקשו בתוס'
ל"ל קרא הל מסברא דאלת"ה האיך נמלא תמידין כשרים
לרי"ה שאם נולד קודם רי"ה מיד כשנכנס רי"ה בן שני שכיס
הוא ואכן כבש בן שבת בעיכן לתמידין ואם הוא נולד ביום
רי"ה מחוסר זמן הוא ואי כימא דבכלו לו חדשיו לא בעיכן
ז' ימים כיון דליכא חשש כפל אי"כ מותר להקריבו ביומי"
ואי"כ שפיר משכחת תמידין לרי"ה כשנולד בר"ה וידוע שכלו
לו חדשיו ע"ש אמנם שמעתי להקשות [אי"ה עיין מכתב חיכוך
בהשמטות שנקוהים השייך למלוה תי"א] ע"ד מל"מ למ"ש
תוספות סוכה מ"ב אהא דאר"י השוחט תמיד שאיכו מבוקר
כהלכתו בשבת חייב חטאת ולריך תמיד אחר דאפילו כמלא
תס משום דטעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה דבפסחים ל"ו
ילפיכן לה מפסח בגז"ש ע"ש אי"כ קושית תוס' במקומה עומדת
אפילו כלו לו חדשיו מותר להקריבו קודם ז' ימים מ"מ בנולד
בר"ה אי"א להקריבו ביומי" משום דאפילו הוא תס מ"מ טעון
ביקור ד' ימים, והנה בפסיעות כ"ל למאי דאמריכן בכתובות
ל"מ ע"ב דלא אתי גז"ש ומפקי לי" לקרא מפסחי" לגמרי ע"ש
אי"כ אי הוי כתיב שכה דפסחי" שכה של מכן עולם ולא הוי
משכחת תמידין בר"ה אלא בנולד בר"ה וידוע דכלו לו חדשיו
לא הוי אמריכן מכח גז"ש מפסח דטעון ביקור ד' ימים דשכה היינו
שבתו שלו דלא אתי גז"ש מפסח ומפקי" לקרא דשכה מפסחי"
דהיינו של מכן עולם לגמרי ולא קשה קושית תוס' דשפיר
אלטריך שבתו אע"ב דאפילו כלו חדשיו צריך להמתין ז' ימים
כדכתיב שבעת ימים יהיה תחת אמו ושפיר הקשו תוס' דאפילו
אי הוי כתיב שכה ע"ב מפקי" אותו מפסחי" לומר שכה שלו
דאלי"ב לא משכחת תמידין בר"ה דאם נולד בר"ה הוי מחוסר
זמן מדכתיב קרא בהדיא שבעת ימים יהיה תחת אמו ואיש:

אבל כ"ל עוד דהא דטעון ביקור ד' ימים הייכו רק למלוה
אבל לא לעיכוב שיהים הקרבן פסול בלי ביקור ד'
ימים דכתי דילפיכן בגז"ש מפסח מ"מ גם בפסח לא שכה עליו
הכתוב לעכב ובקדשים בעיכן שכה עליו הכתוב לעכב כמבואר
בהמה דוכתי ואי לא שכה עליו הכתוב הוי רק למלוה ועיין
כפ"ת שם בסוכה מ"ב והא דשופט תמיד שאיכו מבוקר כהלכתו
בשבת חייב חטאת הייכו משום דיש מבוקרין רק הוא הביאו
מלשכות שאיכן מבוקרין כדמוקי התם בגמ' וכיון דמלוה

לכתחלה

לכתחלה ציצית מבוקר אסור לשחוט שאינו מבוקר בבבא כיון דיש מבוקרין ואפילו כימא דהוא כשר בדיעבד אפ"ה חייב חטאת דהוי שב מידיעתו דאלו היה יודע שאינו מבוקר לא היה שוחטו ועיין תוס' חולין ה' ע"ב קד"ה מעט ותוס' שבועות כ"ח ע"א ד"ה אמר רבא וממילא פסול משום דהוי מהביא דפסול והא דבגילה כ' בעבר ושחט כשר הכא כבר נחה שקטה דעתי בזה בא"ש מכן הגאון שלינ"א בספרו סימן י"א סוף אות ה' דהייבו דוקא בכדרים וכדבות משום דאפשר בלא מבדה לשוחטם לשם שלמי שמחה דמותר כמ"ש תוס' חגיגה ח' אז בכבשי עצרת שמחתן שלא לשמן משום דאפשר בלי עבדה לשמחתן לשמן ודפח"ח אבל כאן דא"א בלי עבדה ספיר פסול משום מסב"ע ומדוייק לשון הגמרא חייב חטאת ולריך תמיד אחר ולפי פשוטו איכא הוי"ל פסול ומחויב חטאת אלא דלמ"מ א"ש דאינו פסול אלא משום דחייב חטאת והוי מהב"ע ולריך תמיד אחר אבל בחול כה"ג כשר בדיעבד וא"ל תמיד אחר וא"ש:

ג) ורא"ה למרן שליט"א שם בשמן י"א בחלת אות ה'

שהתפלא ע"ד תוס' בילה י"ב דמוקמי' בריתא דהשוחט עולת כדבה ביו"ט לוקה כב"ש דלא אמריכן מתוך דא' כב"ה נימא מתוך שהותרה שחיטה לצורך כו' וכתבו תוס' דאף לב"ה בעינן לורך קלת והכא בשוחט עולת כדבה ביו"ט ג"כ הוי לורך קלת שלא יהא שלחנך מלא ושלחן רבך ריקם הא כיון דכתבה תורה לכם ולא לגבוה שאינו רשאי לשחוט עולת כדבה משום לאו הבא מכלל עשה דלכם ואין רצון התורה לשחוט עולת כדבה ביו"ט איך אפשר לומר דהוי לורך היום קלת משום שלא יהיה שלחן רבך ריקם והאריך למעניתו בדפח"ח, ותיתי לי שזכיתי לכוון בקושיא זו לדעתו הגדולה, ואני מרם אענה אקדים קושיא הללי"ת שם דאיך נשמע כלל דב"ש הוא ולא ב"ה, הא גם לב"ה בעי לורך קלת עכ"פ וגם לב"ש איכא איסור משה לשחוט עולת כדבה ביו"ט משום לכם ולא לגבוה כמ"ש תוס' בשוגיא, והכה לקמן דף כ' איתמר למיד כדוכיד אין קרבין ביו"ט עבר ושחט מהו רבא אמר זורק הדם ע"מ להתיר בשר באכילה רבה בר ר"ח אמר זורק את הדם ע"מ להקטיר איברים לערב ואיכ בשלמא לרבי"ה כהי' מי שאינו רשאי להקטיר האיברין ביו"ט משום לכם ולא לגבוה מ"מ כיון שעכ"פ זורק הדם י"ל דזה מקרי שלחן רבך מלא ומקרי לורך קלת אבל לרבא כיון דבעולה אין כאן להתיר בשר באכילה שכולה כליל א"כ אינו זורק אז הדם ומכ"ש שאינו מקטיר כנ"ל והקרבן יופסל לגמרי שהדם נפסל בשקיעת חמה ואין כאן שלחן רבך מלא דשחיטה לאו עבודה ואין כאן אפילו לורך היום קלת ואיכ אפילו לב"ה אין אומרין מתוך ושפיר לוקה ע"ש באריכות, ולפענ"ד לק"מ דעיין תוס' שבת ד' ד"ה קודם שיצא לידי איסור סקילה שהקשו מה בעיא היא זו אם הותרה לדוחה פסיעה שלא ישמע לכו אם נאסר לו ותירלו בשם ריב"ל דאם לא הותרה לא מחייב סקילה כיון שמכיח מלדדות ע"י מה שאנו אוסרין לו וכו' ע"ש א"כ אף אנו נאמר כיון דמן התורה מותר לזרוק הדם ביו"ט דזריקה אינו אלא שנות עיין רש"י בילה כ' ובפרי"ם שם ואיכ אינו לוקה על שחיטתו לב"ה משום מתוך דהא איכא לורך קלת לזריקה דבזריקה מקרי שלחן רבך מלא ואינו מכיח מלזרוק רק בשביל שאנו אוסרין לו ואיכ אינו לוקה לב"ה ועיכ כב"ש אחיא, ועפ"י אלה הדברים מיושב גם קושיא הנ"ל דעכ"פ כיון דבעבר ושחט זורק הדם ע"מ להקטיר איברין לערב לחד מ"ד שפיר מקרי השחיטה לורך היום קלת שלא ילקה ואפילו למ"ד דאינו זורק רק ע"מ להקטיר אלא להתיר בשר באכילה מ"מ כיון דמהה"מ

זורק שפיר לא נקי דמקרי לורך היום קלת ודו"ק:

ובגוף המחלוקה שבין רש"י לתוס' דלרש"י אמריכן מתוך אפילו ליכא לורך היום קלת כלל ולתוס' דוקא אי איכא לורך היום קלת אמרתי ע"ד חידוד פרפרת נאה בשוגיא דבילה שם בתוד"ה השוחט עולת כדבה שכתבו וה"ה דהוא"ל רע"ק הוא דליה לי' מתוך אלא כיחא לי' למינקט ב"ש דס"ל הכי בהדיא עפי' ועיין בפרי' ולא"ח שם מה שקיהו בזה דאיך מפורש עפי' בדברי ב"ש מדברי רע"ק, ונלע"ד דהכה בלא"ה דקדק למה לא נקט המקטיר אברי חול ביו"ט לוקה אף דהוי לורך היום קלת שלא יהא שלחנך מלא וכו' דהוי שמעיכן שפיר דל"ל מתוך משא"כ עכשיו דנקט השוחט לא שמעיכן שפיר דל"ל מתוך כמו שהאריך שם בפלפולו, וכ"ל ליישב ואקדים דברי הי"מ פ"ח מהלכות יו"ט ד"ד בדעת הרמב"ם שם דמלאכות שהן באכילה ושחיה כגון שחיטה ואפיה ולישה אפילו עשאן שלא לאוכלן אינו לוקה אלא שבשבתה והולאה שאינה נעשית באכילה הוא"ל דהוי כמו אריגה וכתיבה דאסור ביו"ט לכן חידש הרמב"ם דגם בשם אמריכן מתוך בהולאה משום שהוא גם באוכל ומשקה אף שהוא ג"כ בדברים אחרים ובהבערה מדכתיב גבי' ביום השבת ע"ש ותמה הלח"מ שם א"כ איך אמריכן בשמעתין גבי שוחט עולת כדבה דאמר לך מכי ב"ש הוא הא אפילו כב"ש לא אתיא דדוקא בהולאה ליה להו לב"ש מתוך אבל בשחיטה ואפיה אית להו ע"ש ועיין באחרונים:

ולענ"ד כ"ל דהכה הפרי' בשמעתין הקשה לדעת הרמב"ם בה' שבת דחובל חייב משום מפרק ואיכ שייך בשוחט ב' מיני מלאכות מפרק וכשילת כשמה רק בשוחט דעלמא אין לחייבו משום מפרק דחובל נופל אינו חייב אלא בלריך הדם לכלבו דאליכ הוי"ל מקלקל ואיכ בשוחט בהי דלעכין כשילת כשמה מקרי מתקן שמוליאו מידי אמתא אבל לעכין מפרק הוי"ל מקלקל ומשאלינ מאיכ בשחיטת קדשים ודאי לריך לדם לזריקה ואיכ דלמא ב"ה מודו דלוקה משום מפרק דלעכין מפרק ל"ש מתוך שלא הותרה כלל לצורך דהא מפרק חולדה דדם הוא ודישה נופל לא הותרה לצורך כדאיתא בירושלמי, והגאון מליסא ז"ל תירץ עפ"י דברי מג"א סי' תקי"א סקי"ב דקשיא לי' אהא דפסק התם בשו"ע דמותר להסיק בכלים ביו"ט בכלים שלמים והא קי"ל בשי' ש"ד דים שתירה נמוסם בכלים ואיכ איך רשאי להסיק בהם הא הוי"ל קותר ותירץ כיון דשתירה והבערה בתים כאחד והבערה נופל אב מלאכה הוא והותרה לצורך איכ הי"ה שתירה שבהדה ונהי דאסור לבקש כלי לצורך אוכל כפש הייבו משום דמלאכה בפ"ע היא ע"ש ולפ"ז הי"כ כיון דמלאכת כשילת כשמה ומלאכת מפרק בתים כאחד ע"י מעשה אחת וכשילת כשמה נופל מלאכה והותרה משום מתוך אי"כ הי"ה מפרק שבהדה כמי מותר והוא סברא ככוכם לכאו' אמנם אחר העיון יש לי לדון אחריו דהכה דעת רש"י בשמעתין כפי מה שהביאו תוספות והרא"ש מדבריו דמשום מתוך שריא אפילו בליכא לורך היום כלל עיין ברש"י ד"ה אלא מדלא מיפלוג ותוס' הקשו על זה מאופה מיו"ט לחול והאשרי הוסיף להקשות משריפת קדשים וממוגמר ועיין בגמ"ש מה שתי' מאופה מיו"ט לחול וממוגמר אמנם משריפת קדשים תירץ בסברא ישרה מאוד עפ"ד רש"י לקמן כ"ז ע"ב ד"ה חלה שכשמאה דאין מצערין קדשים שמאים מן העולם ביו"ט ואפילו ע"י אכילה בשמה דרחמנא אחשב"י להבערתן ע"ש ונגלה מזה אף דאולין אין איסור לבערם מן העולם אלא ע"י שרפת אש דהוא מלאכת הבערה מ"מ לבער קדשים מן העולם יהיה מאיזה ביעור שבעולם שיהיה הוא מלאכה כשריפה בחולין ולפ"ז כשסוף קדשים שמאים ביו"ט עושה ב' מלאכות מלאכת הבערה ושרפה ומלאכת ביעור קדשים ואיכ הכי דלעכין מלאכת הבערה ושרפה שייך לומר מתוך שהותרה לצורך אוכ"פ הותרה כמי שלא לצורך אבל לעכין מלאכת ביעור קדשים הלא לא משכחת שיבער קדשים לצורך אוכ"פ ולא שייך ב' מתוך כלל זה תוכן כוונתו בתוספת כופך, והכה לדעת מג"א הכ"ל ליתא להאי תירולא שהרי כשסוף קדשים ביו"ט בתים ב' מלאכות הכ"ל בבת אחת והבערה נופל כמי מלאכה הוא ומ"מ שריא משום מתוך א"כ גם מלאכת ביעור קדשים דאיכא בהדה שריא כנ"ל ואיכ מוכח דלא כמג"א והדרה קושית הכ"י לדוכתא:

אך כל זה לדעת רש"י דמשום מתוך שריא אפילו ליכא לורך היום קלת אבל לדעת תוס' דליכא לורך היום כלל לא אמריכן מתוך לביע לק"מ משריפת קדשים כמבואר בהרא"ש ואינו מוכרחין לחי' מג"ש וי"ל כדעת מג"א ולא קשה קושית פרי', ולפ"ז א"ש דלב"ה דאיה להו מתוך גם גבי הולאה בתחלי' ותקשי קושי' הגמרא ליפלוגי באבנים ומ"ש רש"י דרבנן גזור במידי דהוי טרחא דלא לריך כגון אבנים כבר עמדו בזה אחרונים עיין בלל"ח דמ"ש אי אמריכן אין ערוב והולאה ביו"ט דלא גזרו ומ"ש אי אמריכן מתוך דגזרו, ועיכ דבליכא לורך קלת גם ב"ה לא ס"ל מתוך וקשה מכ"ל דבעי לורך קלת וא"ל דהוכיחו מכה קושיא הכ"ל משריפת קדשים אך הא ליתא די"ל כתירוץ מג"ש הכ"ל וא"ל דס"ל לב"ה כסברת מג"א הכ"ל וא"ק קושית פרי' ושפיר לב"ה איכו לוקה בשוחט עולת כדבה אבל לב"ש דס"ל מתוך גבי הולאה והבערה ל"ק כלל משריפת קדשים ואין לנו הכרח הכ"ל לסברת מג"א איכ בשוחט עולת כדבה שפיר לוקה אף דבשחיטה גם ב"ש איה להו מתוך כי קושי' פרי' לאמת ושפיר קאמר דא"ל מכי ב"ש הוא דאמרי לא אמריכן מתוך שהותרה הולאה וכו' ולא מסיק הי"כ לא אמריכן מתוך שהותרה שחיטה וכו' ועיין בלל"ח שעמד בזה, ולמ"ש ניחא דבאמת בשחיטה גם לב"ש אמריכן מתוך רק בשחיטה קדשים ל"ש מתוך כי קושי' פרי' וכמ"ש:

ובישוב קושית הצל"ח לדעת רש"י מ"ש אי אמרינן טעמיהו דבי"ה משום אין עירוב והוצאה ליו"ט דלא גזרו רבנן בשלא לצורך ומ"ש אי טעמיהו משום מתוך דגזרו, כלע"ד חדא מתרי. טעמי חדא דאי עירוב והוצאה ליו"ט וטעמא רק משום מתוך א"כ עכ"פ לגבוה או לנכרים ולכלבים אסור משום לכם כמ"ש תוס' בשמעתין ועיין שמ"ק וא"כ כיון דישנו לאיסור הוצאה בעולם ביו"ט שפיר גזרו אבל אי אין עו"ה ליו"ט וליתא לאיסור הוצאה ביו"ט בעולם מה"ת ל"ש כלל לגזור בשלא לצורך, ושנית לפמ"ש הש"ך ביו"ד סימן קי"ז דבדבר שהיתר מפורש בתורה אין כח ביד חכמים לאסור ועיין טו"ז או"ח סי' תקפ"ה וא"כ בשלמא אי אין עירוב והוצאה ליו"ט דילפינן מיתורא דביום השבת דביו"ט מותר א"כ התיר הכתוב בפירוש ואין כח ביד חכמים לאסור אבל אם הטעם משום מתוך הוא רק מסברא יש כח ביד חכמים לאסור וי"ש לפקפק ולעיין בזה:

ואי קשיא לי בסוגיא דבילה הנ"ל הא קי"ל לשיטת ריב"א שבתוס' חולין קמ"א ד"ה לא צריכא דאף דקי"ל אין עשה דוחה ל"ת ועשה היינו רק שהעשה נשאר אבל הל"ת דוחה ולהכי אי עביד לא לקי ע"ש וא"כ בשוחט עולת נדבה ביו"ט אמאי לוקה נימא אתי עשה דשחיטת והקרבת קדשים ודוחה ל"ת דיו"ט ואי דיו"ט הוי ל"ת ועשה מ"מ הל"ת דחי ולא נשאר רק עשה ולא לקי ועיין פנ"י לקמן ד"כ בסוגיא דעבר ושחט, וסבור הייתי לומר כיון דשחיטה לאו עבודה עיין יומא דמ"ב ובתוס' שם א"כ בעידנא דמיעקר לאו בשעת שחיטה לא מקיים עשה עד שעת זריקה או הקטרה ולהכי לא דחי כדאמרינן בכ"ד היכא אמרינן אתי עשה ודחי ל"ת דבעידנא דמיעקר לאו מקיים עשה, אלא דלא נהירא לי דנהי דשחיטה לאו עבודה היא משום דכשרה בזר או משום שאר טעמים שכתבו תוס' ביומא הנ"ל מ"מ מצות עשה היא ושחט את בן הבקר ועיין פנ"י קידושין מ"ב, ועוד אפילו לו יהיבנא דליכא עשה בשחיטה כלל מ"מ הכשר מצוה הוא שהרי אי אפשר לזרוק ולהקטיר אם לא ישחוט והכשר מצוה נמי דחי ל"ת עיין יבמות ד"ו ע"א בתודי"ה הכשר מצוה וברש"י שם ד"ה אלא ותוס' שם ע"ב ד"ה טעמא ועיין תוס' שבת קל"א סד"ה ושוין ובמוקי' ב"מ ל"ב ואם כן קשה כנ"ל למה לוקה, ודאי להנך אמוראי בשבת דכ"ד דילפי מקראי דאין שריפת קדשים דוחה יו"ט ממילה ילפינן מינה דכל מצוה שאין זמנה קבוע היום ויכול לעשותה למחר אינו דוחה יו"ט עיין רש"י שם ועיין תוס' יבמות ה' ד"ה כולה משעטנז נפקא א"כ ניחא דבעולת נדבה כיון שאין זמנה קבוע היום אין עשה שלה דוחה יו"ט ושפיר לקי, ובזה י"ל קושית תודי"ה השוחט למה לא נקט השוחט עולת חובה ביו"ט לוקה, ולמ"ש ניחא דבאמת מה שהביא תוס' מלקמן י"ט שם אינו מבואר דלב"ש לוקה אלא דקי"ל לתוס' כיון דלא דרשו כל לדי רק ס"ל חגיגה אין עולת ראיה לא א"כ באיסורו עומד, וא"כ למ"ש אף דבאיסורו עומד מ"מ כיון שהוא עולת חובה וזמנה קבוע היום שפיר אמרינן אתי עשה ודחי ל"ת ולא נשאר רק עשה ולא לקי עכ"פ וי"ש לעיין עוד בזה, אמנם אכתי תקשי לר' אשי דמשני התם דמשו"ה שריפת קדשים לא דחי יו"ט משום דיו"ט עשה ול"ת הוא ול"ת לי' הנהו דרשות א"כ גם עשה שאין זמנה קבוע דוחה ל"ת וכמ"ש תוס' ביבמות הנ"ל להדיא דאי לאו דרשה משריפת קדשים אין לחלק והדר תקשי כנ"ל:

ועלה בדעתי עוד למה דאמרינן ביבמות ד"ה דמשו"ה דחי עשה דגילוח מצורע עשה ול"ת דנזיר משום שכן ישנו בשאלה א"כ הה"נ להיפוך אם העשה דקום ועשה הוא בשאלה אין בה כח לדחות וה"נ בעולת נדבה כיון דיכול לשאול על הקדשו אינו דוחה כלל ועיין טו"א חגיגה יו"ד, וגם בזה מיושב קושי' תוס' הנ"ל דבעולת חובה אף שיכול לישאל על בהמה זו מ"מ כיון שחובה עליו להקריבו והשאלה אינו מסלק ממנו חיוב העשה שפיר דחי ואינו לוקה כנ"ל:

אבל מה שנלפענ"ד יותר נכון דבתשו' נו"ב קמא בסוה"ס הקשה אתנו על שיטת ריב"א הנ"ל כיון דהעשה נשאר בתקפה א"כ הוי מהב"ע ולא קיים העשה כלל וא"כ ממילא נשאר גם הל"ת ולמה לא ילקה ותי' נו"ב דהא דאין עשה דוחה עשה היינו משום מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה כדאמרינן בחולין קמ"א וא"כ בעבר ועשה אמרינן להיפוך מאי אולמא וליכא עברה כלל ע"ש וראה אחריו כי נעמו, ולפ"ז כאן כיון דגילתה תורה בפירוש לכם ולא לגבוה ואינו רשאי לשחוט עולת נדבה משום לאו הבא מכלל עשה דלכם בלא טעמא דמאי אולמא, שפיר אמרינן דגם בעבר ושחט הוי מהב"ע ולא עשה מצוה כלל וממילא נשאר עשה ול"ת דיו"ט ול"ש לומר מה אולמא דעשה של יו"ט מעשה דשחיטת קדשים שהכא מקרא מלא דיבר הכתוב דאל"ס ואל"ס להכי שפיר לקי ועיין כעין סברא זו בספר תשו' חתם סופר או"ח סימן ר"ח ד"ה ויען. ולפלא בעיני על הדגכ"י אשר לבו כלב ארי ולא שת לבו גם לזאת שלא עמד בכל מה שכתבתי, וכא ישקיני מיין רקחו מעסיס רמונים וינחיני במעגלי צדק להעמידני על האמת ובזה הנני חותם בברוך בתוך כדי שאילת שלום תלמיד לרב כורע ומשתחוה לו בהדרת קודש עבדו הנעבד הנעבר"י:

הקטן עמרם בהגאון רבי יצחק יעקב זצ"ל:

תשובה כ"ד

שיל"ת ב' איפהלא יום א' לסדר להטיבך באחריתך תרכ"ב לפ"ק

נתנאל בן צוער, אבן הזוהר, כעצם השמים לטוהר,
ידידי הרב הגדול בתורה, מעוטר בתפארה,
חריף ובקי, כהן שדעתו נקי, כמוה"ה נתנאל הכהן
פריעד נ"י בק"ק קוו"ד:

יקרת מכתבו הגיעני שבוע העבר בשעה אשר שמתי לדרך פעמי ולא יכולתי להשיב עד היום ומה דקשי' לי' בתוס' סנהדרין ע"ז ע"א ד"ה סוף שכתב והא דתנן בחולין ל"א נפלה סכין מידו ושחט שחיטתו פסולה ודייק טעמא דנפלה הא הפילה הוא כשרה כמאן כר"נ דלא בעי כונה קשה נפלה נמי ליהוי כי הפילה למ"ד אשו משום חציו וכו' אלא נראה דאתיא האי סוגי' כמ"ד אשו משום ממונו ע"ש וקשי' הא מרא דשמעתא דאשו משום חציו הוא ר"י בב"ק כ"ב ע"א ושם בחולין פריך ומי א"ר הכי וכו' הרי אמרו לר"י לחלק בין נפלה להפילה:

וקושיתו צריך ביאור קצת דהא שפיר פריך מ"מ נקט במתני' נפלה ולא הפילה וע"כ דהפילה כשרה משום דלא בעי כונה כר"נ וע"כ הא דנפלה שחיטתו פסולה היינו משום דלא הוי כח גברא וקשי' לר"י בתרתי חדא דמוכח ממתני' דאשו משום ממונו וקשי' לר"י דאמר משום חציו ואר"י הלכה כסתם משנה ואף דמתניתא מסייע לי' כדאמר ב"ק כ"ב ע"ב ועוד דלא שביק מתני' ועביד כברייתא ותו קשי' על תוס' איך אר"י דחולין בעי כונה והא ממתני' מוכח דלא בעי כונה, אלא דכך קשי' דהא במאי דמשני בשחיטה אפי' ר' יוחנן בן יוסף מודה אכתי לא מיתרצי סך דר"י ס"ל אשו משום חציו וממתני' מוכח דאשו משום ממונו וע"כ דס"ל לר"י דגם מתני' ס"ל אשו משום חציו והא דפסול בנפלה היינו משום דבעי כונה וה"ה להפילה ולא דייק כלל בין נפלה להפילה וכמו"ש רש"י שם בחולין ד"ה אבל הכא דמשו"ה לא פריך תנינא חדא זימנא ע"ש ועיין רא"ש יוסף שם וא"כ לא משני מידי בשחיטה אפי' ריב"י מודה:

ומה שנ"ל בזה ותחלה נבאר דברי תוס' אשר כתב מעלתו שצריכין ביאור שכתבו שם בקושיתם הנ"ל אם לא נחלק בשחיטה ולא מסתבר לחלק כיון דאפי' מיתה גמרי' ממונו ע"ש וכ"ל בכונתם דאמרי' ב"ק ו"ו מ"ש אש דכח אחר מעורב בו וממונך ושמירתן עליך ה"נ פי' באבנו סכינו ומשאו שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצוי' והזיקו כח אחר מעורב בהן ע"ש ועיי' ביו"ד סי' ב' סי"א פסק המחבר דישראל ופסול אוחזין בסכין ושוחטין פסולה אלמא דבעי' כל השחיטה מכח גברא שהוא בר זביחה ועיי"ש בש"ך בשם מהרש"ל ולפי"ז לא קשה קושי' תוס' דנהי דאשו משום חציו וכחו הוא וחייב בניזוקין אף שכח אחר של רוח מעורב בו מ"מ בשחיטה פסול נפלה לפי שמעורב בו כח אחר ומה שאינו בר זביחה דהיינו הרוח ומיירי ששחט במקום שיש רוח ועיין תוס' ב"ק ו"ו ד"ה מה לבור דלא חשיב אם מעשיו גרמו לו לפי שהרוח מסייע לו, אך ז"א מתרי טעמא חדא לפמ"ש בחי' רשב"א שם ד"ה הא לפי שבשעה שהוא מדליקה מיד עשוי כח אחר להתערב בו וכן אבנו וסכינו וכו' שאף הן מיד בשעת הנחתן כח אחר מצוי להתערב בהן להפילן ולהזיק והכונה דגם כח אחר המעורב בהן בא מכחו ואף דזה הוי כח כחו מ"מ כח וכח כחו בשותפות חייב ולא הוי כאלו הוא כולו כח כחו ולפי"ז לא דמי לנכרי וישראל ששחטו דשם אין הנכרי בא מכח ישראל כלל ולהכי שחיטתו פסולה אבל כאן גם כח אחר המעורב בו בא מכחו ואף דהוי כח כחו דפסול בשחיטה כמו גלגל בסגינה שכ' ביו"ד סי' ז' מ"מ הכא דאיכא כחו וכח כחו בשותפות כשר:

ושנית יש לחלק דבשלמא גבי ישראל ונכרי ששחטו דזה יכול וזה יכול משו"ה שחיטה פסולה דמה חזית שהוא

שחיטת

שחיטת ישראל לגמרי אימא איפכא שהוא שחיטת שכיחה וכלכי לגמרי ועי"כ תאמר שהוא שחיטת שכיחה ולהכי פסול אבל כאן הוא יכול לשחוט בלא הרוח והרוח אינו יכול בלא הוא עיי"ש שבת ל"ג שפיר הוי הרוח מקיים שאין בו ממש ולהכי שחיטתו כשרה:

וראי' לא' משכי הסנהדרין הכיל שהרי בסנהדרין ע"א שנינו הכהו עשרה בני אדם בעשרה מלקות ומת אין בנת אחת בין בזה אחר זה פטורין וכ"פ הרמב"ם פ"ד מרוצח ה"ו משום דבעי' שאחד יכה כל כפש ע"ש ואפ"ה חייב מיתה על אשו אי אשו משום חליו איחרבאי ואמאי הא כה אחר מעורב בו ואין כאן כל כפש אעכ"פ כסנהדרין הכיל וא"כ גם בשחיטה כשר כפלה אי לא בעי כוונה לשחיטה, וזה כונת תוס' אם לא כחלק בשחיטה דהיינו כקושי' הכיל לפי שכח אחר מעורב בו ועי"ז כתבו ולא עסתבר לחלק כיון דאפי' מיתה גמרי' מממון כסנהדרין הכיל וא"ש:

והנה הא שכתבו תוס' דאפי' מיתה גמרי' מממון הוא מדאמרי' ב"ק כ"ג ת"ש המדליק את הגדיש והי' גדי כפות לו ועבד קמוך לו ונשרף עמו חייב עבד כפות לו וגדי קמוך לו ונשרף עמו פטור בשלמא למ"ד אשו משום חליו משו"ה פטור אלא למ"ד אשו משום ממונו אמאי פטור וכו', ומוכח דלמ"ד אשו משום חליו חייב מיתה על העבד ופטור מתשלומי גדי משום קלב"מ ור"ל משני כשהלית בגופו של עבד דקלב"מ ואשמעינן בגדי דחד ועבדא דחד וכו' ובחי' רשב"א שם הק' אמאי פטור ממון לר"י דאשו משום חליו הא מתחייב בגדיש קודם שיתחייב בנפשו על העבד וכדאמרי' בכתובות ל' שכבר נתחייב בגנבה ואבדה קודם שיצא לידי חי' חלב ותי' דאמשקנא סמיך דאוקימנא כגון שהלית בגופו של עבד והק' הא זה רק לר"ל אבל לר"י לא מוקמי' הכי ואכתי תקשי לר"י ותי' דהוי מלי לאקשויי ולעעמך וכו' אע"כ גם לר"י מיירי בהלית בגופו של עבד ולפ"ז אינו מוכח מהאי מתני' דאי אשו משום חליו דחייב מיתה על אשו משום חליו דילפי' מיתה ממון ושפיר יש לחלק דבשחיטה לא מהני אשו משום חליו כמו"ש תוס':

אמנם לפענ"ד קושי' רשב"א לא קשה רק לליבא דאמרי' בכתובות ל"א אי בעי לאהדורי מלי מיהדר והי"ל אחר שנשרף הגדיש ונתחייב ממון הי' יכול להחיר העבד שלא ישרף ושפיר חיוב ממון קדים לחיוב מיתה אבל לליבא דעקירה לורך הנאה וע"ש בש"מ אריכות בפי' עקירה לורך הנאה כיון דעקירה לורך לחיוב מיתה ומהאי שעתא מתחיל חיוב מיתה פטור ממון אע"ג דחיוב ממון קדים לגמר חיוב מיתה וא"כ הי' חיוב מיתה בא על מעשה הלאת הגדיש ומהאי שעתא מתחיל חיוב מיתה ופטור ממון אע"ג דחיוב ממון קדים לגמר חיוב מיתה דהיינו שרפת העבד וא"ש:

ולפ"ז להאי ליבא לא מוקמינן לר"י בהלית בגופו של עבד רק כדש"ד מעיקרא וא"כ לר"י אפי' מיתה ממון וא"כ גם בשחיטה אין לחלק והוכרחו תוס' לומר דקוני' דחולין קאי למ"ד אשו משום ממונו אבל המקשה בחולין דפריך ומי אר"י הכי וכו' קאי לליבא דאי בעי לאהדורי וק' קושי' רשב"א ועי"כ גם לר"י מיירי בהלית בגופו של עבד ואינו מוכח דילפי' מיתה ממון ושפיר יש לחלק בני שחיטה וא"כ שפיר יש חילוק בין כפלה להפילה גם לר"י דאשו משום חליו ופריך שפיר:

ועוד כ"ל לישב לפמ"ש האשר"י בחולין ל"א שם דאף דלא בעי כוונה לשחיטה מ"מ כפלה בכין מידו פסול דלא קריבא בי' וזבחת ואכלת כיון שלא נתכוין לשום דבר וכו' מדכתיב וזבחת דהוי לכל הפחות כמו ועשית ולריך להתכוין לשום דבר מעשה ובענין אחר לא מקרי כח גברא ע"ש ולפ"ז תקשי מה הק' תוס' בסנהדרין כפלה מי ליהוי כי הפילה למ"ד אשו משום חליו ומאי קושי' הא בהפילה יש לו כונת מעשה אבל בכפלה ליכא כונת מעשה ולא מקרי כח גברא אפי' למ"ד אשו משום חליו כמ"ש האשר"י אך ז"ל דהאשר"י לא חידש כן רק לבתר דעביד לריכותא דאי אשמעינן התם משום דקא מיכוין לשום חתיכה בעולם וכו' וא"כ מליכו חילוק בין אינו מכוין לשחיטה ובין אינו מכוין לחתיכה ועי"ש בתוס' ד"ה והא ותוס' ד"ה ואי דיש הרבה אינו מכוין אינו מכוין לשחיטה ואינו מכוין לחתיכת סימנים ואינו מכוין לחתיכת בשר ואינו מכוין לחתיכה כלל כמו הפילה ולכן חידש הרא"ש דכפלה גרע מהפילה דבהפילה אף דליכא כונת חתיכה כלל עכ"פ איכא כונת מעשה אבל בכפלה אפי' כונת מעשה ליכא אבל התוס' הקשו בש"ד דהוי סיל דאי לא בעי כונה לשחיטה לא בעי' שום כונה אפי' כונת מעשה והקשו שפיר אי אשו משום חליו כפלה מי ליהוי כי הפילה והולרכו לתרץ דאזיל אליבא דמ"ד אשו משום ממונו אבל למסקנא לק"מ קושי' תוס' דיל כי קושיין דכפלה שאני דליכא כוונת מעשה כלל וא"ש אפי' אשו משום חליו דשחיטתו פסולה ופריך שפיר לר"י וא"ש, וילו ה' אתו את הברכה ברכת התורה ברונה כנפשו ונפש ידידו דוש"ת:

ממרס הק' בלוהס בק"ק הכיל

תשובה כ"ה

שיל"ת ב' אויפאלו ונחלת יו"כ תרכ"ב לפ"ק.

ויהי בשלוש סוכו, מאדון העולם ונסיכו, לכבוד אהובי מחותכי הרבני החו"ב זך ונקי, הנגיד כמו"ה משה שמואל שטעגן נ"י בק"ק סערענעטש:

מכתבו קבלתי ועל ד"ת באתי מה שנתקשה בחולין מ"א דקאמר אחרו ב"י וקיבל עליו התראה מאיל התיר עצמו למיתה קאמרת אין לך מומר גדול מזה והק' למאי דאמרינן סנהדרין מ"א דעדי נערה המאורסה שהוזמו אין הרגין מתוך שיכולין לומר לאוסרה על בעלה באנו ומתוך שאין הרגין וכו' אף היא אינה נהרגת דהויל עדות שאי אתה יכול להזימה ע"ש אלא דהתם דוקא באשה חבירה ולא אחרו בה כמבואר שם בגמ' ולפ"ז תקשי כאן אפי' באחרו אין הכיזומים נהרגין דיכולין לומר לאסור היין באנו והולרכו להתראה דבלא"ה לא נאסר היין וא"כ הויל עדות שאאיל וממילא גם הוא אינו נהרג וצוב"ל דלבעורא קא מכוונין ומה שקיבל התראה הוא משום דידע דמ"מ אינו נהרג משום דהוי עשאאיל ותי' דרב לשיטתו דסיל בקידושין מ"ב דשליח נעשה עד ומזה הקשו אחרונים על הרמב"ם פ"ח מעדות ה"ח ותי' דלא בעי עשאיל והאריך קלת:

הנה תירולו אינו מכוון דמה רב לשיטתו יש כאן הא בחולין הוא רב אשי ולא רב אבל בלא"ה יש בזה טעות גדולה ומעולם לא כתבו המפרשים כן דכי יחלוק רב על כל השי"ס דמבואר דבעי עדות שאתה יכול להזימה רק דכתבו דבעדות דשב"ע כמו גיטין וקידושין וזכות דא"א סיל לרב דלא בעי דו"ח ועשאיל ועי' בזה במקנה קידושין ונוב"ק אה"ע סי' ע"ג ועי"ד אבל בעע"ז לא עלה ע"ד אדם מעולם דלא בעי' עשאיל:

אבל מה שכיל בזה למאי דאמרי' בסנהדרין ע"ח דערפה שהרג בפני ב"ד חייב שלא בפני ב"ד פטור בפני ב"ד חייב דכתיב ונערת הרע מקרבך שלא בפני ב"ד פטור דהויל עשאאיל וכו' וכתבו תוס' שם כגון דראוהו ביום שדנין על ראייתם דאי ראוהו בלילה בעי עדות וכיון דבעי עדות בעי עדות שאיל מבואר דכשדנים עפ"י ראייתם איל עשאיל ועיין ברמב"ם פ"ג מרולח ה"ט, והא דאמרי' במכות י"ב מנין לסנהדרין שראו באחד שהרג את הנפש שאין ממיתין אותו עד שיעמוד בב"ד אחר וכו' ועי' ברמב"ם פ"ח מרולח ה"ה ועיין ר"ה כ"ו ב"ק כ' ובמוק' שם כבר עמד בזה הריטב"א במכות שם והי' דשאני בהאי דערפה שהרג שאיא לדונו בפני עדה אחרת וב"ד הרואים יעידו בפניהם משום דהוי עשאאיל הלכך דייקי לי' אינהו משום ונערת הרע מקרבך ע"ש ולפ"ז משכחת לה שפיר גם כאן בראוהו ב"ד ביום ואתרו ב"י וקיבל התראה דשפיר דנין אותו עפ"י ראייתם ונהרג ואיל לעמוד בפני ב"ד אחר דיה"י עשאאיל לפי סברתו וא"ש:

אמנם לפענ"ד בלא"ה נמי לק"מ דכיל סברא ישרה דדוקא בחיוב מיתה דהא אפי' בלא התרו בה נמי אסורה לבעלה אע"ג דליכא חיוב מיתה בשאה שאינה חבירה ואפי' שוגגת ודאי באיסור נמי אסורה לבעל משום דמעלה מעל באשה וכמ"ש מהרי"ק הביאו רמ"א אה"ע סי' קע"ח וטו"ז יו"ד סי' ל"ע סק"ע לכן אין הכיזומין נהרגין אם יכולין לומר לאסרה על בעלה באנו ולא לחייבה מיתה אבל כאן לפי דבריו שאיסור היין תלוי בחיוב מיתה ואם אינו מחויב מיתה אין היין נאסר א"כ אינם יכולין לומר לאסור היין באנו ולא ליחייבו מיתה דהא אין היין נאסר אלא בשביל שחייב מיתה וא"כ גם אם לאסור היין באו ג"כ באו לחייבו מיתה ושפיר היין אסור ולק"מ:

ועוד כ"ל כיון דלענין איסור ע"א נאמן באופנים המבואריס ביו"ד סי' קכ"ז ובמקום דע"א נאמן אל הגדה בב"ד

וקני שיאמר לבעיד ועי"י שבועות ל"ג דאמר לה לדידה ולא
אל לבעיד ועי"י בחוויד פי' קפ"ה ובש"ם שי"ו פ"ד לעכין אם
חוזר ומגיד חוץ לבעיד [ועיין בית שערים לקמן סימן ק"ח
ס"ד] ואפ"ע סימן •] אבל עכ"פ מהני הגדה חוץ לבעיד ולפ"ז כאן
כהי דאפשר דאין לומר אי לאסור היין באו למה באו שכיס
הלא קני באחד דכיון שלריכין לומר שהתרו וקיבל התראה
דלזה בני שני עדים לכן באו שכיסה או כדי שלא יוכל להכחישם
דע"א בהכחשה לאו כלום הוא מ"מ אי רק לאסור היין באו
למה באו להעיד בבי"ד בלא הי' להו להגיד רק לבעלים אע"פ
לחייבו מיתה באו והכיזומים כהרגין וממילא גם הוא כהרג
ופפיר אסור היין וא"ש:

וזאת שכיח כ"ל דכבר כתבו אחרונים דהא דמכש"רין היין
ואמרינן דלבעורא קמכווין הוא משום דמוקמינן אותו
בחזקת כשרות שאינו בעיז ולפ"ז באתרו בי' וקיבל התראה
אפי' כ"מ דאין העדים כאמנים לחייבו מיתה משום דהוא
עשאל"ל דיכולין לומר לאסור היין באנו מ"מ כאמנים לפוסלו
דהא לענין זה שפיר הוי עשאל"ל דאם יוזמו יפסלו העדים,
ואפי' אם נאמר דהעדים שהעידו על איסור כגון כתנסך
ייכ נאד בשנא והוזמו איכס כפסלים דזה אינו בגדר עדות
ולא"ש בי' תורת הזמה מ"מ בעדים דאתרו בי' וקיבל התראה
הרי מחייבין אותו ממון דמנסך בחזיד חייב ואין לומר דאין
מחייבין אותו ממון ג"כ משום דהוי עשאל"ל דיכולין לומר
לאסור היין באנו ולא לחייבו ממון דהא בממון דעת הרבה
פוסקים דלא בעי עשאל"ל ועי"י בחו"מ רס"ו לי' ובשמ"ע סי'
ל"ג סקכ"ו וס"ל שם סקט"ו ואפי' לס"ד היזק שאל"ל ל"ש היזק
ומזיד חייב רק משום קנס ובקנס כ"ע מודים דבעינן עשאל"ל
ז"א דזה דוקא בקנס דאו' דמודה בקנס פטור אבל בקנס
דרבנן דמחייב בהודאתו וכמ"ש הש"ך סי' שפ"ח סקכ"א דין
ממון יש לו ולא בעינן עשאל"ל ואיכ שפיר העדים פסולים
אם הוזמו וממילא דכאמנים לפוסלו ואיכ אין לו חזקת
כשרות ולך אמרינן כלל לבעורא קמכווין ופפיר כאסר היין
וא"ש ככון:

או כלך לדרך זה דהא דאמרינן לבעורא קמכווין הוא עפ"מ
דקיל ביוד סי' קי"ט ס"א מומר שבעיר אחת ככנס בבית ישראל ואומר
שהוא יהודי אינו עושה יי"ן וכתבו טו"ז וס"ל שם הטעם כי
העכו"ם מילתא דמסתבר שהוא שקר וכשאומר שהוא מאמין
בה הוא עושה להנאת ילהיר ואינה מאמינה בלבו וכשאומר
שהוא ישראל אומר בלב שלם בפי שאמונתו אמונה היא ומונה
ואמתית ע"ש ומשו"ה אמרינן דבלבורא קמכווין ואינו מאמין
בה בלב לפי שהיא מילתא דמסתבר שהוא שקר ועי"י בש"ך
יו"ד סי' ב' סוסקי"א שכתב על בעי"ז ובראה כמחלק דדוקא
כשראו ב' עדים שהוליא ערפה מתחי' אז אמרינן כיון שחליף
כולי האי ולא נזהר בפני עדים חשדינן לי' ומעבירין אותו
אבל שלא בפני עדים כגון שפיו הכשילו ואתוך דבריו נודע
שהוליא ערפה מתחי' אין מעבירין אותו ועי"י רש"י ר"ה כ"ב
ד"ה ולעדות אשה ולפ"ז באתרו בי' וקיבל התראה והתיר עצמו
למיתה אף שידוע שאינו כהרג משום דהוי עשאל"ל מ"מ
כיון שהחליף פניו כולי האי בפני עדים שפיר חיישינן שמאמין
בה בלבו ולא אמרינן לבעורא קא מכווין ופפיר אסור היין
דאין לך מומר גדול מזה והבן:

ומה שכ"ל עוד בזה דהא דאמרי' לבעורי קמכווין הי"ט ואקדיש
דפמ"ג יו"ד סי' ה' במשב"ז סוסק"ז הק' הא דתכן
פגולו פגול וכן כהב ביו"ב אף דכיונא דבעי' שיוליא בשפתיו
אין שומע לו ואיך נאמן והא אין אדם מסיח עצמו רשע
[ועי"י בנוב"ת אה"ע סי' כ"ג וכבר קדמה בחו"ז הגדול ח"ב סי'
רכ"ג, מבנ"ה] ואי' דבפגול בלי קרא ע"ש ושוב הק' בשואל
בהמת חבירו לע"ז אמאי מהימן הא אאמע"ר ובראה מדבריו
דקיל אפי' אמר בשעת שחיטה או קודם שחיטה שאשאל לע"ז
אמאי נאמן הא אאמע"ר וקוש' זו כבר יישבתי בתשובה
[ב"ש חו"מ סי' שכ"ד] בכמה אופנים וכולן עולות בקנה אחד
דאף דאאמע"ר מ"מ נאמן לענין איסור אבל אי קש' הא
קש' הרי קי"ל בפי' קכ"ז דאין ע"א נאמן לומר בתנסך ייכ
רק אם הי' בידו ולדעת הרא"ש והעור ומרדכי הייכו כגון
שבתנו בידו לשמרו דהוי כבעלים ולא משום מיגו ועי"י בש"ך
רס"י קכ"ז או אפי' לא הי' בידו נאמן בשתקו הבעלים והוא
שיאמר לו בתנסך ייכ בפניך או שא"ל ידעת דבעלים לדבר
ע"ש ואיכ באומר שתנסך יין חבירו לע"ז אמאי נאמן ש"ש
בלבו לע"ז הא לא משרו בידו לשמרו שיהא נאמן משום בעלים
וגם שתיקת הבעלים לא מהני דהא ל"ש בתנסך בפניך או
ידעת דהא אינו רואה בלבב ואינו יודע מחשבות אלא דבבכרי
שפיר איכא למימר לתי"ק דר"י דאסור אפי' למ"ד חולין ל"מ
דלא אמרינן שהם מחשבת כותי לע"ז הייכו בלא אמר כלום
ושותק אבל באומר שעושה לע"ז משמע אמרינן שאמת הוא
שעושה לע"ז ולא אמרי' שעושה רק לבעורי ולאו אדיבורי'
שמכי' אלא משום דשמא כן הוא אבל בישראל כיון דאיכא
למימר לבעורי קא מכווין ושמא אינו מכווין לע"ז אינו נאמן
בדיבורו שעושה לע"ז אפי' אומר בשעת מעשה שעושה לע"ז
כי קוש' הכ"ל:

והא דמשמע בגמ' כ"ד דאם שמעינו דפינל בשעת מעשה
אינ"ל לבאמנותו אפשר לומר דהיק דאי לא הוי שמעינן
דהאמינתו תורה אלא הוא דהוי פיגול בדיבור לאוד שאומר
שאוחט ע"מ לאכול חוץ לזמנו אעפ"י שאינו מחשב בלבו כך
ואיכ אינ"ל כאמנות שהי' בלבו כן ועיין בתו"ח ס"מ שפ"ג
ובתשובה הכ"ל האריכתי מאא"כ בע"ז דקיל כרבא בבכהדין
ס"א דבע"ז מלהבה ומירלה פטור משום דלא קבלי' בלבו
לאלקות א"כ אומר דשוחט לו מנסך לע"ז ואינו חושב בלבו
כן רק לבעורי אין כאן ע"ז כלל ואינו נאסר בדיבור בלי
מחשבה בלבו ולהכי יש לתלות דלבעורי קמכווין אינו נאמן
שעשה לע"ז ואינו נאסר וכמ"ש:

ובזה נכון שיטת רש"י בחולין מ"א דכתב אהא דמשני בישראל
מומר וה"ה דמלי לאוקמא בדאית לי' שותפות בגווי'
ותוס' כתבו דאע"ג דאית לי' שותפות בגווי' אכתי איכא
למימר לבעורי קמכווין ע"ש ולפמ"ש דהא דאמרי' לבעורי קא
מכווין הייכו משום דאין עאי"כ שבלבו הי' לע"ז לאסור של
אחרים אבל באית לי' שותפות בגווי' דנאמן על שלו דבעלים
נאמנים על שלהם ל"ש לבעורי וא"ש:

ומ"ש במכתבו הראשון לי"ש קושי' תוס' על רש"י מהא
דגזל ולא כתיאשו הבעלים וכו' וממאי דפריך ממנסך
עפ"י סברת בריך טעם דבעע"ז ל"ש סברת גמ' ב"ק ס"ו זה
מתיאש וזה אינו רולה לקנות משום דהתם כפי דמשוד אגזל
אינו חשוד על איסור חתן אבל בע"ז חשוד על הכל והשיד
ג"כ שרולה לקנות תקרובות ע"ז שהיא איה"ב ואי"כ בהגביה
והרבילה כיון דבמעשה רבה ודאי יכול לאסור אי"ל מתיאשים הבעלי'
וממילא ודאי יכול לאסור אפי' במעשה זועא דבר שאינו שלו אבל ממנסך
פריך שפיר דאינהו ס"ל דאפי' במעשה רבה אי' לאסור וא"כ
אין הבעלים מתיאשין אלו תורף דבריו:

הנה גוף סברת בריך טעם לא נהירא לפענ"ד דהא דאמרי'
זה מתיאש וזה אינו רולה לקנות הי"מ כיון שאם יקנה
אי' לומר הש"ל לכן אינו רולה לקנות כדי שיוכל לפטור
עלמו מן הגנזל באיה"ב והאי טעמא שייך כמי בע"ז דבהי
דהוא חשוד על הכל מ"מ אינו רולה לקנות כדי שיוכל לפטור
עלמו מן הגנזל באיה"ב ולומר הש"ל משא"כ אם קונה דמיס
מעליא בעי לשלומי ואיה"ב אינו שווה כ"כ ויוכל לקנות מן
הנכרי בזול ומ"ש בישראל שם איה"ב דאפי' תרומה בזול
יותר מחולין וזהו ההיזק במדמע כמ"ש רש"י בגטין:

אלא אפי' יהיבנא לי' סברת ב"ש מ"מ כאן ל"ש הי"ט דמנסך
אם הגביה ע"מ לאסרו ומ"ש רש"י חולין דף מ"א
ואז שפיר מתיאשים הבעלים בשעת הגבהה ויוכל לקנות
בהגבהתו מ"מ כיון שאינו מתכוין לקנות כלל ולהחזיק בו
כשלו אינו קונה ושאני בהאי דב"ק שגזלו ורלה להחזיק בו
כשלו לכן אי לאו טעמא דאינו רולה לקנות הי' קונה ואם
הגביה ע"מ לגזלו כמ"ש רש"י בגטין כ"ג אבל שאינ"כ רלה
לשחוט לע"ז אינ"כ לא כתיאשו הבעלים עד אחר הגבהה ובמה
יקנה לאחר לד בתוס' ב"ק ס"ט ד"ה כל שלקטו דאין ייאוש
קונה בגזילה אא"כ הוא ברשות הגזלן בשעת ייאוש, ואפילו
לדד הסכי שבתוס' שם דייאוש קני אעפ"ש שאין הגזילה ברשות
הגזלן א"כ ע"כ ל"ל כיון דע"י ייאוש נפטר מוהש"ג קנה
למפרע משעת הגזילה א"כ כ"ז רק לאבי' דש"ל עביד מהני
אבל למאי דקיל"ל כרבא עביד לא מהני כיון דאמר רחמנא
לא תגזול אעל"מ ולא קנה למפרע והארכתי בזה בסוגי'
דייאוש ואכ"מ א"כ ע"כ לריך לעשות קנין אחר ייאוש
או שתהי' ברשותו ותקני לי' חלרו וא"כ לא קנה כאן כלל
בייאוש כמ"ש:

ומה שהביא בשם הרב הגאון מו"ה נתנ וואלף זצ"ל לאבדק"ק
פ"ב ל"ש דקדוק כונ"י מאי פריך מ"ד מנסך מ"מ
לא אמר מערב הא פשטא דליכא דמנסך משמע פפי מנסך
ממש ומ"ש עפ"ד תוס' חולין מ"א דלמאי דמוקי לה התם
באית לי' שותפות בגווי' לא נאסר חלק חבירו אלא משום
שמעורב

שמעורב בשלו ואיכ סייכו מערב ואמאי לא אמר מערב ומשכי הייכו מדמע אבל במכשר קמיל דלא מיפטר משום קלב"מ כתי' תוס' חולין כן למדתי פי' הגמרא בפסיטות אלא דזה לא יתכן לומר שפי' מסרימ ס"ף שם בתוס' דיה מכשר דטעמא דמיד מערב משום דקיל אי"א לכיסוך בלא הגבהה משום דאין אדם חוסר דבר שאיכו שלו ואיכ לדידי' איל לאוקמא באיתי לי' שותפות ושפיר יל דלהכי אמר מכשר ולא אמר מערב

משום דליסבא משמע מפי מכשר ממש:

לכן כיל דקושי' הגמרא אהא דמשכי למיד מכשר ממש דלא

אמריכן קלב"מ כדרי ירמיה וכו' דקני משעת הגבהה

ואיכ ליל הגבהה לאו לוכך כיסוך דאאיל דשאים לפי' מסרימ ס"ף ואמאי לא אמר מערב שעיבנו ואסרו בהנאה וסוב איכו של בעלים ושפיר יכול לנסכו אחיכ מכשר ממש ולא מיפטר משום קלב"מ דכבר מחויב בתשלומין משעה שמערבו ומשכי משום דהייכו מדמע וכבר מחויב בתשלומין אפי' לא כיסכו

מכשר ממש אחיכ:

ומה שתמה על תוס' חולין דיה חיש שכתבו למיד מכשר

ממש פריך דאתו גברא אגברא קא רמית דילמא ריב

ורע ורי' קיל כמיד מערב, לא על תוס' תלוכתו דהא ודאי

רק למיד מכשר ממש פריך דלמיד מערב ודאי לקיימ הא

אאיל דשאים כיון דאיכו תלוי במחשבה כמיש תוס' יבמות

פיב ע"ב אלא על הגמ' קש' מה פריך דילמא סבירא להו

כמיד מערב אבל גם הא לא קשי' דהמקשן פריך דעיכ מכשר

ממש דאליכ הייכו מדמע ולדידכו הא אאיל דשאים, והמשך

דברי תוס' רק למיד מכשר ממש פריך והוא הקדמה לקושיתם

דמיע קיל מכשר ממש דאליכ הייכו מדמע ואיכ מה משכי

דאים לי' שותפות הא שוב הייכו מדמע וזה פשוט ולקיימ,

ובזה הבכי ידידו הדושים ותותס בתהבה:

עמרם הקי בלוהס בקיק הכיל

תשובה כ"ו

שיליח ב' איפאלא יום א' לפ' שמיני חרש"ב לפיק.

אלקי הרוחות, ישים חכמה בעוחות, ויסביע שובע

שמחות, ברוב ברכות והצלחות, לבני אהובי

הרב המאוה"ג, מעוז ומגדול, חריף ובקי, זך ונקי,

כש"ת מו"ה יודא לבי כי' בלוהס אבדק"ק האבשאוויטן.

אחרי הודיעך משלומיכו הטוב חליים וכי בכי אחיך הב'

המופלג כתריאל כי' ילא חפשי מהבקורת ומה שתמהת

על רש"י כריתות כ"ו ע"ב דיה ובדין הוא דמוחרת בהנאה

דחולין גמורין היא ומשום חולין בעזרה כמי ליכא למימר דלא

אסרה תורה אלא שחיטה אבל מליקה לא ע"ש מבואר דבמליקה

ליש איסור חולין שנשחטה בעזרה ופלא בעיניך מקוגי' דבזיר

כיט דקאמר קסבר כרי' בר יודא וכו' והשבביע לאו דאו'

והא אפי' חשבביע דאו' מיא בליפרי דבמלקו לאו דאו' וכן

אחיכ דקאמר מאי שבא איסור לאו איסור בבלה וחולין בעזרה

והרי חטאת העוף במלק ולכא משום חשבביע, הבה בש"ס

שלי עם הגהות הגאון מו"ה ווי"ב זצ"ל מלאתי שכבר עמד בזה

בכריתות כ"ו ושם דף ז' ע"ב באריכות יותר וכבר קדמו בעל

פנים מאירות חיב ס' כ"ט בקושי' זו:

ולפענ"ד נראה דעיין זבחים ע"ז ע"א ומנחות כ"א ע"ב

ושם ק"ו ותמורה כ"ג ע"א וב"ב פ"א ע"ב דדעת

רש"י דאסור להבכים שום דבר חולין בעזרה מה"ת ודעת

תוס' ב"ב הביל דיה ודילמא ותמורה שם דיה אוכלי' דדוקא

כשעושה מהם שום עבודה והקרבה אבל בלאיה אין בו ומשום

הבכשת חולין בעזרה ועיי' בתמב"ם פיב משחיטה הא שכתב

אבל החולין אסור לשוחטן בעזרה בין בהמה בין חיה בין

עוף וכו' ושם הי"ב אבל השוחט חולין בעזרה אותו הבשר

טהור ואסור בהנאה כבב"ח וכו' אבל הנוחר בעזרה והמעקר

וכו' הרי אלו כולן מותרין בהניי' ושם הי"ג ולא בהמה וחי'

בלבד אלא כל החולין אסור להבכים לעזרה וכו' אם עבר

והבכיסן מותרי' באכילה כשהיו ודברים אלו כולן דברי קבלה

הן וכו' ועיי' בכ"מ שם שכתב וזה שאמר ודברים אלו כולם

דברי קבלה הם דהייכו שבאמרו מסיני ע"ש ועיי' באריכות

מל"מ שם, ומעתה דברי רש"י נכונים דמותרת בהנאת דחולין

גמורים היא ומשום חולין בעזרה כמי ליל דלא אסרה תורה

פי' בהנאה אלא שחיטה אבל מליקה לא פי' דאיכו אסור

בהנאה כמו נוחר ומעקר אבל מיא יש בו אי' דאו' משום

הבכשת חולין לעזרה ומשום בו עבודת מליקה דסרי קיל

דמליקה בעלמו של כהן ועיין זבחים ס"ה ובתמב"ם פ"ז

ממעשיה הי"ז אלא דילפי' בגזיר כיט דחטאת העוף בא על

הספק מהקישא מ"ש וכ"ז בחטאת העוף אבל שאלת העוף

אסור להביא על הספק רק בתנאי אם איכו מחויב יהא

לבדבה, ולפ"ז שפיר קאמר בגזיר דחולין בעזרה דאי הוי דאו'

כתי דליפרי' כמלקי' ואיכם אקבהיב משום חשבביע מיא אי

להביאם מספק דשמא מעייל חולין בעזרה ועושה בו עבודת

מליקה דאסור מה"ת וכן לקמן קאמר שפיר מאי שבי איסורי'

לאו אי' בבלה וחולין בעזרה הייכו הבאת חולין בעזרה ועיין

בלשון רש"י ותוס' שם אבל משום אכילת חולין שבשחטו

בעזרה ליכא במליקה לרש"י דכריתות הכיל, שוב ראיתי שבגוף

הדבר גם אהה כוונת וילא לך כן מדברי הרין בדרים ט' ע"ב

דיה מביאה חולין בעזרה שכ' לאו בעזרה ממש שאסור להביא

חולין לעזרה אבל מ"ש הוא הבכון, והא דקאמר דבזכר הוי

רק אי' אחד ובנקבה שבי איסורי' הייכו משום דבזכר ליכא

רק משום חולין שבשחטו בעזרה מין אי' אחד על שחיטתו

ואכילתו דהייכו חשבב"ע ולהכי כאכל אבל בנקבה אם יהי'

באכל יש שבי מיכי איסורים אי' חולין בעזרה על הבאתו בכיל

ואיסור בבלה על אכילתו יאיש ולקיימ:

ומה שעמד עוד בפמיא על דברי רש"י כריתות ז' דכתב

ומשום חולין על המזבח לא איסבא לן דכיון דאין

למזבח אלא דמה לא הסיבא אכילה ובמס' בזיר כיט ילפי'

דחטאת העוף בא על הספק דלמה לי' לרש"י הי"ט דאין

למזבח אלא דמה הא שפיר ילפי' מהיקש דחטאת העוף בא

על הספק כיל פשוט דכונת רש"י לייסב מ"ש קודש לזה

דעולה מתבה עלה וכו' וליל תבאי כילף עולה דבא על הספק

מחטאת ואף דבקדשים איבעי' לן בזבחים כ' אי דבר הלמד

בהיקש חוזר ומלמד בבכין אב והרי חטאת העוף בלמד בהיקש

נקבה וזכר ואיכו חוזר ומלמד בבכין אב מחטאת לעולה מ"מ

למ"ש תוס' שבועות י' דיה ואיתקש בשם ר"ת בס' היבר

דאם ההיקש הוא היקש גמור למה דכתי' בי' בהדי' חוזר

ומלמד אפי' בהיקש אפי' לדברים דלא גמר אלא בהיקש ממ"א

ע"ש והיב הרי ילפי' חטאת מעולה בהיקשא דבעולה כלי

כדאמרי' זבחים ל"ז דכתי' בהדי' בעולה וכן כולם מחטאת

למה דכתי' בהדי' בחטאת ע"ש דף ל"ח ואיכ אף דהא דחטאת

העוף בא על הספק בלמד רק בהיקש מזכר שפיר בלמוד

מיכי' עולה בהקישא דזאת התורה דזבחים ל"ז לזה תי' רש"י

דאין בלמוד עולה מחטאת דכיון דאין למזבח בה אלא דמה

לא הסיבא אכילה פי' אכילת המזבח ועיי' זבחים י"ב ע"ב

ומס כ"ח ע"ב ואם האכול יאכל בשתי אכילות הכתוב מדבר

א' אכילת אדם וא' אכילת מזבח ופירש"י חיסב להקטיר

אימורין למחר ועיי' מנחות י"ז מדאפקיכהו רחמנא להקטרה

בלשון אכילה ועיין בחולין פיא אכילת מזבח שמה אכילה

וכו' ופירש"י ע"מ להקטיר חוץ לזמנו אבל עולת העוף זרקו

ע"ב האשים כמ"ש רמב"ם פ"ו ממעה"ק הכ"א שפיר חשובה

אכילה לכן אין בלמדה מחטאת העוף ולריך תבאי ואיש:

ואמנם מה שהקשית מהא דקאמר קסבר כריב"י דאין שחיטה

לעוף מה"ת וחולין בעזרה לאו דאו' בלאה"כ לקיימ

דהרי כתבו תוס' שם ולא לריכא אלא נחירת סימנים להוליא

הדם דרך הסימנים ומבי מולק והוליא הדם תו לא לריך

ועיי' שם עוד בתוס' דיה משום שכתבו והא ל"ק לי' קאכיל

טרפה דמליקה מן הצוארף והיל בשבבה חוב השדרה דאיכא

למימר דשיל כמיד מחזיר סימנים אחורי הצוארף בחולין י"ט

ולפ"ז לקיימ דרש"י כתב שפיר דלא אסרה תורה אלא שחיטה

אבל מליקה לא לדידן דקיל יש שחיטה לעוף מה"ת כמ"ש

רמב"ם פיא משחיטה אבל כיון דאיהו סיל אין שחיטה לעוף

מה"ת איכ מליקתן באופן הכיל שהוא עותר באכילה בחולין

מה"ת שפיר אסור משום חשבב"ע דמליקתן זו היא שחיטתן

וכדאמרי' ביומא סיד דחייתו לגוק זו היא שחיטתו ובתוס'

שם הקי' אמאי לא משבי בחולין פיב דשוחט דמתבי' הייכו

עורף ור"ש פומר משום דלא חזי' לאכילה ולרבבן חייב משום

דעריפתה זו היא שחיטתה ובדחקו דאיכ ליתבי העורף ע"ש

ועיי' בחולין כ' ואיא טרפה הוי מליקתה זו היא שחיטתה

וכו' ומשו"ם הולך לומר דסיל וחולין בעזרה לאו דאו' ואיש,

ויען אכי עדוד מאוד בעניבים הרבה במילי דפסחא תהי' בזה

שביתת קולמסי ואומר שלום וברכה וחיים אביך הבאמן

דושים בתהבה:

עמרם הקי בלוהס בקיק הכיל

סימן

תשובה כ"ז

מ"ש ג' אופאלא ג' לפ' ואכפי קודם תכ"ש לפ"ק.

שוכ"ם לבני אחוני סב' החרון ומכון כ"ה בן ליון כ"י:

מכתבך קבלתי בס"ק וחל"ת החיים והסלוס אתכו ועתה נאתי על ד"ם מה שפקפקת עמ"ם לי"כב קוש"ו תוס' תמורה י"א ע"ב ד"ה היא אמאי לא פשיט מהאי דלעיל השוחט את החטאת ומלא בה בן ד' חי וכו' ואמרתי דלעיל שהוא בן ד' ואינו כיחר רק בשחיטת אמו הוי כגוף הבהמה שהיא חטאת ולא הוי חולין בעזרה אבל כאן מיבעי"ל בבן ט' דכיחר בשחיטת עצמו דד' קימכים אכפר ב"י רחמנא ולא הוי כגוף הבהמה שהיא שלמים רק כיון דכיחר גם בשחיטת אמו קמבעי"ל, ופקפקת ע"ז מהר"ן חולין ע"ה הובא ביתה יוסף יו"ד ס"י י"ב דדוקא אם לא הועילו לו שחיטת אמו כגון שהיא ערפה מועילי' קימכי גופו אבל היכא שהועילו קימכי אמו הוי קימכי גופו כשחוטים, ואינכי יודע בזה שום פקפוק דר"ן לא כתב רק דקימכי אמו מועילי' והוי כשחוט אבל מ"מ כיון דאם לא הועילו לו קימכי אמו מועילי' קימכי עצמו שפיר י"ל דהוי חולין בעזרה אבל היכא דלא מהני קימכי עצמו רק קימכי אמו ודאי הוי כאבר מאיברי' כלשון הרמב"ם פ"ג מאיסורי מזבח ה"ג ולא הוי חולין בעזרה:

ומה שהקשית דהרי אינני' שם ה' רק למ"ד ולדות קדשים בהויתן הן קדושים ופשיט דלא הוי השכב"ע משום דאינו יכול לשחטו בריחוק מקום ורמב"ם פ"ג משחיטה ה"ד כתב האומר בהמה זו שלמים וולדה חולין אם נשחטה בעזרה ולדה מותר באכילה לפי שאינו יכול לשחוט אותה בריחוק מקום ולמה לי' לרמב"ם האי טעמא הא פסק פ"ד הי"ג מתמורה שולדי קדשים בטעי אמן הם קדושים, ולפי דבריך יותר הי' לך להקשות עמ"ם הרמב"ם וולדה חולין היכי משכחת לה הא לא מהני אמירתו דולדות קדשים בטעי אמן הם קדושים ממילא, אבל דע בני דלק"מ דהא דאמרי' בטעי אמן הן קדוש' היינו בהוקדשו ולבסוף נתעברו וכמ"ש רש"י בתמורה כ"ה ד"ה הא הפסיכהו מעשה התחלת יצירתן כל פורתא ופורתא קדיש אבל בנתעברו ולבסוף הוקדשו אין העובר קדוש כלל לא בטעי אמן ולא בהויתן ואם איירו משויר כדאמרי' התם בדף הכ"ל וכן פסק הרמב"ם פ"ד מפקוהמ"ק הי"ו ובהכי מיירי הרמב"ם פ"ג מה' שחיטה האומר בהמה זו שלמים וולדה חולין שהקדיש בהמה מעוברת ושפיר הולך לטעם דאינו יכול לשחטו בריחוק מקום ואי"ם:

וכן מבואר בכש"י חמורה שם י"א שפי' הא שלמים וולדה חולין הקדיש בהמה מעוברת חוץ מעוברת דלד"ה אין העובר קדוש ובד"ה למ"ד ולדות קדשים בהויתן הן קדושים פי' כלומר אדם שהקדיש בהמה ואח"כ נתעברה ומיבעי' לי' אלינא דמ"ד ולדות קדשים בהויתן הן קדושים וכו' מבואר דתרתי קמבעי"ל בהקדיש מעוברת אלינא דכ"ע דאין הולד קדוש לא בטעי אמו ולא בהויתו ובהקדיש ואח"כ נתעברה בעי אלינא דמ"ד בהויתן הן קדושים ובהכי ניחא דקאמר מהו קודם שאמר למ"ד וכו' דאי בעי' חד הוא הוי"ל למימר למ"ד בהויתן וכו' מהו אלא כמ"ש דתרתי קמבע"ל, ובהכי נמי מיושב קושי' תוס' הכ"ל אמאי לא פשיט מדלעיל השוחט את החטאת משום דלעיל מיירי בהקדישה ואח"כ נתעברה ואתי' כמ"ד בטעי אמן הן קדושים והולד קדוש ואין כאן חולין כלל והכא בעי בנתעברה ואח"כ הקדישה חוץ מולד דשייכו משויר או בהקדישה ואח"כ נתעברה ולמ"ד בהויתן הן קדושים ואי"ם, שוב הראו לי שבנוף הקושי' כבר קדמוך בהגהות מהר"ב רא"ש בוגב ז"ל ותי' כמ"ש ואעפ"כ עיכ"ל הרואות שאין ביהמ"ד בלא חידוש:

ומה שכתבת הערה על דברי פליתי דס"ה שהביא רא"י

דשליל בידו אסור מכריתות כ"א ע"ב דקאמר יצא דם חגבים ודגים שכולו היתר ואמרי' מה שכולו היתר אי חלבו הרי אי' דחלבם מותר ודמה אסור ואלא משום דלית בהו איסור ניהו"ב והרי עוף דלית בהו איסור ניהו"ב ודמו אסור אלא מאי כולו היתר דלא בעי שחיטה וקשה הא איכא שליל שנשחטה אמו דלא בעי שחיטה ודמו אסור ועכ"ח ליל דניהו"ב אסור ואינו כולו היתר ע"ש והקשית הא בן ט' אי שנשחטה אמו ונטרפה בעי שחיטה וד' קימכים אכפר ב"י רחמנא כמבואר חולין ע"ד וע"ה והכי פסקי' ביו"ד סי' י"ב ס"ג אי"כ עכ"ם משכחת לה שיהי' טעון שחיטה משא"כ דגים וחגבים דאל שחיטה, בהפזך כתבת דראיה פליתי מבן ח' חי ובן ט' מת ואפי' בן ט' חי שנשחטה אמו כשהיה שאינו טעון שחיטה ועיין בי"ש סי' הכ"ל בשם הרי"ן ומ"מ דמו אסור מה אמרת עכ"פ יש במינו שחיטה ככ"ל אי"כ איך לריך לאופן הכ"ל אי"ל בכל בהמה יש במינו שחיטה ודוחי"ב אין במינו שחיטה וזה דחה הפליתי עצמו שם:

ושוב הבאת קושי' בשם הגאון המנוח מוהרא"י הכהן ז"ל אהא דקי"ל ביו"ד סי' ע"ז ס"ט כר"מ בחולין פ"ו דחש"ו שנחטו ביכס לבין עצמן מותר לשחוט בבו באותו יום ואמאי הא הוי דשילא"מ ולדעת הרי"ן בילה כ"ט ע"ב ד"ה הולך אדם בדשילא"מ לא אזלי' בתי' ואי"כ אמאי מותר לשחוט משום דוב מעשיהם מקולקלין הא בדשילא"מ לא אזלי' בתי' [עיי' גליון מהרש"א יו"ד שם] ולק"מ דהרי אמרי' בחולין שם דלר"מ מיחייב על שחיטתן משום כבלה משום דוב מעשיהם מקולקלים וכיון שהחזקנו הוב לעכין מלקות משום כבלה מהני כמי בדשילא"מ וכעין סברת הפלא"ה סופ"ק דכתובות ע"ש, ועוד דכבר כתבי תוס' ד"ה מ"ע דהכא איכא חזקה בהדי דוב והוי כמו מיעוטא דמיעוטא דלא חי"ש ר"מ והא"ב בדש"מ אזלי' בתי' וחזקה אף דלא אזלי' בתי' לחודא, ועוד מעיקרא דדיכא פירכא כיון דמחויב על שחיטה ראשונה משום כבלה יהי' מאיזה טעם שיהי' אי"כ מותר לשחוט בבו אחרי' בתורת וודאי ולא בתורת דוב אלא כיון דשחיטה ראשונה לוקין עלי' משום כבלה דלזה אזלי' בתי' אי"כ לאו שחיטה היא ומותר לשחוט בבו אחריו בתורת ודאי דאין כאן שחיטת אותו ואת בבו כלל דשחיטת אותו לא מהני מידי, וזה ברור ואמת:

ומה שהקשית על תוס' ע"ז י"ב ד"ה דילמא שהקשו מ"ש משאר איסורין דעלמא דשרי' ביולא וכ"כ הא אלינא דאביי קיימי' דאוסר יולא וכ"כ ביין כפך בחולין ג', בחפזך כתבת כן דכי יחלוק אביי אמתני' דאין השומר דקתני דיולא וכ"כ מותר רק דדחי דמתני' דהמניח אין ראי' דמותר לכתחלה ובמסקנא אמרי' דאביי לא אמר כרבא משום דהכא בני שחיטה נגע אבל בלא נגע שרי יולא וכ"כ לאביי בכל איסורין אלא שלשון הריטב"א קשה קלת שכתב ואפי' בני שחיטה כותי אמרו כן בשמעתא קמייתא דחולין ואעפ"י שבהמה בידו והוא שוחט בה וכ"ש הכא שישראל שם דמיהת ככרי דזהו רק לרבא אבל לאביי באמת לא מהני שם יולא וכ"כ כיון שבהמה בידו כדאמרי' שם הכא נגע ובזה יפה העירות, ומ"מ אין כאן קושי' על הריטב"א דהא קושיתו רק איך מייתי אביי ראי' מדלא חשו דילמא שדי ככרי כבלה בקדירה הי"ל לא חשו משום דמי ע"ז הא ביולא וכ"כ לא חיש' אפי' לאביי מהא דאין השומר ולרובא אפי' בנגע וכ"ש הכא דישראל שם ודאי לכ"ע לא חיש' זה לא שייך לענין דמי ע"ז ביד ככרי:

ומה שהבאת לישב דעת הרמב"ם פי"ז ממאכלות אסורות ומחבר ביו"ד סי' יו"ד דשוחט בסכין של עכו"ם מדיח בית השחיטה ותמהו עליו הא הוי ספיקא באיסור דאורייתא ולחומרא וכמ"ש רש"י חולין ח' ע"ב ותי' המתרץ דש"ל כדעת מהרי"ל שטון שהביא מלי"מ פ"ב מעומאת לרעת דגם בספיקא דדיכא מוקמי' לחזקה ע"ש ואי"כ מוקמי' בית השחיטה בחזקת היתר, ולדעתי ז"ל דודאי אין לומר בספיקא דדיכא שהוא חזקה המברת דבשביל החזקה לא ישתנה הדין ועדיין הספק במקומו עומד אלא דש"ל למהרי"ל משון כיון שיש ספק בדין מניחי' הדבר בחזקת הדין שהי' לו קודם שנולד המקרה שיש בו ספיקא דדיכא והתיכה בדבר שהי' מקודם בחזקת טהרה או בחזקת טומאה או איסור או היתר אבל כאן בהמה בחיי' בחזקת איסור עומדת ונהי דלא מקרי חזקת איסור לענין בליעת בית השחיטה מסכין של איסור דאפי' לענין נקיבת הוושט העלו חוו"ד ואמ"ש דלא מקרי חזקת איסור אבל חזקת היתר אין כאן ועיי' עוי"ז סי' ק"י סקט"ו ואפי' לדעת הפוסקים ביו"ד סי' כ"ז דאפי' באתיליד ריעותא מחיים אמרי' כשחטה הותרה דאמרי' שהי' לו חזקה דלכשישחט יותר ועיי' דשב"א יצמות ל"א היינו דוקא בחזקה המברת דהיינו שהי' לה חזקת כשרות מכח רוב בהמות כשרות ודאי אינו ערפה אבל כאן בספיקא דדיכא דליכא חזקה המברת רק שמניחי' הדבר כמו שהי' קודם שנולד המקרה והרי כאן קודם שנולד המקרה ששחט בסכין של עכו"ם לא הי' מותר לאכול ואם מניחי' הדבר כמו שהי' קודם המקרה אסור באכילה:

ומ"ש דאי יפפי' טעכע"ק ממשרת טעם קלוש מותר ואי יפפי' מנעולי ככרים גם טעם קלוש אסור והאריכת בזה אבל לא משמע כן בדש"י חולין ל"ח ע"ב שכתב דרבא ל"ל טע"ב בחולין משום דהוי נזיר וגיעולי ככרים שני כתונים הבאים כאחד ואי כימא כ"ל הא נ"ע ליכא למילף ממשרת

דבמשרת איכא טעם גמור וגיע טעם קלוש ואי דמשרת מיוחר דכילף מגיע זה איכו דהא מגיע הוי ילפי' אפי' טעם קלוש ולהכי כתיב משרת דלא כילף מגיע טעכיע אפי' בטעם קלוש אבל אכתי כילף ממשרת דטעיכ בטעם גמור בחולין אלא עכיא

דאין חילוק כלל ופשיט הוי ג' כתובים:

ומיש על הדקדוק דקתני הלוקח יין מבין הכותים ולא נקט מכותים כיתן להאמר אלא שיש לפקפק דתוס' בעירובין סיש שהבאת לא כתבו רק דבפרהסי' יראים לעבור מן הפרוסים אבל כאן אפי' דר בין ישראלים מי יודע מה עושה הכותי בביתו אם מעשר או לא ואיכו ירא כלל ותדע שהרי כתב רש"י ריש נמין ובמה דוכתי דהא דעד אחד נאמן באיסורין שהרי האמינה תורה כארא מישראל על הפרשת תרומה וכו' אלמא דהוא דבר שאי אפשר לעמוד עליו רק עפ"י כאמכות הבעלים ואיכ איכו מחירא:

ומה שכיל בזה לפוס ריהמא דהא דקתני הלוקח יין מבין הכותים אומר הייכו משום דאין מעשרין את הודאי ביהשיש רק את הדמאי ופירש"י בשבת ליד משום דרוב עמי הארץ מעשרין ע"ש ולפ"ז כראה דשאל ספק מעושר אסור לעשר ואולי משום דבספק מוקמי' בחזקת שאיכו מעושר והוי ודאי ולפ"ז כהי דייכן ודאי מבל וכמ"ש הרע"ב פ"ז דדמאי מ"ד מ"מ אי"א דלית בהו חד כותי חבר שבוהג כישראל כשר עיי' נעין יו"ד ואי"כ אי קביעי בדוכתיהו הוי"ל קבוע כמע"מ ופשיט נקט מבין הכותים לרבותא דלא מיבעי' הלוקח מכותי שבא אצל ישראל דאמרי' כל דפרים מרובא פרים והוי ודאי איכו מעושר פשיטא דאסור להפרים ביהש"מ אלא אפי' מבין הכותים דקביעי והוי מע"מ מחלה חברים ומחלה איכם חברים כמי אסור לעשר ביהש"מ משום דמוקמי' בחזקת עבל והוי ודאי איכו מעושר:

ועוד י"ל דעיין ברמב"ם פ"ב ממעשר דהבומר פירותיו למוכרן פטור מן התורה לעשר רק חייב מדרבנן וכן הלוקח פטור ואי"כ אי הוי קתני הלוקח יין מן הכותי הו"א דוקא בלוקח מבעל השדה שבומרן לאוכלן לעצמו דחייבים ודאי מה"ת הוא דאסור להפרים ביהש"מ אבל מבין הכותים דאפשר שהוא לקוח וגם המוכר גמרו למכור דאיכו חייב אלא מדרבנן שרי להפרים ביהש"מ קמ"ל דאפי' בכה"ג אסור להפרים משום דמחויב ודאי מדרבנן ועיי' בילה ח"י אי משום דלא תלי' כלל בלקוח:

ומה שהקשית בכתובות מ"ז ע"ב דקאמר ממוכא מאיסורא לא יצפי' הא משמע בחוס' ב"מ כ' ע"ב דהיכא דלא שייך חומרא דאשת איש פשט' דל"ח לבכין איסור לחשש דחייש' לבכין הולאת ממון מהמוחזק דלהוציא ממון מן המוחזק לא אזלי' בתי' ובאיסור אזלי' בתי' ומשמע דהא דממוכא מאיסורא לא יצפי' הייכו כמי מהאי טעמא דאין הולכין בממון בתי' ואי"כ שם בכתובות דקאי אליבא דרב דס"ל ב"ש ל"ב דהולכין בממון בתי' שפיר יצפי' ממוכא מאיסור, אין זה דרך ישר בלימוד דשם בב"מ מיירי בדבר שהוא מלד הסברא בזה אמרי' דלהוציא ממון מן המוחזק חיישי' עפי' ואפשר דלרב גרע חזקת ממון ולא חיישי' עפי' וגם זה איכו דאפשר דלרב רק הרוב אליס אבל בילפותא דקרא לא תלי' בזה כלל רק כללא הוא דממוכא מאיסורא לא יצפי' ועיי' תשו' חכ"ן סי' כ"א ובס' יד מלאכי אות מ' סי' ת"ם עד סי' תס"ג, ומתה בכי לא ורכב על דבר אמת ולמוד בהתמדה ולך בדרך עוזים וירלאת ה' היא אולריך וגם תהי' על פניך כנפש אביך הבאמן הדושים המעתיר שהיו כולכם זרע בירך ה', ופ"ש לרבך ידידי הגאון אב"ד כ"י ותודיעכי משליחו הטוב וגם לידידי זקן שקבה חכמה הרב הגאון מו"ה דוד כ"מ כ"י ולמחו' הרב הג' מוהר"ל כ"י:

עמרם הק' בלוהם בקיק הכ"ל

תשובה כ"ח

שיל"ה, ג' אויפאלו

בימי התשובה, יהי' לאלפי רבבה, בבחת ושיבה, ויגמור ד' בעדו החתימה לטובה, כבוד ידידי אהובי הרבני החו"ב, זך ובקי, מחו' מו"ה מ"ש שטעבן כ"י:

קבלתי בבכתו בבכת השבים, וכל המבבך מתבבך משובן מעוכים, לחיים טובים אבוכים ומתוקים, דשבים ובעבבים, וכל ביתו לבוש שוביים עם עדבים, לעשות למלאכת שמים כוונים, והבית לבו מעבר לבי מ"ש על דברי הרמב"ם בפ"ה חולין י"ד שכ' דמתכי' מיירי בשוגג אבל במזיד שחיטתו פסולה משום דבתחילת שחיטה בשעה מומר ובגמר השחיטה הוא פסול והקשו אחרוכים א"כ מאי פריך שם בגמ' וכוקמא במזיד ור"מ ולר"מ איך אפשר לאוקמי במזיד הא הוי מומר ושחיטתו פסולה ואיך קתכי דשחיטה כשרה, עוד הקשו מב"ק ע"א דמוקי הא דבבב ובבת בשבת חייב בדו"ה בבוכח עי' אחר דלי"ש קבב"מ ולרמב"ם אכתי תקשי כיון דהוי מומר ושחיטתו בכחירה אמאי חייב בדו"ה עיין פלתי ס"ל, ובע"ז מי' מעלהו דחידושי הרי"ן הק' איך בעשה מומר בתחילת השחיטה הא הוי מקלקל ותי' אחרוכים דהוי מקלקל ע"מ לתקן ובע"ז הק' מעלה למ"ש תוס' שבת ק"ו דהא דחייב בשוחט היינו משום שהתיקון בשעת הקלקול ע"ש ואי"כ איך יתחייב בתחילת השחיטה בשביל שעושה ע"מ לתקן הא אין התיקון בשעת הקלקול אך ז"א דרמב"ם פסק חובל ולריך לבבבו חייב ולשיטת תוס' היינו כר"ש ואי"כ א"ל תיקון בשעת קלקול רק לר"י ולפ"ז הגמ' דפריך ובוקמא במזיד כר"מ וס"ל כר"י במקלקל ושפיר בע"י תיקון בשעת הקלקול ואי"כ לא בעשה מומר כקושיתו לאמת וכן בב"ק מוקי לה כר"י דמקלקל בחבורה פטור:

ולפבב"ד מה שקיבה על מי' אחרוכים ליתא דכיל סברא ישרה דהא דכתבו תוס' דבע"י תיקון בשעת הקלקול היינו דוקא במלאכת תיקון לא מקרי תיקון אלא אם התיקון הוא בשעת הקלקול אינו פטור משום קלקולו יתר על תיקונו אבל במלאכת קלקול כגון סותר ע"מ לבבות וקורע ע"מ לתפור מוחק ע"מ לכתוב א"ל שיהי' התיקון בשעת הקלקול דבהכי כולהו אין הקלקול רק אחי"כ ואפ"ה חייב כיון שהוא מקלקל ע"מ לתקן ובשעה שמתקן יש כאן תיקון ואי"כ כיון דהחיוב בתחילת השחיטה הוא משום דמקלקל ע"מ לתקן והרי בשעה שמתקן התיקון בא בשעת הקלקול בגמר שחיטה והוי תיקון גמור וחייב בתחילת שחיטה אף שהוא מקלקל גמור משום שהוא ע"מ לתקן כמו סותר וקורע ומוחק, אלא דיש לחלק דשאני סותר וקורע ומוחק דא"א למלאכה זו שיהי' תיקונו בשעת קלקולו רק מקלקל ע"מ לתקן אי"כ אבל בשחיטה כיון דמלאכת בטילת בשמה ולובע או מפרק משכחת לה שיהי' התיקון בשעת הקלקול וכן בשחיטה בגמר שחיטה אי"כ בתחילת שחיטה דהוי מקלקל ע"מ לתקן שפיר קשה הא אין התיקון בשעת הקלקול, אבל אם באנו לידי מדה זו תקשי אפי' לר"ש דמקלקל בחבורה חייב בלריך לכבבו אף דלא בעי' תיקון בשעת קלקול מ"מ אמאי חייב בתחילת השחיטה הא הוי מקלקל גמור כיון דא"ל לכבבו ואי דהוי ע"מ לתקן מבלן דמקלקל ע"מ לתקן חייב בשלמא סותר וקורע ומוחק כך היתה המלאכה במשכן וכך היא המלאכה וא"א בענין אחר אבל שוחט שלא הי' במשכן מקלקל ע"מ לתקן, אלא תיקון גמור בגמר שחיטה מבלן כלל דמקלקל ע"מ לתקן חייב אלא ע"כ דאין חילוק בין אם המלאכה אפשר בענין אחר או לא ואי"כ ליתא לחילוק הכ"ל ולפ"ז דבריו בסתרים כמ"ש:

ומה שכיל כעת בייסוד דברי הרמב"ם דלכאו' קשה על תי' אחרוכים הכ"ל למ"ש תוס' שבת ליד ד"ה ר"ש דבמקלקל ע"מ לתקן בע"י דוקא ע"מ לעשות תיקון יותר טוב ממה שהי' בתחילה כמו בסותר שיהי' הבנין האחרון יותר טוב מהראשון ע"ש ואי"כ בשחיטה הרי כתבו תוס' חולין ח' דאדרבה הוי קלקולו יתר על תיקונו אלא דבני שבת חייב משום דהוי מלאכת מחשבת ע"ש ואי"כ גם בגמר שחיטה דהוי מתקן אין תיקון יותר טוב ממה שהי' בתחילה בחיי' ואי"כ במקלקל ע"מ לתקן כזה פטור, אך ז"א דתוס' שם לא כתבו כן רק לר"ש דמשאלג"ב פטור ולהכי במקלקלי' אם א"ל לגופו ולגופה פטור משום דהוי מלשאלג"ב אבל הרמב"ם דפסק כר"י דמלשאלג"ב חייב גם במקלקל ע"מ לתקן א"ל שיהי' תיקון יותר טוב ושפיר בעשה מומר בתחילת השחיטה משום דהוי מקלקל ע"מ לתקן אבל בגמ' פריך שפיר ולוקי במזיד וכר"מ וס"ל כר"ש דמלשאלג"ב פטור ואינו בעשה מומר בתחילת שחיטה בקושי' הכ"ל וכן בב"ק כי מוקי לה בעובדא ע"י אחר קאי אי ס"ל כר"ש דפטור במשאלג"ב:

ובפשיטות י"ל דרמב"ם סובר דבפ"א לא בעשה מומר אלא היכא דמתחייב בבפשו דהתרו בו בעשה מומר בפ"א וכדאמרי' חולין מ"א התיר עלמו למיתה אין לך מומר גדול מזה ובמתכי' קתני אעפ"י שמתחייב בבפשו שחיטתו כשרה וס"ל דאשבת אמי קאי שמתחייב שקילה ותקשי איך שחיטתו כשרה הא בתחילת שחיטה בעשה מומר ועי"ז פי' דאעפ"י דבמזיד מתחייב בבפשו בשוגג שחיטתו כשרה כדאמרי'

בגמ' ולא בא אלא לאפוקי במזיד והתרלה דהתחיסה פקולה אבל היה במזיד בלא התרלה דיכו כסוגג ושחיטה כשרה ופסיר פריך בגמ' ומוקמה במדד כרי"ש פי' במזיד בלא התרלה וכן בב"ק מייתי במזיד בלא התרלה:

ועוד כ"ל כוונתו דבסנה קי"ג ע"ב תני' הקודם כ"ש חייב וכו' ר"ש אומר עד שיקדח את כולו וכו' ופירש"י כל מה שבתכוונין לגרד או לעבד מתחילה בב"ש ע"ש ולפ"ז תקשי איך נעשה מומר כלל בתחילת שחיטה הא כיון שבתכוונין לשחוט את כולו אם שחט רק מקלתו פטור אפי' למ"ד מקלקל בחבורה חייב ואפי' לריך לכלבו אך ז"ל דרמב"ם פי' ופ"ל מבנה פסק כת"ק דחייב בעושה מקלת ממה שמכוין לעשות ועיין בפיה"מ שם ועיין שבת ל"ז החם כל כמה דלא כתב שם לא מכתיב לי' שמעון והא"כ כל כמה דלא שחט תחילת שחיטה לא משחיט לי' סוף שחיטה ושפיר בעשה מומר בתחילת שחיטה אבל בגמ' פריך שפיר ומוקמא מזיד כרי"מ וכרי"ש דאיכו חייב עד שיקדח כולו ואיכו בעשה מומר בתחילת שחיטה כקושי' הכ"ל וכן בב"ק קאי אליבא דרי"ש, ויען כי אכי ערוך מאוד לכן אקלר, וכ"ש ממנו לא יבלר, כנפשו ונפש החותם ברכה שליחה ידידו דוש"ת:

עמרס הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה כ"ט

ישאו הרים שלום וברכה, שמורה בכל ועדוכה, לכבוד אהובי ידידי ש"ב הרב המאוה"ג חריף ובקי כמו"ה יעקב יחזקי' גריכוואלד כי אבדק"ק סעלעדכא:

מכתבך הכעים קבלתי ושמחתי בכל הטוב אין טוב אלא תורה קושיא כאה שהקשים לדעת הרמב"ם בפי"מ הולין י"ד שכתב דמיד שחותך העור והבשר או לפחות כשחט מיעוט שיעכיס בעשה מומר א"כ תקשי קושית הש"ס ב"ק ק"ב דקאמר היתה פרה שאולה אצלו ובבחה בשבת פטור שאיסור שבת ואיסור גניבה באים כאחד ולשיטת הרמב"ם הלא איסור שבת קדים בתחילת השחיטה וכתבת לייסב גם קושי' שמ"ק בכתובות ל"ד שמה על הרמב"ם פ"ג דגניבה ה"ד דפרה שאולה אצלו ובבחה דרך גניבה בשבת פטור אף מן כפל דאיסור שבת ואיסור גניבה באים כאחד ואם אין גניבה אין עביחה ולמה לא כתב דפטור מדו"ה משום דקלבד"מ וכתבת דהרמב"ם לשיטתו אזיל דס"ל דאיסור שבת קדים אלו דבריך:

ואני ערס אחלה לדבר במ"ש אבאר לעלמי קושי' שמ"ק אשר בתחילה לא הבנתי קושיתו דהלא רש"י כתב שם להדיא בב"ק דבקבס ל"ש קלבד"מ, אמנם התבוננתי דרמב"ם ע"כ ס"ל דגם בקבס אוריכן קלבד"מ שהרי כתב פטור אף מן כפל משום קלבד"מ אף שהוא קבס ואפשר לדייק בזה לשון הרמב"ם שכתב אף מן הכפל דמשמע שיש רבותא יותר בכפל מבקרן ולכאורה איכו מובן דמה רבותא דכפל ולפי הכ"ל ניחא דאעפ"י שהוא קבס אפ"ה אוריכן קלבד"מ, ושוב מלאתי כן להדיא ברמב"ם פ"א מה' נערה בתולה דפסק דבא על אמו פטור מקבס משום קלבד"מ והדבר במחלוקת שבו' בכתובות סוף אלו נערות ע"ש:

אמנם לכאורה אמרתי לייסב קושיא הכ"ל דהבה ק"ל בכל קלבד"מ דחייב מיהת לגאת ידי שמים ומקורו בסוף הסוכר את הפועלים ב"מ ל"א דאמר רבא אחבן אסרה תורה אפילו בא על אמו ע"ש והוא מלחא דמסתבר יען דבאמת הוא חייב רק שהתורה אמרה ועשיתם לו כדי רשעתו שאין ביד ב"ד להעניבו בשבי עובשים אבל זה פשוט דאם פטור מדו"ה יען דאין גניבה ודאי פטור אפילו לל"ש שהתורה לא חייבי' אלא בדו"ה ולא בגוב"ד ולפ"ז כתב הרמב"ם הטעם אשר בעבורו פטור אפילו לל"ש, אך התבוננתי דז"א דא"כ תקשי למה לא כתב טעם זה גם בכפל ולריך התבוננת לכאורה, אמנם לקי"מ והוא דבשלמא אם אין גניבה באופן שפטור מגניבה אפילו לל"ש אז ודאי פטור שפיר גם מדו"ה אפילו לל"ש יען דבגוב"ד לא חייבה אותו התורה אבל כאן גוף הדבר דאין גניבה הוא רק בדיבי אדם אבל לל"ש חייב ולפ"ז לעבין לל"ש הוי דו"ה ושפיר חייב בדו"ה לל"ש אפילו לטעם דאין גניבה והבן:

ושוב אמרתי דאם פטור מכפל דו"ה יהיה מאיזה טעם שיהיה מיד שפטור מדיבי אדם ואין הב"ד אומרים לו לא תן לו פטור אפי' לל"ש כמ"ש תוס' בכתובות ל"ג ע"ב ד"ה לאו משום דלא מחייב דבתכם אינו חייב לל"ש כיון שאין החיוב לשלם בא עליו עד שב"ד מחייבו אותו כדאמרינן ב"ק ס"ד אמר ירמיעון אלהים פרע למרשיע את עלמו וקודם שיפסקו ב"ד הדין ויאמרו לא תן לו אינו מחויב כלל ורק פסק ב"ד מציא חיוב הקבס על המעשה שעשה ובאופן שחייב מיתה או מלקות כיון שאין הב"ד יכולים לחייבו בקבס ההיא יען דא"כ יהיה שתי רשעיות ממילא אין עליו חיוב כלל ופטור אפילו לל"ש ולפ"ז ליכא בכפל ודו"ה שום כפ"מ לעבין לל"ש יען שהמה קבס ומיד שפטורים מדיבי אדם ואין הב"ד יכולים לחייבו בכך ממילא פטור מכל וכל אפילו לל"ש והבן:

ואנב אורחא דאייריכן מדברי תוס' אלו לא אמנע מה דהוי ק"ל לכאו' בדבריהם מגמ' ב"ק ד"ע ע"ב אהא דקתני שם במתני' גנב ומכר בשבת וכו' והתניא פטור ומוקי ר"ש באומר זרוק בבוחיך לאלירי וכו' ואמר החם כמאן כרי"ע דאי כרבנן חיוב דו"ה קדים מיד כשבא לאויר אליבו ואיסור שבת בא כי מעי לאהעא יע"ש וק"ל לפי דברי תוס' הכ"ל הלא איכו חייב כלל בדו"ה עד שחייבו אותו הב"ד ואז הלא יש כאן גם איסור שבת ואיך יכולים להעניבו בשביהם, אך לקי"מ דודאי זה אמת שאיכו מחויב בקבס על המעשה שעשה עד אשר יפסקו הב"ד דיכו אבל כראה על מה מחייבין אותו הב"ד בקבס זה הלא הוא על המעשה שעשה זה בבבר, ולפ"ז אי"ש כיון שב"ד מחייבין אותו על מעשה מכירה שהיתה בגמרת קודם המעשה של חילול שבת הא אין מחייבין אותו שתי רשעיות על שתי עבירות שעבר בפעולה אחת רק על שתי עבירות אשר פעולת האחת בגמרת קודם פעולת חבריתה ושפיר ל"ש קלבד"מ דאין הפיכום שלריך להיות מחויב ועומד על הממון קודם איסור שבת רק הפיכום שאין הב"ד יכולין לחייבו אלא אם המעשה שמחייבין אותו בעבורה הממון תהי' בגמרת קודם שבגמר המעשה אשר מחייבין אותו עלי' מיתה כמובן וכל הדברים האלו פשוטים מאוד:

ועתה אסורה בא ואראה מ"ש על קושית ש"מ ואבן ואומר דלפי דעתך דגם בקבן וכפל הי' לו להתחייב משום דאיסור שבת קדים א"כ איפוא קושיתו בתקפה למה כתב בעש אחר בדו"ה ממ"ש על קבן וכפל ואזיל לשיטתו דהשוחט בשבת ולא אזיל לשיטתו דמיכי' וב' ולישא לייסוב שכתבת ויותר הי' לך להקשות דברי הרמב"ם אהדדי שכתב דפטור מהקבן והכפל משום קלב"מ ולשיטתו הלא איסור שבת קדים וכמו שהקשית לדבריו מדברי הגמ', אמנם אעשה לך עזר ככנדך לתרץ קושי' ש"מ והוא דלדעתך חיוב הקבן והכפל בא בסוף השחיטה ואיסור שבת קדים שבת בתחילת השחיטה ולפ"ז קושיתך על הגמרא בחזקתה עומדת וגם קשה שהרמב"ם סותר עלמו וכמו שהקשיתי אך מ"ש בישוב קושי' ש"מ איכו ברור דקושיתו הי' בתורת ממנ"ם וכמ"ש, אמנם לבבי לא כן ידמה אלא דגם איסור גניבה בא בתחילת השחיטה ורק איסור דו"ה בא בסוף השחיטה ואשיס מטרת חקירתי לר"ש דס"ל ב"ק דף ע' דבשוחט ומלאה טרפה פטור מדו"ה וכן בשוחט חולין בעזרה משום דהוי שחיטה באיכה ראוי' יע"ש איך יהיה הדין אם היתה פרה שאולה אצלו ושחטה בעזרה או במלאה טרפה אם פטור בזה מקבן וכפל יען שהוא שחיטה שאיכה ראוי' אך כל השומע ילחק על זה דהכי בעיכן שחיטה כלל לעבין קבן או כפל אלא גם אם יהרגה חייב בקבן ואם יהרגנה דרך גנבה יהיה חייב להרמב"ם אף בכפל וכדאמרינן שולח יד בפקדון הוי גזלן ושוכן טענת גנב חייב בכפל ורק לעבין דו"ה דכתב רחמנא ובבחו אז בעיכן שחיטה ראוי' לר"ש ולת"ק עכ"פ שחיטה בעיכן רק שחיטה ראוי' לא בעיכן אבל לעבין קבן וכפל לא בעיכן שום שחיטה כלל ואין שם השחיטה מחייב אותו רק כיון שעכשיו אירע שבשחיטתו גוזל וגונב מחבירו וא"כ מיד כשחותך העור והבשר ושיעור סימכים מקרי גזלן ולא גרע משולח יד בפקדון ואם יעשה זאת דרך גנבה חייב גם בכפל לדעת הרמב"ם כמו שוכן טענת גנב ולפ"ז איסור שבת לא קדים כלל לחיוב הקבן וכפל ומיושב מ"ש על הרמב"ם מדברי הגמ' וגם מה שהקשיתי שהרמב"ם סותר עלמו ליתא וכ"ז בחיוב קבן וכפל דלזה אל"ל שחיטה וא"כ בא מיד בתחילת השחיטה כאחד עם איסור שבת אבל חיוב דו"ה דבעי דוקא שחיטה זה איכו בא עד סוף השחיטה ולחיוב זה איסור שבת קדים שפיר כמ"ש ולא קשיא קושי' ש"מ דהרמב"ם לשיטתו אזיל ואי דקיל בתורת ממנ"ם הא ליתא כמ"ש דקבן וכפל באים כאחד אם איסור שבת ולא חיוב דו"ה וזה ברור:

והנה ראיתי אחרי רואי לייסב קושיתך אשר שאלת על הרמב"ם מדברי הגמ' וגם להקיש ש"ס קושית ש"מ דהכא בכתובות דף ל' קאמר ר"א ומודה רבה"ק בגונב חבבו של חבבו ואכלו

זכו' ופריך סס מי' אבין דאמר הזורק מן וכו' ומקבי' הסס אי אפשר להכחה בלא עקירה אי' הסס אי בעי לאהדורי לא מלי מיהדר וכו' וקאמר הסס דאי' אפשר להכחה בלא עקירה ועקירה לורך הכחה היא אמריכן קלבד"מ אף דאבד קדיס לאבדי' פטיעא דליק מה שהקשית דאיסור שבת קדיס דזה עכ"פ אמת דאי אפשר לקוף שחיטה בלא תחילת שחיטה ותחילתה לורך סופה היא ואי"כ כאשב לפעולה אחת ושפיר אמריכן קלבד"מ, אך לגיסכא בתרא דאי מלי לאהדורי אף שא"א להכחה בלא עקירה מ"מ לא אמריכן קלבד"מ כראה קושיתך חזקה דהי"כ אי בעי למיהדר בתחילת השחיטה לבלתי לגומרה מלי מיהדר, אמנם כ"ל לאחלק בעוב טעם ודעת דהא דאמריכן דאי מלי למיהדר כאשב כשתי פעולות הייכו רק אם חיוב הממון בא קודם חיוב המיתה כגון מעביר שכין ב' אמות וקרע שיראין והעביר עוד ב' אמות בלא הכחה ביכתים דאז שבת ליסכא קמא דכאשב לפעולה אחת ואמריכן קלבד"מ כיון דאי"א להכחה בלא עקירה ואם הב"ד באים לחייבו מיתה על חילול שבת הלא אין יכולים לחייבו על הכחתו והעברת ב' אמות האחרונות בלא הראשונות וכיון שחיוב מיתה בא בגילוף ב' אמות הראשונות אין הב"ד יכולים לחייבו עליהם ממון אודות קרעת השיראין דהלא העקירה והעברת ב' אמות הראשונות הי' פגגא דמעשה שגייב עליה מיתה ואם כחייבו בממון כמלא יתחייב על העברת ב' אמות הראשונות מעוס שכי רשעיות ועי"ז חולק ליסכא בתרא וקובר דיען דאי בעי לאהדורי מלי מיהדר אף שלא איהדר מ"מ אפשר לדון על ב' אמות הראשונות ולחייבו ממון דמעשה של חיוב ממון כגמר בזה ועדיין לא נשמע שיבא מחמת אותן ב' אמות גם חיוב מיתה כיון דאפשר לאהדורי ואיכו מוכרח שהעביר עוד ב' אמות ומחייבין אותו בממון וגוב אכו דכין על העברת ב' אמות אלו בגילוף האחרונות ומחייבין אותו מיתה ומה תאמר כיון שכתחייב על העברה זו ממון לא כוכל לחייבו שוב על אותה פעולה מיתה זא"א דאין הממון הקל פוטר מיתה החמורה אבל בכ"ד שחיוב המיתה קודם ואי"א לקוף שחיטה בלא תחילתה ותחילתה לורך סופה הוא הכוכה אם אתה רולה לחייבו בסוף השחיטה דוא"ה יען שבבא לריך אתה לגרף מעשה של תחילת השחיטה לחיוב הממון ומעשה זו אי אתה יכול לגרף יען שכבר כתחייב על מעשה הראיה ומיתה החמור פוטר את הממון הקל, ולפ"ז אף דאיסור שבת קדיס מ"מ כיון דמעשה של חיוב מיתה הוא לורך לחיוב הממון שפיר אמריכן קלבד"מ כמו שבארתי [ועיין בס' תרומת הכרי חו"מ סי' שלי"ב] ומ"ש הרמב"ם פ"ג דגכבה דאין חילוק בין מיתה קודם לממון ובין ממון קודם למיתה הייכו דוקא היכא שאין מעשה המיתה לורך לחיוב הממון ועיין במ"א שם שכתב מקורו מפ"ק דעירוכין וי"ו ע"ב ושם הוא באופן שכתבתי היולא ליהרג ואבל באחרים שכבר כגמר דיכו למיתה על מעשה

שעשה זה בביר ואם שכי פעולות כפרדות והבן:

ועוד כ"ל לדון בדבר החדש דהכא הרמב"ם פי"ב מה' עדות

פסק שאם אחד עבר עברה שפשע איסורה בישראל אע"פ שלא התרו בו דאז איכו לוקה אפ"ה פסול לעדות כמו אם היו מתרין בו דדוקא לעכין מלקות בעיכן התראה אבל לפסול עד מקום שכא עברה זו מגעת לפסול אם התרו בו פוקלת כמי בלא התראה ואע"פ שאיכו חייב מלקות יען שבל אחד יודע שזהו עברה כגון שבועת שקר וגכבה וגזילה ואכילת ערפות ודומיהן והוא ידע ואשם יודע את רבוכו ומתכוין למרוד בו לעשות אחת מכל מלות ה' אשר לא תיעשכה כפסל ומקורו מגמ' ערוכה בפ' זה בורר שבהדרין כ"ו ע"ב יע"ש ובה"ש שם ומוסכם להלכה בחו"מ סי' ל"ד סכ"ד ע"ש ולפ"ז כ"ל דודאי גם הרמב"ם מודה דחיוב שבת שיהיה מחויב מיתה על השחיטה וודאי איכו בא אלא בסוף השחיטה דאז הוי מתקן כדאמריכן בפסחים ע"ג גבי השוחט בשבת בחון לע"ז וכו' ועי' תוס' חולין ח' ע"א ד"ה מותר לשחוט בה משא"כ בתחילת השחיטה דאז הוי מקלקל גמור ואין כאן תיקון כלוס וכל המקלקלין פטורין אז וודאי איכו חייב מיתה וזה פשוט, אמנם לעכין מה דק"ל מומר לחלל שבת בפרהסיא שחיטתו פסולה מחדש הרמב"ם יען שמיד בתחילת השחיטה עשה עברה אף שהוא מקלקל ופטור מעוכש אבל מ"מ אסור וחילל שבת בפומבי לעבור עברה שפשע איסורו בישראל ולכן שחיטתו פסולה וכמ"ש הרמב"ם לעכין עדות שאין הפסול תלוי בהעוכש ולפ"ז ליתא למה שכתבת שחיוב שבת בא בתחילת השחיטה ודו"ק:

אמנם לפ"ז ק"ל למה שבארתי דחיוב קרן וכפל בא בתחילת השחיטה אי"כ חיובם קודם לחיוב שבת ואיך פטריכן לי' מזה מעוס קלבד"מ ואדרבה קוס' ס"מ הקשי על דו"ה שבא בסוף שחיטה בפ"א עם איסור שבת הוכ"ל דפטור מעוס קלבד"מ, אכן לליק בכתובות אי"ש שא"א לסוף השחיטה בלא תחילתה ותחילתה לורך סופה היא אבל לליג דאי בעי מלי להאדורי לא אמריכן קלבד"מ קשה דהלא כאן מלי להאדורי כמ"ש וגם חיוב הממון קודם ולי"ש שברא שכתבתי והוא פלא לכאו', אמנם כ"ל לדמות כל מ"ש דחיוב שבת איכו מחמת תחילת השחיטה יען שהוא מקלקל רק מחמת סוף השחיטה דאז הוי מתקן והוא, דזה ודאי דתחילת השחיטה הוי מלאכה ובזה הי' לו להתחייב מיתה רק אם איכו גומר פטור דהוי מקלקל ולא מקרי מלאכת מחשבת אמנם אם גומר השחיטה איגלאי ממילא דהי' מתקן בשחיטה מיעוט שימכים ואחשבי' גם לתחילת השחיטה והלא תחילת השחיטה היתה מלאכה שלימה אשר חייב עליה וממילא וודאי דחיוב שבת איכו בא עד לבסוף אבל לכי גמרה שחיטה בא החיוב על תחילת השחיטה ועי"ז ג"כ מחייבין אותו הב"ד מיתה ואיכן יכולין לחייבו עלי' ממון והבן זה, אמנם לפ"ז יש לייסב קושיתך ולדאמת מ"ש בייסוב קושית ס"מ על אופן הכ"ל דמעשה של חיוב שבת הוא לורך למעשה של חיוב דו"ה אפילו לגיסכא דאי בעי לאהדורי מלבד הסברא שכתבתי לעיל דיש חילוק אם חיוב מיתה קודם או אם חיוב ממון קודם אלא אפילו אין חילוק מ"מ כיאא דכבר הסברתי לעיל סברת לשון זה יען דאפשר לדון על חיוב אחד עם פלגי' דמעשה של חיוב האחר ועדיין אין אכו לריכין לזכור פלגא הסכים ואח"כ אכו דכין על חיוב הסכי אבל בודאי אם איד שכדון על חיוב אחד לריכין אכו לזכור גם מעשה של חיוב הסכי ולריכין אכו לחייב שתי רשעיות כאחד ל"ש אי בעי לאהדורי ולפ"ז על חיוב שבת א"א לדון בתחילת השחיטה דהוי מקלקל ואיד ל"ל גם מקוף השחיטה שהוא חיוב ממון וזה מביא חיוב שבת על תחילת השחיטה כמ"ש ובכה"ג לא ס"ל אי בעי לאהדורי יען דאכו לריכין לדון על שכיסה ביחד והבן:

ושלישית כ"ל ועכס כל כחקורה לדעת אם אחר כגמר דיכו למיתה ואח"כ הדליק גדישו של חביכו בשבת

אם יש לפטרו ממון בשביל קלבד"מ יען שאיכו מחייבין אותו עבור הדלקה זו אלא עבור מה שמחויב מכבר והסברא כוטה דפטור מהמון שהתורה כתבה על מעשה כזה ועשיתם לו כדי רשעתו מיוחד שברשעיות לדוכו ולחייבו בחמור שבשכיסה ופטור מהקל ואי דעתה אין אכו יכולין לעשות בו העוכש החמור יען שחייב מיתה מכבר מ"מ אין ביד ב"ד לחייבו בד"א אלא במיתה ואם הי' אפשר להחיותו ולהרגו פעם שכית הייכו עושים כן והבע בעלמך הכי בעכפה שהדליק גדישו של חבירו בשבת לא כימא קלבד"מ זה ודאי איכו אין זה לריך לפכיס ומכ"ש למה דקי"ל חייבי מיתות שוגגין פטורין מתשלומין אף שאיכו מחיוב עתה מיתה כלל רק יען שהיא עברה אשר חייב מיתה על המזיד מכ"מ כאן שהוא מחויב מיתה רק שא"א להחיותו ולהרגו פעם שכית ודאי פטור, ומעתה ליק מה שהקשית הלא חיוב שבת בתחילת השחיטה ודו"ה בסופה ואי"כ חיוב הממון מאוחר לחיוב שבת דזה שיבוש גמור דזה ודאי אמת דבתחילת השחיטה מחלל שבת אבל הכי יאמר אדם בעולם שאחיב בשחיטה רוב הסימכים איכו מחלל שבת הלא גם אז חותך ומוליא דם ומתקן ומטהר מידי כבלה ולפ"ז חיוב מיתה הבא אח"כ על חילול שבת המאוחר פוטר אותו מדו"ה וכפל וקרן יוכל להפטר גם מחילול שבת של תחילת השחיטה כמ"ש ועיין בתוס' שבהדרין ע"ו ד"ה ממוכא לא משלם ולי"ק קושיתך

וקושית ס"מ קמה וגם כלבה כמו כד והבן:

ומה שכ"ל לייסב קוסי' ס"מ למה כתב טעם אחר בקרן וכפל

מבדו"ה הא עפ"י מה שבארתי לעיל דחיוב הגכבה היא בתחילת השחיטה וחיוב דו"ה בסוף השחיטה והכה קי"ל דעדות מיוחדת כשר בד"מ ופסול בד"ב עיין רמב"ם פי"ד מה' עדות ובחו"מ סי"ל ס"ו ולעכין זה גם קכס יש לו דין ממון כדאיתא ב"ק ע"ד ע"ב ולפי זה יש כ"מ גדולה בין אם הטעם מעוס דאין גכבה ובין אם הטעם מעוס קלבד"מ לעכין דו"ה דלעכין דו"ה אפשר דלא יהי' שייך טעם דקלבד"מ אלא טעם דאין גכבה כגון אם הי' עדות מעליא על תחילת השחיטה ועל גמר השחיטה היה עדות מיוחדת ולפ"ז על קרן וכפל י"ל קלבד"מ אבל על הטביחה הלא איכו חיוב מיתה כיון שהוא עדות מיוחדת ולעכין דו"ה מהכי עדות מיוחדת ולפ"ז אם הי' כותב הרמב"ם דפטור מעוס קלבד"מ הי' חייב ובאמת פטור יען דאין גכבה דעל תחילת השחיטה הי' עדות מעליא ובפטור מקרן וכפל ולכן כתב הרמב"ם טעם זה משא"כ לעכין

כפל

כפל דנא כאחד עם הקרן לא שייך כ"מ הכ"ל דבאופן דשייך אין נכנס שפטור מן הקרן משום קלבד"מ פטור כמי משום הכפל מה"ט ולכן כתב הרמב"ם לקרן וכפל חד טעם משום קלבד"מ. וכן י"ל כמה כ"מ בכל דיני עדות שכשרין לממון ופסולין לנפשות:

ועוד כ"ל דכתב בכפל טעם דקלבד"מ משום דאפשר ג"כ להיפוך שעל תחילת השחיטה היה עדות מיוחדת ועל סופה עדות מעליא דאז חייב בקרן וכפל כמובן ול"ש טעם דאין נכנס לענין דו"ש ושייך טעם דקלבד"מ ולכן כתב בכפל משום קלב"מ כדי שבזה האופן יגיד עליו ריעו, אך כ"ז לתי' האחרון שכתבתי דחיוב שבת של סוף השחיטה פוטר אותו מדו"ש שפיר י"ל כ"מ הכ"ל אבל לתי' הראשון שכתבתי דתחלת שחיטה פוטר אותו מדו"ש ל"ל הא' כ"מ כמובן אך כ"מ האחרונה י"ל לגיסא דא' בעי לאהדורי דפטור הקרן והכפל משום קלבד"מ ל"ש כאן יען דאפשר למיהדר וחיוב הממון קודם והבן ולפ"ז קושי' ש"מ מאוד נעלה כיון דאפשר אופן דל"ש אין נכנס ושייך קלבד"מ לענין דו"ש ודאי הוי"ל להרמב"ם לומר הטעם משום דקלבד"מ כל זה כתבתי בהשקפה ראשונה בדבריך וספר ש"מ אין אתי ואת אשר הנחר תקרב, ושוב מצאתי בה"ש פ"ג דנכנס הי"ב שהוכיח דרמב"ם ס"ל כליסגא בתרא וכיחא ממילא מ"ש על הרמב"ם דלשיטתו אזיל כנ"ל, ואם עריבים עליך דברי דודים לרפס כלרף כסף והודיעני תשובתך ע"ד אוהבך וידידך לבלא ש"ב הדורש שלומך וטובתך כל הימים:

עמרם הק' בלוהס

תשובה ל'

שוכ"ט לכבוד ידידי הרבני המופלג בתורה וביראה, מורג חרון וסכון הנגיד מו"ה משה עקשטיין נ"י בשטרעכטש:

ראיתי והנה מגילה שלוחה אלי היא הטותבת אמרי ספר לשמואל דס"ל אין הולכין בממון אחר הרוב אין משכחת חיוב ד' וה' בעניחה דילמא במקום נקב קשחיט ובנקיבת הושט הוי נבלה עכ"פ לאחר מיתה ושוחט ונחבבלה בידו אפי' לדבכן פטור מדו"ש ואי דאזלינן בתי' הלא אין הולכין בממון אחה"ר, הנה לפמ"ש הפלא"ה סופיק דכתובות כיון דהחזקנו הרוב לענין שאר דברים ממילא מהני גם לענין ממון א"כ פשוט דלק"מ וספר הכ"ל אינו תמי' ויתחול לעיין שם שתי' בזה קושיא על פדיון הבן, אמנם לדעתי בלא"ה לק"מ דכ"ל ברור אף דאין הולכין בממון אחה"ר אבל אם חזקה מסייע לרוב בודאי אזלינן בתר הרוב וחזקה נגד חזקת ממון, וידוע קושי' תוס' בפרה אדומה שהיתה בת שתי שנים וערפה אינה חיה א"כ מכ"ל דאזלינן בתי' דלמא משום דאוקמא אחזקה ותלו דהוי חזקה שלא נתברה בשעתה וא"כ משכחת ד' וה' בבהמה שהיא יותר משנה דאינא רוב וחזקה שהיא כשרה ואי דלא נתברה בשעתה הלא בשעתה לא הייבו דכין לענין ממון והי' לה חזקת כשרות מחמת הרוב ודוגמת סברא זו איתא בפלתי:

ולפי שיטת תוס' בחולין כ"ח דנקובה יש לו בדיקה מבחוץ י"ל בפשוט דלכאו' איך מוכח משחיטה עלמה דאזלינן בתי' דלמא בדקה ומ"ש מהרש"א משום ספק דרוסה ל"ע הלא נגד חשש דרוסה איכא חזקה שנתברה שלא כולדה דרוסה ול"ל כתי' רבינו אלחנן שבתוס' שם דאכתי פסח וקדשים מא"ל אי שיש חולי שמאדים כמו דרוסה ותי' לנו לחוש על חולי זו ולא על נקב לפ"ז משכחת חיוב דו"ש אם בדקנו הושט מבחוץ ואי משום חשש חולי שיאדים כדרוסה כ"ל לחדש סברא אחת דהא דאמרינן נקובה הושט הוי נבלה הוא דוקא אם יש נקב אבל אם אין נקב רק לקותה ולקותה סופה ליבקב כמ"ש רש"י חולין מ"ג ד"ה לא תיפוק ובזה לא הוי נבלה רק טרפה וכבר דברנו פא"פ בענין סברא זו, וידעתי כי אינו מעלה ארוכה לרש"ד דסובר גם בטרפה שאינו חייב בדו"ש יען דהוי שחיטה שאינה ראוי אבל מהא ל"ק לשמואל דהא מסיק שם בהמוכר פירות תבאי הוא אי הולכין בממון אחה"ר:

ובר מן דין כ"ל סברא ישרה לדבכן דסברי שחיטה שאינה ראוי שמה שחיטה ומ"מ בשוחט ונחבבלה בידו מודו דפטור מדו"ש היינו דוקא אם הוא כיבל הבהמה בשהיים ודרסה וכו' שאז לא עשה מעשה שחיטה כלל ורחמנא אמר ושחטו שלריך לעשות מעשה שחיטה משא"כ בנקיבת הושט אף דלא מהני ב"י שחיטה מ"מ הוא עשה מעשה שחיטה וקרינן ב"י ושחטו וכמו מכירה לפני יאוש דלא מהני מעשיו ואפ"ה חייב בדו"ש יען שעשה מכירה כדינה רק שלא מהני מדינא כיון שהוא עשה מעשה שניחה אף שלא מהני מכח שהושט נקוב מ"מ מקרי ושחטו והוא קלת כעין קבלת תוס' בקידושין לענין קידושין שאמ"ל, ובהני ניחא לשון המשנה, דשוחט ונחבבלה בידו אשר לשון בידו הוא שפת יתר לכאו' ולפמ"ש ניחא דדוקא אם נעשה נבלה בידו אז פטור אבל אם נקובה דמעיקרא גרס לה להיות נבלה חייב באמת ועיין בלשון רש"י ד"ה והמעקר דהאי לאו שחיטה היא כלל, ובזה י"ל קלת מה דתנא הנוחר והמעקר פטור הלא גם זה נבלה ופשיטא דפטור אך למ"ש תוס' חולין דף ט' דעיקור הייבו בשחט הסימן ממקומו ולדעת בה"ג אינו טרפה רק שאין שחיטה מועלת א"כ אפ"ל כיון שבקרו ונחרו מקודם שחיטה אף שאין השחיטה מועלת לו מ"מ הוא עושה מעשה שחיטה ולחייב כנ"ל קמ"ל דזה לא נקרא שחיטה כלל בסימן השמוט, ואין להשיב מהא דאמרינן לגיל שם בב"ק ס"ח מה שניחה דאהני מעשיו דהתם פ"רוש דאהני מעשיו להוליאו ולהזיקו מרשות בעלים:

ועוד כ"ל דקושיא מעיקרא ליתא דהתורה לא אמרה שהשוחט טרפה לר"ש או נבלה לרבנן שפטור מדו"ש רק יען דכתבה ושבחו אמרינן לר"ש שלריך שתהא שחיטה ראוי או לרבנן שהשחיטה יפעול עכ"פ להוליאו מידי נבלה ואי"כ בלא נמלא טרפה ולא כתבנלה אף אם באנו לחוש שמא במקום נקב קשחיט ומ"מ הלא לענין איסור שפיר אזלינן בתי' ואי"כ כיון דהוא מותרת באמת לו יהי' שהושט נקוב מ"מ כיון שנקובה זו התירה לנו התורה מחמת רוב ממילא בניחתו פעל ונקרא ושבחו ועיין דוגמא לזה בחתים בהשיב ע"ד נו"ב בתשובתו להגאון מו"ה נתן אדלער זלי"ל בה' כדה ואינו תמי' כעת ועוד בכמה מקומות שכתב שם על דברי תוס' דפרה אדומה איכא חזקת טומאה דגברא וכתב הוא זלי"ל דהתורה לא כתבה דפרה לריכה להיות כשרה רק חטאת קרי' רחמנא שתהא ראוי לחטאת והיא ראוי לחטאת דשם ליכא חזקת טומאה דגברא יע"ש [ע"ל ס"י] וכעין זה כתב מהרש"ל בהל' יו"ט שלא שרוב בהמות כשרות מ"מ כיון שאנו מעריפין ממחת חומרות ולא תהא ראוי לאכילה אסור לשחוט ביו"ט והי' כאן לו יהא שהוא נבלה וטרפה מ"מ כיון שנאכל אותה ע"י שחיטתה שפיר מקרי

ועבחו ואיב ד' וה' ולדעתי דבר זה הוא אמת:

ובנוף הדבר דאין הולכין בממון אחה"ר כ"ל דהוא דוקא אם המוחזק עוטן בדי שהוא מהמועט דאין רוב מוציל כנד מי שטוען בדי ועיין בהשג"ל יבמות ובמהרש"ל בסוגיא דתרי ותרי ופכ"י כתובות בסוגיא הכ"ל משא"כ כאן שאין הנכב יכול לטעון בדי שה' טרפה ונקובה במקום שחיטה ודאי הולכין בתר הרוב, וכן משמע לי מלשון רשב"ם ב"ב ל"ב ד"ה יכול לומר לו בזמנוכא לא אזלינן בתי' אלא בתר טענה טובה יע"ש ויש לי בזה אריכות דברים ואין הזמן מסכים עמי כעת ולריך אני לקלה, וכל טוב ממנו לא יבלה, בנפשו ונפש ידידו הדוש"ת באהבה:

עמרם הק' בלוהס

תשובה ל"א

שילת ב' איפאלא ג' לק' וירא שתרי"ה לפ"ק.

ברכתי תעלה לראש אהובי חתני הרב המאוה"ג חו"ב כש"ת מו"ה יוסף לבי סופר נ"י אבדק"ק ה' שאומשון:

אחרי הודיע וכו' בזו השעה קבלתי אגרת מהרב הגאבדק"ק וואיטצען נ"י לבוא להתיעץ אודות גזירת הפאלגנע של הקולטוסמיניסטער בענין אשוהלען קדמתי תחלה לשמור מולא שפתי להשיב לך בדי"ת:

ומה שהקשית לפמ"ש בשם מהרי"ט לתרץ הקושי' מעאי השוחט בשבת שחיטתו כשרה כיאת כל מילתא דאתר רחמנא לא תעביד אעלי"מ ותי' דלא אמרי' אעלי"מ אלא במקום דאי לא מהני כיתקן האיסור משא"כ בשוחט בשבת דאפי' כיאת דלא מהני מ"מ תיקן להוליא מידי אבמה"מ ואי"כ בכה"ג דלא כיתקן האיסור לא אמרינן אעלי"מ ומשו"ה שחיטתו כשרה וספלאת למ"ש פלתי ס"י י"א דלמאי דפריך התם וכוקמא במזיד כר"מ ע"כ מ"ייבי בעוף דחזי לאומלא והבי ר"מ ס"ל בחולין ק"ב דאין אמה"מ כוסג בעוף ואי"כ אמאי שחיטתו כשרה כיאת אעלי"מ ויתוקן האיסור דהא לא תיקן איסור שאינו זבוח כיון דשחיטתו פסולה ואי דתיקן איסור אמה"מ הא

בעוף

בעוף ליכא איסור אמה"ח לר"מ, ולא ידענא מה קשה לך הא הבאתה דברי הוס' חולין ל"ג דדוקא בישראל סיל לר"מ דאינו נוהג בעוף אבל בב"נ גם לר"מ נוהג בעוף ואי"ל לא ניתקן האיסור בעוף דלא מהני תיקון להוליא מידי אבמה"ח לב"נ וכמ"ש רש"י בפסחים ע"ג:

אלא אי קשי' הא קשי' למ"ש הוס' שבת קיו בשם ר"מ דהא דאמיב לר"י מקלקל בלריך לכלבו ואפרו לפי שאין התיקון בא באותה שעה אלא לאחר מכאן דלאחר שבעשה אחבורה בא הדם ולאחר שבלבה הבערה בא האפר אבל בשוחט בשבת בשעת הקלקול בא לו התיקון שמוליאה מידי אבמה"ח ואף דמפרכבה הרי היא כחיה לכל דברי' ואי"ב הקלקול בא מיד כששחט והתיקון בא אח"ב כשמתה מ"מ ישראל דבשחיטה חלי' מילתא פקע איסור אבמה"ח בעודה מפרכבה ומ"מ אותרת גם לב"ב משום אי איכא מידי כמבואר כ"ז בחולין ל"ג ולפ"ז הדקל כימא אעל"מ ואסור לישראל משום איבו זבוח ומ"מ אסור לבני בעודה מפרכבה ואי"ב אין התיקון בשעת הקלקול והו"ל מקלקל וניתקן האיסור [עי' ב"ש או"ח סי' ק"ח וקכ"ד]:

אמנם כן גם הבנתך בתיבן מהרי"ב ליתא דבכל שוחט בשבת אי כימא דלא מהני משום אבמה"ח ואין התיקון בשעת הקלקול והוי מקלקל וניתקן האיסור, אבל האמת יורה דבכו דבבים שבו בכוונת מהרי"ב ואי"ל אפשר לומר דלא אמרינן אעל"מ אלא אם ניתקן האיסור הא מיד דלא מהני הוא דאמר והאי דלקי משום דעבר אמימרא דרחמנא ואי"ב לא ניתקן האיסור והעבדה שעבר כבר עבר וקיים, אבל כונת מהרי"ב דלא אמרינן לא מהני אלא אם קיום המעשה הוא איסור כגון אוכל שבירה שקיום המעשה שהחה מגורשת ממנו הוא שלגון התורה שהחי' אשתו או תורם מן הרעה על היפה שקיום המעשה שהחה הרעה תרומה על היפה הוא איסור וכן תורם ממין על שאינו מינו וכן חרמים קיום המעשה שיהי' פדוי הוא איסור וכן כולהי דמייתי התס בתמורה הוא כן דהתורה אמרה לא תעבוד לפי שהפעולה הנמשך ממעשה זו אינו לרצון לפניו וקיום המעשה הוי איסור לכן אמרינן דלא מהני ויתבטל המעשה וניתקן האיסור מכאן ולהבא אבל לא למפרע ואיסורא דעבד עביד ועבר אמימרא דרחמנא אבל בשוחט בשבת אין קיום המעשה באיסור דלא אמרה תורה אלא שחוט שבת לפי שאין התורה חפץ שיהי' בע"ח זה שחוט רק עשיית המעשה בשבת מעשה אסרה תורה ואיסור זה א"א לתקן דהא עבר אמימרא דרחמנא אפי' כימא דלא מהני וקיום המעשה אינו כנגד רצון התורה ואי"ש:

ומ"ש לייסב דברי רש"י בפסחים ע"ג שפי' תיקון להוליא מידי אבמה"ח לב"ב שאם אכלו אינו נהנה עליו ותמהו עליו הא תיקון להוליא מידי אבמה"ח גם לישראל ואמרת משום דבחולין מ' מוקי להא ברייתא בחטאת העוף ואי"ב לר"מ דסיל בחולין ק"ב דאין אבמה"ח נוהג בעוף ואמרינן דאפי' למ"ד דאין אבמה"ח נוהג בטמאים הכ"מ לישראל אבל בב"ב נוהג בטמאים כטהורים והי"ב לר"מ דאינו נוהג בעוף הייבו דוקא לישראל אבל בב"ב נוהג גם בעוף כמ"ש תוס' חולין ל"ג ולפ"ז מי איכא מידי כיון דאסור לישראל משום איבו זבוח ומשו"ה פירש"י דתיקון להוליא מידי אבמה"ח לב"ב כדי לייסב גם לר"מ הס דברים ראוים לאומרם:

ומ"מ יש לפקפק דיש להבין מכלי' לתוס' דב"ב לר"מ נוהג אמה"ח גם בעוף הא מה דלרבנן נוהג אמה"ח בב"ב גם בטמאים פירש"י בחולין ק"ב משום דקריבא בי' בשר לחודא אכול ע"ש והיינו לש לר"מ בעוף ולפ"ז דהא טעמא דר"מ אמרי' שם בחולין דאמר קרא וזבחת מבקרך ומלאבך וכתיב בתרי' אבמה"ח וילפינן מהקישא דאמה"ח נוהג רק במה דכתיב וזבחת ואף דיש שחיטה לעוף מה"מ מ"מ לא כתיב בהדי' ועיין ראש יוסף שם ועיין תוס' חולין ק"ו ד"ה במאי ורש"י ותוס' שבת ל' ע"ב וע"ז ל"ח ד"ה לעולם ומשו"ה ב"ב דאינו בזביחה ולא הוקשו בהך היקשא נוהג אמה"ח גם בעוף ולפ"ז דבקדשים דאין שחיטה דידהו מקרא דוזבחת רק מקרא אחריבא ושחט ועיי' המבין בחומש פ' ראה בפסוק וזבחת א"ב ליתביהו בהאי היקשא ואי"ב אפי' לר"מ נוהג אמה"ח בעוף קדשים גם לישראל וליתא לייסוד שבתבה, ואין לומר לפמ"ש המבין שם דבאשר לויתיך פירושו כאשר לויתיך בקדשים א"ב גם קדשים איתביהו בהך היקשא דאינו נוהג בעוף דשא לר"מ לא קאי הך סיקישא רק על מה דכתיב בחדיא במ"ש ראש יוסף:

אלא דלפ"ז אבי אומר לסיפך דרבנן דר"מ כמי סיל הך היקישא דאין אמה"ח נוהג אלא במה דמייך בי' וזבחת רק דסיל דהיקישא קאי גם על מה דלא כתיב בחדיא ובין דדרשינן בחולין כ"ח כאשר לויתיך מלמד שנלעוה מעם וכו' ועל רוב אחד בעוף וכו' ולהכי גם עוף הוא בכלל היקישא ואמה"ח נוהג בו גם בישראל ואי"ב לרמב"ן הכ"ל כאשר לויתיך בקדשים קאי הך היקישא גם בקדשים ולפ"ז עוף קדשים דאינו בשחיטה רק במליקה אין אמה"ח נוהג בו בישראל רק ב"ב דליתא בהך היקישא ב"ל ומשו"ה בין דמוקי לה בחולין בחטאת העוף פירש"י שתיקון להוליא מידי אבמה"ח לב"ב דבישראל ליכא בעוף קדשים משום אמה"ח:

אבל מ"ש הגלי"ח דמשו"ה פירש"י תיקון להוליא מידי אמה"ח לב"ב ולא לישראל משום דקי"ל בהמה בחיים לאו לאבריס עומדת ואי"ב אין איסור אמה"ח חל על איסור קדשים לישראל ולכן פירש"י לב"ב המוה בעיני דהא שם בשבחים קאי למ"ד מקלקל בחבורה פטור ואם מ"ד זה הוא ר' יודא בשבת קיו כשבטי' הא ס"ל בחולין ק' ע"ב דאיסור ב"ח חל על אי' טמאה משום דאיסורו נוהג בב"ב והי"ב איסור אמה"ח חל על איסור קדשים גם על ישראל מה"ט דאיסורו נוהג בב"ב וכדפריך התם ק"ב ור' יודא ל"ל קרא ליתי איסור אבר ליחול על איסור טומאה שכן איסורו נוהג בב"ב ומשני אה"ב וכי אילטריך קרא לר"א ועוד דהוי איסור מוסיף ומ"ש בתוס' ד"ה ור"י ואי האי מ"ד הוא ר"י אלינא דר"ש וכמ"ש תוס' שם בפסחים ע"ג ד"ה לדברי הכי ר"י ס"ל בחולין ק"ג לאבריס עומדת ואי"ב איסור אמה"ח קדיס לאי' קדשים ואי' קדשים חל על אמ"ה בכולל או מוסיף עי' כריתות י"ד ומבאר שם בנקודה כפלאה ולי"ע:

ואשר אבכי אחזה לי בייסוד דברי רש"י דיש להקשות למאי דאמרינן חולין ח' שכין של ע"ז מותר לשחוט בה דמקלקל הוא אי"ב שוחט בשבת אמאי חייב למ"ד מקלקל בחבורה פטור הא הוי מקלקל אך ז"א דדוקא בע"ז הא חייב הבאתה משום דקלקולו יהי על תיהוו אבל בשבת מלאכת מחשבת אסרה תורה וכיון ש"ש תיקון פורתא חייב מלאכת מחשבת שלבך בחכוין אע"פ שקלקולו יהי על תיקונו וכמ"ש תוס' שם בחולין ח' ע"ש אבל אבי אמה כי שוחט רק עשיית המעשה בחון בשבת לע"ז להכי בחכוין להוליא מידי אבמה"ח והלא שחט לעבוד ע"ז בכך ולא להוליא מידי אבמה"ח ואמאי חייב משום שבת הא קלקולו יהי על תיקונו והו"ל מקלקל, לכן כ"ל עפמ"ש כה"ג יו"ד סי' י' בשם דמשק אליעזר דדוקא בחטאת מותר לשחוט בשכין של ע"ז דבהמה הוי מקלקל משום דבחייה עומדת לג' דברים לגדל וולדות ולחרישה ולאכילה אבל עוף אסור לשחוט בשכין של ע"ז משום שגם בחיי' איבו עומד למלאכה ולא הוי מקלקל ולפ"ז לאאי דמוקי בחולין מ' הך דשוחט בשבת בחון לע"ז בחטאת העוף אי"ב אין כאן קלקול ושפיר הוי תיקון להוליא מידי אבמה"ח תיקון ומלאכת מחשבת אף דאיבו מחכוין לכך ותוס' לא כתבו דבעי' מחכוין לכך רק לייסב השוחט דקתני בחבות מלאכות או מחכו' דהשוחט בשבת דאיבי גם בבהמה והוי מקלקל לכן בעינן שיחכוין להאי תיקון פורתא דליהוי מלאכת מחשבת ועיין בתוס' יומא ל"ד ע"ב ד"ה הכ"מ דבשבת אפי' לר"י דשאי"מ מותר משום דבעי' מלאכת מחשבת וכעין זה מליבו בתוס' שבת ל"ד ד"ה ר"ש דבמקלקלין בעי לר"ש שיהי' לריך לגופו ולגופה ע"ש, ואפי' לדעת תבו"ש ופלתי סי' י' דס"ל דגם בעוף הוי מקלקל משום דבחייה עומדת לגדל ביליס מ"מ בחטאת העוף ל"ש ה"ט דהא פסק הרמב"ם פ"ג ממעילה הי"ב קדשי המזבח חלבן וביליהם אסור ליהנות מהן וכו' והוא מגמ' דמעילה דף י"ב ע"ב ואי"ב איבו עומד לגדל וולדות ובליס ואין כאן קלקול ולא בעי שיחכוין להאי תיקון:

אלא דהא לכאו' בורכא דהא מ"מ הוי כאן קלקולו יהי על תיקונו דהא אסרה בתכילה ובהבאתה משום ע"ז ושחוטי חון ושוב בעינן שיחכוון להאי תיקון פורתא לתקן מידי אבמה"ח וליכא דהא בחכוין לעבוד ע"ז אלא דהתיבה לישראל איבא קלקול בשחוטי חון וע"ז ולהכי פירש"י שתיקון להוליא מידי אבמה"ח לב"ב ולב"ב ליכא קלקול כלל ולא בעינן שיחכוין להוליא מידי אמה"ח ושפיר הוי תיקון וא"ש, וה' יתקיבו בעלה טובה, בחתם וטובה, עד זקבה ושיבה, ובמלא מבוחה, בהללחה והרוחה, בבפסק ובפס חמיך הדושים בחהבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הבי"ל

תשובה

תשובה ל"ב

סימן ג' חיפחלה יום ה' ימרו תרכ"ז לפ"ק.

שוכ"ט למלמידי חחוני הרבני החרוץ ומכון, מרו יכון, מו"ה יחודה כ"י הירש:

כל כתביך נחו עדי ולא הסכמי יען הייתי עמוס הטרדות מאוד ועתה סכני להמינך על כל פרט ופרט בקלרה, אמר מחלם מ"ש לא חסריכן מחיסה מנת מעוס לא תאכל כל חועבה כל מחיעבתי לך ואי מחין החועבה ניכרת מכעמה בנמנת כמ"ש חוס' חולין קמ"ו מ"מ למ"ש רש"י מנת מ"ה בני לוגע בעלי כיחא לי' מכיכר מכמחמה היוס ואי"כ עכ"פ מחי' אסורה ליומי' מעמס הכיל דהא ביומי' החועבה ניכרת וכיחא לך כיון מאיכו ניכרת לעולם לא חסיג חועבה ניכרת אך קמי' לך בעבר ומלחה אי מליחה בנמנת אסור מה"ת היאסר מעוס חועבה דהא כיכר מכמלה וכיחא לך דמס אינו כיכר מכמלה בנמנת, אך קמי' לך בנ"ח כמי אינו כיכר מחוא מ"י בילמא מ"י חרי לי', וזה מומנת חמכי בלמדך אלני קוגי' דמפת חלב:

דע מכל זה מינוס דחוס' כחבו מס בחולין דוקא כמאוכל חועבה גופא אסור מעוס לי"ח כל חועבה ומ"ז הק' אמאי אינו חסוג ביטול מנת חועבה גופא כמו ביטול בנ"ח ומ"ז חי' דבנ"ח הביטול כיכר וכוכחס מרגיס בטעת אכילה מחוא בנ"ח ואי"כ אוכל חועבה גופא אבל מעמה מנת אינו כיכר מכעמה בנמנת וכוכחס מאינו מרגיס בטעת אכילה מעס ביטול בנמנת ואי"כ אינו אוכל החועבה גופא ולפ"ז גם בכיכר מכמחמ היוס ממרחה הלבע מל בשר מ"מ אינו מועס זה באכילתו ואינו אוכל החועבה גופא וכן בעליחה אינו מועס מעס מליחת מנת בפיו ואינו אוכל חועבה גופא אבל בנ"ח כהי דאינו כיכר מחוא מ"י ביטול מ"מ מועס מעס בנ"ח וכיון מחאמת חוא מ"י ביטול הרי אוכל חועבה גופא ואסור מעוס לא תאכל כל חועבה וזה ברור:

ומה מחקמים במכתבך הקדוס על רמב"ם בפיה"מ חולין י"ד מכתב דמיד מחחיל לעמות חבורה בלוחר הבחמה מחלל מנת, הא חוא פסק פ"ז מנת דמוחס חייב מעוס בסילה כמה ומה כ"כ מ"ך בחתך בעור לו אפי' בעיעוס הקנה הא יכול לחיות, לקמ"ל דחולאת הדם חוא כ"כ כי הדם חוא הכפס וכמבוטל מקלמו כוטל מקלה כמה כמ"ש חוס' כחובות ה' ע"ב ד"ה דם לו מפני ממחליטה ע"ש:

ומה מבקחפקת בכוכת חוס' מנת ע"ה ד"ה מוחס מכתבו לאו אסוחס דמחכי' קאי דהאי פסיטא דלא הוי חלא מעוס כ"כ וכו' אלא אסוחס דבלמא קאי המחכי הלא דבריהס מבואר' דלובע חכן בחדי' במחכי' אחד מחבות מלאכות ובס הסוחס מכה אחד מאבות מלאכות ואם חוא מעוס לובע אינו אב בפ"ע וכן אם חוא מעוס מפרק חוא חולדה דדם ואיך חסיג לסוחס לאב בפ"ע ע"כ מעוס כ"כ וזה פעוס:

ומ"ש על קומי' פכ"י לדעת הרמב"ם דחובל חייב מעוס מפרק פ"ח מנת ח"ז אי"כ סוחס ליחייב כמי מעוס מפרק וכחבת דמכחת לה בסחיבה יבסחא כבחולין ל"ג אינו מובדח דאפשר גם בלא ילא דם מיחי' מכסיר לקבל מומאה מ"מ כלרר הדם וחמרי' בנמנת ק"ז בחכי דאית להו עור כלרר הדם אפ"י בלא ילא חייב ע"ש. אבל מ"ש כיון דאיל לדם הוי מסאלגא יפטור מעוס מפרק ולרמב"ם דפסק מסאלגא חייב בחמת חייב מעוס מפרק, אינו כן דמה שחי' הפכ"י בגילה כיון שאיל לדם אינו חייב מעוס מפרק אין הטעם מעוס מסאלגא ולא מעוס שחוא חולדה דדיסה ואין דרך דיסה בכך ואפ"י למ"ד מסאלגא חייב עלי' הכא פטור וכמ"ש חוס' להדי' בנמנת מ"ב ע"ב ד"ה ולריך ע"ש:

תשובה ל"ג עוד להכיל

על דבר שילא לדון בדבר חדש בס' דורש לציון סוף דרוש ה' דאכילת קדשים מלוח אפי' בפחות מכזית וחיבי' דידי' שהק' אחא דאמרי' מכחות דף מ"ח דקאמר קרא סחיל ואסחרי מליקה לגביהו אסחרי כמי כבלה מהיכי חיתי כיחא דאסחרי כבלה מדאסחרי מליקה הרי אכילת קדשים מ"ע וכל מעה דוחה ל"ת ומי' דאפשר לקיים שיאכלו כהנים רבים עד שיגיע לכל אחד פחות מכזיעור וח"ש מוחר מה"ת ור"י לפיעתו דקיל ח"ש אסור מה"ת אמר פ' זו אלי' עתיד לדורשה ע"ש:

קושטא קאמינא שכל דבריו שם חמוחים בעיני איך ס"ל בזה מדלים והיכן מליכו מ"ע לאכול קדשים שבחבלה: והם קדשים פסולים, ועוד דאי מעוס מדלית אחאי מלה יפי' פסול לגמרי להקרבה מעוס דלא הר ממעקה יסרחל מן המוחר ליסרחל אע"ב דאסחרי מליקה, ומ"ש דאפשר לקיים שכיחס שיאכל כל אחד מ"ש א"כ מכלן בחמת דאסחרי כשיעור ודילמא בחמת לא אסחרי מליקה לגבייהו כלל רק שאוכלין ח"ש, וגם מכלי' שמקיים מלות אכילת קדשים בח"ש וכבר האריך שם בהגיה בזה ועי' חחיים אי' מ"ש וריטב"א ותוס' יבמות יומא מ"ל ד"ה שמגיעו כפול והאריכתי בזה בעקומות הרבה ועוד אי מקיים מלות אכילת קדשים בפחות מכשיעור מינו דחשיב לקיים מלות אכילת קדשים חשיב כמי לסיות אסור מעוס כבלה כדמליכו סברא זו בכמה דוכתי ואחד מהם בשבת ר"ש המלכיב:

אבל מה שהקשית מכזיר כ"מ דפריך אלא לריב"א אי"ל הא קאכיל כבלה ומאי קומי' דילמא אכלו הרבה כהנים כ"א פחות מכשיעור וא"ל קיל ח"ש מוחר מה"ת ואף דאסור מדרבנן במקום מלוה לא גזור, בפשיטות לקיים דיל דקיל למקמן דכיון שהוא רק כדי לחכבו במלות מדרבנן אין סברא שיתקנו רבנן דבר שיוכל לבא לידי אי' אכילת כבלה דרבנן דהייבו ח"ש והא דמסכי דקיל אין מחיבה לעוף מה"ת אף דמדרבנן לריך מחיבה יל דקיל כיון דבעוף קדשים דלריך מליקה מה"ת לא תקנו מחיבה, הא' כמי דמחזי כקדשים לא תקנו מחיבה כלל אבל אי יש מחיבה לעוף מה"ת והוא כבלה גמורה מה"ת ואסור לאכול כשיעור ל"ש לומר דמסוס לחכבו

המינו חיש כיון שכיכר שאוכל ח"ש אי':

ולחדודי יל עפמ"ש שם בהגהות רוב"ש לייסב קומיתו דל"ש עדלית מסוס דמליקה הוי עשה דאינו זבוח ולית דבבלה ואין עדלית ועשה אך דקמי' למ"ש חוס' חולין כ' ד"ה לא אמרן דלמ"ד אין מחיבה לעוף מה"ת הוי מליקה רק טרפה ולא כבלה א"כ ליכא עשה דאינו זבוח ואז שפיר קשה דילמא מסוס עדלית והולרך לחי' דאפשר לקיים שכיחס בח"ש ולומר דמקיים עשה דאכילת קדשים בכ"ש, ולפ"ז למאי דקיל יש מחיבה לעוף מה"ת ל"ק קומיתו כלל וגם א"א לומר כחירולו דאפשר לקיים שכיחס בח"ש למ"ש מרב בפחיחה להלכות מחיבה דאי' אינו זבוח הוא אפי' בח"ש ע"ש, ומעתה ח"ש דהמקמן שם בגזיר קיל דיש מחיבה לעוף מה"ת ואינו עשה דבאינו זבוח שריך שפיר דאיל דאכיל הכהן רק ח"ש דמ"ה אינו עשה דאינו זבוח ועוד כיון דלא קשה קומי' כוב"ש שפ"ר יל דלא מקיים מ"ע דאכילת קדשים בפחות מכשיעור וכוב"ש, לא כתב רק למ"ד אין מחיבה לעוף מה"ת:

ובזה יש לייסב מה שהק' חחיים ס' הכיל מאי מסכי קבבר אין מחיבה לעוף מה"ת וכי אומרי' לכהנים חבא מעוס מיזבה הקמן או אחב המלוה להכבו ע"ש ולפמ"ש כיחא כיון דקבבר אין מחיבה לעוף וליכא אי' אינו זבוח ק' קומי' דוקא לגיון ומ"ב דאפשר לקיים שחיבן בח"ש דמקיים עשה דאכילת קדשים בח"ש ואי"כ אף דהוי כבלה מדרבנן מ"מ אפשר דאוכל כ"א ח"ש ובדרבנן ח"ש מוחר לגמרי לל"ל דקיל דח"ש מוחר מה"ת אפי' בא' דאו' ממילא בדרבנן מוחר לגמרי ואי דעכ"פ הוי טרפה מה"ת לחוס' חולין כ' הכיל יל דלזה בחמת מחזיר קימכיס אחורי עורף ומולך כבבי ר' חייא ואחיב חוחך סדרה ומפרקת דאז טרפה כמי לא הוי כיון שגמר הקימכיס וא"ש, ובזה הכבי חוחס בברכה וסלוס וחיים רבך הכאחן:

עמרס הק' בלוחס בקיק הכיל

תשובה ל"ד עוד להכיל

סימן ג' חיפחלה ג' בהעלותך חרכ"ח לפ"ק.

תמול הגיעני מכתבך ומס שחקרת אם מסכחת לי' דבבלה מדרבנן יחי' לו דין כבלה דאו' לעכין מלקות ולעכין שאר דברים ואשר הביאת לידי ספק זה המה דברי רש"י חולין כ"ח ע"ב ד"ה מדרבנן שפי' אחא דאמרי' למ"ד מחלה על מחלה כרוב דהא דאמרי' חלי אחד בעוף ואחד וחלי בבהמה שחיסתו פסולה מדרבנן אבל מדאו' כשר וכפ"מ דלא מטמא בבבלה והוא המוס למה בקר חלי כפ"מ דאין כפ"מ לדידן בהמה שמטמא ואמאי לא בקר כפ"מ לעכין מלקות דמדאו' לבי מטא"כ מדרבנן וכפ"מ גם לדידן לעכין פסול עדות דפסול כשמוכר ענבה שיש בו מלקות כמו"ש בחו"מ ס' ל"ג וכן כפ"מ לעכין ספק דמה"ת ספיקא לחומרא ורש"י סיל דמדאו' מה"ת

מה"ת לחומרא כמ"ש אחרונים בקידושין ע"ג משא"כ בדרבנן ספיקא לקולא:

הנה מ"ש דבטומאה אין כ"מ לדידן ומה בכך הרי רש"י מפרש דברי הגמ' ובזמן הש"ס שפיר ה"י כ"מ בדיני טומאה וכל הש"ס מלא מזה ואיל לראי', אבל גם לדידן כ"מ במקום שכוהג תרומה ומעשרות אף שכלנו טמאי מתים אם לא נגע בה אדם אחר שהוכשרה אסור לטמאותה ועיי' ברמב"ם פי"ב מתרומות ועיי' בש"ך יו"ד סי' שלא סקליה וגם נפ"מ לדין שכתב רמ"א שם שעוב להכשירה קודם מירוח כדי שתקבל טומאה אם נטמאה ע"י כבלה זו ויש למלוא עוד נפ"מ הרבה:

ומ"ש דיש נפ"מ לענין ספק הנה מ"ש דלרש"י קדא"ו מה"ת לחומרא אין בזה שום תועלת דאכתי לרבת לומר נפ"מ בין אם הוא מה"ת לחומרא או רק מדרבנן לחומרא ונאמת כאן אפי' הוא רק מדרבנן ספיקא לחומרא כיון דהוא ספק בשחיטה ואיכא חזקת א"י וכמ"ש הש"ך בדיני ס"ם סי' ק"י:

ועונ"ל לפלפולא נפ"מ שמעתי שהשואל ומשיב הבין מלשון זהר הרקיע להתשב"ץ ומגילת אסתר שורש א' דהא דהתנו חכמים שיהא ספק של דבריהם לקולא כמ"ש רמב"ן בהשגות לסה"מ הוא כדי שיהא היכר בין דבר שהוא מדבריהם לדבר שהוא מה"ת [ועיין בהקדמת קרית ספר להמב"ט פ"ה] ולפ"ז כאן דאפילו א' כ"מ דגם קדא"ו לחומרא איכא היכרא דבבלה דאו' מטמא ובבלה דרבנן אינו מטמא שוב יל"ל דלא התנו כלל שיהא ספק דבריהם לקולא ושפיר אזלינן לחומרא דגם זה דאו' מלא תסור:

ומ"ש דנפ"מ לענין מלקות שיהא פסול לעדות ליתא דהרי מבואר בחו"מ סי' ל"ג ס"ג דגם בבבלה דרבנן הוא פסול לעדות מדרבנן ואפי' לדעת י"א שם דבעי' דוקא חימוד ממון מ"מ באוכל נבלות לתיאבון הוי כחימוד ממון כמבואר בסנהדרין כ"ז ועיי' כמ"י שם ואיכ שוב תליך נפ"מ להכפ"מ דאם פסול מה"ת אין לריך הכרזה ואם פסול רק מדרבנן לריך הכרזה כמבואר סי' ל"ד שם סכ"ג ושפיר לא כתב רש"י נפ"מ זו:

אבל דברי רש"י קשי' להולמן וכי ל"ל כ"מ בין אם הוא איסור דאו' או דרבנן, אך לפענ"ד נראה לחדש דבר לפמ"ש פמ"ג סי' ג' בשם י"ש פ"ב דחולין סי' י"ג דאף דלא בעי כונה לחולין מ"מ אם כוון שלא לשחוט שחיטה המכשרת אף ששחט כראוי שחיטתו פסולה ע"ש ולפ"ז לאחר שאמרו חכמים דמע"מ שחיטתו פסולה והוא כוון שלא לשחוט רק מחלה יל"ל דהוי כאלו כוון שלא לשחוט שחיטה המכשרת וממילא פסול מה"ת, אמנם כ"ל דזה דוקא לענין א' אכילה דכתב הרמב"ם פ"א משחיטה שהוא מ"ע לשחוט ע"ש ואם יש לו היפך כונה לא קיים מ"ע זו ונשאר א' שאיכו זבוח אבל לשלק איסור אבמה"ה ואיסור נבלה אין נפ"מ בכונה כלל ואיכ איכו מטמא משום נבלה וזה כונת רש"י דמשכי מדרבנן אבל מדאו' כשר ותקשי כיון דפסול מדרבנן אסור כמי מה"ת כנ"ל ועיז ת"י וכ"מ דלא מטמא בבבלה וכו"ש ולפ"ז נפשט ספיקך דאפי' בפסול שחיטה דרבנן הוא אסור מדאו' אבל מלקי וודאי לא לקי כיון דאיכו רק בא' נשה שאיכו זבוח, ובזה הבכי אומר שלוס רבך הנאמן דוש"ת:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ל"ה

שוב"ש לתלמידי הרבני המופלג מלא פלג מו"ה יצחק כי":

קבלתי מכתבך ואשר הבאת לכו קושי' בשם הגאון מו"ה שלמה זלמן ז"ל אבדק"ק פרעמיסלא אהא דאמרינן בחולין ס"ט והובא בהלכה ביו"ד סי' י"ג דולד שבולד מבן פקועה ובהמה דעלמא אין לו תקנה בשחיטה כיון דאליו הוי כשחוט הוי כמי שאין לו אלא סימן אחד ובהמה לריך שני סימנים וסימן קמא איכו מלטרף לסימן בתרא ונשוס שהייה עיי' רש"י שם ודע"ה ע"ב ד"ה אין לו תקנה ועוי"ז שקיט ושיך שקי"ב והק' מ"ש מחלי קנה פגום דאם בדור שלא נגע בוושט אף ששחט חלי קנה ושהה ואחיכ שחט רוגו דשחיטתו כשרה כיון דלא עשה מעשה טרפה ועיי' ביו"ד סי' כ"ג ושיך שם שקיה וקקכ"א וגבי בן פקועה כמי ליכא מעשה טרפה ואיכ מה בכך שיש שהייה בשחיטה, ולפענ"ד לק"מ דודאי שהייה בשחיטה פסול אפי' ליכא מעשה טרפה דכך הלמ"ש דשהייה בשחיטה פסול וחלי קנה שאני דאיכו בגדר שחיטה כלל ושרי לאחכו אפי' בנגיעה דכיון דאיכו טרפה בזה ואיל להיות שלם רק החלי איל לשחוט רק משהו המשלים לרוב משא"כ משהו נקב בוושט דאם איכו כשחט הוא טרפה עכ"פ ואיכ וזבחה ואכלת קאי כמי אהאי משהו דאם האי משהו אחתך בלא שחיטה איכו רשאי לאכול דטרפה מיהא הוי וכיון דהוא בגדר שחיטה שפיר פוסל בו שהייה להיות אפי' כבלה ואיש:

ובהדי שותא ראיתי בעוי"ז ס"י י"ג הכ"ל קקיא שסק' על שחוטה אסור לפי שהוא כבלע בכל הגוף ואחוב כדם האיברים של הבהמה עצמו איכ גם חלבו יהא מותר מהיט, ולפענ"ד דכונת הראיש דוקא מה שהוא אסור בשעת שחיטת אמו ואין שחיטת אמו מטהרת בעצמה שחיטת אמו מטהרתו אבל דם האברים שגם דם האברים של הבהמה עצמה מותר וגם של הולד מותר בשעת שחיטה ליש לומר שחיטת אמו מטהר כיון שבשעת שחיטה טהור ועומד הוא והאיסור בא אחר שחיטת האם משא"כ בחלב שהוא אסור בשעת שחיטה שפיר שחיטת אמו מטהרתו ואיש, רבך הדוש"ט נאהבה:

עמרס הק' בלוהס:

תשובה ל"ו

שיל"ת ב' אויפאלו

שוב"ש לידידי הרבני החרון ושכון, וריח לו כלבבון, שמו יכון מו"ה מרדכי אליעזר כי' עהרענגרונבער:

מכתבו קבלתי וכו' מה שהתפלא על הב"י סי' י"ג שתמה על הרמב"ם שהשמיט להא דר' משרש"י דבן פקועה הבא על בהמה אותו הולד אין לו תקנה כיון דכתב בסוף הש"ס דמסקא לן אי חוששי' לזרע האב עיש ותמה על תמיהתו הא ר' משרש"י לא קאמר רק למיד דודאי חוששי' לזרע אבל לרמב"ם דמסקא לן ולרמב"ם קדא"ו מה"ת לקולא ואיכ מה"ת ולד בהמה מעלי' היא רק מדרבנן הוי מלד האב בש"ס והרי מדרבנן גם בש"ס שהפרים ע"ג קרקע טעון שחיטה ואיכ שפיר איש לי' תקנה, שאי תשובת בדבר חדא דהא למיד חוששין לזרע האב ודאי אין תקנה לולד דסי' א' הוי מן התורה בשחוט והוי שהי' אף דמדרבנן אבי בעי שחיטה וכ"ש דגם מדרבנן הוי אבי בשחוט ולא בעי שחיטה רק מפני מראית עין ואיכ לרמב"ם דמסקא לן אי חוששין לזרע האב הוי קדא"ו אי הוי שהי' או לא וספיקא מדרבנן לחומרא ואמרי' דסי' א' בשחוט והוי שהי' מה"ת ונה מועיל האי דמדרבנן לא הוי בשחוט כיון דמדאו' יש ספק אי הוי בשחוט אזלי' לחומרא מדרבנן ואמרי' דהוי בשחוט מה"ת ומכ"ש דגם מדרבנן הוי בשחוט ואבי לא בעי שחיטה רק מפני מע"ע וזה שייך לחומרא ולא לקולא ועיין בריש פסחים ל' דלשיטת הפוסקים דחמץ בפסח הוי דשיל"מ והרמב"ם פעי"ו ממ"א מהס, אף שהכמים אסרו חמץ שע"ע הפסח לא באו להקל עליו אלא להחמיר עליו והיכ דכוותי' לרמב"ם לשיטתו דמה שאמרו חכמים דהפרים ע"ג קרקע בעי שחיטה לא אמרו להקל עליו בשדא"ו רק להחמיר ואיש:

ושנית והוא העיקר דהא עכ"פ מחיים אינו הולד אסור מה"ת מחמת חלב האם ודאי אין חוששי' לזרע ודאי אסור מחיים מה"ת וכיון דמסקא לן אי חוששי' לזרע אב ואין לו תקנה בשחיטה או אין חוששין ומהכי השחיטה הוא ל' בשחיטה ומוקמי' בחזקת אי' ולא מיבעי' לשיטות דאפי' בפסיקא דדיכא אזלי' בתר חזקה ודאי מוקמי' בחזקת אי' אלא אפי' לדעת הסוברים דבש' דדיכא לא אזלי' בתר חזקה הייכו דוקא להיות ודאי אי' או היתר אבל עכ"פ מיקרי איקבע איסורא ועיין תוס' יבמות פ"ח ע"ב ד"ה והבא ובאיקבע אי' גם לרמב"ם קדא"ו מה"ת לחומרא ושפיר תמה ב"י, ובזה הבכי חותם בכל הותמי ברכות בכפשו ובפשו ידידו דוש"ת

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ל"ז

רוב ברכות והצלחות, מאלוקי מערכות, לכבוד אהובי ידידי הרב המאוה"ג, מעוז ומגדול, ל"ת כש"ת מו"ה חיים לבי וויכקלער כי' יוסב בשבת תחכמוני בק"ק מאהרגרעטין ומלפכים אבדק"ק ראלפערט:

יקרתו הגיעני ומה שילא לחדש דהא דאין חוששין לזרע האב הייכו משום דעובר ירך אמו ובטל חלב האם ולא

ולכם לייסב בזה קושי' תוס' בכורות ז' שהק' לי' לין חוטמין לזרע האב לחלבי חמים ולד טרפה זוזיב ולמים כיחא דבטרפות כתבו תוס' חולין כיח דליל עובר ירך אמו כיון דחזי' שהולד יש לו חיות בפיע וספיר הוי זוזיב עיכ:

תמהני הרי גם בחדש אחרי' עובר ירך אמו עיין תוס' יבמות עיח דיה אלא ותוס' ביק מיז דיה עיט ובחדש ודאי חוטמין לזרע אב ואדרבה מספחת אב קרוי' מספחה, ועוד דאכתי תקשה לרבא דאמר בחמורה לי' מחלוקת כסברבעו ולבסוף עיברו בזוזיב אבל עיברו ולבסוף כרבעו דיה אסורים משום דעובר ירך אמו ואיכ איך הוי כרבעו ולבסוף עיברו זוזיב אי לין חוטמין לזרע אב:

ועוד הרי למיד טרפה איכה חי' מוקי פלוגתייהו בחמורה ליל בעיברו ולבסוף כטרפו ופליגי בעובר ירך אמו ואיכ גם בטרפה קיל לריל עובר ירך אמו ולא קיל כסברת תוס' כיון שהולד יש לו חיות בפיע לא אמרינן עובר ירך אמו ואיכ מכיל לליק למיד טרפה ילדה ופליגי בטרפה ולבסוף עיברה דבעמא דריל משום זוזיב אסור דלמא טעמי' משום דעובר ירך אמו אפי' בטרפות כמו לליב ולא הוי זוזיב כלל, ורליתי בתוס' חולין כיח דיה ריל שכתב ויש ספרים דגרסי התם בחמורה ליל למיד טרפה ילדה פליגי בסבטרפה ולבסוף עיברה דריל סבר עובר ירך אמו הוא וליתא עיש ולפמיש יש לקייס הגי' דאי קיל עובר ירך אמו גם בטרפות לא הוי זוזיב כלל:

ועוד דלפי דבריו אי עובר ירך אמו אין חוטמין לזרע אב ואי לאו ירך אמו חוטמין לזרע אב והרי פסקי' בחוים בפי' שליש דעובר ירך אמו ומיא פסקי' ביוריד פי' רליז סיע דמסקקא לן אי חוטמין לזרע אב או לא עיש ועיכ דלא חלי' זביז:

אבל האמת יורה דרכו דפלוגתא אי חוטמין לזרע האב איכו תלוי בעובר ירך אמו רק הוא עפמיש רמבין בחומש ריש פ' תזריע כי לדעתם הולד כולו מדם הנקיבה ומלובן האים ולבסיהם יקראו זרע וכך אמרו ג' שותפים יש באדם אים מזריע בו לובן שממנו גידין ועצמות ולובן שבעין אשה מזרעת אודם שממנו עור בשר ודם ושיער ושחור שבעין וכו' ועל דעת פילסופו היוכיס כל גוף העובר מדם האשה אין בו לאים אלא כח הידוע בלשונם היולי שהוא נותן צורה בחומר כי אין בין בילת התרבנולת הבאה מן הזכר לבולדת מן המתפלשת בעפר שום הפרש וזו תגדל אפרוח וזה לא תזרע ולא תלמיח בהמצע ממנה החוש היסודי שהוא לה היולי עיש וזה סברת האומר חוטמי' לזרע האב לפי שהולד כולו גם מזרע אב כדיעה ראשונה הכיל וכמיש ריטביא בשם רמבין הכיל חולין עיש להדי' דחידוש הוא באותו ואת בנו כיון שאב ואם שניהם שותפין בולד רק שאיכו מתיחס אחר האב לענין חויב כמו בעבד כנעני שאין לו חיים בכיס ובהדיא אחכזיל יבמות פיב הכל מודים בעבד שאין לו חיים דכתיב שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור עיש, ומיד דאין חוטמין לזרע אב פ"ל שכל גוף העובר מדם האשה כדיעה הסכי' שברמבין ואין לאים בו אלא כח היולי לכן אין חוטמי' לזרע אב וספיר הקשו תוס' אמאי הוי זוזיב אי אין חוטמין לזרע הא האב הוי רק גורם דגורם ואיש, ומיא תוס' בחולין כיח דיה מכאן כתבו דאי אין חוטמין לזרע האב מיא בחד אסור מקרי זוזיב כיון דגורם אי' לחוד אי' לפעול כי אם עי' גורם אי' דאב ספיר הוי זוזיב עיש:

ומה דקיל על קושי' תוס' דהא דוקא באויב אין חוטמין לזרע האב מגזהיכ כמיש ריטביא הכיל אבל לענין טרפות ספיר חוטמין, גם בזה תמהני עליו סריטביא הביא כן בשם הרמבין אבל בעהיים חולק עיש דבכל מקום ספוקי מספקא לחו אי חוטמין לו אין חוטמין ומי קני לי' אם תוס' קונרי' כדעת בעהיים אבל גם לרמבין לקיים שהוא כתב רק דבאויב פסיטא להו דאין חוטמין אבל בעלמא מיספקא להו אי ילפי' מאויב דאפשר חידוש הוא באויב כיון שאב ואם שניהם שותפי' בולד עיש אבל אי אין חוטמי' גם בעלמא דילפי' מאויב ספיר הק' תוס':

ומה שהקשה בתוס' חולין קיט עיא דיה או דילמא שכתבו דאיכא מי אי גהיכ והלא קייל דאין בגידין בנויב ואיכ אין כאן אי' גיד, גם בזה תמהני דכהי דאין בגידין בנויב מיא עץ הוא והתורה אסרתו וממשו של גיד כמי גורם לולד והוי כאלו יש בו ממשו של גיד ואסור ועי' ביוריד פי' ק' ואי חוטמין לזרע אב הוי כמעמיד וחסיב כאלו הוא בעיכי' כמיש מגיא פי' תמיב ספיע בשם רמבין עיש ודבר ברור הוא אם אין בגידין בנויב ואיכו כויב בדיא אבל בזרע האב אי מבלבל זרעי' ודאי יש בו גם כח סגיד וספיר יש בו אי' גהיכ, ובזה תכוח כפשו הרמה, וימלא מכוחה כבפשו וכפשו ידידו דוסיה בהבנה:

עמרם הק' בלוהים בקיק הכיל

תשובה ל"ח

שיליח ב' איפאלא ז' אדר ג' תלוה תרכיח לפיק:

שלום וברכה קמברכיכא, למאן דלא חזיכא, המופלג בתורה ותלמוד רביכא, שמו ר' אברהם משה שטיין כיי [כעת הרהיא דומיץ] בקיק קלויזענבורג:

לזאת יקלא כא כי אולי לא שתי עדיו עליו כראוי לו כי איכני מכירו לשמבר, אם הוא בחור או חבר, מלוא דבר, ולא ידעתיו אכבהו רק על דברי תורה בא והכני להשיב מפכי כבוד התורה, והכה הקשה בחולין פיב דקתני שחטה ואת בת בתה ואחיכ שחט בתה דקיל לריש קופב שמוכיס ואמאי הא כשחטה את אמה כבר נאסרה בהה לשחוט משום אותו ואת בכו ואיכ כשחטה ביב איך חל איסור בכו ואותו הא אין איסור חל על איסור, ולקיש דמי קתני שחטה ואחיכ שחט בת בתה הרי שחטה ואת בת בתה קתני ומשכחת לה ששחט בפעם אחד כדקתני בחולין לי' עיב השוחט שני ראשין כאחד שחיטתו כשרה ועיין שם כיע והוי איסור בת אחת, ועוד דבגמי' שם פיב עיב קרי להאי גופין מחולקין ועיכ הפירוש דכשחטה האם חל איסור על האם לשחוט בתה היום וכשחטה בת בתה חל עלי' איסור לשחוט אמה היום אבל יהי' הפירוש איך שיהי' כיון דקרי לי' גופין מחולקים אין כאן אחעיא כלל, ועוד דבאיסור גברא ליש אין איסור חל על איסור דהא אסור לעשות כל עבירות שבתורה אפילו עשרה עבירות בפיא חייב על כולם היכא דליש קבדיש כמו בשוחט בשבת בחוץ לעיז ועיין ברמביש פיד משגגות הילא וכבר כתב בס' תוספות יוכיש למהרליח ריש יוכיש דכל איסור החלוי בזמן הוי רק איסור גברא וגם אויב תלוי בזמן שאיכו אסור רק לשחוט היום ולא שייך בי' אחעיא [עיין בייש אויח סי' רעיו]:

ושוב הקשה למיש מהרייב בקידושין עיח אהא דחזר ובא עלי' עשאה חללה דקיל והא אמרינן לעיל דאין איסור אלמנה חל על איסור אחות ואיכ איך חייל איסור זונה למשוי חללה בתר הכי ותירץ דכי אמרינן דלא חייל הייכו לחייב עלי' [גם אולי כליל] משום אלמנה אבל אם התרו בו משום אלמנה או שהי' שוגג באחות ומזיד באלמנה פשיטא דחייב דמשום שהיא אחות לא גרעה משאר אלמנות עייש ומה עליו מה יענה לקוגי' דזבחים פיב עיב דתניא ריא יכול וכו' תיל כבלה וערפה לא יאכל לעמאה בה וכו' יכול זה שאין איסורו משום בל תאכל כבילה אלא משום בל תאכל עמא ובתוס' שם דיה ר' כתבו דדוקא בעוף עמא שאין באיסו משום בל תאכל כבילה קממעט ולמהרייב קשי' הא שפיר יכול לנקות עליו משום כבלה כשהתרו בו רק משום כבלה לבד ואיך כאמר שהאוכלו חייב משום כבלה ואיכו מעמא בגדיש בבית הבליעה, הכה אי משום קושי' זו הייתי יכול לתרץ דמיש דלא חייל הייכו לחייב עליו משום אלמנה הים דאין העדים המתרים לריכין להתרות בו משום אלמנה רק משום אחות שהוא איסור הראשון וזהו עיקר חיובו אבל אם התרו משום אלמנה פי' משום אחות ומשום אלמנה חייב משום שניהם אי שהי' שוגג באחות ומזיד באלמנה דאז איכו חייב משום אחות פשיטא דחייב עכיש משום אלמנות ולפיז אין לורך להגיה תיבת גם כמשיל והויכא מלי לפרש בזבחים מי שאיסורו משום בל תאכל כבלה פי' שעיקר איסורו משום בל תאכל כבלה ומשום זה לריך להתרות בו ילא זה שאין איסורו משום בל תאכל כבלה פירוש שאין עיקר איסורו בשביל כבילה ואיל להתרות בו משום כבלה אלא משום בל תאכל עמא ואין באיכו שיהא לריך להתרות בו משום בל תאכל כבלה כמיש תוספות וכדאמרינן מגילה ז' עיב זה עיקר זרוכו בידי אדם וזה עיקר זרוכו בהכרת עיש, אלא דשיכוי' דאיקא לא משכיכא, וגם אכתי תקשי מה יענה למיש רשיי בחולין קייד דיה ומר בהדי' ומיד איכו לוקה קאי אאכילה דאם לא התרו בו משום אכילה אבל אלא משום בשר בחלב איכו לוקה דלא אתי' איסור בגיח וחייל אאיסור אבל מבואר להדיא דלא כמהרייב:

אבל כיל קבלה ישרה למה שפירשו בכוכת רשביא בכוכת כי דיש שב ואל תעשה דהיכא דמשכחת לקיים העשה

בלי דחייה לית ולקייס הלית בלי עבירה העשה רק עכשיו איתרמי שלי אפשר לקייס אחד בלי עבירה השני ועשה דוחה לית זה מקרי דחויה ולא חותרה אבל היכא שאינא לקייס בשום פעם העשה בלי עבירה לא העשה ומיי אחרה חורה שיקייס העשה זה מקרי חותרה ועיין פרי יוסיע סס דלא כאמר לאו זה כלל במקום עשה והיי אני אומר דדוקא באלמנה וזוכה על איסור אחות כתב מהרייש דיכו דהא אפילו לית לן לא כולל ולא מוסיף מיי אית בה סס אלמנה וזוכה בעולם דהא משום זוכה אסורה גם לכהנים הדיוטים ואפילו אלמנה דאינה אסורה רק לכהן גדול ואין ממכין רק כהיג אחד מיי אית בה סס אלמנות אם יסתלק אחי מן הכהונה וימנו אחר תחתיו דכהן גדול מתמנה בפה ומסתלק בפה כמיים חוספות יומא ייג דיה כהן גדול וגם כשאירע פסול בכיג ומינו אחר תחתיו דראשון חוזר לעבודתו וכהן שעבר אסור באלמנה כמיים רשיי ביומא סס ובמגילה ני עייג וגם אסורה למשות מלחמה משום אלמנה כמיים חויי בקידושין סס בתודיים פרט רק בכהן גדול זה אין איסור חל על איסור אחות בזה ספיר כתב מהרייש כיון דעכיים אלמנה היא אם התרו בו משום אלמנה לוקה כעין מיים חוס' רייד בקידושין כי דלים באיסור בה אחה כל שאינו בזאחיז אפילו בבייא אינו כיון שמיים יש בו שני איסורים עיים אבל בעוף שמא שם בזבחים וכן בחלב שכתבו רשיי בחולין שאסורים מתחילה בריתן לכולי עלמא משום שמא ומשום חלב וכיון דאחעיא לא כאמר איסור כבילה ואיסור בביים כלל בעוף שמא וחלב בזה מודה מהרייש דאפילו לא התרו בו משום שמא וחלב רק משום כבלה ובביים אינו לוקה דלית בהו איסור כבלה ובביים כלל ואיים:

מיהו פרי בקידושין שם כתב זה אחא דקאמר ישראל שבא על אחותו זוכה משוי לה ובחלה מתפסקא לי' והקשה פרי דמה כפיים הא אין חלבה חל על זוכה ותי' דכפיים אי אתרו בי' משום חלבה ולא משום זוכה ועוד דהוי איסור בה אחה ושם ליים תירולי הכיל דהא חלבה לא משכחת בה שום איסור יותר מזוכה, אלא דבזה ייל דפרי לא כתב כן רק לפיד אבל במסקנא גלי קרא באיסורי כהונה דחלוקין וחייב על כולם עיין רשיי שם דיה כך חלוקה וייל דליתא לאחי קבלה, אי דקאמר שכתב כן למיד דאפילו איסור בה אחה ליל עיין חוס' יבמות ליג וחולין קיא עייג דיה רעיק ובזה כתב פרי דאף דלדידי' אינו לוקה שתים מיים על איזה מהם שהתרו בו לוקה אחד ועוד דים לומר דאית לי' איסור בה אחה אבל אם איסור אחד קדם ואחיב בא השני מודה פרי דאינו לוקה אם התרו בו על השני למיד אחעיא:

ובמיש מיוסב כמי מהא דפסחים ליה דאינו יולא במלה על עבל דדרשינן מי שאיסורו משום בל תאכל עליו חמץ יצא זה שאין איסורו משום בית חמץ אלא משום בל תאכל עבל וקשי' כמי למהרייש הא אי אתרו בי' משום חמץ לוקה ולפמיים ניחא כיון דעבל אסור לכל כמו חמץ מודה מהרייש דאינו לוקה אם אתרו בי' משום אי' השני למיד אחעיא:

ובהאי דפסחים כיל עוד דהתם מוקמי' לי' כרים דאוכל כבלה ביוים פטור מחטאת דאין יוכים חל על כבלה ואיים אין בו כמי כרת משום יוים דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת דסיל אחעיא אפילו חמור על קל כמיים חוס' קידושין עיז דיה פרט ואפילו לענין חומרתו לכרת וחטאת אינו חל ואעפיי שחומרא זו אינו בראשון ולדידי' ודאי מודה מהרייש דאפילו הוא שוגג באיסור הראשון והתרו בו בשני דאינו לוקה כמו דאינו חייב כרת וחטאת באיסור שני אעפיי שאינו בראשון ולא אמרה מהרייש אלא למיד דחמור על קל חל עכים לענין חומרתו, ואם כפשך לומר דגם לדידי' אמרה אבל זה עכים אמה לרים דאינו חייב בחמץ של עבל לא כרת ולא חטאת כמו ביריב ואיים שפיר קאמר מי שאיסורו משום בית חמץ שחייב כרת במזיד וחטאת בשוגג יצא זה שאין איסורו משום בית חמץ שיתחייב כרת במזיד וחטאת בשוגג אלא כמו שמחויב משום בל תאכל עבל מלקות בהתרו בו משום חמץ כמו בהתרו בו משום עבל ולא כרת במזיד ולא חטאת בשוגג ואים:

אבל קושטא קאמינא דלדעתי קושי' מעיקרא ליתא דעכים זה אמה דאם אכל כבלה עוף שמא בלי התראה כלל או בהתראה שמא אינו מעמא בבית הבליעה דאז ודאי אין איסורו משום כבלה רק משום עוראה ואיים שוב אפילו התרו בו משום כבלה כמי אינו מעמא דחורה לא אמרה שמעמא אלא בדבר שכל זמן שאוכלו איסורו משום כבילה אבל דבר שבירוב אכילות אין איסורו משום כבלה אינו מעמא בשום פעם וזהו הפשוט והאמת, ובזה מיושב כמי האי דפסחים דאינו יולא ייא מלה אלא בדבר שאם כהחמץ איסורו בכל אכילותיו משום חמץ, וכיאה כמי מה שהקשה דמשכחת דעוף מעמא שבהבל איסורו משום כבלה בא' שהביא שתי שעורות אחר שבהבל דחוי לבני' איסור בה אחה כמיים דמבייס בפי' המשנה כריתות ייג [ולא הי' לו להביא מדמבייס כי הוא שיים עדוך יבמות ליא כבון דאייתי שתי שעורות בשבת וכו'] דמיים כיון דבדרוב אכילות אין איסורו משום כבלה אינו מעמא אפילו במקום שאיסורו משום כבלה:

ובלי"ז יש לומר לפמיים חוספות ריייד קידושין כי דמשויים בבת אחת חייבי חלוייהו משום דהי מיכיהו מפקת וכאן ליים האי מעמא דידעי' הי מיכיהו לאפוקי דהייבו כבלה דלא חייל לבני אחריני ולא מעמא דחייל כמי לבני אחריני אהאי חתיכה והוי איסור מוסיף על כבלה דהאי דמוסיף איסור לבני אחריים מקרי מוסיף עיין יבמות ליג עייג בתוס' דיה אחיים:

ומה שהקשה על רשיי בחולין קיא שכתב דיויב לבני שבת הוי כולל ואמאי לא כתב דהוי מוסיף מיבו דחל על מי שבעשה בר מלוה ביויב שחל בשבת דלבני' הוי איסור בה אחת חל אכיע, והוא טעות דמוכח דבס על מי שבעשה ביים ביויב זה אין יויב מוסיף איסור דבס בלי יויב הי' איסור במלאכה משום שבת ואין כאן הוספת איסור על יום השבת:

ומיש לייסב קושי' שעשיים פיז מאיג הים דיה כתבו שהק' איך הוי יויב כולל לבני שבת משום איסור אכילה הא אכילה ומלאכה הוי שני שמות ולא אמרינן כולל בבהאי נוכח כמיים חוס' יבמות ליג עייג דיה איסור ותי' דאמרינן ביומא עייד דמרבינן שאר עינוים חון מאכילה ושתי' משבתון שנות ופיכשי' ובני עינוי כתיב ואיים הוי שם אחד שביתה, ולא כוון יפה לא מיבעי' לשיטת רשאונים דשאר עינויים רק מדרבנן וקרא דשבתון הוא רק אסמכתא איים ודאי אינו שם אחד אלא אפילו לשיטות דהוי דאורייתא מיים אין בהם כרת וחטאת ואיך הוי שם אחד לחייב חטאת הא מכה שם זה אינו חייב חטאת, ויותר נכון לומר למה דאמרינן ביומא פיא לתנא דעבלס עבס דיליף אזהרה בעינוי ממלאכה ולא עבס אאיים אזהיר איים כרת דעינוי ומלאכה משם אחד וכל שים בזדונו כרת יש בשגגתו חטאת והוי גם לענין חטאת שם אחד, אבל לפענייד דבני שעשיים תמוהים דחמותו ושאר קרובות שפיר כתבו חוספות דהם שני שמות דזה משום חמותו וזה משום אחות אשתו וכדומה אבל מלאכה ועינוי הכל שם אחד משום ויים והדבר צריך תלמוד:

ומה שהק' חולין דף ליו בתוס' שהביאו בתימה לרים דחטאה הוי בריה עצלה וכלאי הכרם לא לינטלו ותמה הא לרים כל העומד לשרוף כשרוף דמי והויל כנחרסקה הבריה, הנה בגוף דבר זה דכתותי מיכתת שעורה אין לצוי להאריך פה אבל כיל לפמיים טויז רפי' ק' דהא דבריה אינה בטילה הוא לפי שהחמירה בו תורה לחייב על אכילתו בכל שהוא החמירו בו חכמים שלא יתבטל דהוי לבני חיוב ערלה וכהיב נוסף ליכא אחת של ערלה וכהיב דלעכין חיוב ערלה וכהיב דהא בהכי חייבי' רחמנא דאליב אפי' באוכל כזית ליפטר משום דכתותי מיכתת שעורה וממילא כיון דהחזירה בו תורה לחייבו על אכילתה דלא נימא בזה דהוי כאלו נחרסק שפיר ייל דהחמירו בו חכמים דלא ליבטל ושפיר הקשו התוספות, ובזה יבא שלם ובברכה כנפשו וכפש החותם בברכה:

עמרם הק' בלוהס בקיק הנ"ל

תשובה ל"ט

שוכ"ט לידידי הרב הגדול בתורה ובמעשים, חכם חרשים ובבון לחשים, כשים מויה שמואל כי' אבדקיק ווהגאש והגליל:

מכתבו קבלתי ומה שהק' בחולין עיע עייג דפריך ולפלגי בחוסשין לזרע אב בפלוגתא דחכיא ורבבן ופירשי' ובימה ריא אינו כוסג בזכרים וכו' הלא לעיל עיח יליפינן דאותו ואת בבו אינו כוסג בזכרים משילוח הקן דאינו כוסג בזכרים ואיב ריא לשיטתו דסיל לקמן קליח דקורא זכר חייב בשילוח איב חייב גם באויב ואיא למאני אינו כוסג בזכרים דהרי כוסג בקורא זכר כמיים דבייא ריים שילוח הקן דמשויים

לא מכי אתם מומר בכסוי שכוהג בזכרים מעמ"ש נאס על הבנים מפום דרש מחייב בקורא זכר בטילות ולים למתני
מיכו כוהג בזכרים:

ולפענ"ד כראה פסוק דאפי' לרש"י אין מוש כוהג בקורא
זכר ודוקא בטילות מחייב מפום דאתיא דגירה
דגירה ובקורא בקבא כש"ע מודו דחייב בטילות אפי' אין
הבילים שלא וכיון דהמנהג הזכר והנקבה ופעולתם שוה
בקורא כוהג גם בזכר אבל באו"ג דלא תליא בדגירה גם
בקורא זכר מיכו כוהג:

ומה שהחליט מעצמו דאו"ג לא ידעינן רק מעה"ק ודיו
לפיות בכדון לפענ"ד לא כן היא דהרי מקבלת הגמ'
לעיל הא לאומו אחד ולא בכים ואיב מאומו ידעינן דאיכו
כוהג בזכרים ובקבות אלא באחד או בזכרים או בנקב ה רק
דלא ידעינן אם כרבה זכרים וכמעט נקבות או להיפוך וילפינן
מטילות שקן דכוהג יותר בנקבות מבזכרים דבזכרים איכו
כוהג אלא בקורא אלינא דרש"ל והיב בטילות אמרינן דזכרים
ממעטינן מאומו ולא נקבות אבל אחר שזכיכו לדין דאומו
ממעט זכרים אפי' בקורא זכר ממעטינן אחד ולא בכים ואין
אוי"ג כוהג בו ולא דילפינן מטילות הקן רק מאומו ולבסוף
ילפינן מבנו מי שבנו כרוך אחריו כמלא זכר שאין בנו כרוך
אחריו איב ודאי איכו כוהג גם בקורא זכר ופריך ספיר וכימא
רש"ל איכו כוהג בזכרים:

אמנם בלא"ה קושי' מעיקרא ליתא דבאו"ב פ' אמור פ"ז
דרשינן בהדיא שור ולא איה שה ולא עופות והלא
דין היא ומה אם בהמה שאיכו באס על הבנים הרי היא
במלות או"ג עוף שהוא באס על הבנים איכו דין שיהי'
במלות או"ג אל שה ולא עופות איב מבואר דאין או"ג כוהג
בעוף עוף כלל רק בבהמה ועיי' בב"י פי' ע"ז ובבהמה שפיר
יבול לומר איכו כוהג בזכרים דאיכו כוהג בעוף זכר כלל ויש
להאריך אבל מחמת עדיות אקלר, והבכי בזה ידידו החותם בברכה:

עמרם הק' בלוהים בקיק הכ"ל

תשובה מ'

ברכות שמים מעל לאהוני מחותכי החבוש פאר, הרבני
הבגיד המפואר, איש תואר, חכם חרשים ובבון
לחשים, מופלא באבשים, בבשיק מויה מעשה שלעזיבגער כ"י:

שמחתי בדיה בעבין אוי"ג אם מהכי ובבשיבהו בבתערב בבו
קודם שסחט האם והבכי להסיבו מה שבלעיד בזה,
הבה מבואר ביוד פי' ע"ז ש"ב בהמה שבסחטה אמה או בתה
היום ובתערבה באחרות ולריך לסחוט מהם היום כילד תקבתו
ובבשיבהו דבידי ממקום קביעותן ויקח מהם אחד ויסחוט
דבל דפרים מרובא פרים ובכים הבותרים אסור לסוחטם היום
ובבוביים יוד פי' ח' בהגהת בבו כתב דדוקא אם בתערב
קודם שסחט האם מהכי האי תקבתו אבל לא אם בתערב לאחר
שסחט האם:

הבה כן מבואר ביב בתשובת מו"ר פי' קלינ ואתאיבן עלה
מסוס דקשי' להו וכן הק' לש"ח בילם דף יוד דאיך
מהכי האי תקבתו הא הוי דשילים ודשילים לא אמרינן בל
דפרוס מרובא פרוס כמים מגיא פי' תקיב קקיב גבי בילים
שמב ה בבבי ביב לבן כתב מויי ובהגהות בובי הבי"ל עפיש
דמבואר באו"ח פי' ש"ב ש"ג וביוד פי' קיב בהגיה דאיסור
שלא הי' ביבר קודם שבתערב בעל אעים שהוא דשילים לבן
מייבי רק בבתערב קודם שסחט האם לבן בעל אף על פי
שהוא דבר שים לו מתיבין:

ולפענ"ד דוקא אם עלם האיסור לא הי' ביבר קודם
התערובות לא דייבינן בי' דין דשילים ובדמשמע
לשון הסמ"ק שהביא מגיא שם שקיה ושיב קקיב מאחר שלא
הי' עליו שם יין בפ"ע ומעולם עים אבל אם עלם האיסור הי'
ביבר בפבי עלמו קודם התערובות רק שם איסור בא עליו אחר
שבתערב בזה שפיר יל דדייבינן בזה דין דשילים:

ותדע לך דהא גבי בילים בפי' תקיב בפי' ק' דחתיבה שאין
בעלי מיעוט בילים שבולדו היום ברוב שבולדו מאתמול
כיון שאיבן ביבין ובעיב דלעבין ביעול ודאי אמרינן בהו דשילים
לא בעיל אלא חבירת הקדמונים הי' לעבין בל דפרוס כיון דאבו
אומרים שאין כאן איסור בלל ותקשי הא האיסור בא אחר
שבתערב ולים דשילים אין כיון שאין עלם הבילה בא לעולם
בתערובות ואף שלא הי' ביבית קודם התערובות רק אפשר
להביר קודם התערובות כגון אם הי' ישראל רואה שבולדה
ביוצא שוב דבין בי' דין דשילים אף שאם איסור בא עליה
אחר התערובות ודוקא אם לא הי' האיסור בעולם שלא פי'
אפשר להבירו קודם התערובות בהא אמרינן דאין לו דין דשילים
ובים כאן שהי' ביבר באמת העלם קודם התערובות רק שם
איסור בא אחר התערובות ודאי דייבינן בי' דשילים לבן
דבריהם ל"ע:

ועוד בל דבבית הסמ"ק הוא בך דדשילים לא בטיל הוא
דוקא במבש"ש בשמא מסוס דגם לאחר התערובות שמו
עליו ובמים אויח שהביא הסמ"ק שי' קיב קקיד ואיב בלא הי'
עליו שם יין קודם התערובות לים דאיכו בטל מסוס דשמו עליו
דהא לא הי' שמו עליו בכלל ולפ"ז לים הי"ע רק לענין ביטול
ולא לענין בל דפרוס בלל:

ושלישית בל דבים הי"ע בלל רק בתערובות לא בלא דאפילו
היתר בהיתר בטיל שייך לומר דאם האיסור בא
אחר שבתערב בטל ולא בא עליו שם איסור מעולם לבן לים בי'
דשילים אבל בתערובות יבש ביבש אפי' בתערב קודם שבאסר
מ"מ אז איכו בטל דביבש ביבש היתר בהיתר לא בטיל במ"ש
הש"ך בשם עש"ז ביוד פי' רלינ ועיי' חידושי חתים ע"ז קיה
ע"ב ובחידושי שם אי"ב איכו מתבטל רק אחר שבאסר וכיון
שבאסר קודם שבתבטל שוב יש לו דין דשילים דאיכו בטל:

ובם מה שחידש מו"ר שם שאם באסר לאחר שבתערב אין בו
דין בטלי חייס חסיבי ולא בטלי עים ובם אבי אמרתי
כעין זה בייסוב דעת הטור יוד פי' קי"ד בע"ח שבתערבו באחרים
ובשחטו בטל חסיבותן ובטלים והק' ב"י בבי דבטל חסיבות
דבע"ח מ"מ הא אית בהו חסיבות דהחי"ל ותירץ דקיל דבבם
לא חסיב החי"ל ותמה ע"ז הא בפי' קיא פסק בזה בהרא"ש
דבבם שלש חסיב ראוי להתבבד עים ובתבתי בחידושי יוד
עפיש דקיל בפי' קיב קיד דבל איסור שלא הי' ביבר קודם
שבתערב הוי בטל אעיפ שהוא דשילים ובין בשיך שם שקיב
ועל דרך זה שיל לעור בבן דוקא אם הוא החי"ל קודם שבתערב
אז איכו בטל אבל אם קודם שבתערב לא הי' החי"ל רק אחרי
בן בעשה החי"ל אז בטל ולפ"ז שפיר פסק בפי' קיא דבבם
שלש שבתערב אחר שבשחטו מקרי החי"ל אבל בע"ח שבתערבו
ואח"ב בשחטו אב בשעה שבתערבו לא הי' החי"ל רק בע"ח
ובין שבשחטו בטל מהם חסיבות בע"ח אז יבא עליהם חסיבות
החי"ל אחר התערובות בזה שפיר בטל והוא בסברת מו"ר רק
לענין החי"ל אבל לא בל מהבי דבתיבבא:

ועוד בל לפנים מוויד דהא דדשילים איכו בטל הייבו מסוס
דדמי למבטל איסור לבתחילה וכן לענין דלא בימא בל
דפרוס יל דהוי בעוסה רוב בידים לבתחילה דאסור במו שאסור
לעשות שים בידים עיין מגיא רס"י תס"ז בין סיהי' מותר לאחר
זמן בלי ביטול ובלי רוב וכל זה לענין דשילים אבל אם בא
האיסור לאחר התערובות דלים בי' אין מבטלין איסור לבתחילה
ואין עושין רוב בידים בין דלא הי' אסור קודם שבתערב ברוב
לבן גם דשילים בטל ואמרינן בל דפרוס אבל לענין בע"ח
חסיבי ולא בטלי לים הי"ע בלל:

ומ"ש מו"ר שם דבין דבאסר לאחר שבתערב שייך בי' בגירה
במים תוס' תמורה ל' בשם הרמ"ר דבל שהובבר האיסור
מתחילה ואח"ב בתערב בהיתר לא סמבינן אגיריה אבל אם
באסר לאחר שבתערב שייך בי' בגירה הבה בחידושי לב"ב כ"ז
ע"ב ובתשו' מ' בתבתי [עיין לקמן פי' ה"ע] דבסברת הרמ"ר
דדוקא בבי מחיר בלב בתמורה שם דאם ביפוק חדא לחדי בלבא
מ' אפשר לומר דקמי שמיא בליא שאין זה מחיר בלב דהרי
אין בבן מחיר בלב מיוחד בתערובות ולבן אמרינן בגיריה
וממילא קמי שמיא בליא למפרע שזהו מחיר בלב אבל בבן
הלא קמי שמיא בליא איהו אסור מסוס אוי"ג ואיך אפשר
אם אבן בבור אחד שבליא קמי שמיא שזהו לאו אוי"ג ואין
לו ענין בלל לבידון שלפבינו וכבר בתב סברא זו עש"ק זבחים
ע"ב ותש"ם אויח פי' קבינ ותיתי לי שלמדתי בן סברת הרמ"ר
עכ"ל ראיתי בספרים הבי"ל:

אמנם מ"ש מו"ר לתבן דדוקא בדבר שאיבורו מבוסו ומחמת
עלמו שייך דשילים אבל בבן שאיבה אסורה לשחוט
רק מחמת שבשחטה אמה דומה למ"ש בפי' ק' דחתיבה שאין
איסורה מחמת עלמה רק מחמת איסור הבלוע לא מקרי החי"ל
ועיי' טו"ז פי' ש"ט שקלה ובן בפי' קיב דלא מקרי דשילים
הי"ב לא מקרי דשילים ע"ש הגם שים לחלק מ"מ מלינו סברא
בזו באו"ח פי' תרבינ בהגהת רמ"א דלא מקרי תעשה ולא מן
העשוי אלא אם הפסול בבבך עלמו ולא אם דבר שחוץ ממבו
גורם לו פסול ותיתי לי שבינותי מבשתי תבי"ת [עיי' אויח
פי' תרלינ שיה ובגית שערים אויח פי' שיה]:

עוד כתב שם דלים בזה בעיא חסידי ולא בטלי דדוקא לענין אכילה כיון שיש עניני אכילה דחסידא ודלא חסידא אמרינן דדבר חסוב לא בטל להתירו באכילה משא"כ כאן דלא מליכו שם שחיטה רק בבעיא ליש דדבר חסוב לא בטל עיש ולפענ"ד הי' יותר נראה לומר כיון דאין לריך ביטול רק לענין היתר לשחוט שהוא פסוקת החיות ואתבטל חסידותם ליש בזה בעיא חסידי ולא בטלי:

ובעיקר הדבר כיל דברי המחבר נכונים דיש להבין לפמ"ש הרמב"ם רפ"א מסנהדרין ב"ד שנחלקו וכו' הולכין אחר הרוב וזו מ"ע של תורה שנאמר אחרי רבים להטות ע"ש וא"כ אמאי ניחוש למיעוט היכא דאפשר כגון בדשילים הא הוא מלוה עשה לילך אחר הרוב אך זה אינו דהכי פוסקים דסיל דלא אזלינן בתר רובא בדבר שיש לו מתירין סגילה לי' דאחרי רבים להטות שהוא מלוה אינו דוקא ברובא דאיתא קמן אבל רובא דליתא קמן דילפינן מהכי קראי דחולין י"א והיכא דאפשר סיל כמ"ש רש"י שם בתחילת דף י"ב דהוא מהלכה למשה מסיני ואינו מלוה רק רשות ולכן שפיר אחמירו חכמים בדשילים דלא ניזול בתי' וכל זה ברובא דליתא קמן כמו בסי' תקי"ג גבי ביליס דרוב ביליס שבעולם לא נולדו היום דהוא רוב דליתא קמן אבל כאן באו"ג שבתערב דהוי רובא דאיתא קמן שפיר אזלינן בתי' אפי' בדשילים וכ"ש למ"ש עוי"ז בכמה דוכתי דבדבר המפורש להיתר בתורה אין כח ביד חכמים לאסרו ועיי' תוס' ב"מ סיד ע"ב ד"ה ולא רק ראיתי הרבה מפרשים דדוקא היכא דאיכא מלוה מה"ת אין כח ביד חכמים לאסור [עיין תוס' ב"מ דף ע ע"ב ד"ה תסיך] אבל כאן שהוא מלוה לילך אחר הרוב ברובא דליתא קמן ודאי אין כח ביד חכמים לאסור:

אך לכאורה יש לחלק דדוקא בהאי רוב דמפורש בתורה כגון בסנהדרין אין כח ביד חכמים לאסור אבל שאר רובא דליתא קמן דבלמד משם במה מליכו לא מקרי מפורש בתורה ושפיר יש כח ביד חכמים לאסור אבל כיון דמ"ע הוא א"כ למידין מינו במה מליכו דכל רובא דליתא קמן הוי מלוה שפיר אין יכולין חכמים לאסור בדשילים ואי"ש:

ובחילוק זה י"ל קושי' שהקשו על ר"ת ר"ש כל הזבחים דבין מיתה למיתה להחמיר לא אזלינן בתי' מבת כהן בשריפה וכן קושי' הפלא"ה רפ"ק דכתובות ע"ש דגם ר"ת לא אמרו אלא ברוב שאינו מפורש בתורה דאזלינן בתרי' אלא דיליף במה מליכו ועיין בסמ"ע דאין עונשין על מה דיליף במה מליכו אבל האי רוב דרוב בעילות אחר הבעל דמפורש בתורה דאזלינן בתרי' ולא אמרינן דילמא לאו אבוה בזה שפיר אזלינן בתי' אפי' בממון וכן בין מיתה למיתה להחמיר ואי"ש:

ומה שכראה לי עוד בזה דכבר כתבו קדמונים דבשילים דשילים אלא אם יש לו היתר למה שנאסר אבל אם אין לו היתר למה שנאסר לא מקרי דשילים עיין בפירש הרי"ן בדרים כ"ב ועיין פמג"ד בשפ"ד סי' ק"ב סקי"א ופ"ש שם אות ח' ואפי' לאולקין שם הי"ע כיון שיש היתר עכשיו לדי"א שפיר הוי דשילים אבל כאן כיל בשילים כלל דשילים אליבא דכ"ע שהרי אין האיסור לשוחטה רק ביום אחד עם האם או הבת ולמה שאסורה לא יהי' היתר לעולם דמה שיהי' מותר לשוחטה למחר לפי שלא יהי' ביום אחד עם האם ואינה ניתרת למה שהיתה אסורה ולשם דשילים משא"כ בילה שנולדה ביו"ש אותה בילה שנולדה ביו"ש אינה אסורה רק היום ביו"ש או בשבת ומותרת למחר אף שנולדה ביו"ש שפיר הוי דשילים והוא האמת לפענ"ד ודברי המחבר קיימים.

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה מ"א

שילים ב' חיפאלא ג' בשלח תרמ"ו לפ"ק.

ישאו חיים שלום, לאולר בלוס, אהובי ידיד"ש הרב הגדול בתורה, חו"ב בגמרא וקבלה כמו"ה כתן הלוי האפפמאן נר"י דיין מלוין בק"ק גרווי"ד:

היום ילאתי והיום באתי אל העיון בדבר שעוררני על מה שנתפק פמ"ג יו"ד סי' ר"ז בשפ"ד אות ח' בהא דפסקי' שם בשו"ע דאם מלא שכיבו יפה קודם שחיטה ואחר שחיטה מלא בה פגימה מקוכסכת ואמר בני לי שלא עשיתי אלא הולכה לבד שחיטתו פסולה משום דכל מלאה דלא רמי' עלי' דאינם לאו אדעתי' כמ"ש ש"ך סק"ח בשם הפוסקים וכתב פרי תואר אות ו"ש דאם לאו עדים ואמרו בני אין לאסור ומסופק פמ"ג אם הטעם משום אחד אומר בדדמי וכ' לא כמו ע"א במלאכה או הטעם כיון דהוא טרוד בעבודתו לאו אדעתי' אבל אחר אפי' אחד מהימן עי"ש:

ולפענ"ד נראה לפשוט ספיקו של פמ"ג מדברי הרמב"ם פ"ה מעדות סוף הלכה ה' שכתב בד"א בשני בקרוב או פסול אבל אם כולם כשרים אחד שנתכוין להעיד ואחד שלא נתכוין להעיד הואיל ונראה הדבר וכוון עדותו וה' שם התראה חותכין הדין על פיו בין בדיני ממונות בין בדיני נפשות ע"ש מבואר דלא בעי כונה לעדות והק' בתשו' פמ"ח חיג סי' כ"ה מכריחות דף י"ב ע"ב דאמר אביי מודה ר"מ לחכמים שאם אמרו לו שניים יודע אתה בעדות פלוני ואמר לא ידעתי פטור מינו דאי בעי אמר לא נתכונתי לעדות הרי בהדיא דאם אמר לא נתכונתי דאין בעדותו ממש ואי' בית מאיר אה"ע סי' מ"ב סי"ג בהגי"ה דה"פ דיוכל לתרץ מה שנשנה שלא ידע היינו מפני שלא כיוון ואמי לנבי' מלתא דלא רמי' עלי' ואמר ולאו אדעתי' ע"ש והכא קרבן שבועות הבדות הוא דוקא במפסידו ממון במניעת עדותו ודבר שבממון בעי שיש אלמא דאפי' בשנים כמי אמרי' מלתא דלא רמי' עלי' דאינם לאו אדעתי' ודוחק לומר דמייתי התם באופן שגם אחד מחרש בקרבן שבועת העדות ובגווכא דאמרי' שבועות ל"א דא"כ הי' לנמ' להזכיר זה אי' בכל עדות ממון שייך זה דלא נתכוין לעדות ומוכח דגם בשנים שייך האי דמלתא דלא רמי' וכו':

אמנם יש לחלק דודאי אם העדים אומרים דאינם יודעים משום דלא כוונו לעדות ולא רמי' עלייהו ודאי מהימני ואין כאן קרבן שבועת עדות אבל אכתי אין ראי' אם הם אומרי' שיודעי' בבירור שהוא כן דאכן לא שמעי עלייהו מלתא דלא רמי' עלייהו ועיי' תוס' ב"מ ל"ע ב"ב סי' ח':

אבל אחר העיון נראה לקיים ראי' הכ"ל דב"מ שם הק' דאכתי הקשי מדברי תוס' ישנים שם ד"ה לא נתכוונתי מכאן אומר רבי וכן דן הלכה למעשה דעדים שמעו הדבר מפי בע"ד אך לא נתכוונו להעיד ולא הובאו שם לשום עדות אין בעדותן כלום אם באים אחר זה להעיד בפני ב"ד ע"ש ואיך פסק הרמב"ם שקומכין עליו, אבל באמת לקיים שהרמב"ם דייק בלשונו הואיל ונראה הדבר וכוון עדותו ופי' שאומר אף שלא נתכוין לבא ולהעיד בפני ב"ד מ"מ כוון עדותו ומי' עלי' לידע הדבר על בוריו אולי יהי' לריך להכחיש עדים אחרים או שלא נתכוין לבא ולהעיד בפני ב"ד מפני שהי' שם עוד עדים אחרים אבל מ"מ כוון עדותו אולי יעמוד אותן עדים או יכלו למדה"י שיוכל להעיד אבל אי בעינן כונה לעדות לא קני בזה:

אך עוד הק' ממ"ש תוי' בדיבור הקדוש ולענין עדות אפשר עד ומשמע דאם אינו מתכוין לאו בר הגדה הוא עיי"ש שכתב אם בכונה הואיל ונראה הדבר וכוון עדותו ופי' שאומר אף שלא נתכוין לבא ולהעיד בפני ב"ד אם הכונה מאמת דלא רמי' עלי' שכח הדבר ואי' להעיד לא אי"ש לשון רש"י לא ידעתי דקאמינא לא נתכונתי להיות עד לכן פי' דמשום דלא רמי' עלי' ולא נתכוין כלל לראות המעשה אף שהי' בפניו הי' לבו פונה אז לדברים אחרים ע"ש אמנם מדברי תוי' נראה שפי' משום דלא רמי' שכח הדבר וכפי' הא' מדכתב אם בא' אחר זמן להעיד בפני ב"ד ומשמע דוקא אחר זמן דיש לתלות בשכחה אבל אם באו מיד נאמנים, ועיין תוס' שבועות ל"א ד"ה ואין פי' בקו' ר"ש שכחו העדות ואי"ת ה"ל דנקושטא משמעי וי"ל כגון שאמרו שבועה שלא ידענו או לא ראינו לך שום עדות ועי"ז הק' דא"כ אכתי הוי כקרוב או פסול ואי' דקאי"ש כפקי מוהוא עד אבל הכי קרי' בהו והוא עד דראוי' להעיד אם היו זוכרי' ע"ש ולפ"ז שם בבריתות דהוא אומר לא ידעתי מאי מינו הוא דאי בעי אמר לא נתכונתי לעדות ושכח מ"מ הא מעיקרא ידע ובשיקרא אישתבע דלא ידע וכיון דנאמת כוון לעדות ואכן שהדי דלא שכח והוא זדון העדות ועיין קצו"ח סי' כ"ח אות ח' ליחייב קרבן שבועת עדות לזה אי' תוי' דמ"מ אם אמר לא נתכונתי לעדות אפי' יודע ונשבע לשקר פטור מקרבן שבועה משום דאין ב"ד מקבלין עדותו וכמ"ש בדיבור שאחר זה ואי"כ לאו בר הגדה הוא ולא קרי' בי' והוא עד ואי"ש:

ועכ"פ מבואר שגם הב"ד אין מקבלין עדותן משום מלתא דלא רמי' ונפשוט ספיקו של פמ"ג דגם בשנים שייך מלתא דלא רמי' ודלא כחילוק הכ"ל:

ועיי' בריש פ' כל הנשבעין ד"ה חזרה שבועה למקומה שרשב"א הק' אין נפסל עי' שבועות עדות מאן מוכח עלי' דעבר

דמצר במזיד דלמא מעמלי ואי דמודם שהזיד אין אדם מעיס מלמו לשם ומירן הרין דכל שפי' עדות קרוב כ"ב דאי אפשר להלות בו שכחה לא אמריכן דלמא אשמלי וכו' עיש ואכתי קשיא לי מכא ידעיכן שהוא מזיד דלמא לא כתכוין לעדות ובשלמא אי אמריכן דשפי' דבעי' כוונה להעיד כיחא דאי כמי לא כתכוין ולכא קרבן שבועה עדות מ"מ בשיקולא אשתבע דהרי ידע ופשול לעדות ולשבועה וכן כמי אפי' אי הפי' דהוי מלחא דלא רמיא וכמ"ש ב"מ רק דהפי' דמכה זה אמרי' דשכה וכתרי הכיל ג"כ יל דקרוב כ"כ דאפי' אי לא רמיא כמי אין להלות בשכחה אבל לפירש"י הכיל דמשום דלא רמיא לא ראה המעשה ולבו פוכה לדברים אחרים א"כ אפי' הוא קרוב מכא ידעיכן שהוא מזיד, לכן כיל דכוכה רש"י ג"כ רק משום דלא רמיא עלי' ופוכה לדברים אחרים אינו יודע פרטי הדברים ודקדוקיהן היטב שיהי' ראוי להעיד ואין סומכין על עדותו לכן פטור מקרבן שבועה עדות דלא קריכן בי' והוא עד אבל עכ"פ יודע הוא כלל הענין כיון שעמד שם וראה הדבר ואם כשבע שלא ראה ולא ידע כלל בשיקולא כשבע ופשול לעדות ולשבועה ואיש:

ובזה יש לייסב קושי' הגאון מוהר"ל סוכן שהביא בפ"ז שם בכריתות למ"ש תוס' שבועות לא אחא דבעי' התם הזיד בשבועה הפקדון והתרו בו מהו דבשבועות העדות ליכא למיבעי' משום דאי אפשר לעולם לידע אם הם מזידין שיכולין לומר שכחנו ע"ש א"כ אמאי לא אמריכן שם בכריתות דפטור משום דיכול לומר באמת לא ידעתי בשעת שבועה ושכחתי ע"ש, ולפ"ש יל דגם תוס' מודה לרין דבזמן קרוב לא חיישיכן לשכחה אך מ"מ כ"ז אם כוונו לעדות אבל מ"מ מי יודע שמא לא כיוונו לעדות והוי מלחא דלא רמיא ושייך שכחה אפי' בזמן קרוב ומ"מ נפשל בשבועה דאין שייך שכחה אלא בפרטי הדברים ואינו ראוי להעיד אבל לא בכלל הדבר ומלא דבשיקולא אשתבע אבל מ"מ ליכא למיבעי' בשבועות העדות כיון דיכולי' לומר שכחנו פרטי הדברים ולפ"ז כ"ז בחר דאמריכן מינו דאי בעי אמר לא נתכוונתי לעדות דהוי מלחא דלא רמי' אבל מאי הי' שקולי' בלי האי טעמא כמי פטור ז"ל דגם דברי תוס' הוא רק מה"ע ואיש:

אך לפענ"ד אין דברי ב"מ מוכרחי' וכ"ל לייסב קושית פמ"ל ותחילה אקדים דב"מ שם הביא ראי' דלא בעינן כוונה לעדות משבועות ל"ד נפקו ב' שהרי דהשתין מים בלד עמוד זה ואר"כ הוחזק כפרן ובבא דאי דהוי מלחא דלא רמיא והרי העדים כשראו שהשתין ודאי לא כיונו לעדות וא"כ לא הוויין עדים כלל אע"כ דלא בעי' כוונה לעדות, ולפענ"ד נראה להדש לפמ"ש תוס' ב"ק דף ע' ד"ה למעוטי לענין חלי דבר דדוקא שכים אומרים אחד בגנבה ושכים אומרים אחר בכריסה דלא ראו מה שהי' יכולי' לראות באותה שעה הוי חלי דבר אבל אכל שנה בפני שכים לא מקרי חלי דבר לפי שראו מה שהיו יכולין לראות באותה שעה ע"ש א"כ אכ אומר ודאי אם יש בשעה דאי' מה להעיד ולא כוון להעיד עדותו פשול אבל אם בשעה שהשתין באמת לא הי' מה להעיד שפיר הוי עד אף אלא כוון להעיד כיון שבאותה שעה לא הי' מה לכוון וא"ש:

ובזה אבא אבי בא לייסב גם בראי' דאשונה שהביא הכיל והוא ג"כ לשון הש"ע חו"מ רש"י ליו דלא בעי כוכה לעדות, ואומר אבי כהי דבעינן כוונה לעדות מ"מ בדיני ממונות כמו הודאות והלוואות דלא אבני שהדי אלא לשקרי אבל אם הבע"ד מודה אינ אל עדות כלל א"כ בשעה דאי' דעדיין לא הי' הכחשה בעולם לא הי' מה להעיד לכן אינ אל לכוון אז להעיד ומ"מ כשר אח"כ וכמשל אבל בעידי קנס דגם בלי הכחשה לריך עדים והי' מה להעיד בשעה דאי' שפיר לריך כוכה לעדות ובלי כוכה פשול וכן בעידי ניתין וקידושין ושיחרור ועידי קנין דבעי' עדים בשעה דאי' לריך כוכה דוקא כיון דיש על מה להעיד לריך כוכה להעיד דוקא ובלא"ה אינו עד:

אבל בדיני נפשות כ"ל דאינ לכוון מעשה אחר דרמב"ם ריש הלכות עדות כתב דעד מלוה להעיד בב"ד בכל עדות שיודע וכו' והוא שיתבענו להעיד בד"מ שב' והוא עד וכו' וכתב ר"מ ולראה מדבריו דבדינ"ם אפי' לא הבעוהו חייב ואפשר דטעמא משום דחייבי' העדים לבקוש מחנו וקמך לדבר מלאחי שכתב הרא"ש ז"ל פ"ק דמכות שכל הרואה דבר עדות חייב להעיד לקיים מה שנאמר ונערת הרע מקרבך ע"ש וכיון דבדינ"ם מחוייב להעיד אפי' לא כוון להעיד ב"ד ככוון דמי דהשתא הוי כאלו כוון ולהעיד ב"ד קאי וכדאמריכן ריש זבחים דזבחים שהמא לשמן עומדים ולפ"ז שפיר כתב הרמב"ם דאפי' לא כתכוין להעיד מוהכין הדין על פיהם בין בד"מ בין בדינ"ם אבל בכריתות דאייבי לעכין קרבן שבועה דאינו חייב אלא בדבר שגם בלא שבועה אם אינו מגיד כוסא עון כמ"ש תוס' ב"ק כ"ז ע"א שפיר קאמר דשמור בלא כתכוין לעדות דדוקא בכתכוין שהוא עד מלוה ועליו להעיד אבל בלא כתכוין עדיין אינו עד ואינו מלווה להיות עד רק אם הוא עד עד שיעיד דזה ודאי שאינו כוסא עון אם אינו חולך לראות כדי להיות עד רק אם ראה מלוה להגיד והיא בראה אין מלוה להגיד רק אם כוון להעיד שהוא עד אבל אם לא כוון אינו עד ואינו מלווה להיות עד ולהעיד ואינו כוסא עון אם אינו מגיד בלא שבועה וממילא דגם בשבועה אין כאן קרבן שבועה עדות:

ויש להשביר יותר דלא מקרי עד אלא אם הוא באופן שראוי לכל מיני עדיות גם לקבל ובינין וקידושין וקבין משא"כ בלא כוכה שאינו ראוי לעדיות אלו לא מקרי עד וכתיב מלינו בנמצ"ים פיר מסכהדרין הי"ח שאין ליתן רשות להורות אפי' בדברים יחידי' אלא א"כ ראוי לכל הדברים וזה כוכה תוס' יבמות ולענין עדות אפשר שלא הי' בר הגדה פי' בר חיוב הגדה שלא כתכוין להעיד וקרא כתיב והוא עד ואיש הכל:

ומה שכתב תוי' מכאן תוי' וכו' דעדים ששמעו הדבר מפי בעל מעשה אך לא כתכוונו להעיד ולא הוצאו לשם לשון עדות אין בעדותן כלום וכו' ולפי הכיל תקשי מאי ראי' מכאן דהוי לענין קרבן שבועה לעדות ממון כ"ל דפי' הוא שמעו הדבר מפי בעלי מעשה כשכבר מכחישין זה את זה דאז שפיר יש על מה להעיד בשעת שמיעה ולכן לריך כוכה וכמ"ש ואדרבה בהכי ניחא כיון דלאו על מעשה שהי' קאי רק דינא אחי לאשמעי' הויל למיכתב בעדים שראו שמעשה בכון:

כאשר עמד בזה בספר בית מאיר ולפמ"ש בכון:

ולפענ"ד דברי תוי' המוהים מגמ' ריש דף כ"ד דאמריכן אמר אביי ה"ק ראיכהו מאליכו ושבבו לראותו מדעתיכו ופירש"י כדי להעיד עליו ולא ראיכהו אין מעידין עליו מ"מ אימור כוניחא דעינא בעלמא הוא דאזי ולדברי תוי' תקשי אפי' ראו חידש הלבנה מ"מ כיון שלא כיוונו לראות כדי להעיד עדותן פסולה ולי"ע:

ולולי דמסתפינא הייתי אומר פי' חדש בגמ' דרש"י ריש שבועות העדות פי' ואין חייבין על שבועתו גרידא אם שוגגי' הם לגמרי כשבורי' הן שאין יודעין לו עדות ואחי"כ נזכרו פטורין שהרי אכוסין הן ולא קרי' בהו כשבעין לשקר וכתב הרין והקשו עליו א"ש פשיטא שזו שבועה אמת דעכשיו א"י לו עדות ואיכא אמרי' בגמרא לימא תניא לדר"ש ור"א וכו' ומי' לבסוף פרש"י זל כך הוא אומר שאלו באותה שעה שבשבעו אין אכו יודעין, יודעין היו אלא שלא היו מתבוננ' לשים לב אבל לא היו לריכי' ידיעה אחרת ומלא מה שבשבעו אין אכו יודעי' לא בשבעו על האמת שאלו היו שמים לב באותה שעה יודעין היו שהרי מיד כשנתישבו נזכרו בלא שום חידוש ידיעה ואפ"ה כיון שהיו שבורים לישבע על האמת פטורים משום דאכוסים היו וכדר"ש ור"א ע"ש, ולפ"ז הייכו דקאמרי' מינו דאי בעי אמר לא כתכוונתי לעדות פי' בשעת שבועה לא כוון דעתו להעיד ולא שם על לב ולכן לא ידע ופטור מקרבן שבועה וכ"ל ובזה אין העדים האחרים יכולים לידע אם אמת אם לאו ואיש:

ועוד כ"ל לייסב קושי' פמ"ל דעיין שבועות ל"א דפריך אהא דהי' שני כתי עדים וכו' בשלמא שני' התחייב דכשרה לה לאשונה אלא לאשונה אמאי הא קיימי שני' ומשני שהיתה שני' בשעת כשירת לאשונה קרובי' בשעותיהן וכו' וא"כ הי' תקשי באמרו לו שנים יודע אתה בעדות פלוני א"כ ע"כ גם הם יודעי' בעדות זה דאל"כ מכא ידעי שהוא יודע אם לא היו שם בשעת מעשה ואין לומר שהוא יודה בשביהם שיודע דא"כ פשיטא שבאמן לומר לא ידעתי ומה שהגדתי לפניכם מבודה הייתי כמבואר באה"ע סי' י"ז ס"ח וח"מ ונ"ש שם ואין לומר שמעידין שהעיד בפני ב"ד דא"כ פש"ט דפטור מקרבן כיון שבבר הגיד פ"א ואם לא יגיד כתיב ופי' רש"י בכתובות ח"י דבני עדות חדא הגדה כתיב אם לא יגיד וכו' ואם כבר נחקרה עדותן בב"ד יכולי' אותן שנים ששמעו זה להעיד בפני ב"ד אחר ולא הוי עד מפי עד ועיין בסמ"ע סי' ל' ס"ק ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז וכיון שהם יודעי' ג"כ העדות פשיטא

דפטור מקרבן שבועה דהא הוי כפירת דברים בעלמא:

אמנם מסכתא לה דהכי תני שהדי קרובי לגוה ולמלוה ורחוקים מן העדים וא"כ הם א"י להעיד לגוה ולמלוה ועל העדים שפיר יכולי' להעיד וכמ"ש בחי' רשב"א שבועות מ"ה ד"ה ומכנגדו ע"ש, אלא דא"כ תקשי לדעת הרמב"ם

פ"ם מעדות שהוא דעה ח' שנשוע פי' לא דאם היו קרובים או פסולים נשעת ראיית העדות אעפ"י שלא נאו לשעיד בגיד ג"כ עדות הכשרים נטלה אינ כיון שסיו קרובים נשעת ראיית עדות הכשרים נטלה ואמאי יתחייב קרבן שנועה הא איכו ראוי לשעיד, אך זאת דמייני דקרובים אומרים למיחזי אתי ולא לאסהודי ועדות הכשרים כשר כמבואר בס"י הכיל אבל כבר כתב הש"ך שם שקא דזה דוקא אם הכשרים כיונו לשעיד אבל אם גם הכשרים לא כיונו לשעיד עדותן נטילה, ולפ"ז קאמר שפיר מיגו דאי נעי אמר לא כתכוונתי לעדות ופי' פטור כיון דאיכא קרובים נשעת ראי' עדותו נטילה אבל

בליכא קרובים שפיר י"ל דלא נעי כוכח לעדות ואי"ש:

וכיון דאין חי' ג"מ מוכרח לא כפשוט שפיקו של פמ"ג אבל

כ"ל לפשוט ממהכי' דשנהדרין מ' דקתני בדיקות א' אומר אי' ואפי' שכים אומרי' אין אנו יודעין עדותן קיימת ואפ"ם קתני א' חקירות וא' בדיקות בזמן שמכחישין זא"ז עדותן נטילה וכן פסק הרמב"ם פ"ג מעדות והקשי כיון דאי' כשר הוי מלתא דלא רמיא עלי' דאינש ולאו אדעתי' ואמאי נמכחישין עדותן נטילה אעכ"פ דנשכים ל"ש מילתא דלא רמיא וכו' ואפי' נא' מהם, אך למ"ש תוס' פסחים י"ג ד"ה אלא דלהחמיר ולקיים עדותן לא נדקינן להו ע"ש הי' כ"ל דלא אמרינן מלתא דלא רמיא עלי' דאינש לאו אדעתי' רק כדי לנטל עדות אבל לא כדי לקיים עדות ואי"כ אין לאי' מש כמונן, ויען עמוס הערדות אכני אסתגר נזה ויה' כנודו עחול כי לא שמתי עיכי על דבריו והי' נזה שלוס ונרכה כנפשו ונפש ידידו דוש"ת:

עמרם סק' נלוהם נקי"ק הכ"ל

תשובה מ"ב

שילים נ' איפאלא עש"ק לפ' נא תרמ"ז לפ"ק:

ברכות והללוה, ושונע שמחות, לבן יקיר בני אסוני הרב המאוה"ג חו"ב כמו"ה יצחק יעקב כי"ר נלוהם רב נקה"י נכש"מ:

נעימות ימיכך קבלתי בעתו ושמחתי בשלומך חלי' אשר גם אתכו חלי' החו"ם וגם שמחתכו בעליך בשמחה תורה ויעתר ילחק להשיב השונה שלימה ויען כי זה ימים רבים אשר לא נאתי בעיכיכם שפתים ובביכם הלב בשלמולא דאוריתא עמך לכן פכיתי אכי מכל עמלי לעיין בדבריך

והכני להשיב בעזה"ש כיד ד' השונה עלי:

ותחילת דברי פיך אכמה לפשוט מה שכתפק פמ"ג יו"ד

סימן מ' בשפ"ד אות מ' נהא דפסקינן שם בשו"ע דאם מלא שכיבו יפה קודם שתיפה ואחר שתיפה מלא בה פגימה מקוכסכת ואמר בני לי שלא עשיתי אלא הולכה לבד שתיפתו פסולה משום דכל מלתא דלא רמיא עלי' דאינש לאו אדעתי' כמ"ש ש"ך סק"ח בשם הפוסקים וכתב פרי תואר אות ויא דאם לאו עדים ואמרו בני אין לאסור ומקופק פמ"ג אם הטעם משום אחד אומר בדמי וב' לא כמו ע"א במלתא או הטעם כיון דהוא טרוד בענודתו לאו אדעתי' אבל אחר אפילו אחד מהימן ע"ם, וכבר כתעוררתי בפקיקתו של הפמ"ג הכ"ל בשכה הענבה ע"י ידידי הרב מו"ה כתן האפפמאכן כי' דומ"ל דק"ק גרוי"ד [ע"י' בפ' הקדוש], ואתה נאה למפשט מהא דאמרינן בשבועות מ"א דאם אומר פרעתיך בפני פו"ם ואתו פו"ם אמרי להדי"ם דלא הוחזק כפרן משום מלתא דלא רמיא עלי' דאינש לאו אדעתי' ורש"י פירש שם דאלוה קאי אבל מדברי הרמב"ם פי' מעונן ה"ד מבואר דפירש שקאי אעדים וכן שיטת הרבה ראשונים עיין ש"ך חו"מ סי' ע' סק"ו א"כ מבואר דגם בשכים אמרינן מלתא דלא רמיא וכו' לאו אדעתי':

ולפענ"ד אין ראי' מזה דעיין בשמ"ע סימן ע"ם סק"ט

שפירש כל מלתא דלא רמיא וכו' ור"ל כל מילי דאין האדם מחויב לעשות וגם אין לו הועלה בעשייתו באותו ענין שעשאו אז הו"ל עשייתו בענין שעשאו מלתא דלא רמיא עלי' לעשותו באותו ענין וכיון דלא רמיא עלי' לא שם זכרונו עליו לזכור באיזה אופן עשאו ומשו"ה פעמים משכה מהענין ואומר בהיפך ממש שהי' ע"י"ש, ומדבריו למדתי דיש תרי גווני מלתא דלא רמיא עלי' דאינש האחד בשעת ראיית המעשה שמשפר עכשיו לא הי' רמיא עלי' לחקוק ענין המעשה בזכרונו, ומכית שגם בשעת הגדה לא רמיא עלי' להגיד המעשה הזו למשל שם בשי' ע"ש ש"א בשעה שעבר בלד העמוד לא רמיא עלי' למידע ולזכור שעבר כאן כי אם כ"א וגם בשעת הגדה לא רמיא עליו לומר שלא עבר בלד עמוד זה כי אפילו עבר יכול לומר שלא לזה לכן אמרינן שלא הוחזק כפרן כי אומר בדמי, ואי"כ בכידון דרמב"ם הכ"ל כיון דמלוה מביו בעדים אי"ל לפרעו בעדים אי"כ בשעה שראו שפרעו לא רמיא עליהו מידי כיון דאי"ל לעדותם וגם בשעת הגדה לא רמיא עליהו להעיד מה"ט דאי"ל לעדות שפרעו ובכה"ג שפיר אמרינן גם בני שכי עדים מלתא דלא רמיא עלי' דאינש לאו אדעתי' ואומרים בדמי ולכן לא הוחוק כפרן אבל בכידון דפמ"ג כהי דבשעה דאי' הר' מלתא דלא רמיא עליהו למידע אם עשה רק הולכה או עשה גם הובאה מ"מ הלא בשעת הגדה רמיא עליהו להגיד האמת כדי שלא יכשילו באיסור בבלה שפיר י"ל דדוקא באחד מ"ישין שאומר בדמי ולא בשנים כמו בשת במלחמה באה"ש סימן י"ז וכדאמרינן שבועות מ"ד ע"ב כי מטי זמן חיובא דמי אכפשי' ומיבכר ע"ש ה"כ אמרינן בשני עדים אם גם בשעת הגדה הוא מילתא דלא רמיא חיישינן שאומרים בדמי אבל אם בשעת הגדה הוא מלתא דרמיא אף דבשעת דאי' הי' מלתא דלא רמיא לא חיישינן דאמרו בדמי כיון

דעכשיו הוא מלתא דרמיא דמי אכפשיהו ומדכרי:

ויש לי קלא עיון בשמ"ע שם שכתב מלתא דלא רמיא עלי'

דאיכשי אמרו פי' אמרו לאותו דבר ובטור כתב אמר והוא הי' ע"ש, ואיכני יודע מכ"ל דהוא הי' דלמא פי' אמרו לשון רבים קאי על העדים דלא רמיא עליהו למידע ולזכור אם עבר בלד עמוד פלוני והטור דבקא אמר לשון יחיד

קאי אלוה ולי"ש:

ושוב דחיה דאי' זו דודאי בשכים לא אמרינן מטוס דלא

רמיא עליהו יאמרו שכיהם בדמי אבל אפשר שאחד מהם אומר בדמי ולא השני ומשו"ה בכידון הרמב"ם שפיר אמרינן דלא הוחזק כפרן דאחד אפשר שאומר בדמי ואפילו השני אומר בדמי אינ משום ע"א לא הוחזק כפרן אבל בכידון פמ"ג דע"א כאמן באיסורין שפיר י"ל דשכים כאמנים דכיהו דאחד אומר בדמי אינ משום כשאר עוד אחד דאיכו אומר בדמי וסגי בזה, אך כתבת ע"ז כיון דאי"א לבבר איזה אומר בדמי הי מיכיהו מפקת ואי"כ אי כימא דליכא משם בדמי על שכיהם גם על חד לא חיישינן שאומר בדמי היכא דאיכא שכים. הכה בגמר דבריך אתה כתפס שאין זה סברא כלל כאן הי מיכיהו מפקת דאין אכו לריכין לבבר כלל מי הוא שאיכו אומר בדמי רק כיון שיש אחד שאיכו אומר בדמי יהי' איזה שיהי' סגי בזה והרי אפילו בע"א אומר שהלוהו מכה וע"א אומר מאתים נוכה מכה משום דיש בכלל מאתים מכה כדאיתא בחו"מ סימן ל' אף דלא ידעינן איזהו דלא דייק, אך גוף הדי"ם

ג"כ ליתא כי אם אמרינן בשכים מלתא דלא רמיא הפי' הוא דחיישינן משום דלא רמיא אמרי בדמי ולא משקר בעזיד ואי"כ לגד דלא אמרינן זה בשכים הטעם משום דאי בדמי איך איתרמי שיכונו עדותן ואי"כ כיון שמכונים ע"כ האמת הוא כן ולכן כיוונו עדותן ואי"כ צ"ל אין שום אחד מהם אומר בדמי ועיין תוס' פסחים י"ג ד"ה כ"ר דלא אלא הטעות

כלל בשכי עדים:

אבל לפענ"ד כל הפלפול מעיקרא דדינא פרכא לפמ"ש ג"ש

פי' י"ז ש"ך קנ"ג דדוקא בשכי עדים שפיר ש"ך בדמי וכתב וכן מסתבר דבתר סהדותא דתרי סהדי לא דייקינן ע"ש, מבואר דהסברא כך דוקא בע"א דגם היכא שבאמן הוא מלד הסברא בעדות אמה מדרבנן משום מדעל"ג לו משום דייקא ומיכסנא וכן בסוטה משום דאיכא רגלים לדבר וכן באיסור משום דאל"כ אין אדם מתאוה אבל חביכו או אין אדם חוטא ולא לו ודאי אומר אמת אי"כ היכא דשייך בדמי אין ראי' שאמת כדבריו ולכן איכו באמן אבל בשכי עדים כשרים שבאמנים מכח גזה"כ אעפ"י שאפשר שהעידו בשקר כמ"ש הרמב"ם פ"ז מיסורה"מ ה"ז לא דייקינן בהכוויהו למימר דאמרי בדמי ואי"כ לרמב"ם דאמרינן בשכים מלתא דלא רמיא ואמרו בדמי ואין לחס דין שכי עדים כשרים בזה שוב גם על שכיהם חיישינן שאומרים בדמי וזי"ש:

ומ"ש לישב מדוע בהא דפרעתיך בפני פו"ם פי' הרמב"ם

דקאי אעדים ולא כפרש"י דקאי אלוה ובהאי דלא מבריתי

בלד עמוד זה פי' דקאי מלתא דלא רמיא אלוה ולא אעדים

וגם לא"מ שם עמד בזה, וכתבת לחלק דמשום דלא רמיא

עלי' אפשר שאומר על מה שבעשה שלא בעשה אבל לא שיאמר

על מה שלא בעשה שבעשה, ולפ"ז בהאי דפרעתיך בפני פו"ם

לי"ש

ליס על הלוה שאומר אם לא היו עדים שהיו עדים אבל על העדים שייך שפיר שאומרים על מה שהי' שפרע שלא הי' ולא פרע אבל נתך דלא מצרתי בלד עמוד זה ליש אעדים שאומרים אם לא עבר שעבר לכן פירש הלוה שאמר על מה שהי' שעבר שלא הי' לזה הכרח שהיו לך רא"י ואכי מלאתי און לך וממקומו הוא מוכרע ממ"ש הכ"מ פ"ו מטוען דין ה' בכוכח הרמב"ם דהא דאמריכן בגי"מ נאומר פרעתיך נפני פו"פ דלריך לבדר ויבואו ויעידו הייכו כדי שאם יאמרו שפרע יפטר משבועה אבל אם נאו ואמרו להד"מ לא הוחזק כפרן ובשבועה שני לי' ע"ש, והוא שלא כיון דלרמב"ם מלאה דלא רמיא קאי אעדים א"כ כמו דאמריכן אם אומרים להד"מ שלא פרע לא משגאיכן נהו מסוס דלא רמיא עליהו א"כ הי"ל כשאומרים פרע לא מהימנא מסוס דלא רמיא עליהו ואמאי יפטרו משבועה אע"כ כשבאה הכ"ל דדוקא שיאמרו על פרע לא פרע אפשר מסוס דלא רמיא עליהו אבל שיאמרו על לא פרע פרע א"א מסוס דלא רמיא עליהו ואי"ש:

אך הגם שנוף הסברא ככוכח דלי"ש מצות בטלאה דלא רמיא רק מיש לאין ולא מאין ליש מ"מ במ"ש אין מקום לזה דאפשר דהלוה טעה בין בגרא לבגרא וכשבור שפרע נפני אלו ולא פרע אלא נפני אחרים וכמ"ש הסמ"ג ס' ע' קק"ע וקבור שפרעו לפני הכי ולא פרעו אלא נפני אחרים או ביטו לביטו וכן בלא עבתי בלד עמוד אפשר גם בעדים כיון דלא רמיא עליהו שראו אים אחר וקבלו כי הוא זה ולא טעו מאין ליש רק מיש ליש, ובחכי כיחא מ"ש רמ"א סוס"י כ"ט דאם העד אומר שפלוני הי' עמו ואותו הפלוני אומר שלא הי' עמו אין זה הכחשה דאין העד מדקדק עי הי' עמו בשעת עדות כי אין הפי' שטעה מאין ליש שלא הי' אים עמו והוא טועה שזה הי' עמו רק הפי' שאחר הי' עמו והוא טועה שזה הי' עמו והוא מיש ליש, וכן משמע להדיא בתשובת הראש"ש שמביאו דין זה והביא ראי' מהאי דפרעתיך בלא עדים לא שם אל לבו לזכור מי היו העדים שפרע אם הביאו נפכיהם וכו' מבואר דהטעות הוא בין בגרא לבגרא ואי"ש:

ומה שכ"ל בזה למה לא פי' הרמב"ם כרש"י משום דבאמת קי"ל אמאי הוי מלאה דלא רמיא על הלוה הא אם אין לו עדים שפרע לריך לישבע היסת כדין כופר הכל ואי"כ שפיר רמיא עליו לזכור מי המה העדים כדי לפטר משבועה, אך למ"ש תוס' שבועות מ"ז ד"ה כשבע דשבועות היסת לא בתקנה אלא בימי ר"ל יל"ל דהאי עובדא דשבועות מ' דאמר קבר ר"ש למימר והוא בר פלוגתא דר"ל הי' עוד קודם שבתקנה שבועות היסת ושפיר פי"ש דהוי מלאה דלא רמיא גם אלוה, אבל הרמב"ם דקאי לדיכא אחר שביתקן שבועות היסת ושוב הוי על הלוה מלאה דלא רמיא כנ"ל ולכן לריך לפרש דהוי מלאה דלא רמיא על העדים, דאפילו במקום שמלוה להעיד עיין ברמב"ם ברפ"ח מעדות וכ"מ שם מ"מ זה רק אם הזמיכו לעד ורמיא עליו ואותה ויודע העדות אבל אין מלוה לראות ולידע כדי שיוכל להעיד ומכ"ש להעיד כדי לפטרו משבועה אפשר דאיכו מלוה כלל ואפילו למ"ד גורס לממון כממון מ"מ אם אחמת אחו בידו לישבע ולפטר ועיין שבועות ל"ח:

ובזה אמרתי פרפרת כאם לישב דעת הרמ"ם פ"ו מטוען ה"ה שכתב בדעת הרמב"ם דבהלכה ד' מייתי שלא הלוהו בעדים לכן אם אמר פרעתיך נפני פו"פ ובאו ואמרו להד"מ לא הוחזק כפרן אבל בהלכה ה' מייתי בהלוהו בעדים לכן אם אמרו להד"מ הוחזק כפרן. והקשה לחיים א"כ למה כתב הרמב"ם שמלריכין אותו להניאן כדי להפטר משבועה לימא שהלריכוהו לכך כדי שאם יכחשוהו יוחזק כפרן וישלם, ולפמ"ש יל"ל והחילה אפשר הטעם אמאי בהלוהו בעדים הוחזק כפרן, וכ"ל לפמ"ש תוס' ב"מ מ"ו ע"ב ד"ה וכתן דהיכא דאיכא פלוגתא דאמוראי לי"ש לומר אדם יודע ע"ש, ולפ"ז בהלוהו שלא בעדים דלכ"ע אי"ל לפרעו בעדים שפיר העדים יודעין מזה ואוי מלאה דלא רמיא עליהו לזכור אם פרעו כיון דאיכו רק לפטר משבועות היסת וכ"ל אבל בהלוהו בעדים דאיכא פלוגתא דאמוראי אי לריך לפרעו בעדים בשבועות שם ובכ"ד א"כ כאי דקי"ל אי"ל לפרעו בעדים מ"מ לי"ש לומר דודאי העדים ידעו שא"ל לפרעו בעדים ואוי מלאה דלא רמיא כיון דאיכא פלוגתא דאמוראי אדרבה כיון שאם אומרים בביאור להד"מ אמריכן שאשבו דלריך לפרעו ורמיא עליהו ושפיר הוחזק כפרן, אמנם כ"ז לעכין העדים אבל אכאי הקשי אמאי הוחזק כפרן יאמר הלוה שטות ידע דין אמת שא"ל לפרעו בעדים ואוי לבני דידי' מלאה דלא רמיא ובעה שפרע בפני אלו ובאמת פרע בפני אחרים או ביטו לביטו, משו"ה כתב הרמב"ם דלבני לוה בלא"ה לא הוי מלאה דלא רמיא שאי לריך להניאם כדי להפטר משבועה וכ"ל וא"ש:

ובישוב דעת הרמב"ם שפ' בהאי דפרעתיך נפני פו"פ דמלאה דלא רמיא קאי אעדים ובאה דלא מצרתי בלד עמוד פי' דקאי אלוה שעמד עליו לא"מ, כלפעכ"ד סברא ישרה דבאמת יש להבין אאה דכתב הרמב"ם דהוי מלאה דלא רמיא אעדים הא אמריכן בשבועות מ"ד בני בעה"ב טרוד בפועליו ואומר בדדמי דבעבר זמכו אין הסכיר כשבע וכומל מסוס דכי מטי זמן חיובא דבל אלין רמי בעה"ב אכפפי' ומ"דכר וה"ל עדים בשעה שמעידין הוי מטי זמן חיובא דאני אם מעידין בשקר מוכרין על לא הבעה ברעך עד שקר וליתא בחזרה דכיון שהגיד אינו חוזר ומגיד ואמאי לא כימא דרמי אכפשיהו ומדכרי, ובשלמא שם ביו"ד סימן ח"י שפיר אמריכן דהוי מלאה דלא רמיא דבאיקור ודאי אינו עובר על לא תעבה ואי מסוס שעובר על לפ"ע אם יכשיל באיקור הא אכתי לא מטי זמן חיוב דהא יכול לחזור ולהגיד עכ"פ באמתלא ולא מ"צעי' לדעת ש"ש ש"ו פ"ח דאפילו העיד בב"ד יכול לחזור ולהעיד כיון דלא בעי הגדה בב"ד בשני עדים ודאי אי"ש דאפי' שני העדים שהעידו בב"ד יכולין לחזור ולהעיד אלא אפילו לדעת חוו"ד ס' קפ"ח דאפילו ע"א באיקור אם העיד בפני ב"ד אינו חוזר ומגיד והוא מתשובת הרי"ן סימן מ"ז עפ"י תוספתא רפ"ב דכתובות ועיין ש"ש ש"ו פ"ב, מ"מ י"ל דהתם מיירי שהגיד חוץ לב"ד דודאי חוזר ומגיד ואפילו מעיד אח"כ בב"ד אפשר דשוב לא מהני כיון שהעיד כן פ"א חוץ לב"ד שוב לא יחזור וכמ"ש תוס' שבועות שם ד"ה כי לענין בעה"ב דכיון שהתחיל לכפור שוב לא יודה דאינו נותן לב להיות נזכר פן יהא מוחזק שקרן ע"ש אבל שני עדים המעידין בב"ד בדבר הלריך ב"ד ואין הגדתם חוץ לב"ד כלום אמאי לא כימא דרמי אכפשיהו ומדכרי כדי שלא יעברו בלא הבעה כיון שא"א לחזור ולהגיד. [עיל סימן י"ד ובים שעיר אה"ע בהתק"ע] אמנם יתכן למ"ש הרי"ן בשבועות ל' דאין אכו יודעין ליודעים אכו לא מקרי חוזר ומגיד אלא בראשונה לא הגידו כלום ועכשיו מגידים ע"ש, ולפ"ז באומר פרעתיך נפני פו"פ והם אומרים להד"מ אין כוכחם שהם יודעים שלא פרע אלא כלפי שהוא אומר שהם יודעים שפרע אומרים הם להד"מ שאינם יודעים ושפיר חוזרים ומגידים שפרע ואינם עובדים בלא הבעה שאינם יודעים לא הגידו כלום ושפיר שייך מלאה דלא רמיא לאו אדעתי', וכ"ז בהאי דאומר פרעתיך נפני פו"פ והם אומרים להד"מ דהוי כאין אכו יודעים אבל בהאי דלא עברתי בלד עמוד זה והם אומרים שיודעים שעבר שפיר הוי הגדת עדות ועובדים בלא הבעה ואינם חוזרים ומגידים שפיר א"ש לפרש אעדים כקושיא הכ"ל דכיון דמטי זמן חיובא רמי אכפשיהו ומדכרי לכן הוכרח הרמב"ם לפרש דקאי אלוה ואי"ש ככון. ובעת לבי בל עמי לעיין יותר ולשות חכמה בטוחות, ואלקי הרוחות, ישביע כפשיטו בלאלחות, ושובע שמחות, ויוב ברכות והללחות, והיתה הרוחות, לעסוק בתורה ובעבודה לשמה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולירד לעומקה של הלכה, ומאת ד' כשא ברכה כנפשך ונפש אביך הבאמן הדוש"ת:

תשובה מ"ג עוד להכ"ל

אחרש"ה וכו' ע"ד הקושיא שהבאתם בשם מהרש"ק בהא דפסקינן ביו"ד סי' י"א ס"ג דאין שוחטין לתוך הכלים שלא יאמרו מקבל דם לזורקו לע"ז ע"ש ואני כתב המו"ז בכמ"ק דבדבר שהיתר מפורש בתורה אין כח ביד חכמים לאוסרו וכאן היתר מפורש בפ' מלוקט ושחט את הצפור האחת אל כלי חרס על מים חיים, הנה מכאן לא קשה כלל שהרי הוא על מים חיים ולתוך מים מותר לשחוט שאינו ראוי לזרוק לע"ז כמבואר בסי' הכ"ל, ויותר הי' לו להקשות מקבלת דם בכלי בכל הקרבנות שהי' בלא מים וגם בפ' בא כתיב ומבלתם בדם אשר בסף ובפ' מספרים ויקח משה חלי הדם ויסם באגנות, ואולי הי' קי"ל אאה דפסקינן שם אם הם לבולים אסור לשחוט לתוך המים שלא יאמרו לבורה הכנאת במים שוחט והרי במלוקט היתר מפורש בתורה שמותר לשחוט במים אבל הא שינוס דוקא באון אם עושה כן יאמר שעושה לשם ע"ז אבל במקדש כשעושה כן לגנוה כדאית לא יחשדו אותו כלל שעושה לע"ז דאין כאן מקום לחשוד ואי"כ אין היתר מפורש בתורה כלל במקום שיש הבר ושפיר אסרו חכמים:

וגם

ונם מה שהקשה על הש"ך יו"ד סי' רע"ו שקי"ב דשם של קודם שלא נכתוב לשם קדושה מותר למחקו לצורך תיקון הא כ"מ שאסרו חכמים מפני מ"ע אפילו בחדרי חדרים אסור, הוא שינוי נמחכ"ק דזה דוקא נמקום שאסרו חכמים מפני מ"ע אז אסור אפילו בח"ח אבל כאן לא אסרו חכמים מפני מ"ע כלל ואנו אין לנו לומר שיש בזה משום מ"ע, ויען כי הוא דבר פשוט ע"כ אקצר, אגיך דו"ש:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה מ"ד

שיל"ת ב' איפאלא ג' דסליחות תרכ"א לפ"ק.

כו"ש לאהובי תלמידי הרבני המופלג מו"ה אברהם ווייס כ"י פו"ב ביישוב מ. טעלענד:

מכתבך קבלתי ונפשך בשאלתך אם מותר לך לעשות מסחר בשומן מחוזות פטומות יען שאתה שוחט החוזות ובודק הוטשטין והיינו שאתה תקח החוזות פטומות או יפטמו אותן בביתך ותשחוט אתה החוזות ותבדוק הוטשטין ותמכור השומן

תשובה: ביו"ד סי' מ"ו סעי' הטבח לריך שיטול שכר מן הטרפות כמו מן הכשרות שלא יצא להקל להכשיר כדי לקבל שכרו מן הכשרות ולכן נהגו בקצת מקומות שאין אדם שוחט ובודק לעצמו אלא אותן הממונים מן הקהל והוא מרבים שי' ת"ק ומבואר מלשון שו"ע ועוד יותר למעיין בריב"ש שם בפרים דדוקא בטוטל שכר על כשרות ולא על טרפות אסור מדינא אבל בטבח ששוחט ובודק ומוכר לאחרים אעפ"י שמפסיד כשבאמה טרפה מותר מדינא אלא שמכוער הדבר ובעל נפש רחו' להתרחק מזה ע"ש, והדבר תמוה הלא הא דאסור לקבל שכר כתב הריב"ש שם משום דדמי למקבל שוחדא והרי אמרינן בכתובות קי"ה מאי שוחדא שהוא חד ופירש"י דבותן ומקבל נעשין לב אחד והויל כגופי' כדאמרינן התם ואי"כ אם אסור למקבל שכר משום דהויל כגופא של נותן כש"כ שיה' אסור שיהי' שוחט ובודק לעצמו אלא אותן הממונים מן הקהל והוא מרבים שי' ת"ק ומבואר לאחרים דמורה לגופי' ולעצמו, וכראה כיון דאם הוא חסיד ויודע בעצמו שלא יצא להקל אינו אסור אלא משום חסדא עיין בכורות כ"ט בר"י אי"כ יל"ל ע"ד דאמרי' בחולין מ"ד אי'זהו שוחט מתכות יחי' זה הרואה טרפה לעצמו ופירש"י כשבולד ספק טרפות בבהמתו וכראה בו טעם לאיסור ונעשה להיתר ואינו חס עלי' יאוסרה ודאי שוחט מתכות אחרים הוא שאף על שלו אינו חומד להכריע להיתר ע"ש ולפי"ז דוקא בטוטל שכר על הוראתו דמחזי כחומד ממון אחרים לכן יש לחוש שיחשדוהו שמיקל ומכשיר כדי שיקבל שכרו מן הכשרות אבל בשוחט ובודק ומוכר לאחרים דאין רואין שיחמוד

ממון אחרים ליכא חסדא כלל מדינא אלא שמכוער:

ובהכי ניחא מה שהעיר השואל בתשו' מהרי"א יו"ד סי' קפ"ז על הרי"ם שפ"ב דבגעים שכתב דבדבר דלא איתחזק איסור מותר להורות לעצמו אבל באיתחזק אי' לא ע"ש מהא שכתב הרמב"ם בפי"א בכורות כ"ט דילף מבכור על הטבח שלא ליטול שכר רק מכשרות לבד וכו' אף דלא איתחזק אי' ובבכור איתחזק אי' ולפמ"ש דוקא לענין להורות לעצמו מחלק הרי"ם בין איתחזק אי' ללא איתחזק אי' אבל בטוטל שכר דגרע מפי דמחזי כמקבל שוחדא מודה הרי"ם דאין חילוק בין איתחזק אי' ללא איתחזק אי' וכרמב"ם:

ונם מה שהקשה שם מחולין מ"ד דרבא שרא טריפתא וזבן מיכה ביסרא ואיל בת ר"ח אבא שרא בוכרא ולא זבין מיני' ביסרא ומאי קושי' הא בכור איתחזק אי' וטריפתא לא איתחזק אי' כמי לקי"מ לפמ"ש דכבר כתב הריב"ש בתשו' הנ"ל ומה שאמרו בהאי דרבא בר בר חנה וכיון דאורי בה היכי זבין מיני' אעפ"י שנותן דמי' היינו כשקונה אחר הוראה דאיכא חסדא דמוזיל גבי מפני שהכשירה ודמי לבוטל שכר ע"ש ואי"כ כיון דהוי בבוטל שכר שפיר מודה הרי"ם דאין חילוק בין איתחזק אי' ובין לא איתחזק איסורא:

אבל עוד הק' שם מהא דבכורות ל"א דקאמר ובשאל על הוראותיו דהא חזי לי' בימי טומאתו משמע הא לאו הכי אע"ג דלא איתחזק אי' כמי אינו בשאל וכן הק' בתשו' חו"י סי' קכ"ג, ולפענ"ד דסברת הרי"ם משום דיש להבין מה חסדא שייך כלל במה שהוא מורה לעצמו בביתו ובחומותיו בחדרי חדרים ועיין תשו' חו"י הנ"ל דל"ל בחמת דליכא חסדא אלא בדבר דאית לי' קלא ע"ש, אך לקי"מ דהרי קי"ל כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפי' בח"ח אסור כדאמרי' בשבת קמ"ג ע"ב אמנם כבר כתב האסר"י שם ותוס' בתובות ס' ע"א ד"ה בממכן דבאיסור דרבנן לא אמרינן אפילו בחדרי חדרים אסור ועיין טו"ז או"ח סוס"י רמ"ג [עיין בי"ד הו"מ סי' שלא ומגא סי' ש"מ שקנ"ו] ומעתה כך הוא סברת הרי"ם דבדבר דלא איתחזק איסור אם כן לא מיבעי לשיטת הרמב"ם דכל שפיקא דאורייתא מותר מן התורה זרק מדרבנן אסור ולהכי לא חייש' לחסדא בחדרי חדרים אלא אפי' לדעת רוב הראשונים דמה"ת לאומרא מ"מ כאן איכא ס"ס שפק שמא יפה הורה ולא הטהו לבו לטעות בשיקול דעתו להקל מחמת הנאתו עיין תנו"ש סי' חי' אות ל"ז בשם י"ש והח"ל שהנאתו הטה את לבו מ"מ שמא הוא מותר ואף דאי' להתפך ושם אונס חד הוא מ"מ לפי מה דמשמע מפמ"ג ריש ס"ס אף דלא הוי ס"ס כדיבו מ"מ כיון דאיכא שני לדדים להתיר מותר מה"ת מעשה רובא רק מדרבנן אסור ע"ש ולהכי לא חייש' לחסדא בחדרי חדרים אבל באיתחזק איסור דהשפק אסור מה"ת משום דמוקמי' אחזקה שפיר חייש' לחסדא אפי' בחדרי חדרים, ולפי"ז אתם בבכורות דבשאל על טהרותיו אפי' בש"ע ברה"י דספיקו טמא ודאי מה"ת ואפי' ס"ס לא מהני ועיין אות' פסחים יו"ד דיה שפק ושפיר הוי אי' דאו' אפי' בלא איתחזק אי' ושפיר חייסינן לחסדא ולהכי הולך לומר משום דחזיא לי' בימי טומאתו:

ובזה מיושב מ"ש הש"ך סקל"א בלמד זכות על שלוקחין כרכשות מכשרות לאוד דלהא לא חסדינן לי' שיאכל טרפות ואי"כ יצטרך למוכרם ומתירא שמא יבגישו בזה והק' תנו"ש אי"כ בבשאל על טהרותיו דחזי לי' בימי טומאתו איפוק לי' משום דלא חסדינן לי' שיאכל איסור ועוד מה הק' אות' בכורות ל"א ור"ם פ"ב דבגעים מהא דעירובין ס"ג דלוקנא מרבנן חזי לנפשי' הא לא חסדינן לי' שיאכל איסור ולפי האמור לק"מ דהש"ך לא קאמר דלהא לא חסדי' לי' שיאכל טרפות אלא למאי דמסיק הרי"ם דבדבר דלא איתחזק אוסר להורות לעצמו ועי"כ דבדבר דלא איתחזק אי' לא חסדי' לי' שיאכל אי' ובשוחט לא איתחזק אי' כמ"ש טו"ז סקטי"ו משום דרמאס"מ הן וכן בהא דעירובין ס"ג דהי"א חזי לנפשי' כמי לא איתחזק אי' מה"ט שכתב טו"ז אבל מקמי דידע' חילוק זה בין איתחזק ללא איתחזק שפיר הק' אות' ולא"ש מהא דחזי לנפשי' דהרי בבכור חזי' דחסדי' לי' שיאכל איסורא דמשו"ם אינו רואה בכורות עצמו וכן מדלריך בבשאל על טהרותיו טעמא דחזי לי' בימי טומאתו אבל לבתר דמחלק הרי"ם בין איתחזק ללא איתחזק שפיר כתב הש"ך דבלא איתחזק לא חסדי' לי' שיאכל אי' משא"כ בבכור דאיתחזק שפיר חסדי' לי' אפי' שיאכל אי' וכן הא דבשאל על טהרותיו דומה לאיתחזק איסורא וכמו"ל וחסדינן לי' שיאכל איסור ולריך טעמא דחזי' לי' בימי טומאתו:

ולפום ריהטא יש לאי' בורה לטו"ז דבשוחט לא מקרי איתחזק איסורא משום דרוב מאס"מ הן מהא דעירובין דחזי לנפשי' אך יש לחלק בסברא ישרה דדוקא אם בדבר זה עצמו שמורה איתחזק איסור מקודם אסיר להורות אבל כאן הוא מורה בסכין ובסכין לא איתחזק איסורא רק בבהמה ומשו"ה חזי לנפשי' וכעין דאמרינן בחולין י' סכין איתרעי בהמה לא איתרעי הי' בבהמה איתחזק איסור סכין לא איתחזק איסורא:

והטו"ז סקי"ד מלמד זכות על לקיחת הכרכשות מן הכשרות לחוד שלא כחשדו להאכיל טרפות בשביל דבר קטן כזה ולא דמי להא דאילא בינבה בבכורות כ"ט שאם יש חסד בשביל דבר גדול ותנו"ש אות ל"ז תמה הא הרמב"ם בפי"א למד דין שכר השחיטה ממתני' דבכורות כ"ט הבוטל שכרו להיות רואה את הבכורות וכו' והתם לא פירשו כמה הוא שכרם אם מרובה אם מועט משמע דהכל בכלל איסור וכן בחסדא דחולין מ"ד כמי לא חלקו בין רב למעט ועוד דד' איסורות דאילא בינבה כמי לאו דבר חשוב הוא והאריך בזה, ועוד תמה עמ"ש טו"ז שמלא כן לכ"ל והרי הי"ש פא"ט כתב טעם אחר להתיר ע"ש והבה על קושיא זו האחרונה נראה שהטו"ז כוון למ"ש שם שמותר לטעות ממנו מעט כדי לבדר הוראתו ולהכי שרי אבל אין זה מעלה תרוכה לקושיתו מחו"מ סי' ס"ו דבתב הטור משום בטילה הכרכשות מקרי בשכר וחייב לשלם אם קלקל הרי דלקחו זאת בשכרם ומ"מ מותר:

אבל בעיקר קושיותיו כ"ל לחלק דהאי דאילא בינבה שלקח שכר על כל בכור בפ"ע אף שגוף השכר הי' מעט מ"מ אם אינו מתירו מפקיד כל שכרו ומרח בחכם ואיכא חסדא שהתיר כדי לקבל שכרו שלא יטרח בחכם ובהכי מיירי כמי הרמב"ם בפי"א

נשכר שחיטה וכן כתי דחולין מ"ד דזבין ביטרא מטריפתא דקרי אבל בתתי דחרש מייבי בטוחטים ממוכים מן הקהל שאין אחר רשאי לשחוט והי" זה שכרם שבולין הכרכשות מן הכשרות ונשביל זה שוחטין גם עוסות ומעשה זה כתב רש"ל הובא בש"ך סק"ח דהוי ס"ס גם על החרבנולי" ואי"כ הכרכשות מכשרות של כל הסכה הוי שכר שחיטה שלהם על כל מה שבוחטין כשרות וטרפות ומוסות והוי כאלו קבלו להם שכר מנה לשכה ואחי"כ מכרו להם במנה זו הכרכשות מן הכשרות ועיין בריב"ש סי' ח"ק בשם הרא"ש וכיון דרוב בהמות כשירות ויש להם שכר טוב בעמלם וגם מיעוט טרפות יש בהם שהם טרפה ודאי ובזה אין חשד שיאכילו טרפה ודאי רק במיעוטא דמיעוטא שיש לד להקל חשדי" להו שיקילו ובזה שפיר כתב טו"ז שבשביל דבר קטן מעט דמעט מבכרן לא כחשדו להאכיל טרפות ואי"ש:

וישיש פרק אלו טרפות סי' מ' הביאו תנוים מלמד זכות דדוקא בחכם שמורה עפ"י שיקול דעתו יש חשד אבל שוחט שאינו מורה אלא בדין המפורש להיתר ליכא חשדא ע"ש:

והנר"א ווילנא בס' אלי" רבא בספ"ב דבגעים כתב כל הלכות שבהורה אדם מורה לעצמו חוץ מג' אלו נגעים וכדרים ובכורות שהלויין במאמר פה בגעים שיאמר הכהן טמא או טהור וכדרים שיאמר החכם מותר ובכורות שיאמר היחיד מומחה או ג' הדיוטות כשר ע"ש, [ועי" בשאילת יעב"ץ ח"א סי' קל"ח] וכראה כוונתו כיון דאפי' הוא טהור ומותר וכשר לא מהני עד שיאמר כן חיישינן שיחשדוהו שהחיל אלא כדין כיון דהלוי במאמר פיו יחשוב שאפי' טועה מהני כמו דאמרי' בר"ה בקידוש החודש דהלוי בב"ד שיאמרו מקודש החודש אחס ואפי' שוגגין ומזידין ומוטעין אבל בעצמא לא חיישינן שיחיר האיסור ואפי' איתחזק איסורא ובחטו' מהרי"א סי' קפ"ז הביא כן בשם חי' רשב"ץ על מס' נדה דף כ' דחכם יכול להורות לעצמו בכל דו"ה חוץ מבגעים וכדרים ובכורות ע"ש, וכן בחטו' מהרי"א שם מסיק לדיבא דמותר להורות לעצמו אפי' באיתחזק איסורא והנם מה שהביא שם מחטו' חו"מ ולחם חמודות אין ראי' כ"כ דהחם חלקו רק על הרי"ם דמחלק בין איתחזק חי' לבא איתחזק חי' אבל החו"מ הביא בל"ע איך כאמן אפילו בבא איתחזק חי' היכא דאיכא למיחשדי' דמשום רווחא החיר וס' בית הבל ובלי אין אחי לעיין בהם אבל מ"מ כיון דבא ס"ל להלק בין איתחזק איסור לבא איתחזק חי' אי"כ כמו שנעשים בכל יום

שמורים לעצמו בבא איתחזק הי"כ באיתחזק חי':

ומעתה בב"ד כיון דמשום כוטל שכר מכשרות ליכא רק

משום דמורה לעצמו בדבר דאיתחזק איסורא אי"כ לכל חבל כביאים שהבאתי שחולקין על הרי"ם וטו"ז שפיר מותר להורות אפילו באיתחזק איסורא וכן הורה זקן בחשובת אהרי"א וכן מעשים בכל יום שה"ח מורה לעצמו אפילו באיתחזק איסורא אלא דלדעת הש"ך אין ראי' ממעשים בכל יום דכאי דלא חשיד שיאכל הוא עצמו איסור אבל למכור לאחרים יש לומר דאיכא חשדא אבל הרי התנוים חולק על חילוקו של הש"ך, אלא אפי' לדעת ר"ש וטו"ז דבאיתחזק חי' אסור להורות מ"מ בהוראה ווטב אף דבנקובה ווטב אין שחיטה מועלת מ"מ כבר העלה חו"ד סי' קי' בסקכ"ז וחת"ס יו"ד סי' כ"ד דבספק נקובה הווטב לא מקרי חזקה חי' דדוקא בספק שהם או דרס שספק אם מעשה השחיטה הי' כהוגן מקרי חזקה איסור אבל אם מעשה השחיטה ודאי הי' כהוגן רק ס"ס ספק נקובה הווטב ליש חזקה חי' דרוב אין ווטבין נקוב ע"ש, ובמקלא הבאתי דאי' לדבריהם מהא דקי"ל בבסי כ"ה דאי"ל לבדוק אחר שמוטה דאף דשמוטה הוי ספק בשחיטה מ"מ ליש בזה בהמה בחייה בחזקה איסור עומדת כיון דלאו בחזקה שבעקרו הסימנים קיימי ע"ש בש"ך סק"ג והי"ב לאו בחזקה נקובה הווטב קיימא ושפיר מותר להורות בזה ומ"ש הטו"ז שאם אירע לו הוראה אל יורה הייבו בספק בשחיטה כגון ספק שהה או דרס וזה דלא בפמג"ד שבחב בחוזות שמלעיטין דליכא רוב כשרות הוי חזקה איסור ולפמ"ש אין כאן חזקה איסור ובלא"ה דבריו מגומגמים שפתח בחוזות שמלעיטין דהוי איתחזק איסורא וכתב ע"ז דליתא דרוב כשרות אלא דבימא שמליח והוא פלגא ופלגא ואי"כ ליכא חזקה איסור ופייס אמנם כן בחוזות שמלעיטים

ודאי לא ולע"ב:

ולפ"ז מעיקר הדין מותר להורות אלא מלד המנהג שנהגו בקלת מקומות שאין אדם שוחט ובודק לעצמו אלא אותן הממוכים מן הקהל והנה מלשון רמ"א משמע בחותו

שאינו ממוכה מן הקהל אינו שוחט ובודק לעצמו אפי' לאכול הוא עצמו וזה ודאי שהממוכי" מן הקהל שוחטים ובודקי" לעצמן לאכול ואי"כ הי" למכור לאחרים כמי מזחרי" אותן הממוכים מן הקהל ומעמא כל דדוקא אם כל מנה הי" שוחט ובודק לעצמו ומוכר הוא מכוער אבל הממוכים מן הקהל הם זהירין וזריזין כמו"ש המחבר סעי" י"ז וגם הוא חתם הסגמת הקהל והרב ומייב ב"י דלא מרע אומנתו ואין בזה מנהג כלל שלא לשחוט ולבדוק לעצמו ולמכור לאחרים ואי"כ עיקרא דידך ודאי סרי לעשות ואין בו בית מיחוש, ומכ"ש דיש לצרף ג"כ כיון שאין לך רשות להורות גם בדיני ווטב בדבר התלוי בשיקול הדעת רק בדין המפורש להיתר ובזה כ"ש חשדא כמו"ש בשם ש"ש, וגם כיון שבעכין המקחר מיעוטא דמיעוטא טרפות התלוי בשיקול הדעת הוא דבר קטן אין בזה חשדא כמו שכתבתי לעיל בבווכת הטו"ז:

אבל מה שהבאתם מסמ"ח אות כ"א שכתב ובמקומות שהעכו"ם הרבה ובוחטו" לעולם עד שיש די לצורך ישראל אז אינו כונע כלל בדבר ומותר ליעול רק מהכשרות אי"כ גם באוזות אינו כונע שיכול למכור לעכו"ם מיעוט טרפות, עניית בזה מאוד דהחם אינו מפסיד כלל אם יערוף שהרי יתכרו זו לעכו"ם ויחטו אחרת לצורך ישראל ויקח ממנה הכרכשתא וכמו"ש הכרתי אות כ"ז אבל באוזות אם יתכור לעכו"ם הרי טרפה לעכו"ם בזול יותר ומפסיד שפיר"ל דהוי כונע ואינא חשדא:

ונם מ"ש לדעת הש"ך כיון שהשוחט אוכל הכרכשתא אינו

נחשד שיאכל בגלות וטרפות והי"ל כיון שאתה ב"ב אוכלין הבשר מן האוזות ליכא חשדא, שבית בזה דהחם כתב הש"ך שאם יתכרס ירגישו בזה וכתב תנוים דזה ש"ך רק בכפר קטן אבל בעיר גדולה ש"ם הרבה כרכשתות שאי"ל לו ומוכרח למוכרם אי"כ שמא יתכור הטרפות שהכשיר לאחרים ובזה לא ירגישו כלל ואי"כ כיון שהשחוט הרבה כדי לאסוף שומן ואי"כ אפשר שאי"ל לכל בשר האוזות ותמכור מהבשר לאחרים ואיכא חשדא שהמיעוט שהכשיר שלא כדין מוכר:

ונם מ"ש שרוב כשרות בווטשר מדמכשרי" בבאבד הווטב בלי

בדיקה כמבואר בש"ך סי' ל"ג סק"ב ובתנוים אינו

ראי" דבבאבד שפיר מכשרינן אף דאם אנו בודקין אותו אין רובם כשרות היינו משום שאנו מעריפין מספק ומחמת חומרא וכמו"ש רמ"א ויותר טוב שלא לבדוק ולסמוך על הרוב מלבדוק ולהקל במקום דאיכא ריעותא ואי"כ גם בזה מעריפין יש בהם הרבה שהם כשרות ולהכי בבאבד סמכינן על הרוב שרוב אוזות כשרות אבל בווטשרין שאנו בודקין אפשר שאין אנו מכשרין הרוב ושפיר יש חשדא שהכשיר מה שה"י לו להטריף עפ"י דין והכך רואה בעיניך שהסמג"ד העיד דבאוזות המלעיטים רוב ליכא:

כתבתי כ"ז כדי להעמידך על האמת ושלא תסמוך על

שיקול דעתך ואל תורה רק בדבר המפורש להיתר אבל עקר דידך כראה לפענ"ד דמותר מטעמים שכתבתי ומ"מ אם בני מקומך יראנו ע"ז תשיר ממך עקשות פה והמנהג מלעשות, ובזה אומר תכתב ותחתם בספרן של לדיקים לאלמר לחיים כנפשך ונפש רבך דו"ש:

עמרם הקי' בלוהם בק"ק הנ"ל

תשובה מ"ה

בי"ה חוסט אי' יחיו תרמ"ב לפ"ק.

שוכ"ט לידידי הרבני המופלא ומופלג, מלא פלג, חו"ם שמו יכון כש"ם מרה שלמה יודא כי' ביסוב זאלוזסב יע"א:

קבלתי מכתבו שכים אודות בהמות גבובות שמביאין לשוחט לשחוט והוא יודע שהם גבובות איך יעשה בברכה

השחיטה אם יברך או לא יברך כלל [עי"ל סי' י"ז]:

תשובה: בדין זה לריך אני להאריך קלת, הנה הרמב"ם

פ"א מברכות ה"י כתב כל האוכל דבר איסור

בין בזדון בין בשגגה אינו מברך עליו לא בתחילה ולא בסוף וכו' ועמד בכ"מ דבשגגה ל"ש שאינו מברך בתחילה שהרי אינו יודע שהוא של איסור וסבור הייתי לומר עפמ"ש טו"ז או"ח סי' תקפ"ה דאם מברך ברכה לבטלה גם אחרים אינם יוצאים בברכה זו ועיין בפמ"ג שם פי' דברי הטו"ז, ולפ"ז כ"ל פשוט דאם אכל דבר איסור בשוגג וברך עליו כיון שאין מברכין על דבר איסור אפילו בשוגג גם בתחילה ואי"כ בזכר שהיא איסור אינו רשאי לאכול אפילו היתר על סמך ברכה

לאשונה כיון שהיתה לנעלה משאיר אלו הי' חיוב ברכה בתחילה באוכל בשונג הי' יכול לאכול על סמך ברכה ראשונה ואי"ש.

אמנם לדעת כי"מ בדעת הרמב"ם שם שאמרו אסור לאו דוקא אלא שאיל לברך עליו' הא ליתא דאיכ ליה ברכה לבעלה כיון דמותר לברך עליו, לכן כיל לפי"מ שהעלו תוס' בר"ם ג' שאכלו דגם בברכה שלפניה א' מוליא חבירו ע"ש בד"ה אם רלו וכן דעת הרמב"ם בפ"ח מברכות הי"ב אלא דנפש ויין הלריך שיתכוונו לשקב כא' והכה מבואר ביו"ד ס' קכ"ז כמה אופניס דאין ע"א באמן לומר לחבירו שבאשקו פירותיו אפילו אם הבעלים אומרים שאינם יודעים אם אינו מאמינו בלבו, ולפ"ז כיל דאם א' יודע בדבר שהוא איסור והגיד לחבירו ובעלים מכחישים או אינם יודעים דמותר כ"א לאכול ממנו והוא אוכל איסור בשונג אסור לזה היודע שהוא איסור לגאה בברכתו של זה האוכל איסור בשונג כיון שהוא יודע שאינו מחויב בברכה בחמת דגם על אכילת שונג אינו מחויב בברכה ובברכה הנהנין אם יגא אינו מוליא כדאמרינן בר"ם כ"ע ועיין ברמב"ם פ"ח מברכות הי' משא"כ אלו הי' מחויב בחמת בברכה בתחילה בשונג הי' מוליאו ועיין שבועות כ"ע ובחומ' ס' ז"ן ס"ו וס"ל ל"ד ס"ח, ובזה מיושב מה שהקשה בכ"מ על הרמב"ם דא"כ למה נקט בעתה"ו אין מזמנין ולא נקט אין מברכין ועיין מה שתירץ, ולחי"מ הקשה עליו והניח בלי"ע, ולפמ"ש א"ש כיון דמתני' עכ"פ בשונג מיירי כמ"ש הטו"ז הי' ס' קל"ו בדעת הראב"ד ובשונג לא משכחת דאין מברכין בתחילה אלא ע"י זימון וכיל ועי"ש בתוס' שהבאנו ואף דמשכחת עוד כ"מ בלי זימון בברכת הלחם של מלה וברכת היין של קידוש דאעפ"י שילא מוליא ואיכ אם זה יודע שהמלה והיין איסור ואוכל הוא שונג א"י לברך לו כיל מ"מ הוא דרך רחוק לנקוט בשביל כה"ג ונם אולי לדעת כ"מ הכיל דמות' לברך רק א"ל לברך א"כ מותר עכ"פ לברך בעבורו משא"כ בנוונא הכיל אין מי שאינו מחויב יכול להוליא המחויב:

והנה בטעם הרמב"ם כתב הטו"ז בס' קל"ו דבמזיד מודה

גם הראב"ד דהוי רשע גמור ופשיטא דאין מזמנין וכו' ובשונג עשה הרמב"ם משום שאינו אכילה דכפשו של אדם חותה באכילת איסור דרבנן אינו כחשב כאכילה אך במזיד ל"ש זה וכ"ל משום דהוי רשע גמור, וכ"ל דכוונתו כמו דאין מקבלין קרבן ממי שעומד ברשעו זבח רשעים תועבה כן אין מקבלין ברכתו ופמ"ג תמה על הטו"ז דמבואר בס' קי"ח ס"ח דדוקא אחר שכידוהו אין מזמנין, ולפענ"ד ודאי כל זמן שעומד ברשעו אינו ראוי לברכה רק כל זמן שלא כידוהו ועומד בכידויו יש שעשה תשובה ועיין בתוס' חולין ה' ד"ה כדי ועי"ש ד"ה אינו אבל אם עומד בכידויו ודאי עומד ברשעו ואין מזמנין לזה דוקא בעבר עבירה אחרת ואחיב אבל היתר אבל על אותה אכילה שאכל באיסור אין מזמנין ממנים אם לא שב אחר אכילתו ועדיין עומד ברשעו הוי זבח רשעים ואם שב בתשובה שוב כפשו אותה באכילת איסור ואינו אכילה וגיב אין מברכין דהא דמזיד אין כפשו אותה היינו דוקא בעומד ברשעו ואיש, והא דכתב הטו"ז דבמזיד פשיטא יותר משונג אף דגם במזיד אנו לריכין לטעמא דכפשו אותה, יש"ל משום דאיסור דרבנן ליכא איסור כלל בשונג וכמ"ש הכתינות פ' ל"ד ולי"ש כפשו אותה רק לענין ברכה כמ"ש הטו"ז ומשום דמכ"מ הי' ניחא לי' יותר שלא הי' אוכלו אבל באוכל במזיד דעביד איסורא אפילו באיסור דרבנן אם עושה תשובה ומתחרט אינ"ב ודאי כפשו אותה ומשו"ם פשיטא עדיד יותר משונג:

שנית כ"ל דהכה מבואר ברמב"ם בפ"ח מברכות דברכת הנהנין בתחילה הוא מלוה מדי"ס וכן ברכת המלוה וכל הברכות חוץ בהמ"ז שהוא מה"ת והכה קי"ל דמה"ב לאו מלוה אם המלוה באה ע"י העבירה ובא ע"י עבירה אכילת איסור ולאו מלוה היא, ואף דלדעת הרמב"ם פ"ח דלובב הי"ח במלוה דרבנן ל"ש מהני"ע כרינ"ב בר"ם לובב הגזול וברכה במי רק מלוה דרבנן מ"מ ברכה כיון שמזכיר בה שם שמים חמיר מפי וכמ"ש תוס' ביומין דף כ"ה ובכמה דוכתי וזה כראה בפי' דברי הראש"ם פ' לובב הגזול שכ' אעיג דמהני"ע כתיב גבי קרבן הסיד בכל המלות כדמוכח ב"ק ל"ד דקאמר הרי שגזל קלה חטים וכו' אין זה מברך אלא מאכן ולא כשמואל דס"ל הכי אלא במלוה שהיא דאורייתא והייבו משום דברכה היא רק מלוה דרבנן ואפ"ה אמרינן דהוי מאכן והוי מהני"ע חזי' דלא ס"ל כרינ"ב [דאלו מלות הפרשה אלה הוא מה"ת אבל ל"ש במלוה כזו מהני"ע כמו שהארכתי במקומו] וכתב ולא מיקתבר טעמייהו למימר דכיון דמברך ומזכיר שם שמים ומכאן הוא במילי דרבנן כמו במילי דאורייתא פי' ומשו"ם בברכה אף שהוא מדרבנן ס"ל בה מהני"ע ולא בשאר מלות דרבנן זה לא מקתבר להראש"ם אבל להרמב"ם מקתבר לי' חילוק זה כמו דמקתבר לרי"ם שנחוש' ביטין הכיל ואי דאיכ עכ"פ אי' לברך ביומ"ם על לובב הגזול דלעכין ברכה לרמב"ם ס"ל מהני"ע גם בדרבנן הלא ברכות אינן מעכבות ועכ"פ בדיעבד יולא בו ביו"ע שכי:

ובתשובת כתב קופר אוי"ח סי' כ"ג פירש דברי הראש"ם דלא מייתי מנ"ק רק דגם בשאר מלות ס"ל מהני"ע ולא לעכין דגם במלות דרבנן ס"ל מהני"ע ופי' הא' ולא כשמואל שכ' הראש"ם הוא מילתא באנפי' נפשא וכוונתו ולא מקתבר לפקוק כשמואל דכיון דמברך ומזכיר שם שמים וכו' הוא בחינת טעם למה לא מקתבר שכיון שלא יוכל לברך להכי אינו יולא, וקי"ל דברי הראש"ם אהדדי מפרק ג' שאכלו דס"ל דמברך על דבר איסור ופי' שם אין זה מברך אלא מבאן דבחמת מברך אלא שברכתו היא כיאוץ, ולפמ"ש הא ליתא דודאי ס"ל להראש"ם דמברך מעשה שכ' הרשב"א בתשובה וכי בשביל שאכל שוס ואוכל או עושה איסור יחזור ויאכל שוס ולא יברך אבל ע"מ מוכח דגם במלוה דרבנן הוי מבאן והוי מהני"ע, ומיהו גם לפי פירושו לקי"מ דשם בנ"ק עכ"פ א"ל לו לאכול בלי הפרשה חלה ועי"כ לריך לברך כשברא הכיל אבל בלובב ביו"ע שכי ממכ"ש אם אין לו אחר לאלה בו פשיטא דאפילו אם אינו יכול לברך על הגזול כוטלו ויולא בו דברכות אינן מעכבין ועכ"פ בדאית לי' אחר ואיכ אפילו מברך מ"מ כיון שברכתו כיאוץ לריך לבטול האחר שלא יהי' ברכתו כיאוץ וזה פשוט. אלא דיש לפקפק קלת על טעם זה שכתבנו לפי כ"מ הכיל דמותר לברך רק דאיל והרי כתב רש"י בר"פ לובב הגזול ד"ה שלאמר דאשכחן קרא דאוסר להנאת מלות הנ"ע ויש לעיין ולי"ע:

שלישית כ"ל דאמרינן בברכות ל"ה כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה מעל ואסור ליהנות מן העוה"ז בלא ברכה וכאלו נהנה מקדשי שמים וכ"כ הרמב"ם בפ"ח מברכות ה"ג וכל הנהנה בלא ברכה מעל, ומבואר מזה דבעינן ברכה בברכת הנהנין יש עשה ולית דרבנן, עשה לברך כמו בברכת המלות ולית שכל זמן שאינו מברך המאכל אסור עליו כהקדש מדבריהם ולפ"ז בדבר איסור אין איסור הקדש זה דדבריהם חל עליו ואינו אסור בלא ברכה דאחמע"א ועיין שבועות י"ט ע"ב, ובזה יובנו דברי כ"מ שכתב בדעת הרמב"ם דס"ל לברך אבל מותר לברך היינו דאין עליו איסור בלא ברכה אבל מ"מ אם רולה לברך משום מלוה רשאי, וגם בברכה שלאחריה י"ל דאם אינו מברך בסוף אכל איסור למפרע אבל בדבר איסור ל"ש זה כנ"ל, ובזה י"ל ע"ד פלסול לי"שב קושית לחי"מ בפ"ח מברכות שכתב אין יולא י"ח במלה שהיא אסורה וכו' זה הכלל וכו' וכל שאין מברכין עליו בהמ"ז אינו י"ח והקשה לחי"מ דהולי"ל כל שאין מברכין שאם דהא ס"ל דגם לפניה אינו מברך, ולהכי"ל י"ל דלכאורה יש להשיב על מעשה זה דשפיר אל איסור גם על דבר האסור דברכה לריך גם לכ"ש כמ"ש הרמב"ם פ"ח מברכות ה"ג ואכילה איסור הוא בכזית וכי"ב עיין ריטב"א קידושין ע"ז [ואע"ג דבאמת גם אינ"ש אסור מה"ת, מ"מ לפי מה דמשמע מדברי כ"מ פ"ח דאמן ומלה הי"ז דאף דאינ"ש אסור מה"ת מ"מ בכ"ש אין איסור ויש לחקור ככ"ל] אך זא"ל דהני בהמ"ז אינו רק בכזית וברכה לפניה ילפינן בריש כילד מברכין מקיו דלאחריה וכיון דלי"ש בדבר איסור ברכה לאחריה ל"ש גם לפניה, ואיכ אינ"ש שכתן כלל שאין מברכין בהמ"ז משום דגם הא דאין מברכין לפניה הוא מטעם זה שאין מברכין בהמ"ז ואינ"ש:

ורביעי בקודם י"ל בטעם הרמב"ם משום דברכת הנהנין מברך ומודה להש"ית על שברא זאת להנאתו ואיכ בדבר איסור שאין חפץ הש"י בהכילתו והנאתו איך יברך על שברא להנאתו והלא לא ברא לזה, הגם די"ל דעל מהנגו של עולם מברך שברא להנאת אחרים ועיין באו"ח סי' מ"ו ומגי"א סס ופו"ז יו"ד סי' ח' סק"ז, ולפ"ז לב' טעמים האחרונים יש לומר דבברכת המלות מודה הרמב"ם דמברך אף שהוא באיסור כמובן אבל לטעמים הראשונים גם ברכת המלות לא יברך באיסור. אמנם הראש"ם בר"פ ג' שאכלו הביא ראי' לראב"ד דמברך ע"ד איסור ברכת הנהנין הואיל ונהנה מהא דב"ק דף ל"ד הרי שגזל קלה חטין וכו' אין זה מברך אלא מבאן, והנה דברי הראש"ם המוסיס דמשמע מדבריו דשם בברכת הנהנין מייתי כמו שהנין פמ"א חיב סי' ז"ן ואיכ

קוחר עלמו עמעיכ ברים לולב הגזול הכיל דלפי' הכחים עכיח כיל דעל ברכה מלות חלה קלי ולפי דבריכו לעיל עכיח כיל דברכה גופה הוא מלהביב ואפילו כיל דקלי מברכה כהכין הקפי חמלי מבדך, ועוד דבקילור פפקי הלחים ים הגזל קמא מבוחר דכיל דלברכה מלות חלה קלי דיל סם גזל וכו' והפרים ממכו חלה ובדך עליה אותה ברכה הוי מיחון וכן מפמע מדברי חוס' סם שהקפו למה נקע לפה ואפלה הלא מפעה גלגול מחויב בחלה ולפי' דבנותא קמיל ולי מברכה כהכין קלי עכיח נקע ואפלה דאיכו יכול לאכול בלי אפוי' וגם אין ביח כיח אפילו ליכא חיוב חלה מפעה גלגול ולא אחיב, וכיל דודאי קובר הלחים דעל ברכה המלות קלי אלא דיל שכי מעמים דאיכו מבדך או מפוס דמלות הפרפה חלה הוא בעבירה ואיך יבדך ה' על שליווה אותו במלוה זו הלא בעבירה איכו חפץ בעשייתה ואיב גם בברכה הכהכין אין לבדך כפעם שליבי ובביבי הכיל, אמנם יל דמלד שהפרפה חלה הוא עבירה הי' מבדך כיון שמיח כלפוה על מלוה זו בהיתר רק דמלד שהברכה גופה הוא מלוה והוי הברכה מלהביב איכו מבדך דכהי דלא עפה מלוה בברכתו מיח הלא המאכל אסור בלא ברכה כהקדם כביל ומחויב לבדך שלא יאכל איסור:

תמצית הדבר דלעעם אי' אסור לבדך ואיב גם ברכה הכהכין אסור לבדך אבל לעעם ב' אין מלוה בברכתו אבל מותר לבדך וכדעת כיח ומחילה ברכה הכהכין מחויב לבדך מפוס שלא יאכל איסור הקדם כביל וזה כוונת הלחים מדקאמר גבי ברכה המלוה אין זה מבדך אלא מכאן מפמע שחיב לבדך אף שמלוה הוא בעבירה אלא שברכתו הוא ביחון ואיכו שהברכה גופה הוא מלהביב, ולכן איכו מחויב לבדך ברכה המלוה אבל מותר לבדך ואיב מוכח דבברכה הכהכין מחויב לבדך, ובזה מיושב קושי' מעדני יוסב אשרי' פפחים ליח דביל דאיכי מבדך על מלה גזולה דסס הפי' מלה גזולה אסור לבדך עליה ואיב אוסרי' עיש שבאמר ובולע בדך הייכו דמפרש שאין האיסור מלד הברכה רק שאסור לאוכלו שהי הוא גוזל הדיח בתחילה הייכו לכתחילה אבל בפוף פי' בדיעבד דמיס הוא דחייב לי' ויולא וכן פי' קרבן כהבאל סס שהלחים הבין כן בדברי ריח אלא שאחיב הביא קוף דברי פירוסלמי ומסיק דפליגי ורבי ור' אילא קובריס דגם בדיעבד לא יצא מפוס מהביב ואיב חיב דאסור לבדך עליה הייכו ברכת המלוה שהיא ברכה לבעלה כיון שלא קיים מלוה אבל ברכת הכהכין או אפילו ברכת המלוה במקוס דמהכי מלותו כמו בהפרפה חלה שפיר יל אף דאין ברכתו מלוה מפוס דברכה גופה היא מהביב יוכל לבדך עלי' ואיב. ובקיב פפחים הכיל הי' דכיב מבאן רק בברכת המלוה שאומר ולוכו כראה כאלו אומר שליוהו הסס לעפות אפילו בגזל אבל בברכת הכהכין ליב זה והלחים בברכות הביא ראי' מדקאמר בברכת המלות שהוא מבאן מפמע דאם ליה מבאן שפיר חייב לבדך:

תבנא לדיבא לדעת קיב כיל דמבדך על האחיפה בבידון דידן דבשלמא בהפרפה חלה הוי כיאון שאומר ולוכו להפרים מן הגזול שהרי אי' להפרים אלא מי שהוא שלו ואדרבה מלוה עליו להחזירה לבעלים והם יפרישו ועיין הסובת יד אלי' פי' כיב דאפילו אחר שקבלו בשיכוי מחויב לליים ולהחזיר וגם הפרפה גופה הוא מלוה ואפילו איכו רולה לאכלו וכמיש מוי' יוד פי' א' אבל שחיפה אין מלוה לשחוט רק להסיר האיסור שיוכל לאכלו וכמיש בטוי' הכיל איב מה כיאון איבא במה שאומר ולוכו על האחיפה ואפילו בגזל איהיב שאסור לאכול אפילו גזל בלא שחיפה, ולפמיש בדעת הלחים גם בהפרפה חלה מותר לבדך אלא שאין ברכתו מלוה. ואפילו לדעת הרמביס יל דוקא ברכת הכהכין איכו מבדך מפוס ב' טעמים האחרוכים שכתבתי אבל ברכת המלוה מבדך ומעם הסי שכתבתי יל כמו לדעת הלחים שאין ברכתו מלוה אבל מותר לבדך, ובטוי' כתיב חוא פי' כיב מחלק עוד דברכה שהיא בעל מבדך גם אם עוסה בעבירה ואם מבדך בלמיד כמו להפרים חלה דקלי על מלוה זו איכו מבדך בעבירה משאיב בעל קלי על כללית המלוה שפיר מבדך ועיין מוי' חויח פי' ח', מכל הלין טעמי כיל שיוכל לבדך על האחיפה ויש להאריך עוד אבל הוכרחתי לפסוק באמלע

מחמת חסרון הבריאות כראוי ולכך אקצר כעת:

ומה שהה מעלתו לומר שיבדך אחר האחיפה שאז כבר קבלו בשיכוי ודימה זאת לבהמ"ז, כיל לחלק בשלמא חיוב בהמ"ז בא אחר שכבר קבלו בשיכוי אבל כאן ברכה על האחיפה הוא על מעשה האחיפה ומעשה זו הי' בעבירה דאז עדיין לא קבלו בשיכוי ואיך יבדך על מעשה זו, ועוד שמה שמבדך לאחריה הוא רק השלומין שלפניה ואם אין חייב לפניה אין כאן השלומין ועיין חגיגה דף ב', ולא דמי לדבר דאחיליד ביעותא בפי' יש דהחס אינלאי מלחא למפרע שפי' כשר והי' מחויב בברכה לפניה ושפיר יש לו השלומין אבל כאן גם אחיב איכו מבורר שהי' מחויב לפניה כי לפני שחיפה נאמת לא הי' שיכוי:

אבל מה שהלה מעלתו לומר דאיכו יכול לבדך אחיב דשתי ברכות ביחד ליש לבדך והיב ליש לבדך על שחיפה וכיסוי שתי ברכות, לא דמי כלל דמגיח שי' קשיב לא קאמר אלא ב' ברכות שמוכות על דבר א' דהייכו שחיפה בחיב על הבאה אחת אבל כאן ברכת האחיפה וכיסוי הם על ב' מעשים וב' מלות ודאי יכול לבדך שחיפה שמוכות אלא שיש ביריד שי' כיח שיא ועוד קשיב שם. הגב בעלמך אם המל אומר ברכת המילה והוא אביו ואומר גם להכניסו והוי שמוכות, וכן יקבה"ז וברכת אירוסין ונשואין כיון שהם עכיכים שוכים:

ומה שהקשה בתוס' כתובות עיב דיה וספרה שהקשו אמאי אין מברכת זבה על שפירתה ואי' שמא תראה ותשתור, והקשה מעלתו מיש משחיטה ומילה ושופר דלא חיישיכן לקלקול בפפחים דף ו', לקיש דהתם הוא אומן בזה וחזקה שלא יקלקל דבידו הוא ועיין רשביא שיק דחולין גבי מומר אוכל כבילות אבל זבה אין בידה שלא תשתור. אבל משיב מעלתו דבזבה הוי מיעוט המלוי, הוא שלא דהא בלא עת כדתה כתיב על זבה וכתב הרמבין בביאורי הומש שם דאיכו רואה בעת ההיא אלא מסיבת חולי ואיך הוא מלוי [עלפי' רפיא]:

ושוב הקשה מעלתו למה לא תבדך בקוף כשתגמור שפירתה

והאריך בזה, ולפעביד נראה דלקיש דאם היו הכזיל מתקיבן ברכה על שפירת זבה היו לריכין לתקן שתברך בכל יום כמו בשפירה ביד שכה היובל שמברכין בכל שבה וכיון שבכל יום איא לה למכות ולבדך שמא תשמור וכשיתקבו לבקוף לא יהי' הברכה על המכין שהרי בשעת המכין לא הי' יום זה מכוי בודאי וגם לא ברכה בכל מכין שלכל יום לכן לא תיקבו בזה ברכה גם לאחריה על מכין יום א' האחרון וזה כוכח תוס' בכתובות דאין מברכין אלא ביובל שמברכין ביד בכל שבה שלעולם יוכלו למכות בסדר וכן בעומר ובשיר תיקבו ברכה על כל שבה ויום שמוכין אבל זבה שאם תראה תשתור אין לה למכות פי' בברכה ומשריא לא תיקבו ברכה כלל אפי' לבקוף ולכן האריכו תוס' בלשונם ואיל הגהיה:

ושנית כיל דגם במקוס דמבדך לבקוף לריך לבדך תיכף אחר גמר עשיית המלוה והכה זבה מבילתה ביום דין אחר הכן החמה ומהורה מיד וכמבואר בבדה דף ס"ז ואיב אז בגמלה מלות שפירה ועדיין איכה יכולה לבדך שמא תשתור ביום הזיין עד הלילה ואז כבר זמן רב משעת גמר מלוה שהוא בבוקר ולכן לא תיקבו ברכה בזה וזה כוכח תוס' במכחות דף ס"ה דיה וספרתם דכתבו וגבי זבה דכתיב וספרה ליש בה ברכה כיון שסותרת דאי חזי' וכו' הם שפת יתר, ולפמיש איש שבאו לתרץ למה לא תיקבו ברכה לבקוף וכביל, ובזה יבוא שלוש יכוח על ראשו ידידו דומיה:

עמרם הק' בלוהם בקיק הכיל

תשובה מ"ו

שילית ב' אויפאלו ד' בא תרכיא לפיק

ברכת שלוש, להמופלג חויש כמוי"ה יודא כי' שוואדן בקיק ס"ה:

היום בא מכתבו והיום יצאתי להשיב על מה שהק' לדעת הרים שבתוס' חולין כיח עיב דיה לפי ובתוס' עירובין ה' עיב דיה וספק דגם בידי אדם אין לגמלם והא דכתב בשחט מעיא למיד מעיא כרוב הייכו משום דאיכא שחט רובא ואפי' הן שווין רחמנא אמר לא תסייר רובא ומאן דביל איכו כרוב משום דאיכא בשאר רובא קיים ואפי' הן שווין רחמנא אמר שחוט רובא וכן גבי פרוץ כעומד וכו' ע"ש איב אאי מאי מסכי בחולין מ' עיב בחלי קבה פגום והוסיף עליו כיש וגמרו דכולהי בהדדי קאתיין הא קיל בפי' כיל איא כשיטות הרשביא ורין דאם שחט יותר מחלי אפי' כחוט הסערה שחיטה כשרה וכיון דאפילו בידי אדם איא בלמלם איב לפוטרו מחטאת דבשחוטי חוץ איכא שבי לדדי' ושיש לפוטרו שמא הי' שחוט

מחלי

מחלי ואיכ כשהשליש עד החלי כבר עשה בה מעשה ונאסרה משום ע"ז וכשמשליש שמחיצה לרוב הוי מחתך בעפר ואח"ל דלא הוי פחות דלמא הי' משהו יותר והוי כבלה וגיכ לית ב"י משום שחיצה חוץ ולד א' להתיר שפי' מע"ש ואכתי הקשי אשמועי חוץ לא לחייב, הכא קושיא זו כבר כתובה על ספר היטר ב"ח אפרים אות"ס ס"ג וחי' בדרך פלפול ואחיכ לחדש יצא דלמסקנא דחולין כ"ש דמע"מ איכו כרוב רק בעיכן רוב הכראה לעיכים והייכו במדידה וממילא כיון דקיל דאפילו בידי אדם איא לגמלא כל שכראה לכו קכה פגום מע"מ בהכי שריא רחמכא אע"ג דמלד שאיא לגמלא אפשר שיש כאן חוט הטערה יותר ליה לן בה כיון שבמדידה הוא רק מע"מ שריא רחמכא ודבכי ר"ש מייכבלא איכם אמוריס אלא לעכין מה דפליגי התם בשחיטה אי מחלה ע"מ כרוב דלמ"ד כרוב הוי שכי לדדי' להיתר ולמ"ד איכו כרוב הוי שכי לדדים לאיסור וכו' ע"ש שהאריך בזה:

ושלשה המה כפלאו ממכי, מ"ש לחלק בין הך דהכא להאי ד"ש אבא לא חילוק ידענא ולא בלק ידענא דאי כימא כשבראתו דאף דפסיקא קכה טרפה ברובא אפי' כחוט הטערה יותר מעחלה מ"מ אם רק חליו במדידה כפסק אף שיש פסק שמא הוא חוט הטערה יותר מ"מ כשר כיון דפסק זה הוא רק משום דאיא לגמלא איכ בהך ד"ש כמי כימא הכי דלמ"ד מע"מ כרוב אם הוא מע"מ במדידה הוי שחיטה כשרה אף דאפשר שהיא פחות כחוט הטערה משום דאיא לגמלא מ"מ בהכי אכשר רחמכא אם כראה לכו במדידה מע"מ ולמה יהיב הר"ש טעמא משום דאיכא שכי לדדים להתיר דאימא שחט רובא ואפילו הן שווין רחמכא אמר לא תשייר רובא הייל אפי' ל"ל אימא שחט רובא מ"מ כשר כיון שלפי ראות עיכיכו במדידה הוי מע"מ, וכן מ"ש למאן דאסר משום דאימא כשאר רובא קיים לא מהכי לאסור דכהי דאפשר שכשאר רובא קיים מ"מ כיון שלפי ראות עיכיכו הוי מע"מ שפיר כשר אי לאו טעמא שכתבו ואפילו הן שווין רחמכא אמר שחוט רובא, אע"כ דשבראה זו ליתא אלא דאם מע"מ כרוב אם הוא חוט הטערה פחות איכה שחוטה אפי' כראה לכו מע"מ כיון שאין האמת כן וכלפי שמיא גלי' שהוא פחות אף שהוא בעלם מאתכו והיא אף שכראה לכו אבי פגום כיון שא"ל לגמלא ואפשר כלפי שמיא גלי' שהוא כחוט הטערה יותר הוי שפק טרפה ולא דמי להא דאמרי' קידושין כ"ד וכמה דוכתי לא כתבה תורה למה"ש דהתם א"ל בעכין אחר ודמי להא דאמרי' בכורות י"ז ע"ב גבי מדה כלים ומדה מזבח אף דא"ל לגמלא מ"מ רחמכא אמר עביד ובכל היכי דמלית למיעבד ניחא לי' וכו' ע"ש אבל כאן הרי אפשר לשחוט רובא שיהי' מכבר שהוא רוב בלי שפק ולהטריף אבי קכה פגום בלמלוס היכא דאפשר להשתפק שהוא חוט הטערה יותר ולי"ש בזה לא כתבה תורה למה"ש:

ושנית אבי המה עליו בהי דאפילו הקכה פגום חוט הטערה יותר מחליו כיון שלפי ראות עין במדידה הוא רק אבי כשר ולכן כשהוסיף כ"ש חייב משום שחוטי חוץ מ"מ אבמי איכו מיושב הקושי' להיסך דלמא הוא חוט הטערה פחות מרוב וכששחט חוט הטערה עשה בה מעשה ואסרה משום ע"ז ואבמי איכו חייב משום שחוטי חוץ דהבי לא כשחט רובו עד ששוחט עוד משהו ואיכ מחתך בעפר הוא, מיהו בהא ל"ל כמי כשבראתו כיון דלמראית עין הי' אבי קכה פגום ובחוט הטערה שחוטה הוי רוב במדידה למראית העין שפיר הי' חייב משום שחוטי חוץ אף דמשום א"ל לגמלא אפשר דליכא רוב מ"מ כיון שבראה לכו דהוי רוב שפיר הוי שחוטה להתחייב משום שחוטי חוץ בחוט הטערה ראשון משוחט אלא שחיטה שלא הזכיר מזה כלום, ובראה מדבריו דל"ק להו רק משום שיש שכי לדדים לפוטרו מחטאת דשחוטי חוץ ולכן שבי לי' לחכן מלד א' אבל בזה עד השליש אבי בא אמאי קשי' להו דוקא משום דאיכא שכי לדדי' לפוטרו הלא אפי' ליכא רק לד א' לפטרו כמי פטור מחטאת וכ"ש חומרא דאתי לידי קולא הוא שאם פטור מחטאת הרי מבא חולין לעזרה:

לכן כ"ל והיתה לבאר מקודם דבכי ר"ש שבחוט' חולין כ"ש ד"ה לפי הכ"ל שכתבו מאן דבכי משום דאימא שחט רובא ואפילו הן שווין רחמכא אמר לא תשייר רובא ותוס' בעירובין י"ז ד"ה ספק כתבו דהוי כעין ס"ס ע"ש והוא שלא מה מהכי ס"ש הא הוי כגד חזקה איסור ועיין ס' ק' במו"ז קקט"ו ובש"ך כללי ס"ש אות כ"ז וכבר עמדו בזה אחרוכים, מיהו בזה י"ל למ"ש רשב"א בתשובה ס' תי"א דעעם דס"ס הוא מעמא רוב ועדיף מרוב כמבואר בפוסקים ס' ק"י ואיכ הא דלא מהכי כגד חזקה איסור הייכו משום דגם ברוב אמרי' שמלית ואיתרע לה רובא ואיכ בס"ס שמלית ולא מהכי ס"ס דהוי כרוב וכבר לדדו תוס' בינמות קי"ע לומר דאפילו לר"ש שמלית איכו אלא מדרבכן ועיין תוס' בכורות כ' וקידושין פ' ואפילו למה שלדדו שם דלר"ש היא מהיים מ"מ לרבכן דר"ש דלא חייש למיעוטא ודאי דשמלית הוא רק דרבכן ועיין מהרש"א חולין י"א דה"ה מכא ופכי' בקו"א בחובות שמ"ו ופמ"ג שפ"ד ס' חי' שקי"ד ושע"ת מ"ג בכלל ס' פ"ג אות וי"ו ואיכ הא דש"ס לא מהכי כגד חזקה איסור הוא רק מדרבכן וכתב ר"ש שפיר דעכ"ש מה"ת מותר מלד ס"ס ואפילו לר"ש וגם א' לר"ש שמלית מה"ת מ"מ לא הוי רק פלגא ופלגא והוי רק ספק איסור ושפיר מהכי הא דמע"מ כרוב והוי ס"ס דלא ליסוי ודאי א' חוכה:

אך אכתי קשיא למ"ש פלתי ס' ק"י ובש' גוו"ד כלל ח' דה"ע דש"ס לשיטת הרמב"ם דקדאי מה"ת לקולא רק מדרבכן לחומרא ואיכ בש' דאשון הוי רק איסור ודאי דרבכן ובש' הכי הוי קדיר לקולא ע"ש ואיכ בש"ס כגד חזקה אי' הוי ספק א' איסור ודאי מה"ת ואיכ גם ספק הכי אסור ודאי מה"ת משום חזקה איסור והדק"ל מה מהכי ס"ש כגד חזקה איסור, ועוד קשי' הא הכי הספיקות שמא שחט רובא ושמא הוא מע"מ הוי שם אוכם חד הוא דבכי הספיקות הם שמא שחט כשיעור ולא מקרי ס"ש כמו"ש הש"ך בכללי ס"ש אות י"א וכבר העיכו האחרוכים גם בזה:

לכן כ"ל לחדש דאפילו אי ס"ש לא מהכי כגד חזקה איסור הייכו דוקא אם בכי הספיקות איכן מעידין על דבר אחד כגון בהאי דחולין יו"ד ספק בעלם כפגמה ואח"ל בעור שמא לא שחט כגד הפגימה ע"ש בתוס' ד"ה מכין דספק א' הוא שלא כפגם בעור וספק הכי שכפגם בעור רק שלא שחט בלוחו מקום שיש פגימה בסכין או כמו כידון דאו"ש שהביא מו"ז ס' ק' בשוחט בסכין בדוק וכמלא פגום אחר שחיטה וכערבה הבשמה בלחכות דאיכא ס"ש שמא איכה זאת ואח"ל זאת שמא כשחט כהוגן דספק אחד שאיכה שכשחטה בלוחו בסכין כשחטה כהוגן, וכן הא דשם אוכם חד הוא בכה"ג כגון הא דכתבו תוס' בחובות ע' ספק בעלם כפגמה ואח"ל בלון שמא קטכה ופיחוי אוכם הוא דספק א' מעיד שבלחכסה בעכ"ח וספק הכי מעיד שהיתה מרולה אלא שלוכה אוכם, או בכידון דספקי מהרא"י שהביא הש"ך בדיכי ס"ש אות י"א דספק א' שמא ילדה כבר וספק הב' שמא זה ילא לאשון ע"ש דרק מדין ס"ש אחאין עלה דהכי הספיקות מעידין על היתר הדבר רק לא מעטש א' בזה אמריכן שם אוכם חד הוא, אבל כאן הכי הספיקות מעידין על דבר אחד מעטש א' ששחט כשיעור בין ספק א' דשחט רובא בין ספק הכי דשחט מחלש למ"ד מע"מ כרוב והוי שכי לדדים להיתר יצא א' לאיסור שמא כשחייד רובא בזה לכ"ע דיכו כרוב ולא איכפת לן בשם אוכם חד ולא בחזקה איסור דרובא והזקה רובא עדיף וליכא אלא מעוש דכימא שמלית וזה איכו אלא מדרבכן ככ"ל והכא בדאו' מייכו ושפיר אמריכן מחלה על מחלה כרוב ואתיין כהוגן דבכי ר"ש ומייכבלא:

אבל יותר ככון כ"ל דלאו מדין ס"ש אתי הר"ש עלה אלא דכ"ל סברא חדשה דלא אמריכן ספיקא דאורייתא לחומרא אלא אם אכו מסופקים בעלמיכו ואכו יודעים שהוא ספק אצליכו ולבו נוקפו אם איכו איסור תורה אבל כאן אם שחט מע"מ במדידה הלא הוא איכו מסופק ובכי לו ששחט מחלה ואי מע"מ כרוב בכי לו ששחט כהוגן אלא דאכן אמרי' משום דבש בידי אדם א"ל לגמלא אפשר שעושה בדמיוכו ואומר שהוא מע"מ ואומר שהוא כן בדדמי אבל באמת הוא פחות כחוט הטערה ולכן ודאי אם לא הי' אפשר להיות רק או מע"מ כמו שבכי לו שהוא מע"מ שמא הוא בדדמי והוא פחות כחוט הטערה אבל הלא אפשר שעושה והוא חוט הטערה יותר מחלי ואיכ מוקמי' האי בדדמי שאפשר שהוא פחות, כגד האי בדדמי שאפשר שהוא יותר, וממילא יותר, מלד שבכי בעיכיו שהוא מע"מ ועיין בר"ש כחובות כ"ג באומרת בכי לי אין לבי בוקפי שבכי אלו הי' קיים הי' בא ועיין בר"ן שם ועיין בר"ן בפ' כל הכשבעין בקוגיא דקלילה דאע"ג דבעה"ג טרוד בפועליו ואמריכן דשכח ואי' אם פרע מ"מ לא הוי כאיכו יודע אם פרעתיך משום דהתם הוא עלמו מודה שהוא מסופק ואי' אבל בעה"ג טוען בכי ואומר שאיכו מסופק רק אכן אמריכן שאי' לכן לא הוי כאיכו יודע דעלמא ע"ש,

והיכ כיון שאין אנו מקופקים שהוא מעיא רק מלד אילא לגמלא אנו חושבין שבני שלנו הוא ספק וכיון דמלד אילא לגמלא יש לד להיתר שהוא רוב כמו שיש לד לאיסור שמא הוא פחות אין ספק מוליא מידי ודאי בני שלנו שהוא מעיא נמדידה ונכהיא כיע מודו דלקולא ואפילו נגד חזקת איסור וכמיש מהרשיא בינמות פיח בחוש' דיש והנא עליה דחזקה לא מהני רק למאן דמספקא לי' אבל למי שסוטן בני ליש אוקמא אחזקה ועיין פרי כחונות כיג, ולפיז גם שם אוכם חד הוא ליש כאן כיון דלאו מדין ספק אתאין עלה וזה כוונת פרישם דמאן דפרי מנוס דאיסא דשחט רובא כמו דאפשר דשחט פחות ממחלה ולהכי שמכינן אבני שלנו שהוא מעיא :

ואפילו הן שווין רחמנא אמר לא תשייר רובא ואיש :

ואכתי פש נבן לבאר מיש ומאן דאסר מנוס דאימר כשאר רובא קיים ואפילו הן שווין רחמנא אמר שחוט רובא ליל לומר שיש שכי לדדיש לאיסור הא אפילו ודאי לא כשאר רובא רק שיש ספק אם הוא יותר ממחלה על מחלה ושחט רוב או הוא רק מעיא בגמלוס כיון דשיל מעיא איכו כרוב הויל ספק בשחיטה ואסור ודאי מנוס חזקת איסור וכיש למיש דאנו יודעים בני שהוא רק מעיא רק מנוס איא לגמלא כימא דודאי שלנו הוא כספק שאין להכשיר בשביל זה, וכיל דהיש דגם מאן דאסר מסתבר לי' דמה שאמרה תורה לשחוט רוב הייכו רק מעיא דאם לא כשתייר רובא מקרי שחט הרוב וגם מסתבר לי' להכשיר מעיא אם הוא כרוב ולישא איא לגמלא כסברות הכיל למאן דשרי אבל דשיל כיון דאיא לגמלא ואם שוחט רק מעיא יש ספק דאימא כשאר רובא קיים ואף דיש להכשיר מעמיס הכיל מיא אין סברא שלותה תורה לשחוט באופן שיהי' ספק בדבר ולהכשיר רק מעשה ש"ס ומכי לדדיש או בשביל בני שלו כביל ועיד שאמרו בכמה דוכתי אילעריך קרא לרבוי ספיקא אעכיח דרחמנא אמר שחוט רובא ואפילו הן שווין באמת אסור דהא רחמנא אמר שחוט רובא, אבל למסקנא נאדו מהיש ובשל דכיע מעיא איכו כרוב דבלא חוכחה אם רחמנא אמר שחוט רובא אין הכוונה דלא נשתייר רובא רק שיהי' רוב שחוט ומעשה דרובו ככולו כדילפינן בנזיר מיב ואף דסגי ברוב מלומלס כחוט השערה ואיא לגמלא מיא מהני מנוס דאיכא שכי לדדיש להכשיר שמא הוא רוב שוחק ואתיל שאיכו שוחק שמא הוא רוב מלומלס ואף שיש ספק שמא איכו רוב מיא כשר מהני מעמיס דלעיל למיד מעיא כרוב :

ולפיז שפיר לא קשיא להו דלא לחייב אשחוטי חוץ בחלי קנה פגום רק מנוס דאיכא שכי לדדיש לשערו שמא הי' פחות ממחלה ונהוי מחתך בשער ושמא הי' יותר מחלי ובבלה אבל אם הי' חד לד לאיסור וחד לד להיתר לא אמרינן דהוי ספק ופטור מנוס שחוטי חוץ כיון דבמדידה הוי חלי קנה פגום ובני לבו שהוא חלי רק מנוס איא לגמלא כימא דלא מהני בני שלנו אבל כיון דאיכא לד לכאן ולכאן אין ספק מוליא מידי ודאי כביל והוי כודאי חלי קנה פגום :

ושפיר חייב מנוס שחוטי חוץ :

ומעתה הנעבו לייסוב דבביק יא אמרי' שליא שילאה מקלתה ביום ראשון ומקלתה ביום שכי מוכיו לו מן הא' ופרק דחוס' אמאי לא יהיו עטורים הא הוי פיש שמא ביום ראשון ילא ראשו או רובו ואפילו לא ילא דלמא הוא זכר ומי' דהוי תרי קולא דשתרי אהדדי אשם תרתה יום מיא תשתרי כמי מיש דשמא לא ילא ראשו או רובו ביום א' ואפילו ילא רוב דלמא נקבה היא עיש והק' מהריים פיף איכא הייכא דייק לקמן אין מקלה שלי' בלא ולד ואי דאיכ אמאי חוששה בראשון הא איכא פיש שמא לא ילא כלל בראשון ואתיל ילא שמא לא ילא ראשו או רובו, זיא דאיכ כי חזיא בעיו כמי השתרי מיש שמא כולו כפק ביום א' ושליא בא אחר הולד ביום שכי ואפי' ילא ביום שכי דלמא מיעוט כפק ורובא כפק ביום א' עיש, וכיל דלכאורה יש להבין על תי' תוס' הרי קיל ביוד פי' קי' דאם לא כודע ב' הספקות ביחד לא הוי פיש דכיון שהחזקנו ספק ראשון לאיסור שוב איכו מלטרף לפיש ועיין טוז שם ספקיב ומגיא פי' תליט ספקיב והיכ הדמים שתרתה בעיו יהי' עטורים מפיש והדמים שתרתה ביום מיא יהיו ממאים כיון שכבר החזקנו שילא ביום א' והוא זכר שוב לא הוי פיש שמא ילא ביום ב' ושמא נקבה, וכיל עמפיש הטור יוד פי' קליד דלריך לפרוש מאשתו ליל מיא לזכר וליל מיא לנקבה והוא מגמ' פסחים קיב ע"ב ופי' בחיא מנוס דאז היא שעה ווקתה והוי כמו בב' שביל' דאם

בא לשאול בביא שכיהם טמאים והיכ הוי כאלו באו לשאול על יום עיו ומיא בביא והוי' תרי קולא דשתרי אהדדי לכן בשכיהם טמאה, ולפיז התיכא בזה אבל הגמ' דייק שפיר דאין מקלה שליא בלא ולד דאליכ תשתרי בראשון מנוס פיש ואיכ בעיו כמי תשתרי זיא כיון דאשתר דלא תרתה בעיו שי' בראשון מנוס פיש וכיון שכבר החזקנו שילא בשכי שוב לא מהני פיש בעיו ואיש :

ולפיז איש בחלי קנה פגום דאמרי' דכשר אף דאיא לגמלא ושמא הוא יותר מחלי מיא הא יש ב' לדדיש להתיר שמא מעיא ושמא פחות מחלי ואיכ כבר החזקנו שאיכו כפסק רובו ואיכ ספק שמא יותר איכו ספק כלל לשערו משחוטי חוץ וליכא רק ספק שמא פחות ושוב הוי הודאי שלנו שהוא מעיא ודאי גמור ואין ספק שמא פחות מוליא מידי ודאי

שהוא מעיא ושפיר חייב מנוס שחוטי חוץ ואיש :

ובהכי ניחא לעיל כיע הרי שהי' חלי קנה פגום והוסיף עליו כיש וגמרו שחיטתה כשרה ולפי המסקנא מעיא איכו כרוב ומיא קני בכיש כחוט השערה כמבואר בשי' כיא ואמאי כיון דאיא לגמלא הרי איכא פיש לאיסורא שמא הי' פחות ואיכ אכתי לא נשחט רובו ושמא הי' יותר מחלי והוי בבלה וכמדומה שעמדו אחרונים בזה, ולפמיש איש כיון דחלי קנה פגום כשר מנוס שמא פחות ושמא מעיא ואיל דהוי תרי קולא דאם ישחוט עיכ יהא ליל דלא הי' פחות דזיא דהא אפשר לשחוט רובא מבכר שכי שליש ואיכ כבר החזקנו

שאיכו יותר מחלי ושוב אין ספק זה מלטרף לפיש :

מיהו התם יל ישוב אחר כיון דאיא לגמלא איכ כשמכוון להוסיף כיש כחוט השערה גיכ איא לגמלא ואפשר שהוסיף חוט השערה יותר מחוט השערה ואיכ יש שכי לדדיש להתיר שמא הי' מעיא ואפי' הוסיף כחוט השערה כשר ואתיל שהי' חוט השערה פחות מחלי שמא הוסיף יותר מחוט השערה ומתילא דליכא שכי לדדיש לחומרא דהא שמא פחות איכו כולו לחומרא דאפילו הי' פחות אפשר דשמיט שפיר שהוסיף שכי חוט השערה אף שבתכוון להוסיף רק אחת דהא איא לגמלא

ושפיר שחיטתו כשרה :

וגם בזה מיושב קושי' ביא הכיל דספק דלמא פחות נאו בספק הוא כלל שהרי עיכ כשמוסיף חוט השערה שחיטתו כשרה מעשה הכיל כיון דאיא לגמלא שמא הוסיף שכי חוט השערה ומה תאמר כשהוסיף חוט השערה הראשון עשה בה מעשה ונאסר מנוס עיז ובחוט השערה השני מתחך בעשר הוא זיא דכיון דאיא לגמלא להוסיף רק שכי חוט השערה איכ שכי חוט השערה הוי רק מעשה אחד וחוט השערים אי' רק חלי מעשה ואיכו אוסר בזה ואפילו לשיטות דבמעשה זעשה כמי אוסר מיא בחלי מעשה איכו אוסר ולא הוי כמתחך בעשר

ושפיר חייב מנוס שחוטי חוץ :

ויותר נכון למיש שמיק כחונות ליא בזורק חץ כיון דאי בעי לאהדורי לא מלי מיהדר הוי כאלו הנחם קדמה ואחי' בשעת עקירה עיש ועיין חוס' שבועות יז ע"ב דיה אלמא ומהרשיא שם ואיכ כיון דאיא לגמלא ולפסוק שחיטתו בחוט השערה ראשונה הוי כאלו חוט השערה הראשונה ושפיר כולהי בהדדי קאתיין וחייב מנוס שחוטי חוץ :

ועוד בה שליש' דטוז ק' ב' סקיד העלה דאף דעשה בה מעשה אחרת ואפילו מעשה כיד מיא הייכו דוקא במעשה שעושה אותה בבלה אבל מידי שאיכו עושה בבלה אפי' כיד לא מקרי עיש והק' נקשיב שם איכ אמאי אוקי בחולין מ' כשהי' חלי קנה פגום אפילו לא הי' פגום כמי איכו אסורה מנוס עיז עד שנשחט רוב הקנה דהא איכו נעשה בבלה עד רובא ואיכ כולהי בהדדי אתי', וכיל דסברת הטוז הוא עשיש הרי"ן חולין ליח דאף דזריקה והקטרה לעיז אוסרין הבהמה הייכו דוקא בחיצב עיז בשעת שחיטה שעושה מעשה שפועל על כל הבהמה אבל אם נשחטה כראוי ואחיכ זרק או הקטיר לעיז שאין כאן מעשה הפועל על כל הבהמה איכה נאסרת והא דבהמה קדשים נפסלה בד' עבודות הי' לפי שכולן מכשירי הקרבן הם ופועלים על כל הבהמה עיש וזה סברת טוז דוקא אם עשה מעשה שעושה בבלה שהוא מעשה שפועל על כל הבהמה בזה יכול לאסרה אבל אם איכה עושה אותה בבלה ומרפה שאיכו פועל על כל הבהמה אפילו מעשה כל דהו לא חייב לאסרה והא דבמנחת אוסר מיין בראיש הייכו מנוס שעשה עבודה שלימה לעיז שחייב עלי' מיתה אבל בשחיטה אפילו שחט שי' א' בבהמה לעיז אייכו מיתה אם אין עבודתה בכך מנוס דבעי' כעין סכים ועיין בראיש

ע"ג מעכו"ם ס"ד ורפ"ד מסגנות אלא מאקרה מקום מוקלס נמקום ומקום ומקום ס"י א' ועיין בלבוש רמ"י חולין מ' ד"ה סיחה נמי דוקא מעשה מפומל על כל הנהמה:

והנה נחמו' נ"ל מ"ש ס"י כ"ג הקשה נחלי קנה פגום איך חיי מקום מחומי חון הא איכו מחקבל נפנים ומא סוי נמ"ש דהא אפי' נמפריד עור מן הנמר כתנו חוס' חולין כ"ח קר"ה אחא דאין מום גדול מזה ע"ש, ואף דאמרי' נחולין כ"ג וכמה דוכתי חמות וזכרות נבהמה ואין חמות וזכרות נמוטות מ"מ הא כתב רמ"ה נזבחים פ"ה מ"ג ד"ה הוחיל ומיסו מחוסר אבר לא [אפי' נמוטות] מקום הקרינהו כא לפחתיך וכן מום מגונה מ"ש ואיכ אלי קנה פגום הוי מום מגונה ואפי' נמוטות פסול ועיין חוס' זבחים מ"ז מ"ש ד"ה הכא ואיכן כיון מדיך הכמיכו נכך לחמוב רוב הסימנים ומ"ב ככמר לאכילה ולקרבן ואיכ נדיך מחיבה ודאי איכו כפסל מקום נמ"ש לכן נאלי קנה פגום אף מה"י חחוך מכבר מה"י כמר לסקרינו ולגמור מחיבתו מהרי זה דיך מחיבתו ואם לא הי' חחוך לריך לחחכו עחה ואין חילוק נזה בין כמחב נבי"ל לכמחב נאחי"ז נמקום מאין המה"י פוקלה אין מה מום מליו כיון מחחיכה זו נקנה הוא דיך הכמר מחיבתו מ"ם, ולפ"ז נראה דזה דוקא אם המקום כ"ם נמקום מה"י אלי קנה פגום אבל אם מחב מלא נמקום אחך נאמת הוי מום ופסול להקרבה ומ"ן חולין ל"ג מ"ב כאן מחמב נמקום אחך וכו', ולפ"ז אמיין מפיר דברי מ"ז דכמו דנחולין אם מעשה מרפה לע"ז אסרים לפי מעשה כזו פומל על כל הנהמה אף מעכמיו לא כמרפה נזה כיון מגמר המחיבה והוא דיך הכמיכו מ"מ אם הי' מומה או מומה נמקום אף מגמר מחיבתו ואיכו כעשה נמ"ש דיך הכמיכו מ"מ כיון דאם הי' פוקק ומומה נמקום הי' זה מום ופוקל כל הנהמה להקרבה מפיר מקרי מעשה לאסרה מעשה מ"ז מזה פומל על כל הנהמה ולהכי כקר מהי אלי קנה פגום ואים:

וכ"ז אם לא הי' אלי קנה פגום כלל אבל מה הי' קומחם אפילו נאלי קנה פגום הא אינא לגמלם ומאא הוא חוס הנמרה מחות ואיכ כמחומב מעמו א' אסרה מעשה ולא מעשה נמ"ש דהרי כבר הי' פגום ובעשה מעשה מרפה ולא מעשה נמ"ש אינ אי לאסור כלל כמבית מו"ז רק כמחומב מעמו אבי מחוא רוב דהוי מעשה מרפה ומחיבה ואז כולהי בהדדי אמיין ומיב מפיר מעשה מחומי מרן ואים, ריען נמעמו הדברים הרבה לא הרמבי מחי לעוס עין על יחר הדברים והי' זה מלוס רב לאוהבי חורה כנפש המוחם נברכה מלוס ואמה.

עמרם הק' בלוהם נקיק הכיל

תשובה מ"ז

מילת ב' איפאלא יום א' ויגש תרכ"ד לפ"ק:

ביומי חכוכה, מלגס ובברכה, לאחי יקירי ואהובי הרבני המו"ב כמר"ר משה כי"י בלוהם נקיק ה' מאדם.

מכתבך קבלתי וכו' ומ"ש בייסוב קומי' מהרמ"ל חולין י"א אחא דאמר ר"ל לחי' מחיבה מלמה מלמה וכו' אמאי לא מסיע ר"ל לעיל מ' אינמי דבא זאב ונמל בני מיעים וכו' מחיבה מלמה דלא חיבי' ממא נמקום נקב מ"ם הוא דבר מכל אבל אינו מ"ד קרוב לאמת דמה מהקשים איך מוכח מחיבה דאזלינן בחיר לבימות חוס' דבהמה בחי' נחזקת א' איכו זבוח מומדת דלמא הא דלא חיבינן ממא נמקום נקב מחיב הייכו מקום דבקובת הומם הוי כבלה ולא מחזקינן מאיסור לאיסור, אין לו פי' כלל וכי הא דאין מחזיקין מאי' לאי' הוא חזקה להחיר אלא ז"ל רק דאין כאן חזקה לאי' ואי לא אזלינן בחיר גם בלי חזקה לאיסור אסורה מספק, ומוד דאדרבה אזלא בחר איסכא דהרי לבימות חוס' מוקמינן לה בחזקת איסור אי"ז דבקובת ומם אין מחיבה מועלה כמרים מ"ד רבי"ל נ"ל:

ומה מחילכה ע"ז דבקובת הומם הוי כבלם רק אחר מחבה ולישראל בבחיבה אלי' מלחא ומוחרת מיד אחי"ז קודם מחבה מפיר מוכח רוב ומדוקדק לבון דאמר רחמנא מחוב ואכול, כל זה הוא לפי מיחבה דאין מחזיקין מאי' לאי' הוי חזקה סיחר וז"ל כנ"ל, אבל בלאה"ב ליחא דבהי דהאמת הוא כן דלישראל בבחיבה אלי' מלחא מוחר קודם מחבה מ"מ אין לאוכיח מזה דאזלינן בחיר דאי כיעא דאחר מיחבה מוחר אפי' לא אזלינן בחיר כדמחך לא מוכח דאזלי' בחיר דדלמא בחמת לא מחיבה הוכח עד מחלא בפסח ואין לסאריך בזה יותר:

אבל גוף קושיה מהרש"ל המוה בעיני הא לעיל ד"ע אמרי' ולימא כבחבה הוחרה הא קמ"ל דאמ"ג דאחיליד בה ריעותא כדבעי וכו' ומירמ"י מכולך בה מפק מרפוה מפק קודם מחיבה הי' ויש לחלוחו בלאחר מחיבה מ"מ ואיכ מאיכו ודאי מהאמ נקב מם אלא מ"ם לחלות בו והוי ריעותא ואיכ אין לפמוב מחיבה דמם לא הוי ריעותא כלל דודאי מחך מם בסכין ולהכי לא חיבינן מה"י מם נקב מחיב נאינבי' דלעיל דחזינן נקב ואי' אם הוא מזאב או הי' מחיים ולי"ב:

וביישוב הדקדוק דאמר רחמנא מחוב ואכול מהוא מפת יפר כ"ל דראם יוסף הק' מכ"ל רוב דלמא מקום דמפק מאיכו יכול לבבר מה"ה מ"ש באריכות ולפמכ"ד דפמ"ג נבחיבה להיים מוקם ג' מעד מ"ז מכ"ל דבקובת הומם אין מחיבה מוחלה מ"ם וכחבתי בחמו' אחת מפ"ח דאמרי' בחולין י"ח מ"ב מחב ופגם בו נקב מחיבתו מקולה מקום דהרי כמחב ישראל ונמר ככרי מ"ם הקוני' היבב וחוכן הדברים דבמקום מחיבה בעיכן מיפק חיותא בבחיבה ולפ"ז בבקובת הומם במקום מחיבה דמיפק חיותא הוי כמכמחב הרוב לא הוי מיפק חיותא בבחיבה דהא מיפק חיותא הי' ג"כ מ"י נקב מקום מה"י בומם דלאו מחיבה הוא ומאריכתי לבאר זה ולפ"ז מפיר ילף רוב מבחיבה מלמה דדלמא במקום נקב קמחיב ואי דקפק מוחר מה"ח מ"מ הא לא מקבחת מחיבה ודאי דבקובת ומם לאו מחיבה הוא בכ"ל ואים הלבון אחי' מבחיבה מלמה מבמדו בזה אחרונים דלא מהיחר הבהמה נמריכן אלא מחה דקרי' רחמנא מחיבה וזבחה, אלא הא גופא דבגב בו נקב מחיבתו מקולה המבם כדאמרי' בגמ' מקום דהוי כמחב ישראל ונמר ככרי והא דמחיבה ככרי מקול כתבו חוס' ואים רים חולין מקום דכמיב וזבחה ואכלה מה מאחה זובח אחה אוכל הייכו דקאמר ר"ל דקאמר רחמנא מחוב ואכול הייכו מה מאחה זובח אחה אוכל והאיך מבחיבה מחיבה ודאים אלא ודאי דאזלינן בחר רוב ואים:

ומה מתקשים בחולין ל"ג דאמרי' דלא כראב"י מקום מי מבח דחייב מיחה ל"ם מא"ם כיון מהוא מלוה לישראל אי"כ גם בהאי דראב"י חקמי איך מ"ב מא"ם הא יש לישראל מחיבות ואכילות מלוה כגון מסח וקדשים ולא אמרי' מא"ם, לק"מ מכמה מבמים חדא דדוקא אם זה גופא מהוא איסור לבכרי הוא מלוה לישראל ל"ם מא"ם אבל בבסח וקדשים וכי כל מה מהוא איסור לבכרי הוא מלוה לישראל והלא בחולין יש אי' לבכרי ואין מלוה לישראל וזה אינא ועי"כ דאיכו אסור לבכרי, מכיח גם בבסח וקדשים אין מלוה לישראל מה מאסור לבכרי דאין מלוה מליו לאכול קודם מחלא כבסח:

ושלישית דפי' מא"ם הוא דאין לומר מיהי' הבכרי קדום יותר במלוה מישראל ולכן כתבו חוס' דהיכא דיש מלוה לישראל ל"ם זה דאדרבה מקום מהבכרי אין קדום אסור לו לבמות מלוה זו אבל בבחיבה כהי דישראל קדום יותר דישראל מותר בבני מיעים ובכרי אסור ומיך מפיל מא"ם וכ"ז בדור ופסוט, ויען כי לא הייתי בקו הבריאה לכן בחאחר הדבר ובין כך הגיע לי מכתב גם מניסי כ"י וד' יגמור הדבר לטובה, ותומם בחחת ומובה, בבפסך ובפס אחיך הכאמן דומ"ש:

עמרם הק' בלוהם נקיק הכיל

תשובה מ"ח

מילת ב' איפאלא עמ"ק לפ' בשא אח ראם בני גרשון גם הם חיבי"ם לפ"ק:

באסרו חג בעבותים, תהיו כשחילי זיחים, מחבי אהובי הרב המאה"ג כמו"ר גרשון כ"י שטרן ובתי האהובה, זוגתך הרבנית היקרה והחשובה, מחי' בבחת ומובה, מ' מרים מחי' לאו"ם:

מראשית אודיע כי חלי"ת שלום לבו ודי' יחן לבו ולבבם בל מוב סלה ומחה בחי' עדי"ת מה שחקרת בספק דרוסה דים לאוש שבדרבו הסימנים אם שחיבה מועלת בהם

בהם לעסרם מידי כבלה או לא והבאתם שדעת הגאון מהרי"מ נבעם בספר מ"ג סי' כ"ד [שם מ"ג אי"כ יודע, הודיעני] דאינם ראוי' לשחיטה דנקובת הושט ופסוקת הגרגרת כבלם הוא והוי ספק נשחיטה ואוקמא בחזקת אי' דאינו זבוח כמ"ש מברא זו סלתי בשי' לא אות י"ד וסי' קי' בנ"ש דיש ומה אעשה והוכיח כן מעוס דקסי' לדעת הרמב"ם בפמ"ו ממ"א הכ"ז והכ"ז דאיסור דרבנן מבטלי' אי' לכתחלה וסיל נ"כ דקדאש מהיא לקולא אינ מאי מאי מסכי בחולין כ"ג ע"ב בני ברקפא דס' דרוסות מפרחן וסלקן ואמאי כפרחיכהו ונסמוך אדוכא וכמ"ש מלא פ"ז ממעילה הי' בהא דאמרי' בחולין קי"מ לא אמרה תורה שלא לתקלה והלא ליכא תקלה דמהיא סמכי' אדוכא והוכיח מזה דאין מבטלין אי' דאו' בידים מהיא עיי"ש אי' כיון דיש לחוש שבדרסו הסימנים אז אינם נאוים לשחיטה והוי ס' בשחיטה ואוקמא בחזקת אי' ולא הוי ספיקא לקולא ע"כ:

ואני בעניי לא זכיתי להבין דברי מלא"מ והנה לפי מה שכתבתי בתשו' אחת [עיל סימן קפ"ט] לי"ב קוש' חוי"ד סי' קי"ח אות ה' דלים ביטול ברוב אלא כשיש לרוב ומיעוטי ייחוס ואינור יחד או שהם במקום אחד או של בעלים אחד ודאי לקי"מ קוש' מלא"מ דכאן אין להמשולחת שום קישור ואינור להרוב ואינו בטול, אבל בלאה"כ לפעניד לא שייך ביטול ברוב אלא אם אחר הביטול לא יהי' כיכר לשום אדם בעולם איזהו ההיתר ואיזהו האיסור אבל אם יש רק אדם אחד בעולם שמכיר מיעוט האיסור ודאי לא בטיל ועי"ל פלתי סי' קי"ח אות י"ב בסופו דאם יש ישראל אחד שמכיר האי' מקרי קבוע הכיכר ומה שהשיג עליו חוי"ד שם אות ו"ו כבר יישבתי בתשו' ואיכ הי' במשולחת אפשר שהמשלח אותה מכירה בעצ"ע ואיכה בעילה ופשיר הוי שלא לתקלה אבל לבטל באופן שלא יכיר שום אדם האי' אפשר דמותר מהיא אפי' באי' דאו' לכתחלה, ואפי' אמאר דהמלא"מ לאו מעשה ביטול ברוב אתי עלה רק מעשה דאזלי' בתיר והאוכלה אוכל היתר משום דסומך שהוא מהרוב שאינן משולחת ועיי' בתשו' פמ"א אינ סי' י"ט [עיין חתים אהיע אינ סי' ה' ובים אות סי' ו'] ואין כאן תקלה מ"מ תקסי אין כיון מזה כמו דאסור לבטל אי' שרי כיון דאחר הביטול אין האיסור ניכר לשום אדם והוא מותר לכל ומכ"ש לדעת הראש שהביא הטור ביו"ד סי' קיב דמותר לאכול שלשתן ביחד דאי' כהפך להיתר אבל ברוב ודאי ברור דמי שחושב על בהמה שהוא מרוב כשרות מותר לאכלה ומ"מ אם אחד יודע שהוא טרפה אסור לתכנה לו ועובר על לפ"ע אם מאכילו והיכ כיון שהמשלח יודע שהוא אסורה הוי שלא לתקלה ועיין בר"ן קידושין ל"ט אהא דאמרינן שם ערלה בחוץ הלא"מ וכו' עד אל אימא כך כאמר ספיקא מותר ודאי אסור וכתב הר"ן דיש שהוכיחו מזה דקדאש לחומרא מהיא מדאילעריך הכא להתיר מהלא"מ ודמה זה דבכולהו ספיקא אע"ג דמותר מהיא מ"מ מי שיודע האי' אסור ליתן לחבירו שאינו יודע דעבר על לפ"ע ובערלה בחוץ הלכה דספיקא מותר ומותר לספוקי אהדדי ע"ש ועיי' שם שא פ"ג והיכ דכוותי' אע"ג דמהיא מותר לסמוך על הרוב אבל מי שיודע מיעוט האי' אסור להכשיל חבירו וכן דברי המלא"מ ל"ע בעיני:

ואמנם גם אם נכוף כאמרון ראשיכו לקבל באמת דברי המלא"מ מ"מ נוף ההוכחה אינו לפעניד מתרי ותלת טעמי חדא למיד בכריתות י"ז דטעמא דשתי חתיכות הוא משום דאפשר לברר איסורו איכ נראה דהיכא דאפשר לברר איסורו קדאי מהיא לחומרא לכ"ע כמו באיקבע איסורא וכעין זה כתב מהרי"ח חיב סי' א' ע"י"ש ועי' קידושין ס"ו גבי שלא ואחוי ואיכ בשרקפא דס' דרוסות אפשר לברר איסורו ולבדוק ולראות שהאדים בשר כנגד בני מעים או האדימו סימנים עלמס ואיכ מהיא ספיקא לחומרא ולקי"מ, וכ"ת גם אם האדים הבשר כנגד בני מעים אז סימנים עלמן אכתי אינו מברר איסורו דלמא מחמת דיש האדים אף אני אומר לך איכ לפ"ע תוס' וסי"ע אינו דאף לודאי דרוסה יש בדיקה ואם לא האדים הבשר כשר איכ לא משכחת ודאי דרוסה דגם אם האדים שמא מחמת דיש האדים אע"כ שפשה הדריסה ניכרת שאינו דומה לשאר אדמימות ואיכ אפשר לברר איסורו והארכתי בהכ"ל בקונ' דדרוסה:

ואפשר שלזה נתכוון הרמב"ם פ"ה משחיטה הי"ג שכתב וכל אפק שיאחפק בדרוסה אסור וכו' אסר עמד עליו בי' יו"ד סי' כ"ט ועיי' מו"ז שם ולמ"ש ל"ל למה שנראה שם מדברי הרמב"ם הי"ח דיש בדיקה גם לודאי דרוסה וקסי' בכ"ל איכ איך משכחת ודאי דרוסה דלמא מחמת דיש האדים ואף ש"ל כתי' הכ"ל וכן משמע שם קלת לשון הרמב"ם שכתב ואם נמלא בה רוסס הדריסה וכו' מ"מ י"ל דכונתו רק שהאדים בשר ונאמת איכו מכר אם איכו מחמת דיש ועיין כ"מ שם רק דס"ל לרמב"ם דחורה אסרה אפק זה כודאי כמו ס"ס בדסי' וזה כונתו וכל אפק שיאחפק בדרוסה אסור, ולפ"ז גם בספק דרוסה אם בדקנו, ומלאנו אדמימות אסור מכח ודאי דאפק זה משאו חורה כודאי ופשיר אפשר לברר איסורו ופשיקו אסור מהיא ואיש כ"ל:

ושנית כ"ל לחלק דהא דס"ל לרמב"ם דאיסור דרבנן מותר לבטל לכתחילה היינו דוקא אם האי' מלד עלמו הוא דרבנן כמו בשר עוף בחלב אבל אם האיסור מלד עלמו הוא אי' תורה ומלד אחר בא לו שהוא מדרבנן לפי שהוא אפק בזה מודה הרמב"ם דאין מבטלי' אפק אי' תורה לכתחלה וכמו שמחלק הש"ך בדיני ס"ם אות י"ט לענין אפק דרבנן לקולא ע"ש שפ"ש בשם דיש דכל מקום ס"ס אשר איסור דאו' לא אמרי' בי' ס' דרבנן לקולא והיכ דכוותי' דכל ס"ס אשר אי' תורה אין מבטלין לכתחילה ואי"ש:

ועוד לפמ"ש כונ"י וחתים דאפי' אי מהיא מבטלי' איסור לכתחילה היינו דוקא לא בלא אבל יבש בינם מהיא אסור לבטל הי' אומר לרמב"ם הא דאי' דרבנן מותר לבטל לכתחילה היינו לא בלא דוקא אבל יבש בינם אפילו אי' דרבנן אסור לבטל לכתחילה וכן מורה לשון הרמב"ם שם מרבה עליו בשר עוף אחר עד שיבטל הטעם וכו' ואיכ בשרקפא דספק דרוסות דהוי יבש בינם אפיר אין מבטלין ולקי"מ:

ובנוף הדין דעת החוי"ד סי' קי"ב בית הספק בדי"ה בשקכ"ז וחתים יו"ד סי' כ"ד הסינו על הפלתי בעוב טעם ודעת וסיל דבקונבת הושט ופסוקת הגרגרת לא הוי ספק בשחיטה וגם אכי אחרכתי בזה בתשו' אבל מלד אחר יש לי לדון ע"ז ולא מיבעי' לדעת רמ"א בסי' קי"ט והסכים עמו הפלתי שם לדעת רש"ל דס"ם מהני נגד חזקת אי' איכ לענין חשש זה שמא בדרסו הסימנים הוי ס"ם שמא לא בדרס בכלל ואתיל בדרס שמא לא בנגד הסימנים ואיל יכול להתהפך כיון דלריך להתחיל תחלה שמא לא דרס כסברת מ"ע שנש"ך דיבי ס"ם וגם לא הוי שם אוכם חד דהא ספק שמא לא דרס בכלל מתיר יותר שאינו אפי' טרפה משאיכ ספק שבי שמא לא דרס בנגד הסימנים איכו מוליא רק מידי נבלה ולא מידי טרפה אלא אפי' לדעת ש"ך וטו"ז שם דס"ם לא מהני נגד חזקת אי' מ"מ כיל סברא ישרה דאם דוקא אם הספק הראשון הוא נגד חזקת אי' ואסור מהיא כודאי לכן איכו מלטרף לספק השני אבל אם הס' השני הוא נגד חזקת אי' שפיר מהני דמלטרף לס' הראשון והוי רובא ורובא וחזקה רובא עדיף וכמו שכתב רש"ל בתשובה ושפיר מהני גם כאן ס"ם ולא הועיל בהוכחתו כלום ועיי' חוי"ד אות הכ"ל:

ועוד מלאתי לדון בדבר החדש הנה הפמ"ג בפתיחה להלכות שחיטה בשורש הג' עמד במ"ש הרמב"ם פ"ג מהי"ש הי"ט דבקיקת הגרגרת ונקובת הושט אין שחיטה מועלת בהם ואמאי בשלמא פסוקת הגרגרת כיון שביטל רוב החיות הוי כמאן דמכחא בדיקולא ושפיר אין שחיטה מועלת אבל נקובת הושט דאכתי איכא רוב הושט לשחוט מכ"ל דאין שחיטה מועלת בו ע"ש שבדחק, וכבר אמרתי מאז עפ"י דאמריכן חולין י"ט ע"ב שחט ופגע בו נקב שחיטתו פסולה משום דהוי כשחט ישראל וגמר בכרי וכתבו תוס' ד"ה שחט ולא לשחט שלים והגרים שלים ושחט שלים דכשרה לרי' נופא [אע"ג דמיפק חיותא איכו בשחיטה אלא בהגרמא משום דאיכא רובא בשחיטה כמבואר שם בבוני'] דהתם שלא במקום שחיטה אבל שחט במקום נקב עדיף אפי' לפי שהוא במקום שחיטה וכו' ומבואר מזה דאם במקום שחיטה מיפק חיותא לאו בשחיטה כשרה שחיטתו פסולה אע"ג דגמר אחיב אחרון בשחיטה כשרה והוי רובא בשחיטה דאין לומר דהתם מיירי דוקא שהי' אבי קנה פגום עד מקום ששחט שלא הי' רובו בשחיטה דאיכ לא מקשו תוס' כלום דבשחט שלים והגרים שלים ושחט שלים טעמי' דרי' דמכשיר משום דאיכא רובא בשחיטה והכא ליכא רובא בשחיטה אע"ג דס"ל לתוס' דבפגע בו נקב פסול אפי' נקב קטן ואפי' שחט כל הסימן דאיכא רובא בשחיטה משום דבשעה שנשחט הרוב דהוא מיפק חיותא הי' בשחיטה פסולה במקום שחיטה והוי כמי ששחט וגמר בכרי דפסול ע"י"ש בגמ' ואפי' שחט אחיב ישראל מיעוט בחרא ועיין בש"ך יו"ד סי' כ"ד בקחי' בשם כ"מ ודעת הש"ך שם עיין

היצב בפמ"ג בסי"ד סס וגם זה ברור דלאו דוקא פגע בו נקב באותו היקף דוקא שסחט אלא אפי' פגע בו נקב למעלה או למטה רק שאינו תחת אותו מקום שסחט רק בלד אחר נמי. שחיטתו פסולה דהא קי"ל ביו"ד סי' כ"א ס"ג דאם לא שחט הרוב במקום אחד רק בסכין וג' מקומות אפילו אין התחיבות שוים בהיקף אחד רק אחד בלד הראש והסכי בלד מטה נמי כשר בין בקנה בין בושט וממילא פסוקת הגרגרת בכה"ג נמי טרפה ועיי' ביו"ד סי' ל"ד בש"ך סק"ד וט"ז סק"ג ופלתי ולפ"ז הה"כ אם שחט ישראל מיעוט הקנה למעלה וגמר בכרי למטה בלד אחר הוי שחיטה פסולה וא"כ הא פגע בו נקב בכה"ג הוי שחיטה פסולה דהא בגמ' שם מדמי לה לשחט ישראל וגמר בכרי, אלא דבגמ' חולין הכ"ל דאי להאי דינא דקאמר אלא הכי משחט שחיט מ"ל במקום נקב מ"ל פגע בו נקב ופירש"י מכדי משחט שחיט כל הנמלא בה וטרפות בחלי קנה לא הוי והוי לה תחילה בקנה שלימה והרי שחיט לפניהו מ"ל במקום נקב וכו' ע"ש ומוסבר יותר לפי הכ"ל דאפי' הא' חלי קנה פגום מיד דשחיט פורתא מלד אחר למעלה או למטה והשלים לרוב הוי שחיטה מעליותא דא"ל לשחוט במא"ש והוי כמו ששחט בכרי וגמר ישראל, ולפ"ז כל זה בקנה דכשר עד דכפסק רובא הוי בקנה שלימה כפירש"י אבל בקובת הושט דסוי טרפה שפיר לא מהכי ב' שחיטה דמיד ששחט חלי הושט מלטרף עם הנקב עשהו בכ"מ שהוא והוי רובא וא"כ הוי מיפק חיותא בפסול כמו ששחט ישראל וגמר בכרי אותו משהו שהי' נקוב במקום שחיטה וא"כ אפי' שחט כל הושט דהוי רובא בשחיטה מ"מ פסול כנ"ל ושפיר הוי בקובת הושט בבלה ואין שחיטה מועלת וא"ש, ואין לומר דאכתי משכחת לה ששחט את הושט באותו לד של הנקב למעלה או למטה מן הנקב דבכה"ג אם הי' הנקב הזה דרך שחיטה בלי שהי' איכו מלטרף לרוב למיהוי שחיטה כשרה כמבואר סי' כ"א הנ"ל וא"כ איכו מלטרף כמי למיהוי שחיטה פסולה ז"א דכל מה ששוחט תחת הנקב ברוחב הנקב איכו שחיטה כלל כיון ששם כבר כפק למעלה או למטה ועיין ט"ז וש"ך ופלתי סי' ל"ד הנ"ל וא"כ גם כאן כששחט רוב הושט יש בו משהו שהוא שחיטה פסולה אותו משהו שכנגד הנקב והדר הו"ל מיפק חיותא בשחיטה פסולה במקום שחיטה ופסול וא"ש:

וכעת כ"ל לפמ"ש רשב"ם ב"ב דף פ"א ע"ב ד"ה כל דכל דבר שהוא מלוה לכתחילה אף שאינו מעכב בדיעבד מ"מ ראוי לקיים בו המלוה כמו שהוא לכתחילה וכל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו אבל אם אינו ראוי לקיים בו מלוה לכתחילה מעכב ופסול אפי' בדיעבד דכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו עיי"ש ולפ"ז למאי דמבואר בחולין דף כ"ז בגמ' וראשונים דלכתחילה מלוה לשחוט כל הסימן אלא דאם שחט רק רוב כשר בדיעבד ועיין ביו"ד בסי' כ"א ופמ"ג שם א"כ בקובת הושט כיון דהאי משהו כשחיט דמי ואינו ראוי לשחוט כל הסימן בילה מעכבת בו ופסול בשחיטת רובו ושפיר הוי שחיטת הושט בבלה, אלא דלפ"ז בא' בעוף דג"כ לכתחילה לריך שכיס ג"כ יהי' בבלה אם ניקב הושט אפי' שחט רק הקנה וכמ"ש הפמ"ג בפתיחה להלכות שחיטה סוף סורס ג' ואכן אמרי' בחולין ס"ח ע"ב בבדקי' לקנה ובשחטי' לקנה ולכשרי' והדר לפכוה לושט ולבדקי' עיי"ש ואמאי כיון דושט אינו ראוי לשחיטה לא מהכי שחיטת הקנה כלום אך בזה יש לומר כיון דבתר דמפיק הושט ובודקו שהוא כשר אינלאי מלתא למפרע שהי' גם הושט ראוי לשחיטה שפיר מהכי שחיטת הקנה:

ועוד דמעיקרא דדינא פרכא דהא דבעי' שכי סימנים בעוף לכתחילה הייכו רק מדרבנן וכמ"ש רש"י ר"פ השוחט ד"ה אחד בעוף וא"כ ל"ש דבעי' ראוי' לבילה אבל הא דבעי' שחיטת כל הסימן לכתחילה הוא מה"ת ועיין ראש יוסף סס ופמ"ג רס"י כ"א ושפיר י"ל בכ"ל דאם אינו ראוי לשחיטת כל הסימן ששחיטתו פסולה וא"ש:

אלא שמדברי התוס' יומא דף ל"ג ד"ה למה מבואר דגם הא דלריך לשחוט לכתחילה כל הסימן ולא אתי למיעבד רובא ע"ש ולפ"ז ליתא למ"ש דכיון דמה"ת אבי לכתחילה ברוב ל"ש למימר בי' כל הראוי' לבילה מה"ת ול"ע:

אבל מ"מ כ"ל לקיים דברי עפמ"ש חת"ס חו"מ סי' ק"מ דלא אמרי' רובא בכולו אלא ברובו מתוך כולו אבל כי ליכא רק רובא לא אמרי' רובא בכולו ע"ש ובתשו' עשיתי סמוכין לזה מרש"י חולין דף י"ח [עיין ב"ש חאו"מ סי' קס"ד וקס"ה] ולפ"ז בקובת הושט כיון דבגד הבקב לאו שמיטה היא אפי' למעלה ולמטה מהבקב ובמשיל א"כ ליכא כולו ולא אמרי' ב' רובו בכולו ושפיר לא מהכי ב' שחיטה וא"ש:

ובזה יש לייסב מה ששמעתי להקשות בשם הגאון מו"ה קאפל חריף זצ"ל אהא דפריך ריש פ' השוחט דיעבד אין לבתחילה לא ב' בבהמה לכתחילה לא עד כמה ליטחוט וליזול והק' הכ"ל דמאי פריך דלמא הוי קד"א כיון דבני ברוב אי שחט כל הסימן אסור משום דלמא במקום נקב קשחיט קמ"ל דכשר אבל לכתחילה באמת איכו רשאי לשחוט כל הסימן מה"ת ולפמ"ש א"ש דהא דבני ברוב הייכו אם יכול לשחוט כל הסי' אבל אי כימא דא"י לשחוט כל הסימן בדיעבד או לכתחילה שוב גם רוב לא מהכי כיון דכ"ש רובו ככולו:

ולפ"ז יש לפרש שם פי' חדש בגמ' דמשכי ואבעיא אחרובו

של אחד כמוהו והוא פלא דתי' ראשון עדיף דקאי אדסמיך לי' אאחד בעוף ועיין ראש יוסף שם ולפמ"ש הא"ש דמשו"ה קתני אחד בעוף ושכיס בבהמה דדוקא היכא דיש לשחוט א' בעוף ושכיס בבהמה אז כיון דאיכא כולו רובו של אחד כמוהו דהוי רובו מתוך כולו אבל כי ליכא אחד בעוף ושכיס בבהמה כגון כיקב הושט לא אמרי' רובו של אחד כמוהו כיון דאיכו רובו מתוך כולו, ומיושב בזה קושי' ראש יוסף שם במשכה אאאי שיכוי אמאי לא נקט השוחט רוב אחד בעוף ורוב שכיס בבהמה ע"ש ולמ"ש כיחא דאתי לאשמעי' דלא סגי ברוב אלא כי איכא כולו וכנ"ל:

ולפי פי' זה יהי' מוכח מכאן מדקתני אחד בעוף ושכיס בבהמה דבעוף אם נקוב הושט ואין ראוי לשחיטה מ"מ לא הוי בבלה רק אם שחט הושט דוקא אבל אם שחט הקנה לא הוי רק טרפה דאף דאין הושט ראוי' לשחוט מ"מ מועלת שחיטה לקנה וכן בדין לכל הג' טעמים שכתבתי לעיל דלא שייכי אלא בהאי סימן גופא ולא לענין שלא תהא שחיטה מועלת לשכי והרי בשחיטה הולרכו תוס' חולין ט' ד"ה כולהו לומר לדעת בה"ג שכך הי' הל"מ אפי' בעוף אאם נשחט האחד שאין שחיטה מועלת לשכי וכאן דליכא הל"מ רק מסברא אין שחיטה מועלת וכמ"ש א"כ לסימן השכי שפיר מהכי שחיטה ודאא כפמ"ג בפתיחה סוף סורס ג' הנ"ל דאין שחיטה מועלת לשכי ואיהו לשיטתו אזיל שכתב שם בראש הסורס דנקובת הושט בבלה מהל"מ ושפיר סיל דאין שחיטה מועלת לשכי מטעם שהי' אבל לפמ"ש הא ליתא:

ומעתה יש לי לדון בסימנים הנדרסי' לא מיבמי' למ"ש הכ"מ פ"ה מה"ש ה"ח בדעת הרמב"ם דדוקא האדיס בשר כנגד ביכי מיעים או האדיכו סימנים עלמן טרפה אבל לא האדיס בשר כנגד שאר איברים שהבקב פוסל בהם שאין האדם נוקב וכן נראה מדברי רש"י חולין מ"ג ד"ה לא תיפוק דכתב דלא חשיב כמה טרפות מפני שאיכורן מסוס דסופן לינקב והוי בכלל נקיבה ואפ"ה הש"ב דרוסה מסמע דדרוסה אין סופו לינקב ועיין בתוס' רפא"ע ד"ה דרוסת ורש"י דף כ"ג ופלתי סי' כ"ז אות ה' ד"ה והאמת וא"כ נהי דהאדם שורף וטרפה מ"מ כיון דאיכו נקוב והרי יש כל הסימן לשחוט מהכי לי' שחיטתו להוליא מידי בבלה דל"ש כל הכי טעמי שכתבתי לעיל אלא דאפי' למה דס"ל שם בדעת הטור דגם בשר כנגד שאר איברי' טרפה דאדם נוקב ועיי' בש"ך סי' כ"ז סקל"ח ואפילו נאמר דמקום שהאדיס בסימנים הוי כבשר שהרופא גורדו וכמי שאינו והו"ל כנקוב מ"מ הינא בושט דלא ההכי שחיטה אי נקוב כטעמים הכ"ל אבל בקנה דפסוקתו ברובו נהי דאמריכן בחולין כ"ד דדריסתו בעשהו מעוס דזיהרי' מקלי' קלי' ואזיל וסופו לשרף רובו עיין ש"ך סי' הכ"ל סק"מ השתא מיהא הא לא בשרף רק מיעוטא וים כאן מאי לשחוט שפיר שחיטה מועלת בו ואף אם בדרס הושט ואין שחיטה מועלת לושט מ"מ מהכי לקנה כמש"ל, ובהי דמקום שהאדיס הוי בנקוב ובלאה"ה בדרוסה הכן יש חשש נקובה ג"כ כמ"ש טו"ז סי' כ"ז סק"ז וא"כ כיתא כששחט פגגא מלטרף נקב זה לרוב והוי שחיטה פסולה כמש"ל בושט או כיתא שאיכו ראוי לשחוט כל הקנה ז"א כיון דלאו מלד הנקב טרפה רק מלד הזיהרי' אכתי הו"ל בקנה שלימה וכולו ראוי לשחיטה הוא ואפי' בים בו נקב דאיסור דטרפה כ"ל דמהכי בו שחיטה כיון דאין הטרפות מחמת הרוחב לחוד רק מחמת האורך עיין סי' ל"ד בש"ך וט"ז א"כ עדיין כל הרוחב ראוי' לשחיטה, ולפ"ז בשרקפא דס"ד שפ"ש שבכנס הכן ביכיהס ודריסתו ונקובתו חד ודק עיין טו"ז הכ"ל א"כ מהכי לי' שחיטה לקנה ושוב ליכא חזקת אי' שאינו זבוח דהא אפשר לשחט הקנה גם אם כדרס וכיון דליכא חזקת אי' שוב

לרמב"ם

לרמב"ם מהיות נקולה, ונזה הכני חותם נברכה כנפשך וכפשר חמיך המותם נלהנה:

תשובה מ"ש עוד להרב הגיל כ"י

על מ"ש דמטוים נכקינה הוסט אין סמיטה מועלה מטוס דליכה כולו לא אמרי' רובו ככולו כתנה לחלק דנסחיטה כולו הוא העדר החיות כולו ואיכ רובו נהכשר ומיעוטו נפסול נקנ יש כאן כולו העדר כל החיות והוי רובו ממוך כולו כמו מקום מ' קאה רובו כשר ומיעוטו קאונין סכתב מהיש אוי"ש כי' קיש כהכתי נסכלך היסר אבל מיש לא לדקת נדבריך דאתה דן מה שהוא לאחר סכסחט אבל אכי דן נחחילתו קודם סכסחט דהוה אמרה דלא יצא מאיסור אנמה"ח ואיכו זבוח אלא מיי מיפול כל חיות הסימנים מיי סכיס נבהמה ואחד נעוף או מיי כחיות אחד נעוף למיד אין סחיטה לעוף מה"מ אלא דאכן יצפיכן נכזיר מיג דרובו ככולו וקני אם נוסל רוב חיות הסימנים מיי סחיטה או נחיה אבל אי ליכא נסימנים רק רוב חיות איכ אי"י ליפול כל החיות נסחיטה או נחיה ומילא לא אמריכן רובו ככולו ואיכו בר סחיטה ונחיה כלל או סאיכני דן על החיות כלל רק סלריך לסחוט או נכחור כל הסימן ואם מקלה הסימן כבר נחתך וליכא כל הסימן לא אמריכן בי' רובו ככולו ואין כאן סימן אלא סבזה

כבר סדיתי בו ברגא נמקיא אבל הראשון נראה ככון:

ומ"ש על קושי' רקיה [המוזכר נחסור הקודמת] עפי' דברי

פיה כי' קי' נהא דאמרי' נרוב אינה לנרורי מנרי' הייכו אם אחר הנירור אינ לסמוך מפני דיא על הרוב סוב אינ לנרר והיא כיון דנסחיטה הרוב ע"כ לריך לסמוך ארוב דלא ליחוס סמא נמקוס נקב מחט סוב מותר לסחוט גם המיעוט ואינ לנרר ולנדוק וסומך על הרוב יפה כתנה אבל סכחת כי אכי זכיתי בזה מחלה והגדתי לך מפה לאוזן חי' זה עפי' דעת הסוחל בגיל כי' כיש דבילה מרפה סכולדה ביריש סכחערבה לא מקרי דסילים כיון סגם למחר עכיה יסמוך על ביטול ברוב מטוס מרפה סומך כמי על ביטול ברוב לעכין כולד והיא דכוותי' [עיין הסיג מטה אויח כי' יג ואדביע יויד כי' יט] אבל לפי דעת ליל סם דאף דלעכין מרפה עיכ יסמוך על הרוב מיש לעכין כולד דאפסר לו בלי ביטול איכו סומך על הרוב איכ אעיג דלעכין סחיטה הרוב לריך לסמוך ארוב כשרות מיש במיעוט בחרא שאפסר לו לנרר איכו רשאי לסחוט לכתחילה לסמוך ארוב ודלא כפיה הגיל בגיל דכשסוחט מיעוט בחרא עושה בידים סלא יוכל להתנרר:

ובזה מיושב מה שהקשו אחרונים נתוס' רפיק דכתובות דיה

שאם דהקשו דהוי סיס ותירן דלרש"י אינ סינוחו עדיס ויתנרר הדבר וקיל לפוסקים דנסיס אפי' אפסר לנרר אינ לנרר הדקיל ולפמיס אינ דאם נוסא ביוס אחר הוי

כעושה מעשה סלא יתנרר וזה לכיע אסור:

ומ"ש על דברי פלתי כי' ליג שהוכיח דנקונת הוסט איכה

כגלה מחיים דאליכ איך אמריכן כדה כיג עיג ושמו נקוב אמא מטמא לידה ופרש"י ותוס' מטוס דקיל מרפה מי' ואי כימא דהוא כגלה מחיים ודאי אינ לחיות ועיז הסגת דאותן פוסקים דקיל דהוי כגלה מחיים איכם מטוענדים לפירש"י ותוס' וקיל דלא חלי' בחיות רק כיון דראוי לנריית כשמה אמו טמאה לידה או לנריית מי' וכדתני חנא קמי דרב סס כיד עיג וכיכ סיע סס בחידוד הלכה, וגם הגאת סנחסו' כחלה סנעה סימן מ' חולק אפלתי והאריך מאוד דאין חילוק בזה בין כגלה ומרפה דאי כגלה איכה מי' גם מרפה איכה מי' יג חודש וכן להיפך דלא אכפת לן בשמא והא דנקראת כגלה בזהיכ הוא דחלוק כגלה מרפה בדיכים לעכין טומאה וכו':

תחילה אומר כי דברי הכיס איכם מובכים לי ואין הספר

מחי' לעיין בו בפכים דודאי אלו כתנה התורה או

הי' הלגיע דנקונת הוסט ופסוקת הגרגרת הוא כגלה מחיים ומטמא הי' אפסר לגמר כן דיוכל לחיות רק דגזהיכ הוא

דעקרי כגלה אבל בחמת לא מליכו בטוס מקום שיהי' זה סלגיע או דרש רק מזיל סוליאו כן מסנרתם ונקיאותם בטבעיות ואיכ כיון דלא מליכו בתורה דקרוי כגלה לעכין אי' כגלה ומומאה רק בהמה מטה איכ הא דאחכזיל דנקונת הוסט ופסוקת הגרגרת כגלה ומטמאה מחיים הייכו עיכ מפני שידעו בטבע סכבר ספק כל חיותה ומתה סיא רק סמפרכסת כזבב הלטאה סמפרכס כמו כסנרה ורוב בשר עמה חולין כי עיג ועיין רש"י סס דיה כגלה ומטמאה מיד אעפי' שהיא מפרכסת דמתה ממש היא וכו' וכן עשאה ביסטרא וכיטל ירך וחגל שלה כגלה סס כיא הוא נאופן זה ומשכה ערוכה הוא פיה דאהלות מיא וכן בהמה וחי' איכן מטמאי' עד שחלא כפשס הוחזו לאשיסה אעפי' שמפרכסין ממאי' כגון הזבב של הלטאה שהיא מפרכסת מיי"ש ואיכ פשיטא אי נקונת הוסט ופסוקת הגרגרת כגלה ומטמאה בחיים שכבר ילא כפשס ואיכה רק מפרכסת כזבב הלטאה ולפיז אכי אומר קיא ומה גוסס שאיכו מטמא כדאתכן במשכה הגיל ומייתי לה בגזיר מיג אדם איכו מטמא עד שחלא כפשו ואפי' מגוייד ואפי' גוסס ומיא פשקי' בטוסיע יויד כי' שליש דמי שאמרו לו ראיכו קרובך גוסס היום ג' ימים לריך להתאבל עליו דודאי כבר מת עיי"ש דאי' לחיות יותר מג' ימים ואף דרק רוב גוסס' למיתה ומיעוטן חיים זמן ארוך מיא אותן שמעותדי' למיתה איכן חיים יותר מג"י ועיין תוס' יבמות דף קיב ע"ב דיה למימרא וביש אהיע כי' יז סוף סקליד ודביא סס איכ מכיס מה שמטמא מחיים שכבר ילא הכפש ואין חיותא רק כזבב הלטאה שמפרכס שאי' לחיות יותר מג"י והגס שיל דגוסס איכו אי גי' הייכו רק חיות גמור ואפי' מפרכס מתאבלי' דהרי הוא כמת אבל לעולם דחיות של פרכוס יוכל להיות יביח ויותר דזה דוחק וזה ודאי איכו בטרפה דאפי' למיד איכה אי' הייכו רק יביח אבל עד יביח יכולה היא לחיות ואיכ מה קמדמי כגלה ומחיים

לטרפה בזה לכן דבריה אלו אין לחס שחר לפעניד:

וממילא נסתרו דבריך דאפי' אי לא שיל כפרש"י ותוס'

רק דקיל לרבא מאיה ואפיה ושמו נקוב אמו

מטמא לידה מטוס דראוי לנריית כשמה וכמו שפירש רשביא סס נסס הרמבין מיא הא הרשביא יהיב טעמא שראוי לנריית כשמה ולחיות פחות מיבים וכיז אם איכה כגלה שמטמאה מחיים אבל אם הוא כגלה שמטמאה מחיים איכה ראוי לחיות כלל ואיכה ראוי לנריית כשמה ודאי תקשי אמאי אמו טמאה לידה ואפי' לגי' סס נבדה כיד ראוי לנריית שמונה מיא זה איכו ראוי אפי' לנריית אי' לפמיס דאיכו אי גי' ועוד דאיכו ראוי לנריית כשמה כלל אפי' לשעה אחת דאין חיותא חיות רק פרכוס כזבב הלטאה וכגיל אלא ודאי דאיכו כגלה מחיים לטמא עכיה וספיר כתב הפלתי וכבר רמז הוא לזה סס עיש:

שמא תאמר דיש חילוק דודאי ניקב הוסט אאיכ הוי כגלה

מחיים אפי' ניקב עיי חולי ביים אבל כגרא כך בוסט נקוב מתחילה בריאו איכה כגלה מחיים ראוי לנריית כשמה וכמיש שיב בבדה כיד לעכין חסר ירך עיש זיא דאיכ מה פריך בחולין ליג רומי' דמתני' והתכן אלו מרפות בבהמה נקונת הוסט וכו' דלמא מתני' דאיכ מייני שהיא מתחילה בריאו והכי משמע ליסנא של נקונת הוסט ופסוקת הגרגרת וכיא מכא ידעי' שהוא מתחילה בריאו הא לפי הגיל שפיר ידעינן מדאי ע"כ הוא מתחילה בריאו לכן לא הוי כגלה רק מרפה ומתני' דהתם בנעשה אאיכ בידי אדם מייני לכן הוי כגלה מחיים אעיכ דאין חילוק ונקונת הוסט לא הוי כגלה מחיים כלל ואיש:

אבל מה שיש להשיג על דברי הפלתי לפי' שני של רשביא

דמטוים ושמו נקוב אמו טמאה שמא מתחילה הי' ולד והי' ראוי לנריית כשמה אלא שלאחיז ניקב ולעולם דהוי כגלה מחיים ואפי' ראיכו הולד אי שמא נמעי אמו יכול לחיות דלא שליש בי' זיקא ועיין ביעין דף ע' ע"ב וחולין מיו ע"ב ויש להאריך עוד ודי' יאריך ימיכו ושכותיכו בטוב ובנעימים, ויברכו מגנהי מרומים, כנפשך ונפש חמיך הדושים וחותם נברכה שלימה:

עמרם הקי' בלוהים בקיק הגיל

תשובה נ'

שיליח ב' איפאלא הי' שלא תרמיה לפיק.

בדבר אשר שאל בבהמה שיש לה ב' ושמי' או קנים לפרש

בפי' ליג דמכשיר ב' ושמי' או קנים אם מחוברים

למעלה ולמטה [עיי' חכיא כלל מיז אויק מיו מיכ] אם לריך

לסחוט

לשחוט שניהם או שני נחאר שחט, שהם נשפר תנו' שחיטה מיוחד שי"ל עיד שניה שפק זה נשם כרם שלמה ופשיטא לי' דלכתחלה שני נחאר שחט שהם ומניח ראי' מדפריך נרים שחוטה ני' נשמה עד כמה לישחט וליזול ואי כימא דנשני ושפי' או קנים לריך לכתחלה לשחוט שניהם דלמא מייני נים לה שני ושפי' או קנים כניל דלכתחלה לריך לשחוט כל שני שיעכים ונדיעבד שני נשנים.

ונם מהני סרב שגדול מוהרגים כי' כתב לי עפמ"ש לנ"ם שי' לי"ם דפסול ימרה מעוס שחיות אותו אבר כחלק לשנים ואי"ל לפעול הנשגתו נבע"ח אבל כשים לחם שורש אי' הוי כחד ופועל הנשגתו ולפ"ז פשיטא לי' דנכשיא שניל אפי' לכתחלה שני נחאר שחט מהן דע"ב נשני ליכא חיות דא"כ הנשגה נחלק לשנים, ונאמת אינני יודע מפיכן פשיטא לי' דלדעת לנו"ם אי"ל לשחוט רק אחד שא כיון דלדעת פר"ח אם מחובר לעמלה ומעמ חשיב כחד וכמ"ש לנו"ם נים להם שורש אי' ושפיר לא מקרי החיות נחלק לשנים רק נאחד דשנים כחד חשיבא ולעולם לריך לשחוט שניהם:

ולפענ"ד איפכא מסתברא דאם שניהם פוים נרוחבם ודאי לריך לשחוט שניהם דמ"ם שהוא כושם אריכתא אשגירה ליבא הוא שפרי שפני אינו נאורך כיון שמחובר לעמלה ולמעה רק ברוחב וחד ושם רחבא הוא ולריך לשחוט רוב רוחב שניהם נשוים או אחד כולו ומעב מן שפני או רוב משניהם דשוחט נשני מקומות כשר כמבואר נש"י כ"א ואם לא עשם כן שחיטתו פסולה אפי' בדיעבד ומשו"ה לא מוקי לה נכהיא מעוס דאפי' בדיעבד פסול אם שחט רק אחד מעוס דלא שחיט רוב רחבו כיון דהוא כחד אלא אם האחד רחב יותר דאז נשחיטת האחד נשחט רוב רוחב שניהם אז ודאי כשר אבל בזה פשיטא לאידך ניפא דאפי' לכתחלה אי"ל לשחוט השני לעמ"ש לנו"ם שי' הכ"ל אות כ"א לפרש דברי סראבי"ן דאם אחד נשחיטה לגריעותא ניכר שהוא היתרת ורוב החיות באבר העקרי וכשר אי"כ פשיטא דגם לכתחלה אי"ל לשחוט רק האבר העקרי שם בו רוב החיות ולק"מ וכנלפענ"ד לדיכא

ובזה אתן החותמת ידידו החותם בברכה:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה נ"א

שיל"ת מאדע עפ"ק לכ' ברים אלה עולם חדל"ג לפ"ק:

שלום וברכה, מאלוקי המערכה לאהו' ידידי הרבני המופלג היו"ם, מו"ם מו"ה אברהם שי' מאנדל כ"י מלמד תינוקת בק"ק אלמאסר.

נועם מכתבו הגיעני וע"ד קושיתו שהוא קושית ראש יוסף נחוש חולין ב' ע"ב ד"ה שמא יבע שהקשו אחאי לא קאמר דלא ישחוט משום דלמא אתי לימשך בשניהם ביבע מוזהר זהיר ומידכר ואמה דא"כ איך משכחת ביבע בשר והתיכה אי ניחא במקלא נ"ם ניחא או דהוי רק אי' דרבנן כדעת הרמב"ם פ"ג מביאת מקדש הי"ח שפיר חייבין שמא יכנים ידו ויבע בשר דאאי' דרבנן אינו מזהר זהיר ועיין מ"ש פ"א מאיסורי הי"ד אבל לעולא דסיל בזבחים דף ל"ב ע"ב ניחא במקלא שמא ניחא ושמא שהכנים ידו לפנים לוקה לדעת הראב"ד פ"ב מביאת מקדש הכ"ל דלוקה מה"ת א"כ גם בזה מזהר זהיר שלא יכנים ידו וא"כ איך משכחת ביבע בשר זהו תורף קושיתו ביאור:

ומה שכ"ל בזה דחוש' ד"ם ובמוקדשין הקשו אע"ג דאמרינן לקמן דמפרכינן הכי הוא כאי' ואי' דחיישי' שמא יבע אחר פרכוש ולפ"ז קיל מה פריך האי שמא דאיסורא בשאי וכו' ואזיל שכין ומיתי' לבשר ומאי קושי' הא י"ל דבאמת גם בשכין לא בבע אחר פרכוש וכל זמן שהיא מפרכשת איכא מקנלא בומאה, אמנם נאי' ב' כתבו חוש' דדוקא לענין העמדה והערכה הוי כאי' אבל לענין טומאה כיון שמחט ב' או רוב ב' מקנלא טומאה דאסיב אוכל ועיין בלב אריי' כאן ולקמן קכ"ח ע"ב דזה אלי' בפלוגתא דחזקי' ורי' לקמן קכ"ח דלרי' אינה מטמא טומאה אוכלין רק מדרבנן ולחזקי' מטמא מהיא ועיש בדף קכ"ח דהא דלרי' מטמא טומאה אוכלין מדרבנן הוא רק חומרא בעלמא משום דבראיה כשחוטה ולפ"ז י"ל דקושי' הגמ' הי' לחזקי' דמפרכינן מטמא טומאה אוכלין מהיא ולריך לאוקמא בשיטמא בשרן או שחט בקרומים של קנה אבל לרי' לא קשה כלל קושי' הגמ' דהאי חוש' ד"ם

שמא יבע שקשו הא דס קדשים איכו מכשיר ואי' דחיבת הקודם מכשיר ועיין ברמב"ם שפ"י מטומאה אוכלין דחיבת הקודם איכו מכשיר רק מדרבנן ואי"כ י"ל דבמה שנוגע בשכין כל זמן שמפרכשת לא איכפת לן דשוי חרי דרבנן חדא מעוס שמפרכשת איכו מקבל טומאה מה"ת ושכיח מעוס דדס קדשים איכו מכשיר ואיבע הקודם הוא רק דרבנן ושפיר י"ל דמייני בשיטמא בשמא ובשמא הטכין ואיישיכן שמא יבע בשכין אחר פרכוש דשוי רק חד דרבנן הכשר חיבת קנדם ואי"כ אף דשמא מיזהר זהיר שלא יכנים ידו מ"מ אי"י שמא יבע בשכין ולחזקי' שפיר י"ל דקיל ניחא במקלא נ"ם ניחא רק מדרבנן

ושפיר איישיכן שיכנים ידו ויבע בשר ואי"ם:

אבל יותר כ"ל דהא דאחרי' ביומא ל"ד דאתי לאמטוכי אין הפי' שיטעה בדין דמותר ליכנס או שיסבה שהוא טמא ומזה מקדם ויכנס בטוגג אלא הפי' דאתי לאמטוכי בשני בעת וכוכה כלל שנכנס לפנים רק כמתעסק בעלמא והוי דשא"מ למעשה זו ועיין מי' הרי"ן שבהדרין פ"ד ע"ב אהא דקאמרי' האם אחר שבבע לאו בכו שבבע אבבר דבדבר שלריך כפרה על הטוגג קרבן חטאת או בלות גם דשא"מ לאסור והייכו שבבע מיתה או כרת אבל בשבבע לאו דא"ל כפרה על הטוגג דשא"מ מותר ע"ם ולפ"ז א"ש דלכנס כל גופו בפנים מיזהר זהיר כיון דבכיסה כל גופו הוא בהכרח וחייב קרבן על הטוגג וגם דשא"מ אסור לכן כזהר שלא יכנס בלי מחבוין אבל להכנים ידו לפנים כהי דלוקה איכו לאו בעלמא אבל כרת ליכא ואי"כ אם מכנים ידו לפנים בלי מחבוין ליכא איסור כלל לכן איכו כזהר שלא יכנים ידו לפנים בלי מחבוין ושפיר איישיכן שיכנים ידו בלא מחבוין ויבע בשר ואי"ם:

ומה שהק' הלמיד אחד למה דאמרינן חולין כ"ח דאב"ל אמר חוי עלה וכו' דלמא שאני התם דאיכא שדרה ומפרקה ע"ם א"כ כי פריך שם כי המלא כשר בשחיטה וכו' למעוטי מאי ליתא דמתני' אתי לאשמעינן כראב"ל לאפוקי מר"ג והכי קתני כשר בטליקה הייכו ושם אי קנה פסול בשחיטה דבשחיטה דוקא ושם ולא קנה כר"ל ויש"א מכי אגב שיפא כמו שפירש"י ד"ם אלא למעוטי שן ולפורן ע"ם, הבנה חשובות בדבר חדא דא"כ הקשי מתני' לר"ג והרי קי"ל כר"ג כדמשיק שם כ"ח ועוד דהרי גם בטליקה אין קנה כשר רק משום דאיכא שדרה ומפרקה והאי כשר מכי לה בהדיא דפסול בני שחיטה ע"ם בשמעתא דר"ם שחיטתו פסולה ועוד דאין זה בשמעתא הלשון כשר בטליקה פסול בשחיטה דהרי יש כשר בטליקה שכשר בשחיטה דהייכו ושם ועוד אפי' קנה שכשר בטליקה ג"כ איכו פוסל בשחיטה רק שאיכו מכשיר ולריך לשחוט גם הושם משא"כ שאר כשרים בטליקה דנקט פוסלין בשחיטה לא שאיכן מכשירין ועוד וכי כזכר בתני' חטאת שעוף הרי לא כזכר רק בליקה והרי איכא בליקה עולה שעוף דבעי שי שיכנים וזה ודאי כשר בשחיטה, ועוד וכי כזכר בתני' בשחיטה שחיטת עוף ופסול בשחיטה מייני כמי בשחיטה בהמה ושם ליש דפסול בקנה לחוד דהא בעי' שי שיכנים, ובזה יה"י שלוש בחילו, עד כי יצא שילה, כנפשו ונפש ידידו הנאמן הדוש"ת בתהבה:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה נ"ב

שיל"ת ב' איפאלא ד' כשא רכ"ח לפ"ק

שוכ"ט לאהובי הלמידי המו"מ, מלא פלג, המו"ם מו"ה מנחם רייכטן כ"י בייסוב גוט:

היום אמלא דברי להשיב לך בד"ם מ"ש לייסב דעת הרמב"ם פ"ם ממלכים הי"ב שכתב השוחט את הבהמה אפי' שחט בם שני הסימנים כל זמן שהוא מפרכם אבר ובשר הפורש' ממנה אסורים לב"ל משום אבמה"ח, ומה כ"מ הא בחולין ל"ב אמרי' תניא דלא כראב"ל ע"ש. ובלחי"מ ופלחי שי' כ"ז הוכיח דעכ"ח איכא מי בריאה כראב"ל ולהכי פסק הרמב"ם כוותי' אבל לא הראה מקום איה הבריאה דתניא כוותי' דראב"ל, וכתבה דבחולין ס' אמרינן לא בדק הסימנים מהו ר"ל בן אבינכוס וכו' אומר טרפה ואסורה בשכילה בתחילה חבא בבלה ומטמאה בטמא וקמפלגי בדר"ה וכו' מ"ם בחזקת איסור קיימא והשתא מתה הא ומ"ם בחזקת איסור אמרינן בחזקת טומאה לא אמרינן, ומ"ם להבין בחזה קבדא פליגי ובלאה לך עפמ"ם חוש' סבועות כ"ד ד"ם בכל בע"ח איסור אי"ז דכתיב

וזבחת

וזבחת ואכלת וכו' ומה שאי אתה זובח אי אתה אוכל, וריבינא אוכל דבלאיה אסורה מחיים מטוס אבמהיה ולאחיים מטוס נבלה וזבחת אינו בא רק להתיר האיסור ולומר לך דבשחיטה שרי ולא בנחירה עיש וחוויד סי' קיי מייסב דעת רמביס פיש מטומאת מת דכל סדאיי מהיה נקולא דזה דוקא בטליה מטוס דתורה לא מייירי רק מודאי אבל במיי מהיה לחומרא מהיה גופא דתורה לא מייירי אלא בודאי והיא מגמי סופה פיע עיש [על סי' ט' וחי' חתים סנת קליה] ולפיז מתניתא סיל דזבחת הוא מיע כתוב' ואיכ בספק השקול מהיה לחומרא ואיכ כאן אף דרוב פעמים שוחט ספיר ושרי מהיה כמיש תוס' מיש החמירו חכמים שיהי' כש' השקול והוי כבלה ומעמא בעשה ורחבי סיל כריבינא דאינו רק תיקון הלחו ואיכ בספק השקול רק מדרבנן לחומרא וכאן דרוב פעמים שוחט ספיר נהי דהחמירו רבנן דלהוי כש' השקול די שהי' אסורה באכילה אבל לא שבטמא בעשה דזה חומרא כפולה, ומוב כתבת דלתוס' דזבחת הוי מיע ספיר קאמר ראבי' ולש מי איכא מידי דבדבר שהוא מלוה לישראל לש מאיש כמוש תוס' דיה אחד אבל לריבינא דהוא רק תיקון לאו ספיר שייך מאיש ובהכי מיושב קושי' תוס' לרש דילף חולין קיב מוזבחת מבקרך ומלאכך דאבמהיה אינו כוהג אלא בבהמה טהורה בלבד תקשי בחיות ועופות הטהורים מאיש דלישראל שרי ולבכרי אסור מיש ולהכיל כיחא דסמגיד בפתיחה לשחיטה הק' דבריבינא דליכא איסור אז איכ בחי' ועוף מחיים לית בהו איסור כלל איכ מה פריך הגמ' בחולין פיו ליל לרש רוב מעשיהן מקולקלין כיחא סמליה הא כיסוי הדם היא רק בחי' ועוף וליכא חזקת איסור כלל דמחיים שרי לגמרי עיש בשורש ה' דיה עוד וייבנה למיש מגיא סי' קכיח לייסב תוס' שבת קייח שכתבו דאין איסור בזר הנוסא כפיו ודיש סי' הכיל המה מגמ' ערוכה כתובות כיד דעובר בעשה, ותי' מגיא דבכתובות קאי אליבא דרי' בעירובין ליו בני סומכין ואין בנות ישראל סומכות והיכ בני אהרן עיש ולא זר אבל לרי' ורש דסיל בשים סומכות רשות והדיוק הוא בני' מלוה ולא בנות ישראל שאינו מלוה איכ הי' בני אהרן מלוה ולא זר אינו מלוה אבל הוא רשות ומותר עיש ולפיז הא דכתב הריבינא דליכא איסור אז היינו אליבא דרש דאליבא קאי הריבינא ולדידי' איכא דאינו מוכח דהוא לאו הבמיע לא מוקמי' לי' כלהבמיע דמשויה בשים סומכות רשות והיכ אינו מוכח דהוא להבמיע דהא אלטריך להתיר האסור אבל ריש ייל דסיל כרי' דבשים אסור לסמוך ואף דאינו מוכח מוקמי' לי' כלהבמיע מודה ריבינא דוזבחת הוי כהבמיע ואיכ לרש גם חי' ועוף אסורים מטוס אינו זבוח ומיושב קושי' פמגיד, וממילא מיושב קושי' תוס' דלרש ליכ מי איכא מידי כיון דשחיטה מלוה לישראל, ולפיז מיושב הרמביס דבריתא דתני' דלא כראבי' סיל כריבינא ושפיר שייך מאיש אבל הרמביס דפסק פיא משחיטה היינו כמתניתא דחולין ט' וכרש דוזבחת הוי מיע ולש מאיש שפיר פסק כראבי' ואיש אלו דבריך:

וכדי להעמידך על האמת אבאר אחריך על כל קון וקון ונמה דקיימת אפתח מיש בייסוב קושי' תוס' דלרש ליש מאיש דסיל כתוס' דאיכא עשה דאז ושחיטה מלוה לישראל אינו נכון דאיכ מה אלטריך לך אלי סברת תוס' דהיכא דאינא מלוה לישראל לש מאיש איל כיון דאסור לישראל מטוס אז אסור לישראל הוא ואסור לגיב מטוס אבמהיה כמוש תוס' דהיכא דאסור לישראל מטוס טמא שפיר אסור לגיב מטוס אבמהיה עיש בדיה אחד:

הן אמת דבזה כיל סברא ישרה לחלק דבטמאה שפיר כתבו תוס' כיון דאסור לישראל מטוס אבמהיה מטוס דאיסור טמא לש מאיש אף דאינו אסור לישראל מטוס אבמהיה כדילפי' בחולין קיב לא תאכל הנפש עם הבשר אלא בשר לחודא כל שבשרו מותר אתה מלווה על אבריו וכל שאין בשרו מותר אי אתה מלווה על אבריו עיש ואיכ לש לומר מאיש דלישראל שרי ולבכרי אסור שיהי' ככרי מקודם יותר מישראל דאדרבה מטוס דישראל מקודם יותר מבשרו אסור לו מטוס טמא לכן אינו אסור מטוס אבמהיה אבל בחי' ועוף טהורים לרש אף דאסור גם לישראל מטוס אינו זבוח מיש הא דשרי מטוס אבמהיה אין איסור אז גורס לו דהא בהמה טהורה כמי יש בה אי' אז ואפיה אסור מטוס אבמהיה לישראל ואיכ כהי דבזה ישראל מקודם יותר מבכרי בדיה שאסור לו מטוס אז ולגיב אינו אסור מטוס אז מיש שייך מאיש שבלד אחד יהי' ככרי מקודם יותר שיהי' אסור לו מטוס אבמהיה ולישראל שרי מטוס אבמהיה:

ובהכי מיושב מה שהמה פלתי בפי' כיז אחא דמטמא מרוב פוסקים דבמותר לבכרי אפי' קודם שחלא בפסח מטוס מאיש ואמאי הא אסור לישראל מהיה מטוס לא האכלו על הדם לשיטת הרמביס דזה איסור תורה עיש רפיי, ולפמיש איש כיון דאין איסור לא האכלו על הדם גורס שיהי' מותר לישראל מטוס אבמהיה שייך שפיר מאיש, אבל מה אעשה והתוס' לא סיל הכי שהרי תי' קושייתם הכיל דמיש אבמהיה דידהו אסור מטוס דבעי שחיטה וכו' אלמא אעיג דהא דבעי שחיטה איכו גורס היתר אבמהיה לישראל מיש כיון דאסור לישראל מטוס אז איש לש מאיש והוא דלא כמוש, אך המה על עצמך שהבאתה ממרחק לחמך דריש סיל דאיכא עשה דאז לייסב קושי' תוס' ולא שהה לבך שזה תי' תוס' דריש אית לי' דיש אי' איכו זבוח:

אבל דברי תוס' תמוהין בעיני דהא ריש יליף בחולין קיב דאין אבמהיה כוהג בחי' ועוף מדכתיב וזבחת מבקרך ומלאכך ופירשיי וכתיב בחרי' אבמהיה ואיכ קויה הדברים ומה אבמהיה דכתיב בחרי' איכו כוהג בחי' ועוף מטוס דכתיב מבקרך ומלאכך מכיש אי' אז דכתיב בהאי קרא גופא וזבחת ואכלת דאיכו כוהג לריש אלא בבקר ולאן והיא פלא גדול, לכן סיל דאין כוכת התוס' מטוס עשה דאיכו זבוח אלא כוכת התוס' אהא דדרשינן חולין כיח וזבחת כאשר צויתיך ונלמד שבלטוה משה וכו' ועל רוב אי בעוף ועל רוב שנים בבהמה ופירשיי לעד שבתפרשה לו מלות שחיטה בעיפ דהיכן לוהו ברוב עיש ואיכ שפיר כתבו תוס' דחי' ועוף בעי שחיטה לריש היינו ממה שבלטוה עיפ, ובזה ניחא מה שהקשה ראש יוסף שם אמיש אעיג דכותי אסור במשהו בשר גיד ועלש וישראל לא נתחסר אלא בבזיה בשר עיש ואמה בש' הכיל הא ואכלת הוא אכילה רשות ומתילא דכי אזהר רחמנא בבשיש מי אזהר עיין שליו ולפמיש לקיו דלאו מוזבחת ואכלת ילפי' דבעי' שחיטה רק ממה שבלטוה בעיש שאסור בלא שחיטה ושפיר בעי בזית כמו בכל איסורין ואיש:

ונם מה שהקי' בש' הכיל למיש רמביס פיע ממלכים הי' דלא אסור במשהו בשר גיד ועלש תיפוק לי' דביל אסור בבשיש עיש לקיו דמיש רמביס דלא כאמרו שיעורין לגיב הייבו לריי דסיל איש אסורן מהיה ולישש מאיש כמוסיב תוס' כאן אבל לריל אפשר דבאמרו שיעורין לגיב הסוס מאיש ותוס' בעי להקשות גם לריל ולהוכיח דריל לית לי' מאיש ולהכי הקשה דאפי' אי נימא לריל באמרו שיעורין לגיב איש אסור במשהו בשר גיד ועלש וישראל בעי בזית בשר ותקשי מאיש ועכיש דריל לא האי כללא, ולפיז נכתבו דבריך מיש דלריש מודה ריבינא דאיכא אי' עשה דאז דלריש ודאי ליכא איסור אז בחי' ועוף דהא מבקרך ומלאכך כתיב וכמוסיל ואיכ קושי' תוס' דהי' בחי' ועוף, איכו מיושב בתירוץ ואי מסוס דבחי' ועוף בעי שחיטה מומה שבלטוה בעיפ וכמו שכתבתי מיש אין זה מלוה דנימא דמה שהוא מלוה לישראל לש מאיש רק אי' נאמר לו עיפ שאסור לאכול בלא שחיטה ואי דמיש כיון שאסור לישראל לש מאיש הרי זה אי' תוס', ומכיש ליתא למיש ביישוב קושי' פרמגיד דהי' גיכ בחי' ועוף ופס לריש ודאי ליכא אי' דאז דהא מבקרך ומלאכך כתיב, אלא דדברי פמיג המוהיס בתרתי חדא דהקי' רק לריבינא משמע דלתוס' ניחא והלא פס בחולין פיו קאי אליבא דריש ולריש גם תוס' מודו דליכא עשה דאז בחי' ועוף וכמוש, ושכיח דאיסתויעתי' דברי תוס' הכיל דגם לריש אבמהיה דחי' ועוף מטוס דבעי שחיטה וכמו שביארתי דבריהם:

ובלאה"נ מיש דלתוס' כיון דאיכא עשה דאז הוי מלוה לישראל ולש מאיש איכו מוסכם, אמת שרמביס ריש הש כתב מיע שישחוט מי שירלה לאכול וכו' שנאמר וזבחת וכו' וכיל דעת פמיג במשז סי' יעב שקיל דמהיע מברכין על השחיטה כיון דהוא מיע דעל לית אין מברכין ומשויה קשי' לי' לריבינא אמאי מברכין אבל באמת לקיש דשיל כטוז נבי' אי שקיז דהוי ברכה הודאה על שאסר לנו בשר בלא שחיטה כמו ברכה איסורין שהוא הודאה על שאסר עריות לכל ישראל דמשויה החתן מאחרם והרב מברך וכן בשחיטה אי שוחט ואחר מברך עיש באריכות ועיין פרמיג במשז סי' יעב פוסקיג ושפיר מברכין על השחיטה אף שהיא איקון האיסור ואיכ אדרבה מדפסק המחבר סי' אי סיז דאחר מברך מוכח דאפי' לתוס' דאיכא עשה דאז איכו מלוה רק לאו הבא מכלל עשה ואיק קרא וזבחת ואכלת דוקא בזביחה אכול ולא איכו

נבוה וגם רמב"ם סכתב מ"ע לסחוס וכו' כוסחו רק מסוס
דלהנמ"ע עסה ואין לוקין עליו אבל אין כאן מלוה לישראל
כלל דלא ליכול ולא לסחוס ולי"ם לומר דבדבר סהוא מלוה
לישראל לי"ם מאי"ם דאין זה מלוה כלל:

ועוד דסברת תוס' כך הוא דבדבר שהוא מלוה לישראל לי"ם
מאי"ם אם אסור לגוי לעשות למלוה זו כגון לשמור
שבת או לעסוק בתורה דאדרבה מסוס דגוי איכו קדוש כישראל
אסור לעסוק בדברים קדושים כאלו והוא כמו תרומה וקדשים
דמלוה על הכהנים לאכול ואסורים לזרים לפי שאינם קדושים
ככהנים מסוס קדושה שים בתרומה וקדשים והיא דכוותי'
אבל בחי' ועוף דמותר לישראל מסוס אבמהי"ח ואסור לגי"
מסוס אבמהי"ח ספיר שייך מאי"ם ואלו הי' מלוה על ישראל
לאכול אבמהי"ח של חי' ועוף הי' דומה לסברת תוס' דהיכא
דיש מלוה לישראל לי"ם מאי"ם דהייכו אם דבר שאסור לגי"
אותו דבר עלמו מלוה לישראל אבל כאן אין מלוה לישראל
לאכול אבמהי"ח של חי' ועוף ואפי' רשות איכו ואדרבה אסור
גם לישראל מסוס עשה דאי"ז אין ענין כלל לסברת תוס'
דהיכא דאיכא מלוה לישראל לי"ם מאי"ם הפוך בה והפוך בה
ותמלא כי זהו שאמת:

וגם מ"ש להיפוך דלי"ם כיון דאם אפשר לפרש שהוא רשות
לא מפרשי' לי' ללאו הבמכי"ע הא לא מפרשי' וזבחת
ללהנמ"ע וכרילבי"ם איכו כלום ואסברא לך דברי הגמ' יבמות
דף כ"ד שהביא עוי"ז שם רש"י הלכות כשיאת כפים דלמא יבמה
יבא עלי' לאחיה בעלה מלוה בחי' בעלה רשות אי"כ לאחיה
בעלה אין בחי' בעלה לא ולאו הבמכי"ע עשה ע"ש, והייכו אם
כתיב בתורה דאחיה בעלה היא מלוה אי"כ הדיוק הוא לאחיה
אין בחי' בעלה לא הייכו דאיכו כמו אחיה ואפשר מועט
אפשר שאיכו כמו אחיה שהוא מלוה אבל מ"מ אפשר שהוא
רשות ואיתר דגם אם הוא רשות ואיתר איכו כמו אחיה שהוא
מלוה אבל אם הפי' בקרא אחיה אין שהוא רשות ע"כ כי
דייקי' מיכה בחי' בעלה לא הוי כלאחיה הוא אסורה בחי'
בעלה דאם מותרת הרי הוא בחי' כלאחיה ועיין בהמבין
בחומש פ' שמיני בפסוק ראשיכם אל תפרעו ופ' אמור בפ'
ולא יחלל את מקדש אלקיו ותבין זה היטב, [עיין בית שערים
אחיע] ומעתה הי"ב דרי"ם התם בכי' ולא בבות ישראל מ"מ
כיון דבבכי' שמיכם הוא מלוה אי"כ אי"ל למידק רק דבבות
ישראל איכו מלוה אבל איכו מיכח שהוא איסור דאף אם הוא
רשות ואיתר בכשים ספיר כתיב בכי' כיון דאין מלוה בכשים
שוב אין דומי' בבות ישראל לבכי' ולהכי ס"ל לרי"ם כשים
שומכות רשות אבל כאן אפי' לפי' רילבי"ח אין הפי' וזבחת
שים מלוה לזבוח ולאכול אלא דבזביחה מותר לאכול ובלא
זביחה אסור לאכול אלא דלרילבי"ח בלא זביחה אסור לאכול
מחיים מסוס אבמהי"ח ואחי"מ מסוס כבלה ואין כאן איסור
אדם דאי"ז אבל עכ"פ כיון דוזבחת ואכלת הוא רק רשות
דייקי' מיכה איסור בלא זביחה ואי"כ גם לרי"ם י"ל דדייקי'
מיכה איסור בלא זביחה לא איסור אבמהי"ח וכבלה אלא איסור
עשה דאיכו זבוחה, והרי סיים הרילבי"ח ופירש לך הכתוב
דבשחיטה שרי ולא בבחירה והייכו דדייקיכן מדכתיב וזבחת
ואיכו מלוה רק רשות ע"כ דבלא זביחה הוא איסור אף בבחירה
אף דבבי"כ פקע אי' אבמהי"ח ואי' כבלה בבחירה עיין ע"מ
מאמר איקור דין חלק ג' ספי"ח דבי"כ כמי אסור בעתה מאלי'
רק לריך כחירה ועיין תוס' חולין ל"ח ד"ה כמיד ורש"י ל"ב
ד"ה שאין שוקלין מ"מ בישראל דוקא שחיטה מתיר ולא בחירה
ואי"כ מכ"ל לרילבי"ח דהכי דייקי' דלמא איסור בבלה ואבמהי"ח
גם בישראל פקע אי' בחירה אלא דדייקי' דבלא זביחה אסור
לישראל מסוס איכו זבוח וכתוס' ואי"כ אין הכרע לדברי
רילבי"ח לרי"ם יותר מלרי"מ ואי"כ דבריך דשיטות רילבי"ח ותוס'
תלי' בפלוגתא דרי' ורש"י בעלי' מעיקרא ומה שיש לדקדק
עוד בדברי תוס' אלו כתבתי בתשובה אחרת ואי"מ:

ומה"ש דברי מגי"ח רפי' קי"ח המוחיס שכתב לי"שב דברי
תוס' בשבת קי"ח שכתבו דאין איסור בזר הטוסח
את כפיו ותמה דיש שם הא בכתובות כיד אמריכן בהדיא
דכשיאת כפים בזר הוא איסור עשה ופירש"י כה תברכו אתם
ולא זרים ולהבמ"ע עשה, ותי' מגי"ח דבכתובות קאי אליבא
דרי' דס"ל מעלין מתרומה ליוחסין ולדידי' כשים אסורות
לסמוך כדאמריכן בעירובין ל"ו ע"ב דדרשיכן בכי' סומכין ולא
בבות ישראל שומכות ולהכי זר שטוסח כפיו עובר בעשה ותוס'
שבת קאי אליבא דרי' כמבואר שם ואיתו ס"ל כשים שומכות
רשות אבל דכתיב בכי' ה"ב אבל דכתיב דבר אל אהרן מ"מ
יש רשות לזר ליטח כפיו ע"ש ומשמע מדבריו דלרי' יודא

אבל דסמיכה מלוה בחכשים מ"מ דייקיכן מבכי' איסור לבבות
ישראל והא אבל אבל דכשיאת כפים מלוה בכהנים דייקי' מדבר
אל אהרן אי' לזר וזה אי"א כמו"ל מגמ' דיבמות כ"ד הכ"ל
ומדברי רמב"ן בחומש הכ"ל, אבל האמת יורה דרכו שבמחכ"ת
אשתמיטי' לפי שעה דברי תוס' שם בעירובין ל"ו ע"א ד"ה
מיכל דהא דלרי' כשים אסורות לסמוך איכו משום דדייקיכן
להבמ"ע דזה אי"א כיון שהוא מלוה בחכשים וכמו"ש אלא לרש"י
הטעם כיון דדייקי' ולא בבות ישראל: סומכות שאיכו מלוה
בחכשים שוב אסורות לסמוך משום בל תוסיף ולתוס' משום
דסמיכה אפילו בהקפת יד מיחזי כעבודה בקדשים ע"ש וכן
כתב הריטב"א שם ואי"כ לא מיבעי לשיטת תוס' לי"ש בזר
הבושא כפיו אי' כלל אלא אפילו לשיטת רש"י דאפשר בזר
הבו"כ שייך כמי בל תוסיף מ"מ איכו מיושב הא דאמריכן
בכתובות דאיכא אי' עשה והוא תימה גדולה על המגי"ח:

ובדוחק יש לי"שב דסיל למגי"ח כשיטת רש"י כיון דאיכו
מלוה בחכשים אסורות בסמיכה משום בי"ת וכן זר
בחכשיאת כפים וכיון דאיסורי' משום בי"ת הפי' בקרא
דוקא בכי' ודוקא אהרן ובניו אבל בבות ישראל וזרים אסורות
וממילא איכא כמי להבמ"ע דהוא עשה אלא דלפי"ז ודאי כשהיו
דבריך דלמ"ד כשים בסמיכה להבמ"ע וזר בחכשיאת כפים לאו
הבמ"ע וזבחת כמי הוי להבמ"ע דכאן לי"ש הי"ב דבי"ת דהא
הוא רק מלוה דרשות, ובלאי"ה כמי אין לו ענין לכאן אי"כ תאמר
כיון דבלאי"ה יש איסור בלא זביחה מחיים משום אבמהי"ח
ואחי"מ משום כבלה דרש"י כמי וזבחת להבמ"ע כמו דדרש"י
התם משום דאיכא בלאי"ה איסור משום בי"ת וכי"ז דוחק גדול:

ומה שכ"ל בייסוד קושי' ד"מ הוא כן דהרי קי"ל בפי' קכ"ח
ס"ב דאין הכהנים עובדי' בעשה אם איכם עולי' לדוכן
אלא דוקא בשקוראים להם דדרש' אמור להם ומתרגמי' כד
יימרון להון ועיין בעור וב"י שם ומ"מ רשות בידם לעלות גם
בלי קריאה ועי"ש סעיף כ', ומעתה בתרווייהו מיירי קרא כה
תברכו אם בכי' הוא רשות ואמור להם כד יימרון להון הוא
חיוב ומ"ע שעובר בעשה אם איכו עולה ועל שכיהם הוא
אומר דבר אל אהרן ואל בכיו וכו' ולא זר ומעתה בשקוראי'
אותם שהוא חיוב בכהנים דרש' ולא זר שאיכו מחיוב במלוה
זו אבל אי' לא שמעכו אבל בלא קריאה דגם בכהנים אין
חיוב רק רשות אי"כ דייקי' מיכח דבזר יש אי' לעלות בלא
קריאה, ולפי"ז אי"ש דבכתובות מיירי בזר העולה לדוכן בלי
קריאה שפיר קאמר דאיכא איסור עשה ולכן פירש"י כה
תברכו אתם ולא זרים ולכאו' הי' כבון יותר למיבקע אמור
להם ולא לזרים אבל הוא הדבר אשר דברתי דאמור להם
דמיירי בקריאה כד יימרון להון אין איסור בזר רק שאיכו
מלוה כמו בכהנים אבל כה תברכו דמיירי בלי קריאה שהוא
רשות לכהנים שפיר שמעיכן מיני' איסור לזר אבל בשבת
קי"ח ע"ב דמיירי בקריאה אם אומרי' לו חבריו עלה לדוכן
דהוא חיוב מ"מ בכהנים שפיר כתבו תוס' דלא ידע רי' מה
איסור יש בזר העולה לדוכן דבקריאה שפיר הוי רשות בזר ואי"ש:

וביישוב קושי' פמגי"ד כראה לפעכ"ד עפמ"ש רשב"ל יבמות
ל' ד"ה אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת שהק'
הא באיסור אי"ש קיימא וכו' ותי' דהתם גבי בהמה כל שלא
מתה או שמתה ממילא או שלא בשחטה כהלכתה אסורה עד
שיתחדש בה ענין המכשירה והלכך כיון שאתה בא להתירה
ולומר דבעשה בה מעשה שהכשירה עליך הראי' ודכוותי' הכא
כיון שזו מתחילתה לרה לעבוה הי' ואלו מת בעלה ממילא
הותרה לשוק והרי מת וקבלו מוכח עליו כשאתה בא לאוסרה
ולומר דבעשה בה מעשה האוסר עליך הראי' וכן הדין בקידושין
בבהיב ע"ש מבואר דאעיג דלא הי' לה חזקת היתר לשוק אלא
אדרבה חזקת איסור אי"א מ"מ מקרי חזקת היתר מה שהי'
לה חזקת היתר לכשיומות בעלה בלי מעשה שיתחדש, ולפי"ז
שם בחולין דאמרי' טעמא דר"מ משום דרוב מעשיהם מקולקלין
ומה בכך דרוב מעשיהם מקולקלין ואין כאן שחיטה מ"מ כיון
דוזבחת לא הוי רק תיקון הלאו ובחי' ועוף ליכא אי' אבמהי"ח
הלא לא בעי שחיטה כלל ואמאי מחייב ר"מ משום כבלה
ואמאי פטור מכיסוי אעכ"פ אעיג דליכא איסור אבמהי"ח וגם
ליכא אי' דאי"ז מ"מ כשהיא מתה בלא שחיטה הוי כבלה לר"מ
וכ"ש דאפי' לא הוי כבלה מ"מ פטור מכיסוי דאין חיוב כיסוי
אלא בשחיטה ועיין תוס' חולין כ' ד"ה לא ולהכי כיון דרוב
מעשיהם מקולקלין ואין כאן שחיטה כשרה והרי הא מתה
לפכיכו הוי כבלה וחייב עליה משום כבלה ופטור מכיסוי ואי"כ
פריך שפיר מה ארי' רוב אפי' מיעוטא כמי דהא ר"מ חייש
למעוטא שמלא ואיתרע לי' רובא דהא הי' לה חזקה לשתמות

ולא

*[ח"ג סי' מ"ה]

ולא יתחדש בה מעשה שמותר היתר כבלה ואינ"ב שמוך מיעוט מעשיהם מקולקלין לחזקה שלא כעשה בה מעשה שחותה
והיו כבלה לרי"מ ופטור מכיסוי ולקי"מ:

ומה שכתבת דרי"א ברי"ב ומתניתא פליגי דמתניתא ס"ל שהוא מ"ע ובשפק השקול מה"ת לחומרא ולהכי החמירו רבנן ברוב דהוי כס' השקול ולכך כבלה מעשה ורי"א ברי"ב ס"ל דהוא רק תיקון חלוה וס' השקול מה"ת לקולא ואם החמירו רבנן ברוב כס' השקול דר' שאקור באכילה ולא שחטעה דהוא חומרא כפולה, הוא דבר שאין לו שחר דאם ספק השקול מותר מה"ת ואקור רק מדרבנן ואפ"ה החמירו גם ברוב דאקור באכילה כמו ספק אף דהוי הרי דרבנן אמאי לא החמירו גם לענין מומאה כלל של דבר בקילור כל זמן שלא אמרה חילוק בין איסור לטומאה אתה מוליא דבריך לבבלה, ועוד השמע לאזכך מה שאתה מוליא מפיך דאתה אמרת דפליגי בחלוקה תוס' וריל"ש ובגמרא אמרינן דפליגי בדרי"ם מ"ש בחזקה א"י אמרינן בחזקה טומאה לא אמרי' ומ"ש בחזקה איסור קיימא והשתא מתה היא, ועוד דאתה אומר אם אינו מלוה ס' השקול מותר מה"ת כס' חוו"ד וזה שקר דהרי כ"ש איל דר"ה ואינ"ב בחזקה איסור קיימא והיכא דאיכא חזקה איסור לכ"ש קדאי"ל לחומרא בין במ"ע בין בל"ת ועוד דמ"ש דלתוס' וזבחה מ"ע אינו ככון דלא ליכול ולא ליטמוע וכמו"ש אלא הוי א"י עשה ולאו הבמ"ע ומ"מ לדקו דבריך דלחוו"ד ס' השקול אסור מה"ת מעוס דהוה לא מיירי אלא מודאי ואינ"ב הפי' וזבחה ודאי אז ואכלה ולא ספק וזבחה אלא דלפ"ז גם אם וזבחה היא איקון הלאו ג"כ ספק השקול אסור מה"ת דוזבחה לא מיירי רק מודאי דודאי וזבחה מתקן הלאו אבל ספק וזבחה איכו מתקן הלאו ובאמר ודאי איסור וכל אלו דברי', אשר הי' ראוי לך לעמוד עליהם:

אבל הסכה ושמע הפי' האמתי בזה דכבר כתלקו אבות העולם בענין חזקה דמעיקרא דעת רוב דאשוכים דחזקה הוא ודאי ומבבר הספק דאמרי' חזקה ודאי שלא כתחדש מעשה ולא כשתבה הדבר מכמות שהי' וכרשב"א יבמות הכ"ל דאף דהיתה בחזקה איסור א"א מ"מ מקרי קיימא בחזקה היתר לעוק אח"מ בעלה מעוס דאוקמא אחזקה שלא כשתבה ולא כתחדש מעשה ועיין פרי' קידושין ס"ג ד"ה אמר רב דע"א כאמן כנד רוב ולא כנד חזקה אף דרוב עדיף מחזקה ע"ש אבל דעת הרמב"ם בפי"מ כזיר ס"ג דחזקה איכו מבבר הספק רק ספק הוא אלא שהתורה גילתה דבספק מכיחין הדבר כמות שהי' מקודם לידת הספק עד שיבא דבר מבואר שיבעלהו מזאת החזקה ועיין ש"ש ש"א פח"י שם בהגהות מהרב"ם ופ"ה פ"ג ומעתה בריתא ס"ל דחזקה מבבר הספק וזה מ"ש בחזקה איסור קיימא וכיון דחזקה מבבר הספק הרי מבבר שאסורה מעוס דלא כשתבה כראוי רוב סימנים וכיון דלא כשתבה רוב סימנים והשתא אתה היא ע"כ בבלה ומטמא בטמא ורא"ב ס"ל דאיכו מבבר הספק רק מכיחין הדבר כמו שהי' ולכן ומ"ש בחזקה איסור אמרינן דהא בס קודם לידת הספק היתה אסורה באכילה ומכיחין אותה מספק כמו שהיתה בחזקה טומאה לא אמרינן כיון דקודם לידת הספק לא היתה מטמאה מכיחין אותה מספק כמות שהיתה שאיכה מטמאה כיון דחזקה איכה מבבר שלא כשתבה כראוי' רק הוא ספק ועיין כתובות כ"ד ע"ב ואי"ש:

ומה שכ"ל בישוב דברי הרמב"ם הוא דלכאו' קשי' לי על הבריתא איך אמרינן דאותך מבהמה קודם שחלא כפשה א' ככרי ואי' ישראל מותרי' בו מעוס מאי"מ למ"ש תוס' דהיכא דאסור לישראל מעוס טומאה ל"ש מאי"מ ומפיר אסור לבב"ל מעוס אבמה"ח א"כ הי"ב קודם שחלא כפשה הרי אסור לישראל מעוס לא האכלו על הדם ואינ"ב אסור גם לבב"ל מעוס אבמה"ח ועיין פלאי פי' כ"ז וכבר האריכתי לעיל בזה, מה אמרת מ"מ אחר שחלא כפשה דמותר לישראל מותר גם לבב"ל הא כתב הש"ך סי' פ"א סק"ב דמימי חלב אי"א לאסור מעוס אבמה"ח מעוס דאיסור אבמה"ח בא בשעת פריסה מן המי וכיון דאז מותר דהחלב היתה חוזה שוב אי"א לאסור אחינ"ב ע"ש אינ"ב להיפוך כאן כיון דבשעת פריסה אסור לבב"ל מעוס אבמה"ח אי"א להיות מותר אחינ"ב ואין פסול חוזר להכשיר, וכראה מפ"מ שכתב הפלאי דפי' כ"ז לישב דעת רש"י בחולין קכ"א שכתב דהא דאסור לאכול מבהמה קודם שחלא כפשה מעוס לא האכלו על הדם הוא רק מדרבנן ואסמכתא בעלמא דרש"י הוכיח כן מבריתא דקתני הרולה לאכול מבהמה קודם שחלא כפשה חותך כזית בשר וכו' ואי' כימא דאסור מהת"ה אין התיר חכמים לחתוך היכף כיחוש דלמא משחלי ואכל קודם שחלא כפשה וקבעיד איסור דאוריתא אלא ודאי רבנן סוא ולא חסו חכמים כולי האי ע"ש, ולפ"ז כיון דהוי רק דרבנן ומה"ת שרי לישראל קודם שחלא כפשה שפיר מוכח מבריתא דלא כראב"י דאמרינן מאי"מ דלישראל שרי מה"ת ולבבי אסור דהא שרי לישראל גם קודם שחלא כפשה מה"ת ולהכי שרי גם לבבי ולא חל אל איסור אבמה"ח גם לבב"ל בשעת פריסה ואי"ש, אבל הרמב"ם דפסק ס"ל מה"ת הי"ב קודם שחלא כפשה אסור מה"ת מעוס לא האכלו על הדם וכדמשמע שמעה דהלמודא סבהדרין ס"ג ועיין פלאי הכ"ל ואינ"ב לי"ש מאי"מ כקושי' הכ"ל ולכן פסק שפיר דאבר ובשר הפורשים מן המרכבה אפילו מהולה שמחם בה שי קימנים כדיני אסור לבב"ל מעוס אבמה"ח ואי"ש:

ושנית כ"ל דתוס' דיה אחד הקשו מסנהדרין כ"ע דפריך והאיכא יפ"ת ומשני שאני ככרי' דלאו בני כינוס כינהו ואינ"ב לי"ש כינהו ואינ"ב שאני ככרי' לא מ"ש כלל ע"ש, ולפענ"ד נראה דבקידושין כ"ג אמרי' לך מאי"מ שלא יקח שני כסים אחת לו ואחת לאביו אחת לו ואחת לבנו וכתבו תוס' דיה הי"ג שלא יקחכה לאביו ולא לבנו ולב"ש שתים וכו' דמה אי' שתים אפילו אחת לאביו כמי הוי איסור דהא לך דרש' ועיין ריטב"א שם מבואר דיפ"ת גם לישראל לא שרי אלא למי שכובשה ולא לאחרים וכן גרים לך שלא יקחכה לאחרים ע"ש ולפ"ז שם בסנהדרין הים שאני ככרי דלאו בני כינוס כינהו דבאמת ליכא מידי דשרי לישראל ואסור לבבי דהרי גם לישראל איכו מותר אלא למי שכובשה אבל למי שאיכו כובשה אסורה ואינ"ב שפיר אסורה לבבי שהרי איכו בר כינוס ואינ"ב הוא לא כובשה ובכה"ג גם לישראל אסורה אבל בשחוטה אם שחט ישראל מותר גם לישראל אחר שלא שחטה מעוס אבמה"ח שפיר שייך מאי"מ דלישראל שרי ולבבי אסור דבכה"ג דשרי לישראל אסור לבבי והא לא אמרינן, אמנם לנירסא שהגיה ריטב"א כמו שכתוב בספרים שלנו שלא יקח שני כסים וכו' מבואר דגזה"כ הוא דוקא שתים לא יקח אחת לו ואחת לאחרים אבל אחת לאחרים בשאי ליקח אינ"ב יפ"ת שרי לישראל אפי' לא כובשה הוא אינ"ב ליל כפי' הכ"ל אע"ב לריך לומר הפי' שאני ככרים דלא בני כינוס כינהו הוא כך דסברת מאי"מ הוא רק דאין סברא שיהי' ככרי פרוש וקדוש יותר מישראל ואינ"ב אמרינן דכאן אדרבה ישראל מקודש יותר שהוא בר כינוס ולמי שהוא בר כינוס שרי דאמנא יפ"ת אבל ככרי איכו מקודש שיהי' בר כינוס לכן יפ"ת אסורה לו ואינ"ב הק' תוס' שפיר דהא כיאא שאני ככרים דלאו בני שחיטה כינהו והייכו דישראל מקודש יותר שהוא בר שחיטה לכן אבמה"ח זה מותר לו אבל ככרי איכו מקודש שיהי' בר זביחה לכן אבמה"ח זה אסור לו:

ולפ"ז אי"ש דהך בריתא דתניא דלא כראב"י הוא לפי גירסת תוס' וריטב"א הכ"ל ולקי"מ קושי' תוס' כנ"ל ושפיר שייך מאי"מ אבל רמב"ם דפסק פ"ח ממלכים הא ולקחת לך לאשה שלא יקח שתים ויבעול אחת ויכיח אחת וכו' כגירסת ספרים שלנו אינ"ב לי"ש מאי"מ כקושי' תוס' שאני ככרים דלאו בני שחיטה כינהו כמו דאמרי' דלאו בני כינוס כינהו פסק שפיר דמפרכסת אסורה לבב"ל מעוס אבמה"ח ואי"ש:

ושלישים על כולו כ"ל דבאמת יש להבין מכלן הא מלחא דישראל כיון דבשחיטה חלי' מלחא כיון דאיכא שחיטה מעליתא אשחרי להו והיכן כתיב בתורה דמיד שזבח שריא אפי' מפרכסת ואי מעוס דכתיב וזבחת ואכלת הא האי אלעריך דדוקא בשחיטה שרי' ולא בבחירה כמ"ש תוס' שבועות כ"ג ולעולם גם בשחיטה לא שרי עד שתמות [וכבר עמד בזה הפ"מ במש"ז פי' כ"ז] וכ"ל דהסברא כך הוא כיון דאלרבי' תורה שחיטה ואם מתה בלא שחיטה אסורה אינ"ב אי כימא דגם לאחר שבחטה אסורה מעוס אבמה"ח כל זמן שמפרכסת אינ"ב כיון שהשחיטה לא התירהה באכילה אינ"ב אחר כשתמות הא הוי כמתה מאלי' אעכ"פ שהשחיטה מתירתה מיד אפילו בעודה מפרכסת ואי"ש:

אלא דלפ"ז קשי' להיפוך מאי קאמר ככרים דבבחירה סגי להו ובמיתה חלי' מלחא הוי כאבמה"ח דמי ואמאי הא כתב עשרה מאמרות מאמר חיקור דין חיג שפכ"ל דבינ"ב אסור בשתה מאלי' ולריך דוקא בחירה בסימנים לפלק החיות וכן כתבו תוס' בחולין ל"א ד"ה כמ"ד בתי' שני אינ"ב פרע להם בים השחיטה הייכו בחירה שבלעוה על הבחירה ועיין דף ל"ב ע"ב שאין שוקלין בשר המת במקולין פירש"י אני שמעתי בשר המת בשר בהמה שמתה מעלמה ע"ש, ולפ"ז הי"ב כימא ע"ב בחירה סימנים מתרת מיד מידי אבמה"ח אפילו

בעודה מפרכסת דאליכ איך מותרת אפי' עי' כחירה כשמתה אחיכ הא הוי כמתה מאלי', אמנם כיל דבפיא דאהלות מיו חכן וכן בהמה וחי' איכן מטמאין עד שתלא בפסח הוחזו לאפיסס אעיפ שמפרכסין ממאין כגון הזנב של הלטאה שהיא מפרכסת ונחולין כיא פליני ריל סיל הוחזו ממש ורא אי מכי סיל כהבדלת עולת העוף ומסיק התס כהבדלת עולת העוף לריא ניפ ועיין תוס' דיה סוחזו ממש וחי' דסניא שס היולא מפס דעכיפ בחותך שדרה ומפרקת ורוב בשר ושני סימנים כבר היא מתה אעפיי שמפרכסת ומטמא משום נבלה אבל בשחט שכיס או רוב שכיס ומפרכסת הרי כחי' לכל דברי' ולפיז איפ דבשלמא ביסראל שנלטות משה על רוב א' בעוף ורוב שכיס בבהמה שפיר מוכח דשחיטה מוליאה מידי אבמיה אפי' מפרכסת דאליכ תיאסר גם אחיא דהוי כמתה כמו"ל אבל בגיכ כהי דבעי' כחיה בסימנים מיא אפשר דבעי' לחתוך מפרקת ורוב בשר וסימנים ואיכ איך כשנוחר סימנים הוי כמתה מחמת כחיתו ולכן שרי' משום אבמיה וכבלה אבל בשוחט שני סימנים ומפרכסת דעדיין חי' הוא אסורה לו משום אבמיה ובאמת אם מתה אחיכ הוי כמתה מאלי' ואסורה לו משום נבלה ובהכי איפ ליפשא ככריס דבכחיה סגי להו ובמיתה תלי' מלחא הס שפת יתר אלא דבא לחתן קושי' הכיל כמו"פ ולכן אמרינן כיון דבכחיה סגי להו ייל ובמיתה תלי' מלחא דלריך שתהי' מתה עי' כחיתו ככיל:

ולפיז ייל דהך גרייתא דקתני א' ככרי וא' יסראל מותרין בה אין הטעם משום מי איכא מידי דייל כקושי' תוס' דשאני ככריס דלאו בני שחיטה ניכהו והייכו בחמת טעמי' דריפ דלא אמר לי' דאמיכא הא טעמא קאמר והייכו כקושי' תוס' אלא טעמא דגרייתא משום דסיל דלא מקרי מתה אלא בהותז הראש לגמרי ולא אס מעורה בעור הגוף ועיין בכיפ פיד מאכות הטומאות הייד ונחולין עיב דשחיטה איכו עושה כיפול, ולפיז גם בגיכ דבכחיה תלי' מלחא מוכח דכחיתו מוליאה מידי אבמיה כקושי' הכיל אעיפ שמפרכסת ושפיר גם ככרי מותר בה ולהכי קאמר תרי' דלא כראשי' ולא קאמר תרי' כוותי' דריפ משום דאין טעם הגרייתא כריפ משום מאיא אלא ככיל, ומעתה הרמביס דפסק פיד מאכות הטומאות הייד דהותז ראשיהן אעפיי שעדיין הראש מעורה בעור הגוף אעפיי שהן מפרכסין כזנב הלטאה מעמאי' עיפ וכקוני' דחולין כיד פסק שפיר דמפרכסת אסורה לגיכ ומעטם דכחיבנא ואיפ.

ואמנם מסיל דשיטות תוס' דמתה מאלי' אסורה לגיכ משום דבעי כחיבה כבר הארכתי בחשובה אחת [עיל סי' סיו] דאיכו מוכרח דאפשר גם מתה מאלי' מותרת לו אלא שאיכה ראיי להמית אותה בחופן אחר רק בכחיבה ועיין תוס' סנהדרין כיו עיב דיה אכל ומבני בחומש פ' כח בפסוק ואך את דמכם, וגם מדברי רשי' אין ראי' דאפשר אף דמתה מאלי' מותר להס מיא כפשו של אדם קלה בהס כמו שמעיד הכסיון בזמכיכו ואולי הי' כן גם בזמכיהס ואיכ איכה שוה כיכ כמתה בידי אדם ואס שוקלה במקולין במת דשחיטה או מתה בידי אדם יש בזה משום גזל ולהכי אין שוקלין בשר המת במקולין אבל עשרה מאמרות מייתי לה התס מפסיקתא עיפ, ובזה יבא שלוס יכוח של ראשך תעלה מעלה ותלליה בתורה וילאה ובכל אשר תפכה תליא כבפשך וכפשך רבך הדוסיים:

עמרס הק' בלוסס בקיק הכיל

תשובה נ"ג

שיליח מאדע יוס ג' חקת תריס לפיק.

מנדל עוז שס משמואל, למלכים למואל, היה ידידי הרב הגדול חריף ובקי, זך ונקי כמויה שמואל כי' קוריז אבדקיק וואגאש והגליל:

יקרתו הגיעני בזמנו וכו' ותרי תמיהי מידכר דכירי במכתבו והכני להשיב הכלפעכיד.

א) הק' אחא דחולין פיד עיא דאיל יעקב מיכאה לרבא קיל חיה בכלל בהמה לסימנים אימא כמי בהמה בכלל חיה לכיסוי וכו' הלא כמו שיש ליחוד לעיל דף ע' דחיה בכלל בהמה יש גיכ ליחוד דבהמה בכלל חיה ואיכ תהשי בפשיטות דליחייב בהמה בכסוי משום דהיא בכלל חיה ועכיא דלא ידע הליחוד הזה וכיון דידע הליחוד דחיה בכלל בהמה עכיא מוכח דבהמה איכו בכסוי דאיכ לכתוב בהמה ויפי' חיה בכלל משאיכ מתה דכתב חיה אין בהמה בכלל:

ולפענ"ד כראה דאי אין לכו אלא חד ליחוד דבהמה בכלל חיה ואין לכו ליחוד דחיה בכלל בהמה ואיכ חיה נקרא רק חיה ובהמה נקרא בשני שמות בהמה וחיה וכתבש תורה דין בני חיה איא למילף דין זה לעכין דייל דדוקא בני חיה שנקרא חיה לבד שייך דין זה ולא בני חיה שנקרא גיכ בהמה והא דבהמה בכלל חיה איכו פושט אלא שלא כמעט ממכו בהמה אבל לא לרבות וכן להיפוך אס יש ליחוד דחיה בכלל בהמה ואין ליחוד דבהמה בכלל חיה אין ללמוד דין הכתוב בבהמה לעכין חיה מעטם הכיל רק כיון שיש ליחוד דחיה בכלל בהמה ויש ליחוד דבהמה בכלל חיה איכ חזיכן דהן מה שנקרא בלשון בני אדם חיה והן מה שנקרא בהמה נקראים בלשון תורה בשני שמות בהמה וחיה ואין שם מבדיל ביניהס ואיכ אין שום כפיא אי כתב בהמה או חיה שכיהס בכלל ולכן לעיל דף עיא אחר שלמד דבהמה בכלל חיה וקאמר הא כילד בהמה בכלל חיה קאמר חיה שהורה בכלל בהמה שהורה לסימנים ולכאורה קשה דזה הויל למיתני לעיל בתר דילף דחיה בכלל בהמה ואין לו שייכות להא דבהמה בכלל חיה אלא ודאי כמיש דאיא למילף דחיה בכלל בהמה לסימנים אלא בתר דילף תרווייהו דחיה בכלל בהמה ובהמה בכלל חיה, ולזה כתכון גיכ רשי' סדיה זאת החיה במיש ומעתה תלמוד לכל הלריך לך עייש הייכו כיון דידעינן תרווייהו דחיה בכלל בהמה ובהמה בכלל חיה אפשר ללמוד לכל הלריך אבל בחד ליחוד לא סגיא, ולפיז איש דרק משום דקייל חיה בכלל בהמה לסימנים כיון דיש לכו שני ליחודים ואין שם מבדיל בין בהמה לחיה ושניהס נקראים בשני שמות איכ אימא כמי בהמה בכלל חיה לכיסוי כיון שאין שם מפרש ביניהס כלל אבל מחד ליחוד לא הוי קשה כלל והי' לי להאריך עוד ואין הזמן מסכיס:

ב) שאל לפרש לו דברי תוס' סוכה דף ליא עיב דיה אשרה וחולין דפיפ עיא דיה והתני' שכתבו ואפי' אתיל דשרי לכסות בעפר עיז כמו בשל עיר הכדחת ליד כיסוי לחלילה וכבר חמה בכפיפ עיש, וכיל דליש מאיש למלוה אלא במלוה שהטילה עליו התורה שלא בלטוכו ומאיש לעשות מלוה הבורא בהמה שבא מעיז אפי' לאחר ביטול אבל במלוה שהוא מציא עלמו לידי חיוב בלטוכו כגון כיסוי אס ירלה לא יעמוד ולא יכסה כיון שיולא בדיעבד ליש מאיש שיוסיף שליחות בכפשו מדבר הבא מעיז דלא יבלע מאס לא הציא עלמו לידי חיוב זה כלל שאין רלון הבורא שיציא עלמו לידי חיוב זה כלל:

ובהדי שותא כפל בדעתי לייסב קושי' תוס' שם דיה שם לאשרה שהקי' בחולין פיש אמר רבא מלמיכ ומכסין בעפר עיר הכדחת ופריך מדתכיא שופר של עכויס אס תקע לא יצא ולולב של עכויס אס נטל לא יצא הא גם ממתני' הוי מלי לאקשויי דקתני של אשרה פטול עייש, וכיל דבהגהת מלייש פיה מאיסות התפלא על מה שלידד שם דהמקדש באיסור הכאה איכו מקודשת משום דהוא אסור ליהכות הא קידושי אשה מלוה ומלות לאו ליהכות כיתכו עיי' תשובת אגיא סי' כיא וכתבתי במקום אחר [עיין בית שערים אויח סי' רעיב וסי' רפיא] דרשי' כתב בסוכה דלא עיב דיה ואס נטל וכו' מלמיכ כלומר אין קיום מלות הכאת הגוף וכו' ואיכ דוקא הכאת הבשמה שבהכה במלוה איכו אסור מאיהיכ אבל מלוה שלריך לקכות בעד ממון וכותן ממון של איהיכ הרי משתרשי ליה ממון ואין הכאתו באיהיכ הכאת הכפש רק הכאת הגוף דהרי הכאת הכפש הי' אפשר לו בלי איהיכ וזה אסור וכן כתבתי בחי' בשוני' דכבתה לעכין שמן של איהיכ לכיא ומלאתי אחיכ בתשובת בית אפרים:

ולפיז קיל מאי פריך מלולב על כיסוי הא לולב בעי לכס לי' ממון ולשיש מלמיכ, הגם שיש לחלק דכאן אס יקנה לולב גם הלולב הוא ממון ואחר שילא בו יוכל למכרו או להלכיעו לשכה הבאה ועיין משיל פעיז ממעשה הקרבנות הייז, מיש דוחק הוא שהרי קודם שילא בו ידי מלוה ודאי הוא ביוקר ואחיכ בזול ואיכ משתרשי לי' וק' ככיל, וליל דפריך משופר דלא בעי לכס כמיש טויז בהלכות ריה סי' תקפיו בשם ירושלמי תמן בגופו הוא הכא בקולו הוא יולא ואין גזל בקול, ועוד התס ולקחתם לכס משלכס ברס הכא יום תרועה יהי' לכס וגם מותר ליקח שופר חבירו שלא מדעתו דכיחא לי' לאיכס למיעבד מלוה בממונו כמיש מגיא סי' תקפיו סקיד ואיכ פריך שפיר משופר דלא משתרשי לי' ואפיש ליהכות כיתכו משאיכ מתני' דהכא דמיירי רק בלולב שפיר ייל כקושי' הכיל ומיירי ביוטיב וכריביב למיל דף ל' ובעי לכס ואיש.

ומה

ומה שעוררני ע"ד חוש' נחי' וגו ככלל גם דברו וזיל חולין דפ"ח קתמר דתין שכסין בשחיקה כלי מתכות, והק' בחוש' שם ד"ה שחיקה וכו' והא מגדל למחים הוא כדתמרינן בע"ז דמ"ד ר"ל שוחק וזורה לרוח אל אף הוא נעשה זבל ובטל מתכות חייבי דמייתי עלה קרא דטבל, ותי' דלחודי' ודאי איכו מלמיה אבל כשהוא מזבל בקרקע המגדל למחים הוא גורם ומקייב להלמיה ע"ש, ועיין חוש' ע"ז דמ"ד ד"ה כחל וכו' יע"ש, וקש' לי בזה קושי' עלומה דאיכ אין קתמרי רבנן בתחכי' דע"ז שם אף הוא כעשה זבל ואסור משום דקיל זוזיא אסור כמ"ש חוש' שם ד"ה אמרו לו וכו' לפמ"ש הריטב"א ע"ז דמ"ש ד"ה מולה ר"י דהא דאמרי' בחולין דכ"ח ושוין בבילה טרפה שאסורה מפני שגדלה באיסור בדקפכא מחרעא ול"ל שהתרכגולת והקרקע זוזיא לכי שכל העיקר הוא גורם ומקייב דבחולין קיי לא קתמר רק הכיחא למ"ד מ"ח ל"ל דבש בעוף מ"ח ולא נפקי טרפה מחיות רק מטהורות ויש לתרץ קושי' שגמרא אבל למ"ד מ"ח אקשי וכ"ז לפ"ד אבל למסקכא שפיר ל"ל דבעוף כ"ע מודו דמ"ח וכשבלתך לדמות לדגים ומתרליכן למ"ד מ"ח כמו למ"ד דאפי' בבהמה מ"ח ולא מדמיכן קוני' דחולין קיי בכלל רק אמרי' דלמסקכא גם קוני' דחולין קיי מודה לזה:

אבל כ"ל להבי"ח ראי' דלמ"ד מ"ח גם בעוף חיש מהא דפריך בפ"ע דף כ"ז ע"ב ודלמא קסבר ר"י טרפה מעבחת וכתבו חוש' שם ד"ה ודלמא דלא גרסיכן יולדת דאיל לו כלל וכו' אמכם עיין בחוש' ע"ז מ"ז ד"ה אלמא שכתבו לאו משום דקבר טרפה איכה יולדת דבפא"ע כ"ז בעי למיתר לר"י דיולדת וכו' ויותר מבואר בחוש' בכורות ד"ב ע"ב ד"ה דלא מקבלי' זכר לאו משום טרפות מדאמר פא"ע בני ר"ש בן אלפתא שהי' עסקן בדברים ודלמא קסבר ר"י טרפה יולדת ומעבחת ואיכ ספרים דלא גרים יולדת שאין לוכך שם בלידה אלא נמי שמעבחת מבואר מזה דדוקא אם טרפה יולדת שייך לומר שמעבחת אבל אם איכו יולדת לא שייך לומר שמעבחת רק מתכווה והולכת כדאמרינן בחולין דף כ"ל ולא מיבעיא למאי דגרסי' ודלמא קסבר ר"י טרפה יולדת ומעבחת דלא לחכם נקט יולדת אלא משום דאיל שמעבחת אלא אי ל"ל כמי דיולדת אלא אפי' לא גרסי' יולדת הייכו משום דאין בזה לוכך לקושי' הגמ' כמ"ש חוש' וממילא ידעיכן דאי ל"ל מעבחת ל"ל כמי יולדת דאי כימא דאפי' ל"ל איכה יולדת מלי כמי לסבור דמעבחת איכ מכיל לחוש' להוכיח משום דקיל לר"י דטרפה יולדת וכיון דקיל דטרפה יולדת מכ"ש דמ"ח וכמ"ש חוש' ע"ז וי"ז ד"ה אלא וחולין קיי ד"ה טרפות והרי החס בעוף קאי בתרכגולת שהי' לר"ש בן אלפתא וגם ר"י מייתי בעוף בביעלה הכולה אלמא דלמ"ד טרפה חי' גם בעוף דזומר חיותיה ע"ח ויולדת ומעבחת:

ועוד ראי' מהא דאמיתר שם דף כ"ח הכי ביעי דטרפה שיחלא קמא אסורים מכאן ואילך הויל זוזיא ומותר עייש והייכו אפי' בודאי טרפה ומשום דקיל כראבי' דטרפה יולדת ומעבחת וכדאמרינן התם ר"א קיל כראבי' ומתכי לה לדאמיתר כדאמרן הרי דאפי' בעוף קיל דטרפה יולדת ומכ"ש דחי' וכ"ל ומזה מוכח דאין סברא לחלק כלל דאליב נהי דקיל לר"א כראבי' מ"מ מכיל למתכיה לאדמיתר כדאמרן דלמא ראבי' לא אמר אלא בבהמה אבל בעוף דזומר חיותיה לא אי מוכח דאין סברא לחלק כלל:

ומ"ש לדחות תירץ הפלאי על סתירת רש"י שכתב עפ"י דבריא בתשובה דודאי טרפה לא מהני יי"ח וסוקיף מהרב"ל משום דרק רוב מא"ח אבל מיעוט חיים ולכן בעפק טרפה אמריכן שהוא מן המיעוט ואיכ יל דהפי' בקרא ובין החיה אשר לא תאכל הייכו טרפה ודאי שחי יי"ח אמכם הכא דבי ר"י שפיר ליף מכאן דגם בע"מ לא שמכיכן על שחי יי"ח כיון דמוכח מכאן דאיכא מיעוט דחיים ואיכו לעיסתו ל"ל בבכורות כי דחיים כן למיעוטא עייש ועי' הבבא דאיל לומר כן דכל מ"ד דל"ל מ"ח ל"ל מי חיים כן למיעוטא ראבי' יוכיח דל"ל בחולין כ"ז טרפה יולדת ומעבחת ואפ"ה ליף בחולין יא מעביר המשתלה דאזלכן בתיר עכ"ד, אחוני חסכי בחפזך כתבת כן וכי מ"ד דל"ל דחיים כן למיעוטא לא ל"ל דאזלכן בתיר מדמי מסכי לימודי דבחולין יא אלא דל"ל דלא אזלכן בתיר אלא היכא דלא אפשר אבל היכא דאפשר חיים כן למיעוטא וכדאמרינן התם לר"א ואפי' חיים כן למיעוטא מ"מ אכלכן בסרא דגם זה מקרי לא אפשר דסרי כמ"ב וזבחם ואכלת ועיין חוש' חולין שם ד"ה אמר ואכ"מ להאריך בזה אבל

מלוטע ובקרקע ד"ל דמ"ד דמייכי בעוף שפיר טרפה איכה חיים:

הבה הא דעוף זומר חיותיה כתב ביב הריב בעכה ואלו

כבהמות בעוף שם כ"ו ע"ב וכן כתבו חוש' דף כ"ז ד"ה למה אבל יותר היה לך להביא בגמרא דחולין כ"ז ע"ב דעוף די לו בשחיטה קימן אחד מעוס דאיתקש לדגים ובגרמו מן הרקק שם בו מיס ודומיס בטקלה לדגים ואיכ אם דג טרפה איכו חיים יל דגם בעוף טא"ח:

ואמנם מה בהפרזה על המדה לומר דרש"י דחס קוני' דחולין קיי מפני קוני' דדף ע"ח הילדות והטחרו' גרמה לך וחוש לומר כן לדחות גמ' מפורשת מפני דמיון שאיכו מוכרח דאף דאפשר לומר בעוף דומה לדגים משום דזומר חיותיה מבהמה אבל יל להיפוך דדמי לבהמה משום דכפים חיותיה מדגים ועוד בדגים גופא הוא בעיא דלא איפשטא, אבל כך היה לך לומר דקיל לרש"י דבחולין קיי לא קתמר רק הכיחא למ"ד מ"ח יל דגם בעוף מ"ח ולא נפקי טרפה מחיות רק מטהורות ויש לתרץ קושי' שגמרא אבל למ"ד מ"ח אקשי וכ"ז לפ"ד אבל למסקכא שפיר ל"ל דבעוף כ"ע מודו דמ"ח וכשבלתך לדמות לדגים ומתרליכן למ"ד מ"ח כמו למ"ד דאפי' בבהמה מ"ח ולא מדמיכן קוני' דחולין קיי בכלל רק אמרי' דלמסקכא גם קוני' דחולין קיי מודה לזה:

אבל כ"ל להבי"ח ראי' דלמ"ד מ"ח גם בעוף חיש מהא דפריך בפ"ע דף כ"ז ע"ב ודלמא קסבר ר"י טרפה מעבחת וכתבו חוש' שם ד"ה ודלמא דלא גרסיכן יולדת דאיל לו כלל וכו' אמכם עיין בחוש' ע"ז מ"ז ד"ה אלמא שכתבו לאו משום דקבר טרפה איכה יולדת דבפא"ע כ"ז בעי למיתר לר"י דיולדת וכו' ויותר מבואר בחוש' בכורות ד"ב ע"ב ד"ה דלא מקבלי' זכר לאו משום טרפות מדאמר פא"ע בני ר"ש בן אלפתא שהי' עסקן בדברים ודלמא קסבר ר"י טרפה יולדת ומעבחת ואיכ ספרים דלא גרים יולדת שאין לוכך שם בלידה אלא נמי שמעבחת מבואר מזה דדוקא אם טרפה יולדת שייך לומר שמעבחת אבל אם איכו יולדת לא שייך לומר שמעבחת רק מתכווה והולכת כדאמרינן בחולין דף כ"ל ולא מיבעיא למאי דגרסי' ודלמא קסבר ר"י טרפה יולדת ומעבחת דלא לחכם נקט יולדת אלא משום דאיל שמעבחת אלא אי ל"ל כמי דיולדת אלא אפי' לא גרסי' יולדת הייכו משום דאין בזה לוכך לקושי' הגמ' כמ"ש חוש' וממילא ידעיכן דאי ל"ל מעבחת ל"ל כמי יולדת דאי כימא דאפי' ל"ל איכה יולדת מלי כמי לסבור דמעבחת איכ מכיל לחוש' להוכיח משום דקיל לר"י דטרפה יולדת וכיון דקיל דטרפה יולדת מכ"ש דמ"ח וכמ"ש חוש' ע"ז וי"ז ד"ה אלא וחולין קיי ד"ה טרפות והרי החס בעוף קאי בתרכגולת שהי' לר"ש בן אלפתא וגם ר"י מייתי בעוף בביעלה הכולה אלמא דלמ"ד טרפה חי' גם בעוף דזומר חיותיה ע"ח ויולדת ומעבחת:

ועוד ראי' מהא דאמיתר שם דף כ"ח הכי ביעי דטרפה שיחלא קמא אסורים מכאן ואילך הויל זוזיא ומותר עייש והייכו אפי' בודאי טרפה ומשום דקיל כראבי' דטרפה יולדת ומעבחת וכדאמרינן התם ר"א קיל כראבי' ומתכי לה לדאמיתר כדאמרן הרי דאפי' בעוף קיל דטרפה יולדת ומכ"ש דחי' וכ"ל ומזה מוכח דאין סברא לחלק כלל דאליב נהי דקיל לר"א כראבי' מ"מ מכיל למתכיה לאדמיתר כדאמרן דלמא ראבי' לא אמר אלא בבהמה אבל בעוף דזומר חיותיה לא אי מוכח דאין סברא לחלק כלל:

ומ"ש לדחות תירץ הפלאי על סתירת רש"י שכתב עפ"י דבריא בתשובה דודאי טרפה לא מהני יי"ח וסוקיף מהרב"ל משום דרק רוב מא"ח אבל מיעוט חיים ולכן בעפק טרפה אמריכן שהוא מן המיעוט ואיכ יל דהפי' בקרא ובין החיה אשר לא תאכל הייכו טרפה ודאי שחי יי"ח אמכם הכא דבי ר"י שפיר ליף מכאן דגם בע"מ לא שמכיכן על שחי יי"ח כיון דמוכח מכאן דאיכא מיעוט דחיים ואיכו לעיסתו ל"ל בבכורות כי דחיים כן למיעוטא עייש ועי' הבבא דאיל לומר כן דכל מ"ד דל"ל מ"ח ל"ל מי חיים כן למיעוטא ראבי' יוכיח דל"ל בחולין כ"ז טרפה יולדת ומעבחת ואפ"ה ליף בחולין יא מעביר המשתלה דאזלכן בתיר עכ"ד, אחוני חסכי בחפזך כתבת כן וכי מ"ד דל"ל דחיים כן למיעוטא לא ל"ל דאזלכן בתיר מדמי מסכי לימודי דבחולין יא אלא דל"ל דלא אזלכן בתיר אלא היכא דלא אפשר אבל היכא דאפשר חיים כן למיעוטא וכדאמרינן התם לר"א ואפי' חיים כן למיעוטא מ"מ אכלכן בסרא דגם זה מקרי לא אפשר דסרי כמ"ב וזבחם ואכלת ועיין חוש' חולין שם ד"ה אמר ואכ"מ להאריך בזה אבל

עמרם הקי' בלוחם בקיק הכיל

תשובה נ"ד

שוכ"ט לחחכי אחוני הרב המאחיא מו"ה גרשון כי"ש שטערן:

אחרי וכו' ועתה נאתי על ד"ח שכתבת לי"ש בבי' קושי' פלאי פי' ל"ל בקיק אהא דחולין כ"ב בני שרקפא דבשר דבוקות דפריך הגמ' ולישהכהו יב חודש והא אליבא דשמואל קאי ושמואל קיל טרפה חיה כמו שהוכיח פלאי בבי' ל"ל ד"ח ומה, ובס קושי' פלאי פי' כ"ע אות ג' על רש"י בחומש דקוף פ' שמיני בקרא דלהבדיל בין החיה הנאכלת נראה דקיל לרש"י דמ"ח ובס מלוטע פירש"י לפורים חיות להוליא טרפות וזה כמ"ד דטרפה איכה חיה כדאמרינן בחולין דף קיי ועי"ז כתבת דרש"י דחה קוני' דחולין קיי מקמי קוני' דחולין ע"ה דבעי התם למ"ד דט"ח בהמה הוא דכפשא חיותה אבל דגים דלא כפשא חיותיה לא עייש ובפ"ז חידשת דאפילו למ"ד דט"ח הייכו דוקא בחדש ובבהמה דכפים חיותיה אבל בעוף דלא כפים חיותיה כמ"ש רש"י חולין כ"ו ע"א דיה ואלו טרפות בעוף ורא"ש ורי"ן שם כ"ע מודו דטא"ח ומטייה בליפורי

אבל נכולד ס"ע ספיר לא סמכינן אדוג סאי"ח דזה מקרי אפסר כיון שכולד בה ס"ע:

אלא דגוף דברי פלתי תמוהים דאי"כ אין כאן מחלוקת בעכין אי ע"ח דכ"ע ס"ל דדוג איכן חיין ומיעוט חיין רק הוא פלוגתא אחרת בס"ע אי סמכינן על י"ח והייכו אי מיסרינן למיעוטא או לא ואי"כ איך יפרכם הא דאמרינן בכל דוכתי למ"ד ע"ח ומרפה יולדת ולמ"ד טאי"ח ואיכה יולדת עיין בנדה כ"ג בין ר"ז לרי"י איכא ביכייהו טרפה חיה ופס ל"ס לומר מפוס דחיים למיעוטא הוי ולד וכן בתמורה י"א ל"ס לומר מפוס דחיים למיעוטא ומיעוט ע"ח לא פססה קדושה בכולה והך סוגי' דחולין ק"ל גופא דמקשי מיכי' קשיתיה דקאמר למ"ד ע"ח ליכא למילף מחיות להוליד טרפה ואמאי הלא גם לדידי' דוג איכן חיין ואיך מייסב דברי רש"י דהקשה

עלה מסוגי' דהתם בזה לכן דבריו ל"ע לפענ"ד:

ונם ע"ס לדחות דברי לב"ח בישוב קושי' דאשונה הכ"ל שחידש

דאפי' למ"ד ע"ח מ"מ מודה דבדרוסה איכה חיה מקרא דלכלב תשליכון אותו שהביא הרמב"ם פ"ד ממ"א ובוי"ד סי' כ"ט ועי"ז השגת דלפ"ז ל"ל דקרא דלהבדיל בין החיה הכאכלת וכו' דמיכי' ל"ף תדברי' דטרפה חיה קאי רק על שאר מיכי טרפות חוץ מדרוסה והרי מבואר בגזיר ס"א ע"ב דלא קאי קרא על מה דאתיא בהכלמ"ס ע"ס ברש"י ותוס' גם בזה לא כיונת יפה דשם בגזיר ספיר אמרינן דאי אפשר לומר דקרא דבני' אתי למעט כותיס שאין מדיחין בגיסה בגזיר דמה"ת שיוכלו להזיר בגיסה הא לא כתיב אפי' בישראל שיכול להזיר בגו דאלטריך קרא למעוטי כותיס ואי דהכלל"מ שישראל מדיר בגו בגזיר הלא נמסר לו ג"כ שאין כותי מדיר בגו וכמ"ש תוס' שם וקרא ל"ל ואולי גם כונת רש"י כן ואי"כ אין לו מכין כאן כלל דכהי כמי שנמסר הכ"מ חי' טרפות מ"מ אין רא' מזה שנמסר לו שחייס ופסיר לריך קרא שע"ח אלא אפי' נאמר שכונת רש"י דל"ס למכתב קרא למעט ככרי מדבר שלא נזכר בקרא דסייך בני ישראל רק מהכל"מ ויסמוך עלמו הקרא על מה שנמסר מ"מ אין זה עכין לדהכא דכאן כתיב קרא ובין החיה אשר לא תאכל דיש בהמה דאע"פ שהיא חיה איכה נאכלת ולא פירש איזהו ובא הכל"מ ופירש הקרא דבהמה שהיא חיה ואיכה נאכלת הוא אם יש בה מחי' טרפות ובאי הכל"מ אקרא ולא קרא על הכל"מ ומ"מ ספיר אמרינן דחי' טרפות נאמרו למשה מסיני דהרי בקרא לא כתיב שום טרפות חוץ מדרוסה ודבריו ברורים מאוד לפענ"ד ולבי כלב אריה:

וביישוב קושי' דאשונה הכ"ל נראה לי דמה שהוכיח הפלתי

דשמואל ס"ל ע"ח מכדם כ"ד דאמרי' בגוף אטוס

דלמ"ד טרפה א"ח אין אמו טמאה לידה ואפ"ה ס"ל לשמואל שם בטפלת בריה שיש לה ב' גנין וב' שדראות נאשה ולד ואמו טמאה לידה אף דודאי טרפה דכל יתר ככטול דמי אע"כ דס"ל ע"ח ע"ס ולפענ"ד הא ליתא ודבריו תמוהים דהא אמרינן בנדה שם בתאי קמיפלגי בדרחב"א דאמר השטועה זה בריה שיש לה שני גנין ושני שדראות וכו' ושמואל אמר בריה בעלמא איתא וכי אגמריה רחמנא למשה בעלמא אגמריה אבל בטעי אמן שריא עיי"ש הרי דלשמואל יש בריה שיש לה שני גנין ושני שדראות ולפ"ז ודאי בבריה שאין לה אלא גב אחד ושדרה אחד אם נמלא לה שני גנין ושני שדראות טרפה דכל יתר ככטול דמי ואיכו מי אבל התם קאי בטפלת בריה שטועה שכך בריתו בשני גנין ושני שדראות ואין כאן יתרה כלל ואיכו טרפה ושפיר מי ולהכי אמו טמאה לידה ולעולם ס"ל לשמואל כדקי"ל טא"ח ולק"מ, ולפמ"ש רש"ל בתשובה הביאו יש"ש פא"ע ס' פ' דאפי' למ"ד טא"ח מ"מ בטרפות יתרה אפי' באותן שנטרפה שפיר חיה בלא"ח לק"מ דאף דס"ל לשמואל דטא"ח ובילדת טרפה אין אמו טמאה לידה מ"מ בבריה שיש לה שני גנין וכו' שהוא טרפה מטוס

יתרה שפיר חיה ואמו טמאה לידה ואי"ש:

ובסתירת דברי רש"י בחומש הכ"ל נראה לפענ"ד עמ"ש

תוס' בכורות ג' ד"ה ר"א שהק' אי גרסי' שם

בבכורות ורבא אמר דבר שטושה אותה טרפה אי"כ ס"ל טרפה איכה חיה ואיך אמר רבא בנדה כ"ג ושטו נקוב אמו טמאה לידה ותירץ דאע"ג דושטו נקוב טרפה וחיה לא מדמו לחסרון עד לארכובה ע"ש בהרש"א דאף למ"ד ע"ח מ"מ יש טרפות שאיכה חיה כגון עד הארכובה ע"ש ולפ"ז ניחא דאף דס"ל לרש"י דהלכה ע"ח מ"מ פירש שפיר חיום פרע לטרפות הייכו אותן טרפות שאיכן חיין ולאחוקי דליכא למעוטי מיכה דלריך שחיין ראשי אברים שלהן כדדרשיכן בחולין ק"מ ועיין בקרבן אהרן שם ובפרים יפות אבל בגמ' קאמר שפיר הניחא למ"ד

ע"ח ליכא למעוטי כל טרפות מחיות ולריך קרא דטטורות למעוטי טרפות שחיין ואין לדייק מכלל דאיכא טמאות ואי"ש:

ועוד כ"ל דתוס' בע"ז וי"ג דיש אלא אקשו אהא דפריך אלא

למ"ד טרפה יולדת מאי איכא למימר הא לדידי'

אלטריך מכל החי למעוטי טרפה הא למ"ד דיולדת כ"ש דמי ואי"כ איך ממעטי' טרפה מכל החי ותיולו דכפ"ל מכל החי שיהא כולו בריא וזריז ולא חולה וטרפה, אע"ג דהוא חי מ"מ איכה בריאה אלא חולה כל ימיה ומתמעטת והולכת וממעט זה ספי ממחוסר אבר שכולו בריא וחיה חוץ מאבר אחד ע"ש ולפ"ז תקשי בחולין ק"מ מאי קאמר הכיחא למ"ד טרפה חיה הא גם לדידי' יש למעט מחיות פרט לטרפות שאיכו בריא וזריז ועיין תוס' שם ד"ה טרפות מה שהאריכו שם, אמנם לק"מ דעיין רש"י בע"ז דכ"א ד"ה ודלמא כח דהא דממעטיכן טרפה מכל החי בני ייתור אלא ממעטותיה ע"ש ולפ"ז קאמר שפיר דלמ"ד ע"ח ניחא דלריך טהורות פרט לטרפות ולא מכלל דאיכא טמאות דאי מחיות לא נפקא ממעטותא אלא אם הוא מיותר אי"כ יל דחיות שחיין ראשי אברים שלהם כדאמר התם ואי"כ אינו מיותר ושפיר לריך טהורות ואי דיש סברא יותר למעט טרפה מחיות משמעט מחוסר אבר כתוס' הכ"ל אי"כ אם מוקי חיות פרט לטרפה לא יהא לנו קרא מיותר דבעיכן שחיין ראשי אברים שלהם ואי"ש, ולפ"ז לרש"י דהלכתא ליה לי' הך דרשא שחיין ראשי אברים שלהם וכמ"ש קי"ל ופרים יפות הכ"ל אפי' אי סיל ס"ח ואי"ש:

ובדרך פלפול קלת כ"ל למ"ש תוס' שם בחולין ק"מ ד"ה

טרפות דאע"ג דטרפה חיה אינו חיה זמן מרובה

ועיין סנהדרין ע"ח ביאורו יותר וכתבו אפי' למ"ד טרפה חיה סופן שימות בחבלה זו ע"ש ואי"כ איך ממעטיכן יותר מחיות פרט לטרפה למ"ד טרפה אינו חיה מלמ"ד טרפה חיה כיון דסוף כל סוף יומות מחמת טרפות זה מ"ל אם יומות מחמת זה תוך י"ח או אחר שכיס הרבה וכי חיות י"ח כתיב ומאי קאמר הכיחא למ"ד טרפה חיה הא גם לדידי' יש למעט טרפות מחיות, ואמנם גם בהא דיליף ר"ל בפא"ט דטרפה אינו חיה מזאת החיה חיה אכול שאינו חיה לא תיכול כמי קשה קושי' שאיכה חיה י"ח מאן דכר שמי' ודלמא שאיכה חיה לא תיכול שחמות מחמת טרפות זה אחר כמה שכיס ותבא דברי' איך יליף מן ובין החיה אשר לא תאכל דאפי' שחיה לא תאכל דע"ח י"ח הלא גם לדידי' המות מחמת טרפות זה רק שעכשיו חיה והלא גם אי אינה חיה י"ח ג"כ עכשיו חיה הוא, לכן כ"ל דברינו של דבריס כך הוא דכיע ס"ל דמיד שבוטל מקלת חיות מן הבע"ח שוב עכ"ח יבטל כל החיות חוץ י"ח ומתות אלא דמ"ד טרפה איכה חיה ס"ל דמיד שבטרפה ביטל מקלת מן החיות מכל האברים והוא מתה פלגא וכיון קראה אותה הכתוב שאיכה חיה כי כבר מתה פלגא וכיון שהתחילה המיתה שוב קי"ל לחוש שתגמר המיתה כולה תוך י"ח אבל תדבר' דס"ל ע"ח ס"ל דבשעה שבטרפה עדיין לא התחילה המיתה אפי' במקלת בשאר האברים רק בחוטו אבר ומשויה טרפה יולדת ומשבחת רק לא במידי דמטרפה כדאמרינן בחולין כ"ז הכ"ל מטוס בבאותו אבר כבר התחילה המיתה ולא בשאר אברים ושפיר קראה דאמרינן חיה כי עתה עדיין יש לה כל החיות ואין כאן אפי' מקלת מיתה בשאר אברים אבל מודה דסוף החולי להתפשט בכל האברים ותמות מזה כמ"ש תוס' ומשעה שהתחיל המיתה שוב לא תחיה י"ח ומ"מ אין רא' בספק טרפה שחיה י"ח שאיכה טרפה דדלמא לא התחיל מקלת המיתה מיד ואפילו עכשיו עדיין לא התחילה אבל למ"ד טא"ח ומתחיל מקלת המיתה מיד וממילא נגמר לכ"ע תוך י"ח משעה שמתחיל שפיר יש רא' שהוא כסברה ואי"ש ולפ"ז ניחא דלמ"ד טרפה איכה חיה ומתחיל מקלת המיתה מיד שפיר ילפינן מחיות ולא טרפות דטרפה כבר מתה פלגא אבל למ"ד טרפה חיה ועדיין לא התחיל אפי' מקלת מיתה אף דסופו למות מזה מ"מ עכשיו יש בהן כל החיות שלהן ושפיר מקרי חיות וליכא

למעט מזה טרפות:

אך אכתי תקשי דכהי דלמ"ד ע"ח אינו ודאי שהתחיל מקלת

המיתה מיד מ"מ כיון דגם הוא ס"ל שסופו למות

ממרפות זה אי"כ עכ"פ אפשר הוא שכבר התחיל מקלת המיתה מיד ושפיר יש למעט חיה ולא טרפות שיש ספק אם יש לחס עוד כל החיות או לא, ואמנם לשיטת הרמב"ם דקדא"ו מהא"ת לקולא לק"מ דכיון דבטרפות יש ספק אם הס חיות אין סברא למעטם דספק מהא"ת לקולא והכה מהכי"ש כתב

דזה

דאם הליא דלמ"ד בכריתות י"ז סתי חתיכות שכיבו ס"ל קדחי"ו לקולא כדעת הרמב"ם אבל מ"ד דס"ל חתיכה אחת שכיבו ס"ל קדחי"ו מה"ת לחומרא ועיין בכריתות שם דרבא ס"ל סתי חתיכות שכיבו דים אם למקרא ומלות קריבן ועיין תוס' כדם כ"ג ד"ה אמר רבא ותוס' סנהדרין ע"ח ד"ה ההורג ותוס' בכורות הכ"ל דרבא ס"ל ע"ח ואי"כ ספיר קאמר בחולין ק"מ הכיחא למ"ד טרפס חיה והייבו רבא ואיהו לשיטתו ס"ל סתי חתיכות שכיבו וקדחי"ו לקולא ספיר ליכא למילף מחיות ולא טרפות ככ"ל אבל רש"י ס"ל כדעת רוב הפוסקים דקדחי"ו מה"ת לחומרא ספיר כתב חיות פרט לטרפות אפילו למ"ד טרפה חיה כקופי' הכ"ל ואי"ש:

ועמ"ש הפלתי סי' כ"ט אות ג' דאף למ"ד ט"ח מ"מ אם נקבו סימנים של שחיטה איבו חי דהוי כבלה ע"ש אבי תמה הא אמר רבא בבדה כ"ג ע"ב ומטו נקוב אמו טמאה לידה ופירש"י ותוס' משום דס"ל ט"ח אלמא דאפי' בנקיבת סימנים ט"ח ואם נחלק בין אדם לבהמה דדוקא באדם ס"ל נקיבת סימנים חי דאית ליה מזלא ולא בבהמה וכמ"ש רש"י שבתות חולין מ"ב אי"כ לא הועלת כלום בתירולך שבאת לתרץ לשיטות המחולקים על רש"י שוב מלאתי בפלתי סי' ל"ג סוף אות ב' שהוכיח מזה דבקובת הוסט אינו כבלה מחיים ולמ"ד ט"ח ספיר יכול לחיות, ובזה אתן החותמת, בדברי שלום ואמת חמיך החותם באהבה:

תשובה נ"ה עוד להרב הכ"ל

מה שכתבת שכותבי כליו של הרמב"ם תיבלו דעת הרמב"ם בכמה מקומות שדחה קוגי' אחת מפני קוגי' אחרת ידעתי בבי ידעתי אבל זה אם יש הכרח בקוגי' אחרת לדיבו מכח קוגי' או סברא מוכרחת אבל אבי לא אמרתי אלא שאין לדחות גמ' מפורשת דחולין ק"מ דלמ"ד ט"ח גם בעוף ט"ח מפני קוגי' דחולין ע"ח דאמרינן דבדגים דזוטרא מיותא טאי"ח והיה אפשר לומר סברא דגם בעוף איבו חיה אבל איבו מוכרח דהא עוף כפים חיותא מדגים וכיון דקוגי' דחולין ק"מ ס"ל דעוף איבו דומה לדגים רק לבהמה איך ביקוש אבן ובאמר סברא כנד הגמ' וכי מפני שאבו מדמין כאמר חו"ש מסברא דהקוגיות מחולקים:

ומה שדקדקת בקוגי' דחולין ע"ח אי כימא דעוף איבו דומה לדגים רק לבהמה אי"כ הו"ל למימר בהמה ועוף דכפישא חיותיה לקי"מ משום דהא דע"ח יליפיבן מקרא ובין החיה אשר לא תאכל וקרא בבהמה כתיב דחיה הייבו בהמה ובהמה בכלל חיה ואע"ג דתדבר"י דרים חיה מלשון היות מ"מ איבו מוליא קרא מפשטיה דחיה הייבו בהמה ועיין רש"י חולין מ"ב ד"ה זאת החיה ועוד משום דבעי למימר אי דלמא אפי' למ"ד טאי"ח הי"מ בהמה דיש במינה שחיטה וכו' לא נקט עוף בהדי' בהמה משום דאיבא למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת ואמת כי רש"י פי' שם אבל דגים דאין במינן שחיטה דאין במינן טרפות לא הוי טרפות לגביהו כמיתה וכוכתו כיון דאי"ל שחיטה ומתו מאליהן כשר אין בהם כבלה וממילא אין בהם טרפות ג"כ וזה ל"ש בעוף דאפי' למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת מ"מ כאיבה בסימנים בעינן ומתה מאליה הוי כבלה כמ"ש תוס' חולין כ' ד"ה לא וכמה דוכתי והי"ה דיש בעוף כל הטרפות וכדאתבי לוי חולין כ"ו מ"מ כיון דלא מלי למנקט האי ליבא דנקיב בבהמה שבקיבן לגמרי, ועוד כתב הר"ש מקיבן בספר הכריתות שער ב' אות פ"ב דמליבו בבריתא בהמה שריל עוף פ"ק דחולין ע"ז בכל שוחטין וכו' ואי"ש יל דה"כ דקאמר בהמה ריל גם עוף ואי"ש:

ועל מה שכתבתי דאפי' אי ס"ל לרא"ש בחולין כ"ז דקובר מ"מ ספיר ליף בחולין י"א מסעיר המסחלא דאזלינן בתיר משום דאפי' ר"מ דס"ל דחיישינן למיעוטא כמי איבו חולק אהא דאזלינן בתיר היבא דלא אפשר ובזה דאזלינן בתיר בקינבת סימנים ט"ח ואם נחלק בין אדם לבהמה דדוקא באדם ס"ל נקיבת סימנים אי דאית ליה מזלא ולא בבהמה וכמ"ש רש"י שבתות חולין מ"ב אי"כ לא הועלת כלום בתירולך שבאת לתרץ לשיטות המחולקים על רש"י שוב מלאתי בפלתי סי' ל"ג סוף אות ב' שהוכיח מזה דבקובת הוסט אינו כבלה מחיים ולמ"ד ט"ח ספיר יכול לחיות, ובזה אתן החותמת, בדברי שלום ואמת חמיך החותם באהבה:

תשובה נ"ה עוד להרב הכ"ל

מה שכתבת שכותבי כליו של הרמב"ם תיבלו דעת הרמב"ם בכמה מקומות שדחה קוגי' אחת מפני קוגי' אחרת ידעתי בבי ידעתי אבל זה אם יש הכרח בקוגי' אחרת לדיבו מכח קוגי' או סברא מוכרחת אבל אבי לא אמרתי אלא שאין לדחות גמ' מפורשת דחולין ק"מ דלמ"ד ט"ח גם בעוף ט"ח מפני קוגי' דחולין ע"ח דאמרינן דבדגים דזוטרא מיותא טאי"ח והיה אפשר לומר סברא דגם בעוף איבו חיה אבל איבו מוכרח דהא עוף כפים חיותא מדגים וכיון דקוגי' דחולין ק"מ ס"ל דעוף איבו דומה לדגים רק לבהמה איך ביקוש אבן ובאמר סברא כנד הגמ' וכי מפני שאבו מדמין כאמר חו"ש מסברא דהקוגיות מחולקים:

ומה שדקדקת בקוגי' דחולין ע"ח אי כימא דעוף איבו דומה לדגים רק לבהמה אי"כ הו"ל למימר בהמה ועוף דכפישא חיותיה לקי"מ משום דהא דע"ח יליפיבן מקרא ובין החיה אשר לא תאכל וקרא בבהמה כתיב דחיה הייבו בהמה ובהמה בכלל חיה ואע"ג דתדבר"י דרים חיה מלשון היות מ"מ איבו מוליא קרא מפשטיה דחיה הייבו בהמה ועיין רש"י חולין מ"ב ד"ה זאת החיה ועוד משום דבעי למימר אי דלמא אפי' למ"ד טאי"ח הי"מ בהמה דיש במינה שחיטה וכו' לא נקט עוף בהדי' בהמה משום דאיבא למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת ואמת כי רש"י פי' שם אבל דגים דאין במינן שחיטה דאין במינן טרפות לא הוי טרפות לגביהו כמיתה וכוכתו כיון דאי"ל שחיטה ומתו מאליהן כשר אין בהם כבלה וממילא אין בהם טרפות ג"כ וזה ל"ש בעוף דאפי' למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת מ"מ איבה בסימנים בעינן ומתה מאליה הוי כבלה כמ"ש תוס' חולין כ' ד"ה לא וכמה דוכתי והי"ה דיש בעוף כל הטרפות וכדאתבי לוי חולין כ"ו מ"מ כיון דלא מלי למנקט האי ליבא דנקיב בבהמה שבקיבן לגמרי, ועוד כתב הר"ש מקיבן בספר הכריתות שער ב' אות פ"ב דמליבו בבריתא בהמה שריל עוף פ"ק דחולין ע"ז בכל שוחטין וכו' ואי"ש יל דה"כ דקאמר בהמה ריל גם עוף ואי"ש:

ועל מה שכתבתי דאפי' אי ס"ל לרא"ש בחולין כ"ז דקובר מ"מ ספיר ליף בחולין י"א מסעיר המסחלא דאזלינן בתיר משום דאפי' ר"מ דס"ל דחיישינן למיעוטא כמי איבו חולק אהא דאזלינן בתיר היבא דלא אפשר ובזה דאזלינן בתיר בקינבת סימנים ט"ח ואם נחלק בין אדם לבהמה דדוקא באדם ס"ל נקיבת סימנים אי דאית ליה מזלא ולא בבהמה וכמ"ש רש"י שבתות חולין מ"ב אי"כ לא הועלת כלום בתירולך שבאת לתרץ לשיטות המחולקים על רש"י שוב מלאתי בפלתי סי' ל"ג סוף אות ב' שהוכיח מזה דבקובת הוסט אינו כבלה מחיים ולמ"ד ט"ח ספיר יכול לחיות, ובזה אתן החותמת, בדברי שלום ואמת חמיך החותם באהבה:

תשובה נ"ה עוד להרב הכ"ל

מה שכתבת שכותבי כליו של הרמב"ם תיבלו דעת הרמב"ם בכמה מקומות שדחה קוגי' אחת מפני קוגי' אחרת ידעתי בבי ידעתי אבל זה אם יש הכרח בקוגי' אחרת לדיבו מכח קוגי' או סברא מוכרחת אבל אבי לא אמרתי אלא שאין לדחות גמ' מפורשת דחולין ק"מ דלמ"ד ט"ח גם בעוף ט"ח מפני קוגי' דחולין ע"ח דאמרינן דבדגים דזוטרא מיותא טאי"ח והיה אפשר לומר סברא דגם בעוף איבו חיה אבל איבו מוכרח דהא עוף כפים חיותא מדגים וכיון דקוגי' דחולין ק"מ ס"ל דעוף איבו דומה לדגים רק לבהמה איך ביקוש אבן ובאמר סברא כנד הגמ' וכי מפני שאבו מדמין כאמר חו"ש מסברא דהקוגיות מחולקים:

ומה שדקדקת בקוגי' דחולין ע"ח אי כימא דעוף איבו דומה לדגים רק לבהמה אי"כ הו"ל למימר בהמה ועוף דכפישא חיותיה לקי"מ משום דהא דע"ח יליפיבן מקרא ובין החיה אשר לא תאכל וקרא בבהמה כתיב דחיה הייבו בהמה ובהמה בכלל חיה ואע"ג דתדבר"י דרים חיה מלשון היות מ"מ איבו מוליא קרא מפשטיה דחיה הייבו בהמה ועיין רש"י חולין מ"ב ד"ה זאת החיה ועוד משום דבעי למימר אי דלמא אפי' למ"ד טאי"ח הי"מ בהמה דיש במינה שחיטה וכו' לא נקט עוף בהדי' בהמה משום דאיבא למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת ואמת כי רש"י פי' שם אבל דגים דאין במינן שחיטה דאין במינן טרפות לא הוי טרפות לגביהו כמיתה וכוכתו כיון דאי"ל שחיטה ומתו מאליהן כשר אין בהם כבלה וממילא אין בהם טרפות ג"כ וזה ל"ש בעוף דאפי' למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת מ"מ איבה בסימנים בעינן ומתה מאליה הוי כבלה כמ"ש תוס' חולין כ' ד"ה לא וכמה דוכתי והי"ה דיש בעוף כל הטרפות וכדאתבי לוי חולין כ"ו מ"מ כיון דלא מלי למנקט האי ליבא דנקיב בבהמה שבקיבן לגמרי, ועוד כתב הר"ש מקיבן בספר הכריתות שער ב' אות פ"ב דמליבו בבריתא בהמה שריל עוף פ"ק דחולין ע"ז בכל שוחטין וכו' ואי"ש יל דה"כ דקאמר בהמה ריל גם עוף ואי"ש:

ועל מה שכתבתי דאפי' אי ס"ל לרא"ש בחולין כ"ז דקובר מ"מ ספיר ליף בחולין י"א מסעיר המסחלא דאזלינן בתיר משום דאפי' ר"מ דס"ל דחיישינן למיעוטא כמי איבו חולק אהא דאזלינן בתיר היבא דלא אפשר ובזה דאזלינן בתיר בקינבת סימנים ט"ח ואם נחלק בין אדם לבהמה דדוקא באדם ס"ל נקיבת סימנים אי דאית ליה מזלא ולא בבהמה וכמ"ש רש"י שבתות חולין מ"ב אי"כ לא הועלת כלום בתירולך שבאת לתרץ לשיטות המחולקים על רש"י שוב מלאתי בפלתי סי' ל"ג סוף אות ב' שהוכיח מזה דבקובת הוסט אינו כבלה מחיים ולמ"ד ט"ח ספיר יכול לחיות, ובזה אתן החותמת, בדברי שלום ואמת חמיך החותם באהבה:

כגיל ואיכ מקום חסם יתרת אין כאן חסם טרפות בלי רוב רק מחורת חזקה ולא מוכח רוב רק מדלא חייסינן לספר טרפות ועיז הק' רשב"א פסיר כיון דחי יב"ח אוקי אחזקה שאינו טרפה דטרפה אינו חיה ואינ, ואל תסיבני הא מעולם לא כתבור שעת סס"ו בלא פירוק היתרת דלמא מיד כשמולד כתפרק דהא בקוסי' סיל לרשב"א דחזקה שלא כתבררה הוי חזקה:

ובזה אינ מה דהוי קשי' לי' למיס הרמב"ס פיב מאיסורי מזבח הי"א דבהמה שנמלא בה ג' כוליות או שני מחולים פסולה למזבח מקום דכל יחר ככטול דמי וכתיב תמימים יהיה לכם איכ בגמ' דיליף דאזלינן בתיר מפיא ודלמא טרפה וקיל מה כיב והולרך לומר חטאת קריה דחטאת ואמאי לא יליף דאזלינן בתיר מפיב מקום שמא יש בה יתרת כוליא או טחול ופסולה מקום שאינה תמים ולא יהי' לריך להאי דחטאת קרי' דחטאת שוב מלאתי בפלתי פי' מיד אות ע' שהעיר בזה ועיין מה שהאריכו תוס' שם ד"ה חטאת ואף דתמימים רק בהקרבה כתיב מיב בפיא בגופה כתיב תמימה ואף דכתבו תוס' שם דלרבנן לריך תמימה שעדות שחורות פוסלות בה ולכא למילף מיני' דטרפות פוסל בה הייכו דוקא לענין טרפות דלא דרשינן מתמים אאיכ הוא מיותר ועיין תוס' ע"ז וייז ד"ה תמים אבל חסר ויתר דדרשינן ממשמעותא דתמימים אעיג דלא ממעטינן מיכה טרפה לדעת הרמב"ס הייב איכא למדרש מתמימה אעיג דאינו מיותר וכדויח בזה גיב דלא תקשי קושי' תוס' ורשב"א הכיל דחי יב"ח דיתר כוליא וטחול כשר ופסיר יוכל לחיות יב"ח ולפמיס כיחא דעל יתרת ליכא חסם כיון דכל יתרת סופה להתפרק אוקי אחזקה שלא כשתכה ולא יסתכה וכביל:

איברא דאכתי תקשי אמאי לא יליף מקום דלמא חסר כוליא אחת או שכיבל הטחול דגיב אינו טרפה ואפיה פסול מקום דכתיב תמימה אעפיי שאינו מום שאין מום שנפכים פוסל ותקשי ככיל ובזה ליס תירץ שכתבתי, לכן כיל לחדש סברא ישרה הכה זה ברור דאם היה פלגא בהמות עם טחול ושני כוליות ופלגא בלא טחול וכוליא אחת דלא היה כקרא בהמה עם טחול וג' כוליות יתרת ולא בהמה בלא טחול וכוליא אחת יתרת וכן אם היה מחלה עם טחול ושני כוליות ומחלה בשני טחולים וג' כוליות לא הי' כקרא שני טחולים וג' כוליות יתרת רק מפני מה כקרא בכוליא אחת ובלא טחול חסר מקום שרוב בהמות יש להם שני כוליות וטחול ומפני מה כקרא ג' כוליות ושני טחולים יתרת לפי שרוב בהמות אין להם רק טחול אחת ושני כוליות וכיון שכל פסול זה של יתרת וחסר וטריפותו אינו אלא מחמת הרוב שפיר אזלינן בתיר ואמרינן שהוא בחמת מהרוב שאין בו פסול זה דאם תאמר שהמיעוט הוא כפלגא אין זה פסול וטרפות כלל אבל בעלמא בחמת לא אזלינן בתיר ומשויה יליף ודלמא טרפה בשאר טרפות כגון נקובה ופסוקה דאין הטרפות מכח רוב דאפי' הי' פלגא נקובה ופסוקה וכדומה מיב היה טרפה פלגא מהלמיד ואפיה אזלינן בתיר ומוכח בכהים דאזלינן בתיר וכיון דמיתרת ליל דאזלינן בתיר רק משאר טרפות דאינו אי יב"ח שפיר הק' רשב"א ואין כאן סתירה כלל:

ומ"ש לייסב קושי' פלתי עפיי חתים יוד פי' ע"ג לדעת הרמב"ס דטרפה אינו פסול לגבוה רק מדברי קבלה דקושי' הגמ' היה רק מדרוסה דפסול מהיה גם לרמב"ס וכיון דליק מיתרת רק מדרוסה שפיר הק' רשב"א וייסבת בזה גם מה שמקשין לרמב"ס דקדאיו מוחר מהיה איך מוכח רוב ולפמיס חתים דהקושי' מן דרוסה ויש חסם שבדרסו סימנים והוי פסול בשחיטה לדעת פלתי פי' ליב וקיי ואיכ הוי איתחזק איסורא ובזה מודה רמב"ס דקדאיו לחומרא מהיה יפה כתבת אלא דמיכיה ומיכך תקשי אמאי לריך ר"ח שבתוס' חולין שם לומר דמפיא מוכח דרובא עדיף מחזקה הא מכל הילפותות מוכח כן וליע:

ועתה הסכת ושמע מה שנפל בדעתי לייסב דעת הרמב"ס דלכאורה קיל על כל הילפותות דאזלינן בתיר ודלמא טרפה היא אי כמי אזלינן בתיר כמי תקשי הא קיל קנוע כמעיא וכיון דכל בהמות שבעולם בכלל הספק הויל קנוע איסור ודאי דודאי יש מיעוט טרפות בעולם וכמיס פלתי פי' ליל אות ב' עייסב ואיכ לא מהכי רוב מידי, אך לקיב דבאמת מכאן ראי' לשיטת הפוסקים בפי' קי' דהיכא דאין האיסור ניכר במקומו לא הוי קנוע מהיה וכאן כמי אין מיעוט טרפות ניכר ושפיר מהכי רוב מהיה, ואמנם בטעם הדבר דבאיכו ניכר האיסור לא מקרי קנוע מהיה כתבו אחרונים שם מקום דאדרבה ברובא בטיל ואין כאן איסור כלל עיין פלתי שם אות יב ופמגיד סקיד ולפיז כיל גם למאי דסביבא לחוריד פי' קיא אות ה' בביטול ברוב הוא אפי' אחד בסוף העולם עייסב מיא הא פירשי חולין ליס עיב דביטול ברוב יכפיכן מאחרי רבים להטות ואיכ כיז לפי המסקנא דגם ברובא דליתא קמן אזליכן בתיר ולרשי גם זה הוא מאחרי רבים להטות כמיס בחולין ייב הכיל ואיכ אפי' ברובא דליתא קמן כמי בטיל אבל כל כמה דלא ידעיכן דאזלינן בתיר דליתא קמן גם ביטול לא מהכי ברובא דליתא קמן ושוב הוי מיעוט טרפות שבעולם קבוע מהיה ועיין פכיי פסחים ט' עיב בתוס' דיה הייכו דהיכא דאמרינן קבוע כמעיא דמי חייב אסס תלוי דהוי איקבע איסורא כמו אחיכה מפתי אחיכות עייסב ועיין פמגיד הכיל בראשיתו ובהמב"ס פיב מאמן הייא וההיא שם, ולפיז שפיר מוכח דאזלינן בתיר אפי' ברובא דליתא קמן ואז בטיל גיב בכהיב ושפיר ליכא קבוע אבל אי לא אזלינן בתיר דליתא קמן איכ איכו בטיל כמי בכהיב ושוב הויל קבוע ומודה הרמב"ס דספק מהיה לחומרא וגיחוש שמא הוא טרפה פי' ממיעוט טרפות ואיס:

ומה שהבאת בשם לב אריה שמתמה על קושי' תוס' ורשב"א הכיל דלמא מאן דיליף מפיא סיל ס"ח אבי תמה על תמיהתו דאשתמיטתי' דברי תוס' בעיז וייז ד"ה אלא שכתבו דאף למיד ס"ח מיא איכה בריאה וזריזה אבא חולה כל ימיה ומתמעטת והולכת עייסב ומבואר מדבריהם שזה כיבר בחון ואיכ כהי דחולה פסולה הייכו רק מדברי קבלה הקיבלו כא לפחתיך מיא כיון דכיבר מבחון אם היא טרפה שפיר ייל דהביאו פיא בריאה וזריזה וכיון דהיא בת שתי שנים אם איתא דכולדה טרפה כבר היה כיבר חולי' אחר יב"ח וכיון שבולדה כשרה אוקי אחזקתה ולקיב, ואולי יש לייסב בזה גם קושי' פלתי דכהי דלרשב"א יתרת יכול לחיות כמה שנים אבל מיא היא חולה אחר יב"ח ועיין בחולין כיז כיון שעברו עליו ימות השנה וכו', וד' יאריך ימיכו ושנותיכו בטוב ובנעימים, ויברכנו מגבהי מרומים, כנפשך ונפש חמיך הדוש"ם וחותם בברכה שלימה.

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכיל

תשובה נ"ו עוד להרב הכיל

שיליח ב' איפאלא עש"ק עריח תמוז דהאי שתא תמה"ר יעועה לפ"ק

ידיך עשו ויכוכו חלים שכוכים להשיב עלי ומה שהשבת עמיס לייסב קושי' פלתי לרשב"א דיתרת אי יב"ח איב מה קיל בחולין יא דלמא בפיא מקום דאי יב"ח אוקמא אחזקתה והא אכתי ניחום דלמא יש יתרת ושפיר אי ועיז אמרתי דגם ביתרת יש חזקה שלא יתפרק ועיב ליכא יתרת ועיז הרעשת דפמיג פי' כיז בשפיד שקמיח העלה בדעת רשב"א דגם חסר מבטן יוכל לחיות ואיכ אכתי אקשי קושי' פלתי אי לא אזלינן בתיר יש לחוש לחסר מבטן:

הנה אמת ככון הדבר שהרשב"א כתב בחשובה וכן בחסר רגל אפי' חיה טרפה שאלו לא נולדה כן אלא שלימה וביטל רגלה לא חיתה אף עכשיו טרפה עיש אבל הדבר תמוה בעיני שהרי בבדה כיג כתב הרשב"א בשם הרמב"ן וכן מבואר שהסכים עמו דהא דאמר רבא ושמו ביקב אמו טמאה לידה הא אפי' שיל טאיח דזה ראוי הי' לבריית כשמה ולחיות קלת פחות מיב"ח וכו' הרי כתב להדיא דאפי' בברא טרפה אי' לחיות יב"ח והוא שלא לבאורה:

לכן כיל דהרשב"א לא מחלק בין חסר מבטן לביטל אחיב אלא בחסר רגל דוקא שהוא טרפות שמבחון דשליב ב' זיקא בזה שפיר אמריכן דאף דביטל אינו אי אבל בבברא כך דלא שייך שליב ביה זיקא שפיר אי יב"ח ואפיה טרפה כיון דביטל טרפה אבל טרפות שמבפכים דלא שליב ביה זיקא אם כמרף אחיב אי' לחיות גם בברא כך אי' לחיות ומשויה דייק לכתוב גבי חסר וכן בחסר רגל וכו' דייקא משאיב ניחרת כתב שאם בכל יתרת ביטול לחיות ושם בבקובה ושם כתב שפיר דאפי' בברא כך אי' לחיות משום שהוא טרפות שבפכים ואיס, ולפיז הק' רשב"א שפיר בחולין יא דלמא משום דאי שתי שנים ואי משום חסם יתרת אים כמיס ואי משום חסם חסר מבטן הלא מבחון רואין שאינו חסר ואי משום חסרון בפכים הלא גם זה אינו אי יב"ח:

ומ"ש דאם כוכתי דמשום חזקה אלא יסתכה גופה אמריכן שבודאי אין כאן יתרת כלל איב ליל לתוס' ורשב"א

להקשות

להקשות מעוס שחיטה ג' שכיס ומלא"ח חיל בכל טרפות ישחטם גוף הבהמה לחולי המטריף ולוקמא בחזקתה שלא ישחטה ואין כאן טרפות כלל, אפשר אחכי לא השמעת לאזכך מם שאתה מוליא מפיך דבשאר טרפות אי טרפה חיה ומשבחת ואינה מתבונם והולכת [דלמ"ש תוס' דהוא מכ"ש חולה ומתבונם והולכת כבר כתבתי תיכן אחר] וכולדה טרפה אינני יודע כלל מה שיכוי היה ויהיה שבאמר דאוקמא לחזקה שלא ישחטה מבריאות לחולי המטריף והלא חיישינן שכולדה עם חולי המטריף ודוקא ביחרת שייך דאף אם כולדה ביחרת יהיה

הסיכוי שיתפרק לכן אין בזה כדי תפיסה כלל:

ושוב דחית בב' ידיס מ"ש דמדלמא איכא יותרת לא מוכח רוב

דאי חיישינן למיעוטא והוי כפלגא ופלגא לא הוי יתרת טרפה כלל דכיון דמחלה כך ומחלה כך אאן יימר שהיא יותרת ומ"ז כתבת דטרפות דיותרת לאו מעוס דרוב בהמות אין לסס כך רק מפני שהטבע מחייב כן וכמ"ש לב"ש ס"ל"ה ופלגי ס"י כ"ד אות ג', גם זה דחית בקנה לגון דהס קאי אי גם יתרת איכא חיה דלא כרשב"א או אפ"י לרשב"א אי אמרינן דגם יתרת עכ"פ חולה ומתבונה והולכת ואז שפיר הטבע מחייב טרפות יתרת אבל אני אמרתי לישב לרשב"א דיתרת חיה כמו שאר בהמה וגם בריאה כשאר בהמה ואין כאן שיכוי טבע ביתרת כלל וגם אין קופה להתפרק רק דהיא טרפה מהלמ"מ דכל שחסר אינו חיה גם יתרת טרפה ובזה שפיר אמרתי דאם פלגא כך ופלגא כך אין כאן יתרת כלל ואתה כתבת שלא בדקדוק שאין יתרת טרפה כלל דז"א דיתרת ודאי טרפה אבל אין כאן יתרת כלל דודאי אלו הוי מחלה על מחלה לא הוי שייך לומר שהוא יתר או חסר מש"ל אי יותרת איכו חיה או חולה עכ"פ גם אם פלגא הוא כך גם כן אותו פלגא איכו חיה וחולה ומכש"כ מ"ש בחסר אבר דלא מיטרפה ביה כגון טחול דל"ש ביה מטוס חמיס ודאי א"ש דכיון דכשרה אין כאן טבע שיהיה זה מוס גם בפכיס רק מטוס דרוגא איכו כן ועיין בכורות מ' ע"ב גבי זכב הענל אבל אי לא אזלינן בתיר והוי כמע"מ אין זה פסול כלל הפוך בה והפוך בה ותרלה כי כנים דברי קרוב לאמת:

ומה שהפלאת עמ"ש דחסר או יתר אבר בפכיס פוסל בפרה

מדכתיב תמימה שלא ראיתי דברי רמב"ם פ"א מפ"א ה"ז כל המומין הפוסלין בקדשים פוסלין בפרה שנאמר אשר אין בה מוס עיכיך הטעתך דאין מוס פסול רק מבחוץ בגלוי ולא מבפכיס כמבואר ברמב"ם פ"ז מביאת מקדש הי"א ועיין בכ"מ שם וכאן קיימינן לחוש על מוס שבפכיס דבחוץ הא חזי ליה ואי"כ אין לפסול מטוס אין בה מוס רק חסר ויתר אבר כתב הרמב"ם פ"ב מאיסורי מזבח הי"א דפסול אפילו בפכיס מטוס דכתיב תמימים ומזה למדתי לפסול אף בפרה מדכתיב תמימה ואי"ש:

וגם מ"ש לישב קושיתי אמאי לא יליפינן רוב מדלא חיישינן

בפכיס ופסול מטוס תמיס עפ"י חידושי הרי"ן דהא דקאמר מכ"ל רוב קאי אדרי"ה דכשחטה בחזקה היתר עומדת והייכו עטוס רוב טרפות ולכן כיחא ליה למילף מטוס דלמא טרפה וכיחא לך בזה לישבא דר"א אחיא משחיטה עלמה דעלה קאי, הכה זה אלישבא דר"א כתב חידושי הרי"ן עלמו לפי דבריו אבל רש"י לא פירש כן רק איידי דאיירי בכ"מ חזקה בקע מי רוגא ואי"כ עדיין תקשי לפרש"י וגם לפי חי' הרי"ן לא הועלת לרב מרי דיליף ממכה אביו ואמו דאין הילפותא מטוס דלמא טרפה ולדידיה שפיר תקשי כל הקושיות אמאי לא יליף רוב ממקיא:

ומה שהקשית על שעה"מ פ"ג מייבוס הט"ז שהק' למ"ש תוס'

חולין י"א ע"ב ד"ה לרי"מ דחזקה דמעי אמו חשיב חזקה

אי"כ אי"ל מוכח רוב מטוס דלמא טרפה שמא מטוס חזקה דמעי אמו דאין טרפות פוסל בו כדקי"ל ביו"ד ס"י י"ג וכתב דזה הוי חזקה שבתברה בשעתה וקיל הא אי לאו רוב חיישינן שמא גם האם טרפה ואז טרפות פוסל בעובר כמ"ש הש"ך ס"ג סק"ח וישבת בדוחק, ולפענ"ד דודאי הבהמות שהיו בתחילת הבריאה היו כשרות והלור תמיס פעלו ולא ברא טרפות ולתיכן אי שבתוס' ע"ז וי"ו ד"ה ודלמא משמע שבהמות שהביא כח לתיבה היו כשרות גם מטרפות שבפכיס והיה יודע איזה כשרות כדרשת חכז"ל שהביא רש"י פ' כח שבאו מאליהם ובעכ"פ כיון שהיה פעם אחת בהמות שבתברה בשעתן שהם כשרות ומחלה כפלה האדן אי"כ אי חזקה מעי אמו הוי חזקה שוב יש לכל הבהמות שבעולם חזקה שבתברה בשעתה ואף שאי"כ מיעוטן יצאו מחזקה וכטרפה מ"מ על כל אחד שדכין אוקמא אחזקה וכמ"ש תוס' נדה חי' ד"ה אחר הרוב דאף

דרוב מכיות מוכרח בשר שחיטה מ"מ אותה מחיכה שדמין עליה אמריכן בהמה בחיים בחזקה איסור עומדת מ"ש:

ומה שכתבתי לתרץ לדעת הרא"ש מיוכי שבתוס' קידושין מ"ש

דלא אמריכן חזקה להבא אפ"י בדבר שלא יכתב ודאי אי"כ פסולה לקרבן שמא המרף רגע אחד קודם שחיטה ומהתם דלשיטתו לא הקשו תוס' ורשב"א כלום נפ"מ דלמא מעוס חזקה שהיתה בה שתי שכיס, עיין כוביק יו"ד סי' כ"ו שכתב לישב קושי' ר"ת שם הא מ"מ מותר לבעול דבכל פעם שרולם לבעול אמריכן חזקה דעדיין לא קיבל בה אביה קידושיה ותיכן דשיל לרי"מ דאסור לבעול שמא יקבל בה אביה קידושיה בחמלא בעילה ולא יוכל להכלל ממכשול דלפרוס בחבר מי חייב על יליאה כביאה ואפי' פיכם בחבר מה כמי יש איסור אלא שהוא אוכם ועיין שבועות י"ז במשמש מה בעריות וזה לי"ש כאן דשפיר יכול לשחוט הקרבן דבבעל שסולך לשחוט אמריכן שעדיין לא נטרפה ואי שמא המרף בחמלא שחיטה ומה בכך אפי' יש טרפות לאלי חיות עיין חולין ל"ג מ"מ אין כאן חולין בעזרה ולאחר שחיטה כבר הוי חזקה לשעבר ושפיר זורקין הדם ומקטירין האימורין, ודי' המוב הוא היטב ייטיב עמכו בכל טוב, לא יחסר קורטוב, כנפשך ונפש חמיך אוהבך הדושי"ת:

עמרס הק' בלוחס בקי"ק הכי"ל

תשובה נ"ז עוד להרב הכי"ל

בעזה"י ג' איפאלא א' לס' חלא תרמ"ה לפ"ק:

שמחתם אותכו בקו"ל משלח ידיכם כי חלי"ת שלוס לכם

ישבע ה' אותכו טובע ובבעיתים, ומ"ש להלדיק דבריך בי"טוב קושי' תוס' ורשב"א חולין י"א מטוס דלמאי דס"ד דלא אזלינן בתיר חיישינן כמי לטרפות דבקובת הוסט ופסוקת הגרגרת דהוי כבלה אחר שחיטה ועיין תוס' חולין ל"ב ד"ה ורמינהו וש"ך ואחרוכים יו"ד רס"י ל"ג ואי"כ יש לחוש שמא תיכקב הוסט או יופסק הקנה בחמלא השחיטה ואי"כ א"א להכלל מן המכשול דהא המכיים כבלה למקדש חייב כרת כמ"ש הרמב"ם פ"ג מביאת מקדש הע"ז בשרן דמ"ש ואפילו יוליאה מיד ולא ישהה שיעור שהייה מ"מ הא חיש אסור מהיש ולכן אין לסמוך על החזקה להבא:

הנה הנס כי השכלת בדבריך מ"מ איכו ברון חדא כיון

דאיכו נעשה כבלה עד גמר שחיטה ויוכל לגמור השחיטה אי"כ בשעת גמר שחיטה הרי הוא חזקה לשעבר ועוד דבשעת גמר שחיטה כמי איכה כבלה ובהדיא שכיכו בתוספתא דאהלות פ"ג ישראל שחטו בהמה טמאה לעכו"ם ושחט בה שכיס או רוב שכיס מטמא טומאת אוכלין אבל לא טומאת כבלות עי"ש ועיין חולין קי"ז ע"ב ומשכה וי"ו פ"א דאהלות ואי"כ שפיר יכול לשחוט רוב שימכיס מעוס חזקה שאי"כה טרפה דהוי חזקה לשעבר ואחר שחיטה רוב אפילו יבקב הוסט או יופסק הגרגרת שוב לא תהי' כבלה אפי' אחר שחטות ואף דבקדשים לריך למרק הייכו מדרבנן ולכתחילה ועיין יומא ל"ג וחולין כ"ט ואפי' היה פסול מהיש בקדשים בלי מירוק מ"מ כבלה לא הוי בפסול שאחר שחיטה רוב ג' שימכי':

ועוד אכי מסתפק אפי' אי אמריכן יש טרפות לאלי חיות מ"מ

אפשר דלא אמריכן יש כבלות לאלי חיות ואם כיבב הוסט בחמלא שחיטה אולי לא הוי כבלה אפי' אחר שחיטה אף דבקובת הוסט כבלה אחר שחיטה מ"מ אין כבלות לאלי חיות כיון שתחילת השחיטה היתה בהכשר ולא דמי לשהה בחמלא השחיטה דהוי כבלה דהתם הלכתא גמירי לה דאיכו שחיטה כלל אבל בביקב הוסט בחמלא שחיטה אכי מסופק ולריך בתר רחוכות לפענ"ד ואם בזה אי"כו כבלה ליתא למה שכתבת

ועוד דהא ודאי אין חשש שיפסק הקנה או יבקב הוסט

בבגע כמימרא מחמת עלמו אם לא ע"י קון או ד"א אבל שיבקב או יופסק ממילא אי"כו אלא אם כבר כך או ע"י חולי ואי"כ אין לחוש שמא יבקב בתוך השחיטה דמחמת קון וכדומה הרי אפשר להזהר ועי' חולי אי"כ אתה מוכרח לומר שכבר יש כאן חולי שיבקב הסימכים ולעכין זה הרי הוי חזקה על מעיקרא שאין כאן חולי הבוקב ולא על להבא:

אבל מ"ש דאפי' לא שהה שיעור שהייה אסור מהיש מטוס

דאיש אסור מהיש בדותא היא ולא מיבעיא למ"ש בתקא [ע"י נ"ש אי"ש סי' קל"ע] דאין חיש אסור מהיש אלא בהיה בו מתחילה כשיעור [עיין שבת כ"ו תוס' ד"ה אין,

מ"ב

מ"כ] אם כן זה לא שייך בטיעור זמן שהרי אלו טיעור זמן לא נא מכל טיעור זמן שהרי כל הטיעור עדיין לא היה בעולם ונא אחיב אלא אפי' כימא דלא ככיל מ"מ בטיעור זמן לים חיים אסור מהיים וכל הטעמים שכאמרו בחיים לא שייכי בני זמן לא חזי לאלטרופי היים" כטיעור בפיל בעולם ולא חזי לאלטרופי כבאבים ועיין מים שאבת אריה לעכין ב"י ולא אחסניה כמים חכין, והגע בעלמך שכי גדלות כתב הרא"ש בתשובה שהוא מטיעורין הללו"מ [עיין ראב"ע עה"ת ויקרא כ' ט' ותשו' מהר"ל פי' כיל הביאו כפ"ת יומא פ"ג ובהגהות מהרל"ח כדה דף מ"ה, מ"כ] אם כן כימא דכבר ביה וכבר שבע הוי חיים ואסור מהיים בכל איסור או בנותר דכל הטיעור הוא עד בוקר כימא דעד חצות לילה הוא חיים או שביר יום שעובר בבל תלין אם מתהה שכבו כל הלילה נאמר דאסור להשהות מקצת הלילה דהוי חיים ועיין ב"מ קי"ד ע"ב בשם"י אלא הא בדוחא דבטיעור זמן לים חיים אסור מהיים כלל, אך איל לכל זה רק כיון דמבעיל בשבועות מ"ז אי נמירי שהייה למלקות או דוקא לקבנו וכתב ס"מ דפשטיה דקרא דוישלחו מן המחנה פירושו מיד בלי שהייה אי"כ אפילו אי נמירי שהייה כמי למלקות מ"מ לא מפקיה קרא ממשמעותיה לגמרי והוי עכ"פ איסור תורה אפילו בלי שהייה ועיין בתו"מ פ"ל דחמן ה"ז:

ועל דבר הקומ"ז בשם ספר תולדות אברהם על ר"ח כהן דילפינן רובא עדיף מחזקה מפ"ל דאזלינן בתר אע"ג דאיכא חזקה ככנדה דאוקי גברא שמזין עליו בחזקה טמא והקי' הא אמרינן בנזיר ק"ל דכותי אין לו טומאה מדכתיב ואים אשר יטמא ולא יתחטאו כל שים לו שהרה יש לו טומאה וכותי הואיל ואין לו שהרה אין לו טומאה מ"מ ולפ"ז דלמא בעלמא לאו רובא עדיף מחזקה אבל הכא הי"מ דרובא עדיף מחזקה משום דחזקה בא מכח הרוב דאי לאו דאזלינן בתר שיהיה לו שהרה לא היה לו טומאה ג"כ, הכא לפעניד אין הקומ"ז יסרה דאי לאו דהדין בכה"מ דרוב עדיף מחזקה הי' ראוי כאן לומר כיון דאם הוא טמא אין ראוי להיות לו שהרה משום רוב דהא הוא כנד חזקה וכיון דאיכו ראוי לשהרה לא יהי' טמא בטמא ועיכ מדהוא טמא ואית לי' שהרה מוכח דבכל מקום רוב עדיף מחזקה:

אבל לפי דברי הטוראל אכי אומר דמוכח דרוב עדיף מחזקה דאליב אי"ל שיטהר בפרה אדומה דהא יש חזקה כנד הרוב אלא משום דאם אין לו שהרה אין לו טומאה ואי"כ אמאי אלטריך קרא ואים אשר יטמא ולא יתחטא ע"ז ומדאלטריך קרא מ"מ דבלאו הי"מ דאם אין לו שהרה אין לו טומאה כמי היה פ"ל מטהר אף דרוב הוא כנד חזקה ועכ"מ משום דרוב עדיף מחזקה:

ועוד כ"ל דדוקא אם הגברא איכו בר שהרה אז אין לו טומאה אבל אם הגברא בר קבולי שהרה אלא דליכא פ"ל שפיר יש לו טומאה והגע בעלמך הטמא כולכו טמאי מתים דליכא אפר פרה וכי כימא כיון שאין לכו שהרה אין לכו טומאה אלא כיון דגברא בר קבולי שהרה יש לו טומאה והי"כ דכוותיה אף דלא משכחת שהרה כלל דבכל פ"ל יש חזקה כנד הרוב מ"מ התורה לא כתבה דכל שאין לו שהרה אין לו טומאה אלא אם הגברא לאו בר קבולי שהרה ולא אם אין לגברא במה ליטהר שלא יטמא כיון שיש במה להטמאו' ולק"מ:

ומה שהקשית לדעת רמב"ן שבאמרי' חולין ע"ז דאם כתבכו לוהיב דטרפה אם אחיב אחר כל הרגל למעלה מלוהיב חוזר להכשירו וכן ריאה שביקבה ולא אבעי' בגיסרא טרפה חזרה ונקבבה הוכשרה ודלא כדעת הראשים שם דבריאה הי"מ משום דאי אבעי' מתחילה היתה עומדת להשתבר ולא הי' טרפות מעולם וכמ"ש הרי"ן פא"מ מ"ז לעכין אבעי' בכסדרן דיש נקב שראוי להעלות אבעי' וזה לא נטרפה מעולם רק שאם אכו מולאין נקב מעריפין שמא אין נקב זה ראוי להעלות אבעי' עייש"ם ונקט' לך אי"כ במכחות וי"ו דפריך ומרפה מהכא נפקא הי"ל ממשקה ישראל מן המותר לישראל אמאי לא מסכי דלריך מן הנקר בטרפה שחוזר להכשירו דמותר לישראל לדעת הרמב"ן ואפ"ה פסלה רחמנא לגבוה ודלא כמ"ש שגם האמרי' ס"ל כרמב"ן בחוזר להכשירו ב"ש ואיכו חולק רק בחוזר להכשירו בידי אדם רק כוכח הראשים בכ"ל ולדידי לק"מ רק לפיעם רמב"ן:

ולפענ"ד כראה דבאמת לא משכחת טרפה חוזר להכשירו אלא בהכך ג' גוזכי דלעיל ואי"כ בריאה שבקבה ובגיסרא אז יש קרבא בבסדרן בלאו קרא דמן הנקר כמי פסול להקרבה דהרי כל זמן שלא נסנך בגיסרא ולא סמתו הקרבא הי' פסול משום ממשקה ישראל דאז הי אסור להדיוט ואי"כ אף שאחיב חזר להכשירו להדיוט מ"מ פסול לגבוה משום דבדמה ואיכו חוזר וכראה למ"ד ביומא ס"ד דבעלי חיים כדחין ואף דקודם הקדם לים דיחוי ואי"כ לריך קרא בטרפה וחזר להכשירו קודם הקדם זיל דכהי דאפשר לידע שבטרפה קודם הקדם כגון שהקדישה חוץ ג' ימים לשחיטתה וכיון דאיכא קרבא או בעיך בגיסרא בודאי התחיל הטרפות קודם שלשה ימים כמבואר ביו"ד סי' פ"ל אבל אי אפשר לידע שחזרה להכשירה קודם הקדם ואכתי הקשי לרי"ז דס"ל בקידושין ז' דיחוי מעיקרא הוי דיחוי ואי בטרפות לומת הגידין דבזה שפיר אפשר לידע שבטרפה וחזרה להכשירה קודם הקדם דהכל מבחוץ וגם בלא"ה לים שם דיחוי דהרי בידו לחתוך הרגל למעלה מלוהיב וכל שבידו לאו דיחוי מ"מ בזה ודאי לא לריך קרא לפסלו משום טרפה דבלא"ה כמי פסול משום דהוי בעל מום ועיין ברמב"ם פ"ז מביאי"ק הי"ט:

ואפילו כדחוק וכאמר דאכתי אלטריך קרא להיכי דהקדישה ושחטה מיד ומלא ריאה שבקבה ובעיך בגיסרא אז קרבא בבסדרן דודאי חזרה להכשירה קודם הקדישה מ"מ האי קרא דמן הנקר מוקמיכן לי' במכחות שם באקדשים והדר בטרפה וזה איכו משום דמייתר לחוד רק דלשבא דקרא הכי דייק אם עולה קרבנו מן הנקר שבבר הוא עולה וקרבנו והדר מן הנקר לריך שלא יהי' טרפה ועיין קלו"ח פ' כ"ג וכן מבואר בקרבן אהרן דהאי דוקא בשעת הקרבה מיירי מ"מ ואי"כ גם המקשן ס"ל כן דמיירי באקדשים והדר בטרפה אלא דפריך משום דהוי ס"ל דגם זה ידעינן מן ממשקה ישראל וכיון שכן אי"ל לומר דלריך קרא דמן הנקר בטרפה שחזרה להכשירה דבלא"ה פסולה משום דהוי כראה ובדמה ואיכו חוזר וכראה ואי"ם:

ואולי גזה אפי' למ"ד בעלי חיים אין בדחין מ"מ בטרפה כאן דקיי"ל טרפה איכה חיה דיכה כשחוטין דלכ"ע בדחין לבר מלאכן המלכי ועיין טו"ז יו"ד סוס"י ב' ולע"ע:

אבל מעיקרא לק"מ דהרי בבריתא שם דף ה' קאמר והלא דין הוא ומה בעל מום שמותר להדיוט אסורה לגבוה טרפה שאסורה להדיוט איכו דין שאסורה לגבוה וכו' הרי להדיא דבטרפה שאסורה להדיוט יליף מקרא דמן הנקר שאסור לגבוה ופריך שפיר אתא דבריתא דטרפה שאסורה להדיוט אי"ל ילפותא דמן הנקר דהא שפיר ידעינן מקרא דממשקה ישראל ואי"ם, ובזה הבכי חותם בכל חמי ברכות כנפשך ונפש חמיך דומ"ת בהבנה:

עמרם הקי' בלוסס בק"ק הכ"ל

תשובה נ"ח

שיל"ת מאדע אור ליום ב' לס' ויסב תרל"ד לפ"ק

אור יקרות, בשבעות ישרות, למקרא ולמשנה, לאמרותיו לרופות וסדורות, כוסא פיכות, חותכי הקשור בכפשי בעבותות ומוקרות, הרבני הגדול המו"ג בשערי תורה, כמו"ה חיים יוסף דוב הכהן כ"י בעל תורות:

מכתבו קבלתי וכו', ואודות הפי' בדברי מהרש"ל חולין מ"ג בתוס' ד"ה הכך דאפקה לא מלאתי בו דבר קשה רק מ"ש משום דאי"כ מאן דמכשיר בהא מטריף בשא וק' ומה בכך אם הוא כן הלא גם עולה חולק אהא דרבים, וכ"ל לבאר בקילר עיין נקה"כ ס' כ"ש בדעת הראב"ם דעולה לא פליג אגוף הדין דרבים ולא אמר רק דמ' מיכי ביפות הוא הלא"מ והא דרבים איכו הלא"מ רק מקבלה ובדבא"מ שם חידש מה שהוא טרפה מחמת הלא"מ גם אם אי יצ"ח טרפה אם הוא ודאי טרפה משא"כ מה שהוא טרפה מחמת טא"ח אפי' בודאי יש לקוחא המטרפת מ"מ בחי יצ"ח כשרה יעיי"ש ובפלתי שם הוכיח כן לפמ"ש הרמב"ם בהקדמת זרעים כי בהלא"מ לא כפלה מחלוקת [ע"ל ס' ט' וחו"ד ס' קל"ב] אי"כ איך מלאכו כמה מחלוקת בטרפות ולא כי לא כמקר למשה מכיכי רק שיש ח' מיכי טרפות וחכמ"ל הוליאם בחכמת תורתם מה שבכנס תחת ח' מיכים אלו ואי"כ בלקוחא שאיכו רק ח' תקפי איך יפול בו מחלוקת ועכ"ל שאיכו הלא"מ רק מסברא ע"ש:

ולפ"ז קשיא לי מאי סריך והאיכא בבגר ושב שמעתתא דלמא בבגר ושב שמעתתא איכו מהלא"מ רק טרפה מסברא ותכא דבי ר"י לא קאמר אלא דח"ו טרפות כאמרו למשה

לאמה עקיבי ומהליא נאמת ליכא יותר אך זה טיבום דהאחרונים סבל לא כתבו שיש טרפות מקברא אלא לדידן דטרפה איכא חי' אבל להכא דבי ר"י דטרפה חי' ליכא טרפות מקברא דהרי לא כתבם שהורם כלל שאינם חי' לא תאכל ואף שכתבו חוט' בקהדרין ע"ח ובחולין קי"ב דאפילו לע"ד טרפה חי' מ"מ איכו חי' זמן מרובה ומתכוכה וסולכת מ"מ אין לחדש טרפות מקברא כיון שלא אמרה תורה שאיכו חי' לא תאכל אלא חי' אמרה לא תאכל עיין ר"מ אים ופריך שפיר האחרכי

קלא כדי להעמיד הדבר על בוריו:

ועתה כבי' לבאר הכם לדעת רש"י ותוס' עולא פליג אבוף דיכא דרכים לקתה בכולי' ס"ל לרכים דטרפה ולעולא כבר וק' אין יש מחלוקת בהליא ואי' דפליגי בקברא אכתי קשיא לתכא דבי ר"י אין לחוקיף על הטרפות מקברא בכ"ל דהא טרפה חי' ס"ל ול"ל דלתכא דבי ר"י כמבר לעשה מקיבי שיש חי' טרפות ולא כאמר לו מה הם הטרפות וחזל בחכמתם הוליאו מה הם אלו החי' טרפות מאותן שיש בהן לקותא שמתכוכה וסולכת בסגיל לקותא זו ומעתה כיון שאין טעם בטרפות כל מה שכוכל לטעם בטרפות ולמלוא חי' טרפות בלעדו תפסה מעכו תפסה, ולפ"ז עולא ורכים בהא פליגי דלעולא כיון דחסיב כתבכו רגלי' וכיטל לומת הגידין בתרתי אי"כ מסכתא חי' בלא לקותא בכולי' ומ"כ לקתה בכולי' כבר ורכים ס"ל דאין קברא לחסוב בתרתי ולא מסכתא חי' רק אם לקתה בכולי' טרפה, אך קשיא לעולא כיון שגם האי דרכים מתכוכה וסולכת מה חזית שהפקיעו חכמים הא דרכים דלמא זה בכלל חי' טרפות ויפקיעו אי' מאחר טרפות ואין קברא לומר דלעולא הא דרכים אין ריעותא כלל אך הא ליתא כיון דעכ"ח אי' מיכי טרפות אל דין חכ"ק כפ"ש יש דאם תפקיע אי' מה' מיכי הכ"ל ותככיס תתחיו לקתה בכולי' לא תמלא חי' טרפות שהרי החת כל מין מהכ"ל יש כמה טרפות ובמין לקותא איכו רק טרפות אי' ואי"כ מה"ת לחוקיף עוד מין טרפות ולהוליא טרפות אי' מן אי' מיכיס הכ"ל ויהי' ע' מיכי טרפות:

והנה מדאמרי' דעולא ולאפוקי מדרכים וכקרא רוב החילוכה ע"כ מוקי לי' בעלתא אחריתא ע"כ דגם האי מלתא הוא בכלל אי' מיכיס אלו ולפ"ז כתב המהרש"א שפיר דבעלמא רכים דס"ל דכיטלו לומת הגידין הוא בכלל כתבכו רגלי' אי"כ לא מסכתא חי' טרפות אם לא חוקיף עוד מין טרפות דהייכו לקתה בכולי' שפיר קמוקיף אבל למאן דס"ל וקרא רוב החילוכה הייכו בשר החופה שפיר הק' חוס' דלא מסכתא חי' ואי' דחסיב כיטל לומת הגידין בחדא מ"מ כלרך לומר דמאן דמכשיר בהא מריף בהא ומוליא אחת מן הטרפות שבכבס תתת אי' מיכיס הכ"ל ומוקיף מין אחד דהייכו לקותא דרכים דלא כעולא וזה אי"ל שיהי' פלוגתא בהליא וגם אין קברא לחוקיף מין אחד וכ"ל, ומ"ז הקשה כיון דקוס"ת החוס' בכו' רק מטוס דעכ"ח מ"ד דרוב החילוכה הוא בשר החופה וכו' גי"כ לית לי' דרכים אי"כ למה כתבו ועוד קשה הול"ל להקשות אבל קשה וכו', ב') הק' אמ"ש חוס' בחירולס דעולא והסיא דלקמן שבי כמתכי' וכרי' הלא גם לרי' איכו מוכח דלא ס"ל חי' טרפות אי' ס"ל דבקרע רוב החילוכה ובשר החופה הם ב' דברים אלא תקשי למ"ד שהוא אחד ובכ"ל לדידי' דליכא חי' טרפות ואי"כ כיון דגם מרי' לא מוכח מידי רק מכח קושית חוס' אם כן מה אולמא שהביאו אך דרי' ולע"ד הם דברים שטוים אך האריכתי שלא ליתן מקום לבעל דין לחלוק:

שוב בזכרתי שיש להסיג על הכ"ל דלמא מאן דמכשיר בהא ס"ל דהוא אפי' איכו מתכוכה וסולכת ולכן אין קברא שהכיקו חכמים זה בכלל חי' טרפות והכיקו האחר שמתכוכה ואידך מ"ד סובר להיפך דזה מתכוכה והאחר איכו מתכוכה דס"ל למהרש"א דאין קברא כלל לחלוק בזה דהוא דבר הכראה לעיכים, רק למ"ד טרפה איכו חי' יל"ל דפליגי בקברא אם ריעותא זו גורם טרפות דחד מ"ד סובר שיתה חוך יב"ח וטרפה ולאידך מ"ד איכו רק מתכוכה ואיכו טרפה ומ"מ לא הדרא בר' רק כיון דחי יב"ח כשרה אבל לומר דחד מ"ד ס"ל דמתכוכה וסולכת ולאידך מ"ד הדרא בר' זהו דבר שתמלא עין לראות והחוס מעיד שלא הדרא בר' ואי אפשר לומר שיחלקו האמוראי' בזה ואי"ש, ויתחול ממ"ש שלא כסדרן כי כתבתי בהחפזי מרוב טרדות, ובזה תכיה דעתו ויבא שלום

יכיה על ראשו כבפשו וכפש אחיו כבכו:

עמרם הק' בלוהים בק"ק הכ"ל

תשובה נ"ט

שיליח ב' איפאלא אי' בהר כ"ב למב"י חרס"ם לפ"ק:

ביאי שפירה הטומר, יאמר שומר, אחא בוקר, לדורש וחוקר, הרבבי הטופלבו, מלא פלג מ' יומים קגיל כ"י

עתה בחתי עד"ח לחוות דעתי ע"ד שאלתו בעוף שסטיל ביליס ואחר שכשחט כמלא שדרסו עקומה וסטיקוס הטחיל מעט אחר כלות מקוס שכיבת עלס של אגפים המחובר לגוף לעטה לגד זכבה ולא הי' כיכר כל כך שהעיקוס בא מלד שבר אדרבה הי' ברואה כאלו הוא מחולדה ובילא עוף זה כחעבב בין שאר ביליס רבים קודם שכודע הריעותא וקרוב לודאי שבשלו מהם אפי' בלא קליפתן באופן שאין להחיר מעטם דמיא דביתי בעלמא כמ"ש בש"ע סי' פ"ו סי"ג ומ"ש שם שקכ"ש מה שפסק הכלים והביליס, וכתב להחיר מתרי טעמי חדא עפמ"ש בעקרי הד"ש [אי"כ יודע ר"ח ד"ש וגם לא שמעתי שם הספר] בשם חטו' זרע אמת בעוף שלוחרו עקוס דאם יש לחלות שהוא בחולדה כבר, וכן הביא ביד אפרים סי' כ"ד בשם חטו' מעה יוסף בעוף שהי' שדרה שלו עקומה דאם הוא מחולדה כבר ואי"ל בדיקת החוט ע"ש ומשמע שגם ביד אפרים מסכים עמו וגם משמע דאם לא ראיכו רוטס שביבה בשדרה אחזוקי ריעותא לא מחזקיכן ואלי' שהוא בחולדה, ועוד אלא בש' דעת קדושים שכתב ג"כ דבשדרה עקומה אם הוא מחולדה כבר אפי' בלי בדיקת החוט וכתב עוד דכשבא לפסיכו שדרה עקומה ואי אפשר לבדוק מוחר מעטם שפק שפיקא שפק מחולדה ואחיל ע"י שביבה שמא לא כפשק החוט ובכיל לא הי' אפשר לבדוק שכבר כחתך הסדרה קודם שכודע הריעותא:

אמנם על ש"ס זו יש לדון הא איכה יכולה להתהפך ולומר שמא לא כפשק החוט ואחיל כפשק שמא העקמימות מחולדה דאם כפשק החוט שרפה אפי' אם העקמימות מחולדה, ועוד דהוי שם אוכם חד שמא לא כפשק החוט, אלא דיש לייסב דבריו לפמ"ש הש"ך בדיכי ס"ש אות ס"ו בשפק שאל דאם לא ככבס ודאי לא דרס ומ"כ לריך להתחיל בשפק זה שמא לא ככבס אז לא בעי' יכול להתהפך והקשה שם בכסבר גם העוף ואין ידוע אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה הא אין יכול להתהפך ולומר שמא לא כקבה הריאה ואחיל בקבה שמא לאחר שחיטה וכו' ואיכן כיון דאין הסביבה פוקלת שמא מלד עלמה אלא מלד הריאה אי"כ איך כתחיל לומר שמא כיקבה הריאה כיון שאין ריעותא בריאה כלל ובע"כ מכח שביבה הגם אתה בא לדון על הריאה ואי"כ מתחילה אתה לריך לדון על הגם אימת כשבר ע"ש ולפי זה הכא כמי כיון דאין שדרה עקומה פוקלת מלד עלמה אלא בכשבר מלד פסיקה החוט ובחוט אין בוס ריעותא אי"כ איך תתחיל לומר שמא כפשק החוט ובע"כ מכח שביבה הסדרה אתה בא לדון על פסיקה החוט וכמו שפרש"י רפא"ש בשחט' כשברה הסדרה וכפשק החוט אחא הוא ומרפות דידה מטוס חוט הוא וכשברה הסדרה דקתני אורחא דמלתא נקט דפסיקה חוט ע"י שביבה שדרה הוא ע"ש ואי"כ מתחלה אתה לריך לדון אם כשברה הסדרה כלל או עקומה מחולדה ואי"ל יכול להתהפך, ובזה אי"ש גם הא דשם אוכם חד כמ"ש חוות דעת סי' ק"י בבית הספק בשקי"ד ד"ה בחו"ד דכל היכא דלא חי"ש כלל לספק מרפה רק אם כמלא ריעותא ולא מליכן כלל לומר שפק מרפה עד דאמרי' הריעותא ואיכא שפק בהריעותא שפק שפיקא גמור הוא ואי"ל שוס תכאי לזה וכו' ולא איכפת לן בשם אוכם חד אי"כ הי"כ לא מליכן לומר שפק שפק בפשק החוט עד דאמרי' הריעותא כשברה הסדרה ואיכא שפק בריעותא שמא לא כשברה רק עקומה בחולדה הוי שפק שפיקא גמור ולא איכפת לן בשם אוכם חד ואי"ש:

ושניה כתב להחיר מטוס שהעיקוס הטחיל מעט לעטה מן כלות שכיבת העלס המחובר לגוף והאריך בזה בשיטת הפוסקים ביו"ד סי' ל"ג ואין לורך לאריכות ומכ"ש בהפ"מ ויפה כוון, ואני מוקיף עוד סכיף להחיר דעת הפוסקים דבילה חד בחרי בטיל ביבש ועיין בטו"ז וש"ך סי' פ"ו ס"ג ובסי' קי"ב ס"ח ופתחי תשובה שם אות ח' עפ"י רש"י זבחים דף ע"ב ד"ה כל שדרכו למכות ואפשר שיש בכי אדם שאין מקפידין ומוסיפים יתירה וכו' ובמדיכות אלו מוסיפים יתירה לגוקה הוי אין דרכו למכות ועיין פתחי תשובה סי' פ"ו אות ח' ואי"כ הכלים והביליס כשרים:

ועל הכלים כלפבכ"ד עוד דיש ס"ש גמורה שמא לא ביטלו מביליס

מגילים של תרנגולת מבדרה עקומה ותל"ל מנשלו מסס שמא כמרה היא ולא עקרי ספק אחד בגופו וספק אחד בתערובת כיון שבגוף זה שאתה בא להחמיר עליו בגוף זה עלמו אכי אומר שמא כמרה ועיין ס"ד דיכי ס"ם ריש אות ד' ותבין יותר:

שוב הביא בשם תשו' בר לוחי שכתב שכיון שקשה לבתק

המוש מן הטלם לכן יבטל התיכת עלם עם המוש בכ"ה

שבור ואחר הביטול קל לבתקו מן הטלם ובודק את המוש אם נפסק ופלא בעיניו מ"ש מריאה שמשמעת קול דק"ל סי' ל"ו ס"ד דלריך בדיקה בפוסרין ואם שמוש בחמין שוב אין לה בדיקה וכתב ס"ד שם שק"מ משום דבחמין כווין והבקב נסתם א"ב הי"ב כימא הכי ושוב ליין ס' מק"מ שבש' דמ"ק ולא ידענא מי המה אלה, אבל קושיתו לק"מ דהתם נקב משמו שאינו כראה נסתם ע"י כווילה בחמין אבל פסיקת מוש הבדרה ברוב עורו אינו נסתם ע"י כווילה בחמין וגם הוא דבר כראה לעיניים ומכ"ש כשמנתקין אותו מן הטלם שיופסק במקום שנפסק העור ברוב דרק העור מחזיקו לאחד ולא המוש דרכיך, ובזה הבני חותם בברכת התורה ולומדי':

עמרם הק' בלוהם בק"ק הבי"ל

תשובה ס'

שילת ב' איפאלא ג' כיסן תרכ"ז לפ"ק:

שוכ"ט לאתבי אהובי הרב המאור הגדול, מעוז ומגדול, כמו"ה יוסף לבי כי"י אבדק"ק שאמשלן:

אחרי הודיע משלומיכו, אודות הפרה שהיתה חולה כמה ימים ולא יכלה לעמוד על רגלה ואח"כ נתרפא עד שעמדה אבל עדיין אינה יכולה לילך רק שגוררת רגל זה נעת הילוכה ובעת עמידה עומדת גם על רגל זה ובדק קלב ישראל הבקי ואמר שאינו מרגיש שום שבר או הטתקת בוקא דאטמא ממקומו רק ש"ם כפוח מבחון בעלם הקולית הסמוך לגוף ואח"כ בא גוי לרפאותה והפרה היתה שוכבת תמיד ולא הי' אפשר לכפוף רגלה והעבו"ס כפפה בחזקה ונשמע קול כמין הנשמע כשבוברי' איזה דבר במקום שקולית מחובר עם הגוף והפרה עומדת על רגלה זה במשור והולכת איזה פסיעות גם על רגל זה בלי גרירה והבאת דברי פ"ת סי' כ"ם אות ב', תמהני שלא חקרת אבל הגוי שכפף את הרגל ממה יוכל להיות שנשמע הקול אם אומר דבר המתקבל אבל לדעתי קרוב הדבר שהי' הקול הזה מהחזרת אבר שכיתק ממקומו למקומו, והנה בראש עלם הקולית המחובר לשוק שכיתק ממקומו קיל בסי' כ"ה דכשר אפי' איעכול כיבי' כמבואר שם ס"ג ולדעת הש"כ שק"ז לא בעי' בכיתק אפי' עו"ב חופין את רובו ע"ם ולפי השערתי אם שם כיתק או הוחזר למקומו

אפשר לשמוע הקול במקום שקולית מחובר בגוף:

וגם אם כשבר הקולית רחוק יותר מד' אלבעות סמוך לגוף

כשר עכ"פ בעור ובשר חופין את רובו כמבואר בס"ג

ואף דאנו מעריפין כל שבר במקום שאם נחתך ערפה כמבואר שם בר"מ"א ס"ה מ"מ בהפ"מ מורי' כהלכה ועיין בחכמת אדם כלל כ"ד סוף אות ג' דאפי' יש נקב קטן מבחי' וכ"ש בכידון דידן דליכא נקב ואין רואי' שום ריעותא וכ"ש דלא ידעי' כלל שבשבר וליכא רק שמיעת קול, ועיין בש"כ שם סקי"ו דאפי' בשבר סמוך לגוף ורואה שבפסקו ואינו בקי בהתעכלו יש להקל בהפ"מ, ולפ"ז גם כאן ש"ייך ספק ספיקא שהביא פ"ת בשם בעבת שאול שמא לא כיתק בוקא ממקומו ואתי"ל כיתק שמא לא איעכול כיבי' וכן לענין שבר שמא לא בשבר ואתי"ל בשבר שמא לא יצא לחוץ לכן כ"ל להתיר החלב בהפ"מ ואפשר דכאן עדיף טפי דשם ראינו הכאה ולא ש"ייך שבורוא בקבי' אבל כאן אפשר גם אם שבורוא בקבי שמע קול כזה אם כופף רגלה בחזקה, והי' בזה שלוש מבאי חמיך הדושים בתהבה:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הבי"ל

תשובה ס"א

שילת ב' איפאלא ג' ראה תרכ"ט לפ"ק:

החיים והשלום לידידי הרבני המופלג בתורה הותיק, מלא עתיק, כמו"ה יעב' מאלהייס כי' בק"ק דערעשקע:

מכתבו קבלתי ועל דבר הספק למ"ש תנ"ש סי' ל"ג דאם ניקב עור אי' בתורבן והשבי בושב זה שלא כנגד זה כמי מרפה דאפשר דמתרמי אהדדי אם דיבו כבבלה מעוס ניקב הושב או כמרפה מעוס דליכא מרפות רק ע"י נקיבת התורבן ויש כ"מ מזה עיין ב"ח|וכו"פ סי' כ"ז וס"ך סי' ל"ג סק"ם ותבו"ש סי' כ':

הנה כאן: מלא וכאן הי' כעת בכי הרב אבדק"ק האכשאוויטן

כ"י ואמר לפשוט ספיקו מדלא מעכי בחולין דף ל"ג

רומי' דמתכי' דהתם אמתכי' דא"ש דבכה"ג מייבי ס"מ דהוי בבלה ואפשר שזה כוונת המחבר סי' ל"ג ס"ג ומיושב קושי' הש"ך שם, ולפענ"ד המחבר ודאי לא כוון לזה שהרי כתב ושב או תורבן הושב שניקב לחלל בכ"ם בבלה מעמע שכ"א מהם ניקב לחלנו אבל גם הראי' שהביא איכה ראי' מלבד שלשון נקובת הושב לא משמע כן אבל אינ לשנויי הכי דאמו ושב אושב קא רמיה גרגרת אגרגרת לא קשי' ובגרגרת ל"ם לשנוי' הכי:

אבל לפענ"ד כראה דאפי' בושב נופא אם ניקב זה שלא

בבנד זה לא הוי בבלה דבאמת פמ"ג בפתיחה לה'

שחיטה בשורש ג' חקר מאין לנו דבקובת הושב ופסוקת הגרגרת הוי בבלה דאין שחיטה מועלת להם וכמ"ש הש"ך סי' ל"ג סק"ד אבל הדבר פשוט דאם נפסק הגרגרת ברובו נפסק חיותו ואין מיפק חיותי' בשחיטה אפי' שוחט למעלה או למטה מפסוקתו ועיין סי' ל"ד בטו"ז סק"ג ושיך סק"ד ופלתי שם וממילא בנהמה דבעי' ג' סימנים אם שוחט אחיב הושב ג"כ לא הוי מיפק רוב חיותא בשחיטה ועיין חולין י"ט וגם בעוף כיון דאין שחיטה מועלת בקנה איכה מועלת גם בושב וכמ"ש תוס' חולין ט' ד"ה כולהי לענין שמוטה וכן בושב אם ניקב כ"ם ושוחט במקום הנקב אי"כ כשמגיע לרובו לא הוי מיפק חיותו בשחיטה ואפילו שוחט למעלה או למטה מנקב מ"מ בכל אורך הושב שבנגד הנקב לא פעל נקב השחיטה כלום כמש"ל גבי קנה ומי לא הוי מיפק רוב חיותי' בשחיטה וכן אפילו שחט הושב שלא כנגד הנקב והנקב הוא מלד האחר מ"מ הרי קי"ל בסי' כ"א ס"ד דשחיטה העשוי' כקולמוס או כסיכי המקרק כשרה דזה ג"כ מיפק רוב חיותו בשחיטה ואי"כ כשמגיע לאלי הושב הנקב שבלד האחר מלטרף שיהא רוב הושב כפסק ואי"כ לא הוי רוב מיפק חיותא בשחיטה ובתשו' האלכתי בזה והקרתי כל פקפוק, וכ"ז אם נקבו שבי העורות זה כנגד זה בשעת שחיטה אבל אם הם זה שלא כנגד זה בשעת שחיטה דאינו טרפה אלא משום זיעכין דמיהכדזין בהדי הדדי אבל כיון דעכשיו בשעת שחיטה הוי מיהכדזי בהדדי שפיר הוי מיפק רוב חיותי' בשחיטה

ושפיר שחיטה מועלת להו דלא הוי בבלה רק טרפה:

ובהכי ניחא מה שדקדקו אחרונים למה נקט נקובת הושב

ולא ניקב הושב כמו ניקב קרום של עוף וניקב

הלב ולפמ"ש א"ש דהרי מסקי' לעיל ל"ג דמשנה דא"ע הוא קודם חזרה ולהכי נקט נקובת הושב שהוא בינוני פעול ופירושו שתמיד הוא כן נקוב דהיינו אפי' ניקב זה כנגד

זה כמי לא הוי רק טרפה ולא בבלה וא"ש:

ובאחד הסימים שיחה כאה של ד"ש הקשבי בני הכ"ל עמ"ש

דג"מ ס"י ל"ג בדעת הרמב"ם דבקובת הושב הוי

בבלה היינו רק לענין איסור בבלה ולא לענין טומאת בבלה

ובזה מיישב קושי' הש"ך שם שהוא נגד גמ' חולין ל"ז דפריך

ודלמא היינו בבלה היינו מסוכנת ומשני לא ס"ד דכתיב וכי

ימות וכו' לאחיה הוא דקרי' רחמנא בבלה מחיים לא אקרי

בבלה ולדבריו מה ראי' משם דקאי לענין טומאה דכתיב

הכוגע בבבלתה לכן מחיים לא אקרי בבלה אבל לעולם לענין

אי' מחיים כמי אקרי בבלה והיינו בבלה היינו מסוכנת, וגם

גוף דברי הרמב"ם תמוהין דכאן מוכח בפירוש דמחיים לא

אקרי בבלה והשבתי לו דכאן כתיב וכי ימות מן הבהמה

אשר היא לכם לאכלה משמע דקודם מיתה היא ראוי' לאכלה

אלמא דמסוכנת לא מקרי בבלה קודם מיתה אפי' לענין אי' אכילה:

אבל אין לורך בזה דהמעיין בפרים בחב"ם ירא דס"ל

בדעת הרמב"ם דכל שבעשה מעשה בסימנים שאין

שחיטה מועלת בהם הרי הוא אסור משום בבלה דגבי לא

תאכלו כל בבלה לא כתיב מיתה רק גבי טומאה ואפילו

שחטה וכפסלה בשחיטה ומפרכסת איכה מטמאה רק בעשאה

גיסטרא או כועל ירך ואבל שלא מטמאה משום דאין זה חיות

רק בזנב הלטאה שמפרכסת וכ"ז בנקובת הושב ופסוקת

הגרגרת שאעפ"י שחי' היא אין שחיטה מועלת אבל במסוכנת

שאין בה שום טרפות אי אמרת שאסורה באכילה משום בבלה

ואין שחיטה מועלת בה ע"כ משים דחשבי' לה כמתה ואפי'

מפרכסת אין חיותה חיות רק בזנב הלטאה שמפרכסת איכ

מטמאה

מעמאה כמי מחייס דכבר מתה היא ואין חיותה חיות ועי"כ מדבני קרא דמחייס לא מקרי כבלה וחיותה חיות א"כ נאכילה כמי שרי כיון דמחיסה מועלת בה וזיפ ואמת ואל"מ, ושוכן מעוכים יברכהו בברכת כהנים ידידו הנאמן דוש"ת:

עמרם חק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה ס"ב

שיל"ת ב' איפאלא ב' ויסב תרס"ג לפ"ק

לידידי הרב החו"ב בחו"י העדכי העלבי עבק עץ אבות כמו"ה שלמה כי" קליין בייסוב מ' קערעסטס:

מכתבו בשאלתו מעש"ק העבר הגיע עדי עלה ובקתפק אם מראה עורות הוסט הס ירוק בלע"ז גרי"ן או שאר מראות שאיכם לבן או אדום מה דינו:

הנה הפרי תואר סי' ל"ג העלה לאסור ופמ"ג במשב"ז ס' הכ"ל אות' י' כתב עליו וא"י מבלן להוסיף על הערפות דלקמן כמי ביוקין שהאדימו כל שלא בודע שבפלה לאור אבו מכשיריס הי"ה כאן תבלא בשינוי הטבע ודוקא אודם ולובן קי"ל דערפה ומכיס לרש"ל דקובר דוקא אודם ולא לבניס ומכיס שאר גוונים ע"כ נראה דאין לאסור בשאר גוונים ול"ע, והכם בגוף הדין כבר האריכו קדמוניבו ועו"ז סי' ל"ג סקי' כתב ופסול המראות לא המלא אלא בריאה ומבין להוסיף בערפות וכן כתב עו"ז סי' מ"ג סקי"ה בשם רש"ל דאין שינוי מראה פוסל כלל בטחול וכן כתב ש"ך שם סק"ד וכן דעת פרי"ח הביא פ"ם שם אות ה' ועיין פמ"ג שם אות ה' שהביא דעת תב"ש לאסור בשינוי מראה והוא חולק עליו והביא חבל בביאים דשינוי מראה לחוד אינו פוסל ולעיל כתב בסי' מ"ג אות ה' דבשינוי מראה המנהג להכשיר ועיין בוב"ק יו"ד סי' י"ג וי"ד שכתב להכשיר בשינוי מראה אי ליכא ריעותא אחרת שמשונה גם במשמוש היד משאר בשר שהוא רך או בימוק קלת וכדאי הס לסמוך עליהס אפי' שלא בשעת הדחק וכ"ש בהפסד מרובה או לכבוד שבת ולעני בדבר חשיב:

ולא נאתי רק בשביל מה דקשי' לי על פרמ"ג הכ"ל שכתב מבלן להוסיף על הערפות מה שלא בזכר בגמ' דשינוי מראה ערפה ומ"מ הביא העור סי' מ"ד דעת העיטור דכל שינוי מראה פוסל בה וקבעוהו המחבר שם ס"ה בשו"ע להלכה וכ"ל לפמ"ש הש"ך שם סק"ט ואע"ג דכל האבריס חון מריאה אין שינוי מראה פוסל שאני כולי' כיון דלקותא פוסל בה ושינוי מראה הוי לקותא כדאיתא בשם פא"ט מ"ז ע"ג וכו' ופי' התבו"ם כונחו דבכ"מ אין לקותא פוסל כי אם כשנעשה כבשר שהרופא גורדו ולכן יש מראות הפוסלת ויש שאין פוסלת וכמ"ש סי' מ"ג סק"ד ולהש"ך כל שינוי מראה כשר כמ"ש הש"ך שם בק"ד משא"כ היכא דאיכא לקותות הפוסלין אע"פ דאינו כבשר שהרופא גורדו וכבון מוגלא ומכת חרב ולהכי אפי' מראה דאינו רק לקותא שאין הרופא גורדו כמי יש לפסול ע"ש:

ויומתק בזה מה דאמרינן חולין מ"ג לאפוקי לקותא דרכים בר פפא ואמאי לא אמר לאפוקי לקתה בכולא ולהכ"ל כיחא דלקתה בכולא לקותא שהרופא גורדו לא בחמעבו מזה די"ל שהוא ערפה משום נקב וחסרון הגס דבאמת קי"ל דביקבה הכולא כשר מ"מ לא בחמעבו מהא דאמר ח' ערפות די"ל שהוא ערפה והיא בכלל נקובה וחסירה רק לקותא דרכים בר פפא שאינו כבשר שהרופא גורדו ואינה בכלל נקובה וחסירה ואפ"ה קאמר רכים דערפה זהו דבחמעבו שאינו בכלל ח' מיני ערפה:

ודכי כמי מסתברא דהרי כתבו ראשונים דכל מקום שחסר וביקב ערפה אפי' אינו חסר וביקב רק שהוא כבשר שהרופא גורדו כמי ערפה דהוי כחסר וביקב ועיין בשו"ע סי' כ"ז סעי' ע"ז וב"י סוסי' מ"ג ואי"כ נבי כולא דביקבה הכולא כשר א"כ אפי' לקותא שהוא כבשר שהרופא גורדו אין להערי"ף מעבס נקב וחסרון וע"כ דלקותא בכולא ערפות בפבי עלמו הוא דמשו"ה ממעטינן לי' מח' מיני ערפות ואי"כ אפי' אינו כבשר שהרופא גורדו כמי ערפה:

אלא דל"ע קלת ממ"ש רש"י בדף מ"ג שם ואי"ת ישנו בכלל נקובה כי היכי דאמרינן בלקותא דריאה לאו מלתא הוא דהו"ל ביקבה הכולא והא ליכא למ"ד דאפילו רכים מודה דבקובה הכולא כשרה ובלקותא הוא דעריף ואי כימא כדעת תבו"ש בש"ך דבכולא ערפה אע"פ שאינו כבשר שהרופא גורדו אמאי לא כתב רש"י דאין לומר שהוא בכלל נקובה דהא לקותא בכולא ערפה אע"פ שאינו כבשר שהרופא גורדו ואין כאן חסרון כלל ול"ע לכאורה, ולפמ"ש יש לייסב דבס זה בכלל בדברי רש"י דהא דאמרינן דלקותא בכולא ערפה אע"פ שאינו כבשר שהרופא גורדו היינו מכח הוכחה זו דביקב הכולא כשר וא"כ אפי' לקותא שהרופא גורדו כמי אינו ערפה משום נקב וחסרון אלא הוא ערפות בפ"ע לקותא וא"כ אפי' אינו כבשר שהרופא גורדו כמי ערפה וכונת רש"י לומר ואי"ת ישנו בכלל נקובה ובאמת לקתה בכולא אינו ערפה עד שיהי' כבשר שהרופא גורדו ותי' דזה א"א דהו"ל ביקבה הכולא ולכא למ"ד ורק בלקותא הוא דעריף והוא ערפות בפ"ע ואפי' אינו כבשר שרופא גורדו וא"כ ודאי אינו בכלל נקובה:

ולפ"ז א"ש דודאי כל שינוי מראה לקותא הוא כיון שאינו כדרך כל הבהמות אלא שאינו לקותא המעריף והאדים בשר בכל הבהמה כמי לקותא היא אלא שאינו לקותא המעריף ובמקום המעריף ושינוי מראה אינו חולי המעריף שאין כאן נקב וחסרון ולא עתיד ליבקב ויפה כתב פמ"ג מבלן להוסיף על הערפות שלא בזכר בגמ' אבל בכולא דלקותא ערפה אע"פ שאינו חסר ולא ביקב ולא עתיד ליבקב שפיר אמרינן דשינוי מראה ואין לריך להזכירו בגמרא דודאי לקותא הוא עכ"פ כיון שמשונה משאר בהמות והרי הוא בכלל לקתה הכולא ואל להזכירו ואע"ג דמליבו בחולין כ"ד דמחו בכולא וקבלי' ואפ"ה כשרה משום דגמירי דהי' בדרו לי' סמא חיי מ"מ בשינוי מראה לא גמירי ואינו חוזר לבריאתו ומ"מ בשאר אבריס אינו מעריף דכמוה חיה רק בכולא אין כמוה חיה ועיין בחולין ז' ע"ב דאפשר דהמכה לא חיים ומ"מ הגבראל חיי וא"ש:

ואכתי ל"ע ממ"ש חוס' חולין כ"ה ע"ב אהא דפריך והרי דמיס זכיס וכו' וכתב רש"י לא ידענא מה קושי' ותוס' כתבו דה"פ והרי מיס זכיס דאתי מחמת לקותא וכשריס בכולא ולא גמרינן ממוגלא וא"כ אין לדמות הערפות זל"ז וא"כ מליבו לקותא דכשר בכולא דהייבו מיס זכיס ולפ"ז איך בימא דשינוי מראה הוא בזכר בכלל לקתה הכולא משום דכל לקותא ערפה אע"פ שאינו כמו בשר שהרופא גורדו הא מ"מ מליבו לקותא שכשר בכולא והי' הגמרא לריך להזכיר דשינוי מראה הוי לקותא דערפה בכולא, אך ז"א דלעולם כיון דלקתה כולא ערפה אפי' אינו כבשר שהרופא גורדו הכל בכלל וגם שינוי מראה רק לקותא שהוזכר בפי' בגמרא להיתר כמו מיס זכיס שרי' אבל לאיסור א"ל להזכיר בפרעות כמ"ש משא"כ בשר שפיר כתב הפמ"ג מבלן להוסיף על הערפות דאי שינוי מראה ערפה הו"ל לגמ' להזכיר ערפות זה:

אלא אי קשי' הא קשי' דפריך והרי מוגלא וכו' ואמאי לא פריך והרי בשר שאין הרופא גורדו דכשר בריאה ושאר אבריס ופסול בכולא וכעין זה הק' בעה"ע הובא בב"י סוסי' מ"ד אמאי לא מוסיב מלקותא ומלובן דכשר בריאה ופסול בכולא ע"ש, אבל לפענד"ב דלפמ"ש דמהא דנקב כשר בכולא מוכח דלקתה הכולא ערפה אפי' אינו לקוי כבשר שרופא גרדו וגם בשינוי מראה הן לובן הן כל שינוי מראה א"כ מ"מ והרי מוגלא דכשר בריאה ופסול בכולא הא מוגלא פסול בכולא לדעת רש"י ורשב"א ועור מעבס לקתה הכולא ועיין בעו"ז סי' מ"ד סק"ו וא"כ דלמא הי"ק כל הפוסל בריאה כשר בכולא שהרי נקב פוסל בריאה וכשר בכולא וכ"ש היכא דכשר בריאה דכשר בכולא אבל רק בדבר שאינו מוכח דערפה בכולא מהא דנקב כשר בכולא וכגון חסר מגוף הריאה דכשר כמבואר סי' ל"ו ס"ח ושיי"ך כמי בכולא כה"ג כשר בכולא אבל שינוי מראה וכדומה ומוגלא דפסול בכולא אפי' אינו כבשר שהרופא גרדו דמוכח דערפה בכולא מהא דנקב כשר בם מעבס לקתה הכולא ומין ערפות זה לא שייך בריאה שפיר מליבו דכשר בריאה ופסול בכולא ומאי פריך והרי מוגלא:

ונ"ל עפמ"ש הש"ך סי' מ"ד סק"ז בשם מהרש"ל דלובן בכולי' אינו ערפה עד שיגיע למקום חרן והיה לכל המראות אבל במוגלא העלו העו"ז שם סק"ו ושיי"ך סק"ח דערפה אפי' אינו מגיע למקום חרן ומשום דסופו להתקלקל עד מקום חרן וא"כ בריאה כמי כימא הכי כשים מוגלא שסוף העור להתקלקל וערפה ואפ"ה לא אמרינן כן וכשרה ופריך שפיר והרי מוגלא דכשר בריאה ופסול במוגלא וכ"ז במוגלא אבל מלובן ושאר מראות ומלקתה הכולא ומבשר שאין הרופא גרדו לקיים דו"ל כקושיתינו הכ"ל וא"ש:

אמנם

אמנם לכאורה קשיא איך אפשר לומר דמוגלא טרפה אפי' איכו מגיע לחרץ הא אמריכן חולין מ"מ מליא מוגלא טרפה אלמא דבעי דוקא מגיע לחרץ וכבר הביא טו"ז סי' מ"ד קו"ט. ז' בשם רש"ל וכתב לחלק בין אם הוא רק מבפנים לריך שיגיע לחרץ בועה בולטת לחוץ לא בעיכן מוגלא מגיע לחרץ מ"מ ולדידי בלאה"כ לק"מ דלהכי נקט מליא מוגלא טרפה משום דבעי למימר מיס זכיס כשרה לאשמועיכן רבותא וכחא דהתירא דמיס זכיס אפי' הגיעו לחרץ כשרה נקט מליא אבל באמת מוגלא טרפה אפי' בלא מליא:

ולפ"ז יש לחדודי בעלמא דהייכו דפריך והרי מיס זכיס דכשריס הכא והכא וכתב רש"י לא ידענא מה קושיא ולפמ"ש יש כיון דפריך ממוגלא דלא בעיכן מליא לחרץ משום דקושו להתקלקל וקשיא הא אמריכן מליא מוגלא וע"ז אמר והרי מיס זכיס דכשריס הכא והכא ומפיר נקט מליא לרבותא דאפי' מיס זכיס כשרה:

ומה שהפלא על פמ"ג דלקמן כמי ביוקיס שהאדימו כל שלא כודע שכפלה לאור אכו מתירין דהני בשיכוי מעב והי"ש כאן ואמה הא המחבר בסי' כ"ג ס"ו סתם דכמלא שיכוי באחד מאבריס אלו אעפי' שאיכו ידוע לכו שכפלה לאור טרפה והרמ"א שהביא יש מכשיריכן כתב הש"ך בסקט"ו דוקא בהפ"מ והאריך בזה, ולק"מ דהתם הטעם שאכו מטריפין בשיכוי באבריס אלו יוקיכן שהאדימו ואדומים שהוריקו הייכו משום דאליכן שכפלה לאור וכאמרו בכי מיעיה ואי"כ דוקא באבריס אלו ולא בשאר אבריס ודוקא בהוריקו והאדימו ו"א בשאר מראות ודוקא בעוף ולא בבהמה ואי"כ אפיר מוכח דשיכוי מראה לאו לקולא היא ולהכי כתב המחבר אע"פ שאין ידוע לכו שכפלה לאור ולא כתב אע"פ שידוע לכו שלא כפלה לאור משום דאז באמת כשרה וזה פשוט ואיל לפכיס, ובזה אתן החוחמת, בברכת שלום ואמת, כנפשו וכפש ידידו דוש"ת:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ס"ג

שוכ"מ לידידי הרבני הכניד כמו"ה משה כ"י פעלדמאכן בי"שוב זשאקא:

מכתבו קבלתי בעכין בדיקה הושטין איזה לד יפה לבדיקה אם לד פכימי של הפכימי או גם לד חילון של הפכימי כי איזה לומדי' בפ"ג פקפקו עמ"ש הש"ך סי' כ"ג סק"כ דבחילון של פכימי כמי יש בדיקה מתוש' חולין כ"ח שהק' אי ושט יש לו בדיקה מבחון לעכין נקובה מה פריך ור"מ היכי אכיל ביסרא כימא דהוי אכיל ע"י בדיקה ולש"ך הכ"ל גם לרש"י הו"מ לאקשויי הא יכול להפריד עור החילון ולבדוק חילון דפכימי:

ולפענ"ד הוא דבר בטל מלבד שאני מקופק אם אפשר לעשות כן מחיים אבל לדעתי אם עושה כן הוא ערפה למ"ש הטור סי' כ"ג דשכיהם אדומים טרפה דאין לומר דהאחד לקוי והשכי מגין עליו דלא דמי לבקב קטן דחביכו מגין עליו אבל כאן שכולו לקוי לא מתקיים ע"י השכי והיכ כיון שהחילון כיטל כולו איכו מתקיים ע"י הפכימי וטרפה ולא מיבעי' לדעת הדריסה סי' כ"ו דל"ד לריאה שבגלד קרום העליון דכשר כיון דבושט אכלה בי' ופעי' בי' ודאי טרפה וכן לדעת טו"ז סק"ג דל"ד לריאה דאפשר לבדר ע"י כפיחה משא"כ בושט דהוי מקום שאי' ומיין בש"ך סי' כ"ג סק"ד אלא אפי' לדעת טו"ז סי' כ"ג דדוקא בלקוחא מעריף הטור אבל בבטל החילון כשר אפשר דהייכו דוקא כיטל מאליו בי"ש אבל כוטל בידי אדם כאיב לה וטרפה וכ"ש לר"מ דחיים למיעוטא ודאי יש לחוש בזה:

וע"ד קוטי' מהרש"א בתוש' הכ"ל שכתבו שיש שום חולי שמאדים כמו דרוסה ולא אמרו דמשום דרוסה גופא אין לו בדיקה [ע"ל סס"ה וס"ו] רגיל אבי לומר לפלפולא לחידוד התלמידים דבאמת הי' יכול לאכול על סמך חזקה כשרות הבהמה אך דהוי חזקה שלא כתבריה כמ"ש חולין י"א ד"ה אתיא אבל לעכין דרוסה הוי חזקה שכתבריה והי' יכול לאכול מכח חזקה אבל איכו אמת, ותלמיד ר' אמר לפמ"ש הפלאי דטעמא דר"מ דחיים למיעוטא משום דרוב הוי רק ספק ותורה התירה ספק זה ואי"כ בס"ם מודה דאזליכן בתר ס"ם ובדרוסה הוי ס"ם ספק לא על ואתיל על שמא לא דרס, ומתי תשובות בדבר חדא למ"ש רש"ל דס"ם הוי מטעם רוב ש"ם רוב לדדיס להמיר א"כ ג"כ איכו היתר ודאי כיון דאיכא מיעוט לד דמאל ודרס רק דספק זה התירה תורה ולר"מ חיישיכן לגד מיעוט דמאל ודרס, ומכיה דודאי אי אזליכן בתי' רק שאכו דכין על הבהמה זו מכח ספק שכולד לכו אם כככס אחרי ודרס שפיר הוי ס"ם אבל אי לא אזלי' בתי' וחיישיכן למיעוטא אמרי' כיון דודאי איכא מיעוט דרוסות בעולם שמא בהמה זו הוא ממיעוט דרוסות ל"ש בזה כלל ס"ם שמא לא מאל ואתיל מאל שמא לא דרס דסרי ודאי איכא מיעוט דמאל ודרס ושמא בהמה זו ממיעוט זה:

ובחידושי אמרתי בי"שוב קוטי' מהרש"א דלכאורה למ"ש רש"י בחולין מ"ג ע"ב דבני דרוסה כיון דמקומו מאדים אפי' שאם בו יש היכר בעשהו ועיין תבו"ש סוס"י ל"ג אי"כ מה בכך שיש חולי שמאדים כמו דרוסה מ"מ שפיר י"מ אכיל ביסרא ע"י שבדק בפכיס אחר שחיטה דאפי' שאם בו יש היכר בעשהו ולכן כ"ל דכוכת חוש' שיש חולי שמאדים כמו דרוסה והיא כשרה אלא דכיחוש שמא בעקוס נקב שחיט ואין לו בדיקה דשמא כככס טיפה דס בנקב ואיכו היכר וכמ"ש רש"י אהא דוטע אין לו בדיקה מבחון והתיכה בחולי שמאדים שאפשר שהחילון חלבה ולא הפכימי אבל מדרוסה לק"מ דאם כדרס היכר גם בפכימי ויכול לבדוק אחר שחיטה ואם לא היכר אדמיומות עשהו בפכימי איכה דרוסה ושוב מהני בדיקת חילון קודם שחיטה לידע שאיכה נקובה דאם כככס טפה דס בנקב הי' היכר גם בחילון לשיטת חוש' ואי"ש, ויען אני עדוד גדול תכוח דעתו בזה ידידו הדוש"ת:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ס"ד

שלי"ת ב' איפאלא יום ד' י"ב תשרי הרמ"ת קרן לפ"ק:

על רוב שלום התענג בשמחת החג אהובי בני יקירי הרב המאוה"ג וכו' כמו"ה יצחק יעקב כ"י:

קראתי בכל לב מכתבך הבעים וכו' ועל דבר שאלתך אם בגאבד הושט מאוזות הלעוטים בחטי תוגרמה (קוקורוץ) בלי בדיקה אם יש להסיר, יפה הורית להכשיר, וכן אני מורה ובא וכמו שהביא הש"ך סוס"י ל"ג בשם תשובת מהרי"ם לובלין סכ"א וכתב דאפילו למחמירין בסימן ל"ט בגאבדה הריאה בלי בדיקה הייכו משום דבריאה שכיח כמה מיני טרפות סרכות ובועות ומראות ומלקה ויתר וחליף וכדומה משא"כ בושט שאיכו אלא טרפות פרטי אין להחמיר ע"ש, והש"ך בסימן ל"ט סק"ח כתב דגם המחמירין בריאה איכו מדיבא אלא שחכמים עשו חיזוק לבריאה לאסור בלא בדיקה, דאל"כ לא יתקיים תקכתם משא"כ בושט לא מליכו שעשו חיזוק זה כדי לקיים תקכתם והרי מתשובת מהרמ"ל שם כראה שלא פשט מכהג זה בכ"מ לבדוק הושט כלל וגם רמ"א כתב בסי"ג ויותר טוב שלא לבדוק ואי"כ לא עשו חיזוק כדי לקיים תקכתם, וכן פסק בספר חכ"א כלל ע"ז אות יו"ד בפסיעות ובפ"ת סוס"י ל"ג הביא בשם תשובת בית אפרים יו"ד סי' ו' עוד לחלק בין ריאה לושט דבריאה מיעוט המלוי שיהי' טרפה אבל בושט יש רק מיעוט המלוי שיש ריעותא ולקותא, אבל לא שיהי' טרפה ומשום דאיכו שולט בחילון, ובשם פמ"א הביא שם דאפילו ראו ריעותא בושט בעור הפכימי ובדור להם שלא הי' נקב מפולש ולא בדקו אחר קורט דם ובאבד שכשר:

ועוד יש לחלק בין בגאבדה הריאה לושט דבני ריאה מיעוט המלוי הוא בעצם לכן אפילו בדיעבד אסור בגאבדה, אבל בושט המיעוט המלוי בא רק ע"י מעשה וכח וחוזק הלעטה והוי מיעוט הבא ע"י מעשה דלא אזליכן בתרא כמו דאמריכן בריש פ"ג דבכורות דרובא דחליא במעשה לא הוי רוב ועיין מג"א סימן ח' דהטעם דאמריכן חזקה שלא בעשה מעשה, והי"ב אף שודאי הלעיטו מ"מ אוקמא אחזקה שלא בעשה כ"כ בחוזק ובכח שיבקוב הושט, ואפי' הלעוט בכח לא ביקב דסימכים קשים הם וכדאמריכן בחולין בסוגיא דדרוסה סימכים קשים הם אבל דרוסה והגם דלא מליכו זאת אבל בקובה ואבל קון, משום דודאי יש קון שיכול לבקוב אפילו קשה מאד, אבל לעטוט בקוקורוץ ודאי יש סברא זו דמשו"ה מקרי מיעוט דחליא במעשה:

ושנית יש עמ"ש רשב"א בחולין דף ט' בטעם הג' דמשו"ה הלריכו בדיקה בריאה שאם יש סרכא תלאה מיד לעיכים בפתיחת הבהמה ואם איכו בודק בראה כמעלים עין

מן

מן האיסור עיש, ולפיז בנאבדה הריאה הוי כאינדו בידים ומעלים עין מן האיסור לכן אסורה וגם בוטש אינדו בידים אסור אבל נאבד בשונג בני וטש ספיר מותר:

ובנוף הדבר כיל להה טעם ככון להלריך בדיקה לכתחילה ולהכשיר אם נאבד בלי בדיקה לא רק מלד מומלה לכתחילה והוא עפיש שכתב דגיש יוד סי' סיו לחלק בין יבמה לבהמה אמלי בבהמה מחמריכן אפילו בדיעבד בבשחט חוך זיין ולא אזליכן בתיר ולדות שאיכן כפלים מטום דבבהמה הספק הוא בכל הבהמות ואם כיזול בתיר ודאי נאכל גם המיעוט שהם כפלים אבל ביבמה איכה דבר ההוה בכל הבשים רק מקרה בחסה זו ספיר מחמיכן בדיעבד פסול מן הרוב ואין כאן איסור כלל עייש שהעמים כן בחוס' כדה דמיד, ולפיז בשלמא לעכין לבדוק לכתחילה כיון שהוא המיעוט המלוי ואם לא נבדק ודאי נאכל גם מיעוט הטרפות ספיר לריך לבדוק אבל אם נאבד גם אם ככשיר אה זו ונסמוך על הרוב לא נאכל ודאי מיעוט הטרפות דהרי כולם בודקים ובזו שאינו דכין עלי' אמריכן שהוא מן הרוב ואין כאן איסור כלל:

ולפיז יש סברא חדשה לחלק בין ובשם לריאה עיש דבריי

רשביש שהבאתי בסמוך ולהיפך ממשיל והוא דבריאה כיון שאם יש ברכה כראיה לעיכים מיד בפתיחה הבהמה ואיכ אין לומר דמטויה תקנו לבדוק כיון דאם לא נבדוק ודאי נאכל גם מיעוט הטרפות דהרי אפשר שבראה הריעותא מיד בפתיחה הבהמה ואפיה תקנו לבדוק ומטויה גם בנאבדה אסורה אף דייל דליכא איסור כלל וכביל מיש הרי גם אם לא היו בודקין כלל כמי אפשר דליכא איסור כלל אם בסמוך על הרוב, אבל בוטש ספיר יל דהא דלריך בדיקה לכתחילה הייכו משום דאם לא נבדק ודאי נאכל מיעוט טרפות אבל בנאבד דלא שייך היש וכמיש ספיר מותר ואיש:

ויש לי מקום עיון למיש מגיא סי' תלז סקיד דהא דאין בודקין כל חיי טרפות משום כל היכא דאיכא לבדוקי מבדיקין הייכו משום דאיל לבדוק אלא נאם הי' לו חזקה איסור אבל כאן לא הי' לו חזקה טרפה מחמיכן אדוב ואיל לבדוק, ולפיז בוטש דלדעת הפלתי סילג אות יד דספק בקונה הוטש הוי ספק בשחיטה ואוקי בחזקה איסור וכן דעת הרבה אחרונים איכ אמאי איל בדיקה הוטש מדיכא אפילו בחוזות שאין בלעטות שאינו מיעוט המלוי משום איכא לבדוקי מבדיקין כיון שבא לחוליא מחזקה, והי' כראה מזה ראי' למיש חוויד סי' קיי וחתיש יויד סי' כיד דזה לא מקרי ספק בשחיטה ודוקא לס הספק הוא אם בעשה מעשה הטחיטה כהוגן אייך לומר אוקי אחזקה שלא בעשה מעשה הטחיטה אבל בספק בקונה הוטש הרי אדרבה הי' לה חזקה שאם בעשה בה מעשה שחיטה הה' כשרה שהוטש ראוי להשחט דרוב בהמות כשרות עיין בדבריהם הבעיתים:

ואמנם לפי דעתי הוא מחלוקה קדמאי דאהא דאמריכן בחולין ע' הטבח לריך שיבדוק בסימנים לאחר שחיטה אם נשחטו כראוי כתב הרי"ן ומדברי בשיג כראה שלריך לבדוק גיכ אם שחט בסימנים עקורי' ולא הודו לו דבהמה בחייה לאו בחזקה שבעקרו סימנים קיימא עיש, מבואר דדעת בשיג כדעת פלתי דכיון דאין שחיטה מועלת בסימנים עקורי' מקרי חזקה איסור אף דלש חזקה שלא בעשה מעשה והיכ בספק בקונה הוטש, והחולקין איל ממש כדעת החויד וחתיש הכיל ואיכ לדעת בשיג קשיא כביל:

ועלה בדעתי לומר לדעת בשיג דהסברא הוא כך כיון דעיכ אנו סומכין על הרוב ובסברת הטוחל שבחטובה ליל סי' ריט בגילה טרפה שבולדה ביוש שבחעלבה דלא מקרי דטילא כיון דלעכין טרפה עיכ סומכין על הביטול סומכין כמי לעכין איסור בולד ועיין בכבפי יוסף סי' קיג, מטאיכ בחוזות הלעטות ליש לומר כיון שאתה סומך על הרוב לעכין שאר חיי טרפות סמוך כמי לעכין בקונה הוטש דהא בשאר טרפות אינו מיעוט המלוי לכן סמכינן אדוב אבל בוטש שי מיעוט המלוי לכן לא סמכינן אדובא, אלא דהא ליהא דאיכ בחין לעוטים כמי כיאה דלעכין שאר טרפות סמכינן אדוב משום שאינו כנד חזקה אבל בוטש שהוא כנד חזקה לא סמכינן אדוב ואמאי אינו לריך לבדוק:

אבל מיש כיל לקיים סברא הכיל דבאין לעוטים כיון דעיכ סמכינן אדובא אפילו כנד חזקה דאליה ניחוש שמא במקום בקבים ועיין בוביק אסיע סי' מיג לכן סמכינן לגמרי אדובא ואיל לבדוק אבל בלעוטות ספיר לריכין לבדוק מטוס מיעוט המלוי ולא סמכינן אדוב ואי דעיכ אחה לריך לבדוק אדוב כמקום בקבים קבחט, זיל דהא אם שוחט במקום הלקוחה מחמת הלעטה מהני לי' בדיקה דכיכר כמו בשוחט במקום דרוסה שטפה סדרוסה ניכרת וכמיש הבויש סי' ליג אות סיו עיש:

ויותר כיל מפמיש במקיא [עיל סי' קיז ובביש אויח סוסי' ו'] דלא אמריכן דלריך לבדר אלא במקום דודאי יוכל לבדר שני לדדי הספק הן לאיסור הן לאיסור אבל אם אי' לבדר רק לד אחד איל לבדר ועיין בוביק יויד סי' כיז ובוטש לא מיבעי' לדעת רמיא סי' ליג סיח דבכנד מקום המלוכלך מקרי מקום שאינו ידוע ואין אנו בקיאין בבדיקה איכ לשיטת הסוברי' דוטש אין לו בדיקה מבחוץ גם לעכין בקונה אין לבדר אפילו לד אחד דאם בבדוק ולא נמלא בקב בפנימי אכתי אינו מבורר שהוא כשר דהא בדיקה בכל הוטש הוי מקום שאינו ידוע ואם יבדוק ונמלא בקב בפנימי בטריף דאין לו בדיקה מבחוץ ואכתי אינו מבורר שהוא טרפה דשמא החילון שלם אלא אם נמלא שניהם בקונים אז טרפה ודאי וכיון דיש ספק אם יוכל לבדר איל לבדר כלל, אלא אפילו לדעת המחבר שם דבנד מקום המלוכלך מקרי מקום ידוע מיש ייל דוקא נגד מקום המלוכלך אבל בכל הוטש מקרי מקום שאינו ידוע, אלא אפילו נאמר דכל הוטש מקרי כמי מקום ידוע ודוקא מחט בחלל הגוף בפי' כיא דלריך לבדוק כל האבריס הפנימים מקרי מקום שאינו ידוע ואיכ יש לבדר לד ההיתר אם נמלא פנימי שלם מיש כיון שאינו ברור שיוכל לבדר לד האיסור כביל שמא ימלא פנימי ניקב ולא חילון ויטריף מספק שאין לוטש בדיקה מבחוץ שוב איל

לבדר יש להאריך בזה הרבה ואין הזמן מסכים ואיש:

הדרן לקמייתא דאפילו בחוזות הלעטות אם נאבד הוטש בלא בדיקה כשר וכן ספק בשטיות בחיים סי' כיד הביל, ומיש בספר בית יאחק דקוקורון הוי כחבואות חדודים שכתב התבויש דאיסור רובו לנקב, הנה יפה פקפקה הלא אפשר לעמוד על הכסיון, אלא דבזה יל אולי באחרי' דתבויש שהיו מלעיטים בחבואות חדודים באמת היו רובן טרפות, אלא דמכח זה איכו מוכח עדיין דרובן בקונין אולי הוא רק מחמת אולי ואולי לא ניקב החילון ואיכ איא לעמוד על הכסיון, אבל הא קשיא אי רובן נוקבי' מה מהני בדיקה בכל הוטש הוי מקום שאינו ידוע עכיש לדעת רמיא ואין אנו בקיאין בבדיקה, מיהו גם בזה יל אלו הי' ניקב הי' ניכר לקוחה כיון שהוא מחמת הלעטה בכח וכיון שאין לקוחה ניכר דבזה אנו בקיאין שפיר מכשירין וכמיש טוז יויד סי' כיז סקיז דבכן שניקב בחלל אם לא האדיס כשר כיון דאיכא חשש דרוסה ואף דאכתי איכא למיחש לספק בקונה מיש אמריכן אלו הי' ניקב הי' מאדיס וכיון שלא האדיס ודאי לא ניקב והיכ דכוותי':

ולפיז בהבלעטים בקוקורון שאנו רואין דרובן כשרים ודאי הכסיון מעיד שרובן אינן נוקבין ואינו כמו חבואות חדודים דתבויש שפיר כשר בבאבד, ותדע דהרי ודאי אם רובן נוקבין אסור לשוחטן ביוש ועיין באויח סי' תלים ומגיא סס סקי' וסקטיז ואנו רואין בכל יום ששוחטין חוזות לעטות ביוש ואין פולה פה ומלפלף אלא ודאי דאין רובן נוקבין וספיר כשר אם נאבד הוטש בלי בדיקה בלא שום פקפוק, מיהו כיז בלא ראו בו ריעותא קודם שנאבד, אבל בראו בו ריעותא ונאבד קודם בדיקה כיון דילא מרוב כשרות אין דעתי נוחה להכשיר, ועיין מיש תבויש לעכין מים במות, הגם שפיים סי' ליג הביא בשם הטוחבת פמיא להכשיר גם בזה והספר הכיל אין אחי ואיכני יכול לסמוך מבחוץ ואותיות מחכימות, וחיש שלך לפוס ריסעא טוביס, והזמן קלר, וכיש ממך לא יבלר, כבסמך ובסם אביך הבאמן דוסיש ומבריכך בשמיוש ומתחה אחה ובניחך:

עמרם הקי בלוסס בקיק הכיל

תשובה ס"ה

שילים ב' חיפאלא ג' שופטים אי דריש אלול תרמיט לפיק.

במיסק שעתא החבריך לעילא מן כל ברכתא הלמידי המופלג חויש כמויה שמואל הירם פלאנר כיי בייסוב ערדא-בעביט.

מכתבך בא אלי שלשום והיום חשתי להשיבך אבל רק בקולר לפי מסת הפנאי בימים אלו אחר ימים

הקדושים

הקדושים מעמדי' ונאים, ומה שהמתה על מרגלית חולין כיה עמים חוס' שים שום חולי שיאדים כמו דרוסה ואין לו נדיקה מנמחן, והמם מהרגלית אמאי לא כתבו דאיכא למיחש למיעוט דרוסה נופא עים, [עיל ספיג וסי' שחיז] וקיל הא אמרי' בכורות כי דלא אזלי' בתר רובא דחליא במעמה ואיכ יל דגם לריש לא חייש' למיעוט דחליא במעמה ודרוסה הא חליא במעמה משאיכ חולי שמאדים כדרוסה איכו חליא במעמה, הכא לפיש שלידד בש' גווריד כלל קיל דהא דרובא דחליא במעמה איכו רוב הוא רק מדרבנן אבל מהיה שפיר הוי רוב עים, ועיין בשמגיד בפהיחה להלי שחיטה רים שורש ד' מעיקרא לקיש דדוקא אמרו לחומרא דלא אזלינן בתיר דחליא במעמה אבל לחוש למיעוטא לחומרא שפיר חייש'ן ואפי' למיעוטא דחליא במעמה כיון דמסיה אין הילוק לא אמרו רבנן להקל משום דמיעוטא חליא במעמה:

ונם לפמיש מהרגלית חולין יאל בחוס' דיה אחי' דמיעוט מרפות הוי רק מיעוטא דמיעוטא ופירושו כיל כיון דיש חיי מילי מרפות ובכל הכי ילפותות דשם אין חשש רק על חד מין מרפות וזה הוי מיעוטא דמיעוטא שיאלא בו מרפות זה דוקא ואיכ לפי דבריו ליל דהא דפריך ורישא היכי אכיל ביצרא הא במקום נקב קטחים הוי רק מיעוטא דמיעוטא וגם ריש לא חיים ועיכ ליל כמיש פמיג בשפיד סי' לא אות ה' דוקא מהיה לא חיים ריש למיעוטא דמיעוטא דכיתא בי' סמליה מהיה אבל מדרבנן חיים עים, ולפיז למיש גווריד כלל הכיל דמיעוטא דחליא במעמה הוי כמיעוטא דמיעוטא שפיר כתב מהרגלית דחוס' הי' יכול לתרץ דפריך היכי אכיל ביצרא משום דרוסה נופא דהא מדרבנן חייש'ן לריש אפי' למיעוטא דמיעוטא עכיש לפנרת המקום הזה ברגל:

ועוד כיל דכבר העיר בוניק אהעיז סי' מיג ושאר גדולי אחרונים דהא דפריך בחולין יאל וליחוש שמא במקום נקב קטחים אבל לאו משום דאזלינן בתיר הא נקובה הוסש הוי נבלה עכיש בשחט במקום נקב ואיכ איכא נגד הרוב חזקה איכו זבוח, והי' משום דרובא וחזקה רובא עדיף עים, והכא הא דרובא דחליא במעמה ליה רוב הוא מלד חזקה קמייתא דאוקמא אחזקה שלא בעשה מעשה, וכן ביאור בשעיה חיג כלל מיו ועיין מגיא סי' חי' שקיא ופמיג שם והאריכתי בזה בתשובה ואכיש [עיל סי' אי] ומעתה כאן כתי דמיעוט דרוסה חליא במעמה ואיכא חזקה נגד המיעוט חזקה שלא בדרסה מיש נגד חזקה שלא בדרסה איכא חזקה שאיז ואיכא חזקה מול חזקה וממילא בשאר רוב ומיעוט כמו בעלמא ושפיר חיישינן למיעוט לריש וכתב מהרגלית שפיר:

ובזה יש לישב קושית מהרגלית בבכורות כי בחוס' דיה אלא שהקשה אמאי פריך ורישא היכי אכיל ביצרא, אמאי לא פריך ואכן היכי אכלינן ביצרא כיאא סמליה דבהמה בחיי' בחזקה איסור עומדת עים, ולפמיש ניחא דלדידן לא קשה דיל דים לנקובה בדיקה מנמחן ואכלינן עי' בדיקה כקושית חוס' חולין כיח ולא קיל כרגל דים חולי שיאדים כמו דרוסה רק דלריש קיל היכי אכיל ביצרא משום דרוסה נופא כקושית מהרגלית ואי דאיכא חזקה שלא בדרסה הא איכא כנגדה חזקה איז ושוב כיחוס למיעוט כמיש, אבל לרבנן ליק כלל דכיתא סמליה דהא נגד חזקה איז איכא חזקה שלא בדרסה ואיכא חזקה נגד חזקה וממילא לא חיישינן נגד מיעוט ושפיר אכלינן ביצרא ואיש:

אבל האמת יורה דרכו ליל דלים בזה חליא במעשה כלל ואקדים דבגווריד כלל הכיל הק' בהא דאמרינן רוב מלויין אבל שחיטה מומחין הם הא הוי רובא דחליא במעשה דהא כשנולד אדם אי כלום ואחיכ לומד ויודע ואיכ הוי מעשה גמור ואמאי אזלינן בתרי' עים שהאריך, ולפענ"ד נראה דבר חדש דבאמת יש להבין מיש דרובא דחליא במעשה ליה רוב כיון שרוב בהמות בתעברות ויולדות תוך שנתן ובעשה בהם מעשה זו ומיעוט לא נעשה בהם מעשה זו שלא עליה זכר ואכו דכיון על בהמה זו אם היא מהרוב או מהמיעוט אמאי לא אמרינן דהיא מן הרוב כיון דברוב בהמות ודאי נעשה מעשה זו ואפילו נאמר דזה הוי כמו חזקה שלא נעשה מעשה כמשיל וסמליה, זיא דשם בבכורות מייני מהיה ולדידן מהיה ליא סמליה, ועוד דאין זה נמשמע לשון הגמרא שם, ועוד כיון שהרוב ודאי יצאו מחזקה זו ובהמה זו לא היתה לפניכו עד אחר שנולד הספק אם היא מן הרוב שיצאו מחזקתן או ממיעוט שנשארו בחזקתן ליש סמליה כלל, ומכיש כיון שהרוב ודאי יצאו מחזקתן איכ אין זה חזקה כלל כיון שעפיי הרוב לא השאר בחזקתן ועיין כעין סברא זו בנוביק אהעיז סי' ליא לחלק בין ראוהו מי מבערב או לא דבלא ראוהו מי ליש חזקה חיים אף שודאי הים מי פיא כיון דודאי איכא מת בעולם ומיד נולד הספק אם מי אם מת עים:

לכן כיל סברא ישרה דליש רוב אלא איכ הרוב והמיעוט מסוכי' זה מזה כגון רוב בהמות כשרות ומיעוט טרפות או רוב כשים ולד מעליא יולדות ומיעוט מפילות דהמיעוט מסוכה מהרוב אבל היכא דאין המיעוט מסוכה מן הרוב ליש למיזל בתיר ועיין חתים אהעיז חיג סי' קמיד והאריכתי בזה בתשובה [עיין בייש אויח סי' קיה] וגם זה ברור כמו דאמרי' בחולין יאל דרובא דאיתא קמן עדיף מרובא דליתא קמן היכ אף דאזלינן אפילו בתיר דליתא קמן הייכו עכיש כשהרוב הוא בעולם בשעה שאכו דכין עליו רק דליתא קמן, אבל אם בשעה שאכו דכין עליו איכו כלל בעולם לא אזלינן בתיר והאריכתי בזה בקוניא דפיש בהא דכתבו תוס' ברלון איכו רוב נמור אלא מדרבנן, ולפיז בהאי דבכורות כי בעז אחר שכתה שאכו מסופקין אם כבר ילדה ליש לומר שהיא מן הרוב שכבר ילדו לפי שאין הרוב שכבר ילדו מסוכים מן המיעוט שעדיין לא ילדו דהאי נופא סריקא והאי נופא סריקא ועיין בראשונים בייק ליג ואין כאן לומר רק משום שרוב בהמות עולה עליהם זכר ומתעברות, גם בבהמה זו בעשה מעשה זו והרי מעשה זו כבר איכה בעולם ולא שום רושם ממנה וכבר אבף הלך לו אלא שהיו בעולם ובכהיג לא אזלינן בתיר כיון דרוב איכו בעולם וזה פירש רובא דחליא במעשה שאין כאן שיכוי בעלם הרוב רק שחלוי במעשה שהי' לא אזלינן בתיר, ולפיז דוקא אם לא בשאר רושם המעשה בעולם ושיכוי עיי המעשה ברוב אמרינן דרובא דחליא במעשה איכו רוב, אבל ברוב מאשיש כהי שהרוב בא עיי מעשה הליידוד ריש רושם המעשה בשאר בעולם שרוב שלמדו יודעים הלכות שחיטה שפיר אזלינן בתיר ואמרינן שהוא מן הרוב מומחין היודעי' היש ובקושיתכו הכיל כיון שרוב זה הוא בעולם אף שבא עיי מעשה ולפענ"ד אמת ככון הדבר:

ובזה יש להלדיק דעת הבייח בחויש סי' מ' שכתב דלא מוקמינן הליליא אחזקתן כיון שאין החזקה בטבע ממילא אלא מכח אדם שתיקון הליליא ורובא עדיף מחזקה ומשקינן בבכורות דרובא דחליא במעשה ליה רוב ומגיא שם תמה עליו, ולפמיש דרובא דחליא במעשה ליה רוב כיון שהרוב איכו בעולם בשעה שאכו דכין עליו היכ חזקה דוקא אם הוא בטבע שעדיין הטבע בעולם בשעה שאכו דכין חזקה אבל אם הוא חלוי במעשה כיון שבשעה שאכו דכין כבר פסקה מעשה שלו ליה חזקה ואיש, אלא שהבייח מדויל ידי' משחלים שכתב שם דרמאשיש מקרי רובא דחליא במעשה עים בפני' ועיכ לא שיל כמיש ולייע, ומעתה גם בהך דמיעוט דרוקות אף שבא עי' מעשה מיש כיון שרושם המעשה בשאר בעולם דזיהרא מקלי קלי לבהמה וכטרפה בו ויש בעולם מיעוט דרוקות לא מקרי מיעוט החלוי במעשה ושפיר כתב מהרגלית דלריש חוסשי' למיעוט דרוקות:

ועוד כיל בטעמא דמלתא עפמיש הרמביש רפיא מסנהדרין דהא דהולכין אחתיר הוא מלות עשה של תורה שכ' אחרי רבים להטות וכבר כתב שמיק ביש וייו דרוב איכו ודאי רק ספק אלא שהתורה החיכו ספק זה עים, ולפיז לא אזלינן בתיר אלא אם דכין עליו לעכין דיכי תורה אבל כל זמן שאיכו כונע לדיש אין לומר שודאי הוא מן הרוב, ורא"ה בא' מן האחרונים ואיכני זוכר כעת מקומו להשיג עמיש טויז חויש סי' רעיז סיי דאם איכו ודאי נפל אין הבא אחריו בכור לנחלה משום דאזלינן בתיר דהוי בן קיימא, והשיג דלענין בכור שאני דדרשינן ראשית אונו מי שלב אביו דוש עליו ובזה אף שמלד דיש אזלינן בתיר מיש אין לב אביו דוש עליו ממש רוב כי הא דאזלינן בתיר הוא רק מחוקי תורה ולא בטבע אמנם [עיין בייש אויח סוסי' רעיא], ולפיז בהאי דבכורות תחילה לריכין אנו לדון אם עלה עליה זכר ולומר רוב הבהמות עולה עליהם זכר והרי זה אכתי איכו כונע לדיש ואפילו עלה עליה זכר מיש אפשר שלא נתעברה ולא נפטר מן הבכורה ואיכ אכתי איכו כונע לדיש ולכן לא מהני רוב וממילא כיון דלא מהני רוב לומר שעלה עליה זכר שוב איא לומר דרוב מתעברת ויולדות דכיון דלא עלה עליה זכר לא נתעברה ואולי לזה נתכוין מגיא סי' חי' ודלא כפמיג שם שהבין דמגיא מעשה שיש אחי עלה ולפיז בהאי דרמאיש וכן בהאי דמיעוט דרוקות שכתב מהרגלית דמיד דאכו דכין רוב לענין דיש אם שחיטתו כשרה או אם כיחוס למיעוט שהבהמה טרפה שפיר אזלינן בתיר ונם חיישינן למיעוט אף

דהליכה במעשה ואינם וגם זו סברא יפה לפענ"ד ופמיהם כאחד פוגים:

אלא דעל פני סברות שכתבתי הקשי מהא דהק' תוס' בכורות הכיל ויבמות קיים אהא דפריך פס אלא לא תיבעה אמאי הלוך אחר רוב כפים ורוב כפים מהבהמות ויולדות ואק' תוס' הא הרי רובא דהליכה במעשה, ולפמ"ש מאי קושיא הא פס הרוב בעולם פים לאסר בכים ואינן זקוקין לייבום מיד אבו דכין על הרוב לדיה אם זקוקה לייבום, אבל גם הא לא הברא דפס אבו דכין על אפה זו מכח לרה ואין לומר עכ"י שהיא מהרוב רק מה שבאמר דלרתה מן הרוב יהבי לה וכבר כתב הרי"ן בביעין ק"ד בפס הרמב"ן דאין חזקה סכוי של הקרובות שאין באות לדון לפכיכו מועלת לה והיא אין מה שלרתה הוא מהרוב מועלת לפ לכן ספיר מקשי רק רוב דהליכה במעשה לפי מעם הא' דהוי כמי שרוב אינו בעולם כיון שהיא אינה מהרוב רק לרתה ורוב דלרתה אינו מועיל לה, וכן לפעם הפכי כיון דאנו אומרי' לרתה מעוברת מפוס רוב כפים מהבהמות ויולדות ולגבי דידה אין כ"מ לדיה שוב לא מהני רוב וממילא דלא מהני לגבי אפה שאנו דכין עליה, ובזה יש להסביר גוף סברת הרמב"ן הכיל דחזקה ג"כ לא מהני רק למה שבוגע לדיה ולא שיהי' ודאי כמ"ש לענין רוב ואינ על הקרובות שאין דכין עליהן דיה ליל כלל שהן בכורות אלא חזקה דמה שאינו בוגע לדיה אין החזקה מכרעת וממילא לא מהני כמי לדידה ואינ. ובזה נלא וכבר על דבר אמת ולמוד בהתמדה ויהי חן ד' עמך בכפם רבך החותם בברכה:

עמרם הק' בלוהים בק"ק הכיל

תשובה ס"ו

שילא ב' איסאלא ג' תלוה הרין לפ"ק:

שוכ"ט לכבוד המו"מ, מלא פלג, הפכון, שמו יכון, מו"ה שמואל שטאסבעל כ"י בק"ק מ' לאפאם:

מכתבו וכו' והנה האריך לייבב כמה קושיות בדרך חידוד ויקודו בבוי לייבב קושיות מהרב"ח בחולין כ"ח בתוס' ד"ה אחא שהקשו אי ושם יש לו בדיקה מבחון אי"כ מה פריך ור"מ היכי אכל ביצרא דלמא במקוס בקב שהיא וכיומא דהוי אכל עי"י בדיקה, ותירץ ביש סוס חולי שיאדיס כמו דרוסה ואין לו בדיקה מבחון והקשה מהרב"ח ליל הכי ביש סוס חולי הא למיעוטא דדרוסה גופא איכא למיחש דאין לו בדיקה מבחון עיין שם [עיין מה שכתב על פי דברי ש"ש מעמתחא א' ס"ד שכתב לדעת רבב"ח חולין ט' דאפילו קדאיו הוא לחומרא מ"מ בספק הבא ע"י מקרה ומעשה שאנו מסופקים אם כתחדש המעשה והמקרה לאיסור אזלינן לקולא אי"כ אין יליף בחולין י"ב דאזלינן בתי"ר מכל הכי דקאמר שם ודלמא טרפה הוא ודלמא לא אזלינן בתי"ר והתם ביש מסוס דספק חלוי במקרה אזלינן לקולא, ותי' דהתם יליף דאזלינן בתי"ר דאליב ביחוס שמא הוא טרפה בחולדה ע"ש, ולפ"ז לדרוסה לא מיישינן כלל אפילו ר"מ דחיים למיעוטא מסוס דחלוי במקרה ולכן כתבו תוס' חולין שיאדיס כמו דרוסה שהיא מיעוט בחולדה, ולפענ"ד קושית ביש מעיקרא לקי"מ דהרב"ח לא חידש אלא אם הספק הוא אם כתחדש כלל מעשה או מקרה האוסר בזה אמרינן דספק מהיא לקולא ואזלינן דלא כתחדש המקרה ומעשה ומ"מ אין לו ענין לחזקה כמו שביאר רבב"ח שם אבל היכא דאיכא ודאי מיעוט בהמות שכתחדש בהם מקרה ומעשה המטריף והספק הוא על בהמה זו אם היא מרוב שלא כתחדש בהם מקרה ומעשה המטריף או מן המיעוט שודאי כתחדש בהם מקרה ומעשה המטריף אי לאו דאזלינן בתי"ר הי' ספיקו אסור מהיא ועיין פלתי סי' ט"ל אות ג', ולפ"ז בהתרועע היסוד כפל הבנין דגם לר"מ דחיים למיעוטא כיון דודאי איכא מיעוט דרוסות בעולם ספיר איכא למיחוש שמא היא ממיעוט דרוסות, וגם תירוץ ביש דיש חשש שמא הוא טרפה בחולדה תמוה דהא לרבב"ח בספק במקרה אפילו במקרה הבא ביש ספיקו לקולא ואי"כ מה יענה לפ"י פני סברבב"ח כדם כ"ג גבי ושטו בקוב דטרפה איכו ראוי כלל לבריה כשמה אלא שלחיזן דילמא מחלה הי' כולד ובברא כשר אפילו כולד טרפה הוי ספק במקרה שכתחדש, אלא דבאמת מליכו דרובא דהליכה במעשה לא אזלינן בתרי' מצ"ב דודאי יש כאן רוב שבעשה בהם המעשה וכתבו אחרונים דלפ"ז במיעוט דהליכה אפילו לר"מ לא חיישינן לי' וזה אין לו ענין לרבב"ח הכיל דרבב"ח מייבי אפילו במקרה הבא ביש אבל מיעוט דהליכה במעשה הוי רק במעשה הבא מבחון ולא במקרה הבא ביש ואי"כ מיעוט דרוסות הרי מיעוט דהליכה במעשה ולא חיישינן לי' ולקי"מ קושית מהרב"ח אלא דבזה כבר הלכו כימוסות ואיכני מכרים עלמי בזה:

והנ"ל לייבב קושית מהרב"ח בבבדקדק בלשון תוס' שכתב שיש שוס חולי שיאדיס כמו דרוסה מה דלוכם מה דלוכם במשל הזה שמאדיס כמו דרוסה והי' די לומר חולי שיאדיס ואי"כ אינו ניכר בחילון שהוא אדום, לכן כיל דהנה הטור בסי' ל"ג הביא דעת בעה"ע דאפילו בהמה ש"ד יש תקנה בשחיטה ובבדוק הוסם מבפנים ולא חיישינן שמא במקוס דרוסה קשמיט וכן הוא דעת רש"י פא"ט מ"ג ע"ב ותוס' שם כתבו דלמ"ש בדף כ"ח דבש"ד איירי לא יתכן לומר כן ע"ש, והרא"ש בדף מ"ג הקשה כיון דאין לוסם בדיקה מבחון לענין דרוסה מה מהני בדיקה פנים דלמא עדיין האדם מבחון וסופו לחלחל לפנים, ותירץ דכ"ז שלא חילחל לפנים ניכר הוא גם מבחון ע"ש, אמנם למ"ש תוס' שיש חולי המאדיס כמו דרוסה הדקיל מה מהני בדיקה פנים דלמא עדיין האדם מבחון ולא חילחל לפנים ואי דא"כ הי' ניכר ז"א דשמא יש חולי בחילון המאדיס כמו דרוסה ואפילו אינו חולי המעריף ולהכי אינו ניכר ומכפה מסוס ש"ד, אך זה שינוס דהא דאזלינן בתי"ר ורוב אין בו חולי שיאדיס כמו דרוסה, והתינה לדידן אבל לר"מ דחיים למיעוטא הדקיל, ולפ"ז יל דזה כוונת תוס' דסיל בתירון זה כסיעת רש"י ובעה"ע דבדרוסה ליש במקוס דרוסה קשמיט דעקומו ניכר כסיעת רש"י ובעה"ע הכיל ואי"כ ליק ר"מ היכי אכיל ביצרא ביחוס לדרוסה ולכן הי' דאכתי איכא למיחוס לדרוסה בקושית הרא"ש דגם אם בודק בפנים שמא עדיין לא חילחל לפנים והוא מבחון ואינו ניכר ואי כתירון אמרי' שאם עדיין לא חילחל לפנים ניכר מבחון ז"א דיש שוס חולי שאינו מעריף שיאדיס כמו דרוסה ואינו ניכר אף אם עדיין לא חילחל לפנים וכבל"ל ואינ כוונת תוס' באמת מקוס דרוסה ולקי"מ קושית מהרב"ח:

ומה שהק' ראם יוסף על מהרב"ח חולין י"א שהקשה למ"ש תוס' שם דבפ"ח איכא העמד שמא על חזקתו אי"כ תקשי נימא שמוך מיעוטא לחזקה ואיך מביאין פ"ח ואי כיון דהיא בא שמי שניכים איכא חזקה שאינה טרפה, ז"א דהא הוי חזקה שלא כתברה בשעתא, ותירץ דשמלי"ם לא הוי אלא מדרבנן ע"ש והק' בספר הכיל הא כתבו תוס' יבמות קי"ט ע"א ד"ה מחוורתא ובחולין פ"ו ע"ב ד"ה שמלי"ם דלר"מ שמלי"ם הוא מה"ת, ולפענ"ד נראה דבבר האריכו גדולי אחרונים דיש שני חזקה דמעיקרא האחת המברת הספק והייבו אם אנו מסופקים אם נעשה מעשה ובשתנה הדבר ממש שהי' כגון שניים אומרים כתקדשה וב' אומרים לא כתקדשה למ"ד הרי ותרי סד"ר ומה"ת מוקמינן אחזקה שכוי' והיא מברת הספק שלא כתחדש ולא נעשה כלל מעשה הקידושין וכן בגירושין בכה"ג וכן בהמה בחיי' בחזקה איסור עומדת מברת שלא נעשה מעשה השחיטה ועיין חוו"ד סי' ק"י וחת"ם יו"ד סי' כ"ט אבל בחזקה דאיתרע כגון זרק קידושין או בא ספק קרוב לו ספק קרוב לה ש"ם לומר דמשום חזקה שכוי' או חזקה א"א כשלו הקידושין או הבא קרוב לו וכן בכתובות י"ג ל"ש לומר שחזקה כשרות שלא לכהן מברת שהי' הבועל אדם כשר ועיין תוס' חולין פ"ו ע"א ד"ה מ"ע ומ"מ מוקמינן אחזקה דמעיקרא דמספק מכיחין הדבר בחזקה שהי' מחזיקין אותו עד השתא כדאמרינן בכתובות כ"ד גדולה חזקה וכו' ועיש בפירש"י ועיין חנו"ש סי' ח"י סקכ"ט ופי' המשכיות כזיר ס"ג, ועיין ריטב"א מס' עירובין דף ל"ו ד"ה רבא דלעולם אזלינן בתר דבר שהספק בא ממנו ולא בתר הבגרר וכן כתב עו"ז יו"ד סי' א' סקי"ו ופמ"ג שם ובגוו"ד כלל ס"ב חולק ע"ז ועכ"פ גם לדעת פמ"ג דהוי חזקה אין זה חזקה המברת, ולפ"ז כאן שכולד הספק בפרה אם טרפה אם לאו ל"ש לומר משוס העמד שמא על חזקתו הוי הפרה טרפה שהשמא הוא רק דבר הבגרר מן הפרה ואין זה חזקה המברת רק מספק מכיחין אותו שמא כמו שהי' ומעשה ח"ש דבחזקה המברת הוי שמוך מיעוטא לחזקה מן התורה כיון שהחזקה מברת שהוא מן המיעוט וחזקה ומיעוט מעידין על דבר אחד אבל כאן שחזקה שמא איכא מברת שהפרה טרפה והיא מן המיעוט שפיר כתב מהרב"ח דשמוך מיעוטא לחזקה הוא רק מדרבנן:

ובתירון

ובתירוץ שכי מי' המהרש"ל דבמיעוט דלא שכיח לא אמריכן קמלי"ח כמ"ש הרא"ש והאי מיעוטא דפרה כמי לא שכיח הוא ע"ש ושעה"מ פ"ג מיבוס המה דא"כ אי"ך ילפינן דאזלינן בתי' גבי קטן וקטנה הא שאני פרה דמיעוט לא שכיח מש"כ התם הוי מיעוט דשכיח, ולפענ"ד נראה דבאמת יש להבין מ"ש מהרש"ל דמיעוט דפרה לא שכיח הא א"כ גם הרוג כשרות לא שכיח גבי פרה, וכ"ל דהכה התנו"ם ס' ט"ו הק' דברמב"ם פ"ג משאה"ט ה"ו ופ"ד ממ"א ה"ד משמע דבהמה שנשחטה תוך ז' מעל"ע אפילו בדיעבד אסור וכן משמע מתוס' כדה מ"ד ע"ב ד"ה דקיי"ל ובאשרי" שנת פראד"מ ובאה"ע סי' קס"ד ס"ז בינמה שילדה אחי"מ בעלה ומת הולד תוך שלשים וכיקה לאחר קודם חלילה מותרת לבעלה בדיעבד רק היינו חולן לה ע"ש, ותיכן דג"מ שם עפ"י תוס' כדה הכ"ל שהקשו אמאי אסורה הבהמה בדיעבד כיזול בתי' ולדות שאינם נפלים ותי' דהוי מיעוט דשכיח ודבר ההוה הוא והך דבר ההוה הוא מיותר, אלא דכונת תוס' דבבהמה הספק הוא בכל הבהמות אם מותר לשחטם תוך ז' מעל"ע ואם כתיבם הרי אינו מתיבים ודאי גם המיעוט נפלים לכן אפי' בדיעבד אסור אבל בינמה בלבד הדבר שיזדמן שימות בלי שום זרע וישאר רק זרע זו שימות אחי"כ אחר מותו תוך ל' יום הוא דבר שאינו שכיח כלל ולא דבר ההווה בכל הנשים שפיר אזלינן בתי' דאם כתירה אכתי לא כתיר מיעוט נפלים דאפשר דכל אלו שיזדמן כן הם מן הרוג ע"ש, וזה כונת מהרש"ל כיון דפרה לא שכיח גם אם נכשיר הפרה אינו מוכח שהכשרנו גם מיעוט טרפות דאפשר שכל פ"א הוא מן הרוג לכן לא אמריכן בי' קמלי"ח ואי"ש, ולפ"ז גם בחך דקטן וקטנה כיון דגוף הדבר שחפול קטנה ליינוס או שחפול לפני יצא קטן אינו דבר ההוה בכל הנשים וכל הני שיזדמן כן אפשר שהם מן הרוג שאינם שריים או אילנות ואין אנו מתירין כלל מיעוט שריסי' ואילנות שפיר ילפינן מפרש"ל דאזלינן בתר רוב ואי"ש:

מיהו בעיקר קושית ש"ש ש"א שפ"ד להקשות איך ילק"ף מפרש"ל דאזלינן בתי' הא היא בת שתי שנים ועכ"ח דלא נולדה טרפה רק דניחוש שמא אח"כ נעשית טרפה וא"כ הוא"ל ספק שנתחדש אחמת מקרה ומותר מה"ת, ותיכן כיון דאיכא העמד טמא על חזקתו וחזקת שאינה טרפה הוי חזקה שלא נתברה שפיר אפילו ספק שנתחדש ע"י מקרה אסור מה"ת ע"ש והתיכה אי לא אזלינן בתי' אבל כיון דאזלינן בתי' אם הקשה מהרש"ל דבימא שמוך מיעוט טרפות לחזקת טמא, זא"ל דא"כ הוי"ל פלגא ופלגא וכיון שהוא ספק שנתחדש ע"י מקרה מותר מן התורה ולק"מ:

ומה שדקדק ראש יוסף אהא דקאמר פסח וקדשים מא"ל, פשוט דלק"מ דהרי קי"ל כרבנן דפסחים ע"ח דנטמא בשר אינו זורק את הדם כמ"ש רמב"ם פ"ד מק"פ וא"כ לר"מ דאיים למיעוטא כיון שא"י לאכול פסח א"י להקריבו כלל אבל שאר קדשים שפיר יכול להקריב אלא שא"י לאכול ומבטל מ"ע דאכילת קדשים ולהכי פלגינהו בתרתי דבפסח תקני שא"י להקריב כלל ובשאר קדשים תקני שא"י לקיים מ"ע דאכילת קדשים וא"ש, והשוכן מעונה, יתן לנו אבר כיונה, ויברך אותנו בברכה שלימה, עדי יבנה עיר ד' שמה, כנפש החותם בברכת התורה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ס"ז

שיל"ת ב' איפאלא עפ"ק האזינו תרכ"ה לפ"ק

ויהי בשלם קובו, מאדון העולם ונכיבו, אהובי תלמידי הרבני החו"מ ורי"ח לו כלבנון מו"ה ליפמאן כ"ר העלבער

נועם מכתבך עם ברכת הפנים מן ד' בלבנים קבלתי וכו' ופתח דבריך יעיר על דברי הכת"ם יו"ד סי' כ"א שכתב ועוד עליכו לבאר קושי' תוס' חולין כ"ח ביקב זבל"ז דלמא כונת רבה וכו' והכה ס' כת"ם יו"ד אין אתי וגם לא נמלא פה בעיריכו ואי"ז מה קאמר אך מכותבי דבריך ביכר דקי"ל דלמא כונת רבה בביקב חילון בלא פנימי, וזה אינו קושי' כמ"ש הרי"ן בחולין מ"ג דא"כ ביקב זה בלא זה דאמרי' לעיל דמשמע אפי' פנימי בלא חילון היכי משכחת לה ע"ש ואינהו הוי בקיאי שפי מינן בנמשמעות לשון הש"ס:

אבל אתה אמרת דבר שכלי דהרי בחולין מ"ג מיבעי' להו על דברי רבה אלו נקבו שכיחים זה שלא כנגד זה עתו ושם ודאי קשה כיון דביקב גם הפנימי אפי' לא ראינו שביקב החילון שלא כנגדו מ"מ יש לחוש שביקב גם החילון כנגד נקב הפנימי ואין לו בדיקה אע"כ דיש בדיקה לנקב גם מבחון, הגם דיש לדחות דמיבעי' לי' אי הוי ודאי טרפה כיון דביקבו שכיחים אף דהוי זה שלא כנגד זה או הוי רק ספק טרפה משום שמא ביקב חילון כנגד הפנימי אבל הנקב דהוי בחילון שלא כנגד הפנימי לא מעלה ולא מוריד ויש נפקותות בין אי הוי ס' או ודאי לענין ס"ם ואף דהרי ס"ם נגד חזקת אי' כמ"ש הש"ך בדיני ס"ם וגם יש נפ"מ לענין ס"ם בראי"ר כיון דנקובת הוסט הוי עכ"פ נבלה לאחי"ם ומטמא טומאת נבלה ויש לפלפל ולהאריך בזה הרבה ואכ"מ וגם נפ"מ לענין מלקות:

אבל כ"ל עוד דהרי הרי"ן והג"ל רפא"ט כתבו דדעת רש"י דדוקא שכיחים אדומים טרפה אבל שכיחים לבנים כשר והרי רש"י בחולין כ"ח פי' דמשו"ם אין לוסט בדיקה מבחון לענין נקב משום דחילון אדום ואם טרפה דם נכנסה בפנים בנקב אינו כיכר ולפ"ז אם גם החילון לבן כשר שפיר יש לו בדיקה מבחון וא"כ מה הקשו תוס' אי"ך מבחת ביקב זבל"ז דכשר הא כיון דביקב הפנימי אין לחילון בדיקה הא מבחת לה שפיר באם החלון ג"כ לבן דאז שפיר יש לו בדיקה וא"כ רש"י לשיטתו לק"מ ודוחק לומר דאם יש שני ריעותות דביקב הפנימי וחלון ג"כ לבן דטרפה דלא מליכו תרתי לריעותא רק בריאה וגם שם לריכי' להיות במקום א' משא"כ כאן דאם ריעותא בפנימי וריעותא שני' בחילון ועיין בעו"ז סי' ל"ג סק"י דעכ"פ לשיטת רש"י דשכיחים לבנים כשר לא הי' חילון לבן לקותא כלל, אך זא"ל דהרי רבה קאמר שני עורות יש לו לוסט חילון אדום ופנימי לבן ביקב זבל"ז כשר וא"כ בחילון אדום קאמר דביקב זבל"ז כשר והקשו תוס' שפיר והתיכה אדבבה אבל בעל האיבעי שפיר מיבעי בביקבו שכיחים זה שלא כנגד זה בכה"ג דשכיחים לבנים דיש לחילון בדיקה אי טרפה משום דביקבו שכיחים זה שלא כנגד זה דאי משום נקובת הפנימי לחוד הי' כשר על ידי בדיקת החילון ואתי שפיר:

וקרובים לדברי אלו אמרתי במקא"ל לייסב קושי' תוס' שם שהק' לרש"י דלעניין נקב כמי אין לוסט בדיקה מבחון אמאי קאמר כפ"מ לסד"ר ואמאי לא קאמר כפ"מ לס' נקובה דיש להקשות לדעת בעה"ע שהביא הרא"ש ורשב"א עיין עו"ז סי' ל"ג סק"י דשכיחים אדומים או לבנים כשר אמאי קאמר רבה ושם אין לו בדיקה מבחון אלא מבפנים הא זמני משכחת לי' דיש לו בדיקה מבחון בשכיחים לבנים וזימנין דאין לו בדיקה מבפנים בשכיחים אדומים ויש לדחוק דאדלעיל קאי דקאמר חילון אדום ופנימי לבן אך לק"מ דהרי הכפ"מ לספק דרוסה וא"כ ממנ"ם בשכיחים אדומים טרפה שהרי האדיבו סימנים עלמס ועיין עו"ז סי' ל"ג סק"ח ובשכיחים לבנים מה בכך אם כמלא קלת אדמיות בחילון שמא לא כתלבן כולו ואותו קלת החילון כשאר באדמיות כעצמו והתיכה בסד"ר אבל בס' נקובה הדק"ל דאפשר לבדוק בחילון אם כתלבן כולו ובפנימי א"א לבדוק אם כתאדם ועיכ הא דאמריכן אין בדיקה מבחון אלא בפנים כפ"מ לספק דרוסה ולא לספק נקובה וא"ש, ובזה הבני חותם בברכת התורה ללא ורכב על דבר אמת כי עוד סחרה מכל סחורה כנפשך ונפש רבך דו"ש ועונך:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ס"ח

שיל"ת ב' איפאלא עפ"ק כשא תרכ"ה לפ"ק.

שוכ"ט לאהובי חתני הרב הגדול, מעוז ומגדול, כמו"ה יוסף לבי כ"ר סופר אבדק"ק שאמטון ולבתי הרבנית היקרה מ' פערל תי' לאו"ש עם כל לאלאיכם ובכדיי היקרים שיחי' ותי' לאו"ש:

קבלתי מכתבך וכו' ועד"ה אשתטע עמך קלת ומ"ש לתרץ קושי' בריש השואה דפריך עד כמה ליסחוב וליזול והק' המקשה הא יש חשש שמא במקום נקב קשחים אלא כיון דלא אפשר שמכיכן אדובא אבל יותר מדובא אפשר לשחוב לכתחלה כדי שיוכל לבדוק המיעוט דהיכא דאיכא לבדוקי מבדקי'

מנהרי' וכתבת לייסב כיון דנסחא הרוב אמרינן כסחא הותרה והר רוב וחזקה להיתר ואיל לנדר, דע כי ענין כסחא הותרה לכאורה אין לו פי' מה חזקה הוא זו אבל פסר דבר הוא כי רוב בהמות כסרות ואיכ החזקנו בהמה זו בכסרה אלא דמחיים כיון דבלאים אסורה משום אבמה"ח ואינו זנוח ליל דכבר החזקנו אותה בהיתר מכח רוב זו היא חזקה כסחטה הותרה ולפיז אין קיום לדבריך מתרי טעמי חדא כיון דחזקה זו נופא מכח רוב בהמות כסרות אין כאן אלא חדא דהכל חד החזקה והרוב ושכיח כיון דאם נאמר דלריך לנדוק מיעוט בתרא של הוסט איכ עדיין לא יצא הדבר בהיתר ולים

כסחטה הותרה ועיין קבלה זו בשיב סי' חיי סקכיה:

ומה שעמדת על דברי הראים בחולין מיג דכתב וזיל דהקילו בספק דרוסה הואיל ואיל בעכין אחר ועלה בדעתך דמה שהקילו היינו משום דאיכא שים אלא היכא דאיכא לברורי מנהרי' אלא שמלאת בגיי סי' כיז דיה בהמה שכתב בשם מהריים דאיכא למימר בסיד הקילו כמים הראים ועוד דהוי שים וכו' ומשמע דטעמא של הראים לאו משום שים לכן חשבת בכונת הראים דטעמי' משום דמוקמי' הבהמה בחזקת כשרות רק מדרבנן החמירו לנדוק היכא דאפשר והיכא דלא אפשר הקילו, הנה זה פשוט דהכי אמרי' בחולין מיג למיד אין חוששין לסיד משום דאוקי מלתא אחזקי' ומיד חוששין היינו משום דדרוסה שכיח כמים תוס' בחולין מיג עיב דיה

קסבר ואיכ היינו דוקא באפשר אבל בלא אפשר שרי:

ולולי דבריהם הי' כיל עוד עפמים רשביא בחידושיו לחולין דף י' דסיל לאביי דלא אמרי' סדאיו לחומרא אלא

כגון חתיכה ספק חלב ספק שומן שאין הספק תלוי במעשה ובמקרה אלא חתיכה זו ומעולם היתה או חלב או שומן ולא ידענו לה היתר מעולם אבל במקום שהספק תלוי במעשה ובמקרה אעים דליכא חזקה שרי דאמרי' דלא נתחדש מעשה עים ולפיז בסיד הי' לנו להתיר כיון שהספק תלוי במעשה ובמקרה ועיין בריש חולין מיג גבי ספק קניא שכתב דאלי דתלינן בקני' לאו משום קולא היא אלא משום דדרוסה מלתא אחריתא היא עים אלא דכבר כתב מהריטב בתשו' מיב סי' אי דאפי' לדעת הרמבים דסדאיו מהים לחומרא וכמיד בכריתות יז דבשבי חתיכות איכא אשם תלוי משום דאפשר לברר איסורו עים ולפיז יל כהי דספק במקרה מותר הייכו דוקא היכא דאיל לברר איסורו אבל בספק דרוסה כיון דאפשר לברר איסורו עיי בדיקה אפי' ספק במקרה אסור מהים והיע דמיד חוששין לסיד, ומעתה ספיר כתב הראים דבעור החילון של ושע כיון דאיל לנדוק והוי איל לברר איסורו שוב הקילו דאין חוששין

כלל כיון דהספק תלוי במקרה ואים:

ובזה יל פרפרת כאה דפריך בחולין אדעולא דאמר יבב לו

קון בושע אין חוששין שמא הבריא ומים משיד ומשכי

קסבר אין חוששין לסיד והדר פריך ומים משתי חתיכות וכו' והוא פלא מה דמיון יש לזה לשתי חתיכות וגם הדמיון לסיד תמוה קלת ולפמים יל דבין אם פי' הבריא כיקב או פי' הבריא כתרפא יל דאין חוששין כיון דהוי ספק במקרה ויל דחוששין כיון דאפשר לברר איסורו דכהי דאי אפשר לברר היתירא לרשי' דגם נקוב אין לו בדיקה מבחון מיא אפשר לברר איסורו דאפשר שיהי' הנקב כיכר וגם בהבריא ובתרפא אף דאי אפשר לברר היתר מיא אפשר לברר אי' דמקומו נעשה ללקת עיין כדה כיה ותוס' שם והייכו דפריך ולעולא מים משיד דגיכ הספק תלוי במקרה ואפיה אסור משום דאפשר לברר אי' והיכ אפשר לברר איסורו ותיאסר ומשכי קסבר עולא אים לסיד ועיז פריך ומים משתי חתיכות דסיל דעשם שתי חתיכות הוא משום דאפשר לברר אי' איכ חזינן דהיכא דאפשר לברר אי' ספק אסור מהים דאפי' אים איכא ומשכי הטם איתחזיק אי' דעשמא דהטם אינו משום

אפשר לברר איסורו אלא משום דאיקבע איסורא:

ומה שעמדת על דברי הרין שם בשוני' דושע שהק' גיכ

קושי' זו שהק' הראים ותי' דסימנים קשים הם אבל

דרוסה וקיל הא דאינו שבלע הארם בחילון ולא הויל קשויין, כבר נשמר הרין מזה במתק לשונו שכתב דכיון דשכי עורות הן אפי' האדים החילון אין סופו לירד לעור הפנימי דסימני' קשים הם אבל דרוסה וכונתו כמו שאתה מודה בסיד שנאלא שהאדימו הסימנים ושלא בהם הארם מיא אמרינן בהמה אחרת שהיא סיד דסימנים קשים הם אבל דרוסה ואין מביאין ראי' מסימנים אלו שבלע בהן הדרוסה היכ באותן סימנים אלמן כיון דשכי עורות הן אין מביאין ראי' מעור החילון

שבלע בו הדרוסה על עור הפנימי ועדיין אמרינן בו דקשה הוא אבל דרוסה עיין היטב בלשון הרין ותראה שכן הוא וכים דקושי' הרין ודאי מיושב שהרי באמת לא ראינו שהאדים החילון ואיכ אמרי' דודאי לא שלט הדרוסה בסימנים משום דקשי' הם אבל כיון דאפשר בבדיקה צריך לנדוק אבל כיון שבדקנו בפנימי ולא האדים והחילון אים לנדוק שוב אמרינן מדלא האדים הפנימי ודאי גם החילון לא האדים משום דסימנים קשים הן אבל דרוסה וכעת די בזה ובזה אתה שלוש ובתך שלוש ואך טוב וחסד ירדפוכו כל ימי חייכו בכפשך ונפש חמיך דושים בתהנה:

עמרם הק' בלוהים בקיק הכיל

תשובה ס"ט

שיליח ב' איפאלא ד' לפ' בן פורת עלי עין תרסיב לפיק:

האלף לך שלומים, מגבהי מרומים, לבני אהובי הבבני החויב זך וכקי מויים בן ליון כיי ולזוגתך כלתי החשובה מ' גאלדא תי' לאוייע:

מכתבך קבלתי ושמחתי בשלומכם אשר תלי גם מאתנו לא נעדר וברכתי תעלה לראש חמיך מחותני כיי ישראל זאב בן עטיל ויכיח ה' לו מכל אויביו מסביב ולא יריעו אויביו לו ובכל אשר יפנה יצליח כי הנה הכומר ביד היולר, יחלץ ה' את חמיך מן המילר ולא יחגרו ביזיע [ריש ישראל זאב בן עטיל] ועל אויביו יתגבר, ועתה באתי על דיש ודרך כלל אני אומר אם חכם בני ישמח לבי גם אני אבל אעורך באיזה פרטים מיש לתרן קושי' תוספות חולין כיח על רשי' שכתב דהאי בר אוזא דמסמס קוני' דמא לא בעי למיבדקי' משום ספק דרוסה דתלי' בכלבא או בקניא דמה כפיש כיון דאפי' קניא בעי בדיקה וכתבת למים עוז סוקי' עיע דאם כרכסה האם מזיק גם לולד ואיכ יש כפיש דאי תלי' בקניא הולד מותר משאיכ בדרוסה, לא כיונת יפה דשם בנהמה מייני שהולד יש לו חיות בפני עצמו רק דאמרי' היא וולדה כדרסו אבל כאן בבר אוזא שהוא עוף אין כאן ולד רק ביצה והני קיל בפי' פיו דבילת טרפה אסורה מן התורה ואפי' לא בטרפה אלא סמוך לשחיטה עיין שיב שם סקיח ואיכ גם אם לריכה בדיקה משום נקובה מי ביצתה אסורה ושפיר הקשו תוס' דאין כפיש בין אם בעי בדיקה

משום ספק דרוסה או משום קניא:

ומיש לייסב קושי' שני' על רשי' דאיכ אמאי קאמר לקמן

מיג כפקא מיכה לספק דרוסה ולא קאמר כפיש לספק

נקובה עפמים תוס' לקמן מיג אמאי חוששין לספק דרוסה כיון שבשחטה הותרה אפי' בבולד ריעותא מחיים ותי' דדרוסה שכיח והשיך פי' כי כתב דדברי תוס' אלו ותוס' יבמות ליא הם רק לרבה אבל לאביי ורבא אם בולד ריעותא מחיים לא מוקמינן אחזקה ולפיז אים דבחולין כיח הוא רבא שפיר פירשי' דבעי בדיקה משום ספק נקובה דלדידי' בריעותא מחיים לא מוקמי' אחזקה אבל לקמן מיג הוא רבא ואיכ בספק נקובה מוקמינן אחזקה הולרך לומר כפיש לספק דרוסה והוא דבר נאה, אלא שים לפקפק דהרי אפי' לדעת מהרמיל בתשובה שהביא השיך פי' כי דגם בריעותא מחיים מוקמי' אחזקה מיש ביאב לו קון בושע חייסינן שמא הבריא משום דשכיח וכן מים רשביא בתשו' בשלא מחט תחוב ולא הפיק לבדקו אם כיקב משכי לדדים דטרפה הייכו כמי משום דשכיח עים בשיך ואיכ עכים מליכו כמי ספק נקובה דלא מוקמי' אחזקה כיון דשכיח ואכתי תקשי דהויל למימר כיש לספק נקובה ואין לומר דלא קאמר הכי דאיכ הי' בשמעא כל ספק נקובה אפי' היכא דלא שכיח דזה אינו דהיכא דלים לאיסור עפי לא הוי ספק נקובה אלא ודאי אינו נקובה משום דמוקמי' אחזקה ולא מקרי ספק נקובה רק היכא דשכיח טפי לאיסורא:

אבל מים לתרן קושי' השיך פי' ליג על הרמבים ושויע

דפסקו נקובה הוסט הוי בבלה מחיים מחולין ליג

דקאמר בבלה דמעמא מחיים לא קתני ואפיה קתני נקובה הוסט עפיי חג שמעתתא שיה פיא דאי בבולד ריעותא מחיים ליא בסחטה הותרה עיכ סיל דמחזיקין מאיסור לאיסור הגם שהבנין כאה אבל אין לו יסוד כלל, דהא הכל בנוי על קושי' איך אפשר לומר כלל דבקניא לא הוי בבלה מחיים רק טרפה הא לאחר מיתה הכל מודים דהוא בבלה דהוי פסול בסחיטה כמים השיכ שם והא אין מחזיקין מאיסור לאיסור, וזה שיבוש גדול דאין מחזיקין מאליא לא שייך אבל בספק

אם

אם נאסרה באיסור הפכי לא אמרינן כיון שקודם ודאי היתה אסורה באיסור ראשון אוקמא אחזקה איסור כיון דאיסור ראשון ודאי עקר אבל בודאי אסורה באיסור הפכי כמו נקפא לאחר שהיתה דמי ודאי נבלה מה אין מחזיקין מאליא שייך בזה וכי בשביל שהיתה טרפה מחיים אי אפשר לה להיות נבלה לאחים [ויש לדון בזה משום אחיה ע"א ואכ"מ] והרי אפי' מהיתר לאיסור מחזיקין דשמועה לדעת בהיג אין כאן אפי' טרפות מחיים ומ"מ אין שחיטה מועלת לו וסוי נבלה

מחמתו לאחר שחיטה עיין חוס' חולין ע':

ומה שהקשית לדעת הש"ך דנקפא לא הוי נבלה מחיים רק טרפה ולאחים הוי נבלה איך מה פריך בדף ל"ג מאלו טרפות ליכי דהתם מחיים ונפ"מ לחלבה [ואל לזה אלא דנפ"מ אם חתך ממנה כזית בשר מחיים ואכל דחייב כמי משום טרפה למ"ד אחע"א אמה"ח או במה"ח ואפילו למ"ד אאחע"א מ"מ אי לאו לאבריס עומדת ולאו לחתיכת בשר עומדת הוי אמה"ח או במה"ח וטרפה איסור בת אחת עיין סולין ק"ג וים להאריך בזה] והא דקתני דהרי נבלה הייכו לאחים ונראה לך עפ"י חוספת בדף ל"ג דאמתני' דאלו טרפות משמע לי' לאחים מדקתני כל שאין כמוה חי' ולא קאמר כל שאינה חי' ע"ש, יפה כתבת ומיהו בלאחים לק"מ דהרי חוכחת הש"ך דנקפא לא הוי נבלה מחיים מהא דאמרי' התם כי קתני נבלה דלא מטמא מחיים וכו' והרי המקשן דפריך ומינהו אכתי לא אסיק אדעתי' האי סברא עד דמסיק לבסוף ולק"מ:

ומ"ש לי"ב מהרש"א בכורות כ' ע"ג בחוס' ד"ה חלב פוטר שהקשה לדבנן כמי קסי' היכי אכלי' בישרא בימא ממלח ותי' דהך דשמא במקוס נקב שחט לאו בחזקת איסור שלא נשחטה עומדת אף אם נשחטה במקוס נקב נשחטה כראוי ולא מקרי אלא טרפה שנשחטה ומטהרה מידי נבלה הוא והוא שלא כמו שמתמה פמג"ד סי' ל"ג בשפתי דעת שקי"ה הא נקט"ה הוי נבלה. וכתבת דאליבא דחוס' שפיר כתב מהרש"א דחוס' עכ"מ ס"ל דנקובה הוסט לא הוי נבלה רק פסוקה הגרגרת מדלייכו בדף ל"ג ורמיכהו אלו טרפות בבהמה פסוקה הגרגרת ולא הביאו כלל נקט"ה שנזכר במשנה קודם פסוק"ג. הנה הגם שכבר קדמך בזה היעב"ץ ח"ג סי' י"ח לדעתי איכה הוכחה כלל דחוס' לייכו ורמיכהו ורומיא דאמתני' הוא מפסוקה הגרגרת דאיתא במתני' דל"ג שהוא נבלה משא"כ נקובה הוסט לא נזכרה כלל במשנה דף ל"ג רק במשנה דרפא"ע ואין כאן

רומי' רק מפסוקה"ג ולכן לייכו החוס' על זה:

ומה שכ"ל בי"ב דברי מהרש"א לפמ"ש בבוי"ק אהע"ז סי' מ"ג דבכל ספק בשחיטה יש שני חזקות זו כנגד זו דלבהמה יש חזקה איכו זבוח וכנגד זה יש לה חזקה שהיה שחיי בחיים שהורה היתה ואם אתה אומר שלא נשחטה א"כ עכשיו היא טמאה שהרי נבלה היא ע"ש ובתשו אמרי אם דחה זה דלא אמרי' אוקמא אחזקה אלא לומר שלא נתחדש דבר ולא נעשה מעשה אבל לא אמרינן אוקמא אחזקה ודאי נתחדש דבר ונעשה מעשה השחיטה, ולפי זה בספק נקובה הוסט אף דלאחים הוי נבלה מטוס דבהמה בחיי' בחזקה איסור עומדת מ"מ איכה מטמאה מטוס נבלה דהא לענין טומאה אדרבה בחזקה טהרה עומדת כמ"ש בוי' וכאן שנשחטה ודאי כהונן א"ל לומר מלד החזקה שנתחדש מעשה אדרבה אמרינן שלא נתחדש מעשה ולא ניקב הוסט ועוד אפי' ליכא חזקה טהרה מ"מ לאו בחזקת טומאה עומדת עכ"פ ועיין חולין ע' ופס בתוד"ה ואסורה באכילה ומעתה לענין טומאה נבלה אין לומר דיאוס שמא במקוס נקב שחט ודאי דאזלינן בתיר מ"מ כיון שמא שמלי' דהא אין כאן חזקה טומאה ואדרבה איכא חזקה טהרה בכ"ל וממילא אזלי' בתיר ואיכה מטמאה מטוס נבלה וכיון שכבר החזקנו הרוב שאיכה נקה"ו לענין שאיכה מטמאה מטוס נבלה שוב לא אמרי' שמלי' אפי' לענין איסור כיון שכבר החזקנו הרוב לענין טומאה וכמ"ש הפלא"ה סופ"ק דכתובות שאם החזקנו הרוב לענין איסור שוב מהני גם להוליא ממון ולא אמרינן שמלי' ממון, וזה כונת המהרש"א דשך חשבא דשמא במקוס נקב שחט לאו בחזקת איסור שלא נשחטה עומדת לומר דלא שייך חזקה טהרה מטוס דלא אמרינן חזקה שנתחדש מעשה שחיטה דהא אף אם נשחטה במקוס נקב נשחטה כראוי ונעשה מעשה השחיטה ושפיר איכא חזקה טהרה ואיכ לא מקרי אלא טרפה שנשחטה מקרי אפי' האמר שמלי' ומטהרה מידי נבלה הוא שאין מעמאה מטוס דאזלי' בתיר כיון דלענין טומאה לא שייך שמלי' וממילא גם לאיסור לא אמרינן שמלי' ושפיר אכלי' בישרא ואיש:

ומ"ש לחכן קוס' מהרש"א דלא אמרינן שמלי' אלא באיקרא אבל לומר בכל בהמות שמלי' לחוס שמא במקוס נקב קשחיט הרי ודאי אכו קוחרים רוב בהמות כשרות, הנס שכראה מזה שכלך יש בשרא מ"מ איכו אמת דאין העכין כמו שכתבת דע"י החזקה נחלש הרוב אלא דע"י החזקה אכו אומרים שזהו מן המיעוט דהא החזקה איכה מכחשת הרוב דבשביל שבהמה בחזקת איסור עומדת א"א לומר שזה איכו מומחה ועיין מ"ש חוס' חולין פ"ו ד"ה מ"ע וזה אפשר לומר בכל בהמה שמוחט שהיא מן המיעוט בשביל שבחזקת איסור עומדת, ותדע דאם כשבתך מה פריך לר"מ היכי אכיל בישרא דלמא לא חיים למיעוטא אלא באיקרא כמו בקטן וקטנה בינמות ס"א אבל לא בכל בהמות אי"ו ל"ש רק בכל בהמה שמוחט חיישינן שזו היא מן המיעוט ואין אכו מכחשין הרוב כשרות רק חיישינן על אותה בהמה שהיא מן המיעוט:

ומ"ש עוד לי"ב קוס' מהרש"א וקוס' חוס' על רש"י

אמאי לא קאמר כפ"מ לספק נקובה עפ"י דברי פלתי דהרשב"א הקשה לרש"י ניקב זה בלא זה היכי משכחיל למה דלא קי"ל כעולא ומוסשין שמא הבריא ותי' דוקא בכל הוסט אין לו בדיקה מבחוץ לפי שעיכו משוטטות בכל אבל במקוס ידוע כנגד אוחו מקוס שניקב הפכימי יש לו בדיקה גם מבחוץ ע"ש והק' פלתי אות י"א א"כ בבהמה כמי יש לה בדיקה שיבדוק החילון במקוס ידוע ויבחוט שם ואח"ש יבדוק כל עור הפכימי דוסט ותי' דאכתי יש חשש שמא במקוס שניקב הפכימי שחט והחילון ניקב במקו"א וגם ניקב זה שלא כנגד זה טרפה ע"ש ועיין פלתי אות ג' שכתב דניקב זה שלכ"ז לא הוי נבלה רק טרפה וא"כ מיושב קוס' חוס' ומהרש"א כיון דספק נקובה ל"ש אלא לענין טרפה ולא לענין נבלה ל"ש חזקת איסור ואמרינן נשחטה הותרה אלו דבריך והוא דבר שכל אף שיש להשיב הרבה, אבל לא דקדקת בדברי פלתי שלא כתב בניקב זה שלכ"ז אלא דלא הוי נבלה מחיים אבל מודה דאין שחיטה מועלת לו ולאח"ש הוי נבלה ושפיר

ש"ייך חזקת איסור וליתא למ"ש:

ושוב הזכרתי מה שמעתה ממני לי"ב לשון הטור בפי' לי"ג שכתב ניקבו שכיהם אפי' זה שלא כנגד זה טרפה

הלכך בכל מקוס שניקב טרפה והבי"ת תמה דמאי הלכך שכתב הטור הייכו הך שכתב לעיל ניקב זה שלכ"ז טרפה, ואמינא עפמ"ש כוב"ק חיו"ד סי' ט' דאם ניקב הוסט שמוך לראש שאם דבוק בבשר כמי טרפה ולא שהבשר סותם שהרי שכי עורות דבוקים הרבה ואפ"ה ניקב זשלכ"ז טרפה וא"כ לפעמים גמדא לי' ולא כשאר דבוק במקומו ע"ש וזה ג"כ כונת הטור כיון דניקב זה שלכ"ז טרפה מטוס דגמדא לי' הלכך כל מקוס אפי' ניקב שמוך לראש כמי טרפה מה"ט והוא ככון ופשוט. ושמחתי בהודעה שכותבתי לדעת הגדול בס' הטובה מהבה חיא סי' פ"ו, מובא בפ"ת רפ"י ל"ג, וה' יחכך בני ויאר עיכיך בתורתו ויראתו כנפש אביך הבאתן דוש"ע בהבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ע' עוד להכ"ל

אחרי הודיע משלומיכו ועל כן נקוה לשמוע מכם אשיב בד"ת על מה שתמהה ברש"י חולין מ"ה דפירש דכבדא כי כבדא עד שיכטל כולו כדתכן גבי כבד ולא נשתייר ממכו כלום דמי דחקו לפרש שלא אלינא דהלכתא דקי"ל כמשנה אחרונה דבעיכן שיור בכזית ולפעניד עיין פליתי סי' מ"א ולב אבי' חולין מ"ו והיולא מדבריהם דטרפות הכבד הוא מלד עלמו אך זה רק אם לא נשתייר ממכה כלום אבל אם נשתייר כל שהו כשר מלד עלמו רק דבעי' כזית במקוס מרה נשביל המרה ועיין עוד שם דהבי מיכים דלית לכו מרה באמת בני בשיור כל שהו ועיין בהקדמת הרמב"ם ליד החזקה דר"ה ור"י ור"ל קבלו מרב ושמואל ורבה ור"י קבלו מר"ה ור"י ומשמא כולהו בחדא שיטתא כרבש ור' זירא אמר לרבה ור' יוסף בדף מ"ו ערוקאי כזית שאמרו במקוס מרה וא"כ גם ר"ל ס"ל הכי וכיון דבדף מ"ה אמר אמיתר משמי' דר"ל דכבדא כי כבדא א"כ מלד הכבד עלמו איכו טרפה אם נשתייר כל שהו ובמיכים שאין להם מרה בני בשיור כל שהוא לכן פי' רש"י כן דכבדא כי כבדא דבני בשיור כל שהוא כדתכן וכו' ואיש:

אמנם למ"ד דבעיכן כזית במקוס חיותא אם לא נשאר כזית טרפה מלד הכבד עלמה ועיין פלתי שם שהקשה דאי בעי כזית רק מטוס המרה א"כ מאי פריך לעיל אהא דאמר

דאמר הלכה כדברי האומר בכזית ממתני' דלמא מתני' מייתי מיירי בנמיחים שאין להם מרה ותי' בדוחק אך למיד דבעי כזית במקום חיותא ואין הטעם מפום מרה לקיים, ובהכי ניחא מה שדקדקת בתוס' מ"ז דיה הלכך שכתבו ומכי קיל כדפסקי' לעיל הלכה כדברי שאומר בכזית ואמאי לא העמידו לעיל דמייתי משנה אחרונה הוא למימר דהכי קיל ולהכיל סיחא דתוס' רולים לומר דהכי קיימא לן דאפשר דבעינן כזית מלד טרפות הכבד עלמו ולא מחמת המרה דמשו"ה בעי כזית במקום חיותא ג"כ ולזה הביאו מדלעיל הלכה כדברי האומר בכזית ומקלי וטרי דשם מוכחת דמשום טרפות הכבד עלמו הוא ככ"ל:

אבל מ"ש דקסי' לחו לתוס' דליקגי בשיור זית אחד מעשה

שם שמא הלכה כמשנה ראשונה ואתיל כמשנה אחרונה דבעי כזית שמא במקום מרה או במקום חיותא קגי ותירלו דפסק אחד אינו ככנס בגדר ספק דכבר איפסקא הלכתא דבעינן כזית, ליתא דזה לא חשיב ס"ס כמ"ש תוס' ב"ק י"ח דיה דקא דלא מלי למשרי מעשה ספק ספיקא דהוי תרי קולי דסתרי אהדדי וכו' והיכ הוי תרי קולי דסתרי אהדדי דאם יסאר כזית במקום חיותא כתיר מכח ס"ס שמא כזית במקום חיותא בעי' ואם יסאר כזית במקום מרה כתיר משום שמא כזית במקום מרה בעינן:

ושוב הבאת קושי' פלתי סי' ע"ל אות ד' כיון דבין לרש"י בין לתוס' סרכא בכסדרן כשר ושלכ"ם טרפה א"כ מה ביניהו ותירלת דלתוס' לא הוי ריעותא כלל ואפי' יש בועה על הסרכא לא הוי תריל ואיכי יודע מכלך הא, אבל איכי יודע מה קושי' הלא זה לשון תוס' בחולין מ"ז ומתוך הלכות טרפות של ר"ג וכו' משמע כמי שהסרכא מחמת נקב היא באה שמלריכי' כפיחה כשהאוכות סרוכות זו לזו כסדרן וכו' והשתא אם הסרכאות באות בלא נקב א"כ כסדרן למה לריך כפיחה וכו' ואיכ הרי הכפ"מ מפורשת דלרש"י סרכא כסדרן בעי כפיחה ובדיקה ולתוס' לא בעי כפיחה ובדיקה ולקיים:

ומ"ש על ב"י יו"ד סי' מ"ח שהביא דעת הרמב"ם פ"ו

משחיטה הי"ב דמחט שנמלא בעובי ביה"כ מלד אחד כשרה אפי' נמלא בחוץ ע"ש ופלא בעיניך הלא בדף מ"ח פריך מ"ש ממחט שנמלא בעובי ביה"כ מלד אחד דכשרה ולא מפלגי' בין קופא לבר לקופא לבו ומשני התם אוכלים ומשקים דחקוהו ולרמב"ם הדקי"ל דמלד חוץ לא שייך אוכלים ומשקים דחקוהו, הדבר פשוט דאם ניקב מלד חוץ בחלל הגוף לא שייך כמי חילוק שבין קופא לבו לקופא לבר דאימא שאר איברים דחקוה או שבהמה בכותל בתחכך ומדוחק הבהמה ניקב בקופה וכדומה או שניקב בפיה שמוך לו מלד אחד וילא לחוץ דרך פיה וממילא כשאר קופא לבו ואי דאיכ הוי מקום שאינו ידוע ואי אפשר לבדוק זה אינו דהרי לדעת הרמב"ם כתב ב"י דמחט שנמלא בחלל הגוף כמי אפשר לבדוק כל החלל וכשר:

ומה שהקשית עוד למ"ש הש"ך רס"י כ"ה בשם ש"ד דבשבר

הערקוס גופא טרפה מחמת לומת הגידין דאף דשם ניכא לוהיג מ"מ חיישינן שמא מחמת חוזק השבירה נפסקו לוהיג א"כ גם בנשברה השדרה למטה מאגפים במקום שכלה כח החוט לכל מר כדאית לי' בסי' כ"ג אמאי לא יהא לריך לבדוק החוט במקום המטריף דשמא מחמת חוזק השבירה נפסק החוט למעלה וכתבת לחלק דברגל שמתכדכד והולך חיישינן אבל שדרה דמיכא כייח לא חיישינן וכהאי דחולין מ"ג דמחלק הגמ' בין ושט לקורקבן, הכה לכאורה החילוק נראה יפה אבל לפי דבריך החשש הוא על רגע השבירה ואז גם הרגל מיכא כייח משא"כ שם בחולין החילוק הוא על משך זמן, אבל באמת לא דקדקת יפה שאין הטעם דמחמת חוזק השבירה נפסקו לוהיג דהא בנחתך מייתי ועיין סי' מ"י סט"ו ובנחתך לא שייך הי' דהא נחתך בנחה אבל ראיתי בפמג"ד רס"י כ"ה שכתב הטעם דמחמת השבר נתקלקלו הגידין וא"כ לקיים דאין אומרים בטרפות זו דומה לזו שהרי חותכה מכאן ותי' חותכה מכאן ומתה, ואפי' אם נאמר כדבריך דמחמת חוזק השבירה חיישינן שנשבעת שבירה נפסקו לוהיג לקיים דהרי הא דשיעור חוט השדרה עד מקומות אלו פירש"י בחולין מ"ה לפי שמשם ואילך משם כח חוט השדרה ויורכים מעמידין אותה ואיכ שבירת השדרה שם איכו פועל לפסיקת החוט למעלה שאינו בחוזק דהא היורכים מעמידים אותה וגם אם השבירה פועל שם על החוט אין החוט שבמקום זה פועל על החוט למעלה לפי שחשש כח החוט שם:

ושוב הבאת קושי' מכ"ח בהשמטות מלוה תקמ"ה בחולין

קנ"ט דקאמר אלא דחזי קו והקדשי' אים כי יקדיש ביהו אמר רחמנא מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו והקשה

לשיטת הרי"א ממין שהביא הרא"ש בפירושו כדרים ל"ה דאדם יכול להקדיש מליאה אף שאינה חוק ד"א של אדם ולא זכה בה עדיין הואיל ובידו לזכות א"כ שפיר מלי להקדיש לקן היכא דחזי' לי' אף שאין קנוי לו עדיין הואיל ובידו לזכות, ואתה כתבת דכאן ל"ש הואיל ובידו לזכות דאדרבה לריך שילוח ולכן אף להרא"ש איכו יכול להקדיש כל זמן שלא זכה בו ולא כיונה יפה דקושי' הגמ' הי' על האפרוחים ולא על האם והאפרוחים בידו לזכות, אבל מעיקרא לקיים דכיון דקיי' אמות הוא רק קנין דרבנן א"כ קרא דממעט מוקדשין משילוח הקן לא מייתי בהכי אפי' כשיעת דקנין דרבנן מועיל לדאורייתא עיין ב"ש ואבי"ם סי' כ"ח מ"מ אי אפשר לומר דקרא אייתי בקנין שיתקנו חכמים אח"כ בא"ה זמן מאוחר וז"ש ובזה תהי' שביתת קולמסי כעת כי אני מרוד מאוד, הי' ירחיב לבו במהרה כנפשך ונפש אביך הנאמן, דושו"ע באהבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ע"א

שיל"ת ב' אייפאלא יום ב' ואתחכן הרמ"ג לפ"ק:

שוב"ש להרבני המופלא ומופלג, מלא פלג, כמו"ה ישראל היימליך כ"י שו"ב בייטוב קאבא:

מכתבו בא אלי בהיותי בשוקי בראי וכאשר באתי לביתי לא יכולתי להשיב מחמת תשות כח זה כמה שבועות וזה יומים אחדים אשר טוב לי עתה מאז ועדיין לא שבתי לאיתני ופכיתי מעט להשיב כפי אשר יחכני החוכן לאדם דעת על דבר שאלתו בא"ש כמלאת אוכא אחיה בסוף שיפולי האומה אם כשרה:

תשובה: ביו"ד סי"ב סעיף ד' פסק המחבר דאם נמלאת אוכא יחיה בסוף שיפולי האומה כשרה וכתב

רמ"א בהגה"ה דזה מקרי בדרי דאוכי ובסעיף ט' פסק המחבר דאם נבל א' של הריאה חסרה אוכא אחת אבל שבסוף האומה שבאותו לד היתה בלעה גדולה כמו אוכא אעפ"י שדרך האוכות להיות סתוכות זו לזו וכאן האומה מפסקת ביניהם כשרה וכתב רמ"א בהגה"ה ויש כוהגים להטריף בכה"ג כי כל מה שלמעה מן הורדא מקרי שבא בדרי דאוכי וכו' ובשחיטת דברי רמ"א כבר עמדו עו"ז סק"ז וש"ך סקמ"ז ועיין פרי"ח שם ופמ"ג במש"ז אות ז"ין ותבו"ש סי' ל"ה אות י"א תירץ דזה לא מקרי יתרת אוכא רק יתרת אומה ולהכי אם האוכות כתיקונן כשרה דלעכין זה גם אומה מקרי אוכא כמו דיתרת אוכא בדרי דאוכי כשרה כן יתרת אומה בדרי האומה כשרה אבל אין יתרת אומה מסכים לאוכות ע"ש וכן מבואר להדיא בי"ש

פא"ע סי' ל"ד:

ונ"ל קלת רא"י וכמוך לדבריהם מדברי תוס' חולין מ"ז

שכתב והא דלא אמר שבעה אוכי אית לה לריאה מסוס חסר וחליף נקב חמשה דאומה אין דרכה להיות חסר וחליף אלא לחמשה אוכי ע"ש, והנה פוסקים אחרונים ביאלו לכו דין חסר אומה עיין שמ"ח סי' ל"ה אות ג' ותבו"ש אות ב' ודין חליף באומות עיין הגה"ה סי' הכ"ל ס"ג אבל דין יתרת באומה איכו מבואר בפוסקים רק בלשון זה שנמלא אוכא יחיה בסוף שיפולי אומה עיין תשובת רשב"א סי' ת"ך וי"ש הכ"ל וב"י סי' ל"ה ונזה נראה דלא משכחת או עכ"פ לא שכיח יתרת אומה באופן אחר ובאמת אם נימא דזה מקרי יתרת אוכא ולא יתרת אומה קשה בעיני לגייר יתרת אומה דהרי אם נחלקה האומה לשנים וחלק שבלד האוכות קטן מחלק שבאון ודאי לא מקרי יתר אומה רק יתר אוכא מכח ס"ש ומהכ"ל דחלק שבלד חוץ קטן ואפ"ה מקרי יתרת אוכא ולא יתרת אומה רק אפילו אם נחלקה לחלאין שוה בשוה בלמלוס מ"מ נראה דחלק שבלד האוכות מקרי יתר אוכא וחלק שבלד חוץ מקרי אומה, ואין לומר דיש כאן ב' אומות שוות דאף שכתבו תוס' בחולין מ"ז דאומה היא עיקר הריאה מ"מ גם הערוגה שבועלה מן האוכות הוא כחשב לאומה וזהו הריאה והאוכות יולאים ממנה ואיכ אם כחשוב אומו חלק שבלד חוץ לאומה כי אומרי' גם הערוגה שייכא לחלק הזה וממילא אין החלק שבלד האוכות רק אוכא גדולה יולאה מהריאה, ולפ"ז לא משכחת יתרת אומה אלא בגליה כמו אוכא בסוף שיפולי אומה כנ"ל ואיכ אי נימא דגם זה לא מקרי יתרת אומה רק יתרת אוכא לא משכחת יתרת אומה כלל ואמאי כתבו התוס' דנקט ה' ולא שבעה מסוס חסר וחליף

וחליף דאומה אין דרכה להיות חסר וחליף ומנקי ליתר וחלא יתר לא מסכחת כלל באומה אי דתוס' סיל כיש"ם ותנו"ם דזה מקרי יתר אומה ודרכה להיות יתרת כזה:

איברא לפי שיטה זו דאין יתרת שנפוף שיפולי אומה משליס חסרון אוכה יש לייסב נפשיעות קושית התוס' מה דלא נקט שנעה אוכי אית לה לריאה דאז הוא שכולן שווין ואם יש בימין ג' אוכות נגד סקנה וא' בשיפולי אומה ג"כ מקרי ג' בימין וכסרה וקמ"ל דלענין זה אין לאומה דין אוכה ומפסקת ואין אוכה שנשיפולה משליס החסרון ועיין בש"ם פי' הכ"ל ואי"ש:

והנה עפ"ד תנו"ם הכ"ל דלא מעלתו כי' לומר דאפי' רבא דמעריף יתרת בדרא דאוכי מ"מ יתרת בשיפולי אומה מכשיר לפמ"ש בספר לבוש שרד סק"ל אות כ"ל דהא דאמרי' כל יתר כבטול דמי הייכו דוקא בשביהם שוין דאז אמריכן דחיות אוחו אבר כחלק לשכים ואי"ל לבהמה לחיות בענין זה אבל אם אחד מהם כשחכה לגריעותא וכיכר שהוא היתרת אז לא כחלק החיות ולא אמריכן כל יתר כבטול דמי ע"ש, ולפ"ז באוכה יתירה בשיפולי אומה דכיכר שזהו יתרת אומה אף לרבא כסר ואף דבאות שאח"ז כתב הלב"ים דסימן דקטנות אין רא' שזהו היתרת רק בורדא ואין היתרת כיכר אלא כשהוא שלא במקומו או כשאיכו כצורת האבר ע"ש, מ"מ בסידון דידן כיכר שהוא היתרת, ולפ"ז בועה על יתרת הזה ל"ה תרתי לריעותא וכסר דהא דבועה על יתרת בדרא הוי תרתי לריעותא כ' האחרונים משום דרבא מעריף יתרת בדרא ובזה דגם לרבא כסר ל"ה תר"ל אלא לדעת המחבר סעיף ע' יתר אוכא דמעריף רבא הוי תרתי לריעותא זה תוכ"ד:

ומלשון תשובת רשב"א סי' ת"ך בדברי השואל על יתר בשיפולי אומה שכתב מי מכשרו לה כיתרת בדרא דאוכי או לא, משמע דאין בזה הכסר יותר מיתרת אוכה בדרא דאוכי ומאן דמעריף בהא ודאי מעריף גם בזה אלא דאפשר שגם מי שמכשיר יתרת אוכא בדרא דאוכי מעריף בהא וכ"ה לשון מהרש"ל בי"ש שם שכתב דליכא חסרון באוכות ויש באומה בלה ובדרא דאומה בשיפולי כמו אוזן כשרה כמו יתרת בדרי דאוכי ע"ש ומי משמע כמ"ש וכן משמע גם מלשון רמ"א דדוקא לדידן דמכשירין יתרת אוכה בדרא דאוכי ג"ז כשר אבל לרבא דמעריף גם בדרא הא"כ יתרת אומה בדרא דאומה ערפה ומוכח דלא כהכ"ל, ואי' לדבר דהלא בחסר אוכה אם יש היכר ע"י סמפון כשר כמבואר סי' ל"ה ס"ח בהג"ה, ולפ"ז ביתרת אוכה אם אין לה סמפון ולאחרי' יש סמפוכות הרי כיכר שזהו היתרת ורבא סמא קאמר דיתיר ערפה ולא מילק דאם אין בו סמפון כשר ולא הוזכרו סמפוכות כלל בגמרא ומשמע דגם בזה מעריף אפילו בדרא דאוכא והיה כמי באומה יתירה אפילו שכיכר שהיא היתרת כמי ערפה לרבא:

ובנוף הדבר איכני יודע כיון דלדעת הלב"ים אין סי' הקטנות אי' שזהו היתרת רק בורדא במה כיכר יתרת בשיפולי אומה שהיא היתרת אם סי' הקטנות איכו כלום ובלורה א"ל להכיר שהרי לא כזכר בגמרא ובפוסקים לורת האומה רק לורת הורדא ואפילו באוכות שמבואר לורתם בפוסקים מ"מ כתב עו"ז סי' ל"ה סקי"ג בשם מהרש"ל דאין קפידא בלורתה אם הי' משוכה או עגולה ואם במקומה ודאי אין היכר שהיא היתרת דאדרבה הוא במקום הראוי להיות בסוף הריאה:

ועוד אכי אומר דבר חדש דהנה התנו"ם סי' ל"ה סי"ק כ"ט הקשה ולמה אמר רבא ה' אוכי אית לה לריאה דל"ל לא הוכ"ל רק ג' אוכי אית לה לריאה מימיכא ותרתי משמעא ע"ש, ותי' לב"ש סקח"י כיון דקי"ל בכ"מ דלא אמריכן יתר כבטול אלא אם היתרת עומד במקום האבר אבל עומד במקי"א כסר א"כ הו"ל דוקא יתרת בדרא דאוכא הוי כבטול וערפה אבל מבבה ומקומה אינו מקום האוכות כסר קמ"ל ה' אוכי אית לה לריאה ר"ל שהריאה בכללה שייך לה ה' אוכות כאלו אין מקומן ידוע וכל הריאה מקומם דכימא יתר כבטול דמי ע"ש, ולכאורה יפלא א"כ איך כתבו רשב"א וש"ם ותנו"ם דאוכא בשיפולי אומה לא מקרי יתרת אוכא רק יתרת אומה כיון שהאומה מפסקת הלא כל הריאה הוא מקום אוכות בין מבבה ובין מקומה, אבל לק"מ דודאי לרבא דמעריף יתרת בדרא דאוכי דשם ל"ש קופו להתחכך ולהתפרק ול"ש בין יתרת בדרא דאוכי למקומה ומבבה ס"ל דכל הריאה דאוי לאוכות אבל אכן דמכשירין יתרת בדרא דאוכי ס"ל דאין ערפות במקום הראוי לאוכה ומקומה ומבבה להמעריפין משום דקופו להתחכך ולהתפרק שכי לן בין בדרא דאוכי למקי"א ושלא בדרא מקום אוכות כלל ושפיר כתבו לדידן דאוכה בשיפולי אומה יתרת אומה מקרי ולא יתרת אוכה אבל לרבא דכל הריאה דאוי לאוכות ודאי דגם זה מקרי יתרת אוכה ואיות האוכה נחלקת לשתים והוא ערפה לרבא ודלא כמ"ש מעלתו ושפיר הוי תרתי לריעותא דהא רבא מעריף בכהי"ג:

ואמנם בגוף הדבר שכתב התנו"ם דיתרת קופו להתפרק ומעיד על נקב הש"ג הלב"ים פי' ל"ה סק"ל אות ד' ממ"ש המ"ג סי' ס"ח להתיר ב' כיסים בוורדא כיון דחסר כיס אין איקורו מחמת עצמו רק משום הוורדא ל"ל תרי רוחין כאלו כיטל הכיס וכאלו כיטל הוורדא ועי"ז כתב התנו"ם סקמ"ז דלאו מעשה רוחי' אחאין עלה אלא כל יתר קופו ליכטל הוא וחביבו ותיכטל הוורדא, ומזה הוכיח לב"ש דהמ"ג וכל האחרונים בסי' זה שהביאו דבריו ולא חלקו עליו ס"ל דיתר אין קופו ליכטל כלל רק דבמקום שאסרה תורה כיטל אסרה גם יתר וזה דוקא אם כיטל ערפות מחמת עצמו אבל כיטל הכיס דערפה משום דקופ שתיכטל הוורדא ממילא ביתר דאיכו מזיק להוורדא כסר ע"ש:

ולפענ"ד נראה סברא ישרה דאיכו ראי' כלל ותחילה אקדים דברי הראב"ן סי' רס"ד שהביא המרדכי פא"ע רמז תרכ"ו מובא בב"י סי' כ"ה ול"ל סי' ל"ח והגהות ס"ד סי' פ"ו שכתבו כל יתר כבטול דמי ובכ"א יל הוא היתר והוי כבטול והרי הוא חסר רגל, וכ"ל דאי איכא לאוחו יתר הי"כרא כגון שהא' עומד במקומו ושני שלא במקומו דאע"ג דכבטול דמי אוחו היתרת כשרה דלאו חסר הוא וכו' ופי' בו הלב"ים סי' הכ"ל אות כ"א כיון דשכיהם שוין א"כ חיות אוחו אבר כחלק לשכים וטוב לא יוכל הבע"ח להתכחש ע"י אבל אם אחד מהם כשחכה לגריעותא וכיכר שהוא היתר אז רוב חיות באבר העיקרי וכשר ועיין באשר"י חולין מ"ז אי אפשר דאם רוב החיות באבר העיקרי כוטל גם יכיקה מועט של היתרת ממנו והוי כל החיות באבר העיקרי ועיין בהגהות מהרי"ן שהביא באות ב' זה הוכן כוכתו בתוס' ביאור קלא:

והנה מלבד שהלשון דחוק שכתב ובכ"א יש לומר הוא היתר והוי כבטול דלפי דבריו אין כאן חד יתר אלא אי שכיהם יתרים אי שכיהם עיקרים ע"ש שנדחק להעמיס בלשון הראב"ן אבל אף גם זאת זה יתכן לשיטת רש"י דס"ל יתר כבטול כאלו ביטלו שכיהם וכן הוא דעת בה"ג הובא ב"י סי' מ"ח אבל לדעת רמב"ן ספירש דהוי כבטול היתרת ומקומו עמו וכן לדעת רשב"א שהובא בב"י שם כאלו ביטל הוא לבדו והוי נקב לא יתכן לומר כן, ואמנם לפענ"ד יל בכוכת הראב"ן דס"ל כרשב"א דהוי רק כאלו ביטל היתר וס"ל דיתרת עומד להתפרק וכבר נתקשה רשב"א א"כ יתר ברגל למה ערפה ומוקי לה במחובר במקום בוקא דאטמא אי בלוה"ג ע"ש בב"י, וראב"ן מידם כיון שהחיות כחלק לשכים אף שאם לא סי' היתר עומד להתפרק הי' יכול הבע"ח להתבהג בזה אבל כיון שהיתר עומד להתפרק ועל כ"א יל שהוא היתר והרי יש בו חלי חיות א"כ כשיתפרק לא ישאר רק חלי חיות ולכן הוא ערפה משא"כ כשכיכר היתר גם כשיתפרק ישאר רוב החיות לכן כשר:

אבל יותר נראה דלא נתכוין הראב"ן לזה אלא כונת הראב"ן דל"ל כל יתר כבטול דמי אלא אם יש יתרת אבר בבהמה דהייכו שיש לה שני רגלים שוין שאפשר לומר על כל אחד שהוא היתר כי זהו רגל כמו זה ואז כל יתר כבטול דמי לכל מר כדאית לי' בין לבה"ג ובין לרמב"ן ורשב"א אבל אם יש ליתר היכרא כגון שעומד שלא במקומו אין זה יתרת אבר בבהמה אלא יתרת שאיכו אבר באבר ובזה ל"ש דין כל יתר כבטול דמי וכשר דלאו הכר הוא והוי רק כמו בבשו"ת על הריאה דלא מקרי יתרת ועיין בש"ך סי' ל"ח סקט"ל:

ואכתי פש נגן לבאר דברי הגהות מהרי"ן שהביא הלב"ים באות ב' וכתב עליהם שהם חוכא, ולענ"ד מ"ש לפרש כל יתר כבטול דמי כאלו נחתך היתרת והוי נקב כוכתו דס"ל דיתרת אין קופו להתפרק אבל עיקר החיות באבר העיקרי ולא ביתרת ואפילו שכיהם שוין לעיכיו מ"מ קמי שמיא גלי' איזהו אבר העיקרי שיש בו רוב החיות ואיזהו היתרת שאין בו רק חיות מועט כזנב הלטאה ומכ"ש כשכיכר היתרת שודאי עיקר החיות באבר העיקרי ולא ביתרת וכמ"ש לב"ש שהבאתי, ולפ"ז כיון שאם הייכו חותכים היתרת הי' כשאר נקב א"כ גם עכשיו שהיתרת עליו נקב הוא אלא שהיתרת קותמו ואין זה קתימה כיון שאין חיות ביתרת הוי כנקתם בבשר המת, ושוב כתב טעם אחר לפי שכיהם יונקים

מאבר אחד, היינו החיות של אבר אחד, ואין כח באבר אחד, היינו בכח של אבר אחד, ליתן יניקתו לבניהם ואיך הא' גובר על חבירו ובוטל יניקתו ממנו, היינו החיות שלו ואיך אותו אבר קופו ליינק וזהו בבטול דמי ולכך טרפה וכו' אף דעכשיו עדיין יש חיות גם ביתרת אבל קוף שהתבטל חיותו והתפרק אבל לפירש הראשון שיל דמעט חיות שיש ביתרת יאחר בו ולא יתפרק רק דזה מעט החיות שיש בו אינו כחשב לחיות והוי בבקוע ונשתס בדבר אחר שאין בו חיות

וכמו שביארנו ולכנס התמימר עליו הלבים שם:

ונחזור לראשונות דלפ"ז יש לחדש דשיל למ"ב וקייעתו דפירש כל יתר בבטול דמי הוא כיון שהחיות של האבר בחלק וחיות של היתרת קלוש וחלוש קופו שתפסק החיות ויתפרק ויבטל, אבל כ"ז ביתרת אבר אשר אם יבטל או יבקע אותו אבר טרפה מחמת עצמו וחיות הבהמה תלוי באותו אבר אז כיון שהחיות בחלק ואין כח חיות בהיתרת אמרינן שתתפרק ותבטל דקיומו תלוי בחיות שבו אבל ביתרת כיש הורדא שאם יבטל אינו טרפה רק מחמת הורדא ולא מחמת עצמו ואין חיות הבהמה תלוי בכיש לש לומר שהחיות בחלק לבניש ואפילו אחד מהם אין קופו להתפרק ולא בזה כל יתר בבטול דמי דדוקא באבר שהטרפות תלוי בעצמו אמרי' כל יתר בבטול אבל ביתרת כיש הורדא שאין הטרפות תלוי בעצמו רק שבעדרו יבטל אבר שהבהמה תלוי בו בזה אף שהוא יתרת אין קופו להתפרק כיון שאינו רק מגין על אבר אחר, הא למה זה דומה לריאה שיקבה ודופן קומחתה דכשרה, ואלו אינקב דופן להדה טרפה עיין חולין מ"ח, דודאי לא אמרינן אם יש יתרת בדופן כל יתר בבטול דמי ואי אינקב ריאה יהיו טרפה כיון דאין טרפות בנקובת דופן עצמו:

וכזה כדאה גם הסגה שיש מסיטת רש"י ורמב"ם דשיל

דיתר הוי כחסר אף דבטל ביד טרפה ואי כימא דיתר קופו להתפרק הי' ראוי להיות דינו כבטל ביד ואם תאמר כיון דמתחלת בריתו ראוי להתפרק הוא לא כמפורש וחסר אכתי תקשי ממ"ש הכ"מ וב"י סי' מ"ח דלדעת רש"י ורמב"ם הבשל שני כבדים כשר כיון דחסר כבד כשר ואינו טרפה רק בבטל והלא חוש חולין מ"ב ד"ה ניקב הקשו הלא כשבטל כל הכבד בטל גם המרה וטרפה מחמת בטילת המרה ותירץ שבטל כל בשר הכבד ונשאר המרה דבוקה בגידי הכבד והקמפונות, ולפ"ז הא דחסר כבד כשר ואינו טרפה להרמב"ם עכ"פ כשיש הגידים וקמפונות שהמרה דבוקה בהם דאלי"ב טרפה משום חסר מרה אפילו הוא מתחילת בריתו דהא ניקב המרה טרפה ואיך כשיש ב' כבדים עם הקמפונות דאז אי אמרינן שבטלו שניהם יבטלו גם הקמפונות ויבטל גם המרה ואין מקום להכשיר ב' כבדים להרמב"ם וכו' ע"ש, ולפמ"ש לק"מ כיון דטרפות של ביטלו קמפוני כבד מתחילת בריתם אינו מלד הקמפונות עצמם רק מלד המרה ממילא ביתר ל"א ב' דהוי בבטול כיון דאין חיות הכבד בחלק לבניש דהא החיות שמלד הכבד הוא רוב בחסר מתחילת בריתו ואפילו בבטל הכבד אין הטרפות תלוי בקמפונות רק בבשר הכבד ואין החיות תלוי בקמפונות ל"א ב' כל יתר בבטול ובש שני כבדים כיון דחסר כבד כשר מתחילת בריתו ל"א ב' שקוף הכבד להתפרק רלל לפי סברא הנ"ל ואש"ש:

ומה שהשיג מהשונת רשב"א כ' ל"ש שכתב גבי יתרת רגל שלא נאמר שהיתרת בבטול וכל שאלו יבטל אינו אי יב"ח אפילו מעתה שלא ביטל טרפה כאלו ביטל ואעפ"י שהוא מרגה בחול ימים עם יתרונו, ואי כימא דכל יתר קופו להתפרק א"כ לא הוי אי יב"ח ואין לומר דדוקא משעה שבתפרק אינו אי יב"ח רק משעה שבטרפה משום קופו להתפרק אינו אי יב"ח וכמו שהאריך שם בראיות, הנה בתשובת רשב"א שם כתב וכן בחסר רגל אפילו אי' טרפה שאלו לא נולדה כן אלא נטל רגלה לא חיתה אף עכשיו טרפה ומזה פי' פמ"ג ס' כ"ז בשפ"ד שקמ"ח דאינו חלוי ביתרת דוקא אלא בכל טרפות שהוא מן הבטן יכולה לחיות יותר מיב"ח ואיך לק"מ דאף דקופו להתפרק מ"מ כיון שנולד ביתרת זה שקופו שפיר יכול לחיות:

ואפשר דלבים לשיטתו בקושיא שהבאתו בסמוך דאי יתרת משום קופו להתפרק אינו דינו כטרפה מן הבטן, אבל הא ליתא דהרי הוא בעצמו הוכיח דטרפות שהוא מלד קופו לינטל מתחלת הטרפות משעה שנולד בו דבר שמכחו קופו לינטל ולא רק משעה שכיטל דמשעה שנולד בו הרעותא דייכינן לי' כאלו כיטל ואיך גם נולד ביתרת אף שטרפה משום קופו להתפרק מתחיל הטרפות משעה שנולד והוי טרפה מן הבטן וזה שהיה גם למש"ל דאם טרפה משום קופו להתפרק דינו כבטל ולא כחסר, ולא עוד אלא שאני אומר ומעוכך דיתרת אין קופו להתפרק אלא כיון דבטל וחסר טרפה משום שאינו חי' גם יתרת טרפה אף שחי' מהלממ"ש איך תקשי הלא בחסר אוכה כ"ע מודי' דטרפה ועכ"ח דקיש לי' לחכז"ל דחסרה אוכה אינה חי' ואיך ע"כ גם יתר אוכה טרפה אף שחי' מהלממ"ש ואיך אינ כפלה בזה מחלוקת בין רגא למרינר אי יתרת בדרא דאוכי טרפה או לא וכבר כיל לכו הרמב"ם בספר המלות שורש ג' ובהקדמתו לס' זרעים דבהלממ"ש לא תפול מחלוקת:

והנ"ל בזה דבר חדש דלא כמסר למשה מסיני כלל זה דכל

יתר בבטול דמי אלא אם יש יתרת אבר בבהמה אמרינן דהוי בבטל היתרת לרשב"א, ולרמב"ן כאלו בטל עם מקומו, ולרש"י ובה"ג כאלו בטלו שניהם, אבל בריאה האבר הוא הריאה ודאי אם יש ב' ריאות שייך כל יתר בבטול אבל אי ליכא רק ריאה אחת ויש ד' אוכות בימין או ג' בשמאל הלא אין כאן יתרת אבר וכל הריאה הוא רק אבר אי' רק שתמוכת האבר ההיא הוא כך בג' אוכות בימין דהיינו ג' סדקים ועיין לבים סי' ל"ה סקמ"ז וב' אוכות בשמאל, אלא שהאבר שיכה תמוכתו אוכה וסדק והיא בחסר אוכה אין כאן חסרון אבר רק ששיכתה ריאה תמוכתה בחסרון אוכה וסדק שפיר אפשר לומר דאף ששיכתה תמוכתה בחסר טרפה דקיל"ל לחכז"ל דאין כמוה חי' מ"מ שיכתה תמוכה ביתר כשר דיכולה לחיות ולש"ש בזה כל יתר בבטול דמי, דאין כאן לא יתרת אבר ולא חסר אבר אלא שיכוי לורתה ולהכי שיל למרימר וכן קיל"ל להלכה ביתרת בדרא דאוכי כשרה רק מגבה טרפה משום דהיא מחכבת וקופו להתפרק ונמקמא דאין קופו להתפרק דאין כאן חיכוך באמת כשרה ולהמעריפין יתרת מקמא שיל דגם בלא חיכוך קופו להתפרק רק בדרא דאוכי אין קופו להתפרק דהכי קיל"ל לחז"ל לפי בקיאותם בטבעי הבריות וגם יל"ל דאין קופו להתפרק כלל ואפ"ה קיל"ל לחז"ל דביתרת זה יכולה לחיות ובזה איכה יכולה לחיות ואין אומרים בטרפות זו דומה לזו אבל עכ"פ בשם מקום אין טרפות

ביתרת בריאה מלד הלממ"ש כל יתר בבטול דמי:

אבל רגא אפשר דלא שיל סברא זו ומעריף גם בדרא

דאוכי משום יתר בבטול רק משום בקיל לפי סברתו דשיכתה תמוכתה ביתר כמי איכה חי' אז משום דשיל דאפילו בדרא קופו להתפרק ואיך אין כאן פלוגתא בהלממ"ש דדוקא ביתרת אבר בכידון דרשב"א ביתרת רגל הי' הל"מ אבל ביתרת אוכה אין כאן הל"מ ופליגי בסברא אי יכולה לחיות בזה יב"ח או לא ואש"ש, ולפ"ז אין כאן הסגה דגבי יתרת בריאה דאינו משום יתר בבטול שפיר כתב תבו"ש דהוא משום קופו להתפרק ובאמת אי' לחיות יב"ח ורשב"א קאי ביתר רגל ושם מודה תבו"ש דאינו משום קופו להתפרק אלא מהלממ"ש ושפיר יכול לחיות יב"ח וכנ"ל:

איברא דלבים שדי ב' כרגא דגם בריאה עצמה מוכח דלא

כתבו"ש מדכתבו הפוסקים ביתרת מגבה שקופה להתפרק משום שמתחכך בצלעות ש"מ דבדרא דאוכי לרגא או מקמא להמעריפין דליכא חיכוך אין קופו להתפרק ולא מטרפי רק משום יתר בבטול, ואני בעכ"ד איכני רואה בזה שום הכרח דפוסקים כתבו ליתן טעם לחלק למכשירין יתרת מקמא ובדרא דאוכי, ובמגבה מעריפין משום דמקמא ובדרא דאוכי דליכא חיכוך שיל דאין קופו להתפרק אבל מגבה דאיכא חיכוך קופו להתפרק אבל לרגא דמעריף בדרא ולשיטת המעריפין בקמא יל"ל דשיל אפילו בלא חיכוך כמי קופו להתפרק כיון דלאו אורחי' דריאה בכך ויתרת היא אף שאינה יתרת אבר וכנ"ל:

ומ"ש ולא מטרפי אלא משום יתר בבטול איכני מבין מה

יתר בבטול שייך ביתרת מקמא כיון שעומד שלא במקומו הראוי וכיכר שהוא היתרת ל"א כל יתר בבטול וכמ"ש הוא עצמו באות כ"א בשם הראבי"ן ומכ"ש דלים ב' סברתו שבחלק החיות שהרי מקוס דיבוקו בריאה אין הפרש כ"כ בין היתרת לגוף הריאה וחיותם אחד:

ומה שהביא רא' מדברי ד"מ שהביא הש"ך סי' ל"ה סקטיל

שכתב לענין יתרת נגד חרץ הוורדא דיש לאסור במקוס שאוסרים יתרת מקמא ולא דמי לפילול שהחיו גומא דעמא דגומא לאו משום הגבה לחוד אלא שאם הי' נופל

תוך

תוך הגומא לא פי' יתרה כלל אלא כתפלל מבריאה ולכן נמצא הגומא תחתיו כמ"ש שעשה א' פילול וגומא תחתיו לפניו ולכן כשר אבל נמצא יתרה מה מהני הגבת החרין אי אמרינן כל יתר כבטול דמי וכו' מזה מוכח דאין מעם יתרה מקומא משום קופו להתפרק דא"כ הי' מהני הגבת החרין מ"ש שהאריך, ולפעניד נראה דאיכו ראי' כלל ומעמא דיתרה מקומא הוא ג"כ משום קופו להתפרק וזהו הפירש כל יתר כבטול דמי לדעת תנוים וחד טעמא הוא וקבלת ד"מ הוא כך כיון דהא דיתרה מקומא כבטול וקופו להתפרק איכו מחמת חיכוך דמקומא ל"ש חיכוך רק דקופו להתפרק מחמת שהוא יתרה וא"כ מה מהני הגבת החרין, זה לא מהני רק אלא יתכך אבל אם גם בלא חיכוך קופו להתפרק לא מהני הגבת החרין אבל פילול איכו יתרה כלל ואין קופו להתפרק אלא מחמת חיכוך וכיון ש"ש גומא תחתיו מגין עליו שלא יתחכך ואין קופו להתפרק לכן הוא כשר וזה קבלת שרה ישרה:

עוד י"ל דקבלתו כך דבשלמא בפילול שהגומא והחסרון הוא רק מחמת יתרה הזה שהתפלל ממנו ואם לא הי' יתרה ופילול לא היתה גומא זו א"כ אין כאן יתרה וחסרון כלל רק הוא ככל הריאות ולא משום הגבת מחיכוך לחוד ודומה למ"ש רמ"א ס"ג אם חסר מקלה מן הורדא ונמצאה החתיכה החסירה בחומות או בחוכות דכשרה אבל ביתרה נגד חרין דגם אי ליכא היתרה הזה איכא שם החרין וא"כ יש שם יתרה דהרי צריך להיות שם חרין בלי מילוי מיתרה ולכן קופו להתפרק אבל הגומא אינ להיות שם לכן אין זה יתרה רק מילוי הגומא ומוציא הסכים:

ומה שהביא דא' מדברי נקה"כ שהשיג על הטו"ז שכתב דבקי"ב דאם הפילול קלר מהגומא נראה שהיא יתרה ומרפה והשיג בנקה"כ דמ"מ כיון שמוכח בגומא לא יתחכך ולא יתפרק ואם איתא כימא דמגבה כיון דלאו אורחי' קופו להתפרק בלא חיכוך אי' דגם יתרה בלי חיכוך אין קופו להתפרק, ולק"מ דודאי לרבא דס"ל אפילו יתרה בדרא מרפה או לדידן למטריפין יתרה מקומא שפיר י"ל דקופו להתפרק בלא חיכוך, אבל נקה"כ קאי למכשירין יתרה מקומא אע"ג דלאו אורחי' ומשום דאיכו מתחכך איכו מתפרק א"כ עכ"ח ס"ל דמגבה מתפרק רק מחמת חיכוך והשיג שפיר כיון שמוכח בגומא לא יתחכך ולא יתפרק, ובזה א"ש דלא יסתור עצמו למ"ש בסקמ"ל שהבאתו לעיל דלא מהני הגבת החרין ליתרה וכבר הרגים בזה לבש, דשם קאי למטריפין יתרה מקומא ולדידהו יתרה קופו להתפרק בלי חיכוך אבל כאן קאי להמכשירין יתרה מקומא אז אין קופו להתפרק אלא ע"י חיכוך וא"ש:

וכיון שהגענו לייסוד דברי תנוים דיתרה בריאה קופו להתפרק א"כ גם בכ"ד ביתרה בשיפולי אומה ג"כ קופו להתפרק והוי ריעותא ומה שכיכר שהוא היתרה גרע טפי כיון שאין בו אלא חיות מועט יותר קופו להתפרק וכמ"ש באריכות ומכ"ש כשעומד בשיפולי יותר קופו להתפרק וכמ"ש תוס' חולין מ"ז ד"ה אי דמה"ע בועא בשיפולי מרפה לבה"ג משום דבשיפולי עומד לפסוק וליכקב ע"ש, וגם מדברי תוס' אלו יש דאי' דיתר כבטול בריאה הייכו משום דקופו להתפרק דהרי בועא בשיפולי מרפה משום דקופו להתפרק ובה"ג מדמי לה ליתר כבטול אלמא דגם יתר כבטול הוא משום קופו להתפרק, ובזה מיושב קושית תוס' שם על בה"ג דהביא דאי' רק מכל יתר כבטול דים מרפות משום קופו להתפרק וא"ש, ועוד דדברי לבש"ש דיתרה מרפה משום שבחלק החיות אין להם קיום רק לשיטות הסוברים דהוי כאלו ביטלו שכיהם אבל להסוברים דהוי כאלו ביטל לגדו היתרה או כאלו ביטל עם מקומו אין מקום לדברי לבושי שרד לכן אין להקל על פי סברתו זאת:

עוד רגע אדבר במ"ש הלבש"ש סי' ל"ה אות ל"ב להשיג עמ"ש תנוים סי' ל"ז סק"ה דבועא על יתרה בדרא דאוכי הוי תרתי לריעותא הוא"ל ורבא בגמרא מטריף יתרה בדרא הוי ריעותא והשיג כיון דפסקינן בגמרא מיד ולית הלכתא כוותי' דרבא ביתרה ל"ה ריעותא כלל ורא"ה מחסרון בפנים שכתב הש"ך סק"ה ותנוים סק"ו דלא מקרי ריעותא כלל אף דאיכא מ"ד בגמ' המטריפין כמו שהאריך שם מ"מ כיון דאידחי דיעה זו בגמ' נופא לא מקרי ריעותא כלל, ולפעניד נראה לחלק ולחדש דסברת התנוים כיון דאיכא מ"ד בגמ' דמטריף בכ"ח ס"ל להאי מ"ד דבריעותא זו א"א לחיות יב"ח וא"כ אף דאכן לא פסקינן בגמ' כוותי' מ"מ ל"א דהמטריף טעה ויכולה לחיות אי' גם דמכשיר ס"ל שאי' לחיות עם ריעותא זו אי לא בדרי לה סמא דחיי אלא דגמיר דאי בדרי לה סמא חי' כדאמרינן בחולין כ"ד ואפי' ביתרה בדרא דאוכי י"ל דאפשר להתרפאות בכולה שיתפשט קרום אוכה האחרת ויככם במוכה בשר ריאה של אוכה זו וקרום של אוכה זו יכוון כווין, אבל אין אכו לריכין לזה לפמ"ש דטעם הטרפות יכוון כווין, ומשום קופו להתפרק ויוכל להתרפאות שלא יתפרק ע"י סמא, אבל אם כולד בו עוד ריעותא אמרינן דאי' להתרפאות וטרפה משום תרתי לריעותא, אבל גבי חסרון בפנים אמרינן בגמרא למ"ד דמכשיר חסרון בפנים לא סמי' חסרון כלל ואפי' יפאר כך ולא יבדרו לי' סמא ולא יתרפא א"כ איכו ריעותא כלל ואפי' יש עליו עוד ריעותא דקי"ל דכשר איכו מזיק:

ומה שהביא דאי' מהא דסימן ל"ו ס"ח דכיקב במקום דממשמא ידע דבנחא איכו ריעותא אף דאיכא בזה פלוגתא בגמרא חולין מ"ט, כ"ל ג"כ דאיכו דאי' לפמ"ש דטעם תרי"ל משום דאיכא ב' ריעותא איכו עומד להתרפאות והכא הרי הריעותא שהוא לפניכו עומד להתרפאות ולא הי' עוד ודאי ריעותא אחד אשר מכחש ביחד לא יוכל להתרפות ודאי כשרה, ומה דק"ל הלא שתי ריעותות לריכין להעיד עדות א' ויתרה איכו מעיד על שום דבר כבר דחה בעלמו דתנ"ש לשיטתו דיתרה שופו להתפרק ומעיד על נקב אלא דהוא קיהה בדבר וכבר עשיכו שמוכים לתנ"ש:

ומה שהקשה הא בעיכן שיהי' ריעותא א' על חבירתה וא"כ בשלמא אם הבועא או הסירכא במקום הטרשת ביתרה הוי במקום א' אבל אם עומד בראשה או באמצע הלא איכם במקי"ח, ג"כ ליתא לפי הכ"ל דכיון דאיכא עוד ריעותא איכו עומד להתרפאות ומרפה, ויותר נכון לפמ"ש לעיל בכוכת הראנ"ן והגהות הרי"ן כיון דחיות של יתרה מועט לכן שופו להתפרק וא"כ בכ"מ ש"ש ריעותא על היתרה הוי ריעותא חדא על חבירתה שהרי בכל היתרה חיותו מועט שהוא הריעותא, ומאחר שהראיכו פכים לדברי התנוים לכן אין להקל בזה מכל הלין טעמים שכתבנו:

תשובה ע"ב עוד להכ"ל

ועד דבר מה שכתפק לדעת רש"ל וב"ח ומו"ז ותנוים דג' אוכות בשמאל וביתין ג' וסדק דמרפה איך הדין אם יש ג' ביתין וסדק ובשמאל ג' אוכות ועוד א' בצוף שיפולי אומה מה דיכו:

נ"ל פשוט דלדעת רש"ל שהביא הפמ"ג סי' ל"ה סק"י בשפ"ד, דג' בשמאל וג' ביתין וסדק דמרפה משום דבעיכן שיהי' המכין ביתין מבורר יותר א"כ ג' ביתין וסדק ובשמאל ג' ואחד בשיפולי אומה כשר דבזה ביתין המכין מבורר יותר, ורא"י דסדק מבורר יותר המכין מאוכה בשיפולי אומה שהרי בסדק קי"ל דמשלים החסרון ולדעת הב"י אין חולק בדבר רק התנ"ש סימן ל"ה סק"ח ס"ל בדעת הרמב"ם שחולק ואוכה בשיפולי אומה מקרי ש"מ דסדק מבורר המכין יותר:

אמנם כשתפק מעלתו לדעת טו"ז סי' ל"ה סק"י דג' בשמאל וג' וסדק ביתין מרפה משום תרי"ל ופירש פמ"ג דסדק אי' לעשות ג' פעולות להשלים החסר מימין ולהשוות החלי"ף מה דיכו אם אותו השלי"ש שבשמאל הוא בשיפולי אומה, הכה גוף דין זה דחלי"ף הוא מרפות בפ"ע יש מחלוקה בין הפוסקים ועיין פרי"ח ותנ"ש סי' ל"ה סק"ל דמרמב"ם משמע דחלי"ף מרפה רק משום חסר וכן משמע מרש"י חולין מ"ג דכתב חלי"ף בכלל חסר אלא דבטו"ע סי' ל"ה ס"ה פסקינן דג' ביתין וד' בשמאל מרפה וכן שאר חילופין מוכח דהוא מרפות בפ"ע דהא אין כאן חסר וגם משום יתר אין להמריף דהוי בדרא דאגבי אבל מגע' אין רא"י לזה אף דאמרינן לרבא חסיר או יתיר או חלי"ף מרפה ומוכח לכאו' דחלי"ף מרפות בפ"ע, מ"מ ז"א דבאמת קשה מה ל"מ בהא דחלי"ף לעכין ס' אוכות דמייני ב' רבא הא א' חלי"ף הרי איכא חסר ביתין ויתיר בשמאל ומרפה משום חסר ויתר לרבא דס"ל גם בדרי מרפה, אבל כ"ז ליתא דגמ' מפרש רק הטעם למה קאמר רבא ג' מימין וב' משמאל וה"ד בשאמרו ה' אוכי אית לה לריאה והוי ידעינן דאי חסר או יתיר מרפה ועי"ז משכי דאז הוא"ל דלריך רק ה' אוכי אבל ביש ה' אוכי אפי' ד' משמאל וא' ביתין כמי כשר להכי קאמר ג' ביתין וב' משמאל דחלי"ף מרפה דזה כמי מקרי חסר ויתר אבל אין רא"י שהוא מרפות בפ"ע, וגם בכוכת טו"ז לולי דברי הפמ"ג הייתי אומר דמשו"ה הוי תרי"ל משום דהכשר

קדק הוי ריעותא עכ"פ דסרי הרמב"ם חולק וס"ל דאינו נחשב לעכים כמש"ל בשם תנ"ם ואי"כ הוי ריעותא לענין חסר וריעותא לענין חליף ואולי גם הפמ"ג נחכרון לזה:

והנה מתנ"ם ספק"ד שכתב ג' בימין וג' בשמאל ועוד ה' בשמאל בקוף שיפולי אומה עיקל בהפ"ע כיון דלאו דרי דאוני ממש הוא ותופ"ף מצס כיון דחילוף זה אינו מדינא דגמ' רק ג' בימין וג' בשמאל ומשמע דב' בימין וב' בשמאל וא' בשיפולי הוי חליף מדינא דגמ' אי ליכא סדק בימין ואי"כ הסדק לריך לעשות ב' פצולות ומרפה לדעת מו"ז, ומ"מ כ"ל לחקל בזה בהפ"ע עפמ"ש הנ"ח הובא בש"ך ספק"ז דל"ד לנ"ם בש"ד כמלאת אומה יתירה בקוף שיפולי אומה כשרה דזה מקרי בדרא דשאני התם דהאוכות הם כחיקונן ובמכינן ואי"כ בליעה זו לא גרע משאר יתר העומד בדרא דאוני אבל בחסר אומה אחת אין בליעה זו משלמת החסרון, וכ"ל בכוכתו דהרי קיי"ל ד' בשמאל וג' בימין ג"כ טרפה ומשום חליף ויש להסניר משום דפעולת האוכות לריך להיות חזקה בימין ובשמאל ואם בשמאל חזק יותר מזיק ותיכנב הריאה ומעתה יל"ל הא דרבא רלה להמריף יתרת בדרא הייכו משום דכמו דמזיק אם חסר אומה אחת אין בליעה זו משלמת האומה כן מזיק אם פועלי' יותר מהראוי ועיין שמ"ח סי' ל"ה ס"ג בשם הסכי ואכן ק"ל דבדרא כשר משום דאף דיש אומה יתירה אינה פועלת כלום דפצולת אומה אחת נחלקת לשכים ואין השכים פועלים יותר מהראוי ולכן אם יש אומה יתירה בשיפולי אומה כשרה ממכ"פ, אם פועלות גם שם פצולת אומה א"כ אמרינן דיש בה חלק מאוכות הראויות ואין פצולתם יותר מהראוי ואם אינה פועלת שם א"כ ודאי כשר דאין כאן פצולת האוכות יותר מהראוי אבל להשלים אינו יכולה דלמא אינו פועל שם פצולת האוכות והסר מפצולת האומות ורפה, ולפ"ז אם יש בשמאל בשיפולי אומה כיון דשם אינה פועלת כלום אין פצולות אומות שמאל חזקי' משל ימין וכשרה ואי"כ יש לסמוך בזה על אחרונים דזה מקרי יתרת אומה ואין כאן חליף ולטעם רש"ל בלאי"ה כשר כ"ל והרבה מאחרונים מקילי' בס' תרל"ו ולכן בהפ"מ יש להקל:

ומה שתמה על לשון רמ"א ס"ח שכתב האומה החתחונה של ימין דרכה להיות ענה ואחרונה מאומה האמלעית גם היא יותר גבוה משל שמאל, ופירש מצלתו שהחיתוך שביניה לאמלעית היא יותר קרוב ללד הקנה מהחיתוך שבין אומה התחתונה השמאלית לאומה שעל גבה וקי"ל דממעשה דהר"ן שהביא שמ"ח סי' ל"ה סע"ב ע"ז ומשמע להיפוך יע"ש, הנה אם הפירש ברמ"א כמו שפירש מצלתו ודאי הוא תימה רבתי וגם השכל מחייב כמו שכתבה ממעשה דהר"ן דבימין יש ג' אומות למעלה מחיתוך זה ובשמאל ליכא רק אומה אחת וגם אומה עליונה של ימין גדולה מעליונה של שמאל כמבואר בהגה"מ פ"ג ובודאי חיתוך של שמאל גבוה משל ימין, אבל לפי דעתי אין כונת רמ"א על החיתוך רק על האומה גופא וכן ומשמע מלשונו דחיתוך מאן דכר שמי' רק עבה היא ברוחב האומה וגבוה היא מלד קמא ללד גבה יותר משל שמאל ולק"מ. ויען אחי מוערב מאוד תה"י פה שניתה קולמסי והנני חותם בשלום ידידו:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה ע"ג

שליח ב' איפאלא ב' חלוה תרמ"ה לפ"ק:

מכתבך קבלתי וכו' ואשר שאלת בריאה שמלאת בועה באומה עליונה למעלה מחלי' ומון לחרין ואחר הנפיחה הבועה שוה לבשר הריאה והבועה אין לה מראה ריאה מה דינה:

הנה דין בועה על חרין וקמע הוא מקורו בדיני סילי"ז בשם מ"כ והובא שם ברמ"א ס"ג ונתן טעם משום דהוי כשני בועי דשמיכי וכתב הש"ך ס"ק ט"ו דלפ"ז נמים זכים יש להקל במקום שמקילין ומה שהק' פמ"ג ס"ק ט"ו הא חדא ומתחזיא כתרתי מי כשר כ"ם כאן והוא קושית תוס' חולין מ"ז דיש לי בני בועה בשיפולי, כבר חי' יפה בספר העלה שלמה סימן ל"ג בספרו דהתם לא מתכשר רק ע"י בדיקה וליכא מ"ע אבל כאן אין מקום לבדיקה שהרי בחתת אחת היא יש לחוש משום מ"ע שיאמרו שהכשירו חרי בועי דשמיכי בלי בדיקה ע"ש, ולי דבבדוק מיחזי כשיקולא, ואמנם זה בחרין אומה עליונה שהוא מן התולדה, אבל קמע שאינו נעשה כתב פמ"ג ס"ק ט"ו דבלא"ה טרפה משום חרתי לריעותא ואי"כ אפילו נמים זכים כמי טרפה ודעת לבי"ם שם אות מ"ו בשמ"ח דאם כיכר שהקמע מתחילת בריתו אינו ריעותא כלל רק אם כיכר או מקופק שהוא מחמת חולי וס"ל ג"כ דמים זכים אינו ריעותא כלל בהפסד מרובה:

ובשמ"ח אות מ"ו כתן טעם משום דבבע העור שם להדבק בבשר ולהקמים והבועה מבעם להגביה עור הריאה ואי"כ כשתרלה הבועה להפשיט תקרע העור ע"ש, ותב"ש אות כ"ז וגם לפי טעם זה כתב שמ"ח שם דמים זכים כשר דבבעה להתרפאות ודברי פמ"ג ס"ק ט"ו תמוהים כמ"ש לבי"ם אות ס"ט, ולכל הטעמים כתב שמ"ח אות הכ"ל דאם עומדות רק סמוך לחרין ויש הפרש בין בועה לחרין כחוט השערה כמראה ריאה יש להקל דגם בועה בשיפולי הדין כן כמ"ש שמ"ח אות י"ט וכן בחרל כמ"ש לבי"ם בדיני תרתי לריעותא אות ויי"ו ובסימן ל"ז בכמה דוכתי וכן העלה בספר מזבח העולה בדיני תרתי לריעותא אות ג' ולבי"ם אות ע"ב כתב דהיכא דלי"ם משום תרתי לריעותא א"ל שום הפרש כלל:

אבל הש"ך בסק"ט בשם מחזיק הבדק כתב טעם אחר באומה עליונה של ימין משום שיש לחוש לחיכוך הבועות בלבעות קטנות ובגרגרת עי"ש, ולפ"ז אפילו חוץ לחרין ואפילו נמים זכים ואפילו מלאה רוח יש להמריף עיין לבי"ם אות ע"ג והעלה שלמה בספרו סימן ל"ח אות י"א, אך כתב השמ"ח ולבי"ם דזה דוקא למעלה מחליה ולמעלה לחרין דמכשרינן בסימן ל"ה ס"ה אם יש שם יתרת אלינא דכ"ב לפי שהוא במלר החזה ודרכה להתפלל א"כ הכא טרפה מה"ט דמתחכך אבל למטה מחליה ולמטה מחרין דמטרפינן שם הכא כשר מה"ט ועיין שמ"ח שם אות ט"ו ואפי' מחליה ולמעלה ולמטה מחרין או מחליה ולמטה ולמעלה מחרין דיש שם דיעות המטרפין הכא כשר בהפ"מ כיון דלא נזכר חומרא זו דבועה באומה עליונה בגמרא ופוסקים רק בדברי בודקים אחרונים ע"ש ולזה הסכים לבי"ם וספר מזבח העולה ממהרי"ם ג"פ זיל:

ומעתה בכידון שאלנוך אף שהוא למעלה מחליה אם הוא למטה מחרין כשרה אפי' בלי הפ"מ ואם הוא למעלה מחרין ג"כ כשרה עכ"פ בהפ"מ כמ"ש שמ"ח סימן ל"ז אות ט"ו, וכאן אפי' בלי הפ"מ כשר כיון דאינו קמוך לחרין ל"ש כל הני טעמי דלעיל רק טעם דמתחכך וכיון דשוה לבשר הריאה ל"ש הי"ט ואף שאין לה מראה ומכ"ש דאפילו בתרתי בועי דקמיכי להדדי העלה השמ"ח סי"ז אות יו"ד ולבי"ם שם אות ל"ג דאפילו יש לה מראה מוגלא כשרה בשיה לבשר הריאה וכן הסכים במזבח העולה בספרו סי"ב אות ג' ועיין ש"ך סק"ל ושפ"ד שם אף שהוא מדינא דגמרא מכ"ש בכ"ד שאינו אלא חומרת הבודקים האחרונים ודאי כשר בלי פקפוק זה הבלפעכ"ד בזה, ובזה יבא שלום ינוח על ראשך כנפשך ונפש רבך הנאמן הדו"ש:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה ע"ד

שליח ב' איפאלא ב' בשלח תרכ"ה לפ"ק:

שוכ"ט להרבני המופלג, מלא פלג, כמו"ה יעקב יצחק מעבלגער כ"י בבאכיא וואלדי:

נפשו בשאלתו בא בזמנו ולא הי' פנאי להשיב עד היום ויתחול אם לא שתי עדיו עליו כראוי כי איכני מכירו לבעבר וזה השאלה ריאה שהי' בה פילול מקמא ואחרונה מהנומא והי' לה תואר ורד קלת רק שהי' נגד חרון הורדא והטריפה ובעמו כמ"ש פרמ"ג בשפ"ד סי' ל"ה ספק"ד דהוי תרתי לריעותא דכיון דאחרון מהנומא אינו פלול רק יתרת מקמא והוי ריעותא וגם חסרון מבחון טרפה להרי"מ בחסרון כ"ם:

יפה כתב להמריף וכן הסכים לבוים סי' ל"ה ספק"ח אות י' אבל אין לומר כיון שהיתרת מקמא ממלא הנומא אי"כ אין כאן חסרון מבחון כמו דאמרי' ביתרת נגד חרין הורדא דלא מקרי יתרת ודיכו כמו פילול בנומא בסי' ל"ה ס"ה בהגה"מ לפי שהיתרת בכנס בחרין הי"כ כיון שהיתרת ממלא החסרון אין זה מקרי חסרון, אחרא דשם גופא כתב דאין לסמוך רק בשעת הדחק ומשום דפילול עם הנומא יש להם שייכות זה לזה אבל היתרת עם חרין הורדא אין להם שייכות זה לזה כלל ועיין בש"ך סק"ט, ועוד דשם ביתרת

ס"ל דס"ל דטרפה משום דמתחכך וקופו להתפרק ולכן אם יש לו מקום לכנוס בחרין הורדא אינו מתחכך ואין קופו להתפרק אבל כאן החסרון הוא טרפה בעצמותו וכיון דהיתרא אין לו סייכות עם החסרון אינו קותם החסרון וכמו דאמרי' סי' מ"ו ס"ל דחלב שהור אינו קותם אלא אותו אבר שהשומן דבוק בו בתולדתו אבל מאבר אחר אינו קותם עי"ש:

ובלבו"ש שם המליא עוד סניף לאיסור דשמא אעפ"ש שהוא אחוך מגומא מ"מ פילול הוא ומה שאחוך מגומא אינו לפי שהריאה כתגדלה והתחיל החסרון שבה להתמלאות ולהתרפאות כמבואר בסי' כ"ו בני דין קמט, ומלאתי במוכין לדבריו מדברי יש"ש פא"ע סי' כ"ט שכתב בפילול ע"ג הריאה וגומא תחתי' וכראה בעיני אפי' בולעת אחר הכפיחה לחוץ שאינו שוה לשאר בשר הריאה אפ"ה כשרה דהא חזינן דכך רגיתיהו וכו' אלמא דס"ל אפי' לקולא אמרי' אף שהוא אחוך מגומא דפילול הוא וכ"ש הכא לחומרא:

ומה שהניח דבראש אפרים ופרי תבואה סעי' ק' וקקמ"ז מכשיר בהפ"מ ספרים אלו אין לי וגם הוא לא הודיעני טעמו וכימוקו אך כתב שבכ"ד הי' הגומא מחזיק שיעור חסיון אגודל ובכ"ג גם הראש אפרים כתב בהדי' שהוא טרפה, ואולי טעמו משום דהיכא דמלרפי' ריעותא דפלוגתא בעינן דוקא שיהי' הריעותא זה על גבי זה והכא היתרא הוי רק סמוך לגומא, אלא שאיכני יודע א"כ אמאי אם החסרון מחזיק אגודל מעריף הא לרמב"ם פ"ח מה' שחיטה ה"ז הרי זה טרפה אפי' בחסרון כ"ש ע"ש, ואפשר לומר דגם הרמב"ם איכו מעריף חסרון מבחון אלא אם מחזיק אגודל שהרי כתב הרי זו כמי שחסר מכין האוכות וכו' ושיעור אוכא הוא כטרפא דאקא והייכו כאגודל ומ"ש שם וטרפה ואפי' הי' כ"ש לא קאי רק אינש ולי"ע:

ושוב כתב כיון דהי' לה תואר ורד קלא דטרפה להתב"ש רק אכו מכשירים כשיטת הש"ך בהפ"מ א"כ בכ"ד טרפה ממש הפרי"ז על המדה דמ"מ כיון שאכו מכשירים איכו אלא ריעותא לאלטרף עם עוד ריעותא לתתי' לריעותא כיון שהתב"ש מעריף אלא שהי' לו לומר כיון ש"ש לו קלא לוחת ורד רגלים לדבר שהוא יתרו ולא פילול והוי תר"ל וטרפה אפי' לר"מ בתחת"ב דמכשיר פילול מקמא שהניח הש"ך סיל"ז סקל"ז וכן כתב ביד אפרים סי' ל"ח ד"ה אבל ע"ש, אלא דאין אכו לריכין לזה אלא אם הוא שוה לגומא אבל בכ"ד שהוא אחוך מגומא כ"ש דאם הוא פילול דטרפה אפי' לתת"ב דלא עדיף מקמא מן מגבה וא"כ טרפה ממ"ש:

ומ"ש זה שכנגדו החלוק עליו להכשיר משום שהוא כנגד חרין הורדא תמה אני עליו הרי יתרא מקמא כתב רמ"א סי' ל"ח ס"ג דהמנהג להכשיר ומשמע אפי' בלי הפ"מ ובעת הדחק ומ"מ מלטרף לתר"ל מכ"ש היתר זה שהוא כנגד חרין הורדא שכתב רמ"א דלדברי האוסרי' יתרא מקמא אין לסמוך ע"ז רק בשעת הדחק והפ"מ ודאי דמלטרף לריעותא דחסרון מבחון דמקרי תר"ל, ואם יאמר כיון דאכן מכשירי' יתרא מקמא ויש מכשירים יתרא מקמא כנגד הורדא אפי' לשיטת המתיריפן יתרא מקמא לא מקרי ריעותא מכל"ל הא:

ועוד כלפעניד כיון דלומדי' דין זה מדין פילול בגומא א"כ בעינן מכ"ש שיוכל לכנס בחרין הורדא שיגן עליו כמו בפילול ואם לאו כ"ע מודים דטרפה לכן לפעניד יפה הורה שהטריף הבהמה וגם החכם שכנגדו שלידד להקל אין עליו אשם אלא שהי' לו להזהר ברוחו שלא יבא מכשול על ידו:

ומ"ש שלקחו בשר מבהמה זו ובשלו ודעתו להלריך הבעלה לכלים שבשתמשו בהם בכלי ראשון ועי' עירוי וכ"ש אקורים ומה שבשתמשו בכלי שני להתיר אחר מעל"ע בכ"ש יפה כתב כיון דבלאה"ש יש לדדים להקל, ובזה יבא שלום ישכון באהליכם כבפשכם ובפש ידידכם:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה ע"ה

שליח ב' איפאלא עש"ק לפ' וילא תרכ"ז לפ"ק:

שוב"ט לידידי הרבני המופלג ירא ד' מו"ה פנחס אליעלך כי"י ליטערמאכן בייסוב קטרחזק:

מכתבו מיום ג' שבוע זו הגיע עדי בזמנו ובפשו בשאלתו ריאה שהי' בה כמה קרבות שלא כדרכן ואחר מיעוך ומשמוש ראה על מקום הסרכא כעין בועה קטנה מלאה רוח והי' בעיפוני אוכא ובדק בעיס פושרין ולא בלבן וכראה לו בבירור שלא הי' שם בועה קודם המיעוך רק מחמת שהסרכא היתה חזקה קלה קלטה מקום עליון למעלה וכראה כבועה מלא רוח, והביא דברי לבוש סי' ס"ל סל"ח בפנים בסרכא שקלטה אלי' קרומי הריאה מרפה אלא שכתב דאפשר זה דוקא אם קלטה אלי' וכשאר עכ"פ קרום עליון נקוב אבל כאן שלא בלבן אלא שקלטה במקום חבורה וכשאר שם כשר ורא' מע"ש שם בשקכ"ל:

הנה שם בשקכ"ל כתב שני טעמים חדא דהא אמיעוך לחוד לא סמכינן אלא בלירוף הבדיקה ובהא א"א למיבדק ואפי' לפ"ש דראבדה בלי בדיקה כשר הייכו משום דאלי' שאם הי' בודק לא הי' מבלבן משא"כ בהא דודאי הבלבן וטעם זה ל"ש אלא בקלטה שני קרומים ולא בקלטה רק קרום עליון וזה פשוט, טעם שני והוא העיקר כיון דהא דסמכינן על מיעוך ומשמוש הייכו משום דאמרינן דאינו אלא ריר בעלמא והפשטה ליתה ואם קלטה קרומי הריאה חזינן דלא מיעך בכחה כדינו שהרי בקרעו קרומי הריאה ולטעם זה אפי' לא קלטה עמה רק קרום העליון כמי שרפה דאלו הי' רק ריר והפשטה ליתה בעלמא אין לו קיבור וחיבור כלל עם קרומי ריאה אפי' עם קרום העליון אלא בקלף מעל הקרום אי' אינו ריר אלא סרכא ומה שעברה במיעוך הוא משום שלא מיעך בכחה שם:

והנה מאחר שכתב שטעם שני עיקר וכן הסכים בחורת זבח ובית יצחק א"כ בדידון דידן כמי אלו הי' רק ריר והפשטה ליתה לא הי' בו כח לקלוט קרום העליון להיות כמו בועה שהרי אין לו קיבור כלל עם הקרום אי' הוא סרכא גמורה ולא עברה רק משום שלא מיעך בכחה וטרפה וכש"כ למ"ש ב"ח בספרו פרי תבואה סי' ט"ל ס"ק ק"ג הביאו חת"ם יו"ד סי' ט"ל שכתב בהיתר לקלוף הסרכא מעל הריאה כיון שהעור בקלף מן הריאה והיא כשאלה שלם בלי בלבון ס"מ קרום הי' כאן על קרומי הריאה וממנה בסרכה הסרכא על קרום אחר וא"כ אדרבה מבהגיבו להחמיר אם הסרכא בגוף קרומי הריאה ואין אכו מתירין אפי' ע"י מיעוך שדברו ממכו ראשונים וא"כ כאן שקלטה גוף הקרום הריאה ובעשה בועה אין להכשיר כלל:

וזכר לדבר שהרי בקולא ראשונה שכתב שמ"ח סיע"ל שע"ש ל"ה דאם כפשקה הסרכא מחמת הבבהה כל שהוא תלינן שהוא ריר בעלמא ואם הוגבה קלת מהריאה בהבבהה הסרכא לא מהני להכשיר ע"ש והיכ לקולא שכיי' במיעוך אם קלטה קרום הריאה לא מהני להכשיר:

ומה שמשופק לפי שסרכא הלריכה מיעוך לריך שלא להיות עליה שום ריעותא משום דמיעוך ומשמוש הוא קולא גדולה כמ"ש שמ"ח סי' ל"ז ס"ג וכאן שכראה כבועה מלאה רוח דעת לבוש סי' ל"ז ס"ג סק"ז בשופו דדיכו כטבי וסרכא דבוקה מטבי לא מהני מיעוך או נאמר כקושית מסב"ז שהביא שם סק"ח ל"ל האי טעמא הא בטבי א"ל בכפיחה שהטבי שותם אבל בבועה מלאה רוח אפשר לבדוק, הבה אין כאן מקום שפק חדא שהרי לא היתה כאן בועה קודם המיעוך וא"כ אין להטריף משום תרתי לריעותא, וגם להיפך להכשיר אלו הי' הבועה קודם המיעוך אין כאן שפק מכח קושי' מסב"ז דהא לא הק' רק שא"ל להי"ש אבל עכ"פ מודה לטעם זה ג"כ דטרפה משום דמיעוך ומשמוש קולא גדולה ולכן בהלטרף עוד ריעותא אפי' כ"ד טרפה וטעם זה כתב גם טו"ז סי' ל"ז סק"ג בבועה וטבי:

ומ"ש עוד ואי משום בועה בשיפולי הרי כתב לבוש סי' ל"ז סכ"ג בהגי"ה דבועה מלאה רוח בשיפולי כ"ל להקל ואף שליין לסק"ז ושם כתב דבועה מלאה רוח לא עדיף מטבי והוי ריעותא כל דהוא ואם יש סרכא דבוקה לא מהני מיעוך מ"מ אפשר דזה דוקא אם הי' בועה קודם המיעוך דהוי תרתי לריעותא אבל בכ"ד לא הי' בועה קודם המיעוך רק ע"י מיעוך קלטה את הקרום ומה שבעבה אחר שמיעה לא מקרי ריעותא ודאי כן הוא דאין להטריף מה"ש דתרתי לריעותא אבל מ"מ יש להטריף מטעם הכ"ל כיון שקלטה הסרכא עמה קרום הריאה עד שכראה כבועה מלאה רוח כראה שיש קיבור לסרכא עם הקרומים וא"כ לא הוי ריר בעלמא ודאי כן כלפעניד, אך כל דברי ראמרים באופן שלא יבא מזה חיו מחלוקה עם הרב שמעלתו עומד תחת דגלו והי' שלום דברי החותם בברכה שלימה אוהבו מאז:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל
משונה

תשובה עז

מיליה ב' איסאלה ג' מוקה תרכ"ה לפ"ק:

שוכ"ט לבני אחובי ומביבי הרבני החויב זך וכקי, העדכי העלכי מרי יודא לבי כ"י וכאלי"ם בק"ק מ' פאטאק:

מכתבך קבלתי ועתה אמיב בדי"ת בדין קרכא בכפדרן על יתרת בדרי דאוכא מכראה מדברי סמ"ג סי' ל"ז בדיכי חרתי לריעותא אות ו"ו ומ' דמקרי חרתי לריעותא וכתבת להחזיק דבריו מדברי חוס' דף מ"ז סהוכיחו דאוכא סקרוכה לאומא בכפדרן כסרה דגם אומא בכלל אוכא דאליב איך מסכחת שלא כפדרן בסמאל דמרפה וקטה לך הא קי"ל דיחרת בדרי דאוכי כסר ואי"כ מסכחת שלא כפדרן בסמאל כגון סהי' יחרת בדרי דאוכי בסמאל ואף דרבא סיל דגם יחרת בדרי דאוכי מרפה מ"מ לפי האמת דבדרי דאוכי כסר ספיר מסכחת לי' אמכ"ח דמ"ז לא הוי מלי למימר דבכפדרן כסר כיון דיחרת בדרי דאוכי בסרכא כפדרן הוי חי"ל ומרפה ומכ"ח לא מ"יי מיחרת אלו דבריך:

ולפענ"ד זה איכו דקרכא בכפדרן אפי' ריעותא כל דהוא לא הוי עיין מו"ז סי' ל"ז סק"ג ויחרת בדרי יש סלוגתא אם הוי קחס ריעותא או ריעותא כ"ד עיין חב"ם סי' ל"ז ס"ם ולב"ם וקרוב הדבר דלא הוי חרתי לריעותא ריעותא קחס עם ריעותא כל דהוא ולא מלבי אמרתי דבריס אלו אלא כן הוא בספרי בדיקות חב"ם לבו"ם בית יאחק ואוהל יאחק ותורת זבח ואין לי מכאי לאחסם ולביין והס חולקים ע"ד סמ"ג וחוס' ודאי לא כאתי לזה דגוף דין חי"ל

לא כזכר בגמ' והוא חומרת פוסקים אחרוכים:

אבל הסמוע דחוס' קיימו ורבא קחמא קאמר בין בימין ובין בסמאל ומרבא ספיר מיתי דאי' דל"ל דמסכחת ביתרת בסמאל דלדידי' יחרת בדרי כמי מרפה, ואפשר לומר עוד דאי כימא דאוכא הסרוכה לאומא לא מקרי כפדרן מסוס דאומא מקרי ולא אוכי אי"כ בכפדרן ליחרת בדרי דאוכי כמי לא מקרי כפדרן דלאו אוכא מקרי רק יחרת, ואולי אם יש יחרת איכו עומד כ"כ בגילר אחזה, וסוף הסרכא להחפרק ומרפה ואם זה כסר גם אוכא סרוכה לאומא כסר והוכיחו חוס' ספיר:

ומה שהקשית לסיעת רש"ל ופסקו המחבר רס"י ל"ז דקרומי ריאה מכקבו זה שלא כנגד זה כסר אי"כ אמאי דייק בחולין מ"ז גבי ריאה דאומא אי מבלבלא מרפה ואי לא כסרה תחאי איכקוב עילאי לא איכקב וכו' דלמא איכקבו שכיחס רק דסוי זה שלא כנגד זה ועי"כ דאפי' זשלכבנ"ז כמי ודאי מבלבן ואי"כ הקשי אמאי אי מבלבן מרפה דלמא הוא זשלכבנ"ז ולכן מבלבן ומ"מ הוא כסר:

הנה כי כן ודאי לק"מ דרוב סמים אם הוא זה שלא כנגד זה איכו מבלבן ולכן אם מבלבן מרפה אבל גוף דקדוקך לק"מ דהרש"ל כתב דאיכקב זה שלא כנגד זה כסר מסוס דדבוקים זה בזה ואין הרוח יולא ביכיסס וכבר הקשו אחרוכים מריאה דאומא דאמרי' זיקא דביכי וביכי הוא ואילו דרוב סמים אין הרוח יולא ביכיסס ולכן לא מחזקי' ריעותא איכקב זה שלא כנגד זה אבל לסמים יאלע שכפרדו הקרומים ולכן בריאה דאומא חזיכן שכפרדו הקרומים ויולאה מכלל שאר ריאות ולפ"ז אם בלבלא רש"ל כמי מודה דמרפה עיין מש"ז רש"י ליו ולפ"ז בריאה דאומא שפיר אמרי' ואי לא כסרה תחאי איכקב עילאי לא איכקב דאי הוי עילאי איכקב זשלכבנ"ז הי' מבלבן כיון שבריאה זו הקרומים כפרדו וגם הי' מרפה אפילו זה שלא כנגד זה כיון שכפרדו והרוח יולא ביכיסס:

אלא אפי' למ"ש ב"י דאפי' כפרדו ויולא הרוח כסר כיון דהוי זשלכבנ"ז וקיל מריאה דאומא וקיל דריאה דאומא אי מבלבלא מרפה רק משפק דלמא יש כקב קטן זה כנגד זה דא"ל לבדוק כמ"ש הפריסה הביאו סמ"ג שם ואי"כ הפי' אי מבלבלא מרפה דלמא זה כנגד זה ומ"ז אמר ואי לא כסרה תחאי איכקב עילאי לא איכקב כנגדו דמיירי ב"י עד הסתא ולק"מ:

ובדוי אמרתי בזה דאמרי' חולין מ"ו ע"ב והלכתא מגין כדר"י וכתבו חוס' בב"מ קי"ל כרביכא לקולא ולא הולרך לפסוק כאן אלא מסוס דבמי לאחויי ר"י והוא שלא לאיזה לורך בעי לאחויי דר"י לבכין האי הלכתא ואמרתי כדבר' הכ"ל דדעת המחבר רש"י ל"ז דבריאה ביקב זשלכבנ"ז כסר לפי שפכי סקרומין דבוקין זה בזה וסרוח לא יבא ביכיסס על הרוב מין ב"י ומ"ש סקשו לאחרוכים מריאה דאומא ואי' דרוב פעמים לא יבא הרוח ביכיסס אבל לפעמים יבא ומרפה ובריאה דאומא חזי' שאין דבוקי' ולפ"ז אם מבלבן לכ"מ מרפה וב"י כתב אפי' יבא הרוח ל"ל בה כיון שהוא זשלכבנ"ז וריאה דאומא מרפה רק משפק בקב קטן שאי"ל לבדוק אם הם כנגד זה מיין בשבנ"ז שם ואי מבלבן כתב שם דודאי מרפה ומ"ל סביא שם דים מעריסין וכתב הש"ך הטעם משום דלפעמים הרוח ככבס בזה ויולא בזה מ"ם והייכו דקאמר והלכתא מגין אבל רק כדר"י לכל מיעם כדאית לה לדעת המחבר אפי' בקבו שכיחס זשלכבנ"ז מגין רק לא באומא כדר"י וכמבואר לעיל ולרמ"א מ ין רק זשלכבנ"ז כדר"י משום דפעמים בכבס הרוח ביכיסס כדר"י ואי"ם:

ומה שהמהה על מו"ז סי' ל"ל סק"ד שכתב ומ"ל דבמחט נחלל הגוף הרי עליך מ"כ לומר שמשתה איזה כקב ובאה שם א"כ שפיר יש לחוש שמא כיקבה אחד מהאבריס משאי"כ כאן שאין הכרח שהחולשה עשה כקב עיכ לא מחזקי' איסור ממקום למקום שהוא כגד דעת הרין שהביא ב"י סוס"י ל"ז דאם הריאה שלימה ועלתה בנפיחה כשרה ולא חיישיכן דלמא המחט איקב שמפוכא לאבר' דאחזוקי ריעותא לא מחזקי' ע"ם והרי מחט שכמלא בריאה עיכ נקבה הסמפון כמ"ש רש"י חולין מ"ח ע"ב ד"ה שמפוכא ואי"כ שעיכ עשתה נקב שפיר מחזקי' ממקום למקום לדעת מו"ז חילוק גדול יש ביכיסס דבשלמא במחט בחלל ודאי עשתה נקב אחד או שעשתה נקב בעור הבהמה ובשרה מבחון ובאה לחלל או שבבלעה דרך הוסט וביקבה אחד מאבריס הפכימים ובאה אל חלל הגוף ולכן שפיר חיישי' שמא עשתה אותו נקב אחד שודאי עשתה במקום שעושה מרפה דמ"ל אם כעשה הנקב במקום שעושה מרפה או במקום שאיכו עושה מרפה הכל רק מעשה אחת ולא יותר אבל במחט שכמלא בריאה ע"כ מ"יי שכמלא בבשר הריאה ולא במקום שמתפלל שמפון מחביכו ואי"כ אם אתה אומר שבמקום הזה ביקב הסמפון וילא לבשר הריאה לא עשה רק נקב א' אבל אם תאמר שנקב במקום שמתפללי' הסמפונות תאמר שעשה שני נקבים שאחד מסמפון לחביכו ואי"כ עשה נקב בבשר הריאה ובא לכאן ואי"כ אף שע"כ עשה נקב א' לא מחזקי' ריעותא שעשה שני נקבי' כיון שאין הכרח שעשה שני נקבים:

ודונמא לזה כתב ש"ם ס"ג ס"ד לייבב דעת ב"י בבדה"ע ס"י קי"ב דאפי' מ' שהמיר איכו חשוד למפרע שאם שחט לו כיקר אבל ואי"כ המיר בשוחטו יום הכל כשר והק' עליו כעמיד בהמה בחזקת איסור והרי הרמ"ע לפכיך כמו במקום שכמדד ואי' דבמקום שאכי דאוסו הקרון בעלמו שכמלא עתה אמרי' שהי' למפרע אבל בהמיר שעשה רע שעשה עתה ודאי לא עשה למפרע עשה מעשה רשע אחרת הא לא אמרי' ע"ש וסי' דכוותי':

ומ"ש על קושי' פלאי ס' ס"ל סק"ד שסק' מה כפ"ע בין דעת דאין קרכא בלא נקב ובין דעת חוס' דקרכא שלא כפדרן מרפה עשה דקושו לספפרק קוף קוף כפדרן כשר ושלא כפדרן מרפה וכתבת דכפ"ע אם הוציא ידו למעי בהמה והרגיש בקרכא ואי' אם הוא כפדרן או שלא כפדרן ואי' אי"כ יש לרש"י כשרה אבל לחוס' מרפה דאף דאי' יש אין ראי' שהוא כפדרן דמשום קושו להחפרק יכולה לחיות עד יש אחר הפיכוק, גם אכי כשהמשתי הרבה בקבלא א אבל לדיכ לריך עוד דוא אך הירולך הוא דוחק גדול ואי' אם אפשר להוציא ידו למעי בהמה בחיי' באופן שיציא ידו לריאה ויגיש בקרכא:

ולפי שקושו יל למ"ש הרין בחולין מ"ז דלשיטת רש"י אין קרכא בלא נקב ראוי' לאסור קרכא חלוי' וכן אפי' כפדרן אם היא מגב לגב או מחיתוך לגב וכו' ולשיטת החוס' אי' דאין קושו להחפרק:

ועוד כל כפ"ע דרין שם הק' כיון דכי יש נקב בריאה אפשר דהדר בריא ומתכסרא בקרכא אי"כ אפי' ליכא קרכא רק נקב ליתכסר ואי' דנקב שמעלה קרכא בכפדרן ודאי כשר אבל יש נקב שאיכו ראוי' להעלות קרכא ולכן כשיש נקב אוקרי' משפק שמא איכו ראוי' להעלות קרכא ועיין חוס' ואשרי' חולין י"א דבשפק מרפות הגביכות מוחרין משום ס"ם שפק איכא מרפה ואחיל מרפה שמא אי"כ כמרפה ולפ"ז יש כפ"ע אם יש נקב בריאה במקום שאפשר להעלות קרכא כפדרן לדעת רש"י חולין הגביכות והאלב מוחרין משום ס"ם

דמעמא נקב זה ראוי להעלות קרבא אבל לדעת תוס' כיון דאיכא נקב סוי ודאי טרפה והגביהות והחלב אסורין:

ומ"ש בפי"ד הרין הכ"ל לייסב קושי' הגאון מוה"ר שלום אלי מקאמינקא לשיטת רש"י דאין קרבא בלא נקב וסרי גם נקב קטן מעלה קרבא ואיכ ל"ש דס"ל עד שהינקב לגיה הסתפוכת ע"כ קרבא שלא כסדרן איכא אוסרת דגם נקב קטן דמוחר ל"ש מעלה קרבא ובהיקוכי זוהר היקובא עסרין ומשא מחמיר ואוסר קרבא שלא כסדרן והוא שהס ר"ש דכל הש"ס וכתבת בפי"ד הרין הכ"ל דכיון דנקב כשר ל"ש ע"כ איכא מעלה רק קרבא בכסדרן ואם עלה קרבא שלא כסדרן בודאי ניקב לגיה הסתפוכות שהוא טרפה יפה אמרת וגם אני חשבתי כן:

ומ"ש לייסב קושי' חת"ס יו"ד סי' ל"ח ע"ד תוס' ד"ה הייכו דגיתייהו שכתבו דהני אוכי דקריכי בכסדרן לריכי בדיקה ל"ג ושאר גאונים למ"ש הרין הכ"ל דהא דנקב בליאה בין אוכי לאוכי בכסדרן דמהני קתימת קרבא טרפה כל זמן שלא נסתם איכו אלא מספק שמא נקב זה איכו ראוי לקרבא ע"ש איכ קרבא בכסדרן ל"ל בדיקה הא אפי' מבלבן מ"מ הא חזי' דנקב זה ראוי לקרבא ע"ש דבריך ניתנו להאמר ולפענ"ד נראה דלקיימ שהרי פשוט שאם יש שני נקבים ובאחד יש קרבא ובשני אין קרבא דטרפה שמא נקב השני אין ראוי לקרבא והיכ בנקב אחד שאין שלם ביכיסם הלא גם דבר קטן מאוד אפשר לחלק לשנים ועיין תויו"ט פ"ג דמקואות מ"א ושמא במקוס של חלי נקב ראוי להעלות קרבא וחלי השני של הנקב איכו ראוי להעלות קרבא דמ"ל אם יש הספק עור ביכיסם או לא ואי"ש, ובחידושי' האחכתי, וד' יאר פניו אתנו סלה, ויבנה עיר על תלה, כנפשך ונפש אביך הנאמן הדומ"ש באהבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ע"ז עוד להכ"ל

שיל"ת ב' איפאלא ב' פנחס תרכ"ה לפ"ק

אחרי הודיע משלומיכו וכי קבלתי מכתבך וכו' ומה שהקשית על דברי שכתבתי דאי אוכא הסרוכה לאוכא כסדרן אסור משום דאוכא לאו אוכא מקרי גם יתרה בדרי דאוכא שנסרך אסור משום דלאו אוכא מקרי אלא יתרה הא הש"ך סי' ע"ל סקי"ב כתב דיתרה בדרי דאיכא פשיעא דדין אוכא יש לה וכסדרן כשרה, איכה קושי' כלל דזהו משום דגם אוכא הסרוכה לאוכא דין אוכא יש לה וכסדרן כשרה כמבואר סי' הכ"ל ס"ד ואני לא אמרתי רק דאלו שני דיכים תלוי' זה בזה והבן:

ומה שהקשית עמ"ש דאפשר דיתרה איכו עומד כ"כ במילר החזה וסוף הסרכא להתפרק ממ"ש פרמ"ג בשפ"ד סי' ל"ה סק"ד דל"ל דאוחה שהוא אצל האומא היא איתרה דאיכ הורדא שיכתה מקומה, איכני יודע מה קשי' לך הא הורדא עומדת בימין ואיכ הפמ"ג כ"כ בלד ימין אם כיכר שהסמוכה לאומה היא איתרה טרפה שהורדא שיכתה מקומה ואם הם שווין כשר דאמרי' דהיא מרוב כשרות וודאי ורדא לא שיכתה מקומה והאחרת היא יותרת ואני כתבתי על קושיתך דמשכחת כסדרן בשמאל ע"י יתרת בדרי וע"ז אמרתי דשכיח יותר שאצל האומא יהי' יותרת ואיכה במילר החזה כ"כ ולכן גם כסדרן טרפה ודחיקא לי' לומר דמשכחת בנוכא דל"ש שיה"

כיכר שהאחרת היא היותרת:

ובסוגי' דוסע אין לי פנאי להשיב כעת ובאיזה דברים כותבתי לדעתי אך מ"ש לייסב קושי' תוס' חולין כ"ח לרש"י דלעניין נקב כמי אין לוסע בדיקה מבחוץ אמאי קאמר כפ"מ לסד"ר ואמאי לא קאמר כפ"מ לספק נקובה עפי"ד הרא"ש, אני אומר אדרבה לפי דברי הרא"ש בספק דרוסה אין דברי רבה מדוקדקי' דקאמר אין לו בדיקה מבחוץ אבל מבפנים והא לריך בדיקה בחרווייהו דאם בודק רק בפנים לא מהכשר בהכי דדלמא עדיין לא חילחל בפנים ואז כיכר מבחוץ ולריך לבדוק גם החילון ואי דאם האדים הפנימי טרפה הא גם אם כיכר בחלון טרפה אבל בנקובה א"ש עפי דחלון אינ בדיקה כלל דאם אין נקב כיכר בו אכתי לא מתכשר בהכי ואם כיכר בו אכתי לא מיערף בהכי והכל תלוי' בפנימי, ומ"ש בעור יו"ד סי' ל"א כ"ל כבון לפוס רחיעא, ובזה תבוח דעתך אבלן הנאמן הדומ"ש באהבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ע"ח

שיל"ת ב' איפאלא ב' טופטיס ב' דר"ח אלול תרכ"ע לפ"ק:

שוכ"ט וכותב"ש להרבני המופלג מלא שלג מו"ה אברהם לבי ראזענוואלסקער כ"י שו"ב בכפר קוכאנאטא:

כתבו בשאלתו בא לידי בזמנו ולא הי' פנאי להשיב עד היום והוא שהובא לשם פ' כבשים ממקוס אחד וכשחטו מהם הרבה ובכולם הי' הכבד מחולעת באופן שהוא כשר לדעת תבו"ש סי' מ"א אות ח' שהעלה דאם כל הכבד שלם והיא מחולעת אפי' היא מחולעת גם במקוס הזיתים כשר אבל הי' בהם עוד ריעותא כשבדק הריאות מלא מגבה ונפרע סמוך לחלר הכבד מלאות אדומות ובתוכם כמו כמוכים תכופים זה לזה ובדקם בפוסרין והי' מבלבן והעריף כמ"ש בס' אוהל יעקב בזבחי תמיס אות סמ"ך בשם ב"ח, אלא בסתפק בריאות אשר במלאו להן כחמיס ככ"ל אי אמריכן כיון שהכסיון מעיד שקופו לנקוב כמו שהרבה היו נקובין

אי"כ ככקוב דמי ועדיפה גם קודם שנקוב:

הנה מה שהכשיר בכבד שלם שהחליע כולה אפי' במקוס הזיתים כדברי תבו"ש יפה פסק ולפענ"ד אפילו אין הכבד שלם רק כשיש בין הכל לבד נקובי המולעים כזית בשר במקוס חיותא ובמקוס מרה כמי יש להכשיר וכפי' הש"ך סי' מ"א סקי"ו בדעת מהרש"ל, ומה שהמה עליו בחבו"ש דאי"כ ביבש קלה מן הזיתים כמי ליעדף מן הסמוך לו להשליס הזיתים כמו במחולעים ואי דבעי' דכזית דמעיקרא יהי' שלם בלי השלמה אי"כ בחולעת כמי נימא הכי ע"ש, כ"ל לחלק דביבש קלה מן הזיתים גם הלח הוא מקולקל ולא הדר בריא ואין כאן כזית במקוס מרה ומקוס חיותא אבל בחולעים כתב רשב"א במשה"ב דהחליע איכו כביטל והדר בריא אלא דאם לא בשאר כזית שלם אפי' בליעוף הסמוך לו אמריכן כיון דריעא כולי האי לא הדר בריא אבל כי איכא כזית שלם בליעוף הסמוך לו שפיר הדר בריא גם הזיתים וכמ"ש הוא עצמו לענין אם הכבד שלם, ומה שמרמז בדבריו כיון שנאכלה מקלתה ריעה עפי כ"ל סברא ישרה כיון דחזיכן בביטל הכבד וכשתייר כזית במקוס חיותא או במקוס מרה מעיקר הדין כשר אלמא דעיקר חיות הכבד הוא בזיתים אלו ובשאר הכבד ליכא רק מעט חיות ולכן כאכלה שם כולה כדרך דבר שאין בו חיות אבל הסמוך לזיתים יש בו חיות עפי כמו שהאבריס הקרובים לגב מתים יותר מאחר מאבריס הרחוקים עיין חכ"ץ סי' ע"ז לכן אם גם זה חזר ודאי יש חיות עוועב בזיתים ולא הדר בריא אבל אם יש כזית בליעוף הסמוך לו אמרי' דעדיין יש חיות גמור בגוף הזיתים והדרא בריא ועיין הסובת ל"ל סימן ל"ח והגהות ס"ד סימן פ"ו בשם ראב"ן ולב"ש אות כ"א:

ומה שהעריף אותן שאלא הריאה מבלבן במקוס הנקודות אדומות ודאי יפה עשה ולא הי' לריך לזה דיבו של ב"א שהגיא זבחי תמיס דהתם יאלו התולעים דרך הנקבים והי' אפשר להלות שלאחר מיתה נקבו התולעים אבל בנ"ד לא אלא תולעים כלל בריאה רק הכבד היתה מחולעת ומהיכי תיתי להלות היתר ממקוס למקוס והרי אפי' לאיסור אין מחזיקין איסור ממקוס למקוס עיין טו"ז סיל"א סק"ד ועיין ס"י כ"א ואו"ח סי' תס"ז ובכמה דוכתי:

אבל מה שמסופק לומר כל העומד לנקוב ככקוב דמי כראה פשוט דאין להוסיף על הערפות כדאמריכן בחולין כ"ד ואין לך בזה אלא מה שאמרו חכמים וידעו בבקיאותם בטבעיים שלקותא כזו עומד ליבקב ואז טרפה מטעם הלקותא או שאנו יודעים עכ"פ מלד הכסיון שבכל אי רוב הכבשים במקומות אלו הוא כן אבל בשביל איזה מספר כבשים שהיו הרבה מהם נקובים בלקותא זו אין לדון מזה על שאר הכבשים שבלקוחו עמהם דלקותא זו עומד ליבקב, ועוד מאן ליימא לן דמלד הלקותא ניקבו אותן שבקבו עד דבימא דלקותא זו עומד ליבקב דלמא להיפך דע"י שבקבו בא הלקותא שהאדימו:

ונם מה שלא להעריף משום חתי לריעותא כבד מחולעת ואדום בריאה וכמ"ש בהיג היכי דעבי' כבדא חזיכן לריאה אי חיורא כלמר גפן טרפה, ליתא דזה דוקא אם שתי הריעותות באבר אחד שייך לומר כיון שיש בו שתי לקותות נלקה כל כך עד שהוא טרפה אבל לא שתי לקותות בשני אברים שכל אחד מהם כשר ועיין ס"י ל"ז ס"ג וטו"ז ושמ"ח שם אות ב' וסי' ע"ל ואפי' אי חוי אמריכן דמכה בדופן ומראה כשרה בריאה חוי חריל ודלא כמ"ש בספר בית יאחק

סי' ל"ח בתיקון הבית אות ח' איינו מסוס דהתם עכ"פ יש שייכות לריאה עם הדופן שהרי לדעת כמה פוסקים שהביא רמ"א סי' ל"ח ס"ד בריאה אדומה אם יש מכה בדופן כנגדה טרפה וכן ריאה שנקבה ודופן סומכתה כשרה אבל כאן מה ענין כבד מחולעת למראות אדומות שבריאה והא דנעבי' כבדא וריאה חיורא כלומר נפן דטרפה לבהיב"ג ודאי קבלה היתה בידם דשייך זה לזה ועיין סי' כ"ג ס"א, ובלאהי"ל כבר כתב פמ"ג בשפ"ד אות ה' בהאי דעבי' כבדא ומראה שלה כלומר נפן דטרפה דלאו אריאה קאי אלא אכבד דמראה הכבד הוא כלומר נפן ועיין בספר להה"פ סי' מ"א אות ח"י:

ומ"ש להכשיר מטעם ספק ספיקא שמא לא בא החולעת לריאה ואחי"ל בא שמא לא ניקב כמ"ש דרכי משה סי' ל"ח בחולעת הנמצא בחוטם דיש ס"ס שמא כתהפך ולא הי' נמוח ואחי"ל הגיע שמא לא ניקב הקרום מוכח בטו"ז שם סק"ד אינו כ"ל דהתם ליכא שום ריעותא נמוח אבל כאן יש לקוחא בריאה ועיין טו"ז שם:

אבל מה שדחה עפ"י דברי הגאון מלבוב שחי' קושי' טו"ז שם ממחט בחלל הגוף משום דקשי' הא ס"ס משם אחד שמא לא ניקב הנוף ואי' עפ"י דרכי משה או"ח סי' תל"ט דאם יש ספק אם התחיל הדבר כלל אמרינן ס"ס גם משם אחד ומשו"ה בחולעת בחוטם מון לקדירה הוי כלא התחיל כלל משא"כ מחט בחלל הגוף לא מהני ס"ס משם אחד דהוי משם אחד ואי"כ גם כאן הוי רק ס"ס משם אחד, הנה הגאון הנ"ל במה"כ לא כיוון יפה דדי"מ בסי' תל"ט כתב דאם העכבר ודאי הביאה כאן חמץ וספק אכלתי' ואחי"ל לא אכלתי' שמא הוציאתו הוי ס"ס אחד שמא לא כשאר החמץ כאן אבל ספק שמא לא הביאה כאן חמץ ואחי"ל הביאה שמא אכלתי' לא הוי ס"ס אחד ועיין מג"א ס"ס סק"ג ואי"כ אינו ענין לכאן דהוי ס"ס אחד שמא לא ניקב קרום של מוח:

אבל קושיתו לק"מ דגם בספק על בסי' כ"ז ס"ג מכשירין מכה ס"ס שמא לא על ואחי"ל על שמא לא דרס ועיין ש"ך ס"ס ותקשי הא הוי ס"ס אחד שמא לא דרס ועיין פליתי סי' ק"י אלא דהאמה כמ"ש חו"ד ס"ס בבית הספק אות ב' דאם ספק אחד הוא אם הי' כאן ריעותא כלל ואחי"ל שהי' ריעותא שמא לא הי' ריעותא המערפת שפיר הוי ס"ס ע"ש והכא נמי ספק הגיע חולע אל המוח או לאו ואין כאן ריעותא כלל ואחי"ל הגיע ויש כאן ריעותא שמא אינה ריעותא המערפת דלא ניקב קרום של מוח ושפיר הוי ספק ספיקא:

ואשר נייסב קושי' טו"ז גם ע"ד זה דבפסחים יו"ד גבי הסדות וכו' וכל שדה ושדה מקוימת במלרי' ומשמע דוקא בבה"ג קרי ספק בריאה אף שודאי נבנס לנקבה כיון שכל שדה חלוק לעצמו במלרי' הוי שדה זו ספק על זה אבל אם אינו חלוק במלרי' אפי' שדה גדולה מאד ושוותה רחוקה מראשית השדה מ"מ לא מקרי ספק על ועיין יד אפרים סי' כ"ז בשם חסו' ב"ח החדשות דכלוב בחדר ועל הדורש בחדר הוי לגבי כלוב ספק על ע"ש ולפ"ז בחולעת בחוטם הוי קדירת המוח כשדה מקוימת במלרי' והוי ספק על שפיר כתב ד"מ דהוי ס"ס כמ"ל אבל מחט בחלל הגוף שהספק על כל אברים הפנימים שמא ניקב אחת מהנה והוי לגביהן חלל הגוף כמו שאינה מקוימת במלרי' ולא הוי ספק על לכן לא הוי ס"ס משום דהוא משם אחד, ולפי זה בא"ד מכבד לריאה ודאי הוי מקוימת במלרי' והוי ספק על ושפיר הוי ס"ס נמור אלא דאין לסמוך ע"ז מעשם שכתבתי:

סוף דבר הכל נשמע כי אלו הריאות שנמצא בהם אותן כתמים ונודק בנפיחה ואינו מצלצל יש להכשיר:

תשובה ע"ט עיד להנ"ל

ומה שהקשה לדעת דנומ"ר סי' מ"ח בדעת בא"ר עשק דמשו"ה בעופות פעומים אין השומן סותם דיש לחוש שמא קודם שניקב הקורקבן כבר נשמן ואחי"כ ניקב והשומן סופו שיוכשר ואז לא יהי' לו דבר הסותם ע"ש ואי"כ בסי' ל"ט סחי' דפסקינן בריאה שנקבה ודופן סותמתה בבשר ובעצם כשר ומבא"ח פ"ת בשם רדב"ז שהבשר החופה את העצם נקרא בשר רק בבהמות הכחושות אין זה כחשב לבשר אלא עצם ואינו סותם ע"ש ואותי' יהי' סתימא אפי' בא"כן כחושות הא כשיוכשר לא יהי' דבר הסותם כמו בשומן של עופות המפוטמים הנ"ל, וכריאה לי דיש להבין ומה בכך שבשומן

סופו שיוכשר הרי הא דסתימא שסופה להתפרק אינו סתימא היא משום דסופו להתפרק כמפורק דמי ומעתה הוא טרפה והתיכה אם ודאי סופו להתפרק אבל שומן זה אינו ודאי שיוכשר ואינו ככחוש מעתה ואמאי טרפה מעכשיו לא ליטרף עד שיוכשר ועוד דהא סמא בידי' לפטמו ולא יוכשר ויהא סתימה מעליתא ולא גרע מהא דאמרינן בחולין כ"ד דאי בדרי לי' סמא ואי' וכו' ע"ש, ובריאה עפ"מ דאמרינן חולין כ"ז ע"ב דאפי' אי טרפה מסבחת היינו בשאר אברים אבל במידי דמיטרפה בה לא ע"ש ולפי זה כיון דקיימ"ל בסימן מ"ו ס"א דדוקא שומן של אותו אבר סותם ולא של אבר אחר ואי"כ אי בינא בעופות מפוטמים שהשומן סותם עכ"פ נ"ל שהוא שומן של אותו אבר ושפיר אמרינן דאם ניקב אותו אבר בנקב שאינו מקבל סתימה והיא טרפה ודאי יוכשר השומן במידי דמיטרפא בי' ומתכוכה והולכה וסופו ליכשר אפי' יפטם העוף ועדיפה, יסתיכם בשומן אבל בריאה שנקבה ודופן סותמתה כבר כתב טו"ז סי' מ"ו סק"ג דבשר סותם אפי' מאבר אחר וכיון דלאו מינה' ומיטרפא כדאמרינן בחולין מ"ח שפיר יכול לפטם הבהמה שלא יוכשר אבשר מהלעות ובאברים דלאו מינה' מיטרפא שפיר מסבים ואי"כ בדור דלא הוי ודאי שיוכשר ואדרבה סמא בידי' שלא יוכשר ולהכי כשרה ולא קשי' מידי:

אלא שאני תמה על גוף הטעם דנ"מ שהבין מדברי הרי"ן דכל נקב שהוא טרפה אינו מקבל שום סתימה והרי קרום שעלה מחמת מכה בושע בחולין מ"ג דאינו קרום וטרפה וכן קרום שעלה מהמת מכה בריאה בחולין מ"ח והרי חזי' דאע"ג דהוא טרפה אפ"ה הכי מקבל סתימה רק הפירוש שאינו מקבל סתימה שאין סופו להתפרק וכמו שפירש"י בחולין מ"ז ע"ב אינו קרום שסופו ליפתר וכו' הלכך אע"ג דלא אפקא זיקא טרפה וכן פירש"י בחולין מ"ו ע"ב ואעפ"י שהוא סותם הנקב ואינו מוציא רוח הא אמרן קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום שסופו ליפתר ומשו"ה בסרכא כסדרן שאינה מתפרקת והקרום הולך וחזק כמ"ש רש"י חולין מ"ו ע"ב בסר ועי"ז הקשה הרי"ן אי"כ גם כי ליתא לסרכא ליתכשר כיון דהדרא בריא ותירץ דיש נקבים שאין ראויין שהעלה בו סרכא כלל ולכן טרפה מספק שמא נקב זה אינו ראוי לסרכא ע"ש אבל ודאי יש נקבים שהם טרפה וראויין לקבל סתימה אלא שסופן להתפרק רק אפילו במקומות שאין סופן להתפרק יש נקבים שאין ראויין לקבל סתימה כלל, ובזה נכונים דברי רש"י שאינם קורחי' עלמה דבמקומות הנ"ל פי' שאינו קרום משום דסופו ליפתר ובחולין מ"ג פי' דכל נקובי דטרפות לא מהני להו סתימה דסלקא דעתא לאחר מן ולא דמי לריאה שנקבה ודופן סותמתה וכו' דהאי סתימה דמעיקרא הוא ומשמע דעצם דקרום שעלה מחמת מכה אינו קרום ומשום דאין טרפות חוזר להכשירו ועיין באשרי' חולין ע"ז, אבל לפמ"ש הם שפה אחת ודברים אחדים דהיכא דהוי סתימה דמעיקרא הקרום הולך וחזק ואין סופו להתפרק ואינלאי מלאה שלא היתה טרפה מעולם וכמ"ש הרי"ן, ולפ"ז לדקו דברי באר עשק דבשומן של עופות המפוטמים לא מהני סתימה דאף אם ניקב ואח"כ נהפשט סופו שיוכשר ויתפרק ודאי ולכן טרפה אבל ודאי אפשר שיקבל סתימה אך לא סתימה שאין סופו להתפרק:

ומזה פלא בעיני על חת"ס יו"ד סי' מ"ד שהיליא ומדברי הרי"ן הנ"ל דכל נקובי ריאה אינו אלא ספיקא דשמא ראוי להעלות סרכא ולא לגרף ספק זה להיות ס"ס והוא תמוה מאוד דרי"ן מייבי בסרכא כסדרן דאם מעלה סרכא אין סופו להתפרק ואינלאי מלאה למפרע דכשרה ובזה כתב דכל עוד שהנקב בלא סרכא הוי רק ספק שמא אינו ראוי להעלות סרכא אבל שאר נקבים שאינן בין אוכא לאוכא בכסדרן אפי' מעלין סרכא הן ודאי טרפה דסופה להתפרק אי"כ הנקבים הם ודאי טרפה ולא ספיקא:

אבל האמת יורה דרכו דאין כונת באר עשק ומשום דהשומן סופו להתפרק אלא משום דקי"ל בסי' מ"ו דהא דחלב טהור סותם אינו סותם אלא באותו אבר שהשומן דבוק בו בחולדתו אבל אם סותם נקב של אבר אחר לא מקרי סתימה וטרפה וס"ל לבאר עשק דהך שומן של עופות המפוטמים מי הוי כשומן של אבר אחר ואינו סותם לפי שאינו בחולדתו והדאי' כשיוכשר יוסר השומן משם ואי"כ אינו חלב של אבר זה ולא קשי' מריאה שניקבה ודופן סותמתה ומרה שנקבה וכבד סותמתה ויריכים בחלמולת דבשר סותם אפי' באבר אחר וכמ"ל בשם טו"ז ואי"כ אין לו ענין כלל

להא

לפה דהרין ולחכם הסיג עליו הדגו"מ [מעש"ל סי' פ"ה ופ"ו] ובזה יבא שלום יכוח בלהלו, עד כי יבא שילה, כנפש החותם בברכת הסכים:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה פ'

שיל"ת ב' אויפלא ה' קדושים תרמ"ז לפ"ק:

ישאו הריס שלום לידידי הרב הגאון המפורסם לדיק תמים כקש"ת מו"ה שמואל גיכז כי', אבדק"ק אבראהאם יע"א:

זה איזה שבועות הגיעני מכתב מלורב אחד מעם הנקרא בעם מו"ה שמואל לבי שוואלרטן כי' ובו לשאול הגיע בדבר הנוגע להלכה ולמעשה וכבר כשאלתי בזה בימים אלו מחבב דשמ"ש כי' ויען כי דרכי מעולם שלא להורות ולהשיב באחריה דחבריה לכן מנעתי מבוא בשערי תשובה. אמנם שמעתי שהוא בהסכמתו דפר"מ אף כמדומה שהמגיד לא כוון שמועתו לכן הכני להעריך תשובתי אליו וכמוב בעיניו יעשה:

וזה תורף שאלתו איך לנהוג בערפם הכבד שנכרך להמסם ובי"ב וכמלא מחט תחוב בפלידעריך או כמלא מחט בפרם והעצמים אומרים שהמנהג להכשיר והשוחטים איכם יודעין המנהג כי המה חדשים מקרוב באו והביא דעת אחרוני המובאים בפתחי תשובה סי' מ"ח:

תשובה: מה אשיב וכבר הלכו בו כימושות וכל אחד ימלא כמבוקשו אך אין ביאמ"ד בלא חידוש

ותחלה נבאר הדין שכתב רמ"א בסי' מ"ח סי"ם מחט או קוץ הנמצאים בהמסם וביה"כ בחלבו ולא כתחב בהם בכל כשר בכל ענין ואל שום בדיקה ופירש הטו"ז והש"ך שם דאם נמצא קורט דם בחוץ דערפה כמ"ש רמ"א סי' ל"ג ס"ט בני ושם ואפי' לא כתחב כלל ע"י"ם והל"ל סי' מ"ט ופר"ח סי' הכ"ל ודג"מ שם וכוב"ק סי' ט"ו וסי' י"ט הסיגו דשאני ושם דאכלה ופעיא ביה ואפשר שהיה המחט תחוב וע"י כיענוע הושט ואוכלין ומשקין דחקו המחט וחזר לתוך החלל אבל בהמסם וביה"כ וכרם דאוכלין ומשקין מינה ביחא אלו הי' המחט תחוב לא הי' חוזר לתוך החלל ובל"ל שם וכוב"ש סי' י"ט הכ"ל הביאו רא"ש לדבריהם מדסיים רמ"א כשר בכל ענין מוכח דאפי' כמלא קורט דם מבחוץ כמי כשר, ולפעניד אין מזה רא"ש לממ"ש טו"ז סי' ל"ג סקט"ז בפירוש הגמ"י שדוקא קורט דם מבחוץ אסור בכמלא קוץ בחלב הושט אבל לא בקורט דם מבפנים משום דאיכא ס"ם ספק אם הקורט דם מחמת הקוץ או מחמת דבר אחר ואתי"ל מחמת הקוץ שמא לא נקב רק הפנימי אלא שהטו"ז שם הביא רא"ש מגמ' דבטפת דם מבפנים כמי אסור אך כ"ז בושט משום דאפשר ס"ם טפת דם בחוץ אלא שאינו ניכר לפי שחילון אדום וכמ"ש טו"ז שם אבל כאן בכרם דל"ם הי"ט ודאי אפי' לטו"ז וש"ך דמטריפין אבל קוד בפנים ודאי כשר מטעם ס"ם, ולפ"ז י"ל דלשון בכל ענין קאי אדמיך לי' בדין שכתב המחבר בניקב משני לדדים דערפה אם יש קורט דם דשם ערפה אפי' בקורט דם בפנים וכמ"ש טו"ז סקי"ג ועיין בש"ך סקי"ד וכו' וע"ז כתב רמ"א דבכמלא בחלב ביה"כ כשר בכל ענין פירוש אפי' כמלא קורט דם מבפנים אבל קורט דם מבחוץ אפשר דערפה:

ותו הביאו רא"ש דהרי אפי' בניקב מלד אחד אינו ערפה אלא אי"כ יש קורט דם בחוץ כנגד פי המחט ומה וכמ"ש הטו"ז סקי"ג וש"ך סקכ"ו ובכמלא מוכח א"ש שיהי' קורט דם כנגד פי המחט ממש ועיין פמ"ג במש"ז אות י"ד ואיך יהי' כמלא חמור מתחוב וכוב"ש ודג"מ הוסיף וכ"ת דשאני תחוב אם אין הקורט דם כנגדו אין מקזיקין איסור ממקום למקום לומר שהי' תחוב במקום אחר ולא משם וכתחב כאן אבל בכמלא שפיר חיישינן שבמקום הקורט דם כתחב וילא לחוץ ז"א דאכתי תקשי הא בתחוב מלד אחד ויש קורט דם בפנים ולא בחוץ כנגדו ממש כשר ואם לא יהי' קורט דם לא בפנים ולא בחוץ דודאי אחר שחיטה כתחב וקודם שחיטה הי' מוכח יהי' ערפה ואי"כ אין קורט דם בפנים חמור מיש קורט דם בפנים וזה תימא עי"ש, ולפעניד ראי' זו תמוה דגם באין קורט דם לא בפנים ולא בחוץ כשר מ"ט דאין מחזיקין איסור ממקום למקום ואמרינן כאן כמלא כאן הי' ולא כתחב במקום אחר רק כאן אחר שחיטה וכי ודאי כתחב מחיים אלא דחוששין וכיון שבתחב במקום זה אחר שחיטה שוב אין חוששין שמא כתחב במקום מחיים וילאה לחוץ ושוב כתחבה כאן אחי"ש דהוי כמי ממקום למקום ועיין במג"א סי' תקי"ז סקט":

וגם מ"ש בכנפי יונה סי' מ"ח דאיך אפשר שמוכח יהי' ערפה בכל מקום ש"ם קורט דם מבחוץ ובתחוב בפנים לא יהי' ערפה אלא בכנגדו ממש והלא קודם שכתחב הי' מוכח ע"ש ובתשובת מהר"ש דקלסיה ליתא מטעם זה דבמוכח אמרינן שמא היתה תחובה כנגד הקורט דם. אבל בתחובה ע"כ לא היתה תחובה מקודם כנגד הקו"ד כיון שעכשיו תחובה לא בכנגד הקו"ד ואין מחזיקין ממקום למקום רק אמרינן כאן כמלא כאן הי' ועיין פמג"ד אות י"ד בטו"ז דאין סברא לומר שכתחבה ב' פעמים ואי"ש:

ואמנם מה שהוכיח פמ"ג שם סברא זו דא"כ תקשי גם בושט דבכמלאת המחט בחלב הושט ויש קו"ד אף שאינו בנגד פי המחט ערפה כמ"ש טו"ז סי' ל"ג ולי"ש מכשיר שם בהגה"ה בתחב אא"כ יש קו"ד משמע דבעי קו"ד נגד פי המחט א"כ תקשי איך יהי' חמור מוכח מתחב אע"כ כסברא הכ"ל דלא חיישינן שבתחב שכי פעמים, לפעניד לא נראה כן ואקדים דעלה בדעתי לחלק מה שהביאו הטו"ז וש"ך ראי' במחט שבמלא בחלב ביה"כ ויש קו"ד בחוץ דערפה מושט והוא דיש לחדש דהא דאמרינן בחולין כ"א במחט שבמלאת בעובי ביה"כ מלד אחד והפכה רבי ומלא עליו קו"ד וערפה דאם אין שם מכה קו"ד מכין אין הטעם משום דאמרי' דודאי נקבה לחוץ וחזרה לאחוריה אלא כיון דאיכא קו"ד ודאי איכא מכה ושמא נקב המילון ואי"ל לבדוק לשיטת רש"י בחולין כ"ח דושט אין לו בדיקה מבחוץ לעכין נקובה כיון שערפה בנקב משהו ועפת דם בכנסה לו ואינו ניכר יכאן הרי יש עיפת דם וכיון דודאי איכא מכה שמא ניקב ואינו ניכר או אולי הוא ודאי ניקב ואי"כ לו יהי' שהוא מחמת חולי ודי"ל מ"מ כיון שגם עור הפנימי ניקב מחמת מחט א"כ נקבו שניהם זה כנגד זה וערפה, הן אמת שמלשון רש"י שם ד"ה אמר אם אין מכה זו יולאת לחוץ דם זה מכין כאן לא משמע קלת כן אבל אינו מוכרח, ולפ"ז בושט דפסקינן בסי' ל"ג ס"ד דניקב זה שלא כנגד זה ערפה אם הוא מרוח אחד שפיר חיישינן בנמלא מחט בחלבו ויש קורט דם בחוץ שמא ניקב המחט הפנימי באיזה מקום ברוח זה שיש קו"ד בחלון אפי' שלא כנגדו ומרפה דבמקום הקו"ד חיישינן שניקב המילון מחמת חולי ומכה אבל בביה"כ דכשר בניקב זה שלא כנגד זה כמ"ש הש"ך רש"י מ"ט לא חיישינן שהמחט ניקב עור הפנימי מכוון כנגד קו"ד שבעור המילון ולהא לא חיישינן כלל שמא נקבה שני העורות וחזרה לאחוריה דאם נקבה כ"כ לא היתה חוזרת לאחוריה רק בניקבה רק עור אחד יש חשש זה כיון שלא כתחבה רק בראשה בעור חזרה לאחוריי ואי"כ יל דאפי' יש קו"ד בחוץ כמי כשר:

אלא דהא ליתא דכבר שמד בנקוה"כ שם סי' ל"ג כיון דכמלא קוץ בלא קו"ד לאו כלום הוא דכולהי חיוי בריתא קולי אכליה וקו"ד בלא קוץ כמי לאו כלום הוא א"כ כשכמלא קוץ ויש קו"ד אמאי אסור ע"ש אבל לפעניד פשוט כיון דיש קו"ד ואם אין מכה קו"ד מכין א"כ עכ"מ האי קו"ד הוא מחמת חולי או מחמת קוץ ואם הוא מחמת חולי ודאי לא ניקב הפנימי כיון שאין ניכר בו שום חולי וכמ"ש בסי' ל"ג דע"י חולי לא חיישינן שמא הבריא ובכה"ג משכחת ניקב זה בלא זה ואם ע"י קוץ חיישינן שניקב גם הפנימי והבריא וערפה לכן אם לא כמלא קוץ רק קו"ד כשר דתלינן בחולי משום דרוב בהמות כשרות אבל בכמלא קוץ תולין במלוי שהוא מחמת קוץ שהוא לפנינו ולא מחמת חולי וכמ"ש רשב"ל בתוה"ל הביאו טו"ז סי' כ"ז סק"כ ואי"כ התינח אי אמרינן שקו"ד בא מקוץ אבל אי נימא גם עכשיו שקו"ד מחמת חולי שוב אין לחוש על הקוץ שניקב גם הפנימי כקושי' נקוה"כ ועי"כ דאמרינן דקו"ד בא מקוץ וכ"ל וזה ס"ד גם בביה"כ וספיר למדו טו"ז וש"ך ביה"כ מושט, אך כל זה בכמלא אבל בתחוב בעור הפנימי אפי' יש קו"ד בחילון אלא כנגדו כמי ערפה דהא אפי' לא כתחב הקוץ שם רק כאן בפנימי מ"מ במקום קו"ד בחילון הוי כנקוב וכמ"ל והוי כניקב זה אלא כנגד זה דערפה וכיון דעכ"פ באין הקו"ד כנגדו רק רחוק ברוח זה ערפה ממילא ליתא למשמעות פמ"ג וי"ל דושט כיון דאכלה ב' ופעיא ב' ומתבטבט מחזקינן ממקום למקום ואפי' איכא קורט דם מרוח אחר כמי ערפה שמא כתחב שם הקוץ וחזר לאחוריו וכתחב כאן בפנימי וכמ"ש האחרונים הכ"ל ואי"כ אין כאן חומרא במוכח מבכתחב ואי"ש:

ובספר

ובספר מהרי"ם סיק יו"ד סי' כ"ם ר"ל דוקא גבי וסט מיסיכן בעוכה קון בחלל וים קו"ד בחון מקוס דנקונה הוסט כבלה וסוי כמו ספק בטחיטה ואוקמא בחזקת איסור וכמ"ם הפלתי סי' ל"ג סקי"ד ובבית הספק ד"ם ומה אפשר אבל בביה"כ אדרבה בחזקת היתר עומדת ואפילו בגולד ריעותא ממיים העלה הס"ך סי' כו"ן סקי"ג דאוקי בחזקת היתר ואף שהחיים יו"ד סי' כ"ד וכ"ה וחוו"ד סימן קי' סקכ"ז הבלו דבקונה הוסט לא מקרי חזקת איסור מ"מ מלא לרשב"א בתה"א בשמרת דף ז' ע"א כתב כן דכל ספק נקב בוסט מקרי איתחזק איסורא ע"ם, ובמחכ"ם אין דמיוכו עולה יפה דקבנרת חוו"ד וחה"ם שם מבואות דמשו"ה לא נקרא חזקת איסור דהא הי' לה חזקה לכשיעשה מעשה בחטיטה איסור מחזקת איסור ואי"כ דוקא בספק שהה ודרש שאכו מסופקים אם עשה מעשה הטחיטה כהוגן אוקמא בחזקת איסור אבל בספק נקובת הוסט כיון שודאי עשה מעשה הטחיטה כהוגן ל"ם שכי חזקת איסור עיי"ש היטב בדבריהם וכל זה לבתר דחדית לן רשב"א דל"ם בטחיטה סמוך מיעוטא לחזקה מסוס דהוי רוב גמור ולא אמרינן סמל"ח רק ברוב כמים מתבברות ומיעוט מפילות דאיכא שכי מיעוטא מיעוט שאין מתבברות ומן רוב מתבברות חסר מיעוט מפילות עיי"ש בדבריו המתוקים אבל הוא הק' שפיר אי לא כימא כבברא הכ"ל אי"כ תקשי בכל שחיטה שמא במקוס נקב קשחיט ואי דאזלינן בתי' כיון דנקונה וסט כבלה ומכ"ם אם שחט במקוס אחר עיין חולין ל"ג ועיין דף י"ט והאריכתי בזה בהשונה וכימא סמוך מיעוטא לחזקה ואי"כ כתב שפיר דהוי חזקת איסור דאין לומר שהי' לו חזקה שאם יעשה מעשה שחיטה כהוגן יהי' כשר ואלי בעשית דהא ע"ז אכו דכין דלא מעכחת שחיטה כהוגן כלל מסוס סמל"ח ועיי' חה"ם סי' כ"ד:

ומעתה בגמלא קון או מחט בחלל ביה"כ הנכרך לטרפס הכבד כיון שהוכיח בל"ל דסרכא גרע מקו"ד ממילא לפ"ך וטו"ז הכ"ל הוא טרפה אבל לדעת ל"ל ופרי"ח ופרי תואר וכונ"י וכנסי יוכה ותב"ם סי' מ"ח ופמ"ג סי' מ"א כשר כיון שאינו תחוב, אלא דיש להסיג דבסרכא אפי' לדעת טו"ז ופ"ך כשר והכה בתשובת מהרי"מ סיק הכ"ל תמה על הכ"ל דלמד דסרכא גרע מקו"ד דהרי סרכא בשאר אבריס אף דקי"ל בסוס"י מ"ו דכשר מ"מ יש סיעות דטרפה כמבואר בתה"ד סי' קס"ג ובים פתיט סי' מ"ח ובקו"ד ליכא מאן דמטריף ומאי דאי' הוא זה הלא טעם המטריפין סרכא בשאר אבריס הוא מסוס דחוסמין לדעת רש"י דאין סרכא בלא נקב כמ"ש תבוים סוס"י ט"ל אבל כאן דכסרך לאבר הכבד דאין נקב פוסל בנסתם כיון שאין הטרפות מחמת עצמו כמבואר סי' מ"א ס"ח בס"ך וטו"ז ואי"כ איכא ס"ם שמא הסרכא מאבר הכבד ואחיל מכרס שמא דלא כרש"י וים סרכא בלא נקב ואי"כ בכה"ג לכ"ע סרי ובדיף מקו"ד ע"ש, אבל באמת אין בהסגתו ממש דמ"ש שים ס"ם מסוס שמא דלא כרש"י תמוה הלא ראית ל"ל הי' כיון דבקו"ד ליכא מאן דמטריף וסרכא בשאר אבריס עכ"פ יש דיעות המטריפין מוכח דסרכא הוי לקותא עפי' מקו"ד אפי' להמכשירין סרכא בשאר אבריס וממילא במקוס דטרפה בגמלא קו"ד טרפה כמי בגמלא סרכא:

ומה שהסיג דשאלי כרס סריך לטרפס מקו"ד מסוס דיש לתלות דסרכא בא מטרפס הלא כבר הקשה זה ל"ל בעצמו והוא מותיב לה והוא מפרק לה שפיר דגם קו"ד אי ליכא מחט אינו כלוס ומ"מ בתחוב נגד הקו"ד טרפה רבי דאם אין מכה קו"ד מכין מכוון. נגד המחט ואי"כ אם אין מכה וסרכא זו מטרפס מכין הא נאה כאן מכוון כנגד המחט שתחובה בביה"כ שהרי הל"ל בתחוב נגד הסרכא מ"מ ואי"כ כל זה בתחוב נגד הסרכא אבל בגמלא דל"ם הי' שפיר ל"ל דוקא בקו"ד הטריפו טו"ז ופ"ך אלינא דרמ"א מסוס דקו"ד הוא ריעותא ודאי בכרס אבל בנסרך לטרפס מודו דכשר דתלינן הסרכא בטרפס וכנ"ל:

אך לפמ"ש גם ז"א דהא גם בקו"ד קשה שמא הוא מחמת חולי דהא אי ליכא מחט אינו כלוס ועכ"ח כמ"ש כיון דאיכא מחט בוקב לפכיכו חולין במלוי אי"כ בסרכא כמי כיון דאיכא מחט לפכיכו חולין במלוי ולא בטרפס וטרפה לטו"ז ופ"ך אלינא דרמ"א:

ועתה כנוא לענין אם תחובה נגד הסרכא כל האחרונים הסכימו לאסור דסרכא הוי כקולט דס מבחון וכדעת ל"ל ולא כדעת הסואל ובתחוב שלא כנגד הסרכא דעת כונ"ק סוס"י י"ד וסוס"י כ"ז דכשר כמו בגמלא בפרס אבל רק במקוס הדק מעשה שכתב בפי' י"ד ומעשה מדבריו שם בפי' כ"ז דיותר בדיעה לי' לזכשיר בתחוב שלא כנגד הסרכא מבגמלא והעשה פשוט מעוס דבתחוב שלא כנגד הסרכא אין מחזיקין איסור ממקוס ומקוס אבל בגמלא ל"ם כ"ם וכמו שהבאתי לעיל ואבל אחרונים שהביא פתחי תשובה מטריפין גם בגמלא על הפרס ועיין סמ"ג סי' מ"ח בס"ך סקט"ז, ולכן תמוה בעיני מ"ש חה"ם יו"ד סי' מ"ח דבתחוב אפי' שלא כנגד הסרכא לית דין ולית דיין להכשיר אך אם תחוב רק בפליעדעלין שבביה"כ או בגמלא רק על הפרס איכו מוחה במקוס שים מכהג להתיר ע"ם, ולפי האמור תקשי כלפי לייא בגמלא תחוב שלא כנגד הסרכא יש להתיר טפי מעוס דאין מחזיקין איסור ממקוס למקוס, ואולי אין כוכתו בתחוב רחוק הרבה מן הסרכא רק שאיכו כנגדה ממש רק קרוב לה קלת ואפי' רחוק הרבה מרוחב קש עיין ס"ך סי' מ"ח סקכ"ז דאפשר שהנקב הוא בשיפוע וכמ"ש בתשובת מהרי"ל יו"ד סי' ס"ח בני כפתור בפכיס ואי"כ באמת לא כתחב המחט רק פעם אחת ובמקוס אחר רק שנקב בשיפוע ואין כאן מעוס אין מחזיקין איסור ממקוס למקוס אבל ברחוק הרבה ממקוס הסרכא ומכ"ם בגרוח שכנגדו מודה חה"ם דהוי רק כגמלא:

אמנם מה שהרעים שם בחה"ם דעיכיכו רואות כל שגמלא סרכא גמלא מחט או יחד וכו' ואי"כ הי' קמן דהסרכא יש לה שייכות עם המחט ואם אין כאן מכה קו"ד מכין והכסיון הוא עד כאמן יותר מכל הסברות הבנויות על ראיות וכן כתב ג"כ בפי' ל"ג ע"ש, ולפענ"ד אפשר לומר אין הכי כמי אם היו בודקין כל ביה"כ מכל הבהמות ולא היו גמלא בהם מחט זולת כשים סרכא הי' זה הכסיון עדות ברור אבל באמת כשאין סרכא אין בודקין כלל ואפשר אם היו מחפשין ובודקין הי' מולאין בדונש קולים ומחעים ויתדות כי אין מדקדקין במאכלם שלא יפול בהם כל אלה בנית ובשדה עיין פלתי סי' מ"א, ומה"ט כ"ל שכתב רמ"א סי' מ"ח דאם גמלא מחט או קון בהמסם וביה"כ בחללו ולא כתחב כלל אל"ל סוס בדיקה מסוס דאין כאן ריעותא כלל דכל הכי חיוא בריתא קולי אכליה וכדאמרינן גבי וסט בחולין מ"ג גמלאת לא אלטריך לעולא דכולהי חיוא בריתא קולי אכליה ולפ"ז אין ראי' ממאי דכל שגמלא סרכא גמלא מחט שים שייכות למחט עם הסרכא דלעולם הסרכא אין לה שייכות כלל עם המחט רק היא מחמת לחות וחולי בכרס או בטרפס והא דמולאין מחט הייכו מסוס דגם בלא סרכא אם היו בודקין היו מולאין מחט דשכיח טובא שיפול בגמאכלם וא"ש:

ובזה כ"ל לפרס לשון תו"ח והגהת שו"ע שלא יהי' קוטרים

זה אם זה דז"ל תו"ח אשר לפני כלל פ"ט אות יו"ד ומלאתי בבדיקת ישיכים דאם כסרך חלר הכבד לביה"כ או כדבק שם לריך בדיקה שמא יש מחט וקון בכרס וכן עשו מעשה בזה וכן אני ראיתי בעיני בבודק אחד שבדק בזה ומלא יחד גדול בכרס ועמד עליו פמג"ד סי' מ"ח בס"ך סקט"ז דבחו"ח כתב לשון שמא יש מחט וכו' ובהגה"ה כתב שבודאי יש שם וכו', ולפמ"ש יש לישב דבהגה"ה בא לישב מה דקש"י אמאי לריך בדיקה כלל הא הוי ס"ם שמא הסרכא מטרפס ואחיל מכרס שמא איכו מחמת מחט רק מחמת לחות ואחיל מחמת מחט שמא לא כיקב רק עור הפכימי ומחמת הנפוח כסרכה כמ"ש פלתי סי' מ"ח אות ט' ואי מסוס איכא לברורי מבריכן הא רמ"א ספק בפי' ק"י סוף ס"ט דאיל לבדר ועוד אפי' לרשב"א דלריך לבדר כבר כתב כונ"ק יו"ד סי' כ"ז דוקא באפשר לבדר שכי הספיקות ע"ש וכאן הלא אנו רואין מבחוץ שלא כיקב עור החילון ואי"כ גם אם גמלא מחט תחוב בעור הפכימי לא יהי' טרפה רק מספק ולא יתברר ספק זה אם כיקב לחוץ או לא ואי"כ אי"ל לברר כלל:

אך למ"ש דבכל הבהמות שכיחי טובא מחטין בכרס וקרוב ודאי הסרכא הוא מן המחטין שבכרס וחולי איכו מלוי וכיון שהסרכא מסס ודאי תחובה בעור הפכימי וטרפה כל זמן שלא בדק כמ"ש מכמ"י בתו"ח כלל הכ"ל וכונ"ק סי' ע"ז ושאר אחרונים וזה כונת רמ"א בהגה"ה שבודאי יש שם קון או מחט הייכו כתיכת טעם על מה שלריך בדיקה כלל מסוס דכרס הייכו בחלל הכרס ודאי יש שם קון או מחט תמיד גם אי ליכא סרכא וכנ"ל ולא ודאי ממש אלא קרוב לודאי ושכיח טובא וכנ"ל ומלוי ולכן אין חולין בטרפס ובחולי ולא שמן הסרכא מוכח שודאי יש שם קון או מחט כמו שפירש חה"ם רק שבכל הבהמות קרוב לודאי שים שם קון או מחט אבל בתו"ח קאי שמא יש מחט וקון במקוס הסרכא בכרס

לכן

לכן כתב לשון שמא כי אין זה ודאי רק ספק כי מן הסרכא
לא מוכח מידי שום מחט:

ועוד גם לפי מה שהביא בתשובת מהרי"א הכ"ל מתוי"ט
אשר לפניו וז"ל ואם נסרך חלר הכבד לביה"כ או
נדבק שם לריך לנדוק שם אחר מחט או קון ואם אין כלום
מותר עכ"ל ומשמע לי' דוקא אם אין שם כלום דוקא מותר אבל
כמלא בפרש אסור אפי' לא נתחב כלל ע"ש ולפמ"ש דתוי"ט
על מקום שבנגד הסרכא קאי א"כ הפירוש ואם אין כלום כנגד
מקום הסרכא מותר אע"פ שיש מחט בפרש:

וכל זה להלכה ולהבין דברי חכמים אבל לא מפני שאנו
מדמין נעשה מעשה והאחרונים שאחרי חת"ם במדינתינו
לא מלאה לבם להתיר אפי' בחומר שלא בנגד הסרכא, לכן:

א) אם כמלא מחט תחובה בפנים אפי' שלא כנגד הסרכא
אין להקל כלל ועיקר:

ב) וכן אם יש בועה או כפתור בפנים אפי' שלא כנגד
הסרכא כמי אסור כמ"ש בתשובת מהרי"א הכ"ל ותת"ם סי"ג:

ג) וכן אם יש נקב בעור הפנימי אפי' שלא כנגד הסרכא
אף שבנוביים סי' כ"ז מכשיר בכה"ג מ"מ לשיטתו אזיל
שמכשיר גם בכמלאה מחט תחובה שלא כנגד הסרכא אבל למ"ש
להעריף במחט תחובה שלא כנגד הסרכא גם בנקב כן ואולי
בנקב גרע עפי דבתחב שייך אין מחזקינן איסור ממקום
למקום ולא חיישינן שכתחבה שני פעמים אבל כאן אם הנקב
מן מחט עכ"פ שיכתה מקומה וחיישינן עפי':

ד) אם לא כמלא מחט כלל אחר שנדק לא בעור ולא בפרש
מותר אפי' שלא בהפסד מרובה אם אין בפנים שום
ריעותא לא בועה ולא כפתור ולא נקב:

ה) אבל אם כמלאה מחט על הפרש או תחובה בפליעדעלך
ואין שום ריעותא מהכ"ל בפנים אז לכבוד שבת ויו"ט
יכול להתיר:

ו) אבל בכל ימות השנה יחקור במקומות הסמוכין אם כהנו
להתיר יוכל לסמוך על הטבה שגם במקום הזה כהנו
להתיר מימי קדם ואם לאו אל יתיר:

ז) אבל אינו לריך למחות בחזקת הי"ד כי יש למקילין על
מה שיסמוכו כיון שאינו מבורר שנהגו לאסור:

ח) ומה טוב אם אינו יכול למחות שיספרו הפרש ולא יבדקו
בפרש כלל וכמ"ש חת"ם:

ולתשלום הענין ראיתי בחת"ם סי' ל"ג שהק' על ל"ל
וכונ"י דס"ל דוקא בושט טרפה אם כמלא מחט
בחללו ויש קורט דם ולא בביה"כ דאם איתא דהיתה תחובה
מי החזירה לאחוריה א"כ נחוצין כ"א אמאי אמר אביי לרב
עוירא טרח טרי' לתאי גברא מתני' הא המסק וביה"כ
שניקבו לחוץ והלא כיון דאין כאן קיבה להחזיר המחט
לאחוריה להיותה מוכחת בתוך החלל מהיכי תיתי בטרף אם
לא ניקב לחוץ ע"י קו"ד שבנגדה דאם איתא שהי' תחובה
לחוץ מי החזירה לאחוריה בחלי עוביה העור וע"כ לריך לחלק
בין החזירה כולה להחזירה מקצתה ואין זו סברא פשוטה כ"כ
ואיכ טובא קמ"ל אע"כ פשיטא לי' להעריף אפי' במוכח
וקו"ד בחוץ ע"ש, ולפמ"ש לעיל נקט"מ דאם אינ' שניקבה
לחוץ וחזרה לאחורי' רק אפי' לא ניקבה רק הפנימי כמו
שהיא לפניכו מ"מ כיון שבחילון הי' קורט דם כנגדו ואם
אין מכה קו"ד מכין אי"כ גם החילון נקוב ונקבו זה כנגד
זה וטרפה ואין לומר דק"ל אמאי לריך בדיקה כלל מבחוץ
ז"א דלדעת רמב"ם ואסר"י שהביא רמ"א סי' מ"ח סוף ס"ח
נאמת אינ בדיקה רק שמקרה הי' כך שהפכה רבי ובדקה
ולשיטות רוב הראשונים דבעי בדיקה כבר כתב טו"ז שם
סק"ג דפשיטא דבעי בדיקה כמו בכל שפק טרפות כשאנו
רואין ריעותא עיי"ש וא"כ לק"מ, ולדינא כבר כתבתי מה
שכ"ל בזה, ראתעבר על רוב שלום וברכה טובה, עד זקנה
ושיבה, בנחת ושובה, בכפשו וכפש ידידו הנאמן הדורש"ם באהבה:

עמרם הק' בלוסס בק"ק הכ"ל

תשובה פ"א

שיל"ח ב' אייפאלא יום ה' לפ' אמור תרמ"ט לפ"ק

שוב"ט לאחובי מחותכי הרב המאוה"ג וכו' כמו"ה יוסף
ליב סופר כ"י רב בק"ק דערעטשקע

מכתבו בא אלי בזמנו והייתי מוטרד מאוד ולא יכולתי
להשיב עד היום ונפשו בשאלתו בבהמה שחלתה
ואומן בקי עשה לה רפואה הידוע לנקוב במחט בדופן

הבהמה כנגד הסחול ונקב עור המילון ונחרפא מה מספק
הבהמה והחלב ושוב במכתב השני כ' כי הרופא מומחה אמר
כי במקום אשר תחבו המרלע אין חשש על הטחול רק בעומק
מוכח הריאה אבל המרלע הי' קלר ואין שום אפשרות שהגיע לריאה
הנה לפי דבריו האחרונים אין מקום כפלפל כלל בדברי
פ"ת שיכ"א אות ו"ו דיש ס"ס שמא לא ניקב בקומכי'
ואתי"ל ניקב בקומכי' שמא נשתייר כעובי דיבר זהב דהרי
לא כנגד הטחול נקב רק כנגד הריאה ובפ"מ שניקב טרפה,
ומה שמתמה עליו אם יש ס"ס למה לריך בדיקה זה הק'
פ"ת שם על הפאלה לבי וגם מה שהגיד לו שאין אוכלין
החלב ג"י אין לזה טעם ורים אולי יצא להם ממה שכוהגין
שאם רולים לשחוט בהמה אין אוכלין החלב ג"י קודם שמא
תמצא טרפה ויהי' החלב אסורה ג"י למפרע כמבואר בס"
פ"ל וגוב ליין תשו' מהרי"א יו"ד סי' ס' ואין לו ענין לכאן
דשם קאי בדקרה בתוך הכרס עיין בינת אדם שער אי"ה
סי' י"ז אות כ"ו ופ"ת סי' מ"ח אות ל' ובתשו' שו"מ ח"ב סי"ב:

ובתשו' דברי חיים סי"ג הענה לדיבא שאם בודאי אין
מכווני' לנקוב א' מאברים שבקונבן במשהו רק
העור והבשר עד ההלב וליבא למיחש רק משום מחט הכמלא
בחלב הגוף יש לסמוך על סברת המקילין כמו גבי סירוס
בעופות משום דהוא אומן בקי בכך עיין פמ"ג סי' מ"ב
בשפ"ד אות ט' ומה שפקפק ע"ז בס' שע"ל כיון שהיא רק
מקרה ומעשה גוי הדיוט ל"ש שהוא בקי ע"ש ביו"ד סי'
ס"ח ודאי כן הוא באינו אומן אבל אבן באומן קיימי' וגדולה
מזו הביא פ"ת סי' כ"ג אות י"ב בהקזה שעושין לבהמות
מלוהרס ויש לחוש שמא הגיע בסימנים וניקב הושט דהכל
עוהר מעשה שהוא אומן בקי ועיין בשו"מ ח"ג סי' פ"ל
וא"כ קו"ח ומה החס דלדעת הפלתי וכמה אחרונים נקובה
הושט הוי ס' בשחיטה וא"כ איכא חזקת איסור גמור סמכינן
על אומן אלא דחוו"ד וה"ם חולקין דג"ז לא מקרי חזקת
איסור [עיל סי' ס"ד] מכ"ש כאן דליכא חזקת אי' רק דמולד
ונודע הספק מחיים ועיין יו"ד סי' כ' בדמ"א וש"ך ודאי
סמכי' על אומן ועיין בחת"ם יו"ד סי' כ"ל:

ובענין כאמנות הרופאים כבר הענה חת"ם בס' נדה דאינן
כאמנים על נוף ידוע רק בפ"ב אבל כאמנים בכלל
הטבע שיש מליאות זה בטבע עיין חשו' קכ"ג ביו"ד ושם
קכ"ח ק"ם וקע"ג אמנם כ"ז במה שהוליא מדעתם וחכמתם
וסברתם אבל במה שרואים בעיניהם כלאה שדינם כשאר ע"א
דעלמא ומנואר בס' קכ"ז דחשוד לאותו דבר אינו כאומן
ועיין בש"ך שם ובמומר לחלל שבת למ"ש חת"ם חיו סי' פ"ג
דמ"מ אינו חשוד הי' כאומן אבל האחרונים קיהו בדבר וגם
אני הארכתי בזה במק"א [עיל סי' ט"ז] לכן אין לסמוך
ע"ז, אמנם כלאה דמ"מ כאומן דרך כלל לומר שהרפואה אינו
דוקא לנקוב הכרס או הטחול או הריאה רק לנקוב העור
והבשר שלא הרוח כיון דאז לאו אמלחא דממונא ולאו
אמלחא דאסורא קא מסהיד רק גילוי מלחא בעלמא וכמ"ש
הרי"ף ביבמות ע"ל גבי ואשתמודעינהו ע"ש ואף שכתבו
תוס' גיטין פ' דהתם טעמא משום דקל הדבר להתבדר ועביד
לגילוי' טובא [ועיין בראש"ש ב"ב פ' ג"פ סי' י"ז] משא"כ כאן
מ"מ דגם כאן עכ"פ אפשר למיקס עלי' דמלחא ושייך כמי
דאומן לא מרע אומנתו כאומן מה"ע ועיין בש"ך סי' ל"ח
סק"ג [וסי' ש"ב סק"ד ועיין חכ"ץ סוס"י ל"ט]: ועוד כיון
דחזי' דרוב בהמות שנעשה להם רפואה זו ע"י אומנים
בקיאים מיים יצ"ח א"כ מוכח שהם בקיאים בזה ואינם עושים
באופן שיהי' טרפות וא"כ אפילו לדעת אחרונים דסוברים
דבס' פלוגתא לא מהני יצ"ח להכריע הספק מ"מ כאן יש ראי'
שהם בקיאים ואין הרפואה באופן שיהי' טרפות וסברא זו
כתובה גם בחת"ם, והנה שאלתי את הרבני הנגיד המופלג
מו"ה משה ליענשטיין כי' מפה אודות הדבר הזה והגיד לי
כי האינשטרומענט עשוי מחט קטנה בתוך שפופרת ומעבב
שלא יכנס בעומק בחלל הגוף רק שינקוב העור והבשר עד
תוך החלל ואליל עובדי אדמה הגדולים שיש להם בהמות
הרבה גם הממונה שנקרא במדינתנו אישפאן בקי לעשות
רפואה זו אבל השו"ב מפה אמר כי הרופא בקאלנאג הגיד
לו שרפואה לנקוב הכרס דוקא וכראין דברי ר' משה הכ"ל מדבריו:

ולכן כ"ל לדינא שאם הדיוט עושה רפואה זו בנכין ודאי
הבהמה והחלב אסורים ולא מהני בדיקה שמא ניקב
א' מאברים שבקונבן במשהו אבל אם רופא אומן או שאר
בקי באומנתו עושה מעשה זו דוקא באינשטרומענט אז יחקור
היטב אבל הרופאים והגוטסבעזיטלער המכוסי' בזה אם הדבר
כמו

כמו שהגיד ר"מ הכ"ל ואז הנשמה ו ס החלב שר"י והי, זה שלום מלאי ידידו הדומ"ם:

עמרם הק' נלוהס

תשובה פ"ב

שילת נ' איפאלא ג' לפ' ומעצתי כי חכון אלי תרכיא לפ"ק:

ידי שלום בחיליך אחוני אחי הרבני החו"ג חו"ם בתורה ובירא"ה כמו"ה משה כ"י נלוהס נק"ק ה' מאדע יע"א:

מכתבך קבלתי בזמנו וכו' ומה שתמהת על הנהת רמ"א יו"ד ס' מ"ג ס"ה שכ' ויש מחמירין אם כמלא כמין מחול בלד העב וכ' השיך שקיע דס"ל דכל יחר כבטול דמי הייכו כאלו היתר, לחוד כיטל ממקומו הדבוק והוי כביטל המחול בקומכיה וכו' ופלא בעיניך דודאי אי"ל לומר דאלו רואין כל מקום החיבור שהוא מהיתרת ומעיקר המחול אינו כלום דזה נגד השכל רק שאלו חוסנים חלי עובי החיבור ואי"כ אפילו הוי כביקב אמאי אסור הא ביקב בקומכיה ובשאר כעובי דיבר זהב כסר, והמחבר בש"ד כתב דעובי דיבר זהב הוא פחות מחלי עוביו, ובדחקת בכוכתו:

ולפענ"ד נראה ואקדים דברי ראנ"ן סי' רש"ד שהביא הא"ז סי' תלינ וב"י סי' נ"ה ולא סי' ל"ח והגהות ש"ד סי' פ"ו שכ' כל יחר כבטול דמי ובכ"א יל הוא היתר והוי כביטל והרי הוא חסר רגל, וכ"ל דאי איכא לאותו היתר היכרא כגון שהאחד עומד במקומו והשני שלא במקומו דאע"ג דכביטל דמי אותו היתרת כשרה דלאו חסר הוא, ופי' בו לבו"ם סי' ל"ה אות כ"א כיון דשכיחם בויה א"כ חיות אותו אבר כחלק לשכים ושוב לא יוכל הבע"ח להתנהג ע"י, אבל אם אחר עשה כשתנה לגריעותא וכיכר שהוא היתר אז רוב החיות באבר העיקרי וכשר ועיין באשרי חולין מ"ז, או אפשר דאם רוב החיות באבר העקרי ביטל גם יבוקת מיעוט של היתרת ממנו והוי כל החיות באבר העקרי ועיין בהגהות שהביא באות ב' זה חוכן כוכתו בחוס' ביאור קלת, ועיין בשמ"ח סי' ל"ה אות י"א דכתב יתרת ערפה משום דקופו להתפרק ותהי' נקובה ולבו"ם סי' הכ"ל אות ד' הסיג עליו דאין העעם משום קופו להתפרק ע"ם, ובזה יש להסביר ג' סיעות שיש בעכין כל יחר כבטול דמי, עיין ב"י סי' מ"ח דלסיעת רש"י הוי כאלו ביטלו שכיחם לגמרי כיון שהחיות כחלק לשכים אין שום א' יכול לפעול פעולתו ולהרמב"ן רק במקום חיבורו הוי כאלו ביטלו מקום זה משכיחם כיון שבמקום ההוא הם לאחדים ולא לומר שהאחד עיקר והשני יתרת ואי"כ החיות שלריך להיות בא' דהייכו חליו של מקום החיבור כחלק לשכים א"י לפעול פעולתו במקום הזה אבל לא כאלו ביטלו שני האברים לגמרי דשלא במקום חיבורן הוי א' עיקר האבר ובו עיקר החיות ויכול לפעול פעולתו והשני הוא יתרת ויש בו רק מעט חיות ונהי דאכן לא ידעינן איזה העיקר ואיזה היתרת מ"מ קמי שמ"ל גלי וז"ם דכביטל ממקומו המחובר לו ומקומו עמו, אבל הרשב"א בתוה"ב ס"ל דהוי רק כביטל א' מהם משום דס"ל בעעמא משום קופו להתפרק ואין קוף להתפרק רק אחד שהוא יתר וכמו"ם תבו"ם ועכ"פ הוא מבואר דלהרמב"ן מקום חיבורן כאלו ביטל משכיחם ושפיר כתב השי"ך דיש מחמירין ס"ל כסברת הרמב"ן דכל יתר כבטול אינו כאלו ביטלו שכיחם לגמר דאי"כ הי' כשר דביטל הבטול כשר רק הייכו כאלו היתר לחוד ביטל ממקומו הדבוק, פי' שרק מקום חיבורן הוי ביטל משכיחם והוי כביקב הבטול בקומכיה מאבר לאבר ובערפה ואי"ם, [ע"ל סי' ע"א] ויען אני מרוד מאוד אסתבר בזה, ובענין הידוע הד' יעזור לי להולילא לחרות עולם כה אמר אחיך הכאמן דומ"ם:

עמרם הק' נלוהס נק"ק הכ"ל

תשובה פ"ג

מה שהארכת ושאלת בענין ביטול הולד במעי בהמה שהובא בד"מ סי' מ"ה דערפה ובשו"ע לא נזכר דין זה גם בהגהות רא"ש וגם הסו"ז ושיך לא דברו מזה כלום אך החבו"ם כתב דבליכא הפ"מ יש לחוש לזה ובש"ם בעוף משום דאפשר קיי"ל דבביטול הולד סוף האם להמיק ע"ם [ושקר העדה בשמו שכתב דערפה] ולכן העלה שם דגם בבילים קרוחי' ונקרשים לאסור מיהו בהפ"מ יש להקל ע"ם היתר וגם מה שהעדה בשם הש"ך שקי"ל דמעריף ביטל האם בעוף ומכ"ם ביקב לו ביטול כן אלא הבי"ל דעת הפוסקי' כן ודעתו כותה כנ"ל שהבי"ל דיש להחמיר היכא דליכא הפ"מ ולחוש לדעת הפוסקי' אבל בהפ"מ שמכיכן לפוסקי' דמחירין, ויפה כתב בא"ה שקי"ב דבעעמוא"לבע אייער כשר בהפ"מ לרמ"א ושיך לפרי"ם אף בלי הפ"מ וכן כתב פמג"ד בשב"ז קוסי' מ"ה דיש להחמיר בבילים קרוסי' בלין הפ"מ כמו בביטול הולד ע"ם ולין להחליך בזה כי הדברים פשוטים דכשר בהפ"מ ובע"ם ולעת הלורך כמ"ש פמג"ד בש"ד שקי"ב אם האם בריאה ולין בה ריעותא, ומ"ש שרלית בלמדך אלי שאלי הערפה בודאי היתה האם נרקבת וביטול ולולי גם שאר בני מינים הי' בהם ריעותא:

ומ"ש דבש' בית יאלח כתב בולד ביטול במעי בהמה דבהפ"מ איכא לד להקל ובילים הביטולי' כתב המנהג להכשיר בהפ"מ מעמו מבואר שם בעמודי זהב משום דבבילים יש פלוגתא אם דומה לולד ולפעד"ב דבילים איכם דומי' לולד דדוקא אם כל הולד ביטול ערפה ולא בביטול מקלתה ועפ"י הרוב לין כל הבילים נקרשי' ואי"כ לין כל הולד ביטול ולפי' כל הבילי' נראי' נקרשי' מ"מ יש עוד בו זרע להעשות בילים ולין כל הולד ביטול, ועוד מאן יימר שהבילים דומי' לולד הרי יש בילים גם מן הפכא מאלעא ואי"כ אפי' בילים מזכר איכם דומי' לולד, ועוד דבילה אין בו חיות וכוח להמיק עפי' מולד דיש בו חיותא ולכן אם ביטול הולד יש חשש עפי' ביטול האם, ועוד דכבר כתבו חוס' חולין נ"ח ד"ה והלכתא דיש חילוק בין בילים לולד דולד לאו גופה ובילים גופה ואי"כ לין ראי' מזה על זה, ועוד דמאן יימר דבילים קרוסי' וקרוחי' מקרי ביטול לכן הכוכון לדינא כמ"ש שכתבו האחרוני' שנהגו להכשיר לעת הלורך אם לא ביטולה האם אבל בביטולה גם האם מעריף הפלתי ע"ם:

ומה שתמהת על פלתי שהביא ראי' דביטול הולד כשר מזבחי' ע"ד ע"ג דפריך בערפה שבחערבה מכא ידע' וכו' ואמאי לא משני בבה"ג שביטול הולד במעי' וא"א להכיר שאין אות ורושם בגופה אע"כ דזה כשר ע"ם, ופלא בעיניך הא האם מיירי בערפה מחיים וכאן מיירי שבמלא הולד ביטול במעי' לאח"ם וכוכחך דזה א"א לידע מחיים שהוא ערפה כבר מילתי אמורה לך פא"ם דשפיר משכחת לה לידע שהושיט ידו למעי' בהמה מחיים הי' בה ולד ואח"כ חזר והושיט ידו למעי' ומלא שביטול הולד וכדאמרי' חולין ע"ד הושיט ידו למעי בהמה ושחט בה בן ט' חי ע"ם ואח"כ ילא ואינו מכיר ערפות בגופה ולכן מ"ש דכוכת פלתי בהמה משילדה ולד שביטול אין חדש בזה דע"כ קוסי' פלתי בהכי מיירי דאל"כ הרי אפשר להכיר הערפות ע"י הושטת יד למעי':

ומ"ש לי"שב קוסי' פלתי עפמ"ש טו"ז סי' ל"ג שקי"ב לחלק בין ריאה דאינליד ובין שכיחם אדומי' בושט דיותר טוב כשאין הקרום השני כלום מאם הוא שם דבוק והוא לקוי שע"ז גם השני נלקה ואי"כ הי' יל דאיסור אינו אלא בביטול הולד והוא שם ולשון ביטול הכי דייק אבל אם ילא ממעי' מודה דכשר, לא כיוונת יפה דבברת טו"ז הוא דאם הריעותא הוא מחמת שביטל א"כ אין כאן ריעותא רק בהעדרו ואינו מזיק לקרום השני אבל בושט יש ריעותא בהווייתו ומזיק גם לקרום השני אבל כאן אין הריעותא מחמת שילא הולד רק מחמת הויתו שהי' ביטול במעי' א"כ אף שילא אח"כ מ"מ כל זמן הויתו שם הזיק לאם דהא אינו ביטול כולו בפעם אחת כרגע ויולא מיד וגם בבמלא בחוכה ביטול לאח"ם אמאי ערפה הא הי' יולא ממנה אח"כ וגם אפשר להוליאו בידי אדם וכל מקום דאי בדרו לי' קמא חי' אינו ערפה לכן שפיר הקשה פלתי:

אבל אני אמה עליו שהרי שם שביטו כל הזבחים שבחערבה בהם ערפה והרי יש זבחים שהם זכרים דוקא ואי"א להחערב בהם ערפה משום ביטול הולד דשיך רק בנקבה ועדיף לאוקמא באוקמתא דהתם דשיך גם בזכרים, ובזה ריוח ושטון ולהלה ושוכ"ט עד העולם בכפש דומ"ם:

עמרם הק' נלוהס נק"ק הכ"ל

תשובה פ"ד

שילת נ' איפאלא ג' אלה הדברים חרין לפ"ק:

מנחם ליון, יראנו בענין אפריון, ידידי הרבני המופלג, מלא פלג, חו"ם, שמו יכון, כמו"ם חיים יודא כ"י שלעזינגער מו"ל בי"שוב וואידא סט' איוואן:

מכתבו

מכתבו הגיעני נעתו ונזמנו אצל דברים שוכים מכעוכי מצוה בתשובה עד היום אודות שאלתו באוזנו פטומה שכמלא מחט תחוב בקורקבן וכיקב מעבר לעבר רק שהי' שם שומן הרבה והמחט נתחב קלת גם בשומן אצל נשאר עוד שומן הרבה כדי לתגין על הכקב מה דינו, והריאה מקוש ביו"ד סי' מ"ט ס"ג בקורקבן כיקב ושומן שלו קוחס והכי פסק המחבר סי' מ"ט ס"ג בקורקבן כיקב ושומן שעליו קוחמו כשר ואף שרש"ל פא"ט סי' כ"ג מפקפק בהיתר השומן עוף משום דרך הוא ולא הוי שחיטה מ"מ כבר כתב פמ"ג בשפ"ד סימן מ"ו דכהוג עלמא כדעת השו"ע:

ובאמת לפענ"ד דברי רש"ל המוהיס דהא אמרינן בחולין מ"ח ע"ב דהא דאר"ל האי סנפורא דריאה דאיכבא טרפה הוא לחביבו אחמר ופרש"י דכיון דדופן חביבו קשה הוא עומד כנגדו ואינו קוחס הכקב ולא מגין עליה אצל וכו' בשר הריאה שהוא רך ונכנס לכקב ומגין עליו ע"ש אלמא דבשר רך מגין יותר מדבר קשה וכ"כ הרמב"ם פ"ו מה"ש ה"י בחשבו החלבים שהוריס שאינם מגינים סיים אינם מגינים לפי שהם קשים וכקב שנקחם באחד מהם אינו כשחוט ע"ש ועיין פרמ"ג בשפ"ד סי' מ"ו שקה"ו ורש"ל אזיל בתר איפכא וים לי"ש בדוחק ועיין תבו"ש סי' מ"ו שק"ג:

אלא שמעלתו לידד להחמיר דשפלתי רש"י מ"ו הקשה לדעת הרמב"ם ומחבר סי' ל"ג בוטע דפי' שמא הבריא שמא כיקב וכחרפא וכן דעת רש"י שהבריא המ"א סי' מ"ח ס"ז בהמסק, אי"כ הי' בחחב בקורקבן ושומן קוחס ניחוש שמא כיקב השומן וכחרפא ע"ש, ול"ל דוקא בוטע שכבר התחיל לנקוב באבר זה וכן בהמסק חיישינן שמא הבריא וכחרפא אבל כאן שלא התחיל כלל לנקוב בשומן לא חיישינן שמא כיקב וכחרפא, ולפ"ז היכא שכיקב גם קלת השומן שפיר חיישינן להכי אלו דבריו בחוס' ביאור, הנה כי כן כתב הפרי חואר סי' מ"ט שק"ג, ואינו מחוור בעיני כיון דקיימ"ל דאינו קוחס אלא באותו אבר שהשומן דבוק בו בחולדתו וכמ"ש רמ"א סי' מ"ו ס"מ דכחד חסיב לענין שחיטה אי"כ לענין הכם שמא הבריא כמי כחד חסיב השומן עם בשר הקורקבן וכיון שכיקב הקורקבן מקרי החחיל לנקוב אותו אבר וניחוש שמא כיקב גם השומן וכחרפא, ואף דריאה שכיקבה ודופן קוחמתה כשרה אף שדופן אבר אחר, כבר כתב טו"ז סי' מ"ו שק"ג דמכאן מוכח דבשר עדיף מחלב וקוחס אפילו באבר אחר, והגם דש"ך שק"ד חולק עליו וס"ל דאין חילוק בין שומן לבשר אלא בריאה שכיקבה ודופן קוחמה הטעם משום דאדוק בו בחולדה אלמא דגם מאבר אחר מהכי שחיטה, מ"מ לפענ"ד אין ראי' משם דהחם באחת בעינן שניך בבשרא וכדאמרינן חולין מ"ח וכן דעת רוב פוסקים וכמו שפסק בטו"ע סי' ט"ל סי"ח ולהכי מחסיב כחד אבר, אבל בשומן אלא שניך בעינן דוקא מאותו אבר דנחסב כחד אבר ועיין תבו"ש סי' מ"ו שק"ג, ובזה כדחה ראיה טו"ז דבבשר קוחס אף באבר אחר דשאני ריאה שכיקבה ודופן קוחמה דבעינן שניך בבשרא וריאה דרכה להקחבך מחוך ששואבת משקה תמיד וכמו"ש תבו"ש הנ"ל:

אבל גוף קוסים הפלתי לק"מ לפמ"ש תה"ד סי' קס"ה הביאו ש"ך סי' מ"ח שקכ"ג דדוקא בדבר שדופנו דק ובדבר מוצע שחופס בו המחט כוקב מעלי"ע חיישינן שמא הבריא אבל בדבר שדופנו עב אפילו עבר המחט רוב עביו ולא נשאר רק מעט בשר ודק נגד פי המחט אין לנו למיחש שמא הבריא דאמאי נימא שהבריא הא אחזוקי ריעותא לא מחזקינן ע"ש, אי"כ הי' בשומן אפילו לא נשאר רק מעט כיון שבבריה דופן עב לא חיישינן שמא הבריא, ואני מוסיף עוד דהרי אי אמרינן דכיקב וכחרפא לריכין לומר דחזרה המחט לאחורי' ועיין בש"ך סי' מ"ח שקי"ט ואי"כ בשלמא בדופן דק שאפילו כוקב מעלי"ע אל המחט ליכנס בו רק פורחא ובהאי פורחא אינה נאחזת שם כיון שרובה ככולה מבחוץ שפיר מיישינן שחזרה לאחורי' אבל אם עברה דופן עב ונאחזת שם היטב והיא מהודקת מהיכא תיתי ניחוש שחזרה לאחורי' ולק"מ:

ומ"ש לתרץ קוסים פלתי דדוקא באבר שבטרף בו קרוס שעלה מחמת מכה אינו קרוס דקופו ליקחר אצל שומן דאין נכב פוסל בו כהי דכיקב וכחרפא הוי רפואה מעלה ואין קופו ליקחר ושפיר מהכי שחיטה וכמ"ש פמג"ד סי' ל"ג בטו"ז שק"ד שהי' הסונות בדבר אחד דתיכא אם הטעם דקרוס שעלה מחמת מכה אינו קרוס משום דקופו ליקחר שפיר י"ל דכאן אין קופו ליקחר, אבל אי נימא דקרוס שעלה מחמת מכה אינו קרוס משום דלא הוי שחיטה דמעיקרא אי"כ גם כאן שכבר כיקב השומן פ"א מעלי"ע כהי דאחי"כ כחרפא מ"מ לאו שחיטה דמעיקרא הוא כיון דנשעה שה' נקוב לא הי' שחיטה וכטרפה אין פסול חוזר להכשירו, ואין להתעקש ולומר כיון דנשעה שכיקב הקורקבן מעלי"ע הי' השומן קוחס מקרי שחיטה דמעיקרא דמ"מ כיון דנשעה שכיקב השומן מעלי"ע לא הי' שחיטה מה שכחרפא אח"כ לא מקרי שחיטה דמעיקרא שכבר הטרפות נכנס בכל גופה ועיין בחסר"י חולין ע"ו, ושכיח אפילו אם הטעם משום דקופו ליקחר מ"מ הפמג"ד לא חידש אלא בכיקב עור הפכימי של ושט ולא חילון וכחרפא ואח"כ כיקב החילון דבשר דאין קופו ליקחר כיון שכחרפא נעוד שהי' בשר קודם שכיקב החילון דאז מעלה ארוכה כיון שעדיין אין בו טרפות נשעה שכחרפא, אבל כאן שכיקב השומן מעלי"ע נשעה שה' הקורקבן נקוב והי' טרפה ודאי אינו מעלה ארוכה גם השומן והטרפות פועל שאינו מחרפא יפה ואינו שחיטה כלל וטרפה דקופו ליקחר:

וראיה לכל זה מדפרכינן בחולין מ"ח אהא דריאה שכיקבה ודופן קוחמתה כשרה אלו אינקב בדופן להדיה [להדיה] מאי טרפה ליתי נקובת הדופן וכו' ומאי קושיא הא כיון דנקובת דופן בעלמו אינו טרפה קופו להחרפאות ולא לקחור אינו טרפה כלל אלא עכ"ח כדכתיבנא דשוב לא הוי שחיטה דמעיקרא, וגם כיון דאינקב ריאה כנגד נקב הדופן שוב אינו מעלה ארוכה ואם יחחם קופו ליקחר:

ומה שהביא חשובת בחר עשק דדוקא כשחנקב בלי מחט אמרינן דשומן קוחס אצל אם המחט חחוב ותמיד ניקב אין השומן קוחס ומכ"ש כשחחוב גם בשומן ודאי חיישינן דקופו ליכנס ונכנקב דמי, ומחחלה עלה בדעתי דהאי קו"ח פריכא הוא דקבנרת בחר עשק כראה אחת משחים או דס"ל דהא דשחיטה ונהכי הייכו משום דהשומן בכנס בחוך הכקב ומגין עליו וכמ"ש רש"י חולין מ"ח בשר הריאה שהוא רך בכנס לנקב ומגין עליו ולפ"ז אם המחט שם שאי' ליכנס אינו קוחס, או דס"ל דה"ט דשחיטה מהכי משום דעי' השחיטה הקורקבן הדר בריא והנקב מחרפא ומעלה ארוכה וא"כ כשים שם מחט אינ' להחרפאות דהרי המחט מעכב ולכן לא מהכי שחיטה, ולפ"ז למה שהעלה הש"ך סי' מ"ו שק"ג דאפילו מחט מחובה מהכי שחיטה [וכ"כ באו"ז הגדול סי' חי"ג] והשכיס עמו מכחת יעקב סוף כלל ל"ה וכן כראה דעת פמ"ג שם ועיין פ"ח סי' מ"ט אות ג' והדין עמהם דהרי לעשם א' שכחבתי א"כ שאר בשר שהוא קשה ואינו נכנס בנקב אינו קוחס וכמ"ש חבו"ש סימן מ"ו אות ב' ע"ש והרי הסכמת כל פוסקים אחרונים כרמב"ם שבשר קוחס ועיין כונ"ק סי' ה' וסי' ט' ביו"ד ואינ' שיכנס בנקב דוקא:

וגם טעם שכי אינו כראה דאפי' לא יחרפא הנקב אינו טרפה דהוי כמי שלא ניקב מעלי"ע ולא לגית חלו דבשר אפי' מחט חחובה בו דאינ' להחרפאות כמו במחט שכמלאה בעובי ביה"כ בסי' מ"ח, וגם הא נופא שאינ' להחרפאות אינו מוכרח דאפשר יהי' המחט כלה ואבד כמו שחוש מעיד בעופות שכמלא בהם מחכות שבלעו והוא נפחח מכמות שהי' שכאכל שם בפנים ונחרפא אח"כ, ועכ"פ מה קו"ח יש דאם ניקב קלת השומן דחיישינן שינקוב יותר הלא אם לא קיימ"ל כבאר עשק הכ"ל בין מעעמים דבתיבנא או מעעמים אחרים גם בניקב השומן קלה מוחר וגם הבאר עשק נופא לאו מעעם דקופו ליכנס אתי עלה, אלא שראיתי למכחם יעקב הכ"ל שהביא בשמו אבל אם המחט על עמדו עומד ותמיד כוקב קשה הדבר להאמין כי יקופר שהשומן ימנע המחט או הקון מלאחת ע"ש ומרחו הדברים שאוסר מעעם שקופו ליכנס גם השומן ונכנקב דמי ואי"כ שפיר דן קו"ח מעלמו שאם כבר נקב קלת השומן דהיי"ש לזה אפילו לדעת החולקים:

אבל לפענ"ד דברי בחר עשק המוהיס דנ"ל סברא ישרה דל"ש כל העומד לינקב כנקוב אלא באם יש לקוחא אשר מחמתה עומד לינקב אמרינן כל העומד לינקב כנקוב דמי שבבר היא חולה עכשיו כאלו הי' נקוב והיא טרפה מעכשיו ואיכה יכולה לחיות יב"ח מעחה ועיין לב"ש בחידושי דיניס לה' טרפות ס"ז דבהמה שנשחטה וניטל הכוליא מחמת חולי אסרינן החלב למפרע עד יב"ח ולא אמרינן חוקי אחזקה שבגוף הקטנות מכפול בדגע קודם השחיטה לפי שמעה שהחילה החולי שמחמתה נחקטנה כ"כ מאותה שעה היא טרפה ע"ש וכ"ז בעומד לינקב ממילא מחמת חולי אבל בעומד לינקב מחמת קון או מחט ע"י מעשה שלאם שינקבו כל זמן שלא ניקוב כשיעור שנטרף בו אין כאן טרפות משום שעומד לינקב רק לכי מינקב הי' טרפה אבל עכשיו עדיין כשרה היא שאין כאן חולי

המעריף

המעריף ונ"ש כל העומד ליכנס בכנסת דמי, ולא"ל לזה שהרי נפי' ל"ג ניסב לו קון נוסף כתבו הפוסקים להעריף בניכנס הפנימי לו מקום דחייסיכן שמא כיקב גם החילון ווסר אין לו בדיקה מבחוץ לו מקום דחייסיכן שמא כיקב ואפילו יש לוסר בדיקה מבחוץ ואפילו לא חייסיכן מ"מ כיחוס שמא יכנס וכל העומד ליכנס בכנסת דמי דעפי חייסיכן שמא יכנס מקום לא כמו דאמריכן גבין כ"ש שמא מת לא חייסיכן שמא יעות חייסיכן אעכ"פ דבקון ומחט ל"ש כל העומד ליכנס בכנסת דמי, ולפ"ז מה בכך שאין השומן יכול לעכוב המחט מלגלות ועומד ליכנס מ"מ השתא שאיכו עדיין בקוב כשר אם לא שבדקדק דכוונתו כיון שהשומן אי"י לעכב המחט מלגלות דרך הוא לא מקרי שתיפה כלל וכדעת רש"ל הכיל ועכ"פ מ"ש בכוכתו מקום עומד ליכנס בנקוב ליתא:

אבל מעשה אחר כ"ל לאסור כשהמחט תחובה גם בשומן שהרי קיי"ל השומן של אבר אחר איכו קותם מקום הלא מיהדק וכן דבר קשה איכו קותם לרמב"ם מעשה הכ"ל הלא מיהדק שפיר, ואי"כ כשהמחט תחובה גם בשומן אי"כ השומן לא מיהדק עפי"י הנקב שהרי המחט מפסקת ואין כאן שתיפה ועיין בהגהות מהרב"ם פי' מ"ו, ויש לפקפק ע"ז דאפשר כיון שהוא שומן של הקורקבן עצמו בגוף הקורקבן דייכיכן לי' וכמו שאם הקורקבן איכו נוקב מעצ"ע כשר אי"כ אם השומן איכו נוקב מעצ"ע כשר דשפיר יש שתיפה על פי נקב השומן משאר השומן שאיכו נוקב ול"ע:

אך מה שהביא רא"ש להכשיר מהגיא פא"ט פי' ד' בקורקבן תרכגולת שכיקב והוסר ממכה וכתערבה אותה תרכגולת טרפה בכשרות ודימו שומן שבקורקבן אל שומן תרכגולת שלמקום חיבור הקורקבן ואידמו לגמרי והכשיר הכשרות ע"י"כ ע"ש וכתב הגי"א ויש לפרש שהנקב הי' שלא במקום השומן דאי במקום השומן הא קיימ"ל דחלב עהור קותם [מ"ש הא' וי"ל בפס הגי"א וכן משמע בהגש"ד בדיכי טרפות ובאמת לשון האו"ז הגדול עצמו הוא בפי' ת"ה ובאו"ש שער כ"ב ד"ג] ואי כדברי בא"ר עשק אין סברה לפרש זה דשמא מיירי שכתחב

גם בשומן קלת דלא מהני שתיפה בכה"ג ע"כ:

שתי השובות בדבר חדא הא לא נזכר פס שכיקב ע"י קון

ומחט ומשמע דמיירי שכיקב ע"י חולי ואי"כ ל"ש כלל

לזה דבא"ר עשק, ועוד דכל זמן שלא הסיר השומן מן הקורקבן קשה הדבר לגייר שידעו שבכבשה המחט גם בשומן ואפילו שכיקב הקורקבן מעצ"ע א"א לידע ואם הסיר אותו כבר נשתכה ואי"א לדמות שיהי' מכוון לשומן התרכגולת דלא נמרחה אידמו אלא אם תתיכה השומן מכוונים יחד כמו בחסר מקלת מן הוורדא בפי' ל"ש ק"ג ואי"כ עי"כ אכתי לא ידעו שכיקב גם קלת השומן אעי"כ שכיקב שלא במקום שומן, ועוד אכי אומר ולטעמך כמי תקשי שמא מיירי שכיקב גם השומן מעצ"ע דודאי טרפה, אלא דכונת הגי"א שכיקב שלא במקום שומן הייכו שלא במקום דשומן קותם ואי"כ אם גם כיקב

קלת איכו קותם ג"ז בכלל דבריו:

ומה שהביא מדברי פמ"ג פי' מ"ו בספ"ד סק"ג שכתב מיהו

אם שומן סביב המחט ובראשו נגד פי המחט אין שומן ואעפ"י שיש עליו בשר הרי מראין הדברים דקרום מחמת מכה הוא וכו' משמע דוקא בכה"ג אבל אם יש שומן נגד פי המחט מותר, אין זה דרך ישר לפני איש לחדש דיכים מדיוקים קלים בדברי אחרכים ומה חידש בזה לאפוקי בגרי' שגם פמ"ג חולק על בא"ר עשק אלא בלא"ה כל האחרכים חולקים עליו אבל באמת אין רא"י כלל איך דעת פרמ"ג כוטה והוא כתב דין זה לדעת הש"ך החולק בהדיא על דיכו של בא"ר עשק:

שוב רא"ש בעו"ז סוס"י ק"א דס"ל בסך מעשה דהגי"א הכ"ל

אם השומן דומה במראה ג"כ כשר וזה שתיה למס"ל, אבל הש"ך סק"ט כתב עיין לעיל פי' פ"ג סק"ד, ופמ"ג העיר דשם כאמר דבמכוונת יפה בחיתוכן שרי והי' לו לליין מראש כנגד ע"ש, אבל כאן דש"ך ס"ל דגם בסך דהגי"א דימו מקום חיתוכן אם דומות וכמ"ש וכן מוכח מדברי ב"י שכתב על מעשה דהגי"א שזה כלמוד מהא דע"ז מ' וכו' והוא דין המבואר בפי' פ"ג ס"ד שליין הש"ך ושם הי' חיתוכן מכוונות מוכח

דגם במעשה דהגי"א דימו חיתוכן ודברי טו"ז ל"ע:

ושוב חקר מלד מ"ש בתשובת בא"ר עשק סי' ס"א שבעופות

מפוטמים יש לפעמים הרבה שומן מגין על הנקב ואינה הגנה שאותו שומן לאו בחולדה הוא וכשיוכתש יוסר ומשם ותבו"ש סי' מ"ט ס"ג הסכים עמו ועיין פלתי סימן מ' אות ג' בסופו העיר ג"כ בזה ודג"מ סי' מ"ט הסיג ע"ז לפמ"ש הרי"ן חולין מ"ז שהקשה לשיטת רש"י דאין סרכא בלא נקב

ואפ"ש בכשדרן כשר והא אין טרפה חוזר להכשירה וע"כ דלא הי' טרפה מעולם אי"כ גם כי ליתא לסרכא ואיה בה נקב ליתכשר בכשדרן, ואיכן ש"ש נקב שראוי שתעלה בו סרכא וש נקב שאיכו ראוי ואין אכו בקיאים בהם לכן כל שעלה בו סרכא הוברר הדבר שלא כטרפה מעולם ע"ש, ואי"כ הי"כ כל נקב שהוא טרפה איכו מקבל שתיפה לא מסומן ולא מדי"א וזו הוא"ל וע"י פיטוס עלה שתיפה של שומן הוברר שמעולם לא כטרפה ומה בכך ש"יוכתש השומן כבר כודע שהוא מן הבקב"י הכשרים דאלי"כ כפל שתיפה של שומן בגירא דלעולם יש לחוש שמא יוכתש השומן, וטוב מחלק דשאני בהאי דר"ן שודאי קדם נקב לסרכא דאין סרכא בלא נקב שפיר מוכח מדקיבל שתיפה שלא כטרף מעולם אבל בעופות שטומים יש לחוש שהשומן הי' קודם שכיקב והשומן יוכתש ולא יהי' לו שתיפה ע"ש, ואני תמה על סוף דבריו הלא מדברי בא"ר עשק שכתב שאותו שומן איכו בחולדה כראה שחוטש שמא לא הי' אותו שומן בשעה שכיקב ולא הוי שתיפה דמעיקרא ולא מהני דכיון שבטרפה שעה אחת אין פסול חוזר להכשירו, אך שמא אחמר דקרוס שעלה ממחת מכה אין הטעם משום דלא הוי שתיפה דמעיקרא אלא משום שופו להתפרק וכאן אין שופו להתפרק לזה כתב דגם כאן שופו להתפרק שאם תכתש יוסר משם השומן אבל אם נאמר שהי' השומן שם קודם שכיקב דהוי שתיפה דמעיקרא ודאי אין כאן טרפות ואכילו בא"ר עשק מודה בזה ומה בכך שאיכו בחולדה מ"מ שתיפה דמעיקרא הוא ולא כטרפה מעולם ואם תיכתש ויוסר השומן הה"י טרפה מכאן ולהבא כמו ריאה שכיקבה ודופן שותמתה ואי"כ כיקב הדופן להדה דטרפה מכאן ולהבא:

וגם מה שהקשה בתחילת דבריו על הבא"ר עשק מדברי הר"ן

כ"ל דלק"מ דכבר כתב הר"ן שם דכשדרן ה"ש דכשרה

משום דכיון דהייכו רביתיהו חברתה מגיכה עלי' ולא מתפרקא ולא מחמת הקרוס לבד הוא שכשרה דאי"כ הו"ל קרוס שעלה מחמת מכה בריאה יאיכו קרוס אלא משום דדמי"א לריאה שכיקבה ודופן שותמתה דכשרה, והי"כ האוכה שותמתה ע"ש, מבואר דלא משום הסרכא לחוד הוי שתיפה דאי"כ לאו שתיפה דמעיקרא הוא וכיון שבכבש בה טרפות שוב איכו חוזר להכשירו ואף דהוברר שבקב זה ראוי' להעלות בו סרכא מ"מ אין לומר שלא הי' טרפה מעולם שהרי הל"מ דכיקבה ריאה הוא א' מהטרפות אלא משום דאיכא שתיפה מאוכה חברתה ואי"כ אי"ד שכיקבה מתחיל השתיפה אלא דלא שבי בהכי עד שתגמר גם בסרכא השותמה וכיון שעלה בה סרכא הוברר שלא כטרפה מעולם כיון דמעיקרא הי' לה שתומה מחברתה והי' ראוי' שתגמר השתיפה ע"י סרכא והל"מ דכיקבה ריאה טרפה לא הי' רק בלא הי' לה מעיקרא שתיפה כלל אבל בשומן דלא הי' לה מעיקרא שתיפה כלל ל"ש לומר כיון דעלה בה שומן הוברר הדבר שלא היתה טרפה מעולם שהרי כיקב הקורקבן הוא טרפה ודאי מהל"מ ולוקין עלי' משום טרפה ולא שפק טרפה שמא ראוי שיעלה בו שומן ולא עלה על הדעת שיהי' נקב בריאה או בקורקבן שאיכו טרפה אלא ביש שתיפה מעיקרא ולא כגמרה אז יש נקב שראוי שתגמר השתיפה ואיכו טרפה ויש שאיכו ראוי שתגמר ואז הוא טרפה אבל בליכא מעיקרא שתיפה כלל אין כאן שפק טרפה דכיומא הוברר שלא

כטרפה מעולם אלא טרפה ודאי:

ויותר נראה דכונת הר"ן דיש נקב שראוי שתעלה בו סרכא

ויש שאיכו ראוי אלי' בשתיפת חברתה שאם שתיפה

מעליא היא ולא כטרפה אז הנקב מעלה ארוכה בסרכא שבותמה ואם איכו שתיפה מעליא וכטרפה אז איכו מעלה ארוכה ואיכו ראוי לסרכא הבותמה ולכן כשעלה בה סרכא הבותמה הנקב והעלה ארוכה הוברר שלא כטרפה מעולם רק שתיפה חברתה שתיפה מעליא הוי ורא"י דהעלה ארוכה וכן פי' פמ"ד פי' ל"ג בעו"ז סק"ד ד"ש ורא"ש אבל כאן כיון שבשעה שכיקב הקורקבן לא הוי שום שתיפה ודאי כטרפה ול"ש לומר כשנתפטמה והעלה שומן אינלאי מלחא שלא כטרפה מעולם דהא ודאי

כטרפה כיון שהי' נקוב בלי שום שתיפה כלל:

ובהכי מיושב קושי' חמ"ש יו"ד סי' ל"ח לדברי הר"ן אחא

שכתבו דמ"ז ד"ה הייכו רביתהו בשם ר"ג ותשובת הגאונים שכתב הרב ר' יוסף ט"ע דקריכו כשדרן בעי בדיקה ולפמ"ש הר"ן ל"ל בדיקה הא א"כ תבלבן מ"מ חזי' דהאי נקב ראוי לסרכא אלא שעדיין לא נתחזקה לשתום כל הנקב ואי"כ מעולם לא כטרפה ועיקר לומר דאין כל נקב ראוי לסרכא שגומרת שתיפתה כיון שנקב זה מוליא ליתה המשתרכת ע"ש

שהאריך

שהאריך, ולפמ"ש לקיים דדוקא אם הסרכא קותם סנקב וסעלה אחוכה עוכם דהוי קתימה חברתה קתימה מעליא ולא כטרפה מעולם אבל כשמצטן א"כ כהי דאוי לסרכא מ"מ עדיין יש ספק שמא קתימה חברתה איכה קתימה מעליא ואיכו ראוי להעלות אחוכה וטרפה מספק וא"ש:

ובזה א"ש כמי מה שהקשה שם הגאון מוהרע"א אמאי לא הקשה כן אפילו לשיטות דיש סרכא בלא נקב מהאי דריאה שכיקבה ודופן קותמתה כשרה והוא דסניך בבשרא כיון דאלו סניך כשרה א"כ לא כטרפה מעולם וכי לא סניך כמי ליתכשר. ולהכ"ל כיאה דשם מפורש שעדיין נקובה רק שדופן קותמתה וכשרה משום קתימת דופן שפיר ידע ר"ן דכי סניך הוברר דהוי קתימה מעליא וכי לא סניך יש ספק אם הוי קתימה מעליא אבל כאן שפיר קיל בקושית חת"ם כי איכא סרכא אפילו עדיין יש נקב כימא הוברר דהוי קתימה מעליא ועי"ז תי' דכאן אין ראי' דהוי קתימה מעליא אלא אם מעלה אחוכה אבל מסרכא אין ראי' דדרך הריאה להסתרך ומכ"ש כשיש נקב אבל שם שהבשר אין דרך לסניך שפיר יש ראי' מדסניך דהוי קתימה מעליא ועיין רשב"א במשמה"ב ריש דף כ"ד בשפרו:

ועוד כיל לחדש דהמעיין בדין ראיה דקושיתו לא הי' משום דטרפה חוזר להכשירו דזה כתב הרין רק בתירולו אלא קושיתו הא אפילו לשיטת רמב"ן שהגיא האשרי" חולין ע"ז דטרפה אפשר שתחזור להכשירה ע"י שיבוי רק באותו ענין שהטרפות בא בה איכו אי' ולכן אפילו לא בדרי לה ואין כמוה אי' בדרי לה שמא אי' ולכן אפילו לא בדרי לה ואין כמוה אי' כמי כשרה הי"ל כיון דאם נשתם הנקב אי' כי כמי לא נשתם תהוי כשרה, ולפ"ז החילוק נכון דוקא במקום שאפשר להתרפאות המכה והדרא בריא ואין כאן רושם מכה של טרפות כלל אז אמרינן שאפילו לא כהרפאה איכה טרפה ושפיר הק' הרין בסרכא בכסדרן דשיל אם נשתם הנקב ב"י סרכא הדרא ופוסק גוף הטרפות אבל בריאה שכיקבה ודופן קותמתה גם כי סניך בבשרא הריאה לא הדרא בריא ונשאר הנקב המעריף אלא דאי סניך יש כאן קתימה המכשירה וזה דוקא אם יש דבר קותם אבל כל זמן שאין דבר קותם אף שאפשר לשתות שפיר הוא טרפה כיון שגם אם יהי' קתימה לא הדרא בריא רק ד"א נורם להכשירה:

ובפשיטות כיל לפ"מ שהעלה מדברי רשב"א במשה"ב הל' דבריאה שנקבה ודופן קותמתה וסניך בבשרא אין הסניכה מחמת הריאה שמסנכת הדופן אלא רק להיפוך שהדופן מסנך הריאה אלא ע"ש, ולפ"ז שם ל"ק קושית הר"ן דכי סניך כשר דאמרינן שנסנך קודם שנקבה והוי קתימה מעליא דמעיקרא דאוקי בחזקה כשרות מחמת רוב ואפילו לתוס' דאסרו הגבינות משום דילאה מן הרוב מ"מ כאן גם עכשיו לא ילאה מהרוב כיון דיש קתימה בדופן הסניך ואין ריעותא כלל, ולי"ד למיס בראש בפי' מ"מ וכמ"ש פמג"ד במש"ז סי' ל"ג סקי"ד ראיתי אבל כי לא סניך דה"י הנקב קודם הקתימה בחמת טרפה אפילו ראוי ליסנך אבל בריאה הק' ר"ן שפיר לשיטת דאין סרכא בלא נקב א"כ ודאי נקב קדים לסרכא ואפ"ה כשר א"כ כי ליכא עדיין סרכא כמי ליתכשר וא"ש:

ולפמ"ש הרא"ה בבדה"ב ריש דכ"ד בייסוב קושית הר"ן ש"ש נקב שאפשר שתעלה לו רפואה ויש נקב כיולא בו באיתו מקום שא"א שתעלה לו רפואה לפי הליאה שנעשה הנקב מחמתה וכו' ע"ש, מיושב קושית חת"ם בתרתי, חדא דאם עדיין מצטן אפשר שהוא ליאה שאיכו ראוי לרפואה אף שהוא נקב ראוי לסרכא, וזאת שכיח דלהרא"ה אפשר כיון שהנקב נעשה מחמת הלידה אפשר דמיד שהליאה כיקבת ודוחקת ויולאה לחוץ קותמת הנקב והוי קתימה דמעיקרא ולכן כשרה, אבל כשכולא נקב אף ש"ש כאן סרכא מ"מ הליאה ודאי לא שתעה מעיקרא ולכן טרפה:

ובזה יש לייסב כמי הסגת דג"מ על הבאר עשק דדוקא בנקב בלא מחט יש לומר ש"ש נקב ראוי לקתימה הכל לפי הליאה שנעשה הנקב מחמתה אבל בקוקבן נקב על ידי קוץ ומחט לא שייך האי טעמא כלל:

וסבור הייתי לומר דכוכת דג"מ הוא עפ"י גמרא חולין כ"ד ע"ב דרולה להוכיח דבועלה הכולה כשר מדגידלה כנפיס האחרוכים יותר מן הראשוכים ופריך ודלמא סבר ר"י טרפה משבחת ומשכי א"כ במידי דמיטרפא בה והא"ל אלו לא הי' שומן בשעה שכיקב והי' כיקב לחוץ לא היתה משבחת בשומן אח"כ במידי דמיטרפא אע"כ הי' השומן קודם שכיקב

והוי קתימה דמעיקרא ולא כטרפה מעולם ושוב מלאתי בספר כנפי יוכה סי' מ"ש שכתב כן וכוכון הוא, אלא דכוכת דג"מ א"א להעמיס כן, מדה דאל"כ לא הי' לריך לדברי הרי"ן, ועוד ספרי אדרבה מסיק להסריף מעמס זה שמא הי' השומן קודם שכיקב וכבר האריכתי לעיל בזה:

ומה שפקפק על הדג"מ דהיכא דליכא חזקה דמעיקרא אזלינן בתר חזקה דהשתא ואי"כ אמרינן כמו דהשתא שלא כיקב כמו כן הי' כיקב מעיקרא וחזקה דמעיקרא שלא כיקב ליכא דהוא חזקה שלא כתברה ולכא רק חזקה דאתי' מכח רובא וכאן דיש כיקב מחיים הרי יצאה מהרוב משא"כ השומן דאיכא חזקה דמעיקרא שלא כולדה בשומן אמרינן השתא הא דהשתיכה מאוחר לנקב, הרבה תשובות בדבר, חדא דחזקת כשרות מכח רוב כמי ס"ל להרבה פוסקים דאוקמא אחזקה ואמרינן השתא הוא דאיתרע כמבואר כ"ז בסי' פ"ח וכן העלה ש"ך שם סק"י, ומ"ש דבשומן איכא חזקה דמעיקרא אמרי' השתא הא דהשתיכה, ז"א כיון דל"ל השתא בנגע קודם השתיכה השתיכה רק בזמן קודם שוב שפיר יש לספק שקודם שכיקב השתיכה וגם זה מבואר בסי' פ"ח, ועוד דלא אזלינן בתר חזקה דהשתא רק אם יש לקבוע זמן מאיתא שהוא כמו השתא אבל אם אין לקבוע זמן בזה ומעולם ודאי לא הי' כמו שהוא השתא לא אזלינן בתר חזקה דהשתא ועיין בקוה"כ יו"ד סי' של"ז, ולפ"ז אם העוף יותר מי"ב"ח דודאי לא כולדה בנקב ואין כאן לקבוע זמן מאיתא כיקב לא אזלינן בתר השתא למפרע והוי רק ספק, ועוד דהטעם דחזקה שלא כתברה בשעתה לאו חזקה היא אף דכוכל לומר שלא כשתכה מכמות שהי' ודאי בלי טרפות מ"מ כיון שלא כתברה בשעתה להתיר הבהמה לא מקרי חזקה רק ספק החלוי במעשה ומקרה עיין רשב"ש חולין ט' והארכתי בזה בתשובה אחת [ע"ל סי' א'] ואי"כ אם לא כחקור לענין איסור והיתר רק לענין ספק אם נעשה מעשה שפיר יש חזקה דמעיקרא שלא הי' נקב כמו שיש חזקה שלא הי' שומן, ועוד דחזקה כמו שיש שומן עתה כן הי' מעיקרא כמי לאו חזקה דהשתא היא אם לא תוכל לומר כמו שעתה ודאי טרפה שאדרבה בא להכשיר מכחה ואי"כ כמו דחזקה דמעיקרא שלא כתברה לאו חזקה היא מה"ט כן חזקה דהשתא כמי לאו חזקה היא, ועוד יש להשיב הרבה אבל איכני מככיס עלמי בעכיכי חזקה כי רחביס מכי יס:

אבל מה דקשיא לי על תשובת בא"ר עשק מה בכך שהשומן בתולדה ויש לחוש שכשמן אחר שכיקב ולי"ה קתימה דמעיקרא מ"מ הא שמא בידו לפטמה ויוקתם הנקב והרי אמרינן דאי בדרי לי' שמא אי' הרי היא כשרה וא"כ כיון שהרפואה בידי אדם לפטמה לא כטרפה מעולם ועיין מ"ש בדה"ב הכ"ל על קושית הרי"ן לחלק בין רפואתו בידי שמים לרפואתו בידי אדם ע"ש, וכ"ש דקשה טפי מ"ש שאם תוכחש יוקר משם השומן והוי עומד להתפרק והלא בידיכו לפטמה שלא תוכחש ולא יתפרק הקתימה, ולפמ"ש לעיל לחלק בין אפשר לרפאות גוף המכה ובין אי אפשר לרפאות גוף המכה רק להעלות קתימה ע"ש יש לייסב, אבל יותר נראה דהכא בהא דקרוס שעלה מחמת מכה אינו קרוס יש בו שני פירושים, הפרישה ותבו"ש סי' ל"ו אות י"ד פירשו הקוס דסופו לסתור ולתפרק והלבוש וטו"ז סי' ל"ו סק"ד וש"ך שם סק"ו פירשו הטעם משום דלא הוי קתימה דמעיקרא, ודברי רש"י נראה כשותפין דבמולין מ"ג ד"ה אינו קרוס פירש תחלה משום שאינו מתקיימת ובסוף כתב ילא דמי וכו' דהוי קתימה דמעיקרא הוא ובדף מ"ח בגי ריאה שכיקבה ודופן קותמתה נראה שם מכל הלשונות דהטעם משום דסופו להתפרק. אבל לפענ"ד דברי רש"י כשכוים והכל חד טעמא הוא דהיכא דליכא קתימה דמעיקרא מיד ככנסה בה הטריפות ומכח זה אף שכתתם אח"כ עומד להתפרק משום שכבר שולט בו הטרפות אין הקתימה קתימא מעליא וכאשר יפעול הטרפות פעולתו להיות מתכוכות והולכות יפעול גם על הקתימה שתתפרק, ובזה א"ש מה שהעיר רמב"ן שבאשרי" חולין דף ע"ז מה בכך שכנכנס בה הטרפות מ"מ מסוכנת היא זו ולא טרפה ותחזור להכשירה, ולפמ"ש ניחא דכיון שכנכנס בה הטרפות הקרוס סופו להתפרק, ומשו"ה לריכי שני טעמים להדדי כדי שלא תקשי כמו שהקשה רמב"ן, ובזה תבין דעת קדושים הרמב"ן דשם בנחתכו רגליה במקוס לוחש"ג ואח"כ חתכם למעלה ס"ל לרמב"ן דחוזר להכשירו משום דל"ש הי' כיון שכנכנס בה טרפות סוף הקרוס להתפרק כמובן, ולפ"ז א"ש דעת בא"ר עשק כיון שהשומן אינו בתולדה חיישינן שמא בעת שכיקב לא הי' קתימה וכבר כנכנס בה הטרפות ואי"כ

נחי מכתבים לחיב מ"ש אם תוכחם אפילו יפעמם מ"ש תוכחם פי' שהחי' מחנוכה והולכת מחמת שטרפות יוקר מעם הטומן פי' מחמת שטרפות ואיב ליק ככיל סא סמא בידן זיא דאדרבה

כיון שנכנס בה שטרפות אין בידיכו לקוחמה:

ומה שהמה הא בטמה כמי מחפטמה ואפיה אמריכן בגמרא

דחלב מסור קוחם ואמאי לא חייסיכן שבטמה שכיקב לא חוי חלב כיב. לפעניד כראה דעת בחר עשק דבכל בהמה יש סאי חלב מסור בחולדה כמדת אורך וכוחב שהוא כבחפטמה אלא דקודם פיטוס הוא חלב כחוש וכשטפטמה הוא שמן, אבל האורך וכוחב לא הגדיל מדחו ולכן אם חלב מסור קוחם הנקב אין לחוש שלא הי' שם בשמה שכיקב שהי הוא חלב על אותו אבר וכשוך לאבר ודאי הי' מחולדה אבל שומן של עוף איכו בחולדה לא ורכי' ולא מקלחו רק כחחדש אחיב עי' פיטוס שפיר חייסיכן שבשמה שכיקב לא הי' שם שחיטה ואיש:

ולפ"ז יש עוד טעם לאיסור בחחונה המחב קלא בחלב מסור

שמא בשמה שכיקב הי' מעבר לעבר רק אחרי כך עי' פיטוס בחעבנה החלב אלא עכיח מדלא הביאו אחרוכים בזה לאיסור וכראה שגם הבאר עשק נופא איכו אוסר בזה איב לכאורה גם בשומן העוף אין לחוש ומעעמים שב' ככפי יוכח ופמגיד:

הנה האחרכחי קלא להבין דברי חכמים ולדיכא אף שהבאר

עשק מחמיר והסכים עמו בחב"ש וגם פלחי עמד בזה, ע"מ כיון דהדין פשוט כן בשו"ע בשני מקומות והסכימו לזה שני עמודי הוראה ס"ך וט"ז וכן הסכים בכפי יוכח וכן נראה דעת פמ"א שהביא פמגיד הי' ל"ג בטו"ז הי' הכיל שקיד ד"ה ורחיתי וכן הסכים פמגיד שם ומכחם יעקב הכיל. וחכמת אדם כלל כ' אות כ"ג הביא דעת חנו"ם וכחב ואין נוהגין כך והרוצה יחמיר לעצמו שפיר יש לסמוך להקל בשחיטת שומן שעוף אך בחחונה גם בשומן קלא אין להקל רק לעני והפסד מרובה או לכבוד שבת, ודי יכחילנו ליום שכולו שבת ומנוחה, ויסכיכו במשכנות מבטחה, ורוב ברכה והצלחה, כנפשו ונפש ידידו דומ"ח:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכיל

תשובה פ"ה

שלום וברכה לאחי יקירי ואהובי הרב החריף ובקי כמו"ה משה כי' בלוחס בק"ק ה' מאד:

מכתבך קבלתי וכו' ועתה בחתי על ד"ח מה שהאריכה

בדברי דג"מ הי' מ"ש על חסו' בחר עשק דס"ל אם כיקב הקורקבן בעופות הבעומים והשומן קוחם טרפה משום שהשומן איכו בחולדה וכשיוכחם יוקר השומן והשיג דג"מ מרן פא"ש שהק' לשיטת רש"י דאין קרכא בלא נקב איב נקב כיון דנקב בריאה אפשר שיחכשר בקרכא כשדרן איב גם כי ליחא לקרכא ואיה בה נקב אמאי מיטרפא וה"' דיש נקב שראוי להעלות אחוכה ויש שאיכו ראוי ואם עלתה בו קרכא בשדרן הובדר הדבר שלא בטרפה מעולם כי נקב זה הוא ראוי להעלות אחוכה אבל כל זמן שהיא בקובה חיסי' שמא נקב זה איכו ראוי להעלות אחוכה עיש איב בכך אם יסור השומן כיון שקבל פ"א שחיטה הרי מוכח שהוא מן הנקביס

כשריס ומה בכך שאם יוכחם יוקר משם עיש:

הנה גוף דברי דג"מ המוחין שלמד מדברי הרין דכל נקב

שהיא טרפה איכו מקבל שחיטה לא משומן ולא מדא"ל והרי קרכא בשלא בשדרן דודאי טרפה והלא קיבל שחיטה וכל קרוס שעלה מחמת מכה בושט ובריאה דטרפה ומ"מ קיבל שחיטה ואין לזה פי' כלל, ועלה בדעתי דכוכח דג"מ הוא עפ"מ דאמרי' בחולין כ"ז ע"ב ודלמא קסבר ר"י טרפה משבחת ומשכי איב במידי דמיטרפא בה וכו' ופרש"י כהי דמשבחת בשאר אבריס מיהו האי מלחא דמיטרפא בי' מי הדרא ומשבחת וכו' והיב אלו הי' נקב הקורקבן טרפה לא היתה מקבלת השומן ובמידי דמטרפא בי' לא היתה משבחת, אלא דגם על זה יש לפקפק הא כיקב הקורקבן טרפה ודאי ומה מהני דמשבחת במידי דמיטרפא בי' הא לטרפה ודאי לא מהני שגם הוכחה להבשירה לא מהני וכמ"ש רש"ל בחשו' הביאו ס"ך סי' כ"ז שקמ"ח דאפי' אי יבא לא מהני עיש, אבל יל דכוכחו כיון דאיכה משבחת במידי דמיטרפא עיב דה"' כאן שומן בחולדה שאם הנקב ולא בטרפה מעולם, ובזה איש שפי מה שהי' דחייסי' שמא הי' שומן עוד קודם שכיקב והוא חמוה דאיב אדרבה עדיף טפי שהי' שחיטה דמיקרא ומה שפשמר מזה במ"ש ולכשיוכחם יוקר השומן יבואר לקמן, ולפמ"ש

כיחא דכיון שפי' השומן קודם הנקב ליש ס"ש דבמידי דמיטרפא איכה מעובחת דהא כשבחה קודם שבטרפה ואשר

ע"י שבטרפה בבקובה הקורקבן יוכחם השומן ע"ש:

אלא דלאחי דפירשחי דברי דג"מ אין לו ענין כלל לדברי

הרין, ועוד תימא עליו בשלמא דהאי דרין קרכא בבקדרן איכי עחיד להחפרק כמ"ש רש"י בחולין מ"ו לכן שפיר כשר אם עלתה בו שחיטה דאיגלאי מלחא שהי' נקב שראוי לעשות בו שחיטה שאיכה ראוי להחפרק אבל בשומן הקורקבן מה בכך שהי' ראוי להעלות בו שחיטה אבל רק שחיטה שראוי להחפרק שהרי לבשיוכחם יוקר השומן ושחיטה כזו איכה מכשרה ול"ע:

ויותר המוה בעיכי על הדג"מ שלא שם לבו לדברי הרין

במקומו שם שכחב פי' לפירושו דבקדרן ס"ש דכשרה משום דכיון דהייכו רביחיהו חבראתה מגוכה עלי' ולא מחפרקא ולא מחמת הקרוס בלבד הוא שכשרה דאיב הוא קרוס שעלה מחמת מכה בריאה ואיכו קרוס אלא משום דדמיא לריאה שכיקבה ודופן קוחמה דכשרה והיב האוכא קוחמתה ע"ש, הרי מבואר דלאו מחמת שחיטה השחיטה שעלתה עלי' אחיב לחוד מהכשרא אלא גם מחמת שחיטה האוכא דמעיקרא ולפ"ז בשומן קוקבן דליכא רק שחיטה שומן שעלה עלי' אחיב שפיר כחב בחר עשק דטרפה כיון דליכא בהדה שחיטה אחת דמעיקרא:

ובהכי מיושב קושיחך שהקשית לדברי הרין הכיל דנקב

טרפה איכו מקבל שחיטה איב אמאי אמרי' בושט כיקב זה שלא כנגד זה טרפה הא כיון דחזיכן דעלה עלי' שחיטה הרי הוא מן הנקביס הכשריס אלא דז"א כיון דאכלה בי' וכו' זימכין דמתהכדזין בהדדי ואז אזלה לה השחיטה אלא דקיל למ"ש דג"מ הכיל דאם קיבל פ"א שחיטה ג"כ מוכח שהוא מן הנקביס הכשריס ולפ"ז בבי וטע כמי כיון שקיבל פ"א שחיטה אפי' מתהכדזין בהדדי אפ"ה הרי אכו רואין שהוא מן הנקביס הכשריס, אך דג"מ שם מחלק דרין קאי לשיטת רש"י דאין שרכא בלא נקב ואיב השחיטה אחר הנקב ושפיר מוכח שהוא מן הנקביס הכשריס אבל בעופות הבעומי' יש לחוש שמא הי' השחיטה קודם לנקב. ולפ"ז בבי וטע כמי הי' השחיטה קודם לנקב ואין ראי' שהוא נקב כשר, ומלא למידין מזה שאם הי' הנקב קודם לשחיטה אע"פ שכשיוכחם העוף אזלא השחיטה כשר ולפ"ז הקשי בבי וטע כיון דאכלה בי' וכו' ודאי זימכין דלא הוי בהדדי ואע"ג דזימכין דהוי בהדדי הרי זה דומה לשומן הקורקבן וכאן השחיטה באה לאחר שניקב:

ובנמר דבריך אחה כחבם דאיב אמאי לא קאמר' לך בבי

וטע אפי' בניקב זה כנגד זה אמאי טריפה הא כיון דאכלה בי' וכו' ודאי זימכין דלא הוי זה כנגד זה ואף דעכשיו הם זה כנגד זה מ"מ הוא דומה לשומן הקורקבן וכאן השחיטה בא לאחר שניקב, אבל זה שיבוש דדוקא אם נחחה הנקב ע"י שומן או שרכא ומחרפא בזה כחב דג"מ כיון דנחחה ונחרפא איבלאי מילחא דנקב זה מן הנקביס הכשריס העומדי' להחרפאות ולא הי' טריפה מעולם אבל וטע הרי אין הנקב של עור אחד נחחה ונחרפא ועדיין הוא נקוב ועומד אלא ע"י בגמרא לי' ופשטא לי' הגיע שמה חלק וטע הטלס ג"כ אבל הרי ג"כ זימכין דמתהכדזין בהדדי ואז ניקב הוטע לבית חלבו והוא טריפה באותו רגע וכל גופה נכנס בה הטריפות וטוב איכה חוזרת להכשירה וממילא הוא שיבוש ג"כ מ"ש בבי וטע כמי כיון שקיבל פ"א שחיטה אפי' מתהכדזין בהדדי הרי אכו רואין שהוא מן הנקביס הכשריס דז"א דהא הנקב לא נחרפא כלל ואדרבה כי מיחרמי בהדדי בעשה טריפה וטוב איכו חוזר להכשירו כנ"ל ועוד דהאיך מוכח מזה שהוא מן הנקביס הכשריס אפי' הוא מן הטריפות ע"כ כיון דגמרא לי' ופשטא לי' מחרמי בטוס פעם שיגיע שמה

חלק שלם מעור האחר של וטע:

ולפענ"ד בניקב זה שלא כנגד בה בוטע איכו ספק טריפה

שמא בטוס פעם איחרמי זה כנגד זה אלא אפי'

ודאי טריפה הוי ולוקה עלי' משום טריפה דאפי' עדיין לא איחרמי זה כנגד זה מ"מ כיון דאפשר שיחרמו זה כנגד זה מעחה החחיל הטריפות כמו בכל טריפות שהם משום שופן לינקב וליטול ולהחפרק דהטריפות מחחיל משעה שבולד החולי אשר מחמחה שופו לינקב ולהבטל ולהחפרק ועי"' מ"ב סי' ס"א והב"ש סי' ל"ח אות מ"ז ופמגיד שפ"ד רפי' מ"ד

ובחשו' האריכחי:

ואמנם לפמ"ש מיושב גם עיקר קושיחך דבוטע כיון דאין

כאן אלא דבר אחד שחיטה הטור הטבי איכו דומה לשה דרין שיש כאן שני דברים שחיטה האוכא ושחיטה הטרכא:

אבל

אבל קושיתך מעיקרא לא"ע דנברכה כסדרן קי"ל לחזיל דכברכה
ועי"ז סק' הרין ח"כ גם כמעדיין נקוב יסי' כמר כיון
דאי בדרא כי' קמא חיי ויש לו תקנה נברכה ועי"ז חי' דכל
זמן שלא נסרך חייב' קמא אין לו תקנה וכמנסרך איגלאי
מלתא שפי' נקב שיש לו תקנה אבל ניקב זה שלא כנגד זה
נופש קי"ל להכזיל כיון דדמכין דמתהגדזיס בהדדי מרפס
ואין כאן נקביס כסריס כלל, ועוד דנפעם דמתרמי בהדדי
סוא מרפה ואין מרפה חוזר להכשיריו מס תאמר גם כמתס
בהדדי סרי עומד שיהי' לו קתימא כשיהי' זה שלא כנגד זה
ז"ל דא"כ הוא קתימא שעומד להתפרק שלאחר שיתמס בפעם
שמס זמלככי"ז שוב פ"ל יתרמו בהדדי לכן שפיר מרפס:

ועתה אמי מסכת ומעמ שיש דברי סרין דבאמת דבריו
תמוהים כיון דאוכא לחודא איכו קומס רק בהדי
קרכא א"כ אין כאן קתימה דמעיקרא דהא הקרכא לא ס"
מעיקרא וכיון שסיתה מרפס פ"ל איכו חוזר להכשיריו, אבל
באמת יורה דרכו דפשר דבר כך הוא דכל נקב שעתיד
להתרפאות ולעלות בו קרוס אוכו מרפה כלל כיון שיכולה
לעלות אוכה וכמ"ש הרין והא דקרוס שעלה מחמת מכה
נופש או בריאה מרפה הייכו משום דקרוס שיעלה בו הוא
עתיד להתפרק ולכן היכא דאיכא קתימה דמעיקרא נהי
דמלד הקתימה איכו כשר מ"מ אם עתיד לעלות בו קרוס
ולהתרפאות איכו מרפה כיון שעתיד להתרפאות ולעלות בו
קרוס והקרוס שיעלה בו לא יתפרק:

ובזה יובן דברי רש"י חולין מ"ג דיה איכו קרוס שכתב
ואם ניקב ונסתם אפי' עלתה בו קתימא עבה ואיכה
מתקיימת וכו' דכל נקובי דטרפות לא מהני להו קתימא
דקלקא בהו לאחיז ולי"ד וכו' דהאי קתימא דמעיקרא הוא
והוא תמוה דפתח משום דעומד להתפרק ואיכו מתקיים
וקיים משום דלאו קתימה דמעיקרא הוא דמזה משמע כיון
דקודם הקתימה שלט בה הטרפות אפי' עלה בה אח"כ קתימא
שאיכו עומד להתפרק ב"כ איכה חוזרת להכשירה, ולפמ"ש
נכון דהכל חד כיון דאין כאן קתימא דמעיקרא הקרוס
שיעלה בה עתיד להתפרק ולכן טרפה אבל אם יש קתימא
דמעיקרא אם יתרפא לא תתפרק והוי טרפה, אלא דיש
נקביס בריאה שאפילו בכסדרן איכו עתיד לעלות קרוס
ולהתרפאות ומשו"ה כתב הרין דאם נמלא נקובה חייבי' שמא
נקב זה איכו לאוי להתרפאות וטרפה דקתימת האוכא לא
מהני לה אבל אם הקרכא קומתה מעיקרא היתה לאוי
להתרפאות ולהעלות קרוס ולא יתפרק יען שהוא כסדרן ולכן
כשרה והבן:

ולפמ"ש נכוכה הרין מיושב מה שהק' חת"ס יו"ד סי' ל"ח
על הרין הכ"ל דא"כ קרכא בכסדרן ל"ל בדיקה
הא א"כ תבלבן מ"מ הא חזיכן דנקב זה לאוי לקרכא מ"מ כיון שעדיין נקוב לא
מזי' שלאוי להתרפאות וקתימת האומא אפי' כסרך לאוכא אחרת
איכו מועיל רק אם עלה בה קרוס ונסתם ונתרפא מהני אאי
כסדרן שלא יתפרק וא"ש:

ולפי"ז נקיט קושי' נוב"י על נאר עמק דבשומן הקורקבן
כיון שהנקב לא נתרפא רק שעלה קתימה אא"כ א"כ
נכנס בה הטרפות קודם שנסתם ושוב לא מהני קתימה שאיכו
עתיד להתפרק שאין טרפות חוזר להכשיריו, וכן מה שהקשה
בופש כיון שהנקב לא נתרפא א"כ כיון שפ"ל מיתרמי אהדדי
ונכנס בה הטרפות שוב לא מהני קתימה עוד האחר ואפילו
עלה קרוס על הנקביס מ"מ כיון שנכנס בו הטרפות הקרוס
הזה עתיד להתפרק:

ויותר נ"ל נכוכה הרין דס"ל דדוקא קתימה האוכא שאלה
מהני משום דהוי קתימא דמעיקרא אבל דאפשר שאין
האוכא שאלה קומתה שפיר ובזה יובן אם קומתה שפיר
נסרכה אבלה ולכן כל זמן שנקובה ולא נסרכה אבלה חייבי'
שמא נקב זה איכו לאוי לקרכא דאוכה קומתה שפיר ולכן
טרפה דוק ותשכח, ובזה מיושב קושי' חת"ס דאי מבלבן
חזי' דלא קתימה שפיר האוכה שאבלה ומה בכך שלאוי להעלות
קרכא הא לא הוי קתימא דמעיקרא וכיון שנכנס בו הטרפות
איכו חוזר להכשיר וגם הקרכא עתיד להתפרק:

ובהכי יש לישב ג"כ מה שהביא שם קושי' בשם מהרעק"ל
אמאי לא הק' הרין על הגמ' בריאה שניקבה ודופן
קומתה והוא דקניך בגישרא כי לא קניך אמאי טרפה כימא
אי הוי אי הוה מקתבך בגישרא לנקוב ולפמ"ש ניחא דהתם
ידע הרין דכל זמן שלא נסתבך חייבי' שמא לא קתמה שפיר
שהוא נגד העלם דאיכו קומתם אבל בתרי אוכי כסדרן הוי

קיל דודאי קומתם שפיר ופ"ז חי' כנ"ל [ע"ל סי' ע"ש ופ"ד]
ודי' יגמור עליכו הכל למודה, כנפשך ונפש אחיך הנאמן דוש"ש:

עמרם הק' בלוסס בק"ק הכ"ל

תשובה פ"ו

מיל"ת ב' איפאלא עש"ק לס' וילא ברכ"ב לפ"ק:

אלפי שלומים מגבהי מרומים להלמידי אהובי הרב
המו"ב בהוראה עוסק פרי הצורה כמו"ה זיסא כי"
פרינדמאן בק"ק כיעדיהאז:

כתבך בא אלי על דבר המעשה שהי' בעיירך בא"ם אחד
בשעה שאוכל בשר קורקבן עם חזרת ועודכו בין
שיכיו הרגים בפיו ומלא חתיכת דראהסם אחוך כאלי אגודל
ות"י מלוסם ועקוס קלת והרב דשם אשר דשמא ניקב
הקורקבן מחייס ודעתך כוטה להקל מטעמים אשר כתבת
וכפשך אותה לדעת היכן דעתי העכי' כוטה:

תשובה: אלילה לי להוראות באחרי' דרב מרא דאתרא יושב
על כסא הוראה בלי שאלת פיו ודע עלי המעשה
שהגדת דעתך ברגיס כי הי' לך ליסא ולייתן עם הרב אולי
יחזור בו ויודע לדבריך כמבואר בס' רמ"ב סל"א בהגה"ה כי
איכו טועה בדבר משכה ובפרט בזמן לא כאמן אשר אבל
לאחן כזר החורה צריך ליזהר מאוד שלא יתחלל ש"ם חו"ש
ומה יאמרו הבריות זוכות מפרכסות זה את זה אבל השתא
הכא אין שום נפ"מ לשעתו וכבר חלף עבר רק להתלמד
במקום אחר ובזה מותר להוראות היתר כמבואר בס' רמ"ב
שם לכן אחוה דעתי בעשיית ודי' ילילכו מגיאות, וירחכו מתורתו
נפלאות, שלא אכשל חו"ש בהוראה, ויעשה עמכו לטובה אות:

בתשובת נאוכים בתראי סי' י"ז היתה השאלה שבשעת
אכילה נמלא עצם תחוב בבשר הקורקבן לגד
מוץ ולא הי' כיכר נקב לגד פכיס והי' כיכר שבעשה הנקב
השתיטה וכו' והשיב אם לא הי' יודע בבירור שבעשה הנקב
מחייס הי' ראוי להתיר את הכל מתורת ש"ם דשמא אין כאן
איסור והוא מפני ש"ם ספק שמא העלם כתחב בקורקבן ע"י
שדחקו חתיכת בשר בקדירה עם הקורקבן ואח"ל שהעלם הי'
בקורקבן מחייס שמא העלם הי' מכוסה כולו בעוביה בשר
הקורקבן ולא הי' ניקב לאוץ אלא שבשביו ע"י בישול יצא
לאוץ ובזה ספק רשב"ל בתשובה סי' שע"ד דאולין להקל
אפי' במחט לפי שדרך ושם לבלוע וכו' ע"ש ובהגהות מהרב"ם
סי' מ"ח בש"ך בקכ"ה תמה הא הוי שם אוכם חד דלמא
הבישול גרם חתיכתו או יציאתו לאוץ דמ"ל לא כתחב כלל
מחייס או כתחב ולא יצא לאוץ מחייס תוכן הספיקות אחד
הוא בשם אחד אי מחייס או לאחר מיתה ע"ש, ולפענ"ד
מ"ש דהוי שם אוכם חד משום דשני הספקות דלמא הבישול
גרם תחיבתו או יציאתו לאוץ אינן הלא הספק הראשון
שמא העלם כתחב בקורקבן ע"י שדחקו חתיכות בשר בקדירה
עם הקורקבן ואפי' לא בישל כלל רק נשאר אי בקדירה הי'
ספק זה ואין הספק מחמת הבישול וספק השני הוא
אם שכתחב מחייס לא יצא לאוץ מחייס רק ע"י בישול נתרבך
ועי"י רתיחת הקדירה נדחק לאוץ ואין לו ענין כלל לדחיקת
חתיכת בשר בקדירה דאפי' בישל הקורקבן לבדו יש ספק זה:

ומה שכתב דשניהם הוי שם אחד משום דבשניהם הספק אם
ניקב מעלי מחייס הנה לפמ"ש החו"ד בבית הספק
בנקי' ונקי"ב היכא דיש ספק אם יש כאן ריעותא כלל ואח"ל
שיש ריעותא שיכול לאסור דלמא לא אסרה לי"ש שם אוכם
חד כיון שהספק השני תלוי בראשון דאם לא הי' כאן ריעותא
שיכול לאסור אין לספק שמא אסרה ושפיר הוי ש"ש ע"ש
באריכות והא כיון דיש ספק שמא כתחבה המחט לאחי"ש ולא
הי' כאן דבר שיוכל לאסור כלל והספק השני תלוי בראשון
דאי אתה יכול לומר שמא ניקבה לאוץ מחייס טרם תדע שהי'
כאן מחט מחייס כלל שפיר לא מקרי שם אוכם חד והוי
ש"ש, ומכ"ש למ"ש הפלאי שם דדוקא בהאי דכתובות הוי שם
אוכם חד משום דשני הספיקות שהי' אהדדי דמיד שאתה
אומר שמא בלון אי אתה יכול לומר שמא היתה קטנה שהי'
קטנה אין לה לון אבל היכא דלא שהי' אהדדי ליש שם
אוכם חד, והא לא שהי' אהדדי דשפיר יל"ל שכתחב מחייס
ולא ניקב לאוץ רק ע"י בישול ושפיר הוי ש"ש:

ולפענ"ד נראה עוד לפמ"ש בתקל"ל לישב דעת הרמב"ם
פ"ג מטומה הי"ד ופ"ג מאיסורי ביאה הי"ב דקטנה
שהביאה

שהשיאה אביה שזיכתה בלוכה כאקרה על בעלה והרין בכתובות המה עליו מיבמות ליב ע"ב דאמרי' פיתוי קטנה אוכם הוא ועוד, מכמה דוכתי וכתבתי קבלה ישרה לחלק דודאי אין לקטנה דעת שלימה ואם מפתין אותה לזנות ומתפתים לזנות מקרי אוכם דאין לה דעת שלימה לעמוד כנגד הפיתוי אבל אם בלי פיתוי היא רלתה אחר הזנות שפיר רלון ונאקרת על בעלה ונהכי מיירי הרמבים שזיכתה בלון ובגמ' לא אמרו רק דפיתוי קטנה אוכם הוא והייכו אם זיכתה בלון ע"י פיתוי מקרי אוכם ואינם, ולפ"ז יל דגם המוס' ס"ל כן דמשכחת בקטנה רלון כיל אלא דפיתוי קטנה אוכם הוא ולכן שפיר כתב דאם אוכם אד הוא דאין לומר שמא באוכם ואחיל בלון שמא בקטנותה ע"י פיתוי ופיתוי קטנה אוכם הוא דמה לי אוכם פיתוי בקטנה או אוכם אחר שבועלה בחוזק יד בגדולה הא' אוכם והא' אוכם ואם הי' בקטנה בלון בלי פיתוי גם היא נאקרה

על בעלה אבל בכידון דידן ליים שם אוכם אד כלל:

אמנם בהגהות המוסגת גאוכים בתרא' המה על ס"ם הכ"ל הא איכו יכול להתהפך ולומר שפק לא ניקב לחון מחיים ואחיל ניקב לחון מחיים שמא תחיבת העלס ע"י דחיקת הבשר שהרי כבר אמרת שבעשה מחיים ע"ם, ומה שתמהת ע"ז למים הש"ך בדיבי ס"ם אות ט"ו בשם מ"ע דהיכא שלריך לדון אחלה אם התחיל מעשה האוסר אי"ל להיות מתהפך אי"כ גם כאן לריך מתחלה לדון אם התחיל מעשה הטורף דשמא לאחים ולא הי' שום מעשה הטורף, עיכיך הטעתך ומתקוס שבאתה, הרי כתב הש"ך שם דבשבר העלס ואין עור ובשר חופין אם רובא לא הוי ס"ם שמא לאחים ואחיל קודם שחיטה שמא לא ילא לחון קודם שחיטה ומשום דאי' להתהפך ולומר שמא לא ילא לחון ואחיל ילא לחון שמא לאחים דבכלל שמא ילא לחון הייכו מחיים ע"ם, ואמאי לא אמריכן דתחילה לריך לדון אם הי' כאן כלל מעשה הטורף דשמא לאחים והוא ממש דומה לביד, אבל באמת בבר הבביר שם שמ"ג שברת הש"ך דדוקא אם הבכי שפיקות הם בבכי גופין כגון בשפק עאל שפק הראשון הוא בארי אם בכבם והי' כאן גוף שיכול להטריף ושפק הבכי בשור דאחיל שבכבם והי' כאן גוף המטריף שמא לא נדרס השור בזה אמרי' דלא בעי' יכול להתהפך דתחילה אבו לריכין לדון אם הי' כאן גוף המטריף כלל אבל אם בכי הספיקות בגוף אחד מזמן לזמן דהייכו שהם' הראשון אם הי' מעשה או גוף הטורף כאן קודם שחיטה בזמן המטריף או לאחים בזמן שאיכו מטריף שפיר יכול להתחיל בשפק הבכי קודם שדן תחילה אם הי' כאן בזמן המטריף ע"ם, והי"כ אין שפק אם יש כאן עלס שהרי עלס התחוב לפכיכו בקורקבן ובכי הספיקות בגוף אחד על עלס התחוב מזמן לזמן אם הי' תחוב מחיים או לאחים ואחיל מחיים שמא הי' טמון בבשר הקורקבן ולא ילא לחון אי"כ שפיר יכול להתחיל בשפק הבכי שמא הי' טמון בבשר הקורקבן ולא ניקב לחון בלי שידון תחלה אם הי' תחוב כלל מחיים ואם מתחיל כן אי' לומר ואחיל לא הי' טמון שמא לאחים דבבר החלעת שהי' מחיים ושפיר הביג שאי' להתהפך:

אך לפ"מ שהבביר חוי"ד אם דהיכא דשפק הבכי תלוי בראשון לא בעיכן יוכל להתהפך כגון בשפק עאל דאיא שדרם אם לא בכבם תחילה ושפיר לריכין לדון תחלה אם בכבם ע"ם, ולפ"ז בשלמא אם בבשר העלס בש"ך בדיבי ס"ם אות אחים יד משכחת שפק אם ילא העלס לחון גם אם הוא אחים אלא דאין לפ"מ בזה לדיכא ואם בתעשה זו ודאי ילא לחון בשעה שהוצא לפכיכו ואין לשפק אלא אם ילא לחון מחיים ושפיר לא הוי יוכל להתהפך אבל כאן אי"ל לשפק כלל שמא ניקב מבפכים לחון אחים כיון שאין נקב ביבר מבפכים וגם אין אתה יכול לשפק ולאסור שמא ניקב מחיים מחון לפכים דהא רוב הבבלעים דרך הוסט כמ"ם רשב"א בתשו' ואי"כ השפק שאתה בא לאסור בעבורו ולומר שמא ניקב מבפכים לחון אי"א לשפק רק אם הי' מחיים אי"כ תחילה לריך לדון אם הי' העלס מחיים ושפיר לא בעיכן יכול להתהפך ולי"ק קושי' הגי"ה שם:

ולפי דבריכו יובן דעת המחבר בשי' מ"ח דבכיקב מבפכים

ולא מבחון דבעי' בדיקה אם יש קורט דם מבחון אם מלחו והדיחו אסור והק' דגי"מ שם הא הלי ס"ם שמא אחים ואחיל קודם שחיטה שמא לא ניקב לחון ע"ם ומה שהי' שם דמייבי שהי' קורט דם בפכים דודאי בעשה מחיים הוא המוה ואשתמוטתי' דברי רשב"א בחולין כ"א שבי' ומיהו אפי' מלד אחד ולא בחלא עליו קוי"ד לריך בדיקה בעור החילון וכו' אלמא דמייבי בליכא קוי"ד בפכים ואפ"ה אם הודח ובמלח דאי"א לבדוק אחר קוי"ד בחון טרפה לדעת המחבר והקשי' הא איכא ס"ם ולפ"מ כיאא דהוי ס"ם שאי' להתהפך ולומר שמא לא ניקב לחון ואחיל ניקב לחון שמא לאחים דמיד שאתה אומר שמא ניקב לחון ע"כ הייכו מחיים דלאחים אין כפ"מ בין ניקב לחון או לא ועיין חוי"ד סי' ק"י בבית הספק ספק"ב ודמי להאי דבשבר העלס וכו' שבשך שם דיבי ס"ם אות יד דכאן הוי הספק בנגף אחד מזמן לזמן כמו"ל וגם אין ספק הבכי תלוי בראשון דהא גם אם ניקב לאחים יש לספוקי אם ניקב או לא אלא דאין כפ"מ לדיכא לאחים אבל אפשר להתחיל בספק זה בלי ספק ראשון

ושפיר בעי' יכול להתהפך ולהכי לא הוי ס"ם ואים:

ולפ"ז יש לייבב קושי' הבי"ח וש"ך שבש"ך סקל"ג דרמ"א

קותר עלמו דלעיל מסמע דלמאן דלריך בדיקה בניקב מלד אחד מותר בדיעבד בהודח ובמלח וכאן מסמע דלמאן דלריך בדיקה בכחבלה לא שרי בדיעבד בהודח ובמלח, ועוד למה כתב כאן כלל שברת הים מקילין דלעיל שים לשמוך עליהם דהא כתבו כבר לעיל ע"ם, ולפעכ"ד יל דטעם הים מקילין דלעיל בהודח ובמלח הייכו משום דס"ל דאפי' בלא הודח ובמלח כמי מותר משום ס"ם הכ"ל דלא בעיכן יוכל להתהפך כלל עיין פרי"ח סי' ק"י או דכאן לא בעיכן יוכל להתהפך משום דתחילה לריכין לדון אם הי' כאן כלל מחיים אלא דמ"מ לריך לבדוק אם יש קוי"ד דהיכא דאיכא לבדוקי מבבר' עיין דיבי ס"ם אות ל"ה ולכן בהודח ובמלח או באבד דליכא לבדוקי שרי משום ס"ם, ולפ"ז יש לחקור בהודח ובמלח כהי דאם בודק ואיכו מולא קוי"ד אין ראי' שלא ניקב מעבר לעבר או שהי' לאחים דאפשר שהי' קוי"ד והוסר ע"י הדחה ומליחה ומ"מ מבשיכין ע"י ס"ם כבי"ל מ"מ הרי אפשר שגם אחר שהודח והומלח יולא קוי"ד ועיין ש"ך סקל"ג ופמ"ג שם והגהות מהרבים ואי"כ יל דגם בזה לריך לבדוק לבחבלה שמא יולא קוי"ד והיכא דאיכא לבדוקי מבבר', ובראה דאי"ל לבדוק ולבבר דלא אמרי' איכא לבדוקי מבבר' אלא אם אפשר לבבר שבי לבדי הספק הן לאיסור הן לאיסור כמו בלא הודח ובמלח דאם בולא קוי"ד מבורר אי' שהי' מחיים וכיקב ומעכ"ע ואם ליכא קוי"ד מבורר ההיתר שלא ניקב מעבל"ע או שהי' לאחים ואי"ל להתיר משום ס"ם אבל בהודח ובמלח כהי דיכול לבבר לד האיסור אם יולא קוי"ד אבל אי' לבבר לד ההיתר אם לא יולא קוי"ד דאפשר שהוסר ע"י מליחה והדחה וילטרך להתיר משום ס"ם ובכה"ג אי"ל לבבר, ולפ"ז יל דרמ"א לא ס"ל לסמוך על שיטה זו בהפ"מ אלא בדיעבד אם בדק ולא מלא קוי"ד אחר שהודח והומלח דמותר מכח ס"ם אבל לכתחילה לריך לבדוק שמא יולא קוי"ד ולאחוש לדיעה ראשונה תעיב דלים מקילין אי"ל לבדוק אפי' לכתחילה משום דאי"ל לבבר שבי לבדי הספק כבי"ל מ"מ חיישי' לשיטה א' דלא הוי ס"ם לעכין לבדוק לכתחילה, ולכן הוסיף רמ"א אחי"כ כיון דים מקילין שאי"ל לבדוק אפי' לכתחילה אם ניקב מעבל"ע או אם יולא קוי"ד עיין ש"ך סקל"ג שמכיכן עלייהו בהפ"מ אם בולא או הודח דאי"ל לבדוק אפי' לכתחילה שמא יולא קוי"ד דשמכיכן על ים מקילין דלעיל דהיכא דאי' אפשר לבבר שבי לבדי הספק שמכיכן על ס"ם ואי"ל לבבר ואים:

אמנם עוד הק' דגי"מ אמאי אין מחיבין בניקב אפי' משבי לבדין משום בשחטה הותרה וכיומא דלאחים ניקב ומה שהי' דמייבי בים קוי"ד בפכים ואי"כ ודאי ניקב מחיים ולהכי אף בניקב רק מלד אחד ליים בשחטה הותרה לומר שלא ניקב מעבל"ע כיון דאיכא ריעותא מחיים לא אמריכן בשחטה הותרה כמ"ם בפי' בוין כבר דחיתי לעיל מרשב"א חולין הכ"ל דמייבי אפי' באין קוי"ד מבפכים, ולכן בלפעכ"ד ואקדים ליישב מה שהק' בניקב מלד א' דהוי ס"ם כבי"ל והוא דכבר הק' ב"י מה חילוק יש בין מלד אחד לשבי לבדי' הא בים קוי"ד גם מלד א' טרפה ואי' ליכא קוי"ד גם משבי לבדי' בשרה ואי' דמב' לבדי' שבי בקוי"ד שביב הנקב אבל במלד אחד לריך קורט דם דוקא כנגד פי המחט ע"ם ובש"ך סקי"ז ולכאורה טעמא בעי כיון דהכא והכא לריך קוי"ד דוקא אמאי שבי כאן בקוי"ד שביבות הנקב וכאן בעי דוקא כנגד פי המחט ובמקיא כתבתי דבניקב מלד אחד וים קוי"ד בחון אין הטרפות משום דחיישיכן שמא ניקב לחון וחזרה לאחורי' אלא כיון דים קוי"ד בחון יש לאי' ס"ם שם מכה וכלשון הגמ' אם אין שם מכה קוי"ד מכיו ואי"כ הוי שם בבי"ק מחמת חולי ומכה ומלטרף בהדי בקובת המחט בפכים והוי ניקב מעבל"ע וטרפה והארכתי בזה בשמעתא הפוסקים ואכ"מ [עיל ס' פ'] ולהכי בעי קוי"ד כנגד פי המחט ס"היי ניקב זה כנגד זה אבל בניקב מעבל"ע שבי בקוי"ד שביבות המחט דמזה מוכח שהי' מחיים:

אבל

אבל כעת כ"ל דנפלמא אם כיקב מפני לדרי, א"כ אין ספק רק אם כיקב מחיים או אחים ונאמת לא שכיח כלל שיכקוב אחים ועיין בלשון ש"ע דאם לא כמלא קו"ד אחים דחק ועבר מפמע דרק מפום דליכא קו"ד ואיכא הוכחה דאיכו מחיים מ"כ תליכן דאחים דחק ועבר ועיין תב"ש סי' מ"ח סוף אות י"ד נפס חוים דאם מלא הנקבי' מיד אחים אפי' לא כמלא קו"ד לא תליכן בלאחר שחיטה אבל מלשון הטו"ע לא מפמע כן אלא כיון דלא כמלא קו"ד ואיכא הוכחה דלאחים נעשה אמרי' דדחק ועבר ע"י פרכוס וכדומה ולהכי דוקא כי ליכא קו"ד כלל דים הוכחה שאיכו מחיים תלי' ע"כ בלאחים אבל כי איכא קו"ד אפי' סביב הנקב שוב ליכא הוכחה גמורה שאיכו מחיים לא תלי' בלאחים אבל בכיקב רק מלד אחד דהס' הוא אם כיקב כלל מעבל"ע וחזרה לאחורי' כהי דלריך בדיקה אם יש קו"ד בחון הייכו משום דאיכא לברורי מבדרי' אבל כל כמה דליכא קו"ד כגד פי המחט ים הוכחה שנקבה לחון וחזרה לאחורי' אמרי' כשחטה הותרה ואף שים קו"ד סביב הנקב אין זה הוכחה שכיקב לחון וכל כמה דליכא הוכחה שכיקב לחון שרי, ולפ"ז כ"ל סברא ישרה דאף למה שלידד הפכי' בסוגי' דפ"פ דאמרי' ס"ס אף אם ספק אחד לא שכיח דמ"מ כיון דספק אחד שקול וים ג"כ מיעוט מספק הפכי הוי כמו רוב כמ"ש רש"א בחסו' דס"ס הוי מעמס רוב מ"מ כראה דזה דוקא אם ספק הראשון שקול או במקום שיכול להתחיל בא"זה ספק שילה אבל במקום שלריך להתחיל בספק אחד דוקא וספק זה הראשון לא שכיח לא הוי ס"ס כיון דמיד שאחה מתחיל בספק הא' אחה מחזיקו לאיסור שוב א"א לגרף ספק הב' להיות כמו רוב ומעתה כאן כיון דא"א להתחיל שמא כיקב לחון או לא כיקב לחון דשוב לא תוכל לומר ואתחיל כיקב לחון שמא לאחים דמיד שתאמר כיקב לחון עכ"פ הייכו מחיים דלאחים אין כפ"מ אם כיקב לחון כמ"ל וע"כ אחה לריך להתחיל ספק מחיים ספק לאחים וזה הספק הראשון וספק לאחים לא שכיח ולכן לא הוי ס"ס ולפ"ז כראה דהא דאמרי' באיכא ריעותא מחיים לא אמרי' כשחטה הותרה הי"ט דהא דאמרי' כשחטה הותרה הייכו משום דרוב בהעות כשרות אלא דמחיים דבלאים אפי' כשרה אסורה באכילה אכתי לא החזקו הרוב אבל לאחים דאם היא כשרה מותרת באכילה הרי כבר החזקו שהוא מן הרוב כשרות והוא חזקה זכות ועיין כתובות כ"ד גדולה חזקה וכו' ועי' תב"ש סי' מ"ז סקכ"ט וריטב"א קידושין ס"ו ד"ה הי"ד ובשע"מ מ"ב כלל ה' פ"ג, אמנם כל זה אי ליכא ריעותא מחיים אבל אי ודאי איכא ריעותא מחיים הרי החזקו בטעות דהרי אנו הייכו מחזיקין דליכא ריעותא כלל וכמו"ש תב"ש לענין מיס בעות וכיון שהחזקו החזקה בטעות שוב לא מהכי החזקה כלל וכמו"ש רש"א חולין י"א לענין גבינות וכתמים דכיון דהחזקו החזקה בטעות שוב לא הוי החזקה כלל ע"ש, ומעתה נראה דזהו דעת המחבר שהוא דעה א' בטו"ע דאם א"א לבדוק אסור אפי' בכיקב מלד אחד כיון דלאחים לא שכיח שיכקוב וע"כ הי' מחיים וכיון דאיכא ריעותא מחיים והחזקו בטעות שוב לא אמרי' כשחטה הותרה וחיים' שמא כיקב מעבל"ע אבל הים מקילין ס"ל דדוקא היכא דודאי איכא ריעותא מחיים ובבירור החזקו בטעות אז לא אמרי' כשחטה הותרה, אבל כאן דלא הוי וודאי ריעותא מחיים אלא מכח דלא שכיח שיכקוב אחים ואיכו וודאי שהחזקו החזקה בטעות שוב אמרי' מכח חזקה דכשחטה הותרה שלא כיקב מעבל"ע וכסר ומיושב קושי' דג"מ:

ורפ"ז יל"מ דאיכא דאיכא קו"ד בפכים דודאי בעשה מחיים גם הים מקילין מודו דל"ש כשחטה הותרה אפי' בכיקב מלד אחד אם א"א לבדוק אחר קו"ד בחון ודוקא בבדק מבחון וליכא קו"ד כסר אבל בלא בדק מריפה ואי"כ לק"מ מה שהקי' טו"ז סקי"ג מחולין כ"א ד"ל דמעשה דרבי הי' קו"ד בפכים ופס מודו הים מקילי' דבדיקה בחון מיובים ואי"ש:

ועוד כ"ל לפמ"ש הש"ך סי' מ"ז סקכ"ה אאל דכתב הטו"ע אבל מספיקא אין חולין לומר שנפל על מודו, והקשה הש"ך מ"ש מנאבד הסכין ואי"כ כמלא פגום דכסר כמבואר שם ס"ג ואי' בחי' הסכי דהתם כיון שנאבד ילא בחזקה היתר ולכן אפי' כמלא אי"כ פגום מוקמינן לי' בחזקה היתר אבל כאן כיון שהסכין לפכיכו ולריך בדיקה א"כ לא החזקו אותו בחזקה היתר לים לאוקמא אחזקתו ולהכי אסור ע"ש, ולפ"ז הי"כ כאן כיון שבי"כ לפכיכו כיקב מלד אחד ולריך בדיקה אם יש קו"ד בחון לים כשחטה הותרה כיון שלא יצא בהיתר מעולם ולא החזקו אותו בכסר כיון דלריך בדיקה ולכן אם הודם והומלא דאי"א לבדקו אסור דלים לאוקמי' אחזקתי' מכח כשחטה הותרה שהי לא החזקו שהיתר מעולם:

ובהכי מיושב קושי' טו"ז סי' מ"ח סקק"י שהק' אאל דכתב דסבי"א להתיר במחט שכמלאת מוכלע בבסר הקורקבן שהוצא בטו"ע סי"א מפום דרוב הבלעים דרך הוסט, ועוד העמידכו על חזקתו דעוף זה בחזקה כשרות לגבי נקבים אלו עומד והק' טו"ז מ"ש ממ"ש הרשב"א עלמו שהעתיק ר"מ"א ס"ח דכ"מ שלריך בדיקה אם לא בדקוהו כגון שכאבד או לקחו המחט מפם דאסור ולא אמרי' העמידכו על חזקתו, ולפמ"ש לק"מ דהתם שכאבד או לקחו המחט אחר שכבר חל עליו חובת הבדיקה ולא החזקוה בהיתר ליים כשחטה הותרה ולהכי אסור אבל כאן דלא חל עליו חובת בדיקה מעולם מה"מ דכשחטה הותרה שפיר ס"ל לרשב"א דאמרי' כשחטה הותרה וא"ש:

ורפ"ז בכידון הטו"ז בפס אחי' שחיכוק הבגים בפיו בשעת אכילתו שים מחט בקורקבן ולעק ולאו במקום כ"כ הטן בקורקבן ילא המחט מכח חלק ממכו ואסר הכל וכו' לריך לומר כמ"ש בהגהות מהרב"ם דפס הי' המעשה שהי' כיכר הריעותא בבסר שבסביב המחט דודאי הי' ריעותא מחיים ולהכי ליים כשחטה הותרה ולא ס"ס רק ספק אחד שמא לא כיקב לחון ולהכי אסר הכל אבל אם לא הי' כיכר ריעותא כיון דלא חלה עליו חובת בדיקה מעולם שפיר אמרי' כשחטה הותרה, וכ"ל שאפי' הטו"ז שהשמיט זה הייכו דוקא במקום שלא הי' אפשר לחלות שכחבה אחים ע"י דחיקת בסר בקדרה וא"כ לא שכיח שיחבב בקורקבן בבהמה אחים כמ"ל ולכן לא הוי ס"ס ולים כשחטה הותרה כמ"ל בישוב קושי' דג"מ, אבל בכידון דחסו' גאונים בחלאי שים לחלות דמחמת דחיקת הבסר בקדרה כחבב העלם בקורקבן מודה טו"ז דאם לא כיכר ריעותא מחיים דאמרי' כשחטה הותרה וגם קומכי' על ס"ס כמ"ש בחסו' הכ"ל ומותר, ועוד דאין מחזיקין איסור ממקום למקום כמ"ש מג"א סי' תס"ז סקטיו ועיין דג"מ סי' מ"ח בש"ך סקל"א ואמרי' כאן כמלא וכאן הי' בקדרה או בקערה כחבב המחט בקורקבן ולא היתה המחט בקורקבן מחיים במקל"א כלל:

ועוד אני אומר דבר חדש לפמ"ש פמ"ג במש"ז סקק"י דאם המחט בקורקבן ופיה לחון באופן שודאי נכנס מפכים לחון ומבפכים כחרפא לגמרי ולא כיכר שום ריעותא אף דודאי כיקב מעבל"ע מ"מ לא הוי רק ספק טרפה דשמא קודם שכיקב לחון כחרפא בפכים וכיון שאז לא הי' טרפה עדיין לא הוי קרוס שעלה מחמת מכה ושפיר לא הוי רק כיקב מלד אחד וכסרה, ובזה יש לישב דעת הרמב"ם פ"ו משחיטה הי"ב שכ' מחט שכמלאת בעובי' ביהכ"ם וכמלא טיפה מלד א' כסרה ואם כיקב נקב מפולם לתוך חלל ביהכ"ם וכמלא טיפה דם במקום הנקב טרפה וכו' ואמה כ"מ דמלשונו משמע דכיקב מלד א' הייכו מלד חון א"כ הוי מחט בחלל הגוף דטרפה שמא כיקב א' מאבריס הפכימים ע"ש, ולפי הכ"ל יל דרמב"ם ס"ל דלא מחזיקי' אי' ממקום למקום וגם רוב הבלעים דרך הוסט ולכן אמרי' שבאה מבפכים וכיקב עד לחון ומ"מ כסר דאמרי' שלא כיקב לחון עד אחר שכחרפא בפכים ולהכי כסר דס"ל אף באיכא ריעותא מחיים אמרי' כשחטה הותרה וכסיעה הפוסקים שהביא הש"ך רס"י כ' דס"ל כן ע"ש, ובזה דליכא קו"ד בפכים וכחרפא לגמרי רגלים לדבר שלא כיקב לחון עד אחר שכחרפא בפכים דאי כיקב לחון קודם שכחרפא בפכים לא הי' מחרפא בפכים שלא יהי' כיכר שום ריעותא דאחר שבטרפה הוי קרוס שעלה מחמת מכה, ועוד דאיכא כמי ים שמא לא כיקב לחון עד אחים אף שהתחיל לבקוב בפכים מחיים וכסיעה הפוסקים דס"ל הכי עיין בש"ך סי' מ"ט סק"ד ותבו"ש שם ודלא כדמ"ש שהביא טו"ז סי' מ"ח סקי"ז דבקורקבן כיון שכיקב הרוב מחיים אמרי' דכיקב כולו מחיים ע"ש ואתיל דכיקב לחון מחיים מ"מ שמא אחר שכחרפא בפכים כיקב לחון ולהכי כסר ואי"ש:

ובזה מיושב כמי קושי' טו"ז סקק"י על הרשב"א שהבאנו לעיל דיל דס"ל לרשב"א היכא דאיכא ריעותא מחיים לא אמרי' כשחטה הותרה אלא דבבלע בעובי בסר הקורקבן בין אם בא מבפכים לחון בין אם בא מחון לפכים אין לאסור מלד בקיבת הקורקבן משום דאיכא ים שמא לא כיקב לחון ואתיל כיקב לחון שמא אחר שכחרפא בפכים ואף שאי' להתהפך ולומר שמא כיקב לחון אחר שכחרפא בפכים ואתיל קודם שכחרפא כיקב לחון דשוב לא תוכל לומר שמא לא כיקב לחון מ"מ כאן ודאי לא בעי' יכול להתהפך שהרי הספק הבי הלוי בראשון דאין אחה יכול לומר שכיקב לחון וא"כ מתחילה אחה בפכים אם לא תאמר בתחילה שכיקב לחון וא"כ מתחילה אחה לריך לומר לדון אם כיקב לחון כלל וגם הוא ממקום למקום אם

אם יקנה ממקום פסול עכשיו לאחר ואחר לאחריו ועיין תניא פי' מ"ח אות י"ג ואיך גם לקנות פמגיד נפי' קי' שפנאתי לעיל לא נעיבן נזה יכול להתפסק. וכן אם נא מאחר לפנים איכא פיס הכיל לעכין הקורקנן שמא לא יקנה לפנים ואחיל יקנה לפנים שמא אחר שכתרפא נאחר ואיך אין איסור מלד הקורקנן רק דכיחוס שמא יקנה אחר מהאנרים פנימים ואיך אפי' אין רוב הנגלעים דרך הוסט אלא ספק הסקול אם נא מנאחר או מנפנים מ"מ כיון שהמחם נמלאה נקורקנן ואין מחזיקי' אי' ממקום למקום איך נמלל פגוף לא אחילד ריעותא נודאי מחיים ופפיר אמרי' כשאינה הוחרה והייכו שכ' הרשנ"א דהעמידנו על חזקתו דעוף זה נחזקת כשרות לגבי נקנים אלו עומד פי' לגבי נקנים אלו על אנרים הפנימים דליכא ריעותא מחיים ופפיר אמריכן נשאינה הוחרה אנל לגבי נקינת הקורקנן דאיכא ריעותא מחיים איל לנשאינה הוחרה כלל רק מותר מעטם פיס הכיל, ולפ"ז נכידון אחיו של עוז"ז יש להתיר מעטם פיס הכיל אפי' ניכר שהי' אחוז מחיים דליס נשאינה הוחרה מ"מ כיון דנשעת עריי' ועליחה לא הי' ניכר שום ריעותא לא נאחון ולא נפנים עיכ הי' מונלע נגבר עוני הקורקנן וכתרפא מנפנים ומנאחון ואיך איכא פיס הכיל שמא לא יקנה לאחון ואחיל שיקנה לאחון שמא אחר שכתרפא נפנים וגם יש רגלים לדנר שכתרפא קודם שכתרפא מדלא הי' ניכר שום ריעותא לא נאחון ולא נפנים דאי כתרפא לאחר שכתרפא דהוי קרוס שעלה מחמת

מכה הי' ניכר ריעותא ומה אעשה ומהרי"י אסר:

אבל כל זה נכידון דידי' שהי' אחוז נקורקנן וניכר שהי' מחיים דליס נשאינה הוחרה אנל נכידון דידן שלא ניכר ריעותא כלל נקורקנן ולא נמלאה כלל אחוזה נו ואפשר שהי' מחט נחזרת או נפת ודאי כ"ש מודו דשרי כיון דליכא ודאי ריעותא מחיים נשאינה הוחרה וגם איכא שיקי טונא שמא הי' נחמכא או נפת ואחיל נקורקנן שמא אחיס ואחיל מחיים שמא לא יקנה לאחון ואחיל יקנה לאחון שמא אחר שכתרפא אפנימי יש רגלים לזה כיון שלא הרגישו נשום ריעותא נקורקנן נשעת פתיחתו ופרייתו ומליחתו ונישולו, ועוד דלא מחזיקי' אי' ממקום למקום ואמרי' השתא נקערה נפל וגם אחזוקי ריעותא לא מחזיקי' עיין רש"י חולין מ"ח:

ומה שהשיג הרב כי' דשפק לאחיס נתחנה לא שכיח וגם

נחמכא לא שכיח ואין הספיקות שקולין לא הנכתי

דאפי' לתנ"ם דלא מספקינן לאחיס הייכו מיד אנל אחר יום

ואלי יום מודה דאפשר לאחיס עי' דחיקת נשר נקדרה

וכדומה וגם אפשר שלא הי' אחונה כלל רק מוכחת נחוכו וגם

נחמכא אפשר כן ועיין מגי"א פי' תס"ז סי"ק כ"ה דיה מעשה

משמע דוקא חטה נמלא לוכנת אי"ה דהי' מתגלגל ויורד, אנל

מחט נחמכא אפשר הוא שכתחנה נו וגם מנואר שם שמליכן

נחרכגול כיון דמשהו דרכגן עיש, ועוד וכי נקורקנן שכיח

שתחחוב מחט מחיים והלא אפי' כימא דשכיח שתחי' מוכחת נו

מחט מ"מ לא שכיח שתחחוב שהרי נמחט או קון הכמלא מוכח

נהמסק ויהכיס נחלנו כשר ואיל נדיקה כלל כמו"ש רמ"א

פי' מ"ח ועיין ש"ך ודגי"מ שם ועיכ דגם מחיים לא שכיח

שיחחוב ואף שיש לדחות דלא שכיח שיחחוב ויחזור לאחוריו

דהרי להסוסקי' נכיקנ מלד ה' אסור אם כאנד נלא נדיקה

עיכ דחיי"ש שמא חזרה לאחורי' וכיש נהמסק ויהיכ שעיכן

דק אעיכ דנמוכח לא חיי"ש כלל שכתחנ ואיכ איך אפשר

לומר דזה שכיח, ועוד דלפעניד אפי' שהחי' מוכחת מחט לא

שכיח דהא לכמה גדולי אחרוכים נפי' מ"א נכסרך טרפש

הכנד לגיהיכ אפילו כמלאה מחט נפרש טרפה דמעיד על

הסרכא ואי שכיח מחט מוכחת נגכי מעיס מה עדותם של מחט,

ועוד לפמ"ש נלאהיכ איכא פיס שמא לא יקנה לאחון ואחיל

יקנה לאחון שמא אחר שכתרפא נפנים לכן מכל אלין טעמי

כיל להתיר נכידון זה אנל מ"מ אין הפיסה על הרב שאסר נזה כלל:

אבל מ"ש להתיר עפמ"ש המש"ז פי' מ"ח שקאי שהקשה

אמאי הולך רשנ"א להתיר נמחט המונלע נגבר

הקורקנן משום דרוב הנגלעים דרך הוסט תיפוק לי' משום

דאיכא פיס שמא נפנים ואחיל מנאחון שמא לא יקנה אחד

מאנרים הפנימים ואי' דאיכא כמי פיס לאיסורא שמא יקנה

הקורקנן מעגלע והנריא ואף דלא חיישיכן שמא הנריא מ"מ

כאן עיכ הנריא או מנפנים או מנאחון ואחיל לא יקנה הקורקנן

מעגלע והנריא שמא נא מנאחון ויקנה אי' מאנרים הפנימים,

ולפ"ז נכידון דידן שפיר איכא פיס אי יקנה אחד מאנרים

הפנימים ואי יקנה הקורקנן לאחון ואין כאן פיס לאי' כיון

שאין הכרח שהנריא לא חיישי' שמא הנריא, המהרי עליך

שכשהנשת נזה מאוד דהחס נכידון הרשנ"א לא הי' לאסור

מלד יקנה הקורקנן אם נא מנפנים כיון שלא יקנה לאחון

וגם לא הי' קו"ד מנאחון כמנואר נהגהות רע"א פי' מ"ח אלא

שחקר לאוס שמא נא מנאחון ויקנה אחד מאנרים הפנימים

ומ"ז כתב רשנ"א להתיר דודאי נא מנפנים משום דרוב

הנגלעים דרך הוסט ומ"ז הקי' פמגיד שפיר הא אפילו אין

רוב הנגלעים דרך הוסט אלא ספק הסקול אם נא מנפנים

או מנאחון כמי אין לאסור מחמת ספק זה דהא איכא פיס

שמא מנפנים ואחיל מנאחון שמא לא יקנה אחד מאנרים

הפנימים ומ"ז הי' מה שהי' אנל אכן נדידן נאינו לאסור לא

משום יש מחמירי' החולקין על הרשנ"א וחוסשי' שמא נא

מנאחון כמ"ש טו"ז שקי"ז אלא אפי' לדעת רשנ"א דודאי נא

מנפנים משום דרוב הנגלעים דרך הוסט מ"מ כיון דא"א לנדוק

אם הי' קורט דם מנאחון אסור לדעת הטו"ז וכדעת המחבר

ואפי' לדעת הש"ך נשקכ"ש דאם א"א לנדוק אחר קו"ד מותר

גם לדעת המחבר מ"מ אם א"א לנדוק אם יקנה מעגלע

מודה דאסור ואיכ מה עכין לכאן פיס שמא לא יקנה אנרים

הפנימים הרי לא משום נקונה אנרים הפנימי' אנו אוסרי'

רק משום הקורקנן נלמו, וגם מ"ש דכאן כיון שאין הכרח

שהנריא לא חיישי' שהנריא הוא טעות דאמאי אין הכרח

שהנריא הא לא ראינו המחט לא מנאחון ולא מנפנים ועיכ

כיון שלא נדקנו והי' רק נאומד הדעת אפשר שהי' נקוב

ועומד וכמו"ש תנו"ש ופמ"ד נשפיד שקכ"ה איכ גם כאן יש

פיס לאיסורא שמא הי' הקורקנן נקוב לאוס ולא הרגשנו

כיון שלא נדקנו דכהי דלשמא הנריא לא חיישי' לשמא יקנה

חיישי' כמ"ש הש"ך סי' מ"ח שקלי"ח ע"ש, ונזה תהי' סניחת

קולמסי נברכת שלום ואמת ללא ורכב על דנר אמת כנפשך

ונפש רנך דוש"ת:

עמרם הקי' נלוהס נק"ק הכ"ל

תשובה פ"ז

שיל"ת כ' אויפאלו ד' מקן תרמ"ה לפ"ק:

בימי חנוכה שלום וברכה לידיד"ם מחותני הרב הגאון הלדיק מו"ה אליעזר זוסמאן סופר נר"ו האב"ד דק"ק האלאש:

אחרי דש"ה נמה שכשאל על אוזן שמתאה שיד ויקנה שאחות דעתי מה דיכה אם דומה לחלתים:

הנה נחולין כ"ח אמר שמואל הלעיטה חלתים טרפה מ"מ דמיכקנא להו למעיים ופלא נעיני יעיין שנת קכ"ה איזהו המרלה ואיזהו הלעטה וכו' הלעטה למקום שיכולה להחזיר ועכ"ם הוא ע"י אדם שמלעיט אותה ואמאי נקט הלעיטה, ושמע דדוקא נקט שהרי בנרייתא דמקשה איכא לשמואל נקט תחילה ושאכלה הרדופני וכו' ואחיכ נקט הלעיטה חיעה וחלתים והדר נקט אכלה שהיא אלמא דוקא נקט וכן הי' לשון הרמנ"ם פ"ו משחיטה הי"ג ולשון הטופ"ש קופ"י כ"ח ומזה נראה דוקא בהלעיטה אדם יש חשש שנוקב בני מעיים אנל אכלה מעצמה ליכא חשש כלל ובריתא

לרבותא נקט דנעלין אפילו הלעיטה כשרה:

אמנם נחשונה מנ"ש שהניא ש"ך שם שקי"ח והשונה נ"י

שהניא שם הגאון ביד אפרים שפלפלו בנהמות שאוכלות עשב שקורין נערבי כלך אם טרפה כמו בקורט של חלתים נראה שאוכלות מעצמה ואפ"ה דנו עליו שיהי' טרפה, ולא דמשוי"ה נקט הלעיטה חלתים משום דאין דרך הבהמה לאכול חלתים מעצמה רק אם אדם מלעיטה משאיכ בהרדופני ושאיכ אוכלה מעצמה נקט אכלה, ולפ"ז הי' מזה ראי' לנ"ש דאותו עשב כלך איכו חלתים כיון שהבהמה אוכלה מעצמה:

ועיין פרי חואר אות ז"ן אם אכלה עלין ומשתפק אם אכלה קרטין דבהדיהו נראה דטרפה ולפמ"ש ל"מ אמאי כיחוש שאכלה קרטין הא אין דרכה לאכול קרטין של חלתים, אך ז"א דהא גם עלין אין דרכה לאכול דהא בריתא נעלין מייני ואפ"ה נקט הלעיטה ואיכ כיון דחזינן דאכלה עלין חיישינן שמא אכלה גם קרטין:

ופר"ח הניא ריש שכל קורט של חלתים בהדי הכך שכשרים משום טרפה ואסורים משום שכנת נפשות והשיג עליו שהוא נגד הגמ', ולפמ"ש אפשר לומר דס"ל לרי"ש כמש"ל דדוקא בהלעיטה טרפה אנל באכלה מעצמה כשרה ואין נש רק שכנה ואיש:

ובהגהות יד מחול סי' הכיל המה עליו ממנה שנה קיים
אין שורין אה החלתיה נפוסקין וכו' אלמא דאין
בו סכנה וגם למה לא הביא הגמ' בחולין מסכה זו, ולעניד
למיס הרעיב שם מכוהנין לאכלו במקומות הקרים וכיב הרמביס
שם בפיהיש איב אפסר שבמקומות החמים יש בו סכנה כפסות
וכפרסי מסחלה מסכי' שהחלתיה מחמתו ורפואתו מיס
קרים, ומה דקיל אמאי לא הביאו בגמ' דהא אם מעריף אין
חילוק בין מקומות קרים לחמים לקיים דאף דמעריף בהמה
ומכניע למעייכה מיש איכו מזיק לאדם ויעיין פיה:

ודעת המביים דדוקא נקב קורע של חלתיה ומסויה סי'
מכסיר בכלך אחרי שהוכיח שאין זה חלתיה, אמנם
הבי הוליא מלסון הרמבים הכיל שכתב קורע של חלתיה
וכיולא בו דגם שאר דברים שים בהם חשש זה כמי טרפה
עיין ביד אפרים באריכות, ומעתה לדעת המביים פשיטא שאין
בסיד שום חשש אך לדעת הבי ים לספק בזה:

אמנם הלא פרשי בא"ע כיה קורע של חלתיה חד הוא
וכוקב אה בבי מעייס איב גם מיש הרמבים וכיולא
בו סייבו כמי שהוא חד ויכול לנקוב הבבי מעייס, ולפיז
בסיד ליש חשש זה שאיבו חד [ואפילו למאי שהוכיח התבוים
סי' מ' שקיד דהפירש שהחלתיה מחלים הבבי מעייס ושופן
לנקוב מיש לא יחלוק על רשי אלא שכונתו דאף דכולי חיוי
ברייתא קולי אכלי מיש איבו נוקב כיון שאין בבי מעייס
חלושים אבל חלתיה מחלים הבבי מעייס ונוקב אחיב מפני
שהוא חד ואיב ליש בסיד ועיין פלאי שם שכיוון לדברי תבוים
והעלה דלפיז באכלה קורע של חלתיה הוא טרפות כיבר
מבחון עיי החוס] איב בסיד שאין רואין בחון אין לספק
שמא דומה לקורע של חלתיה:

וגם בכידון דמביים וביי גבי כלך נראה דלא חשו רק משום
שמתו הרבה בהמות וגם לאו בהרות אדומות בבבי
מעייס אבל בלאיה אחזוקי ריעותא לא מחזיקיבן ועכיים אפשר
לסמוך בזה על רופא אם אומר שאין סיד רותח נוקב ועיין
פרי תואר סוסי כיא ועיין חתים הלי כדה דוקא על גוף
פרטי אין לסמוך על הרופאים אבל במה שאומרים דרך כלל
שכן מלא בטבע יש לסמוך עליהם, ומכיים בכידון דידן דלדעת
המביים אין חשש כלל ואפילו לדעת רמביים וביי מיש לפרשי
אין חשש כלל וגם לפירש תבוים ופלאי יל דאין חשש ויש
סניף קלת גם דעת רביבו יהואם ודאי יש לסמוך על רופא
פנקי בטבע אם אומר שאין זה נוקב ולדעתי אפילו בלי
שאלת רופא אין חשש בזה:

ויש להסביר מסיל בדעת ריי לחלק בין אכלה מעלמה
להלעיטה דהני אמרו בגמ' מאן דאכיל חלתא הקלא
חלתיה אליבא דקני מסחלה מסכי' ורא אכיל חד חקלי ויתיב
במי והי' לו רפואה, והכא אף דאין ללמוד בהמה מאדם
וכמיים חוסי ריפ איב דאדם אים ליי מזלא, מיש יש ללמוד
מזה דגם בבהמה לאו בקורע אחד של חלתיה מיטרפא אלא
באוכלה הרבה, ובהכי ניחא דלא נקט אכלה חלתיה דהוי
משמע אפי' אכלה מעט מיטרפא קמיל דוקא הלעיטה שאכלה
הרבה, וגם יש ללמוד דיש שבי שיעורין שיעור א' יש לו
רפואה עדיין במים קרים ובלא רפואה משחלה מסכי' ושיעור
יותר גדול דלא מהני ליי רפואה, ולפיז יל דסיל לריי
דבאוכלה מעלמה מיד שמרגשה כאב וחוס גדול פוסקת
מלאכול ואי בדרי לה שמא במים קרים חי' ואיבה טרפה
דאיבה אוכלה כיב עד דלא יהבי לה רפואה וכדאמריבן לעבין
נפילה בחולין ריא אמרה בפשה אבל בהלעיטה כיב עיי אדם
עד דלא מהבי לה שמא אי טרפה:

ובזה מיושב מה שהקי תבוים סי' מ' סקיד על שיטת רשי
דחלתיה נוקב מפני שהוא חד הא אמריבן בחולין מיג
בל הבי מיי בריתא קולי אכלי ואפיה איבו נוקב בבי
מעייס, ולשמים איש דבשמא אוכלה רק מעט ויש ריוח בבבי
מעייס ואיבו נוקב ורק בהלעיטה חלתיה הרבה עד שים דוחק
בבבי מעייס אז נוקב, ומכיים דאיש טפי לדעת ריי דאם
אוכלה מעלמה אומדה עלמה שלא לאכול כיב עד דמיטרפא
בי' ורק בהלעיטה אחריס יש חשש ואיש:

ולפיז באוכלה מעלמה מעט סיד שאיבו חד כיל דלכיע
אין בו שום חשש משום אכלה חלתיה ומותרת:

תשובה פ"ח עוד להגאון הכיל כריו

ועל דבר שאלה השבי' שחושש באוזא שמחאה סיד כפי
הכראה מדבריו משום בחמרו בבי מעייס כיון שהיה

רותח [אמנם לא ביאר אם הרתיחוהו אלא אם אם לאיזה חכלים
או היה רותח מלד עלמו כדרכו בטעה שטופבין עליו מים
וממחין אותו]:

תנן בחולין כיו ואלו טרפות בעוף וכו' כפלה לאור ובחמרו
בבי מעיה וכו' והבוים רשי כיב הביא בשם רוקח
דבפל למים רותחין הויל כבפל לאור יעיש ובהשובת חתים
ביויד סי' כיד בשאל בבהמות שסתו מים חמין אם ים בהם
חשש בחמרו והוכיח דליש בזה בחמרו דאיב למה נקט המשנה
כפלה לאור ולא קתני סתם בחמרו בבי מעיה וזה קושיא על
דברי רוקח גיב הגם שלא הביא דבריו:

ועלה בדעתי דזה תליא בבי' פירושים שים בפירוש בחמרו
דרשי פי' כוולו מחמת האור ובהפבו מרתיחן, ורמביים
בפיהיש כתב ופירוש בחמרו בשרפו וכן אמרי' במחויב שרפה
וחומרת אה בבי מעיו, ומדרבי פי' בחממו עיין טוי"ז ופמיג
רשי כיב ומעתה לפי' הרמביים ודאי ליש טרפה רק באור
ולא במים חמין ועיין בבדהיב להראיה דף קסיה עיא דליבון
איבו כהגעלה דהגעלה מפליט מה שבתוכו ולפיכך אם מגעיל
אותו מקלה כלי שבשמש בו איסור כשר דכבלעה כך פלטה
וכמו שבלע יותר משעור החשמים עיי לחות כן פולט עיי
לחות אבל ליבון איבו מפליט רק שורף ומכלה ואיבו מכלה
רק אותו חלק שמלבן עיש ועיין שיד יויד סי' קכיא סקיי
ועיין באו"ח סימן תכיא בחק יעקב אות מיב דלכן בליבון
מהבי אף בקדש בליעת האיסור לעולאי משום דליבון איבו
מפליט רק שורף הכל במקומו אבל הגעלה לא מהבי [מיל
סס" פיע] ועיב דמים חמין איבו שורף, ואף דיש לחלק דשאר
דברים אין כח במים חמין לשרוף מיש בבי מעייס יש להם
כח לשרוף וכמיים חידושי רשבא בשוגיא דחולין שם דשימבים
קשים הם אבל בחמרו כמו אבל דרוסה רק בבבי מעיס פועל
החימור ואיב יל דגם מים חמים אף שאיבו שורף דבר אחר
מיש בבי מעייס שורף מיש כיון דעביפ חזיבן בדבר אחר
שאין חמים שורפין כאש מכיל לבדות מלביבו דחמים שורפין
בבי מעייס כיון דמתחי' רק לאור קתני, ועוד דמשתבר
דשריפה האש הוא עיי שמיבש כל הלחלוחיה בעשה אפר אבל
במים חמין שים בו לחלוחיה ליש שסורף, אבל לדעת רשי
דבחמרו הייבו כוולו זה שייך גם במים חמין וכדאמריבן בחולין
מיז בחמימי לא משום דכוולי, וכן לפי' מרדכי בחחממו שייך
גיב במים חמים דהני קיל דכלי ראשון מבשל אפילו איבו
אלא האור אלמא דחוס כיב הוא כחוס האור:

ובתשובת מהריים שיק יויד סי' עיא מייתי ראיה דמים
חמים יש בהם משום חימור ושורף מגמ' פסחים
עיה דמרביבן לעבין מכוה אם ושריפה בת כחן מים חמין אעיג
דבחיב מכות אם ונאם תשרף עייש, ולפעביד אין ראי'
משם דשם עשו המים חמים ודאי פעולת האש שבעשה מכוה
והומתה הבת כהן רק שאבו דבין מבח גזיהיב דבעיבן אש
דוקא וילפיבן דחולדות אש כאש לעבין זה אבל אין מזה ראיה
שים במים חמים בה ליחמר כמו שים באש וזה פשוט:

ולפיז לדעת הרבה ראשונים דאש מליבו בחמרו בבי מעייס
ולא ידעיבן שבפלה לאור תליבן הסיבו בחולי, ודאי
לקיים דליתבי בחמרו בבי מעיה ולא לתבי כפלה לאור דאי
קתבי הבי הוא אפילו לא ידעיבן דבפלה לאור טרפה וקמיל
דבעיבן עד שידע דבפלה לאור, ואיב ליק רק לדעת הרייף
ורמביים וקייעתם דמטרפי אפילו לא ידעיבן שבפלה לאור,
ולפיז לפמיים יל דסיעות אלו סוברים כפי' הרמביים ואיב ודאי
אין במים המים חשש בחמרו ובסיד נקט כפלה לאור דוקא
אבל רוקח סובר כפרשי' ומרדכי ומשויה וס במים חמים שייך
בחמרו, והא דלא נקט בחמרו שתם הייבו לאשמעיבן דלא
חייסיבן לבחמרו אלא בידעיבן שבפלה לאור דוקא וכבל:

ומה שהקשה בחידושי רשבא שם אי כימא דבלא ידעיבן
שבפלה לאור לא חייסיבן לבחמרו איב גם בידעיבן
שבפלה לאור לא ביחוס ובחלי שהוא בתולדה כמו בריאה שבקבפ
היבא דממשמשא ידא דבבחא או בא זאב ובטל בבי מעיס,
ולפעביד יל דהבי סיעות סיל דבלא ידעיבן דבפלה לאור
חשש בפילה לאור או שהוא בתולדה ומחמת חולי סוין ותליבן
לקולא ועיין בטוז סי' כיז סקיב אבל בידעיבן שבפלה לאור
איסורא שביא עפי דמחמת אור הוא וטרפה, ורשבא יל
דסיל במים ריז בחולין כיג עיב דתליא בקיא בין לקולא
בין לחומרא דדריסה מלחא אחריתא היא והיב חימור מלחא
אחריתא ושפיר הקי' דהויל למתני לקולא:

ועוד כיל לחלק דשאני היבא דממשמשא ידא דבבחא או בא
זאב ובטל בבי מעיס שבולד הספק אחר שחיטה ושייך

לומר

לומר כשחטה הותרה אבל בנפלה לאור לא מיבעיי' נולד הספק מחיים, אלא אפילו נולד הספק מחיים כמי אמרינן כשחטה הותרה היינו בלא נודע הספק עד אחר שחיטה, אבל כאן דנודע הספק מחיים ליכא כשחטה הותרה דלא יצאה בחזקת היתר מעולם ועיין תוס' יבמות ל"ח ודיה יוד סימן ל"ח, והרשב"א סקסה בשיטתו דלא סיל הך סברא בי במות

שם ועיין בש"ך יוד סי' כ' סק"ג ויוד סי' פ"ח:

אבל בלאחיב דסיל לסכך מיטות דאם נפלה לאור בידוע שכחמרו בני מיעיה ומרפה ודאי אם נאבדה בלא בדיקה, רק אם נודקין ומציאו שלא הוריקו האדומי' ולא אחדימו הוריקו' זה ראי' שלא נחמרו וכ"ז שאין לנו ראי' שלא נחמרו אמרינן ודאי שנחמרו ואיכ לא קשיא שנחלה בחולי או בחולדה דכתי דאפשר לחלות בחולי מ"מ כיון דהוריקו ואחדימו עכ"פ אין לנדר שלא נחמרו וכיון דא"א לנדר שלא נחמרו הרי אמרינן שבודאי נחמרו וטרפה ואחי שפיר:

ואמנם הדרכא בי לפי שמלאתי בראמנ"ס בפיה"מ בסנהדרין כ"ג ופירש חומרת אח בני מיעיו מחמת בני מיעיו וטרפה אותן וכן אמרו ז"ל בעוף שנפל לאש נפלה לאור ונחמרו בני מיעי' ויש נורס מגזירת חמרמרו מיעי' ורש"י בא"כה פירש דרך בני מעיים כשמטליכם אדם לאור הם כווליס ומתחמרמרי' הרי שכלל הראמנ"ס ג' הפירושים יחד ומבואר מזה דגם לראמנ"ס אינו שורף ממש הבני מעיים שיהיו לאפר אלא מחמת אותם וכווליס מחמת חום ואין אלא משמעות דורשין

ביניהם על שם מה נקרא נחמרו ואיכ ליתא למ"ש:

ולולי דמסתפינא הייתי אומר דבר חדש דבאמת לפי מה שהביאו הקדמונים בדברי הראמנ"ס פי' מה"ש הכ"א דאם נמלא שיצאו בני מעיים טרפה אפי' לא ידעינן שנפלה לאור א"כ סותר עלמו למ"ש בפיה"מ חולין כ"ו ז"ל הי' טרפה ואסורה באכילה ע"מ שאותו העוף הוא שנפל לאור כי מה שאמר נפלה לאור ר"ל כי מתנאי הטרפה שהפול לאור וישתנו מראי' כמו שאמרו נפלה מן הגג שמתנאי' שהפול בכח ע"ש, מבואר דבעינן שידעינן שנפלה, לכן כ"ל בשנשים לב דבהלכה כי שם כתב הראמנ"ס עוף שנפל לאור והוריק לבו וכו' בכל שהוא הי' טרפה הרי שזכר כ"ש כדאמרינן בגמרא שיעור ירוקתן כשיעור נקודתן אמנם בהכ"א כתב כל עוף שנמלאת הכבד כמראה בני מעיים וכו' ולא הזכיר בכ"ש וגם לא הזכיר כנגד בני מעיים ועיין בכ"מ שם שהוא פירש מ"ש בגמרא כנגד בני מעיים פירוש למראה בני מעיים או שאינו נורס כלל כנגד בני מעיים, מזה נראה דודאי אם לא מצינו רק שינוי כ"ש בבני מעיים ודאי תלינן שבא מחולדה או מחמת חולי ואם אינו כבשר שהרופא נורדו כשר אם לא ידעינן שנפלה לאור אבל אם כל האבר נשתנה מראיתו זה קיל להכזיל שאינו מלוי בחולדה או מחמת חולי ובידוע שנפלה לאור ונחמרו בני מעיו וטרפה אפילו לא ידעינן שנפלה לאור:

ובהבי ניחא מה שפיי הראמנ"ס שם בהכ"א וכן הושט שבמלא העור החילון שלו לבן והפנימי אדום בין בעוף בין בבהמה הרי הוא כאלו אינו וטרפה, והוא פלא גדול מאי שייטא דחליף בעורות הושט לכאן ובכ"מ לשון וכן לא ש"מ ובפרק ג' הי"ב כשכתב דין הושט וכתב דחילון אדום ופנימי לבן הי' לו להביא דין זה, ולפמ"ש ש"מ לפמ"ש הרין פא"ט דף מ"ג דחליף דושט טרפה משום דאמרינן דרוסה הוא ועיין פלתי סימן ל"א מ"ש דאם שניהם אדומים יל שהוא אם בעצב וכן שניהם לבנים יל שהוא קר בעצב אבל אם חילון לבן ופנימי אדום אין לומר שהוא אם בעצב דא"כ איך החילון לבן ואיל קר בעצב דא"כ איך פנימי אדום ועיכ דרוסה היא וזה שהביא הראמנ"ס דא"י מושט כמו דהתם אף שלא דאינו שנדרסה מ"מ כיון דאין לחלות שהוא בעצב החולדה אמרינן דרוסה היא הי' אף שלא דאינו שנפלה לאור מ"מ כיון שנשחטה כל האבר ע"כ אמרינן שנפלה לאור ונחמרו בני מעיים כיון שאי אפשר כלל לחלות שהוא בחולדה וא"ש:

ויותר נראה דסיל לראמנ"ס דחליף דושט טרפה מעשה מיומר וכמ"ש הרין דטרפה מעשה דאמרינן דרוסה היא כן סיל לראמנ"ס דטרפה מעשה דאמרינן נחמרו הסימנים ואף דסימנים קשים הם אבל נחמרו כמו אבל דרוסה וכמ"ש הרשב"א בחידושי לחולין כ"ו, ועוד דהראמנ"ס כתב דגם בבהמה טרפה והרי הוא כתב להדיא בפי' מה"ש הי"א דל"ש נחמרו בבהמה מ"מ כיל דהיינו דוקא בשינוי כ"ש דזה טרפה רק בעוף ולא בבהמה לפי שהעור מגין וגם מע"ס קשין ליחמר וסימנים וכמ"ש דאשונים ולכן אפילו ידעינן שנפלה לאור

מלינן בחולדה שהוא מלוי' יותר דחליא במלוי גין לסקל בין להחמיר כמו שמבואר בכי' כ"ז אבל בנשתנו כל הסימנים דא"א לחלות כלל בחולדה מ"ב תלינן בנחמרו אפילו בבהמה ואפי' בסימנים, ולפ"ז א"ש גם לראמנ"ס כמש"ל דמטו"ש בקט נפלה לאור ולא בקט שחס נחמרו בני מעיים מטום דמחני' מייבי שחוריקו או אחדימו רק כשיעור בקובתן בכ"ש ואז גם לראמנ"ס אינו טרפה אלא בידוע שנפלה לאור וא"ש:

ובפשיטות כיל דלק"מ דאי לא הוי תני נפלה לאור רק נחמרו בני מעיה הו"א דאי נפלה לאור טרפה אפילו לא ראינו שום שינוי דאמרינן ודאי נחמרו רק דלא איגלי בהתייחו דאפשר להיות נחמרו בלא שיוריקו או אחדימו רק הוריקו או אחדימו ראי' שודאי נחמרו אפילו בלא ידעינן שנפלה לאור קמ"ל דאפילו ידעינן בודאי שנפלה לאור אמי בעינן נחמרו שיהי' שינוי דוקא:

אמנם הא קשיא דאי ניחא דבמים חמים אמי שייך נחמרו ובשתיית חמים אמי שייך נחמרו וכ"ש הקשה חתם סי' כ"ד, אבל לפענ"ד לק"מ דודאי הראשונים הקשו שפיר אי נפלה לאור טרפה בבהמה כמו בעוף הוא"ל למחני גבי בהמה וממילא ידעינן גם גבי עוף ולא לריך למחני גבי עוף כלל אבל אי בהמה טרפה רק בשתיית חמים ועוף אפילו נפלה לאור א"כ אי תני רק גבי בהמה אכתי לא ידעינן דבעוף גם נפלה לאור טרפה ועיכ לריך למחני גבי עוף ואי דליתני גבי בהמה ז"א דמאי דקתני בעוף נפלה לאור ממילא ידעינן דבבהמה היכא דליכא עור מגין כגון בשתיית חמים אמי טרפה תו ל"ל למחני גבי בהמה דתרתי ל"ל משא"כ שאר טרפות שמנה בשניהם כל חד אלטריך למלתי' כמ"ש הראשונים:

ומורי נ"י במחנה חיים חא"ח סי' ל"ה הק' אי שייך נחמרו בבהמה בשתיית חמים א"כ מה הקשה הרין על הראמנ"ס דמכשיר נפלה לאור בבהמה דלימא לו יתר עליהן עוף בנפלה לאור ונחמרו בני מעיים הא גם בבהמה שייך נחמרו בשתיית חמים, ולפענ"ד ראיה זו איננו מכיר דהרי בלא"ה כבר ת"י הראש"ם שם קושיא זו עיין באש"ר בפנים וכונתו כיל דבשלמא בשבר העצם ולא ניקב קרום של מוח דטרפה בעוף המים משום דקוף הקרום ליקב הרי הוא טרפה משעה שבשבר העצם ובבהמה אעפ"י שיש ריעותא זו אינו טרפה שפיר קאמר דיתר עליהם עוף, אבל נפלה לאור אין זה טרפות גם בעוף רק ריעותא שיוכל להטריף כמו על הדורס ואם בדקנו ולא נחמרו מיעי' כשר ובבהמה אמרינן דאין ריעותא זו יכולה להטריף ולעשות מעשה העוף ליחמר בני מיעי' ואמרינן דלא נחמרו והרי גם בעוף אם לא נחמרו כשר ולשיש יתר עליהם עוף דמה דכשר בבהמה אם ידעינן דלא נחמרו גם בעוף כשר, ולפ"ז הרין דלא ניחא לי' בחי' זה ע"ז אבי קא קשיא לי' כיון דמשכחת ריעותא שיכול לעשות מעשה טרפה בעוף ולא בבהמה הי' לו לנוי לאימר יתר עליהם עוף דריעותא דנפלה לאור יכולה להטריף בעוף וליחמר בני מעיה משא"כ בבהמה אין ריעותא זו יכולה להטריף וא"כ כי מי אמרינן דריעותא דשתיית חמים יכולה להטריף גם בבהמה אכתי תקשי ליחא יתר עליהם עוף דגם ריעותא דנפלה לאור תוכל להטריף משא"כ בבהמה אין ריעותא דנפלה לאור יכולה להטריף רק ריעותא דשתיית חמים:

ועוד כיל לחלק דודאי אף הרוקח לא קאמר דנפלה לחיים חמים יש חשש נחמרו אלא בחוש כלי ראשון דקיל שהוא מבשל אבל בכלי שני דאינו מבשל גם רוקח מודה דלש חימור, ובזה א"ש דנקט נפלה לאור ולא סתם נחמרו דא"כ הו"א אפילו בכלי שני דהא גם כלי שני מיכוון כוויץ כדאמרינן בחולין מ"ו בחמימו לא דכוולי אלמא דאם חמים יותר מפוסרין כוולי ואפילו בכלי שני, ואולי גם לרוקח בעינן דוקא עומדי' אבל אם ועיין בחוס' ואש"י שבת מ"ג בני מילחא לריכא ביאולא וכו' ומשו"ה נקט נפלה לאור למעוטי כלי שני אי אפילו כלי ראשון בא"כו עומד אבל האור דבעינן אור דוקא אבל בשתיית מים חמים מודה רוקח דל"ש חימור כיון דסימנים קשים הם אבל חימור וכמ"ש רשב"א וא"כ כשמים חמים עוברים דרך הושט עד שבא לבני מעיים

לא

לא מיבעי' דלא הוי כעומד אלא האור אלא אפילו אי לא בעינן עומד אלא האור רק מני בכלי ראשון שהבעירוהו מן האור מ"מ כאן כלי ראשון מי לא הוי רק כמו כלי שני כיון דהי' לו דפנות המקדרות נופש ונ"ש בי' חשש חימוד:

והא דאמרינן בסנהדרין כ"ב מדליק את הפתילה וזורק לתוך פיו ויורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו אלמא דגם שם איכא חומרת הסימנים רק בני מעיים ואפ"ה אף שעובר דרך הופש עד בני מעיו חומרת בני מעיו אלמא דהוי ככלי ראשון עכ"פ, ז"א דלא מיבעי' לדעת י"ש דדבר גוש אפילו בכ"פ הוי ככלי ראשון ודאי לק"מ דהתם דבר גוש הוי אלא אפילו לפיסת החולקי' דהוי ככ"פ מ"מ פתילה של אבר הוי אור ממש וכמ"ש הרמב"ם פ"ב משבת ה"א המחמם את הברזל כדי לגרפו במים ה"ז חולדות מבעיר וחייב ע"ש:

ובמק"א עפיתי סמוכין לזה [עיין ב"ש או"ח סוס' רמ"ב] מהא דאר"ע פסחים ה' ומליגו להבערה שהוא אב מלאכה והרי אמרינן רפ"ק דב"ק אבות מכלל דאיכא תולדות ולא מליגו שום תולדה להבערה ואיכ אין קרי אב אעיכ כדעת הרמב"ם דמבעיר עליה הוא אב ומבעיר ברזל הוא תולדה דהבערת עליה, אבל מהא דמכה לי' בשבת פרק כלל גדול בהדי אבות מלאכות אין ראיה דנקט ליסבא דאבות על הדוב שיש לחם תולדות דה"ב קתני התם במשכה הקודמת דחייב על כל מלאכה ומלאכה אף דאיכו חייב על אחד מהם

וכדתני איסי רפ"ק דשבת ועיין תוי"ט שם:

ועלה נדעתי עוד דל"ש כאמרו אלא בכפלה באור או במים חמים שמקובבת מהחוס מכל לדדיה אבל אם רק כפלה על האור אפילו לגד בני מעיים ליכא חשש כאמרו כיון שאיכה מקובבת מכל לד ויש אויר המקיר ואיכ הי' בשתיית חמים כיון שאיכה מקובבת מכל לד ליכא חשש כאמרו, אך מדברי הרי"ן לא משמע כן שהביא בשם הרשב"א דוקא כשהוריקה כבד לגופה במקום חיבורה בבני מעיים אף שלא הוריקה למעלה ככנד גבה טרפה אבל הוריקה לגד גבה ולא במקום חיבורה כשרה שזו דרך גבה כפלה ולפיכך הוריקה הכבד ולא הוריקו בני מעיים ע"ש ואי כימא דבעינן מקובבת כולה באש מ"ל כפלה על גבה או על בטנה הלא חוס האש שולט בכל הלדדיה אי' דלא בעינן רק כפלה על האור לגד בני מעיים וכן משמע הלשון כפלה לאור ולא קתני כפלה באור:

ועוד כ"ל עיין טו"ז סי' כ"ז סק"ז ע"מ"ש רש"ל דכ"מ בכן ש"ש לו דריסה בגדיים ועלאים אם כיקב בלפרכו לחלל לע"ד דקון אין לו בדיקה דאלו בקון לית לי' בדיקה דבקב כ"ש איכו כיכר אבל בכן בודקין אם כיקב לחלל והאדים הנשר מנפכים טרפה ואם לאו כשרה והקשה הב"ח אמאי כשרה נהי דמשום דרוסה ליכא אכתי משום נקובה איכא ותירץ הטו"ז דאם לא האדים בשר מנפכים איכא הוכחה שלא ניקב דאם הי' נוקב הי' ג"כ מעיל אדם והי' כיכר האודם ע"ש, והא אכי אומר בשתיית מים חמים שהחימור בא מנפכים בלי הפסק העור אלו כאמרו בני מעיים הי' שיכוי מראה בכל בני מעיים והי' אינגי בהתייהו וכיון שאין כאן רק שיכוי משהו ע"כ איכו מחמת החמירה של חמים רק בתולדה או חולי וכשרה, ולפ"ז אם באמת הי' שיכוי מראה בכל בני מעיים הי' באמת טרפה, ונזה מוסכר יותר מש"ל דלהרמב"ם אליף דוקא טרפה משום כאמרו דכיון דאיכא שיכוי מראה בכל הסימנים דהייכו בשני עורות שפיר י"ל דכאמרו מנפכים ע"י שתיית מים חמין וטרפה ואי"ש ובשני דרכים אלו דרך ג"כ מוכי במ"ח שם ותא חזי מה בין דברי לדבריו שם:

וראיתי עוד שכי כביאים מתכבאים בסגנון אחד המהר"מ שיק יו"ד סי' ע"ח ומ"ח שם דשתה מים חמין מעלמה ל"ש כאמרו כמו דאמרינן לענין ריסוק אברים בפי' כ"ח דדוקא כפלה אבל קפלה מעלמה לא חיישינן לריסוק דמשערת בעלמה אם חוכל לקפון, וה"ב דוקא כפלה לאור אלא מדעת אבל שותה מדעת אמדה כפשט ולא"ש כאמרו ע"ש, ותיתי לי שקיימתי מסברא דכפשטי ואוסיף לקח דכאן עדיף מפי דהתם לריך לומר דמשערת מתחילה קודם הקפילה אם חוכל לקפון בלי ריסוק וכמ"ש הטו"ז סי' הכ"ל סי"א בשם הרין דאחר הקפילה חר חיא לאהדורי אבל כאן חיל לומר דמשערת בתחלה אם חוכל לשתות בלי חימור בני מעיה רק אחר שמלאכת המים חמין בפיה ובלשונה ומכוח אותה פורשת מלשתות ואיכה בולעת ומקיאה ואם שותה ע"כ איכה חם כ"כ שאיכה יכולה לסבול ויחמרו בני מעיה וליכא חשש כלל:

ומדברי הגי"א גבי הוריקה כבד ככנד בני מעיים יש ללמוד עוד קולא שכי אע"ג דריקב הכבד כשר מ"מ כיון שסוריקה הכבד איגלי בהתייהו וחושבין אף לגב ולקורקבן ולמעים אעפ"י שעדיין איכו ניכר בשם וכו' ומדבריו למדתי דכאמרו בני מעים איכו שרפה אאיכ כאמרו וכתחמתו וכתכוולו כולם כמו בני כפילה שאין כאן שרפות בשום אבר רק הטריפות הוא שבתרסקו האברים בכללם כן בני כאמרו אין טרפות בשום אבר רק הטרפות משום שבני מעים בכללם כאמרו, אלא דאם לא ראיכו שום שיכוי בשום אחד מבני מעים אמרינן דלא שלט חוס האש בפנים עד שיחמרו בני מעים אבל אם רואים כשיעור נקובה באחד אפילו במקום שאיכה עושה שרפה אמרינן כיון דחזינן דשלט כח האש בפנים ודאי כולם כאמרו רק דלא איגלי בהתייהו, ולפ"ז איכו שרפה רק אם הי' האור נגד כל בני מעים אבל אם לא הי' האור נגד כולם איכו מזיק, ומעתה בשתיית מים חמים שאין החוס נגד כל בני מעים לב וכבד שהרי עובר דרך הופש לקורקבן ומשם לדקין ל"ש לאמרו כלל, אבל מדברי כל הפוסקים לא משמע כן רק דהוי כאלו נוקב נגד השיכוי מראה או דהוי כאלו כובל כולו וכמ"ש הרמב"ם בפ"ז מה"ש הלכה כ' ועיין לח"מ שם:

ועוד למדתי מדבריו שכ' שם וכל זה מיירי היכא דליכא למיחש לריסוק אברים אבל כפלה לאור ולימר אבל אם כפלה ממקום גבוה לארץ י"ט בדלא ידעה דאיכא למיחש לריסוק אברים דיכו שוה לבהמה ע"ש, משמע דש"ל דדוקא כפלה לאור דאיכא חבטא והבלא דאור שייך כאמרו ואף דקי"ל כמ"ד ב"ק כ' אין חבט בפחות מעשרה הייכו משום חבטא לאוד אבל חבטא בהדי הבלא דאור חיישינן ועיין תוס' חולין כ"א ד"ה כפל וגם בכפלה למים חמים כדיכו של רוקא שייך חבטא ועיין יו"ד סי' כ"ח סעיף ז' עוף שכחבט ע"פ המים אבל עברה באור אפילו שלא מדעת דליכא חבטא כלל לא שייך כלל כאמרו ולא לחכם נקטה המשכה כפלה לאור, ולפי זה בשתיית מים חמים דליכא חבטא כלל לא שייך דין דכאמרו כלל:

ודבר זה מתורת משה למדכו ג"כ הרמב"ם בפי"ח שהבאתו לעיל שכתב ואסורה באכילה ע"מ שאותו העוף הוא שכפל לאש כי מה שאמר כפלה לאור ר"ל כי מתכאי הטרפה שתפול לאור ויש"תכו מראיה כמו שאמרו כפלה מן הגג שמתכאי' שהפילה בכח נראה מזה דסובר דגם כאן בעיכן שכפלה בכח וזהו מתכאי הטרפות ובלאיה ליכא חשש כאמרו, ובזה אי"ש ג"כ שליכו סותר עלמו למ"ש בחיבורו פ"ז מה"ש דאפילו לא ידעיכן שכפלה לאור אי חזיכן שיכוי בבני מעים אמרינן בודאי כפלה לאור וכאמרו בני מעים ואמאי בעי כאן דידעיכן שכפלה לאור וכבר הערתי בזה לעיל, ולפי האמור ניחא דאין כוכתו כאן דבעיכן ידיעה שכפלה לאור אלא דכפילת האור הוא מתכאי הטרפות וכמ"ש כי מתכאי הטרפה שתפול לאור אבל בלא כפילה וחבטא אין כאן טרפות ומשו"ה נקט במתכי' כפלה לאור דוקא ולא כאמרו שם כי הכפילה מתכאי הטרפות אבל אם ראיכו שיכוי בבני מעים אף דלא ידעיכן שכפלה לאור מ"מ טרפה דאמרינן ודאי כתקיים התכאי שכפלה לאור וכאמרו בני מעי' וכמ"ש בחיבורו הטהור ואי"ש:

ומכל הלין טעמי כ"ל דבשתיית מים רותחי' או קיר רותח ליכאה שם כאמרו כלל, ובעיקולי שרעע לקלא טעמים שכתבתי לעיל ליכא חשש כאמרו ומקלא טעמים יש בזה חשש כאמרו, אבל בכידון שאלתו דאוזאל ששתאה קיר רותח דשייכן כל הטעמים שכתבנו לפעניד אין בו בית מיחוש כלל, הכ"ד

מחותכו ידידו ואוהבו הנאמן הדוש"ת:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה פ"ט

עגד להגאון הכ"ל כר"י

סיל"ת ב' איפאלא ב' שמות תרמה"ל:

יקרת מכתבו קבלתי ודי' ישלח דבריו וירפאהו וכו' ועיד שתיית מים חמים בבהמה אי שייך כאמרו בני מעיה ופרו"מ הביא ראיה למ"ש חת"ס יו"ד סי' כ"ד דבשתיית מים חמים בבהמה ל"ש כאמרו מבמרא זבחים ע"ד דפריך האי טרפה היכי דמי וכו' ומוקי לה בדרוסה או כפולה או בולד טרפה ואמאי לא מוקי בשתתה מים חמים דאיכא חשש כאמרו

ואיכו כיכר אלא ודאי דבזה ל"ש כאמרו עכ"ד:

אינני יודע מ"ע לא קשיא לי' לשיטת הסוברים בפי' כ"ב דגם בבהמה שייך כאמרו בכפלה לאור אי"כ מ"ע לא מוקי לי' בכפלה לאור וכאמרו בני מעים ואיכו כיכר וקושיא

זו הקשה נספר יריעות שלמה סי' סכ"ל, ולפי כחה לי' כמ"ש הרלשונים נאולין כ"ש לנ"מ זו דמשו"ה לא חכי כפלה לאור ונחמרו בני מעים בני בחמה משום דלא סכיה שחפול לאור ולהכי לא מוקי לי' נמלחה דלא סכים לי"כ הי"ל אפי' כימא דמ"ל כמחרו בשחי"ת מים חמים בהסקום בנ"כ לו אפילו חזיכן דסמחה מעלמה ולא אמריכן דאמרה נפשה וכמ"ש בהשונה הקודמת מכל מקום הא ודאי דלא סכים שחשחה בהמה מים חמים כל כך ס"יחמרו בני מעי' ומשום הכי לא מוקי לה בהכי:

ואולי מנפילה לאור לי"ש דאפשר בזה כיון דכשלף עורה ונשרה כפי דכחרפא מ"מ כ"כר מנחון ומקומו כעשה נלקה כדאמרינן בנדה כ"ש ועיין חוס' שם דל"ה בשר ומה"מ כמי לא מוקי לי' שנקבו שסימכים לו ריאה ומחול בקומכיה ובני מעים מנחון ובחרפא העור והבשר ואינו כ"כר משום דאמעפי שכחרפא מ"מ כ"כר מנחון דמקומו כעשה נלקה, וכן הא דאמר דאינרע נקובה הקון בדרוסה הזאב לחה לריך שסכסרות נקובה הקון הלא קני לחיחר דאינרע בדרוסה ובחרפא מקום הדריסה ואינו כ"כר ומכ"ש דחקשי לע"ד בין דרוסה לנקובה מ"מ ידוע הא' משיך והא' עגיל ומשו"ה לא מוקי לי' דאינרע בדרוסה והלא אפשר דכחרפא ואינו כ"כר, מ"מ בזה י"ל אם איחא דים טרפות לא הי' עור ובשר מחרפא"ן יפה וכמ"ש לנ"ש פי' כ"ג או פי' כ"ה ספק להכשיר מ"מ בכשבר גם העוף סמוך לחיבורו בגוף וחזר ונקשר שבר אל שבר יחדיו ידבקו דאם איחא דיקבה הריאה לא הי' מחרפא והי"ל דכוותי' אבל הש"ך בפי' כ"ג ספיו ופרמ"ג בשפ"ד שם ובפי' כ"ה בשש"ז ספ"ל לא ס"ל הא' קבלה דמה שאין הטרפות תלוי בו שפיר מחרפא ע"ש, אע"כ כ"ל דאפי' בחרפא מ"מ כ"כר מנחון דמקומו כעשה נלקה ואם דרשי' כ' דה"ה נקובה הקון ומוס כמי לא הוי דהדל בני' הייבו רק שבחרפא עד דלא הוי מוס אבל מ"מ כשאר רוסס ומקומו כעשה נלקה ואין זה מוס ומ"מ כ"כר מנחון ועיין בש"ך פי' כ"ז ס"ק ל"ו ואפי' לדבריו דים לו בדיקה מנחון הייבו מיד קודם שבחרפא אבל אח"כ אפשר שיחרפא והחרם ככסם לפכים ועיין באפי' חולין מ"ג ואי"כ אכתי הקשי לוקי בבחרפא אע"כ דבשאר נלקה ובזה מיושב קושיתו לפוסקים דבעינן דוקא בדיקה בפכים, אבל משחי"ת מים חמים שפיר קשה לי'

דבזה אין שום רוסס והיכר מנחון:

אבל מ"מ כ"ל דאין ראי' מזה דהרי ספק הרמב"ם פ"ג מאיסורי מזבח הי"ל דאם כמלאה בכוליא אחת או שכיטל הטחול הרי זו אסורה למזבח אעפ"י שאין חסרון מבפכים מוס מ"מ אינו חמים וכתיב חמימים יהיו לכם ועיין ברמב"ם פ"ז מה"ש ה"כ והכ"ל, מבואר בכאמרו דמקום שהוליק באדומים והאדים בירוקים הוי כאלו כיטל וכמו שאינו ועיין רשב"א בחו"ב שהביא ב"י פי' כ"ג ומעתה אם הוליק כל האבר הו"ל כאלו כיטל כולו וכמי שאינו ואי"כ אפילו הוליק מחול כולו דהוי ככיטל ואינו טרפה ועיין פי' כ"ג ס"ל בחגי"ה ובש"ך ופמ"ג שם מ"מ פסול להקרבה משום דאינו חמים, ולפ"ז אינ דלא מוקי לה בשחי"ת מים חמים ומשום כחמרו דאז אין הפסול משום טרפה אלא משום דחיישינן כמי שמא כשחכה אבר שלם והוי כאלו כיטל וכמי שאינו ופסול משום שאינו חמים:

ובלאה"נ יש לדחות דבזה אין רבותא כ"כ דאין מקיבין אותו על סמך הבדיקה דאפילו בודק ואינו מולא מיבני מ"מ הרי קי"ל בפי' כ"ג ס"ב דאפי' לא נשחכו ואינרע שמלקו ונשחכו טרפה ואי"כ גם בבדיקה עדיין לא שלטינן כ"מרי מחשבת והו"ל דוקא בכה"ג שיך משום הקיבהו כא לפחתיך אבל היכא דע"י בדיקה ידעינן ודאי דכשר שפיר שוחטין ובודקין ומקיבין ולא"ש כלל הקיבהו כא ומשו"ה מוקי לי' בדרוסה וכפילה דע"י בדיקה ודאי הוא כשר ואפ"ה פסול להקרבה משום הקיבהו כא לפחתיך:

ועוד כ"ל דבר חדש דעיין רש"י זבחים ע"ד ע"ב דה"ה כפולה מן הגג ואי' לעמוד ספק טרפה היא ואם שחטה קודם שנחתה מעלינ טרפה וכו' ואפילו בדקה ולא מלא בה נקובה הריאה וכו' וכיון דאיתחזק בה ספק טרפות אין מכניסין אותה לעזרה לשוחטה משום הקיבהו כא לפחתיך עיי"ש, והכה מ"ש רש"י דקודם מעלינ לא מהני בדיקה הוא כאן לא לוקך דהני אפילו היכא דמהני בדיקה דהייבו אחר מעלינ כמי פסולה להקרבה משום הקיבהו כא וגם הלשון וכיון דאיתחזק בה ספק טרפות אין לו ביאור מה לשון איתחזק וסכי הוא למימר וכיון דיש בה ספק טרפות, ועוד הרבה דקדוקי' ויתור לשון:

לכן יל דבאמת יש להבין דמשמעות הסוגיא משמע דטרפה כמי עיילי שהוא מקדם דהיינו שהקדישם ולבסוף כטרפה ועיין המורם י"ז ומ"מ לא נקרא פסולו נקודם כיון דפסול זה אפשר שלא נקודם ועיין זבחים דף פ"ד ובתמנים פ"א מפקוסמ"ק ובספר יריעות שלמה סי' כ"ח אות ויש הוכיח מחוס' זבחים ע"ל ד"ה ובטרפה שסקטו מה מסכי רבי' שא אין פודין קדשים להאכילן לכלבים וחיבן שם דבסולה ודרוסה יש לו בדיקה, ועוד ת"ל כיון דמלד עלמה לאו' לאדם רק משום שיש חבעובות אינן לאו' לאדם מוחר להאכילו לכלבים אי"כ מ"ב מ"ל שבטרפה חולין דאלי"כ אכתי הקשה אין יפדה אם טרפה אם יבדוק וימלא טרפות וגם להיבן הסכי הא הטרפה בעלמותה אינה לאו' לאדם מ"ש, ולפעניד אין זה לא' ולא מיבני' לחי' הראשון שבחוס' ודאי יל שגם הטרפה היא זבח ומ"מ הוציאו שפיר בבעיי' ופדיי' דבכשיו היו כולם לריכין קבורה כדין קדשים בפולים שאין נדוכן בטרפה ואם יפדם ויבדקם ולא יעלה טרפות יהיו כולם מותרים אפילו לאדם ולתיבון זה אין מקום להוכחתו כלל, אלא אפילו לחי' הסכי כמי יל דגם הטרפה הוא הקדם דדוקא למה דס"ל לחוס' דאפילו לאו' לאדם אסור לכלבים קסי' להו כיון דעכ"פ אין אדם יכול לאוכלם אף דמה"ת בדונא בטל מ"מ מדרבנן בי"ח חסיבו ולא בטלי ולכלבים אינו רשאי להאכיל אבל למה דהיבן דלאו לאדם מוחר לכלבים ואדם דאפילו אינם לאו' לאדם מלד החבעובות כיון דבעלמותן לאו' לאדם מוחר לכלבים ולפעניד הכוכה כיון דמה"ת מוחר' לאדם דאיסור בטל בדונא רק מדרבנן אפילו ס"ל לחוס' דאפילו בחבעובות חד בחד דל"ש ביטול מוחר לכלבים כיון דבעלמותו מוחר לאדם אי"כ מכ"ש די"ל דגם הטרפה אפילו היא הקדם מוחרת לכלבים דהא מה"ת בדונא בטל וחזי' לאדם אלא מדרבנן בי"ח חסיבי ולא בטלי ואסורה לאדם וכיון דמה"ת לאו' לאדם שוב מותרת לכלבים ואפילו מדרבנן, ויש להסביר יותר דלחי' הראשון אפילו כחפס הפדיון ולא לחולין מ"מ אסור לכלבים דלעכין זה לא מהני הפדיון ובאיסורו עומד ועיין חוס' בילה י"ב ד"ה הטוחט ואי"ש לשון אין פודין קדשים להאכילן לכלבים ולכאורה הי' לו לומר קדשים שכפדו אסור להאכילן לכלבים, אבל למ"ש כיאח דהפי' דלעכין זה לא מהני הפדי' ובאיסורו עומד ואינו איסור חדש משא"כ לחי' הסכי אם לאו לאדם וכחפס פדיונו ולא לחולין מותר אף לכלבים ולפכי הפדיון אף לכלבים אינו לאו' אבל אם אינו לאו' לאדם רק לכלבים אינו כחפס פדיונו ונשאר באיסורו וזה לשון אין פודין וכו' ולפ"ז אם מה"ת חזי לאדם כחפס פדיונו והרי הפדיון הקדם וזה יצא לחולין, אף דבבן אסרו לאדם מ"מ כיון שיצא לחולין מותר לכלבים, ומ"ש חוס' שם בחי' הסכי אבל הכי אסורי' מחמת טרפות חולין שכתעבו בהם אין כונתם שהטרפות הן חולין באמת רק כונתם כיון דבעלמותם חזי לאדם כחפס פדיונם ואינם שוב קדשים רק טרפות חולין כאלו טרפות חולין מעורב בה וסכי לכלבים, או כונתם לי"שב גם לפי מה דס"ד שם בזבחים דחטאת המחות הוי רובא ובהכי מיירי כל המשנה וגם כאן דטרפות הוי רובא ואי"כ לי"ש קבתי הכ"ל דהא הטרפות אינם בטלים מה"ת ועי"כ לומר דהטרפות הוי חולין וכן משמע לשון חוס' דנקטו טרפות לשון רבים דקאי לחאי דס"ד דאיסורא הוי רובא אבל למסקנא דמיירי דהיתר הוי רובא שפיר י"ל כנ"ל:

ולפ"ז יש להבין אין סיי"ך בספק טרפה שיש לה בדיקה הקיבהו כא לפחתיך עדיין אין ראוי לחם מחכה לפחתם או לפרוע מה שהוא חייב לו בדבר שהוא ספק אם יהי' ראוי לו, אבל אם כבר הקדישו והרי הוא של הפחת ועיין ב"ח ע"ו ומתנ"ן ובגה"מ שם אי"כ גם הפחת עושה כן בטלו משוחט ובודק ואם הוא טוב וכשר אוכל ואי"כ שוחט ובודק ואם כשר יזרוק הדם ויקיבנו ואין בזה גנאי, לכן כ"ל דבאמת כן הוא דל"ש בזה הקיבהו כא לפחתיך אלא דבכפולה קודם שנחתה מעלינ הי' ספק טרפה דלא מהני בדיקה ופסול ודאי להקרבה בלי טעמא דהקיבהו אלא כיון דילפינן בנחות הי' פסול טרפה מקרא דמן הנקר אי"כ גם ספק טרפה פסול משום דקדשו לחומרא אי מה"ת אי מדרבנן וכיון דחוך מעלינ אידחי מהקרבה הוי אחר מעלינ בהקרבה חדשה וכאלו עתה מקיבו לפחת דבר חדש שהוא ספק אם ראוי לו לכן שפיר סיי"ך בי' משום הקיבהו

כא

כלא לפתחיך, ולפ"ז דברי רש"י שנתנים מזוקקים דסקדים דכפולה חוך מעלינ לא מהני בדיקה וכיון דאיתחזק בה ספק טרפות שלא הי' ראוי להקרבה אפילו בבדיקה הוי עכשיו כהקרבה חדשה ומפיר אין מכניסין אותה לעזרה לשחוט משום הקרבתה וכו' אף דעתה יש לו בדיקה מ"מ כיון דאפשר שלא יהי' ראוי אין מקרבין כזאת הקרבה חדשה לפתח, ומעתה זה שייך דוקא בכפולה אבל בשתיים מים חמים דמעולם הי' לה הקנה בבדיקה אם כחמרו בכי מעיס ליש הקרבתה וכו' כלל ומפיר לא מוקי לי' בהכי משום דבעי לאוקמא גם בשנטרפה אחר שהקדישה ואיכ אין מזה ראי' כלל לדברי חתיש דבשתיים מים חמים ליש כחמרו:

אלא דקיל ע"ז ממים חוט' דעיא דיה ובטרפה שכתבו מיהו למיד דאיערב בדרוסה יש לה בדיקה לאחר שחיטה אם האדים בשר כנגד בכי מעיס וכו' דאפילו ודאי דרוסה יש לה בדיקה וכו' ואי כימא דליש בזה הקרבתה וכו' איכ אמאי יעבו ישחטם ויבדקם ויקרבם אעיכ אפילו אית לי' בדיקה מעולם כמי שייך הקרבתה אמנם כיל דזה דוקא לפיד דתוס' שאין תירוץ לקושיתם שהקשו מה מועיל הרעי' אבל כיון דעיכ ליל כשכי התירוצי' שכתבו התוס' ככיל למיד דמוקי לה בולד טרפה איכ גם למאן דמוקי דאיערב בדרוסה ייל כן ואיכ שפיר אמריכן דאם יש לו בדיקה ליש הקרבתה רק דמוקי לה בדרוסה שאין לה בדיקה ואף דלתוס' אפילו ודאי דרוסה יש לה בדיקה מ"מ כבר כתב הפמ"ג פי' כ"ז בשפיר ס"ק ל"ה דהייכו דוקא בלא האדים בשר מבחוץ אבל האדים מבחוץ טרפה ודאי ולא מהני בדיקה לכ"ע ואפילו שפי' יציא לא מהני ודלא כשיך שם ואיכ ייל דמוקי לה בדרוסה כהיג אבל לעולם בדבר שלריך רק בדיקה אם כבר הקדישה ליש בי' הקרבתה וכיל:

ועוד כיל לפי מה דמשמע לי מלשון רש"י זבחים ע"ד בדיה בקונטה הקון שכתב ואיכה בקונה לחלב ומוס כמי לא חוי דהדר בריא וכלאה דכל זמן דלא הדר בריא חוי דאלכ מה לריך רש"י לחתם בעשם משום דהדר בריא אפילו לא הדר בריא כמי לא חוי מוס אעיכ דהוי מוס רק דהוי מוס עובר דמותר להקרבה אחר שבבר מומו אלינא דכ"ע כדאמריכן ביומא ס"ד ועיין רמב"ם פ"ז מביאה מקדש ה"י ובפ"ג מאיסורי מזבח ואיכ למיד דמוקי לה בדרוסה ולא ידוע בין בקונטה הקון לדרוסה איכ דרוסה כמי חוי מוס עובר אפילו איכה טרפה ולא שדי זיהרא ולפ"ז כל זמן שהי' בה המוס לא חזי להקרבה בודאי והוי אחיכ כשבבר המוס הקרבה חדשה וכיון שלריך בדיקה שפיר שייך משום הקרבתה אבל בפולה איכו מוס דאיכו בבלוי ועיין רמב"ם פ"ז מביאה מקדש הי"א ואף שהיא חולה מ"מ כתב הרמב"ם שם הי"ב דבעיכן רועד מפני חליו וכשלון כמו והכא למאן דמוקי לה בכפולה ליל עמדה לריך מעלינ כדאמריכן בגמ' שם ולא הוי אפילו מוס עובר ומשוים לריך רש"י למשיל, אבל בשתיים מים חמים דלא הוי מוס ולא כדאם מהקבה מעולם מחמת דיא שפיר ייל ככיל כיון דבני בבדיקה ליש הקרבתה כא לפתחיך כלל ואיכ:

ובהכי ניחא לי לשון הרמב"ם פ"ב מאיסורי מזבח הי' שכ' בהמה שכולד בה אחת מן הטרפות האוסרות אותה באכילה לאוסרה לגבי מזבח הרי הוא אומר הקרבתה לא וכו' והכך מינות האוסרות אותה באכילה הם שפת יתר דכל טרפות אסורות באכילה, ולמ"ש איש דאחי לאפוקי אם כולד בה טרפות דמהני לי' בדיקה ליש הקרבתה וכיל רק אם אוסרות אותה באכילה לאלוטין אז שייך הקרבתה כא לפתחיך ואיש:

ואמנם הדרכא בי וכיל דכונת הרמב"ם הוא רק לאפוקי אם כולד בה טרפות שלריך בדיקה אם הוא לפניכו אבל אם כאבדה בלא בדיקה כשרה כגון כפלה לאור לדעת בעה"ע בזה ליש הקרבתה כיון שאיכה אוסרות אותה באכילה בלי בדיקה אבל טרפות שלריך בדיקה ואם כאבד בלא בדיקה אוסרות אותה באכילה יש בו משום הקרבתה, ובזה מיושב קושית כ"מ שם הלא יכפיכן דטרפה פסולה מקרא דמן הבקר בבכורות פ' ע"ב ובכורות כ"ז ותמורה כ"ע ולמה לי' לרמב"ם משום הקרבתה, ולמ"ש איש דודאי אי לאו קרא דמן הבקר ליש כלל בטרפה הקרבתה כא אף דאסור להדיוט כמו חלב דאסור להדיוט וכבר לבבוה ועיין תמורה שם להכי לריך קרא מן הבקר, ואי מקרא דמן הבקר אי אפשר מכשרה בבדיקה אבל טרפה דאמר לא הקרבתה לבבוה יש בזה משום הקרבתה כיון דפסול דאמר בבר אבל הדר בריא הוי מוס ואפילו עובר הוי מוס אבל אם כבר בבדיקה אבל אם הוא בולד בה טרפות שהוא אבל הסבלא מהני יציא אבל שאר טרפות שהוא אבל הסבלא מהני מוס מסכי יציא אפילו מיה בכם ע"ע מי' הוא ועיין בכורות מ"ז ותוס' שבועות י"ב ד"ה אמר דקאי קרא אהלכתא ואיכ מקרא דמן הבקר ממעטינן רק חי' טרפות שם הלא דע"ז קאי קרא אבל שאר טרפות שם עבד שאינו חי' אינו אסור לעזבה מקרא דמן הבקר דלא קאי קרא אסברא ולהכי הוסיף הרמב"ם דבז אסור לעזבה משום הקרבתה כיון דאוסרות אותה באכילה וכל זה בחר דכתיב מן הבקר דהקפידה תורה על חי' טרפות שלא יקרבו ע"ב מזבח יש גם בשאר טרפות משום הקרבתה אבל אי לאו קרא דמן הבקר לא הי' בטרפה משום הקרבתה דאינו בבלי בלי כלל וכמ"ל ואיש הכל:

אך יל להיפך דאי מקרא דמן הבקר הוא בכל שאר טרפות

ביכ אפילו אי יציא פסולי' למזבח אף דלהדיוט הרי כמ"ש דבי"מ הייכו משום דלא ידעיכן שאסורה אלא מזאת החיה ואיכ כהיג היה אכול אבל לבבוה הפסל דאף דחי' בכם מ"מ טרפה היא ולהכי כתב הרמב"ם דוקא טרפות האוסרות אותה באכילה אבל אם היה יציא דאז מותרת להדיוט מותרת גם לבבוה ובילאר הטעם דמוקמי' קרא רק באסורה להדיוט משום דהרי הוא אומר הקרבתה כא וזה שייך רק באסורה להדיוט

ומוקמיכן קרא בדדמי ועיין חתיש יוד סימן ע"ב:

ועוד אפשר לומר דמשום הקרבתה כא הייכו פסול אלא כשהטרפות בא מבחוץ שהוא בבלוי ולריך קרא מן הבקר על טרפות מבפכים ואי לאו הקרבתה הוי מוקמיכן מן הבקר על טרפות שמבחוץ אבל טרפות מבפכים בשר כמו ש"ש חילוק בטומין בין טומין שבבלוי לטומין שבפכים ועיין ברמב"ם פ"ז מביאה מקדש הי"א וכ"מ שם ופ"ב מאיסורי מזבח הי"א ועיין תוס' ע"ז וי"ב ד"ה תמי' אבל הסתא דים הקרבתה אל טרפות שבבחוץ מוקמיכן קרא דמן הבקר על טרפות שבפכים ועיין תמורה דף כ"ט:

ולולי דמסתפינא הייתי אומר דבר חדש דאף דילפיכן דטרפה פסולה לגבי מזבח מקרא דמן הבקר ואפילו עלה ירד דאין פסולו בקודש כמבואר זבחים דף פ"ד מ"מ הייכו רק שאיכו עולה לרצון כלל ואפילו עלה פסול הוא אבל מ"מ כל זה כשעלה לשם קרבן אבל אין איסור להקרבו והדש יזרוק לשם מים ואימורי' יעלה לשם עלים ועיין תוס' כזיר כ"ע ד"ה קסבר ושמ"ש שם והשחיטה בעזרה כמי מותרת אפילו למ"ד חולין בשחטה בעזרה דאורייתא מ"מ זו איכה חולין אבל משום הקרבתה כא אסורה לגבי מזבח אפי' באופן זה וכמ"ש רש"י זבחים דף ע"ד אין מכניסין אותה לעזרה לשחוט משום הקרבתה וכו' וזה שדייק הרמב"ם בלשוכו וכו' אסורה לגבי מזבח ולא כתב פסולה ועיין כתן פעם משום הקרבתה אבל פסול טרפה מודה דילפיכן מקרא דמן הבקר ואיש:

והזות קשה דאיתי בחתיש יוד ס"י ע"ב שכתב לייסב קושית מעשיש פ"א מהיש שהקשה לדעת כ"מ ברמב"ם הכיל דקרא דמן הבקר רק אסמכתא איכ איך ילפיכן בחולין י"א מרישא של עולה דאזלינן בתיר הא קבבן טרפה בשר מהיה, ותירץ חתיש דלעכין דרוסה דמפורש בקרא הוי דרשה גמורה רק לשאר טרפות שהם הלא הוי רק אסמכתא וקושית הגמ' בחולין מדרוסה ע"ש, ואכי תמה דאיכ איך מוכח דאזלינן בתר רובא הא דרוסה יש להכיר מבחוץ דמקומה בשאר לקח וכמ"ש הגמ' דזבחים ע"ד דקאמר דאיערב דרוסה הזאב בבקונטה הקון ואמר כמי בין דריכה הזאב לבקונטה הקון מידע ידיע האי משיך והאי עגיל אלמא דכיכר מבחוץ אפילו אחר שבתרפא אפילו לשיטת הסוברים דלא מהני בדיקה מבחוץ לעכין היזק האדם ואפילו אחר זמן מרובה שבבר בתרפא ואפשר בבכם האדם לפכים וכמ"ש ולא מהני בדיקה לכ"ע להכשיר על סמך הבדיקה אבל רוסס הבקב שעשה בדיקה כיכר ע"י לקח אלא שאיכו כיכר אם הטיל אדם אז לאד מ"ד אם הוא רוסס ולקח מבחוץ ודאי לאו דרוסה הוא ואיכ אם לא כיכר סוס רוסס ולקח מבחוץ ודאי לאו דרוסה היא ושוב אל בדיקה אפילו לא אזלינן בתי', ותו דהרי הגמרא פריך סם בחולין י"א וכיחוש שמא כיקב קרוס של מוח ובזה ליש דרוסה לדעת רש"י ורין דמכפא דמוחא הייכו סוף כפא וכן כראה דעת הטו"ש סימן כ"ז סע"ז ועיין ש"ך ס"ק ל"ז ואף שמדברי הרשב"א ולאש וטור כראה דגם בזה שייך דרוסה ומפרשי' מכפא דמוחא מתחילת כפא ועיין כ"ז בב"י פ' כ"ז ד"ה וכילד וכן דעת הרוקח, מ"מ דברי הרמב"ם פ"ה מהיש ה"ח שכתב ובודקי' כל החלב שלו מכף הירך עד הקדקד איכו קובל פירוש זה דכוכתו עד הקדקד ועד ועד בכלל שגם הקדקד לריך לבדוק דהא הרמב"ם פוסק עד ולא עד בכלל ועיין כ"מ פ"ט מהיש והכ"מ בפיה מהיש כתב בהדיא אבל

רבינו שלא כתב אלא עד שיאדים נשר ככנף בני עניים משמע דקונה דדוקא ככנף בני עניים אמרו אבל ככנף שאר אדריס שבנשמע נטרפת נהם לא וכו' עיש זאת כן לרמב"ם וכ"מ לשיטתיהו לא תירץ כלום דנקרוס של מוח לים דרוסה, ולטעם שכתב ב"י שיש דנקרוס של מוח לים דרוסה ביון שהוא לפנים מעלם עיש א"כ לעכין חוט השדרה כמי לים דרוסה וא"כ גם על מה דפריך גמרא סס וכיחוס שמא כפסקה חוט השדרה כמי לא שייך תירון הכיל, ועוד דמזה לא עוכח דאזלינן בתר רובא דלמא משוס חזקה דאוקמא אחזקה כמו כשנולדה לא היתה דרוסה כן עכשיו איכא דרוסה וזה הוא חזקה שנתברה בשעתא וא"כ איכא רובא וחזקה ועיין ראש יוסף סס ד"ה ורא"ה וחולין כ"ח בתוס' ד"ה אחא ומסרש"א סס, ועיין טו"ז סוס"י ע"ט שנסתפק אם כדרסה האם בעוד שהולד בתוכה אם מזיק האדם לולד עיש ועפ"ז יש לפקפק על הכיל כמ"ש ראש יוסף סס, [אבל לפענ"ד מוכח מגמרא זבחים ע"ד הכיל מדלא מוקי לה בולד דרוסה ואלינא דד"ה דגם ולד דרוסה כשרה לחכמים דר"א דסיל ולד טרפה יקרב ולהכי אאן דמוקי לה בולד טרפה ע"כ מוקי לה כר"א, שוב מלאתי בפלתי סס שעמד בזה], ועוד דהרי הגמ' פריך וכיחוס שמא ניקב קרוס של מוח ושמא כפסקה חוט השדרה פריך שמא כדרסה בקרוס של מוח ובחוט השדרה והרי משוס נקובה ופסוקה איכא פסולה לקרבן מה"ת לשיטתו דרק דרוסה פסול מה"ת ולא שאר טרפות אפילו נא נקובה ופסוקה מדורש רק משוס טיפה האדם שסורף וזה מזיק אפי' איכו נקובה ופסוקה ועיין השב"ץ ת"א סי' ס"ז סוף ד"ה כתוב, ואם בא לסבול דוחק ולומר דלאו דוקא קאמר וכוכח הש"ס על דרוסה אף אכי אומר תירון מרווח יותר דניקב וכפסק לאו דוקא רק כוכתו כוטל לגמרי ופסול להקרבה משוס חסר אבר אפילו בפכים שאיכו המים כמו שכתב בפרק ב' הי"א מאיסורי מזבח אלא ודאי דאזלינן בתר רובא אבל כל זה דוחק גדול:

אבל לפענ"ד נראה פשוט לי"ש אהא דאמרי' זרוע בשילה חידוש הוא דמבטלין איסור לכתחלה והקשו הא אין מבטלין איסור לכתחלה הוא רק מדרבנן, ואי' דמה שאסור מדרבנן כהי דמותר מה"ת אבל עכ"ש חידוש הוא שיהי' זה מלוה ע"ש, וא"כ כהי דקרא דמן הבקר אסמכתא ומה"ת טרפה מותר בהקרבה אבל עכ"ש מדרבנן אסור דאסמכוהו אקרא דמן הבקר וגם אית בי' משוס הקרבהו דהוי דברי קבלה ולפ"ז כ"ל דאף דאמרינן ספיקא דרבנן לקולא מ"מ כאן ספק טרפה איכו ספק דרבנן אלא ודאי דרבנן דאכמים אסרו בהקרבה כל טרפה שאסור להדיוט וכיון שגם ספק טרפה אסור להדיוט דבדידי' הוי קדאי ממילא פסול כמי לגבוה מכח ודאי ומכ"ש מלד הקרבהו כא דפסול גם ספק טרפה מדרבנן כודאי טרפה ועיין כה"ש אות"ש סימן פ"ח וא"כ שפיר יליפינן דאזלינן בתר דאל"כ ניחוש שמא ניקב קרוס של מוח וכפסקה חוט השדרה ואי דטרפה פסול רק מדרבנן מ"מ אי אפשר שיהי' זה מלוה להקריב ספק טרפה ואיך ליתה תורה אותה לכתחיה ולא כתחיה לכתחיה ועלם לא השבו בו והאלי' תמימה והטרופה כשהיא שלימה ושחט ושרף כשהיא שלימה ולמה מלוה לעשות בשעיר המשתלח בלופן שאיא לבדקו אלא ודאי דאזלינן בתר רובא והוא כשר ודאי ולקיימ, ובזה מיושב ג"כ מה שמקשי' מסוגיא זו על רמב"ם דשדאי' מה"ת לקולא איך מוכח רוב, ולמ"ש אי"ש כיון דעכ"פ מדרבנן לחומרא אית שיהי' מלוה בזה וא"ש:

ועוד כ"ל דמעיקרא לקיימ דכהי דלרמב"ם לדעת כ"מ קרא דמן הבקר רק אסמכתא בעלמא מ"מ טרפה פסול להקרבה מה"ת משוס הקרבהו כא לפחתיך דהוא סברא דאורייתא וגם הבנא אמר סברא דאורייתא על הגזול ופסח וחולה ואיכו רק דברי קבלה אלא דיש ממש ורמב"ם חידש דשייך סברא זו גם על טרפה ועיין כתובות כ"א ובי"ק מ"ו ע"ב ותמורה ל' ע"ב ותוס' בכורות כ"א ע"ב ד"ה אבעיא והרא"ש דפסק שם בהיא דכשחטה וכמלאה טרפה ה"ז אלא לבית הטרפה וכתב כ"מ בפ' כ"ל פ"ב אמרינן דמדכתיב בקודש בשם הטרף לימד על כל הפסולי' שבקודש בטרפה ואי טרפה איכו פסול רק מדרבנן אין ראי' מש"ס דקאי על הפסולי' מה"ת אלא ודאי דגם טרפה פסול לרמב"ם מה"ת רק לא מקרא דמן הבקר דזה רק אסמכתא אלא מסברא דהקרבהו כא בכ"ל ולפ"ז שפיר יליפינן דאזלינן בתר דאל"כ ניחוש שמא טרפה הוא ופסול להקרבה מה"ת וא"ש:

ושלישית כ"ל בדרך פלפול קלא דבעי' וי"ו אמרי' דכה לאו טרפה הוי משוס דחמיס כתיב בי' והקשה תוס' ד"ה חמיס ואי"כ למה לי"ך קרא מן הבקר להוליא טרפה אל מחמיס ואי' דהתם סברא הוא למידרש חמיס ולא בעל מוס דמגוכה לגבוה יותר מטרפות אבל דבע"מ מגוכה הוא ביותר דכתיב בני בעל מוס לגבוה הקריבהו כא לפחתיך הילכך ואיכ דכיכר אבל טרפות יש שאיכו כיכר עיי"ש, והכה אין זה סותר לדברי הרמב"ם שכתב גם בני טרפות שבעם משוס הקריבהו כא דרמב"ם מיירי מטרפות שכולד בה מחיים מבחון דכיכר עכ"פ בשעת מעשה ועיין תוס' ב"ב דף ב' ע"ב ד"ה וחייב ושייך בי' הקריבהו ותוס' שפיר כתבו דאלטריך מן הבקר לטרפות שבפכים דאיכו כיכר ולים הקריבהו ואיכו פסול משוס חמיס ומשו"ה אלטריך מן הבקר וכן משמע לשוכס אבל טרפות יש שאיכו כיכר אבל יש גם טרפות כיכר, ולפ"ז אכי אומר סברא ישרה דכל זה בתר דידעיכן דאזלינן בתר רובא ואכו מחזיקין כל בהמה בחזקה כשרות א"כ אם יש בה איזה טרפות בפכים או אפי' בחוץ בשתר שאיכו ברואה הוי דבר שאיכו כיכר ולים בי' הקריבהו ואין למעטו מחמיס אבל כל כמה דלא ידעיכן דאזלינן בתר דידעיכן דאזלינן בתר חזקה ספק טרפה והוי כיכר הספק טרפות בכל בהמה ושייך בי' הקריבהו כא וממילא פסול מה"ת משוס שאיכו חמיס כקושיא התוס' בע"ז דלים חיזון התוס' דהרי מנוכה כבע"מ דגם בזה שייך הקריבהו, וא"כ שפיר יליפינן דאזלינן בתר דאי לא אזלינן בתר הוי כל בהמה ספק טרפה ופסולה מה"ת להקרבה מקרא דחמיס ככ"ל וא"כ כיחוס שמא ניקב קרוס של מוח או כפסקה חוט השדרה ואא"ל למנדק אבל השתא דאזלינן בתר ליכא למילף מחמיס כיון דאיכו כיכר כתיבון תוס' ומוקי חמיס לבע"מ ובכן טרפות מהייס משוס הקריבהו ואפשר ממילא יש בו פסול תורה משוס חמיס אבל כמלא טרפות בפכים לאחיס וזריקה איכו אלא פסול דרבנן ועלה לבש חובה ואולי גם אם עלה לא יבד ואיש:

ורביעי בקודם עיין רמב"ם פ"ה מאיסורי מזבח היש דכי אין מביאין מכחות ובפכים לא מן הטבל ולא מן החדש קודם לעומר ולא מן המדומע ואליל מעולה וכה"כ מפני שהוא מלהב"ע וכו' ועיין במל"מ שם דעולה וכה"כ הוי מלהב"ע שאסורים בהכאה, ולפ"ז בטבל וחדש ומדומע דמותרים בהכאה לים היש דמהב"ע רק פסולים משוס דכתיב ממשקה ישראל מן המותר לישראל כדאמרינן בפסחים מ"ח ולכן כתב ואליל עולה וכה"כ דאיש בי' תרתי ממשקה ישראל וגם מהב"ע ועיין כ"מ שם, ולפ"ז אקשי כהי דסיל לרמב"ם דקרא דמן הבקר אסמכתא בעלמא כמ"ש כ"מ מ"מ כיון דסיל דקרא דממשקה ישראל דרשה גמורה היא א"כ למה לי"ך בטרפה לעשה דהקריבהו כא איל דאיכו ממשקה ישראל, אך לק"מ דבתמורה כ"ט מלי"ך ג' קראי בטרפה חד בלא הי' לה שעת הכושר וחד בהי' לה שעה"כ ובטרפה קודם שהקדישה וחד בבטרפה אחר שהקדישה ע"ש ולפ"ז אי"ש דממשקה ישראל לא ידעיכן אלא בלא הי' לה שעת הכושר כגון שנולדה טרפה כמו בטבל וחדש ובטרפה קודם שהוקדשה כמו מדומע אבל בטרפה אחר שהוקדשה לא ידעיכן רק מקרא דמן הבקר וכיון דלרמב"ם קרא דמן הבקר רק אסמכתא לי"ך בזה בעמא דהקריבהו, ולפ"ז התיכה בתר דידעיכן דאזלינן בתר אבל אי לא אזלינן בתר א"כ כל בהמה יש חשש שנולדה טרפה ולא הי' לה שעת הכושר ובטרפה קודם שהוקדשה א"כ אם הוא טרפה מן הבטן פסולה מה"ת מקרא דממשקה ישראל ופריך שפיר וכיחוס דלמא ניקב קרוס של מוח ובפסק חוט השדרה אלא ודאי דאזלינן בתר אבל השתא דאזלינן בתר הי' לה שעת הכושר ואם בטרפה אחר שהוקדשה דלים ממשקה ישראל לי"ך לרמב"ם שפיר לעשה דהקריבהו כא משוס דקרא דמן הבקר אסמכתא בעלמא הוא:

אך אכתי לי"ע דבעי למילף שם דאזלינן בתר אפרה אדומה וא"כ הי' לה שעת הכושר ואין טרפות פוסל בה לרמב"ם ואי"ך מוכח דאזלינן בתר, אבל אחר העיון אף הא לא תבדא אחא דיל כמ"ש תוס' שם דלא הוי חזקה כיון שלא כתברה בשעתה א"כ לא אקרי הי' לה שעת הכושר כיון דשעת הכושר לא כתבדר בשעתה, ועוד דכאן ודאי לא הי' לה שעת הכושר דהכי דמלד טרפות כתבדר עכשיו שהי' לה שעת הכושר כשנולדה מ"מ הרי אז לא הי' לה שעת הכושר לפרה אדומה משוס מחוסר זמן דבעינן בה שתי שכיס ואף דכל בהמות אין להם שעת הכושר כשנולדו משוס מחוסר זמן עד אחר ח' ימים, שאכי התם דכל בהמות הם כן כמ"ש תוס' יומא ס"ד

ד"ה התם דלילא לא מקרי דיחוי כיון דלא חזי לסוס קרבן, [וא"א לא נזם דאפשר כיון דה"י לה שעת הכושר לאחר קרבנות אז לאכילת הדיוט אף דלא הי' לה שעת הכושר לפ"ל מקרי ה"י לה שעת הכושר דמלד איסור טרפה שאנו רוצים לפוקלה עתה הי' לה שעת הכושר], ועוד כ"ל דאפי' לי' אמרי' דטרפה כשרה להקרבה מפ"ה הייכו בקדשים שאין נאכלים כעולה וקרא דמן הנקר דמתעטיכן מיכו' טרפה בעולה כתיב אבל בקדשים הנאכלין כגון חטאת דכתיב בי' ואכלו אותם אשר כופר בהם שהכהנים אוכלין ובעלים מתכפרין כיון דאית בי' אכילה הדיוט פשיטא דטרפה פסול בלי קרא דמן הנקר שהרי איכו ראוי לקיים בו ואכלו אותם וכו' דטרפה אסורה להדיוט וכיון דאיכו ראוי לבילה בילה מעכבת בו ועיין רש"י ב"ב דף פ"ח ע"ב ד"ה כל הראוי לבילה, ולפ"ז פרה אדומה דחטאת קרי' רחמנא כדאמרינן בחולין שם ודאי טרפה פסולה:

מה"ה וספיר ילפינן מיכה דאזלינן בתר רובא:

עוד רגע אדבר בטעל כיון דלמ"ד דמוקי לה בולד טרפה אנו מוכרחים להיכון הוס' הוא לא למ"ד דמוקי לי' בדרוסה ונפולה אים ואיכ אין הכרח לומר דמיירי בדרוסה אים לה בדיקה כמים הוס' אחלה, עלה בדעתי דלמ"ד דמוקי לי' בולד טרפה יש לייסב קושית הוס', עיין המורה ל"ל בולד טרפה ילדה פלוגתא דר"ל והכמים בולד טרפה הוא בטרפה ולבסוף עיברה דר"ל סבר זוז"ג אסור ורבנן ס"ל זוז"ג מותר ע"ש, ועיין הוס' ב"ק מ"ז ד"ה מ"מ דכן עיקר דפליגי בזה ולא כאוקמתא דפליגי בעובר יבש אמו ועיין ר"ן ע"ז דמ"מ דזוז"ג מטעם ביטול כגבו בה ע"ש, ולפ"ז כ"ל סברא ישרה דהא דאמרינן ב"ח חציצי ולא בטלי הייכו רק אם כולו איסור יש בו חציצות ב"ח אבל בולד טרפה דהוי זוז"ג אפילו לר"ל דאוסר הייכו משום דהוי כתערובות חד בחד אבל עכ"פ אין כולו איסור רק מעורב איסור והיתר ואין באיסור לחוד חציצות בעלי חיים ובטיל ספיר כמו דפסקינן בסימן ק"ל סעיף ב' דלא מקרי אחר"ל אא"כ אסור מחמת עצמו ולא מחמת בליעה משום דאין האיסור ראוי להתכבד ביי"ם, [ע"ל סי' ח"ג] אלא דלפ"ז אקשי' למ"ד דמוקי לה בולד טרפה קושית הגמרא ולינבל ברובא דליש היכון הגמרא ב"ח חציצי ולא בטלי בולד טרפה, וכ"ל לפמ"ש הראשונים בחולין ל"ח דבקדשים כיון דהמלא דילפינן מחטאת לכ"ע חב"א מה"ת ואיכ לענין פסול הקרבה גם המלא ונעשה איסור והוי כולו איסור וספיר יש בו חציצות ב"ח ולא בטיל, ואף דבני הר"ל בס' ק"ל אמרינן אפילו למ"ד חב"א בכל איסורין מ"מ בלועה לא מקרי ראוי להתכבד רק בב"ח מעטם שבתב הש"ך שם בסק"ג משום דכל חדא באפי כפשי' שרי ועי' היבורן כאשרו נעשה הכל כגוף א', מ"מ כ"ל לחלק דהתם ההיתר הי' לו חציצות בפ"ע קודם שבבלע האי' בתוכו ואין עיקר ביאת היתר בעולם עי' תערובות והבליעה איכה ראוי להתכבד אין הנאסר יכול ליאסר יותר מאיסור עצמו והיתר איכו גורם אי' אבל כאן היתה עיקר ביאתו לעולם ע"י ולא הי' לו שעת הכושר וחציצות בפ"ע רק ע"י חיבורו עם האיסור בא החציצות וכיון דכולו איסור ספיר שייך בי' חציצות דב"ח, והתיכה כל זמן שהוא קדשים אבל אם יהיו עד שיסתאבו ויפדם שוב איכם קדשים ואין המלא באיסור טרפה להדיוט והוי מעורב אי"ה ואין בו חציצות ב"ח ובטיל ספיר חד בתרי ומותר באכילה להדיוט ומיושב קושית הוס':

ומה שהפלא עלי מדוע הבאתי בתכתבי הקדוש [עיין החלת הסובה הקודמת] גם דברי חק יעקב סי' תכ"ל בקמ"ג הלא הי' סגי בזה שהבאתי דברי רא"ש שהביא ש"ך יו"ד סי' קכ"ל סקי"ז, הדבר פשוט משום דשם איכו מבואר דליבון עדיף מהבעלה דליבון סוף והבעלה איכה סורפת רק הבעלה עדיף מליבון דהבעלה מפליטה מכולו וליבון איכו מפליט מכולו רק סוף במקום שמלבן אבל אפשר שגם הבעלה סורפת במקום שכוגב, ולכן הבאתי גם דברי הי' המבואר דהבעלה איכה סורפת רק מפליטה ולהכי לא מהכי הבעלה בקדש בליעה לבלאי וליבון מהכי דבזה ליבון עדיף מהבעלה:

הארכתי קצת מעכין לעכין באותו עכין, וה' שבותיכו יאריך לראות בעכין, הבקרא קכין, בשובע שמחות, ורוב ברכות והצלחות, ויפציע כפשיכו בלחלחות, ברוך מבכים, דשכים ומעבכים, ככפשו וכפש מחותכו, החותם בברכה הודאה על מחכו, אשר שלח ספרו דמש"ל, יפילו חולה, חשוב ומקובל ומרולה, ידידו הבאתן הדוש"ת באהבה רבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל:

תשובה צ' עוד להבאתן הכ"ל כנ"ל.

סיליא ב' איפאלא ג' בטלה הרמ"ה לפ"ק:

יום אחמול קבלתי יקרת מכתבו ושמחתי בהראותו את יקר הפאתה אחבתו בעים עין בקורת על כל דברי וחליו שכוכי' בא"ז הסבות ואחרי רואי אשיב כיד ד' הטובה עלי והכלל כפשי, וזה החלי בעזה"ת:

עמ"ש בדעת הרמב"ם פ"ג מאיסורי מזבח הי' דמשום הקרבתו כא לפחות אסורה לגבי מזבח אפילו לשם עלים אבל מקרא דמן הנקר איכו רק פסולא ומותרת להקריב לשם עלים, הביג פר"מ הא שם בה"ל בכיטול המחול כתב ג"כ ה"ז אסורה למזבח בלי קרא דהקרבתו וכי עדיף טרפה דילפינן מקרא דמן הנקר מחסר בפנים, כן הבנתי בכוכתו כי ככתב בפשוט מתחילה לא ידעתי מאי קשיא לי' הא כתבו חוס' בע"ז ויין דבע"מ מאים יותר מטרפה ומ"מ בע"מ כשר בב"ב ובעוף ומחוסר חבר פסול ע"ש דף ה' ובחוס' א"כ חסר חבר ודאי גרע מטרפה וא"כ אפשר דאף דמחוסר חבר אסור להקריב אפי' לשם עלים מ"מ טרפה שרי אי לאו משום הקרבתו, שוב כתבתי דאפשר הא דמחוסר חבר פסול בב"ב ובעוף הייכו רק מאבדאי אבל מפנים לא ואיכ ספיר יל דטרפה יותר פסול מחסרון מבפנים ולדק בהשגתו ועיין בהרמב"ם פ"ג מאיסורי מזבח הלכה ח':

אמנם ל"ל למאי דמבואר בבכורות דף ט"ל דאין פודין על חסרון שבפנים רק פסול להקרבה אבל איכו פסול גמור כמוש לכן כתב הרמב"ם ה"ז אסורה למזבח וכוכתו רק לשם קרבן אבל לאפוקי שאין פודין ע"ז, אבל עדיין אין זה מספיק דמ"מ לא הי' ל"ל אסורה רק פסולה, אך כ"ל דהו"א כיון דאיכה כפדים ע"ז כמי דאין עולה לרצון אבל אין איסור להקרבה אפילו לשם קרבן ועיין ברמב"ם פ"ג מאיסורי מזבח ה"ז והא"מ דיש פסולין דאם עבר והקריבן איכו לוקה לכן כתב לשון אסור, אבל בטרפה דהוי פסול גמור ונחדה ע"ז מיד וא"ל לרעות עד שיסתאב למ"ד פודין את הקדשים להאכילן לכלבים וכדמשמע מלשון רש"י בתמורה זבחים דף ע"א דרק משום הכשרות יבעו עד שיסתאבו אבל הטרפה ראוי לפדות מיד למ"ד פודין ולמ"ד אין פודין אפי' אחר שכפל בו מוס אין פודין ולא משום דקלוש פסול טרפה א"כ פשיטא דאסור להקריבה לשם קרבן אפיר כתבתי דלשון אסור שב' הרמב"ם הייכו אפילו לשם עלים משום הקריבתו כא, ואם כפשך לומר דאפי' לשם קרבן שבא לומר דאין איסור להקריבה דאין איסור רק בבע"מ כ"ש דאי"ם אפי' דכתוב דאסורה לגבי מזבח הייכו אפי' להקרבה משום הקריבתו כא ואי"ם:

ואולי יש חילוק בין לשון אסורה לגבי מזבח שב' בטרפה לשון אסורה לגבי משמע אפילו לשם עלים ובין לשון אסורה למזבח שכתב בכיטול המחול דמשמע רק לשם קרבן, ועוד שפייס בזה והשרף ולא כתב ואלא לבית הטרפה כמ"ש ברים הי"א משום דבאמה מותרת לשם עלים אפי' לטרפה ע"ג מזבח רק שאסורה לשם קרבן למזבח, משא"כ בטרפה כתב ואלא לבית הטרפה משום דע"ג מזבח אסורה לטרפה אפילו לשם עלים ויש לעיין בזה:

ובנוף המיהתו איכני יודע הלא כתב הרמב"ם בפ"א מאי' מזבח דיש לאו בבע"מ להקדיש ולשחוט ולזרוק ולהקטיר אבל ולהקריב בע"מ עובר וא"כ אפשר שיש איסור זה גם בחסר אבר מבפנים דפסולו משום חמים ועיין מכחות פ"ה ובמקדים טרפה כי שם בפ"ג הלכה יו"ד דהוי כמקדים עלים ואבנים ע"ש וא"כ מכ"ל לדמות טרפה לחסר אבר מבפנים:

ועל מה שהמהתי על חמ"ש יו"ד סי' ע"ג שכתב דילפינן בחולין י"א דאזלינן בתר מרישא של עולה הייכו דאל"כ כיחוס לדרוסה וכתבתי דמקומו כעשה לגקה, ועיז הביג פר"מ דחחול וכמיי' שיש לשם דרוסה בגדיים ומלאים אפשר דאין מקומו כשאר לגקה, אפשר כן הוא וזכר לדבר מ"ש תוספות זבחים ע"ד בהא דכיכר בין בקונה לדרוסה הייכו מן הזאב ולמעלה דוקא ע"ש והא דלא מוקי לה בזבחים בכה"ג הייכו משום דרלה לאוקמי בכל בהמות וכמ"ש חוס' שם אבל מרישא של עולה יליף שפיר אם מן הלאן עלה קרבנו דלמא בדרס בקטנותו מחחול וכמיי' ואין מקומו כשאר לגקה, ומ"מ יש לפקפק דהרי הגמ' שם בחולין מייתי קרא וכתב אותה לכתחיה דכתיב בני עולה בן הבקר דבני עולה לאן כתיב לכתחיו ולא לכתחיה ובנבקה אין דריסה לחחול וכמיי' אפילו לדקי' סבבקות כמבואר סימן כ"ז רק לזאב, ובזה שפיר המהתי דמקומו כשאר לגקה:

ומ"ש

ומ"ש דרק עפ"י הרוב כשאר לקח אבל מיעוט יש שאינו כשאר לקח, לא כ"ל דא"כ מה הקשה תוס' כדם כ"ה דיה בשר מחלין קכ"ה דבשר מה"ה אינו מעמא באוהל משום דבעינן דומיא דמת שאין עושה חליפין ובשר עושה חליפין והרי אתריכן כאן דמקומו כעשה לקח ואין נזשו מחליף ואי' דאין נזשו מחליף שאינו חוזר לגמרי כבהאלה ואינו עושה חליפין היינו שאינו חוזר כלל ואם אינה מה קושיא הא בעינן דומיא דמת שאינו עושה בשום פעם וכן אבמ"ש אינו חוזר בשום פעם אבל בשר מיעוט עושה חליפין אלא ודאי דגם בשר אפילו מיעוט ליכא דאין מקומו כשאר לקח:

ומה שמשיג על תירוצי בקושית שמה"מ עפ"י רשב"א חולין ל"ח אינכי מבין דהכי קאמינא כל דבר שאקרו חכמים בודאי מאוס בעלמותו גם קודם שאקרו וכהי דהורה לא אקרה אותו מ"מ אינו ראוי להיות מלוה בחופן מאוס כזה וכיון דחכמים אקרו טרפה לגבוה א"כ טרפה מאוס לגבוה וכהי דלא פסלה תורה טרפה לגבוה מ"מ אין ראוי שתהי' מלוה ולא כתחי' לכתחי' בחופן מאוס כזה א"כ אינו בחופן מאוס רק דאזלינן בתי' וכשרה היא ובזה בטלו הסגותיו לשעכ"ד:

וגם מה שמשיג על מ"ש דהקרינהו כא הוי סברא דאורייתא לרמב"ם ופשיר טרפה פסולה מה"ת וגם שפק טרפה ואי"כ שפיר מוכח דאזלינן בתי' ומ"ז כתב כיון שאי"ל בחופן אחר גם לפתח מקרינן כזה, לפשכ"ד זי"ל דפתח עושה בחופן איוכל לברר שאינו טרפה ואי"כ למה אמרה ולא כתחי' לכתחי' אלא יהי' אפשר להקרינ רק בחופן מ"ה' שפק טרפה אע"כ דאזלינן בתי', ומה שהניא דכתים תירץ קושית פלתי לר"מ דחיים למיעוט אי"כ כל קרבן פסול משום הקרינהו בזה ודאי אינ כיון דלא אפשר בענין אחר לא חיים ר"מ למיעוטא כדאמרי' בחולין שם, אבל לא מלאתי הקושיא בפלתי ולא הה' בכתים, רק מעמ' כתים אינ כתב שם שבדא זו כיון דאי"ל בענין אחר גם לפתח מקרינן כזה וגם שם אינ כיון דהורה שפיר כתבה ולא כתחי' לכתחי' דמה"ת מותר להקרינ טרפה שוב אף דמדברי קבלה שהן כדי"ה טרפה פסול מ"מ שפק טרפה כזה שפיר מקרינן כיון דאי"ל בענין אחר דגם לפתח מקרינן מה שאי"ל בענין אחר, אבל גוף תירוצו שם הוא מקושי הבנה דכהי דדברי קבלה חמורי' כדי"ה מ"מ אי"ל דאזלינ' בתר רובא כיון דמה"ת אין טרפה פסול רק מדברי קבלה:

ושוב משיג עמ"ש דטרפה שלא הי' לה שעת הכושר פסולה לגבוה לרמב"ם משום ממשקה ישראל ולא לריך הקרינהו אלא בהי' לה שעת הכושר ומיושב קושית שמה"מ דאי לא אזלינן בתי' הרי לא הי' לה שעת הכושר ומ"ז כתב מע"כ כי' דאף שתוס' חולין קי"מ די"ה למעוטי כתבו כן דממשקה ישראל היינו בלא הי' לה שעת הכושר מ"מ זה רק להוא אבל בחמת אינו כן רק ממשקה ישראל הוא אפי' בהי' לה שעת הכושר וכמ"ש תוס' מכחות וי"ו דיה כתב משום דג' קראי כתיבי וכדאמרינן חמורה כ"מ והראה מקום למל"מ פ"ג מאיסורי מזבח הי"ז והתי"ם אי"ה פי' קי"ם. [עמשיל פי' שע"ז] זה אינו הסגה כלל דודאי לדידן דמן הנקר דרשה גמורה ואינכא אלחא קראי ודאי אחמת דאפילו הי' לה שעת הכושר ואפילו הקדישה ואחי"כ כטרפה לא מקרי ממשקה ישראל עיין חמורה הניל אבל אני אמרתי לדעת הכ"מ בשיטת הרמב"ם דמן הנקר הוא אקמכתא ולינכא אלחא קראי א"כ גם לפי האמת אין פסול רק בלא הי' לה שעת הכושר או עכ"פ בטרפה ואחי"כ הקדישה אבל הקדישה ואחי"כ כטרפה אין פסול רק משום הקרינהו, ואפילו לדידן דמן הנקר דרשה גמורה ואינכא אלחא קראי מ"מ יל דקרא דממשקה ישראל לא מייתי רק בלא הי' לה שעת הכושר כדאמרינן בפסחים מ"מ מכאן אמרו אין מביאין נסכים מן הבבל, רק בטרפה דאינכא אלחא קראי בחמורה כ"מ ומכחות וי"ו גלי קרא לפסול אפילו הי' לה שעת הכושר אבל קרא דממשקה ישראל דאייתי בכל איסורי' שפיר יל דבשאר איסורין אינו פסול אלא בלא הי' לה שעת הכושר אלא שתוס' בחולין כתבו מדאייתי לי' בחמורה כ"מ גבי נעבד שהוא שאר איסורין והי' לה שעת הכושר ש"מ מדגלי רחמנא בטרפה דאפילו הי' לה שעת הכושר פסולה מוכח דלענין זה אין לחלק בין הי' לו שעה"כ בלא הי' לו שעה"כ ואי"כ גם בכל איסורין אפילו הי' לו שעה"כ פסול מקרא דממשקה ישראל אבל עכ"פ לרמב"ם דמן הנקר אסמכתא ולינכא אלחא קראי שפיר כתבתי דממשקה ישראל מייתי רק בלא הי' לה שעת הכושר:

אלא דמקוגיא דפסחים הניל מוכח דאפי' בשאר איסורין אפי' הי' לו שעת הכושר שייך ממשקה ישראל דפריך ולא אמרת דאיסור מוקלה דאוריתא וכו' מוקלה הי' לו שעת הכושר וגם בגרייתא גופא לא מעמינן מוקלה רק משום שאין איסור גופו גרם לו ולא ממעמינן משום דהי' לו שעת הכושר מ"מ, אך גם הא לא הנרא דכהי דלרמב"ם מן הנקר אסמכתא מ"מ קרא דכל אשר יעבור תחת השבט איכו אסמכתא ואינכא אלא קראי יל"פינן גם היכא דהי' לו שעת הכושר דפסולה אבל כל זה רק אם כטרפה קודם הקדישה אבל כטרפה אחר הקדש לריך הכתוב הנליבי ולרמב"ם כיון דכתוב הנליבי רק אסמכתא אינו פסול בטרפה אחר הקדש רק משום הקרינהו לא ולזה כיוונתי מתחלה ואי"ם:

ובזה נכון מה שלא הניא הרמב"ם בשום מקום קרא דממשקה ישראל אשר עמד עליו פר"מ וגם כ"מ מאיסורי מזבח לא הניא רק גמרא דפסחים הניל ומביאין נסכים מן המוקלה ע"ש, משום דעקרא ממשקה ישראל לאוד אינו אסור אלא בלא הי' לה שעת הכושר ובאמת אסור אפי' בהי' לה שעת הכושר מקרא דכל אשר יעבור:

ומה שמשיג בולד טרפה בטרפה ובנסוף מיבריה דהוי זוזיא אם אכל כזית לוקה למ"ד זוזיא אסור משום טרפה ולא אמרינן דהוי רק חלי זית איסור וחלי זית היתר אלא כולו איסור, ולדעתי לא כן ידעה וכעת אין לי ראי' מגמרא אבל מסברא כ"ל לדעת הרין דזוזיא מעשה ביטול דודאי לא עדיף גורם מגופו של איסור דהרי זוזיא קיל דמותר ובכתערב אויא חד בחד ודאי אסור ואפ"ה לרוב פוסקים אינו לוקה אא"כ אכל מאיסור כבכאים כ"ש בזוזיא דאינו לוקה עד שיאכל כ"כ שיה' כזית מן גורם איסור לאוד ולא אאריך בזה כי אינכי רולה לכתות דעתו וסברתו לדעתי וסברתי כמ"ש אחים בחו"מ נפ' ולא תענה על ריב לכתות:

אבל מ"ש דגם אחר שיבעו ויסתאבו דין קדשים עליהם שלא לפדות לכלבים ואי"כ המליא ושייך בי' ביאה חסיבי ולא בטלי וממילא אסור באכילה לכאורה הסגה גדולה היא, אך לפשכ"ד כשמרתי מזה דודאי הא דאמרינן בקדשים המליא הייכו רק באיסור שהוא בקדשים אבל לא כשבבלע בזה חזיר בבשר קודש כשר ודאי לא אמרינן המליא דמיקדש יל"פינן לאיסור כמוה שאם פסולה היפסל ואי"כ לכאורה באיסור עריפה שאינו איסור קדשים ל"ש כלל המליא רק סברתי הי' כיון דפסול הקרבה בטרפה הוא פסול קדשים שפיר אמרינן בי' המליא וכל זה לענין הקרבה אבל לאחר שיבעו עד שיסתאבו כהי דעדיין דין קדשים עליהם מ"מ האיסור שאינו דכין עליו דהייכו איסור טרפה לאכילה הדיוט אינו איסור קדשים רק איסור חולין ואי"כ אפילו הכאשר הוא קדשים מ"מ כיון שהאוסר אינו איסור קדשים ל"ש בי' המליא דל"ש בי' יקדש להיות כמוהו דלאו מלד קודש אסור להדיוט אלא משום טרפה ואיסור טרפה להדיוט אין האיסור מקדש אם החיתר חפוך בם וירלה שהוא יסר בסברא, ודי' ישיב שופטינו כבראשונה, ומלאה הארץ דעה, ויחכנו ויברכנו בכל עת ובכל שעה, בכפשו וכפש מחותנו ידידו הנאמן הדושים:

עמרם הק' בלוהים בקיק הניל

תשובה צ"א

אלפי שלומים, מגבהי מרומים, לידיבים אהובי הרב המופלג בתורה ובירלה כש"ת מו"ה זעליג פלאכר כי' דיין מלוין דק"ק מאדע:

אחדש"ה אבא על ענין השאלה בני שקבה הרבגולה מן השוק והי' ביכר שבשרפו הבולות קלה בראש הבבפים וגוי המוכר הגיד שפרחה כנגד הלהב ובחרבו כנפיה קלה אם יש לחוש בזה משום בחמרו בני מעי':

הנה דבני מו"ז שוק"ר מ"ח אין לו ענין לבידון זה דבאן בלא אמירת העבו"ם ג"כ אין שום חשש כל זמן דלא ידע' שבפלה לאור ושהתה כדי שיחמרו בני מעי' וכמ"ש מו"ז סי' כ"ג שקי' דבעי' שהתה שיעור חימום ודברי הש"ך שם שקי"ל דאין לחלות שיבו מעיס בנפילת האור דמלחא דלא שביחא היא כי אינ שתפול לאור הפרח ותלא ואם כטרפה בבפי' שלא תוכל לפרוח הטרף במקומה ואי"כ חולין במלוי דמיד שבפלה לאור פרחה וילאה ומזה בחרבו רחש בבפי' דאם היתה שוהה באור כדי חימום היו בטרפו בבפי' והיתה בטרפה במקומה וכמו דפסקי' בפי' כ"ז סי"ג דחולין במלוי אפי' להקל והגדת

העבו"ם

המכריס לא חוסיף חסם לחי' כלל רק העיד להיתר כמו שהייכו מתירין בלי עדותו ואין אנו לריכין להפסד מאקור וכו'
ולדברי מו"ז קושי"ו מ"ש:

גם דברי מו"ז קושי"ו ל"ל איכו עכין לכ"ד דקבדת מו"ז סס דבמחס בחלל הגוף ל"ל אוקמא אחזקה שלא כעסה מעשה נקב בחבריס הפכיתיס כיון דהמחס ודאי נקבה בחיזה מקום ומעשה נקב ודאי כעשה אלא שהפסק אס כעשה הנקב במקום שעושה מרפה או במקום שאיכו עושה מרפה ואי"כ ל"ל חזקה שלא כעשה מעשה ולכן חייש' שמא במקום שעושה מרפה אבל בחולבה בקרום המוח אוקמא אחזקה שלא כעשה מעשה הנקב ולפ"ז כאן בין לפירש"י כחברו כוולי מחמת האור ובין לרמב"ם בפיה"מ דפי' כחברו כמרפו ובין לפי' המרדכי דפי' כחברו כחחמתו שפיר מוקמי' אחזקה דלא כעשה מעשה כיון או מרפה או מיתוס בכי מצים ואדרבה יש קלת ראי' מסו"ז הכ"ל:

ועוד יש לדד להקל לפמ"ש הרמב"ם בפיה"מ חולין כ"ו ואקורה בחכילה מ"מ שאותו העוף הוא שבפל לאס כי מה שאמר כפלה לאור ר"ל כי מחכאי הערפה שתפול לאור וישתכו מראי' כמו שאמרו כפלה מן הגג שמתכאים שהפילה בכח ע"מ מצואר דק"ל דדוקא כפלה בכח יש חסם כחברו אבל כפילה בלא כח לא ואסרכתי בזה בתשו' [ע"ל קיפ"ח] והבאתי ראי' לזה גם מדברי הגי"א בני הוריקה כבד בכגד בני מעיס ואי"כ אחזוקי ריעותא לא מחזקי' שבפלה בכח:

וגם יש לדקדק כמו שמדקדק הגמ' בחולין ל"ח מעמא דבפלה הא הפילה הוא וכו' והי"כ דוקא כפלה לאור הוא דשייך בחברו בני מעי' אבל פרחה מדעת אמדה בפשה ופורחת ואבלא וכדאמרי' כמי לעכין כפולה דקתני כפלה מן הגג דבקפלה מעלמה אמדה בפשה עיין חולין דכ"א ויו"ד ס' כ"ח ס"ל ושוב לא אחזקי' ריעותא שה' כן ויפה הורה המורה להיתר וכבר האריכתי בבברא זו בחשובה הכ"ל לכידון אחר, ודי יצליחהו בפרנסה טובה בריות ובכחת ובכבוד בכפשו וכפש ידידו הכאתן הדש"ת בתהבה:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה צ"ב

שילת ב' איפאלא ב' בח תרכ"ה לפ"ק

ישאו הרים שלום לאוהב בלוס ידידי הרב המאה"ג מעוז ומגדול כמו"ה אשר כ"י גרלקבערג אב"ד דק"ק בעלבייעס:

יקרתו הגיעני ואודה גם העוף שבקדק לאחרכו תוך רוחב האבודל אחוך לגוף כבר בשאלתי בזה ויען איכו מבבל אחוך הבכי להעתיק דברים ברחבן, ומה שבחבת בעוף שבא לפכיך שבקדק בפו בחלק הסמוך לגוף משבי לדדיו שה' אפשר לראות מעבר לעבר אך הי' רחוק מן הגוף כרוחב אבודל והבשרת זה פשוט דברוחב אבודל רחוק מגוף דבשר כמבואר ברמ"א ואחרוכים סי' כ"ג דזה לא מקרי סמוך לגוף ועיין ב"י בשם תה"ד ומהרי"ק, ומ"ש שאם הי' בפדק גם הבוכבא בהיב בחופן שאפשר לחלוק העלס לשבים הייס מעריף לפי שאין הבוכבא קיימת והו"ל כשמוע כמ"ש הש"ך סק"ה ובעי בדיקת הריאה ואין אנו בקיאין בבדיקה כמ"ש רמ"א ס"ב גם בזה לדקת בדבריך:

אבל מה שלדדת להקל בבקדק לאחרכו ואיכו רוחב אבודל מן הגוף רק שהבוכבא קיימת משום דהא דערפה בבשבר הגף הייכו משום דחייש' שמא ביקבה הריאה עיין ב"י וכ"כ הש"ך סק"ד דחייש'כן שמא ככבם העלס לשבים מן הלעות ובקבה הריאה [לא מלאתי סס לשון זה] וכדמשמע מתו"ז סק"ב שכ' משא"כ כאן שאכו רואין שבכבם חוץ לגבולו מעבר לעלעות ע"כ חושש'ן שמא ככבם גם לריאה ועוד סס דבגף כיון שהעוף מבדבר אותו הבה והבה אפשר שע"י ככבם לשבים אבל אס בקדק לאחרכו שהוא שלס בשבי ראשין אך בחמלע בקדק אפי' אס הסר מן העלס ג"כ ליבא לחיבם שבבבם לשבים ובקבה הריאה, ועוד דהא דעת הגי"ם שהגיא הש"ך סק"ד דאם בחרפא שאפי' דבשר אפי' בסמוך לחבורו בגוף ובס הש"ך מסיק דיש לדדד ולהקל עיין פמג"ד בשפ"ד סס וכ"ם בבקדק לאחרכו:

ולפענ"ד להעריף בזה ומדברי הגי"ם אין ראי' כלל דסס הטעם דאס הי' הסבר כ"כ שיבקוב הריאה לא הי' בחרפא יפה שאפ"י כמו בפי' כ"ה ס"ה וס"ג וסברא זו ליש בבקדק לאחרכו ואי"כ אין ללמוד זה מזה:

ומ"ש דבסבר הגף איכו מרפה רק מעוס דמ"ש בבן שמא ביקבה הריאה וזה ליש בבקדק לאחרכו איכו כן דודאי לדעת המחבר שהוא דעת רוב הפוסק' דבסבר סמוך לגוף כמי כבר ואיכו בבשמע רק ביש עוקן מרפה והוא מחפו' הראש שהגיא ב"י אז הטעם משום דחיש' שבבבם העוקן ויבקבה הריאה כדרך שקון בוקב אבל אבן דמחמריכן בפחות מרוחב אבודל שמוך לגוף כיש אוסרי' שהגיא רמ"א שדיכו בשמוע ואדי בשמוע אין החסם שבקב הריאה כדרך שהקון בוקב אלא משום דבשמוע הגף מתבתקת הריאה עם הגף כמו"ש מו"ז סק"ה ומ"ש סק"י בשם רש"י ורי"ן וחסם זה שמתבתקת הריאה הוא ג"כ לשיטה זו בבסבר פחות מאבודל סמוך לגוף וכן כ"אה להדי' מדברי הגמ"י פ"ח מה' מחיצה אות ל' שממכו מקור דין זה והאי חסמא איכא כמי בבקדק לאחרכו בפחות מאבודל סמוך לגוף כיון שבקדק שם בבח מתבתקת גם הריאה ובקבה:

ומ"ש מו"ז כאן שאכו רואין שבבבם חוץ לגבולו מעבר לעלעות ע"כ הכי פירושא שבבבם כח החבעא חוץ לגבולו מעבר לעלעות ע"כ חושש'ן שמא ככבם פי' כח החבעא גם לריאה ומתבתקת ובקבה וכן מ"ש אח"כ כיון שעוף מבדבר אותו הבה והבה אפשר שע"י ככבם לשבים איכו כח הסבר והחבעא ובש"ך כתוב רק דחיש' לבקבת הריאה והייכו ע"י שמתבתקת:

ועוד שהרי בבגיא שהגיא ב"י כ' ובלבד שלא יסבר ממש שמוך לגוף דאז אפשר דחיש' לבקבת הריאה הסמוכה לו שמא בהסבר קורטא מיכי' בקב לשבים ע"ם והחסם זה יש גם בבבדק לאחרכו שמא כיתז קורטא מיכי' ובקב לשבים ע"כ ובזה תבוח דעתו כעת ואומר שלוס ובריכה וחיים כבפשו ובפס ידידו הכאתן הדש"ת בתהבה:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה צ"ג

שילת ה' בח שטון לפ"ק ב' איפאלא יע"א

ישנה כאר בלבבון ואחריתו יהי' מכין בני אהובי הרבני החוב"ב זך הרעיון ומעיב הגיון כמו"ה יודא לבי כ"י כאור בהיר:

אחרי הודיע משלומיכו וכו' הבכי להשיב על מה שעמדה על סתירת ב"י דהטור ביו"ד ס' כ"ז כ' דודאי דרוסה שבתערבה בחחרות יש לו תקבה דבכבשיכהו דביידי וכל דפרוס מרובה פרוס וב"י הרעים עליו דאס אין האיסור ביכר במקומו בזרי' שמא יקח מן הקבוע וכדעת ר"י ולא כרי"ת ובסוס"ד ט"ו פסק העור דבהמה שבשחטה אמה או בתה היוס ובתערבה בחחרות יש תקבה דבכבשיכהו דביידי וכו' והמחבר בשו"ע פסק כן ואי"כ דבריו סותרי' זה את זה כמדומה שבבר דברו אחרוכים מזה עיין פלתי סי' ק"י, ולפענד"ב לפמ"ש הוס' שבסדרין ל"ז ד"ה התורה שהק' ר"ת והא ייחוד דאו' הוא וכו' והיבא אתי קרא דדברי קבלה לומרי מה דבתי' בחו' ותי' דלא אסרה תורה אלא כעין אמו דלא ענידא דמסתרי אבל בדה סופה ליטהר ע"ם מבואר מזה דהיבא דאסורה עליו עולמית אסור הייחוד משום שמא יבעול או שאר קרובות דבע"ב מבא"כ אס יש היתר לאחר זמן לא חיש' שמא יבא לידי כך וה"ב י"ל דס"ל למחבר דוקא בדבר שאסור לו עולמית בזריכן שמא יקח מן הקבוע אבל בחו"ב דלמחר יש היתר לאיסורו לא בזרי' שמא יקח מן הקבוע ואי"ם:

ועוד כ"ל דהאי בראה שמא יקח מן הקבוע אין הפי' מיבעה בדין שמותר ליקח מן הקבוע דהא כיון דאין מתירין לו אלא ע"י בבשיכהו דביידי יש לו היבראה שאסור ליקח מן הקבוע וכדרך שאמרו בבילה ח"י מתוך שלא הותרה לו אלא ע"י דליו זכור הוא ע"ם, אלא דהוא ע"ד זה שאמרו בחמץ כיון דלא בדילי מיכי' בזריכן דלמא אתי למיכל והי"ב אי מרית לי' ע"י דבבשיכהו דביידי לא יהי' בדיל מיכיהו ויבשכ ויקח מן הקבוע וכ"ז חיש' לתקלה דזמן מרובה אבל בחו"ב דהוא רק חד יומא לא חיש' לתקלה דאפי' בכ"א יום לא חיש'כן לתקלה כמבואר סי' כ"ז סא"ר, ועוד דוה שלריך לשחוט היוס לוקח בשפרסו ואס ילרך לשחוט למחר בבר כולס מותרים לכן לא בזרי' שמא יקח מן הקבוע ואי"ם:

ומ"ש על קושי' תוס' ע"ז ויו"ד דאם ודלמא שהקשה הא אי לאחר מבאן שבים רבות דלדעת רמב"ן שהגיא ב"י סי' כ"ה כיתא דאפשר שה' טרפה שבחתכו רגליו בלוהיב ומ"מ הי'

יכול לחיות אחיב עיי שחתכו רגליו למעלה מן לוחיב, לא כיוכת יפה דמחיב סרפות שאיל לחיות שפיר ידעי מאחך בדומין לך ואי סרפות כזה שאפשר לחיות איב מכל המי נמי איל לעמע דהא יכול לחיות ועיב שחיי ראשי אברים ולמעוטי מאוסר אבר בביב, ודי הטוב בעיניו יעשה להרים קרביו באמת ובחמים בעוב ובנעימים כנפשך ונפש אביך הנאמן דושים באהבה:

עמרם הק' בלוהס בקיק הכיל

תשובה צ"ד

שילים ב' איפאלא ד' שמות תרמיג לפיק

שוכים לידידי הרבני המופלג מויה משה ליב כיי בכפר איזא:

אשר שאל אודות העופות שהיו בכלוב ונכסרים רחוקים זה מזה ב' אצבעות ותחלת הליכם מצאו העופות מפוזר ומפורד בתוך החצר וגם בכלוב הי' ד' או ה' עופות ומד מכתון נקטע ריש' דידי' ולא נשמע שום רעש ובדרלם שקורין טחור או מאדער מלו:

הדין פשוט שאותן שהיו בחצר ובחוב הרי ראיכו שהיו יכולין לברוח ומותרין דהוי כספק על כמיש עוז קי' כיז קקיד, וגם ד' וה' עופות שנמצאו בכלוב כיון דקטע ריש דחד מיכייהו ובהנשאריס לא נמצא שום ריעותא הם מותרים דאמרינן כח רוגזי' כמבואר בשויע סי' כיז סיע, ואפי' למה שהביא פיח שם אות ז' בשם תשו' נבעת שאול דדוקא אם ראיכהו שמת מיד לפני הדורס אמרי' דכח רוגזי' ולא נמצאהו מת אחר כיה שעות דדלמא לא מת בפני הדורס ולא כח רוגזי' רק מת אחיב מ"מ כאן דנקטע ריש' של תרנגולת אחת איב בודאי מתה לפני הדורס ושפיר כח רוגזי' ולא דרס אחרים:

ואפשר דמשויה נקט בגמי קטע ריש דחד מיכיהו וש"ך שם שקכיה כתב והיה הרגה ולא חתך משום דבחרגה ולא חתך בעי' דוקא שידעי' שמת מיד בפני הדורס כמיש בבעת שאול ולהכי נקט קטע ריש דבזה אפי' ראיכו אותה אחר כמה שעות נמי ידעי' שמת בפני הדורס ומשו"ה אמרי' דכח רוגזי', ובזה תבוח דעתו ידידו החותם בברכה שלימה

עמרם הק' בלוהס בקיק הכיל

ובני הרב המאוהיג אב"ד אלכסאוויטץ כיי הקשבי לפי דברי הרין בהא דקטע ריש דחד מיכיהו ולא חיישי' שמא דרס אחרים אחלה דכיון שהם עומדי' במקום שיכולי' לידרס איזה שילה אומר אני זה דרס ראשונה [פירש דאם דרס אחרים אחלה הי' הורגם כמו שהרג את זה] ודוקא עמד עמהם כיון שיכול לידרס כולכו אמרינן כח רוגזי' אבל המחולים המכניסים ידיהם בגול כיון שבורחי' אף הוא כועס ולא כח רוגזי' איב היה כאן בשעה שברחו לחוץ ואי' מלילין אלמס כעס עליהם ודרס, ולפעניד הוא שיגוש דאם יכולין לברוח למקום אחין הדורס שהוא כאן יכול לדרוס שם הוי כספק על והיה דסיע, אבל אם בורחי' רק למקום שהדורס יכול לידרס אותם שם הוא כועס יותר ודורס ולא כח רוגזי':

ובזה ליתא גם מה שחקי' לדעת הדרישה שכי' דאלו דרס אחרים הי' הורגם דאין כח ביד הנדרס להכלל מן הדורס דזה דוקא במקום לר שאיי לברוח ממנו אבל אם יכול לברוח שפיר יש לחוש שנדרס ונילל ובייב ליל כן דאליב לעעם הדרישה בחחולי' שעלו לכלוב דקעי' י' אמאי כולם אקורים כימא אלו הי' דורס לא הי' נילל מיד הדורס, וזיא דהתם בכלוב יכול לידרס ולא להרוג שפיר חיישי' שמא דרס ולא הרג אבל ביכול לברוח למקום שאין הדורס יכול לידרס מיכאן הוי ספק על ולא חיישינן כלל:

ועוד דדרישה לא כתב רק אם הדורס והנדרס הם במקום אחד אפי' מקום רחב שיכול לברוח אמרינן דמקחמא ברח קודם שדרסו דאלו דרסו לא הי' כח ביד הנדרס להליל עצמו ולברוח והי' הדורס הרגו אבל בחחולין המכניסים ידיהם בגול ואין שחחול יכול ליכנס בגול שפיר אפשר שהכניס ידיו בגול והכה העוף ודרס ושדי ב"י זיהרא ושוב ברח העוף כיון שאין הדורס נכנס ולא הרגו וא"ש, ובחשובה אחת פקפקתי הרבה על הא דבדלם דורס והעליתי עפי' ירושלמי בביק דדוקא בדלם זכר יש לו דרוסה ולא בדלם נקבה [עיל סי' ליו] לכן דעתי מסכמת להתיר העופות, ב' איפאלא ה' שמות תרסיו לפיק

עמרם הק' בלוהס בקיק הכיל

תשובה צ"ה

שילים ב' איפאלא עשיק ראה תרוין לפיק:

שוכ"ט וכחיים לאהוי' חתני הרב הגדול בחורה מעוטר בתפארה כמויה יוסף חיים כיי הב בקיק טעלעגד וחגליל:

מכתב אות מעשיק הנבר הגיעני בזמנו ולא הרשני עני ועתי להשיב מיד כי הייתי עוסק בחשובה אחרת ואם התחילו אין מפסיקין וטוב לעשות תשובה שלימה וביום ג' לעת ערב גמרתי וביום ד' עיינתי בשאלתך אבל תמוה כי יעבור בבדיקת הווסטין והיום הנני להשיב כאשר יחנני המוכן לאדם דעת ויהיר שלא אכשל בדבר הלכה:

ומעשה שהי' כך הי' דיר גדול כמו ה' אמות על ה' אמות שוחקות היו בה כמו כ' בר אוזות ומלאו בבוקר ה' מתים ואחד מהם חסר ראשו ויש לתלות במלוי שהי' שם בדלם שנקרא עתור או מאדעל בלשונינו ובעופות הנשאריי לא ראו עדיין שום ריעותא מה דיבש של בר אוזות הללו הנשאריס והנה לא ביאתה אם הי' איזה פתח פתוח בדיר או חלון או חור גדול שהיו יכולין להתלע אך נראה מתוך דבריך שהיו יכולין להליל עצמם לפרוח על הבלי שהי' הדיר פתוח לעליתה, ובינינו שפיר חזו את אשר נגזר ע"ז בשויע יויד סי' כיז:

תשובה: הנה זיל העור בפי' כיז וכתב הרשביא דוקא שיש לפניכו כלב וחתול או קנה וחתול שיש דבר לחלות בו להקל אבל כשאין לפניכו כך ולא ידעינו במה לחלות אין תולין אלא במלוי בין להקל בין להחמיר, ומדברי הביח שם שכתב פי' כשיש לפניכו תלינן לקולא ולא תלינן במלוי להחמיר כגון דאיכא כלבא ושוברא דלא שכיח דרוסה דכלבא כדרוסה דשוברא לא תלינן בשוברא כיון דאיכא כלבא לפניכו לחלות בו להקל ודכוותי' בשוברא וקניא דשכיח עפי' שוברא מקניא ואפיה תלינן להקל ועעמא משום דרובא דאו' ורוב בהעות כשרות הן אבל כשאינן לפניכו תולין במלוי בין להקל בין להחמיר וכו' ומשמע מדבריו דפי' תולין במלוי הייכו בשוברא שמלוי לדרוס:

ובאמת שקלת ומשמע כדבריו שהרי הרשביא בחי' תולין כיג ובתוה"ב ביה ב' ס"ג בא לישב בזה הקושיא שהק' שם אחא דאריא מי לא אמרי' שפק כלבא שפק שוברא אימר כלבא הי' שפק קניא שפק שוברא אימר קניא מחי' והק' הרשביא דהיא היא ועוד מאי קאמר מי לא אמר רבא הי' דאתו רבא בכלבא ושוברא תלי טעמא הא לא אמר אלא משום דתולין להקל מן הסתם מכח זה חידש הרשביא הך דיבא שכתב הטור בשמו, ולדברי הביח מיושבי' הקושיות שפיר כיון דמן הסתם תולין בשוברא דמלוי ומ"מ כשיש כלבא לפניכו אפי' איכא גם שוברא לפניכו תלינן בכלבא הי' כשיש קניא לפניכו אעיפ שיש גם שוברא לפניכו תלינן בקניא ושפיר הוי רבותא בכלבא ושוברא, וגם צריך ללמוד קני' מכלבא כשהוא לפניכו דאלי' אפשר לומר דכלבא שכיח עפי' מקניא אלא כיון דאמרי' דאף דשוברא שכיח עפי' מכלבא אפיה כשיש כלבא לפניכו תלינן, הי' תלינן בקניא אף דלא שכיח אפי' ככלבא כיון שהוא לפניכו:

אלא דצריך ביאור לפי דבריו כיון דבאינו לפניכו תלינן במלוי הפי' דתלינן בשוברא אי' הוא רק להחמיר ומאי קאמר אין להקל בין להחמיר, ונראה כמיש הרי"ן חולין כיג בשם הראיה דאי תלינן בדרוסה יש קולא גבי בהמה עפי' מנהגיה בנקובה דאם חיישי' לנקובה אי' לבדוק הוסט מבחוץ ולאחיש אי' לבדוק דלמא במקום נקב קטחיט מטאיב אי תלי' בדרוסה אפשר לבדוק אחר שחיטה דאדמוגיה של הארם ביכר בו ועיין פרישה אות ל"ג:

ובהכי נתיבב לי קושי' חמורה אאא דאמר ר' אשי מי לא אמרי' שפק כלבא וכו' והנה בגמי שלפניכו הכי איתא שפק על שפק לא על אימא לא על, והנה בזה יש שיש שמא לא על ואתיל על שמא לא דרס ולא מיבעי' לשיטת תוס' שם דלאו רוב אריות דורסין ממש אלא ראוי' לידרס אלא אפילו לשיטת רש"י דרוב דורסין ממש מ"מ כבר כתב פרי' דאפילו אם שפק אחד אינו שקול הוי שיש משום דאיכא רוב לדדין להקל והי' מיעוט עכ"ש אינם דורסין ועיין ראש יוסף וש"ך דיבי שיש ובתר הכי קאמר שפק כלבא שפק שוברא אימא כלבא והפי' הפשוט אם יש שפק אם כלבא על או שוברא אימא כלבא והרי איכא נמי שיש שמא כלבא ואתיל שוברא שמא לא דרס אבל בהאי דריא דמסתם קוני' דמא הרי אם הוא

אמ"ת שוכרת ודאי דרס ולוכת פיס מכיל דתליכן בקיית, ולפמ"ס לים דכבר כתב סרין סס דהכך לימר הייכו ודאי ואיכ כיון דקאמר לימר כלבת לאו מסוס פיס הוא אלא דאמרי' ססוא ודאי כלבת ואפי' לחומרת גבי בהמה וככיל וכסיפת סרא"ם דדרוסה מילתא אחריתא היא איכ הא' בקיית אפילו לקולא, ובהכי מתיסבין סתי קושיות דסבית סכיל גיכ ואין להאריך, ועיין תסו' מהרמ"ם יו"ד סי' ע"ט וסי' פ' סכתבנ בכוכת הלא"ם סכתב דדרוסה מילתא אחריתא, אבל הכוכה פסוסה דכאן לכאורה ליס לומר חוקמא אחזקה כיון סבקרע הלואר מיל ע"י קיית או ע"י שוכרת ועיין חוס' קידושין ע"מ ד"ס קידסה לזה כתב דודאי אס דכין לעכין נקב ספיר יכל דאיכא ריעותא כמ"ס תנו"ס גבי מ"ס בעוס בסי' כ"ט ולי"ל ועיין סי' כ' אבל דרוסה מילתא אחריתא היא סמא הסיל בס אלס ולעכין זה אין כאן בעה להסתפק ואין כאן ריעותא המורה על העלת האלס ועיין ס"ך סי' פ"ו סקי"א לכן אחזוקי ריעותא לא מחזקינן וקלרתי:

אלא דלרבנ"א א"א לייסב ככיל דהא פליג על סברת הרא"ם אך לרבנ"א בלא"ם לקיים דעיין בריב"ף הגי' להיפך מחלה ספק כלבת ספק שוכרת ואחיכ ספק על ספק לא על וכן כראה מדברי חי' רבנ"א פליין מחלה על ספק כלבת ואחיכ על ספק על וכן בתוס"ב ביאר מחלה דין ספק כלבת ואחיכ ספק על וכראה דבכוון הפכו הגי' דלא כפרס ככיל אלא ס' כלבת וכו' מיירי בודאי עסק מעסה כגון ממסמס קוע"י דמא דליכא ס"ס ואיכ לקיים ומפיר מייתי ר"א דאי' מספק כלבת, וכיס דא"ס עפי לגי' רבנ"א בתוס"ב לאו מי אמר רבא ספק כלבת ס' שוכרת אימר אימר כלבת והוא תמוה רבא מאן דכר שמי' אפי' אי רבא כמי אמרה למה הביא ממרחק לחמו ולא מסמעתא דהתם מיכי' וכי', ולפמ"ס ניחא דכאן אפי' לגי' רבנ"א הכיל הי' אפשר לומר דמיירי בלא מסמס ואיכא ס"ס ככיל לכן הביא מרבא לעיל כ"ח דאמר כסחט' והדר נבדקי' דלמא במקום נקב קסחיב והתם ליכא ס"ס דהא הוי ממסמס קוע"י דמא ואפ"ה תליכן בכלבת גם לחומרת שמע מינה דתליכן יותר בכלבת אפילו לחומרת ולא מוקמי' בחזקה כסרות הכא כמי תליכן בקיית לקולא וכ"ס דאיכא חזקה כסרות:

אבל מה שהוא כנד דברי הב"ח המה דברי הרין בעס ר"י בחולין ד"י אחרי שביאר היכא דאתיליד ריעותא מחיים אזלי' לחומרת כתב והא דאמרי' התם ספק כלבת ספק שוכרת אימר כלבת וכו' התם ה"מ מסוס דלא סכיח שוכרת דדרס מ"ס מסמע דלא כב"ח אלא דסכיח דרוסה דכלבת כדשוכרת, ואפשר דמסו"ס הפכו הריב"ף ורבנ"א הגי' ונקט מתחלה ספק כלבת וכו' מסוס דלסון ספק על וכו' מסמע דעל אדי דקליק מיכי' קאי וכן פירש"י על על ואיתוב אדי ביכיהו ויבב סס ואפ"ה בדי אף דרוב אריות דסכיחי עכ"ס לידרס מסוס דהוי ס"ס או סבית אלימתא דסלמא סוו ואיכ אמאי נקט בתמלב ספק כלבת ספק שוכרת ולא נקט ספק כלבת ספק אדי לעיכ לאסמועי' דשוכרת כאדי דסכיח לידרס ואפ"ה בכלבת ולהכי הקדימו ס' כלבת ס' שוכרת דרוקא בשוכרת דלא סכיח דדרס אלי' לקולא אבל בספק כלבת ספק אדי דסכיח דדרס לא תליכן לקולא ועיין היטב בלב אדי' ורלב יוסף:

וזה כראה שהוא דעת הטור דתחלה כתב והא דחוסס"ן וכו' אבל אס הוא ספק אס נכנס אס לאו או שהוא ספק אדי או כלב וכו' ואחיכ כסהביא וכתב רבנ"א נקט כלב ואחול או קנה ואחול אלא הוא הדבר דבדתי דתחלה קאי אדסמיך ליי ס' אס נכנס וכו' או שהוא ספק אדי נכנס או כלב נכנס אין חוסס"ן אפי' באדי מסוס דהוי ס"ס כמ"ל אבל אחיכ דמיירי בנמצנא דס דליכא ס"ס לא אדי אלא בכלב ואחול וקנה ואחול וכדברי הרין ולא באדי:

אבל המחבר בשו"ע ס"ג כסכתב דיכו של רבנ"א כתב ודוקא כסיס לפניכו כלב ואדי או אדי וקנה אבל כסבא לפניכו מבנצנא דס וכו' ולא ידענו בתה וכו' מסמע דמעיקרא כמי מיירי בנמצנא דס ואפ"ה באדי ובלבא תליכן בכלבא וס"ע כמ"ס רבנ"א בתוס"ב הכיל מסוס דרוב דאו' ורוב בהמות כסרות הן, אלא דנוף הדבר תמוה אמאי ביס לפניכו שוכרת וכלבא או אדי וכלב תלי' בכלב או קנה אף דאדי ושוכרת סכיחי לידרס מפי מכלבא וקנית מסוס דרוב בהמות כסרות אע"ג דתרוייהו לפניכו ובסכיהס איכס לפניכו חולין יותר באדי ושוכרת מסוס דסכיחי מפי לידרס ולא אזלינן בתי' בהמות כסרות ומאי חילוק יש ביניהס דכאן אזלינן בתי' בהמות וכאן אזלי' בתר מלוי לידרס:

אבל המעיין בפיס ברבנ"א בחידושיו ובתוס"ב ירלה עין בעין בלין הפי' אין חולין במלוי כמ"ס הב"ח מלוי לידרס אלא אזלינן בתר מלוי אס כלבא או קנית סכיח יותר ורוב מסס במקוס זה מאדי ושוכרת חולין בכלבא וקנית אף דאדי ושוכרת סכיחי לסזיק ולידרס מפי מכלבא ואיכ מ"מ אינס מלויים במקוס זה כקנית וכלבא ואס אדי ושוכרת סכיחי מפי במקוס זה תליכן בזו וזס מקרי מלוי וזיל רבנ"א בתי' אבל איכא דליכא כלבא קמן דכתלי' בשוכרת מחזיקים כיון דשוכרת סכיח בניתא מפי וכו' וכן כתב עוד בסמוך דלא אמרי' אימור כלבא וכו' הא לאו הכי בשוכרת מחזקינן דסכיח בבתי, מבואר דלא מסוס דסכיחי לידרס תליכן בשוכרת כסאין כלבא לפניכו אלא מסוס דשוכרת סכיח יותר בבית, והדבר מבואר יותר בתוס"ב דכתב דדרוקא בדאיכא קמן כלבא ושוכרת הא ליתנהו קמן במלוי תליכן אי כלבא יותר מלוי תליכן בכלבא ואי שוכרת יותר מלוי תליכן בשוכרת ע"מ, הרי מבואר דלא כב"ח דלא תליכן במלוי לידרס דהייכו בשוכרת אלא אי כלבא מלוי מפי בי' תליכן וזה שכתבו הטור והמחבר אין חולין אלא במלוי בין להקל ובין להחמיר פי' בין להקל אס כלבא מלוי מפי בין להחמיר אס שוכרת מלוי מפי וכן פי' פריסה להקל הייכו כלב וקנה, להחמיר הייכו אחול ומולדה ע"מ, אלא דלסון בין להקל קאמרי' דלהקל תליכן אפי' באיכו מלוי רק בשווין ג"כ, ועי"ז הי' דבשווין תליכן הכל לקולא בכלבא או קנית שאיל בדיקה נגד כל החלב ובשוכרת דלא חיישי' בבהמה שמא במקוס נקב קסחיב [ואל הקשי הא הוי תרי קולא דקתרי אהדדי, ז"א דודאי אס איכו בודק כל החלב אי' לתלות בדרוסה ולבדוק הוסב אחר שחיטה מסוס דעיפת האלס ביכר דזה ודאי הוי תרי קולי דקתרי אהדדי אבל אס בודק כל החלב ומצאו כשר יכול לתלות אחיכ בדרוסה ולבדוק גם בבהמה הוסב מבפיס אחר שחיטה דעכשיו לא הוי תרי קולי דקתרי אהדדי ועיין חוס' ב"ק יא"ה דוקא לא מסמע קלת כן] אבל אס חולין במלוי בכלבא אפי' בודק כל החלב אמי אמי בדיקה הוסב אחיש בפיס דהא ודאי כלבא או קנית ולהכס המחבר עליו הטו"ז סי' כ"ז סקיכ דהאי בין להקל בין להחמיר הוא רק לאפוקי מדעת הרא"ם דאפי' באיסור מלוי אמי תלי' להקל לזה כתב דכמו דתליכן במלוי להקל הייכ להחמיר מסוס דלסון זה בין להקל בין להחמיר לא נזכר כלל בדברי רבנ"א רק הוא לסון הטור והמחבר והס לא הביאו דעת הרא"ם כלל ואיך כתבו לסון חדש לאפוקי מהרא"ם אלא הככון כמ"ס הפריסה וכן הבין חת"ס יו"ד סי' ס"ג דברי רבנ"א

והרא"ה בבדה"ב הק' עליו דהא אפי' איתכייהו קמן כלבא ושוכרת אמי שוכרת סכיח לסזיק ולידרס טפי מכלבא ואפ"ה תלי' בכלבא מסוס דדריסה מילתא אחריתא היא, וזה אפשר לייסב דהך דדרוסה מילתא אחריתא הייכו דאוקמא בחזקה אלא הוטל בה אדם כמו"ל ובאי הכנב חד רובא דשוכרת סכיח טפי לסזיק מכלבא מאמי הך חזקה אס סכיחס איתכייהו מ"מ בליתכייהו ושוכרת סכיח טפי הוי כמו תרי רובא דשוכרת מלוי טפי ועוד שדרכו לסזיק ולידרס לא מאמי הך חזקה ואי"ס:

אך מ"מ מוכח דרבנ"א לא ס"ל הך סברת הרא"ם דדרוסה מילתא אחריתא דהא כ' הטעם בליתכייהו קמן דחולין להקל מסוס דרובא דאו' ורוב בהמות כסרות הן ולא כתב מסוס דדרוסה מילתא אחריתא היא, אלא דהוא גופא קסי' מ"ע אזלינן לקולא בתי' דרוב בהמות כסרות בליתכייהו קמן ובתי' דרוב כלבא סכיח בליתכייהו קמן ואמאי לא אזלינן בתי' המזקין דסכיח יותר דשוכרת ואדי מזקין ודורסין וכלבים המזקין מיעוטא:

אמנם חת"ס סס הביא ראי' ממסכת ז' פ"ב דמכסירין ומייתי לי' ספ"ק דכתובות אלא בה תיבוק מוסלך אס רוב עכו"ס עכו"ס ואס רוב ישראל ישראל מע"מ ישראל ר"ל הולכין אחר המסליכין אלמא דלת"ק עדיף רוב גברי מרוב מסליכין והי' עדיף רוב בהמות כסרות או רוב כלבא סכיח סהם רוב במספר מרוב דאדי ושוכרת עלולי' לסזיק יותר וקי"ל כת"ק:

אלא דחת"ס אהי' אר' סי' ר' וס"י קיהה עלה וכתב דת"ק כמי מודה לר"י דאזלינן בתי' מסליכין ולא פליג אלא מסוס דישראל כמי דרכו להסליך בשעת רעבון כמ"ש רב"ג ותוי"ט והכה הפשתי בבע"ג ותוי"ט ולא מלאתי רק בקידושין ע"ג אמרי' דים מסליכות אחמת ממזרות וים אחמת רעבון והוא"ל פלגא ופלגא אבל לא כאמר שם דזה סכיח שמליכו בנות ישראל ילדיהן אלא דבאותן שמליכין

אחד מאלף נמאה סכיס יש פלגה מחמת ממזרות ופלגה מחמת רעגון ואדרגה מסס מוכח דלא סכיס מחמת רעגון דהרי אות וממזרות ודאי לא סכיס ומ"מ הוי פלגה ופלגה עם המסליכין מחמת רעגון אינם מחמת רעגון כמי לא סכיס כמו זכות וממזרות:

אבל הגיה סס ראי' מהא דמוכח נמיס ופוסקים דאזליכן נתיר מנחי ישראל ולא נתיר הדרי' עיין נמיך ויד פי' ה' ספקמ' ועוד ממחכי' דמכמירין פיג מיה דאזלי' נתיר נהמומין ואחר רוג אוכלי סס עיסה ורוג אוכלי סס קינר ונמיס דהולכין אחיר מנחים ונמנוסל אחיר אוכל נסר מנוסל, ועוד מסיך ויד פי' ה' ספקיס דאזליכן נתיר נכנים ולא נתיר נכי הגיר ומיס ספקיז וספקמ', ולפנכיך מרוג מנחים ודאי אין ראי' דאס רוג מנחי' ישראל איכ אפי' רוג נכי פגיר ככרים מ"מ נסר מי גם אלל ככרים הוא מרוג מנחי ישראל ומהיס כ' המיך סס ספקמ' דדוקא נבהמות אזליכן נתיר מנחים ולא נפרגיות מיס, ולכן נסר מנוסל הולכין אחר רוג אוכלי נסר מנוסל דאס רוג ככרים אוכלי' נסר מנוסל אפי' הוא נסר כסר מרוג מנחי ישראל אסור הוא אלא הודה ולא כמלא ופל כיולא נזה, ונרוג מנחי ככרים ורוג נכי הגיר ישראל כמי יש דהמעם מסוס דאז ודאי איכא גניסו רוג נסר ואזלי' נתיר נסר ולא נתיר מוכרי' ולוקחי'

ועיין חוויד פי' פיג:

ואמנם על אחר הראיות כיל דהא דאריי דהולכין אחר רוג

המסליכין אין הפי' שיש נגיר מסליכין ילדיהן ואם רוגן ישראל ואם רוגן ככרי' ככרי' אלא דאין אנו יודעין כלל שיש נגיר מסליכין ילדים ואולי אין כאן יותר מאחד זה שנמלא עתה אלא דאזליכן נתיר מסליכים ילדים שנעולם ומימות עולם איך הוא נכוהג שנעולם ונגע הדבר להסליך הילדים אם הוא שכיח יותר אלל ישראל או אלל גויס והרי מנוחר נחולין יש דרוגא דאיתא קמן עדיף מרוגא דליתא קמן וספיר קיל נזה כמיק דאזליכן נתיר נכי סגיר שהוא רוגא דאיתא קמן מסאיכ רוג מסליכין הוי רוגא דליתא קמן, מסאיכ רוג מנחים ורוג נחמומין ורוג אוכלי סס עיסה ופס קינר ואוכלי נסר מנוסל ורוג נכנים הס סס נגיר והס רוגא דאיתא קמן כמו רוג נכי גיר שפיר אזלי' נתרייהו וכן מה שהגיה מדברי רשגיא נתוהגיא נים ה' סוף שער ד' נדיכי ייכ שכתב ומסתברא אפי' נגיר שרוגא ככרי' ואי' אם נכנים ככרים או ישראלים אם ישראלים שנאותה הגיר דרים נשכונה וכו' משמע נאם היו יודעי' שרוג נכנים ככרים אפי' יש לישראל שכונה נפיע מ"מ הולכין אחיר נכנים מלבד שהוא דקדוק קלום כמי כיאא נמיס

דרוג נכנים ככרים כמי הוי רוגא דאיתא קמן:

ואני מוסיף עוד עפמיס נמקיא לפרש דברי תוס' כתובות

ט' דרוג נרלון איכו רוג גמור אלא מדרבנן, שהפי' דכל רוג אפי' ליתא קמן אלל מ"מ הוא נעולם דרוג קטנים שהס נעולם לאו סריסי' ורוג נהמות שנעולם הס כשרות אלל רוג נרלון וכי ודאי יש כמיס ישראלית זוכות נעולם ורוגן נרלון ומיעוטן נאוכם הרי אפשר דליכא עכשיו אפילו זוכה אחת לא נרלון ולא נאוכם ורוג שאינו נעולם כלל רק נמקרה לא הוי רוג אלא מדרבנן, ואיכ אכי אומר נרוג מסליכין וכי ודאי יש עכשיו מסליכין ילדים נעולם ורוגן גויס ומיעוטן ישראל או להיפוך אלא הוא נמקרה ורוג מקרה זה הוא אלל ישראל או אלל ככרים וזה לא הוי רוג רק מדרבנן ולכן רוג נכי הגיר עדיף, ולפיז איכ נכיך רוג כלנא וקניא הוא רוגא דאיתא קמן ורוג דוקסין מלויין להזיק הוא רוגא דליתא קמן דלא שכיחי נישוג שפיר אזליכן נתיר כלנא וקניא ולא נתיר מלויין להזיק, ואפשר כמי דהתם איכו נעולם כלל דכי ודאי יש עכשיו כיזוקין ורוג כיזוקין מדוקסין ומיעוט מכלנא וקניא הא אפשר שעל זמן שאכו דכין ליכא כיזוקין לא מכלנא ולא מדוקס אלא נמקרה אם יקרה מזיקין רוג מזיקין הס דוקסין וזה איכו רוג מהיס לכן רוג נהמות

כשרות ורוג כלנא וקניא עדיף:

ועוד כיל סברא ישרה לחלק דאפי' אי אזליכן נתיר מסליכי'

הייכו משום דמסליכי' הס כמ נפיע ואותן שאיכם מסליכי' לא ככנסו נכלל הספק ומכח המסליכי' רוגן גויס או להיפוך וכן נכל הכי דלעיל אותן שעושין מעשה זו הס כת אחת והאחרים אינם נכלל ספק ומכח זו רוגן גויס או להיפוך אלא כאן אין כלנים וקניס המזיקין כת אחד עם הדוקסים שהרי הס אינם דוקסים ואיכ אין לומר שאינם דוקסים לא ככנסו נכלל הספק ומכח המזיקין רוגן דוקסין ומיעוטן אינם דוקסין אלא שרוג דוקסין מזיקין ואין דוקסין אינם מזיקין כיכ שפיר אזליכן נתיר אין דוקסין נתחד מסן חזיק, ועוד דהתם רוג נכי הגיר שאינן נכנים ומנחים ומסליכין ואוכלי נסר מנוסל ופת עיסה וכיולא אינם נכלל ספק לפי שהמיעוט מהס שעושים כך מיוחדי' מי הס אלא כאן רוג כלנא וקניא שרק המיעוט מזיק אינם מיוחדים רק פעמים זה ופעמים זה ושפיר כל רוג כלנא וקניא הס נכלל ספק ושפיר אזליכן נתיר כלנא וקניא דמכיחי ולא נתיר דוקסי' מלויין להזיק דלא שכיחי ואיס, ואחיס הא דאסיע פי' מ' סנר נילדותו נסנהס תקפיא ופי' י' נסנהס תקליא והאי דיויד נסנהס תקליד וזקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקיקים דעתן מחיסנהס עליהס כדאמרינן נקנים קוף פיג ועיין גימין דכיס עיג שאי דאגא דקטנותא היא היולא מזש דאס רוג כלנא שכיח אלי' נכלנא אעיג דמוכרא יותר מלוי להזיק, ולפיז נכיך דלא ראיכו סס סוס מזיק ודוקס איכ להלאיס ודאי מוחר דאפי' יש לפכיכו כלב ובדדלס שמלוי לדוקס אליכן נכלנא משוס דדוקסה מילתא אחריתא היא ואיכ נאיכם לפכיכו ולרשגיא דבליתכהו קמן אזליכן נחר מלוי כמי אלי' גרוג כלנים המלוי נסכוכתיכו ביישוג יותר הרבס מבדדלס וכאיק דרי' דאזיל נתיר נגרי ולא נחר מנע העכין וכמיס אחיס יויד פי' פיג, אלא שמיס סס ואי הוי כלב ואזא לפכיכו הייכו חולין נזאב להחמיר לרשגיא דבריו מגומגמי' שהרי הרשגיא כתב נאיכא קמן כלנא ושוכרא או קניא ושוכרא אליכן נכלנא וקניא משוס דרוג נהמות כשרות ולא אם היו זאבים שכיחי נמקום ההוא לרוג כמו כלנים

ואמנם אחיס כתב סס דקשה לסמוך על זה לחודא:

ואמנם נכיך יש לכו עמוד גדול לסמוך עליו דהרי אמרינן

נגמ' קטע ריסא דאד מיכיהו כא רוגזי' וכן פסק נשויע פי' כ"ז סיט ואם אחד ראשו של אחד מהן אין חוסמין לאחרים וכו' ואיכ אסר ראשו של אחד מהן, אלא דדא עקא שמלאו ה' מתים והרי כ' רמיא סס נהגיה ואפי' הרג אחד מהס דוקא שלא ראיכו שדרס עוד אחרים אבל אם ראיכו שדרס אחרים הרי ראיכו שלא כא רוגזי' וכל מה שנדיר אסור ונזה כפלכו נרבוותא דנהסו' מיג נחידוסי דיכים שנסוף הספר חולק מיז ושיל דאפי' הרג הרבה אחרי' אלו הרג תחלה וכא רוגזי' ולא דרס אחרים והסכים עמו נשויז סי' כ"ז שקטיז וכתב שאין ראי' מאויס כלל כ"ז דשם הי' המעשה בלול ונאחאר נשעי' י' דנכלוג מחמירי' בכל גווני והשיך נשקכיא כלאה שמסכים לאויס ומיא, ואמנם נחסו' לשיל סי' ק' כ' דאין כאן מחלוקת דאויס ומיא מייני שדרס עוד אחרים ולא הרגם דאז כיש שחמתו גוערה בו שהלילו עלמס ולא הי' יכול להמיתם לכן מיישיכן שדרס גם אחרים אבל אם המיה אפי' הרבה אחרי' כיון שראה נקמהו כא רוגזי' אלא שהליך שמלאכוס מתיס מיד כשילא הדורס מסס אבל אם מלאוס הרוגים למחרתו שמא נהיות הדורס דרסו ולא מת ולא כא רוגזי' רק שאחיכ מת מחמתו של הדרוסה עיש ולפיז נכיך גם לשיל אסורים כולם דהא לא מלאוס מת עד הנוקר:

ועתה כחזי אכן הכה נהא דאמרינן קטע ריסא דאד מיכייהו

כא רוגזי' יש בו הרבה טעמים:

א) כתב ראם יוסף דכך קיס לי' לחכמ"ל דכי קטע ריסא

דאד מיכייהו כא רוגזי' ולפי טעם זה שפיר יש לי דכי

הרג יותר וילא מטעמו מיישיכן שדרס עוד:

ב) דכבר הק' תוס' חולין מיג ד"ה קסבר אמאי חוסמין

לספק דדוקה כיומא כשחטה הותרה ואפי' כולד ספק מחייס

ותי' דדוקה שכיח ואיכ יש לא שכיח שידרוס רק אחד

לכן נקטע ריסא דאד מיכייהו שוג לא חיישיכן שדרס עוד

דאוקמא אחזקה דמשוס לא שכיח, ואין להקשות דאם לא

חיישיכן רק שדרס אחד אמאי כולם אסורי' לינטל נרוגא

אחד דיש כמיס פמיג נפתיחה לתערובות דלא אמרי' ניטול

נרוג אלא אם הי' אחלה מנורר איזהו רוג היתר ואיזהו

מיעוט אסור ועיין נשפתי דעת רפי' מיא אבל כאן שדרס

אחת ולא הי' מנורר איזהו לא הי' ההיתר והאיסור מנורר

אחלה לים ני' ניטול נרוג, וזה נראה דעת הרי"ן נחולין

כיג שכתב דוקא קטע הוא דאמרינן כא רוגזי' אבל דרס

נלאוד לא וקשה פסיטא דאי כיומא שדרס כמי כא רוגזי'

אמאי כולם אסורים הא מיד שדרס אחד כא רוגזי' ולינטל

נרוגא אלא ודאי כפמיג הכיל דנכהיג לים ניטול נרוג אבל

עדיין אפשר לומר שאם כיכר אחת שדרס לא כחוש לאחרים

קמיל הרי"ן דדרס אחד לא כא רוגזי':

אבל אין אכו לריכין לכל זה שהרי יש לכו תי' מרווח

דנפיה חסיני ולא נטלי כדאמרי' נזנחים עיג ועיין

נעוד

בעזר פוסי כ"ז, כן אמת שאני כנוך בזה הרי שפקי בס"
ק"ל סי' דבר"י ומהרי"ל אם כתרקקו לאחר שכתערבו מותר
ואמת שכתרקקו שלא במחכוין לבטל אח"י ועיש סי' דאם
כתרקקה אחיכה אחת מותרת מעכ"פ אף שהתערובת בשאר
באיסור ומשהמת גם בבעיה שאין בטלים הדין כן ואיכ בשלמת
שהם בזבחים כשמביא הזבח ליסחם בעזרה במקומו הרי
מתכוין לבטל ולהכשירו שפיר שייך בעיה הטיבי ולא בטלי
אבל למשל בדרוקה שכתערבה בהרבה בסמות חולין הלא גם
אם יאמרו באיסור מרפה לריך לשחטם לטהרם מידי כבלם
ואיכם אוכלם חיים אפי' ביל איכ בשחיטתם איכו מכוון
לבטלם ואיכ הותרו בשחיטתם דאוב איכם בעיה ואי דכשבשחטו
הוי הכיל זיא דהא קיל בפ"י דהרבגולה בכולהם
וכבשם שלם לא מקרי הכיל ואפשי שמשיר אחיכ הכולה או
אחכו לאחיכות כיון שכבר כתבטל איכו חוזר וכיעור כמיש
ביש בקיש בשם שמיק ואיכ איך מסכחת כלל דין דבעיה לא
בטיל בטלמת חוץ מזבחים ועור הבקקל אי אסור בהכלה
מחיים ולא מלאתי ייסוב בכון, רק ביל כיון דגם בחיים יש
לדון על הביטול לעכין אחב ובעוף לעכין ביליס דביתלא
קמא ואמרי' בעיה הטיבי ולא בטלי ואסורי' אחב והביליס
עוב לא פלוג רבנן ואמרי' דלא מהני בהו ביטול כלל, ומיש
אפשר דיש לומר מזה קולא בבהמות דליש בהו חלב ובעופות
דליש בהו ביליס ולומר דלא אחמירו חכמים בלא פלוג כמו
בעוף הגדרה דבעיה הטיבי ולא בטלי כמיש מגיל סי' המיז
בקיש בשם מהרא"י עיש:

אבל עמוורתא כמיש הרין דאם דרם אחד ודאי חייבין
גם לאחרים דכיש שמאמו בוערה בו שהכיל עלמו מידו
אבל בקטנו לריכא לא חייבין לאחריני דאיכו שכיח שידרום
יותר מאחד אם לא על ידי שהכיל עלמו מידו ולפי טעם
זה נראה דגם אם הרג הרבה לא שייך לומר דשכיח
שידרום עוד ומתילא דאמריכן על אחרים אוקמא בחזקתו:

ג) כתב ראש יוסף בדעת הרין כיון דחזיכן שהרג אחד
אמריכן אם איתא דדרם אחרים הי' כמי הורגן ולפי"ז
בהרג הרבה כמי אמריכן אם איתא שדרם עוד הי' הורגן:

ד) כתב הדרישה דלעולם לא אמריכן שהבדרם יהא לו כח
לברוח מן הדורם אלא שאם לא מלאכו הרוג והרי ודאי
דרם אחד וחזיכן שהי' כח לבדרם להכיל עלמו שפיר חייבי'
גם לאחרים אבל במלאכו הרוג דקטנ לריכא דאחד מיכייהו
בוג אמריכן על אחרים דודאי לא דרם דאם איתא דדרם
לא הי' כח בבדרם להכיל עלמו מיד הדורם ועיין חתים סי'
כ"ז, וגם לטעם זה אפי' מלאכו רבים מתים למחרתו כמי
שמאר מותרים וכן לטעם ג' כיון שעכ"פ אחד קטנ ריכא
וסרגו אפי' מלאכו ד' אחרים מתים למחרתו אמריכן ודאי
גם אלו הרג מיד כיון שדרכן ואלו הי' דורם אחרים הי'
ג"כ הורגן וכן לטעם הב' מוקמיכן אחרים בחזקתן כיון דליש

ה) ומיש"ו אוסיף עליו טעם לבבה דסרי בחי' רבנ"ל
חולין הק' היכא דאיכא שוורים הרבה במקום אחד ועל
אחי ביניהם ואיהו שמיק ואיכהו מקרקרין אמאי לריכי בדיקה
הא ליש הוא דהא ודאי כולהו לא דרים [ועיין חתו' מהרי"מ
לוצלין פי' קיד] ואיכ ייל על כל אחד שמא זו לא דרם
ואמיל דרם שמא לא בכנד החלב ואי' דבמקום שאפשר לעמוד
על בוריו של דבר בודקין והיכא דאיכא לברורי מברר' עיש
ובלאם יוסף המה הא קיל בפ' קי' סיב דאיל לברר, ואני
המה עוד הלא לא אמרי' דאיכא לברורי מברר' אלא אם יש
לברר שני לדדי שפק שיהי' ודאי איסור או היתר וכאן אפי'
האדיס הבשר ליש לומר דודאי מרפה מחמת זיהרא דאוכי
עוד הק' ראש יוסף לדידן דאין אכו בקיאין בבדיקה אמאי
לא מחיבין מטום ספק ואי' דאוי ספק אסרון ידיעה
ולא מחסר ספק, ולפעניד יש לחלק דבשלמא בספק אסרון
ידועה דאי' מיב ביד דלאיודע לא הי' ליש כלל שהי' מכיר
שהי' קודם שחיטה ושכיקבה הריאה וכן בפי' ליש ביג בחי'
לבער אם יש ספק לאיודע לא הי' ספק וכיון שכל האיתר
הוא מלד אדיר או מלד ליש ולאיודע אין כאן לא ספדיר
ולא ליש איכ כפל כל האיתר בבירא אבל כאן גם לאיודע
איכא ליש שמא לא זו דרם ואתיל זו שמא לא נגד החלב
ואיכ מותרת היא אלא שאיודע כיון דאיכא לברורי מברר' ולריך
לבדוק אבל מי שאי' ואיכא לברורי שפיר ראוי' לאתיר מטום ליש:

לכן ביל לאתרן קושי' רבנ"ל שפמים שלאי קושי' קיל בב'
קדרות של איתר ובפל איסור לאוך אחת מהן ואי' לאיזה

מהן אם היו של אדם אחד שאיכן מלטרפות לבטל בס' אבל
של שני בביל אין מלטרפות והקשו אחרוכים ע"ש שבילין
דאם בא לשאול בזאחיז שביסה שהוריס דאלי' לכל אחד
דבשהור שלך אי"ב הי' בשני בני אדם ובאים לשאול בזאחיז
כאיר לאם וכימא דבשלו כפל האיתר ואי' שלאי דבשלמא
בשני שבילין יכול לשאול על עלמו בלי הביבו הלכאי בדרך
א' ואי' אם בשמא אם בשהור וכשאל אומו אבל כאן אם
ישאל אחיכות איסור כפל לקדרה ואין בה ס' כאשר לו ועיב
לריך להזכיר גם הביבו שהי' כאן ב' קדרות ואי' לאיזה
כפל ועיב לריך לשאול על שביסה בבי"א ולהבי שביסה אסוריס
ע"ש ועיין בטו"ז סי' ק"ן סקי"ז, וכראה דאפי' למ"ש חוס'
פסחים דף י' דאפי' בבי"א איכם עמאים מדאו' רק מדרבנן
הייכו דוקא ביכול לישאל על אחד בלא הביבו אבל אם אי"א
לישאל על א' בלי הביבו אפי' מהיש שמא ואסור ולפי"ז שיב
אם אין בדיר רק שור אחד וכבכם אדי ושחק והשור מקרקר
ובא לישאל הרי אבו אוסרי' השור דליכא ס"ס שהרי ודאי
דרם ועיין רשבי"א ועיב לריך לישאל מטום שהיו עוד שוורים
ואפשר לומר שלא זה דרם רק האחר והוי כבא לישאל בבי"א
דבולם אסורי' דמה חזיה דאלי' בזה יותר מזה, ולי"ד לפשט
דרוקה שכתערב דמלד ספק אחד בגופו וס' א' בתערובות
אחאין עלה דלא הוי ס"ס דהתם גם אם לא כתערבו אפשר
לישאל עליו בלי הביבו שמא לא זהו השור שהוא ספק שבדרם
שאיכו מכיבו ואתיל זהו שמא איכו דרוקה אבל כאן בלא
אחרים ודאי בדרם ולהבי בולם אסורים. אבל ספק א' בגופו
וספק א' בתערובות ליש כאן כיון שלא הי' מצוי מעולם
איזהו ספק הבדרם, ואפשר לזה בהכווין רשבי"א בתוביב שמי'
על קושי' זו שבולן בס' אחד הן שמא בולן דרם וכו' ע"ש,
ולפי"ז התיכא אם לא קטנ ריבא דאד מיכייהו אבל אם הרג
א' או יותר שפיר אחרים מותרים בקושי' רשבי"א דהוי ס"ס
ודאי דלריך לשאול על בולן ומהיכי תיתי לאלות בזה יותר
מזה ז"א דאלי' שלא דרם רק אותן שמתו ובשם אין הספק
אי אלי' בהבי כיון שמתו ועיין כדה דף ס' שאולה בשומרת
יוסי בכנד יוסי בראשון שלה, והא דאם כיכר הדרוקה באחרים
דבולם אסורים ולא שרי' רק בהרג הייכו משום דהיכא דדרוס
והלילו עלמם ממכו חמתו בעבה בו ודאי דרם אחרים
שאיכם כיבבי' ולא הוי ס"ס שמא לא דרם אחרים כלל רק
שמא לא זו דרם ולא הוי ס"ס בכיל ולפי טעם זה כמי אפי'
מלאו הרבה מתים למחרתו אולין בהו שמתו מיד כיון שאין
בזה הספק והשאר מותרין משום ס"ס בקושי' רשבי"א וכן
הסכים לדיבא אחיים סי' כ"ז:

ועוד בה שלשי' דעת הבי"ח ואחרוכים שהביא מו"ז ומ"ש
דבעופות דבשמעי' מן הדורם אבה ואבה יש להקל
בחלר רחב משום דהוי כספק על ואיכ אם הי' חפלים להשמע
בדיר שיכולין להסתיר עלמם ודאי אין לחוש ועיין בחסו' מ"ב סי'
פ"ז שלמד שיעור חלר רחב מדין לידה בשבת וכל שאין הדורם
יכול להפוס הבדרם בחד שחי' דהייכו בשולה אחת בלא
טורח לא חייבין לי' ע"ש באריכות, ועוד דעופות יכולין
לפרוח בחויר והי' יכולי' להכיל עלמם לעלי' וכמ"ש בשבי"ז
שקי"ד ואף דכתב הבי"ח בשם ריש על הלדים בעופות יש לבו
לחוש אפי' ראיבו שלא הבהו עד עתה שהפילו לארץ ועדיין
לא הוליא ידו שמא הבהו קודם זה בעודם פורחים אלמא
דגם בפורחים יכול לדרוס מ"מ המעיין בפבים בריש בחיב
מ"ו אות י"ז חלק שני ירחה דזה דוקא בעוף הדורס כגון בן
וגם שבי"ב פורח בחויר אבל בבי"ד אין הטם על עוף דורס
דזה לא שכיח כלל רק על בהדלם שאיבו פורח בחויר שפיר
אומרי' בעופות דיכולי' לברוח ולעוף בחויר ומביס דיכולי'
לעוף לעלי' ושם לא ידעי' דהי' הדורס ודאי הוי ספק על,
אלא שהשם לפי שאין דרכן של אוזות ובר אוזות לפרוח
בחויר אבל מלטון הבי"ח שבתב דמותר אאיב שאין להם
להמלט בטוס לד משמע דאם יש טוס לד להמלט אפי' בדוחק
טוב מותר ואיב אם אינם קטנים מאוד שאיבם יכולים לפרוח
עדיין שפיר אלי' שפרחו בחויר ובשמעו מן הדורס ודאי'
מדבני ליל ס"ו ק' שהחיר בחלר מוקף גדר והדלת פתוח
ושולם מולב אולה לפני הפתח גבוה אמה דאוי כבקעה לפי
שהבבשים קופלים לפעמים ממעל לגולמות אלמא דאפילו
יכולי' לברוח עי' הדחק אלי' שברחו והטעם כמ"ש מ"ב סי'
הכיל לפי שאיבן בני הבבות עם הדורס ובורחים מפביו
בכל מה שיכולי':

מבל אין טעמי ביל להתיר העופות הבשאריס אם לא ביבר
בהם טוס ריעופה ואם יכול לעוכרם או להחליפם עם

בבני

ככרי בני הפיע זכור לטוב ואם יש בו הפיע חיל ואם רולה להחזיר יפסם עד שימילו בילים כיל יום אחר המעשה, ומכירה לנכרי עדיף מעשיי כמיש מחיש יריד פי' כיז, ובזה יצא שלוש ובנכה ומיים מן הסמיים, וכיע כפלי כפלים, כנפשך ונפש חמיך דושיה נאהבה:

עמרם הק' בלוהים בקיק הכיל

תשובה צ"ז עוד לחרב הכיל

שיליה בי חיפאלה חי בהעלתך חרשיד לפיק

אחרי הודיע מעלומיכו ועל כן נקוה לשמוע מכם שוב אשיב על שאלתך באחד שהי' לו יותר מהשעים חוזות קטנות בחדר אחד תרכו ג' אמות ואלי אמה ורחבו ב' אמות מלומלמות ופעם אחד כמלא בנקר ג' מסם מחים כשוכים בלוחרם [ודמס כמלן כן אמר הסוחל] ובנקר שני כמלא פיו הרוגים כמו כן בחופן זה ממש מה דיכם של החוזות הנשאריס, וכתבת שקשה לקמוך בזה משום דעופות כשמטים אכה ואכה מחמת ריבוי העופות שאי לפרוח והמקום לר להשמע אך לא נראה ולא נשמע שום דוכם כמו בדלם ושכיתי שם עכברים גדולים [ראטטען] שאין להם דרוסה כמבואר בחחיים פי' חין וכיע ואיכ פשוט להחיר דספק כלבא ספק שורא אימר כלבא כמבואר פי' כיז שיב אלא שהעולם אומריס כיון שכמלן דמס ראי' שהי' כאן בדלם שקורין מחויר אשר זה דרכו פרע ומולן דמו

ואני חמה מנא ידעי שכמלן דמס אולי יצא דמס מחמת סכסיכה והעכברים אכלוהו ולקקהו ואי משום שלא אכלו ולא גרמו העופות אני אומר ולטעמיך שהי' בדלם כמי הקשי זאת דהא אמריכן בשבתים ע' וכל מקום שחולדה ובדלם יכולים להלוך אל בדיקה ופירשי שאם הושלך שם חטטוהו ואכלוהו ולשיכוי דרי' בנשר לא משייכא ואף שחוש' כחבו שם דדוקא בנשר נפלים דרכיך נראה דגם נשר של אוזות קטנות כמי רכיך ואפילו לשיכויא דבא מ"מ הא אמרי' שם ע"ב כיון דחולדה ובדלם מצויין שם ודאי גרוהו בהאי שעתא כהי דשיורי משייר מינבר ודאי גרוס בהאי שעתא לכן

לפי דעתי אמירת העולם פעומי מילי בעלמא כיכהו:

והנה מה דפשיטא לי' לחחיים דעכבר איכו דוכם וחולדה

דחושב בין הדורסים הוא מין חיה כבמשכה ה' פיח דכלאים ודאי אמת ככון הדבר ואף דברשי שבת קמיו ע"ב כי' דבמיי' וחולדה שרלים כיכהו [עיין חויע פיע דחולין מיב], אבל ברשי שבת כיא ע"ב וחולין כיב ע"ב מבואר על במיי' וחולדה כי חיות הכה ובכי הב' החיים כיה משה כחוס כי' עוברכי שכן מבואר גיב ברשי' וברע"ב פסחים ריפ כיש ובבשנים גיב כיב ע"ב דיה כדי ובעכיח דחרחי איחכיהו ועיין חויע פסחים הכיל ואדי דחשיב לי' בין הדורסים חיה הוא דלא מליכו דורסים רק בחיות ובעופות הטמאים ועיין המבין פ' בראשית בפסוק ויבבך אותם אלקים בהמה הם מיכים האוכלים עשב בין שבוני בין מדברי וחיתו ארץ אוכלי הבשר יקראו חיות וכולם יעופו ועיין המבין פ' כח בפסוק ואך את דמכם לנפשותיכם ועכבר איכו מין חיה רק מין שרץ

כמיש בפי' שמיכי:

ואמנם נוף דין זה דבדלם [בלא אילעים כמיש באהיב חוא כונב מהשו הבים פי' קמיז שהוכיח מדברי הרשביא בחוסיב [בב ע"ב] דחולדה יש לה דרוסה בעופות ועיין המבים פיה מהים היו, ובודאי גם בדלם דין חולדה יש לה דבחלמוד מזכיר בפיק דפסחים חולדה ובדלם בחדא מחתא, ועוד ראי' דבכמה מקומות דלא ממעט בגמ' אלא כלב דאין לו דרוסה משמע דשאר חיות יש להם דרוסה לכל חד וחד לפי כחו עיש, והכה ראי' שבי' יש לדחות דאפשר כאן בכלב שמכה ביד לכן הולרכו להוליא שאין לו אדם לעשות דרוסה אבל בדלם אפשר שאיכו בלחם ומכה ביד כלל ולא הולרכו להוליאו, ודאי' דאשוכה היא אלושם מאוד מדחשיב חולדה ובדלם בחד לענין שאוכלים וגוררים הבפלים הוה שוין גם לענין דרוסה אבל לריכין אכו לכוף כאגמון ראשיכו נגד דברי הבים

ואמנם הא קשיא דרשי' לא גרס בדלם רק חולדה

וחזיר וכן הוא בשבת בשבשכיות ובגמ' ספיים דאהלות ואפילו לגבי חוש' פסחים שם ומהריש שבביא חויע בחלות שם שחזיר והחולדה והבדלם או שהחולדה ובדלם וחזיר כמי מקשי וכי כימא דחזיר אין לו דרוסה כחולדה משום דבחשב עמו בחד והרי חזיר אין מין חיה כלל רק מין בהמה

עיין מגיא רפי' חקפיו ומחחשיק שם בחריכות וכיון דחזיר אין לו דרוסה חעפי' שבחשב עם חולדה היא בדלם יא בדלם דאין לו דרוסה אחים שבחשב עם החולדה, ומהיש כמי קשיא לי אפילו לגמון דבריחא דמשיק וגרס' בפסחים שם ובמיז ע"ב ובכדם ע"ז מפני שחולדה ובדלם מצויין שם מיא כיון דבמשבה הכיל חשיב חולדה וחזיר בחד ומיא אין שווין לענין דרוסה איכ מכלן בבריחא דמשיק וחשיב חולדה ובדלם בחד לענין דכימא אכלוהו או גרוסו דשוין הם לענין דרוסה, ויותר הי' לו להביא ממשבה ביק סיו ע"ב הזאב והאדי והדוב והכמר והבדלם והבחש הרי אלו מומדין ולפוסקים דדוביס וכמרים יש להם דרוסה עיין שיך פי' כיז סקיו איכ מדחשיב לבדלם בהכי ד' חיות שיש להם דרוסה ומשמע שגם לבדלם יש דרוסה, אבל גם זה איכו דהא חשיב בחש ובחש אין לו דרוסה כמיש חחיים יוד פי' חין וכיע, וכן משמע בשבהדרין כיע ע"ב דדרים ובכל מיה הרוצשם על הארץ לרבות בחש ופירש"י דבחש בר מלאכה קודם שבחקלה ליכך על בחון וכבר כתב המבין בחומש פ' בראשית ואמר בבהמה ובחיה רומש על הארץ ובשרלים הבבדרין רומש בעבור שדריכתם בארמה בכל נופש ואיכ הבחש לאחר שבחקלה ודריכתם בארמה בכל נופה היא בכלל שרלים ולא בכלל חיה ואיכה דורסה וגם איכה מאוכלי בשר, ועוד דקיל אין דרוסה אלא ביד וכיון שבקלה ידיה ורגליה [עיין רש"י בראשית ומיר פיב] אין לה דרוסה ומ"מ חשיב לה בהדי הכי היה כמי לבדלם דיש לומר שאין לה דרוסה:

ובני הרב החויב מויה בן ליון כי' עוברכי דמשי' ב"מ כיה

משמע כדעת הבים דבדלם יש לו דרוסה בעופות שכ' בדלם לבוא וייא פוטיאים ודרכו להרוג אוזים והרבגולים, אבל גם זה איכו ראי' דבהי שהורג אוזים והרבגולים מ"מ יל דדרוסה אין לו שהרי בחש כמי דודאי הורג ומ"מ אין לו דרוסה כמשיל ולדעת ריי' שבשיך פי' כיז הכיל דוב וכמר אף שזה דרכם להרוג אפילו אדם מ"מ דוכם אין להם וגם מה שהביא בני הרב הכיל מפיהים להרמבים ביק טיו שבחש ובדלם היא החיה שקורין בלשון ערבי אלדבייע ובמדרש חלפיות בסוחים מביא באורך גדלה ותמוכחה ומשמע שהיא חיה גדולה שדרכה להמית גם אדם ומבואר דלא כבים ופמיג שבחבו שהוא עחויר שהיא קטבה מאד, הבה גם מזה אין ראי' להיפוך דכיב חוש' שבהדרין טיו ע"ב דיה והבדלם וחוש' בכורות חי' ע"א דיה בדלם דשבי מיכי בדלם יש, יש שהוא עז כיב שדרכה להמית אדם ויש שהיא חיה קטבה

כעין חולדה ע"ש:

ואמנם איתא בירושלמי שם ספיק דביק דבדלם דוכם

דקאמר שם על מתכי' הכיל חכי דמיא אף הלבוע

אריי בי ר' אבין לא אמר ר"מ אלא בלבוע זכר שיש לו שבע שהוא קשה כאדי ופי' פני משה ודוכם ואוכל כאדי ולפיכך הוא מועד לכך ואם הזיק משלמין בעלים בזק שלם ועיין מראה פנים שם ובתש' בבלי דבי"ע אלא דמשמע שם דדוקא בדלם זכר הוא דוכם ולא הבקבה לכן הזכר הוא מועד גם לדוכם ואוכל דהוי כי אורחי' אבל בבקבה איכה דוכה כלל רק היא מועדה למה שהי' אורחי' להזיק ועיין ש"מ שם, ולפיז גם לפי מה שאומרים העולם שהוא קרוב שהיא בדלם לפי שאכלן הדם אכתי איכא שיש שמא בדלם בקבה שאיכה דוכה ואחיל בדלם זכר שמא לא דרס האחרים והוי כמו ספק על דהוי שיש כמיש הש"ך סקליב ע"ש:

אבל לפעניד יש עוד טעם להחיר בביד מהא דגרסיכן ביב

דכיד הא' חבבא דחמרא דאשחבה בפרדיסא דערלה

שריא רביבא ליבא משום דסיל דרי' ושבי שאי הם דאי מיבבבא מיבה אלבעי בבוה לא מלבעי והכיב המרא אבל עבבי מלבעי ודעת חוש' ורא"ש ורשביא דלדידן דקיל כרי' אפילו בעבבי שרי אבל דעת המבין בחידושי ביב דבעבבים גם ריי' מודה דאזלינן בחר קורבא דהא איכא קורבא בחדי חזקה כאן כמלא וכאן היו עיש, והבה מי' המבין ביב אין אחי אבל ראיתי בהבהות מהרבים ביויד פי' רליד סיא שכ' ומסביר עוד שם דהוי מלוי ומקום הקרוב במקומו עיש, והבה כפי הבראה מכוחלי שאלתך שכיחי העכברים הגדולים ראטטען שם בחדר הבות שהיו האוזים ואיכ הוי מלוי ומקום הקרוב במקומו ותליבן בהו ולא בבדלם, וגם לפמיש שמיא פי' רביב אחיה הטעם לזה דלא אמרינן בזה רוב וקרוב הולכין אחריר והיינו רוב העיר דלא אמרינן כן אלא דהקרוב איכו במקום שבמלא שם עלמו ולריכין לומר שבא לשם ממקום אחר וכו' ואכו מקופקים אם בא מקרוב או מרוב

אזלינן

לחזקינן בתי' ואמרינן דמן הדוג נא אבל היכא דיש שלא נא מעלמא כלל אמרינן דלא נא מעלמא ע"מ, ובפ"ז ה"ב כיון דיש שלא נא מזיק מעלמא רק הבכנרים שהם שם הזיקו אמרינן שלא נא מעלמא כלל, וכן למ"ש פ"ז ס"ד ד"ה סקי"ז נכונה הרמב"ם אלא ודאי דאף למאי דקי"ל כר"ה דהולכין אחה"ר מ"מ סברא חזקה דמכרס זה נכנוס וכמו דאמרינן בכתובות פ' המדיר כאן כמלא וכאן הי' וכן לענין ממון נפסח זכריהו הפוסקים וזה עדיף טפי מקורבא דמוכח דבתנו חוס' נפ' לא יחפור דלא אזלי' בתר הקורבא והכא לכ"ע אזלינן ע"פ, והרי חזקה זו דכאן כמלא וכ"ה עדיף דהא אין הולכין בממון בתי' ובחזקה דכ"כ וכ"ה מוליאין הכתובה מן הבעל בכתובות ע"ה כפ"ב דמהני חזקה זו דעדיף מרובא דלא כחוש לפע מי מילי כיון שבמלן דמס ודאי הוא מברדלס רק אמרינן כ"ב וכ"ה מן הבכנרים הסכיחים כאן בחדר שהיו הפוסות, ואפילו אם חזקה כ"ב וכ"ה לא עדיף מאחר חזקה מ"מ הא איכא בסדה חזקה העופות שלא כדרכו וידוע דעת הרי"ם דב' חזקות עדיף מרובא ועיין פרי' בקו"א כתובות י"ב ד"ה ויאמר יהושע בפסקא ועל אדנעה אפילו בשתי חזקות הקשורים זב"ז כמו חזקה מי וחזקה א"ש וכ"ה בתי"כ קשורים זב"ז לכן דעתי מסכמת להתיר העופות הנשחרים בלי שום ריעותא, גם ה' יתן הטוב וכ"ש מכם לא יבלר כנפשך וכפש המיך דוש"ת בתהנה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל:

תשובה צ"ז

שיל"ת ב' איפאלא ב' ויתי תרכ"ג לפ"ק

שלום וכ"ש לכבוד אהובי ידידי הרב המאוה"ג כקש"ת מו"ה חיים לבי וויכקלער כ"י בק"ק מאהרגרעטין:

מכתבו קבלתי וכפשו היפה בשאלתו להסכים עמו בשריותא בעובדא דאתי לקמי' ב"ע עופות הנקראים איכדיק שהיו בחלר גדול בקלה העיר וקרוב לחלות לילה כשמע לעקה העופות בחלרו וכאשר ילא הבעה"ב מלא עוף א' שבחלם ממכו הכולות שעל גבו אבל לא כ"ז ועוף אחד מלא שבחוב לואדו בתוך גדר שקורין פלויט והי' מת ולא כודע אם גם המזיק הי' מקרקר ומעלתו דעתו להתיר משום שפק כלבא שפק שוכרא תלי' בכלבא:

ויען מעלתו ביקש להשיב על אחר אין מקום לקבל אריך והכה ודאי לדעת הראה"ד דאפי' שוכרא שביה עפי מכלבא תליכן בכלבא משום דדרוסה מילתא אחריתא הוא ודאי גם כאן תליכן בכלבא אבל לדעת הרשב"א והכי פשק המחבר בפי' כ"ז דתולין במלוי בין להקל בין להחמיר רק בשווין תליכן בכלבא יש להסתפק כאן דבתי דכלבא מלוי כמו דורס מ"מ אפשר שזה איכו מלוי שכלבא יתלוש כולות העוף מגבו והוא יותר מלוי בדורסין וא"כ לדעת הרשב"א יש להחמיר בזה להלות במלוי:

ונם אין לנרף להתיר דעת המחבר פי' כ"ז ס"ב דהיכא דלא ידעינן אי שחק אי לוות הדורס ולא חיישינן לשפק דרוסה דהא באיהו לוות העעם רק דלא חיישינן משום דבעותי קא מבעתי אהדדי וכאן הרי חזינן דלא כבעת מהם שהרי אלם הכולות דחד מכייהו וא"כ ודאי שחק ולא לוות ולא כבעת:

אבל מ"מ יש להתיר כיון שהחלר גדול אף שמוקף גדר מ"מ בעופות דבשמעין מן הדורס אבה ואבה לא חיישינן כמ"ש הש"ך פי' כ"ז סקכ"ד ואפי' דרס אחד מהם לא חיישי' לאיכך כמ"ש הש"ך סקכ"ג בשם מהרש"ל ועיין עו"ז סקי"ד דזה הוי כמו שפק על לכן לפענ"ד אותו שבחלם ממכו הכולות יש לאסור אם לא שהדבר מלוי שיהיו הכולות בחלשין ע"י כלבא וקביא כמו מן הדורסין אבל שאר העופות מותרי' בלי פקפוק:

ומה שהק' למ"ש הרי"ן דקבוע חידוש הוא א"כ איך ילפינן מיני' בכה"ת הא מחידוש לא ילפינן, לפענ"ד הא דלא ילפינן מחידוש הייכו אם חידשה תורה בדבר אחד דין שאיכו בכה"ת שוב לא ילפינן מדבר זה גם דין אחר משום דחידוש הוא שיש בו דין אחד שאיכו בכה"ת כולה וא"כ י"ל שגם אותו דין הש"י שאכו רולים למילף מיני' הוא רק בדבר זה ולא בכה"ת כמו דאמרינן בנ"ח חידוש הוא דשכיחים מין היתר וכשהערבו אסורי' משא"כ בכה"ת או דיש בו חידוש דכבוש איכו כמבושל שאיכו בכה"ת א"א למילף מיני' ע"כ דלמא דוקא בנ"ח חדית דאמרינן כן כמו דחדית חידושי' הכ"ל דוקא בנ"ח וכן בנ"ב חידוש הוא דבוטלפ"ג אסור מה שמותר בכה"ת א"א למילף מיני' ע"כ בעלמא דלמא שהם הוא דחדית דאמרינן כמו דחדית דבוטלפ"ג אסור וכדומה אבל אם כתבה תורה בזורק אבן לגיו דקבוע כמע"ע ולא אזלינן בתי' אף דהוא חידוש כנד הסברא שפיר ילפי' מיני' בעלמא דקבוע כמע"ע דמהיכי היתי כימא דדוקא בזה חדית ולא בכל התורה וזה כבון לפענ"ד ומחמת הכחולה אקלר, וכ"ש ממנו לא יבלר כנפשו ובפש ידידו הכאמן:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה צ"ח

שיל"ת ב' איפאלא ה' ואלה המשפטים תרי"ן לפ"ק

מכתבך מעש"ק הענר קבלתי ואודות הספק דרוסות אשר שאלת והכה לא פורס בשאלה אם אותן כלובים ולוכי' ודירי' יש להם גם גג ותקרה וא"כ אם היו סגורים וכמלאים כך סגור בנקר ודאי לא הי' שם הזאב וגם אותו מקום המיוחד לאווזות ובר אווזות איכם מפוטמים שהוא מוקף לערך כ' אמה מרובע וכמלא פתח כעול אם יש שם תקרה איכי יודע איך אפשר שיכנס הזאב ובטל מן האווזות:

אבל גם אם כיח שאפשר שכנכס הזאב בכולו וגם כיח שהגוי כאמן שהי' שם זאב בחלר מ"מ שאר הבהמות והעופות שהם חוץ מאותו מקום המוקף כ' אמה מרובע לאווזות ובר אווזות שריין דכיון דמקום ההוא חולק רשות לעצמו וגם שאר הדיריס וכלובי' ולוכי' חולקין רשות לעצמן הוי לגבי שארא ספק על ספק לא על דברי כמבואר בפי' כ"ז ס"ב ועיין ביד אפרים שם ד"ה אחרים:

אבל נאמת גם האווזות ובר אווזות שבמקום ההוא מותרים דגוי איכו כאמן לא לאיסור ולא להיתר כמבואר בכמה דוכתי ועיין עו"ז סי' מ"ח סק"ט ובקוה"ק שם בשם הגו' מהרי"ם לובלין:

ואפי' אם הגוי מהימן לי' שכתב העו"ז שם להחמיר מ"מ בכידון דידן שהגוי אומר שראה בא"שון לילה ואפלה מחלון הדיר אשר לן שם שהזאב בטל מן האווזות והרי בברכות ע' ע"ב תכיא רמ"א דזמן קיש של שחרית הוא משכיר בין זאב לכלב וא"כ מוכח דבלילה אין מכירין בין זאב לכלב וא"כ אפשר שהי' כלב והוי ספק זאב ספק כלב ותליכן בכלבא כמבואר סי' כ"ז ס"ב ואפי' הי' לו כר בדיר מ"מ כבר אחזיל [במדרש תכמומא פ' תלה וילקוט שם] מי שהוא כתון באור איכו רואה מה שבחוסך מכל הלין בעמי ועוד סכיפי' והוכחות אשר כתבת כ"ל דיש להתיר בלי פקפוק, ובזה יבא שלום ויכוח על ראשך כנפש רבך דוש"ת:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה צ"ט

שיל"ת ב' איפאלא עש"ק חיש תרכ"ז לפ"ק

אלפי שלומים מגבהי מרומים לכבוד ידידי הרב המאה"ג למשלה התורה כהן שדעתו יפה ובריה כש"ת מו"ה כתכאל כ"י אבדק"ק איוואראש:

נועם מכתבו מעש"ק לך הגיע אלי בזמכו ולא יכולתי להיות עמ ממהר להשיב כיד ה' הטובה עלי וה' יכתבי בדרך אמת שלא אכשל בדבר הלכה:

בדק לן במעשה שהי' לאן בדיר שהוא י"ב אמות אורך וח' אמות רוחב והרובה וגם ישראל שכבו סמוך לדיר ופתאום שמעו הלאן מקרקרין ואחר אשר דרכו קשתם כגד זאבים ראו ג' זאבים רלים הלאה, ובאו לדיר ומלאו שבי כבשים מתים ועגל אחד שהי' ג"כ בדיר הי' מלא פלעים:

תשובה: המהכי שלא ביאר אם היו האבשים הסוכבים סמוך לדיר ישכים דאז אפשר שדרכו הרבה קודם שכיערו ושמעו קול קרקור הלאן או אם היו כיעורים ושמעו מיד קול הקרקור וגם ביאר אורך ורוחב הדיר ולא ביאר אם הי' מקורה ואם הי' חומות' גבוהות ולא מספר הלאן שהי' אפשר לדון אם דיכו כמקום רחב:

ואמנם לידד להתיר דאף דקי"ל בפי' כ"ז ס"ב דהא דאמרינן קטע ריסא דחד מיכיהו בא רוגזי' ובסוף חסו' מ"ב

פסק

פסק דאפי' הרג הרבה בעי אמרי' נח רוגזי' וכן הסכים מו"ז שם בקשו"ת אבל פצע אי מהם לא אמרי' נח רוגזי' דכ"ש שמצאו בועטה בו ורמ"א הוסיף דאפי' הרג אחד ודרס עוד בעי לא אמרי' דנח רוגזי' ומו"ז שם הוסיף אפי' לא ראינו שדרס עוד רק שמצאה פצוע ולא מת בעי לא אמרי' נח רוגזי' וכן מבואר במ"ב הנ"ל דממכ"ש חיישי' דאם לאחר שהמית פצע שרי חזינן דלא נח רוגזי' ואם קודם שהמית פצע ודרס חיישי' כמו שדרס זה קודם דנח רוגזי' ה"נ דרס אחרים וא"כ בנידון דידן בעי כיון שהעגל לא מת רק נפצע שפיר יש לחוש שדרס גם אחרים, מ"מ השתא הכא יש מקום להקל דבאמת בגר כי הדריסה וביארו באורך בחת"ם סי' כ"ז דהא דאמרי' נח רוגזי' הייני משום דבאמת לא הי' לנו לחוש כלל לשמא דרס אלא אם ראינו שדרס ופצע ולא המית א"כ אנו רואין שהנדרס הציל עצמו מיד הדורס חיישי' שמא דרס גם אחרים והצילו עצמם אבל בקטע רישא והמית אמרינן ודאי נח רוגזי' ולא דרס אחרים דאי דרס לא הי' כח בידם להציל עצמם אבל אם המית ופצע ג"כ שפיר חיישי' כמו שזה הפצוע הציל עצמו כמו כן דרס אחרים והצילו עצמם, והתינח אם הפצוע הוא מין בהמה שי"ש לדורס זה דריסה בה כמו באחרים אבל כאן שהפצוע הוא עגל וכבר פסק המחבר סי"א דזאב אין לו דריסה אפי' בדקה שבגסות א"כ אף שהעגל הציל עצמו מיד הדורס מ"מ הכבשים הם בחזקה שאין הנדרס יכול להציל עצמו מן הדורס וא"כ ודאי לא דרסם ומותרי':

ואני חוכך בזה דהא ודאי מה דאמרי' דאין כח בנדרס להציל עצמו מיד הדורס אינו תלוי במה שמטיל בו ארס שהרי כי השו"ע רס"י כ"ט דאפי' ודאי דרס מ"מ יש בו ספק שמא לא הטיל בו ארס וזה מוכרח לדעת המחבר סי' כ"ז סעי' דאפי' לודאי דרוסה מהני בדיקה וכתב הש"ך סקל"ה דאפי' ניכר מקום הדרוסה מבחוץ מהני בדיקה ועי"כ משום דאמרי' לא הטיל בו ארס או שהארס אינו מזיק ואינו טורף, ולפי"ז תקשי אמאי בפצע אי מהם אמרי' כשם שזה הציל עצמו שמא גם אחרים דרס והצילו עצמם דנ"ה בזה לא הטיל ארס ולהכי הי' יכול להציל עצמו אבל אחרים אלו הי' מטיל בהם ארס לא היו יכולים להציל עצמם א"כ או לא דרסם או אפי' דרסם לא הטיל בהם ארס, אלא ודאי דמה דאמרי' אין כח בנדרס לברוח מן הדורס הוא אפי' אם אינו מטיל ארס וכיון דחזי' דאחד הציל עצמו אפי' נימא דלא הטיל בו שפיר חיישי' שדרס אחרים והטיל בהם ארס ומ"מ הצילו עצמם והטעם דגם הארס אינו ממית לשעתו דהרי בספק דרוסה לא מהני רק שיהוי י"ב חודש כמבואר שם סעי' ח"י אבל עד י"ב חודש יכול לחיות אפי' הטיל בה ארס והרי אמרי' בחולין נ"ג בסדי דסליק שדי זיהרי' וא"כ אז שפיר יכול לברוח, ובדריסה לא נזכר כלל לשון זה שאין כח בנדרס לברוח מן הדורס אלא כתב דלעולם לא אמרי' שבהמה יהי' לו כח לברוח מן הארי וא"כ אלו הי' דורסה הי' ממיתה בנשיכה והכאה ובעיטה ולאו דוקא בהטלת ארס, ולפי"ז הא דאמרינן דזאב אין לו דריסה אפי' בדקה שבגסות הייני רק לפי שאין לו ארס חזק להמית בהמה גסה אפי' דקה שבהם וכמ"ש רש"י חולין נ"ג ד"ה מן הזאב גבי מזאב ולמטה אבל כהי דבני מעים של עגל הרך קשים הם אצל דריסת הזאב ואין הארס שולט בהם וכדאמרי' סימנים קשים הם אצל דרוסה אבל מ"מ אין כח בעגל הרך לברוח מן הזאב ולהציל עצמו שלא ימיתנו והרי אמרי' ב"ק ט"ו הזאב והארי וכו' הרי אלו מועדין ומשמע בתוס' ע"ש חו"מ סי' שפ"ט דזאב אפי' בשור הגדול הוי מועד כשטורף דהוא אורחי' אפי' להמית שור גדול ועיין סמ"ע שם סק"ז וא"כ שפיר יש לחוש כיון שהעגל הציל עצמו מיד הזאב א"כ יצא מכלל שהם זאבים שאין עגל יכול להציל עצמו מיד הזאבים דחלש כחו שמא חלש כחו כמו כן שגם הכבשים היו יכולים להציל עצמם ממנו ושמא דרסם:

ועוד נ"ל דסברת הדריסה הוא כך כיון דחזינן דקטע רישא דחד מנייהו והרגו א"כ בא על עסקי מיתה ואלו הי' דורס גם אחרים היו ג"כ ממיתם דאין כח בנדרס להציל עצמו מן הדורס אלא ודאי נח רוגזי' רק אי חזינן שפצע עוד ולא המית חיישי' כמו שאלו הצילו עצמם מן הדורס ולא המית שמא דרס גם אחרים והצילו עצמם ולא המיתם אבל בלא המית כלל אפי' לא פצע שפיר חיישי' שמא דרס ולא אמרי' אם איתא שהי' דרים הי' ממיתו לפי שאין כח בנדרס להציל עצמו מן הדורס דשמא לא בא על עסקי מיתה כלל רק על עסקי דרוסה, ותדע לך שהרי בארי שתיק ואינהו מקרקרין חיישינן דמעשה קא עביד ואפי' לא ראינו שום רושם דרוסה בחד מנייהו ואמאי נימא אם איתא דדרים הי' ממיתם שאין כח בנדרס להציל עצמו מיד הדורס אלא ודאי כיון שלא ראינו שהמית חיישי' שמא דרס ולא המית שלא בא על עסקי מיתה כלל:

ולפ"ז בנ"ד שהי' ג' זאבים ושני כבשים מתים אפי' לא הי' העגל פצוע הייני אומרים שני זאבים הרגו שני כבשים כמ"ש המג"א בספ"ד אות כ"ח והשלישי שלא המית הייני חוששין שמא דרס דנהי דהסכים נח רוגזיהו משום דכל אחד קטע רישא דחד מנייהו מ"מ הני לא נח רוגזי' ואי דאין כח בנדרס להציל עצמו מן הדורס ואם איתא דדרים הי' ממיתו ז"א דשמא לא בא כלל על עסקי מיתה. וא"כ מה יתן ומה יוסיף בכאן דהתירא מה שפצע העגל שהוא דקה שבגסות שיכול להציל עצמו אפי' אין הכבשים יכולים להציל עצמם הלא גם אם דל עגל מהכא בעי ל"ש בכבשים אין הנדרס יכול להציל עצמו מן הדורס:

ובזה נדחה בעי מה שעלה בדעתי לומר דכאן ל"ש לומר כיון שהעגל הציל עצמו מיד הדורס שמא דרס גם אחרים והצילו עצמם ממנו דהא אין ראי' שהציל העגל עצמו אלא כיון שדרכו קשתם ברחו הזאבים והצילו הם את העגל ולכן האחרים מותרים, דהא דל הצלת עגל מהכא בעי חיישי' על זאב הג' שמא לא בא על עסקי הריגה ול"ש כלל אין הנדרס יכול להציל עצמו מן הדורס ושפיר חיישינן לכולם:

אלא דבלאה"כ בעי ליתא דאפי' על שני זאבים שהמיתו שני כבשים בעי איכא למיחש שמא דרסו עוד אחרים ואי דנח רוגזיהו הא כל זה בנוי רק על סברא דאין כח בנדרס להציל עצמו מיד הדורס וכאן ל"ש הי"ט דשמא דרסו והא דלא המיתוהו משום שלא הספיקו להמית עד שדרכו את הקשת וברחו ממורא הקשת ובזה נסתרו גם דברי מעלתו:

ואין להשיב עמ"ש בסמוך דדל פציעת עגל מהכא בעי חיישי' על זאב הג' שמא דרס ולא המית דלא בא על עסקי מיתה כלל, דז"א דהא דאין חוששין לספק דרוסה אלא בהוא שותק והם מקרקרין אבל בשניהם שותקין אמרי' שלמא עביד ואי לא ידעינן אי שתיק ואי לווח ואי מקרקרין אינהו ואי שתקי פסק המחבר סי"ב דלא חיישי' לה וא"כ בנ"ד אמרינן בשני זאבים שהמיתו שנים נח רוגזיהו ועל הג' אמרינן שלמא עביד ואי דהם מקרקרי' שמא רק מחמת שני זאבים שהמיתו שנים מהם מחמת ביעתותא עבדי ורא"י מספק הרי ספק כלב דאמרי' אימר כלבא בהוא שותק והם מקרקרין ואמרינן דמחמת כלב מקרקרין וכמ"ש מעלתו בלימוד היתר השני ואף דרמ"א כתב דבספק יש לחוש מ"מ כתב הש"ך בסקל"א דבהפסד מרובה יש להקל:

אבל לפענ"ד הרבה תשובות בדבר חדא דבנ"ד ל"ש כלל למימר שלמא עביד דהרי פצע את העגל ותשבינן שכל אחד מהזאבים הזיק א' וכמ"ש המג"א, ושכיח דהך דאמרינן שלמא הוא דעביד פירש"י עשה שלום עמהם כדרך כמה חיות שנעשים תרבות וגדלות עם בנ"א ובהמות ונוכחנו נ"ל דבאמת מיד שנכנס ארי בין השוורין או זאב בין הכבשים הי' לנו לחוש לדרוסה דמה לו לארי ליכנס בין השוורין והוא אינו מינו ואחז"ל ב"ק צ"ב וחולין ס"ה ובב"ר פ' ס"ה לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו וא"כ ודאי נכנס רק לדרוס ודרס אלא כיון דעאל ושתק ואיתותב ביניהו אמרי' שנעשה תרבות וגדלות עם בני אדם ובהמות ונכנס להיות לו לוית שרגיל להיות עמהם בלוותא חדא, אבל ארי וזאב כזה אינו תרבות ובלוותא חדא עם זאבים הממיתין ודורסין ואין לו עסק עמהם, וכיון דבנ"ד בא עם עוד ב' זאבים שדרסו והמיתו ופצעו ודאי גם זאב הג' אינו בן תרבות ול"ש לומר שלמא עביד, ועוד דרש"י פי' ב"ק ט"ו ע"ב בני תרבות שגידלן אדם בביתו ע"ש וכיון שהיו עוד ב' זאבים שאינם בני תרבות איך נזדמנו לפונדק א' וא"כ ל"ש שלמא עביד:

ושלישית אי נימא דשלמא עביד א"כ עכ"ח העגל נפצע מאחד הזאבים שהמיתו ב' הכבשים וא"כ חזינן דעכ"פ האחד לא נח רוגזי' ושוב חיישינן לכולם שמא דרס, אלא דבזה שפיר י"ל כמ"ש מעלתו דעל זאב שהמית שבא על עסקי מיתה שפיר י"ל דאין הנדרס יכול להציל עצמו מן הדורס ואי דחזינן שהעגל ניצל אין ראי' מגסה לדקה ול"ש בזה החשש השני שכתבתי רק כמו"ש בראשון דים ראי' מדקה שבגסות לדקה:

ועל רבעים אשיב הרי הב"י בי' בשם הרשב"א דהא דאמרי' שלמא הוא דעביד הייני משום שאלו הזיקן היו צווחין עיי"ש אלמא דבעינן הוכחה שאינו מזיק מדלא צווחי וכאן שקרקרו

מקרקעי נחמה אלא דיל ממחמה מכיס האחרים מהמיהו היו מקרקעין עכ"מ ליכא הוכחה דעביד מלאה טוב לא אמרינן מלאה עביד, ואמת כי דברי רמב"ן המוהיס דהרי לסיעתו נספק אם לוות או מחק ואם קרקעו אם לא אזלינן לקולא דהוה ס"ל דכל הכי אימור דאמרי' הוי רק ספק ואזלינן לקולא

ואי"כ למה כאן הוכחה מלא הזיקן ול"ע:

ועלה נדעתי עוד לומר דהא דאמרי' נעתותים הוא דקא מעדן סייעו לרב דס"ל אין הוספין לספק דרוסה אבל לסמוא דס"ל הוספין ס"ל דלא אמרי' ממחמה ביעתותים מעדן רק אמרי' מעמה קעביד בהו והא דאמרי' בהיהו קא מעותי ואיכהו קא מקרקעין בעותי קא מנעתי' אהדדי אפי' לסמוא היינו מעוס דאיהו לוות אי"כ חזינן דמעמים אע"ג דאיכהו ודאי לא מעדי' בי' מעמה אמרי' כמי דאיכהו מקרקעין ממחמה ביעתותי' או מעוס דהוא לוות יש בעתותי' אבל בהוא מוחק ואיכהו מקרקעין לא אזלינן דמחמה ביעתותי' מעדן, ולפ"ז בכ"ד כיון דהוא מוחק והם מקרקעין ליכ דמחמה בעתותא מעדן ודאי דמעדן ממחמה בעתותא דמכיס אחרים מהמיהו

אפשר כיון דכא רוגזי' לא מעדן הו ממחמה בעתותא:

אלא דזה איכו דהרי מפקו הטור והמחבר דנקטע דאשו

מל אחד מהם אין הוספין לאחרים אפי' הוא מוחק

והם מקרקעין ואמאי כיון דאכן קיל כסמוא דהוספין לספק דרוסה ולא אמרי' ממחמה בעתותא מעדן אי"כ כיון דהוא מוחק ודאי מעמה עביד בהו אלא ודאי כיון מהמיה אחד מודה סמוא דאמרי' ממחמה בעתותא מעדן אף דכא רוגזי' והמעמ דאמרי' חזקה אין הכדרם יכול לברוח ולהליל עלמו מן הדורם:

אבל גוף דברי הטור והמחבר המוהיס בעיני דמכיל הא

סברא והרי כתב רמב"ן בחרי מכמכם בין הסוברין

ומאלא לפורן בגבו מל אחד מהם דכיון שהוספין לו ואמרי' מזהו אותו שדרסו אחרי אפי' כל הסאר לריכין בדיקה וכן

פסק המחבר סי"ד ואפי' הוא מוחק והן מוחקין ואי"כ דלמא

הפי' בגמ' קטע ריש וכו' בשכיהם מוחקין או שכיהם לוחין

אלא בדרם אחד ופלע אחד חייבי' לכולם אבל בקטע ריש

לא חייבי' לשאלה ואמרי' כא רוגזי' ולא הוי הוכחה ורגלים

שדרם עוד אבל מכיל בהיהו מוחק ואיכהו מקרקעין, דיש הוכחה

שדרם בלי הך הוכחה מפני שדרם אחד ואמרי' כא רוגזי'

והוא ודאי שלא דרם יותר, ונשלמא לדעת הרי"ן דס"ל דכל

אימר דאמרי' הכא ודאי חשבינן להו כיון דאלי' בהו לקולא

ע"ש אי"ש דהא דאמרי' ודאי כא רוגזי' ולא דרם יותר הוא

מעעם הדריסה אם איתא דדרם הי' ממיה או מעעמא אחריכא

אי"כ אפי' הוא מוחק והן מקרקעין כמי לא חייבינן, אבל.

לדעת הרמב"ן דפסק המחבר כוותי' דבספק אי שתיק איהו

ואיכהו מקרקעין אזלינן לקולא מעוס דמוקמינן בחזקה היתר

וכמ"ש טו"ז סקי"ט אין הוספין לספק דרוסה רק בים הוכחה

דדרם כגון דאיהו מחק ואיכהו מקרקעין אבל בלא"ה אזלינן

לקולא והכי אימר הוי רק ספק דאזלינן לקולא מעוס דמוקמי'

אחזקה הקשי' ס"ל דלמא בדרם אי יש רגלים לדבר שדרם

עוד ואפי' שכיהם מוחקין ולכן חייבי' לכולם אבל בקטע

ריש אלי' לקולא וכא רוגזי' כיון דליכא הוכחה שדרם עוד

אבל בשתק איהו ואיכהו מקרקעין דאיכא הוכחה דדרם ולא

מהכי מה דקטע ריש דכיון דאיכא הוכחה דדרם ולא

דדרם אחרים הי' ג"כ ממיהם:

אמנם כ"ל דסברא זו מוכרחת דיש להקשות לשיטת רש"י

דרוב אריות דורסין הייכו שדורסין בחמת א"כ אמאי

בשכיהם מוחקין או שכיהם לוחין אזלי' לקולא בשלמא לדעת

הרי"ן יש הוכחה שלא דרם דהכי אימר הוי ודאי אבל לדעת

הרמב"ן דהכי אימר רק ספק ואלי' לקולא מעוס חזקה היתר אמאי

לא כימא רובא וחזקה רובא עדיף, ואפי' לדעת ר"ם דס"ל רוב

אריות דורסין הייכו רק לאוי' לדרוס מ"מ הא גופא קשי' הא שכיכו

בנ"ק טו"ז ע"ג הזאב והאלי וכו' הרי אלו מועדין ותכן כמי

בשמה רים שכהדרין הזאב והאלי וכו' ר"ל אומר כל הקודש

להורגן זכה ואמר ר"י בגמ' שם מ"ו ע"ג אע"פ שלא המיתו ע"ש

אלמא דרובן דורסין ואיל דבחמת רובן אינם דורסין רק

מועדין להזיק בנשיכה והכאה וכדומה שהרי כתבו תוס' שם

ד"ה וכתם דאלי לא הוי מועד רק בדריסה דהוי כי אורחי'

ועיין שמ"ק שם ד"ה מלק וכיון דמועדין לדרוס אמאי כאלי

לקולא, וסבור הייתי לומר דמשו"ה לא הוי רוב מעוס דהוי

רובא דאלי' בשעה דלא אזלינן בחרי' כדאמרינן בכורות דף

כ' ואפי' למ"ש מגיא סי' ח' דהתם טעמא מעוס דאמרינן

שמא לא עלה עלי' זכר ואיל עלה עלי' שמא לא כהעברה

ע"ש אי"ש ס"ל דרם ואיל דרם שמא לא הגיל

בהם אדם וכמ"ש טו"ז רס"י כ"ט, אך כ"ז אם רובא דאלי'

בשעה מה"ם לא הוי רוב אי"כ אפילו לאומרא לא אזלינן

בחרי' אבל כבר סגיא בשע"ת מ"ג כלל ט"ו פ"א אבל בגיאים

לאסוכים דמה"ם הוי רוב גמור רק מדרבנן לא הוי רוב ואי"כ

המיכא דלא אזלינן בחרי' בקולא אבל כאן לאומרא ודאי אזלי'

בחרי' כיון דמה"ם הוי רוב לא בא תבמים לסקל על דברי

תורה, אבל אי אמרי' כסברת הרי"ם דחזקה דאין הכדרם

יכול להליל עלמו מן הדורם כיאא דכהי דרוב אריות דורסין

מ"מ רוב אריות הדורסין מעותין שאין הכדרם יכול להליל

עלמו ממכו ואלו שהליל עלמם ממכו עכ"מ איכו מרוב אריות

הדורסין ומוקמינן בחזקה היתר כל קמי דליכא רגלים לדבר

שדרם דאיהו שתק ואיכהו מקרקעין, ולפ"ז שפיר כתבו הטור

ופו"ע דבקטע ריש דאד מכייהו לא חייבי' לאחרים אפילו

הוא מוחק והם מקרקעי' מעוס דאם איתא דדרם הי' ממיהו

ג"כ אלא דקשי' למה דקיי"ל הוספין לספק דרוסה לא אמרי'

ממחמה בעתותא מעדן רק מעעם מעיד בהו ואי"כ איכא הוכחה

שדרם ועכ"ח דס"ל כיון שהמיה אחד מודה שמוא דממחמה

בעתותא מעדן ואי"ש:

ולפי האמור יש לייסב מה שיש לדקדק בגמ' חולין כ"ג

דנקט ספק על ספק לא על דמשמע דעל אי דליל מיכא

קאי וכן משמע מפירש"י ואמאי נקט אי"כ ספק כלבא ספק

שוכרא ולא נקט ספק כלבא ספק אדי [ע"ל ס"י ל"ה] ולפמ"ש ש"ש

לאמרי' ב"ק ט"ו ע"ג אאי כלבא דאכל אימרא ושוכרא דאכלי מרכבולא

משוכה הוא וכו' ופירש"י ד"ה בדבדי מרכבולין וכבשים גדולים

דאין דרך כלב ואחול להורגן ע"ש, ולפ"ז אי"ש דלרבותא נקט

כלבא ושוכרא דלא מיבעי' כלבא ואדי ודאי אלין בכלבא

דאי אדי הי' ממיהו דאין הכדרם יכול להליל עלמו מן הדורם

אלא אפי' כלבא ושוכרא דבכיהם איכם ממותים מ"מ אלי' בכלבא:

ובזה מיושב מי קושי' רשב"א בחי' ובתוה"ב אהא דאמר

רב אשי מי לא אמרי' ספק כלבא ספק שוכרא אימר

כלבא ה"ב ספק קכיא ספק שוכרא אימר קכיא מחי' והקי'

הרשב"א דהיא היא, ועוד מה קאמר מי לא אמר רבא וכו'

ה"ב דאתו רבא בכלבא ושוכרא אלי טעמא הא לא אמר אלא

דאלינן להקל מן הספק ע"ש ולדבריהו הייכו דאר"ל דלא

אימא בזאב וקכיא אלי' בקכיא מעוס דודאי לא מן הזאב הוא

דאם הי' דורסו הי' ממיהו אלא כיון דאמרי' גם בכלבא

ושוכרא אע"ג דבכיהם איכם ממותין דאלי' בכלבא ה"ב בשוכרא

וקכיא אלינן בקכיא אע"ג דגם שוכרא איכו ממות:

הדרן לקמייתא דכיון שהוכחנו מדברי הטוש"ע בזאב אחד

דקטע ריש דאד מכייהו לא חייבי' לאחרים אפילו

בהוא מוחק והם מקרקעין מעוס הא סברא דאם איתא דדרם

אין כא בכדרם וכו' ואי' הדורם ממיהו ומאי דהוא מוחק

והם מקרקעין איכו הוכחה שדרם עוד דאמרי' מחמת הוא

שהמיה מקרקעין מעוס בעתותא וגם הוכחנו דהיכי רגלים לדבר

שדרם, כגון בשוחק ואיכהו מקרקעין או פלע אד מכייהו או כמלא

לפורן יושבת בגבו שלאחד מהם אי"כ הים בכ"ד בג' זאבים שהומתו

שכיים וכפלע עגל א' כמי לא חייבי' לאחריכי דאמרי' אם איתא

דדרם הי' ממיהם ואי דאיכא הוכחה שדרם מדשתק ואיכהו

מקרקעין ז"ל דמחמת בעתותא מעכיים שהמיתו מקרקעין ואי

דאיכא הוכחה שדרסו ולא המיתו מן העגל שכפלע שהליל

עלמו מן הדורם ז"ל דאין ראי' שהעגל הליל עלמו אלא

דמחמת דריכת הקשה ברחו הזאבים וכילל העגל ואי דשמא

לא בא הזאב הג' על עסקי מיתה כלל ודרם הכבשים קודם

שדרם העגל כמו"ל ז"ל דבבר הוכחתי דאפילו לא חזינן

דהעיים כמי אמרי' דודאי על עסקי מיתה בא ואין הכדרם

יכול להליל עלמו מן הדורם ומוקמינן בחזקה היתר עד דאיכא

הוכחה שדרם ולא המיה ואי דכיחוש שמא שכי זאבים

שהמיתו שכיים דרסו ג"כ אי"כ ומה שלא המיתו הוא משום

שבבכו מחמת דריכת הקשה ז"ל דכל כמה דליכא הוכחה

שדרם לא חייבינן לי' דמוקמי' בחזקה היתר והא דבשוחק

ואיכהו מקרקעין חייבי' לכולהו אף דליכא הוכחה שדרם יותר

מאחד ולכן מקרקעין מחמת בעתותא ז"ל דהתם יש הוכחה

שדרם יותר כמו שכתבו הרי"ן והרשב"א דכ"ב שחמתו בוערה

בו כשלא יכול להורגן ודרם עוד יותר:

ואבאר דברי דבבר הקשו תוס' חולין מ"ג ד"ה קשבר

אמאי חוסמי' לספק דרוסה כיאא כשהטה הוהרה

ואפי' כולד ספק מחייב ואי' דדרוסה שכיא פי' שכיא טפי

לאיסור מלהיתר וכן הבין טו"ז רס"י כ"ט והייכו בהוא שוחק

ואיכהו מקרקעין כדאמרי' בגמ' אבל בשכיא לאיתר כמו לאי'

מוקמינן

מוקמיכן נחזקה היתר כקושי' תוס' והוא דדעת רשב"א דכל מכי לימור שבנמ' הוי רק ספק עיין סמ"ג נמסב"ז סק"ד וכיון שהוכמנו דאפי' בחמית מ' והוא שותק והם מקרקרין לא חייבי' לאחרים דאמרי' מחמת שחמית אחד מקרקרין מ"ב הקפי בנמלא אחד דהם ולא מת אחאי כיתום לאחריני כיצא דמחמת זה שאחד שבדרם מקרקרין ומ"ב לא שכיח טפי לאיסור מלהיתר וכיצא נשחטה הותרה אע"ב משום דאמרי' כ"ש שחמתו נוערה בו ודרם ושפיר שכיח טפי לאיסור מלהיתר

ומייבי' לכולהו ונזה מבואר' דברי היטב:

ולפ"ז אפי' בלא דברי הדריסה נמי יש להתיר בכ"ד כיון

שיש לתלות מה שמקרקרין בשכיס והמתו ועגל שנפלא

ונבראה כ"ש שחמתו נוערה ל"ש כיון דיש לתלות שבראחו

כזאבים מחמת דריכת הקשת אוקמי' כולהו אחזקת היתר:

אך מה שיש לי מקום עיון לפ"מ שפירשתי כוכת תוס'

שכתבו דשאני הכא דדרוסה שכיחא עפמ"ש הגי"מ יו"ד

סי' מ"ו לפרש דברי תוס' כדה מ"ד ע"ב ד"ה דקי"ל שכתבו

דנפלים הוי מיעוט דשכיח ודבר ההווה הוא ולכך החמירו

מכמיס ע"ש דהך לישנא והוא דבר ההווה מיותר אלא כווכתם

דדוקא בינמה שנוף המעשה לא שכיח שיעות אחד בלי זרע

ולא ישאר רק זרע זו שיעות אחר מותו תוך ל' לכן לא

החמירו בדיעבד ואזלי' בתר רובא אבל לשחוט בשעה תוך

ל' הוא דבר ההווה ושכיח ואם ניזול בתר רובא ונתיר

בדיעבד כיון דמיעוט נפלים שכיח יזדמן הרבה שכתיר מיעוט

האסור לכן החמירו חכמים גם בדיעבד ע"ש, ולפ"ז יל דגם

פאן כוונת תוס' דדריסה שכיחא הייבו שמזדמן הרבה פעמים

ספק דרוסה ושכיח הרבה פעמים שבדרם ואם נכשיר תמיד

משום דמוקמי' בחזקת היתר יזדמן הרבה שכתיר האסור

שבדרם ולכן החמירו לאסור ספק דרוסה, ולפ"ז יל הא

דמתירין בשכיסם שותקין או שכיסם לוחין או קטע ריסא

דחד מיכיהו הייבו משום דאף דשכיח הרבה פעמים ספק

דרוסה אבל בהזדמן ספק דרוסה הוא עפ"י הרוב אינו שתיק

ואיכהו קא מקרקרין ולא קטע ריסא דחד מיכיהו אלא או

שהורג כולם שדורם או שאינו הורג כלל ולכן מתירין בזה

משום דאוקמא אחזקה ואפשר להלות שלא נתיר בשום פעם

מה שבדרם נאמת, אבל בכ"ד דשתק ואיכהו מקרקרין כיון

דשני זאבי' שהמיתו לא שכיח שידרסו ולא ימיתו אבל הזאב

הנ' שלא המית רק אפשר שדרם העגל ואפשר שדרם עוד זה

שכיח שהרי נאמת איהו שתק ואיכהו קרקרו שוב לא מוקמי'

בחזקת היתר כשנראה הכל דלא נעי' רגלים לדבר שדרם רק

על הככיסה גופא חייבי' כיון דשכיח לא מוקמי' בחזקת היתר:

אך מדברי הטוש"ע ס"ב דפסק בספק או שכיסם שתקו או

שכיסם לוחו לא חייבינן משום דמוקמי' בחזקת היתר כמ"ש

הע"ז מוכח דאין הטעם חושבין לספק דריסה כשנראה הכל

דמעשה כזה וודאי שכיח אלא הטעם דשכיח טפי לאיסור

מלהיתר אבל אם שקולין מוקמי' בחזקת היתר ואינ' שפיר

יש לדון להקל כמש"ל:

ויש עוד לדון ולהקל דבאי' רשב"א חולין כ"ג הקשה היכא

דאיכא שוורים הרבה במקום אחד ועל ויתיב אדי ביכיסם

ואיהו שתיק ואיכהו מקרקרין אמאי לריכין בדיקה דהא

ס"ס שוא דאכל חד וחד איכא למימר שמא לא דרס זה דהא

ליל דודאי כולהו דרים להו דלא די לנו אם נחוש לספק

דריסתו ונעשה הספק כודאי משום דשתק ואיכהו מקרקרין

אלא שנאמר שכולן הוא דורס וכיון שכן איכא למימר שמא

זו לא דרס ואמאל דרס אימא דרס שלא כנגד החלל שאין

דריסה פוסלת בו ותי' משום דאיכא לבדוקי מבדרי' ולפ"ז:

למה דקי"ל בסי' קי"ט ס"ב דאיל לבדר אינ' שפיר יש להתיר

משום ס"ס וכבר האריכתי בחשו' מ' דכאן ל"ש כלל

איכא לבדוקי ועוד לדידן דאין אנו בקיאין בבדיקה הי' לנו

להתיר משום ס"ס ואי' דהוי ספק חסרון ידיעה עיין רא"ש יומ"ט

זה אינו דהא גם להבקי הוי ס"ס ומותר רק שלריך לבדוק

לחומרא כיון דאפשר לבדוקי אבל אנן דלא בקיאין ואינא לבדר

ראוי להתיר משום ס"ס:

אמנם בתוס"ב ת"י שכולן בספק אחד שמא כולן דרס ע"ש

ולכאורה זה סותר למ"ש בחידושיו בקוש' דהא ליל

דודאי כולהו דרים להו וכו', אבל כונתו ליל דודאי מיד

שנכנס הדורס ביכיסם יש ספק שמא דרס כולם אלא דזה הוי

רק ספק הסקול ומוקמי' בחזקת היתר אבל בהוא שותק ואיכהו

מקרקרין או לפורן יומנת בגבו של אחד מהן או פלג חד

מיכיהו דכ"ש שחמתו נוערה בו שכיח טפי לאיסור מלהיתר

חייבי' ולא מוקמי' אחזקה ועי"ז כתב הרשב"א בחידושיו דליל

ודאי כולהי דרים להו משום הוכחה זו ודי שנאמר שדרס

מקלתן ועיין תשו' מהרי"מ לובלין סי' קי"ד אבל כיון דעכ"פ

יש הוכחה שדרס מקלתן וילאו מחזקתן ואין אנו מכירין אותו

שוב אי"ל לומר על שום אחד משם דמוקי' בחזקתו כיון דודאי

כפסקה חזקה נקלת מהן ואין אנו מכירין אותו ומעילא הם

כולם בספק שמא כדרסו כולם ולכן לא הוי ס"ס, ולפ"ז בכ"ד

דאפשר שאין כאן אפי' כנגם אחד שילא מחזקתו ושכיס שהומתו

ועגל שנפלא אינן בכלל הספק עיין סי' קי"א ואנו מכירין

אותן שוב הוי ס"ס שמא האחרים לא כדרסו כלל ואתיל כדרסו

שמא שלא כנגד החלל שאין דריסה פוסלת בו וכ"ש כיון

שהעגל הליל עלמו ממנו כ"ש שחמתו נוערה בו ודרס עוד

ואינו ניכר, זא"ל דאפשר שלא דרס כלל שהעגל נ"ב הלילו

אותו אחרים בדריכת קשת שבראחו הזאבים:

אלא דלשיטת הרמב"ם פ"ה מה' שחיטה הי"ג לא מהני ס"ס

בדרוסה כמ"ש טו"ז רס"י כ"ט, ובלאה"ל קשה לסמוך

על התירים הכיל להתירם באכילה אבל לענין להתירם למכור

לנכרי או לשהותם יב"ח לגדד להקל מחמת התירים הכיל בהפ"מ:

ותחלה נבאר לי הא דמוסשין לספק דרוסה בהוא שותק

ואיכהו מקרקרין או כמלא לפורן בגבו של אחד מהם

אם הוא מהיות או מדרבנן ופמ"ג במסב"ז כי' כ"ז סק"ד

הביא רא"י מדברי רמב"ם הכיל שכתב אע"פ שכולן הלל"ת

הן חולין ואין לך בפירוש בתורה אלא דרוסה החמירו בה

וכל ספק שיספפק בדרוסה אסור ע"ש ולשון החמירו משמע

שהחמירו בה מכיל לא מהיות ועוד דמהיות אין לחלק בין

הלל"ת ומשיב בקרא דכולן הן גופי תורה עיין פ"א מאיסורי,

ולפענ"ד איכו ראי' דכונת הרמב"ם כ"ל דהא נאמת קיל

דאפי' ודאי דרוסה ואפי' שבדרסה במקום שמטריף דרוסה

כמי מהני לה בדיקה משום דאפשר שלא הטיל בה חרם כמ"ש

טו"ז סי' כ"ט או דלא אלים זיהרי' למקלי', ולפ"ז תקשי' איך

משכחת דרוסה שיהי' ודאי טרפה ואי' דבדקו והאדיס בשר

כנגד בני מעים או האדימו שימכיו עלמם הא אכתי איכו

ודאי שהאדיס מחמת דרוסה וזיהרא שמא מחמת ד"א ובקל

אפשר שיאדיס בשר ואפי' שימכיס מחמת הכאה וכדומה וכ"ש

שאדמומית הדרוסה משונה, הרי לשיטת תוס' חולין כ"ח אין

אדמומית הדרוסה ניכר בעור חילון של ושט אלמא שאין

אדמומית הדרוסה משונה, ואנו מוכרח' לומר דבני דרוסה

עשאה תורה ספק כודאי כמו בני שוטה וספק טומאה בר"ה

דעשאה תורה ספק כודאי ואין לומר דהוי ודאי משום דרוב

פעמים מטיל חרם ושוף דאכתי כימא שמלית חזקת היתר

והוי פלגא ופלגא אע"ב דעשאה הספק כודאי:

ובהכי מיושב קושית הרשב"א שהבאתי לעיל דהוי ס"ס שמא

זו לא דרס ואתיל דרס שמא לא כנגד בני מעים

דיל כמ"ש המ"מ פ"ב מחמת ה"י כיון דבדיקת חמץ תחילתה

על הספק לא אמרי' בה ספיקא דרבנן לקולא ה"ב כיון

שעיקר טרפות דרוסה על הספק כל ספק אסרה תורה כודאי

אפי' מסופקים אם נדרס כנגד בני מעים ואינ' אוא לא מהני ב"י

אותו ספק ליאסר ס"ס ועיין טו"ז או"ח סי' תל"ט סק"ב:

אלא דקשי' דאינ' אמאי רב לא חיים לספק דרוסה כיון

שעשאה התורה הספק כודאי אך זה שיבוש דדוקא

אם ודאי נדרסה והספק אם הטיל בה חרם עשאה תורה ספק

כודאי ואינ' אם הספק אם נדרסה במקום שהדרוסה פוסלת

אבל ספק דרוסה דאיפלגי בה רב ושמואל הייבו בספק אם

נדרסה ובזה לא עשאה תורה ספק כודאי ופיל לרב דמוקמינן

בחזקת היתר ושמואל פ"ל כיון דדרוסה שכיחא לא מוקמינן

בחזקת היתר ואסורה, ולפ"ז יל דלעולם אי' סברא דדרוסה

שכיחא הוי סברא דאו' דמה"ע אזדא לה חזקת היתר והוי

ספק וסדא"ר לחומרא ואף דהוי ס"ס כמ"ש טו"ז מ"מ לאאי

לד שבדרסה אף דאיכא ספק שמא לא הטיל בה חרם ושמא

דרס במקום שאינו מזיק מ"מ הכי ספיקי' אסורי' בתורה ודאי

אלא דלדעת הרמב"ם סדא"ר רק מדרבנן לחומרא ושפיר כתב

דהחמירו בה דמשמע מדרבנן והייבו שכתב ולכן החמירו בה

דסדא"ר לחומרא מדרבנן ולא הוי ס"ס משום וכל ספק שיספפק

בדרוסה פי' אם ודאי נדרסה אסורה דהייבו בתורה ודאי, וכ"ז

לדעת הרמב"ם אבל לדעת הרא"ש דאסוכים דסדא"ר מה"ת לחומרא

שפיר יל דספק דרוסה אסור מה"ת דמשום דדרוסה שכיח

אזדא לה החזקה מה"ת ונשאר ספק הסקול ומה"ת לחומרא:

אבל מלינו עוד טרפות אחת שאסור מספיקא והייבו כפולה

דאמרי' חולין כ"א עמדה איכה לריכה בדיקה ואפ"ה אם שחטה מיד

טרפה אע"ב דאפשר דכשרה היא והיתה יכולה לשהות מע"ע

לו לעמוד ולילך ולנדקה ולי דעפ"י הדוג כתרקקה לינריה כימא ג"כ סמל"ח חזקה היתר והוי רק ספק טרפה ולפסר שלזה כוון רש"י במתני' דאלו טרפות ד"ס כפולה וכו' שכתב ולין מעם נטרפות שהללמ"ח הן ע"ם, אך בזה כיון שאיכו מפורש בתורה רק הללמ"ח שפיר י"ל דכך היתה הלכה שלין הספק כודאי רק דאסורה מספק ואם יש עוד ספק אם ממקום שנפלה הוי גנוה י' טפחים מותר מכח ס"ם וכמו דאמרינן בקידושין מ"ל גבי ערלה בחו"ל כך היתה הלכה ודאן אסור ספיקן מותר אבל בדרוסה שמפורש קרא ל"ל הכי דכך היתה הלכה דלאו הלכה היא ואיכו שכתב הרמב"ם ושאר ז' מיני טרפות יש בהן ספיקן מותרין ומיושב קושי' שכי' של פמ"ג

דמה"ת אין לאלך בין מפורש בקרא ובין הללמ"ח:

אבל מה שהביא פמ"ג שם רא"י שהוא מה"ת מדברי הטור

שכתב על דברי שה"מ שגמגם לאסור ספק שכתערבה ואיכו כיתר בש"ם כיון שקודם שכתערבה הי' הספק אסור מה"ת אלמא דספק דרוסה מה"ת אסור, וכן מה שהביא מתי' רשב"א שכתב ואי לא הי' אלא חד בדיר ובכבש אחי ושותק והוא מקרקר ונתערב אסור דכיון דאסרתה מה"ת כר"י בעל התוס' וכו' אחי דקרי לי' קדאי, ממהכי הי כתב הש"ך בדיני ס"ם אות י"ז בדעת אויה דכיון שאסרו חכמים מחמת חשש אי' דאו' כמו גבינות הגויים איכו כיתר בש"ם דהוי ספק אחד אסור מה"ת ע"ש והיב כהי דספק דרוסה הוי רק מדרבנן מ"מ כיון שאסרו חכמים מחשש דאו' שמא בדרס והוי טרפה מה"ת הוי כאלו ספק ראשון אסור מה"ת ואיב שפיר י"ל דספק דרוסה הוי רק דרבנן ובחשובת מ"ב סי' ס"ז כתב בפסיקות דהוי רק דרבנן ע"ש, ולפ"ז לפמ"ש הרדב"ז הביאו פמ"ג בשפ"ד סקכ"ח דעי' הערובות מותר לשהותו י"ח ופי' פמ"ג כיון דמה"ת בדוגא בטל ורק מדרבנן בטלי חיים חביני ולא בטלי ובדרבנן לא חיישי' לתקלה ע"ש איב ספק דרוסה

אפי' בעיבא בלא הערובות הי' מותר לשהותו י"ח:

אלא שהפמ"ג תמה עליו מאו"ח סי' תרע"ז שכתב הטור

דאסור לשהותו לשכה הבאה שמא יבא ליהכות ממכו אף דהוא רק איסור דרבנן משום הוקלה למלותו אלמא דגם בדרבנן חיישיכן לתקלה, ולפעניד משם לקי"מ לפמ"ש הב"י דמיירי שכותר משיעור הצריך להדליק ואף דכוי סוכה שרי אחר החג פבר מי' הרין דהכא שאני שעשוי' להתבער לגמרי ולהכי הקלס דאין אדם מלפה אימתי תכבה כרו ולהכי אסור גם אחר מלותו ואיב כבר כתיאם ממכו והפקירו כשהקלהו למלותן ועיין כדרים פ"ה ואיב לא אקרי זה הפסד גמר שלריך לשרפו כך כמו מכיעת ריחה ולהכי אפילו מדרבנן חיישיכן לתקלה אבל במקום הפסד שפיר י"ל דבדרבנן לא חיישיכן לתקלה ועיין מה שכתב הלב"ח בתוס' ריש פרק קמא דפסחים ועיין פסחים כ' ע"ב להפסד מרובה חששו להפסד מועט לא חששו:

ומעלתו הק' מפסחים ל"ג דאמר רבא גזירה דלמא אתי

בהו לידי תקלה וכן בדף ל"ד גבי נבל של בית רבי דפריך וכיחום דלמא אתי בהו לידי תקלה ואמאי לא מוקי לה בתרומה בזה"ז דרבנן כדאמרי' ב"ק קי"ד ע"ב אע"ב דגם בדרבנן חיישי' לתקלה, הכא בפסיעות אין ראי' משם דרש"י פי' בדף ל"ג דיה לידי תקלה כשהוא דורכן שמא יאכל מהן וכשהוא עסוק בהן ודאי חיישיכן דלמא אתי למיכל אפי' בדרבנן וכן בגבל של בית רבי הי' עוסק בחטים של תרומה טמאה להסיק בהן ועיין ביטין ס"א ע"ב וחולין ר"ז ע"ב גבי אשה חבר שאסורה לבחון עם אשה ע"ה בזמן שהיא טהורה אבל בעלמא שפיר י"ל דבדרבנן לא חיישיכן לתקלה:

ועוד כ"ל דבאמת יש להבין בפמ"ש הכתיבות פ' ר"ל דאם

עבר איסור דרבנן בשוגג אין לריך כפרה כלל איב תקשי באמת אמאי ביחוס באיסור דרבנן לתקלה הא אם יעבור בשוגג ליכא תקלה כלל, וכראה דהיכא דבא לו האי' דרבנן ע"י פסיעתו שפיר לריך כפרה בשוגג ושייך ב"י תקלה ועיין חוס' עירובין ק' ולפ"ז בהאי דב"ח לא מיבעיא לדעת מהרי"ח דמיירי שכתן בו שמן יותר מכשיעור ודאי בא לו ע"י פסיעתו אלא אפי' לדעת ב"י שיותר מכשיעור כמי הוי פסיעה דלא שמר כרו שידליק כשיעור וכ"ש בגבל של בית רבי שהיו לוקחין אותן מפחיים בזול כמו שפירש"י שם ודאי הוי ע"י פסיעה וכן בדף ל"ג פסע שלא שמרה בטהרה ועיין בכורות ל"ד אמר רחמא אבל הכא אאי הוי ל"מיעבד אכוס הוא שבדרבנן שפיר לא חיישיכן בדרבנן לתקלה:

ועוד כ"ל לחלק לפמ"ש חוס' חולין י"ד ע"ב ד"ה מודה ר"י

אין לדמות שמא יקחוב לשמא יפחות שקל ברבה לשחוב ועיין חוס' בילה ג' שכתב דהיכא דבעי מרא ואליכא לא גזרי' שמא יעלה ויתלוש ע"ש [עיין ב"ש או"ח סי' רס"ג] ולפ"ז אי"ש דבשמן של כ"ח שבקל יכול להדליק ולשהמש לאורה וכן בפסחים בתוחים זיתים ובנבים וחיטים דבי רבי שעומדים לאכילה בעיבי' ובקל יכול ליתן לתוך פיו ולאכול שפיר חיישי' לתקלה אפי' בדרבנן אבל בקפק דרוסה שבפרבא היכא שאיכן חולבות דלריך שחיטה וביטול וטרחא עד דראוי' לאכילה שפיר לא חיישי' לתקלה בדרבנן דאדהכי והכי מידכר, ולפ"ז בכ"ד שאיכא המעשה בשעה שהלאן איכם חולבות לא חיישי' בדרבנן לתקלה ואי שקודם יב"ח יפיו עוד חולבות הרי זמן עיבורה של בהמה דקה ה' חדשים כדאמרי' בכורות ולפי לידה הלאן בעקומיכו ובזמכיכו איכא המעשה קודם שכתערבו הלאן איכ עיבור ולידה רא"י שהם כשרות ואותן שיהי' חולבות הרי כשרות ואותן שבדרסו והן טרפות איכן מתעברות ויולדות ולא יהיו חולבות שפיר אמרי' בדרבנן לא חיישיכן לתקלה:

ועוד כ"ל לייסב דעת הרדב"ז דבאמת כבר כתקשתי בתשו'

אחת [ע"ל סי' ל"ח] איך שייך כלל בדרוסה שכתערב בע"ח חביני ולא בטלי הא ספק' בפ' ק"א דבכי' והתיבה הראוי' להתבבד אם בתרקקו לאחר שכתערבו מותר והוא שבתרקקו שלא במהכוין לבטל האי' ומם ס"ו דאם כתרקקה התיבה אחת מותרת ממכ"ם אף שהתערובות כשאיכה באיסור ומקתמא גם בבע"ח שאין בטלים כמי הדין כן ואיב בשלמא ההם בזבחים כשמביא הזבח ליחחב בעזרה במקומו הרי הוא מכוון לבטל ולהכשיר שייך שפיר בע"ח חביני ולא בטלי אבל דרוסה שכתערבה בהרבה בהמות חולין הרי גם אם יאחרו באיסור טרפה לריך לשחחם לטהרם מידי נבלה וכ"ש דאיכם כאכלים חיים אפי' לבן כח ואיב בשחיטתם איכו מכוון לבטלם ואיב הותרו בשחיטתם דשוב איכם בע"ח, ואי דכשבשחטו הוי ההריל ז"ל דהא קי"ל בפ' הכ"ל דתרבגולת בגולתה ובכשם שלם לא מקרי ההריל ואע"פ שמקיר אחיב הבולה או מחכו לאחיבות כיון שכבר כתבטל איכו חוזר וביעור כמ"ש ס"ק קק"מ בשם קמ"ק ואיב איך מסכחת כלל דין דבע"ח לא בעיל בעלמא חוץ מזבחים ושור הבקקל אי אסור בהבלה מחיים וכדומה:

ולא מלאתי ישוב בכון רק כ"ל כיון דגם בחיים יש לדון

על הביטול לעכין החלב ובעוף לעכין בילים דשיחלה קמא ואחרי' בי' בע"ח חביני ולא בטלי ואסורין החלב והבילים שוב לא פלוג רבנן ואחרי' דלא מהכי בהו ביטול כלל ומ"מ אפשר דיש ללמוד מזה קולא בבהמות דלים בהו חלב ובעופות דלים בהו בילים ולומר דלא החמירו חכמים בלא פלוג כמו בגוף הגזירה דבע"ח חביני ולא בטלי כמ"ש בגא"ל פי' תמ"ז

סקי"ח בשם מהרא"י ע"ש:

או שכאמר דמ"מ כשהולך לשחוב כדי לאכול מקרי כוונתו

לבטל ובפיר אסור משום בע"ח חביני ולא בטלי ושחיכה אם שוחט כדי לאכול בכוונה אבל הרדב"ז כתב שפיר דלא חיישי' לתקלה שהרי אם ישכח וישחוב אין כוונתו לבטל

ומותר באמת ואין כאן תקלה כלל ואי"ם:

והנה בתשו' מהרמ"ל סי' קי"ד שבכבסו ג' זאבים לדיר לאן

רבות ומלאו ע"ו מחיים שיער שלא דרסו כולם רק לבל היותר עוד שלשים ועיין חחיים סוס"י ס"ג ואיבכי מבין חשבונו אבל לפי השערת מהרי"מ בכ"ד שה"ו ג' זאבים והומתו שבים ועבל אחד כפלב יש לחשוב שדרסו עוד בבפלים עוד ששה וב"ב אם יש ב"ש ששה ואחד יותר כתבטלו ברוב מה"ת ושפיר יש להחיר להשהותם יב"ח ולשמוך על רבב"ז דבדרבנן לא חיישי' לתקלה מכל הלין טעמא דכתיבבא והרי איכא מ"ב דספק דרוסה הוי רק דרבנן וא"ב הוי הרי דרבנן כמ"ש מעלתו והרי איכא לדדי' להחיר דאין כאן ספק דרוסה כלל וכמ"ל ונחי דלעכין להחיר בתאכלה לא סמכיכן ע"ז אבל לעכין להשהותם יב"ח שפיר יש לסמוך ע"ז כיון דבלא זה איכא הרבה טעמים להחיר, קיומא דספקא הוא מסכים ואבי מסכים בב"ד להחיר להשהותם יב"ח או עד אחר עיבור ולידה:

והשואל בחחיים יו"ד סי' כ"ז הביא רא"י מחולין כ"ג ע"ב

דשיחוי יב"ח עדיף ממכירה לבכרי מדפריך בתחלה ולשהיכהו יב"ח ובתר הכי פריך ולזבכיכהו לבכרי והוא תמוה דאפי' אי שיחוי יב"ח איכו קיל בעכין אי"ם איכו פריך שפיר בתחלה ולשהיכהו יב"ח ולא יפסיד כלל ובתר דמסכי לי' אחי בהו לידי תקלה פריך דעכים ולזבכיכהו לבכרים בזול, ובזה כדחה גם ע"ש חחיים רא"י להיפוך עשוס דבתר דמסכי על ולשהיכהו

ולמסיכתו יצ"ח אחי נסו לידי תקלה אכתי ולזציכתו מוכח דמכירה לנכרי קיל דזה אינו רא"י דהא אין התקלות שווין

נעכין אחד והא דפריך אחיב ולזציכתו הייכו כנ"ל:

ונם מה שהניא מחיים רא"י דמכירה קיל מתקלה דשה"י

שהרי כתב הרי"ן נפ"ק דפסחים דהתורה החמירה בחמץ לענוד בנ"י וב"י מפני הסם תקלה דלמא יבא לאוכלו הרי דתורה חייסא לתקלה בחמץ ומ"מ אין ספק נאבדא דבנמה בחיסתא דמהיים יותר למכרו לנכרי אפילו בשעה חמישים ולא חייסי' שמא ימכרנה לישראל, הוא חידוש בעיני דהרי בחמץ הטעם דחייסא תורה לתקלה אכילה משום דלא בדילי' מיני' כולא שעתא וחייסי' לתקלה אפי' בשעה אחת מה שלא מליכו בעלמא ובמכירה ליש האי סברא דלא בדילי כמונן משאיב בעלמא שפיר יל"ל דתקלה מכירה חמירא ולי"ע לפנ"ד, ובזה שלום ובנכה וחיים, מרוכב שמיס, כנפשו וכפש ידידו דושיה נאהבה:

עמרם הק' בלוהים בקיק הכ"ל

תשובה ק'

שיל"ח ב' איפאלא ד' שופטים ע"ח אלול תרכ"ח לפ"ק:

שלומי נדבה מדגול מרבבה לתלמידי אהובי הרבני החרון ושכון ויח לו כלבבון כמויה ליפמאן העלנער כ"י:

מכתבך הגיעני וכפשך נשאלתך בנרדלם הנקרא עמור שנא לדיר גדול אשר בה הלכו על האדן אבה ואבה יד עופות ומהם המיה יב"ג ושכיס כשאדו מיים וקיימים ולמעלה סמוך לתקרת הבית הי' דף ועל הדף הלזה הי' ע"ז עופות ובאלו שלמעלה לא כיכר שום רושם אפי' נא' מהם מה דינם

הנה בגוף הדין כבר נחלקו אבות העולם דעת הרמ"א סי'

כ"ז ס"ע דאפי' הרג אחד מהם דוקא שלא ראיכו שדרם עוד אחרים אבל אם דרם אחרים הרי ראיכו שלא כה רוגזי' וכל מה שבדיר אסור והוא מאו"ם וכן הסכים הש"ך סקכ"ח בהגיאו דעת ד"מ וב"ה אמנם עו"ז שם סקט"ז חולק וס"ל דאפי' הרג הרבה כמי אמרי' דכה רוגזי' ואין חוששין לאחרים

והביא כן בשם משאת בכימין:

ובתשו' כ"ל סי' ק' כ' דאין כאן מחלוקת דאו"ה ומ"א

אייני שדרם עוד אחרים ולא הרגם דא; כש"כ שמחמו

בערה בו שהלילו עלמם ולא הי' יכול להמיתם לכן חייסיכן שדרם גם אחרים אבל אם המיה אפילו הרבה אמריכן כיון שראה נקמתו כה רוגזי' אלא שהלריך שמלאכוס מחים מיד כשילא הדורם משם אבל אם מלאוס הרוגים למחרתו שמא בהיות הדורם דרסו ולא מת ולא כה רוגזי' רק שאחיב מה מחמת הדריסה ע"ש ולפ"ז אם מלאוס מה מיד אחר שילא הדורם מוהרים הכשאריס לכו"ע ואם לא מלאוס מה עד

למחרתו אסורים הכשאריס לכולי עלמא:

ובתשובה אחת כתבתי [ע"ל סימן ל"ח] הנה בהאי

דקטע ריסא דחד מיכייהו כה רוגזי' יש בו ד'

טעמים, א) כתב רא"ש יוסף דכך קיס לה לחכז"ל דכי קטע ריסא דחד מכייהו כה רוגזי' שכן טבע הדורם ולפי טעם זה שפיר יל"ל דאם הרג יותר מאחד א"כ קחזיכן שילא חוץ לטבע וחייסי' שדרם עוד, ב) דכבר הקשו תוס' חולין מ"ג ע"ב ד"ה קסבר אונאי חוסשין לספק דרוסה כימא כשהטה הותרה ואפי' כולד ספק מחיים ותירלו דדרוסה שכיח ואיכ יל"ל דלא הוי שכיח רק שדרוס אחד לכן בקטע ריסא דחד מכייהו שוב לא חייסיכן שדרם עוד ומוקמי' אחזקה כקושי' תוס' דשוב לא הוי ס"ד שכיח שדרוס עוד ומה שיש לפלפל בזה האדכתי בתשובה שם, ולפי טעם זה נראה דאפי' הרג הרבה מ"מ לא שכיח שדרוס עוד והכשאריס כשרים דמוקמיכן אחזקה כקושי' תוס', ג) כתב רא"ש יוסף בדעת הרי"ן כיון דחזיכן שהרג אחד אמרי' אם איתא דדרם אחרים הי' כמי הורגן, ולפ"ז בהרג הרבה ודאי אמריכן אם איתא שדרם עוד הי' הורגן שהרג הרבה כדרסי', ד) כתב הדריסה דלעולם לא אמרי' שהנדרם יהא לו כח לגרוח מן הדורם אלא שאם לא מלאכו הרוג והרי ודאי דרם אחד וחזיכן שהי' כח לנדרם להליל עלמו שפיר חייסי' גם לאחרים שמא דרסן והי' בשם כח להליל עלמם אבל במלאכו הרוג דקטע לריסא דחד מכייהו שוב אמרי' על האחרים דודאי לא דרם דאם איתא דדרם לא הי' כח בנדרם להליל עלמו מיד הדורם ועיין חת"ם יו"ד סי'

כ"ז וגם לטעם זה אפי' המיה רבים הכשאריס עוחרים מטעם דלין כח בנדרם להליל עלמו מיד הדורם כיון שאין הוכחה שהנדרם הליל עלמו מיד הדורם:

ולפי טעם זה האחרון אפילו כמלאו רבים מחים למחרתו

כמי הכשאריס מותרים כיון דליכא הוכחה שהנדרם הליל עלמו מן הדורם דהא אפשר שמתו מיד וכן לטעם הסני כיון דלא שכיח שידרוס רק אחד אף שדרם הרבה מ"מ כיון דלי"ש בי' דרוסה שכיח שוב מוקמי' הכשאריס בחזקת היתר אפי' כמלאו המתים למחרתו, אמנם לטעם הסלישי דאמרינן כיון דחזיכן דהרג אחד אם איתא דדרם גם אחרים כמי הי' הורגן זה ש"ך דוקא אם כמלאו מתים מיד כשילא הדורם אבל בכמלאו מתים למחרתו אם כן אין רא"י שהרג אחד ודאמא אחר כך מתו ואיכ שפיר יש לחוש שדרם גם הכשאריס, ואולי משו"ה נקט בגמ' חולין כ"ג קטע ריסא דחד מכייהו ולא נקט הרג חד מכייהו וכמ"ש הש"ך שקכ"ה והיה הרג ולא אחד משום דבהרג ולא אחד בעי' דוקא שראוהו שמת מיד אבל בקטע ריסא אפי' מלא כן למחרתו כמי לא חיישיכן על האחרים כיון דודאי מת אחת יד הדורם ולפ"ז בכ"ד אם קטע ריסא דחד מכייהו אפילו כמלאו הרבה מתים למחרתו שאיכן קטועי ראש כמי מותרים הכשאריס כיון דחזיכן דהרג אחד ודאי אותן שדרם הרג כולן ומתו אחי' והכשאריס לא דרם דאם איתא דדרסן הי' ממיתם ומותרים, ומעתה אם הי' ב"ג המתים אחד דבקטע ראשו אפי' כמלא כן למחרתו יש מקום להקל בשכיס הכשאריס אם אין בהם שום רושם דרוסה לשלם טעמים אחרוכים רק לטעם הראשון אין להקל ואיכ עכ"פ יש לסמוך על חכ"א כלל כ"ה שקכ"ז דמותר למכרם לנכרי חיים וכל שכן דמותר להשהותם עד שיטילו ביליס עיין סימן כ"ז סעיף ח' וסיכ סיק מ"ז ועיין בחת"ם יו"ד סימן כ"ז:

ובפרט כאן בעופות ודיר גדול כבר הסכימו הטו"ז שקי"ד

ושש"ך שקכ"ד כיון דכשמעים מן הדורם אבה ואבה אין חוששין להם ועוד דיכולים לפרוח באויר כמ"ש במשנ"ז שקי"ד ואפי' לדעת ריש שהניא הנ"ח דוקא בעוף הדורם חיישיכן שמא דרם בפריחה אבל לא בנרדלם וגם עוף הדבר שנרדלם דורם המליא רק הנ"ח בתשובה הניאו בשפ"ד שקט"ז מהא דפסחים ע' דהשיב חולדה ונרדלם בהדדי ואיכא דאי' גמורה רק זכר לדבר וכבר האדכתי בזה בתשובה אחת [ע"ל סי"ו] אלא שכבר הורה זקן ואיכ שפיר יש מקום להתיר גם שכי עופות הכשאריס באכן אפי' באכילה, אלא שיש לפקפק קלת דכאן כיון שהרג יב"ג אם עכ"ח לא הי' להם מקום להשמע או לפרוח באויר אלא דאיכו מוכרח דאפשר דלשכיס אלו הי' להם מקום להשמע או פרחו באויר ואיכ עכ"פ למכור לנכרי

חיים או לשהותם עד שיטילו ביליס שרי:

ואותן ע"ז שהיו על הדף למעלה פשיטא דשרי אפי' באכילה

עפ"י תשו' הנ"ח החדשות שהניא יד אפרים על הגהת רמ"א סי' כ"ז ס"ט בטעמה שהי' בדיר שלם חוזות בכלוב ועוד הלכו ובאו בדיר שני חוזות וד' בר חוזות ולעתר מלאו ד' בר חוזות קטועי ראש ב"ב נרדלם שקורין טחור וכו' ופסקתי שהב' שהלכו בדיר עם הבר חוזות אסורים כיון שבודאי על ביכיהם אבל הב' שהם בכלוב שרי כיון שבעשו שני כתות בחדר אחד אע"ג דעל במקום אחד לגבי כח אחרת הוי כספק על והוי ס"ס ע"ש, ואין לומר דשאני התם שהיו בכלוב ומחילה הכלוב מחלקים לכן הוי ספק על דלשונו לא משמע כן דהרי כתב שבעשו שני כתות בחדר אחד, ועוד דהרי כ' טו"ז שקי"ד בשם הנ"ח דבהא דבעופות הכשמעים אבה ואבה לא חיישיכן להו דבעשם דין זה משום דכל שאפשר לברוח מן הדורם הוי"ל ספק ככנס ספק לא ככנס דמותר

אלמא אע"ג דליכא הספק מחילה מ"מ מקרי ספק על:

וכדמות רא"י לסברא זו ממשנה ה' פ"ו דטהרות ככנס

לבקבה בימות הגשמים והטומאה בשדה פלוכים

ואמר הלכתי למקום הלז ואיכי יודע אם ככנסתי לאותו השדה וכו' ר"א מטהר ופי' הרי"ש דהוי"ל ספק ביאה ואין כל הבקעה חשובה כשדה אחד לפי שהשדות הלוקים זה מזה במלרים ועיין רש"י פסחים יו"ד ואפילו לחכמים דמטמאים הייכו משום דמטמאין גם בספק ביאה וכמ"ש תוס' פסחים שם ד"ה ספק על וכן פי' הרי"מ בפ"ח דטהרות שם אלמא אע"ג דליכא הספק מחילה מ"מ מקרי ספק ביאה וספק על כיון שחלוקין במילר והכא כמי כיון שחלוקים אלו למעלה על הדף ואלו למטה על האדן שפיר מקרי לגבי אותן שלמעלה ספק על אע"פי דודאי על למטה:

ובהכי

ובהכי ניחא לי לשון הגמ' במולין כא דקאמר דכיא ספק
על ספק לא על ובו' דהוא כפל לשון שהי' די
באמרו ספק על, ומאז אמרתי לפרש שיש שיא בשיעה
מיש' יש כדם דהיכא דליכא ריעותא נמה להקפקק זה אינו
ככנס בגדל ספק אלא בים ריעותא ומקום נמה להקפקק שיש
ולפיז אי הוי נקט ספק על לחוד סיא דמיירי דוקא באין
מקום להקפקק הוא דאין חוסשין אבל בים מקום להקפקק
חוסשין ולהכי נקט ספק על ספק לא ואיש ספק על שיש ריעותא
ומקום להקפקק דעל ומיא כיון שיש ספק לא על אין חוסשין כלל,
אבל לדברי הגיה אים שפי יהיש ספק על ואפי' על ודאי
ויש ספק לא על דהיינו לכה האחרת אם יש שני כתות בחדר
אחד כמעשה דגיה כמי אין חוסשין ואיש, ובזה יבא שלוס
יכוח על ראשך ברכשך ונפש רבך ידידך:

עמרם הק' בלוהס בקיק הכיל

תשובה כא

שילית ב' אויפאלא ג' חיש תרכיז לפיק:

ישפות ה' שלוס וברכה והצלחה לאחבי אהובי הרב
הגדול מעוז ומגדול כמויה יוסף לבי פופר כיי
האבדקיק שאמשלון:

מכתביך קבלתי ושמחתי בשלומכם ועל דבר השאלה שאחד
לקח כיה כבשים ושחטו אחד מהם ואחר השחיטה
ראה השוחט על עצמו כעין מכה והיתה פחותה ומלאה דם
ומוגלא והיי נראה להם כאלו הכבש הי' כדרס ולא רצה
השוחט טוב לבדוק לפנים הריאה ולהכשיר מפני הספק הכיל
ואחיב שאל הקצב שהוא אחד מבעלי הכבשים את הרופא
אשר אתחה ידו לקחתו הכבשים מאדונים ממה בא להכבש
האכה על עצמו והשיב שבא זאב וכבשם לדיר שהיו בה כיה
כבשים הכיל ודרס את האחד ואחר השוחט שאיב כולם אקורים
והלך טוב אי מהקצבים בעלי הכבשים לשר המחוכה בהשדה
ושאל אודות הנעשה בכבשים והשיב שהרופא שקר עכה כי
לא הי' שם רופא בהדיר ושאל טוב להרופא ואחר שבהיותם
בשדה בא הזאב ודרס את שאי ודעתך כופה להתיר:

גם דעתי מסכתת להתיר דהרי קייל בפי' כיז קיינ כשבא
לפניכם מבעבע רש ולא ידעינו בעה חולין במלוי בין
להקל בין להחמיר וכבר הוכחתי בתשו' אחת [עיל פי' ליה]
דאין הפי' מלוי להזיק כפי' הגיה רק הפי' מה שהוא שכיח
ארוב יותר וכן פי' מתים יויד קימן סא ואיב בכיד ודאי
שכיח ורוב שבקבה כגף או כלב כשכו או חיש דקרו בקרניו
וזאב לא שכיח כלל בימי הקין ודאי הלי' בכלבא וקכיא ואף
דאתיים שם קשה עליו לשמוך עיז לחוד הייכו משום שהומתו
שמה וב' מאותן המומתי' כאכל קצת מהם דאיכו מלוי שכלב
יבשם כן אבל חלבה בכבש אי ודאי מלוי בכלבא וקכיא ודקירה
בקרניים ועיין חולין כיא זכריים המבגמים זאיז ולפיז אותו אי
שהי' בו המכה כמי מותר ואף דקייל בפי' ליג קיה להעריף
כל בהמה דלוחרה מלוכלכת בדם דחייסי' לבקובת הוסם ואין
אכו בקיאים מיש כאן שהי' בעורף מאחוריו כבר כתב בבוניית
יויד פי' כיג דאין חשש כלל דמי החזיר קימנים לאחורי עורף
לחוש לבקובת הוסם ממול עורף עיש ומכשיר לדעת הגאיה בבדהיב
דאפי' זאב וכלב חליכן בכלבא אפי' להחמיר משום דדריסה מלחא
אחריתא הוא וכבר ביאתי דבריו במקיא [עיי' תשו' הכיל]:

וכ"ז על אותו כבש שכמלא בו המכה אבל שאר הכבשים הרי
איכא קים ספק כלבא ספק זאב ואחיל זאב שמא לא
דרס יותר מזה האי ואף דספקי' בפי' כיז קיש דבפלא אי' מהם
חוסשין לכולם דכיש שחמתו בעיה בו כשאיל עלמו ולא
הרגו הייכו דלא אמרי' מחמת זה כח רוגזי' וחוסשין לספק
דרוסה משום דשכיח כמיש חוש' ריש אלו טריפות והייכו
בספק אחד אבל כאן דאיכא קים ודאי מידי ספיקא לא כפקא
שמא לא דרס יותר והוי קים ואפי' כימא כיון שחמתו בועה
בו שכיח שידרוס יותר מיא איכו ודאי וכבר כתב פכיי בשוני'
דפיש דאפי' ספק אחד לא שכיח להיתירא מיא הוי קים,
וממקומו הוא מוכיח שהרי בספק על כתב הש"ך בקליב דהוי
קים שמא לא ככבש כלל ואתיל ככבש שמא לא דרס אף דחוסשין
לספק דרוסה ואמרי' דשכיח דדרס ומיא מלרפי' אותו לכיש
והגם שכתבת שהי' נראה להם כאלו הכבש הי' כדרס איכו
יודע בעה נראה להם אם מלד קבראתם אלו בזאב או שהכיכו
שהוא דריסת הזאב כדאמרי' בזבחים עיד עיב בולהו כרי

יכאי לא אמרו בין בקובת הקון לדריסת זאב מידע ידעי
האי מעוך ואאי מגול ומיא בין דריסת הכלב לדריסת זאב
מספקא לסו חוש' שם אם אפשר לבדר ואיב בעה נראה לפס
שהוא דריסת זאב וכשיב שכבר הי' מכה ודאי קשה להכיר, וגדולה
מזה כי ביי הביאו עויז שקכיא דאפי' כמלא לפורן אדי אחוב לו
בגבו איכו אקור אלא בראו שכבכם אדי אבל לא ראו שבכבם
חולין לומר שלפורן זה הי' בבוהל וכתחבה הבהמה בבוהל
וכתחבה בגבה עיש:

ואיב לא כשאר חשש רק מלד אמירה שרועה והרי קיל דאין
עכויש כאמן לא לאי' ולא להיתר אם איכו מקליה בלי
שאלה כמנואר ביוד הי' ריז קיא ועיין עויז ופיך שם ועויז
הי' קכיג שקיד ופי' שיג שקיג ובפיך הי' קכיז שקיב ואף
דאי מהימן לי' העכויש כאמן כמנואר הי' ריז שכיל מיא
כאן הרי לפכיכו דלא מהימן שהרי חזרו ושאלו להשר והכחישו
ואפי' בעד ישראל דמנואר בבי' קכיז קיא דאין אחר כאמן
להכחישו רק הבעלים מיא מנואר שם השעם מאחר שהבעלי'
שם ושתקו והוי שתיקה כהודאה וכאן ליש זה שהרי הבעלים
איכם יודעים כלום וגם לא היו כל הבעלים שם וגם בזה
חזה הש"ך שם על דברי רמיא ע"ש, ועוד מה חזית דסמכת
על דבריו הראשונים סמוך על דבריו האחרונים שאמר שהי'
בשדה ושם וודאי הוי האחרים מותר' כמנואר בפי' כיז קיב
לפי שיכולין לבוא והוי כמו שפק על עיין עויז ופיך ואי
מעוש כיון שהגיד שוב איכו חוזר ומגיד זה שייך רק היכא
דבעי' דיכי עדות ואפי' בעיא ישראל באיסור ליש אם שייך
איכו חוזר ומגיד ומיין ומיין חוויד פי' קפיה מה שהאריך בזה ובכיש
אם הגיד שלא בפכי ביד העלה דחוזר ומגיד ובי' קיש שמעתא
ויו"ש פיד [עיל פי' ריד ובים אהיע]:

ואפילו לדעת מהריא לובלין פי' קיו הביאו עויז פי' מיח
שכתב בעובדא דידי' דאין לסמוך על דברי הגוי
להתיר רק לאסור היינו משום דשם הי' רגיל לדבר שהי'
המחט בביאיב עכיש בפרש כיון שעדיין הי' עוסק בהולאות
הפרש ומסמר בידו ולריך בדיקה כמיש בסוף הסעודה ועיין
נקהיב פי' מיח אבל כאן בלי אמירה העכויש הוי תליכן
בכלבא וקכיא והיינו מחיבי כיע מודה דאין הגוי לאמן לאיסור
ולא הוי גילוי עלתא:

ועוד שלפי לשון השאלה שאחר הרועה שבא זאב וכבכם
לדיר אשר שם הכיה כבשים ודרס את האחד משמע
שאחר בביאור שלא דרס רק אי' זה שהי' לו מכה בעורף ואיב
הפה שאשר הוא הפה שהתיר את האחרים כמיש עויז פי' מיח
סקיטע והביא ראי' ממשנה פיז דדמאי עיש, ולכאורה הוי קשי'
לי על ראי' עויז הא אמרי' בכתובות כיב מכין לפה שאשר
הוא הפה שהתיר שכי' את בתי כתבי וכו' ואיב בשלמא שם
בדמאי דמייתי ביאראל שפיר אמרי' הפה שאשר אבל בגוי
לא גלי קרא דכימא הפה שאשר וכו', אבל זיא דהרי באמת
פריך התם ליל קרא סברא הוא וכו' ומסיק דקרא אלטריך
לדיא וכיון דסברא הוא איב אפי' כבר כמי באמן מהיט, ואפי'
למיש תוס' שבועות כיב דיש דבריס שאין הסברא פשוטה
כיב ולריך קרא להשמיעכי הסברא ואיב ייל דריא דאמר התם
דילפי' הפה שאשר מקרא שיל דלא הוי ידעיכן הסברא בפשטות
אלולי דגלי קרא הסברא ואף דבעי' קרא לאב באמן לאסור
בתי הזה לכדרי ולא ליבש מיא ממילא שמעי' מיכה הפה
שאשר ואיב איכו בבכרי זיא דבתר דגלי קרא שמעי' הסברא
אמת ואיב גם בגוי אמרי' האי סברא:

ואפי' לא אמר הגוי שזה האחד שכמלא בו הריעותא הוא
שדרס הזאב יש לעיין כיון שבאמן שלא דרס רק אי'
ומהיה בדוגא בטל רק מדרבנן איכו בטל משום דבעיא חשיבי
ולא בטלי שפיר יש לחלוק שזה שכמלא בו הריעותא הוא
שדרס ואין כאן איסור כלל בתערובות עיין יבמות פיב וביוד
פי' קיא וכדה ס' ורמב"ם פיד מאכות הטומאה הידו, והי'
לי לכתוב עוד עפי' דין המנואר ביוד פי' קי' פיז כיון
שבבר נאכל אחד מהם ועיין חתים יויד פי' ס' אבל יש אין
לורך לזה בכידון דידן וגם מאפס הפכאי אקלר כי לפעכיד
הכבשים מותרים בלי פקפוק ובזה שלוס תכין ותצליח בכל
עכין בכפש חמיך דוש"ת בתהבה:

תשובה כ"ב עוד להרב הכיל

אחרי הודיע משלומיכו וכו' ומה שעוברת בלוחות שכיות
בעכין הפה שאשר הוא הפה שהתיר והבאת דברי
חתים פי' ס"ד המהכי אדי גם אכי כתבתי דיי הפה שאשר
וכו'

וכו' והנאתו דנכרי מו"ז פ' מ"ח ופוח סס מעמנה דדמאי ואין חידוש נדנכרי אחיש רק שהניח מתכי' דעדיות והוא נגמ' כתובות כא ובין סכח ובין שסס לא מייני מגוי רק מישראל ואיך כתבה שמיוסב בזה קושיתי:

אבל נגוף סדבר לא כיוונה יפה שאני אמרתי הפה שאקר שהי' סס אחב הוא הפה שסחיר שלא דרש רק זה האחד וזהו דין הפה שאקר וכו' אבל אתה אמרת הפה שאקר שאמר נתחלה שהיו בדיר הוא הפה שהחיר שאמר אחיב שהיו בעדה ולא כי עוכלא לדבא דהפה שאקר הוא רק אם איכו מכחים ופותר דבריו הראשונים כגון שאומר שהוראה אבל לא נקתרה דשכיחה אמת שהוראה ולא נקתרה או שאומר פירות הללו מאי הן ומעושרין הן דשכיחה אמת שהם מאי והם מעושרין או איא הייתי וגרוסה אני שכיחה אמת ונתגרסה וכדומה אבל נמכחים דבריו הראשונים מדיר לעדה שאחד ודאי שקר איכו ענין להפה שאקר רק לענין חוזר ומגיד ופי' זה שלוש מנאי חמיך דש"ת נאתנה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה כ"ג

שיל"ת ב' איפאלא ה' אלא תרמ"ה לפ"ק:

שוכ"ט לתלמידי סנהור המופלא ומופלג הסכון כ"ה דוב כ"י מאיקאוויטס בק"ק מאדע:

מכתבך קבלתי ואחר עד עתה להשיב מפני כמה דברים, אורחה מה שכתב קלוש פי' רמ"ג ספ"ד דבמתכות כהונה גם קטן זוכה דאורה זכתה לכהנים משא"כ במתכות עניים דכתיב לעני ולגר תעזוב אותם ואיכ איכו אלא עזיבה שיזכו בו בעלמם אין קטן יכול לזכות מהת עיי"ש והרב הגאון מהרא"י כ"י אב"דסס דחה דבריו מרינב"ל ב"מ כ"ל שבשמ"ק סס שסק' אחא דאמרינן החס אמרי כיון דאיכא עניים הכא הכך מעיקרא איאושי מיאושי ואמרו עניים דהחס מלקטי ליה והק' הרינב"ל איכ עניים דאזלי ממקום למקום אליך מותרים הא קמיאשי ואיכן דהכך דאזלו לא קמיאשי שהרי נאים לנקוט עיי"ש ואי כדעת קלוש מאי הק' הרינב"ל אעו מי שאבד אבדה ומיאש ממנו אסור להגביה אם מלאה אחיב:

והנה נמ"ש הכתיבות בכמה דוכתי דאף דהפקר יצא מרשות בעלים קודם שבא לרשות זוכה משום דילפינן ליה מבניעת דכתיב ונטשתה אבל יאוש באבדה ליכו יוצא מרשות עד דאתי לרשות מולא אין לו דמיון כלל דבאובד אבדה ואיאוש ואחיב מלאה כיון שעדיין לא בא לרשות מולא הרי עדיין לא יצא מרשות בעלים והוא שלו שפיר מותר להגביה ולימלו אבל כאן לדעת קלוש אין לעניים שום קנין בהם עד שזוכין בו וכיון דאיאושי ממנו שפיר יל"ל דאסורים לנקטו דאין לומר שהוא עדיין ברשותם עד דאתי לרשות זוכה שהרי מצולם לא הי' שלהם:

אבל כ"ל עוד קבלא ישרה דהכה מבואר שם דאחר שכתיאשו כל העניים כל אדם מותר בלקט וביאור הדברים דאף דלקט הוא הפקר מ"מ איכו כשאר הפקר שהוא לעניים ולעשירים אבל לקט הוא רק הפקר לעניים ולא לעשירים ואפילו אם הבעה"ב עני אסור בלקט כדאמרינן פ"ק דגטין לא חלקט לעני להזהיר לעני על שלו אבל אחר שכתיאשו עניים פקע מיני' חורת לקט והוי הפקר וכל אדם מותר בו ולפ"ז אם מקלת עניים כתיאשו ממנו פקע לגבייהו ממנו דין לקט וכיון שאחר עניים לא כתיאשו ממנו הרי עדיין חורת לקט עליו ומילא אותן שכתיאשו אסורים בו כמו עשירים ובעה"ב עני אסור בו ולא דמי לייאוש באבדה אפילו כימא שילא מיד מרשות בעלים ודלא ככתיבות הכ"ל מ"מ יכול הוא לזכות בו

מן ההפקר כמו אדם אחר כיון שהוא הפקר לכל:

ולענ"ד יש להביא ראי' לדעת קלוש מהא דאמרי' ב"מ יו"ד כיון דכפל גלי דעתיה דבכפילה כיחא לי' דלקני בדי אמות לא כיחא לי' דלקני ואי כימא כדעת הרב הכ"ל דאפי' קטן יכול לזכות במתכות עניים משום שהתורה זכתה לו ומילא הוא שלו בלי שום קנין אי"כ כיון דעכ"פ רולה שיהיה שלו ומילא הוא שלו בלי שום קנין ומה בכך שאיכו רולה בקנין דיל הלא אי"ל קנין כלל ואפי' לריך קנין כתב כמוי' שם דדוקא בדיל שהוא קנין דרבנן יכול לומר לא כיחא לי בקנין זה אבל בקנין דאורייתא קני אע"ג דלא כיחא ליה מכש"כ אי אין לריך קנין כלל והתורה זכה לו בלי שום קנין אלא כל כחך כדעת קלוש מתכות עניים ולריך קנין:

ועוד יש להביא ראי' לדבריו ממה שהקשו תוס' בסין י"ב דיש אלא כילוף מהכא בעלמא דהמגביה מליאה לחברו לא קנה חברו עיי"ש מה שהילו ומסקי דלר"ח נאמת מהכא ילף ואי כדעת הרב הכ"ל דבמתכות עניים הוא שלו עניים כמו מתכות כהונה לכהנים הקשי דלא דמי כלל לפמ"ש ב"מ יו"ד דאפי' אי מגביה מליאה לחברו קנה איכו משום שהוא רק מכיעת ריוח מאחרים אבל תוסס לבעי"ח במקום שאב לאחרים יל"ל דלא קנה משום שמפסיד לאחרים עיי"ש אי"כ איכ בעלמא מלקט פאה לעני הרי מפסיד עניים אחרים שכולם שותפין בה דהתורה זיכה להם משו"ה לא קנה אבל מגביה מליאה דהוא רק מכיעת ריוח שפיר יל"ל דקנה ועיין בילה ט"ל אי בירא דהפקירא או בירא דשותפי ומאי הקשו תוס' ואיך אפשר לומר לר"ח דילפינן מיכה אעכ"ח כקלוש דמתכות עניים אין לעניים בהם שום קנין וזכות רק הפקירא הוא להם ולכן גם בזה הוי רק מכיעת ריוח:

ומה דס"ל לקלוש שם מעיקרא דמשו"ה יכול הקטן לזכות במתכות כהונה דבמתכות כהונה ליש דעת אחרת מקנה כיון דאין לבעליה בה רק טובת הנאה וקי"ל טוה"ל איכו ממון והוא מחשו' מיימוני לספר כזיקין פי' ה' ומרדכי פ"ק דב"מ עיש קשה לי מגיעין דף ל' דפריך אמתני' דהמלוה את הכהן וכו' ואע"ג דלא אתי לידיה הא מאי דאין המפרים עלמו יכול לזכות לכהנים ולגוים ולעניים במתכות הייכו כיון שהוא המקנה ואין אדם אחד יכול להיות מזכה וזוכה דבעינן שילא מרשות לרשות וכמו"ש הרי"ן פרק אלמנה כיזכות עיי"ש ולקלוש הכ"ל תקשי כיון שאין המפרים קני מקנה שפיר יכול להיות זוכה ואיכ אע"ג דלא אתי לידיה דכהן זוכה הוא בהם ואיכ מחזיקים בחובו, ואין לומר דאם הוא זוכה בהם לכהן הרי ידו כיד הכהן ושוב איכו יכול לזכות לעלמו בחובו דהרי איכו יולא מרשות לרשות זה איכו דומה בכך אם לא יקנה אותו הלא מ"מ יכול להחזיק לעלמו בחובו והא קושי' הגמ' לא היה אלא משום דהכהן איכו קונה ולא יצא הבע"ב מלות כתיבה אבל אם בעה"ב איכו קונה אותו כדת מה איכפת לן, ובוד דבעה"ב הרי קונה אותו בכסף ואפי' אי מלוה איכו קונה כבר כ' רשב"א דכאן לא דומי לגמרי למלוה עיי"ש, ובקנין כסף יל"ל דלא בעי הולאה מרשות לרשות שהרי הלוקח קונה החפץ ברשות המוכר ואיכ מ"מ, לכן כ"ל אף דמוה"ל איכו ממון ואיכו נקרא דעת אחרת מקנה. הייכו רק דמה"ט לא מקרי שלו ואין לו בהם קנין שויה אבל מ"מ כיון שיש לו בהם קנין רשות ולכן אי' להיות מזכה וזוכה דאין לו כאן הולאה מרשות לרשות ואיש:

ובזה כ"ל לייסב קושי' ירושלמי בגטין שם דפריך אהא דמוקי רב מתני' במכירי כהונה, ויש מכירי לעני ועיין פירושו בפני משה שם ומלא"מ פ"ז מה' מעשר, דלכאו' קשה מה הק' ירושלמי ויש מכירי לעני הא במתכות עניים אין לבעליה שום טוה"ל ועניים כוטלים בעכ"ח של בעה"ב וכמ"ש מ"ל הכ"ל ואיכ איכו ברשות בעה"ב כלל ואיכ שפיר יל"ל דבעה"ב עלמו זוכה לו אע"ג דלא אתי לידיה ואף דבעה"ב אסור לזכות לעני הייכו בלקט משום דכתיב לא תלקט לעני עיין גטין י"ב אבל במעשר עני שפיר יכול לזכות, אמנם לק"מ דהרי רש"י מוקי לה בירושלמי במכירי כהונה ור"י ס"ל בכחובות פ"ד וגטין י"א חופס בבע"ח במקום שאב לאחרים לא קנה ורק במגביה מליאה לחברו ס"ל ב"מ דף יו"ד דקנה משום מיגו דזכי לנפשיה וכמ"ש תוס' שם ואיכ אין בעה"ב יכול לזכות לעני משום דהוי אב לעניים אחרים וכדאמרינן בגטין י"א ומיגו דזכי לנפשיה ליש כאן כמו במליאה דהא הוא עשיר ואי דאי בעי מפקיר בכסיה והוי עני איכ הוי תרי מיגו ולא אמרינן עיין ב"מ ט' ע"ב בשמעתא לשמואל דמוקי במזכה לה עי' אחר יל"ל עי' עני ושייך מיגו דזכי לנפשיה אבל בבע"ח הוי תרי מיגו ולא אמרינן ופריך ירושלמי שפיר לר"י אבל רב יל"ל דס"ל חופס בבע"ח במקום שאב לאחרים קנה וכדס"ל לר"ה בגיטין דף הכ"ל לק"מ קושי' ירושלמי דיל"ל כקושיתי הכ"ל לאמת ואיש:

ויותר כאן לומר משום דאכתי קשי' לשמת רש"י ב"מ דף יו"ד דבעשאו שליח לחפוס קנה אפי' היכא דאב לאחרים איכ הי' כיון דהלוה לזן להיות מפרים עליהן מחלקן איכ הוי כבעשאו שליח לזכות לו ושפיר קנה אפי' אב לעניים אחרים, אלא דהא ליתא דהרי אמרינן בגזיר י"ב דאיכו יכול

לעשות

לעשות סליח במלחא דאיסו לא עלי עניד בשעה שעשאו שליח ומפיס לא מסכי סליחות בדבר שלא בא לעולם ועיין בתוס' שם ד"ה מ"ע ואי"כ הכא כמי בשעת הלואה שעשאו שליח הוי דשלב"ל ועיין חי' רשב"א ולא מהני סליחות ופריך ירושלמי שפיר, וכל זה לרבי יוחנן בירושלמי דשיל בינמות ליג דאין אדם מקנה דשלב"ל לא מהני כמי סליחות בדשלב"ל אבל רב דשיל שם ליג אדם מקנה דשלב"ל שפיר מהני סליחות בדשלב"ל ואי"כ יש"ל כקושי' הכ"ל ושפיר מוקי לה במכירי כהונה ולקיים קושי' ירושלמי:

ומה שהקשית על דברת פני' גפין ל' שתירן קושי' רשב"א שהק' אהא דכהן בנעה"ב חוזר אמאי הא ד"מ מעות קונה ולא תקנו מסיכה רק כדי שלא יאמר לו כשרשו חייב נעליים וכאן שהוא בשות לוקח לים זה ואי"כ מעות קונה ואמאי חוזר בשלמא לשמואל דמיירי במזכה לו ע"י אחר איכו חוזר בשות לוקח אבל לרב ועולא תקשי ותירן דהא דכהן חוזר הוא באמת רק לשמואל וקיל מה יעבה לירושלמי דלא תירן רק במכירי כהונה ועשו שאינו זוכה כזוכה ואפ"ה אמרינן שם הדא אמרה יכול הוא לחזור בו והייבו הכהן הכוה כמו שפירש פני משה, הכה שמת לפני עלילות דבריה ולכן קשי' לך ולא ראית יפה שהוא תירן דרב ושמואל ועולא לא שליגי לדיבא רק לענין חוקמתא ליסבא דבריתא וכיון שהדין אמת לכולהו אמוראי דבמזכה לו ע"י אחר מסכי אפי' באינו מכירי כהונה ואפי' לרבנן דר"י ממילא איש דהא דכהן יכול לחזור לא משכחת לה אלא במזכה ע"י אחר דבלאיה אם חוזר הכהן לא יתן לו הבעה"ב התרומה כלל דאפי' לר"י לא עשאוהו כזוכה לענין זה שיטול בעכ"ח של בעה"ב רק לענין שיולא הבעה"ב ידי כתיבה וכלולהו אמוראי גם לרב ועולא הא דכהן יכול לחזור הוא רק במזכה לו ע"י אחר אעיג דלא מוקי ליסבא דמתני' דוקא בהכי ואי"כ גם בירוש' לקיים וזו אי"ל לפניס:

והקושי' שהבאת למ"ש תוס' ב"ב קכ"ג והג"ל נגין הכ"ל דבעם דמהכי מכירי כהונה משום דהוי מתנה מועטת והרי רב מוקי לה במכירי כהונה ואיהו ס"ל ב"מ מ"ע דבריס אין בהם משום מחוסרי אמנה ומשמע שם בסוגיא דס"ל גם במתנה מועטת יכול לחזור בו ואי"כ מה מהני מכירי כהונה ועיין במתנה אפרים הלכות זכייה ומתנה סי' ע', ולפענד"ד דבלא"ה קשה אם הבעם משום מתנה מועטת הלא פירש"י שם בב"מ ד"ה משום דשאי דעוה"כ הוי רק מתנה מועטת ואי"כ ל"ל מכירי כהונה כלל הלא בלאיה הוי רק מתנה מועטת ואי' לחזור, אך לקיים דהרי רב לשיטתו ס"ל דבמתנה מועטת יכול לחזור בו ומשו"ה לריך לאוקמא במכירי כהונה דהא בעמא דר"י דס"ל במתנה מועטת אי' לחזור הוא משום דסמכיה דעתיה דמקבל שלא יחזור בו הכותן ועיין בחו"מ סי' ר"ד ורב כמי מודה דהיכא דסמכיה דעתיה דמקבל שלא יחזור בו הכותן שאי' לחזור אלא דס"ל דגם במתנה מועטת לא סמכיה דעתיה דמקבל ולהכי דבריס אין בהם משום מחוסר אמנה אבל במכירי כהונה שאינו רגיל ליתן תרומה ומעשרות רק לכהן זה שפיר סמכיה דעתיה דמקבל שלא יחזור הכותן אפי' רק מודה במתנה מועטת שאי' לחזור ולהכי מוקי לה במכירי כהונה ומיושב קושיא חדא ביתר חברתה:

ועל קושי' ע"ב ביטין שהבאת לראיה דאם כהן חוזר בנעה"ב אי"ל לקבל מי שפרע אי"כ אמאי לריך רש"י לפרש ואין בו משום רבית בשאר פוסקין בעינן יצא השער וכאן לא בעינן יצא השער ודחקו לזה דאי"כ מה קמ"ל פשיטא ותוס' ס"ל דאפי' בפחות משער שי ומכ"ל הא דלמא דיבו רק כשאר פוסקין רק דהיתר פיקוק כתבו תוס' ב"מ ס"ג ד"ה אעפ"ם משום דקאי במי שפרע אם חוזר וכן פירש"י שם ס"ג ד"ה יש לו ואי"כ הוי קדיא דכאן כיון דליכא מי שפרע אסור משום רבית קמ"ל דאין בו משום רבית, כ"ל לפמ"ש הראש"ם ב"מ דס"ח סי' מ"ג דאבק רבית דרך מקח וממכר אין על הלוה אפי' איסור מדרבנן מדלא יהיב מדידי' אפי' לא קריבן בים לא תשיך אלא בני מלוה איכא איסור ועובר הלוה משום לפ"ע, ולפ"ז כאן דהבעה"ב שהוא המלוה אי' לחזור בכהן והוי לבני דידיה מכר גמור שוב לית בים משום רבית אף דהלוה שהוא הכהן יכול לחזור ואל לקבל מי שפרע והוי כהלוה בים מ"מ הלוה בלאיה אין עליו איסור כלל ואי"ם, ויתר דבריך כיתבו לכתוב ולא כיתבו לקרות כי לשוכך מעורבב ועירוב פרשיות כתיב כאן לכן אסתגר בזה ואיה בכה בלא ורכב בתורה ריחדם ד' עליכו שבה עוצה

ומבורכת בכסף החותם בברכת התורה:

עמרם הק' בלוסס בק"ק הכ"ל

תשובה כ"ד

שיליח ב' איפאלא ר"ח כיסן תרמ"ג לפ"ק

שלום וברכה מאלקי המערכה לכבוד ידידי הרב המאוה"ג המפורסם בן הדפיס לדיק כב"ר כקש"ת מו"ה חייס כבי ווינקלער כי":

מכתבו הגיעני וכבר גליתי לו דעתי ומה דקשיא לי' על דברי המרדכי בחולין פ"ם הזרוע אמאי לא אזליכן בתי"ר בני חורי הכמלי' והי' כיון דכתיב עכי ורם הלדיקו לדק מסלך ותן לו לא מסכי רוב עיין חולין קלי"ד, אי"כ למה הוי דמאי רק מדרבנן עשוס דרוב עיה מעשרין הן מ"מ כיומא לדק מסלך ותן לו ולא מהני רובא, כ"ל עפמ"ש רש"י בנטין מ"ז ע"ב דהרוצה ומעשר ענבל ואסור לי' באכילה ולאו מלוה דרמיא עלי' הוא אא"כ אוכלן או מזכין דקא מסתרסי לי' ע"כ, מבואר דאם איכו רולה לאכול או למכור איכו מחויב לתרום ולעשר כלל ועיכ כ"ז שהוא ענבל אין לבעב חלק בו דאלי"ה לריך לעשר כדי לתת להם חלקם ומשום גזל הבעב, משא"כ לקח הוא אל עכיים מעשה קליה וכן זרוע ולחיים הוא אל כהכיס מעשה זביחה שכתב"ב בהם, ולפ"ז כ"ל חילוק ברור דדוקא אם אכו דכין על הממון אם הוא אל בעה"ב או הוא אל עכיים וכהכיס או אם הוא מחויב לתת להם אז אעפ"י שהרוב מקיב לבעה"ב אמרינן לדק מסלך ותן לו והייבו שיחשוב העכי לגדיק בדיבו, אבל בדמאי דכ"ז אלא תרס ועיסר ודאי אין לכהן ולוי ועכי חלק בו ואין אכו דכין רק על איסור לכן אמרינן רוב עיה מעשרין הן ומותר ואי"ל לתרום ולעשר, וממילא ליש לדק מסלך כיון אלא עיסר ודאי אין לבוי ועכי כלום ולמה ילדיקבו אם ודאי אין אכו לדיק בדיבו אפילו עפ"י מיעוט ואפילו אוכל עבל אין בו משום גזל מתבות עכיים דכ"ז אלא תרס ועיסר אין להם חלק בו ועיין חתים יו"ד סי' ר"מ וטו"א ר"ה בספרו אי"מ ד"ל מה שהאריכו בזה:

ועיין תוס' פסחים ל"ח ד"ה אתי' משמע דיש לכהן חלק בעבל ע"ם, אמנם אחר העיון אין ראיה מהם דשם אפשר שיעשר מיכי' וב"י ויתן לכהן חלקו ואז איבלאי מלחא למפרע אלא הי' כולו לכם רק הי' בו בם חלקו של כהן, אבל אם באמת אכו מעשר ואי"ל לעשר שפיר י"ל כמ"ש דודאי אין לכהן ולוי ועכי חלק בו ואי"ם:

הא חדא ועוד קאמינא לייסב קושיתו לפ"מ דאמרי' שבועות ובעוטען אין לך בידי לא מקרי דרבא דממונא ובעוטען כתביו לך בידי דרבא דממונא ע"ם, וכ"ל דהא דאמרי' לדק מסלך ותן לו הי"ד בהי' לו דרבא דממונא עם העכי ובע"ד דידי' הוא אז מחויב לבדקו, אבל בדמאי כיון דרוב עיה מעשרין הן הרוב מעיד שמעולם לא הי' דרבא דממונא לבוקח עם הבוי והעכי שבבר הי' מעושר ולאו בעל דבריס דידי' הוא ולים לדק מסלך כיון שאין לו דבר עמו, ואולי יש להעמיס כן בכוונת הגמ' חולין קלי"ד פרש בחזקת פעורה קיימא קמה בחזקת חיובא קיימא ואי"ם, וה' יראכו מתורתו בפלאות כבפס ידידו החותם בברכת התורה:

עמרם הק' בלוסס בק"ק הכ"ל

תשובה ק"ה

שיליח ב' איפאלא עש"ק בחקותי תרמ"ג לפ"ק:

שוכ"ט לחתני אהובי הרבני המאו"ג כמוה"ר גרשון כ"י:

אשר עוררתני על דברת תוס' בכורות כ"ז ד"ה ואתי שבתבו וגבי תרומה לא מליכו בשוס מקום שילריך בשוס אכילה בגדולה דשמא לא שייך גדולה אלא בבשר ע"ם, והקשית שהוא נגד גמ' ערוכה בסוטה ט"ו גבי שיבי מכחות דקאמר ורשאין הכהכים ליתן לתוכו יין ושמן ודבש מ"ש אמר קרא למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין וכו' אלמא דגם במכחות שייך גדולה ולא בבשר דוקא אי"כ בתרומה נמי שייך גדולה, כ"ל סברא ישרה דשם דחייבא התורה במתכות כהונה לאכלם בגדולה הייבו דוקא אם במתכות עלמם בלי הוספת דבר משלו אפשר לאכלם בגדולה ושלא בגדולה אז מחויב לאכלם בגדולה אבל אם במתכות עלמם אי"א לאכלם בגדולה רק ע"י שמוסיף דבר משלו לא חייבה אותו שתורה להוסיף משלו כדי לאכלם בגדולה, וזה כוכת תוס' דשמא ליש גדולה

אלא

אלא בנסר, היינו במתכות עצמם בלי הוספת דיף אל המתכות לים גדולה אלא בנסר אבל בתרומה כהי דסייך גדולה ע"י הוספת דיף אל המתכות כגון יין שמן ודבש אבל במתכות עצמם לים גדולה וכיון שאינו מחויב להוסיף דיף אלי' כדי נאכלה בגדולה לכן לא מצינו בשום מקום שיצריך בה בשום אכילה שיהי' בגדולה ואינם:

והנה במכתב קודש שבקמלת אסור ליתן לתוכה יין ודבש ואסור לחמלה ועיין בתמנים פ"ב ממעשיק הי"ד מעשה קנה כן מלשונו דדוקא שיהי' מותר לאכול בדבש אבל לא קודש שבקמלת, אמנם לחתן הסיריס אסור כמו קודש קמילה מקרא דלא תאפה חתן חלקם אפילו חלקם לא תאפה חתן כדאמרינן בכמה דוכתי והי' הריא לומר דכמו שחיתון אסור בסיריס בקודש קמילה כן אסור גי"כ לאכול הסיריס ביין שמן ודבש כמו שאסור קודש קמילה, אך זיא כיון דכתיב למשחה לגדולה ואם אפשר בגדולה במתכות עצמם מחויב לאכלם בגדולה אי"כ כהי דאם צריך להוסיף דיף שיהי' בגדולה ולא אפשר בגדולה במתכות עצמם אינו מחויב להוסיף מדילי' כדי לאכלם בגדולה מ"מ לא שייך לומר שאם מוסיף ואכלם בגדולה שיהי' עברה אלא אדרבה מצוה קעביד במה שמוסיף ואכלם בגדולה וכעין שכתבו הראשונים בחולין לי"ח דאע"ג דאין מבטלין איסור לכתחלה הוא דרבנן מ"מ לים לומר שיהי' מצוה לבטל מה"ת ע"ש וה"נ לים לומר על מצוה שמוסיף מדילי' ואכלם בגדולה אף שאינו מחויב שיהי' עברה ולהכי אמרינן דמותר לאכול הסיריס ביין שמן ודבש ואינו אסור רק בחיתון דגלי קרא, ולפיז אים דודאי במתכות גופייהו שפיר כתבו תוס' דלים גדולה אלא בנסר אבל ע"י יין שמן ודבש שפיר משכחת גדולה גם בשאר דברים אלא שזה אינו מחויב לעשות בגדולה כגיל אבל בקונטרס שפיר קאמר דמותרים ליתן לתוכו יין וכו' וכדי לאכלו בגדולה משום דכתיב למשחה וכו' ואין שייך לומר על מצוה שהוא עברה בגיל ואין אסורין אלא מלחתן ואינם:

אמנם אכתי תקשי מה שמורת מהוס' זבחים ש"ה ע"ב דיה סביעית שהקשו תרומה קודש לפסח יהא אסור לחמלה משום דקא מיעע באכילתה ותיקן דהכי עדיפא לי' ומרי משום דכתיב למשחה וכו' ואי"כ מצינו גם בתרומה אכילה בגדולה שמחמלה, והכא לים תי' הגיל דהרי החיתון הוא במתכות עצמם בלי הוספת דיף מבחון ואי"כ דברי תוס' סותרים עצמם, וקצור הייתי לומר לפמ"ש תוס' זבחים שם בתי' הסכי דעיקה מתחמלה מאליו ואפי' מערב בה שאור מ"מ בלאים היתה מתחמלה קלת לכן לים ב"י שמביא קדשים לבית הפסול כיון שאינו בידים משאיכ במבשל ירק של סביעית בשמן של תרומה ממעט באכילתה בידים ע"ש, מבואר דאינו נעשה חתן טוב רק ע"י שאור אבל מאליו אינו רק כתחמן קלת, ואינו טוב שיהי' מקרי אוכל בגדולה אלא ע"י שאור ועיין רש"י פסחים מ"ג דיה שיאור ותוס' חולין כ"ב וטוב י"ל כתי' הגיל דבתרומה גופא לים גדולה רק ע"י שאור הבא ממקיא ולכן אינו מחויב לאכול בגדולה, ומ"מ תירץ תוס' בזבחים שפיר כיון דמצוה לאכול בגדולה אי"א לומר שאם מוסיף מדילי' כדי לאכול בגדולה שיהי' עברה וכגיל הגם דים לחלק קלת מהגיל ואינם:

אבל לא הוכח לי בזה דודאי יכול לעשות שאור מתרומה גופא ולחמן בו העיקה ועיין מכתות כ"ב דלר"מ השאור בודה להם מתוכן ומחמלן ואפילו לר"י דאמר אף היא אינו מן המובחר היינו משום שאין פכאי שיהא השאור מחומץ יפה וכפרש"י שם וזה שייך בשתי הלחם שאין פכאי שיהא השאור מחומץ יפה אבל בתרומה שאפשר להחמיצו יפה שפיר יכול לבדות השאור מתרומה גופא ולחמן בו והדקיל דאפשר בתרומה אכילה בגדולה:

לכן כ"ל כוכח אחרת בדברי תוס' דבחולין קל"ב ע"ב אי"ת מתכות כהוכה איכן כאכלות אלא לבי ואיכן כאכלות אלא בחרדל מ"מ אמר קרא למשחה לגדולה וכו' [ומזה יש סתירה למש"ל דהרי חרדל אינו מן המתכות גופא ואפ"ה צריך חרדל כדי לקיים למשחה, ויש לדחות כיון דהא דאיכא מצוה לאכול לבי הייבו דוקא אם לבי ושלוק ומבושל שוה אצלו וכמ"ש תוס' שם אי"כ י"ל דה"ם דאין קדימה לבי אלא אם אוכלו בחרדל שהוא דרך גדולה יותר אבל בלא חרדל אין קדימה לבי אבל מ"מ אינו מחויב לאכלו לבי ובחרדל דוקא ול"ע] והקשה שם בתוס' דיה אין הא אמרינן בזבחים ד"ל ובכולן דשאין הכהנים לשכות באכילה לאוכלן לבויין שלוקין מבושלין ואמר בגמרא שמעא משום דכתיב בהו למשחה פירוש לגדולה בדרך שהמלכים אוכלין ותיקן דודאי כמו שמוב לו לבי כשלוק ומבושל יאכל לבי שהוא דרך גדולה יותר ע"ש, ולפ"ז אים דודאי שייך גם במתכות ותרומה גדולה לאכלם כמו שכשה יותר ואי"ש גמ' דקושה דמותרים הכהנים ליתן בשייריים יין שמן ודבש אם ערב לו כן ביותר משום למשחה, וכן תוס' בזבחים כתבו שפיר דאם שייר לי' חתן עדיפא לי' חתן ובהכה יותר בחתן שפי לחמלו משום למשחה אבל אם טוב לו ובהכה בזה כמו בזה שפיר כתבו תוס' בגבורות דלים גדולה אלא בנסר דשם אם הכל שווה אצלו לריך לאכלו לבי דהוי דרך גדולה יותר אבל בתרומה לים גדולה אם הכל חביב אצלו בשוה רק שיאכל כמו שחביב אצלו יותר בזה שייך גדולה גם בתרומה ומתכות ומשויים לא מצינו בני תרומה שיצריך בשום אכילה בגדולה כיון דאין גדולה אחרת רק לאכלו כמו שחביב עליו ביותר וזה ודאי כל אדם עושה שאוכל כמו שחביב עליו וזה ברור ואמת ועיין באו"ח סי' רי"ח שיא ובמגיא שם סק"ב, ובזה הבני חותם בשלום חמיך הדושים:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכיל

תשובה ק"ו עוד להרב הכיל

שיליח ב' איפאלא ה' הדברים תרכיד לפיק

הנני למבוקשך להעמידך באורח מישור באיזה דברים הבאת בספרך בשם חכם א' שהביא שאירה למ"ש הפלאים בספיק דכתובות דלא אמרינן אין הולכין בממון בתי' אלא איכא דכפ"מ רק לענין ממון לחוד אבל היכא דאזלינן בתי' זה לענין שאר דברים מהני כמי לענין ממונא מהא דכהב המרדכי חולין פ' הזרוע רמז תשל"ז וכראה לראב"ם דהקונה הלחיים דכלפי הראש מן הגוי וגם הזרוע והראש של יראל דפטור כיון דכיהוג הוא שאש המלא מרפה ממכיחו לגוי אימה מחייב משעת זביחה והאי שעתא לית בירה דתיהוי דידי' אע"ג דרוב בהמות כשרות הן קי"ל כשמואל וכו' כי אזלינן בתי' הכ"מ לענין איסורא אבל לענין ממונא המוליא מחביבו לא ע"ש ולמ"ש הפלאים תקשי הא בממון התלוי בתי' גם לשמואל אזלי' בתי' לענין ממון כיון דרוב בהמות כשרות כ"מ גם לענין תי'. ולפעכ"ד אין זה קתירה דדוקא אם החזקנו רוב זה לשאר דברים מהני גם לענין ממון אבל כאן אדרבה גם לענין תי' לא החזקנו הרוב שהרי לריך לבדוק הריאה גם לענין איסור ולכן לא מהני לענין ממון, ואין להשיב דזה כתב אחי"כ ותו דטרפות הריאה שכיח דיל דתחלה כתב אפי' אין מעם בדיקת הריאה משום דטרפות הריאה שכיח רק כשני טעמים אחרים שכתב רשב"א חולין ע' ושאר ראשונים מ"מ לא החזקנו הרוב לענין תי' ושוב כ' דטרפות הריאה שכיח ומשויה אין קומכין על הרוב לענין תי' ומכ"ש לענין ממון ולק"מ:

ועוד דהפלאים לא כתב אלא במקום שלא יתברר שהוא מן המיעוט אבל כאן שפיר כתב כיון דאפשר שיתברר שהוא מן המיעוט ויכיחו לנכרי שוב אינו מתחייב בשעת זביחה, ועוד דדוקא באופן דכ"מ מן הרוב לענין תי' מהני וס לענין ממון והרי בשעת זביחה אין כ"מ לעולם לענין תי' רק לאחי"ם כ"מ לענין תי' ואמרי' כשחטה הותרה אבל בשעת זביחה אין כ"מ רק לענין ממון ועדיין לא החזקנו בשום מקום בשעת זביחה לענין תי' שפיר כתב המרדכי דלא מהני לענין ממון משום דאין הולכין בממון בתי' וכסברת הפלאים מפורש בתוס' בכורות כ' קדיש ורי' שכתבו ומיהו היא קלת תימה דלענין לקות בגיזה ובגודם ולענין ליקרב למזבח חשוב ודאי בכור ולענין כתיבתו לכהן יחשב ספק ע"ש:

ושוב כתבת שדברי המרדכי הכ"ל קותר למ"ש מוחי"ז בקונטרס הספיקות כלל ויי"ו אות ה' דבמתכות בהוכה מוליאין עפ"י רוב ולים בזה אין הולכין בממון אחי"ר ומעמא מדכתיב עני ורש הלריקו לדק משלך ותן לו עיין חולין קל"ד ובמרדכי הכ"ל מוכח דגם במתכות בהוכה אין מוליאין ממון עפ"י הרוב ולפעכ"ד לק"מ דדוקא אם גם הוא מן המיעוט הוא שלו שייך לדק משלך ותן לו אבל כאן אם הוא מן המיעוט מכיחו לנכרי ואינו שלו לים לדק משלך ולכן שפיר אין הולכין בממון אחי"ר: **ועוד** כ"ל דהך לדק משלך ותן לו הים דדוקא אם לריך לחתם לחנינו מכח הרוב כדי שלא יופסד או יריח חבריו אמרינן דחזקת ממון שלו עדיף מרוב אבל במתכות עכ"ש ומתכות בהוכה שאין הכלים כתיכתו רק בשביל שהוא ממון חבירו רק שמלוה עליו ליתן ואדרבה שלו הוא והוא

ממון שאין לו תובעין רק שמלוה עליו לתת משלו לכהן או לעכו"ם שפיר אזלי' בתי' ואמרי' שמלוה עליו ליתן מכח הרוב ומה בכך שיש לו חזקה ממון איכו כפטר ממלוהו וזה לדק משלך והן לו וכ"ז במקום שאם יתברר בודאי שהוא כהרוב ודאי יהי' חייב ליתכו אז חייב ליתכו גם מלד הרוב אבל כאן אם איכו חייב ליתכו מלד הרוב אפי' יתברר בודאי שהוא מן הרוב וכשר יהי' פטור כיון שאיכו מיחייב בשעת זריחה בכה"ג לים לדק משלך והן כדי ליפטר ממלוהו שהרי ודאי פטור ממלוהו ואיש:

תשובה ק"ז עוד להרב הכ"ל

הבאת הטור' חחים יויד סי' ע' שהגיה קושי' שגיאה על המגיש ה' מלכים דב"ב מוזהר על אמתיה וגם על בשר מחמי מה כפיע לגיא בחי' אמתיה הא בעי' מעשה בשר מן גידי' ועלמות וכיון דאיכא משהו בשר חייב בשר מן חמי דהא לא כאמרו שיעורי' לגיא וכ"ל ואקדים דתוש' שבועות כיג ע"ב דיה דמוקי כתבו ועוד דמלי לאוקמא שלכדהיב דאיכו אסור אלא מדרבנן כמו חיש לריל וכתב מהרשיל ויש דפטר משום דמחייב בכל חי' בכיש איב היה דמחייב שלכדהיב וכו' והק' מהרשיא הא חזיכן לרי' דשלכדהיב קיל מחיש דשלכדהיב מותר מהיה וחיש אסור מהיה ואיב מה דאי' מכיש לשלכדהיב עיש ולפענדיל לפיש כיש פיא מחמן הז עמיש הרמביש והאוכל פחות מכזית וכו' קשי' לי' ליל פחות מכזית הא אאוכל כיש קיימי' וכיל לפי שבראש הבגא כתב אוכל מן החמן כיש אסור מהיה ומשמע אפי' אוכל כיש מעט מן המעט שאין בו הכאה כלל אחי הכא לאשמועי' דכהי דאי' איכא אבל מכות מרדות ליכא עד שיהא דבר הראוי ליהכות ממכו גרוכו קלא דהייכו דבר הראוי להקרא פחות מכזית עיש, ולפיז אים דרים שיל כיש למכות אפי' מעט דמעט שאין בו הכאה כלל שפיר שיל דגם שלכדהיב חייב כמיש מהרשיל אבל ריי דשיל חיש אסור מהיה הייכו בפחות מכזית דאיכא הכאה גרוכו שפיר יל דשלכדהיב מותר מהיה ואיש:

ובזה יל דעת ר' יקר שבתוש' עיז שיה דהא דשיל לרים כיש למכות הייכו דוקא כשהאי בעיכי אבל לא מי' תערובות והקשו משבועות כיג דפריך ואשיד בעלמא כרים שיל ליל לגרף הא התם עיי תערובות מודה רים, ולפמיש יי ל הא דמודה עיי תערובות הייכו משום דכבר הקשו אחרוכי' דכל אי' עיי תערובות יהי' מותר משום דהוי דשאיב ואי דהוי פיר הא הוי פיר דלא כיחא לי' דכפשו של אדם חותה בלכילת אי' אך זה שיבוש דמתעסק בחלבים ועריות חייב שכן כהכה ואסור דשאיב והתיכה בשיעור שבהכה גרוכו אבל בכיש לרים דליכא הכאה כלל שפיר מותר בתערובות משום דשאיב ופיר דלא כיחא לי' ואי משום דבהכה הא ליכא הכאה אבל התם בכזיר שעדה פתו ביין דקמכווין שפיר אפי' כיש בתערובות לוקין ופריך שפיר ליל לגרף:

ולפיז אמיכא כהי דלא כאמרו שיעורין לגיא ואסור בפחות מכזית מיב הייכו דוקא באוכל שיעור שבהכה גרוכו קלא אבל בכיש מעט מן המעט דליכא הכאה כלל פטור משום בשר מן החי אבל משום אמתיה חייב במשהו בשר גידין ועלמות ושפיר כיש בחי' אבמתיה, ויותר בכון דאעיג דחייב בפחות מכזית משום בשר מתיה אבל שלכדהיב מותר גם בגיב אף לדעת מהרשיל הכיל וכמיש ואיב כהי דאסור בבמתיה הוא דמותר באבמתיה כיון דאיכ בי' גידין ועלמות הוי שלכדהיב ועיין בדשי חולין קיג ופמיג יויד סי' ס"ג ולהכי לריך לומר דיסכו גם בחי' אמתיה ואיש, ובזה הבכי חותם בברכה בוכה ירושלים, ובחמה בכפלים בכפש חמיך דושים:

עמרם הק' בלוהם בקיק הכ"ל

תשובה ק"ח

ישאו הרים שלום לתלמידי הרבני המופלג חויש מויש יודא ווייס כי' בקיק בייטרא:

מכתבך וכו' ומה שעמדה בגמי' פסחים כיג ע"ב ר' כהן אומר מכין אלא יושיב אדם כוס יין לכזיר ואמתיה לגיא אמאי בקט דוקא הכי הרתי לעכין לפיע והבאתה דבי תוש' בעיז והאריכה קלא עיין פלתי סוסי' כיז ויש בזה, ומה שכיל בזה הוא דתוש' בגמין לגיא הקשו כזיר שהיה שותה יין אמאי לוקה הא הוי התראה פסק שמא יטאל על כזירתו, ותיכן דמוקמיכן אותו אחזקתו ע"ש, והק' מהרשיל הא ודאי יטאל על כזירתו כדי שלא יבקה ותי' דביודעין בו שעבר על כזירתו בשתכווין החכם לא יטאל לו כדי שלא יבקש אבל התיש עיהו איכא דשמא זה הכזיר יבא לחכם שלא ידע שעבר על כזירתו ויטאל לו עיש, ופלא בעיכי איב מה תיכן תוש' דאוקמא אחזקתו בשלמא אם הספק הוא אם הוא יטאל שפיר מהכי החזקה דאמרי' כמו שעכשיו לא שאל כן לא יטאל מכאן ולהבא והחזקה מברר הספק אבל לפיד מהרשיל כיון שהוא ודאי יטאל והספק הוא רק אם החכם ידע שעבר על כזירתו בשתכווין או לא איך אפשר לומר בשביל שהוא לא שאל עד עתה אוקמא אחזקה שידע חכם שעבר על כזירתו בשתכווין ודמי לאיש תוש' חולין פיו דיה מ"ע דרבנן מספקי להו אי רוב מעשיהם מקולקלי' או מתוקנים ובשביל חזקת איסור דבחמה לא יסתכם להיות רוב מעשיהם מקולקלים וכיב הפוסקים דבספיקא דדיכא ליש לאוקמא אחזקה דבשביל החזקה לא יסתכם הדין, והיב בשביל חזקתו שעומד עתה בכזירתו ודעתו להיות כזיר שייך לומר שיטאר בדעתו אבל כיון שהוא ודאי לא יטאר בדעתו איך שייך לומר בשביל החזקה ידע החכם שעבר בשתכווין, והכיל בזה דלכאורה יש לייסב קושי' מהרשיל כיון דהתרו בו וקיבל התראה חזיכן דרולה לעמוד בכזירתו ולקום ושפיר יל דאוקמא אחזקתו שיטאר בדעה זו ולא יבקה, אלא דכעין זה הקשה פני' בגמין דף י"ז בקוביא דשמא יחפה איך אפשר לחפוש עלי' שהאמר גרושה הייתי בשעה שזיכתה הא כיון דהתרו בה וקבלה התראה ודאי היתה אי"ל, ותיכן כיון שביטה בידה מלי למימר דמה שקבלה התראה ע"מ כן אחוכי הוא דקמחייבת בהו דאגיסה קא שמכה ע"ש, והיב אפשר דמה שקיבל התראה אחוכי הוא דמחייב בהו משום דשמיב שיטאל על כזירתו ושפיר הק' מהרשיל הא ודאי יטאל, וע"ז תי' דביודע חכם שעבר בשתכווין איכו בטאל לו ושוב ליש אחוכי הוא דמחייב בהו משום דשמיב שיטאל, דשמא ידע החכם שעבר בשתכווין ואיב איכו ודאי שיטאל כיון דקיבל התראה כקושיא הכיל אבל התיש מיהו הוי שמא מ"מ יטאל, וע"ז תירץ תוש' כיון דהשתא קיבל התראה ולא חשש שמא ידע החכם ע"ב עתה בדעתו שלא יטאל על כזירותו אפילו יבקה מוקמי' אחזקה שיטאר בדעה זו ולא יטאל אפילו יבקה, ולפיז יש סברא לומר דהיכא דלא התרו בו ושתה יין ודאי יטאל על כזירתו כדי שלא יעביד איסורא וגם עכשיו קומץ ע"ז ולש אוקמא אחזקתו שיטאר בדעתו של עכשיו דגם עכשיו אפשר שהוא בדעתו ליטאל וגם לים שידע החכם שעבר בשתכווין דלעכין זה לים חזקה בכיל וגם כיון דליכא עדים והתראה מכא ידע והוי רק ספק אם יטאל ועיין ריטבי"א ע"ז ט"ו ע"ב דיה מי דמי דבספק אם יעבור ליכא לפיע מהיש רק מדרבנן ועיין סעיש חיב כלל מיב פיד שהאריך בזה ומעתה הקשי אמאי בשומיע כוס יין לכזיר עובר מהיש על לפיע והא שמא יטאל על כזירתו ואיב אין כאן רק ספק שמא יעבור וליכא לפיע מהיש, אך יש לחלק דוקא אם יש ספק אם יעבור כלל אז איכו עובר מהיש אלפיע אבל כאן דודאי יעבור אלא דספק שמא יעשה אחיב מעשה ליטאל על כזירתו ולעקור העברה בכה"ג שפיר עובר מהיש אלפיע ועיין כעין חילוק זה בשבי"א חולין דיט דיה איל אבי' ושיש שמעתתא אי פיד, ולפיז שפיר נקט כוס יין לכזיר לאשמעי' האי סברא שכתבתי ואיש:

ובאמתיה כמי כיל לפמיש פמיג יויד רסי' ס"ג בשפיד בבאמתיה יש לאסור שלכדיא דהרי כל אבמתיה הוי שלכדיא אלא שמסיק דאיכו לוקה אלא לדיא משום דאכילה כחיב בי' והגיא דאי' מרמביש ע"ש, עכיפ חזיכן דכל אבמתיה אין דרך לאכלו ואיב הוא דמותר להוסיש לגיב דעכיש ספק הוי אם יאכלו ומספק איכו עובר על לפיע קמיל דאפיה אסור להוסיש כיון דביב רגילין לאכול אמתיה ודאי יעבור ועובר ישראל משום לפיע, ואל הסיבי הא עכיפ יש בו משהו בשר והרי ספק הרמביש פיע ממלכים הי' דביב חייב על אמתיה ועל במתיה בכל שהוא ואיב פשיטא שאסור להוסיש משום משהו בשר שבו שהוא כדיא, זיא דרוב ראשונים חולקים ע"ז דאין ביב חייב כלל על במתיה משום קושיא כיפ סס עיין עליו ואפילו לדעת הרמביש הא כתב כיפ ספיא מחמן דכיש מעט מן המעט הוי שלכדה"ב ושפיר הוא דלא כיחוש שיאכל אותו משהו ואיכו עובר קמיל דעובר משום לפיע, ובזה מיושב קושית פלתי סי' ס"ג מאי פריך והרי אמתיה דלמא מייתי בבשר מתיה דאיסורו מובשר בשרה טרפה ומותר בהכאה מלכלב השליכון אותו, ולהכיל כיחא דבמתיה שפיר

הוי כדרך אכילה ואין בו סוס רבותא וכמה נקט איסור זה דוקא ואינו:

אמנם כיון אי איסור אמתיים מותר בהנאה, אבל אי אמתיים אסור בהנאה הדקיל אמתיים פשיטא דמותר מסוס לפיע כמו בכל איסור ואי מסוס דהוי שלכדיא הוא דלא יאכלנו הנכרי, זיא דכהי דלא חזי לאכילת אדם מיא חזי לכלבים ויטלכנו הנ"ב לכלבים ועביד איסורא ופשיטא דישראל מותר מסוס לפיע, ובזה מיושב קושית פלתי בסי' כ"ז וסי"ב מאי פריך והרי אמתיים דלמא מיירי באמתיים מעמאה דלישראל אין אמתיים נוהג בו וסרי בהנאה ומסוס לפיע אסור דבנ"ב נוהג בעמאים כעהורים ע"ש, ולפמ"ש ניחא דאפילו מיירי בעמאה דמותר לישראל מסוס אמתיים אפילו באכילה מיא מותר דאמתיים מותר בהנאה דאי אסור בהנאה אינ הנ"ב אסור לחת לכלבו ולכלב הרי דאוי לאכילה ופשיטא דמותר מסוס לפיע והדקיל מיש אמתיים דנקט, ומה נאה בזה לשון הגמ' הא לכלבים סרי דהוא שפת יתר והכי הויל למימר ליל מסוס לפיע אינ מסוס דאסור בהנאה, ולפמ"ש ניחא דהא ליק דיל באמתיים דעמאה כקושיא הכיל, אלא דמדייק הא לכלבים של נ"ב סרי דאי אסור אינ אין סוס רביתא במה דנקט אמתיים ועיין תשו' מהריל סי' קל"ח שהבין הסוגיא הא לכלבים סרי:

היינו כלבים של נ"ב והאלכתי בזה בחידושי יאכ"מ:

ומה שכיל עוד בישוב קושית הפלתי בשנקדים דקשיא לרי"ל דלא תאכל הוי אינ בחמה עמאה מכיל דשריא בהנאה הא כתיב גבי לא תאכלו ואי דאינ אין מעתונים בסוסים וחמורים הא אסורים בהנאה וקרא כתיב לא תחרוש בשור וחמור הא חמור לחודא סרי זיא דבמידי דאכילה דוקא מיירי ולא מחיים כמ"ש תוס' פסחים כ"ג דיה אמר קרא דהא לא תאכלו כתיב ובפרט בבהמה עמאה דכתיב בפ' סתיכי ובשרים לא תאכלו ואי מסוס דכתיב עמאים הם לכם דרשינן לכם שלכם תהא כדומסי בפסחים כ"ג אשרלים מיא תקשי אמאי לא פריך מי מבהמה עמאה ולישני הכי כדפריך ומשכי אשרלים דהא בהמה עמאה מוקדם בקרא ומשרלים, וכיל ומסוס דאמרי' לעיל כשהותרה נבלה היא וחלבה ובירה הותרה הינ בהמה עמאה בכלל איסור נבלה וכשהותרה נבלה עמאה מי הותרה בהנאה, אלא דזיא דעיב עמאה לא הי' בכלל איסור נבלה דאין איסור נבלה חל על איסור עמאה דאחעיא עיין רש"י חולין קיז ובראש יוסף שם ומכ"ש דאי כיעא דעמאה אסבה"ב ונבלה הא מותר בהנאה והוי קל על חמור דהא איסה"ב הוי איסור חמור כמ"ש תוס' חולין קיא דיה איסור וכיון דאם עמאה אסבה"ב אין איסור נבלה חל עלי' אינ איסור בכלל נבלה ולש לומר כשהותרה נבלה היא מי הותרה בשלמא בגיד וחלב אף דאין איסור נבלה חל עליהם מיא הם בכלל נבלה כיון דנופסת היא עיין לנ"ח, אבל בהמה עמאה כיון דאין איסור נבלה חל עלי' אינו בכלל נבלה ג"כ להיתר הנאה, אך יל כמו דאמרינן בחולין קיג מיש איסור ערפה חל על איסור אמתיים מידי דהוי אחלב דאמר ור' התורה אמרה יצא איסור נבלה יחול על איסור חלב יצא איסור ערפה יחול על איסור חלב ע"ש, הינ כיון דתורה אמרה דנבלה חל אחלב הינ חל אעמאה:

אלא דאכתי קשיא לשיטת תוס' בשבועות כ"ד דיה האוכל דכל בהמה אינה איסור עשה שאינו זבוח אינ תקשי איך משכחת איסור נבלה כלל הא אינו יכול לאחול על עשה דשאיז דאין איסור לאו חל על איסור עשה כמ"ש תוס' שם כ"ג דיה דמוקי למיד בחולין הכיל דגם נבלה אינו חל על שאר איסורין רק אחלב דהותר מכללו, ואיך לומר דאיסור נבלה שפיר חייל על איסור דשאיז משום דאיסור לאיסור נבלה להיות בענין אחר ע"ש, ולפ"ז הדר תקשי דלמא נבלה אחלב שפיר חייל מינו דחייל על אינ דאיא בענין אחר חייל כמי אחלב ועיין כעין סברא זו בתוס' חולין קיג דיה דאיסור אבל בעומאה דלש אינ דהא לאו הנא מכלל עשה וזבחת ואכלת דהא אסורה משום עומאה לש בה איסור אינ, ועוד דבהדיא כתיב וזבחת מבקרך ומלאנך אינ שפיר יל דאין נבלה חל על עמאה, אך ריל"ח שם בתוס' הוכיח דליכה איסור שאינו זבוח דאינ איסור אמתיים איך משכחת לה אפי' למיד לאבדים עומדת הא לא קיימא לאבדים במצי האש ואיך חל איסור אמתיים על איסור אינ [וש לעיין לבאורה מה קושיא הא אמתיים הוי איסור מוסיף לגיב וכדאמרינן בחולין קיג ורי"ל קרא ליתי איסור אבר לחול על איסור עומאה שכן איסורו נוהג בגיב ועיין תוס' שם ודף כ' דיה קדשים ודף קיג דיה מיש ואפשר לומר דקיל למאי דאמרינן בסנהדרין כיט כל מלוה שנאמרה לגיב ונשנית בפיני לזה ולזה נאמרה, לגיב ולא נשנית בפיני לישראל נאמרה ולא לגיב ואי כימא דלא משכחת איסור אמתיים אלא מטוס דכיחוסף איסור לגיב אינ אינ למה נשנית בפיני הא גם אם לא נשנית הוי ידעינן דגם לגיב נאמרה דאלינ איסור אמתיים לישראל לא משכחת לה ולינ) ולדבריו לקיים קושיא הכיל ושפיר עמאה מותר בהנאה מטוס כשהותרה נבלה עמאה כמי הותרה דנבלה חל על עמאה כמו דחל אחלב ואינ:

אמנם אי כימא דאמתיים אסבה"ב יש לייסב קושית ריל"ח דתוס' הקשה לרי"ל יהא כהנה מחמץ בפסח בכרת וכו', ותירץ דלא יאכל ולא תאכל יל פינו מלא תאכלו אבל כי כל אוכל לא יל פינו ובחי' רשב"ל ב"ק דמיא ושמיק שם ביאורו הדבריס דוקא אכילה דכתיב בבי לאו פירושו אינ אבל אכילה דלא כתיב בבי לאו אין פירושו אינ עיש, ולפי"ז אפילו לרי"ל דלא תאכל הוי אינ מיא איסור עשה דאינ דלא כתיב בבי לאו אינו רק איסור אכילה ולא אינ ועיין רשב"ל בספר תוינ בינ ס"ד בספרו דף כ"ג ע"ב בסופו דכתב דבנ"ח אחלב ונבלה הוי איסור מוסיף מטוס דבנ"ח אסבה"ב דלא כרמב"ם בפיה"מ כריתות י"ג ועיין פירושו בפלתי סי' פ"ז אות י"ג ופלתי שם כתב דאין כונת הרשב"ם דהוי מוסיף אלא איסור חמור דאלינ לא הוי מקשה הגמ' בחולין קיג לשמואל מתרומה טמאה דהתם ליכא מוסיף ולא דאה כי כבר עמדו שם הראשונים חי' הרין והריטב"ם בקושיא זו, ותירץ דהוי כולל, דכשנטמא הגוף מיגו דנאסר בתרומה עהורה נאסר כמי בתרומה טמאה מטוס כולל וקוגיא דחולין פליג אהבא בשבועות כ"ד ע"ב דמוסיף עדיף מכולל או דאם הוא איסור כולל וגם איסור חמור חל כמו מוסיף ע"ש ועכ"פ גם הם סיל דבנ"ח הוי איסור מוסיף מטוס דאסבה"ב ואיסור הנאה הוי איסור מוסיף:

ומעתה ליק קושית ריל"ח דאפילו אינא עשה דשאיז מיא שפיר הל איסור אמתיים עלי' מטוס דאמתיים אסבה"ב והוי איסור מוסיף והדקיל מכיל דטמאה מותר בהנאה כנ"ל, אך זיא דהרי באמת מסקינן דאמתיים מותר בהנאה דאיתקש לדם ומוכח כריל"ח דליכא עשה דאינו זבוח ושפיר טמאה מותר בהנאה דהיא בכלל איסור נבלה דנבלה חל על טמאה כמו שהל על חלב וכמשיל, וכיז לפי האמת אבל מה הקשה הפלתי דלמא אמתיים אסבה"ב רק דמיירי באמתיים של טמאה דלישראל ליכא איסור אמתיים ולנ"ב איסור אמתיים וטמאה מותר בהנאה, זיא דאי אמתיים אסבה"ב אינ גם טמאה אסבה"ב כיון דאכתי לא ידעינן מלכם דמותר בהנאה ואכתי תקשי הא לכלבים סרי הא אסבה"ב לישראל מטוס טמאה לרי"ל דלא תאכל משמע אינ"ב ואינ"ש, ודי' ישלח לנו משיחו הולך תמיס, ונבלה יעינו בטוב ובנעימים, כנפשך ונפש רבך ידידך דושיה בהבה:

עמרם הק' בלוהס בקיק הכיל

תשובה ק"ט

יאר ה' פניו אליך בני אהובי הרבני החריף כשיה מויה יצחק יעקב בלוהס כי':

מכתבך היהר הגיעני למשיבת כפשי וכו' ועל קושי' עלומה אשר הלעת לפני מהגאון מויה רעקיא זצ"ל בפסחים כ"ג דפריך לר' אבוהו דש"ל לא תאכל אינ"ב כמי במשמע והרי אמתיים וכו' וקשה למיד בהנה בחי' לאבדים עומדת ונפי' רש"י אלינא דכ"ע אי לאבדים עומדת אי לחתיכת בשר עומדת אינ"ב אי אמתיים אסור בהנאה כל בהנה אסורה בהנאה מתיים ואסורה בעבודה ואיך כתיב למען יבוא שורך וכו' ולא תחרוש בשור וחמור ולא תחסום שור בדישו וכו' אי גילתה תורה דאמתיים מותר בהנאה וקושי' זו כבר רחונה ג"כ על ס' חתים אויח ס"ו פ"ו:

ואשתקד כשהייתי בקיק האלאש אמרו לי קושי' זו על הא דכתיב בפ' מצפעים ומכרו את השור החי ואי אמ"ה אסור בהנאה אינו בר מכירה, ועניתי ואמרתי דלא מיבעי' לדעת רמב"ן שבדין הולין ד' דאין איסור במכירת אינ"ב רק דבגזל הוא אלא דאינו דמיהן והוא מיירוש' וילפינן היתר בנבלה מדקריא לי' רחמנא מכירה ובתיבה ואי לאו דמותר בהנאה ל"ה קרוי מכירה ובתיבה ומדאלטריך למכתב היתר בנבלה ש"מ בעלמא היכא דכתיב לא תאכל אסבה"ב ואינו בר מכירה ועיין חתים יו"ד סי' קל, ודאי לקיים דאלן כיון דאתיא לי' תקנתא בשחיטה ויהי' מותר אפילו באכילה שפיר

בר דמיס הוא וגדולה מזו אמרי' פסחים כיט ע"ב דלמ"ד דבר הגורם לממון כממון דמי חמץ של הקדש במועד דאינו מחויב לבערו בר דמיס הוא אע"ג דמחוסר זמן ואין בידו לקבל בזמן מכים הכא ואפי' למ"ד לאו כממון דמי כ"ל דהיינו מטוס דמחוסר זמן ואין בידו, אבל כאן מודה דבר דמיס הוא דהא בידו לסחטו וכל שבידו לאו כמחוסר מעשה דמי ואפי' אי לסחוט יכול לסחטו ע"י אחר וכמ"ש חוס' ריש גטין ומכים דהכא לא לריכין לזה דגם אם יהרגנה בקופין ותהי' נבלה כמי מותרת בהנאה דכבלה גלי קרא ופסיל הוי בר דמיס:

ואין להשיב מהא דכ' הריטב"א ז"ל בקידושין כז דאפי' יש בחפצן שוים אינה מקודשת דכי שריף להו לבעריכם לאו דידי' כינהו וכל הקודש זכה בחפצן ע"ש, דהתם אפצן דבר חדש הוא וכיון דגוף הדבר לא הי' שלו דאסור בהנאה א"כ גם האפר שבא מחמתו אינו שלו, אבל כאן אינו דבר חדש דהרי הוא בעצמו הגוף שהי' בחיים הוא ג"כ לאחיה ואמרינן דגם מחיים הוא שלו ובר דמיס לפי שבכל רגע יכול לבלק האיסור מעליו ועיין ברא"ש חולין דיח שכתב ומיהו ליע בתקוכת וכו' אבל בתקוכת שכבר גדלה הבהמה ואינה חסרה כי אם להכשירה לאכילה ע"י שחיטה אע"ג שכהנה הרבה בשחיטה ע"י איה"כ לא אסרו חכמים הנאתה בדיעבד ע"ש, וכונתו כמ"ש דבתנור ופת ובגד לא נעשה תנור ופת ובגד אלא ע"י איה"כ אבל כאן הכי נעשה בשר ע"י איה"כ והלא הרי זה הבשר עצמו שהוא לאחר שחיטה הי' בו מחיים והשחיטה לא הסיר רק דבר שחוץ ממנו

והיא דכוותי':

ובשנרייק בלשון הריטב"א נראה לחלק עוד, דז"ל דכי שריף להו לבעריכם וכו' ואינה לבעריכם הוא למותר כמובן, לכן כ"ל כונתו דודאי אי לא הי' מלוה לבער והייתו אומרי' דרשות בידו לשורפו ואפרו מותר ודאי הי' דידי' כי יש לו בו שיורי האפר, ועיין בעין מ"ב בעבד שמכרו רבו לקנס, אבל באמת לא אחיה תורה האפר רק חייבו לבערו מן העולם בשרפין רק אבן אמרינן כיון שנעשית מלותו מותר וכמ"ש חוס' סוף חמורה א"כ לאו לזכות הבעלים נשרף רק לחייב המלוה והתורה שאסרתו בהנאה הפקיעו מן הבעלים לעולם רק חייבה אותו במלות שרפה ולאו ליהנות ניתנו רק לעול על לוארו ואיא לומר שהוא בר דמיס משום דהתירה לו התורה האפר דאי לאו שהי' מלוה בשרפה לזכותו לא הי' היתר אפילו באפר ולא זיכהו התורה בזה, וזה שכ' הריטב"א דכי שריף להו לבעריכם לאו דידי' כינהו כלומר דלא לדידי' זיכה רחמנא באפר הכתרה רק משום חיוב ביעור מחויב לשרפו וממילא מותר ולא שיהי' הוא בעליו, ולפ"ז בכ"ד שאינו מחויב לשותפה וכשנתה התירתה התורה בפירוש וזבחה ואכלה שפיר הוי בר דמיס והוא של בעליו משום דאית לי' תקנתא בשחיטה:

ועוד נראה עפ"מ ס"ל עוד בכונת הריטב"א דדוקא אם שורפין לבעריכם ולקיים בהו מלות ביעור דנעשית מלותו אז אפרו מותר אבל אם שורפן כדי ליהנות באפרן ולא לשם מלוה דלא עשה מלותן באמת אפרן אסור אפילו בנשרפין וזה דבר חדש ומשו"ה ליש לומר שהוא בעליו ובר דמיס בשביל האפר דהרי אם כונתו בשביל האפר גם האפר אסור ועכ"ח אין כונתו בשביל המלוה ולא שיהי' האפר שלו ומשו"ה אין האפר שלו ואינו בר דמיס ועיין היטב בחוס' שבת כ"ד ע"ב ד"ה לפי יע"ש, אבל בכ"ד דמותר לשותפו לגרנו ומותרת היא לאחר שחיטה שפיר הוי בר דמיס וכמ"ש, ומכ"ש דאיש למ"ד בחולין ק"ב ע"ב דמחשבת אוכלין שמה מחשבת וחיבב לאכלה מתה ואכלה חי' פטור דודאי אפי' לא חיבב לאכלה מתה אפי"ה בר דמיס הא כיון שבידו לחבב לאכלה מתה והיא מותרת בהנאה כמות שהיא עכשיו ממש בלי שום שינוי בגופה א"כ ודאי בת דמיס היא אף בשלא חיבב עלי' לאכלה מתה ועיין חת"ס או"ח סי' הכ"ל א"כ

פשוט דלדעת רמב"ן לק"מ:

אלא דאפילו לדעת רשב"א בחידושיו לבדריס דמכירה אסור בא"ח ובוכיח כן מדלפיכן איה"כ מדכתיב בנבלה אז מכור ע"מ דמה שאסור בהנאה המכירה הוא אי' דאורייתא, מ"מ כ"ל דהייתו דוקא בדבר שא"א לתקנו ולבלק ממנו האיסור דאז לוקח דמיס בעד איה"כ, אבל כאן דאפשר לתקני בשחיטה אינו לוקח דמיס בעד איה"כ רק בעד דבר שמותר דמוכר ולוקח שכיחס יכולים לבלק האיסור ולתקנו בשחיטה א"כ הבעלים בעליו ובר דמיס הוא ולוקח דמיס בעד היתר, וכבר עמיתי סמוכין לזה בתשובה אחת:

ומעתה אני מוסיף וחולק לפ"מ שביאר האשרי' ע"ז מ"ש דיש שני מיני הנאות, הנאת הגוף מגופו של אי' והנאת משתרשי ע"ש ועיין חת"ס יו"ד ס' ק"ל דקרי לכל הנאת משתרשי גרם הנאה וכן מכירה וסניא בשם תשובת חו"י שכל הנאות משתרשי מביאים לידי אכילה, ואומר אני דילפינן מאו מכור דכתיב בנבלה דמה שאוסרת תורה בהנאה אין פירושו רק גוף החפצן ולא שום החפצן של איסור, דא"כ הי' המכירה מותרת בכל איה"כ כיון שאין שיווי החפצן נאסר רק גופו ואני אינו הנאה מגופו רק משויו, אי דגם שיווי החפצן אסור, וא"כ ממילא אסור בכל הנאות משתרשי שהוא גרם הנאה שגם זה הוא שיווי של החפצן, אבל בבהמה הי' שאסורה משום אבמה"ח שכבר ביארנו דמכירה מותרת משום דיש לה תקנתא בשחיטה א"כ אין דמי שיווי של הבהמה נאסר בהנאה רק גופה בעלמה ליהנות הנאת הגוף מגופה ממש א"כ כל הנאה משתרשי שאין גוף האדם נהנה מגופה ממש רק מדמי שווי' מותרים ולהני מותרת גם בעבודה ולקיים קושית הגאון ז"ל:

שנית כ"ל לפמ"ש המלי"מ פ"ד מאבל הי"ד דלרי"ה דילפינן דאי' אכילה והנאה ממד קרא באוכל שנפסל מאכילת אדם דאין בו איסור אכילה גם אי' הנאה ליכא והמכירה מותרת יע"ש, ולפ"ז כ"ל כהי דבהמה בחיים לאבדים עומדת או לחתיכה בשר עומדת הייתו לחתוך ממנה אבר או חתיכת בשר ולאכלה אבל לא יאמר אדם בעולם שעומדת לבלוע בהמה גדולה בחיים, ואף דאמרינן בחולין ק"ב ע"ב אכל לפור טהורה בחייה בכ"ש ורבי לא סליג אלא באין בה כזית אבל אית בה כזית מודה, הייתו בעוף קטן שיכול לבלוע שלימה אבל בהמה גדולה אינה ראוי' לבלוע שלימה ועיין ביו"ד סימן קי"ח ס"ג דכבש שלם לא מקרי חתיכה הראוי' להתכבד יע"ש וא"כ כהי דאמה"ח אסור בהנאה הייתו דוקא בהנאה שאפשר ליהנות מן האבמ"ח שהוא באופן זה גם הנאת אכילה, אבל הנאה עבודה ומכירה שהוא מבהמה שלימה הי' שכל אבריה וכחותיה מעילים להנאה זו ואי"א ליהנות הנאה זו בלא זו ובכה"ג לא משכחת שיהנה ממנה הנאת אכילה א"כ לענין הנאה זו הוי כדבר שאין בו אי' אכילה לכן גם הנאה זו מותרת דהנאה כזו אינה בכלל לא תאכל

וכדברי מלי"מ וא"ש:

ועוד בה שליטה כיון דכתיב ולא תאכל הנפש עם הבשר אלא בשר לחודא ועיין רש"י חולין ק"ב ע"ב ודוקא הנאה שאפשר ליהנות באין כפשו בו אסור ליהנות בעוד כפשו בו אבל הנאה עבודה שא"א ליהנות באין כפשו בו לא נאסר כשכפשו בו וכעין דאמרינן חולין ק"ב ע"א לרבנן דמשו"ה אין אמה"ח נוהג בטמאים דכתיב לא תאכל הנפש עם הבשר אלא בשר לחודא כל שבשרו מותר אתה מלווה על אבריו וכל שאין בשרו מותר אין אתה מלווה על אבריו יע"ש, וא"כ כל הנאה שמותר בבשר לחודא בלא הנפש אסור עם הנפש אבל הנאה שא"א בלא נפש לא נאסר עם הנפש ואפילו הנאת מכירה אפשר שאין ליהנות בלא נפש דא"א למכרו בלא נפש לדדי' כמו עם הנפש ודו"ק:

ועל הרבעה אשיבה והוא העיקר לפעניד דבחולין ק"ב תרי' לא תאכל הנפש עם הבשר זה אמה"ח ופרש"י דאמ"ה מקרי נפש שאם יחתכנו אינו עושה חליפין שלא יטוב עוד כנפש הבטולה שאינה חוזרת והכי משמע לא תאכל הנפש בעודו עם הבשר בעוד החיות עם הבשר, ובשר בשדה טרפה וכו' זה בשר מה"ח ופרש"י משמע שפירש ממקומו זה בשר מן חתי וכו' ור"ל ס"ל לא תאכל הנפש עם הבשר זה אמה"ח ובמה"ח ופרש"י והכי משמע לא הנפש ולא הבשר כל זמן שזה עם זה יעי"ש, והשתא לא מיבעי' לר"י ודאי דלי"ש בעבודה בבהמה הי' איסור אמה"ח דאיך שייך איכה עושה חליפין והלא היא כמו שהיתה ודוקא באכל לפור טהורה בחייה שייך אי' אמה"ח דכיון שאכלה אינו עושה חליפין ובמה"ח ודאי דלי"ש בבהמה שלימה דכיון דיליף מן ובשר בשדה לריך פירש ממקומו וכאן לא פירש ממקומו, אלא אפי' לר"ל כמי איסור אמה"ח ודאי דלי"ש בי' כמו לר"י דלי"ש בי' אינה עושה חליפין, ובשר מה"ח כמי לית בי' כיון דמחד קרא כפקא כל היכא דאית בי' משום לא תאכל הנפש אית בי' כמי משום לא תאכל הבשר אבל בבהמה דלית בי' משום אמה"ח לית בי' כמי משום בשר מה"ח ולקיים, ובזה יבא שלום יכוח על ראשך כחפץ נפש אביך הנאמן הדוש"ת:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה

תשובה כ"ו

סימן ג' מיפאלה ימ"ל

ברכות לרמ"ם יוסף דעת גבר חכם בעוז הי"ם מאוני הבמור החרוץ וסבון שמו יכון המיולים מו"ה יוסף לבי סופר כי"י:

קבלתי מכתבו, ומים לייסב דעת הרמבים פ"ה ממ"ל סב' חלם המס"ה וכטרפה בבטילתו מ"ב סמים כאחד וכן סחולם חלב מה"ה ואכלו לוקה סמים מסוס המה"ה ומסוס חלב חלם חלב מן הטרפה ואכלו לוקה סלם מכ"ל ולה"ם סם בסס מהלבים חק' מדכתב וכטרפה בבטילתו מסמע דאם כטרפה מקודם אין אי' המה"ה חל על טרפה דלאו לאבריס מומדת ואיב בחלם חלב מה"ה המאי חייב סמים הא אין איסור המה"ה חל על חלב וכן בחלם חלב מה"ה מן הטרפה חייב סלם ומאי הא אין איסור המה"ה חל על אי' חלב וטרפה עיי"ם סהאריך, וסמה"מ פי"ז ה"ה מאי"ב סביא עוד קומ' בסס פרי"ח יו"ד סי' ס"ב לרמבים דפסק סס ה"ה איסור המ"ל באיסור מוסיף אי"ב המה"ה חל על טרפה דהא הוי מוסיף איסור לבי"ב כמ"ם חומ' חולין ק"ב ואי"ב למה נקט וכטרפה בו דהוי איסור ב"ל, ועוד סהרי הוא כתב אחי"ב דאמה"ה חל על חלב וטרפה, ומ"ז אי' דרמבים לסיפתו פ"ט ממלכים סאין ב"ב כהרג על המה"ה סל עוף ואי"ב עכ"ה איסורא כמי ליכא דהא אזהרתן זו היא מיתתן ודלא כבעל מגדול עוז סס ולפ"ז מ"ם חולם המה"ה וכטרפה בו מייבי בעוף דליכא איסור מוסיף לבי"ב ואסמכינן דאחמ"ל באיסור בה אחת אבל אחי"ב בחלם חלב דלים אלא בבהמה דבעוף ליכא חלב איסור סביר המה"ה חל על חלב וטרפה אפי' כטרפה מקודם מסוס דהוי איסור מוסיף לבי"ב כקומ' פרי"ח עכ"ד:

הגה לפי מה דסמיעא לי' דהמה"ה סל עוף אפי' אי' ליכא בב"ב דבריו כיתבו לסיתמר ואף סהוא דוחק קלת לומר דכוכח הרמבים חלם המה"ה מייבי דוקא בעוף דלא נזכר בדבריו רמז מזה מ"מ יל דבכל גווכי מייבי בין בבהמה בין בעוף ונקט וכטרפה בו דהוי איסור ב"ל מסוס עוף, אבל גוף הדבר סדהה דעת בעל מגדול עוז בסתי ידים הן אמת סמה סהב"ל רא"י דאיסורא ליכא ממ"ם הרמבים רפ"ה ממ"ל ועל המה"ה הוא אומר לכח אך בשר בכפסו דמו לא תאכלו ואי' המה"ה כוהג בבהמה חיה ועוף ומזה מסמע דעכ"ם איסורא ליכא בב"ב אפי' בעוף ליכא דאי' דעכ"ה לא קאי אדסמיך לי' בב"ב רק אסלפני סביו גבי ישראל דהא סיים בטהורים אבל לא בטמאים וב"ב מוזהר בטמאים כטהורים כדאמרינן בחולין ק"ח ופסקוהו הרמבים בפ"ט ממלכים סס הי"ב:

אך מלאכו חבר לבעל מגדול עוז סגם הכ"מ בהלכות מלכים סס הבין כן בדעת הרמבים דב"ב ליכו כהרג על המה"ה סל עוף אבל איסורא מיהא ליכא עיי"ש באריכות דבריו ומה דקס"ל לי הא אזהרתן זו היא מיתתן, הכא מלאכו הרבה כיולא בזה דאיסורא ליכא ואיכו כהרג בפ"ט ה"ב וכל סאין ב"ד של ישראל ממיתין עליו אין ב"ב כהרג עליה ואעפ"ם סאיכו כהרג אסור בכל וכו' וסס בפ"י ה"ו דב"ב אסור בהרבעת בהמה ובהרכבת אילן ואיכן כהרגין ועכו"ם סהכה ישראל אפי' אבל בו כ"ם חייב מיתה בידי שמים ואיכו כהרג וסס ה"ט אם עסק בתורה או שמר שבת חייב מיתה ב"ש ואיכו כהרג ועיין כ"מ סס דוקא על שבע מלות כהרג ולא באיכך ואיב המה"ה דעוף כמי דכותיה אף סאסור מ"מ איכו כהרג אולי איכו בכלל שבע מלות או שבת בקבלה סאיכו כהרג או סהוא רק איסור עשה ודוקא אזהרתן בלאו זו הוא מיתתן ולא באיסור עשה וילא לו לרמבים כן מש"ם סב' כ"מ סס:

והיה אפשר לומר דסיתום אזהרתן זו מיתתן אינו דעל כל מה שמוזהר מחויב מיתה וכהרג אלא לאסוקי דא"ל אזהרה ובמקום שמחויב מיתה חייב בלא אזהרה ואזהרתיה זו הוא מיתתן סאי' לו ללמוד ולא למד וכמ"ם הרמבים רפ"י ממלכים, אבל רש"י פירש בסנהדרין כ"ז אזהרה שלהם כלומר כל אזהרה דהכא הכא גבי ב"ב זו היא מיתה שלהם דלא דייק בהו הכא למתני מיתה גבי חיי ואזהרה בשאין בהם מיתה כלבני ישראל ע"ש, ולפי פירושו ודאי לקיים דלא נזכר בסוס דב"ב כל שהוא באזהרה כהרג עליו אלא דהתכא לא דק ואפשר דתכי רק אזהרה ומ"מ כהרג ואפשר כמי דאיכו כהרג ובאמה"ה סל עוף לסמ"ם הכ"מ אדרבה הכא הכא בהדיא דאיכו כהרג ולקיים:

ומכ"מ לייסב דעת הרמבים דמכליה הא דאבמה"ה דעוף אסור לבי"ב ואיכו כהרג עליו ומ"ם כ"מ סס שהוכיח כן מסוגיא דחולין ק"ב הוא דוחק גדול דפירוש איכו סופג הרבעים הוא שאיכו בבכם ואיכו כהרג ואסגיה ליכא הוא כראה לפבכ"ד דאמרינן סס דר"מ ס"ל דאיכו כוהג אלא בבהמה טהורה בלבד ואמרינן מ"ש דר"מ אמר קרא וזבחת מבקרך ומלאכך ופירש"י וכתיב בהדיה אמה"ה ולפ"ז כ"ל סברא יסרה כיון דדרשינן רק שמוכין ואין כאן יתור ועיין תוס' יבמות ד' ד"ה וכי אי"כ ודאי אם בקרא דבאסר אמה"ה לבי"ב לא ילפינן מיכי' איסור אמה"ה בעוף שפיר יל דגם בקרא שבאסר אמה"ה ליסראל כמי לא באסר בעוף כיון דדרשים שמוכין אי"כ קרא לא מייבי רק בבהמה כדכתיב מבקרך ומלאכך אבל מעוף לא מייבי כלל וממילא איכו אסור אבל אי כימא דבקרא שבאסר אמה"ה וב"ב גם אמה"ה דעוף בכלל האיסור אי"כ כאי דבקרא דכתיב איסור אמה"ה ליסראל לא מייבי בעוף אבל כיון דליכא קרא למעוטי מהיכי תיתי לא יה' כוהג בעוף כמו שכוהג בב"ב וחבי זה דומה למה דממעטינן מבעסו עכו"ם והקדש עיין ב"ח ל"ח דלא מייתורא אלא דלא מייבי קרא רק מבעסו ולפ"ז לר"מ מוכח דבקרא דבאסר אמה"ה לב"ב לא הי' עוף בכלל וכמ"ם, ומעתה אי אומר דגם חכמים מודים בזה לר"מ דבקרא דב"ב לא הי' עוף בכלל אלא דס"ל כרבי בחולין כ"ח דיש שחיטה לעוף מה"ת וילף לי' מן וזבחת באסר לויתיך מלמד שבלעוה מסה וכו' ואי"כ אלי קרא דוזבחת מבקרך מייבי כמי בעוף ופשיר ילפינן מיכי' דגם עוף בכלל אמה"ה מסוס דסמיך לי' ומיכי' ילפינן דגם ב"ב אף עוף בכלל אמה"ה אבל ר"מ ס"ל כר"ל הקשר סס דאין שחיטה לעוף מה"ת ולא מייבי קרא בעוף לכן ס"ל דגם קרא דאמה"ה דסמיך לי' לא מייבי רק בבהמה ולא בעוף, ועיין חידושי הרי"ן שבהדרין דכ"ו ד"ה לא נלרכה דכי אמרי' אזהרה שלהם זו הוא מיתתן הייכו דוקא באזהרות שהוזהרו לב"ב בלבד או באזהרות שהוזהרו ב"ב ויסראלים במיתה אבל בדבר דב"ב ויסראל אחד קרא כפקא ל"ל לחלק האזהרה לומר דב"ב בהרג ויסראל ליכה במיתה עיי"ש, ולפ"ז לפמ"ם דהא דעוף בכלל אמה"ה ישראל וב"ב אחד קרא כפקי שפיר אין ב"ב בהרג עליו ודברי רמבים ככוכים ומילא לקיים מה שהקשה שהאזהרתן זו היא מיתתן ואי"ם:

ושנית כ"ל דבסנהדרין כ"ו ע"ב דרשינן אכל תאכל ולא המה"ה והק' חידושי הרי"ן בהדיא איתסר אמה"ה לב"ב ואך בשר בכפסו דמו לא תאכלו, ולפענד"ב דתוס' וחי' הרי"ן שם הקשו הא לאדה"ר לא הותר בשר כלל לאכילה וכיון שכן לים בי' אזהרה איסור אמה"ה ועיין בכ"מ רפ"ט ממלכים ולדעתי כראה דהרי שם כ"ט ע"ב ילפינן דאדה"ר לא הותר לו בשר לאכילה מדכתיב לכם יהי' לאכלה ולכל חית הארץ ולא חית הארץ לכם אי"כ דוקא בשר בהמה וחי' באסר באכילה לאדה"ר ולא בשר עוף ושפיר בלעוה אכל תאכלו ולא אמה"ה בעוף, ולפ"ז כיון דאמרינן התם וכבבאו ב"ב הביר להם וכו' יכול לא יהא אמה"ה נוהג בו ת"ל אך בשר בנפשו וכו' יש לחדש דדוקא בשר בהמה וחיה שבאסר מתחלה והי' בכלל היתר לב"ב ע"ז כאמר אזהרה דאמה"ה אך בשר בנפשו וכו' אבל בשר עוף שלא באסר מתחלה לאדה"ר ולא הי' בכלל היתר ע"ז לא באמרה אזהרה דאך בשר בנפשו כלל ושפיר אלטריך קרא דאכל תאכל ולא אמה"ה לאסור אמה"ה דעוף ומיושב קומ' חידושי הרי"ן, ומעתה דוקא באמה"ה דבהמה וחי' יש אזהרה ב"ב אבל בעוף ליכא אזהרה רק איסור עשה דאכל תאכל ולא אמה"ה ושפיר כתב הרמבים דאמה"ה דעוף אין ב"ב בהרג עליו דדוקא אזהרתן הוא מיתתן בלאו אבל באיסור עשה איכו בהרג אבל איסורא ליכא מאכל תאכל ולא אמה"ה ולקיים:

ובפשיטות י"ל כיון דאלטריך שם דכ"ט קרא למעוטי שלים דאין בהם אפוס אמה"ה לב"ב ש"מ דעוף דליכא קרא אמה"ה נוהג בו לב"ב וכיון דרק מדאלטריך ילפינן לה איכו כהרג עליו דאין עונשין מה"ד ועיין רמבים בפ"ט שורש ג' ואי"ם:

וביישוב קומ' מהלבים ופרי"ח על הרמבים פ"ה ממ"ל כ"ל דהכה ידוע שאיסור מוסיף הוא שמוסיף אי' על אותה חתיכה עצמה מה שלא הי' עלי' מקודם עיין רפ"י שבועות כ"ד ע"ב וינמות ל"ד וכמה דוכתי והכה אי' אמה"ה איכו בבשר לחוד רק במשהו בשר גידים ועצמות כדאמרינן בחולין ק"ב ואי' טרפה איכו רק בבשר ואיכו על גידין ועצמות ואי"כ אין ס"ל לומר דאמה"ה הוי אי' מוסיף על אי' טרפה שהרי

על אותה חתיכה שהיתה אסורה משום טרפה שהוא הבשר לא נתוסף עלי' אי' כלל לב"נ משום אמ"ה דבשר לחודא אינו אסור משום אמ"ה ומה שנאסר משום אמ"ה לא נאסר מעולם משום טרפה שהוא גידין ועצמות ואין לומר דא"כ חל בכולל מגו דחל על גידין ועצמות חל נמי על בשר דז"א דבגידין ועצמות בלא בשר נמי אין בו משום אמ"ה וא"כ אינו חל כלל דאי בשר לא אכל בשר גידין ועצמות נמי לא אכל וכמ"ש תוס' שבועות כ"ח ע"ב דאומר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים בצ"א אין שבועה השני' חל מ"מ:

ואפי' למ"ד בחולין קכ"ח דארכובה שאין בה בשר כלל נמי ממעט משום אמ"ה מ"מ א"א לומר דחל איסור אמ"ה על טריפה בכולל אבר שאין בה בשר כמו ארכובה חדא דאפשר דרק לענין טומאה איתמר דארכובה ממעט אף שאין בה בשר כלל אבל לענין אכילה בזאת אינו אסור רק אם יש משהו בשר שראוי לאכילה ולא ארכובה, ועוד בשלמא למ"ד לאברים עומדת שייך לומר מיגו דחל על ארכובה חל נמי על כל בהמה איסור אמ"ה אף אם איסור טריפה או חלב קדים במעי אמו עיי' תוס' ורשב"א חולין ק"ג אבל למ"ד לאו לאברים עומדת אין איסור אמ"ה חל עד שנפרש וא"כ כשמפרים אבר שיש בו בשר גידין ועצמות ל"ש כולל מיגו דחל על ארכובה שאינו חל על ארכובה כלל ואפי' חותך גם ארכובה מ"מ אינם אגודים זה בזה וכל אחד איסור אמ"ה בפני עצמו מחמת פרישתו וא"כ א"ש דל"ש בזה מוסיף וכולל כלל ומיושב קושי' פר"ח ותוס' חולין ק"ג ד"ה מ"מ והוא סברא ישרה למולאי דעת:

ולפ"ז בחלב אמ"ה דהיינו כמו שהם רוב אברים בשר גידין ועצמות שפיר כתב הרמב"ם ונטרפה בו ומשום איסור בת אחת דאי טרפה מכבר אין אמ"ה חל דלא הוי מוסיף כמ"ש אבל בחלב חלב שהוא אבר שאין בו גיד ועצם וכמ"ש הרמב"ם שם בה"ב שפיר כתב הרמב"ם דחל איסור אמ"ה על איסור חלב וטריפה משום דהוי מוסיף כקושית תוס' ופר"ח ובזה ל"ש תירוץ הנ"ל דכיון דאין בו גיד ועצם שפיר מוסיף אמ"ה איסור לב"נ אהאי חתיכה גופא שהיה אסורה קודם משום חלב וטריפה וא"ש:

ואין להשיב עמ"ש דהכתי איכא מוסיף איסור לב"נ משום בשר מן החי דבזה ל"ש סברתי הנ"ל, ז"א דכבר הק' כ"מ פ"ט ממלכים הי"א אמאי פסק הרמב"ם דבשר מה"ח אסור לב"נ הא בפ"ט ממ"א פסק כר"י דאינו חייב על במה"ח אלא משום טרפה וב"נ ודאי לא הוזהרו על הטרפה ותירץ לח"מ דאף דקרא דאוסר אמ"ה לישראל אין במשמעות לאסר ג"כ במה"ח אבל קרא דכתיב גבי ב"נ לאסור אמ"ה ילפינן מיניה נמי במה"ח עיי"ש. ולפ"ז כיון דהא דאיסור מוסיף חל היינו משום מיגו דחל האי שם איסור לענין דבר שניתוסף בו חל נמי לענין מה שהיה אסור גם מקדם וא"כ ל"ש כאן לומר מיגו דחל במה"ח לגבי ב"נ משום אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו חל נמי איסור במה"ח לגבי ישראל משום ובשר בשדה טרפה דהא אינו כלל שם איסור זה דאיסור ובשר בשדה טרפה אינו חל גם לגבי ב"נ ואיך יחול משום מוסיף לגבי ישראל ובלא"ה לר"י אכל טרפה ובמה"ח אינו חייב אלא אחד כדאמרי' שם בחולין ק"ג ע"ב ול"ש מוסיף במה"ח על אי' טרפה:

ולפמ"ש יש לחדש עוד דתוס' ורמב"ם לשיטתיהו אזלי דבחולין ק' ע"ב א"ל בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו ופירש"י שלא הוזהרו כלל עד סיני אלא לאחר שהוזהרו בסיני נכתב במקומו להודיע על איזה מעשה הוזהרו עיי"ש אבל הרמב"ם בפיה"מ כתב מה שאמר מסיני נאסר וכו' שכל מה שאנו מרחיקים או עושים היום אין אנו עושין אלא במצות הקב"ה ע"י מרע"ה לא מפני שהקב"ה אמר זה לנביאים שלפניו כגון זה שאין אנו אוכלין אמ"ה אינו מפני שהקב"ה אסרו לנח אלא לפי שמשה אסר עלינו אמ"ה במה שצוה בסיני שיתקיים איסור אמ"ה וכו' מבואר דמה שאסור לישראל אמ"ה אינו מקרא דאך בשר בנפשו וכו' שנאמר לנח רק משום לא תאכל הנפש עם הבשר שנאמר למשה בסיני ומעתה נ"ל דאם מתרין בו שלא יאכל אמ"ה צריכין להתרות בו משום לא תאכל הנפש עם הבשר ואם התרו בו משום אך בשר בנפשו אינו חייב מלקות דאין איסור לישראל כלל מצד מקרא זה רק משום מקרא ולאו הנאמר בסיני, ולפ"ז מיושב קושי' פר"ח דלא מקרי איסור מוסיף רק אם האיסור שחל על האי' כבר הוא משם אחד עם מה שמוסיף כגון א"א שפרסה נדה מיגו דחל איסור נדה לגבי בעלה חל נמי לגבי אחרים על אי' א"א משום מוסיף עיין רש"י יבמות כ"ד דשם אי' נדה הוא אחד לגבי בעלה ולגבי אחרים אבל כאן איך נאמר מיגו דחל לאו דאך בשר בנפשו לגבי ב"נ חל נמי לאו דלא תאכל הנפש עם הבשר לגבי ישראל הא שם לאו אחר הוא שאינו לגבי ב"נ ולאו דב"נ אינו בישראל זה לא מקרי אי' מוסיף וא"ש:

אך תוס' לא ס"ל כפירוש הרמב"ם רק כפירש"י הנ"ל וא"כ ס"ל דכל מצות שנאמרו לב"נ ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרו והרי לאוי שייכי בין בישראל בין בב"נ ואין נפ"מ מא"ז מקרא מתרין אותו שפיר כתבו בחולין ק"ג דאמ"ה הוי איסור מוסיף משום דמוסיף איסור לב"נ כיון דהוי משם א' ומי שהוא אחד יזכני לעושר וכבוד כנפש אוהבו בכל לב וחותם בברכת אהבה:

עמרם הק' בלום בקיק הנ"ל

תשובה קי"א

סילי"ת ב' אויפאלו ערב שבועות תרמ"ט לפ"ק.

ביום הבכורים יתעטר בתפארת הורים וכשלמה יעשה אורה ביום מ"ת החו"ש כמוה"ר יודא שוואַרץ נ"י:

כתבו בא אלי בזמנו ולא הי' פנאי להשיב והיום אמרתי שלא יהא שבועות ממשמש שמתי עין על דבריו אשר כתב ליישב קושי' תוס' בשבועות כ"ד על רש"י שפי' דאפי' נתנבלה ביוה"כ אין יוה"כ חל על נבלה והא למ"ד בחולין ק"ג לאו לאברים עומדת חל אי' יוה"כ מחיים ואפי' למה שתירץ תוס' דאיכא עשה שא"ז ולכן אין יוה"כ חל, הקשי א"כ איך חל אמ"ה על א"ז ע"ש, ואי' דעשה שא"ז מחיים הוא איסור חפצא ולאח"מ הוא איסור גברא ולכן יוה"כ אינו חל דהוי נמי רק אי' גברא אבל אמ"ה חל דהוי אי' חפצא ואי' חפצא על אי' גברא חל כמ"ש ר"ן נדרים ח"י, ואני בעניי אינני יודע מה זה אי' גברא ואי' חפצא רק כמו נדרים ושבועות דנדר אמר קונם חפץ זה והוא לשון הקדש וחפץ זה מיוחד בשמו מכל החפצים שנקרא הקדש ושם זה מורה עליו שהוא איסור וכן נבלה וחלב חזיר ובצ"ח וערלה וכה"ג שמו מורה עליו שהוא אסור והוא מיוחד בשם זה מכל הדברים שבעולם זה נקרא אי' חפצא אבל שבועות לא נשתנה שם חפץ זה מכל החפצים שבעולם זה נקרא אי' גברא וכעין זה בתוס' יומא ס"ד כיון דלילה לא חזיא להקרבה שום קרבנות לא מקרי דיחוי כיון שאין לו שם פסול בעצמו והרי הוא ככל הבהמות שבעולם, ולפ"ז גם אי' שא"ז שיש לו שם לווי א"ז ושמו מוכיח עליו שהוא אי' הוי אי' חפצא שהאי' קשור בשמו:

ולפי הבנה זו אני מסתפק בחמץ בפסח אם הוא אי' גברא או אי' חפצא מי נימא כיון דחמץ שמו עליו שם חמץ הוי אי' חפצא וכמ"ש מג"א סי' תמ"ז סקכ"ד דגבי חמץ לפני פסח ל"ש כ"ש בר כ"ש דהתירא או דלמא כיון דהוא איסור התלוי בזמן ושם חמץ עדיין אינו מורה עליו שהוא אי' שהרי לפני זמנו ולאח"ז הוא היתר הוי רק אי' גברא ואף אם נתאפס חמץ בפסח אין לומר עליו שהוא אי' חפצא שהרי אין החפץ קרוי חמץ בפסח והזמן אינו קשור בחפץ [עיין ביו"ש או"ח סי' רמ"ו]

ובהדי שותא נפל מלתא בלבאי לדון בדבר החדש שכתב המרדכי פ"ק דביצה אהא דאמרינן במנחות ס"ח דאמוראי אכלו חדש באורתא דשיתסר נגהי שיבסר דס"ל חדש בחו"ל דרבנן ולספק לא חיישינן והקשה הא הוי דשיל"מ וספק אסור אפי' בדרבנן, ותי' דחדש כיון שחוזר לאיסור לשנה הבאה אינו בכלל דשיל"מ כמ"ש בפ' כ"ש בשם הר"ח דחמץ לא מקרי דשיל"מ שהוא חוזר לאי' לשנה הבאה ופר"ח ביו"ד סי' ק"ב הק' דל"ד לחמץ שאותו חמץ עצמו אם ישאר לשנה הבאה חוזר לאי' אבל חדש תבואה זו לא תיאסר לשנה הבאה ושלא גם מוקצה ונולד אסור לשבת הבאה ומ"מ מקרי דשיל"מ, ועוד דאמרי' בשדיה בנדרים נ"ח דחדש הוי דשיל"מ ע"ש, ונ"ל דבאמת יש להבין גם בחמץ אף שחמץ זה עצמו חוזר לאיסורו לשנה הבאה מ"מ שייך בי' עד שתאכלנו באי' תאכלנו בהיתר לכן נראה דס"ל דטעם דדשיל"מ אינו בטל הוא כך דכל דשיל"מ אין שם האי' קשור בגופא אלא מחוץ לגופו כגון טבל שיכול להפריש עליו ממק"א ומע"ש והקדש שניתרי' ע"י פדיי' וכן מוקצה ונולד אין האי' קשור בגופו אלא בדבר שחוץ ממנו דהיינו הזמן ואכן קיי"ל כרבנן דר"י דמצ"מ בטיל ועולין אין מבטלין זא"ז ור"ן בנדרים הסביר דס"ל דאין העולם בטל רק השם אי' בטל מיני' וא"כ בשלמא אם האי' קשור בגוף הדבר שנתערב שפיר בטיל כיון דשם האיסור

כתערב בהיתר אבל אם אם האי' הוא תלוי בדבר שאינו לגופו כגון מוקצה וכולד אפשר האי' תלוי בזמן והזמן איכו מעורב לא"ר ביטול וכן בטל והקדש ומעשר דאפשר לתקנו אלא תיקון הזה איכו מעורב וכיכר איכו בטל ולהכי בחמץ שחוזר לאי' לאכה הבאה איכ אם חמץ גורם האי' וכיון שבטל מיכי' אם חמץ ע"י תערובות הוא היתר, ומעתה בחדש בזמן דליכא עומר דמהיא מותר בהאיר המזרח ומדרבנן אסור כל היום איכ מהיא עד לפרא דשיתסר ומדרבנן עד אורתא דשיתסר מקרי חדש ואחיכ מקרי יום ואיכ אם חדש אסור לעולם דחדש יהי' אסור גם לאכה הבאה ואיכ אם האי' קשור בגופו והוא אי' אפלא חדש והרי הוא ושמו מעורבים בהיתר ובטל ממנו אם חדש וכיון דבטל אם האי' ממילא הוא היתר ואיל דעיקר דשילא כאמר לענין ביטול דאיכו בטל ואוב החמירו גם בסדיר לחומרא אבל בחדש דלא בי' עיקר דשילא לענין ביטול מעשה הכיל לא מחמריכן בי' כמי לומר סדיר לחומרא ואפיר דומה לחמץ דאם חמץ חוזר לאיסורו לאכה הבאה ואיכ האי' קשור בגופו ואם חדש כמי חוזר איסורו לאכה הבאה והאי' קשור בגופו שמעורב ואפיר בטל, משאיכ אם כולד איכו אם אי' גם ביום אבל אם האי' הוא כולד ביום ואיכ שאיכו אסור רק מצד שכולד ביום והרי היום והשבת איכן מעורבים ואיכו בטל וכן מוקצה איכו אם איסור דהרי קיל נפי' ס"י סיג דאין מוקצה לחלי שבת רק אם הוא ביאסיא איתקצאי לכולה יומא אבל מה שאיכו מוקצה ביאסיא ותלוי בזמן והרי הזמן איכו מעורב ואיכו בטל, וכ"ז חדש בזמן שאין עומר אבל בזמן שיש עומר אם לא קרב העומר עד אורתא הרי הוא אסור משום חדש ע"ש בתכחות סיא וברמבים רפי' ממ"א וכשמקרבין העומר מותר מיד ואיכ אם חדש עליו גם אורתא ומיא העומר מתירו איכ אם חדש איכו אם אי' דהא אפשר להיות עוד חדש ומיא מותר בהקרבת העומר ואיכ אין האי' תלוי בגופו רק בדבר שחוץ לגופו בעומר והרי העומר איכו מעורב ואפיר איכו בטל, ובזה אמרו בכדרים הכיל דחדש הוי דשילא ועיין בדין אם שבתב וחדש שהעומר מתירו ומאי בעי בזה שהעומר מתירו וכן פירש"י אם וחדש עומר מתירו, ולפמיש איש דשיל דוקא חדש שעומר מתירו מקרי דשילא אבל חדש שכיתר בהאיר מזרח ומדרבנן בבנהי ביבסר לא מקרי דשילא ואיש:

ונחזור לראשונות כיל לפשוט ספק הכיל ממיש הרמבים פיא המן הא אסור מהיא שבאמר לא יאכל וכו' ותמה עליו אם אם ליל קרא דלא יאכל תיפוק לי' משום חזליא, ועוד הקשו האחרונים הא בהיב אם כי דחמץ בפסח אסבאיב שבאמר לא יאכל חמץ וכו' ואיכ אצטריך קרא לאיסריב ומכיל דחיש אסור מהיא, וכיל דהכה בפ' תיש' יוהכיפ ביומא עיג דיה מודה ר"ל עמד אם דכיון דדין זה דחיש אסור היא בכל האיסורין אמאי אשמעיכן מתני' דין זה עפי ביוב ומשאר איסורין ותיכן בשלמא בשאר איסורין כגון הלב דהאוכל עלמו הוא אסור לפיכך גם חיש אסור מהיא אבל ביוב דהאוכל עלמו הוא עותר והאי' הוא אגברא וכו' קדיא דליכא אי' דאורייתא קמיל, וכיל לבאר דבריו דהכה בהוליל והזליא יש ב' פירושים הראשון הוליל ואם הי' אצטרף עם עוד חיש הי' עליו אם אי' כגון חלב ובבלה איכ ע"כ גם חיש הוא עליו אם חלב ובבלה ואסור דאליכ איך יצא עליו אם אי' כשהיא שיעור שלם, אמנם זה שייך רק באי' אפלא כיון דכזית ממנו הוא אי' אפלא ע"כ גם היש ממנו האי' קשור בו אבל באיסור גברא שאין אם אי' על החפץ גם אם יש כשיעור רק הגברא אסור לעשות לש היא דכזית אסור הגברא לאכול ולא חיש וסדיא דחיש ומותר באי' גברא וקמיל דאסור משום פי' הסכי בחזליא בכאיב וכיון דאם יאכל עוד חיש בכאיב יתחייב ע"י חיש ראשון איסורא קאכיל וכמו שהאריכו בזה האחרונים:

ובזה נתיישב לי קושיא גדולה דרמבים פיע ומעלכים הי' כי דביב חייב על אוהיא בכיש שלא נתנו הביעורין לגיב אלא לישראל, והק' הפלתי סי' סיג אות ג' איב תקשי מאיי דלישראל שרי חיש אסור מהיא אלא דעוכש ליכא דאסור דחמרא עלי' ע"ש ונתקשיתי הא האי דחיש אסור מהיא הייכו משום דחזליא כזית בכאיב כמיש האחרונים ואלא באמהיא איכו מצטרף כזית בכאיב דחלקו מבחון לכיב פעור כדאמרי' בחולין קיג ע"ב ועיין ברמבים פיה ממיא הי"ד ואיכ חיש מותר מהיא ואיך כתב רמבים דביב נהרג על כיש באמהיא הא כאן תקשי מאיי, ולפמיש ניחא דהא דלריכין לעשות דחזליא כזית בכאיב לאסור חיש הי"ד בא' נגרא אבל אמהיא דהוא אי' חפלא חיש אסור מהיא אפי' לא חזליא בכאיב רק כיון דבליריף כזית כיל אם אי' עליו איכ אחלי ממנו כמי אם אי' עליו ואסור מהיא כיל ואיש:

ולפיז נלב מכתבנו לעיל דחמץ הוי רק אי' גברא איכ אין חיש אסור בחמץ רק משום חזליא כזית בכאיב, ולפיז קיל אמאי יהי' חיש אסור בחמץ הלא כתבו התוס' בסוכה ליה דיה לפי דאתרוג של תרומה עמאה פסול כיון דמלותה בשרפה כתותי מיכתת שיעורא ואעיג דהוא שלו דדרשי' בשבת כיה שלך תהא להסיקה תחת תבשילך עיש ואיכ בחמץ מי כיון דמלותה בשרפה אפי' לר"י הגליל דחמץ מותר בהנאה ואיכ כתותי מיכתה שיעורי' ואמאי חייב כרת באוכל חמץ בפסח ועיין במהרים מיכן האחרון סי' ה' אלא דזה שיטום דהא קרא כתיב דחייבי אלא דהא קשיא למיש רש"י ותוס' בחולין קיג ע"ב דמשויה אמהיא איכו מלטרף כזית בכאיב משום דחידוש הוא דבכהיא איכו חייב על גידין ועצמות והכא חייב אין לך בו אלא חידושו כשאוכלו בגיא ולא בזאתיז בכאיב ואיכ הא כחמץ דחידוש הוא דבעלמא מה שעמד לשרפה כתותי מיכתת שיעורי' ופטור והכא חייב ואין לך בו אלא חידושו כשאכלו בגיא ולא בכאיב וכיון דלא לישרף בכאיב נאי' גברא חיש מותר מהיא, אמנם כיל כיון דהא דחמץ בשרפה יליף ר"י אי לא בקויא מכותר שאיכו בגי' וגי' טעון שרפה חמץ שיכו בגי' וגי' לא כיש שטעון שרפה או כותר יכו בגל תותיו וחמץ בגל הותיו ופירש"י לא ירהה ולא ימלא מה כותר בשרפה אף חמץ בשרפה כדאמרי' בפסחים כיז כיח ואיכ כיון דהא דחמץ בשרפה הוא משום גל ירהה איכ אדרבה הא דחמץ בשרפה הוא חידוש דהא אמריכן בפסחים ויז ע"ב דחמץ משש שעות ולמעלה איכו בשותו של אדם משום דאסבאיב אלא דעשאן הכתוב כאלו הוא בשותו ואיכ הא דעובר בגי' הוא חידוש וממילא הא דהוי בשרפה ניב חידוש וממילא דהא דכתותי מיכתת שיעורי' חידוש ואיכ הא דחיוב כרת איכו חידוש דאדרבה הא דמכתת שיעורי' הוא חידוש וכיון דאיכו חידוש שפיר חייב בכאיב ושפיר חיש אסור מהיא משום שחזליא, ולפיז דברי הרמבים נכונים דכי' האוכל מן החמץ בפסח כיש הי"ז אסור מהיא שבאמר לא יאכל ומיכי' ילפיכן דאסבאיב כמיש בהיב ואיכ הא דכתותי מיכתת שיעורי' הוי חידוש והא דחייב בכשיעור איכו חידוש וחייב גם בכאיב וממילא חיש אסור משום חזליא ומיושבים שתי הקושיות כמובן ודויק:

אלא דלפיז כיון דבפשוט פשיטי לאאי ניסא דחמץ הוי רק אי' גברא אף דשמו עליו כיון דשם זה איכו אסור רק אי' בכל זמן ויש תחת שם זה היתר בכל השנה מקרי רק אי' גברא איכ הקשי לשיטת תוס' בשבועות כיד דמשכחת הן בבגלות שאוכל בגלות דחל בבגלה ומקרחת דגם בגלה מקרחת בכלל בגלה איכ גם תחת שם בגלה יש אופן שמותר ואין שם בגלה ומחייב האי' איכ שם בגלה כמי ליהוי רק איסור גברא, אך זיא דודאי החת שם בגלה ליכא בגלה מותרת והא דמקרחת מקרי בגלה ומיא מותרת הייכו משום דהוי שלכדיא ואפי' בעודה איכה מקרחת גיכ היהה מותרת שלכדיא ולמה שבאסרת לא הותרה לעולם ולמה שהותרה לא נאסרה מעולם וכדאמרי' ביבמות פיא דמיע מחיכה של חטאת איכו דשיליא משום התירא של כהן ע"ש ושפיר הוי בבלה איסור חפלא, ובזה נדהה מיש על קושית תוס' בשבועות הכיל שהקשו דאפי' לעיד לאבדי' עומדת מיא כי מתה פקע אי' אמהיא והוי בבלה ויוכ אי' ביא ובי' דלפמיש תוס' יבמות ליב דיה באי' ביא ופי' בקונטרס דהא דקאמר לעיל חייב שתים כגון שבא עליו אי' אשת אח ואחות אשה כאחד ומשכחת לה ב"י שליח והשתא הא דפליג ריש וסיל דאיכו חייב אלא משום אשת אח בלבד אעיג דבביא כיון דאשת אח חמור דאין לה היתר אחיא אלא במקום ייבום אבל אחות אשתו שרי לאחיא אשתו ע"ש, ולפיז רש"י ותוס' לשיטתייהו דרש"י סיל דבבלה מקרחת לא בקרא בבלה ואיכ בבלה אין היתר לאיסורו ויוכ יש היתר לאיסורו לכן אפי' בביא אין יוכ אל אבל תוס' לשיטתיהו דבבלה מקרחת שוה בבלה ואיכ גם בבלה יש היתר לאיסורו הקשו שפיר, ולפמיש זיא דאפי' לשיטת תוס' לא מקרי בבלה יש היתר לאיסורא דלמה שניתר שלכדיא לא נאסר מעולם:

ומה שכיל לישב קושית תוס' בשבועות הכיל אקדים דמיש שמכתבו לישב קושית תוס' חולין קיג ד"ה מיש שהק' דאמהיא הוי מוקף אי' לביב, ותי' טפי' הכמתו דאי' אי' מחיים

דחזליא כזית בכאיב לאסור חיש הי"ד בא' גברא אבל אמהיא דהוא אי' חפלא חיש אסור מהיא אפי' לא חזליא בכאיב רק כיון דבליריף כזית כיל אם אי' עליו איכ אחלי ממנו

מחיים הוי אי חפלא ואחיה הוי רק אי גברא [ובזה לא אפלפל כי כבר כתבתי דלא נראין לי דבריו כלל והראתי לדעתי מה הוא אי גברא ומהו אי חפלא ומלבד זה אין דבריו ברורין בזה דהפי' איסור שאז הוא מדבתיב ובחתם אי דשיכן מה שאתה חוזה אתה אוכל ומה שאי אתה חוזה אי אתה אוכל וזוי לאו הבא מכלל עשה ומיל מחיים או לאחר מיתה הכל הוא אי חפלא דמה שאז אסור באכילה] ולפי"ז פי' דהא דאמרינן לאו לאבלים עומדת הייבו משום דאמה"ח אינו חל על אי אז דהוא מחיים אי חפלא אבל כשנחתך הוי אז רק אי גברא ואמה"ח אי חפלא ושפיר אמה"ח חל אבל נגי ב"ב דליכא אי אז חל אמה"ח מחיים ואיב לגבי ב"ב אינו מוסיף אי כלל כשנחתך, ודברי אלו בורכא דאיב איך אפשר שיהי' אי טרפה קדים או אפי' עכשיו כשנחתך האבר חל על הבהמה כיון שעל הבהמה אי אז חל והוי אי חפלא שהוא מחיים ואין אי טרפה חל. ופי' לאבלים עומדת פירשי' בחולין ק"ב לנחתה עומדת הלכך כל אבר ואבר שבה קרוי אבר בפ"ע ויש כאן משום אמה"ח וכו' לאו לאבלים עומדת פירשי' עד שתשחט ואין כאן אבר אאיב הפרישו ע"ש והכונה דלמ"ד לאבלים עומדת הדרך הוא לנחתה מחיים אבלים אבלים ונאכול ולמ"ד לאו לאבלים עומדת אין זה הדרך כמו דאמרינן בחולין י"ד בהמה בחיי' לאכילה עומדת או לגדל עומדת וכן בריש בילה גבי תרנגולת, ומיהו רש"י לשיטתו שם לעיל דאין אמה"ח בשלימה ולכן לא לאבלים עומדת אין אי אמה"ח חל משום דאינו חל בשלימה ואי לאבלים עומדת חל על כל אבר בפ"ע, אבל לשיטת תוס' שם ד"ה שאין דשפיר חל בשלימה לדיך הסבר מ"ע אי לאבלים עומדת חל ואי לאו לאבלים עומדת אינו חל, וכ"ל עפמ"ש הפלתי סי' פ"ז אות י"ג שהק' אומאי אינו חל בב"ח על חלב ובבלה הא הוי אי מוסיף דהל דבבלה מותר שלבדה"כ ובב"ח אסור שלבדה"כ, ותי' דחלות הייבו שאלולי האי' הי' אכלו רק שהאי' מעכבו אבל אי ב"ח אינ חל משום שלבד"ח שהרי גם בלי האי' לא הי' אכלו כן שהרי אין זה דרך אכילה ע"ש, וזה הפי' לאו לאבלים עומדת שבלי האי' ב"כ אין דרך לחתוך אבר ולאכול וא"כ אין האי' מעכבו ומזה לכן אין האי' חל אבל אי לאבלים עומדת א"כ אלולי האי' הי' אכלו שפיר חל אי אמה"ח וזה הפי' ב"כ באחמע"ל שגם בלי אי' הבחי לא הי' אכלו מפני אי' הראשון והאריכתי בזה במקיל ואכ"מ, ועוד אי כמו"ש דהפי' לאו לאבלים עומדת וא"כ אין אמה"ח חל על אז א"כ גם בשמה"ח אי' לחול על אז ואיך כתבו התוס' בחולין ק"ב ד"ה שאין דאפילו למ"ד לאבלים עומדת מודה דלאו לחתיכת בשר עומדת דהא לדידי' כמו דאמה"ח חל על אז הי"כ באמה"ח אלא ודאי כדכתיבנא וסיל אף דהדרך לחתוך ממנה אבר ונאכול מ"מ אין דרך לחתוך ממנה חתיכת בשר ונאכול:

אלא דלפמ"ש תקשי מה הק' הרלב"ח בתוס' שבועות כ"ד למ"ד לאו לאבלים עומדת איך חל אמה"ח על אז ובחולין ק"ב כגון שנטרפה עם יציאת רובה דאי' אמה"ח ואי' חלב ובטרפה בהדדי קאתי ואיך חלו על אז דחל אפי' במעי אמו ומה"ע כמי קשה אפי' למ"ד לאבלים עומדת איך משכחת אי' אמה"ח הא לא קיימא לאבלים במעי אמו ואי' אז חל במעי אמו ע"ש, ולפמ"ש תקשי הא כמו דאמה"ח אינו חל משום דבלי האי' כמי מעובב לאכלו א"כ אז כמי אינו חל מה"ע דבלא איסור אז כמי מעובב מלאכלו, אך זה שיבוש דודאי אמה"ח אינו חל כיון שגם בלי אי' אמה"ח לא הי' חותך ממנה אבר ואכלו דאין דרך לעשות כן אבל אי' שאז שפיר חל מחיים שאלולי אי' שאז הי' הורגה בקופין ואכלה וא"כ רק אי' שאז מעכב עליו שלא יהרגנה בקופין, וכן במעי אמו אין אמה"ח מעכב עליו שלא יחתוך ממנה אבר דבלא"ה אין דרך לעשות כן אבל אי' אז מעכב עליו שלא יהרגנה בקופין וז"פ:

ומעתה אני אומר דאפי' בהמה בחיי' לאו לאבלים עומדת מ"מ אין אי' אכילה וי"כ חל ומחיים דהא אא"ל לאכול ממנה מחיים דאפי' בלי אי' אכילה וי"כ הרי מעובב ולאכול ממנה משום דלאו לאבלים עומדת וכנ"ל ואי' משום דאי לאו אי' אכילה וי"כ הי' שותה ואוכלה דשותה בשבת ויו"כ שחיטתו כשרה הא מזה ג"כ בלא"ה מעובב משום אי' מלאכה ביו"כ בשלמא כי חותך אבר הוי מקלקל דאינו מתקן אפי' ואי' אמה"ח לב"ב ואי' דהי' הורגה בקופין ואכלה הייבו ע"י עכו"ם, אז דמזה ג"כ מעובב בלי אי' אכילה וי"כ משום אי' בבלה דשחיטת נכרי כבלה ואי' ע"י חש"ו דשחיטתן כשרה

מאחרים הוא ואין אותן מזה ג"כ מעובב משום אי' מלאכה די"כ דקפי לי' בידים אסור מה"ת ועיי' בטוש"ע או"ח ס' שמ"ג ובב"י שם מה אמרית הא מה שמעובב משום אי' מלאכה הוא משום אי' וי"כ ואי"כ גם אי' אכילה דיו"כ אל זא"ל דהא רש"ש ל"ל כולל ואי"כ אין אי' אכילה ואיסור מלאכה אגודים זב"ז ועיין רש"י חולין קי"ח ע"ב דמלאכה ואכילה וי"כ הוי כולל ע"ש ואי"כ ספיר אין אי' אכילה וי"כ אל מחיים:

אלא דאכתי תקשי הא הוי וי"כ ובבלה אי' ב"ח וכמו שהק' התוס' שבועות הנ"ל למ"ד לאבלים עומדת וזה קשה גם על מ"ש שאם יהרגה בקופין יהי' מעובב מאי' בבלה הא אי' וי"כ ובבלה בב"ח, אמנם לפענ"ד נראה לפמ"ש תוס' ריש קידושין כ' אמאי אמריכן אחמע"ל ואי' ב"ח אל כימא כל שאינו בזאחז אפי' בב"ח אינו, ותי' דלא אמריכן כן אלא באי' שאוסר בפיו אבל לא באי' שבא ממילא ולכן בב"ח שכיהם אלין דהי מכייהו מפקת ע"ש ומזה שפטו גדולי האחרונים דאם הא' כולל או מוסיף והשני אינו כולל ומוסיף אפי' באים בב"ח הכולל ומוסיף אל דישנו בזאחז והשני אינו אל משום דאינו בזאחז וכבר כתב הרן בנדרים אי' דאי' אפילא אל על אי' גברא ואי' גברא דאלו אי' אפילא לא חייל ע"ש, ולפי"ז יו"כ דהוא אי' גברא דאלו בזמן אי' לחול על בבלה דהוי אי' אפילא ובבלה יכול לחול על יו"כ מה"מ ואי"כ גם כשבאו ב"ח בבלה אל ויו"כ אינו אל וכנ"ל וא"ש:

ובזה יובנו היטב דברי התוס' יבמות הנ"ל שכתבו דאם אשת אח אשת אח אל משום דאין אח ואחות אשה באי' ב"ח אל משום דאינו היתר לאיסורו ואחות אשתו לא חייל משום דיש היתר לאיסורו אחמ"ו אשתו ע"ש, ולפמ"ש לעיל נראה דאחות אשתו כיון דיש היתר לאיסורו א"כ אינו רק אי' גברא דשם אחות אשתו עדיין אינו מורה שם אי' דהא יש אחות אשתו מותרת אבל אי' אשת אח הוא אי' אפילא דאין היתר לאיסורו אלא במקום ייבוש ואז היא מלוה ולא נקרא אשת אח רק יבמה, ולפי"ז אי' אשת אח אי מלי חייל על אחות אשתו דאי' אפילא אל על אי' גברא ואחות אשתו אינו אל על אשת אח דאי' גברא אאי' אפילא אינו אל ולכן כשבאים ב"ח כמי אשת אח אל דישנו בזאחז ואחות אשתו אינו אל דאינו בזאחז ודו"ק:

ומעתה כ"ל דבר חדש דלמ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת א"כ דיה אחד אינו חל משכחת שם אי' שהיא היתר לכן אף במקום שאסור לא מקרי אי' אפילא רק אי' גברא אבל למ"ד יש שחיטה לעוף מה"ת א"כ לא משכחת שם אז בהיתר ספיר הוי אי' אפילא, ולפי"ז מיושב קושית ריב"א בשבועות הנ"ל שהק' למ"ד לאו לאבלים עומדת איך חל אמה"ח על עשה דשא"ז, ולפמ"ש לק"מ דמ"ד לאו לאבלים עומדת בחולין ק"ג הוא ר"ל ור"ל לשיטתו ס"ל בבזיר כ"ט אין שחיטה לעוף מה"ת ואי"כ אז הוי רק איסור אז אי' אפילא ואי"ש:

וספיר אתי אמ"ה דהוא אי' אפילא ואי"ש:

אמנם עדיין קשה קושית תוס' למ"ד לאבלים עומדת הא לא קיימא לאבלים במעי האם ואי' אז הוא גם במעי האם ואיך חל אי' אמה"ח על אז ע"ש, ועי"ז ל"ש לתרץ כנ"ל דהא מ"ד לאבלים עומדת הוא ר"י ור"י לשיטתו משמע בבזיר שם דס"ל יש שחיטה לעוף מה"ת, לכן כ"ל דתוס' שם בחולין ק"ג הקשו אאי' אין אמה"ח חל על טרפה הא הוי אי' מוסיף דאסור לב"ב וכתבתי במקיל [עיין תשו' הקודמת] דלק"מ דהרי אי' מוסיף הוא אם מוסיף אי' על אותה חתיכה עצמה כמ"ש רש"י שבועות כ"ד ע"ב ובינמות ל"ד ואמה"ח אינו אסור אלא במשהו גידין ועצמות וטרפה אינו אלא בבשר ולא בגידין ועצמות וא"כ על אותה החיכה שהיתה אסורה משום טרפה דהייבו בשר לא ניתוסף איסור כלל שהרי עדיין אינו אסור משום אמה"ח ומה שאסור משום אמה"ח בהדי גידין ועצמות לא נאסר מעולם משום טרפה ואין לומר דחל בכולל מינו דחל על גידין ועצמות חל כמי על בשר כיון דגידין ועצמות בלא בשר כמי אינו אסור משום אמה"ח א"כ אינו חל דאי בשר לא אכיל בשר וגידין ועצמות כמי לא אכיל ובמ"ש תוס' שבועות כ"ח ע"ב באומר שבועה שלא אוכל תאנים ועבבים ביחד אין השני' חל דאי תאנים לא אכל תאנים ועבבים כמי לא אכיל ע"ש, ואי משום דאסור לב"ב משום בשמה"ח, ז"ל דבמה"ח אינו משם אחד לב"ב ולישראל כמ"ש לחינו פ"ט מ"ב דבמה"ח אינו שאינו משם אחד לא מקרי מוסיף כמ"ש התוס' יבמות ל"ג ע"ב ד"ה איסור ועיין תשו' ח"מ ר"מ ס"ו, ועיין פמ"ג בפתיחה לה' שחיטה שורש ב' דאי' עשה דשא"ז

הוא

הוא אפי' בכ"מ ולא כמו חיים רק דלא בעי שיעור בכל ע"מ בעלמא בעמעמא, ומה"מ אחמע"א דמאי"ז אפילו בחיים ע"מ, ולפ"ז חיים דאמה"מ חל על אי"ז כקושים חוט' חולין איסור מוסיף לגיב ואי' מסוס דמסהו בסר לא כאסר מעולם מסוס אי"ז, זיא דגם מסהו בסר כאסר בעסה דאי"ז ליסראל ועסה ניחוסף על מסהו בסר זס איסור לגיב בהדי גידין ועלמות דהלא מסהו בסר איכו אסור מסוס אמה"מ ופפיר חל:

אלא דאכתי תקשי דהא ר"ס ליל כולל וליל גס מוסיף כמ"ס החוס' סס בסבועות כ"ד ע"ב ד"ה ומאן ואי"כ לדידי' תקשי איך חל אמה"מ על אי"ז, אמנס לפעניד יש לייסב קושיא החוס' מהא דיבמות ליב גבי כסא אי ואי"כ כסא מה דקאמר ר"ס איכו חייב אלא מסוס אחות אסה בלבד ואמאי לא חל כמי אי' אסה אח הא מוסיף אי' לגבי סאר אחים, ולפעניד"כ דהתס סאני כיון דלדידי' אי' אחות אסה קדיס ואי"כ לא הי' חל עליו אי' אסה אח אלא מגו דחייל אסאר אחים חל כמי עליו ואי"כ כסמה זס האח סכסא אחות אסהו בלא בכיס הרי הותרה לכל האחים ליבמה כמבואר ביבמות ל' ובאה"ע פי' קעיה ולדידי' כמי מותרת אלא דאי' אחות אסהו מעכב עליו ליבמה וממילא הוי אסה אח סלא במקום עלוה וכיון דאחמע"א הרי אי' אחות אסהו מעכב אי' אסה אח מלחול ואיך כאמר עסה סאי' אחות אסהו יבלוס לאי' אסה אח לחול ובפרט ספסק המוסיף דהרי מותרת לסאר אחים ויש לעיין בזה, ועוד יש לחלק דהתס יש לדון גס עלי' ולבני דידה לא ניחוסף אי' עליו מחמת סאר אחים והוי רק כולל לכן בני דידה כמי הוי רק כולל ולא מוסיף

וקלרתי כי לא כתבתי רק להערה בעלמא:

ובמשיל יש לייסב דרך פלפול מה שהקשו לפמ"ג הכ"ל דאי' עסה דסאי"ז הוא בכ"ס איכ מה מסכי ר"ל בסבועות כ"ח וכ"ג במפרש חיים וכו' דאכתי תקשי בבלה איכא אי' עסה דסאי"ז דהוא גס בחיים, [עיין בש"ס אי"ח סי' רכ"ד] ולהכ"ל אפשר לומר דכבר הקשה בספר לחם יוסף בחולין איכ כבלה איך מסכחת לה ואיך חל על עסה דסאי"ז, ובאמת לקיים דאי' כבלה כמסך מאי' אי"ז דכל שפקע החיות בלא זביחה הוא אסור מסוס אי"ז ומסוס כבלה ואין כאן מסוס אחמע"א אלא הוא אי' אחד כמו חמץ לפני זמנו בלאו לר"י ותוך זמנו בכרת שהאי' מתחיל לפ"ז באי' קל בלאו ובתוך זמנו הוא אי' חמור, והיכ כל שלא מתה אס יתחוך ממכה תחיכה בסר או אבר אסור באי' עסה דאי"ז ואס כוטל כל החיות בלי זביחה אסור גס בלאו והי' אפשר לומר דפקע אי' עסה דאי"ז אלא שחוס' כתב להדיא בחולין ל"ז קודיס הסתא דגם כשנתכבלה אכתי לא פקע ע"מ, אלא דכ"ז למ"ד יש שחיטה לעוף מהיס ואיכ ליכא כבלה שלא יהי' מתחלה איכה זבוחה שפיר יל שהוא אי' אחד וכבלה כמסך מאי"ז אלא דמתחלה הוא אי' קל בעסה וכשנתכבלה הוא אי' חמור בלאו ועסה אבל לר"ל דס"ל דאין שחיטה לעוף מהיס והקשה חוס' בחולין כי ד"ס לא איך מסכחת כבלות עוף טהור ותי' כתי דלא בעי שחיטה כחיה מיהא בעי בסימנים ע"מ ואיכ אין אי' כבלה כמסך מאי' אי"ז דהא אפי' בעוף דליכא אי' אי"ז מ"מ הוי כבלה אס כוטל החיות בלי כחיה סימנים ואיכ לדידי' הדק"ל אס יש עסה שאי"ז אי' כבלה איך מסכחת לה, ועכ"ח דחוס' לא כתבו דוזבחה הוי אי' עסה אלא לר"י דאליבא ר"י קאי שס הסוגיא בסבועות כ"ד דס"ל יש שחיטה לעוף מהיס אבל ר"ל דס"ל אין שחיטה לעוף מהיס ע"כ וזבחה לאו לאי' עסה כקושיא פמ"ג ושפיר מסכי במפרש חיים ואיש

ומה שליב קלא בחוס' שבועות הכ"ל שכתבו דוזבחה בא להחיר אח האסור ופירש לך דשחיטה שרי ולא בכחיה וכו' ואמאי לא כתבו למאי דאמרי' בחולין ל"ג דבני מעיס בישראל דבשחיטה תליא מלחא כיון דאיכא שחיטה מעליתא אישתרי להו ככריס דבכחיה סני להו ובמיתה תליא מלחא סבי כאמה"מ דמי וכן במפרכס הוא כן אי לאו מסוס מאי"מ ע"ש ואיכ אמאי לא כתבו דוזבחה בא להחיר האסור שייכו בני מעיס ומפרכסה מידי אמה"מ:

ובישוב קושיא החוס' חולין ק"ג הכ"ל הא אמה"מ הוי אי' מוסיף לגיב, כ"ל לפמ"ש הרמב"ם פ"ט ממלכים ה"י דגיב חייב על אמה"מ ועל במה"מ בכ"ס שלא כתבו הסיעורין אלא לישראל בלבד וכו' והכה דעת רש"י בחולין ק"ג דגם למ"ד לאבריס עומדת מ"מ לחתיכה בסר עומדת ע"ש בחוס' ד"ה שאין וכיון דאמה"מ איכו חייב אלא במסהו בסר גידין ועלמות איכ לא ניחוסף אי' כלל לגיב שהרי גם קודס שחתך הי' אסור עליו האי מסהו בסר במה"מ,

בגלם עיים, ואני מכי מוסיף דאפי' ע"ד דליל כולל רק מוסיף ליסגיאת הגיל דכולל פסוק אי' חמור סוי כמוסיף גמור כמי חל כגלם על גהיג פסרי כגלם כולל סחמור סמסמא בגמגם ומסא ואין לם סהרם בעקוה כדאמרי' חולין קיא דלמא טומאה בסר חמורם דליל טהרם בעקוה, אלא דלפ"ז הקסי לרים אמאי גהיג אסנהיג כימא כסטוחרם כגלם היא וגידה הוחרה כיון דכגלם חל על אי' גהיג, אך זיא דרים ליל כולל אפי' בחי' חמור וכמים רס"י דיריב כולל וחמור ואפ"ה אינו חל על כגלם והיג כגלם טל גהיג אף דסוי כולל וחמור אינו חל:

אבל הא הקסי אמאי בחוכל גהיג סל כגלם אינו חייב אלא

אחת לחכמים הא אית להו כולל בחי' חמור וכגלם כמי כולל וחמור וכגיל, וגיל לכמים הרמבים בפיהיא בכריתות יא דמסוים הקדם על חלב מקרי אי' מוסיף לפי סהקדם אסנהיג וגגיה על חלב וכגלם לא מקרי מוסיף אף סאסנהיג מסוס דאיסיג דהקדם ומעילה הוא גם בדבריס סאיכם מידי דאכילה איב אין איסיג קסור באכילה ספיר אמריכן מגו דחל הקדם על חלב לאוסרו בהנאה חל כמי לעכין אכילה אבל בגיה הוא בחי' דאכילה ואיסיג קסור באיסור אכילה אמריכן אדרבה כיון דאי' אכילה אינו חל על חלב וכגלם גם איסיג אינו חל עיים ועיין סלחי סי' פיז אות יג ועיין בכורות כיג דסיל לבר פדא טומאה חמורה עד לבר וטומאה קלה עד לכלב ופירס"י ותוס' דטומאה חמורה הייכו בין מגע ובין מסא וטומאה קלה לפי' התוס' הייכו טומאה אוכלין דטעמא דבר פדא מפרש התם מסוס דאינו ראוי' לבר לא מקרי כגלם וסיע סייך בין למגע בין למסא ואפי' לרס"י סמפרש סס טומאה קלה הייכו מגע יאל דרס"י לא כתב רק דאפילו אם נפרש כן מיא ניחא לבר פדא דיאל דבמגע כמי לא דאמרי' בדם הלידה נגע שהוא הרוג אבל בחמת מודה רס"י לתוס' דאם אינו ראוי' לבר גם במגע אינו טמא לבר פדא ואפי' לרי' דסיל התם אחד זו ואחד זו עד לכלב מיא מוקי קרא בסרוחה מעיקרא דאם מעולם לא היתה אסורה באכילה אין עלי' סם כגלם כלל אפי' לעכין טומאה ובזה יאל דגם רס"י מודה דגם במגע אינו טמא, ולפ"ז טומאה כגלם קסור באכילה ואיב אין לומר דכגלם הוי מוסיף מסוס דטמאה דאדרבה כיון דאינו חל לעכין אכילה מסוס אחעיא גם טומאה כגלם ליה בה וספיר אינו חייב אלא אחת אבל בעולה אין איסיג קסור באכילה וכמים רמבים בפירוש הגיל וספיר חייב שתים, אמנם תוס' אם בבכורות דיה ואידך הק' איך מוקי ר"י לקרא בסרוחה מעיקרא הא בעיז ס"ז מוכח לרי' אליבא דרים דסרוחה מעיקרא ליל קרא, ואיכן דלעכין אי' אכילה ודאי ליל קרא דמעיקרא עפרא הוא אבל לעכין טומאה הוא דמיטמא אעיג דלא חזי לאכילה מידי דהוי אסרן וסכנה זרע וזיבה עיים, ולפ"ז לרים עיב אין הטומאה קסור בחי' אכילה והדקיל אמאי גיהיג אסנהיג הא כגלם חל אגהיג מסוס דהוי מוסיף דהוא כולל וחמור שטמא דהא טומאה אינו קסור בחי' אכילה ולים אי' הכיל כיון דאכילה אינו חל אינו מטמא ואיב כימא כסטוחרם כגלם היא וגידה הוחרה, ולריך לומר כדמסכי מעיקרא דרים ליל כולל אפי' בחי' חמור, ולפ"ז אינו יכול רס"י לחרץ דמסויא לא מוקי כרים מסוס דסיל גיהיג אסנהיג דאי סיל כולל בחי' חמור איא לומר כלל דסיל גיהיג אסנהיג כי קושיין וספיר יש לאוקמא חכמים כוותי' ואי דאיב בגהיג סל כגלם אמאי אינו חייב אלא אי הייכו מסוס דבהא לא סיל כוותי' שאין הטומאה קסור באכילה אלא סיל שהוא קסור וספיר אינו חל וכמסיל ולהכי כ' רס"י דאיא לאוקמא כוותי' מסוס דליל כולל אפי' בחי' חמור ולפי האמת שפיר סיל דגיהיג אסנהיג ואים, וכ"ז כתבתי לפלפולא כיון שגוף הפלפול בכון אבל קושיתו אינו קושיא כלל דקושית רס"י כוקי כרים דליל כולל ובהא דגהיג אסנהיג לא סיל חכמים כוותי', ויען כבר האריכתי הרבה בהא פה שביתה קולמסי ודי יתן בלבו וכו' בנפש החותם בהתבת

ובברכת התורה ולומדי':

עמרם הק' בלוהים בק"ק הכיל

תשובה כ"ב

שילית מאדני ה' חקת התורה הרלי"ז לפיק:

ארץ בלבנון, שמו יכון, כזר ועטרה, מרבה המטרה, כבוד ידיעים הרב הגאון הגדול ליהודים המפורסם בכל אפסים לדיק תמים, בסוד חכמים, כולו מתחקים וכולו מחמדים כקסיא מויא מסה שיק כי' אבדיק חוסט הע"א

מכתב סדבגי' סגיעבי ואמר סחרבי לה זמין רב פלוני ויפעבור לפני לבסיון אם הוא ראוי לסרה בקודם, תמה אקלא ובא כי סם עדיו עלי לבים אותי כומר סברמים כרס ד' לבאות בים ישראל ועלי לן כזרו לראותיה ביעקיב בעראיה הלביעוית פתח אהל מעיב בתורה ואני מוסך מרסום סרוביים אם ידי ואיני ככבם לתגר זה בימים ספס כי פאלוים סבאקריים כותן יד לפתאיים וריקים מכל חכמה ומדע והמם סומכין על הסדוקיים ועל החסודיים ועל פליטת ספוליים והולכין בעוביין אחר הריב ריב ד' ואיכם אוכלים מן הסבחיים ולא מן הפסקיים אשר יביע המיים על כויר מזבח ד' לרצון ולא ידעו ולא יביכו למי

המותים אמים ולמי הפסוליים לכן הכבד ושואים עדיף:

וכדי שלא יהי' מכחני ריק מדיה אביע לפני הדיג מה שעלה בדעתי בימים אלו על מה שהעיר הדיג בהגהותיו

על שמים ע"ד דברי הלליה פסחים ע"ג שכתב דכל בן ככר לא יאכל בו לחברה לבי"ב עלמו שלא יאכל מן הפסח וזה דעת הרמבים פיע מקים הי"ז המאכיל כזית מן הפסח לעכויים עובר בלית כלומר בלאו דלפיע כמו מוסיע אמה"ח לבי"ב ע"ש, והק' הדיג דאיב גם מסשו אסור דהא כתב הרמבים בה' מלכים פיע דלא כיתבו שיעורין לבי"ב ואמאי נקט הרמבים כזית, ולפעבי"ד לקיע דהכה ברור בעיבי בהא דגוי שבבא חייב מיתה אף דלא כאמרו שיעורין לבי"ב מיא אם העביר ב' אמות בהיב או הוליא כחלי גרוגרת וכדומה עדיין מקרי גוי שבבא וחייב מיתה כיון דלישראל כאמרו שיעורין ומקרי שובת אם עשה כן שוב גם הגוי מקרי שובת וחייב מיתה דאסור לו לבבות כדרך שישראל שיבת ומקיים מלות שבת, ואי' לזה דאלי"ב מה הרעים פרי"ד איך אמר אברהם שבת כימא שעשה מלאכה פחות מכשיעור דאם דין בי"ב יש לו הרי לא שבת דלא כיתבו שיעורין לבי"ב ואם דין ישראל יש לו שפיר קיים מלות שבת אינו כמים, והי"ב ישראל מלוה לאכול פסח ומה שהוא מלוה לישראל אסור לבי"ב וכיון דלישראל כאמרו שיעורין ואינו מקיים מלות אכילה פסח בפחות מכזית ממילא לא נאסר לבי"ב בפחות מכזית שהרי אין ישראל מקיים בו מלוה ואים:

ואפילו אם נאמר גבי שבת דלא כמים הייכו משום דאזהרה

יום ולילה לא יבבותו נאמרה לבי"ב קודם שבלטוו ישראל על השבת ולא נאמר להם שיעורין אבל מלות כל בן ככר לא יאכל בו שלא נאמרה עד אחר שבלטוו ישראל במלות אכילה פסח ואיסור בי"ב תלוי במלות ישראל ולהם נאמרו שיעורין גם בי"ב אינו אסור רק בשיעור זה כי ודאי להם לא נאמר שיעור אבל לישראל נאמר שיעור ואיסורם תלוי בישראל זה לא מקרי נאמר שיעורין לבי"ב:

אבל במחבית הגדולה דבריו המוהים הרבה וזיל הרמבים

שם המאכיל כזית מן הפסח וכו' למומר לעיז או לגר תושב או לשכיר הי"ז עובר בלית ואינו לוקה וכו' ובן ככר האמור בתורה זה העובד אל ככר ואין מאכילין ממנו לעכויים אפי' גר תושב וכו' הרי שבן ככר פירושו ישראל מומר לעיז [וכן משמע בהמבין בימוקי חומש פ' בא דעיקר אזהרה על ישראל שבשמד קאי ועיש פירש"י והרגוש אונקלס] ולדידי' שפיר נאמרו שיעורין וספיר נקט כזית משום בן ככר ולכן לבסוף כשבי' ואין מאכילין ממנו לעכויים נאמה לא נקט כזית משום דבעכויים אפי' משהו אסור דלא נאמרו שיעורין לבי"ב

ודברי הלליה נכונים:

אבל מדברי הראיה בחיבוך פ' בא שכתב מלוה יג שלא להאכיל מן הפסח לישראל מומר לעכויים שנאמר כל בן ככר לא יאכל בו וכו' מוכיחים שלא כדברי הלליה, חדא דמשמע מתוך הלשון דהמלוה הוא שלא להאכיל, וכן שם במלוה יד כ' לשון זה שלא להאכיל מבשר הפסח לגר ולתושב וכו', ועוד דממים הרי אינו מוכה רק תריג מלות הנוהגין בישראל ולא מלות בי"ב שאין נוהגין בישראל כמו שאינו מוכה מלות בי"ב של יום ולילה לא יבבותו ועי"ב אינו מוכה רק מלות שנוהגין בישראל ואי"ב אם כדברי הלליה שמלות אלו לבי"ב נאמרו ולא לישראל למה מוכה אותם במכין תריג ואי משום דעי' שבלטוו בזה בי"ב עובר הישראל אלפיע מיא למה מוכה אותם בשני לאוין הלא לאו דלפיע הוא לאו שבכללות לכל מלות שבתורה, ועוד שבבר מוכה לאו דלפיע בפי' קדושים מלוה רלי"ב מלוה בפיע, אלא עכיה כדברי כיא בפיע מקים דהאי לא יאכל קריבן בי' לא יאכיל, ועוד קיל לפיד אמונה שמואל פי' יד שהביא פיה פי' פיב אות ג' דהיכא דשרי לדידי' ואינו אסור אלא לבי"ב ליש לפיע אי"ב הי"ב כיון דלישראל שרי הפסח ומלוה נמי אינו מוכה אינו עובר בלפיע אם נותנו לבן ככר או לתושב ואינו דהתורה אסרתו ולא יאכל לא יאכיל הוא וכמים כיא, ולא

יעיש

יש"ס עיכו על דברים אלה לעובה ויוריעכי דעתו הרמה, וד' יעשה עמכו לעובה אות, עדי ימוש ישועות הכיבאות כנפשו היקרה ונפש החותם בברכה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה קי"ג

שיל"ת ב' חויפאלא ד' כי ברוך הוא ותר"ס כראש קרבי לפ"ק

רוב שלוס לאולר בלוס אהובי חתבי הרב המאוה"ג כמו"ה גרשון כ"י:

מכתבך קבלתי ומ"ש לי"שב דעת הרמב"ם ס"ע ממלכים דפוסק דאין ב"ב כהרג על אמה"ח מעוף ולפי הבנת הקדמונים דגם איסור ליבא [ע"ל סי' ק"י] א"כ מאי מסקי בפסחים ע"ב בשוחט חטאת בשבת בחוץ לע"ז תיקן להוליא מידי אמה"ח ופירש"י לב"ב הא בחולין מ' מוקי לה בחטאת העוף הדלא קתני זבח ואי"כ אין כאן איסור אמה"ח כלל לב"ב וכבר עמד בזה פלתי סי' ס"ב וע"ז כתבת דבאמת הק' רש"י ותוס' כימא דתיקן להוליא מידי טומאת נבלה ותירלו דגם תקרובות ע"ז מטמא אפי' בחו"ל והק' לל"ח הא אכתי תיקן שלא יטמא בגדים בבית הבליעה כבבלת עוף טהור דהא בחטאת העוף מ"י' ותירץ כיון דאמר רחמנא שלא לזבוח בחוץ אמרינן כל מלתא דאמר רחמנא לא תעביד אעל"מ והוי כמתה מאליה והוי כבלה ומטמאה באהל בגדים בבית הבליעה ולפ"ז הרמב"ם דפוסק כאבי דאע"ו וכמ"ש לחי"מ פ"ו מבכורות הי"ח שפיר יל דתיקן להוליא מידי נבלה בקושי' לל"ח ואי"ל לשבויא דרבי עוילא ושפיר יל דאין אמה"ח כוהג בב"ב בעוף אלו דבריך:

הנה דבריך בכוכים ע"ד פלפול לדעת לל"ח אבל נוף דברי

לל"ח איכן כראין לפעכ"ר דמה שהק' הא תיקן שלא יטמא בגדים כיל כיון דאי"א לבא לידי טומאה אלא ע"י אכילה והרי אסור לאכלו א"כ לא תיקן בזה כלום דאל"כ תקשי מאי פריך כלל בכל הסוגי' מאי תיקן כימא דתיקן שלא יהא בו אמה"ח אף שאסור משום שאר איסורים אעכ"ח כיון דבלא"ה אסור לאכלו אין זה תיקון מה שמוליאו מידי טומאה שבא ע"י אכילה, ואף שהלא"ח שם לידד לי"שב זה דלמ"ד לאו לאבריס עומדת אין איסור אמה"ח חל לבני ישראל ומשום דאין אחע"ת דבריו תמוהים דהא כיון דחל לבני ב"ב חל גמי לבני ישראל דהוי איסור מוסף כדאמרינן בחולין ק"ב ע"ש אעכ"ח כמ"ש כיון דאסור לאכלו אין זה תיקון מה שאין עליו עונש או שאינו מטמא אם עבר ואכלו, ומכש"כ למ"ש תוס' שבת קי"ו דבשחיטה בעינן שיהי' התיקון בשעת הקלקול ודאי לא מקרי זה תיקון בשעת הקלקול מה שמרויח אם עבר ואכלו כיון שאסור לאכלו א"כ קודם שאכלו אין כאן תיקון כלל:

ומ"ש רש"י בבי ב"ב שאם אכלו אינו נהרג כוכתו דאינו

נהרג ומותר לכתחלה דהא גם לכתחלה מותר באמת

אלא דאתי לאפוקי אף דאכן אין רשאין לתת לו מ"מ אם נקח בעצמו ואכל לא עביד איסורא או דאתי לאפוקי דלא כימא כמו דתיקון מלוה לא חשיב תיקון כמבואר בשבת קי"ו הא"כ תיקון איסור לא חשיב תיקון רק בבי ישראל משו"ה חשיב תיקון איסור תיקון משום דנזהר באיסורים ולא הי' אכלו באיסורים ומקרי תיקון מה שתיקנו לאכילה אבל ב"ב שאינו נזהר באיסורים כדאמרינן ב"ק ל"ח דאה ז' מלות שאין מקיימו והוא אוכל גם אמה"ח א"כ אין כאן תיקון לאכילה רק תיקון איסור הוא דלא מקרי תיקון להכי אשמעי' רש"י דגם בב"ב תיקון איסור מיחשב תיקון ומ"ש רש"י שאם אכלו אינו נהרג כוכתו דלא עביד איסורא, אבל בבי ישראל שנזהר באיסורים ודאי לא מיחשב תיקון מה שתיקן ריום בעבר ואכלו באיסור אבל בגמרא שפיר אמרינן דתיקון להוליא מידי נבלה מלעמא הייבו בבבלת בהמה לעכין טומאת מגע ומשא שהוא בלא אכילה שפיר מקרי תיקון אף דאסור לאכלו אבל בבבלת עוף טהור דליכא טומאה מגע ומשא רק טומאה באכילה כדדרשינן בתו"כ לא יאכל לטמאה בה אין לך אלא האמור בה עיין רש"י שבועות ז' ע"ב אין זה חשיב תיקון כלל מה שמוליאו מידי טומאה זו אם הוא באכילה בבי איסור נבלה וכמ"ש, ולפ"ז ל"ל דמ"ש רש"י ותוס' דבשוחט חטאת וכו' לא"ש שתיקן מידי טומאת נבלה משום דתקרובת ע"ז כמי מטמא היינו רק דלא תקשי למאי דהוי ס"ד בחולין דמייבי בחטאת בהמה הא תיקן להוליא מידי טומאת נבלה אבל לפי האמת דמייבי בחטאת העוף בלאה"כ ל"ש תיקן להוליא מידי טומאת נבלה כבל"ל:

ובזה נדמה מ"ש לי"שב דעת הרמב"ם באופן הסכי דרמב"ם

לשיטתו בס"ו מאבה"ט דטומאת תקרובות ע"ז דרבנן

ואל לתי' דר"ע רק דתיקן להוליא מידי טומאת נבלה דל"ש תיכון רש"י ותוס' ולפמ"ש ז"ל כיון דקוש' הי' למאי דמוקי לה בחטאת העוף ל"ש בי' תיקון להוליא מידי טומאת נבלה כלל וכמש"ל:

ונם תיכון הלל"ח איכו ככון בעיכי לפמ"ש הס"ך בחו"מ סי' ר"מ דבאפסר לעקות בהיתר ל"ש עביד לא מהכי וכוכתו כ"ל דדוקא אם עלם המעשה הוא כגד רלון התורה א"כ אין הקב"ה חפץ בקיום המעשה לכן אמריכן דהמעשה בטל אבל במכירה בשבת ע"י הולאה מרשות לרשות וכי רלון התורה שלא יה' מכור הלא אפשר למכרו בהיתר ואי"כ קיום המעשה איכו כגד רלון התורה רק עשיית המעשה לכן שפיר מהכי ובזה מיושב מה שהרעיבו שם קלו"ח וכתיבות ומכ"ש למ"ש אחרוכים דבאיסור התלוי בזמן לא אמריכן דל"מ די"ל דבבתחס כבל כיון דמותר בזמן אחר א"כ אין קפידת התורה על קיום מעשה זו רק על עשיית המעשה ול"ש ל"מ והי"כ בא"י התלוי במקום ל"ש לא מהכי דכי קפידת התורה שלא יהיה בהמת קדשים שחיטת ולא יתקיים מעשה השחיטה רק קפידא על המקום שלא ישחט בחוץ ואי"כ קפידא על עשיית המעשה שחיטה ולא על קיום המעשה שתהיה שחוטה ול"ש עביד לא מהכי וזה

סברא ישרה [ע"ל סי' י"ז ובאריכות לקמן סי' שכ"ד]:

ומ"ש עוד ב"ישוב דעת הרמב"ם הכ"ל דס"ל טומאה תקרובת

דרבנן ושפיר תיקון להוליא מידי טומאת נבלה אקדים

דרמב"ם פ"ח מעכו"ם הי"ל כתב אבל השוחט בהמת חביבו לעכו"ם וכו' לא כאסרה דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו עיי"ש ולכאורה דבריו סותרים למ"ש פ"ד משגגות השוחט בהמת קדשים חוץ לעזרה בשבת לע"ז חייב ג' חטאות וכו' נד"ל באומר בגמר זביחה הוא עובדה אבל אם לא היתה כוונתו לכך משיחט בה מעט לע"ז תיאסר ואינו חייב משום שחוטי חוץ עד שישחוט ג' או רוב ג' וכו' ולרמב"ם כיון דפוסק אין אדם אוסר דבר שאינו שלו אפי' במעשה א"כ אינה כאסרת כלל משום ע"ז ולל בגמר זביחה הוא עובדה דהא חטאת אינו שלו ואין לומר כדמשכי בחולין מ"א כיון דקניא ליה לכפרה כדידיה דמי ועיי"ש בתוס' דקושי' דזבחים ק"ד הוא אלינא דר"ש אבל הרמב"ם פסק בפ"ד מאיסורי מזבח הלכה ה' כסוגי' דזבחים ולית ליה האי סברא כיון דקניא לי' לכפרה כדידיה דמיא ואי"כ קש' כל, לכן כ"ל דס"ל לרמב"ם לפי סוגי' דזבחים בחמת ס"ל כסברת הראב"ד בחולין הכ"ל דאף דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו ולא אסר מ"מ לא שרי לה והוי נבלה ואין כאן משום שחוטי חוץ ולכן הצריך שאומר בגמר זביחה הוא עובדה, ולפ"ז הרמב"ם לשיטתו ל"ק קושית תוס', דתקרובת ע"ז מטמא דרבנן דהייבו אחר תקרובות אבל בשוחט לע"ז הוי נבלה ככ"ל ומטמא מה"ת ואי"כ אין מקום לדבריך דלרמב"ם

תיקן להוליא מידי טומאת נבלה:

ומעתה תפסת מוטב **תפסת** על הפלתי שתירץ דרמב"ם

מפרש תיקון **שהוליאו** מידי אמה"ח ליבראל דמשום

אמה"ח הי' חייב **על מעשה** בשר גידין ועצמות אבל משום שאר איסורים צריך דוקא בזית בשר ותמהת הא כתב הרמב"ם בפי"א ממא"ס דהאוכל משהו מתרובות ע"ז לוקה, ולפמ"ש לק"מ דזה בעקיב ומשו דכאסר בהנאה משום תקרובת אסור בכ"מ ומשום לא ידבק בידך אבל כאן אינו שלו ואי"ל לאסור אלא משום דהוא תקרובות ע"ז לא שרי לה ואינו אסור רק בכזית בהנאה ליה

ביה משום לא ידבק בידך ואינו אסור רק בכזית ואי"ל:

מידהו בלאה"כ לק"מ דאף שכתב הרמב"ם פ"ז מע"ז דבהמה

שהקריבה כולה לע"ז אסורה בהנאה אפילו פירשא ועצמותיה וקרניה וטלפיה ועורה הכל אסור בהנאה מ"מ פשיטא אם אכל עצמות שאינו לוקה משום ולא ידבק בידך וכו' שאין זה הנאה של כלום וכן משמע מלשון הרמב"ם פי"א דמא"ס הכ"ל שכתב מבשר או מפירות אפי' מיס ומלח וכו' משמע אבל לא עצמות וגידיה דהוי כאלו אכל עפר ודלא כמהה"ק סי' חמ"ב סק"ד דאם אכלו הנאה ויהו הוי ועיין בחולין קכ"ד דזית בשר לא בטיל לגבי עור אבל פחות מכזית בטל ולפ"ז כתב פלתי שפיר דאם אוכל אבר שיש בו משהו בשר וגידין ועצמות משום תקרובות ע"ז היה פטור דמשהו בשר בטל לגבי גידין ועצמות וגגידין ועצמות לית ביה איסור משום תקרובות אבל משום אמה"ח חייב בכה"ג דזהו עיקר איסורו ושפיר תיקן להוליא מידי אמה"ח ואי"ל, חמיך הדש"ת,

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה

תשובה כי"ד עוד להרב הכ"ל

מכתבך וכו' ומ"ש על מה שישבתי סתירת הרמב"ם מפ"ח דעכו"ם לפ"ד מסגנות אשר עמדתי עליו וגם פלתי סי' ד' עמד בזה דס"ל כשיטת הרא"ש דעכו"ם לא שרי לה וכתבת מוכיח זה אינו דאינו אמתי סתם הרמב"ם בה' ע"ז דאיכה נאסרת עכו"ם הוא"ל להזכיר דלא שרי לה נטעה שהשחיטה מתרת, הנה מלבד שלא ידעתי מי לחשך לומר כן הלא כמו שפי' הרא"ש בגמ' אינו אוסר אבל גם אינו מתיר כן הפי' גם ברמב"ם אינה נאסרת אבל גם אינה נתרת ואי דהו"ל לפרוש דין זה סמיך עלמו אמ"ש בהלכות שגגות דמשם מוכח כן כמ"ש ועליה דידי' קשיך, אבל בלא"ה דבריך נעלים דשם בה' ע"ז מיירי גם מחליפין ולא"ש דלא שרי לה שכתב אבל אם שחט בהמת חברו לעכו"ם או החליף לא נאסרה שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו:

וגם מ"ש עדבר לא יתכנו לי"ש השגתך על הפלתי בסי' ס"ג מרמב"ם פי"א דמא"ס דתקרובות ע"ז בכ"ם ואמרתי לפי דברי בסתירת רמב"ם הנ"ל תקרובת זה אינה אסורה רק משום דלא שרי לה ובעי כזית וכתבת דפלתי מדויל ידו משתלם שתיכן דשלמים ממון בעלים כריה"ג ויחט את דקניא ליה לכפרה כדידיה דמי וא"כ לשיטתו הוי כאן תקרובות ע"ז ממש ואסור בכ"ם ועדיין לע"ג, שקר העדת והוספת דבריס מדעתך וכל המוסיף גורע ולא כתב הפלתי דחטאת כיון דקניא ליה לכפרה כדידיה דמי דהרמב"ם פ"ד מאיסורי מזבח פסק להדיא דלאו כדידיה הוא וכמ"ש במכתבי הקדוש רק ז"ל הפלתי י"ל דס"ל ואזיל לשיטתו כריה"ג, דשלמים ממון בעלים הוא ואוסר שלו כמ"ש הגמ' ותוס' ע"י"ש וכוכתו דרמב"ם בפ"ד משגגות לא נקט כלשון הגמ' אשוחט חטאת בשבת בחוץ לע"ז רק אשוחט בהמת קדשים חוץ לעזרה בשבת לע"ז ומיירי בשלמים דהוי שלו ולכן לריך דאומר בגמר זביחה עובדה משום שלמים אבל הפלתי בסי' ס"ג דקאי על גמ' פסחים שהוא על בריאתא דנקט חטאת ודאי אינו שלו ואינו אוסר רק דלא שרי שפיר כתב דבעינן כזית וכמ"ש וכל דברי שיירין וקיימין ומה שלא תירץ פלתי סתירת הרמב"ם כמוכי בסי' ד' לא כתיב לזה ובסי' ס"ג כתיב לזה:

ומה שפלפלת עמ"ש דרמב"ם לא אמר דתקרובות אסור בכ"ם רק במשהו בשר בטל לגבו גידין ועלמות והבנת וחקרת דזה דומה לסברת רבינו יקר דלר"ש לא אמרינן בתערובות כ"ש למכות ועכיה ואמרת דשם הטעם משום דלא"ש אחשביה כמ"ש אחרונים אבל כאן אסור בכ"ש בלי טעמיה דאחשביה, לא הבנת יפה דאם מעורב כ"ש אוכל מע"ז בשאר אוכלין יש לדמותו כמו שדמית אבל משהו בשר על גידין ועלמות שאינו אוכל בטל תורת אוכל מיניה ונחשב כגידין ועלמות וכמו שהבאתי מגמ' חולין דבטל לגבי עור ונחשב כעור לענין טומאה ואין כאן דיבוק מע"ז כלל דאינו נהנה כלל מע"ז וכמ"ש באריכות במכתב הקדוש, אבל גם לפי הבנתך מה שהבאת מדברי ר"ש פ"ג דערלה בשם ירושלמי דע"ז ואביזריהו אפי' באלף לא בטיל מקרא דלא ידבק בידך חשבת דמהא"ת לא בטיל מקרא זה והוא טעות דרק מדרבנן לא בטיל משום דאחשביה תורה לאסור בכ"ש חשיב כמי מדרבנן דאינו בטיל וכמו בריה דחשיבא ולא בטלי מה"ט וז"ל הר"ש שם משמע שזה גורם להם להחשב לאסור בשיעור מוגש וכו' מבואר דלאו מקרא ילפינן דלא בטיל אלא מסברא כיון דאחשביה תורה לאסור בכ"ש הוי ככל דברים חשובים ולא בטיל וזהו רק מדרבנן לדוב הפוסקים, והנני בזה חתיך דש"ת:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה כט"ו

שילת יום ג' לס' בהעלתך שנת כת"ר לפ"ק פה אלמאשר יע"א:

אלפי שלומים מגבהי מרומים לכבוד אהובי ש"נ ידיד נפשי חמדת לבבי הרבני המובהק גדול ועמל בתורה חריף ובקי לדיק הנגיד מדבר בנגידות אים חמודות כש"ת מו"ה עמרם נריבוואלד כי"ר אתה ובייתך וכל אשר לך שלום:

מכתבך היקר לכבוד הגיעני ושמחתי בשלומך ובשבעתי רב כחת ושעשועים בדברי תורתך ואשר נכסוף נכספה לדעת מה עמדי בענין מכירת בילים לנכרים אשר כבר התעורר בזה מרן חת"ס הי"ד סימן י"ט לפי מה שהביאו תוס' חולין דסי"ד ד"ה אשם רקמה בשם בה"ג פרק גה"נ דהא דכ' תורה ואת בת היענה לאסור בילת טמאה לא אילטריך לגופי' דפסיטא דכל היולא מן הטמא טמא כדאמרינן בכורות ה' אלא בא למידק מינה דבילת עוף טהור מותרת דס"ד דאסור משום דלא אשכחן מידי דאתי מהתי ופרי כדאמרי' בכורות וי"ל לענין חלב בהמה טהורה דבעינן קרא למיסרי ולפ"ז לשטת הרמב"ם פ"ט ממלכים הי"ב דלא אמרינן מא"מ דלישראל שרי וכו' ממילא אסורים בילים לב"נ דלדידי' לא גלי קרא דשרי ואפילו לי' ס"ל מא"מ מ"מ בטרפה וטמאה דבלא"ה אסור לישראל ולא"ש מא"מ וכו' וא"כ אסורים לב"נ משום אמה"ח כמבואר בתוס' חולין דל"ג ד"ה אחד ככרי ורש"י חולין ק"ב ד"ה בתאי ע"ש ואי"כ מכלן להתיר למכור ולתת בילים לנכרים דאסירי להו משום אמה"ח הלא אסור להשיב אמה"ח לב"נ משום לפ"ע משום אמה"ח בשאריך וסיים שם לעיין לדינא ולע"ע:

הנה לבא למטרת כונתינו לריך אני להאריך בדין אמה"ח והנה דבר זה שאיסור אמה"ח נוהג גם בב"נ הוא פשוט בכל הש"ס ויליף לי' בסנהדרין פ' אלבע מיתות מאך בשר בנפשו וכו' אמנם אם גם איסור בשר מן החי שנוהג בישראל נוהג בב"נ לא מלאתי מבואר כל לרכו ולכאורה הי' פשוט אצלי דזה תליא בפלוגתא ר"י ור"ל בש"ס חולין ק"ב ע"ב דלר"י דיליף בשר מה"ח מובטר בשדה טרפה ודאי אינו נוהג בב"נ כמו טרפה שאינו נוהג בב"נ אבל לר"ל דיליף במה"ח מלא תאכל הנפש עם הבשר א"כ גם במש"ח נוהג בב"נ כמו אבמה"ח וא"כ לפ"ז לפי הכלל המבור בידינו דר"י ור"ל הלכה כר"י בר מתלת כדאי' ביבמות ל"ו א"כ איסור במה"ח ילפינן מובטר בשדה טרפה וכן הוא דעת הרמב"ם בפ"ה מהמ"א ומ"מ דאינו נוהג בב"נ ולית לבריתא דר' אושעיא בחולין קכ"א דהוא כר"ל ואכן קיימ"ל כר"י:

אמנם רמב"ם פ"ט ממלכים פסק להדיא דבמה"ח נוהג בב"נ וכבריתא דר' אושעיא הכ"ל ע"ש וכבר עמד הכ"מ שם על דבריו ובלח"מ המלין קלת בעדו דבב"נ דילפינן לי' מאך בשר בנפשו מודה ר"י דאמה"ח ובמה"ח מחד קרא כפקא ע"ש, והנה בהשקפה ראשונה מלאתי חבר לדעת הרמב"ם דבמה"ח נוהג בב"נ הלא המה דברי רש"י בחולין ק"ב ע"ב ד"ה רבי פוטר וכו' שכתב דלהכי נקט אין בו כזית דאי הוי בו כזית הי' חייב משום במה"ח וכו' ומהרש"א שם המה דלמה לא פירש"י דאם הי' כזית הי' חייב משום נבלה כשבלעה מת כמ"ש רש"י בעלמו במכות ט"ז בבי ריסק ע' כמלים ע"ש. וכ"ל דכונת רש"י הוא לייש קושי' שניה של מהרש"א שם שהק' ואימא קיפא וכו' ולמה לא הקשה אריש דרבי פוטר וגם דאבריס לא מחייב לי' אלא משום אמה"ח והוא"ל להקשות שיתחייב משום בני' דטומאה אמנם לקמ"ד דבריש מייירי בב"נ ולא שייך כלל אי' טמא רק אי' אמה"ח אבל מקשה פריך שפיר מדקאמר דבכזית מחייב משום נבלה עכ"מ מייירי בישראל וא"כ תיפוק לי' משום בני' דטומאה, אבל באמת זה ליתא דאיך אפשר לומר דריש מייירי בב"נ דהרי נקט ואכי שאין בו כזית ועכ"מ נקט כן משום דאי' יש בו כזית הי' מחייב משום נבלה ועכ"מ בישראל מייירי ולכן שיכל רש"י אם ידיו וכתב דלהכי נקט אין בו כזית דאל"כ הי' חייב משום במה"ח ושפיר י"ל דריש מייירי בב"נ דבמה"ח נוהג גם בב"נ והרי מבואר עכ"מ דגם רש"י ז"ל קאי בשטת רמב"ם דבמה"ח נוהג בב"נ וא"ש:

וליענד"נ עוד ראיה לדעת רמב"ם ז"ל דבמה"ח נוהג בב"נ

ג"כ דהנה תוס' חולין ק"ג ד"ה מ"ש הקשו למ"ל טעמא דבהמה בחייה לאבריס עומדת אפי' אי לאו לאבריס עומדת למה לא יחול איסור אבר אטרפה הלא אי' מוסיף הוא דאסור לב"נ ור"י אית לי' כולל וכ"ש מוסיף ש"ש שבדאקו בתירולס, ולעכ"ד יש להוכיח מכאן כשיטת רש"י דאפילו אי לאו לאבריס עומדת מ"מ לאחיכת בשר עומדת וא"כ קודם שאתך ומנה האבר כבר הי' חל אי' בשר מה"ח וא"כ איכמא לאו לאבריס עומדת ולא בא איסור אבר מה"ח עד שמפריש אי"ל לאי' אמה"ח לחול על אי' טרפה ומה תאור דאי' אמה"ח מיקיף איסור לב"נ זא"ל דגם מעיקרא הי' אסור לב"נ משום בשר מה"ח דחל אף אם אינה עומדת לאבריס ואין איסור אמה"ח מוסיף איסור כלל ובפרט לר"י דטרפה ובשר מה"ח המה שם אחד של איסור אינו מוסיף כלל על שם איסור של ובשר בשדה טרפה ולכן ההכרח לומר טעמא דבהמה בחייה לאבריס עומדת וכל זה אם בשר מה"ח נוהג ג"כ בב"נ כשיטת רמב"ם הכ"ל וא"ש:

ויש לפניה דאי' עוד דנמהיה כוהנ בנ"ב מפיס חולין דל"ג דקאמר ל"ל בר יעקב אליבא דר"ל אין מזמכין ככרים על בני מעים מפוס ריאה דסוי כמו שהוליאה מנפמה בעודה מפרכסה והכה לדעת רוב דאסוכים באבר שאין בו גיד ועלס ואין כאן אמהיה זולה בשאכל אבר שלס אבל בחתיכה ממנו אינו אלא בחתיה עיין רשב"א חולין קיג בשם רמב"ן ואיכ לפ"ז איך קאמר שהס אין מזמכין דמשמע דאין מזמכין כלל מפוס ריאה הלא בריאה גדולה שאינו יכול להכניסה בפעם אחה לתוך פיו ולריך להחכה קודם שמכניסו לתוך פיו בפ"א ואפילו אם יכול להכניסה לתוך פיו בפ"א מ"מ אי אפשר לבלעה בפ"א דאין בים הבליעה מחזיק יותר מב' זיתים ושהס ריאה גדולה יותר מב' זיתים ולריך עכ"פ לאכלו מבפנים ובאינו למאלוקה ר"י ור"ל בקומ"ם בה"ב אי חייב חלקו מבפנים או לא ולר"ל חלקו מבפנים פטור מפוס אבמה"ח, ואין לומר דר"ל דפוסר בחלקו מבפנים הייבו דוקא באבר ס"ם בו גיד ועלס מפוס דחידוש הוא כמ"ש רש"י ותוס' שם בפרק גיהנ"ל הכ"ל אבל כאן שהוא בשר לבדו מודה ר"ל דחייב בחלקו מבפנים דז"א דא"כ מאי פריך הש"ס שם אלא לר"ל היכי מפכחת דמחייב ולא אשכחן אלא בגרומתא זעירתא ולפ"ז הלא מפבחה לה באבר שאין בו עלס אי כיון דבכלל איסור אבמה"ח גם אם אם יש בה עלס ובזה חלקו מבפנים פטור לר"ל ומ"מ לכה איסור אבמה"ח בחלקו מבפנים אפילו באין בו עלס ואיכ קשה כנ"ל, ועוד בפסיטות הקשי דלמה אין מזמכין הלא אפשר להחוך הריאה לפכים ולא יהי' בו איסור אמה"ח לפ"י הראשונים הנ"ל אמנ"ם מדקאמר שהס אין מזמכין וכו' שא ליהא דאף אם לא יהי' בו איסור אמה"ח מ"מ עכ"פ בהה"ח מקרי וגם זה אסור לב"ל וספיר אין מזמכין ואיכ

מוכח מכאן דגם בשר מה"ח שייך בב"ל ואינ:

אמנם נאמה בהתבוכחה מעה יש פירכא לדבריהו אלו דהרי

מרי' דהאי שמעתא דבשר מה"ח כוהנ בב"ל הוא הרמב"ם והוא עלמו חולק על האי דינא דראשונים הנ"ל ופסק להדיא בפ"ה מהמ"א דגם באבר שאין בו עלס חייב על חלב

ממנו מפוס אבמה"ח וכשאר לכאורה ראיה הנ"ל:

אבל כד דייקה שפיר אהני לי שיטתי' דשנא להכריח כן

מסוגיא הנ"ל דקאמר הניא דלא כראב"י וכו' ואיכ לשמה הרמב"ם הנ"ל ל"ל דראב"י דקאמר אין מזמכין וכו' מיירי באמה"ח והקשי מאי קאמר דלא כראב"י הא י"ל דלעולם כראב"י דלא אמרינן מא"מ וכו' והא דקאמר בברייתא חוחך כזית בשר בעודה מפרכסה אחד ככרי ואחד ישראל מותרים בו הייבו מפוס דבברייתא בבשר מיירי דהייבו בשר מה"ח ולא אמה"ח וזה שייך שפיר גם בב"ל וספיר אין מזמכין ובשלמא לשיטות שכתבתי לעיל ולפ"ש דראב"י בבשר מה"ח קאמר דאין מזמכין קאמר שפיר דמזכים הניא דלא כוותי' דאו דאמרינן מא"מ או דבשר מה"ח אינו כוהנ בב"ל לפי' להש"ס הרמב"ם הקשי הנ"ל אלא עכ"פ דשיטת ר"י להש"ס דגם איסור באמה"ח כוהנ בב"ל כמו בישראל, אך אין להש"ס על כל הנ"ל דהרי ש"מ מדרשב"ל קאמר ולר"ל לשיטתו דפוסר בחלקו מבפנים ודאי באמה"ח כוהנ בב"ל בדידן דקי"ל כר"י דחלקו מבפנים חייב אין ראיה כלל דבאמה"ח כוהנ בב"ל דזה איכו דראב"י לא קאמר אלא אי קי"ל כר"ל בהא דריאה כמנחא בדיקולא דמיא ואף אם בשאר מילי לא קי"ל כר"ל

וזה פשוט:

שוב הבוכחתי ומלאתי ראיה להיפוך דרש"י ז"ל חולק אהך

דינא דהרמב"ם ור"ל דאין בשר מה"ח כוהנ בב"ל דכבר הבאתי לעיל דעת רש"י דאף למ"ד דבאמה בחייה לא אבריס עומדה מ"מ לחתיכה בשר עומדה ולפ"ז קשיא לי טובא דר' שיזבי קאמר חולין קיג אף אכן אמי הכינא דאף דאין אמה"ח כוהנ בטמאים לישראל אבל ב"ב מוזהר על הטמאים כבשרים מדקאמר ואין שחיטתה מטהרתה ועכ"פ הפירוש דאינו מטהר מידי אמה"ח לב"ב ע"ש וקי"ל דלמא לעולם אמה"ח דאינו כוהנ בטמאים לישראל גם בב"ב אינו מוזהר משום מא"מ אף דאסור לישראל משום טומאה ועיין בפלתי סי' ס"ב והא דקתני ואין שחיטתה מטהרתה הייבו מאיסור בעה"ח דזה כוהנ בישראל ב"ב בטמאים דליכא למימר מי שבשרו מותר דהא קי"ל כר"י דבמה"ח ילפינן מובשר בשדה טרפה אלא עכ"פ מוכח דבשר מה"ח ליכא בב"ב ועכ"פ הפירוש משום אמה"ח, אך לכאורה הא בוכחא הוא די"ל גם במה"ח אינו כוהנ בטמאים לישראל משום דאינו יכול לחול על איסור טומאה אבל לדעת הוס' דלאו לחתיכות בשר עומדה אבל לדעת רש"י דאיסור במה"ח חל בחייה דלחתיכה עומדה א"כ הוי איסור בה אחה

ומפיר חל לישראל גם בטמאים ואיכ הקשי כנ"ל ובכל"ל דלרש"י אין איסור במה"ח כוהנ כלל בב"ב וכמ"ש ודו"ק:

אמנם לכאורה מלאתי סתירה לדברי שכתבתי לדעת רש"י

דלחתיכה בשר עומדה ממילא במה"ח וטומאה באין כאחד מדברי הוס' בד"ה כי איצטריך לר"א שהקשו אי ס"ל לאבריס עומדה ל"ל קרא הא איסור בה אחה הוא ואיכלו דמכל מקום איסור טומאה קדיס בעוד שלא נקשרו איברים בגידין ואיכ כיצא במה"ח, אך דבאמת זה שיבוש דדוקא איסור אבר איכו חל עד שנקשרו איברים בגידין דמעיקרא אין כאן אבר דבשר גיד ועלס בעיכן אבל במה"ח ודאי חל מיד בפ"א עם איסור טומאה וז"ש ועוד אכי אומר לא מיבעיא לר"י דיליף במה"ח בני ישראל מובשר בשדה טרפה ודאי כוהנ בטמאים לישראל דליכא למעוטי מקרא דלא תאכל הנפש וגו' אלא אפילו לר"ל דיליף במה"ח לישראל אלא תאכל הנפש כמי יש דלא ממעטינן טמאים אלא מאמה"ח דבשרו אסור קודם שבא איסור אבר אבל לעכין במה"ח דאין בשרו אסור קודם שבא איסור בשר מן שחי כמ"ש לא ממעטי' כלל מכח מי שבשרו אסור דלא יהיה כוהנ אטמאים דמי שבשרו אסור קודם שבא איסור לא תאכל הנפש עם הבשר ומשמע ועיין בתוס' קיג ד"ה ומר סבר ובמהרש"א ובהגהות שם בשם בה"ג ודו"ק:

אבל יותר כ"ל להוכיח דרש"י סב"ל אדיבא דהרמב"ם דלכאו'

ק"ל לדעת רש"י דבמה"ח חל מיד כשבבדא בטמאה כנ"ל או כשבולדה בטהירה אף אי לאו לאבריס עומדה איכ האיך משכחת לה איסור אמה"ח ואיך יחול על איסור במה"ח שהוא קודם ובפרט לרש"י דמתרי קראי כפקא ואפילו לר"ל דמחד קרא כפקא מ"מ כל איסור ואזהרה באכפי כפשא דאלי"ב הוי לאו שבכללות כמ"ש הוס' ד"ה אכל אמ"ה בחולין קיג ול"ל דבמה"ח לריך להיות כזית בשר וספיר משכחת איסור אבר בשר בשר לריך להיות כזית בשר וספיר בזה בתוס' חולין שם ד"ה גידין ועלמות [ומה שיש לעיין בזה בתוס' חולין שם ד"ה שאין בו כזית אבאר בס"ד] אך זה אינ בישראל אבל בב"ב דחייב על במה"ח בכל שהוא דלא כאמרו שיעורין לב"ב וכמ"ש הרמב"ם פ"ט ממאכלים הדק"ל איך חל אבר אאיסור במה"ח ופתמא דהלמודא בכ"ד שלא יוסיט כוס יין לכזיר ואמה"ח לב"ב ואינ לא זכר כי בשר המה רק אמ"ה וקשה איך יחול אאיסור בשר אם לא שבאמר דמשכחת באבר שאין בו אפילו משהו בשר ויש לעיין לקמן קכ"ח ע"ב אך זה דוחק ואעכ"פ דלרש"י

ז"ל אין איסור במה"ח כוהנ בב"ב כלל וכלל:

אמנם אם יאמר לך אדם הלא הוס' שם דאמו שיעה

רש"י ז"ל בשתי ידים והוכיחו להיפוך דאפילו אי לאבריס עומדה מ"מ לחתיכה בשר איכה עומדה, אבל לפענ"ד להעמיד דברי רש"י על הלה ורשון תחילה אמינא לייסב קוש' הוס' שהקשו אהא דקאמר אכל אבר מן חי מן הטרפה חייב שלם ומוקי לה בטרפה עם יליאה רובה דהלהא בהדדי קאתיין דקשבר לאבריס עומדה ואיל דבלא טרפה כמי איכא שלם דהייבו כמי משום במה"ח ובפסיטות כ"ל לייסב דלכאורה קשה הלא קי"ל כרבבן דאמ"ה איכו כוהנ בטמאים משום דבשרו אסור ואיכ בטרפה כמי כהי דבהדדי קאתיין מ"מ כיון דבשרו אסור משום טרפה אין כאן איסור אבר אך יש"ל דדוקא אם בשרו אסור מקודם איסור אבר הוא דמשמעי' לי' מאמה"ח אבל כשבשרו נאסר בפ"א עם אבר לא או כתירוץ הוס' לעיל קיג ע"א ד"ה מ"ש דדרשיכן כל מין שבשרו מותר ע"ש ועיין מהרש"א ובהה"ז והכה זה פשוט דאף אם כימא כשטה רש"י דאיסור בשר מה"ה קדיס לאיסור אמ"ה מ"מ לא שייך לומר דאין אמ"ה כוהנ יען שבשרו אסור דזה שיבוש דהתורה לא אמרה אלא לא תאכל הנפש עם הבשר אלא בשר לחודא הייבו בשר לחודה אם אין נפשו בו אבל לא בשר לחודא כשנפשו בו וזה ברור, ומעתה אדוחכא דקושי' הוס' לקי"מ דלא מיבעיא קאמר לא מיבעיא אם איכה טרפה רק במה"ה ודאי חייב שלם דבהדדי קאתי אלא אפילו בטרפה עם יליאה רובה דסד"א כיון שבשרו אסור לא יהי' בו איסור אבר כי קוש' הכ"ל קאתיין דאמ"ה חייב שלם וכתירוציו הכ"ל:

ועתה הבא נבא לייסב קושיא דאמוכם על רש"י ז"ל מדקאמר

אכל אמ"ה מן הטרפה איכו חייב שלם ובתירוציו הכ"ל

משום דסובר לאו לאבריס עומדה ולמה לא יתחייב שתים משום טרפה ומשום במה"ה ואקדים הוס' ריש בקידושין כי ע"ב הקשה הרי איסורין דקי"ל אאחמ"ל ובבה אחה חייב שתים ולמה לא כימא ג"כ כל שאיכו נזאה"ז אפילו בבה אחה איכו ודו' דדוקא מה שאדם אוסר בפיו אמריכן כן ובטל דיבורו אבל באיסורין דמילא רביע עלה איכ א"ל לומר

כשבאים

כשנאים נג"ל שלא יחול גם אחת מהנה כיון שאחד מהם נודאי חל ממילא חלו שתיהן דהי מכיהו מפקא ע"ש ולפ"ז אומר אני דהייכו דוקא אם שני איסורין שווין אבל אם אחד מהם כולל או מוסיף שיכול לחול על שאר איסורין והשני איכו לא כולל ולא מוסיף ונאים נג"ל חל אותו שכולל או המוסיף והשני איכו חל דלענין השני אמריכן כל שאיכו נזאחי"ז וכו' אבל הכולל או המוסיף דיסכו גם נזאחי"ז חל דל"ש הכא הי מכיהו מפקא דשפיר ידעיכן הי מכיהו לאפקוהו ומעתה כחזי אכן נמה דקמן דכראם דאמ"ה לגבי עריפה אי ס"ל דבהמה בחיים לאבריס עומדת ואסורה כל הבהמה משום אמה"ח הוי כולל שהרי כולל גם גידין ועצמות לאיסור ומגו דחל על גידין ועצמות חל כמי על הבשר אף אם הי' אפשר שיהי' איסור עריפה קדיס, ואין לומר דאדרבה גיד ועצם בלא הבשר איכו אסור משום אמה"ח וכיון דא"ל לחול על הבשר ממילא אין כאן איסור אבר כלל ועיין דוגמא לזה בראנ"ס בפיה"מ כריתות יג נמהכי' דיש אוכל אכילה אחת בנקודה הכפלאה דז"ל דהכא עכ"פ על האדכובה שאין כאן בשר כלל ואיכו אסור משום עריפה חל איסור אבר ועיין חולין קכ"ח וא"כ מגו דחל אחאי חל כמי על כל הבהמה, אמנם נמה"ח לגבי עריפה איכו כולל אפילו אי ס"ל דלאחיכת בשר עומדת דגם נמה"ח צריך להיות כזית בשר כמו עריפה וז"פ והכה עריפה לגבי אבר ונמה"ח אי ס"ל לאבריס ולאחיכת בשר עומדת ובעריפה לאחר מיכן כמי חל אי סבירא ליה איסור כולל דעריפה חל על חלב מגזה"כ כדאמריכן חולין ל"ח אמרה תורה יצא איסור עריפה ויחול על איסור חלב משא"כ אבר ונמה"ח וא"כ הו"ל כולל מגו דחל על חלב שאין בו האיסור אמ"ה ונמ"ה חל כמי אשאר בשר בכולל אמנם אחיכת כשאיסור עריפה מאוחר אבל אם נאים בנה אחת אז אי אמריכן כל שאיכו נזאחי"ז אפילו נג"ל איכו ממילא אין כאן לא איסור בשר ואמ"ה ולא איסור עריפה א"כ יאסר החלב משום עריפה מגזה"כ דא"ל לומר כיון שבא עם איסור עריפה גם איסור נמ"ה ואמ"ה כדאמר איסור עריפה משום כל שאיכו נזאחי"ז אפילו נג"ל איכו דזה שיבוש דכיון שאין איסורין הכ"ל אלין על הבשר משום כל שאיכו נזאחי"ז וכו' א"כ איכם נאים כלל על החלב כיון דאיכן כולין אבל איסור חלב אמריכן מגו דחל אחלב חייל כמי אשאר בשר ולא צריך הי מיכיהו מפקא וממילא כשאר איסור עריפה בכולו ואיסור נמה"ח איכו חל וליכא לאיוני' תרתי משום נמה"ח ומשום עריפה אך התיכה נמה"ח אבל אמה"ח עכ"ל דס"ל לאו לאבריס עומדת דאי לאבריס עומדת ונאים בנה אחת הרי כבר ביאראתי למעלה דהוי כולל כגד עריפה ושפיר חל כשנאים בנה אחת משום דהי מיכיהו מפקא אבל אי לאו לאבריס עומדת ל"ל אף שבא מאוחר מ"מ יחול מטעם כולל ז"ל דאי איכה עומדת לאבריס א"כ איכו אסור רק האבר שהפרים ואין כאן כולל משום גיד ועצם כמש"ל דגיד ועצם בלא בשר איכו אסור וכיון שא"ל לחול אבשר משום עריפה ממילא אין כאן איסור כולל ודו"ק

כי הוא דבר עמוק ודברי רש"י זצ"ל ברורין וקיימין:

אך מה דקשיא לי עלה דא"כ ל"ל דאיכ בן איסור כולל וא"כ כ"ש מוסיף כדמוכח בגמרא ל"ב וא"כ תקשי לן כהי כמי דבהמה בחיים לאו לאבריס עומדת ואיסור אבר מאוחר מעריפה וגם איכו כולל כמ"ש מ"מ הו"ל לחול לעריפה משום דמוסיף איסור לבי"כ וכעין שהקשו תוס' חולין קיג דיה מר סבר לר"י ותירוץ התוס' ל"ש בזה כמובן, אבל כ"ל סברא ישרה דכבר ידוע שהחילוק בין מוסיף לכולל הוא דכולל מיקרי שכולל דברים המותרים ג"כ באיסור זה ומוסיף מיקרי שמוסיף איסור על אחיכה זו בעצמה ולפ"ז אני אומר כיון דאיסור אמה"ח צריך להיות בשר גידין ועצמות אבל בשר לחודי' איכו אסור משום אמה"ח ואיסור עריפה פשוט שאיכו כולל בגידין ועצמות רק על הבשר וא"כ על אותה אחיכה עריפה גם עתה איכה נאסרת לבי"כ והוא סברא נכונה, ובזה ל"ש כפתור ופרח דברי המגיס פ"ה מה' מ"א שכתקשה בהס הלח"מ שם דמתחילה כתב אלא אמה"ח ובעריפה בו לוקה שתים דבאים נג"ל משמע דפסק לאו לאבריס עומדת ואין איסור אבר חל על עריפה ואח"כ באותה הלכה עצמה כתב דחולם חלב מן החי לוקה שתים ואם הוא עריפה לוקה אלא משמע דס"ל לאבריס עומדת אז דאיסור אבר יכול לחול אשאר איסורין ע"ש ולפמ"ש ל"ש דבריהא קאי שתלם אבר ש"ש בו גיד ועצם וא"כ אין הבשר עצמו שהוא איסור משום עריפה כאשר משום אמה"ח כנ"ל ואין כאן איסור מוסיף כמ"ש לכן צריך שבא נג"ל משא"כ בחולם חלב מה"ח הכא

כל החלב שתלם איסור משום אמה"ח בלא ליוף דבר אחר לפיעת הרמב"ם שפיר מוסיף איסור אחאי אחיכה גופי' שאסורה משום חלב ומשום עריפה לנ"ל ושפיר חל איסור אבר אף שהוא מאוחר ודו"ק:

אך דבכל זה לא הוכח לי דכל זה צ"ל רק לענין אמה"ח אבל לענין נמה"ח דשפיר הוי מוסיף כגד עריפה אחאי אחיכה בופא ואי"כ ליתא למ"ש ביישוב דברי רש"י דלמה לא יחול בשר מה"ח אעריפה כשנאים נג"ל כיון דאיסור בשר מהי בזאחי"ז ובשלמא לדעת התוס' דאיסור בשר מהי איכו חל עד שיפרוש ל"ק דמ"מ למה יחול לעריפה כיון שהוא מוסיף די"ל דל"ל איסור מוסיף אבל לפמ"ש בשמה רש"י תקשי דלהכ"ל ס"ל אפילו כולל וכ"ש מוסיף ול"ע לכאורה אבל הוא הדבר אשר דברתי דלרש"י איסור בנמה"ח איכו כוהג כלל בנ"ב ואף דלר"ל קיימיכן ואיהו יליף תרווייהו מלא תאכל הכשר וגו' מ"מ אפשר דמאך בשר בנשמו דילפיכן אמ"ה לנ"ב לא ילפיכן רק אבר ולא בשמה"ח

ושפיר אין כאן מוסיף ודו"ק:

ואחר שסלקנו קושי' תוס' מעל רש"י נלע"ד להביא ראיה לדעת רש"י וממקומו הוא מוכרע דעיין פליתי פי' ס"ב שהסביר דמאן דס"ל לאבריס עומדת הייכו לולא האיסור שאסרה תורה הייכו אוכלים אותו אבריס אבריס רק מכח האיסור דרביע עלה א"א לאכול וא"כ אל האיסור אמה"ח מיד כשנולד דרק מכח האיסור אין אכו אוכלין אותה ומאן דס"ל לאו לאבריס עומדת קובר דגם בלא האיסור דרביע עלה כמי אין אוכלין אותה אבריס ומ"מ אין לומר דהאיסור אל ומוכע אכילה הדבר כיון שהוא כמכע בלא"ה בלי האיסור ע"ש ומעתה לפ"ז בער אכני מלהבין הא דקאמר הש"ס דלמ"ד לאו לאבריס עומדת איסור עריפה קדיס ואל הלא גם על איסור עריפה שייך סברא זו שבלי האיסור כמי אין אוכלין אותה כמות שהיא עד שתמות, ובשלמא לשמה רש"י ל"ש דאף אי לאו לאבריס עומדת מ"מ אחיכה בשר עומדת וא"כ לולי איסור עריפה הייכו אוכלין אחיכה בשר ואוכלין רק איסור עריפה דרביע עלה מוכע מלאכול ושפיר אל משא"כ איסור אבר דבלא"ה לא הייכו אוכלין אבר ממכה שפיר לא אל אבל לפמ"ש תוס' דגם לאחיכה בשר איכה עומדת הדקל וא"כ עכ"ש מוכח מזה כדעת רש"י:

ואמנם כדי לייסב קלא דעת התוס' כ"ל בהקדם דברי ראב"ד סברינא קידושין ע"ז שכתב לייסב דברי רש"י שכ' דאפילו כתבלה ביוה"כ כמי אין איסור יו"כ אל על כבלה לר"ש והקשו תוס' שהרי הוא איסור נ"ל ות"י ראב"ד דיש לכו שני איסורין איסור גברא ואיסור חפלא וחכה אל איסורי חפלא הוי כמי איסור גברא דמוסבע ועומד מה"ש וחכה ודאי דאיסור חפלא דבבלה לא הי' על בהמה זו בחייה אבל איסור גברא של בבלה הוא על האדם הזה מטבעתה בן י"ג שהרי יש כמה בבלות בעולם אבל אי' גברא של יוכ"פ לא הי' עליו שהרי לא הי' שם יו"כ בעולם מטבעתה גדול עד עתה וא"כ אי' גברא של בבלה קדיס ואף דאי' חפלא חל על אי' גברא אבל יו"כ איכו אלא אי' גברא [ובמקו"א עשיתי סמוכין לדבריו מדברי הגמ' וזה כשהלק מעליו קושי' ריבב"ש שם כך למדתי מתורת האחרוכים ע"ש] וחכה כי כן שפיר קאמר הש"ס דלמ"ד לאו לאבריס עומדת אי' עריפה קדיס דודאי אי' חפלא דאחאי בהמה ליכא כי קושיין אבל עכ"פ אי' גברא דעריפה קדיס משעה שבעתה גדול דיש כמה עריפות בעולם אבל אי' לוקין דאמה"ח ליכא דאי לאו לאבריס עומדת א"כ שוש בהמה איכה עומדת לאבריס ואין שם אמה"ח בעולם עד שיפרשו ולכן א"א לחול לעריפה ודו"ק:

אולם דעדיין יש לפקפק דאכתי כיון דקי"ל דבדר על שבועה חל משום דאי' חפלא חל על איסור גברא כמבואר בבדריס חי' ועי"ש בר"ן ואם כן כשתלשו יצא אי' חפלא דאבר בנ"ל עם אי' חפלא דעריפה ויחול על אי' גברא דעריפה דאי' חפלא חל על אי' גברא, אך בזה י"ל לפי דברי תוס' ריי"ד שהבאתי לעיל דכיון שבא אי' חפלא דאבר בפ"ל עם אי' חפלא דעריפה ממילא אמריכן לענין אי' אבר כל שאיכו נזאחי"ז אפי' בנ"ל איכו משא"כ לענין אי' עריפה ל"ש זה דיש כאן אי' גברא מכבר ואי אפשר לדחות אותו ועכ"פ ל"ש הי מכיהו מפקא [הגם שמדברי הראב"ד שהבאתי לא נראה כן דא"כ לא הי' ל"ל דיו"כ הוי רק אי' גברא כמובן אבל באמת בדברי הראב"ד לא נזכר כלל דיו"כ הוי רק אי' גברא רק שהאחרוכים כתבו כן כדי לייסב מדוע לא חל אי' חפלא דיו"כ על אי' גברא דבבלה ולכן הולרכו לומר דיו"כ הוי רק אי' גברא אבל לפמ"ש א"ל לכל זה והבן], ובזה יש

לתוס'

לתוקיף הנלין על מי' תוס' חולין קי"ב ד"ה ומר סבר סכתבו דדרסינן כל מין שנשרו אסור ולכאורה טעמא בעי כיון שאמרה תורה לא תאכל הכפש עם הנשר אלא נשר לחודא כדאמרינן לעיל איכ לריך דוקא שלא יהי' שום אי' על נשר בהמה זו ומה איכפת לן במין שנשרו אסור ולפי האמור איש דע"כ לא נא הכתוב לעמע עי שנשר בהמה זו אסור דכיון דלאו לאבריס עומדת אין כאן שס אי' על הנשר רק על הנבלה ככ"ל וע"כ מי שנשרו אסור קאי על המין ודו"ק:

נס מי שנשרו מוחר קאי על המין ודו"ק:

ואחר הדברים האלה שזכינו להעמיד שיטת רש"י על אלה

וגם הוכחנו דלדעת רש"י ז"ל אי' נשר מן החי אינו כוהג בנ"ב מעתה יש לי לדון בדברי רבינו החתים חיו"ד סי' י"ח שזכרנו בתחילה דבריו בזה שמוסיף להפליא הענ הזה הפלא ופלא שמוכרים ונותנים בלים לנכרים בתין פולם פה ומלפלף ועיין ביו"ד סוס"י פיו דמשם נתרה התירו מפורש יולא והלא אסור להוסיף אתה"ח לבע"ג כמו שהאריך שם למעניתו, אעכס בזה שהקדמנו יש לי לדון הרבה בדבריו דזה שהי' שמוע אלו דכונת התוס' בחולין דק"ד לאסור בלים הוא משום אתה"ח ואני אומר דבמכ"ת הקדושה לא כן הוא דז"ל רש"י חולין קי"ב ע"ב ד"ה לא תאכל הנפש עם הנשר זה אתה"ח דאבר מן החי מקרי' נפש שאם יתחבבו אינו עושה חליפין שלא יסוב עוד בנפש הבטולה שאינה חוזרת וכו' ע"ש ועיין חולין קכ"ח ע"ב דלכולי הנאי עכ"פ אין נקרא אבר אלא מה שאינו עושה חליפין רק דשם לעניין טומאה איתמר ואי"כ הכי בלים דחזינן שאם נפרשו מהעוף עושה אחי"כ חליפין וחליפי חליפין עד עולם האיך הי' ס"ד כלל לאסור משום אבר מה"ח, ואין לומר דעכ"פ בילה הנפרשת לא יסוב לעולם דאי"כ הרי גם במה"ח אינו עושה חליפין ונפירוש אמרינן בחולין קכ"ח דאינה מטמאה משום דעושה חליפין אלא כונת תוס' דהוי ס"ד לאסור משום במה"ח וכן הא דמלרכי' בבכורות ו"ו קרא למשרי חלב אף שעושה חליפין הייכו כמי שלא נאסר משום במה"ח ולא אמרו הכי אתה"ח כיהו אלא כי אתה"ח רק שלא רלו לומר בשר מה"ח מפני התערובת בש"ר בחלב ואשגירת לישכא הוא דנקט וזה ברור [ועיין בתשו' חת"ס יו"ד סי' ע"ח שהוא ז"ל בעלמו כ' כזה בכונת רש"י סוס"פ כיסוי הדם דמ"ש רש"י אתה"ח ר"ל בשר מה"ח ואשגירת לישכא נקט אבר וכן בחלי דפסחים ע"ג ע"ש] ולפ"ז כיון שהקדמנו דלדעת רש"י אין אי' בשר מה"ח כוהג כלל בנ"ב ממילא בלים שאינם אסורים אלא משום במה"ח אין כאן אי' כלל בנ"ב ואי"כ אפוא מלאנו תרופה למכור בלים לנכרי עד שאני תמה על מאור עיניכו החתים שלא שם לבו לכל זאת:

אך דאכתי יש לחקור לדעת הרמב"ם דבשר מה"ח כמי כוהג בנ"ב ואי"כ בלים דעכ"פ הוו במה"ח האיך מוכרין אותם לנכרי אבל נחפשה דרכינו ונחקורה על סדרן של דברים דז"ל הרמב"ם פ"ט מהמ"א ה"ח אחד האבר או הבשר הפורש מן הבהמה או מן החי וכו' וכבר תמה הכ"מ שם הלא ר"י ליף במה"ח מובשר בשרה טרפה וכן פסק הרמב"ם בפ"ד וה' ממ"א דאינו חייב על במה"ח רק משום טרפה ואי"כ האיך אפשר שכוהג בנ"ב דאין מוזהרין על הטרפה והנה הלחם מלחה מקום מולא דין זה מברייתא דר' אושעיא בפ' העור והרוטב קכ"א ע"ב אמנם הא גופי' קשיא ועכ"ח דברייתא אחיא כר"ל ולכן לחלק ילא דדוקא בני ישראל דכתיב לא תאכל הנפש עם הבשר לכן לא ידעינן מיכי' במה"ח אבל אף בשר בנפשו דכתיב בנ"ב אדרבא קאי אכולה דהייכו כמי אבשר ושפיר ידעינן מיכי' במה"ח ע"ש, ודבריו כפלאים ממכי דלו יהיבנא דגילתה תורה דבמה"ח כוהג בנ"ב מ"מ כיון דקיי"ל בסנהדרין כ"ט ע"א כל מלוה שבאמרה ובסניה לישראל ולבנ"ב באמרה אבל כל שלא בסניה לישראל באמרה ולא לבנ"ב ואי"כ בשר מה"ח דבאמרה לבנ"ב משום לתא דאתה"ח באמר ומשום לתא דאתה"ח לא בסניה בסיני לר"י אלא משום לתא דטרפה אי"כ הוי כמו שלא בסניה בסיני ולא באמרה לבנ"ב ואיך כתב הרמב"ם שיתחייב עליו משום במה"ח (בזה"ז), ובוחר אני המם עליו דאם בהאי קרא דכתיב בני ב"נ נאסר במה"ח הנה עכ"פ לישראל ג"כ נאסר ואי"כ האיך אמרינן לר"י בחוכל בשר מן החי ובשר מן הטרפה אינו לוקה אלא אחת משום דמחד קרא נפקא ולמה לא יקח שתים משום אף בשר בנפשו דכתיב בני ב"נ ומשום טרפה והוא פליאה עלומה לכאורה, ותוס"ף מיא ותוס"ף קמחא דהנה רש"י ותוס' כתבו דהא דאר"י ובשר בשדה טרפה וכו' זה במה"ח הייכו דובשר בשדה דרים דמשמע שפירם מעקומו וכבר הקשו תוס' הא קרא אלטריך לבשר שילא חוץ למחילתו כדאמרינן לעיל ס"ח ות"י דכולהו דרשי מ"ר, והכא ח"י התוס' פליאה דעת ממני דהן אמת דכולהו דרים מובשר בשדה אבל אם כן איכא מפורשים בפסוק ואיך לוקין עליו הא הוי לאו שבכללות כיון שבכללות ובשר בשדה בשר קדשים שילא חוץ למחילתו והוליא עובר אם ידו לעיל ברים פרק בהמה המקשה ובשר מן החי ולע"ג לפעכ"ד:

אמנם לדעתי אין אנו לריכין לכל זה ולא מובשר בשדה קדרים אלא הפי' ובשר בשדה טרפה זה בשר מן החי הייכו כיון שאמרה תורה שטריפה אסורה באכילה וכל י"ח טריפות שבאתרו למשה מסיני הם בכלל ובשר בשדה טריפה ואי"כ כשאולם אחיכה במה"ח ממילא כיטל מבשר זה הריאה ומחול וכליות ולב וקרום המוח ומרה וכבד וכל הטרפות שמנו חכמים כולם כתקיימו באחיכה זו דמה לי אם כיטל הריאה או אלב מהבשר או כיטל הבשר מהלב והריאה ולכן אסור משום טרפה ודו"ק היטב בזה כי הוא קרוב לאמת דבזה יתרוצעו אף יסורו הרבה קושיות שהקשו תוס' דף ק"ב ד"ה אכל אתה"ח שהקשו דבמה"ח הוי לאו שבכללות, ולפמ"ש כיחא דהוי טרפה ככל טרפות שבעולם ואי"כ לא הוי לאו שבכללות כלל, וגם מה שהקשו שם תוד"ה לר"י דלמה בכא ומבושל לקי שתים ובבמה"ח וטרפה אינו לוקה אלא אחת לר"י ולפי האמור אינ דבמה"ח אינו שם איסור לעלמו רק במה"ח אסור משום דהוי טרפה והכל חד וספיר אינו לוקה אלא אחת, ובזה יתיישב ג"כ קושית תוס' שם ד"ה שאין בו כזית שהקשו אהא דאמר ריא אר"י אכל אבר מן החי מן הטרפה לוקה שלש ומוקי לה בטרפה עם יליאה רובה ולאבריס עומדת דכולהו בהדי הדדי קאתי ואי כימא דבחייה לחתיכה בשר עומדת אי"כ למה נקט שטרפה הלא בלאו טרפה איכא שלש דהייכו אתה"ח ובשתה"ח ואבב, ולפי דבריכו אינ דהתם לר"י קיימינן ולר"י אי' במה"ח הוא משום טרפה והייכו חתיכה הנפרשת שבטרפה בעת פריסתה אי"כ כהי דלחתיכת בשר עומדת לולי האי' שאסרה תורה מ"מ לא בטרפה עדיין בעוד שהוא לאבריס עם כל האבריס הכשרים ואיזה אי' במה"ח יחול עלה עד שעת פריסה ואז הו לא תוכל לחול על איסור אתה"ח ואבב ולהכי לריך לאוקמא בטרפה עם יליאה רובה דאל מיד אי' טרפה עם אבר ואבב בפ"א ודו"ק היטב, ומעתה עפ"ז החזקנו בדקי הקושיות שעל הלחי"מ דאית לי' פרכא, אינרא שמלאתי בראבי"ה חולין קכ"ט ד"ה לעולם אסיפא שסביא בשם הרמב"ן קושית כ"מ הכ"ל ומחלק ופסקי לקראי דכתיב בישראל לא נשמע במה"ח כלל וקרא דכתיב גבי ב"נ יש במטמטות' גם במה"ח ולפוס ריהעא משמע דכונתו כדברי לחי"מ שבאתי והיו לאחדים ומעתה על הראשונים אנו מלטערים ב"נ ולא על הלחי"מ לבדו יתמה האדם פעוט כמוכי:

אבל מה שכלע"ד להלדיק ולקיים במאמרו של רבינו הגדול ז"ל להסיר מעליו תלונת הכ"מ שמלאנו לו חבר בקושיתו בראבי"ה בשם הרמב"ן וגם בריתא דר' אושעיא בחולין קכ"א על מקומה יבא בשלום אף אלינא דר"י ואקדים דברי הרמב"ם בפ"ה מהמ"א ה"ח בכתב אבל אבר מן החי ובטרפה בבטילתו ואכלו חייב שתים משום אתה"ח ומשום טרפה שהי שני איקורין בשים כאחד וכל ההולם אבל אבר מן החי ואכלו לוקה שתים משום אתה"ח ומשום אבל אבר מן הטרפה ואכלו לוקה שלש ועיין בלחי"מ שם שהביא בשם מהר"ל בן חביב שתמה עליו דמדכתב אבל אתה"ח ובטרפה בו משמע דס"ל לאו לאבריס עומדת דאי לאבריס עומדת ל"ל שבטרפה בבטילתו הלא גם אם בטרפה ביליאה רובה שפיר אל אי' אבר ועוד דאי לאבריס עומדת אי"כ אי' אבר בא מיד כשבולד ואיך אל אי"כ איסור טרפה כשהלשו אע"כ דס"ל לאו לאבריס עומדת ואי"כ איך כתב עוד בחולם אבל לוקה שתים ואם הוא ג"כ טרפה לוקה שלש דהכי משמע לישנא דמן הטרפה שהי' טרפה מקודם וכיון דלאו לאבריס עומדת אי' אתה"ח מאוחר והאיך אל על אבל וטרפה יע"ש שהאריך, ולפענד"ד ליישב דהנה הרמב"ן בחידושיו ר"פ גיד הנשה סוד"ה אלא גולדות קדשים הקשה קושית תוס' אהא דקאמר לר"י באכל אבל מן החי מן הטרפה לוקה שלש ומוקי לה בטרפה עם יליאה רובה וס"ל לאבריס עומדת דכולהו בהדי קאתי והלא אכתי אי' אבל קדים דר"י סבר לעיל בפ' בשה המקשה דף ע"ח דהתם אבל מבן ע' חי אבנו כאבל בהמה דחדשים גרמי ולא אוירא ואי"כ אל אי' אבל קודם שכולד ותירץ הרמב"ן בסברא אחרת דכיון שאם השחט הלש יהי' האבל מותר אבל בבהמה

בנהמה האכלו ממילא אי' חלב מיהלי חלי וקאי אמא תסחט
האם ויהי' לו היתר בשחיטה זו ומשו"ה עד שיולד אז עד
שילא החלב לאויר העולם בחיי האם לא חשבי' לאיסור חלב
שיחול עלה ע"ם שהאריך ולפ"ז קש"ל לי בשמעתין דקאמר
לר"י דבהמה בחייה לאבריס עומדת ונטרפה עם יליאת רובה
לוקה שתים משום אמוס וטרפה דבהדדי קאתי דאי'
אבר חל כשיולד ולפי סברת הרשב"א תקשי כהי נמי דלאבריס
עומדת מ"מ אי' אבר מיהלי חלוי וקאי דהא יש לו היתר
בשחיטה ואי"כ עד שיתהכנו אי"א לומר שחל איסור אבר דהא
יש לו תקנה עדיין ושמא יתקנו, ובהשקפה ראשונה אמינא
לכאורה דזה שיבוש דהתם שפיר כתב הרשב"א דהחלב יש
לו היתר כיון שגם אם ישחט האם יהי' חלב הולד חלב
כמות שהיא עכשיו ואפ"ה יהי' מותר אי"כ יש תקנה לאיסור
ואי"א לומר שחל עכשיו אבל כאן מה האמר שיש תקנה כאי'
אמה"ח בשחיטה ואינו חל עדיין זי"א דאם ישחטנו לא נאמר
שניתר איסור אמה"ח רק נאמר שאין כאן אמה"ח בעולם וספיר חל
מיד כשנולד וזה פשוט וברור, אמנם עדיין לא נחה שקטה
דעתי בזה דהא קי"ל מפרכסת הרי היא כחיה לכל דבריה
ועיין תוס' ריש חולין ד"ה ונמוקדשין ובר"ש העור והרוטב
ואי"כ מן הדין שהה' אסורה משום אמה"ח כיון דאכתי חי'
היא ואפ"ה אמרינן הולין ל"ג דמותר לחתוך כזית בשר מבהמה
קודם שתלא נפשה ועדיין מפרכסת ולאכלו משום דבשחיטה
תליא מלתא וכיון שנשחטה כהוגן נתקן איסור אמה"ח אף
דאכתי חי' היא ועיין שם בר"ש ותוס' ורשבו"ם ולפ"ז גם
כאן כשתשחט ותהי' מפרכסת יהי' כאן אמה"ח רק שנאמר
דניתר בשחיטה שימנים ואי"כ ליתא לחילוק הנ"ל והדקי"ל אין
חל אמה"ח כשנולד הלא אפשר לתקנו בשחיטה ואי"כ מתלי
תלי וקאי ולי"ע:

ועלה בדעתי לומר דעכ"פ כיון דבהמה בחייה לאבריס
עומדת חל עליו אי' גברא של אמה"ח מיד כשנעשה
גדול דהא עכ"פ יש אמה"ח בעולם אי' ס"ל לאבריס עומדת
וכמש"ל, אבל באמת לא הועלנו בזה דהא עכ"פ אי' גברא
ואפלא דטרפה של חתיכה זו חל מיד כשנטרפה ואיסור אבר
מאוחר כשנחתך ואין יוכל לחול על חתיכה זו ועיין ריטב"א
קידושין ע"ב מה שהשיג על רא"ש שהביאתי לעיל וחבין:

לכן נ"ל להכריע מכאן כשיטת רמב"ם פ"ט מעלכים הי"א
דפסק כראב"י לעיל דף נ"ג דלא אמרינן מי איכא מידי
וכו' ועיין בלה"מ שם מ"ש בדבריו ואי"כ מפרכסת אע"ג דמותרת
לישראל משום דלדידן בשחיטה תליא מ"מ לב"ש דבנחיריה
ומיתה תליא מלתא אסורה לו משום אמה"ח וכמ"ש שם רמב"ם
להדיא ע"ש ולפ"ז בב"ש אי' ס"ל לאבריס עומדת שפיר חל מיד
כשנולד דל"ל דהא אית לי' תקנה כי קושיין דז"א דאי
מפרכסת באמת אסורה עדיין משום אמה"ח ולאחר שמתה אין
כאן אמה"ח וכמ"ש לעיל ולפ"ז אי"ש דאם אנו דנין מכח אי'
החפץ הנה על החפץ יש כאן שם איסור אמה"ח מכח ב"ש
ואם אנו דנין מכח איסור גברא עכ"פ לישראל אינו אסור
לפ"ז אם דנין מכח הגברא וכבר ביארתי דאי לאבריס עומדת
יש כאן איסור גברא משעה שנעשה גדול וספיר קאמר דאתי
בהדדי ודו"ק היטב, ועפ"י אלה הדברים יש לישב שתי קושיות
התוס' שזכרנו לעיל דאי נימא דלחתיכה בשר עומדת יצקה
שתים לר"ל באכל אמה"ח וטרפה משום באמה"ח ומשום טרפה
וגם נ"ל למימר לר"י באכל חלב מן החי מן הטרפה דלוקה
שלש הא בלא טרפה כמי יש שלש עם באמה"ח ועיין היטב
בתוד"ה שאין בו כזית, ולשמ"ש ניחא דכיון דכבר הוכחנו
דלשיטת רש"י אין באמה"ח נוהג בב"ש כלל ובישראל יש לו
היתר בשחיטה אי"כ כשאר קושיא הנ"ל לאמת דכיון דיש לו
תקנה אינו חל עד שיפרשנה משא"כ לעיל כתב רש"י שפיר דכיון
דאכלו בלא שחיטה חייב משום באמה"ח דעכ"פ בשר מקרי והבן:

ומעתה לפ"ז נ"ל סברא נכונה דהנה גם בשנטרפה עם
יליאת רובה חל איסור אמה"ח אף שאינו בא האי'
לישראל עד שיפרישנה כמ"ש מ"מ חל אטרפה משום דאיסור
הפלא של אבר חל עליו מיד בפ"א עם טרפה משום איסור
דב"ש אבל עכ"פ גם בשנטרפה אא"כ יכול אי' טרפה לחול
על איסור אבר משום ישראל דלדידי' לא נאסר עדיין ולא
חל עליו איסור אבר וממילא יכול אי' טרפה לחול עליו לישראל
והבן, והא דקאמר בשנטרפה עם יליאת רובה הייבו לאפוקי
שלא טרפה בהליטתו דאז הי' גם לר"ל לוקה שתים ונקט נטרפה
עם יליאת רובה משום אוקימתא שני' ויש לישב עוד, ומעתה
לפ"ז דברי הרמב"ם לדקו יתדיו דאיתו ס"ל לאבריס עומדת אבל
עכ"פ לישראל אינו חל מיד כמ"ש ולהכי שפיר יכול איסור
טרפה לחול עליו כנ"ל ומשו"ה נקט נמי ונטרפה בנטילתו
לאשמעינן הנאתא דאפי' טרפה מאוחר נמי יכול לחול על אי,
אבר אבל עכ"פ כיון דלאבריס עומדת ונאסר מיד לב"ש יכול
ג"כ אי' אבר לחול אחלב ואטרפה ופשיר חייב שתים בחלב
ושלש בטרפה וחלב ואי"ש:

ומעתה כיון שזכינו לדין דשיטת הרמב"ם דלאבריס עומדת
כלע"ד לחדש דבר דבפ"ה מה' מ"א הי' כתב דלישראל
חייב על כזית אמה"ח במשהו בשר גידין ועצמות משלימין אבל
אם הפרים האבר אחר שהלשו מן החי והפריד הבשר מן
הגידין ועצמות אינו חייב עד שיאכל כזית בשר ואין הגידין
והעצמות מצטרפין לכזית כיון שסיכה מבריתו ועיין במ"מ
שם שפירש דכונת רמב"ם שזה הוא הפירוש בגמ' חלקו מבחוץ
היינו שהפריד הבשר מגידין ועצמות ובלחיים שם כתב דיליף
לה מכ"ש דחלקו מבחוץ דהיינו שחתך האבר לשנים אף שבכל
חלק יש משהו בשר גידין ועצמות ואפ"ה פטור מכ"ש כשהפריד
הבשר מגיד ועצם ע"ש, ולפ"ז נ"ל כיון דהא דאמרינן דחלקו
מבחוץ פטור כבר כתבו רש"י והוספות קוים ניה"כ הטעם
משום דאמה"ח חידוש הוא דבעלמא לא מחייב אגידין ועצמות
והכא חייב ואין לך בו אלא חידושו כשהוא בלא שחלקו
ואי"כ התיכה בישראל דבעי שיעור אבל בב"ש דכתב הרמב"ם
פ"ט מה' מלכים הי' דחייב בכל שהו דלא כתבו שיעורין לב"ש
ואי"כ לא מיבעיא חלקו מבחוץ לפי הבנת הלחיים דהיינו שחתך
האבר לשנים לא ודאי משכחת לה לחקור כלל בב"ש דאין שיעור
לשלימותו שבדון בו דין חלוקה אלא אפילו דינו של הרמב"ם
שהפרים הבשר מגידין ועצמות בלבד נמי חייב עליו משום אמה"ח
ואפילו לא הי' איסור באמה"ח בעולם כלל, לא מיבעיא לשטת
המ"מ דהוא הדין שבגמ' דחלקו מבחוץ והבן דפטור
היינו משום דאמה"ח חידוש הוא ואי"כ בב"ש דליכא חידוש
כלל דמחייב אגידין ועצמות כיון שגם משהו בשר יש בו כדי
לחייב ואי"כ וודאי דחייב בזה אלא אפילו לדעת לחיים דמכש"כ
דחלקו מבחוץ יליף לה מ"מ דיו לבא מן הדין להיות כבדון
וחלקו מבחוץ גופא חייב בב"ש כיון דטעם הפטור הוא משום
החידוש ובב"ש ליכא חידוש ואי"כ ממילא בהפריד הבשר נמי
חייב והבן, ודאה לכון חכמים מחכים דבה"ג כתב אבל אם
פרים מן החי הבשר בלבד חייב עליו משום טרפה כמו
שביארנו לא משום אמה"ח ובהיג גבי הפריד הבשר כתב אינו
לוקה עד שיאכל כזית בשר מן הבשר ואין הגידין ועצמות
מצטרפין ולמה לא כתב דאינו לוקה כלל משום אמה"ח אלא
משום טרפה, אמנם הדבר נכון דזה ודאי אינה סברא שלא
יחייב התורה אם אוכל כזית בשר מאמ"ה משום אמה"ח אלא
דוקא אם יאכל גיד ועצם דזה נגד השכל הלא דיינו אם
נאמר שחייב גם על גיד ועצם וזה ג"כ חידוש היא שחדשה
תורה אבל שנאמר עוד שאינו חייב אלא גיד ועצם זה נגד
הסברא והשכל, ולפ"ז בה"ג דקאי שנפרש אמה"ח וה' עליו
שם אבמה"ח איכ כשאוכל כזית בשר ממנו ודאי חייב משום
אמה"ח אפי' אין אי' במה"ח בעולם רק דחידוש זה שחדשה
תורה שגם גידין ועצמות מצטרפין זה דוקא אם הוא כבריתה
ולא כשהפריד הבשר שאינו כבריתה דאז לא חידשה תורה
ואינן מצטרפין אבל בהלכה ב' קאי שנחתך רק חתיכת בשר
ולא הי' עליו אי' אבר מעולם לישראל כמ"ל כיון שיש לו
תקנה לישראל כתב שפיר שאינו חייב משום אמה"ח אלא
משום טרפה והבן:

והנה לפ"ז הדבר ברור דבב"ש חייב אכל שהוא משום דלא
נתנו שיעורין לב"ש אפי' נאמר דבהמה בחייה לאו
לאבריס עומדת ואם נחתך אבר כבריתו מבהמה שהי' עליו
שם אמה"ח ואי"כ אכל משהו בשר ממנו נמי חייב משום
אמה"ח דמשהו לב"ש הוי כמו כזית לישראל ובכזית לישראל
הרי הוכחנו מדברי הרמב"ם שחייב משום אמה"ח והיכ במשהו
לב"ש כמובן, ולפ"ז אומר אני כיון שכבר הוכחנו דדעת
הרמב"ם דלאבריס עומדת רק בישראל אינו חל עד שנחתך
כיון שיש לו תקנה בשחיטה אבל בב"ש חל מיד כשיולד כמו
שבארנו לעיל אי"כ בב"ש יש על כל אבר ואבר שם אמה"ח
ואי"כ גם כשלא נחתך אבר כבריתו מן הבהמה רק חתיכת
בשר בעלמא מ"מ כיון שגם במחובר הי' חל עליו שם איסור
אבר ואי"כ הוי האי בשר כמו אם הי' מפריד הבשר מאבר
שנחתך שהי' חייב עליו משום אמה"ח וממילא השתא נמי
חייב אבל לא משום באמה"ח אלא משום אמה"ח, ולפ"ז הכל
ניחא דלעולם פסקי' כר"י דיליף באמה"ח מובשר בשדה טרפה
גבי ישראל ומ"מ דאי משום אמה"ח אינו חייב אלא שנחתך

אבל

אבר ומאותו אבר נסרך הבשר דאז הי' עליו שם אבר אבל אם נפרם רק הבשר למוד איכו חייב משום אבר אף דלאבריס עומדת מיע לא הי' עליו שם אבר מעולם כיון שיש לו תקנה בשחיטה ומשום בשה"ח חייב גם בנחתך הבשר למוד, ובאמת גם בני קרח דב"ר כמי לא ידעינן אלא אמה"ח ואפ"ה אינ' פסק הרמב"ם דפסק כברייתא דר' אושעיא בדף קכ"א דחייב ג"כ על בשר הפורש מן החי כיון דבני ב"ר ליה לה תקנתא בשחיטה ולאבריס עומדת ואל עלה שם אבר בשחובר ואיכ ממילא חייב על בשר הפורש משום אמה"ח כיון שהוא חלק מאבר וכו' רק לענין טומאה אף שב"ב מוזהר עליה משום אבר איכו מטמא הדא משום שאין ישראל מוזהר עליו ושכיח דקראי ממעטי לי' מטומאה כיון שעושה חליפין או משום שאיכו גידין ועצמות כדאמריכן בהעור והרוטב קכ"ח ע"ב ואפי' לאחר אבר מבהמה וכפרד הבשר מאבר כמי איכו מטמא דדוקא גידין ועצמות גורמין הטומאה או אם איכו עושה חליפין בדוקא כמות שהיא ולא באופן אחר והבן היטב:

ובא ראה פלא בלשון הרמב"ם פ"ט ממלכים הי"א שכתב

הוסיף לכח אמה"ח שבאמר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו כמלאו שבע מלות, ולפי דברי הלח"מ שמוכח אי יודע שהרי בלעוה גם על בשר מן החי ואפי' אם נדחק שבמה"ח איכו דבר שבמכין והי' לבשר אחד עם אבר מן החי מ"מ הרי לדברי הלח"מ במה"ח היא העיקר ואיכ הול להרמב"ם לומר שהוסיף לכח במה"ח ולא אמה"ח אלא ודאי כמ"ש שלא בלעוה אלא על אבר ולא על במה"ח אלא שהבשר אסור משום אבר וכנ"ל, ואותיות מחכימות מלאתי עוד בלשון הרמב"ם שם בחייב גבי מפרכסת כתב אבר ובשר הפורשין ממנה אסורים לב"נ משום אמה"ח, ודבריה אלו אין להם מובן לכאורה האיך בשר הפורש אסור משום אמה"ח הלא הוא אסור ומשום במה"ח ולפי האמור שפתיו ברור מילו דגם בשר הפורש אסור רק משום אבר מן החי וכמ"ש:

ומעתה כחזור לראשונות ואומר אני דלפמ"ש אין בשר הפורש מן החי אסור לב"נ לדעת הרמב"ם אלא

בבשר הפורש מאבר דהוי חלק מאבר ובמחובר ג"כ חל עליו הי' אבר דלאבריס עומדת אבל בלים ואבל שאיכם אבר כמו שבארתי ביאור רחובות כיון שעושים הליפין וגם איכם בשר הפורשין מאבר אלא במה"ח מודה גם הריונים שאיכם אסורין כלל לב"נ דבמה"ח לא כאסר להם כלל ולזה גם רש"י מודה דבשר הפורש מן החי אסור לב"נ משום אמה"ח רק לא משום במה"ח ובזה יתרוצעו אף יסורו כל הקושיות שהקשיתי לשיטת רש"י ואיכ אין כאן מחלוקת כלל, ובזה מקרא אני דורש אך בשר בנפשו כלומר בשר שהוא בנפש דהייכו אבר לא תאכלו בנפשו בעוד שהנפש בו אבל בשר שאיכו בנפש דהייכו כגון בלים ואבל זה לא אסרה תורה כלל, ואפשר לבוארן זה גם בלשון הרשב"א שכתב אבל ב"ר דכתיב אך בשר בנפשו תאכלו לא תאכל הנפש עם הבשר בנפשו בו והלכך אפי' במה"ח במשמע ולשונו מגומגם קצת כמבואר לכל מעיין בלבד, ולפמ"ש כונתו לרוץ דמשמע לא תאכל הנפש הייכו החיות עם הבשר בנפשו הייכו האבר שהיא בנפש שאיכו חוזר בו בתוך אותו הבשר אבל לא אסרתי כשאין האבר בבשר כגון בלים ואבל וממילא משמע דבשר הפורש מאבר אסור אבל אכתי רק משום אמה"ח ולא משום במה"ח, ובפשי יודעת מאוד שאין לשונו סובל היטב ביאור זה אך שגם אם כונתו לדברי הלח"מ אין לשונו מכוון ומוטב שלא יהי' לשונו לשון זהב טהור ומשיהיה כולו מוקשה מקושיות שהקשיתי למעלה וגם להשות המחלוקת שיהיה דעתו ודעת רש"י והרמב"ם שווין ושפה אחת ודברים אחדים להם ואחר הדברים האלה הבה מלאנו מקום עכ"פ לאיתר מכירת בלים לבכרי ומכתב ישראל תורם והכח להם לישראל אם איכם בבלים בני בבלים הם:

ובהכי אינ"ם מה דהוי קיל לכאורה לדעת הלח"מ דגם במה"ח

כרמז בפסוק אך בשר בנפשו וגו' אבל האי מיהת

מודה שגם אמה"ח כתוב כאן בפסוק זה ואמה"ח לב"נ כאמרה ובשכיח בכל הש"ס וכדכתב ג"כ הרמב"ם בכ"מ שהבאתי לעיל ולא אבין לאיזה תכלית כתבה תורה אמה"ח דהלא זה פשוט דעל גידין ועצמות לאוריתא בלא בשר ודאי איכו חייב משום אמה"ח והא דמלטרפין לבשר להשלים לכזית חידוש הוא כמ"ש רש"י ותוס' שלהי פנ"ח ואפילו למ"ד בפ' העור והרוטב דאדכוהה שאין בם בשר כלל כמי מעמא משום אמה"ח הייכו לענין טומאה אין קפידא על בשר אבל לא לענין אכילה וזה פשוט ואיכ בשלמא לישראל להכי פלגיכהו קרא לחייב על אבר אע"פ שאין בו כזית בשר וגם ללקות שתים אי מהני

קראי כפקא אבל בב"ר דחייב אמשהו בלא אבר כמי חייב משום משהו בשר שים בו ואי לחייב שתים זיל אחד דהא ממד קרא כפקא ושכיח דהא בב"ר אזהרתן זו היא מיתתן ובמרי קטלא אי אפשר למקטלא ואיכ אם כתבה תורה במה"ח לאיזה לורך כתבה אמה"ח, אולם למש"ל אינ' דהתורה לא כתבה רק אמה"ח וממילא בשר הפורש אסור משום אמה"ח ודו"ק:

עוד זאת אדרוש ממרן הגאון בעל חתים מ"ש באמלע דבריו

דלהכי בלים מותרים לבכרי משום דמשקה ומיחוי ובמיעה בעלמא הוא וממילא שריא דאכילה אמה"ח אסרה תורה ולא שתים רק בני ישראל דרבי רחמנא לאסור ליון ורוטבן אילטריך שריותא בביעי וחלב אבל לא בב"ר, ושוב דחה זה דהתיכה בילה היה אבל בלויה ומבושלת אוכלים הם דמשקה שהוקפה מיקרי אוכל יע"ש שהאריך, ולפענ"ד הוא נגד דברי הש"ך בסימן פ"ח שקיב שכתב להשיג על דברי הרא"ש שסובר דמי חלב אסורין משום אמה"ח דדוקא בחלב גילתה תורה שמותר ולא במי חלב עיין בראש"ש שלהי כ"ה וכתב שם הרא"ש ואין זה תימה שכן מליכו בני דם אבריס כל זמן שהוא פירש מותר וכשפירש אסור וא"כ כאן כל זמן שהוא עם האוכל מותר וכשפירש אסור והש"ך השיג עליו דלא דמי דבני דם חאי' בא כשפירש אבל הכא האיסור הוא משום אמה"ח ואם כאמר שמי חלב בפ"ע אסורין משום אמה"ח ע"כ האיסור לריך לבא כשפירש מן החי דזה הוא איסור שלו א"כ גם כשהן עם האוכל יאסרו ומדהתירה תורה חלב אע"פ שמי חלב ומעורב בו ע"כ בעת הפרישה לא כאסרה ואיך יאסרו אח"כ וממילא גם בפ"ע שרי ע"ש, ולפ"ז הי' כן הוא כיון דבשעת פרישה הבילה לא כאסרה דהוי משקה איך האסור אח"כ כשבתבשלה משום אמה"ח וכבר הביא הוא עלמו דברי הש"ך ברש"י ע"ג וכאן בפי' יש עשה עלמו כאלו לא ידע ואין לומר משום שכאסר לישראל בשעת הפרישה דהא בחמת איכו אסור לישראל

משום אמה"ח דגלי קרא ואת בת היענה ולי"ע:

ובנוף דברי תוס' חולין ס"ד בשם בה"ג יש לי מקום עיון

שכתבו דס"ד לאסור בילים משום דפירש מן החי כמו חלב דאמריכן בבכור דהי' אסור אי לאו דגילתה תורה להתירא ע"ש, ולפענ"ד אין הכידון דומה לראיה דהא בבילה בבלה שכמוה כמכרת בשוק כבר העלו תוס' חולין כ"ח ד"ה ושוין דאפילו לב"ה במ"ל פ"ה דעדיות דאסרי מ"מ מן התורה ודאי שרי אלא מדרבנן הוא דאסור ודאי' מדמוחר לבשלו בחלב כדאמריכן פ"ק דבילה ע"ש היטב מבואר מזה עכ"פ דבילה לאו נופא דתרכנולת הוא אלא כדבר בפני עלמו העומד בתוך התרכנולת וחיותו ממנה ולפ"ז בשלמא בני חלב שפיר ס"ד לאסור משום דהוי כאמ"ה כיון דקיל דס בעבר ובעשה חלב ואיכ פירש החלב מעלם חי שמחובר בו והיו לאחדים מתחלה ועתה כהפרדה הבילה וספיר יש לאסור משום דפרש מן החי אבל בילה שהוא דבר בפ"ע, ואני אומר קשר לכל התרכנולת האיך הי' ס"ד כלל לא' משום אמה"ח או משום במה"ח הלא איכה כפרש ובחתך מעלם חי ולא הי' מעולם חלק ממנה ועיין שם בחולין בחודש והלכתא בחיבולם ובבין יותר ואיכ מהיכי תיתי לאסור משום אמה"ח ואין לומר דהוי פירש מן החי בשעה שבפרש הזרע מהזכר דז"ל דחדא בספנה מאדעא מאיל ושכיח דזה הוי רק פירשה בעלמא ועיין בבורות ז' בני יאלא דחמורתא ובראשונים שם, אמנם באמת אחר העיון דברי ב"ה כבוכים דודאי ליכא למימר דבשעה שבולדה הבילה אז פורש ובחתך מן החי שהרי אז פרושה ועומדת היא אבל הפירוש הוא כך דבכ"פ קודם שבגמרה והיא ועורה בגידין הרי היא גוף אחד עם התרכנולת ועיין בסוגיא הכ"ל ובשו"ע יו"ד סימן פ"ו ס"ד ובש"ך שם וסי' פ"ז ס"ה ובש"ך סק"ט וממילא (שלה) היא כפרשה מן החי ואז חשביכן לה כאלו אז כחתכה מהיא ושפיר יש לאסור משום אמה"ח והבן היטב:

אגא דהא קשיא לי דתוספות בחולין ק"ג ד"ה דאי' חלב

הקשו לרי' דאמר לעיל חלב חלב מבן ע' חי חלבו כחלב בהמה דס"ל חדשים גרמי ולא אוירא אי' איסור חלב קדיש לאי' אבר ועדפה ותרלו בתי' הכי דגם לרי' דסובר חדשים גרמי הייכו דלא בעיכן אוירא דבהמה שיולד העובר דוקא אבל אוירא דחלב בעיכן וכל זמן שלא יצא לאויר עולם אין אי' חל עליו ע"ש ובראש"א ריש פנ"ה שהבאתי לעיל ולפ"ז כיון דקיל דכל בילה דמתילדה האידכא מאחמול בגרה לא כמבואר ריש בילה ואיכ פרישתה מהחי הי' אחמול כשגמרה כמש"ל דהפרישה מן החי איכו אלא בעת שבגמרה ואז איא שהחי' הבילה אסורה ומשום אמה"ח דהא ליכא עדיין אוירא דבילה וכמו דבעיכן אוירא דחלב ס"ל ודאי בעיכן לאי' אוירא

דאבר

דאגר עיין בתוס' ריש פג"ה בד"ה אלמא וא"כ לא כשאר אלא שכשמולדה דאיכא אוירא דגילא תהי' אסורה משום שכפרשה אתמול מן החי ולפי דברי שס"ך הכ"ל גם זה א"א דכיון דבשעה שכפרם מה"ח לא כאסר אי"ך יאסר א"ח"כ אלא האי' יהי' משום אגר ובשר מן שחי ואם בשעה שכפרד מה"ח לא כאסר אין לאסור אח"כ שהרי אז אינו פירש משחי והדק"ל אי"ך ס"ד כלל למיסר ביליס משום אמה"ח ולע"ג לכאורה, אמנם כ"ל פשוט דבה"ג קאי בשיטת הרא"ש דמי חלב אסורין משום אמה"ח ולא כחיה לחילוק הש"ך הכ"ל אלא אף אם לא חל אי' אגר ובמה"ח בשעה שפירש אפ"ה יכול לחול אח"כ ושפיר יש סברא לאסור ביליס משום במה"ח כמובן, ולפ"ז כיון דקי"ל דמי חלב שרי ודלא כראב"ן ורא"ש הכ"ל אלא כסברת ש"ך הכ"ל וכן עמא דבר א"כ ליכא ביליס שום חשש דאגר ובשר מן החי כלל למיסר אין כאן בית מיחוש והכא להש ליסראל וכו':

אמנם מה דקשיא לפ"ז הוא דמשכה שליטה שכיבו בריש פ' בהמה המקשה ס"ה דאותך מן הטחול או מן הכליות של בהמה אסור באכילה וכן פשקי' להלכה ב"ו"ד סי' ס"ג ולהכי"ל הקשי הלא בשעת פרישה א"א לאסור שהרי אוירא דאגר בעינן וכיון שלא נאסר בשעת הפרישה אי"ך יאסר א"ח"כ וכשברת הש"ך הכ"ל, לכן כ"ל דבר חדש דדברי הרא"ש במי חלב ודברי תוס' בביליס שיריין וקיימין ודברי הש"ך ליתא דאמת דמשום אמה"ח א"א לאסור אלא בעת הפרישה אבל כיון שהחלב והביליס כפרשו מהחי קודם שחיטה איכא עליהו איסור א"ז שיוכל לחול אף שאינו בא בעת הפרישה ושפיר יש סברא לאסור ביליס ומי חלב ודוק"ק דבהכי כיחא האי דאותך מן הטחול דשפיר אסור משום א"ז עכ"פ ועיין תוס' חולין ל"ג ד"ה אחד ככרי ותבין הי טב כי קלרתי, ולפמ"ש לעיל דלר"י הפי' דכל בשר הפורש מהחי טרפה הוי שבטלו וכחשבו ממנו כל האברים שהבהמה כטרפה בהן יש להוסיף עוד דמלקות כמי איכא באותך מן הטחול וכן במי חלב להלקות וכן בביליס אי לאו דגלי קרא שמותרים שכיון שנפרש מהחי כטרפו ולוקין עליו משום טרפה וזה יוכל לחול אף אם אינו חל בעת הפרישה כמובן ודברי תוס' והרא"ש בכוכים, אמנם כל זה ליסראל שנאסר להש א"ז וטרפה אבל בכוכים שאינם מוזהרין על אינו זבוח ועל טרפה וא"כ יאסרו הביליס רק משום אגר או במה"ח בזה שפיר י"ל כמ"ש דכיון דאינן יכולין לחול בעת פרישתם כמו שבאינו אינם יכולין לחול גם אח"כ כשברת הש"ך הכ"ל וא"כ שפיר יש לנו על מה לסמוך למכור ולהתר ביליס לנכריס, וה' יסמכנו ויקעדינו ודין אותנו לכף זכות ויזכינו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולהגיע מתורתו כפלאות עדי יחוס לנו ישועות הביאות כחפץ כפשך היפה ונפש ש"ג ידידך הנאמן הדושש"ת נאש"ר:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה כט"ז

שוכ"ט לאהובי תלמידי הרבני המופלג בתורה ובירא חרון ושנון כמו"ה זכרי' כ"י שוואלטן בשאלוואש:

אשר שאלה שפעמים שאין השוחט במקולין ולוקחין בשר מקלב ישראל שהוא מומר לכה"ת כולה ואח"כ מביאין הבשר לבית השוחט להראות לו והוא בהבטה בעלמא מהיר להש הבשר באמרו שמכיר החתיכות בעצימת עין ועשה כן כמה וכמה פעמים אם עושה בזה כהונן ואם יש לסמוך עליו שמכיר הבשר בע"ע, וכתבת דא"א להכיר הבשר במראיתו וחזותו בע"ע כמו"ש חכין ס' ע"ל וגם א"א להיות ע"ע באחרכו ורחבו כמ"ש רש"י ב"מ י"ט כיון שמעיקרא היתה החיכה גדולה ועכשיו חתך הקלב חתיכות קטנות מן הגדולה יפה כתבת:

ולפענ"ד אם מכיר איזה דבר בע"ע ובשתכה מכמות שהי' טוב בעל הע"ע וכמו"ש רש"י ותוס' ביבמות דף קט"ו ע"ב ובע"ע איכו סימן ואיכו יודע בעצמו מכיר הדבר אלא שנחקק במוחו ובעיכיו לורת הדבר ומכיר בביאור שזהו וא"כ בהי' לו בע"ע בחתיכה גדולה הבשר ובחתכה לחתיכות קטנות א"א להיות בו בע"ע בשום דבר לא בראיה וחזותה ולא בעדת חרכו ורחבו:

איברא דיש לי מקום עיון בבכורות מ"ו ע"ב דפריך אר"י דס"ל דילא פרחתו הוי כילוד אף לבחלה דס"ך בזה יכיר מהא דתני' פרחת בלא פרלוף פכים פרלוף בלא פרחה אין מעידין עד שיהיו שכיהם עם החוטם ומאי קומ' דלמא בים לו בע"ע בפרחת לחוד שפיר יכול להכיר בבע"ע בפרחת אבל אם יש לו בע"ע בפרחת עם פרלוף פכים אז אם חסר אחד מהם בטל הבע"ע ומאי פריך ועיין חת"ם

אהע"ע א"א סי' כ"ד וא"ב סי' קמ"ד ול"ע:

ומ"מ הדין דין אמת דבכ"ד א"א להכיר בבע"ע ומה שהבאת

מש"ך סי' ס"ג סק"ז דבשר לריך להיות שבעתו עין והבאת רא"י מתוס' ב"מ כ"ד ד"ה ומודה ר"ש, לבעכ"ד אין זה כוונת הש"ך אלא דבדברים שדרך להיות בהם ע"ע לרבנן ב"מ כ"ד אפי' הם חדשים ולא הטמטם בהם רק מעט יש לו בהם ע"ע ולכ"ם בע' דוקא שבעתן עין ברואה אותן הרבה פעמים אבל באלו יש לו ע"ע גם אם לא כתן דעתו ומתכוין שיהי' לו בהם ע"ע להכירם אבל בכל הכך דחשיב במתני' ב"מ כ"א ואחד מהם חתיכות של בשר זה כתבו תוס' הכ"ל שאין דרכן להיות בהם ע"ע אפי' שבעתן עין ורואה אותן הרבה פעמים אין לו בהם ע"ע ממילא, אלא א"כ כותן לב ומתכוין שיהי' לו בהם ע"ע להכירם וזה שכ' הש"ך מיהו דוקא חתיכות שרואה אותן מתחילה היטב:

ולפ"ז מיושב קושי' הפלתי שהק' מתוס' חולין ל"ו ד"ה ולא שכתבו דבני בע"ע כל דהוא דכותה תוס' הוא בסוף כשמכירם שני בע"ע כ"ד דהייכו עיון ולא עיון גמור כמ"ש בתשו' כוב"ק אה"ע סי' ט"ל ודברי הש"ך הם מעיקרא כשכותן לב להיות בהם ע"ע לריך עיון גמור ולק"מ אמ"ך, אך כראה דפלתי ס"ל דתחילה דיכא כסוף דיכא ואם בסוף שני בע"ע כ"ד בלי עיון גמור גם בתחלה שני בעיון כ"ד ולמה כתב ש"ך שראה אותן בתחלה היטב, אבל מ"מ לק"מ דאפשר בהכי דחולין בכרכשתא וגבא דבישרא וקינורא דהכלתא דרכן להיות בהן ע"ע ולהכי שני בעיון כ"ד בין בתחלה בין בסוף אבל הש"ך קאי בחתיכות בשר שאין דרך להיות בהם ע"ע ולהכי לריך לראות אותן היטב בין בתחלה בין בסוף:

ובמ"ש א"ש מה שהקשית לר"ש דבע"י שבעתן עין א"כ אין קומא מוחר באשתו דהוי רק ע"ע כ"ד כמ"ש תוס' בחולין שם ולפמ"ש ז"א דבאמת מתחלה כהן דעתו ומתכוין להכירה בקול וכמו שפירש"י שם בע"ע דקלא שכהן דעתו להכירה בקול וזה עדיף מבעתו עין אבל בסוף שהם מהומי' לביתם אינו אלא ע"ע כ"ד כמו"ש תוס' שם, וכיחא כמי בזה מה שהקשית אמאי לריכין תוס' ב"מ לחוכיח ממשמעתו דמתני' דדברים שדרכן להיות בהם ע"ע בכל ענין חייב להכריז אפי' לא שבעתן עין הא מוכח כן דאלת"ה אין קומא מוחר באשתו, ולפמ"ש אין ענין ז"ז אלא שבעתן עין הוא בתחלה וע"ע כ"ד הייכו בסוף וכמו שמחורץ לר"ש באמת כך אפשר לומר גם לרבנן ולכן הוכיחו ממתני' דלרבנן אפילו לא שבעתן עין כמי:

ועוד כ"ל דהאי דחולין אין ראי' דשם אינו כנד חזקה ולכן מהני ע"ע כ"ד אבל באבידה אי ליכא סימן ולא ע"ע הרי הוא של המולא וא"כ הך ע"ע כ"ד הוי כנד חזקה ממון ועיין ס"מ ב"מ כ"ז ואין ראי' משם דמהני ע"ע כ"ד להוליא מן המולא ולכן הולרכו תוס' להוכיח מן המשנה דחייב להכריז אבידה בע"ע כ"ד:

ומה שהמהה עמ"ש תוס' מהא דרבנ"ח ב"מ י"ט דקאמר אי ע"ע אית לי' בגווי' וגם לא שבעתן עין דלא משהה איכם גיטא בידו מתוס' יבמות קט"ו ע"ב ד"ה וקאמרי שכתבו דאפי' אי סימכים לאו דאו' מהני עפי' ע"ע ע"ם, וא"כ מה ראי' מרבנ"ח דלמא התם משום דהי' סימכים וע"ע ביחד מהני, ולפענ"ד דס"ל לתוס' דאי משום לירוף סימכים לע"ע אהדרוה אפי' לאיכם דעלמא כמי מהדרי' וא"כ אמאי קאמר, התם ודוקא לורבא מרבנן וכו', אמנם כ"ל דאין הפי' בתוס יבמות דמלבפי הע"ע עם הסימכים דהרי אמרו בגמרא דלאו עלייהו סמכינן אלא אסימכים ומשמע דאסימכים לחודא סמכינן ואין הסימכים וע"ע מלטרף כלל אלא הפי' דאפילו בסימן שאינו מוכחק ואפי' אי סימכים לאו דאורייתא הייכו משום דחיישינן דאיתרמי סימן כסימן ועי"ז כתבו תוס' דמהני ע"י סמכירין הסימכים בע"ע שהן הן הסימכים שהיו בו ובזה לא שייך בדדמי ולפ"ז לק"מ:

הדרן לקמייתא דודאי ליש כאן ע"ע אבל כמדומה שאין כוכח השוחט שהוא מכיר שהוא בשר כשר בע"ע אלא שהוא מכיר ואינו שחלק אחוריו וזה אפשר שיש להכיר ולא עלה על דעתו שיהי' חשש ניד הקלב משום בשר שנתעלם מן העין ובאופן שאין חשש ג"כ משום בשר טרפה רק משום

שמא

דאגר עיין בתוס' ריש פג"ה בד"ה אלמא וא"כ לא כשאר אלא שכשמולדה דאיכא אוירא דגילא תהי' אסורה משום שכפרשה אתמול מן החי ולפי דברי שס"ך הכ"ל גם זה א"א דכיון דבשעה שכפרם מה"ח לא כאסר אי"ך יאסר א"ח"כ אלא האי' יהי' משום אגר ובשר מן שחי ואם בשעה שכפרד מה"ח לא כאסר אין לאסור אח"כ שהרי אז אינו פירש משחי והדק"ל אי"ך ס"ד כלל למיסר ביליס משום אמה"ח ולע"ג לכאורה, אמנם כ"ל פשוט דבה"ג קאי בשיטת הרא"ש דמי חלב אסורין משום אמה"ח ולא כחיה לחילוק הש"ך הכ"ל אלא אף אם לא חל אי' אגר ובמה"ח בשעה שפירש אפ"ה יכול לחול אח"כ ושפיר יש סברא לאסור ביליס משום במה"ח כמובן, ולפ"ז כיון דקי"ל דמי חלב שרי ודלא כראב"ן ורא"ש הכ"ל אלא כסברת ש"ך הכ"ל וכן עמא דבר א"כ ליכא ביליס שום חשש דאגר ובשר מן החי כלל למיסר אין כאן בית מיחוש והכא להש ליסראל וכו':

אמנם מה דקשיא לפ"ז הוא דמשכה שליטה שכיבו בריש פ' בהמה המקשה ס"ה דאותך מן הטחול או מן הכליות של בהמה אסור באכילה וכן פשקי' להלכה ב"ו"ד סי' ס"ג ולהכי"ל הקשי הלא בשעת פרישה א"א לאסור שהרי אוירא דאגר בעינן וכיון שלא נאסר בשעת הפרישה אי"ך יאסר א"ח"כ וכשברת הש"ך הכ"ל, לכן כ"ל דבר חדש דדברי הרא"ש במי חלב ודברי תוס' בביליס שיריין וקיימין ודברי הש"ך ליתא דאמת דמשום אמה"ח א"א לאסור אלא בעת הפרישה אבל כיון שהחלב והביליס כפרשו מהחי קודם שחיטה איכא עליהו איסור א"ז שיוכל לחול אף שאינו בא בעת הפרישה ושפיר יש סברא לאסור ביליס ומי חלב ודוק"ק דבהכי כיחא האי דאותך מן הטחול דשפיר אסור משום א"ז עכ"פ ועיין תוס' חולין ל"ג ד"ה אחד ככרי ותבין הי טב כי קלרתי, ולפמ"ש לעיל דלר"י הפי' דכל בשר הפורש מהחי טרפה הוי שבטלו וכחשבו ממנו כל האברים שהבהמה כטרפה בהן יש להוסיף עוד דמלקות כמי איכא באותך מן הטחול וכן במי חלב להלקות וכן בביליס אי לאו דגלי קרא שמותרים שכיון שנפרש מהחי כטרפו ולוקין עליו משום טרפה וזה יוכל לחול אף אם אינו חל בעת הפרישה כמובן ודברי תוס' והרא"ש בכוכים, אמנם כל זה ליסראל שנאסר להש א"ז וטרפה אבל בכוכים שאינם מוזהרין על אינו זבוח ועל טרפה וא"כ יאסרו הביליס רק משום אגר או במה"ח בזה שפיר י"ל כמ"ש דכיון דאינן יכולין לחול בעת פרישתם כמו שבאינו אינם יכולין לחול גם אח"כ כשברת הש"ך הכ"ל וא"כ שפיר יש לנו על מה לסמוך למכור ולהתר ביליס לנכריס, וה' יסמכנו ויקעדינו ודין אותנו לכף זכות ויזכינו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולהגיע מתורתו כפלאות עדי יחוס לנו ישועות הביאות כחפץ כפשך היפה ונפש ש"ג ידידך הנאמן הדושש"ת נאש"ר:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה כט"ז

שוכ"ט לאהובי תלמידי הרבני המופלג בתורה ובירא חרון ושנון כמו"ה זכרי' כ"י שוואלטן בשאלוואש:

אשר שאלה שפעמים שאין השוחט במקולין ולוקחין בשר מקלב ישראל שהוא מומר לכה"ת כולה ואח"כ מביאין הבשר לבית השוחט להראות לו והוא בהבטה בעלמא מהיר להש הבשר באמרו שמכיר החתיכות בעצימת עין ועשה כן כמה וכמה פעמים אם עושה בזה כהונן ואם יש לסמוך עליו שמכיר הבשר בע"ע, וכתבת דא"א להכיר הבשר במראיתו וחזותו בע"ע כמו"ש חכין ס' ע"ל וגם א"א להיות ע"ע באחרכו ורחבו כמ"ש רש"י ב"מ י"ט כיון שמעיקרא היתה החיכה גדולה ועכשיו חתך הקלב חתיכות קטנות מן הגדולה יפה כתבת:

ולפענ"ד אם מכיר איזה דבר בע"ע ובשתכה מכמות שהי' טוב בעל הע"ע וכמו"ש רש"י ותוס' ביבמות דף קט"ו ע"ב ובע"ע איכו סימן ואיכו יודע בעצמו מכיר הדבר אלא שנחקק במוחו ובעיכיו לורת הדבר ומכיר בביאור שזהו וא"כ בהי' לו בע"ע בחתיכה גדולה הבשר ובחתכה לחתיכות קטנות א"א להיות בו בע"ע בשום דבר לא בראיה וחזותה ולא בעדת חרכו ורחבו:

איברא דיש לי מקום עיון בבכורות מ"ו ע"ב דפריך אר"י דס"ל דילא פרחתו הוי כילוד אף לבחלה דס"ך

שמא כתן מחלק לחורים דאסור להכיר כגיל ולכן אין להעניכו מקום זה אבל ודאי אסור לסמוך על הקלב שהוא מומר לכתיב בולה בזה ולא על מציע של הסוחט והכני בזה רבך הדומים:

עמרם הק' בלוחס בקיק הגיל

תשובה קי"ז

שיליח ב' חרפאלו ה' בחר חרין לפיק:

ד' יסמור, בימי ספירת העומר, תלמידי החוים כמוים שמעון סופר כיי;

כתבך בא אלי וכו' ומה שהקשית למים חוויד סימן ס"ג אות ב' דאם רוב מוכרי בשר ישראל אף שים למיעוט מוכרי בשר הנכרים רוב בשר אזליכן בתיר המוכרים ולא בתיר בשר עיים, איכ תקשי קושית הגמ' חולין יא בעכה אביו ודלמא לאו אבוה ואי משום דרוב בעילות אחר הבעל ביחוס שמא כבעלה להרבה ואף דבכ"ז בעילות הבעל מרובים מ"מ ביזול בתיר הבועלים, ולקיים חדא דדוקא בודאי איכא רוב מוכרים אזליכן בתיר מוכרים ולא בתיר בשר אבל כאן אמו ודאי יש רוב בועלים שבעלו אשה זו ואולי לא כבעלה אפי' מא', ועוד הא איכא שים שמא לא כבעלה כלל מאחר ואתיל כבעלה שמא לא כתעברה ממכוולג יכול להתהפך דהא צריך להתחיל בספק שמא לא כבעלה כמים שיך בדיבי שים בשם ע"ע, ועוד דאין הפירוש רוב בעילות אחר הבעל דוקא מאשה זו ומיעוט בעילות מאחרים רק רוב בעילות שבעולם שדיכן בחר בעלי' ומיעוט בעילות שבעולם הם בזכות ואיכ אמרינן שאשה זו הוא מהרוב ובעילותיה היו רק מן הבעל ולא מאחרים כלל ואין כאן אפילו מיעוט בעלי':

ואפילו יהיבא לך כל טעיתיך מ"מ לקיים דהתם ספיר יותר שהבשר הכמלא פירש מאחד מן ס' מקולין שהם רוב שמוכרין בשר כשר משכאמר שפי' דוקא מאחד שמוכרת בשר טרפה שהוא המיעוט ואם הוא מרוב מקולין ודאי כשר הוא אבל כאן וכי שכיח יותר שתתבער מעשרה בעילות של עשרה בכיא משתתבער ממאה בעילות של אדם אחד הלא לא כתבערה רק מביאה אחת של אדם אחד ויותר שכיח שתתבער מא' מק' בעילות של אדם אחד משתתבער מא' ממיעוט בעילות של עשרה בכיא אזליכן בתיר בעילות ואים:

ועוד דהתם הספק הוא מאיזה מקולין פירש שהרי אם פירש מא' מקולין המוכרת כשר ודאי כשר הוא ואם הוא מאחת המוכרת טרפה ודאי טרפה וכיון שהספק הוא מאיזה מקולין פי' שפיר מכריע רוב מקולין דהייכו רוב המוכרין אבל כאן הספק הוא מאיזה בעילה כתבערה דגם אם כבעלה מבועלים הרבה אינו מוכח שכתבערה מהם ולכן רוב בעילות מכריע הספק ולא רוב בועלי':

אבל מים לחרן דאין חשש שמא כבעלה בגלון משום דאוקמא בחזקת לדקת כשרות הוא אוכם לים, לא כיל דהטעם הוא רק משום דאוכם קלא אית לי' כמים חוש' כחונות מ' דיה ליל וכיון דלית לי' קלא לא שכיח שבאכסה דרוב הבאכסה קלא אית לי' והרי כתבו חוש' שם דזה לא הוי רוב גמור רק מדרבנן ולחומרא אבל לא מהים לאקטלי' בשביל זה דספק נפשות להקל:

ומ"ש לייסב בזה קושית בים מ' ד' מקכיר דפרולה ביותר אף דרוב בעילות מבעל מ"מ חייסיכן לבני' משום דאזליכן בתיר בועלי', הכא אדרבה משם מוכח להיפך דהרי לדבריך כל היכא דליכא חזקת לדקת ואיכא למימר בגלון כבעלה אזליכן בתיר בועלים ואיכ ליל פרולה ביותר אפילו בריבא דאיכא פרולה ביותר כיון דליל חזקת לדקת ביזול בתיר בועלים וביחוס לבמים אלא ודאי כמים דכאן לים רוב בועלים כלל אי אמרי' רוב בעילות אחר הבעל ודברי בים ככוכים:

ובוישוב קושית מהרשיא מה מהני חזקת לדיקת הא אכתי איכא למיחש שמא נאכסה, כיל דהכא בקידושין ע"ה אמרינן באכוסה שבינה דשואל שיל חולד שחוקי ומסיק מאי שחוקי בדוקי שבודקין אם אמו ואם אומרת שהוא מאחרים חולד כשר וכתב חוש' ריי"ד אע"ג דקאי אחרים ומכחים לה והא דאמרינן לקמן האומר זה בני ממזר ריא כאמן הייכו דלא קיימא אם ומכחשה לי' אבל אי קיימא אם ומכחשה לי' כאמכות כאבא שאול ע"ים, והרי באחרים לים רוב בעילות אחר הבעל כמים בים מ' ד' מקכיג ע"ים ולפ"ז קיל מאי פריך ודלמא לאו אבוה אע"ג דאזליכן בתיר דלמא הא דהייבה תורה מכה אביו מיתה הייכו דוקא בשאמרה האב שהוא ממכו ומהוא אביו דהא כאמכת אבל לעולם דלא אזליכן בתיר, ואין לומר כהי דכאמכת להכשיר הולד מ"מ לקטלא לא מהימכא דהא כתב הרמביס פע"ז מסכהדרין דאיל שכי עדים למלקות אלא בשעת מעשה אבל האיסור עצמו בע"א הוחזק וכו' ואיכ הכא כמי מסכחת לה שאמרה אמו קודם לזה שהוא אביו וכבר הוחזק לאביו ולכן שפיר קטלי' לי' עפ"י דיבורה, ועי' בים סי"ט:

ונ"ל עפמ"ש בתקיא לייסב קושית ס"ך יויד סי' קכ"ז סק"כ אהא דכי רמיא שם דכל פסולי עדות כשרים לענין איסורין ובדיים כתב זה בשם הרין והקשה הס"ך הא הרין פ' האומר כתב דכל פסולי עדות אין כאמכים, ואמרתי לחלק דודאי פסולי עדות מחמת עבירה להיאבון דהוי רשע דחמס והשוד למשקר עיין כמוקיי סנהדרין כ"ז וקלו"ח סי' כ"ב כמו בהאי דקידושין אי מהימן לך דלאו גזלנא הוא דהייכו רשע דחמס דחשוד לשקר פסול גם באיסור אבל שאר פסולי עדות דאיכם מחשש משקר רק דפסולין מגזה"כ שפיר כאמכין באיסורין דלא בעיכן דיני עדות, ולפ"ז ודאי למאי דמסקינן דאזליכן בתיר ורוב ישראל בחזקת כשרות ואין חשש רק שמא בבעלה מאחר באוכם שפיר מהימנא שהולד מאבוה ואיכו ממזר אבל אי ליתא דלא אזליכן בתיר וחייסיכן שמא זיבתה בגלון והוים רשע דחמס שזיבתה להיאבון וחשודה לשקר איכ לא סמכינן על כאמכותה שהוא אביו כלל אפילו להכשיר הולד ולא הוחזק כלל שהוא אביו ושפיר ילפינן דאזלי' בתיר, ועי"ז הקשו חוש' שפיר דלמא משום דמוקמינן האם בחזקת לדקת ולפ"ז מה הקשה מהרשיא הא אכתי איכא למיחש שמא כאכסה זיא דע"ז שפיר ייל כי קושיין דמייבי שיא אמרה קודם לזה שהוא אביו וכיון דמוקמינן לה בחזקת לדקת שפיר כאמכת ואיכ איכו מוכח דאזליכן בתיר וזה יבא שלום יכוח על האסיכו עד ביאת רבני מבשר טוב משמיע שלום כנפש רבך החותם בברכה שלימה:

עמרם הק' בלוחס בקיק הגיל

תשובה קי"ח

שיליח ב' איפאלא ג' מקן הרשיד לפיק

ביומי דחכוכה שלוש וברכה להרבני החוים ויש לו כלבנון שמו יכון כמוים אלימלך כיי פריעדלענדער בבאלגא פרוכ:

כתבו בדיים מן פ' ויצלח הגיע לידי עדי בזמנו ועלה לפני לבלון להסיג מיד אבל מרדות רבות סבוני גם סבנוני ומבוע העברה עד חמול בחלות הלילה הייתי בשוקי בראי והיום הכני להסיג והעתיר עלי דבריו להשמיע החשובה על שאלתו ובליל לא יזכר שמו עלי' ודי בזה:

ומ"ש לפשוט ספיקא דחוויד סי' ס"ג בהא דאמרינן בגמלא הלך אחהי"ר אם רוב מקולין מוכרין בשר שחיטה ואחת מוכרת בשר נבלה וים בה בשר יותר ממה שים בכל המקולין כשרות אי אזליכן בתיר מקולין או בתיר בשר ופשיט לי' מהא דפיג דמכשירין מ"ז מלא בה חיבוק מושלך אם רוב עכוים ואם רוב ישראל ישראל מחלה על מחלה ישראל רייא הולכין אחיר המשליכין ואין הלבה כרי' כמים הרים אם בפיה"ע והרע"ג ועיין ברמביס פע"ו מא"ג הכ"ה ואחיב סי' ד' סל"ג ואיכ היכא שים בשר יותר אבל העכוים הולכין אחר זה, ולפענ"ד אם יש לדמות האי דחוויד לאהי דמכשירין איפכא מסתברא דאזלי' בתיר מקולין ולא בתיר בשר כמו דהתם אזליכן בתיר ישראל ולא בתיר משליכין דרוב משליכין דמי לרוב בשר ורוב ישראל דמי לרוב מוכרין שאין לחש רק בשר

מעם ואיכ רוב ישראל אין לחש רק משליכין מעם:

אבל נאמת אין לחש דמיון כלל דהרי מבואר בחולין יא דרובא דאיתא קמן עדיף מרובא דליתא קמן וגם מבואר שם דף ס' חכויות מקרי רובא דאיתא קמן ואיכ בכידון החוויד בין רוב מקולין ובין רוב בשר הוי רובא דאיתא קמן אבל בהאי דמכשירין רוב ישראל הוי רובא דאיתא קמן רוב דרי המקום ישראל ומיעוטו עכוים אבל רוב משליכין הוי רובא דליתא קמן שהרי רוב משליכין איכם אכשים ידועים ואיכם כולם משליכין בפעם אחת אלא בבבנות הנתים ובבוב הזמכים ידעיכן שהיו רוב המשליכין ישראל או שהיו רוב המשליכין עכוים ולכן קיל דאזליכן בתיר ישראל דהוא רוב דאיתא קמן ולא בתיר המשליכין דהוא רובא דליתא קמן:

ומו

ותו הביא קושי' בשם חכם אחד בחולין קי"ח דקאמר ומאן
תנא אית לי' אמר רבא ריב"ג הוא, וקיל לר' ישמעאל ביומא
לא דליב"ג אין לוקין על לאו דבגלה איכ אין מוכח מהא
דאוכל גי"ב של בגלה דחכ"א אינו חייב אלא אחת דאין
איסור חמ"ל בכולל כיון דחכמים הוא ריב"ג עשו"ם אינו
לוקה משום בגלה רק משום גי"ב מש"כ בגי"ב של עולה
שפיר חייב שתים, הכא מלבד דאין זה קושי' דאמר גברא
אגברא קמיתי והלא אבי' ק"ל ביומא שם דגם לריב"ג לאו
דבגלה לאו מעליא הוא ומי שכי לומר דהמקשה ומאן אמ'
תנא ורבא כאבי' ק"ל:

אבל עוד כ"ל דרש"י ביומא שם פי' בלאו דבגלה קא
מיפלגי דכתיב עשה אחריו לגר אשר בשעריך תתננה
ואכלה ובד"ם ריב"ג סבר לאו דבגלה אמ"ג דע"כ עשה דבתר'
מציקרא משמע הואיל ובתרא דלאו כתיב אין לוקין עליו
דלא דמי לגלאו דחמימה וכו' ועיין רש"י פסחים כ"ג ד"ה
היא וחלבה וגידה הותרה לפיכך כל חלב וכל גיד מותרים
בהנאה שהן בכלל לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה שגם הן
קרוין עמה בגלה והרי לך היתר הנאה בלאו דגיד ל"ש בגלה
ול"ש בשרה ולפ"ז ממנ"ם אי ק"ל לריב"ג היא וחלבה וגידה
הותרה ואי"כ גם ריב"ג הי' בכלל לגר אשר בשעריך תתננה
ואי"כ כמו שאין לוקין על לאו דבגלה משום דלא לאו מעליא
היא הי"כ אין לוקין על לאו דריב"ג של בגלה עכ"פ משום
דבכלל עמו בהאי כיתוק לעשה של בגלה לגר אשר בשעריך
וכו' ועיין תוס' חולין דף פ' ע"ב ד"ה הכא ואי"כ בריב"ג של
בגלה אפי' אחת לא לילקי ואי ק"ל כשהותרה בגלה היא הותרה
חלבה וגידה לא הותרה וכדמסקינן בפסחים כ"ג ע"ב ופירש"י
דחלב אינו בכלל בשר הלכך לא הי' בשמעת לגר אשר
בשעריך תתננה ואכלה ואי"כ גם ג"ב לא הי' בשמעת זה
ואי"כ בריב"ג של בגלה לאו דבגלה לאו מעליא הוא ואינו
כיתוק לעשה דכתיב בתרי' ואי"כ לוקה שתים משום גיד
ומשום בגלה ואמאי ק"ל לחכמים דאינו לוקה אלא אחת
ועי"כ משום דלאחמ"ל אפי' בכולל ואי"ם ויש להאריך אך אין
הזמן מספיק, והי' זה שלום מנאי החותם בברכה התורה:

עמרם חק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה קי"ט

שוב"ט להרבני המופלג כמו"ה יעקב גרינוואלד כ"י
ס"ן ומו"ל בקה"י ב' מקאבה.

כתבו בא אלי ואודות הבשר שבין בלע י"ג בלעב י"ג הכה
ראה מים בחתים יו"ד ס"י ס"ח ואין להאשימו ע"ז
לומר עליו הי' שמאכיל טרפות אך בספר בית יעקב ס"י
ס"ח אות ז' כתב וכשמחתכין הקלפים י"ג בלעות לחלק הפכים
יהיו זהירים שיחתכו בשום סמוך ממש בלעב י"ג וכו' ושם
בתיקון הבית אות ב' הביא דברי כנפי יונה בתריכות וגם
הוא ידע מהיתר בשר זה שהוא סומך על חתים ומ"מ כתב
דלכתחלה יש למנוע מלאכול אותו הבשר וגם ראיתי בחסו'
מ"ב ס"י ס"ו בפכים והוא מהיר מדיבא אבל מלד המנהג כתב
שנוהגין ליקח רק י"ג בלעות לחלק הפכים וגם הוא הביא
דברי מהריי"ל בהלכות או"ה וכתב עליו מ"ש, אבל ראיתי
בפכים במהריי"ל שכתב דאין שייך לפכים רק י"ג בלעות ואמר
יש להזהר בזה למנות בכל פעם דהטבחים שוגגין מחמת
מהירות מכל זה נראה דאף דמותר מדינא מ"מ משום כזירא
שאור וכו' הנהיגו שלא יקחו לחלק הפכים רק י"ג בלעות
וכמ"ש בספר בית יעקב הנ"ל ועיין פתחי תשובה ס"י ס"ד
אות ג' ושאלתי פי השוחטים דפה ואמרו שגם הם נוהגים
כמ"ש בס' ב"י לכן מכאן ולהבא לא יעשה באופן אחר רק
יחתוך חלק הפכים בשווה סמוך ממש בלעב י"ג והבשר שבין
בלע י"ג לבלע י"ג יניח לחלק אחורים, ובזה אומר שלום.
בכפלים, בכפשו ובפש החותם בברכת שיש שלום.

תשובה ק"כ

ברכות שמים ורב שלום וחיים לכבוד ידידי הרבני
החרון ושכון וריח לו בלבנון כמוהר"ר מ"י:

עתה נאתי ע"ד תורה על דבר השאלה שמלאו חתיכת מחול
שלא ניקר ונפקר אם מלד הגם שחייבים עליו או מלד
הדק שאין חייבים עליו כמבואר סי' ס"ד ס"י והי' כמו משקל ג'
דעקא עם ג' מאות וחמשים דעקא בשר רק שחתיכת שמחול
לא נגע בבשר מה דינו של הבשר, והביא דברי טו"ז יו"ד
ס"י ע"ד בשחול שכם דמסתמא אין בם שע"ך נגד חלב שבה
אלא דמ"מ שפיקא סוי ומשמש זה הביא שמ"ג בשם"ז שם
לשתיר שאר הבשר הכשלה עמה חוץ מן השחול משום דחשב"ל
סוי רק חומרא ישרה בעליהה ע"ש, ובב"ח שם כתב עוד
משם לשתיר בשר שכשלה עמו דלא אמרי' חשב"ל אלא בודאי
איסור ולא בספק אי' והבין שמ"ג דסוא משמש דחשב"ל הוא
מדרבנן וסדרי"ב לקולא ולכן מפקפק כיון דבשחול גופא הוי
ספק איסור תורה אפשר כש"ג לא אמרינן אח"כ ספק דרבנן
להקל, אבל לפשב"ד אין כוחתו משום דסדרי"ב לקולא אלא
דלי"ם כלל חשב"ל אלא בחתיכה הנאסרת מכח ודאי אבל
בחתיכה הנאסרת מכח ספק דאורייתא לחומרא לי"ם חשב"ל
וכמין שכתב טו"ז סימן ל"ג סק"ו בשם הה"מ דאם לא ידעינן
איזהו חתיכה הנאסרת לא אמרינן בה חשב"ל מ"ם, ואמינא
בה שעמא דלכאורה קשיא בכל מקום שיש ספק אי איכא
שע"ך נגד הא' כימא דמוקמינן ההיתר בחזקת היתר אלא
דזה שיבוש דאדרבה מוקמינן האיסור בחזקת איסור שלא
כהבטל ועיין פלתי סי' ל"ח אות ג' ולפ"ז בבשר בחלב כה"ג
שפיר מוקמינן בחזקת היתר דהא ליכא חזקת איסור כנגדו
דהאי לחודא והאי לחודא שרי וכיון דהא דחשב"ל בשאר איסורין
הוא משום לחא דבב"ח וכיון דבב"ח ל"ם בכה"ג דהא מוקמינן
בחזקת היתר שוב לא אמרי' בכה"ג בשאר איסורין חשב"ל וא"ם:

ושוב הביא מס' דעת קדושים שאוסר כל הבשר שכשלה
עמו אפי' בשחול שלימה מחשם שאולי כהרף עין לא
היו כוגעים זה בזה באופן שילטרפו זה בזה שיהי' שע"ך ע"ם
וכ"ם בבידון דידן שלא הי' רק חתיכת שחול ואולי מלד הגם
גרידא ולא הי' בודאי שע"ך נגד חלב שבו ואשר אוסרת,
הכא מ"ם שודאי לא הי' שע"ך נגד חלב שבו לא ידעתי
מנלי' הא, וגם מה שמתמה דמנכ"ם אם הי' רחוק מן הבשר
עד שאין שלימתה של זו כוגעת בזו אי"כ אין אוסרת ואם
הוא בשמוך בכדי שפלימתה של זו כוגעת בזו אמאי אינו
מלטרף ולא ידענא מה קשיא לי' דחושש שכהרף עין אין
החתיכות הבשרות כוגעות זל"ז ואין כאן לירוף לבטל שע"ך
ורוב החתיכות הבשרות כוגעות זל"ז ונאסרו ואין בטלין אח"כ
במיעוט חתיכות שלא נאסרו ביבש ולכן הכל אסור ועיין סי'
ק"ה ס"ע בהגהת רמ"א והבין, אבל הרב זל"ל הפריז על
המדה במחכק"ת דאי"כ אין יפרכם דין המוסכם להלכה בס"
ק"ה הנ"ל דמשערין כל מליחה בשע"ך וליחוש שמא כהרף
עין לא כגעו זה בזה שילטרפו זל"ז לשע"ך אעכ"כ דלי"ח להכי:

ומ"ש שאין לגרף בב"ד הספק אי מלד הדק או מלד הגם
לפ"ם דהוי ספק חסרון ידיעה דלא מיחסב ספק כמ"ם
ס"ך סי' ל"ח סק"ט, אינו מוכרח דכבר כתב טו"ז סי' פ"ח
דהיכא דשוס אדם בזמן הזה יוכל לשמוך עצמו על הביאור
וכו' לא מקרי ספק חסרון ידיעה ע"ם וכש"כ בב"ד אפשר
שלא הי' אדם מעולם שיכול להכיר בחתיכה זו אם היא מלד
הגם או מלד הדק ולא מקרי חסרון ידיעה כלל, ומה"ט
חידוש בעיני על המכחה יעקב כלל ל"ח ובמשך אחריו הפמ"ג
סי' ע"ד בטחול אם יש ספק אם יש בה שע"ך נגד החלב
מקרי ספק חסרון ידיעה דמנכ"ם אם היא לפכיכו אמאי לא
יוכל לבער אם יש שע"ך כמו בכל האיסורין ואם איכה
לפכיכו מה חסרון ידיעה הוא בשלמא אם היו כל הטחולין
שווין רק אנו אין יודעים אם יש בכל טחול שע"ך נגד החלב
הי' מקרי ספק חסרון ידיעה אולי יש חכמים שיודעים זה
אבל כיון שאין הטחולין וחלבן שוה ופעמים שיש שע"ך ופעמים
שאין שע"ך דמה"ט הוי ספק כמ"ם טו"ז סי' ע"ד אי"כ אין זה ספק
חש"ד כלל:

ושוב הביא דברי יד אפרים סי' ס"ד שהחמיר בשם שבו"י
מ"ב סימן ס"ע, אבל הלא כתב על הבשר שכשלה עמו
בהפ"מ המיקל לא הפסיד ומה שהביא שם בשם שמש לדקה
דמלד הגם דחייבים עליו נראה שאין להקל אף בבשר שכשלה
עמו הייבו אם בודאי הוא מלד הגם אבל בב"ד שהוא ספק
מלד הגם שפיר יש להקל מעטם שיש כב"ל, וכן בחכמת אדם
כלל ל"ד אות כ"ז לא היקל בבשר שכשלה עמו רק בהפ"מ,
ובני הרבני החו"ב מו"ה בן ליון כ"י הראבי בהגהות הגרעק"א
סי' ע"ד דמיקל מעטם דהרבה פוסקים ס"ל דלא אמרינן
חשב"ב ובמלחמה יש להקל יותר כמ"ש ס"ך סימן ל"ג סקט"ז
אם כן יש לסמוך על הקולא דמסתמא יש בטחול שע"ך ואם
לא כשלה הטחול לבדה יש להתיר גם הטחול בקליפה דגם
איסור דבוק הוא חומרא בעלמא ויש לסמוך על המקילין דלא
אמרינן

אמרינן איסור דבוק והכל מצטרף לסמ"ך כיון דבלאיס יש קבלה דבטחול נופל יש סמ"ך ע"ש, אבל עדבריו אין ראי' לב"ד דהיתר שלו בכוי על זה דיש בטחול נופל ס' וזה שייך בטחול שלם אבל בחתיכה עחול אם הוא מלא העב אין ראי' שאפשר שיהא בטחול נופל סמ"ך כנגד חלבו, וגם מ"ש דאי' דבוק הוי חומרא בעלמא לא כן דעת פרמ"ג בסי"ז סימן ע"ד דס"ל דדבוק הוי איסור דאורייתא:

אבל לפענדי"ד בכ"ד אפי' אי כימא דהטחול הוא מלא הנם וכעשה כבלה מלא איסור דבוק מ"מ לא מלאתי בב"י סי' ל"ח ולא בפרי"ח שם ולא בפמ"ג בפתיחה להתרוגות פ"ד שיהא עחול עם בשר מין בשתיכו מינו בשמא או בטעמא ומשמע שהוא שוה בשמא ובטעמא לשאר בשר וכן משמעות לשון הטו"ש סימן ע"ד דיכו כשאר בשר ואי"כ כפי שחתיכה עחול כעשה כבלה מ"מ כיון שכנגד חתיכה חלב שבחיכה עחול זה שהוא אינו מינו עם הבשר ודאי איכא סמ"ך בבשר שכמלא עמו ואין כאן ספק רק אם יש ס' כנגד החיכה עחול שלאשר מחמת החלב והרי העחול עם בשר שכמלא עמו הוא מב"מ בשמא ובטעמא ומה"מ ברובא בטיל והרי ודאי איכא רוב בבשר כנגדו רק הספק אם יש שעים אי"כ דיכו מבואר בפי' ל"ח ס"ב דמותר וכתי דלקולא אמרינן דלא מקרי מב"מ למ"ד מב"מ לא בטל משום דאין הבאשר יכול ליאסר יותר מדבר שבאשר ממנו עיין תוס' חולין קי"ח ע"ב ד"ה אמאי וביו"ד קי"ה סעיף י"ד אבל לחומרא פיה"י חשוב מבטא"מ כיון שהבשר איכו מיכו של האוסר זה ודאי איכו דלא עדיף מאלו הי' איסור מחמת עלמו עחול כבלה או טרפה שהי' בטל מה"מ בבשר חד בחרי ומכ"ש לענין מבטא"מ בשעים דאזלינן בתר טעמא מה"מ וכמ"ש הש"ך סי"ל סקי"ח ע"ש דאין טעם חלב ולא טעם עחול כרגש בבשר ודאי מה"מ בטל חד בחרי וספק אם יש שעים הוי ספק דרבנן ולקולא:

ועוד כ"ל להתיר לפמ"ש הש"ך בדיני ס"ם אות ע"ז דהיכא דרבנן ואיכא ספד"ר לקולא מותר ובכ"ד כמי יש ס"ם בענין שהוא מותר מה"מ ספק שמא הטחול מלא הדק שהוא מותר מה"מ ואתיל מלא הנם שמא איכא ס' בטחול ככגד החלב ס"ם בו ואתיל שאין בו שמא יש בבשר ס' כנגד כל העחול וכבר כתבתי לעיל שאין זה ספק חס"ד אלא דאכתי אפילו הוא מלא הדק אסור מדרבנן עיין בב"י סי' ס"ד בשם מרדכי וסמ"ג אבל יש ספק בדרבנן שמא יש סמ"ך וספק דרבנן לקולא, אלא דלכאורה הי' אפשר לפקפק דהא הוי ספק אחד בגופו אם הוא מלא הנם או מלא הדק וספק שני בתערובת אם יש שעים ולא הוי ס"ם, אבל כ"ל סברא ישרה דהא דספק אחד בגופו וספק אחד בתערובת לא הוי ס"ם הייכו דוקא בתערובת יבש ביבש כיון דודאי יש כאן אחד איסור ואיקבע איסורא דאיכו בטל מדרבנן משום חשיבות או משום דטילא"מ אלא דספק הוא שמא זה אוכה חתיכה דאיסורא בזה לא הוי ס"ם עיין ש"ך דיכי ס"ם אות א' וב' אבל ספק בתערובת לא שמא יש בו שעים ובטל האיסור ואין כאן איסור כלל זה לא מקרי ספק אחד בגופו וספק אחד בתערובת כיון שגם הספק בתערובת הוא שמא אין כאן איסור כלל והוי

שפיר ס"ם ובמקו"ל עשיתי שמוכין לסברא זו:

ומה שכתבתם למ"ש פתחי תשובה סי' ל"ח אות ב' בשם שיעורו אם יש סמ"ך בבשר אלא בטשקל אם יש לסמוך ע"ז, הכה לפי דבריו הי' בטשקל הבשר שבעים דעקא יותר מס' קרוב הדבר שבא בעדה הי' ס' אבל בלאתי"ב כתב שם בשם חיכוך בית יודא דאם האיסור והיתר מיון אחד שאין אחד כבר בעבעו יותר יכולין לשער גם בטשקל ואך כאן אין אכו לריכין לכ"ז דאפי' יש ספק אם יש ס' מותר מבעמים שכתבתי:

אבל מ"ש דבטחול הבית ב"י סי' ע"ד בשם הגי"מ דיש בו

ריבוי דם ואף דלא קי"ל הכי מ"מ יש לברפו עכ"פ

לומר דטחול כבר יותר מבשר דדם כבר יותר מבשר דבסיון מעיד דבשר שלא כמלא כבר מבשר שכמלא, לא כ"ל והוא סברא כרסיים והא דבשר שכמלא קל מבשר שלא כמלא אינו מפני שדם כבר רק משום דילא מבשר שכמלא לחלוחית הדם ויש בו חסרון ממה שהי' קודם לכן הוא קל יותר והיה אם יולא ממכו ליר הוא קל יותר ואם יש בטחול ריבוי דם אין בו שאר לחלוחית כל כך כמו בשאר בשר ודי בזה, ובזה הכני חותם

בברכה משולשת ידידו דוש"ע:

עמרם הק' בלוהס בקי"ק הכ"ל:

תשובה קכ"א

ס"ל ב' איסאלא עס"ק ח"ם חרס"ה לפ"ק:

ישאו הריס שלוס לאולר בלוס כבוד ידידי הרב הגדול מעוז ומגדול עכ"ם עץ אבוה כמ"ה מו"ה עקיבא כ"י סופר [כעת הוא הגאב"ד פרעסבורג הע"ל]:

נועם מכתבו כה בדיבורו על אודות וכו' קבלתי ועתה בחתי על ד"ה אמר עוררני ברין חולין דף ח' דאר"י א"ל הטבח לריך ג' סכינים אחד שחוטה בה ואחד שמחתך בה בשר ואחד שמחתך בה אבנים ופריך וליתקן לי' חדא וכו' ופירש"י דלריך סכין מיוחד לשחיטה ולא יחתוך בו דבר אחר שמא הפגום והחקלקל ופעמים שיבא לידי איסור שיחתוך בלא בדיקה ורין דהה זה ופי' דמשו"ה לריך סכין כדי שלא יחתוך בשר בסכין שטחב בה משום דס שעל פניס ויחתוך בשר בתר דחלבים בי מבחא ומ"ז הק' כ"ה לדעת הרין עכ"פ למה לריך ג' סכינים הלא די לו בסכין אחד לשחיטה ולחתוך חלבים כמ"ש מהרש"א ואי משום דאתי לאחלופי לחתוך חלבים ואח"כ ישחוט הא בחוטה בהמה ע"כ שוחט החלה

ובנפשם אחרת יהא זכור להכשירה כמ"ש תוס' ורין:

ולפענ"ד כראה שפמ"ש תוס' ד"ה והלכתא דהא דאמרינן בע"ז דסכין של ככרים בעי בעילה עשרה פעמים בקרקע אפי' לחתוך לוכן לא דמי לסכין טרפה דהוא בקרקע בעלמא אבל סכין של ככרים מחוך שחותכין בו אי' תמיד כדבק בו הטמכוכים ואיכו יולא ממכו בלא בעילה ע"ש, ולפ"ז בעבה שחותך בסכין חלבים תמיד לריך בעילה אפי' לחתוך בלוכן ומכ"ש לשחוט אליבא דרב דס"ל לעיל בי"ח הטחיטה רוחה ואפי' לאיכא דאמרי דס"ל דקולף משום דוחקא דסכיכא כתבו תוס' ד"ה אגב דעכ"פ לריך ג"כ מעמא דבית הטחיטה רוחה קלה הנם ס"ם לחלק קלה מסכין של ככרים דכאן כיון שמקכחו או מדיחו בכל פעם אחר חתיכה חלב קודם שחיטה אל בעילה אבל מלשון התוס' משמע דדוקא בתקרא אל בעילה וכאן איכו בתקרא ועוד דגם בבהמה אחת חותך חלבים הרבה פעמים ובדבק החלב וכיון שכן לא קשי' לי' לרין כלל דליסני לשחיטה ולחלבים סכין אחד דכיון דבעי בעילה בין חלבים לשחיטה בהמה אחרת הי' שיהא זכור להכשירה בבעילה מ"מ ודאי יתקלקל הסכין בבעילה י' פעמים בקרקע קשה וריגלין לשמרה שלא יתקלקל ומכ"ש שלא יקלקלו בידים ואולי זה כונת תוס' ועל הסכין שטחב בה לא פריך שישחוט והדר יחתוך חלבים כמ"ש מהרש"א או אפי' בשר כמ"ש מהרש"א ואח"כ חלבים דסכין שטוחטין בה רגילין לשומרה שלא התקלקל ועי' חתיכה חלבים חיבבי' בעילה כ"ל ויתקלקל ולא קשה לי' לרין אלא שיהא סכין אחד לשחיטה ולחתוך בשר ועי"ז כתב שפיר משום דס שעל פני הסכין ואי"ם:

ועוד כ"ל דיש להבין במ"ש תוס' ד"ה וליתקן חדא ופעם אחרת כשירלה לחזור ולחתוך בשר יהא זכור להכשירה והרי כתב מג"א סי' תקי"ט סק"א שהעולם כוהגין איסור להגעיל כלי חלב לאכול בו בשר או איפכא ומ"כ הטעם למנהג שאם יעשה כן לעולם לא יהי' לו רק אחד ויגעילנו כל פעם שיחתוך בו וזה אסור דלמא אתי למיטעיה כדאיתא בחולין ח' ע"ב והא דשרי הכא י"ל כיון שלעולם אין משתמשין בו אלא ע"י ליבון ליכא למיגזר פי' כיון שבכל פעם שרולה לאפות לריך להרתיחו לגורך האפיה כשיעור ליבון קל עיין מהרי"ם שם והוא פלא הלא מבשר לחלב או איפכא הוי בבהמה אחרת ולחוס' בזה יהא זכור להכשירה וכן משמע מרש"י כאן

וכן כתב גם הרין:

אמנם פשר דבר כלפענ"ד דדוקא התם שאיכו מחויב להיות לו דוקא כלי אחד לבשר ולחלב ולהגעיל ביבחים לכן מי שיהי' לו רק כלי אחד לשניהן אתי למיטעיה אבל כאן פריך הגמ' דליתקן חכמים שלא יהי' לו אלא חדא ישחוט בה ואח"כ יחתוך בשר ואח"כ חלבים ולבהמה אחרת יכשירכה ויחתוך בה בשר ואח"כ חלבים וכיון שכל הבבחים יעשו כן תמיד לא חיישיכן דאתי למיטעי' דודאי יעשו כהרגילם

ועיין טו"ז סי' ס"ט ס"ק כ"ד:

ובזה ככון לשון הגמ' וליתקן לי' חדא דלכאורה לשון וליתקן אינו ככון דהוי"ל למימר ותיקני לי' בחדא אבל לפי הכ"ל אינם דאי לא יתקנו חכמים שלא יהי' לו אלא חדא רק תיקני לי' בחדא וכל אחד יעשה כרלונו שוב יש לחוש דאתי למיטעי גם בבהמה אחרת ככ"ל בבשר וחלב אך הקושי' דליתקנו

דליתקנו חכמים רק מדה ולא אחי למיעבי ביה ועיז עשבי נדרים וכו' בנהמם אחת מחמת שהוא מרוד בבלאכתו כמו שפירש"י:

ולפ"ז יובן יותר מ"ש הוס' ועל הסכין שמחם בה לא פריך שיחמוה והדר יחתוך דסכין שמוחמין בה רגילין לשומרה שלא התקלקל והוא המוה הא ר"י אמר רב אמר אמנה לריך ג' סכיכים דמשמע מדיבא ולא רגילות ועיין חוס' חולין ג' ד"ה אין ואחתי הוא למיפרך אמאי לריכי, אבל לשמ"ם כיחא כיון שרגילין לשומרה אינו כבון שיתקנו חכמים שיחתוך בו דוקא בשר וחלבים ולא יסמרבו וכיון שיהיו חלוי בלבון כל אחד ויהיו אשר יהיו לשם סכין מיוחד לשחיטה שוב גם בנהמה אחרת יש חשש דאחי למיעבי בכיל ומשו"ה לריך דוקא סכין מיוחד דאלי"כ יבא למיעבי לשחוט בהמה אחרת בסכין שחתך בה חלבים בכיל וא"כ מיושב קושיתו דמה"מ לא קני גם לשחיטה ואחיכה חלבים בסכין אחד וא"ש:

ובסגנון הכיל יש עוד לשמ"ם שמ"ג מש"ז קוש"י פ"ש בשם חלבוש כוהגין לעשות שימן בסכין חולב ושימוך חריבי חלב ולא יעשה השימן בשל בשר פן יבא אחר להשתמש בו חלב כיון דרובן חולבין של חלב מ"ש, ואחתי קשה יעשה שימן בסכיהם בזה שהוא של חלב ובזה שהוא של בשר אע"כ דא"ל לחבוך בזה בשר ובזה חלב רק אי"ז שימן ואם יעשן שכיהם אחתי מיחלף לי' שימן בשימן וכן כראה מדברי רש"י כאן שא"ל לעשות שימן רק בא'חד מהם שכתב עושה בה שימן לשון יחיד ורא"ן שכתב עושה בהן שימנים אשכיהם דשלמא קאי וכיון שאינו עושה שימן רק בא'חד וגם אינו מחויב שיהי' סכין של שחיטה ואחיכה חלבים אחד דוקא ככיל ואם שיש לו מיוחד לשחיטה ומיוחד לאחיכת חלבים א"כ אם יעשה השימן בשל בשר אחתי אחי למיעבי בל של חלבים לאחוך בו בשר בהדחה וקיבוח כי יעשה שהוא סכין של שחיטה וליכא איסורא אלא משום דש ודש לוכן לא בלע כ"כ דדש מיסריק שריק כמ"ש חוס' שודי"ם והלכתא ואם יעשה שימן בשל שחיטה אחתי יכול לעשות בל של חלבים שהוא של בשר ויאחוך בו בשר ואם יעשה שימן בשל חלבים אחתי יכול לעשות בשל שחיטה שהוא של בשר ויאחוך בו בשר בלא הדחה בחר דאלליה ב"י מבאחא כמ"ש הרא"ש ומשרש"ם בעי גם סכין מיוחד לשחיטה וסכין מיוחד לחלבים וא"ש וכל סכין מוכח אלא השמיטו לו משום שכל אחד עושה כן תמיד עושה כהרגילו ככיל, ובזה הבכי אומר שלום ובברכה השורה ידידו הדש"ש:

מערש הק' בלוהש בק"ק הכיל

תשובה קכ"ב

שיליח ב' איפאלא ג' שופטים תרכדיל:

שוכ"ט להמופלג מו"ה יוסף שמעון פאלאק כי"ר בהרמאלכשמדש:

מכתבו קבלתי ולומה בו פאקסמאלקע לכן כדי שלא יאחר שה הבכי להשיב על מה שהק' למ"ש פרמ"א שפ"ד יו"ד כי' ש"ש שקי"א דלמאן דאוסר גיד הבשה בהבאה אפשר דלדידי' לוקין על הבאה והביא דברי ברוך טעם בשוגי' דהוא"ל דלמ"ד אין בגידין בנו"ש כיון דלא חשיב אכילה ע"כ מה דאשר נ"ש הוא משום הבאה מיעיו ותוס' פשמים כ"ג ד"ה ור"ש שכתבו כיון דשבר אין בגידין בנו"ש שברא הוא דבי אסור בהבאה כמו אסור אכילה ע"ש אכילה בלע"ד ולפ"ז הקשה איך יבפי' בחולין ק"ל דנ"ה אינו כוהג בטמאה מדבתי' ע"כ לא יאכלו בבי"ת אם נ"ה מי שגידו אסור ובשרו מותר יאמה זו שגידו ובשרו אסור הא כיון דלא יאכלו דבתי' בנ"ה הוי רק הבאה א"כ גם בטמאה בשרו מותר בהבאה:

עירבוב דברים אבי רואה ולא ראי' זה כראי' זה הפמ"ג כתב אם גם לא יאכל בכ"ע אי' הבאה כמו משמע ומ"מ אין לוקין על הבאה משום דבל דבר שראוי לאכילה הוי הבאה שלבדה"כ משא"כ בגיד דבן הוא ואינו ראוי לאכילה הוי הבאה כדרך הבאתן ולכן לוקין וספר ב"ע אין אחי אבל כמדומה שכתב דאפי' לרי' דש"ל בחולין ק"ג דהבאה גרוכו בעינן מ"מ בנ"ה מודה דחייב על אכילה בעינינו כיון דליבא הבאה גרוכו ולפ"ז אין מקום לקומ' דלא יאכלו פירושו אכילה ובטמאה גם הבשר אסור באכילה ותוס' כתבו לחזקי' דש"ל בטלמא לא יאכלו לא משמע אי"א מ"מ בנה"כ לר"ש אי"כ כמו משמע כיון דלא בי' אכילה ומלשתן לא אמרו ד"ל ומ"מ גם תוס' לא כתבו רק דאי"כ כמו משמע דכי אסור בהבאה כמו אסור ולשון כמו משמע דאכילה ודאי אסור אלא דהבאה כמי אסור ומשמע בשרו אסור באכילה ואין כאן קושי' כלל:

אבל להביאהו ביאורו של דברים הוא כן שבבר כ' הרי"מ בשמ"ע דסא דאמרי' לא יאכל לא מאכל אי"כ כמו משמע הייבו דש"ל דודאי לא יאכל פירושו אכילה אלא דלא אסרה תורה אכילה אלא לפי שהוא אין מעיבי הבאה וא"כ כמו שאסרה תורה הבאה זו כן אסרה כל הבאות ומיין בחיבוך מלוה קיב וחזקי' ש"ל דוקא הבאה אכילה אסרה תורה שהוא הבאה גדולה שמשיב בפשו של אדם עיין רש"י חולין ק"ג ועיין יומא ע"ד ע"ב ולא שאר הבאות ועפ"ז בתבו תוס' דג"ה מודה חזקי' כיון דאין בגידין בנו"ש וגם הבאה אכילה אינה הבאה אסורה רק כיון דאכלו אחשבי' ולא מהבי אחשבי' רק להיות הבאה בשאר הבאות ולא בשבאה אכילה ומיין מהה"ם פי' המ"ג שקי"ד ולכן שפיר יליפי' מיבי' גם שאר הבאות אבל עכ"פ לא יאכלו פירושו רק אכילה וכיון שבמאה גם בשרו אסור באכילה שפיר ממעט' מיבי' דג"ה שלו אינו אסור משום ג"ה ואי"ש:

ומה שהקשה א"כ לבתוב קרא לא יהבה בדאמרי' ב"ק מ"ל, לק"מ דשם קיימי' אי האי לא יאכל הוא אינה דשקלי מוסקל ואסור באכילה משום בבלה ולא יאכל הוא רק לאי' הבאה שפיר קאמר גמ' דלבתוב לא יהבה אבל כאן דגם אכילה לריך לאסור שפיר בקש לא יאבלו ולא יהבה כמ"ש האיבור עלוה הכ"ל שהתורה הוליא כל הבאות דרך בלל בלשון אכילה לפי שהיא הבאה המידית לאדם ולריך אלי' ע"ש ואין הפבאי מבכים להשיב על פלפלה כ"ש לבן אסמבר בזה והי' שלום:

מערש הק' בלוהש בק"ק הכיל

תשובה קכ"ג

שיליח ב' איפאלא מש"ק וירא הרכ"ז לפ"ק

ישא הרים שלום לאולר בלוס ידידי הרב המאה"ג זקן שקבה חכמה וירא"ה קדושה ברה כמה בקש"ת מו"ש חיים לבי כ"י וויבקלער ולפבים אבדק"ק ראלפערט:

מכתבו שגיעבי ומה שילא לדון בדבר אחד דבנה"כ לפ"ע דקיי"ל אין בגידין בנו"ש א"ש מותר מה"ת וגם רש"י מודה לזה משום דלא הוי דומי' דאלב ומוד דל"ש בזה אז לאלטרופי בדבר שאינו ראוי לאכילה ומיישב בזה דברי הרמב"ם, הבה לפמ"ש המל"מ פ"א מאמן דלר"י שאם אכילה בכ"ש אלא דאחי הלבתא ואפקי' לקרא ממשמעותי' ואוקמא אבזה לעבין עוכם ובברה אזל"ל לריך רק דלא בימא דהלבתא אפקי' ב"כ מאי' ע"ש בדעה הראש"ש א"כ בנה"כ כמו אכילה בתיב בי' דמשמע בכ"ש וכיון דבשאר אי' ע"כ לא אפקי' הלבתא מאי' רק מעוכם והרי לא הי' בנה"כ הלבתא בפ"ע אף אי ל"ש אזל"ל מ"מ כשאר משמעות לשון אכילה לעבין איסורא בכ"ש וממילא דא"ש אסור מה"ת, ומ"ש דליבא למילף מחלב דראוי לאכילה הבה אף דהמל"מ שם הביא בשם מהרלב"ח דלהבי הולבך המב"ש קרא בחמן לא"ש משום דא"ל למילף מחלב שלא הי' לו שעה הבושר ואין היתר לאיסורו משא"כ חמן הי' לו שעה"כ וש היתר לאיסורו ע"ש הייבו משום דמה"מ חמן קיל מחלב אבל כאן אדרבה גיה"כ חמור מחלב דחלב מותר אם אינו ראוי לאכילה וגה"כ אסור אעפ"י שאינו ראוי לאכילה:

ומ"ש דל"ש אזל"ל בדבר שאינו ראוי לאכילה הרי לפי אסכמת גדולי אחרונים פי' אזל"ל שהוא הוכחה דא"ש אסור מה"ת דאל"כ אין חייב בשאר כשאוכל עוד א"ש בכא"ש כיון דא"ש לאשון הי' הותר עיין שג"ל סוס"י פ"ל והך הוכחה שייך כמו בגיה"כ דאי א"ש מותר מה"ת אין חייב בכא"ש וכ"ת הי' בגיה"כ אינו חייב בכא"ש וכדאמרי' בחולין ק"ג לעבין אמה"ת לא הי' אדרי אמרי' בחולין ל"ל אכל מזה כזית ומזה כזית קופב שמוכים ר"ל אינו קופב אלא מ' ופריך אי אמרת שפוקי מספקא לי' הוי"ל הבראה ספק וכו' וכתבו תוס' ולא בעי לאוקמא שאכלו שכיהם בבל"ל דהשתא לא הוי הא"ש וכו' ואי כימא דאינו חייב בכא"ש אלא באוכל כזית בבל"ל א"כ ל"ל שאכל מזה כזית ומזה כזית בבל"ל ואדרי קיי"ל דאפילו בידי אדם א"ל לגמלם כמש"כ הרמב"ם בפ"ע מהלכות ה"ח וא"כ כל כזית לריך להיות יותר מכזית מעט לחייב מלקות ואדרי אין בית הבליעה מחזיק יותר מב' זיתים וכדאמרי' כריתות י"ד ובגמלא שם דאייבי בב' זיתים בחתיכה אחת והוא מעט

יותר

יותר מג' זמנים משום מ"מ לגמלם שפיר י"ל דבית הבליעה מחזיק אבל כאן שהוא נשתי חתיכות וכל אחת גדולה מעט אין בית הבליעה מחזיק וא"כ א"א לאוקמא נשאכל שהיסס בנ"א אלא עכ"פ דאכל שהיסס בנ"א נכאים מ"ז מזה ומזה בנ"א והדר אכל מ"ז מזה ומזה בנ"א נכאים וכיון דחייב נכאים מוכח דמ"ש אסור מה"ת:

ונוף הדבר שכתב דבדבר שאינו ראוי לאכילה ל"ש לירוף כראה כונתו משום דאינו ראוי לאכילה אינו עתיד להשלים ולאכול עוד אבל לפ"מ דמנואר בתוס' שבת פ"ט ד"ה מבלין ודה"ה איסורא ובר"ש פ"ב דערלה מ"י נ' שמות של איסור אפי' מג' מיכים מלטרפין למלקות ועיין רש"י מעילה י"ז ע"ב ותוי"ט שם א"כ שפיר חזל"ש עם חש אי' של שם אחר כגון חלב ונבלה ומרפה דחזי לאכילה וא"כ שפיר חש"מ אסור מה"ת:

ומ"ש לייסב לפי דבריו דעת הרמב"ם דפסק בפ"ח ממ"א הע"ו דלא תאכל א"כ משמע ופסק שם דבה"כ מותר בהנאה ובפע"ו שם ה"ז פסק דאין בנידין בנו"ע וא"כ ל"ל כשותרה נבלה היא וחלבה ובידה הותרה כדאמרי' פסחים כ"ב וא"כ א"ך ששק דבי"ה מותר בהנאה עיין באשרי פנ"ה, ולפי דבריו אינ למ"ש מ"מ שם בפ"ח דהנאה הוי כמ"ש וכיון דחש"מ מותר גם הנאה מותר אבל בגמ' פסחים הכ"ל קאי אליבא דר"ש דס"ל כ"ש למכות ולכן גם הנאה אסור, נמחכ"ש שבת בפ' דבי המ"מ דלא כתב דאי' הנאה תלוי באי' חש"מ אלא שכתב לפמ"ש הרמב"ם שם כל מאכל שהוא אסנה"כ אס בהנה ולא אכל וכו' אינו לוקה ופי' המ"מ הטעם משום דהוי שלכדה"כ דכל דבר הראוי לאכילה אין דרך הנאתו אלא דרך אכילה כתקנו ועי"ז כתב ולפ"ז דבדבר הראוי לאכילה הוי הנאה שלכדה"כ הרי אי' הנאה כדין חש"מ שאסור מה"ת ואין לוקין עליו פי' שבזה דין הנאה ודין חש"מ שווה שהם אי' בעלמא ואין לוקין עליהם דשלכדה"כ וחש"מ דיכס שוה אבל אינכ תלויים זה בזה ואפשר דחש"מ מותר ושלכדה"כ אסור מה"ת או להיפך דשלכדה"כ מותר וחש"מ אסור והי' בנה"כ אף לפי דבריו דחש"מ מותר מ"מ אפשר דהנאה אסור ואדרבה לפי סברת המ"מ בנה"כ אפילו לוקין על הנאה כיון דאין בנידין בנו"ע ואינו ראוי לאכילה שפיר הוי הנאה כדה"כ ולוקין עליו ועיין תוס' פסחים כ"ב ד"ה ור"ש מה שתירץ קושיתם לחזקי':

ומ"ש ואו ק"ל דשרלי' אינן אסנה"כ רק לסחורה ואפילו לחזקי' ומכ"ש לרי"א אמאי אינו אסור בכל הנאה, פותר אין לו דהקשה קושי' הגמ' פסחים כ"ב והרי שרלים וכו' ומשני שאני התם דאי"ק לכס שלכס יהא, שוב כתיבתי אולי ק"ל לפי שיטתו במ"מ הכ"ל דהיכא דאי"ש אסור גם הנאה אסורה א"כ בשרלים דאי"ש אסור יהי' גם הנאה אסורה אבל גם זה אינו כתי' הגמ' דרחמנא התירה הנאה בהדי' לכס שלכס תהא, ואם ק"ל איסבא הוי"ל להקשות כיון דמותר בהנאה יהי' גם אי"ש מותר וגם זה אינו קושי' אולי באמת מותר בשרלים אי"ש אלא דז"א דא"כ תקשי בכל איסורים דמותרים בהנאה יהי' אי"ש מותר וזה ודאי אינו כמבואר בכמה דוכתי דלרי"א אי"ש אסור מה"ת באיסורי אכילה ואינא על כ"מ מדוע הק' דוקא בשרלים אבל האמת כמ"ש דגם לדעת מ"מ אין תלוי' זב"ז, ואחש"מ אתן לבאר דבר ויקיים מלות ביאור, וכזכה לאור החיים לאור ואדיר וכאור יאר פניו אתנו סלה ונהי' לו לעם סגולה עדי יביאנו אל המנוחה ואל הנחלה ויבנה עיר ד' על תלה כנפשו ונפש ידידו הנאמן דש"ת בהנה כלולה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה קכ"ד

שילת מאדע יום ג' לפ' ראשי המטות תרל"ז לפ"ק:

שלום רב למלמד ידו לקרב גבר חכם בעת לעשות כנסר שמים ידיו פרוסות ידיכ"פ ורב חביבי הרב הגאון הגדול מעוז ומגדול חו"ב אור הבדקי לדיק תמים בסוד חכמים כקש"ת מו"ה דוד יודא כ"י האב"ד דק"ק טעלעבעש:

ידיו גליני זהב הגיעני בזמנו ומה דק"ל לפ"מ בחולין ל"ו דפריך לרבנן דס"ל נ"ה חייב אפי' בפחות מכזית מה עבדי בהכילה דכתיב בנה"כ דילמא להכי כתיב אכילה להתיר שלכדה"כ ולא לחדש דלמ"ד אין בנידין בנו"ע גם שלכדה"כ אסור הכא גם אכני עמדתי זה זמן רב בסברא זו וכן חידשתי גם בחבמה"ש ועיין בתוס' פסחים כ"ב ד"ה ור"ש שכתבו דלמ"ד אין בנידין בנו"ע סברא הוא דאסור בהנאה כיון דל"ש ב"י אכילה ועיין במחה"ש סי' תמ"ב במגיא סק"ד מ"ש על דברי תוס' אלו:

אבל מלאתי לפמגיד ביו"ד סי' ס"ב בספ"ד סק"א שחולק ע"ז והביא ראיה מרמב"ם ואני בעני הבאתי ראיה לזה מתוס' בפסחים כ"ד ע"ב ד"ה פרט שהקשו מהא דאמרינן בחולין ק"ב אכל לפור טהורה בחייה בכ"ש במיתה בכזית ות"י דעוף רך וחזי לאומלא חטוב כדה"כ ואי כימא דבאמה"מ לכ"מ אסור שלכדה"א לא מקשי תוס' כלום וים לייסב דלל"ק בפסחים פרט לאוכל הלב אי לא מקרי שלכדה"א אלא אס יכול לאכול בהנאה טובה ואכל בהנאה מועטת אבל אס אין יכול לאכול בהנאה טובה יותר ממה שבהנה הגס שאין דרך בני"א לאכול כזה מקרי כדי"א ולפ"ז דוקא בחלב שיכול לאכול בהנאה מרובה ואכל בהנאה מועטת אי מקרי שלכדה"א אבל אמה"מ וגיד הנשה שאינו יכול לאכול בהנאה מרובה יותר שפיר הוי כדי"א באכלו מבושל אבל באכלו אי הק' תוס' שפיר דהוי שלכדה"א דהרי יכול לאכלו בהנאה מרובה מבושל אבל לגיסכא בתרא דהכיח חלב של שור הנסקל ע"ג מכתו מקרי כמי שלכדה"ב אף שבהנה בהנאה מרובה מ"מ כיון שאין דרך העולם להנות כן הוי שלכדה"ב ועיין במל"מ פ"ה מיסורי"ם הבנתי כן מדבריו בדעת רש"י א"כ גם אבמה"מ וגיד אין דרך העולם לאכלו והוי אפי' מבושל שלכדה"א ואפ"ה אסרה רחמנא שפיר י"ל בסברא הכ"ל דגם כל שלכדה"א אסור בהו, וים להביא ראי' לסברא זו מגמ' ע"ז ס"ח ע"ב בעלמא סבר רב כוטלפ"ג מותר והכא חידוש הוא דהא מימאם מאים ובדיל איכסי מיניה ואפ"ה אסרה רחמנא הלכך כוטלפ"ג כמי אסור

ועיין פלתי סי' פ"ז דכוטלפ"ג הוי שלכדה"א:

ומה שעלה בדעתי ביישוב קושיתו לפמ"ש מהרש"ל בשבועות כ"ג דלר"ש דמחייב בכל איסורים בכ"ש מחייב כמי בשלכדה"א דכ"ש כמי הוי שלכדה"א ואי"כ הי"כ כיון דבגיד שלש חייב בכ"ש משום בריה א"כ גם שלכדה"א אסור בגיד ולי"ל דאתי אכילה לאעוטי שלכדה"א, אמנם שתי הסובות בדבר חדא דכ"ל דבריה שלימה ועיין תוס' יומא ע"ב בשם ירושלמי ובספר לב אריה חולין ק"כ לא עמד בזה, אלא דכאן יש לעיין שהרי כתב הרמב"ם פ"ח ממ"א הי"ב דאינו אסור מה"ת אלא בהי"כ שעל הכף ולא הוי בריה והחלב ממנו שלמעלה ולמטה מכף אינו אסור רק מדר"ש ואי"כ כתי' דלענין שיעורא הוי מה שעל הכף בריה מ"מ לענין דיהא נקרא כדי"א בכ"ש אפשר דזה לא שייך אלא באכל רמון שלש וזית שלש או שרץ שלש אבל כאן היא רק חלי גיד רק שהוא כל החלב שאסרה תורה י"ל דזה אינו דרך אכילה בכ"ש רק אוכל כזית מהיתר ואיסור יחד

ולישא להשובה הכ"ל ולע"ע:

שנית לפי מה דמשמע מדברי הכ"מ בפ"א ממאן ומלה הי"ז דדוקא כל שהוא מקרי שלכדה"א אבל פחות מכזית הוי שפיר כדי"א יעי"ש בפכ"ב בכ"מ וכבר כבר האו"ש כלל כ"ה והביאו רא"ש יוסף בחולין דלא משכחת שלא יהי' בנה"כ שלש כזית רק במה שעל הכף אפשר דאין בו כזית ע"ש ואי"כ אין ראי' מדאסרה תורה מה שעל הכף אף שאין בו כזית דשלכדה"א כמי אסור דאולי אי אפשר שלא יהי' במה שעל הכף כזית אבל אי אפשר שלא יהי' בו כ"כ שיהי' כדרך אכילה דגם פחות מכזית הוי כדי"א כנ"ל ולישא לייסוב הכ"ל:

אבל הכ"ל ביישוב קושי' הכ"ל היא דהא דשרינן שלכדה"א ושלכדה"ב לאו מדכתיב אכילה מפיק לה דהא אינו מיותר דלריך לשיעור אכילה וגם שלשון אינו משמע דרך אכילה דמידי דרך אכילה כתיב לא תאכל ולא תאכלו כתיב ואפשר בשלכדה"א ובשלמא לדעת הרש"ש בפ"ח ממ"א בדעת הרמב"ם דאין לוקין על הנאה משום דדבר שראוי לאכילה כל הנאה הוי שלכדה"ב שפיר י"ל כיון דילפינן מבנבלה דלא תאכלו הוי אי"כ ואי"כ למה פרטה התורה דוקא הנאה אכילה אלא לומר דעל אכילה שהיא כדה"ב לוקה ולא על שאר הנאות אבל לשיטת רש"י ותוס' דלוקין גם על שאר הנאות כדה"ב ואכילה דקרא לאו דוקא לא משמע כלל מלשון אכילה לאסוקי שלכדה"ב אלא מסברא קאמר רי' דאין לוקין אלא כדי"א וכדה"ב דמסתמא לא דברה תורה אלא באופן שלולי לוה תורה הי' אכלו ונהנה ממנו אבל שלכדה"א ושלכדה"ב גם בלי ליווי התורה לא הי' אכלו ונהנה ממנו כך מזה לא מייתי קרא ועיין סברא מחוקה

נפלתי

נפלתי סי' ס"ז דנב"ח לא הוי איסור מוסיף על חלב יען דנב"ח אסור שלכד"ל דסא לאו להכי קיימא וגדולה מזה כתבו הראשונים בחולין ק"ד דלא אסרה תורה אלא כבריתו והא ודאי לאו ממעטותיה דקרא ידעינן רק מסברא דלא מיירי קרא רק באופן שעומד לאכלו וליהנות ממנו כך:

ותדע לך שהיא כן דאליב אמאי לא קאמר ר"י כל איסורין אין לוקין עליהם אלא דרך אכילתן מ"ש מסוס דאכילה כתיב בהו וכדקאמר אבי בכה"ב מ"ש מסוס דלא כתיב ב"י אכילה אלא ודאי כדקאמרן דמלשון אכילה לא מוכח כלל דבעי כד"ל אלא מלד הסברא כנ"ל ואפי' אי לא כתיב אכילה כמי הסברא נותנת דפטור באוכל ונהנה שלכד"ל והנאה רק אבי חידש בכה"ב מדהו"ל לקרא למיכתב לשון אכילה כמו בכה"ח ומיהה קרא ולא כתיב אכילה ילפינן מסיני זו דבא להורות נגד הסברא דחייב גם בשלכד"ל וכדאמרינן שם בפסחים כ"ח בגי"ח להכי לא כתיב אכילה בגופו לומר שלוקין עליו אפי' שלא כדה"ל ולפ"ז בנה"ב שפיר קאמר ר"י אכילה כתיב ב"י דאי חייב מסוס בריה לא לכתוב אכילה ולא הוי קשיא לן למה לא כתיב אכילה מסוס דלא בעי שיעור אכילה רק חייב מסוס בריה וכיון דלא הי' לנו הוכחה ממה דלא כתיב אכילה לחייב בשלכד"ל ממילא הוי ידעינן מסברא דפטור דלא בעי קרא אכילה לפטור שלכד"ל אלא אדרבה בעינן לימוד לחייב שלכד"ל כנ"ל ועכ"ח קרא דאכילה אתי דבעי כזית דוקא ובזה תבוא דברו הרמה ידידו הדש"ת באהבה עזה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הנ"ל

תשובה כב"ה

שליח ב' איפאלא ב' קדושים תרכ"ד לפ"ק:

שלום וברכה וחיים לאהובי חתני הרב הגדול העוסק בתורה כמו"ה יוסף חיים נ"י רב בק"ק טעלענד

אחרי הודיע משלומיכו חליית חתני להשיב על שאלתך בתומלא דאסמיק אי חליע לי' לא מהני וכו' דכיון דכלבר הדש הרי הוא כדש שפי' ואסור ע"מ וא"כ ודאי לדעת רש"ל עלמו דש"ל דמליחה מוליא כל הדש אפשר דמותר גם אותו מקוס אם חתך בו חתיכות הרבה אבל לדעת הראיה דאיכו מוליא כל הדש רק כשנותנו במים קרים כתקנת הדש בתוכו והוי דש אבריס שלא פי' דמותר עיין סמ"ג בפתיחה למליחה בעיקר הי"ב וא"כ בכה"ג דהוי פי' ממקוס למקוס לא מהני לי' מליחה ויש לפלפל הרבה בזה ואין הזמן מסכים לזה:

ולדינא כ"ל דאם לא חתך מקוס שכלבר הדש קודם מליחה יכול לחתכו אחר מליחה ובני ועכ"פ בני בקליפה ולסמוך על הסיעות דש"ל דכל מליחה בני בקליפה ואם נתבטל כך לריך ס' בחתיכה כנגד מקוס שכלבר הדש ואי ליכא ס' בחתיכה דינו כשאר אי' דבוק ובני' בקדרה ס' כנגד כל החתיכה וכמ"ש בספר בית הלל ואינני רולה לסמוך כעת על דבריס שהדשתי אפי' לחומרא ואמנם אין לאסור באדמיומה קלה רק ברואים שכלבר הדש מחמת מכה ועיין רש"ל בתוס"ב בהא דבורא משאב שאיב ומסתברא דאפילו לא הלך מראה אדמומית שבו וכו' דש שבו הלך והאי שומנא בעלמא הוא וכו' וא"כ בהאדים קלה אין לאסור רק ברואים שכלבר הדש מחמת מכה, ומה שהחרת הכלי יפה עשית כי דש שבשלו הוא רק דרבנן יש לסמוך על אחרוניס שאם אין היד סולדת שרי ולא לבדוק דוקא בכריסו של חיבוק ולו יהא שהוא פסק סדיר לקולא ויש לסמוך בזה להתיר הכלי אחר מעליב והי' זה שלוס מבאי חמיך דיש באהבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הנ"ל

תשובה כב"ו

ע"ד מה שעוררתני אם דש בלול שיעורא בכזית או ברביעית והכ"מ היולא מזה לדיבא בחולה שיש בו סכנה שלוו הרופאים לשתות דש בלול וכדי שיבלל מאיסור כרת כשתותה פחות מכשיעור כמה יתנו לו בפ"א הכה באוכלין אסורין שיעורן בכזית כמבואר ברמב"ם פי"ד ממ"א ובמשקין אסורין השיעור ברביעית הנם שלא מלאתי שם הדבר מבואר בפירוש נמור ורק בכ"מ פ"ג מברכות הי"ב שכתב ומ"ש רביבו דשיעורא דמשקין רביעית טעמו מדאשכחן בעלמא לענין אכילה אסורים דחייב בשתייה משקין דומיא דאוכלין בכזית ע"ש ועיין כזיר ל"ח ע"ב ובתוס' ד"ה ואיבו ושם ע"א בתוס' ד"ה אמר ויומא דף פ' וכריתות י"ב ע"ב וברמב"ם פ"ב משביתת עשור, ובהה"מ שם ושוב מלאתי בחסו' בית אפרים אויח סי' י"ד פלפול אריך בזה ע"ש והמלא כתב ומעתה דש שהוא ל' מז' משקין אם אכלו בלול בלא הקפה יש לעי' מה דיבו אם שיעורו ברביעית כשאר משקין או דלמא כיון דאכילה כתיב ב"י שיעורו בכזית כאוכלין:

ופשיטא לי לרב יוסף בשבת דע"ז דבכל המשקין רביעית אם יקרוש יעמוד על כזית עיין בריש חולין ל"ז ע"ב בשם ראיה א"כ דא ודא אחת הוא רביעית דמשקין וכזית דאוכלין דרביעית משקין הוא כזית קרוש וא"כ שיטת דבדש בלול בעי רביעית שיהי' כזית קרש כי קא מספקא לי לאביי שם דש"ל דאין כל המשקין שוין בזה וכמו שביאר כ"ז בריש הנ"ל וא"כ הא דכל המשקין שוין בשיעור רביעית אינו כדי שאם יקרוש יעמוד על כזית רק בזה"כ הוא דמשקין ברביעית ואוכלין בכזית וא"כ אפשר בדש שהוא משקה הוי ברביעית ואפשר כיון דאכילה כתיב ב"י הוי בכזית ומשערין

כזית

כדי שיהי' פחת לדש בלאת משאר החתיכה ושפיר אשמועי' דבוקא דזה מהני וגם בעי' דוקא לחתוך קודם מליחה כדי שיהי' פחת לדש בלאת משאר החתיכה:

ואפשר יש לבדד דלבש"ר אם חתך בה חתיכות הרבה מהני מליחה אפי' לאותו חלק שכלבר הדש וכן מוכח לשון הטור שכתב עד שיחתוך בו ולא כתב עד שיחתוך אותו, אבל לשון הטו"ע שכתב עד שיחתוך המקום משמע שלריך לחתכו לגמרי ואף דמלשון זה עד שיחתוך המקום וימלחנו משמע דבעי' דוקא שיחתכנו לגמרי קודם מליחה ולפמ"ש אפי' לא מהני מליחה וחתיכה לאותו מקום מ"מ אם חותך בו חתיכות הרבה קודם מליחה מהני אם חתכו לגמרי אחר מליחה ז"א קושי' כיון דקוף סוף לריך לחתכו לגמרי ליל לחתוך בו חתיכות הרבה קודם מליחה ולחתכו לגמרי אח"כ טוב לחתכו לגמרי קודם מליחה:

ומדברי רש"ל בתוס"ב בראה דלהאי מקוס דאסמיק לא מהני אפי' חתך בו חתיכות הרבה ומלחי' שכתב ובשרא דאסמיק אי חליע לי' לא מהני וכו' דכיון דכלבר הדש הרי הוא כדש שפי' ואסור ע"מ וא"כ ודאי לדעת רש"ל עלמו דש"ל דמליחה מוליא כל הדש אפשר דמותר גם אותו מקוס אם חתך בו חתיכות הרבה אבל לדעת הראיה דאיכו מוליא כל הדש רק כשנותנו במים קרים כתקנת הדש בתוכו והוי דש אבריס שלא פי' דמותר עיין סמ"ג בפתיחה למליחה בעיקר הי"ב וא"כ בכה"ג דהוי פי' ממקוס למקוס לא מהני לי' מליחה ויש לפלפל הרבה בזה ואין הזמן מסכים לזה:

ולדינא כ"ל דאם לא חתך מקוס שכלבר הדש קודם מליחה יכול לחתכו אחר מליחה ובני ועכ"פ בני בקליפה ולסמוך על הסיעות דש"ל דכל מליחה בני בקליפה ואם נתבטל כך לריך ס' בחתיכה כנגד מקוס שכלבר הדש ואי ליכא ס' בחתיכה דינו כשאר אי' דבוק ובני' בקדרה ס' כנגד כל החתיכה וכמ"ש בספר בית הלל ואינני רולה לסמוך כעת על דבריס שהדשתי אפי' לחומרא ואמנם אין לאסור באדמיומה קלה רק ברואים שכלבר הדש מחמת מכה ועיין רש"ל בתוס"ב בהא דבורא משאב שאיב ומסתברא דאפילו לא הלך מראה אדמומית שבו וכו' דש שבו הלך והאי שומנא בעלמא הוא וכו' וא"כ בהאדים קלה אין לאסור רק ברואים שכלבר הדש מחמת מכה, ומה שהחרת הכלי יפה עשית כי דש שבשלו הוא רק דרבנן יש לסמוך על אחרוניס שאם אין היד סולדת שרי ולא לבדוק דוקא בכריסו של חיבוק ולו יהא שהוא פסק סדיר לקולא ויש לסמוך בזה להתיר הכלי אחר מעליב והי' זה שלוס מבאי חמיך דיש באהבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הנ"ל

תשובה כב"ו

ע"ד מה שעוררתני אם דש בלול שיעורא בכזית או ברביעית והכ"מ היולא מזה לדיבא בחולה שיש בו סכנה שלוו הרופאים לשתות דש בלול וכדי שיבלל מאיסור כרת כשתותה פחות מכשיעור כמה יתנו לו בפ"א הכה באוכלין אסורין שיעורן בכזית כמבואר ברמב"ם פי"ד ממ"א ובמשקין אסורין השיעור ברביעית הנם שלא מלאתי שם הדבר מבואר בפירוש נמור ורק בכ"מ פ"ג מברכות הי"ב שכתב ומ"ש רביבו דשיעורא דמשקין רביעית טעמו מדאשכחן בעלמא לענין אכילה אסורים דחייב בשתייה משקין דומיא דאוכלין בכזית ע"ש ועיין כזיר ל"ח ע"ב ובתוס' ד"ה ואיבו ושם ע"א בתוס' ד"ה אמר ויומא דף פ' וכריתות י"ב ע"ב וברמב"ם פ"ב משביתת עשור, ובהה"מ שם ושוב מלאתי בחסו' בית אפרים אויח סי' י"ד פלפול אריך בזה ע"ש והמלא כתב ומעתה דש שהוא ל' מז' משקין אם אכלו בלול בלא הקפה יש לעי' מה דיבו אם שיעורו ברביעית כשאר משקין או דלמא כיון דאכילה כתיב ב"י שיעורו בכזית כאוכלין:

ופשיטא לי לרב יוסף בשבת דע"ז דבכל המשקין רביעית אם יקרוש יעמוד על כזית עיין בריש חולין ל"ז ע"ב בשם ראיה א"כ דא ודא אחת הוא רביעית דמשקין וכזית דאוכלין דרביעית משקין הוא כזית קרוש וא"כ שיטת דבדש בלול בעי רביעית שיהי' כזית קרש כי קא מספקא לי לאביי שם דש"ל דאין כל המשקין שוין בזה וכמו שביאר כ"ז בריש הנ"ל וא"כ הא דכל המשקין שוין בשיעור רביעית אינו כדי שאם יקרוש יעמוד על כזית רק בזה"כ הוא דמשקין ברביעית ואוכלין בכזית וא"כ אפשר בדש שהוא משקה הוי ברביעית ואפשר כיון דאכילה כתיב ב"י הוי בכזית ומשערין

כזית

כזית נמשקה עיד שכתב המוים אויח סי' תכיו ועיין חוס' עירובין ד' ד"ה נפן ורש"י חולין קיח ע"ב ד"ה חיז אלא וחוס' כזיר לים ע"ב הכ"ל:

וגיך דזה חלי' בפלפול של המלים פיא דחמן הי"ז ופיד דמצוות הי"א עם הראיס בחוס' לסמיג דדעת הראיס דכל אכילה שבחורה הוא בכל שהוא רק דאחיא הלכתא ואפקי' לי' ממשעות לעכין עוכסין דהוי בכזית דוקא והכי משמע לשון הגמ' ביומא ס' שיעורין של עוכסין הלמיא אמנס דעת המלים שם דאדרבה משמעות אכילה דקרא הוי בכזית רק דנזכיר הוא מכל אלא שיאסר אף מכזית משום דחזליא ביש ולפיז לדעת הראיס גם בדם בלול שיעור ברביעית כשאר משקין ואף דאכילה כתיב הלא אכילה אין הפירוש כזית רק כיש ואיכ אין אס דם כזית אין אס הוא ברביעית הוא רק מהלים ואיכ ודאי הוא ברביעית דכן הי' הלים דשיעור משקין ברביעית אבל לדעת מלים דאכילה משמעות' כזית דהלים למדנו דאכילה בכים שיעורו כזית איכ בדם דכתיב כמי אכילה שיעורו בכזית אפילו בלול:

ועיין רש"י עירובין ד' ע"ב שפירש רוב שיעורין כזיתים אכילה אלא ודם ונותר וכו' משמע להדיא דדם שיעורו בכזית [וכים בדשי' ברכות דמיא רע"ב ופסחים מיד ע"א וכזיר דיד ע"א ד"ה לימד] וכיכ הרמביס פיו ממיא האוכל כזית מן הדם נמזיד חייב כרת וכו' מנותר דדם שיעורי' בכזית אפי' בלול דדוחק לומר דרש"י ורמביס בהקפסו אייני דהוא לפרושי ומזה הי' ראי' קלה לדעת מלים הכיל דאליכ מכיל דהוי בכזית ולא ברביעית כשאר משקין [עיי' יבמות קיד ע"ב משמע דדם ברביעית] ואכתי ליע לדיכא וכעת אין פנאי לברר רבך הדים:

תשובה ככ"ז

שיליח ב' אויפאלו ב' עקב תרכיא לפיק:

ישא ברכה מאלקי המערכה כבוד ידידי הרב הגאון המהולל ומפורסם מויה לבי פלאטא כי אבדקיק קאלן אס רהיין:

קונטרסו אשר בשם הבלעת הדם יקבנו קבלתי בזמנו ולר לי מאוד כי לא עתותי בידי לשוס עיכי על דבריו כאשר ביקש ממכי ואך להראותו אות אהבה שמתי עיכי בו כהיום ואשר התעורר בשכתב ד' דף ליט עמיס בהגהות מרדכי האחרונות סוף פרק ג' דשבת ובשיג על המרדכי פ' כירה אות ד' ואפי' פירש אמרי' אתם דם שביטלו אינו עובר עליו ומותר לכל הפחות בעוף וכו' והוא תמוה מה טעם יש לחלק לענין דם שביטלו בין בהמה לעוף ומעלתו האריך בזה ולפעדיב דעיין רשביא חולין קיא ד"ה רב דימי שכתב דם שביטלו עובר עליו ואפי' דמכחות כיא דוקא בדם קדשים אינו עובר כשבטלו לפי שאינו ראוי לזריקה וחולין מקדשים לא גמרי' אפי' להקל עיש ולפיז לדעת הפוסקי' דדם שבטלו גם בדם חולין מותר מהים ביל דלקולא גמרי' חולין מקדשי' אלא דבמכחות שם אריא דדם שקרם בחצאת החילוכות ואכלו חייב ולקח ונתן אמר רחמנא והאי בר לקיחה ונתיכה הוא בחטאת הפכימיות ואכל פעור ומבל והזה אמר רחמנא והאי לאו בר מבילה והזאה הוא ורבא דידי' אמר אפילו בחטאת הפכימיות ואכלו חייב הואיל וכבגדו ראוי' בחטאת החילוכות ודעת רש"י שם דאפי' קרם בשור חייב גם בדם קדשים ופליג אזעירי ודעת חוס' שם דבקרם בשור דלא הדר כיע מודו דאינו ראוי' לזריקה ופעור ורבא ור"ח מייני רק בקרם בחמה עיש והאלכתי בביאור הדברים בסוגי' דכסם ואיכ לשמה חוס' דבקדשים דם שבטלו פעור שפיר יל דגם בחולין פעור דלקולא גמרי' חולין מקדשים אבל לדעת רש"י דאפי' בקדשים חייב איכ ודאי דחייב בחולין, ולפיז התיכה בבהמה דראוי לכפרה בחטאת החילוכיות אבל בעוף דבין בחטאת העוף ובין בעולת העוף ממלה אם דמן מגוף העוף על קיר המזבח ועל היסוד כל מד כדיני כמים הרמביס פיו ממעהיק היכ ופיז שם היו ועיין רש"י מכחות ג' ד"ה הזאה אוחז בגוף העוף ומעלה ומוריד בכח והדם כיתז מעלמו וכו' ואיכ בעוף לא משכחה כלל שיהא דם שביטל ראוי' לכפרה ואיכ בעוף קדשים אינו עובר על דם שביטלו שפיר ילפי' חולין מקדשים דדם שביטלו אינו עובר עליו בעוף והייכו שכתב הגיא ואפי' פירש אמרי' אתם דם שבטלו אינו עובר עליו וכדעת חוס' במכחות הגיל ומותר לכל הפחות בעוף אפי' לדעת רש"י וכמעם הכ"ל:

ועוד כ"ל לפמיש פמגיד בפחיחה לה' מליחה ד"ה ורליתי בשם ס' בית יעקב דדם בתחילה בטולו ותחילת מליחה הוי ד"ה ומטויה בפי' פיח פיב בטליגה דהוא תחילת הביטול לא מהני מקליח דהוי ד"ה וכו' ועיין רשב"א במסמרת הבית שהביא שם ועיין בשבת מיג ע"ב דאריב לריכא מלחא בשילה כביטרא דחורא אלמא דבשר בהמה מתאחר להתבטל מבשר עוף ולפיז יל דשיל להגיא דבשר בהמה אם מבטל בלי מליחה אסור מהים לפי שבתחילת הביטול הדם מבליע ומפליט בכולו ועדיין הוא בתחילת ביטולו ואסור מהים אבל בעוף דרכיך מיד בתחילת ביטולו בגמר הביטול והוי דם שבטלו דמותר מהים ולפיז אים דהגיא הקשו שיהא מותר למלוג תרבנולה בכלי ראשון משום דהוי דם אבריס שלא פי' ועיז כתב הגיא ואפי' פירש אמרי' אתם דם שבטלו אינו עובר עליו ואפי' לאמר דאוסר בתחילת בטולו שעדיין אסור מהים מיא ומותר לכל הפחות בעוף דאיל ביטול כיכ ומיד בתחילת ביטולו הוי דם שבטלו ושרי מהים ובכיהס כאחד עובים והראשון מחוור יותר קרוב לפשטו:

וחתני הרב המאהיג מהרבים כיי חידוש דהיא משום דמבואר בבכיחות ד' ע"ב דאיתקש דם לחלב כדתני' כל חלב וכל דם לא תאכלו מה חלב מיוחד וכו' אף דם וכו' ומשויה דם שבטלו עובר עליו משום דאיתקש דם לחלב ואין היקש למחלה ומה חלב שבטלו עובר עליו הה"ב דם וכ"ז בדם בהמה אבל עוף דחלבו מותר כמבואר ביויד פי' פיד איכ ליש היקש דם לחלב והכי לכיע דם שבטלו אינו עובר אבל מבינותא קאמינא הא כתי' וכל דם לא תאכלו וכו' לעוף ולהבהמה ואמאי לא מקשי' עוף לבהמה כמו דמקשי' דם לחלב ועיין תויב שם ועיין חולין כ"ז ע"ב ועיין חוס' פסחים כיב ד"ה מה מיס שהקשו דם קדשים מכיל דמותר בהנאה הא לא איתקש למיס ותי' כיון דלאו דדם חולין מותר בהנאה הים בקדשי' ואע"ג דאיכא תרי לאוי חד לדם חולין וחד לדם קדשים מיא גילוי מילתא בעלמא הוא דכולהו לאוי דדם הוי איסור אכילה דוקא עיש וכיש כאן דבהמה ועוף בכללו בלאו אחד דהוי רק גילוי מילתא בעלמא דכולה לאו אפי' בדם שבטלו:

ועוד דכהי דמקשי' דם לחלב דהייכו כל זמן שהוא דם אבל דם שבטלו כתב רש"י בנחות כיא דכפר מתורת דם ואיכ לא איתקוש לחלב דדוקא דם איתקש לחלב אבל האי כפר מתורת דם וכיש לומ' בחטו' אחת דהיכא דהדין מלד הסברא באחד ליש אין היקש למחלה [עיין בית שערים אויח פי' ליט ולקמן פי' שכיה] איכ הייב דם שבטלו מסברא אינו עובר דכפר מתורת דם אבל חלב שבטלו עובר דלא כפר מתורת חלב:

ועוד אני אומר ולטעמך מיא מקשי' דם לחלב ביקוש חלב לדם מה דם שבטלו אינו עובר הייב שבטלו אינו עובר וכיש דאלמר דהא אכל חלב אי פטור משום דהוי שלכדיא כדאמרי' בפסחים כיו, איכ נקיש דם לחלב שאינו עובר אאיכ ביטלו ולא בדם אי והא ודאי ליתא דאדרבה בהקשה הדם באור דחייב מלרבי' מעמא בחולין קיך משום דאחטאי' ועיין בתש' חוס' שם ועכיש מבואר דבלא ביטול ודאי חייב אלא ודאי דלענין זה לא מקשי' דם לחלב דבדם סברא הוא דאסרה תורה כשהוא אי דהוי כבריתו וגם דרך לאכול כן והוי כדרך אכילתן ולא מבוטל בכפר מתורת דם וכשתכה מבריתו ובחלב הסברא דאי מותר דהוי שלכדיא ומבוטל אסור דהוי כבריתו וכדרך אכילתן ואיכ ליתא לחילוק הכ"ל, ובזה תבוא דעתו כעת והי' כאשר אפכה אבוא באריכה והכני אומר ברכה ושלום מעתה ועד עולם, כנפשו ונפש ידידו הדושיה:

עמרם הק' בלוחס בקיק הכ"ל

תשובה כב"ח

שיליח ב' איסאלו ה' לפ' תרומה תרסיז לפיק:

אלפי שלומים, מגבהי מרומים, לתלמידי אהובי הרבני המופלג ושכון, שמו יכון כמהריים כי:

מכתבך קבלתי ועתה באתי עיד שאלתך בחמיכת בשר שהיתה חלי' חוץ מן מי הסריי' אם לריך לחזור ולשרותה או שני בהדחה למקלה חחיכה זו ולכל הטעמים פשיטא לך דשני בהדחה רק לטעם הרין שבשיך רש"י סיט כדי

כדי שיתרכך הבשר וילא דמו ע"י עליחה אחת מקופף, הכה גם למעשה הרין אין ספק דלדידי' אינ רק לרכך מצחון מחמת שכחיבם כמים פמגיד בשחיטה ואין ספק רק ליאת שבמרדכי שלריך לרכך כל החתיכה, והראי' שהבאתם להתיר מחתיכה אלא כמלחם אלא מלד אחד דמותר לדעת המחבר ס"י שיט ס"ד ולרמ"א עכ"פ בהפ"מ אין ראי' אם מצע המלח להפליט מלד שלא כמלח שמצע המים ג"כ לרכך מה שאון למים למעלה, וגם הראי' שהבאתם מרש"י ק"ה דים מקילין במה שהוא חון לכביסה ג"כ אינו ראי' דאף דאינו מבליע ומפליט במה שהוא חון לכביסה ואינו מפעפע למעלה מ"מ אפשר שמרכך:

ומה שעמדת על שחיטת פמגיד בס"י שיט מספיד שקיג למש"ז שקיג אין להשגיח בזה דבשקיג כתב וים לעיין כדרכו שהביא דיעות וסברות חלוקות וגם במש"ז שקיג הביא דיעות שונות והכריע מדעתו לדינא דהוי כחתיכה עבה ואין לדקדק בדבריו כ"כ בדקדוקים, ומ"מ אפשר דכאן אין שחיטה רק דשיל דמלד הפשק החלב לא הוי כשחי חתיכות אבל בשפ"ד שקיג מיירי לדעת המחמי' דעור של אוזן שטומה עם הבשר הוי כשחי חתיכות ועל זה מקופף אולי לעשה דהדחה

משום שיתרכך לריך שיודח משני לדדיס:

ומה שהמהת על פ"ה ס"י שיט שקיה שהביא פמיג בפתיחה להתיר אם מקלח החתיכה אחון למי הסריי' דלא דק בלשון הפמ"ג דכתב רק פני החתיכה למעלה מן המים אינו קושי' דשיל דאין הילוק כיון דפמ"ג כתב דהמים מרכבין כמו בחתיכה עבה, ומ"מ הבאתם דברי הגהות רעקיא ובאמת מבואר כן בפמ"ג ס"י שיט בשפ"ד שקיג להתיר אם מקלח חתיכה אחון למים דבדיעבד בהפ"מ מתיר אפי' לא הודחה רק אלד אחד עכ"פ במקלח חתיכה שלא כשרה במים ואותו מקלח הודחה יפה הדבר פשוט להתיר, ויען אני מרוד מאוד אקלר, וכ"ע ממך לא יבלר כנפשך ונפש רבך הדשו"ש:

תשובה ככ"ט

שיל"ה ב' איפאלא עש"ק עקב תרו"ן לפ"ק.

אלפי שלומים מנהי' מרומים לבני אהובי הרבני החרי"ף ובקי וכו' כמו"ה יודא נבי כ"י ולזונתך לפירת תפארה מ' רבקה תי' ולבתך מרים היכדל תי':

אמלא מבוקשך להשיב לך על המכתבים של שבוע העבר ואודות השאלה שפרו בשר בכלי חלי שעה כדינו רש"י ס"ט ואחיכ כשאר מי הסריי' בתוך הכלי מעלי"ע ותי' מגיע עד חליו וספק אם הי' במי הסריי' שפים נגד דם שעיף הבשר ואחר מעלי"ע שפכו מי הסריי' מן הכלי והדיחו אותה היטב ואחיכ עירו לתוך הכלי מים חמין שהיש"ב מכיר שכיטל מעל האור עד שכחמלא הכלי ולשו עיסה באותן המים מה דינה של העיסה:

הנה אם לדין ודאי העיסה מותרת כי יש כל הכי לדדיס להתיר כמ"ש במכתבך רק לפלפולא בעלמא אבא על סדר דבריך ויען כהנהי שאתה חוזר על לימודך והשמור אותו בזכרונך, ראשית דבר כתבת דמי הסריי' בעשה כבלה לדעת רמ"א ס"י ל"ג דגם לא בלא אמרי' חעכ"ל בלין הפסד גדול ואיכ מי הסריי' כ"כ אם לא הי' בהם ס' כנגד דם שעיף הבשר וכבר כ' הרמ"א רש"י ק"ה דכ"מ דאמרי' כבוש כמבושל אפי' מה שאון לכביסה אסור דע"י הכביסה שלמעה מפעפע למעלה כמו בביטול ואיכ נאסר כל הכלי שפרו בתוכו ובעינן ס' כנגד כל הכלי כמבואר ביו"ד סי' ל"ח ס"ד וברמ"א רש"י ל"ג ודלא כראב"ד שהביא ב"י שם ואין מה שבכלי ס' כנגד כל הכלי כמ"ש הש"ך סי' ל"ח סק"א, ולפענ"ד כיון דאפי' בודאי ליכא ס' מקילין בהפסד גדול דל"א לא בלא חעכ"ל איכ כאן דיש קפק אם יש ס' מקילין אפי' בתין הפסד גדול אפי' אי הוי קפק מחמת חסי"ד וכש"כ הכא דאפשר דל"ה קפק מחמת חסי"ד דהקפק הוא לכל הדור וגם הוא במקרה וקפק אם אסור או מותר ופשיר הוי קפק כמ"ש טו"ז סי' ל"ח סק"ו:

ועוד דאפי' להקונרים דכבוש מפעפע למעלה מ"מ הא כתב רמ"א כמו בביטול והרי בביטול נופא מספקא לן בזבחי' ל"ו ביטל במקלח כלי אי מעון מריקה ומעיפה כל הכלי ופי' סמ"ג דהקפק אם מפעפע למעלה ועיין סי' ל"ג בב"י ש"ך וטו"ז וחוו"ד ואיכ הוי קפק כבוש למעלה מן המים ואוקמא בחזקת היתר ועיין טו"ז סי' ק"ה שחולק הרמ"א דאוסר קפק כבוש ופלחי כתב דוקא בס' כעין ב' חתיכות מחמריכן בקפק כבוש ולא בכעין חתיכה אי, ואף דבקפיקא דדינא לדעת הרבה פוסקים לא אמרי' אוקמא אחזקה מ"מ כבר הוכחתי דאפילו לגד האינני' דמפעפע למעלה אינו ודאי מפעפע בכל פעם רק אפשר דמפעפע ואוא קפק ספיר יל דאוקמא אחזקה היתר ואא דכ' רמ"א בפסיות דמפעפע למעלה הייכו באוכל ולא בכלי:

ומה שפקשית דמשמע דבביטול פשיטא לי' לרמ"א דמפעפע למעלה הא כתבו תוס' ע"ז ס"ז ד"ה אר"י והכי מוכח דמע"כ מרי גבי אינ אינ כזיר כגון שמבטל הזרוע ברוטב ומקלח הילך עמו ומאר האינ אוון לרוטב והשתא אין הזרוע מתבטל בס' שאין כ"כ מן אינ עמו ברוטב ע"ש ואי כימא דביטול מפעפע למעלה אינ כתפשט טעם הזרוע גם במה שאון לרוטב ומוב הוי ס' ככנדו, הפשוט דאין כאן קושי' כלל דתוס' שם שיל כשיטת רש"י דמקלחה ברוטב אין הכל מלטרף ורמ"א פשק כר"י דהכל מלטרף עיין בטור ס' ל"ג וש"ך שקיד ואי דברלה

שם דרמ"א פוסק כרש"י זהו קושית פרמ"ג:

אבל נולא זה כיל דלקיש דכהי דמפעפע למעלה אוון לרוטב מ"מ יש חילוק דברוטב הכל מתפשט בשוה דרוטב מולין הבליעה בשוה אבל אוון לרוטב אף דמפעפע מ"מ אין הבליעה בשוה ואיכ אפשר שאין בתוך הרוטב ס' כנגד הזרוע שבשאר שם יותר ממה שהי' מפעפע למעלה וכמ"ש הרי"ן בשם הרא"ש בשוני' דיוק דאין חלב מפעפע בלבי לעולם דבקדרה הוא דבטל מפני שהרוטב מילוך הבליעה בשוה אבל בלבי שהוא

מפעפע מעלמו אפשר שהרבה מתבכם במקיא ע"ש:

ומ"ש אחיכ דלים מקילין דכבוש אינו מפעפע למעלה וכ' הש"ך שכן עיקר ובכבוש יש חילוק בין כחוש לשמן ועוד דדש גם שמן אינו מפעפע כמ"ש פמ"ג שם וחכיל כלל כ"ח דדש מישרק שריק כמבואר סי' ס"ט ואי דהמים נעשי' נבלה ומפעפעים למעלה זיל דאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שאי' עלמו יכול לילך שם עיין סי' ס"ט וסוס"י ק"ה ועוד דבמידי דל"ש בי' שמכוכים ודאי דין כחוש יש לו כמ"ש רמ"א סי' ק"ה ס"ה ובמים ל"ש שמכוכים אינ לא נאסר רק אלי כלי וכנגד זה יש ס' במים חמין שמלאו אותו אחיכ כמ"ש מהה"ם סי' תכ"א סק"מ דל' יש במה שבתוך הכלי כנגד הכלי, הכל דבריס פשוטים אבל מדברי מהה"ק אין ראי' דהכל לפי עובי הכלי

וכלי עץ שסורין בו בשר הוא עב הרבה:

ומ"ש דאפי' הוי רק קפק אם הי' ס' במים חמין כנגד אלי כלי כמי מותר כיון דכנגד דם ודאי אינא ס' רק קפק אם יש ס' כנגד המים דכ"ב וחעכ"ל הוא רק מדרבנן והויל קדיר ולקולא, ומה שהבאתם ראי' לזה מסי' ס"ו קיד בבילים הטרופות בקערה וכמלא דם על חלמון של ל' מהם ויש קפק אם הי' במקום האוסרו דאמרי' כיון דמהי' ברובא בטל הויל קדיר ואפי' לטו"ז שחולק שם אמרת לחלק בין שם לכאן, הכה לראי' משם אין לורך ולחלק משם ג"כ אינ דשם כולד הקפק בדאו' רק שלא כודע עד שהי' דרבנן אבל כאן כולד הקפק בדרבנן ודומה לגמרי לכשפך בסי' ל"ח ומתוך אריכותך איכותך יודע אם כיוכת לחילוק זה:

אך לפי מה שסמעתי זה מ' שכה לייסב דעת אויש שמביא ש"ך סי' ל"ח סק"ז דכפל חלב לתוך בשר עוף ויש ס' אם יש שמים וכשפך לא אמרי' בי' קדיר לקולא עפי' דברי רש"ש פ"ג דמקוואות לפי הבנת אחרונים דטמא טומאה דרבנן וקפק בבל במקום שאוב או אינו שאוב טמא דמוקמי' לי' אחזקת טומאה אבל אם הי' טמא טומאה דאו' עהור דליכא לאוקמא אחזקה דהא מטומאה דאו' ודאינהר אפי' בבל בשאובין והוי רק קדיר ולקולא והיכ דוקא בא' דאו' ויש רוב וקפק שמים מותר דל"ל מוקמי' אחי' בחזקת אי' דאיסור דאו' ודאי פקע לכן הוי קדיר ולקולא אבל בא' דרבנן כי' דהוי קדיר מ"מ מוקמי' לי' בחזקת אי' אינ היכ דכוותי' מוקמי' בחזקת אי'

שהי' קודם שנתן בה החמין ולא אמרי' קדיר לקולא:

ושוב כתבת לדעת מהרש"ל שהביא טו"ז סי' ל"ג שקטיו דלא בלא לא אמרי' חעכ"ל אלא דרך ביטול אינ לים כאן דמי הסריי' נעשה נבלה ובשם הפלא"ה שמעת להביא ראי' דאפי' לא בלא שלא כדרך ביטול חעכ"ל מע"ז ס"ט דעבדה בחלא מעטרי' בס' והא מבטא"ם הוא ונסמוך על קפילא ולא דעבבר ובכבש שם זמן רב ופולט חומן שבלע שבשם בבלה ואיכ אינ אינ למיטעמי' שהרי חומן האסור עם חומן היתר שוה בטעמא אינ מוכח דלא בלא אפי' אינו דרך ביטול כמי חעכ"ל, אינ מאמין זה על פה קדוש הפלא"ה חדא דלמא מיירי בליבא קפילא וכדאמרי' חולין ל"ו אינ מבטא"ם וליבא קפילא, ועוד דהתם הוי לא בינם חומן בעבבר ולכ"ע חעכ"ל אפי' בלא ביטול דהא העבבר ומה שבתוכה כיבר ומובדל

הוא

הוא, ועוד כיון דכבוס הוי כמבושל לכן אמרי' ב"י חבביב אבל לא בלא כבוס יין ביין או מים במים ל"ש כבוס כמים פמיב מש"ז לפ"י ק"ה שפיר י"ל דלא חבביב:

אבל מה שדחית עפ"י דברי תוס' שם שחק' אמאי קאמר לא ידענא אי אשבוחי אשבח ליטמאי קפילא ותי' דשמא עכברא בשיכרא מחזק את השכר ומחמלו והשתא כשבתחזק השכר אי"י אם מחמת השכר עצמו ע"ש ואי"כ לעכין חומץ כמי אפי' יאמר קפילא דל"ל טעם מ"מ אפשר שבתחזק טעמו וקשבר שהוא מן החומץ עצמו, לא כיוצא יפה דודאי טעם עכבר ביכר בחומץ ומכי' אקפילא אם יש בו טעם עכבר ותוס' לא כתבו אלא דאי"ל לברר ע"י קפילא אם מצניע דאפי' אם פוגם קלא מ"מ אם מחזק השכר ומחמלו הוי שבחו יתר על פגמו ואסור ועי"ז אי"ל לעמוד ע"י קפילא דמי יודע אם הוא מעצמו או ע"י עכבר ולכן ל"מ לזה קפילא, וגם מ"ש לפי הכ"ל לתרץ קושי' תוס' שם ד"ה סבר שחק' כתי דתרומה כיהו כשהוא בקדרה בדבר לא בש' ולפמ"ש א"ש כיון שאסור מחמת חומץ שה"י כבלע בעכבר וכפלט הוי מב"מ בשמא ובעמא ושפיר הוי בקי"ל כתרומה, אינו לפמ"ש תוס' חולין ק"ח ד"ה חלב דרוטב הנפלט מן הנבלה אינו מב"מ עם שאר מים רק עם בשר שמחמתו נאסר וה"ב חומץ שנעשה כבלה מן העכבר אינו מב"מ עם חומץ ואינו בקי"ל:

ומה שלא הבנתי קושי' ותי' התוס' דאין חילוק בתרומה בין לא לבש רק בין מב"מ לאשבאי"מ לא הי"ל דזה שיעת רש"י בחולין ל"ט ע"א ד"ה אין בהם בטו"ע דמב"מ בעי' תרתי לטיבותא אין בהם בטו"ע וקי"ל ובמבשא"מ אי איכא ממשות הא' בעינן לריך דוקא ק"ל ולא סגי בטו"ע אבל אי ליכא ממשות רק טעם בעלמא לא בעי' ק"ל ואוי בטו"ע ע"ש ובתוס':

שם וכאן כתבו תוס' כשיטת רש"י וא"ש:

ומ"ש לדחות דברי חוו"ד שהביא רא"ש דלא בלא שלא כדרך בישול חבביב לדעת הש"ך מדהקשה על אפי' דברי שכתב מיהו בב"ח יש להחמיר אף בלא הא בב"ח מדינא אמרי' חבביב אפי' בלא בלא ודאמרינן חולין ק"ח אבל בבלא ומאי קושי' התם דרך בישול ואפי' דברי מיירי שלא כדרך בישול אע"כ דאין חילוק וכתבת למ"ש סמ"ג סי' ל"ב משב"ז סק"ל בשם פרי"ח דבאי' דרבנן לא אמרי' חבביב בלא בלא חבביב דשלא כדרך בישול הוא רק דרבנן לא אמרי' בלא בלא חבביב רק משום חומרא אבל באי' דאורייתא אפי' כה"ג כמי חבביב, אין בזה דיחוי להוכחת חוו"ד שהוא מקושי' הש"ך וזהו תי' אחר על קושי' הש"ך, אבל לפי דעתי אין דבריך ככוכים דקושי' הש"ך הכי בב"ח מדינא חבביב אפי' לא בלא מעשה שכתב הש"ך בשם הפוסקים שקי' כיון דכל חד באפי נפשי' הכי ובהדדי אסור הלכך הבשר עצמו נעשה איסור ועשה זה שייך כמי בשלא כדרך בישול שאסור רק מדרבנן שייך עשה זה מדרבנן משא"כ בשאר אי' שהוא רק משום לתא דבב"ח או משום שבקרא עלי' שם אי' שפיר י"ל דבאי' דרבנן ל"ש חבביב:

אבל מה שיש לדחות דאי' חוו"ד הוא דהכה הא דאמרינן חבביב יש בו שני טעמים האחד כמ"ש המרדכי שהביא טו"ז סי' ל"ב שקט"ו מעשה הבינות כי חביבת האי' כיבר ומובדל וא"כ ל"ש בלא בלא חבביב דל"ש ה"ע אבל אי אמרי' כעשה הרין דחבביב משום לתא דבב"ח א"כ גם לא בלא חבביב כמו בב"ח וכהוכחת הש"ך אמנם ל"ש אלא דרך בישול דבב"ח דרך בישול אסרה תורה ולהכי ס"ל לרש"ל דבלא בישב חבביב אפי' שלא כדרך בישול מעשה המרדכי ובלא בלא דרך בישול משום טעם הרין לתא דבב"ח אבל לא בלא שלא כדרך בישול ל"ש לא עשה המרדכי משום לא בלא ולא עשה הרין משום לתא דבב"ח דאינו דרך בישול ובב"ח נופא הוי רק דרבנן ולא גזרי' בזירה לבן אין חבביב אבל בב"ח נופא שפיר הק' ש"ך כיון דלא בלא דרך בישול מהיא חבביב א"כ אפי' שלא כדרך בישול עכ"פ מדרבנן חבביב אעו דרך בישול:

ושוב כתבת דעדיין ל"ע דאפי' לא כימא כאן חבביב מ"מ הא הרמ"א סי' ל"ט הביא י"א דאפי' במקום דלא אמרי' חבביב לא מהני תוספת היתר רק קודם שנודע התערובות ולא אחר שנודע וכאן אחר מעל"ע נודע התערובות שכלי זר אסורה ולא מהני אח"כ מה שהי' במים חמין לבטל הדם אם ליכא כדי לבטל כל הבלוע בכלי, ועי"ז כתבת דהא דלא מהני כיתוסף בשונג אחר שנודע התערובות היינו משום דקבסו שונג אמו מזיד והכה הבי' תמה על הטור שכתב כל האי' שרינה עליהם בשונג מותרים במזיד אסורים משמע דלא גזרי' שונג אמו מזיד ובפי' קי' בדברים שאינם בטלים מחמת חבינותן שנתערבו באחרים ונפל אי' מהם ליס המלח הותרו כולם ופר"י דוקא כפלה אבל הפילה אסור אפי' שונג משום דגזרי' שונג אמו מזיד ועי"ז יבבא דהתם שפיר היינן מיזרוק אחד במזיד על ספק שמא נתיר לו הסאר וירוים שיהי' הכל מותר ואם לא נתיר לו אינו מפסיד רק אי' אבל כאן אין חשש שיוסף על הספק דשמא לא נתיר לו ויפסיד ההיתר שמוסיף ואם נתיר לו אינו מרויח הרבה רק חלק אחד לכן לא גזרי' והארכת, דבר זה אין לו שחר דה"ב אם נתערב כזית אי' בכ"ש זתים היתר וכולו אסור יש לחוש שמא יוסיף על הספק עוד זית היתר במזיד שמא נתיר לו וירוים ס' זיתים כ"ש של היתר ואחד של אי' ואם לא נתיר לו לא יפסיד בהוספתו רק זית אי' שהוסיף דהשאר הי' אסור גם קודם שהוסיף, אך מ"ש דכאן אפי' ל"א הכ"ל דקבסו שונג אמו מזיד הכא לא קבסי' שיערה לתוך הכלי מים חמין להתיר הכלי דאינו מרויח כלום דהא מיותר לשרי' ואפילו הכלי אסורה כמי מותר לשרות בה בשר כמ"ש רמ"א רס"י ס"ט:

נוף הדבר נכון אבל לא דקדקת בדבריך דמבכ"ש הוא כלי דמהני לי' הגעלה והכלי נותר במה שטופך לתוכו מים חמין כגון שאינו אסור רק כדי קליפה ומהני לי' הגעלה ע"י עירוי א"כ מה בכך אם יעשה כן הלא כתורה יעשה ואם הוא כלי אז באופן שאין הכלי ניתר בזה מהי תיתי יעשה זה ואם נחוש שישתמש בכלי בחמין במזיד הלא אפי' לא שהה בתוכו מי השרי' מעל"ע כמי כתב רמ"א רס"י ס"ט וכתבו שלא להשתמש בדברים אחרים בכלי שסורין בו בשר ואי"כ אין לגזור שישתמש בו במזיד:

ומ"ש עוד דהא דעת הש"ך סי' ס"ט סק"י וסקס"ח ובפי' קי"ם סק"ג וטו"ז סק"ל דבכלי ל"ל כבוס כמבושל משום דלא נעשה כבוס עד אחר מעל"ע ואז הוי נטל"ג דמותר בדיעבד ע"ש זה טעות גדול דלא מיירי שבכלי בלוע מאי' ע"י בישול ונשרה בתוכה היתר מעל"ע אין ההיתר נאסר דאיתמי יאסר אחר מעל"ע אז כבר הבלוע בכלי פגום אבל אי' שנשרה בכלי היתר מעל"ע וכל מעל"ע בולע מאי' בעין כי הכא שמי השרי' שהו בכלי מעל"ע ודאי נאסר הכלי דל"ש בזה שאחר מעל"ע הוי נוטל"ג, ואפי' לדעת מו"ר קוסי' ק"ל ופלתי רס"י ק"ה דאינו בולע ופולט בבגע אחרונה דוקא רק כל מעל"ע לאט לאט ובסוף מעל"ע נגמר ע"ש א"כ באי' שנשרה בכלי היתר כמי כימא שאחר מעל"ע כבר נפגמה הבלוע בכלי מתחילת מעל"ע זא"ל דלדידהו כיון שרוב הבליעה בשבת לא הוי נטל"ג ואפי' היתר נשרה בכלי אי' אמרינן בי' כבוס כ"ש איסור שנשרה מעל"ע בכלי היתר דרוב הבליעה בשבת:

אבל מ"ש דאין עירוי מפליט אלא כ"ק ואם עירה חמין לתוך כלי אי' א"ל ס' אלא כנגד קליפת הקערה כמ"ש רמ"א סי' ס"ט סע"ז ועיין ש"ך סי' ק"ה סק"ה וסק"ז ואי"כ אפי' אם הכלי כולה אסורה מ"מ מים חמין שעירו לתוכה לא מפליט רק כדי קליפה ושם נמה שבכלי ס' כנגד קליפתה כמ"ש הש"ך סי' ס"ט סקס"ה ואף שטו"ז סי' ק"ה סק"ד הביא בשם רש"ל דבי"ג גם עירוי אוסר כולה וא"כ הי' מפליט מכולו מ"מ יש לברף דעת טו"ז סוס"י ל"ט בשם כמה פוסקים דבכבוש אינו אוסר כלי רק כ"ק ואף דלא קי"ל כן מ"מ סכ"ס מיהא הוי:

יפה כתבת אלא שבטו"ז אינו מבואר כ"כ דבכבוש אינו אוסר כלי רק כ"ק ועיין ש"ך סי' קי"ה סקל"ג דס"ל שאוסר כולו ועיין ש"ך סי' קי"ז סק"ט שבדחק ליישב דין זה אך בתשו' חכ"ן סי' ע"ה חולק וס"ל דכבוש אינו אוסר כלי רק כדי קליפה ובהגהות מהרב"ם סי' קי"ה נראה שמסכים עמו:

ומה שדקדקת בדברי רמ"א סי' ס"ט אמאי נקט ואם בשתהה ג"כ אסור הכלי ומזה רצית להוכיח דגמי השרי' ודאי יש ס' נגד דס שע"ש הבשר דהא בד"מ רס"י ס"ט הביא י"א דבחתיכה נופא איכא ס' ואף דלא קאי הכא מ"מ מי השרי' דלריך לבקשת החתיכות הוא יותר מן הבשר ודאי איכא ס' ולהכי נקט שגם הבשר נשרה וא"כ יצא דס ממנו וליכא ס', לא כיוצא יפה דאי משום דס הנפלט מן הבשר א"כ לא נאסרו מי השרי' עד אחר מעל"ע ואימת אסרו הכלי הלא מיד אחר מעל"ע לא שהה שם וגם בזה אם מי השרי' יותר מן החתיכות אני מסופק הרבה ואם יש מעט אויר בין חתיכת בשר לחתיכה ושופך עליהם מים מכסין אותן והמים מעט מן הבשר, אבל דברי רמ"א כפשוטן דמה שהכלי נאסר אינו אח"כ דהוי כלכתחלה דהלא בלא"ה אין מתמשין בו דברים אחרים וגם אם אסור מותר לשרות בו בשר ולהכי נקט שגם הבשר נשרה ואסור דהוי רבותא אפי' דאפי' בדיעבד

הבשר

הנסר אסור אבל הדין דין אמת דהעיקה מתוקן לסעודה כיון דיש הרגה לדדי' להחיר:

ומה שמתהה על הסי"ך ס"י ס"ם סקס"ח שכתב אבל בקערה שרחבה ואינה גבוה מספמא ליכא ס' מצ"י וסי"ך רס"י ליג דלא מסמע הכי, אשכילך ואורך פחסגן הדברים והעשל רביעית של תורה אצבעים על אצבעים ברוס אצבעים ואלי אצבע וחומש אצבע ואין ברביעית ס' כנד קליפת הדפנות והסולים ואם תכפיל הגובה יחזיק שתי רביעיות והכה לא כפלה רק הדפנות בגובה אבל הסולים כשאר כמו שהי' ואי"כ מגיע על כל רביעית שבו לבטל רק קליפת הדפנות ואלי סולים הרי לך שאם איכו גבוה ליכא ס' ואם גבוה איכא ס' שמרויח קליפת הסולים כי גם אם גבוה הרבה ומחזיק הרבה אין לו סולים יותר מאם כמוך מחזיק מעט, ומ"ש בס"י ליג שאם כחושתה דק ורחבה גדול יש בו ס' הוא כך למשל כלי המחזיק רביעית הוא אצבעים על אצבעים בגובה שכיל עשה כלי בגובה הכיל אצבע על אצבע איכו מחזיק רק רובע רביעית וליכא ס' כנד ד' דפנות וסולים שהוא אצבע על אצבע שהם ביחד ד' אצבעות אבל אצבעים על אצבעים מחזיק ד' פעמים רובע רביעית וד' דפנות ביחד הם רק שמונה אצבעות בין כמו רובע רביעית וסולים אצבעים על אצבעים ושפיר איכא ס' כנד קליפת הכלי הרי לך שאם הכלי רחב יש בו יותר ס' מאם הוא קלר שהרי הוא מרויח בכל רובע רביעית שתי דפנות שבאמצע והבן:

ועתה אסברא לך מ"ש לעיל דאף דמי הסרי' מכסה הנסר מ"מ אין בו כ"כ כמו בנסר שהרי המים מכסים רק שטח החילון של הנסר והפכימים ותוכו של המים הוא ריק וחלל וממולא עם הנסר והרי הוא כאלו הכסה הנסר מכל לדדיו עם כ"ר דק שטח החילון של הכ"ר יותר משטח החילון של הנסר ומ"מ יש בנסר יותר ס' מבכ"ר שהרי הכ"ר ריק מבפנים והנסר איכו ריק והרי יש במה שבתוך הכלי ס' כנד קליפת הכלי ואף שטח החילון של הקליפה גדול משטח החילון של מה שבתוכו דאמתא נאמתא היכי יתיב אלא שהכלי יש לו חלל וריק מבפנים ומה שבתוכו הוא מלא מעבר אל עבר ביכה כא זאת:

ומה דקשי' לך אמאי יהיו מי הסרי' אסורי' משום דס הא איכו בא במים בפעם אחת רק בזה אחר זה בחלי שעה ובזבחים ע"ז תכן דס שכתבתי במים אם יש בו מראים דס כשר ושם ע"מ אבל כפל דס לתוך מים ראשון ראשון בטל והרי במכחות כ"א פירש"ידס שבטלו איכו עובר עליו דהא לא חייבה תורה אלא על הדס הראוי לכפרה וכו' אי"כ בדס שכפל למים כמי יהי' עובר מה"ת כיון שאיכו ראוי לכפרה, הכה אי בעיכא אמיכא דכאן כיון שכותן הנסר לתוכו בפ"א הוי כמו שמערה בפעם הרבה יחד דלא אמריכן קמא קמא בטיל וכמ"ש תוס' שם בזבחים דיש רואי', אבל האמת הוא דדוקא אם הדס מלר עלמו איכו ראוי לכפרה דס כזה לא חייבה תורה בין דחולין בין דקדשים כמ"ש רש"י במכחות שם אבל דס שכפל למים הדס מלר עלמו ראוי לכפרה וחייבה תורה כרת עלי' רק מלר המים איכו ראוי לכפרה כיון דליכא מראים דס ולהכן המלרי דל"ל דיחוי אפילו בשחוטי' אם יתן לתוך המים דס הרבה עד שיאדים יהי' כשר לזריקה רק ק"ל יש דיחוי פסול לזריקה אפי' למאן דאית לי' קמא קמא בטל כמ"ש תוס' שם בזבחים הכ"ל וכל זה לענין זריקה אבל לענין אי' כיון דהדס מלר עלמו הי' ראוי לזריקה בשיטור עומד עד שיתבטל כדרך ביטול בשיטורי' כיון דקודם שכפל הי' כמו דס הראוי לזריקה והרי דס חולין כמי איכו ראוי לכפרה אלא כיון דהוי כמו דס הראוי לכפרה חייב כרת ויש לו דין איסור לכל דבר לא דין דס קדשים שלריך לכפרה. [אחר זמן רב הראה לי בני הב' החרש כ"ה משה כהוס כי' בחוו"ד סימן ע' סק"ד בשם אוי"ם דלא כמ"ש]:

ומה שיכאה לחדש דדוקא דס שהי' ראוי לכפרה ובשלו ושוב איכו ראוי איכו עובר אבל דס אחרים שראוי לכפרה אי"כ גם בשלו עובר אף דאיכו ראוי לכפרה, לא כהיכא דאי"כ דס חולין דג"כ מעולם לא הי' ראוי לכפרה כמי כימא דאפי' בשלו עובר והרי רש"י כ' להדי' שם במכחות דס שבשלו בין דחולין בין דקדשים וע"כ כמש"ל דדוקא אם מלר שם דס איכו ראוי לכפרה איכו עובר בשום מקום אפי' היכא דליש ב"י כפרה אבל אם ד"א גורם לו שאיכו ראוי לכפרה שפיר עובר עליו:

וראי' לזה דאלי"כ מה פריך שם לזעירי מהקשה אם הדס שלכי דזעירי לא קאמר אלא בדס שהכשר יולאה בו שהוא ראוי לכפרה והאי דהקשה אם הדס מייתי בשאר דמיס אע"כ לזעירי בכל דס שבשלו איכו עובר אפי' לא הי' ראוי לכפרה מעולם:

ועוד ראי' דבכריתות ד' ע"ב תכי' ר"א דס מה ת"ל כל דס אין לי אלא דס קדשים שהכשר יולא בו שהוא מכפר דס חולין ודס שהמלים מכין ת"ל כל דס וכיון דמחד קרא נפקא דס הראוי לכפרה ודס שהמלים ממילא כמו דס הראוי לכפרה עובר בביטולו דלא אקרא תורה בביטול ה"כ דס שהמלים עובר בביטולו אף שמעולם לא הי' ראוי לכפרה ומדרי' כשמע לרבכן, ובזה וכו' אביך הכאמן דס"ת בשאבה:

עמרס הק' בלוסס בקיק הכ"ל

תשובה כ"ל עוד להכ"ל

שיל"ם ב' איפאלא ב' בהר בחקותי ל"ז לאב"י תרו"ן לפ"ק:

עתה בחתי על דיש מה שכתבתי בחוס' כזיר ליו ע"ב דיש וכזיה בכחים שכתבו אחרים דאע"ג דמתכי' ביא בכריתות י"ב כל תוכלי' מלטרפים בכחים הכ"ע לפסול אבל שהוא בעיכי' אבל שבתעבודה הוא"ל ואין המלא יתבטל דגם אם הי' מלקה אחי' מתוך ההיתר ואוכלו בעיכי' בכחים מחי"ב על האיסור לחודי' ואעפ"י שאין ההיתר מלטרף עמו ועי"ב מתעה וכי בכחים דאורייתא אפי' בכסא ע"ם, וקשה לך מ"ש הוא"ל ואין המלא הא אפי' המלא לא אמרי' כן אלא בשסכיהם שוין ולא בשהיתר רבה כדאמרי' דל"ז כגון דכפיפי חולין ועיין תוס' פסחים מ"ד דיה אלא והרי בכזיה בכחים רבה היתר שהוא ד' ביצים ואי' משום דבתבלין דלעעמא ויתא עבידי אמרי' המלא אפי' בכפים היתר אי"כ מה הק' תוס' מכריתות שאני התם דאיכא עכ"ם כזיה משא"כ כאן דאיכו אלא משום דתבלין לטעמא עבידא שפיר פריך וכי כזיה בכחים דאורייתא גם בכהיב אלו דבריך, ושוב לא הבכה מ"ש תוס' דגם אם הי' מלקה אחי' מתוך ההיתר ואוכלו בעיכי' בכחים מחיב על אחי' לחודי' ואמ"ש שאין ההיתר מלטרף עמו אין יעלה על הדעת שאם איכו אוכל רק האיסור לחוד שהיתר ילטרף עמו ובפ' אורה מיסור למד מקמאי גורס אם הי' מלקה וכו' לא מחיב וגם זה איכך מבין כוונתו:

שמע בני ואחלפך ביכה דיש סברא לומר דאף דכזיה בכחים דאורייתא ואם שוהה מתחילה אכילה כזיה עד שעתו כדי אכילה פרס חיב הוא דוקא אם לא הפסיק באכילה של היתר בכחים דאז מלטרף אבל אם הפסיק באכילה היתר לאיות בקרא אכילה איסור אבל אם הפסיק באכילה היתר בכחים הרי כבר מלטרף אז הראשון של אי' עם אח"ז היתר למיקרי אכילה ושוב לא ילטרף עם אח"ז אחרון למיקרי אכילה אי' ועיין בזבחים ל"א ובבא"ר ותוס' שם וכתב עליו באו"ח סי' פקחים דאף דשמע מ' תקיעות בפ' שעות ביום יצא דשמיקה לא הוי הפסק מ"מ הפסק בקול שאיכו ראוי לאותו בבא הוי הפסק ועיין טו"ז אר"ח סוס"י ק"ח, אלא דבאמת גם בכהאי גווכא כזיה בכדי אכילה פרס הוי דאורייתא מהא"מ כפירש"י בפסחים מ"ד:

ועוד כ"ל בדור דהא דאמריכן דבכפיפי חולין לא אמריכן היתר מלטרף לאי' הייכו דוקא בבא"מ כיון דכפיפי היתר חד בתרי בטל ועיין פמ"ג בפתיחה להתערובות לו אפי' בבבטא"מ ביבש כיון דמה"ת חד בתרי בטל ואפילו בלח אי מ"מ לאו דאורייתא לו אפי' הוא דאורייתא אלא שאין לוקין עליו אפי' אוכל כזיה מן האי' בפ"א דלא הוי אלא עשה ולא אהדרי' לאי' קמא כמ"ש הרי"ן, אבל אי אמרי' דמ"מ דאורייתא ואיכו בטל ולוקין עליו עכ"פ באוכל כזיה מן האי' בבא"ל כגון שהבליע כזיה יין בשני שיפים פה ואוכלו בבא"ל כמ"ש תוס' שם בזבחים ל"ו דיה וכזיה בכחים אז אלי' דאי אמרי' המלא לוקין עליו אפי' באוכל כזיה מן התערובות כיון שהאי' בעין עומד ואיכו בטל ראוי לוקות עליו אם אוכל ממכו כזיה בבא"ל שוב שפיר המלא ולוקין על כזיה מן התערובות ועיין רשב"ל חולין ל"ח דיה אמר רבא, אבל אי אין המלא אז אלי' דאי כזיה בכחים דאורייתא אפי' מפסיק באכילה היתר בכחים אז חייב עכ"פ באוכל כזיה מן האי' בכחים אבל אי אמרי' דאם אכילה היתר מפסיק בכחים לאו דאורייתא שוב אי"ל לוקות עליו כיון שאי' לאכול מן האי' יותר מבכחים אי"כ אכילה היתר שבתערובות מפסיק ואפשר דבכהאי אפי' אי' דאורייתא אין בו משום חיב דאקור מהא"ת כיון דלא אזי לאילטרופי:

והשתא

והשתא יתפרסו דברי תוס' כמין חומר הכ"מ לפסול חלב שהוא נעיכי' נזה אמרי' דמלטרף נכאים כיון דאין אכילה היתר מפסיק אבל שנתערובת הוא"ל ואין המליח יתבטל דבטלמא לי המליח אף דכפיפי היתר מ"מ כיון דטעיב דאו' עכ"פ נאוכל כזית מן האי' בנ"ל לוקין דאיכו בטל א"כ שפיר לוקין על כזית מן התערובת דל"ם אכילה היתר מפסיק כיון דהמליח אבל כיון דאין המליח א"כ יש כאן אכילה היתר מפסיק וא"ל לקות אפילו אוכל נכאים וא"כ יתבטל עכ"פ לענין מלקות או אפי' לענין לי' כיון דלא חזי לאלטרופי ועי"ז כתבו דגם אם הי' מלקט האי' מתוך ההיתר ואוכלו בעיכי' נכאים והיתר נכתיס, דוק בלשון התוס' שלא כתבו ואוכלו לחודי' דבוכתס שאוכל גם ההיתר אלא שאיכו אוכל האי' והיתר ביחד רק אוכלו בעיכי' לא מחייב על האיסור לחודי' פי' שאוכלו לבדכה ואעפ"י שאין ההיתר מלטרף עמו לאכלו ביחד והיינו כגי' אורח מיסור ועי"כ מחמה וכי כזית נכאים דאו' אפי' נכה"ג דהיינו שאכילה היתר מפסיק, וגם לגי' שלפכיכו מחייב אפי' כן אלא דלגי' אורח מיסור הך דגם וכו' קאי לחזק הטעם דהו"א שנתערובת כיון דאין המליח יתבטל וכמ"ש אבל לגי' שלפכיכו יתבטל הוא הפסק הדיבור דאי מהתם הו"א דיתבטל ואסמעי' הכא דגם נתערובות כנכאים דאורייתא אף דאיכא הפסק אכילה היתר נכתיס מ"מ כיון דגם אם הי' מלקט וכו' מחייב אף דיש הפסק אכילה היתר נכתיס לכן גם נתערובת חייב וא"ש:

ומה שהמתה עמ"ש תוס' דגם אי הי' מלקט האיסור מתוך ההיתר ואוכלו בעיכי' נכאים מחייב על האי' לחודא הא כתבו תוס' שם ע"א ד"ה אבנים דאין דרך אכילה בכך וכן בע"ב ד"ה אל כתבו בשם ר"ת דנכה"ג איכו לוקה עליו שאין דרך אכילה בכך, הכא מתוס' ע"א אין האי' דאם מלקט הסוס והשמן ואוכל דהוי שלכדי"א לפטור ממלקות דבשעת אכילה ודאי הוי כדי"א אלא כונת תוס' דאין דרך לעשות כן בתקפה ללקוט ולבור הסוס והשמן ולאכול רק אוכלם ביחד ולכן ודאי בטולי בטלו להתם וכמו שסיימו ומשום הך טעמא ליל למימר שלא יתבטל אבל המקפה והוא רק כעין מ"ש באו"ח סי' תקכ"ב דאסורים שנותכים עליהם בגלים מקרי תבשיל א' משום שדרכו בכך כל השכה דודאי לא מקרי כ"א לבדו שלכדי"א ותוס' דייקו בלשונם ולא כתבו שאין דרך אכילה בכך רק שאין דרך אכילתו בכך ולכן בטל לגבי מקפה אלא ק"ש בע"ב כתב להדי' שהרי אם הי' מלקט האי' מתוך המקפה ואוכלו לא הי' לוקה עליו שאין דרך אכילה בכך ולדידי' ודאי ליל כגי' אורח מיסור דגרם לא מחייב:

ואולי יש לחלק דר"ח לא כתב דהוי שלכדי"א ואיכו לוקה אלא אם מלקט האיסור מתוך המקפה ואוכלו עם המקפה דזה איכו דרך אכילה שום ושמן ומקפה אבל אם מלקט הסוס והשמן ואוכל רק הסוס והשמן שפיר הוי כדי"א ולכן כתבו תוס' כאן ואוכלו בעיכי' נכאים דנזה שפיר מחייב גם לר"ח ושפיר גרסי' מחייב אלא דנזה כסתר משיל נפי' דברי תוס' דקאי אם יש אכילת היתר מפסיק נכתיס:

ואמנם לפ"ז ליל פי' כאן בתוס' דהרי ר"ח כתב לעיל כיון דמהכי ההיתר שאכלו עם המקפה לגרפו לאי' מלקות ה"כ יועיל ההיתר להלטרף לאי' לאפקולי אעפ"י שאין נמקום מגעו כבילה ע"ש ולפ"ז ליל כמי אעפ"י דאין המליח בנפיפי התירא מ"מ כאן כיון דע"י לירוף ההיתר הוי כדי"א שפיר המליח ולזה כתבו תוס' הו"ל ואין המליח יתבטל דגם אם הי' מלקט וכו' ואוכלו בעיכי' נכאים מיחייב על האי' לחודא ואעפ"י שאין ההיתר מלטרף עמו מ"מ הוי כדי"א ושוב שפיר אין המליח ונזה מיושבים כל דקדוקי דשפיר הו"א דאם אוכל האי' לחודא שלא יתחייב בלי לירוף ההיתר דהוי שלא כדי"א וא"ש:

ודברי המפרש שכתב בגי מקפה ומרוכה אע"ג דנפיפי חולין תבלין שאני הו"ל דלא הי"ל חיל כיון דהוי מבשא"מ בע"כ דאו' וכ"ש הכא שהעיקר עלמו לא מתבטל וכמו שהקשה רש"י בתוס' ד"ה וכזית נכאים ואי אמרי' בתבלין הו"ל ולטעמא וריחא בעידי אפי' בנפיפי חולין המליח א"כ גם מלד בע"כ דאורייתא דאיכו בטל אמרי' המליח אפי' בנפיפי חולין וכמ"ש ואפי' למ"ש רש"י בנפסחים מ"ד ע"ב ד"ה מפת ומיין דבע"כ ל"ש אלא בנפסד הטעם בכולא פת מ"מ כאן כשלועסן ביחד נכנס טעם אחד בחברו בכולו והוי בע"כ כמבואר בנזבחים ברש"י ותוס' שם ואי קאי אם בע"כ לאו דאורייתא א"כ מה בכך דתבלין לטעמא וריחא בעידא, ואולי ס"ל כיון דלטעמא וריחא בעידי הוי כמו דבר המעמיד ואפי' אי בע"כ לאו דאורייתא דבר המעמיד מה"ת לא בטל דהוי כאלו הוא בעיכי' ומיין מגיא ס"י תמ"ב סק"ט:

ומה שמעמדת בתוס' שם ל"ז ד"ה מגיא דמאן יימר דמשום יי"ל שאין היתר לאיסורו, קושי' זו שמעתי בשם הגאון מוהרנ"ם ולעכ"ד לק"מ דהא שהם יין אפי' בעיכי' אסור מהת אי לא ידעי' ודאי שבתכשך לע"ז וכדאמרי' חולין ד' שהי' שהם יכן הוא ועדיין לא נאסר יכן של נכרים ועיין רש"י שם וכ"ש דכלי יין אל הגעלה מה"ת מהשם שמא כשהמשו בהם יי"כ שבתכשך לע"ז ושהם יכן אינו אסור מה"ת ועי"כ דהא דלריכין הכשר משום יין לנזיר ועיין פרי' פסחים מ"ד וכונ"ת אוא"ס פי' סי' והא דמותר בשמת מה"ת ולא חיישי' שמא בתכשך לע"ז הייכו כמ"ש הרי"ן בע"ז כ"ט ע"ב שהק' כיון דשהם יכן אמו יי"כ גמור כאסר בהנאה א"כ גזירת בכותיהן ליל ואי' ר"ש דיין שבתכשך לע"ז מיעוטא הוא ולמיעוטא לא חיישיכן ע"ש וא"כ שהם יכן שפיר מותר מה"ת דלא חיישי' למיעוטא ואפי' ר"מ דחיים למעוטא כבר כתבו תוס' חולין י"ג דהייכו מדרבנן אבל מה"ת לא חיישיכן למיעוטא, ואכי מוסיף דכאן הוי מיעוטא דחלי' במעשה שמא נסכו לע"ז ודאי לא חיישי' לי' מקרא דרובא דחלי' במעשה דלא אזלי' בתרי' כדאמרינן בבורות פ"ג, ואף שהרמב"ן בס נתן טעם אחר דלשמא בתכשך לא חיישיכן דאם איתא דנסכי' לא הוי מזגין לי' ואין נוהגים אותו לישראל ע"ש והי"ט ל"ש בני ניעולי מדין שבטלו ישראל בחזקה בכיבוש מלחמה מ"מ הרי כתב הרי"ן שם והרמב"ן ז"ל מוסיף בה דברים משמע דגם הרמב"ן מודה לסברא דאסורה דמיעוטא ולמעוטא לא חיישי', אלא דסיל דמ"מ הי' דאוי לחכמים לגזור בשביל זה דאם יהי' כל שהם יכן מותר א"כ יצאו לשתות גם המעוט שבתכשך לע"ז וכמ"ש דבמ"ב ביו"ד סי' מ"ו עפ"י תוס' נדה ולהכי אולרך לומר דאם איתא דנסכי' לא הוי מזגין לי' אבל מה"ת ודאי לא חיישי' למעוטא דחלי' במעשה בכלי מדין שהוא רק פ"א ואי"כ ע"כ משום יין לנזיר הלריכם החורה הכשר וא"ש:

ומה שהקשית בגמ' ל"ז דקאמר ואי כתב רחמנא בני כזיר הוא"ל מנזיר לא יצפיכן משום דחמיר איסורא דאפילו חרלן אסור לי' א"כ מאי פריך דילוף בכה"ת המליח מנזיר וגם ק' איך יצפי רבנן טע"כ בכה"ת מנזיר, לא ידעתי על מה תיסוב קושיתך הרי בגמ' פריך מדרבנן נשמע לר"ע כמו דרבנן יצפי טע"כ בכה"ת מנזיר וע"כ ליל האי טעמא דנזיר חמיר אי' ה"כ ליצף ר"ע המליח בכה"ת מנזיר, ואי קיל השתא דקעביד לריכותא דלא הוי שכי כתובים ולכן שפיר יצפי מיכי' רבנן טע"כ בכה"ת ע"ש ברש"י אכתי תקשי ניהו דלא הוו שכי כתובים מ"מ איך יצפי' מנזיר הא נזיר חמיר איסורא זה איכו דהשתא יצפי' בכה"ת מניניהו דחטאת ונזיר דכי פרכת מה לחטאת שכן קדש' נזיר יוכיח מה לנזיר שכן חמיר אי' חטאת יוכיח וחזר הדין וכו' וכ"כ בש"מ שם והוא פשוט:

ולמסקנא ודאי דלק"מ דהרי הש"ג ר"ע לכתוב דהמנא בנזיר ותיתי חטאת מינה דהא כל איסורין שבתורה קא גמרי מנזיר עיין פירש"י ועי"כ דאין זה פרכא דנזיר חמיר אי' ועיין ש"מ שם ורבנן הסכימו' לזה לכן הש"ג דמשו"ה לא הוי ג' כתובי' משום דחטאת להמליח ורק משרת לטע"כ ומיכן אתה דן לכה"ת משום דמודי לר"ע דזה לא הוי פרכא כלל דנזיר חמיר איסורו וא"ש:

ובתוס' ד"ה היתר ואי' שבתבו חיז חרלן וחיז מפת ביחד דוקא ואפי' בזאחיז ובלבד שיהא בתוך כא"פ שאיכך יודע הפי' דע שהפי' הוא כך היתר ואי' חיז חרלן וחיז מפת ביחד דוקא לריך לאכול חרלן ופת ביחד ואפי' איכו אוכל כזית מפת וחרלן בנ"א אלא שעשיריה זית פת ועשיריה זית חרלן ביחד בנ"א אלא שאוכל כך עד השלוש כזית משכיחס בכא"פ כמי חייב וזהו שבתבו ואפילו בזאחיז ובלבד שיהי' בכא"פ ואין הפי' בזאחיז שהפת וההרלן הוא בזאחיז ואוכל כל אחד לבדו אלא שאוכל שכיחס ביחד אבל איכו אוכל משכיחס כזית בפ"א רק הכזית הוא בזאחיז שאוכל רביע זית חרלן ורביע זית פת ביחד ובכא"פ אוכל שוב רובע זית חרלן ורובע זית פת ביחד אבל אי' ואי' אפי' בזאחיז פי' אם אוכל רובע זית חרלן לחוד ואחיב רובע זית גיס לחוד ואחיב חיז עכ"ס לחוד והכל בכא"פ כמי חייב וזה ברור ולחכם כתב הגאון מויה ווי"ב בהגהות שהוא דיבור בפ"ע:

ומה שלא הבכה בדברי בעה"מ בסוגי' דנוקפה דתחלה כתב ונקוט האי כללא וכו' לפי שאין טע"כ אמור אלא על

דבר שיש בו שיעור כזית מן האי' והוא כמחה בו וכיכר בו טעמו והוא אוכל ממנו בכאיש שיעור כזית מן האיסור וכו' וסמליא אעפ"י שאין בו טעם האי' ואעפ"י שאיכו אוכל מן הכל אלא כזית וכו' ואחיכ כתב דהא דאמרי' בגיסיכ דאי' אדאוריתא חד בתרי בטיל לאו למימרא דק' וכו"ש לאו דאו' הוא דהא אמרי' כל איסורי תורה גמרי' מכזיר וכו' מבואר דקיל דק' וכו"ש דאוריתא ולא כבכאיש בלבד וכן כתב אחיכ ודין א' הוא שיעור ק' במב"ש וכו"ש במבש"ש אלמא דלא בעי כבכאיש, פשוט דמחלה קאי לעכין מלקות אין לוקין על טעיכ אלא באוכל כזית מן האי' בכאיש ודוקא בכמחה בו גוף האי' וגם טעמו כרגש וזה נקרא טעמו וממשו אבל באוכל פחות מכבכאיש או שלא כמחה בו גוף האי' רק טעמו כרגש כפי דאסור משום דגמרי' מכזיר אבל אין לוקין עליו לפי שאין מזהירין מן הדין כמ"ש בעה"מ עלמו אחיכ ומשוס המליא לוקין על כזית מתערובת אעפ"י שאין טעם האי' כרגש מסייע לטעם חדש ומ"ש אחיכ דק' וכו"ש דאו' הייכו לאי' בעלמא ולא למלקות ומהכי עליך שלא עמדת בזה הלא הוא מפורש בחל היטב:

ומה שלא הבכת בדברי מלחמות שם שכתב שפי' המליא אף לדברי ר"א איכו בשאין בו טעם האי' וכו' שאיכ עליכו חמן בפסח שלא במיכו במשהו מהיא וקיל הא בכפיסי היתר לא אמרי' המליא ואיכ איך אפשר לומר שיהא אוסר במשהו, והכה לפמשיל דהא דאמרי' בכפיסי חולין לא אמרי' המליא הייכו במב"ש בטעמא או ביבש חד בתרי אין במיכו אין בשא"מ משוס דבטל ברוב אבל במבשא"מ בלא אי טעיכ דאוריתא ולא בטל שפיר אמרי' המליא לוקות על כזית מן התערובת עד כדי כו"ש אפי כפיסי חולין והכה לדעת בעה"מ בד' מיכי מדיכה אין טעם האי' כרגש אלא שסיכה טעמו לטעם חדש ואפ"ה אמרי' לריא דעיכובו בלאו והבין הרמב"ן לסברתו דגם אם כתבב. במבשא"מ בפחות מכו"ש כמי עיכובו בלאו משוס דהמליא והק' דאיכ מליכו לדידי' חמן בפסח שלא במיכו במשהו מהיא אעיכ דבפחות מכו"ש לא אמרי' אפי' במבשא"מ המליא והיכ בסיכה טעמו לטעם חדש לא אמרי' המליא בכפיס היתר והיה במב"ש בטעמא כמי אין המליא בכפיס היתרא:

ומ"ש לייסב הקושי' איך ילפי' טעיכ בכל איסוריס מב"ש דלמא לותה תורה להגעיל משוס בב"ח דודאי בב"ח טעיכ, וכתבת עפ"י חתיס יו"ד סי' פ"ו דמאי' בב"ח גופא לא שמעי' אלא טעם הבא מן הממש [ע"ל סי' קס"ז] ואיכ אי משוס בב"ח לא הי' לריך להגעיל שהרי טעם זה איכו בא מן הממש לא הועלא כלוס בזה דאכתי ק' מכלן טעיכ אפי' איכו בא מן הממש בכל אי' דלמא לריך להגעיל משוס בב"ח דבזה טעם הבא מן הממש ודאי טעיכ וחידשה בו תורה אפי' איכו בא מן הממש הוי כעיקר אבל בשאר אי' אפי' טעם הבא מן הממש איכו טעיכ וכיש באיכו בא מן הממש ובזכה בשורות עובות לבשר עדי כשמע קול מבשר כבפשך ובפש אביך הכאמן דו"ש באהבה ובחיבה יתירה:

תשובה קל"א עוד להכיל

שיל"ת ב' איפאלא ד' הדבריס חדו"ן לפ"ק

היום באתי להשיבך על מה שהקשית על טו"ז יו"ד סי' ק"ג סוסק"י שכתב אחא דכתב רמ"א הא דדשיל"מ איכו בטל הייכו דוקא אם האי' בעין או שיש עדיין ממשות האי' בתערובות אבל טעמו בטל דכיון שסילק משם אח גוף האי' ולא כשאר רק הטעם והוא מב"מ בטעמא אין הטעם כרגש כלל מעיקרא ומהיא אי"ל בטול כלל דלא אמרו טעיכ דאוריתא אלא באי"מ ועיין סמ"ג שם איכ איך ילפי' בחולין ליח דכל אי' שבתורה בש' או בק' מזרוע בשילה הא בז"ב אפי' ליכא רוב מותר כיון דלא בטל אלא טעם הזרוע והוא אין במיכו בטעמו ואין לריך ביטול כלל, וכראה לי דעיין בתוס' חולין ליח ע"ב ד"ה רבא אכ' דפעמים שהזרוע ומקלפת מן האיל הוו חוץ לרוטב וכותן הזרוע טעם במה שאין וזיאכין כמי שיש משמוכיה זרוע הרבה על אותו מקלפת עד שלא יהי' רוב אותו מקלפת לבטלו ובכל עכין שיבטל התיר הכתוב ע"ש ועיין ש"ך וסמ"ג שפ"ד רס"י ליח דשומן ובשר כחוש הוי מבשא"מ בטעמא ואיכ פעמים ששומן הזרוע כו"ש בבשר כחוש של האיל ושפיר בעי' ביטול ברוב או בק' וס':

ושנית כיל דריבב"א חולין ליח סד"ה רבא הק' והאיך יל דטעיכ לאו דאוריתא הא דרבי' הטמאים לרבות ליכן ורומבן וכו' ותי' דס"מ כשהוא מופרש בעיכי' אבל כשהוא מ"י תערובות לא ע"ש ולפ"ז אכי אומר דדוקא אם ליר ומעם זה עיקר ביאתו לעולם מ"י תערובות שבבלע מן האי' להיתר אז נקרא טעיכ וגזה כתב טו"ז דאם הוא מב"מ בטעמא אי"ל ביטול ברוב כלל מהיא כיון שאין הטעם כרגש אבל אם אליר כבר הי' בעין בלי תערובות ונקרא עליו שם איסור מקרא דהטמאים שוב נעשה טעם זה עיקר ומודה טו"ז דבעי' ביטול ברוב אפי' שוה בטעם דהוי כאלו הביקר כימוח בו ומעתה בז"ב זיאכין שיש משמוכיה ופליטת הזרוע בעין על מקלפת אין אחון לרוטב וכמ"ש תוס' וכבר יש עליו שם עיקר ואחיכ בבלע באותו מקלפת אין ובכה"ג מודה טו"ז דבעי' ביטול מה"ת אף דהוי מב"מ בטעמא וכמ"ש ופפיר ילפי' מיכי' ק' וק':

ועוד כיל דעיין בחי' ר"ן חולין ליח שיש ג' מיכיס טעיכ

האחד שלא קלב הייתר מן האי' אלא טעמו בלבד לא גופו ולא פליטתו ומוכחי לי' להאי' ממשרת וכו' הסכי שקולמו הייתר מן האי' פליטתו אבל לא גופו ילפי' לי' להאי מב"ב הג' שבתערב בהיתר מגופו של אי' וילפי' לי' להאי מבב"ח וכו' ע"ש ולפ"ז יל דהא דכתב טו"ז שם דאם לא בשאר רק טעם ואיכו כרגש כיון דשוה בטעמא אי"ל ביטול כלל מהיא הייכו דוקא במין האי' הכיל דליכא לא גופו ולא פליטתו רק שקלב הייתר טעם מן האי' אבל במין הסכי שיש פליטת האי' ולא גופו שפיר בעי ביטול ובזרוע בשילה הי'

פליטת הזרוע ואיכ שפיר ילפי' מיכי' ק' וק':

ובזה מיושב כמי מה שהשיג עליו בהגהות מהרב"ם מריטב"א חולין ליח סד"ה רבא וכל היכא דהוי אי' מרובה והייתר מועט כמאן דאיתי' בעיכי חשיב וכן מרשב"א שהביא ב"י סי' ק"ג ד"ה ומ"ש עיש ולפמ"ש אי"ש דשם בסליפת אי' בהייתר אבל הטו"ז מייכי שאין בהייתר פליטת איסור רק קלוש טעמו של איסור ואי"ש, ובזה הכבי חותם בברכה שלימה, אביך הכאמן דש"ת באהבה:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכיל

תשובה קל"ב

שיל"ת חוסט יוס א' לסדר פקודי תרמ"א לפ"ק:

שוכ"ט לאהובי הרבני המופלג מלא פלג העדכי העלכי כמו"ה יעקב רבאזער כי"י מליסיטע:

מכתבו הסכית קבלתי וכו' ומ"ד שכשתפק אם מותר למלוח בשר עם מלח שבעשה מן מי מלח שבתבשל יען כשכותשין אותו בעשה דק בקמח, הכה דעת האשרי"י פכ"ה דעדיף למלוח במלח דק דבדבק בו ופוטל יותר להוליא הדם וכן דעת הראב"ד הביאו הרה"מ פ"ו ממ"א הי"א דמותר למלוח במלח דקה אלא דקיל דאז לריך לשפשף הבשר היטב קודם שישים אותו בכלי להדיחו יע"ש בטעמו של דבר ומובא בב"י סי' ס"ע עכ"פ קיל דמלח דק פועל להפליט הדם, אבל דעת הרמב"ם פרק הכיל דאין מולחין אלא במלח עבה כמול הגס שהמלח הדק בקמח כבלע בבשר ולא יוליא דם והבין ר"י שהביא ב"י סי' הכיל שיש פלוגתא בין הרמב"ם ולאב"ד והאשרי"י וכתב וליכ שלריך שתהא דקה שלא תפול אילך ואילך ולא דקה מן הדקה בקמח ואולי שזה כוכת הרמב"ם וכתב עליו הב"י ודבריו ככוכים וכן נהגו ועפ"ז קבע דבריו בשו"ע שלא יעלה במלח דקה בקמח, מבואר דעת הראש"ם דקיל אפי' בדקה בקמח מותר למלוח שהרי הביא דעת הרמב"ם וחולק עליו, וכ"מ יותר מלשונו שכתב דיותר שהוא דק המלח יותר מתפזר וכו' ונראה דבים דק יותר טוב יותר אמנם דעת הראב"ד יש לומר שאיכו חולק על הרמב"ם ואיכו מבשיר רק בדקה שלא תפול אילך ואילך אבל בדקה מן הדקה מודה

דאסור למלוח:

ושיעור הדקות מבואר בלשון הרמב"ם שאם איכה עבה כחול הגס אסור למלוח בה, ומעתה אם המלח הזה הבעשה מן מי מלח שבתבשל איכו עב כחול הגס אסור למלוח בה רק אם אין מלח גם מלוי ובמדיכתו מלוי מלח אחר ואם כבר מלחו בו מבואר בש"ך ס"ק י"ז דבשר ואפי' יש לו מלח אחר אין מעריחין אותו עיין פרמ"ג שם, ומה שהביא מעלתו מדברי טו"ז בשם או"ש דכל מלח שאיכו גם יותר ממלח שעושים ממי הים הוא כשר למליחה ורולה להוכיח מזה שהמלח הכיל לא מקרי דקה מן הדקה, איכו כלום דמי הים לחוד ומי באלות לחוד תדע דהרי לא כתב אם איכו דק יותר ממי

פיס מותר למלות ואין סדקות פוסל רק לדרגס האויס מחדס שאינו פסול משוס שהיא גם ביותר דמלא שעושים ממי היס אינו גם ביותר אבל עכיס כראס שסוא גם וסמלא שאנו דכין עליו אני לא ראיתיו אבל ממלאו מעיד עליו שהוא דק כקמה ורולס לפסלו משוס דקותי' ובזה יהי' שלוס מכאי ידידו:

תשובה קל"ג

א) אודות אוזות שנשלאו ולא כתבו אס הודאו ובמלאו כדין אבוא נקלרס הנה כבר כחלקו בזה גדולי עולס דעת פמיא חיא סי' יג להתיר ובשבו"י חיב סי' סיט חולק עליו ובפמיא סי' סיט בשבנ"ז שקכיד הביא הדבר בלי"ע ולפענ"ד נראה עפיע דקיל ביוד סי' סיה סיב דכל ירך שילא מתחי' ישראל מחותכת כדרך שמחתכין אותו מנקבי בשר היא בחזקת שיטל גידה ובכיד ג"כ הי' כחתך כדרך שחותכין למליחה היא בחזקת שנמלחה והודחה אס עוועה ומרגיס טעם מליחה כמיס בשבו"י הכיל ויען סיס עוד כמה אומדנות והוכחות שנמלאו דעתי להתירס:

ב) ואשר שאל אודות הכלים שנתבשל בהס שעוף שלא הי' מקורה לאכלו אשר הרב אביד דשס אסרס הבני מושב ידי משוס שאפילו הי' לי עצמיס להתיר מיא הרב לא הי' מועה בדבר מצנה ואיב חכס שאוסר וכו' כמבואר ביוד סי' רמיג שליא בהגיה ועיין בסיך בטועה בשיקול הדעת ומכיס כי גס אבכי אין לי על מה לסמוך להתיר כי הוא מחלוקת הפוסקיס הראשוניס אס לסמוך על ג' סימניס והרמיא בסי' פיג הכריע שאין לאכול רק במקורה, וגס אפשר שלא דקדקו כיב לראות אס הי' לו ג' סימניס כראוי עייש בסיך שקיח בשס מהרשיל לכן נמה שבשמעו בכלי ראשון או בעירוי איבבי יודע מקוס להקל אבל בכלי שני יש מקוס להקל כמבואר בסי' עיה ובדבר מזה עס ידידי הרב אביד כי' כי איבבי מחדש בזה דבר, ובזה הבני מותס בברכה:

עמרס הק' בלוהס בקיק הכיל

תשובה קל"ד

ברכת שלוס ואמת לאהובי מחותני הרב הגאון כופך קפיר ויהלוס אולר בלוס כסיא מויה יוסיע ברוך כי' אבדקיק גאלסעטס יליו:

מכתביו היקריס לבכון הגיעני ראיתי הקושיא שהביא בשס מר מותנו הגאון זצ"ל אהא דמלרכי' בבכורות וי"ו לימוד דאבא שריא ואיבה אקורה משוס דס או משוס אמה"ח ולרחביא בתמורה לי' דכשרה שיבקה מן הטרפה פסולה למזבח ואי אבא אקורה איך כתבה תורה שבעת ימיס יהי' תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן הא הוי כיבקה מן הטרפה, ופרי"מ תי' דיותר בשחיטה כמו הולד עלמו דהוי אמה"ח ויותר בשחיטה, הנה זה כביר שמעתי קושיא זו בשמו ותי' כתי' מעלתו אך לריך הבבר קלה וגם איבו מיושב למאי דס"ד דבעי קרא לאסרי דהוא דאקורה משוס דס ולרחביא מוכח עכיס מכח הוכחה הכיל דאיבו אקור משוס דס, ולענדיב עפיע שכי' מגיא בסי' רע"ז על ר"י שהתיר המושיק אעפיי שהיה דס מעיקרא מ"מ בתר השחא אזליבן שנהפך לדבר המותר וכן התיבת איקור שנהפכה לדבש שרי מהיט והקשה מגיא דאיב איך סיד לאקור אבל משוס דס הא נהפך לדבר המותר ותי' הא' בסי' תפ"ז בקט"ז דמדבש לקיט דשבלמא דבש הוא דבר היתר בודאי ואיב כשחתיבת איקור נהפך לדבש שייך לומר דנהפך לדבר היתר אבל בחלב כל זמן דלא ידעיבן היתר מקרא הויא דבל אבל אקורה דאתי מדס ליס לומר דמשוס דנשחטה בטורפה שנהפך לדבר היתר עיש ולפ"ז קשיא לי לאה כשרה שיבקה מן הטרפה פסולה למזבח הא נהפך לעלס הבהמה שהוא דבר היתר אך זיא דלעבין איקור טרפה ליס לומר שנהפך עלס האי' לעלס היתר דאי' טרפה איבו קשור בעלס אס הוא בשר או אבל דאיקור טרפה שייך על בשר כמו על אבל ולהבי נקט דוקא יבקה מטרפה ולא מטמאה דשס בשמת איבה פסולה למזבח משוס דנהפך לדבר מהור, ולפ"ז איבו מוכח דאבל שריא מכח קושיא הכיל דאי כמי אבל אקורה משוס דס או משוס אמה"ח מ"מ נהפך עלס האבל לעלס הולד ונשחטה לדבר היתר בשחיטה ולבשר שאין בו איקור דס ולהבי שרי בהקרבה, ואי' לזה דאליב תקשי איך מליבו היתר בשוס בהמה להקרבה עכיפ הלא הזרע הפורס מן הזכר הוי כמו אמה"ח ולבבא מידי דאתי מן המי ושריא ואפילו אס כאמר דהוי זה וזה גורס מכל מקוס הקשי למיד זוזיא אקור אבל על כרחך ככיל משוס דנהפך ונשחטה לדבר היתר בשחיטה ואיס:

ומיש דאי הוא דאבא אקור משוס דס, ליק דדס מותר לבני מזבח הנה גס הרבני מוהרי"ז ביי מפה כוון לדבריו ויפה כתב הבס דאיבא לי' פירכא, ועיין בס' פביס יפות להפלאיה עהיא פ' הבא בפסוק ואתה קח לך בשמיס ראש מר דרור שסביא דברי רמבי"ן שכתב שהוא מושיק והוא דס הנקרס בלוהר הלבי והקשה לדעת רמיה שבטוהיא סי' רעיז דמושיק אקור משוס דס איב ליה ממשקה ישראל מן המותר לישראל, ואבי תמה על תמיהתו הלא דס הותר בהדי' לבנות בזריקה אף שאקור לישראל כמו אבא ולי"ס בי' ממשקה ישראל, [עיין חתיס חוא סי' ליט דיה לזה] וגס מה שהיבן דדס שבשלו ומלאו מותר מן התורה, יש לעיין דבזה העבס משוס שבשתבה מבריתו ולעבס זה גס מושיק מותר משוס שבשתבה מבריתו עיין מקוא אבי' פסח סימן תסיז ולא ואין הזמן מסכיס ומוכרח אבי לקבל וכיט ממנו לא יבלר, ובכפשו ונפש מחותנו ידידו הדשיא:

תשובה קל"ה

שילא חוסט ד' במדבר תרמיג לפיק:

שוכיט לידידי הרבני העלבי עסיס ריבוכי חריף ובקי זך ונקי כסיא מוה לבי פריב כי' בקיק בערענבאז יעיא:

יקרתו הגיעבי בזמבו ולא יכולתי להשיב עד בעת מחמת עבמיס שוביס והגס כי עתה אין כיב לדיבא מיב הבבי להשיב מפבי הבבוד וגס להתלמד במקוס אחר, והבה שאלתו שאלה חבס בבידון מקוס אשר יש שס דבר בבהמות ובדקו הרבה מהס לאחיב ובמלא שהעחול כמק ובלרר בדס מה משפט החלב שחלבו למפרע, והבלים מאיזה זמן יש להטריף

או אס יש לחלות ברגע קודס מיתה בטרפה:

הבה תחלה בבר קלת דעת הראשוניס בעבין זה ואחיב בראה היולא מזה לדיבא כאשר יחבבי החובן דעת, בחוס' פיק דחולין דף יא דיה אחיא הקשו איך ילפיבן רוב מפרה אדומה דלמא משוס דאוקמא אחזקה שאיבה טרפה למיד טרפה איבה חיה יבי' ופרה היא בת שתי שבים, ותיבלו בתי' השבי דבל חזקה שלא בתברה ולא בודעה אפילו שעה אחת לא אזליבן בתרה ובהבו ויש ללמוד מתוך כך הלבה למעשה דאם עשו בביבות מבמה בהמות ואחיב בשחטה האחת ובמלאת טרפה שבולס אסורות דאין לי להעמיד פרה אחזקתה ולומר השתא היא דבטרפה ע"ב, ודבריהס כפלאים דמה רלו בזה שעשו בביבות מבמה בהמות הלא אדין והחידוש שלמדו מתירולס הוא ג"ב בחד בהמה שעשו בביבה מחלבה ואחיב בשחטה ובמלאת טרפה, ובפלאי סי' כ' עמד בזה ועיין ברין וחידושי הרשבא"ל ובעור סי' פ"א שבקטו הדין בבהמה אחת

ובראיס נקט כדברי החוס' והדבר לריך ביאור:

והבי"ל בזה דהבה הקשה בשבירי תורה חיב כלל ה' פיב למה דמבואר בבחובות כיד בדולה חזקה ופרטיי בדולה חזקה שאין בייד יכול להוליא דבר מחזקתו וביאור הדבר כתב בתבו"ס כי' הי' שקכיט דאתיב דמעולס לא הי' להס חזקה שהס כהיס בביבות מיב אילו לשבות דבר שבהבו בו היתר לבהוג בו איסור כי אס בראיה ברורה והוי כמו חזקה ממון שאין מוליאין מיד המוחזק שאיא להפקיע זכותו בלי ראיה ברורה ועיין קידושין עיא, והדבר מבואר יותר בביבאיא קידושין כיו דיה הייד לעבין הרי והרי עייש, והבה רשבא"ל חולין ט' כ' בשם רשיי להתיר כשבאבדה ריאה משוס אחמול אכלבו מחלבה ועבשיו בחזיק אותה בטרפה וכוותבו ביב לחזקת זכות, אך שם יא דלבהמה לא הי' מעולס חזקת זכות ומבוף לבוף לא מהבי חזקה זו דמאן דמכשיר בה לא מכשיר בבהמה אבל כאן בבביבות תקשי הלא הייבו מחזיקין אותם בחזקת היתר והאיך כפקיע זכות זה מהם אף דליבא לבהמה חזקת כשרות מבורכת אבל להבביבות הי' חזקת זכות מבורכת עיש:

ולפבי"ד לקיט דהרי חזקת זכות של הבביבה לא הי' רק מכח רובא דרוב בהמות כשרות וכיון דאיתרע רובא שעתה כולד בבהמה טרפות ודאי וילאה מרוב ולדעת

התוס' אין סברא לומר דעכשיו יצאה מהרוב דאין מעליותא לרוב בזה אי כימא דעכשיו יצאה דמיל עכשיו מיל מקודם סוף כל סוף הוא מהמיעוט ודוקא בני חזקה שייך סברא זו דזה מאליס לחזקה קמייתא אי כימא שלא כשתכה עד עכשיו ולא לענין רוב ואם כן ממילא איתרע גם חזקת זכות של

בנינים שבא מכח הרוב ונתרוקן היסוד וכפל הענין:

אמנם בנתערב בנינות אחרות אחרי תקסי הא לבנינות

האחרות עדיין חזקת זכות שלהם בעמקומו עומד דהא לא כשתמו הבהמות שבעשה מהם או שבשתמו וכמלאו כסרות ולמה יאסרו ואיך נוכל להפקיע זכות היתר שלהם מספק, אך זיל דכתי דהם מותרים מ"מ אסורים לאכלם משום דבכל

אחת חייסינן שמא זו היא שאבדה חזקת זכות שלה:

מיהו אחר העיון אכתי לא הוכח בזה דאכתי בכל בנינה

ובנינה כימא דאדרבה מכה חזקת זכות היתר שהי' לה לא בפקיע זכותה וכימא דעדיין היא מותרת שהיא מרוב הבנינות הכשרות שעדיין עומדים בחזקת זכות שלהם, אמנם כראה דלקמ"ד דהרי זכות היתר של הבנינה מבהמה שבמלאת טרפה הי' מקודם מחמת עלמה ברוב בהמות כסרות ועכשיו הסאר בזכות היתירה מחמת שבאמר שהיא מבהמה אחרת והרי חזקת זכות זו לא כתברה בשעתה דזכות הראשון קודם שנולד הספק לא הי' מעשה זה דמוקמינן לה עכשיו בזכותה וכמו חזקה קמייתא שלא כתברה דל"ה חזקה הי"ב חזקת זכות זו שלא כתברה לא הוי חזקה וזה שחידשו התוס' כיון דחזקה שלא כתברה ל"ה חזקה אי"כ יש ללמוד גם בעשו בנינות מבהמות הרבה וכו' דלא מהני חזקת זכות דהוי כמי

לא כתברה בשעתה וכנ"ל וא"ש:

ואולי יל"ל ע"ד פלפול דהכה במ"ש התוס' שעשו בנינות

מבהמות רבות אפשר לומר דמיירי שנתערב אחלב

וכמו שנקט הטור בסי' פ"ח ונתערב חלבה באחרות כל הבנינות אסורות, ומ"ש הטור שם בשם הרשב"א שהולכים בו אחר

שיעור ששים כמו בשאר איסורין שעמד עליו בב"י שם מה קמ"ל בשם הרשב"א הכי יעלה על הדעת לומר דלא מהני בו שיעור ששים ע"ש, כ"ל פשוט למה שהביא הש"ך סי' פ"ח סק"ו בשם ת"ח דאם יש ס' בהמות אע"ג דלא בדקנו האחרות עדיין מותר משום דרוב בהמות בחזקת כשרות ופי' סמ"ג שם דהוא"ל דיש ס"ם לאיסורא שמא גם הם טרפות ואח"ל כשרות שמא אין ששים קמ"ל דשמא הם טרפות לא מחשיב

ספק דרוב כשרות הם ע"ש, אמנם למ"ש רשב"א בתשובה סי' ת"ח דס"ם מעשה רוב כבר ביאר הפני' בכתובות בשיטת פ"פ דאפי' ספק א' לא שכיח מיחשב ס"ם דעכ"פ הוי רוב לגד א' וא"כ לרשב"א אם לא בדקנו אחרות לריך שידע בודאי

ס"ם ס' דאל"כ איכא ס"ם לאיסורא ואפילו בדרבנן אסור וזה שכתב הטור בשם הרשב"א דלריך ששים כמו בשאר

איסורין ולא סגי בס' בהמות וא"ש:

ואמנם יש לפרש כוונת תוס' שלא כתערב אחלב רק שנתערבו

הבנינות יבש בינם אלא דא"כ תקסי למה כל הבנינות

אסורות הא הוי ס"ם שמא בשעה שחלבו עדיין לא בטרפה ואח"ל בטרפה הא איכא ספק על כל אחד שמא לא זו היא מהטרפה, אך זה ליתא דהא הוי ספק א' בנופו וספק אחד

בתערובות דקי"ל בסי' קי' דלא הוי ס"ם, מיהו כראה דהא דלא אמרינן ספק א' בנופו ספק אחד בתערובות לפי דעת רשב"א דס"ם מעשה רוב י"ל דשליא אם רוב רק ספק וכמ"ש שמ"ק רק שהתורה התירתו א"כ לא מהני ס"ם בכה"ג אבל אם רוב הוי בודאי אז אפילו ספק א' בנופו ושכי בתערובת הוי ס"ם וכמדוייה שכבר דברו מזה האחרונים ועיין פלתי סימן

ס"ג סעיף א':

והנה כבר עמד הפלתי בסי' כ"ז על קושית התוס' הלא אי

לא אזלינן בתי"ר לא הי' לפרה חזקת כשרות דלמא

היא ממיעוט טרפות שחיין יצ"ח לדעת ר"ש פא"ע סי' פ', ולק"מ דקושית התוס' הי' דלמא משום דאיכא תרי רובא אבל בתר חד רוב לא אזלינן וכ"כ הפמ"ג בכמה דוכתי ולפ"ז אפשר לומר דבר חדש דגם תוס' מודו בחזקה שהיא ודאית שהי' כשר פעם א' אף שלא כתברה בשעתה הוי חזקה ואמרינן שלא בשתכה מכמות שהי' כיון דעתה ידעינן למפרע שבשעה זו הי' כן בנינות כיון דזהו חזקה המברת הספק רק בחזקה שאינה ודאית אלא מלד הרוב אז בשלמא אם כתברה בשעתה וכבר החזיקו אותה שפיר הוי חזקה וכמ"ש אחרונים דרוב שכבר החזיקו אותו מהני אפילו לענין ממון אף דאין הולכין בממון בתי"ר אבל אם לא נודעה בשעתה א"כ לא החזקנו אותה בשום פעם וגם עכשיו אין

אנו יודעין למפרע שביתה אז כשרה נודאי ל"ש אוקמא

אחזקה דדלמא גם אז לא היתה כשרה, וא"כ כיון דמיעוט טרפות חיין שוב איכו ודאי שהיתה כשרה קודם יצ"ח וגם

לא החזקנו אותה, לכן ל"ה חזקה, וזה מדוייק בלשון התוס' דכל חזקה שלא כתברה היינו שגם למפרע איכו ברור שהיתה כשרה רק מלד רוב איכן חיין יצ"ח ולא נודעה אפילו שעה

אחת כדי שנחזיק אותה לכן לא אזלינן בתרה ולא כתבו

כשאר ראשונים חזקה שלא כתברה בשעתה והבן:

ומעתה יל"ל דזהו רק אם רוב איכו מלד ודאי רק שהתורה

התירה ספק זה וא"כ בנידון פ"ח בתרי רובי קודם

שידענו דאזלינן בתי"ר אז לא הוי חזקה אם לא החזקנו אותה פ"ח אבל אם אמרינן דרוב הוא מלד ודאי וא"ה אי לא אזלי'

בתר חד רוב רק בפרה אדומה משום תרי רובי וכקושית התוס' א"כ ידעינן למפרע שהיתה ודאית כשרה שפיר הי' ראוי לילך בתר חזקה וכיון שחידשו התוס' דלא אזלי' בתרה עכ"ח דרוב מלד ספק א"כ יש ללמוד דאפילו בנבינות מהרבה

בהמות אף דאיכא ס"ם כמי כולם אסורות וכנ"ל הכ"ל:

וברוך ג' כ"ל עפמ"ש דקשה איך אסור בנתערבו הבנינות

הא הוי ס"ם שמא אז לא היו טרפה ואח"ל טרפה

שמא אין זו בנינה מבהמה זו ותירלתי דהוי ספק אחד בגופו

וספק א' בתערובת ולא הוי ס"ם אך אכתי קשה הא כאן

כודעו ב' הספיקות ביחד ול"ל כמ"ש הטו"ז סי' ק' סק"ג

דכל שאפשר לדון על ספק בגופו בלי ספק בתערובת אף

שלא כודע לנו מ"מ אנו כודע היינו מחזיקין אותו לאיסור

שוב לא הוי ס"ם ויש ראי' דלא אזלינן בתר ידיעתינו ודיכינו

עליו רק בתר הי' אפשר להוודע ולדון עליו דכוב"ק אהע"ז

סי' ל"ח התפלא על תוס' דחזקה שלא כתברה לא הוי חזקה

א"כ בחולה שנולדה ביער ואביה ואמה מתו לא יהי' לה

חזקה פנוי' שמא קיבל בה אביה קידושין שהרי חזקה פנוי'

שלה איכה מבוררת ולא כודעה לנו מעולם שהרי לא ראינו

אותה בשעה שנולדה שהתברר אצלינו חזקתה ומכח זה הוכיח

דלא אזלינן בתר ידיעתינו אם אצלינו כתברר החזקה רק

בתר אם הי' אפשר להוודע ולהוודע, וא"כ לענין ס"ם כשברה

טו"ז וזה כוונת תוס' כיון דחדשו חזקה שלא כתברה לא

הוי חזקה וקשה קושית כוב"ד וע"כ דלא אזלינן בתר ידיעתינו

א"כ יש ללמוד מזה גם בעשו בנינות מהרבה בהמות דאסורות

ולא מתירין משום ס"ם כתי' טו"ז כיון דלא אזלינן בתר ידיעה

אלא בתר אפשר להוודע וא"ש:

ואמנם בטרפות מחמת סרכא כתבו דאין לאסור דהוי ס"ם

ספק איכה טרפה ואח"ל טרפה שמא אח"כ בטרפה

וטו"ז סיפ"ח סק"ד הרגיש הא הוי ספק מחמת חסרון ידיעה

ולא הוי ס"ם עיי"ש, ולענד"ד דכבר כ' הש"ך סי' הכ"ל סק"

דלאו בכל סרכות יש להתיר ועיין בסי' ל"ט ס"ד בהגי"ה ד"ח

דאפילו בכסדרן לריך בדיקה שאין נקב בריאה ומאחר דאין

אנו בקיאין בבדיקה כל מקום דאיכא ריעותא יש להעריף

כל סרכא והכה מבואר בראשונים דהא דמעריפין בכסדרן

בים נקב ומכשירין באין נקב ה"ט דכי יש נקב חיישי' שמא

איכו עומד להסתרך ולהתרפאות אבל כי אין נקב הרי אזיכו

דנסתרך ונתרפא, ומעתה כ"ל דבר חדש דהא דאמרי' בספק

חסרון ידיעה לחומרא הייכו משום דאפשר אם הי' בקי הי'

מתברר לו שהוא אסור זהו דוקא אם הבקי יכול לברר שהוא

טרפה ודאי אבל בסרכא בכסדרן ואנו רואין שאין נקב הא"ל

כאמר דלמא אם הי' בקי הי' רואה ש"ם נקב הלא גם אם

יש נקב איכו ברור שהוא טרפה דהרי עדיין אפשר שעומד

להסתרך ולהתרפאות עד שלא יהי' נקב ואיכו טרפה רק מספק

שמא איכו ראוי להסתרך ולהתרפאות ובכה"ג גם ספק הש"ך

מקרי ספק דהרי גם להבקי הי' רק ס' ובכה"ג מייירי התוס' וא"ש:

ובהכי ניחא מה דהוי קיל למאי דקי"ל בסי' קי' דאם דאם לא

כודעו ב' הספיקות ביחד לא הוי ס"ם דכבר החזקנו

ספק אחד לאיסור ועיין במג"א סי' תל"ט סק"ג וא"כ הי"ב

כהי דכולדו שני הספיקות ביחד ע"מ כיון שספק זה שמא

איכו טרפה מחזיקין לאיסור לענין הבהמה שוב איכו מלטרף

לס"ם אפילו לגבי החלב ומ"ש שלא כודעו ביחד דאמרי' כיון

שהחזקנו ספק אחד לאיסור שוב איכו מלטרף לס"ם, הן אמת

כי הש"ך בדיכי ס"ם אות ו"ו העלה מאו"ה דאף שהחזקנו

ספק אחד לאיסור בגוף אחד והס"ם הוא בגוף אחר שפיר

הוי ס"ם עיי"ש וא"כ דכוותי' בבנינות לא החזקנו ספק א'

לאיסור רק בבהמה שהוא גוף אחר, ובזה יובנו דברי ב"י סי'

פ"ח שמתה על רשב"א ורי"ן שאוסרים הבנינות בני סרכא הא

הוי ס"ם, ותי' כיון שבחלב של תוך ג' ליכא אלא חד ספק

שוב

טוב ליה ס"ס פ"ס באריכות והוא סלא למה לא סי' דלעכין הבחמה נופא הוי רק חד ספק ולהכיל א"ס דלעכין הבחמה הוי מנוף לנוף אבל לעכין החלב הוי כנוף א' וספיר ליה ס"ס:

אמנם להכיל בלא"ה לק"מ דהא דאמרינן אם סחזקינו ספק

א' לאיסור טוב ליה ס"ס הייכו דוקא סאין טוס

אדם יכול לברר הספק להיתר אז מהני מה סאנו ממחזיקין אותו לאיסור אבל כאן מי סטוא בקי יכול לברר סהוא היתר סאין בו נקב א"א לומר סמחזיקין אותו לאיסור דא"א להחזיק דהרי הבקי יוכל לברר סהוא היתר ואינו יכול לברר סהוא איסור ודאי כנ"ל והוי ספיר ס"ס, ובזה נכון מאוד לסון התוס' ורא"ש סכתבו סאם הייכו בקיאין לבדוק אפשר סהי' לו היתר וכו' סהי' די באמרס בסרכא סהוא רק ס' טרפות אין לאסור מעעס ס"ס, ולהכיל א"ס דאי לאו דבקי יוכל לברר היתרו ליה ס"ס כקושי' הכיל ודלא כאו"ס ופ"ל סהבאנו:

ואולי יש לחדש עוד לף דבעלמא היכא דמחזיקין ספק

אחד לאיסור טוב לא הוי ס"ס מ"מ כאן שהי' לבהמה

חזקה כשרות מחמת הרוב והי' לה חזקה זכות היתר ואף

סכתבנו לעיל סאין להחזיקה בודאי כשרה מחמת זה כיון

דיש ריעותא מ"מ אוקי חזקת זכות היתר זה כנגד חזקת א'

סאנו מחזיקין עתה לאיסור מחמת ספק והוי רק ספק הסקול

וספיר מלטרף לס"ס ועדיף חזקת זכות היתר שהי' מחמת רוב

ממה שמחזיקין עתה לאיסור מחמת ספק ואין לומר שמחזקין

מילתא ודאי מהרוב כי אם די לנו לומר שהוא ספק ומלטרף

לס"ס וזה כוונת האשרי ועי"ל למאי דמסקינן דאזלינן בתיר

וכו' ורובא עדיף ממחזקה הייכו דמשו"ה הוי ספיר ס"ס גבי

סרכא חדא משום דאפשר לברר ועוד משום דחזקת זכות

היתר שהי' מחמת רוב עדיף ממחזקת איסור שאנו מחזיקין

עכשיו מספק וכבל מה שכתבנו ועיין בלחם חמודות שעמד

בזה מאי בעי הרא"ש בהא דרובא עדיף ממחזקה, ולהכיל א"ש

וזה דלא כמו שהבין ב"י בדבריו דבהאי ועוי"ל קיל כרביבו

שמשון דלפ"ז לסון ועוי"ל דמשמע דקאי אדלעיל לא א"ש:

ובראי"ש הקשה ג"כ קושית התוס' דלמא בפ"א מעעס חזקה

וסיים וכל טרפות שאירע בה אח"כ אוקמא אחזקתה

והשתא היא דטרפה וזה אין לו פירוש הא גם עכשיו לריכה

להיות כשרה וגם לא ידעינן שעתה היא טרפה בודאי ועיין

מע"מ ובאריך מש"ל שעמדו בזה, ולפענ"ד נראה למ"ש תוס'

בד"ה לר"מ דדבה העמד ולד בחזקת שאינו קדום בבכורה

שהי' חולין במעי אמו ע"י"ש אף שזה הטעם שהי' חולין

ודאי כשחלב שהרי עכשיו כולד ואינו במעי אמו רק שאתה

רולה לומר שהוא חולין מטעם אחר שכבר ילדה קודם זה

ומעולם לא הי' לו חזקה שלא יהי' קדום בבכורה לכשיולד

מ"מ מחזקינן מהיתר להיתר, וכ"ל דאפילו לשיטת הסוברים

דאין מחזקין מאי' לאי' הייכו משום דכל איסור יש לו שם

אי' בפ"ע אבל שם היתר הכל חד ובשעה"מ פ"ג מיינוס

וחלילה הע"ז הקשה למאי דקיימ"ל ביו"ד סי' י"ג דשוחט

בהמה ומלא בן ט' חי אפי' הפרים ע"ג קרקע אין טרפות

פוסל בה א"כ איך מוכח מפ"א דאזלינן בתיר דלמא משום

דאוקמא אחזקה שלא היתה טרפה במעי אמו ועי"ש מה

שתירץ, ולענ"ד נראה לחלק דהרי ודאי דאין לו חזקה במעי

אם שלא יקב חוטם או שאר טרפות או בבכור שאמו כבר

ילדה רק חזקת זכות אין בו אי' טרפות ואיסור בכורה וא"כ

בשלמא גבי בכור אין הטעם במעי אמו שהוא חולין מלד

הטעם שאין בו אי' טרפה ואמ"ה וחלב רק דבר מיוחד בבכור

דמרחם קדום שפיר אוקמא אחזקת חולין שאינו קדום בבכורה

אבל בטרפה שהי' לו חזקה זכות שאינו טרפה מלד הטעם

שאין בו איסור אבמה"ח ואי' חלב ועכשיו שכולד כיון שפקע

זכות לענין אמה"ח וחלב פקע"מי לענין טרפה ועיין בחולין

ק"ב וכעין סברא זו בתוס' יומא ס"ד ד"ה התם לענין דיחוי:

ולפ"ז קשיא לי מה הקשה התוס' ורא"ש דלמא בפרה משום

דאוקמא אחזקתה כדי דליל העמד עמא על חזקתו

דאזלינן בתר דבר שכולד בו הספק וכמ"ש הריטב"א בעירובין

דליו וקידושין דף ע"ט ע"ש אבל עכ"פ אמא דאוקי פרה

אחזקה שלא היתה טרפה אדומה תוך שתי שנים וגם

עתה איכה ראויה משום שהיא טרפה לשיטת הסוברים

מחזקין מאי' לאי' ואף שעתה בודאי ילתה מאיסור מחוסר

זמן מ"מ גם בכידון התוספת ושעה"מ הוא כן וכעין קושיא

זו הקשה בשערי תורה חיג כלל י"א פ"ב אות ז"ן ע"ש:

ונ"ל דהכה מבואר בדמב"ם פ"א מפ"א דקודש הזמן שראוי'

להיות פ"א אי' להקדישה יע"ש הטעם בדמב"ם ולא"ד

ואפילו אסור להקדישו כמבואר פ"ג מאיסורי מזבח דאסור

להקדים מחוסר זמן ועי"כ לריך להקדים אחר שנעשית בת

שתי שנים או ג' לדעת הרמב"ם ואי"כ מיד שנעשית בת ג'

שנים קודם דהקדשה לפ"א היתה בחזקת כשרה שהרי לא

הי' שום חזקה שנגדה אלא דאח"כ כשהקדישה לפרה נימא

משום חזקה שתוך שתי שנים לא היתה ראוי' לפרה אוקי

אחזקה שאינה ראוי' גם עכשיו מלד שהיא טרפה ואי"כ לא

עדיף מאלו ידעינן השתא שהיא טרפה ודאית דמ"מ הייכו

אומרים מכח חזקה קמייתא השתא היא דבטרפה מכ"ש איכא

דהשתא טרפה מלד חזקה ודאי אמרינן השתא היא דבטרפה

וממילא שוב ליכא לאימר כלל מחזיקין מאיסור לאיסור ואינה

ראוי' לפרה מלד שהיא טרפה דהא אתה מודה שהי' זמן

היתר בין איסור לאיסור והייכו משעה שנעשית בת שתי שנים

עד שעה דהקדשה ולא אמרינן מחזיקין מאי"א או מהיתר

להיתר כגוונא דתוס' ושעה"מ הכיל אלא כשזה יולא וזה

נכנס בלי שום הפסק זמן ביניהם:

אך כ"ז אי אמרינן בנמלאת טרפה השתא היא דבטרפה

אבל אי הוי אמרינן דטרפה למפרע הדקיל דהא

כשהקדישה ואיכא חזקה שהיא טרפה ממילא אמרינן שהיא

טרפה למפרע וספיר איכא חזקה שלא היתה ראוי' לפרה

דהרי מלד החזקה אנו אומרים שלא היתה ראוי' לפרה בשום

זמן וזה כוונת הרא"ש דלמא בפרה משום דאוקי אחזקה וכו'

ואי דאיכא בנגדה חזקה שלא היתה ראוי' לפרה כקושי'

הכיל לזה מסיים הרא"ש וכל טרפות שאירע בה אח"כ אוקמא

אחזקתה והשתא היא דבטרפה וכנ"ל:

והתני הרבני החריף מו"ה נתן נרשון כ"י פירש דברי הרא"ש

דלכאורה לא קשה קושית הרא"ש כתי' התוס' דאיכא

בנגד חזקת פרה חזקת טמא לכן הקשה כיון דעכ"פ פעם

אחת היתה כשרה ואין לנו להסתפק רק והשתא היא דבטרפה

שוב הוי ספק התלוי במעשה ובמקרה ולכ"ע מותר מה"ת

וכמ"ש בחידושי רשב"א חולין דף ע', אבל מכ"ל להוכיח

דאזלינן בתר וקושית הרא"ש הוא קושית הש"ס שעתתא אי

פ"ד ועי"ז אי' הרא"ש כיון דחזקת פרה לא נתברר בשעתה

שוב מכח חזקת טמא חיישינן גם לספק הבא מחמת מקרה

כמבואר בש"ס שם, ויפה אמר:

אמנם לעניד קושית ש"ס לק"מ דמה שחידש הרשב"א דספק

הבא ע"י מקרה מותר מה"ת הייכו משום דעפ"י הרוב

לא יתחדש מקרה הזה שיאסר בשבילו וכ"ז בתר דידעינן

דאזלינן בתר אבל כל כמה דלא ידעינן דאזלינן בתר ליכא

למימר דכשר משום דהוי ספק הבא במקרה, ומה"ט נמי קשה

לי לקושית תוס' ורא"ש דלמא טעמא דפרה משום דאוקמא

אחזקה שהיתה כשרה כיון דמ"מ ודאי איכא מיעוט בהמות

שהיו ג' שנים ואח"כ נטרפו ואנו מסופקים בהאי פרה אם

היא מהמיעוט הזה שילאו מן החזקה או מהרוב שעומדים

בחזקתם האיך שייך לומר אוקמא אחזקה כל כמה דלא ידעי'

ולא דמי לשאר מקומות דאוקי אחזקה אפילו אם רוב יולאים

מחזקתם כמו בחזקת פנוי' וכדומה דשם אותם היולאים מן

החזקה איכם בכלל הספק של האשם שאנו דנין עליה אבל

כאן מיעוט שיולאים מחזקתם הם בכלל ספק איזו הם ולע"ד:

והרשב"א בתו"ש שער ו' העלה להלכה דבטרפות שאפשר

לומר שמוך לשחיטה כטרפה מתירין החלב והגניבות

למפרע אבל סרכא או טרפות אחרות שא"א לחלות בשעת

שחיטה כיון דודאי יולאה מחזקתה ואין אנו יודעין מתי

מטרפין למפרע הגניבות ע"ש באריכות, והרא"ה בבד"ה הק'

מ"ל אם יולאה מחזקתה מחיים רגע קודם שחיטה או שיולאה

מחזקתה ג"י סוף סוף כיון שיולאה מחזקתה מחיים ואין אנו

יודעין מתי הי' לנו להטריף למפרע ע"ש וכן התפלא הטו"ז

בסימן פ"א ע"ש, ולפענ"ד נראה בהקדם לי"ש דברי רבותיו

של רש"י שהניא הרשב"א בחולין דף ט' דרש"י השיב על

רבותיו שהיו מתירין להטריף בנאבדה הריאה בלי בדיקה

ואמר אתמול אכלנו מחבלה ועכשיו נחזיק אותה בטרפה,

ורבותיו השיבו לו ע"ז דשאני חבל דחידוש הוא דאע"ג דאתי

מן החי מותר דאמרינן בפ"ק דבכורות חבל מכ"ל דשרי

דכתיב תרן זבח חבל ודבש והקשה הרשב"א הא מ"מ חבל

טרפה אסור כמבואר חולין קי"ז, ועוד דלמא לא התירה תורה

חבל אלא לעשות ממנה גניבות ולהשהותם עד אחר שנשחטה

ובנדקה שהיא כשרה עי"ש:

ולפענ"ד נראה בהא דהלריכו לבדוק הריאה כתוב בחידושי

הרשב"א שם ג' טעמים א) משום דסרכות הריאה

מיעוט המלוי, ב) כדי שלא יבא לידי הפסד גדול, ג) כיון

שהיא נראה לעינים מיד בפתיחת הבהמה ואינו בודק נראה

כמעלים

כמעלים עין האיסור ע"ש באריכות, ולפ"ז יש להם טעם לפיטם המפריפין בנאבדה הריאה וכ"ל דגם הם מודים אף שהוא מיעוט המלוי מ"מ אזלינן בתי' וכסר רק דבאמת הי' ראוי לבדוק אחר כל חי' טרפות דכל היכא דאיכא לברורי מברריכן אלא שהוא טרחא גדולה והוי כליכא לברורי, אמנם באבר א' דליכא טרחא ואיכא לברורי שפיר אמרו חכמים לבדוק הריאה אלא דאם אין סברא לחלק בין ריאה לשאר אברים יהי' דברי חכמים כחוכא לבדוק הריאה ולא שאר אברים ועיין במג"א סי' תרפ"ח בשם מהרמ"ם ובפמ"ג בפתיחה לסי' ל"ט, אבל כיון שיש ג' טעמים הכ"ל לחלק בין ריאה לשאר אברים שוב אמרינן כיון דאיכא לברורי מברריכן, ולפ"ז ל"ק קושית רש"י אחמול אכלנו ומכשיו וכו' דהרי כ' הש"ך סי' מ"י שקכ"ח לחלק בהא דבאבד הסכין לאחר שחיטה ואח"כ נמלא פגום דכשר דשם כיון שבאבד כבר יצא בחזקת היתר לכן מוקמינן לי' בחזקה דהתירא ואמרינן דלמא שיבר בו עלמות אח"כ ולאו אדעתי' משא"כ בסכין לפנינו ולריך בדיקה דלא יצא מכולם בחזקת היתר לכן דוקא אם ידעינן בודאי שנפל על חודו ע"ג קרקע קשה כשר אבל מספק אין חולין לומר שנפל על חודו ע"ש, ואי"כ לק"מ דאחמול לא הי' אפשר לברר לכן אכלנו חבנה דהיכא דליכא לברורי שמכינן אדוב אבל היום ששחטה ואפשר לברורי חל עליו חיוב לברר וכיון שלא בירר ממילין לאסור אף בבאבדה הריאה דהרי הי' מוטל עליו החיוב לברר מיד בפתיחה הבהמה שלא להעלים עין מן האיסור וכטעם ג' של הרשב"א ומשא"כ בסכין שלא הי' יכול לידע מיד עד שיבדוק וכיון שבאבד קודם בדיקה יצא בהיתר וא"ש:

אך נראה דקושית רש"י הי' ע"ד שכתב הגאון בכנפי יונה סימן ק"ג לענין דשיל"מ בבילה ספק טרפה שבולדה ביו"ט ונתערבה דבעלה ומותרת ביו"ט כיון דגם למחר עכ"פ לריך אתה לסמוך על ביטל ברוב ממילא סמוך כמי לענין איסור בולד ע"ש ושיטת השואל בל"ל סי' ס"ע, וה"כ כיון דעכ"פ אתה לריך לסמוך אחוב בלא ביטול לענין החלב ממילא יש לסמוך אחוב גם לענין גוף הבהמה אף שיכול לברר, ונראה לי"ש דהרי כתב המג"א בסי' תל"ז סק"ד דהא דאמרי' איכא לברורי מברריכן היינו דוקא אם הי' לו פעם אחד חזקה איסור ובא להוליאו מחזקתו ע"י חזקה או רוב אבל בחי' טרפות שלא הי' לו חזקה אי' א"ל לברר לכן לא בדקינן ע"ש, ואמנם זה יתכן אם אין מחזיקין מאיסור לאיסור אבל אם מחזיקין גם בחי' טרפות הוא נגד חזקה ולריך לברר רק משום טרחא א"ל לברר אבל בריאה דליכא טרחא שפיר לריך לברר משום שהוא להוליא מחזקה איסור דמחזיקין מאיסור לאיסור, אך כ"ז בגוף הבהמה שהיתה בחזקה איסור אבמה"ח אבל בחלב דליכא משום אבמה"ח ואין כאן חזקה אי' א"ל לברר ול"ק קושית רש"י:

וזה כוונת רבותיו של רש"י דחלב מידוש הוא דאע"ג דאתי אתי מחי מוחר דאמרינן וכו' ולכן שם א"ל לברר מדיכא ואי"כ הגם שאכלנו מחלבה וקמכנו על הרוב הוא משום שאינו נגד חזקה אבל בגוף הבהמה שהוא נגד חזקה שפיר לריך לברר וכיון שלריך בירור ולא בירר טרפה אבל חלב טרפה ודאי אסורה ולק"מ קושית הרשב"א והבן:

ובדרך אחר כ"ל דהכה הקשה בפלתי סי' ל"ט אות ב' למה לא יצפינן דאזלינן בתי' בתורה החירה חלב דלמא בהמה טרפה. ודוחק דלא אכלינן חלב רק לאחר שחיטה בהמה ובבדקה ע"ש, ופלא שלא הביא מידושי רשב"א בחולין דף ט' הכ"ל שדחה כן דברי רבותיו של רש"י ולא נראה לו דוחק לפרש כן ול"ע, והכה לפענ"ד לק"מ כיון דחלב מידוש הוא דליכא מידי דאתי מן החי ושרי ומחידוש לא גמרינן וא"כ ליכא למילף מיני' דאזלינן בתי', ואמנם הוא ז"ל הי' דודאי כל בהמות בכלל ספק ובדוב דרוב בהמות כשרים והי"ז כמו ע' חכיות דלא כודע הטרפות וא"כ פרים מרובא קפרים רק הואיל והכל בבית הספק הוא"ל קבוע אבל החלב הוא"ל פרים כמבואר בסימן קי' גבי בילה דהוי לגבי מרגנולה כמו פרים ולכך ל"ק מחלב וגם קושית רש"י מיושב דהוי פרים ומרוב קפרים וכו' והכה דבריו אין להם שחר ובאור וכבר עמדו בזה רבים:

ונ"ל לבאר דבריו דהכה רוב הבהמות כשרות יש לדון משני פנים והוא דכל הבהמות הנמלאים עתה בעולם הם רובם כשרות ומיעוטם טרפות וזה מקרי רובא דאיתא קמן הייבו שהוא נמלא עתה אף שאינו לפנינו ולעיניכו כמו ע' חכיות שג"כ אינם לפנינו עין בעין שהרי דין זה הוא גם בעיר גדולה ברבוה ואם אין אחת גדולה אז בכל העולם שדבא דאחרא חד הוא והכה רוב זה ידעינן מאחרי רבים להעות כדאמרינן בנמרא רובא דאיתא קמן לא קמבעי' לן וכו', אמנם לדעת הב"ח בשיטת הטור סי' קי' דע' חכיות אם אינו ידוע אינו מוכרח בשר טרפה והלוקח יודע מאינו מקולי' לקח הוי קבוע דאורייתא אף דאינו ביכר באיסור [ועיין ד"מ שם סק"ו ובש"ך סק"ד וכ"ש ותוס' זבחים ע' ד"ה אפילו וסנהדרין פ' ד"ה הנסקלין ופע"ת ג' כלל ז"ן פ"ו] א"כ הי' כיון שהרוב והמיעוט נמלאים בעולם אף שאינו ביכר האיסור והתיתר הוי קבוע וכמע"מ וכן הוא כל רובא דאיתא קמן ולא משכחת בזה רוב רק בפרים ובסנהדרין יען דהדיבור פרים וכמ"ש במרדכי פ"ק דחולין ע"ש הא חדא, ושכיח יש לדון דרוב בהמות מעת שנברא העולם הי' כשרות ועפ"י הרוב הוא שהי' הבהמה כשרה ולכן ודאי גם זו כשרה וזהו רובא דאיתא קמן שאין הרוב ולא המיעוט נמלא עתה בעולם ובזה ל"ש קבוע, ולפ"ז לענין גוף הבהמה עכ"ה אתה לריך לדון מלד רוב דאיתא קמן דרוב דאיתא קמן הוי קבוע שפיר ילפינן רוב אבל בחלב שהיא כשרה מלד רובא דאיתא קמן כ"ל ולכא למילף מזה רוב זה כוונת הפלתי לפענ"ד וממילא דלק"מ קושית רש"י וכמ"ש הפלתי ז"ל:

ואמנם יש לדון בזה דהרי מבואר בס' ק"ג ס"ג דבפירש לפנינו לא מקרי פירש רק קבוע ואי"כ החלב שפירש לפנינו לא מקרי פרים ואיתא לתי' הפלתי והדקיל אחמול אכלנו מחלבה, וכ"ל להלדיק דברי הפלתי דש"ך שם סקכ"א פירש הטעם דפירש לפנינו מקרי קבוע משום דספק בולד במקום הקביעות ע"ש, והכה בחולין ק"ג אמרי' דלמ"ד בהמה בחייה לאבריה עומדת אין איסור טרפה חל על אבמה"ח, וכ"ל לחדש דבר הכה אמרינן חלב חידוש הוא דליכא מידי דאתי מחי ושרי וא"כ אין לך אלא מחידושו ואילך ליתי בי' הי' אבמה"ח אבל כל זמן שהוא בתוך הכחל ולא פירשה מהכחל אסורה משום דבר מן החי ואם חתך הכחל בחיי הבהמה ממנה ואכלו גם החלב שבתוכו מלטרף לבזיה להתחייב משום בשר מן החי וכדאמרינן גבי עד זומם בב"ק ע"ג וסנהדרין כ"ז דחידוש הוא ואין לך בו אלא חידושו כן נראה לי וא"כ ממילא בתוך הכחל לא חל עלי' איסור טרפה על איסור אבמה"ח עד שפירש וא"כ לא בולד הספק שמא טרפה במקום הקביעות עד אחר שפירש מן הכחל ושפיר מקרי חלב פרוש אף דפירש לפנינו כיון שלא בולד הספק במקום הקביעות ולדקו דברי הפלתי, וזה כוונת רבותיו של רש"י דשאני חלב דחידוש הוא וכו' ושפיר מקרי פרוש וי"ל כתירץ הפלתי, וא"כ לא קשה קושית הרשב"א דבבשרא ביכקה מן הטרפה ודאית ודאי אסורה החלב משום טרפה כיון דבבר פירשה מהכחל ופקע איסור אבמה"ח אתי איסור טרפה וחייל:

ובדרך פשוט כ"ל בכוונתם דבבר הבאתי לעיל בפתח דבריו דברי הטעים שמייסב קושית רש"י על רבותיו דחזקה זכות של החלב לא מהני לבהמה דמאן דמכשיר בה פוסל בנתה ולא מהני חזקה זכות מגוף לגוף. ואמנם לפענ"ד קושית רש"י היתה ע"ד שכתב הטו"ז בכ"ד דהיכא דהיתר מפורש בתורה אין כח ביד חכמים לאסור ועיין פמ"ג בפתיחה לסי' ל"ט שכתב דהא דחוסשין בריאה למיעוט המלוי הוא מדרבנן וא"כ קושית רש"י א"ש כיון דהתורה החירה החלב בפירוש ולא חוסשה למיעוט המלוי בריאה אין כח ביד חכמים לאסור דבר המפורש בתורה להיתר ולומר דהתורה לא התירה חלב רק אחר שנשחטה ובבדקה הוא דוחק כמ"ש פלתי ודלא כרשב"א, ועי"ז הסיבו רבותיו דלענין הבהמה אין זה דבר המפורש בתורה להיתר דמחלב אין ללמוד דחידוש הוא ומחידוש לא גמרינן ושפיר יש כח ביד חכמים לאסור, אבל בטרפה ודאי אסורה החלב גם לרבותיו של רש"י ולק קושית הרשב"א, וגם מש"כ שמא לא התירה התורה רק אחר שבבדקה הבהמה ל"ק דהרי רש"י לשיטתו לא ס"ל כן דא"כ לא הקשה כלום וכנ"ל:

ומאחר שהעלינו דכ"ע מודו דחזקה זכות של החלב טוב רק דלא מהני לבהמה בבא ליישב דיבו של הרשב"א בתו"ה וגם הוא ס"ל דאין היתר החלב מטעם דאמרי' שעכשיו סמוך לשחיטה יצאה מהרוב כיון דעכ"פ יצאה מרוב מה לי מקודם מה לי מאחר סוף סוף איכא מהרוב רק הטעם כיון דהי' לגבינות וחלב חזקה זכות מכח רוב אוקמא אחזקה ואי"א להוליא מחזקה זכות אלא בדבר ברור לכן אמרי' שבאה הוא דבטרפה ועי"ז הביא שפיר ראי' מכוכם אם הבתולה ולא מצא לה בתולים אע"ג דהחם אין החזקה מכח רוב רק דבשעה

שכולדה ודאי בחולה היתה אלא משום דמס אין אכו דכין אם הי' בזמן מוקדם או מאוחר ואפשר דהיא אומרת משאלתכי בכיסן נאכסתי בתחלת אייר והוא אומר עד שלא אלקתיך בסיון נאכסה בסוף אייר ואין חזקה של לידה מוצלת כלום לזה דהרי אין אכו דכין אם זיכתה בזמן קודם או מאוחר אלא אם כבר נתארסה בשעה שנאכסה או לא אלא משום שהי' לה חזקה זכות בחולה שכתובתה מתחיל אין להוליא זכותה מספק וכן במומין אפשר שלא ידענו כלל שלא כולדה במומין אלא שהי' לה חזקה זכות מכח הרוב דרוב אין לחס מומין הפוסלים וכן כשהיה בחזקה היתר עומדת הייכו חזקת זכות היתר משום דרוב בהמות כשרות ועי"ז הקשה דהתם שאני משום דריעותא בעלמא הוא ואי"כ יל דהתם טעמא משום רוב ולא משום חזקה זכות הבא מכח רוב ומשאי"כ הכא שהיא מרפה ודאי ודאי ילדה מן הרוב, ואי' דאפ"ה שמעית מינה דאזלי' בתר חזקה הבאה מכח הרוב והייכו חזקה זכות דהתם משום דאזלי' בתר חזקה דאתיא מכח הרוב הוא דאזלי' בה לקולא ואליבן בזאב שהרי בפירוש אמרו בשהיה הוחרה דמשמע משום חזקה ולא משום דרוב בהמות כשרות והמעיין בפרים ברשב"ם ילמד שזה כוונתו ולשונו מתיישב לכוין בזה:

אמנם זה אם לא החזקה החזקה בטעות שוב לא אזל אם נודע שהחזקה החזקה בטעות שוב לא אזלי' בתרה וכמו שהביא רשב"ם מכתם יבם ועיין כיו"ב בפרי גיטין י"ז, ולפ"ז אם אפשר לומר דממש שמוך לשחיטה כטרפה אף דבהמה ילדה מחזקתה מחיים והחזקה חזקה כשרות שלה מחמת רוב בטעות מ"מ חזקה זכות של הבניה וחלב אינו מוכח שהחזקה בטעות דאפשר שהם בחזקתם ורגע קודם שחיטה כטרפה ואחר הטריפות לא חלבו כלל וא"כ אוקמא חלב ובניה אחזקת זכות שלהם אבל בשרכא וטריפות שודאי הי' ג"י קודם שחיטה והרי החזקה חלב ובניה של תוך ג' ימים בחזקת היתר מכח הרוב ועתה שחזקה זכות זה הי' ודאי בטעות שוב לא אזלי' בתר חזקה זכות של חלב ובניה כלל ומטריפין הכל למפרע עד יב"ח ואי"ם:

ובמשמרת הביא תירץ דהא דמכשירין הבניה באפשר לחלות שכטרפה שמוך לשחיטה אין הפירוש שמוך קודם לשחיטה אלא שמוך בתר שחיטה דלא ילדה מחזקה מחיים אבל אם ודאי כגמר הטריפות קודם שחיטה אפילו רגע אי' דילדה מחזקתה מחיים מטריפין למפרע ע"ם, ומו"ז התפלא אלא הרי"ם מכשיר הבניה אפי' במקום שבהמה טרפה כמצוחר בתו"ם להדיא וביש לחלות לאחר שחיטה הלא גם הבהמה כשרה ע"ם, ולפעניד נראה לחדש דכבר העירותי דגם הרי"ם מודה באיתיליד ריעותא דאין להכשיר מכח רוב בהמות כשרות דהא זו ילדה מן הרוב שהרוב אין בהם ריעותא וכמ"ש התנו"ם בפי' כ"ש לענין מים שבמות אך כשחטה הותרה הטעם מכח חזקת זכות כיון דכבר החזקנו אותה לבהמה מכח רוב אי"א להפקיע זכותה עד שיוודע לך בעה כטרפה ולהכי בולד הספק מחיים כיון שלא הי' לה זכות היתר דהרי הרוב כשרות וגם אין מחזיקין מאיסור לאיסור מ"מ זכות היתר לא הי' לה שהרי אסורה משום אבמה"ח ואי"ז ועיין טו"ז סי' קי' חילוק בני ס"ם נגד חזקת איסור ומשם נראה דחזקת איסור אבמה"ח לענין טריפות הייכו רק שלא הי' חזקת זכות והיתר ומשו"ה מהני ס"ם נגד חזקה זו לכן טרפה מספק ואף שלא נודע הספק עד אחר שחיטה וכבר החזקנו אותה בזכות היתר מ"מ כיון שאא"כ נודע לנו שבולד הספק מחיים הרי היתה החזקה בטעות יען שלא ידענו מריעותא זו ואלו הי' לנו ידיעה בתחילה לא הייכו מחזיקין כך ומשא"כ הכא דתליבן בזאב ובתחדש מעשה אחר שחיטה ס"ם לחלות בה אמרי' העמידנה על חזקת זכות היתר ואמרי' דלא החזקנו אותה בטעות רק אחי"כ נעשה ונמקיא הבאתי ראיה לזה מרשב"ם חולין ט' ומדברי רא"ש שבאמרי' חולין ל"ד ואכ"מ:

ולפ"ז יל דס"ל למשמרת הבית דאפילו אם אכו מסופקים אם כגמר הטריפות מחיים או רגע בתר שחיטה עם כדבודה ג"כ הבהמה טרפה מספק דמשום רוב אין להכשיר דהא ודאי ילדה מהרוב וכ"ל ומלד כשחטה הותרה אין להתיר שהרי ג"כ החזקנו זכות היתר בטעות ואלו הייכו יודעין לא הייכו מספק זה מיד אחר שחיטה ואלו הייכו יודעין לא הייכו מחזיקין אותה בהיתר ועכשיו נודע שבבר נולד מיד אחר שחיטה ספק זה ולא הי' לה מעולם חזקת זכות אפילו רגע אחת דקודם שבחטה אין חזקת היתר וזכות ומיד אחר שחיטה נולד הספק ומשא"כ בזאב אמרינן דעד שבא הזאב לא הי' ספק כלל בעולם והעמידנה על חזקת זכות היתר, וזהו לענין הבהמה אבל הבניה כשרות בכה"ג כיון דבהמה טרפה רק מספק אין להוליא מספק הבניה ואבל מחזקת היתר שלהם כיון שאינו ודאי שהחזקנו הבהמה לכשירה בטעות מחיים ועיין ס"ם שמעתתא ד' פ"ד, משא"כ הכא דודאי ילדה מחזקתה מחיים הוי ודאי ואיתבע חזקת זכות של הבניה שלא הי' רק מחמת שהחזקנו הבהמה מרוב מחיים ועכשיו איגלאי מלתא למפרע שהי' בטעות וכמש"ל בראש דבריבו על קושית הטעמי חורה ואי"ם:

עוד התפלא הטו"ז דבים ספק שמא נעשה לאחר שחיטה לא הי' לריך היתר מכח חזקה דאתי מכח רוב אי"ל דהוי ס"ם ספק שמא גם הבהמה כשרה ואתי"ל טריפה שמא אחר שחלבוה כטרפה ואף דרשב"ם לי"ל ס"ם בני סרכא שאני התם כמ"ם בי' ע"ם, ולעניד נראה דכבר הקשתי לעיל על התוס' בני סרכות הא"ך הוי ס"ם הא ספק שמא אינה טריפה מחזיקין לאיסור לענין הבהמה והוי כלא כודעו שכי הספיקות ביחד, ואילאי עפ"י דברי הש"ך סי' קי' דיכי ס"ם אות וי"ל דכיון דעתה אין אכו דכין על הבהמה רק על הבניה ולבני הבניה לא החזקנו ספק אי לאיסור שפיר הוי ס"ם ע"ם, אמנם הא קשיא הא הוי שם אונס חד שמא לא היתה הבהמה טרפה בשעה שחלבוה, אך זיל דהרי בשרכא ספק אי הוא שמא אין כאן נקב כלל ואתי"ל ס"ם כאן נקב דילמא לא הי' נקב בשעה שחלבוה והוי שפיר ס"ם עיין ש"ך דיכי ס"ם אות יא"ל וחוו"ד שם סק"י, אמנם כאן הקשי הא"ך נאמר ס"ם שמא לאחר שחיטה בשעה מעשה הטריפות ואתי"ל מחיים שמא אחר שחלבוה הלא מיד שהאמר אחר שחיטה בכלל בו שהוא אחר שחלבוה ומה כ"מ לענין הבניה אם מחיים או לאחר שחיטה כיון דמ"מ הוי לאחר שחלבוה ודמי להא דכתב מהרא"י הובא בש"ך שם דאם ילדה זכר ונקבה ויש ספק איזה ילא תחילה דלא חשוב ס"ם שמא כבר ילדה ושמא עתה ילדה הנקבה תחילה דהוי שם אונס חד עיין שם, אך לא קשה מידי דכאן ספק אי מחיר יותר מחבירו דהרי מספק שמא אחר שחלבוה הבהמה מותרת אבל מספק שמא אחר שחלבוה הבהמה אסורה ובכהאי גוונא שפיר הוי ס"ם כמבואר שם, אלא דא"כ הרי לא הוי ס"ם אלא מכח שאתה בן על הבהמה וכיון שאתה בן על הבהמה שוב לא הוי ס"ם וכמ"ש דהרי בבהמה אתה מחזיק ספק זה לאיסור ומבכ"ם לא הוי ס"ם אם אי אתה בן על הבהמה הוי שם אונס חד ואם אתה בן על הבהמה כבר החזקת ספק אחד לאיסור ולא"ה ס"ם כבל"ל ואי"ם:

ואחרי שביארנו קלת דעת קדושים להבין דבריהם וחידושם אבוא לראות היולא לדינא בנ"ד, והנה זה פשוט בכל בהמה שמתה והיתה מסוכנת קודם מיתה שאין אוסרין החלב למפרע, ואמנם יל בזה ב' טעמים האחד דאין בבהמה שמתה שום טרפות בשום אבר שיהא בו כדי להמית רק שיש קלת חולי בכל האברים שאין בכל אבר אחד מהם כדי להמית ובלירוף כולם גורם שמתה ואין בזה שום איסור ממיס ואפי' אי ידעינן בבירור דגם אי בדרי לה שמא דחיי הוי מתה מ"מ אין שום איסור ממיס כיון שאין חולי באבר אחד שיעור שהמות ע"י, ולפעניד ענין כפילה הוא כן שאין ריעותא באבר אחד כדי להמית רק בלירוף שנתרסקו כל האברים קלת יש בו כדי להמית והי' הל"מ שזו טריפות אף שבשאר מסוכנת אינו כן, ואפשר שלזה כתכוון רש"י במשנה דא"ע בד"ה כפלה שכתב ואין טעם בטריפות שהלל"מ הן:

ועוד יל דהנה הטעם במסוכנת משום דאמרינן דאי בדר לה שמא הוי חיי רק כיון דאין אנו יודעין מה הוא החולי ומה סם כבדר לה משו"ה מתה ובאמת בגרע המיתה כגמר הטריפות באבר אי' שגרם המיתה ומ"מ הכל מותר מחיים כיון דלא כגמר הטריפות רק בגרע המיתה, ואולי כיון שכגמר הטרפה ומיתה כאי' לא חל איסור טרפה כלל כיון שרגע קודם המיתה אי בדרי לה שמא דחיי הוי כתרפאות ועיין חולין דף ל"ז ויש כ"מ בנידון דידן שהיתה מסוכנת ואח"כ בדקוה ומלא לה טריפות בטחול דנראה מסברא שחולין הקלקלה במקולקל ואמרינן דהיתה מסוכנת מחמת הטריפות וכמ"ש ר' אפרים הביאו רמ"א סי' ל"ח ס"ד דאף דריאה אדומה כשרה מ"מ אם יש מכה בדופן כנגדה טרפה וחולין הקלקלה במקולקל שהוא מחמת לקותא ואפילו למאי דקימ"ל שם דלא כוותי' כמ"ש טו"ז וש"ך שם שאני התם דרוב בהמות כשרות ואמרי' דלא ילאה מהרוב ולא מחזיקין ריעותא ממקום למקום אבל כאן דודאי ילאה מהרוב ש"ם בה טריפות מודו שחולין

הקלקלה

סקלקלה במקולקל בחד מקום שהיתה מסוכנת מחמת טרפות זה עיין תוס' חולין כ"ח ד"ה בית הרחם ומכ"ש שכמלא טרפות זה בכמה בהמות שהיו מסוכנת, וממילא לעשה הפסי שכל מסוכנת הוא כן ואפ"ה מכשירין החלב למפרע דאמריכן עם שעת מיתה כגמר העריפות ה"כ כשר אבל לעשה הראשון שאני מסוכנת דעלמא שאין בה עריפות כלל אבל כאן כיון שאנו אומרים שהיתה מסוכנת מחמת עריפות שפיר י"ל דאוקרים החלב למפרע משעה שהתחילה להיות מסוכנת:

והנה פר"מ רמי דברי הלבושי שרד אהדדי דבסימן ל"ו ס"ק

ק"ג גבי למקה ואטוש וינש פסק דחלב כשר למפרע

דכתי דאין הלימוק כעשה ברגע מ"מ תלינן שגמר הלימוק שנטרף בו כעשה ברגע קודם שחיטה ובתי' דיניס ס"ז כתב דבהמה שנשחטה וניטל הכוליא מחמת חולי אוסרין החלב למפרע עד י"ח, והכא ספר זה אינו תחי', אבל כ"ל ליישב דבאמת נפלאתי על דברי הלבוש הלא לימוק בא מחמת שהפחידוה ואם ההפחדה הי' כ"כ שע"ז יגמר לימוק שהטרף ע"י מיד היא טרפה ומה בכך שלא נגמר הלימוק עד אח"כ וכן באטוש וינש מיד שהתחיל חולי שיוגמר האטוש והינש ע"י הוא טרפה אף שעדיין לא נגמר, [ולפמ"ש אפשר ליישב דלמא אי הוי בדרי סמא לא הוי נגמר והוא דוחק ומכ"ש בלמקה שבא מפחד] וכמו דאמריכן בדרוסה דטרפה בהאדיס בשר כנגד בני מעיים ומשום דסוף דאדם לאכול לפני' וכן בקנה אף דנקובתו בכאיסר דריסתו במשהו ומשום דסופו

להיות כאיסר כבחולין דף כ"ד ע"ש:

וכ"ל דס"ל דטרפות אטוש וינש ולימוק בכלל ריאה שניקבה

וחקרה ניכהו וכמ"ש רש"י רים א"ש והייכו שסוף הריאה

לינקב ולישאר וס"ל כדעת מ"ג סימן ס"א דתרי רואין לא אמריכן אם יש שני כיסין בורדא שנאמר כאלו ניטל ובניטל ג"כ אינו טרפה רק משום דרואין כאלו ניטל הוורדא ע"ש, והיא דכוותי' שנאמר בתחלת הלימוק והאטוש וינש רואין כאלו נגמר ובנגמר ג"כ אינו טרפה רק משום רואין כאלו ניקב ואם לא אמריכן ואי"כ אינו טרפה עד שנגמר הלימוק

דשוי חד רואין כאלו ניקב:

והנה ראיתי להתב"ש סי' ל"ה אות מ"ז שהשיג על המ"ג

דמכ"ל הא, ולפענ"ד יש כדמות ראיה לדבריו ממ"ש

תוס' ב"ק ע"ו ע"ב ד"ה כל העומד דשני פעמים כל העומד לא אמריכן שנאמר כל העומד לקבל כמקובל וכל העומד ליזרק כזרוק עש"ש ועיין חת"ס חיו"ד סימן קל"ה [עיל סימן רע"ו ורע"ז] והכי נמי לא אמריכן שני פעמים כל העומד להיות

כמי שהי' דמי:

אבל בכוליא שהטריפות מלד עצמו כמבואר בפרמ"ג ריש

סי' מ"ד בשפ"ד שם א"כ הי שנגמר הקטכות מכפול

ברגע האחרונה קודם שחיטה מ"מ מעת שהתחילה החולי שבשבילו נתקטנה כ"כ מאותה שעה הוי טרפה דרואין כאלו

כבר נתקטנה ושפיר יליה מחזקתה קודם שחיטה לכן מטריפין

החלב למפרע:

ומה שהקשה מעלתו מפמ"ג בסי' ל"ט במש"ז במכה ישנה

בלבעות דאוסרין החלב עד י"ח ולא אמריכן דבגמר

הטריפות ברגע אחרונה, לק"מ דהכי שם טריפה מחמת נקב

שיש בריאה דאין סרכא בלי נקב ודרך הנקב להיות בפ"א

אא"כ מחמת הנקב נעשה סרכא והוי כהוגלד פי המכה ועיין

בלחי סי' פ"א דלמ"ד יש סרכא בלי נקב גם בסרכא אמרי'

דנעשה רגע קודם השחיטה וכמ"ש הרשב"א במ"ה וא"כ במכה

ישנה מעיד שכבר הי' נקב מזמן כביר בריאה ומחמת זה באה

מכה אז בלבעות ולא שמחמת מכה בלבעות בא נקב בריאה

ואח"כ שייך שם לומר עכשיו בגמר הטריפות הלא המכה באה

מן הטריפות ולא הטריפות מן המכה וזה פשוט ומבואר למבין:

ואמנם בכידון דידן הכה לפי מה שהעלה הש"ך בסי' פ"א

סק"י כדעת הפוסקים דאפילו יליה מחזקתה מחיים

כמו בהוגלד פי המכה לא מטריפין החלב רק עד אותו הזמן

א"כ גם הכא ודאי דלא מטריפין החלב רק משעה שראיכוה

מסוכנת, אך כ"ז לעשה הראשון שכתבנו אבל לעשה השני

שפיר י"ל דסמוך לשחיטה בגמר הטריפות דאיכה מסוכנת

מחמת הטריפות רק הטריפות מחמת הסיכון ואי בדרי לה

סמא הוי חי:

אמנם כ"ל דגם לעשה השני אסורה החלב מעת שהיתה

מסוכנת, ואילי דילי מהא דאמריכן פסחים דף ל"א

במפקח הא ונמלא המת תחתיו חייב לעשות פסח שני שטמא

מתחילתו והקשה התוס' כימא אי הי' כשהתחיל לפקח, ותיכן

כיון שנמלא מת אמריכן מתחילתו כמי מת הי' שכל הטומאות

כשעת עליתן ע"ש, ומזה הביא בטו"ז יו"ד סי' שכ"ז דאיכ

דהיכא דחזקה דהשתא סותר לחזקה דמעיקרא לא אזלינן

בתר חזקה דמעיקרא כלל, ובנקט"כ שם חולק בשלמא התם

אי אמרינן למפרע משעה שכשל הגל מת יש זמן ידוע ואין

סותרת חזקה דמעיקרא לכן אזלינן בתר חזקה דהשתא אבל שם

בכידון טו"ז אין זמן ידוע להלות בו שפסקה החזקה דמעיקרא

לכן חזקה דמעיקרא עדיפא ואוקמא על חזקה אי ע"ש, והא"כ כיון

שיש זמן ידוע לומר מתי פסקה חזקה דמעיקרא והייכו משעה

שראיכוה מסוכנת אזלינן בתר חזקה דהשתא ומטריפין החלב

למפרע משעה שהיתה מסוכנת ואפילו להפוסקים דאם יליה

מחזקתה מחיים והחזקו חזקה כשרות בטעות מטריפין החלב

למפרע עד יצ"ח, מ"מ זה דוקא באין זמן ידוע להלות מתי

התחיל חזקה דהשתא ומתי פסקה חזקה דמעיקרא אבל כאן

דיש זמן ידוע להלות בו אמריכן דעד שראיכוה מסוכנת הי'

בחזקה דמעיקרא רק מאז ואילך התחיל חזקה דהשתא וכ"מ

מודו דחלב שקודם זמן ההיא מותרת, ויש ללרף ג"כ דכימק

הטמול איכו טרפה ודאי רק משום דאנו אין בקיאין בנשר

שהרופא גורדו עיין בש"ך סי' מ"ג סק"ד וא"כ הוי ס"ס שמא

איכה טרפה ואח"ל טרפה שמא בשעה שחלבוה כשרה היתה

ואף דהוי ספק חסרון ידיעה מ"מ הא הוי ספק לכל הדור

ושפיר הוי ספק לדעת תוס' ורא"ש וכמ"ש טו"ז סי' פ"א סק"ד

וסי' ל"ח סק"ו:

סיומא דפסקא נלפענ"ד להלכה שאין לאסור החלב רק

משעה שראיכוה מסוכנת ומאותה שעה יש לאסור

אך זה באותה בהמה שנשחטה וכמלא הטריפות בטחול אבל

באותה שמתה מאליה ולא נבדקה הטחול כ"ל דאין להחזיק

ביעותא והוי רק כשאר מסוכנת דעלמא דחלב שלה שרי

דאיכא כמה ספיקי שמא אין כאן שום ביעותא בטחול ואתיל

דאיכא ביעותא שמא לא הוי כנשר שהרופא גורדו ואתיל

הוי שמא רגע קודם שמתה טרפה וכיון דבוד בהמות כשרות

אמריכן שהיא מהבוד ונשניל שהיא מסוכנת לא יצאה מבוד

כשרות שהרי בכל מסוכנת אינ לבדוק אחר י"ח טרפות עיין

יו"ד סי' י"ז בכלענ"ד, והי' זה שלום וברכה בברכת התורה ידידו:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל:

תשובה כל"ו

שיל"ת מאדע יום ה' לסדר ויברך אתכם כאשר דיבר לכם תר"ל לפ"ק

בין המצרים ה' קרבו וקרבן עמו ירים ורחם יראה

בית בנוי בראש הרים ובעמוד הכהן על האוריס

ה"ה ידיד נפשי הרב הגאון הגדול מעוז ומגדול לדיק

תמים ראש בשמים כקש"ת מו"ה דוד יודא זילבערשטיין נ"י

האבדק"ק קערעסטור יצ"ו:

כתב בבחר לשון לדיק מיוש ה' שבוע זו הגיעני תמול שלשום

ועתה בתי עדיה שביקש חוו"ד בכידון חלב שנמלא דם

בתוכה אחר החליבה ומלאתי בזה שלשה בביאים מתבאים בסגנון

אחד בש' לקט הקמח הנדפס אצל טו"ע הקטנים אחר ה'

טרפות הביא דין זה בשם תשו' בחלת שבעה סי' כ' לאסור

החלב משום שכנתא ואיסורא יע"ש ובהגהות יד אפרים יו"ד

סי' ס"ו סע"ב הביא זה ג"כ בשמו ובשם תשו' חיבוך ב"י שדם

הנמלא בקדרה או בכלי שנחלב לתוכה חלב מבהמה החלב

אסור ולכן חלב הבוטה לאדמיות אסור ואם עשו ממנה

חמאה מותר למכרו לעכו"ם באופן שלא יהיה חשש שיחזור

וימכרנה לישראל וכן הכלים שנשתמשו בחמין אסורים, ובש'

פתחי תשובה ביו"ד סי' פ"א הביא ג"כ בשם כ"ש דהחלב אסור

והכלים שעמד בהם החלב מעל"ע אסורים והביא שם בשם

חיבוך ב"י סי' ל"ח דפסק לאסור משום דדם נעבר ונעשה

חלב וכיון דיש דם בחלב או אדמיות מוכח דעדיין לא

נשתנה הדם לגמרי לחלב ע"כ יש לאסור משום דם ממש

והחמאה שנעשה מזה ימכור לכותי באופן שאין לחוש שיחזור

וימכרנו לישראל וכן הכלי חרס ימכר ע"ש, והנראה מדבריהם

דלא שייך בזה ענין ביטול כלל דאין האיסור משום דם

המעורב בחלב רק דהחלב כולה היא חתיכה דאיכורא יען

שלא נשתנה עדיין לגמרי להלב ועד כאן לא למדנו היתר

חלב בנכורות ויו"ל אלא בהפסיע לגמרי לורת דם והלבים

לורת חלב אבל אבל כשיש עליו עדיין קלת לורתו הראשונה לא

התירה תורה כלל ועומד באיסור הראשון ואין כאן היתר

כלל לבטל רק כולו איסור:

וכ"ל

ונ"ל להביא ראי' לזה מדברי תוס' חולין י"ד ד"ה וכסבין
שכתבו דדם הפורש בתוך הבשר מלד זה נלך זה מותר
דכל זמן שלא פירש לחוץ הוי כדם האברים שלא פירש דמותר
כדאמרינן בכריתות דף כ"ח וכ"כ הרי"ן והרא"ש שם ומה
דקשה מ"ז מחולין קי"ג גבי שור מפרקתה של בהמה ועיין
ביו"ד רס"י ס"ז כבר תירץ הרי"ן שם ע"ש ולפ"ז אי כימא
דהאיסור הוא רק משום מיעוט דם שמעורב בו והלא כראה
מדבריו דמשום אי' דם בא לאסרו ואי"כ תקשי כיון דכל זמן
שהחלב בכחל הוי החלב כגופה של בהמה ואם כערפה גם
החלב אסור ועיין בחולין קמ"ז ועי"ש בתוס' דף כ"ח ד"ה
ושווין ואי"כ דם זה לא פירש רק ממקום למקום בתוך הבהמה
דהייכו לתוך החלב וזה איכו מזיק כלל דמה שהולך ממקום
למקום בחיותא ודאי איכו אוסר אפילו בלי סברת תוס' הכ"ל
וגם אחר החליבה לא פירש מהחלב ואי"כ כהי כמי אם הולך
בתוך החלב ממקום למקום מ"מ הוי כדם האברים שלא פירש
ומותר ואלא ודאי כמ"ש דכל החלב הוא איסור יען שלא
נשחטה לגמרי:

ולכאורה עלה בדעתי לדחות עפ"י סברת מו"ז נפי' ל"ג
שקע"ז דדוקא בבלע בחתיכה לא אמרינן חרי
משהו דלא ביבש כבלע ואין לו כלל הוי' בפני עלמו אבל
בלא בלא אמרינן גם חרי בטל חרי היא עומד ויש לו הוי' בפני עלמו
כמו הרוב ועיין רשב"א חולין ק' וא"כ י"ל דדוקא דם הבבלע
בחתיכה עקרי לא פירש לחוץ ומותר אבל אם מעורב בלא
כמו בחלב כאן ל"ש לומר דהוי דם אברים שלא פירש דהרי
איכו רק מעורב ולא בבלע בדבר, אבל לא משמע כן בתשו'
שפכ"ה קי"ד שהביא דעת הרמב"ם לאסור מי חלב דהא לריך
קרא להתיר חלב וכיון דאמרינן דמי חלב איכו כחלב באיסורו
עומד ואל תחמה שהרי מותר עם האוכל וכשפירש מן האוכל
נאסר דהרי אשכחן בדם האברים דכשהוא מובלע בבשר מותר
וכשפירש אסור ע"ש והרי מי חלב כשהוא מעורב עם האוכל
לא הי' בבלע רק מעורב דהרי אז היא האוכל ג"כ כימות
ובלול ואפ"ה מדמי לי' הראש"ים לדם אברים שלא פירש ואי"כ
משמע דגם בדם אברים כמי דכותי' אפילו מעורב בדבר לא
ובבלע עמו כמו חלב דהכא כמי מקרי לא פירש ומותר ואי"כ
ראי' שלי הכ"ל ברורה:

אמנם מה שאני חוכך בגוף הדין הוא דהלא עכ"פ אין
אנו יכולים לומר בבירור דיען שהחלב אדומה או
שבמלא דם בשולי הכלי דבודאי לא בחבשל החלב עדיין
לגמרי ועוד לורתה הראשונה של דם עליה והוא כולו איסור
דשמא לא כן הוא אלא דהחלב כבר בחבשלה לגמרי ובשחטה
לדבר המותר ורק מעט דם שלא בשחטה ולא בחבשל עדיין
מעורב בה או שהדם בא מחמת מכה שיש לה בחדרי בטנה
וא"כ הוא כולו היתר דהוי כדם אברים שלא פירש כמש"ל
או דעכ"פ אם יש שיעור ביטול מחבטל וא"כ עכ"ל איכו אסור
רק מספק ולפ"ז קי"ל לשאי דאמרינן ביבמות ל' ואלו בבי
גירושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה לא קתני מ"ע אמר
רבה אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אתה בא
לאוסרה אל האסרבה מספק ועיין בתוס' ורשב"א שם ועיין
בש"ך יו"ד סי"כ סק"ג ובאחרונים שם ואי"כ הי"כ חלב זה בחזקת
היתר עומדת דהייכו שהיה היתר לבשחבלב מן הבהמה
ומספק אתה בא לאוסרה שמא לא בחבשלה כל צורכה אל
האסרבה מספק, ואפילו לשי"ש הרשב"א שם הא דבבי בהמה
אמרינן בחייה בחזקת איסור עומדת וכו' ומחזיקין מאיסור
אמה"א לאיסור בבלה ואי"כ בבי ספק בירושין כמי בחזיק מאי'
אשה אים לאי' יבמה לשוק ותירץ דבבי בהמה כיון שלריך
מעשה להכשירה לכן לריך ראי' דבעשה בה מעשה המכשיר
אבל בספק בע שם ההיתר בא ממילא במיתת הבעל והאי'
הוא ע"י מעשה בירושין ולהכי לריך ראי' שבעשה מעשה
האוסרת ע"ש ואי"כ החלב לריך מעשה להכשירה דהייכו
שיעבר הרס ויעשה חלב ולריך ראי' דוקא שבעשה מעשה
המכשיר דהא ליתא דדוקא בלריך מעשה אבל כאן הדם בעבר ובעשה חלב בעבע
ובודאי לא מקרי חלוי במעשה ועיין תוס' בכורות כ' ד"ה
רבינא ותוס' יבמות קי"ע ד"ה ר"מ:

אך כ"ל עפמ"ש בש"ס סימן י"ז סקפ"ד בבי ספק אם בשחטה
ג' ימים דאזלינן לחומרא והקשה דבוקמי' בחזקת מי
ובהרג תוך ג' ביו"ד סי' של"ז וסי' דמייבי שראונן הלך
מכאן ואי' היכן הוא אז מוקמי' לראונן בחזקת חי ומת זה
אבל שבראה שהוא ראונן אמרינן שמא קודם ג' ובשחטה
והוא חים אחר אשר לא ידעינן אותו ולים לומר דמוקמי'
אותו בחזקתו ראונן הוא חי ע"ש ועיין חתו' כונ"י חיא
אחמ"ז סימן ל"ח ובש"ם ס"ז פכ"א מבואר מדבריו דבאים שלא
היה לפכיכו ולא הייכו יודעים אותו בשעה שהי' בחזקתו לים
לומר אוקמיה אחזקה ומכ"ם אבל זה שלא היתה בעולם כלל
קודם החליבה וכדאמרינן בחולין קי"ם כחל שבשלו בחלבו
מותר קיבה שבשלו בחלבה אסור ומה הפרש בין ז"ל זה ברוש
בחעיו וזה איכו ברוש בחעיו ופרש"י וכחל איכו ברוש בחעיו
שלא יצא מדדי הבהמה בחייה ולא כאסף אלא מובלע בבשר
הוא ולא בא לכלל אבל ע"ש ועיין בחג"א סי' ש"ה סק"ג
וסי' תק"ה ואם כן לים לומר בה חזקה כלל שהיתה לה
חזקה היתר לבשחבלב כיון שקודם החליבה לא היתה בעולם
משא"כ בבמות היתה האשה לפכיכו שייך למימר בה אשה
זו בחזקה היתר לשוק עומדת:

אמנם לעפ"י דחזקה אין כאן מ"מ מידי ספיקא לא נפקא
וכמש"ל ולפ"ז בים לבהמה מכה בדד שמוליאה דם
הי' מקום להקל עפמ"ש רמ"א ביו"ד סי' קפ"ז ס"ה וכן אם
אין לה וסת קבוע והוא ספק אם הדם בא מן המקור או
מן הבלדין תליכן במכה מכה ש"ם ספק מן המקור או מן
הבלדין ואח"ל מן המקור שמא הוא מן המכה ובש"ך שם
שסקכ"ג הביג דמה ספק ספיקא הוא זה הא איכא לאימר
מיד דלמא דם בדה כה"ג לא מקרי ש"ם כלל וכמ"ש בדיבי
ש"ם בדין י"א וי"ג ובבוב"ק חיו"ד סי' מ"א אות ד' הבדיק
דבבי רמ"א דמה שהקי' הש"ך ממ"ש בדיבי ש"ם דין י"ג דאיכו
יכול להתהפך לומר החלה שמא דם מכה שמא דם בדה דהא
לא תוכל אחיב לומר ואח"ל דם בדה בשמא מן הבלדין דהא אם
הוא דם בדה עמאה לקיים לפמ"ש הש"ך בדיבי ש"ם דין ע"ו
בשם הרמ"ע לענין ספק על כיון דמחחלה אתה לריך לדון
אם בכבם כלל אל שיהי' יוכל להתהפך והי"ל לריך לדון
מחחלה אם הוא מן המקור כלל או מן הבלדין ולכן אל
שיהי' יוכל להתהפך, ומ"ש מדין י"א דהוי שם אוכם חד דהא
הוא רק חד ספק שמא דם בדה או לא הי' דספק מן הבלדין
מחיר יותר שגם הדם עהור משא"כ ספק מן המכה אף שאשה
עהורה מ"מ הדם עמא ועיין ש"ך בכללי ש"ם אות י"ג ובמ"ש
חוי"ד סימן קי' בקונטרס בים הספק סקי' כלל גדול בענין
שם אוכם חד ועיין פלחי שם ולפ"ז הי' איכא ש"ם ספק בא
דם זה מהמכה שבדד ובחבטל ואח"ל שבא מבפנים מדם שלא
בחבשל מ"מ דלמא החלב בהבטל רק שמעורב בה מעט דם
שלא בחבשל ובחבטל או איכו אסור כלל דהוי כדם אברים
שלא פירש וכמש"ל ואל"ל דאיכו יכול להתהפך ולומר שמא רק
מעורב בה דם שלא בחבשל ואח"ל שכל החלב לא בחבשל,
דשוב לא תוכל לומר שמא ממכה שבדד ז"ל דהא גם כאן
אתה לריך להחחיל שמא מן המכה ואין ריעותא בחלב כלל
ואל יכול להתהפך בכ"ל וגם אין לומר דהוי שם אוכם חד
דהספק הוא רק אם החלב בחבשל דהא ספק בא מבפנים
מעט דם מחיר יותר דאז גם הדם גופא מותר בלי ביטול
משום דהוי דם אברים שלא פירש וכמש"ל ועיין בר"ן פסחים
ל' ועיין חתו' ל"ל סי' ס"ע משא"כ אם בא מהמכה הדם
גופא אסור דכיון שבלבר הדם הוי כדם אברים שפירש כמבואר
בסור יו"ד סימן ס"ז וע"ש בב"י ובבו"ע ס"ד ורק מטיש ביטול
אחאי עלה, ואין להביג דאי"כ הוי ספק אחד בגופו וספק
אחד בחערובות דמבואר בבי' ק"י ס"ט דלא מקרי ס"כ ועיש
בש"ך וטו"ז דכ"ל דלא מקרי ספק בחערובות אלא אם יש
ספק אם יש כאן שיעור ביטול כמו בחערב כפק אסור ויש
ספק אם יש ששים כבבדו כגון שבשפך עיין סי' ל"ח ס"ג
וגם בזה ל"ע לענ"ד ואכ"מ אבל בבידון דידן אם יש בודאי
בחלב ששים כבד הדם רק שאנו מסופקים על החלב לם
ראוי' לבטל דהייכו אם היא גופה אסורה או מותרת ועיז
יש ס"ס להתיר כ"ל ל"ש לומר דהוי ספק אחד בגופו וספק
אחד בחערובות דהרי על החלב ג' הספיקות בגופה אם היא
אסורה כלל רק על הדם יש ספק אחד שמא איכו אסור
כלל ואח"ל שהוא אסור מ"מ שמא בחבטל בחלב דאים בה
בודאי שיעור ביטול רק דספק אם אסורה או מותרת וגם
בספק הא' אי אמרינן שהדם איכו אסור יש ספק זה שחלב
מותרת ראוי לבטל שוב לא מקרי ספק אחד בגופו וספק
אחד בחערובות דהרי על החלב ג' ספיקות בגופה ועל הדם
הוי תרוייהו בחערובות אם בחבטל וכי משום שבספק א'
מותר הדם בלא ביטול מיגרע גרע:

אבל אכתי יש לעיין למ"ש התרדכי שלהי חולין ליישב הא
דמייתי בב"ק דכ"ה דלר"י שבבת זרע של זב טמא
בטמא

נמשך לפי שהיא בלא לחלוח זיבה וכן הא דאמרינן בינמות קיים יבמה שרקקה דם החלון לפי שהיא לדם בלא לחלוח רוק והלא בזבחים ע"ח אמר ר"י אין דם מבטל דם אבל לכ"ע דם מבטל רוק ופי' כימא דלבטל ותירץ בתי' הפני דליל ביטול ברוב חלא בדבר שהי' כיבר בפיע מחלה ואחיב כתערב אבל בדבר שתחילת ביאתו לעולם מעורב כמו בביק ובינמות הכיל ליבא למימר דבטיל ע"ש ועיין פלתי סי' קיג ועיין לבי"ח פסחים ליד ובוב"י חיב יויד סי' כיד ולפי"ז היב חלי חלב קודם החלינה לא הי' כבוס במעיו ולא בא לבלל חלב ובמשיל מגמי חולין קיט ובפי' שם ודם הבלבר במכה כבר הי' כבוס ועומד בתוך המכה דמשוים הוי דיבו כדם האבריס שפירש כמ"ש מיויד סי' סיזואס כן חלב המבטל עיקר ביאתו לעולם ע"י העבובת דם ולים למימר בי' ביטול בלל, אמנם כראה דזה חליא דעיין במלים פיא ממשבב ומובב דהביא רא"י למרדכי הכיל מחולין סיט דבעא מהו לגמוע חלבו של בהמה שים בה אבר אחד של איסור דהייבו אבר היולא וק' כהי דהחלב בא גם מאבר זה מ"מ הלא כל דמ"ח אבריס מפייעין להוייתו והוי כחלב טרפה שבתערבה בבשרה דבטל והרמב"ם פ"ה ממ"א כתב כשהביא דין זה דאסור לשתותו מספק הואיל ובא מכלל האבריס ויש בה אבר אחד אסור והרי"ז כחלב טרפה שבתערבה בחלב טהורה וכיון דלהא מדמי' לה ליהבי ביטול ומ"כ כיון דעיקר ביאתו לעולם מעורב לא שייך בי' ביטול והביא בשם מבמי אשכנ"ז שהתירו בים שמים בבהמה בגד אבר היולא מעבש ביטול והוא ז"ל חולק עליהם דאי בימא דשייך בזה ביטול א"כ אין כאן איסור תורה דהא רובא דהיתר ודאי איתא ומן התורה בטל ברוב וליבא כ"א איסור דרבנן וכיון דהוא בעיא דלא איפשטא הויל למיזל לקולא כמו במב"מ ובשפך בפי' ליח ואלא ודאי דלא מהני בי' ביטול ע"ש מבואר מדבריו דאפילו ביטול בפ' כמי לא מהני אם עיקר ביאתו לעולם ע"י העבובות, אמנם בתשו' בוביית יויד סי' כיד הביג אליו דודאי ביטול בשמים מהני אפילו בעיקר ביאתו לעולם מעורב משום דהוי כבאבד האי' מן העולם ועיין תוס' ע"ז סיה דיה הבגד רק ביטול ברוב לא מהני ולפ"ז אם אנו מסופקים אם יש בו שמ"ד יש כאן שפק תורה ולא דמי לבשפך דמהני ביטול ברוב מהא דודאי אין כאן איסור דאורייתא ולדקו דברי חכמי אשכנז ע"ש ומעתה לדעת בוב"י בבידון שלפניבו אלו ברור לבו דאיבא שמים כגד הדם שפיר מהני לי' ביטול דהא שמים מהני אפילו בעיקר ביאתו לעולם מעורב:

אך דאכתי יש לדון בזה דאפילו לדעת בוב"י לא מהני כאן ביטול בשמים דהא כל טעמא דביטל בשמים מהני אף שעיקר ביאתו לעולם מעורב הוא משום דהוי כמאן דליתא וכבאבד מן העולם והכא כיון שהחלב בוטה לאדמימות מחמת הדם אף דחזותא לאו מלתא הייבו לאסור הבשיל דכיון שאין הטעם נרגש לא שייך בי' טעיב עיין רש"י זבחים ע"ח דיה והיבא דאיבא חזותא ועיין בריש פיג דטבול יום מיג אבל מ"מ חזותא מוכיח עלי' שאינו כבאבד מן העולם ועיין ביויד סימן קיג סיא ובש"ך שם ובאו"ח סי' ריד סיו וסי' תקיג סיג ובמכתם יעקב כלל עיד סקיה ורק מטעם ביטול בשמים אחאין עלה וכיון דהיתר עיקר ביאתו לעולם מעורב לא שייך בי' ביטול אפילו בשמים ואפילו לדעת בוב"י:

איברא דגוף הדין של בעל כ"ש תמוה בעיבי מאוד לפי מה דמשמע מלשונו דס"ל דהחלב כולה אסורה משום דדם בעבר ובעשה חלב וכיון שיש בה אדמימות עדיין לא בשתבה לגמרי ומכ"ש למשיל דליבא למיקר משום הטרובה דס דאיב הוי דם אבריס שלא פירש והלא בבכורות ויש מעיקרא בעי למיעור דהיתר חלב דבהמה טהורה כמי חידוש הוא משום דדם בעבר ובעשה חלב ופריך עלה הביחא למיד דם בעבר ובעשה חלב אלא למיד אבריה מתפרקין הימבה ואין בפשה חוזרת אלי' עד כיד חודש מאיל איב מוכח דלמיד אבריה מתפרקין אין החלב בא מדם כלל וכיון דאבן קיל ביויד סי' קפיט סלג דמכיקה איבה קובעת ופת כל כדיח אחר לידתה אפילו מת הולד או גמלתו כרי' ור' יוסי ורש בבדה ס' ואיבהו מעמייהו משום דס"ל אבריה מתפרקין כמבואר בבדה שם ואיב החלב איבה בא מדם כלל ואיב איך שייך לאסור החלב משום שהדם עדיין לא בשתבה לגמרי הא ליה דם מעולם:

וסבור הייתי לומר דבאמת לאו מטעם דם אסר לה אלא משום דמסיק שם בבכורות דלמיד אבריה מתפרקין חלב חידוש הוא דליבא מידי דאתי מן החי ושריא דאמבא ודאי חלב כי אמהיח הוא ושרי איב כהי דגילתה תורה מאבן זבח חלב ודבש או מובלא מחיר יין וחלב דחלב שריא הייבו דוקא אם החלב היא כמו שדרבה להיות אבל אם היא בוטה לאדמימות שמשוכה מעשר חלב לא אתיבה תורה ובשאבה בתיקור אמהיח ובמ"ש האשרי בשם שרמב"ם בחולין קיד לעבין מי חלב ועיין בש"ך סי' פ"ז סקיט והא דבקט טעמא משום דם בעבר ובעשה חלב הייבו רק לרא' כיון דלמיד דם בעבר ובעשה חלב ודאי פשוט לאיסור מעשה שבחב איב היה למיד אבריה מתפרקין כמי אסור מעשה שבחבבו דלא אתיבה תורה באופן זה כמו דלא אתיבה תורה למיד דם בעבר וכו' דאין סבלא שיחלקו בזה ואם כי הוא קלא דוחק להעמיס כן בדבריו מ"מ לדיבא היה אפשר לומר כן, אמנם הא ליתא למ"ש הש"ך סי' פ"ל סקיב לחלוק על הרא"ש בשם הרמב"ם במי חלב וכתב דאפילו אם מי חלב לא הוי כחלב לבל מילי לדעת רביבו שמחה שבראים הכיל מ"מ שריא דהא דבעיבן קרא למיסרי חלב הייבו כי היבא דלא בימא דהוי כי אמהיח ובשר מהיח אבל לבחר דגלי קרא דחלב מותר איב מוכח הא דכתבה תורה ולא האכל הבשם עם הבשר שהוא אזהרה לאמהיח דוקא בשר מהיח שהוא גופו של חי אסור אבל מה שאינו מחובר בגופה ואינו פורש מגופה שריא עיין בש"ך סי' פ"ז סקיט ואיב מי חלב כמי שריא עיש ועיין בב"י סי' פ"ל לבבין מי דגליס והיב בכ"ד בהי שאינו כשאר חלב יען שבותה לאדמימות ואינה בבלל שריותא דחלב מ"מ כיון דגלי קרא דחלב שריא איב כל דבר שאינו מחובר בגופה אפילו אינו חלב כמי שריא וכש"ך הבי"ל:

וראיתי בתשו' חתים יויד סי' ע' הביג על הש"ך דלא עלה על הדעת מעולם דחלב יהי' אמהיח או במהיח אלא אולי דגילתה תורה דחלב שריא הוא דהוא בבלל ליר היולא מדבר אי' דקיל בבל התורה משקין היולאין מהן כמותם עיין בחולין קיג ותוס' חולין ליט דיה שאני ליר וכל הסוגיא בבכורות שם נבנית על זה דהמאיס לאסור לירן ורוטבן וכיון דהתיר רחמבא חלב שהורה אעיג דהוי ליר אמהיח הוא אפילו חלב דליר שמאה כמי להבי לריך אם הגמל וכיון שבן שפיר יל אעיג דהתירה תורה חלב מ"מ במי חלב שאינו בחלב באיסורו עומד משום ליר אמהיח עיש ולעבדיב דברי הש"ך בכוכים דמיש שבל הסוגיא שם בבכורות בבו' אהאי איסורא דלירן ורוטבן, תמוה בעיבי הלא מעיקרא דבעי למימר דאיסורא דחלב יהי' משום דם בעבר ובעשה חלב עיב לאו משום ליר היולא מדם בעי למיסר רק משום דהוי בופא והיב איבא למימר כי בעי למימר דאיסורא משום אמהיח כמי הפירוש משום דהוי כאמהיח בופא ולא ליר דאמהיח וכן משמע לשון הגמ' ואאי חלב כי אמהיח הוא:

ובנוף החלב כיל לחדש דבר דאפילו אמרינן בכל איסורין דלירן אסור מהיח מ"מ באמהיח ליבו מותר מהיח ולא מיבעיא לדעת רמבי"ן שבראים חולין קיג דאיבו חייב באמהיח אלא דוקא כשאוכל בשר גידין ועלמות ביחד או באבר שאין בו עלם וגיד ואוכל אבר שלם אבל בבשר בלא עלמות וגידין או במקלה אבר שאין בו עלם אין בו משום אמהיח רק במהיח וכן נראה דעת תוס' בחולין ליו ע"ג קדיה ורי' וכיב היה פיה מהמיא היב בדעת הראב"ד איב פשיטא דליר היולא מאמהיח לא עדיף מאבוהו דהייבו אמהיח בופא דלא מקרי אמהיח בלא גיד ועלם אם אינו אבר שלם ואאי ליר אין בו לא גיד ועלם ואינו אבר שלם ודאי אינו אסור משום אמהיח אלא אפילו לדעת הרמב"ם פיה דמ"ח הכיל ורשב"א בחולין הכיל דאבר שאין בו עלם חייב אפילו בחתך מקלה אבר ומ"מ בים בו עלם מודים דבל בשר לחוד אינו חייב משום אמהיח רק משום במהיח כמי נראה כהי דבליר היולא מאמהיח שאין בו עלם ולא שיהי' שלם מ"מ בליר היולא מאמהיח שים בו עלם אין בו משום אמהיח דלא עדיף מאבוהו דאינו חייב בבשר לחוד בלא עלם משום אמהיח ולא עדיף ליר מבשר בופא שאין בו משום אמהיח אלא משום במהיח היב בליר היולא מאמהיח אין לאסור משום ליר היולא מאמהיח רק משום ליר היולא מן במהיח ועיין פמגיד בשפיד שימן קיג סקיד, ולפ"ז אם באנו לאסור מטעם ליר של איסור עיב אין לאסור רק מחמת ליר היולא מבשר מן החי ולרמב"ם גם משום ליר אמהיח אבל רק מחמת אמהיח של אבריס שאין בהם עלם וכיון דאיב לחלב לבא בעולם כיל מבהמה היה שים בה בשר גידין ועלמות ואיב הגידין ועלמות גורמין לחלב כמו הבשר וליר הבא מגידין ועלמות שאינם אסורים רק משום אמהיח וכשהוא בשר גיד ועלם ביחד ולא משום במהיח אלא הוא

היתר וכמ"ש ואי"כ סוי זוזיג ומותר ועיין פמ"ג בספ"ד סימן ס' סק"ס ואי"כ עי"כ הא דהוי ס"ד לאסור החלב הייכו מטוס דחלב גופא הוי כי אמ"ח ולא מטוס ליון ואי"כ דברי הס"ד נכונים:

וראיתי לעורר בכאן מה שאני מסתפק בלשון הרמב"ם שם נפ"ם מהמ"א הי"ג אשר זה לשונו חלב אם הפרים האבר אחר שמלאו מן החי והפרים הבשר מן הגידין ומן העצמות אינו לוקה עד שיאכל כזית מן הבשר לבדו ואין העצמות והגידין מצטרפין בו לכזית מאחר שאינה בריתו ועיין במ"מ ובלח"מ שם אם כונתו יען שאינה בריתו פקע איסור אמה"ח מגידין ועצמות דוקא יען דגידין ועצמות מידוש הוא דהיינו באמה"ח מה שאינו חייב בעצמא כמ"ש רש"י בחולין קי"ג ע"ב ולהכי אין מצטרפין אבל הבשר דלאו מידוש הוא באיסור אמה"ח עומד כיון שהי' חל עליו לא פקע אף שאינה בריתו ואם החרו בו מטוס אמה"ח לוקה או דלמא כיון שאינה בריתו פקע גם מבשר שם אמה"ח דהשתא אין שמו עליו רק דמ"מ לוקה על כזית בשר מטוס במה"ח דלענין זה לא שיכה בריתו דהא מעיקרא בשר אקרי והשתא כמי בשר אקרי ולפ"ז למה דקיל"ל כרי' בחולין קי"ג דבמה"ח ילפינן מובשר בשדה טרפה לריך להחרות בו דוקא מטוס טרפה ואלמלא אקרה תורה במה"ח הי' זה מותר לגמרי וי"ל:

ובישיש חולין פרק כ"ה דין קי"ח אחר שהביא דיעות הראשונים אי מי חלב אסור מטוס אמה"ח כתב ואי"ל כיון שרוב מפרשים פירשו דמי חלב הוא כחלב אבל אותו מי חלב אחר שבשלו דלא מקרי מי חלב מכ"ל דסריא דלמא אמה"ח כיבהו זיא דמתכים אי מיא בעצמא חשבינן לי' אי"כ הוי כמים בעצמא ואין שם אמה"ח עליו ואי חשבינן לי' כמי חלב אי"כ הרי הוא כחלב ושרי ע"ש ובחתים יו"ד סי' ע"ג חמה עליו וכי מי החיר מים היולאין מן החי והלא מבואר בסוגיא דבכורות דמים היולאים מן הטמא אי מגופי' מחמלין אסורים מטוס טמא וכו' והיכ מים היולאים מן החי כאסרו מטוס אמה"ח ע"ש באריכות. ולענ"ד נראה דקיל למהרש"ל בכל איסורין אם נשתנו מבריתן ואבדו שמם הראשון הרי' להם מחלת בריתן מחמת שינוי הזה פקע איסוריהו ועיין ביו"ד סי' ק' ובתוס' חולין ליו ד"ה מ"ע ובחי' רשב"א ורין שם דף ק' אלא דזה ברור גם באמה"ח אפילו מיתך ממנו הבשר ולא נשאר בו אלא מעטו בשר כמי חייב מטוס אמה"ח ולא מקרי שינוי מבריתו וכמ"ש בפי' הכ"ל ברמב"ם מתך מן האבר בשר כבריתו גידין ועצמות כזית ואכלו לוקה אעפי' שאין בו בשר אלא כ"ש ולהכי ס"ל למהרש"ל דעד כאן לא נחלקו הרא"ש ורבינו שמחה אי חלב אסור מטוס אמה"ח אלא בנקיובא דחלבא שעדיין יש בו קלת אוכל ומשויה לא נקרא עדיין החלב נשתנה מבריתו וגם שמו עליו עיין בדרים כ"ב ע"ב ובריש שם ואי חלב הי' אסור מטוס אמה"ח ודאי הי' גם זה אסור אך בחלב גילתה תורה היתר וסובר הרא"ש דוקא חלב דמקרי חלב לכל מילי גם לענין בב"ח התירה תורה אבל מה שאינו מקרי חלב לענין בב"ח באיסורו עומד ור"ש סובר דוקא לענין בב"ח דכתיב בחלב אחו לא מקרי חלב כיון שאינו כמו שיולא מאם אבל בשאר מילי מקרי חלב ואיתי' בכלל היתר אבל לאחר שהולא כל האוכל ממנו נהי דאיתא בכלל היתר חלב מ"מ אפי' היה חלב אסור הי' זה מותר כיון דמים בעצמא כיבהו ושינה בריתו של חלב ונשתנה שמו ומחמת השינוי פקע איסורו משא"כ במי רגלים של חמור שם בבכורות אלו היו מתחולין מגופו שפיר היו אסורין מטוס טמא כיון שלא נשתנו מבריתן ודברי ר"ש נכונים:

ובהכי אש קושי' מג"א סי' רע"ז סקי"ג על מ"ש הרי' שאם נכפל אחיכת איסור לדבש נאוכו כמו דבש כיון שדרך הדבש לאחור הדבר הנופל באוכו לדבש ויו דאיכין לי' ומותר וקשה דהא אמרינן בבכורות ויו דחלב חידוש הוא כיון דדם נעבר ונעשה חלב הויל לאסרו אי"כ ס"מ דבאר מעיקרא אזלינן ע"ש ולפמ"ש לק"מ דדוקא בחתיכת איסור שנפלה לדבש ונפסד לדבש ונאבד שמו הראשון מחמת שינוי והוי משונה מבריתו בזה אמרינן דמותר אבל בחלב דכך הוא טבע בריתו שדם נעבר ונעשה חלב בפיר קאמר בגמ' דחלב חידוש הוא, אך במוסק"ק עדיין לריך ייסוד דהא מוסק"ק ג"כ טבע בריתו כך הוא ואינו משונה מבריתו ואפ"ה

התיר רי' ולע"ע ועיין חת יעקב סי' תס"ז סקט"ז:

ובלאה"נ נ"ל דהדין עם הס"ד ולק"מ קושית חת"ס דאפי' אי נימא דאיסור חלב הוי ס"ד לאסור מטוס ליר על אמה"ח מ"מ נראה ודאי דאין זה דומה לגיר בעצמא שהוא פורש מנוף האיסור ומיני' קרבי והגיר היולא נאסר מאחר שילא אין בו כל כך ליר כמו שהיה קודם שילא אבל חלב אינו חלק שיאסר מהאיסור דאי שקלית לאחי אחי אחריכא וכדאמרינן ב"מ ס"ד ועיין חוס' חולין ס"ז ע"ב ד"ה לרבות רק דלס"ד שם בבכורות כדפריך ליל אח הגמל אינ מהטמאים הוי ס"ד דגם זה בכלל ליר ועי"ז מצי כיון דגם חלב טהורה היא ראוי לאסור מטוס ליר אמה"ח ואפ"ה שריא רחמנא אי"כ גלי דמה שאינו מנוף האיסור אינו בכלל ליר להכי לריך לאת הגמל וכיון דגלי קרא דזה אינו בכלל ליר אי"כ גם מי חלב אף שאינו בכלל חלב כמי שרי וכדכתב הס"ד לפי פירוש הפסוק דהאיסור אינו מטוס ליר אמה"ח רק מטוס דהחלב הוי אמה"ח נופא

ויש להביא ראי' לדעת הס"ד מדברי האשר"י בברכות מ"ב

בני מוס"ק שכתב שהוא חיה ומתקבץ שם חחלה כעין דם ואח"כ חוזר ונעשה מוק"ק והרז"ה היה אוסר לאכלו מפני חשש דם והרי' נותן טעם להתיר דפירשא בעצמא הוא אעפי' שמתחלה הי' דם לא חיישינן להכי דבתר השתא אזלינן והביא ראי' מדבש וכו' ולפי מה שהבין מג"א סי' רע"ז הכ"ל בדבריו הוא מתיר מטעם דנהפך לדבר היתר יע"ש והנה שם הביא מתחלה ב' דיעות מהו מור דיא שהוא זיעת חיה ויא שיש חיה שיש לה כמין חטוטרות וכו' ואי"כ לא מייתי שהי' החיה שממנה נא המור לפניכו ואינו שהוא חי' טהורה ושחטוהה ולקחנו ממנה המור דאי"כ הרי ידוע מהו מור ונמה נחלקו אלא שיש מור לפניכו ונחלקו ממה נא המור ואי"כ ממנ"ש אי קבלה בידינו שהוא חי' טהורה אי"כ תקשי בין אם הוא זיעה בין אם הוא מדש שבחטוטרות הוי"ל לאסור מטוס אמה"ח ועיין בכ"מ פ"ע ממלכים הי' ואם הוא חיה טמאה דאין אמה"ח כוהג בה ליסראל וכמ"ש העור ביו"ד סי' ס"ג והוא גמ' ערוכה חולין ק"ג אי"כ תיאסר מטוס טמא ועי"ז לא שייך דנהפך לדבר המותר דכל דאתי ממי או מטמא אסור, אמנם לדעת הס"ד אינ"ש דיל דהי' קבלה בידינו דהוא חיה טהורה וכיון דגלי תורה בחלב דמה שאינו מחובר בגופה לית בי' מטוס אמה"ח אי"כ הי' בכל הדברים שאינם מחוברים בגופה כמי לית בי' מטוס אמה"ח וחשש כבלה כמי ליכא כמו בבילים גמורות דלאו גופה עיין חוס' חולין כ"ח ד"ה ושווין

ולכן לא חקרו אלא אם אסור מטוס דם או לא:

נחזור לראשונות שדברי כ"ש תמוהים כיון דקיל"ל אבריה מתפרקין אין שייך לאסור כל החלב מטוס שעדיין לא נתבטל הדם לגמרי הא לא הי' דם מעולם, אמנם אכ"ל בזה עפמ"ש בתוספות חדשים הנספח למשניות ברים ומ' נדה לתרץ מה דקשה לבאורה דרי"מ וחכמים יחלקו במליאות ועוד דהמליאות מעיד כרי"מ דכל זמן שמניקה אינה רואה דם אפילו אחר כדי"ח ואם אינה מניקה אפי' חוך כדי"ח רואה ותי' דגם חכמים ס"ל דהנקה גורם סילוק דמים רק ס"ל דהליחות אשר נתהווה ממנו הדם אינו נעשה דם כלל רק מיד נעשה ממנו חלב ור"מ ס"ל דחחלה נעשה דם ואח"כ נעשנו חלב לכן ס"ל לרבנן דאחר כדי"ח אם רואה דם הוא בטבעו כמו בשאר אשה ומתעבב בבוחלי בית הרחם ולכן אינה דיה שעתה רק בחוך כדי"ח אינ"ש להתעבב מטוס דאבריה מתפרקין ור"מ ס"ל דהנקה גורם שהדם מטנה טבעו ואי"כ גם כשרואה דם טבעו משונה שאינו בב ואינו מתעבב בבית החילון ולכן דיה שעתה ב"ש ולפ"ז כך הוא כונת בעל כ"ש כיון שהחלב נוטה לאדמימות אי"כ חזינן שהליחה ההיל להתהוות דם ולא חלב והיא היא הליחות שהדם בא ממנו

לכן כולו אסור מטוס דם כנ"ל לייסב דבריו:

אך דגם בזה לא הוכח לי דהרי המג"א בסי' רע"ז: הכ"ל הקשה על דבריו יוכה שמחיר מוס"ק ודבש מטוס שנהפך לדבר המותר אי"כ איך קאמר בגמ' דחלב הידוש הוא כיון דדם נעבר ונעשה הלב הא בתר השתא אזלינן ונהפך לדבר המותר והי' החי' בסי' תס"ז דכל זמן דלא ידעינן היתר חלב ליש לומר דנהפך לדבר המותר דאכתי לא ידעינן דחלב הוא דבר המותר דבל כל חלב אינו דכין לאסור מטוס דם ע"ש ולכאורה הוי ק"ל הא ילפינן בנדה י"ע דדם אדום הוא שנאמר ורחו מוחב אח המים אדומים כדם ונשחור אמרינן שחור אדום הוא אלא שלקה ונשאר מראות לא אמרינן כן ואי"כ שפיר יל בחלב כיון שהוא אינו אדום כדם לכן נהפך להיתר דהיינו לדי"ח שאינו דם ונינחא לי כיון שפיל כבר הי' דם לא די נמה שהפסים לורת ומראה האיסור אלא לריך לבטנם לורת דבר היתר דוקא כמו בדבש ולפ"ז כאן ודאי אי אמרינן דאם בעבר ונעשה חלב אי"כ מתחלה הי' דם שפיר אמרינן דאם החלב נוטה לאדמימות לא לבש עדיין לורת

היתר

היתר אף שכבר הפסיד לורה שאיסור מ"מ אסור אבל למ"ד אבריה מתפרקין דלא הי' עדיין דס מעולם כהי כמי שהתחיל לגבום לורה דס כיון שנופה לאדמימות מ"מ למה יאסר וכי כן הוא מראה דס שהוא לבן ונופה לאדמימות והלא דס אדום הוא והנע בעלמך וכי מראה כזה טמאה באשה משום כדה ועיין ס"י פק"מ ובפ"ת שם אות ה' בשם תשובת נבעת שאול והדבר לריך תלמוד:

ולכן מחוורתא דאיכו אסור אלא משום תערובת דס שבתוך החלב אלא דאפילו הכי ליש בי"ב ביטול משום דלא ידעיכן כמה דס איה בי"ב וכדאמריכן בחולין ל"ז גבי כחל בדידיה משערין דאי במאי דנפק מיכי"ב מכא ידעיכן ועיין בשיך סי' ל"ז סק"ד ובשו"ע סי' ס"ש ס"ל, ומכ"ש למש"ל דלא שייך הכא ביטול כלל כיון שהמבטל עיקר ביאתו לעולם מעורב ואפי' ביטול בשעים לא מהכי כיון דליכא למימר בי' שהוא כבאבד מן העולם דחזותא מוכיח עלי', אבל למ"ש בפתח דבריכו דמשום תערובת דס אין לאסור כלל דהוי כדס אבריס שלא פירש א"כ אין לאסור כלל אבל הכוטה לאדמימות עד שנמלא דס פרוש מחלב בשולי הקדרה ונגד דס הפרוש הזה שפיר יש לידע אם יש ששים בחלב נגדו ואף שיש עוד דס מעורב בחלב בזה ליה לן בה כיון שעדיין לא פירש הוא היתר וגם המבטל לא הוי עיקר ביאתו לעולם בתערובות אדרבה בשעת החליבה קודם שנפרש הדס מהחלב היה הכל היתר ואי"כ שפיר מהכי הי' ביטול:

אמנם ביש לה מכה בדדיה ויש לספק שמא דס המכה מעורב בחלב וכבר כתבתי לעיל דדס הנלרר במכה הוי כדס אבריס שפירש ודאי הכל אסור ולי"ש בי' ביטול מב' טעמים הכ"ל חדא דלא ידעיכן כמה דס יש בחלב ועוד דחלב המבטל עיקר ביאתו לעולם מעורב ולא מהכי ביטול, ואולי יש לצדד גם בזה להתיר מכח ס"ס שמא אין הדס מן המכה ואי"כ ודאי יש בו שיעור ביטול ככ"ל ואח"ל מן המכה דלמא החלב בא בראשונה בלא דס כשיעור לבטל הדס שבא אח"כ ולא הוי עיקר ביאתו לעולם מעורב ואם יש שיעור לבטל שפיר מהכי הביטול ולא לריך יכול להתפפך דהא בתחלה לריכין לדון אם הוא מן המכה כלל וגם לא הוי שם אוכם חד דספק שמא איכו מן המכה מתיר יותר הדס המעורב עדיין בלי ביטול רק משום דס אבריס שלא פירש וזה מקרי מתיר יותר דהרי דשי"מ לא בטל מהאי טעמא משום דעד שהאכלנה וכו' דעדיף לאכול בלא ביטול משיאכל ע"י ביטול, אך יש לדחות דספק אח"ל שבא מן המכה דלמא היה בחלב שיעור ביטול קודם שבא הדס איכו ספק כלל דהא איכא ככנגדו ש"ש דלמא אין כאן שיעור לבטל ואח"ל יש שיעור לבטל החלב דלמא דס מכה בא בתחלה והוי החלב עיקר ביאתו לעולם ע"י תערובות ולא מהכי ביטול ועיין חוס' כתובות ט' ע"ב ד"ה אי למיתב ובש"ש שמעתא א' פי"ב:

ועוד כ"ל דאם ימלא בשמה חולבת אחר כד"ח לגידתה דאז לחכמים דר"מ בנדה ט' שוב לא שייך אבריה מתפרקין ואי"כ גם לדידהו דס נעכר ונעשה חלב ע"כ לאחר כד"ת שוב הכל אסור בחלב הכוטה לאדמימות מטעם שכתב הכ"ש דשמא הדס לא כתבטל עדיין והחלב כולו דס וחלב איסור משום דס, אך למש"ל בשם חוס' חדשים גם זה ליתא דלדידהו אם נעשה מהליחות חלב לא כשאה כלל דס בתחלה אף לאחר כד"ת אף דאין אבריה מתפרקין ואפי' דאבריה מתפרקין איכו סובל רק שלא יעמידו כוחלי ביה"ח אם דס רא"י ואח"כ כוחלי בית הרחם מעמידין אותו גם בחיכקת דקיל שאם נעשה מהליחות דס ולא חלב אין מבטו משתכה משאר דס שלא יעמידוהו כוחלי בית הרחם, ובזה אתן החותמת, בדברי שלום ואמת וה' אלקים אמת יאר עיניכו בתורתו תורת אמת כנפשו וכפש ידידו הנאמן הדושים באהבה:

תשובה קל"ז

עוד להגאון הכ"ל נר"ו

יקרת מכתבו הגיעני וכו' ומה שהקשה רופ"מ בחולין ס"ג דקאמר תקיל פסול משום חוריס וכשר משום בני יוכה למאי דאמריכן שם אח"כ גבי אזוב דכל שיש לו שם לווי ונשתכה שמו קודם מ"ת והקפידה תורה לכתוב אזוב שתם בכל מקום ע"כ לא כיוכה תורה רק על מין זה ולא על מין אחר שיש לו שם לווי, והשתא אי"ש דקיש להו לחזיל דחורין ובני יוכה ותקיל הכל מין אחד וחורין חלוקין מבני יוכה בטבעם דיוכה מולן ואיכו מקיא וחורין הם כשאר עופות איכו מולן ומקיא ותקיל ודאי שהוא מין בני יוכה וחורין רק יש ספק אם כשר בגדולים כחורין או בקטניס בבני יוכה ובא רחבה וחידש כיון שיש לו דמיון בדבר אחד לבני יוכה שמולן דיכו כבני יוכה וקטניס כשריס ולא כחורין וגדולים פסולין ואף דבמה שמקיא הוא שוה לחורין מ"מ אין טבע זה מיוחד לחורין דוקא אלא לכל העופות חוץ מיוכה משא"כ טבע דמולן מיוחד ליוכה דוקא ולהכי הכריע כיון דגם תקיל מיוחד בטבע זו דיכה כיוכה ולפ"ז ליק קושיא כמ"ה וכי גרע תקיל משם לווי דז"ל דכיון דמין אחד הוא עם בני יוכה הוא בכלל בני יוכה שכתבה התורה והא דיש לו שם בפ"ע תקיל הייכו רק להפרים בין בני יוכה שמקיא לבני יוכה שאיכו מקיא וכנ"ל:

ובהכי כיחא מה דהוי קשיא לבאורה דפריך ליתני חוץ מיוכה ותקיל וקשיא הא בלא האי דרחבה אי כמי הו"א דתקיל פסול להקדבה משום בני יוכה כמי קשיא כיון דתקיל איכו מולן ואיכו מקיא לפ"ד ליתני חוץ מיוכה ותקיל וע"כ לריך לומר דק"ל למקשה דבלא רחבה אמריכן דאיכו מולן ומקיא אבל כיון שהוא אמר שכשר משום בני יוכה ע"כ שוה לו דבלאי"ה לא היה כשר א"כ קשה שפיר ליתני חוץ מיוכה ותקיל ואי"כ תקשי מה משכי זה מולן ומקיא וזה מולן ואיכו מקיא הא כיון דמקיא שוב איכו שוה ליוכה וכיון דאיכו שוה אמאי כשר משום בני יוכה ואי דדי אם שוה במקלת א"כ מעיקרא מאי קשיא דלמא שוה בשאר דברים במקלת ליוכה

תורין הא שם אחר שוא ומי עדיף משם לווי ואי"ל דהוא תרגום של תורין דרש"י כתב שם דכופשכי תורין בלשון ארמי, ולעכ"ד נראה לייתב דאכה ודאי ברור דאף כל הדברים שהם מין אחד מ"מ איכם שוין בכל הדברים במראיהם ובטבעם וי"ל ק"ל בחולין ס"ג דזרזיר מין עורב אף דזרזיר יש לו זפק כדאמריכן שם ועורב אין לו זפק ועי"ש ברש"י ובחולין ס"ה וצ"ק ל"ג ובצ"ל פרשה ס"ה ועיין עוד צ"ק כ"ה בבי אוז ואוז הבר וכן כאן דאמריכן דתקיל מין בני יוכה אף דיוכה איכו מקיא ותקיל מקיא ומהו זה שנקלא מין אחד אם איכם שוין בכל הדברים ואולי קבלה היתה בידם מהו מין אחד, ומלאתי בהרע"ב ריש כלאים שכתב לפי שכשהמיתו דור המבול לא דרכם היתה גם האדם מזכה את פירותיה והיו זורעים חטים ומוליאה זוכין הלכך לא הוי כלאים עם החטים ע"ש ואע"ג דזוכין איכו ראוי כלל למאכל אדם כמ"ש שם הרע"ב מ"מ הוי מין אחד עם חטים אף שאין טבעם שוה מטעם הכ"ל ואולי גם בבעלי חי נקראו מין אחד מה שדיך הבע"ח להוליד כמוהו ואף שמליכו בבכורות וי"ו פרה שילדה מין גמל מ"מ אפשר שזה רק מקרה לזמן רחוק או אולי מקרי מין אחד אלו שמזדקקים זה לזה ומה שאיכו מזדקק נקרא איכו מיכו ועיין תוס' חולין שם ד"ה תרנגולא דאגמא ובתוס' נדה נו"ן ד"ה תרנגולא או אפשר דב' מיכים הוי אלו שאם מרביעין זה על זה אין הולד היולא מהם מוליד כשאחכ"ל בפרדס הבא משום וחמור ועיין קידושין דף י"ז ועיין ברמב"ן בחומש פ' קדושים בפסוק בהמתך לא תרביע כלאים, ועכ"פ זה ברור דאף זה חשיב מין אחד אם לא יהי' שוה לגמרי, ועיין בר"ן בדריש כ"ג שהקשה למה בנודר מן החמרים מותר בדבש חמרים הא אמריכן בנודר מן החלב אסור בקומא דחלבא לכ"ש במקום דקרי לקוס קומא דחלבא ותי' דהתם לא נקרא קומא אלא זה ועי"כ אין קורין לו קומא דחלבא להפרים בין זה לאחר אלא משום דעדיין תורת חלב עליו להכי אסור אבל בבי דבש חמרים אין קורין לו כן משום דעדיין תורת חמרים עליו אלא כדי להפרים בין דבש חמרים לדבש אחר שג"כ נקרא דבש ע"ש ולפ"ז קיל מה דאי' יש ממה שיש לו שם לווי שהוא מין אחר כגון בבי אזוב ואזובין דלמא לעולם חד מיכא הוא רק דאיכם שוין בטבעם הוא ומ"מ הוא מין אחד וכמ"ש ולהכי קורין לו בשם לווי כדי להפרים אזוב שיש לו טבע אחרת מחביכו אבל התורה לא כתבה רק אזוב שהם כיון דהכל מין אחד של אזוב:

לכן כ"ל דאדרבה הי' משוט להם לחכז"ל דאזוב ואזוב יון או אזוב כוחלי' וכו' הם שכי מיכים אלו דאם לא הי' לו שם לווי רק אזוב שהם אי"כ כשכתבה תורה אזוב שהם ולא פירשה מה יהי' טבעו ע"כ כל מיכי אזוב כוכה אבל כיון שכשתבה שמו קודם מ"ת והקפידה תורה לכתוב אזוב שהם בכל מקום ע"כ לא כיוכה תורה רק על מין זה ולא על מין אחר שיש לו שם לווי, והשתא אי"ש דקיש להו לחזיל דחורין ובני יוכה ותקיל הכל מין אחד וחורין חלוקין מבני יוכה בטבעם דיוכה מולן ואיכו מקיא וחורין הם כשאר עופות איכו מולן ומקיא ותקיל ודאי שהוא מין בני יוכה וחורין רק יש ספק אם כשר בגדולים כחורין או בקטניס בבני יוכה ובא רחבה וחידש כיון שיש לו דמיון בדבר אחד לבני יוכה שמולן דיכו כבני יוכה וקטניס כשריס ולא כחורין וגדולים פסולין ואף דבמה שמקיא הוא שוה לחורין מ"מ אין טבע זה מיוחד לחורין דוקא אלא לכל העופות חוץ מיוכה משא"כ טבע דמולן מיוחד ליוכה דוקא ולהכי הכריע כיון דגם תקיל מיוחד בטבע זו דיכה כיוכה ולפ"ז ליק קושיא כמ"ה וכי גרע תקיל משם לווי דז"ל דכיון דמין אחד הוא עם בני יוכה הוא בכלל בני יוכה שכתבה התורה והא דיש לו שם בפ"ע תקיל הייכו רק להפרים בין בני יוכה שמקיא לבני יוכה שאיכו מקיא וכנ"ל:

ובהכי כיחא מה דהוי קשיא לבאורה דפריך ליתני חוץ מיוכה ותקיל וקשיא הא בלא האי דרחבה אי כמי הו"א דתקיל פסול להקדבה משום בני יוכה כמי קשיא כיון דתקיל איכו מולן ואיכו מקיא לפ"ד ליתני חוץ מיוכה ותקיל וע"כ לריך לומר דק"ל למקשה דבלא רחבה אמריכן דאיכו מולן ומקיא אבל כיון שהוא אמר שכשר משום בני יוכה ע"כ שוה לו דבלאי"ה לא היה כשר א"כ קשה שפיר ליתני חוץ מיוכה ותקיל ואי"כ תקשי מה משכי זה מולן ומקיא וזה מולן ואיכו מקיא הא כיון דמקיא שוב איכו שוה ליוכה וכיון דאיכו שוה אמאי כשר משום בני יוכה ואי דדי אם שוה במקלת א"כ מעיקרא מאי קשיא דלמא שוה בשאר דברים במקלת ליוכה

ליוכה ונמולן ואינו מקיל כלל לא אלא תפיל איכו מולן ומקיל, ולפי האמור אים דהמקשן סיד דכיון דמוליאו מתורין ומטווי לי' ליוכה עיב דומה ליוכה בב' הדברים שמחולקין יוכים מתורין דאי מקיל הני שוה באחד ליוכה ובאחד לתורין ומכיל שסוא יוכה דלמא הוא תורין ועיז מפני דתפיל מולן ושוה בדבר אחד ליוכה מה שהוא מיוחד ליוכה לבדה ומקיל ואינו שוה בזה ליוכה אבל איל דשוה לתורין בזה דהא מקיל אינו מיוחד לתורין דוקא אלא לכל העופות ומיון שאר עופות ודאי מפני תפיל כביל ובזה יבא שלוס יכוח על ראשו כבפשו היפה וכפש ידידו הכאמן הדשיית באהבה:

עמרם הקי בלוהס:

תשובה קל"ח

שיליח ב' איפאלא תמהיר יעוטה לפיק.

אלף שלומים מגבהי מרומים לאהובי תלמידי הרבני החויב כמויה שלמה גראסמאלכן כיי ביישוב לעקעניעס-בעניע:

מכתבך קבלתי ועל דבר שאלתך בפרה שחלבוה לעת ערב ושמו החלב בקדרות להקפיא ושוב חלבוה בבוקר ובשלו החלב ואכלו אותה ואחיב כמלא בחלב של תמול בערב דס ואחיז כשחלבו בערב יום כראה גיב דס בחלב ועתה מקופק אתה אם הכלים בשלו בהס החלב של בוקר שבין הערבים אם אסורים משום שמא הי' גיב בחלב של בוקר דס או לא, הנה אבכי שולח לך לועה פה תשובה ערוכה אשר השבתי בשכת תיל להגאון המכוח מויה דוד ליב זילבערשטיין זצ"ל בעהמיח שביבי דוד שהי' אז אביד בקערעסטוי ושם באהרה דאי ליכא מכה בדד יש להתיר אפילו החלב כל זמן שלא נפרש הדס בשולי הקדרה דהוי כדס אבריס שלא פירש, ואיך הדין בים מכה וגם איך הדין אם הפרה אחר כיד חודש מלידתה עיש באיריך:

ועתה באתי עמיש דהוי כמו חזקה שהי' דס בחלב בבוקר כיון שנמלא בערב שלפניו ושל אחריו, הנה מה שהי' דס בחלב בערב שלפניו ודאי לא מקרי איתחזק איסורא דאיכה בחזקה שתהא רואה כל שעה ועיין מהרשיא שם, והיב איכה בחזקה שתהא דס בחלב כל שעה ומכיש מלד שנמלא דס בחלב בערב שלאחריו דלא מחזקיכן ריעותא למפרע עיין ביויד סי' פיא סיג וסיד וטויז שם, אמנם יש לדון בזה דאמרי' בשחיט ליא המפקח הגל ונמלא שמת תחתיו חייב לעשות פסח שני שעמא מתחלתו והקשה תוס' כימא חי הי' כשהתחיל לפקח, ותי' כיון דנמלא מת אמרי' מתחלתו כמי מת הי' שכל הטומאות כשעת מליאתן ומזה הביא הטויז סי' שלז דאיה דהיכא דחזקה דהשתא קותרת לחזקה דמעיקרא לא אזלינן בתר חזקה דמעיקרא כלל ונקוטיב שם חולק דשם גבל אי אמרינן למפרע משעה שנפל מת יש זמן ידוע ואינו קותר חזקה דמעיקרא לכן אזלינן בתר חזקה דהשתא, אבל בנידון טויז אין זמן ידוע לתלות בו שפסקה חזקה דמעיקרא לכן חזקה דמעיקרא עדיף ואוקמא על חזקה אי עייש, והיב כיון שנמלא בערב שלאחריו אוקמא אחזקה דהשתא שהי' דס גם בבוקר ואי דאינו בחזקה שהי' דס מעולם, זיא דהני יש זמן ידוע לתלות בו מאימת הי' דס דהיינו מערב שלפניו שנמלא גיב דס והכי עדיף עפי דשם משעה שנפל הגל אינו רק ריעותא אבל כאן ודאי יצאה מחזקה דמעיקרא מערב שלפניו ושפיר יאל דאזלי' בתר חזקה דהשתא שודאי הי' דס גם בבוקר ויש לעיין בזה אם מדמי' איסור לטומאה ועיין תוס' רפיק דנדה ובספר מקויח סי' תסיז אות ייא:

אבל לפי מה שכתבתי בתשובה אחת בכוכת תוס' גמין הכיל עפמיש שיש שיג פיד לייסב דעת בי' סימן קייט שכתב דאפי' מי שהמיר אינו חשוד למפרע שאם שחט או ניקר חלב ואחיב המיר בו ביום הכל כשר, והקשה הכיל כימא הענמד בהמה בחזקת איסור והרי הרשיע לפניך כמו במקום שנמדד ונמלא חסר בנפיק דנדה, ותי' דמקום שאני דאותו חסרון בעלמו שנמלא עתה אמרי' שהי' למפרע אבל בהמיר שמעשה רשע שעשה עכשיו ודאי לא עשה למפרע רק דכימא מדהשתא עשה מעשה רשע גם למפרע עשה מעשה רשע אחרת הא לא אמרינן עיש, וזה סברת תוס' דבנדה ליש חזקה דדם שרואה עכשיו אינה רואה אחיב אלא דכימא מדעכשיו ראתה דם זה הראה אחיב דם אחר הא לא אמרי' דאינה בחזקת שתהא רואה כל שעה דם זה, ואיב איב כיון דאמרי' בגיש סיד דחלב לאו מיני קרבו דשקלי לי' להאי ואתי אחריכא בדוכתא איב ליש חזקה מחלב על חלב אחרת לומר מדזו לא כתבשלה כל לרכה ויש בה דם הי' דם גם בחלב של בוקר דהרי דם זה וחלב זו של מכשיו ודאי לא הי' בבוקר אלא שכאמר שהי' דם וחלב אחר והא לא אמרינן, ולא מיבעי' היכא דליכא מכה בדדי הפרה והדם הוא רק מחמת שלא נעכר עדיין הדם כל צורכו ועיין פיש יויד סימן פיא סיש בשם חיכוך בי' סי' ליש ודאי יאל ככיל, אלא אפי' איכא מכה המוליאה דם, מיש יש לומר דלא שייך חזקה בשביל שעתה או אתמול הוליאה דם שגם בחלינה של בוקר הוליאה דם מעטם הכיל כיון שזה דם והולאה אחרת, ועוד כיון דהוא פעמים אין דם בחלב ועיין באשרי קידושין עיה אפי' הוי חזקה הוא וחזקה הוא עדיף ועיין טויז סי' סיט סקכיד ואשרי כתובות ע', ואף דיאל הרי הזיכן דילאה מהרוב שהרי כמלא דם לפניו ולאחריו וכמיש תנוים סיכיב לענין מים במוח שאני התם דעתה יצאה מכלל רוב בריעותא דמיי יאל דילאה בשעה זו מרוב כשרות גיב, אבל בשביל שילאה לפניו ולאחריו מן הרוב מיש לא אמרינן שגם בחלינה אמלעית יצאה מן הרוב ועיין בשיך סימן פיא ספקי כיולא בזה, ויש לחלק ועכיש כיל דמידי ספיקא לא נפקא ואין כאן רק ספק שמא הי' דם גם בחלינה הבוקר ולא חזקה כלל:

וכיון שאינו אלא ספק וקיל דם שבשלו אינו אלא איסור דרבנן ועיין בשיך סי' סיט סקעיז וסי' פיז סקעיז ופמיג בריש פתיחה לה' מליחה איב הויל ספיקא דרבנן ולקולא ואף דאית בי' כמי מטוש ביטול דם בחלב גם זה אינו אלא דרבנן ועיין סי' פיז סיו ופיך שם סקייג וגיב סדיר לקולא, אלא שהשבת עיז ממיש הפיך בנקוטיב סי' סיט להשיב על טויז סקכיד שהתיר באשה שבשלה בשר ושכחה אם מלחה מטוש דסדיר לקולא דדם שבשלו דרבנן, והשיג נקוטיב דלא אמרי' סדיר לקולא אלא אם מלד עלמו הוא דרבנן אבל אם מלד אחר בא לו שהוא מדרבנן לא אמרי' סדיר לקולא כמיש בדיני פיש אות ייט, והיב דם עלמו הוא מדרבנן לא אמרינן לקולא ואיב גם בכיד אין להקל מהיט:

אבל לפעניד נראה דאפי' לדעת נקוטיב הכא שרי דבאמת דבריו המוהים דהרי הוא בעלמו כתב שם בדיני פיש אות ייט דהיכא דיש ספק שמא אין כאן איסור כלל אפילו בא לו מלד אחר שהוא דרבנן מיש אמרינן בי' סדיר לקולא כמו בשתי קדרות בסימן קייא עיש ואיב הייב בנידון טויז כיון שיש ספק שמא כמלחה ואין כאן אי' איב אפילו הספק בא לו מלד אחר כיאא דסדיר לקולא, אך הדבר ברור דכוכת הפיך שם דוקא היכא דיאל שמא לא הי' כאן איסור מעולם אז אמרינן סדיר לקולא אפילו בא לו מלד אחר שהוא דרבנן, אבל בנידון טויז דודאי הי' כאן אי' שהי' דם בחתיכה דאמרי' נקט ואתי ודאי מלחה כדרכה והסירה האי' בזה שפיר כתב נקוטיב דאם מלד אחר בא שהוא מדרבנן לא אמרינן בי' סדיר לקולא ועיין תוס' כתובות כיג עיב דיה והבא דחזקה נגד חזקה מקרי איקבע איסור, והיב חזקה שמלחה כדרכה נגד חזקת דם בחתיכה הוי שכיש כאיקבע איסורא ולא אמרי' בי' סדיר לקולא היכא שבא לו ממקום אחר שהוא דרבנן ועיין שיך דיני פיש אות כיא, ולפיז בנדון דידן שיש ספק שמא אין כאן איסור כלל בחלב של בוקר מעולם גם השיך מודה דאפילו בא מלד אחר שהוא דרבנן גיב אמרינן בי' סדיר לקולא אם לא נודע הספק עד אחר שהי' איסור דרבנן אף שנולד כשהי' ספק דאורייתא ועיין

שעשיו פי' דמקוואות כלל וייו דיה ודאיתי:

וראיתי בכתבך שהפלאת על נקוטיב ויען לא ביארת זה מזה לחוזה הכני מציא ככתבך וכלשונך, בשלמא בהך דקי' דין ייט דשם קאי על הא דמקשה בסיד שכתבערב אמאי לא יתבטל דהא דבעיא לא בטל הוא דרבנן איב כיון דהוי ספק דרוסה הוא סדיר עיז שפיר תי' דיש כיון דמלד עלמו דרוסה הוא דאורייתא וספיקו דאורייתא רק מלד אחר בא לו שהוא דרבנן מכח שכתבערב עיז שפיר אמרינן דזה לא כחשב לסדיר רק אנו אומרים דהוי כמו סדאיו כתערב וגם אז אמרו חכמים דיכם דבעיא לא בטל ולא אמרינן דעתה הוא דרבנן דהא גם עתה הויל רק הספק אם כדרסה וזה הספק הוי בדאו' עיב אמרינן דהויל כמו סדאיו כתערב ואיש אבל כאן שאנו דכין עתה לאחר שכבר כתבטל ועתה הוא דרבנן גם

אם

אם הי' בו דם אמאי לא כיבא כמאנו מסופקין אי הי' בו דם דודאי לא הי' בו דמא אף אי הי' הריל רק דרבנן והויל קדיר ומה לכו עתה למה מפי' קודם שנתבטל דם דאורייתא כיון דעתה בזמן מדרבנן עליו הוי דרבנן עכ"ד, ואני איכני רואה בדבריך מום ספרם בין זה לזה דגם כאן כיון דמלד עלמו דם הוא דאו' וקפיקו אם יש בו דם דאורייתא רק מלד אחר בא לו מהוא דרבנן מכח שנתבטל ע"ז אמרינן כיון דהספק אם יש בו דם וזה הספק הוא דאורייתא רק בא לו עתה מהוא דרבנן מכח שנתבטל ע"ז מפיר אמרינן דזה לא נחשב לספק דרבנן רק אנו אומרים דהוי כמו קדאי מחיכה מהוא ספק אם יש בו דם שנתבטלה וגם אז אמרו חכמים דדם שנתבטל אסור ולא אמרינן דעתה הוא דרבנן דהא גם עתה הספק אם יש בה דם וזה הספק הוי בדאורייתא ע"כ אמרינן דהוי כמו ספק דאורייתא נתבטל ומ"ל אם הספק דרוסה ניתר מכח ביטול ברוב מהיא או מחיכה ספק נמלחה ניתרת מכח דם שנתבטל מהיא, לכן איכני יודע פירום אחר בדבריך רק דקי"ל בטלמא בספק דרוסה כבר דנו עליו קודם שנתערב והחלטנו לאיסור דהוי ספק תורה לכן לא מהני אחיכ ביטול דבע"ח לא בטלי ואין להתיר מכח ספק דרבנן דכבר פסקנו הספק לאיסור בעודו ספק תורה אבל כאן לא דנו על מחיכה זו בעודו ספק תורה קודם שנתבטלה רק אחר הביטול שכבר הוא ספק דרבנן מפיר יל"ל קדיר לקולא

ועיין מי' ק"י ס"ב בהג"ה ובש"ך סי' ס"ק ס"ב:

ועי"ז נראה דלא כן הוא ועיין בטו"ז ס"ק ס"ק ס"ב גבי ס"ם דבעיכן דוקא שנולדו שני הספיקות בפעם אחת שלא הי' אפשר לדון על ספק אחד בלי חבירו אז הוי ס"ם אבל אם לא נולדו בפעם אחת רק בזאח"ז שהי' אפשר לדון על אחד בלי חבירו אף שלא נודעו רק בפעם אחת ולא דנו על אחד בלי חבירו שוב לא הוי ס"ם עיי"ש והיינו ס"ל לש"ך בדעת ד"מ דאפי' לא נודע הספק דרוסה עד אחר שנתערב ולא דנו עליו כל זמן שהי' ספק תורה רק אחר שנבר הי' ספק דרבנן מ"מ כיון שנולד הספק בטל תורה והי' אפשר לדון עליו קודם שנתבטל ונעשה אי' דרבנן שוב לא אמרינן בי' ספק דרבנן לקולא והכא נמי כהי דנודע הספק אחר הביטול שהוא דרבנן מ"מ לידת הספק הי' קודם הביטול והי' אפשר לדון עליו אם מותר לאחוט הדם במכבש ולאכלו שהוא אי' דאורייתא ועיין רשב"א בבכות דף ט"ל ד"ה דבש ולדעת בית יעקב שהביא הפמ"ג בפתיחתו למליחה יש לדון עליו בתחלת ביטולו שעדיין אסור מהיא עיי"ש איך אף שלא נודע הספק עד אחר הביטול שהוא דרבנן מ"מ לא אמרינן בי' קדיר לקולא, ועיין בשע"ת פי' דמקוואות כלל ו"ו שהביא ראי' לדברי ד"מ בפי' כ"ז מגמ' יומא כ"ה ע"ב אמרי במערבא גזירה משום חטאת שמתו בעליה ופרש"י שמא מת אחד מהן שכתבו משום בשופר ונמלאו מעות מעורבות עם הכשרות והקי' הכ"ל הא מהיא בטיל ברוב רק מדרבנן לא בטל משום דמעבר חבירא וכיון דאינו רק ספק שמא מת הויל קדיר לקולא אלא ודאי כיון דמלד עלמו אסור מהיא רק מלד אחר בא לו שהוא מדרבנן לא חשיב קדיר עיי"ש והרי התם אפי' לידת הספק הי' אחר התערבות שהוא דרבנן אלא כיון שאפשר לספק זה לבא בדאורייתא בלי התערבות ולדון עליו שוב לא נחשב קדיר מכ"ש היכא דלידת הספק הי' בדאו' רק ידיעת הספק הי' אחר שהוא דרבנן ודאי לא אמרי' בי' קדיר לקולא ולדקו דברי נקה"כ:

ובהכי ניחא מה דהוי קפי' אנקה"כ בתרתי חדא דשם בנידון טו"ז אפי' לידת הספק לא הי' בדאורייתא דהרי הספק הוא מחמת שסכחה ומלחה והרי נעשה הביטול הי' ברור לה שמלחה ולא עלה על לבה שום ספק ולא הי' אז בעולם מה לדון רק אחר שנתבטל עלה הספק בלבה ואז כבר הי' דרבנן ועיין שעה"מ הריל ד"ה ורא"ה ביטוש קומי' ש"ך ופרי"ח ועיין מקו"ח סי' תל"ח סק"ג משא"כ בספק דרוסה אפי' נודע הספק אחר שנתערב מ"מ בחמת על הרי קודם שנתערב והי' אדם בעולם שידע מספק זה ואילו הוי ידעינן מזה קודם שנתערב מה שידעינן עתה הי' על מה לדון משא"כ כאן שהספק רק מחמת שכחה וכיון שאז לא עלה בלבה ספק לא הי' ספק לשום אדם בעולם בדאורייתא, ועוד דהא דם אבריס שלא פירש מותר ואיכ גם אם הי' מסופקת אם נמלחה קודם הביטול ג"כ אין לדון על ספק תורה דבאומלא מותר ואי כהיל אם מותר לאחוט ממנו ולאכלו מ"מ אפשר שלא הייכו דכין ע"ז כלל דאין דרכו בכך והרא"ש שבאמת לא אחטו ממנו רק הייכו דכין על דרבנן מה יהי' דיכו אחר שיתבטל אבל בדרוסה ודאי אם הייכי יודעין מן הספק קודם שנתערב הייכו דכין ע"כ בדאורייתא אם אסורה או מותרת לכן לא אמרינן בי' קדיר לקולא ומה דמיון זה לזה ולבי' הריל אי"ם קופי' סמכי' דבתחלת הביטול הייכו דכין ע"כ על קדאי אם הי' כולד הספק קודם הביטול אבל הש"ך מדויל ידיה מתחלת דלא פ"ל כבי' הריל רק מיד בתחלת הביטול הוי דרבנן עיין פי' פ"ח ספק"ד ופמ"ג בפתיחה ולדברי שעה"מ אי"ם דכיון דאפשר לספק זה בשל תורה דהייכו שהפי' מסופקת אם מלחה קודם הביטול ואם מותר לאחוט הדם ולאכלו הריל אף שעתה כולד הספק רק בדרבנן שוב לא אמרינן בי' קדיר לקולא ואי"ם:

אלא דמ"מ יש לי קלת עיון על דברת נקוה"כ דמלשון או"ח שהביא הש"ך בדיני ס"ב דין י"ט שכתב דכל מקום שיש חשש איסור דאורייתא לא אמרינן בי' קדיר לקולא ע"ש נראה שיש חילוק בין אם הוא רק אי' דרבנן מלד ביטול אז לא אמרינן בי' קדיר לקולא כיון דכהי דהתורה התירה לנו מלד ביטול ברוב אבל אם היא דרוסה קמיה שמיא גליא שאוכל איסור והרי לדעת הרשב"א שהביא המ"ב סי' קי"ב ס"ל אסור לאכול שלשה יחד ולי"א אפי' בזאח"ז לאדם אחד אסור אבל אם הוא איסדיר מלד עלמו כדם שנתבטל וגם קמיה שמיא גליא שאינו אוכל איסור דאורייתא אפשר דכ"ע מודו דאפי' הספק בא מחמת דבר אחר אמרינן בי' קדיר לקולא והדבר צריך תלמוד:

ודברי שעה"מ הויל ואמי לידן כיון בי' מלחא דקיל עליו

מאי ראי' מייתי מהתם דלמא התם מעו"ה לא עשו סופרות לקיבי חונה אף דהוי רק קדיר משום דאין עושין קדיר בידים כמ"ש פרי"ח בס' קי"ז ועיין בי' או"ח סי' תל"ח, ועוד קיל למ"ש הפלאי סס"י ק"ג וכונ"ת יו"ד סי' כ"ד ולבי"ח פסחים כ"ד בדעת מהרבי דאם האיסור עיקר ביאתו לעולם ע"י תערובות והיתר הי' בעולם בלא תערובות אפי' דמילי"מ בטל ע"י"ש ועיין תשובת חות יאיר סס"י קל"ג דגם לענין בע"ח חשיבי ולא בטלי כמי הדין כן איכ שם כהי דמטבע חשיבא ולא בטלי מ"מ הלא לא מתו הבעלים רק אחר שנתערב ואיכ האיסור ביאתו לעולם ע"ח תערובות אלא אם העלם בא לעולם עיי"ש כמו גבי גיבים ביו"ד סי' ק"ג ס"ד אבל אם העלם הי' בעולם בלא תערובות רק שם איסור בא בתערובות לא בטיל [ע"ל סי' מ'] אים דגם שם הי' עלם המטבע בעולם בלי תערובות רק שם איסור בא בתערובות אבל למה שהביאו האחרונים דאפי' שם איסור בא בתערובות בטיל קש"ל כ"ל ועיין מל"מ פ"ח מהלכות מעשר ושע"ת חי"ג כ"ג פ"ד ולי"ע:

ונם מ"ש שעה"מ דזה תליא במחלוקת הרה"מ פ"ז מעירובין

הי"ג עם תוס' ורשב"א ור"ן בעירב בתרומה ספק טהורה ספק טמאה דאינו עירוב דלדעת הרה"מ אינו עירוב משום שאינו שעודה ראויה אבל עירב בין הממשות הוי עירוב דספק עירוב כשר והחולקים למדו מזה דגם בעירב ביהש"מ אינו עירוב כיון דליכא חזקה כשר לא אמרינן ספק עירוב כשר וס"ל דלה"מ בספק תרומה טמאה אינו עירוב משום דספק כולד בדאורייתא לענין אכילה אף דכתבנבל לסדיר לענין עירוב ל"ל קדיר לקולא ולהחולקים אמרינן גם בזה קדיר לקולא ועיכ הטעם משום דלא אמרינן ספק עירוב כשר אלא בהי' לו חזקה כשר עיי"ש, ודבריו המוהיס לפענ"ד לא מיבעי מהרה"מ ודאי לא מוכח מידי דספק תרומה טמאה כיון דאסור באכילה מלד קדאי"ו איכ הוי ודאי סעודה שאינה ראויה ודאי אין כאן עירוב ולא הוי קדיר רק ודאי דרבנן אלא אפילו משיטת החולקין כמי לא מוכח מידי דודאי בספק דרוסה שנשחטה וכהערבה ממנה אחרי"ל שאינה בטלה ברוב ויש ממנה בלא נתערבה אפי' בלי סברת דיש כמי לא אמרינן בתה שנתערב קדיר לקולא כיון שהליה שבחוץ אסורה מכח ספק דאורייתא ועיין פתחי תשובה סי' קי' דיני ס"ם אות י"ט וי"ל דזה תליא בפלוגתא הגאונים בסי' קי' בדין של השובה גאונים בתרלי סי' ו"ו עיין פלאי שם אות י"ג ועיין ש"ם ס"ד פ"ד רק הדיש מידם דאפי' עכשיו אין לדון כלל על קדאי"ו רק על קדיר מ"מ כיון שקודם שנתערבה הי' דאורייתא שוב לא אמרי' קדיר לקולא והרי שם אם עירב בספק ס"ט גם עכשיו יש לדון לענין דאורייתא לענין אכילה ואמרי' דאסור באכילה ואפ"ה אמרי' לדידהו קדיר לקולא לענין עירוב:

אבל האמת יורה דרכו דלא דמי כלל דשם בנידון דד"מ לענין אותו הדבר בעצמו שהי' הספק בשל תורה אם מותר באכילה הוא עתה ספק בדרבנן כיון שהוא בתערובות אבל כאן הם שני ענינים נפרדים ענין ספק אחד הוא בשל תורה אם מותר באכילה וענין השני הוא קדיר אם מהני העירוב לכן אפי' יש לדון על שניהם כאחד נמי ס"ל לענין

דאו'

דאו' אזלינן להומרא ולענין דרבנן אזלינן לקולא אבל בנידון דדיינא שפיר יש לדקל כיון דבאותו ענין עצמו הי' קדאי"ו אף שדבר אחר נרס כו' אחיב שנעשה דרבנן מיינא כיון שהם על אותו ענין עצמו לא אמרי' בי' קדיר לקולא ועיין באו"ח סי' ס"ז סעיף קרא קיים דחוזר וקורא גם מה שהוא רק דרבנן אף דהוא קדיר כי המגיה שקיא הטעם שכך היתה התקנה עיי"ש ועיין סי' קפיד ס"ד דספק ביד בדסמ"ג לריך לחזור ולברך דהוי קדאי"ו וכי המגיה שם שקיא דלא גם ברכה הד' שהיא מדרבנן דלא לזלזולי בה עיי"ש אבל מדינא הוי אמרי' אף דלענין דאו' אזלי' להומרא מס' מיינא לענין דרבנן אמרי' קדיר לקולא וזה דומה לנידון דעירוב הכיל אבל כשהספק בדאו' ובדרבנן בענין א' אלא שבתחלה הי' ענין ספק זה דאו' ואח"כ עי' דיא בא לו שנעשה דרבנן יש גנס החולקים על הסיא מודו

לדיינא דלא בזה קדיר לקולא ודברי שעה"ש ליע:

נחזור לראשונות דכאן בכיד אפי' לפיך בכה"כ מותר משום קדיר לקולא אף שהספק בא ממקיא כיון דיש ספק אמא אין כאן איסור כלל ועי' פמ"ג סי' ק"י בדיני סיים אות א' דיה הכה ספק להלכה כדברי מהריבל בשור ספק טרפה ובשלו בכלים ולא נודע הספק עד אחר מעלינ דהוי קדיר לקולא בהפיים עיש באריכות אף דס' נולד בדאו' כיון דלא נודע רק בדרבנן ואף שבא לו מלד אחר שהוא מדרבנן משום שהוא נוטלפיא אחר מעלינ מיינא אמרי' בי' קדיר לקולא אף שגם בנוף זה של הכלים נולד הספק בדאו' מכיש בכיון דידן שבכלים מעולם לא הי' קדאי"ו דמיד שנתבשל הוי דס שבשלו דרבנן לדעת פמ"ג בפתיחה דלא כביה יעקב שהבאתי למעלה ועיין בפיה סס אות יט דאם יש עדיין מן הבשר של סיט בעין אחר מעלינ בשעה שנודע הספק כיון דאינו דכין גם על הבשר ואוסרים אותו משום קדאי"ו לאומרא יש לדד ולהחמיר גם בכלים ולפיז גם בכיד אם בשעה שנולד הספק הי' עוד בעין מחלב שחלבו בבקר שלא נתבשלה עדיין איכ הוי על החלב קדאי"ו לאומרא יש להחמיר גם בכלים אף דהוי ספק דס שבשלו דרבנן אבל כבר כי' שם דגם בכה"ג מותר וכן מוכח ממש"ל בספק עירוב וספק ביד בחמיז וספק קרא קיים כיון שהם ב' גופים או שני עניינים ועי' בש"ך דיני סיים אות ויו בבילה שנולדה ויש בה ספק אם נולדה מבשרה או מתרנגולת סיט דבילה מותרת משום סיים אף דס' נולד בתחלה בתרנגולת לא הוי סיא בנוף וסיא בתערובות משום דאין אינו דכין על התרנגולת רק על הבילה והבילה הוא גוף אחר אף שהתרנגולת עדיין בעולם והיל דכוותי'

הכלים הם גוף אחד ובהם מעולם ליה קדאי"ו:

ועניל להוסיף דאפי' למש"ל בדעת שעה"ש שם שאם רק אפשר מיינא ליא בי' קדיר לקולא מיינ גבי ספק דס בחלב איא סיהי' קדאי"ו לענין הכלים דהני הכלים אי' לבלוע חלב זו אלא עיי ביטול או מלח או כביסה מעלינ עי' ש"ך יו"ד סי' סיט סקס"א וטו"ז רס"י קיים ומגיה המ"ז סקט"ז אי' שייך כבוש בכלים הייבו להפליט מן הכלי אבל להבליע בכלי לכיע שפיר שייך כבוש בכלים ואיכ ממילא הוי דס שבשלו או שמלחו והוי רק דרבנן כדמוכח מכאות כיא וכמיש פמ"ג בפתיחה וכן בכבוש הני הדס ככבש בחלב וקיל כבוש כמבושל והויל כדס שבשלו דאינו רק מדרבנן ועיין פמ"ג הכיל ועיין ש"ך סי' ע' סקליו [ועי' חו"ד סי' ע' סק"ד] ואיכ לענין הכלים איא סיהי' קדאי"ו בזה שפיר אמרינן ודאי קדיר לקולא אך יש לעיין אם שייך בתערובות דס בחלב לא בלח כלל דין כבוש סיהי' דינו כדס שבכבש וליע אבל מיינ מה שבבלע ממנו בכלי היא עי' כביסה

שפיר שייך בי' כבוש כמבושל ואיש:

וראיתי לפמג"ד סי' קיה מש"ז סוף סק"ג הביא דאי' דדס שבכבש אסור מהיה מהא דילפינן בבכורות וי"ו דחלב שריא משום דס מדאלעריך קרא למיסר בבי"ח ומאי קושי' הא שפיר לריך קרא דאי משום דס הי' מותר דהוי דס שבשלו אעיכ דילפי' מדאסקה תורה דרך ביטול ושרי תרי לי' והלא גם בתרי לי' יש איסור משום דס אעיכ דחלב שרי משום דס ואי' כיומא דגם דס כבוש מותר מהיה איכ גם מתרי לי' לא מוכח מידי עייש, ולפענ"ד לק"מ לפמ"ש הוא עצמו שם לחלק בין מליחה לכבוש דמלח משכה הדס מכמות שהי' משאיכ כבוש יש דאינו משכהו מבואר דהעשם דדס שמלחו ושבשלו מותר מהיה משום דבשתנה מבריתו ולפיז יש דבאמת גם כבוש כמבושל לגמרי ומשכהו מבריתו לגמרי אלא דכל זה לבתר דגלי קרא דחלב שריא ואין בה איסור דס משום דבשתנה מבריתו ועיין במגיה סי' רט"ז סקיג וחי' סי' תקי"ז סקט"ז ומקו"ח סי' אכיל אבל אי הוי אמרינן דחלב אסור

משום דס אף דבשתנה מבריתו לא הוי אמרינן כלל דדס שבשלו ומלחו וכבשו מותר אף דבשתנה מבריתו ועיין תוס' מכחות כיא דיה דס וכונ"ים יו"ד כי' ליי:

ואמנם כבר כתב הראיה בבדה"ב דף עיה ע"ב דאף דדס שבשלו דרבנן מיינ לאו בכל ספקותיו מקילין כיון שקרוב מאוד לאיסור תורה עייש אבל מיינ כיל להקל בכיד דהני איכא סיים שמא אין בה דס כלל ואתיל יש בה דס שמא איכא שמים כנד הדס ואף דאי' להתפך הלא כיון דתחלה אנו לריכין לדון אם יש בו דס איל יכול להתפך כמיש הש"ך בדיני סיים אות עיו בשם מיע ומהיע כמי לא הוי שם אוכם חד כמיש חוי"ד שם סקי' ובלאהיכ לא הוי שם אוכם חד כיון דספק אין בו דס מהיר יותר שאיל ביטול ועיין ש"ך שם אות יא"ו וי"ב וגם שאם יפול בו דס אחר מס' יתבטל אם אין בו דס כלל משאיכ אם יש בו דס ונתבטל בס' חוזר וכיעור ועוד הרבה טעמים לפי הכללים שכתבו אחרונים בזה ואין לומר דיש לברר שיאחר החלב בלא ביטול ויקפיא הדס למעה ועיין חולין קיא גבי בי דוגי חדא דאין זה מוכרח שיש לברר בזה הטבי הספיקות דאפי' יאכלא דס קפוי בטולי הקדרה אולי לא הקפיא כולו ואין ס' ועיין כוביק יו"ד סי' כ"ז ובנוף הדבר אם לריך לברר עיין ש"ך שם אות ליה ועוד בכיד אנו דנין על הכלים והחלב כבר נאכל כולו ואיא לברר כלל, וגם לא הוי ספק אחד בגופו וספק אחד בתערובות דהני כולהו שני הספיקות ביחד ועיין סי' קי' סיט וש"ך וטו"ז שם ובלאהיכ כבר ביאתי במקיא דליים שיא בגופו ושיא בתערובות אלא בתערובות יבש בינם דבר חשוב שאינו מתבטל דספק התערובות הוא על כל אופן שמא אין זה האיסור אבל אם הוא לא בלח ומקופקים אם יש שמים לבטלו גם ספק התערובות הוא בגופו שמא הותר האיסור לבטל בשמים והוא שבא שיעור בשמים ממש המרכי סוף:

אלא שאתה פקפקת על ביטול בשמים ממש המרכי סוף חולין דהיכא דהיתר ביאתו לעולם עייא לא מהני ביטול והיל עיקר ביאת החלב לעולם מעורב בדס, ומה שחלקת דכאן כיון דעי' הביטול מתערבים הטעמים מחדש הויל תערובות חדש יל דבטל אפי' למרכי, לא כיל מהני טעמי חדא דמיינ אסור מחמת תערובות הראשון ולא מיבעיא אי אמרינן גם בלח בלח חכיל ודאי הוא כן אלא אפי' אי בלח בלח לא אמרינן חכיל עיין יו"ד ליג ואפי' אמרינן בי' כמי אפשר לקוחטו מותר כמו שכתבה מתוס' חולין ק' דיה בשקדם ואפי' למיש תוס' שם דהיכא דאינו נאסר עי' כיע כמו כאן בים שמים לא אמרינן חכיל מיינ כיון דאתה קאי בשיטת מלינ פיא ממכב דאפי' ביטול בס' לא מהני בהיתר עיקר ביאתו לעולם עייא ודלא כבוניים יו"ד כי' ופמ"ג סי' יו"ד סקיג ועיכ אף שהטעם כאבד מעולם מיינ כיון שממשו לא ביטל אסור איכ מה אהני לך שיש תערובות חדש בביטול עי' עירוב החלקים והטעמים מיינ ממשו לא בטיל, ועוד דסכיים ההיתר לא הי' לו שעה"כ קודם התערובות ואין בכחו לבטל ההיתר:

אבל הסכת ושמע מה שכיל בזה דבר חדש דבאמת דברי המרכי המוסים דהא ביטל בטוב יליפינן מאחרי דבים להטות וכמיש רס"י בחולין ליח ומה שהק' עי"ז פמ"ג בפתיחה לתערובות דליד לבהדרין דשני מזכין ואחד מחייב בטלה דעתן משא"כ לאכול שלשתן יחד להראיש אוכל אחד איסור כבר ייסבתי במקיא לפמיש מהריש חביב בכללים שבסוף ספר גם פשוט כלל א' בפי' תוס' בק כ"ז דיה קמיל דמשויה אזלינן בממון בתיר דייכים אף דאין הולכין בממון בתיר משום שהמיעוט מבטלין דעתם וסברתם מפני סברת הרוב עייש והרי מוליאין ממון מחזקה אף דודאי הוא כנד סברת המיעוט מיינ סברת המיעוט בטל ברוב ואיכ דכוותי' ולפיז לדעת המרכי אתם כמי כיומא דאם המיעוט אמרו דעתם אחלה וסברת הרוב לא בא לעולם אלא אם דעת המיעוט אין דעת המיעוט בטל ברוב והא ודאי ליהא ועיין בהמבי"ם פיח מסנהדרין סוף הי"ב:

לכן כיל בדעת המרכי דסברתו כך דלא אמרי' ביטול ברוב היכא דאפשר שיהי' הרוב בעולם בלי המיעוט וכן בסנהדרין אפשר שהמיעוט יאמרו סברתם אחיב ואפשר שיהי' הרוב בעולם בלי המיעוט ולכן אף שהמיעוט אמרו דעתם אחלה ואחיב בא הרוב לעולם מיינ המיעוט בטל דהוי כמי שאינו אבל אם אי אפשר שיהי' הרוב בעולם בלי המיעוט כגון בינמה שרקקה דס בינמות הי' דאמרינן שם שאיא בלא

לאלות

לחלוח רוק לו בשכבת זרע של זב בנ"ק כ"ם וכדם כ"ג דאמריכן שא"א בלא לחלוח זיבה אין לומר דהמיעוט בטל ברוב והרי כמי שאיכו דהרי אי אפשר שיהי' הרוב בעולם בלי המיעוט וכיון שהרוב בעולם עכ"מ גם המיעוט בעולם ולהכי לא בטיל וזה פירוש דבר שהחלה ביאתו לעולם מעורב שכחב המרדכי שא"א לבא בעולם רק מעורב עם המיעוט וכן בכידון מל"מ פ"א מהלכות מקבה ומוסב אי אפשר שיבא הרוב לעולם בלי המיעוט שעכ"מ יש בחלב גם מן מיעוט אבר היולא ודמי להאי דמרדכי ולא בטיל אבל בכ"ד דאפשר לחלב לבא בעולם בלי דם אף דעיקר ביאתו לעולם הי' מעורב בדם שפיר בטל ואמריכן דמיעוט דם כמי שאיכו דהא אפשר להיות חלב מבהמה זו בעולם בלי דם וידעתי שהאחרוכים לא הביכו כן כי בזה כתר הרבה מדבריהם מ"מ כ"ל האמת כמ"ש לכן כ"ל דהכלים מותרים בלי שום פקפוק וגמנוס כלל מכל הלין טעמים שכתבתי:

אבל מ"ש להתיר כלים משום דמוקמיכן הכלים בחזקת היתר כמ"ש ב"י סוס"י קכ"ג בשכם כלי בבית הגוי דהעמד כלי על חזקה היתר ואימור לא כשהמם בה איסור עיי"ש יפה דחיה דשם מכח חזקה היתר דכלים אמריכן שלא בשהמו ולא בשהמם בהם אבל כאן מכח חזקה היתר דכלים אין לומר שלא הי' דם בחלב ועיין תוס' חולין פ"ו ד"ה מ"ע ועוד יש לחלק דהתם הספק כולד בכלים לכן מהני להו חזקתיהו אבל כאן הספק כולד בחלב והחלב ליה לה חזקה היתר ואזליכן בתר דבר שהספק בא ממכו ולא בתר הכגרר ועוד כיון דודאי ביטל החלב בכלים פקעה חזקתיהו ושתי קבורות אלו מבואחרין בריטב"א עירובין ל"ו ד"ה רבא מ"ש:

ועיין בטו"ז יו"ד סי' א' סק"ו שחידש סברא זו מדכסבי' דמוקמיכן הכלים בחזקת היתר וכתב דבטין ל"א גבי מקוה שבמדד וכו' פירש"י כל תרומות וטהרות שבשהמשו בהם בכלים ואכשיר שבטלו מעומאתן טמאים אפי' ביש חזקה טהרה לאותן טהרות לא מהני כיון דאיכא ריעותא במקום הי"כ כן הוא ע"ש והיב דאזלי' בתר דבר שבולד בו הספק ולא בתר הכגרר ועיין שע"ת חיב כ"י פ"ח ופמיב שם ובוו"ד כס"ב תמה עליו מתוס' חולין ד"י ע"ב ד"ה ודלמא שהק' בבגב שבמלא חסר לאחר ז"י הסגר אמאי מטמאין למפרע אותן שבכבסו לבית בימי הסגר משום דאוקי בגב אחזקה כימא אוקי גברא בחזקת טהרה והרי בגב חסר לפכיך ועיין מה שהי' בזה בבדה ב' ד"ה התם ולטו"ז מאי קושיא הא הספק כולד בבית ואזליכן בתרי' שהי' טמא דאוקי בגב אחזקה ולא בתר הבכבס שהוא רק בגרר ע"ש:

ולפענ"ד לק"מ דהתם בשעה שבולד הספק דהייכו אחר ז' ימי הסגר שבמלא הבגב חסר ויש ספק אם הי' חסר למפרע אין לדון על ספק זה רק לעכין לטמאות אדם שבבגד בו או כלים וגם בתוך ז"י הסגר אין לדון על הבית לעכין דבר אחר רק לעכין הבבגד בו אם בטמא דהא הבית הוא מוסגר והרי הבבגד בו יש לו חזקה טהרה לכן הוי כאלו הספק כולד באדם או כלים שבבבסין בו ושפיר אזליכן בתר חזקתיהו אבל באדם וכלים שבבלו במקוה שבמדד ובמלא חסר הספק כולד בהם עצמם אם מותר ליכבס במקדש ולאכול תרומה וקדשים וכן בכלים אם מותר להכביסם למקדש ועיין בתוס"פ ב' מביאת מקדש הע"ז וכיון שהם טמאים אזליכן בתריהו ולא בתר חזקת טהרות שבשהמשו בהם ועיין רש"י קידושין ס"ו ד"ה סמוך כיון דלא דבו על אם יבאי ובם לא הי' לדון עליה שבאו תרי ותרי אחר מיתתה הוי כאלו כולד הספק ביבאי ולא מהני חזקתה לבבה ובזה מיושב קושי' תוס' שם על רש"י ועיין פרי' שם וכן בכידון טו"ז הספק כולד בבשר שהי' לבהמה חזקת איסור והי' לדון על הבשר אם הי' מודע הספק אלא שלא מודע הספק עד עכשיו שאין לדון על הבשר רק על הכלים שפיר אזליכן בתר דבר שבולד הספק בו ולא בתר הבגרר השא"כ באם יבאי שלידת הספק ובאמת תרי ותרי וכיון שהיא כבר מתה אין לידת הספק בה אבל בבית המוסגר אין לדון עליו כלל מעולם רק לעכין הבבבס בו הוי שפיר כאלו כולד הספק בבבבס אזליכן בתר חזקת הבבבס כב"ל וא"ש:

ובהכי ביחא כמי מה שעמד הרא"ש בתשובה סי' כ"א אהא דאמריכן בבדה ב' ובמה דוכתי גבי מקוה שבמדד משום דאיכא למימר הצמד טמא על חזקתו הא הספק כולד במקוה ואזליכן בתר דבר שבולד בו הספק ולא בתר הבגרר דהייכו הטמא ולפמ"ש א"ש דעל מקוה אין לדון על עכין אחר אם תסירה אם לאו אלא לעכין לטבול בו טמא והוי כאלו כולד הספק בטמא ואזליכן בתר חזקתו:

עוד הק' עליו ממ"ש הרמב"ם פ"י ממקואות ה"ז שכי מקואות אחד כשר ואחד פסול וטבל באחד מהן מטומאה חמורה ועשה טהרות הרי אלו תלויות עיי"ש ואמאי הן תלויות ולא טמאות ודאי דהעמד טמא על חזקתו אע"כ משום דאיכא בבגדו חזקת טהרות דתרומה ואוקי חזקה להדי חזקה והוי הספק אלמא דאזליכן גם בתר הבגרר עיי"ש שהאריך, ולפענ"ד לק"מ לפי מה שהביאו אחרוכים בבוכה הרי"ם פ"ב דמקואות מ"ב דמשו"ה מחמריכן בטומאה קלה מבטומאה חמורה משום דבטומאה קלה י"ל דאוקמא אחזקה שעדיין טמא טומאה קלה כמו שהי' קודם שטבל אבל בטומאה חמורה כיון שודאי איכו כמו שהי' קודם שטבל דקודם שבילה הי' טמא מה"ת ומה"ת ודאי עהור עכשיו וכיון שא"א לומר שהוא עוד כמו קודם שטבל שוב ליכא חזקה והוי סד"ר לקולא ע"ש והא' אי אומר לפי מה שכראה שם מדברי הרמב"ם אין הספק על הטמא באיזה מהן טבל אבל ידעיכן איזהו הבשרה ואיזהו הפסולה רק מייבי שהוא יודע באיזה מהן טבל רק הספק איזה מהן הבשרה ואיזה מהן הפסולה כי אם יודע איזה מהן הבשרה ואיזה מהן הפסולה ומתהפק על עלמו באיזה מהן טבל לא משכחה כל הדיבים שכתב אא"כ כמבואר למעיין שם והגוו"ד העמיק לשוכו שלא בדקדוק וא"כ אם לא הי' טובל בראשוכה והי' עובל בשכי' לא הי' עלתה לו בבילה ועי' שטבל בראשוכה אם יעבול בשכי' הרי הוא ודאי עהור וא"כ שוב ליש לומר העמד טמא על חזקתו שהרי ודאי איכו כמו שהי' קודם שטבל דקודם שטבל בזו לא מהני ליי' בבילה שכי' ובבשיו מהני וכיון דליכא חזקה דתרומה דלא אזליכן בתר הבגרר כלל רק בתר דבר דבולד בו הספק וא"ש:

ועוד כ"ל עיין טו"ז או"ח סי' תלי"ב סק"ג הק' על הרא"ש שהיכן שתירה הרמב"ם שפסק בשכי בתים בדוקים וכבכם עבבר וכבר חמץ בפיו לאחד מהן וא"י לאיזה מהן בבבם דא"ל בדיקה ובבית אחד ומסופק אם בבבם פסק דלריך בדיקה ותירן דגבי שכי בתים כיון שהאחד ודאי א"ל בדיקה לכן א"ל למבדקיבהו משא"כ בבית אחד והק' טו"ז וכימא איפכא ומה כשאחד ודאי לריך בדיקה מ"מ א"ל לבדוק כש"כ בבית אחד ע"ש ואני מוסיף הלא בכל מקום איקבע איסורא חמיר דחייב אם תלוי כיון דודאי יש אחד איסור אף דודאי יש אחד היתר ובחמיבה א' איכא למ"ד דליכא אם תלוי:

ובזה כ"ל סברא ישרה דבאמת הי' לבו לומר בזה סד"ר לקולא דהבדיקה רק מדרבבן אלא דבבר כתב הרא"ש בזה כיון דעיקר הבדיקה כיתקבה על הספק לא אמרי' בזה סד"ר לקולא דחכמים עשאו הספק כודאי ועיין תוס' חולין ע' ד"ה התם דבקועה דעשה הכתוב הספק כודאי לא אמרי' אלא בדבר שאפשר להיות אבל בדבר שא"א להיות שודאי לא בעמאו שכיהם לא יבפיכן מקועה ע"ש ולפ"ז הי"ב בבדיקה דעשאו חכמים הספק כודאי הייכו בדבר שאפשר להיות כבון בית אחד שאפשר שבבבם בו העכבר עם המן אבל בשכי בתים כיון שהוא דבר שא"א שבבבם בשכיהם שיהיו שכיהם חייבים בבדיקה לא עשו חכמים הספק כודאי וממילא סד"ר לקולא ואי"ל בדיקה וא"ש:

אבל ק"ל בטו"ז חו"מ סי' ל"ד בד"ה עו"ש בעור כתב הרמב"ם וכו' בשכים שהעידו באחד שהוא פסול בעבירה ובאו שכים והכחישום ה"ז ספק פסול והוא דין המובא שם בשו"ע סכ"ח והק' הב"ח כוקי אותו בחזקת כשרות כמו בשכי כיתי עדים המכחישים זא"ז ותי' טו"ז בתירון השלישי דבשכי כיתי עדים איכא תרתי לטיבותא חזקה כשרות לבל כת וגם שכת אחת ודאי כשרה משא"כ בחד גברא דליכא אלא חזקה כשרות ובחידושי הארכתי בביאורו ועכ"פ ק"ל מה מיבותא הוא זו שהאחד ודאי כשרה הא הכת האחת ודאי פסולה ובכל מקום שבירא לן דאיקבע איסורא חמיר מתחיכה אחת ספק אבל הוא כך דבשלמא בתחיכה אחת אמריכן מספק שהוא היתר אבל בבי' תחיכות א"א לומר מספק על כל אחת שהיא היתר שהרי אם יאכל שתיהם עכ"פ האחר שאכל ודאי איסור ולמ"ד התי"ם שמה התראה אם התרוהו בשתיהן לוקין כמו בהכה אח זה והזר והכה אח זה במכות ס"ז ועיין תוס' יבמות פ' ד"ה בשה וא"כ עכ"פ א"א להחזיק שתיהן להיתר אבל כאן הוא להיפוך

בחדש אחד יש לו שמחזיקין אותו לפסול אבל נשמי כיתי עדיס אינו לומר שמחזיקין שתי הכתות לפסולים שהרי אם יעידו שתי הכתות בעדות אחת כת שני אחר כדי דיבור של כת ראשונה דליש כמלא אחד מהן קרוב או פסול יהי' עדותן קיימת כיון דכת אחת ודאי כשרה ואינ אינו להחזיק שתי הכתות בפסולים לכן שפיר אוקמינן כל כת בחזקת כשרות והוי שפיר תרתי לטיבותא ועיין ביטוי' בהלכות מקואות:

ולפ"ז אני אומר דהיינו משו"ה לא אמרינן העמד טמא על חזקתו והוי רק תלויות משום דאינו להחזיק שני המקואות בחזקת פסולים דהא אם יעבור העמד בשניהם בזא"ז יהי' ודאי טהור כיון שהאחת כשרה ודאי ולהכי הוי רק ספק ותלויות משא"כ במקוה שנמדד דאפשר שהיתה חסרה למפרע ומחזיקין אותה בכך משום העמד טמא על חזקתו והרי חסר לפניך ואולי לזה כתכוון המשנה למלך שם ולחכם החמרמר עליו בנוורי"ד הכ"ל ובזה נרך יהל ואל תמוש מאוהל כנפשך ונפש רבך החותם בהתנת ובלכת התורה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה קל"ט

טילים ב' איפאלא ב' מטות ומטני תרס"ו לפ"ק.

מכתבך קבלתי ונפשך בשאלתך, כי ביום ד' בלק לקחה אשה חלב מכברי' באופן העותר ואז כמלא דם בחלב ולכן לא לקחה מאותה כברית עד יום א' פנחס לעת ערב כי שאלה להכברית אם כמלא עוד דם בחלב והשיבה שמיד ביום שלאחריו ביום ה' הי' החלב נקי משום אדמומית והאמינה לה ולקחה חלב ממנה ועמד החלב כל הלילה בכלי אחד ובבוקר עירתה החלב בשאר כלים ולא כמלא שום רושם דם ואדמומית וביום ג' לעת ערב לקחה שוב חלב ועמד בכלי אחד עד הבוקר שעירתה החלב בשאר כלים ולא כמלא שום רושם אדמומית בשום מקום רק אחרי איזה רגעים בדקה המשכנת שסיכנה בו החלב מכלי לכלי ומלאה בו משהו כמו דם קרוש והחלב שלקחה ביום ג' לא הי' בה רק חלק שמיני מאותה פרה שכמלא דם בחלבה מה משפט החלב והכלים ולייכת פתחי תשובה סי' פ"ח וגם הבאת מתשו' הש"ג משה סי' ל"ח ואבני לדק סי' כ"ז ותשו' מהרי"מ שיק יו"ד סי' ל"ה ולי':

הנה זה כמו לו שכיס אשר ערכתי בזה תשובה ארוכה להגאון המכות מו"ה דוד ליב זילבערשטיין זצ"ל ורוב פלפולי תשובות הכ"ל ככללים בתשובתי שם ושם דחיתי דברי חיבוך ב"י המובא בפ"ח שם שאם כמלא דם בחלב כל החלב אסורה משום דם לפי שעדיין לא נשתנה הדם לחלב לגמרי רק האי' משום דם המעורב בחלב ואם יש ששים בחלב לבטל הדם מותר וא"כ כאן החלב וגם הכלים מותרים משום שיש שמא לא הי' דם בחלב כלל ואחיל הי' בה דם שמא יש בחלב ששים נגד הדם ונתבטל ולפ"ז כאן יכול להתפסק דמתחלה צריך להתחיל שמא אין כאן דם כלל כמ"ש ש"ך בדיני ס"ס, ומכש"כ דכאן שני הספיקות להיתר הוויין ספיקות הרגילין דכיון שעמד החלב בכלי מערב ועד בוקר ולא כמלא שום אדמומית בשולי הכלי ודאי אין מערב דם בחלב דהרי אמרינן בחולין קי"ח ע"ב דמא דביסרא שכן ופירש"י יורד לשולי הכלי וספק השני שמא יש ששים בחלב לבטלו כמי רגיל כיון שהחלב הי' לבן כשאר חלב ומכ"ש שלא הי' חלב מפרה זו רק חלב שמיני הדבר שיש בחלב ששים לבטל הדם ועיין בתשו' הש"ג משה הכ"ל ותשו' אבי"ל סי' כ"ו שהתיר תערובת השני מה"ט דמסתמא יש ששים כעין שבחב טו"ז סי' ל"ב בקב"ד:

אלא שבתשובות הכ"ל פקפוקו על הביטול ומשום דהמבטל עיקר ביאתו לעולם ע"ש וגם אני עני פלפלתי הרבה בזה בתשו' הכ"ל. אמנם כבר נתתי אל לבי דמשבשתא הוא דודאי בינמה שרקקה דם שפיר כחב המרדכי דאין הדם בטיל בבורבוק כיון שהמבטל עיקר ביאתו לעולם ע"ש כיון דבעינן שתרוק רוק דוקא ורוק שבא נפה אף שהלחות ועכין שרוק בא ממנו הי' בעולם גם בלא תערובת מ"מ כיון דאכן רוק בעינן ורוק הי' עיקר ביאתו לעולם ע"ש דם לכן אינו יכול לבטל וכן לענין אם הבטל עיקר ביאתו לעולם ע"ש דבטל אפי' בדבילים בא"ח סי' ש"ב ס"ג עיין הגיה שם שקיה בשם סמ"ק אף הדבר הנסתר בשנת הי' בעולם גם קודם התערובת מ"מ מעיקרא אוכל ואין בו איסור כולל וגם אין עליו שם יין והי' בטל ביין אפי' בדבילים דמבטלים לים דבילים אבל כאן כהי דכל זמן שהחלב בדדי הבהמה אין שם חלב עליו כדאמרי' חולין קיט ע"ב וזה איכו ברום בטעיו מ"מ הלא אין לריך דוקא חלב לבטל דם וגם ליר ומים ובשר מבטלין דם וגם היתר הוא בדדי הבהמה דאפי' ביטל כחל בחלבו מותר לגישבא קמא דבב שם קיט א"כ הרי החלב המבטל הי' בעולם קודם שבחלב ומזערב עם הדם והי' היתר קודם שבחערב שפיר יכול לבטל הדם בס' ולפעכ"ד הוא סברא ישרה ואמת ברון:

ועוד כ"ל דהרי מבואר באו"ח סי' תס"ז ס"ח דדוקא מזמן לזמן מחזקי' איסור אבל לא ממקום למקום דאמרינן כאן כמלא וכאן הי' וא"כ אחזקי איסורא ממה שכמלא במשכנת לא מחזקי' ממקום למקום שהי' דם בחלב בשאר כלים ואמרי' כאן כמלא כאן הי' במשכנת ואף שכתב מג"א שם דהכל לפי הענין דאם יש בשם לתלות תולין דלעולם תלי' במלוי בין להקל בין להחמיר ולא מקרי ספק אלא כשיש לתלות בזה כמו בזה מ"מ כאן שהי' רק משהו ולא הי' דם בבירור רק כמו דם קרוש שפיר י"ל ולתלות שהי' במשכנת ועיין בחולין כ"ו ע"ב דאחזקי ריעותא לא מחזקי' אפי' בנפלה לאור ע"ש:

ועוד כ"ל סברא ישרה דאפי' אם הי' הדין דמחזקי' איסור ממקום למקום או אפי' מזמן לזמן דמחזקי' איסור הייכו רק דמחזקי' האיסור שהוא עכשיו הי' גם בזמן קודם או דהאיסור שהוא במקום זה הי' הוא עלמו גם במקום אחר אבל לומר הואיל וכמלא כמין דם יבש במשכנת הי' גם דם לא מעורב בחלב בשאר כלים או אפי' במשכנת עלמו בזמן קודם זה לא עלה על דעת אדם מעולם ועיין כעין סברא זו בס' ש"ש לקלוה"ח שמעתא ג' פ"ד לייסב דעת ב"י בבדה"ב סי' קי"ט:

ולפי הסברתי נקרע קלת עור הדד של הפרה ומשם נטף דם לחלב ביום ד' ושוב קרם עור ונגלד על הקרע לכן לא הי' דם אחיב כלל ומשהו שבמלא במשכנת כמין דם יבש הוא פירור ממה שנפרק הנגלד דרוש לא אם לא הי' כן והודיעני, ועכ"פ מכח טעמים הכ"ל לפענ"ד גם החלב גם הכלים שנתבשלה בהם מותרים ומכ"ש הכלים אחר מעל"ע ובזה הנני חותם בברכת התורה ובזכה לבנין בית הבחירה בימינו במהרה בנפש רבך דשו"ת:

תשובה ק"מ

שוב"ש לתלמידי אהובי הרבני החו"ש שמו יבון כמוהר"ב כ"י:

מכתבך קבלתי וכו' ובדי"ת כתיב ענה על דבר שאלתך במעשה שהי' שבשלו חלב ואח"כ ראו מעט אודם בתוכה ואחרי דרישה וחקירה נודע שבא הדם מדד אחד של הבהמה ועל שאר הדדים אין חשש כלל באופן דליכא חשש עמ"ש פתחי תשובה סי' פ"ח אות ז' בשם תשו' חיבוך ב"י דאכתי לא נעכר הדם ונעשה חלב ועיין ד"ח ח"ב יו"ד סי' ל"ח ויש ספק אם הי' בחלב ק"ש נגד הדם מה דינה של הכלי, וכתבת כיון דדם שבשלו דרבנן יש לומר דספק דרבנן לקולא ולייכת פ"ח סי' ל"ח אות ז' ודחית כיון דקודם ביטול הוי קדאי אלא שאח"כ נעשה קדר"ג לא אמרינן קדר"ג לקולא ולייכת לש"כ דיבי ס"ס אות י"ט, יפה דחית דכאן נולד הספק בדאורייתא קודם שבשלו דהוי קדאי ואף שלא נודע הספק עד אחר שבשלו דהוי קדר"ג ועיין בטו"ר סי' ק"י ק"ב וקקי"ג אבל מדברי הש"ך שלייכת אין רא"י כל כך דהתם הספק הוא בגוף האיסור והיא ספיקא דאו' אבל בנ"ד גוף האי' נעשה איסור דרבנן והספק הוא בתערובת ויש להאריך בזה ואכ"מ

ועוד יש לעיין בזה לדעת תו"ח שהביא ש"ך סי' ל"ח סק"ז דאם נפל חלב לבשר עוף שהוא דרבנן אפ"ה נספק אסור הואיל ועבר דאורייתא והש"ך שם חמה עליו, ובימי חורפי שמעתי לייסב דיש להקשות אמאי הקילין בנספק אפי' בספק דרבנן כיון דמוקמי' האי' אחזקתו שלא נהבטל ולא הי' ואי דמוקמי' הי' אחזקתו שלא נאסר מ"מ הוי חזקה כנד חזקה והוי כאיקבע איסורא כדמשמע בתוס' כתובות כ"ב ע"ב ועיין פמג"ד בפתיחה לתערובות חקירה ג' ובאיקבע איסורא הוי כתערב חד בחד דלא אמרינן קדר"ג לקולא כמ"ש ש"ך דיבי ס"ס אות כ"א, אך יש לומר עפ"י מה שהביאו אחרונים בהל"ש פ"ב דמקואות דאם הי' אי' דאורייתא ובתה נולד ספק באופן שמן התורה ודאי מותר רק דאיכא לספוקי אם אסור מדרבנן ליש לומר אוקמא אחזקתו כיון דודאי יצא מחזקתו דמציקרא דהוהר מהיה עיין עליהם ואי"כ בזין בהיכי

ונספק

ונמסך כיון דודאי סותר מהיא דנטל ברוב שוב ליא לומר אוקי אי' בחזקתו אבל נסר עוף בחלב דלא ילא מחזקתו שפיר אמרי' אוקי אי' אחזקתו דלא כתבטל כי קופי' סכיל, ולפיז כאן דודאי ילא האי' מחזקתו דמעיקרא והותר מהיא דהוי דס שבטלו שביר יל סדריב לקולא או דמוקמי' היתר אחזקתו שלא כאסר ואין לומר אדרבה הבעד איסור על חזקתו שלא סותר זיא דסא האי' ודאי ילא מחזקתו מהיא:

אך כיל סברא ישרה לחלק דדוקא אם ילא מאיסור תורה ע"י התערובת שבתבטל ברוב ואבו דכין אם כתבטל גם מדרבנן בטעים שפיר אמרינן כיון דילא מאי' דאו' ע"י התערובת והספק הוא בתערובת לא שייך כגד ספק זה לומר אוקמא אחזקה שלא כתבטל אבל כאן מה שילא מאי' תורה איכו ע"ים דאפי' דס נמין שבישלו כמי מותר מהיא והספק הוא בתערובת אם כתבטל וכגד ספק זה שפיר אמרינן אוקמא אחזקה שלא כתבטל כיון דסוא מבטלים ומהיא אין כאן ביטול בפחות מששים:

ומ"ש עוד שים לבדד לאיסור מעוס דס מן חמי ואסור מהמתאים לאסור ליכן ורוטבן כמ"ש חיו"ר ס"ק ועיין פלתי סי' פ"ז בסופו, ולפעניד אין בדס שבשלו אי' מעוס ליר אתהיא מעוס דדס סוי דבר שאי' בבלל המתאים לאיסור מעוס ליר ורוטב אתהיא וילא לדון בדבר החדש לאסור מעוס דס אין לך בו אלא חידושי דאסור מעוס דס ולא מעוס רוטב אתהיא ומותר בבישלו כדאמרינן בשבועות כיא ע"ב לענין שבועת העדות ובתמורה יא לענין תמורה בבע"א ע"ש:

אבל מ"ש לדחות זה עפ"י כוביא אויא אי' סי' ס"ו דבאיסור אחין

בו מלקות מע"ב רק דרבנן כיון דמע"ב יצאי' ממשרת או מגיעולי נכריס ע"ש, ולפעניד זה איכו דכונ"ל לא כתב אלא אם עיקר האיסור בעין אין בו מלקות כמו אבל בהמה ממאה ובילה עוף טמא ע"ש אבל כאן אתהיא בעין יש בו מלקות ומע"ב מהיא אלא דעל ליכן ורוטבן ליכא מלקות והייכו טעם אתהיא בעין שלא כבלע בדיא ודאי מע"ב מהיא ועיין תוספות חולין קי"ב ד"ה ורוטבן שהקשו והיל מעשרה ליתן מע"ב וכו' וכן הקשה ריטב"א שם ותי' דבעי קרא שחייב על שהיה כאכילה ע"ש מבואר דרוטבן הוי טעם האיסור אלא דהוי שהיה ואיכ כיון דגוף אי' אתהיא יש בו מלקות שפיר מע"ב מהיא גם לבו"ש הכיל:

ומ"ש לדעת המיא פיע מהמיא הוא אם ביטל דס בחלב

אסור מהיא רק מלקות ליכא ועיש בלחיא, ולפעניד בזה לדון בדבר החדש דאפי' לדעת המיא איכו אסור מהיא אלא בהקשה הדס ובשלו בחלב אבל דס לבול שבתערב בחלב ובישלו כך איכו אסור מהיא כלל וחילי דילי ממיש הרין בשם הרמבין בחולין קי"א בשו"ר דכיא בר ביא שבתב וכן בדין לפי שאין בשר שברגיס או במיס אוסרים עד שיתערבו עם החלב ויתכו טעם זביז שאין בביא אוסר לעולם אלא ביא וכו' ולשון זה משמע שאין אי' בביא מהיא אלא אם החלב כולו טעם בבשר והבשר כולו טעם בחלב ועיין עוד שם ברין חולין קי"א דיש ואי איכא בי דוגי שהק' כאי דדמא דבשר יורד אפילו הכי יאסר השומן מפני שהוא בולע ממכו וכי תימא דמשקה איכו בולע מבשקה אפילו הכי יאסר הכלי וכו' עיין שם ולפי זה בדס שהוא משקה אם מבטל ביחד עם חלב שהוא משקה איכו בולע זמיז ואין כולו טעם זביז רק הטעם מעורב אין כאן אי' בביא כלל מהיא, ובזה יש לתת עוד טעם לשיטת הסוברים דלא בלא לא אמרינן חבביא לפמיש הרין בשו"ר דשפת חלב דחבביא הוא מעוס לחא דבביא ובלא בלא לפמיש לא שייך בביא ויען כי חדש הוא הדבר לריך תלמוד. אים מכוחלי דברי אביכו המחבר זלל נראה סרעת קדשו כוסף להחמיר ולאסור הכלי שבשלו בם החלב ועיין בחסו והריטב"א סיק חיו"ד סי' לא וחסו' שם אחרי' חיו"ד סי' ס"ו שכתבו כן ע"ש והמעיין יבחר] רבך הדוש:

עמרם הק' בלוחס בקיק הכיל

תשובה קמ"א

מילים בי' חיפאלא עשיק ויבש חרכיח לפיק

שוכ"ט ובכבוד מזיא לעמחתי אהובי הרב הגאון עבק מן אבות כמוס יסעי' עהרכפעלד כי' אבדקיק ס' פאמאק:

שבוע זו הגיעני מכתבו ומפליר בי מאוד לבא על מחוכת

נתן הי' לעזיא אהובי ד' יודע כי כבד מעכי הדבר מאוד הן מחמת סערחא כי לא לעיר אבכי לימים והן מחמת ביטול כי בלאים סי' לי ביטולים הרבה בחוקף זה ויסי' כבודו מחול, ומה שסאל אודות חלב שעמד בקדרה ואחיב כמלא דס בטולי סקדרה עם דיכו של המאה שבעשה מחלב זו והביא דברי פיס סי' פיא אות ז' בשם חיכוך ב"י שאוסר החמאה:

הנה בזה יל דאיכו לשיטתו דאוסר מעוס דס בעכר ובעשה

חלב וכיון שים דס או אדמיומת בחלב ועדיין לא כסחכה הדס לגמרי לחלב עדיין כולו באיסור דס עומד אבל אבן קיל בס' קפיא כמ"ד אבריס מהפרקין איב איכו אסור רק מעוס הערובות דס שפיר יכול להיות דהחמאה מותרת ועיין תשו' מהרמים יו"ד סי' ליה ליו ליא פלפול גדול בזה וגם אבי זה יותר מבי' סביס כתבתי הסובה ארוכה בזה עפ"י דברי תוס' חרסיס בפיק דבדה מיד אבל איבכי מבכים עלמי כעת בזה ומבים אם יש מבה וחבורה בדדי הבהמה ודאי חלי':

דהדס בא מזה ואין כאן אלא הערובת דס:

ועל סל עתה בתאי סרולה לחדש דהחמאה מותר דכמו

דקיל ביו"ד סי' קטיו סיב דחלב שמא איכו עומד ס"ב דס איכו עומד ואיב בחמאה ליה בי' מעוס דס, ואבי אומר אפי' לו יהי' כן כמי החמאה אסורה דהרי מבואר סס דגם בחמאה של גוי הי' ראוי' לאסור שמא עירב בה חלב שמא ואסור מעוס לחלוחי חלב שמא ואיכא דקאי ביבי אפשי כדאמרי' בע"ז ליה ע"ב וכסי דאי הרי ידעי' בודאי שחולב רק לחמאה לא חייסי' שעירב חלב שמא לפי שאיכו עומד כמיס רמ"א סי' קטיו סיב בבי בביכות מיא חייסיכן שעירב בה בתחלה חלב שמא כדי שלא לעשות חמאה רק לאכילה חלב ולכן לא אסיר המחבר אפי' בעסוס שאין כוהגין איסור רק אם בשלה עד שהלכו לחלוחי חלב שמא שים בה ומה שלא אלך ובשאר

סס בטל במיעוטו כמיס טו"ז סס סקי"ב והוא מבי':

ורמ"א כתב גם מותר לבשלם לכתחלה כדי שילכו לחלוחי

חלב והוא מבי' והכס הב"י כתב בתחלה דלשון הטור משמע דלכתחלה אסור מעוס דסוי מבטל איסור לכתחלה ושוב כתב דבראה דלכתחלה כמי סרי מעוס דאין ידוע שיהא מבטל איסור בכך דהא איכא ספיקי טובא אחד שמא לא כתערב בו חלב שמא ואחיל שבתערב שמא לא בשאר בחמאה ואחיל שבשאר שמא בשבתבטל כיחד ע"י אם ושוב כתב בדעת הרמבים והסחא איש מיש דלכתחלה כמי סרי לבשלה כיון שכל עיקר כוכתו בביטול איכו אלא כדי שיותכו הלחלוחי בא אם ולא ישאירו בה כלל ועיין מיא וכיא פיב ממיא הטיז ובראה מדבריו שאיכו מתיר לבטל לכתחלה אלא בלירוף שני הטעמים וכיא מדברי הסיד הי' הכיל שקכיח:

ומעתה בכידון דידן בודאי מעורב בו דס בחלב אפשר

דאסור לבשלה מעוס מבטל איסור לכתחלה ואפשר דאפי' בדיעבד אסור דמי יודע אם לחלוחי דס כיתכי' ע"י האש כמו לחלוחי חלב ועיין בחוס' חדשים הכיל דדס עב וכדבק שפי' מן חלב ועיין שבת ע"ז ובריז חולין ל"ז ע"ב ומכיס דאסורה קודם שבתבשלה שמא בשאירו בה לחלוחי דס

דליכא רק ס' אחד:

אבל גוף העלאה זו דדס איכו עומד כמו חלב שמא דאמרי'

בע"ז ליה ע"ב דאיכו עומד איכו אמת דפי' עומד בקפה וכן הוא לשון הרמבים פיג ממיא הייב חלב בהמה שאלה איכו בקפה שעומד וכו' וכן הוא לשון הטור סי' קטיו אבפי' שאין החלב שמא בקפה ע"ש והרי בהדי' תכיבא בשאכות כיא וחולין קיד הקפה אם הדס ואכלו אלמא דדס עומד

ועיין חתים יו"ד סי' ע':

ומה שהביא בשם חתבו בבי הרב החוב יויא יודא לבי כי"

שהאריך להתוה על חתים שהביא גם מהרמים יו"ד סי' ליה וסי' ליו הבה הביא בקילור ויש לי חי' חתים על שבת ורחיתי בפכים תחלה כתב דלים ריש ורבבן ותרוייהו סיל דחלב אחי' מדס וכוכתו שבעשה תחלה דס ואחיב בעשה מדס חלב דלא כתוס' רפיק דבדה דלרבבן מיד בעשה חלב ולא בעשה תחלה דס רק דריש סיל דאחי' רק מדס בדם דהייבו שהדס המתקבן וכבוס בחס בעכר ובעשה חלב ולכן הוי חלב חידוש שבבר הי' דס שפירס ואסור וחוזר להיתר ע"י שבעכר ובעשה חלב ורבבן סיל דאחי' מדס של כל האבריס ולא הוי חלב חידוש דהא הוי דס אבריס שלא פירס דמותר ואע"ג דהחלב פירסם מיא כיון שבשתכיה קודם שבאסרה אין כאן חידוש ועיז אין הימא רק עם שהמה בבי כי' מי שמע דס בדות בבהמה אבל עד שהמה על חתים התמה על רש"י שם בבכורות דיה דאמר מר בדה פ' דס בדות בעכר אחמת הלידה

ובעשה

וכעשה חלב הלכך חידוש הוא דמעיקרא הוי דם והאוכלו נכרת והשתא מתהני ע"מ וג"כ קשה מי שעה בהמה דם כדות:

אבל האמת יורה דרכו דעל רש"י לק"מ דהים דם כדות כעכר וכעשה חלב דדם האברים המתקנן באשה אחרת ברחם ומקור והוא דם כדות כמי כעכר באברים וכעשה חלב עם שאר דם האברים הנעכר וכעשה חלב ולכן היא מקולקת בדמים דם כדות וכן בבהמה דם האברים כעכר וכעשה חלב ואין כאן דם כדות כלל והחידוש הוא כיון שאם פירש קודם שכעשה חלב האוכלו נכרת והשתא מתהני אבל לאחר שכעכר אין כאן חידוש רק לפי שנפרש מן האברים לרחם נעודו דם ושם כעכר הוי חידוש מה עכין דם כדות לבהמה, לא אשכחת פתרי לדבריו רק דשיל דלריע דבא מדם כדות כמו באשה מתקנן וכנוס החלה ברחם ושם כעכר וכעשה חלב הי' בבהמה פורש החלה הדם מן האברים כשהיא מניקה מחמת לידה ומתקנן וכנוס החלה בעקום אחד ברחם הבהמה והוי דם אברים שפירש ואקור ושם כעכר וכעשה חלב ומשם בא לדדי' דאין לומר שמתקנן וכנוס החלה בדדי' בעודו דם דאי"כ לא כאשר מעולם משום דם דהא אמרינן בחולין קי"ט ע"ב בני כחל וזה אינו כנוס בעעיו:

ושוב קשיל דבהי דחלב בא מכל האברים ובשתנה קודם שפירש מ"מ הא יש בו בם מדם המכוכם בגידין שפי' אסור ובהי דבעכר שם מ"מ איכא חידוש שחזר להיתר ונשל למימר משום אתסיא ועי"ז כי דגם זה אינו חידוש דמסרי סרי קודם שכעשה חלב וכפסל מאכילה אדם והא דאמר בבכורות דחלב הוא חידוש משום דדם כעכר וכעשה חלב היינו חלב דאשה שהוא דבר טמא ומתועב ואף שהוא היתר כמ"ש הרמב"ם פ"ג ממ"א ה"ב מ"מ כיון שהוא טמא ומתועב אינו ראוי שיהי' מזבחו ונידולו של חיבוק ממנו כמ"ש הרה"מ פ"ג ממ"א ה"ג לענין אם היתה אסורה ולענין זה לא מהני מה דמסרי סרי וכפסל מאכילה אדם קודם שכעשה חלב דהא הי' מקלקל מעיקרא ואינו ראוי' רק לחתולי' ואפ"ה הי' טמא ומתועב השתא כמי טמא ומתועב לעפ"י שאינו ראוי לאכילה אדם ועיין בכורות כ"ג ע"ב דבעי' כפסל מאכילה כלב לענין טומאה ואי"כ גם אחר שכעשה חלב הי' ראוי שיהי' החלב טמא ומתועב ולא הי' ראוי שיהי' מזבחו של חיבוק מדבר טמא ומתועב וכל נידולו ממנו אע"כ שהחלב שבא מדם כדות טהור ואינו מתועב וחידוש הוא אלו דבריו בתוס' ביאור קלת, ועי"ז לא קשה קושיות בני כ"י רק מה שהקשה עליו דבגמ' אמרי' בהדי' סד"א דבהמה טהורה כמי חידוש הוא ואיך כתב דרק חלב אשה חידוש הוא וזה אינו לי"ב רק אז דבגמ' אמר בהדי' סד"א הואיל דחלב טהורה כמי חידוש ולא דבהמה טהורה אז דזכרונו כיצד לו שכתוב כן ואחרי כל אלה הם דברים דחוקים ומפוקפקים ודי' אם בריתו יקום ולא ימושו ד"מ מפיכו ומפי זרעיכו ומפי זרע זרעיכו עד עולם כנפש מחותכו הכאמן דו"ש ופלוס בני יקירי הרב כי"ר ומברך אתכם בברכת ונ"ש:

עמרם הק' בלוסס בקיק הכ"ל

תשובה קמ"ב

שיל"ם ב' איפאלא ב' ויבלא תרמ"ד לפ"ק:

ישאו הרים שלום לאולר בלוס כבוד אהובי מחותני הרב הנאון לדיק כבור כקש"ת מו"ה זוסמאן אליעזר סופר כי"ר האבדק"ק האלאש תע"א:

מכתבו הסכי קבלתי וראיתי מה שהתפלא כבוד פר"מ בהא דאמרו חולין ס"ב תרנגולתא דאגמא אסורא חזיזה דדרסה ואכלה וכו' וכתבו התוס' שם ומחלה היו סבוריס דלא דרסה ואכלה ובהאי סימנא לחוד היו אוכלים אותה וכו', וקיל לפמ"ש תוס' חולין ה' דסיכא דאתי לידי אכילה איסור שמאכיל איסור לאחרים כמי ס"ל אין הקב"ה מביא תקלה ע"י לדיקים ודלא כמ"ש התוס' בטין ז"ן ד"ה הסתא והוא חלא בחילופי גרסאות בגמרא כתובות כ"ח א"כ גם כאן אפי' כימא דלדיקים עלמן לא היו אוכלין מ"מ כיון שאחרים אוכלין על פיהם כמי הוי מידי דאכילה ואי"כ הלא אין הקב"ה מביא תקלה ע"י זו תורף קושיתו בתוס' ביאור קלת, וכבר עמד בזה הטו"ז יו"ד סי' פ"ב סק"ד:

ואני המה אמאי לא קשי' לי' אמתני' דהוריות הורו ב"ד לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה והלך היחיד ועבר על פיהם בין שעשו ועבו עמהם וכו' ופרש"י כגון שהורו שהלב או דם מותר ועיין רמב"ם בפי"מ שם וכל מש' הוריות מלא מזה ואיך אפשר זה הלא אין הקב"ה מביא תקלה ע"י בידי דאכילה:

וסבור הייתי לומר דלי"ם אין הקב"ה מביא תקלה ע"י אלא בדבר שלא כתבה תורה כפרש על הטונג לכן אין הלדיק ככשל בחטא דהוי תקלה כמו באכילת נבלה ועוף טמא בטונג אבל בדבר שכתבה תורה כפרש על הטונג בקרבן ואי"א לקיים מצות זו של הבאת החטאת אלא בשגגת מעשה אי' לי"ם אין הקב"ה וכו' דאין זה תקלה שהרי מתכפר לו בקרבן ועוסה מצות ומעו"ם גבי הוראת ב"ד שמביאין קרבן על שגגתם ל"ק מהא דאין הקב"ה מביא תקלה ע"י, [והי' אפשר לפרש בזה לישבא דקרא ע"ד דרוש בס' ויקרא, ואם כל עדת ישראל ישגו וכעלם דבר מעיני הקהל, וקשה הא אין הקב"ה מביא תקלה ע"י, ע"ז תירץ הקרא כשבראה הכ"ל שאין זה תקלה כי ע"י ב"ד ועבו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה, באופן אחר לכן ואשמו] ועיין חידושי רמב"ן על מש' שבת דף ד' ע"א ד"ה וכי שכתב א"כ שאני הדביק פת בתנור בטונג דלא איסור הוא שאפשר לו להתכפר בחטאת ואין רדייתה אלא זכות לו שיפטר מקרבן ע"ש והיא רא' גדולה לסברתיכו:

אלא דא"כ מה הקשו תוס' בחולין שם ובכ"מ מר"י שקרא והעם בשבת י"ב וכן מהא דר"ה כ"א כמה בשים הבשילא דבבלא בלומא רבה דמעבדא הלא שם יש חיוב חטאת וכפרה על הטונג ולי"ם תקלה, ואמנם חילוק גדול יש בדבר דודאי בזמן שביהמ"ק קיים כמו בהוראת ב"ד שאינו אלא בזמן שביהמ"ק קיים וסנהדרין יושבין בלשכת הגזית ויכול להביא קרבן מיד שנודע לו שגגתו שפיר לא מקרי תקלה, אבל בהאי דשבת ור"ה הכ"ל שהי' בזמן שאין ביהמ"ק קיים שהרי כתב על פנקסו לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמיכה כדאמרי' התם וכיון דאי' להתכפר מיד כשנודע לו שגגתו שפיר מקרי תקלה ואין הקב"ה וכו' והולרכו תוס' לחדש דלי"ם תקלה אם אינו מידי דאכילה ואי"ם:

ואולי י"ל עוד דאהאי דהוריות ל"ק ל' ד"ל דבאמת לא אירע שיטעו ב"ד בהוראה ומ"מ כתבה תורה דין זה כמ"ש רמב"ן בחומש פ' נשא בד"ה ועשה כי שגיה ופ' בחקתי כ"ו סו"ס י"א וכ"פ שהתורה לא תסמוך דיני' על הכם [עיין רש"י שבת דכ"ב ע"ב ד"ה ובה הי' מסיים ותוס' יומא כ"א ד"ה כבלעי' וב"י יו"ד סי' קע"ב בשם תשו' רמב"ן סי' רפ"ב] ועיין ירושלמי יומא פ"א הלכה ד' ותשב"ן חיב סי' ל"ז ותוי"ט פ"א דדמאי מ"א ועיין הנהות מהרל"ח בפ"ק דיומא וזה שלא יאירע תקלה אינו בטבע רק בדרך נסי לכן לא סמכה התורה על זה וכתבה הדין אבל בחולין ס"ב שאירע באמת שאכלו עוף טמא על פיהם שפיר ק"ל דאין הקב"ה וכו':

והנלע"ד לי"ב עפ"מ שראיתי בתשובת פמ"א חיב סי' י"ט

בשאל באחד שאכל עוף ואח"כ מלאו בו א' מי"ח טרפות אם לריך כפרה ופסק דא"ל כפרה והביא ראי' מתוס' בילה כ"ה ע"ב ד"ה אורח ארעא ומשבה פסחים ע"א ע"ב שחטו ונמלא טרפה בשחר פטיר מחטאת משום דהוי אוכל ע"ש מבואר דמי שאכל דבר עפרים אף שאח"כ נודע שהוא אסור אין בזה איסור כלל למפרע ואי"ל כפרה לפי שעשה עפ"י ד"ת ואנוס הי' [עיין **חתים** אה"ע ח"ב סי' ה' וב"ש אוא"ח סי' ו'] ולי"ד להורו ב"ד הכ"ל דלריכין כפרה וקרבן דשם באמת לא עשו כד"ת רק טעו בהוראה ויש לחם דין שוגג אבל כאן שעשה באמת כד"ת אין כאן איסור כלל והפה שאסור הוא אחיר לאכול עפ"י הרוב והוא היתר גמור:

ולענ"ד דאי' לזה גם מהא דיבמות פ"ז ניסת עפ"י ב"ד חלא ופטורה מן הקרבן לא ניסת עפ"י ב"ד חלא עפ"י ב"ד רק בעדים כמי פטורה מקרבן אף שלא עשאה בהוראת ב"ד משום דמה הוא למיבבד ע"ש ועיין שבועות י"ז וכוביק יו"ד סי' כ"ה ולל"ח פסחים ו"ו ע"ב והדבר מבואר יותר בחתים יו"ד סי' רמ"ה שהוא היתר גמור ועיין כוביק יו"ד סי' ל"ו בהגה"ה, ולפ"ז אין כאן הקלה כלל אם לדיק אוכל מבהמה ע"פ רוב בהמה כשרות אף אם קמי שמיא גלי' שהוא טרפה ועיין רמב"ן בחומש פ' שופטים בפסוק יתרן ושמאל [ועיין יו"ד סי' קי"ט שכתב דמהר"ם שכחן ה' לגוי ולא רלה לסמוך על בטול ברוב אפשר משוב דהוא סי' ה"ח ולדיק וסי' כראה דרך בגאי שיזדמן לפיו שום אכילה איסור וכדמפרש' התוס' חולין ה' גבי הסתא בהמתן של לדיקים וכו' ע"ש, ומ"מ אין זה סתירה לדבריכו דודאי הרולה להחמיל

גם בזה יבא להחמיר אבל מעיקר הדין היתר גמור הוא], ואיכ היכ דכל כמה דלא חזיה דדרסה עפי"ר ד"ם אכלו ולא טעו בהוראה כלל ובכה"ג ל"ם תקלה וז"ם:

וראיה לזה מהא דפריך חולין ז"ן ע"ב ומי מחייבא וכו' והא הלוקח לבהמה אל לעשר דמאי ואיכ ל"ם אין הקנ"ם מציא תקלה עי"ז במה שהאכיל לבהמה ולא עיסר, וקשה מה פריך הא באמת לא הי' מעושר וקמי שמיא גלי' שאינו מעושר ולכן לא הביא הקנ"ם תקלה עי"ז, אלא ודאי כיון שעפי"ר ד"ם לא הי' לריך לעשר אף דקמי שמיא גלי' שאינו מעושר לא מקרי תקלה:

ובזה א"ם מה שהביא מעכ"ם הערה למ"ם האר"י דמי שכשמר ממשהו חמץ בפסח כשמר מחטא כל השנה א"כ תקשי קושית התוס' מכל הכי שנכשלו בחטא שאינו מידי דאכילה דעכ"ם נכשלו בחלב במשהו חמץ שהוא מידי דאכילה ואיך נכשלו הא אין הקנ"ם מציא תקלה ע"י, ולפמ"ש א"ם דאפשר שאכלו ס' משהו בתערובות שהוא מותר עפי"ר ד"ם ל"ם תקלה [עי' בכ"י מאמר שקל קודם דרוש ז' ובחי' אכ"ם שבביב הרי"ף פנה"כ] ומ"מ כיון דקמי שמיא גלי' שהי' משהו חמץ שוב לא כשמר כל השנה מחטא שאינו מידי דאכילה, ואף שכתב רשב"א מגילה מ"ו שאין מתיישבין באגדה לא כמנעתי מלכתבו משום יגדיל תורה ויאדיר:

ומעכ"ת כ"י כתב עפי"ד תוס' חולין הביל הביכא שהמאכל מותר רק יום גורס איסור ל"ם תקלה וחמץ כמי יום גורס וכבר חקרו אחרונים אם חמץ אי' נבלה או אי' הפלה [עיין ב"ם או"ח סי' רמ"ו] הנה בתשובה אחת כתבתי דחמץ כיון דלא כתיב לא תאכל על הנבלה רק לא יאכל על החפץ הוי איסור חפלה וישבתי בזה דברי הלמב"ם שכתב א"ם מלא יאכל ואכ"מ [עי"ש סוס"י קל"ט ולעיל סי' קי"ל] מ"מ לפמ"ש נמק"א [עי"ש באו"ח סי' קי"ב] דכל אי' דרבנן הוי רק איסור נבלה לא אי' חפלה ול"ם בי' אין הקנ"ם מציא תקלה וכו' ועיין בתיבות חוא"מ סי' רל"ד ס"ג דאם עבר אי' דרבנן בשוגג אין כאן איסור כלל והיתר גמור הוא ואיכ ודאי איכו תקלה מ"מ אינו מעושר עי"ז מחטא כל השנה ואין משיבין את האר"י ואי"ם:

ולולי דמסתפינא הייתי אומר דבר חדש עפמ"ש בעשרה אמירות מאמר איקור דין ח"ב פי"ז ולעיל ה' מהיר אסירים ב"ם לקלתם קימני טהרה וכו' ועיי"ש בעפרש יד יהודה דקיל על מסאחזיל בחזיר נמה נקרא שמו חזיר שעתיד להחזירו לישראל הלא התורה לא תשתנה ועי"ז תירץ דלא אסרה תורה חזיר רק בסי' טהרה א' מפרים פרסה ואינו מעלה גרה אבל לעיל יהי' גם מעלה גרה וסבי קימני טהרה לא אסרה תורה ע"ש ועיין רמב"ן בחומש פ' כח בפסוק ואך את דמכם לנפשותיכם וכו' שבתחילה הבריאה לא הותר בנבנע ב"ח לטרוף זא"ז עד אחר המבול שנשתנה טבעם לטרוף זא"ז ע"ש ועיין תשובת חווי' שבסוף ספר חוט השני וחת"ם או"ח סי' קכ"ז שכתבו הטבעייס [וי"ל לי' ל"ע בדבריו שכתב שמשערים בכל דור לפי אגודל של אותם בני אדם ומסתמא לפי הסיכוי הזאת יסתכו כל הדבריס שבאותו הדור ע"ש, [ותת"ם או"ח סי' קפ"ל ובהגהות אש"ב יו"ד סי' מ"ד וחי"א כלל קכ"ח אות ט"ו] ובעיכי יפלא ממ"ש הרמב"ן בפ' כח בפסוק ואני הכני מציא וכו' ואל תתפתה לאמר כי היו שלש מאות אמות באמות אי"ם כה וחי' גדול שא"כ היו גם האבנים גדולים גם החיות ועופות גדולות הסס גדולים עד שלקח העולם במבול ועוד כי האמות אמות התורה הכה ואם כדבריו שסיעורי התורה המה בכל דור לפי גדלות וקטנות האבנים בדור ההוא א"כ מה ועוד הלא אמות התורה היו אז לפי גדלות כח ואי' כוכתו שא"כ גם שאר דבריס היו גדולים בדור ההוא לפי גדלות כח א"כ הייכו תירון הראשון ומזה נראה שסיעורי התורה שוויס בכל דור ול"ע] ועיין רמב"ן פ' שמיני בטעם עופות הטמאים ובחיכוך שם ועיין בראשונים שפי' עוף הדורס עוף חביבו, ולפ"ז אכי אומר דכל שאין לו אצבע יתירה וזפק ואין קרקבנו נקלף הוי סי' טומאה אבל דורס אינו סי' טומאה רק זהו טומאתו אם דורס הוא טמא ואעפ"י שיש לו כל קימני טהרה ובזה א"ש לשון המשנה כל עוף הדורס טמא והדר נקט קימני טהרה, אחר כמה סכיס הראה לי בני הב' החו"ם מויה מסה כחוס כ"י שזכיתי לכוין בזה לדעת הרי"ל ממין בפ' יראים סי' קל"ח, [עיין לי' התוס' חולין כ"ג ד"ה שאר עופות וכו' דמשמע דדורס הוי מסי' טומאה], ולפ"ז אכי אומר דהך תרבנולתא דאגמא באמת ל"ם דורסת מקודם והיתה טהורה ואח"כ כשהכה מצבה ומזיוה דדרסה והי' טמא כיון שדורס ולהכי עוף טהור אינו כאכלאה במטורה דדלמא כשתהה מצבה ודרס אבל הכך ש"ם בהם מטורה מסתמא כמסר הל"מ שלא יסתכה לעולם שיהי' טמא ואיכ כל זמן דלא חזיה דדרסה שוי עוף טהור באמת ואכלו היתר ולא הי' תקלה כלל וא"ש

ושמעתי להקשות על דברי עטרה מאמרות הכ"ל בשם אדמ"ו הרב שנאון מו"ה מאיר שערלס נר"ו ממתכי' דבכורות ה' ע"ב ומעתה שילדה כמין בהמה טהורה אסורה באכילה שהיולא מן הטמא טמא וכו', ואיכ כהי' ש"ש' אחיר טהור בשני שימני טהרה מ"מ לא בריאה חדשה יבראה ה' רק יהי' כולד מחזיר שהי' טמא ואיכ כל היולא מן הטמא טמא הוא כמי ד"ם והדקיל איך תהי' תורה מוחלפת:

ולפענ"ד נראה דהנה המגיה בפי' רע"ז בקיב הקשה על דבר המותר מבכורות וי"ר דאמר חלב חידוש הוא דדם נעבר ונעשה חלב ולרי"ם מאי חידושי' הא נהפך לדבר המותר ותי' בחי' פי' תפ"ז והסכיס עי"ש מה"ם חיו פי' כ"ב ובכ"מ בספרו דכ"ז שלא התירה תורה חלב ל"ם לומר שנהפך לדבר המותר דמאן לימא לן שהוא דבר המותר הא קיימי' דכל חלב יהי' אסור אף שנהפך במראה ועיין מקוה"מ פי' הכ"ל אות ד' דאיסור שבשתנה מבריתו מותר ומה שהביב עליו חה"ם פי' הכ"ל וביו"ד פי' ק"ד וכיו' האחרוני במק"א ואכ"מ ועיין בהגב"א חולין ק"ד כתב ג"כ שלא חייבה תורה אלא כדרך בריתן ולא כשנשתנה במידי דלאו אורחי' ע"ש, ולפ"ז אי"ם דודאי טהור שנולד מן הטמא אסור משום כל היולא מן הטמא דלא נשתנה מבריתו אבל חזיר ש"ם לו פי' טומאה שנולד מן הטמא הי' טמא בעלמו וכיון שנשתנה אחיב לדבר המותר שיהי' לו שני שימני טהרה ואינו בבריתו שפיר יהי' מותר עפי"ר ד"ם ואי"ם:

ובהגי"ל כ"ל ע"ד חידוד פרפרת כאה בגמרא מכאות מ"ה וכל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הנכנים כהנים הוא דלא יאכלו הא ישראל אכלי אי' יוחנן פרשה זו אלי' עתיד לדורשה רבינא אמר כהנים אלעזריך לי' קדיא הוא"ל ואשתרי מליקה לבניהו משתרי מי נבלה וטרפה קמ"ל, וכבר עמדו בזה אמאי אר"י פרשה זו אלי' עתיד לדורשה ותלה באלי' עיין דורש לגיון דרוש א' ותת"ם או"ח סי' ל"ח [עיין ב"ש או"ח סי' ט"ו], וכ"ל דהנה מאז אמרתי לי"ב מה שמדקדקי' עוד אמאי לא אר"י כרבינא אמר כהני אלעזריך לי' וכו', דבאולין קיד פריך נבלה מי אישתרי מליקה דאטאת העוף לכהנים וכו' ומשני כהנים משולחן גבוה קא זכי ופרש"י והתירא משום גבוה הוא אבל לבני הדיוט לא אשכחן דהותר ע"ש, ולפ"ז תקשי מאי קאמר רבינא קדיא הוא"ל ואשתרי מליקה לבניהו משתרי מי נבלה הא לא הותר לבניהו נבלה כלל דכהנים משולחן גבוה קזכי, וכ"ל התוס' בחולין שם ע"ב ד"ה לכתוב הקשו דתיתי נבלה מכולהי ותי' ושמא לא הייתי אומר אלא לענין איסור אכילה אבל לענין טומאה נבלה עוף טהור לא ואע"ג דאשקי' בלשון אכילה לא יאכל לטמאה בה והוא פלא א"כ אמאי לא קאמר הגמרא לעיל האי פרכא [עיין לל"ח והגהות רש"ש שעמדו בזה]:

ונראה לי דהנה בהא דפריך הגמרא אכילה כתיב בה והא לאו אכילה היא ובעיכן קרא לדבות הטומה יש שני פירושים, יש מפרש' משום דאכילה כתיב בי' ובמידי דבר אכילה הוי שהיה שלבדה"כ עיין תורת חיים שם ופרש' בקונטרס חדש, אמנם הרשב"א שהבאו לעיל מפרש דבעיכן קרא נפש משום דאכילה כתיב בי' והמחהו וגמעו כשהנה מבריאו, ועיין לל"ח פסחים כ"ד ע"ב דיש תרי גווני שלבדה"כ, הראשון בפירות העומדין מתחלתן לאכילה ושחטן אף שעכשיו אי"א בהנאה יותר טובה מ"מ מתחלתן היו עומדין להנאה יותר חשובה ור"ז ס"ל דג"ז הוי שלבדה"כ אבל אביי ס"ל דלא מקרי שלבדה"כ אלא באוכל חלב חי שראוי עכשיו להנאה יותר חשובה לבשלו ולאכלו אבל משקה שסחט מאוכל שאינו ראוי עכשיו להנאה יותר חשובה שפיר מקרי כדה"כ ע"ש, ולפ"ז יל דקושית הגמ' הי' אכילה כתיבא והוי שלבדה"כ משוג הראשון אף שעכשיו אינו ראוי להנאה יותר חשובה מ"מ מתחלתו היו ראוי ומשני כשם לדבות הטוהה דגלי קרא דזה מקרי כדה"כ ובאמת יל"כן מהכי בכה"ם ולא מקרי שלבדה"כ רק אם עכשיו ראוי להנאה יותר חשובה, ולפ"ז ל"ל כהיבון תוס' דהו"ל דוקא לענין איסור מדבינן טוהה אבל לענין טומאה נבלה עוף טהור לא דהא כל עלמו דלריך קרא לענין טומאה הוא רק משום דכתיב אכילה לא יאכל לטמאה בה וזה הוי שלבדה"כ וכיון דגלי קרא לענין איסור דזה מקרי כדה"כ מה היתה לא יטמא בצית הבליעה והכי אזלא סוגיא

דלעיל

דלעיל ולהכי לא קאמר הא' פרכא, אבל אי אמרי' דקושיא הגמ' הי' משום דכשהכה מצרייתו וכפה מרגא אינא דכשפה מצרייתו אסור וכרשב"ל הכיל ספיר כתבו תוס' דטומאה מאי' לא יצפינן, ולפיז הי"ה איסור מטומאה כמי לא יצפינן ואי"כ אינ"ל כלל האי פירא דכהכיס מטולמן גבוה קזכי אבל דבאמת כבלה כמי סוחרה מכלכם ואפיה אינא למילף חבב בעה הכד מהמן וכבלה דאיסור מטומאה לא יצפינן, ומעתה יל דרביכא לא פיל כרי' בפסחים כיד דשלכדהיא מוחר אבל פיל דאסור בכשיה ועי"כ הא דכריך כפה סייבו משום דכשהכה מצרייתו ואי"כ איסור מטומאה לא יצפינן ולית לי' כלל הי"ה דכסכיס מטולמן גבוה קזכי וקאמר ספיר פרינא מדאשתרי מליקה לגביהו, אבל רי' לפיטתו דפיל דשלכדהיא מוחר פיל דלא איכפת לן בכשהכה מצרייתו דגם זה אסור ועיין התי"ם יוד קופי' קיד אבל דקושיא הגמ' הי' משום שלכדהיא ואי"כ ספיר יצפינן איסור מטומאה ועכ"ל כתירון הגמ' דמליקה לא הותר מכללו משום דכהכיס מטולמן גבוה קזכי ואי"כ ליל כרביכא משום קופיין הכיל ולא הי' יכול לכסויי כדרביכא והולרך לומר פרשה זו אלי' מחיד לדורשה ואי"ש:

ואמנם אכתי לריך ייסוד למה הלה באלי', וכיל דהכה לפמ"ל בייסוד קושיא עשרה מאמרות לכאורה איכא סוכחה דכשהכה מצרייתו שרי דאליה הדי"ק הגאון מוהרמ"ש לדוכחא וכיון דמוכח דכשהכה מצרייתו שרי אי"כ יל כתירון סתום' דאיסור מטומאה לא יצפינן ואיכו מוכח הי"ה דכהכיס מטולמן גבוה קזכי ואי"כ יל כרביכא דכהכיס אלטריך לי' ומוב יליד ליל מסכי רי' הכי. אמנם יש לייסב קושיא יש באופן אחר דבקידושין ע"ב אמרינן דממזיי וכחוכי מהוריס הם לעיל והקשה רבינא וכי מלוה לא יצא ממזר חינטל לעתיד ואיכן דהוראה שעה הכא לאותן שהי' בדורות קודם ביאת אלי' שאלי' בא ומטהלן אבל אותם שיהיו בימי המשיח יהיו פטולי' עיש, והי"כ יל בחזיר דהכא רק הוראה שעה באותן שהי' בדורות הקודמים יהיו מותרין ואי"כ איכו מוכח דכשהכה מצרייתו שרי ויל דאסור וכל הסקלא ומריא משום שלכדיא ומוכח דכהכיס מטולמן גבוה קזכי ואי"כ ליל כרביכא. והייבו דאריי פרשה זו אלי' מחיד לדורשה שיטהר ממזרים ועי"כ כתירון הרשב"א קידושין הכיל ואי"כ ליל כרביכא ולכן אלי' לפיטתו לריך לדורשה:

וביישוב קושיא שכי' של הגמ' שי' רמ"ז הכיל מהא דאסרות שכולד מבילה מרשה דמותר מטעם כל כמה דלא מוקרה לא גביל ובעידכא דקגביל עפרא בעלמא הוא ותיפוק לי' משום דכהפך לדבר המותר ע"ש, כיל סברא ישרה דכהפך לדבר המותר ליש אבל הא אם האיסור אלו בעין דמין דם בהמה חי' ועוף אסור ועתה כהפך למין אחר שהוא היתר וכגון דגלי דגוריס שהוא מין איסור וכהפך לדבש שהוא מין היתר אבל מרשה איכו אלו בעין ובין בילה ובין אפרות הם והאיסור אלו בעקרה מרשות שלהם ואפרות אפשר להיות מרשה כמו בילה ואיך אפשר לומר שכהפך לדבר המותר אפרות וכי אפרות אינא להיות אסור משום מרשה מעאי"כ דבש איכו שרץ ומין איסור וכן מוקי"ק איכו דם ומין איסור ופשיר כהפך לדבר המותר:

ומדי דברי אעורר בעה שהביא מגיא שי' תקפיו שקיב בשם ריש רבקש שהקשה הא מומאה אין לה קרכים וכו' וכתב בא הגולה שם דלקיש דמיירי בבהמה טהורה שנולדה מבהמה טמאה ויש לה קרכים ואסורה משום כל היולא מן הטמא טמא עיש, ולעכיד למיש חוס' שבת דף קיח ד"ה איזה, דמן המותר ליד אלא מין המותר בפיך קאמר ולהכי מבבלה ומרשה מותר דהוי מין המותר בפיך וכן קיימיל באויא שי' ליב קיב ואי"כ הי"כ כתי דילפינן מקרא בבכורות ויש דטהור שבולד מן הטמא אסור באכילה מיש הוי רק בבבלה ומרשה ואיכו מין האסור בפיך שהרי הוא שרה הבולד מבמל זשרה הוי מין המותר בפיך ובכליל כתירון הגיא שם ועיין, ובזה תבוא דעתו הרמה, ודי יהי' לבו כחומה עדי יאיר אור הלבבה כאור החמה בכפשו ובכפש מחותבו הדש"ש באה"ר:

עמרס הק' בלוהס בקיק הכיל

תשובה קמ"ג

שיליח ד' איפאלא ב' ויסב תרכיא לפיק:

שוכ"ט לאחבי ידידי הרב המאהיב כמויה גרשון כי' האבדקיק מ' לודאם:

אחרי הודיע מעלומיכו הכבי להשיב לך על הערה אשר הערה עמיש ב"י פי' פיב בשם סרין דלא קאמר ראביל אלא שכל האולק אם רגליו טמא אבל יש לך טמא שאיכו אולק וכו' ושלא כדשמעת מדברי רביכו יראוה שכתב אם אולק רגליו שכיס מכאן ושכיס מכאן טמא שכיס מכאן ואי' מכאן טהור עיש, וכתבת דליש מבעהיש פ' הולדות בפסוק ולודה לי לידה שכתב כתיב ה"ה יהיה שלמדו ה' הלכות שחיטה וה' שימכי טהרה בעוף איכו דורש אלבע יהיה זפק קרקבכו כקלף איכו אולק אם רגליו ביש אלמא דאיכו אולק אם רגליו הוא פ' טהרה כרייר, ואכי הכה עליך ואמאי לא קשיא לך שהרי כתב ב"י דומיא דריבא דאמר כל עוף דורש טמא אעפי' שיש טמא שאיכו דורש דהייבו שרש או עזבי' והכי דייקי דברי רביכו וכו' ואיך חביב בעהיש איכו דורש לפיטן שהרה אעיכ גם כוונת בעהיש דאיכו דורש ואיכו אולק אם רגליו לריך לפיטכי טהרה דאם דורש או אולק אם רגליו הוא ודאי טמא ולא מהני שאר שיטכי טהרה ולקיש, ומה שליש קלא על הבי דלמא גם ריש מורה דאיכו אולק רגליו כל איכו שיטן טהרה דיש טמא שאיכו אולק רגליו רק אם אולק ג' מכאן ואי' מכאן הוי פ' טהרה דליכא טמא שעושה כן:

ומה שהקשית איך יליף ר"י חמן מכוחר הא כוחר הוא חידוש לעכיד אין זה חידוש משום דהייבו איסורא דכוחר שהוא פגוש ואסור לאכול קדשים בפגם רק לעשה לגדולה ועיין חוס' ע"ז ע"ו דליכא לילה מקרי עובר לורה ועיין מרי"ז אויש פ' תקכיב, ויען אכי מרוד מאוד אקלר באמריס ודי' מזליכו וקרכיכו ירוש בכשפך וכפש חמיך דשויב באהבה

תשובה קמ"ד

שיליח ב' איפאלא ב' בשלא תרכיא לפיק:

שוכ"ט לאחבי הרב המופלא ומופלג מורג חרון מויה יודא ליב ליב רב בשיש חציא:

תמול הגיעבי מכתבו ושאל בשתים על הסוחט וכו' ושכיח שאל אודות החרכגולים אשר חלקה לואחים אדוש ומרוש ביותר שהגירו לו עובדי אורה שאכי מכיחם לשחוט בקהלתי שקר העידו ואין לסמוך עליהם כמיש ב"י ביויד פ' מיו בשם רשב"א רשיש חולין פ' כיה, והרי אפילו בעוף שחרטומו רחב וכף רגלו רחב כשל אוז ויש לו ג' שיכיס בגופו כתב רמיא בשי' פיב שאין לסמוך ע"ז ואין לאכול שום עוף אלא בשסורת שקבלו שהוא טהור וכו' כיש בחרכגולי' שאין חרטומם רחב ואין כף רגלם רחב והם משוכים משאר חרכגולים:

ומה שהקי' הפלאי בשי' פיג שקיד דיה והכה לשה אין עוף בלבל בלי מסורת ביזול בחיר לפעכיד לקיש דדוקא אם כל הרוב דומה אז"ז כמו רוב בהמות בסרות שכל הבהמות הכסרות דומי' בכסרות שאין בהם אי' מחי' מרפות אבל כאן כתי דרוב עופות טהורים וכשיים מיש הרי אינו בדמות ולכם עוף זה ועי"ז אכו דכין אם הבופות בדמות ולכם זה הם ממאים או טהורים ואיך שייך בזה דביזול בחיר הלא רוב שטהורים אינם בדמות ולכם זה וכל מין יש לו כלם ודמות בפיש:

אלא שיש לפקפק לפמיש לשיך בחויש פי' כיש שקיש

דאפי' אין הדייבים מסכימים מעטם אחד מיש אזלי' בחיר והרי יליפי' דאזלי' בחיר מאחרי רבים להטות ואי"כ כיון דרוב עופות טהורים אף שהם מסוכים זחי"ז כיזול בחיר אך זאת דהייבו דוקא ברובא דאיתא קמן כדאמרי' בחולין יא אבל ברובא דליתא קמן דהוא הלכיש כמיש רשי' שם בסוף הסוגי' שפיר יל ביל והרי כתב הש"ך שם ובויד פי' רמיב דדוקא כשהדייבים לפביכו אינ לא להסכים מעטם אחד אבל בעופק מחוך החיבורים לא אזלי' בחיר אם אינם מסכימים מעטם אחד שהוא רובא דליתא קמן והי"כ דכוותי' ואי"ש:

ומ"ש לייסב קושי' הפלאי עפי' דברי הפרי תואר רפי' ע"ש

בדעת הרמב"ם והטור דהוא מיש לבדוק בסימכים ואם לא בדק עבר על מיש לעפי' שהוא טהור ולכן לא אזלינן בחיר דכהי דרוב טהורים מיש עובר מיש אם אינו בודק ואינו מבדיל, הבם שם' זה כתוב הדר הוא בל פ' שבעי לדק ויד פי' פיח ופי' לי' מיש לא בהיבא לי כלל דשיש לא כתב אלא בשפק אם הוא טהור או טמא דאז מיש עבו לבדוק ולהבדיל ואם לא עשה כן ביטל עשה זו אעיש שבאמת טהור הוא או שבמלא אחיב שהוא טהור דשפק זה אסרה תורה בעשה כורתי אפי' לשיטתהרמב"ם דשדאיו מחיש לקולא אבל אי אזלינן בחיר הרי הוא יודע שהוא טהור ואין עליו

מלוה

מלוה כלל לבדוק ולהבדיל, ולאי' לזה מע"ם סע"ך ס"ק פ"ג סקי"ם דאם נאכל במקומות אפי' אין בו שום סימן מותר כל כמה דלא חזכן דדרס ע"ם וכ"ש שא"ל לבדוק והי"כ אי אזלי' בהי"ר ויודע שהוא שהור א"ל להבדיל ולבדוק:

אלא שמלאתי לריב"ם סי' קל"ב שכתב ועוד כיון שהתורה ליותה לבדוק בסימנים שלא יהי' מכ"ד עופות הטמאים וכמ"ש הרי"מ ז"ל בפ"ח ממ"א ע"כ יש לנו לחוש לכל אחד מהן ואפי' הוא מיעוטא זולתי לפרס ועזכי' ביישוב שאינם נמלאים שם כלל כמ"ש הרמב"ם וכו' ומבואר מדבריו דלא אזלינן בזה בתר רוב עשוס מלות הבדלה:

אבל מ"מ אין זה מעלה תרוכה לקושי' פלתי דהרי"ם לא א"ל לברר מה"ם מ"מ כאן עשוס מלות הבדלה לריך לברר מה"ם אבל קושי' הבלתי הי' ביש לו ג' סימני טהרה וחזינן ג"כ דאינו דורס ואי"כ הי' בדקנו והבדלנו וקיימנו מ"ע דהבדלה אלא שאין אנו סומכין ע"ז עשוס מעשה דהרבנולה דאגמא בחולין דף ס"ב וכמ"ש רש"י וחוס' שם ולכן אין אוכלין רק במקומות ואי"א לברר ולבדוק יותר שפיר הק' פלתי כיון דכבר קיימנו מ"ע להבדיל ואי"א לקיים יותר ל"ל מקומה כיזול בתי' **וראיתי** מי שר"ל דבדיקת סימנים אינם אם נשחט הרוב הוא מה"ם אף דרוב שוחטי' רוב הסימנים ועיין חוס' חולין ט' ורשב"א שם דרש"י בחומש ס"ם שמיני כתב להבדיל בין הטמא ובין הטהור בין טמאה לך לטהורה לך בין נשחט אליו של קנה לנשחט רובו אי"כ הבדיקה הוא מה"ם עשוס מלות הבדלה וכמו כן קשי' לי' אמאי איכו לריך לבדוק אחר חי' טרפות הא כתיב להבדיל בין החי' הנאכלת ובין החי' אשר לא תאכל דהייכו בין טרפה לכשרה כמ"ש רש"י בחומש שם ובשחבש בזה דדוקא בבי עופות טמאים שעופות טהורים מרובים על הטמאים כדאמרי' בחולין ס"ג ע"ב בלוי וידוע וכו' שעופות טהורים מרובים על הטמאים וכו' ומ"מ לותה חברה לבדוק בסימני טהרה ולהבדיל אי"כ בילתה חורם שלא בסמוך רק לריך לברר בבדיקה ולהבדיל אבל בטרפות ובשחיטה כהי' דלותה חורם להבדיל הייכו היכא דליכא רוב רק ספק השקול אבל היכא דאיכא רובא לחיתה שפיר סמכי' עלי' כמו בבהמ"ה ואי"ל הבדלה כמו בעוף טמא שבאכל במקומות:

ומ"ש דבנדמן יש לסמוך על הרוב אבל המוכנים בבית יל"ל דהוי קבוע ואי"כ כמע"מ דמי ואסור, אזיל בתר איסבא דקבוע הייכו שם במקום הזה ודאי מיעוט איסור אבל אם אין כאן מיעוט ודאי לא מקרי קבוע ועיין טו"ז או"ח סי' תל"ה ורשב"א חולין ל"ח ואי"כ אדרבה כשאכו דכין על כל העולם הוי קבוע כיון דודאי איכא עופות טמאים בעולם ועיין פלתי סי' ט"ל אות ג' אבל אותן המוכנים בבית יש ספק אם יש בבית הזה או בעיר הזאת שום עוף טמא לא הוי קבוע ועיין בר"ן בילה יו"ד וכ"ש:

ומה שהעיר מרש"י חולין ס"ג שכתב במקומות אם זכור הוא בחדש כשר שאכלו יעיין בשו"ע יו"ד סי' פ"ב דבעי' דוקא שיהי' דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור ולהכי דייק רש"י בחדש כשר דהייכו מוחזק בכשרות וידע שמים ועיין בתבש"ם פ"ח ממ"א ובש"ך יו"ד רס"י קי"ב דאז ודאי הוא דבר פשוט שהוא עוף טהור ואפי' הפרושים והכשרי' אוכלי' אותו בלי פקפוק ונמנגוס כלל:

כללו של דבר אין דעתי מסכמת להתיר אותן תרבנולים בלותר ערוס ואדוס אף שיש להם ג' סימני טהרה ובזה הבני חותם בטהרה וד' יטהר לביכו לעבדו באמת ואמונה עדי נעלה לליון ברבבה בנפשו ובכל ידידו החותם בברכת התורה

עמרם הק' בלוהם בקי"ק הכ"ל

תשובה קמ"ה

שילת מ' שמות המחיר ישועה לפ"ק:

להרבני בחריף ובקי וכו' מו"ה אשר כ"י:

אשר הק' אחת דאמרינן בכורות ז' ע"ב דג טמא שבלע דג טהור מותר באכילה ומוקי ר"א בס אפי' לא חזכן דבלע מותר ולא אמרינן איסורא אסרין משום דרוב דגים בעינכם מסרילים וכמי שבלע לפכיכו דמי וחכי פסקינן ביו"ד סוס"י פ"ג והק' כימא כאן כמלא כאן הי' ומגוף הדג הוא ולא בא מבקום אחר כדאמרינן בבחובות ע"ה ע"ב, ותי"ח אחר הש"ב דלדעת מג"א סי' הס"ז סקא"י דבגד חזקה דמעיקרא לא אמרינן כי"ב וכי"ם אי"כ מכש"כ בגד רובא דעדיף מחזקה מטא"ב שם בבחובות אדרבה חזקה הגוף מסיים ובזה רולה להרן גם על הקושי' שבטאלתי בחולין ד' בני חמלן של עובדי עבירה כימא כי"ב כ"ם גם בפסח [עיין בי"ם או"ח סי' פקי"ם] ולהכיל יל"ל דלא מהכי בגד חזקה דלא שביק היתירא וכו':

הבה בגוף התיכון יפה כתב אבל מה שליין מג"א סי' הס"ז

בקא"י לא מלאתי שם רק חוס' כתבו כן בבחובות ע"ו ע"ב קד"ם כלה ע"י"ש וגם מ"ש דשם בבחובות ע"ה אדרבה חזקה הגוף מסייע לה הוא שלא בדקדוק דהתיכה קיבא בבבכסה לרשות הבעל אבל הרי אמרינן כמי ריבא כ"ב כ"ה ושם הוא בגד חזקה הגוף ועדיין לריכין אבו למודעי למ"ש חוס' דע"ו הכ"ל דהתם איתרע חזקה רשות האב ולכא חזקה דמעיקרא בבגד כ"ב וכ"ה ע"י"ש:

וגם לא ידעתי כיון שראה דברי מג"א סי' הס"ז סי"ק הכ"ל למה לו דמיוכות רוב לחזקה הלא מפורש שם דהא דברי המרדכי בגרגיר חטה שבמלא בקערה אבל הרבנולה מטעם ס"ם ולא שי' משום כ"ב כ"ה משום דשכיח למלוא חטים בהרבנולים וכו' וחולין במלוי הרי דבגד רוב ומלוי לא אמרינן כ"ב כ"ה והי"א כיון דרובם במינם מסרילין ליש כ"ב כ"ה:

ולפענ"ד דכאן בלא"ה לק"מ עפ"מ שפירש"י שם בבכורות ד"ה דג טמא מסרין בגופו עוברו כשאר בהמה וחי' משמע שהזכרים מבכיסים הזרע בנקבות ואי"כ גם אם אסרולי אסרין ע"כ הזרע בא מן מקום אחר לכאן ואי"כ מה לי אם הזרע בא ממקום אחר לכאן או שבלע הדג ממקום אחר סוף סוף אין לומר כאן כמלא כאן הי' מעולם ולק"מ אלא דבתש"ם ע"ז מ' ד"ה זה מסרין מבחון וכו' כתב אבל דג טמא מסרין מבפנים במעי האם לאחר שבנמרים בילו במעיו ע"ש ומ"מ אפשר שהבילים בנמרים במעיו מזרע הזכרים:

ועוד לפי מה שהבנתי מדברי ראשונים ועיין מג"א סי' הס"ז בכל מקום אחזוקי ריעותא לא מחזקינן ובאחר הדבר דמלינן חזקה אע"ג דלא ידעינן בשום פעם דבר ברור ולא הי' חזקה דמעיקרא רק מה שהחזקנו אותו כך מ"מ לא חיישי' שנשתנה ממה שהחזקנו אותו כדאמרינן בבחובות כ"ד גדולה חזקה וכו' ועיין הב"ש סי' חי' סקכ"ב שבאחר בכיל וכל זמן דלא חזכן בי' ריעותא מעמידין אותו בחזקה מה שהחזקנו אותו ולא מחזקינן ריעותא דאין לבו נמה להבחפק ועיין חוס' סוטה כ"ח סד"ה אינו דין ופ"ש שמעתא א' פ"א ועיין בש"ך יו"ד סי' פ"ג סקי"א שכתב דאחזוקי איסורא לא מחזקינן אפי' היכא דאיכא לבדוקי ולי"ד לדלעיל רס"י א' דאע"ג דרוב מוחזקין בשחיטה אין לסמוך לבחפלה על החזקה במקום שיכול לברר דהכא אין מתירין הדבים מכח חזקה אלא אמרי' מהיכי תיתי יש כאן איסור עי"ש אמנם אם כמלא ריעותא ואינו בחזקה מה שהחזקנו שוב בטלה החזקה לגמרי ואסור, ובזה אמרינן דאם כמלא ריעותא ברשות או במקום אחד אמרינן כ"ב וכ"ה ואחזוקי ריעותא לא מחזקינן ממלי"מ ומרשות לרשות דאף שיש מקום במה להבחפה ברשות או במקום זה מ"מ ברשות ובמקי"א אין במה להבחפק אבל כאן כיון דרוב במינם מסרילים ובולא בו שאינו מינו אי"כ הרי יש במה להבחפק שהי' במקום אחר ולא קשה מהיכי תיתי שהי' במקום אחר דשפיר איתי כיון דרוב מסרילין במינם ובזה כמלא שאינו מינו וכיון דיש במה להבחפק שוב ליש כ"ב כ"ה כלל ולא משום דרוב עדיף מכ"ב וכ"ה אלא דאין כאן כ"ב וכ"ה כלל כיון שיש במה להבחפק:

ושלישית כ"ל דכ"ב כ"ה בבו' על חזקה דמעיקרא דילפינן מבבע דאמרינן אוקי אחזקה שלא בשהבה מבהות שהי' ורבא הידם דאמרינן שבבא זו גם ברשויות ומקומות שברשות או במקום שלא ידענו בבירור שהי' שיבוי אמרינן אוקי מלחא אחזקה שלא בעשה שיבוי בחותו דבר רק ברשות ומקום שבמלא בו השיבוי ואם כמלאו מומין ברשות האב אמרי' שהיו בה קודם אבוכין ולא בעשה בה שיבוי ברשות בעל שבולדו בה מומין ובבמלא ברשות הבעל אמרינן דבאן בולדו ולא בעשה בה שיבוי ברשות האב וכן בקופה שבמלא בה שרן בזויות זה בבדה ג' ע"ב אמרינן כ"ב וכ"ה ולא בעשה שיבוי בקופה בזויות אחר שבפל בה שרן רק ר"י פ"ל דלא אמרינן בלל בבי טומאה כ"ב וכ"ה ועיין מג"א סי' הס"ז סי"ק כ"ה ומהה"ם שם ועיין קונטרוס החזקות לבעל שמן רוקח, ולפ"ז ליש כ"ב וכ"ה אלא בשיבוי שבולד בדבר שהיה ודאי בשבי מקומות או בשבי רשויות אמרינן שלא בולד בו השיבוי רק במקום ורשות שבמלא בו השיבוי ולא במקום אחר

אבל

אבל אם מולאין דבר במקום זה שנאמר שודאי לא היה מעולם במקיא זה לא שמענו ואין לו מכין כלל לכ"ב וכ"ה דאין זה סברא כלל דהא אין ההעתק והתכונה מן מקום למקום שיכוי כדי שנאמר אוקי אחזקה שלא נשתנה ואיכ בדג טמא שבלע דג טהור שאין אכו דכין באיזה מקום נעשה שיכוי בדג טמא רק אכו דכין על הדג שהור אם גם ממקום למקום ליש בי' כ"ב וכ"ה כלל ואיש והי' בזה שלום וברכה ידידו:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה קמ"ו

שילת ב' איפאלא ה' הדבריס תרנד"ל:

בין המלריס שלום ישאו הריס לכבוד אהובי ידידי הרב הגאון המפורסם לדיק חמים כקש"ת מו"ה שרגא לבי מענכענבוים כי"ר אבדק"ק טשאטה:

דבריו שנחמדים הגיעני אשר ילא לחזק דברי פלתי סי' ק' שמלמד זכות על אכילת קמח המחולעת שאוסר הראש בתשו' וכו' מגמי מכחות פ"ה ע"ב סולת שהתליעה רובה פסולה ומדמפסלי' לגבוה משום דכמוס דמי מכלל דלהדיוט שרי דאי אסור להדיוט היפוק לי' דפסול משום ממשקה ישראל מן המותר לישראל ואפי' אם נאמר דלים בזה ממשקה ישראל כיון דהסולת נעלם שרי רק שהחולעים שבתוכה אסורים אבל עוד קשה מה נעשה בקומץ דהול קומץ חסר מקום הסרלים ע' מכחות וי"ו ע"א גבי כמלא בתוכו לרוב לו גרגיר מלח ועוד מה נעשה בשיריים שנאכל לכהניס אי' שאין לו דין בר' כמ"ש הפלתי ונתבטלו ומוכח ג"כ שע"י ביטול נהפך להיות כסולת המנחה המבטלו ולא כמאן דליתא דאליב הוי קומץ חסר והאחרונים מסתפקים בזה:

הנה מה שהק' הי"ל משום ממשקה ישראל בבר נתעוררתי בזה זה כמה שנים ממחותני הגאון מהרא"ש כ"י [ע' ב"ש פ"ד] ואיכו קושי' כלל דאי מהאי טעמא איכו פסול אלא בהתליע קודם הקדש אבל הקדישה ואחר כך התליע לא כדאמרי' בתמורה כ"ט ע"ש ובתשובתי הכ"ל הארכתי, וגם במה שהק' דהוי חסר קומלה אני כבוד דברי עיניכו רואות כשמערבי' מדה מים עם מדה שפיריטוס איכו מחזיק שתי מדות והוא מחמת שבאחד יש נקבי פתרוס יותר או יותר גדולים ובכבש מאחד לחבירו וכן בקמח שהתליע עיניכו רואות שלא נחרבה מדתה ואפשר שגיב שהוא בשביל זה ואיב איכו חסר קומלה כלל אבל איכני מכניס עלמי בפלתי הטבע ואפשר דכמו דאמרינן בזבחים כ"ב כל שתחלת בריתו מן המים מטבילין בו וכן פשק הרמב"ם פ"ח ממקואות הי"ח ובי"ד סי' כ"א סלג ואף דדרש' במים ולא ביין בשים דזבחים שם אלמא דכל שתחילת בריתו הוי מן המים דיכו כמים ה"ב הכי תולעים שתחילת בריתן מן הסולת הוי כסולת אם איכן אסורים משום ממשקה ישראל כנ"ל ואיב לא הוי חסר קומלה כלל:

אבל נמחכ"ת לא כוון יפה ולפענ"ד הוא טעות גדול דהא דסולת שהתליע רובה פסול הייכו בהתליע רוב שאם פסול אפי' המיעוט שאם שלא התליע ועיין רמב"ם בפי' המשנה שם שכתב ועל הסולת היא אומר אם התליעה פסולה וכן החטה שטוחכין ממנה הסולת ע"מ שיתליע רובה ומשמע דהאי ע"מ שיתליע קאי על שניהם על הסולת ועל החטה והטעם כמ"ש הרמב"ם שם דכתיב תמימים וכו' ר"ל הסולת והשמן והיין בתכלית הטלימות בתיכיהם עיש ודוקא בחטה שהתליע מיבעי לי' לר' ירמי' התם ברוב חטה ופירש"י שאינה פסולה עד שיתליע רוב כל חטה או ברוב שאם לפי שכל חטה עומדת בפני עלמה אפשר דאין מיעוט שאם כפסל משום שהתליע רוב שאם אבל בסולת פשיטא דאם התליע ברוב שנפסל גם המיעוט שאם שלא התליע אבל עכ"פ גם בחטה אם התליע רוב כל חטה פסול גם המיעוט שלא התליע אם נעשה ממנה סולת:

ועיין ברמב"ם פ"ו מאיסורי המזבח הי"א שכתב סולת שהתליע רובה או התליע רוב חטה אחת הי"ז שפק וביין כ"מ שם שכתב ומשמע דהיינו הא דאמרי' דחטים שהתליעו רובם פסולות הייכו כשהתליע רוב כל חטה וחטה אבל אם לא התליע רוב כל חטה וחטה אע"פ שהתליע רוב שאם או כולה מאחר שלא התליע מכל חטה אלא מיעוטא כשר או דלמא כיון שהתליע רוב שאם מדברי רביכו כראה שהוא מפרש מי שני ברוב חטה אחת שהי' מחולעת אפי' היא מעורבת בשאם חטים שלא התליעו או דלמא לא מיפסל עד שיתליעו רוב חטים שבשאם ע"ש, ולכל הפירושי' כראה דהיכא דמיפסל אפי' אותו שלא התליע כלב לבדכה פסול משום מוס ובסולת ליש נאופן אחר אלא בהתליע רוב שאם דפסול גם המיעוט שלא התליע ולפ"ז ליש במיעוט הזה שאין בו תולעים לא משום ממשקה ישראל ולא משום חסר קומלה רק משום מוס ואין כאן רא' כלל לפלתי ולא דביטל מהפך הבטל למבטל אלא דמיעוטא הוי כמאן דליתא:

ועוד דהרי בחטים מחולעים אפשר להסיר החולעים ע"י מחיכה בריחים שיש בה אפרכסת דהחולעים בורחי' בשעת מחיכה כמבואר ביו"ד סי' פ"ד סי"ד ועיין טו"ז וש"ך שם ודכוותי' כמי בסולת מיירי אפי' בחולעים גדולים שאפשר להסירם עכ"פ בנפה וכברה וכיון שאין כאן חולעים ליש ממשקה ישראל ולא חסר קומלה ואפ"ה פסול משום מוס ולית לדבריו במחכ"ת והכני מוחס בשלום וברכה ברכת התורה ולומדי' ידידו הדשים נאהבה:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה קמ"ז

שילת ב' אמור תרכ"ה מאדע יע"א:

שוכ"ט לכבוד ש"ב ידיכים הרב המאה"ג מו"ב לדיק ונקי כש"ת מו"ה יעקב יחזקי' כי' גרינוואלד אבדק"ק סערעדכא:

אחרש"ת נאהבה עתה באתי על אודות אשר שאלת מוי"ר בחכוכי שיש לו תיבה גדולה מלא קמח ובחדשי הקין אי"א שלא יהי' מחולע בחולעים מילבען ומבואר בכי' פ"ד דקמח מחולע אסור למוכרו לעכו"ם שמא יחזור וימכרכו לישראל ואתכם בחכוכי שמוכר מעט מעט דעת הש"ך שם שקי"ז דמותר למכור לעכו"ם דבעכין זה אין חשש שימכרכו אח"כ לישראל ובפ"ם שם אות ג' הביא בשם סמ"ק שחולק על הש"ך ועיין בבאה"ט שם ובפשך אותה לדעת מה עמדי בזה והבאתי במכתבך דברי הרי"ן בע"ז דף ס"ד שסוכיח שאסור למכור טרפה חי' שאיכו מיכר לנכרי מבגד שאבד בו כלאים והפלאת עליו דהלא הוא ש"ם ערוך בחולין כ"ג ע"ב גבי שרקפא דשפק דרוסה הכא יותר מזה הי' לך לתמוה על הרשב"א במשה"ב בית ב' שער ג' שכתב ולעכין שפק דרוסה אם מותר לנכרי חי' וכו' אסור וכדאמריכן בגד שאבד בו כלאים לא ימכרכו לנכרי ואח"כ הביא שם עובדא דשרקפא דשפק דרוסות והוא פלא דעושק בהאי עכיכא והביא ממרחק לחמו, ובאמת כשאני לעלמי אמרתי שהרי"ן והרשב"א כתבו טעם מכ"ל לשמואל גופא האי חשש שמא ימכרכה לישראל ולזה אמרו שהוכיח כן מן המשכה, אבל האמת כ"ל בפשיטות לפי המסקנא שם דשמואל לפרסומי מלתא דאיסורא הוא דעביד א"כ אין משם ראי' כלל רק כיון דמליכו כן בבגד שאבד בו כלאים והוא אבוהון דכולהו וכ"כ מדברי הרי"ף שהשמיט שם האי עובדא וכן הרמב"ם לא הביא האי דיכא רק גבי בגד שאבד בו כלאים ומזה נראה שמיכן אין ראי' דלפרסומי מלתא דאיסורא הוא דעביד, ואדרבה פלא בעיכי על הב"י בס"י כ"ג שכתב ע"ד הטור שאסור למכור ס"ד לנכרי שמא ימכרכו לישראל דבז"ל נלמד מעובדא דשרקפא דס"ד ולפמ"ש זה ליתא ולי"ע:

אמנם להלדיק רביכו ב"י כ"ל דהכה הרשב"א בת"ה הקשה למה בדקש שמואל ורש"י ז"ל בבר בשמר מזה ותי' דהא כמי הוי לפרסומי מלתא דאיסורא וכתב עליו הרא"ה בבדה"ב חדודי לא שמיעא לי דבהי דאמריכן לה בגמ' גבי הפסד מועט אהאי דפרכיכן ואמאי ליתבינהו וליתבינהו לבלבים או לנכרי אבל היכא דאפשר לאכסריכהו ולפסדיכהו חיו עיש והיב דכוותי' ודאי אם הי' אפשר למוכרם לנכרי לא הי' מפסידים בשביל פרסומי מלתא דאיסורא וע"כ דאסור למוכרם ולדקו דברי הב"י אבל אין קושי' אם הרי"ן איכו סובר כן: **ומה** שליא לומר דדוקא בבגד שייך חשש זה כדעת רש"י הכה לא מלאתי שם ברש"י רק לענין חקלה דשה' ולא לענין מכירה לנכרי אך חילוק זה מבואר בפסחים מ' ע"ב גבי האי אבגא דטבעא בחוטחא דשריא דבא למכרו קבא קבא ותליא בחילופי גרסאות דיש גורסין קבא קבא לישראל

ואי"כ אין סיתר נמכירה לנכרי אפילו בדבר מועט אבל בירקה סרמנ"ס קנה קנה ולא גרים לישראל ועיין נמו"ז ומג"א רס"י תס"ז והכה המג"א קובר דגם היתר זה איכו אלא בחמץ ולא נמאר איסורין אמנם הס"ך יו"ד סי' פ"ד הכ"ל העלה כן גם לענין קמח שהתליע דמותר למכור קנה קנה ומג"א סי' תס"ז הקשה מדברי הוס' בע"ז סב' מעשים בא' לפניו נג"א א"כ למה לא סורה גם בחטים שכפל עליהם יי"כ למכור קנה קנה הכה ריטב"א סס בע"ז הקשה להיפוך והיכן דתקנה על קנה קנה עוב ותחלה הורה למיפיכהו ואח"כ קנה קנה ויש לדחות קושי' מג"א. אמנם גם לדעת הס"ך לא העלים אלוכה כי מהאי דסרקפא דס"ד כמי מוכח דאפילו קנה קנה אסור דאם לא כן היה לו למוכרם אחד אחד לכן איכי יודע להלדיק היצון שלך:

ומה שפלא בעיכי ע"ד הס"ך דקובר דבכל איסורין מותר למכור קנה קנה דלא חייסיכן בהא שימכרכו רק הלי' דלגרכו קכה א"כ גם בגד שאבד בו כלאים למה לא ימכרכה ליסרי לפי שהוא רק בגד אחד וגם על מג"א שלא שלא הביא דא' מזה שאסור בשאר איסורין קנה קנה, וע"ד רחוק אפשר לי לומר דלכאורה כ"ל דהא דלא ימכרכה לנכרי דשמא יחזור וימכרכה לישראל הוי משום לפ"ע לא אתן מכשול והוי קא קשיא לי הא מסיק אביי בשב"ק דע"ז דאלפי מפקדיכן אלפי דלפני לא מפקדיכן ועיין בהתע"ז סוס"י ה' דאם אין הנכרי הקונה מסרסס רק כותבים לנכרי לסרס מותר למכור לו ועיין בנ"ש סס משום דהוי לפני דלפני ואי"כ הי"כ הוי לפני דלפני ולמה אסור למכרו לנכרי, וקלא כ"ל לחלק דדוקא אם הנכרי שייך באותו לאו דלפ"ע אז הוי ישראל לפני דלפני אבל אם אין הנכרי שייך באותו לאו כלל הוי הישראל לפני ולא לפני דלפני ודוגמא לזה הא דאמרינן בנ"מ יו"ד לענין אשלד"ע דאם השליח אינו בר חיובא מיחייב שולחו ולפ"ז בהאי דנ"ש דגם הנכרים מלווין על השיבום לכן הוי שפיר לפני דלפני, משא"כ בגד שאבד בו כלאים שאין הנכרי מלווה על כלאי בגדים כמבואר בשנהדרין פד"מ וברמב"ם הלכות מלכים הוי רק לפני ולק"מ:

ואמנם משמע מדברי הפוסקים דהא' למכור לנכרי הוא משום

דהוי כמבטל א' לכתחלה כי בטיל ברובא דעלמא עיין בס' מקו"ח רס"י תס"ז וכ"מ מדברי הרשב"א בחו"ח שהבאתי לעיל שכלל איסור מכירה לנכרי עם איסור לשלח הערפה לבפשה פן ילודכה ישראל והביא הא דאמרינן בגמ' דמשולחת מותרת דלא אמרה תורה שלא לתקלה ומזה כראה שמעם אחד להם משום דהוי מבטל איסור לכתחלה וכבר ביאר בתשו' כוב"ם יו"ד סימן מ"ח דבינם בינם לכ"ע אין מבטלין א' לכתחלה הוא מה"ש [ועיין חת"ם חיו"ד סי' ס"ח] ובזה מיושב מה שמקשין על הסובבים דא"מ א' לכתחלה הוא דבכן משלח לתקלה וקו' פר"ד בסוגי' דמאכילין קל, והכה הכ"מ בין שני מעמים הכ"ל בחולבים שאסורים לב"ל משום אמה"ח כמו לפור עהורה בחי' בסוף פרק ג"ה ואם כן הוי לפני דלפני ככ"ל ומותר למכור לנכי כה קמח שהתליע אבל אם

המעם משום דאין מבטלין איסור גם זה אסור:

והנה באופן שמייך משום לפ"ע ברור שגם קנה קנה אסור

אף שאפשר שלגרכו קבלו מ"מ מידי ספיקא לא נפקא שמא ימכרכו ואיכא לפ"ע אבל אם המעם משום אין מבטלין א' יש סברא לומר דקנה קנה מותר דלכאו' קשה הא אין כוכתו לבטל אך לכאורה הוא מסיק ריש דודאי יתבטל אך זה שפיר אם קונה הרבה כדי למכור בשוק הוי שפיר שלא ימלא שלא ימכור גם לישראל ומכ"ש בעיר שרובה ישראל משא"כ קנה קנה שאפשר שקבלו לגרכו ואי"כ לא הוי פסיק ריש ואי"כ לי"ש א"מ א' לכתחלה כיון דאין כוכתו לבטל וכבל ואי"כ לקי"מ מה שהק' מג"א על הס"ך וגם מה שהקשיכו דודאי משום מבטל א' סובר הס"ך דל"ש בקנה קנה אמנם במקום שאין הנכרי במלוה זו אכתי אסור משום לפ"ע אבל בקמח שהתליע שגם הנכרי בר חיוב אבר מן החי ואיכא לפני עור רק משום מבטל איסור שפיר כתב הס"ך דמותר קנה קנה ודו"ק היטב כי קלרתי אבל על המג"א ל"ע קלת מדוע לא הביא ראיה לסיומו מיכיה ובה מבגד שאבד בו כלאים ויש לדחות בדוחק, זה מה שראיתי לבאר לפוס ריהטא ואתה אהובי ב"נ שוס הסיס עין עיוכך על דברי ב"נ אוהבך הכאמן הדוש"ת:

עמרם הקו' בלוהס:

תשובה כמ"ח

שיל"ת ב' איפאלא עש"ק שופעים תרכ"ד לפ"ק

ברכות שמיס ושכות חיים לכבוד ידידי הרב הגדול מעוז ומגדול חו"ב כמו"ה אברהם בני כ"י יוכב:

כתבו במושכלו שכל האדם העריך קוש' של אדעב רגלים הגיע אלי תמול אבל לא מלאתי ק"ן בושט לבים עיכי עליו עד היום ומלאתיו דורש כמין חומר בקודש והכני לשש"ב באמצע הפרק

מפני הכבוד ולא אשמור סדר דבריו כי אמצעי משובח:

מה שעמד בתוס' עירובין כ"ח ד"ה אבל ניראה שהקשו

על רש"י שכתב דהא דכתיב בקדושים לא תשקצו וכו' ובכל אשר הרמשת האדמה בגדולים משמעי דלא כתיב שרץ מפרק ארבע מיתות כ"ש דרשיכן ובכל חיי' הרומשת זה כחש המשמע דרמושה כמי הוי דבר הרוחש כמו כחש החולך על גחונו ע"ש והתשלא כ"מ הלא בשנהדרין שם דאמריכן בכל מיה הרומשת לאחויי כחש הייכו קודש שכתקבל הכחש ליבך על גחונו וכן פירש"י שם ואי"כ לא מקשו תוס' כלום, גם בעיכי יפלא:

וזה איזה שכיס אשר עוררכי בזה בכי הרב הגדול מו"ש ילחק

יעקב כ"י בתוס' פשחים כ"ד ע"ב ד"ה לרעה שהקשו

ג"כ כמו בעירובין הכ"ל וחזרתי על כל הלדדים ולא מלאתי מענה רק בדוחק דק"ל לתוס' דהא דאמרכיכן כחש אף שחי' לחיות מלך על כל בהמה וחי' ולילך בקומה זקופה כאדם דאפ"ה כותן לאדם לרדות בה עיין סוטה מ' ע"ב הייכו מדכתיב הרומשת על האדן והיש דקרא ובכל חיה ג"כ תרדן בחיזה חי' אמרתי אשר הי"ל עכשיו בשעת כתיבת התורה הרומשת על האדן אחר שכתקללה והייכו כחש והק' תוס' שפיר:

אבל עתה שמתי לבי לזה וכ"ל לייסב בדרך מרווח דבחידושי

מהרש"ל על רש"י בחומש פ' בראשית הק' מה פריך בשנהדרין הכ"ל ד"ה ובכל חי' הרומשת על האדן ופירש"י ואי לאו לאכילה חיות בני מלאכה כיכהו ופי' בחמי' הא בע"ז ע"ז פריך הגמ' אהא דאמריכן החס דחי' וכו' הוא כבהמה למכירה וחי' גבה מיהם מאי מלאכה עבדה ומשכי דבי מר יוחכי מחכי ריחים בעבודי ע"ש א"כ חזיכן דחיות בני מלאכה כיכהו ומאי פריך ותי' דהכא כתיב ובכל חי' הרומשת ורמיסה הוי דבר הרוחש והולך על גחון והכי ודאי לאו בני מלאכה כיכהו ובכ"ח דקרא באכילה מייבי ע"ז משכי האי לאחויי כחש הוא דאתא סחי' בר מלאכה קודש שכתקבל לילך על גחון והא דכתיב הרומשת כתיב קרא על העתיד ע"ש דהייכו בשעת מ"ת כבר היתה רומשת ולפ"ז הקשו תוס' שפיר דבין מן המקשן ובין מן המרלן מוכח

דרומשת הוא דבר הרוחש ואי"ש:

ולפ"ז א"ש מה ש"ש לדקדק דלפי פשומו דשוש חי' לאו

בה מלאכה הוא אלא כחש קודש שכתקבל א"כ מה לשון הוא זה ובכל חחי' הכי ליכא רק חד והוא כחש אבל לפי האמור א"ש שיבדו בכל החיות שאיכם רומשים שהם בכי מלאכה וגם בזו שתהי' הרומשת לעתיד דהייכו כחש, ובזה מיושב ג"כ מה דקש' לבאורה דבחי' מהרש"ל שם כתב דמרבינכן כחש מכל והכי בפסחים מ"ג משמע דלא דרשו רבכן כל רק ר"א ולמ"ש תוס' שם ד"ה מאן יש לייסב אבל לפי הכ"ל כיהא דמהרומשת גופא דרשי לאהויי כחש דליכא חי'

רומשת רחו' למלאכה רק כחש קודש שכתקבל:

ואני תמה עוד שרש"י קותר עלמו שגם בראשית פסוק כ"ד

כתב רש"י ורמש הם שרלים שהם כמוכים ורומשים על האדן ובראיה כאלו בגדרים שאין הלוכן כיכר כל לשון רמש ושורן בלשוכיכו קומוכרי"ם ע"ש ואי"כ קותר עלמו למה שפי' בעירובין הכ"ל, לכן נראה דרש"י כשמר מזה שכתב דבהמה וחי' ועוף גדולים משמעי ולא בשרלים דלא כתיב בהו שרץ לשון שרץ דבר שהוא כד באדן ואיכו נראה אלא ע"י שיבולו וביחוסו מפני קטכו מבואר מזה דש"ל דשרץ ורמש שווה במובן שאין לו רגלים ורוחש על האדן על גחונו אבל יש הבדל ביניהם דשרץ נקרא רק אם גופו קטן ואיכו נראה אלא ע"י שיבולו וביחוסו אבל רמש נקרא אף אם לו גוף גדול ונראה וכיכר רק שאין לו רגלים ושפיר כתב דבקדושים דלא כתיב שרץ אף דכתיב ובכל אשר הרמוש שאין להם רגלים מ"מ בגדולים משמעי שגופן גדול ואי"כ אין כאן סתירה ובזה סרה גם קושי' תוס' על רש"י כמובן ואי"ש, וכזכה בשהרה למקרא שכתוב כי לא כחש ביעקב וכעת יאמר מה פעל אל ובא לגיון גואל ויבכה בכין אריאל כנפשו וכפש ידידו דש"ת בהבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

הסובה

תשובה קמ"ט

שילים בי' אופאלא עפ"ק לפי' קמה ועליה תרמ"ג לפ"ק:

כצאת הסכה יפרח כסוסכה ידידי הרבני המופלג מלא פלג הריף וסכון כס"ת מו"ה אליק יוסף כי"ר ניסוג קאמאס איוואר יליו:

חמול הגיעני מכתבו הנעים ובו דרש וכו' והנה הקשה מעלתו אהא דאמרי' בחולין ק"ג דלוקחים בילים מן הנכרי' בכ"מ ואין חוששין לא משום נבלות ולא משום טרפות והכי קיי"ל ביו"ד סי' פ"ו ס"א והטעם מבואר בראשונים ובו"ז וס"ך שם משום דאזלינן בתר רוב בילים שהם כשרים אי"כ אמאי לא יליף הש"ס דאזלינן בתר מה דדרשינן חולין ק"מ גבי שילוח הקן תקח לך ולא לכלביך ומוכח דהבילים מותרים ואי לא אזלינן בתר כיחוש דלמא של טרפה הם ע"כ, ואנא אמינא גם תרי ותלת טעמי, הנה מכותבי קושיתו שהביא מהא דלוקחים בילים שהטעם משום דאזלינן בתר נראה דקיל אפילו הוי ידעינן שהאם איכו טרפה מ"מ דלמא הכך בילים מעלמא מטריפה וזה ודאי לא קשה דאי כמי לא אזלינן בתר לחוד אבל בתר וקרוב ודאי אזלינן וכמ"ש חוש' חולין י"א ע"ב דיה כגון, דאפי' אי לא אזלינן בתר מ"מ אי איכא חזקה בהדי רוב העמד האם בחזקת לדקות ודאי אזלינן בתרי' ועיין יבמות קי"ב ע"ב ורש"י ד"ה סיפא דזה הוי כמו מיעוטא דמיעוטא והי"ב בקרוב בהדי רוב ואי"כ הרי איכא רוב בילים כשרים וגם קרוב שבילים הם מהאם הרובלת עליהם שידעי' בודאי שהוא כשרה ואולי מקרי זה אפי' קורבא דמוכח עיין ב"ב כ"ד ואי"כ אכתי לא ידעינן דאזלינן בתר לחודא ושפיר לא יליף מקן דאזלינן בתר רובא:

אבל גם אם קושיתו הי' דכיחוש שמא האם טרפה אי לא אזלינן בתר כמי לקי"מ דדוקא בטרפה ודאי פטור משילוח משום לך ולא לכלביך אבל בספק חייב בשילוח שמא כשרה ועיין חו"ד סי' קי' דאפי' לרמב"ם בספק דאורייתא מה"ת להקל מ"מ במ"ע מחויב מדאורייתא בספק וכש"כ הכא דאיכא רובא לחיובא דרוב כשרות ומיעוט לפטור מיעוט טרפות, וכ"ש כיון דבשעה שטענה ודאי כשרה היתה רק דהוי חזקה שלא כתברה בשעתה כמ"ש הוש' חולין י"א וכיחוש שמא כטרפה קודם שנגמר הבילה ודאי היא חשש רחוק וחייב בשילוח ופטיעא דאין זה ענין למה שאמרו בבמה דוכתי אלעזיר קרא לרבוי ספיקא עיין יומא ל"ם יוס הכפורים וחוש' ובריש חגיגה ומ"ש טו"א שם:

ואין להשיב כיון דעכ"פ לא יהי' יכול לאכול הבילים אי לא אזלינן בתר אי"כ גם אם היא כשרה באמת מ"מ כיון שאין רשאי לאכלם איכו ספק לכלביך אלא ודאי לכלביך ואמאי יהי' חייב בשילוח, דז"ל דשפיר אפשר לו לאכול הבילים דהרי אמרינן בחולין קמ"ח עד כמה משלהה כדי שחלא מתי ושוב יכול ליקח האם ע"מ בדש"י ויכול לבדוק הקנה אם איכו כפסק ברוב ולישחט האם בקנה ואחי"כ לבדוק הושט כבחולין כ"ח ע"ב ולבדוק אחר כל ח"י טרפות ואם חמלא כשרה הרי הבילים מותרים ושפיר קרינן בהו לך ולא לכלביך וחייב בשילוח ועיין בחולין י"א דלא יליפינן רוב רק מקום דלמא בעקום נקב קבחיב וזה ליש בעוף בכ"ל:

ועוד כ"ל הרי מבואר ביו"ד סימן פ"ו סעיף ז' דאפרוח שבילד מבילת טרפה מותר ואי"כ אי לאו דיליפינן בעלמא דאזלינן בתר אי"א למילף מכאן דהוי מוקמינן דיוקא דקרא דלך ולא לכלביך לאפרוחים דוקא ולא אבלים וכמ"ש חוש' חולין ס"ד ד"ה שאם ריקמה, אבל בלים אהי"ב דאפילו לכלביך כמי מחייב בשילוח, הגם דיש לחלק דחוש' לא כתבו אלא דגם אי לא משכחת בבי בלים לכלביך לא אכפת לן דמ"מ אילעזיר קרא מקום אפרוחים אבל להיפך אי לא משכחת בבי בלים לך רק לכלביך בזה לא כתבו החוש' דבאמר דקרא קאי רק באפרוחים ולא אבלים, מ"מ י"ל דמשו"ה לא בעי למילף מזה רוב מקום דיש לדחות כן, ועוד דהא יכול ליקח הבלים גם לך ולא לכלביך שיאכל האפרוחים הבאים מהם שהם היתר גמור ומשו"ה נקט הגמ' בחולין ק"מ רק אפרוחים טרפות ולא בלים טרפות מקום דבלים טרפות שפיר קרי' בי' לך ע"י האפרוחים שבאים מהם ואי"ם:

ועוניל עפ"ד פלאי כי' ע"ל אות ב' שהקשה אמאי לא יליפינן מחלב שהתירה תורה כדיליפינן בכורות וי"ו ודלמא הבמה טרפה אויו דאזלינן בתר, ואי' דודאי כל בהמות בכלל ספק וברור דרוב בהמות כשרות והז"ל כמו ע' מכיות דלא כודע הטרפות ואי"כ פרים מרובא פרים רק הואיל והכל בבית הספק הויל קבוע אבל החלב הויל פרים כמבואר בס' קי' דבילה לבני תרבנולה הוי פרים לכך לא קשה מחלב וכו' ע"ש ודבריו סתומים והארכתי בביאור דבריו באורך בתשובה אחת [ע"ל סי' קל"ח] ועכ"פ בדברי מיושב גם קושיתו דלעכין הבילה מקרי פרים ואמרינן כל דפרים מרובא פרים אפילו אי לא אזלינן בתר, ויען כי הימים ימי ביקורים ביקורי מעשים לפני אדון כל אין הזמן מספיק להאריך, וד' שכותיו יאריך, בכפשו ובכפש הדפ"ם ידידו:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל:

תשובה ק"נ

שילים בי' אופאלא עפ"ק חוקת התורה תרכ"ג לפ"ק.

שוכ"ט להב' המופלג ובכון ובו' מו"ה יודא שוואלץ כי"י:

מכתבו קבלתי ואני טרוד מאוד לכן אשיב בקיצור ע"מ שהק' בחולין קע"ז ומי חיים' שמא יבק מן הטרפה והתכן לוקחי' בילים מן העכו"ם ואין חוששין לא משום נבלה ולא משום טריפה הא בחולין ס"ג פריך אהא דלוקחין בילים ודלמא דעוף טמא ביכהו ומשני באומר של עוף פלוני וטהור והק' שם בתוס' וכן מאי פריך הא כיון דעופות טהורי' מרוב' אזלינן בתר ואי' הר"ן דהים כאן דאיכא מיעוט נבלה וטריפה ומיעוט דטמאים והוי תרי מיעוטי ביחוש ולהכי צריך לשנויי באומר של עוף פלוני וכו' דליכא מיעוט דטמאי' ולהכי לא חיישי' למיעוט דטריפות אבל כאן שפיר י"ל דחיישי' למיעוט דטריפות משום דאיכא בהדי' מיעוט דטמאים, קושי' זו ל"ל לפנים מתרי טעמא חדא דהתם קהני אין חוששין משום מיעוט טריפות כתב הרן שפיר דקושי' הגמ' הי' אמאי לא ביחוש כיון דאיכא כמי מיעוטא ודילמא של עוף טמא אבל כאן דקאמר וחיישי' שמא יבקה מן הטרפה ליש לומר דהחשש הוא משום טרפה ומשום עומאה דאם כן הוה לי' למימר וחיישינן שמא יבקה מן הטרפה או מן הטמאה וזה פשוט:

ועוד והוא האמת דהתם בעופות שטהורים מרובים מטמאים כדאמרי' התם שפיר כתב הרן דקושי' הגמ' הי' דביחוש בלירוף שני מיעוטי' דטריפה ודטמאים אבל כאן בבהמה דאמרי' התם גלוי וידוע וכו' שבהמה טמאה מרובה מן הטהורות ואי"כ אי איכא חשש שיבקה מן הטמאה שהוא רובא אי"ל בלירוף מיעוט דטריפות כלל ולמה אמר וחיישי' שמא יבקה מן הטריפה כלל הלא שני בהשש דטמאה לחוד וכמו דמשיק באמת אלא וודאי דבטמאה לא חיישי כלל שמא יבק מן הטמאה דסיל דלא מרחמא לי' אאי"כ הוא דילדה דחיישי' שמא אמו טרפה וזה ליש בטמאה או אפילו אמרי' דיולדת מרחמא אפי' דלאו דידה מ"מ לא מרחמא אלא מינה דלאו מינה לא עיין כל זה בכורות כ"ד ואי"כ ליכא אלא חשש מיעוט טריפות ופריך שפיר ועי"ז משני אלא אימא שמא יבק מן הטמאה דמרחמא אפי' דלאו מינה עיין בכורות שם ושוב לא לריך למיעוט טרפות כלל ובזה אומר לא ובכב בל דבר אמה והוי מתעב בשבק דברים חילוכים ואל התערב עם אותם שוכים ובשוק בתורה היקרה ופז ומפכיכים כנפש החותם בברכת התורה ולומדי':

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל:

תשובה קנ"א

שילים בי' אופאלא עפ"ק בא תרמ"ו לפ"ק.

שוכ"ט לאהובי הרב הגדול העדכי העלני כמו"ה יוסף ליב כי"ר בק"ק דערעטסקע והגליל:

מכתבו אכבים קבלתי בזמנו ולא היה פנאי להשיב והיום לקחתי מעט פנאי לעיין בדבריו להשיב מפני הכביד מה שעלה בדעתי בקראי דבריו אשר כתב דבילת ספק טריפה שפיר בעילה דלא מקרי ברייה עיין יו"ד סי' פ"ו ס"ב ושי"ך שם סק"י והוכיח כן משום דקי"ל דבהא כ"ע מודים דלא חשיב ברייה אאי"כ אסור מתחילה בריתו אי"כ איך אפשר דבילת טריפה הוי בריה הא אינו אסור מתחילה בריתו דטרפה לא שייכה וכיחא ליה שבטרפה אחר שטענה ובמה ימים קודם שילדה ובגמרא באיסור ומקרי אסור מתחילה בריתו

בריתו ולפ"ז הוליד דצילם שמולדם מספק טרפה ליש בריה דאפי' הרכנולה מוחרת כמבואר בסימן פ"ו ס"ט וסימן כ"ז:

לא עיין שפיר דגם אם איכו אסור מהחילה בריתו שיל לראיים בחולין דהוי בריה כמ"ש בכוכחו שלחי סי' ק', וגם הא מעוס דכגמר בחיסור מקרי אסור מהחילה בריתו הוא דחוק ואי"כ גם בספק טרפה מעכחה אסור מהחילה בריתו שכולד בהרכנולה ספק טרפה אחר שמעכה וילדה קודם כ"א יום מעמה שכולד בה ספק טריפות דאין החרכנולה ולא הצילה מוחרת כמ"ש בסי' פ"ו ס"ט, וגם אם בכס"ג שהחרכנולה מוחרת שהוא אחר כ"א יום מעמה שכולד ספק טריפות אי"כ גם הצילה מוחרת ואין לדון כלל אם בטילה מעוס בריה:

ושוב כתב דמעכחה בילה מטרפה שכאסר מהחילה בריתו

כגון שכטרפה ודאי ומעכה וילדה ואפ"ה אסורה כמ"ש רבינו בתשובה דודאי טרפה לא מהני יצ"ח ואפ"ה מעוכה זלידה לו שפיל מעיעוב שמי יצ"ח ויולדות כמ"ש מהרש"ל דרק רוב איכם חיים יצ"ח ואיכם יולדות ולפ"ז בספק טרפה לא מעכחה סי"ה בילה בריה דאם מעכה וילדה אחר שכולד בה ספק טרפות הרי ודאי מוחרת ואי מעכה ואי"כ כולד ספק טרפות הרי איכה אסורה מהחילה בריתו ואי בבילה שכמלאה בין שכי הרכנולה אחר טרפה ודאי ואחר כשרה ודאי ואי"ל מאיזה מהם כולדה בכהיא אמרינן דודאי מכשרה דמהיכי תיתי כאמר שהטרפה ילאה מרוב שאיכה יולדת ובזה תירץ קושי' רבינו על ראב"ד דשיל בילה הוי בריה מקוגיא דריש בילה וקושי' פלתי סי' פ"ו אות ה' דבבילה מיירי מבילה ספק טרפה ולהכי לא הוי בריה, ולפע"ד דלא מקרי אסור מהחילה בריתו אלא אם לא מעכחה האיסור רק מהחילה בריתו כמו גיד ואמה"ח ועוף ממא דלא מעכחה בהו שלא יאסרו מהחילה בריתו אבל בילה טרפה שאין האי' תלוי בזה שיהי' מהחילה בריתו רק גם אם מעכה ואי"כ כטרפה אסור מה"מ כמ"ש הש"ך סי' פ"ו סק"ח רק בבילה זו איכע שכאסרה מהחילה בריתו זה לא מקרי אסור מהחלה בריתו כיון שפס אי' זה איכו לריך להיות מהחלה בריתו ועיין בחוו"ד סי' ק' אות ה' וזה דלא כפלתי סי' ק' אות ד' ד"ה ובחידושי עיי"ש:

ולפי דבריו גם בספק טרפה מעכחה לה דליהוי בריי

ואסורה מהחלה בריתו בשתי הרכנולה אחת כשרה ואחת טרפה ודאי והטילו שני בילים דודאי הבילה טרפה ואסור מהחלה בריתו וכהערבה אחד מהן ואי"ל איזה מהן והוי בילה ס' טרפה שכהערבה ואיכו בטיל משום בריי' וליהא למ"ש

ומה שכתקשה בטו"ש ושי"ך סי' פ"ו דבילה בבלה ומרפה

מקרי בריי' לשיטת הסוברים דלא בעיכן בריית כשמה מ"ש מבבלה ותעה דלא חשיב בריי' משום דהחיכות בבלה ג"כ בבלה איקרי כמ"ש חוס' ולא"ש חולין ל"ו בבר העיר בזה המגי"ד בסי' פ"ו אבל לפעניד לקי"מ דבבלה בהמה שלימה שהיא בבלה בקראה בבלה וכן החיכה ממכה בקראה בבלה שאם אבל בילה איכה בקראה בבלה לפי שאין היא עלמה בבלה ומבמ"ן בחומש כתב שלשון בבלה כמו כפלה בחילוף בי"ת בפ"א ואין הבילה עלמה כפלה ולא"ש בזה בבלות ומרפות אלא בקראה בילה בבלה ובילה טרפה לפי שבאה מבבלה או טרפה והחיכה ממכה איכה בקראה בילה בבלה או בילה טרפ' אלא החיכה בילה בבלה או החיכה בילה טרפה לכן שפיר מקרי בריי' ולא"ש:

ומה שפקפק על הירון הפלתי סי' פ"ו שכתב דשיטות הסוברים

דבילה הוי בריי' ס"ל דבריי' בטלה בהתק"ש משיטות החוס' ולא"ש ומבמ"ן הכא הפלתי נופא כתב דשיטת הטור לא א"ש בהירון זה אלא שהירן לשאר שיטות והי' זה שלוס וברכה

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה קנ"ב

ס"ל ד' איפאלא יום ב' בין כסא לעשור תרכ"ו לפ"ק:

שוכן מעוכים יברכהו בברכת השכים דשכים ועבכים לכבוד ידידי ורב חביבי הרבני הרליף ובקי כצמר נקי הולך תמים ומשים לילות כימים כמו"ה משה שמואל שטערן כ"י כאור החמה ויגמור ד' בעדו החתימה:

קבלתי ברכתו אשר הובאה לי בבגלה ספר וכו' ועל העוב

יזכר אין עוב אלא תורה מ"ש להסביר דברי הרמב"ם בפ"ח דכריתות י"ג בבקודה כפלאה אשר עמד בה הפלתי בסי' פ"ז עפ"י דברי רש"י פסחים כ"א דכל אסורי אכילה אסורים גם בהבאה לפי שסתם הבאה לידי אכילה הם בא"ים שלוקה בדמים דבר מאכל ומשו"ה אמרי' דהיכא דאסרה תורה אכילה גם הבאה אסורה מפני שמביאה לידי אכילה אי"כ עיקר כוונת התורה לאסור אכילה ומזה כמשך אי' הבאה ולכן בב"ח איכו חל על כבלה בבטיל שהוא אי' מוסיף אי"כ דכיון דלא חל לענין אי' אכילה שהוא עיקר איך יחול אי"כ שהוא טפל משא"כ בהקדש אין אי"כ כמשך מאי' אכילה דהא חזיכן דאם מעל בשוגג ג"כ חייב ומס אי"ל כיון דאי"כ בשוגג כמשך מאי' אכילה ומפיר הוי אי"כ דמוקדשין איסור מוסיף:

בגמר דבריו אדם כתפס מ"ש דבשוגג ליל דאי"כ כמשך

מאי' אכילה פוחר אין לו אמאי ליל דאי"כ הוא משום דהבאה מביאה לידי אכילה שלוקה בדמים דבר מאכל כמו שהוא אומר במזיד, וגם מ"ש דקתם הבאה לידי אכילה הוא בא לא אמר לשוכו דודאי הבאות הגוף כמו רחילה וקיכה איכו בא לידי אכילה רק הבאה מסתברי כמו מכירה הוא בא לידי אכילה שלוקה בדמים דבר מאכל והרי סמל"מ פ"ה מיקומ"ת ס"ח כקתפק אפי' אי אמרי' דלוקין על הבאה כמו על אכילה מ"מ אפשר דזה דוקא בהבאה הגוף אבל במכירה ונתיכה דהוא רק הבאה מסתברי מקתפק אם לוקין ומבואר דקתם הבאה איכה הבאה מסתברי דמביא לידי אכילה רק הבאה הגוף שאיכו מביא לידי אכילה:

ומה"מ גם גוף דבריו איכם מחווריס שכתב דהבאה איכה

אסורה רק משום שמביאה לידי אכילה וז"ל דא"כ לא איאסר רק הבאה מסתברי שמביא לידי אכילה ולא הבאה הגוף שאיכה מביאה לידי אכילה כל"ל ואכן איפכא שמעי' לי' מדברי מל"מ הכ"ל דהבאה הגוף אסורה מפי מהבאה מכירה ועוד מה בכך שהבאה מביאה לידי אכילה בשביל זה אין לאסור הבאה שהרי אין אתה מביאה לידי אכילה איסור רק

לידי אכילה היתר שקורה בדמים דבר מאכל היתר:

ומה שכתבה בדברי רש"י פסחים כ"ח לא כזכר שם ברש"י

כלום מזה וכוכה רש"י הוא אדרבה להיפוך דמדאמרה תורה שאמן אסור להביא לידי אכילה היתר דהייכו למכרו וליקח בדמיו בשר מוכה דלאו דוקא אכילה אמן אסרה תורה אלא גם הבאה אמן וכיון דמכירה שאיכה הבאה הגוף אסורה ואו"י ואח"כ כתבו שאיכו רק גרס הבאה אבל לא שהבאה אסורה הגוף שהוא הבאה ממש לא רק גרס הבאה אלא להיפך מדאסר להביא לידי אכילה מוכח שאסבה"ל דאי מותר בהבאה אמאי יהא אסור להביא לידי אכילה היתר וז"ל רש"י שם מדקרי' לא ייאכל בלילי הוא בבכין כפעל ופירושו אלא יהא שום דבר נאכל על ידי האמן ועי"ז הי' קשה לרש"י דאמאי אפקי' רחמנא בלשון לא יאכל הא גם אם קוכה בגד בדמי האמן אסור שהאמן גרס לו הבאה ועי"ז הי' וקתם הבאות פי' אותן הבאות ע"י גרס האמן לידי אכילה הן באות שלוקה בדמי' דבר מאכל ולהכי אפקי' רחמנא בלשון לא יאכל אבל לא שקתם הבאות מן האמן מביאה לידי אכילה דודאי הבאה הגוף מן האמן איכה מביאה לידי אכילה רק קתם הבאה שהאמן נוגס במכירתו מביא לידי אכילה שקוכה בדמים דבר מאכל ועיין ברמב"ם פ"ח ממ"ח הי"ז ומל"מ הכ"ל מבואר דמכירה ונתיכה הוי שלבדה"כ ע"ש:

ונם מה שהביא בשם רמ"ע מפאלו בתשו' סי' קכ"ג בפירוש

דברי הרמב"ם דמשום הכי לא הוי איסור בשר בחלב

על כבלה איסור מוסיף כמו איסור הבאה דהקדש על חלב משום דלא מקרי מוסיף אלא אם מוסיף אי' על האי אתיכה גופא כדאמרי' בשבועות כ"ד ולהכי בהקדש שפיר מקרי מוסיף משום שמוסיף איסור הבאה משום הקדש אלאי חלב גופא אבל בב"ח איכו מוסיף אי"כ על אתיכה בשר בבילה לאוד רק בהלטרפות החלב שפיר לא מקרי מוסיף ע"ש, ואני תמה מלבד שאין לשון הרמב"ם סובל פי' זה שאריך כיון שאיכו חל לענין אכילה גם איה"כ איכו חל אבל יותר פלא בעיני דהתיכה למ"ד בחולין ק"ח דאפשר לקוחטו מותר ואי"כ אין הבשר אסור רק בלירוף החלב ושפיר לא הוי אי' מוסיף כל"ל אבל למ"ד אפשר לקוחטו אסור ואפי' כסחט כל החלב ממנו ג"כ הבשר אסור ואי"כ כאסר הבשר בהבאה בלי לירוף החלב ושפיר הוי אי' מוסיף אאלאי אתיכה גופא ואי"כ הרמב"ם דפסק בפ"ט מע"א ה"ט דאפשר לקוחטו אסור כמ"ש מ"מ שם וב"י יו"ד סי"ב שפיר הוי בב"ח על בבלה אי' מוסיף דמוסיף איה"כ ע"ש

אבל לפענד"ג בכוונת הרמב"ם בפ"ח דעיין ברמב"ם

בקה"מ בעלי"ת קפ"ז כתב שלא יקשה למה מכה אי' אכילה בב"ח ובישולו שמי מלות ולמה לא מכה אי' הבאה בב"ח מלוה בפ"ע ותי' כי איה"כ אין ראוי למכותו מלוה בפ"ע מפני שהוא יאכילה עכין אחד כי האכילה מין מעיכי הבאה ומה שאמרה תורה בדבר שלא יאכלאותו דבר הוא רק דמיון

מדמיוכי

מדמיוכי הנאה והכוכה שלא יהנה בו לא באכילה ולא בזולתו מן הנאות והוא אמרו כיון שנאסר לא תאכלו וכו' כדרך שפרש לך בנבלה שניאר בה הכתוב התועלת בה והוא אמרו לגר אשר בשעריך וכו' עיש ולפי"ז הגם דמסמע מדברי מלי"מ פי"ד מאכל הכ"ח דהיכא דאכילה והנאה לאו מחד קרא נפקי אלא מחרי קראי אם נפסל מאכילה אדם ומותר באכילה מ"מ אסור בהנאה עיש וסרי בנ"ח אכילה והנאה מחרי לא תבשל נפקי מ"מ לרמב"ם הכ"ל כיון דבנ"ח בר אכילה הוא ואסור בהנאה אכילה וגם בשאר הנאות אמרי' כיון דאיכו חל אי' בנ"ח על אי' כבלה לאסור בהנאה אכילה מסוס בנ"ח איכו אסור גם בשאר הנאות שהם הנאה פחותה מהנאה אכילה ולש"ם לומר דאי' הנאה הוי אי' מוסיף וכיון דחל אי' בנ"ח לענין שאר הנאות חל כמי לענין הנאה אכילה דאדרבה כיון שאיכו חל לענין הנאה אכילה גם שאר הנאות מותרי' אבל נבי איסו"ר דהקדש שהוא גם בדבר שאיכו בר אכילה כמו עצים ואבנים וא"כ אסור בשאר הנאות גם בדבר שאיכו אסור בהנאה אכילה ועיין במלי"מ הכ"ל לכן גם במידי דבר אכילה אף שאיכו חל על חלב לענין הנאה אכילה מ"מ חל ליאסר בשאר הנאות כמו דאסורי' שאר הנאות בעצים ואבנים ומיגו דחל אי' מוקדשין על החלב ליאסר בשאר הנאות חל כמי ליאסר בהנאה אכילה מסוס הקדש מסוס דהוי אי' מוסיף והמעיין בלי' הרמב"ם יראה שזה כוונתו הפשוטה והברורה:

ועוד דהקדש ע"כ חלוק הנאות אכילה משאר הנאות דהרי לרבי הזיד במעילה במיתה וכתבו תוס' בפסחים ל"ג ד"ה ומיכה דזה דוקא באכילה דגמר חטא חטא מתרומה ותרומה הוא דוקא באכילה ולא בשאר הנאות אבל בהזיד בשאר הנאות ליכא מיתה ואפי' לרבנן דהזיד במעילה רק באזהרה אפי' באכילה מ"מ אזהרה זו היא בשוה פרושה אפי' אין בו כזית ואי"כ לאו מתורת הנאת אכילה אתאן עלה ובכזית ואין בו שוים יש לאו' מיוחדי' ועיין כ"ז במל"מ רפ"ח מה' מעילה וא"כ הנאת מעילה איכו חלוי בהנאת אכילה כלל

ושפיר אמרי' דאי"כ דהקדש הוי אי' מוסיף:

ומ"ש לייסב דברי תוס' בילה י"ב ד"ה ה"כ שהקשו מה לורך איבא במבשל גיד כיון שהוא אסור ואי' כיון שהי' בדעתו של זה לאכלו שלכדי"א ושפיר הוי לורך היום קלת לענין לפטור ממלקות ואי' כ"מ דיש להקשות איך חל בנ"ח על אי' גיד כיון דאיכו אי' מוסיף אין לרמב"ם הכ"ל אין לתוס' חולין קי"ח ד"ה אי' ולי"ל דהאי תנא פ"ל דבנ"ח אסור שלכדי"א דלא כתיב בי' אכילה כדאמרי' פסחים כ"ה ושפיר הוי מוסיף כמ"ש ש"א דיו"ב מקרי מוסיף מסוס דאסור שלכדי"א ושפיר שק' כיון דאסור גם שלכדי"א ליכא לורך יו"ט, הכא מה שמבשל קומי' עוי"א לא בהיא כלל דא"כ הי' לתוס' להקשות מה לורך יש במבשל גיד בחלב אבל תוס' כתבו במבשל גיד ולש"ם אי' מעלתו דמסוס אי' גיד שפיר מותר שלכדי"א מה"ת:

ומ"ש דבנ"ח הוי אי' מוסיף מסוס דאסור שלכדי"א, לפענ"ד כמו דאמרי' בחולין קיג למ"ד בהמה בחיי' לאו לאבר' עומדת לש"ם לומר דחל אי' אמה"ח מסוס דבלי האיסור אין אוכלי' כך ואין העיכוב מלד האי' דוקא עיש ואי"כ לש"ם לומר דחל אי' בנ"ח דאסור לאכול שלכדי"א דהא גם בלי האי' אין אוכלין כך דהא הוא שלכדי"א וכמדומה דקבראה זו כהובא בפלתי [סי' פ"ז אות י"ג] וכוכוה הוא דלא כסג"א:

ובסברא זו מיושב ג"כ קומי' תוס' שבועות כ"ד על מ"ש דאיכא עשה דא"ז א"כ למ"ד לאו לאבר' עומדת אין חל אי' אמה"ח על אי' א"ז ואפי' למ"ד לאבר' עומדת מקשי הא אי' א"ז הוא גם במעי האם ואין חל אמה"ח על א"ז דהא לא קיימו לאבר' במעי האם ולפמ"ש לק"מ דכמו דאי' אמה"ח איכו חל כל זמן דלא קיימו לאבר' מסוס דבלי האי' אין אוכלי' כך כן סוס אי' גם א"ז איכו חל מה"ט ולק"מ

אבל מ"ש ידידי לייסב קומי' תוס' למ"ש רשב"א ור"ן בבדרים מ"ד דאי' אפלא חל על אי' בבר' ואי"כ כיון דבחב הרמב"ם מ"ע לשחוט שהוא על הבבר' הוי אי' א"ז אי' בבר' ואמה"ח אי' אפלא ושפיר חל אמה"ח על א"ז המהכי ומי הגיד לו דאי' א"ז הוי רק אי' בבר' ואפי' לו יהיבנא לי' כיון דמ"ע לשחוט הוי אי' בבר' מה שאיכו כראה לפענ"ד מכמה טעמים מ"מ אי' אפלא כמי אית בי' דבחיב וזבחת ואכלת מה שאתה זובח אתה אוכל אבל מה שאיכו זבוח אי אתה אוכל והרי כתב הרי"ן שם דבדר שהוא אי' אפלא הוי כמי אי' בבר' רק שבועה הוי אי' בבר' לאוד ואי"כ הי"ב א"ז יל דהוי אי' אפלא ומ"מ הוי כמי אי' בבר' מסוס דמ"ע לשחוט:

וכל זה אבי אומר לפי שיטתו דאמה"ח הוי אי' אפלא אבל אין האמת כן וכבר כתב הרי"ב בתשו' סי' ל"ח שכל איסורי' שבתורה הם רק אי' בבר' שאין לשון הכתוב כבלה ועיקר אסורה עליך שתהי' אי' אפלא אבל לא תאכל נבלה ועיקר שהוא אי' בבר' על אפלא ורק בדר והקדש הוי אי' אפלא ע"ש וא"כ אין התחלה לדבריו וש' בדוק טעם אין אתי:

וקושי' טו"א לפענ"ד לק"מ דל"ל דהוי לורך יו"ט מסוס

דיכול לאכול שלכדי"א דהא אין זה דרך אכילה ואין בזה לורך אבל אפי' אבו יהי' דעתו לאכול שלכדי"א וא"כ עדיין לריכין אבו למודעי לתי' תוס' כיון שבדעתו לאכול הוי לורך יו"ט קלת וכיון דאתיכא להכי אין לורך בהמלאה טו"א לאכול שלכדי"א אפי' כדי"א כיון שבדעתו לאכול בא"י:

ועל מה שהק' בבריתא דבילה י"ב איך חל אי' בבר' על

אי' גיד כ"ל דאמרי' בחולין ל"ו אכלו ואין בו כזית חייב מסוס דברי' בפ"ע הוא וכן פסק הרמב"ם פ"ח ממ"א ה"ב ובחולין ק"ח אמרי' דאלי זית בשר ואלי זית אבר שביעלן זה עם זה לגוי לוקה על אכילתן ולוקה על ביעולן וכן פסק הרמב"ם פ"ע ממ"א ה"א ועיין בתוס' שבועות כ"ח ע"ב ד"ה שבועה דבאומר שבועה שלא אוכל תאכים ועבבים בנ"א מבו דחיילא שבועה שבי' בשביל עבבים חיילא כמי לתאכים עיש היטב ולפי"ז א"ש דמשבחת לה שביעל גיד שלם שאין בו רק אלי זית בשר אבל דחייב על גיד מסוס בבר' ומ"מ אל עליו אי' בבר' מבו דחייל אאבל אל כמי אבשר כמו בתאכים ועבבים בשבועות הכ"ל וא"ש, וד' קרכינו יריס בין לדיקים במורים, ויחדש עליכו שבה טובה בבחת ושובה והרוצה בתשובה יבריכנו בברכה מרובה כבפש החותם בתהבה ובחיבה ידידו דש"ת

עמרם הק' בלוהס בקי"ק הכ"ל

תשובה קנ"ג

שילים ב' איפאלא ג' דחכוכה לפ' מקן תרנ"א לפ"ק:

ביומי דחכוכה, חיים וברכה, לאהובי חבבי הרב המאה"ג למשלת התורה, כמוים גרשון שטערן כ"י אבדק"ק מ' לודאש:

כבר כתבתי היום ועתה בתתי על מה שבתקשיתם ביומא ע"ד

דפריך ר"י לר"ל מבריתא א"ל אלא כל שיעבו בעובש וכו' א"ל כל חלב הא בסנהדרין ד' פריך מי איכא דל"ל יש אם למקרא והתניא בחלב אמו יכול בחלב (פי' בלירי) אמרת יש אם למקרא והק' בסוף פתיחת גוויד איך אפשר לומר בחלב בלירי. הא קי"ל אאחע"א ואיתן דאפשר בחיים חלב "דאי' חל על חיים כמיים שבועות כ"ג ולוקין אם אוכל חיים בשר וחיים חלב ע"ש, ועי"ז משבי דרך ביטול אסרה תורה ופירשו תוס' בשם י"מ דבשם ר"מ ור"י ביטול שרי ור"י ביטול אסור לאפוקי חלב דבלאיה אסור, וא"כ דלמא בבריתא דכל חלב אחיא כמ"ד יש אם למקרא ומוכח דחיים אסור אסור מהיים ור"ל ס"ל כמ"ד יש אם למקרא ולא מוכח מידי ע"כ:

ואני תמה עליך איך אפשר לומר דבריתא אתיא כמ"ד יש אם למקרא הא לדידי' מוכח מלא תבשל דחיים אסור מהיים ובריתא ילף מכל חלב וע"כ דבריתא אתיא כמ"ד יש אם למקרא וליכא למילף מלא תבשל ולהכי אלטריך כל חלב ופריך שפיר, ועוד דאזלת בתר איפכא ואדרבה מסוס דילפינן מכל חלב דחיים אסור מהיים מוכח מהא דדרך ביטול אסרה תורה דבבא אסור ולא בחלב בלירי דבלאיה אסור אבל אי לאו דילפינן מכל חלב דחיים אסור מהיים הו"א בחמת דחיים מותר מהיים ולא הוי ידעינן דבבא אסור רק הוי אסרינן בחלב:

אבל לפענ"ד בלאיה לק"מ דהא יש להבין על פי' תוס' דרך ביטול אסרה. תורה דבלאיה ביטול שרי ועי"ז ביטול אסור לאפוקי חלב דבלאיה אסור מאי דאי' הוא זו לפי גוויד הא גם חלב בלי ביטול אין לוקין וכתבה תורה דדרך ביטול לוקין על חיים בשר וחיים חלב אעכיה דהכך יש"מ ס"ל דקושיא הגמ' הי' למ"ד אחע"א ועי"ז שפיר מסני דרך ביטול וכו' לאפוקי חלב דבלאיה אסור ולוקין אבל לפי גוויד דקושיא הוא אפילו למ"ד אאחע"א ע"כ לומר כפרש"י דבחלב איכו ביטול רק טיגון וממילא לק"מ:

ועוד כ"ל דקושיא גוויד לא קשה מידי הא אמרינן בחולין

קי"ח לרב גדי אסרה תורה ולא חלב ונהי דלא קיימא מסקנא הכי מ"מ מאי קושיא דלמא לעולם לא תבשל גדי בחלב ואי דאין אחע"א מ"מ כתבה הורה לא תבשל מסוס

אי'

אי' הגדי דהוא היתר, וכלהה דקושיא פמ"ג סי' לסיפה ר"ת דטעיב מה"ת ולוקה כשאוכל כזית מן התערובות עיין נ"י סי' ל"ח ואיב גם הגדי נאסר מטום חלב ללקות עליו כשאוכל כזית ממנו וספיר קיל הא לאחמיה ואיל דעל הגדי הוי אי' בה אחת דהא בפ"ח נאסר מטום טעיב דחלב ומטום בנ"ח ולוקה שתים דהא כתב חוס' ר"ל קידושין כ' דהא דבנ"ח חיילי הרווייהו היינו מטום דהי מיניהו מפקה והכא ל"ם ה"ע דביטול בנ"ח מפקינן ואי"חלב חייל כיון דאי' חלב קדים על שחלב ועיין חוס' חולין קיג ד"ה דאי', ועיז תיקן דמסכחה לה בחיים חלב וחיים בשר דאי' ביטול בנ"ח יכול לחול על חיים חלב וספיר לוקה על חיים בשר וחיים חלב מטום אכילה ביטול בנ"ח ואף דלוקה ג"כ מטום חלב דטעיב מ"מ הא הוי אי' בבת אחת ולוקה שתים כיון דאי' אכילה ביטול בנ"ח חל כמי אחלב מטום דהוי חיים חלב ספיר הי מיניהו מפקה ובאמת לוקה שתים, ועיז מטני דרך ביטול אקרה תורה והיינו כמאכל בן דרוסאי כדאמריכן בחולין קיח והרי בולע זעיז קודם שנתבטל כמ"ש פלאי סי' ל"ג אות ג' ואיב נאסר ללקות עליו מטום חלב קודם שנאסר מטום ביטול בנ"ח ואיב טוב אחמיה, וזה פי' וי"מ דרך ביטול אקרה תורה דבלא ביטול הרי ועיי ביטול אסור לאסורי חלב דבלאיה אסור קודם ביטול מטום אי' חלב ככ"ל ואיב אחמיה, ובזה מיושב קושי' חוס' מהא דחולין קיג וקטיז דאקריכן חלב ומתה בחלב למיד אחמיה וקאמר התם חלב ומתה ל"ל קרא ע"ש, ולפמ"ש לקיש דהך אי' דרך ביטול אקרה תורה הוא רק למיד אחמיה אבל אי אחמיה ל"ש האי היכולא דדרך ביטול אקרה תורה כלל ואיש:

ולפ"ז מהורן קושיתך דלמולם חיים מותר מה"ת אלא דכאן הוי שיעור שלם קודם שנעשה נבר בחלב מטום דטעיב מה"ת ולוקין על כזית מן התערובות דודאי לפיסה ר"ת אפילו לר"ל דחיים מותר מה"ת אם נתערב חיים בכדי כוית לוקין אם אוכל כזית מן התערובות מטום טעיב מה"ת, ואל תתמה שהרי דעת הריב"ם סי' ל"ח דכל איסורין שבתורה הם אי' גברא שאין לאון הכתוב כללה וטרפה אקרה עליך שהתי' איסור הפלא אלא לא תאכל כללה וטרפה שהוא אי' גברא על הפלא ע"ש ואיב ס"ל לר"ל דחיים מותר מה"ת מלד הגברא האוכל דהוי שלכדיא כמ"ש מהרש"ל בשבועות כ"ג אבל לא מלד הנאכל דמ"מ חלב וכללה הוא ואם כרת בהיתר ואוכל כשיעור מן התערובות לוקה מטום טעיב מה"ת דהוי כדיא ועיין חתים יו"ד סוס"י קיד וכה"ג כתבו חוס' בכורות ויז ע"ג ד"ה רוטב דלריך הטמאי' לאסור ליכן ורוטבן דאי ממשרת הוא דוקא כשבלע באוכל דהוי אכילה אבל כשהליר ורוטב בעין הויא דמותר לפי שאיכו אכילה רק שתיי' והוי שלכדיא להכי לריך הטמאים ע"ש וחוס' חולין קיג ע"ג ד"ה ורוטבן וכו' ופכי' בפסק אדם וחיים לר"ל כמי דכוותי' אע"ג דבעיכא מותר מטום דהוי שלכדיא מ"מ כשבלע בהיתר וכו"ר דהוי כדיא ספיר טעיב מה"ת ולוקין עליו לפיסה ר"ת וחיים:

ועוד"ל ביטול קושית חוס' הכ"ל על סגנון הכ"ל דגוויד

הקשה איך אפשר לומר בחלב הא אחמיה, אך לקיש כמ"ל דמטום גדי אלטריך שהוא היתר ונאסר מטום ביטול בחלב דאי מטום חלב הבלוע בו לא הי' לוקה לפיסה לאשונים דאף דטעיב מה"ת אין לוקין וכ"ש להפוסקים דטעיב מדרבנן, אמנם עיין בריז חולין קיא ותוד וב"י סי' ל"ח דעת ספר התרומה דקעורות של בשר שהודחו במחבת בחלב בחיים רותחין ושתיהן ב"י הכל אסור דטעם בשר שבקעורות נפלט בחיים וטעם חלב שבמחבת נפלט בחיים ומיד נאסרו מטום בנ"ח וכשחזרו ונבלעו במחבת ובקעורות אסרו הכל והרמב"ן חולק דהיינו דגים שבלו בקעורה מותר לאכלן בכותח דקעורה, היינו קערה, חיים רותחין שפלטה בחסם, היינו דגים, מחבת חולבת היינו כותח כסם וכו' אעפ"י שהשכמנו לפרש דב' כו"ע בעינן כאן כמי ג' כו"ע הם בשר בקעורות קערות בחיים חיים בחלב ולא אמרינן חלב שבחיים כתערב עם טעם שני של בשר שבהן כסם שאין אומרין בדגים דטעם החלב שבכותח נבלע בדגים ויהא אוסרין וכן בדין לפי שאין בשר שבדגים אז בחיים אוסרין עד שיתערבו עם החלב ויתבטל טעם זעיז שאין בנ"ח אוסר לעולם אלא בכו"ע הלכך הויל טעם ג' ואבל מותר והרין הקשה עליו בשלמא בדגים שבלו בקערה הכותח לא קיבל מטעם ראשון דהיינו הקערה אלא מן הדגים דהוי טעם שני אבל כאן טעם חלב שבפלט בחיים מטעם בשר הבפלט בחיים דמאן לימא לן שלא יתערבו פליטת הבשר ופליטת החלב בבלען שלא בחלבעות החיים, ועוד דלא שריכן כו"ש בכו"ע אלא כשהטעם הסני עמד בהיתר בלא תערובת חלב אבל כאן שטעם הב' לא עמד בפ"ע אלא היכף שבא לעולם בתערב בטעמו של חלב מקבבה ודאי דאסור ע"ש:

ולפענ"ד נראה דברי המ"ן בכוכים דשא דכ"ש בכ"ע שרי

כתבו ראשונים מטום דטעם קלום איכו ראוי לחול עליו שם אי' ועיין בש"ך סי' ל"ד סקכ"ג ולפ"ז הק' המ"ן שפיר כתי שהכותח איכו נאסר מן הדגים כיון דהטעם שבדגים סוא טעם שני ואיב הטעם שבותחים הדגים בכותח סוא טעם שליפי ואיכו חל עליו שם אי' אבל שדגים אמאי אין נאסרין כיון דבעי ג' כו"ע והרי בדגים הוא טעם שני ובכותח יש טעם ראשון וכשבא לדגים הוא טעם שני איב יאסר טעם שני של דגים, ומזה הוכיח המ"ן דבנ"ח איכו נאסר שבשר בתה שהחלב כו"ע בבשר אאיב נאסר כו"ע בחלב שבו וכן החלב איכה נאסרה אם הבשר כו"ע אאיב גם שבותחים הדגים יכול לאסור בטעם בשר הבלע בה וזה שכתב לפי שאין בשר וכו' אוסרי' עד שיתערבו עם החלב ויתבטל טעם זעיז כלומר שמלד תערובות בנ"ח לא בלה עדיין איכו נאסר עד שיתבטל טעם זה בזה אבל אם הא' כו"ע בחיבו ואחיבו איכו כו"ע בו איכו נאסר מטום בנ"ח ולכן אף שטעם חלב שבותחים הדגים בכותח יכול לאסור מ"מ טעם בשר שבותחים הדגים בכותח הוא טעם שליפי שהרי בא מטעם שני שבדגים ואי' לאסור ומתילה הכל שרי דאף שהכותח כו"ע בדגים מ"מ כיון שהדגים אין כו"ע בכותח איכו נאסר ואיב איב בשר כו"ע בקערה קערה בחיים הוא טעם שני וכן חלב בחיים שם אי' מחבת בחיים טעם שני ואיב הי שטעם שני של בשר ושל חלב שתערבים זעיז מ"מ בזה איכו נאסר עד שיתן טעם שני של בשר טעם בטעם שני של חלב וכן להיפוך של חלב בבשר וזה הוי טעם ג' ואי' לחול עליו שם אי' בנ"ח ומיושב קושית חוס' הפוך בי' כי היא קבלה עמוקה ודקה:

ולפ"ז שדקיל איך אפשר לומר בחלב הא אחמיה ואי מטום הגדי הא כיון דבעיכן שיהכו" טעם זעיז וכיון דטעם חלב שבגדי איכו נאסר מטעם חלב שבו, לכן כיל דבאמת יש להבין מכיל לרמב"ן שבלה זו דבעיכן שיהכו טעם זעיז וליל כמ"ש רש"י חולין קיח דרך ביטול אקרה תורה ואין לך כגון זו שלא יתן טעם ע"ש, והיא אין לך כגון זו שלא יתן טעם זעיז ומתה יל הייכו דמשכי בשבהדרין שם דרך ביטול אקרה תורה דלריך שיתן טעם בזה וכשבבת רמב"ן הכיל ואיב לל בחלב דאאחמיה כקושית גוויד ואי מטום הגדי כחירולי ז"ל "כיון דדרך ביטול אקרה תורה ולריך שיתן טעם זעיז וכיון דטעם גדי בחלב איכו אוסר מטום אאחמיה גם טעם החלב בגדי איכו אוסר וכמ"ל, ולזה כתבוכו הייא דרך ביטול אקרה תורה דבלא ביטול שרי ועיי ביטול אסור ואיב בעי כן שיתבו טעם זעיז ומילא לאסורי חלב דבלאיה אסור ואאחמיה ככ"ל והתיכה אי אאחמיה אבל למיד אחמיה שפיר אמרינן חלב ומתה ל"ל קרא כיון דגם טעם החלב בחלב ומתה אוסר

וכו"ע זעיז שפיר חל עליו אי"ד בנ"ח ואיש:

ומה שלגיע קלה על תירוץ גוויד לרב דס"ל בחולין קיח

דאלי זיה בשר ואלי זיה חלב שבשלן זעיז לא מלטרפי ואיכו לוקה לא על ביטולו ולא על אכילתו אלא בבא מיורה גדולה ע"ש איב אי אמרינן בחלב ומי לא מלטרפי חיים בשר וחיים חלב שבשלן זעיז רק בבא מיורה גדולה וכדמשמע מדברי גוויד "עלמו איב מה יעבה להאי בריתא יכול בחלב איך אפשר לומר בחלב הא אאחמיה וכיש דבר ס"ל אחמיה לא משמע הכי בחולין קיח גבי גיהיב של בבלה וכן ביבמות דף ל"ד ע"א ע"ש:

ומה שמאלה זה. ימים מה שלגיע בפי' דברי המרמ"ל בבהדרין ד' דקאמר יכול בחלב ובשר שלפניכו יכול בחלב אבל בחלב מותר לבשל ומהרמ"ל הגיה יכול בחלב אמו אבל "בחלב אחר" מותר לבשל, כלפעניד מטום דהוי "ס"ל אגיסקא "שלפניכו מה חידש רש"י בזה הלא המה דברי הגמ' יכול בחלב ואיב פשיטא אי לא קרי' בחלב דמותר לבשל בנ"ח "דשייהם היתר לכן הגיה ככ"ל "וכוונתו מטום דבחולין קיג ע"ג דרשינן בחלב אמו ולא בחלב זכר ולא בחלב שחוטה ולא בחלב טמאה ע"ש בשי' וכל הני דרשות שייכי' רק בחלב לחלק בין חלב זכר שאין דרכו בכך וכן חלב שחוטה איכו דומה לחלב" חי' דבחי' אי שקלית לי' אחי חלב אחר ולא בשחוטה כדאמרי' פ' איב דשיד וכן חלב טמאה פרש"י דמשמע שלא נאסר חלב אלא ממין שנאסר בשר אבל בחלב ע"ל זכר או נקבה ומ"ל חלב חי' או שחוטה וגם חלב "טמאה אסור

מטום

מקום חלב דהוי ח"י בצ"ל לכן כתב דהו"ל דאמו גזה"כ הוא דוקא "בחלב אמו אבל בחלב אחר, פי' בכל חלב אחר מותר לבשל, זה הכ"ל כעת לפי חומר הענין ומי שדעתו רחבה מדעתיכו אולי ימצא פי' טוב מזה, ובזה תכוה דעתך המיר דש"ת בלתבה:

עמרם חק' בלוחס

תשובה קנ"ד עוד להרב הכ"ל

ס"ל ב' איפלגא ה' ויגם הרכ"ל לפ"ק:

נועם מכתבך בא אלי וכו' ומ"ש ליישב קושיתי על דברי גוו"ד בסוף הספיחה דמה יענה לרב בחולין קי"ח דאי"ז בשר וחי"ז חלב אין מלטרפין ולא"ש הי' גוו"ד והקשי קושיתו הא אחתא"ל, וכתבת דרב קובר יכול בחלב הייכו בחלב מהור כמ"ש רש"י חולין מ"ח ע"ב כל חלב "מקרי חלב בין מהור ושומן אינו אלא לשון חכמים ע"ש וע"כ מקום דיש אם למקרא והתרלן ס"ל כיון דחלב מסמע בין טמא בין מהור כיחא מפי לומר בחלב בקמץ, הכה מלבד שהוא דוחק גדול מאוד דלא נזכר מזה כלום בדברי התרלן דרך ביטול אסרה תורה ומכ"ש כיון שגם המקשן ידע זאת דא"א לפרש שהפי' בחלב טמא כיון שהוא אסור קודם הביטול אחתא"ל אלא דהוי ס"ל דמיירי בחלב מהור וע"ז לא תירץ כלום במאי דקאמר דרך ביטול אסרה תורה רק התירון הוא דאי בחלב גם חלב טמא בכלל ואסור קודם הביטול עיקר חסר מן "הספר, ועוד דאפי' אי הוי מסכי הכי בפי' לא א"ש דכיון דדרך ביטול אסרה תורה ולא"מ הוא לאפוקי חלב דבלאי"ם אסור א"כ הרי כתבת תורה בפירוש דמיירי מחלב מהור ואכתי דלמא בחלב מהור, אבל תמה אני עליך פזיזא אכתי בפזיזך קיימת אלא בדבריך אין קושיתי מיושב על תירץ גוו"ד אלא שאתה מייישב קושי' גוו"ד

אבל גם בלאה"כ דבריך דחויס ואקדיס הקושיא שהבאת בשם הגהות רעקי"א על י"מ שבתוס' סנהדרין ד' ע"ב דיה דרך ביטול דלמא מיירי קרא בחלב מהור, ולפענ"ד לק"מ דבאמת יש להבין אחא דקאמר מי איכא דליה לי' יש אם למקרא ומאי קושיא דלמא היכא דהמסורה "מסוכה מן המקרא ס"ל דאין אם למקרא אבל כאן המסורה אינו מסוכה מן המקרא שהרי המסורה הכל חד בין אם הוא חלב ובין אם הוא חלב ואז ודאי לכ"ע יש אם למקרא, אבל "הדבר ברור דהרי" אמרינן בפסחים מ"ד דבנ"ח חידוש הוא דהאי לחודא שרי והאי לחודא שרי ובהדדי אסור ואף דדחי כלאים כמי שרי הוי מ"מ הוי שניהם חידוש נגד שכל וקבלה אלא הים דבעי למ"מר דא"א למילף מ"ש מבנ"ח לפי שיש בנ"ח חידוש דליכא בעלמא ואי"כ יל"ל דגם בע"כ בנ"ח הוא חידוש שאינו בעלמא וע"ז דחי דגם החידוש של האי לחודא שרי מלינו גם בכלאים וספיר מלינו למילף בשם מלינו דדין בע"כ שהוא בנ"ח הוא נ"כ בעלמא אבל מ"מ הוא נגד הסברא שבכי הרבים של היתר כשנתערבו יאסרו ולכן הי' קדיא בחלב שהוא איסור וע"כ מסוס דיש אם למקרא אפילו היכא "דמכחשי למסורה ועיין תוס' שבחדרין ד' ע"א דיה כולהי מסוס דהמקרא מכריע והיכ המקרא מכריע בחלב אף שהוא נגד הסברא שוב מלאתי בחי' הרין שם שעמד בקושיא הכ"ל על רש"י ומכח זה פי' בענין אחר, ולפענ"ד דברי רש"י נכונים כמ"ש, ולפ"ז התיכה אם בחלב הוא חלב טמא אבל אי כימא בחלב טהור א"כ בחלב הוא "חידוש כמו בחלב דשניהם היתר א"כ "אין לו ענין כלל "לים אם למקרא בקושיא" הכ"ל ובזה ממילא גם דבריך נדחים ואינם:

ומה שהקרת איך ס"ד שהאסור התורה לבשל בשר בחלב טהור כיון דחלב אין בשר הוא כמ"ש בי' פי' ל"ח" וחוו"ד ולכל הטעמים שיש בכל איסורי הערובות כגון כלאים שעטנז ובנ"ח ודומיהם הוא מסוס הערובות הכתוב שאינן דומים וכ"ז לא"ש בבשר וחלב אעכ"פ דסד"א בחלב טמא דודאי יש בו כח אחר דמשו"ה הוא טמא, ואני אומר לך ולטעמך הרי מה דמבואר בנ"י וחוו"ד דחלב אין בשר הוא מיירי בחלב טמא שהוא אי' ואי"כ גם בחלב טמא הקשי מה ס"ד לאסור שאין בו מסוס הערובות כחוס, ומה שהוכחת דע"כ כח אחר מעורב בו לפי שהוא טמא אינו כלום שהרי הוא קרב ע"ג מזבח ואסור רק להדיוט, אבל עקיבא מה לך אבל אגדה ובאמת כי רמב"ן בחומש פ' קדושים כתב בעם מסוס ערבות הכתוב והמיכי' בפסוק אם חקותי תשמרו על כלאים והלכבת בהמה ואילן וכדומה אבל לא הוזכר שם בב"ח וגם בפ' מעשרים וכי תטע לא כתב מעשר זה בב"ח ובפ' ראה כתב מעשרים אחרים בב"ח לא מסוס עירוב כחות והדין עמו דלא"ם עירוב כחות כי אם גורם שהטבע חולה כחות מעורבים ותחדש בריי' וטבע חדשה ע"ש בראמ"ן אבל לא כשהוא מערב מאכלים מבשא"ם ומעשים בכל יום שעושין כן ועיין לו"ח סי' תקכ"ב ס"ג שכי מיכיס בקדרה ח', ועוד דב"י וחוו"ד מייבי דהוא מב"מ בשמא ע"ש בחוו"ד, אבל מ"מ אפשר דאינו שווה בטעמא ובטבעם ושם כאן עירוב כחות:

ומה שהמתת איך אפשר לומר שהתורה אסרה לבשל בשר בחלב עסור הא הפסח כללה ביחד עם הסומן וגם לני בכלל ביטול בשר בחלב לדעת פרא"ם סי' פ"ז ופלתי שם סוף ס"ק ב', עיכיך הטעמך בדש"י חולין מ"ה הכ"ל והשבת דחלב ושומן חדא מלתא היא אבל לא כן הוא ועיין תוס' בשבועות כ"ד ע"ב ד"ה שלא אוכל תמרים וחלב מפרש"ת דאיתא בלאו והן דמשמע כמי חלב שע"ג קבה או של חי' כיון שמזכיר דבר ה"חר עמו אבל בלאה"ה לא משמע אלא חלב האסור עיקר החלב ביי"ם מבואר ג"כ דגם חלב טהור מקרי חלב אבל רק כשים הוכחה לזה שמזכיר ואוסר עמו דבר היתר אבל בשהמא אין חלב טהור בכלל חלב ויש לכוון גם דעת רש"י הכ"ל כן ואי"כ ל"ק קושית רעקי"א הכ"ל דלמא בחלב טהור דבשהמא אין חלב טהור בכלל חלב, אך יש לדחות דשאני בהאי דתוס' שבועות משום דבבדרים הלך אחר לשון בני אדם והיה גבי שבועות ובלשון בני"א אין חלב טהור בכלל שהם רק כשמזכיר דבר היתר עמו אבל בלשון תורה גם חלב טהור בכלל שהם חלב, ומ"מ הא דחלב טהור כמי איקרי חלב היא גמרא ערוכה חולין מ"ט חלב טהור שותם שמא אינו שותם וכן הלשון בכל הפוסקים, ואולי חלב טהור איקרי חלב שהמא לא איקרי ולהכי הלרכה להביא דברי רש"י, אבל מ"מ דע שאינו כן ועיין רמב"ן בחומש פ' ריקא בפסוק חלבו האליה שכתב שם חלב בלא"ק השומן הנפרד שאינו עם הבשר בדבר אחד כי השומן המתערב עם הבשר שאינו נפרד ממנו יקרא שומן וכו' עיי"ש שהאריך וגם רש"י אינו חולק ע"ז ומ"ש רש"י ושומן אינו אלא לשון חכמים כגון גבי שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן דע"כ קרי לי' שומן משום דגבי חלב תכוי' הייכו משום דשם גם שהוא הוא שומן כפרד דאל"כ אין לספק איזה אסורה ואיזה מותרת דשומן המתערב עם הבשר ביכר ולזה כתב רש"י דמקרי ג"כ חלב ושומן הוא לשון חכמים שביכו חלב טהור בשם שומן המתערב עם הבשר, ולפ"ז אפי' אם התורה אסרה לבשל בשר בחלב לקיים מפשה שבכלה רק עם השומן וחלב טהור נקרא "שומן בלשון חכמים אבל שומן לא מקרי חלב ולא אסרה תורה והחלבים לא כללו עם הפשה רק הקמיכן כמ"ש רמב"ם פ"ל מק"מ:

ומה שהמתת על הי"מ מבכורות ו' ע"ב אי לימא מדאסר רחמנא בנ"ח וכו' ואימא חלב לחודא אסר בחכילה ומותר בהנאה בשר בחלב בהנאה מי אסור ומאי קושי' הא ממשמעותא דקרא הוא דבר שאין בו שום אי' רק הסמא דבשל לי' ביחד ועיין מהרמ"ל שם, ולפי פשיטא לא קשה מידי דיי"מ לא כתבו רק דרך ביטול אסרה תורה דבלא ביטול שרי ועי' ביטול אסור לאפוקי חלב דבלאי"ם אסר וכ"ז לענין אי' אכילה שפיר יל"ל דא"ל לומר בחלב כיון שאמרה תורה שאי' בא ע"י ביטול ואותו איסור "שבא ע"י ביטול ע"כ לא הי' בו מקודש אבל איהיכ שפיר יל"ל שבא ע"י ביטול שאותו אי' שבא ע"י ביטול לא הי' בו מקודש:

אבל הכראה לי בזה ואקדיס ליישב קושית הוס' שם על הי"מ ומחולין קי"ג וקט"ז דכבר הקשה גוו"ד איך אפשר לומר בחלב הא אחתא"ל, ולענ"ד לק"מ דמשום בשר אלטריך לאסור "הואיל ונתבטל בחלב אך זה אינו דהא טע"כ דאוריי' ולא"ם לוקין עליו ואי"כ "גם על הבשר תקשי' הא מיד כשבלע חלב כעשה איסור משום טע"כ דחלב ואין אי' בנ"ח חל עליו אחר שנתבטל כמאכל בן דרוסאי" וכבר כתבתי זה במכתבי הקדוש [סי' קכ"ג] ולא באתי אלא בשביל דבר שנתחדש, אך יל"ל דלמא כאנ"י בחולין קי"ח דאי בנ"ח חידוש היא אפי' ליכא נותן טעם כמי וא"כ שפיר כתבת תורה דמבטל בשר בחלב אפי' אין החלב נותן טעם בו אסור משום בנ"ח אבל "משום חלב אינו "אסור כיון דליכא כ"ע ואי דאי בחלב ליכא חידוש" ז"א דהא החידוש הוא דאי אי' לי' "וכו' ושפיר יל"ל בחלב וע"ז משכי דרך ביטול אסרה תורה כרבא בחולין קי"ח דבעינן כ"ע ושוב א"א לומר בחלב משום דאין אחתא"ל וזה

כוונת

כוונת י"ט ומיושב קושית תוס' דלמ"ד אמע"א קאמר שפיר חלב ומתה לא צריכי קרא, ועיין ברמב"ם בפיה"מ כריתות י"ג דמשו"ה לא הוי איה"נ דבב"ח אי' מוסיף על חלב משום דכשאינו אסור באכילה משום בב"ח אינו אסור נמי בהנאה משום בב"ח וכיון דלענין אכילה אינו חל ממילא אינו חל נמי לענין הנאה ועיין פלתי סי' פ"ז אות י"ב והוא פלא הא כתב המל"מ רפ"ד מאבל דהיכא דאכילה והנאה מתרי קראי נפקי גם במקום שמותר באכילה שנפסל מאוכל אדם מ"מ אסבה"נ וה"נ בב"ח אכילה והנאה מתרי קראי נפקי תרי לא תבשל וא"כ שפיר אסבה"נ אף אם מותר באכילה ושוב הוי אי' מוסיף ואסור גם באכילה משום בב"ח, אך הרמב"ם לשיטתו בפיה"מ מ"א ס"ב דלא ילפינן אי' בב"ח מג"ש לא תבשל אחד לאי' אכילה ואחד לאי' הנאה ואחד לאי' בישול כהנא דברי' חולין קט"ו ע"ב רק כתב לא שתק הכתוב מלאסור האכילה אלא מפני שאסור הבישול כלומר אפי' בישלו אסור וא"צ אכילתו כמו ששתק מלאסור הבת בת הבת ע"ש וא"כ הא דאסבה"נ הוא מחד קרא דאכילה דכל מה שאסרה התורה באכילה משום הנאת אכילה ה"נ אסרה כל הנאות ועיין ברמב"ם בסה"מ מל"ת קפ"ז [ע"ל סי' קנ"ב] וזה דלא כלח"מ פ"ט הנ"ל וכתב שפיר דאם אינו חל לענין אכילה אינו חל גם לענין הנאה וכן מבואר שם ברמב"ם בפיה"מ שכ' שבב"ח נאסר בהנאה מפני שאסרו הכתוב באכילה כמו שהקדמנו שכל אי' אכילה אסבה"נ עד שיפרוט לך הכתוב וכו' כוונתו למ"ש בסה"מ הנ"ל, ולפ"ז להדברי' דיליף מג"ש לא תבשל שפיר הוי בב"ח על חלב איסור מוסיף משום שאסבה"נ, ובהכי אזלא סוגיא דבכורות וקאמר שפיר חלב לחודא אסור באכילה בב"ח בהנאה נמי אסור וגם באכילה משום בב"ח דהוי אי' מוסיף אבל בברייתא דסנהדרין לי"מ הוא כר' אמי בחולין דף קי"ד ואיה"נ מלא תאכלו כדאמרינן התם וא"כ אכילה והנאה מחד קרא ושפיר צ"ל בחלב משום דאאמע"א וכנ"ל:

ומ"ש בפירוש הגמרא דרך בישול אסרה תורה ע"פ דברי לב אריה ביישוב קושית תוס' חולין קי"ג ע"ב ד"ה ושאני הכא שהקשו אפילו לאו גדי יחול בב"ח על חלב כדאמרינן ספג"ה אמרה תורה יבא איסור נבלה ויחול על איסור חלב וכו' ותירץ לב אריה כיון דבב"ח חידוש הוא מה"ת נימא עוד שיחול על איסור אחר וזה תירץ הגמרא דרך בישול אסרה תורה ולא תרי לי' והוי חידוש לכן אינו חל על חלב, הוא דבר נאה אבל לב אריה לא כתב כן רק למ"ד אאמע"א אבל למ"ד אמע"א ודאי חייל ואתה צ"ל דהמקשן קאי למ"ד אאמע"א ומ"מ הוי ס"ל יכול בחלב כקושית תוס' ומשני לי' כתירוץ לב אריה ומיושב קושית גוו"ד:

אבל גוף קושית תוס' צ"ע הא מסקינן שם בספג"ה דדוקא אחלב חייל משום דהותר מכללו אבל על אבמה"ח לא חייל נבלה משום דאבר לא הותר מכלל והא דחלב הותר מכללו היינו אצל חיה כפירש"י שם והרי בב"ח נמי הותר מכללו אצל חיה ועוף דקי"ל כר"ע חולין קי"ג דחיה ועוף אינם מה"ת וא"כ דוקא נבלה שלא הותר מכללו חל על חלב שהותר מכללו אבל בב"ח שהותר מכללו כמו חלב מה"ת שיחול על חלב וצ"ע, ובזה יבא שלום וברכה וכ"ט על ראשינו כנפשך וכנפש חמיך דוש"ת באהבה:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הנ"ל

תשובה קנ"ה עוד להרב הנ"ל

סילית ב' אויפאלא יום א' לסדר לכל בני' הי' אור במשבותם:

נועם מכתבך וכו' ומ"ש לתרץ קושיתי על תוס' חולין קי"ג ע"ב ד"ה ושאני דבב"ח שהותר מכללו כמו חלב מהי תיתי שיחול על חלב, וכתבת שנעלמו ממני לפי שעה דברי תוס' חולין קט"ו ע"ב ד"ה כה"ג דדוקא חלב דכתיב כל חלב דמשמע אפילו דחיה והדר שרא דחיה מקרי הותר מכללו אבל בב"ח דלא כתיב כל לא מקרי הותר מכללו, תאמין לי כי בעת כותבי זכרתי בדברי תוס' אלו אך בחפזי לא מצאתי מקומם ובמחשבתי פרשתי דלא דמי דודאי לענין דחשיב פירכא הואיל והותר מכללו שפיר כתבו התוס' דבב"ח לא מקרי הותר מכללו דנימא שהותר בהנאה מכלל שאר דברים שנעבדה בהם עבירה הואיל דבחי' ועוף לא הי' מעולם בכלל אי' משא"כ בחלב שפיר קאמר פסחים כ"ג דהותר מכללו ולכן הותר ג"כ בהנאה בכלל נבלה מכלל לא תאכלו דמשמע איה"נ אבל ג"ה לא הותר נמי בהנאה מכלל לא תאכל עיי"ש אבל בחולין ק"ג דאמר דנבלה חל על חלב משום דחלב הותר מכללו אבל על אמה"ח דלא הותר מכללו לא חל הי' נראה לי הטעם למה ששרים הרמב"ם בסורם ט' שלא ילקה האדם שתי מלקיות אלא על שתי שמות ולא על שם אחד אפילו נכפלו בו הלאוין ובמל"ת קע"ט כתב הזהירנו מאכול איזה שרץ וכו' עד לאו זה בפ"ע ולוקין עליו והוא דומה לאי' כולל וכו' עיי"ש ועיין במרגניתא טבא דף ל"ד דפוס ספדי"מ מה שפירש בו והיינו דקאמר אחלב הוא דחייל דהותר מכללו אצל חי' ונבלה נוהג גם בחי' והוי נבלה נגד חלב כמו איסור כולל אבל אמה"ח לא הותר מכללו ולא הוי נבלה נגדו כמו אי' כולל ולא חייל ולכן כתבתי דבב"ח נמי הותר מכללו בחי' ועוף כמו חלב ואינו כולל נגד חלב לכן לא חייל ואי כפ"מ בזה אם הותר מכללו או לא נאסר מעולם סוף סוף אינו כולל יותר:

ומה שפקפקת על מ"ש ליישב קושית הרעק"א דגם אי אמרינן בחלב ע"כ דאמע"א וזה חידוש, לא כוונת יפה דהרי כתבו תוס' סנהדרין פ"ג ע"ב ד"ה פרט דומתו בו כי יחללוהו ילפינן בעלמא דאין אמע"א ומאן דס"ל אמע"א סובר דשאני התם דגלי קרא עיי"ש אלמא דמסברא אמע"א וצריך קרא דאינו חל וא"כ מה חידוש יש אי אמע"א ויש לי עוד דברים ועת לקצר אמיך דוש"ת:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הנ"ל

תשובה קנ"ו

לכבוד תלמידי חביבי הרבני החו"ב הותיק מלא עתיק כש"ת מו"ה שלמה גראסמאן נ"י בישוב ל' בעניע יצ"ו

מכתבך קבלתי ועל הערותיך אשיב לך בקיצור, א) מה שהקשית בחולין קי"ג דקאמר אאכילה דכ"ע לא פליגי דלא לקי כי פליגי אבישול וכו' וקשיא לך אי לענין בב"ח יש בישול אחר בישול א"כ למ"ד דלקי אבישול אמאי לא לקי אאכילה משום דקסבר אאמע"א ושלא הוא איסור מוסיף דבעוד החלב לבדו מותר בבישול ומתה דנתבשל בחלב אסור בבישול ע"כ, שתי תשובות בדבר דאף אי אמרי' בב"ח יש בישול אחר בישול היינו כשנתבשל הבשר לחוד והחלב לחוד שיעור בישול ואח"כ בשלם ביחד דעירוב הטעמים מקרי בישול בב"ח, אבל אם כבר נתבשלו ביחד וקבלו טעם זה מזה שוב אין בישול אחר בישול אם מבשלם עוד הפעם כיון שאינו מוסיף שום דבר בבישולם וכבר הוא כשאר איסורין ועיין בש"ך סי' ל"ד סקכ"ג וסברא זו כבר הוזכרה באחרונים וא"כ אינו מוסיף אי' כלל בבישול, הא חדא, ועוד דמעיקרא דדינא פירכא אפי' נאמר גם בכה"ג יש בישול אחר בישול מ"מ וכי בישול השני נאסר משום שיש כאן בישול הראשון שנאמר מיגו דחל עליו אי' בישול מכח בישול הראשון חל עליו נמי איסור אכילה הלא אם גם לא הי' בישול הראשון בעולם והיו מקבלים טעם זמ"ז ע"י כבוש ג"כ הי' איסור בבישול אח"כ וא"כ אין כאן מוסיף כלל מצד בישול הראשון ושפיר אינו חל על אכילה וז"ב:

ב) מ"ש לתרץ קושית פר"ח לשיטת הרמב"ם דספק מה"ת צ"ל קרא להתיר ספק ממזר וכתבת דצריך קרא בדלא איהי לגביהו דהו"ל קבוע כדאמרינן בקידושין ע"ג ובספק קבוע מודה רמב"ם דאסור מה"ת, עיין ש"ש ש"א רפ"ב מ"ש בזה, ומה שהבאת מגמ' קידושין אעתיק לך מ"ש בחי' שם דע"ג ובתשובותי לאהע"ז ומזה תבין דלא כוונת יפה, וז"ל בגמ' מאי אמרת דלמא אזלא איהו לגביהו הו"ל קבוע וכל קבוע כמע"מ דמי, ויל"ד דהאי הו"ל קבוע אינו טעם להיתרא דכ"ש אי ל"ה קבוע וכמע"מ ודאי מותר מטעם רוב כשרים אצלה וא"כ הא דהוי קבוע הוא טעם לאיסורא וא"כ הכי הו"ל למימר מאי אמרת דלמא אזלא איהו לגביהו והו"ל קבוע ומשו"ה ראוי להחמיר וע"ז יתרץ כל קבוע כמע"מ דמי וכו' וצ"ל עיין רש"י סנהדרין ע"ט ד"ה צ"ל שכתב ומהכא נפקא לן בכל דוכתא דכל קבוע כמע"מ דמי והא ליכא למילף מינה כרובא דמי דהא מהיכא תיתי לן וכו' וכבר עמדו בזה מאי בעי רש"י באמצע דבריו בהא דכתב ומהכא נפקא לן בכל דוכתי, ולפענ"ד נראה דהנה הא דכתב רש"י והא ליכא למילף מיני' כרובא דמי צריך ביאור דודאי אין כונת רש"י שכ' כיון דהמיעוט הוי קבוע יהי' המיעוט כרוב וניזל בתר מיעוט דהא מה"ת הא גם הרוב קבוע ולמה יגרע מן המיעוט, [עיין פרי מגדים בשפ"ד יו"ד סי' ק"י סקט"ז שעמד בזה]

אלא

אלא כראה כוונתו עפמ"ש תוס' בתובות כ"ג ע"ב דחזקה דאמה דייקי ומיכסנא נגד חזקה א"א הוי כמו שתי חתיכות ומקרי איקבע איסורא ע"ש, וכראה דס"ל דוב בנגד דוב כמי מקרי איקבע איסורא כמו חזקה נגד חזקה, ולפ"ז יל דקבוע הוי סמיעוט כרובא והוי כמו דוב בנגד דוב דמקרי איקבע איסור וע"ז כתב רש"י דזה איכו מוכח מכאן אלא דאפילו הוי כמו ספק הספקול כמי אמריכן כאן ספכים להקל ולפי דכאן אין כפ"מ מזה א"א דהוי ברוב בנגד דוב או דהוי ספק הספקול כמו בחתיכה אחת לפכי הקדיש רש"י דמהכא נפ"ל בכל דוכתי וכו' ובשאר דוכתי ספיר יש כפ"מ מזה, ועיין מלא"מ פס"ו מ"ז"ב שכתב דאע"ג דספק ממזר שרי מ"מ ממזר שבתערב אסור כיון דכה"ג בעלמא מציאין א"ה ובספק א' אין מציאין א"ה ע"ש ולפ"ז א' הוי אמריכן דמיעוט הקבוע הוי ברוב בנגד דוב דמקרי איקבע איסורא לא הוי שרי מטום ספק ממזר יצא ולהכי קאמר הויל קבוע וכל קבוע כמע"מ דמי דהוי רק ספק הספקול והתורה אמרה ממזר ודאי הוא דלא יצא הא ספק יצא וכו' דהא דיש לו דין קבוע דהוי רק ספק הספקול הוא טעם להיתרא, מטא"כ אם אין לו דין קבוע כמע"מ וגם לא אזליכן ב' בתיר הוי מקרי איקבע איסור, מיהו כ"ל הא דלא מקרי איקבע איסור ס"ד בתיכא רוב היתר ומלד דין קבוע לא אזליכן בתיר אז הוי רק כספק הספקול אבל בתיכא רוב איסור ורק מלד דין קבוע אמריכן דהוי כמע"מ כיון דתיכא מיעוט היתר קבוע בזה ודאי מקרי איקבע איסורא דלא גרע רוב איסור מאלו הי' בתמה רק מע"מ דמקרי איקבע איסורא כ"כ היכא דתיכא רוב איסור ויש לעיין בזה בתמנ"ס פ"ב מחמן ה"י והי"א, עכ"ל בתי' שם:

ג) ומה דקי"ל על פלתי בציתים שתירן על קושי' איך יליף מריבא של עולה דאזליכן בתיר שמא ניקב קרוס של מוח הא לשיטת הרמב"ם שדא"ו לקולא, ותי' דמ"מ איך מקריבין בשבת הא איתחזק איסורא שבת ובאיתחזק איסורא גם לרמב"ם שדא"ו לחומרא ע"ש, והקשיתי א"כ מאי משכי דפלי לי' ובדיק לי' וכו' דהיכא דליף ל"ל בה ואי בשבת אכתי תקשי איך מותר לשחוט בשבת דאז א"א לבדוק ושפיר מוכח רוב והתרכת בזה, פשוט דלקי"מ דהרי תוס' הק' שמאי לא יליף מכל קרבנות דהתי שבת בשחיטה ושמא ימלא טרפה, ותי' דספק קרבן כמי דוחה שבת כמו פרים דלא הלכו בו אפילו אחר רוב אך כ"ז בשחיטה דא"א להביא קרבן בלי דתי' אבל אחר שחיטה דאפשר למיבדקי' שפיר כתב פלתי איך אמרה תורה ולא אוחה לבתחי' דלא בבדק ריבא של עולה ואיך מותר לחלל שבת דאיתחזק איסור ואי דקרבן דתי שבת הא אפשר הבאה קרבן בבדיקה ולא לחלל שבת בהקטרת אימורים מספק ותי' לבו להתיר בתחי' לבתחים זע"ז משכי דבאמת בדיק לי' קודם הקטרת אימורים ובדליף ולא מוכח רוב:

ד) ומ"ש לייסב קושית פלתי סי' ק"י אות ל' לשיטת הפוסקים דספק א' בגופו וספק א' בתערובות חשיב ס"ס א"כ בגזיר י"א האומר לשלוחו לא וקדם לי אסה אסור בכל הכשים שבעולם שמא קידם קרובתיה ואמאי הא איכא ס"ס שמא לא קידם כלל ואמ"ל קידם שמא איכא קרובתה וכתבת דהוי ס"ס בגד חזקה שליח עושה שליחתו, ליתא דאמריכן בגטין ס"ד ע"ב ה"מ לחומרא אבל לקולא לא וכתבו תוס' דאפילו לר' שמעון בעירובין ל"ב דבשל תורה כמי שמכיכן אחזקה זו הייכו היכא שהמשלח יוכל לבא לידי עבירה אם לא יעשה שליחתו אבל כאן שאם לא יקדם אין המשלח בא לידי עבירה מודה ר"ש דאין חזקה שליח עושה שליחתו לקולא ע"ש, מבואר דאין זה חזקה גמורה מה"ת רק דחוששין לה מדרבנן ואי"כ ספיר מהני ס"ס בגד חזקה זו:

ה) ומה שעמדת על לשון גמרא זבחים מ"ה ריש ע"א הכי קאמיכא לך הלכתא ל"ל ליסבא אחריבא א"ל הלכה קאמיכא, מה בין שתי הלשונות, לפענד"ד למ"ש תוס' יבמות יומא י"ג דלים הלכתא למשיחא היכא ס"ש עבירה בדבר דאין נפ"מ לא עכשיו שאיכו כוהג עתה ולא לימות המשיח שהרי אז יהיו כולם לדיקים ולא יעשו עבירה ע"ש ושם בזבחים בפיגול קאי שהוא מעבירה ולא יהי' גם לימות המשיח ועיין בערוך ערך הלך שכתב פי' הלכתא דבר שהולך ובא מקודם ועד סוף ע"ש וזה פירוש לשון רשטון הלכתא למה לי מקודם ועד סוף לא עכשיו ולא לימות המשיח ואי"כ ל"ש דרוש וקבל שכר בקביעות הלכה בשום זמן אבל לשון שבי א"ל הלכה קאמיכא ס"ל דאפי' יש כפ"מ לימות המשיח מ"מ כיון שעכשיו איכו כוהג א"ל לקבוע הלכה דאיכו אלא להוראה הלכה למעשה וכפרש"י שם, והלי"מ כעת, רבך וידידך הדוש"ת נאהבה:

עמרם הק' בלוהס

תשובה קנ"ז

שיליח ב' אויפאלא עש"ק לפ' חיי חרש"ה לפ"ק.

שלום ברכה וחיים, ירעיפו שמים, לבני אהובי הרבני החריף ובקי כמו"ה בן ליון כ"י:

מכתבך קבלתי בעתו ושמחתי בשלומכם ותלי"ת גם מאתכו לא בעדר ומחמת עדדות הגוף ובפש לא יכולתי להשיב עד היום ואבא מן המאוחר אל המוקדם ושאלה אחרונה שהשרתם שאלה כף מכרי ואכלה בו מן הקדירה וכמדומה שהי' חס שהיש"ב איכי יודע במה כשתפקה הלא ראיה הדין מפורש ביו"ד סי' קכ"ב ס"ו דכל כלי עכו"ם הם בחזקת שאיכן בני יומא ובוטלפ"ב ומותר ולדעת שש"ך וט"ז שם א"ל ליישאל כלל אם הם ב"י ואפי' אומר מעלמו איכו כאמן אם לא באמלי"ם וכ"כ בחכ"א כלל כ"ה אות ח' ועכ"פ אחר שהה מעל"ע בביתו של ישראל ודאי מותר בהשתמש בו:

ושאלה שכ' בחלב שנפל לכלי בשר שאיכו ב"י והי' בו מים ונעשו המים לבן קלת וטוב שפכו מאותן מים לתוך קדירה שבשלו בה בשר והי' בה שמים כנגד החלב שבמים אך לא כנגד המים, ג"כ הדין פשוט דכלי ראשונה שהי' בה מים ואיכה ב"י אסור לבשל בה לא בשר ולא חלב לפי שהוא בלוע מבשר ומחלב כמבואר רש"י ל"ג ועיין קי' ל"ד ס"ד וס"כ שם ושאר דברים מותר לבשל כיון שכלי אחד איכה ב"י והוי כטלפ"ב ולא כעשה בב"ח והקדירה השכי' שפשכו מאותן המים לתוכה ג"כ פשוט שאם יש ששים כנגד החלב ולא כנגד המים הכל מותר כיון דחלב במים הוא היתר לא שייך חעכ"כ ודין זה מבואר בסי' ל"ד ס"ו:

ב) ומה שהמתה על הב"י סי' פ"ז שכתב ועל דין זה דדס שבשלו בחלב דמשמע מדברי הרמב"ם שלוקין עליו משום דס יש לחמוה מדאמרי' בפ' הקומץ רבה כ"א דס שבשלו איכו עובר עליו ומיהו רש"י בפ' כה"ג ק"ע אמתכי' דהלב קרעו ומוליא את דמו כתב דדס שבשלו חייב עליו כרת ול"ל דס"ל דהאי דהקומץ רבה אתי' דלא כהלכתא וכראה שזהו דעת הרמב"ם ע"ש והוא פלא בעיכיך מה אולמא דרש"י מהרמב"ם דכתב ומיהו וכו' דמשמע דלרש"י יש הכרח יותר דסוגי' דמכתות דלא כהלכתא ממה דמוכח מרמב"ם, ועוד דאיך השוה דעת רמב"ם לרש"י הלא לרש"י חייב כרת ורמב"ם פ"ו מהמ"א ה"ו פסק להדי' דאין בו כרת, וכ"ל דרש"י במכתות כ"א פי' הטעם דהא לא חייבה תורה אלא על הדם הלאוי לכפרה ודם קדשים משבשלו לא חזי' למלתי' לזריקה והקשה בס' מכתה כהן הא דם החמלית כמי איכו ראוי לזריקה ומ"מ עובר בלאו ואי' דרש"י ס"ל דדם שבישלו כמי בלאו ואיכו עובר דקאמר הייכו בכרת ע"ש שהאריך ועיין כריתות ד' ע"ב ושם כ' ע"ב ודכ"ב ע"א ולפי זה לרמב"ם א"ל לומר דקוב' דמכתות דלא כהלכתא דיל בדוחק מאי איכו עובר עליו בכרת אבל בלאו עובר אלא דזה כ"ל לב"י לדוחק ועל זה כתב ומיהו רש"י ס"ל דהוא בכרת ואי"א לייסב אפי' בדוחק ועכ"ח ל"ל דהוא דלא כהלכתא וכראה שזהו דעת הרמב"ם שהוא דלא כהלכתא אבל א"ל לדוחק הכ"ל דפי' איכו עובר בכרת רק הפי' שאיכו עובר אפי' בלאו אלא שאין הלכה כן רק עובר בלאו וכתבא קמא דרש"י בכריתות כ' בדם החמלית ולרש"י אפי' כרת אית ב' וכרי' שם בדם החמלית:

ג) ומ"ש על קושי' בתה"ע סי' ל' אות כ"ג הוא כבן אמנם לפי דעת ספר החיכוך סוף מצוה קי"ג שהבאתם הקשה ספיר וז"ל החיכוך שם וחלב הכמלא בקיבה יש בו שכי היתרים אחד שהוא בכלל חלב של מתה ועוד שאיכו אלא כפרש בעלמא שכבר כתבכל שם ולפיכך מותר לכתחלה ואין לריך לומר שהכמלא שם קרוש מותר שהוא ודאי כפרש אלא אפי' הלבול החיכו הבאוכים, אלא שע"ז נופל אתה דן בשלמא בכחל הוא מובלע בבשר ולא חל עליו שם חלב אבל בקיבה כבר חל עלי' שם חלב חי' ועיין בש"כ סי' פ"א סקי"ג, ועוד דחלב שחוטה הוא רק החלב מבהמה שבשחטה ולא החלב מבהמה אחרת שכמלא בקיבת בהמה שבשחטה, ועוד דחלב שבקיבה הוא כאלו היא בכלי והאריכות בזה לא לורך והוא תלמוד ערוך חולין ק"ע ע"ב ומה הפרש בין ז"ל ז"ל ס"ס

נמעיו וזם לאיכו כנוס נמעיו ועיין רס"י סס ונכנלנ זה כנ מה שהארכת אנא דנדעת הריף ורמנ"ס כנ זה הוא קודם חזרה אנל אחר חזרה קינס שנישנה נחלנה מותר אפי' נלנול וזהו נ"כ דעת החיכוך סס:

ומה שכנע"ד נזס הוא דעיין נרמנ"ס פ"ס מהמ"ל אע"ו קינס שנישנה נחלנ שנה מותרת שאיכס חלנ אנא הי הוא כמיכופת שהי' יסתכה נמעיס דוק נדנריו שנא כתנ שהי' נסתכה דאז הוי מסמע נלסון עבר שכבר נעשה פירסא נעלמא אנא כתנ שהי' יסתכה נלסון עתיד וכוכתו דנא אמריכן משינא מדדי הנהמה חלנ הוא עיין רס"י חולין קי"ע ע"נ ד"ה זה כנוס וכו' אנא אס ילא מדדי הנהמה לעקוס שנא יסתכה ויה"י כנוס אז חל עליו סס חלנ אנל אס ילא מדדי הנהמה לעקוס שיסתכה ויה"י פירסא אז לא חל עליו סס חלנ לעולס וכמ"ש נאו"ח סי' תק"ס דחולנ נהמה העומדת לאכילה לקדרה שיש נה אוכלין ניו"ט מותר משוס דנא הי' עלי' סס משקה לעולס דכיעא כולד הוא וה"נ כוותי' נא הי' עלי' סס חלנ לעולס וזה נ"כ כוונת החיכוך שהוא נכנל חלנ סל מתה שנא ילאה נחיי' לעקוס שתהא כנוס ולא תסתכה ועוד וכו' שכבר כתעכל

וכסתכה והוי כפירסא וא"כ קוסיתא לקי"מ:

ד) ומה שהמתה נתוס' שנת פ"ע ע"נ ד"ה אסורים שהקשו אהא דנ' שמות מלטרפין לחטאת וקשי' לך דשאני לעכין חטאת דאס הי' נכל אחד כשיעור חיינ נ' חטאות ולהכי אין מלטרפין אנל הכא שהתרו אותו שנא יאכל מנ' שמות אלו כשיעור והי' רק התראה אחת ואחד מזיד שפיר מלטרפין למלקות, הכה שנרא זו מתוך שאלוקין לחטאות נכשיעור נכל אחד אין מלטרפין לכשיעור אס אין נכל אחד רק פחות מכשיעור מנואר שס נגמ' שנת ע"א וכן הוא נשנועות כ"נ, אנא דנשנועות שס משמע קנא דס"ע שאלוקין לחטאות מהכי כמי שנא ילטרפו למלקות מדמשני כי תני' האי לעכין קרנן וכו' ומשמע דהמקשן הוי ס"ל דאיירי לעכין מלקות ואפ"ה הוי כיאא לי' נהאי טעמא מתוך שאלוקות לחטאות אין מלטרפות, ויש לדאות דגם המקשן הוי ס"ל דנרייתא איירי לעכין קרנן אנא דהוי ס"ל דגס ר"פ איירי לעכין קרנן והתלמן חידש לו כי קאמר ר"פ לעכין מלקות אנל לעכין מלקות לעולס איתא לך דנא מהכי ס"ע מתוך שאלוקין לחטאות:

אבל נאמת מנואר נתוס' מכות כ' ע"נ דאס אדס אוכל

שני זיתי חלנ נש"א ונחדא התראה איכו חיינ שהי' מלקיות ע"ש אנל נגופיס ושמות מוחלקים מנואר נתוס' ריי"ד קידושין ע"ז ע"נ דנהתראה אחת שהתרו נו אל תאכל אלו נ' זיתים שהס פגול כותר ושמא ואס תאכל תלקה נ' משוס אלו נ' שמות ואכלן נש"א חיינ נ' מלקיות ע"ש וא"כ לעכין מלקות כמי שיי"ך ס"ע מתוך שאלוקין למלקיות נכשיעור אין מלטרפין כמו נגי חטאת ולק"מ:

ה) ומה שהפלאת על מה שהקשו תוס' שס מי"ל נזנמיס ע"ה דאמר פגול כותר ושמא שנלנן זע"ז ואכלן פטור וכו' ומדמנטלין זא"ז משמע דנא מלטרפין למלקות וקשי' לך דשאני התס דאיכא נכל אחד כזית וא"ל לגירוף דחנרי' ולהכי מנטלין זא"ז אנל הכא דכל אחד לריך לגירוף דחנרי' אין מנטלין זא"ז וכעין שנרת תוס' זנחיס ל"א ד"ה התס, הכה הדמיון איכו עולה יפה אנל לי"שנ כ"ל לפמ"ש תוס' שס נזנחיס דאי אפשר שנא יתערנ מכל אחד ואחד משהו נחנירו ונלר לי' שיעורא ע"ש נתוד"ה הפגול וא"כ גס כאן ליכא נכל אחד כשיעור ולריך לחנרי' ואי מלטרפין נפחות מכשיעור נכל אחד לילטרפו ולילקי ועיין נרש"י מעילה י"ז ע"נ ד"ה אנל שכתנ ואל"ל רנ' דאי הוי חלי זית ומזה וחלי זית מזה מלטרפין לחייב עליו משוס כותר ומשוס פגול ופי' נתוי"ט שס לא לחייבו שהיס אנא לחייבו אחת נין התרו נו משוס כותר נין התרו נו משוס פגול אע"כ דנא מילטרפו ולק"מ, ועוד דקושי' תוס' הי' דשס נזנחיס קאי גס נמין נמיכו וא"כ זה פשוט דאפי' אס איסורין מנטלין זא"ז ה"ד נשני שמות של איסור אנל נשס אחד כגון פגול נפגול ודאי לא שייך ביטול ואי כימא דמלטרפין א"כ הוי הכל שס אחד ונא שייך נ' ביטול אע"כ מדמנטלין אין מלטרפין ונזה יבא שנוס יכוח על ראשך ויליליחך ה' נכל אשר תפכה ונרכך נכל אשר תעשה ונא יאוש ליאוד התורה מפיך נלא ורכב על דנר אמת ותשקוד על דלתי התורה וירחת שמיס יוס יוס ככפס אביך הכאמן דוסיתא נאהבה ופיס לאמיך

מאו' הרבני הנגיד כ"י הוא שנוס ובינו שנוס:

עמרס הק' נלוהס נק"ק הכ"ל

תשובה קנ"ח

שילית נ' איפאלא ה' ונלא הרכיה לפ"ק

שוכ"ט לתלמידי הרבני המופלג מו"ס מו"ס אייזיק כ"י ס"ל

אשר שאלת מכ"ל דכבד נחלנ אסור משוס נבי"ח הא כבד דס הוא כפירס"י חולין ק"ט ע"נ הכבד כולו דס קרוס הוא מעט דס לו ונחולין קי"ג אמרי' דס כמי לאו גדי הוא ולא נבי קיא למעטיכהו וכו' ומהיכי תיתי לאיסורא:

הנה כבר עמדו על מדוכה זו נפלתי ס' ע"ג אות נ' נשם היכומלמי וחוו"ד סס ונמהרמש"ף חולין ק"ג ע"נ ופרמ"ג נמשנ"ז רס"י פ"ז וזה זמן כביר כתנ לי נכי הרבני המו"נ מו"ס יודא לבי כ"י שכשאל נזה מהרבני המו"ס מו"ס משה כהן כ"י והשיב לו ג' טעמים חדא דיש נכבד שמכוכית כדאמרי' חולין קי"א התם נכבדא דאיסורא ומשוס שמכוכתא וכיון דלא ידעי כמה כפק מיכי' נכולא משערי' ולא כהיכא לי' דלפי פירס"י הכבד כולו דס ודס הוא אי' כחוס ואין נו שמכוכית מעלמו כמ"ש הס"ך סי' ק"ס סקט"ז ומשמעות מו"ז סקכ"ו דלא משערי' נ"י נס' נמליחה רק משוס דלפעמים יש נו תערובת ליר ושומן אנל נעלמותו אין נו שמכוכית והא דקאמר משוס שמכוכיתא דאיסורא ליסכא נעלמא הוא לאפוקי דאין האי' משוס אי' דס אלא גס אס הי' שמכוכית הי' אוסר לפי שהוא ערפה ותדע דהא נאמת אי"ל שמכוכית דגס דס ערפה אוסר משוס ערפה ואפי' אחר שנשלו דאין אי' משוס דס מה"ת או דקני לי' שמכוכיתא משוס דאיכו אסור משוס דס וליסכא דגמ' כך הוא נחולין דף ח' ותי"ל משוס שמכוכיתא דאי' ואיכו דוקא אס אחך נו שמכוכית דהא לא משכח נוזא רק דפסק נ"י נוזא אנל אחך נו איסור קני לי' שמכוכיתא, גס הס"ג דעכ"ס מדרנכן אסור משוס נבי"ח כדמשמע מלשון הס"ך סי' פ"ז סקי"ג ונבאה"ט סס סקי"ג וגס נזה לא הועיל כלוס דהני אסרי' לי' נביסול ונהכאה ונכשפך כנבי"ח דאוריתא:

אבל שוב כתנ טעס לשנה לפמ"ש תוס' חולין דף קי"ג ד"ה דס דגס אי הוי כתיב לא תבשל נבי"ח הוי ממעטי' דס דלא מקרי בשר כדאמרי' בפסחים כ"נ כשהותרה כנלה הי"א וחלנה וגידה הותרה אנל דמה לא קאמר שהותרה ופכי' שס תמה אמאי נאמת דמה לא הותרה ותי' עפמ"ש הרי"ן דדס שליל לא הותר מכל נהמה תאכלו דתאכלו כתיב ולא שהי' ודס משקה הוא ונכנלה כמי כתיב לגר אשר בשעריך תתכנה ואכלה אנל דס שהוא שהי' ולא אכילה לא הותרה ועיין פלתי סי' ס"ד וא"כ דוקא דס שהוא משקה ממעטי' מגדי או מבשר אנל כבדא שהוא דס אוכל לא ממעטינן ודבריו ככוכים:

ועלה בדעתי עוד עפ"מ שסמעתי להקשות אהא דאמריכן

נחולין קי"ט אסר לן דמא שרי לן כבדא היכן מליכו

נתורה דשרי לן כבדא דלמא נאמת אסורה משוס דס, ובזה לא יועיל מ"ש בני כ"י דהא דס קרוס כמי אסור משוס דס כדאמרי' נחולין קי"ד דחשובי אחשבי' ואין לומר משוס דדרשינן נתו"כ ואת היותרת על הכבד שיטול מן הכבד על היותרת ואסיר דכבד אסורה להדיוט אי"ך כשר לגבוה הא בעי' ממשקה ישראל מן המותר לישראל ז"א דהא אסורה רק משוס דס ודס קרב אע"ג דאסור להדיוט [ומה"ט יש לי תימה רבתי בא"ח פ' תשא על דברי פרים יפות בפסוק ואתה וכו' מר דרור שרמב"ן כתב שהוא מוסיק והוא דס הנקרש בלואר הלבי והק' לדעת רמ"ה שבעור או"ח סי' רע"ז דמוסיק אסור משוס דס א"כ לא הוי ממשקה ישראל מן המותר לישראל ותימה על תמיהתו הלא דס הותר בהדי' לגבוה בזריקה אף שאסור לישראל כמו אנא ולש"ש בי' ממשקה לישראל ע"ל סי' קל"ד] ואמרתי מדכתיב גבי דס לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים שמעי' דוקא דס הנשפך אסרה תורה ולא כבד דל"ש בי' שפיכה שיר כן בהגהות מהרל"ח יו"ד סי' ע"ג ובמע"י פכ"ה אות קע"ג בשם לבוש והכי דרשות דפסחים כ"נ דרש' מדכתיב כמים ולפ"ז נ"כ ל"ש דאף דממעטי' דס מאי' בבי"ח הייכו דוקא הנשפך ולא כבד:

אלא דבין לדידי' ובין לדידי לא ממעי' שהוא בכלל גדי

או בשר שהרי מ"מ כולו דס כדס קרוס ולא בשר ולכאורה יש להביא ראי' דכבד אינו בכלל בשר ממ"ש בי' ס"ח ד"ה מ"כ דכבד ובשר שני מיכים הס כדאמריכן

בכדרים כ"ד ע"נ הכודר מן הבשר מותר בכבד:

אלא דבאמת אין מקס ראי' לעכין בבי"ח שהרי אינ ושור

ומז כמי נ' מיכים הס לעכין מבי"ח ומ"מ לעכין בבי"ח

כולהו

כולהו אסורין כמבואר סי' פ"ז אך זה יש לדמות דהכי הוי רק ג' מינים בטלינן ולא בתחיכות מטום דתחיכות כולהי בשר מקרי אבל כבד ובשר גם תחיכות בשר ותחיכות כבד חלוקים בטעמא זה נקרא בשר וזה נקרא כבד שפיר יש דמוכח דכבד לא מקרי בשר, ועיין בהגהות מהרל"ח סס בשם כס"ג שהמה הא סס בבדרים פליג ח"ק עלי' דרשב"ג ופ"ל דאסור בכבד ותי' דשאני בדרים דאזלי' בתר לשון בכ"ח ובלשון בכ"ח גם כבד מקרי בשר דהא מימלך עלי' שליח אבל לענין מב"מ כבד לא מקרי בשר והא דמב"ח דאי' מטם הייכו מטום דלרשב"ג שני מיכים הם ולח"ק כמי דאסור הייכו רק מטום דמימלך עליהו שליח ואי"כ לענין מב"מ שני מיכים הם לכיע ואי"כ לענין בב"ח, אלא דזה ע"כ איכו בראש ורגלים וקנה ולב דג"כ פ"ל לרשב"ג שם דמוחר בבודר מן הבשר וכי כימא דכל הכי לא מקרי בשר לענין בב"ח אע"כ שאני בדרים דאזלינן בתר לשון בכ"ח ורשב"ג פ"ל דכל היכא דמימלך עלי' שליח אין בלשון בכ"ח לאסור עלמו בזה:

אבל יש להביא ראי' ממחכי' דמעילה כי אי"ל הן בשר לאורמים וכתן לתם כבד כבד וכתן לתם בשר הסליח מעל אלמא דכבד לא איקרי בשר ואי"כ לענין מ"ב אין בב"ח אי' בכבד, אלא דגם זה איכו דהרי מוקי התם מתכי' ואפי' כי"ע מטום דמודה ר"ע דלריך לאמלוכי ב"י והוי מסכה מדעת בעלים אע"ג דכבד כמי בשר הוא מ"מ בלשון בכ"ח איכו קרוי בשר ולא הי' דעת בעלים על כבד:

וכל זה לפלפולא אבל האמת יורה דרכו דכבד אין בשר הוא וכמ"ש רש"י במעילה שם על כבד דאע"ג דכולו אין בשר הוא כיון דמימלך שליח חרי מילי כיכהו ע"ם וכן הוא לשון הע"ו ביו"ד סי' מ"ח גבי מחט שכמלא בכבד אפי' כולו עמון בבשר הכבד ע"ם ומ"מ לענין מב"מ ולענין שיכוי מדעת בעלים גבי מעילה ולענין כודר מן הבשר הוי שני מיכים והרי חמשת מיני דגן כולהו אין דגן ומ"מ לענין כלאים הם מיכים שוכים עיין ברש"ק רפ"ק דכלאים וביו"ד סי' רל"ז ס"ה וכן לענין לירוף לחלה הוי שני מיכים עיין סי' שכ"ד ס"ג וכן לענין תורם ממין על שאיכו מיכו עיין סי' של"א ס"ג וכן לענין מב"מ כדמשמע במ"ו פ"ב דערלה ואי"כ כבד אין בשר הוא ומ"מ לענין הכי מילי הכ"ל הם שני מיכים דיש כמה מיני בשר ומ"ש רש"י בדף ק"ע כולו דם קרוש הוא וכן בדף קי' ע"ב ד"ה כבד ואעפ"י שכולו דם אפשר אעפ"י שהוא אין בשר הוא כמי אין דם וכמ"ש הרש"ש בא"א פ"ק דכלאים על כוסמין שהוא אין חטים ואין שעורים וכיון שהוא אין בשר שפיר אסור מטום בב"ח בכלפעכ"ד לדיכא לפי גמ' דילן:

אבל יוהר כראה דכבד הוא רק אין בשר ולא דם כלל דלא הי' דם מעולם כמו חלב דדם בעבר ובעשה חלב אלא הוא כבד מתחלת בריתו רק כוכת רש"י שבשר זה יש בו טעם דם קרוש ואף שהוא דמוק קלה בלשונו מ"מ בלאה"כ לשונו מגומגם והא לך לשון הרין אחא דשרי לן כבדא שהכבד הרי הוא כדם קרוש ויש לו טעם דם ע"ש מבואר מזה דרק מראיתו וממשותו וטעמו הוא כדם קרוש אבל איכו דם רק אין בשר ומ"מ שפיר מיבעי' לי' בדף קי' אי דם הפורש מן הכבד אסור לפי שהכבד כולו כדם הוי היולא ממכו רק כמשקים וליר היולא ובשר זה ואיכו אסור מטום דם כשאר דם אבריס שפי' שאין טעמו כבשר שילא ממכו אלא טעם דם והוא אין בפ"ע אבל בכבד שיש לו טעם האוכל שילא ממכו הוי רק כאבהון ושרי זה הכלפעכ"ד בזה פשוט ואמת ובזה אתן האותמת ידידו הדוש"ת:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה קנ"ט

שיל"ת ב' איפאלא ג' שופטים תרי"ם לפ"ק:

שוב"ט להרבני המופלג, מלא פלג, כמו"ה אשר אבשיל הלוי כי' יוכגרייז בהערמאבשטאדט:

מכתבו קבלתי בזמכו ולא חשתי להשיב יען אין דעתי כוחה במנהגי הדור אשר לעיני ימים יחיטו יחיטו מהר בהוראה כגד פכיהם רק מפני שבלא מאריקע הכבי מטיב אבל רק ראשי פרקים ושאלתו שהכיחו בשר ללות ע"ג גחלים באש אשר על פני השדה ושמו שם גם קדרה חולבת ובתוכה חלב והיתה מוכחת בלד אחד על הבשר ובכיהם רותחין ואין בכל אחד ס' כגד השני ופשיטא לי' דאסור באכילה כמ"ש הש"ך סי' קי"ח בקבא"ג דבדבר שיש בו רמיצות אוסר כולו ובשר שבלילה על הגחלים מיכיו רותחים שיש בו רמיצות אך מקופק אם אסבה"ב:

והבה על הכלי אפי' כאשרה מבבי"ח שביטל בה הדין מבואר בש"ך ליד ס"ג ועיין סי' פ"ז ס"ו בהגה"ה ובמג"א סי' תין בקי"ב ובמקו"ח שם אות ח' שהיר גם לאכול הכלי לבכרי, ואודות החלב והבשר גם למ"ש פמ"ג בפתיחה לבב"ח קודם עוד דבבע חתיכה חמה בשר לבביכה חמה בלא רוטב הוי רק דרבבן שאיכו דרך ביטול ועוחר בטבאה מ"מ כאן אחר שבלעה כלי חולבת מן הבשר ופלטה בחלב שפיר הוי דרך ביטול ואשבה"ב ועיין פמ"ג במש"ז סי' פ"ז בקי"ל ד"ה תשובה וכן הבשר לאחר שבלע מן החלב כלה עוד על האש והוי שפיר בב"ח דאורייתא ואסור בהבאה לשיטות אחרוכים דגם כלי הוי בב"ח דאו' וכן הסכים פמ"ג שם ופלתי שם וכן הסכים בחכ"ל שם בפשיטות:

ומה שהביא מחוי"ד בביאורים רש"י ליה דבלוע הקדרה מקושר עם הבשיל שבקדרה אין לו ענין לזה דהכי דמה שבלוע בקדרה מקושר עם מה שבתוך הקדרה אבל אין מה שבתוך הקדרה מקושר עם בשר שהקדרה בבעה בו כיון שקדרה מפסקת וכש"כ דלא מקרי זה דרך ביטול, ומה שהביא מפמ"ג שי' קי"ח בשפ"ד ובקא"ר ודאי אין לו ענין לכאן דשם הטעם כמ"ש בשם אוי"ה דליכא סכבה בבשר ודגים בבה"ג ולא דמי לאיסור והיתר כמ"ש באו"ה כלל ט"ל דין כ"ח להדיא ובזה הבבי חותם בברכה ברכת התורה ישקוד על דלתותיה עדי יבוהו דדיה:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ק"ס

שיל"ת ב' איפאלא ח' לפ' אלה הדברים תרו"ן לפ"ק:

תחזינה עיכיכו בשוב ד' שיבת ליון ובבכין אפריון בבי אהובי ויקירי הרבבי המופלג חריף ובקי מו"ה יודא לבי כ"י ובאל"ם:

קבלנו כל מכתביך ושמחכו בהם ובשלומכם וכו' ועיד אשר בשאלת באשה שלקחה כיסוי מקדרה שבשלו בה בשר והי' עלי' לחלוחית ובתבה על טעלגער חולבות שהי' מכוסה בו קדרה חולבות בת יומא מחלב שבשלו בה עתה ירקות עם מים וכמדומה לאשה דשוב חזרה ובתבה הכיסוי אחיב על קדרה של בשר רותחות אבל איבה יודעת בבירור וכתבת דלמ"ש הש"ך סי' ל"ג סקי"ו דאפי' בתן כיסוי חס על קדרה לוכבות ויש לחלוחית בכיסוי הכיסוי וגם הקדרה אסורה הי' הכיסוי והטעלגער אסוריב והא דכתב הש"ך סי' קי"ח סקב"ג דאין כלי אוסר כלי בלי רוטב וכמ"ש רמ"א סוס"י ל"ג ולא"ג בבי שתי קדרות הייבו בליבא לחלוחית:

דע דבחכמת אדם כלל מי"ו אות ה' פוסק להדיא כרמ"א דבמקום הפסד אף הקדרה מותרת דעפה אחת כח חמימותה פוסק וגרע מעירוי שבפסק הקילוח וליין שם בש"ך סקי"ו וכראה מדבריו שהש"ך לא כתב כן רק דרך קושיא ולא להלכה אבל החו"ד כתב והש"ך אוכר כשהכיסוי לח ע"ש, ולפעכ"ד כראה עוד דגם הש"ך לא החמיר רק לאסור הקדרה אבל לא הכיסוי מטום דלא חמיר מעירוי שבפסק הקילוח דאף דאוסר כדי קליפה לדעת הש"ך סי' קי"ח סקי"ח מ"מ איבו מפליט ומבליע כאחד כמ"ש ש"ך שם והיא אף שהכיסוי עם הלחלוחית חס בבע בקדרה ומבליע בה אבל אין בו כח להבליע ולהפליט כאחד שהקדרה תחזור ותאסור הכיסוי, ועוד אפי' לדעת הש"ך איבו אוסר רק כדי קליפה עיין פמ"ג שם:

אמנם השתא הבא כל זה בבדון הש"ך ורמ"א שהקדרה לוכבות אבל בבידון דידן שגם הטעלגער הי' רותח ועומד אצל האש פשיטא שגם רמ"א מודה שהכיסוי וגם הטעלגער אסורים אם יש לחלוחית בכיסוי דלא דמי לשתי קדרות בובעות זה בזה דהייבו ביבש אבל הבא הלחלוחית וזיעה שעל הכיסוי הוי כמו רוטב ולש"ם לומר דעפה אחת כח חמימותה פוסק דאדרבה מתחמם בטעלגער שהוא כלי ראשון אצל האש וגם פשוט דאוסר כולו ולא רק כדי קליפה דלש"ם דמיקר ליה דעילאי ותתאי חס ולומר כיון דהלחלוחית מעט הוי כמו סיבה דאמריבן בפסחים ע"ו שאני סיבה דמשהו עבדי ליה קשה בעיבי דאיב כתה חורה כל אחד בידו אם

הלחלוחית

סלחלוחית מעט או הרבה ואם סבלי גדול או קטן ועיין בר"ן
חולין ל"ח הביאו ש"ך סי' ל"ח סק"ט:

ולפ"ז ליתא למ"ש להתיר הקדרה של בשר משום דאיכא
ס"ס פעמא לא נתנה הכיסוי כלל עלי' ואח"ל נתנה
פעמא סלבה כרמ"ל וכה"ג מליכו ס"ס סס"י כ"ז דכאן גם
סרמ"ל מודה לאיסור וכמ"ש ובלאה"ל העלה ש"ך סס דלא
אמרינן ס"ס כה"ג רק בני דרוסה משום דיש הרבה לדדים להתיר:

אלא דיש להתיר מעטם אחר דהרי כתב רמ"ל סי' ל"ח
סס"ג ואם נמלא קערה חולבות בין כלי בשר לא
מייסינן שמא חודמו ביחד בדרך שנאסרים וכתב טו"ז סק"ד
בחו"ס כתב אפי' אם רגילין בחאתו בים להדיח בכלי ראשון
פותרים מכח ס"ס וכו' ומנ"ד אות י"ד במס"ז כתב ויש
מעם אחר דאחזוקי איסורא לא מחזקינן א"כ אפי' נחד ספק
מרי ע"ש וה"ל לא מחזקינן איסור שחזרה ונתנה הכיסוי על
קדרה של בשר מס' ועיין בש"ך סי"ג סק"ל דזה עדיף מן רובא:

ומ"ש דלענין קדרה חולבת שבשלו בה הירקות דיבו כמו
מפה הכופלת על כיסוי קדרה בסי' ל"ג סוף ס"ז הוא
משום דמ"ל כיסוי מ"ל מעלבער אך כתבת דיש ספק אם
כבר התחיל להרתיח דאם עדיין לא התחיל להרתיח אינו
נאסר מה שבקדרה אף אם אין בו ששים כמ"ש ש"ך שם
סקל"ז ולדדה לומר כיון שיש גם ספק אם יש ששים במה
שבקדרה כנגד לחלוחית כיסוי של בשר א"כ יש להתיר משום
ס"ס, משום דלא הוי ס"ס דספק שמא יש בו ששים כיון
שהוא לפניהו ואי' לשער אם יש בו ששים הוי ספק חסרון
ידיעה דלא חשיב ספק כמבואר בסי' ל"ח ס"ג וע"ש בש"ך
דסו"ז, ובלא"ה לדעת הטו"ז סי' ל"ג סקכ"ח יש להחמיר בזה
יותר דשמא בשעה שכתן הכיסוי לא עלתה הרתיחה על
הטעלבער ובעשה הבלוע בבלה ואח"כ עלתה הרתיחה ולא
הי' במה שבקדרה ששים כנגד כל הבלוע בטעלבער ובאסר
כל מה שבקדרה, אלא דאם הכיסוי הוא מקדרה של בשר
אוף דבשר אוף בחלב הוי דבבן א"כ הוי סדיר ולקולא
וכמ"ש טו"ז שם ועיין בש"ך סי' ל"ח סק"ז, לכן לפעניד אם
הי' רק בשר אוף יש להתיר גם המאכל שבקדרה חולבת אבל
אם הי' בשר בהמה גם המאכל שבקדרה חולבת אסור אבל
הקדרה של בשר מותר דאחזוקי איסורא לא מחזקינן ויש
לפלפל הרבה אבל איני מכבים עלמי בזה כדי להשיב לך
מיד כחפלך אביך הנאמן דומ"ת נאהבה ובחיבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה קס"א עוד להכ"ל

שיל"ת ב' איפאלא עש"ק עקב תרו"ן לפ"ק:

אחרי הודיע משלומיכו אמלא מבוקשך להשיב לך במה
שהאבכת עמ"ש בתשו' [עיין תשו' הקודמת] דאם
כפן כיסוי חם על קדרה חמה אפי' רמ"א סי' דאסור
דמלשונו סוס"י ל"ג משמע דדוקא אם הקדרה לוכנות הכל
אבל אם הקדרה חמה מודה דאסור משום לחלוחית שעל
הכיסוי דל"ש לומר דעפה אחת כח חמימותה פוסק דהא
תתאי חם וסגרא נכונה היא:

ואתה רצית לדחות דין זה דבאו"ח שמחכו הוצא רמ"א דין
זה לא נזכר שהקדרה היתה לוכנת דע בני שלו הי'
כן אדרבה מוכח מדסיבה רמ"א לשון או"ח דסי' כסברתי דוקא
בקדרה לוכנות אבל לא דקדקת יפה שבדין ה' שסיבה חמי'
וקדרה חם וכיסוי לוכן ליין או"ח ובדין כיסוי חם וקדרה
לוכנות הכל שרי ליין שם ועל רק המאכל לריך קליפה ליין
לדעת הגהות ש"ד וכו' ולבסוף ליין הכל ד"ע לסברת האחרון:

ומ"ש מדכתב או"ח ונתנו על קדרה שלא התחיל עדיין
להרתיח וכ"כ אח"כ והסירו משם קודם שמתחיל הקדרה
חולבת להרתיח משמע דבאמת הי' הם רק כל זמן שאין
הרתיחה עולה אינו אוסר, שפיל לסיפא דכתב דהוי חם לתוך
לוכן משמע דקדרה הי' לוכנת וכן מדכתב אח"כ אמנם אם
עשה בהיפך שלקח כיסוי לוכן ונתנו על הקדרה רותחת וכו'
משמע בהיפך מבבא ראשונה שהי' קדרה לוכנת וכיסוי חם:

ומ"ש מדסיים וכ"ש שהכיסוי שרי דאין אי' מפעפע מכלי
אל כלי אפי' שכיסה חמין ומאי ראי' הוא זו אתם
ליכא לחלוחית וכאן איכא לחלוחית הכה אדרבה מדכתב אפי'
שכיסה חמי' משמע וכ"ש בנידון דידי' שהקדרה לוכנות ודאי
אינו מפעפע מכלי אל כלי ואי' משום לחלוחית אלא כבר
ביאר תחלה שאינו מזיק בקדרה לוכנת לפי שכח חמימותה פוסק:

ומה שהבאת מתכ"ל כלל מ"ו אות ס' אין אחריות של בעל
חכ"א עלי ומה בכך אם לא עמד במ"ש אבל גם מדבריו
אין הכרע דהוא ליין שש"ך עמ"ש בקדרה לוכנות דעותר
בעקום הפסד אבל בדין הסבי בשכיסה חמי' ויש לחלוחית
כתב דיבו שוה לדין שבזכר דיש להחמיר לאסור שקדרה ולא
ליין כלוס ואפשר כוונתו דדיבו שוה לדין שבזכר באין הפסד:

ומה שהבאת עוד מתכ"ל אות ד' אם משמע להיפך ממ"ש
שכ' אם שכיסה חמי' שסיס"ג שכיסה אסורים דשתם
כיסוי רותח יש בו לחלוחית ובבלע בקדרה וכן מן שקדרה
עולה הבל לכיסוי וא"כ חדא ועוד קאמר חדא דכיסוי יש
בו לחלוחית ועוד וכן מן הקדרה עולה וכו' וא"כ משמע
דגם הוא ס"ל כמו שכתבתי:

ומה שהבאת עוד מדכתב או"ח אם בכיסוי לוכנת וקדרה
רותחת והסיר ממנו קודם שהתחיל להרתיח ועדיין
הכיסוי יבשה מבפנים וכו' הכל מותר ואמאי הא בשתם כיסוי
יש בו לחלוחית וק"ל דתתאי גבר וא"כ ל"ל התחיל להרתיח
הרבה תשו' בדבר חדא דחזינן כיסוי יבשה מבפנים וא"כה
כשתם כיסוי שיש בה לחלוחית ועוד דדוקא שתם כיסוי
שלוקח מקדרה רותחת יש בה לחלוחית ולא כיסוי לוכן:

אלא דלשון רמ"א ל"ל שכתב אם שכיסה חמי' שכיסה
אסורים אם יש מאכל בקדרה של בשר וחלב והחיבה
בקדרה של בשר שמתבה לקח הכיסוי לריך מאכל דאל"כ אין
בכיסוי לחלוחית בשר אבל בכלי חלב ל"ל מאכל ואפשר
דס"ל דבהי דלחלוחית שבכיסוי אוסר הקדרה אבל אין כח
בלחלוחית מעט להפליט מן הקדרה ולהבליע בכיסוי ולכן
לריך מאכל בקדרה של חלב שהזיעה עולה ואוסרת הכיסוי
ולפ"ז א"ל לומר בחכ"א אות ד' דחדא ועוד קאמר רק דכיסוי
אוסר הקדרה משום לחלוחית וכן מן הקדרה עולה הבל לכיסוי
ואוסר הכיסוי, ומ"מ כתבתי בתשובתי שקשה עלי לסמוך על
זה אולי יש לחלוחית וזיעה הרבה שמפליט מן הקדרה
ומבליע בכיסוי:

ומ"ש לחדש דזיעה אין בה כח להפליט ולהבליע ושבאת
רא"י ממה שהק' הרן והריטב"א חולין ק"ח אין
הכשירו יורה גדולה הא אין במים ס' כנגד הפליטה וחוזר
ובבלע ות"ל דטבע המים להפליט ולא להבליע מפני הפליטה
הנפלטת הורע כמו מעט והמים מתיש' כחה שאינו חוזר
ובבלע בתוך כלי קטה וכו' והכי כמי זיעה אין בה כח
להפליט ולהבליע אלו דברי בביאות ואין הטבעי' שוין לומר
זו דומה לזו ומה שבעזרת מרמ"א סוס"י ל"ג שכתב וכ"ז
מייבי שהמחבת מגולה והזיעה עולה מן המחבת עלמה לקדרה
משמע דאם הזיעה על הכיסוי ונפרש מן המאכל אינה אוסרת
אינו דיוק כלל דאתי כאפוקי אם המחבת מכוסה דהוי כב'
קדרות נוגעי' זו בזו דמותר וכמו שסיים שם:

ומ"ש לישב בזה שתיבת או"ח דמתיר כאן בקדרה לוכנות
וכיסוי חם אעפ"י שיש עלי' לחלוחית ובפ"ק הביא
ד"מ אות ה' בשם או"ח דאם הניח איסור חם לתוך קערה
דיבו כמו שאר חם לתוך לוכן וגם הקערה לריכה קליפה
ואמאי מותר כאן בלא קליפה ואינכי יודע מה ק"ל הא כתב
או"ח דלחלוחית כח חמימותה פוסק והוי לוכן לתוך לוכן ואי
שהכיסוי חם הוי כב' קדרות נוגעות זב"ז:

ומ"ש עוד לתרץ דכיסוי זה לא עדיף מכלי שסותבי' בו
רותחי' מכלי ראשון דס"ל למהרי"ל שבטו"ז סוס"י ל"ג
דהוי כ"ש ובהוליאו ריקן גם טו"ז מודה דהוי ככ"ש, הנה
מסקנת טו"ז שם דרק לחומרא הוי ככ"ש ולא לקולא ובנידון
דא"ה בהוליאו ריקן כתב הטו"ז דאפי' בכ"ר הדין כן וא"כ
ליתא למ"ש ועוד דכיסוי ודאי ככ"ר דהא אפי' בכלי שסותבו
בו מכ"ר מודה מהרי"ל דאם בעוד שהוא שם מעלה המים
רתיחות הוי גם זה כ"ר כ"ש הכיסוי שסותה הרבה על קדרה
בעוד שמבשלי' בה ומעלה רתיחות והוא חלב האם דהוי כ"ר
כמו קדרה עלמה, ובזה יבא שלום וברכה יבואו על ראשך
בכפשך ונפש אביך הנאמן דש"ת נאהבה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה קס"ב

שיל"ת ב' איפאלא עש"ק לפ' ואכסי קודש תרכ"ו לפ"ק:

אלפי שלומים מגבהי מרומים לתלמידי אהובי הרבני
הרב"ג יוסב נאהלי שם ועבר כופף מור עובר
כמו"ה יוס טוב ליפמאן כ"י העלבער בייסוב וועלקוויסן:

נומם

נועם מכתבך הגיעני נאמנו ולא הייתי מוטרד מאוד והכאתי מכתבך מן הלב לעת הפנאי ואמנם שבוע זו עוברתני בלומות סביות אמרתי הנס שאינני מוסנה מלד אחד מ"מ אמרתי אשבה דוחקת אות בשוריה ולאחבתך לקחתי מועד מעט להשיבך ובמה דביימת אפחה שבקשה לחת לך רשות לסורות עפי המבואר ביו"ד סי' רמ"ג ס"ד וכתבת שכבר ים לך החרות ממורך שלדיק מו"ה פייבל הגאבדקיק שורלן זצ"ל ומהגאב"ד זצ"ל, דעיר מולדתך אשרי חכמידי הלא כשפך יודעת מאוד כי אני מוסך ידי מזה מעודי אך לאהבת חלמוד הגון כמותך אלו הי' אפשר לך להיות פה ג' או ד' שבועות לטעמע ממך ד"ת למועד אשר אדבר לך הייתי יולא חון מגדרי כי אין דעתי נוחה בקמיכת חכמים בזה"ז ע"י דילוג ר"ג ודואר הולך ודואר בא ואפי' אינו מכירו כלל ולא כן עשו אבותיכו ורבותיכו כמ"ע והמכשלה הזאת תחת ידם אבל יען זה א"א ואין רלוכך לעבור על דעת תורה ודעת כותם הכני מוחל על כבודי ואם הרשות כתוכה לך מהני תרי לכתרי דדהבא לסורות הכני מבטל רשותי חד בתרי ועלייהו דידהו קמיכנא שתפי' מורה הורלה ברשותם ואל יעכב כמילה רשות ממני ולא יאוכה אליך בזה שום חטא ועון ומכשול חיו:

ומה שמאלה באשה שלקחה כיסוי מקדרה של בשר רותחת העומדת אלל האש והכיתה הכיסוי על קדרה חולבת רותחת מלאה מים רותחי' מה דינו, הנה לפי הכראה ממכתבך היתה גם הקדרה חולבת ב"י דאש היתה אב"י פשיעת דהכיסוי מותרת שהרי לא קיבל מעט אלא מכלי שאב"י שהוא כופלפינ ועיין בש"ך סי' ל"ה סק"ג והקדרה כמי מותרת דהרי קיבל מעט מכ"ע בר כ"ע ועדיין הוא היתר מאחר שהוא אב"י כמ"ש ש"ך שם:

אך בכידון דידן אפשר והרוב הדבר שהי' רובב של בשר בעין על הכיסוי ואינ ליכא במים שבקדרה רק חד כו"ע ולים בכיל, ומה"ע אינני יודע כלל מה שרלית לדמות לשתי קדרות כוגעות זו בזו הלא כאן רובב של בשר בעין כוגע בקדרה חולבת וכיון שבכיהם היו ב"י ורתיחת וזיעת מקדרה חולבת עלה לכיסוי של בשר עיין ס"י ל"ג סוף סעיף ז' בהגי"ה וטו"ז וש"ך שם וסוף סי' ל"ג בהגי"ה שליכת אינ כתערבו פליעת בשר וחלב במים ובאסרו המים ואוסרי' הכיסוי והקדרה כמ"ש רמ"א סי' ל"ה ס"ג ועיין בש"ך שם ברייב וכיש כאן שקרוב הדבר שהי' שומן בעין על הכיסוי ועיין בש"ך שם שקי"ה וכל זה פשוט ומבואר:

אלא שעלה על דעתך להתיר משום דטו"ז סי' ל"ג שקי"ב כתב לייסב קושי' ב"י דעור בשר שבש"ח כתב שאם ניטל יבקום בקדרה של בשר שמותר לבשל אחיב גביבה שבבר נקלט טעם הבשר והק' ב"י דבקי' ליד הבי"ח העור דאם בשלו מים תוך מעלי"ע של בשר וכו' דמשמע דעכ"פ לא נקלט טעם הבשר ותי' הטו"ז דכאן מיירי שניטל הירקות בקדרה ממש כשיעור שניטל בו בשר וכו' ומשו"ה הוי ממש כהגעלה משא"כ בשאר מקומות שאינע מעשה שניטל מים ולא נתכוין שיהי' ממש בשיעור שניטל בשר וזה לא עדיף כהגעלה וכו' ע"ש והיב הדרך להיות המים בקדרה של חלב אלל האש עד אחר הניטול כדי שיהיו המים רותחין לעת הפנאי לרחוץ הקדרה של חלב ואם כן הוי כשיעור שניטלו בו בשר והוי גם כן כמו הגעלה אלו דבריך, הנה מלבד דטו"ז כתב דהיכא דלא נתכוון שיהי' ממש בשיעור שניטל בשר לא עדיף כהגעלה וגם כאן אינו מתכוון ממש שיהי' בשיעור שניטל בשר:

אבל חון מזה בשתים לא עלתה לך חדא דרשב"ש לא כתב רק דניטול ראשון שאחר בשר עולה במקום הגעלה ולכן מוחר אינ ניטול שני אבל ניטול ראשון שהוא במקום הגעלה ודאי אסור עם חלב שגם מי הגעלה נאסרים שאין במה שבתוך הכלי ס' כנגד הכלי ועיין בש"ך רס"י ל"ג ועיין חוס' חולין קי"ח ע"ב ד"ה שנפל ואינ גם כאן המים שבקדרה חולבת אסורי' עם בשר:

ושנית דדברי רשב"ש אינם אמורי' רק בכלי שטף שאין בליעתן מרובה כמ"ש טו"ז שם ועיין בנקו"ב דרשב"ש לא קאמר רק בכלים דמהני הגעלה וכידון דידן הוי כלים דלא מהני להו הגעלה לכן אינני מולא בזה היתר לכיסוי ולקדרה, ומי שמו שלוס ישים עליכו ברכה ושלום כנפש רבך ידידך דומ"מ:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה כס"ג

מ"ל"מ חוסט יום ג' ויקהל תרמ"ח לפ"ק:

שוכ"ט להרבני המופלג וכו' כמ' אהרן גאלדבערגער כ"י בייסוד קוואליעווע:

מכתבו הגיעני יום א' שבוע זו ואני מוקף טרדין וגם אינני במזג השוה לכן איחרתי עד היום, ובפשו בשאלתו בקדרה שהרתיחו בה ערך ב' ליטער חלב והחבו בה כף של בשר בן יומו ואחיב לקחו בכף זה ח' או יו"ד כפות חלב מקדרה הכ"ל וכתבו בקדרה חולבת עם גראפין העומדות אלל האש ג"כ ערך ג' ליטער ואסור הכל הכף והקדרה הבני' עם התבשיל כמבואר בפמג"ד סי' ל"ד בשפ"ד אות וי"ו, ובכנגדו חולק עליו וכתב שיש לו עצמה כפש על ידי זה:

הנה לפענ"ד יפה הורה והוא ממש כידון הפמ"ג שהביא

ומה שטען שבכנגדו דלאחר שהחב הכף בקדרה של חלב כאסר ואחיב יש לו דין שאר איסורין ולא אמריכן בלח בלח חביב, והכה הא דבלח בלח ל"א חביב הוא רק בהפסד גדול כמבואר ברמ"א סי' ל"ג ס"ד וש"ך סי' ל"ט בקיצ ולדעת רש"ל המובא שם בטו"ז סי"ב ורמז עליו ש"ך סי"ק י"ד דוקא שלא בדרך ניטול אבל בדרך ניטול אפילו לח בלח ואפילו בשאר איסורין חביב ועיין פמ"ג במשב"ז שם בקטי"ו ובחוו"ד אות יו"ד:

ואמנם כאן אין אנו לריכין לזה דודאי אנו הי' שואב בכף זה מים או שאר דבר שאינו לא בשר ולא חלב דאין דבר זה כאסר מהכף אלא בליעת בשר שבו לאוד דבשר במים אין אי' רק מחמת שבליעת בכף בב"ח בהיא איסור אז שפיר דינו כשאר איסורין דל"א בלח בלח חביב, אבל כשבואב בה חלב בהי דאין חלב כיב אלא מ"ה בב"ה שבכף יען דהוא כשאר איסורין אבל מ"מ כאסר אלא טעם בשר לאוד הנבלע בו שבעשה בב"ח חדש עם חלב שבכף, הא למה זה דומה לחלב שנאסר משום בב"ח וכי אותר לבשל בה בשר, ודאי לוקה על בישולו כמו בחלב היתר וכי משום בליעת בשר שבה פקע להיות חלב, וזה שכיס רבות חידשהי זה מסברא דכפשאי ועכשיו מלאתי ראיתי בחוו"ד סי' ל"ד אות ד' ע"ש ופמ"ג סוף פתיחה לס' בב"ח ע"ש:

ומה שטען שבכנגדו שכף אין כלי ראשון כשהוליאו מקדרה ראשונה, יעיין בטו"ז קושי' ל"ג שהעלה דבהוליאו אלא דין כלי ראשון עליו אלא שהבא שהחוש בשפקו בזה ואזלינן לאומרא וכ"כ הש"ך קושי' קי"ז דלאומרא דין כ"ר עליו וכן הסכימו האחרונים הפמ"ג וחוו"ד שם לכן לפענ"ד יפה פסק לאסור הקדרה שבי' עם התבשיל כיון שאין בה ס' כנגד יו"ד או ח' כפות חלב שבתנו בה וחלב נבלה היא בכף, ידידו דומ"ש:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה כס"ד

ב"ה חוסט יום ה' מו"ח בין המצרים תרמ"ב לפ"ק:

שיאך יעלה למעלה עדי יבנה עיר ד' על חלה ויאמיר גאולה לעם סגולה ובחוכם בני הביבי הרבני החריף כש"ת מו"ה יצחק יעקב כ"י:

תמול קבלתי מכתבך והי' לי למשיבת נפש ואודות חיה אשר כתבת לייסב קושית הגאון מו"ה דניאל פרוסטיץ המובא בחתים יו"ד סי' פ"ח, יפה כתבת לפי שיטתך שחלה קושית חוי"ע ריש שקלים למה בב"ח מהני ביעול הא הוי היתר בהיתר וכתבת דמעט בשר בהרבה חלב החלב בבשר אינו בטל ונאסר הבשר ואינ שוב כשחוזר ופולט הבשר בחלב הוי איסור בהיתר ושפיר בטל וכיון דטעיב לפיי"ד רשב"ש אינו לומדי' רק מדנאסר שחלב וזה אינו היתר בהיתר ושפיר ילפינן, אבל גוף דבריך על קושיה חוי"ע אין לסס מובן כי מי הגיד לך איפה שאינו פולט טעם בשר קודם שמקבל הבשר טעם חלב דלמא בולע ופולט בפעם אחד ואינ הוי טעם הבשר בחלב היתר בהיתר ולא יתבטל אפי' אינא שמיס בחלב וכן הוא קושטא דמלתא לדעת ר"ח בחולין בחודי"ה שכפל דדוקא מה שבולע עכשיו אינו פולט עד שבבע מלבלוע אבל פליטת עלמו הוא גם פולט בשעה בליעה יעו"ש:

אך יש להלדיק דבריך לפי דעת ר"ח שבחוש שם דדבר גוש בולע אחלה הדבר לא ואחר שבבע מלבלוע פולט

מה

מה שבלע וגם מעלמו ואיכ בחלב אין כאן רק אי' בסיחר דסא לא בלע הטעם של בשר בחלב רק אחר שנאסר הבשר, ואולם לא כוונת לזה שסברי כתבת בטעם שיולא טעם מבשר יולא גם החלב והחלב הוא אי' וגזה לא תירלה כלום דאי' נמי החלב הוא איסור אם הבשר היולא איכו אסור לא סי' לו להתבטל מעוס דסוי טעם שבשר סיחר בהיתר, אך לא סולרכת לזה דסא גם טעם שבשר הוא איסור כיון שכבר נטעם הבשר בצ"ח הוא כשאר איסורין וכמ"ש הש"ך סי' ל"ד סק"ד, אבל גם ז"ל דאי"כ אין החלב כאסרת בצ"ח רק מעוס שקיבלה טעם איסור בצ"ח ולא אמריכן בה מתיכה כ"כ מ"ה וזה איכו בטעמא, ועוד דכל זה איכו אלא בנבל ליורה רותחת אבל בציבל בצ"ח באין יורה רותחת אלא בליעת ופליטת הבשר כאחת ואפ"ה אם יש ס' בחלב הוא מותרת לדידן וק' כימא היתר בהיתר לא בטל או בנבל שומן מהותך לתוך חלב או טיפת חלב לקדרה של בשר ואיכא ס' איכו נאסר דלים סברא זו מבלע בלע מפלט לא פלט ואי"כ כימא היתר בהיתר לא בטל וקושית תוי"ט במקומה, ולי"ע קושית מסרד"ם י"ל דהתורה אסרה החלב אפי' בנבל הגדי בחלב ביורה רותחת דאז טעם הבשר בחלב איסור בהיתר כנ"ל ומפיר ילפיכן מיני' טע"כ, וגם זה ליתא דאדיי עכ"ח לא מהכא יליף דאי"כ מה קאמר מבצ"ח מ"ט לא נמריכן דחידוש הוא מעוס דהאי לחודא סרי וכו' ובהדדי אסור או מעוס דחרי לי' סרי הא כיון דבעי למילף מחלב סבאסרת מבשר שכבר נאסר מעוס בצ"ח טוב הוי כשאר איסורין ואיכו חידוש כלל וגם חרי לי' אסור בכה"ג:

וביישוב קושית מהרד"ם כ"ל פשוט לפמ"ש רשב"א בחידושיו בשוגיא דזרוע בשילה ד"ה אמר אביי דאפילו לר"י דמצ"מ לא בטל הייכו דוקא בשממשו מעורב כמו בדס הפר אבל אם רק טעם מעורב מותר יעו"ש באריכות והוא דכל מה דאמריכן בטל ולא בטל הוא רק על עצם האיסור וממשו אבל על טעם ל"ש לומר בטל ולא בטל כיון שאין בו ממש ואלי' אי טע"כ מה"מ וכ"כ הראשונים כמה פעמים דאי כזיב בכא"פ לאו דאורייתא מבשא"מ אד בחרי מקרי רק מע"כ כיון דהממש בטל ברוב כמו במצ"מ נקרא רק טעם, ולפ"ז למש"כ הרשב"א דילפיכן טע"כ מחלב שאין בה ממשות בשר רק טעם בשר לא ש"ך למימר כלל דהא מן הדין שלא יתבטל כלל דהוי היתר בהיתר ובקל שהקילה תורה דבטל ביתר מכותן טעם ואין ללמוד מזה חומרא דע"כ לא אמריכן היתר בהיתר לא בטל אלא בשממשו מעורב אבל אם אין כאן רק טעם שפיר בטל הוא אפילו אד בחד אי טעם כעיקר לאו דאורייתא ושפיר ילפיכן מדאסרה תורה חלב דטעם כעיקר מן התורה:

ובזה יובנו דברי רשב"א שם בחולין ל"ח ד"ה אמר רבא שכתב ופי' טע"כ וכו' ואי"כ אם בו יין שאבד במיעוטו כגון שנפלה טיפת יין לתוך מים ואין בו מראה יין שאבד ממשו מחמת מיעוטו וכו', מבואר דגם כשממש מעורב והוא מעט שאבד חזותא מקרי טע"כ ואיך קותר עלמו תכ"ד וכתב דמבשר לא מוכח טע"כ כיון שממשו של חלב נבלע בו, אבל הוא הדבר אשר דברכו דודאי באיסור בהיתר דממש בטל ברוב מקרי טע"כ אבל בצ"ח דשוא היתר בהיתר ואין הממש בטל ל"ש ללמוד טע"כ מבשר שממש נבלע בו וכקוש' הכ"ל רק מחלב דליכא בה רק טעם ול"ש היתר בהיתר לא בטל וזה קרוב לאמת בעזה"י:

וביישוב קוש' תוי"ט והוא קושית תוס' ורא"ש בעי"ז כ"ל ע"ד חידוד דתוס' ורשב"א בחולין ל"ח הקשו אאיך איסור בטל ברוב בינם הא כל קבוע כמע"מ ואין כאן רוב היתר ואי' דכל שאיכו כיכר האיסור לא חי קבוע מה"מ ומאילא בטל הוא ולא אמריכן קבוע אפילו מדרבנן, אמנם בדבריס שאיכן מתבטלין מדרבנן אמריכן קבוע אפי' בשאיכו כיכר האיסור מדרבנן, וכ"ל הטעם ע"ד שכתב בחידושי רשב"א שם חולין ל"ח על שאבי החם דאיתחזק איסורא דאם אין איסור ברור בקביעות אלא ס' שמא יש מיעוט אי' בקביעות לא אמריכן קבוע, והיכ אם ודאי יש מיעוט איסור בקביעות אלא שאיכו כיכר ואיכו אסור בקביעות אלא מספק לא אמריכן קבוע וכ"ז באיסור בהיתר אבל בהיתר בהיתר והעירונתם אוסרת כמו בנגד שאבד בו כלאים דאיכא איסור ודאי גם בשאיכו כיכר שהרי כל הנגד אסור ודאי משום כלאים שוב אמריכן קבוע אפילו בשאיכו כיכר האיסור ומאילא לא בטל דהוי כמע"מ כקושית תוס' ורשב"א, וכ"ז בהעירונת יבש בינם אבל בהעירונת לא בלא כמו בצ"ח דל"ל קבוע שהרי כל טפה וטפה מעורבת היא ואין איסור עומד בפ"ע ואין כאן רק טעם בלי ממש אפי' סיחר בהיתר בטל:

ועוד כ"ל דהכא ביטול ברוב הוא כדי שלא יהי' רוב שסיחר בגרר אחר מיעוט האיסור ויותר מסתבר שיה' מיעוט האסור בגרר אחר רוב היתר ועיין פמ"ג בפתיחה להערובת שמעמד בזה איך מוכח ביטול ברוב מסנהדרין ל"ל ב"כ, אך כ"ז באיסור בהיתר אבל היתר בהיתר שהערובתן אוסרתן אז אל לומר שרוב ההיתר בגרר אחר האיסור והאיסור אוסר את ההיתר רק אדרבה הרוב אוסר את המיעוט ואסור לבטם החוט פשתן שנאבד בבגד למר מעוס שרוב למר אוסר את חוט הפשתן ול"ש ביטול ברוב ואף שאין הכאה מחוט פשתן ואם איכו מכורן בלבישה כלאים להכאתו מותר עיין יו"ד סי' ש"ל ס"ו מ"ל דמי להא דעירובין ג' במקלה קורה ושכך חוך כי ומקלה לעבלה מכ' דבסר אף דאי קלשת הוי חמשה מרובה וקורה הביטלה ברוב מ"מ הפסול מחזק את הבשר שהוא חוך עשרים שלא יבטל ברוב ולא יהי' חמתה מרובה ובשר, והיכ הרוב מחזק המיעוט שיהכה ממכה ואסור אבל בצ"ח שהוא לא בלא אי' לומר שהבשר אוסר טפת החלב שבבלע בו ביותר מס' או להיפך והוא אוכל המיעוט שאין כאן לא טעמו ולא ממשו ועיין בש"ך סי' ק"ג סק"ד בשם תו"ח ועכ"ח לומר שהמיעוט יאסר הרוב שוב אפילו היתר בהיתר כמי אמריכן שאין הרוב בגרר אחר המיעוט ובטל:

ותו כ"ל דבעמא דהיתר בהיתר לא בטל מעוס דבשלמא באיסור בהיתר אלו הי' כיכר לא הי' רוב היתר אסור ומעוס שאיכו כיכר אין בו כח לאסור רוב היתר אבל היתר בהיתר כגון בגד שאבד בו כלאים אלו הי' כיכר חוט הפשתן ג"כ הי' אסור לבבוש רוב הלמר כל זמן שחוט הפשתן בתוכו ובשביל שאיכו כיכר איכו כיתר רוב הלמר אבל בצ"ח דלא מסכתא איסורו בכיכר החלב לבד ובשר לבד מה"מ רק בתערובות שכיחים שפיר אפילו היתר בהיתר בטל:

ומה שהעירות על דברי רשב"א דהילפותא רק מחלב בעמו ולא ממשו ולא מבשר ש"מ בו בעמו וממשו של חלב לא ביארת יפה קושיתך וזו היא שקשה מה קאמר אי חידוש הוא אפי' ליכא כו"ע כמי ואמאי קאמר במתני' בכו"ע הא אפילו לאו חידוש וגמריכן מיני' בעלמא בעמו ולא ממשו אסור מ"מ הקשי במתני' אפי' כי ליכא כו"ע כמי ואי דילפי' בצ"ח מזרוע בשילה דהיכא דליכא כו"ע מותר וכפרש"י דלמא שאני התם דליכא אלא בעם בעלמא ולהכי כי איכא בעם כרגש בו ואיכא ס' מותר אבל בשממשו מעורב אפילו כי ליכא כ"ע כמי אסור ועיין במג"א סי' תמ"ז סוף סק"ז חילוק זה לענין חוזר וכיעור דבעם בעלמא איכו חוזר ובשמעורב ממשו ביתר מס' חוזר וכיעור, מאפס הפכאי אין בידי לי"ש כעם אלא או שנאמר דגם בזרוע בשילה נבלע ממשו של אי' ולא רק בעם כמו שמבוכים של זרוע שכיחות ונבלע באיל וכמ"ש תוס' חולין ל"ח ד"ה רבא וזיתכין כמי שים משמבוכים הזרוע הרבה על אותו מקלת יעו"ש ואפ"ה בטל בס' אעפ"י שממשו נבלע, או שנאמר כיון דגדי וחלב אסרה תורה וחלב עכ"ח לא אסרה רק עד ס' דבחלב אין בה רק טעם ולפיכן שפיר מזרוע בשילה דמותר ביותר מס' אי"כ גם בשר שים בו ממשות חלב ג"כ לא אסרה תורה אלא עד ס' ואי"ש דבעי במתני' כו"ע וגדולה מזו ראיתי באיזה ספר [וכמדומה בס' חמדה גנוזה] שהידש דבמקוס שאין החלב נאסר גם הבשר איכו נאסר [עיין בר"ן חולין ק"ל שהביא כן בשם רמב"ן הובאו דבריו בתוי"ד בביאורים רס"י ק"ו ועל פי' קל"ט וקכ"ג] ואף דלא כ"ל כן מ"מ מש"כ הוא נכון, הכ"ד אביך החותם בכל חותמי ברכות וחפץ בשלומך ועונתך:

תשובה קס"ה

שיל"ח ב' אי"פאלא עש"ק לפ' הקימותי את בריתי הרש"ג לפ"ק

חיים וברכה למשמרת, לנפן אדרת, ידידי הרב הגדול בתורה, במדה ובמוסכ"ל ובמוסרי"ם חריף ובקי כמו"ה משה שמואל שטערן כי"י:

שבוע זו בהיותי בשוקי ברלי בענין כחוץ הגיע הכה מכתבו מן ב' דר"ח כסלו ועל ד"ח בחתי ומה שהתמה על דברי הראב"ד בהשגות בפ"ט ממ"א ה"ט שהחלה אמר שלא שמעכו חעכ"ל אלא לדעת ר"י דמחמיר דמצ"מ לא בטל אבל לרבנן וכו' ולבסוף כתב והוא תימא שהרי יולא מן התתיכה רוטב בלי שום כיעור ואם הוא בבלה מה לורך לכיעור שילא משם חלב:

הנה מליים אבכי חזון הרביתי על דברי ראב"ד אלו בסוגי"
ג סי' ל"ט דע"ח* אבל אם שבראם לפעבי"ד כעת נבוכים הראב"ד
סוף דבאולין קיים אמרינן אי מידום הוא אמיג דליבא כו"מ
כמי ומעבי רבא דרך ביטול אסרים חוכה ודרך ביטול סוא
בכרים ומעתם מיל לראב"ד דבמבאסר דרך ביטול בכו"מ סוב
אפי' אמ"ב אפסר לבוחמו ואיבו כמאר בחלב כדי מיתן טעם
בבסר מ"מ סבסר סוא בבלה ואוסר כולו כיון דאידום סוא
אפי' ליבא כו"מ כמי כיון דבבר אי' כאסר דרך ביטול ואפסר
לבוחמו אסור אבל זס רק כבים מעם חלב עבי"ם אבל אס
אין בו סוס חלב בלל אין בו איסור דהא סס איסור סלו
בבי"ח ובאן ליבא חלב בלל וכמ"ם פר"מ עפ"י דברי רמב"ם
ורי"ן, ולהבי כתב דלא מעבבו חעבי"ב אלא לרי"ד דמבי"מ לא
בטל וסיבו למעבל טעם חלב כחבה מעם בחתיבה בבר ובאסרה
מסוס בבי"ח ואח"ב כפלה חתיבה זו בחלב חתיבות בבר בהי
מעמה חלב זס בחלבה לאלב חלבים מ"מ חלב אלב כבר
בחתיבה ראסורה ואסור החתיבה כולה בבבלה מסוס בבי"ח
אפי' ליבא בחלב כו"מ בה בבי"ל ואוסרים בל החתיבות כולן
עבבי מסוא מיבה אבל אס בפלה בבחיבו מיבה בין דמה"מ
חד בחרי בטל אפי' אי טעי"ב מהי"מ מ"מ בין דטעם החלב
בטל והוי בבאבד מן העולם אי"ב הוי בחין בחן חלב בלל
ומ"מ אין הבבר בבלה דהוי בחלו בסחט בל החלב ואין
בחן בבי"ח בבי"ל וכן לרבבן דמבי"מ בטל אפי' בחערב בבי"ו
אבל אפסר לבוחמו אסור גם לרבבן כיון סבאסר דרך ביטול
סוב אפי' לא בבאר בחי' דאפי' ליבא כו"מ בבי':

ובהבי מיוסב קוסי' לחי"מ סס מהא דאמרינן בחולין קי"מ
דלמא אפסר לבוחמו דברי הבל אסור והבא במבי"מ
קמיפלבי עי"ם ומ"מ לבי דלא קבה קוסי' סלו דודאי אס
איבו פולם חלב בלל אין טעם הבבר הבפלב בבלה אבל אס
יש בו חלב אפי' אחד מאלף הבבר בעלמו בבלה ואוסרים
בל החתיבות כולן מפבי סהס מיבה לרי"ד דמבי"מ לא בטיל
ואי"ם, ויען אבי מרוד מאוד קלרתי מבוא בראיות וליובים,
ובוכן מעוכים יברבהו בברבה בהבים ובלוס הבין:

עמרס הק' בלוהס בקי"ק הבי"ל

תשובה קס"ו

מילים ב' איסאלא ב' הרומה חרין לפי"ק:

אלפי מלומים, מבבהי מרומים, לאהובי מחותבי החויב
העדבי והעלבי, החבון ובכון, וריח לו כלבבון,
סמו יבון, מו"ה ליב פריעדמאן בי"ב בקי"ק פרעסבורג:

ברבתו וכו' ובוף הבבוד לבוא אין בבוד אלא תורה מ"ם
לייסב קוסים ראס יוסף בחולין ל"ז דקאמר בלבים
בחילפם הוי ואבי"ר לטעמי; קפילא אבמאה ופירב יבי"
ואסמעינן דמוחר לבמוך עליו לפי"ם, והק' בספר הבי"ל הא
רס"י פסק לקמן ל"ח דבעינן פ' עם קפילא ואי"ב קפילא הוי
לחומרא אבל לקולא לא סמבינן אקפילא, ותי' כ"מ מסוס
דסס ע"ב אר"י דבל איסורין בבחורה מבערין כאלו הן בלל
וקפלוט ופירב"י ובהבך איסורין דאי"ה למעעמיבהו בבון עבי"מ
ואי"ב בבחי"מ וליבא קפילא וכו' ודקדק מ"ם לא בתב רס"י
כמי היבא דבדקי' ולא יהיב טעמא כמי"ם רס"י בדף ל"ח ומזה
הוכיח דבי"ל לרס"י בבי"מה בבי"מה בוקי' דיה בל סס דבי"עור דבבלל
וקפלוט הוי טפי מס', ולפי"ז דוקא בבחות מס' בי"ל לרס"י
דאפי' בדקי' ולא יהיב טעמא אסור דחייביבן למבקר כיון
דרוב בבמים יהיב טעמא עד ס' אבל כאן מיירי בחיבא ס'
רק דליבא בי"עור דבבלל וקפלוט בזה מהבי אי בדקי' ולא
יהיב טעמא ואי"ב לרי"ד לבי"עבהו בפיר הוי טעימה קפילא
לקולא היבא דאיבא ס' ואין בו. בי"עור דבבלל וקפלוט:
הנה מ"ם דרס"י בי"ל בבי"מה חוס' דבלל וקפלוט הוי טפי
מס' ליחא לבעבי"ד דרס"י סס מבי"יס ואבחי לא איבבקא
הלבחא בבבים וכוונבחו דודאי לבחר דבבקיבן הלבחא בבבים
כבר קי"ל לרבבן דליבא כו"מ בחי' יותר מס' אבל אבחי לא
איבבקא הלבחא הבי ולהבי חלה בבלל וקפלוט דאין כו"מ
באיסור יותר מבלל וקפלוט כדאמרינן התם ומבבלי' בלל
וקפלוט בהיתר כזה ואס איבו כו"מ נ"ז סבחבטל בו הא'
מותר, ולפי"ז אי בי"ל לרס"י בבי"מה חוס' דהוא טפי מבבים
אי"ב בל במה דלא איבבקא בי"עורא דבבים הוי בלל וקפלוט
כמו בי"עור בבים וכמו דלא מהבי קפילא בבחות מס' הי"ב
לא מהבי בבחות מבלל וקפלוט קודם דאיבבקא הלבחא בבבים,
או דבי"ל לרס"י דבלל וקפלוט ובבים חד בי"עורא דלא בחוס'
אלא דאבבי לא קבו בבלל וקפלוט בבים חד בי"עור בבים או
דבבר בלבה הוא בחות מס' והא דאי"ב גיד בס' בי"ב
לבחר דבבבו חבמים מדוחיבס בי"ב בל האיסורין בבבים
אבל מדיבא הוא בבבר בלבה בחות מס' אבל לעולם
בלל וקפלוט ובבים חד בי"עורא, ואי"ב סוא דבריו דחרים מעיקרא:
ומה בדקדק אמאי לא בתב רס"י הבא דבדקי' ולא יהיב
טעמא בדלקמן, לבי"מ דלקמן בעי ס' אפי' בי"ב דודאי
ליבא טעמא דטעי"ב לחוד וס' לחוד מזרוע בבילה וכמו
בבאריך חוי"ד בי' לי"ם אות ב' או מבוס דהבוו חבמים
מדוחיבס דהא בזרו בבבי"מ אבו אי"ב מיבו דלא בבי' בבוב
ובבבי"מ ליבא לבמיבס אטעמא ובעי ס' ואי"ב אין בבבר לחלב
בא"מ בבחות מס' אפי' ליבא טעמא אבל בי"עור דבבלל וקפלוט
הוא רק מבוס דבהאי בי"עור ודאי ליבא כו"מ ואי"ב אי בדקי':
ליבא טעמא ודאי מוחר ואי"ל יותר ובבוב:

אבל לפעבי"ד לייסב קוסים ראס יוסף בבבי"מות דהא דבי"ל
לרס"י דבעינן ס' וקפילא הייבו מבוס דעפ"י רוב כי
איבא ס' ליבא בחיבא טעם ומ"מ בעינן קפילא מבוס דהיבא
דאיבא לבבוי מבריבן ולא בבבינן אובבא אבל כי ליבא
קפילא או בבבי"מ בבי' בבס' מבוס דליבא לבבוי בבבינן
אובבא ואעפ"י דאיבא קפילא לריך ס' כמ"ם חוי"ד הבי"ל או
מעעם בהבוו חבמים מדוחיבס בבבי"ל והחיבא אס הקפילא
באמן גם לקולא ואי"ב ע"י הקפילא יתבבר בבי לדדי הבפק
אס יאמר בים בבו"מ אסור ואס אומר באין בבי"מ מוחר
מלד אמיבתו ואי"ל לבמוך אובבא דבס' ליבא כו"מ אז בפיר
לריך לבבר בחיבא ס' ע"י קפילא אבל אי בימא דקפילא אי"ב
רק לחומרא ולא לקולא אי"ב אי"ה לבבר ע"י בבי לדדי הבפק
דאס יאמר בחין בו כו"מ לא בבבינן עלי' רק אובבא בבהיא
לא אבבינן הבבא דאיבא לבבוי מבריבן ובבין זה בבוביק
יויד ס' כ"ז דלא אבבינן איבא לבבוי מבריבן אלא אס
אפסר לבבר בבי הבפיקות ע"ם [עיין יבוע"י אויח בי' ח' ובי'
מ"ז ובחיויד בי' ח' ובפ"ח ובחיל בוב"י בי"]. ולפי"ז בחיבא ס'
ל"ל קפילא בלל אעבי"ח דבבבינן אקפילא אפי' לקולא ובפיר
איבא לבבוי מבריבן ובפיר בתב רס"י דאבמעינן ר"י דבוחר
לבמוך עליו לפי תומו אפי' לקולא ואי"ב.

ומ"ש לייסב קוסים רבבי"ח בבבועות כ"ח דקאמר ואס"ד ר"מ
בעלמא כר"ם ס"ל כ"ם בבי מובבבע ובוובד מהר סיבי
הוא, והבה רבבי"ח בחיבא לר"ל אבל לר"י דבוקי לי' בבולל
לא בפבע הבינבי ע"ם ותי' מבלהו מבוס דבדף כ"ב ע"ב
פריך ור"י מ"מ לא אבר כר"ל ובבבי מבוס דבוקי לי' לבחבי'
בר"ה והק' בחוס' הא איבא חבאי דל"ל בולל, ותי' דאין
לחוס לזה בין דבהדיא פליג ר"ם בבה"מ דל"ל איסור בולל
ובוב הקבו לוקי בבפרב ור"ה ותי' דאי"ב לא אתי בר"מ
דבבמע הא בחס בבור ע"ם, ולפי"ז גם לר"י בוכח דר"מ
בעלמא לא ס"ל כר"ם דאי ס"ל כר"ם הבבי קוסים חוס'
אמאי לא בוקי בבפרב ואי בחירוץ חוס' דאי"ב לא אתיא בר"מ
ז"ל דהא מה"מ דר"מ בחמה פליג ר"ם בבי"מה ובבי"ם קודם לזה:
ולבבי לא בן ידמה, דודאי אי גוף הדין לא אתיא בר"מ
ומה"מ פליג ר"ם אגוף הדין בחבו חוס' בפיר דל"ם
לבימר דאיבו בר"ה דהא אאי פלוגתא דאיבא בעלמא איבא
בבי מבא, אבל אס מלד דיוקא דר"מא לא אתיא בר"מ ור"ם
הא לא פליג אדיוקא רק אגוף הדין ול"ם ה"מ ובפיר י"ל
דבבמ"ם לא בוקי לה ר"י הבי מבוס דאי"ב לא הוי דיוקא
דר"מא בר"ה, אבל עדיפא הי' לו לומר דאי ר"מ בר"ם ס"ל
אי"ב אפי' בבפרב אין הבבועה חלה דהא בבל איסורין כ"ם
לבלקות ואי"ב מ"מ לא בוקי ר"י בבפרב ובבבן ואי דבעי
לאוקמא בר"מ ואי בבי"ל לא אתיא בר"מ אין לחוס דבה"מ
פליג ר"ם בבי"מא על גוף הדין, ולפי"ז לא בתבו דבריו להאמר
בלל דאי ר"מ בר"ם ס"ל אין חילוק בין בחס לבפרב בבי"מ
לא חיילא בבועה ולא ס"ל לא קוסים החוס' ולא הבי', אך
לפעבי"ד גם הא ליבא דבי"ם חוס' דאין לחוס בבה דאיבא
חבאי בעלמא דל"ל בולל כיון דבהדיא פליג ר"ם בה"מ בבבי"ל
לבי"ם קודם לזה בהא לא חיי"בן כיון דלא אבבי בבבי
ומ"ז בתבו ועוד דאפי' בעי לאוקמא בר"ה ואפי' בתבי דלא
אבבי בבבי' מ"מ אין לחוס על הבי חבאי דלא אבבי בבבי'
כיון דר"ם פליג בה"מ אבל הבי חבאי דבבבי בבבי' דהייבו
ר"מ ודאי בבי לאוקמא בר"ה דהייבו דאי"ב ור"ם פליגי בין
אליבא דרבבן ובין אליבא דר"מ ואי"ב אפי' ר"מ בעלמא בר"ם
ס"ל מ"מ פליגי אי"ב ור"ם אליבי' אי אל בבולל:
והבי"ל

והנ"ל נזה אקדים מה שדקדק בכוביק חאו"ח סי' לא אמאי קאמר מוסגא ועומד מהר סיני ולא קאמר הא אחעיא, [עיל סי' תכיג] וכ"ל דסכי' בקידושין ע"ז ע"ב הק' אסא דקאמר הסס זוכה מסוי לה רק מיבעיל לי חלבה כמי מסוי לה הא אחעיא דהייכו איסור חלבה על איסור זוכה, ותי' דכפיס לי אחרו ב"י מסוס חלבה ולא מסוס זוכה ע"ס מבואר מדבריו דהא דאין אחעיא הייכו רק לחייב שהיס אבל מ"מ אל לעכין דאס איכו חייב מסוס לי' לאסון חייב מסוס לי' סכי, ולפ"ז חקשי בהאי שבועה שלא אוכל ואכל כבלות וכו' דאייבי בשוגג ולעכין קרבן שבועה כמבואר לעעיין שס בשוגיא ואיכ אין כאן חיוב מסוס כבלה בשוגג ושפיר חייב מסוס שבועה דלים בזה אחעיא כנ"ל ואיכ מה פריך מוסגא ועומד הוא, אך לקיא לפמיס חוס' ריד קידושין דף כ' לעכין לי' בב"ח דדוקא באיסור הבא מעילה אמריכן איסור ב"א דחייל אבל באי' הבא ע"י עלמו ודיבורו אדרבה אמרי' כל שאיכו בזאחיז אפילו בב"א איכו עיס, והיכ הא דאמריכן דאס איכו חייב על לי' לאסון חייב על הסכי ה"ד באי' הבא מאליו אבל שבועה שהיא עפ"י דיבורו כיון שהוא מוסגא ועומד אין שבועה סכי' אל כלל ולהכי קאמר אמאי מוסגא ועומד הוא אבל מסוס אחחפ"א לא פריך דיל כי קוסיין, אלא דלפ"ז כיון דהמקשן עכיח ס"ל לחלק בין לי' הבא מאליו לאי' הבא מעלמו לעכין אחעיא איכ מה מסכי בכולל וכו' דלמא ל"ל כולל אלא באיסור הבא מאליו ולא באיסור הבא מעלמו וכדקאמר ריל, לככיל לפמיס חוס' דף כ"ד ד"ה אלא דלא מסמע כבלה קרוחה בכלל כבלה אלא כשכולל עמהס דבריס המותריס דבלי דעתי' שרולה לאסור עלמו בדבר המותר ע"ס, ולפ"ז ה"ב בכולל דבריס המותריס עס דבריס אסוריס וכיון דבלי דעתי' שרולה לאסור עלמו בדבר המותר אמריכן דבס מה שאסר בבלות הייכו כמי דבר המותר שאין בו מלקות והוא כיס לדעה כיא פ"א מחמן ה"ז כיס אפי' לרי' איכו אסור מה"ת ע"ס ואפילו לרבכן דר"ע דבסחס איכו אוסר עלמו בכיס מ"מ בכהיג אסר עלמו בכיס ושפיר חייבא שבועה, והא דקאמר ריל לא אמר כרי' מסוס דבאי' הבא ע"י עלמו לא אמריכן כולל ה"ס כיון דלא אמריכן כולל יסברא הכיל לל דחוס' לא כחבו סברא זו רק לרי', ולפ"ז גס לרי' הא דחייבא שבועה הייכו מסוס דאוסר עלמו בכיס והרי הא דלא אמר כרי' הוא מסוס דמוקי' לה כד"ה ואי בעלמא כרי' ס"ל הרי לא אתי כרי' דהא שאר איסור כמי איסורי' בכיס ולא חיילא שבועה עליהו מסוס כיס ושפיר פסוס גס לרי', והא דפריך אלא לרי' מ"ש דרי' דפוסר ומסכי ר"ס לבעמי' וכו' הייכו מקמי דידעיכן האי סברא הכיל והוי ס"ל דבעמא מסוס אי' כולל כמו בעלמא אבל לבאר דפריך אלא הן היכא מסכחת לה ומסכי אלא כדבא וחידש לו סברא הכיל כמ"ס חוס' שוב אמרי' הפי' בדברי ר"י ככ"ל ושפיר פשוט לעיל לפי המסקבא, ויען אכי כחבז לדרכי וכו' תהי' בזה שביחה קולמסי, ודי יצרך אוחכו בברכה שלימה עדי יבבה עיר ד' שמה כבפשוכבס

ידידו מחו' דש"ת

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה קס"ז

שוב"ש להב' המופלא ומופלג, מלא פלג, כ"ה יודא שוחרן כ"י הלומד בק"ק פאקס:

מכתבו וכו' ומה שהמה על הס"ך סי' ל"ח שהחפלא על המחבר שפסק טע"כ דאו' אי"כ האיך סמכיכן על גוי מסלית הא אמרי' בב"ק ק"ד דאין גוי מסלית כאמן באי' דאוריי'תא ע"ס, וקיל לסיעת הסוברים דאי"ס ע"י הערובה מותר מה"ת והוא ג"כ דעת מהרש"ל פסחים מ"ד [עיין רדב"ז חיב בלסוכות הרמב"ס סי' קמ"ג ובעיטור ה' בב"ח] אי"כ שפיר סמכיכן עליו שיאכל ישראל אס יש דאיכו רק אי' דרבכן ע"י ואח"כ יאמר ישראל אס יש בו טעם, כ"ל סברא ישרה דדוקא אס לא כהערב מתחלה רק אי"ס אז אי"ס בהערובה מותר מה"ת כיון דאיכו אסור אלא משום חזל"ש והערובה ל"ש חזל"ש ואפי' אוכל כזית מן ההערובות איכו אסור מה"ת אבל בכהערב מתחלה כזית אי' שהוא אסור מה"ת בלי טעם דחזל"ש אז אי' טע"כ מה"ת כאסר כל ההערובות כגופו של איסור ואפי' אוכל אי"ס מן ההערובה אסור מה"ת דחזל"ש לשאר אי"ס מההערובה זה למלקות אז לוקין על טע"כ וכה"ג מחלק האחר"י פנ"ה סי' ל"ח בשם רביכו חיים ע"ס ואיכ הק' הס"ך

ספיר בכהערב איעור שלא אי"ך סמכיכן עליו דהא איכו מחלק בין אי"ס ובין איעור שבהערב ולקיא ובזה בסחר יסוד דבריו וכיון שבחרוטה איסור בפל הבין ביטול קומים הפלחי:

ומה שכ"ל ביטול קומים פלחי סי' ל"ח על הס"ך שכחב

דלפיעה סקובריס טע"כ לאו דאו' אי"ס דסמכיכן אקפילא הא בחולין ל"ז אמריכן אהא דקדרה שביטול בה בשר לא יבטל בה אלא דסמכיכן אקפילא ובב"ח לכ"ע טע"כ מה"ת, ועוד מאי ראי' מייתי מהא דאר"י בכלכים בחילפס דסמכיכן אקפילא לבב"ח דטע"כ מה"ת ובהאי דר"י הוי רק מדרבכן, ולפעכ"ד נראה לפמ"ש רשב"א חולין ל"ח ד"ה אמר רבא דמשום איסור אחלב קרי' לי' לבב"ח טעמו ולא ממשו דבאלב אי' להיות בו אלא טעם ואעפ"כ הוא איסור אבל בבשר אפשר להיות בעיקר דממשו של אלב שבבלע אחלב בתוך הבשר וכו' ועיין חוס' פסחים י"ד ע"ב ד"ה אלא וחוס' חולין קי"ב ע"ב ד"ה ורובבן ועיין בס"ך סי' ל"ד סק"ד דלאחר שבעשה בב"ח הו לא אמרי' אכ"ל וממילא דה"ה אי טע"כ לאו דאו' אחר שבעשה בב"ח הו לא אמריכן טע"כ מה"ת, ולפ"ז אכי אומר דגם קודם שבעשה בב"ח כמי לא אמריכן טע"כ מה"ת רק בשעה שמקבלא אלב טעם בשר אז בילהה תורה בב"ח טע"כ, ומעתה טעם בשר הבבלע בקדרה קודם שביטל בה אלב איכו כעיקר מה"ת ואיכו בעשה כלל בב"ח מה"ת אם ביטל בה אלב רק מדרבכן [עיין פמ"ד בפתיחה לה' בב"ח ואחי"ם יו"ד סי' פ"ו] ואיכ בחולין ל"ז דמייתי בקדרה שביטל בה בשר ואחיכ אלב ל"ח טע"כ מה"ת אפי' בב"ח ושפיר סמכיכן אקפילא ולקיא והוא דבר אמתי לפע"ד:

ומ"ש בשמ"י חולין ל"ח דפי' ועוד הא אר"י אי"ס אסור מה"ת דילפיכן מכל אלב לא אדם היא דקומים ר"ס פ"ב דמבול יום מ"ג הוא הא הוא אי"ס בהערובה, לקיא לפמ"ש מלי"מ וחוס' וי"כ דאי לאו טעמא דחזל"ש לא הוי ילפיכן שאר איסורין מאלב משום דאלב בכרת ואי"כ הא דאי"ס בהערובה מותר הייכו משום דאי"ס בי' חזל"ש אבל באלב גופא אפי' בהערובה אי"ס אסור ולהכי לייסב קושיא הר"ס פירש"י דילפיכן מכל אלב, ושאר דבריו בזה כיתן להאמר

אך כבר יליבא מלחא בדרך שהאזיקו בו רבי"כ:

ומ"ש לייסב דקדוק חוס' וי"כ אמאי נקט דין אי"ס בבי' יו"כ דוקא עפ"י דברי גוי"ד כלל ל"ד, לפע"ד לאכס הסיג גוי"ד סס על מהראי"ח דגס בב"ח וכזירות ושבועה הי' לאסס שעה"כ ואפ"ה אי"ס אסור מה"ת דז"ל סס משום דאלב אסור לעולס ולא הי' לאסס שעה היתר משא"כ באמן שמותר קודס הפסח, וכוונתו דאלב אין האיסור אלו בזמן דקיל כר"ס דאאי"ז מותר אבל בב"ח וכזירות ושבועות שאין אלו בזמן מודה מהראי"ח דאי"ס אסור מה"ת וזה כחילוק שכתב חוס' וי"כ על דקדוק הכ"ל וממילא לא אידם כלוס, ובזה הבכי חותס בברכת התורה ולומדיה:

עמרס הק' בלוהס

תשובה קס"ח

שיל"ת ב' איפאלא ב' ויחי יעקב הרמ"ת קרן לפ"ק:

ברכות שדים ורחס, לבן חכס, בכי אהובי הרב הגדול, מעוז ומגדול כמו"ה יצחק יעקב כ"י בלוהס רב דקה"י בכס"מ:

יקרתך הגיעכי וכו' ועתה באתי בכידון שאלתך א' הי' לו ב' כפות של כסף א' של בשר ואחת של אלב ואחבה א' מהם לקדרה של בשר ולא הי' שיים בקדרה כגד הכף ואי' איזה מהן האבה וכבריה טעמה התבשיל ואמרה שאין בו טעם אלב מה דיבה של הכף, ורצית להתיר משום דבב"ח אוקמא בחזקת היתר ולא דמי לשאר איסורין דאדרבה מוקמי' האי' בחזקת אי' אבל בב"ח כ"ע בפ"ע היתר ותמכת ידידותיך על דברי ברוך טעם שהביא חמיך הרב הגאון כ"י בסוף ספר מולל מאש והובא ג"כ בטע"ת חיב כלל ב' פ"ב ואי"ה כדבר מזה לקמן, ועיז הבבת דגם קודם התחיבה הי' ס' אם מותר להחבו לקדרה של בשר שמא הכף של אלב ואז לא הי' חזקת היתר והחזקו לאי' ומוב לא מהכי אחיב חזקת היתר ויישבה בזה לשון הגמ' קידושין ע"ט אדרבה העמד מקוה על חזקתה ועמדי חוס' מה אדרבה וכתבה משום דקודס הי' חזקת מקוה ולא חזקת שמא וכיון שהחזקו המקוה לכשרה שוב לא מהכי חזקת שמא ולכן קאמר אדרבה דחזקת מקוה קדים אלו דבריך:

מכותלי

מכותלי דנריך כיכר שהכשות היו מעורבין חד בחד דאם כיכרין אין מקום לדנריך שהי' ספק קודם החמיצה דודאי אסור לחתוך כף של חלב בקדרה של בשר אפי' איכא ס' מקום דאין מבטלין אי' לכתחלה, ובמקום האכרחי אם אייך לגבי בנ"ח אי"ש אי' לכתחלה, ועוד דהכף ודאי כאסר שבקדרה נותנת בו טעם ואיכא מקום ביטול בנ"ח אם לא בנשר עוף דאין הביטול כאסר עיין ביו"ד סי' ס"ז ומכ"ש היכא דליכא ס' דאית בי' מקום ביטול בנ"ח, ועוד אפי' בנשר עוף אסור מקום של חמחיה ומיין בראשונים רפ"ק דחולין דמה"ש אין מוסרין לחמיר לכתחלה לגחוט אפילו באחרים רואין אותן, ומ"ש שהכשות היו מעורבין חד בחד ולפ"ז איכני יודע מקום שאלתך על הכף הא בלאי"ה נריך להגעיל הכף גם בלי חחיצה זו כיון שהוא מסופק אם היא של בשר או של חלב וגם אחרי חחיצה זו אי"ל רק הגעלה:

ואפילו נחערב הכף של חלב בחרי של בשר כמי נריך הגעלה אי ליכא הפסיד כמ"ש הש"ך סי' ק"נ סק"ח אי מעעם דהוי דסילא"ש ע"י הגעלה והוא הולאה מועעת כמ"ש מהרש"ל או כמ"ש הרא"ה כיון שאפשר להוציאו הוי כניכר האיסור, ותו דהכלים של איסור יחכו טעם בהיתר כמ"שחמש בהם וכולהי טעמי ס"ייכי גם כאן ואולי יש לדון ג"כ דל"ש כאן ביטול מקום דהוי היתר בהיתר ועיין בש"ך יו"ד סימן רל"ט וא"כ מדיכא לריכי' הגעלה אפילו נחערב חד בחרי ועיין פמ"ג שם סק"ח בשם מהרי"ל:

ועיין פחחי חשובה שם הביא קושיא בשם הגאון מהרעק"א למה לריך רש"י לעעם דלריך להוליא הולאות הא בלא"ה אם מגעיל חוזר ובולע מן מי הגעלה אלא דנחבטל בס' וא"כ ע"כ לריך לסמוך על ביטול וא"כ לא הוי דסילא"ש עיש, ולפענ"ד לק"מ דסי קיימ"ל שם בסימן ק"נ ס"א דמבטא"ש לא אמריכן בי' דסילא"ש ועיין עו"ז שם סק"ה וסימן ק"א סק"נ הטעם בשם חו"ח משום דמבטא"ש אין התערובת נקרא ע"ש האי' ומכ"ש לא בלח בס' דהוי כבאבד מן העולם כמ"ש עע"ז סימן רל"ט עכ"פ חזי' אף דמבי"מ אמריכן עד שתאכלנו באיסור בהיתר ונקרא הביטול אכלו באי' אבל במבטא"ש לא אמרי' קבלא זו משום דהביטול לא נקרא אכלו באי' רק בהיתר וא"כ שפיר אמריכן עד שתאכלנו באי' ע"י ביטול יבש חד בחרי אכלהו בהיתר ע"י הגעלה דאם אכלו ע"י הגעלה אינו נקרא על שם האיסור רק ע"י מי הגעלה שחוזרין וכמ"ש חו"ח ושוב אף שהוא ע"י ביטול בס' מבטא"ש מ"מ זה היתר גמור הוא ושפיר הוי דסילא"ש:

ובלאה"נ ביטול בס' קיל יותר מביטול ברוב כמ"ש נוב"י יו"ד סי' כ"ד לבי"ש דעת חכמי אשכנז שהביא מלא"מ פ"א ממשכב ומושב הי"ד דאף דאם ההיתר עיקר ביאתו לעולם ע"י הערובת לא מהני ביטול הייכו דוקא ביטול ברוב אבל ביטול בס' מהני וא"כ שפיר אמריכן עד שתאכלנו באי' ביטול ברוב תאכלנו באיסור קל דהייכו ביטול בס', מיהו אפשר לומר דלדעת הסואל בלל סימן ס"ט כיון דע"כ סמכי' על הביטול לענין טרפה סמכינן כמי לענין כולל אף דביו"ש הרי איסורי גם איסור כולל ואם יתחין עד למחר ליכא רק חד אי' טרפה מ"מ לא שאני לי' בין אי' חמור דחרי אי' לקל שהוא רק חד אי' כיון דע"כ קומך על ביטול היכ אין חילוק בין ביטול לביטול דקיל מיכי', אבל באמת אין דמיון זה עולה יפה דהתם כיון דע"כ סמוך על ביטול ברוב אז ס' יאומר שביטול זה הוא היתר שפיר אמריכן מיל חד אי' מ"ל חרי איסורי אבל כאן במה שאומר שביטול עוב בס' הוא היתר אבל יכול לומר שביטול גרוע ברוב הוא אי':

ובדרך פלפול אמרתי לי"ש דבאמת יש להבין מאי דאמרי' דסילא"ש לא בטל אינו אבלו באי' אבל הטעם כך דמלד הסברא החילוכה הייכו אומרי' דלא בטל רק בזה"כ דבטיל כדי שלא יפסיד ההיתר לכן אם יש לו מתירין שאינו מפסיד ההיתר בשאר בסברא חילוכה דלא בטל ושפיר מקרי אכלו באי', אומנם זה ודאי דמלד סברא חילוכה לא אמריכן מכ"ש שהיתר כהפך לאי' רק דאסור לאכלו משום אי' שבו ועיין בחוס' חולין ק' דיה בשקרם דאפי' למ"ד מבי"מ לא בטיל מ"מ לא אמריכן בי' חכ"ב, וגם הא דקיימ"ל בס' ל"ד דכ"ש בכ"ש שרי הוא מסברא דאין לנו לימוד ע"ז רק מסברא דטעם קלוש אינו אוסר ועיין בטור סי' הכ"ל בשם ס"ה וב"י שם בשם סמ"ק ובש"ך שם סקכ"ג מבואר דדבת סמ"ק דהחילוק בין כ"ש בכ"ש דהתירא לכ"ש בכ"ש דאיסורא הוא דבאמת גם בכ"ש בכ"ש דאיסורא הי' מסברא לומר דשרי כיון דהוא רק טעם קלוש אלא דבאי' כיון דחכ"ב אי"כ אין כאן כ"ש בכ"ש כלל דהחיכה מקבלם טעם ראשון כולה איסור דחכ"ב ונותנת טעם אבל בשר שכבר טעם בחחיכה או בקדרה שאינה של חלב שהוא היתר ולא"ש חכ"ב הוי רק כ"ש בכ"ש וטעם קלוש ומשו"ה שרי, ולפ"ז אי"ש דאין סומכין על ביטול חד בחרי כלי אי' בשחיס רק לריך להגעיל דאם סומך על הביטול אכלו באי' מלד גזה"כ כנ"ל אבל אם מגעיל שפיר מותר לאכלו אפי' בלי גזה"כ דהאי' בטל במי הגעלה שיש ס' כנדו דאפי' לפי סברא חילוכה דאינו בטל מ"מ אין חכ"ב ושוב הוי כ"ש בכ"ש דשרי מלד הסברא אפילו באיסור דהא האי' נתן טעם בכלי והכלי במי הגעלה ושוב מי הגעלה חוזרין ונותנים טעם בכלי והוי ג' כ"ש ושרי מלד סברא חילוכה אלא דגזה"כ הוא בליכא ס' דחכ"ב וא"כ ליכא כ"ש בכ"ש והרי מלד גזה"כ בטיל בס' ומלד סברא חילוכה ודאי שרי כנ"ל ושפיר מקרי אכלו בהיתר והוי דסילא"ש ומשו"ה נתן רש"י טעם דלא הוי דסילא"ש משום דלריך הולאה דמטעם זה אפי' לדעת סמ"ק הנ"ל אמי לא הוי דסילא"ש:

ונם מה שהביא שם שהק' על ש"ך סי' ק"נ שם שכתב שלריך להשהות הכלים מעל"ע דשרי מה"ת דלענין זה הוי דסילא"ש לכ"ע דלא לריך הולאה ע"ש, והקשה הנ"ל הא קיי"ל בסי' ק"נ דנס בטעלים בעינן רוב וא"כ גם אם שהנו מעל"ע לריך לסמוך על ביטול ברוב, ולפענ"ד לק"מ דשרי מבואר שם ס"ג דדוקא בשנתערב ממשו של אי' אז בעינן דוקא רוב אם רק פגום קלת כדי שיתבטל ממשו ואינו אסור רק משום הטעם וכיון שפגום קלת הוי כמי שאינו אבל אם ליכא רק טעם בעלמא אפילו איסור מרובה והיתר מועט שרי אם פגום קלת דטעמו כמי שאינו הואיל ופגום קלת ועיין ש"ך שם סק"ה ובשו"ע ס"ה וש"ך סקט"ז וא"כ בכלי בלוע מאי' שאינו רק טעם בעלמא אם שהה מעל"ע דהויל כטלפ"ג שרי בלי ביטול ברוב ושפיר הוי דסילא"ש:

ועכ"פ לדעת הגאון מהרע"א יל"ל אפילו אם כלי אי' בטל דלא הוי דסילא"ש הייכו משום דגם בהגעלה ושהיי' מעל"ע לריך לסמוך אביטול ברוב אבל כלי חולבת בחרי של בשר ל"ש טעם זה דגם אם מי הגעלה חוזרין שרי בלי ביטול ואפילו בפחות מס' משום דהוי כ"ש בכ"ש דהיתרא ועיין באו"ח סי' תכ"ג ואולי גם אם הוא פגום קלת א"ל לעשם ביטול ברוב רק משום דדרך ביטול אסרה תורה ועיין לשון רש"י בחולין ק"ח שכתב ואין לך כגון זו שלא יתן טעם ופגום קלת כמי לא הוי דרך ביטול דלמה יפגום תבטילו אפי' קלת:

ועוד אפי' לא נתערבו הכפות רק מסופק אם תחב כף של חלב לתוך קדרה של בשר או כף של בשר כמי אין לדון על הכף משום חזקה היתר דודאי אין לומר משום חזקה היתר דאפי' תחבה הכף של חלב בקדרה של בשר מוקמינן לי' בחזקה שלא נאסר דמשום חזקה היתר של הכף אמריכן דודאי יש בכף ס' כנד הבשר שנבלע בו דז"א דדוקא בתבשיל הקדרה שהוא הרבה יותר מן הכף שייך לומר שמא לא פלטה הכף בכולו ואיכא ס' בתבשיל כנד פליטתה ומוקמי' תבשיל בחזקה היתר אבל בכף ל"ש לומר שמא לא נבלע התבשיל בכולו ואיכא ס' בכף כנד מה שנבלע בו כיון דהתבשיל הוא כמה פעמים יותר מכל הכף א"א שלא יהי' נבלע בו כ"כ עד שלא יהי' בכף ס' כנד מה שנבלע ובלא"ה כוח לבלוע מלפלוט דהרי בכלי מתכות אמריכן אם מקלתו אם כולו לבלוע ולא לפלוט ועיין במג"א סי' תכ"ד סקכ"ד ואי דכימא דמוקמינן הכף בחזקה היתר שלא תחבה כלל הכף של חלב רק הכף של בשר, ז"א כיון דמ"מ נעשה ריעותא דתחיבה הויל חזקה דאיתרע ועכ"פ מדרבנן לא מוקמינן לחזקה וכמ"ש ברוך טעם שם ועיין בשע"ת הנ"ל ושם כלל ג' שרולה להוכיח דאפילו מה"ת לא הוי חזקה ואף שלא נראה כן דעת הקדמונים אבל מדרבנן ודאי לא הוי חזקה וא"כ הכף אסור מדרבנן עכ"פ, ואם תאמר כיון דמה"ת מוקמינן בחזקה היתר ואינו אסור רק מדרבנן כיון דהוי חזקה דאיתרע א"כ שוב הויל קדיר ולקולא לא היא דכיון דהאיסור מלד עלמו הוא מה"ת ומכח מאי הוי איסור דרבנן משום דמה"ת אוקמא בחזקת היתר ואמריכן דשל בשר תחב ולא של חלב ורבנן אמרו דלא מהני חזקה כיון דאיתרע ואמריכן שמא של חלב תחב א"כ רבנן אומרים שהוא ספק תורה ואסור ואין אנו יכולים להקל במה דאמריכן של בשר תחב שכי קולות שהחלה כאמר מכה חזקת היתר דשל בשר תחב ונעשה מאיסור תורה איסור דרבנן ושוב נאמר של בשר תחב והוי ספק דרבנן ולקולא ועיין כעין סברא זו בש"ך חו"מ סי' פ"ז סקי"ט, ועוד דהרי הוא

ודאי

ודאי דרבנן דהא גם חזקה הוא רק ספק רק דסתורה התירה ספק זה וכמ"ש הרמב"ם בפי"א בכלי וכיון דרבנן אסרו ספק זה ואמרו דלא מיקמיכן אחזקה הרי אמרו מיעאר ספק תורה ולמומרא ועיין בש"ך ס"י קי"ד בדיני ס"ם אות י"ז:

וראיה לדבר דהרי פסקינן בפי' קי"א דבאי' דרבנן אמרי' שאני אומר היתר לתוך היתר כפל אבל באי' תורה לא אמרינן שאני אומר אא"כ איכא רוב היתר לבטל האיסור ובהב"ח דמה"ת ברובא בטל ע"ם, ולפי דבריך הקשי' אפילו בדאורייתא כאלי להקל וכימא אוקי היתר אחזקתו והיתר לתוך היתר כפל ופס ל"ם אדרבה מוקמינן איסור בחזקת איסור שהרי בשה דאמרינן דהיתר לתוך היתר כפל אין מוליאין האיסור מחזקתו ואי כיון דאיכא ריעותא דכפילה אסור מדרבנן דהויל חזקה דאיתרע מ"מ כימא דבוב הויל קדיר ולקולא אי' כסברא הכיל ואי"ם:

ומעתה על הכף אין לדון כלל ואסור אפי' לדבריך אבל על הקדרה יש לדון דמלד חזקת היתר כימא שלא פלטה הכף בכולו ובהבטל בס' בקדרה ואינו אסור רק מדרבנן דהוי חזקה דאיתרע ואי"כ אפילו תחב שלא אינו אסור רק מדרבנן ובוב הויל קדיר שמא של בשר תחב וקדיר לקולא ואמרינן שאני אומר כדפסקינן בפי' קי"א ובזה נ"ם סברא הכיל דהא החזקה וקדיר הם שני דברים, החזקה הוא שלא פלטה הכף רק מעט ואיכא ס' וכשר אפילו הוא של חלב והספק הוא שמא הוא של בשר, אבל אחר התבוככה גם זה ליתא דהרי אם תחתיל תחלה בספק שמא של בשר תחב הויל קדאויר ולאמרינן אמרי' שלא חלב תחב ובוב אפי' תאמר אי"כ החזקה דאוקי הקדרה בחזקת היתר דלא פלטה הכף רק מעט ובהבטל ומותר מהי"ת מכל מקום כשאר איסור דרבנן דהוי חזקה דאיתרע ואי"ל לומר שמא של בשר תחב והוי קדיר ולקולא דבבר החזקתו הספק מתחלה לאיסור מה"י ספק תורה. ואם תתחיל תחלה דאוקי אחזקתו ובהבטל פליטת הכף בקדרה אי"כ נהי דמותר מהי"ת מ"מ אסור מדרבנן דהוי חזקה דאיתרע מה אמרת דהוי קדיר שמא של בשר תחב ולקולא ז"ל דכיון שבבר אמרנו אוקי אחזקה שלא פלט הכף רק מעט ובהבטל בס' הרי כבר אמרנו דבל חלב תחב ואיך תאמר אי"כ שמא של בשר תחב ועיין היטב בש"ך דיני ס"ם אות ד' ואות מ"ז ותבין:

ומכ"ש לפי מה שכתבתי מדבריך שהכפות היו מעורבים קודם שתחינה חד בחד והרי כתב הש"ך בפי' קי"א בקי"ד דאם כתערב אי"ה חד בחד קודם הכפילה וכפל אי' מהן להיתר ליא ב"י שאני אומר וקדיר לקולא כיון דאתחזק אי' בשתי החיכות כאו"א בגופו של איסור דייכינן ל"י עיש ובחוו"ד שם ואי"כ ס"ל כאלו שכיהם של חלב דייכינן ל"י והספק שמא של בשר כפל אינו ספק כלל:

ונם אין לומר כיון דהבכרים מעמה ואומרת שאין בו מעם ומדיכא כאמנה בטלים רק מעוט חומרא איכא כאמנה וכמ"ש רמ"א ס"י ל"ח וכיון דסוי ספק שמא של בשר תחב ואיכא כמי חזקת היתר ומעוה מוסר, ז"ל דכיון דקודם הטעיעה אסור מחמת טעמים הכיל שוב לא מהני הטעיעה מעוט חומרא שבוהבין וכמו בכל בשר שבפל לחלב דאיכא חזקת היתר לקדרה וכמ"ש בדוך מעט ואינו אסור רק מדרבנן מעוט דהוי חזקה דאיתרע ולא אמרינן כיון דאחר הטעיעה הוי רק חומרא ובוקי בחזקת היתר בל"ש דאסור מדרבנן מלד חזקה דאיתרע דהא כולו רק חומרא או אפי' בשאר איסורין כיון דמדיכא כאמנה העבריס מעטס שבתב הש"ך שם בס' ל"ח ואינו רק חומרא שלא להאמינו א"כ כימא אחר הטעיעה שהוא רק ספק בחומרא בעלמא ולא קדאי ומותר אלא אמרינן כיון דקודם טעיעה הי' אסור לא מהני טעיעתו והגדתו דהיינו חומרי' שאנו מחמרינן שלא להאמינו ושלא לסמוך עליו בשה שאסור בלי הגדתו ואין הגדתו מועיל לא לאיסור ולא להיתר וכ"ז פשוט ולא כתבתי רק יען שראיתי שהזכרת בשאלתך שטעמה הערלה וחזיתי לדעתך שיש לדון זה להיתר לכן כתבתי להוליא מלבך:

ועיין בש"ך שם סקי"ה דדייק מנשון רמ"א דעל טעיעת ישראל סומכין מדכי' לסמוך לעכו"ם ולא כתב לסמוך אטעיעה וחקר מה כ"מ בזה הא אין תרומה נוהג בזמננו ולפענ"ד כוונת רמ"א דהנה פשוט דאם טעמו עכו"ם ואומר בטלים שיש בו טעם אי' ודאי אסור אפילו יש בו ס' ועיין ש"ך שם סק"ד דהא מדיכא כאמנה אלא שאנו מחמירין שלא כאמינוהו אבל לא לקולא ומ"מ כ"ל דאם יש ס' אין לריך לחת לכהני לטעוס ולבבר שמא יש בו טעם דבטלמא אם אנו סומכין עליו גם לקולא לסתיר באין בו ס' לריכין לבבר גם כי איכא ס' דהא יש לבבר ע"י הגדת הכהני שכהני שני לדדי הספק אם אומר שיש בו טעם אסור אפי' באיכא ס' ואם אומר שאין בו טעם מותר אפי' באיכא ס' אבל כיון דמלד חומרא הוא מ"מ בטל בס' ס' ואם אינו מותר אפי' לחומרא ועיין בנ"ל יו"ד סי' מ"ג, ועוד דאם כסמוך עליו לחומרא יסבבו שהוא כאמן בטעימתו ויסמכו עליו גם לקולא ולכן לא כתב רמ"א ואין נוהגין עכ"פ לסמוך אטעימה דסוי מטעם דרק לקולא לא סמכינן אבל לחומרא לריך קפילא ולכן כ' דאין נוהגין לסמוך על עכו"ם דהיינו שאין בו לוך כלל אפי' לחומרא ומטעם הכיל:

ונם יפה דהיה דקודם שבתחב הי' ס' אם מותר להחוב ואז לא הי' חזקת היתר והחזקתו לאי' ושוב לא מהני חזקת היתר, אבל מ"ש כן בבי מקום, ליתא דלענין זה אנו דנין על המקום אם כבר אם לאו הלא רק לענין לבטל מעה א"כ גם מעיקרא הי' חזקת מעה והאלכתי בזה בעקיא אבל בנידון דידך יש ספק אם מותר להחוב אפי' יש ס' דלא חזקת היתר של הקדרה דהשאר היתר מעוס אי"ל לכתחלה, ולכן הדין פשוט דהכף לריך הגעלה והקדרה אסורה עם התבשיל ואם הקדרה הוא של מתכות שאפשר בהגעלה או בליבון יכשיכה כדיכה:

הראיתך בעיכיך חלקי הסותר ועשיתי ליליס ופרחים לתורה, אבל שמע בני מוסר אביך ואל תרגיל עלמך בדברים הנוגעים לדינא להמליא דברים חדשים עפ"י פלפולי אחרונים כי לעיר אתה לימים רק תפסוק עפ"י ספרים המחוברים לפסק הלכה המפורסמים ומקובלים בישראל ופלפלת כ"ם למאי חזי, וגוף סברת בוך מעם דבב"ח ליכא חזקה המתבגדת לחזקת היתר אף שגם אני כשתמשתי בסברא זו לפלפול בכמה מקומות אבל לדינא איכא מתקבלת אללי דכבר הבאתי לעיל דברי ש"ך יו"ד סי' רל"ט דבב"ח או חלב בבשר או כל מבשא"ש שבתבטל בלא בס' סוי כאלו נאבד מן העולם ע"ש א"כ נגד חזקת היתר שמעיד שהי' ס' ובתבטל יש חזקת קיים של החלב או הבשר שודאי לא בתבטל ונאבד מן העולם דליכא ס' והרי הרבינ"ם בהשובה סיל דחזקת ליא וחזקת מי הם שתי חזקות אלמא אף דחזקת מי בלי חזקת ליא ליכא לא חזקת מי' ולא חזקת היתר מקרי חזקה שעדיין קיים כמו שהי' והא דכוותי' ואף כובי' שבחלק עליו הייבו עשוס דשתי החזקות קשורי' זו בזו לא מקרי רק חזקה אי' אבל מודה דחזקת מי בלי חזקת ליא הוי חזקה:

והשלתי ס"י ל"ח עמד במאי דקיימל שם בא"ר שבכל להיתר בתבשא"ש ובספק ולא ידעינן אם הי' ס' דאסור מספק, כימא העמד הקדרה על חזקה היתר ודאי הי' ס', ולפענדיל דבר חדש דלא אמרינן חזקה אלא אם הספק הוא כנד החזקה דהייבו שבעשה דבר ואנו מספקים אם דבר זה סילק החזקה או לא אז אמרי' דודאי בעשה באופן שלא סילק החזקה ומעוס דאוקמא אחזקה אמרינן שבעשה באופן שלא יסלק החזקה ויסאר כמקדם כגון ספק בשחיטה וכדומה, וכן לענין קנרת בוך מעם הכיל אנו מספקים אם פלט אאי' הכל וסילק חזקת היתר דקדרה או לא פלט כ"כ ובתבטל שפיר אמרינן דאוקמא הקדרה בחזקת היתר ודאי לא פלט כ"כ אבל אם בס"י ל"ח אם אנו מספקים אם הי' האיסור זיב והי' ס' כנדו או הי' ב' זיתים או אינו מספקים על ההיתר אם הי' ס' זיתים או כ"ם זיתים שאין הספק כנד החזקה ואין הספק בעשה הבעשה לבטל החזקה רק בבמות האיסור או ההיתר וספק זה הי' גם בלי כפילה בקדרה זו, בזה לא מהני חזקה וכי מעוס חזקת היתר של הקדרה דבה ההיתר או כתמעט האיסור ודמי לש"ם חוס' חולין פ"ו ע"א ד"ה מ"ש דרבנן מ"ספקי אי לוב מעשיהם מקולקלין או מתוקנין ומעוס חזקת איסור דבהמה זו אי"ל לומר דרוב מעשיהם מקולקלי' ודוקא אי מחלה מעשיהם מקולקלי' ומחלה מתוקנים ואנו דכין אין הי' מעשיהם בבהמה זו מהני חזקת איסור דבהמה לומר שודאי קלקלו בה אבל אם אינו אלא מעשה דבהמה זו רק אי לוב מעשיהם מתוקנים שודאי לא קלקלו ואם מקולקלים ודאי קלקלו ואין הספק בחזקה לא מהני חזקה, והא אם הי' היתר הרבה ודאי לא כאסר ואם מעט ודאי כאסר ואין הספק בחזקה לא מהני חזקה ואינ"ם, וד' הטוב היטב ייטיב עמנו בכל טוב לא יחסר קורטוב כספך וכסף אביך אוהבך הדוש"ת:

שמואל סק' בלוחס בקי"ק הכיל

הטובה

תשובה קס"ט

עיליא ב' איסחלא יום ה' לפ' ראשי המעות תרי"ק לפ"ק:

אור ליסרים יזרח, להרבני המופלג, מלא פלג כמו"ה שמחה נונס כי"ר פ"מ:

מכתבו קבלתי ועי"ד פמג"ד בפתיחה להתעוררות ריש חלק ג' שכתפק בחלי זית בשר שחוטה ומ"ז בשר כבלה שנפלו לקדירת איזו מיכן של היתר ויש בהיתר ס' כנגד מ"ז כבלה ומ"מ הטעם כרגש מכח מ"ז היתר אם אסור מה"ת משום טע"כ או עותר אפי' מדרבנן וכו' ע"ש [עיין בפמ"ג יו"ד ס"י פ"ז בשש"ד קק"ג מה שהעיר על הפלחי] ומעלתו כתב דהוא כנד משנה שלימה פי' דתרומות מ"ה תלתן שבפלה לתוך הבור של יין בתרומה במעים אם יש בזרע כדי ליתן טעם אבל לא בעץ וכתב הרע"ב אע"פ שטעם עלו ופריו שוה אין העץ מלטרף עם הפרי לאסור יין של חולין לפי שאין העץ קדוש בתרומה ולפמ"ג תקשי אמאי אין העץ מלטרף אפי' הוא היתר כיון שעכ"פ טעם איסור כרגש:

ולפענ"ד לפמ"ש הרי"ש במתני' דתרומות והתלתן טעם עלו כטעם זרעו קרובים זה לזה מבואר דאין טעם העץ והפרי שווין לגמרי רק קרובים בטעם ודבריו מוכרחים מן הירושלמי שהביא הרי"ש שם דפריך ואין עץ פוגש ומזר ופוגש ומשכי כמ"ד כוטלפ"ג אסור ואפי' למ"ד כוטלפ"ג מותר מודה דהכא אסור למה כל שעלה לאוכו תלתן הוא משביח ע"ש ואיך כיון שהעץ פוגש והתלתן משביח ע"כ אין טעמם שוה לגמרי אלא קרובים בטעמם, ולפ"ז אי"ש דבר פמ"ד לא נסתפק אלא בבשר כבלה ובשר שחוטה דטעמם שוה לגמרי בזה י"ל דע"י ההיתר טעם אפי' כיכר אבל שם במתני' דתרומות שאין טעם הזרע והעץ שוה לגמרי שפיר מותר אם יש ששים כנגד הזרע ואין לומר דטעם האיסור כיכר ע"י העץ של היתר דזה טעם אחר חדש ועיין בעה"מ בפסחים ר"פ אלו עוברין ואיכו טעם האיסור ולהכי מותר;

ועוד"ל דודאי ברוב בשר שחוטה ומיעוט בשר כבלה לא נסתפק פונ"ד שהרי דיבו מבואר בסי' ל"ח סוס"ג דאמריכן שלק שאינו כמי שאיכו ומיכו רבה עליו ומבטלו ולפ"ז יש להבין אי"כ במחלה על מחלה כמי כיון דאינא לגמלס שמא טעם היתר רבה וכתבטל במיכו ועיין פונ"ד בפתיחה לתערובות פ"א חקירה ג' אך ז"א דהא יש ספק כמי שמא שוה בשוה או שמא טעם האיסור רבה וקדאי"ו לחומרא אבל אין לומר דהוי ס"ס לחומרא שמא טעם האיסור רבה ואח"ל שאין טעם האי' רבה שמא שוה בשוה ומי' תוס' עירובין ה' ע"ב ד"ה וספק ותוס' חולין כ"ח ע"ב ד"ה לפי דהא הוי ס"ס אונס חד שמא לא כתבטל ברוב היתר והתיכה בכבלה שהוא אי' דאו' אבלסס בתרומת תלתן דהר תרומת פירות דרבנן שפיר מותר מה"ט דשמא טעם היתר רבה וקדי"ר לקולא ואי"ש:

ובנוף הספק הכה דעת חת"ם בע"ז סי' דבהיג טע"כ איכו אסור מה"ת ואכי איכי מודה לו שכתב לייסב דברי רמ"א סי' ל"ח ס"ג שכתב ולענין מב"מ אזלינן בתר שמא ושיך קקי' תמה עליו דאם אינו בטעמא מה מהכי דשוה בשמא הא טע"כ דאו' ואם שוו בטעמא ולא בשמא בטל חד בתרי אפי' במין בשאינו כמו ביבש כיון דאין הטעם כיכר ותירץ חת"ם עפמ"ש לתרן קומ"י הש"ך סקי"ח סתק' על הרשב"א דאמריכן שלק שאיכו מיכו כמי שאיכו ומיכו רבה עליו ומבטלו הא סוף סוף האי' כו"ע בשאינו והטעם כיכר וכרגש ותי' כיון דאיכו כיכר וכרגש טעם האי' בפ"ע רק עם ההיתר דמיכו בכה"ג טע"כ איכו אסור מה"ת וכמ"ש טו"ז סי' קי"ט ע"ש:

ולפענ"ד ז"א דודאי במנ"מ אין הטעם כרגש יותר ע"י טעם האיסור כיון דשווין בטעמא אבל בשאינו כגון ירק כחי דשכי זיתי היתר כתבו בו טעם בשר מ"מ ע"י בזית שלים של כבלה כרגש בו טעם בשר יותר שפיר הוי כיכר האיסור ואיכו בטל דטע"כ דאו':

ועוד אמרתי בחידושי יו"ד לייסב קומ"י טו"ז סקי"ח על הסגת מהרש"ל דכותבו בשלמא הא דאמריכן שלק אם איכו כמי שאיכו ושאינו רבה עליו ומבטלו הייכו משום דכשאיכו מיכו מבטלו הוי כבאבד האי' מן העולם כמ"ש ש"ך בשם מע"ז סי' רל"ט וסוב אין כח במיכו לחזקו דמה שהיתר מיכו שדומה לו בטעמו מחזקו איכו גורס איסור אבל אם מיכו מבטלו איכו כבאבד מן העולם כי אדרבה מחזקו כיון ששוה בטעמו רק שמיכו איכו כאסר ממכו כיון שהוא רוב אבל שפיר יכול לאסור אחי"כ שאינו כיון שאיכו כבאבד מן העולם:

ושנית אמרתי לפמ"ש תוס' חולין ק' ד"ה בשקדש דאם איכו אסור אלא במשהו משום מנ"מ לא בטל לא אמריכן בה מעכ"ב ע"ש וכבר כתבו אחרוכים דאי טע"כ דאו' ולוקין על כזית מן התערובת אי"כ כ"ז ס"ס בהיתר טעם האי' מעכ"ב מה"ת ובעיכן ששים כנגד כולו עיין פלתי ולפ"ז בשלמא הא דאמריכן שלק אם איכו כמי שאיכו הייכו משום שאפי' תאמר שמיכו כאסר אחלה מ"מ אין ההיתר כ"כ רק האיסור אסור ואי"כ איכו מיכו רבה עליו ומבטלו אבל אי' שלק שאינו כמי שאיכו שאם איכו מיכו כאסר אחלה בטוב גם היתר כ"כ ומסייע לאסור אם מיכו ולא"ש לומר דמיכו רבה עליו ומבטלו:

ואמנם מ"ש לייסב בזה דברי רמ"א אמנה ביותר שכתב למ"ש רשב"א חולין ל"ח ע"א וקרוב שזה דעת רש"י דבמנ"מ שאינו בטעמא ואיכו שוה בשמא דליכא למיקס אטעמא בעיכן ששים מה"ת ואי"כ בשר וחלב הוי מנ"מ בשמא כמ"ש הראב"ד עיין ב"י סי' ל"ח ואיכו שוה בטעמא אי"כ אם כפל בקדרה שכי זיתי אלב אחד טמא ואחד טהור ליכא משום טע"כ דהא אין טעם האי' כיכר בו כיון דאיכא כמי היתר דשוה בטעמו ומ"מ אי אזלינן במנ"מ בתר טעמא הוי החלב איסור עם הקדרה מבשאינ"מ ובעיכן ששים אבל כיון דאזלינן בתר שמא הוי מנ"מ ובטל חד בתרי ע"ש:

ולפמ"ש ז"א דיש בו משום טע"כ משום דמוסיף טעם אבל כאן תמוה ביותר דאפי' כ"מא ברוב היתר איכו בטעמו איקרי איכו כיכר האי' הייכו משום שהיתר הרוב ואלו כתערב אחלה במיכו בטעמא הי' בטל חד בתרי דטעם היתר כרגש שהוא הרוב אבל בחד בחד שאם כתערב אחלה כך ודאי אסור ולא אמריכן שאיכו כרגש טעם האי' דמי ייתר שאין טעם האי' כרגש דלמא אין טעם ההיתר כרגש ועוד כיון דאינא לגמלס שמא האי' רוב ואי"כ בכפלו בנ"א לאיכו מיכו כמי אין לומר שאין טעם אי' כרגש דלמא אין טעם היתר כרגש ושפיר אסור משום טע"כ ואם יאמר בכפלו שכי זיתי אבל שהוא ואחד טמא אי"כ הייכו דין הרשב"א הכ"ל ומזה לא מיירי רמ"א שזה כתב המחבר אח"כ:

ועוד כיון דלרמ"א במנ"מ אזלינן בתר שמא ואם איכו שוה בשמא אע"פ ששוו בטעמא אין הטעם בטל כלל אלא אדרבה מחזק והולך אי"כ ל"ש כלל לומר שאין טעם ההיתר כרגש ואיתא גם מ"ש לייסב דעת רשב"א:

ואני תמה עוד שלא מצאתי זה ברשב"א בשם רמב"ן דהיכא דשוו בטעמא בעיכן ששים מה"ת ואם כדבריו הלא כ' רש"י שם היכא דבדקא ולא יהיב טעמא אי"כ ליכא למיקס אטעמא בעיכן ששים ובחדא מהתא מחתיכהו ואי"כ גם היכא דבדקא ולא יהיב טעמא צריך ששים מה"ת ואי"כ אי"ל לכל אריכות הזה אלא דמיירי דטעמיה קפילא ולא יהיב טעמא ומ"מ אם איכו שוה בשמא צריך ששים אבל אם שוה בשמא חד בתרי בטל וי"ל דעכ"פ בנשפך וספק אם הי' ששים אין כפ"מ בזה דכיון דבדקא ולא יהיב טעמא אמריכן דמסתמא הי' ששים ועיין מ"ש חו"ד שם בזה:

ומה שרלה פמג"ד לפשוט ממתני' דערלה פ"ג מע"ז תבלין של תרומה ושל כה"כ ואין בחד כדי להבל ובלטרפו ותבלו מותר לכהכים ואסורים לזרים וכו' ואמאי מותר לכהכים הא טעמא לא בטיל ובלטרף ההיתר עם האי' והרי כרגש הטעם וטע"כ דת"ת וכו' ודחה אחי"כ ע"ש בזה הכני להעתיק מאריכות גדול מחידושי ממש' ע"ז דף ס"יו"ל שם:

תוס' ד"ה תבלין הקשו על פרש"י דפי' אם כפלו לקדרה ולא בזה כדי לתבל ובלטרפו ותבלו והם של אי' מלטרפין לאוסרה דלפירושו משמע דחדא מלתא היא ולישכא דבריתא משמע דתרי מילי כיכהו ומ"ש ולישכא דבריתא ל"ל דמתני' דמשכה היא בפ"ג דערלה מ"י, ולפענ"ד דבמעילה י"ז ע"ב אהא דתכן החם הפגול והטהר אין מלטרפין מפני שהן שתי שמות אמריכן בגמ' ל"ש אלא לטומאה ידים אבל לענין אכילה מלטרפין ופרש"י דפגול וטהר מלטרפין דאי איכא פחות מכזית פגול וטהר משלימו לכזית ואכלו חייבין עליו משום פגול וכן אי הוי רוב דטהר ופגול משלימו לכזית ואכלו חייב עליו משום טהר ואי"ל דבי דאי הוי אלי זית מזה ואלי זית מזה מלטרפין זע"ז לחייב עליו משום טהר ומשום פגול ע"ש מבואר דאע"ג דאין כאן רוב זית פגול והמיעוט איכו פגול ואלו הי' המיעוט היתר לא הי' לוקין עליו משום פגול באכלו בזה אחר זה אף דבקדשים המלאה הייכו דוקא בנ"א כדאמריכן לענין המלאה דכזיל בספחים מ"ה ובכזיר ל"ז אבל כיון דהוא אי' אף שהוא

אם איסור אחר דהייכו נותר מצלים גם אם אכלו בזאחיז דאי בגיל הסחה המלאל אי' לאי' מיבעיא וכדאקשיכן כמי התם בפסחים ובנזיר הכיל:

ולפ"ז כיל לאחדם דבר דהא דתכן במשנה ט"ו פ"ב דערלה לא נאלו כדי לאבל ולא באלו כדי לאבל ונלטרפו ותבלו אסור לזרים ומותר לכהנים והכי פסק הרמב"ם פט"ז ממ"א הי"ב דאיכו אסור אלא בקל שבשניהם הייכו דוקא בשנפל משניהם שיעור שוה אבל אם הרוב הוא מכה"כ אסור כמי לכהנים בהנאה דמיעוט תרומה מצלים הכה"כ לכשיעור כמו שמיעוט נותר מצלים שיעור פגול לזרים ועיין חולין ק"ז דיש דברים שאין מקבלין טומאת אוכלין בפ"ב ומ"מ מצלימין לכשיעור ע"ש, והנם דיש לאלק דשאני התם בהך דפגול ובנותר דאם הם שוה בשוה מלקין אותו בין אם מתרין אותו משום פגול בין משום נותר ולהכי כי הוי אחד מהם רוב מתרין בו משום הרוב והמיעוט מצלים מצא"כ כאן דאם הם שווין איכו אוסר רק כהקל שבהם לכן גם אם החמור הוא הרוב מ"מ לענין החומרא הוי המיעוט כהיתר ואיכו מצלים מ"מ מדברי רש"י איכו נראה כן דרבי הוא שחידש לו דאם יש ח"ז מכל אחד מתרין בו מכל אחד שבהם אבל רש"י מעיקרא הוי סיל דאם הם שווין אין מתרין ואין מלקין אותו כלל רק בדאיכא רוב מאחד מהם חבירו המיעוט מצלים ואיכ הא דכותיה:

וסברא כמי הוא דבשלמא אם הם שוה בשוה כהי דתיבול הכה"כ כרגש מ"מ מהי תיתי דבל כה"כ כרגש דלמא דתרומה כרגש ועיין בש"ך סי' ל"ה סק"ח ובוז"ן סק"ה וסוס"י ק"ט ובמגיל על דברת חתים אבל היכא דכלאים הוא הרוב ל"ש למימר דלמא דתרומה כרגש שהוא המיעוט ועיין בטוז"ן סי' קמ"ב לענין זוז"ג דאם נורם אחד הוא העיקר אזליכן בתרי' אע"פ שנורם אי' מקייב ג"כ ואפי' במיעוט היתר הי' שבאה לומר דמלטרף כיון דתיבול הכה"כ כרגש כמ"ש ס"ך סכ"ל אלא דבזה יל שטעם היתר כרגש כיון שאיכו מלטרף כלל אבל כאן כיון שהתרומה עכ"פ מלטרפת לאסור לזרים שוב איכו פוסק הלירוף ואסור ג"כ לכהנים בהנאה דאיכו מכיחו ליפרד מעליו ועיין תוס' זבחים ל"א ד"ה התם וכיון שבה"כ הוא הרוב והעיקר ופעולתו בתיבול כ"כ אוסר:

ולפ"ז יל דפ"כם אסורים אם הם אסורים שווין או אפי' אחד חמור כערלה ושני קל כתרומה או עבל אך שהם שווין בשיעור אסורים בקל שבשניהם ומלטרפין אם האחד חמור הוא הרוב והשני קל הוא המיעוט מלטרפין לאסור הקדרה כחמור שהוא הרוב וכיל ובזה נופל לשון לירוף והכל רק לאסור את הקדרה וא"ש:

ועוד"ל דבמערלה י"ז כלל אי"י כל שטומאתו ושיעורו שווין מלטרפין ובטומאתו ולא שיעורו שיעורו ולא טומאתו וכו' אין מלטרפין ומשום דאין שיעורו שוה אלא דהתם דאי דאפי' אי כימא בטומאה מלטרפין מ"מ ביו"ב אין מלטרפין כיון דמשום יחודי דעתא הוא ע"ש וא"כ נראה דשאר איסורים דומים לטומאה ואם אין שיעורן ואיסורן שוה אין מלטרפין ועיין חי' רמב"ן בשמעתין דהא דתכיא פ"ק דכריתות דחלב ודם אין מלטרפין הייכו משום דאין שיעורן שוה דחלב בכזית ודם בבביעית [ע"ל סי' קכ"ו] וא"כ הי"ה אם אין איסורין שוה כמי אין מלטרפין כגון כלאי כרם ותרומה דכה"כ אסור לכל בהנאה ותרומה איכה אסורה רק באכילה לזרים ולפ"ז תקשי במשנה פ"ב דערלה הכיל אותו מלטרפין תבלין של תרומה ושל כה"כ לאסור הקדרה לזרים הא אין אין איסורן שוה, אך ז"ל דהא דאם אין איסורן ושיעורן שוה אין מלטרפין הייכו דוקא למלקות או בבטול ערלה ותרומה בהיתר במקום דליכא כו"ש דתרומה בטלה בק"א וערלה במאתים אז אין מלטרפין לאסור אפי' בקל שבשניהם משום דאין שיעורן שוה אין להם לירוף לענין שיעור עיין מ"א פ"ב דערלה אבל היכא דאוסר בכו"ש או מתבל אפי' אין שיעורן ואיסורן שוה שפיר מלטרפין דמ"מ טעמא דאיסורא קטעים דהא הטעם כרגש וכן סיל לר"א במשנה שם מלטרפין בכו"ש אבל לא לאסור ועיין בר"ש שם ופלאי סי' ל"ח אות ד' ד"ה ולכאורה, ומעתה א"ש אסורים ומלטרפין הכל רק לאסור הקדרה אלא דאסורים הייכו באיסורים שוין ומלטרפין אפילו אין איסורן שוה מלטרפין לאסור בקל שבהן וזה רבותא יותר דלא כימא בקושי' הכיל ואשמעיכן כתירוץ הכיל בכיל, ומתוך הדברים הכיל יראה דעתי בענין זה ובזה הכני מותם בברכה שלימה:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכיל

תשובה ק"ע עוד להכיל

מה שהק' עמ"ש תוס' חדשים סוף מס' מעילה לייסב קושית תוס' דלינבטיל האי פרוטה של הקדש שבפלס בגובא ותיכן דמדאורייתא לא בטל דהא ודאי אם הוא כיכר האיסור לא בטל דיוכל ליטלו וכאן האי' הוא הקדושה שבל ספרוטה וזה יכול ליטלו להחליף על פרוטה אחרת ויפ' שאלה חולין גמורין, והק' מצ"מ כ"ג דקאמר דאורייתא ודרבנן לא מילטרפי ופרש"י לחפוש פרוטה זו בקדושת מעשר שהמעורב מהיא בטל ברוב וכו' וק' הלא כיכר האי' דהא אפשר לחללו וכמ"ש תוס' חדשים, ולפענד"ד דיש לחבין על התוי"ט כיון דבטל ברוב והוי המיעוט כמי שאיכו איך אפשר לחללו הא מהיא לא תפיש פדיוכו וכמ"ש רש"י הכיל, אלא דזיא דכבר הק' ש"ש ס"ו ס"ד מאי הק' תוס' דלינבטל ברובא הא ממוכא לא בטל כדאמריכן בילה ל"ה ע"ב הרי שבתערב לו שאה חבים וכו' ותיכן דמרשות גבוה לרשות הדיוט אין דכין בו תורת ממון רק תורת אי' שבו וכוכתו דאף דממוכא לא בטל ויש להקדש פרוטה באותו כיס מ"מ המעילה איכו משום גזל ממון הקדש דהא יש ממון הקדש שאין מועלין בו כלל וכמ"ש קלו"ח סי' ר' אות א' רק משום קדושת פה ישראל שעליו שהוא אי' [עיין ב"ש או"ח סי' א' וס'] ומ"ז שפיר הקשה תוס' דלינבטל שם אי' ברוב חולין, ולפ"ז שפיר כתב תוס' חדשים כיון דיש להקדש פרוטה בכיס זה אפי' כתבטל האי' ויכול ליתן להקדש פרוטה אחרת תחתי' כיון שפרוטה זו של הקדש הוא בעולם בכיס זה ואז ממילא פקע האי' וחל הקדש על פרוטה אחרת והוי ככיכר האי' כיון שיכול ליטלו ואיכו בטל גם לענין אי', אבל שם בנ"מ דליכא במעשר שהוא מעורב שוה פרוטה ואין כאן תורת ממון כלל וכיון שבטל מהיא לענין אי' הוי כמי שאיכו ואי' כלל לחללו מהיא ואף דמדרבנן לא בטל משום דשיל"מ מ"מ דאורייתא ודרבנן לא מלטרפי וממילא אין בו חילול לא מהיא ולא מדרבנן ולא הוי כלל דשיל"מ וממילא שפיר כשאר בביטולו דאיכו כיכר האי' ואי' ליטלו ע"י חילול ולא אמרי' כיון שאם כאמר דיכול לחללו יהי' כיכר האי' ולא יבטל ויהי' דאורייתא דאדרבה אמריכן שהוא בטל מהיא וממילא אי' לחללו ואיכו כיכר האיסור ושפיר בטל וא"ש, ובזה יבא שלום יכוח על ראשו כנפשו ונפש החותם בברכת בוכה ירושלים:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכיל

תשובה קע"א

שיל"ת ב' איפאלא אי' בשלא תרמ"ו לפ"ק:

ישא ברכה מה' ידידי הרב הגדול בתורה מו"ה יוסף ליב סופר כי"ר רב בק"ק דערעסטקע והגליל:

מכתבו הגיעני וכבר כתבתי לו שבוע שעברה שאני עדוד מאוד ולא באתי אלא לפשיב מפני הכבוד מה שעלה בדעתי בקראי דבריו אודות אי בשר ודגים מקרי מבש"מ או מבשא"מ, הכה הב"י סי' ל"ח הביא בשם מ"כ וכן מיכי דגים ועופות שחלוקות בשמן שני מיכים הם ודיי בשם מו"ה הביא והיי כשהן שלימים אבל החתוכים הכל מקרי חתיכות דג או חתיכות עוף וחולק עליו וכ"כ פמ"ג בפתיחה לתערובה פרק ד' דשור ועוף ודג אף חתוכים מיקרי לענין שמא אין מיכס וכ"כ כל האחרוכים בשם פר"ח דמקרי מבשא"מ בשמא ועיין ב"י סי' ל"ח בכללים:

ומה שהביא ראי' דמקרי מבי"מ בשמא מר"פ כל הבשר דקתני הכודר מן הבשר מותר בבשר דגים וחגבים ופירש"י דכל הכודר אין דעתו אלא אחר לשון בכ"ח שהוא קורא שם הדבר כך ואשמעיכן מתני' דכל מין בשר קורהו בשר חוץ מבשר דגים וחגבים ע"ש מוכח דדוקא בלשון בכ"ח איכו בקרא בשר אבל בלשון תורה בקרא בשר איכו ראי' דיל כמי איפכא דבלשון תורה דגים ודאי לא בקרא בשר אלא לפי דבברים הולכין אחר לשון בכ"ח לריך לאשמעיכן דגם בלשון בכ"ח איכו בקרא בשר ומכש"כ לפי מה שהביכו תוס' שם מבדרים ומעילה דדוקא ביומא דהקזה או כאיב ליה עיכא מותר בדגים אבל בשאר יומים כודר מן הבשר אסור בדגים משום דממליך עלי' שליח וא"כ דגים אקרי בשר בלשון בכ"ח ולריך למתני דביומא דהקזה או כאיב לי' עיניה מותר בדגים אבל בלשון תורה אפשר דלא מקרי בשר, ואפי' כאמר דבלשון תורה בקרא בשר מ"מ לדעת תו"ה ומרדכי לא הוי מבי"מ בשמא

בשמא אם שוה בשמא בלשון תורה רק אם שוה בשמא בלשון בני"ל ורק לדעת רש"י חולין ל"ח ורי"ן בע"ז מקרי שוה בשמא אם שוה בשמא בלשון תורה ועיין תוריד ס"י ל"ח ד"ה ומעתה ואי"כ לדעת תוי"ם ומרדכי אין בראיתו כלום דהוי מצ"מ דהא לא אזלינן בתר לשון תורה, ולפמ"ש אדרבה לסיתתם מוכח דהוי מצ"מ בשמא בלשון בני"ל אבל לדעת רש"י ורי"ן דאזלי' בתר לשון תורה לא מוכח מסם דהוי מצ"מ וזו היפך מדבריו

וראיה שהביא מסנה כיו כל היולא מן הבשר אין מדליקין

גו אלא בשמן דגים אלמא דגים אקרי בשר, הכא לדעת רש"י ורי"ן הכ"ל ודאי אין ראי' דנקרא בשר בלשון תורה דלמא רק בלשון בני"ל אלא אפי' לדעת תוי"ם ומרדכי אין ראי' דהא לא הוזכר סם בשר על דגים אלא מדאלמריך לאפוקי מכלל בשר וסרי גדולה מזו סם בחולין דקחני מוחר בבשר ודגים וכו' וסרי קורא סם בשר על דגים ומ"מ פירש"י הטעם מסוס דאיכו קרוי בשר בלשון בני"ל ועי"כ דאין ראי' מלשון המשנה ונמרא דנקט סם בשר להורות נמה קמיירי ואשגירה ליסנא הוא:

ומה שהביא מקידושין י"ג ע"א וקנהדרין ק"ח ע"א דדרשינן

מכל אשר בחרבה מחו ולא דגים שביש ואי אין דגים בכלל בשר כ"ל למעוטי ח"ל הא כתיב לשחת כל בשר ודגים איכו בכלל בשר, הכא ראי' ודאי אין מסם דאפשר לומר אי לא כתיב מכל אשר בחרבה הוי"א דגם דגים בכלל בשר ואלמריך מכל אשר בחרבה אבל השחת דכתיב מכל אשר בחרבה שפיר י"ל דדגים איכו בכלל בשר ואדרבה מסם ראי' להיפוך מדכתיב לשחת כל בשר ואפ"ה דגים שביש לא מחו מוכח דדגים איכו בכלל בשר, ובלאה"כ אין ראי' דהאי מכל אשר בחרבה איכו מיותר רק דדרשינן ממשמעותא נקט דרשא היותר פשוטה:

ועיין רש"י בחומש בפסוק כי השחית כל בשר אפי' בהמה

חיה ועוף בזקקין לשא"מ ולא נקט דגים משמע דדגים איכו בכלל בשר ועיין בכורות ז' ומבין שם כתב כי פירוש כל בשר כל האדם כמו יבא כל בשר להשתחוות ולמעה יפרש כל בשר אשר בו רוח חיים עיי"ש ואי"כ ודאי אין ראי' מסם דמדכתיב כל בשר הוי מרבינן מן כל גם דגים וגם מדכתיב אשר בו רוח חיים אבל בלאה"ה אין דגים בכלל בשר והרי לרמבין יש לפרש בשר כמו אדם ואין מזה ראי' דבשר דגים מקרי מצ"מ בשמא עם שאר בשר:

אלא דבאבן עזרא שם בפסוק ומכל החי מכל בשר כתב

וכן חיה המים שגם הדג יקרא בשר אבל אין מכל זה ראי' דהתם ס"ל דגים ופירוש בשר נוף עיין רמבין ואמר לשחת כל בשר כל נוף בע"ח ובזה בכלל גם דגים שגם הם בעלי נוף אבל מ"מ אפשר שדג מה איכו נקרא בלשון תורה בשר רק דגים ועכ"פ יש לו שם לוי שנקרא גם דגים לא בשר שחם ובשר לחוד ואיכו מצ"מ בשמא עם בשר בהמה חיה ועוף שנקרא בשר שחם ובשר לחוד [עיין באבע"ע ויקרא י"א בפסוק ושקץ יהי' לכם מבשרם לא תאכלו ובשי תוס' שבת ס"י רמ"ד סק"ז]:

ומה שהביא מסנהדרין כ"ע דאמרינן אדהיר לא הותר לו

בשר לאכילה דכתיב לכם יהי' לאכלה ולכל חיה הארץ ולא חיה הארץ לכם וכו' מיתיבי ורדו בדגת הים וכו' ומאי פריך מדגים אי איכו בכלל בשר הא איכו לא קאמר דלא הותר רק בשר, גם זה איכו ראי' דהרי מקרא הוא דורש ונקרא לא כתיב בשר ואי"כ ממנ"פ אם אפשר ליל"ף מהאי קרא גם דגים בכלל אי' כמו בהמה חי' ועוף אי"כ אפי' אי דגים איכו בכלל בשר כמי תקשי דעכ"פ ליתא להאי דרשא דאי"כ דגים כמי והרי כתיב ורדו בדגת הים ואי דאיכו נקט בשר לאפוקי דגים מ"מ היא גופא תקשי אם איכא להאי דרשא כדרשי"ה כמי אדגים ואם אי אפשר לאיל"ף דגים מהאי קרא כיון דלא הוזכר רק חי' ועוף ורומש אי"כ אפי' דגים בכלל בשר כמי תקשי מאי פריך מדגים הא דגים לא נאקרו כאן בהאי קרא דהא לא כתיב בשר:

אבל קושטא דמלתא דכאן לא נאקר לו בשר כלל מה

שנקרא בשר שיהי' אי' רביע על הבשר רק כמ"ש תוס' סנהדרין כיו ע"ב דיה אכל שלא נאקר לו אלא להמית ולאכול אבל מתה מאליה שרי' ע"ש ואי"כ אין כפ"מ בבשר רק כיון שנאקר לו להמית בר' להנאתו אי"כ גם דגים נאקר לו להמית ועיין רמבין בפסוק הכ"ל ופריך שפיר מורדו בדגת הים מאי לאו לאכילה שמותר להמיתם כדי לאכול וזה מוכרח בגמ' דאי כימא דהאי' חלוי בבשר מאי קושי' מורדו בדגת הים דלמא רודין בהם להאכילם לכלבים או להכיח ע"ב מכחו אבל אסור באכילה לאדם אלא הפי' כמ"ש מאי לאו לאכילה שרודין בהם להמיתם להנאתו ומשני לא למלאכה מחיים ולא להמיתם:

ומה שהקשה אי דגים ובשר הוי מצ"מ אי"כ בחולין ל"ז דאמר

כלכים בחלפם הוי ופרש"י כלכים שקן דגים קטנים בחלפם של בשר ועיין רש"י שבת ע"ז ע"ב ועי"ז ל"ה ורמב"ם פי' שדג טהור הוא ועיין בשו"ע יו"ד סי' פ"ג ואלו הוי מצ"מ אי"ך אמר רי' ליטעמיה קפילא אדמאה הא מצ"מ ליכא למיקס אטעמא, הוא טעות דדגים ובשר הוי מצ"מ בשמא ולא בטעמא ושפיר אי"כא למיקס אטעמא ועי' בש"ך סי' ל"ח סק"ט

והנה הגיעני מכתבו שרולה להכריח דבריו שקושיתו כיון

דהוי מצ"מ בשמא מה מהני טעימא הא מצ"מ לא בטל וגזה אזלינן בתר שמא כדבא בע"ז סי' לא הועיל בזה כלום דהא רבי יוחנן סיל בע"ז ע"ב מצ"מ בטל ושפיר קאמר דמהני טעימה ובטיל אבל טעימא בעי דלעכין טע"כ אזלינן בתר טעמא וכש"ך הכ"ל ואפי' לרמ"א דגם בזה אזלינן בתר שמא וחד בתרי בטל מ"מ מדבבן בעיכן שפים ומהני טעימה דאם אין הטעם כדגם ודאי איכא שפים ומיירי כגון שלא הי' שפים נגד כל הכלכים ומהני טעימה לומר דודאי איכא שפים נגד פליטתו:

אמנם לפי דעתי נראה דאפי' הוי סיל לרי' מצ"מ לא בטל

כמי לק"מ דדוקא אחיכת בשר עם אחיכת דג מקרי מצ"מ בשמא זה מקרי בשר וזה מקרי בשר אבל כלכים שלם איכו נקרא בשר רק כלכים ואיכו שוה בשמא עם בשר ולא הוי מצ"מ ועיין בד"מ סי' ל"ח [ושוב הראו לי דברי השואל בס' יד שאול כדריס סי' רט"ז סק"ט ותשו' מהר"ש סי' קי"ג]:

ויכן אכי עדוד מאוד לא עייכתי כלל רק כתבתי מה שעלה ברוחי והככי חותם בברכת שלום וברכה מכאי ידידו:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה קע"ב

שלי"ם ב' איפאלא מ' שופטים בדרי"ח אלול דהאי שעתא שתי"ר לפ"ק

שוכ"ט וכוח"ט לש"ב הרב המאוה"ג החריף ובקי וכו'

כמו"ה שמואל זצוויל כ"י בק"ק מונקאטש:

מכתבו קבלתי ועתה בתחי להשיב בדי"ח אשר עמד על

דברי מי' רש"ל חולין ל"ח דיה אמר אביי שכתב

ואי"ת דמ"מ רובבו של זרוע שכפל בקדרה לא כהבטל עם רובבו של חיל דמ"מ ובלול הוא וכגון וכו' והזר הרובבו בהוא אסור ובבלע בגופו של חיל וכו' והתפלה הא הפי' הפשוט הוא שבעם הזרוע בכבש בחיל ולמה הולרך הרש"ל דבעם זרוע בכבש ברובבו ואחיכ חוזר לחיל ודאי כל העובר מבחוצה ולחומר התמוה אקדיש ואוסיף להפליא עמ"ש הרש"ל קודם לזה הא ר"י לא פליג אלא בבלול כגון יין ביין וכו' אבל בינם שזה עומד בפני עצמו וזה עומד בפ"ע אף לרי' בטל ברוב וכו' ואי"כ זרוע בשילה נמי בהדי חיל דינם בינם הוא חד בתרי בטל אף לרי' דאעפ"י שנתבטלו זה עם זה יבם בינם קרינן לי' וכו' וכדאקשינן לקמן בני גיד שנתבטל עם הגידים וכו' ולינבל ברובבא וכו' והוא פלא הרי שם מיירי שאינו מכיר הגיד איהו ופליטתו ברובבו אם יש בנו"ע אסורה ואם אין בנו"ע כולן אסורי' והרובבו מותרת והרי הגיד נתערב יבם בינם ועי"ז סריך ולינבל ברובבא אבל בזרוע בשילה עם החיל הזרוע ניכרת ואין כאן תערובת יבם בינם רק מטוס פליטה הזרוע ומה קיל דהוי יבם בינם, ומה נראה דסיל לרש"ל בקושי' זו דלא אמרינן לרי' מצ"מ לא בטל אלא בנכלל האיסור עם ההיתר ואיכו עומד בפ"ע אבל כשהאי' והיתר כל אחד עומד בפ"ע אף שהיתר גולב מן האי' הוי כתערובת יבם בינם דהד בתרי בטל וסיל דקושי' הנמי לקמן ואינבל ברובבא קאי ג"כ על מה דאמרינן בנו"ע ואפי' לרי' ושפיר מייתי מינה ראי', ואם כנים דברי שפיר הולרך רש"ל דרובבו הזרוע שנפלב בקדרה נבלע עם רובבו החיל ואיכו בטל ושוב חוזר ובבלע בחיל גופו והי' דרין לאסרו בהסרה רק הוא היתר הבא מכלל איסור:

ולולא דמסתפינא הייתי אומר דאין כונת רש"ל ברובבו

של זרוע שנפלב בקדרה שנפלב בחוץ ואוך הכלי רק שנפלב מן הזרוע לרובבו של חיל בפנים עי' שהם בקדרה ונם מ"ם וחזר הרובבו אין הפי' מחוץ לפנים אלא בפנים גופא אחר שנאסר הרובבו חוזר ואוסר בשר החיל והא דנקט

רובבו

רוטב היינו משום דבלא רוטב איכו אוסר כולו רק כ"ק אז נסילה בכחוש כמו בלבי כמבואר בסי' ק"ה רק ע"י הרוטב מוליך בליעתו בכולו ולקיים דאסיר כתב רשב"א מכח פליטה רוטב הזרוע באיל:

ומה שכ"ל עוד בייסוב קושיתו דבחי' הרין חולין ל"ח הק' היכא אמריכן דטע"כ דרבכן הא תכי' לקמן אלא הסמאיס לרבות ליון ורוסבן וקיפה שלסן והי' הכ"מ בעיכן אבל ע"י תערובת לא ע"ם ובמקא כתבתי סברא ישרה דלמ"ם הרשב"א חולין דף תכ"ל ד"ה אמר רבא דדוקא בשר בחלב מקרי טע"כ לפי שאין בחלב רק טעם בשר אבל חלב בבשר מקרי טעמו וממשו ע"ם א"כ דוקא היולא מתחיכה לתחיכה אחרת ובבלע בה אז לדבר לא שא"מ שלא הי' פליטה בעיכא מקרי טע"כ אבל רוטב שכפלט מתחיכה ועומדת בעיכא בפ"ע ואחיכ כבלע בתחיכה מקרי טעמו וממשוכמו חלב בבשר, ולפ"ז כראה דהא הרשב"א מחדש אחיכ דלא אמריכן מב"מ לא בטל אלא אם ממשו של אי' מעורב ובבלל כעין דס הפר ודס הסעיר ואיכ נהי דבהאי ואיה אכתי לא כחיה לזה וסיל דגם בפליטה אמרי' מב"מ לא בטל מ"מ הייכו דוקא אם כפלט לחון ועומד בעיכא דאסור מן הסמאיס לרבות רוטבן אבל בכפלט ובבלע מן הזרוע לאיל ולא הי' לפליטה הויה בפ"ע גם בקושי' זו הוי ס"ל דלא מקרי מב"מ לכן הולרך לומר דרוטב הזרוע כפלט לחון ויש לה הוי' בפ"ע ולא בטל ברוטב של איל הכפלט לחון משום מב"מ ואחיכ חוזר ובבלע בגופו של איל ואיכ:

ועיין חידושי דין שם דיש ג' מיכי טעם כעיקר האחד שלא קלט מן האי' אלא טעמו לא גופו ולא פליטתו וכו' הב') שקלט פליטתו ולא גופו הג') שכתערב גופו בהיתר ע"ם באריכות ולכן מה שקולט האיל טעם זרוע בלי פליטה לחון לא הוי מב"מ ועיין הי' רשב"א שם סדיה הכ"ל:

ועל רבעיס לו אסיב דהרי מבואר בסי' ק"ה דבלא רוטב אין אתיכה אוסרת אתיכה הבוגעת בה אפי' אם באם רק כדי בטילה אלא דע"י רוטב אתפשט בכולו ועיין בתה"ד סי' קפ"ב ובחוו"ד סי' ל"ב אות י"ב דאי ליה לן סברא דמקושר הכל עם הרוטב הוי הבלוע כמו בלא רוטב ואיכו מתפשט בשום רק אם יולא לחון ובבלל ברוטב אז הרוטב מחלק בשום לכל המקומות ע"ם ולפ"ז יל דהרשב"א ס"ל כמ"ם חוו"ד שם בדעת סוי"ז דלא אמרי' סברא דמקושר ולפ"ז שפיר הולרך רשב"א לומר שרוטב הזרוע כפלט לחון ולא כתבטל ברוטב של איל משום דהוי מב"מ וחוזר ובבלע בגופו של איל ומתפשט בכל האיל והי' מן הדין לאסרו במשהו ואפ"ה התירה תורה ושפיר הוי היתר הבא מכלל איסור אבל אם איכו יולא לחון כיון דאיכו מקושר עם רוטב שבקדרה איכו אוסר רק כדי בטילה ואיכ אין כאן היתר הבא מכלל אי' דאולי כדי בטילה מן האיל במקום שבוגע בזרוע באמת אסור כמו מקום אחר להאי אוקימתא דלא כרביכא ואיש:

ומה שעמדתי על דברי רשב"א אמאי אסיב לי' יבש ביבש ס"ל ע"ד פלפול דס"ל כמ"ם הרין בחולין ל"ז בשם הרא"ם דאין אבל מפעפע מתבטל בבלי לעולם דקדרה הוא שמתבטל מפני שהרוטב מוליך האי' בשוה אבל בבלי שהוא מפעפע בעלמו אפשר שהרבה ממכו מתבכם במקום אחר הלבך אפי' בשאיב לא בטל ע"ם וכבר כתבו תוס' חולין ל"ו דקרי לבלי ביטול דבתיב ויבשלו הפסח וכן קורעו לאחר ביטולו פירושו לאחר בלייתו כמו שהוכיחו תוס' שם וכן בפי' רא"ה ובשלה ואכלה עיין רש"י שם ולפ"ז הק' הרשב"א שפיר מאי היתר הבא מכלל איסור יש כאן דלמא זרוע בשילה בא הי' האיל עם הזרוע מבושל במים רק בלי קדר וכן בדין דהא זרוע מתבות כבוכה הן ואיכן באכלות אבא בלי כדאמריכן בחולין קל"ב ע"ב ועיין בתוס' שם ומשום פליטתו אין כאן מב"מ וכמו שהק' הרשב"א אחיכ אבא דאפשר לומר כיון דאיכו מתפשט בשום יש מקומות באיל שאין בו ס' וכראיה הכ"ל ובעשה שם אתיכה בבלה דבקדשים טעיכ דאו' והמל"א ואעכ"ל מהיא עיין רשב"א שם ד"ה אמר רבא וכיון דלא ידעיכן באיזה מקום הוא הרי יש כאן תערובת יבש ביבש היתר דכיון דבתכבם במקום אחד הרבה והרי איכא ס' באיל בגד זרוע אי מאה ואיכ מקומות היתר רבו ובטל אבא דאי בם יבש ביבש מב"מ לא בטל שפיר הוי היתר הבא מכלל אי' ולזה הק' הרשב"א דהא יבש ביבש אד בתרי בטל גם לרש"י ואי משום פליטה לא בטל כיון שאין המתמות בתערב שפיר בטל:

ומ"ש דמדברי רשב"א ס"ל מוכח כדעת בקוה"ב בסי' ל"ג דתרי מסתו לא אמריכן משום דבח אחר של היתר מעורב בו לא הוי מב"מ ואפי' בפל כל תערובת הראשון סבאסר בטמהו משום מב"מ לא בלא בתערובת הסכי של איכו כמי בטל המסכי עליו כלפי ליא מוכח דלא בבקה"ב דהא בתב הרשב"א דבדין הי' לאסרו כמו בעלמא רק דהוא היתר הבא מכלל אי' ולבקה"ב גם בעלמא שרי בבה"ג ויבן אבי מרוד הרבה תהי' בזה בביתה קולמסי והבכי חותם בברכת שלום ידידו ש"ב:

עמרם הק' בלוהים בק"ק הכ"ל

תשובה קע"ג

שילים ב' איפאלא עש"ק יתרו תרכ"ג לפ"ק:

שוכ"ט להמופלא ומופלג מלא פלג כ"ה יוסיע פאלבאק כ"י

מכתבך קבלתי והגם כי אין הזמן מסכים להשיב על פלפלא כ"ם מ"מ להלהיב לבך לתורה הבכי מעיב לך ואשר תמהת על הש"ך סי' ק"ב ביו"ד שכתב עמ"ש המחבר יש מי שאומר שלא אמרו דשילים לא בטל אלא היכא שהמתיר מתיר לבא עכ"ם ובידו לעשותה בלי הפסד וכו' ולפיכך בילה של ספק טרפה וכו' וכתב הש"ך לא ידעתי למה כתב וכו' בשם יש מי שאומר הלא הרשב"א כתב כן ואין מי שחולק עליו וכו' וקשי' לך דבעלם ממכו חוס' ב"ק ס"ם ע"א ד"ה כל הבלקט וכו' שהק' כי אמר המחלקת הא איכו מועיל למה שבדל אחיכ ואי' דבטל ברוב ואעב"ג דהוי דשילים עי"י פדיי' מ"מ מדאו' בטל וכו' אלמא דחוס' סיל אעב"ג דאיכו בידו בלי הפסד מקרי דשילים ושפיר כתב המחבר דין זה בשם יש מי שאומר:

הבה קושייתך לק"מ דמה הפסד יש בפדייה בטע רבעי אף שמוסיף חומש והוא ממון גבוה מ"מ איל רק להעלות המעות ליושלים ולהוליא שם על דבר מאכל כמבואר דיכים אלו בבמב"ם פ"י מה' מעשר שני ופ"ש שם ואי משום הוצאות הדרך שיעלה ליושלים עיין אריכות פלאי ושאר אחרוכים שם סי' ק"ב לענין מע"ש והיכ לענין כרם רבעי:

ויותר הי' לך להקשות אהא דאמרי' בבדרים כ"ח דהקדש הוי דשילים ופירשו כל הראשוכים שיש לו מתירין ע"י פדיי' ושם מעות הפדיון הוא להקדש ואם הבעלים פודין מוסיף חומש כמבואר ברמב"ם רפ"ז מעירוכין ועיין חת"ם יו"ד רכ"ג והקשי הא אין לו מתירין ע"י הפסד ואף דשם הקדש יולא לחולין והוא שלו אחת המעות ואין כאן הפסד משא"כ בכרם רבעי הכ"ל שהבעלים לוקחים הכרם רבעי מ"מ כשהבעלים פודין יש הפסד חומש ואיכ להבעלים לא הוי דשילים ועיין חת"ם הכ"ל אבל באמת גם זה איכו כיון דהקדש שוה מכה שחילבו על שויש מחולל שפיר מקרי דשילים כמ"ש מב"ש בחוס' פסחים כ"ז ד"ה הקדש אבל עכ"ם במע"ש מבואר בדברים הכ"ל דהוי דשילים ומ"מ קשי' לך יותר מכרם רבעי ממה דקשי' ממע"ש:

גם מה שהפסו אחרוכים עלין מדברי כ"מ פ"ז דעכו"ם הי' שכתב בדעת הרמב"ם דמשו"ה החמירו ברמוכי בדן להלריך ג' תערובת מפני שהוא דבר שאפשר שיהיו לו מתירי' אם יתפרדו הרמוכים ואע"ג דלרשב"א לא חשיב בכה"ג דשילים כדמשמע בעור יו"ד סי' ק"ב לרביכו חבוב. לפעכ"ד איכו חפיסה כלל דזה מבואר לכל מעיין דבדון הכ"מ אין לו ענין כלל לדין דשילים שבכל הש"ם ומעולם לא בשמע שיועיל ס"ם באי' משום דהוי דשילים שאם יפול לתוך היתר יתבטל אלא כוכח הכ"מ אף דלרשב"א לענין דשילים שבכל הש"ם לא חשיב בדן חשיב לי' רמב"ם דשילים להלריך ג' תערובת גם באפשר שיהי' לו מתירין ואפשר שטעמו כיון דאפשר שיהי' לו מתירין כשיתפלבו אחי לזלזולי בי' ובי"ד שכתב בתי' הסכי משום דקיל איסורו מעכו"ם אבל עכ"פ על דיכו של רשב"א בדשילים בכל הש"ם אין חולק דלא מקרי דשילים ושעמא דמסתבר הוא דהרי הא דדשילים לא בטל הוא רק מדרבבן ואם יש ספק אם הוא דשילים הוי קל"ר ולקולא ודוקא בס' אי' דרבבן אבל ודאי יש לו מתירין אליבן לחומרא וכמ"ש עוי"ז חילוק זה רש"י ק' לענין בבי' והרי"ל ע"ש וכ"ם דיש להעמיד האי' על חזקתו שלא יהי' כיתר אלא דזה ליש בבידון רשב"א שהרי ספק טרפה אין לו חזקה אי' ושפיר תמה הש"ך:

ומ"ש לייסב דעה רמ"א בסי' ק"ב דבטעם גם דשילים בטל והש"ך תמה עליו דמירושלמי ומתוס' ולא"ש ורן בבדרים

בבאסר בטמהו משום מב"מ לא בלא בתערובת הסכי של איכו כמי בטל המסכי עליו כלפי ליא מוכח דלא בבקה"ב דהא בתב הרשב"א דבדין הי' לאסרו כמו בעלמא רק דהוא היתר הבא מכלל אי' ולבקה"ב גם בעלמא שרי בבה"ג ויבן אבי מרוד הרבה תהי' בזה בביתה קולמסי והבכי חותם בברכת שלום ידידו ש"ב:

עמרם הק' בלוהים בק"ק הכ"ל

תשובה קע"ג

שילים ב' איפאלא עש"ק יתרו תרכ"ג לפ"ק:

שוכ"ט להמופלא ומופלג מלא פלג כ"ה יוסיע פאלבאק כ"י

מכתבך קבלתי והגם כי אין הזמן מסכים להשיב על פלפלא כ"ם מ"מ להלהיב לבך לתורה הבכי מעיב לך ואשר תמהת על הש"ך סי' ק"ב ביו"ד שכתב עמ"ש המחבר יש מי שאומר שלא אמרו דשילים לא בטל אלא היכא שהמתיר מתיר לבא עכ"ם ובידו לעשותה בלי הפסד וכו' ולפיכך בילה של ספק טרפה וכו' וכתב הש"ך לא ידעתי למה כתב וכו' בשם יש מי שאומר הלא הרשב"א כתב כן ואין מי שחולק עליו וכו' וקשי' לך דבעלם ממכו חוס' ב"ק ס"ם ע"א ד"ה כל הבלקט וכו' שהק' כי אמר המחלקת הא איכו מועיל למה שבדל אחיכ ואי' דבטל ברוב ואעב"ג דהוי דשילים עי"י פדיי' מ"מ מדאו' בטל וכו' אלמא דחוס' סיל אעב"ג דאיכו בידו בלי הפסד מקרי דשילים ושפיר כתב המחבר דין זה בשם יש מי שאומר:

הבה קושייתך לק"מ דמה הפסד יש בפדייה בטע רבעי אף שמוסיף חומש והוא ממון גבוה מ"מ איל רק להעלות המעות ליושלים ולהוליא שם על דבר מאכל כמבואר דיכים אלו בבמב"ם פ"י מה' מעשר שני ופ"ש שם ואי משום הוצאות הדרך שיעלה ליושלים עיין אריכות פלאי ושאר אחרוכים שם סי' ק"ב לענין מע"ש והיכ לענין כרם רבעי:

ויותר הי' לך להקשות אהא דאמרי' בבדרים כ"ח דהקדש הוי דשילים ופירשו כל הראשוכים שיש לו מתירין ע"י פדיי' ושם מעות הפדיון הוא להקדש ואם הבעלים פודין חומש כמבואר ברמב"ם רפ"ז מעירוכין ועיין חת"ם יו"ד רכ"ג והקשי הא אין לו מתירין ע"י הפסד ואף דשם הקדש יולא לחולין והוא שלו אחת המעות ואין כאן הפסד משא"כ בכרם רבעי הכ"ל שהבעלים לוקחים הכרם רבעי מ"מ כשהבעלים פודין יש הפסד חומש ואיכ להבעלים לא הוי דשילים ועיין חת"ם הכ"ל אבל באמת גם זה איכו כיון דהקדש שוה מכה שחילבו על שויש מחולל שפיר מקרי דשילים כמ"ש מב"ש בחוס' פסחים כ"ז ד"ה הקדש אבל עכ"ם במע"ש מבואר בדברים הכ"ל דהוי דשילים ומ"מ קשי' לך יותר מכרם רבעי ממה דקשי' ממע"ש:

גם מה שהפסו אחרוכים עלין מדברי כ"מ פ"ז דעכו"ם הי' שכתב בדעת הרמב"ם דמשו"ה החמירו ברמוכי בדן להלריך ג' תערובת מפני שהוא דבר שאפשר שיהיו לו מתירי' אם יתפרדו הרמוכים ואע"ג דלרשב"א לא חשיב בכה"ג דשילים כדמשמע בעור יו"ד סי' ק"ב לרביכו חבוב. לפעכ"ד איכו חפיסה כלל דזה מבואר לכל מעיין דבדון הכ"מ אין לו ענין כלל לדין דשילים שבכל הש"ם ומעולם לא בשמע שיועיל ס"ם באי' משום דהוי דשילים שאם יפול לתוך היתר יתבטל אלא כוכח הכ"מ אף דלרשב"א לענין דשילים שבכל הש"ם לא חשיב בדן חשיב לי' רמב"ם דשילים להלריך ג' תערובת גם באפשר שיהי' לו מתירין כשיתפלבו אחי לזלזולי בי' ובי"ד שכתב בתי' הסכי משום דקיל איסורו מעכו"ם אבל עכ"פ על דיכו של רשב"א בדשילים בכל הש"ם אין חולק דלא מקרי דשילים ושעמא דמסתבר הוא דהרי הא דדשילים לא בטל הוא רק מדרבבן ואם יש ספק אם הוא דשילים הוי קל"ר ולקולא ודוקא בס' אי' דרבבן אבל ודאי יש לו מתירין אליבן לחומרא וכמ"ש עוי"ז חילוק זה רש"י ק' לענין בבי' והרי"ל ע"ש וכ"ם דיש להעמיד האי' על חזקתו שלא יהי' כיתר אלא דזה ליש בבידון רשב"א שהרי ספק טרפה אין לו חזקה אי' ושפיר תמה הש"ך:

ומ"ש לייסב דעה רמ"א בסי' ק"ב דבטעם גם דשילים בטל והש"ך תמה עליו דמירושלמי ומתוס' ולא"ש ורן בבדרים

בנדרים כ"ג מסמע דאפי' טעם אינו בטל וכתבת דטעם סרעי"א הוא עפמ"ש רש"י חולין ל"ז ע"ב ד"ה אמר אביי דרובא בטר עם בטר הוי מבטא"ל לרבא דאזיל בתר טמא וכיון דדטילא הוא רק במצ"א א"כ טעמו הוי מבטא"ל ולהכי בטל אבל הראשונים בקושי' הוי ס"ל דדטילא אפי' בטא"ל לא בטל ואז ספיר מודה דמ"ל דאפי' טעם לא בטל, הכא כיון להאמר ע"ד פלפול אבל לא מסמע כן בראשונים עם רק דבקושי' הוי ס"ל דמייני במצ"א אבל זה פסיטא להו גם בקושי' דדטילא הוי רק במצ"א ויותר הי' לך לומר דדברי רש"י ורמ"א הוא רק למאי דקי"ל כרבא דאזיל בתר טמא וקושי' ראשונים הי' לאביי דאזיל בתר טעמא וחמרא חדא בעינני מקרי מצ"א וא"כ רובא בטר עם בטר כמי הוי מצ"א' ומה יענה למחכי':

אבל לפעניד גם הרש"ל לא קאמר דרובא עם בטר מקרי מבטא"ל בטמא אלא אם כבר יצא הרובא מן הבטר ונעומד בפ"ע ונקרא עליו שם רובא אבל אם נגע אחיכת אי' בחתיכת היתר ונלא הטעם מזו לזו בלי אמצעות רובא כיון שמעולם לא הי' עליו שם רובא רק שם בטר ספיר מקרי מצ"א בטמא וכמ"ש חוס' ורראשונים בחולין ק"ג דאם נגעו הקערות במחבת לא מקרי ג' כו"ם וא"כ ליתא לדבריך:

ומה שכ"ל בדעת רמ"א דמ"ש דטעמו בטל הייכו במצ"א בטמא ומבטא"ל בטעמא ויש ס' דאז הטעם הוי כנאבד מן העולם וכמ"ש ס"ך יו"ד סי' ל"ט בשם עמ"ז אלא דאם גם ממשות מעורב אמרי' כהי דהטעם הוי כנאבד מן העולם מ"מ ממשותו אינו בטל כיון דנקרא על שם האיסור וכמ"ש בחו"מ אבל אי ליכא רק טעם בלי ממש כיון דהטעם הוי כנאבד מן העולם ספיר בטל אפי' שוה בטמא דל"ש לומר שנקרא על שם האי' כיון דהאי' הוי כנאבד מן העולם ועיין מג"א סי' תמ"ז סק"ז דאפי' לשיטות דלא בלח כמי חוזר וניעור מ"מ בטעם בעלמא אינו חוזר וניעור כיון דהוי כנאבד מן העולם אבל בשוה בטמא ובטעמא דאין הטעם נאבד מן העולם מודה רמ"א דאפי' בטעם דטילא לא בטל וא"כ יל"ל דראשונים בקושי' הוי ס"ל דמייני בנתערב במינו בטמא ובטעמא ולהכי ס"ל דהוי דטילא ועיז הי' דמייני במצ"א בטעמא וספיר בטל ויש להאריך בזה ואין הזמן מסכים:

אבל מה שכראה יותר לאמת הוא עפמ"ש מי' הרי"ן בחולין ל"ח והוי יודע דלרבנן אית להו תלתא קראי בטעי"ב כנגד ג' מיני שיש לנו בטעי"ב האחד שלא קלט ההיתר מן האי' אלא טעמו בלבד לא גופו ולא פליטתו ומוכחי להאי מתניתא וכו' הסכי שקלטו ההיתר מן האי' פליטתו אבל לא גופו וילפי' לי' להאי מג"ל הג' שנתערב בהיתר מגופו של אי' וילפי' לה להאי מצ"ח וכו' ע"ש ולפ"ז הא דכתב רמ"א דבטעם לא אמרי' דטילא היינו בקלט רק טעמו ולא פליטתו והוא מין אי' הכ"ל אבל היכא שקלט פליטתו כמין שכי הכ"ל ודאי אמרי' דטילא לא בטל וספיר הק' לראשונים ונסתלקו הסגות הס"ך ודי' יטע בלבד אהבתו וירחתו לעסוק בתורתו כנפש החותם בברכת התורה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה כע"ד

ביל"ח יום ג' לסדר ואיש אל משפחתו תשובו הכת"ר לפ"ק פה מחדש תע"ח:

ל"ג בעומר יגיע עת הזמר ויזכה לשמות מיין המשומר
כבוד ש"ב ידי"ב אוהב דבוק מלא, הרב המאוה"ג
חריף פיפיות חל חלפיות לדיק תמים במעלות בית
חוריו האחרן כש"ת מו"ה יעקב יחזקי' גרינוואלד כי"
אבדק"ק סערעדנע:

כתבך בא אלי בעתו ומתחתי בשלומך ואשר טוב עשית אין טוב אלא תורה שהקשית עיד הריי"ף פ' גיטי"ן שכתב דאף שאפשה עם הלני בתכות הוי רק ריחא ומשהו עבדי לי' ובטיל מ"מ אסור למיכל' בכותחא דהוי כמו דטילא א"כ בחולין ק"ג דשרי לאוכיתי כדא דכמכא אבל כדא דאלא משום דליתא לאיסורא בעינא ומעמא כמי לא יהיב כותח בחומץ וא"כ הוא מדין ביטול ולריי"ף הלא בחמת אינו בטיל דהוי כמו דטילא זה תורף קושייתך, ואני תופיף להפליא כי בדעת הריי"ף אין פירוש אחר רק כמ"ש הרי"ן בנדרים בפ' הנודר מן המבושל דהוי כמו היתר בהיתר וכבר נסתפק בחתי"ם לעמש הרי"ן אפשר דדטילא מדאו' ל"ג וא"כ ודאי קושיתך חזקה:

אך כלע"ד לי"ב דהכא מבואר בטו"ש יו"ד סימן ל"ה דאף בכדא דמילתא אם הכי ביחד עם כדא דכמכא מוחר להשמש במלח אחיכ ולא חיישינן שמא כפל מן כיתח לתוכו ומזה נראה דאפי' בדיקה אי"ל אם כפל לתוכו דאלי"כ הי' לריך לומר אם כתן ממנו לתוך קדרה של בשר מותר כמובן, ואמת מרים הוי קש"ל לי לפי סברת הרא"ש רים חולין שכ' דאם רוב מטריין אלל שחיטה מומחין ואם שחט והלך לו מותר בדיעבד בלי בדיקה ממילא מותר לכתחלה למטור לו על סמך שיבדקנו אחיכ ע"ש מתק סברתו ואי"כ הכא דבדיעבד מותר למלוח בשר עם המלח כשסוכתו ביחד למה נאסר לכתחלה להכיחס ביחד, אמנם אמרתי דהסברא הוא כך כמו דאמרינן שמא מת לא חיישינן שמא ימות חיישינן ועיין בתוס' קידושין מ"ה ע"ב ד"ה בפירוש מחלוקת ר"ח עם רביו מנחם מיוני ובנוב"י חיו"ד סימן כ"ח וכ"ו לענין ווסתות וכבר חידש הרא"ה בבדה"ה סברא זו והי' למלא הזה יש חזקה היתר ליתנו לתוך בשר ועיין בנקוה"כ וטו"ז סי' קכ"ז ובדא"ש פנ"ה בשם הראב"ד לענין כיקור הגיד וחלב ועיין בדש"ל ינמות בקוני' דשפק קרוב לו, ולפ"ז לכתחלה אסור להכיחס ביחד שמא יפול לתוכו מכותח כמו דחיישינן שמא ימות אבל אם כבר הכיחס וליחום שמא כפל ולא מחזקתו הוי כמו שמא מת דלא חיישינן, ועכ"פ הא דמותר אחיכ לבשל עם בשר אינו בתורת ביטול רק משום דחלינן שלא כפל מן הכותח לתוכו כלל ועיכ קושייתך קאי לכתחלה איך שרי להכיחס ביחד דלמא יפול לתוכו ולא יתבטל כי הוא היתר בהיתר ואחיכ יבשלנו בבשר ועיז אני אומר דגם מבלעדי הריי"ף קשה איך שרי להכיחס ביחד על סמך שיתבטלו בתוך החלב הלא הוי כמבטל אי' לכתחלה:

אמנם לענדיכ כי זה ימים רבים נתקשיתי לפי דברי הרי"ן בחולין פנ"ה בשם הרא"ה דאם כתערב יבש בינם מצ"מ דמדאוריי"תא ברובא בטל בין בינם בין בלח אלא דרבנן החמירו בלח שיהי' בשמים מ"מ מותר להוסיף עליהם עד שמים קודם שיבשלם ואין כאן מבטל אי' לכתחלה כיון שעתה הוא היתר ואינו רק מונע שלא יחול עליו אי' א"כ קדרה שביבל בה בשר לא יבשל בה אלא אמאי הלא בישול בצ"ח אין כאן אם אינו נותן טעם כי דרך בישול אקרה תורה וגם משום מבטל אי' לכתחלה אין כאן לפי דברי הרא"ה הכ"ל כיון שאינו רק מונע שלא יחול האי' ואולם שם אמרתי דחיישינן דלמא אין כאן שמ"ך ויש בישול בצ"ח והאלכתי שם לי"ב קושי' התוס' ואמנם השמח הכא קש"ל לי למה נאסר כדא דמילתא ומה בכך שיפול מן הכותח לתוכו הלא כמו דאמרינן גבי חלא שבודאי יתבטל בתוכו שהוא רק דבר מועט ועיין בריטב"א שם כן יהי' בודאי שמ"ך בקדרה של בשר כנגד הכותח שבמלח ואי"כ משום בישול בצ"ח אין כאן וגם משום מבטל אי' אין כאן כיון שאינו מונעין רק האי' מלחול, ואמנם כ"ל דודאי לאי' אכילה ודאי לא נקרא מבטל אי' לכתחלה שאינו מונעין רק האי' מלחול אבל לענין אי' בישול הלא יש כאן אי' שתורה אקרה לבטל בצ"ח ועל החלב בפ"ע שם איסור ליתנה לתוך בשר ורק נתיר אותה משום שנתבטל וכנגד אי' בישול שפיר מיקרי מבטל איסור לכתחלה אבל גבי כדא דחלא שיהי' בטל בתוך החלא אין כאן שום אי' כלל כקושי' הכ"ל ואי משום שאינו מבטלין אי' לכתחלה לענין אי' בישול וכתירוץ הכ"ל דא בורכא דהא לענין אי' בישול שפיר מקרי אי' בהיתר ולא היתר בהיתר ושפיר בטל ואי דא"כ הוא מבטל אי' כנגד אי' בישול בכותח לתוך החלא הא ליתא דא"כ לא יהי' אדם רשאי לבטל קדרה חולבות בחלא אבל הריי"ף שם קאי לענין אכילה שפיר כתב:

דהוי היתר בהיתר ועיין היטב בכל זה כי קלרתי:

ולולא דמסתפינא הייתי אומר פרפרת כאה בעזהי"ת דהריי"ף סובר ג"כ כדעת הרמב"ם דמלח שואב ולא חלא, אך קשה הגירסא הכא איתא לאיסורא בעינא, וכ"ל לי"ב דהכא כבר עבד הריטב"א שם למה לא אקרינן להעמיד קדרה של אי' אלא קדרה של היתר שמא יפול עליו ואיכן משום דבאי' זהיר בי' שלא יפול ואו שאינו מקפק ממנו בהתמדה וכמכא במלחא שרי איכא למיחש עיי"ש, ולדיתי להעמיד זה בדברי הגמ' ומ"ש משאר איסורין ומשני האי איתא לאיסורא בעינא רק בהערבה בשר ואינו נזהר, ולפי דברי ריטב"א הכ"ל קשה על פירוש רמב"ם ור"ח דהאי שואב ואלא אינו שואב א"כ גם בשאר איסורין כדא דמילתא אלא כדא דאיסור לפי שהוא שואב וכאן לים איסור הריטב"א כמובן,

ולפוס

ולפוס דהיתה אמרתי ודאי להעמיד בסמוך באופן שיוכל לשאוב ודאי אסור גם בשאר איסורין אך בריחוק מקום דשאי להעמיד ולא חיישינן שמא יעמיד במקום קרוב כיון שהוא אי' מיזהר זהיר אבל כדא דכמכא אסור אפי' מרחוק שמא יעמיד בקרוב כיון שהוא היתר, אך ראה זה מלאתי בכ"מ פ"ט ממ"א הכ"ם אבל רבינו מפרש דלאנוחי כדא דכמכא גבי כדא דמילחא בסמוך ממש קאמר דשאיב לי' מילחא לכדא ואיכ קשה כנ"ל למה לא נאסר בשאר איסורין, לכן הי' נ"ל דהאי דשאיב לי' היינו רק כמו ריחא שכתב הרי"ף לעיל דלא הוי רק משהו ולפ"ז בשלמא כאן הוי היתר בהיתר ולא בטל כמ"ש הרי"ף לעיל גבי כותח דהוי כמו דש"ל וכפי מה שהסביר הרין בנדרים אבל באי' לא חיישינן להאי דשאיב כלל כיון שאינו אלא משהו ובטל ואי דהוי מבטל אי' יל דאין כוחו לבטל וכהכא עוד תי', ולפ"ז הפי' בגמ' כך ומ"ש בשלמא אי אמרת טעמא משום שמא יפול לתוכו מן הכותח שפיר יש חילוק בשאר איסורין כתי' הרשב"א אבל אז קשה דגם בחלא ליאסר ואי דבתבטל הלא הוי דבר שיש לו מתירין כשיטת הרי"ף וכקושיתך הנ"ל ואיה הטעם משום דשואב ושפיר יש חילוק בין חלא למילחא אבל אז קשה מ"ש משאר איסורין כקושיתי הנ"ל ועי"ז משכי לעולם משום דמילחא שואב וחלא איכו שואב ואי דאיכ מ"ש משאר איסורין האי איתא לאיסורא בעינא ובטל כאי' בהיתר דשאיבה רק משהו עבדא לי' האי ליתא לאיסורא בעיכי' ואף דהוי רק משהו מ"מ איכו בטל דהוי כדש"ל:

ועוד נ"ל לישב הגי' האי איתא לאיסורא בעיכי' לשיטת הרמב"ם ופרי"ח דטעמו משום דשאיב עפי' דברי הרין שתירץ קושית הרי"ף שהק' איכ למה פת שאפאה עם הלני והאי ביכיתא דאיסורי בהדי ביסרא אסור לאכלו בכותח ותי' כיון שריח הבשר כרגש בהן הטועם אותן יהי' סבור שממשו של בשר נבלע בהן וכי אכיל להו בכותחא מיתחזי כבשר בחלב ומשו"ה אסור משא"כ בשר שחוטה בנבלה איכו כרגש כיון שהוא מב"מ ע"ם ומבואר בתשו' חוו"ל דלהכי הוי טעם בעיקר דאורייתא משום כיון שהטעם כרגש הוי כביכר האי' וכאלו הוי בעין ע"ם (ועיין בחי' הרשב"א חולין בסוגיא דז"ב סוף דף ל"ט) ולפ"ז כך הפי' בגמרא ומ"ש דהמקשן סובר הטעם שמא יפול לתוכו ואיכ שלא ליאסר ואי משום ביטול הלא אינ איסור לכתחלה וגם הוא דש"ל ועיין בש"ך יו"ד סימן ל"ג סק"ל, ועל זה תירץ דאין הטעם שמא יפול לתוכו רק שאי שאיב והריח כרגש והאי כמו איתא לאיסורא בעיכי' כביכר האי' האי ליתא לאיסורא בעיכי' שאיכו שואב ושמא יפול לתוכו לא חיישינן וים לי הרהורי דברים בזה לכל לד ולא כתבתי אלא מה שעלה ברעיוכי בהשקפה ראשונה, וזך שוכן מעונה, יקומם קהל עדת מי מנה, כנפשך היפה ונפש ש"ב אוהבך הנאמן:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הנ"ל

תשובה קע"ה

שילת ב' איפאלא ב' לפ' בשלח תרכ"ג לפ"ק

ברכתי תעלה לראש ידידי הרב הגדול מו"ב זך ונקי כמו"ה משה שמואל נ"י שטערן בסטרענטש:

מכתבו הנעים מיום ג' שבוע הטבריה קבלתי ומה שהאריך בדברי כ"מ פט"ו ממ"א הי"ב הנה הפירוש הפשוט הוא שמ"ש הכ"מ וכ"ל שטעמו הוא וכו' אין כוונתו שטעמו של הראב"ד הוא כמו שהבין ידידי דע"ז ל"ש לשון שטעמו רק לשון שכותחו הוא על סוגי' דמשילין אלא הכ"מ בא לישב דעת הרמב"ם שכתב יראה לי וכו' ועי"ז הק' הראב"ד שהוא משנה שלימה וחייבו בירושלמי פ"ו דכדרים וכמ"ש הכ"מ שם לפכיו ולאחריו וכמו שכשאל ע"ז הרשב"א ועי"ז תירץ שטעמו של הרמב"ם הוא מהאי דפ' משילין דמשם מוכח דאפי' בשאיבו מיבו דבר שיש לו מתירין איכו בטל ולדעת רבינו דש"ל דבטל בשא"מ י"ל כמ"ש בסמוך דמיס ומלח לבני עיקה הוי כמין אחד ולכן כתב לשון יראה לי וכמ"ש שם קודם לזה **ואפשר** לומר עוד שסמו פירושו ג"כ טעמו של הרמב"ם שכתב יראה לי מדאמרינן בירושלמי פ"ו דכדרים וכו' ומאחר שבירושלמי אמרו על משנה זו כן כתב שהוא משנה שלימה ואני אומר וכו' דאיכו מוכרח במשנה ולכן כתב הרמב"ם לשון ויראה לי כיון שאיכו מוכרח במשנה ולשון שטעמו כמשך על ואני אומר שכתב בסוף רק שהולך להקדים מאין ילא להראב"ד שהוא משנה שלימה כדי שיוכל לכתוב ואני אומר דאיכו מוכרח מן המשנה ולכן כ' הרמב"ם שפיר וילאה לי כיון שאין הוכחה מן המשנה שלימה זהו פשוטן של הדברים:

אבל יען אין ביהמ"ד בלא חידוש כ"ל בשנדקדק בלשון הרמב"ם שכתב שאפי' דש"ל אם כתערב בשא"מ ולא כתן טעם מותר מהו לשון שאפי' דש"ל דמשמע כ"ם דבר שאין לו מתירין וקש' פשיטא דשא"מ בשא"מ דהוא בטי"ם וכל הש"ם ופוסקים מלא מזה וגם סוף דברי הרמב"ם שכ' ואל תחמה על חמן בפסק שהתורה אמרה כל מחמלת לא תאכלו לפיכך החמירו בו לריכין ביאור:

ונ"ל עפמ"ש בשהמ"ם בפסחים ר"פ אלו עוברין ובקוב האי כללא בידך דהמל"ל יש בו חומר גדול יותר מטע"כ לפי שאין טע"כ אומר וכו' והמל"ל אע"פ שאין בו טעם האי' וכו' ואי אמרת זהא ד' מיני מדינה דתכן במתני' כולהי לטעמא עבידי ובגמ' פרכיכן א"ה המן בפסח נמי נחשבין שהמל"ל כר"ש אלמא המל"ל טעמא נמי אית בי' יש להשיב ולהפרים בין טעם לטעם שכל העירובין השכויים במשכתיכו אע"פ שהן עשויין לטעם טעמן משתכה עי' העירוב לטעם אחר שאין טעם הדבן נראה בעירוב אלא שהוא מסייע לתת לו טעם חדש וטעם זה שהוא מחדש בעירובו גרם לו להתבער בפסח ולעבור עליו באזהרה ואיכו מתבטל ככל איסורים שבתורה לפי שהדבן הוא יסוד אחד מיסודות המיכים השכויים במשכתיכו אבל טעמו הראשון איכו כיכר בו ברוב הטעמים וכו' ע"ש ולפ"ז הי' אפשר לומר דבר חדש דאף דלעכין מב"מ בדש"ל אזלינן בתר שמא וכמ"ש הש"ך סי' ק"ג סק"ג ואם שוה איכו שוה בשמא אע"ג דשוה בטעמא בטל הוא ואם שוה בשמא אע"ג דאיכו שוה בטעמא לא בטל משום דבקרא על שם האי' וכמ"ש תוי"ט כלל מ' אות כו"ן מ"מ אם איכו שוה לא בשמא ולא בטעמא הדבר ברור דאיכו בטל אפי' מה"ת בבדי כו"ט דהא טע"כ מה"ת ועיין בש"ך סי' ל"ח סק"ו ולשיטות הפוסקים דטע"כ לאו דאו' אסור עכ"פ מדרבנן משום טע"כ רק היכא דליכא כו"ט שרי ובזה שפיר י"ל דה"ט דאפי' בדש"ל בטל משום דהוי כבאבד מן העולם משום דבטל שמו וטעמו וכמ"ש הטע"ז הביאו ש"ך יו"ד סי' ל"ט דמה"ט לא אמריכן גבי בב"ח היתר בהיתר לא בטל אבל בבתערב מבשא"מ כמה מיכים ועי' העירוב בשתכה לטעם חדש כמו שהוא בד' מיכי מדינה בהי דמה"ת מותר דל"ש בי' טע"כ לפי שטעם הראשון איכו כיכר וגם ליכא קרא לאסור בשאר איסורים מ"מ ל"ל בי' דהוי כבאבד מן העולם ויש להביא ראי' לזה מטבל דאיכו בטל במיכו מדרבנן משום דאפשר לתקנו והוי דש"ל ותקשי כיון דבטל ברוב מה"ת איך אפשר לתקנו ועיין רש"י ב"מ כ"ג ד"ה דאו' ודרבנן ובתוס' חדשים סוף מעילה והארכתי בזה בתשובתי ליו"ד ובכ"ל כמ"ש בתשו' [עיל סי' ת"ח ות"ב] דבשאוכל הבבל לריך להפרים משום חיוב הפרשה שהי' חל עליו קודש שבתערב או קודש שאכלו ושפיר יכול לתקנו ואיכ גם בשבתערב בשא"מ א"א לומר דהוי כבאבד מן העולם דהא אפשר לתקנו מבח מלות הפרשה ואיכ לא יתבטל אפי' בשא"מ משום דש"ל אע"פ דבשא"מ איכו בטל דש"ל:

מיכו לא גזרו חכמים כלל משום דש"ל:

ובזה יובן הא דבחמץ גזרו שאיכו מיכו אבו מיכו כמ"ש הרמב"ם שם ה"ט משום דבחמץ יל"פיכן בפסחים מ"ג ד' מיכי מדינה שהן בלאו מן כל מחמלת לא תאכלו אע"ג דל"ש בהו טע"כ כ"ל וגם הם בשא"מ ואיכ מליכו אי' מה"ת כיון דלא הוי כבאבד מן העולם שפיר גזרו גם במבשא"מ משום דש"ל אבו מיכו דלא יכירו וידעו העולם חילוק בין מב"מ ובין מבשא"מ כיון דמליכו איסור תורה גם בשא"מ: **וזה** כוונת הרמב"ם יראה לי שאפי' דש"ל אם כתערב בשא"מ ולא כתן טעם מותר הייכו אפי' כתחדש ע"ז טעם חדש רק לא כתן ולא כיכר טעם הראשון וזה חידש הרמב"ם

הרמב"ם מדעתו ולא כפמע מן הירושלמי ולכן כתב וילאה לי וכ"ם אם איכו דמילים ודאי מוחר אפי' מדרבנן אף דלא הוי ככאבד מן העולם ופ"ל ספיר לסון אפי' ומ"ז כתב לא יפי' זה מילים חמור מעבל מפרי אפפר לחקבו ואעפ"כ מלא נמיכו בכו"ם כמו מביאריכו וסוא הראי' מכחבתי לעיל ומ"ז כתב ואל מחמה על חמן בפסק דאפי' נפאים לא נעל מפוס דמילים מהחורה אמרה כל מחמלה לא חאכלו דמיכי' יכפיכן ד' מיכי מדיכה בלאו לפיכך החמיכו בו כמו מביאריכו והוא כמו מכחבתי לעיל ואים:

ולפ"ז אחיין מפיר דברי כ"מ דכתב דהא דכתב הראב"ד מעכה מלימה הוא היכו מהאי דפ' מפילין ל"ז דהא מים ומלח נקמח ועפה מהם מיקה אין מעם הראשון מל מים ומלח כיכר אלא מכשחכה לעפם חדם [עיין ב"ם או"ח סי' רכ"ה ורפ"ה ועיל סי' קפ"ג] ואפ"ם פריך בפסיחות ולינבל מים ומלח לגבי מיקה ופריקה ר"ל מפוס דהוי דמילים ואי"כ מדאמעי' מחכי' דין זה דאיכו בעל בדמילים מ"מ דבדבר מאין לו מחירין פסיחא דמוחר אפי' מדרבנן אי"כ מאי אפי' דכתב הרמב"ם דמעמע דבא לחדם כ"ם בדמאלים והלא בדבר מאלים מעכה מלימה דבעל, ומ"ז כתב ולדעת רביכו דמ"ל דאפי' דמילים בעל ומוחר והוא לכאורה כנגד מוגי' הכ"ל דמים ומלח לגבי מיקה כמין אחד דהיכו דהוי מיה גם בעמא כיון מאיכו נקרא על מס היחר קמח רק קורין לם מס חדם מיקה ע"י עירוב מים ומלח וקמח והוי כמו מוה בעמא ואים הכל בעזה"י, ומ"מ הפעוט כמ"ם בחחלת דברי, ודי ירחיכו מחורחו כפלאות עדי יחוס ישועות הכבאות ויכחכו בדרך אמת ובזה אחן המחמת ידידו דש"ם בחהבה:

עמרם הק' בלוהים בקי"ק הכ"ל

תשובה קע"ו

מילים ב' איפאלא א' לם' שמות חרמ"א לפ"ק

שוכ"ט כבהוב:

מכתבו קבלתי ואיכי יודע מהו לכן יהי' כבודו מחול על אסר לא שחי עדיו עליו ומה שכשחפק בבהמה שבחחבו לומת הבידין ובטרפה ואי"כ בחלבה והחלב כחערבה בשמים לפיטה רמבין שביא הראים בחולין ע"ו דאם אי"כ חחך הגבל למעלה חוזרת להכשירה אי"כ הוי החלב דמילים דלא בטל או דלמא כיון שאין ההיתר בא ממילא וגם איכו בא בודאי לא הוי דמילים וכדר שאכי מסוס דמלוה לאיתסולי עלי' או אפשר דהי"כ אמריכן דודאי לא יכיחכו טרפה אלו דבריו בחוס' ביאור:

הנה זה טעות דמוכח דחלב שחלבו קודם שחתך הרגל למעלה בעודה טרפה לא יהי' כה היתר לעולם ועיין פרי"ח סי' קי"ב ואבני מילואים בחסו' סי' ה' ואפשר אפי' חלבו לאחר שחתך למעלה רק שהחלב הי' כבוש בדדיה בעודה טרפה כמי אסורה עולמית עיין חולין דף קמ"ז וב"מ ק"ד:

ומה שהק' אהא דאמר ר"א דמילים אפי' בדרבנן לא בטל

לדעת הרי"ן דמילים מסוס מב"מ אחאין עלה והא מב"מ בא' דרבנן בטל, זו אין לריך לפכים דרבנן החמיכו בדמילים דאיכו בטל מסוס דקרוב להיות שוה באו"ה כמו עולין ומה שאיכו שוה לגמרי באו"ה מסלים מה שהוא שוה בעלם כמ"ם הרי"ן בבדריס כ"ב וכ"ם בא' דרבנן דמה"ת הוא היתר גם עכשיו ודאי שוה באו"ה ואיכו בטל אבל במב"מ שאיכו דמילים לא החמיכו בא' דרבנן והכא י"ל עוד חלי חלים עצמים אבל אין לריך וגם אין לי פכאי להאריך בדבריס שאיכם כהולים לכן אמלא כפי קולר, וכ"ב לא יבלר, מכאי החותם בברכה שלימה:

עמרם הק' בלוהים בקי"ק הכ"ל

תשובה קע"ז

מילים חוסב חרמ"א לפ"ק

ברכות שמים, שלוס וחיים, לכבוד גיסי אהובי הרב הגאון הלביק בקש"ת מו"ה משה כהן כבב כ"י אבדק"ק טיסא פיעבד:

קבלתי לכבון מכחבו הבעים וכו' ומה שהק' מעכ"ת על הש"ך יו"ד סי' קי"ב סק"א שכתב ע"ד רמ"א מיהו דבריס החשובים כבריה אי כיולא בזה אם איכו פוגמין בעלמן אע"פ שפוגמין המבשיל איכן בטלים אפי' באלף וכתב הש"ך כגון מחיכה הלאוי להחכבד והק' לחוס' חולין ק' דאזליכן בחר מה שיהי' אחר הביטול וא"כ ממיכם כאן אי אזליכן בחר קודם הביטול איכו חסיל ואם אחר הביטול הרי היא לפגם, ולפעכ"ד הכה מ"ם דקודם הביטול איכו ראוי להחכבד אין לזה פירוש כלל דודאי ראוי להחכבד לפני אורחים עכו"ם וכמ"ם חוס' חולין מקודם דדוקא איכו ראוי להחכבד קודם הביטול אבל אי' אכילה שפיר הוי ראוי להחכבד ואמנם בל"ב כונתו אף דהוי ראוי להחכבד קודם הביטול מ"מ אם אחר הביטול לא יהי' ראוי להחכבד בעלה לפיטת החוס' אלא דלפ"ז לא היה לו להקשות בדרך ממ"ם רק כיון דבמיכן מחיל אחר הביטול וכאן אחר הביטול איכו פגום:

אבל לדעתי לא כן ידמה דגם לדעת החוס' אם מחיל קודם הביטול שוב איכה בעלה אפי' אם אחר הביטול לא יהיה מחיל דכיון דקודם הביטול ראוי להחכבד איכו מחחיל ביטול כלל והחוס' לא חדשו אלא דאם קודם הביטול איכו מחיל מעוס שהוא אי"כ אלא דאחר הביטול יהיה ראוי להחכבד ג"כ איכו בטל וקבלה היא כיון דאי' קשור בהיתר שעי' ביטול נעשה ראוי להחכבד והיתר קשור בא' שאם לא כחבטל איכו ריל וראוי להחבטל אזליכן לחומרא ועיין חוס' ב"מ כ"ד ד"ה הקדם [הגם ס"ם לחלק דהחם דאורייחא והחיל דרבנן מ"מ כבר כחב הש"ך בכל מקום דאם עיקר האי' מחי' ומה שאיכו בטל מחמת חשובה היא דרבנן הוי כבל חורה עיין בפ' קי' [וא"כ לק"מ קושיחו כיון דקודם הביטול איכו לפגם והוי מחיל בטל אפיר לא בטלה אף דאחר הביטול לא יהיה ראוי להחכבד מכל הפגם:

ובזה מיושב קושי' טו"ז באו"ח סי' תרע"ג סקי"ו על הריב"ד דס"ל כ"ח לא בטל דהוי דבר שבמכין והק' הטו"ז דאחר הביטול לא יהיה דבר שבמכין ולהכ"ל אי"ם דכיון דקודם ביטול הוי דבר חשוב איכו מחחיל ביטול כלל וחוס' לא כחבי רק אם קודם ביטול איכו חשוב רק אח"כ כמי לא בטל וכמ"ם ואים:

ואמנם בלאה"כ לקיים ושותא דפרי"מ לא ידענא מ"ם דאחר הביטול היא לפגם הלא כאן קאי דהאי' פוגם ההבשיל של היתר אבל אין החבשיל פוגם האי' ופפיר הוי ראוי להחכבד ואפי' החבשיל פוגם ג"כ האיסור מ"מ עדיין ראוי לגר והוי ראוי להחכבד ועיין ריז"ן ע"ז סוגי' דטולפ"ג ופמ"ג סי' הכ"ל ואי קיל כיון דפוגם החבשיל ראוי להחבטל ז"א דהא איכו אוסר אלא טעמו רק אלא גופו שאיכו כיכר דבטעמו כ"ם כלל ראוי להחכבד וגופו איכו פוגם החבשיל וגם איכו פוגם בעלמותו שיחבטל חביבותו ולכן איכו בטל והן הן דברי הש"ך דגופו לא בטל באלף אפי' איכו נו"ע ופיוסם אף שפוגם בטעמו כמי איכו בטל גופו דלא גרע מאלו לא כתן טעם כלל הלכך לריך שיהיה פגומים בעלמם כדי שיבטל חביבותן ועיין במב"ז סס, ונא ישיש עין בקורת על דברי כי כחבתי כאשר עלה ברעיוכי בקראי מכחבו, גיסו הנאמן הדוש"ת באהבה:

עמרם הק' בלוהים בקי"ק הכ"ל

תשובה קע"ח

ע"ד הורחה חדשה שמלא בהגהות מהרש"ם של ש"ם ווילנא מגילה ג' דאם כפל אי' בקדרה בפסק וכחבטל בשמים ואחי"כ בפל לחוכה חמן ויש שמים ככגדו בטל ג"כ מעעם דאמרי' בזבחים ל"ב ע"ב הואיל והותר לגרעהו הותר לקריו עיש ה"כ הואיל ואשתרי לעכין אי' אחר אשתרי כמי לעכין חמן בפסק:

האמת אביר כי אני שוכא חדשות ודברים המופלאים בבויס

על דברים ודמיוכות רחוקים ואך למען אהבתו אשעשע קלה בדית הבה הטו"א במגילה שם הק' אהא דקאמר ולאחותו מה ת"ל וכו' דלמא חד קרא לריך לכהן וכזיר שלא יטמא לקרובים דהוא"א הואיל והותר לו טומאת קרובים לכהונתו הותר כמי לכזירתו וכדאמריכן בהאי דזבחים הכ"ל הואיל והותר לגרעתו הותר כמי לקריו, ולפעכ"ד נראה לחלק דבשלמא התם לא מכחתא ביאה במקלת לבהונות רק במלוכע והא לא כחיב בשום מקום דטבול יום דבעל קרי אסור לבהונות דא"כ לא הי' אפשר לומר הואיל ואשתרי לגרעתו אשתרי לקריו רק אסור ביאה במקלת שלא לבהונות אבל לבהונות אמרי' כמו דשריא תורה ביאה במקלת של מלוכע היא דשריא לבהונות כל ביאה במקלת של עבוד יום אבל הכא כיון דאסרה תורה בהדיא טומאת קרובים לכזיר ולכהן שריא טומאת קרובים ל"ל כמו דשריא לכהן שריא כמי לכזיר כיון דמכחתא אי' טומאת כזיר לקרובים באיכו כהן:

אלא

אלא דעטומאת מתים וזיבה כדמה לכאורה מ"מ דגם סס מסכחת לגבור טמאי זיבה לחוד מ"מ י"ל דזיבה בלבור לא כאסר בהדיא רק שלא חוסר אבל אם היו מחחלה טמאי מתים הוחיל ואשחרי אשחרי אבל טומאת כזיר לקרובים שכאסר בהדיא ל"ש הוחיל ואשחרי, ועוד י"ל דטטומאת מתים וזיבה לק"מ דהחם סס אחד של טומאה והכא כחן וכזיר שחי שמות וכמ"ש חוס' יבמות דף ז' בחירולו ומה שהק' טו"ל הלא לכחמא דגמרא ביבמות ז' בכשא מת ומת אפי' בשחי שמות אמרי' אשחרי י"ל דהייבו דוקא בשון אבל מקילחא לחומרא לא ואף דהוכיח טו"ל דאפילו מקילחא לחמירחא הייבו בשם אחד אבל לא בשחי שמות:

ונם כראה דהרי אי יליפיבן עדליח מכלאים בלילית דחי אפי' חרי לאו ועיין חוס' יבמות ג' ד"ה ל"ח ואי"כ כיון דאי לאו עליה הוא"ל דעשה דיבוס דוחה מעשה עדליח אפי' שבי איסורים אלא דאין אומרים כן כמ"ש חוס' שם דשאבי אי"ל דמלוחו בכך לבן שפיר אמריבן כיון דאשחרי אשחרי דבגד זה הוי כשם אחד אבל בבגוד בריות דקרובים שפיר יש לומר כהי דאשחרי לאו אחד שבי לאוין לאו אשחרי וכפרש"י:

ועוד כ"ל דיש חילוק אם השבי איסורים הן מלד דבר הבאסר אמריבן איסחרי אבל אם הוא מלד הגברא ל"ש איסחרי דמעיקרא הי' כהן ולא נזיר ועתה הוא נזיר ונעשה בבריה חדשה ולדידי' לא אשחרי כלל כמו כהן הדיוט שמוחר בחלמה ונעשה כה"ג דלא אמריבן איסחרי רק בחירם כשהי' כהן הדיוט ונחמנה לכה"ג ביבמות ס"ח ע"א:

והטו"א כלה לחרן דמקילא לחמירחא לא אמריבן הוחיל ואשחרי והק' ע"ז מנזיר מ"ו דס"ל דנזיר וכה"ג יטמא כזיר שאיבו קדושת עולם ואל יטמא כהן שהוא קדושת עולם אלמא כהן חמיר יעי"ש, ולק"מ דודאי אי בריבן אחס בדברי חכמים ואל יטמא כהן הדיוט אי"כ מוכח מהחם דכהן חמיר אבל למאי דברבן אחס ואל יטמא כה"ג אי"כ שפיר י"ל דכהן הדיוט קיל מנזיר שמוחר בטומאת קרובים משא"כ נזיר ונהי דכה"ג חמיר מנזיר אלא בכה"ג נמי אסור טומאת קרוב' ולא"ל הוחילואשחרי אלא בכהן הדיו' והוא מקילא לחמירחא

ושוב י"ל למאי דאמריבן ביבמות ז' דגם לעולא אם ראה שלא יצא לשעה שהוא ראוי להביא קרבן והכי חב אי' נזיר קודם שהוחר אי' כהונה והק' הא משכחת שקיבל נזירות אחר שמת קרובו, ולפענ"ד כיון דהאי בריתא דולאחוחו ר"ע היא ור"ע ס"ל לה יטמא מלוה בזבחים ק' א"כ אין נזירות חל דמוסבע ועומד מהר סיני הוא ואפי' אחי"ל דאל בכולל לבטל אח המלוה הייבו אם חל מעיקרא על דבר רשות אבל אם כבר המלוה עליו אחלה אינו חל כמ"ש אחרונים בהא דאם אומר שבועה שלא אוכל אלה והוא בליל פסח דאינו חל בכולל ועיין בנזיר דף ד':

ושוב חמה עמ"ש חוס' ביבמות הנ"ל לרבא דאמר עדוה גופא לא לריך קרא הא לריך בכשא מת ומת ואא"כ כשא אחר עדוה והק' הלא רבא ס"ל בזבחים הנ"ל דאי"ל איסחרי אלא בבי טומאת מת דדחויה בלבור איסחרי כמי טומאת זיבה אבל לא בחלוקה ה"ל אי' אי"ל הוחרה ביבוס ולפענ"ד לק"מ דאלוקה ודאי הוחרה דאינו מלוה להביא קרבנותיו ואינו מביא רק לבבשיבו בקדשים כדאמרי' בשבועות ואין כאן מה שידחה אי' ביאה בחקלת א"כ ודאי הוחרה אבל ביבוס דאינא מלוה שפיר י"ל דאיסור אשם אח רק הוחרה מפני מלות יבוס ודוחה בס שאר איסור שבוה:

ומתוך דברים אלה יחלא חילוקים שאין ענין לבדון הנ"ל להא דהוחיל ואשחרי איסחרי ובפרט דמקילחא לחומרחא ל"ל סך הוחיל ומחן אינו בטל משום דאמיר דאינ' בי' כרת ולא בדילי מיני' כולה שחא כמ"ש מגיא רש"י חמ"ז ובס אינ' ב"י ב"ר ועיין חוס' רפ"ק דפסחים:

ועוד דבא"ל איסחרי אלא בשחרי מכלל אי' אבל בבידון דידן לא אשחרי בא' הראשון מכלל איסור כלל דכך דינו מחחלה שאינו אוסר יותר מ"ס, ועוד דבבא בזבחים שם לא ס"ל כלל אחי סברא אלא אמריבן לאחי איסחרי לבא אשחרי ועיין רמב"ם פ"ג מביאה מקדש החי' וכ"מ שם, [ועיין בש"ש אי"ר ר' ד"ה ובני בחר רחובות בזה] והבני חוחם בבבכת התורה ולומדים:

עמרם הקי' בלוחם בק"ק הנ"ל

תשובה קע"ט

אלפי שלומים, מגבחי מרומים, לבני אחוני הרבני החו"ב וכו' כמו"ה בן ליון כי':

מכתבך קבלתי ושמחתי בשלומכם וגם אכחבו חלי"ם בריאים ושלימים אך כעת לבי בל עמי לבייל באחוכה על שדה הפלסול מרוב קלי' ע"ח שאיבם בטוין לבחת וה' יאהר ישועה בכל עת ובכל שעה, ומ"ש לחמוה על דברי הס"ך בסימן ק"ם שקחי' שכחב דחחיכה אחר שבמלחה כדיבא שבלעה דם איבה חוסרת שאר חחיכות ע"י מליחה ולליה שהוא כבר דבבי רשב"א חולין ק"ח דאחר שהעלה דחי' בלועה אינו יולא מחחיבה לחחיבה בלא רוחב והקשה ממוליחא דשריא דבבולבו בך פולבו אלמא יולא אפי' בלא רוחב ותי' דדם מישרק שריק וכחב דלפ"ז חחיבה שבאבבה מחמת בליעת דם חוסרת חחיבת רוחח שבלדה אפי' ביבש וליע, הבה על הס"ך אין קושיא שהוא כחב בן לדעת חוי"ח ושאר פוסקים דלא שביע לבו ולא ס"ל הא דרשב"א ומה דמיבעיא לי' לרשב"א פשיטא לבו, אמבש גוף דברי רשב"א חמוהים לפמ"ש כיון דדם מישרק שריק יולא בליעתו מחחיבה בלא רוחב אי' שאינו מיסחרך א"כ אמאי אוסרת חחיבה שבלדה כהי דיולא מחחיבה דאבוכה בלא רוחב אבל אינו בבלע בחחיבה שבלדה דדם מישרק שריק כדאמריבן בחולין ק"א גבי כבדא עילוי ביטרא משא"כ בהא דמוליחא דפי' רש"י שם שמלאים עלאים ותרבולים בין בשר לעלמות ואי"כ אין מקום לדם לזוב ולצאת וכ"כ בבלע ומשוים לריך לטעמא דבבכ"פ ועיין חוס' פסחים ע"ד ד"ה כבולבו ולע"ב:

ויותר חמוה דלפמ"ש הס"ך דדוקא דם הבלוע בו ממקום אחר אינו יולא א"כ מה הקשה רשב"א ממוליחא הלא שם הבשר שמלאים בו יש בו דם של עלמו ועיין ברש"י וחוס' שם וזה שפיר יולא ע"י בליה ואי דקושי' רשב"א היתה אהא דאמריבן בבכ"פ והרי התרבולים והעלאים בולעים ממק"א מן המילוי ואינם פולטים בלא רוחב ובזה הי' ניחא דהק' מה דאמריבן בבכ"פ ולא קשיא לי' מקושי' אבי' דפריך והא קא בלעה דמא, ז"א דודאי לאחר שבלע ובסתרך אינו יולא בלא רוחב אבל בולע ופולט מיד אינו מסתרך כלל ויולא מיד דבוראי מישאב שא"ב וכמו דאמריבן במליחה לאחר שבסתמו נקבי הפליטה שוב אינו פולט ע"י המליחה או אפשר לפוחחו אסור וכתבו ראשונים לפי שאינו יולא כולו אפילו ע"י ביטול לאחר שבסתרך ומ"מ בניער וכיסה מיד מתפשט בכל החחיבות אפי' כפל על חחיבה אחת שחוץ לרוחב ויש לי הרבה דמיונות וראיות לזה ואין פנאי להאריך בכולו של דבר לריך אני לעשות לי רב להבין דברי רשב"א ואי"כ אין חידוש שא"ח וס"ך ופוסקים לא ס"ל כן:

ואשר שאלת מה עמדי בפירוש דברי מו"ז קוס' קיה סקכ"ז מה שכחב בישוב קוס' ב' וכחב דרשב"א ס"ל שיש חילוק בין מלוח למעלה או למטה ש"מ דשעם שאסור וכו' נאי' שמן מפני שהיתר הפל שלמעלה בשעה רוחח ובל ידי זה מקבל טעם אי' שהוא שמן אבל העור ס"ל אע"פ שהיתר כשאר לוכן מ"מ השומן שבא מאיסור מלוה מפעפע בכולו בפי שהפעפוע בעלמו רוחה ונפ"מ בין שני טעמים אלו דאלו לטעם הרשב"א שהוא רוחח משעע דאלו בחחיבה אחת שבולעת אי' דאורייחא ע"י מליחה נאסרה כולה כיון שהמליחה של אי' שומן עושה רוחח אח חחיבה ההיתר הי"ה כמי בבחוש בחחיבה אחת דלא הבריבו שומן אלא בחחיבה דאיבה בולעת בבחוש אבל בחחיבה אחת ודאי פולטת מה שבלעה בכל חלקים כיון שהוא רוחחת וכו' ואין הבבה לדבריו מהאי בפ"מ שכחב ועיין משב"ז שבכ"ז, וכ"ל דכוכחו אם אלא אלי חחיבה ואליה הסבי' לא אלא א"כ לרשב"א ומה חחיבה של אי' עושה רוחח לחחיבה אחרת של היתר כ"ש שאם אלי חחיבה אלוחה שמלחחת אליה האחרת ואי"כ אם כפל עלי' אי' בחוש והיא חחאי חו אי' אלוח בחוש נאסרת כולה דלא בעינבן שמן אלא מחליח דאין אי' בחוש מפעפע מחליח אבל בחחיבה אחת מחפשט בכולה כיון שהיא רוחחת אבל לעור דאין חחיבת היתר כעשה רוחח מחמת מליחה רק כיון שהפעפוע רוחח ושמן מפעפע בכולו אם כן גם כאן אין אחליה שלא נאלחה רוחח ואם נבלע איסור בחוש אחיבו מפעפע בכולו אינו אוסר אחלי שלא נאלחה רוחחת ואפילו אחלי שנאלחה אינה נאסרה רק בדי קליפה

כיון

כיון שאין הפעפוע שמן והוא רותח רק עי"י מליחה אינו מפעפע בכולו:

ועוד כיל דכך כותבו דהא דאמרינן דבלי ומליחה אין אי' כחוש מפעפע בכולו היינו דוקא עי"י בלוע ממחיצה אחרת של אי' אבל בחתיכה אחת שקלחה אסורה וכולה מותרת ומשכחת לה שאסר אותו קלח בקונס או בהוליא עובר אם ידו ביו"ד פי' יד אם מלח החתיכה ולרשב"א נעשית כולה רותח שפיר מתפשט בכולה וכן בבלי והא דפסק בש"ע הגדי כחוש שבלאו בחלבו דאינו מפעפע בכולו היינו משום דחלב טעמא הוא תותב קרום ונקלף כדאמרינן בחולין מ"ע ע"ב ואיכ אינו חתיכה אחת עם הגדי ואפילו שומן הגיד שהוא טהור מה"מ אפשר דלא מקרי חתיכה אחת עם היכך כיון שזה שומן וזה בשר ולהכי בכחוש אינו מפעפע בכולו אבל חתיכה אחת לגמרי שפיר מפעפע בכולו אפילו כחוש אם הוא רותח וזה לרשב"א אבל להטור אין החתיכה נעשה רותח מחמת המליחה רק מה שפולט הוא רותח ואם הוא שמן מפעפע בכולו ואם הוא כחוש אינו מפעפע בכולו ואיכ אפי' בחתיכה אחת קלחה אסורה ונמלחה אין הפליטה מפעפע בכולה כיון שהפליטה כחושה והחתיכה לוכנת ואינ, והא דנקט שבולעת אי' דאורייתא היינו משום דיש בש"ע סיל דכל מליחה אינו אוסרת רק כיק ופי' עוי"ז אפי' בשמן ואיכ אפשר לדידהו דאפי' בחתיכה אחת ככיל אינו מפעפע בכולה ועיין בש"ך סקל"ח דבאיסור דרבנן יש להקל ולהכי נקט שבולע איסור דאורייתא, ובזה תהי' שביחת קולמסי כעת כי אני עיוד מאוד ולעת הפנאי אראה מ"ש לאחיך בני הרב כי"י והי' ירחיב לבו במהרה ככפשך ונפש אביך הכאמן דוש"ת בהבה:

תשובה כ"פ עוד להכיל

מ"ש בהא דקיל ביו"ד סימן קי"ח ס"ה היו כאן שתי קדרות של היתר וכו' ובטו"ז סקי' הקשה דהכא משמע דאם יש בשתיהן כדי לבטל אין מצטרפין ובסוף הסי' פסק דבאדם אחד מצטרפין ואיל דהכא מיירי בשל שני בני אדם דהא הטור כתב דאין חילוק ופריסה בשם רשיל חי' דהכא כיון שיש שתי כפילות אחת היתר ואחת אי' גרע עפי' מלקמן שאין שם אלא כפילה אחת ועי"ז האריך הטו"ז בקושי' עיין בפנים וגם גוף הסברא תמוה, ולפענ"ד לפמ"ש הש"ך בסי' זה סק"ד דבשתי חתיכות אחת של היתר ואחת של אי' שנתערבו קודם כפילה אין היתר בכפילה אחת בקדרה של היתר משום דכל אחד הוי כגופו של איסור רק בשתי קדרות של היתר דאז אפילו בחתיכה אחת יש היתר ע"ש ולפ"ז כיל סברא ישרה בשלמא בסוף הסימן שהי' רק כפילה אחת ואי' לאיזה קדרה כפל אם הי' שואל על קדרה אחת היתה שאלה שאי' אם כפל בה האי' או לא היינו מתירין אותה רק כיון משואל שכפלה לאחת מן הקדרות ואי' לאיזהו אנו אוסרים אותה ואיכ הקדרה שניה נוסר לאסור כיון משואל על שתיהן לכן גם הכא בכלל ספק ומצטרפת לבטל אבל כאן מיירי שנתערבו החתיכות קודם כפילה ואיכ אם הי' שואל על קדרה אחת שכפל בתוכה אחת מן החתיכות ואי' איזהו היינו אוסרים כש"ך הכיל ואיכ אין חברתה גורמת לה אי' שגם אם שאל עליה בפני עצמה היתה אסורה רק משואל על שתיהן מפני שהיו שתי כפילות ואיכ אין חברתה גורם לה אי' ולא מקרי שהיא בכלל ספק ואינה מצטרפת לבטל ועיין פלתי סוס"י זה:

ומה שהביא הב"ח מדברי הטור שאינו מחלק בין אדם אחד לשני בני אדם אלא בלבור אחד של חמץ ושני בחתיכות בדוקים וכו' ולא כתב כך בני שני ליבורין וכו' ושני בחתיכות וכו' מביא ראי' רק דבשני ליבורין ובית אחד בדוק והשני אינו בדוק אפי' באדם אחד אם שואל על בדוק לחוד שאי' אם עכבר דשקל חמץ עייל או דשקל מלח עייל אין לריך לבדוק משום חזקת בדוק ורק משום ששואל על שתיהן דודאי ככנסו שני עכברים בשני בתים ואחד ודאי עייל חמץ והי' חייב לבדוק ואיכ בית האחר יגרום לו שיהי' מחויב לבדוק לכן אדרבה תליכן בבית השני כיון שאינו בדוק ואין לו הפסד בבדיקה אבל בלבור אחד וב' בתים בדוקים באדם אחד דהוי כבא לשאול בבית כיון שאינ"ל לפסרו מבדיקת שתיהן מחייבי לי' בשתיהם ועכ"פ מוכח משם דבמקום דאבירו גורם לו האי' גורם לו כמי היתר ואיכ אם רק מבירו גורם לו אי' מצטרף לבטל ואם אינו גורם אי' שבלא הוא אסור איכו מצטרף לבטל ומ"ש בשני ליבורין שני בתים בדוקים הוא מעות סופר דמוכח דבעור שם נקט בני ליבורין שני בתים בדוקים ע"ש:

וכ"ז בנתערבו קודם כפילה אבל אם לא נתערבו קודם כפילה אם הי' שואל על קדרה אחת שאי' אם כפל לתוכה אי' אז היתר הי' תולין לקולא ורק משום ששואל גם על חברתה שהי' חתיכה אחת של אי' ואחת של היתר ונפלו בב' קדרות ואי' לאיזה כפל ההיתר ולאיזה האיסור אוסרין שתיהן בזה שתיהן מצטרפות לבטל אפי' בשתי כפילות כיון שחברתה גורם לה אי' מצטרפות לבטל ובזה מיושבים כל קושי' מרי"ז הפוך בה והפוך בה ותמלא שכן הוא ובזה תבוח דעתך וגם הי' יתן הטוב ויאר פניו אתנו סלה בכפש אביך הכאמן הדוש"ת:

עמרם הק' בלוהים בקי"ק הכיל

תשובה קפ"א

שליח ב' איפאלא עש"ק לפ' וצויתי את ברכתי תרכ"ג לפ"ק:

בימי הספירה תופיע עליו כפרה ליום מתן תורה לאהובי מחותני ידיכים הרב הגאון הגדול כקש"ת מו"ה זוסמאן סופר נ"י אבדק"ק פאקש ולכל מרבית ביתו לשלום יפקדו:

נועם מכתבו בא אלי וכו' ומה שיליא לאדם דבעם הבבלע בקדרה לכ"ע אסור מהיא עפעם ריבבא בחולין קי"ב שאפי' אי טע"ב לאו דאו' מ"מ כל שהבעם עומד לבלמו שלא נבלע לכ"ע אסור ואלא לייסב בזה קושי' אמאי לא יפיכן טע"ב מאלי דהלריך התורה שבירה בכלי חרס ומריקה ושטיפה בכלי מתכות דכיון דהבעם שעומד בכלי בפ"ע לכ"ע אסור מהיא אפי' טע"ב לאו דאו' ממילא חל עליו שם כותר וע"כ לריך לקיים המלוה לבער או בשבירה או במו"ש, במחכ"מ בחפזיו כתב כן שהרי קיים הריבבא אלא כשבבלע הבעם בדי"ח כהאי דמשרת וגיעולי עכו"ם ובב"ח וכו' והרי ג"כ נבלע בכלי ומ"מ נקרא טע"ב ולא מקרי עומד בפ"ע אלא כשהוא בעין ואינו נבלע בשום דבר ולא באוכל ולא בכלי אבל בנבלע בכלי שפיר נקרא טע"ב ואי טע"ב לאו דאו' אינו כאסר ומשו"ה כאד מ"ד שפיר ליף מגיעולי מדין טע"ב דאו' ואיכ גם ממריקה ושטיפה יש למילף ויש להאריך בזה אך הזמן בונד בי:

אחרי כותבי נתיבתי דמדברי הריבב"ח אין ראי' כ"כ דבגיעולי מדין הי' בלוע בכלי גם היתר ואיכ האי' נבלע גם באוכל של היתר אבל בנבלע האי' לבד בכלי כמו במריקה ושטיפה בקדשים שפיר יל דאינו טע"ב כעומד בפ"ע וכמוכח בקופסא אבל מהא דילפי' טע"ב מגיעולי מדין עוכח שפיר דגם בלוע בכלי האי' לבד בלי היתר מקרי טע"ב דאל"כ דאלמא לותה תורה להגעיל משום כלים שאי' לחוד נבלע בהם דזה אסור אפי' טע"ב לאו דאו', ויש לדחות לדעת מ"ע ס"ל דכשהאמלעי המבלע הוא דבר היתר מהני הגעלה אבל כשהכל דבר אי' בני ליבון אפי' הוא דבר לא ע"ש איכ ליל דגיעולי מדין היינו בנבלע אי' לאודא דאיכ איך מהני הגעלה, אלא דאיכ גם האי' על קושי' אינו כלום דממריקה ושטיפה דהיינו הגעלה שפיר מוכח טע"ב דע"כ כיון דמהני הגעלה נבלע באמלעיא היתר ואיכ אינו עומד בפ"ע רק נבלע בהיתר ושפיר מקרי טע"ב והבן ודי יראמנו ויאר פניו אתנו באאור התורה והעבודה ובכפשו ונפש מחותנו ואוהבו דוש"ת:

תשובה קפ"ב עוד להגאון הכיל כרי"ו

מכתבו הנעים הגיעני בזמנו אך סיבות שונות מנעוני מהשיב עד היום ואשר הפסני ענ"ש [בתשו' הכיל] דבלוע הנבלע בקדרה לא מקרי טעם עומד בפ"ע והבאתי ראי' דריבב"ח כתב גם גיעולי עכו"ם וזה בלוע בכלי ומ"מ נקרא טע"ב ואמה פרי"מ בגיעולי עכו"ם אין אנו דנין על בלוע בקדרה רק על המאכל שיבשל בתוכו וזה בלוע במאכל שפיר הוי טע"ב אבל במו"ש אנו דנין על בלוע בתוך הכלי שנעשה כותר ומחויב לבערו וזה עומד לבלמו, הפס מרובה הפס לפי שאני כתבתי מעט בקולר אמרים אבל כונתי הי' כי לא אנה על דעתי שיסבור מעלתו דאם טע"ב בבלוע במאכל לאו דאו' ואם

ואם מבטל בכלי קדשים הבעם הכבלע מן הכלי לתוך המאכל הוי כמאן דליתא כי הוא רק טעם ואינו כעיקר ואין זה נותר כלל שיהי' מ"מ כלי מתכות מעון מריקה ושטיפה וכ"ש שגירה מעום גיעור נותר מדופני הכלי שכל זמן שהוא בדופני הכלי הרי הוא כמבוער כמ"ש מג"ל רפ"י תכ"ל בעם לאבן נגי ממן הגם שיש לחלק בין ממן לנותר ועיין תה"ד סי' קפ"ג דמדמי בלוע בכלי לעוממה ומהרה בלועה רק כיון שאפשר להוציא הבלע ע"י גיעול אינו כמבוער רק כמוכח בקופסא ועי' מה"ש יו"ד סי' קי"ד והתיבה אם בלוע במאכל שע"כ דאו' אבל אם בלוע במאכל עע"כ לאו דאורייתא אינ כשמלאו בלעו אינו נותר והוי כמאן דליתא מ"מ כל זמן שבלוע בכלי הוי כמבוער ואמאי לריך מריקה ושטיפה ושגירה בכ"מ ועיין רמב"ן בחומש פ' בהר שכתב אבל הבעם כיון שבבלע מתחלה מבוער הוא ע"ש:

ואפי' לדעת הרי"ן שלהי ע"ז דאף דליכא פוגמא מ"מ כיון שאינו פוגם בדופני הקדירה רק בתבשיל הבא אחריו הלריכה תורה גיעור ולא אמרי' דבדופני הכלי הוי כמבוער כיון שאם יוציא בלעו יהי' נוטלפיג ע"ש ז"א דשאני התם לבתר דאמרי' עע"כ דאו' אינ כשמוציא בלעו הרי הוא בעין רק שבאכילה מותר מעום שאינו נהנה מן האי' וכמ"ש הרי"ן ע"ז ס"ז וגם אי' לחול עליו שם נותר כשהוא פגום אבל מ"מ כיון דכשמוציא בלע הרי הוא בעולם רק שהוא פגום ואינ בדופני הכלי אינו כמבוער מן העולם וכיון שאז אינו פגום שפיר יכול לחול עליו שם נותר אבל אי עע"כ לאו דאו' ואב בתרי בטל אינ כשמלאו בלעו הוי כמאן דליתא ומבוער מן העולם אז מודה הרי"ן דגם בדופני הכלי הוא כמבוער, וכ"מ מריטב"א שלהי ע"ז ד"ה ר"ש שכתב ולא אמרו היתרא בלע אלא בקדשים דבשעה שבלע לא הי' נאסר כלל דאי' מעום נותר הוא והאי שעתא אכתי לא הי' נותר וכו' ואחר שבבלע נעשה נותר והאי שעתא אין אי' נותר דאו' לחול אלא על מה שראוי לבלוע ע"י הגעלה שהוא בלועה גדולה שיהא בה כתיבת טעם וכשהגעיל אעפ"י שנשאר בה מעט שאינו כפלט אלא ע"י האור אותו מעט שנשאר אינו אוסר וכו' מבואר כמ"ש דכל זמן שבלוע בכלי הוי כמבוער וכשפולט מתבטל אינו חל עליו שם נותר כלל:

ולכן משבתי בכוונתו לפמ"ש ריטב"א בחולין ל"ח הפרש בין עע"כ להמל"א דעע"כ הוא בשאין שם ממשות איסור רק טעמו והמל"א הוא שם ממשו של אי' מעורב ובבלע יפה בהיתר ונעשה גוף אחד וכתב שם שגם בנפל ממשו של איסור וגימות מקרי עע"כ ע"ש ומדאמר דהיתר מלטרף לאי' הוא באי' מעורב בהיתר ונעשה גוף אי' וזה אפילו עע"כ לאו דאו' פירשתי כוונתו דאף שגם אם כתערב ממשו של אי' וגימות מקרי עע"כ היינו דוקא בבלע בתחיבה של היתר דאז אין כאן בתחיבה ממשותו של אי' אבל אם כתערב ממשותו של אי' שגימות לא בלא זה אסור אפי' עע"כ דבבן ובזה שייך המל"א ולהכי כתב פרי"מ דלריטב"א כל שהבעם עומד בפ"ע ואינ הבעם הבלוע בכלי שעומד בפ"ע הוי עיקר ולכן כשמבטל אינ בלא הוי כלא בלא המעורב ואסור אפי' אי עע"כ לאו דאו' ועיין באשרי שלהי ע"ז דבלא בלא המעורב ל"ש לומר מבטל בלע מפלט לא פלט דאינו כפרד זה מזה ע"ש ואינ כגוף אחד הוי ואסור אפי' עע"כ לאו דאו' ושפיר לריך מו"ש ושגירה בכ"מ וע"ז שפיר השבתי שהרי הריטב"א כתב שגם ג"ע הוי עע"כ ואי גימות דבלוע בכלי הוי כמוכח בקופסא בעין והוי עיקר אינ הגעלה דהוא כשמשתמש בלא היכי משכחת לה דהוי עע"כ דהא כתערב עיקר אי' לא בלא וזה אסור אפי' עע"כ לאו דאו' אע"פ שגם בלוע בכלי מקרי עע"כ ולזה כתבותי מתחלה אלא שקלרתי במובן ועדיין אני עומד בדיבורי:

ואמנם בגוף הדבר שפשוט אצלו דלריטב"א חולין קי"ב דכל זמן שהבעם בעין אסור מקרא דהבמאי' אף אי עע"כ דרבן גבי בלוע בכלי חשוב כבעין רק בלוע באוכל מקרי עע"כ מקפקא לי עובא והרי אמרי' בע"ז ע"ז בעידנא דקא פליט לא איתי' לאיסורא בעין ופירש"י שבתוך דופני הכלי הי' בלוע ומבולם לא הוכר איסורו ע"ש אלמא דזה מקרי ליתא לאי' בעיני' רק בלוע ואינ אינ לגמוד מהבמאים ויהי' רק בעם בלא ממשות ואי עע"כ לאו דאו' שרי, ואדרבה מדברי ראבן שהביא מג"ל רפ"י תכ"ל משמע להיפך דעפי מקרי בלוע ואינו בעין בבלע בקדרה מן בלוע במאכל שהרי כתב ולי' לאמן שכתערב שאסור להשהותו דהתם כראה הוא אלא שאינו כיכר אבל בלוע בכלי אינו כראה ומלוי הוא לדמוק דגבי כראה ומלוי הוא טפי בכלי מבאוכל ומ"מ נקרא בכלי בעין טפי מבאוכל אבל לא משתבר:

אבל מלאתי סעד לסברתו בדברי האחרונים ביו"ד סי' ל"ט דהא דבלמות מלטרפין לבטל האי' דדעת קלת פוסקים דרק מעום שיש בהם לחלותים מלטרפין לבטל אבל קדרת היתר אינה מלטרפת לבטל אף שהאי' מתבטל שם מעום דהוי כמוכח בקופסא ואפי' להכף דקובבי' דגם באין בהם לחלותים מלטרפין לבטל וחרם מדם שבקדרה כמי מלטרף לבטל וכן קליפי ביליס והא דאין קדרת היתר מלטרפת לבטל הייבו מעום דשבע מבבלוע והדשה מעום לא פלוג או לפי שבחון מגולה ורק בפכים יש רובע אינו מתחלק בשוה מ"מ טעמם מעום שהטעם מתחלק בשוה וכיון שבבלע בכלי פחות מס' דהוא רק משהו אין בו כח לאלח אבל בבבלע הרבה שפיר הוי כמוכח בקופסא עיין פמג"ד במשב"ז שם ועיין אלי' רבה אי"ח תמ"ז אות א' שמחלק דוקא בלועה באוכל אין כח במשהו לאלח משא"כ בכלי וזה שעד לסברתו דכלי מקרי בעין:

אך מ"מ אין קיום לתירולו דאכתי תקשי הא מוכח טע"כ דאו' מדהלריך רחמנא שגירה לכ"מ ואמאי כבעלנו קודם שבעשה נותר ואף שאינו יולא מידי דפיו מ"מ פולט ובולע מן המים ועיין סו"ז סי' ל"ג סק"ג מ"ש עכ דברי רי' הלבן וא"כ יהי' הבליעה קדשים כבלע גם במים וכיון דבבלע במשקה שוב אי עע"כ לאו דאו' אינו נותר ועיין תוס' זבחים כ"ז ד"ה ממתין אי עביד מ"ש קודם שבעשה נותר או לא אבל אפי' אי אמרי' דמותר לעשות אחר שבעשה נותר מ"מ מותר לעשות גם קודם כבן ואמאי כ"מ יסבר ודוחק לומר דמיד שמבטל בה פעם ראשון שבע לבלוע ואם יבטל בה מים אחי"כ אינו פולט רק מעט ואי"כ הבלוע רבה על המים הבבלעים ולא מקרי עע"כ והוי כבעין כמ"ש ריטב"א בחולין ל"ח דזה דוחק, ועוד דכ"ל מו"ש בכלי מתכות ואמרי' בזבחים ל"ו ע"ב במים ולא ביין וכתבו ראשונים משום דיין אינו מפליט כמים ומה בכך יבעלנו ביין קודם שבעשה נותר והוי רק עע"כ ואינו בעשה נותר, ויותר קשה דמעיקרא דדינא פרכא שהרי מבטל הבשר במים הרבה כדרך בישול דלהכי מהני מו"ש ולא בעי ליבון לפי הסי"ד בע"ז: ע"ו וגם לפי המסקנא דשם גם בתשמישו ע"י האור קני בהגעלה מ"מ אמת בדרך בישול כן והרי המים אינן בעשי' נותר רק טעם הבשר והרי טעם הבשר בבלע במים ואי עע"כ לאו דאו' אינו בעשה נותר בכל אף שהוא בכלי כמוכח בקופסא מ"מ גם בקופסא מוכח בבלע במים אע"כ דעע"כ דאו' וזה תשובה גדולה על דבריו:

ועוד אני אומר דבר חדש דהא דכתב הריטב"א דכשהבעם עוהד בפ"ע אסור אפי' אי עע"כ דרבן היינו משום דילפי' לי' מן הבמאים לאסור לרן ורובבן כמבואר בדבריו שם חולין קי"ב ובכ"ז ה"ד אם בשעה שלא ממנו הי' עיקרו באסר אבל כאן בשעה שפלטו רובבן לא הי' הבשר נותר ליבא למילף מהבמאים שיהי' הרובב בעשה נותר ויחול עליו איסור חדש:

ראי' ברורה לזה שהרי בכורות ו"ו פריך ל"ל גמל גמל לרבבן ואת הגמל לרי"ב ת"ל מהבמאים לאסור לרן ורובבן והבה זה פשוט דמגמל גמל ואת הגמל לא ילפי' רק דכל היולא מן הבמא בבמא ואי"כ לריך להיות בבמא בשעה שיולא ממנו ואי"כ שפיר אלבריך הבמאים דאפי' אם בשעה שיולא הוא היתר אפשר שיעשה אחי"כ אי' כמו בנותר הכ"ל וכ"ת דקושית הגמ' הי' לכתוב הבמאים ולא ליבבי גמל גמל ז"א דאי' לאו דכתיב גמל גמל הוא דהבמאים הוא רק בבמא שיולא ממנו אבל כיון דכתיב גמל גמל לרבות שיולא מן הבמא בבמא מוקמי' הבמאי' דאפי' אם בשעה שיולא ממנו בהור כמי בבמא אחר כך כמו בנותר הכ"ל וכדאמרינן פרק קמא דקידושין גבי חושב ושכיר אלא על כרחך דפשיטא לי' להש"ס דגם אי ילפינן מהבמאים אינו אסור אלא אם בא מדבר האסור בשעה שיולא ממנו ומשום דכל היולא מן הבמא בבמא אבל אם בא מדבר בבהור בשעה שיולא ממנו לא יכול לחול עליו שם איסור אחר כך דכל היולא מן הבהור בהור וזה אלא בבהרה ודי יסבר לבבינו לבבדו באמת ובתמים בטוב ובבמימים ויאיר עיבינו בתורתו כבפשו

ובפש ידידו באמנו מחותנו הדושש בתהבה רבה:

עמרם הקי בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה

תשובה קפ"ג

מילין ב' חיפאלא ג' סופרים תרכ"ד לפ"ק

בצאת השבת, יפרח כשושנה, אחובי תלמידי הרבני המו"ג כמו"ה זישא נ"י פרים נק"ק נירעדיהא:

מכתבך נא סבה בזמנו ופי' לי מן בייסורים קשים והייתי מן הלמדין ואין משיבין ועתה כי כוח לי חליים נאחי להשיבך תשובה מאהבה, ותחלת פיך בשאלה שלשו פשמידא ביין ואחיב כודע שהי' יי"ב ועלה בדעתך להחיר למאי דקיי"ל ביו"ד סי' קל"ד דקתם יינם בטל בס':

תמהני עליך הרי אפי' ביי"ב נמור איכו אוסר במשהו אלא במיכו אבל במין בשאיכו הוא בטו"ט מבואר סי' הכיל ס"ג וכאן הוא מבשאים ודאי בטל, ושוב כתבת לדמות זה למ"ש ביו"ד סי' ק"ג ס"א בהגה"ה מיהו אם ליבבה בה המאכל או כתבו בקדרה לתקן הקדרה כגון שמלאוה בתרכבולת איכה בטילה ואיב גם כאן היין שלשין בו עומד במקום המים ודמי למים ומלח לגבי עיסה לעכין החומין ולא בטל ואך הכך בבוך דמטו"ז שם כראה דלא בטל משום דמביד לתקן המאכל וזה כתי' תוס' קו"פ מטילין אבל הש"ך כתב הטעם משום דלחזותא עביד וחזותא לא בטיל ומשמע לדידי' שאין הטעם משום דעביד לתקן המאכל ואפשר דגם הש"ך ס"ל כטו"ז ואחדא מתרי טעמי נקט אמנם במגיא סי' תקי"ג סק"ז כתב דוקא היכא דלחזותא עביד לא בטיל אבל בלי חזותא אפשי' שבא לתקן הקדרה כגון מים ומלח בעיסה בטל ובסתיב משיך הכיל עיין מחה"ש שם ולפ"ז כאן ביין דליכא חזותא בטל שפיר ואין לדחות ממ"ש הטו"ז סי' ל"ח סק"א לעכין שומן דבטל כיון דלא הוי דבר חריף אף דלטעמי' עביד דהתם לאו מטעם הכיל אתי עלה כי אם מטעם דלטעמי' עבידי ואולם אם נאמר דקבדא לתקן המאכל דלא בטל הוא כמ"ש מגיא סי' תמ"ג בשם תשובת רשב"א דמשקים הנעשים מחומץ יין ודבש אסורים משום שעיקרו כך איכו בטל כעכין ד' מיכי מדיכה איב אפשר שהיין שלשין בו עיסה לא מקרי עיקרו כך כיון דאסור לגוף במים או בדיא:

ואני מרס אענה אעורך במ"ש שהמגיא סי' תקי"ג נסתייע מדברי הש"ך לא כן הוא ואדרבה דברי הש"ך הם כנגדו דמגיא ס"ל דתרתי בעי' עביד לחזותא ולטעמי' והש"ך סי' ק"ג ס"ל דבחד סגי או בחזותא עיין בשפיר סק"ה או בעביד לטעמי' וכן הבין המחה"ש סי' תקי"ג ע"ש:

ועתה אכתוב מה שכראה לפעביד בזה ואקדים דאחרוכים שעיקרו כך איכו בטל איב מה פריך בגילה ל"ח ולבטלו מים ומלח לגבי עיסה הא כל שעיקרו כך איכו בטל, ולפעביד עפ"מ שהבארתי חי' שבתוס' גילה ס"ל דא"ה משום שבתבו דכיון דהעיסה איבה בלוסה אלא ע"י המים והקדרה נתקבה בשביל התבלין איב כשעיבב זה בזה הוי כאלו הוא מין אחד ע"ש וכן כתב הרין בבדרים כ"ג דשאבי מים ומלח כיון דעיסה לא מתעבדא אלא בהו כמבי"מ דמי ע"ש ודבריהם לריכין תבלין וכ"ל עפמ"ש בעה"מ פסחים ר"פ א"ע וז"ל ויש להשיב ולהפרים בין טעם לטעם שכל הערובי' השבויים במשבתיכו אעפ"י שהן עשויים לטעם טעמם משתכה ע"י הבירוב לטעם אחר שאין טעם האי' שהוא הדבן כראה בבירוב אלא שהוא מסייעו לתת לו טעם אחד וטעם זה שהוא מחדש בבירובו נרס לו להתבער בפסח ולבעבור עליו בחזהרה ואיכו מתבטל ככל האי' שבתורה כפי שהדבן הוא יסוד אחד מיסודות המיכים השבויים במשבתיכו אבל טעם הראשון איכו ביכר בו ברוב הטעמים וכו' והייכו דחשבי להו לכולהו ערובי דמהכי' בהמלא ולא חשבי' להו בטעיב וכו' ע"ש דבריו כי כעמו, וזה שבתת תוכ' ורין דמים ומלח יקמח כעשה עיסה ואין כאן לא טעם הראשון ולא שם הראשון רק שאלו הגי' מיכים מחדש' טעם אחד ושם אחד עיסה ושפיר הוי כמבי"מ בין בשמא בין בטעמא ואיכו בטל בדשילא"מ ואיש [ע"ל סס' קע"ה]:

ואמנם מבואר מדברי בעה"מ הכ"ל דהיכא דמחדש טעם אחד ואין טעם הראשון ביכר בלי"ש בזה טעיב אלא דמ"מ כתב רשב"א בתשו' שהביא מגיא סי' תמ"ג דכל שעיקרו כך איכו בטל כעכין ד' מיכי מדיכה איב אפשר שהוא בורס טעם אחד זה אי"א לומר דהוי כמי שאיכו ולכן איכו בטל דהוי כמו דבר המעמיד שאיכו בטל, ולפ"ז למ"ש מגיא סי' תמ"ג בשם אוה"ח דדבר המעמיד מה"ת בטל אלא מדרבנן אסור גם דבר שעיקרו כך איכו אסור אלא מדרבנן וכמ"ש מגיא בסק"א בדעת רשב"א דס"ל מדאורייתא שרי ומדרבנן אסור, אלא דמדברי מגיא נראה דוקא בליבה בבבאה"ם הוי מדרבנן אבל בבאה"ם בבבאה"ם הוי נגמי מוקי דבותה הבבלי מיידי שיש בו בבאה"ם וכו' אבל לפעביד דוקא גבי חמץ דהייבו בותה הבבלי הוי בבאה"ם מה"ת דמרבי' מכל עירובו דבה"ג שמחדש בו טעם אחד אסור מה"ת אבל בשאר איסורי' אפי' איבה בבאה"ם מ"מ הוי רק גורס ומעמיד ובטל מה"ת ורק מדרבנן אסור, ובזה מיושב סתירת הטור שעמדו עליו אחרוכים עיין במה"ש דבאן משמע דס"ל דדבר המעמיד מה"ת איבו בטל וביו"ד סי' ס"ז משמע דס"ל דדבר המעמיד בטל בכל אי' ולפמ"ש אינ דדוקא גבי חמץ ס"ל דאיבו בטל מה"ת בד' מיבי מדיבה דאיתרבאי מבל:

אלא דקשי' בהי דעיקרו בך מ"מ כיון דלא הוי רק מעמיד וגורס והרי לא האי' לחוד גורס טעם אחד זה רק גם היתרים גורמין איב הוי זוזיב דקי"ל מותר אבל לא קשה מידי דבבר כתבו תוס' בע"ז מ"ח ד"ה ורבבן דהיבא דאין הגורמי' שוין זוזיב אסור והיב אין הגורמים שוין ופפיר אוסר הרשב"א אלא דהרין בע"ז שם כתב דלפי המסקבא שם אפי' אין הגורמין שוין כמי זוזיב מותר אבל הרמב"ן ותוס' ס"ל דגם במסקבא בשאר האי סברא וי"ל הרשב"א כוותייהו ס"ל מיהו בש"ג שם העלה דהיבא דאין הגורמין שוין אזלי' בתר עיקר הגורס ולפ"ז אינ בהאי דרשב"א הגורמי' הם הדבש והחומץ ואין הגורמין שוין לכן ס"ל דאסור אבל בהאי דמים ומלח לגבי עיסה שהקמח הוא עיקר הגורס וכיון דאין הגורמי' שוין אזלי' בתר עיקר הגורס פריך שפיר ולבטלו מים ומלח לגבי עיסה ואינ:

ואולי יל דבהכי פליגי רבא ורב"א שם בגילה דרבא סב"ל דהיבא דאין הגורמין שוין אסור ולהכי משבי מבליל לטעמא עבידי וטעמא לא בטל והייבו כדעת הרשב"א אבל רב"א ס"ל דאפי' אין הגורמין שוין זוזיב מותר ולהכי אתי עלה משום דהוי כמבי"מ ודשילא"מ איכו בטל אבל אם איכו דשילא"מ שפיר בטל:

ולפי דבריכו מ"ש טו"ז סי' ק"ג סק"ו ואין לטעות מכח זה לעכין מה דאמרי' בהרבה דוכתי חד בתרי בטל מה"ת במיכו ובאיכו מיכו לריך ס' מה"ת ולומר דגם שם הוי מבי"מ במידי דמתקן הקדרה כמו כאן דשם תלוי בטעם כיון שכו"ט באיכו מיכו והאי כו"מ בקדרה ממילא יש לו שם חומרא דאיכו מיכו ע"ש, ולפמ"ש בשם בעה"מ היבא דאין טעם הראשון ביכר אלא שמחדש טעם חדש שפיר ליש בי' טעי"כ ובטל מה"ת כמ"ש בעה"מ ורק מדרבנן לא בטל אלא דיל דטו"ז קאי בגילה שכותן לתקן המאכל דכל זמן דליבא ס' טעם הראשון כרגש והוי שפיר טעי"כ אלא בש ס' אין טעם הראשון כרגש ומ"מ משבה טעם הקדירה לטעם אחר מקדמת דבא ומתקבו לכן הוי כמבי"מ ואיכו בטל בדשילא"מ:

ובזה יובבו דברי טו"ז בסי' ל"ח דמסיק דוקא דבר חריף דעביד לטעמי' לא בטול ולא שומן משום דדבר חריף משבה טעם הקדרה לטעם חדש אף שאיכו כרגש טעם הראשון של הדבר חריף אבל שומן איכו משבה טעם הקדרה לטעם חדש לכן כל שאיכו כרגש בו טעם הראשון של השומן מותר:

ובהכי מיושב קושי' מגיא סי' שלש בשחיטת המחבר שפסק שם ס"ג האשה שמאלה מחבריתה מים ומלח לעיסתה ותבלין לקדירתה ביו"ט הרי העיסה והתבשיל כרגלי בתיהן וכתב מגיא סק"ט ולא דליבטל מים ומלח בעיסה דכיון שבא לתקן העיסה הויל כמבי"מ ולא בטל בדשילא"מ עיין סי' תקי"ג וכתב דג"מ דכותבתו דשם בסק"ז מבואר דדוקא בילה דעביד לטעמא וחזותא לא בטיל אבל מים ומלח בעיסה בטלים ולפ"ז דין זה סותר לדברי ב"י שם ולפמ"ש לסק"מ דוקא בילה אף שהוא לתקן הקדרה מ"מ איכו מוליד בה טעם חדש לכן בעי' דוקא לטעמי' וחזותא אבל מים ומלח בעיסה שבתחדש בה טעם חדש ודאי הוי כמבי"מ ואיכו בטל בדשילא"מ אף שאיכו כיתבו לחזותא וכן תבלין בקדרה מוליד טעם חדש איכו בטל אפי' בלי חזותא ולקמ"ל, ומגיא שכתב בסי' תקי"ג משמע דאם איכו ביכר במראה אלא בטעם בטל אעפ"י שבא לתקן הקדרה כגון מים ומלח בעיסה בטל כמ"ש ב"י בשם תה"ד שדייק כן מראש"י במחכ"ת מחילת אלף לא דק בזה דלא בזכר כלל בב"י שם בשם תה"ד מים ומלח בעיסה רק בל לבבו בבילה קאי ע"ש דוק והשבח:

ועכ"פ בכידון שלך אפי' הוי מבי"מ אחס ליבס בטל בס' ולא כיתן שם לתקן רק ליקחי' יין תחת מים לאחת ידי ספק אם

אם לריך כמ"י וגם אין כאן חזותא וגם אינו דבר חריף ועיקר הגורם הוא הקמה בעיקה ודאי בעל הוא בס' ומרי:

ומה שהאריכת בס"ד דהרוצות מ"ל ומ"ז ומ"י אין לריך לכתוב קושיתך אבל בא"ל לדעת הרי"ם מיירי בלונן גמור בלי בביאה ע"ם בר"ם והראה שכן הוא ובמ"ז מיירי בבביאה ופי' הרי"ם שכבשן בעלה ומתקיימן ע"ם וכן במשנה י' מיירי בבביאה ולדעת הרמב"ם לפי מה שנראה מדבריו פע"ו מהרוצות מ"ז ואיה מעכה אי מיירי ברוחה ואפשר אפי' כהבעל עם הבעל ע"ם ומ"ז ומ"י מיירי להדי' בבביאה ואי"כ אין ענין מ"ל כלל למ"ז ומ"י לשני הפירושי' ובטלי קושייתך ועיין נוב"ק יו"ד סי' כ"ו והמלא כתה בענין כבוש כמבושל:

ומה שמעדה על דברי פלתי סי' ל"ח אות י"ל שכתב ואם נפלו חלב בהמה וחלב חי' לתוך התבשיל אם שוין בטעם ובטעמם פשיטא דמלטרפין לאסור קדרה וכו' מיהו אם שוין בטעמם ואין שוין בשעם כי לחלב בהמה ולחלב חי' שם מיוחד וכו' ופליאה בעיניך הרי חלב חי' מוחר, פשוט דאין כוונתו דשניהם אסורי' משום חלב אלא דאסורי' משום חי' אחר כגלה או טרפה ע"ז ועי"ל או שור הנסקל וכדומה או חלב בהמה משום חלב וחלב חי' משום חי' אחר הכ"ל אם אין הפי' שניהם וג' שמות אסורים עיין רש"י ותוס' ע"ז ס"ו ולא נקט חלב חי' וחלב בהמה משום הא"י אלא משום שיווי בשמא ובטעמא ואולי אינו כלל חלב רק חלב ואין כאן חמי' כלל, ובזה הנני מודה בברכה הנני לחיים טובים

אהובים ומתוקים כנפשך ונפש רבך אוהבך דושים:

עמרם הק' בלוהים בקי"ק הכ"ל

תשובה קפ"ד

שילים ב' איפאלא ב' וילא תרכ"ח לפ"ק

יקרתו הגיעני ומה שנשתפק בבהמה טרפה ודאים כגון שהלעיפה קורט של חלתים שנתערב באלף אם שייך בע"א חציצי ולא בטלי או דלמא כיון דטרפה אינה חי' אינה בכלל בע"א חציצי כלל ובטלי:

ולפענ"ד ממקומו הוא מוכרע שהרי במשנה זבחים ע"א קתני ג"כ ובטרפה ופריך בגמ' ולינטלו ברובא ומשני בע"א חציצי ואף דמוקי לה התם דף ע"ד דאיערוב בקובה הקון בדרוסה הזאב או דאיערוב בבהילה דמהני לי' בדיקה מ"מ אי לאו דגם בודאי טרפה שייך בע"א חציצי ולא בטלי הי' מוחר ממנ"מ אי כשרה היא שפיר דמי ואי דטרפה היא בטלה ברובא אלא ודאי דגם בטרפה ודאים שייך בע"א חציצי ולא בטלי, ומה שלא"מ אמאי לא מוקי שם בזבחים בהלעיטה קורט של חלתים דטרפה כמבואר סוס"י כ"ח וספיר איערוב ולא ידע לה ולא"מ פי' דהעורה אינ"ל שמעדו בזה]:

ומה שסבירא קושי' מע"ם ריש כסף בחוס' חולין י"ח דמוכח דרובא עדיף מחזקה מפרש אדומה דאזלי' בתיר שאינה טרפה אע"ג דאינה כנגדו חזקה טומאה דנגדה שמזין עליו ואמאי לא הוכיח מעה שמטמאה מיד בשעה עשייתה העוסקים בה אע"ג דבחזקה טהרה עומדים, ומה שכתב לתרץ כיון דהספק על טרפות שנפסים שהוא מקום סתר הוי ס"ס ברה"י כמ"ש חוס' קושה כ"ח ע"ב ד"ה בטשות דבנדה ד"ב כיון דודאי כנגה בעטה והספק הוא אם ראתה והמקור מקום סתר הוי ס"ס ברה"י אפי' בולד ספק ראייתה ברה"ר ע"ש ואי"כ אינו מוכח מזה דרובא עדיף מהזקה די"ל דהעוסקי' טמאים עשוה ס"ע ברה"ר, יש לפקפק דוקא שהם שאינ לעמוד על המקור אם ראתה או לא מקרי ס"ע ברה"ר אבל כאן אפשר לבדוק ולראות שהוא טרפה רק אדי' דאיקורא רביע עלה שלא לבדוק משום דבעי' שריפתה כשהוא שלמה שפיר מקרי ס"ע ברה"ר ועיין ש"ש ס"ל פע"ז ד"ה ונראה:

ולפענ"ד נראה דלכאורה קשי' לפמ"ש הריטב"א בעירובין ליו ד"ה רבא דאזלי' בתר הדבר שהספק ממנו ולא בתר הנגדר ממנו ועיין עוז"ז סי' ח' סקי"ו אי"כ איך הוכיח ר"ח מפ"ל דרובא עדיף מחזקה דלמא שאני פ"ל משום דאזלי' בתר פרס שהספק בא ממנה ובא ליכא חזקה נגד הרוב ולא בתר חזקת טומאה דנגדה שנגדר ממנה, אך כ"ל סברא ישרה כיון דעיקר הכלים עשויים פ"ל הוא לעסר טמאים ואין לדון על עריפתה רק לענין לעסר דבר שהוא בחזקת טמא הוי כאלו הי' החזקה בדבר שנולד בה הספק ולא בנגדר ועיכ לא חידש הריטב"א אלא אם יש לדון גם בדבר שהספק בא ממנו בלא הנגדר ושפיר מוכח דרוב עדיף מחזקה, וכ"ז ממש שמעהר מאלים אבל ממש שמטמא מטורי' שאין מכלים עשייתה לכך שפיר י"ל כקושיא שכ"ל דאזלינן בתר פ"ל שהוא בא ממנה ולא בתר חזקה שהרה דנגדה שטוקק בה ונגדר ממנה ואי"ש:

אבל קושי' מעיקרא ליתא דשיכן אמרה תורה דפ"ל שטוא טרפה איכה מטמא מטורים הרי לא כתיב רק למטמא לני כדה חטאת היא חטאת קרי' רמאנא ואם איכה כשרה לחטאת איכה כשרה לני כדה לעסר טמאים אבל שאינה מטמא מטורים מכלן אך זה שיבוש דלא אמרה תורה שפ"ל מטמא מטורים אלא אם הוא פ"ל שמטהרה טמאים אבל אם הוא טרפה שאינה מטהרה טמאים איכה פ"ל ואינה מטמא ומטהה אי לא הוי ק"ל איך מטהרה טמאים הא איכא חזקה טומאה נגד הרוב והוי כיחא לן הא דמטהרה טמאים הו לא הוי ק"ל איך מטמא מטורים הא איכא חזקה טהרה נגד הרוב כשרות דלענין לטמא מטורי' לא איכפת לן כלל אם הוא טרפה רק כיון שמטהרה טמאים ממילא מטמא מטורים ולכן הק' ר"ח אמאי מטהרה טמאים ועיין מ"ש חתם יו"ד סוס"י קס"ז ולק"מ, וסי' נזה שלום ידידו המחתם בברכה:

עמרם הק' בלוהים בקי"ק הכ"ל

תשובה קפ"ה

שוכ"ט לאהובי מחו' ידיכ"ם הרב הגאון לדיק כביר כמו"ה אליעזר זוסמאן סופר כי"י אבדק"ק פאקס:

ידים אהובות מדברי סופרים בא אלי וכו' ומה שנתקשה בע"ז ס"ו ע"ב דפריך לאביי דס"ל ריחא מלחא ממחכי' דתכור שסשיקו בכמון של תרומה וכו' הא לפ"מ שסביא חתם"ם חיו בע"ז שם בשם בס"ג סוף ה' דס דריחא לאו מלחא קרא מסייעא מדאוסר מטרה מטמע הא מריחא לא אכפת לן ע"ש ופי' חתם"ם כוונתו דס"ל דכ"ע מה"ת אין ריח אוסר אלא דפליגי תנאי ואמוראי אי ריחא מדרבנן אסור דגזרינן ריח אטו טעם או לא וכיון דפלוגתא בדרבנן אזיל לקולא ע"ש, ולפ"ז י"ל דאביי ורבא לשיטתייהו דאביי ס"ל בחולין ק"ח דמע"כ מה"ת ומטו"ה ס"ל ריחא מלחא דגזרינן אטו טעם ורבא ס"ל שם טע"כ לאו דאוריתא וכיון דטעמא גופא רק מדרבנן לא גזרינן ריחא אטו טעמא מטו"ה ס"ל ריחא לאו מלחא, ולפ"ז למ"ש חוו"ד סי' ק"ה אות ב' דבתרומה לכ"ע טע"כ לאו דאו' משום דמשקין היולאין מהן אינן כמוסן כמבואר בחולין ק"ד ע"ש, א"כ י"ל דבתרומה מודה אביי דריחא לאו מלחא כיון דטע"כ דרבנן לא גזרינן ריחא אטו טעמא ולהכי בתכור שסשיקו בכמון של תרומה הפה מותרת:

הנה מ"ש דאביי ורבא לשיטתייהו, ממהכי הלא כתבו תוס' בחולין שם דרבא כמי ס"ל טע"כ מה"ת ושם בחולין רק דיחוי בעלמא וכן כתבו תוס' בע"ז ס"ז ד"ה אמר ובזבחים ע"ש וא"כ טעמא דרבא ודאי אינו כמ"ש פר"מ, אלא אפילו להיפך גם לאביי אינ"ל לומר כן כמ"ש כ"ת ואקדים דודאי גם אביי דיליף שם טע"כ מבנ"ח ולא ס"ל כדיחוי דרבא דרך ביטול אקרה תורה מ"מ מודה דבנ"ח אינו אסור מה"ת אלא בביטול ולא בתרי לי' כולי' יומא בחלבא דביטול כהיב ולא פליג אלא אמאי דס"ל לרבא דרך ביטול בעי' ואין לך כגון זו שלא יתן טעם כמו שפרש"י שם והוא ס"ל דדרך ביטול לא בעי' אבל ביטול ודאי בעי, וכ"ת א"כ אינ"ל יליף טע"כ מבנ"ח הא בנ"ח חידוש הוא דאי תרי לי' כולי יומא בחלבא שרי כדאמרינן פסחים מ"ד ע"ב, זיל ד"ל דס"ל כיון דחידוש לקולא דתרי לי' מוחר שפיר ילפינן מיני' חומרא ועיין תוס' מו"ק ח' ס"ד ס"ס כפקא לי'. והא דפריך אי חידוש הוא אפי' כי ליכא נו"ע כמי הי"ד אי חידוש הוא לחומרא משום דהאי לחודא והאי לחודא שרי וכו' א"כ כי ליכא נו"ע כמי אע"ג דליכא חידוש לחומרא דכלאים כמי הכי הוי אלא חידוש לקולא ושפיר בעי נו"ע דילפינן מזרוע בשילה קולא דסגי בס' וכיון דליכא חידוש רק לקולא שפיר ילפינן מיני' חומרא דטע"כ [עיין נוב"ק יו"ד סי' ל"ז ובס' אלא הרוצים ח"ב כלל חידוש לא גמרינן אות ג'], ועוד לפמ"ש רש"ל בחולין ל"ח ע"ב ד"ה אמר רבא הא דילפינן טע"כ מבנ"ח הייכו ממאי דכאסר החלב מטעם הבשר אבל ממאי דכאסר הבשר ליכא למילף דהתם ממשו של חלב נבלע בבשר ע"ש, והרי הא דאמרינן דאי תרי לי' כולי' יומא בחלבא שרי פי' תוס' בחולין שם אע"ג שנבלע החלב בבשר אעפ"י שהוא לוקן לפי שהוא גלול והבשר שוהה בתוכו ע"ש ומשמע מדברי' דמאי

דבחלב אינו נאסר אינו מידום לפי טעם שיולא מן הבשר ע"י כבושים אינו טעם גמור מה"ת רק זיעה בעלמא אבל הבשר בולע חלב בעין זהו מידושו שמותר ועיין בנ"ק יו"ד סי' כ"ו דיה ואמנם, ולפ"ז אין כאן מידום לקולא בעכין טע"כ שהרי בתרי אינו טעם רק עיקר וטעם וסיל לאבי דספיר ילפינן מינ' טע"כ כיון דלא מלינו בנ"ח מידום בעכין טע"כ רק בר"ח, והא דאמרינן פסחים מ"ד אלא דאי תרו לי' כולי' יומא בחלבא שרי בשיל לי' בישולי' אסור היינו רק דאי"ל למילף בעלמא בכבוש ותרי לי' דטע"כ, וכגון שרה עכבים במים וים בהם טעם יין כיון דבנ"ח נופא לא אסור תרי לי' ולהכי לריך לרבנן מסרה ליתן טע"כ, אלא דלכאורה ז"ל לפמ"ש דמה שהלח בולע מן הבכבש אינו טע"כ אלא זיעה בעלמא והא דקרי התם לשרה עכבים במים וים בהם טעם יין טע"כ היינו משום דהיולא מן העכבים דעיקרן לחבי קיימא לים זיעה בעלמא כמ"ש חי' רבנ"ל ברכות ס"ל דיה דבש ומה שהבבש בולע מן הלבול הרי אינו טע"כ רק עיקר וטעם וכן טעם יין שקיבל המים מעכבים הבבשים בתוכו הוי עיקר וטעם ואינ"כ אל למילף כלל מבנ"ח דאסור משום טע"כ, אחר התבוננות נראה דאפי' בבלע ממשות האי' ברוב היתר מקרי טע"כ דהרי קיל מבנ"ח חד בתרי בטל אלא דבמבשל"ח אינו בטל כיון שהטעם נרגש כמ"ש רשב"ל חולין ל"ח סדיה אבל ועכשו האי' ניכר בו טעימתו זו היא הברתו כדכת"ב ואיך אוכל יעבש לו אין תשיבות האוכל אלא בטעמו ע"ש וכיון שהמתם בטל שפיר ברוב ואין האי' אלא מחמת טעמו שפיר מקרי טע"כ, אבל בנ"ח שהוא היתר בהיתר דהאי לחודא והאי לחודא שרי ותערובתן אוסרתן ולים בי' ביטול עיין ס"ד יו"ד רס"י ר"ל שפיר כתב רשב"ל דחלב ממש בבלע בבשר ולים בי' טע"כ, אבל אבי ילף שפיר טע"כ בעלמא מבנ"ח ע"י ביטול ובתרי לי' לית לי' בחמת טע"כ מה"ת כיון דליכא למילף מבנ"ח, ובהכי מיושב קושי' תוס' חולין דף הכ"ל דיה דחידוש הוא שהקשו על רש"י דפי' חידוש הוא דשכיחן מין היתר וכו' הא בפסחים מסיק דהיינו חידושו דאי תרי לי' וכו' ולפמ"ש נקיים דאי תרי לי' אינו חידוש כלל רק הפי' דאי"ל למילף תרי לי' וכמ"ש:

היוצא מזה דאבי מי מודה דאינו אסור מה"ת בכבוש רק בביטול ולפ"ז לאבי דלידד פלבי פי' פ"ז אות ג' להוכיח כדעת הרין דבלבי אין מי' בנ"ח מה"ת וכן דעת הרבה אחרונים אינ"כ בלבי אין טע"כ אסור מה"ת לאבי דילף טע"כ מבנ"ח ועיין מגיה סי' תמ"ז סעלה כדעת רשב"ל דלים ריחא מלחא רק בלבי ולא בביטול דאין לו ריח חזק ע"ש, ולפ"ז ליל דטעמא דאבי דריחא מלחא משום דטע"כ מה"ת וגזר ריח אינו טעם דהא במקום דשייך ריחא דהיינו בלבי לים טע"כ ובמקום דשייך טע"כ מה"ת דהיינו בביטול לים ריחא ולית לדברי פרים:

אלא אפילו לו יהיבנא כדבריו מ"מ כיל דלקים דהא דחידש החווד דבתרומה לכיע טע"כ לאו דאורייתא היינו משום דמסקין היולאין מהן אינן כמותן אבל אם נבלע ממש ברוב היתר ודאי טע"כ מה"ת כמו בכל אי' ואף דגם במיחוי גופן למסקין מותר מה"ת היינו דוקא בהמתה וגמעו ומשום דהוי שלבה"ל עיין תוס' חולין קיד אבל בבלע באוכל דהוי אוכל מודה חווד דאסור מה"ת ועיין בעור אויה סי' ריז הביא דעת הרמב"ם דהוריה בכלים שהם מוגמרי' אינו מבדך לפי שהוא ריח שאין לו עיקר והעור תמה עליו ופסק דלריך לברך והקשה ב"י הא נפי' ריי"ז גבי כשותא ומשחא כבושה כתב העור שאם קיבלו השמן ואין בו כלום מהבשמים י"ל שאינו מבדך עליי דהוי כריח שאין לו עיקר ותי' דיש דשאני התם שריח השמן אינו מגופו אלא שקלט מדיה לכן הוי ריח שאין לו עיקר ואין מבדכין עליו אבל הכא שהבשמים כשרפו ונתהפכו יבעשה ריח ואותו ריח הוא כעיקר הבושם ולכן סיל לעור דמבדכין עליו ע"ש, ולפ"ז בתבור שהסיקו בבמון של תרומה שהבמון כשרף ונתהפך ונעשה ריח הוא כעיקר ובכהיג גם בתרומה טע"כ מה"ת ואינ"כ אם אבי גזר ריח אינו טעם הינ"כ לגזור ויתי' הפת אסור ופריך שפיר ועי"ז משני שאני התם דמקלי איסורי', פי' בשעה שאפה הפת כבר מקלי קלי איסורי' ולכן מותר משאינ"כ בכלים מוגמרי' בשעה שקבלו הכלים ריח עדיין הבשמים בעין כמ"ש תוס' שבת כ"ה דיה דשמן ובשר ותבואה משיבי בעין בפי בשעת היסק מעלים ע"ש ולקים, ודי' יראנו מחורתו בפלאות, ויעשה עמנו לטובה אות בנפשו ונפש ידידו מחותנו הדושים בחבה:

עמרם הק' בלוהס בקיק הכיל

תשובה קפ"ז

סילת ב' איפאלא ד' וינם תרכיב לפ"ק:

שוכ"ט לכבוד מהו' הרב הגדול בתורה, מעוטר בתפארה, עיטור סופרים ודובר מסרים, כ"ם מו"ה שמואל כ"י הרב דקיק קאוועסד:

כתבו בא אלי ונפשו בשאלתו בעשרה ווסטים מעשרה בע"ג שבבדקו והבשרים הבודק ובתערבו הווסטין ושוב נמלא לקח של עור הפנימי של ווסט אחד מהם וגם על החילון בלדו הפנימי ריטותו כיבר מאוד ונסתפק אם כל יו"ד אוזות של עשרה בתים מלטרפין לבטל אוזא הטרפה ברוב כדין יבש בינם משום שכולן בכלל ספק והראה מקום בגיכת אדם בער הקנוע סי' ד' ובחת"ם יו"ד סי' ל"ט:

הנה הפמ"ג רים סי' ק"ט במש"ז כתב ודע דינם בינם חד בתרי בא בגי' שמוכין ומוקפי' ואפי' אחד בגית ושכיס בעלי' ועיין מ"ש בש"ך אות י"ג ובק' ק"ד בש"ך אות י"ד ושם בפרי"ח אות י"ג דאפי' ג' חביות ומלא טרפה ואינו ידוע באיזה מהן מה"ת ברובא בטל כיון שאין אי' החביות ביבר ואף מדרבנן כל שאין בהם אחר"ל ע"ש, ומלאתי חבר לפמ"ג החווד סי' ק"י בגיאורים אות ג' כתב עיין ש"ך שקי"ד וכו' ולכאורה תמוה כיון דהאי' ניכר במקומו יש לן לומר דבתבטל חד בתרי דהא בגי' ביטול חד בתרי הוא אפי' יש הפסק בין אחד מוכח בגית ובין אחד מוכח בעלי' ובין אחד המוכח בסוף הבולס ומה הפרש יש בין מוכח בשני בתים או בשני חביות ותי' דבחביות אזלי' בתיר המוכרים ולא בתיר בשר ובמוכרים לים ביטול חד בתרי כמ"ש הרמב"ן ורשב"ל בהאי דבזיר י"ב דאדם באדם לים ביטול ברוב ע"ש מה שכתב בדברי הש"ך ובחביות חולק על הפמ"ג אבל בזה מסכים לפמ"ג דינם בינם חד בתרי בטל אפי' הם בפרדים מסוף הבולס ועד סופו:

והכי נמי מסתבלא דהרי ביטול ברוב כתב רש"י בחולין לים ע"ב דיה מדאו' וזבהיס ע"ב ע"א דיה ופבכי' דילפי' מאחרי רבים להטות וכן פירש"י בבילה ג' ע"ב דיה שים לו מחיצין ואע"ב דמדאורייתא חד בתרי בטל דבחיב אחרי רבים להטות והאי קרא בסנהדרין כתיב והרי אנו הולכין אחרי רוב הפוסקים בנגד מיעוטם כמ"ש רמ"א בחו"מ סי' כ"ה ס"ב בהגה ועיין ש"ך שם סק"ט ובי"ד סי' רמ"ב בהגהת או"ה והוא מהמובחת רשב"ל סי' רכ"ג ועיי' בהקדמת בי' לאו"ח והכל בנוי על אחרי רבים להטות ואף שהפוסקים הללו היו מפוזרים בארבע בנפות הארץ ולא היו בזמן אחד בכל ואינ"כ הי' לענין ביטול יבש בינם ברוב אפילו מסוף הבולס ועד סופו נמי בטל:

ויש להביא ראי' לזה ממ"ש מל"מ פ"ז ממעילה ה"ו דאי"מ אי לבחבלה מן התורה מהא דאמרי' חולין קי"מ למאי אי לשילוח לא אמרה תורה שלח לתקלה והא ודאי דאם שלחה ליכא אי' משום דאזלינן בתיר ואפי' לשלחה לא אלטריך קרא למעט דלא אמרה תורה שלח לתקלה הרי להדיא דלערב דאיסור בידים אסור ע"ש והרי המשולחת אינה סמוכה ומוקפת עם הרוב דבעלמא ומ"מ סיל למלי"מ דבטלה ברובא ואינו אסור רק משום מבטל אי' לבחבלה ואינ"כ רוב היתר בתשעה בתים ואחד אי' בחד בית ואינו ידוע באיזה מהם בטל ברוב מן התורה:

וכן יש להוכיח מתוס' חולין ל"ה סודיה ובמלא שבתבו ונראה דתקנתא בעלמא הוא וכו' כי האי דאמר בגד שאבד בו כלאים לא יתבבנה לעבודים דלמא אתי לזבוני לישראל אע"ג דמן הדין לא הויל למיחש דאזלי' בתיר ועכ"ה כונת תוס' בש"ס דאזלי' בתר רובא שבטל ברוב ונהפך להיתר דאין לומר דבונתם דישראל מותר ליקח מגוי ולבשו משום דאזלי' בתר רוב שאינו כלאים דאדרבה היא הבונתם לאי' כיון שישראל מותר לקחו ולבשו אסור למבור לבבדי שמא יתבבנה לישראל ולבשם כלאים בשוגג אלא ודאי כונת תוס' עשום ביטול ברוב ונהפך להיתר אף שאינו מעורב שמוך ומוקף בשאר בגדים והבא מי' דבוותי' ועיין מקור חיים רס"י הש"ז:

אלא דבסי' בינם אדם שער הקנוע סי' ד' המה על פמ"ג מהא דסי' קי"א ס"ז בשתי קדרות של היתר שנפל אי' לתוך אחד מהן ואינו יודע לאיזה מהן ואין באחד כדי לבטל האי' ויש בשתיהן כדי לבטלו שתיהן מלטרפות לבטל ואפי' אחד בגית ואחד בעלי' מלטרפות אבל דוקא בטל אדם אחד לפי שעתיד להתערב ודוקא באי' אי' סיעור דרבנן וכי

שאין

שאין חילוק בין לא ליבש ע"ש, אבל החילוק פשוט דבלא אפי' במין במינו לריך שיש מדרבנן לפי שבטלו מינו כותן טעם ועיין זבחים ע"ח ועכ"פ ביטול לא בלא הוא ע"י שבטל ואיכ הקדרה הב' שלא כפל בה האיסור איכה בטלה עם האי' ובשאינו מינו לא היתה מועלת לבטל הטעם לכן בעי' של אדם אחד ופופה להתערב וכיון שהיא בכלל ספק מלטרפת לבטל שלא יהי' כשמערבים יחד מבטל איסור לכתחלה אבל הביטול האמיתי היא רק כשמערבים יחד ובבלעי' אבל ביטול יבש בינש שגם כשהוא מוקף וסמוך אינו נבלע ביחד רק כל אחד עומד בפ"ע ומ"מ בטיל היכ כשאינו סמוך ומוקף כמי בטיל ברובא:

אבל עוד הקשה עליו ממשנה ה' פ"ע דתרומות מאה לבנה של תרומה וכו' אבל בדבר שאין זרעו כלה אפילו מאה של חולין ואחד של תרומה כולם אסורים ופי' הרע"ב לפי שאין הקרקע עולה בק"א וכתב תוי"ט תוספתא ויה"ב הרמב"ם טעמא לפי שהתרומה מופרשת היא ולא נתערבה בחולין ולא דמי למשנה יו"ד פ"ד דהתם בחלוש ראוי הן להתערב ע"ש הרי דמייבי בינש ואפ"ה כיון דאינו ראוי להתערב אסור אפי' באלף ומ"ש מאה בדרבנן תרובא בדאו' ע"ש שהאריך, ולפענ"ד לק"מ דאמרי' בשבת ק"ד ע"ב כתב אות אחת בעבריא ואחת בלפוני חייב כתיבה היא אלא שמחוסר קריבה ופריך והתנן כתב על שני כותלי הבית וכו' פטור ומשני התם מחוסר מעשה דקריבה הכא לא מחוסר מעשה דקריבה ופירש"י מחוסר מעשה דקריבה אינו מקרבן אלא ע"י קלילה המפסיק ביניהם וכי קאמר ר' אמי בגון וכו' ואתה יכול לקרבן שלא במעשה אלא קריבה בעלמא ע"ש ועיין תוס' ב"ק עיו ע"ב ד"ה כל ולפ"ז הכא נמי אומר בתערובת יבש בינש חד בחרי אפי' של שלשה אנשים בשלש בתים שפיר בטל ברוב כיון דכולן בכלל ספק ואלו היו שמוכין ומוקפין הי' בטל עכשיו נמי בטל דמחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה דמי אבל אם בתרומות במחובר אינא לקרבן ומחוסר מעשה אלישה בזה שפיר אינו מלטרף לבטל ודוק בלשון תוי"ט דכתב דהתם בחלוש ראויין הן להתערב ולא כתב שעומדין או סופן להתערב משום דלא בעי' אלא ראוי להתערב משא"כ במחובר אין ראוי להלטרף ולק"מ:

ולפ"ז בנ"ד שפיר בטילה האוזן הטרפה ברוב הכשרות מן התורה אלא דאם בשעה שנולד הספק כבר נמרטו הנולות מן האוזן אי"כ לפי מה שהעלה רמ"א סי' ק"א ס"ג הוי חתיכה הראוי להתכבד ואינה בטילה מדרבנן אבל אם יש ספק אם נמרטו או לא כיון דחדנולות בטולתה לא הוי ראוי להתכבד ובטלה אפי' הסירו הנולה אחר כך כמבואר שם אזלי' לקולא כמ"ש רמ"א שם בס"א ועיין טו"ז וש"ך שם, ובזה יבא שלוש יצוח על ראשו בכפם החותם בברכת התורה:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה קפ"ז

שיל"ת ב' חיפאלא יום א' לפ' יבלרכהו כאישון עינו עש"ת חרנ"ח לפ"ק:

ינמור ה' בעדו החתימה לטובה, בנחת ושובה, עד זקנה ושיבה, לכבוד אחובי ידידי הרבני החו"ב אים חיל, העוסק בתורה יום ולילה, מחו' כש"ת מו"ה משה שמואל נ"י שטערן, יהיל כוכבו:

בראש השנה העבר לטובה קבלתי ברכתו ברכת השנים וכן לב אדם אל האדם ומתעמקי לבי קול ברך לו אקרא ברכת הבית ברובה וברכת התורה באהבה רבה וזמן תורה לחוד אסר כתב לייש"ב קוש' המובא בהגהות יד שאול יו"ד רס"י ק"ט עמ"ש פרי תואר שם ובאריכות בס' ל"ט ד"ה ובראה דתערובת חד בחד הוי רק ספק אי' ד"ל אין להתיר רק ברוב היתר וי"ל אין לאסור רק ברוב איסור ולרמב"ם דסדאי"ו מה"ת לקולא אינו אסור רק מדרבנן אפילו לאכול אדם אחד שתיהן בבת אחת ולפי זה גם להסוברים דסדאי"ו מה"ת לחומרא עכ"פ ליכא מלקות אפי' אוכל אדם אחד שתיהן בבת אחת רק אי' ראוי בעלמא א"כ איך יפרכם הא דבדרים ס"ת דאמרינן כגון דבדרה מתרין זיתין ומצא אדום ויפר לה ואכלתכון אי אמרינן מיגו גייז לקי ואמאי הא הוי תערובת חד בחד ולרמב"ם מותר מה"ת ולרשב"א נמי ליכא מלקות רק אי' בעלמא, ומתחלה עלה בדעתי לייש"ב עפ"מ שכתב רש"י בזבחים ק"י דבעי התם קומץ מהו שיתיר ככגדו בשיריים ופירש"י הקטיר קומץ לבדו על מנת להתיר אלי השיריים ובורכן לחלקן מהו לאכלן מישאי שרי פלגא לגמרי או קלושי מיקלש לאיסורי' דכולהו שיריים וקומץ ולבונה תרוייהו אכולהו שיריים רמי וכי מקטיר לחד מקלים לי' איסוריהו ומיהו לא אישתרי מידי מיכייהו לגמרי ותוס' שם כתבו ומ"מ חימא דאפי' למ"ד משרי שרי לה האיך מתברר חלקו של קומץ ובלאן קדשים הגיה דאפי' למ"ד יש ברירה האיך מתברר וכו' ודבריו תמוהים דודאי מכינו ברירה בכהאי גונא בתמורה לי' וכיפוך חדא לחדי כלבא והכך כולהו ליישתרי וכן ביומא כ"ה פריך ובברור אדבע זוזי ובשדי בהדא והכך כישתרי אלא דתוס' בתמורה שם כתבו דפריך למ"ד דאית לי' ברירה ולשיטתם מקשו בזבחים על רש"י אבל מדברי רש"י נראה דאפי' למה דקי"ל אין ברירה מ"מ בכה"ג אמרי' ברירה לכולי עלמא, ולפ"ז שם בבדרים נמי אפשר לבבר זית אחד לאי' וזית אחד להיתר וכיון שאפשר לסלק האי' לא מקרי תערובת כלל והוי כזית אחד איסור וכזית אחד היתר ושפיר לקי על כזית אי' אי מינו גייז אבל לשיטת תוס' קשיא:

שוב נתישבתי דזה אינו דהרי רש"י והרא"ש שם בבדרים פירשו דאכלה לתרוייהו והכי משמע לשון הגמרא דאכלתכון ואי כיומא כי"ל גם באכלה חד זית והתיר בה וקבלה התראה לקי' דהרי ברור זית זה לאיסור וזית השני להיתר, אלא ודאי דכאן ליש כלל ברירה למה דקי"ל אין ברירה והתם בזבחים לדעת רש"י נמי דוקא אם בשעת שהקטיר הקומץ ביר חלי שיריים איזו רולה להתיר בהקטרת קומץ מהני משום דאיל לומר הוברר הדבר למפרע אבל אם הקטיר הקומץ להתיר חלי שיריים שתם ואחר כך רולה לברר החלי שיריים מודה רש"י דלא אמרינן הוברר למפרע שאותן חלי שיריים התיר וכאן בבדרים אינא לומר דמייבי שהאכום ביר מעיקרא אותו זית שהיפר אם לא היפר רק זית אחד אינו מופר כלל לר' ישמעאל בבדרים פ"ז ועיין יו"ד סי' רל"ד סל"ו בהגה"ה דבעינן שיפירנו כולו ועיין ר"ן שם פ"ב ע"ב והאי סוגיא בדף ס"ח קאי נמי לתנא דבי ר' ישמעאל ועיין תוס' פסחים ס' ד"ה דבי דבמה דוכתי פריך מר"י אתנא דבי' [ועיין תוס' שבועות ה' ע"א ד"ה דתני' ותו"ח שם ובע"ז ד"ט] ואי"כ לריכין לומר הוברר למפרע שזה הזית היפר האדום ואי"כ גם לרש"י אין ברירה למה דקי"ל אין ברירה:

אבל מ"מ כ"ל דכאן לא שייך דין דפרי תואר דדוקא במקום דאם יש רוב היתר או רוב אי' ודאי בטל חידש דבמחלה על מחלה נמי לא הוי רק ספק אי' ומותר מה"ת אבל במקום דאפי' איכא רוב היתר נמי אינו בטל אז ודאי מע"מ אסור מה"ת גם לפרי תואר והרי הפמ"ג בשפ"ד רים ס' מ"ח ובפתיחה לתערובת רים חקירה א' לידד לומר דהיכא דלא הי' ההיתר מבורר קודם התערובת כ"ש ביטול ברוב אף שהי' מותר קודם התערובת רק אנו לא ידענו ע"ש, ומעתה אני אומר אפי' אי אמרינן התם דשייך ביטול הייבו מעוס דקמי' שמא גלי' איזהו היתר ואיזהו איסור אבל בהאי דבדרים אי אמרינן אין ברירה גם כלפי שמא לא גלי' איזהו היתר ואיזהו איסור רק כל אחד יכול להיות אי' ויכול להיות היתר אי"כ אפי' ההיתר הוא הרוב לא שייך ביטול ומ"מ לא דחד בחד הוא ודאי אי' ושפיר לקי אי מינו גייז ואי"ש:

ועוד אני אומר דהרי לדעת המרדכי בינמה שרקקה דס אם ההיתר עיקר ביאתו לעולם ע"י תערובת לא שייך ביטול כמ"ש בוב"י ופלתי בכוונתו ואי"כ בהאי דבדרים דקודם היו שניהם אסורים וכשהפיר האדום ניתר כזית אחד ואי"כ ההיתר בא לעולם ע"י תערובת ואפי' הי' ההיתר הרוב הי' האיסור נשאר באיסורו ומכ"ש בחד בחד ושפיר לקי באוכל שתיהן משא"כ בהאי דהפמ"ג היתר הי' גם קודם התערובות רק שלא הי' מבורר לפנינו:

אבל האמת יורה דרכו דמעיקרא לק"מ דגם לפרי תואר כמו די"ל דאין אי' עד דהוי רובא דאי' ומע"מ בטל במחלה היתר ונהפך האי' להיות היתר וי"ל דאין להתיר עד דהוי רובא דהתירא ונהפך היתר להיות אי' והוי ספק ולקולא א"כ י"ל דבמע"מ כשאר האיסור באיסורו והיתר בהתירו ולפ"ז דוקא לאכול חדא חדא שרי דהוי ס"ס במא נהפך איסור להיתר ושרי ואח"ל דלא נהפך שמא איסור כשאר באיסורו והיתר בהתירו וזה היתר ואף דאיכא נמי ס"ס לחומרא שמא היתר נהפך לאיסור ואסור ואח"ל דלא נהפך שמא האיסור כשאר באיסורו וזהו האיסור מ"מ כיון דאיכא ס"ס לקולא ולחומרא הוי ספק ומה"ת לקולא ולרשב"א הוי רק אי' תורה

ולא

ולא מלקות וכן אמרי' בי' קמא קמא בגיל אם כיתופף אי' עד מחלה אף דאיכא ס"ס ולמומרא סמא במחלה אי' נהפך היתר לא"י ואתיל דלא נהפך סמא האיסור כשאר באיסורו ולקולא רק ספק אחד איכא סמא האי' נהפך להיתר מ"מ כיון דקודם שכיתופף האיסור הי' הכל היתר מוקמינן לי' אחזקתו דאינו חוזר וכיעור אבל באוכל גם שכיחם בגם אחת איכא ס"ס למומרא סמא היתר נהפך לא"י ואתיל דלא נהפך סמא האי' כשאר באיסורו והרי אוכל ודאי אי' דהא אוכל שכיחם אבל לקולא ליכא רק ספק אחד סמא איסור נהפך להיתר אבל אתיל דלא נהפך אף דהיתר כשאר בהתירו מ"מ כיון דגם האי' כשאר באיסורו הרי אוכל אי' ודאי ושפיר לקי עלה ואי"ם האי דכדריס דאוכל שחיסם ושפיר לקי אי מינז גייז ואי"ם:

ומה דקשיא לי' לפמ"ם ס"ם שמעתא ד' פ"ג דבשכי כתי עדים המכחישות זא"ז מוקמינן כל חדא בחזקת כשרות אף דכת אחד ודאי פסולה כיון דלא כתבור פסולם מעולם הי"ב בהאי דכדריס אף דכזית אחד ודאי כיתר מ"מ כיון דלא כתבור היתרו מעולם נוקי כל אחד בחזקת אי' ואפי' לא אכלה אלא כזית נלקי אותה לק"מ דהתם מוקמינן כל אחד בחזקת דמעיקרא ואמרינן אלא נעשה בה שינוי להעיד שקר אבל הכא הלא נעשה שינוי מעשה בכל השכי זיתים שהרי האדום הפיר שכיחם וכזית זה יכול להיות מותר כמו זה אלא דאין בריה שאין אנו יכולין לברר איזהו יהי' אסור ואיזהו יהי' מותר ליש בזה חזקה דמעיקרא כלל, ומכ"ש לדעת רש"י בגיטין מ"ז דכל מעשהו ומעשהו חלי' עבל וחלי' חולין א"כ כיון דאין בריה אם אוכל רק כזית אחד ודאי אינו אוכל כזית איסור ואינו לוקה:

ומ"ש לייסב קושי' הכיל עפי' תשובת רשב"א שהביא פמג"ד בפתיחה לתערובות איך מסכחת איקבע איסורא הא א"א בלמלס שמא היתר רוב וכתבטל האי' ואי' פמ"ג דבכ"פ קודם הביטול הי' ודאי אי' וכל זה לענין אסר תלוי אבל לענין מלקות ס"ל לפרי תואר דלא לקי דלמלקות בעי' ודאי אי' וליכא למימר כקושי' רשב"א מש"כ בכדריס דהאדום מפיר רק חלי בלמלוס ולי"ם קושי' רשב"א מודה פרי תואר דלקי, ואין לורך לפלפל דהרואה בפ"ת בפכיס יראה דס"ל דאפילו אי' ליכא ואין סברתו כמ"ם מצלתו לכן תהי' בזה שביחת קולמסי, והכני בזה ידידו מחותנו דוש"ם כל הימים:

עמרס הקי' בלוהס בקי"ק הכ"ל

תשובה קפ"ח עוד להכ"ל

שילת בי' איפאלא ערב סוכות שנת שתרי"ז יוסר לפ"ק:

נועם מכתבו בברכת השכים קבלתי בזמנו זמן כפרה וסליחה ומחילה וכו' ובדברי תורה הנה זה כמה שכים אשר התעורר ידידי כי' אותי בזה ומיגמר בעתיקי קשה מחדתי לכן לויתי להעתיק לו מה שהשבתי לו אז הנה הוא לוטה פה [עיין פי' הקדוש] רק הוספתי דברים מעטים, ומה שכתב ידידי כי' לייסב עפי' קושי' השואל שבתשו' רשב"א שהביא פמ"ג בפתיחה לתערובת דכוכה פ"ת דתערובות חד בחד ליכא מלקות אפי' אכל שכיחם דבלמא ההיתר גדול מעט מן האי' דהא אי"א בלמלס ואי"כ האי' נתבטל אבל סס בכדריס האדום אי' לבפר רק פלגא בלמלוס ואין כאן ס' שמא היתר גדול ובטל האי' ברוב, הנה מבנד שהרואה דברי פרי תואר בפכיס יראה שאינו קובל פירש זה שהרי כתב דיכולים לומר אין אי' עד דהוי רובא דאי' ואיכא למימר אין להתיר עד דהוי רובא דהיתרא עי"ש בפי' ל"ט והוא ע"ד שאמרינן בחולין כ"ח ע"ב הכי אגמריה רחמנא למעשה לא תסייר רובא ולהכי מע"מ כרוב ולאידך מ"ד אינו כרוב דהכי אגמריה רחמנא למעשה שחוט רובא עי"ש ואי"כ קמה גם הקושי' על סברת פרי תואר, ועוד מה יענה לדעת תוס' עירובין ה' ע"ב וחולין כ"ח הכ"ל דבידי אדם אפשר בלמלס אי"כ שפיר מסכחת מלקות בתערובת חד בחד ואוכל תרוויהו בלמלו שהיו שכיחם שוין וקושי' השואל בשב"א הוא רק לשיטת הרמב"ם פ"ע מהולה הלכה ה' דאפילו בידי אדם אי"א בלמלס עיין פמ"ג בפתיחה הכ"ל:

ומה שהקשה עוד על פ"ת שכתב דחד בחד הוי ס' ואי"כ להרמב"ם קדא"ל לקולא הא בחד בחד איתחזק איסורא, המהכי הא איתחזק כמי היתרא דכמו שהתיכה אחד ודאי אי' הא"כ השכי' ודאי היתר ומין פלגי פי' ל"ח אות ג', אמנם יש לייסב בזה הקושי' על פ"ת מבדרים דשם איתחזק איסורא ולא איתחזק היתרא דקודם הפרש היו שכיחם לאסורים ולהכי ישפיר לוקין כשאכלה שתיהן:

אבל גם הא בוכחא דלפמ"ם הרי כונת פ"ת דהוי ספיקא דדיכא אי בעינן רוב היתר להתיר או בעינן רוב איסור לאסור ואם כן באנו למחלוקת ראשונים ואחרונים אם בספיקא דדיכא אזלינן בתר חזקה, אלא דכ"ל סברא ישרה דאפילו לשיטת הסוברים דבספיקא דדיכא לא אזלינן בתר חזקה מכל מקום הרי כתבו הטעם דבשב"ל החזקה לא ישתנה הדין וא"כ זה דוקא בספיקא דדיכא דמשכחת לה בלא חזקה רק בעובדא זו יש חזקה בזה שפיר אמרינן דבשב"ל חזקה זו לא ישתנה הדין ולא יכריע הספק דאכתי ישאר הדין במקומו היכא דליכא חזקה אבל ספיקא דדיכא הכ"ל בתערובת חד בחד לא משכחה בלא חזקה שפיר י"ל דהחזקה יכריע הספק ויהי' הדין כמו שהחזקה מגברת ע"ש:

ומ"ש עוד לתרץ עפ"מ שהתעורלו אחרונים אמאי רוב היתר מבטל מיעוט אי' ואין רוב אי' מבטל מיעוט היתר ותי' ידידי מקום שאי' איכי חבוב מקום דיבראל אי' לאכלו ולהכי בטל אבל היתר חבוב ואינו בטל והי"ע דדשילי"מ אינו בטל לפי ס"ם לו היתר הוא חבוב וא"כ אי"ם סס בכדריס הוי דשילי"מ ולא בטל ולהכי לוקה והנס דדשילי"מ הוא רק מדרבנן מ"מ בחד בחד הוא מה"ת ולין מהרש"א ביאה לי"ח שהי' אפשר לומר דאי' בעלים מפקרי להו [הנה דברי מהרש"א לריכין ביאור ואפשר כוונתו עפמ"ש תוס' ב"ז כ' דיה ור"מ אבל זה שייך רק בא"י], לא בהיכא כלל דא"כ תרומה דלא חזי רק לכהנים דודאי אסור למכור תרומה לנכרים יש להתבטל יותר משאר אי' ובעלה וכהי"ב דאסורים אפי' בהנאה כ"ש דיתבטלו יותר משאר איסוריס ואכן איפכא שמעינן דתרומה בהנאה ובעלה וכהי"ב בתאיסוראר איסוריס שהשונים יותר בטלים בפחזמוא"ף דזהו מדרבנן מ"מ לא הוי מילי דרבנן כי חוכא כנד הסכל וכ"ש דלדבריו אזלי בתר איפכא בדשילי"מ:

ומה דקיל אמאי היתר מבטל אי' ואין איסור מבטל היתר הדבר פשוט משכי טעמים האחד דאם רוב היתר לא יכריע מיעוט אי' לאיתר א"כ יכריע המיעוט כרוב ולא"י ולכן הרוב מכריע ובטל אבל מיעוט היתר ברוב אי' אפי' אם הרוב לא יכריע המיעוט לא"י מ"מ המיעוט לא יכריע הרוב להיתר לכן איכו בטל והארכתי בזה במקיל, [עיין ב"ש אוא"ח סי' קס"ג וקס"ג] ועוד דהא דהמיעוט בטל הייכו דהמיעוט הוא כמו שאינו עיין רש"י ריש סוכה אבל לא ברוב אי' יהפוך מיעוט היתר לא"י דאז לא הוי המיעוט כמי שאינו רק עושה אותו ישנו וזה אינו כח ביטול ואי"ם:

אך לפעד"נ פשוט דודאי אם כדרה מתחלה שלא תאכל שמותר בכל שכי זיתים דלמא מע"מ כרוב היתר ובטל זית האי' בזית היתר דהא הוא אוסר עלמו בדבר המותר וכ"ש שיכול לאסר על עלמו אף שיתבטל וא"כ הי' בהפרת האדום אי מינז גייז לידך פלגא כשאר כשחלה ואסור חד זית עלה אף שכתבטל ונעשה היתר ולקיא משום לא יחל דברו דהרי אסרה ע"ע דבר המותר הפוך והפוך בה וירלה כי כניס הדברים:

ועוד כ"ל דכפי המבואר סס בכדריס מהאי קרא דיכפינן האדום מיפר מהאי קרא גופא מוכח דאין האדום מיפר כל הכדר רק אלו דהייכו דוקא בבותפתיה בין אי מינז גייז בין אי מיקלס קלים ולפ"ז אי מימא בכה"ג דכדרה משכי זיתים אי מינז גייז כיון דליכא רוב אי' מישתריא בכל שכי זיתים כמלא ניתר כל הכדר ע"י האדום לאוד בלי שותפות דאב וזה א"א אלא ע"כ כאן אף דליכא רוב אי' פלגא כשאר באיסורו ולקיא אי אכלה תרוויהו וא"כ, וד' יגמור בעדו החיימה לעוזה. בנחת ושוכה, עד זקנה ושיבה, בכפשו ונפש ידידו המחותם בכל הותמי ברכות ושמחת יו"ט:

עמרס הקי' בלוהס בקי"ק הכ"ל

תשובה כפ"ט

שילת בי' איפאלא די' תלוה תרמ"ה לפ"ק

שמחת פורים, די' קרנו יריס, לכבוד אהובי מחותני הרב הגאון המפורסם כקש"ת מו"ה אליעזר זוסמאן סופר כי' האבדק"ק האלאם:

אחרי דרישת שלום קבלתי מכתבו ואנא על דע"ת מה שהתפלא ברמב"ם בפה"מ עהרות פ"ח מ"ח שופה אחד בעיר וכו'

וכו' כל הרוקין שנעיר מעתים וכתב הרמב"ם ואמרו שם כל הרוקין מעתים לא ילכם בזה פסק מעתים בספק והש"י כמו רוקין שבמלאים מסרות פיד מ"ש כי רוקין שבמלאים לא הפחמת אלליכו לים מעם אמכם שם אשר כהאמתכו היות רוק מעת כמלא בזאת המדיכם ומכם עומאה קבועה הכפ כל רוק שימלא בזאת המדיכם הוא מעת כרוק הזב האמיתי וזה כוכח אמרו מעתים ומיין בחרי"ם שם ומ"ז קיל הא אינו כיכר ההיתר לעלמו והאיסור לעלמו ואי"כ לא אמריכן ב"י קבוע כמאכלם על מחלה כמ"ש חוס' כזיר י"ב ד"ה אסור ועיין טור וב"י ס"י קי"ז וס"ק שם ס"ק יד, ואיכני יודע מאי קושי' כהי דקבוע אפי' בלא כיכר הא' הוי אלא בכיכר הא' אבל מדרבנן הוי קבוע אפי' בלא כיכר הא' הוי קבוע דאורייתא כמי הוי ואקדים דברי הפלחי בסי' ס"ל אות ב' שהק' אמאי לא יליפינן דאזלי' בתר רוב מדברי לאכול חלב ודלמא בהמה טרפה ותירץ דודאי כל בהמות בכלל ספק ובוור דרוב בהמות כשרות והי"ז כמו מ"ש דלא כודע הטרפות ואי"כ פרים מרובא פרים רק הואיל והכל בנית ספק הוא קבוע אבל החלב הוא פרום כמבואר לקמן סי' קי' סוף ס"ו בהגי"ה בבי בילה דהוי לבני הרבנולה כמו פרום ולכך לא קפס מחלב ודברי הסומים ובאיתרים בהסובה אחת באורך [ע"ל סי' קל"ה] אמכם כעת קיל מאי דאי' מייתי מבילה שם כהמרבה חד הרבנולה טרפה בבני כשרות ובמלא בילה ואי' מאיזה הרבנולה אמרי' מרובא מאחד מעתי הכשרות דהא לא פירש בפכיכו אבל החלב אכו יודעין שהיא מבהמה זו והרי פירש לפכיכו ולא אמריכן כל דפרים מרובא פרים כמבואר שם בדמ"א ס"ג ועוד דכאן גם עכשיו אכו יודעין שהיא מבהמה זו והרי זה דומה להטרבה חכיות שבש"ך שם סק"ד לשיטת הפוסקים דהוי קבוע מה"ת שאם לקח מאחד מהם ויודע מאיזה מהם לקח שהבשר אסור דאזלינן בתר דבר שכולל בו הספק הוי קבוע ועיין בריטב"א עירובין ל"ז. וכ"ל דכוכחו דבלמא אם אכו דכין על הבהמה וכל הבשרות שבעולם בכלל הספק ואי"כ ודאי יש מיעוט טרפות בעולם ואיקבע מיעוט אי' ספיר אמריכן קבוע ועיין רש"א חולין ל"ח ומ"ז אות ס' הרי"ם סקי"ד דבעינן ס"ס' ודאי מיעוט אי' אמכם בחלב אכו דכין רק על חלב זו ואמריכן שאין כאן מיעוט אי' כלל שחלב זו מרוב כשרות ואין לה סייכות כלל עם שאר חלב שבעולם דודאי יש מיעוט חלב אי' בעולם ולהכי אזלינן בתר רוב ועיין מ"ש לקמן ויובן יותר ולא דמי להטרבות חכיות שכבר דכו עליהם ועל בשר זה עלמו בעודו בקביעות בחכיות אבל כאן לא דכו אל הבהמה בעודה בחיותה רק על החלב ועדיין ל"ע:

ומעתה בכירון דידן הלא הטומה ביכרה ואם רקקה אסר בפכיכו ואין אכו מכירין אותה אם זו היא הטומה ודאי הרוק מעת מספק ולא אמריכן מרובא פרים דקבוע כמ"ש ואף שאין הרואה מכיר אותה מ"מ לדעת הפלחי סי' קי' אות י"ב בשופו אם ישראל אחד שמכיר הא' מקרי קבוע הכיכר עיי"ש ובחוי"ד אות ו"ו חולק והביא דאי' ממוס' כזיר י"ב אף שהטליה והאמה יודעין מי המקודשת מ"מ מקרי אינו כיכר ולפמ"ש אינו דאי' דגם לפלחי בעינן שודאי יש אחד שכיכר לו הא' אבל שם אולי מה הטליה והאמה המקודשת ואין בעולם מי שמכיר ומ"מ אמו אם אחד מכיר בהמה טרפה בעולם או ממזרת יהי' כל אדם אסור לשחוט בהמה או לישא אשה לקיים דשפיר מוחר לשחוט במקום אחר דאין לחוש מעת באשה לכאן דהואיל פירש ממקום קביעותה ומרובא פרים ואי במקום שהיא שם מתכים אם יודעין שים טרפה ואי"כ מכירים אותה דלמא באמה אסורים לשחוט ואם מכירין אותה הרי אין חשש כלל ואם אין יודעין כלל שים טרפה אין ס"ס אסורים לשחוט וכן בממזרת ועוד דודאי גם אחרים מכירין אותה דמכירין ישראל ממזרים שביניהם ועיין תוס' כתובות כ"ד ד"ה אבל וקידושין מ"ז ד"ה הכותא ואי"כ כיון שודאי יש ישראלים שרואין כשים רוקקין אפי' אין מכירין אותן הואיל קבוע הכיכר דהרי האשה כיכרת לאחרים וכפירש לפכיכו דמי ומה"מ מעת מספק:

ואפילו אחיל כוון דאין אכו דכין על האשה רק על הרוק מקרי הרוק פירש כמו החלב לדעת פלחי הכ"ל מ"מ כ"ל דלק"מ דהרי בחשב חכיות אם לקח בשר מכל העשרה חכיות ויש עשרה חכיות ואחיכה אחת טרפה ביניהם ואי' איזהו מחכות הטרפה ואי"ה הם מחכות הכשרות שכולן אסורות כיון דאיקבע כאן מיעוט אי' ודאי רק אם איכה חכיכה הראוי להחכבד בעיל בבוב ואם היא אחריכן לא בעיל מדרבנן

ואסורה והא"כ כיון שודאי יש רוק גם מן הטומה שהוא מעת ודאי כל הרוקין ספק מעתים ולק"מ:

אלא דהקשי כיון דהרוק איכו דבר חשוב יתבטל ברוב רוקין הטוריס ולפמ"ש דמכין ביטול הוא שהמיעוט בטל לגבי הרוב כמו בלק שבשדקי עריבה בפסמים מ"ש ובשר לגבי עור בחולין קכ"ד והארכתי בזה במק"א וכל זה המיעוט והרוב יש לחם סייכות אל"ז. שהם בטקוס אחד או של אדם אחד אבל אם אין לרוב ומיעוט שום סייכות אל"ז ודבר המלרפן ל"ם ביטול ועיין ר"ה כ"ח דל"ם בל חוסיף אלא אם ההוספה יש לה סייכות וקיסור עם המיקר אבל בלא"ה אדי' לחודא קאי ואדי' לחודא קאי והא"כ דכוותי' ולפ"ז כיון דרוקין הטהוריס והטמאים אינם בטקוס אחד ואדי' לחודא קאי ואדי' לחודא קאי ואין לחם שום סייכות ואיבור זה לזה ל"ם ב"י ביטול ואי"ם:

ומה"ט כ"ל דל"ם ביטול קרקע בקרקע מין חוי"ד סי' ק"י בהסינו על ר"ם מקיכון דמיין חוס' ב"מ ל"ח ע"ב ד"ה טור בעחובר דבעחובר לא מסכחת שיאכל אותן מיבולין בלמן שהוא דם דבבלמא טור בחלום אים שכל הבולה החלוסה אסר שם חטובה כאגודה אחת ואיל לאכול מאותה שהוא דם ממש אבל מחובר כל קלח וקלח חטוב בפ"ע ע"י"ש ואי"כ אם אדי' ורוב ההיתר בטקוס אחד חטוב כחד ובטל המיעוט לגבי הרוב אבל קרקע בקרקע כל אחד חטוב בפ"ע ל"ש ביטול כ"ל:

ובזה מיושב קושי' חוי"ד סי' קי"ל אות ה' שהק' מאי פריך בחולין ר"מ אחיך אכיל ביטרא הא אינו חולק על ביטול ברוב ואי"כ מיעוט טרפות בפלים ברוב כשרות ואפילו בסוף העולם שייך ביטול ולפמ"ש כיון דאין לחם שום חיבור וסייכות אל"ז וחלוקין בבעלים ואפשר כל בהמות של בעלים אלו הם ממיעוט טרפות ל"ם בזה ביטול ברוב כלל ולק"מ:

והיה עולה בדעתי דלפמ"ש המרדכי סוף חולין דאם ההיתר עיקר ביאתו לעולם ע"י הערובה לא בטיל אי"כ הא"כ עיקר ביאתם כשרות בעולם ע"י הערובה מיעוט טרפות ל"ם ביטול אבל לא כהיכא דהא ודאי בהמות שברא בחחלת הבריאה לא הי' בהם מיעוט טרפות וסלור המיס פעלו ואי"כ אדרבה ההיתר הי' בעולם בלי הערובה והאי' עיקר ביאתו לעולם ע"י הערובה ובטיל בטיל הבדקיל, אבל כ"ל בזה שברא ישראל דהא דאמריכן ביטול ברוב הייכו אם אשר בעולם שאין כאן מיעוט איסור אז אמריכן דהמיעוט בטל והוי כמי שאיכו אבל מיעוט שהוא ודאי בעולם ואי"ל לומר דהוי כמי שאיכו דהרי ודאי ישכו ל"ם ב"י ביטול כלל והרי ודאי יש מיעוט טרפות בעולם לכן ל"ם בזה ביטול ואי"ם, ואפשר בזה כיחא גם בהכ"ל כיון דודאי איכא רוק מעת וכמ"ש הרמב"ם בפירש המשכה והר"ם שם בדרכן להלך בכל העיר ל"ם ב"י ביטול לומר דהוי כמי שאיכו אך בזה יש לעיין כיון דעכ"פ אפשר שלא תהי' טומה כלל בעיר זו ל"ע:

ואשר אכני אחזה אקדים לבאר קלח מחלוקת הפוסקים בסי' קי' אי' הערובה חכיות מקרי קבוע מה"ת ועיין ש"ך שם סק"ד ופלחי שם אות י"ב ופמ"ג בדין קבוע ח"ב וכ"ל להסביר הא דאמריכן כל קבוע כמ"ש ובפירש אזלינן בתר ר' והוא דחורה חידשה קבוע דבא אזלינן בתר רוב אלא אם הרוב מעיד שאין כאן מיעוט אי' כלל אבל אם ודאי יש כאן מיעוט אי' ואיקבע איסורא לא מהני רוב ומטריא בחשב חכיות ואי' מאיזה מהם לקח כיון שכל החכיות בכלל הספק ויש בהם ודאי מיעוט אי' אסור ולא מהני רוב אבל בכמלא הלך אחר הרוב שהוא מרוב חכיות כשרות ולא"ם לומר הא יש אי' ודאי דהייכו המיעוט דבמקום זה אין כאן אי' ודאי ואין מחזיקין אי' ממקום למקום כמבואר באו"ח סי' תס"ז וכיון דבמקום זה לא איקבע איסורא אזלי' בתר ומטריא ס"ל להרבה פוסקים ותוס' כזיר הכ"ל ור"ם מקיכון מכללם דכל זה כשהאי' כיכר במקומו ואכו מכירים מקום האי' ומקום ההיתר כיון שעכ"פ לא לקח רק מחכות אחת ויש אחת אסורה הוי כמ"ש דיכול לסיות שלקח מאחת הטרפה כמו מכשרה אחת ועיין ריץ קידושין ס"ג ופכ"י שם ותחי"ם אה"ע ח"ב סי' קמ"ד אבל אם אין האי' והההיתר ביכרים אף דודאי יש מקום אחד שהוא ודאי אי' מ"מ אם אכו דכין על מקום אחד אם זהו מקום האי' או הוא אחד מרוב מקומות ההיתר אזלינן בתר שהוא אחד מרוב מקומות ההיתר והוי כפירש דלא איקבע איסורא במקום זה ס"ם כאן אי' ודאי ואין מחזיקין אי' ממקום למקום ומטריא אם יודע מאיזה חכות לקח רק אי' אם זו חכות כשרה או טרפה אמריכן שהוא מרוב כשרות ומה"ם לא כאסרו כל הטרות בזריעה שמא הוא כחל איתן

דאמריכן

דאמרינן על כל מדם מסוא מרוב מקומות מאינן כחל איתן
דלא איקבע אי' ודאי נמקום זה:

ולפ"ז יש"מ דבר חדש דדוקא היכא דיודע מאיזה מהן
לקח מותר בתערובת חכיות דהא רק חכות זה בספק
ואמרינן מסוא מרוב מקומות אבל אם גם אי' מאיזה מהן
לקח דליש לומר מסוא מרוב מקומות דהא אין דכין על
חכות ומקום ידוע וכיון מהוקב אי' ודאי והרי לא לקח
רק מאחת מהן ויוכל להיות מלקח מטרפה כמו מכסרה גם
הם מודים מאסור דכל החכיות בכלל הספק והרי יש ודאי
אי' ואין לומר דלא מחזקינן אי' ממקום למקום דהרי אין
דכין על מקום ידוע:

ושאר פוסקים סיל דאין הדבר תלוי אם האי' כיכר בפ"ע
במקומו אלא גם אם אין האיסור כיכר במקומו
רק שמיעוט האיסור יש לו מקום קבוע ומיוחד בפני
עצמו וגם רוב ההיתר יש לכל אחד מקום מיוחד וקבוע
בפני עצמו אמרינן בי' כל קבוע כמע"מ דמי כיון דיש
ודאי אי' וכסברות הכיל והטעם כמו דלא מחזקינן אי' ממקום
למקום כן לא מחזקינן היתר ממקום למקום וכיון דבמקום
זה ליכא רק חכות אחד מה מועיל שיש עוד רוב חכיות
במקומות אחרים ואין להם שום חיבור וקישור זה לזה אלא
החכות שבמקום זה יוכל להיות טרפה כמו כסרה ולא דמי
לכחל איתן דהתם המיעוט והרוב בחד מקום ויש להם חיבור
וקישור זה עם זה דקדכא דאריעא חד הוא כדאמרי' בקידושין
כ"ז ע"ב ובש"ק י"ב ע"ב ובי"ב ס"ז ע"א ולהכי מותר לזרוע
דאזלינן בתר אותו המקום משאיב בכמלא דפירם אזלינן
בתר דאמרינן שמרוב הלוקחין מרוב החכיות כשרות שהלכו
כאן כפל וספיר הרוב הוא במקום אחד ואפי' נאמר דזה לא
מקרי רוב במקום אחד דאזלינן בתר מוכרין ולא בתר
לוקחין ועיין חוו"ד ס' ס"ג אות ג' מ"מ כיון שבמקום
הספק לא הוחזק אי' ודאי טוב לא מקרי קבוע ואזלי' בתר
רובא אף דאין הרוב במקום זה, והייכו דאמרינן בנזיר י"ב קאמינא
אלא אמה דלא ביידא ואין הרוב מועיל ממקום למקום והוי
קבוע דאורייתא להכי פוסקים אף דלא כיכר האיסור ואת
אמרת איסו א דכייד ולים ב' כלל שאין מחזקין אי' או
היתר ממקום למקום וכל דוכתא מקומו הוא וספיר אמרינן
כל דפרום מרובא פרום, ולכן גם ביודע מאיזה חכות לקח
ואי' איזה מהם כשרה ואיזה מהם טרפה ג"כ מקרי קבוע
מה"ה כיון דאיכא אי' ודאי והרוב איכו במקום אחד לא
אזלינן בתר ואסור מספק מה"ת:

ולפ"ז שם בטסרות דכל העיר חד מקום הוא ודרכן להלך
בכל העיר כמ"ש הרמב"ם וגם ודאי איכא מיעוט רוק
טוח כמ"ש הרמב"ם וכל רוק לחודיה קאי דליש ביטול כמש"ל
או כמ"ש החוו"ד ס' ק"ל אות ה' דליש רק אם הספק בא
מחמת הרוב והמיעוט אבל במקום שאפי' הי' רק אחד הי'
ספק ליש ביטול ברוב עיש ואיכ לא מיבעי להפוסקים
דבתערובת חכות דאין כיכר מקום האי' כמי הוי קבוע מה"ת
ודאי מקרי רוק הטמא קבוע אלא אפי' לדעת הוס' כזיר
ורש מקיכון דתערובת חכיות איכו קבוע מה"ת הייכו משום
דבאותו חכות שדכין שליו לא הוחזק אי' ודאי ואין מחזקין
איסור ממקום למקום והרוב מעיד שהוא מרוב מקומות
ובמקום הזה אין כאן אי' כלל אבל כאן שבאותו מקום
הוחזק אי' ודאי שיש רוק טמא אף שאיכו כיכר ודאי הוי
קבוע מה"ת כיון דליש בי' ביטול ועיין רשב"א חולין ל"ה
שהקי' בכל אי' שמעורב בהיתר יבש ביבש כימא כל קבוע
כמע"מ ותירץ דאדרבה בטל הוא עיי"ש אלמא היכא דליש
ביטול אף שאאי' איכו כיכר מ"מ כיון שהוחזק ואיקבע אי'
ודאי באותו מקום אמרינן בי' כל קבוע כמע"מ מה"ת ולא
אזלינן בתר רובא ואיש:

ומ"ש הרמב"ם שם ואמרו פה כל הרוקין טמאים לא ילפה
בזה שהן טמאים בספק וכו' אין כוונתו שהיא טומאה
כוונתו שאינם טמאים בספק אם יש כאן טומאה כלל כמו
בספק רוקין הבולאים וכמו שס"ם ותהי' כמו רוקין הבולאים
אלא טמאים דודאי יש כאן טומאה רק הספק אם זהו הטומאה
והוי איקבע איסורא דמה"ת לחומרא לרמב"ם משאיב בספק
רוקין הבולאים איכה אלא גזירה דרבנן ולרמב"ם פטיז מאהיט
כל ספק מה"ת לקולא ואפי' לסוברים דקדאיו מה"ת לחומרא
אפשר דספק רוקין הבולאים טהורים מה"ת דהוי כמו ספק
ביאה פסחים י' וב"ב כ"ה ועיין חוס' שם ד"ה ר"א ובתר
ספק ביאה דאפי' חכמים דר"א מודים בזה כיון דאין במה

להסתפק ועיין חוס' סוטה כ"ח ד"ה איכו דין ומ"ש ס"ל
פ"ל ועיין חוס' רפ"ק דכתה ומהרש"א כתה י"ט ומ"ש פט"ז,
וכ"מ אף דבש על ספק רוקין הבולאים טורפין תרומה כמבואר
פ"ד דטהרות מ"ה מ"מ בש"ם ברה"י חולין ובר"ה טהור ועיין
ברמב"ם שם מבאיב בשוטה אחד בעיר לא מהני ס"ם ברה"י
ועיין חוס' פסחים וב"ב הכ"ל וטורפין אם התרומה ואפילו
לרמב"ם רפ"ד דכתה בפ' המבכה שעל ס"ם אין טורפין
תרומה מ"מ י"ל דהייכו כמי דוקא בטומאה דרבנן גזרו משום
ספק אבל כאן דאיקבע איסורא והספק שמא מה"ת אפשר
דבש לרמב"ם טורפין תרומה אפי' בש"ם ברה"י ועוד כפ"מ
דשם ברה"ר טהור משאיב כאן אפי' ברה"ר שמא ס"ם דהרי
לרמב"ם הא דס"ל ברה"ר טהור הוא משום דקדאיו מה"ת
לקולא ובאיקבע איסורא מה"ת לחומרא ואיכ הא דס"ם מותר
כתבו אחרונים לרמב"ם הטעם משום דספק ראשון מותר מה"ת
והוי ספק שני קדיר לקולא ואיכ באיקבע איסורא דספק ראשון
אסור מה"ת לא מהני ס"ם ואיש והכני בזה ידידו הדושים:

עמרם הק' בלוהס

תשובה ק"צ

שליח ב' איפאלא ד' חלוה תרמ"ה לפ"ק

ישאו הריס שלוס, לאולר בלוס, כופך ספיר ויהלוס,
גאון עולס, מגלה לפון ונעלס, אהובי ומחותי
כקש"ת מו"ה יואל כ"י אוכגאר אבדק"ק פאקס:

אחרש"ת של הדגנ"י אבוה על דש לאשר כדרשתי מחתכו
מחותי הגאבדק"ק האלגאס כ"י אודות דברי
פרש"ס ס"ר ק"ר ספרש"ו ופרמ"ג סס"ר ק"ר אות ז' דאסור לעשות
ס"ם בידים משום דהוי כמבטל אי' ומביא רא"ש מספק דרוסה
בסוס"ר כ"ז דאסור למכור למכור לעכו"ם שמא ימכר לישראל אף
דהוי ס"ם מ"מ אין עושין בידים אא"כ יש עוד לדדים להתיר
ועיין בש"ך סקכ"א וכן בדגן שבטבע בנהר ברים ס"ר חס"ז
וכמ"ש מג"א שם סוף סק"ג דאין עושין ס"ם בידים, והד"ג
כתקסה בהס מחוס' זבחים ע"ג ד"ה כתערבו שכתבו דמשו"ת
לא תכא בפ"ג דערלה גבי לובע מלוח הסיט בקליפי ערלה
ואבג בבגד יאי' איזהו או אורג מלוח הסיט מלמר בכור
בבגד וכתערבו באהרים משום דיכול להכיר מכל אחד מלוח
הסיט ומשתרי מעשה ס"ם דמותר הא אסור לעשות ס"ם בידים
ובכ"ח דחוס' לא ס"ל דאסור לעשות ס"ם בידים, ותתכו הכ"ל
הש"ג לו דוקא לעשות הספק הבי שבל ידו יהי' מותר
אסור בידים אבל לעשות ספק ראשון מותר דעדיין לא כיתר
בזה והספק הבי בא אחיב על כל בגד שמא לא זהו שכתערב
וספק זה איכו עושה בידים ומותר והביא שקוש"ו זו מובא
בספר שיבת ליון מהגה"ק מו"ה דוד דייטש זצוק"ל ותיתי לי
שבלמדי כוני' זו עמדתי תליית על הקוש"ו ויישבתי כתירוץ
תתכו מחותי כי':

והנה באמת אין הקוש"ו חמורה כ"כ דאפשר ס"ל לחוס'
כרשב"ם שהביא הטור ס"ר ליט והוא דעת המחבר שם
ס"ו דבאי' דרבנן אם כפל מעלמו להיתר שאין בו כדי לבטלו
מותר להוסיף עליו ולבטלו ואיכ בהאי דלובע מלוח הסיט
דמהיה ברובא בטיל והבגד מותר רק מדרבנן בעיבן לחכמים
אחד ומאתים ולריש לא בטיל כלל משום דהוי דבר חשוב ועיין
בר"ש שם ובדה"ג בית ד' שער ב' ד"ה והחכם ואיכ גם קודם
שמכיר מלוח הסיט מכל אחד כמי ליכא בכל אחד רק קדיר
אלא דאסור משום דאקבע איסורא לכן שרי לעשות ס"ם בידים
כמו שמותר להוסיף ולבטל כיון דמעשה אין מבטלין איסור
אחאיכן עלה ודוקא בספק תורה אין לעשות עוד ס"ם בידים
כמו שאסור להוסיף ולבטל ואיש:

אבל מה שכ"ל עוד סברא ישרה דדוקא למכור ספק דרוסה
או בדגן שבטבע למכור לנכרי דקודם שמוכר ליכא
אלא ספק אחד ומעשה המכירה נופא הוא אסור רק ביהי'
מותר משום דהוא ס"ם זה מקרי עושה ס"ם בידים הייכו
דלכתחלה אין לסמוך על ס"ם לעשות כן לכתחלה משום
דיהי' ס"ם אם יעשה כן אבל אם מסלק מלוח הסיט קודם
שילבשמו מדמתא שיהי' ס"ם ובשעה שלובשו כבר יש ס"ם
בעולם זה לא מקרי עושה ס"ם בידים ומותר ואף דלענין
מבטל אי' גם זה אסור מ"מ לענין עושה ס"ם בידים איכו כן:

ואסברא מעמא דמילתא דבאמת גם במבטל אי' בבה"ג
אין האיסור המעשה של ביטול וכי איכו רשאי
ליתן

ליתן לי' בתוך היתר כדי להטליכו לכלבים אלא האיסור הוא כוכתו כדי לבטל ובאמת אם אין כוכתו לבטל אין בו מעוס מבטלין איסור ואי"כ מעם האי' מעוס שכוכתו לאכול האי' דמחשבתו כיכרת מתוך מעשיו כגון שטוחן חטים ש"ש בהם חטים שלמתו מ"מ כוכתו לאכול האיסור ולכן אפשר שגם בזה איסור אבל בעוסה ש"ש בידים אין כוכתו לאכול לי' רק דמעוס ש"ש אבו אומרים שאין כאן לי' א"כ איבו איסור לעשות ש"ש בידים אלא באופן שיל שמוכר ספק לי' לנכרי שהמכירה והש"ש באים כאחד וסומך על הש"ש בשעה שעושה אותה אבל אם בשעה שעושה הש"ש עדיין איבו סומך עליה אף שכוכתו שאח"כ יסמוך עליה מותר ומה בכך הלא המעשה אם איבו רולה לסמוך עלי' איבו איסור אלא מפני כוכתו לסמוך עלי' ואין לי' בכוכה זו דאין כוכתו לאכול לי' רק כוכתו שאין כאן לי' ומכש"כ מעשה שאותר מלוח הסיט מהנגד שכוכתו לסלק האי' ודאי מותר אבל אם עשיית ש"ש בידים וסמיכה עליה באים כאחד שמעשה זו יהי' מותר לעשות רק מעוס ש"ש אז מעשה ההוא אסורה לעשות לכתחלה

והם רחוקים זה מזה כרחוק מזרח ממערב:

ועיין בעיו"ד סי' ס"ג וב"י סס דאם כאבן חוט של פשתן בנגד למר ואיבו כיכר מותר לכתחלה לנתק חוט אחד כדי שיהי' קד"ר לקולא וקשה הא אין עושין קד"ר בידים ולפמ"ש ביאה כיון דבשעה שעושה קד"ר עדיין איבו נהנה מאי' וגם כוכתו לסלק האי' לכן שרי, מיהו י"ל דהתם עדיף דמיד שמנתק חוט אחד לא אקבע איסורא ואין כאן לי' ודאי כלל דאם החוט המנותק הוא של פשתים שביהם היתר החוט והבגד דהא רק חיבורן הוא האי', ועוד כיון דהטעם דאין עושין קד"ר בידים משום אין מבטלין איסור לכתחלה אתאיבן עלה ובזה מותר לבטל איסור לכתחלה כמו שכתב טו"ז סוף סימן רל"ט כיון שרק החיבור אוסרם מותר לבטל החיבור על ידי שהמין הבי' מבטלו עי"ש, לכן מותר לעשות גם קד"ר בידים ואי"ש:

ובחידושי האחרונים הבאה בדרך פלפול דהא דאי' בטל בהיתר הייבו משום דהוי דשא"מ לאכול האי' ומותר ואי' דהוי פסיר מ"מ הוי פסיר דלא ניחא ליה ואי' דמתעסק בחלבים ובריות חייב שכן נהנה כבר הקשו אחרונים הא נפשו של אדם חותה באכילת אי' ותירלו דחיוב הים על הנאה זו שחותה בה וכל זה בשונג שלא ידע בשעה שאכל שהוא אי' ובמזיד הרי איבו חותה אבל אם יודע שהוא אי' ואיבו רולה לאכול אי' נפשו חותה ולי"ש שכן נהנה ומשו"ה אין מבטלין אי' לכתחלה מה"ת דא"כ הרי מתכוין לבטל האי' וגם נהנה שאין נפשו חותה וכ"ז כשכוכתו לבטל אבל אם אין כוכתו לבטל שרי וכ"ז צריך ביאור רחובות ואכ"מ ואחותכא לייש קושי' חוס' חולין ל"ח בזרוע בשילה דלמא היתר הבא מכלל אי' שמותר לבטל אי' עי"ש ולהכי"ל לק"מ

דשם כיון דמחויב לבשל כן שוב הוי דשא"מ ומותר:

ועוד כ"ל לפמ"ש חוס' פסחים ל' דהא דאין מבטלין אי' לכתחלה אפי' באי' דבבכן הייבו משום דא"כ מה הועילו חכמים בתקנתן וכו' עי"ש ולפ"ז אבי אומר דבאן הא ליבא ש"ש אלא על הבגד שחותך ממבו מלוח הסיט שמא זה של היתר ואח"ל שהוא של אי' שמא נחתך מלוח הסיט של אי' אבל אם חותך מאחד מהם אבתי ליבא ש"ש על הבשאריס שלא חתך מהם דאין בהם רק ספק אחד שמא הם של היתר אבל אם הם של אי' ודאי"ם בהם האי' שהרי לא חתך מהם וא"כ מכל בגד שרולה לבגוע לריך לחתוך מלוח הסיט וא"כ שפיר הועילו חכמים בתקנתם שהרי בשה שאמרו שמלוח הסיט איבו בטל בבגד ודאי הועילו דבכל זמן שלא נתערב באחרים לא מהבי אם לוקח ממבו מלוח הסיט ואח"כ כשנתערב באחרים ומה"ת בטל הוא אפילו כל הבגד מאי' ואמרו חכמים דאיבו בטל וכל התערובות אסור כמי שפיר הועילו דהא אין יכול להתיר שום בגד אם לא שלוקח ממבו מלוח הסיט כדי שיהי' ש"ש וא"כ שפיר הועילו בתקנתם שלריך לחתוך מלוח הסיט וכיון דהא דאין עושין ש"ש בידים הוא רק משום דהוי כמבטל אי' כמ"ש פמגיד א"כ ה"ש דאסור בדבבכן משום דא"כ לא הועילו בתקנתם וכאן דהועילו כ"ל שפיר עושין ש"ש בידיב:

ורשב"א בחוא"ב ב"ד ס"ב דף ע"ד בדפי הספר כתב דמשו"ה לא נקט התם בתערב באחרים דהאי כשנחתך מלוח הסיט מן הבגד ואין ידוע אם מלוח אם מלוח הסיט נחתך אם לאו דהשתא איבא תרי ספיקי כעין שני הערובות ע"י"ש ודבריו המוהים הלא אם נחתך רק מבגד אחד אין כאן ש"ש רק על בגד זה ולא על האחרים וכמש"ל, וסבור הייתי לומר דכונת הרשב"א שנחתך קודם שנתערב ואז שפיר יש ש"ש על כולם שמא לא הי' כלל אי' בהערובת זה דמלוח הסיט של אי' חתך מן הבגד האסור ואח"ל שי' כאן אי' דשל היתר חתך שמא לא זה הוא על כל הבגד אלא דז"א דמעוס זה אבתי הי' יכול למתבי בתערב באחרים בלא חתך קודם שנתערב אבל הדבר פשוט דמוג' מייבי שרולה לבטוש כולם לכן כתבו שיכול להסיר מלוח הסיט מכל אחד אבל הרשב"א נקט כשנחתך מלוח הסיט מן הבגד קאי אבגד שרולה לבטוש דע"ז הבגד שפיר יש ש"ש כשנחתך ממבו מלוח הסיט והבה אין לפרש דכונת רשב"א בנחתך ממילא דא"כ אבתי הוי מלי למתבי באחרים ובלא נחתך אע"כ דכונתו שיכול לחתוך מלוח הסיט וכמ"ש חוס' ומ"ש לשון דהאי כשנחתך וכו' הייבו דהא כשנחתך איבא ש"ש ואי"כ יכול לחתוך

דליבוי ש"ש ועשו"ש לא נקט בתערב באחרים:

והנה בבגד אחד אי אתה יכול להתחיל ולומר שפק ביטל מלוח הסיט של איסור ואח"ל שלא ביטל שלא ביטל של איסור שמא זה הבגד של היתר דהרי כבר הודית שהוא איסור שהרי אמרת שמא ביטל מלוח הסיט של איסור וכמו שכתב הש"ך בדיני ש"ש אות ד' בתכבולת טרפה שנתערבה עם כשרה אד בחד ובמלא בילה ואיבו יודע מאיזה מהן ואם בגמרה קודם שנטרפה או אח"כ דאי אתה יכול להתחיל שמא בגמרה קודם שנטרפה ואח"ל אחר שנטרפה שמא מכשירה דבבר הודית שהיא מטרפה ע"ש ואי"כ עיב אתה לריך להתחיל שמא זה בגד היתר ואח"ל שהוא של אי' שמא ביטל מלוח הסיט של אי' וא"כ ספק הבבי שהוא מתיר עושה בידים ותקשי הא אין עושין ש"ש בידים וזה ל"ש תירוץ שכתב אחבו מהו' הבבי' ואבי דספק האחד דשאי לעשות בידים דהא כאן עושה ספק הבבי בידים, ובשלמא כשמתיר מלוח הסיט מכולם שפיר יכול לומר הש"ש ולהתחיל שמא אין כאן אי' כלל שביטל מלוח הסיט של אי' מבגד האסור ואח"כ על כל בגד שמא לא זהו ואין לומר בבר הודית שזהו של אי' שלא על בגד זה דבתי אלא על כולם ביחד שביטל מלוח הסיט האסור מבגד האסור וא"כ הספק הבבי שהוא מתיר שמא לא זהו איבו עושה בידים ומותר כנ"ל אבל בבגד אחד דל"ש זה כמ"ש ל"ע:

ובזה מדויק לשון התוס' שכתבו יכול להסיר מכל אחד מלוח הסיט ומשתרי מעשה ש"ש ומותר דהך ומותר הוא מיותר וגם למה לריך להסיר מכל אחד אלא דאם איבו מסיר מכל אחד עושה ש"ש בידים כנ"ל ואסור לעשות וממילא אם עושה בחזיר אסור כמו בבטל אי' לכתחלה בפי' ל"ע ולהכי כתבו דמסיר מכולם ומשתרי מעשה ש"ש ומותר כלומר

דמותר לעשות ש"ש זו בידים וכתירולבו הנ"ל:

מידהו בלא"ה דברי הרשב"א אם תמוהים שפלפל אם תחלה

דספק אחד בגופו וספק אחד בתערובת לא מהבי אלא שבי הספיקות בתערובת וע"ז כתב ומה שסבירו בתס' ערלה הלובע מלוח הסיט וכו' ואלו בתערבה באחרים לא קתבי דאלמא אלו בתערבה באחרים לבי"ע מותר ומשום ש"ש י"ל דהאי כשנחתך מלוח הסיט וכו' וא"כ בקושי' הוי ס"ל דלא נחתך מלוח הסיט משום בגד וא"כ מאי ש"ש איבא ל"ע, ובחידושי האחרבי בביאורו אבל איבו בבתובים וקלת אבי

זוכר אבל אין הזמן מסכים כעת:

ומה שכ"ל עוד להלריך הבי דיעות דס"ל אין עושין ש"ש בידים עפמ"ש חוס' זבחים ע"ד ד"ה וכפלה דדוקא כפלה ליש הגדול שאיבה בעין הותרו כולם אבל פירש לא וכו' עי"ש ולפ"ז הא"ב גם אם מסיר מלוח הסיט מכל בגד כל זמן שמלוח הסיט הוא בעין לא הותרו הבגדים משום ש"ש דאמרבן איסורא בדבא איבא כדאמרבן בזבחים שם רק כשמאבד מלוח הסיט מן העולם אז הותרו הבגדים משום ש"ש וא"כ בשעה שמסיר מלוח הסיט מהבגדים איבו מתיר עדיין ואיבו עושה ש"ש בידים רק אימתי עושה ש"ש בידים בשעה שמאבד מלוח הסיט מן העולם וא"כ בלבשו בקליפי ערלה דערלה מן הנטרפין כדאמרבן סוף תמורה וכן בלמר מפטר חמור ז"שיער כזיר טעון סריפה ועיין בר"ש שם בשם ירושלמי דלא קשה ממתבי' דסוף תמורה דשיער כזיר עסור טעון סריפה ובתמורה מייבי משיער כזיר שמא ופק מפטר חמור טעון סריפה ובתמורה מייבי משיער עי"ש וא"כ עכ"ח לריך לסרוף מלוח הסיט שהסיר משום מלוח סרפה אפי' איבו רולה לעשות ש"ש וממילא כשסרפו איבו עושה ש"ש בידים ושפיר כתבו התוס' דאי' לשמות ובתערב באחרים

מקום הכי דיכול להסיר וכו' דאינו עושה ס"ס בידים וכמ"ש ונראה נכולהו הכי הסם ידלק ולק"מ:

ודאיה לכנרא הכיל מדברי ר"י נאו"ח ס"ו הל"ח שחקר מס אם כודע הספק קודם הביטול לא מסכי הביטול אחיכ לפי שכולד הספק בדאורייתא הוי קדאי ואיל מעוש דאסור לעשות ספק דרבנן בידים עי"ש הביטול אלא ודאי כיון דגם אם יבדוק ולא ימצא עכ"פ צריך לבטל שוב לא מיקרי עושה ספק דרבנן בידים אם מבטלו ולכן אחי עלה רק מעיס דכולד הספק בדאורייתא הוי כספק דאורייתא והיא דכוותיה ועיין בטעמ"ש פ"י דמקוראות כלל ויו בדיה ודע וכו' ואיש כאן בעזה"ית:

ואענה אף אני אלקי מה שהדשתי עוד בעסקי בעיין זה בס"ק ק"א בס"ד דיכי ס"ס אות א' כתב דבעיין בס"ס ג' חכמים, א) שלא יהי' ספק הראשון אסור מהיא ובינאר זה כשאפשר לספק ספק זה בלי ספק הסכי ולאותו לד ספק שהוא אסור אסור בודאי ואין בו ספק ולהכי כתב באות ד' דאם נתערבו החרבנולות חד בחד לא הוי ספק ראשון מהיא שמא לא הטילה הספק טרפה והלד הסכי לאי' שהטילה אינו אי' ודאי דהא היא רק ספק טרפה אבל בלא נתערבו החרבנולות אינו ס"ס דהלד של אי' דהטילה מזו לא חסיב ספק מסוס דכבר אכרת אותו ספק מהיא אבל בנתערבו ליל שכבר החזקת לטרפה שהי' החרבנולות מעורבת חד בחד ואין כאן חרבנולת ידועה שהחזקת שהיא טרפה, ב) שיהי' ב' הספיקות מעבין אחד ואפי' בחרבנולת שנולד בה ספק טרפות אין להחיר הטילה שהטילה בקרוב מסוס ס"ס ספק אינה טרפה ואחיל טרפה שמא בשעה שבטרפה כבר נגמרה הטילה דאין ב' הספיקות מעבין אחד ביאור הדבר דס"ס מעמס רוב כמ"ש רבניא בתשובה והיינו אם שני הספיקות מעידים על דבר אחד כגון בספק אחתיו ספק אין אחתיו ספק באוכם ספק בגלון דשני הספיקות מעידים שלא זינחה באוכן שנאסרה והוי רובא דהיינו שני לדדים לקולא משא"כ בטילה אין שני הספיקות מעידים על דבר אחד שהספק אחד הוא שהחרבנולה כשרה וגזה ליכא רובא להיתרא וספק השני מעיד שהטילה כשרה וג"כ ליכא רובא שמעיד שהטילה נולדה באופן שהיא כשרה אם חרבנולת טרפה משא"כ בחיים ואשה שעשו לרכיהם שני הספיקות מעידים על ענין אחד שאין הדם בא ממקום שהאשה טמאה, ג) שיהי' שני הספיקות בגוף אחד ולא בשני גופי' ובטילה הכיל ספק אחד בחרבנולת וספק אחד בטילה ואין ספק של גוף זה מועיל לגוף אחר וכעין שכתב הרין בשם הרמב"ן בגיטין ס"ד דאין חזקת הקרובות שאינן באות לדון בפניהו מועיל להאשה שאנו דנין עליה ע"פ משא"כ בחיים ואשה שעשו לרכיהם אין ספק של גוף אחר מועיל לה דספק מן החיים הוי רק ספק שמא אין הדם ממנה רק אם היא לומר שהוא מן החיים הוא ודאי ממנה אבל כיון שיש לחלוה שהוא מן החיים הוי הספק שמא אין הדם ממנה כמו הספק השני שמא אינו מן המקור והוי שפיר שני הספיקות בגוף אחד וכן בטילה באות ד' שני הספיקות בגוף אחד שמא אין הטילה מגוף שהוא ספק טרפות ואחיל שהוא מגוף זה שמא הוא כשר זה הוא ביאור הדברים לפענ"ד:

ובזה יובנו דבריו באות ז' שכתב וילא לנו הדין וכו' כגון שיש כאן ב' חכיות אחד יש בה כשרה ואחד יש בה ספק טרפות ונתערבו החכיות וכו' אעיפ שנודע מהחלה הספק טרפות מיא הרי אנחנו באנו לדון על החתיכה אם היא מכשרה ואין כאן אי' כלל ואחיל מחכות האחרת שמא אינה טרפה אינ הוי ס"ס גמור בגוף אחד ובעיין אחד ובאים כאחד שהרי לא נולד הספק הראשון רק עם השני וכו' והנה הא דצריך שנתערבו החכיות דאלינ"ב אם אתה אומר ואחיל מזו שמא אינו טרפה אינו ס"ס שכבר אסרה מהיא מספק כמ"ש באות א' דמהיא בעיין שנתערבו החרבנולות וכן צריך אפי' בנתערב החכיות שאי' מאיזה חכיות הוא וכמ"ש בקלרה אות ז' דאלינ"ב ליכא ס"ס דאיך האמר שמא זו הכשירה ואחיל זו כפק הטרפה שמא כשרה היא הלא הספק טרפה כבר אסרה מספק מהיא אבל כשנתערבו החכיות חד בחד אינ"ב על כל חכות יש ס"ס שמא זו הכשירה ואחיל הספק טרפה שמא אינה טרפה ואף דספק זה כבר אסרה מהיא ולא הוי ס"ס מיא אין הספק הראשון אסור מהיא ועיין שפיר אות ד' והוי שפיר בגוף אחד ובעיין אחד כדלעיל בני חרבנולות וגם בני חרבנולות בעיין שלא ידע מאיזה חרבנולת היא הטילה אף שנתערבה קודם שהטילה הטילה וכ"ז:

אך בחוו"ד תמה הח מבואר בהגיה בס"ס שנתערב אפילו בלא אם אחיב נתערב אחד מן שהטרוגה בדוב מוחר אבל אם פירש אחד מהן ולא נתערב רק עומד בפ"ע אז נתערב חד בחד אסור ואיב כאן שנתערבו החכיות חד בחד איך אפשר שהחיבה הפורשת מהטרוגה חד בחד שהיי מוחרת, ועוד מה שייך פרוש לכאן בשלמא במקום דאיכא רוב רחמנא רביא לומר כל דפרוש מרובא פרוש אבל כאן מה חילוק יש אם מונח במקומו או שמופרש ממקומו כיון דכבר נאסרו כל שתי החכיות מה שייך להתיר אחר שנאסר מחמת שנפרש בשלמא בטילה לא איתחזק אי' מעולם דאיכא כשנולדה נולדו עליה שני הספיקות משא"כ בחיבה שכבר נאסרה בתערובת חד בחד דכבר הוחזקה באי' איך בחיבה אחיב:

והנה מ"ש דבוב בטילה לומר כל דפרוש הוא אתמוה דלא בטילה תורה בטוש מקום רק דאזלינן בחיב ובקבוע לא אזלינן בחיב כיון שהוחזק אי' במקום זה ומשויה פירש לפניהו לא אמרינן כל דפרוש אבל שלא בפניהו אזלינן בחיב כיון שבמקום זה לא איקבע איסורא ושמא אין כאן אי' כלל ועיין יומא פ"ד ע"ב ואיב גם בתערובת חד בחד בפירש שלא בפניהו לא איקבע איסורא במקום זה דשמא אין כאן אי' כלל וכמ"ש הש"ך אות ז':

אבל גוף הקושי' תמוה בשלמא בטילה משעה שנאה לעולם בעודה בחכות מלד תערובת החכיות בתוך חחזור להכשירה וכמ"ש בהגהה מהרנ"ש ע"ש, אמנם לפענ"ד הדבר פשוט דהרי גם בבטילה קשה הא דעיקר שהיא מאחה מב' חרבנולות ועיין ס"ך אות י' ד"ה וכדאה וכבר נאסרה בעודה בחרבנולת ובמה חחזיר להכשירה ועכ"ח כיון דאנן לא היינו דנין רק על החרבנולת ולא היינו מכירין בבטילה שפיר אמרינן על הבטילה שמוחר מכח ס"ס ושאני בפירש אחת מן החערובת שנתערב בו ספק טרפה בגוף משום דאנו יודעים שזו החתיכה גופא שהיינו מכירין אותה בתוך החערובת ואז אסרנוה ואיכה חוזרת להכשירה אבל הבטילה לא הכרנוה ולא ידענוה ולא קראנוה בשם לדון עליה והיב לא ידענו ולא הכרנו החתיכות כלל ואילו לא ידענו שהחיבה הוא מאחת מב' החכיות לפי שנמלאת לפניהם לא הוי ידעינן כלל שיש בה ספק טרפות ואנן היינו דנין רק על החכיות לכן החתיכה מוחרת מטעם ס"ס דחכיות היינו חרבנולים והחיבה היינו בטילה כיון שלא הכרנו החתיכות שבחכי החכיות כלל ולא"ש לומר שכבר קראנו שם אי' על גוף זה שלא הכרנו מעולם:

באות ד' ולמעלה מבואר דבלא מודעו שתי ספיקות ביחד לא הוי ס"ס כיון שכבר החזקנו ספק אחד לאיסור הו אינו מלטרף לס"ס ולפענ"ד יש להחזיק סברא זו בכל מקום וכיולא בזה אמרתי ביו"ד סי' ס"א בש"ך סק"ג שחמה דטור קוחר עלמו דכאן פסק אם חפס כהן מלוי אין מולאין מידו ובסי' סט"ו פסק דחקפו כהן מולאין מידו ולפענ"ד נראה לחלק דהחם כיון שהספק רק בבור זה וכיון שכבר אמרנו דאוקי ממונא בחזקת ברא והחזקנו שאינו בבור שוב לא מהני חפיסה הכהן דלאחר ספיקא כיון שכבר החזקנו שהוא ממון בעלים וכש"ך הכיל אבל כאן אי"ש לומר שכבר החזקנו דלוים לא מקרי עם דהרי עדיין הספק במקומו עומד אי מקרי עם או לא דהרי הוא ספיקא דדינא לכן שפיר מהני חפיסת הכהן ואין מולאין מידו מספיקא ואי"ש:

באות י"ד כתב הש"ך דאף דבעיין ס"ס שיוכל להתהפך לא בעיין יכול להתהפך דתחלה צריכין אנו לדון אם הי' כאן דבר שיכול להטריף כמו בספק על דבר זמן דלא ידעי' דעל אין לספק אם דרס או לא דכיון דלא על ודאי לא דרס ועיב אתה צריך להחיל ספק על ספק לא על ואחיל על שמא לא דרס ולהכי לא בעיין יכול להתהפך, ולפענ"ד כיון לזה דבטוש ס"י מ"ט דכיקב עור המילון דקורקבן לאוד אינו כשר אלא בכיקב מחמת חולי אבל אם הוא ע"י קון ומחט טרפה דחיישינן שמא כיקב אחד מהאבריס הפנימים שכיקבתן בטשהו ואם לא הי' מכיר אם הנקב מחמת קון או מחמת חולי חולין להקל וכתב ב"י הטעם מטוש ס"ס ספק ע"י חולי או ע"י קון ואחיל ע"י קון שמא לא כיקב אבריס הפנימים והק' טו"ז שם סק"ג מ"ש מוטב בסי' ל"ג דאם יש לחוש שכיקב ע"י קון אפי' לא כיקב רק פנימי טרפה דחיישי' שמא כיקב גם המילון ואמאי לא אמרינן גם הכא כ"ש שמא ע"י חולי ואחיל ע"י קון שמא לא כיקב המילון אמנם לדברי הש"ך הכיל כאן דטו"ז הק' עוד הא הוי ס"ס שאי' להתהפך

דהא

דהא א"א לומר שמא לא כיקב אחד מאבריס הפכימיס ואחיל כיקב דהא אחיל כיקב שוב אין לך ספק להקל ע"ם ולדברי הש"ך כיהא דה"ל לריכין להתחיל אם הי' כאן מחט דאם הוא מחמת חולי ולא מחמת מחט ודאי לא כיקב אבריס הפכימיס כיון שלא הי' מחט ושפיר לא בעיכן יכול להתהפך וכל זה כאן אבל בושט גם אם כיקב הפכימי מחמת חולי הי' כאן דבר שיוכל לבקב גם החילון ושפיר יש להתחיל גם בספק השני שמא כיקב החילון ובעיכן יכול להתהפך ושפיר לא הוי ס"ם משום דאי' להתהפך כקוש' טו"ז:

באות ט"ז כתב והיכא דיש כאן ס"ם בעכין שהוא מוחר מה"ת אלא מדרבנן אסור ואיכא סד"ר לקולא מוחר וגם באגור שהבאתי בדין יו"ד כתבאר כן וחמה פמג"ד הא שם גם מדרבנן יש ס"ם ע"ם ולפעניד כראה דרשב"א חולין דף ל"ה ד"ה ובכמלא הק' כיון דאיסור המעורב בהיתר אמרי' בי' קבוע האיך מסכחת אי' בטל ברוב דהא איסור קבוע הוא וכמע"ת דמי ותיכן דלא אמרינן כן אלא באי' שאיכו בטל כגון דבר חשוב או בעלי חיים או הכי"ל אבל בכל איסורים בטל לא אמרינן קבוע דהא בטל הוא ע"ם ואיכ בהאי דאגור כיון דמדרבנן לא בטל חד בחרי ביבש עיין פמג"ד שם מ"ש לא בטל שוב אמרינן בי' קבוע מדרבנן והוי כמע"מ ואיכ הוי כתערובת חד בחד וכבר כתב הש"ך אות כ"ד דאי' דרבנן שכתערב חד בחד וכפל אחד מהן לתערובת לא מהכי ס"ם משום דהוי חזקת איסור או דחד בחד הוי כגופו של אי' ע"ם ואיכ בדרבנן גם בהאי דאגור ליכא ס"ם ולא שרי אלא משום סד"ר לקולא ומשום דאכו דכין על הקדרה וכמ"ש הש"ך שם דמה"ט מהכי ס"ם בדאורייתא הי' מהכי מה"ט סד"ר לקולא וא"ש.

באות י"ט כתב דהיכא דמלד עלמו הוא בדאורייתא ומלד אחר בא לו שהוא דרבנן לא אמרינן ספיקא דרבנן לקולא וכ"כ ד"מ שי' ל"ז ונקה"כ שי' ס"ט בטו"ז סקכ"ד ע"ש מכאן יש לי לדון עמ"ש ליישב דברי חוס' חולין דף י"א ד"ה אחיא שכתבו וי"ש ללמוד מתוך כך הלכה למעשה דאם עשה גביכות מכמה בהמות ואח"כ נשחטה האחת וכמלאת טרפה שכולם אסורות דאין לי להעמיד פרה אחזקתה ולומר השתא הוא דטרפה וכו' ע"ש והוא תמוה למה נקטו מבהמות הרבה והלא דין זה יכולים להשמיעכי בבהמה אחת ובראש כתב דאם עשו גביכות מבהמות ע"ש ואמרתי דאי' הוי נקט בבהמה אחת הוא דוקא היכא דאיכא חזקה דהשתא שהוא טרפה אז חזקה דמעיקרא שלא כתבריה לא עדיף מחזקה דהשתא והוי ספק ולכן אסור ובפרה אדומה כמי מה"ט מוכח דאזליכן בתיר דאליכ לא מהכי חזקה שלא כתבריה דמעיקרא כגד העמד טמא על חזקתו שהוא חזקה דהשתא כמ"ש בסמוך אבל היכא דליכא חזקה דהשתא כבגדה כגון שכמלאת רק ספק טרפה שפיר אזליכן בתר חזקה דמעיקרא שלא כתבריה ומכשירין הגביכה שכעשה ממכה בלי טעם דהוי ס"ם כמ"ש חוס' אלא הוי אמרינן דלא הוי ס"ם משום דהוי ספק חסרון ידיעה ועיין טו"ז סי' פ"ל סק"ה ומ"מ מכשרינן מטעם הזקה ולהכי נקט שעשו מבהמות הרבה והחלב כתערב ועיין סי' פ"ל ס"ג וא"כ מה"ת ברובא בטל ואי כימא דהוי רק חזקה כגד חזקה א"כ כימא סד"ר לקולא אלא ודאי דחזקה שלא כתבריה לא מקרי חזקה כלל ולכן אסור משום חזקה דהשתא וא"כ אפי' בכמלאת ספק טרפה כמי לא מוקמינן אחזקתה ולא שרי רק מטעם ס"ם אי הוי ס"ם כדיכו ע"כ ולפי דברי הש"ך הכ"ל יש להשיב כיון דהספק מלד עלמו הוא בדאו' רק מלד הביטול הוא דרבנן א"כ לא הוי סד"ר לקולא אמנם יש לומר דהכא שאני שהרי על הבהמה אין כאן ספק כלל שהוא ודאי טרפה רק על הגביכה ובה כולד הספק אחר שכבר כתבטלה מן התורה שפיר יש לומר דהוי ספק דרבנן לקולא ועיין מקו"ח סימן תל"ח ס"ק ג' ועיין שעה"מ פי' דמקוואות ועיין בתשובתי [לעיל סי' קל"ה] ועיין ש"ך דיני ספק ספיקא אות ד' ושם אות יו"ד:

ובהדי שותא אמרתי לישב דברי הרא"ש בחולין שם שכתב ותימא כיון דפרה בת שתי שכים דלמא משום דאוקמא אחזקתה למ"ד טרפה איכא הי' דכיון שעבר שכתה איגלאי מלתא שהיתה כשרה שעה אחת אחר שכולדה וכל טרפות שאירע בה אח"כ אוקמא אחזקתה והשתא הוא דטרפה והכך תינות והשתא הוא דטרפה אין לחס ביאור דהא בפ"א לא מיירי שעכשיו ודאי טרפה ואפי' ספק טרפה לא ידעיכן ולא חזיכן בה רק דאי לא אזליכן בתר וליכא חזקה חיישי' שמא הוא טרפה וא"כ מאי והשתא הוא דטרפה ש"ך כאן וכבר עמד בזה במעדני יו"ט אבל גם כל מ"ש וכל טרפות שאירע בה אח"כ אוקמא אחזקתה אין לו ביאור:

ונ"ל דקשי' על קוש' הרא"ש דלמא משום דמוקמינן אחזקתה שהיא כשרה הא איכא כבגדה העמד טמא על חזקתו ואוקי חזקה כגד חזקה ועכ"ש משום דאזליכן בתר ולדעת ריטב"א בעירובין ל"ו ד"ה רבא דאזליכן בתר דבר שהספק בא ממכו ולא בתר הכגרר ממכו ועיין טו"ז יו"ד סי' א' סק"ו א"ש דה"כ הספק בא מן הפרה ואזליכן בתר חזקת הפרה ואפי' לא"ש במק"א דבמקוה שכמדד וכמלא חסר אזליכן ג"כ בתר חזקת טמא משום דאין לדון על המקוה רק לעכין לטהר טמאים וכיהא כאן דלא אזליכן בתר חזקת טמא דהא גבי פ"א יש לדון ג"כ לעכין לטמא טהורים ואף דשם כמי ש"ך העמד טהור על חזקתו מ"מ כיון דיש לדון על שכי הפכיים שפיר אזליכן בתר חזקת פרה שכולד בה הספק אבל לדעת החולקים עיין פמ"ג סי' הכ"ל ובנוו"ד כלל ס"ג קש' וכ"ל דמ"מ שפיר חק' הרא"ש דהא אי חזקה שלא כתבריה בשעתה הוי חזקה או לפי מה דמסקינן דאזליכן בתר חזקה שכתבריה בשעתה כמ"ש האשר"י בועו"ל ובאתרתי במק"א הטעם דהא גם בחזקה שלא כתבריה יש חזקה שלא כעשה מעשה להשחכות מכמות שהיתה אלא כיון שלא החזקתו החזקה בשעתה לא מקרי חזקה רק ספק במקרה עיין רשב"א חולין ט' ע"ב אבל כיון דאזלי' בתר שוב החזקתו החזקה בשעתה שהיא כשרה שוב הוי חזקה שכתבריה בשעתה ואף דהשתא הוא טרפה יכלה מן הדוב מ"מ אמרינן השתא הוא דטרפה ומעיקרא לא כעשה מעשה הטרפות וזש"כ הרא"ש ורובא עדיף מחזקה כלומר דמה שהחזקתו החזקה מכח רוב עדיף ממה שמחזיקין אותה מכח חזקה וא"כ חזקה דמעיקרא עדיף מחזקה דהשתא:

ולפ"ז ליכא למימר דאיכא חזקת העמד טמא על חזקתו כבגד חזקת כשרות דפרה דכיון דיש לדון על הפרה אין לטהר טמאים ואין לטמא טהורים א"כ חזקת העמד טמא על חזקתו איכו בא עד שהזו עליו מאפר פרה וכן חזקת טהרה דגברא אחר שכובע באפר פרה וא"כ הוי חזקה דהשתא כגד חזקה דמעיקרא וחזקה דמעיקרא עדיף ואיכו דכתב האשר"י לתרץ קוש' הכ"ל על קוש"ו וכל טריפות שאירע בה אח"כ פי' בבהמה אחת אוקמא אחזקתה והשתא היא דטרפה ומתירים החכ"ל למפרע משום דחזקה דמעיקרא עדיף מחזקה דהשתא והי"כ חזקת כשרות דפרה כגד חזקת טמא הוי חזקה דמעיקרא כגד חזקה דהשתא וכתירון הכ"ל וא"ש [עיל סי' קל"ה]:

באות כ' האריך דבחזקת איסור לא אמרינן סד"ר לקולא והארכתי בעכיכים אלו בכמה מקומות ועיין או"מ סי' תל"ט בטו"ז סקי"ג שכתב אדברי המחבר א"ל לחזור ולבדוק דמיירי בבטלו והוי סד"ר לקולא והק' טו"ז הא בספק אי' ספק דאריך לחזור ולבדוק משום דבסד"ר כזו אריך בדיקה ותיכן דהתם אנו רואין בודאי שבעשה השיכוי בפיכו בבית זה ואין ספק בבית זה כלל שבכבס העכבר אלא שספק אם הוא חמץ אם לאו משא"כ שאכו מסתפקין בשיכוי עלמה שאין אכו יודעין לאיזה בית ככבס, שפחיו ברור מלבו דהתם כ"ש חזקת בדוק אבל כאן ש"ך חזקה בדוק אבל מה שייש לכך אפי' בא לשאול בבי"א אותן ב' בתים א"ל לבדוק דכיון שבטלו הוא"ל סד"ר ולא כמו ספק טומאה דהוי סדאי"ו אין לו ביאור וגם הוא שפת יתר, וכראה דהוס' פסחים דף י' ד"ה בבי"א כתבו דהא דבבי"א ד"ה טמאים הייכו מדרבנן דמדאורייתא אפי' בבי"א טהורים וכראה דמטו"ה טמאה ומדרבנן דמהני כי חוכא לומר דאוקי שכיהם אחזקתיהו לומר דטהורים ודאי דמשום ספק א"ל לטהרם דסדאי' להומרא אבל כאן לדידן אף דמאמרינן בסד"ר כזה מ"מ אפי' בבי"א מוקמינן שכיהם אחזקה ובפני הטולם לא מהני כי חוכא דהוא"ל סד"ר וסברי דמשום סד"ר לקולא א"ל לבדוק:

ובלבוש תירץ דלעיל בגי תשע ליבורין אין לו במה לחלות חיוב הבדיקה אלא שספק אם מועל עליו לבדוק לכן אזליכן לחומרא כדין כל בדיקה חמץ שלריך לבדוק מספק משא"כ הכא הולה כל אחד בחברו והק' טו"ז דמה לו לחלות בספק כניסה יותר מס' חמץ ס' מלה, וכ"ל דהסברא כך דהתם איכא שיכוי וי"ש חזקה בדוק ולריך בדיקה דלא אמרינן סד"ר לקולא כיון שעיקרה כתקנה על הספק אבל כאן הרי איכא חזקת בדוק רק יען שיש גם לחברו חזקת בדוק יש ספק איזהו יצא מחזקתו וחייב לבדוק ובספק כזה לא מליכו שעשו חכמים כאן ספק כודאי:

ועוד יל"ל עפמ"ש חוס' חולין ט' ע"ב ד"ה התם דלא עשאה תורה ס"ע בדר"י כודאי אלא בדבר שאפשר להיות

אבל

אבל לא נדבר שאינו להיות שאינו שיהיה שכיסה עמאים והיא לענין נדיקה עשו מכמיס הספק כודאי שמחויב לבדוק אבל רק נדבר שאפשר להיות שיש שם חמץ אבל נדבר שאינו להיות שאינו דשכיסה יהיו צריכין לבדוק לא עשו הספק כודאי וממילא נשאר הדין סדיר לקולא:

וזה נראה שהוא דעת המיימ שהניח טוי"ז שם אמאי בספק בכנס ספק דצריך לבדוק ותירץ המיימ דהתם כיון שיש בית אחד דודאי איל נדיקה לכן אין צריך למבדקה וטוי"ז תמה כיצא איפכא כיון שיש אחד שודאי צריך נדיקה למבדקיהו ולפמיש כיצא כיון שהוא דבר שאינו להיות שכיסה צריכין נדיקה לא עשאו מכמיס ספק כודאי והוי סדיר לקולא ואיל נדיקה:

עוד הקי' איכ אם יש לאדם אחד שני בתים ובדק לאחד מהן ואי' לאיזה מהם בדק כמי כיצא דאיל נדיקה כיון דבודאי בדק לאחד מהן, ולפענ"ד לק"מ דהתם הוא בחזקת חיוב לבדוק ומספק אי' להוציאו מחזקה חיוב אבל כאן יש לו חזקת פטור מנדיקה ומספק אין להחייבו:

עוי"ש בטוי"ז סק"ד כתב זה דעת הטור שכתב בבכר בכור גדול אם ביטל דוקא איל לבדיק וכן בבכר קטן מהני אף אם לא בטלו ובלבור אחד כתב דלא מהני אם בא לסלוק אבל אם בטלו ואם בזאתיז אז מהני הביטול דוקא מטוס דאז הוא מדרבנן ולא לטומאה מטוס דספיקא גרה"ר טהור עיכ ותימא דהתם הטעם מטוס דמוקמינן כל אחד בחזקת טהרה וטעם זה שייך גם כאן דמוקמינן כיא בחזקת בדוק אפי' בלא ביטול, ונראה דאזיל לביטול ביוד"ד סי' שלז על דין דאהיב סי' יז במלאו הדוג ומכירין אותו בטביע ואי' אם חוך בי יומים או קודם בי יומים דרסביא ורין אוסרים אמאי לא כיצא אוקמא אחזקה אי והשתא הוא דינא עיש שהאריך ובש סי' יז סקפיד תירץ דמוקמינן לראובן בחזקת אי לגמרי ואאי אחר הוא ומת קודם בי יומים ונשהנה ובדידי' לא חזקת אי עיש ובנוב"י תמה עליו הא גם לזה האחר יש חזקת אי ושיש שיז פכיא כתב דלא מבחינן בחזקת אי אל אותו שאינו בא לדון בפניהו ביון בשני כתי עדים המכחישות זאיז דון באה בפני עצמה ומעידה מטוס חזקת כשרות אף דחזקת כשרות של שכיה הוא כבנדה וכיון שני שבילין דמוקמינן כיא בחזקת טהרה עיש ולפי' הטוי"ז לא איל היט אלא איל דאיא לומר אוקי כל חד אחזקתו שהוא ודאי טהור או ודאי כשר לעדות דזה איא אלא בשני שבילין כל אחד טהור מטוס ספק טומאה בר"ה טהור וכן בעדות כל כת כשירה מספק אבל בעלאו הוא דבספק אסורה רק דבדון מטוס חזקת אי איכ גם לאחר יש חזקת אי ולפי' אם לא ביטל דהוי קראיו שפיר אזלינן לחומרא ודוקא בביטול איל לבדוק מטוס סדיר לקולא דאפי' שואל עליו ולא על הביטול מ"מ צריך לספר המעשה כיון שהי' שיש לו לשאול גם על הביטול אלא כיון שאין פוסקין טהור על שכיהם בבא לא ניחוז כי חוכא וציון מלמ"ע פ"ש ואה"ש:

באות ל"ה כתב דבשיש איל לבדר וקיל הא אמרי' חולין דף מ"ג כפ"מ לספק דרוסה הא כיון דגם ודאי דרוסה יש לו בדיקה איכ בספק דרוסה איכא שיש שמא לא נדרס כלל ואאיל נדרס דלמא באופן שאינו נטרף ואיל בדיקה כלל ואיל מטוס היכא דאיכא לבדרי מבדרינן אמנם נראה בבנה ישרה דלא איכא לבדרי צריך לבדר אלא בשיש לבדר בי' לבדי הספק [עיל סי' קסי"ו] ובזה כיל לישב מה שמדקדק הרין שם למה לא אמר כפ"מ לודאי דרוסה, וכיל בשבדקדק עוד אמאי קאמר רבה התם ושם אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים דלא הויל לאיתר אלא ושם אין לו בדיקה מבחוץ ולפמיש דהיכא דאי' לבדר שני לבדי הספק איל כיצא דהאיזון איל לבדוק כלל שמא יצאה בו רוסס הדריסה ויטרוף כיון דאם לא יצאה בו יכשיר והייכו דאשמעינן רבה ושם אין לו בדיקה מבחוץ שאיל לבדוק מבחוץ ולבדר אלא מבפנים צריך לבדוק ולבדר אף דאיכא שיש וספיר קאמר אלא בפנים והתיכא אי קאי בספק דרוסה אבל בודאי דרוסה אין צריך לומר דבעי בדיקה מבפנים פשיטא כיון דאין לו בחוץ ולהכי לא נפקא מיכה לודאי דרוסה:

ובזה יש לפרש דברי האשרי"י בחולין מ"ג שכתב ועוד אי לא מיסרפא שיבנים בדאמיות שמבחוץ מאי קאמר הכא ושם אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים ונפ"מ לפ"ד ואפי' יש לו בדיקה מבחוץ למה יבדקנו הואיל ולא מיסרף בהכי והוא תמוה הא אשמעינן דלא מהני בדיקה מבחוץ לאכשורי בהכי וכבר עמדו בזה, ולפמיש שפיר הק' הראי"ש דאי כיצא דלא מיסרפא שיבנים בדאמיות שמבחוץ איכ גם אם נאמר דמהני בדיקה בחוץ להכשיר מ"מ כיון דאינו מועיל להסריף שפיר אין לברר בחוץ שני לדדי הספק ואיכ איל לברר כלל בחילון כיון דיש שיש ואיכ מהא דאמר רבה ושם אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים לא מוכח כלל גוף הדין דאינו מועיל בדיקה בחוץ להכשיר דלמא מהני דבה קאמר דאין לו בדיקה מבחוץ שאיל בדיקה בחוץ כיון דיש שיש ואיא לברר שני לדדי הספק והייכו משום דלא מיטרף בהכי אלא מבפנים דיש לברר שני לדדי הספק כיון דהשתא נמי עכיא הא נמי אשמעינן רבה דאיל בדיקה בחוץ כיון דנקט אלא בפנים וגם מדאמר נפ"מ לפ"ד ולא אמר לודאי דרוסה אעכ"א דמטרף באדמיות שבחוץ והא דאיא לברר שני לדדי הספק בחוץ משום דלא מכשר בהכי ושפיר אשמעינן רבה דיכו דלא מהני בדיקה בחוץ להכשיר:

והנה בבית הכיל דאם איא לברר בי' הספיקות איל לברר כלל אפי' אי איכא לברורי כמדומה שכ"כ כוד"ק יו"ד ס"כ [עיש סי' מ"ג וכ"ז ולביל סי' קסי"ו], ובזה כיל לישב ס"כ דברי המ"א אוא סי' תכ"ט, מיהו אם הכבר קטן שיכול העכבר לאכול חלבן להקל שאכלו ואיל לבדוק ופי' טוי"ז משום דהוי שיש שמא מלה ואאיל המן שמא אכלו והקי' טוי"ז איכ בלא חזיכא דמקלא ומה לריך מהני' טעמא דאיכ אין לדבר סוף בפבמיש דף ט' איל משום דהוי שיש ספק אם גרה ואאיל גרה שמא אכלתיה וכיל משום דקיי"ל אפילו בשיש היכא דאיכא לברורי מברינן ואיכ קשה מה מוכיל שיש הא איכא לברורי מי' בדיקה אמנם לבנה הכיל דאם איא לברר שני הפיקות איל לברר כלל כיהא דהיב כיון דמהלר להלר ומעיר לעיר אין לדבר סוף ואיא לברר לכן גם מתקוש למקוש ומביא לביה דאפשר לברר ביב איל לברר והייכו פירש ומהני ולהכי גם בשיש הכיל אין לריך לברר כיון דלעניין בדיקה עכ"ה מוכינן אשיש דאיא לברר הכל ואיכ הא דמוכינן כאן אשיב הייכו מטעם דאין לדבר סוף ושפיר אלטריך מתני' להאי טעמא:

ומה שהק' טוי"ז שם עוד דאפי' בבכר גדול איכא שיש שמא מלה ואאיל המן שמא קראה לחבריה ואכלוהו כדאמרי' ביב דף מ' תוס' בשם ירושלמי הני עכברי רשעי וכו' וכיל דמבינא שקיב הק' הא לא נודע בני הפיקות יחד ואיכן דבעודו שאנו רואין המן בפי העכבר ליב לומר שיבדוק אלא לאחר שנתעלם מן העין אל חוצה בדיקה שמא הכיחה אותו בבית ואז אל ביב ספק הבני שמא אכלו עיש ולפי"ז איכא בבכר קטן אבל בבכר גדול איכ שנתעלם מן העין מולד ספק אחר ובדיין אי אפשר שיהיה הבדוקיה כאן ואכלוהו עד אחר כך ואם כן לא נודע בני הפיקות יחד ולא הוי שיש:

עוד רבינו אבדר בשיב טוי"ז אוא סי' המיב סק"ד קולא בעניין היורה כל שיש ספק אם ביטל בו בבכר חוך מעלי"ב של ביטול המעיד ומשום דקיי"ל ביוד"ד סי' קכיב דבחתם כלים אינם בני יומו ואפי' כלים של ישראל מעטם שיש ודייכינן ליי כבוטלפיב דמותר בדיעבד ביש והוא תמוה הא החתם הש"ש שמא אבי' האשור בספק ונם איכו פוגם בעין בטעיד ועיין בהגהות מהרב"ם ביוד"ד שם שבמיד בזה וכיל דלכאורה קשיא ליל שיש הא אפי' בספק אחד אם הוא בי' כיצא דאוקי ההבטיל בחזקת היתר דהי' אבי' אך זיא דהרי כתב הרי"ן בעי"ז דהבלוע אינו פגום ואסור רק שפוגם בחבטיל הבא אחריו ואף דראוי לבר מ"מ המתם בעל ברוב ולכיכא אלא משום טעיב וכיון שהטעם פגום אינו אוסר עיש ואיכ אדרבה מוקמינן האי' בחזקת אי' שלא בחבטל אבל כאן שבישל ומעיד קודם פסח שעדיין היתר שפיר מוקמינן אותו בחזקת היתר ואמרי' שהי' אבי' אפי' בספק אחד דלשיש לומר להיפוך דמוקמינן האי' בחזקת אי' שהרי הי' אז שעת היתר, אלא דאי בעלמא לא הוי שיש והוי אמרינן סתם כלים בי' והייכו מחזיקינן הך ספק אם בי' או אבי' לאי' לא הוי אזלינן כאן לקולא לומר שהוא אבי' אף דאיכא חזקת היתר ולהכי כתב טוי"ז דקיי"ל סתם כלים אבי' וכהי דהתם הוי שיש וכאן ליכא שיש מ"מ כיון שלא החזקנו ספק זה לאי' שוב שרי כאן אף דליכא שיש מטוס חזקת היתר כיל ואיש, והדרינ"ב יי' ישיש עיניו על דבריה אלה לטובה, וישמחו דבריו המתוקים לבני בשמחת תורה, ועמי' ישריה בהורה, עדי יבנה בית הבחירה בנפשו הטהורה ונפש הדושים בהבנה:

עמרם הק' בלוהס נקיק הכיל

חשובה

תשובה קצ"א

שילים ב' איפאלא עס"ק בא תרכ"ד לפ"ק

שוכ"ט ורוב ברכות והצלחות לחתני ידידי הרב הגדול בתורה, מעוטר בתפארה, כש"ת מו"ה יוסף לבי כ"י קופר רב בק"ק שאמשטאן:

מכתביך הנעימים קבלתי ואשר שאלת דבכוב"ק יו"ד סי' ע"ז מבואר דס"ל דגם קודם שבודע הספק ס"ל ביטול ובפי' ל"ג ד"ה אלא כתב דדוקא כמלחו יחד אחר שבודע התערובת ובתבטל איכו אסור אבל קודם שבודע התערובת ל"ם ביטול ואיך לידייכי להאי דיבא, הבה הערת גם אהא דמבואר בסי' ק"י ס"ה דמה שפירש קודם שבודע התערובת מותר משיך סי' ל"ט סקכ"א דל"ם ביטול קודם שבודע הספק, ובאמת איך הכידוכי' שוין כלל דבסי' קי"ל אייכי מדין ביטול כלל דהה"ל איכו בטל מדרבנן רק הותר משום דכל דפרים מרובא פרוש ולעכין זה לריך שיהי' כולד הספק אחר שפי' דאם כולד הספק באקוס אבל בפי' ל"ט מייכי מדין ביטול ובזה דעת הש"ך דאם כולד הספק ובתבטל בהפך אי' להיתר ובבר בקרא עליו שם היתר ואיכו חוזר וביעור אבל קודם שבודע הספק ביתוסף עליו אי' חוזר וביעור כיון שעדיין לא בודע שבהפך איסור להיתר ולא בקרא שם היתר על האי' לכן כיון שבשעה שבולד הספק כבר ביתוסף אי' אסור דחוזר וביעור אבל לא אמר הש"ך מעולם דקודם שבודע ל"ם ביטול דוק ותשכח שכן הוא:

ובהכי אין כאן סתירה בדברי כובי' דודאי גם קודם שבודע הספק ס"ל ביטול כמ"ש בפי' פ"ז אלא לעכין שבא' דבתבטל יבש ביבש חד בחרי ובהפך אי' להיתר שלא יאסר בבו"ע בהיתר הא לא אמרי' אלא בבודע התערובת קודם שבתן מעם בלא שבבר בקרא עליו שם היתר אבל כ"ז שלא בודע התערובת ולא בקרא עליו שם היתר בהי שבתבטל יבש ביבש חד בחרי מ"מ בשבותן מעם לא בלא חוזר וביעור ובמ"ש הש"ך שבדא זו בפי' ל"ט שקטי' בשם או"ה להיפך דאף דאמרי' חבכ"ל ולריך שבים בגד כולה מ"מ אם ביתוסף היתר קודם שבודע ההערובת סבי בפ' בגד אי' ולא בעי ס' בגד כל החתיכה כיון שעדיין לא בקרא עליו שם אי' ע"ש, ויבן אבי חלוש ועדוד קלרתי הן לחבש ויחבש עוד ובזה יבא שלום יבוח על ראשבש ובשמע ובתבשר בטהרה בשורות טובות בבפשך ובפש חמיך דושים באהבה:

עמרם הק' בלוהים בק"ק הכ"ל

תשובה קצ"ב

שילים מאדע ב' דסליחות תרל"ז לפ"ק

בצאת השבה, יפרח בשושבה, בבוד אהובי ידיבים הרב הגאון הגדול ליהודים, תורה ויראה יחדיו מלומדים, בקש"ת מו"ה דוד ל"ב בי' זילבערשטיין האבדק"ק טערעבעש:

מכתבו קבלתי ומה שהתעורר ע"ד הש"ך ביו"ד סי' ק"ל בא"ש בשו"ע ס"ל וכן הדין אם לא הי' כאן אלא קדרה אחת וכו' וכתב עלה הש"ך בראה דשתי חתיכות היו ביכרות בפ"ע קודם בפילתן איזה מהם של היתר דאי' בתערבו מתחלה חד בחד א"כ כיון דאתחזק איסורא בשתי חתיכות כאו"א דייבכן לי' כבופו של אי' וכו' ומשמע מדבריו דאם ביכרות בפ"ע לא מקרי אקבע איסורא ובש"ס ש"ל פ"ט הביא סיוע לדבריו מהא דתבן בעהרות פ"ה השבן והלפרדע בראש"ר וכו' וחכמים מטהרין ע"ש וקשה להרמב"ם דס"ל בראש"ר טהור משום דספק תורה לקולא ואמאי הא אקבע איסורא א"ו כש"ך הכ"ל ואיכא למימר דשבן ולפרדע הי' כל אחד ביכר בפ"ע ואי' בא"ז מהם בבע דבכה"ג לא מקרי איקבע אלא שהביא ספרי' הסיבו שם והוכיח דכה"ג בבי מקרי איקבע איסורא מדמייתי א"ה בבי אשתו ואחותו עמו בבית בדאיתא פ"ד דבריתות ועוד מלשון הרמב"ם משמע דשבן ולפרדע לא היו ביכרים בפ"ע:

ולולא דבריהם הי' נ"ל בוכה אחרת בש"ך דס"ל בם בביכרות החתיכות מקרי איקבע איסורא לעכין אשם תלוי שברי כשאכל לקח ממקום שאיקבע אי' אבל כאן בשעה שבפל לקדרה הוי פירש ממקום שבקבע האי' לכן אפי' באיקבע

איסורא אמריכן שאבי אומר רק בא"ש אין החתיכות ביכרות ובתערבו תחלה חד בחד ואי' שתי החתיכות אסורות והחזקבו כל חתיכה לאי' בשעת לידה הספק ואיך בחזור אמ"כ להתירה כשבפלה לתוך הקדרה וכמו שאמריכן שאם בולד הספק בדאו' ואזלינן לחומרא שוב אפי' לעכין דרבבן לא אזלינן לקולא כיון שבבר החזקבו לאי' או לעכין שאם לא בודעו שבי הספיקות ביחד דלא הוי ס"ס כיון שבבר החזקבו ספק ראשון לאיסורא א"כ כאן אבל בביכרות דלא החזקבו כל אחת מהחתיכות לאי' ספיר אמריכן שאבי אומר אפי' באיקבע איסורא:

ומ"מ גם לפי הבבתם דגם לעכין אשם תלוי לא מקרי אקבע איסורא אלא באיכן בבריכן כ"ל דבבתם הש"ך הוא בך ובפרע להרמב"ם דספיקא דאו' לקולא משא"כ בשתי חתיכות דשאיכן בבריכן עכ"ח איכו ראשי לאכול שתיהם דאז אוכל ודאי אי' וא"כ ממילא גם באחת הי' אסור דהי מיכיהו מפקא וא"כ אם שגג ואכל חייב א"ח כיון שספק זה הי' אסור לו ואפי' לבוביים שדאי' לחומרא מ"מ חמיר שתי חתיכות מעבה הכ"ל

לעכין אשם תלוי משא"כ בביכרין לא ס"ל בן כלל אקבע

ולפ"ז לעכין טומאה י"ל אפי' באיכן בבריכן ל"ש כלל אקבע איסורא דאין ישראלים מוזהרין שלא לטמאות עלמן ואין לדון כלל על קודם הבגיעה רק על אחר הבגיעה שבגע באחת ולכן גם בשתי חתיכות ספק טהור בראש"ר ולקיים קומי' ס"ש

ועוד דאפשר לו לינע בשתיהם ע"י ביטול בבחיים ועיין

שבועות ח"י ובתוספתא שהביא הר"ש פ"ב דמקואות

ובפ"מ בין שבי טעמים שבתבתי דלטעם א' בבזית מן המת ובבזית בבלה בראש"ר שבמשבה טהרות שם לבגדי כהן מקרי איקבע שהרי מוזהר על טומאת מת אבל לטעם שבי גם בזה לא מקרי איקבע איסורא שגם כהן מותר לינע בשביהם ע"י ביטול ביבתים לדעת הרמב"ם דבדאי' לקולא, ולפ"ז לא קשה מאשתו ואחותו דשם כמי מייבי בלילה ובבית אבל שלא ידע איזה אשתו ואיזה אחותו והרא' שבאמת שגג ולא ידע ואי"כ הי' אסור לבעול שביהם שאחת אסורה ודאי בלי עביעת עיבי דקלא וממילא דאפי' אחת אסורה דהי מיכייהו מפקא

וכיון שהספק הי' אסור לו ספיר מביא אשם תלוי:

אמנם גם לפי הבבה הפשוטה איבכי מובן לי השגת פר"ח

דבשלמא לעכין א"ח שאבו דבין על שעת בעילתו ואכילתו ל"ש לומר שהי' החתיכות ביכרין איזהו אסורה ואיזהו מותרת שהרי שגג ולא ידע ולא הי' ביכר לו ומקרי אין החתיכות ביכרין והוי אקבע איסורא משא"כ כאן אם היו ביכרין קודם בפילה א"כ גם בשעת בפילה אם הייבו אם הייבו יודעין אי אי' או היתר בפל ספיר בתב הש"ך דלא מקרי אקבע איסורא אלא באיבו ביכר, והי' זה שלום וברכה ידידו

הבאמן הדושים וחותם בברבת כוח"ט:

עמרם הק' בלוהים בק"ק הכ"ל

תשובה קצ"ג

שילים מאדע עס"ק ואתחבן תרל"ט לפ"ק

לכבוד רב האי גאון המובהק ומפורסם קדוש ד' מבובד בקש"ת מו"ה יקותיאל יודא כ"י עייבעלבוים אב"ד ור"מ דק"ק סיגעט:

נפשי בשאלתי הבה בבי קהלתי בובין בית דיבתי וכבר בסרו הבוביים מקלת מן התבור שאופים בו ובאמלע בזכרתי בלוואת ר"ח ולויתי להפסיק ויען ראיתי כי לא מזדהרי אינבי בהבי אמרתי אשאל פה קדוש אולי יש בזה דבר מקובל להת"ר:

גם אבי בבוך קלת בלשובו שם שבתב לא יתון אדם תבור וכיריים שאופין בו אם הבובה דוקא שרגילין לאפות בו משא"כ גם בהיותו לא אפו בו כמה שבים אין סבבה, וכן תבור שלי לא אפו בו זה שבים רק אולי באיקראי וכמו בקלילת אילן מאכל שאין סבבה באינו עושה פירות כמבואר באחרונים או ל"ד לקלילת אילן דשם אינו ראוי לעשות פירות אבל התבור ראוי לאפות בו וגם אם בתקלקל אפשר להתקבו בידי"ח, ומ"ש שאופין בו הייבו לאפוקי תבור בית החורף, או שאופין בו אכיריים קאי:

וגם אולי בובתו דאין סבבה אלא לבתון בעלמו ולא לבעל התבור ולדר שם אף שאומן בבבי עושה עפ"י מלותו וכן משמע סוף לשונו כל עושה אלה, וגם בלשון להשמעם באותה מקום אלא יביא אותו לתקן שבית א"י אם בובתו

דלבורך

דלגורך מקומו אסור אף דבקלילה אילן מסיר הראש לגריך מקומו בגיק ליא והביאו טו"ז יו"ד סי' קס"ז, אבל כאן איכו מוחר אלא ע"מ להקבו במקומו או דלמא די להקן אותו אף סלא במקומו, ובאמת בחכורי אי"א לבכות באבכים שסחרו לא במקומו ולא סלא במקומו כי מקולקלים לזה:

ואפשר כוכתו להסחמש באותו מקום בבכין אחר ולא יכיח אותו לא קאי אחכור רק אמקום שיכיחו בלא בכין שיהי' ראוי להקן שכיח, ואפילו אי אחכור קאי אולי דוקא אם אפשר להקן בחרסי הראשון דאף שכחבו החוס' פסחים דף לי ע"ב דאחר בחילה פכים חדשות בא לכאן הייבו לורת החכור הוא פכים חדשות לעכין טומאה דאין החרסין מקבלין טומאה אבל עכ"פ החומר איבו פכים חדשות לכן אפשר להקבו שכיח אבל בדידי שאי"א להקן בלבבים ראשוכים אפשר לא בעי להקן שכיח, רק יש בו ריעוחא מעדיין לא בסחר כולו ואסור לבחון הבשאר:

אך אין זה עכין דחליא בפלפול וקבלה ולא כחבתי רק להעלה בעלמא, לכן אשאל ממכו מעבה לשון להסיבכי על אחר כי אקרוב אליס עלי, שמא שמע רבי או ראה או ידע שאין קפידא או שמא מותר לעשות מגדול קטן שלא יהי' רק חלק ד' ממה שהי' ואם בס זה אסור ולריך להיות בבוי בכל שטח המקום שהי' מתחלה אולי מותר עכ"פ למעט חללו שיהי' רק חלק ד' ממה שהי' חללו מקודם, או אולי יש תקבה למכור המקום והחכור לאומן ככרי והוא יעשה בו כרלוכו ואח"כ לחזור ולקבות ממכו ואין סכבה, וכמדומה שכן כוהגין בקלילה אילבות [עיין בית שלמה יו"ד סי' קל"ח] הכ"ד החותם בחהבה ובחיבה הדוש"ה:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכ"ל:

[אי"ה הא לך תשובת הבה"ק מו"ה יע"ב זצ"ל וזלק"ל:

יום ה' פ' עקב תרלי"ב לפ"ק סיבוב יע"א:

שלום לכבוד הרב הבאון החסיד המפורסם מו"ה עמרם כ"י אבדק"ק ה' מאד:

מכתבו הגיעבי ואשר שאל ע"ד החכור שרולים לסחרו אין בזה קפידא כלל רק שאל יסאר שם במקום ההכור שוב אבן מהחכור ואף קרקעות החכור יטלו משם עד שעה או יותר ויסלילו לאון וכן עשו בבית התפלה שלי בהבבותו שהי' שם חכור שאפו בו כבר וסחרו אותו כי כך מקובלבי מהבה"ק מהר"ר שלום מבעלז זלה"ה לכן אל ירא ואל יפחד יהי' ד' עמו בכפשו ובפש ידידו אוהבו, יקותיאל יודא ס"ב, עכל"ה]:

תשובה כצ"ד

ס"ל ג' אייפאלא ה' חלא הרמ"א לפ"ק:

שוכ"ט לחלמידי המופלא ומופלג הסבון כ"ה דוד כ"י מאלקאוויטש בק"ק מאדא:

מכתבך קבלתי בזמכו ואחר עד עתה לחסיב מפבי כמה דברים הבוגע להורלה אבל יען אבי שמח בחלקי עם בבי מאד"ע האמוכים על ברבי חורה לא אסיב פביך ריקם, אודות בחור אשר שידכו לו בחולה אשר שמה בשם אמו הבאתה דברי חכמה אדם כלל קבב אות יב דע"ם בלוחות רי"ב החסיד לא יפא אשה שמה בשם אמו הוא דוקא אם הם מעולבים והביא ראי' מספר הקדידים סי' תע"ז עיי"ש וכן כתב בחתים אה"ע חיא סוס"י קע"ז ופ"ח יו"ד סי' קע"ז ואה"ע סי' ג' ועיין בחשובת אבבי לדק אויח סי' כ"ח:

ולפענ"ד לא דקו רבבן בהאי מלחא כי בסי' תע"ז לא מיירי בבוגע אשה שמה בשם אמו רק בבעלים בשם אשה אביו שאיבה אמו ובזה איבו אסור רק בבעלים וזיל שם כן האדם שלקח אשה שמה רבקה ובבו לקח אשה שמה רבקה ובן בבו לקח אשה שמה רבקה לא יכליבו אחלא היא לא חלבה שהיא בעלים אם הוא בעלים שהאדם והבה ובם הבה לקחו ג' שמות כמלא הוא לא יכליבו וכו' ולדעתי לשון שהאדם הוא שעות ולא שהאם דאלו על האב ליב לשון שהוא ובתו יביב לקחו ג' שמות שהרי הוא אחד מן הבי שמות ואיב גם זה מיירי שהבה לקחה אים שמו בשם בעל אמה שאיבו אביה ובזה בעיבן בעלים [אי"ה בספר הקדידים אשר לפבי כתוב בעקום שהאדם שהאשה ומכוון לדברי המחבר] אבל בשם האשה כשם אמו או שמו כשם אמו אסור אפי' באיבו בעלים:

ותדע שהרי בסי' תע"ז כתב בשמות הבשים שוין שהיא לא הבליה ואיב אין אי' על האים ליסא אותה רק עליה להבשא לו ואיב אמאי הלה בלוואה הא' בו שהוא לא יסא אשה שמה כשם אמו אלא ודאי כדבתיבבא דשם מיירי באיבו אמו אבל כאן באמו הא' בס עליו אפי' באיבו בעלים:

ומה שהבאתה דבוביים אה"ע סי' ע"ב הוביים שלא לוה כן רק לזרעו דהרי אוסר להשיא בתו לאחי אשתו ובגמרא אמרו שהוא מלוה ליסא בת אחותו כבר חירן קושי' זו בפירוש לספר חסידים סי' הבל דליסא בת אחותו מאב הוא מלוה אבל בת אחותו מאם איבו מבליא עייש וכזה יל"ל בל בל הקושי' שהק' בוב"י שם עייש:

ולפענ"ד נראה עוד לפי מה דעשמע מדבריו בסי' תפ"ח דודאי הבוסא אשה לעים בלי שום פבי' אחרת אין לאוסר לבל הבי דברים שהוזכר בגמרא כתב בבוביק אה"ע סי' יו"ד דלים ביבוס בעשום שומר מלוה וכו' [ע"ל סי' קל"ח] ואף דודאי לעבין ליסא ביא סייך אשם קטבלים משום דאשם בחתת ורק ביבוס שהוא ע"ב מה"ת ומלות יבוס קודמת לחלילה כדאמרי' בינמות מ"מ לעבין הבי דברים שלא הוזכרו בגמ' ודאי המלוה אבוכי ומלבי בעידבא דעסיק בה ובזה אמרו בגמרא דמלוה ליסא בת אחותו אבל בתחבוין גם להבאתו בזה כתב ספר חסידים שאין הזיווג מבליא וגם בזה מיושבים כל הקושיות שהק' בוב"י שם דבל הבי זיווגים שמלינו בגמ' בגד ס"ח הם היו מתחבוים לשם מלוה והי' זיווגם בקדושה ובטהרה:

ובזה ביאת תמיהת בוב"י שלא מלינו אי' זה בגמ' משום דבזמביהם אבשיר דרא ומתחבוים לשם מלוה לא הי' חשש בזה אבל בי' החסיד ראה שהתקלקלו הדורות ובתעוותו המעשים ואיבם מתחבוים לשם מלוה לבן לוה להתרחקמזווגים כאלה והיא לא מבליא אם לא בראמים גדולים וכמ"ש שם בסי' תע"ז בך עבין הסער ולריך ראמים גדולים להפוך הסער מעבינו והבי אמרו בינמות ע"ל מלוה יבוס קודמת למלות חלילה בראשובה שהיו מתחבוים לשם מלוה עכשיו אין מתחבוים לשם מלוה אמרו מלוה חלילה קודמת למלות יבוס ועיין בטוש"ע אה"ע סי' קס"ה וב"ש שם, והבבי חוהם בברכת הסבים וברכת התורה:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה קצ"ה

ס"ל ג' אייפאלא ג' לפ' חבא הרב"ד לפ"ק:

בחודש אדר. שלמא אשדר, לאהובי תלמידי למידי, הרבבי החריף ובקי, זך הרעיון, ומסיב הבין כהו"ה זושא פריעדמאן כי"ב בק"ק בירעדיהאז:

מכתבך קבלתי ובמאי דבדקת לן על בחור אשר בקראו לשם זעלינ וכמעט בשתקע שם יושיב אי שפיר דעי ליסא בת איש שמו יושיב לאוד, הבה בלוואה רי"ב החסיד אות כ"ו כתוב לאמור לא יסא אדם אשה שמה בשם אמו או שמו בשם אביו ולין עיין תע"ז, ובחכ"א כלל קבב אות יב כתב דזה דוקא במעולבים והביא ראי' מס"ח סי' תע"ז הבל וכ"כ החתים אה"ע חיב סוס"י קע"ז ועיז שמך גם בחשו' אבבי לדק אויח סי' כ"ח, ובחשו' אחת דחיתי דבריהם דשם לא מיירי בבוגע אשה שמה בשם אמו אלא דשמה בשם אשה אביו שאיבו אמו ובזה הוא דבעיבן מעולבים אבל אם שמה בשם אמו או שמו בשם אביו אין ראי' משם דבעיבן מעולבים כמבואר לבעיין שם והארכתי בזה [ע"ל סי' קל"ד]:

אמנם בבר הסכימו גדולי אחרוכים דאם יש לאחד מהם שבי שמות והבבי אין לו רק שם אחד מאותן שבי שמות אין קפידא כיון שאין השמות שוין לגמרי ועיין חשו' הסיב מעשה אה"ע סי' ס"ב ובחשו' מהגאון הפלא"ה הבדפס בשו"ת בזיר בשם, ובחשובת הסיב מעשה הבל הקשה אאא דבחוב בס"ח שבי בבי בבי"א שמותיהן שוין לא יזדוגו יחד ילדיהן וכו' מברכות מ"ב ע"א ר' יודא שו עסיק לי' לברי' בי ר' יודא בר חביבי וכו' ע"ש מה שתירן, ואמת כי משם אין ראי' וקושי' כ"ב דבי ר"י לאו דוקא בתו אלא משפחתו או אפילו הסיאה יהומה שאיבה מתשפחתו ועיין רש"י קידושין מ"ז

מ"ז ד"ה בני רב ובנכות כ"ה סכי ליפי דני רב ורס"י סס ומגילה כ"ח ע"ב מלי בי רבנן ורס"י סס ובי"ב דק"ה ע"ב ורסב"ים סס ועיין ערוך ערך בי:

אך בתסו' אמרי אם יו"ד סי' קע"ד סביל רא"י מקומה דף יו"ד ע"ב אמר שמואל קבא חמוה דרב שמואל בר אמי אלמא דהוי שמו כסס חמיו ע"ם וכבר קדמו בעיון יעקב להגאון בעל שבו"י קומה סס ובס' סדר סדורות אות ס"ין גם שמעתי להעיר ממנחות דכ"ח רע"ב ע"ם ובני' שמ"ק סס ועיין חולין דקי"ז ע"ל וגם להגורסין בנחות רחמי בחלף ע"ם אין מסס רא"י אבל בלא"ה כלפעניד דאין רא"י מחכמי הסי"ם לפ"ע דמשמע בס"ח סי' תפ"ח דודאי הכוסא אסה לסי"ם בלי סוס פכוי' אחרת אין לאוס לכל הכי דבריס דשומר מלוה לא ידע דבר רע ע"ם ועיין יבמות ס"ל מלוה ייבוס קודמת למלוה חליצה בראשונה שה"י מכוונים לסס מלוה אמר מלוה חליצה קודמת למלוה ייבוס ועיין בטוס"ע אה"ע סי' קס"ח ובב"ם סס, וס"ל דכוותי' חכמי הסי"ם שהיו מתכוונים למלוה לא היו לריכין לאוס לזה, אבל בזמן רי"י החסיד שלא היו מתכוונים לסס מלוה שפיר יל"ל דאיכא קפידא וחשבא, ובזה מיושב מה שהקשה בכוביית אה"ע סי' ע"ע, ואחר כמה שכיס אמר לי בני הרב הגדול מו"ה יודא לבי כ"י שכן כתב גם הגאון הקדוש מלאכ: בספרו דברי חיים חלק ראשון אה"ע סי' מ' והבאתי:

ונדולה מזו כתב בכוביית אה"ע סי' יו"ד דאפילו חסס קטלנית דהוזכר בגמ' לא"י ל"ם ב"ייבוס מקום דשומר מלוה לא ידע דבר רע [וקדמו בזה מהרלב"ח בתסו' סי' ל"ו הביאו חכ"ן סי' ח' ועיין בתסו' חיים שאל ח"ב סי' ל"ח אות כ'], והגם דאין רא"י מקום דהתס ח"ש בתחרת רק בזו ס"ין שפיר שומר מלוה ואף דאפשר בחליצה מ"מ כיון דמלוה ייבוס קודמת שפיר הוי שומר מלוה מס שאין כן בזה דאפשר ליבא אחרת וכמו שכתב רשב"ל בדרים ע"ז דמהאי מעמא ל"ם במלותפוי"ר מלה"ב ע"ם, מ"מ זכר לדבר מיהא איכא לחלק בין מתכוון לסס מלוה או לא וחזון הרביתי בזה [ע"ל סי' דש"מ וסי' ס"ב]:

ועכ"פ בים לאחד סכי שמות והסכי אין לו אלא סס אחד מאלו הסכי שמות פשוט בכל האחרונים שאין קפידא כב"ל ומכ"ם בב"ד שבקרא בפי כל ההמון רק בסס זעלינ ולא בסס יושיע כלל, ואף דעולה לס"ם בסכי שמות גם בסס יושיע, מ"מ הרי גם בסכי שמות אין קפידא, אלא דיש לחקור אולי זה דוקא בחס סס הסכי אינו יולא מן הראשון אבל כאן סס זעלינ הוא כינוי ויולא מסס יושיע הוי רק כסס אחד ויש קפידא ועיין בחה"ע סי' קכ"ט סע"ב ובים סס, אבל הבי"ם בשמות אבסים אות יו"ד כתב דזעלינ הוא כינוי לילחק ולא כינוי ליושיע ועיין ט"ב ניטין ואי"ב שפיר הוי סכי שמות ואין קפידא:

אך במדינתנו שמעתי רבים הנקראים בסס זעלינ עולין לס"ם בסס יושיע ומזה ראה שהוא כינוי גם ליושיע והוי סס אחד, אבל כ"ל כיון שאין דרך לעלות לס"ם בסס הקודם ובכינוי של זה הסס הקודם עלמו אי"כ כיון שזה עולה לס"ם בסס יושיע זעלינ מוכחא מלתא דהאי כינוי זעלינ אין מסס יושיע רק כינוי מסס קודם אחר כמו ילחק ועיין ב"ם סי' קכ"ט סקכ"ז בסס מהרש"ל לענין גע היכא דיש לכינוי סס קודם אחר כמו כאן שיש לזעלינ סס קודם אחר שהוא ילחק המוזכר בב"ם ודאי זעלינ הוא סס אחר מסס יושיע ויש לו סכי שמות ואי"כ אין קפידא, ויש לדמות דבר זה לאמרי דאמריכן בשבועות כ"ג דאף דשתיי' בכלל אכילה, מ"מ כיון דאמר שלא אוכל והדר אמר שלא אשתה נלי אדעתא דהך אכילה דקאמר גרידתא קאמר עיי"ש והכי נמי כיון דעולה בסס יושיע וסס זעלינ נלי אדעתא דהאי סס זעלינ הנקרא בפי ההמון אינו מסס יושיע רק מסס ילחק והוי סכי שמות ואין קפידא וחשבא כלל, ואם מד' ילא הדבר לא תאוכה אליהס רעה, רק ששון ושמחה ישיגו וזיווגים יעלה יפה, ובפרט בזה"ז אשר לאים הולך בדרכי ד' קשה למלוה זיווג הבון וכשר ואי"כ כ"כ בחרת ועיין ב"י אה"ע סי' ט' ודאי שומר מלוה לא ידע דבר רע, והי' שלוס וברכה וחיים, מאלקי השמים, כנפשך וכפש רבך ידידך אוהבך בכל לב ודושים:

עמרם הקי' בלוהים בק"ק הכ"ל

תשובה קצ"ו

סילים בי' איפאלא עפ"ק לפ' קדושים שמ"ר לפ"ק:

שוכ"ט לתלמידי שאהוב הרבני המופלג כמו"ר זכרי' שוואלן כי"ר בקה"ר שאלוואם:

תמול לעת ערב הגיעני מכתבך וכפשך בשאלתך אודות בת אחיך אשר שדכו לה בחור אחד ושם אש שמשודך כשם המשודכת סיבדל ומלד שמשודך מקפידין מפני לוואת רביבו יודא שהסיד ד"ש אות כי' שלא יעשה אשה שמשה כשם אמו אם יש לאוס לזה, ואין דעתי כוחה לשביב ולסורות הלכה למעשה בעניניס אלו אבל מפני אהבתך מראה מקום אני לך בחכ"ל כלל קבינ אות יב שכתב דזה דוקא כשסס משולשים דהייבו אם יש לאדם אשה שמשה כשם אמו לא יעשה בבו אשה שמשה כך, אבל בלא"ה אין קפידא, וכן הבלה שהיש אה"ע חי' סוס"י קמ"ז והביאו רא"י מש"ח סי' תע"ז וכן הסכיס ע"י בשו"ת אבני לדק אה"ע סי' י"ב ואו"ח סי' כ"ח והביא שם שכן הורה זקינו הגאון הקדוש זלוקיל הרבה פעמים בפוף ימיו, הגם שבתשובה אחת [ע"ל סי' קל"ח] בקפקתי ע"ז דבסי' תע"ז לא מייני מזה שאשה אחד הוא אמו אבל באשה אחד שאינו אמו שלא יה"י לאחד והבן ובן הבן כשיס שמותיהן שוות ובזה אין קפידא אם אינן משולשים אבל באמו אפשר דלא בעינן משולשים, [ואולי זה כונת המשנת חסידים שהביא האב"ל הכ"ל, וחידש בעיני על השו' אב"ל או"ח הכ"ל שכתב שלא מלא בשוס ספר שיש קפידא שלא ידורו שני אנשים שמותיהן שוות בבית אחד, ותימא שלא זכר דברי ש"ח סי' תע"ז הכ"ל שכתב וכל בי' לו ד' שדרים בבית אחד שמש אחד לא יעליבו וכו']:

ובנוביית אהע"ז סי' ע"ע הוכיח דרי"ח רק לזרעו אחריו לוה ולא לאחרים וכן הביא בשו"ת בשם השו' מהגאון הפלא"ה וכ"כ מפ"ת אה"ע סי' כ' שקי"ד בשם השו' סב יעקב סי' כ"ג, ובתסו' אמרי אש יו"ד סי' שמ"ד הוכיח מגמ' קוטה י' ע"ב דגם האי דלא יעשה אשה שמה כשם אמו הוי רק לזרעו וכבר קדמוהו רבנן בשפ"ד אות ס"ין ובש' עיון יעקב קוטה שם ולפ"ז בשתה בכ"ל אין חשש שמא הוא מזרעו דזיל בתר רובא שאיכס מזרעו, ואף דמבואר ברש"י חולין די' דבשכנתא לא שמכינן ארובא ע"ש, מ"מ כבר חילוק שם בתסו' הכ"ל בין שכנה שהוא בעבע ובין שכנה שאינו בעבע אלא שכתב שאין לו רא"י לזה, אבל אני בעניי מלאתי אין לחילוק זה בפה"מ להרמב"ם יומא פ"ג שכתב ואין הלכה כרי' מה"י בן חרש בזה שהוא מתיר להאכיל לאדם הבבד של כלב שוטה כשבשך כי זה אינו מועיל אלא בדרך סגולה וחכמים סוברים כי אין עוברין על המלות אלא

ברפואה בלבד ריל בדברים המרפאים בטבע וכו' ע"ש:

ועוד יש לבדד ולומר דהא דלא שמכינן בשכנתא ארובא

ה"ד בשכנה מיתה כמו בחולין שם בני כהנים ומשוס דאין הולכין בפקנ"פ בה"ר כמבואר ביומא פ"ה, אבל בזה אפשר דליבא שכנה מיתה רק שלא יבליחו חיו שפיר אזלי' בה"ר:

אלא דלפמ"ש שם בתסו' הכ"ל עפ"י זוה"ק ר"פ וילך דלפעמים אדם כושא אשה שאינה בת זוגו אלא בת זוג של אחר ועדיין לא מטי זמני של בן זוגה ליבא אותה והוא כיסה לאחר וכיון דמטי זמני' דבן זוגה ליבא אותה כדהה האי דכסיב לה מפניו ואיתכנים עד דלא מטון יומוי ועיד כתיב ויש כספה בלא משפט, ולפה ריי"ח ברוה"ק כי זרעו לא יהי' בזיווגים שיוי שמות ואם ימלא שיוי שמות אינו זיווג שלו וכאשר ימטא זמנו של בן זוגה יודהה מפניו ויתכנים לכן לוה לזרעו שלא יעשו בשיוי שמות ע"ש, ולפ"ז גם בזה יש שכנה מיתה ולא אזלינן בה"ר, ובזה יש לפרש מה שאחז"ל ריש סוטה מ' יום קודם ליצירת הולד בי"ק יולאת ואומרת בת פלוני לפלוני ועי' כן זימנין גם בית פלוני לפלוני פי' גם כשיבשה לאחר והוא בית פלוני כרי' בניתין כ"ב דקרי לאשתו ביתו חוזרת לפלוני שהוא בן זוגה כב"ל, ואי"ה האשה מה פשעה ומה חטאתה שתקראנה אותה כאלה ועיין בריב"ח בעין יעקב ריש סוטה, לזה תירץ שדה פלוני לפלוני כמ"ש שמ"ק ריש כתובות ד"ה בשתתפה שדהו דהאשה קנין כספו של בעל וכו' ותלוי הוא במזלו ע"ש, אבל קמייתא עדיף מבתרייתא דכיון דאין הסכנה בטבע שפיר אזלי' בה"ר:

ועוד אפשר דרי"ח אפי' לזרעו רק לדרי' תיקן וכדאמרינן בגיטין ליו ע"ב כי התקין הלל פרוזבל לדרי' הוא דתיקן וכבר רמז ע"ז בכוב"י הכ"ל אולאלי עד שלשה דורות כמ"ש

כמ"ש בנ"ל ובס"י בחומש פ' וירא בפסוק אם תפקוד ולכיכי ולכבדי עד כאן רחמי האב על הבן ועיין בחרש סיליא ס"ב:

ועוד שמעתי הקנה לפמ"ש בתפו' פס"ב מפה פי' ס"ש שמקובל בידו שאם יש לאחד מפס ג' שמות ופס האחד מפסכים הוא בשיחי אין לחוש ע"ש ובפ' נזה"ש הכ"ל ולכן מפכין פס אחד מפס גם אם יש לפכיהם רק פס אחד ומוסיפין לא' מהם עוד פס שיהי' נקרא בג' שמות וטוב אין לחוש, שיל שהפ"ת אה"ע פי' ג' סק"ז הביא בשם כרם שלמה שהחש"ם עשה כן הלכה למעשה, והנה כי כן מצואר בלוואה ליי"ח אות כ"ז ואם כיצה יפכה פס האחד אולי יש תקוה אלא דמשמע דוקא אם כבר נשאה בדיעבד וכולי האי ואולי ואיכ אפשר דלעשות כן לכתחלה יש קפידא וגם בדיעבד איכו ברור:

אבל לפמ"ל יל להיפוך דהני אחז"ל ר"ה פ"ז ע"ב דפיכוי הפס מקרע בגד דיכו של אדם וכתב מהרש"ל בח"ל בפס קמ"ג עפין פ"ז שהמעם בפיכוי הפס כלומר שאני אחר ואיכו אותו האיש שעשה אותו המעשה [ועיין רמב"ם פ"ב מה' תשובה ה"ד] ולפ"ז הא דמהני פיכוי הפס בפיוי שמות הייכו משום דהחשש הוא פיודהה מפני בן זוגה וכיון שכשהכה שמה הני אחרת היא ואיכה אותה שהוא בה זוגו ואיכ אין הפני כדהה כלל. ומעתה יל דוקא אם כשהכה שמה אחר כיצואין יש ספק כיון דבשעת כיצואין לא זכה בה הפני עולמית רק עד דמני זמני' של ראשון אבל בכשהכה שמה קודם הכצואין עד שלא היתה בת זוגו של ראשון ודאי יש תקנה שלא האוכה אליהם רעה, וגם אפשר שאין כאן ספק אלא בשעכה שם אמו אבל בשעכה שם המשודכה שאחרת היא ואיכה בת זוגו של ראשון כנ"ל איכ אין בית מיחוש כלל:

לכן נראה דטוב יותר לשכות שם הבת המשודכה משם אם המשודך וגם נראה דטוב להחזיק שם הפיכוי בעיר שלשים יום קודם הכצואין ועיין ב"ב קס"ז ע"ב, הכה הראיתי לדעת שיש לחש על מה שיקמכו ויסמכו ירחו זרע יאריכו ימים, יצלו בטוב ימיהם ושכותיהם, כנפשם ונפש החותם בברכה שלימה, רבך דושו"ש:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה קצ"ז

שיל"ת ב' איפאלא א' וילא תרש"ב לפ"ק:

ישאו הריש שלום להרב הגדול, מעוזומגדול כמו"ה מכחם לבי ראזענבערג רב דק"ק כאדיפאלו:

מכתבו הגיע לידי המול ביום ש"ק וכו' אודות מי שרולה ליקח אחות אשתו לאחר מיתה אשתו ויש לו בכיס קטכים שהגדלים כאם וביקש הקכמתי אם יש לחוש לבוואה מהרי"ח בזה:

הנה בלוואה מהרי"ח כתוב לאחור לא יקח אדם ב' אחיות זו אחר זו ודוקא לזרעו וכו' [עיין אות ל' שם] ואיכ זיל בתר רובא ורוב ישראל איכם מזרעו של מהרי"ח ואין כאן בית מיחוש כלל, ואף דמשמע מדברי רש"י חולין דף יו"ד דבקכתא לא אזלינן בתר ועיין כונ"ק אה"ע פי' יו"ד, מ"מ נראה דזהו דוקא רק בקכתא שהוא בטבע כמו אדם כחשים שם בחולין אבל לא בקכתא שאיכה בטבע רק דרך סגולי' ועיין אמרי אש יו"ד פי' סמ"ך ומ"ש הרמב"ם בפיה"מ יומא דף פ"ג [עיין הש' הקודמת]:

ועוד כיון דכבר דשו בו רבים שכושאים אחות אשתו לאחר מיתת אשתו הרי אמריכן ביבמות דף ע"ב לענין מילה ביומא דעיבא והאידכא דדשו בו רבים שומר פתאים ד' וכן מליכו שבת דף קכ"ט ע"ב לענין הקזה במעלי שבתא ועיין ב"י אה"ע פי' ס' וטו"ז שם לענין קטלכים והיב דכוותי':

ועוד נראה דגם מהרי"ח לא אמרה אלא בשלא כשאר בכיס קטכים מאחותה שהיתה אשתו ראשונה אבל אם כשאר בכיס ממכה וכ"ש קטכים אפשר מלוה כמי איכא לפרכם ולגדל יתומים מאחותה, ורחי' לזה דאיתא בירושלמי יבמות פ"ד סוף הי"א ובמש' שמחות פ"ז ומיר קהלת פ"ט מעשה שמתה אשתו של ר"ע ואמר לאחות אשתו בתוך האבל התכנסי והגדלי את בני אחותך העפ"כ לא בא עלי' אלא לאחר ל' יום וכן הביא ב"י פי' שלש כהאי דיוקא הכהן שמתה אשתו ואמר לאחות אשתו לכי ופרנסי את בני אחותך ע"ש. ויל ע"ד לאות דרש"י בחומש פ' ויצא כתב דכ"מ שבאמר אחר שמוך ובפ' ראה כ"מ שכ' אחרי מוסלג והוא מצ"ל פע"ד ובביאו חוש' ביטין ס' ד"ה ופרשת ולכן כתב מהרי"ח זו אחר זו בשמוך בעוד שלא הי' לו בכיס מאחותה ולא אחרי מוסלג שכבר הי' לתם בכיס:

אבל יש לדחות רחי' זו ע"ד שכ' כונ"י על ענין אחר מלוואה מהרי"ח דודאי לא הי' כח ביד מהרי"ח לאסור דבר שמפורש בתלמוד להיתר רק שלפה ברוה"ק שזרעו לא יצליחו בזיווגם כאלה [עיין מהדו"ה אה"ע סי' ע"ט] וס"ל אף שבירושלמי ומקומות הכ"ל מפורש להיתר ולדעת טו"ז בכמה דוכתי דדבר המפורש להיתר בתורה אין כח ביד חכמים לאסור, הי"ב אפילו חכמי התלמוד לא הי' כח בידם לאסור בהרי מקרא מלא הוא ואשה אל אחותה וכו' עליה בחייה הא לאחר מיתה שריא כדאמריכן יבמות מ' ע"ב האי בחייה מצטיל למעוטי לאחי"מ, מ"מ לפה ברוה"ק שזרעו לא יצליחו בביאותי ב' אחיות זאחי"ז:

ומ"מ כיון דיש לחלק דבים לו בכיס קטכים מאחותה לא אמרה מהרי"ח [עיין בפכיס בס' חסידים סי' תע"ז ושם אדרבה משמע דרק כשאשתו ראשונה הביאה בכיס יש קפידא ובכנסיב אה"ע סי' ס"ב בהגהה ב"י בהגהה ס"ה המה עליו מהאי דיוקא הכהן הכ"ל] ובגילרון מעמיס הקודמים גם אבי מסכים והולך שב' שמואל ווייכרעב כי' יכול ליקח אחות אשתו ויהי' זיווגם עולה יפה, יראו זרע יאריכו ימים בטוב ובבעימים ולא האוכה אליהם רעה, אך טוב וחסד בכל שעה, ידידו דוש"ת:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל:

תשובה קצ"ח

שיל"ת ב' איפאלא יום א' עקב תרי"ן לפ"ק:

אלפי שלומים מגנהי מרומים למחותכי אהובי הרב הגאון המפואר כש"ת מויה יעב"ץ כ"י עהרענפעלד אבדק"ק ס' פאטאק:

על דבר שאלתו בישראל שעשה גאכזע פערזיכערונגם אכ־שטאלט דהייכו קודם הנחיתה כותבים לו עשרה ל"ל ואחיכ אם כמרפה קונה אותה לפי ערך משקלה בעד כל ליטרא סך ידוע וכתעורר ע"י חכמו בכי אהובי הרבני החריף ובקי מו"ה יודא לבי כ"י אם אין בזה משום איסור עושה קחורה בדברים אסורים באכילה כמבואר בטו"ש יו"ד סי' קי"ז ומחותכי כ"י פשיטא לי' דמותר שהוא רק שלוחו של בעל האווזא וגם מבני כ"י קבלתי מכתב אחרון בענין זה מעומר בעיטור סופרי' פלפלא כ"ש ובשבועה הענרה לקחתי מעט פכאי לעיין בזה וכאן יתלא בכי כ"י ג"כ תשובתו בלדו על דבריו:

תשובה: הכן החש במק' שביעים פ"ז מ"ג שאין עושין קחורה בפירות שביעית ולא בבכורות ולא בתרומות ולא בבכלות ולא בטרפות ולא בשקלי' ולא בתמני' ואמנם אם הוא אסור מהש"ת או מדרבנן דעת החוש' בפסחים כ"ג ד"ה ל"ק דמדאו' אסור וכן כתב הראש"ש בב"ק ע"ט פי' י"ג אבל בתה"ד פי' ר' הביא בשם גליון חוש' דפסחים הכ"ל דהאי דרשא דשם איכו אלא אסמכתא בעלמא ע"ש. וחוש' יו"ט שם בשביעית ומל"מ פ"ח ממ"א הח"י הביאו הא' דאי' קחורה איכו מה"ת מבכורות ויו"ר ע"ב דבעי למילף דאבב שרי' מדכתיב ודי אבב עזים לאחיך וכו' וכן מדכתי' ואת עשרת חרילי אבב וכו' ודחי' ודלמא לקחורה אבל לעולם דאבב אסור אי משום דס אי משום אבמה"ח ואי כימא דדבר האסור באכילה מה"ת אסור גם בקחורה מה"ת מאי מכי ודלמא לקחורה הא כיון דמותר בקחורה שפיר מוכח דמותר באכילה דאי אסור הא דבר האסור באכילה מה"ת אסור גם בקחורה מה"ת אבל מדרבנן:

ואני תמה על רחי' זו הא אפילו לשיטת הסוברים דאי' קחורה הוא מה"ת מ"מ באבב קחורה מותר דהא כתיב קרא בהדי' יעשה לכל מלאכה "וכמ"ש רמב"ם פ"ח ממ"א הע"ז ומ"מ אסור באכילה דיש ואיכ מליכו דבר שאסור באכילה מה"ת שילא מן הכלל שיהי' מותר מה"ת בקחורה ואיכ אבב כמי דלמא אף שהתירה תורה בקחורה מ"מ לענין אכילה בשיקורו עומד משום דס לו משום אמיה טוב מלאתי בתלאה פכים על הירושלמי ספ"ז דב"ק שעמד בזה, אך לפענ"ד יש לקיים רחי' זו דהא המגיא סי' רע"ז סק"ג הק' לשיטת ר"י מאי סריך ואבב מכ"ל דבר' דהי' רחוי' לאסור משום דס

נמכר וכעסם חלב הא כסחנה לדבר המותר ע"ם ומי' מ"י קי' הקי"ז אות ע"ז דבטלמא דבם סמוא היתר ס"ייב לומר מאם הא"י מכפל לחוכו כהפך לדבם סוי כסחנה לדבר המותר אבל חלב כל כמה דלא החיבה חורם חלב ל"ם לומר מכסחנה לדבר המותר כיון דכהסוה מא"י דם נאיסורא קמא קאי אף מכסחנה בטרלאם ע"ם ולפ"ז אי אמרי' דדם אסור בקמורה ומ"ע חלב סחיבה חורה בקמורה מ"ב חזיכן דחלב אינו כדמעיקרא וכסחנה לדבר המותר בקמורה ואינהני דינא לא רק בטרלאה טוב מעילא מותר כמי נאכילה כיון דכסחנה לדבר המותר בקמורה ולא אזלי' בחר מעיקרא רק בחר מסחא דכסחנה לדל"א כקוסי' מג"א אע"ב דא"י קמורה רק מדרבנן:

ואמנם בחוס' חדשים מס וכונ"ם יו"ד ק"י ס"ג וחה"ם יו"ד קי"ו כולם לדבר אחד כהכוונו כיון דאמרינן בפסחים כ"ג דדם מותר בהנאה אפ"י לר"א מטום דאיתקש לאיש ואמ"ה מותר בהנאה מטום דאיתקש לדם מ"ב ס"ל לעכין היתר קמורה איתקש דם לאיש ואמ"ה לדם ועיין פרי חואר פי' קי"ז ולפ"ז מפיר יל דא"י קמורה מפ"ה ואפ"ה חלב אסור בקמורה כמו אמ"ה ודש עלמו, ולפעכ"ד כראה דגם הא לא חבנא דסרי מרינו אור חלב דוקא וכן הוא לחון רש"י בחומש פ' ראה בפסוק רק חזק וכו' אבל ודאי מראור לאכילה ובנא"ל אוכלין אומו ומעמי' בכל יום מאוכלי' אומו ועיין רש"י מכות מס מכחב וכמה אזסרות על מקלים ובבלות מאין לך אדם מאינו קן בהס ואפ"ה מ"ב דם כנבלה א"י קמורה מטום דלמא אחי לאיכל מ"ב דם כמי:

וגם מ"ם לדחות ראי' הכ"ל דכמ"ם חוש פי' קכ"ב דא"י מהי' לו מעמ הכוסר מותר בקמורה דא"ל לגמוד מטרלי' מלא הי' לחס מעמ הכוסר הי' יל דא"י מ"ם היתר לאיסורו מותר בקמורה כיון דמלים אין היתר לא"י ולפ"ז דם ואבמה"ח מותר בקמורה דים היתר לאיסורו אבמה"ח בטחיבה ודם בביטול דדם מבטלו מותר מהי' כדאמרי' בחלב דקד"ל לאסור מטום דם או אמ"ה מפיר קאמר ודלמא לקמורה אבל בהכילה אסור, לא כיון יפה דלא מקרי ים היתר לאיסורו אלא אם ים לו היתר כמות מהוא מכמיו עיין פסחים מ"ז בדש"י וחוס' אבל אבמה"ח ודם אין לו היתר כמות מהוא מכמיו רק אבמה"ח בטחיבה ודם בביטול ועיין חוס' ורמב"ן חולין קי"ד מאבי"ל לקמן בעזה"י, ועוד אפ"י כ"מ דגם זה מקרי ים היתר לאיסורו מ"מ בע"י מ"ה"י היתר לא"י בחחיכה זו מאנו דכין מל"י ואם חחך אבמה"ח אין היתר לא"י בטחיבה והא"ל חלב אחר החלינה מכבר מ"ם מן המי אין לו היתר בטחיבה ואפשר אפי' בעוד מהוא בדדי הבהמה כבר מקרי מ"ם ואם אסורה מטום אבמה"ח הו לא מהני לה מחיבה ואינ"ב אין היתר לא"י ועיין חולין קי"ט ע"ב זה אינו ככוס בעיעיו ומו"ז יו"ד פ' י"ד סק"ו, וגם אי חלב מטום דם לא מהני ביטול להחיבה ואין היתר לא"י ומדע לך דאלינ"ב אינ"ך בעי למילף בבכורות ו"ל דחלב מרי' מדאסר רחמנא בנ"ח הא לחודא מרי דלמא לחודא אסור אבל כ"ז כל זמן מלא ביטלה אבל בנ"ח דרך ביטול אסרה חורה ודם מבטלו מותר ואינו רק מטום בנ"ח אע"ב דאי חלב אסור אפי' ביטלה אסורה ואינ"ב אין היתר לא"י:

אלא דהיא גופא קמ"ל כיון דדם מבטלו מותר מה"מ אמאי לא הוא החלב מותרת כבטלה אם איסורה מטום דם, אבל לפעכ"ד הדבר מטום דקוגי' דבכורות אזלא לגמ"ד דם מבטלו מוגר עליו דלמ"ד אינו מוגר עליו ליכא הו"א למיסר חלב מטום דם דרש"י פי' בנכחות אם דם מבטלו בין דחולין בין דקדשים ואכלו אינו מוגר עליו דהא לא חייבה חורה אלא על הדם הראוי לכפרה ודם קדשים מבטלו לא חזי לגילחי' וכפק מחורה דם ואינ"ב כ"ם חלב דודאי אינו ראוי לכפרה דאינו מוגר אלא דלמ"ד דם מבטלו מוגר אף מאינו ראוי לכפרה הוי ס"ד למיסר חלב מטום דבא מדם ופפיר בני למילף היתר מדאסרה חורה בנ"ח ולפ"ז ליתא לדבריו דהא לקוגי' דהחם דם אין היתר לא"י דגם בביטלו מוגר:

ומה שהביא בני כ"י דא"י מרש"י כחובות כ"ו ע"ב ד"ה שלי חדם וכו' וי"מ מטום עומר וכו' וקשה כיון דעומה קמורה בא"י אכילה איך כאמן דשל חביו יבן אינ"ב כיון דחדם ים היתר לא"י מותר בקמורה, הכה באמת אינו דא"י הרי אפשר דשלו חדם בנזדמן שנפל לו ביאוסה או שכיחן לו בעתנה דגם זה מקרי כזדמן כמ"ם לקמן, ועוד דכתי דאסור לקנור קודם העומר כמבואר בעכחות ע"א ובעמ"ם פ"ז מהו"מ הי"ב מ"מ בעבר וקלר מותר לעכנו אף דאסור בהכילה דהא

דם כמי מותר בקמורה יפ"ל מאיזה מעם פ"ה מ"מ הי מותר בקמורה:

ועתה אבוא על סדר דברי בני כ"י מ"ם ליישב קושי' כונ"ל אי כימא דדם מותר בקמורה מסיקסא דדם למים אינ"ב מאי פריך ולחזקי' למאי הלכתא איתקש דם למים כימא לעכין היתר קמורה וכתב דקיל לעקמן דלסבי ל"ם היקסא דבלא"ה מעבדא מותר בקמורה כיון שכפסו של אדם קלה לאכול דם ולים דלמא אחי לעיכל ולפעכ"ד ז"ל דהא אי' קמורה יכפי' מיהו דכתיב נבי מרלים בפסחים כ"ג, ועיין חוס' שבועות כ"ד ד"ה אלא שכתבו דכמה מקלים ומעמים אינה דלא חזי לאכילה מפי' מבבלה קרוחה וכו' ועיין ע"ז ס"מ ע"ב בדש"י וחוס' ואפ"ה אקרם רחמנא לקמורה ואינ"ב דם כמי ראוי לסיות אסור בקמורה וספיר לריך היקסא דדם למים וגם מדאפ"ה מרי' בקמורה חלב כמי מרי', ועוד דמג"ל לא כתב רק באינו ראוי' לאכילה כלל ולא גזרי' דלמא אחי לעיכל אבל בראוי' לאכילה קלה מפיר חייבינן דלמא אחי לעיכל וכמ"ם מג"ל מס מקיל אבל דם אין לומר מאינו ראוי' לאכילה כלל אלא שכפסו של אדם קלה כדאמר בעחני' מלאי מכות ופירוסו מאינו מחאוה לאכול דם דוקא כמו מעחאוה לאכול חזיר או חלב דוקא וכן הוא לחון רש"י בחומש פ' ראה בפסוק רק חזק וכו' אבל ודאי מראור לאכילה ובנ"ל אוכלין אומו ומעמי' בכל יום מאוכלי' אומו ועיין רש"י מכות מס שכתב וכמה אזסרות על מקלים ובבלות מאין לך אדם מאינו קן בהס ואפ"ה מ"ב דם כמי:

וגם מ"ם לדחות ראי' הכ"ל דכמ"ם חוש פי' קכ"ב דא"י מהי' לו מעמ הכוסר מותר בקמורה דא"ל לגמוד מטרלי' מלא הי' לחס מעמ הכוסר הי' יל דא"י מ"ם היתר לאיסורו מותר בקמורה כיון דמלים אין היתר לא"י ולפ"ז דם ואבמה"ח מותר בקמורה דים היתר לאיסורו אבמה"ח בטחיבה ודם בביטול ועיין חוס' ורמב"ן חולין קי"ד מאבי"ל לקמן בעזה"י, ועוד אפ"י כ"מ דגם זה מקרי ים היתר לאיסורו מ"מ בע"י מ"ה"י היתר לא"י בחחיכה זו מאנו דכין מל"י ואם חחך אבמה"ח אין היתר לא"י בטחיבה והא"ל חלב אחר החלינה מכבר מ"ם מן המי אין לו היתר בטחיבה ואפשר אפי' בעוד מהוא בדדי הבהמה כבר מקרי מ"ם ואם אסורה מטום אבמה"ח הו לא מהני לה מחיבה ואינ"ב אין היתר לא"י ועיין חולין קי"ט ע"ב זה אינו ככוס בעיעיו ומו"ז יו"ד פ' י"ד סק"ו, וגם אי חלב מטום דם לא מהני ביטול להחיבה ואין היתר לא"י ומדע לך דאלינ"ב אינ"ך בעי למילף בבכורות ו"ל דחלב מרי' מדאסר רחמנא בנ"ח הא לחודא מרי דלמא לחודא אסור אבל כ"ז כל זמן מלא ביטלה אבל בנ"ח דרך ביטול אסרה חורה ודם מבטלו מותר ואינו רק מטום בנ"ח אע"ב דאי חלב אסור אפי' ביטלה אסורה ואינ"ב אין היתר לא"י:

אלא דהיא גופא קמ"ל כיון דדם מבטלו מותר מה"מ אמאי לא הוא החלב מותרת כבטלה אם איסורה מטום דם, אבל לפעכ"ד הדבר מטום דקוגי' דבכורות אזלא לגמ"ד דם מבטלו מוגר עליו דלמ"ד אינו מוגר עליו ליכא הו"א למיסר חלב מטום דם דרש"י פי' בנכחות אם דם מבטלו בין דחולין בין דקדשים ואכלו אינו מוגר עליו דהא לא חייבה חורה אלא על הדם הראוי לכפרה ודם קדשים מבטלו לא חזי לגילחי' וכפק מחורה דם ואינ"ב כ"ם חלב דודאי אינו ראוי לכפרה דאינו מוגר אלא דלמ"ד דם מבטלו מוגר אף מאינו ראוי לכפרה הוי ס"ד למיסר חלב מטום דבא מדם ופפיר בני למילף היתר מדאסרה חורה בנ"ח ולפ"ז ליתא לדבריו דהא לקוגי' דהחם דם אין היתר לא"י דגם בביטלו מוגר:

ומה שהביא בני כ"י דא"י מרש"י כחובות כ"ו ע"ב ד"ה שלי חדם וכו' וי"מ מטום עומר וכו' וקשה כיון דעומה קמורה בא"י אכילה איך כאמן דשל חביו יבן אינ"ב כיון דחדם ים היתר לא"י מותר בקמורה, הכה באמת אינו דא"י הרי אפשר דשלו חדם בנזדמן שנפל לו ביאוסה או שכיחן לו בעתנה דגם זה מקרי כזדמן כמ"ם לקמן, ועוד דכתי דאסור לקנור קודם העומר כמבואר בעכחות ע"א ובעמ"ם פ"ז מהו"מ הי"ב מ"מ בעבר וקלר מותר לעכנו אף דאסור בהכילה דהא

סוו כזדמן וחמרי' אלו נקחו מן נעכו"ם שקלר לסרוים בו לאחר שמוער שיסי' מוחר באכילה, אבל באמם זם אין לריך לאי' דדבר שיש שיבר לאיסורו לאחיז דמוחר בקחורם כיון דאמן מעילה קאמי סוא קונם ומוכר לסרוים ולאכול לאחיז שיסיו וגם דלמא אחי למיכל ליס בזמן קלר ועיין אריכות בזס בחרי סי' קע"ג אבל באמיס ודס דמחוסר מעמס לסיתיו לדבריו אין לאי' שיסי' מוחר בקחורם:

ובתשו' מסריע שיק יו"ד סי' קל"ו דהם לאיס חוסי' יו"ע ועל"ע סכיל דאפילו אי איקור קחורם מסיס סייכו דוקא באי' לאו אבל אלב דמריבוי' דהמחאים לאקור ליין ורוחבן קרי' לאקור ועיין חחיס יו"ד סי' קי' מוחר בקחורם ע"ס ולא לאס דברי מלי' מס בפיס מע"ל סחי' סכחב לחדי' שאין איקור באי' קחורם בין אי' לאו לאי' עמס וסוכים כן מדברי הרמבי"ם ע"ס והוכחס זו עלמס יש לסוכיח ג"כ מדברי

ירושלמי מסכיל הריס פי"ז דמביעים:

אמנם המל"ע מפיר דחס לאי' זו דהא כזדמנו מוחר למוכרס ואיכ פסיפא דמי מסי' לו בהמות לגיזס ואכילה דאלב שלחס מוחר למכור אפי' אי אבל מאקור באכילה דהאלב ואס אקור ואס אקור באכילה מס יעמס בס סר האלף ואס למוכרס סרי סר האלף לא כזדמן לו בביתו ואיך יקחס לכחאלה למוכרס הא אקור בקחורם וכן הקי' כוביים יו"ד סי' ס"ג, ומזס רולס לסביא לאי' לפוז סי' קי"ז דאס כזדמן לישראל בבלות ומרפות בביתו מוחר לישראל אחר לקנות ממנו בזול ולמכור למכוים ביוקר ופיר הי' דסאי לסר האלף למכרו וכדעת מחותכי כי', גם בזה לא כוון יפס דלטוז מי כיחא הא כל היחידו בנוי שהמוכר הסכי הקונה מישראל ראשון שכזדמן לו הוי שלוחו של ראשון ומה שמשחכר הוי שכר מרחא וישראל הראשון מוכר עי' אחר וכ"ז שייך בקונה מן הראשון אבל כאן שיפי נתן במחנה לסר האלף והוא מוכרו לים לומר שהוא שלוחו של הראשון למכור שהרי הראשון איכו מהבל שום דבר בצד האי' ואיך שייך לומר שהוא המוכר, מיהו גם בזה יל לדעת טוז שהי' סר האלף שלוחו של יסי למכור ויסי הי' המוכר רק שכתן לו המעות במחנה אחר המכירה וסר האלף לא רלה לקנות החילי' רק המעות אחר המכירה ועיין הה"ד כי' ר' שלידד לומר דישראל מוחר להלות לנכרי על כחלי דחזירי משום דישראל מנוי לא קני משכון לא מקרי קחורה, ואפשר לומר ג"כ דקושי' הגמי הי' ודלמא לקחורה שמא לא שלח לסר האלף במחנה רק לקחורה למכור ביוקר ולחת ליסי בשער הזול והייכו ממש כסידון הטוז:

אלא דמ"מ אין רא"י לדיכו של הטוז אלא דהי' לריך לסר לסר האלף להאכיל לפועליו ככרי' וזה מוחר וכדעת הש"ך סי' קי"ז סקינ, אבל מחוורחא דדוקא קונה במעות כו"ע ממי שכזדמן אלו מקרי קחורה אבל מקבל כזדמן ועיין הטו' מ"ע סי' כ"ע סכ' ואפי' כחמכו לו שמאים בלבד מוחר לזכות בהס מן ההפקר שאין לך מליל לעלמו גדול מזה וכו' והיכ לקבל מחנה וכ"כ בנוב"י

ומה שדקדק מלשון רמ"א וכן מי שכזדמנה לו כו"ע בביתו מוחר למכרו דהך בביתו ממעט דוקא הוא יכול למכרו ולא אחר, איכו רא"י דהמחבר כחב אס כזדמנו לליד חי' ועוף ודגים טמאים וכחב הש"ך דס"ל דוקא לליד החיו כזדמן ולא לאין ליד אבל מ"ע מחיר אפי' לאיכו ליד לזכות מן ההפקר ולסיעתו גם בנו"ע מוחר לזכות מן מקרי כזדמן אבל רמ"א דאזיל בסיעת המחבר אבור לזכות מן ההפקר ורק כזדמן בביתו מקרי כזדמן והאי בביתו לאפוקי לזכות מן ההפקר:

וגם מה שדקדק מדנקט בפסחים מוחר למוכרן לנכרי ובמסכה דסביעים ליחא מסמע דוקא לנכרים ולא לישראל מבירו דלא כטוז, דע דסס בסביעים מיירי מהרבה דברים שאקור למוכרן פירות סביעים והרומות ובכורות והכי אקור למוכרן אפי' לישראל ואפי' במקום שמוחר למוכרן אקור למוכרן לנכרי רק לישראל כמו בכור בע"מ לכן לא נקט בהכי ככרי' ומשו"ס לא נקט גם גבי טמאים לנכרים והא דפסחים דמיירי רק בדברים טמאים נקט לנכרים, ולפענ"ד בכוכה הוסיפו בגמי' מיבה לנכרי' דהרי דעת הרבה פוסקים שהביא הש"ך סי' קי"ז סקי"א דאפי' דברים טמאים שעומדי' לאכילה אס מנדלן למשוח עורות בשומן להסחכר בהן או למוכרן לישראל למשוח בהן או להדליק מוחר ע"ס אבל בכזדמן אפי' מוכרן לאכילה מוחר, ולפי"ז אי"ס דנקט לנכרי' לרבותא דלא מיבעי' למכור לישראל שאינו לצורך אכילה כיון שאס דברים טמאים רק למשוח או לסדליק ודאי מוחר אפילו בלא כזדמן אלא אפילו לנכרי' שמוכר לצורך אכילה כמי מוחר בכזדמן ואי"ס, ואחר שסמכתי עיד בכי על כל דבריו אמיב לגוף הדין:

הטו"ז יו"ד רס"י קי"ז והוסיוים פי"ז דסביעים הוכיחו מדברי רסביא בתשו' שהביא ב"י דאי' קחורה בדברים האסורי' באכילה הוא רק מדרבנן גזירה דלמא אתי לאיכל איכי' ומשום דקי"ל דמוכח שהוא מסיח מידשו שהכתוב מקרו לחכמים כמו מלאכת חוסיע, ואכי המה הלא זה לשון הרמבי"ם והוא שכתבת שאס איכו קוחר בדברים אלו להעמידן ולמוכרן לצורך אכילה אלא לחקן בהס עורות וכיולא בזה הרי אלו מותרי' בקחורה כזו מדאמרי' ביומלמי בחמור וגמל דלמלאכתן הס עומדים וזה כ"ל כסיבום שכל הדברים במגדל אותס אדס לאכילה כחזיר ובסמה ועוף שדרך בכי"א לגדלן כדי לאכלן ואין רוצן עשויין לחסמיסן אסור לעשות מהן קחורה גזירה שמא יבא לאכול מהס ילאו חמור וגמל שאין אדס מגדל רוצן אלא למלאכתן וכו' ואיכ שפיר יל דקי"ל לרבביא דקחורה בדברים אסורי' לאכילה ומגדלן לאכילה אסור מס"ה מגזה"כ ולא משום גזירה דלמא אתי למיכל אבל בחמור וגמל שרוצן אין עומדי' לאכילה לא אקרה חורה הקחורה וילפי' לה מדאפקי' חורה אי' הקחורה בלשון לא יאכל דהייכו בעומד לאכילה כמ"ש חוי' קי' קמ"ג אלא דבדבר שרוצן לאכילה ואיכו קוחר בהס לצורך אכילה רק לשאר דברים כמי ק"ל לרבביא דמוחר מה"ה אלא דאסור מדרבנן גזירה שמא יבא לאכול דהייכו שיהי' כמלך לאכילה דאז אסור מה"ה וזה מבואר בלשון הרבביא ואכא מלאו ברבביא דעיקר אי' הקחורה הוא משום גזירה דלמא אתי למיכל ולשוכו מסמע להיפך

ועיין מה שאכתוב בזה עוד לקמן אייה:

ובאמת שגוף הדבר המוס אס הוא רק משום גזירה דלמא אתי למיכל הלא כתבו התוס' חולין י"ד ע"ב דיה מודה ר"י שאין לדמות שמא יקחוט לשמא יקחוט שקל הרבה לקחוט מלקחוט ועיין חוס' בילה ג' דהיכא דבעי מרא ואליכא לא גזרי' שמא יהלוט ואמאי אסור בקחורה כשהן חיין גזירה דלמא אתי למיכל הרי עד שיהרגם מידכר, ואפשר לדחוק כיון דלא האכל איכ משמע אס יתיבו לו כל הכאות וגם קחורה יטעה בדין שגם אכילה מוחר לכן אסרו קחורה

ואיכ לי' הכירא:

ועוד כ"ל לפמ"ש פסחים כ"ג דבבהמות טמאים דאין אי' שמא מתחיל מחיים ולא מיבעי' למ"ד בחולין ק"ג דאמ"ש כוהג בטמאים מחיים בלא"ה אסורי' משום אמ"ה אלא אפי' למה דקי"ל דאיכו כוהג בטמאים מ"מ כיון דטהורה כמי בעי שחיטה איכ אפשר דגם בטמאה איכא איסור דאיכו זבוח ואפי' ליכא בטמאה אי' איכי זבוח או אפי' בטהורה ליכא אי' איכו זבוח כמ"ש חוס' שבועות כ"ד מ"מ כיון דגם טהורה אסורה בלא שחיטה משום אבמ"ה וקחורה מוחר בהס דהא איהקש אמ"ה לדס ודס למיס איכ אמרי' דמחיים לא אקרה קחורה בדברים אסורים באכילה ובדברים אלו שאין אי' הקחורה מתחיל מהייס בזה איסור הקחורה מה"ה ע"ס והוספתי ביאור קלה, ולפי"ז יל דק"ל לרבביא דמחיים ל"ס איסור קחורה מה"ה רק במגדלן לאכילה אסור מדרבנן ולפי' איכו מגדלן לאכילה אסור גזירה דלמא אתי למיכל וככ"ל:

ובזה יש לייסב דעת רא"ש שהביא ב"י סכחב דמוחר לעשות קחורה בדבר שמא והביא רא"י מפי כל הבשר מיס דאסוכים האכילו בשר חזיר ואכסנאי יהודי הוי החס וב"י הק' דא"ל ישראל רשע הוי ועוד דאיתא במד' דשעת השמד היה ובפרהסי' היו מחזיקי' עלמס לגויס, [עיין ש"ך יו"ד סי' קע"ח סק"ד] וזה יש לייסב עפמ"ש מהרש"ל שם בח"ל בנים אחכוכים יל דאשמעי' דמ"ש רא"י לאתקן אפי' ליכא טעמא דמלח קדומים אבל בנים אשוכים א"ל לפרש כן וכראה לפרש דלא בא אלא לומר עגירה נוכרת עגירה משום דעבר על כפי' בא לבגירה אכילה אי' ע"ס ואס איתא הו"ל למימר כמי גידול חזרים האכילו בשר חזיר דהוא כמי עגירה נוכרת עגירה ועוד כיון דבא ללמד שיזהר בנים אשוכים שלא יבא לאכילה אי' ומאי רא"י ממעטה זו וכי שכיח ישראל רשע ושעת השמד ופפיר הביא רא"ש דמוחר לעשות קחורה בדבר אי', אבל הא ודאי קפי' הא בחזיר לפחות מידי אחור לא כפיק ועוד דמשנה ערוכה פי"ז דסביעים דאין עושין קחורה בנוים שקלים ומשי' ולפמ"ש ניחא דאחור יל דליכא אלא במגדלן וכליסנא דגמי' שלהי מרובה אחור מגדלי חזירים וזה לא גידל רק קבהו לקחורה מחיים ואז ליכא אי' קחורה ואחיכ אס מת אלו הוי כזדמן ומוחר וכשבת

מלא"ם הכ"ל וספיר כתב דאע"פ דמותר לעשות קחורה בדבר שאינו ומייבו מחיים והא דתכן הסם דאין עושין קחורה בכו"ם הייבו בעוסק שכבר עומדין לאכילה ומריפות דומי' דבילות ואי"ש:

ושוב הביא עו"ז דאי' שהוא מה"ת מתוס' שוכש מ"ל ד"ה ולי"ב שכתבו ואפשר הקונה מחביבו כדי להרויח ולמכור ביוקר הייבו כמי קחורה ובפ"ז דשביעית תכן שאין עושין קחורה בפירות שביעית ולא בבכורות ולא בתרומות ולא בכו"ע ולא בשקלים ומשי' לא משכחת שיהו כולם שוויס לענין קחורה אלא כה"ג דבהדי' שרי רחמנא למכור כדכתי' או מכור לנכרי ואי כימא דאיסור קחורה מדרבנן מאי דאי' מייתי תוס' מקרא דאו מכור אהי"ב דמותר מה"ת ומ"מ רבנן אסרוה אע"פ שהוא מה"ת ועי"ב מוכח מהאי קרא דבזדמן מותר ורק להרויח אסור, ולפענ"ד אי מהא לא אדי' לפמ"ש רש"י חולין ל"ח אהא דקאמר דזרוע בשלה חידוש הוא דמבטלי' אי' לכתחילה והקי' רש"י הא אין מבטלין איסור לכתחילה הוא רק דרבנן ותי' שהוא חידוש שמה שאסרו רבנן יהי' מה"ת מלוה ע"ש והרי לר"י דס"ל פסחים כ"א דברים ככתבן וכן פסק רמב"ם פי' מע"ז ה"ד פירש"י כך מלוחה לא יתכנה לנכרי ולא ימכרנה לגר ע"ש ולפ"ז שפיר י"ל דאי' קחורה מדרבנן ומ"מ הוכיחו תוס' שפיר דדוקא להרויח דאל"כ איכס שוויס לענין קחורה דכתי' או מכור לנכרי והוא מלוה במכירה דוקא ולא בנתינה ואיך יתכן שמה שאסרו חכמים יהי' מה"ת מלוה ואף שבתב ב"י בשם הגמי"י דכל דבר שאסור בקחורה אסור לקנותו כדי ליתנו לגוי וכתב ב"י הטעם דאי לאו דהו"ל הנאה מיבי' לא הוי יהיב לי' מתנה הייבו בקונה כדי ליתן לו אבל בזדמן לו נבלה בביתו והרי נתינה דגר קודם ועי"ב דליכא גר ואם כותן לעכו"ם אינו מחזיק לו טובה ומה יעשה בה ואי"ב מהנה אינו כמוכר ומה יהי' מלוה במכירה אע"פ דבזדמן לא אסרו חכמים המכירה ואי"ב אין דאי' מזה שהוא מה"ת:

אמנם המל"מ פ"ח ממ"א הא"י הביא דאי' מדברי רמב"ם שם דאי' קחורה מה"ת הוא שהרי כתב כל דבר שאסור בהנאה אסור לעשות בו קחורה וכו' חוץ מן החלב שהרי נאמר בו יעשה לכל מלאכה ואי איסור קחורה אינו מה"ת אלא דרבנן גזרו מכ"ל שלא גזרו בחלב כמו שגזרו בשאר איסורין ע"ש ובכו"ב יו"ד סי' ק"ג דחה דאי' זו דיל"ל דאין כח ביד חכמים לאסור דבר המפורש בתורה להיתר כמ"ש טו"ז סי' ק"ז לדחות דאי' שלו מתוס' שוכה הכ"ל בני נבלה, ולפענ"ד דאין מל"מ שפיר דאי כימא שהוא רק דרבנן ואי' לאסור דבר המפורש בתורה להיתר אי"ב אין יפרנס משנה דשביעית פ"ז ולא בנבלות ולא בטרפות הא בנבלה ג"כ היתר מפורש בתורה וכ"ש כיון דבזדמן מותר לא מיקרי עוקר דבר המפורש בתורה אי"ב בחלב כמי כימא הכי ומכ"ל דלא גזרו בלהרויח, וים לדחות קלת דבחלב מפורש היתר קחורה מדכתיב יעשה לכל מלאכה וקחורה איקרי מלאכה וכמ"ש רמב"ן פ' ויקהל בפסוק אים ואשה אל יעשו עוד מלאכה הממון יקרא מלאכה וכן אם לא שלח ידו במלאכת רעהו לרגל המלאכה אשר לפני וכל מלאכה כמבזה ומשם ע"ש וכן נקרא מעשה כמו והאים בעטון ומעשה בכרמל וכמ"ש חת"ס סי' ק"ד אבל הוא דוחק:

אבל יש להביא דאי' מרמב"ם הכ"ל שהוא מה"ת דכתב"ש שם הק' על הרמב"ם דמה בכך שכתוב בחלב יעשה לכל ודלמא שבזדמן לו בביתו מייבי', ולפענ"ד י"ל דהרי הרמב"ם פסק כר"א דלא תאכל תאכל איה"כ כמי משמע ולדידי' ל"ל כשהותרה נבלה היא וחלבה ונידה הותרה ואי"ב בזדמן ל"ל קרא בחלב הרי כבר הותרה בכלל או מכור לנכרי דנבלה, אלא דמ"מ הק' כונ"ש שפיר דהא גוף הפסוק לריך לדרשא דריה"ג ור"ע שם בפסחים כ"ג אלא דממילא משתמע היתר מכירה ושפיר י"ל דוקא בזדמן:

לכן כ"ל בדרך אחר דקרא כתיב וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכול לא תאכלוהו ודרש"י בחולין ק"ג אמרה תורה יצא אי' נבלה ויחול על אי' חלב וכן טרפה ועיין בפסחים כ"ג דלר"ע לענין טומאה אין נבלה חל על חלב ואינו טמא טומאת נבלות, ולפ"ז הרמב"ם מפרש קרא הכי וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה דלענין זה אין כו"ע חל על חלב ואכול לא תאכלוהו דלענין אכילה יצא איסור כו"ע ויחול על חלב ואי בזדמן אמאי קאמרה תורה דלענין מלאכה אין כו"ע חל על חלב הא אפי' חל הרי נבלה כמי מותר בזדמן אלא ע"כ דאתי להתיר קחורה בחלב אפי' לא בזדמן ואי"ש, והתינא אם איסור קחורה מה"ה אבל אם הוא רק מדרבנן ליכא לפרושי קרא הכי ואי"כ אפי' אין חכמים יכולין לאסור מה שמפורש בתורה להיתר מ"מ דלמא קרא בבזדמן בקושי כונ"ש:

ובזה אפשר לייסב דעת אוי"ש שהביא ב"י שמתיר לעשות קחורה בחלב חזיר שלא איקר הכתוב בין חלב בהמה לבמאה והק' ב"י הא קרא בחלב כו"ש כתיב ילא חזיר וכיולא בו דלים בהו כו"ש, ולפמ"ש י"ל דכוכתו דהרי חזיכן אף שלענין איסור אכילה חל כו"ש על חלב מ"מ לענין איסור קחורה איכו חל והי"ב בעמא אף דלענין אכילה ודאי איכא אי' ממאה בחלב מ"מ לענין איסור קחורה ליכא בחלב איסור ממאה ומותר בקחורה כמו חלב בהורה ואי"ש:

אך הכונ"ש שם הוכיח דאי' קחורה הוא רק מדרבנן לפמ"ש הפרי תואר סי' ק"ז דאפי' אי' קחורה מה"ת מ"מ דס מותר בקחורה משום דאיתקש למים אי"ב מאי פריך בפסחים כ"ג ולחזקי' למאי הלכתא איתקש דס למים לימא דאיתקש להיתר קחורה וכן אי"ב דפריך ולחזקי' למאי הלכתא איתקש אמ"ה לדס לימא להיתר קחורה אע"ב דאי' קחורה רק מדרבנן, ולפענ"ד נראה בזה דבר דיש להבין בפסחים דפריך והרי שרלים ומשקי דכתיב לכם שלכם יהא ופריך אי"ה אפי' לכתחילה כמי ומשקי דאי"ק יהיו בהווייתן יהו אין איסור, ועוד דבדאו' אין חילוק בין לכתחילה ודיעבד [עיין בתוס' ביצה ג' ובריש יו"ד סי' א'] ואי איסור קחורה מה"ת אמאי לכתחילה אסור לקנות לקחורה ואם קנה מותר למכור ואיתי לאחד מן הקדמונים שהעיר בזה ואינו זוכר כעת מקומו אי', לכן כ"ל דבשר דבר כך הוא דלא תאכל משמע איה"ב והי' אסור בכל הנאות אלא דגלי קרא בכל מקום לר"א דמותר בהנאה והוא שלכם הרומתכם וקלירכם ולכם והרי מלינו בשבת כ"ה בני תרומה טמאה ואמר רחמנא לך שלך תהא להסיקה החת תבשילך אעפ"י שאסור בשאר הנאות מ"מ מקרי לך ואי"ב תקשי מכלן מלכם להתיר כל הנאות דלמא רק הנאות דבר אחד אך דז"א דמהיכי תיתי נימא שאינו לכם רק לד"א אדרבה אמרי' לכם שהוא כולו לכם לכל הנאות, לכן כתב רחמנא בשרן יהיו בהויתן יהו שבשאר בהויתן אסבה"ב ועדיין איני יודע איזה הנאה אסורה ואיזה הנאה מותרת אבל גם זה יצפינן מיהיו בהויתן יהו שלא יפסיד מן הקרן אבל להרויח אסור שאין זה הויתו רק רולה להרויח והוא כמו מלאכת תוה"מ באו"ח תקל"ז וש"ח ועי"ל דמותר בדבר האבד שלא יפסיד מן הקרן אבל להרויח אסור ואי"ב מותר להנות ממנו שלא יפסיד מן הקרן שיהו בהויתו אבל לא להרויח שאי"ב איכו בשאר בהויתו ולכן בזדמן מותר כדי שלא יפסיד הקרן והוי דבר האבד אבל קחורה אסור שאינו דבר האבד ואינו מפסיד הקרן, ובירושלמי שהביא הרי"ש פ"ז דשביעית ממאים הם מה"ל ועמאים יהיו לכם אלא אחד אי' אכילה ואחד איסור הנאה כל דבר שאיסורו ד"ח אסור לעשות בו קחורה וכו' אלמא דאי' קחורה בדברים האסורים באכילה מלד איסור הנאה אחאי' עלה:

ובזה יובן הא דאמר בירושלמי והרי חמור למלאכתו גדל והרי גמל למלאכתו הוא גדל ולא אסרי' לעשות קחורה אלא בדבר העומד לאכילה וכבר כתבנו בזה אחרונים מכלן דמותר בדבר שאינו עומד לאכילה ולפי דרכינו יובן דכבר כתב הרמב"ם בנקודה נפלאה דמטו"ה אין בב"ח חל על נבלה משום אי' מוקף דבב"ח אסור בהנאה לפי שבב"ח אסבה"ב משום שאסרו הכתוב באכילה וכיון דאינו חל לענין אכילה ממילא אינו אסבה"ב [ע"ל קכ"ב] ועיין במל"מ פי"ד מאבל הכ"א ואמרי' בחולין ק"ג דאי בהמה בחיי' לאו לאבדים עומדות לא אתי אי' אמ"ה וחייל על אי' טרפה דאין אי' אמ"ה חל עד שתלטו ע"ש והי"ב חמור וגמל למלאכתו הוא גדל ואינו עומד לאכילה ואי"ב אין אי' אכילה חל וכיון דאי' אכילה אינו חל גם אי' קחורה שהוא מלד איה"ב כמי אינו חל ולהכי מותר בקחורה:

ובזה נכון מ"ש ב"י בשם א"ח אמרי' בירושלמי מי שלקח חזיר לצורך פועלי' גויים כשמוכרו אינו מוכרו אלא בדמיו ופי' ר"ש במה שקנהו ולא יותר משום דאסור ליהנות רק שלא מן הקרן ולכן אסור למכור ביוקר ממה שקנהו וים להאריך בזה בלריכותא שכתב ב"י בדברי הרמב"ם רס"י ק"ז, והוסיף ר"ח דאפי' בדבר שאסמא עומדי' לאכילה אלא שהוא מגדלן למשוח עורות בשומנן וכו' כמי לית ב"י אי' קחורה דכיון שאינו מגדלן לאכילה אין איסור אכילה חל וממילא דאין הנאה חל ואין כאן אי' קחורה ועי"ז חולק רש"י כיון שאין רובן עומדין להשמישן אסור לעשות בהם

קחורה גזירה שמא יבא לאכול מהם ולא יאכל מעשר אי' שמאה ואיכ חל אי' אכילה וממילא חל כמי לענין קחורה שהוא מלב הכאה ואין אנו לריכין לדברי טו"ז רס"י קי"ז ותרו"ע פ"ז דשביעית ועל הדרך שכבר כתבתי לעיל אלא שבדבריהו אלו יובן יותר:

ובזה יש לייסב דברי אוי"ה שהביא ב"י שכתב עופות שמאים שמאים שבדברים כגון עופות המדברים ובלבד שלא יגדל אותם להשתכר וכו' והק' ב"י דמיש מגמל וחמור דמעשר דלמלאכתן קיימו שרי בירושלמי ומשמע אפי' להשתכר כיון דלא משלינ בהם, ולשמיש יל עשמיש חוש, שקחים כיב ד"ש ורש"ש הקשי' לחזקי' מרש"ש דלא תאכלו תיש"ל משמע מדאקר ניה"ל ותי' כיון דשבר אין בגידין בטוש שברא הוא דכי אקור בהכאה כמי אקור דלש ב"י אכילה עש ולפ"ז אש דחמור וגמל בני אכילה ניכהו רק שעומדי' הם למלאכתם ואיכ אישר משום אכילה וכיון דאכילה אינו חל גם הכאה אינו חל כיל ומותר להשתכר אבל עופות המדברים אינם בני אכילה שבדא הוא דכי אקור בהכאה כמי אקור ולא משום אכילה דלש בהו אכילה ושפיר חל אישר לענין קחורה ועיין היטב בנקודה שבאה ולכן אקור להשתכר בהם ולפ"ז לחזקי' דלא תאכל לא משמע אישר ודאי אין אי' קחורה משום אלא היכא דכתיב לא יאכל בגירי ופריך שפיר ולחזקי' למאי הלכתא אישקש דם למים ואמ"ה לדם דאיל לאיתר קחורה דהא לא כתיב בהו לא יאכל בגירי ובני איקשא כמי אינם אקורים בקחורה אבל למאי דקיל כרש"ל דלא תאכל אישר משמע וכמש הרמב"ם פ"ח מש"ש הטיו שפיר יל דאי' קחורה בדברים האקורים באכילה הוא משום:

ולפי האמור דדבר האבד דהייבו שלא יפריד מהקרן מותר ליהנות בחי' אכילה רק להרויח אקור איכ למה שהביא פ"ח ביו"ד קי' ש"ש בשם חמודי דניאל דאבל שמותר במלאכת דבר האבד אפי' אינו דבר האבד שלו אלא דבר האבד לאחרים כמי מותר האבל לעשות ואם המוכר אבל והוא דבר האבד לקונה מותר למכור לו איכ הי' בניד כיון שהוא דבר האבד להמוכרים שאם לא יקנה מהם לקחורה יהיו לריכי' למכור לגוי בזול יותר מידו ויפסידו הרבה מן הקרן שפיר מותר לקנות מהם לקחורה:

אלא שמלאתי למהרש"ל בשמחי' כ"ג שכתב אחא דפריך לחזקי' לא ליכתב רחמנא לא יאכל ולא בעי לכם שכתב ואין לומר דילמא הוי שרי אף לכתחלה דהא כתיב יהיו בהויתן אלמא דבלא יאכל כמי ידעי' לחזקי' אי' קחורה מקרא דיהיו ומשלי' ילפי' "ד" לכתיה והדיק כוש' לדוכתא, אך המהרש"ל הק' דאיכ הוי אקרי' אפי' בנזדמן ותי' דאיכ סיל למכתב לא יאכל ולא ליכתב יהיו והק' מהרש"ל דמיהיו לא משמע רק בחי' עשה ולא יאכל לאו הוא, ולזה יל כיון דכתב הרמב"ם פ"ח ממ"ש הט"ז דאין לוקין על הכאה וכתב מ"מ הטעם משום דכל דבר שראוי לאכילה הוי מכירה ובאיר הכאות שלכדהיכ איכ כ"ש דאין לוקין על קחורה אפי' אית בי' לאו כיון דאין אי' אלא בחידי דאכילה כמ"ש כל הקדמונים ואיכ אין כפ"מ אם הוא אי' לאו אי' עשה, ועיין חוש' ב"מ ס"ל דיה לעבור דהיכא דאין לוקין לא אמרי' לעבור בשני לאוי', אבל עוד הק' דאיכ מאי משני חזקי' מעמא דידי כמי מהכא הא אילטריך לכם לאסוקי ממשמעות דיהיו דמשמע אף בנזדמן דליל דאיכ הוי"ל לכתב לא יאכל בגירי דהא הסתא לא ידעי' דלא יאכל אישר משמע ולכן חולק על מהרש"ל דיהיו לא משמע אלא לכתחילה ולא בעי' לכם אלא לאסוקי ממשמעות דלא יאכל עש ולפ"ז לדעת מהרש"ל ליל דדוקא המקשן הוי ס"ל דמיהיו לחוד בלא לא יאכל ידעי' אי' קחורה אבל חזקי' משני דדוקא אלא יאכל דמשמע אישר ולכם דמשמע שיתר הכאה אז ידעי' מיהיו אי' קחורה אבל מיהיו לחוד ליכא למילף אי' קחורה וכמש"ל ואיכ אישש מש בייסוב קושי' כוש':

ובזה סוכם לי דקדוקו של כוש' דבשמחי' כ"ג דיה אש הק' חוש' דאמרי' בחרוכה אסור ליסראל לבדל חזרי' תיל דמדאו' אסור ובחרוכה פ"ב מ"ב דיה לא הקשו תיל דאסור לעשות קחורה בכל דברים שמאים כדתכן בחש' שביעית עש ולפמש כיתא דכאן לייבו חוש' על המקשן איכ יהיו וכו' דש"ל מיהיו לחוד מוכח אי' קחורה וכדמה מהרש"ל אפי' לחזקי' שפיר הקשו תיל דמדאו' אסור אבל לפי המקקנא דלא ידעי' אי' קחורה מיהיו לחזקי' רק היכא דכתיב לא יאכל ואיכ אין איסור קחורה מהיה לחזקי' רק בשרלים וכמש"ל והחוש' בניק ולו להקשות אלינא דכיע גם לחזקי' ולדידי' ליק הא מדאו' אסור ולכן הקשו תיל דאסור בכל דברים שמאים:

ויישוב דקדוק כוש' שכיל כיל עוד משום דקיל הא בשמחים כיג דרשי' יהיו דבני שרלים לאי' קחורה ובירושלמי שהביא הרש"ש פ"ז דשביעית דרשי' בני בהמה שמאה שמאי' הם עם תיל ושמאים יהיו לכם לאי' קחורה עש [ופסוק זה ושמאים יהיו לכם חסשתי ולא שלאתי ואולי לריך להגיה מה תיל שמאים הם לכם פי' דכתי' שני פעמים] איכ הוי שני כתוב' הבאי' כאחד ואין מלמדי' ואיכ מכלן אי' קחורה בבנלות ומריפות, אלא דזה איכו קושי' דיל דבאמת בשרלים ובהמה שמאה הוא מש"ת אבל בנו"ש הוא רק מדרבנן דילמא אתי לידי תקלה לאיכל מיכה כמו בחרומות דאקור בקחורה מש"ש אלא דאכתי קיל למש בחוי' בקידושי' ליה דלמ"ד ב"כ הבאים כאחד אין מלמדין הוי כמו מיעוטא מדכתי' בהני ש"ש דבעלמא הדין איפכא ועיי' כוב"ק אה"ע ס' ע"ח אות ה' ואיכ כיון דיש כאן ב' כתוב' לאי' קחורה הוי כאלו כתבה תורה מיעוט בפירוש דבעלמא מותר קחורה, ולפ"ז למש עו"ז סי' קי"ז דהיכי דכתבה התורה היתר בפירוש אין כח ביד חכמים להחמיר ולאסור ואיכ איך היו חכמים יכולים לאסור קחורה בשאר דברים האקורים באכילה, וכיל דהכא לפי המבואר במשכה וגמרא ורשאקוים ורמב"ם ופוש"ע איסור קחורה בבהמה שמאה הוא אפי' מחיים וכבר כתבתי לעיל דמחיים לא שייך דלמא אתי למיכל אפי' שאיכו בקל לאכלו ואדכורי מידכר כמש חוש' בילה ג' ואיכ כהי דאיכא ב' כתובים והוי מיעוט דבעלמא מותר קחורה הייבו דוקא מחיים דלא שייך דלמא אתי למיכל אבל מש יכולי' חכמים לאסור כרש ושאר אי' שאיכם חיים וקרובים לאכילה דאקורי' בקחורה משום דילמא אתי למיכל, אבל עדיין אין זה מספיק למש עו"ז סי' קי"ז דהא דאקור קחורה מהיה הייבו כמי משום דילמא אתי למיכל ואיכ כיון דאיכא ב' כתובים הוי כאלו מיעטה תורה בהדי' דבעלמא אין לחוש דילמא אתי למיכל ואיכ אין חכמים יכולי' לאסור משום האי גזירה ומוכח דלא כעו"ז ותוסיו"ש דאין הטעם משום דילמא אתי למיכל רק כמש"ל ושפיר יכולי' לאסור בקחורה, וכפ"מ דאי אמרי' הטעם כמש עו"ז ותוסיו"ש משום דילמא אתי למיכל אין קבלא אסור הוא רק בזהיכ שפיר אסור בקחורה בשרלים ובהמה שמאה מהיה מחיים מהיה:

אבל אם הוא רק בזהיכ שפיר אסור גם מחיים מהיה:

והנה עו"ז ותוסיו"ש כתבו מדכתי' יהיו לאי' קחורה וכתי' לכם להיתר קחורה מקרו הכתוב לחכמים והם דכו דבמידי דשייך דילמא אתי למיכל קחורה אסורה ומידי דליש דילמא אתי למיכל הקחורה מותרת אמנם לפי דברי מהרש"ל שהבאתי לעיל דיהיו משמע לאסור אפי' בזדמן איכ לריך לכם להתיר בזדמן ואיכ לא יהי' מקשי' חזקי' מידי ועיכ מוכח לפי המקקנא כדעת מהרש"ל דיהיו לא משמע לאסור בזדמן ואיכ לא לריך לכם להתיר בזדמן אלא שפיר יל דהכתוב מקרו לחכמים והטעם משום דילמא אתי למיכל, ולפ"ז אש דיש להבין מה הק' חוש' ס"ל דמדאו' אסור דילמא מדאו' איכו אסור בקחורה אלא בשחוטין דשייך דילמא אתי למיכל וכעו"ז אבל מחיים דליש דילמא אתי למיכל איכו אסור אלא מדרבנן משום האי מעמא דמרובה שהעלו להם חזיר אך זש דחוש' קאי בש"ד דהוי ס"ל כדעת מהרש"ל דיהיו משמע לאסור אף בזדמן ואיכ לכם להתיר בזדמן ואין לומר כדעת עו"ז כמש ואיכ אין הטעם דילמא אתי למיכל רק בזהיכ ואיכ אפי' מחיים אסור מהיה והקשו שפיר אבל במרובה קאי חוש' לפי המקקנא דיהיו לא משמע לאסור בזדמן ושפיר יל כעו"ז כיל ושפיר יל דמחיים דליש דילמא אתי למיכל איכו אסור מהיה ולקיים בקושיתיכו לזה הקשו תיל דאסור לעשות קחורה בכל דברים שמאים כדתכן בחש' שביעית אין עושי' קחורה בעו"ש ומזה מוכח דלא כעו"ז וכמש"ל ואיכ בחזיר אפי' מחיים אסור מהיה וליל אי' דבבן משום מעשה שהי' ואיש, ולדבריכו אלא איסור קחורה בעו"ש ושאר איסורים חוץ משרלים ובהמה שמאה הוי רק דבבן משום דהוי שרלים ובהמה שמאה בבהבש"ה:

אלא דדעת מהרש"ל שכתב דיהיו משמע אי' קחורה אפי' לא כתיב לא יאכל לחזקי' לריך ביאור דאיך יש בשמעות יהיו בהויתן יהו איסור קחורה וכמו שהקשיתי לעיל ומלאתי לרש"ש מפאכו בחסר' איכיא שכתב דכתי' ושקן יהיו לכם יהיו בהויתן פי' לא תחזור אחריהם לגורם וכשהם כילודין ועומדין מותרי' בהכאה דכתי' לכם עש מבואר דלמדכו מ"ה אי'

אי' קחורה דדרסיכן בהויתן יהו מיסתרו במקום סתם, ולפיז כ"ל דבר חדש דוקא ליקח כו"ע מן הגוי אסור דאמרי' בהויתן יהו מיסתרו במקום סתם אבל ליקח מישראל אפי' להרויח שרי דל"ש לומר יהו בהויתן יהו מיסתרו אבל ישראל שבזמן לו כו"ע דהא בהדי' כתי' או מכור לנכרי ואי"כ אינו כשאר בהויתו ופשיר שרי ישראל אחר ליקח ממנו לקחורה, ובזה אי"ש מ"ש רמ"א ואפי' לקנותו להאכיל לפועליו עכו"ם אסור ואמה הש"ך מכ"ל פסק זה ועל מה קומבי' שלוקחי' טריפות בכוון להאכיל לפועליו עכו"ם ולפמ"ש כיאה דאסור לקנות מגוי משום בהויתן יהו מיסתרו אבל הגוי והלוקחי' טריפות בכוון להאכיל לפועלי' היינו מישראל שבזמן לו ולקי"מ:

והטו"ז כתב להתיר לקנות כו"ע מישראל שבזמן לו בביתו

בזול ולמכור לגוי ביוקר משום דהוי שלוחו של המוכר הראשון למכור ומה שמרויח הוי שכר טרחו והוי כמו סיקור דזבין ומזבין ע"ש בתריכות וכ"כ פר"מ מחותני כי' ולא שם לבו לדברי טו"ז, והנה הטו"ז הביא ראי' מליסבא דקרא דיכול למכרו ע"י אחר מדשבי קרא בדיבורי' דבבי גר כתיב תחכנה ובנכרי כתיב או מכור ולא כתיב תמכור ש"מ דמכירה ע"י אחר כמי שרי ובאמת ראי' זו תמוה דבבי גר כתיב תחכנה לפי שהוא מלוה ליתן לו דהא מלוה להחיותו כדאמרינן שם בפסחים אבל בנכרי אין מלוה למכור לו ואם ילקח ישראל ישליכנו לאשפה, ושניה שמזה אין ראי' רק שיכול למכרו ע"י אחר אבל אפשר ע"י נכרי ולא ע"י ישראל אחר שמשתכר בה דהוי קחורה ועשה הישראל אחר איסור, אבל דבזה אפשר לומר דס"ל אי כיון דמשום דישראל אחר משתכר בה הוי קחורה אי"כ גם אם הוא מוכר ע"י נכרי שמשתכר בה כמו אסור משום קחו' שהרי ע"י שהנכרי משתכר בה מוסי' לו על מחיר הכו"ע ושו' כאן והוי כמו קחורה אע"כ דגם ע"י ישראל שרי:

ואם כנים דברי כ"ל להביא ראי' דע"י נכרי שרי למכור

דהא אמרי' בפסחים כ"ל מ"ע דר"י וכו' לכתוב לחמכא לגר אשר בשעריך תתכנה ואכלה ומכור לנכרי או ל"ל ש"מ לדברים ככתבן ואי כיון דאסור למכור ע"י נכרי אחר דלמא אי הוי כתיב תתכנה ואכלה ומכור הוא דנותן לגר או לאכול או למכור לנכרי ובאמת למכור לנכרי אסור אבל דלמכור ע"י נכרי אחר שרי ואי"כ למכור ע"י ישראל אחר כמי שרי:

אלא דמדברי הרמב"ם פ"ח מ"א יש להוכיח נגד טו"ז

ונגד סברתי כ"ל דכתב חוץ מן החלב שהרי נאמר בו יעשה לכל מלאכה וכבר נתקשו האחרונים דלמא התירה תורה רק בבזמן, ולפענ"ד נראה עפמ"ש קמ"ג במל"מ פי' ע"ה תכי' במכילתא כל מלאכה לא יעשה בהם לא תעשה אתה ולא יעשה חבירך ולא יעשה גוי מלאכתך וכו' מבואר דפי' יעשה הוא ע"י אחרים ובחלב כתיב יעשה לכל מלאכה אפי' ע"י אחרים ופשיר מוכח דמותר בסחורה ואי כ"מ כדעת הטו"ז אי כסברתי דאפי' במקום דאסור בסחורה מותר ע"י אחרים הדקל"ל מכ"ל דחלב מותר בסחורה דלמא בבזמן אע"כ דלא כטו"ז וסברתי, מיהו כבר כתבתי יישובי' רבים על קושי' זו ואין מביאי' ראי' מזה:

אמנם כ"ל ראי' לסברת טו"ז מדברי חוס' ר"ה כ"ב ע"א

ד"ה אלו שכתבו אי"כ בסחורה דבבן כי האי דזה בורר כ"ו בבי ממליאים מעות לעבדים ואזלו עבדים ואקפו ומייתי שאין זה סחורה גמורה דאזלי בשליחותייהו ע"ש:

ובתשו' חו"י סי' קמ"ג כתב על דברי חוס' סוכה ט"ל ד"ה

וליתיב שדבריהם תמוהי' לא נגד מלד קושי' טו"ז רק דאין ענין מה שאמרה תורה או מכור לנכרי שום קושי' משבי פנים האחד מלד שבי בבבלה שאין לו עיקר מה"ת כלל דקראי בבהמות טמאים ובשרלים נאמרו שלא הי' להם שעה"כ לכן ודאי אינו רק בזירה חכמים ואי"כ אפשר דבזרו אפילו בבזמן אעפ"י שהתירה תורה דהוא דוחה שם חי' טו"ז ואח"ל דבי"כ איסורו מה"ת היינו לעש ח בו סחורה ומה ענין או מכור לנכרי דמיירי בשיבזמן לו בבבלה בביתו ובם בטמאים בזמנו לו מותרי' מדכתיב לכם, וקושי' הבבי' אינו דהרי זה עלמו רולה חוס' להוכיח דאין אי' בסחורה אלא להרויח ולא בבזמן ואי כ"ל לחוס' להוכיח מאו מכור דבבבלה לוכחו מלבם דשרלים הי' יכול להקשות בקולר ואי כ"ל דבזמן לחוד וסחורה לחוד אפי' שלא להרויח אי"כ לקי"מ דשפיר מייתי חוס' או מכור דבבבלה כמ"ש טו"ז מדלא כתיב

המכור משמע דאפי' ב"י אחר מותר ולי"ע:

ומה שמחלק בין בהמה טמאה ושרלים שלא הי' להם שעה"כ

ובין כו"ע שהי' להם שעה"כ אינם אסורים בסחורה מה"ת בעיני הא אמרי' בחולין ע"ח הוסיב ידו למעי בהמה ותלש חלב של בן ט' חי ואכל ר"ל חלבו כחלב בהמה חדשים גמי והכי קיל ביו"ד ס' ס"ד ס"ג אבל קודם לזה מותר ואי"כ גם חלב הי' לו שעה הכוסר ואפ"ה כתב הרמב"ם פ"ח מ"א שכל דבר שאסור באכילה אסור לעשות בו סחורה חוץ מן החלב שכ' יעשה לכל מלאכה והרי חלב הי' לו שעה"כ ולכ"ל קרא להתירו בסחורה אע"כ מדאלטריך קרא להתיר בחלב ש"מ בשאר אי' אפי' היו להם שעה"כ אסורי' בסחורה:

שוב מלאתי בשבי"ל חולין קי"ד אהא דאמרי' התם עם

לחלב שכן לא היתה לו שעה"כ ואי"ת והלא חלב דשליל לר"י מותר אי"כ שעה"כ היתה לו והי' דלר"י לא מקרי חלב עד שעה לידה אי"כ עד שעה יליאתו לאויר העולם דמדמי' ולידה גמי לי' ואי"כ חדשים ואורחא ומשעה שחל עליו שם חלב לא היתה לו שעה"כ ע"ש ואי"כ לק"מ קושי' הכ"ל דחלב

שפיר לא הי' לו שעה"כ:

אבל שפיל לפיפא דדברי רשב"ל שכתב והוא הטעם לבבלה

דמשעה שחל עליו שם בבלה לא היתה לו שעה"כ וכן כתבו חוס' שם מה להכך שכן לא היתה לה שעה"כ דבבלה כמות שהיא עתה מתה לא הי' לה שעה"כ אי"כ מחיים הי' בה אי' אמ"ש ואפי' למ"ד לאו לאבדים עומדת הי' בה אי' שא"ז ע"ש ובכ"מ גמ' ערוכה הוא שם דבבלה מקרי לא הי' לה שעה"כ ופלא על חו"י ומחיים קלפי' בזה דאשמיעתי' להו גמ' זו:

וכדי דלא לשו' טועה אפשר לומר דס"ל כתי' ב' בחוס'

דמשו"ה מקרי בבלה לא הי' לה שעה"כ משום דמחיים אסורה משום אמ"ה והרי אמ"ה איתקש לדם ודם למ"ש דמותר בסחורה וכדכתיבנא לעיל ואי"כ הי' לה שעה"כ לסחורה ושוב איכה אסורה בסחורה אלא דאי"כ דלא ס"ל כתי' הא' שבחוס'

אי"כ חלב מקרי הי' לה שעה"כ וקשי' קמייתא ולי"ע:

ותתי"ם יו"ד סי' קי"ו הביא ראי' לחו"י מרמב"ם סופ"ה

דשלוחי' שכתב וכבר ביארנו במקומו שאסור לעשות סחורה בפירות שביעית ולא בבכורות ולא בטרפות ולא בבבלות ולא בתרומות ולא בשקלים ומעשר ועיין במגדול עוז שם והרי אי' סחורה בבכור ותרומה אינו מה"ת אלא משום תקלה או בזיון קדשים ומדכיל עמהם כו"ע והפסיק בין בבלות וטרפות ובין שקלים ומעשר ש"מ הכי כו"ע כמי דרבנן כיהו משום תקלה דלמא אחי למיכל מיכייהו ולא מה"ת שהרי הי' להם שעה"כ משא"כ שקלים ומעשר ותוכח כחו"י, ואני אומר ולטעמך דכו"ע דרבנן ושקלים ומעשר דאורייתא ודאי תקשי הרי סחורה בפירות שביעית ודאי דאו' דכתיב לאכלה ולא לסחורה ומ"ע הפסיק בכל חכי דרבנן בכורות וכו"ע ותרומות בין שביעית ושקלים ומעשר דאי' סחורה דידהו מה"ת:

אבל האמת יורה דרכו דיש סדר למשנת הרמב"ם דשביעית

מותר באכילה ואסור בסחורה וכן בכורות מותרים באכילה ואסור בסחורה משום דלמא אתי לידי תקלה ובזבורה ועיין רש"י כדרים ט' ע"ב ד"ה כדבה או משום בזיון קדשים חשיב להו גבי הדדי אבל כו"ע ושקלים ומעשר איסור סחורה דידהו משום דאסור באכילה וכן תרומות איכו אסור בסחורה אלא לישראל דאסור באכילה דלמא אתי לידי תקלה ואתי למיכל אבל כהן שמותר לאכול תרומה מותר גם בסחורה עם תרומה וכן משמע מלשון הרמב"ם פי"ז מתרומות הכ"ל שכתב וכן אסור לעשות סחורה בתרומה אעפ"י שהוא לוקח מכהן ומוכר לכהן ולא אמר כמי דבותא אעפ"י שלוקח הסוחר כהן אלא ודאי דזה באמת שרי וכמ"ש ולכן הטיל הרמב"ם תרומות בין כו"ע ובין שקלים ומעשר להודיע שכשם שאלו אסורי' בסחורה רק למי שאסורי' באכילה כן תרומות איכו אסור בסחורה רק למי שאסור באכילה דהיינו לישראל

ולא לכהן והוא האמת לפענ"ד:

סוף דבר הכל נשמע כיון דאיכא גליון חוס' ותה"ד ומ"ע

אסמכתא בעלמא ואיכא כמי חוסי"ט וטו"ז דס"ל דמכרו הכתוב לחכמים והרי איכא חוי' ופנ"י בפסחים כ"ג ובוב"י דס"ל אפי' אם בשרלים מה"ת בכו"ע הוי רק דרבנן ואני עכי עשיתי סמוכי' לזה משום דהוי שרלים וב"ע ב"כ וחוס' ורא"ש לא מליכו דהוי מה"ת רק בבהמה יש לסמוך על הטו"ז דאם בזמן לו כו"ע מותר לישראל לקנות ממנו בזול ולמכור ביוקר דהוי כשלוחו וכמ"ש גם מחותני כי' ויש גם סניף להתיר מ"ש אני עכי דאם איכו בשאר בהויתו אלא מי שבזמן אלו מי שבזמן אלו שוב מותר בסחורה לגמרי ויש לדף ג"כ מ"ש דאי' סחורה הוא רק להרויח ולא להפסיד מן הקרן ולפילו הוא דבר האבד למוכר מותר לבוקה בו סחורה ושפיר דמי למיעבד הכי כמו שעושים באוזות־פערזיכערונגס אכטמאלט שכתב

ונם יפה כתב בני הסרנים מרפות הם רק מלד חומרא וסרנה רק ספק מרפות ופרעיב בפסיחה לאויח הביא סיפה דבספק אי חורה מותר לעשות קחורה וגם ראיתי כן בתשו' ריב"א בשם מסרסרים ולא מלאתיו [עי' בתשו' ריב"א סי' קעיו] אבל לשמת הרמבים דקדאיו רק מדרבנן לחומרי' הוא משום דמותר בשחו' כיון דודאי אי' דרבנן מי מותר כמים הרמבים בפיה מתיא סחיי אבל להסוברים דמחיה לחומרא אם אי' קחורה מחיה אי' מעם להקל בקדאיו, ואולי אל דמעם אי' קחורה עשוה דלמא אחי למיכל ואיב הוי פים שמא מותר ואחיל שהוא איסור דלמא לא אחי למיכל, וגם משמע קלה מלשון הביה דאוסר דדוקא אם קוכה רק לעובה הלוקה להרויה אוסר אבל אם גם קוכה לעובה מי שכזדמן לו שלא יפסיד שי לכן יש לסקל בזה כמים, ובזה הכני חותם בברכה ושלום

וכיב כבפשו ונפש מחותכו הכאמן ודושים באהבה:

עמרם הקי' בלוהים בקיק הכיל

תשובה קצ"ט

שילת ב' איפאלא ד' לפ' ויקח קרח תרמ"ז לפ"ק:

ד' יריס קרכך ומזלך אהובי תלמידי הרבני החו"ם מו"ה יעקב נ"י:

מכתבך קבלתי בזמנו ואחרתי להשיב וכעת יאמר ליעקב ע"ד שאלתך באחד שנפש מביחו ולא נשאר שם רק שפחה נכרית ונפה לבגור חדר אחד שבו עמדו הקדושה עם חלב לעשות חמאה וגביבה ובאלו הכלים אין משחמשין בשום פעם רק בלוכן והמשרתה ידעה מכל זה:

הנה מה שהבאת לדמות זה לאה דהבאה רמ"א סי' קע"ו

קעי' ב' בראה עשיית הגביבה ולא ראה החליבה דמותר בדיעבד שאין לחוש שעירב בו דבר טמא כיון שעושה גביבה ואין חלב טמא עומד אי"כ איב כיון שהשפחה יודעת שעומד לעשות גביבה אין לחוש שעירבה בו דבר טמא, ושוב דחיה החם העכו"ם בשלו יבא מקלקול הגביבה אבל כאן בשל ישראל מה אכפת לי' יפה דחיה ודיחוי מעיקרא הוא, וגם מ"ש כיון שאין משחמשין בכלים רק בלוכן לא יבא לידי כחיבה מעשה ומזה לעיין בטו"ז סי' ל"ע סקע"ו, אין בזה שום לד להקל דכתי שאין משחמשין בהם רק בלוכן מ"מ החלב עומד בשם יותר מכיד שעות וסוי כבוש כמבושל וחליא במחלוקת הפו' דעת הטו"ז רס"י קיה וש"ך סי"ע סקס"ח דלי"ש כבוש בכלים אבל מגיא סי' תמ"ז סי' דבש בכלים שיך כבוש עי"ש סקע"ז:

אבל בלא"ה יש להתיר שהרי מבואר בסי' קי"ח סי' דהמכיה

עכו"ם בביתו ובו דברים שאם הוחלפו יש בהם אפילו אי' חורה ואפילו הודיעו שדעתו לשהות אם איכו כהכה בחליפין מותר בכל ענין דלא חיישיכן שמא החליף להכשילו כיון שאין לו הנאה בדבר עי"ש ואי"כ איב כיון שאין חשש שהחליפה להנאתה מותר, ועי"ש בטו"ע סי"ב דיש להחמיר שלא להכיה הקדושה אבל השפחות כשאין ישראל בבית וזה מיירי באיכו יולא וכבכה עיין ש"ך סקכ"ז ומשמע דבדיעבד מותר ואם כן הכלים מותרים עכ"פ ומהיות טוב שלא ישתמשו בהם תוך מעלי"ע כדי שיהיו כותן טעם לפגם ויען איכני

מופכה מכל לד קלרתי:

ואורות החמאה כיל ג"כ דמותרת כיון דאפילו חמאה של

עכו"ם חלוי רק בתכבג כמבואר בסי' קע"ו סי"ג

ועיין טו"ז יו"ד סוף סי' קכ"ז בשם אחיו שמתיר חמאה שבשלהה עי' עכו"ם בלא חותם בדיעבד ואפי' הגביבות שבעשו מהחלב כיל להתיר בהפ"מ מעצמים הכיל דהא אין כאן חשש שהחליפה בגביבות עכו"ם רק החשש על החלב והרי מבואר בסי' קע"ו סי"ב דשפחות שחולבות הבהמות בבית ישראל או בדיר שלהם כל מקום שאין בית עכו"ם מפסיק ואין לחוש לדבר טמא מותר אפי' לכתחלה להכיה אותן לחלוב אע"פ שאין שם ישראל דכיון שהוא בבית ישראל או בשכונתו אין לחוש לדבר טמא עי"ש ואי"כ מהיכי תיתי כיחוש כאן שהביאה השפחה חלב טמא ועירבה ומשום גזירת חלב שחלבו עכו"ם וגביבות עכו"ם שנאסר במכין ואסור אפילו ליכא חשש דבר טמא עיין חת"ם יו"ד תשובה קי"ז ודאי ליש כאן דהרי לא הי' חלב שחלבו עכו"ם ולא גביבות עכו"ם וכיון דליכא חשש עירב דבר טמא מותר אלא דמ"מ על הגביבה בעל כפם יחמיר על עצמו אבל הכלים והחמאה מותרים בלי שום פקפוק וכמ"ש, ומחמת הטרדה אקצר, וכ"ע ממך לא יבלר כבפש לבך:

עמרם הקי' בלוהים בקיק הכיל

תשובה ר'

שילת ב' איפאלא ד' שמיני י"ב כיסן תרמ"ז לפ"ק:

את חג המצות יחוג בדילות אהובי ידידי הרבני החו"ם ורים לו כלבבון כמי אבריהם ראפאפארב כ"ן כ"י במיסקב:

מכתבו בא לידי בעתו והבני להשיב בדיה מ"ש לישב

קושי' הש"ך יו"ד סי' קי"ע מע"ש רמ"א שם ס"ז מי שכושב בארצה דבר איסור מכח שקובר שדינא הוא הכי אז מכח חומרא שהחמיר על עצמו מותר לאכול עם אחרים שנוהגין בו היתר דודאי לא יאכילוהו דבר שהוא נוהג בו אי' והק' הש"ך מסי' קי"ב דמי שנזהר מפת של עכו"ם ואוכל עם אחרים שאינם נזהרים מפת של עכו"ם מותר לאכול ממתם משום איבה ע"ש ואי"כ יאכל ממתם משום איבה ואי' מעלתו למאי דאמרינן בנדרים פ"ז קונם שאני עושה וכו' אסור והק' רשב"א שם אמאי לא דחי עצם דשוכה לית בנדרים ואי' בנדר עצה ולית ואין עצה דוחה לית ועצה ובוביה אהיב פי' כיב הביא בשם מהרי"ט דשרא אכפסי' חדא הוא מעצם נדר ועיין שעה"מ פ"ע מאי"ת הע"ז ולפ"ז נפת של עכו"ם דהוא לא אסר על עצמו רק חכמים אסרוהו לכן משום איבה שריא לאו דלא אסר על עצמו בנדר והוי עצה ולית לא שריא משום איבה:

הנה בנוסג איסור מכח חומרא אפשר לומר כסברת מעצמו

אבל בנוהג אי' מכח שקובר שדינא הכי ליש סברא זו כלל דשויא על עצמו חדא דמ"מ אם עצה בדין שקבר שהדין כן ואינו כן סוא בדר טעות ואינו בדר כלל ולית שויא אכפסי' חדא מעצם בדר אלא בדבר שיודע שהוא מותר ומכוונין לאסור על עצמו אבל בדבר שאוסב שהוא אסור ואינו רולה לאסור עצמו בדבר המותר ליש שויא אכפסי' חדא ועיין שעית חיא כלל ה' פרט א' ואם יש פלוגתא דרבוותא ואין הכרע והוא ס"ל כדיעה האוסרת ניב אין כאן משום בדר ואין עליו איסור יותר ממאי שהוא לשיטה האוסרת כיון שלפי דעתו הלכה כדיעה זו וכיון שאין הלכה כן אמאי לא כתיר לו משום איבה, ולא עוד אלא דכ"ל דאפי' בנוהג איסור משום חומרא כמי ליש בי' איסור בדר דאדעתא דנוהגין חומרא זו קיבל על עצמו ואין בו לא אי' תורה ולא אי' דרבנן רק חומרא בעלמא ועיין בש"ך יו"ד סי' רי"ד ומגיא סי' תקפ"ל סקי"ב וחבין היטב שכן הוא:

ומה שכ"ל בישוב קושי' הש"ך לפמ"ש המאירי ריש מגילה

דבבני עירות ובני כפרים ליש תגודות שבני עירות מודים לבני כפרים שזהו זמנם ובני כפרים לבני עירות שזהו זמנם והרי זה כדין קיש שזמנה בהכן החמה והקלו ביולא לדרך משעלה עמוד השחר ע"ש והי"ל אני אומר דודאי מי שנוהג אי' מכח חומרא או משום שקובר שדינא הכי מודה שיש מי שקובר שהוא מותר וגם יש מי שאינו נוהג חומרא זו ולהיפך מי שנוהג היתר מודה שיש מי שנוהג אי' ולית בזה איבה אבל הנוהגים היתר בפת של עכו"ם אומרים שכל אדם יכול לנהוג בו היתר והנזהר אומר שכל אדם לריך לנהוג בו אי' שפיר שייך איבה שיחושו שמחזיק אותם לעברייניס אם לא יאכל עמהם ואי"ב, והי' זה שלוש מנאי ידידו הדושים:

עמרם הקי' בלוהים בקיק הכיל

תשובה ר"א

ד' עמכם הנגידים החשובים אים לפי ערכו אקרוים מנהלי קהלתי:

אשר שאלתם אודות הקבל אשר שני שומעני' והעבירוהו

ועתה רולה להשיב ולקבל דברי חבירות בא"ה אופן יש לקבלו, הנה אלה עשרת הדברים אשר מהויב להקדים כעשה לבשמע א) שיעשה כל אשר אלוהו ואם אשלח לקרות אותו יבא מיד ויקבור המקולין ב) שלא יבא בחנות ווירעסהויז ולא במרתף ולא בשום מקום שמשחקין בקארטען והוא לא ישחוק בשום מקום בקארטען ולא ישתה שום משקה המשכר לא יין ולא ייש רק בשבת ויו"ט וגם זה רק בביתו ג) שלא יקבל מתנות משום אדם הן מעות הן אוכלין ומשקין ואם יתנו לו מחויב להחזיר להם וגם לא ישא להם שום מין בשר לביתם או למרתף ולא יביא שום מין בשר לשום אדם במקולין או בשום מקום אחר ולא יקבע מועד לקבל ולהודיע לחיובים

לחיובים סלו ד) על סבת ויוע יקרים ליתן נסר לעכיים ובעוס פעם גם נחול לא יחסר מליטרא נסר סלסס לפי חסנון יוחר מן סכי לחטה ובלבד סלא יעריס סלא ליתן לפס נסר בימי החול ה) סהסוחט יהי' מעניה עליו ו) נסר המוכה ממקום לחר לא יקלב נמקולין עד לחסר יחול רסות ממכי לו לס לא לחי' בביתי מן הרב הדיין כי' ולס גם הוא לא יחי' בביתו מליזס ח"ח הולך המים לחסר ירלה כחב מלין הובא הנסר ז) סילך ערב ובקר לביה"כ לו לביה"ד להחפלל עם הלבור בטלית וחפילין ולס יחי' לו מיכוב ומכיעה ולא יוכל לבא לריך לבדר זכותו ח) סלא יבא על סוס מחוכה וסעודה וחברא-סעודה וכדומה לא בחוך המסובין ולא בחוץ ולא לבמס זולת לקרוביו לחסר פסולים לו לעדות ט) סלא יעבה סוס תחבולה וערמה לחלק בין לים לחים בבתיכם הנסר ומלוקחו יר"ר) כוחן תקיעת כף סלס יעיד עליו לפי' עד לחד סעבר על לחד מן הדברים לו סחוים לא להחפלל ולא הכיח תפילין לו ששתה יי"ל לו סעבה סלר ליסורים כהרגלו לא יהי' בוב קלב פה לעולם ולא יעבה סוס הסתדלות להכסיחו ופוסל כל העדים סיכחיסו העד הכיל סלא יהיו נלמיכים רק לס יחכו תקיעת כף, ולס כה יעבה ויקבל דברי חבירות לז ים להסיבו על מסמרתו, ידידכם הדוים:

עמרס הקי' בלוהס בקיק הכיל:

תשובה ר"ב

שוכ"ט לאהובי חחכי הרב הגדול וכו' מוהרי"ח כי' רב בקיק עמלענד:

כתבך בא אלי ועל סל עתה באחי לחר כועלת עמי בעכין ההכסר והקסים לשאול כי לבדר דיכים אלו סל מומר לחלל שבת בפרהסיא על בוליו לריך זמן רב ובחסובת אבכי לדק חיוד סי' כ"ל מחיר ליתן הכסר לאכסים המחללים שבת ע"י פועלים כבריס ובבהמתם ומדקדקי' בשאר דבריס ע"י קבלת דברי חבירות ומה דפסיחא לך דמחלל שבת אינו כבוי לעכין דיהי' החלב שלו ובביות שלו בכלל בזירת חלב שחלבו בוי ובביות עכויס, הכה בחסו' מהרי"ל יוד סי' ל"ל אוסר ביסולס מסוס ביסול עכויס ולפ"ז יל דבס חלבים ובביה שלהס אסור אפי' עסוי בהכסר אבל בחסו' כ' סס מקיל במבעס ביין שלבו וכחב דלים בהו לא מסוס טעמא דיסוך ולא מסוס חבנות ויש בו סחירה למיס בסי' ל"ח, ודכירבא שלפני כמה שכיס הראה לי הרבני מויס אבוס ז"ל מאוהל בבי' כמדומה בסס חסו' רסב"ל דמבען ביין שלבו אינו אסור רק מעבה בכס ובכחבי מקומו אי' ובקסחיו ולא מלאחיו כעת רק בחחיס חיוד סי' ק"כ כחב כן מדעחי' דבפסי':

ובנוף הדבר דמחלל שבת הוי כמומר לבהי"ת דעת חסו' הי' בללאל סי' ג' ומהרי"ק שורס קיס דהוא מהי"ת אבל הרבה אחרונים סי"ל דהוא רק מדרבנן הביאס מהרי"א סי' כ' הכי"ל, וגם בביות הבכרים הוא רק בזירה דרבנן ומבואר בסי' קע"ו דאס ראה עסיית הבביות ולא ראה החליבה מוחר בדיעבד ועיין ס"ך סס סקיב ולכן אס אין לבך בוקפך שמעמיד בדבר אי' אין להחמיר בו הרבה, אבל יש חבס שיקבה בביות מאסר ימלא ויומכרהו בחורת בביבה שלו על סמך ההכסר וכו' והי' בזה שלוס ושמחת יוע לך ולביתך כבסס חותבך דוסיה בהבה:

תשובה ר"ג

שיליח עס"ק יחרו חרמ"ב לפ"ק:

שוכ"ט לכבוד אחי יקירי הרבני העבדי העבלני עסיס רמוכי החוים כמו"ה משה כי' בלוהס:

אשר בחת על דיה בדברי הרחיים פסחים ז' שכחב דמלוה שאפשר לעשות ע"י אחרים מבלך בעל ושאינו יכול לעשות ע"י אחרים מבלך בלמ"ד וכחב שם" ועל העבילה חע"ב דאיא לעשות ע"י אחרים כיון דעבילה כלים אפשר לקייס ע"י שליח לא פלוג רבנן, וקשיא לך כיון דהא דעבילה כלים אפשר ע"י שליח לא שייך בבטבל אלא בבעבול אי"כ בבבילה אבס הויל למיבקע דאפשר ע"י אחרים דהייבו ס"ה' אחר המעביל וכדאמרינן בחולין ל"א ע"ב אי ליבא דאבבסה חבירתה ובבלה דחבירתה כוונה מעלייתא הוא. ולעבבד"ב לאחלק דבשלבא בחבס הלריך עבילה שהוא בן דעת לא לחיבה סעלוה אלא על הבטבל ולא על הבטבל ומילא אחר הבטבל אותו איבו עושה שום מלוה רק הוא עושה מלוה שבטבל ומלאה לו מבילה וזה אי"ל מ"י שליח שיהי' הסלי"ח בבטבל, אבל בבבילה כלים עכ"ח הוטל המלוה על האדם המעביל ולא על הבטבל שאיבו בר דעת ולהיות מעביל

אפשר מ"י שליח ולהבי בקב הרחיים בבבילה כלים:

ויותר כראה בכוונת הרחיים שלריך שיהי' אפשר שהבעלים יעשו המלוה ע"י שליח ובבבילה כלים שפיר מסבחת לה שלוה אחרים להבעיל כליו, אבל בבבילה אדם מבבים אס לוה לאחרים להבעילו והס טובלים אותו מדעתו הלא הוא טובל ליע והחי בוסא אינא אי"ע ואס אבסו אותו לבבול בלא דעתו אי"ב אין הוא עושה המלוה ע"י אחרים רק הס עושים מלוה מעלמס ויש לדחוק ולמלוא אופן אבל הוא רחוקולבן לא בקבו הרחיים:

אמנם אחרי שובי בחמתי דבלחיה לבי"מ דלריך אפשר ליעשות ע"י אחרים בלא הבעלים וזה שייך בבבילה כלים, אבל בבבילה אדם אף אס מבבילים אותו בע"ב אבל אי"ל בלא הבעלים שהרי הס הבבבלים והי' לריך לבדך בלמ"ד רק עשוס לא סלוג מבלים ואי"ס, אחיך הדוסיה:

עמרס הקי' בלוהס

תשובה ר"ד

שיליח ב' איפאלא ב' חלוה הרחיים לפ"ק:

בימי הפוריס, יזרח אור ליסריס, כבוד ידידי הרב המאוה"ג וכו' מו"ה אשר כי' אבדקיק בעלעביעס:

תמול קבלתי מכתבו ולא הי' פבאי להסיג והיום חסתי להסיג להוליא הדאבה מלבו על אודות בבו לכן אמלא כפי קולר גם על דיה, ובמאי דבדק לן לסיעת המחבר בא"ח סי' תבי"ל דהולכין בבלי בתר עיקר תסמיסו ודעת הטו"ז סס סקי"ל דאפילו להחולקין איבו מדינא אלא מחסשא מפבי המון עם ויקוד שיעה זו בבו' על ראיה רסב"ל בחסו' סע"ב ורין פבים מבלי סחי' שדי בהדחה אף שבבר אפשר שבשתמש בו חמין והאחרונים הביאו בשם רמ"ע שחק' הא אס לא בשתמש בבלי אי' רק פ"ל בבי לריך הכסר כדיבו ותי' מסוס דהוי אבי' ובטלפ"ג מותר מה"ת ואין כאן רק אי' דרבבן ואי"ב הס אמרו והס אמרו ע"ב, והקשה פר"מ הלא בבריתא בע"ז תבי הכסר בלי שתי' בהדחה ובס תבי חדא וכולן שבשתמש בהס עד שלא יעביל ושלא יבעיל ושלא ילבן אסור ומוקי לה כמ"ד בוטלפ"ג אסור והקיל הא בס אס בשתמש פ"ל בחמין לריך הכסר כדיבו ומה מהבי דבוב תסמיסו בלובן ותיבן רמ"ע ל"ש למ"ד בוטלפ"ג אסור:

הבה בהא דקתבי בבריתא דברים שבשתמש בהס ע"י חמין וכו' דמבעילן אף דלפעמים מסתמשין בהס ע"י האור בלי מים ודאי לא קשיא מה מהבי בוב תסמיסו ע"י חמין כיון דאס בשתמשו פ"ל ע"י האור לריך ליבון דבבר הקשו ראשונים אמאי לא מהבי בי' הבעלה להשתמש בו חמין כימא מה דראוי לפלוט ע"י חמין פולט בהבעלה ראשונה ותיבן כיון שבלע ע"י האור איבו מפליט ע"י הבעלה בפ"ל רק מעט מעט עיין חולין ח' בחוס' ורשב"ל וריטב"ל ומבואר בריטב"ל ע"ז דע"ז דאס מבעיל כלי הלריך ליבון לא בשאר בו אחי"ב רק מסהו עייים היטב ולפ"ז תקשי אמאי אסור להשתמש בו אחר הבעלה הא כיון שלא בשאר רק מסהו הרי יתבטל ולריך לומר דאסור מסוס דאי"מ אי' לבתחלה וכבר כתבו תוס' פסחים ב' ד"ה לשהיבהו דהיבא דאיבא תרתי לביבותא מסהו ובטלפ"ג מבטלין אי' לבתחלה ע"ם ועיין בהה"ד כי' בבי"ח ובוא"ז אוא"ח סי' תבי"ו סקי"ב בשם הב"ח, ולפ"ז ביבא דאזלינן בתר תסמיסו בחמין אף אס אינב שבשתמשו פ"ל ע"י האור מ"מ מה שבשתמשו בו אחי"ב בחמין בעשה ביעול לבחבירו והוי רק מסהו ובוטלפ"ג ושפיר שבי לבו בהבעלה, אלא דקשיא אמאי דקתבי בבריתא דברים שבשתמשו בהס בלובן שבי בהדחה ואמאי כיון דלפעמים מסתמשין בהס בחמין כיבע"י הבעלה למ"ד בוטלפ"ג אסור דבזה ל"ש אי' הבי"ל דבמה שבשתמשו אחי"ב בלובן לא פלוג כלל ובשאר בעבס גמור לא רק מסהו

איברא המעיין בפבים בחסו' מ"ע סי' ל"ו יראה דלקי"מ דתחלה הביא אי' על קושיתו הבי"ל שדוקא אס לא ידעבו בבירור שבשתמש בו ע"י האור ואין לבו רק חששא בעלמא שבשתמש בו מיעוט ע"י הוא שתולין ברוב תסמיסו

וכוונתם דאזלינן בתי' ואמרינן שלא נסתמם בו עי"י האור ודחה זה מדעת רש"י ורי"ן דק"ל שאפילו ודאי נסתמם מיעוט עי"י האור ורוב עי"י חמין דינו דקני בהגעלה לכן חי' כתירוץ הכי"ל דקני בהגעלה משום דהוי כטלפינ עי"ם ואי"כ לא הולך לתירוץ זה רק לי"ש דעת רש"י ורי"ן אבל בריתא דק"ל כטלפינ אסור שפיר י"ל כתי' הא' שמולין ברוב הסמיסו בלוכן ולא נסתמם בו חמין כלל דבלוקח כלי הסמיס מכבריס מ"ירי ואין אנו יודעים בבירור שנסתמם בו בחמין רק הסמא בעלמא:

אבל מה דקשיא לי על תי' זה דלים למיזל בתי' אלא במקום שרוב כשרות אי"א להיות ממיעוט טרפות וכדומה אבל כאן אין הרוב ומיעוט סותרין זא"ז דאפשר שנסתמסו בו ברוב פעמים בלוכן וגם מיעוט פעמים בחמין וקבלת זו כתבות האשרי"י חולין פא"ע ס"י כ"ה ע"ש, אך גם הא לא חברא דהרי פסקינן בשו"ע יו"ד סוס"י ט"ל כדעת בע"ע שהביא באשרי"י הכי"ל ולא ק"ל כסברת הראש"ים הכי"ל ע"ש ואי"ש:

ועוד כי"ל דהרי קי"ל ביו"ד ס"י קכ"א ס"ה דכלי הלריך ליבון או הגעלה מותר להסתמם בו לוכן אפילו ע"י הדחה ואפילו לכתחלה בדרך ערבי, אלא בדרך קבע אסור בזירה שמא יסתמם בו חמין ע"ש, וכ"ל דזה דוקא בכלי שרוב הסמיסו עי"י האור או בחמין אבל בכלי שרוב הסמיסו בלוכן אפילו ידוע שנסתמם בו פ"א אי' בחמין מ"מ מותר להסתמם בו אא"כ היתר בלוכן עי"י הדחה אפילו בקבע ולא בזריכן שמא יבא להסתמם בו חמין כיון שרוב הסמיסו בלוכן ואי"כ לבאו' קושים מ"ע לק"מ דבהי דנסתמסו בו פ"א בחמין מ"מ מותר עי"י הדחה כיון דעתה לא יסתמסו בו היתר רק בלוכן ולא בזריכן שמא יסתמם בו חמין דהולכין אחר רוב הסמיסו וכנ"ל, אלא דהוא שפיר ק"ל על דעת המחבר והפוסקים דגם בכלי שרוב הסמיסו בחמין קני בהגעלה אף דאפשר שפ"א נסתמסו בו ע"י האור ומותר להסתמם בו בחמין ועי"ז שפיר קשה כיון שנסתמסו פ"א ע"י האור לא מהני הגעלה אפילו להסתמם בחמין שלא ע"י האור כמבואר בס"י קכ"א הכי"ל או דק"ל שמתירין ברוב הסמיסו בלוכן עי"י הדחה אפילו להסתמם בו בחמין ולכן הולרך לתי' הכי"ל אבל אבריתא לק"מ שפיר מותר ברוב הסמיסו בלוכן להסתמם בו עי"י הדחה והייכו בלוכן, ובדבר שרוב הסמיסו בחמין דמותר בהגעלה אפילו להסתמם בו ע"י האור אף שפ"א נסתמסו בא"י ע"י האור כבר כתבתי בפתח דברי שתירוץ רמ"ע עולה יפה אפי' למ"ד כטלפינ אסור ולק"מ, זה הכלפעכ"ד ויען כי אני ערוד מאוד אסתגר בזה בברכה שלימה ומי שעשה לאבותיכו כסים וכפלאות, יעשה עמכו לעובה אות כנפשו וכפש ידידו הדוש"ת:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכי"ל

תשובה ר"ה

שיל"ת ב' איפאלא ה' בשלח הרכ"ג לפ"ק:

ישאו הרים שלום, לאוהב בלוס, ידידי וחביבי הרב הגאון המו"ג כש"ת מו"ה אליעזר בי' דייטש האב"ד דק"ק האכשאוויטן:

מכתבו הכבים קבלתי בזמנו ויען ראיתי מחוכו כי בדעתו לשוס בדרך פעמיו לכן לא חשתי להשיב ובתה יהי' כמשיב ידי ותהילה דברי פי בדי"ת מה שהעיר פר"מ למ"ד כטלפינ אסור למה לא ליותה התורה שבירה בכלי חרס במדבר ג"כ ולא"ל דילפי' משבירת כ"ח דחטאת בפ' לו הא חולין מקדשים לא ילפי' כמ"ש הטו"ז יו"ד סי' ל"ג דודאי אי הו"ל דבחטאת לריך שבירה משום הבלוע אפשר דגם לומר חולין מקדשים לא ילפי' דהאי לאו מילף הוא משא"כ אי אמרי' דבאמת לא נשאר רק מעהו ואי"כ איכא למילף מחטאת כלל דהתם אבירה תורה אפי' מעהו עיין שעה"מ פ"ה מחמץ הכ"ה ובר"מ"ש פ"ח ממעה"ק הי"ל:

ולפענ"ד איכני מולא מקוס להמיהתו דגם אי כוטלפינ אסור אינו כ"ח של אי' טעון שבירה ויכול להשהותו בביתו להסתמם בו לחוף הראש וכדומה או למכרו לנכרי ורק בקדשים או בחטאת לשיטת הרמב"ם לריך שבירה משום ביעור כותר ואי קי"ל אמאי לא כתבה התורה בכלי מדין דלא מהני הגעלה לכ"ח גם זה אינו דאי התורה העידה על כ"ח שאינו יולא מידי דפיו לעולם שנשאר בו טעם ולכן יסבר

משום ביעור כותר דלא מהני לי' הגעלה לביעור כותר כמו בכלי מחכות אי"כ שפיר ידעי' גם בכל אי' דלא מהני לי' הגעלה ואי לא נשאר רק מעהו ונזה"כ הוא בכ"ח בשאר קדשים זולת חטאת שאינו נעשה כותר כמ"ש שעה"מ אי"כ בחטאת בשאר איסורי' כמי מהני הגעלה מה"ת אי אין מבטלין אי' רק מדרבנן ורק מדרבנן אינו יולא מידי דפיו כמ"ש

עו"ז סי' ל"ג לכן אינכי יודע טוס פירוס לקושיתו:

ומידי דברי בעכין זה לעורר במ"ש תוס' זבחים ל"ו דיה ואם דבסוף ע"ז קסרי לבטל חטאת והדר שלמים והרי ממעט באכילתן דמיתסרי לזרים לכסים ולעבדים ואין נאכלים אלא ליום ולילה וכו' והב"ח הביא ואין נאכלי' אלא לזכרי כהונה וכוכחו משום דק"ל הא דאינו נאכל אלא ליום ולילה לא הוי כ"ע בכ"ע דאי' רק כ"ע בכ"ע דהיתר כמו שלמים דאתמול, ולפענכד"ב סבלא ישרה לחלק לפמ"ש הרי"ן דהא דכ"ע בכ"ע דהיתרא שרי הייכו משום דאי"א לחול סס אי' חדש על טעם קלוס ועיין ס"ך יו"ד סי' ל"ד סקכ"ג ולפ"ז בשלמא שלמים דאתמול אין סס שלמים אסרו לאכול למחר רק סס כותר ואי"א לסס כותר לחול על טעם קלוס אבל בחטאת סס חטאת אסרו לאכול יותר מיום ולילה וסס חטאת כבר הי' עליו קודש שהי' כ"ע בכ"ע ולכן לא פקע ממנו סס אי' ודמי להא דמיתסרי לזרים ולכסים ועבדים ונפסל ביולא משום סס חטאת ואין לריך לשנס הספרים:

ונם על מה שהק' תוס' סס מרקיק שכנע בקיק וכו' המה בספר עה"ק הא החס מייני בשאר ימות השנה, ולפענכ"ד לפמ"ש הפלתי רש"י ק' דהיכא דאכמ"כ קבעו דבריהם בלי הפרש אז מהני לבטל גם ד"ת אבל אם לא העמידו דבריהם בכל מקום אז לא מהני לבטל ד"ת ע"ש ולפ"ז בשלמא אם העמידו חכמים דבריהם בכ"מ דמב"מ אינו בטל ברוב שפיר אוקמי דבריהם גם בקיק שיבא קדשים לידי פסול אבל כיון דכתבו תוס' דבכלי מקדש אוקמא אדאו' ולא העמידו דבריהם בכל מקום שפיר ק"ל מרקיק שכנע בקיק אמאי אינו בטל ברוב ואמאי הקילו רבנן משום דבריהם להביא קדשים לבית הפסול, וה' יזכני לשעשע בד"ת כי הוא חייכו ואורך ימיכו וסכות חיים לכו ולכל הכלויס אליכו כנפשו וכפש ידידו הנאמן:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכי"ל

תשובה ר"ו

שיל"ת ב' איפאלא ג' לס' כח חרכ"ו לפ"ק

שוכ"ט לחכמי תלמידי הרב המאה"ג חריף ובקי כמו"ה גרשון כי"ש שטערן אבדק"ק מ' לודאם:

אחרי הודיע משלומיכו וכו' והנכי למבוקשך הבאת קושי' מהרי"מ ברבי שהביא פמ"ג אוי"ח סי' תקי"ג במשב"ז סק"ג לרש"י פסחים ל' שכתב לרבא מב"מ לא בטיל הלא רבא ס"ל בחמורה ה' ע"ג דאין מערבין לקרבות ואי"כ לא מלי למילף מב"מ לא בטיל מן ולקה מדס הפר אי"כ מכלי' דמב"מ לא בטיל, ואינכי רואה אפי' ריח קוש' דהרי אמרי' התס לרבא אלא הס כ"ל לימד על בכור ומעשר שבחערב דמן בכל העולי' שקרינן לגבי מזבח והיינו כרבנן דר"י למ"ד מערבין לקרבות דילפי' מדס הפר ודס השעיר דאין עולי' מבטלין זה אם זה אבל לר"י כמו דילף למ"ד מערבין לקרבות מדס הפר וכו' דמב"מ לא בטיל ואינו תלוי בעולין דאין מבטלין זא"ז הי"ב למ"ד אין מערבין לקרבות דילפי' מהס דאין עולין מבטלין זא"ז ר"י ילף מהתס דמב"מ לא בטיל ומסו"ה בכור ומעשר שבחערב דמן בדס שאר עולין קרבי' ופסק רבא כווחי' ולק"מ:

ושוב הבאת סס קוש' פמג"ד בגוו"ד בס"ו למ"ש תוס' זבחים ל"ו וחולין ק"ג דמסו"ה שרי לבטל שלמים בקדרה של חטאת משום דמב"מ מה"ת חד בחרי בטיל ומדרבנן הוא דבעי' ס' ובכלי מקדש אוקמא אדאו' אי"כ הקשי למה הלריכם תורה מריקה ושטיפה ושבירה בכלי חרס הא מה"ת ברובא בטיל ואי דא"מ אי' לכתחלה אכתי הקשי לשיטת הסוברים דהוא רק מדרבנן, גם בזה איכני יודע מה קוש' הא כותר בעינא בעי שריפה והוא מלות ביעור כותר ובבלוע בכלי זהו ביעורו מו"ש בכלי שטף ושבירה בכ"ח אבל אם מבטלו ברובא ואכלו אין זה ביעור, ומה שהארכת סס דאין כוכתו לבטל חלי' בפלוגתא דדשא"מ כבר הוכחתי בחטו' אחת [מי' ב"ש אוי"ח סי' ר"ד] שאינו כן ולא אכפיל הדברים פה:

ומס

ומה שהבאתם קושי' על רש"י שהביא מנ"ל שי' תמ"ב
ששקיל שכתב כל שמיקרו כך היכו נעל כעכין ד'
מיכי מדיכה אלא שמנ"ל שם הוכיח דאי ליכא כבאים היכו
אסור אלא מדרבנן א"כ מה פריך בגילה ל"ח ולינבל מיס ומלא
לגבי עיסה הא עיקר עשייתו כך, ובהשקפה ראשונה הי' כ"ל
דאף הרש"י לא אמרה אלא לעכין אכילה כיון שא"א לעשות
מעשה זה רק ע"י תערובות מיכיס אלו כולד מעם אחד ועיין
בעה"מ ר"ם א"ע דבד' מיכי מדיכה ל"ם מע"כ רק שכולד
מעם אחד ע"ם והשבתי בזה דברי חוס' בילה ורין כדרים
דמיס ומלא בעיסה הוי מב"מ כיון שע"י שלשתן כולד מין
אחד אבל לעכין אחומין מודה רש"י דבעל וכמ"ם חוס'
ברכות כ"ב ד"ה הכך דלא איתמר מע"כ לעכין טומאה רק
לעכין אכילה ופריך שפיר:

אבל אכי המה על המנ"א והאחרונים שהמעיין בתשובת
רש"י שמביא ב"י סוס"י קל"ד יראה דס"ל שאם
נתערב כן ע"י ישראל באופן דל"ם לאסרו משום מבטל אי'
לכתחלה שפיר בעל רק כל דבר הנעשה ע"י עכו"ם שרגילין לתת
לתוכן דבר אי' אסרו חכמים כדי להתרחק מהם כגזיכה של
גוים ולכן ל"ם בזה ביטול ברוב ע"ם וא"כ אין לו עכין כלל
לשאר אי' בנתערבו אצל ישראל ול"ע:

תשובה ר"ז עוד להרב הכ"ל כרי"ו

שיליח ב' איפאלא ד' ויקהל תרכ"ו לפ"ק

ע"ד הקושי' שהבאתם בשם ישועת יעקב יו"ד סי' ל"ח בפסחים
ע"ה בעף מרוטבו על החרס וחזר אליו יטול את מקומו
הא בזבחים ל"ז פריך להא דיקדש להיות כמוה וכו' וכיתי
עשה ונדחי ל"ת ומשכי משום דאין עדלית שבמקדש ואמאי
לא פריך אמתכי' דהכא דהוא קודש ולי' אשי דמשכי יקדש
עשה הוא אי' זה ל"ם כאן בכל ולפענ"ד פשוט לק"מ לפמ"ם
הרמב"ם בפי' המשנה שם אסור לגלות בשפוד של ברזל לפי
שהוא מתחמם ולולה הבשר ואכו לריכין לגלותו בחמימות
האש בלי אמלעות כמ"ם הש"י בלי אש ולא בלי ע"י ד"א
ע"ם מבואר אף דהוי גם בלי אש מ"מ כיון שגם ד"א מס"ע
בלבי' אסור משום דכתיב בלי אש וכן מבואר בתוס' ע"ה
ע"א בשם ירושלמי דדייק כשהפסח כלה בתנור והגאלים
תחתיו הלא חוס התנור ג"כ מבשלו והוי בלי מחמת ד"א
ומשכי לה והייכו מדכתיב כי אם בלי אש ולא בלי אש ובלי מחמת
ד"א וא"כ בהא כמי אם כבלע בלי מחמת ד"א בבלי אש ל"ם
לומר כיתי עשה ונדחי ל"ת דבהדי' אסרה תורה לאכול אפי'
הבלי אש אם כבלע בו גם בלי מחמת ד"א דכתיב אל תאכלו
ממכו כי אם בלי אש והייכו בלי אש לחוד אבל בלי אש ובלי
מחמת ד"א הוא באל האכלו ול"ם עדלית כלל:

ומ"ש לחרן בשנותן אתה טעם דעדלית הוא משום דרמ"ח
מ"ע הם כנגד רמ"ח אברים ושס"ה ל"ת נגד שס"ה
גידין ומבואר בחולין ק' דאיברים בולרי' קודם לגידין דקאמר
לא כלרכה אלא לכפל שלא כתקשרו אבריו בגידין א"כ חיוב
עשה קדים לל"ת ולהכי עדלית הדבר כאה לך בדרוש אגדה
אבל הוא שלבדה"כ בדרוש פלפול, ולפי דבריך כתבת כיון
דמבואר בחולין הכ"ל דאי' גיד חל על אי' טומאה משום
דגיד איקרו כוהב בב"כ ובפסח יש אזהרה לב"כ כל בן נכר
לא יאכל בו ואיתא לל"ת פסחים ע"ג ע"א שאפי' פסח פסול
אסור לב"כ א"כ ברוטב פסול שאסור לב"כ ל"ם כלל עדלית
דמה שאסור לב"כ ל"ם כלל עדלית דמה שאסור לב"כ דוחה מעלת
קדימת העשה כמו שדוחה מעלת קדימת אי' טומאה, ואיכו
כבון בעיכי דדוקא אם אסור לב"כ מאותו שם אי' שאסור
לישראל שייך הי' שכן איקרו כוהב בב"כ אבל כאן אסור
לישראל משום לבי מחמת ד"א ולב"כ אסור משום כל בן נכר
לא יאכל בו והם שתי שמות ל"ם לומר שכן איקרו כוהב
בב"כ שהרי אין זה איקרו רק אי' אחר ושם אחר וכה"ג
כתבו חוס' יבמות ל"ג ע"ב ד"ה איסר דל"ם כולל בשני שמות
ע"ם ועוד דכאן איכו אסור לב"כ כלל דדוקא בני ישראל
אסור לירן ורועבן מקרא דהטמאים לאסור לירן אורועבן ממשרת
ליין טע"כ עיין בכורות וי"ו ע"ב ובתוס' שם ד"ה רועב אבל
בב"כ דליכא קרא רועבן מותר דזיעה בעלמא הוא עיין
פסחים כ"ד ע"ב ותוס' חולין ל"ט ע"ב ד"ה שאכי ושם קי"ב
ע"ב ד"ה הטמאים:

ומה שכ"ל בישוב קושי' יפוי"ע דתוס' עירובין ק' במתן
ד' שנתערב במתן אי' יכתבו במתן אי' שלא יעבור על
בל תוסיף ואמאי לא אתי עשה ודחי לאו דב"ת ובשו"ם שתי
לחם למהרי"ם חאניז סי' מ"ד תי' דלא אתי עשה ודחי ל"ת
אלא בדבר עלמו שחוטא מקיים העשה אבל שכא העשה
הוא בדש השלמים ובל תוסיף הוא בדש העולה והם נושי'
מחולקים לא אמרי' עדלית ואמנם עוי"א ר"ה סק' דא"כ מה
פריך בני יקדש ולית עשה ולידחי ל"ת הא העשה הוא
בכשרה והל"ת בפסולה הבבלעת ואמרתי לייסב לפמ"ם פכי"
בפסק אחד דבכל אי' מסקין היולאין מהם אינם אסורי'
מה"ת דזיעה בעלמא הוא ועיין פסחים כ"ד וחולין קכ"א
ואף דקי"ל מע"כ דאו' הייכו משום דאחר שבבלע באוכל
שוב הו"ל אוכל ועיין חוס' קי"ב ובכורות וי"ו הכ"ל וא"כ
בני יקדש אם הי' הטעם בעין אין בו ל"ת דמסקין היולאין
מהם אינן כמותן וא"כ ליתא כלל אלא משום שבבלע בכשר ופסיר
הוי העשה והל"ת בדבר אחד ופריך שפיר עדל"ת, ולפ"ז
התיכה אם המאכל נאסר אז המשקה היולא מהם אינם אסור מותר
מה"ת אבל בנטף מרוטבו על החרס שהרוטב עלמו נאסר
משום אלי מחמת ד"א א"כ אסורה גם קודש שבבלע במאכל
וממילא הוי שכי נופי' עם הפסח ול"ם עדל"ת דבדבר שעובר
הל"ת דהייכו הרוטב אינו מקיים העשה רק בפסח עלמו
מקיים העשה וכתי' מהרי"ם מחאניז הכ"ל:

ובזה מיושב גם קושי' הסכי' של ס' הכ"ל שהקשה אהא
דמוקי בחולין ל' ע"ב מתכי' דפסחים העלמות והגידין
והכותר ישרפו לע"ז כרי' והב"ע כשהוכרו ולבסוף כתערבו והרי
כשנתערבו שכי הגידין אי' של ימין ואי' של שמאל דים כאן
אי' של היתר שמ"ע לאכלו ואי' של אי' כיתא אתי עשה דכשר
ודחי ל"ת דגיד האסור וכאן ליכא עשה ול"ת וגם לא חשיב
ל"ת שבמקדש ולפמ"ם לק"מ דכאן מקיים העשה בגיד המותר
ועובר הל"ת בגיד האחר האסור ל"ם כלל עדל"ת וא"ם:

ועוד כ"ל בישוב קושי' הסכי' לפמ"ם הש"ך סי' ק"ל
סק"ד דהא דאמרי' בש שתי חתיכות אחת של אי'
ואחת של היתר ויש קדירה אחת של היתר ובפל בה אי' מן
החתיכות ואי' אם של היתר או של אי' דחולין של היתר
כפלה דהייכו דוקא אם קודש כפילה הי' כיכר כל חתיכה
בפ"ע אבל אם כתערבו קודש כפילה חד בחד כל אחת דייכין
לה כגופו של אי' ומו לא אמרי' קדיר לקולא ע"ם, ובמק"א
הסברתי עפ"י תשו' רש"י שהביא פמ"ג בפתיחה להתערובות
חקירה ג' דתמה השואל איך משכחת אשם תלוי למ"ד שתי
חתיכות הא כיון דא"א לגמלם שמא חתיכה היתר גדולה
וחתיכה אי' בטלה ברוב וא"כ הוי רק ספק ולא איקבע
איסורא ותי' רש"י דהא יש ספק כמי להיסוך שמא חתיכות
אי' גדולה וחתיכה היתר בטלה ברוב ובעשים אי' מה תאמר
אוקמא בחזקת היתר הא איכא חזקה ככגדה דאוקמא האי'
בחזקת אי' כמ"ם חוס' כתובות כ"ג ע"ב ד"ה הבא זה חוכן
דבריו בתוס' ביאור ומעתה שתי חתיכות שכתערבו קודש
כפילה היו שתיהן אסורי' מה"ת מספק שמא האיסור גדול
וכתבטל היתר ברוב ונהפך לאי' ושפיר דייכי' כל אחד כגופו
של אי', ולפ"ז בשני גידי' שכתערבו כיון שכ"א מהם כעשה
כגופו של אי' ואסור מה"ת א"כ אין כאן עשה כלל לאכלו
ול"ם לומר אתי עשה דכשרה ודחי ל"ת דפסולה דהא שכיהם
פסולים מה"ת משא"כ בהאי דזבחים שבבלע האי' ברוב היתר
קאי קושי' הגמ' אפי' אי טע"כ מה"ת מ"מ לא אמרי' המלא
ונהפך היתר לאי' כמ"ש אחרונים ונשאר היתר בתיתיו פריך
שפיר וכיתי עשה דכשרה ולידחי ל"ת דפסולה וא"ם:

אלא דלפ"ז תקשי כיון דשכיהם אי' ולא חל עליהם מ"ע
דאכילה כלל א"כ אמאי ישרפו הא לא נעשה כותר
כלל כיון דלא הי' ראוי' לאכילה לעולם וכקושי' הגמרא שם
דאיסורא לשדיי' אך זה ביאוש דהא קודש שנתערב הי' אי'
מהם מ"ע לאכלו ושפיר נעשה כותר ולפ"ז א"ש לשון הגמ'
בשהוכרו ולבסוף כתערבו וכתב רש"י שהוכרו לאו דוקא ולפמ"ם
א"ש שהוכרו דוקא דבלאי"ם כיון דשכיהם כגופו של אי' לא
היו נעוכי' שריפה וא"ם:

ושבור הייתי לומר למ"ש מהרי"ק שורש קל"ט שהביא בשם
תוס' פ"ב דעירובין שתי' על קושי' תוס' עירובין
הכ"ל ועוי"ל דאין עדל"ת שבמקדש כדאמרי' פ' דם חטאת
ל"ז מיהו יש לדחות דל"ד דה"ט משום דל"ת שבמקדש חמיר
ולא מידחי קמי עשה אבל בני בל תוסיף ל"ם שם חומרא
דשייך כמי בעלמא וכו' ועכ"פ לדעת תוס' שהביא מהרי"ק
ע"כ ל"ל דאין עשה שבמקדש דוחה אפי' ל"ת בעלמא דבזה"כ
הוא דהאי כללא דעדל"ת ליתא במקדש וכמ"ש עוי"א ר"ה כ"ת
ע"ם ולפ"ז ל"ק קושי' יפוי"ע כיון דעשה דאכילה קדשי

גיד פעותר הוא עצם שנעקדם אינו דוחה לא דנש"ב אף שהוא לא שהון לעקדם, אעכ אחר שהבוכנם כיל דזא דשאני נשאי דמירוצין דאף דשם לאו דבל תוקיף הוא לא שהון לעקדם מיא בל תוקיף זה ליתן מתן א' במתן ד' אינו אלא נעקדם ולכן קיל להוק' דהוי לא שנעקדם ולא מדחי' מפני עצם אבל לאו דאי' נא דהוא נעקדם רק אותו לא שהוא הון לעקדם שפיר יל דלים ני' אין עשה דוחה לא שנעקדם ואפשר שלזה כתכוון מהרי"ק נעה שקיים וכתב אחר האי דלעיל חיל אך יל כיון דהר נעקדם לא מידחי' עיש:

ועיד הרשב"א סכיל כתנם לחוכיח דקוני' אזלא למיד אחיכה

אמה שכיכו דאי לעיד נעי' שהי אחיכות הרי מוכח חזקה מקרא דאליב גם נשהי אחיכות לא איקנע איסורא דשמא איחר גדול ונטל האיסור ברוב אעיב עשום דמוקמינן אי' אחזקתו כחילות מהרבים ז"ע וכיון דאזלי' נאחר חזקה כים נאיר כקומי' תוס' ואכי המה עליך הרי כל כמה דלא ידעינן דאזלי' נאיר לא מוכח עשהי אחיכות חזקה דאי כמי איחר גדול אינו נטל כיון דלא אזלי' נאיר עיין רש"י חולין ל"ח וכ"ח ביטול ברוב סוי רובא דאיתא קמן ז"ל דאחיכה אי ידעי' בודאי דאיכא רוב אבל אם אינו מסופקי' אם יש רוב ודאי לא מקרי רק רובא דליתא קמן ועוד דהא נופא דא"ל לאמלס אינו ודאי לפי' ר"ש שנהוס' חולין כ"ח אלא ברוב פעמים אינו מלומלס ועיין לאם יוסף וזה ודאי הוי רובא דליתא קמן ואי לא אזלי' נאיר לא אמרי' כלל דא"ל לאמלס ולא מוכח חזקה מהא דנעי' שהי אחיכות:

ומה שהמשה על ראש יוסף שכתב דר"ל סיל כוי מציא על

אלנו אי"ה אלמא לא נעי שהי אחיכות ע"כ קיל ספק אסור מה"ת ומהראיב דהה דוקא נס' כרת אסור מה"ת והוא נגד גמ' ערוכה כריתות כ"ה דר"ל סיל אי"ה נא על נבלה, לא שמה לנך לחוס, שם במקומו דלר"ל מוחר להניח אי"ה על נבלה אבל אינו מחויב ולרבנן אסור להניח אבל נס' כרת מחויב להניח אי"ה ע"ש ומהא דמוחר להניח אינו מוכח דספק אסור מה"ת רק מדחייב להניח וספיר דהה מהראיב ועוד דלמא הא דמניח אי"ה על נבלה היינו נאמת דוקא נשהי אחיכות דאיקנע איסורא והא דבכוי מציא על אחיכה אי' היינו עשום דהוי ספק כרת, ונזה ברוך אומר לעומתך תרמיכך שעתך ומלאכו כופש נגוף וכפש כנפש חמיך דוש"ת נאהבה

עמרס הק' בלוהס נקיק הכיל

תשובה ר"ח

לכבוד ידידי הרבני העדכי העלני המופ"מ מו"ה יעקב רויזנער נ"י בייסוב ליסיטע:

אחד"ש ע"ד מה שאל אם מוחר ליקח מי מלח מן העכו"ם שמא כשהמם בחניות דכשיובא דאבלא הכני להשיב

אך בקלרה, הכה זה פשוט שאם כלי עכו"ם אב"י אלא דחורפי' דמי מלח מחלי' לי' לשבחי', ועיין בשיך יו"ד סי' ס"ט ס"ק"ח דכ' בשר שנמלח בכלי איסור ושהה בו מעלי"ע אף דהוי כבוש כמבושל מ"מ כיון שאינו פולט עד אחר מעלי"ע הוי כעלפ"ג כראה מדבריו דליר לא הוי דבר חריף ואינו מחלי' לי' לשבח ואיכ אפשר דגם מי מלח הכיל לא מחלי' לי' לשבח, אבל כבר חמה עליו בהנהום מהרבים שם, ולענ"ד כראה ליישב דעת הש"ך דס"ל דהא דאמרינן דבר חריף מחלי' לי' לשבח היינו שהדבר הפגום אינו פוגם הדבר חריף אבל אם הדבר החריף כבלע אח"כ בדבר שאינו חריף כמו כאן הליר בבשר שפיר טעם האיסור פוגם בבשר ואף דהליר גופא כבר כ"כ מ"מ אין הנאסר יכול לאסור יותר מן האוסר ועיין ס' קכ"ג בהגה"ס ס"ג, אבל לפמ"ש הרין בסוף ע"ז דבדופני הכלי אינו נפגם רק כשפולט במאכל אי"כ כשנפלט בליר לא נפגם מעולם דחורפי' מחלי' לשבח ראוי לאסור הבשר ואיכ דברי הש"ך המוהים לדעת הרין ועיין בדה"ב בית ד' שער ד' ועכ"פ הדין אמת דחורפי' דמי מלח מחלי' לשבח וליכא ס"ס להתיר שאם כלי עכו"ם:

ואפילו יש ס"ס מ"מ אולי ליקח מן העכו"ם הוי כלכתחילה

וכעלפ"ג אסור לכתחילה הנם דמשם אין ראיה דכעלפ"ג אסור לכתחילה היינו לבשל בו אבל אם כבר נתבשל אפילו בעכו"ם וישראל לוקח ממנו מוחר כמבואר ברמ"א ס' קכ"ג סי"ו, ומש"ש כמי לא מקרי עושה ס"ס בידים דאסור מ"מ אני מוכך קלת אולי זה דוקא בשאקראי בעלמא אבל אם ישראלים לוקחים תדיר מגוים ואדעתא דישראל מציא אולי הוי כאלו

ניד פעותר הוא עצם שנעקדם אינו דוחה לא דנש"ב אף שהוא לא שהון לעקדם, אעכ אחר שהבוכנם כיל דזא דשאני נשאי דמירוצין דאף דשם לאו דבל תוקיף הוא לא שהון לעקדם מיא בל תוקיף זה ליתן מתן א' במתן ד' אינו אלא נעקדם ולכן כיל להוק' דהוי לא שנעקדם ולא מדחי' מפני עצם אבל לאו דאי' נא דהוא נעקדם רק אותו לא שהוא הון לעקדם שפיר יל דלים ני' אין עשה דוחה לא שנעקדם ואפשר שלזה כתכוון מהרי"ק נעה שקיים וכתב אחר האי דלעיל חיל אך יל כיון דהר נעקדם לא מידחי' ע"ש:

ועיד הרשב"א סכיל כתנם לחוכיח דקוני' אזלא למיד אחיכה

אמה שכיכו דאי לעיד נעי' שהי אחיכות הרי מוכח חזקה מקרא דאליב גם נשהי אחיכות לא איקנע איסורא דשמא איחר גדול ונטל האיסור ברוב אעיב עשום דמוקמינן אי' אחזקתו כחילות מהרבים ז"ע וכיון דאזלי' נאיר נחר חזקה כים נאיר כקומי' תוס' ואכי המה עליך הרי כל כמה דלא ידעינן דאזלי' נאיר לא מוכח עשהי אחיכות חזקה דאי כמי איחר גדול אינו נטל כיון דלא אזלי' נאיר עיין רש"י חולין ל"ח וכ"ח ביטול ברוב סוי רובא דאיתא קמן ז"ל דאחיכה רוב אבל אם אינו מסופקי' אם יש רוב ודאי לא מקרי רק רובא דליתא קמן ועוד דהא נופא דא"ל לאמלס אינו ודאי לפי' ר"ש שנהוס' חולין כ"ח אלא ברוב פעמים אינו מלומלס ועיין לאם יוסף וזה ודאי הוי רובא דליתא קמן ואי לא אזלי' נאיר לא אמרי' כלל דא"ל לאמלס ולא מוכח חזקה מהא דנעי' שהי אחיכות:

ומה שהמשה על ראש יוסף שכתב דר"ל סיל כוי מציא על

אלנו אי"ה אלמא לא נעי שהי אחיכות ע"כ קיל ספק אסור מה"ת ומהראיב דהה דוקא נס' כרת אסור מה"ת והוא נגד גמ' ערוכה כריתות כ"ה דר"ל סיל אי"ה נא על נבלה, לא שמה לנך לחוס, שם במקומו דלר"ל מוחר להניח אי"ה על נבלה אבל אינו מחויב ולרבנן אסור להניח אבל נס' כרת מחויב להניח אי"ה ע"ש ומהא דמוחר להניח אינו מוכח דספק אסור מה"ת רק מדחייב להניח וספיר דהה מהראיב ועוד דלמא הא דמניח אי"ה על נבלה היינו נאמת דוקא נשהי אחיכות דאיקנע איסורא והא דבכוי מציא על אחיכה אי' היינו עשום דהוי ספק כרת, ונזה ברוך אומר לעומתך תרמיכך שעתך ומלאכו כופש נגוף וכפש כנפש חמיך דוש"ת נאהבה

עמרס הק' בלוהס נקיק הכיל

תשובה ר"ח

לכבוד ידידי הרבני העדכי העלני המופ"מ מו"ה יעקב רויזנער נ"י בייסוב ליסיטע:

אחד"ש ע"ד מה שאל אם מוחר ליקח מי מלח מן העכו"ם שמא כשהמם בחניות דכשיובא דאבלא הכני להשיב

אך בקלרה, הכה זה פשוט שאם כלי עכו"ם אב"י אלא דחורפי' דמי מלח מחלי' לי' לשבחי', ועיין בשיך יו"ד סי' ס"ט ס"ק"ח דכ' בשר שנמלח בכלי איסור ושהה בו מעלי"ע אף דהוי כבוש כמבושל מ"מ כיון שאינו פולט עד אחר מעלי"ע הוי כעלפ"ג כראה מדבריו דליר לא הוי דבר חריף ואינו מחלי' לי' לשבח ואיכ אפשר דגם מי מלח הכיל לא מחלי' לי' לשבח, אבל כבר חמה עליו בהנהום מהרבים שם, ולענ"ד כראה ליישב דעת הש"ך דס"ל דהא דאמרינן דבר חריף מחלי' לי' לשבח היינו שהדבר הפגום אינו פוגם הדבר חריף אבל אם הדבר החריף כבלע אח"כ בדבר שאינו חריף כמו כאן הליר בבשר שפיר טעם האיסור פוגם בבשר ואף דהליר גופא כבר כ"כ מ"מ אין הנאסר יכול לאסור יותר מן האוסר ועיין ס' קכ"ג בהגה"ס ס"ג, אבל לפמ"ש הרין בסוף ע"ז דבדופני הכלי אינו נפגם רק כשפולט במאכל אי"כ כשנפלט בליר לא נפגם מעולם דחורפי' מחלי' לשבח וראוי לאסור הבשר ואיכ דברי הש"ך המוהים לדעת הרין ועיין בדה"ב בית ד' שער ד' ועכ"פ הדין אמת דחורפי' דמי מלח מחלי' לשבח וליכא ס"ס להתיר שאם כלי עכו"ם:

ואפילו יש ס"ס מ"מ אולי ליקח מן העכו"ם הוי כלכתחילה

וכעלפ"ג אסור לכתחילה היינו לבשל בו אבל אם כבר נתבשל אפילו בעכו"ם וישראל לוקח ממנו מוחר כמבואר ברמ"א ס' קכ"ג סי"ו, ומש"ש כמי לא מקרי עושה ס"ס בידים דאסור מ"מ אני מוכך קלת אולי זה דוקא בשאקראי בעלמא אבל אם ישראלים לוקחים תדיר מגוים ואדעתא דישראל מציא אולי הוי כאלו

ישראל מלווהו לבשל בו או לכבוש בו לכתחילה, אבל כבר כתב מעלתו דבלאים אין רגילות להשתמש בחניות גדולות בנסיובא דאבלא ואיכ אחזוקי ריעותא לא ממזקינן:

ועיקר סדבר כיל להתיר דכבר מבואר בטו"ז יו"ד סי' ס"ט

סקט"א ובש"ך שם סקס"ח דלמאי דקיל אין מליחה לכלים לספלים גם ליר הבכבש בכלי איסור אינו נאסר אאיכ עמד בו מעלי"ע ולא בשיעור כדי שיתבנו על סאור ויתחיל לסרחיה דז"א אלא בשאכל שכח שמלח יכול לפעול בו אבל בכלים שאין כח המלח פועל בו אינו נאסר בזה יע"ש ועיין בטג"א סי' תמ"ז סקט"ז וסקכ"ח ועיין יד אפרים סי' ס"ט בס"ג ואיכ לא מיבעי' מה שחוסם שמא שאב בכלים הקטנים שמשתמשין בהם בנסיובא דאבלא מחניות גדולות והחזיר לתוכו או שמא שאב בהם מהבאר ונתנו לתוך חניות ישראל ודאי אין חשש דאפילו שאב בהם לפי שעה כיון שלא שהה בתוכו מעלי"ע אינו אסור כלל, אלא אפילו בחניות גדולות אין חשש דודאי איכא ס"ס שמא לא שהה בתוכו בסיובא דאבלא מעלי"ע ואח"ל דהוי בתוכו מעלי"ע שמא לא שהה בו המי מלח מעלי"ע, ולא מקרי שם אוכם חד הוא דהספק הא' מתיר יותר מהב' דמותר להשתמש בו מי מלח לכתחילה יעיין בש"ך דיכי ס"ס אות י"א וי"ב ומכ"ש דאיכא הכא ג' ספיקא שמא לא נשתמש בו כלל וכני ספקות הכיל עיין הוס' חולין יו"ד ד"ה סכין וגם אין רגילות להשתמש בהם בנסיובא דאבלא לכביל שטוב להתיר, וכדומה שעל חשש שמא הוא חניות של י"ב אין חשש כלל שלא הזכיר מזה מעלתו לפי שאין בנמלא פה אלל עכו"ם, ידידו דו"ש:

עמרס הק' בלוהס נקיק הכיל

תשובה ר"ט

שיליח ב' איפאלא יוס ג' לס' ורא"ח אחו חרש"ב לפ"ק:

מאשר שמיכה לחמו במלחמתה של תורה, ערוכה ומסורה, מדבר בשפה ברורה, בקול חבורה, מורג חרון ומכון, ויה לו כלבנון, כבוד שאלי הרב מויה אשר אלשיל כ"י יוכנרייז רב דקהל יראים ב"ר אבדיאם:

מכתבך מן שבוע העברה הגיעני ונפשך בשאלתך אידות

כסר אחד סמוך לעיבך אשר כמה שכים היו עומדים תחת דגל שטאטוסקווא וגם השוחט שלהם הי' תחת השגחת רב מכת זו ועתה רוצים לשוב להיות אלעהדאקסים מה הדין של הכלים והשומן אשר נשאר להם מזמן הקודם:

בנוביי"ת יו"ד סי' כ"א לידד להתיר בכלים שנבלע בהם רק

איסור דרבנן אחר מעלי"ע דלים כאן לגזור שאב"י

אטו ב"י כיון דב"י נופא אינו איסור דאו' ועיין טו"ז סימן קל"ז סק"ז ועיין פ"ת סימן קכ"ג ופמ"ג סי' מ"ד בשפ"ד סק"ח ומהרלנ"ח סימן קכ"ח אלא שהכונ"י הק' שם דאי"כ לדעת רש"י דעביב לאו דאו' אי"כ להגעיל כלי שאב"י כלל דהא אפי' בב"י ליכא אי' דאורייתא כיון דליכא רק טעם ע"ש, וזה יש לייסב דרש"י סיל כדעת רבינו פרץ שהניח הטור רש"י ליד דבכף של מחכות משערין בכולו אף מה שלא בכבש ממנו בקדירה משום חש מקלטו חש כולו דמוליך בליעתו בכולו וגם מפליט בליעתו מכולו ועיין ש"ך סי' קכ"ח סק"ז ומג"א סי' תכ"א סק"כ והרי כתב רש"י בחולין ל"ח ע"ב דמטוים טעיב לאו דאו' לפי דמה"ת ביש בהוצא בטיל ע"ש ואיכ כי ליכא רוב אסור מה"ת ויש לחוש שמא ישתמש בב"י רק דבר מיעוט ויפליט מכל הכלי בכלי מחכות ולא יהי' רוב נגד פליטת כל הכלי ואסור מה"ת ולכן צריך להגעיל עכ"פ כלי מחכות אטו ב"י ובב"י צריך להגעיל גם שאר כלים ולכן לא חלקו חכמים בין כלי לכלי והצריכו הגעלה גם לכל הכלים אף שאב"י ואיש:

ושוב סק' לדידן דמב"מ חד בתרי בטל יהא מותר להשתמש

בתיכו ב"י במיכו דהא אפי' ב"י אם ישתמש במיכו ליכא איסור תורה דהא עכ"פ יש במה שבכלי רוב נגד פליטת הכלי ע"ש שהאריך ומלבד שיש לייסב ככיל יל עוד לפמ"ש ב"י סי' ל"ג דמסכתא לא ס"ס בשם בכלי נגד פליטת כל הכלי בכלי שנחוסתה דק ורחבה גדול ועיין בש"ך שם איכ אפשר כמי להיפוך דבכלי שנחוסתה עב ורחבה קמן ליכא אפי' רוב נגד הפליטה [עיל סי' קכ"ט] ומכ"ש אי בעיכן כפל דוקא עיין סמ"ג פתיחה להעתונות פ"א חקירה ג' ולפ"ז בנידון דידן דהוי רק איסור דרבנן הי' מקום להקל בשאב"י

אבל

אבל גם הכונ"י לא מלאו לבו להקל לפי שלא כמלא חילוק
אי נפוקקים ולא הוי גזירה לגזירה דכולה חדא גזירה הוא
ועיין תוס' חולין קיד ד"ה ומכא תימרא ומיין מהריב"ל שהגיא
פרי"ם במנהגי חו"ם סי' שלא אות כ"ג וסי"ד יו"ד סי' קקי"א:

ואולי סי' מקוס להקל בכ"ד לפמ"ם סרא"ם שלהי ע"ז
נמעמא דאסרו הכלי שאנ"י לבשל בה ולא אסרו
שהבשיל שבתבשל בה לפי שבתבשיל ליכא למיגזר דלמא
אכיל בתבשלה בנ"י דהא לא שכיח לבשל בנ"י שואיל ואסור
לבתחלה אפי' כשאינה בה יומא וקיים בהגיא אבל קדרה
אי שריה בה לבשולי נאנ"י אחי לבשל בנ"י ע"ם, וכיל
להסגיר הדברים עפמ"ם תוס' רים פסחים דעסו"ה גזרינן
בחמץ עפי דלמא אתי למיכל עסוס דלא בדילי מיניה כולי
שהא ולי"ד לבנ"ח ועולה וכה"ב שאיסורם נוהג איסור עולם
ע"ם וגם בנ"ח מעמה שנאסר כיון שאסור איסור עולם
מקלהו מדעתו ובדיל מיניה ואין חשש שיבא לאכלו ולפ"ז
בכלי שבישל בו אי' כיון דקודם בישול האי' לא הי' בדיל
מיניה אי נימא דגם אחר בישול האיסור מותר להשתמש בו
אחר מעלי"ע ואין איסורו איסור עולם אי"כ לא בדיל מיניה
ודמי לחמץ ולהכי חיישינן שמא ישתמש בו בנ"י אבל כיון
שאסרו להשתמש בו לכתחלה גם אחר מעלי"ע ואיסורו איסור
עולם ודמי לבנ"ח דבדיל מיניה ושוב לא שכיח שיבשל בו
כלל ולהכי לא גזרינן בבישל בנאנ"י לאסור התבשיל אעו
בישל בנ"י, ולפ"ז למאי דאמרינן בפסחים י"א הוא עצמו
מחזר עלי לשרפו מיכל קאכיל מיניה בחמיה אין לך זכרון
לאיסור גדול מזה ועיין שבת כ"א קוע"א השתא אקורי קא
מקיר אתרתי קא מיכתח והי"כ כיון שהוא עסוק להכשיר
כל כליו דהא כליס שאפשר בליבון והגעלה ודאי לריך לבבן
ולהגעיל אחר מעלי"ע אף דהוי כוטלפי"ג דהא כוטלפי"ג אסור
לכתחלה רק בכ"ח כיון שאין לו תקנה ועתון שבירה הוו
כדיעבד עיין בהגיא סס ותוס' פסחים ל' ד"ס ולישהיכסי
וזה פשוט דלריך להכשילס מיד כדי שלא ליתי בהו לידי
תקלה ועיין סי' קכ"א ס"ה בהגיא וכ"ם שהם כליו וכליס
רבים ועיין רש"י חולין כ"ג ע"ב ד"ה לידי תקלה ובאר היטב
היטב סי' כ"ז אות ל"ב ואי"כ אין לך זכרון גדול מזה ולא
שכיח שישתמש בכ"ח ב"י ולא גזרינן כלל אעו ב"י ולכן באי'
דרבנן אפשר יש לסמוך להתיר כ"ח שאנ"י כיון דהוי כדיעבד:

ועוד ל"ל דיש לדד להקל כפ"מ שכ"ל לישב חקירת תוס'
ורא"ם מ"ע אסרו כלי שאנ"י אעו ב"י ולא אסרו
התבשיל שבתבשל בנאנ"י אעו תבשיל שבתבשל בנ"י, ובלפעכ"ד
דרין בע"ז ס"ח הק' אין גמרינן כוטלפי"ג דשרי מכבלה הא
בכבלה דוקא שאינה ראוי' לגר אינה קרוי' כבלה וכוטלפי"ג
ראוי לגר והגיא בשם רשב"א בחוה"ג האחרון ביש ד' קוף
שבר אי שחיקן דאי משום מעשו דאוי' ברובא בטיל ואי
משום טעמא אין כאן כו"ע כיון שהוא פוגם והטעם הוא
אינו ראוי לגר ע"ם ועיין בלבוש אות ס' תרכ"ו הביאו
מו"ז שם שהק' להא דפסקינן שם שיפיל הענפים למטה
ויערבם עם הסכך בענין שלא יהיו ניכרים ויהא סכך רבה
עליהם ומבטלן דה קיל שאין מבטלין אי' לכתחלה והכא
משמע דלכתחלה שרי ואיכן דהא דקיל אי"מ אי' לכתחלה
היינו משום גזירה שמא יבא להתיר כל האי' אבל הכא
במלוה ליכא למיחש להכי כיון דלמלוה קמכוונין לא יעשה
המלוה בעבירה ע"ם, ולפ"ז בקדרה שאנ"י לפי דברי רשב"א
הכיל כמי מה שמתירין התבשיל שבתבשל בה מתורת ביטול
אתאינן עלה ואי"כ מה פריך שלהי ע"ז שם מכאן ואילך
כישהרי הא אין מבטלין אי' לכתחלה, אמנם לדעת הלבוש
הכיל אי"ם דהא כאן בקדרה ליש האי גזירה שמא יבא להתיר
כל האי' דהא האי' כבלע בקדרה ופריך שפיר ועי"ז משכי
דגם כאן שייך האי גזירה קדרה שאנ"י אעו קדרה ב"י
שיבא להתיר גם קדרה ב"י ומעתה אי"ם שאסרו הקדרה כמו
כל ביטול אי' לכתחלה אבל בתבשיל שבתבשל בה דל"ם ב"י
אי"מ אי' לכתחלה שכבר נתבטל לגזרו אעו ב"י, ולפי טעם
זה בכ"ד שבא לעשות תשובה ומלוה קמכוין לא יעשה המלוה
בעבירה וליכא למיחש שיבשל גם בב"י שפיר ייל דכשהוא
אנ"י מותר לגמרי וכ"ם שהוא רק אי' דרבנן:

אמנם לא בשביל שאנו מדמין כעשה מעשה אבל יפה כתבת
דיש תקנה לכלי חרס להגעיל ג' פעמים דהרי פסק
המחבר סוס"י קי"ג דכלים שבישל בהם גוי לפיכמו דברים
שיש בהם משום ביטולי עכו"ם אף לדברי המלריכין הכשר
אם הוא כ"ח מגעילו גם ודיו ומפני שאין לאיסור זה עיקר
בדאוריתא וה"ל דכוותיה:

ומה דקס"ל לך ע"ז למ"ם חס"ך יו"ד סי' רל"ם סקי"ב בשם
מהרלב"ח דאמ"ג דבטעם אל על אים שאסור מס"ת
מ"מ כיון שאינו אלא מריבוי דכל ואינו מפורש בתורה אלה
עליו שבועה אבל על אי' דרבנן דאינה לאו מפורש בתורה
אין שבועה אלה ולינה גם מרדכי פ"ג דשבועות דתקנה
שסוא משום קיי"ג וגדר אנו מוסבעין עליו מפר שיני אדור
אסר לא יקוס וכו' [לשון זה דתקנה שהוא משום קיי"ג וגדר
ליתא במרדכי שם אלא שכתב ועל אוסו שסמע וכו' שבשבע
שלא לקיים גזירתם ואח"כ גזרו עליו דהוי שבועה שוא ולא
כפסר מתקנת הקהל שהרי לבטל את המלוה הוא לסור מחוקי
המלוה ומדבר זה מוסבע ועומד מהר שיני והרי הוא בכלל
אדור וכו'] ואי"כ ליבעי כלים הכשר כמו באי' דאו' דע כי
כבר הסיג הרמב"ן בהשגות על שה"מ לרמב"ם שכתב שכל
העובר על אי' דרבנן עובר על אי' דאורייתא לאו דלא תסור
אי"כ אמאי אמרינן שפיקא דרבנן לקולא ואינן במגילת אסתר
שכך הוחכו מעיקרא מתקני התקנות וגוזרי גזירות לבבת
בהם לקולא כדי להפרים ביניהם לדין תורה ע"ם ומעתה
לק"מ ודאי במקום שאי' דרבנן עומד במקומו איכא לאו
דלא תסור ואין שבועה חלה עליו להתהלב"ח אבל בכל
הקולות שאנו מקילין בדרבנן אנו אומרים שאין כאן אי'
דרבנן כלל שכך הוכשרי מהם לילך בדבריהם לקולא כדי
להפרים ביניהם לדין תורה וממילא אין כאן לא תסור:

ודין זה סואיל ואתי לידן אימא ב"י מילתא הסור בשי'
קכ"ח הביא כתב בעה"ע אי לא מסתפינא מרבוותא
אמינא דאפי' כ"ח בקדרה דלאו בה יומא כיון דאיסורא
דרבנן מגעילה ג"ם ודיו והביא ראי' מן הירושלמי וכן כתב
הרשב"א וסיום דבריו דאפשר שלא התירו אלא באי' של
דבריהם שאין לו עיקר מה"ת כתרומה וחלה בחוץ לארץ וכן
בישולי גויס אבל שאר אי' של דבריהם התירו בה בשל
תורה ולאו לחוש שלא להקל בהם ע"ם, ובחתים יו"ד סי'
קי"ג העיר על דברי הטור שדעת רש"א לחוקה מדעת בעה"ע
דלדעת בעה"ע אפי' בלע אי' דאו' רק שאח"כ נעשה אנ"י
מהני הגעלה ג"ם ולדעת רש"א אין היתר אלא אם תחילת
בליעתו הוא אי' דרבנן אבל בלע אי' דאו' אפי' נעשה אנ"י
לא התיר רש"א כלל והוכיח זה שהרי הרשב"א בתו"ה
האחרון ב"ד ס"ד הק' ע"ז מפיבכא דר' אמי בחולין קי"א
ע"ב דמלח ביה בישרא ותבריה ואמאי תבריה ולמה לא
הגעילו ג"ם והאריך להוכיח מקומי' דהקומץ דדם שמלחו איכו
אלא מדרבנן ולמס לו כולי האי ולא הק' בפסיקתא מ"ע לא
שהה מעלי"ע והגעיל ג"ם אלא ודאי אם תחילת בליעתו אי'
תורה לא מהני זה אפי' נעשה אחי"כ אנ"י:

ולפענ"ד אין זו הוכחה דשרי כתבו התוס' בחולין ה' ע"ב
ד"ה מעם דלח"ק מומר לאכול חלב הוי על דס
מומר לאותו דבר ואינו מכיח בשביל האי' אלא עשוס דנפשו
קלה לאכול דס וכן הוא להדיא במשנה מכות כ"ג ומה אם
הדס שנפשו של אדם קלה ממנו וכו' והרי אמרינן בע"ז ס"ח
ע"ב גבי עכבדא בשיכרא דהא מימאם מאים ובדילי מינסי
מיניה ואפ"ה אסרי' רחמנא הלכך כוטלפי"ג כמי אסור ע"ם
ולפ"ז אפשר לומר גם בדס שנפשו של אדם קלה ואפ"ה
אסריה רחמנא ולהכי גם כוטלפי"ג אסור בים ומסו"ה לא
הי' אפשר לישהי' מעלי"ע ולהגעילו ג"ם דבאי' דאו' לא
סמכינן ע"ז ומסו"ה הוכרח הרשב"א דאחי עלה משום דדס
שמלחו הוי רק דרבנן:

אבל לא הי' לריך להוכחתו שהרי הלא"ה בבדה"ב הקשה
לדעת רשב"א דבאי' דרבנן שריא כ"ח בהגעלה ג"ם
א"כ כל כ"ח לישהרי בהגעלה כשאנ"י ובכל מקום בגמי משמע
דאין לו תקנה וכתב רשב"א במה"ב דזה טעות דשאני התם
דעיקר האיסורין בעוד שהיו בשבתן היו דיה שרי דבהדיא
כתב הרשב"א דאם תחילת בליעתן הי' אי' תורה אף שנעשה
אח"כ אנ"י לא מהני לה הגעלה ג"ם:

ואמנם הטעם לחלק כ"ל דס"ל הא דמהני הגעלה ג"ם משום
דע"י הגעלה ג"ם נכנס כ"ח מן מי הגעלה בחרסי
הקדרה עד שיש ס' במים הנכנסים נגד האי' שנשאר בו
ונבטל האי' בס' ועיין מ"ש חחי"ם סי' קי"ג הכ"ל בדעת בעה"ע
ואף דכ"ח אינו יולא מידי דפיו היינו משום דבהגעלה כח
המים שמפליטים הבלוע לגמרי מן הכלי ואין המים נבלעים
בה ועיין בריש בכורי' דטיפת חלב בשם הרמב"ן אבל מ"מ
כ"ח שרכין ובולעים אפי' בלוען בולעים כמי ממי הגעלה
ועי"ל מפליט ממה שנבלע בתוכן כשיעור שבולע ממי הגעלו
ועיין טו"ז סי' ל"ג סק"ג וקי"ל לר' חלפתא בן שאול שבירושלמי

דפרק בתרא דתרומות שבשגגות גיפ יש ס' במים הנכנסים
כנד אי' שבשאר בו:

אלא דקשי' לי עיז לדיעה ראשונה שבשוע"ע סי' ל"ח דגס
בא"י ואיתא בלוע אמריכן מחיכה עלמה נעשית כבלה
והיא העיקר עיין טו"ז ושיך שם אי"כ הקשי הרי כשמגעיל
פעם א' אכתי ליכא במים הנכנסים ונבלעים בקדרה ס'
כנד האיסור שבשאר שם ואי"כ נעשו המים כבלה וכן בהגעלה
שני' ואי"כ מה מועיל הגעלה שליש"ית שיש ס' כנד מה שבשאר
מא"י הראשון הלא כל מה שבלוע בקדרה הוא א"י דחעכ"ל
ואין במה שנכנס בהגעלה שליש"ית בפ"ש ס' כנד איסור
הנשאר מהגעלה ראשונה ושניה אך לפי מה דמסיק ירושלמי
דבאמת לא מהני רק בחרומה דרבנן ועיין פרי"ח סי' ל"ג שקי"ז
בשם הרין דבא"י דרבנן לא אמרי' חעכ"ל ולפי"ז שפיר מהני
הגעלה גיפ דעי"כ יש במים הנכנסים ס' כנד האי' שבשאר
בו אבל בא"י דאו' באמת לא מהני הגעלה גיפ בקושי'
הכ"ל ואי"כ בכלי ב"י שבבלע בו א"י דאו' לא מהני הגעלה
גיפ ומילא גם בשא"י לא מהני גזירה שא"י אטו ב"י ואף
דב"י נופא הוי רק א"י דרבנן דהא דחעכ"ל הוא רק דרבנן
כמ"ש הש"ך סי' ל"ג שקי"ג מ"מ הא העליבו לעיל דאפילו
בא"י דרבנן גזרינן שא"י אטו ב"י ומיושב קושי' בדה"ב:

אבל לא הוכח לי בזה שהרי הוכיח טו"ז בסי' ל' שקי"ד
דרפא הרשב"א בא"י דרבנן כמו אמרי' חעכ"ל אי"כ
הדקיל מה מהני הגעלה גיפ, ועלה בדעתי לומר דרשב"א
סיל בא"י בלוע לא אמריכן חעכ"ל וכדעת רמב"ן שהביא ב"י
סי' ל"ח אבל הב"י הביא שם דברי רשב"א דסיל גם בבלוע
אמריכן חעכ"ל אלא שכתב אח"כ אבל הרמב"ן כתב דמסתברא
דלא אמריכן בבלוע חעכ"ל עיש ועיין טו"ז שם שקיה, ואפשר
לומר שחזר הרשב"א מסברתו כנד סברת הרמב"ן וכן משמע
קצת מלשונו דהחלה כתב יל דחזר כל מה שבלוע בכף
מבב"ח כחביכה כבלה כמסתפק שיל כך ואח"כ כתב אבל
הרמב"ן וכו' ולא שביק ודאי דרמב"ן מפני ספיקו:

ונם יל דוקא בב"ח דחעכ"ל מהיא סיל אפי' בבלועה חעכ"ל
אבל בשאר איסורין דאין חעכ"ל אלא מדרבנן מודה
דבבלוע לא אמריכן חעכ"ל וכמו שמחלקין בסי' ל"ג בר"מ"א
סיד לענין לח בלח דבשאר א"י לא אמריכן בזה חעכ"ל היון
דליכא חשיבות חתיכה ובב"ח אמריכן גם לח בלח חעכ"ל
עיין בש"ך סקי"ד וסקט"ו והא דבא"י תורה לא סני בהבלה
גיפ היינו משום דבדאו' לא אמריכן על סברא זו דודאי
איכא ס' כנד האי' שבשאר רק בא"י דרבנן ועכ"פ מיושב
קושי' הרא"ש דאם בתחילתו בבלע א"י תורה אלא שבשאר
אב"י אמי לא מהני הגעלה גיפ דגזריכן כלי שא"י אטו כלי
בת יומא, ויותר נכון לומר דאעיג דסיל לרשב"א דגם בא"י
דרבנן אמרי' חעכ"ל וגם בא"י בלוע אמריכן חעכ"ל אבל היכא
דאיכא חתיכה לעיבותא שהוא א"י דרבנן וגם א"י בלוע מודה
רשב"א דלא אמריכן חעכ"ל ואי"ש מ"ש לעיל:

ודעת בעל העיטור כ"ל דלענין זה ליש לחיגזר אב"י אטו
ב"י דהא דאמריכן חעכ"ל בשאר א"י הוא רק משום
לחא דבב"ח כמ"ש הרין בסוגי' דע"ח והרי כתב פמ"ג בסוף
פתיחה לבב"ח דאעיג דבב"ח אסור שלא כדרך אכילתן ואפי'
כפגם מאוכל אדם אלא שאם כפל להבטיל אינו אוסר משום
דממשו בדוגא בטל ואין בו רק משום טעמו וזה רק בטעם
משונה ולא בטעם פגום וכרשב"א שהבאתי לעיל מ"מ אם
כפכל מאוכל אדם קודם שבישל הבשר עם החלב אינו בטעם
בב"ח מהיא משום דדרך בישול אקרה תורה ועיין בש"ך סי'
ל"ד סוף סקכ"א דהא דבב"ח חעכ"ל מהיא היד בתחילת
בישולם יחד אבל אם כבר נאסר משום בב"ח שוב חיל רק
כשאר א"י, ולפ"ז אפי' אם הי' נוטלפ"ג אסור מהיא מ"מ
אם הי' מבטל אבל בקדרה של בשר אב"י שאוי לפגם לא
הי' נעשה בב"ח ואי"כ ליש בזה לחא דבב"ח לומר חעכ"ל
ולהכי שפיר מהני הגעלה גיפ משום דליש בה חעכ"ל ולא
קשה כי קושיין הכ"ל ולא אתי למעבי בב"ח דשייך בי' חעכ"ל
דהקשי כי קושין:

אלא דאי"ש יתעורר עליו קושי' הרא"ש דמשמע בכל הש"ס
דכ"ח אין לו הקנה כלל לכן כ"ל עפ"י דברי הרא"ש
שכתבתי לעיל דדוקא אם מוחר לכתחלה להשתמש בו אחר
מעל"ע ולא בדיל מיני' גזרינן שמא ישתמש ביומיה אבל כיון
דאסור להשתמש לכתחלה בדיל מיני' ולא גזרינן אטו ב"י
ולפ"ז יל דגם בעה"ע אינו מחיר לכתחלה להגעיל כ"ח אינו
ב"י גיפ דגזרינן אטו ב"י ושפיר אמריכן בכל דוכתי דאין לו
הקנה אבל אם הי' מקרה שהגעיל גיפ כ"ח שאב"י שפיר
מוחר לבשל בה לכתחלה ולא גזרינן אטו ב"י משום כיון
דאסור לכתחלה לעשות כן בדיל מיניה וכמ"ש הרא"ש הכ"ל
לענין התבטיל ואי"ש:

ובמה שכתבתי יש לייסב גם קושי' ראשונה של הרא"ש
בבדה"ב לס"ד דירושלמי דבתרומה דאו' כמי מהני
הגעלה גיפ אמאי לא פריך הא התורה העידה על כ"ח שאינו
יולא מידי דפיו לעולם והא יכול להגעילה גיפ, ולפענ"ד יל
לפמ"ש פלתי סי' ל"ג אות ט' דלשיטת ר"ת דאי' עע"כ דאו'
לוקין על כזית מן התערובות אז חעכ"ל בשאר איסורים כמי
מהיא דגמריכן ובב"ח רק לדעת ר"ח כהן דאינו לוקה על
כזית מן התערובות הוי העכ"ל בשאר איסורים רק מדרבנן
ע"ש ועיין רשב"א חולין ל"ח ע"ב דבקדשים דטע"כ דאו' וגם
המלא מהיא לוקין על כזית מן התערובות ואי"כ מהיא חעכ"ל
ואי"כ אא"ל להגעיל כ"ח גיפ דבפעם ראשון ושני דאכתי ליכא
שיעור ביטול בקדרה נגד האי' אי"כ ההיתר נופא נעשה כבלה
ושוב לא מהני הבעלה שליש"ית כי קושיין הכ"ל ושפיר אמרה
תורה בכלי חרס יסבר דאינו יולא מידי דפיו לבולס אבל
בחולין שפיר יל דמהני הגעלה גיפ כמש"ל:

ולפמ"ש אין לאי' מהא דפסק המחבר סוסי' קי"ג דכלים
האסורים משום ביטול עכו"ם מהני הגעלה גיפ
לכ"ח דשאני ביטול עכו"ם שבטל ברוב כמובאר סי' קי"ג
סי"ד ואפשר יש במים רוב נגד אי' הנשאר בכלי אחר הגעלה
ונתבטל האי' אבל בשאר אי' דרבנן דבעינן ס' דלמא
בהגעלה גיפ אחתי ליכא במים של היתר שנבלע בכלי ס'
נגד האי' בשאר שם אלא דלפמ"ש פמ"ג בפתיחה לתערובות
דמיעוט היתר לתוך רוב אי' היתר נהפך לאי' עיין חקירה
ג' ואפי' לענה שהביא בסוף חקירה ג' בשם מנחת כהן דאינו
נהפך יל דהיינו דוקא בתערובות יבש ביבש לנקות על כל
אחד ואחד מן התערובות אבל לא בלח בלח שפיר יל דלוקהעל
כזית ותערובות ודעכ"ל מהיא במיעוט היתר ברוב איסור
כיון דלא מהני הגעלה ראשונה ושני' ע"כ דבהגעלה אי' וב'
עדיין יש רוב אי' ואי"כ נב ההיתר נהפך לאיסור ותעכ"ל ומה
מהני הגעלה שליש"ית ועיכ לומר דמיד בהגעלה ראשונה יש
רוב היתר ואי"כ תקשי למה לי עוד ג' הגעלות אלא ודאי
דבהגעלה כ"ח לא תקנו שיתבטל ברוב ביטולי עכו"ם רק
בשאיב כשאר הגעלות ואי"כ הי' דמהני בשאר אי' דרבנן
שאין להם עיקר מהיא ועיין בב"י סוסי' קי"ג שדין זה שפסק
המחבר שם בוצע ממ"ש העור סי' קכ"ח בשם בעה"ע ורשב"א
ותוא מן הירושלמי ותוה"ג הכ"ל ואי"כ הי' נמי לכל אי' דרבנן
שאין להם עיקר מהיא, ואפשר נמי דכל אי' דרבנן שאין
לו עיקר מהיא בטל ברוב כמו ביטולי עכו"ם וחלה חו"ל
ושפיר למדין משם דמהני הגעלה גיפ לכ"ח:

היוצא מכל הדברים הנ"ה"כים למעלה דשפיר יש לסמוך על
מה שהתיר בזה בתשו' מהרו"ם יו"ד סי' כ"ה להגעיל
גם כ"ח גיפ במים חמין אחר שהו מעל"ע דהוי ניטלפ"ג,
ובזה אומר שלום וברכה ברכה התורה מאלי דודך דוש"ע:

מורה הקי' בלוהים בק"ק הכ"ל

תשובה ר"י

שיל"ח ב' איפאלא ג' לס' וירא תרי"ן לפ"ק:

שפע שלום וברכה לידידי הרבני המו"ם, ורוח לו
כלבנון, רוח דעת ויראת ה' כמו"ה אברהם
יצחק בר' גרינבערגער בק"ק ה' מאדע יל"ו:

מכתבו הבעיס הגיעני שבוע העבר ולא יכולתי להשיב
מפני הכבד כובד ראש ואחרי' כי לא הייתי בקו
הבריאות וב"ה יום יום שבתי לאיתני והיום כתבתי אל בני
להשיב כיד ד' הטובה עלי:

נפשו בשאלתו אודות העבים יבשים שהבכרים שופכין
עליהם יין ומושכין מהם היין מה דינו ודין הענבים
הנבשים, הנה כאשר עמדתי על משמרת הקודש בקהלתו מאדע
לא שמע עוד כי הערלים שופכין יין על ענבים יבשים, אך
הי' לדון על שהם מושכין העסקעכן מן הענבים יבשים וקיי"ל
כר"ח בעז"ז כ"ה יין כיון שהתחיל למשוך עושה יי"ב וכדאיתא
ביו"ד סי' קכ"ג סי"ז ודברתי מזה עם הגאונדק"ק ליסקא
הקדוש זצ"ל ועם הרב המופלא הצדיק מו"ה שמעון ליכטענבערג
זצ"ל ועכו ואמרו כי גם בימי הגאון הקדוש מו"ה משה
מייטעלבויס זצ"ל אב"ד אוהעלי וימי קדוש זקיני מאור הגולה
מו"ה

עוי"ה עמרס חסידא זצ"ל היתה כזאת ולא פי' בידם לעתות ולכן עומד שלא לומר דבר שלא נשמע ומי"מ הרבה פעמים נשאלו ונתנו בדבר:

והצדיק אליקקא חתר למלוא היתר לייסד מנהגן של ישראל נאומרו כיון שהעשקענן אין דרך לשתותו בעיני' רק לערבו לתקן יין אחר לא מקרי יין לענין כיסוך ואיכו נאסר נמנע עכו"ם, כך שמעתי שהם ואני אפרש קלת עיין שבועות כ"א כיון דלאון בעיני' אכלי לי' איכפי דעתי' אעשו אלמא אע"ג דמתאכיל ע"י תערובות כיון דלא מתאכיל בעיני' לא מקרי אוכל ה"ל כיון דלאו בעיני' שוים אותו לא מקרי יין לענין כיסוך ועדיף מיין מבושל בפ' קכ"ג ס"ג דאיכו כעשה י"י, וכומיתי לו הלא אמרינן ב"ג ליו כל חמרא דלא דרא על חד תלת הי"ל לאו חמרא הוא ועיין רשב"ם שם דף ל"ז ע"ב ד"ה עד שיתן מים לתוכו דלא חשיב לשתי' אי אלא מזוג וכו' ועיין חוס' שבתדרין י"ד ע"ב ד"ה אלא, א"כ כמי כימא שאיכו כעשה י"י וא"כ לא משכחת כלל ביינות שלהם יין כיון שהתחיל למשוך עושה י"י שרי אז איכו מזוג במים, ולא מלא מעכה ועיין באו"ח פי' ר"ד ס"ה וסימן ע"ב ס"ה דמקדשין על יין אי אפילו הוא חזק דדרי על חד תלת:

וכעת כפל מלחא בלבאי סברא ישרה לחלק דבשלמא התם אם מוזגין אותו בשלש חלקים מים ודאי מקרי יין גם לכוס של בהמ"ז עיין שנת דף ע"ו וברכות כ"א ותוס' ב"ב ל"ז ד"ה עד ואיכ אי"ל לומר דהמים שבמזג בהם נורמים שיקרא יין רק מלד היין שבמים קרוי יין ולהכי שפיר מעיקרא חמרא אבל כאן שמתקיים בו יין יש"ל שקרוי אחיכ יין על שם היין שביתן בתוכו אבל העשקענן בעלמו איכו קרוי יין ואיכו עושה י"י ומ"מ כ"ל שזה איכו שלא יהי' המשקה הזב מעכבים יבשים קרוי יין ומקרא מלא הוא בנזיר עכבים לחים ויבשים לא יאכל אלמא דיבשים כמי קרוים ענבים ומשקה הזב מעכבים קרוי יין:

ויש להביא ראיה לזה דקרוי יין ממאי דאיתא בספרי שם פ' כשא אמרו והלא כבר כאמר מיין ושכר יזיר חומץ יין וחומץ שכר לא יאתה ומה תיל כל משרת עכבים לא יאתה מגיד שאם שרה עכבים במים שתה בכו"ע וכו' ואי כימא דמשקה הזב מעכבים יבשים לא מקרי יין לענין כיסוך דלמא אתי וכל משרת לרבות משקה הזב מעכבים יבשים שאסור לנזיר דזה איכו בכלל יין ומכ"ל למילף טעיב אעיב דב"ז בכלל יין:

וכן הא דדרשיכן בנזיר ל"ז מכל אשר יעשה מגפן היין ליומד על איסורי נזיר שמלטרפין זע"ז מכ"ל הא קרא זה בתר קרא דענבים לחים ויבשים וכו' כתיב ודלמא אתי להבות משקה הבא מענבים יבשים דאסורים לנזיר דכיון דלענין כיסוך לאו יין מקרי הוי סד"א דמותר לנזיר ועיין פרים יפות עה"ת דלאו ביבשים לגמריתיי קרא אלא באחזו ולא אחזו עיין רש"י בילה כ"ו ע"ב אלא עכ"ח דלהא לא לריך קרא דבכלל יין הוא:

ועוד ראי' ממאי דדרים שם בספרי ועכבים למה כאמר יש לי נדין עד שלא יאמר אם חייב על היולא מן הפרי לא כתחייב על הפרי עלמו אלא אם אמרת כן עכשם מן הדין ה"ל ועכבים ללמדך שאין מוכשין מן הדין ואי כימא דמשקה היולא מעכבים יבשים לא מקרי יין א"כ בעכבים יבשים לא כתיב שחייב על היולא מהם ועכ"ח לריך למכתב ועכבים יבשים דאסור דבזה ליכא קו"ח וסוב הו"א דיבשים אתי למעט לחים כמו דאמר שם בספרי בסמוך דהו"א לחים למעט יבשים ועיין חוס' פסחים כ"א ע"ב ד"ה בשלמא ומהרש"א שם ולהכי אילטרך למכתב גם לחים ומכ"ל דאין עוכשין מן הדין אעכ"ח דגם משקה היולא מעכבים יבשים מקרי יין וא"כ כבר כאסר היולא מהן בכלל מיין ושכר יזיר וא"כ גם ביבשים איכא קו"ח:

ולפ"ז יש עוד ראי' דמקרי יין מהא דאמרינן בנזיר ל"ח ע"ב ועכבים לחים ויבשים לא יאכל לחייב ע"ז בפ"ע ועי"ז בפ"ע ופירשו חוס' שם לחים ויבשים הרא יתירא הוא ולכתוב עכבים והוי לחים ויבשים בשמע אלא וכו' ואי כימא דהיולא מעכבים לחים ויבשים לא מקרי יין א"כ אי הוי כתיב עכבים הו"א דוקא לחים דהיולא מהן אסור פרי עלמו כמי אסור אבל יבשים דהיולא מהן מותר פרי עלמו כמי מותר ומכ"ל דחייב על כל אחד בפני עלמו, אלא עכ"ח דיולא מיבשים כמי אסור דיין מקרי:

ובספרי פ' פנחס דרים ונסכו רביעית ההין וכו' הסך נסך שכר אי אתה מנסך ואי אתה מנסך מזוג אלמא דנסכי מזבח איכו אלוי בשתי' בהרי יין אי איכו חסיב לשתות כמ"ש רשב"ם ב"ב הכ"ל ואפ"ה רק אי כשר לנסך במזבח ולא מזוג ואיכ ה"ה כיסוך לע"ז איכו אלוי בשתייה ואיכ גם היולא מעכבים יבשים אף שאין שותין אותו בעיני' מ"מ כשר לנסכים והיה דים בו משום י"י:

אמנם גברא רבא אמר מלחא לריכין למסכוני כפתי' אדרב, והוא עפמ"ש חוס' ע"ז כ"ז ע"ב ד"ה לאפוקי דמאי דנזרו שתה יכם לאסור בהנאה יותר, מפתם ושמכם הייכו משום דשכיחי לנסוכי לע"ז אבל עתה שבטל כיסוך שאין יודעין בב"ג ע"ז דיו להיות כפתם ושמכם וכו' ועיין בעור וב"י יו"ד סי' קכ"ג וממולא הדברים למדכו שמתחלה לא גזרו על יכם אלא בשתייה משום חתכות כמו פתם ושמכם ושלקות ומשום שהיו רגילין לנסך אסרו אחיכ בהנאה אמו י"כ נמור ועיין טו"ז רס"י קכ"ג ובזה"ז דכבים שבחו"ל לאו ענ"ז הן אלא מנהג אבותיהם בידיהם אין כאן אי' כלל משום לחא דכיסוך רק משום חתכות דהייכו משום בכותיהם ומשו"ה שרי בהנאה ואיכו אסור רק בשתייה כמו פת ושמן וכיון דהוא רק משום חתכות דע"י שתו' ביחד ואיכא איקרוני דעתי' יבא להתחתן עמהם ועיין בטו"ע סי' קי"ג וסי' קי"ד ואיכ האי עשקענן כיון שאין דרכן לשתותו בעיני' רק לשקן בו שאר ייכות לית בי' משום אקרוני דעתי' ול"ש בי' משום בכותיהם וחתכות כהי דמקרי יין ומתכסך מ"מ מותר דעתה ליכא משום כיסוך רק משום חתכות ואי"ש, ולפי מעט זה נאמת גם העשקענן שרי ולא העכבים יבשים בלאוד:

ונדולה מזו כתב בתשובת הרין סי' ה' הובא ב"י סוס"י קכ"ג על דבש היטמעאלים דהייכו שמבשלים היין בשול יפה עד שבעשה דבש שהוא מותר אפי' בשתייה משום דגם ייכם איכו אסור אלא בשתייה לפי שאיכם מע"ז ואין בו משום כיסוך אלא משום חתכות וכל שאוכל אותו בדרך שאין בו משום חתכות אפשר שהוא מותר והדבש אין בו משום חתכות דלא גרע מיין מבושל שאין בו משום חתכות וכו' ע"ש ואיכ דכוותי', ואף דשם קייל בפ' קכ"ג שכיו דאסור הדבש הייכו משום דהר"ן שם הקשה הרי כשהיה תחילתו יין נאסר ואיך עקב איסורי' משום דבשלי', ותירץ דכל שאי' משום חתכות איכו אסור אלא בשתייה לפי שאיכם אוכל אותו בדרך שאין בו משום חתכות דלא גרע מיין מבושל שאין בו משום חתכות וכו' ע"ש ואיכ אפשר כשבעשה דבש מותר אעפ"י שכשהי' תחילתו יין נאסר ע"ש ובהא הוא דלא קייל כוותי' רק כיון דנאסר מתחילתו לא עקב איסורי' ואסור, אבל בנ"ד דמתחילתו אין דרכו לשתותו ולית בי' משום אקרוני דעתי' וחתכות] שפיר מותר אפילו בשתייה כיון דעכו"ם בזה"ז לאו עובדי ע"ז הם:

והרבני הלדיק המנוח מו"ה שמעון ליכטענבערג זצ"ל הגיד לי בשם זקני הגאון הקדוש מאוש"ב מוהר"ר עמרס חסידא זצ"ל שסמך עלמו אהא דאמרינן כחובות כ"ז אם יש שם מחבואה אחת מלא על הכתות כולן ואיכ אם יש רק ככרי אחד שאיכו ממשיך העשקענן מן העכבים יבשים מליל על כולם אלו תוכן דבריו, ומרים הוי קשיא לי הא פריך התם מ"ש משני שבילין וכו' ומשני התם ודאי איכא טומאה הכא מי יימר דאיטמו, והסברא נראה כך דבאמת הדבר תמוה אלא בכל שבויה יש ספק מי יימר דאיטמי ומחמת ספק זה גזרו חכמים על השבויה שאסורה לכהן והרי הוא אסורה ודאי מדרבנן ועיין ש"ך דיני ס"ם אות י"ז חי"ד ואיך מתירין בב"ח, אלא הסברא כך דבאמת גם בב"ח יש להפיר ועיין פסחים דף יו"ד חוס' ד"ה בב"ח אלא דמחזי כי חוכא דמתירין מה שאי"א להיות שהרי אחד ודאי טמא ומחזי כשיקרא עיין רי"ן שם ומל"מ פי"ב מאה"ט אבל בשבויה דאסורה חכמים רק מכח ספק אין כאן חוכא ומחזי כשיקרא אם כולם טהורים דהרי אפשר שהוא כן דמי יימר דאיטמי ואין כאן דבר שאי"א להיות שכולם טהורים, אבל בנ"ד כיון שאיכו מתירין כל העכבים יבשים הוי כבא לשאול בב"ח והרי ודאי רבים המשיכו ממכו היין ואם המשיכו הרי הוא אסור ודאי מדרבנן ואיכ מחזי כשיקרא שאיכו מכשירין הכל:

ובעמדי בזה מלאתי באו"ח כלל מ"ג אות י"ב שכ' ומטעמא דלעיל נהגו בכמה מקומות לקנות כרוב שלוק שקורין קוהפוש"ט וכו' וכתב באו"ח וגם לא חיישיכן שמא יתן בהוכו יין וחומץ וכו' אך אם דרכן לתת בתוכו יין וחומץ כשמבשלין אותו אסור וכו' ואמר מהרי"ם אפילו במקומות שמחמירין בו אם יש עכו"ם אחד בעיר שהיה להכשיר אותו בביטול מותר לקנות בשתם מכל עכו"ם שבעיר דהוי כמו מחבואה אחת שמלא על כל הכתות וכו' ופסקוהו רמ"א בהג"ה ביו"ד סי' קי"ד סע"י ומ"ש בד"מ ובו"ז שם סקי"ג

הק' הא נאלי דמחנותא יש לכיל מסכהנות שיש קפק אם סיתה נאותה מחנותא ואמיל לא סיתה שמא לא נאכנה וזה לים כאן דמה מועיל מה שאין מכוים זה מערב לנאר שדרכן לערב אלא שאר שם כאלו לא הי' מכוים זה ביניסה ואיל דכאן מיירי גיכ מקפק דלא ידעינן איזה מכוים הוא שאינו מערב דהא לא נזכר כאן שום רעז מזה ולא ידוע איזה מכוים הוא עיש:

ובאמת מדברי שיך שקיים שכתב ומותר ליקח מכולם אפי' מהן נבתיהן דכל אורא שאני לוקח ממנו אני אומר זהו אלא מיני מערב וכו' כראה דשיל דמייני שאינו יודע איזהו ומי הוא שאינו מערב, אבל שדבר המוס בעיני איך מסכתה לא מיודעין בביאור שנוי א' אינו מערב ואי' מי הוא, ממנים אם יודע שאינו מערב יודע מי הוא ואם אינו יודע מי הוא מכא ידע שאינו מערב וכדפריך בכתובות מיב מי דידע כפרוס א' דלא ידע מכא ידע מיש ואיל למלוה כן אלא בעליאות רחוק:

ודברי טוי"ז המוהיס מאי שיש הוא זה שא אי' להתהפך ולומר שמא לא נבעלה ואחיל נבעלה שמא היתה במחנותא, ועוד דסרי שם אונס אד דשני הספיקות הם שמא לא נאכסה, מיהו בזה יש כיון דקפק שמא היתה במחנותא ולא הי' ריעותא שהיתכם כלל איכ בקפק זה אתה לריך להתחיל ולא נעינן יכול להתהפך כמיש שיך דיני שיש אות מיו וגם לא מקרי שם אונס אד כמיש שם נאות יוד, אבל הא קשיא הא סרי שפק אחד בגופו וקפק אחד בהערובות דקפק שמא לא נאכסה הוא בגופו וקפק שמא זו היתה במחנותא ולא אחרת הוי קפק בהערובות, ולכן הי' כיל דטוי"ז לאו מסוס שיש אמי עלה רק דקיל כמו שהקשתי דשאני התם אם אנו מתירין כולם מסוס דאנלינן בכיל שהיתה במחנותא מיע לא מחד כשיקרא דאנו מתירין גם אונן שנאכסו ודאי דהא לא נאכסו ודאי ומי יימר דאיתמי אבל כאן אם אנו מתירין כולם מסוס דאמרינן בכיל זה לא כתן בתוכו יין הרי אנו מתירין גם אונן שנותנין לתוכו יין ומחזי כשיקרא דמתירין דבר שאינו להיות, אלא דאיכ לא הי' לריך להקשות מכא דכאן מיירי בידוע איזה גוי מערב ואינו בכלל הקפק עיין הי' קיל אלא אפי' אינו ידוע מי הוא גיכ קשיא ביכיל, אלא נראה דקיל דגם כאן אפי' אונן שדרכן לערב מיע אינו ודאי שמיערב כמו התם שאינו ודאי שנאכסו וכמיש השיך ואפי' רוב דרכן להתערב כיון שאינו ידוע בודאי שמיערבו וכו' וכיכ נאר הגולה כיון שלא נודע ודאי שמיערבו משאיכ בקפק דמייני בידוע ודאי שמיערבו בהן יין דאז אזלינן בתיר עיש ואיכ גם כאן אם אנו מתירין כולם לא מחזי כשיקרא שאנו מתירין דבר שאינו שהרי אפשר שאף שדרכן לתת בתוכו יין מיע לא נתנו בהנו, והיכ בכיד שאף שדלכן למשוך היין מיע אינו ודאי שהמשיכו ופשיר יש להתיר אפי' בגיל מעטם דכיל תולין בנאותו א' שאינו ממשיך כמו במחנותא ואיש דברי זקיני מאור הגולה זציל וקושיתי לקיע:

שוב נתיבתי דאפשר קושית טוי"ז הוא מעטם שיש ואי דהוי קפק א' בגופו וקפק א' בהערובות, כיל קבלה יסרם דהא דקפק א' בגופו וקפק א' בהערובות לא חשיב שיש הייכו דוקא בא"ל לקפק הקפק בהערובות בא' רק מחמת האחרים כגון בקפק מרפה שאם כהערב דאם התחיל שמא זאת אינו מרפה שוב לא תוכל לומר ואתיל מרפה דאיכ שוב אין כאן קפק ואקורים ועיכ התחיל מכא האחרים שמא זאת אינה קפק מרפה אלא האחרת ואז תוכל לומר ואתיל זאת הקפק מרפה שמא אינה מרפה ואיכ קפק הראשון דכא מכא האחרים והתחלה בשני גופים, ועוד דכיון דכבר אמרת שמא זאת אינה קפק מרפה כבר הודית שיש כאן קפק מרפה ועיכ אתה לריך להתחיל שמא אין כאן מרפה כלל ואתיל יש כאן מרפה שמא אינה זאת אינה קפק הנכי הוא בשני גופים אבל כאן אפי' אין כאן רק כהנה אחת שפיר יש שיש ואפשר לדון עליה בלי האחרות שמא היתה זאת בתחנותא והוי כמו קפק על ואין כאן ריעותא כלל ואתיל לא היתה בתחנותא אימר לא אינתי שפיר מקרי שני הקפיקות בגוף אחד ועיין שיך דיני שיש אות ד' ועיין בגרא מתוקה בפלאי קופי קיא ותבין:

ריען כי דברי טוי"ז בהיתולי אינם מובנים לכן אמרתי לבאר כיד ד' הטוהה עלי, דמיש בתחנותא אינה ריעותא דבאל ומעלה שלא נודע איזה היתה בתחנותא וכאן אינה ריעותא בידוע מי הוא שלא עירב ומעליותא דבזאתיז ופקולי הם הוא המוס דמי שקל בשלם אם שני הריעותות ושני המעלות שקולים, ומה שסייס כיון שעכוים אחד בחזקה כשרות אעיכן דגם האחרים הם בחזקה כשרות אין לו מוכן כלל דעם חזקה כשרות יש לנכרי וכיש דאבדו חזקה כשרות שלהם שהרי רובם דרכן לערב בשם יין, ועוד יש לדקדק הרבה בדבריו:

ונ"ל דכוונתו כך דהוכיח דעכיח אין שהיתר בתחנותא מעוס שיש שהרי אנו מתירין כולם בבאל ואיכ לא שיש שמא היו בתחנותא דודאי כולם לא היו בתחנותא אעיכ שהיתר הוא כמו דאמרינן בפי' קי' דאם נאבד אחד מהם מוהר לאכול הטאר שהיה שהיה והטעם מעוס דעליו בא איקבע איקורא דהייכו בשני מחיכות דאמור מחיכה אחת אף דבשני מחיכות איקבע גם היתרא, אבל היכא דאיקבע היתרא ולא איקבע איקורא מוהר ולהכי באוכל שהיה שהיה דאיקבע שיתרא שאחד ודאי מוהר ולא איקבע איקורא שהרי על בני יש קפק אם הוא איקור כלל שרי, והיכ כיון דאחת ודאי כשרה מעוס דהליכן שהיתה בתחנותא והוי כמו קפק ביאה וקפק על דאין כאן ריעותא כלל והוא כשרה ודאי ואחרות הם קפק אם נאכנו אינ איקבע היתרא ולא איקבע איקורא ולסכי שריכן כולהי:

ובהכי ניחא מה שיש לחעוס בלאיה איך נימא שמא זו היתה בתחנותא הא הרוב לא הי' בתחנותא ונימא שהוא מהרוב, ולפמיש ניחא כיון דהרוב קפק והמיעוט ודאי לא אזלינן בתיר, וכעין שכתב הרשביא חולין ליד וטוי"ז אויה שי' הרים דאף דהיכא דיש רוב ומיעוט ודאי אמרינן כל קבוע כמעיע דמי אבל אם המיעוט קפק לא אמרינן קבוע כמעיע עיש היכ להיפוך אם המיעוט איקבע ודאי והרוב קפק לא אזלינן בתיר והוי רק קדיר לקולא ואיש:

ועיין בבי' קופי קיד בדעת הטור דדרכן הייכו שלפעמים נוהכין בהם יין ופידוע הייכו שכולן נוהכין לתוכו יין אעפי' שאינו יודע שכתבו לתוך אלו עיש, ולפי"ז היכ כיון שיש מכוים א' בחזקה כשרות הייכו הכבשים שלו, איכ איקבע מיעוט כבשים ודאי היתר והאחרים הם רק קפק אם נהנו בהם יין אף שדרכן לתת לתוכו יין הייכו לפעמים אבל אינו ודאי שנתנו בהנו לכן אמרינן דגם האחרים הייכו הכבשים האחרים הם בחזקה כשרות כיון דאיקבע מיעוט היתר ולא איקבע רוב אי' כמו בשחיטה הכיל ואיש:

היוצא מזה בכיד דאם יש גוי אחד שאינו ממשיך היין מן הענבים יבשים אעיפ שדרכן בכך להמשיך מיע מוהר ליקח הענבים יבשים מכולן, אלא דלדעת השיך בכיכן דוקא שאינו ידוע מי הוא שאינו ממשיך ולדעת הטוי"ז לפי' ידעינן מי הוא מיע שרי וכמו שביארנו אבל אי לא ידעינן בודאי שיש גוי א' שאינו ממשיך אין כאן היתר:

אמנם מלאתי בשדרכי פ' אין מעמידין פי' ההכיד שהביא עתה שמתקנין לחם בשמרי יין כתב ריב דאפי' לדברי ריש מוהר הלחם כי אינ שלא יתקן גוי אחד בשמרי שכר ואמרי' בכתובות אם יש מחנותא א' מלאה על הכהנות כולן וכו' עיש והביאו השיך פי' קיד בקבינא בהיתר הכרכום, אלא דהשיך כתב עלה שבדיעבד לא פסק כן להקל ולומר שאינ שלא יתקן א' בהכשר וכמוש בהגיה שי והייכו משום שדרך העכוים להתקן בא' לא אזלינן להקל וכו' עיש:

ולפענ"ד גם הדיע אינו חולק על המרדכי ומודה דאף שדרך העכוים להתקן בא' מיע כיון שאינ שלא יתקן אחד בהיתר אזלינן להקל אלא דשם בדיע קאי על דברי אוש כלל כיב אות טיו דמייני בכרוב שכובשין העכוים במקום שרגילין לערוב בו חומץ יין ומדמי לה האויה להאי דמרדכי הכיל דגם בזה אמרינן מן הסתם אינ דלא יהא עכוים אחד בעיר שאין מערב: בו עיש ועיז שפיר הביג דיע שהוא נגד הגמרא דעיז ליד ולית דכבשים שדרכן לתת לתוכן יין או חומץ יין אקורי' בשכילה ולא אמרינן האי סברא דאינ שלא יעשה אחד בהיתר אזלינן להקל, אבל אין העעם כמו שחשב השיך משום שדרך העכבים להתקן באיסור לכך לא אזלינן להקל אלא בעמא אחריכא אית בי' דבשי דמדיכא שרי מהיע כיון שאינ שלא יתקן אחד בהיתר אזלינן לקולא כמו בתחנותא מיע חכמים גזרו על הכבשים שדרכן לתת לתוכן יין שיהיו אקורים בשכילה כמו שגזרו על חלבן ופתן ושמנם ושלקות דבהדי הכי הביג להו בתחני' בעיז ליה משום שדרכן להתקן באיסור ועיין בתוספים פיז מה' מיא היע שבי ויש דברים אחרים אסרו אותן חכמים ואעיפ שאין להם עיקר מהיע גזרו עליהם כדי להתרחק מן העכוים וכו' הביג ואזיל הכי דיכים ובהכיד כתב דין הכבשים משמע דמבוש הגזירה

סגולה הם אקורים, וכ"ז נדין הכנעים דמזה מ"ר מ"ה ו"ל עפ"י נכלל גזירות חכמים אבל בכידון דמרדכי אלא מ"ה, נכלל סגולה רק דאלו מ"ש מעת תקנו סלחה נמרי יין עפ"ר כמנ המרדכי כיון מ"ל אלא אלא יתקן אחד נמרי מכר תלינן לקולא כמו נמהנואה ונזה עודה ד"מ, ומ"ל כמנ על דברי מרדכי וכן כתב או"ח סוף כלל כ"ג והמנ מדברי מרדכי ואו"ח הם עפה אחת ודברים אחרים וזה גלה לו מכתב ובד"מ לא פסק כן, אבל לפמ"ש לא קרוב זא"ז ודמ"מ אינו חולק רק על דינו של או"ח אבל בדינו של המרדכי עודה, וממילא אינ כמי מה שהגין היתר בכרכים וכמו"ש הש"ך עפ"י דברי המרדכי, ולפ"ז בכ"ד כמי אינ"מ שאינו ידוע בודאי שיש אחד שאינו ממשיך מ"מ כיון שא"ל אלא הי'

אחד אלא המשיך מותר ליקח מכולן כמו במהנואה:

וכשאני לעצמי כ"ל עוד היתר דהכא בחלקו הפוסקים בהא דרש"ה ע"ז כ"ה דאמר יין כיון שהתחיל לימשך עוסה יי"ב אם דוקא מה שנמשך בעשה יי"ב אם כגע בו הנכרים אבל לא מה שנגע כיון שמעורב בחלכים וזגים אינו נעשה יי"ב אפילו כגע בו הנכרים וכן הוא דעת הרמב"ן והרא"ש מין בנ"י ס"ל קכ"ג ועיין בש"ג שם קד"ה ומה שהגין שכן דעת חכמי לונ"ל וכלבו וספר בעלי אקופות אלא שבשו"ע ס"ל קכ"ג ס"ז קנע לחלכה כשיטת רש"י ורין ורא"ש ושאר פוסקים שהביא ב"י שם דכיון שהתחיל למשוך אף מה שנגע באחר אפי' כגע בחלכים וזגים אם יש בהם עוסה ע"מ להספיח ע"ש ומ"מ העלה בהשו' זכרון יוסף חיו"ד ס"ו דבדיעבד והפ"מ ומעת הדחק יש לסמוך על שיטת הרא"ש והביאו פ"ת שם ואי"כ לפ"ז אף שמשיך הע"ס שעכן אינו נעשה יי"ב רק הע"ס עכן ולא הענבים ומהאבר קנע לחלכה דלא כוותי' קשה לסמוך ע"ז אבל כ"ל דאפילו לפ"ז הסוברים דהכל הוה יין עליו ונעשה יי"ב ע"מ היינו דוקא המשקה שיש על הענבים יבשים מצחון עוסה ע"מ להספיח שייך לומר דמקרי יין ונעשה יי"ב אבל הענבים יבשים גופיהו ודאי אינם יין ואינם נאסרים עוסה יי"ב ולא מיבעי' למ"ד נשתחים ל"ג דמשקין בענבים מובלע בגופו ודאי אין שם משקין עליהם כלל ומכש"כ שאין עליהם שם יין אלא למה דס"ל שם דמיפקד פקידי והויין ככלים בכלי והוי עליהם שם משקין מ"מ כראה דאין עליהם שם יין ואפי' כימא דאפי' שם יין עליהם מ"מ ה"ד בענבים לחים אבל בהני ענבים יבשים ודאי משקין מיבלע בגופי ואינם ככוסין בחוכן כראה בחוש ואי"כ אין הענבים עצמם נאסרין רק המשקה שיש עליהם שעוסה ע"מ להספיח ושוב מלאתי בפ"ת שי' קכ"ג אות י"ד שהביא כן בשם תשו' זכרון יוסף סי' ויי"ו, ואפילו על המשקה שעוסה ע"מ להספיח הייתי חומר אין מעשה יי"ב אמרינן ביומא פ' ע"ב ליר שע"ב ירק מלטרף לכבותבה ביו"ב דכל אכסורי אוכלא אוכלא הוא ואי"כ המשקה הזה שהוא ע"ג ענבים יבשים הוא רק אכסורא אוכלא ואוכלא הוא ואין כעשה יי"ב ואפי' לדעת רש"י בחולין קי"ד דליר שע"ב ירק הייני משקה היולא מן הירק וכן הוא שיטת הרמב"ם כמ"ש מג"א רס"י ר"י, מ"מ ס"ל דאי משקה יולא מן הענבים יבשים והוי אוכלא, וה"ר יונה לי עפמ"ש רש"י שם ביומא אכסורי אוכלא משקה הבא למתק את האוכל אוכלא הוא ע"ש ואי"כ דאי משקה שיש על הענבים אינו בא למתקם לא הוי אוכל, ועוד יש לחלק דדוקא בעומדים לאכילה הוי המשקה שעליהן אוכלא אבל הענבים יבשים עומדי' למשקה שפיר הוי משקה שעליהן משקה וחורה יין ועיין שבת קמ"ג אם לאוכלין היולא מהן אסור ואם למשקה היולא מהן מותר ועיין חידושי רשב"א חולין י"ד ע"ב בשם הרמב"ן ע"ש:

ומ"מ הייתי כנוך בזה עד שמלאתי בתשובת רשב"א ס"י ליה שכתב אם מותר להוליא החלכים וזגין מן הגתות ע"י גוי אחר שהוליאו ממנו יין לאשון ושני, והשיב כראה שאתה מדמה זה לחא דאמרינן ב"ג ל"ז בחרומה ומע"ש והקדש ומחלק דהתם החילתן מע"ש וחרומה והקדש וכל ש"ש בהן לחלוחים של יין אסור אבל לדהם לו אי' בהחלה בשלנו בעגב גוי לא שאינו כ"כ קרוי יין שמוריד איסור בעגב גוי וכו' ע"ש, וכראה שכיוון למ"ש דשם כיון שכבר הי' שם אי' עליו אין כפ"מ עתה אם הוא משקה ויין או אוכלא אבל כאן לא מקרי יין והוי רק אוכל, אך מ"מ החמיר רשב"א שם ומ"מ כראה דלא בריה לי' הך מלתא דמקרי יין וכ"כ מלשון המחבר סי' קכ"ג סי' דכתב יש ליזהר להוליא החלכים וכו' והייני הא' דתשובת הרשב"א הכ"ל ומשמע רק דיש ליזהר:

ועכ"ם זה נרור דלמוקים נופיהו אינם נאסרים רק משקה שטופח עליהם ואין שפק שכנגד זה יש שמים ביין שמופך עליהם ונמה שיולא אחיב מן שלמוקים ושרי קיל בפי' קלי"ד דיין שאינו אסור אלא בשמים בטל בפ' בשמים יינם בזה"ז ועיין ש"ך שם שקמ"ג, ופמ"ש דלים בזה חכ"ב שלמוקים עלמם בעמין כבלם ממנה משקה שעליהם שהרי אינו בבלע בחוכם ואינו מעורב ועיין ביו"ד סי' ק' ס"ג ובמ"ש שם, ופמ"ש כמי דלים בדבר מלעמ כזה כבוטל עיין סי' קי"ב דאל"כ כלים שדרכן להשתמש בשם בלוכן דקני בהדחה עיין יו"ד סי' קכ"א ואינו שמא מוסה עליהם מעלי"ע והוי כבוטל כמבוטל ואפי' אמרינן דמעמ שמוה בעין בדופני הכלי כמי כשלמ"ע אחר מעלי"ע ולי"ש כבוטל כמ"ש הש"ך ביו"ד סי' ס"ע וסו"ז סי' קי"ב מ"מ הקשי לדעת מג"א סי' תמ"ז ס"ק ז"ד דגם בכלי ש"ך כבוטל אעכ"פ דבמשקה טופח ע"מ להספיח ל"ש כבוטל רק בבשרם בחוכו, ואין לומר דכשדולקין שלמוקים בגיגים קודם שטופח יין עליהם דאז ליכא שמים כנד המשקה שעליהם אז חכ"ב ובעינן ס' כנד כולו דהא בלא בלה בלה לא אמרינן חכ"ב בספק גדול כמ"ש רמ"א סי' ל"ג ס"ד והטעם כתב פרי"ח שם משום דאינו בבלע אלא בבלע ומתערב והש"ש שייך כאן ולשיטתו אין חכ"ב אלא בבטול דומיא דבב"ח עיין ש"ך סי' קל"ד סק"ז ולדעת פרי"ח סי' ל"ג סק"ז בא' דרבנן אין חב"ב אפי' ע"י ביטול ואי"כ שפיר יש לסמוך עליהם בזה דלא אמרינן חכ"ב וכ"ש דיש ס' אולי גם קודם שטופח יין עליהם יש ס' כנד משקה טופח ובתבטל:

אך עדיין יש לחקור דהא הוי מבטל אי' לכתחלה ואם ביטל במזיד אסור למי שבתבטל בשבילו כמבואר סי' ל"ט ס"ה, מ"מ ז"ל אלא באיכא ודאי איסור אבל אם אפשר דאין כאן אי' כלל שפיר מבטלין לכתחלה כמ"ש הש"ך סי' ס"ד ס"ק מ' וסי' ל"ג סק"מ ואי"כ אין כאן אי' ודאי רק ספק שמא המעשיכו ושפיר מבטלין, ועוד דהרי כתב הש"ך סי' פ"ד דאין כוונתו לבטל מבטלין אי' לכתחלה וכ"כ הסוד באו"ח סי' תכ"ג נבי חמיש מאכילה עכבר ודגן שלמה ועיין סו"ז סק"ג ומג"א סי' תמ"ז סקמ"ה והוא מדברי הרי"ן בע"ז ל"ג, ואי"כ אין כוונתו לבטל האיסור רק לתקן היין ולשם בי' אין מבטלין אי' לכתחלה ומכש"כ דהרי לדעת הרמב"ם בא' דבבן מותר לבטל לכתחלה כמ"ש כ"מ פס"ו ממ"ש ולדעת המחבר בסי' ל"ט ס"ו עכ"פ איסור דבבן שבתערב מעלמו מותר להוסיף ולבטל ואי"כ אף דאתן קי"ל להחמיר כרמ"א שם מ"מ יש לצרף להקל מלד הטעמים שכתבתי דהוי רק ספק ובם אין כוונתו לבטל:

ורביעי בקודם כ"ל להחיר עפמ"ש בש"ג ע"ז כ"ה בחוך דבריו אבל הכא שאינו מתכוין ליין לגול ואדרבה אינו רולה שיהי' היין עתה כגון שמופך המשקה ממנו דרך הבריזא מעוש שם: הענבים שבאו בעבינם יהיו כדרכים יותר היטב ולא מתכוין לדש"ה הוא חוזר וכותן היין שבמשך חוך ניגים גדול עם החלכים וכו' אין להתבינו המשכה ליאסור כלל לא שבמשך ולא הכשאר וכו' וכן מוכח לפיתר מדברי הרי"ם שהביא מהריב"ש בתשובה סי' ל"ג דכיון שאינו מתכוין הענבים להמשיך יין ל"ה המשקה דבכוונה הליה מלחא וכן ראי' מדברי הא"ר שבתב ובלבד שיתכוין להמשכה היין אבל אם כוונתו בהמשכה כדי שיכנס בגיגים הרבה ולא כדי שיזוב רק ליתשך היין לבד אחר אינ"ב זה להחמיר וכו' ע"ש, מבואר מכ"ז דאעפ"י שמתשיך יין לגול מ"מ אם אין כוונתו כדי לעשותו יין לגול רק בשביל דש"ה אין מעשה יי"ב, והיינו בהאי עקשנכן שמתשיכין הכרים מהלמוקים אין כוונתם לעשותו עתה יין לגול רק לבוני בבוצה ולא מיבעי אם שותנין בכלי מהגיגים בודאי אין מקפידין אם יש בו קלח ענבים יבשים אלא אפילו מתשיכין דרך נקב הסן שבא לגול לגמרי מ"מ כיון שאין כוונתו לכך מותר בכ"ל ואפשר ג"כ אם דורכין הלמוקים לשפוך עליהם יין הוא נותן לתוכו מן העשקעכן אם לריך לו ואי"כ אין כאן המשכה דבכוונה הליה מלחא:

כל אלה חובני יחדיו אל עומק העיון להחיר היין הנעשה עם הענבים יבשים הנקחים מן הכרים בלי שום מיחוש וחמרא וחי' לפוס רבנן ומאן יהיב לן מסופרי שופרי ומתיכן, אמנם כ"ז אם אין שופכין עליהם יין רק מלד מה שמושכין מן הענבים יבשים, אבל אם שופכין עליהם יין גמור ל"ש לא היתר הראשון ולא היתר ד' ואפשר שופכין עליהם יין הרבה ושוהין שם מעל"ע וכבוש כמבוטל וכל הלמוקים בלועים מ"ש ולכאה ס' כנדו ונפל גם היתר ג' בבירא ולא בשאר רק

סיפר סנכי עסה דיהמצוה לכן אם רוצה ודאי נסנו בסם יין ודאי אסור לקנות מסם ואם רוצה ודאי לא נסנו בו יין ומיעטן ודאי נסנו בו אסור לקנות מסם בנמיסה דסוי קנוע אבל אם סם מציאים אלא ישראל מותר מצוה כל דפרים מרובה פרים וכמיע רמיא קופי קיד, אבל אם איכו ודאי מסופכין יין בסם רק מדרכן בכך אם ידוע מיש רק בוי אחד מאיכו מופך יין מליסם מותר לקנות מכולן כמיע רמיא מם קודם לזה דפייכו לפיך דוקא אם איכו ידוע מי סוא מאיכו מופכו ולמרז אפי' ידעיכן מי סוא, אמנם אם איכו ידוע בודאי מיש אחד מאיכו מופך מליסם יין אלא דכיעמא איא מלא יפי' אחד מאיכו מופך ונמחרי כולסי בודאי בעל נסם יחמיר לעלמו אבל אין לסרעים מולם על המקילין כי יש לסם על מי מיקמכו המרדכי והאורים ולפמיע גם הרמיא מודם כאן ואיכו חולק רק בכבמים והכא לסם ליסראל אם איכם נציאים בני כציאים סם, ובזה מכוח דעמו, ומי יאיר מיכיכו בחולמו, ויעע בלבבו אסבמו וילאמו, עד יביע מבוה איממו, כנפמו וכסם ידידו, סחומם בברכה מלימה:

מעתה מקי' בלוסם בקיק הכיל

תשובה רי"א

מילים בי' איפאלה פי' לפי' מעמו יפרח הרכיב לפיק:

ישאר סרים מלוס להלעידי אסוני ביא סרבני המופלג, מלא מלב כמרים מכחם כיי לעפקאוויפם בדאמאן:

כתבך בא אלי ומעמחי בבלומך ולא פי' פכאי לסמיב עד סיום, וכפמך בבאלהך מיד הקונקטוויין הכעמם מיי מני קילא ווייכמקמרלאקע הכעמם גם מהעלים יין הנקרא בדופני חביות הנקרא ווייכמריין ומעמרם ליטער מעיריטום לפיא ליטער מים אם יש בו חמם נכך מל קחם יינם או דלעמא הווייכמריין כבר נחיבם עד מאין בו לחלוחיה יין וסרי כעפרא בעלעמא מו אפי' יש בו לחלוחיה יין בעל בפי':

הנה לא פיום היין הנקרם וכו' אם כונכך מהוא כעמם מעיכים מוכים וגם מהעלים היין הנקרם ומוא מין א' מן המיכים, ובזה אני אומר עד מאחם מאולני מל הוריכמריין מאולני מל הווייין לוקקער ריוחר מל הגלילמרין מיש בו חמם חלב ולריך בזה דרישם וחקירה הרבם אומן מעייהן, אם כונכך מיש מקקטרלאקע מעוי מעיכים אחרים רש גם הבעוי מהעלים היין הנקרם, לכן לא אמיב רק מל גוף הדין מל הווייכמריין, אבל גם בזה לא פרשה יפה אם לוקחין ווייכמריין לבן מהוא דבמילדיה מו לאסבן ווייכמריין מסוא אדום:

והנה בעיז ליד ביא אמרינן האי דורדיא דחמרא דאריבאי בחר הריבר ירחי שחא מרי, וכתבו חוס' בשם רבינו אפרים דכתיבנו בחכור מוביל כמו שמחכה יביא ולכן אחיר פה מל ככרי מכתחמן בשמרי יין מכתיבנו בחכור, וריא חולק דהא דמרי' דורדיא לאחר יביא מייכו דוקא לאחר מכתמדו בעים ואז נקראים דורדיא אבל קודם מכתמדו נקראים שמרים ואין לסם איחר מולמים ביא, ומשמע מדברי ריא דאיכו חולק מל רבינו אפרים אלא מעמם מלא נחמדו אבל אם נחמדו ואחיב כתיבנו בחכור מודם ריא דכתיבנו בחכור מוביל כמו יביא, ולפיז לדעת הרבנים פיא מעיא מייד מכי וכן שרים מל יין מיבנו לאחר יביא מוחרים מחרי לא בשאר בסם ריא יין ומרי הן כעפר וכאדמה ומזה הבין הריז בביז מם בדעתו דחולק מל ריא וקיל דאפי' לא המדן מרי לאחר יביא איב גם כתיבנו בחכור מרי וכן מעמם מלמון הריז מם וכן הראים מם בביז הסכים לדעת רבינו אפרים וכמרים הסור בשמו מי' קביג וכראה קלא מגם דעת הסור כן:

אבל הרבביא בתמרי ובחוסיג בית ה' קוף מעיר ג' כראה דפסק כריא ומרים ביי מי' הכיל, וכן כראה דעת הריבביא בביז מם ומכי פסק בסרים מי' קביג מיד דבעינן דוקא המדן, ולפיז כראה דסך דינא מל ווייכמריין בשאלוקה מכוי דלדעת ריא ורבביים ודאים ורין ומור מותר לאחר יביא או כתיבנו בחכור ולדעת ריא ורבביא ורבביא ומוביע אסור לאיב המדן בעים גיב:

אמנם בחמת לא כן הוא מסרי המחבר פסק בסיד כריא ומיע פסק בסיז יש מי מאומר מהעלים יין הנקרם על דופני החביות והקנקנים כהגו בו היתר מעמחמים

בכלי עכרים לאחר יביא או לאחר מילוי ומיכוי ואין מקליפין הסעלים הנקרם עליו מכיון מכמיבם כיב כבר כלם כל לחלוחיה יין מבם וכעפר בעלעמא סוא, אלמא דזה מותר אפי' לדעת ריא גם אם לא כתבד מחלם, וסדין מבו מסרי דין זה נוגע בדברי רבביא וסרי הרבביא בתוסיג הכיל מביא דברי ריא ומיז כתב ולפי דבר זה לריך לעיין בהעלים היין הנדבק בדופני הקנקנים הקורין ריים אם יש לו היתר לעולם ואפי' לאחר יביא, ואפשר הסוא מחיבם ביותר וכלם כל לחלוחיה בבו ואפי' מורין אותו בעים איכו חוזר לחלוחו מחיב בבעים ומעמים בכל יום הבמחמים בקנקנים הל בכרים לאחר יביא ואין מקלפין וכו', הרי לסדיא דרבביא מחיב בזה אפי' לרים בלי היתר מחלם לפי הבחיבם ביותר:

אלא הבמחו הסבין חיב פי' ליא הדי ביי כרגא הכיון

הפי' הבילחם יין ונחבבם ונמשם הבריים לא פקע אי' מיכי' ובעלעמא דורדיא דחמרא דאריבאי בעיז ליד דבחר הריבר ירחי שחא מרי, אומן הבריים לא הי' יין מעולם אבל זה הרבריר יין הי' אלא הנקפם וכדבק בדופני הבחיות וכו' עיש, ואני בעבייי לא זכיתי לסבין דבריו הרי יין הבחחיל ליבבך עופם ייב כדאמרינן בעיז ביש והכי קייל ומכיש עמיבלם בחביות ודאי עופם ייב לכיש כדאמרינן הם כיו ואם כהנכך אז לעיז ומחם מעמו רביעית לוקח אפי' אלא בלבל מדיין מן הבמרים ואיב מכיא הבמרים הם יין ומיין בראבים פיא מבבם סיד הכי הבדיין לא כפרשו הבמרים מן היין יפה יפה וכל היין כגוף אחד סוא ומיא אחיב כבלבל היין ומומרו מהבמרים אם כחיבבו הבמרים ואין בהם לחלוחיה יין הרי, ואם מרבבי כמי הבדבק בדופי הבחיות כמי כבאין בו לחלוחיה יין לבם יאסר מיל אם נבדל מן היין ביבים אחרים הבמרים או נבדל מן היין לזמן מרובה

כבאלים יין הבדבק בדופני הבחיות:

מידו בזה יל דלעולם הבריים בעולם לא היו יין ואם דלוקח אם מחם רביעית מיין כבך בן יומו הבדיין לא בלבל מן הבמרים ואיכו מבוס היין בלבדי הבמרים ואף דלים בי' הימורא מיא הרי כחב הרבבים רבייא מעיא דבייא והקרובות עיז לוקח בכיש, אבל אחמי קביא מבחם יינם הכחב הרבבים הם הייד דדוקא הבחם מעכו רביעית מכין אומו מכות מרדות עיש, וזה אפי' קודם הבלבל ואף דבעי הימורא איב אחרכן דבבמרים הוא יין ומיא כבחיבבו הרי:

ואיל הבעלים הבדבק בדופני הבחיות:

ועוד כיל לבמיש רבבים חולין קיב בני הקפם סדם ואכלו דאי לאו מבוס דאחבבי' הי' פטור מבוס דלא חיבם הוזם בכל אי' אלא בבאכלן כדרך בריתן ביש ומיין בחידושי הם ובחבוכבתי חילוק בין בבחבם מבריתו הינו מאיכו אחר ובין הינו הבחוזר ומיין בבקרים הי' הבי' אוה די' ובחבים יוד קופי קיד דאחו בבחי ידים אבל בבי' כאלם יבקב הבו' ב' קיים דבריו כחומם כבנבם ביש, והיב כבי הבבמרים או הווייכמריין הי' יין מיא כיון הנקפא וכבחבם מבריתו בבחיבו מאיכו חוזר הרי ואין בו אי' רק מבוס לחלוחיה יין הבו וכיון הבחיבבם כל הלחלוחיה הרי ומיין הי' קביג הים בהגיה דיין הנקרם אין בו מבוס מבב עכרים ומיין ביד ובחיב ומיה הם ובאוז הגדול חיב בפסקי ביז הי' קביה, אלא דבם אם כבב בו עכרים קודם הנקרם ואחיב נקרם לא בקב אי' בבחיל דבבחבם מבריתו מבוס דהוי מיכוי הבחוזר אבל הבריר יין הנקפא דסוא מיכוי מאיכו חוזר בפיר הרי מבוס דאיכו כבריתו וכיל ובזה נבחרים הרבם דבריה הבחבו' אבני לדק יריד הי' כיז ביש:

אך כיז אם ידוע הווייכמריין לאחר יביא, הן אמת בעדבי רבבים ומחבר בבריא אין הכרע דבעינן בזה יביא דאפשר כמו דלא בעינן בזה תיבוד החלם כמו בבבריים היל לא בעינן יביא ואפיי מחיבם ביותר וכלם כל הלחלוחיה והא דכתב הרבביא בחרוך ומעמים בכל יום הבמחמים בקנקנים הל בכרים לאחר יביא ואין מקלפין לא בעינן יביא מבוס מעלים הבדבק רק מבוס הבלוע בכלי כמבואר בביז ליד ובזיד הי' קלים הי'ז, וכן ביש בקלר הבמחמים בקנקנים הל בוים לאחר מילוי ומיכוי ואין מקלפין הבחעלים הנקרם עליו סוא כמי מבוס הבלוע בכלי ולא מבוס הבעלים הבדבק, וכן יל בלבון הבחבר בבריא אלא הבחבי בבי' קביג לא הבין כן הכחב ויל דהרוויחו מיחיבו דמילוי ומיכוי הבוב כיבים גם לבנין הבחעלים הנקרם עליו ביש, וכיב לסדיא הרין בביז ליד ויא מכך הדין אף בבם הבדבק בדופני הקנקנים הקורין ריים הכל הבחיבן יביא מותר, מבואר לסדיא

מאיכו

מליכו מוחר אלא לאחר יב"ח, ולפ"ז יש לדון אם מוחר לעסוק
עם סווייגסמיין מעת היא חוך יב"ח:

אבל ז"א דסרי כתב ב"ש ס"י קכ"ג בשם מ"ה סביאו הש"ך
ספקיא דאם סוקפן סחלכים וזגין חוך יב"ח אפרן
מוחר, אלא דסש"ך סק' דסריבים ס"י רכ"ם כתב דבשאם
ייכס ק"יל דאפרן אקור וכו' אך יפס כתב סדב"ש דסריבים
קאי לעכין יי"ם הכעשה מעסם ייכס דאין להחיר מעעם
דדעם בעלמא סוא דלא גרע זיעה מאפר ומס ספיר כתב
סריבים כיון דכולו איקור גם האפר, אבל כאן איכו אקור
כולו רק סלאלוחים יין שבו וכשסורפס כלם הלאלוחים
ומעריס גופיהו לא לאסרו מעולם ומפיר סרי וכעין זס מחלק
המבין הכ"ל ע"ם:

ועוד כ"ל דסריבים סוא מהסוברים דקאם ייכס בזפ"ז כמי
אקור בהכאה ולהכי גם אפרן אקור מעוס דבא לו
הכאה מעסם ייכס, אבל האו"ם ק"ל כמיעת הסוברים דקאם
ייכס בזפ"ז מוחר בהכאה וכמ"ם רמ"א רס"י קכ"ג ועיין ס"י
קל"ד והכי ק"יל וא"כ אפרן מוחר ומפיר כתב או"ח דאפרן
מוחר וה"ם בהייבשו עד שאין בשם לאלוחים וא"ם:

ולפ"ז אותו ווייכסמיין לבן הכעשה פראפאריבע ע"י סטורפין
אותו בשם ודאי כלה לאלוחים יין אפי' חוך יב"ח
ומוחר אלא שמעמתי שיש ווייכסמיין שאין בעשה פראפאריבע
ע"י סריפה בשם רק ע"י ביסול, אלא דגם בזה י"ל דאם
בחבשל בעיס הרי יין בעיס בעל בשם אלקים עיס כעבואר
ס"י קל"ד ס"ם וס"י קכ"ג ס"ם בהגיה, וא"כ קרוב סדבר עיס
שם אלקים עיס כגד לאלוחים יין שבו ובעל מעם היין
ומ"ם כשבחיבם אא"כ עד שבטאן כקאה ואם שאולי כרגש
בעי הביסול מעם יין הוא מן הסעריס שהן היחר ולא מן
לאלוחים היין וספיר מוחר:

ועוד כ"ל דאפי' בווייכסמיין אדוס יש להחיר מכח ס"ם שמא
הוא אחר יב"ח ואחיל חוך יב"ח שמא איין כשר ואם
דרוב מייא, מ"מ כבר כתב פכ"י דאפי' ספק אחד איכו שקול
הוי ס"ם לדעת רשב"א דס"ם מעעם רוב ומ"ם הפא דספק אחר
יב"ח קרוב הדבר דאיכו שקול רק רובא להיחר וספיר הוי ס"ם:

ועוד כיון דסעיס והשפיריעוס הם ל"ח ליעבר ודאי איכא
שעיס כגד לאלוחים היין שבשבי קילא ווייכסמיין ובעל
בעמ"ך, ואם כיון דעביד לטעמי' לא בעל כמבואר ס"י קכ"ג
שמ"ו, מ"מ לא הוי רק כדבר המעמיד ומקרי גורם וכמי
דמלד הספיריעוס ל"ל דהוי זוזיג דהא אין הגורמין שווין
ועיין חוס' ע"ז מ"ח ד"ה ורבנן, מ"מ כיון דבווייכסמיין גופא
איכו אקור רק לאלוחים היין הוי הווייכסמיין עם הלאלוחים
זוזיג והם גורמין שווין וספיר מוחר זוזיג:

ואין להקשות א"כ במחמן עיקה בשמרי יין חוך יב"ח כמי
כיעא דהוי זוזיג ואמאי כל העיקה אקורה בס"י קכ"ג
שמ"ע סכ"ל ד"ל דבע"ז מחמריכן בזוזיג ועיין בעור ס"י קמ"ג
בשם הרמ"ם ומו"ז שם שקיד ושאם ייכס כמי כיון דמשום
לחא דע"ז כגעו בה אקור זוזיג וכמ"ם ס"י קכ"ה, אבל למה
דק"ל דקאם ייכס מוחר בהכאה ובעל בשמים מעוס דעכו"ם
בזפ"ז לאו עע"ז כיכהו שפיר ל"ל דמוחר מעוס זוזיג כנ"ל,
אם דזוזיג אקור לכחחלה מ"מ סכא דהוי רק שפק איקור
מוחר אפילו לכחחלה דקד"ל לקולא וכמ"ם הש"ך ס"י פ"ד
שק"מ דבשפק אי' מבטלין לכחחלה ועיין ס"י קכ"ו בש"ך שקכ"ח
וה"ל דכוותי':

ועוד"ל דהא דזוזיג אקור לכחחלה הייכו אם הגורם היחר
בפ"ע וגורם איקור בפני עצמו אקור ליקח הגורם
איקור אבל כאן שהגורם איקור לאלוחים היין הוא בחוך
גורם היחר א"כ הוא מכוון לגורם היחר וגורם איקור הוי
דשא"מ ומוחר ודאי דהוי פסיר הא כתב הרי"ן פנ"ם בקונ"א
דריחא מלחא דבהכאה איכו אקור פסיר ועיין פסחים כ"ם
דלא אפשר ולא קמכוון שרי לכ"ע:

תבנא לדיכא דבווייכסמיין אדוס אין דעתי כוחה להחיר
אם שלדחי להקל אבל בלבן לא איבעי' אם ידוע
שכשרף בשם ודאי מוחר בלי פקפוק אלא אפי' בספק ע"י
אם או ע"י ביסול כמי מוחר דהוי ספיקא מוגא שמא הוא
אחר יב"ח ושמא כשרף בשם ולא בביסול ושמא הוא איין כשר
ואפי' הוא ע"י ביסול יש לדדים להקל לכן בספיקו אזליכן
לקולא ודברי מקו"ם שמחמיר בס"י תכ"ג בחידושים סק"ז לל"ע
והסלפעכ"ד כתבתי, ובזה יבא שלום יכוח על לאשך ושמא ואתן
בחמוכה ותקבע עתים לתורה ותלך בדרך מוכים ובירלאה ד' כה"י
ואז תלליח אם דרכיך כנפשך ונפש רבך דודך דו"ם ומוכך:

עמרם הק' בלוסס בק"ק הכ"ל

תשובה ר"ב

מילא ב' מיפאלא ג' חאיב הרבים לפ"ק

שוכ"ם לכבוד ידידי סרב המאור הגדול, מעוז ומגדול,
כש"ת מו"ם חיים לבי ווינקלער כ"י יוסב בשבת
מחכמוכי בק"ק מאלגלעמין:

כתבו בא אלי בזמכו ולא יכולתי לסמיב עיד וסיוס לקחתי
מעמ פכאי לסמיב מפכי הכבוד ואמר שאל דבחלכים
וזגין של עכו"ם ביו"ד סי' קכ"ג בעיכן דוקא שבחייבשו יי"ב
חודש ולי"ח בעיכן דוקא שבחמדו בעיס חחלה וכן פסק
המחבר שם ובחמן בא"ח סי' חע"ז בהגי"ם סוף ס"ם בבי
חביות שדבקו בבלק קבי בב' חדשים וכן ביו"ד סי' פ"ז סוף
ס"י בבי עור שקיבה לא בזכר יב"ח, לפעכ"ד החילוק פשוט
דשם בחלכים וזגין איסורא הוא ואפי' איח ב"י מעם קלוש
לא שקע שם אי' עיכיה ולכן לריך י"ב חודש שלא יפי' בו
אפי' מעם קלוש אבל בבי חמן ומור שקיבה אפי' איח ביה
מעם קלוש איכו חל עליו שם איסור חמן או שם אי' בב"ח
וכמ"ם הרי"ן לחלק בין כ"ע בר ב"ע דשיחרא לכ"ע בב"ח
דאיסורא ולכן בבי בחמן בב' חדשים ובב"ח קומכין על
אומדן הדעת שכבר כחיבם, ואם דבבי חמן לא שריא כ"ע
בב"ח מעוס דשמו עליו וכמ"ם מבא"ח ס"י חע"ז שקכ"ד בשם
רשב"א ורי"ן מ"ע אפשר דזה בבא מכ"ע בב"ח, וגם בוא שבבא
זו דחמן שמו עליו בחחלוקה שבויה בריבבא"ח ע"ז סוף שבא
בחבא ד"ה ר"א ואי"כ כאן דהוי רק חמן בוקשה שהוא רק
דרבבן שמכיכן על שבבא דלא אמריכן חמן שמו עליו:

ועוד י"ל כיון דכבר כחיבם ליכא אלא מעם מעהו וכיון
דהוי חרחי למיבוחא מעהו ומעם קלוש כמו כ"ם בב"ח
דהייכו מעהו בבמות ומעם קלוש בא"יכות מוחר לבמרי וכמ"ם
חוס' פסחים ל' ד"ה ולשחיכהו דהיכא דאיכא חרחי למיבוחא
מעהו ובוטלפ"ג מבטלין לבחחלה ע"ם, ועוד דלאחר י"ב חדש
ודאי כחיבם אבל בב"ח או חמן לע"ד יוס הוי ספק כחיבם
לבמרי או לא ואחיל לא כחיבם לבמרי עכ"ם ודאי ליכא רק
מעהו וא"כ הוי ספק מעהו דחרי, ועוד כ"ל לחלק ע"ד הכ"ל
דלאחר יב"ח ודאי כחיבם וקודם לכן בבלבים יום או שני
חדשים הוי ספק כחיבם וא"כ שם בחלכים דהוי איסור
מעיקרא מוקמיכן בחזקת איסור עד יב"ח אבל בחמן ולבכין
בב"ח דהוא היחר מעיקרא מוקמיכן לי' בחזקת היחר:

ויש עוד לחלק דבפי' פ"ז כתב ומיבשין אותו דהייכו
שמיבשין אותו בכוכה שלא יפי' בו לאלוחיה בשר והייכו
בחמה או בחכור חם ואז מחיבם גם קודם יב"ח וכן בחמן
ס"י חמ"ז דמייתי בבלילתו רכה מאוד כמ"ם חסיד בפסקים
ס"י קמ"ם והוא דקה מן סדקה ומדובב בחביות ולכן מחיבם
בשני חדשים או בל' יום עד שאיכו כשאר בו לאלוחים כלל
אבל בחלכים וזגין של ככרים שהם עבות והרבה מאוד
במקום אחד וכרי גדול ואין מיבשין אותו בכוכה אלא מה
שכחיבם ממילא בטבע איכו מחיבם שלא יפחר בו שום
לאלוחים עד י"ב חודש:

ונ"ל עוד שבבא יסרה לחלק דבפי' פ"ז ביו"ד ותמ"ז בא"ח
שהם בא"יקרא בעלמא שפיר אמריכן דכל זמן שאין
אכו רואין שלא כחיבם ודאי כחיבם בשני חדשים או חודש
אבל בחלכים וזגין של ככרים דודאי יש מיעוט שאיכו מחיבם
עד יב"ח לא הייכו חכמים חלכים וזגין שלהם עד אחר יב"ח
שודאי ליכא ולא יעלא שיפי' בו שום לאלוחים והרי אפי' בכלים
שמכיסין בהם לקיום החמיכו אע"פ שלא בלעו עדיין עיין ביו"ד
סי' קל"ם ס"ז וס"ח וס"ל שחמיכו בחלכים וזגין עד יב"ח:

ואחרון חביב כ"ל כמו דקי"ל הרי מעהו לא אמריכן ועיין
מ"ז סי' ל"ב ס"ב ומעגיד בשמע"ז שם לפי שאין
כח בשעהו לאלאת לחון וליאקר אחרים ע"ם א"כ בל' יום או
שני חדשים כחיבם הלאלוחים ולא כשאר רק מעם קלוש
ומעהו ואין בו כח לאלאת ולאת מעם בחחרים ולכן בפי'
חמ"ז שפיר אמריכן ואם כחבוהו קודם לכן כבר כחיבם ואיכו
כותן מעם בשעה וכן בקיבה סי' פ"ז שפיר אמריכן דכחיבם
ואין בו כח לאלאת ולאת מעם בחלב לכן מותר אבל בחלכים
וזגין קודם י"ב חודש עדיין כשאר בהם מעהו ומעם קלוש
וכהי דאין בטעם זה כח לאלאת לחון ולאת מעם בדבר אחר
מ"מ הם עלמם אסורים באכילה ובהכאה כיון דעדיין יש בהם
מעם קלוש וא"ם, ולבעכ"ד כל החילוקים שוים לטובה, עוד
יכול בשיבה בנחת ושובה כבפשוכפם ידידו הכאמן דו"ם בחבבה

עמרם הק' בלוסס בק"ק הכ"ל

תשובה ריג

מילים מיי מנע מרכיה לפיק פס מחדע יעיל:

שלומים מרוגים, כפל וכרגיגים, לרחם מעגיר, לדיק כגיר, סרג סגלון הגדול מעוז ומגדול, הפפורקס נעולם, מפעגה כל כעלם, סר המורה, כזר ומעגרם, כחעם גרם, כקפיים מרים יואל חוכגלר כיי חגדקיק פחקם יעיל [המחבר מרים ריגיל]:

הן דוחעין המילות נמלמה דמר כיסו רגם סדגני כמפפר וכו' וסכם מקום מחי נזה לחלות מני סדרחו כיילסודיעכי חוות דעתו סרעם נדבר ס' זו הלכם לפעפם נעובדה דחתי לידי כי ישראל אחד מיהר ייכו סל ככרי נסכר סכוחן לו מכל חביות אסר סוה חחם חוחס הפעסר ונחו ב' ישראלים ולקחו מסיין כמי חביות מסכרי נרחוחס כי כחסס כרחוי נחוחס סל יסודי ואחר סלקחו סיין אמר לסס היסודי הפעסר סכיל כי פעם אחת סכח סחביה אחח פחוחס כמו פעם והעגל נא אחריו מיחזור ויחן חוחמו על החביה ספחוח סכיל וסב וחחמו נחוחמו כי ירא להפסיד סכרו אך כחב על סחביה מן סלד סלא ירחחו הכרכי נכחב יהודיה ססוא נסך וגם העגל אומר כן סחי' סחביה פחוחס כפעם חדא אך מיכף רן אחר הפעסר לחגיד לו סיחן חוחמו עליו ולא נגע בו, וסכח כל המי חביות סיו חסרים כדרך חביות הפומדים נמרחף ולקחו ד' חביות מהיין הכיל ומלאו נחס סאר הסביות ומחביה אחד המלאו ממנו כסאר לגוי כמו חלי חביה ואחיב חלקו לוקחי יין הכיל ונפפכס סיין על ענגיס יבפיס כנהוג סם כחערב לאחד כמו מיו חביות יין הפגיע לחלקו לה בלא ולפסכי כיד חביות גיב לח בלא ואם יאסר סיין יחי' הפסד גדול מאוד:

ודגה נעיקר נאמנות הפיל מנואר לכאורה נפוייע רפי' קכיז דכאמן אפי' אין עמה בידו רק סחי' בידו אלא דהסיך סם ספיג פקפק עיז כיון סאין עמה בידו ולים לי' עינו איכו כאמן אלא נסחקו הנעלים ולפיז נכיד אף סחקו נפעם סהגיד לסס מיע כיון סאיכו כאמן אלא מלד סחיקה הנעלים אפסר דנעיכן דוקא סיאמר כהנסך ייכך נפכיך ואפי' לדעת הפיך סם ספקפיזדלא נעי דוקא סיאמר כהנסך נפכיך מיע הפלם נפועל איכו כאמן אם אין הנעיד סוחק מחמת חודאה דכיון סקיבל עליו לעפות נהכסר חזקה מיזהר זהיר, אמנם הסיך לסיעתו נספקיא דבידו כאמן מעמם עינו, אמנם לדעת הראיים ומרדכי ופפפות לסון הפוור דבידו כאמן מפוס דהוי כנעלים נראה הכאמן אפי' אין עמה בידו ואפי' הנעלים מכחיפין רק סחי' בידו וכמנואר נפוייע:

אך מה סאני מקחפק נזה הוא לפמיים הפכי' נגיעין דף כיד דהא דמהיכן הסומר מעמם בידו נחוחם נעלים סייכו כיון סמקרו לידו נחחלה הא הימכי' וכדאמרי' נגיעין קיד דפלים כאמן מהיע וכמיים חוס' הס דכאמן נלא עינו ולפיז נכיד כיון סהיפראלים לוקחי סיין לא מקרו בידו מחחלה ליים הא הימכוחו ואיב אין להאמיכו נחוחם נעלים דעל גוי ליים לומר הא הימכי' ונפרם סאיכו נא עמה להפסיד לגוי רק ליפראלים והוי כאפוקי ממוכא כמיים הסיך נהיעין קכיז, אמנם נאמת גוף דנרי פכי' איכם מוכנים לי דהני לכפי' הס נכוגיא דפלים איכו כאמן רק מעמם עינו ולחוס' הס הפירום הא הימכי' סיהי' לגירוסין הס יאמר לגירוסין אמיים סאיכו אמת וזה ליים נאומר כמאמו מהרוחיך דכהי דלגני עלמו אפסר לומר הא הימכי' כסמקרו בידו סיהיה מעא הס יאמר סהס מעאים אמפי' סמקר מסוס סויא אכפסא אחיכה דאיקורא אבל לגני אחריים מה מהכי הימכוחא דידי' הס מקר, ואולי כוכמו כיון דהא דאין עיא כאמן לאקור הוא מסוס סמפסיד לאחיכו והוי כאפוקי ממוכא איב כיון דהימכי' ומרולם להפסידן אף הס מקר סוב כאמן מדיכא אי אפסר כיון דהימכי' מעיקרא הוי כסחק ואחיב מכחים דעיא מהיכן ולייע נזה ועכיים נכיד דלא הימכוחו ספיר ייל דאיכו כאמן:

וסבור הייתי לומר לפיע מהנכחי מדנרי הסיך נחויע מי' כיו דפירום הא הימכוחו הייכו כיון סמודה סמקרו בידו נחוחם סלים עיב מי' מוחזק אלא לאים כאמן ולכן אין יכול עמה להכחיסו ולכן הס נאמת מכחיסו סלא נחכו בידו נחוחם סלים רק נפקדון אף סחי' בידו לעסות בו מה סאומר איכו כאמן איב איב סעמם דנחי' בידו עיא כאמן כיון סמקר בידו סמילה מהרוחיו עיב הי' מוחזק אלא לאים כאמן ולהכי ספיר כאמן גם לאקור ואיב איל בכיד כיון סעפי' חוחם סמעסר לקחו סיין איב עיב מוחזק אלא לאים כאמן ואיב עיב לריכין לפאמיכו גם לאיקור ומכיים כיון סאיכם יודעים נהכסר סיין אלא על פיו איב סוא סרי לה וסוא אקר לה, אבל נאמת אין הכדון דומה לראי' דנסלמא נפלים ספיר אמריכן מי הככיקו לחבר זה לעקור בידו ועיב מעוס מפי' מוחזק אלא לכאמן אבל כאן אלא אורם הדין כך סוא סעיא כאמן לחחיר ולא לאקור וכך סוא דה על אורם ואיך כאמר מעוס סמאמיכים אותו לחחיר מחויבים גיב לחאמיכו לאי':

ובר מן דין אני כנוך לפמים הפרי' ביוד סימן אי נגי

מנה מעמם סימן נראם הכנם דלא מהכי אממלא אלא בדיבור אבל לעסות מעמה הא לא אמריכן ואיכו כאמן אביב אפילו נאמחלא וכמיים הרמנין נלובמה נגדי כדה דלא מהכי אמחלא איב סיב כיון הכחן חוחמו על החביות ועמה מעמה איכו כאמן אביב לחזור בו אפילו נאמחלא סיכא להפסיד הכרו מפגוי וכפי דאין לומר הא לומר הא להאמיכו מעוס דאין אדם מעיס עלמו רמע לומר הכחמו נחזקה כסר ויבא ישראל ויקחכו וסוא לא ידע ואמם דהא איכו לא מעוי כפפי' רמע דהא הוא אומר הכחב הנכא נלדו הכסוא וכך אף דגיז איכו ככון והראיה הישראלים קנוסו ולא ראו כחוב עליו הוא כך ואפסר הפגוי מחקו או כמחק מאיליו מיע הוא קנוי הפוחר לעסות כן ואיכו מעיס עלמו רמע אבל עכיים על גוף הדבר לעם יסיה כאמן נאמחלא אומו דעגיד מעמה ואחמו נחזקה כסר, אמכם לדעת הפיא הוהנא נפיך סימן קפיה הפחלק נלובמה נגדי כדה איכה כאמכם אפילו נאמחלא דהרי היה די לה הפחאר לו מעאה אבי וכו' מעאיב נעבה דלא היה אפסר לו נעכין אחר עיס ואיב הייב נכידון דידן כיון הלא הי' אפסר לו נעכין אחר הפיר מהימן לחזור בו נאמחלא, אבל נאמת הי' הביה איכו נוח לי הפרי נלסון הפויע נפי' ה' מנה הפעם סימן וכו' וגם היה אומר הבוא הריפה עיס וכיון הפאר הבוא הריפה איב הי' אפסר לו מבלי מעמה

הסימן ואפיה פסק דמהכי אמחלא ולייע:

ובחוות דעת הם נפי' קפיה לחלק יבא דודאי נלובמה

נגדי כדה לא מהכי אמחלא כיון הכאמכם נאומה

עיא כאמן נאיקורין וכיון הבחזיקה מלמה לכדה נפני רבים הוי כהגידה נפני ביד ואי' לחחזיר ולהגיד אפילו נאמחלא מהיב נעבה נסימן ה' דאיכו כאמן רק מעמם הויא כפפא חדיא לכן מהכי אמחלא אפילו נעמם מעמה עיס נאריכות ולפי דבריו הביב נכיד כיון הכחמו נחזקה כסר ודרך הקוכים ליקח נחזקה כסר אם כחמם כראוי הוי כהגיד נפני ביד הבוא כסר וכאמן נחוחם עיא כאמן נאיקורין להיחר ומוב אי' לחזור ולהגיד ואין לומר כיון הבאומר הכחב הנכא נלדו הבוא נכך לא הוי כחוזר ומגיד כיון הבאומר הכחב הנכא נלדו הגיד מעולם זיא דלמה הבחימו נחזקה כסר ואי מעוס הלא יפסיד הכרו אבל הגוי זה הוי רק אמחלא ואיכו חוזר ומגיד אפילו נאמחלא ונרע מפי מאכוסים הייכו מחמת נפסות או פסולי עדות הייכו או אמכם היו דבריכו דנכחי יולא מעקום אחר אין כאמכים ואפילו אם הייחי אומר דנלובמה נגדי כדה לא הביב כהגידה נפני ביד הייכו נהחזיקה עלמה לאיקור דאיכה מכבלה לסוס אדם אבל כאן הכחמו נחזקה כסר וכיא יקבה עפיז לכסר ודאי הוי כהגיד נפני ביד וכמיים הריף וכמיי נפי' ד' אחין דמעריא לא הוי עדות הנבסר עפי כחבם כיון דמעידכא דחחימי נסערא ויחבי' לי' לערא לא יכול לעיחדר והיל כמי הכחקרה עדותן בביד וכו' אלמא דנסעם הסולאו מחחי הוי כהגידו זאת נפני ביד ואיב כיון דמחירין היין נכחחם כראוי בלי הלא סיו עכיים בליחא קמן הוי כהגיד

נפני ביד ואיכו יכול לחזור ולהגיד:

אמנם נאמת גוף ראיות של החורד דנעיא נאיקורין אי' לחזור ולהגיד מכבי מבין דמה הבביא ראיה מחריע

סימן כיב גבי עיא לנבועה דאיכו חוזר ומגיד ייל דהאי הבם דנעיכן הייה ראוי הם עוד אחד לחייבו ממון וכמו הבבים מחייבין אומו ממון עיא מחייבו הבועה וכמיים הרמבים פיה מעדות דבכל מקום הבעיא כאמן גם פסולי עדות כבריה חוץ מעיא לבועה אין פסולי עדות כבריה הייה' ראוי להלבדף הם אחר לחייבו ממון וכיון הבבים נממון איכם חוזרים ומגידים הייב אחד נבועה ויין הבועה מיו לעכין חיוב הבועה על פחות מהמי כסף ובראבוכים הם, ומה הבביא ראיה מרמבים הפיז הבכבדרין דלוקין על איקור הבחזיק נעיא ואי יכול לחזור ולהגיד הא הוי הבראה הפק הכה למיים הוס: נמכוס פיו דלמיד קיימו ולא קיימו לא מיקרי הבים דמוקמיכן אחזקים אלא יקיים הבעם ויין נגיעין ליב

נהודים

בחודש ואפקעינהו ונתנם ר' בחודש קודם ציצא ואיכ היא מוקמינן לי' אחזקה מלא יחזיר ויגיד וספיר נוקין על איסור מסוחזק עפי"י עיא ולא סרי סתיס כלל, ואף מרמיא בהסונה ר' הניא ראיה דלא מסכי אתהלא בסוחזקה כדה כיון דנעלם לוקה עלי' מטוס כדם ואי מסכי אתהלא סוי סתיס ואליך לוקה, סיינו דאי סרי מסכי אתהלא לא סי' אפסר לומר דמוקמינן אחזקה מלא יחזור דסרי על אחילם חזקה אינו מסופקין מטא לא סחזיקה עלמה בכדם אלא מטוס איזה אתהלא ואין כאן חזקה כלל ואלא מאי מטוס אתהלא איכא מחזקה עלמה לכדה ואיכ כל זמן שאיכא חוזרת ומגדת אמריכן דהאמת כמו שסחזיקה עלמה ומוקמינן אחזקה מלא תחזור ותגיד, ומה שהניא ראי' מעיא בטוסס שאין יכול לחזור ולהגיד כיל דלא דמי לסמיס הכמוקי' ריש פרק האשה דנה נשס הריטבא"א דהא דאמריכן כל מקום שהאמיכה תורה עד אחד הרי הוא כשנים הייכו דוקא בדבר שבערות דבעינן שנים והאמיכוהו לזה כשנים אבל באיסורין בעלמא דקני בחד כיון שלא האמיכוהו אלא כחד כי אתי אחריכא ואכחשי' הוי הכחשה כחד לגבי חד, ולפיז כיל הכא אף אם לא אדשה תורה אם לא יגיד כיון שהגיד הייכו חוזר ומגיד והייתי אומר דחוזר ומגיד מיא אם היו ג' עדים מעידין שראובן לוה מכה משמעון ואחד חוזר ומגיד אחיכ שלא לוה לא סי' נאמן דהוי דבריו של אחד במקום שנים כמו אם הי' מכחישה עיא דעלמא ולפיז בעיא בטוסה כיון דהאמינה אותו שתורה בשנים ואין עיא דעלמא יכול להכחישו חזרתו כמי לא עשי דהוי דבריו של אחד במקום שנים אבל בעיא באיסורין כיון דעיא דעלמא יכול להכחישו הוא כמי יכול לחזור ולהגיד:

והנה אף שלבאורה בגיד אין כפיא בנאמנות סעד כיון שלוקחי היין מאמינים לו שמכה חנית אחד פתוח מיא לפי דבריהם איכם מאמינים לו רק יען כיון שגם הגוי אומר כן ואף דאין עדות עכו"ם מועיל לא לאיסור ולא להיתר ועיין בש"ך סי' קכ"ז סק"כ מיא כיון שהם מאמינים דבריו יש לאסור אבל כיון שאינם מאמינים אלא עפי"י הגוי והרי הוא אומר שלא נגע והפה שאסר הוא הפה שהתיר ועיין סו"ז יו"ד סימן מיח סקי"ט ובנקה"כ שם ואיכ שפיר

יש לדון אם הע"א יסראל נאמן בלי האמנתם:

אבל כיל דאף אם כניה שבשאר חנית אחת פתוח כמו שעה וכאמין לעד מיא היין מותר בשתיה דהרי מבואר בסי' קכ"ח בדמ"א סיד דבזמן הזה שאין העכו"ם מנסכין אפילו איכו נהפס בנגע הרי אחיכ יש לחוש שנגע לשתות ממנו או להנאה אחרת ועיין בש"ך שם סק"ד ולפיז בגיד כיון שבשעה שהיה חנית אחת פתוחה לא נאסר עדיין היין ליכא למיחש שמא החליף הגוי רע בטוב או נתן בו מיס ועיין חת"ס יו"ד סי' קכיג כי לשה יעשה כזאת ויפסיד ייכו שעומד למכור שיפתה עשוי' ולכגיעה בלא סכאה לא חייסיכן ולא נשאר לכו חשש רק שמא נגע לשתות ממנו וסכה בחלבנו ודאי לא נגע כי החניות לא היו מלאים כל כך שיוכל לינע בחלבנו ואין כאן חשש אלא שמא שתה ממנו ע"י מכיקה וכבר הניא שטו"ז סי' קכ"ד סקלינ בשם מסרי"ל בחנית שהיה חשש שמא שתה ממנו ע"י קנה חלול דמותר דאפילו הי' שותה ממנו כך הוי מנע עכו"ם ע"י דבר אחר ואי עשוס שיפה יין החוזרת בטיל בשמים ואי עשוס שמא שוליא ע"י מיכקה כפופה הא לא שכיח ע"ש והכה חקרתי ואמרו לי שמעתי מן המעתי כמלא פה מיכקה כפופה רק אלא איזה קוחרים

גדולים ואיכ אולי זה מיקרי לא שכיח ומותר היין:

אך מה שיש לי קלת ספק אם זה מיקרי לא שכיח כי הוא

מדברים העכו"ים להשאיל ודילמא הם שאולים ביד הגוי וגם כפי מה שהניא טו"ז לשון מהרי"ל שפיים ואין כל אדם יודע אותה חכמה וכיון שעתה מצויין כולם חכמים בחכמה זו יש לחוש שמא הוליא ע"י מכקה כפופה כיון שמשמע מלשונו שמ"ז דלא שכיח מיכקה כפופה לגד לא סמך רק משום דאין כל אדם יודע אותה חכמה, ושכיח דשם בעובדא דמהרי"ל לא הי' חשש אם שתה בקנה חלול רק על מיפת יין שחוזרת ובטיל בשמ"ך אבל כאן יש לחוש שמא שאב הנכרי במיכקה ולו יהי' שאול מיכקה שפופה מיא כשמוליאו מן החביות הי' יולא כל היין מן המיכקה אם אין הנכרי מכיח ידו על פיו ואיכ נאסר כל היין שבמיכקה וכמבואר בסי' קכ"ד סכיג ודלמא החזיר הנכרי לחביות ולא הי' שתיה כבנדו ואסור היין:

אמנם מיא כיל להתיר עפי"י מה דמבואר בש"ך דיני ס"ס אות יז דאף אם נשאר בגיכות של יסראל אבל גוי

ויש ספק אם נהפך אותו ספק אסור ואזליכן לשומרא אף דשוא ספק דרבנן מעמעים המבואריס שם מיא אם נהפך אחיכ אף דשוא דבר חשוב ולא בטל מיא מוסר כל אחד מהמרובות מעמס ס"ס ואף דשוי ספק אחד בנופו וספק אחד בתערובת מיא בתי' דרבנן גם זה מיחשב ס"ס ואליך בזה בתות חי' ויא ועיין בפמיג שם ולפיז הי' לא מיבעיא אם נספק שמא לא הי' שם שתיה כנד מה שהחזיר מעיכקה אפשר דזה מיקרי ג' ספיקות בתערובות שמא הי' שתיה ואחיל שלא הי' שתיה מיא על כל אחד מהחביות אתריכן שמא אין זה שנאסר ואפי' נאמר דהא כמי מיקרי ספק אחד בנופו כיון דספק שלאסון בודא קודם הסכי ועיין בש"ך שם ספק"ג וטו"ז סק"ג וגם כיון דהחביות שנאסר בתערב בודאי ולא מיקרי ג' ספיקות בתערובת אלא אם ג' תערובות המה תערובת יבש ביבש ולא כשתערובת הא' הוא לא בלה דזה הוי רק ספק בנופו אם אותו חביה אסור או לא מיא כיון דמגע עכו"ם הוא רק לי' דרבנן שפיר אתריכן ג' ס"ס גם בספק אחד בנופו וספק אחד בתערובות כיל כיון שהספק שלאסון אינו מה"ה ועיין בש"ך סק"ג דאפשר גם המחבר מודה בדין זה, וכן לענין חשש שמא לקח מן החביה מיכקה כפופה כמי הוי ס"ס ואף דהוי אחד בנופו ואחד בתערובות לא איכפת לן בזה, ואין להקיב ממ"ש בחסו' ליל הי' פ"ז דאפי' בזה"ז אם יש לחוש שנגע להכאתו אף דליכא שום ריעותא לפניכו מיא אסור שיין דכיון דיש חשש נגיעה אסור בתורת ודאי והיכ כיון שודאי כשאר שתות חביה זה ודאי אסור ואין לולף זה לספק ולא דמי לגביכות דספק חליפין אסור רק מעמס דספק בזה ספק דרבנן לחומרא כיון שאסרו מחשש איסור תורה לכן שפיר מלרפיכן ספק זה לס"ס אבל כאן ספק אחד אסור בתורת ודאי ודמי להא דכי ס"ל שם דלא אמריכן ספק שמא לא הועמדו בעור קיבת בגלה דמאחר שאסרו חכמים מחמת ספק זה ודאי איסור הוא, מה ליתא דבזה שייך דוקא על ספק שנע להכאתו ספק לא נגע וספק זה אסרו חכמים בתורת ודאי אבל אם אינו שאופקין לי יהי' שנגע איך היתה הנגיעה אם באופן האסור או באופן המותר זה ודאי מיחשב ספק שפיר ומלטרפין לס"ס, ואדרבה אני תמה על מהרי"ל למה לריך ליתן טעם דמיכקה כפופה לא שכיח ואין כל אדם יודע אותו חכמה הא אפי' שכיח מיא מידי ספיקא לא נפקא שמא במיכקה כפופה שמא בקנה חלול וספיקא דרבנן לקולא, ואפשר כיון דיין שבחיחד אבל גוי בלי חותם אפי' היכא דאיכא חשש נגיעה בחלבו נאסר על הספק החמירו בספיקו כמ"ש ב"י או"ח סי' תלי"ב לענין בדיקת חמץ כיון שמיקרה כתקן על הספק החמירו בו ולא אמריכן גבי' ספק דרבנן לקולא מ"ש ומכיש בספק ספיקא הכיל כיל להתיר:

עוד נגע אדבר דכלמ"ל אם כתערב יין ביין ולא הי' בו

ששים לבטלו באופן שנאסר ואיכ כתערב חביה מיין זה בשאר חביות אף דחביות בחביות לא בטל מיא הכא בטיל ולא מיבעיא ביין שנאסר מחמת מגע עכו"ם שהוא רק דרבנן לשיטות הסוברים דלא אמריכן בתי' דרבנן אחיכה עלמה נעשה נבלה אלא אפי' ביי"ב גמור מיא בטיל מעטה הכיל וכדקיל בטו"מ סימן קיא לענין הכיל מ"ש, ולכאורה יש להקיב לפמ"ש הפרי"ח בסימן קיא לייחס דעת אויה שכתב בגיכה שהועמדה בחלב שרפה חשיב הכיל והשיג עליו בחו"ח הא אין איסורו מחמת עלמו ואי' הפרי"ח דאויה מייבי שיש בתותה חלב שרפה שיעור הראוי להתכבד כשהיא בעין ולהכי גם כשהיא בבלע מיקרי ראוי להתכבד מ"ש ואיכ אם יש בי"ב שיעור שהי' חשוב כשהי' בעין כמי לא בטיל ודאי אם אין בו רק אילו הי' בעין הי' רק כד קטן דבטיל איכ גם כשהוא בתערובות בטיל אבל אם יש בי"ב שיעור שאלו הי' בעין בחביה הי' חביה חשוב עד שאיכו בטל איכ בתערובות כמי חשוב ולא בטיל, אמנם אחר העיון כיל דהא ליתא דמסברא כיל דחביה שאיכה מלאה יין רק למחלה או לשלים ולרביע אף שהוא קטוס מיא איכו חשוב ובטיל אף שהוא חביה גדול ויש בנגע שלו יין הרבה כיון דאין החביות אלוי ביין דהרי החביות פתוחות בטלים רק יען שהוא חביה שלם הוא חשוב ואיכו בטיל אבל אם חסר ממנו ודאי אם חסר רק מעט כדיך שעומד היין במרתף יכל דלא כתבטל חסיבותו אבל אלי חביה כיון שאין דיך בטוס פעם לעכור אלי חביה במכין גרע מפי מדבר שבמכין ומכיש מז' דברים וכדמליכו לענין ברים בפי' ק', ולפיז אלו הי' יין נסך זה בעין בחביה זה כמי הי' בטיל ואיכ כשנתערב כמי

ביין כמר ומתנים מלאם כמי נמיל אף דסחנים דבר חטוב
ע"ע יי"ע שנו איכו דבר חטוב:

ואני מקפפק נסא דאמריכן דחביות פחומות נטילים אם
ספיקום דוקא שאין לו קולים אז נמיל חטיבומו ולא
כמלקה מעכו סנרגא לפי שמם כמי נמיל חטיבומו ונמיל אז
דלמא סיכום פחומות כמו ספומה אם מציאו נחגיגם כיו
דספיקום שפסחו לאכול מעכו קנא קנא אז להקפפק ונזם
נמיל חטיבומו יען שאיכנו שלם ומכיש כשהוא נאמם רק
אלי חביה ודאי נמיל, ואפי' כאמר דאלי חביה יין נעין
חטוב ולא נמיל מ"מ אם כמערב בלא ביין מוחר כיל דנמיל
חטיבומו ליבטל אאיכ חד נאחי ביבש ודאי' מסא דביבש ד'
נני ליטדא קליטות דאמריכן דרקס נטיבול ואיכו יודע נאיזס
מקום טיבול דרקס אי לנפוכה וכו' דיש יעלו דכיון דאין
מקומו כיכר לאו נם מכין סוא ונמיל וסיב דכוותי', ואם
כיים דבני איכ יאל עוד סיסר למם דמנוחר בבילה ליש
ביבש ביבש מין נעיכו חד נאחי נמיל אפי' אל אבי נביל
ומיין מעא אי' קיים ודעם רוב אחכוכים דלא נעיכן כסול
דוקא אלא אם היחר יוחר ממחלם נמיל מיין מריח אי' קיב
ונמכחה יעקב כלל ליב וכיל ומיין מעא נפחיחם לחערובות
דנאי' דרבנן כיב מודו דקני נמסם יוחר וביבש ביבש לא
אמריכן חעכיל כמנוחר אי' ליד ולפי זה נכידון דידן יש
ספק כיון שכל אחד מיבד כל החביות אלו לא בלא וסוב
לא סוי דבר חטוב ככיל וטעא החביה אל איסור נחערב לא
בלא נאומו שבטל לחלקו רק מיא חביות וכחערב יבש ביבש
נכיד אל חביבו ולפיז כיל דטפיר מוחר מעמס אים טעא
לא כנב סגרי נאופן שבאסר כמטיל ואחיל שבאסר דלמא
כחבטל עהה יבש ביבש ככיל ולא מיקרי כסיג ספק אחד
בגופו וספק אחד בחערובות כלל דדוקא אם איכו נמיל
מדרבנן ואכו מחיכין מספק טמא אין זה ספק מיקרי בחערובות
אבל אי מספקינן טמא כחבטל ואזר האי' ונהפך להיות היחר
סיל ג' ספיקות בגופו ופפיר מוחר מעמס אים דעם חאמר
הלא לא נודעו ביחד אלא ספק א' ביב איכו מהיא אחר
לאוס לדעם המחבר דאפי' ספק א' מדרבנן לא מהני אחר
בגופו ואחד בחערובת ואאן סוי חרי בגופו ועיין בנגיל פי'
תליב, ואף אים לפקפק קלם על זה דהא יש להקפפק טמא
כחערב החביה של אי' לא בלא נאומן כיד שבטלו לחלקו
אל אחד ונחבטלו מיו אל היחר דחביבו בטלו ונעטו הכל
איסור ואף דמיא מידי ספיקא לא כפקא מיא אולי ספק זה
גרע מטאר ספיקות דסוי כמו איקבע איסורא ועיין בפחיחם
פמיב להלכות חערובות ובמיש האחרוכים ביטוב חטוי רבביא
סחביה אם מיא כיל דהכא ליש כלל איתבטלו חביות אל
היחר בטל איסור כיון דחביות אל היחר הוי כולו היחר
וחיל דבר חטוב חביות סחומות ולא בטלי, ואף דמן החורם
גם דבר חטוב נמיל רק מדרבנן לא נמיל ואולי לא אמרו
רק לחומרא ולא לקולא מיא כיל להקל בכיד מכל הלין טעמא
סבבואחיים [ועיין בחטוי ריבא סימן קכיא], ואחכה ואחלם
עוד בקשתי כי ישיש עיכיו הבדולחים על אלה הדבריים
ויודיעני דעתו הרמה, וכזכה לראות ביהמיק בנוי בחמה בעיר ד'
סמה, ככפשו הטהורים וכפשו חדרשכו לעובדא באהיר הכורע בברוך

עמרם חקי בלוחים בקיק הכיל

תשובה ריד

בדין כיון שהגיד שוב איכו חוזר ומגיד בעיא באיסורי' האריך
חוריד סי' קפיה דדוקא אם הגיד בפני בית איכו
חוזר ומגיד ועיי' שיש פיו פיה, וחחכי הרב הגדול מוה
יוסף לבי כי' אבדקיק שאמשאן כתב לי שאביו הגאון זצ"ל
בשפלו פלם חיים כתב דכשהגיד לבעלים שוב איכו חוזר ומגיד:
הנה רק מסברתו כתב כן בלי שום ראי' וסמי חדא מקמי
חרחי קני אבל אבי הגאחי סיוע לדבריו מלשון רשי'
שבועות ליב אהא דאמרי' אמר קרא אם לא יגיד וכו' לא אמרחי
לך אלא בחקום שאלו מגיד זה מחחייב זה ממון ופירשי'
דכיון דאהגדה קפיד קרא עיב בחקום הראוי להגדה אבי
ודבי מהאי קרא ילפי' דכיון שהגיד איכו חוזר ומגיד כמו
שפירשי' בכתובות חי' ע"ב דבני עדות אחת הגדה כחיבא
אם לא יגיד וכו' ואיב בעי' רק מקום הראוי להגדה וכיון
דבאי' הוי בפני הבעלי' מקום הראוי להגדה שפיר שייך
בי' כיון שהגיד איכו חוזר ומגיד:

ועוד שבאחי לאי' מהא דאמרי' שבועות ליב שכל עודי'
בעד מיחם שסוא שפור דאיל לדידם ולא איל לבייד
ואי כימא דבעיא שהגיד לבעלי' חוזר ומגיד איב כפי דאמר
לדידם שפיא שבעלי' מ"מ כשבעמו אחיב בביד כשבע שאיכו
יודע הרי סוא חוזר ומגיד ובטל עדות לאשון שאמר לדידם
והרי סוא מפסידם ממון בכפיכחו שאי' ואמאי שפור מקיב
שעדות אביב דהיכא דקני בהגדה עדותו לבעלים כיון שהגיד
לבעלים שוב איכו חוזר ומגיד:

אלא דזיא דאני אומר ולטעמיך דאיכו חוזר ומגיד אכחי
שקשי כביל חדא דהרי כתב הרין בשכם שבועות
ליא ע"ב דאאין אכו יודעי' ליודעי' לא מקרי חוזר ומגיד
דאין אכו יודעי' לאו הגדה היא איב הים מיודע לאיכו יודע
כמי לא מקרי חוזר ומגיד וליע בזה:

ועוד הרי קיל נאהיע קי' יז קים אם ע"א אמר לאשה
איכו לביכה מת בעליך וכו' אם בא העד שאמרם
בשמו מת ואמר שלא אמר מת לא מהימנא ומים בחיי ומים
ואיב אף שאשר לדידם יכול אחיב לומר אי' וקשי' בכיל
אמאי פשור הא שאשר לדידם ממון בכפיכחו אלא ודאי דהשם
מעמא אחיבא סוא דדוקא אם בלא עדותו סוא מפסיד ממון
דאז שלום על העד להעיד כשיהבעמו בעיד לסעיד כמיש
הרמביים פיא מעדות וזה כחיב אם לא יגיד ונשא עונו
ואייב קרבן שבועת העדות אבל באמר לדידם מת בעליך
הרי איכם לביכם כלל שוב לעדותו דהרי קיל באיע שם
דאין הגיד לביכי' לשלוח אחיו אעפי' שהוא בעיר אלא
קומכי' על עד מפי עד אפי' לכחחלה ואיב אין שלוח עליו
להעיד כלל ואיהי היא דאפשרה כשהה ולהכי פשור ואיב
עשה ליכא למיטעא מיכא דאם הגיד לבעלים דאיכו חוזר ומגיד:

אמנם יש לחלק דדוקא אם העד הראשון שאמרם בשמו
מכחיבים שלא אמר לה מת כלל שמא אז הראשון לאמן
אבל אם מודה שאמר לה מת רק חוזר בו מכשיו ואומר שאי'
אז שאומר לא מת שפיר יל דבשהגיד לבעלים שהוא לאוי'
להגדה שוב איכו חוזר ומגיד אלא דלפעיד היא הכוחכת
כיון שיכול להכחיבים שלא אמר לה כלל מת וכן בע"א
באיסורי' כיון שיכול להכחיבים שלא אמר כלל לבעלים ממילא
לא מקרי הגדה כלל ויוכל להיות חוזר ומגיד:

ודאי' לזה מהא דסליק בכחובות דף חי' ע"ב כל כמיני'
כיון שהגיד שוב איכו חוזר ומגיד, וכיש הכיא עיש
אבל בשאר לא והאריל עדים החחומי' על הסמר כעשה כמי
שכחקרה עדותן בגיד וקשה הא האי דריל הייכו לעכין שאי
לומר שוב לא חחמכו או מצודי' הייכו כמיש מהרייק שורש
עיד ועיין פכי' ביבין ג' אבל מ"מ אפשר דחוזר ומגיד אכוסי'
הייכו מחמת כפשות ואי פשיטא לי' דאכוסי' הייכו מחמת
כפשות מקרי חוזר ומגיד כיון שמוקר ומכחיש עדות הראשונה
שחחש איב איכו לריך להא דריל דאיב מצודין הייכו או לא
חחמכו אלא הוא הדבר אשר דברו אאם הי' יכולין לומר
לא חחמכו או מצודי' הייכו לא הי' הגדה ראשונה מקרי
הגדה כלל ואיב אף דאכוסי' הייכו מחמת כפשות מקרי חוזר
ומגיד מ"מ ליש ב' כיון שהגיד וכו' כיון שיכול להכחיש
הגדה ראשונה איב הים בע"א באי' כיון שיכול להכחיש
הגדה ראשונה שהגיד לבעלים שלא אמר כלל לא מחשב
הגדה ואפי' מודה שהגיד לאם יכול להיות חוזר ומגיד:

ואפשר הים דחוויד ומיש דקיל דאם הגיד בפני בית
איכו חוזר ומגיד מעוס דכשהגיד בפני בית שוב
אי' להכחיש שלא אמר לכן הוי הגדה ושוב איכו חוזר ומגיד
אבל כיז שלא הגיד בפני בית דיכול להכחיש שלא אמר כלל
ואפשר אפי' אמר בפני שכים יכול להכחיש כיון שאין
יודעי' אלא מפיו אלא שהחיים בפי' יז הכיל כתב דאיכו
נאמן להכחיש ומ"מ הביא הסוי הרין שבאמן אחיב לומר
מעודה הייתי ולים בי' איכו חוזר ומגיד:

אמנם קושטא דמילחא קאמיכא דלפעיד ליש בע"א באי'
חוזר ומגיד כלל אפי' הגיד בבית דהרי אמריכן
בשבועות ליב דהאי קרא דאם לא יגיד דכתיב בני קרבן
שבועת העדות איכו מדבר אלא בחביעות ממון ויליף לה
הסם ע"ם ואמרי' כמי בגיטין ע"א אם לא יגיד פרט לאלם
שאיכו יכול להגיד ומשיק דמשויש איכו יכול להגיד משום
דרחמכא אמר מפיהם ולא מפי כתבם ואמרי' כמי בגיטים שוטה
כ"מ שבאמר עד הרי כאן שכים מכל זה מוכח דהאי קרא
דאם לא יגיד בחקום דבעי דיכי עדות מייכי אבל באי'
דקני בע"א בזה לא מיילי קרא דאם לא יגיד ואיב מהיכי
תיתי

מיפי כיעה דאיכו חוזר ומגיד כרי גם דין זה דאיכו חוזר ומגיד סוא אחד מדיכי עדות ובמיא באיקורי" לא בעי" דיכי עדות כלל ואפי" מכרים מקלים נאמן באי" דאו" סיכא דאיכא למיקס מלס דמלמא מיין בס"ך פי" ליה או סיכא דאיכא אומדנא מאומר אמת מיין ס"ך פי" מיינ מקיד איכ ליה ב"י גם דין דאיכו חוזר ומגיד, וסא דכמסמיד בנ"ך איכו חוזר ומגיד סיינו עפ"מ מסמלס סס"ך ירד פי" קכ"ז מקיד דכמסמיד לפני ב"ד ונסמק סדין עפ"י עדותו אמריכן ב"י כ"מ מסאמינס סחורס מ"מ הרי סוא כמכים ואין מ"מ יכול למכחיסו לכן גם סוא מלמו אי" להכחיש דבריו מכוא כמכים כמו מ"מ דמלמא, ב"י איפאלא אי" וילא הרכ"ז לפ"ק:

מערס סק' בלוסס בקי"ק סכ"ל

תשובה רט"ז

מילים ב' אויפאלו יום א' לפ' לו פרמאיל:

שוכ"ט ומיוע לאסוני הלמידי הרבני המופלג המכון מו"ס יודא ליב מאלאמאן כי"ר ב' מאדאלאם:

בעש"ק המבר המוך להכנסה כלה הביבני כומס מכחבך ויען כמה מרידכא מובא בעילי דפקחא אמיב בקילור ב"ד אמר מאלה אודות חביות יין מל מסה מעמד בנים הכבני בחדר מיוחד אמר לא אי" בו מוס דבר זולה סיין והחדר הי" קבור בעמבר (הבקרא מלאסס) והעמבר הי" מבור קלה ויסראל לא הלך לבקר אח"היין רק לזמן רחוק ולבסוף כהחלך מלא אח העמבר מבור וכומל על האלן וכבני אומר מכמבר מאליו וגם החבים לא הי" מלא ואיכו כיכר אם לקח הכבני מן היין ונסמך בהאלהך אם יש מקום להחיר היין:

והנה לפעניד הדין מסוב דהיין אסור ועיין ביו"ד סימן קכ"ב ס"ק דבסודיבו מהוא מפליג אפי" אם כהסס מלינו בנגב אסור ואפי" לרמ"א אם דהכריע כבבראה ראסובס כיון מלא מקר לו רק מעירה המסהה הוא ירא לכבוס בו מ"מ מאני הסס דעכו"ם אחריני מרסהי מיכי" ואיסו מירהה מיכיסו מעמ יאמרו ליסראל מבבבס כמ"ס מו"ז אם אבל כאן לא מירהה דאין עכו"ם אחרים רואין אותו עם מסוא מוסס בביתו ומכ"ם בלילה וגם הישראל אין לו דרך מקלהון לבא מעם מהאוס מיין סימן קכ"ב ס"ז וס"מ, ועיין בהגי"ם פי" ק"ל ס"י מכהב ומאני סכא סואיל ועכו"ם יש לו מייכות בהאר ומסהמא נועלו בלילה הואיל ואין ישראל דר אם אייס מ"מ מירהה כולי האי ואפי" בסהמא אמרי" כן כמו מסיים מ"מ אם וס"ל בכ"ד כן סוא:

ויותר מזה כראה לפי מה מסביא פ"ה פי" קכ"ב אות א' בסס מ"מ בא"ם אחס אחבים בבני חומעות ואחיב בהקלקל ובא הבכרי והודיע ליהודי מאסור, ולא דמי לדין המבואר אם ס"ח מ"מ בס"ך מקכ"ל מפני דכאן אין הכותי מירהה מיבא היהודי כיון מכבר אחס מ"מ, וס"ב בנ"ד אין הכותי מירהה מיבא היהודי כיון מכבר מגר אחדר, ומכ"ם ליו"ד בל מסה אף דלא חייבינן לבמא אחליף כדי להכביל אח ישראל רק להכלתו כמבואר סימן ק"ח ס"י ועיין פי" קכ"ח ס"ד בהגי"ם מ"מ הא יש לחוש מסהם ממכו להכלתו ובהדי דמסהם לא נזכר מפירורי חמץ וכדומה כיון מסדרך ליקח יין בבעה אכילה ועיין בחו"מ פי" חליב ס"ג ובמגי"ל אם וס"ק ח":

ומ"ש בבס הכס אחד מלבס להחיר מעמס ס"ס מעא מ"י דבר אחר כמבר המבר והחיל הבכרי מבבו מעא לא נגע ביין, ומ"ז כתבה דהוי ס"ס מאי להחסף ולומר מעא לא נגע והחיל נגע מעא כמבר מעילא דהא אם נגע כבר הוא אסור, ודחיה זה דכאן לא בעיכן יכול להחסף כמ"ש הס"ך בדיכי ס"ס אות מ"ו דבסק בל ספק לא בל והחיל בל מעא לא דבק הוי מסיר ס"ס אף דאי" להחסף מבוס דחחלה לריכין אכו לדון אם בל כלל וס"ל אכו לריכין לדון מחלה אם סגוי מבר המבר, ומוב כתבה דלא הוי ס"ס כלל מבוס מאם כאמר מסגוי מבר ודאי נגע מהרי לכך מבבו כדי לבחות מן היין:

הנה מס מחקרה דהוי ס"ס מאי להחסף, איכו מזיק בן לבמ"ם הדגי"מ מס בפי' ק"י דהא דבעיכן יכול להחסף פ"ינו מבס דאכו מבסקיכן בא"ז לד בחחיל הבסק ולכן בדאורייתא אזלינן לאומרא ומידה מכח זה דלדעת הרמבי"ם דקדאי מס"ת לקולא לא בעיכן יכול להחסף מ"ס אי"כ כאן באי" דרבנן מגב ככרי בזס"ז לא בעיכן כלל יכול להחסף דבסיקא דרבנן לקולא:

ומ"ש בזה דומה לבסק בל דלא בעיכן יכול להחסף, לא כיוונה יפה דבאחי סחס מאס לא ככנס ודאי לא דבק ואי"כ מ"מ אמה לריך לדון מחחלה אם. בל אבל כאן גם אם לא בבר הכבני המבר רק כבבר מעילא ג"כ אמבר מבגע בפיר אמבר להחחיל בבסק מעא בגע או לא ואי"כ בעיכן יכול להחסף דוק והבכה:

ומה"מ כיל דאין כאן ס"ס כלל דכבר הקבו אחרונים גם בבסק בל הא הוי בסאונס חד דאין כאן רק בסק אחד אם דבק או לא, ומ"ז כיון דאם לא ככנס ודאי לא דבק בפיר הוי ס"ס כיון ס"ס בסק בריעותא אם הי" אמבר לדבוק כלל עיין מוריד בנים הבסק אות יו"ד ואי"ב כאן דאמבר ליגע גם אם כבבר מעילא כביל מעילא הוי בס אוכס חד ואין כאן אלא בסק אחד אם בגע או לא וז"ס:

אבל מ"ס דלא הוי ס"ס מבוס דאי בבבו הגוי ודאי בגע, ז"א דמי לא אמבר אף בבבו כדי לבחות מ"מ לריע לו ס"ינס אחיב בלא הי" יכול לבחות וליגע ואפי" כימא דזס לא בביה מ"מ כבר כחב בבי" בבוגיא דבס"ס דגם ס"ס דלא בביה מריכן והאלכחי בזס בבקיא אבל הבבר בבוס כמ"ס דאין כאן ס"ס כלל וסיין אסור לבעניד, ובזה מחבנג על רוב מוב כבבסך ובבס רבך ידידך דר"ם:

מערס סק' בלוסס בקי"ק סכ"ל

תשובה רט"ז

מילים ב' אויפאלא ב' הזריע תרמ"ו לפ"ק:

ד' יעבה אם מלוס ידידי אהובי הבגיד היקר והבחוב מו"ס יעקב בבוין כי":

קבלתי מכתבו אודות מעבס חביות יין בסיו בעיבה ובבוקר מלאו הערבה בחוה בעבחחות בסיס בבית הבעבלים והבר מן החביות יבן אי מיוד גדול אקבר הבם הבלבם חביות אבר הבר רק מעמ בבאבר מכחיבם בודאי מוחיים מבעבים בבאבר הבב כי" וגם הבי מבוא בפי" קכ"ב ס"א דאם לא כמלא ריעותא הבי אבל הבבים בבבר מבס הבב ויש בבס ריעותא כהי דלא כיל מה הבביא בבס הבב דבים אריבה בבוס בבאיו בחבס כבגב על הבכיבס דודאי בחבס כבגב על הבכבב בבבים הערבה כי אין לו רבות לכבס רק בבואר הערבה וגם ליבול הבעבחות בלילה מן הבעבבים בבים ס"ך מרבה מ"מ מלא"ה ל"ם מרבה לכבס הבבי ודאי בכבבו בבבים:

ומ"מ אם לא היו הבחביות מלאים כל כך מעיקרא היוכל ליגע בחלבבו ואין הבבם רק בעא לבה מ"י מיבבה דהוי מגע מבו"ם מ"י דבר אחר כמבואר פי" קכ"ד בעי" כ"ד דמיבבה כבופס לא הבים כמ"ם מו"ז פי" קכ"ד בקלי"ג או הבבגים הבחביות ומיבם דהוי כחו בבילוק מיין פי" קכ"ם ס"א דמוחר בהבבבד מרובם בזמן הזה אפי" בבחי" ואפי" יש בבבה אם יכול ליגע בחלבבו הוי ס"ם בעא לא יכול ליגע ואחיל יכול ליגע בעא מרבה ישראלים לבחו לכן כיל להחיר כל היין ואין להחמיר בגע מבו"ם הבבים בזמן הזה להבליא חומרות ובפרב ס"ם עוד הבבים להחיר, ובזה הבבי מבבו בבבכה כ"ם ידידו הבבוד מאוד:

מערס הבק' בלוסס בקי"ק הכ"ל:

תשובה ריז

מילים ב' אויפאלא יום ב' לפ' ראשי הבעבות הרבי"ם לפ"ק:

יתנך ד' עליון, ומראה בבבין אפריון, אהובי בני הבב הבו"ב, ידיו רב לו בבלבול וקבבה, מעומר בהפאבה, כמו"ם יודא לבי כי" בלוסס בקי"ק מ' פאטאק:

היום בא"ם ובקבתי מועד למלאות מבוקבב ומה הבחבקבים בבי"ז ס"ג מ"ג דבבי הבבו לבבור בי"ב מהו וכו' ופי' חבים דלבחבלה הבבעה לי' דאסור אלא דמבבעל בדיעבד וקיל לבעבות רבי" ותוס' לבעל ס"ג דאם הא' איכו בעולם בבבעה כמיכה דבים ל"ם הבבבה דבים והרי כהב הבי"ם רבי" קלי"ג דבכהיב הבאיסור איכו בעולם הבבו כמי מוהר ואי"כ הכא

סכה שפיין כגר כספך ואינו בעולם כשמקבל שכר פשיטא דשכר מותר ולא שמעת דלמעוטי חפלה ולשיעורם דלמחליף עלמו אסור אפי' היכא דאינו חופש כיחא לריך שיש דמותר אפי' לדידי אבל לשיעורא דאפי' למחליף מותר בדינגד שיכא' דלש הפיקה דמיס קפי', ולדידי לקיש מי לא משכחת שנגר הבנינות ויספך היין מעט מעט מעכו ומדיין הוא בעולם בשעה שמקבל שכרו ואפי' שכרו גם לספוך היין כמיש לפי לשגר הבנינות ולספוך אם היין כמי משכחת לה שמעכו בעקום שילך לאיבוד ומיש בשעה שמקבל שכרו מדיין הוא בעולם ותופש דמיו:

אבל בלאהיב לפיש שהבאה דברי הבנים לקיש משכחת לה שהקדיש לו שכרו קודם שגיבר ושפך היין דאז בעת שגיבר ושפך היין שהוא מדיין בעולם נתפס השכר בא' וכמבואר לפי' קליג דאם נותן הבעורים המעות לישראל קודם שעשה הבעורים היין הדמים נתפסי' בא' ואם עשה תחלה ואחיב נתן לו המעות יש דאין נתפסי' בא' אבור עיש ואיב בשכר אם נתן לו השכר קודם שעשה מלאכה גייב נתפסי' בא' ואם נותן לו שכרו אחר שעשה מלאכה וכבר זכה הגוי במלאכתו שכרו מותר לאחרים עכיש ופפיר משכחת לה בהקדיש לו שכרו שנתפס בא' בשעת עשיית המלאכה שגירה ופפיכה שעדיין הייב בעולם ואי' השכר ומלאכתו בא' אים כאחד בעת שהייב בעולם:

אלא דלפמיש בגיה שלפני בפי' קליג היב בשכרו אסור לו לעלמו בכל ענין ולא שרי אלא לישראל אחר ודוקא בנתן הגוי שכרו תחלה ואחיב עשה מלאכה אז שרי לישראל אחר ואיב אדרבה איל בהקדיש שכרו קודם שעשה מלאכה אינו חופש דמיו אלא בנותן לו אחיב ואיב קשה ממיש אם הקדיש השכר שכרו מותר לדעת הגיה בלא למעוטי חפלה ואם נותן לו אחיב הרי אין היין בעולם:

אבל באמת אם כן הוא דבריו המוהיס מאוד דפתה וכשם דבמכירה כשהגוי נותן לישראל המעות מקודם וכו' אסור ליהנות בדמיהן וכו' ולא שרי אלא בלקח הגוי לישראל אחר ואיב כתן המעות וכו' היב בשכרו וכו' ואיב כיון דבשכרו הוא כמו מכירה לריך להיות אסור כשנתן שכרו תחלה ולהיות מותר כשנותן אחיב ואיך כתב בשכרו להיפך דדוקא בנתן הגוי שכרו תחלה וכו' אז שרי לישראל אחר, לכן כיל דמיש אי הדפוס הוא ולא דוקא בנתן הגוי שכרו תחלה ואחיב עשה מלאכה אז אסור לישראל אחיב ואיב קושייתן לקיש כמיש, ועכיש מה שהעדה בשם הגיה שכתב שאם האי' אינו בעולם שכרו כמי מותר שקר העדה ולא נזכר שם מזה כלל בפי' קליג אלא כמשיל:

ושוב האריכה בדין רולה בקיומו והבאה בשם מהרמיש אוים פי' רכיה שהביא בשם ירושלמי דגם בשאר איסיב שייך רולה בקיומו עייכתי שם ורחיתי שהביא ירושלמי פיג דעלה ביא דאוסר לקמוך כרעי המטה בנגד שלבעו בקליפי ערלה מטוס רולה בקיומו עיי דיא ואיב מבואר בהדי' כדעת חוס' עיז ליג דיה והא וכו', ולפעניד הכך תיבות מטוס רבינ עיי דבר אחר הוסיף מטה מדעתו ואינני מסכים על ידו אלא טעם הירושלמי מטוס שהבגד כולו אסבאיב מטוס דבעשה ובגמר בא'איב וכמיש הראיש בחולין חי בבטל ממנה עלים ושקיק בחבור אחד דהחבור אסור ובחבור יש ואפה בו הפה דהפה אסור ובטל ממנה כרכר ואינו בו הבגד דאסור דהבגד כולו נעשה בא' וכיון דאסוראיב אסור לקמוך בו כרעי המטה ומהיע תני החם במתני' בגד שלבעו בקליפי ערלה ידלק, שוב ראיתי ומלאתי שכיונתי האמת וזיל הירושלמי ר' יוחה בעי קומו ר' זעירא הון בגד דהכיכן הכא מהו לקמוך בו את כרעי המטה ואיקפד לקבלי' איל אפי' למיד תמן מותר [פי' בחרם הדרייכי דמיכי שם לעיל] הכא אסור תמן אין איסורו ביכר גרם הכא איסורו ביכר איב חגי כד וכו' יחיב מחני בגד שלבעו בקליפי ערלה ידלקו ותכיכן כטל הימנה כרכר ואינו בו את הבגד אסבאיב וכו' ופריך הירושלמי אמאי לא יתכרכו לגוי כמו גייב שכפל לבור חון מדמי אי' שבו ומשכי מטוס דדרך בגיה ליקח בגד מן הגוי עיש ועכיש ליהא בירושלמי דהטעם מטוס רבינ רק מטוס דאיסור ביכר ומדמי לי' לבטל ממנו כרכר וכמיש.

ושוב הבאת בשם ספר דברי ירמי' פיל מטופר שכתן טעם דטופר של עכוים לא יתקע בו לכתחלה מטוס דהוי רולה בקיומו של עיז וקיל דאיב אמאי אם תקע יצא ויפה אי' דאפי' אי כיומא דלא יצא מיש לא כתקן אאי' דמיש

אלא בקיומו וכך עלה במתבה לפני, אבל עוד כיל לפיש דרין אסא דבי ר' יצאי יאות סן מבדין בעיז ביש דרולם בקיומו אינו אסור אלא מטוס דרואין כחליפין וסיכא דאין אי' בחליפין אין אי' מטוס רולה בקיומו עיש והיב כיון דתקיעה נופא בא'איב דעיז שרי מטוס דמלבאיב גם רולה בקיומו כדי להקוע אין אי':

ומיש אחס עפי' אחיש אויש סוסי' קעיז דליש רולה בקיומו אבל ברולם להרויח ולהכות ממנו אבל להיות כיבל מהפסד שרי עיש ואיב בטופר של עיז דמבלבאיב שרי רבינ, אבל דקיל על אחיש מהא דעיז ביד דאמריכן ישראל שהי' נוסה בכבי וכו' אבל אם איל סמתן עד שמבור עיז ואביא לך וכו' אסור ומביק מטוס דסוגל כי רולה בקיומו ושרי אחס אינו רולה להרויח אבל להגיל עלמו מן הפסד, לקיש דבגרה אחיש הוא דאין אי' אבל אם רולה בקיומו של איבב ואם רולה שיקייס עד שיעיג מבוקשו להרויח אי שאר הבאה אפי' עיי דיל שרי רולה בקיום איבב אבל אם אינו רולה להפסיד מכיסו כדי לאבדה זה לא מקרי רולה בקיומו שהרי אין חפלו בקיום איבב ואפילו אסן בא'יבודו אבל שאינו רולה להפסיד ממון כדי לאבדו וזה אין אי' אבל אם בעיז אינו מפסיד אובו אם אבד העיז אבל שהוא אסן לאפרע מיד ועייב רולה בקיום העיז שפיר מקרי רולה בקיומו, ודקדוק לשון סגמי' וכי רבינ בכאיג מי אסור הוא אם אינה רולה בקיומו עולמית רק עד זמן שיעיג מבוקשו דויק והשכח וממילא גם בטופר של עיז אף דמבלבאיב מיש כיון שאיל להפסיד כלום מכיסו כדי לאבדה מקרי רבינ כדי להשיג מבוקשו לתקוע טופר ומכיש דאסן להרויח שכר עושיז ועושיג כקוסי' דאשונים אבל דזה הוי רק גרם הבאה ושרי בא'איב כתי' אבל מכיש עושה בשביל להרויח והוי רבינ ואסור וניחא למיש, ומלאתי מפורש יולא מפי הירושלמי בעיז שם כדברי אחיש שכתב ומיהו בראין דברי הראיד זיל שאם אין ישראל יכול לבגעו או שיש לו איבה אם לא יתתין שהוא מותר דהא אבום הוא ואין כאן רולה בקיומא כי היכא דבקבום דמיו עיש מבואר דבאיל עלמו מפסידא ליש רבינ:

ומה שכיל בייטוב קוסי' הבאון מויה בוכס איבר זיל שבאחיש שם על מגיא סי' תמיה בקיה דבבותן חמלו לבכרי עיש להחזיר ליכא אלא מטוס חומרא דחמן אבלמעיקר הדין שרי וק' הא רולה בקיומו של חמן שאם יאבד באוכס פעור הבכרי מלבלם ואפי' למיד חייב לא בעי למיקס עמו בדיכא ודייכא, ואקדיש דמה שמהמה עוד על אחיש הכיל למיש רפי' עיז ציד עיא דיה רבנן ורין שם דאי' רולה בקיומו הוא מטוס דמלוה על ישראל לבער עיז ומשמעי' וכי מטוס לבאיל מן הפסד איכו מלוה לבערו ולקיים מיש דאבד מאבדון הוא מעות דאחיש לא כתב כן רק בבי חמן דליש רולה בקיומו מטוס מלוה לבערו דהא אחה רולה של אחרים וכמיש פריח סי' תין אלא דאי' רבינ הוא מטוס דבכל איהיב אסור רבינ וזה איכו אסור אלא אם רבינ להרויח אבל בעיז דאסור רבינ מטוס דמלוה לבערו מודה אחיש דאסור אפי' לבכלל מהפסד:

ובזה גיב מיושב מה שהקשיה עליו מהא דישראל שהי' נוסה אלא דראבד הכיל איל דאפי' בעיז כהיא ליש רבינ דכהי דמלוה עליו לבערו מיש הרי אין בידו לבערו אלא שמיש אסור לבאיות רולה בקיומו ועיז כתב הראבד דאין זה רלון רק אוכס ואינו רולה בקיומו אלא אכום בקיומו וגם רפי' לא כתב דליש רולה בקיומו רק בעיז אלא דאפי' לרבנן דלא אסרו בשאר אי' הבאה רולה בקיומו מיש בעיז יזל דמודו דשייך רבינ מטוס דמלוה לבערו:

ועתה אבי אומר סברא ישרה כיון דבחמן אינו אסור רבינ אלא כמו בשאר איסיב שילה בקיום איבב כדי דלימפי' לי' הבאה עיי קיומו ריוח או מכיעה הפסד איב אין אסור רולה בקיומו אלא אם רולה בקיומו כי היכא דלמעי' לי' הבאה עיי בעוד שהוא אסבאיב כגון בבי שאין איתר לאיסורן או בחמן דלמעי' לי' הבאה עיי קיומו אוך הפסה כמו בשכיר יורה לבטל בו חמן בפסח שבעור ומגיא סי' תין אבל בשעמיל ומקבל אחריות חמלו של גוי בביתו של גוי והרהיבו וכדומה שרולה בקיומו כדי ליהנות מחמן אחיז דמותר בהבאה ליש רולה בקיומו כלל ואיש:

ומה שדקדקת בחוס' חולין ד' קדיש מותר שתי' דמשמע לי' שכרו אסור גם לאחרים וכיב הראחיש קידושין ליח סא אבאי הקוסי' בעקומה מה פריך הא לכתחלה אסור ליהנות

ליסכות וסכי סי' ליכין לומר דאקור מעמע אף בדיעבד וכמ"ש תוס' בע"ז, לק"מ דסי' סתוס' ביאלו דבריסס דמעמע לי' סכרו אקור גם לאחרים כמו ייי"ב עלמו ואי"כ אפי' אקור לאחרים רק לכתחלה פריך ספיר אין סיא מקודסת כיון דגם היא אקורה ליסכות לכתחלה:

אבל יתר כראס ספתוס' דייקו בדבריסס דמעמע לי' סכרו אקור גם לאחרים כמו ייי"ב עלמו והייכו סתופס דמיס ואי"כ אפי' בדיעבד אקור ואי"כ הס דבריס אחדיס עס תוס' ע"ז דכתבו תחלה דאקור מעמע לכ"ע ומ"ז הקשו דלמא דוקא לכתחלה ותי' דאקור מעמע אפי' בדיעבד והייכו מ"ע גופא כיון דמעמע דאקור לכ"ע ע"כ מעמע כמי דיעבד וכל זה פשוט הפיקה דמיס ואי"כ ע"כ מעמע כמי דיעבד וכל זה פשוט:

ומ"ש לייסב קושי' חה"ס בע"ז ס"ב לפ"ת רביכו אלחנן סבתוס' ד"ה יאות והוא דחפיקה דמיס בע"ז ס"ס רק אס כותן לו הדמיס בעד סיווי סמקה עיין סמ"ע רס"י ק"ן אז הכסף כחפס בא"י ע"ז אבל אס כותן לו ע"ז אז יי"ב בתחנה ע"מ סיתן לו מאחיס זוז אף דאס איכו כותן בעלה המחנה ואס כותן אז כתקייעה המחנה מ"מ כיון סאין הדמיס בסיווי ע"ז וחילופי' אין כחפסי' בא"י וסיל לרי"ב כיון סעסך הכבדי יי"ב תחלה וקבי' לי' בעסיכה וסמעות חוב עליו כבכותן לו הדמיס אחי"ב איכו בבטיל סיווי המקה רק פרעון חובו ואיכו כחפס בא"י, ודעת ר"ת עפ"מ סהביא ב"י חו"מ סוקי"ל לי' בעס בעה"ס מה שפסקבו סהעבד והאשה אין מעלמין אלא לאחי"ז אס יש עדים שמעות עלמן על הלוואה או מה דאתי מחמתן קיים ודאי כפרע מהס המלוה ע"מ ומזה למד הב"ח שאס אחד לקח סחורה מחביכו והיא עדיין בעין וחייב להרבה בע"מ יכול המוכר לבבות סחורתו ואין בע"מ אחר יכול לבבות מסחורה זו ועיין בבוחמ"מ ורע"א סי' ר"ה ס"ב מבואר דכל זמן שהסחורה בעין יש למוכר זכות בה שהוא קודם לכל אדם ולכן ס"ל לרי"א דכל זמן שלא מכרה לאחר הוי הדמיס בבבדיל סיווי המקה וחליפיו וכחפסי' בא"י רק בבכבן לאחר אין כחפסי' אבל באחכן בראה דאפי' אין האחכן בסיווי הביאה רק שכתן לה עלה ע"מ שמיבעל לו ואס לא תיבעל בעלה המחנה ואס תיבעל בתקייעה המחנה כמי הוי אחכן כיון שקבתה העלה רק ע"י ביאה והייכו דפריך לכי בא עלי' ליחול עלה אי' אחכן למפרע ופירש"י שהרי מתחלה ע"מ ביאה בתכו לה ועכשיו ע"י ביאה קבתה למפרע והוי אחכן ואי"כ מה בכך שמכרה לאחר הא אס לא תיבעל בעלה בתיבה למפרע ובעלה המכירה ושפיר הוי אחכן ויש להאריך בזה שם, ואל דיעות, ילילכו מכל מכשול ועטות, ויבחכו בדרך אמת, בתורת אמת, וחיי עולם, עדי ישכלל היכל ואולם כבפשך וכפש אביך הבאמן דופ"ת באהבה ומעפיר בעדך:

תשובה ריח עוד להביל

מבתבך וכו' והבכי להשיבך ע"ד הקושיא אשר הלעת לפני בשם ידידי הבאב"ד מאלבשאוזא כי"ל למ"ש הרי"ן בע"ז דיכול למכור חוב מדמי יי"ב שבו הייכו דוקא כשהוא בעל מה"ת ואיכו אקור רק מדרבבן אבל כל שלא בחבעל מה"ת לא ע"ש א"כ איך קאמר שמואל בע"ז דע"ד דהלכה כרשב"ג אפי' יין בייב הא שמואל ס"ל כר"י דמב"מ מה"ת לא בעיל לשיטת רש"י בחולין ק"ע ודלא כריבב"א בע"ז דע"ב דשמואל ס"ל כרבבן דר"י וגם לרבבן מדרבבן לא בעיל ואי"כ איך אפשר דהלכה כרשב"ג בייב הא רשב"ג כמי לא אמר אלא היכא דבעיל מה"ת ולשמואל יין בייב איכו בעל מה"ת וכבר שאל קושי' זו להגאון המבות מהרי"ס ס"ק ז"ל ואין פותר אותה לו ואמרת לייסבה מפי' ריבב"א ע"ז בע"ג בשם הראב"ד דלעבין לאקור בהבאה ל"א רב ושמואל דמב"מ ל"ב אבל ע"ז יש לפקפק דראיית הריבב"א היא דלעבין הבאה בעל דאלי"ב הקשי' קיפא דבעי איפה"ר ודבר שבמכין אבל הריבב"א שם עוד הקשה קושי' אי"ב ומכח זה העלה דהא דמב"מ ל"ב איכו רק לא בכח ולא ביבש, ולפ"ז יי"ל דגם לעבין הבאה מב"מ ל"ב בלא ובשיפא דבעי איה"ר ודבר שבמכין עכ"ש ביבש הוא דאלי"ב ל"ש דבר שבמכין וקושיתו בדוכתי' קאי ותירולך איכו מספיק:

ומ"ש עוד לייסב לשיטת דביבש ביבש מב"מ בעל אי"ב יל"ל דגם בלא המעם בעל רק הטעם ל"ב מפום דמתחזק כמש"כ מכי' ביבה דלא בי מעכי לדדים אדא דגם המעם מוכרין ואם המעם אין לו מעם יין איכו קובה אותו ליין ועוד דהא מדם הסעיר יליף דמב"ע ל"ב בלא ואי"ב גם המעם ל"ב דהא קבי' לי' דם הסעיר ועוד דברי פני יהבכו לאב"י דאזליכ בתר מעמא אבל אכן קיי"ל כרבא דאזלי' בתר טעמא ולדידי' ל"ל כמש"כ הפני'!

אבל לעכ"ד הקושי' מעיקרא ליתא דדברי הרי"ן הם בטוים כל הבלמים הכי' וחוכך הייתי להמציר ולומר דלא הריא הכא אלא בבתבטל כדיכו מה"ת דבבב"ג אפשר דבבב"ג אפשר אפי' בבבטל כדיכו מה"ת אבל כל שלא בחבטל לא, אלא מהוכיח מן סיבוסלמי דאפי' בבלא בחבטל מה"ת כמי ס"ל לרבב"ג הכי ע"ש ולפ"ז כל עלמו של הרי"ן לא כסתפק לומר דסיכא דלא בחבטל מה"ת לא ס"ל לרבב"ג דעכר חוב מדמי אקור אבל אלא לפי דאחבן לא ס"ל לרבב"ג אי"ן ביין אבל לבמואל דס"ל הלכה כרבב"ג אפי' ביין ביין לא בסתפק הרי"ן כלל דרבב"ג אפי' בלא בחבטל כמי אמר דעכר כולו לבכרי חוב מדמי יי"ב שבו ולקי"מ ואי"ש:

ודברי חה"ס ר"ש הסוכר אח הסובל ברעזה עליו לא הבבתי סכי' ע"ד תוס' בע"ז דס"ה ע"א ד"ה מעמא וכו' ספק' הא דלא מסכי מחכי' כרבב"ג דאמר יעכר כולו לבכרי חוב מדמי יי"ב וכאן כמי שכבו מוחר חוב מדמי חביות ובקוף סק' בוקמא כרי"א דאי"ל לעיל יש פדיון לע"ז ויולך הבאה לים המלח וכי' החה"ס בא"י בעסבה ול"ל דס"ל בדרבבן יש ברירה יע"ש ולא סבבתי שיחתו מה עכין זה לברירה הלא אפי' בדאו' ולע"ד אין ברירה כמי אי"א כדיבא דרבב"ג יעכר לבכרי חוב מדמי יי"ב שבו וגם דיבא דר"א דהולכה הבאה אף שאיבו מבורר שהוא זה רק אחר מ"מ יש פדיון דהרי רבבן דס"ל דלע"מ אמרי' לעיל בעמבי' מ"מ ע"ב אין פדיון לע"ז ול"ע:

אמנם באמת הא קשי' לי כיון דלדברי תוס' שהק' בכ"ל וכיון דשכר איכו אקור רק מדרבבן אמאי לא בימא באמת ברירה ואין לומר דהא דאמרי' בדרבבן יש ברירה הייכו רק לפי דמספקי' איך הלכתא אי יי"ב או אין ברירה לכן אזלי לחומרא ובדרבבן לקולא אבל למ"ד אין ברירה אפי' בדרבבי' ב"ב דהתיבה לשיטת רש"י בגיטין דמ"ז ע"ב ד"ה מבל וחולין דבבל מקום מבורר הכל ב"ב הא דאמרי' אין ברירה הפיין שודאי איכו מבורר שפיר אמרי' גם בדרבבן ב"ב אבל לשיטת התוס' שם דהוי רק ס' אמא הגיעו חלקו של חברו או אלי חלקו אי"ב יש כמי ספק אמא הגיעו חלקו ואי"ב פשיטא דאפי' למ"ד ב"ב בדרבבן יש ברירה דקדי"ר לקולא:

ונל"ד דהבה תוס' בבורות דבריו ד"ה לבבור הק' אין שייך לבבר אי' שיהי' כבבד הכלב בעה הוא מבורר עכשיו שזה כבבד הכלב דבימא הוברר למפרע ומי' כיון שיה ברירה אמרי' דמקמא כך דעתו מתחלה דאותו שיב ור הוא כבבד הכלב ע"ש באור דבריהם לעבי"ד דלי"ש ברירה אלא אם מכאן ולהבא מועיל בלא ברירה כבון האחין והשותפין שחלקו מכאן ולהבא ודאי מבורר זה לחלקו וזה לחלק חבדו או בשני לוגין שאני עתיד להפרים מכאן ולהבא ודאי הוא תרומה או באיזה שאלה אגרם שאם אחיב רוצה לגרם האחת מבורר מכאן ולהבא שזו היא ואתו דבין אם אמרי' הוברר למפרע אבל הכא גם מכאן ולהבא מי יימר שזה מחיר כלב וגם עתה איכו מבורר ואיך שייך הוברר למפרע ומ"ז חי' דודאי דעתו הי' מתחלה דאותו שיבורר היא כבבד הכלב ואי"ב אם מבבר אד להדי כלבא שפיר מבורר מכאן ולהבא שהרי דעתו הי' אותו שיבבר יהי' כבבד הכלב אלא דאי אין ברירה וכ"מ כלל מה שמבבר מכאן ולהבא ל"ש לומר שכך הי' בדעתו שהרי אין זה מועיל כלום אבל כיון דיש ברירה אם יהי' מבבר מכאן ולהבא שפיר אמרי' הוברר למפרע ומהבי להתיר הע' אחרים שפיר אמרי' דמסתמא כך הי' דעתו מתחלה והרי הוא מבורר מכאן ולהבא וממילא אמרי' הוברר למפרע [ומפ"ד אלו אמרתי בחי' לייסב דברי רשב"א בקידושין די"ז שהק' אבל מוכח יותר הגר דרבבן דלמא מקום ברירה ותי' דבשני מיבים כ"ל ברירה והק' כ"ז מהא דפריך בתמורה ד"ל וכיפוק חדא להדי כלבא והבך כולהי לשתי ומשני דשפי דמי כלב מחד מבייהו והאי מופיבא דכלב שדי בכולהו אלמא אלה ס' אחריבי שרי אלמא אף בשני מיבים

מיכים יש בגרים ומיא מעוס בחרמי חדא דאדרבנם מעם מוכח דבמני מיכים ליא בגרים דאליכ אין כאן מחיר כלב כלל עיין בעקרים פי' מקח פי' המיא אום ד' ומוד דאם בוגרין חד מכיסו לחדי כלבא זה חר מין א' מחלקו יוד מלאים כנד יוד מלאים אז מכאן ולהבא ודאי מבורר מזה חלקו מל כל אחיא מלכך פי' מומד לחלוק כן ואיא באופן אחר לכן אמרי' בגרים למפרע אבל בשני מיכים אפי' מומד מיקה כל א' מחלי מעני מיכים אף מאמיכבל זה מין א' וזה מין אבי מיא איכו מבורר אפי' מכאן ולהבא מזה חלקו אפי' מכאן ואילך דלמא מקה ומעכר מעכר אחי מין א' אלו בעד אחי מין האחר מל חביכו וכיון מאיכו מבורר מכאן ולהבא איך כימא בגרים למפרע אך לפי קבלא אביל היכ אמרי' כיון דים בגרים ואם מבורר מכאן ולהבא אמרי' כמי הובדל למפרע אמרי' דמקחמא כך דעתו מחחלה דאותו חלק מיצרו לכל אחד בין א' מעני מיכים בין האחי מעני מיכים יהי' חלקו מל כאוא ואיכ אפיר בגרים למפרע ומפיר הביא הרמבי"ם מהא דפריך וכיפוק חד לחדי כלבא דמוכח מיכי' כבגרים הכיל דגם בעני מיכים אמרי' בגרים דאד מעמא הוא ואיא מכיד בחידוני] ולפיז התיכה החם מעכיים המוחף כאן לו אותן יוד מלאים כנד מ' וכלב גם מחחלה הי' בידו לומר מדוקא מלא זה חבן כנגד הכלב ומה איכפת לי' לחוחף בזה אבל כאן הגוי כותן השכר בעד כל החביות ולא דעתו מחחלה דאותו מיצרור ישראל בעד שכר חביות של יי"ב יהי' בעביל זה כאחר קושי' החוס' דליים כאן בגרים כלל ואיא:

ובתוס' ע"ז דיא מעמא הכיל הי' בחי' הב' איכ שכרו מוחר מעמע כל שכרו ובמהרמיא ובמהרמיל הק' איכ מאי מעני קבא דמחני' מייני דאיל העבר לי חביות חביות בפרוטה הא עכיא שכר חביות של יי"ב אסור ואיך קחני שכרו מוחר דמעמע כל שכרו עיא ולפענדיכ דים להקשות לפיא דקיד דאפי' אמר לעתותי חביות בפרוטה כמי אסור אם לא אמר לעתותי ערב מעוס דשכר האי חביות מעורב בכולו ולא יכר כולו חון מדמי אותו חביות ולא יוליך הכאה כחירולי החוס' איכ אמאי בחילו לעתותי ערב שכרו מוחר כיון דפרעו בפיא הרי שכר אות חביות מעורב בכולו ואי בפרעו פרוטה א' בפיע בעביל חביות זו איכ פשיטא דשאר שכרו מוחר וכיל עפמעיכ חי' דמבין לעיל דקיד בעם חוקפתא דאפי' עוסה עמו ביי"ב בחכם כמי אסור מעוס רולה בקיומו שמא יאבדו ויבבנו בפשיעה ויהי' חייב לשלם ואפי' פעדו מן השלומין מיא רולה בקיומו הוא כיון שקיבל עליו לשמור בעודם והביא ירושלמי בפועל הזה שעוסה עמו בעוהיכ אחה ממשכנו מנכסיו עד כדי שכרו עיא ולפיז חקשי בא בחיל לעתותי ערב אמאי שכרו מוחר הא מעורב בו פרוטה שמשכנים אותו עד כדי שכר חביות יי"ב אחכם זה שיבוש דמה שמשכנים אותו איכו דוקא פרוטה משכר אותו יום אלא בא משאר נכסין ואיכ איכו מעורב בשכר אותו יום ופפיר שכרו מוחר ובאמת ממשכנים אותו בגד שכר אותו חביות והאי פרוטה שמשכנים אותו אסורה באמת אפי' לאחריני משעה שמשכנים ואילך אבל עכיא שכרו מוחר ועיין חי' חתיא מאיכ בזה ולפיז הייוסב קושי' הכיל דשפיר מוחר בחיל לעתותי ערב כיון דעבד בחכם וקמיל לעיג דמשכנים אותו מנכסיו מיא אין שכרו אסור כקושי' הכיל מעוס דאמת כחי' הכיל:

אמנם כיז לפי הקיד אבל למאי דמשני רבא דדוקא מהא חביות בעלה פרוטות שכרו אסור מעוס דכולא אבא שייך בי' אבל חביות חביות בפרוטה שדי פרוטה לבהרא אז לא שקיל מיד ככרי כמשיכ רש"י ושאר שכר מוחר איכ בריתא כמי דאיל לעתותי ערב כמי אייני בעביד בשכר ואפיה שכרו מוחר חון משכר אותו חביות מעוס דאוי כמעביר ביום שלאחריו מעוס שכבר השלים קבלנותו כמו שכתבו חוס' ואשמעי' שאף על פי שלא עשה חבאי אחד אלא עפיי חבאי לאשון וכו' וקיד דהכל שכר אחד הוא וכו' קמיל דשרי:

ולפיז איש דבקיד דלעתותי ערב פי' בחכם איכ הפי' בבריתא שכרו מוחר פי' כל שכרו מוחר כל שכרו אבל למאי דמשני רבא דבריתא לעתותי ערב פירושו בשכר איכ שכרו מוחר דבריתא איכו כל שכרו רק חון משכר אותו חביות ופיר בם בעמכי' ספי' שכרו מוחר חון משכר אותו חביות ואיש:

ומיש חוס' נוקמא כרי"ל דים פדיון לעיז וכו' כיל לייסב בעבי דרכיים חדא לעמעיכ שאמרי' לעיל דמיא דלייא אולכת שכאה ליהיא רק בבחערבם דמעים בעל ברובם רק מדרבנן ליג אבל היכא דליים ביטול עמים ליא אולכת שכאה ליהיא עיא ובודע דברי שמרדכי קוף חולין דליים ביטול ברת אבא אם הי' הסיחר המבטל כיכר בפיא קודם שבחערב אבל אם המבטל החילה ביאתו לעולם מעורב ליים ביטול עיא ומרי כאן השכר של היחר החילה ביאתו לעולם מעורב עם שכר של אי' ולים ביטול וממילא ליא אולכת שכאה ליהיא ומלבד קבבת שמרדכי כמי כראה דכאן ודאי ליים ביטול כיון דאיכו מבורר באמת איזה היחר ואיזה איסור ואפי' כלפי שמיא כמי כל פרוטה ופרוטה אסור להיות אי' ואפשר להיות היחר ובכהיג ודאי ליים ביטול ואיים:

ושנית כיל לפמעיכ הראים שם דליא אולכת שכאה ליהיא רק לענין היחר שכאה למכור או ליתן לפועלים ככרים אבל איסכה גופו לא וכו' ואיכ איים כאן דשכרו אסור איסכה גופו דלזה ליא אולכת שכאה ליהיא ולקיא ואיים, אביך שכאמן הדושיים:

עמרס הק' בלוחס בקיק הכיל

תשובה רי"ט

ישאר הרים שלוס, לאולר בלוס, לאהובי ס"ג הרב הגדול בתורה, חריף ובקי כשיים מויים אבא חיים כי' הירם דיין מלויין בקיק שעלעד:

דבריך הנחמדים ראיתי ושמחתי בשלומך ואשר שארכת בדין רולה בקיומו של איכ הכה בחידוני לפ' השוכר אה הפועל האריכתי הרבה בעניכים אלו ולויתי להעתיק לך כי קשה עלי להכניס עלמי בזה וקשה עתיקא מחרתא, אמנם מה שכראה לפענ"ד הוא:

הנה חוס' בע"ז דפ"ג סוף ע"ב דיה אין עודרין כ' אין לפרש וכו' אי' בכלי זרעי' מ"ר וכו' ובחי' רחים לע"ז דכ"ג הקי' שדברי חוס' אלו סותרי' מים חוס' שם דיה והא דפ' ר"ח דקדושין הבלועות מבניח ע"י שנתבשל בהם שמוחר לחת בחוכן דבר יבש כגון חבואה וכו' משום דהוי רולה בקיומו מ"י דיא ע"ש ולפי שיטת החוס' כאן ליים רולה בקיומו אפי' באיסיג אלא כשהוא מלוה לבער מן העולם כמו ע"ז או חמץ בפסח אבל היכא שאין מלוה לבערו ואפי' כלאים לרבנן דהמקיים איכו לוקה אין שום אי' כשרולה בקיומו ע"ש:

והנה לפיא שפי' המהרש"א בדברי החוס' דכוותם אין לפרש וכו' דוקא באיסיג שייך רבי"ק אבל מכלאי זרעי' אף דאסור לקיימן לכיא ליים רולה בקיומו ואין ראי' ובאיסיג שייך רולה בקיומו אף דמוחר לקיימו דהא איכו אלו באסור לקיימו דהא כלאי זרעי' מי' אסור לקיימו ואפיא ליים בי' רבי"ק ועכיא דאין אי' רולה בקיומו אלו' כלל באסור לקיימו רק באיסיג דאיכ כי מוקי לה כרבנן מיפ מאי אמרי' לעקור אפי' לקיים מי שרי והלא משמכר הוא באיסיג כשהוא מקיים וכהיכ אסור בהנאה ושייך רולה בקיומו אפי' מוחר לקיימו ואין לומר דלהכי שרי לפי שאין חופסי' דמיהן וליים רולה בקיומו אלא באיסיג שחופסין דמיהן ולא באיסיג באין חופסין דמיהן [והמעם לחלק יבואר בסמוך בס"ד] ולהכי פריך שפיר אפי' לקיים מי שרי דהכי דכהיכ אסור בהנאה מיא אין חופס דמיו דאיכ איך מייתי ראי' מחחילה מכלאי לייא אי' בכלאי זרעים מייני דשייך רולה בקיומו היכא דאסור לקיים אפי' איכו אסובהיכ וכיון שיל דמייתי ראי' מכלאי זרעים שאיכן איסיג שוב אמרי' דדוקא בכלאי זרעי' מייני דמוחרי' בהנאה ולהכי פריך אפי' לקיים מי שרי אבל בכהיכ ליק כלל דבאיסיג אסור רולה בקיומו אפי' מוחר לקיים ואפי' באותן שאין חופסין דמיהן עיין בפנים ותראה שכן הוא ואיכ אדרבה מסקנת חוס' הוא דבכל איסיג שייך רולה בקיומו אפי' אין חופסין דמיהן ואפי' מוחר לקיימן ואין כאן סתירה רק שפה אחת ודברים אחדים:

אמנם לפי' מהרי"מ לובלין דחוס' כשאינו בשבאה זו דאפי' נאמר רולה בקיומו אסור באיסיג אפי' באותן שמוחר לקיימן פייכו רק באותן שחופסין דמיהן אבל כהיכ שאיכו חופס דמיו ודאי מוחר רולה בקיומו אף שהוא איסיג לרבנן דמוחר לקיים אלא דאיכ גם אי מייני בכהיכ ג"כ מייתי ראי'

רחי' רק מקום דרולה בקיומו אסור מקום דאסור לקיים וכרי"ש אבל לרבנן קמי' אפי' קיומי מסיר דמי וכדסריך ורחי' זו אינ גם אי מייני בכלאי זרעי' ואי מייני בכלאי זרעים מכ"מ מייני בגד ואינ אין רחי' מכאן אין קיום לכרי בגד בגל ככרי דיל דסמעם מקום דאין קיום לכרי בגד לספקיע ואפי' כמיד אין קיום וכל דברי הסוס' קובני' רק על קומב זה לאסוקי דאין לסוכיה מכאן דכוסג כלאי' בגל ככרי' מ"ם ולפ"ז מסיר יש קמירם דכאן הסלם הוס' דאפי' בכסיב ליס רולם בקיומו וכ"ם בנ"ם:

מידו נאמה גם לפי' מהרי"ם לובלין כרלה דהוס' כאדו מסברא זו וכך הם המקב דברי הסוס' דאין לפרש דלינ רולם בקיומו רק בגיסיב ואינ מכ"ם בכסיב מייני דאינ מ"ם ולרבנן אפי' קיומו מ"ד ואין לומר דהוי מיל דבאינ שאין הוספין דמיהן לינ רולם בקיומו דאינ היכי מייתי רחי' מהמלם וכו' אינ סברא זו ליתא אלא דבכיב דאסור בסכלה אפי' לרבנן מ"ד רולם בקיומו אעפ"י שאינו הוסם דמים ומכ"ם הכא דבכלאי זרעים מייני ומ"ד רולם בקיומו אפי' אינו אסור בהכלה אם אסור לקיים וכיון שכן מכ"ם מייני בגד ואינ אין רחי' דכלאי' כוסג בגל ככרי' וס"ל מקמע לשון הסוס' דאי לא כאדו מסברא זו דהיכא דאינו הוסם דמיו לינ רבינ אפי' בגיסיב אינ כוכל לומר דבכסיב מייני אלא שאין אי' רבינ מקום אינ אינ אלא אינ כמה דמייני בגד אינ אסור לרבינ ופריך שפיר לרבנן אפי' קיומו כמי שפיר דמי ולא סוס"ל לחוס' לקיים אי בכלאי זרעי' מייני וכן מקמע מדמייתי מלם קרא דמדך לא חזרע כלאי' אלא הכי הוס"ל לקיים אי לאו מקום אינ מייני רחי' דסא מקום אינ לינ רבינ כיון שאינו הוסם דמיו אלא מדאסור לקיים אינ רבינ כמי אסור, ואי מקום שרלו לקיים דאינו מוכח מכאן דכלאי' כוסג בגל ככרי' דינ לדמות דבגאי' מייני ואי דאם מייני דבכלאי זרעים מכ"מ בגאי מייני מגאינ אי מייני בכסיב אין סכרה דמייני בגאי' זיא דהיא אינ כימא דמייני בכלאי זרעים מ"מ זה נופא אינו הכרה דהא יל כמי דבכסיב מייני אי דהוס' סכריהו דמכ"מ בכלאי זרעי' ולא בכסיב דאינ מ"ם לרבנן קיומי כמי מ"ד ואינ מכ"מ דמי הוס' ונאדו מסברא זו דהיכא דאינו הוסם דמיו לינ גם בגיסיב רולה בקיומו אלא מיל דגם בכסיב אפי' מוחר לקיים ואפי' אינו הוסם דמיו מ"מ כיון שאסור בהכלה מ"ד רולם בקיומו ואינ בנ"ם כמי דכוותי' וכמגיל ואין כאן סתירה רק בכין:

ואמנם גוף הדבר המוה בסברא כמ"ם בחי' חתים הכיל בגלמא בגיסיב שמלוה לבערו מן העולם כמ"ז וחמץ בפסח מ"ד לומר דרולה בקיומו אסור אבל בדבר שאין מלוה לבערו ואפי' כלאי' לרבנן דסמקיים אינו לוקה מהיכי תימי לאסור רבינ מ"ם, ואמנם מ"ם הוס' כאן בס"ד דמייתי רחי' מכסיב דאינורי בהכלה ליי"ב דבמי לעיטר סוגיל וי"ב אסור בהכלה שכרו כמי אסור כיון שיין כסף נורם הכלה זו אסור אלא מדהם וחרי עולם וכו' ומכן מכרן וקידם בדמיהן מקדושם אעפ"י שאינ נורם זו מ"מ הדמים מותרי' בדיעבד מ"ם, ומיהם כמו דהפס אסור לעכור אינ כדי לגרום לו הכלה מ"ב אסור להשתכר בגיסיב לפי שאינ נורם לו הכלה דזולה בקיומו אסור לפי שאינ נורם לו הכלה ונהי דלא קנסו מיהי' שכרו אסור בדיעבד רק בעתמרי' וי"ב כדאמרי' לעיל מ"מ לכתחילה אסור גם בכסיב ואפ"ם לעעומי הסלה עוקרי' לכתחילה מ"ב בי"ב לעעומי הסלה שרי:

ואין להקשות לסברת הוס' אינ אמאי ליל סברוה הא מכי מוחר מ"מ אסור רולה בקיומו מקום דאינ נורם לו הכלה אינ דיל דמקרים סברוה דרבינ הוא דלדידי' שפיר הוי לעעומי הסלה כיון דאסור לקיים אבל לרבנן דמוחר לקיים אין כאן מיעוטא הסלה [והאדכתי בזה בחידושי] והא דכתב הוס' דיש סברוה פי' אפי' לרבינ וכ"ם לרבנן הייכו לפי האמת דבכלאי זרעים מייני ואין כאן אי' רבינ לרבנן ולדידהו עוקרי' בלאו הכי דמיעוטא הסלה אלא אפי' לרבינ דאיכא אי' רבינ כמי שרי מקום מיעוטא הסלה אבל לפ"מ דסברו הוס' הסמא הא' סברוה הא מכי ר"ע מ"ד כרבינ דלדידי' מ"ד לעעומי הסלה אבל לא כרבנן דלדידהו ליכא לעעומי הסלה ואינ:

ובזה אינ מ"ם הוס' ואינ דלהכי שרי לפי שאין הוספין דמיהן והוא סלא דמה עכין אין הוספין דמיהן להחיר רולם בקיומו לכתחילה ואפ"ה מוחר לעקור לכתחילה מקום למעומי הסלה מ"ב בי"ב מוחר מקום גרם קנאה דאינ אחאי מלם יל מעמ"ם הרין בנ"ם דאף דס' ראוי לאסור מכר ערלה וכ"ב עכ"ם לסכיר עלמו מ"מ כיון דרק מדרבנן הוא ואינ לאסור גם לאחריהא מקום דאינו הוסם דמיו לא אסרו לאסור גם לאחריהא מקום דאינו הוסם דמיו אינ לדידי' מ"ם, וזה סברם הוס' כיון שאינו הוסם דמיו אינ לאסור הסכר בדיעבד לאחריהא וגם לא לדידי' כסברם הרין הכיל אמ"ב דאיכא גרם הנאה מאינ לכן גם לכתחילה לא אסרו גרם הנאה דרבינ, אמנם כ"ז כאן אבל לעיל בקדרה הבינל בה בנ"ם לקום בו דבר כגון הבואה שאין בנ"ם נורם לו הנאה כלל דגם אם לא בינל בה בנ"ם הי' יכול לסבות הנאה זו לקום בם הבואה וכדומה רק רבינ מ"ר דיל ולינ מקם הכיל ודאי קמי' מאי אי' יש בדבינ כיון שאין מלוה לבערו מן הסלם אמאי לא יהי' רבינ:

וסבור הייתי לומר דכל מקום שהקפידה תורה אינ יהי' דבר זה בעולם כגון בנ"ם שאסרה תורה גם הבינול אינ יצא בנ"ם בעולם אז רולם בקיומו אסור אסרי לון הסורה אינ יצא לעולם והוא רבינ בעולם נגד לון הסורה ולכן אסור אף שאין מלוה לבערו מן העולם אמא דז"ל דא"כ ליל רבינ הוא הא אפי' אי מקיים מוחר מ"מ כיון דהזריעה אסור אי"כ הקפידה תורה אינ יצא כלאים בעולם ומ"מ לא רולם בקיומו אסור:

לכנ"ל דאמאי הכא דבכלאי זרעים מייני מוחר בהנאה וכיון דמקיים מוחר אי"כ כשבר בא לעולם לא הקפידה תורה בקיומו לכן רבינ מוחר אבל בנ"ם שאסרה והקפידה הסורה אינ יצא לעולם אמרי' שהקפידה הסורה אינ יהנה ממה שבא לעולם כיון שבטלון הסורה לא הי' בעולם ולכן אם רבינ כדי ליהנות אסור, וזה אינ מ"ם דבכלאי זרעים דוקא מייני דאי בכסיב כיון שהזריעה אסור וגם אסבסיב אי"כ רבינ אסור אפי' לרבנן דמקיים כלאים מוחר:

לכן כ"ל לדיכא דרבינ אסור בכל אינ"כ כמ"ל בדמת הוס' אבל רבינ מ"ר דיל אינו אסור אלא בדבר שאסרה הורה לבא לעולם וגם הוא אינ"כ כגון בנ"ם וכ"ב אבל ערלה אעפ"י שהוא אינ"כ מ"מ כיון אינ אינ הקפידה הורה יצא לעולם מוחר רבינ מ"ר דיל, אבל בדבר שהקפידה הורה לאבדו מן העולם כגון כלאי זרעים דמקיים לוקה אסור רבינ וכ"ם בעיז וי"ב וחמץ בפסח:

ומה שהקשים בהא דקי"ל באו"ח פי' שפ"ב אינ דלמי שעשאו מעלי אסרה כסר הא הוי רבינ אל אינ"כ כלפעניד לי"ב בסקרם לי"ב קומי' פכ"ר חולין דף מ' בשוחט בסכין אל ע"ז דלי"ב מוחר ואפי' לכתחילה ושקשה פכ"ר הא רבינ אל מסמכי ע"ז ע"ם ולפעניד דרעבין סק' בשיטה ר"י שבחוסי דק"ב ע"ב ד"ה יאות דאם מעך ככרי ע"ז וי"ב וקנו ואחי"כ כוהן סדמים לא הוי חליפי ע"ז וק' הא אפי' רבינ אכן אסור ואי' הרין שאני מקום דיסראל כיהא לי' בהכי ורבינ אכן מהמריכן ורואין הישראל כאלו הוא מחליף ע"ם מנואר דאי' רבינ הוא מקום דאינו רואים כאלו ישראל נהנה מע"ז ומה שנהנה הכוכבי הוי כאלו ישראל נהנה ולפ"ז לינ רבינ אלא במקום שאם הי' הישראל נהנה כמו הכוכבי הי' אסור ולפ"ז אתם מנוף הנאה הסמיכה מוחר בעמעמי ע"ז דהייכו שכין מקום דקלקולו יחר על תיקומו והוי מקלקל לינ לאסור מקום רבינ להנאה שמיכה ולפ"ז סי' כיון דאלד אינ"כ ליכא שום אי' לינ אינ רבינ של אינ"כ וזה אתן המוחמה, לדברי שלום ואמת ידידך מ"ב הדוש"ת:

עמרם הק' בלוחם בקיק הכ"ל:

תשובה ר"כ

שלינ ב' אינ"כ ורב בוב, לאחי כבפני הרלבי המרינ כמרינ מקם כ"י בלוחם וכאלינ בקיק מאדנ:

נועם מכתבך בא אלי בזמנו ומאמתי כי תלינ שלום אהלך וכו' ומתה בחתי ע"ד שאלתך אודות אינ שאוה מוער לחלל שבת בפרהסיא אשר חבים ייב מלא חן בעיניו כאשר מעם המוסטער ובקש לשלוח לו אך קרוב לודאי דלשמי קבעי לי' לכן אתה כבוד אם מוחר לשלוח לו ושאלה חכם אלי אשונה הנאה דברי המחבר ומ"ל ומ"ך ודב"מ ביו"ד פי' קכ"ל ומלינ פ"ד ממלוה וכל דבריך ככונים:

אבל

*[ה"ג מי ל"ח]

אבל מיש לחוכיח דמיב נמומר ליכא חיות לספריסו מלי דחליב יפי מקור אפי' לחכור לו יין כמר אם מחלל עצם נפרסקיא דסרי כמומר לכסיה ומוקר יין נמנמו ומסמס מל ידינו, מיכו רמי דסא דמוקר יין נמנמו מיכו כמו מנמו עכרים דסלי עמוס חסנות ומעוס לחא דמיז דסא עוחר לסמחסן נגנמיו אם סס כמרוס ומיכו מעיז מלא מעוס קנקא מעמוסו כגרי מעיז וכן מנוחר נחמיס יויד מי' קיך וכמרומני מכן רמיתי נגי נמס חמונה רמגיא ולא מלאתי כעת ומיב לדידי' ליס לעקנכי' מלא יסחה מיין מנוגע כל זמן מנומד נמרדו ומחלל מנה נפרסקיא דלא ילייח לנו ומיב לא חקרוסו כלל לדידי' רק אחר מחזר נחמנעם אפמר מחקרוסו ומיכו מוחם מי' כלל ועכיס אין מלוין לספריסו מיס ומולי נלאחיב ליס מלי' רק ליסרחליס אחרים דקנקוסו מינדלו ממנו מחמיב לדידי' ליס זס אפי' אחר מחזר נחמנו:

ונם מס מרלית לדמות מא דיס ייכזה מייכות מוכיס לעיס

חוס' מיז ייד מיב דיס מקוס מחקנו מיס מקוס מכסנו מלא לעכור מקוס חמס רגיעס ומוכר אלפיע דאקור אפי' מיס לי' נחמה לדידי' ומיס מלמיל וייר גבי הקרחות דמי מיס לי' נחמה לדידי' מרי לליסכא דלפיע ומי' דמחלי רגיעס מחחוס לכל נחמה ונחמה מיס ומיב אף מיובל לקנות ייב מכרי מיע יחחוס לזה, לא כיוונה יפה דמחלי רגיעה מסוא מחחוס לכל נחמה ונחמה חחוס מיוחדה ומיב ירגיע מכיסס דידי' ואחוחו מקנה ומסיר מוכר מל לפיע דהוי כמו קאי נחרי מכרי דכחרא מחס לא יעכור לו לא יעבור רק פיא ומי' מיעכור לו ירגיע עוד פיא אבל נחקרוכות כמי דאפמר דנחמה מעוכר לו הוא מחוכחה ויקריב אוחה לעיז לאו דידי' מיע מס כפיע סוף סוף לא יקריב רק פיא ולא יעבור רק פיא ומחרים ליכא לפיע ומיב כאן כמי מחיין מעוכר לו מחוכה מאוחו מקוכה מככרי מיע אם ימחה ייב זה מחיטראל מוכר לו לא ימחה יין מקנה מככרי ולא יעבור רק פיא וליכא מחוס לפיע ומיין בריטציא מיז וייו מיב דיה חיל:

ועתה נגא לנאר, כמב הרמיא ביויד מי' קכיא יא הא דאסור למכור להם דברים מחייכים לעבודחם הייכו דוקא אם אין להם אחרים כיולא בו או מלא יוכלו לקנות נמקיא אבל אם יכולין לקנות נמקיא מוחר למכור להם כל דבר והוא מהמרדכי רפיק דמיז דמ"ז ומוס, ולאיס והגיה רפיק דמנה על הלאיס מס וק' ומיכא קאמר דאסור ומוחר לגמרי ומא קמבר מחוס לפיע ומיל דהכא מייני בכחיב דאפי' לא הי' כוחנו בידו הי' יכול ליטלו וכו' דמיע אי' דרבנן איכא דאפי' קאויב ביד מלוין להפריסו כיס גדול מלא יקייב לו מיס:

ואני חמס למיס דגיע מס בדמה המיך דדוקא בקנון או גדול סמוכר בסוגג מלוה להפריסו אבל גדול במזיד אינו מלוה להפריסו מיס ולסמיס הרמביס פיה מסגנות היו מסוגג הי' לו לבדוק ולדקדק ואלו בדק יפה יפה ודקדק בסאלות לא הי' בא לידי סגגה ולפי מלא טרח בדויח ואחיב יעמה לריך כפרה אבל זה מה לו לבסות וכו' איב מה כיס הוא זה דלמא דוקא קנון מלוה להפריסו לפי מאינו מוסה אי' כלל דמה לו לבסות ואוכם הוא כמו דאמריכן פיחוי קטנה אכום הוא אבל בגדול אפי' בסוגג אינו מלוה להפריסו מחוס מה' לו לבדוק ולדקדק ומוסב הוא וכמיס חוס' בבא די' מיא ובכמה דוכחי דהיכא דפסע לא אמרי' חטא בסביל מיזכה חביריך, וכראה דהכיס הוא מיד זה דריטציא בעיז וייו מיב כחב ולא מוד אלא מאנו מחויבים לאחות בידו דכל ישראל מרבים זה לזה מיס מאסור להם לגרום להם לעבות בוס אי' וכו' ומיין חוס' ברכות מיא דיה עד דגדול מהוא בר חיוב בהמיז מהיא יוכל להוליא אחרים אפי' לא אבל כלל מחוס דכל ישראל מרבים זה לזה אבל קנון מאינו בר חיוב מהיא כלל אי' להוליא אאיב אבל הגדול רק מיעורא דרבנן מיס ולפיז יש להבין כיון דלריטציא הכיל הא דמלוין להפריסו הוא רק מחמס מרבות איב קנון אומי מלוין להפריסו כלל הא אינו בכלל מרבות כחוס' הכיל ולריך סחבוכות, אך זיא דכבר כחב דגיע אויב פי' מריא ממיס אחמרי' ברכות כי דאחה מאינה מחויבת בבמיז מהיא אינה מוליאה אחרים ייא מחוס דאינה בכלל מרבות דדוקא היא איכה מרינה בעד אחרים אבל האבנים הם מרבים גם בעד בנים מיס ולפיז גם בקנון ייל כן מסוא אינו מרב בעד גדולים ולהכי אי' להוליאם אבל הגדולים מפיר מרבים בעניל קטנים ומחוים מלוין להפריסם, ולפיז הייכו כיס דכ' הראיס דאפי' קנון אויב ביד מלוין להפריסו ואחפי' מהקטן אינו בכלל מרבות מיע אינו מרבים בעדו כיס גדול מסוא מרב בעד אחרים מאחרים מרבים בעדו מלא יקייבו לו ואיס:

אמנם לבני לא כן ידעה כסבנה דגיע דאחם אינם בכלל מרבות אלא דכוונה מראיס ואוס' ברכות סכיל הוא מפפיס סרין בריס כיס מלפי פיב כל הברכות כולן אחפי' מילא מוליא מסרי כל ישראל מרבים זה בזה בעלות וכיון מלא יכא הביכו כמי מלא יכא הוא דמי מיס וזה כוונת סוס' ורא"ש כיון דאחם וקטן אינם מחויבים בבפיז מסיח איב אפי' הם בכלל מרבות אי' לסוליא אחרים דלא דסרי כאלו לא ברכו הם דמם בכך הא הם אי' לבריך ולסכי אי' לסוליא אחרים סמחויבים מסיח ידי חובתם אלא סמחיבי' מדרבנן יכולים לסוליא אם גם הם מחויבי' מדרבנן ואפי' אין כאן מרבות מסוס דהם אמרו והם אמרו ומעמה ודאי אים הא דקטן אויב מלוין להפריסו כיון דהם בכלל מרבות איב אם הקטן מוסם מבירה הוי כאלו מסם הוא מבירה זו ואיס כיס דהראיס ומה קטן אאינו חייב בעלות כגדול אם מוסם מבירה הוי כאלו הוא אבר מבירה כיס בגדול אהוא כך אלא יקייב לו, ומה מחוק מדבם לאון הגמ' ביבמות קייד לא האכלוס כי אקן הם לא האכילוס להזהיר גדולים על הקטנים דאם אינו מפריסו או אפי' לי' בידים הוי כאלו אכל הוא בעלמו:

ויש להביא ראי' לזה מהא דאמרי' ביבמות פיח מיב מכין מאם לא רלה דפנו אינל וקדמאו בעיב ופירש"י מכין מאם לא רלה להתקדם מן הטומאה ונמים פסולות דפנו אכהו וקדמו בעיב עיס וקמי' לי הא בנזיר כיג מכינו האמה מבדרם בנזיר והיתה מוחה ביין וכו' ריא אם אינה סופגת אם המ' הפסוג מכוה מרדות וכחבו חוס' מם כ' מיב דיס ריא מדרבנן מכחבוכה לא' בנזיר ובפיב דמכות כיג מכות מ' מהיה אבל מכות מרדות בלי מכין אלא מכין עד מהלא נפמו או עד מיקבל עליו ומפפקא לי' דסכא מלוקה מל מעברה דמעמ דוקא מ' ומו לא דדוקא כמאינה רולה לקיים אומה מלוה מכין אומו בלי מספר אבל הכא מכבר עברה למה אלקי יומר מדאורייתא וכו' ומבואר מזה דלהפריסו מעבירה מכין אומו עד מיקבל אלא לעמות או עד מהלא נפמו ועיין פריח אויח פי' המיא אות ב' מהביא מכן דמה הרין בכחובות פיד מיס ולא מלאתי בדין [מיס אחה דאמרי' בכחובות מיס מוליא מיד ולא בעל לוקה מכה מרדות] וכן מעמע בדמיי חולין קי' מיב דיס בפחומו מכחב בדיא דמ' ומו לא בעלים מכבר כעמים המבירה וכו' ומעמע דלהפריסו מעבירה הוי כמו מיע דמכין אומו עד מהלא נפמו ולפיז לי' קרא וקדמאו בעיב דדפנו הא בכל מלים מכין אומו עד מהלא נפמו לפפריסו אלא יעבור ולפי האמור אים דהא דמלוין להפריסו הייכו מעוס מרבות ואם חביכו מובר הוי כאלו מבר הוא ואיב כ"ז בעבירה מהוא בר חיובא אבל בעלות כהוכה דיבראל לאו בר חיובא באאהן מבירות ולים למימר דהוי כאלו מבר הוא קדיא דאיל להפריסו ולהכי לריך קרא וקד מהו אפי' בעיב דפנו:

ובהכי נחיבב לי מה מהקי הגאון המנוח מויה דוד ליב זליל מל הראיס הכיל מכחב מיא מדרבנן לריך להפריסו הא אפי' מדאו' לריך להפריסו כדמוכח יבמות פיח גבי דפנו ואיב כילוף מיכי' בכל התורה ואי כתי' הגמ' מם איכור כהוכה מאכי זה מייך לגבי כהנים מלמן כמו למכין ליפפי לי' בידים יבמות קייד דקאמר ואי אמטוביכן מומאה כהנים מעוס דבינה בהם מלוה יחירות לכן ביבה בהם גיב מאסור למאות כהנים קטנים אבל למכין מיהי' חיובא דמי' מל אחרים להפריסם מאי' ליס היב דהאי מלוה מל ישראלים הוא ומיין ביויד פי' מעיג ולפי האמור יל מפמיס בים מאיר אהיב פי' ה' פיד דליס גבי אמירה לנכרי בעבה לעבות מלאכה מעוס יש מליחות לגוי לחומרא מעוס דמיע גופו מל ישראל נה והוי כמלוה מבנוף דליס ב"י מליחות מיס, ולפיז ממנים אי ליס גבי מלוה כהוכה להפריסו מעוס מרבות דהוי כאלו מעה הוא מעוס דהוא לאו בר חיובא איב חידוש הוא מס מחידמה חורה ולא יאפי' מיכי' בעלמא ואי אמרי' דהוי כאלו הי' הוא כהן ומעה מבירה איב כוכל לומר דדוקא בדבר דמייך בו מליחות ומעכחה לה מאם אחרים עוסי' הוי כאלו מעה הוא אבל בעבה דליס מליחות ואם אחרים עוסי' לא הוי כאלו מעה הוא מפיר אינו מחויב מליו להפריסו מהיא רק מדרבנן ומפיר כחב הראיס והא דכחב הראיס דאפילו קנון אויב ביד מלוין להפריסו הייכו מעוס דבבי אכילה כמי ליס מליחות כדאמרי' בקידושין מיג אלא מליכו בכהיא כולה זה נהנה וזה מתחייב ומיע לריך להפריסו מדרבנן אף דליס

לומר

לומר עפ"ם דסוי כאלו עפם סוא כ"ם גדול מלא יקייב לו
אפי' בני מבם דלים מליהום מדרבנן וא"ם:

ובזה כיבא עם מסבפלא מל מקובב כמיבום פי' ג' מכמב
דרק בנערם מאורקם כיבן לסלילו בנפסו אבל בטאר
מביבום מי מחבן לאכול נבלום ומרפום אפי' סב"ד אינם
רמאים לסליל בנפסו ודוקא בעי"ם מכין אוסו עד מהלא נפסו
אבל לספרים מן סעבירם לא מסוא נגד סוס' וכן מכ"ל, ולפי
סאמור יש דוקא באכילה נבלום ומרפום מסוא מעום הכאה
ולא מליבו זם נסבם וזם מהחייב ב"ל ולא סוי כאלו מבר
סוא בזם מ"ל דלא כיבן לסלילו בנפסו לספריסו ודומי' דסכי
בנערם מאורקם דמ"ב ג"כ לא מליבו זם נסבם וכו' כדאמרי'
בקידושין מ"ל ואפ"ם אמרי' דכיבן לסלילו בנפסו אבל בטאר
מביבום דאפסר לומר דסוי כאלו עפם סוא יש דמודם
דכיבן לסלילו בנפסו ולק"מ ובדולא כמי א"ם דלריך קבא
בסנהדרין מ"ב דכיבן לסלילו בנפסו דאלי"ב הוי אמרי' כפי
דסוי כאלו רלא הוא מ"מ אינ מ"ל לספריסו ולהלילו בנפסו דמאי
חזים דדמא דסאי קומק טפי דלמא דמא דסאי קומק טפי
וכדאמרי' שם מ"ד ולאכי לריך קבא וא"ם:

מיהו בלאס"ב נ"ל דלי"ק סא לא כיבן להלילו בנפסו רק
בדולא ובערה מאורקם ואין מוסי' כן בכל מביבום
אבא דאף דקי"ל ביכול להלילו באחד מאבריו כסלג מליו
כדאמרי' בסנהדרין מ"ד סייבו בודאי יכול להלילו בא' מאבריו
אבל אם אפסר מלא יוכל להלילו בא' מאבריו מוסר לסרבו
כדי להלילו בנפסו ולהספריסו מסא"ב בטאר מביבום אפי'
איבו ודאי מיוכל להספריסו מ"י סכאום מ"מ איבו דסאי לסרבו
כדי להספריסו מעבירה רק לריך לכוסו מ"י שמכין אוסו עד
שהלא נפסו:

ושנית נ"ל מפמ"ם הרמב"ם פ"ב מביבום ס"ב לפיבך זם
שאיבו רולה לגרם מאחר שסוא רולה לסיום מ"סראל
ורולה הוא לעשום כל המלום ולסחיחק מן המביבום וילבו
הוא שהקשו וכיבן שהוכה עד שהשם ילבו ואמר רולם אבי
כבר נירם לרלובו מ"ם [ופלא מל הא"ם אינ"ב ס"ל ל"ם
שבשעם בדברי הרמב"ם לעכין כפ"ם מומר לגרם והרי
הרמב"ם הבבה שהוא רולה להיום מ"סראל וכו' וז"ל במומר]
ולפ"ז יש דברולה ובערה שמאורקם מוסר לסרבו כדי להספריסו
מעבירום אלו אבל בטאר מביבום אסור לסרבו כדי להספריסו
אלא מכין אוסו כדי לשהים ילבו ואם אין ילבו ביהם מ"
הכאום מ"ב איבו רולה לסיום מ"סראל ולקיים המלום ולפרום
מן המביבום לכן אין בכך כלום אם אלא נפסו:

ולולא דמקשפינא הייבי אומר דאין הפ"ד עד שהלא נפסו
עד שיעום דאי"ב הוליל עד שיעום אלא עד שהלא
נפסו פי' האומו וקורם רוסו לעביבה או שלא לעשום מלום
כמ"ם דמ"י חולין קי"ד ד"ם לרבום אם יש אם נפשבם שסוא
לשון האום וקורם רוס שבנפש בהבא מעבו ומיין שמ"ק
בחובום פי' ד"ם לדידך שבחב ובב"ם שאמרו מכין אוסו עד
שהלא נפסו ריל שאין שם שיעור ידוע אלא שיחליטו בחו
והוא כמ"ם אלא דמלשון שהוקשפא עד שיקבל עליו או עד
שהלא נפסו קלם לא משמע כן:

ועוד בלשבב"ד דז"ל שהוקשפא שפ"ג דמכום מכום הוכם מ'
חבר אחה אומרי' אוסו אם יש לו ללקום לוקם ואם
לאו איבו לוקם מכום מרדום איבו כן אלא מכין אוסו עד
שיקבל עליו או עד שהלא נפסו עי"ם ומשמע לי דה"ם דמכום
בל הוכם אומרי' אוסו אם שאם יעום מחמם המכום איבו לוקה
אבל מכום מרדום בין שהוא ב"ל הכאום אלא שאיבם חזקי'
כבל הוכם בין שהוא יב"ג ובלים עיין בוסבה הממקים כלל
מ' ופרי"ם אוי"ם בי' המ"ש ובי' מליו בין שהוא בלי מכין
כמ"ם הוס' כזיר כי' ד"ם ריש"ל רק לפי ראום עיבי ב"ד עיין
פרי"ם בי' המ"ש ב"ל אין אומדין אוסו אלא מכין אוסו
כשיעור זם אפי' אלא נפסו בוב אבל אם איבו רולם לקיים
נשיעור זם ולא יבא נפסו בוב אין מכין אוסו עד שיעום
וא"ב אין זם מכין כלל לביבן להלילו בנפסו:

ובזה נכון גם דברי הרמב"ם פ"ו מהמן ס"ב שבחב ומי
שהכה אבם בעי"ם מכין אוסו מכום מרדום עד שהלא
נפסו ובוא דבר שאין לו שאר כלל שלאחר שבבר מבר שיבא
מכין אוסו עד שהלא נפסו שהוא הרינם ממש וכי חייב
סרינם על שבבר על אי' דרבנן ולפי האמור אי"ם דמכין
אוסו מי' או יש או לפי ראום עיבי סדיין בלי אומד אפי'
אם הבא נפסו אבל לא שבבם אוסו עד שהלא נפסו דוקא:

מידא ראי' ב"ל יש לדאום עפ"ם במקיא לייבב לשיטום
ב"ל דבדי להספריסן אלא יעבור על ל"ם מיבן
ולבבא כמי מכין אוסו עד שהלא נפסו וכן סוא דעם אי'
סרין חולין קל"ב א"ב אמאי קאמר בדיא נמלים אבל בעי"ם
כנון וכו' אם קודם שבבר גם נמלים מכין אוסו עד שהלא
נפסו ואמר שבבר גם בעי"ם אם אינ"ם טוב לקיים כמי לא
מלקי' לי' רק מ' חבר אחם ותו לא כמ"ם אי' רין שם וסייבו
מכום מרדום מדרבנן ומי' סרין שם כחב דכוא לאו דוקא,
ולפמ"ב כראה דבקב אבל בעי"ב וכו' מעום דסא מילבא
דפסיקא אבל בלים יש חילוק דמיין רש"י חולין קל"ב ע"ב
ד"ם וסבכיא בדיא דהו לא מעמאי לי' נמלים דאים בי'
מיבם או כרם דקלב"ם והוא המום סא סך בדיא לא קאי
בהוקשפא דמכום ב"ל על שמאא דוקא ולא דוקא נמלים
מ"ם בם מיבם או כרם, לכן כ"ל דבאי' רמב"ן שבם ד' כחב
לאבן קומי' חוס' שם דמסוים בסדביק פם בחבור בטוגג לא
אמרי' הבא בסב"ל מ"זכם חביב דלאו אי' סוא שאפסר לו
להחכפר בחטאם ואין רדייהם אלא זכום לו מ"פסר מקרבן
מ"ם ולפ"ז אבי אומר דאם רולם לעבור מבירם שאין בם לא
כרם ולא מיבם ולא מלקום א"ב אם יעבור יטאר באיסורו
כמו אם עובר על מ"ע שלא כהבה הורם עובם מ"ז ובטאר
באיסורו ולכן מכין אוסו עד שהלא נפסו אבל יעבור אבל בלים
מ"ם בו עובם מפורם בהורם אחר שבבר אין מכין אוסו עד
שהלא נפסו שלא יעבור כי אם יעבור ריבסו לו כעובם
המפורם בהורם בר עובו וחטאחו הכופר לבמרי וכיון שלקה
אבי סוא כאחיך מסא"ב אם מכין אוסו עד שהלא נפסו כסי
שלא בבר מ"ע איבו מכופר עובו על מביקם לעבור, וסייבו
קלב"ם שעובם שהמור מכפר גם על מבירה הקלה אבל עובם
שקל איבו מכפר על מבירה החמורם ולסבי נקט מ"ע דהוא
מילבא דפסיקא דלעולם מכין אוסו עד שהלא נפסו ואף
דאיבא כמי מ"ע מ"ם בם עובם כרם כבון בבם ומילה מ"ע
רוב מ"ע איבו כן ואדרבם אי"ם לשון כבון דבקב דדוקא כמו
קובם ולולב ולילים סדין כן לאפוקי בבם ומילה ואי"ם:

אבל יומר כראם לפמ"ם הסמ"ק בבחובום פ"ו אחא דפריך
לדידך דאמרת פריבה בעל חוב מלוה אי אמר לא
ביבא לי למיבבד מלוס מאי איל אכיבא בדיא נמלים אבל
בעי"ב וכו' מכין אוסו וכו' וכחב סמ"ק בשם רמב"ן ובמלות
פרעון חובו עד שאחם כופסו בגופו כופסו בממונו וכחתי'
לבבסי' ולפ"ז הקשי בלולב וסוכה ולילים והפילין כמי עד
שאחם כופסו בגופו בעכוה כופסו והן לולב בידו והוציאסו
בסוכה והבא עליו הפילין וכדומה, אך ז"א דאפי' אי מלוה
איל כוונה מ"ע אם יש היסך כוונם ודאי איבו י"ח ואי"ב
כל זמן שאיבו רולם לקיים אפי' בעפפיסו בליליה ובבחיבסו
בהפילין וכדומה לא קיים המלוה לבן מכין אוסו עד שיאמר
רולם אבי, וכ"ז בעי"ב אבל בעלים אין מכין אוסו עד שיאמר
רולה אבי אלא אם יכול לחטוף ממנו האי' שלא יאבלנו
ויפריבסנו מן המביבה שלא בהבאה עוסה וכלשון הרמב"ם
פ"י מבלאים הביב הרואה בלאים של הורם על הביבו אפי'
סי' מהלך בטוק קופץ לו וקבמו עליו מיד מ"ם ולאבי נקט
אבל בעי"ב מכין אוסו עד שהלא נפסו שיאמר רולם אבי
אבל בעלים אם יכול להספריסו בעביה בלא הבאה אפי' איבו
רולה אין מכין אוסו עד שיאמר רולם אבי, ולפ"ז ספיר לריך
קבא דדפבו דמכין אוסו עד שיאמר רולם אבי לפרום מן
מומאם ונסיס פסולום אפי' אפסר להספריסו בעי"ב בלי שיאמר
רולם אבי וכן משמע לשון רש"י שאם לא רלם כהן להחקדם
מן מומאה וכו' דפבו הכהן וקדסו בעי"ב ואף דקבא דוקדסוסו
הוי מ"ע ובעי"ב ודאי כופין אוסו עד שיאמר רולם אבי מ"ע
הוי"ל דקבא וקדסוסו קאי על אחרים שיקדסוהו ויבהגו בו
קדושם אבל עלי' דידי' איבא עשה רק ל"ם ואיל לומר רולם
אבי קמ"ל דגם בדידי' איבא עשה שיבהג קדושם בעצמו
ולריכין לכופו עד שיאמר רולם אבי ועיין ברמב"ם פ"ד ופ"ה
מבלי מקדש:

ואמנם אף דסיעמא ליבא מ"מ סדבר מפורם יולא מפי
הרינב"ל הב"ל דהא דמלווין להספריסו הוא מעעם
ערבות ולפ"ז נ"ל דבאי' דרבנן איבו מלווס להספריסו כלל דבדרבנן
ל"ם ערבות כלל ולא מיבעי' לסיעמא דמ"ן וסיעמא דליבא באי'
דרבנן לאו דלא הסור ומשה דמל פי הדבר ודאי לא קבלו ערבות
על מלוה דרבנן בהרי מבואר בירושלמי סומה פ"ז ה"ד דקבל
ערבות על כל הסורה בכלל ועל כל מלוה ומלוה בפרט וכיון
דעל מלוה דרבנן מ"ב לא קבלו בפרט אי"ב גם בכלל לא
קבלו אלא אפי' לדעה הרמב"ם בב' המלות דכל אי' דרבנן
הוא בלאו דלא הסור מהיה ובפיר יש דהבלו ערבות על לאו
דלא הסור בכלל ובפרט מ"מ הרי ק"ל בחיר כי' קליא מ"ב

מי שלא מי' קבע סדר שסוף מרע כגון שלומר כל מה שסמן לו אחי ערב וכו' להרמנים אין זה סמרע מיב כלום ואיב מלום דרבנן סוי דבר שאין לו קבעם ולים ב"י מרבות ומוב מלאמי בלילה נרכות מיה מכמב כן ובים מכיונמי לדעמ מבדול, אף מם מסבילה מם רמי' מחומי' קומם ליז ד"ים אמר לי' מעמרמי' דמסמע מרק מל מרייב ·ולות קבלו מרבות וסרי מלות דרבנן אינן ככלליים נסרייב מ"ם לסמניד אינה רמי' רק לדעמ סרמנין סכיל אבל לדעמ סרמנים סכיל אין זה רמי' דכיון דקבלו מרבות מל לאו דלא מסור מסוה נכלל חרייב ממילא קבלו מרבות מל מלות דרבנן:

ואמנם גם לדעמ סמחבר נסי' קליא דלא קיל כסרמנים ומיין פרישם מם מכמב דבדין זה גם סחולקי' נסי' ס' ס"ב מודו דאינו חייב כיון דבוף סמרבות הוי אסמכתא וגם דבר שאין לו קבעם ואיין ס"ך מם סמולק אבל כיל נסי ביכול לחייב מלמו נמרבות מל דבר שאין לו קבעם מ"מ אין סמרב מחייב אלא לאחר מילות אבל קודם מילות יכול לחזור בו וכן כמב קלי"ם סי' ס' סקי"ב ואיב לא סמל כלום נקבלה מרבות מל מלות דרבנן מסרי יכולי' לחזר קודם שיתקבו מסמרבות וכריתות סבריתות סי' כדי שלא יסיו יכולי' לחזור מיין קומם ליז ומבמ פ"ם נחומ' ומתילה דלא סי' כריתות בריתות ומרבות מל מלות ואיסורי דרבנן:

ומב"ג חוים סי' קסיז נמסיז סקיז סבלה דבדר שאינו מפורם נחורם לים מרבות אבל נמידי דרבנן מייך מרבות דלאו דלא חסור מפורם נחורם וסיינו לסרמנים וסניא רא"י מסא דיוסד סי' רסיל סיו דאין מנוסם חל מל מ"י דרבנן כיון דאיכא לאו דלא חסור אבל מל מ"ם מסוה מרינוי דכל חייל מנומם ומ"ם נמ"ך סקיב נמס מסרלנ"ם, ואני המה דאין אפשר לומר דלאו דלא חסור מפורם נחולה וקבלו מרבות וסרי סרמנין וקיימתו חולקין וסיל דליכא לאו דלא חסור נמידי דרבנן ואיב אפילו לדעמ סרמנים דאיכא לאו דלא חסור נמידי דרבנן מ"מ אינו אלא מדרם חכמים ומיין חוס' נ"מ מ"ו ע"ב ד"ים וכמן ואינו אלא מדרם חכמים דקאי כמי אמידי דרבנן ואין כאן מרבות ומאני לעכין חלות מנומם דאינם לא סוי אלא אי' נמלמא כמ"מ חוס' מנומות כ"ב ע"ב ד"ים דמוקי' מסאיב נמידי דרבנן דאיכא לאו גמור דלא חסור לדעמ סרמנים וסרי מוסנע ומומב דסא הסנימס מסם ע"ד ומ"ד המקוס כדאמרי' נסנומם כ"מ מסאיב נמרבות דלים סקנלו מל דעמ מסם ומ"ד המקוס מסיר יל דלא קבלו מרבות נמידי דרבנן כיון דאינו מפורם דלא חסור קאי כמי אדרבנן:

שוב מלאמי נבכי יוסף חרים סי' קכיד סניא אבל נביאים דסיל דבדרבנן ליכא מרבות ודעמ החולקים וסניא רא"י דגם בדרבנן איכא מרבות מסאי דרים כ"מ כל הברכות כולן אמפי מילא מוליא חוץ מברכם סלחם וכו' ופירסי' אמפי מילא מוליא מסרי כל ישראל מרבים זה בזה למלות חוץ מברכם סלחם וכו' שאין חוכם וכו' ובזו אין כאן מרבות וכו' וסרי כל הברכות מדבריהם ואפ"ם מ"ך ב"י מרבות ע"ם, ולפמ"ד אינו רא"י דודאי בדרבנן ליכא מרבות ומ"מ מוליא מסוס דסס אמרו וסס אמרו כמסיל וכן כמב בבכי יוסף מס בסס זרע אנרהם אלא דאיב מס חילוק יש בין ברכם הנהנין לברכם המלוה לזה סמחכס רסי' דברכם המלוה אלו הי' דאו' הי' מוליא מסוס מרבות ולכן כתין דאו' מיקון בדרבנן כמי מוליא אף דליכא מרבות אבל ברכם הנהנין אפי' הי' דאו' לא הי' מוליא דלים ב"י מרבות לכן גם בדרבנן אינו מוליא:

כללו של דבר דעמ חוים ודעמי כוסס דבדרבנן ליכא מרבות ואין מלות להפריסו ואיב כיון דסראים לא לעד דאסור לסייע לו אלא מכ"ם דלהפריסו ואיב נאי' מנע מכוים דרבנן דאיל להפריסו גם נמסיע אין אי':

אלא דנגינין דף ס"א קמני דאסם חבר לא חבור ולא חמחן עם אסם ע"ם מסוס מסייע ידי עוברי עבירה ובגמ' מוקי דבא נמ"ם דרים ומומאה ומהרה דרבנן ואפ"ם אינו מוחר לסייע רק מפני דרכי שלום ומ"ם נרס"י ומוס' דמוכח כל הסוגי' דאפי' נאיסור דרבנן אסור לסייע ידי עוברי עבירה והוא דלא כנ"ל:

אמנם נראה דים להמוה על ים מחמירין סמניא רמ"א נסי' קכיא ולין מוס' ורא"ם והגיא פ"ק דסנהם הא כתבו סוס' נמ"ז כ"ם ע"ב ד"ים אבל דלים מסייע ע"ע אלא נסמם עבירה וכן כתב הרינמ"א סם מ"ין מליו וכן כתב רס"י להדיא בגיטין הכיל ד"ים לא חבור מפני שאסור לסייע בידים ידי עוברי עבירה נסמם עבירה ואיב מם רא"י ים מעוקקים הכיל לפא דלמכור דהסם בנים סנה מסייעו נסמם מבירה סמוליא מרס"י לרסיר ולכן אסור מסאיב נהאי דלמכור לפס אינו מסייע נסמם סמבירה, וכראה דרינמ"א נמ"ז ויי כתב אבל מ"ע אי אינו נ"י נסיעום לאיסורא כפי דמסוס נמ"ע ליכא אכפי אי' איכא נמילתא מסוס מסייע ידי מ"ע כל שאינו נוגעין לו למסוה אי' וכו' דכל ישראל מרבים זב"ז מ"ם ונפ"ז אים דנהאי דמ"ז וגיטין סכיל אין אינו נוגעין לו למסוה המבירה לכן אין אי' נמסייע ידי מ"ע אלא נסמם מבירה אבל נהך דלמכור דאינו נוגעין לו למסוה מבירה אפי' מלא נסמם מבירה אסור והא דלמד כן מדברי הפוסקים סכיל סייגו מדכתבו דאפי' מלווה להפריסו כ"ם מלא נסייע לו מוכח דגם זה מקרי מלא נסמם מבירה דאליב לא הולרכו לים ואפ"ם אסור מסוס מאינו נוגעין, ומעתה סדרן לקמ"ת דנאי' דרבנן כיון שאינו מלוה להפריסו לים ב"י מסוס מסייע ידי מ"ע אם אינו נוגעין לו למסוה אי' ואין אינו מסייע' נסמם מבירה והא דבגיטין מוכח דאפי' נאי' דרבנן מ"ך מסוס מסייע ידי מ"ע סייגו דוקא נסמם המבירה אבל מלא נסמם מבירה מותר:

מיהו בגיד נלא"ם סרי לפמ"ם הס"ך הס"ם דחוס' ולא"ם וסגמ"ר פ"ק דסנהם וסרי"ן בע"ז מ"ר ב"ישראל מסוא חייב להפריסו מאי' וכדכתב סרא"ם וכו' מסאיב נעכו"ם ויסראל מומר אאינו חייב להפריסו וכו' מ"ם ומכוחלי דבריך כיכר שהבנהם כוונה הס"ך נמומר מכסמד דוקא ולכן כתבה נמומר לחלל שבת נפרהסיא דדינו כעכו"ם כמנואר ביו"ד ס"ב אפשר דמודה הס"ך, אבל אין זה כוונה הס"ך אלא כוונה הס"ך נאופן דלים לפ"מ דלא קאי נחרי מבני דהכרא ויוכל לעבור העבירה גם אם אינו מפרסין אומו אז ב"ישראל כמר אף שבתה רוצה לעבור נמזיד וגם אם יפרסנו יוכל לעבור כגון אם יחטוף ממנו חמיכה כבלה ומרפה וחזיר שרוצה לאכול נמזיד יש בידו חמיכה אחרת ויכול לאכלו מ"מ לריך להפריסו מבעירה ושמא יפרוס אחיב ולא יעבור ומיין בדמנ"ם פ"א מא"ב הי"ב ומיין כונ"ה אהי"ע פי' י"א וכ"ם בבידון דפ"ק דסנהם אעפ"י שיכול לסוליא בלבדו מ"מ החם בשונג מ"ר ודאי מצוה להפריסו וכ"ם אלא יקיימו ואפ"ו עובר כמה פעמים בשונג מ"מ חייב להפריסו ולפמ"ד הי"כוכוכה הראי"ם נמ"ם כ"ם שפמדמי עליו לעיל דאפ"ו קטן אינ אין הכוונה שאוכל עמה כבלה דאיב לא הוא לאיסר בבלות לשון רבים רק כבלה לשון יחיד אלא הכוונה אפ"ו אוכל בבלות סלבה פעמים שא"א לבו להפריסו מ"מ כיון דקטן כשונג דייבי' לי' אם אפשר להפריסו לריך להפריסו כ"ם גדול אלא מבר מבירה מעולם ובכשיו רוצה לעבור מבירה בשונג ויכול לעשותה בלי קיום חבירו מ"מ כיון דמצוה להפריסו כ"ם אלא יקיים לו אבל בבכרי ישראל מומר שעשה כן גיס ומיין פי' קיים ועושה כן תמיד ודאי אם עושה בכשיו בשונג או אפי' בזמיד ואם יפרסוהו לא יוכל לעבור שוב ודאי מצוין להפריסו אבל אם עושה בזמיד ואפי' אם יפרסוהו מ"מ יש בידו לעשות אינו חייב להפרים דלא יפעול בזה כלום דמ"מ ודאי יעבור ולפי"ז מיושב קושי' דגיא הא אעפ"י שחטא ישראל הוא ולפמ"ם לקיים דהא אינו פועל כלום בהפרשתו:

ומכח קושי' זו יצא לחדש בכוונה הס"ך דדוקא עובר בשונג מצוין להפריסו אבל בישראל הרוצה לעבור בזמיד אין מצוין להפריסו ולפמ"ד כמ"ם דבישראל כשר הרוצה לעבור פ"א בזמיד אפי' בידו לעבור גם אחר שיפרשהו מ"מ מצוה להפריסו ואפי' בומר אם הוא עכשיו שונג או אפי' בזמיד ואין בידו לעבור אם כפרשהו מצוה להפריסו דאעפ"י שחטא ישראל הוא רק אם רוצה לעבור בזמיד ואפי' כפרשהו יש בידו לעבור אז אין מצוין להפריסו:

ובהכי מיושב מה שסקי' בהגהה מהרנ"ם שם מגיטין כ"ג ע"ב דפריך והא מנשך דאו' הוא ולא קנים והא מאי דקנים שונג אמו מזיד הוא להרחיקו מעבירה כמ"ם רס"י שם וסרי נחולין מ"א מסקי' דמנשך לא מסכחם רק בישראל מומר או בהחרו בו וקינל החרחה דאין לך מומר גדול מזה ואיב אינו חייב כלל להפריסו מעבירה ואיב שפיר לא קנים ע"ם ולפמ"ם לקיים דאדרבה כיון דאפשר למכוע אומו שלא יעשה עבירה שפיר מצוין להפריסו ופריך שפיר ומ"ם שם הלעיטהו לרשע כבר האלכתי בחסו' שאינו כן ואכ"מ [עיין לעיל סימן י"ז]:

ומה שכיל עוד בייסוב קושי' דגיא וסבנה הס"ך הוא עפ"י דברי הרמנ"ם פ"ב מגיזוסין היב שהבאתי לעיל ואיב נשלמא ישראל כשר הרוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות

כל המלות ולהסרחק מן הטביעות וילכו הוא שתקפו ואם מפריעו מן הטביעה הרי הוא רולה בכך בלב וכפם ואיכ הלילו לגמרי מן הטביעה לכן מלוה להפריעו אבל מומר גם אם מפריעו מטביעה מ"מ איכו סב בלבו ורולה הוא בטביעה ולתאוה יבקש ולא עדיף ממי שכתכווין לאכול בשר חזיר ובלה בידו בשר שלה בקידושין פ"א דלריך שליחה וכפרה ובטביעה הוא בידו כיש מומר שהוא כשיל שוכה בתיוולתו ואיכ איכו מלילו מן הטביעה לגמרי לכן איכו מלווה להפריעו

ושייך בי' הלטיעהו לרשע ואיש:

סיומא דפסקא בכיד כיון שהוא מומר לשתות שתה ייכס

וגם מומר לחלל שבת שהוא מומר ואסור לכל התורה כמבואר שי' קיש וגם מלוי' לו לקנות יייכ מכבריס שפיר מותר למכור לו לדעת הש"ך ובפרט יש לדרף מיש לעיל דבאי' דרבנן אין מלווין להפריעו כלל ולית בי' מסוס מקייב ידי ע"ע ומכיש דיש לתלות שקונה לשתורה ועיין בסוי"ז רס"י קיא דאם מסופק אי שייך לאליל או לדיא אזליכן לקולא ומדברי הריטבא שהבאתי לעיל משמע דדוקא אי חבע לי' בפירוש לאיסורא אסור לכן שפיר מותר לשלוח לו חבית של ייכ בשיקש ממך, ומ"מ בעל כפש יחמיר לעלמו

והלבועיס מוסכין את ידיהס:

ומה שכתקשית בפסחים כיב דפריך והרי אמ"ה וכו' הא

לכלבים שרי אין מוכח דכלבים שרי דילמא הא דבקש אמ"ה לביב הא קמ"ל דגם בביב שייך לפ"ע, הכא בהשקפה ראשונה היסבתי דאין רבותא יותר לענין לפ"ע בין נותן מכשול לפ"ע ישראל ובין נותן לפ"ע בכרי דהא לא כתי' ריעך או עמיתיך לעעמי בכרי ועיין בתמצין בביאורי מומס בראשית בפסוק האשה אשר נתת עמדי אבל מלאתי לרין בע"ז וי"ו שכתב ולא מיבעי כוס יין לבזיר אלא אפי' אמ"ה לביב דלאו ישראל הוא איכא מסוס לפ"ע ואיכ שפיר הוי רבותא בבכרי ויפה הקשית, ואמנם לדעת הסואל בתשו' מהריב"ל סי' קלא שפי' הא לכלבים שרי הייכו לכלבים ביב ע"ש [ועיין מה שהארכתי בזה*בשוני' שם] לקיש דאי הוי נקט דאסור לתת לכלבים ביב כמי הוי מוכח דשייך לפ"ע בני ביב וגם דאסור בהנאה ושפיר מוכח דמותר בהנאה ואיכו אסור להושיט רק לביב נופא מסוס לפ"ע אבל לכלביו שרי דמותר בהנאה ואיש:

ואמנם גם לפי פשוטו דהא לכלבים שרי הייכו לכלבי

ישראל וכמ"ש גם מהריב"ל שם כמי לקיש דאמי דקאמר הא לכלבים שרי אינו מסוס דיוקא דלא נקט איסור בכלבים אלא מנופא דדיכא דקאמר דאסור להושיט לביב מסוס לפ"ע שמכשיל אחרים והרי הוא נופא עוסה איסור שנהנה באיסיב ועיין תוס' פסחי' דיה ואמ"ה וכיש למיד אחאעיא איכו חל כלל אי' לפ"ע על אי' אמ"ה שאסור בהנאה אלא מוכח דאיכו אסור רק מסוס לפ"ע הא לכלבים שרי דמותר בהנאה ופריך שפיר, האריכתי קלת ודי יאריך ימיכו ושכותיכו בבעיתיס, לטוב לכו כל הימיס, עדי יבכה ביתו כמי רמיס, כנפשך וכפש אחיך הנאמן דושיש בכל לב:

*[מ"ג סי' ג'] עמרס הק' בלוהס בקיק הכ"ל:

תשובה רכ"א

שילים ב' איפאלא עשיק שמיכי תרמיג לפ"ק:

בין גאולה לגאולה ריוח שטון ולהלה לידיכיפ מחוחכי

הרב הגאון וכו' כקשית מויה זוקמאן סופר כי"

אבדקיק האלאם יעיא יקלה ד' דבריו וירפאתו ואורך

ימיס יקביעהו עד כי יבא שילה בביא:

דבריו הבעיתיס המקולאים בפז הגיעו עדי ביתי הפוריס

שעברו וכו' ומה שהביא במכתבו הבעיס קושיא

תורת חיים בשכהדרין ע"א דעיר שיש בה אפי' מזוזה אחת

איכו כעשיה עיהיכ מ"ע דאמר קרא ואת כל שללה וכו' וכיון

דאי איכא מזוזה לא אפשר דכתיב לא תעשון כן וכו' והק'

תורת חיים אמאי לא אתי עשה דוסרפת ודחי לית דלא

תעשון עיש, ותירץ מחוחכי פרוש"מ כי' דבכל אזכרה ששורף

עובר על לאו ולא אתי חד עשה ודחי תרי לאו, ואף דפכי

בילה מ' אוכיח דאתי עשה ודחי תרי לאוי מכזיר מ"ח ע"ב

דקאמר דכיון דשרי רחמנא חד לאו גבי מת מלוה מה לי

חד לאו מ"ל תרי לאוי, ע"ז כתב פרוש"מ דשאני התם שעובר

שני לאוין בעשה אחת ובבגע אחד בעשה אחת אבל בשני

פעולות בזה אתי לא אתי חד עשה ודחי ב' לאוי וכמו"ש

שעשיש פייר ממ"ל לחלק כן לענין הקל קל חמלה, יפה כתב

מעיכ בזה [עיין בס' מרכבת המשנה ס' ע"ז]:

אלא שיש לי לדון קלת בדבר לפמ"ש הבמ"י בי"ק כ"ב בשא

דאשו עשוס חליו אחרבאי דמעשה שהדליק את האש

הוי כאלו אגמרי' אז בידיס ומשו"ס מותר להדליק אש בע"ש

שיהא דולק והולך בשבת ע"ש, ואי"כ הי' עשעה שהליה את

שאור בשלשה הוי כאלו שרף כל האזכרות שבמזוזה ומובר

כל הלאוין בעשה אחת ומוב שפיר אתי חד עשה ועקר תרי

לאוי וכפכי', ועיין תוי"ש רי"פ איזהו כשך בחודיה ולמה דאמ"ב

דאמריכן בחמורה ד' ע"ב דלא אתי חד עשה ועקר תרי

לאוי, ולפ"ז שפיר לי"ה רבית לאו הבלי"ע דברבית הוי תרי

לאוי כשך ותרבית, מ"מ לא מקרי הרי לאוי אלא אם הס

שמות מחולקים כשך ותרבית, אבל אי הוי כתיב בכשך ובכשך

אפי' הוי קרי' לי' למעלה ולמטה לי"ה עבר אלא חדא כיון

שהוא שם א' ע"ש, והי"ה בלאו דלא תעשון לא חשיב ב'

לאוי לדעת תוי"ה ושפיר הק' תוי"ה לשיטתו דלידתי עשה

בלי"ת, ומכ"ש לפי דברי המ"י הבי"ל כיון שעובר בעשה א'

ואין שמות מוחלקים שפיר י"ל דדחי תרי לאוי מקי' דבי"ב

וכזיר שהס שמות מוחלקים:

ובנוף ראיה מכי' מכזיר כי"ל לחלק מפי"ד רשב"א ברכות כ'

דיה שב ואי"ת דטומאה הוחרה לגבי מת מלוה ע"ש,

ולאביי בזבחים ל"ב דוקא גבי הוחרה אמרינן מגו דאשתרי

אשתרי ולא גבי דחוי' ואי"כ בשלמא גבי כזיר דלאו דטומאה

הוחרה לגבי מת מלוה שפיר אמרינן מ"ל חד לאו מ"ל תרי

לאוי דכיון דאשתרי אשתרי, אבל בעדלי"ת דהוא רק דחוי'

שפיר י"ל דדוקא לאו אחד דחי ולא תרי לאוי, ובזה מיושב

גם קושית שעה"מ בפי"ד ממ"ל שהזכיר מעלתו [עיין בי"ש

חו"מ סי' קי"ב וס"ו] ואמנם יתכן ראיה פכי' לרבא בזבחים

שם דס"ל להיפוך דאפי' אם גבי הוחרה ל"ה מיגו דאשתרי

אבל לגבי דחוי' אמרי' מ"ל חד דחוי' מ"ל תרי דחוי' אי"כ

שפיר הוכיח פכי' ומה טומאה דהוחרה אמרי' מ"ל חד לאו

מ"ל תרי לאוי מכ"ש בעדלי"ת דהוא דחוי' ודאי אמרי' כן

ועיי"ש בכש"י כזיר דיה מ"ל:

ומ"מ יש לי לחלק בסברא ישרה דדוקא היכא דכתבה

תורה בפירוש דעשה זו דוחה לאו כגון מת מלוה

לאו דטומאה או ברובן שמאי מהיס בזבחים שם דכתבה

תורה להדיא שדוחה לאו דטומאה אז אמרי' גם בבעשו

זביס מגו שבדחה טומאה מת בדחה כמי טומאה זיבה ומגו

דהוחרה טומאה כזיר הוחרה כמי טומאה כ"ב, אבל היכא

שלא כתבה תורה בפירוש דעשה זו דוחה לי"ת אלא דילפינן

מכלאים בלילה דעדלי"ת שפיר י"ל דאיכו דוחה אלא לי"ת א'

ולא ב' לאוין דחמור ואיכו דוחה אפי' א' דלי"ד לכלאים

בלילה, וגם בזה מיושב קושית שעה"מ במ"ל שם כמובן

כבלעכ"ד בפ"ד בכון:

ואשר עלה בדעיוכי בתחלת העיון בייסוב קושית תוי"ה

מפי"ד רש"י שבהדרין ק"ג דיה דכתיב ואבדתם

שכתב ומזוזה כיון דכתיב בה אזכרות א"ל לשורפה משום

קרא דלא תעשון כן ואכן בעיכן שלא ולילה דהאי שלא

שמיס, והכה הא דמשייס רש"י והאי שלא שמיס הוא אין

לא ביאור כלל, וכ"ל דס"ל לרש"י דחכמיס ור"א תרווייהו ס"ל

דדרשיכן שלא ולא שלא שמיס, אלא דחכמיס ס"ל דאי

איכא שלא שמיס הטאר בשרף ושלא שמיס כאוד מולל מאש,

ור"א ס"ל דאי איכא שלא שמיס איכעבר דלי"ת עיהיכ כלל

וגם הטאר איכו בשרף, וכיון דמזוזה אסורה לישרף משום

לאו דלא תעשון כן שוב הוי כשלא שמיס ואיכעבר דלי"ת

עיהיכ כלל ולקיש קושית תוי"ה דליתי עשה ודחי לי"ת דבכתיב

בהדיא מיעבר קרא דאין כאן כלל עשה דוסרפת, וזה כוונת

רש"י והאי שלא שמיס הוא לייסב קושית תוי"ה הכ"ל ואיש,

שוב הראוכי שכבר כתב כן בספר עירוך לבר והביאו גם

בספרו שיית בכין ליון הרדשות סי' פ"ד והבאתי [עיין בס'

ליבודי ד' לבאון ספרדי מהרי"ל בבאר ליבוד ד']:

ויש אחי עוד דבר לחדש עפי"ד חידושי רשב"א בדרים דפ"ו

שהקשה בתוכר הבאה המיוסד עלי הא מלוה במלוה

עוכה ומלבה"כ. ותי' דמלוה עוכה לאו מלוה דרמיא עלי'

דבגרא הוא שמלוה להזור עלי' ואפי' אי' לקיימה מממה

אוכם רמיא עלי' אלא בתוכם הוא ואי' לקיימה אבל מלוה

עוכה איכה אלא כשיש לו אשה המיוחדת לו וכיון שזו אסורה

לו מממה בדרו ואין לו אשה המיוחדת לו אין כאן מלוה

עוכה כלל לא שבתוכר שיש עליו מלוה עוכה אלא שתוכם

שאי"

אחי לקיימם רק אחין כאן מלות עוכם כלל, ולכן אם' אחיכ מעלות פרע דרמיא עלי' לאחר אחרי' ואעפי' אחיכו מולא רק אחורם לו אפיים רמיא עלי' מלות פריר אלא אחרום סוא, ומי' דאפשר באחריתי מיא כי כן ביאור דבריו לעכיד, ולפיז אני אומר דבר חדש דסא דאמרי' עדליא היד בעקוס אחס לא יעבור על ליא יבטל מיא דרמי' עלי' רק אחי' לקיימם מחמת אוכם אליא אז אמריכן דאין אליא יכול לאונסו אלא לקיים המצה אדרבה עדליא. אבל כאן בעיא דלאו מלוה דרמיא עלי' דגברא סוא אלא אם יש מיא לריך לקיים ומרפא אבל רק אם יכול לקיים כל אלנא אבל אם אינו יכול לקיים כל אלנא ליכא מצה כלל וכיון דאסור לגרוף מזוזה מצוה לאו דלא המצון אין אליא מבטלו מצוה דומרפא דרמיא עלי' דכיעא אסוא רק לגוף רק אם מקיים הליא אינו יכול לקיים כל אלנא וליכא עלי' מצה כלל בכהיא ליא כלל עדליא:

ובסברא זו אמרתי לייסד קושיא הגאון בעל אוסל דוד מסביא אחיים יריד ק' סמיז לאחי דאמריכן פריא דמילא דקליא דלילית אינו דוחה סבת סואיל ובידו לאפקיון אם כן אמאי מצה דוחה סבת הא בידו לאפקיר ככסיו ולא יסי' לו קרקע ופטור וכמרים חוש' פטחים ג' דיה מאלי'. ולהכיל אים דדוקא גבי לילית אלא אין לו בגד בת ד' כנפות אסוא אבל אינו מחיוב בלילית כלל ולא מלד אסוא אבוש ולא דמי' עלי' לחזור אינו אי' לו בגד בת ד' כנפות אפיר אמריכן דאינו דוחה סבת סואיל ובידו לאפקיון, אבל מצה מלוה דרמיא עלי' הוא ואף דמי אמין לו קרקע אי' להביא קרבן מצה ופטור מיא מיוחד רמיא עלי' אלא אסוא אבוש אבל מחויב הוא לחזור אינו אי' לו קרקע ואינו חזר אחי' אפשר אסוא מצה ואם אפשר אינו אי' לו קרקע ואינו חזר אחי' אפשר אסוא חייב כרת וכדאמריכן בפסחים אינ מיא בעמא איכול לעבול בעיא כרי להביא קרבן מצה ולא עבל או עבל איכול איכול לאול ולא על עבוס כרת אף דעמא ועבל מעורי' מצה מיא מיוחד רמיא עלייהו אלא אם אבוס אבוש ואם יכולים לבלק אבוש ואינם מבלקין חייבים כרת ויליף לה אבוס מקרא דוהאים עיא, יאיכ מי אמין לו קרקע מעור מחמת אוכם אבל אם יכול לבלק האוכם ואינו מבלקו חייב כרת ואיכ ליל הואיל ובידו לאפקיון דאם יפקיר יאי' מחויב כרת בעל אלא הביא מצה אי' בידו להביא ומפיר דמי אבת [מייאיע ביים אויא אמיע]:

ובזה יישבתי ליכ מה שהק' בתסובת ביא אויא אי' ה' על הבי באויא אי' יא דיה ובמה אכתב על דברי רביכו ירוחם אכתב חובי מצתן מובין בבגד אל לאר וכן בהיפוך דכלאים בלילית מוחר ודוקא כאחיכו מוליא מחיכו וכו' וכתב בי ואינו ליל אלא אצפי אחיכו מלוי לו אמיכו מאחר שאפשר לקיים אכיהם אלו הי' מלוי לו לא דמי ליא עיכ, והקשה בית אפרים מצבת קליג דפריך ואי איכא אחר ליעבד אחר ומצכי דליכא אחר אלמא אביג דאפשר לקיים אכיהם באיכא אחר מיא כיון דהשתא מיהא ליכא אחר ולא אפשר דמי ליא עיא, ולפמיש ייל דהא דעדליא היד בעלוה דרמיא עלי' אדליא מבטלו מן מיב אז אמרי' אדרבה להיפוך עדליא אבל בעלוה דלא רמיא עלי' וכגון לילית אאם אינו לובש בגד בת ד' כנפות פטור מלילית אין אליא מחייבו לבטל העשה דיש לו תקנה אלא ילבש כלל ולא יבטל לא העשה ולא אליא בכהיא ליא עדליא, רק בעלוה לילית איכא דלא מצכחה מלוה זו כלל בלי עבירה אלאו כגון בתכלת בודאי עדליא אבל עכשיו אאין לכו תכלת אפיר כתב הבי כיון דאפשר לקיים מלוה זו בעינו אף שעכשיו אינו מלוי לו לא דמי, אבל בעילה אחוה מלוה דרמיא עלי' כשיש לו בן אפיר אמריכן דאי ליכא אחר דמי לרעת ודויק כי קלרתי [ועיין ביים אויא אימן איז]:

עוד ליל לחדש ביישוב קושיא אויא. דהנה הקשו התוס' עירובין ק' בעתן ד' שנתערב בעתן א' למיד יכתבו בעתן א' אלא יעבור על כל חוסיף אחאי לא אחי עשה ודחי לאו דבית ועיין ליעבא עירובין אם מצעב דוקא איכא אפשר ליא עדליא בכהיג אאין מקיים עשה בעה אעובר ליא ובשויא אחי אלאם למהריס חאגיז אי' מיד אי' דלא אחי עשה ודחי ליא אלא אם בדבר עלמו שחובא הוא מקיים העשה אבל הכא העשה הוא בדם השלמים וכל חוסיף הוא בדם העולה והם נופים מוחלקים ליא עדליא עיא, ואמנם הטוא ריה כיא אדי ביי כרגא מזבחים ליז גבי יקדש דפריך ולאחי עשה ולידחי ליא ואחי קושיא הא העשה הוא בכשרה ואליא בעשוים אכבלמה עיא, ולפעכדיא לפעיא אפכיי בפסק אדם דבכל איסורין אין מעקין איולאין עשה אסורים עשה דזעם בעלמא הוא [ועיין פסחים כיד עיב ותוס' שם דיה אלא וחולין קכיא בתודיה וסדר] ואף דקייטל מעיכ דאורייתא אייכו עשוס דאחר שכבלא בתוכל אוב אויל אוכל [ועיין חוס' חולין קייב דיה ורוקבין ותוס' בכורות ויו דיה ריבא ועיל פי' ריז], ולפיז אים גבי יקדם דאם אי' אעעם בעין אין בו ליא דעקין איולאין עשה איכן כמותן ובפרע בליא זו דכתיב אכילה לא יאכל כי קודם הוא כל שבקודם אסול ליאן ליא על אכילתו כדאמרי' פסחים כיד עיא, ואיכ ליאח בליא אלא עשוס שבבלא בכשר ואפיר ליא נופי' מוחלקים רק העשה והליא בדבר א' ופריך אפיר:

וכיון אים קיום לבגרא זו אכי מוסיף וסולך דליא אחי עשה ודחי ליא אלא אם בדבר אעובר אליא מקיים כל העשה אבל אם בדבר אעובר אליא אינו מקיים עשה כלל רק בגירוף עוד דיא אאינו עובר בו אליא אף שבא בדבר אחר אי' לקיים העשה רק בגירוף דבר אעובר בו אליא אוב ליא עדליא והיב בסריפה המזוזה עובר אליא ובזה לחודא עדיין אינו מקיים העשה עד שיסרף כל אלנא לכן לא אמריכן בזה עדליא ואיא:

עוד ליל לחדש דרשי בשהדרין ע"א כתב לא תעשון כן לד' אלקיכם בתר ואבדתם את שם כתיב והוא שפת יתר לכאורה אלא דכוונתו לעכיד הוא דודאי אי הוי כתיב לא תעבוק או לא תסרוף אסס איכ בשעת סריפה או עבוקה עוסה העבירה ולא אחיכ ואז שפיר הוא לעיבר דעשה דסריפה ידחה ליא אבל כיון דכתיב ואבדתם את שם אחכלית סריפה ובעור ע"ז הוא שיהא שם אבוד איכ קיום עשה זו לאחר הביעור ועיז כתיב לא תעשון כן לה' אליקיכם שיהא שם שמים אבוד איכ עיקר עבירה הלאו לאחר שכסרף והשם אבוד, ועיין כייב בתסובת בית אפרים אויא כוסי' ע"א בקובה חמץ בפסח שעבירה בי' הוא אחר הקכין, ואפילו עובר גם בשעת סריפה מיא גם אחיכ עובר לפי שהשם כסרף ונאבד אלא שאבייא וגם איא לאהדורי ועיין שבת קיב ותוס' שבועות יז עיב דיה אלמא ומהרשיא שם ממילא לפיז ליא כאן כלל עדליא דהרי גם אחר קיום המעשה סריפת עיאיכ יעבור על לאו דלא תעשון ואז אינו מקיים עשה והדברים נעימים בעזהי':

ובזה מיושב קושית השואל בתסובת שיא מהדורא תליתאה סי' עיב בהא דאמרו בחולין קמיא גדול הסלוס שבין אים לאשתו שהרי אמרה תורה שמו של הקביה שבכתב בקדושה יתחה על המים וכו' מאי עדיפותא דסלוס הא בכיא עדליא עייש, ולפמיש אים דבמחיקת השם כיון שיש עבירה גם אחר המחיקה ליש עדליא בעלמא אלא משום דגדול הסלוס, איהו בלאיה קושיא מעיקרא ליתא דהרי אמריכן בכתובות מ' אי אמרה לא בעיכא מי איכא לעשה כלל, ועיש בתוס' משום דבדידה ליכא עשה ויש מפרשי' דמלמדין אותה לומר לא בעיכא ועיין בשיא שכ ובגיא דף לי ואיכ גבי קוטה בדידה ליכא עשה ואפילו בדידי' יכול לומר לא בעיכא ועיין תשובות מהרמיא סי' ק' אות יוד וסי' רמוי שילמדו אותו לגרשה ולא להשקותה ואין בזה עשה ומצוה כלל להשקותה ושלא לגרשה. ועכיא דגדול הסלוס דמשום זה בעלמו אמרה תורה ימחה שמו וכו' ושפיר קאמר בגמ' שם דהי' הוא דעשה שיש בה גם משום סלוס ידחה שאר עשה ולקיא ומה שרולה השואל שם להוכיח דאף דעדליא איא אינו רק רשות אם רולה לקיים העשה הרשות בידו אבל חיובא ליכא והביא ראיה מקושית תוא וקושי' זו דגדול הסלוס, הכה בהתרועע היסוד כפל הבכין אבל בלאהיכ לא כראה כן ממה שאמרו שם דאין עשה דוחה עשה משומאי אולמא דאאי עשה וכו' וכיון דשקולין שב ואיא עדיף ועיין כוביי קמא בסוף הספר ואיכ איכיאא דגם עשה ליא שווין ואין כאן חיוב שב אינו דוחה כלל דשואיא עדיף אי' דמחויב לקיים העשה:

וראיתי בשוא רביעאה חיב סי' כיי שהקשה לדעת הרמיא בתסובה סי' ק' אות יוד בפי' דברי רב האי דמשוים התורה התורה למחוק השם כדי לעשות שלום משום דאיסור מחיקת השם אנו לומדים מדכתיב ואבדתם את שמם לא תעשון כן וכו' ואינו אסור רק דרך מחיקה ואבידה אבל אם עושין כן לצורך תיקון שרי ולכן יפה למד אחיתופל מזה קיו לתיקון עולם כולו עייש בסוכה כיב בגמ' שם, ואיכ איכ אמאי לא שרי לגירוף מזוזה בעיאיכ כדי להסיר חרון אף מישראל דכיז שהרשעים בעולם חרון אף בעולם

כמבואר

כמנהגו בסכהדרין ק"ג והוי לצורך תיקון עיש, והכה לסמיש בתי' הא' לקיים דכיון דאיכא מזזה ליכא עסם ואין חרון אף ואין כאן תיקון, אמנם עוד כ"ל דבתסו' רמ"א סס מביא ראי' דמחיקה לצורך תיקון מותר מהא דסי' רעיו קי"א דיו שנשפכה על הסס מותר למחקו כדי להתקנו דאין זה דרך מחיקה אלא דרך תיקון עיש, ואיכ כ"ל דלא שרי אלא בתיקון שא"א לעשות בדי"ל רק במחיקת הסס וכדי שיהי' תיקון הסס כמו בסי' רעיו סס [ועיין ר"ן בסוגיא דכבתה ותוס' שבת ל"ד ד"ה ר"ש דבסותר עיש לבנות וקורע עיש לתפור צריך שיהי' יותר טוב מבתחלה וה"ה במותק עיש לכתוב] ועיין רמב"ן בחומש פ' כשא שכתב והכה אין בכל מספרי התורה דבר תלוי בנס זולתי הענין הזה וכל קבוע שיעשה בישראל וכו' והאריך שם בענין הזה, ומשו"ה כתב רמ"א דמחיקת סס במגילת סוטה שרי משום דהוי לצורך תיקון כמו מותק עיש לכתוב דא"א בענין אחר רק כי' מחיקת סס וכאן כמי הוא תיקון וכבוד הסס הנס והפלא שנעשה בו ועי"ז שיש כתגדל ונתקדש ואיכו דרך איבוד רק אדרבה בי"כ עומד זכרו לדור ודור, וכן בהאי דאתיתוסל נראה עי"ז פעולות ה' וכחו וגבורתו בקיום העולם שלא הי' אפשר לעשות פעולה רק ע"י סס ואיכו דרך איבוד, אבל במזזה שיש"כ כהי שיש בזה תיקון לכו לעלמיכו אבל אין זה תיקון הסס וכבוד בשריפתה, וגם אפשר לשרוף עיש"כ בלי מזזה ודאי דאסור לשורפו משום תיקון אחר כמו דאסור לתחוק הסס שנעשה בכתיבתו ולכתוב עליו התיבה שלריך משום תיקון שיש וזיב, וכיו"ב כתב תה"ד סי' רפ"ד בהא דסכהדרין מ"ז קבר' דרב הוי שקלי מיכי' עפרא לאיסתא בתם יומא וכתב המרדכי במגילה כ"ש דאף דעפר אסור מפני כבודו של מתים התם שרי משום רפואה וכתב תה"ד דדוקא באין רפואה אלא בעפר זה שרי דמוכח דעפר זה מובחר משאר עפר אי"כ זה הוא כבוד המתים אבל בשאר הללא הנוף אסור והי"כ דכוותי':

ובשולי הירעה עיד הפלפול שהי' ביכיכו בתחלת החוקף [עיין בי"ש אוי"ח סי' ש"ז] ומחותכי פרוי"מ כי' הביא בשם ספר דברי אמת דף פ"ו [בשי' דברי אמת דפוס קושטאנדיכה הוא בדכ"ז ע"ג ודף פ"ג ע"ב] דבבהמה טמאה איכא עולת ולא מלאכו מקוס לדבריו והספר אין לי לעיין בו, הכה הראה אותי אלקים בעזרתו יתברך הדבר יולא מפורש מספרי הובא בילקוט פ' ראה אות תתל"א בבהמה אותה תאכלו אותה באכילה ואין בהמה טמאה באכילה אין לי אלא בעשה מכין אף בלית ת"ל וכו' וכן דרש שם כל עוף טהור תאכלו מיע פי' לאו הבמכ"ע לעוף טמא והובא כ"ז בתש' בכימוקי חומש פ' הכיל בפסוק כל עוף טהור ובפ' ויקרא פי"א פסוק ג' וכן הוא להדיא בזבח"ס דף ל"ד ע"א ובלמבש פ"ב ממ"א ה"א:

וע"ד מה שהאריך פרי"מ ומחותכי כי' במכתבו הקדוש בסוגי' דבולמס יוצא דפ"ב והשבתי לו כיד ה' הטובה עלי [עסי' הכסון] ובשכח מעכי לבלות לו מה שעלה על דעתי עוד כ"ש בקוס' הפר"ד שב הא דאמרי' בגמ' דפ"ג בבל ותרומה תכאי הוא והק' הפר"ד יפרש תרומה ואח"כ יבטלה בדוב ואפי' אי אין מבטלין אי' לכתחלה הוא מהיש מיע קיל מאיסור בבל ותרומה ותי' כיון דאי' זה לבטל אינו לורך אכילה לחולה אסור ועיין תשו' אבכי מיבוחים סי' חי' שהאריך והעלה דכאן לכ"ע אסור לבטל מהיש דהוי כמאבד תרומה בידים עיש"ש ולפבנד"כ לפמש"כ הרן בשם הראב"ד דמשו"ה שרחבין לחולה בשבת ואין אומרים לעכו"ם לבאור לו אף דשבת בסקילה ובבלה בלאו משום דאיסור שבת עומד ומעכבו לא אי' בבלה שאלו לא הי' שבת לא הייכו מבקשים לו בבלה וכיון שכן אי' העומד עליו הוא שבת היתר גמור לא איסור אחר עיש ולפ"ז אבי אומר דאם הפרים תרומה אסור לבטלה משום דאין איסור של אין מבטלין אי' לכתחלה עומד ומעכבו רק אי' תרומה ולכן אי' תרומה הוא שבת היתר ולא אי' דאין מבטלין ואי"כ מכ"ח יאכל אי' תרומה ושפיר פליגי אי תרומה קל או מבל קל, ובזה אי"ש כמי מה שהק' הפר"ד ג"כ הא חבה אחת פומרת את הכרי ואי"כ יכול להפרים חבה אי' ולאכול חולין ולהכיל אי"ש לפמש"כ תוס' ריי"ד פ"ב דקדושין דבחבה אחת כהי דאיתקן אי' מבל מיע ביטל מלות כתיבה לכהן וכיון שאי' מבל עומד ומעכבו לא מלות כתיבה הותר אי' מבל ולא הותר לבטל מלות כתיבה ואי"ש:

וע"ד קושי' תוס' יו"כ ע"ד ש"ש שם דפ"ב מאכילין אותה רומב עלמה וכו' ואי"ל מאכילין אותו שומן עלמו כו' והק' לשיטת הפוסקים דטע"כ דאו' ולוקין על כזית מן הטערובת אי"כ מה חילוק יש בין רומב לשומן מלמו עיי"ש ולפעכ"ד לפמש"כ הרשב"א בחולין דל"ח ד"ה אמר רבא וכו' בשם הרמב"ן ופי' המל"ח שהוזכר התלמוד הוא שכל מה שהוא בכו"ש אפי' לא אכל כזית מן האיסור אלא מן האיסור והאי' לוקה וכו' ואפי"ל המל"ח דיש שם ממשות ולא טע"כ בליכא ממשות ואפשר לומר טע"כ בחובל טעם כזית אי' לא המל"ח ובקדמ"ים תרוויהו איתכיהו מחטאת עיי"ש באריכות ולפ"ז כ"ל דלשיטת הפוסקים דלוקין על כזית מן התערובת הייכו כמי משום דאית בי' תרתי טע"כ והמל"ח והשבת שחיב על האי' אף שאין בו שיעור אכילה רק שהיתר משלים שיעור אכילה כיון שהאי' איכו בטל והוא אסור, ולפ"ז התיכה אם אסור לו לאכול האי' אבל במקוכן כיון דמותר לאכול גם האי' מפני פ"ש ממילא כשאר ההיתר היתר ואם אוכל כזית רומב לא אכל אלא ש"ש אי' ושפיר הוי רומב קל מכזית שומן ואי"ש, ודי' יסהר לביכו לעבדו באמת ובאהבה מתוך הרחבה הרחבה הלב והדעת, עדי יגאל ד' את עמו וכפלאות לכו יכם, זאת תפלת מחותכו אוהבו כאמכו דוש"ת:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה רכ"ב

שיל"ת ב' איפאלא ג' הדברים תרכ"ד לפ"ק

מנחם ליון יבכה אפריון ויספות שלום להרבני המופלג ושכון מו"ה יוסיע פאלגאק כי':

היום הגיע עדי מכתבך ובו כתקשית בהא דאיתא בסכהדרין ק"ג בעי ר"ח בהמת עיר הכדחת מהו דתיהכי בה שחיטה לטהרה מידי כבלה לפי חדב אמר רחמכא ל"ש שחיטה משחט ל"ש קטלא מיקטל או דלמא כיון דשחטה מהכי לה שחיטה וכו' וקי"ל הא מבואר בחולין פ"א דאפי' שוחט לע"ז מטהר מידי כבלה וכן בזבחים ע' ע"ב דשחיטה מטהר עבלה ערופה מידי כבלה אפי' כאקרה מחיים וגם לאחר עריפה אסורה ואי"כ מ"ש בהמת עיס"כ ומכ"ש דרש"י כתב שם בזבחים דאין לך שחיטה בבהמה טהורה שמטמאה ע"ש והארכת בענין עדיד לא מהכי ולייכת כובי"ם יו"ד סי' ח' ואו"ח סי' קכ"ו ולכ"ח פסחים דף ע"ג:

לפענ"ד האורך שלא לצורך שהרי בפירוש אמריכן בגמ' הטעם דלא תיהכי בה שחיטה משום לפי חדב אמר רחמכא ל"ש שחיטה משחט ל"ש קטלא מיקטל ופירש"י דבין בשחיטה ובין בהריגה קריכא ב' לפי חדב דאפי' שחיטה מיתה בעלמא הוא ולא מהכי מידי וביתר ביאור כתב רש"י ד"ה כמאן ואפי' שחיטה משחט אין בשחיטתה כלום דלא לשחיטה קיימא אלא למיתה ושחיטתה זו הוא מיתת הבהמה ע"ש, ובאי' הרי"ן הק' ע"ז שאם דעתו לומר שהשחיטה הוא כמיתה ממש אי"כ הרי אמרת דלא תיהכי לה לטהרה מידי כבלה ומאי קבעי ר"ח ולכן פי' דאי"כ דהא לאו שחיטה היא אלא הדין שדכה בה תורה שאמרה לפי חדב ע"ש ועכ"פ זה כ"ש לא בשוחט לע"ז ולא בשוחט ע"ע שאין מקיים בשחיטה דין שדכה לבערה מן העולם ולכן הוי שחיטה לטהר מידי כבלה אבל כאן בע"ה"כ שמקיים בשחיטה דית לבערה מן העולם אין זה שחיטה כלל ולהכי קא בעי ר"ח אולי אינו מטהר מידי כבלה ומרש"י נראה דאי מקיים בזה לפי חדב ודאי הוי כבלה וכמתה מאיליו אלא דר"ח מספקא לי' או דלמא לפי חדב הייכו שלכ"ד שחיטה אז מקיים לפי חדב אבל כדרך שחיטה אינו מקיים לפי חדב כלל ולכן מהכי לה לטהרה מידי כבלה ע"ש ושפיר כתב רש"י בזבחים דאין לך שחיטה בבהמה טהורה שמטמאה אלא דהאי לאו שחיטה כלל הוא:

אלא דנוף הדבר לריך הסבר קלת אמאי לא הוי שחיטה כלל, ונראה משום דכיון דמעשה שעושה בשחיכה הוא מקיים בזה ד"ת הכה תכה וכו' לפי חדב אי"כ השחיטה דהוא רשות בטל לגבי מלוה והוי כאלו בשחטה ממילא בלי כח גברא רק כאלו כפלא סכין ושחטה ולכן הוי כבלה ולא שחיטה כלל, או משום דבכל שחיטה קש"י מכי שחט מקלת הוטם הוי כבלה דנקה"ו הוי כבלה ועיין רש"י חולין כ' רק משום דהבשר שחיטה כך אבל כאן דהשחיטה הוא קיום ד"ת לפי חדב לבער שלל עיה"כ מן העולם אין זה הבשר שחיטה והוי כבלה, אבל יהי' ההסבר איך שיהי' אין כאן

קושי'

קומי' מחויב נשומה לעיז ומומה עיב דסס סמחיסה וכח
נגלה סוח לסחיסה וכאן סוח כדי לקיים לפי חרב כמנוחר
נגפי ורפ"ח ומי' ריז הכיל ומליפ, ודי' יכחמכו נכחמה ליון
וירוקליס כנפס הדרים ומוחס נברכס:

ממרס הק' נלוחס נקי"ק סכיל

תשובה רכ"ג

ס"ל"ת ב' ליפחלה יום ח' לפי פכחס חרכיב לפ"ק

ישאו סריס סלוס לחסוני חלמידי הרבני סמופלג
וסכון וריה לו כלבנון כבוד מו"ה סלמה כ"י
סמערן נק"ק מוקס:

קבלתי מכחבך וס"י לי לסמון כי עורך מחזיק בחומחך
לסנות בחורה ס' חמימה וגדול סחלמוד סמבי"ל
לידי מעמס ומס סחקסים חחה דבעי חזקי' בע"ז מ"ו זקף
בילה לסחמחוה לס מסו וכו' ומסיק ליל כגון מזקף בילה
לסחמחוה לס ולח סחמחוה לה ובח מכו"ס וסחמחוה לס כי
הח דחריחים ישרחל מזקף וכו' וחמחה לפמ"ס הרין בע"ז
כ"ד מסק' חסח דחריחים ישרחל מזקף לביכה לסחמחוה לס
ובח ככרי וסחמחוה לה חקרה מכלן דחקרה חרי"ל כחחלס
חל ח"י דחמר רחמכח וחסריחס חסרפון בחס מכדי יוכסס
סוח לחס מחבוחיחס וחין חחדס"ם וכו' חלח מדפלחו ישרחל
לבגל בני דמחיסו דכיחח לחו בע"ז וכו' סליחוחח דידי'
קבביד ומחי רחי' הוח זו דלמח ע"י מעמס חקרוס דהח
חמרי' דחדס חוקר דסחיס ע"י מעמס וחי' הרין דחפסר
דר"י ליל כמיד חין חדס חוקר דסחיס חפי' ע"י מעמס ע"ס
ולפי"ז למיד חדס חוקר דסחיס ע"י מעמס כסחר קומי' הרין
במקומו דלח מוכח כלל הח דר"י דבגלי דעמי' דכיחח לי'
בע"ז ככרי סליחוחי' עביד והרי חזקי' ליל בע"ז כ"ד דחדס
חוקר דסחיס ע"י מעמס דהרי חזקי' מוקי לבריחח סס
כגון סכיסך לע"ז יין על קרכיה וח"כ לדידי' ליחח להח
דריחים ומחי קמיבעי לי' בבילה מסוס דלח מיככרח זקופחה
הח חפי' בלביכה דמיככרח זקופחה כמי ליל חחי סברח
דסליחוחי' דישרחל קבביד:

ולפענ"ד כרחה לי"ס בחרי חכפין חדח הח דפריך החס
רב חדח בר חהבה חחי כעבד הוח חחי בימוס
בעלמח הוח וסרי' חלח חרחב"ח כגון סכיסך לה יין בין קרכי'
דעביד בה מעמס קחי חדחזקי' לומר דחזקי' לח חמר סכיסך
לה יין על קרכי' חלח חמר סכיסך לה יין בין קרכי' ועיין
בריטב"ח סס סכחב ומיירי בסעמה סס מעמה הכיכר כגון סחקק
בקרכי' מקוס לכיסוך וקמ"ל דחע"ג דלח עבד מעמה בגופה
ס"ל בחמה עמס הרי הוח מצמה גמור כיון שהוח מגופה
ע"ס וכ"ל פירוסו דודחי חין לומר דבקרכי' לח מקרי גופה
ממס דהרי מבוחר בעירוכין ז' ע"ב דסיער חסה וסער בחמה
גופה ה"ח ועיין זבחים פ"ו ובס' יוס חרועה ר"ה כ"ח חלח
הפי' הוח דמעמה בגופה ס"ל בחמה הייכו שסחבו בה סימן
ח' סמוסה חוחה סרפה והוח מעמה בכל גופה ס"ל בחמה
ספעל ס"ל כל הגוף חבל חקק לה בין קרכי' מקוס לכיסוך
חין המעמה פועל בסחר גופה כלוס חלח בחלק מגופה מקוס
סחקק ועיין בריטב"ח סס גבי חפר בה בורות וכו' וחמרי'
וכי הח דחתי עולח חמר ר"י וכו' כבר חירגומח ר"ס וכו'
ובחוס' סס ד"ה היחה כחבו ומייחי כבר חירגומח חע"ג
דר"ה מייבי לחוקרה להדיוס וכעבד בלחוקרה מייבי בלחוקרה
לבבוה דכי היכח דמעמה בגופו כגון סחיבה מהכי לחוקרה
להדיוס ר"ה כמי דמעמיו דידי' כגון כיסך לה בין קרכי'
מהכי לחוקרה לבבוה ע"ס מבוחר דהחי דחזקי' מייבי לבבוה
דחוקר בחמעמה חפי' חיכו מעמה בגופו רק מגופה וכמ"ס
חו חפסר לחזקי' ליל מעמה הכיכר כלל חבל לחקרה להדיוס
לריך דוקח מעמה בגופה ובס מבוחר דיס סברח יוחר לחקור
לבבוה בחמעמה דלח בגופה מלחקור להדיוס בחמעמה בגופה דחל"כ
חיך חמר כבר חירגומח ר"ה בבבל דלמח מעמה בגופה חוקר
חפי' להדיוס ודלחו בגופה חיכו חוקר חפי' לבבוה חע"כ
דכ"ס סוח ומס מעמה בגופה חוקר להדיוס כ"ס חפי' מעמה
דלחו בגופה חוקר לבבוה ולפ"ז מיוסב קומיחך דחזקי' בחמה
ס"ל דמעמה חפי' דלח בגופה חוקר לבבוה חבל להדיוס ס"ל
דחפי' מעמה בגופה חיכו חוקר וסביר מוכח מוחסריחס
חסרפון בחס דהיכח דבלי דעמי' דכיחח לי' בע"ז ככרי
סליחוחי' עביד וכמי' הרין וסביר קמיבעי' לי' וחיס:

ובהכי כיחח דעמ מו"ז ס"י ב' סקי"ד דחין חדס חוקר
דסחיס בחמה סימן חלח בחוס דבר סמוס בבלה ולח
בחלי קבה ע"ס ובבפ"ב סרעים עליו דח"כ חמחי לריך
לחוקמח בחולין מ' כגון סחי' חלי קבה פגוס וסוקים עליו
כ"ס סח חמי' לח סי' סקבה פגוס כלל כמי בחדדי קחמי'
ולפמ"ס ח"ס דדוקח לחוקרה בסכחה לבדיוס כמב מו"ז
דבפ"י סמוסה מפמה סמוסה חוחה כבלה סחוח מעמה בגופה
חבל בחולין מ' לחקור לבבוה חפילו חוחה כ"ס בקבה כיון
שהוח מעמה מגופה חוקר וסוב חיכו רחי' לפכיס וחין בו
מעוס סחוחי חון ולחכי לריך לחוקמח בחי' חלי קבה פגוס
והוקים עליו כ"ס וח"ס:

ועוד עלה בדעחי דחפי' חי ס"ל לחזקי' חדס חוקר דסחיס
ע"י מעמה חפי' לבדיוס מ"מ מוכח מן וחסריחס
חסרפון בחס דכיון דבלי דעמי' דכיחח לחו בע"ז ככרי
סליחוחי' קבבדי וסוי כע"ז סמבדה ישרחל וחין לחס ביטול
דח"כ חלח סחקרוס ע"י מעמס חכחי חמחי ישרפון הח
בביטל בעלמח בני לחו וחף דע"ז סמבדה בוי וזכה בה ישרחל
חין לס ביטול סייכו מדרבנן וכמבוחר בטוס"מ יו"ד ס"י קע"ו
ע"ס וכן חי' הריטב"ח בע"ז כ"ב וחף סהרין חולק על דיכו
חל רמבין וס"ל דחס בוי חוקר ע"ז חל ישרחל ע"י מעמס
לח מסכי ביטול הייכו סחולק רק חל סברח רמבין דס"ל
כיון דחוקר ע"י מעמה וסוי כסלו כחלו בבי' ע"י ביכוי
עין ריטב"ח ע"ז כ"ב יכול בחי לבטלה וחפי' מדרבנן ובע"ז
חולק הרין דח"י לבטלה חבל רק מדרבנן חיכו יכול לבטלה חבל
מס"ס יכול לבטלה וח"כ סמיר י"ל כחי' הריטב"ח ולקיים לחזקי':

אמנם הח בורכח דהרי הרין סוכיח דח' ילפינן מכלים
דחחז דחדס חוקר דסחיס ע"י מעמה מוכח כחי
מסס דחס חוקר ע"י מעמה לח מהכי ביטול וכיון דהח
דילפי' מהחס דחוקר ע"י מעמה ע"כ הייכו סמה"ח חוקר
דח"כ לח קבה כלל קומי' רמבין ודלמח ע"י מעמה חקרוס
ועיין פלחי ס"י ד' דהח מה"ח ח"י לחקור רק מדרבנן וח"כ
גם הח דילפי' מסס סח"י לבטל הוח כחי מה"ח ולי"ל כחי' הכ"ל:

אבל מלחחי הדבר מפורס יוחר בחי' ר"ן ע"ז כ"ב סהק'
דהח דקחמר וחי מסוס הכך דמעיקרח בביטול בעלמח
בני לחו וח"ח והחיך בני לחו בביטול והח כסכיחבה לחס
החרן חף חוחן חסרוח סהיו בה קודס לכן בחו לרסוחן
והו"ל ע"ז דישרחל וחין לה בחילה עולמית וחי' דמעולס לח
בחו לרסוחן חל ישרחל דמסחמח מה סכחסר בהכחה לח
כיחן לחס ע"ס וח"כ עכ"ח ס"ל ע"ז חל בוי סכה בה ישרחל
חין לה ביטול מה"ח דח"כ לח הק' כלוס דסביר פריך למה
חמר רחמכח וחסריחס חסרפון בחס הח מה"ח יש לה ביטול
חע"כ דס"ל דבס מה"ח חין לה ביטול וח"כ ליחח לחי' הכ"ל:

לכן כ"ל ייסוב חחר דסס בע"ז כ"ב ע"ח יליף דע"ז חל
ישרחל סעון בכיזה ולח מהכי ביטול מן וסס בסחר
חו מן לח חטע לך כל ען וכו' והקי' בחי' הרין בסס הרח"ד
ל"ל קרח ס"ל מן וחסריחס חסרפון בחס סחלו הי' ביטול
לע"ז חל ככרי למה הסעיכה הכחוב סריפה בביטול בעלמח
בני לחו חיו מעוס דסליחוחייהו דישרחל עבדי הו"ל ע"ז
חל ישרחל וחין לה ביטול כדחמרי' בסוגי' דלקמן וחיכן
הרמבין דחי מן וחסריחס הו"ח דבוי הבובד ע"ז חל ישרחל
חין לה בחילה עולמית מעוס דישרחל לח מבדה ביבטלה
ובוי לחקרה הוי חליח לבטלה לח הוי חליח חבל ישרחל
הבובד קד"ח דחיח לה בחילה דחיהו חקרה וחיהו חרי לה
ע"ס ולפ"ז הח"כ חי חמרי' הסס מעוס דפלחי ישרחל לבבל
בני דבחייהו דכיחח לחו בע"ז וכי חחי ככרי סליחוחח דידהו
בבבדי חפיר י"ל כחי' רמבין ולריך הכי קרחי דע"ז חל ישרחל
חין לה ביטול חבל חי כיחח דלח חמרי' מעוס דבבלי דבחייהו
סליחוחי' קבביד והחס מעוס דבבה בה מעבה חקרוס ח"כ
כיחח דבוי חקרה והוח חרי לה וחיקבי לחו בביטול חע"כ
יחי' מוכח דע"ז כיון שהוח חל ישרחל חין לה ביטול וח"כ
ל"ל חרי קרחי דדף כ"ב דע"ז חל ישרחל חין לה ביטול
כקומי' סרח"ד חבכ"ח מדחלפריך הכי קרחי מוכח כדריחים
דהחס בעמח מעוס דסליחוחייהו בבבדי חפי' חי ס"ל חדס
חוקר דסחיס ע"י מעמה וסביר מיבעי' לי' לחזקי' חף חי
ס"ל חדס חוקר דסחיס ע"י מעמה וחיס:

ובהכי חיס דבדף כ"ב חמרי' קמ"ל כי הח דחריחים וכו'
וקחמר מכלן וכו' וחמחי בדף מ"ו דחמרי' דבע"י
דחזקי' הוח כי הח דחמר ריחים וכו' לח מייחי הח מכלן
ולפמ"ס דריחים דס"ל חין חדס חוקר דסחיס חפי' ע"י מעמה
יליף לי' כדקחמרי' סס דף כ"ב חבל חזקי' דס"ל חדס חוקר
דסחיס

דמלאים עי"ש מצמם יליף לי' כדקאמרי' מם דף כ"ג אבל חזקי' דקיל אדם חוסר דמלאים .ע"י ממסם אינא למילף מסאי כקומיתך ועי"ב יליף לי' כמ"ם וסיל כדיאים ולא מטמאי' לכן מייתי רק דינו מל ריאים ולא האי מכלן, ודי' יראיכו מחוריתו כפלאות ויעמם ממנו לטובה אות ויחוס יסוטות הנגאות ומכה גאולי בא ככפמך וכפם רבך הדוים ומוגך:

תשובה רכ"ד עוד להכיל

מילים ב' איפאלא יוס א' ואתחכן תרכ"ג לפ"ק:

ידים מכיות מדברי מופרי' קבלתי ובדים כתי' עכם ומה מהקמים בע"ז מיד דרמי קראי אהדדי כתי' ויאמר דוד ויקרפהו בחם וכתי' ויתאם ל"ק כאן קודם מבא אחי הגתי כאן לאחר מבא אחי הגתי וכו' אי"כ אחי הגתי בא ובימלה וקיל לפמ"ם המור ביוד מי' קמ"ו דאפי' ע"ז מל גוי מעבאה ליד ישראל אין לה ביטול ולפ"ז הרי דוד קבה הע"ז בכיבוש מלחמה וגם בידו ובדמומו קודם הביטול הגם מלא הגביה ואי"כ מה מסכי ביטול מל אחי הגתי הא הוי ע"ז מל ישראל:

לק"מ מכמה מעמים חדא הא דאין לו ביטול הוא רק מדרבנן כמבואר מם בב"י ובמו"ז ומ"ך ואי"כ אפשר דבימי דוד עדיין לא גזרו, ועוד דכבר כתב מו"ז מם דאפי' זבה בה כל זמן מלא נאם ליד ישראל יש לה ביטול ובאה ליד ישראל הייכו מבקראה מל ממו עיין ב"י מם ומגיא מי' תקפ"ו מקי"ה וכאן עדיין לא היתה נקראה מל מם דוד ומפיר יש לה ביטול:

אלא דקמי' לפי מיפה הרין מהבאתי במכתבי הקדוש דאם קבאה ישראל אין לה ביטול מהי"ת דאז לי"ם מבבה מו"ז דדוקא אם הוא מדרבנן גזירה אמו ע"ז מעבדה ישראל לא גזרי' אא"כ נקראה מל ממו דמיחלף אבל אם אין לה ביטול מהי"ת לי"ם מבבה זו אבל גם הא לא אבבא דמה דמפיבא לך מקבה בכיבוש מלחמה לא כן הוא דקבין כיבוש מלחמה הוא בחורה חזקה עיין בגיטין ל"ח ע"א ואריכות רמב"ן מם וחזקה אינו קבין רק בקרקע ובעבדים ולא בטלטלין והרי מחובר אינו כאפר מקום ע"ז והיו ע"ז מטלטלין ולא קבי' בחזקת כיבוש מלחמה ולא הי' ע"ז מל ישראל, ועוד דקודם מבא אחי הגתי הי' אומר לאורפס ולא סי' רולה לקבות ואינו קובה בע"כ ואיסורא לא כיחא לי' דלקבי' וכדאמרי' ב"ק ס"ו ע"ב זה מתיאם וזה אינו רולה לקבות ע"ש:

ועוד כ"ל דרין בע"ז מ"ב הק' אינ גזרי' דלמא מבבה לה והדר מבטל לה והו"ל ע"ז מל ישראל והא אין קבין בא"ה ואי' כיון דקודם מזכה בה ישראל יש לה ביטול להיות מותרת בהנאה מפיר כתפס בה קבין ע"ש וא"כ כאן קודם מבא אחי הגתי ולא הי' אפשר בביטול א"א לזכות בה כלל בקומי' הרין ומפיר אהני לה ביטול מל אחי הגתי וא"ש ואין מבאי להאריך יותר וגם זה כתבתי במהירות ודי' יתהר דיחוס לבאליכו גאולה עולם וירחמו בבכלול היכל ואולם, ככפמך וכפם רבך המותם בברכה בונה ירושלים:

ממרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל:

תשובה רכ"ה

מילים פה מאדע יום ה' וילא חרל"ז לפ"ק:

שפע ברכה וכלום לאהובי מחותני ידיכים הרב הגאון כופך מפיר ויהלום, אולר בלום כמ"ה מו"ה יאומיע ברוך כי"י אבדק"ק מטמטעוויץ:

ביום ג' הבבר לבת ערב הגיעני מכתבו ובגילה הוא כתבי מיני עדי"ת ובקיבוא כפמאי בקלרה ע"ד הקומ"ל מהבינא במכתבו בבם מר מותכו הגאון זל"ל דבילף דמלוות לאו ליהנות כתבו מדכתבה תורה בני ע"ז אבד תאבדון ואי ליהנות כתבו הלא כתבה מע"ז ופר"מ תיכן דהוי למעומי תיפלה ומפיר דמי, וגם אבכי אמבתי כן בהמקפה ראמורה אבל בלע"ד דלא מרי למעומי תיפלה רק לעקור כה"ב לבכרי בתכם ולית ב"י המום לא מחכם בע"ז ס"ד מטום דאין כוכתו לתכינם רק למעומי תפלה וכמ"ם הרין והרמב"ן בגיטין ל"ח בתא דר"א מיחיר עבדו להמליטו לעמרה דכיון דמטום מלום ליה ב"י מטום לעולם בבם המבודו מהוא מטום לתא דלא המכם לו לעקור בבכר מליכו הבאה אלא גרם מבאה מ"ין המ"ם יוד מימן קיל ואין מכרו אסור רק מטום רולם בקיומו מל מ"ם וכיון דאיכו רב"ק רק למעומי תפלה ולעדרו מפיר דמי מ"ין מם בבע"י ד"ם לא מוקים אבל ודאי דאסור ליהנות מכב"ב בבמה ביעורו אף דהביטול הוא למעומי תפלה מ"ין מקחים כ"ו ובתוס' מם ס' ד"ם ואומר זולת בחרומה מעמה דמותר ליהנות בבמה ביעורה מ"ין מבה כ"ם וכיון דמלוות ליהנות כתבו ופוי מלאה בעורה אסור אפי' למעומי תפלה, ואולי כתכוון מעלתו יען מאיא למעומי תפלה בלי הבאה זו מריא רחמנא אבל זה מכין אחר לבעי ואיכו דומה להך למעומי תפלה דע"ד ס"ד הכ"ל:

אבל לבכיד כראה דלק"מ דכיון דאיכו בהבה עד אחר מאיבוד מקיים מלותו וכדאמרינן בר"ה כ"ם אימת מעל לבחר דתקע ואז מקלא קלי איסורא ומרי ליהנות אף אי מלוות ליהנות כתבו, ומכ"ם דבכא כיון מבבר בעמים מלותו אין לך דבר מבעמים מלותו ומועלים בו וכמ"ם חוס' מלאי תמורה ואף דאפשר דאסרה לעולם אסור הייבו מעמם מבתבו החוס' מם דבתיב לא ידבק בידך מאומה מן החרם וכאן לא כמאל דבוק בידו מאומה מן החרם דאדרבה אבדי ובינבו מן העולם ולק"מ:

ואם לדחות הבבה המובות בדבר חדא די"ל דעמם דאבד תאבדון דוחה ל"ת דאי"ב דע"ז ועיין באחרוכים בסוגיא דמלכ"ב מחקרו בזה דכימא עדל"ת ותרלו דאפשר בעופר אחר וכאן אי"א לקיים מכיהם, מכיה יל דהוי לא אפשר ולא מקבוון דמרי לבי"ע עיין פמחים כ"ה ע"ב וה"ב אי"א מלא לאבדו ולא קמכוין רק לקיים מלות המלך וגזירתו ית"ם ולא להבאה, ומליבים יל כיון מבהבה ע"י איבוד הוי מלבדה"ב דמרי ותליא אם בע"ז מלבדה"ב אסור עיין חוס' ע"ז יב"ב ד"ה בורד והדם ודף מ"ג ע"ב ד"ה אמרו, וגם יל דמ"ד מלוות ליהנות כתבו בבר כ"ל בע"ז דף מ"א ע"ב דע"ז מבמבבה מאיליה מותרת ואי"כ הא דאין ישראל יכול לבטל ע"ז מל גוי הוא מטום גזרה דלמא מבבה לה וכו' כמבואר מם ועיין ביו"ד סימן קמ"ו ואי"כ מפיר יכולים לקיים לאבד תאבדון בע"ז מל גוי כיון מבבה רק בחיבודה מותרת בהבאה דלא גרע מבמבבה מאיליה וכ"ז כתבתי רק להגדיל תורה ולהאדירה אבל מחוורתא כדמכיבן מעיקרא דכיון מהבאתו רק אחר ביעורו מיקלא קלי איסורא ובעמים מלותו ומותר אז אפשר הוי בבבה מדבר אחר הגתי בו ממם בקול מראה וריח לאחר מתעלה תמרתו בפמחים כ"ו ועיין אריכות גדולי האחרוכים בסוגיא דר"ה כ"ח, ובזה אומר מלוס ידידו מחותכו הדומ"ת בהבה:

תשובה רכ"ו עוד להרב הגאון הכ"ל:

נועם מכתבו תמול הגיעני והיום חמתי להמיב מפני הכבוד ואולם רק בקילור על מה מתפם אותי ידידי כ"י על מה מכתבתי לתרן קומ"י חותכו הגה"ק זל"ל דהוי כמ"ז מבמבבה מאיליה הא הקומ"ל הי' אקרא דואמריהם מבריסון בחם והוי ע"ז מל ישראל דיוסה הוא לבו מאבותיכו וכמבואר בגמ' בחמרה דמבה ובע"ז מ"י ל"ם ביטול, הבה הפיקתו איבה מוכרחת דמלד מהוא יוסה לבו מפיר יש לו ביטול מה"ת רק מדרבנן אין לו ביטול וכבר רמזתי על זה במכתבי [עיין מ"י הקדוש] והוא מבואר בחידושי ריבב"א ע"ז כ"ג ע"ב בבם הרמב"ן הא דאין ע"ז מל ישראל בטלה הייבו בבמבבה מל ידו אז ע"י מלותו אבל בבמבבה בכרי רק מהוא קבין מל ישראל בטלה מה"ת רק מדרבנן אין לה ביטול ע"ם ואי"כ אדרבה מלד מהוא יוסה לבו א"ל ביטול ואיבה בחסרה כלל למ"ד אין אדם אוסר דמא"ם, והו"ל למידרם מרבביתא מדפלאו ישראל לבגל גלי דעתיהו דיחא להו בע"ז וכי אחי בכרים מליחותא דידהו עבדי והוי ע"ז מ"י ולי"ם ביטול וכדאמרינן בע"ז כ"ג הכ"ל מבדי יוסה וכו' ואא"א דמא"ם ואי מטום הבך דמעיקרא בביטול בעלמא מבי להו אלא מדפלאו ישראל לבגל וכו' ע"ם וגם בגמ' זו מבואר דמלד מהוא יוסה מפיר מהבי ביטול מה"ת ואדרבה איבה בחסרה למ"ד אאדאמא"ם:

וכמ"ל והוא מחירה לבחיבתו:

אמנם לבאורה היא מחירה גם לדברי כמו מבתבתי אבל בחמה בעת מבתבתי מבתבי הקדוש הי' בזכרוני דברי גמרא אלו אבל מי' מטום אלני כי הוכחת הגמרא מדפלאו ישראל וכו' דאם הבבבי עובד אדעתא דישראל הוי בע"ז מל ישראל ולי"ם ביטול הוא רק למ"ד אא"א דמא"ם

אבל

אבל למ"ד אדם אוסר לא מוכח מידי וכדמסתפינא לסון סגמ' דאחרי דלאחר יכולם קנס אין אדם אוסר ואסרי דמעיקרא קנס דקני בביטול אבל סני דלאחר יכולם אי קיל אדם אוסר לא קניא כלל דליסוי קני בביטול אלא דלמ"ד אין אדם אוסר קניא דאיכו נאסר כלל ועיין בריטב"א ובמאמר דמלחמה כאסר אבאר בעזסי ואיכ אכתי יל דמ"ד ליסכום כתכו סיל דכסתבים מאילים מוחר ואדם אוסר ולא מוכח כלל מדסלמו וסביר כתיב ואסריסס הסרופון וכל סני דיכים ליסכום כתכו וכסתבנו מאילים מוסר ואדם אוסר סס דלא כהלכתא ולקיימ:

ועתה אבאר דברי דמעולם כתקסיתי בהא דקאמר ואי מסוס הכך דמעיקרא בביטול בעלמא קני ומס קוסים כהי דמוחרת בהנאה מיי ביטול מיימ מלוחה בסריפה דוקא ולבעלה וכי חמץ לריסיב דמוחר בהנאה בפסח איכו מחויב בחסביכו ולבערו והיכ דכותי' וכמה מלאחי בס' ברוך מעס בדין אאחדסים סוף דין אי סעמד בזס וסאריך לחזק הקוסיא ומ"ל מה שהיכן מ"ס שלא הבלה אלוכה לפרסי, ובלה בדעתי לחלק ולומר דבעלמא בע"ז סמיי ביטול הכבכרי פקע מיכי' סס איקור ע"ז איכ אס היסראל כופה לכבכרי לבעלה היסראל מקייס בזה מלוח ביעור ע"ז שזהו ביעורו והוא מיי יסראל מסאיכ בחמץ אף אס מבטלו מיימ כסאר סס חמץ עלה [ולראני בפסחים כיב דיליף סאור דאכילה מסאור דראיה יש לבדד בזה ואין הזמן מסכים להאריך] איכ בביטולו מדיין איכו מבוער מן הטולם להכי כתב המרדכי בסס ריב"א שלא לבטל קודם סריפה כדי לקייס מלוח סרפה ומיוסב קוסים

ב"מ ועיין בסוטע אוא"ח סי' תליד סיב בהגיה:

אבל יוחר כיל עפיימ דדרסיכן בספרי והובא בילקוט פ' ראה ואבדתם אה סמס מן המקום ההוא בא"י אחה מלוה לרדוף אחריהם ואי אחה מלוה לרדוף אחריהם בחוצ"ל ע"ם ועיין בדמב"ם פ"ז מעכו"ם ה"ח ולפ"ז כראה דבא"י דאינו מלוון לסרם הע"ז עיין ע"ז מ"ה ע"ב איכ אפי' אפסר לכוף הכבכרי לבעלה ולהחיכה מיימ בע' דוקא סרפה ועיין בעוי"ז יו"ד סוסי' קמ"ו אבל בחוצ"ל אין מלוחה בסרפה אלא כסאר איסורי הנאה שהן מן הכסרפין כגון כלאים וכדומה ואס יכול לכוף הכבכרי לבעלה דפקע איסורא אין מלוה עליו לסרפה דוקא אלא כופה הכבכרי לבעלה וזה ברור, וכיון שזכיכו לזה יש לחדש עוד יותר דאפילו בא"י איכו מלוה לרדוף ולסרם רק אותן שכעבדו אחר שהיתה יושבה לכו אבל מה שעבדו מעיקרא קודם שכתבה האמן לאבותיכו אין מלוה לרדוף ולסרם רק כשאר איסיב אבל מה שאפסר לבעל ע"י בכבי ולהחיכה איל סרפה, ולפ"ז פריך סביר ואי מסוס הכך דמעיקרא בביטול בעלמא קני להו דהכך דמעיקרא לא בע' סרפה אס אפסר בביטול כיל ואיכ קוסים ב"ע, ואי מסוס הכך דאחר יושבה הא אין אדם אוסר דבא"ם ובדפריך בגמ' וכל זה למ"ד אין אדם אוסר אבל למ"ד אדם אוסר סביר ייל דלא אמריכן האי סברא מדפלאי ומהכי ביטול ואפ"ה לריך סרפה דוקא מסוס הכך שכעבדו לאחר יושבה וכקוסים ב"ע ואיכ מ"ס דמ"ד ליהכות כיתכו יוכל לסבור אדם אוסר ומהכי ביטול וסיל כריל דכסתבנה מאליה מוחרת

וסביר יכול ליהכות באינודה ואפ"ה בע' סרפה דוקא:

וראיה ומעס לדברי הכיל דלמ"ד אדם אוסר ליא האי סברא מדפלאי וכו' מדברי הרמב"ן הביאו הר"ן בע"ז כיד ובריטב"א בדף כיג הכיל שהק' אהא דפריך מכדי יושבה וכו' ואין אדם אוסר דבא"ם דלמא עבדו בהו מעשה וסיל כעולא אר"י דבעשה בה מעשה אסרה ומ"ד דכל כהיב בביטול בעלמא קני להו דאתיב דע"ז של עכו"ם שבאה ליד יסראל אין לה ביטול הכא יש לה ביטול דכיון שע"ז זו שלא מדעת בעלים נאסרה מפני מעשה שבעשה בה כי היכי דמפני הטוא מעשה שהחא נאסרה כאלו היתה של עכו"ם ה"כ הוי כשלו לעכין ביטול הלכך קודם שלקחה יסראל מן העכו"ם בביטול בעלמא קני לי' עכ"ל הר"ן וטוא מבואר דמ"ש דבבא ליד יסראל אין לו ביטול היינו לדיכא דמה"ם ודאי יש לו ביטול אס לא עבדה יסראל או שלוחו כמש"ל בשם הרמב"ן וכ"ז מבואר למעיין בלסון הריטב"א בשם רמב"ן אבל לעכין אוסר דבר שא"ם ע"י מעשה לא שמענו אלא בשעושה לשם ע"ז כהוא דסוחט בהמה חביכו לע"ז ונס שיהיה מעשה כיכר בשיכוי שאיכו חוזר לבריתו דדמי כמאן דקני לי' בשיכוי דומיא דגזלן וכו' ולהכי מהכי לי' ביטול ע"ם אחרכתי קלא בלשונם כדי שלא יהפסקי בדברי, ולפ"ז הקשה

למ"ד אדם אוסר למס כי סרפה בביטול בעלמא סני ואי כסיכון סגמ' מדפלאו יסראל לעגל גלי דעתייהו דכיחא לסו וכבכרים שליחותא דידהו עבדו וסוי ע"ז של יסראל ואין לה ביטול הא כיון דבכבכרים לא בעי כיחותא דיסראל וקבלו בשיכוי אדעתא דבפייהו פלחו ע"ז שלהם הוא ואמאי ליימ לסו ביטול אחו אס יסיה כיחא ליסראל דגוי יסים עובד ע"ז של עלמו לא יהיה לה ביטול והא מבואר סס דף כיב ע"ב דיסראל וכבכרי שבעבדו ע"ז בשותפות בבכרי מבטל חלקו ולא כיון דגם יסראל שלא לה וכיחא ליה לא יהיה ביטול לחלק שבכרי איו כמ"ש דלמ"ד אדם אוסר לא בעי כלל לה"ש מדפלאו וכו' רק דבלאיים לא סני בביטול ובעי סרפה דוקא וכמ"ש, ואין להביב דגם למ"ד אדם אוסר שפיר מסני מדפלאו דעכ"ם בסני דלא עבדי מעשה ולא נאסרו רק מחמת כיחותא דיסראל ליימ ביטול ז"א דמשמע דאי לאו מסוס קוסיא אימא כל דבשדי מגל וכו' לא הוי לריכין לחי' דמאן מוכח לומר דלוחה חוסה לאבד מספק ואס כיל בלאו הא קוסיא כמי ליל דלוחה החוסה לפרוף מספק למ"ד אדם אוסר דבא"ם. וגם אין להביב מלשון הרי"ן שכתב שכיון שע"ז זו שלא מדעת בעלים נאסרה וכו' דאפילו למ"ד אדם אוסר כמי דוקא בנאסרה שלא מדעת בעלים הוא דיש לה ביטול אבל מדעת בעלים אין לה ביטול ודלא כמ"ש דאין כוכת הר"ן כן אלא כוכתו כיון שנאסרה שלא מדעת בעלים הוי כע"ז של גוי וממילא אפי' בדעת בעלים יש לה ביטול כיון שא"ל דעת בעלים:

ובהשקפה ראשונה היה כיל לבאורה לסבור דברי הראשונים ולומר דהא דכתב דמב"ן דע"ז שלא בעבדה מיסראל או בביחותי' רק מעכו"ם ובא ליד יסראל יש לה ביטול מס"מ הייכו דוקא בא ליד יסראל אחר שנאסרה ומשום דאיכו קונה איה"כ אבל דבר של יסראל שעבדה עכו"ם אפי' בלי דעת יסראל למ"ד אדם אוסר דבא"ם מקרי שפיר ע"ז ס"י דלא יצאה מרשותו עי' שנאסרה בהנאה ואין לה ביטול מס"מ ועיין הסובה רשב"א סימן תי"ב ובריב"ש סימן תי"ח וריטב"א קידושין כ"ו ורשב"א סוכה ל"ה ולפ"ז אי"ש דפריך הגמ' דוקא למ"ד אין אדם אוסר דבא"ם דשאלה קשה אחר דאחר יושבה אין אדם אוסר ואהכך דמעיקרא שבאו ליד יסראל אחר שנאסרו הא מהכי ביטול אבל למ"ד אדם אוסר ליק כלל דלריך סרפה משום הכך דלאחר יושבה שנאסרו ולא"מ ביטול דהוי ע"ז של יסראל, ולפי זה היה נסחר המיון שכתבתי על קוסי' חותכו הגאון זצ"ל דקרא דואסריהם הסרפו ממכ"ש לא מהכי ביטול ובסתבנה מאליה דלמ"ד אין אדם אוסר לא"מ משום מדפלאו לעגל וכו' ולמ"ד אוסר בלא"ים לא מהכי ביטול להכי דאחר יושבה דהוי ע"ז של יסראל. אבל באמת הא ליתא דכבר כתב הר"ן בע"ז מ"ב ע"ב דאפי' אחר שנאסרה יכול יסראל לזכות בה כיון שקודם שבאתה ליד יסראל יכול עכו"ם לבעלה ע"ש ואיכ אין טעם לחלק בין נאסרה קודם שבא ליד יסראל ובין נאסרה ביד יסראל ואס נאסרה קודם יש לה ביטול מס"מ לדעת רמב"ן גם נאסרה ביד יסראל מהכי ביטול מס"מ ואיכ הא בורכא כמובן ולי"ל כמש"ל ואס כן הדרן לקמייתא ועל מסמרתי אעמודה גם בדיחוי זו שכתבתי על קוסי' חותכו הגאון זצ"ל שהביב עליה ידידי מעלתו כי' ובזה אומר שלום ידידו מחותנו הדוש"ת:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה רכ"ז

שיליח ב' איסאלא ג' לס' כן יבבה וכן יפרן תרס"ה לפ"ק:

שוב"ט לבני אהובי הרבני המוב"ב זוב"ב כמו"ה בן ליון כי"

היום הרבתי מעט והכני לקיים דברי להביב על שאלתך אם מותר לשדך בכרים לבכרי בשכר או לא, ומה דפשיטא לך דמשום אי' לא תחכם ליכא דכל שהוא לטובת עלמו ולא לטובת הבכרי ליש לא תחכם כמ"ש מגיא סי' ל' בשם הרי"ן, הבה בבי"ד לא הולרכת לדברי הרי"ן דהרי' בע"ז כי לא תחכם לא תתן להם מתכת חכם ואס הוא בשכר איכו מתכת חכם וכן הוא לשון הרמב"ם פי' מעכו"ם אלא דהוי קדיה דלא שרי אלא אס הגוי נותן השכר משלו דאפרי' ממון עיין ספ"ק דשבועות או אפי' אס אחר נותן השכר

דמהכי

דעסכי מדין עבד כנעני עיין פ"ק דקידושין אין המסנה לגוי עובר בשביל זה עשוה לא החכם רק מי שכותבן הסכר בעבורו אם הוא ישראל אבל בעשחרר עבדו לשלמיו לעשרה דשעשחרר עדידי' קא מיחסכי והגוי לא חסר מעוכא איכא עשוה לא חשכם והידע שיין כיון דישראל כמי כהנה אעיג דאחכה לבכרי בחכם כמי ליכא לא חחכם, ועוד חידע דעשה דלעולם בשם הענודו הוא עשוה לחא דלא החכם אבל ז"ש

גם בלי קבנת הרין דבשכר איכו בחכם:

אבל אבי חוסם שהרי דכשיכן החם כמי לא החכם לא

החן לשם חן ופירש"י שלא יאמר כמה ככרי זה כאה ועיין לשון הרמב"ם פי' מעכו"ם ס"ד שכחב וכן אסור לספר בשבחן ואפי' לומר כמה כאה עכו"ם זה בלוחתו וקיו שיספר בשבח מעשיו או שיחבב דבר מדבריהם שלאמר לא החכם לא יהי' לשם חן בעיכיך מפני שגורם להדבק עמו ולבלוד ממעשיו הרעים ע"ש ואיכ כיון שדרך הסדכים לשבח האשה בפני האיש ושאיש בפני האשה אסור מטעם שכיל ומה לי בשכר או בחכם ואולי אם הוא בשכר שייך יותר טעם הרמב"ם שכיל, ואם יאמר האומר שיזהר בנפשו שלא לשבח ולשאר מה שקשה להאמין מ"ש גו מטוס לך לך אמרי' כזירא שאור שאור לכרמא לא תקרב כדאמריכן ח"ב ס"ז ע"ז כיח ע"ב וכמה דוכתי ונדולה מזו כתב הסב"ן ח"ב ס"ז דליד דאף דמן הדין מותר לישראל לבשל בשלה לעכו"ם ולהשיב לו כיון דאין אי' לעכו"ם אלא אמה"ח מ"מ יש כיעור להתעסק עמהם בשם בגם וכו' שהרי אמרו אסור למזוג יין בסך לעכו"ם מטוס לך לך אמרי' כזירא וכו' והכוהב היתר בזה אין בו רוח מהלה ע"ש ורמזת עליו במכתבך הראשון [הן אמת שדין זה שהביא הסב"ן בישראל אסור למזוג יי"כ לעכו"ם וכו' לא מלאתי לא בגמרא ולא ברמב"ם ולא בטוש"ע רק להיפך שגוי אסור למזוג לישראל איתא בע"ז כיח ע"ב מטוס אמרי' כזירא שאור שאור וכו' וכן הוא ברמב"ם פ"ב ממאכלות אסורות הי"ג ועיין בלחי"מ שם דאיכו אסור רק לכתחלה אבל בדיעבד מותר במזג בכרי ועיין ביו"ד סי' קכ"ה ס"ז, ואולי ס"ל להסב"ן דכמו שאסרו בגמי שימזוג העכו"ם המים לתוך היין שביד ישראל מטוס כזירא שאור שאור אעפי שאין בו אי' כיסוך כלל כמ"ש הרמב"ם שם שמא יבא לילוק היין לתוך המים הי"כ אסור לישראל למזוג לבכרי מטוס כזירא שאור שמא יבא בכרי למזוג לישראל יין לתוך המים]:

ושוב כתבת לאיסור מהא דס"ל קכ"ד ס"ב דישראלים לא

בשכר והוא מגמרא ע"ז כיו מפני שמילדת בן לע"ז והיכ בכ"ד הרי נורס לידת בן לע"ז ותכאי זה שתהא ידוע לש כאן דהתם ההיתר מטוס אינה עיין בטור ובית יוסף שם והכא לש אינה אם איכו מתעסק בשרקרות זה ושוב דמית זה שהוא חשם רחוק דמי ייתר דהלד ולייכת מ"ח מ"ע אי' מ"ש על דברי תוספות ביטין מ"ח שכתבו דבגמר ביאה קיים פריר ע"ש, הכה הגם שכבר קדמך בתשו' חוות יאיר סי' קפ"ה שכתב ג"כ כך מ"מ איכו תמה עליו ושרי קי"ל יבמות קי"ט דרוב כשים מתעברות ויולדות ע"ש ומ"ש מזה ע"ד

תוספות הכ"ל יבא להלן אי"ה:

וסבור הייתי לומר למ"ש רשב"ח שבת קלג ד"ה ואבי"י שהק'

למאן דמתני לה אהאי דר' יאשי' אמאי קרי לה

דבר שאין מתכוין דהא מתכוין לקלילה אלא שאיכו מכוון לעשר רק למול ואין זה קרוי דשאי"ת אלא משאלג"ג וכו' ותיכן דודאי אי' כתב רחמנא בפירוש השמר בנגע לרעת שלא תקון הי"כ אלא השמר בנגע לרעת כתב רחמנא כלומר שלא יעשכו אלא בהוראת כהן ואכן הוא דקאמריכן דכיון שכן אסור לקון בהרת שמעשר הוא בקלילתו והלכך כשזה קולן לשם מילה הוא דשאי"ת אבל עהרה ע"ש וה"כ כיון דלא אמרה תורה ישראלים לא תילד בכרית רק אכן הוא דאמריכן שלא תילד מפני שמילדת בן לע"ז ואיכ כשמילדת בשכר הרי היא מתכוונת בשביל שכרה והויל לבני בן לע"ז דשאי"ת ומותר אפי' אינה ידועה למילדת ואיל ידוע ובעמא דאינה, אך ז"ש דהא הויל פסיק רישא דודאי מילדת בן לע"ז ואסור דשאי"ת אבל במזוונג בשכר שפיר מותר מטוס דהוי דשאי"ת ולש פסיק רישא כיון דש מיעוט שאיכן

מתעברות ויולדות ואש:

אמנם בשמ"ק כתובות בשוני' דדש מיפקד פקיד מעמע

קלא במקיא דאש עפי' הרוב ודאי כעשה האיסור

אף על גב דאיכא מיעוט דלא כעשה האיסור מקרי פסיק רישא ולי"ע:

ושוב כתבת ועוד דמילדת נופא כתב בחידושי סנהדרין

דאש איכו עובד ע"ז מילדין ועכו"ם דידן לאו עובדי

ע"ז כיכהו כדאיתא בחולין י"ג ע"ב ובכרים שבחון לאכן לאו עובדי ע"ז הן אלא מכשב אבותיהם בידיהם ע"ש, הכה גוף דבר זה עד שאתם מביא מחידושי רעקיא הביא דברי הש"ע פי' מעכו"ם ס"ב שכתב ומדברי רביכו משזכיר בכל זה עכו"ם משמע שאש איכו עכו"ם עותר לרפאותו בשכר וכן לשעלותו משבאל ע"ש, אמנם כ"ז אש ידעיכן בי' בודאי שאיכו עובד ע"ז כשאי דע"ז ש"ש דרבא עדר לי' קורבנא לבר שמך אבל בשאש בכרים בזמש"ז כבר העלה ש"ך יו"ד סי' קכ"ד ס"ק ע"א בשם כמה גדולים דלא אמרים בכרים בזש"ז לאו עובדי ע"ז הן אלא בהפ"ע ע"ש ועיין בטור וב"י סי' קכ"ג ואיכ לסרויה מה שאיכו משסיד מכיסו לא אמריכן כלל דלאו עובדי ע"ז הן, ומ"ש חו"ש שם מהשו' רשב"ח סי' ק"כ בהשובה רשב"ח שלפני כשמע סי' ק"כ בשקודת שלעכזור אמנם הב"י בבדק הבית סי' קכ"ד הביא בשם רשב"ח בתשו' רופא ישראל מותר לעשות רפואה לבכרי כדי שהתעבר מטוס איכה כמו שמותר למילדת וכן הביד על הרמב"ן ז"ל שעשה הוא עלמו כן מצה משמע דרק מטוס איכה התיר ולא מטוס דלאו עובדי ע"ז הן ובכל זאת הביא שם שכתב הריב יונה על מעשה

זה חבא עליך ברכה שאתה מרבה זרעו של עמלק:

אבל מ"ש דאולי יש לחוש כיון דפרוליס בעריות ולכשתכשא

ותפי' לאים ותהא אשה אים דעכו"ם כמי מוזהר בלי'

כמ"ש רמב"ם פ"ט ממלכים וממילא איכא חשש דלפני עיור ולחית דנ"ז רק שפיקא שוי והבאתה תשו' שכי יושיע חיו"ד סי' נ' דאיסור לפ"ע דעכו"ם בזמה"ז שוי רק דרבנן משום דעמד והתיר לשם ע"ש והויל שפק דרבנן ולקולא, הכה שראי' שהביא שהוא רק דרבנן דהה הוא בעלמו שם ושפיר קא דחי וכך עלתה במחשבה לפני אבל הטעם שכתב משום דעמד והתיר לשם הוא תמוה שהרי שם בע"ז ג' פריך איתגורי איתגר איכ מליכו חומא כשכר ומסיק דאעפ"י שמקיימין אותן איכם מקבלים שכר כמלווה ועושה אלא כאיכו מלווה ועושה אבל עוכשם הוא כמלווה ואיכו עושה ושפיר עובר ישראל משום לפ"ע מה"ת דאליכ אכתי הקשי איתגורי איתגר וכן משמע מדברי רש"י נופא בדף וי"ו שכתב וכשי דאמרן עמד והתיר מיהו אל יענבו על ידיך שהרי עתידין הן ליתן את הדין על שאין מקיימין אותן ואעפ"י שאין להן שכר בקיומן ואשכי קעבר ישראל משום לפ"ע וכו', ומפורש יולא מפי הריעב"ש בע"ז דף וי"ו דיש אליבא דעובר אלפ"ע מה"ת אם מכשיל לבכרי וז"ל אבל לגלפני עיור לכ"ע חייביכן ואי' תורה כמי הוא ע"ש ועוד שם בד"ה ה"ל בסוף הדיבור דאע"ג דבמכירה לבכרי או להשאיל ולתת לו מידי דעביד בם עבירה או הקרובת לע"ז איכא משום לפ"ע דבר

תורה וכו' ע"ש ודלא כתשו' פני יושיע:

אבל מעמע אחר כ"ל דלש כאן משום לפני עיור הכ"ל

דכ"ל לחדם דבר דהא דבן כח מלווה על אשה אים

ילפיכן בסנהדרין כ"ח מקרא ודבק באשתו ולא באשת חביכו וכן הוא בבמ"ש פ"ט ממלכים ה"ה איכ לא מליכו אי' אשת אים אלא גבי האים אבל על האשה אין שום איסור דאפי' בישראל מלרכי' קרא בקידושין ל"ח דהשווה הכתוב אשה לאים לכל עוכשין שבתורה ע"ש ואיכ בעכו"ם דליכא קרא שפיר י"ל דאין על האשה אי' כלל, [עיין לש"ח בברכות דכ"ב בשמ"י ד"ה אם האשה וכו'] ועוד דאשה קרקע עולם היא כדאמרי' בכ"ד ולא קעבדה מעשה איכו דקעביד מעשה כדאמרי' ב"ק ל"ב רק הכאה לתרוויהו אים לבו כדאמריכן התם והתורה חשבה להכאה מעשה דכתיב וכבתו הנפשות העושות ועיין תוס' שם אבל בב"ק אין אי' על האשה רק על האים [ומ"ש ב"ש אי"ח סוס"י שכ"ד] ולפ"ז אין כאן לפ"ע כלל במה שמזוונג ובעשית איא שהרי אף אם תזנה כשהיא אשת אים אין היא עוברת על איסור אשת אים רק שמכשילה לבועל והרי אמריכן בע"ז י"ד ושם כ"א אלפני מפקדיכן אלפני דלפני לא מפקדי' דאין הגוי מלווה אלפ"ע ועיין תוס' שם ע"ז ד"ה לבכרי מזדבן, ועוד דלא הוי כתרי עבדי דבהרא דהא להבועל מלוין אשת אים ואשר עריות בכריות:

וגם בגוף הדבר אני בטוח אם הא דאמריכן רוב בכרים

פרוליס בעריות אם הוא דוקא בגבר או אף בנשי

דידהו ואפשר דהא דכתב תוס' הראש"ש ריש כתובות דבטוחה

בעלמא משמרה שייך גם בבכרית:

ומ"ש דלחוס' גימין מ"ח ע"ב דעבד וגוי מלווין על לשבת

ילדה ועיין אריכות מכ"ח הכ"ל איכ הגו דלא לוסיף

עלה

עלם לאסור לפדך ככרי וגכרים, לא כיל דשנה דידהו לא איכפת לן דגוי ודאי ליתא בכלל מרבות ומרלא אסור לגוונס מעוס תקלות הכיל, ועוד אולי איכו מלוים על מנה רק לסוליד בכיס המקיימים מנע מלוה בר כה אבל לא לסוליד בכיס לעיז ומוברים על מנע מלוה ביב מאיכם ממיסבי עולם

רק ממחריבי עולם ועיין בטור אויח סי' ריט:

ובמכתבך המכי הבאת ביב המו' מרי הכיל מהוגאו ביב בבאמיש יויד סי' ב' ס"ק מ"ב בתב לו קבלה מפי גדולים המחמעמק באלה לא יצא רבי מזרע מאיכו מגון וכרמז בעמיב ולא המחמן בם וגו' כי יקור וגו' עיש וכתבת דאולי לא כאמר קבלה זו אלא בעוסה בחכם ולא בעכר ולא בהיכל דהיתר דבעכר הוא רק מלא יאסור מעוס מחכת חכם או מעוס איבה דבעכר לא מלי לאמתמוני עיין עור וב"י סי' קיד וקיים ובעויב ומפרשיו מם, לכן לפבביד מומר בפמו ירחק מזה כמעחי קמה וכדאי הם הרי"ם והמבין וקבלה חרי ליבא מפכיסם אפי' בעמה הדחק, וס' יזמין לו מרכבה בהיתר ולא באיסור, ויסי' לו זרע כסר עד ביאת רבני מבמר, מוב הראבי בכי הב' החרים כמרים מבה כחום כי' מכבר כמאל בזה בחמו' מהריא"ל יויד סי' ריל והבלביד כתבתי:

ועתה אבא על יחר המרומיך ומיש ביישוב קומי' מגיא סי' ל' על הרין יפה כתבת וגם אני כתבתי בקבנון זה בחידושי לעיז"לך לפמיש לעיל מעוס דמאיש יש לפקפק *[מ"ג סי' ל"ח] ובין הבין אם אסר לפכיך:

תו הבאת קומי' מכיה על חוס' ביטין הכיל מכתבו דלהכי אין בעוסה דפויר דוחה לאו דלא יהי' קדם מעוס דלא הוי בעידכא דמעמה הערלה עובר לי' בלאו ומעמה ליבא עד בער ביאה עיש והקמה אין קיים הערלה בעבר ביאה שמא לא יהיו לו בכיס ואחיל דיהיו לו שמא ימותו והרי קיל בלהעיז סי' ל' דהיו לו בכיס ומתו לא קיים פריר, וביאה לך מעוס דקיל רוב כעים מהעברות ריולדות וכמיש גם אבי לעעלה לדחות דברי מרי, אלא דאבתי קמי' לך לעיש אחרוכים בעם עיר דוד דהיבא דהלים מלר ודאי וקיום הערלה הוא רק מבה רוב ולא אמריכן עדלים אי"כ הי' קיום הערלה הוא רק מבה רוב ולים עדלים, ועוד דהא לא קיים פריר אלא בבן ובת וזה ודאי דאין רוב כעים מהעברות ריולדות בן ובת, ולקומיתך האחרוכה כתבת כיון דעכים חדא מיהת יולדת אי"כ יש לומר דאלי מלוה כמי עדלים דהרי בבלאים בלילים דמיכי יכפיכן ביבמות ד' דעדלים אביג דהבלה איכו מעבב אם הלבן אפים אמרי' עדלים והאבבה עוד קלא ובבל זה יש לפקפק ולא אבכים עלמי בזה דלפעביד קומי' מעיקרא ליתא דודאי אין ביד אדם שיהי' לו בכיס עבים והוא רק בידי שמים ולים לומר שבלעווה על זה אלא שהוא מחויב לשמחדל בעעשה שיהי' אפשר שיהי' לו בכיס דהייבו ליבא אמם ולבעול בכל עוכה ועיין בבמבים רפביו מאיסות ואם כבר יש לו בן ובת קיים פיו ואיבו מלוה יותר עשיא לבעול בכל עוכה ועיין ביה שמואל רפי' ל' ולא שהוא עשה המלוה בעה שבוליד בכיס שהרי אין זה בידו ואפילו הוליא זרע באמבטי ובהעברה אשה מזרע זו והולידה בכיס כתב המיא סי' ל' שקיא דקיים פרי' ורביה אף שהוא לא קיים מעשה מלוה מיא כיון שיש מזרעו בן ובת בעולם אינו מחויב במלוה זו אבל קודם שיש מזרעו בן ובת בעולם יש עליו מיא לבעול ביאה שאפשר להוליד על ידה ואי"כ בעבר ביאה קיים עשה ודאי אף אלא בהעבר מביאה זו שהרי הוא עשה אם שלו ופפיר דוחה לא בעידכא אלא אלא כפשר בזה מדיין ממיא דפויר ומייב לבעול עוד בכל עוכה עד שיהי' לו בן ובת וזה שמוש ובלור:

ובישוב קומי' מוס' הכיל דאמאי אין בעשה דפויר דוחה לא דלא יהי' קדם עלה בדעתי כעת לחדודי בעלמא עפי' מה שמעתי מגיסך חתני הרב המאוהיב מוסרניש כי' שמעת מפי רבו הרב הגאון המכוה מוסיש עיש זיל ולא ידעבא לי מדידי' לו בעם אחרים דדרשיעמא דקיא דעדלים אף דלא הבעשה חמור מעשה כדאמרילן ביבמות ז' והוא עפי' ירושלמי פיז דביטין היו ופיב דקידושין הלכה ב' ר' יוחבן אמר אוכשא כמאן דלא עביד עיש ועיין בבמ"ב חויש סי' כיא סקיג ואחמיז רפי' ליח ולפיז אם מקיים העשה ומובר הלא העשה אמריכן דאכוס הוא לבעבור הלים מחמת העשה והוי כלא עביד הבעירה אבל אם לא יקיים העשה משום שלא יעבור הלים אף שהוא אכוס בביטול העשה מיא לא אמריכן דהוי כמאן דעביד, וסכה בלאו דלא יהי' קדם מוזהרים אחים ואחשה עיין בספר החיכוך לפרחים מלוה תקיב ובהוס' ביטין הכיל וכעשיל ואמריכן ביק ליב סבאה לחרוייהו אים לסו אים מעשה הוא דקעביד עיש מבואר דאי' ביאה איכו מלד מעשה הביאה רק מלד הכאה ביאה דהא אשה קרקע עולם ולא עבדה מעשה ואקורה ואחרכתי בזה בכמה מקומות בדברים ברורים בפיד ומיין בבומות חי' שהי' לו לפרוש בהלאה מועמת וכו' דאפי' על הכאה מרובה חייב עיש ועיין בעיש אויח סי' תביה סיד דאם אכסוהו לאכול מלה ילא ידי חובתו אביב דמלוות לריכות כוכה במידי דאכילה שאכי שהרי אכל וכהבה כמיש מגיא שם סקיד ועיין רמיא סי' ריד סיח ומגיא שם סקיב ולפיז ליש כאן עדלים כיון דליה חמיר ואי דהוי אוכש וכמאן דלא עביד מיא כיון דהליים הוא מעוס הכאה והרי אפי' באוכש חבוב הכאה כביל ובוב לא אמריכן עשה דוחה לים ואים:

ועתה בבי אהובי שמע בקולי וקבע עתיס לתורה כי היא חייכו ואורך ימיכו ואל הפבה אל הבעביה ואל הידעביס המחבשאים לבוחת ברפים פרף הבוסף מעלי הכהיב כחבי קודם הלמוד רביבא ורב אבי ורבוחיכו בעלי הבוסיב ובוסאי כליהם ומחקדמים ומעהרים אל הבבות לבבות כל דברי תורה הדין ללכת בדרך אשר בדו להם וכן לא יעשה רק הלמוד בהחמדה בכל זמן ומידן שאפשר והלמוד גדול שמביא לידי מעשה והחזק במופר אל תרף חובת הלבבות ושליח ולאשים חכמה וגם מספרי חסידים האחרוכים המלאים מוסר השכל והבהבות טובות ומדות ישרות אל תבח ידך ואל תבלה זמבך בשיחה בטילה ושקרים ולילבות ולאיר המבזים התורה ולומדי' לשמה ויהי ד' עמך והצליח בכל דרכיך אשריך בעוהיז וטוב לך לעוהיב ברכשך וכשם אביך הבאתן דוסיש ושלום חורתך בלהבה ושלום חמיך מחותבי כיי וכל הבלוים אליו:

שמלש הק' בלוחם בקיק הכיל

תשובה רכ"ח

שילים מאדאל יום א' מטות תרמיל לפיק:

שוכ"ט לאהובי ביב הרבבי החויב וריחו כלבבון שמו יכון כמויה זאכוויל כהבל כיי בקיק סיבעב:

נועם מכתבך קבלתי וכו' ועיד הקומי' על רמיא סי' קיז שהביא דעת הרין דבל כל איסור עיז וגילוי עריות וספיכת דמים יהרג ואל יעבור בלי חולק והקי' שהרי דפה אחת בשויע סי' קיה ביב בראה שחולק עיז שבה יבן שאבי מביב על אסר ואין שבאי לעיין אבל לפוס רהיטא כיל דבס דעת א' שבשויע מודה דבס על לאוי עיז יהרג ואל יעבור כמו בביע דלא יכאסו גמרא עבוכה דסבהדרין בהאי דהעלה לבו מיבא לקלה פוסקים אפי' איסור דרבבן דידהו יהרג ואל יעבור אבל כוובחס עיד שכתב הש"ך ביויד סוף סי' קיה בדעת הרמביס דקרבה דביע הוי דאורייתא הייבו דוקא כשעושה דרך תאוה וחיבת ביאה הוי אביזרייהו דביע משא"כ במיסום הדפק עייש [עיל סי' רעיד] והיב ביל לדעה הראשוכה דלאוי דעיז כבון לא ידבק לא הוי אביזרייהו דעיז אלא בבזכיר שם אליל דאז היא מעבין אמוכה דעיז אבל באיבו מזכיר שם עיז הוי רק כשאר איהיב ומחרפאין בו ודעה שביה ביל דבכהיב הוי אביזרייהו דעיז אבל בסי' קיז דמקפיד על שם אליל דיקא ודאי כויע מודה דבס לאוי דעיז הוי אביזרייהו דעיז ויהרג

ואל יעבור ויש להאריך בדין פסחים כיה:

ולדידי קסי' לפיא דפסק המחבר בסי' קיז סיא דבעבירות שהדין הוא בלבעה יהרג ואל יעבור אם יכלה להחמיר על עלמו וליהרג רשאי אם העכו"ם מכוין להעביבו על דת ישראל ועיין בש"ך שם סקיב דאם העכו"ם מכוין להבאה עלמו אסור להחמיר ובקרא חובל בעלמו ולריך לעבור ואל יהרג עייש ובפחחי חשובה שם אות ג' הביא בשם ס' הפאלרת ישראל על מסכיות פיא דברכות מיב דמיא מותר להכבים עלמו לספק סכבה היבא דלא שכיח היזיקא ומלוה דעשיק בה אבוכי ומלבי ודאי מרעיק בעיובין כיא שהכבים עלמו לספק סכבה בבי' וסמך עלמו שלא יביחו שומר האסורים למות בלמא עייש ועיין בשמיק פיק דבחובות דיב עיב שפי' בחד פי' חוסי' הגמרא דפריך האי סכבה אוכס הוא ואי"כ אמאי לא מיחו בידם חכמים ואף שפקפק עיז מיא המעיין בבעיא בסוגי' דשבת שפיא בבי אין מפליגין בספיכה ובבלחמות שבת דקליד ועיין בי' אויח סי' רמיד יראה שיש מקום לפרש כן קומים הגמ' ועיין עוד בשמיק שם בבי' לבוביי

לכוצי' מקרי כפסייהו לקטלא ואחי' לידי סכנה ולא אמר ומתקטלי' מעום דהוי רק ספק סכנה דאע"ג דאיכא מקרי כפסייהו לקטלא איסו לא בעי למקטלי' אלא דאכתי לסו לבמילה ועיין ע"ז כ"ה ע"ב אמס כלי זיכם עלי' עיי"ש, ולפי"ז קס"ל לי מאי מקרי סס"ס בכתובות סס מעום לכוטות לא מיחו ואמאי לא מיחו הא הלכוטות כדין מבדי מבכיקין עלמן לספק סכנה ומלוס תנוכי ומלבי ואכתי ליכא סכנה רק אונס ואמאי לא מיחו ולע"ב לכאורה:

ונלע"ד דה"ם דסיו פרוטות סרבה מלא סיו מבכיקים עלמס לספק סכנה מלא יחמו עלמס לבעול ואח"כ יעמס הספקר כמו מילה או יהרגס או יאנסס בבעילה רק מעוס מילות מיסיו אסורות מל בעליהן עוס כן ולהס המלוה לא מגין עלייהו מסרי אין כוונתס לעלות ומסיר הוי סכנה ואסורים לעמוס כן, רק אלו לא הי' לכוטות מעוסות כן בהיתר לא הסס מל הפרוטות מהעמו כן דהי' אפשר לדרוס לסו מאסור לעמות כן ודאי לא היו עוסים כן לחוב בנפשס, ולכן קאמר מעוס דאיכא לכיעות וכו' ומה דאיכא הוא לכאורה מפס יחר חיו ואח"ל מעוס לכיעות וכו' אלא הכוונה מעוס דאיכא לכיעות מעוסות כן יש לחוס מיעמו כן גם פרוטות כדי מלא יאסרו מל בעליהס ומס איכס רמאים ואיכא סכנה ולכן לא מיחו בידס חכמים דהא אין כוונת הספקר להעניר מל דס רק להכאתו כמו"כ תוס' מס בכתובות דיג ע"ב ד"ה בחולה וכו' עיי"ש ואין הפרוטות

רמאות להחמיר אפילו בספק סכנה ולק"מ וא"ס:

ובזה מלאתי סתר לדברי רש"י בכתובות מס בד"ה ולדרוס

וכו' ולא ליתסי דכבעלה בחוכם איכה לאסרה מל בעלה וכו' ולא ליתסי מקרי כפסייהו למיתה עיי"ש וזה פלא גדול מאי מיעמא הך דסרי' לבעלה לעכין מסירה למיתה ואי דמקרי כפסייהו רק בשביל זה ולא בשביל האי' איב אמאי קרי להו לכוטות ולמה לא פירס כפסוטו דאוכם סרי ואיל למקרי כפסייהו ואין כאן איסור ותמוה בעיני מלא מלאתי סעמד בזה, ולהכיל אי"ס פירס"י ולדרוס להו דאוכם סרי לבעלה וסוב לא יתסרו האיכס לכוטות עלמס למיתה, ועל הלכוטות דמקרי כפסייהו לקטלא מעוס לכוטות אין לחוס כיון דהוא רק ספק סכנה סומר מלוה לא ידע דבר רע ואונסי מגני

ואי"כ אמאי לא מיחו בהס חכמים וא"ס:

ומה מכלע"ד עוד בחופן אחר ע"ד רש"י בד"ה ולדרוס וכו'

בקנסון הכיל דהכה חעפ"י שאין מחויבות למסור כפס מ"מ בספק רמאות להחמיר על עלמן אי כדעת הפרישה מהבית הס"ך סי' קכ"ז סעי' ב' דבפרהסי' רמאים להחמיר ולמסור כפס אפי' בודאי אף שאין מחויבות ולדעת הס"ך אס הסעה לריכה לכך לכ"ע בחסיד וי"ש מחיר ולהכי הלכוטות

מפיר מקרי כפסייהו לקטלא:

אמנם כלע"ד דבר חדש דראיתי בחד מהראשונים ועיין

הגהות אשר"י בי"ק דלי"ב שכתב דאס אחד הרג אח הכפס בשוגג אף דחייבי שוגגים פטורים מהשלומין אבל מחויב לגאל ידי"ש ולשלם לכן לגאל ידי"ש לריך לשלם דמי כהרג ליורשיו עיי"ש, ולפי"ז כ"ל דאף דאדם רשאי להחמיר על עלמו ולמסור כפס אף שאינו מחויב באופנים ככ"ל הייכו דוקא אס אדם זה איכו גופו מסוענד לאחרים אבל עבד עברי או אמה עברי' או עבד כנעני שמחויב במלות כאשה או אשה שמסוענדה לבעל איכי רשאי למסור כפס ולהפסיד לבעל בלי רלוכו, ולפי"ז יקשה איך הי' הלכוטות מקרי כפסייהו לקטלא בלי רלון הבעל:

אמנם באמת ז"א דסברא הכ"ל שייך רק באשה המוחרת לבעל ומעוס דמסענדה לי' אבל הלכוטות הי' סבורות שאסורות לבעליהן ומסיר מקרי כפסייהו ולכן סריך ולדרוס להו דאוכם סרי לבעליהן ומוב לא יתסרו הלכוטות כפסייהו לקטלא מעוס הספק בעליהן ככ"ל ואי"ס, והכני חותם בכל חותמי ברכות ש"ב הדוש"ם:

עמרס הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה רכ"ט

שלום וברכה לכפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר

כבוד אהובי ידיד ד' וידיעים הרב הצדיק

מפורסם כגן הדסים המאוהיב בקשים מויה כפתלי

הילקא כי"ר אבדק"ק ראלפערטא:

ריה סגיעכי ואודוה אמר סודיע לעכו שסגוים באים לבקשו

להתפלל עבור חוליהס ש:ביתס אס מומר לעמות כן

הכני להמיב בקילור מס שכראים לפעכ"ד בזה כאמר יחכנו

סחוכן הדעה:

בנמ' ע"ז כ"ו חכי ר"א קמי' דר"י העכו"ם והרועים בשעה

דקס לא מעלין ולא מורידין ופשמא דמילתא מעמע

דמעמא דלא מעלין מעוס שמגדל בן לע"ז כמו בסכך דחנו

לעיל מיכי' בס ישראל לא חיילד אח"ה העכו"ם ולא חכיק בכס

של עכו"ם וכן מוכח מדברי חוס' שס ד"ה ולא מעלין שכחבו

ואפי' לר"מ דאמר בפ"ק דף כ' לגכרי בכחיבס ע"ם וסייבו

אע"ג דליכא מעוס לא חחכס אסור מעעם הכ"ל וכן כחבו

חוס' בע"ז כ' ד"ה ר"י לסדי' שסקשו ולמאן דסרי וכי ליס

לי' סאי דסבכרים וכו' לא מעלין ולא מורידין ואי' דקרא

מ"ר מ"ר מחים באותם מחכס כי אף אס לא יחן לו כלוס

לא ימות ולא דמי להעלאה מן הבור שהוא קרוב למיתה

ואס מעליהו כאלא מגדל בן לע"ז ע"ש:

ולפי מעעם זה אפי' בשכר אסור להלילו והא דקאמר ר"י

בע"ז כ"ו בשכר שרי הרי ביאר מעמו מעוס איבה

דבחכס ליכא איבה דיכול להשמע ובשכר אי' להשמע ואיכא

איבה ומיין חוס' שס ע"ב ד"ה לאפוקי וב"י יו"ד סי' קכ"ח

ומו"ז אבל היכא דליכא מעוס איבה מיכול להשמע אפילו

בשכר אסור אבל אי מעעם מעוס לא אחכס אז בשכר ליכא

אי' כלל כיון שמוסה לעובה ישראל ומיין בריך גיפין ליה

דאפי' בכבכרי העכיבו כחבו חוס' בע"ז כ' ד"ה ר"י דמוחר

וליכא מעוס לא אחכס מפני שהוא כמוכרו לו ע"ש:

ושניה דלפי מעעם זה דוקא כשהוא קרוב למיתה ומחיבו

אסור מעוס שמגדל בן לע"ז אבל אם איכו קרוב

למיתה מוחר וזה כראה כוכח חוס' בגיטין ע' ד"ה ר' שימי

שהק' אמאי לא אסור לרפאות העכו"ם כדאמרי' בפ' אין

מעמידין כיו בני מילדה ומכיקה אפי' בשכר לפי שמגדלו

לע"ז ואי' בחי' הני' או שמא ליש כאן מגדל בן לע"ז כמו

במילדה ומכיקה ולא ביארו הטעם אמאי ליש שם מעוס

מגדל בן לע"ז ולפי האמור ככון דשם עביד רפואה לדיא

ופירש"י לעעם ולא הי' קרוב למיתה לכן ליש מעוס מגדל

בן לע"ז אבל אם הטעם מעוס לא אחכס בם בכה"ג אסור

דהוי כמו מחכת חכס:

ועוד בה שלש"י דלפי טעם זה ע"כ איכו אי' דאו' להלילו

דא"כ לא הי' שרי מעוס איבה וכמ"ש חוס' ע"ז כ"ו

ע"א ד"ה קבר ר"י אלא שרי' מעוס איבה מלחא דאיה בי'

איסורא דאו' ע"ש אלא דמה"ת אין מלוה להלילם דבא חעמוד

על דם ריעך בישראל כתיב ולא בגכרי' וכיון דליכא מלוה

אסרוהו רבנן להלילו מעוס מגדל בן לע"ז וכמו"ש מו"ז

הי' קכ"ח אחא דאין מורידין דכיון דקרא רביהו להיחרא

דאע"ג דעובדי ע"ז ועובדי' על ז' מלות מ"מ אין מלוה

להורידם דכתיב והי' לך למם ועבדוך כמ"ש חוס' ע"ז כ"ו

ע"ב ד"ה ולא מורידין שוב אסרו חכמים להורידן ע"ש וה"כ

כיון שאין מלוה מה"ת להעלותם אסרוהו רבנן מעוס מגדל

בן לע"ז והס אמרו והס אמרו דמעוס איבה שרי אבל אם

הטעם מעוס לא אחכס הוי איסור דאו' ועיין בספר החיכוך

מלוה תכ"ו שהוא לאו גמור אלא שאין לוקין עליו מעוס

דהוי לאמצ"מ ומ"מ מעוס איבה שרי דכיון שהוא לעובה ישראל

דלא מיהוי לי' איבה אין כאן חכיכה דהוי כמוכר לו:

ובזה עולין כהוגן דברי הרמב"ם פיד מרולה שב' בהי"ח ואסור

להלילן אם כמו למות כגון שראה א' מהן שכפל ליס

איכו מעליהו שב' לא העמוד על דם ריעך ואין זה ריעך

והוא המות דמזה לא מוכח רק שאיכו מחויב להלילו אבל

מכלן דאסור להלילו אלא ככ"ל כיון דמה"ת איכו מחויב

להלילו כיון שאיכו ריעך ממילא אסור מדרבנן מעוס מגדל

בן לע"ז ומה"ת כמי איכו אסור אלא אם כוסה למות ומחייבו

וכחוס' ע"ז כ' וגיטין ע' הכ"ל ולכן כחב ואסור להלילן אם

יבו למות אבל אם אין כוחי למות אין אי' דאין כאן מעוס

מגדל בן לע"ז:

אמנם הרמב"ם רפ"י מעכו"ם כחב אין כורתין ברית לעכו"ם

וכו' ואסור לרחס עליהס שנאמר ולא תחכס לפיכך

אס רואה עכו"ם אובד או טובע בנהר לא יעלנו ראוהו

כמוי לעות לא יצילנו וכו' ה"ג מכאן אתה למד שאסור

לרפאות עכו"ם אפי' בשכר ואחי המיחי קחזיכא הכא חדא

דכראה מדבריו דהטעם דלא מעלין מעוס לא אחכס והוא

קוחר קלא לדבריו בפ"ד מרולה הכ"ל ועוד מ"ש ללמד מכאן

שאסור לרפאות עכו"ם אפי' בשכר כלפי לייא דאם הטעם

מעוס

משום לא תחנם הרי בשכר ליכא משום לא תחנם כיון שהוא למזונת ישראל ועיין ביו"ד סי' רנ"א סי"א ובחו"מ סי' רמ"ט ס"ב, אבל אחר העיון לק"מ דכוונת הרמב"ם דקשי' מאי קמ"ל דבת ישראל לא תיילד את העכו"ם ולא תניק בנה של עכו"ם וכן ר"א דתני לא מעלין ובריי' דקתני ישראל מל את העכו"ם לשם גר לאפוקי לשום מורנא דלא פשיטא הא איכא משום לא תחנם אע"כ דאיירי אפי' בשכר היכא דיכול לאשמט דליכא משום לא תחנם ומ"מ אסור מדרבנן היכא דיכול לאשמט משום שמגדל בן לע"ז, והיינו דכתב ואסור לרחם עליהם וכו' ואסור להצילו מה"ת משום לא תחנם וא"כ תקשי' מאי קמ"ל דלא מעלין ואסור למולו לשם מורנא ולכן מכאן אתה למד שאסור לרפאות עכו"ם אפי' בשכר דמשום לא תחנם ליכא ואסור משום מגדל בן לע"ז ואם הי' מתירא מהן או שהי' חושש משום איבה מרפא בשכר משום דא"י לאשמט ולא תחנם ליכא אבל בחנם אסור משום לא תחנם:

ולפ"ז אין אנו צריכין למ"ש ב"י סי' קנ"ח דמשו"ה בחנם לא דכל שאינו רוצה לעשות אלא בשכר ליכא איבה אלא כיון דבחנם איכא משום לא תחנם שהוא אי' דאו' לא שרי' משום איבה וכמש"ל בשם התוס' אך דב"י ס"ל כמש"ל דאם עושה משום דלא תיהוי לי' איבה אין כאן איסור לא תחנם כלל דאינו עושה משום שמרחם עליהם וא"ש:

ובהכי ניחא לי דברי כ"מ שם שכתב ומדברי רבינו שהזכיר בכל זה עכו"ם משמע שאם אינו עכו"ם מותר לרפאותו בשכר וכן להעלותו מהבאר ע"ש וא' כימא דפנים אף להצילו ולרפאותו הוא רק משום לא תחנם וזה אסור אפי' בשכר בעובד ע"ז ובאינו עובד ע"ז מותר וא"כ דבריו סותרי' למ"ש ב"י בחו"מ סי' רמ"ט ומ"ש רבינו אסור ליתן מתנת חנם לעובדי ע"ז לאו לאפוקי ישמעאלים [פי' שאין עע"ז עיין בטור וב"י יו"ד סי' קכ"ד] אלא לאפוקי גר תושב וכו' ועיין סמ"ע שם וש"ך יו"ד סי' קנ"א סק"א א"כ גם באינו עע"ז שייך לא תחנם ולפמ"ש ניחא דבשכר ליכא משום לא תחנם כלל ואינו אסור אלא משום שמגדל בן לע"ז ולהכי באינו עובד ע"ז מותר להצילו:

ולפ"ז נכרים שבחוץ לארץ דאמרי' בחולין י"ג נכרים שבחו"ל לאו עע"ז הן אלא מנהג אבותיהם בידיהם ועיין תוס' ע"ז ב' ד"ה אסור ותוס' שם כ"ו ד"ה לאפוקי וב"י יו"ד רסי' קכ"ג הי' מותר להעלותם ולרפאותם בשכר אפי' היכא דליכא משום איבה וכ"ש להתפלל עבורם:

ואמנם מדכתבו הטור והמחבר סי' קנ"ח דין זה ולא חלקו משמע דאפי' בגוי שאינו עע"ז נמי אסור להעלותו ולרפאותו אפי' בשכר היכא דל"ש משום איבה, ויש להביא ראי' לזה דהרי כתב ב"י שם דמשמע מדברי תוס' דהאי ולא מורידין לאו למימרא שאסור להורידם אלא היינו לומר שאינו מצוה להורידם אעפ"י שהם עוברים על ז' מצות וסק' סו"ז מגמ' סנהדרין כ"ז דאמרי' התם הא דקתני על ספ"ד ישראל בעכו"ם פטור היכי ליתני אסור ומותר והתני' עכו"ם וכו' לא מעלי' ולא מורידין א"כ מוכח דאסור להורידן ועוד דתוס' ע"ז י' ד"ה חד הקשו והלא ספ"ד הוא מז' מצות ואפי' ישראל אסור דהתני' העכו"ם וכו' ולא מורידין והי' כת"כ דמבואר בב"י דוקא כשאינם מקיימים ז' מצות ב"נ והכי מוכח בתוס' פרק ארבע מיתות להדיא דהיכא דאין מקיימין ז' מצות ב"נ חייבים מיתה והא דאסור להורידן היינו כשמקיימי' ומתוס' הנ"ל אין ראי' דהתם מי ידע אנטונינוס מי שאינו מקיים הז' מצות ב"נ ע"ש [והנה מ"ש הש"ך דבתוס' פד"מ מוכח דהיכא דאין מקיימי' ז' מצות ב"נ חייב מיתה לא מצאתי שם אבל מבואר בסיפק בתוס' ע"ז ס"ד ע"ב ד"ה איזהו דכל זמן שלא דנוהו ב"ד אינו חייב מיתה מדע דהא אמרי' הנכרי' לא מעלי' ולא מורידין כ"ש] ועכ"פ בסנהדרין שם דאמרי' דלא מתני לי' מותר משום דתני' ולא מורידין ס"ל דהאי ולא מורידין פירושו דאסור להורידן ומיירי במקיימי' ז' מצות לדעת ב"י וכקה"ב וא"כ הך דלא מעלי' דקתני רישא נמי מיירי במקיימי' ז' מצות ב"נ ובכלל שאין עע"ז ואפ"ה אסור להעלותו:

אבל טעמא בעי כיון דכל האי' להעלותו הוא משום שמגדל בן לע"ז ואולי גם אם אינו עע"ז רק שאינו מקיים שאר ז' מצות נמי י"ל שמגדל בן שמכעיס השי"ת וכדאמרי' ב"ק ל"ח ראה ז' מצות שאין מקיימי' עמד והתיר ממונם לישראל וה"נ כאן אבל אם מקיים ז' מצות אמאי יהי' אסור להעלותו ונהי דגר תושב לא הוי דבעי' שיקבל עליו בפני ג' חברים שלא לעבוד ע"ז כדאמרי' בע"ז דף ס"ד ולדעת הרמב"ם סוף פ"י מע"ז אין מקבלין גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג אבל מ"מ כיון דאינו עע"ז ומקיים ז' מצות ל"ש שמגדל בן לע"ז, וכ"ל עפמ"ש ב"י יו"ד סי' קכ"ד בד"ה ואיכא למידק דהא דכתב הרמב"ם שכל גוי שאינו עע"ז אינו אוסר יין בהנאה היינו דוקא אם כל בני דתו לא פלחי לע"ז אבל אם הוא מבני דת דפלחי לע"ז אף שהוא אינו עע"ז מ"מ לא יצא מכללם ודינו כדינם דאוסר בהנאה וטעמא כ"ל משום דאפשר ברגע כמימרא חזר לסורו ואפי' למה שצידד ב"י שם דאפי' אם בני אומתו עע"ז רק הוא מוחזקי' בו שאינו עע"ז אינו אסור בהנאה מ"מ היינו דוקא התם דכל זמן שאינו עע"ז ודאי לא היתה כונתו לע"ז אבל לענין להעלותו משום שמגדל בן לע"ז שפיר יש לחוש שיחזור לסורו כיון שנטמע בין בני אומתו דפלחי לע"ז:

וגדולה מזו קי"ל ביו"ד סי' רס"ו סי"ב דמי שהמיר הוא ואשתו ונולד להם בן אין מלין אותו בשבת וכתבו שם טו"ז וש"ך הטעם כיון שאביו ואמו כשאר' מטומעי' בין הגוים יצא לתרבות רעה ויחזירוהו לתועבה שלהם ע"ש ועיין במרדכי פ' א"נ סי' של"ה דמותר להלוות מומר ברבית דהא הוא מן המורידין ומה גופו מותר ממונו לא כ"ש ולא אמרי' דלמא נפיק מיני' זרעא מעליא כמו באיסור כיון שנשאר מטומע בין הגוים ע"ש, וראיתי בספר משנת חכמים מצות מ"ב ביבין שמועה הביא בשם מהרש"ל בביאוריו לסמ"ג סי' מ"א דהא דאין מעלין היינו שאין חיוב להעלותו ומיהו מותר להעלותו אם ירצה ע"ש:

תבנא לדינא נ"ל דמותר להתפלל בעד נכרי חולה ולא מיבעיי' אם אינו נוטה למות כמש"ל ד"ה שנית אלא אפי' נוטה למות הרי לדעת כ"מ אם אינו עובד ע"ז מותר לרפאותו וכ"ש נכרים בזה"ז דלאו עע"ז הן, ומכ"ש כשמבקש להתפלל עבורו הרי מאמין באלקי ישראל והרי ב"נ אינו מצווה על השותף ודוקא בישראל אמרי' בסוכה מ"ה ע"ב וסנהדרין ס"ג ע"א המשתתף ש"ש וד"א נעקר מן העולם ועיין ברמב"ם פ"א משבועות ה"ב ובמנין המצות מ"ע ז' ולדעת מהרש"ל מותר להעלותו אלא שאינו מחויב ואפי' להאוסרי' כבר הוכחתי לעיל שאינו רק אי' דרבנן אי ליכא משום לא תחנם לכן אין להחמיר כ"כ לפי' אין לחוש משום איבה:

ועוד נ"ל דאפי' אסור לרפאותו מ"מ להתפלל עבורו שרי והוא עפמ"ש נקה"כ סימן קנ"א הנ"ל דאטו מי ידע אנטונינוס מי שאינו מקיים ז' מצות ב"נ ולפ"ז י"ל דאמת מי שמקיים ז' מצות ב"נ אפי' נאמר שאין מצוה להעלותו כגר תושב שאנו מצווין להחיותו כיון שלא קיבל עליו בפני ג' חברים מ"מ אין אי' להעלותו אלא דמשו"ה לא מעלין שמא אינו מקיים ז' מצות ולא מורידין שמא מקיים ואסור להורידן כמ"ש ב"י וכ"ז לענין להעלותן ולרפאותן בידים אבל להתפלל לפני שומע תפלה היודע כל מעשי בני אדם ומחשבותם שפיר שרי דממנ"פ אם יודע שאינו מקיים ז' מצות לא ישמע תפלתינו ואם יודע שמקיים ויועיל תפלתינו הרי אז באמת מותר להצילו:

ועוד נ"ל דכוונו שכתב טו"ז סי' קנ"ח אהא דאין מורידין דדוקא הורדה בידים אסור אבל סיבוב מיתה מותר א"כ האי דלא מעלין דוקא העלאה בידים אסור אבל סיבוב העלאה מותר וא"כ להתפלל עליו שאינו הצלה בידים ממש רק סיבוב הצלה מותר וכ"כ למ"ש רש"י פ"א דתענית דף י"ד ע"א ד"ה ולא לצעקה תפלה שאין אנו בטוחי' כ"כ שתועיל תפלתינו וכו':

ויש להביא ראי' לזה ותחלה אקדים דעלה בדעתי דמקרא מלא הוא דמותר להתפלל בעד גוי והוא בבראשית כ' ויתפלל אברהם לרפאות אבימלך אעפ"י שהיו עע"ז ולא קיימו ז' מצות דהא חשד אותם על ספ"ד ואמר רק אין יראת אלקים וא"ל משום איבה שהי' מתירא ממנו שהרי אבימלך הי' נכנע אליו ופייסו בממון, וכן מרע"ה התפלל בעד פרעה ואף שאמר לא ידעתי את ה' והיו עע"ז ושטופי זימה ערות הארץ ולא קיימו ז' מצות ול"ש משום איבה דהא הי' אלקים לפרעה ונכנס ויוצא שלא ברשות אע"כ דמותר להתפלל, ויש לדחות ע"ד אגדה אבל בלא"ה אין ראי' משם דמבואר בירושלמי פ"ג דמו"ק ה"ה ד"ז ע"ב דאין למדין דבר מקודם למ"ת הביאו תוס' מו"ק כ' ד"ה אר"י [ע"ל סי' תכ"ז]:

וגם אין ראי' מן דריוש עזרא וייו דאמר ומצלין לחיי מלכא ובנוהי חדא דאפשר לא שמעו בקולו ועוד דהתם הי' שייך משום איבה ועוד דאפשר מקיים ז' מצות ועיין ר"ה דף ג' וגם אין ראי' ממלכים ב' ד' מאלישע שריפא לצרעת

נעמן

כעמן דסס ודאי סי' מסוס לינס ומחילה מעכו כמנוחר סס:

אבל יש להגיה דאי' ממגילה י"ג ע"ב מסליל מרדכי אם סלחסורום מנגמן וחרם מרלו להמיל חרם נספל וחאיך סי' דסאי לסליכו וחלא אין מעלין סחס ל"ם לינס דמי סי' יודע מרדכי מעע ויודע מזס ואי כדי להפרים נגמן וחרם מלא יעבדו על מפיכת דמים דנ"ב מלווס על מפ"ד כמנוחר בדמנ"ס פיע ממלכים ז"ל דסא כחב דג"מ מ' קכ"א דאמי' יסראל העובר בעזיד אין מלווין להפריסו וכ"ם גוי אלא ודאי כדכמיבנא דדוקא מלגם בידים להעלותו אסור אבל לסנב הלגה מוחר וס"ב להחפלל בעדו, וה' יחזין ויקביב אם חפלחיכו בימים הבאים לקראחיכו, ויקבל חפלח עמו יסראל ברחמים, מכוכה לחיים עובים בנעימים, עדי יבכה ביחו בחו רמים כבפסו וכפס ידידו הדוסים בכל לב ובפס וחוחס בחה"ל:

עמרס הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה ר"ל

לכבוד חחבי הרב המאה"ג מוהרב"ם כ"י:

מכתבך קבלחי ומה שהבאת קוס' שעה"ע פ"ה מעלוס על העור ביו"ד סי' רס"ע דכחב דמוחר להלוות ברבית ע"י גוי מסוס דאין מליחות לבכרי אפי' לחומרא הא מ"מ אסור מסוס אמירה לבכרי שבות דשא הראש פסק בב"מ לי' דגם בא' לאו ס"ייך אמירה לבכרי שבות, ולפעב"ד ז"ל קוס' דאמירה לבכרי אינו אסור אלא אם אומר לעשות דבר שאם הי' יסראל עושה אותו דבר עצמו הי' עובר בלאו והבכרי עושה בעצמו מעשה שאסור ליסראל לעשות אבל כאן שפיחר הוא מסוס דהוי כאלו הבכרי לוה מן היסראל והוא מלוה ליסראל הלוה עיין בעור שם וא"כ אינו אומר לו לעשות כלל אותו מעשה שהיסראל אסור לעשות והוי כמו בשל לעצמך בשבת דל"ם בזה אמירה לגוי שבות עיין חוס' ב"מ לי' ומסו"ם ל"ם בזה דין אמירה לבכרי שבות וא"ם:

ומה שהבאת בשם מלוא הרועים דהא דאמר"ע הוא מעשה

חוסס לבע"ח וכו' דהא מחייב לכ"ע כמחבר"ל בבר בעבירה אחת מבריע כ"ע לכף חוב והוא חמוה מ"ל אם חייב הסליח לו המסלח קוף קוף מגיע חוב זה לאחריכי ועיין בש"ך חו"מ סי' רל"ב סק"ד וא"כ אמאי אין מליחות וד' יחן הטוב

כבפסך וכפס חמיך דוס"ם וחוחס בשמחת פוריס:

עמרס הק' בלוחס

תשובה רל"א

בחורש אדר ראשון יבלרהו ה' כאיסון ידידי הרבני המופלג מלא פלג הבגיד כמו"ה מאיר כ"י:

מכתבו קבלחי ועמה בא' עד"ם, ע"ד שאלחו כי דרך הסוחרי' הגדולים שמוכרים לסוחרים קטנים שאם לוקחין מהם סחורה בעעות מזומנים ולוקח מבלם מיד כותבי' הסחורה בלח בזול ומכיחין לבוקח מב' ומד ה' פראלענט ובקרא בשם קאסקא שקאלטא אבל אם לוקחי' מהם בהקפה אין מורידין מן הטער הקלוב לעת הזאת כלום ועפ"י הרוב בעעם בזה כיון שגם הם לריכים לשלם פראלענט על חובותיהם, וידידי כ"י שים לו מסחר עלי בנין כחב שלא מלאו לבו לכתוב היחר בזה עד אשר ישאל את פי, ומוב עשה בעעיו כי בעו"ה רבו זחוחי לב חגם לבם בחורלה ומיד מיודעים לקרות בספר בלי בקודות קופלים ומורים במה שרואים בהעבלה בעלמא ואולי גם בעיונם אינם מביבים פשוטי הדברים על בורין וכן לא יעשה:

והנה בגוף השאלה כבר בשאלחי בזה זה אי"ה שבועות מבני הרבני החו"ב מו"ה בבליון כ"י שים לו ג"כ מסחר עלים ההוא אמר דזה דומה להא דיו"ד סי' קע"ג ס"ז אם קונה דבר שעוה"ב ביו"ד בשביל שמקדים העעות וכו' וכחב רמ"א וכ"ז לא שרי אלא בשאם אבל אם מפרש לומר אם חתן לי עכשיו אתן לך ביו"ד ואם לאחר זמן ב"ב אסור עיש וס"ב כן, ומוב כחב דבמחבר עלים אין חסם בזה דהרי כ' רמ"א וכ"ז בדבר שמומחו ידוע אבל אם אין מומחו ידוע אפי' אין לו שרי ומבואר בש"א דאין מומחו ידוע הייבו מלים וביו"ב עיש וכשיב עלים דאין מומחו ידוע דשעיים כמכר ביוקר ופעמים בזול, והכה מ"ש דבמשחרו אין חסם בזה לפי שאין מומחו ידוע המשכי הלא בעלמו כחב דקאשקא שקאלטא דומה למפרש והרי בעפרש אפי' בא' אין מומחו ידוע אסור ואפי' בים לו כמ"ם רמ"א שם ס"ז ומחבר ס"א אלא דבאים לי' הגיה הטור י"א דמוחר אפי' בעפרש ומעמם כראם כיון דמעות קוכות מסים ואם מוזר בו מקבל מי שפרע פרל לעכין רבית כאלו קבאה קכין בעור מעמה וכיון דאין אי' בעכירה פיכוח אלא מדרבנן אלכך אין כאן הקדמה ועיין בב"י אבל בא' אין לו אפי' אין מומחו ידוע לכ"ע אסור בעפרש:

ונם מ"ש דבמחבר עלים הוי אין מומחו ידוע לפי שהשער בדוקא הוא ע"ש ויש להבין לפ"ז איך אין מומחו ידוע כיון שילא השער הרי מומחו ידוע כמו שהוא השער אך ז"א דשרה ועליה אף שילא השער מ"מ אין כל הפרות ועליהות שוויס רק לריך לראות אותם אם הם כמו אותן שבשער ואי אפשר לקנות השער מבלי שילאה אותם ולא עפי' השמועה וא"כ אין הרבית ביכר לכל העולם אף שמומעיס הדבר לכן מקרי אין מומחו ידוע ולא הוי כמפרש אבל דבן והעי' שיכולי' לשאול לכל אדם כמה השער ואיל לראות הדבר כלל ואף שאין כל החעיס שוות מ"מ יכול לבייר לו איך ומה הם מבלי ראות זה מקרי מומחו ידוע כיון שהרבית ביכר לכל השומעים ועיין חוי"ד אות י"א וא"כ גם במחבר עלים מומחו ידוע שאפשר לידע השער מבלי ראות רק עלים שאראכן ורחבן ועובין ואיכותן כך וכך השער שלהם

כך וכך וא"כ הרבית ביכר לכ"ע והוי כמפרש ואסור:

ויעוד בה שלישי' במשחרו דאיל להאי דאין מומחו ידוע

דהרי בא' אים לי' למוכר שרי בשאם אפי' מומחו ידוע והרי כאן אים לי' למוכר ואפי' אין לו אלא משילא השער פוסקי' אעפ"י שאין לזה ים לזה כמבואר בי' קע"ה, ואולי ים לומר דהאם דוקא בשער הזול של עכשיו מוחר לפסוק עמו על כל השנה מסוס דיכול הלוקח לומר שקול מיבוחיך ומדיה אחזרי דאלו הי' לי מעות' הייחי יכול ליקח בסוק בשער של עכשיו ועי"ז בעו"ז ומ"ך ים הסימן וגם המוכר יכול לקנות עתה הסחורה בזול בשער של עכשיו בעעות אלו שמשילא מן הקונה כמ"ש ב"י בי' קע"ג דיה כשם אבל בפחות משער של עכשיו ל"ם הי"מ דאין הלוקח ולא המוכר יכול לקנות בשער זה עכשיו ולא עדיף מאים לי' אשראי בעתא בב"מ ס"ג כיון דמחוסר גוביכא אסור הי"כ כיון דמחוסר קניי' אסור ועיין חוס' פסחים מ"ו ע"ב ד"ה הואיל, ואף דגם בפחות ימלאו הלוקח והמוכר בעעות אלו עכשיו שהרי כל הסוחרים הגדולים מכיחין להקונה קאסקא שקאלטא ז"ל דגם אם יקנה בפחות מסוחר אחר ים איסור זה ואין היחר אלא שיכול לקנות בשער זה בהיחר וקבלה זו הוא כעין מה שהביג המל"מ פ"ד ממלוה הי"ב על פ"מ ע"ש אם לא שימלאו לקנות בפחות אבל סוחר ככרי ובזה ל"ם אעפ"י שאין לזה ים לזה דמשמע דוקא אם מלוי לקנות בכל מקום בסוק אבל לא בלריך לבקש ולחפש אחר סוחר ככרי ועיין סי' קע"ה שכי דיעות אי בעיכן דוקא ילא שער המדינה או בילא שער עיכות ע"ש ותבין אבל עכ"פ בא' לי' ודאי מוחר אפילו בשומחו ידוע והרי כ' רמ"א סי' קע"ג ס"ז דכאמן המוכר לוחר שים לו:

אבל מעיקרא דדינא פיכא שהוא מדמה דין זה לזה דשעיף ז' ואין דמיוכו עולה יפה דשם הלוקח מקדים המעות זמן הרבה קודם שמקבל הסחורה ואחר זמן מקבל הסחורה בפחות משווי' בשביל שכתן המעות קודם ומקבל הלוקח רבית בשביל הקדמת מעותיו אבל כאן הלוקח מקבל סחורתו מיד ומה שמקבל הסחורה בזול יותר בשביל מה שפורע מיד אין בזה שום אי' לא על הלוקח ולא על המוכר אבל מה שמשלם יותר אם קונה בהקפה זהו האיסור שמשלם להמוכר יותר בשביל המתנת מעותיו וזה דומה לדין המבואר בסי' קע"ג ס"ל שמוכר דבר שעוה יו"ד שהוגים ב"ב בשביל שמתין לו המעות דאסור בשומחו ידוע או בפרש ע"ש, ולכן גם מ"ש בחכתבו הסכי דבמהרי"ם סיק חיו"ד סי' קס"ד אוסר מטעמו אינו כן שהוא אוסר מדין המבואר בס"ל וכמ"ש בשמוך דהוי מוכר ביוקר והוא בא לאסור מסוס דלוקח בזול:

ואמנם כראין דברי הסואל במהרמ"ם הכ"ל הלא הוא ידידי

הרב הגאונדקי"ק ווילמן כ"י שלא לומר דביקר השומא ושוי' הוא ביוקר כמו שמוכר בהקפה רק אם כותן לו מעות מזומנים אוזלו הוא דמוזיל בני' לפי שלריך לשעות, ומהרמ"ם שם דחי לי' בגילא דמיסחא ודוחם לשון הדיוט [מיין ב"מ ק"ד] שפי' שקאלטא מסוס שכותן בהקפה ואחי דרשחי

ומקרחי

והקרתי היעב אלא מנקיאים בלסוכות ולאו מי' אלמון מכמיו גם בלמקסיקאן מפירוסו בסביל ספורע בעטות מזומכים מכ"ח לו מעבר הקלוב, אלא מהעכין הוא כי רוב מסא ומתן ומסחר בזמן הזה הוא בהקפה על אלמה חדשים או חלי שנה או שנה המימה וגם הסוחר הגדול מסלם רבית לכן סבר הקלוב הוא כמו שמוכר בהקפה כדי שלא יפסיד המוכר הולאה רבית שהוליא על סחורתו אבל כשמשלם לו מעות מזומנים הולאות המוכר מועטים בזה לכן אוזילו הוא דמוזיל גבי':

ולפי זה הי' אפשר לדד קלה להקל ולומר דכשלוקח בהקפה ביוקר אין המוכר מקבל שכר המחכת מעותיו אלא שדרכו להרויח בסחורתו למשל עשרה זהובים במוכר סחורה בעלה אחר כל הולאות שהוליא בסחורתו ולכן כשמוכר בהקפה והיו הולאותיו מרובים בחשלומי רבית אינו משתכר אלא יוד מעלה רק אם מוכר ביוקר אבל כשמוכר בעטות מזומנים משתכר אלא יוד מק' גם בפחות לכן אוזילו מוזיל גבי':

אך באמת זיל דמה חזיה דאזלים בחר המוכר זיל בחר הקונה

דאלו הוא זוזי שקיל ביוקר כדאמרי' בגיי' סיה ועיין טוז' סי' קע"ג סקי"ב דיש חסם אי' דמוכה מכח דאלו מוכיחי' מפני מה קונה זה ביוקר ודאי משום המחכת העטות עיש ואיכ ודאי אסור ליקח בהקפה ביוקר יותר ממה שקונה בעטות מזומנים דבזה הי' כמפרש אם מעכשיו בפחות ואם לזמן מרובה ביוקר ואם דיל דמה דאמר לזמן מרובה ביוקר הוא שבר שלו ומה שאמר עכשיו בפחות אוזילו מוזיל גבי' הא מצואר בשי' קע"ג סיג דאפי' מכר לו סחורה בי"ב ע"מ לפרעו לאח"ז יכול לומר לו הפרע לי מיד ולא אקח ממך אלא יוד ודוקא שכבר נגמר המקח בי"ב וזכה בו הלוקח כבר אבל קודם שנגמר המקח אם אמר לו הפרע לי עכשיו יוד סוג אסור ליקח אח"ז יב אם לא ילה הלוקח ליתן עכשיו ע"מ וכש"כ

בקאקסאקאנטא דודאי הוא קודם שנגמר המקח:

ועלה בדעתי עוד ללמד זכות דכשהמוכר מוכר ביוקר

יותר בהקפה אינו בשביל המחכת העטות רק בשביל אחריות העטות שאינו בטוח והרבה קונים שאין משלמין וכופלים על פניהם ואומרים בי"ח ומבריחין ככסיהם ואיכ אפשר דלגבי מוכר ליכא אי' למכור ביוקר לזמן דזה בשביל אחריות מעותיו ועיין חוי"ד רסי' קע"ג ואין ראי' מזמן הגמרא ומוסיע דאז ליה שכיח כל כך לוה רשע ולא ישלם, ואם יש היתר לגבי מוכר ממילא מותר לגבי לוקח דהרי כ' הראשים בי"ח סי' מ"ב דאבק רבית אין איסור לגוה ואפי' אי' דרבנן ליכא אלא דוקא גבי מלוה ליכא איסורא הלכך ליכא איסורא לגוה אלא משום לפיע וכו' וכאן דהוא היתר לגבי מלוה ומוכר שהוא מקבל הרבית ממילא ליכא אי' על הקונה כלל משום לפיע, אלא דגי' אינו דהראשים דייק שם בלישנא דאבק רבית כי אחי אין איסור לגוה מדלא יהיב מדידי' מפי לא קריבא בי' לא חסיך אבל שאר אבק רבית ודאי אסור גם לגוה ובלאהיב הא אומרים בפירוש שמשלם יותר בשביל המחכת העטות לכן חזרתי על כל הלדדים ולא מלאתי היתר:

וגם החקנה שכתב מהרמ"ם שם שיכוון שלוקח שלא לזכות

בעקה רק שיהא אצלו כעין עיקה ויהא לו שכר עמלו

ויאמר כן בפני שני אנשים שלא יהי' דברים שבלב ואע"ג דאם הי' המוכר יודע מזה לא הי' נותן לו זה אינו מזיק והוי המקח בטל ואין כאן איסור רבית ע"ש, ואני אמר אם המוכר לא הי' נותן לו והוא אינו רולה לזכות בו כילד זה עושה סחורה בפרטו של חבירו ונזל הוא אצלו שסולה יד בממונו של חבירו ואפילו שואל שלא מדעת מקרי גזלן והוא בורח מאם הקונה איסור רבית דרבנן לאם הגדולה איסור גזל דאו', ועיין בהגיא בגיי' סיה שכתב ואם הלוה הוא ככרי והוא מלוה ע"פ יאמר שמעון ללוי הקונה אני מוחל לבכרי כל מה שחייב לי ולא אודיענו ונעשה בי ואחכנו לך ולא אזכה בו לטורך עלמי אלא לטורכך ומעכשיו אני פטור ממך בענין זה דומה שאינו רבית והמחמיר חביב ע"ש ולמה לי' כולי האי יחסוב זה בחסרי בלבו שמוחל לבכרי ולא יזכה לעצמו רק ללוי אלא עכ"ח דזה לא מהני אלא בפסק כן עם הקונה ואיכ לא מהני אלא בפסק כן עם המוכר, לכן לפענ"ד שומר כפשו ירחק מזה שלא לקנות בהקפה ביוקר ביותר מה שקונה בדמים מזומנים, ובזה יצא שלוש יכוח על ראשו ויצליחהו ה' בכל אשר יפנה, ויברכהו בכל אשר יעשה כנפש ידידו הדושה:

שמרם הקי' בלוהם בקיק הכיל

תשובה רל"ב

שילים עפ"ק בלק הרמ"ב לפ"ק ב' ליפאלא יע"ל:

אור חורה מרבה המשרה מעומר בחפארה מפיב מלחמה

שמרה, כבוד מוא הרב הגאון האמתי האדיר בפים ופוסקים האדם הגדול בענקים כקפ"ח מוא מאיר פערלם כ"י האב"ד בקיאל:

גי"ה וכו' ומידי דברי אזכיר לפניו מה שהקשיתי בשבוע

זו בסכהדרין כ"ה אמר רבא לוה ברבית פטול לעדות והאכן הכן מלוה ברבית מלוה הבאה ברבית יפלא בעיני למ"ם חוס' שם בשמכה ד"ה ואלו דלא חשיב רק פטולי דרבנן ומלוה ברבית מייני ברבית דרבנן אי"כ ליכא איסור בלוה כלל וכמ"ש הראש"ם בפ' אי"כ מ"ג ואי מטוס דעובר הלוה על לפ"ע כמ"ש הראש"ם שם אי"כ למ"ש בחשובה ביה אפשר אי"ש סי' ליו דהמכשיל חבירו באי' דרבנן עובר על לפ"ע מהיה אי"כ כיון דעובר הלוה על לפ"ע דאורייתא מטוס חימוד ממון הרי הוא פטול מהיה אף שאין בו מלקות דהוי רשע דחמס כמו אוכל נבלות להיאבון בסכהדרין כ"ז ועיין כמו"י שם ואי"כ גם פטולי דאורייתא קחשיב ואיך כהבו הוס'

שם דלא חשיב רק פטולי דרבנן:

הן אמת דמדברי טוע רס"י ל"ד בחוי"מ מסמע דאפי' בעובר

אי' דאורייתא שאין בו מלקות אפי' מחמת חימוד ממון אינו פטול אלא מדרבנן, אבל אין ראיה מזה דהכי למאי דקיי"ל כאבי בסכהדרין כ"ז דפטול מטוס דקרוי רשע ולא מטוס דחסדיכן לי' למשקר וכמ"ש שם ואי"כ שאין בו מלקות דלא מקרי רשע אינו פטול מהיה אבל שם בדף כ"ה דהוא רבא דס"ל רשע דחמס בעינן ומטוס דחסדי' לי' למשקר ודאי פטול מהיה אם עובר אי' חורה מטוס חימוד ממון, ומה"מ אין ראיה ג"כ מהא דפסקינן שם כ"י דברבית דרבנן פטולי' מדבריהם דמשמע דגם הלוה אינו פטול רק

מדרבנן דזה ג"כ אינו אלא לפ"ע דקיי"ל כאבי':

שוב מלאתי בחשו' פרי' חוי"מ סי' ס' שחק' כן וגם חידש

כן דמכשיל חבירו באיסור דרבנן עובר על לפ"ע מהיה ע"ש, ויש קלת ראי' לזה מרבינ"א ע"ז כ"ב שהקשה אמאי דמשכי חדא ועוד קאמר היכא שביק לפ"ע דאו' ונקט טעם דמראית עין ומאי קושיא דלמא מלאכת חוה"מ דרבנן וליכא רק לפ"ע דרבנן אעכ"ח דאפי' מכשיל באיסור דרבנן כמי עובר לפ"ע מהיה, וכ"כ אמאי שכתב שם לפי תירולו שמזה הוכיח דמבין דמלאכת חוה"מ מהיה דאי דרבנן פטיעא דלא ליה כלל ואיה בה משום לפ"ע פי' ואי"כ ליתא לאי' והדקיל אמאי שביק דאורייתא וכו' ומוכח בהדיא דאפי' אי' מלאכת חוה"מ דרבנן כמי עובר לפ"ע מהיה, ואולי יל דדוקא אם העובר שונג או אומר מוחר ככותי שאינו מאמין בדברי סופרים והוא מכשילו עובר לפ"ע מהיה אבל בלוה ברבית שמלוה עובר איסור דרבנן במזיד אלא שלוה עובר משום דהוי כקאי בחרי עברי דהכרא אי"כ לא עדיף המכשיל מן העובר גופא וליכא רק איסור דרבנן וכעין שמחלק דג"מ ביו"ד סי' קי"ל דדוקא בגדול העובר בשונג מלוין להפרישו

ולא בעובר במזיד ע"ש ואי"ש:

ותן קיל אהא דפריך התם והא רבא הוא דאמר לוה ברבית

פטול לעדות ואיל רשע ואחורה אמרה אל חשם רשע עד והא קיי"ל בחוי"מ סימן ל' סי' דאם ע"א אומר שהלוהו מנה בכיסן וע"א אומר שהלוהו מנה בחסרי מלטרפין לעדות מיוחדת כשרה בדי"מ ואי"כ הי"כ אם ע"א מעיד שאוזיף ברבית בכיסן וע"א מעיד דאוזיף ברבית בחסרי דכשקל דדוקא בדי"כ דאיכא קרא פטול עדות מיוחדת כדילפינן בחכות וי"ו מלא יומת עפ"י ע"א ואי"כ שפיר משכחת לה דהאי אמר קמי דידי אוזיף בריבתא בכיסן והאי אמר לדידי אוזיף בריבתא בחסרי ואי"כ לגבי בר ביכיתום איכא חרי שהדי ומשקל אבל שלוה אינו כשקל כיון דליכא עליו חרי שהדי רק הוא עלמו אינו כשקל, בשלמא אי מעידין על זמן אי' וזה אומר לדידי אוזפן והאחר מעיד שלוה לאחר הוי כמכחישין זא"ז בחקירות דעדותן בשלה כמבואר בסי' ל' סי' אבל כשל קשיא, ואי מטוס דכיונא ממכים אם אומר אמת הרי הוא פטול ורשע ואם משקר ודאי אין בעדותן ממש דאכחי קשיא לדמה חכמי בריסק שהביא ש"ך סימן ל"א דשני עדים המכחישין זא"ז מלטרפין לעדות אחרת אף דאי' מהם ודאי פטול כיון שאינו כשקל אלא אי' ע"א כשר לעדות מכים כשאינו כשקל אלא מפי' אפי' אומר אמת אינו פטול לעדות וכשר ליפסל את המלוה:

ויש לחלק לפמ"ש תוס' סנהדרין ל"ח ד"ה סנ"ס בתירוץ ה' דהיכא דאין הפסול ידוע לא אמריכן כמלא ה' מהם קרוב לו פסול עדותן בטלה מ"ם, ה"נ דוקא בכידון חכמי בריסק שאין הפסול ידוע מלמרפין כיון שאינו כפסל רק מפ"ח אבל כאן שהפסול ידוע שפיר אמריכן ממנים ככ"ל:

אבל יותר נראה לפמ"ש תוס' שם במכות ד"ה בדברים דהא דלא יכפיכן דנים מדברים דעדות מיוחדת פסול מדכתיב מספר ה' כמו דילמיכן פסול קרובים היינו מטוס דהאי קרא מ"נ לאו בדנים קאי דמ"ח מוציל לממון דלמנוסה מיהא איתא מ"ם, ואי"נ התינה בדנים אבל למיפסל גברא דאין מ"ח מוציל כלום שפיר יכפיכן מדברים דעדות מיוחדת פסול ואי"ם:

עוד אמאלה מענה לשון על מה שהקשיתי בכתובות כ"ג דפריך אי עדמר דגזלנותא תרי ותרי ניכהו למאי דמנולר בקוגיא דנכסא דר"ל דאם שני עדים מעידין שראו שהונן חפץ מיד חבירו הוי גזלן ואינו נאמן לומר שלי הוא עיין רש"י ב"ב ל"ד וש"י שבועות ל"ח א"נ שפיר משכחת עדמר דגזלנותא בכה"ג ואח"נ אי שנים ואמרו דשלו הוא ואינו גזלן דשפיר נאמנים כיון דאינם מכחישים הראשונים, ודוחק לומר דדוקא לענין ממון אינו נאמן לומר שלי הוא בראו שנים שחפץ מטוס דחזקה מה שביד אדם הוא שלו אבל לענין לפסלו לעדות ולשבועה לא דמיל לחלק, ונא יפיס עיניו הגדולה" על דברי ויסינבו בתשובה מאהבה ויאיר עיני בתורתו של ר' מאיר ומותם בברכה שלמה:

עמרם הק' בלוהים בק"ק הכ"ל

תשובה רל"ג

שיל"ת מאדנ ה' ד"ר כשלו הרע"ל לפ"ק:

שוכ"מ לידידי הרב הגדול בתורה ובירא"ה הנגיד החסיד כבוד מו"ה אליעזר ליפמאן נ"י בק"ק דאמשטק במדינת רוסיא:

אחרש"ת שכה ע"ד עשרה חביות יין אשר שלח הרבני הנגיד ר' יצחק נייוואהנער נ"י מפה בין כסף לעשור מחותמים בחותמי מקומני' בסיגנא L L ובכתב הכסר ממני הי' עוד קודם שקראתי התקנות בענין היינות בחזני העם ובכן אין בו בית מיחוש מחמת שאינו החוס בחותמי והכל נכון ויפר:

ועד תורה שהכנו בה קיל כעת לפי"ד המלי"מ פ"ד ממלוה ה"ג דלוה ברבית עובר בלפ"ע אף שאם לא הי' לוה הי' ישראל אחרינא לוה ממנו ברבית הכי זוזי גופיהו מטוס דאז הי' הישראל אחר עובר אלפ"ע ע"ם פנא בעיני דברי תוס' בע"ז דק"ג ע"ב ד"ה תני שכ' דרישא רבותא קמ"ל דכי אי"ל טול ואכלו בדיבר זה והם נתנו הדיבר לחנוני תעפי"ש שכשא ונתן ביד מותר דאינו אלא שלוחו של חנוני וכו' וזה פנא הלא רש"י כ' לעיל מיני' קוף ע"א שפועלי' וחמרי' הם ככרים או ע"ה ואם הם ע"ה ישראלים תקשי בנשא ונתן ביד הא קעבר על לפ"ע ואיך שרי בשלמא על החנוני לא קשה הא הבע"ב עובר אלפ"ע במה שמכשיל לחנוני דהא לא הוי קאי בתרי עברי דנהרא שהרי החנוני יכול לתת להם בעלמו ולעבור איסור זה בלי בע"ב אבל על הבעלים קשי' הא עבר בע"ב מטוס לפ"ע ואין לומר דגם אם הוא לא יתן להם יתן להם החנוני בעלמו וא"ה קאי בתרי עברי דנהרא דז"ל דמ"מ הרי אם החנוני יתן להם יעבור החנוני על לפ"ע ובכה"ג אם הוא נותן, עובר הוא מטוס לפ"ע כמש"כ המל"מ ואי' לפי שעה ישוב לקושיתו הכ"ל אם לא שנאמר כדעת דג"מ בש"ך יו"ד סי' קי"ח סק"ו דבישראל מומר או עובר עבירה במזיד אם מולא לקנות במק"ח אין הי' לוה להם

ולי"ל לפ"ע ע"ם ולי"ע הרבה בזה:

אי שנאמר דכבר הק' הרע"ב אמאי אינו חוסם בע"ב מטוס לפ"ע ותי' כיון שאין אנו נותני' האי' עלמו והדבר ספק אם יקח הי' או לאו אין בו מטוס לפ"ע אפי' לגבי ישראל ע"ם, ואע"ג דבנשא ונתן ביד ל"ם הי' זה דהא אנו נותנים לו האי' מ"מ י"ל דס"ל לתוס' דלר' אמי כיון שאינו ודאי י"ל ובע"ע ואינו מעוכר והדבר ספק אם הוא מכשול לי"ם בי' מטוס לפ"ע מיין הנ"ם קי' פ"ז סקכ"ג ומע"ת ח"ב כלל מ"ב פרט ד' ואפי' אם נאמר דגם בנותן לחבירו ספק אי' ג"כ עובר מטוס לפ"ע היינו מטוס שהוא ודאי אסור לחבירו מספק והוי ודאי מכשול אבל כאן החנוני אומר שאינו אי' רק כיון שהוא ע"ם ואסור אין אנו מאמינים לו אבל מ"מ מקרי ס' מכשול ואין בו מטוס לפ"ע:

ונם לנ"ע בדברי תוס' הנ"ל נמ"ש דאינו אלא שלוחו של חנוני הא אין שלד"ע וכ"ל כמו דאמריכן בקדושין דמ"ג ומ"מ הזקן אף דישלד"ע מודה בחנני ומביות דאשלד"ע דלא מינו זה בהכה וזה מתחייב הי' אמרי' להיפך אי אשלד"ע מ"מ אם המשלח בהכה ולא השליח והמבה הוא הסנאה א"כ אין השליח מוסה מעשה מבה כלל ל"ם בזה אשלד"ע לחייב השליח וא"ם:

וע"ד מה שהמתתי ע"ד תוס' בע"ז דק"ג ע"ב בד"ה יאות הן עבדין שכ' בקוה"ד דמעמע רבית לא הי' לאסור דאותן דבי ר' יהי' הי' להם תבואה בביתם ונאה בשאה מותר בים לו ע"ם, והוא תמוה לכאורה דהא מה דמותר שאה בשאה בים לו הוא מעשה דנכנה לו אותה שאה ש"ם לו כמש"כ המו"ז ביו"ד סי' קס"ב סק"ג ע"ם וא"כ שוב הוי חליפי שבועות וגם מע"כ הע"ר כן ודחיתי דבאמת ז"ל דהא א"ל לתת לו אותה שאה אלא יכול לתת לו שאה אחרת כמבואר כ"ז ביו"ד שם ושוב לא מייחד שיעבודי' ואינו כתפס בקדושת שביעית כדאמרי' בע"ז שם דק"ג ע"ב, אמנם אכתי תקשי הא בשביעית גם חליפי חליפין אסורי' ואי"כ כיון שנקנה אותה שאה גם אם נותן לו שאה אחרת הוי חליפי אותה שאה שהוא חליפי שביעית וחליפי חליפי אסורי' ועיין תוס' ע"ז דק"ג ע"א ד"ה ואינו ואין לומר דלא מקרי חליפין אלא דרך מקח וממכר אבל כאן שמתי השאין בראשונו ונותן זה תחת זה לא מקרי חליפין דז"ל דהא קיי"ל כרי"ש בסוכה ד"מ דשביעית מתחלפת בין דרך מקח וממכר בין דרך חילול וכמש"כ הרמב"ם פ"ו מה' שמיטה ע"ש והנחתי בל"ע:

וכעת נלע"ד בהקדם להסביר דעת הרי' אלחנן שבתוס' הכ"ל דסובר דוקא אם מכרה הנכרי לאחר קודם שיתן הדמים לישראל אין הדמים כתפסים אעפי' שהאיסור עדיין ישנו בעולם אבל כשהאיסור עדיין בראשות הנכרי כשנותן הדמים לישראל שפיר כתפסי' אעפי' שכבר קנאה הנכרי, ומה נעשה יש בזה כיון שהאיסור עדיין בעולם וכבר קנאו הנכרי מה לי בראשות נכרי אחר, והנ"ל דס"ל להרי' אלחנן כשיטת הרמב"ן שהביא הרי"ן בסוגין דשם דחליפי שאר איס"ר מותרי' מטוס שאינו דמיהן וא"כ גם בע"ז וי"ל אינו דמיהן ואפ"ה כתפסין באיסור א"כ לאו דוקא דרך מו"מ כתפסים בא' אלא הה"ד כמי דרך חילול ועיין באשרי' ע"ז דמ"ע ע"ב דדוקא בע"ז מהני הולכת הנאה ליה"מ מטוס דתופסת דמי' והתם דרך חילול הוא ולהכי כשהאיסור עדיין ביד נכרי שנותן הדמים אעפי' שכבר קנאו מ"מ כיון שנותן הדמים בשביל הא' תופס דמיו דרך חילול אבל כשכבר מכר לאחר אינו תופס דמי' גם דרך חילול דהא אינו יכול לחלל דבר שאינו שלו

ואינו בראשונו ועיין תוס' ב"ק דס"ח ד"ה הוא וכו':

ולפ"ז י"ל דעת הרי' בתוס' הנ"ל אמאי קיל באמת אפי' כשהוא בראשות הנכרי שנותן הדמים ג"כ אינו כתפסין כיון שקנאם הוא מטוס דקיל דוקא כשאומר בהדי' ה"ז מחלל ע"ז מקרי דרך חילול זכתפס באיסור אבל כאן שאינו אומר כן בפירש שהי' ע"ז ר"ל מחולל על הדמים אף שפורע הדמים בשביל האיסור והוא עדיין בראשונו מ"מ אינו כתפס וא"כ אינ"ם דליכא מטוס רבית כיון דיש לו תבואה כתיקון תוס' ואי' דא"כ הוי חליפי שביעית ז"ל דהא לא מייחד שעבודי' כנ"ל ואי דהוי חליפי חליפין ז"ל דאינו שאינו דרך מו"מ ואי מטוס חילול ז"ל דאינו אומר בפי' שמחלל וא"ם:

אמנם לדעת הרי' אלחנן דגם זה הוי דרך חילול הדקיל הא הוי רבית דא"ל כתי' התוס' מטוס קושיתיכו הנ"ל, ולי"ל דלי"ה רבית רק אם הוא אגר כבר לי' שנותן לו יותר בשביל המתנה והרוחת זמן אבל כאן לא פסקו שיפרעו להם בשמיטה רק הי' דבי ר' יהי' יכולין לשלם להם מיד אחר שאכלו הפירות וא"כ אין כאן אגר כבר כמו הלוינו עד שאמלא מפתח או עד שיבא בני בשו"ע יו"ד סי' קס"ב הנ"ל:

וזה נ"ל נכון בכוונת התוס' ד"ה יאות הנ"ל שכ' בתחלת הדיבור ולפ"ז אפי' בשביעית עלמה הי' יכולין לפרוע אם כבר אכלו פירות שביעית, והוא פלא מה בעי תוס' בזה פשיטא, ולהנ"ל זה כוונת התוס' דכיון דבהאי שעתא ל"ה הכך בעין לא חליפין ניהו וכו' אבל אם הי' בעין הי' חליפין אף כשכבר קנאום דבי ר' יהי' וכשיטת ר' אלחנן ולפ"ז נ"ל כתי' התוס' דל"ה רבית מטוס דהי' אם תבואה הנ"ל רק מטוס דל"ה רבית רק אם הוא אגר כבר ולפ"ז

ליל דמשמיש ליה רבים מקום דאפי' בשביעית עלמו סי' יכולין לפרוס וכו' וכיל ואיש:

אמנם נמי' חמיש לפי שכוכר אם הפועל שם שק' על שעם סרי' מסא דקוכם דליש שסביאו חוש' דמבליש דמי אחרוג בלולב שא בלא שבלעם יכול שחבר למשוך חחלש שאחרוג ולהחסם דמים אחיכ, ולכן יכא לחדם דאם כוחן שמעות מיד אחר שמביכם בזם גם לסרי' יכחק חוי חליפין מיש ומיין בחי' שם פרים כי רשי' וכו' ולפמדיכ דקיל לרי' דוקא בעיז וייכ דאין סדמים כחפסי' רק דרך מוים ולא דרך חילול בזם קיל לרי' דכיון שמשך וקכם וסדמים עלוה עליו אין סדמים כחפסים כיון דבשעם שמשך לא הוי מייחד שמבודי' אבל בשביעית דכחפס גם דרך חילול לא מסכי מם שמושך שחבר החלה שאחרוג כיון דכל זמן שסוא אצלו וכוחן סדמים בעד האחרוג הוי דרך חילול וכחפסים בקדושת שביעית וסוי דמי שביעית ביד עיה ולפיז ליחא למשיכ למעלה:

ולשמיש בעקיא [מיין בחידושי' וביים אריח סי' שיכ] דהמזיק אחרוג חביכו שוה אלף זוז למלוה אינ לשלם לו רק מה שסוה האחרוג לאכילה אבל מה שסוה למלוה אין גופו ממון ואיכו חייב לשלם רק מדרבנן משום נרמי עיין חסו' מהריש מיכן סי' קיג וחכיל סי' קיד וסיד סי' קפיו סקיא איכ שפיר אין עיה רולה להקיף דאם יעשוק אחלה ויקכם האחרוג ירא שלא ישלם לו כפי שוי' למלוה רק כפי שווי' לאכילה ולית בזה, לכן כלעיד בפלוגתם ריא ורי' עפיעשיכ ביי בחרית קוסי' ליו בשם בעהיים מה שפשקנו שעבד ואשם אין משלמין אלא לאחיז אם יש עדים שמעות עלמן של הלוחה או מה דאחי מחמתן קיים בודאי שאין בו שפק שכפרע מהן המלוה וכו' ומזה למד הביים דאם אחד חייב להרבה בעיה ומא' מהם לקח שחורות בהקפה אם הם בעין או מה דאחי מחמתי' אין לשאר בעיה אלא בהם עיים, ומבואר מזה דכיז שסחורתו קיימת יש להמוכר בהם זכות יותר משאר בכיא ולכן שיל לריא דאעפיי שמשך וקבה מיי כל זמן שהוא ברשותו ויש להמוכר זכות בהן ועיי שפורע דמיו פקע זכות המוכר והרי הוא שלו לגמרי שפיר הדמים כחפסים בא' ולכן בעי' שמכרו לאחר קודם שכותן הדמים דאז פשוט גם לביים הכיל דפקע זכות המוכר וריי לא שיל כבעיים וביים הכיל לכן שיל דמיד שמשך שוב ליים הדמים אליפין ואיים, [עיל קוסי' ריז] הכא האריכתי קצת יען ידעתי כי דברי המה לו לשמעוני' ומוביים דודיך מיין והי' יסקיבו מיין המשומר בענביו וחייס ובריכה למשמרת שלוס ידידו הדשיה:

עמרס הקי' בלוחס בקיק הכיל:

תשובה רל"ד

ביה די לסי' עד מלאות ימי טהרה ברכיה הי' לפיק אלמאשד יליו

אלקי' יכחמך רעי ידידי למידי אוהב דבוק מאח הרבני המוכחר בכחר תורה ומולכף בינאה מהורה כשיה מויה מכחס לוי כיי כאור בהיר:

קראתי בכל לב כשבר אח אשר קראתיך ופלגות ביעתכו על השמועה כי באה כי לקח הי' אח מחמד עכיך ואשתך אשם כעורים מהם לפלעך וכשאריס לך ילדים לחבורתך מה אומר ומה אדבר וכו' ואין לי רק לשמח לבבך בדיה פקודי הי' ישרים משמחי לב, הערות על הא דאריכ ביי בביים דסיא סעיא בטעמא דריא דקיל רבית קבילה יולאה בדייכים דאיק ואי אחיך עמך בני אל תקח מאתו כשך ותרבית אחדר לי' כי היכי דכיחי עיים וקסי' ליל קרא דוחי אחיך דלריך להחזיר הרבית קבילה חיפיל הא בלאיה ידעיכן דרבית קבילה יולאה בדייכין כיון דאמר רחמכא אל תקח מאתו כשך ותרבית איכ אמרה התורה דלא תעביד ואיכ אעליים והיא הערה נכונה לכאורה:

ונלעיד דהקרא אח כספך לא תתן לו בנשך שכתוב אחר הקרא אל תקח מאתו נשך וכו' מייסב קושיתך והוא עפיים שפסק הרמביים פיו ממלוה דאפי' רבית קבילה אינו אסור מהיים אלא אם קן בשעת הלואה אבל אם קן אחר הלואה ליה כיא רבית דרבנן דתורה לא אמרה רק אח כספך לא תתן לו בנשך רק אם הכשך היא בשעת הכתיבה עיים ואיכ משכחת לה רבית קבילה שיהי' בהיתר ובכהיג ליים לומר כיי דאיר ליה אעליים כמשיכ השיך והכתיבות בשויע חויים סי' ריח דבנקה שבעשה באיסור כיון שקיים הדבר אפשר להתקיים בהיתר ליא בגי' כל מלחא דאכלים אעליע ואיים:

והנה כלעיד עיד פלסול בשיא רא' לדברי הרמביים עיו בעלוה סכיל דרבית קבילה אינו אסור אלא אם קן בשעת הלואה וסוא דאמרינן בשיים מכות דיג עמידין אכו באים פלוכי סחייב להביאו אלף זוז ליתן לו מכאן ועד פלגים יום וסוא אומר מכאן ועד עשר שכים וסוזמו אומדין כמה אדם רולה ליתן ויסי' בידו אלף זוז על זמן זה וזה יסלמו העדים מקום כאשר זעם עיים, סרי מבואר יולא מזה שגם הרוחה זמן הוא בגדר הפסד וריוח ממון ומיעבו כמה הוא לפי האומדנא ועיין בשויע חריים סי' עיג אם המלוה אומר שהיום הזמן והלוה אומר לאחר עשרה ימים אם מחויב שבועה נגד עיא אם ים למלוה ועיין הטו' מהריים והומים וקלוה"ם שם לענין עודם במקלה עם דיכו עיים, ולפיז קיל מיים ביים דיג האיך אמרה תורה דמביים יסבע כיעא מגו דאשור אממונא אשור אשבועתא ומשכי הסם אשמעוני הוא דקא משמיע עד דהויל זוזי ופרע לי' אכתי קושי' ממניים אי ליים לי' השתא מעה לפרוע כלל רק שמלחו שעורו איכ יודה, ועם בכך הלא איא לעשות לו כלום וקיל דאפי' מסדרין לבעיא ועכיה דאיה לי' רק שקשה לו לפרוע עכשיו ורולה להמתין עד ימלא רוחה ומעכים אם לא הגיע הזמן יודה והביד לא יגבו ממכו קודם הזמן ואם הגיע הזמן ואיכו פורע אכתי אשור אממונא דהרי ממון זה שוה לפי האומדנא כמה שיהי' ביד אדם על זמן זה ואיך משבעינן לי' כיעא כיון דאשור אממון אשור כמי אשבועה, אמנם לקיים דאמרינן שדעתו באמת כשיפרע לו החוב יפרע לו כמי עבור שיהי' המעות בידו מזמן הפרעון עד הכא ואיכו אשור אממונא כלל, אבל באמת גם בזה לא הוכח לי דהא מבואר בשים שבהדרין דף כיה גבי בר ביכיתוס אוזיף בריבותא דהבותן רבית מקיל רשע דאמש שעשה עבירה להיאבון דהייכו בשביל ממון, ולפיז אם כאשר שרולה לעכב המעות עד דהויל זוזי ולשלם עבור הרוחה הזמן איכ הוי אגר כשר ליה ואסור משום רבית ואכתי הוי אשור אממונא והדקיל, ועכיה ליל כיון שלא קבץ בשעת הלואה לא הוי רבית קבילה ואיכו אסור מהיים רק מדרבנן שהוא אבק רבית ושפיר אמרה תורה שישבע משום אשמעוני כיון שאפשר לו לפרוע עבור הזמן שביכב המעות ולא הוי רבית כלל מהיים:

ובזה כיל לייסב קוסי' תוס' ביא דיו דיה אלא הא דאריב הקי' דלמא לעולם אמרינן מגו דאשור אממונא אשור אשבועתא רק הכא איש דמשביעין אותו שבועת היסת משום אשמעוני עייים, ולהכיל מיושב היטב דבמודה במקלה שפיר שייך אשמעוני מהיים כיון דבשביל הרוחת הזמן ליכא רבית מהיים ולים מגו דאשור אממונא אבל ריב דאמר משביעין אותו שבועת היסת שפיר מקשה כיעא מגו דאשור אממונא אשור אשבועתא ואי משום אשמעוני אלא אכתי ממכים אשור אממונא אם לא יפרע לו עבור הזמן הוא גזלן ואם יפרע הוא רבית כיון דהשתא אסרו גם רבית שאיכה קבילה והיא אבק רבית אעכיה דלא אמרינן מגו דאשור אממונא אשור אשבועתא ואיים וככון לחדודי בעלמא:

ומה שנקשה להביכך חילוק הסוי' אויים סימן רמיו סקיה במה שכב אחד שמך להתיר להלוות בריבית על משכון דרך מכירה אעפיי שאיכה מכירה ממש כגון שחייב להחזיר לו אפיה מותר שלא עשה מכירה זו אלא כדי להפקיע אי' ריבית כמשיכ לענין שבת דמהני הפקר בשבת לאוד ולא לגמרי כדי להפקיע איסור שבת ובוי' חולק עליו ומחלק דבשלמא שם בשבת הוי הפקר כראוי רק שהוא לזמן דהייכו ביום השבת ובשבת עצמו הוי הפקר גמור ואחיכ חוזר לבעליו הראשוניים משאיכ במשכון כל שאין כאן מכירה הוי שם הלוואה עליו ואסור שגוף הענין צריך להיות כמכר שיעשה בו הלוקח מה שלבו חפץ וזה איכו שם וזה דומה למעשה דבית חורין בנדריים דמיא וכו' עייים ואיכך מבין מה הבדל יש בין הבידוכים, הכא לענייד הסבר דבריו דבשלמא מכירה לזמן איכו מועיל מעשה שכתב הרין בנדריים דכיט דכל קנין שאיכו עולמית רק לזמן הוי רק קנין פירות וכיון דקנין הגוף כשאר למרא קמא מקרי שלו משאיכ בהפקר לזמן אין הפי' שאם אי' זוכה בו בתוך הזמן כשיגיע הזמן מחויב להחזיר לבעליו דהא הפקר לזמן כי הסמיע בשויע חויים סי' רעיא שקייד דילפיכן מסמיעה דגיכ ליה הפקר רק לשכה אחת והא בסמיעה אם אי' זוכה בו בשבת שמיעה הוא שלו לעולם ואיכ איכ בהפקר לזמן אם אי' זוכה בו בתוך הזמן הוא שלו לעולם

רק

רק אם אין שום אדם זוכה בו בתוך הזמן אז כמיגיע הזמן סדרא למרא קמא ואיל לזכות בו ממדם ומלאתי במקו"מ על פי פסק להגאון מליסא זיל סי' סמ"מ סקים סהסביר ניב דברי הסו"ז כניל ומאחתי יעיי"ש:

ובזה נלע"ד הא דאמריכן בבדרים דמ"ד דבהפקר לזמן לא יצא מרשות מפקיר עד דאתי לרשות אוכה ועיין כין ורא"ם סס סעמא דמילתא ובדס"י סס פירש פירוש אחר בדברי הגמ' ע"ש ולדעתי לפי הניל יובן הדבר לאיסורו דבהפקר לזמן איכו יוצא מרשות בעלים עד דאתי לרשות אוכה דבשלמא בהפקר עולמית כיון שלא הפיג שוב אליו בלי קכין אדם לעולם א"כ איכף שהפקיר יצא מרשותו הגוף והפירות משא"כ בהפקר לזמן ודאי אחר שבא לרשות אוכה שלא הפוב אליו עוד פקע סס בעליו מגוף ופירות כיון שיש לאחיכו בו קכין עולמית אבל כ"ז שלא בא לרשות אוכה כיון שלא יצא מרשות בעלים רק לזמן ממילא לא יצא מרשותו רק קכין פירות הנעשים בתוך הזמן ויובל כ"א לזכות בהם מבלי שיזכה בגוף הדבר אבל קכין הגוף עדיין יש לבעליו בו שהרי אם לא יזכה בו אדם עד הזמן יש"ב אליו בלי שום קכין מבעולם ולאבי ס"ל לכ"ע בהפקר דלא קכי עד דאתי לרשות אוכה ואתי מפיר:

ועיד קו' התוס' בב"מ דף ע"ב ד"ה שמר וכו' שהק' על הא דאמרי' בשיש שם בשטר ש"ב רבית ר"מ ס"ל דקוכסין אותו ואיכו גובה לא אם הקרן ולא אם הרבית והכ"א גובה אם הקרן ואיכו גובה אם הרבית וקי"ל כחכמי', והק' בתוס' הכ"ל אמאי אין העדי' פסולים כיון שעובדים על לאו דלא תשימון אע"פ שא"כם מרויחים יש להם לפסול מידי דהוי אעבדיין אוא להכעים דקי"ל בסנהדרין דכ"ז כאבי דפסול ונדחקו בתירולם ע"ש והכה המעיין במל"מ פ"ד ממלוה הי' יאמלא יישוב לקושיא זו והיא עפמש"כ הרמב"ם בפ"י מה' עדות דאין העדים כפסלין לעדות אלא בעובר עבירה ש"ב מלקות ובעידי רבית ליכא מלקות משום לא תשימון דהא הוא לאו שאב"מ ואין לוקין עליו, ומה שהמל"מ שם קיהה בדבר כיון שהחמו בשטר הוי לאו ש"ב מעשה דהחתימה הוא המעשה ע"ש מ"מ ככון למש"כ הרא"ם בחיכוך פ' בהר מלוה מ"ד בסופו כי כל לאו שאפשר לעבור עליו מבלי מעשה אעפ"י שכעשה בו שום מעשה אין לחייבו מלקות עליו דלאו שאב"מ מקרי ועיש מלוה שמ"ה א"כ כל לאו שאפשר לעבור בלי מעשה אעפ"י שכעשה מעשה מקרא לאו שאב"מ שפיר יל חי' הכ"ל ואיש והכבי אוהבך לבלא דורש שלומך,

עמרם הק' בלוהס:

תשובה רל"ה

מה שעמד ע"ד רש"י ב"מ ס"ה ע"ב ד"ה אסור שכתב ואם יאכל לוקה פירות מעכשיו שמא לא יביא זה מוחר המעות ויחזור לו זה מה שקיבל ובמלא וכו' והכי תיבות ויחזור לו זה מה שקיבל המה שפת יחר דמה לכו בזה אם הוא יחזור לו או לאו וכ"ל לאדם כיון דמחילת חבאי מהכי אם המוכר מוחל לו החבאי מיבא א"כ המכירה קיימת לאפרע ואיכ אין חשש רק שמא המוכר לא יחחול לו החבאי ויחזיר מה שקיבל ובעלה המכירה ויהיה רבית:

ואמנם מה ש"ש לעיין בדברי רש"י מה שפי' ובמלא שלא היתה הסדה קכוי לו דהא לכי מייתיה קכי מעכשיו א"ל והא לא חיים' מעות הראשוכות כמלוה בעלמא היו אבל מוכר וכו' והוא פלא דלזה אין לריך טעמא דמעכשיו דכש"כ אי לא אמר מעכשיו ודאי אסור הלוקה לאכול פירות הע"ב דמעכשיו לריך רק דמוכר אסור לאכול פירות אבל כ"ל עפמ"ש הרי"ן פרק האומר בקידושין במקדש אשה לאחר ל' יום דמקודשת אע"פ שבאחכלו המעות ואמריכן שם לר"י דאם חזרה בה חוך ל' מהכי חזרה דאתי ליבור ומבטל דיבור וכ' הרי"ן דהוא א"י לחזור חוך למ"ד ולבקש שהחזור לו המעות דאם יהי' יכול לחזור א"כ הוי מעות רק מלוה בידה ואיך מקודשת אפי' אחר למ"ד הא מקדש במלוה אינה מקודשת אי' דאי' לחזור וזה פירוש משום דמעיקרא בחורת קידושין אחי לידה מיי"ש ולפ"ז הא אם הי' אומר מיקכה כמיבא מוחר המעות משעה מיבא אם הי' אפשר לבוקה לחזור קודם מיבא מוחר המעות ולבקש מעות שכתן בחזרה א"כ הי' על המעות שכתן דין מלוה ולמ"ד מלוה ופרוטה דעתיה כמי אמלוה א"א לקכות לשמעות רוב הפוסקים דמכירה דומה לקידושין ולא משני בשלוה ובכ"ח כיון שלא לקכות ולהקכות לו ע"כ הי' בדעתם שלא יוכל הלוקה לחזור בו זא"כ מעיקרא בחורת מכר אחי מקלה הדמים למוכר ולא הוי אלוה ופשיר היה מוחר הלוקה לאכול פירות אבל כיון דאיל לכי מייתיה קכי מעכשיו א"כ אם הלוקה יכול לחזור בו ולבקש מקלה המעות בחזרה מ"מ שפיר יכול לקכות כמיבא מוחר המעות ולש לומר דהמעות שכתן בהחלה הוי אלוה והוי אלוה ופרוטה דהא קכי למפרע משעה כתיבה מעות הראשוכות ואז לא הי' אלוה וכיון דלוקה יכול לחזור בו קודם מיבא מוחר המעות שפיר כי לא מייתי הוי מעות הראשוכות אלוה דכיון דיכול לחזור בו לאו בחורת מכר אחי לידו ומשו"ה אסור לוקה לאכול פירות ואש"ש:

ומה שפירש"י דמכר לו אם המדה וכו' ואיל אימתי שהחלה הבא מעות ומול אם שלך אסור דמיירי דאמר מעכשיו וגם לוקה אסור לאכול פירות דלמא לא יביא מעות ויתבטל המכר למפרע והוי הלוואה וקיל הא כיון דאמר אימתי שהחלפ ולא קבע זמן אין כאן בשום זמן ביטול החבאי מיבטל המקח וממילא הוא לוקה מעכשיו ולמה אסור לאכול פירות ואולי אם מת הלוקה או המוכר שוב אי אפשר לקיים החבאי ובטל המקח וכמלא שאכל באיסור ועיין בש"מ במחכי' בסיפא בני הלוהו על שדהו דשם ליש אחה ולא יורשיך לי ולא ליורשי כיון שהוא דרך מכר וכאו שקיכם עלמו ועוד בממון יש טענת אוכס ומיתה אוכס הוא ולפ"ז הי' יכול לקיים החבאי אפי' אמ"מ וק' בכ"ל וכ"ל לפ"מ דאמריכן בגיטין דהיכא דמכווין להרוחה מהני מחילת החבאי וא"כ הי' ודאי גם אם אומר הלוקה שלא יביא שוב המעות ויחזיר לו מה שכתן והשדה יהי' של מוכר לא בטלה המכירה למפרע ובהיחר אבל דהוי כמוכרו לו עתה אבל אם יאמר הלוקה שמוחל לו החבאי שאף אם יביא מעות לא יהיה מכירה בטלה המכירה למפרע ואבל בא"י ומשו"ה אסור והי' בזה שלוש מבאי:

עמרם הק' בלוהס בקיק הכ"ל

תשובה רל"ו

שיל"ח ב' איפאלא עש"ק וירא תרכ"ז לפ"ק:

ישאו הרים שלום לאוהל בלוש ידידי הרב המאה"ג זקן שקבה חכמה וילאתו קדושה, ברה כחמה, כקש"ם מו"ה חיים לבי כ"י וויכקלער ולפכים אבדקיק ראלפערשא:

יקרת מכתבו מן יום ב' לך הגיעכי בזמכו אבל הייתי טרוד בטרדות רבות אשר לא כתבכו די הש"ב וכו' עכשיו אמרתי לשמח לבבו עכ"פ בד"מ, ואשר הרעים על מה שומכין עכשיו שמגדלין הטערות בשפה העליוכה ומשפרי' כל הזקן כמו שעכו"ש עוש' ואפי' בחורים ב"שיבה ובכיהם של המכוכי' חסידים עושין כן באין מוחה והרי למ"ש הרמב"ם בהפ"ח מה' ע"ז אין הולכין בחוקות העכו"ם וכו' ולא בשיער וכו' ומסיים דלוקה ע"ש וא"כ לדבריו עובדי' בכל רגע בלאו דולא תלכו בחוקות הגוים:

הנה מ"ש שעובר בכל רגע אינו מדוקדק שהרי גבי לבישת כלאים בחכות כ"א בעי' עכ"פ שהה כדי לפשוט ולבבוש ועיין חוס' שבועות י"ז ד"ה או וא"כ הי' אינו עובר אלא בכדי לגדל זקכו או בכדי שיוכל לספר שפה העליוכה:

ואמנם בגוף הדין הרי כבר כתב מהרי"ק שורש פ"ח הביאו ב"י סי' קע"ח דאין אי' משום ובחוקותיהם אלא בדבר שהוא חק בלי טעם או דבר אשר שייך בו פרילות דרך לבישות ובכוות וא"כ בכ"ד אינו חק בלי טעם רק להתבאות ולהתיפות ככל המאדעם ואין בו משום ובחוקותיהם ואי משום שהוא דרך פרילות הרי כבר דייק מהרי"ק שם מלשון הרמב"ם שכתב ולא יבבש במלבוש המיוחד להם ולא כתב במלבוש הדומה להם שלא נאסר אלא מלבוש שכבר בחיחד להם ופירשו ישראלי' ממכו מפני לבישתן או דא"ל שכמין שבחיחד להם מפני גיותן ופירשו ישראלים ממכו מפני יהודתן אז כשלובשו הישראלי' נראה כמודה להם וכמשך אחריהם אבל כשאינו מלבוש המיוחד להם ע"ד זה אין ישראל חייב להשתכות כלל ע"ש מבואר דדוקא אם כבר נהגו בו הגויים מקדם ולא ישראל רק אדרבה פירשו מזה וא"כ מיכייהו יבפי' אז אסור משום ובחוקותיהם אבל אם התחילו בזה בכרי' וישראלי' בפ"ח הלא מיכייהו יבפי' לא כדאמרי' שכהדרין כ"ב והביא בחי' הרי"ן בשם י"מ לפי שהתורה קדמה להם ושגם שרין

הק'

הק' ע"ז שבכל דבר יש שלא קדמו הם ולכן פי' דאין אי' אלא בדבר שהוא חק גלא שעם ואין לו מנוח בדרכי הטבע עיש עיא דברי מהריק"ק ברלה דהרוויחו איסכו דבר בסוא חק בלי טעם אסור אפי' לא קדמו הם אבל דבר שאינו חק בלי טעם אין אי' אלא איכ קדמו סכברים ואיכ אכן בדידן הרוויחו ליהכהו דאינו חק בלי טעם וגם לא קדמו הגוים והראכי בכי הרבכי שחרב עוים יודא לבי כי עים היעבין בסידור שלו בדיכי עיב אלון ז' שבעותיב בכל המאדעם היסודים קודמין:

ולולא דברי הראשונים הייתי מפרש פי' אחר בגמ' דשבתדרין הכיל דאינו אסור משום ובחוקותיהם אלא בחוקים שהם חוקקים מדעתם וסבתם דאז נראה כמודה להם ויש לחוש שימשך אחריהם ואחרי דעותיהם המשונים כדכתיב פן תוקש אחריהם אבל בחוקים שחקקה להם תורה דבריב דינו בקייף כמ"ש רמב"ם פי' ממלכים הלכה ה' ואיכ לא יומשך אחריהם ואינו מודה להם רק בתורה ד' וכן הא דשורפין על המלכים בע"ז יש הוא משום כבוד המלך כמ"ש רמב"ם פיב ממלכים ופיד מאבל [עיין בתשו' ריב"ש סי' קכ"ח מובא בדיש יוד סי' שלב אות ג'] והרי ביב מלווה על הדינים וכתב רמב"ם פיב ממלכים שחייבים להוסיב דייניכם ושופטי' וכו' ולדעת רמב"ן חייב' בכל הדינים כישראל עיש בכיב ואיכ יש דנם זה בכלל דינים לנהוג כבוד במלכים ואינו מודה להם רק לתורה ואינו משמש אחריהם והייכו דקאמרי' כיון דכתיבא באורייתא לאו מינייהו גמרי' ביז דרכם ובימוסם:

ועוד כל דבים ובחוקותיהם אלא בדבר שעושין משום אמונתם ועבודתם אבל בדבר שאין עושין לאמונה ועבודה אין בו משום ובחוקותיהם וכמ"ש בי"ח סי' קע"ח על ולא יבנה מקומות כגון היכלות של עכו"ם וכו' דאינו אסור אלא כגון אותן שהם עשויי' לקיבון עבודתם אבל כגון אותן העשויין לוועד שלהם למשפט אין איסור לבנות כתבניהם והיב דכוותי' ועיין רמב"ם שהיב מלכים פי' ג', ואולי אפשר דלא שייך ובחוקותיהם רק אם כל הגוים עכיפ במדינה זו כוהגין בנימוס זה אבל אם אין כולם עושין כן ליכא איסור ולפיז בנידון דידן שאינו מלד אמונתם שהרי אדרבה הכומרים והגלחים מגלחין גם שער השפה העליונה וגם אין כולם כוהגין במנהג אחד ורבים מגדלין זקנם ואדרבה הזקן שייך לגאטיאלגאל-טראלבע של בני מדינתינו וגם במדינה שפייערמאלרק שמעתי שהגויים מגדלין זקנם שוב ליה בי' משום ובחוקותיהם:

אלא שמלאתי לבי"ח סי' הכיל שכתב וזה שכתב הרמב"ם ולא יגדל ליליה ראשו כמו ליליה ראשם והוא שמגדלין השער לבוי וליופי כמו הבתולות דרך שחק וגאוה ועיין טוי"ז שם שקיא שכתב שדרך העכו"ם בעלי מלחמות בארבה מדינות לגדל שער שלהם מאוד ואינם מגלחין עלמם כלל וכו' מזה נראה דאף שאין עושין משום אמונתם ורק משום שחק וגאוה ואין כולם עושין כן רק הפרסי' ובע"מ מ"ש יש בו משום ובחוקותיהם דלא כמ"ש, אבל יש להשיב דיש לדקדק בדברי הבי"ח במ"ש כמו הבתולות שהוא שפה יתר לכן נראה דדוקא בזה שיש בו מנהג יהדות שלא לגדלם משום שלא יבשם בגר שמלת אשה ועיין רפי' קפיב וסי' קכ"ו אינו מי' כמי משום ובחוקותיהם ועובר משום שכי לאוין דמה שהפרסי' עושין כן לא מקרי שגם האכסים עושין כן ואפי' כאמר דזה מקרי גם האכסים עושין כן מ"מ החבריס כמכעים בכל מקום ועיד שכ' רמ"א סי' קפיב משום לחא דלא יבשם בגר ולכן כיון שעושין כמו הבתולות ויש בו משום לחא דלא יבשם בגר ומנהג יהדות שפיר יש בו משום ובחוקותיהם אף שאין כל הגוים כוהגין כן ואינו מלד אמונתם אבל בכיד אף שהוא שחק וגאוה ועזות פנים כיון דאין בו שורש איסור ואינו מלד אמונתם וגם אין כל הגוים במדינה עושים כן שפיר יש בכיל דלית בי' משום ובחוקותיהם:

ועוד דהרי כתב הבי"ח דמשו"ה התירו לקרובי מלכות דובחוקותיהם לא הלכו לא משום אלא שרולה להתדמות ולהנוג כמותם שנראה שמודה לדתם אבל מי שאין דעתו להתדמות להם אלא שלריך לבשם במלבושיהם ולדמות להם כדי שלא יהי' לו בגאי אם לא ידעה להם זה לא אסרה תורה וכו' ע"ש ובספר שערי דעה כתב שגם בי"ד כוון לזה בפי' ה' ואיכ בכיד כמי אין מכוונין רק כדי שלא יהי' להם בגאי אם לא ידעו להם ושרי:

ויש לנרף ג"כ דעת הראש שהביא הבי"ח והבגי"ש שהבי"ש בי"ד דלים ובחוקותיהם אלא במה שעכו מכמים בגמ' ובחוקפתא ולא בדברים אחרים ועיין חתים אוי"ח סוסי' קכיב ולכן המפיקה יפה אף שהוא דרך שחק וגאוה ואם אין הדבר ברור לך כאחותך שהיא אסורה לך אל האמרהו, ועכיפ אינו דבר המפורסם בתורה עסו חוקותיהם ולדעת בי"ח ודרישה ודיש הכפוב עסו להכמים ולא עדיף מחוסי' ויש דאמריכן בי' מוסב שיהיו שונגים ואל יסיו מזידין כמבואר באו"ח סי' תרי"ח [עי' ריב"ש הנקמן] אבל שומר כפשו ירחק מזה ויקיים והדרה פני זקן ואדיר ובאור יאר פניו אתנו סלה וכה"ו לו לעם סגולה, עד יביאנו אל המנוחה ואל הנחלה, ויבנה עיר ד' על תלה, בכפשו ובפש ידידו הנאמן דומ"ה בתחנה כלולה:

עמרם הק' בלוהים בקי"ק הכיל

תשובה רל"ז

שיל"ה בי' איפאלא ב' לפי' אמור תרפ"א לפיק:

יהי שלום בחילך כבוד תלמידי אהובי הרב המו"מ מו"ה לבי כי":

קבלתי מכתבך ומה שהעירות על חוס' שבועות ג' ד"ה ועל שכתבו דקהמא דש"ם כר"ה דקאמר א"ב וכו' הכא אמה לאו בת חיובא מחייב שולחה משמע דאי מקיף ליה גדול מחייב ופלא בעיכיך לשון משמע הלא מפורש בהדיא ודאי מפורש בהדיא אבל לשון משמע קאי אהא דקהמא דגמ' שיל כן דמחייב שולחה ואי מקיף ליה גדול חייב כר"ה וזה איכו מוכח רק ממשמעות דהא יש משום

דלא אשכח בפ"מ רק אליבא דר"ה נקיט לה הכי:

אמנם מ"ש חוס' מדלא קאמר אים דאמר לקטן או לגוי אקיף לי גדול והוי כפקוחא לר"א ואוא פלא הא אין שליחות לקטן ולנכרי וכבר עמד בזה בספר אוהל דוד, ולפעכ"ד דל"ש אין שליחות לנכרי ולקטן אלא בשייך ביטול המעשה אמרי' שהמעשה איכו קיים ע"י קטן ונכרי או שלא קיים המשלח מלוה אבל בני אשלד"ע היכא דל"ש ביטול מעשה אלא שאינו דכין אם חייב המשלח אם לאו והרי אפי' אם אין שלד"ש אמרי' בקידושין פיב דחייב המשלח בדיני שמים ועיין בש"ך חו"מ רס"י ל"ג ואיכ גם בקטן ונכרי חייב המשלח עכיפ בידי שמים אפי' אין שליחות וממילא דל"ש בזה אין שליחות לקטן ונכרי דהא דפטר המשלח מדיני אדם הייכו לגישכא דבר חיובא הוא מעשה דברי הרב וכו' ואיכ לא הי' לשליח לשמוע למשלח ואדעתא דנפשיה עביד וחייב השליח ולכן המשלח פטור ועיין בש"ך חו"מ סי' קפיב וסי' רל"ג שקיד ולפיז בנכרי וקטן שהם לאו בר חיובא חייב המשלח אפי' בדיני אדם ולגישכא דאי בעי עביד מהני לפטור המשלח מדיני אדם משום דיכול לומר כשבור הייתי שלא ישמע לי

ואיכ גם כאן פטור המשלח ואיש:

ומה שעמדת בחוס' ד' ד"ה אבל שהקשו דלמא טעמא

משום התראה שפק הא אליבא דר"י קיימיכן ואיכו שיל בתכות דע"ו דהתים שמה התראה לקיים דאדרבה תקשי לר"י בתרתי אמאי דשיל לאו שאין בו מעשה אין לוקין הא שם מעשה כאן דלוקין ואי משום דשמא אחריכא אשכח דלמא שם העשה משום התים ולא פליג אשמא דהכא ותקשי מי אמאי שיל שמה התראה הא אמר הלכה כשאים מעשה:

ומה שעמדת על חוס' ד"ה דיה שאים לקיים דלפירש"י דשבועות דבכים מירושו הכנסה שפיר הקשו דאיכ מוכח מזה דהכא הכנסה והולאה קרי ליה אבל לפירש"י דשבת דמבכים פי' בעיב אף דמפרש שאים הולאה והכנסה הייכו משום דהאמת הוא כן דהכא הולאה קרי ליה אבל מזה אין לסוכיח דמשכח כל הא' בהולאות כמ"ש חודיה והא ע"ש, ובזה הכני אומר שלום וברכה רבך:

עמרם הק' בלוהים בקי"ק הכיל

תשובה רל"ח

שיל"ה בי' איפאלא ה' לפי' חוקת תרמ"ה לפיק:

ברכתי הנעלה לראש אהובי הרב המאסיב כמו"ה אשר כי' גרלאבערג אבדקיק בבלעכיעם:

מכתבו קבלתי ואשר שאל אודות המנחשים ועושים שימן

על סדבר דכתב בשיב פיב דע"ז דאם אינו מוליא הדברים מפיו אלא מחשב בלבו וכמכב מעשקיו עי' שנחשים האלה

האלה מותר ונפ"מ סי' קע"ט הביא דבתוס' ב"מ כ"ז ע"ב גבי הא דאמר תמס כים ואתנקי לא מצאלי היכצי מטוס דמקמי הקשו דהא הוי כימום מסמע דלא כס"ב ונפקו מיוהה לדעת אין דעתי הבנייה נוטה:

ולפענ"ד אין כאן מחלוקת וערס אעבה אסעסע בדבריו הבמימים במאי דבדיק בן בהא דמולין ל"ה ב"ב דאר"י ליכוקא פסוק לי פסוקד וכו' ולא היא וכו' לכל הפירוסים ותירולים שבאמרו בראסוניס שהי' בבוהה קטנה או כמ"ם הב"ח סרק בעלי רוה"ק ראוין לזה תקסי כיון דעכ"פ עליכו שבסביל טעס הגון אין מגלין האמת א"כ כפל פיחא בביבא איך יש לקמוך ע"ז שמא יש אי"ה טעס שלא לגלות האמת ומי יבא בסוד ד' לדעת מה טעס יש ואולי לזה כוון הרמב"ם

פי"א מע"ז דין ה' שפירש רק על לשבר עכ"ד:

ואני אומר ומעוכך ולדעת הרמב"ם מי כיחא כיון שאין מגלין האמת א"כ בעה ישמח ישראל ולשמחה מה זו עוסה אבל לפענ"ד לק"מ דאמירה לחיכוק פסוק לי פסוקד הוא כעין בבוהה קטנה כדאמריכן ב"ב י"ב ע"ב גבי בת ר"מ שכיחבה בבוהה לחיכוקות וכאשר יסכימו מן השמים לעשות אז שלא לעשות כן כוחבים בפי החיכוק לאמור לו ואם בהודע לו האמת יעשה כמו שהוא הלון בשמים ממעל מודיעין לו האמת ואם בהודע לו האמת לא יעשה כאשר הסכימו בשמים מזמכין בפי החיכוק פסוק להטעות אותו כי ע"י הטעות יעשה כמו שהסכימו מן השמים והי"ב בר"י אלו הי' מודיעין לו האמת שמואל מי הי' הולך לקבל פניו לכן כתבו פסוק זה בפי החיכוק להטעות אותו שיחבוב שמואל מת דלא ליטרח ר"י ולא ליזול ומ"מ כן הי' הסכמה מה"ש שלא יבא ר"י ושפיר יש לקמוך על פסוק החיכוק כי כן החפץ בשמים בין מגיד לו האמת בין מטעהו ועיין מ"ש מוה"ב בשער עבודת האלקים קרוב לסוף פ"ח בענין ההכרח והלדק ובסכלותכו בו פנים מאופני הטובה ולזה נעלם ממנו ואלו היתה לנו בעמדנו על הסוד הזה תקנה הי' הבורא מבלה אותה לנו ע"ש וה"כ הסעבה הוא רלון הבורא ולק"מ:

ר"מא האמר אמאי הסבו מן השמים להטעותו ולא כתבו בפי חיכוק פסוק אחר שמרומז בו שלא יבא לף אבי אומר כן דבאמת גוף הדבר תמוה דשואל לחיכוק איזה פסוק אתה לומד כמ"ש הרמב"ם ואיך בעוה שהחיכוק לומד כלל פסוק שיש בו הטובה על שאלתו ואיכ אפי' אומר לו פסוק אשר הטובתו בלדו כיון שלומד שיעורו כבדרן מה שיאן הוא זה הלא לא הגיד לו רק האמת מה שלומד ואיכו לומד דבר אחר רק פסוק זה, אבל הענין לפענ"ד כמ"ש הרמב"ם פ"ז מיסודה"ת ה"ג הדברים שמודיע לבניא במראה הבבואה דרך משל מודיעין לו ומיד יחקק בלבו פתרון המשל במראה הבבואה ידע מהו וכו' מבואר דאדם אחר אם הי' מודיעין המשל לא הי' יודע הפתרונו אך זה חלק הבניא בבבואה שיחקק בלבו פתרון המשל וא"כ אבי אומר שכן הוא החיכוק אומר פסוק שלומד ומוחכים בלב השואל רוח חכמה מאת ה' מן השמים להתבונן בו הטובה על שאלתו:

ונראה דמעעם זה כתב הב"ח יו"ד סי' קע"ט דגם לרמב"ם דוקא שאר אדם אסור לכוון מעשיו עפ"י החיכוק וכו' אבל ר"י ור"ם דכל מעשיהם ועניניהם עפ"י רוה"ק אשבינן להן באומר לחיכוק פסוק לי פסוקך כאלו שאל בדבר ד' עיי"ש מטוס דדוקא ברוה"ק יכול להתבונן בו הטובה על שאלתו כאשר כותבים בלבו מה"ש, ולפ"ז לא קשה אמאי לא הזמיכו פסוק אחר בפי החיכוק כיון שבאמת לא למד רק פסוק זה ולא אחר וכתבו לר"י מקוס לטעות שמא שמואל כדי שלא יבא כי כך הסכימו מה"ש בכיל, ובזה א"ש הא דלא אמר לו החיכוק פסוק הקודם לזה בשמואל כ"ה ויאמר שמואל מטוס דבאמת אינו אומר לו רק הפסוק שלומד ולמד הפסוק ושמואל מת וכו':

ולולי דמסתפינא הייתי אומר שהטובה באותו פסוק לא הי' בעה דאמר ושמואל מת אלא בעמ"כ ויספדו לו כל ישראל ויקברוהו בראמה ובעיר ופירש"י ובעיר מוסב על ויספדו לו ספדוהו אים בעיר ועיין בילקוט שמואל כ"ה שספדו כל ישראל בעיר כדרך שספדו בראמה ורמזו לו בזה כמו שלא הלכו לספדו בראמה בפניו רק כל אחד בעיר כן הוא לא ילך ויסאר בעיר וכבודו במקומו מונח אלא שלא ניתן משמים לר"י שיבין רמז זה כדי שלא יטרח ויעשה לפנים משו"ד לכן הבין שהטובה הוא ושמואל מת ואמר מ"ש כה בפסיה דשמואל ולא היא לא מכיב שמואל ולא זו היתה הטובה רק כבל אלא שהוא הבין כך כי היכי דלא ליטרח ר"י ויעכ"פ מה שהעבוהו הי' הסכמה מה"ש שלא ילך ושפיר יש לקמוך ע"ז שאם אין מגלין האמת מפני איזה טעם הוא משוס דמן השמים הסכימו הסכימו מה"ש כפי הטבות והסכלות בו הוא לטובה ואי"ש:

אמנם כ"ז לדעת ראשונים דחיכוק הוא סימן לקמוך עליו להבא אבל לדעת הרמב"ם הכ"ל דחיכוק הוא רק שיאמת על העבר א"כ כיון דמשוס שעשה הגון מעעין אותו שעבר מה שלא עבר א"כ איך יכול לשמוח, אבל לפענ"ד דבבר הק' כ"מ על הרמב"ם הא ר"י קמך על פסוק דחיכוק גם להבא ומאבא לילך לבבל ומה שחיכן דאחס לא הי' ר"י שואל לחיכוק אם ילך לבבל אם לאו אלא הוי כשואל לו לדעת אם מת שמואל שהוא דבר עבר יפלא בעיני ומה זו שאלה הא מוקמיכן ליה בחזקת שהוא חי אפי' להחיר אשה אים לבעלה כדהכן בגיטין כ"ח המגיא גע והכיחו זקן או חולה כותן לה בחזקת שהוא קיים ע"ש:

לכן כ"ל דבוכח הרמב"ם הוא עפמ"ש הרא"ה בחיכוך מלוה ר"מ בטעם איסור הכחש לקבוע בלבינו כי כל הרעות והטובות מפי עליון חלאה לפי מעשה האדם אם טוב ואם רע והנחשים לא מעלין ולא מורידין וכו' ע"ש ולכן דוקא אם חולה מעשיו עפ"י כחש בדבר העתיד אם יבליח או לא יבליח אסור ואין סומכין עליו כי אם יוהו הכחש לעשות או שלא לעשות כי יבליח אין זה ראי' כי אם יחטא ואם שמא יגרום החטא שלא יבליח כמ"ש בפ' ויבא ואם הכחש מורה שלא יבליח אפשר כי ישוב אל ה' ורחמהו ויבליח אבל אם חולה מעשיו בדבר עבר שאם שמואל מי יבא ואם מת לא יבא הנאי העבר לא ישחנה בשביל איכוי מעשיו בזה שפיר יש לקמוך על פסוק החיכוק שמגיד מה שעבר ויעשה עפ"י מה שהגיד לו שעבר ואין בזה משוס כיחוש ולפ"ז שפיר שאל ר"י לחיכוק פסוק לי פסוקיך שמא יגיד לו דבר עבר שיאבעהו מבילך ולא הי' כוונתו כלל אם שמואל מי אם מת רק על שאר דבר עבר ומה"ש נתבו בפי החיכוק שאמר דבר עבר ושמואל מת לפ"מ שטעה ר"י דסכיב שמואל ושפיר קמך עליו ולק"מ

ולפ"ז אי"ש גם לרמב"ם כמ"ש לעיל דכיון דהוא שאל לידע אם ירד לבבל ומה"ש הסכימו שלא ירד שפיר הטעהו בדבר עבר שמת שמואל כדי שיעשה כמו שהוא רלון הש"ית ושפיר יש לקמוך ע"ז אבל אם רולה לידע דבר העבר בעלמותו בודאי אין מטעין אותו בשקר חו"ש ואי"ש:

ובעין זה כתב מהרש"א בחי' הוריות י"ב אהא דאמריכן התם האי מאן דבעי למידע אי מסיק שתיה וכו' והק' הא הוי נחש עפי מפתו כפלה מפי וכו' ותירץ כי הטוב לא ממכו יתברך עליכו כמו שאחכז"ל מעולם לא יראה מדה טובה מפי הקב"ה ואזהה אבל הרע אינו יורד מה"ש רק עונותיכו היו מבדילין ביני וביניכם ולכן אין הרע בא בהחלט כי אפשר שיתהנה כמ"ש ברי"ם שלא הי' יכול מכשף להזיקו משוס דבפיס זכותיה ולכן הבותן סימן לעלמו בדבר מה לטובה אין זה כיחוש אלא סימן טוב שיבא לו ממכו יתברך אבל לרע חו"ש הרי זה כיחוש שחולה שיבא הדבר בהחלט ואיכו כן דברמאי שמיס אפשר שיתהנה וכל הכי דנקט בפ"ד מיחות דף ס"ה הן כיחוש לרע לו אבל שם בהוריות לטוב לו אינו כיחוש ולכן נקט אי מסיק שתיה אי לא ולא נקט אי לא לא מסיק שתיה אלא דאינו עושה סימן רק לטובה אי מסיק כהוריה מסיק שתיה ואי לא מסיק כהוריה לא, פירוש ולא יהי' סימן כלל וכאלו לא עשה כלום ע"י"ם באינכות:

ולדעתי זה כוונת רש"י בחולין שם ד"ה כל כחם שאינו קומך עליו ממש כאליעזר עבד אברהם שאם השקני אדבר בה ואם לאו לא אדבר בה כי אמר גם לד הרע וזה אסור אבל רב לא אמר רק מבבא קאמי לאפי יו"ע לגו רק לד הטוב וזה שרי וכן בהא דבית היכוק ואשה אעים שאין כחם יש סימן פירש"י סימכא בעלמא מיהא הוי דאי מלבה בשחורה ראשונה וכו' סימן הוא שהולך ומלבה ואי לא אל ירגיל לבאה יותר מדאי שים לחוש שלא יבליח ג"כ הכוונה כביל שאין כחם שאסור לכחם ולקמוך על הנחש לגמרי בלד הרע שאם אינו מבליח בשחורה ראשונה שיקמוך שלא יבליח עיין רש"י ד"ה בית אבל יש סימן לטובה שאם מבליח בשחורה ראשונה הולך ומבליח ומרבה בשחורה ואי לא אינו סימן רק שיטעה במו"מ רק אל יתיל בלאה יותר מדאי לשאור:

יותר מלימודו שים לחוש שלא יבליח אבל אינו ודאי:

ועיין לשון הטור יו"ד סי' קע"ט שכתב מנחש האומר פתי נפלה וכו' פירש באחד מאלו שאינו לו טובה ממנו כיחוש שלא בלאה אחרי' לדרך או שלא להחיל בשוס מלאכה

כי לדעתו לא יצלח וכו' כוכב פלוני עולה אין טוב לצאת וכו' וכן כל דבר שמושין לסימן אם יאיר כך וכך אעשה דבר פלוני ואם לא יאיר לא אעשנו הרי שבלב שלי נקשר שהוסם הרע בהחלט כי לא יצלח ואין טוב לצאת ולא אעשנו וזה אסור משא"כ בנים אשה והיכוך דמוחר לעשותן סימן נקש כגון שקנה בים ואומר מעתה שקניתיו הי' לי לסימן טוב כי הצלחתי בכל דרכי נקש לד שמוצה דמוחר מכוון מעשה למ"ש כנ"ל:

ובזה כ"ל לתת טעם למ"ש בי' סי' הנ"ל בשם מהר"ל ופסקוהו רמ"א בשו"ע בהרכנולה שקראה בהרכנגול דדוקא אם אומר שחטו שחטו מוחר לכל אם אומר שחטו שחטו ולשוחטו הוא הטוב לכן אם אומר הטעם שקראה בנרים אומר לד הרע שים בחיותה וזה אסור כי אפשר שתחיה ובחמי שנים ישתנה לטובה אבל אם אומר שחטו שחטו הוא לד הטוב שים בשחיטתה זה מוחר דודאי יסי' לטובה:

ולפ"ז כ"ל דהייכו טעמו של ש"ג דאם אינו מוליא הדברים אפיו אלא מחשב בלבו וכמכע מעשקיו מ"מ הנחשים האלה מוחר שראוי לאדם לחוס על החשש שחוששין בו הנריות ע"ש כי אם מוליא אפיו כראה שהוסם שיבא לד הרע בהחלט חוש וזה אסור אבל אם מחשב רק בלבו הוא כמכע בשביל לד הטוב שים בכמכעיתו מעשקיו וזה מוחר:

ומעתה אין כאן מחלוקת דכן כ"ל לפרש גם דברי חוס' ב"מ כ"ז ד"ה כים שהק' והא כתיב לא תנחשו ותירלו דבשבת ס"ז אמרינן כל דבר שיש בו משוס רפואה אין בו משוס דרכי אמורי והוא שלא מה רפואה הוא במה דלא מושלי כים ואינקי ועיין בהגהות מהרלי"ש שם ולפמ"ש נכון דס"ל לחוס' דכל דבר שהוא משוס רפואה אין בו משוס דרכי אמורי הטעם כמ"ש מהרש"א הנ"ל דלעשות חלק הטוב שרי ואין בו משוס נחש ואי"כ הי' דאסור לומר חלק הרע שאם מושיל כים או אינקי מוכר מזלו אבל מוחר לומר לד הטוב שאם אינו מושיל הוא לו סימן טוב ולכן נקט בגמ' משוס דמשמני דמה שאינו מושיל הוא ש"ע ולא נקט משוס דלא מקמני שהפירוש אם מושיל אינו סימן טוב לפי שזה אסור משוס נחש ומ"מ אם אין כונתו שאומר כן אלא שרש"י פירש לן ענין הקפידא שים בזה ולפ"ז דברי חוס' אלו וש"ג הנ"ל המה שפה אחת ודברים אחדים ודלא כפ"ח:

אמנם בי"שוב קושי' מהרש"א הנ"ל כ"ל סברא ישרה דדוקא אם חולה מעשי' בחנאי מקרה שכבר הי' כגון פתו כפלה מפיו וכל הנך דאשיב אתם בשכנדרין וחושב שמקרה זה הוא אות שלא יצליח יש בו משוס נחש כי מאותות השמים לא אחתו כי יאתו הגויים מהמה אבל אם חולה מעשיו בחנאי מקרה שעתיד להיות אם לא יפול פתו מפיו אלך ואם יפול לא אלך אין בו משוס נחש כלל כיון שעשה זה לסימן ושומך עליו וחזמין ד' שנפל פתו מפיו ודאי רצון ד' הוא שלא אלך, וזה כ"ל דעת הרדב"ק שבביא ש"מ ורמ"א בסי' קע"ע דאדם מוחר לו לעשות סימן בדבר שיבא לעתיד כמו שעשה אליעזר עבד אברהם ויוכהן ע"ש:

ולפ"ז מ"ש בדמ"ש שם דהרדב"ק הוא היפוך מדברי הרמב"ם דאם לקח סימן במה שהי' שרי שפי ולפמ"ש בעלה מחלוקה ואין ענין זה לזה הרדב"ק מיירי שחולה מעשיו בחנאי מקרה העתיד לבא זה שרי וגם הרמב"ם מודה לזה אבל אם חולה מעשיו בחנאי מקרה העבר אסור משוס נחש דבמקרה העתיד יוכל לסמוך אם יצליח או לא בעתיד ולא במקרה העבר אבל הרמב"ם מיירי מדבר אחר שיכול לסמוך אפי' על חנאי מקרה עבר אם כבר הצליח או לא וכמש"ל, ולפ"ז מיושב קושי' מהרש"א דהתם עושה סימן במקרה העתיד להיות אי משוך כהורים וכו' וזה ליכא משוס ניחוש ואש, וד' יופיע עליכו כהורה ויצליחכו בהורה ובכל ענין ויכוק עליכו ברכה בלי מכין, ויבא אח אשר לבביכו שואל, עד כמה יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, ובפשטו ובסם ידידו הדש"ם:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הנ"ל

תשובה רל"ט

שלום בי' איסאלא אי' מקן הרב"ז לפ"ק:

ביומי דחנוכה, שלום וברכה, לבני אהובי יקירי וחביבי הרב המרוף ובקי הומיק מלא עתיק כמוש"ה יודא לבי כי"י בק"ק ס' פאטאק יע"א:

קבלתי מכתבך ויש לי לעמר הרבה שאין הקב"ה מזמין לך פרנסתך אבל חזק ואמץ בהתמדת התורה כי אין לך מדה טובה יותר ויעמוד לכו זכות אבות ומופעה במהרה בכל עניניס וירוס ד' קרביכו ומזלכו שכוכל לעסוק בתורה ועבודה לשמה מתוך הרחבת הלב וימלא ד' משאלותיכו לטובה, וכתי' בכתב ובוצה, ועתה בתי להמיבך על איזה הערות שהערת בעמ' כדה ובמה דקיימת אפתח:

כתבת לכעון קופו לתחלתו והוא לתודודי ולא אשיב רק עמ"ש בתוך הדברים בהא דכדה ס"ו אי"ז בכות ישראל החמירו על עצמן שאפי' רואות טיפת דם כחרבל יושבת עליו ז' נקיים ועמדו אחרונים על לשון החמירו ע"ש הא תקנות חכמים הוא וכתבת דיש לתבין איך החמירו הא אחי לידי קולא דמבטלין מפו"ר כדאמרי' בכדה ג' דאפי' לב"ה אינו מעמא מעת לעת רק לטהרות משום ביטול פו"ר אך ז"א דהרי קיל ביבמות ס"ה דאיתתא לא מיפקדא אפו"ר ולכן אמר שהחמירו ע"ש דבנשים ליכא שום איסור משא"כ חכמים לא תקנו זאת דא"כ מבטלי לי' מפו"ר:

לא נהירא לי דשם בכדה שייך ביטול פו"ר משום דא"כ לבו נוקפו ופורש ולא יבעול כלל בשום פעם ויתבטל מפו"ר אבל כאן בשביל חומרא זו אחתי יכול לקיים פו"ר בזמן שהיא טהורה לש"ם משום ביטול פו"ר, ואם הי' שייך בזה משום ביטול פו"ר אין מי' עולה יפה דאשה איכה מצווה על פו"ר דהא מעבדא לי', מיהו בזה יל דהוי כמו אומרת קונס השמיבך עלי דחל הכדר אע"ג דמיבעבדא לי' דאין מאכילין לאדם דבר האסור לו ומדוייק בזה הלשון החמירו על עצמן שעל הבועל אין יכולין להחמיר משום דמבעבדא לי' רק ע"ע החמירו ובזה ספיר חל הא' אע"ג דמיבעבדא:

ועוד יל דהפניות החמירו ע"ע לענין טהרות והבעל כשבשאה אדעתא דהכי נשאה שתחזיק בחומרא זו ואי"כ לא מיבעבדא לי' כלל בזמן ההוא ואי"ש בזה לשון בכות ישראל ולא נקט בני ישראל לפי שתחלת החומרא הי' בעודה פנו':

אבל זה נראה דלא"ש בזה משום ביטול פו"ר והא דאמרי' בעירובין ס"ג שבעבש יושב על שביטל ישראל כילה א' מפו"ר הייכו משום דכל ישראל היו אסורי' בתשא"מ ובכל ישראל ודאי הי' מיחרמי כמים מהעבדות בלילה זו שמוך לעבילה או לווסתה ספיר שייך עוכש אבל בחדש א' לש"ם בחומרא זו ביטול פו"ר דאין אשה מתעבדת אלא שמוך לעבילתה או שמוך לווסתה ועפ"י הדוב אינה מבטלת ע"י שיושבת ז' נקיים בעילה שמוך לווסתה וגם עכ"פ התעבר שמוך לעבילה:

ומה שכ"ל בזה הוא עפמ"ש בשמו' אחת [ע"ל סי' רס"ח] לייסב קושי' מהרי"ש אורגז איך אסרו חכז"ל לבעול על דס עוהר שהתירה התורה בפירוש, ואמינא לפמ"ש העור ביו"ד סי' קל"ד בשם הרמב"ן שזה בכלל חומר שהחמירו בכות ישראל ע"ע שאפי' רואות טיפת דם כחרבל יושבות עליו ז' נקיים ולפ"ז נראה סברא ישרה דדוקא לכוף בע"כ של ישראל לקבל תקנות וגזירה חכז"ל לאסור בדבר המפורש בתורה להיתר אין כח ביד חכמים אבל כאן בכות ישראל החמירו ע"ע מדעתן ולכוכם והן יכולין לקבל וליאסור על נפשם אפי' בדבר המפורש בתורה להיתר ושם עשיתי סמוכין לדבר ולפ"ז אש"ש אף דתקנת חכמים הוא מ"מ לריך להא דבכות ישראל החמירו ע"ע כדי לייסב קושי' מהרי"ש אורגז הנ"ל ואש"ש:

הבאת בתוך הדברים הנ"ל דקדוק מהרש"ם בכדה ג' דאמר שמאי להלל אי"כ ביטלת בכות ישראל מפו"ר הא בשים פעורות מפו"ר [ובהי דס"ל דעכ"פ חייבות בלשבת או דבעי חוטרא לידא] מ"מ עפי הו"ל לעיקר ביטול בני ישראל מפו"ר, אין התחלה לדקדוק זה דבני ישראל לא יתבטלו מפו"ר דיכול לישא אשה אש לה ווסת דגם להלל די' שעתה אלא דאיל אי"כ ביטלת בכות ישראל שאין להם ווסת מפו"ר דבהכי מיירי שאין להם ווסת:

ומה שהקשית בדף מ' ע"א דקאמר שמזמן ומזין עליו מהור וכוגע ממא והקשו בחוס' והלא מזין עליו כמי בעי מבילה והערב שמש כמו כוגע ותי' בתי' הב' אי"כ בטהור שמזין עליו בחכש קאמר הכא וכרבנן דפ"ק דיומא י"ד דתני' טהור שנפל עליו הזאה ממאתו דברי ר"ע ורבנן אמרו ק"ו על הממא טהור על הטהור לא כ"ש והבנת בכוכת חוס' דהא דכוגע ממא היינו בחכש אבל כוגע כדי להזות טהור וקשי' לך אי"כ מה הקשו חוס' שפחים ס"מ ד"ה שמא יעבירכו ואמאי חייבי' להכי הלא כוגע מי חטאת ממא ויחזור וימא

אם סמיס עיס ומס קומי' דלמא חייסיכן סמא יעביכו כדי
להזות ואז אינו מטמא אם הידים:

ולא סיים לריך לדלמא דסא אהא קיימינן דהזאה אינו
דומה מצא מקום פסח מטא יעביכו וכו' ואיכ נכדי
להזות מייני ובזה אינו טמא לפי הנכתב, אבל מעיק נפי'
דבני חוק' כדה דקומי' חוק' הי' אינ אמרי' דכוגע טמא
ומזין עליו מהור הא כוגע אינו טמא רק מומאה ערב ובני
מבילה והערב שמש והלא המזין עליו כמי בני מבילה והערב
שמש אפי' אם הזאה אינו מטמאו מומאה ערב רק מלד
מומאה מה שהיתה עליו והולרך להזות ג' וז' לריך מבילה
אחר הזאה והערב שמש כמבואר בלמ"ס פ"א מפרק אדומה
איכ מה חוקיף הזאה מומאה דהא דקאמר סכא ומזין עליו
ומהור היינו בטהור שמזין עליו בחכס מהור ואין הזאה
מטמאתו ומהור הכוגע טמא ואיכ אין מקום כלל לקושיתך:

ומה שהקשית בדף מ"ז דאי"ז דכ"ע ווסתות דאוריתא כאן
שבדקה עלמה כשיעור ווסת ופירש"י כשבדקה בשיעור
ווסת של ווסתה ותימא בעיכיך הא אמרינן לעיל י"ב מי
מעכחת לה לבדיקה כשיעור ווסת וכו' כבר מצד בזה קדיש
בחידוד הלכה בדף מ"ז ועיש מה שהי' ותליית כיוונתי
לדבריו, ולי נראה עוד דבשלמא לעיל קיימי' בבדיקה שאחר
השמש ואיכ ביליתה השמש בכבס העד ולכן הבדיקה בחורין
ובקדקין יותר משיעור ווסת ואין הבעל חייב חטאת אבל
הבדיקה בשעת ווסת אפשר שהתחיל בשעת ווסת וגמר בדיקה
בחורין וקדקין הי' בשיעור ווסת ולכן בדקה ומלאה שהורה
שהורה ואיש:

ומה שהקשית שם ע"ב דאיל בי"ש לבריכם ליחוש
שמא תלאה עפר דם כחרדל בביאה לאשונה ואחשבה
ס"ז בביאה שני' ופירש"י בביאה לאשונה ויעמידוהו כותלי
בית הרחס הא לחד ליסבא לעיל ג' ע"ב ליל לבי"ש כותלי
ביהרי"ח העמידו ועיין רש"י בשבת ריש כדה [עיל סי' רמ"ח]
ולפעכד"כ דיש לחלק דודאי אשה הרואה כדרך ראי' דמים
מרובים של לבי"ש דכותלי ביהרי"ח לא מוקמי דם אבל עפר
דם כחרדל שפיר י"ל דכותלי ביהרי"ח העמידוהו אפי' לבי"ש
והא דלא מטמא מעלי"ע משום רואה עפר דם כחרדל הייכו
משום דלא שכיח דהא אמרי' בכדה מ"א מקור שהזיע כשתי
סיפי מרגליות טמאה ודוקא שתים אבל חדא אימר מעלמא אתי':

ועוד יש לחלק דהתם בהולכות ועומדות ויושבות לא אמרי'
כותלי ביהרי"ח העמידוהו אבל כאן בשוכבות בעינן
שפיר י"ל אפי' לבי"ש כותלי ביהרי"ח העמידוהו ועיין חוק'
כדה ג' ד"ה מרגשת מ"ש בשוכבת אפרקיד, ועוד יש לחלק
דדוקא מעלי"ע ומפקידה לפקידה לא אמרי' כותלי ביהרי"ח
העמידוהו אבל מביאה לאשונה עד הסכי' אפשר גם לבי"ש
אמרי' כותלי ביהרי"ח העמידוהו:

ועוד כ"ל דלמ"ש חוק' כדה ג' דלה"ע דאשה מרגשת בעלמה
לריך כמי לטעמא דאוי דם מעיקרא הוי אתי לריך כמי
לטעמא דהעמד אשה על חזקתה וכן כתב חוו"ד רש"י קפ"ו
ולפ"ז אכי אומר כמו דאמרי' בכתה דוכתי שמא מת לא
חייש' שמא ימות חייש' הא שמא העמידוה כותלי ביהרי"ח
לא חייש' לבי"ש אבל שמא יעמידוהו כותלי ביהרי"ח חייש' ואיש:

ומה שעמדת בדף מ' דפריך והאיכא ע' חכויות וכו'
דלמא ר"י לא קאמר רק בדוגא דליתא קמן דמקור
הוי דוגא דליתא קמן ועיין ר"מ בפי' המשנה וכן הא דדוג
שליות אינן בלא ולד וכן חתיכה דאמרי' דוג בשים ולד
מעלי ילדן הוי דוגא דליתא קמן אבל ע' חכויות דהוי דוגא
דאיתא קמן כדאמרי' חולין י"א אפשר מודה דאיכא מוגא,
הן אמת כי למ"ש רש"י חולין י"ב איכ אחרי רבים להטות
משמע בין דוגא דאיתא קמן בין דוגא דליתא קמן דמ"ש
הא מהאי משמע דאין שום סברא לחלק בין דוגא דאיתא
קמן ובין דוגא דליתא קמן לפי המסקנא ולק"מ אבל כבר
השמטנו בזה קדמאי ובתראי בכמה מקומות לחלק בין דוגא
דאיתא קמן לדוגא דליתא קמן:

לכן כ"ל דחוק' בכדה שם כתבו דבהכי ג' מקומות אזלינן
בתיר אף דאיכא חזקה בכבדה וכן בע' חכויות יש
חזקה נגד הדוג עיש, וכ"ל דהייכו פי' מה דאמרי' בג' מקומות
שלכו בו חכמים אחר הדוג ועשאום כודאי דקיל דהא דאמרי'
קפ"ח ה"ע משום דדוג אינו ודאי כמ"ש בש"ע ויע
ע"ב אלא שהתורם הנילה ספק זה ולכן באיכא חזקה כנגד
הדוג אפשר חכמים ספק זה ולהכי אשמעי' ר"י דבסכי ג'
מקומות עשאו הדוג כודאי דאפי' איכא חזקה כנגדו אזלי'
בתיר ולא אמרי' קמלים אפי' מדרבנן, והרי גם בדוגא דליתא
קמן הוי דוג רק ספק ועיקר דברי המ"ק שם הוי בדוגא
דאיתא קמן וגם בזה אמרי' בעלמא קמלים ואין סכאי לסאריך
בראיות וליוכים רק בע' חכויות עשאו הדוג כודאי דאפי'
איכא חזקה כנגדו לא אמרי' קמלים ופריך שפיר דהוי'ל
למחשבי' דעשו הדוג כודאי כיון דבעלמא אפי' דוגא דליתא
קמן לא הוי כודאי ואיש:

ומה דקיל שם ע"ב בתוק' ד"ה קמלים שהקשו מינמות קיש
דאמר קמלים והוי'ל פלגא ופלגא ואי' דהכא מטו"ה
איתרע דוגא לפי דתיכוק הוי דבר שאין בו דעת לישאל
ולהכי גם ס"ע בהי' שהור וק' הא כתבו חוק' ד"ה דוג
דהא דתיכוק מעא הייכו משום דכשים בדות מגפפות ומכשקות
אותן וסרי בכדה ה' ע"ב אמרי' דס"ש הבאה בידי אדם
כשאלי' עלי' לכן מעלי' בבכדה עוסה מסכב ומוסב משום
דטומאה בא מ"ש האשה ואיכ הי' בתיכוק שכטמא מכח
האשה כדה כימא הכי דהא האשה יש בה דעת לישאל
והאלכה בזה, לא כיוכת יפה דהא דס"ש הבאה בידי אדם
כשאלי' עלי' הוא דאמפ"ש שהכטמא אין בו דעת לישאל אם
המטמא יש בו דעת לישאל ס"ע וכאן לשיטת ר"ח בתוק'
ד"ה דוג שעליו תיקוב הקומי' הוא ודאי טמא ולא ס"ע
והס"ע הוא בעיסה והעיסה ודאי אין בה דעת לישאל אלא
דהוי'ל כיון דהוי ס"ע הבאה מ"י אדם דהייכו התיכוק יהי'
טמא כיון דהמטמא יש בו דעת לישאל דהתיכוק הוא המטמא
בזה כתבו חוק' דתיכוק הוי דבר שאין בו דעת לישאל ולכן
ר"ח מטהר:

ומה שהקשית בדף כ"ג דאמר רבא ושמו נקוב אמו טמאה
לידה ופירשו רש"י ותוק' משום דקיל טרפה חיה והא
בחולין דף ל"ג ע"ב אמר רבא אלו אסורות קחני ויש מהן
נבלות וכו' אלמא ס"ל לרבא נקובת הושט הוי נבלה ואיכ
כהי דטרפה חי' מכלן דגם נבלה חי', גם אכי *בתשו' אחת
הקשיתי כן על הפלתי סי' כ"ט אות ג' שכתב דאף לאיד
טרפה חי' מ"מ נקבו הסימנים אינו חי' דהוי נבלה ושוב
מלאתי בפלתי סי' ל"ג סוף אות ג' שעמד בזה והוכיח מזה
כדעת הרמב"ם דאינו נבלה מחייס רק טרפה אלא דאין שחיטה
מועלת לו ע"ש, ואכי אמרתי דיש לחלק בין אדם דאיש לי'
מצלא שפיר חי גם בושט נקוב לבהמה וכמ"ש רש"ם בתוק'
חולין מ"ג אלא דאכתי רש"י ותוק' אינו מיושב בזה דאיכ
היכא מוכח דקיל טרפה חי' בבהמה דלמא שאני אדם מבהמה:

ושוב הקשית על רבינא שהק' דאיכ תהי' רבא דלא כהלכתא
דקיל מאיה הא כתב רשם יוסף חולין כ"ז בשם
רבינא דהא דמאיה הייכו בבולד הטרפות אחר שבולדה מי'
אדם או חולה אבל בבולדה כך חי' יחי' וכאן בולד בושט
נקוב ואיכ גם להלכתא דטרפה אינה חי' שפיר אפשר דזהו
חי', ולפעכד"ד דאף הרבינא לא קאמר אלא דאם חזכן שיתר
רגל או חסר רגל חי אמרי' אף דטרפה אינה חי' הייכו אם
בבדא וכיתן בו החיות בלי טרפות ואחיכ בולד בו טרפות
אינו חי יביה אבל אם בולד בטרפות ואי אמרי' סודאי כך
בבדא ואם כיתן בו חיות בטרפות כיש שלא יאבד החיות
מחמת טרפות אבל בבולד בושט נקוב כל זמן שלא דאינו
שחי יותר מיביה אי מאיה אמרי' אדרבה ודאי לא בבדא כך
ומה אם יש בו חיות אינו אינו חי מחמת טרפות זה כיש שלא
כיתן בו חיות בטרפות אלא ודאי בבדא שלא וכיקב אחיכ
מחמת חולי ואינו חי יביה ואין אמו טמאה לידה ועיכ דבדא
ס"ל טרפה חי' ואיכ הוי דלא כהלכתא ואיש:

ולפלפולא י"ל דקומי' אחת בבולדה ביכך חברתה דאי
מיה אפילו בטרפות שאינו מבטן איכ נהי
דבבלה אינו חי הייכו אם בולד הבבלות אחר לידה אבל
אם בולד כך אפי' בבלה חי' אבל אי אמרי' דטאיה רק בבולד
כך חי' איכ בבבלה נחתי' דבגא דאפי' בבולד כך אינו חי
ולפ"ז בבולד בושט נקוב דהוא בבלה ואפ"ה קאמר רבא דאמו
טמאה לידה ע"כ דס"ל מ"ח אפי' בטרפה אחר לידה ואיכ
בבולד כך אפי' בבבלה חי אבל אי ס"ל דבבטרפה אחר לידה
טאיה נהי דכאן בולד כך מ"מ למ"ד זה בבלה אינו חי אפי'
בולד כך ועיכ דס"ל מ"ח והק' רבינא שפיר:

ומה שהקשית בדף מ"ג ע"ב דאמרי' טומאה בלועה אינו
טמאה איכ תקשי מעכם ה' פ"ט דפרה ומייתי לה
בשפחים דף י"ז פרה שחתה מי חטאת בפרה טמא ואמאי
הא טומאה בלועה הוא ואפי' כימא דאינו טומאה בלועה רק
בית הפתרים כמי אינו טמא בטבע כדאמרי' הכא ובדף

[לעיל סי' נ"ד]

מ"ח

מ"ל מ"ג ולי מ"ל לאחר שהסכיפו שתיכה דקינגס לו כרס טמא אבל אמלי כל הנשר טמא הא אין אוכל טמא אוכל כדשמעא שם נרשי דיש אבל נאוכלין ולי דמ"ל דמי חטאת נגנו נגשר מ"מ אין פסיק ותכי נשרים טמא כיון דמשכחת לאיכו טמא בלא נגנו מי חטאת נגשר:

הגה מדברי רש"י אין משמעות כלל דשך שלוגתא לי טומאת מקקין לטמא אחרים הוא מהיים אינו תלוי בהא לי אוכל טמא אוכל דאפי' לי אין אוכל טמא אוכל ומקקה אין טמא מקקה מהיים מ"מ אוכל טמא מקקה ומקקה טמא אוכל וכמ"ש רש"י פסחים י"ד מ"ש מקרא מלא ואיכ אפשר כמי אף דטומאת מקקין לטמא אחרים לאו דאורייתא מ"מ אוכל טמא אוכל מהיים ולי"מ נזה נפסחים חי' מ"ג שם ועוד דמלשי' לא מטמא רק מדאו' ומ"מ אפשר דמטמא מדרבנן, אבל איכי יודע אמלי הנאת ממשמעות דברי רש"י ולא הנאת ש"ס ערוך שם י"ד דאין אוכל טמא אוכל ומ"מ גם מקס לקיים דברי מקקי' דאוכל טמא אוכל מדרבנן:

אבל גוף הקושי' כ"ל דלקיים דבלועה ודאי לא הוי דבלועה ילפי' נאולין מ"ל מקרא והאוכל מבלתה וכו' ואמרי' התם אשכחן בלוע דאדם בלוע דבהמה מכין קרים ומה אדם שטמא מחיים מליל בבלוע וכו' מ"ש ואיכ מחיים דאיכא קרים שייך בלוע בבהמה אבל האי דפרה שטמה וכו' דמיירי בשחטה כמ"ש רש"י שם דמקבלת טומאה ואיכא קרים לש בלוע, ובלאה"כ אפי' באדם מטמא דלש בלוע רק מחיים אבל אחיים לש בלוע:

וא"כ לא קשה רק דהוי ביה"ש דזה מליכו גם בנגדים וכדומה והרי קשה מתכי' ר"מ. והוא בר פלוגתא דר"י והרי ר"מ ס"ל דטומאת ביה"ש מטמא כדאמרי' נאולין קכ"ש ועיין בר"ש פכ"ז דכלים מ"י ואולין דף מ"ג מ"ג וספיר קתכי בשרה טמא ולרי' דאמר בטלו במיעוי' ודאי לקיים ס"ל משום ביה"ש דאי משום ביה"ש רק בשרה טהור אבל עכ"פ מטמא המי חטאת אוכלי' אחרים כשילא לחוץ ומשם בטלו במיעוי' אינו מטמא כלל:

אבל באמת אפי' לרבנן לקיים כדאמרי' נאולין מ"ג אבולי אולין כמאן דמפרתי דמי וכגיעי בהדדי ומשו"ה לא הוי בית הסתרים עכ"פ בעומד לאחוך מ"ש נאוש' דה"ה חיבורי ומ"מ לענין קבלת טומאה הוי כל הנהמה כאתיכה אחת וכל בשרה טמא ועיין חידושי רי"ן שם דה"ה מעגיל ופסחים פ"ה ואי"ש:

ומה שעמדת על דברי רש"י נדף כ"ג מ"ג דה"ה הוא מתקן דלרש"ש אינו תולה כאמה בראייתה הוי קולא שאם ראתה בחי' מ' ר' לכאמה אינה זבה דהוא קוף כדה ולרבי הוי חומרא דהיא זבה ולריכה ז' נקיים דהא בראתה מ"ז ר"ז ואי"ר ר"ש לחומרא דהוי זבה ורבי לקולא דהוי תחלת כדה ואינה לריכה ז' נקיים, כבר עמד בזה קר"ע שם בחידוד הלכה ואינו מוחיב לה ואינו מפריק לה שפיר דבשלמא בראתה מ' מ' ר' הוי החומרא לרבי מכח הכתם וזה אינו מסתבר דלא אמרו חכמים הדבר להחמיר בכתמים אלא לחקל אבל בראתה מ"ז ר"ז ר"ש לרש"ש דהוי החומרא מכח הראי'

מסתבר שפיר דבר הדין מהיים מ"ש והוא אמת ברור:

ומה שהקשית בתוס' דף ס"ז מ"ג ד"ה משום שכתבו דאפי' בזבה דאינה רק חשבא בעלמא שמא תראה כמי אקור לבטול ביממא משום קרן בתה מדאתקין רבא לבעל ביממא דתמני' בתחוזא משום אבולאי משמע הא לאו אבולאי אקור אע"ג דחומרא דר"ז היתה כוהגת בימיו ותימא בעיניך מה ראי' מרבא דלמא באמת בזבה כיון שהוא רק חשבא בעלמא שמא תראה ליכא משום קרן בתה והא דרבא לא שרי רק משום אבולאי הייכו משום דחומרא דר"ז כבר כוהגות בימיו ואינה יודעת אם היא בימי נדה או בימי זיבה ואינה חשש שמא בימי נדה וממילא יש ב' חששות לאי' שמא תראה ושמא היא בימי נדה אבל בזבה ליכא רק חשבא בעלמא שמא תראה, בזה כשתבשת ואבדת חשבון הרי אם כוהגת חומרא דר"ז וקופרות ז' נקיים חוץ מיום הראי' האחרון אינ יום ז' לנקיים הוא מ' לנדה ומשום נדה דאי לבעל בימיו מ' הוא ובתה דהרי משום חשש נדה הי' די בחשבא והוא כתיקון רבי בשדות ועיין כ"ז בטור ובי' סוס"י קפ"ג ואין כאן רק משום חשש זיבה שמא תראה ותקחור וכתבו תוס' שפיר:

ומה שעמדת על מ"ז יוד ס"י קפ"ז סק"ז שכתב דאם בדקה עצמה בבעל ראשון ומצאה דם בראשם המכחול אקורה לכל אדם וכן כתב הש"ך סק"ג בשם הפוסקים יפה כתבת דהא דמותרת לבני ולבעלי משום דאין כל אלבעות שוות הייכו משום ס"ם שמא אינו בן המקור ואתיל מן המקור ואתיל מן המקור שמא אבבע בני' והגי' לא יזיק לה משאיכ אם כמלא דם על ראשם המכחול שהוא ודאי מן המקור אינ ליכא ס"ם ואקורה לכל אדם ומ"ש דאם הטמס שמותרת לבי' וגי' משום דלא איתחזקה לכל אבבעות קפי' אין לו מובן כלל דהייכו הך דכ"ז שלא איתחזקה בג' אבבעות איכא ס"ם כל"ל אבל לאחר שכתחזקה בג' אבבעות שוב ליכא ספק שמא אבבע בל ד' לא יזיק לה רק חדא ספיקא שמא מן המקור שמא מן הבדדין ואקורה, ובזה יבא שלוס יטוב בהלך, וד' יריס קרכך, בכבוד בטהרה כבפשך וכפשט אביך הבאמן דושים בהאבה רבה:

תשובה ר"מ עוד להכ"ל

מ"ש שקושיתך מתוס' כדה מ' על תוס' שסחיס ס"ב לא הי' מדיס דיבור מ' וכוגע רק מתוס' דיה כוגע [עפי' הקדוש] דע בני כי מדברי תוס' אלו הי' פשוט בעיני יותר דלקיים ומכחתי לכתוב דהוקשי לתוס' איך אפשר דכוגע וכוסא טמא ומזה ומזין עליו טהור הא גם המזה והכיזה כוגעי' וכוסא' לזה פירשו כוגע וכוסא דטמא הייכו בחכס אבל כדי להזות על הטמא לא והייכו חידושי' דכוגע וכוסא בחכס טמא וכוגע וכוסא דמזה וכיזה מסור וכל זה בכוגע וכוסא שאיא בהזאה בלא הס בשוס פעם דכל מזה וכיזה כוגע וכוסא והוא דרך הזאה אבל בשחיס שס דחייס' שמא יעבור דיא ברה"ר הוא כוגע וכוסא שאפשר להזאה בלעדם ודאי שמא אפי' עושה כדי להזות ולא מיבעי' אם הי' אפשר לו להזות עכשיו בלי נגיעה ומשא זו רק שהוא טעה והעביר דיא ברה"ר ודאי לא מקרי כדי להזות ומשא אלא אפי' לא הי' אפשר לו להזות עכשיו בלי נגיעה ומשא זו כמי לא חשיב כדי להזות כיון דלים להזאה דהא משכחת הזאה בלא נגיעה ומשא זו ואיכו דרך הזאה ודוגמא לזה נקונה הוסא דרך שמיעה איכו מעריף ואם איכו דרך שמיעה ערפה:

ואפי' אם יתעקש המתעקש לומר דכל שכוגע וכוסא כדי להזות אף שאיכו דרך הזאה ואפי' איכו לורך הזאה עכשיו כמי טהור מ"מ י"ל דהייכו דוקא אם עושה בהיתר ובדשות התורה הוא כוגע וכוסא כדי להזות משאיכ בזמעביר דיא ברה"ר בשבת דאסור להעביר כדי להזות בזה ודאי י"ל דעמא הכוגע והכוסא משום דאחר הנגיעה והמשא אם נזכר אסור להעביר דיא ברה"ר כדי להזות והוי המשא והנגיעה בחכס ועמא ואיכ מיד שכנגעו וכשא והנגיעה ברה"ר עמא ואטו משום שלא נזכר והעביר תפקע הטומאה ויהי' טהור:

ומה שלגיע בתוס' דפסחים שם שהקשו ואמאי חייס' להכי הלא כוסא מי חטאת עמא ויחזור ויטמא אם המים ואיכני מבין הלא גם הענבת דיא אקורה אלא דחייס' שמא מתוך בהילות המלוס ישכח ואיכ בזה חייסיכן שמא מתוך בהילות מלוס ישכח בזה דכוסא מי חטאת עמא וכו' ולי"ל דדוקא שישכח שהוא שבת או שהוא דיא ברה"ר או שמותר להעביר חייסיכן מתוך בהילות מלוס אבל להא לא:

ויותר נכון לפמ"ש פני' במגילה ד' ע"ב דחשש שמא יעבירנו הוא שיטעה בדין דמותר להעביר דיא ברה"ר לצורך מלוה וכדס"ל לרי"ל דמבשיר מלוה דוחה שבת ע"ש ואיכ אינ דיטעה שמותר להעביר שפיר חייסיכן כ"ל אבל שיטעה שאיכו עמא ליכא חשש כלל, ובזה תבוא דעתך אביך הבאמן דושים בחיבה יתירה:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה רמ"א

שילים ב' איפאלו ה' לסדר תבו לכם מופת תרס"ו לפ"ק:

האמת והשלוס יחדיו יהיו תומ"ים, בשוד חכמים להולך בדרך תמים, מהמתמס עם תמימים,
לבני האחוב והכחמד חמדת הימים הרבני החריב כעמר נקי כמו"ה בן ליון כי"י וכאל"ים.

מכתבך קבלתי ובדברי תורה כתיב עבה ומה שהמהת על רש"י בדה ג' אחא דפריך בגמ' משמשת במוך מאיל ופירש"י שלש כשים משמשות במוך קטנה מעוברת ומניקה וקיל הא בחני ג' לכ"ע די' שעתן כמבואר לקמן ז' האיך ס"ד דלשמאי תמא למפרע, הכה בחי' רמבין שם

מעמד בזה וכתב פירש"י ג' נסים ולאו דוקא דשא אינגא נסים דיין שעתן נמחכי" אלא כל אשם שמשמשה נמוך ע"ש, ולפענדיב לייסב דעת רש"י דשא דאמריכן ד' נסים דיין שעתן הוא לפ"ש דאמרי" בנים קונ" דכדה דשמעא דשמאי משום דאשם בחזקה עשוים עומדה ושמעא דהלל כיון דמגופא קחזי" לא אמרי" אוקמא אחזקתה ופירש" מועדים ועלולה היא לכך וכ"ל ורגילה היא לכך אין לה חזקה טהרה ומשו"ה בהני ד' נסים שסם בחזקה משולקה דמים ולים עלולה ורגילה לראות מודם ב"ש דדיין שעתן משום דאוקמא בחזקה טהרה אבל בהאי אוקימתא דשמעא דשמאי משום דאם איתא דהוי דם מעיקרא הוי אתי ואפי" לשמאי לא קני בחזקה טהרה כיון דהשתא ודאי שמאה ועיין תוס' דף ב' ד"ה דאיכא רק משום דכולהני בים הרחם לא מוקמי דם ולהלל אמרי" כולהני בים הרחם הטמידוהו ואיכ השתא לא לריכין להיש דעלולה ורגילה לראות ולפ"ז אפי" הכי ד' נסים דמשולקות דמים כמי משמאי למשרע להלל ומשיר פריך משמשות נמוך קטנה ומעוברת ומכיקה כפירש" מאיל ואיש:

ובפשיטות יש דהכי לקמן ז' סכיכו ובמה אמרו דיין שעתן בראי" ראשונה אבל בשני" מטמאה מעלינ וכן פסק הרמב"ם פיד ממסכת ה"ה ורא"ד בהשגות חולק ועיין בכ"מ שם וא"כ יש דרש" קיל כדעת הרמב"ם ומשיר משכחת קטנה מעוברת ומכיקה דטמאה למשרע בראי" שני" ולק"מ:

ומה שמתה אחת דאמרינן ושמאי כולהני ביהרי"ם לא מוקמי דם מוקמי וקאמר שם ע"ב דטמאיהו ליחוס שמא הראה פיפה דם כחרדל בביאה ראשונה והחפיכה ס"ז בביאה שני" ופירש" בביאה ראשונה ויעמידוהו כולהני ביהרי"ם אלמא דלב"ש כולהני ביהרי"ם מוקמי דם ודוחק בעיכיך לחלק בין זמן מועט לזמן מרובה, [עיל סי' רל"ט] איברא בסד"ש חידוד הלכה כדה ס"ז ד"ה כאן שבדקה הוכיח מהא דכדה י"ד דבדקה עלמה תוך שיעור כדי שתיבל עד והבדוק אחר הטמים ומלאה דם מייבין אשם תלוי למ"ד חתיכה אחת שכיכו דעכים תוך שיעור זה אפי" מדאוריתא חייבינן שהטמידו כולהני ביהרי"ם ע"ש וא"כ שפיר לריכה ב' עדים על כל הטמים שמא הראה פיפה דם כחרדל ויעמידוהו כולהני ביהרי"ם כשיעור ושמא עוד הפעם תוך שיעור זה ותחפכה ס"ז:

וכן מוכח מהא דדרשינן בנדה מ"ח וכ"ז בנשרה שמטמאה בפנים כבחוץ אלמא דעכ"פ אפשר שיפר" שיעור קטן בפנים קודם שילא לחוץ אלמא דשיעור קטן מעמידין כולהני ביהרי"ם, וכן מוכח ב"מ מכדה י"ב דקאמר מי משכחת לבדיקה וכו' ופירש" לחורין ולסדקים וכן בטוש"ע סי' קל"ז איתא דלריך בדיקה בחורין ובסדקים ע"ש אלמא דעכ"פ אפשר לדם להתעכב בבית החילון זמן מועט, ומוב ראיתי בחוי"ע בשם דלקמן ס"ז שכבר קדמוך בקוש" וחילק בין זמן מועט לזמן מרובה דאחר שהביא פירש" דלקמן כתב וז"ל ולי"ל דלהעמדה כובהרי"ם לפי שעה בעלמא הוא דחייבינן שלא חקשה אריש שמעתין עכ"ל:

ויותר כראה דודאי שיפה דם כחרדל גם ב"ש מודו דכולהני ביהרי"ם העמידו אותו ובהכי מיירי בדף ט"ז אבל משום זה איכא מטמאה למשרע דלא שכיח שיבא מן המקור שיפה דם כחרדל וכמ"ש בסד"ש סי' קפ"ג אות ד' רק לפחות כגרים ע"ש וזה קיל לשמאי דכולהני ביהרי"ם לא מוקמי דם וא"ש:

ומה שעמדה בדברי מהרש"ל שבחוש' ד"ה ואבע"ל שכתב גם מכאן יש להוכיח דמשמע להו אע"ג דמהכי שעמא דמרגשת שלא לטמא ודאי להלל כמ"ש לקמן בחודש ה"ב מ"מ לפסר חולין לגמרי לא מהכי והכך כבוך הרי חוש' קיימו והלא כל סכנים דיין שעתן לחולין אף להלל מ"כ, ואיכני יודע מה קיל הלא החוש' כתבו דע"כ גם לטעמא דמרגשת לריך לטעמא דחזקה דאל"כ בטומה ומוך וכי יטמא שמאי למשרע אף לחולין והלא לחולין אפי' להלל כל הכנים דיין שעתן אע"ג דלחולין הטעם משום דאשה בחזקה טהורה ושעמא דמרגשת לא אלטריך אלא דלא כעבד קיב בקדשים ועיז תקשי האיך מוכח מזה דגם מכשיו קיל שעמא דחזקה דלמא שעמא דהלל דכל הכנים דיין שעתן לחולין משום דלחולין מסכי שעמא דמרגשת כמו דמהכי שלא לטמא ודאי בקדשים רק לקדשים קיל לגיה דלא מהכי שעמא דמרגשת לפסר ודאי אבל בטומה ומוך דלים הא' שעמא דמרגשת או מעיקרא אתי אפי' לגיים שעמא למשרע אף לחולין מזה סוכיח מהרש"ל דשעמא לחוש' אף דמסכי שעמא דמרגשת שלא לטמא ודאי בקדשים מ"מ לא מהכי לגיה לפסר חולין לגמרי ובכ"ח הא דדיין שעתן לחולין סייכו משום דאשה בחזקה טהורה קיימא וס"ל לגיים בטומה ומוך וא"כ מוכח דגם לחאי ליסבא לריך שעמא דחזקה:

ומ"ש לחכן קוש' מסרש"ל בנים מכילהין לא כיוונה יפה דגם אי תרומה ומחזור ויהרוס לים חזקה ממון דודאי אל לחם לכהן רק כדי תרומה אחת וסשאר מחזיק לעלמו רק מפרים כדי לתקן איסור שבל ועיין תוס' כתובות ל' סודים זר וגיע וייב:

ותו תמהה בתוס' ד"ה מרגשת שהקשו כי בדקה עלמה ומלאה שמאה ולא הרגישה מ"ש דשמאי כימא כמו שלא הרגישה עכשיו כך כימא שמא כעקר מאחמול ולא הרגישה והקשיה כיון שלא הרגישה הוי רק כתם ואם כן הייכו קוש" הגמ' והאיכא כתמים לפירש" דהקוש' הוא לעכין שהטמא בכתמים למשרע ולהתוס' דהקוש' הוא לשהר כתמים אפי' מכאן ולהבא א"כ הייכו קוש' תוס' לעיל ד"ה ושרלים, והכה מ"ש דהייכו כתם ז"ל דכתם אפשר בא מעלמא וכי חזאי בבדיקה שלא בהרגשה הוא ודאי מגופה אלא דאיכא טעמא אלא מדרבנן אם הוא ודאי שלא בהרגשה, ומ"ש הייכו קוש' הגמ' לרש"י הוא אבל אמת למשרע דכימא מעלמא אתי כיון דלא הרגשה ולתוס' אפי' מכאן ולהבא לא תטמא מה"ש וקוש' התוס' הוא לפיסך שתטמא למשרע כיון דהשתא ודאי ראתה מגופה בלא הרגשה וא"כ איכו עכין כלל לקוש' מודי"ם ושרלים:

ושוב תמהה על איכון התוס' דלא פלוג רבנן הואיל ורוב פעמים מרגשת וכי משום לא פלוג אזליכן לקולא, גם ז"ל קוש' כיון דרוב פעמים מרגשת ובלא הרגשה הוי מלאה דלא שכיח ומלאה דלא שכיח לא גזרו בה רבנן שומאה למשרע ובהכי כיחא מה שהקשיה דלעיל בד"ה ושרלים כתבו תוס' משום לא פלוג שמאי כל הכתמים למשרע דהתם שכיח באופן שיש לגזור טומאה למשרע ולהכי אפי' במקום דאין לגזור גזרו משום לא פלוג אבל כאן לא שכיח אופן שיש לגזור טומאה למשרע וא"ש:

ועוד יש לחלק דכאן משום לא פלוג לא גזרו בשום מקום טומאה למשרע משום דמחזי מילתא דרבנן כי חוכא דהיכא דחזי" בהרגשה וטמאה מכאן ולהבא מדאוריתא לא גזרו טומאה למשרע והיכא דחזיא בלא הרגשה דאפי' מכאן ולהבא איכא טמאה אלא מדרבנן יגזרו טומאה למשרע ליבא באחרעא וגיורא בשמי שמיא וא"ש ליש בכתמים:

ויש לחלק עוד לפמ"ש בספר שב שמעתתא ס"ג פיד לייסב דעת ב"י בבדה"ב סי' קי"ט דאפי' מי שהמיר אינו חשוד למשרע שאם שחט או כיקר אלב ואח"כ המיר באותו יום הכל כשר והקשו עליו כעמיד בהעה בחזקה אי' והרי הרשיע לפכיך כמו במקום שכמדד ות' דבמקום שאני דאותו חסרון בעלמו שכמלא עתה אמריכן שה' למשרע אבל בהמיר שמעשה רע שעשה עתה ודאי לא עשה למשרע רק דכימא מדהשתא עשה מעשה רשע גם למשרע עשה מעשה אחרת זה לא אמרי" ע"ש ולפ"ז בכתם שפיר כתבו תוס' אף דליכא דבר המוכיח שהי' למשרע מ"מ אפשר הוא שאותו כתם שכמלא עתה הי' שם למשרע ומשו"ה משמיכן למשרע משום לא פלוג משא"כ בראתה עתה בהרגשה א"כ ראי' של עכשיו ודאי לא היתה למשרע אלא דכימא מדעכשיו ראתה גם למשרע הי' ראי' אחרת הא לא אמריכן לגיים שהיו ראי' אחרת בלא הרגשה כיון דאשה מרגשת משום לא פלוג ולהכי אמריכן משום לא פלוג להיסוך דאפי' בדקה עכשיו ומלאה שמאה כמי בלא הרגשה שהי' אותו ראי' למשרע בלא הרגשה וא"ש:

ומ"ש אאפי' רואות שיפה דם כחרדל יושבת עלי' ז' נקיים ואמאי לא קאמר דחכמים תקנו להם דלכאורה קשה הא חומרא דאתי לידי קולא הוא דקמבטלת מפיר עיין כדה ג' אך ז"ל דאשה לא מיפקדא אפיר וא"כ כיחא דבנות ישראל דלא מיפקדא אפיר יכולים להחמיר ע"ע אבל חכמים לא יכלו לתקן כי קוש' הכ"ל, ואכי אומר איפכא מסתברא דחכמים יכולים לתקן ולעקור דבר שהיה בשואה ובנות ישראל אי' לאחמיר כיון דמשבבדא לבטל, אבל אמרתי דרך לאות דכשי ישראל בשאה אי' להחמיר ע"ע כיון דמשבבדא לבטל רק בנות ישראל סכויות החמירו ע"ע לטהרות ואח"כ כישאו אדעתי' דסכי ופשיר יכולים להחמיר גם לבטלה ולא משבבדא לי' כיון דאדעתא דהכי כשאה ובעקו"ל כתבתי לייסב אמאי לא אמר תקנו ואכ"ש [עיל סי' רל"ט ורס"ח]:

ומ"ש

ומ"ש דלב"ם דס"ל סנסדרין ד' יט אם למקרא א"כ קרא דוכבשום הרתי משמע וא"כ גם אמה מלוה על פריר ומיושב בזה קושי' הגהה מסרס"ם בנדם ג' מ"ב אמה דקאמר א"כ בטלה בנות ישראל מפריר הא בנות ישראל לא מיפקדו אפריר ומפי סולל א"כ בטלה בני ישראל מפריר ולהכ"ל כיחא משום דסתם קאי לב"ם, רש"ם לפקפק דהא ר"י בן ברוקה ס"ל בקוכה מ"ה יש אם למקרא וא"כ למה לי' מעמא דעל סניסס הוא אומר פרו ורבו בינמות ס"ה מ"ב ס"ל משום דוכבשום הרתי משמע אלא ודאי משום דר"ל דלא אמרינן יש אם למקרא אלא היכא שאינו כנד סנדרא אבל כאן שהוא כנד סנדרא דאסם אין דרכה לבבם לא אמרינן יש אם למקרא וכמ"ם חוס' פסחים מ"ג דרבנן נמי דרשי כל רק במקום שאין סנדרא לרבות לא דרשי כל מ"ם ומפרש הולרך להך דעל סניסס הוא אומר פרו ורבו וא"כ אינו מוכרח דלב"ם אמה מיפקדא אפריר:

אבל אני אמרתי מאז דאין ההחלה לקוסי' מהרס"ם דבני ישראל לא יהבעלו מפיר דיכול ליסא אמה שם לה ווסא דדי שעתה גם להלל אלא דא"ל א"כ בטלה בנות ישראל שאין להם ווסא מפיר דבאין לה ווסא עסקי' וסוב הונד לי סכ"כ מהרס"ם בעלמו, ובזה אמלא כפי קולר, וכל סוב ממך לא יבלר, אין סוב אלא תורה, מפז ומפניניס יקרה, כנפש אביך הנאמן דוסר"ע נאהבה:

תשובה רמ"ב עוד להכ"ל

אחרי הודיע משלומינו עתה בא"ד ע"ד תורה מה שהקשית על דברת טו"ז יו"ד ס' קפ"ג כפי מ"ש חוו"ד וביותר מבואר כן בב"ח שהקשו בהחלה שתעה בימי כדה עלמה כיון שעמאו כל מלאות דס אבל למעני בין ימי כדה לימי זיבה לא חיישינן ובזה כתן מעם להתקנתא דרבי בסדות בכדה סיו וסוב הקשו שיעמו בין ימי כדה לזיבה לכן תקנו שתשב על כל רא"י ז' נקיים והרי הוא בנו"ע לאומרא דר"ז והמהה איך אפשר לומר דבימי רבי לא הי' חשש שתעה בין ימי כדה לזיבה הא תקנתא דרבי הי' ג"כ לאחה ג' תשב ז' נקיים דמשמע דכל לימה שהרלה ג' רלופים תשב ז' נקיים והרי בימי כדה הוי כני שבה והן, ולפענ"ד דברי טו"ז ברור עילנו דבימי רבי בסדות לא היו בקיאים בארלאות הדמים והחמירו לטמאות כל דס הכועה לאדמימות וממילא הי' כלמה מזה קולא שמא תרלה דס מהור והחזיק אותו לטמא והיא טמאה כדה ואם תרלה אח"כ דס שמא חוק ז' עם יום הרלאון מ"מ הה' טובלת בליל שלאחר ז' כדין כדה דאו' ובאמת אפשר שכל ז' הי' דס מהור רק ביום ז' לאחה דס שמא לכן תקן שרלאה יום אחד לריכה שתה נקיים וכן בשכיס תשב שתה נקיים והן ובזה יבאנו מחשש זה, ואמנם מזה שאין בקיאים בארלאות הדמים כמשך עוד שאין יודעים מתי ימי כדה ומתי ימי זיבה ולא מיבעי' לדידן דימי זיבה הם אחר ז' של ראיית כדה וכיון שאפשר שהי' דס מהור א"כ אין הי"א יום שאחר ז' ימי זיבה ואפשר שרלאה בהם דס שמא והיא כדה ואחר ז' ימים שהיא חוסבת שהוא החלת כדה הוא באמת ימי זיבה ואם רואה ג' ימים רלופים לריכה ז' נקיים ואפי' להרמב"ם דאסבי' מרא"י לאסורה שתרלה האשה כסדר ז' ימי כדה ואח"כ י"א ימי זיבה וסוב אח"כ ז' ימי כדה ג"כ יש מעות בזה כיון דלא ידעי' מתי היתה רא"י לאסורה של דס שמא שכאסוב ממנו שבעה ימי כדה וי"א ימי זיבה כסדר וממילא כשרלאה ג' ראיות רלופים לריכה לתשב ז' נקיים שמא היא בימי זיבה והוה זבה גדולה שלריכה ז"ב וזה הי' תקנתא דרבי בסדות ועיין חידושי המב"ן לכדה ס"ו, אבל כ"ז בראתה ג' ראיות בג' ימים אבל אחד או שתים דבין הוא בימי כדה בין הוא בימי זיבה בני בו' נקיים לא החמירו רק שתה והן וסוב בימי ר"ז חשו כיון דגם בראי' אחת או שתים לריכה ויש נקיים מעבה הכ"ל א"כ יעמו שגם בראתה ג' ראיות בג' ימים שני בויי נקיים והייכו שיעמו בין כדה דהייכו שתה נקיים שהוא מחשש כדה לזיבה דהייכו בג' ראיות דבמי ז' נקיים מחשש זיבה ולכן החמירו בנות ישראל ע"ע שאפי' ראותה מיפה דס כחרדל יוסבות עליו ז' נקיים וסוב מחוקן הכל וא"כ אין המיהתך כלום:

ונם מה שהמה חוו"ד על הטו"ז דל"ל חשש אחלמי כיון שאין בקיאים בארלאה הדמים ממילא יש מעות בחשבון ימי בדות וימי זיבות דאי' מתי מתחילין ימי כדות ולפמ"ש בחכס המה עליו דמלד מעות זה הי' די בראתה ג' ב"א אבל בראי' אחת או שתים הי' די בהקנתא דרבי אבל כיון דחשש חשש האחלמי היו לריכין להקנתא דרבי לחשה נקיים סוב בלמה מזה החשש האחרון לאומרא דר"ז וכל זה פשוט ואמת לכל מעיין בלדק:

ומה שאתה כתוב בכוכח הרמב"ן שבביא ב"י בפי' קפ"ג סכ' דאומרא דר"ז הי' משום דקוחרת בני ז"ב על רא"י אחת וים שאינן בקיאות בין אחלה בראי' לשתיה הפשיה ויבא הדבר לידי טעות אם כוכחו שתעה בין אחלה ראי' אל כדה שלריכה שתה והוא שתעה שגם בשתיה שפיה בני בשתה ובאמת לריכה ז' או כוכחו שתעה בין אחלה ראי' אל זבה דאומרא יוס כנגד יוס ואחשוב גם בשתיה שפיה בני ביוס אחד בקי והראשון מחוור לך, ואיכני יודע מה כפ"ע בזה אבל לשון בין אחלה הראי' לשתיה הפשיה משמע יותר כלד הפשי דאם כלד הראשון הוא לומר שתעה בין בדה לזיבה וכמ"ם טו"ז וגם דא"ב אומרא דרבי בסדות נמה טעות זה וכמ"ם טו"ז ומלשון הר"ן ורמב"ם והרא"ש משמע דאף בלא אומרא דרבי נמי צריך אומרא דר"ז:

ומה שתמהה על הב"י שם שכתב דהא דטובלת בלילה לזבה אבל אחר יום השימור לזבה קטנה פשיטא דטובלת בלילה אם הלה וכו', ומשום דהשתא אפי' לא נגעה והי' לזבה גדולה שלא אמרו בה שאינה טובלת אלא ביום אלא לאפוקי ליל ז' אבל לאחר שסמלה קלת יום שבעה יכולה לטבול בין ביום בין בלילה והמהה אמאי הטבול בלילה ביחוש לשרץ בתה כמו בבדה בימאא דשמיני שהטעה שהוא שביעי בבדה ס"ז והיא הטעה שהוא ליל ז' דמ"ש, ואני אומר ולטעמך אמאי לא קשי' לך איך הטבול בימאא הא אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תבא לידי ספק ובדאמרינן בבדה שם ופירשו חוס' שם דאטבילה קאי וכיון מפירש"י שם אבל שפיל לסוף דברי ב"י שם שייס מה"ת אבל מדרבנן שפיר יש"ל דאסורה לטבול בלילה אחיב ג"כ משום שרץ בתה וגם בז' אסורה לטבול בימאא שלא תבא לידי ספק:

אמנם לפענדיב לשיטת הקובלים דהא דאסרו חכמים הייכו הטבילה א"כ בכל פעם זבה טובלת בליל שמיני שפיר דשאי לטבול גם אחר ח' בלילה ולא חיישינן לשרץ בתה שתבור שהוא ליל ז' כיון שבכל פעם אינה טובלת עד ליל ח' אבל בבדה כיון שבזמנה טובלת בלילה אפי' בח' אינה טובלת ביום משום שרץ בתה שתבור שהוא בזמנה בז' ומי מותר לטבול ביום וזבה אחר ח' מותרת לטבול גם ביום כיון דלים שלא תבא לידי ספק ומשום שרץ בתה שתשה כן בז' ומי ליכא כיון דבז' גופא הוי רק מדרבנן לא בזריכן גזלנ"ז, ואפי' להרי"ף ומנ"ם דמפרשי האי דרש"ם אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן דקאי אחשמים מ"מ לפמ"ש הב"י לייסב שהיתה הטור הי"פ משום דר"ש אסר החשמים אף אמו אסרו הטבילה וכו' וא"כ זבה בזמנה טובלת בלילה ושוב יש"ל ככ"ל ואיש:

ועוד כ"ל לפמ"ש בתשובת רמ"א סי' כ"א דמשום תקנות לטועות הרוצים להכחיל עבילתן שלא יהי' אוושא מלחא לא חשו לשרץ בתה ועיין סדיב סי' קל"ז אות ט' וא"כ בזבה הטובלת בלילה לאחר ז' משום לביעות לא חשו לשרץ בתה אבל בבדה הטובלת ביום דליכא לביעות שפיר חשו לשרץ בתה:

ומ"ש על דברת ב"י בדעת הטור דס"ל כרש"י והוס' אבל אסרו חכמים לעשות כן קאי אבבילה והחשמים אסור מה"ת וכתבת שהוא נגד דברי חוס' בדה ס"ז מ"ב דיש משום שרץ שכתבו אבל זבה אפי' אם בתה בבורה שהוא שרץ ליכא אי' דאורייתא אלא חשש בעלמא, ולא ידענא מה קשי' לך הרי חוס' ד"ה אבל פירשו כן להדיא דאבל אסרו אבבילה קאי אבל החשמים משמע מדבריהם שהוא אסור מה"ת ואמאי לא ס"ל על חוס' גופא, אבל הדבר פשוט דכוכח חוקפות דבבדה אם בתה הטבול בז' ובבורה להיות שהורה והשמש אח"כ כל אימה שחשמש ואיכא כרת אבל זבה אפי' אם בתה בבורה שהוא שביעי ליכא אי' דאורייתא בעבילה בלילה שאח"כ מותרת לשמש וישראל קדושים הם ואין משמשין מעותיהן ביום ואין כאן אלא חשש בעלמא שמא תרלה אחר שהטבול בז' כדרש"ם שחשמש ביום מה דלא שכיח כ"ל וא"כ יש"ל דלא חיישינן לשרץ בתה, ועוד אפי' חשמש אינו אלא חשש שמא תרלה ותשתור והוי כמו ס"ם שמא לא חשמש ואפי' חשמש שמא לא תרלה ותשתור וספיר יש"ל דלים בזבה שרץ בתה ודברי ב"י נכונים:

ומ"ש

ומ"ש על מ"ש יו"ד רס"י קפ"ד סכתב אחא וקתם ווקם מל' יום ותייכו אם לא קנעה ווקם אז מקתמא ווקתה כל לא"ד ונתוך ל' מקרי סלא נעמה ווקתה וסקסו קד"ם ותוו"ד דמעמא אפי' לקולא סאי"ל נדיקה לפני תמימים תוך ל' והא מנוחר נקי' קפ"ז דאם אין לה ווקת לריכה נדיקה אפי' תוך ל' ותי' מה סתילו, לכן איכני יודע מה סתילה ע"ז סרחתם לכ' יום ולריכה כתוס לכ' יום מלד הפלגה הקודמת מעוס ווקת סאיכו קנוע וגם ליום ל' לרחי' אם לא רחתה לכ' ועי"ז כתב הס"ד דנין יום כ' ליום ל' אי"ל נדיקה, ואין לזה פתרון דאם היתה הפלגה כ' ווקת קנוע סאיכו נעקר נפ"ל אי"כ הו"ל אמה ס"ם לה ווקת ואם נדיקה נעמה ווקתה ומלאה סהורה אי"ל נדיקה אחי"כ לפני תמימים ואם תאמר סניום ל' נעי נדיקה הייכו חומרא וקוסיתם הי' דמעמא מס"ד דאף לקולא הוי יום ל' כווקת קנוע ואם היתה הפלגה כ' ווקת סאיכו קנוע אף סלא רחתה נכ' נעי נדיקה לפני תמימים אפי' תוך ל' כדמוכח נגמ' ונקי' קפ"ז ועי"כ כמירון סלהס דדוקא נהוחזקה לאין ווקת נעי נדיקה אבל כל זמן סלא הוחזקה לא נעי נדיקה תוך ל' דאמריכן דמעמא תקנע ווקת מל' לל' וזה פסוט, ונזה הכני חותם נברכה מעולמא אנ"ך הנאמן דוס"ם:

עמרם הק' נלוהס נק"ק הכ"ל

תשובה רמ"ג

סיל"ם נ' איפאלא יום א' ויקהל סיבקר הרין לפ"ק:

בחודש אדר, יבנס הוד והדר, אהובי הנ' הכמוד חו"ם המיוכ"ם כה' יוסף חיים פיסמאן כי"י כאור נהיר נק"ק פרעסנורג:

מכתבו הנעים קבלתי ומה סתמה ע"ד מחלית הסקל נה' נדה סי' קפ"ג סכתב לדעת הרמנ"ם דאם לא הי' לה סנעה נקיים נתוך הי"א יום כסנא יום י"ב סהוא ראסון לסנעה ימי נדה אינ אי"ל ז' נקיים אלא אפי' אם תראה דם אין לה דין זיבה כי אם דין נדה ומספקה כנ"ל סאפילו סופעת כל סנעה רק סתפסוק נעהרה יום ז' קודם ביהס"מ המסות מובלת ליל ח' ומהורה וכ"כ רביכו יונה נסמו פ' אין עומדין והוא פלא סהרי כתב הרמנ"ם פ"ז מאי"ב הי"א ימי לידתה וימי נדתה אם לא רחתה נהס דם הרי אלו עולין לה לספירה ז' נקיים ואם רחתה נהס דם אין עולין לה ימי הראיי' ולא סופרין כל הימים אלא מסלמת על הימים מספרה כמיפסק הדם סאין קותרין הכל אלא ראיי' סל זוב אבל אלו קותרין יומן נלבד:

הנה יפה התעורר נזה אבל לפענ"ד הרואה נפנים נרביכו יונה יראה דלא נחית לזה מכתב נראה מקומר סאם חזרה ורחתה נתוך ז' נקיים אחר מכסלמו י"א יום סל זיבות דין נדה יש לה ואיכה סופרת אלא ז' עם ימי הראייה ע"ם ואיכו מקיים ומובלת ליל ח' ומהורה כמ"ם מחה"ם מעוס דס"ל סלריכה להסלים עוד על הימים מספרה ולא נא אלא לאסוקי מסיעה דס"י ופוסקים דכל ראייה סרואה קודם מסלמה ז"ב הוא ראייה זיבה ולריכה ז"ב מחדש אלא ס"ל אם רחתה אחר מעברו י"א יום הוי ראייה נדה אבל מודה סלריכה להסלים ימי הספירה וכן יש לכוון דברי מחה"ק רק מה מקיים מובלות ליל ח' ומהורה הוא תמוה סהרי עדיין לריכה להסלים על ימי הספירה ונהי מטהורה מכדתה אבל עכ"פ איכה מהורה מזיבה מקודם הכדה עד מהסלום ימי הספירה:

והנ"ל נזה דהכה אף לרבנן נבדה ע"ב דלא אמריכן מקלה היום ככולו הייכו רק בזבה גדולה אם רחתה בז' סלה סהרה למפרע ודלא כרי' נפסחים פ"א דס"ל מקלה היום ככולו ולא סהרה למפרע רק טמאה מכאן ולהבא עיין חוס' פסחים פ"א ד"ה קסבר אבל מ"מ מודו רבנן דאם ספרה מקלה יום ז' ומבלה דהיא מהורה מעמה מטבלה אם לא רחתה אחי"כ דלעכין זה אמריכן מקלה היום ככולו דילפיכן מואחר הטהר אחר מעמה הטהר עיין נדה ס"ז ע"ב ובתו"ם סם וכן פסק הרמנ"ם פ"ו מאי"ב הי"ב אלא דס"ל סאם רואה סוהרה סכל ולפ"ז כ"ל דאם איכא סביבי סל נקיים ביבי נדה לאחר י"א ימי זיבה לדעת הרמנ"ם וספרה מקלה היום ואח"כ רחתה כיון דלטיבתו אינו ראייה זיבה רק ראייה נדה ונהי דאיכו מובלה אבל גם איכו קותר למפרע ואי"כ כמו דאיכו קותר כל הנקיים למפרע הי"ב איכו קותר אפי' יום הז' למפרע

ומסורה מזיבה לגמרי ומ"ם הרמנ"ם אבל אלו קותרין יומן נלבד הייכו נאמלע ימי הספירה וכמו סמחלקין חוס' נבדה ע"ב קד"ה הרואה סכתבו אבל זבה דלריכה נקיים נהי דבסוף החסנון יעלה סמיד סבכנס הסביבי נכנס נסרה מ"מ יום סמוקתה בו סאיכו מהור איכו דין מיבלה לה לחסנון הנקיים ע"ם ותייכו לר"י והי"ב אבי אומר לרבנן נראי"ם נדה סאיכו קותר מ"מ נאמלע הספירה איכו מוסר ולכון לה לחסנון הנקיים לדעת הרמנ"ם כיון סאיכו מסור וכיון סאיכו מובלה ממילא קותר יומן אבל נסוף החסנון כיון סמיד סבכנס הסביבי נכנס נטהרה וכיון סראיי"ם נדה איכו קותר ממילא מובלה לה ומפיר מובלה ליל ח' והיא מהורה ונזה מיירי מחה"ם סס' יום סז' סל נקיים ביום י"ב או אחי"כ נז' ימי נדה ואי"ם:

ובחידושי להלכות נדה כתבתי נעכין זה וזיל בנ"י מי' קפ"ג נד"ה וביום העסירי ומ"ם אבל אם רחתה יום עסירי ויום י"א וכו' ליבכא דאבל לא כיחא לי דמעמא בכה"ג לד"ה לריכה סימור יום י"ב מה"ת ואם ליתא דלריל כיון דעסירי לחודיה לא נעי סימור וי"א לחודיה לא נעי סימור כי חזאי בתרוייהו מעמא ודאי דלא נעי סימור, ולפענ"ד כוונת הסמ"ג דקאי אמ"ם ואם רחתה יום עסירי לריכה סימור לר"י יום י"א כנגדו מה"ת וכבר כתב קודם לזה דבראתה יום י"א לנדו אי"ל סימור יום י"ב ועי"ז קאי אבל אם רחתה יום עסירי, דאז לריכה סימור מה"ת ביום י"א אבל כיון סרחתה גם, ויום י"א, ואי"כ לא הי' אז סימור לכן אף סעכסיו כלו ימי סזיבה ומתחילין ימי נדה לריכה סימור יום י"ב מה"ת, נסביל ראיית עסירי סנתחייב נסימור נ"י ולא הי' סימור דהא רחתה ואי"כ יום י"ב הוי הסלומי י"א וי"א מדים מאחר מעבר ימי זיבה וכו', [עיין ב"ח ודריסה סס וסד"ם נדה כ"ד ע"א]:

ובזה אי"ם מ"ם מחה"ם נסי' זה לדעת הרמנ"ם דאם לא הי' לה ז' נקיים נתוך הי"א יום כסנא יום י"ב סהוא ראסון לז' ימי נדה סוב אי"ל ז' נקיים אלא אפי' אם תראה דם אין לה דין זיבה כי אם דין נדה ומספקה כנ"ל סאפי' סופעה כל ז' רק סתפסוק נעהרה יום ז' קודם ביהס"מ עובלה ליל ח' ומהורה וכן כתב רביכו יונה נסמו פ' אין עומדין והוא פלא סהרי כתב הרמנ"ם פ"ז מאי"ב הי"א ימי לידתה וימי נדתה אם לא רחתה נהס דם הרי אלו עולין לה לספירה ז' נקיים ואם רחתה נהס דם אין עולין לה ימי הראיי' ולא סופרין כל הימים אלא מסלמת על הימים מספרה כמיפסק הדם סאין קותרין הכל אלא ראיי' סל זוב אבל אלו קותרין יומן נלבד, ולהנ"ל לקיי דודאי אם רחתה ג' ימים ע' ויו"ד וי"א סאז כלו ימי זיבה ומתחילין ימי נדה אי"ל ז"ב כלל מאחר מעבלו ימי זיבה ובהכי מיירי רביכו יונה ומחה"ם אבל הרמנ"ם נפ"ז מיירי מכבר התחילה למנות נקיים ביבי זיבה מכבר נתחייבה למנות ז"ב אז לריכה להסלימם גם אחי"כ מה"ת ואפי' להי"א דבראתה יו"ד וי"א לריכה סימור נ"ב רק מד"ם הייכו מעוס אלא הי' החחלת סימור ביבי זיבה אבל כאן דהי' החחלת ז"ב ביבי זיבה ספיר לריכה להסלים גם אחי"כ ואי"ם, [מל' המעי' נדה דע"ב אות ע' מסמע דלא כנ"ל] ודי יסביעכו כחה, מד לאחה, ומובע סמחות, ויבליחכו נרוב הלאחות, כנפשו ונפש המיולי"ח חותם נאהבה:

עמרם הק' נלוהס נק"ק הכ"ל

תשובה רמ"ד

סיל"ם עס"ק וילא תרמ"ד לפק"ק נ' איפאלו יע"א:

ישאו הריס שלום לכבוד אהובי מחו' הנ' הגאון כמו"ה זוסמאן אליעזר סופר כי"י האבדק"ק האלאם יע"א:

קראתי נכל לב מכתבו הנעים ורחיתי כי נפשו חשקה ולבו ישיח לדעתי הענו' נפירוש דברי מהרש"ל נדה י"ט נתוד"ה ר' יוסיע ופקודתו שמרה רוחי ועייכתי סס ומלאתי דברי מהרש"ל מכוונים וזה הכלעכ"ד בביאור דבריו, הכה ביבושלמי פ"ק דכתובות אמרו דהך פלוגתא גבי מסאלרסתני נאכסתי הוא רק לעכין כתובה אבל לקיימה גם ר"ב מודה דאסור מעוס ספק סוטה ואמנס ס"ם דילן חולק אירושלמי דאדרבה לקיימה אפילו ר"י מודה דברי כדמוכח בסוגיא דפ"ב ומיין באסר"י ורין סס בסר ר"י ובחידושי לסס האיכתי וסס באהה והא דאינה אסורה באמת מעוס

ספק קופה עיין ס"מ ופכ"י נקוניא הכ"ל ועיין ס"ע כדה בחידוד סלכה ועיין ס"ם סמעתחא ל' פסיו וגם לחי הפני מכתוב לקמן בזה ל"ם:

ונ"ל דזה חידש רבא בכתובות ע"ם ע"ב לא חימא ר"י לא חזיל בתר חזקה דגופא כלל, הייכו שגם לענין לקיימם לא חזיל בתר חזקה הגוף אלא כי לא חזיל וכו' היכא דליכא חזקה דממונא פי' לענין כתובה דליכא חזקה הגוף, אבל היכא דליכא חזקה דממונא פי' לענין לקיימם חזיל ר"י בתר חזקה דגופא, ומדויק בזה לשון לא חזיל בתר חזקה דגופא כלל שהוא מיותר דהוי סני בחמרו כי לא חזיל וכו' אבל אתי לאשמעינן דאפילו בכידון ל' ממון ואיסור לא חימא כיון דלא חזיל בכידון זה בתר חזקה הגוף לענין ממון לא חזיל כמי לענין איסור ועיין בתשי"ל קידושין מ"ם ע"ב ובמקיל הארכתי בזה קמ"ל דלענין איסור לקיימה חזיל בתר חזקה ועיין בתוס' ד"ה אבל דבזה מיושב קושייתם ועיין בשמ"ק שם:

ואפילו כימא בעלמא אם לא חזליכן בתר חזקה הגוף לענין ממון לא מהכי כמי לענין איסור הייכו אם חזקה הגוף ל' לענין ממון ואיסור אבל במשארשתכי כתכשתי חזקה הגוף לענין ממון הוא שהיתה בחולה עד אחר איסורין וחזקה הגוף לענין איסור הוא חזקה כשרות שלא הי' בדלון רק בתוכ ועיין בש"ם שליינכי לעיל ל"ב דהי דאכו מדחיכן חזקה הגוף מכח חזקה ממון מ"מ אין אכו מחליטין בזה שזיכתה אחר איסורין בדלון רק שזיכתה מקודם איסורין ואכתי אפשר למיזל בתר חזקה כשרות שלא זיכתה בדלון אחר איסורין ומכ"ם אם הי' קודם איסורין דמוחר לקיימה ומצינא סייעתא לזה מרי דבהרה וכמ"ש תוס' שם בכתובות דבזקק לטומאה אייני:

וע"ז הקשו תוס' כדה י"ע למה לריך רש"י דחזיל בתר חזקה [ולפמ"ש לק"מ] והקשה מהרש"ל שפיר הא ספק טומאה ברה"י טמא אפילו היכא דליכא חזקה טהרה ושפיר דבכן מטמאין בני בהרה ור"י לריך קרא לטהר ואיכן דלא יליפיכן מקומה רק טומאה מגע ולא טומאה רא"י ונגעים כטומאה רא"י ועי"ז ק"ל מכ"ל דר"י חזיל בתר חזקה דגופא בני משארשתכי כאכשתי ומודה לר"ש דמוחרת לקיימה הא אתם הוי ספק מגע ואיכא לדמוי לקומה דספק ברה"ר טמא ואי"כ מא רא"י מייתי גמ' מדמטהר ר"י בבהרה משום חזקה דגופא דמחיר לקיים במשארשתכי כאכשתי משום חזקה דגופא הא בני בהרה הוי ספק רא"י דלא יליפיכן מקומה משא"כ במשארשתכי כאכשתי דהוי ספק מגע דילפיכן מקומה וז"ש ותמה לפענ"ד רק הארכתי קלת לפי שמעכ"ם כתקשה בו:

ומה דקיל בדבני מהרש"ל דע"כ לא כתבו תוס' רש כדה דטומאה רא"י לא יליפיכן מקומה אלא לקולא לטהר ברה"ר דטומאה רא"י חמור שטומאה יולאה מגופו וכדאמרינן בכורות כ"ז אין תרומת חו"ל אסורה אלא במי שטומאה יולאה עליו מגופו אבל כאומרא לטמא ברה"י ודאי יליפיכן מקומה וזה טומאה מגע דקילא ואפי"ה ספק טמא ברה"י מכ"ש טומאה רא"י ול"ע:

וראיתי בש"ם שם שתירץ במשארשתכי כאכשתי כיון דאין ידוע אם הזכות הי' ברה"ר או ברה"י הוי ספק רשויות ואין לו עכין לספק טומאה ברה"י, ולא כהירא לענ"ד דהא אמרינן קומה ברה"ר מהור משום דר"ה לא מקום שתירה הוא ומכ"ש דלאו מקום זכות הוא וזכות בעדים לא שכיח ומתוס' רש כתובות משמע דדוקא עדים והחזאה לא שכיח ועכ"פ קרוב הדבר יותר שכאכשה ברה"י וספק טומאה ברה"י טמא טומאה ודאית:

והנ"ל בזה סברא ישרה דלש"ם ס' קומה אלא אם איכא ודאי טומאה בעולם ואפשר להטמאות בה אלא שאנו מקופקים אם נטמא בה ואז ספק טומאה ברה"י טמא ודאי אבל אם אנו מקופקים אם יש כלל טומאה בעולם שאפשר להטמאות בה אפילו ברה"י אמר מ' היכא חזקה טהרה והרי לר' במשנה טהרות פ"ו אפילו בס' ביאה אינו טמא ברה"י רק בספק מגע ועיין פכ"י ולל"מ פסחים ד"י ובתי דחכמים פליני ומטמאין אפילו בספק ביאה ה"ד מ' ודאי איכא טומאה אבל מ' ליכא טומאה בעולם כלל כ"ע מודו דטהור, ולפ"ז בקומה דקנא לה ובקחרה ושהתה כדי טומאה דודאי איכא לון שהרי קנא לה ובקחרה והרי איכא הנובל שיכול לטמאות אותה בבעילתו אלא שאנו מקופקים אם מיעא אותה ובעלה אז ברה"י ספק טמא אבל אם אנו מקופקים אם בלון אם בתוכם אם אינו בלוכה

לא ס"ל כלל טומאה בעולם שיכול לטמאותה אז ודאי אמרינן אוקמא אחזקה דכשרות אלא הי' לון ולא הי' טומאה בעולם שיכול לטמאות אותה, ובזה מיושב קושית פכ"י כתובות כ"א בהא דאמר אבוה דשמואל אמה ישראל שבאכשה אסורה לבעלה מ"ש דאמר אבוה בתוכם ובוכה בלון, והקי' למ"ש תוס' כתובות ע' ד"ה ואבע"ל דהא דלא מוקמינן בחזקה היתר לבעלה ודאי הי' בתוכם הייכו משום דאוכמא קלא אית לה וזה ל"ש בני החלמה בתוכם וכו' ואי"כ נוקמא בחזקה היתר לבעלה ע"ש:

ולפמ"ש ל"ש דכאן כיון שודאי הי' דבר בעולם שיטמא הלון דהייכו החלת ביאה שמלביאה ילד על סוף ביאה כדאמרי' התם וכיון דלאבוה דשמואל גם זה אסורה אי"כ הי' דבר בעולם שיוכל לטמאות אותה סוב ספק טומאה ברה"י טמא ודאי והוי ספק קומה משא"כ לדידן דקומה בלון מוחר ועל תחילה ביאה אין כאן דבר בעולם שיוכל לטמאות שפיר ל"ה ספק קומה ול"ש:

ומ"ש ש"ם שם לחלק דשם בכתובות כ"ו קומו בלון הוי בלון מוחר ואכו מקופקים אם לוותה בתחלה או לא, לא הוי מקום סתר והוי ספק רשויות ומהורה יע"ש, פלא בעיני הלא כ' ש"מ בכתובות ע' דאפי' לוותה איכא לספוקי בלון דדלמא אמרה שבאכשה ואיכא אלא רולה ואין אוכם ולון אלא לאחר כוונת הלב וכו' ואי"כ אפי' לוותה מ"מ הוי ספק לון מקום סתר ול"ע, ויען אני טרוד מאוד ע"כ אקלר וכ"ש ממכו לא יבלר, כנפשו וכפש מחותכו ידידו דוש"ת בתהבה:

ממרס הק' בלוהס

תשובה רמ"ה

כתב הטור סי' קפ"ד כתב הראב"ד ואם רגילה לראות בהכן בהמה ולא קיים לה שפיר אי קודם הכן בהמה או אחר הכן בהמה יש מחמירים לאוסרה כל היום וכל הלילה ויש מקילין שאינה אסורה אלא ביום והכריע הוא כדברי המקילין וכ' ב"י וכתב שטעם המקילין משום דווסות דרבנן כש"כ שמוך לווסתה הלכך הו"ל סד"ר ולקולא ולא חיישינן אלא ליום שהוא ודאי בימי נדתה ע"ש והוא תמוה הלא גם ביום הוא רק סד"ר ולקולא ומ"ש אסורה ביום יותר מבלילה:

ונ"ל משום דהא דסד"ר לקולא הייכו אם יש ספק על דבר אחד אם אסור או מותר אבל אם אחד ודאי אסור והשני ודאי מותר ואינו יודע איזו מהם אז עכ"פ א"ל להתיר אי' ולאסור אי' דזה חוכא דמהי תיתי להתיר אם זה ולאסר אם זה דלמא איסרא וגם א"ל להתיר שניהם כיון שא' אסור בודאי ועכ"פ לאסור שניהם ועיין לקמן סי' קיז שכ"ה וטו"ז שם ועיין באו"ח סי' תל"ט בטו"ז שקי"ג [ובחי' או"ח הארכתי בדבריו] אבל אם יש לחלות בא' יותר מבשני חלין בשני והאחר מותר משום סד"ר לקולא ולפ"ז כאן אם כאמר שהבדוק בהכן בהמה א"כ אם המלא טהורה תהי' ביום סד"ר כמו שהי' בלילה וא"ל לומר שההי' אסורה בא' ומותרת בשני וגם לא שההי' מותרת בשניהם כגון שבא' מהם טמאה ודאי ועכ"פ תהי' אסורה בשניהם לכן אמרינן שלא הבדוק בהכן בהמה וא"כ ביום אסורה ממ"ש אם ושתה קודם הכן בהמה הרי אסורה ביום עד שהבדוק ואם ושתה אחר הכן בהמה הרי אסורה ביום משום עוכת הווסת וממילא מותרת בלילה משום סד"ר לקולא:

ובס"ט אות ז' כ' דבלילה מותר משום סד"ר לקולא אמנם ביום כיון דלא חזאי עד השתא אמרי' איגלאי מלתא למפרע דעד האידכא ושתה ביום ומשו"ה לא חזיא והשתא תראה ביום ע"ש ולפ"ז איכי' אשתיים שמעתא דממ"ש אם בדקה ומלאה טהורה א"ש כמ"ש ס"ע ואם לא בדקה א"ש כמ"ש דביום טמאה ממ"ש ולכן בלילה מותרת משום סד"ר לקולא:

אבל הש"ך סקי"ג כתב ר"ל דאפי' אחה קודם הכן בהמה מ"מ היום הי' ודאי בימי נדתה משא"כ הלילה היא בספק ועיין מהש"ך והוא תמוה דאם בדקה ומלאה טהורה א"כ ודאי לא אחה בלילה ואיכא ביום בימי נדתה אלא ספק ושתות דרבנן ולקולא, לכן כ"ל בכוכתו דס"ל דאף שבדעת הראש"ם איכא חוששת רק לתחלה הוסת ולא כל משך הוסת וכמו שפי' המחבר סי' מ"מ הי' משך הוסת גם אחר הכן בהמה וכמ"ש הראש"ם הביאה ב"י וכל היכא דתני עם לאלתר משמע וכו' והא א"ל דלא מילא ודאי בתוך הכן בהמה וכו' ובוד

מתמה קמכי ולא מפקינ בין רא"י מרובה לרא"י מועטת וכו' ולפ"ז כהי דלא חייסינן למשך הוסת היינו להומרא לא הייס"ו ומשום דוסתות דרבנן אבל לקולא תלינן במשך הוסת מה"ע דוסתות דרבנן וכיון דאם לא כיזול בתר משך הוסת תהי' אסורה בלילה וביום ואי דקד"ר לקולא הא א"א להתיר שכיחס כמש"ל לכן מקילין דבלילה מותר משום קד"ר לקולא וביום אסורה דביום יש סברא למחלי טפי חדא דשמא קבעה וסת אחר הכן החמה ואח"ל קודם הכן החמה מ"מ אחר הכן הוא זמן משך הוסת ולכן אסורה טפי ביום וא"ש:

ועוד י"ל דס"ל סקט"ז כ' ולי"ד לסעיף ה' דלריכה לפרוש מקוף הכן החמה עד תוך היום אבל כאן איכה אלא רא"י אחת הראי' שרואה בראשונה הוא תחלת הוסת וכל מה שרואה אח"כ דמים יתיריס הוא דאיתוקפו בה כ"כ הב"ח והפריסה כתב דדוקא לעיל דהמשך הוא דבר מועט סברא לומר דנס הוא מלטרף משא"כ כשהוא ב' או ג' ימים וכיולא בזה כתב הטע"ז ועיין במחשב"ק שעמד בזה מה חילוק יש בין חילון הב"ח לחילון הפריסה הלא הכל חד, ולפענ"ד כראה דסברת הב"ח הוא דודאי לא אזלינן רק בתר תחלת הוסת אלא דבס"ה רואה רא"י מרובה מקוף הכן החמה עד תוך היום אבל הכל רק רא"י אחת וא"כ הכל נחשב לתחלת הוסת אבל כאן א"ל שב' וג' ימים הם רא"י אחת אלא ראיות כפרדות לכן איכה אלא רא"י א' שהיא תחלת הוסת והיינו הרא"י שרואה בראשונה היא תחלת הוסת וכל מה שרואה אח"כ דמים יתיריס הוא דאיתוקפו בה ואין חוששין להם דכהי שנקבלו בה דמים הרבה מ"מ לא אזלינן רק בתר תחלת פתיחת המקור להוליאם ואם לא כפתח פי המקור ואורח בזמנו לא בא בתחלת הוסת שוב לא חייסינן שיפתח ויולא דם המקונן ועיין בהגהות מהרב"ם סי' קפ"ז בס"ך סקט"ז:

אבל הפריסה ס"ל דלעולם חייסינן לכל משך הוסת ואפי' הם ראיות מחולקות אלא דאם המשך הוא דבר מועט דאז אפשר שהוא בטבע שעד זמן זה מתאסף הדם במקורה ויולא לחוץ ואף שבמשך קלת ולא ראתה בתחלת הוסת מ"מ הראה בזמן משך הוסת ולכן שבאה לומר דנס הוא מלטרף משא"כ כשהוא ב' או ג' ימים זה איכו בטבע הוסת אלא מקרה וחולי ל"ש לומר שקבעה וסת שיתחדש מקרה או שהי' חולי ולא חייסינן לי' וא"ש:

ומעתה לפי דבריו א"ש מ"ש ב"י בטעם המקילין שאיכה חוששת רק ביום שהוא ודאי בימי כדתה לפי ששם המשך הוא דבר מועט ושביר חוששין גם למשך הוסת וא"כ אפי' תחלת הוסת היא קודם הכן מ"מ שפיר חוששת גם אחר הכן שהוא זמן משך הוסת וא"כ ביום אין כאן קד"ר רק ודאי דרבנן או משום משך הוסת של קודם הכן או משום תחלת הוסת שאחר הכן אבל בלילה הוי רק קד"ר משום תחלת וסת שקודם הכן ושפיר מותרת בלילה משום קד"ר לקולא וא"ש:

ולענין אם וסתה במשך ב' או ג' ימים דלדעת הראב"ד עליו מהא דכתה י"א דאמרינן אהא דתכן דכתה אין לריך להיות בודקת הכיחא לר"ל דאמר אין האשה קובעת וסת בימי כדתה אלא לר"י דאמר קובעת תבדוק ואי אמרת דאם במשך זמן ראייתה ב' וג' חשיבא כעונה א' ולריכה לחוש לכולן גם לר"ל קשה דתבדוק כדי שתדע כמה לריכה לפרוש מבעלה כשיגיע וסתה וכו' ולפענ"ד לק"מ דהרי התם באשה שיש לה וסת אייני דהא קתני מתני' לעיף שאמרו דיה שעתה לריכה להיות בודקת חוץ מן הכדה וכו' ולפ"ז לר"י דאמר אשה קובעת וסת בימי כדתה שפיר קשה תבדוק דלמא תשכח וסתה ליום אחר וכמו שפירש"י שם אבל לר"ל דאיכה קובעת וסת בימי כדתה א"כ אפי' תראה אין כאן שינוי וסת וכשאר וסת הראשון שפיר א"ל לבדוק כדי שתדע זמן משך הוסת דכיון דכשאר וסת הראשון אמרינן חזקה אורח בזמנו בא וודאי תראה בתחלת זמן הבעת הוסת ולא תבא

כלל לכך שתאה לריכה לידע זמן משך הוסת וא"ש:

ועוד נלפענ"ד דהא דכתב הראב"ד דחוששין לכל ימי משך הוסת היינו מטעם שכ' הרמב"ן שכל יום ויום וסת בפ"ע הוא ואינו מחמת רא"י ראשונה אלא כל רא"י ורא"י בפ"ע הוא ועיין רשב"א בתוה"ב שהביא ב"י ולפ"ז כ"ז היינו לר"י דקי"ל כוותי' דאשה קובעת וסת בימי כדתה משום דלא שדיא כל הראיות בתר רא"י ראשונה ומחמתה אבל לר"ל דס"ל אין אשה קובעת וסת בימי כדתה ומשום דחלינן כל הראיות שהם מחמת רא"י ראשונה ודאי מודה הראב"ד דאיכה חוששת שהם לימי משך הוסת דאם אין עיקר אין תוספות וא"כ לר"ל לק"מ. ב' איפלגא אור ליום ג' לס' כח תרכ"ח לפ"ק:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה רמ"ו

שילים ב' איפלגא ד' לס' ובבך אתכס תרס"ג לפ"ק:

יראה בבנין אפריון, בשוב ד' שיבת ליון, הרבני האבדך המו"מ בחורה, מעוטר בחפארה, מו"ה אלימלך כ"י פריעדלאנדער:

כתבו מעש"ק העבר בא אלי ותוכו רלוף ד"ת ולאשורה ישא קום"י הסואל בחסו' שערי לדק ס"י קל"ד על ב"י יו"ד סי' קפ"ד דכ' דבמחבואה דלא ברור לן כולי האי דהא מקולקת דמים וכו' ולא אמרינן בה איכה חוששת אפילו לכתחלה והק' כיון דמיעוט רואין במחבואה אלא מדא דשמעתא דמחבואה הוא ר"מ ור"מ חייס למעוטא וס"ל וסתות דאו' אאלי אם לא בדקה טהורה בדיעבד אי דאפילו מיעוטא ליכא, ואכי איכי רואה שוס קום"י דהרואה בפכים בב"י יראה דקבתה כך דלעכין דיעבד משוי להו למעוברת ומחבואה אליבא דמ"ד וסתות דאו' כיון דעפ"י הרוב חדרה מקלקת הדמים ושוב ל"ש לומר חזקה אורח בזמנו בא ואף דחייסינן למיעוטא מ"מ חזקה ליכא ולא הוי וסתות דאו' בכהיג ומכ"ש לר"ש תוס' חולין י"ב דר"מ לא חייס למיעוטא רק מדרבנן והרי אי וסתות דרבנן פסיטא לי' דבהגיע וסתה ולא בדקה דטהורה אלא דלכתחלה בעי בדיקה משום דלא בריר לן כולי האי כמ"ש ב"י, ועוד כיון דעפ"י הרוב חדרה מקלקת הדמים דמי להא דכתובות ט"ז רוב בתולות כישאת ורוב הכיסת בתולה יש לה קול וזו הוא"ל ואין לה קול איתרע לה רובא ע"ש והיכ רוב רואות בשעת וסתה ורוב שהם במחבואה איכן רואות ואיתרע לה רוב רואות והוא"ל פלגא ופלגא ומוקמינן בחזקת טהרה:

אבל מ"ש בנכתבו עפ"י תוס' כדה ל"ב דהיכא דאיכא חזקה שלא ראתה בהדי רובא גם ר"מ לא חייס למיעוטא איכו דבשעת וסתה למ"ד וסתות דאו' ליכא חזקה דלא ראתה אדרבה איכא חזקה דראתה דאורח בזמנו בא אלא ל"ל כמ"ש וא"ש

ושוב הק' אהא דאמרינן בכדה י"ז וב"ב כ"ד דס שכמלא בפרוזדור ספיקא טמא שחזקתו מן המקור משום דרוב דמים מן המקור מהא דאמרינן ב"ב שם אי אלבא דחמרא דאיסתכא בפרדיסא דערלה שרי רביבא לימא משום דס"ל דר"מ שאני התם דאי איגבב מיכא אילבועי בגווייהו לא מלבעי והכ"מ חמרא אבל עיבבי מלבעי ודעת תוס' ורא"ש ורשב"א דלדידן דקי"ל כר"מ אפי' בעיבבי שרי אבל דעת רמבן בחי' ב"ב דבעבבי גם ר"מ מודה דאזלינן בתר קובבא דהא איכא קובבא בהדי חזקה כאן כמלא וכאן הי' ולפ"ז תקשי לפמ"ש בשו"ת פני' ס"י א' דהא דאמרינן בריש כדה להלל אבל איתתא כיון דמנופא קחזא לא אמרינן אוקמא אחזקתה ואשה בחזקת טהורה עומדת דהייכו דוקא לטהרות אבל לבעלה שפיר הוי חזקת טהרה וא"כ אמאי אזלינן בתר דמים שהוא מן המקור והרי איכא חזקת טהרה דאשה בהדי קובבא דעליי' מקבבא טפי ועדיף מרוב:

הנה אם לייסב כ"ל דים ב' מיכי חזקה דהייכו חזקה שלא בעשה מעשה ושיכוי אעיפ דליכא חזקת הדין ועיין חידושי רשב"א יבמות ל' ד"ה אשה וי"ם חזקת הדין אם ודאי בעשה מעשה ושיכוי ואיכו ידוע אם בעשה המעשה בא"י או בהיתר אמרינן דאוקמא בחזקת הדין מה שהוא בחזקת היתר או בחזקת א"י והראשונה הוא חזקה המברת הספק והשכי' איכה מברלת הספק ומ"מ מכיחין הדין כמו שהי' מקדם והדברים ארוכים לא מקום האסף פה ולפ"ז ודאי חזקה המברת שהוא מן הקרוב דהייכו חזקה שלא בעשה מעשה ושיכוי בהדי קרוב עדיף מרוב כיון דחזקה וקרוב מעידים על דבר אחד אבל דס שכמלא בפרוזדור דודאי בעשה שיכוי מעשה שבא דס לפרוזדור רק הספק אם בא מן המקור או מן העליי' וחזקת טהרה דאשה איכו רק חזקת הדין בהדי קובבא ובזה רובא עדיף וא"ש:

אבל איכני לריך לכ"ז ומעיקרא לק"מ שהרי ב"ב שם אמר אביי לסיועי לר"מ מהאי מעשה ודאי רבא רוב ומלוי

קאמרת

דס"ל אין אשה קובעת וסת בימי כדתה ומשום דחלינן כל הראיות שהם מחמת רא"י ראשונה ודאי מודה הראב"ד דאיכה חוששת לימי משך הוסת דאם אין עיקר אין תוספות וא"כ לר"ל לק"מ. ב' איפלגא אור ליום ג' לס' כח תרכ"ח לפ"ק:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה רמ"ו

שילים ב' איפלגא ד' לס' ובבך אתכס תרס"ג לפ"ק:

יראה בבנין אפריון, בשוב ד' שיבת ליון, הרבני האבדך המו"מ בחורה, מעוטר בחפארה, מו"ה אלימלך כ"י פריעדלאנדער:

כתבו מעש"ק העבר בא אלי ותוכו רלוף ד"ת ולאשורה ישא קום"י הסואל בחסו' שערי לדק ס"י קל"ד על ב"י יו"ד סי' קפ"ד דכ' דבמחבואה דלא ברור לן כולי האי דהא מקולקת דמים וכו' ולא אמרינן בה איכה חוששת אפילו לכתחלה והק' כיון דמיעוט רואין במחבואה אלא מדא דשמעתא דמחבואה הוא ר"מ ור"מ חייס למעוטא וס"ל וסתות דאו' אאלי אם לא בדקה טהורה בדיעבד אי דאפילו מיעוטא ליכא, ואכי איכי רואה שוס קום"י דהרואה בפכים בב"י יראה דקבתה כך דלעכין דיעבד משוי להו למעוברת ומחבואה אליבא דמ"ד וסתות דאו' כיון דעפ"י הרוב חדרה מקלקת הדמים ושוב ל"ש לומר חזקה אורח בזמנו בא ואף דחייסינן למיעוטא מ"מ חזקה ליכא ולא הוי וסתות דאו' בכהיג ומכ"ש לר"ש תוס' חולין י"ב דר"מ לא חייס למיעוטא רק מדרבנן והרי אי וסתות דרבנן פסיטא לי' דבהגיע וסתה ולא בדקה דטהורה אלא דלכתחלה בעי בדיקה משום דלא בריר לן כולי האי כמ"ש ב"י, ועוד כיון דעפ"י הרוב חדרה מקלקת הדמים דמי להא דכתובות ט"ז רוב בתולות כישאת ורוב הכיסת בתולה יש לה קול וזו הוא"ל ואין לה קול איתרע לה רובא ע"ש והיכ רוב רואות בשעת וסתה ורוב שהם במחבואה איכן רואות ואיתרע לה רוב רואות והוא"ל פלגא ופלגא ומוקמינן בחזקת טהרה:

אבל מ"ש בנכתבו עפ"י תוס' כדה ל"ב דהיכא דאיכא חזקה שלא ראתה בהדי רובא גם ר"מ לא חייס למיעוטא איכו דבשעת וסתה למ"ד וסתות דאו' ליכא חזקה דלא ראתה אדרבה איכא חזקה דראתה דאורח בזמנו בא אלא ל"ל כמ"ש וא"ש

ושוב הק' אהא דאמרינן בכדה י"ז וב"ב כ"ד דס שכמלא בפרוזדור ספיקא טמא שחזקתו מן המקור משום דרוב דמים מן המקור מהא דאמרינן ב"ב שם אי אלבא דחמרא דאיסתכא בפרדיסא דערלה שרי רביבא לימא משום דס"ל דר"מ שאני התם דאי איגבב מיכא אילבועי בגווייהו לא מלבעי והכ"מ חמרא אבל עיבבי מלבעי ודעת תוס' ורא"ש ורשב"א דלדידן דקי"ל כר"מ אפי' בעיבבי שרי אבל דעת רמבן בחי' ב"ב דבעבבי גם ר"מ מודה דאזלינן בתר קובבא דהא איכא קובבא בהדי חזקה כאן כמלא וכאן הי' ולפ"ז תקשי לפמ"ש בשו"ת פני' ס"י א' דהא דאמרינן בריש כדה להלל אבל איתתא כיון דמנופא קחזא לא אמרינן אוקמא אחזקתה ואשה בחזקת טהורה עומדת דהייכו דוקא לטהרות אבל לבעלה שפיר הוי חזקת טהרה וא"כ אמאי אזלינן בתר דמים שהוא מן המקור והרי איכא חזקת טהרה דאשה בהדי קובבא דעליי' מקבבא טפי ועדיף מרוב:

הנה אם לייסב כ"ל דים ב' מיכי חזקה דהייכו חזקה שלא בעשה מעשה ושיכוי אעיפ דליכא חזקת הדין ועיין חידושי רשב"א יבמות ל' ד"ה אשה וי"ם חזקת הדין אם ודאי בעשה מעשה ושיכוי ואיכו ידוע אם בעשה המעשה בא"י או בהיתר אמרינן דאוקמא בחזקת הדין מה שהוא בחזקת היתר או בחזקת א"י והראשונה הוא חזקה המברת הספק והשכי' איכה מברלת הספק ומ"מ מכיחין הדין כמו שהי' מקדם והדברים ארוכים לא מקום האסף פה ולפ"ז ודאי חזקה המברת שהוא מן הקרוב דהייכו חזקה שלא בעשה מעשה ושיכוי בהדי קרוב עדיף מרוב כיון דחזקה וקרוב מעידים על דבר אחד אבל דס שכמלא בפרוזדור דודאי בעשה שיכוי מעשה שבא דס לפרוזדור רק הספק אם בא מן המקור או מן העליי' וחזקת טהרה דאשה איכו רק חזקת הדין בהדי קובבא ובזה רובא עדיף וא"ש:

אבל איכני לריך לכ"ז ומעיקרא לק"מ שהרי ב"ב שם אמר אביי לסיועי לר"מ מהאי מעשה ודאי רבא רוב ומלוי

קאמרת

קאמרת רוב ומלוי ליכא למיד ופירש"י דמיו יותר מעל מלי' ומוד סמן תדירים לזוב מעם ודמי המלי' אין תדירין לגאה בהא ליכא מאן דפליג על ר"מ ומעוס דסוי כעין תלי רובי במקור יש רוב דמים ואמרי' כל דפרים מרובא פרים ומוד דרוב פעמים הדם בא מן המקור ולא מן המלי' ואיכ חזינן דאפי' אם קרוב עדיף מרוב מ"מ רוב ומלוי עדיף מקרוב ואיכ לדידן דרוב עדיף מקרוב רק חזקה וקרוב עדיף מרוב מ"מ רוב ומלוי עדיף מקרוב בסדי חזקה והייכו דאמריכן בכדם מ"י בג' מקומות הלכו בו חכמים אחה"כ ומסאוס כודאי מקור וכו' ולק"מ:

ובנוף הדבר סמכין בדברי רמבין דבעכבי אזלי' בתר קורבא

מיכו מעוס דאיכא חזקה בהדי עדיף מרוב ומסו"ס הק' מה שהק' אבל כמאכי לעלמי הכא אי' רמבין על ב"ג אייכו מלוי בידי אך דאיתי בהגהות מוהרבים יוד ס"ו דל"ד שהבינא ומסביר עוד שם דהוי מלוי ומקוס קרוב במקומו ולפ"ז לק"מ

ובסמ"ע ס"ו רכ"מ שקיו כ' וגם שם בפרישה כתבתי מעם

למה ל"ל בזה רוב וקרוב הולכין אחה"כ והייכו רוב

מעיר דלא אמרי' כן אלא היכא דהקרוב אייכו במקוס אחר וכו' ואכו מסופקים אם בא מקרוב או מרוב אזלינן בתר ואמריכן דמן הרוב בא אבל היכא דיל"ל שלא בא מעלמא כלל אמריכן דלא בא מעלמא וגם לטעם זה לק"מ דכאן בפרוזדור ע"כ בא מעלמא או ממקור או מעלי' שפיר אזלינן בתר ואיכא חזקה בהדי קרוב:

אמנם בטו"ז יוד ס"ו דל"ד שקט"ז כ' כלשון הזה אי"ו דאף

למאי דקיל כרי"ה דהולכין אחר הרוב מ"מ שבא זו חזקה דמכרס זה גבנוס וכמו דאמריכן פ' המדיר כ"כ כאן הי' וכן לענין חמנ"ם זכרוהו הפוסקים וזה עדיף מפי מקורבא דמוכח דבחבו חוס' בפ' לא יחפור דלא אזלינן בתר קורבא והכא לביע אזלינן וכו', אבל לפענ"ד פירש כ"כ כ"ה הוא דאין מחזיקין ממלוי ועיין במג"א ס"ו חס"ז שקט"ז והייכו כיון שכולב דבר הגורם הספק במקוס זה ובמקוס אחר אין כאן שום דבר הגורם להסתפק וכיון שאין כאן במקא"ל במה להלות להסתפק אחזוקי ריעותא במקא"ל ממקוס זה לא מחזיקין ואין כאן ספק כלל על מקא"ל או רשות אחר ועיין בשם מ"ל פי"ל ותבין וזה ודאי עדיף מרוב כמ"ש הסד"ך יוד ס"ו פי"ג שקי"ל וזה כוכת הרמבין דמסו"ה לא אזלינן כאן בתי"ר ואולי לזה נתכוון גם פרישה הכי"ל אבל לעולם אפי' איכא חזקה בהדי קורבא רובא עדיף ולק"מ ובזה הכני חותם בברכה

התורה עדי יבנה בית הבחירה:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכי"ל:

תשובה רמ"ז

הרמ"א סי' קפ"ה ס"ד פסק דאם פירש ממנה בקומי

ובטונג לריך כפרה והאמה איכה לריכה כפרה והמה

סדים וחוי"ד מנמ' מבוארת י"ז דבעי לאוקמא להא דכמלא על מלו מעאים וחייבין בקרבן בטלא סמוך לוסתה ואפרישה ולרמ"א הקמי הא חייבין קמכי דמסמע מכיסה חייבין ואי אפרישה הא היא מבורה דהא אפילו כפרה איכה לריכה, ולפענד"ב עפמים במק"ל לחדם דהא דכתיב ולבעבה לא הבאה דבר דאוכם רחמנא פרה הייכו אפי' בבעלה בלון אלא שגם אם לא היתה רולה מ"מ הי' בועלה ואין מוסיע לה שוב פטורה על הכאתה ומחבבתה כיון שלא הי' בידה לעכב ועיין רמבין בחומש בפ' לעקה שבעבה וכו' בפ' אלא ולפ"ז בכניסה היכא שיש בידם לעכב גם היא חייבת אבל בפרישה אם הוא רולה לפרוש בחבר אי לא מסכחת שהיא חוכל לעכב פרישתו וממילא אפי' פירש בלוכה כתב רמ"א שפיר דהיא אינ כפרה אבל החיכא אם הוא פירש ממנה אבל אם היא פירשה ממנו שבשמעה מחחיו שפיר היא חייבת אפי' בקרבן ובכה"ג מוקי הא דבכיסה חייבין אפרישה וכעין זה כתב החוי"ד:

ועוד כ"ל דבבק"ק דף ל"ב אמריכן שבא איהו קבביד מעבה

והיא לא והכתיב וכבכתו הבפשות הבוטות מקרב מעם

הכאה לחבווייהו אית להו איהו מעבה הוא דקבביד ובתבו חוס' ומיהו לענין חמאה ומלקות חייבת דרחמנא אחסבי' להכאה מעבה ע"ש ועיין מבוארת י"ז ע"ב דמלרכיכן קרא לחייב אפרישה עבה מוחפי כרחם עליו ולית מלא הקרב כמי לא תפרוס הוא ע"ש ולפ"ז כ"ל דבר חדש דוקא בכניסה דלא מעבחה בסיא עוסם מעבה אז אחסבי' רחמנא להכאה מעבה

אבל בפרישה דמבכחה בסיא עבדה מעבה בבמעבה מתחתיו אז לא אחסבי' רחמנא להכאה מעבה ואיכה חייבת אא"כ מעבה מעבה ולא על הכאה, אך ז"ל דהרי אמר רבא בבבוטות בס ע"א זאת אומרת המעמם מה בעריות פטור דאס"ד חייב כי פירש בחבר מם ע"ם פטור מעוס דאכום הוא אי אכום הוא כי פירש מיד בחבר אי כמי כפבר אכום הוא ודאי אבי' לעולם אימא לך מעמם מה חייב ופירש בחבר מה פטור מעוס דאכום הוא ופירש בחבר אי חייב מעוס שהי' לו לפרוש בהכאה מועמת ופירש בהכאה מרובה ע"ש ולפ"ז גם בפרישה חייב רחמנא על הכאה וקרא מעבה אפי' בבי דידי' ואיכ שפיר גם היא חייבת, אך כ"ז לאבי' אבל לרבא דקיל מעמם מה פטור שפיר יל כבי"ל דהיא פטורה אם לא בבדה מעבה ולפ"ז אים דהך מ"ד שם דבעי לאוקמא אפרישה ס"ל כאבי' דמעמם מה חייב ושפיר קאבי חייבין דגם היא חייבת מעוס הכאה אבל לדידן דקיל כרבא וכמ"ש הרמבי"ם פ"א מאי"ב הי"א שפיר כ' רמ"א דהאמה אל כפרה ואי"ם:

ובהדי שואל מה שהבינא מו"ז ס"ו הכי"ל שקי"ב מרמ"ז בתשו'

הק' למה אמרו שוחקה כדה בבכבותיה בעלה לוקה

עלי' מעוס כדה ולא אמרו היא לוקה מעוס כדה, ולפענד"ב דרמ"א שם בהשובה הוכיח דהוחזקה כדה בבכבותיה לא מהני אמהלא דאל"כ אין לוקה מעוס כדה הא הוי התי"ם שמא תחזור והתן אמהלא ע"ש ועיין חוס' כתובות ל"ג ד"ה כתבי כתבו דלא מקרי התי"ם אלא אם גם למותרה עלמה הוא ספק בבבור עדיין יש שהות ביום אבל הכא המותרים יודעין שמעידין שקר ע"ש ולפ"ז יל דהיא גופא אחי לאשמעיכן דהוחזקה כדה לוקה ולא הוי התי"ם דלא מהני אמהלא ואי"כ לא הוי יכול למבקש דהיא לוקה דבזה לא הוי שמעיכן דלא מהני אמהלא אלא הוי אמיכא דמסו"ה לוקה ולא הוי התי"ם מעוס דלמותרה אין ספק שהכי היא יודעת שהיא כדה ולא תחזור והתן אמהלא ולהכי נקט בעלה לוקה לאשמעיכן דלא מהני אמהלא דאל"כ הוי ספק גם למותרה ואי"ם, ד' כה

הרכ"א לפק"ק ב' איפאלא הע"א:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכי"ל

תשובה רמ"ח

שליח ב' איפאלא ב' אחיק כ"ג לעומר הרמ"ז לפ"ק:

שוכ"ט לידידי הרבני המופלג העדכי העלכי מו"ה

כמו"ה חיים יודא כ"י שלעזינגער בהעדמאכסטאדט

מכתבו הבעים הגיע לידי בזמנו ויען הייתי מוטרד להשיב

המוקדמים ודבריו אינם להלכה ולמעשה לכן אחרתי

עד היום, ומ"ש בכוכת הס"ך יוד סי' קפ"ז שקי"ד שכתב ולפענ"ד דאין להורות בדיקה בבעל ראשון דהא הרמב"ם ורש"י אוסרים ובספרי כתבתי דבהכי יש לי"ב מה שהביאו חוס' דף ס"ו בתוספות אבל אי כימא דמהני בדיקה בבעל הראשון אינ"ל לי"ב וכו' ע"י"ש וכבר רבו הפירושים בכוכת הס"ך בתחרוכים עיין בספר תפארת ישראל על ה' שדה ואין

הספר הזה עמי בתחילתי ובתהתש"ק סי' הכי"ל וחוי"ד:

וידידי כתב דבמה דמסכי אין כל הכחות שוות י"ל שכי

פירושים או דאין הכחות של כל ביאה שוין בבעל

אחד כפירש"י או דכחות של בני אדם אינם שוות ולפ"ז

לי"ת דמהיר לבעל ראשון בבדיקה וא"כ קושי' הגמ' והבדוק

עלמה בביאה בליטים של בעל ראשון הייכו דלא הסתרי לשני

בלא בדיקה וכמ"ש חוס' ד"ה והבדוק וסיימו שם ואי"ם לפרש"

דפרכא קמייתא הוי כמו פרכא שני' הרי דפרכא שני' והבדוק

עלמה בביאה ראשונה של בעל ג' הוא דהבדוק קודם ביאה

ראשונה של בעל ג' למאי דלא ידע דאין חזקה הראשון מועיל

לשני ועי"ז מסכי לאו כל הכחות שוין דכחות של בני אדם

אינם שוין ועי"ז שפיר הקשו חוס' למאי דלא מיכוי' דאין

כל הכחות שוין לפרוש דהבדוק עלמה בביאה שני' לבעל

שני דלעניין אלבא שלו אין לומר לאו כל האלבעות שוות וכו'

ואין להחירה אלא מעבה זה דאין כל הכחות שוות ואין

חזקה כאו של ראשון מועיל לשני ואחתי לא ידעינן הך

מעמא, אבל לפירש"י דקושי' הגמ' והבדוק עלמה בביאה ג' של

בעל ראשון הוא להחירה לראשון בבדיקה ולא פירוש הקושי'

שהיאסר לשני בלא בדיקה ועכ"ח מעוס דידע דאין חזקה

כאו של אחד מועיל לשני ולכן לא קשה לי' רק דהסתרי

לראשון בבדיקה ועי"ז מסכי לפי שאין כל האלבעות שוות

ואיכה

ואינם מוסרת לראשון אפי' בנדיקה ומ"ז פריך ותנדוק עלמה בגיאה א' מל נעל ג' דסיינו אחר גיאה א' ומעכי אין כל סכחות שווין סיינו כחות מל סגיאות נאים אחד אינ נא קנס קומי' חוס' דגס סמקמן ידע דאין כחות מל כל אכנים :

שוות ואין חזקס כחו מל ראשון מוסיל לנמי מכיד :

הגה מיס דלר"ת הי' קומ"ל סגמ' ותנדוק עלמה בגיאה א' מל נעל ג' קודס גיאה ראשונה אינ לומר כן דסא כבר מירץ דאין כל אלכעות שוות ואינ קודס גיאה ראשונה מל נעל ג' עדיין לא מוחזקה לג' אלכעות וגס לא לאלכע אלו ואינ נדיקה רק מוחרת בלא נדיקה, ואס כוכחו מעוס דסיכא דאינא לגרוי מגרגין ואינ כיון מכבר הוחזקה בג' אלכעות והספופרת יהי' כמו אלכע ג' אינ חוחזק בג' אלכעות מלבד מלא זכר מזס כלל אבל בלאינס כבר כ' כן בחוינ מס :

אבל נאמת דבריו המוסים לפעניד דאינ לעס הק' חוס'

ותנדוק קודס גיאה מכי' מל נעל מכי ואמאי לא הקמו מתנדוק קודס גיאה נמכי מפופרת מאינס דומין וכיון דספופרת הוא כאלכע חוחזק לכל האלכעות אלא מכ"ח כיון דעוד לא חוחזקה לכל האלכעות וגס לא לאלכע אלו אינ נדיקה כלל ואינ קודס גיאה ראשונה מל מליסי כמי אינ נדיקה מס"ע, ובלאינס כמי כבר כתבתי בתסו' אחת ליינב קומי' הס"ד נדיכי ס"ס אות לינס דלינס כאן אינא לגרוי כיון מגס אס חוחזקה לכל אלכעות ולכל הכחות עדיין אינו ודאי מתראה נמעת הסמינס דסא הוי רק ממעס וקחות ואינו אלא חזקס מתראה ואפי' חזקה דאו' לא הוי דסא קינ"ל וקחות דרבנן ואין מחוייבים לברר אלא אינ יתברר מהוא איסור ודאי :

ומ"ש חוס' דלר"ת הוי פירכא קמייתא כמו פירכא מכי'

אין הכונה כמו דפירכא הסכי' היא מתנדוק קודס גיאה ראשונה מל מליסי הינ פירכא קמייתא מתנדוק קודס גיאה ראשונה מל מכי דאינ אלי אינא נדלא אינא דפרכא קמייתא ודאי הוא מתנדוק קודס גיאה ראשונה אחר גיאה ראשונה מל מליסי ואי' לחוס' לכחוב להיפוך דפירכא מכי' הוי כמו פרכא קמייתא אלא כוונתס מעוס דלרס"י פרכא קמייתא לא הי' מתיאסר לנמי נלא נדיקה אלא מתהי' מוחרת לראשון בנדיקה וקומ"ל מכי' הי' מתיאסר לנליסי אחר גיאה ראשונה בלא נדיקה אבל לר"ת אינס דפרכא קמייתא הי' מתיאסר לנמי בלא נדיקה כמו פרכא מכי' דודאי הי' הקומ"ל מתיאסר בלא נדיקה וכן

מבואר מס נאמר"י להדיא :

ונם מיס דלרס"י גס המקמן ידע דאין חזקה כמו מל ראשון

מוסיל לנמי ומעוינס לינ לי' דאלרך נדיקה לאינ לינ לנמוי אין כל האלכעות שוות ולרס"י הפירום ומא נמי לא אלרך נדיקה ומוסב מתנגרס ותחקן ולא אבא לידי כרת הא בלאינ הא אין כל הכחות מל מכי אכנים שוות ומא נמי לא אלרך נדיקה ומזה ידע גס המקמן ואינ לא פריך מידי, וקבור הייתי לומר למאי מפירס"י ורמנ"ס נמסחים קינ"ב מאין כל האלכעות שוות ומחוך מאין המיסו מל זה נוח לס כמל ראשון וכו' אפשר מים בכלל אין כל האלכעות שוות מאינן שווין נאורך ורוחב וגס נכח ואינ המקמן נאמת לא ידע האי מנרא דאין כחות מל כל אכנים שוות רק אחלון הוא דמכי לי' כן נמה מאמר אין כל האלכעות שוות אלא דאינ אין זה אלוי נמחלוקה רס"י ורא"ש נפירוס קומ"ל הגמ' ואינ גס לרא"ש יס ליינב קומ"ל חוס' כמו לרס"י ולפרס מה דמכי לאינ מאין כל הכחות שוות הייינו כחות מל גיאה אפילו נאדס אחד :

ועוד אפי' לו יהינכא כדבריו מ"מ גס לרס"י אין מיוסב

קומ"ל חוס' דהא אמ"ג דידעינן דאין כל האלכעות שוות מ"מ מקמה חוס' דלעכין אלכע מל מכי לינס אין כל אלכעות שוות מהרי כבר ראתה פעס אחת מ"י אלכע אלו הינ לרס"י אף דכבר ידעינן דאין כחות מל כל אכנים שווה מ"מ כיון דאכמי לא ידעינן דאין כל הכחות מל כל גיאה נאדס אחד שווה מקמי לנדוק עלמה בגיאה מכי' מל נעל מכי דלעכין כה אלו לינס אין כל הכחות מל כל האכנים שווה מהרי כבר ראתה פעס אחת מ"י כה גיאה אלו לכן פירוסו הוי דמוי מעיקרא :

והנראה לפעניד בכוונת הס"ד הוא דב"י ס"ל קס"ז הק'

מאי מכי נדיקה מפופרת הא אין כל אלכעות וכל הכחות שווין ומירץ דלא אמרינן אין כל אלכעות או כל הכחות שווין רק לפקל ולא לאחיר וכוי והסביר בנוב"ק

מ"ל מ"ל דס"ל מעינוחי' מעוס דרוחה דס מ"ח חוא מחמת קבינעות ווקח והרי קינ"ל ווקחות דרבנן וכיון דינ קפק אס אחלבעות שוות אמרינן ספיקא דרבנן לקולא מ"ס אמנס אס כאמר דמירוס אין כל אלכעות שוות דודאי אינן שוות ואי אפשר לנמלס נ"ל מעיס ואפי' נספופרת נ"ל אדס לסיות מכוון כמדת אחנר ועיין חוס' חולין כ"ח ע"ב ומסרס"ל אס לינ מירץ סכ"ל דסא הספופרת ודאי אינו דומס לאלכע ואינ סוי ודאי דרבנן מכח וקחות והדקינ מאי מכי נדיקה, אך יינ כיון דהנדיקה הוא לאחר מכתחזקה בג' אלכעות וג' כחות לכל אחד אינ כחחזקה לכל אלכעות ולכל הכחות אף מאינן דומין לאכך אלכעות ולסכך כחות כדאמרינן ניס לינ כגח מוב חמור וגמל כעמה מוכד לכל אף מודאי הוא מין אחר מ"מ כיון הסוחזק לנלמס מיכיס חוחזק לכל ואינ דכוותי' ככ"ל ומסוינ אף דהפופרת ודאי אינו דומס לאכך מלמה אלכעות מל מלס מלס כחות מ"מ כיון דהוחזקה לכל הוחזקה כמי לפופרת ופפיר מהכי נדיקה מס"ז ידעינן מכתרפאה לו מהוא מן הלדדים מוינ הכ נכונ"י מס ונמחמס"ק :

ולפ"ז כ"ל דנהכי אליא מימה רס"י ורמנ"ס ומימה ריח

ומאר מוקקים דר"ח ודעמי' מ"ל דהא דאין כל אלכעות וכחות מוין הוא רק מפק ומסוינ מהכי נדיקה גס נבעל ראשון וכתירון ראשון מכ"ל מעוס דסוי מדינ ונקולא אבל רס"י ורמנ"ס מ"ל דאין כל אלכעות וכחות מוין הוי ודאי דאינן מוין ולינ תירון אי' ולינ כתירון הסכי הכ"ל ומילא לא מהכי נדיקה נבעל ראשון עד מהוחזקה לכל אלכעות וכל הכחות :

ובזה מיוסב מוס' חוס' על רס"י אמאי לא פי' מוס'

סגמ' ותנדוק עלמה בגיאה אליסיה מל נעל ראשון מתיאסר לכבי בלא נדיקה עיינס נדיה ותנדוק, ולפמינס כיחא דסמינ הניאו ב"י כתב דמסוינ מוחרת לכבי בלא נדיקה מעוס דהוי ס"ס מעא מן הלדדין ואינ לרינ דגס למאי דמכבי אין כל האלכעות שוות עיינס ואינ לרינ רק מפק מעא אינן שוות ואינ נס"ד הוי ס"ל דודאי שוות ולינא רק מפק מעא מן הלדדין פריך מפיר דתיאסר לכבי בלא נדיקה כיון דלינא ס"ס ומעוס מדינ מקולא אין לחמיר כמינס כונ"י כיון דהמפק כולד נדאו' לעכין מפירה ז' נקיינס ע"ס אבל לרס"י מפיר יינ דגס המקמן ידע דינס מפק אס אלכעות שוות ואינ מפיר מוחרת לכבי בלא נדיקה מעוס דהוי ס"ס ולהכי פריך רק דההי' מוחרת לראשון בנדיקה כיון דהוי מפק אס האלכעות שוות מפיר מהכי נדיקה כתירון ראשון הכ"ל ומכבי אין כל האלכעות שוות דודאי אינן שוות ולפ"ז לא מהכי נדיקה בראשון וכמ"ל :

והנה המוינ הק' הא אמרינן בנ"ק ליו דכגח מוב חמור

וגמל כעמה מוכד לכל אף דאס נגח מלמה מוריס אינו כעמה מוכד לחמוריס אף מכגח חמור אחד עד מינגח מלמה חמוריס ונגמ' מס מדמה ווקחות לבור המוכד ואינ הגמ' פריך מפיר ותנדוק אחר גיאה ראשונה מל נעל מליסי דאפי' הי' רק מלמה גיאות מלמה חכבים ג"כ הוחזקה לכל כמו בנגח מוב חמור גמל מסאינ נבעל מכי ודאי דבעינן ג' פעמים נגדו כמו בחוכד דלמין ג' בעינן ג' פעמים ואינ לקיינ קומ"ל חוס' ע"ס, ולפעניד כראה מנרא יסרה דבמלמה אחס אס כעמה מוכד לבוריס מפיר לא הוי מוכד לחמוריס עד מינגח חמוריס ג"פ מעוס דחמוריס ודאי הוי מין אחר אבל כאן אלו הי' ודאי דאין כל אלכעות שוות מפיר מקרי נעל מכי מין אחר ובעינן נגדו ג"פ אבל הלא לרינ וסיעתו אינו רק מפק אס האלכעות שוות ואפשר אס שוות ואז הוי רק מין אחד מפיר הק' חוס' כיון מכבר ראתה ע"י בעילת מכי כימא דהאלכעות שוות והוי מין אחד ומפיר מהכי חזקה נבעל ראשון לכבי ואינס, אך כ"ז לרינ אבל לרס"י הלא מהכי נדיקה לראשון ע"כ אין כל אלכעות שוות הוי ודאי דאינן שוות כ"ל והוי כמין אחר לקיינ קומ"ל חוס' כקומ"ל חוינ וכ' הס"ד מפיר דלרס"י יס ליינב מה מהכיחו חוס' בתימה ואינ :

ובדרך אחר כ"ל לפרס כוכח הס"ד ואקדים ליינב קומ"ל

חוינ דהכה בראוה דס מחמת הסמינס יס מכי הסמות הא' מעוס ווקחות מקבעה לה ווקח לראות ע"י מעמה הסמינס וכמינס הכונ"י ועיין הסונה רמנ"א פ"ו הסמיל וס"ו הס"מ ואחינס פ"ו קע"ס ונא מן זה אין מוס אסיפת דס נמקור אחס זו יוחר מכל הכנים רק ע"י מעמה ואימוס הסמינס כפחמו פיות המקורות לחזלת דס אל המקור אחר מזה אחס זו ראוה דס מחמת הסמינס ומכיח יס הסס מחלאה וכופלה כבנדה מ"ו מס דהייכו מינס נאחס זו חמיד אפיחת דס נמקור מוכן חמיד לאחת ועי"י הגרמת הסמינס כפחה פי המקור

ויולא

דיוקא ועיין מורה"ם פס"ה ס"ו ובפנים מפרנים בתיב מקפיז ומבין, ולפי"ז לפי"ד מוה"ר דמפיר מקמו מוה"ר דהבדוק מחר ביאה לחשובה מל בעל מכי דכתי דמפוס הפם ווקמוה ליכה דמה ווקמוה מדמיכן בנגי לעור המועד וסוחזק לעין ה"ר לריך להחזק גיס לעין מכי וכקומי מוה"ר מיע מיכה הפם מעלתה וכופלה דזס לה דמיה כלל לעור המועד ובזה מפיר לעריכן אף דאין כל אלבעות מוה ואף דסוחזקה בכפתה מקור מי"ל אלבע מרלמון גיס מעמ מי"ל אלבע הפכי לה יפתה ודלה כמיס מוה"ר לעכין מעלתה וכופלות ליס אין כל אלבעות וכמות מוין מיע כיון מסוחזק מי"ל הרלמון מרוחה דס מחמה הפמים יס הפס מיס אקיפה דס המיד בעקור וכיון מרלחה פיל מי"ל בעילה הפכי הרי חזיכן מנס

אלבע מלו פוחה מעקור ואיכ הלעדך בדיקה ואיס:

והנה לעיתה רמ"ה דלרלמון איכו מועיל בדיקה הקמי אמאי

נה"י דאין כל מאלבעות מוה כיעמ קדיר לקולא וכמיס הכונ"י מפנאתי לעיל ולי"ע לכאורה, אך לפעניד לקי"ע לפמיס הכונ"י מס פי' כיס דאף דווקמוה דרבנן מייכו רק לעכין דאס מבר אן ווקמה ולא בדקה מפורס מה"ה אבל לעכין פריסה קפוך לווקמה מרי ווקמוה דאורייתא מפוס דחזקה אורה בזמכו בא מרי חזקה דאורייתא אלא דלעכין מעמ כבר ראתה יס כבנדס חזקה מהרס מל אמה דלמעמ מה לא חייסיכן אבל לעכין מעמ הרלה בפעמ הפמים ליכא חזקה כבנדס דמעמ ימות חייסיכן כדאמריכן בנגיעין כיס ע"ס, ולפ"ז סיב דכוות' לעכין מעמ הרלה בפעמ הפמים מפוס דקבעה לה ווקמ מי"ל הפמים הוי כמו מעמ ימות וליכא חזקה מהרס בבנדס ומוי ווקמוה דאי' ואיכ הוא מדאיו ולחומרא ואקורס אפי' בבדיקה והא דמוהלה בבדיקה אחר מחוחזקה בנ' אלבעות בכל אחד ג'

כחות הייכו כהיכון הפכי מכחבתי לעיל:

אלא דאכתי הקמי לפה מסביא בוכ"ר קי' קיב בפס מהריה

בהן דמס דאמריכן אמה בחזקה מסרה מומדה אין מיכוסו מעמידין אותה כמו מסיתה עד עתה אלא הפיכוס מסוא חזקה הגוף מעמידין אותה בחזקה מקולקה דמיס וכו' ואיכ אכתי הקמי דליהכי בדיקה וכיעמ דלא קבעה ווקמ כלל רק מעלתה וכופלה הי' ולעכין זה מפיר יס חזקה הגוף מהוא מקולקה דמיס ואין דס כבוס בעקורה כנד חזקה מרוחה דס מיה דלעכין זה הוי מעמ מה מכבר יס דס כבוס בעקורה ואיכ לא הוי רק מדרבנן וכיעמ קדיר לקולא, אבל זה מיבוס דאדרבה מיא הבוהבה דאמריכן ודאי לא מעלתה וכופלה היא דמעמידין אותה בחזקה הגוף אין דס כבוס בעקורה ומעמ מה לא חייסיכן רק דקבעה וקס מחמה הפמים וזה הייכו כנד חזקה מהרס דמעמ ימות חייסיכן ואיכ הוי קדאי ומעוים לא מהכי בדיקה לבעל ראתון ואיס, ולפ"ז לפיתה רמ"ה מכיא רוחה דס מיה לאו מעוס הפם מעלתה וכופלה כלל רק מעוס קביעות וקס ואיכ ליתא מיס בייסוב קומי' חוי"ד וספיר כתב הפ"ך דלרמ"ה מיומב קומ"ה הוס' דיל כקומ"ה חוי"ד לאמה ואיס ככון:

ויותר קרוב לפמומו ולאמה כיל בפנגאר הבלה דברי הוס' דיה והבדוק מיעמ וכו' ומעוס חזקה כחות אין להחיכה אלא

מהכי הוחזקה בנ' כחות מל בעל ראתון ואין חזקה כחו מל ראתון מועלה לפכי ואכתי לא ידעיכן הך מעמ ודבריהם כפלאים לכאורה א) מיס מעוס חזקה כחות אין להחיכה דהפיכוס לפי מלא הוחזקה לפכי בנ' כחות מל מלם ביאות והוא פלא דאיכ לא מריך הגמ' מידי והבדוק עלמה בביאה ראתונה מל בעל מליסי הא לא הוחזקה לו בפלם כחות מל מלם ביאות ועכיה דאי אפשר להחיר מעמס זה לפי מכבר הוחזקה בפלם כחות מל בעל ראתון וכמיס הוס' ואמאי לא כתבו הוכחה זו מהרי מיקר קומ"ה הוס' מעמידו מ"ז דאותה קומ' דפריך מל בעל מליסי הי' יכול לפרוך מל הפכי וכיון דאס כאמר קבלה זו מל המליסי לא קבה לא הי' לריך הוס' ליתן מעמ דהי' יכול להקבות גם מל הפכי מעוס דיס לדחות קבלה זו דאא עכיה דחויא מעיקרא היא מדפריך מל המליסי ב) מיס ואין להחיכה אלא מעמס זה דאין כל הכחות מוין, ומיכוס דאין הכחות מל כל אבנים מוה, ואין חזקה מל כחו מל ראתון מועלה לפכי וכוונתם דבעיכן דוקא מהחזק בנ' ביאות מל ג' כחות מפלם אבנים דמה מכהחזקה בפלם ביאות בכחו מל אחד אין מועיל כלל לאחר איכ בלי מעמ דאין כל הכחות מוין כמי יס להחיכה מעוס דאין כל אלבעות מוין ואין חזקה מלם מעמים מל אלבע הראתון מועיל לאחר

כמו דאמריכן בכחות ומעוים מוחרים לפכי אחר ביאה ראתונה בלי בדיקה ומקמי ניכ מאי פריך כלל והבדוק בביאה ראתונה מל בעל מליסי הא חזקה מלם כחות מל אלבע בעל ראתון איכם מועלה לאמרים ג) סכך הינות מסוקיפו ואין חזקה כחו מל ראתון מועלה לפכי סס מפה יחר ואין לסס הבנה וסי' די באמרים ואין לסחיכה אלא מעמא זה דאין כל הכחות מוין ואכתי לא ידעיכן אמי מעמא ד) כיון דלחוס' הפיכוס בגמ' אין כל הכחות מוין מאין כה מל אבנים מוין ולא מאין כה כל הביאות מוין איכ מכיל כלל דבעיכן חזקה כחות מל ביאות ואיס דמעילא מעמה מיכה מסרי בפליסי הי' ניכ כה ביאה אחה מיע המקמן אכתי לא אקיק הי"ע ותוס' ולו להרן קומיתם מל המקמן ולומר ומעוס חזקה כחות אין לסחיכה ה) לעה כאדו מפיכיי דאין כל הכחות מוות הייכו

כחות מל ביאה בלחד אחד:

לכן כיל דבאמה יס להבין לאמי דאמריכן ניק הכיל דבנה מין

מור המור ונמל נעמה מועד לכל אף דאס בנה מין אחד אייכו מועד לאותו מין עד מיגה מלמה מעמים מיע כיון מסוחזק בפלמה בגיחות בפלמה מיכים מו מועד לכל ומוחזק ליגה כל המיכים כאלו בגה מלמה מיכים כל אחד ג' מעמים והיכ נהי דאין כל אלבעות וכל הכחות מל כל אבנים מוות מיע כמרואה דס מחמה הפמים ג' אבנים בכל אחד מעמ אחה הפי' מוחזקה לכל אלבעות ולכל הכחות ואמאי בעי ג' ביאות

בכל חד ואיכ לא מכי מידי אין כל הכחות מוין:

וגיל מגרא יסרס לאלק דבמלמא בעור המועד ודאי אין

הקרון אלו בהמכונה רק בכונה לכן אס בנה ג' מיכים כל אחה בגיחס אחה מפיר מוחזק ליגה כל המיכים דכל המלמה מיכים מעידין על הקרוכו מסוא בגמן וליגה כל המיכים אבל בראה דס מחמה הפמים הא דאקורס לכל אדס אחר מהחזק בלא בדיקה הייכו מעוס דקבעה וקס להפמים לו מעלתה וכופלה כמפיל ויס בה מולי והקרון ויס הפס מעמ גס עי"ה הפמים מל אבנים אחרים הרלה דס מיה אבל אי מוי ידעיכן בגיחור ויגא אליהו ויאמר מאין בה מוס מולי והקרון והרי היא ככל הבנים איכ אף מרלהה דס מיה מלמה אבנים ויותר בכל אחד בפלמה ביאות ריותר מיע כיון דעכיה החקרון אלו בחזקו כיע מי הוחזקו מהפי' אמה ביאה רוחה מחמה הפמים מלמה רק אחר מהוחזקה בפלמה בעליס לכל אחד בפלמה ביאות אמריכן מהקרון אלו בה והיא מולכים לראות מחמה הפמים אבל כל מלא הוחזקה בכל אי' עם ג' ביאות אף מהוחזקה בכחות מל ג' אבנים מיע עדיין לא אליכן הקרון בה רק בהם וכל זמן מאליכן בהם ליס לאמרה אכיע ככיל רק לפי מהוחזקה לו ג"ע אמריכן מביאותיו הוחזקו לחיותה רוחה מיה ואקורה לו אבל אייכו מועיל ליאמר

לאחרים ועיין בחיים יו"ד סי' קכיה דיה ומזה:

ומעתה כך הוא הולמה מל המועה המקמן הוי כיל כמרואה

גיס מחמה הפמים הראתון כבר הוחזקה מיס בה

הקרון מעלתה וכופלה לו קבעה וקה להפמים ומעוים פריך והבדוק עלמה ביאה מליסים מל בעל ראתון וכפיליס מהיאמר לפכי בלא בדיקה ומקמי אין כל אלבעות מוה דכתי דהוחזקה מיס בה הקרון הכיל מיע לולי באלבע מל מיס אחר לא הראה דהוי כמין אחר וכמו מועד לבוורים אייכו מועד לחעורים ומ"ז פריך והבדוק עלמה ביאה ראתונה מל בעל מליסי כיון דהוחזקה מיס בה הקרון איכ ביאה ראתונה מל בעל מליסי הוי כמו בגה מור בעל וחמור דהוי מועד ואפי' לא הי' בפכי בעליס הראתונים בכל אחד רק ביאה אחה ומ"ז מכי לפי מאין כל הכחות מוין וכפיליס מאין חזקה ביאה אחה חזקה וכו' וביאות מל הראתונים אין להבערף דלא איחחזק מחמה הפמים בהקרון בה רק אולי בהם ולי' לבגה מור חמור ובעל דודאי הקרון בכונה ולא בכונה וכמיס ולכן עד מהחזק בפלמה ביאות לפלמה אבנים איכם מוחזקה מהקרון בה, ומ"ז הקבו הוס' כיון דמקמן לא ידע מהאי מעמא וסוי ס"ל דמיד מרואה פלמה מעמים מחמה הפמים בבעל א' הוחזק בה הקרון אבל רק לאבנע זה ולא לאבנע אחר דהוי כמין אחר איכ הקבי ביאה מכי' מל בעל מכי איאמר בלא בדיקה כיון מיס בה הקרון רק דאמריכן מעמ אין אבנע מלו מוה לראתון והרי כבר ראתה בהאבנע מלו ומעוס חזקה כחות אין להחיכה לפי מלא הוחזקה אלו בנ' ביאות דזה אייכו רק אם הקרון בו אבל כיו, דאליכן הקרון בה אין להחיר מחמה זה דהרי כבר הוחזקה בפלמה כחות מל בעל ראתון, הייכו מעמו הוחזקה מיס בה הקרון, ואין

להחיכה

לסתירה אלא מעשה זה דאין כל הכחות שווין, פירוש של כל אכמים ואין חזקה כמו שלראשון מועלה לשני דלא סוחזק בראשון גם הקרון כלל רק בו ולכן לריך בו שלשה ניאות

ואכתי לא ידעינן הא' פעמא:

ולי"ז מיוסב קושי' א' דודאי בנעל שני יש לסתיר מעוס דלא סוחזקה אלא בשלש ניאות מעוס דסוי כמין אחר ואף שהוחזק גם לשור מ"מ לריך גם אחר לעין שני אבל בנעל שליני י"ל כי קושיין דסוי כמו כנגה שור חמור גמל דשני בכניסה אחד לכל מין, ומיוסב קושי' ג' דודאי מעוס מיכוי אלבע אין להתירם שכבר הוחזקה בהקרון בנעל ראשון אבל מעוס אין כחות של בני אדם שורין שפיר מוחרת דשא מכח זה אין הולין הקרון כלל גם רק בו, ומעילא מיוסב קושי' ג' דלריך חוש' לחוקיף ואין חזקה כמו של א' מועלה לשני דרק מס"מ מוחרת בשיכר כחות לפי שאין הולין הקרון כלל גם, ומיוסב קושי' ד' דגשא דאין כל שכחות שווין ככלו תרוייהו שאין כחות שלשה ולא כחות שלש ניאות בשים א' שווין רק דשא בשא תליכן כיון דתליכן בכח ניאתו ולא גם לכן בעינן שלשה כחות ניאה משלשה גברי כגיל ואין חילוק בפירוש זה בין רש"י לתוס' ומיוסב קושי' ה', ומכי פירושו בתוס' דאין להתיר מכח חזקה כחות דבעינן שלשה ניאות כל כמה דלא ידעינן דאין כחות של כל אכמים שווה ותליכן ב"י ולא גם ואין חזקה אחד מועיל לשני מעוס דכל כמה דלא ידעינן שאי קבלא אמריכן שהרי כבר הוחזקה

בג' כחות של בנעל ראשון ואיש הכל בעזשי":

תמצית הדבריס בקילור כדי להבין יותר דמשו"ה לא שני בגי' ניאות משלשה אכמים כמו כנגה שור חמור וגמל מעוס דשתם בנגה מין א' שלשה פעמים ג"כ הקרון בנוגה לכן גם שלשה בניאות בשלשה מיכיס שפיר מלמרף ומוא ג"כ מועד לכל כיון שסם שלשה מיכיס אבל כאן לשאי דמשני אין כל הכחות שווין הפירוש דבשלשה ניאות לאיש אחד אין הולין הקרון כלל גם ולכן גם שלשה ניאות בג' אכמים אין הולין גם עד שיהא לכל א' שלשה ניאות דאז הולין גם וכ"ז לשקקא אבל לשאי דמשני אין כל אלבעות שוות שיל לתוס' דאכתי שיל בג' ניאות לאדם אחד הולין הקרון גם רק דמעוס מיכוי אלבעות הוי כמין אחר ולכן שק' כיון שראתה ע"י אלבע השני מוכח שהוא מין ראשון כיון שהוא רק שפק אם שורין כמשיל ובזה לא בעינן שהחזק שלשה פעמים שהוא מין ראשון כיון דהוא רק שפק ואין תליכן גם שפיר מהני בדיקה שפופרת לבדר שאין הקרון גם רק בהם:

ואתי שפיר בזה דעת הרמב"ם פ"ד מא"ב דלא שריכן בבדיקה לבעל שליני רק לרביעי מעוס דלשליני אף שהקרון בו מ"מ כיון שהוחזק בו הקרון שרואה מחמתו מחמת הטמים לאורה ולרש"י ל"ל כיון שהוברר שאין גם הקרון ומעיקרא הוחזק שים גם הקרון לשריכן דכתרפאה דאם יש גם הקרון לים כלל אין כל אלבעות וכחות שווין ועוד יש לייסב בזה הרבה מניאות בקוגיא ואין הזמן מספיק לבאר באר היטב:

אלא דאכתי הקשי אין מועיל בדיקה לבעל ראשון הא הוחזק בו הקרון ולא גם ואיש כיעא אין כל אלבעות וכחות שווה ועיש אבו לריכין לחירוץ ב"י דלהמריר לא אמרי' שבלא זו, ומעתה לרש"י דשל דבאתה לא מהני בדיקה לבעל ראשון שפיר י"ל דלא שיל כחירוץ ב"י רק כחירוץ שכ"ל ומשו"ה לא מסני בדיקה בעל ראשון, וכיחא שני דלא כי' קושי' שבי' ומבדוק בניאה שלשים של בעל ראשון שהיאסר לשני בלא בדיקה משום דשל לרש"י דגם בשיד הוי שיל דבשלשה ניאות באדם א' אין הולין הקרון גם רק בו ואיש אין שבלא כלל שהיאסר לשני רק דפריך דהיסני בדיקה לראשון ומשני אין כל אלבעות שוות כיון דהקרון בו לא מהני בדיקה שפופרת כקושי' ב"י דלים חירוץ כשיל ופריך ומבדוק בניאה ראשונה של בעל שליני כהי דהולין הקרון בבעל מ"מ בשלשה ניאות משלשה אכמים ליסוי כמו כנגה שור חמור גמל כגיל ומשני אין כל הכחות שווין ופרש"י של כל ניאות באדם א' וכיון דהולין הקרון בבעלים אפי' בשלשה ניאות לאים אחד אפי' כנגדו שוב אין שלש ניאות משלשה אכמים אלמרפין

לשלות הקרון גם וכגיל, וכיון דלרש"י אמריכן דגם מעיקרא שיל דאין מועיל בדיקה לראשון ואיל בדיקה לשני מעוס דמולין הקרון בבעל ולא גם שוב לא קשה קושי' חוש' כלל לפ"ש פירוש קושיתם וכתב הש"ך שפיר, ובזה הכוח דמשו ויבא שלום מכאי ידידו הדרים באהבה הטורם ולומדים:

מעמד הק' בלוסס בק"ק הכ"ל:

אחר מיסוס הטרות כהקשיתי מע"ש בנעל ראשון הולין הקרון בו ולא גם איך אמאי קיל בהש"ע קי' קי"ז דבראה גים מחמת הטמים יולאה בלא כחונה ואמאי כיון דאין שמוש גם אלא בו ולשיטת רש"ם וקיעתו דגם לראשון מסני בדיקה אים דמעכים אם בדקה ומלאה מסורה איל לגרשם כלל ואם מלאה דם על ראש המוך הרי מוכח שהקרון הלוי גם ואם איכם רולם לבדוק כלל כדי שלא הקלקל אכ"ע כש"ש לראשונים דמאי דאיכי בודקה בנעל ראשון אלא מובה קש"ל איך פשיטא דאין לה כחונה כיון שאיכה רולה לבדוק אבל לשיטת רש"י ורמב"ם דבנעל ראשון לא מהני בדיקה משום דתליכן הקרון בו כמש"ל איך אמאי ליה לה כחונה:

שוב כהשבתי דלק"מ דודאי לענין איסור מחמריכן דהקרון בו ולא מהני בדיקה אבל לענין כחונה אין לחוליא ממון מחזקתו שהבעל מוחזק ע"י בדיקה שפופרת ולא כמלא בראש המכחול לומר שודאי אין גם הקרון ומכ"ש לדעת הרמב"ם סוף הלכות איסורי הרי"ף ורמב"ם ומור דין דוקא בראה גים מחמת הטמים בהמלה הכיסולין דהוי ספק אם כהחייב לה בכחונה כלל ומ"מ הוא דוחק קלה:

ויותר כראה דלפי הבראה מדברי הרי"ף ורמב"ם ומור דין זה מ"ירי באין לה ווסת ואיך עכ"ש יש גם הקרון שאין לה ווסת עד שיתברר גים שאיכה רואה מחמת הטמים ואז מוחרת לטמא ע"ש בב"י בשם הרין ס"ג דשבועות ולכן שפיר אין לה כחונה אבל גים לה ווסת אף לשיטת רוב הפוסקים דאפי' גים לה ווסת ראה שאיכה רואה דם מחמת הטמים מ"מ י"ל דבאמת יש לה כחונה מעשה הכ"ל ואיש:

תשובה רמ"ט

בטור סי' קפ"ז כתב הראב"ד והאידרא לא שמכיכן אחר בדיקה להחירה וכו', ובוד אפילו ידוע שהוא מן הלדדין הרי בנות ישראל נזרה על כל רואה מיפה דם כחדל כשליכה שבעה כקיים והרא"ש הביאו ב"י תמה דמה בקיאות שייך בבדיקה זו וכו' ומ"ש שנזרו בנות ישראל וכו' לא ידעתי אכא לעוזה גזירה זו וכו' אבל אם ידוע שבא מן הלדדין אכא בזה לא המחיר מ"ש, ולפעכד"ב דמ"ש הראב"ד שאין אכו בקיאין הייכו לעשות הטפופרת והמוך שווה לאלבע ואיך אם לא נמלא דם כלל לא על המוך ולא בלדדי הטפופרת אין רא' שכתרפאה מיין ס"ך שקי"ל ומיין חוי"ד שקי"ג בקושי' ד' וטוב כתב ומוד אפי' ידוע שהוא מן הלדדין הייכו שנמלא דם בלדדי הטפופרת הרי בנות ישראל נזרו וכו' והוא דבאמת קשה מה בכך שנמלא בלדדי הטפופרת מ"מ אין זה רא' שגם מתחלה הי' מלדדין ודלמא הי' מן המקור שרוב דמים מן המקור ומכ"ש לומר מעוס דרואה דם מחמת הטמים הוא מעמם ווסתות דרבנן לכן מקילין בספק מן הלדדין וכמ"ש חוי"ד אות ג' הכ"ל או כמ"ש ב"י וכ"מ מעוס דרוב כמים אינן רואות מחמת הטמים כל דמלי למחלי בהיתרא שהוא מן הלדדין הלכן ומיין בה' פסק הי' הלש"ש דאם כולד הספק קודם הביטול שהוא ספק תורה אזליכן לחומרא ואפי' ביטל אחי"כ דהוי דרבנן ג"כ אזליכן לחומרא ומיין קדיש הי' קפ"ב דהא דמעלה בראה מיפה דם כחדל אף דאמרי' בכדם מ"מ מקור מסדא כשני מיפות מרגליות ממלה ודוקא תרתי אבל חדא אימר מעלמא אתיא שיוש מן הלדדין מ"מ בנות ישראל החמירו על עצמם אפי' רואות מיפה דם כחדל אע"פ שאינה כי אם מפה אחת לא תליכן דמלדדין אתי אף דלא שכיח מפה אחת מן המקור מ"ש ואיך שפיר כתב הראב"ד ואפי' ידוע שבא מכשיו מלדדין דהייכו שנמלא בלדדי הטפופרת מ"מ לא מהני ואי מעוס דווסתות דרבנן הא כיון דלענין שבעה כקיים שהוא מש"ה לא מסני מ"מ לא בווסתות דרבנן אזליכן לחומרא ואי מעוס דרוב כמים אין רואות מ"ה ורוב אינו מן המקור הרי בנות ישראל נזרו וכו' אפי' על מפה כחדל אף דלא שכיח מן המקור מ"מ לא תליכן בלדדין ס"ל אף דלש"ש מן המקור מ"מ לא תליכן בלדדין ואיש:

לו

אן יש נפסיטות דחויב אות הכיל כחב דעם מעלאה בלדי הספופרם אין ראי' מדם זה דם לדדין דהא דם הכמלא נפרוזדור מייבין עליו דאימור דם זה ס' נפרוזדור מיכד מן המקור כבר לפרוזדור ומלאה אותו נספופרם עיש ועיין רין מנומות נפ' כדם מכחב ובנוהא דעפה דם כחרדל הייכו מקום דסוי מלי למימר דבדם מרובה דוקא הוא מראי להחמיר גו דסמא ילא מן המקור בגי זאח"ז וסהם נפרוזדור מסוא כמו מילא לאון כדדרסיכן לעיל ולריכה מה"ת ז' ימים כקיים אם היא בימי זיבה ולהכי כקב עפה כחרדל אע"ג דודאי איכו אלא ראי' אחת ע"ש ולפ"ז מפיר כחב הראנ"ד הרי בנות ישראל גזרו אפי' רואה עפה דם כחרדל וכו' ועי"כ הרבוהא ככיל ואי"כ מוכה מהעכב דם היולא מן המקור נפרוזדור וכוהלי בים מרחם הממידוהו ואי"כ אין ראי' ממה מכמלא בלדי הספופרם מאיכו מן המקור כמ"ש חויב הכיל:

ובסימן הכיל נמ"ך מקכ"ח הביא אחא דכ' המחבר דאם כהחזקה יש מסהפקים אם מוחר לסמוך על הרפואה לסמם אחי"כ דכחב הב"ח מיהו כראה דאם רופא רפואה זו לאחה אחרה קודם שהוחזקה וכהרפאה יכולה אחה אחרה לסמוך עליה אף לאחר שכהחזקה בטלה פעמים ומוחרת לסמם נפעם רביעית לאחר הרפואה והוא המוה דאם לא כהחזקה היא עדיין בחולה האיך כחחזק הוא לרופא עיין חויב והגהות מהרנ"ם מכדחק, ובפסיטות אמרתי דלעכין זה מכיכין לרופא אחר שים לה חולי מרואה מ"ה כיון מראחה ב"ש וכיון שהועיל לה רפואה זו הרי הוחזקה שמרפא מחולי זו:

אבל עוד נ"ל דבינמות ס"ד ע"ב אמריכן כיסודין ומלקיות

כרבי דבהרי זימני הוי חזקה ועיין בחוס' שם ס"ה ד"ה נשאה דלעכין ממון מודה רבי דבעיכן איהחזק שלשה פעמים כמו בשור המועד ע"ש אמנם בווסחות כראה דה"ש מסוס דווסחות דרבכן אזליכן לקולא ועיין רש"י וחוס' כדה ס"ו ולפ"ז אם יש קולא בווסחות אם כאמר בחרי זימני הוי חזקה עבדיכן גם בווסחות כרבי ולפ"ז כאן דיש קולא לסמוך על אשה זו שכהרפאה ממה שראחה שכי פעמים מחמת הסמים

אמריכן בחרי זימני הוי חזקה וסמכיכן עלה ואי"ש:

ובעיקר כאמכות הרופאים כיל עפ"מ דאמריכן שבח דף ס"ו

דאיבי בטלוות לא ועיין ע"ז ל"א ע"ב ואי"כ גוף ישראל מסוכה בטבעו מגוף של ככרי והכה רוב ידיעת הרופאים הוא מן הכסיון שעושין אצל הגופין ואי"כ מה מועיל כסיון שלו שעושה אצל גוף גוי לגוף ישראל שהוא מסוכה בטבעו ואיך יסעוד מזה על גוף ישראל שוב מצאתי שכבר עמד בזה בחי' חתים

ע"ז סס וחתים יו"ד ס' קע"ה:

ובזה מקרא אבי דורש בפ' בשלח ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך והישר בעיניו תעשה והאזכת למצותיו ושמרת כל חקיו אי"כ יה' ישראל דאיבי בטלוות ונופש מסוכה מגוף גוי ממילא כל המחלה אשר שמת במצרים באותו אופן שהגוי חולה לא אשים עליך לא יהי' הישראל חולה כי גופו מסוכה מגוף גוי ואי"כ כי אבי ה' רפאיך לריך הקב"ה לרפאותו כי רפואת הרופא שעשה הכסיון ולמד אצל גוף ככרי לא יועיל לגוף ישראל, והרופא כאמן לכל בשר, יכאיבו בדרך הישר, ונזכה לשמוע קול מבשר, ויקראו בשמו כל בשר,

כי איפאלא אור ליום ה' לפ' כח הרביא לפ"ק:

עמרם הק' בלוסס בק"ק הכיל:

תשובה ר"נ

שיליח ב' איפאלא עפ"ק לפ' וקמת ועליח המה"ר ישועה לפ"ק:

שבת שלום, לאולר בלוס, אהובי מחותכי הרב הגאון מו"ה אליעזר זוסמאן סופר כ"י אבדק"ק האלאלאם:

חשתי ולא הסמהמתי להשיב על שאלתו כדי לעהר אשה לבעלה ע"ד כחם שכמלא על חלוק האים לאחר שהי' עם אשתו בעטה אם יש בו דין כחם שהי' אסורה לבעלה ופרי"מ כ"י הביא דברי הכ"א כלל קי"ג אות ד' שכחב ודוקא בנגד האשה גזרו על הכחמים אבל אם כמלא כחם בנגד האים ואפי' על חלוקו לאחר הסמים אין לו דין כחם כלל וכו' ומעלתו הביא מלשון קד"ש כ' קפ"ז שקי"ג דדוקא לענין לאסרם על בעלה עולמית כראה דם מחמת הסמים אין מוסשין לכחם בנגד האים אבל לענין להלריכה שפירה ז' נקיים מוסשין גם לכחם בנגד האים:

עיינתי שם בקד"ש ומצאתי כי הוראה הכ"א בקדושה ובטהרה

כי המלה הביא שם הסובה שפ"א וספר זה איכו המ"י אבל אף שכראה שגם הוא מ"י מדין רואה דם ס"ת אבל מדכחב א"כ לא שוי רק כשאר כחם הכמלא ולא מליכו שכימוש לכחמים בנגד האים בכל הש"ס כי אם בנגדי אשה עכ"ד מלשון זה מבואר דגם לענין ז' נקיים בכל כחם לא מיישיכן בנגדי האים ומ"ש קד"ש שם ומליכן לענין זה שלא לאוסרה עולמית בלא בדיקה שפופרת קאי אדשמיך לי' שכ' ואפי' אם כמלא בכחוכתה יש דבא לאח"ז שיעור אשה הלוי ומה שכמלא בשלו דלמא מעלמא אחיא ועי"ז כחב דמליכן לענין שלא לאוסרם עולמית והכה בזה אין לדון כלל לענין שפירה ז"ב דודאי לריכה נקיים כיון שכמלא גם על כחוכתה רק לענין שהי' אסורה עולמית משום רואה דם מחמת הסמים ולכן כחב האי ליסבא:

ואם נפשו לדייק בליסבא אומר אני דבא לאפוקי דבכה"ג

אפי' עברה ודאי בשוק של בעמים או כהעקה בשאר דברים דמולה כחם בהם מ"מ בכה"ג דכמלא כחם גם על בגד שלו ושיעשו יחד איכו חולה בדבר אחר רק אמריכן שהוא מגופה ולריכה נקיים או דבא לאפוקי דאם איכע זה בליל בעילתה כשיגיע בעילה אחרת לריכה לפרוש בליל בעילה דלענין זה דייכין לה כרואה דם מ"ת ועי' בפי' קפ"ז אך כ"ז בכמלא על שלה ג"כ אבל בלא כמלא על שלה כלל רק כחם בנגד שלו ודאי לית דיכא ולית דייכא שיהי' בזה מקום גזירה כחמים:

ומעמא כ"ל דלא גזרו בנגד האים דכבר הקשה הוב"ק

יו"ד סי' כ"ב כיון דאפי' בא הכחם מגופה איכה

טמאה רק מדרבנן דהא הוא בלא הרגשה וכיון דאיכא ספק מעלמא הוי ספק דרבנן לקולא ועיין בכ"מ פ"ט מא"ב ופו"ז בפי' ק"ן וכבר כחבתי בחשובה [ע"ל סי' רס"ח] דלק"מ דהרי לא בעבה בשוק של בעמים ואי"כ ודאי איכו מעלמא מה אמרה במא בעבה ולאו אדעתי' שוב אמריכן כמי שמא הרגשה ולאו אדעתי' והוי קדאי ושפיר טמאה ועיין חוסיו"ם פ"ח דכחה מ"ג ד"ה דם וסד"ט פ"ח דכחה בשופו בחידוד הלכה ובעם מצאתי בחחים יו"ד קפ"ג מזה ע"ש בהבבר יותר וכ"ז בכמלא הכחם בנגד שלה אבל בכמלא בשלו לא גזריכן דאמריכן דלמא עבר ולאו אדעתא ואי דא"כ כימא כמי דלמא הרגשה ולאו אדעתה ז"ל דבשביל דהוא לאו אדעתי' גם היא לאו אדעתה לא חייבי חכמים ומכש"כ למ"ש חחים שם דהרגשה גופה לטומאה וטהרה הוא מידי דרמיא עלה ולש לאו אדעתה משא"כ עבעה בשוק של בעמים הוא מידי דלא רמיא אלא דבעבוקה בטהרות גם זה הוי מידי דרמיא ואם אפ"ה לאו אדעתה חייבין שמא הרגשה כמי ולאו אדעתה א"כ החיכה אם היא לאו אדעתה במידי דרמיא עלה אבל אם הוא לאו אדעתי' במידי דרמיא עלי' אין ראי' דהיא לאו אדעתה במידי דרמיא עלי':

ואפשר כמי דאים אין דרכו להיות עבוק בטהרות כלל

ולא הוי כלל מלחא דרמיא עליו לידע אם עבר בשוק של בעמים לכן אמריכן עבר ולאו אדעתי' אבל הרגשה דרמיא עלה לא אמריכן הרגשה ולאו אדעתה ודוקא בני אשה דדרכה להיות עבוקה בטהרות הוי זה כמי מלחא דרמיא עלה אם עברה כמ"ש חחים, ואולי דוקא בני אשה דכל כבודה בת מלך פנימה לא אמריכן עברה ולאו אדעתה כדאמריכן כזיר יין אשה לא כיידא ופרש"י משום כל כבודה בת מלך פנימה משא"כ אים דכייד בשווקים ורחובות שפיר אמריכן עבר בשוק של בעמים ולאו אדעתי' ולהכי גזרו משום כחמים בנגד האים:

ועוד כ"ל לייסב קושי' בוב"י למ"ש רמב"ן ב"ב כ"ד אבל

עכבי מלכבי דאפי' לרי"ח אסור דזה לאו קרוב בלאוד הוא אלא במקומו ממש וחזקה כ"כ וכ"ה עיין ס"ך יו"ד סי' קכ"ט סק"מ ומו"ז סי' רל"ד סק"ז וסמ"ע חו"מ סי' רכ"ט סק"ז ועיין חחים יו"ד סי' רפ"ו ואי"כ נאשה כמי כיון דמגופה חזיה ועלולה לראות עיין רש"י רפ"ק דכחה א"כ שפיר לא אמריכן שמא מעלמא אחי רק מגופה דכ"כ וכ"ה ועדיף מקורבא דמוכח ולא חליכן בדובא דעלמא אבל בכמלא בנגד האים שפיר לא גזרו דאמריכן מעלמא אחי וספיקא דרבנן לקולא כקושי' הכ"ל ואפשר כמי דהוי כמו רוב דאמרי' מרובא דעלמא אחי ואי"ש:

וראה זה מלאתי בחו"ז הגדול סי' שכ"א אבייחא עברה

בשוק של בעמים שפק כיחז עלי' שפק לא כיחז עלי' הולה שפק עברה אינה הולה פירוש משום דהוא חרי שפיקי דאחיל עברה שמא לא כיחז עלי' עיי"ש ואי"כ לק"מ קושי' בוב"י דש"ש לחומרא גם בדרבנן לחומרא ולפ"ז החיכה בכמלא בנגד האשה דליכא ש"ם לקולא אבל

בכמלא

בגמלא בנגד פתים גם לקולא איכא פיס פמא לא כגע באפתו ואתיל כגע פמא לה ניתז עליו מן הדם ולהכי לא גזרו בנגד איש מפוס כחמיס, ומעתה אפי' ידאי כגע בה ואפי' הי' עמה בעמה מ"מ כיון דלא הי' בכלל גזירת כחמיס פוב אין לחוש כמ"ש חת"ס סי' קפ"ב הכ"ל דגזירת כחמיס לא פי' אלא לטהרות ולא לבעלה רק מינו דגזרו לטהרות גזרו כמי לבעלה ובזמפ"ז דליכא טהרות איכו אסור אלא מפוס דכאסר במכין אבל מה שלא הי' בכלל הגזירה אין אי' כלל:

ובלאה"נ הדבר פפוס דאם כמלא בנגד תאיס דאין בו מפוס כחס כיון שלא כמלא לא בגופה ולא בנגדיה אם איתא דמגופה אתיא בגופה או בנגדיה מיבעיא לי' לאסתכויי וכמו דאמרינן בכדה כ"ז ע"ב אי מגופה אתי על בשרה איבעיא לי' לאסתכויי בני מחגור ולמעלה ובזדקרה ועיין בש"ך סי' ק"ן סקכ"ז בשם הרשב"א ופו"ז שם סקי"ב:

עוד כ"ל לפמיס הרב אב"ד דלא אמרו כחמיס רק לטהרות ולא לבעלה רק כיון שגזרו לטהרות גזרו כמי לבעלה וכמ"ש חת"ס סי' קפ"ב ואי"כ פשיטא באיס שאין לו אשה אם כמלא כחס על בגדו ליס גזירת כחמיס לעכין טהרות אבל לבני דידי' גם דם מאשה שראתה בדה הוי מעלמא כמו מפוק של מבמיס ועוד דהרי על האשה גזרו טומאת ז' לעכין טהרות כאלו ראתה ודאי ואי"כ באיס שיש לו אשה יש דאם כמלא על בגדיו גזרו על אשתו לעכין טהרות אבל באין לו אשה על איזה אשה יגזרו וכיון שלא יכלו לגזור בכל האכשים לא גזרו כלל אבל באשה גזרו בכל הכשים לעכין טהרות ואי"ש:

ויותר נראה לפמ"ש רשב"א במה"ג והוא בתוה"ש דף פ"ז שחיטה כיקב ופף דבהמה טרפה מכח ספק זה מחמת שכמלא הריעותא בה מ"מ מתירין הבגיכות מאחר שלא כמלא הריעותא בה ואמרינן אחיס כעפה עייפים ובחי' בחי' חולין דף י' הסביר דלעכין הבהמה דאיתרע לא אזלינן בתר חזקה מש"ב בגבינות דלא כמלא ריעותא ופף דהא בהא תליא מ"מ דמיא להא דאמרינן בחולין שם סכין איתרעי בהמה לא איתרעי אף דהא בהא תליא ועיין היטב באריכות במקו"מ סי' חס"ז ביאורים אות ו"ו לעכין מחזיקין איסור ממקום למקום ולעכין כ"ב כ"ה דיש חילוק בין גוף שכולב בו הריעותא ובין אם אכו דכין על גוף זה מלד שכולב ריעותא בגוף אחר אפי' אם ודאי זה בזה תליא עייפים ומכש"כ כאן ודאי אם מולאין כחס בבשר האשה או בבגדיה דכולב ריעותא בגופה גזרו על כחמיס אבל כמלא הבעל כחס דכולב ריעותא בגוף אחר וי"ל מעלמא אתי ואיכו תלוי כלל בגוף האשה לא גזרו לומר שבא מן האשה והא בהא תליא מכח שמלא ריעותא בגוף אחר וז"ב:

וקצת יש סמך דלא גזרו בכחס הכמלא בנגד הבעל מדקתני בכדה כ"ח ע"ב ומולה בבהה ובבעלה ואמאי לא קתני כמי היכא דמאלה מפוס כחס וחוששת לבהה ולבעלה אם כמלא כחס על בגדיהם אלא ודאי דבזה לא גזרו, ומאשפ הפכאי קלרתי והגם כי אני מלפה לקראת בואו הבה ביום אי' הבעל ופאיס אדבר בו מ"מ הסכמתי בדעתי לכתוב הסורה הזאת אולי יסכיס מחותכי כ"י לדעתי כדי לטהר אשה לבעלה ועיין בברכות ד' ועירובין ס"ג הכ"ד מחותכו ידידו הכאמן הדש"מ:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה רנ"א

שיל"ם ב' איפאלא ג' ויסב תרמ"ו לפ"ק:

ברכתי תעלה לראש ידידי הרב הגדול בתורה מדבר בשפה ברורה כבוד מו"ה יוסף ליב כ"י רב דק"ק דערעמקע:

מכתבו המול הגיעני ונפשו לשאול הגיע בבדון כחס שכמלא בנגד האיס לאחר חשמיס ובא בהשג יד על חכמת אדם כלל קי"ג אות ד' שהעתיק דברי סד"ע סי' קפ"ז דדוקא בנגד האשה גזרו על הכחמיס אבל אם כמלא כחס בנגד האיס ואפי' על חלוקו לאחר חשמיס אין לו דין כחס כלל ואפי' שפירת ז' נקיים איכה לריכה עייפים והסיג מחוסמת כדה פ"ו וז"ל כמלא על חמיה בבה יוסב בלדה ה"ז טמאה מפני שמתהפך ולא על בבה בנגד אמרו אלא כל אדם אלא שדברו חכמים בהווה עכ"ל אלמא דגם בנגד האיס חוששת לכחס לעכין ז' נקיים ורק לאוסרה על בעלה עולמית מפוס רואה דם מחמת חשמיס איכה חוששת לכחס בנגד האיס וכמ"ש דעת מר אביו מחותכי הגאון כ"י עיין סי' הקדוש:

ואני אומר חכמת אדם אחיר פכיו והלכה כמותו וסכי מסמעות ליסבא דש"ס ופוסקים ובבר נחתי בו מעם לבבה בחסונתי למר אביו סגאכ"י בהרבה כותבי מעם דהיתילא, ויש ראי' לזה מבדה ס"ח ע"ב לבשם ג' חלוקות הבדוקות לה אם יכולה להלות חולה ואפי' בחחתון איכה יכולה להלות איכה חולה אפי' בעליון עייפים ואמאי לא אשמעיכן רבותא עפי דבאי' להלות איכה חולה אפילו בגמלא כחס על בבה ובעלה אלא ודאי דבבה ובעלה אין לה דין כחס כלל וסרי החס לעכין ספירת ז"ב מיירי ולא בראתה דם מחמת חשמיס:

ולכאורה הי' נראה להביא ראי' להיסך דבקד"ם סי' ק"ן אות מ"ב חמס אמאי בשמ"י כתבו רבותא דבים בתה להלות חולה אפי' בחחתון ולמה הפוסקים האי רבותא דאין לה בתה להלות איכה חולה אפי' בעליון ע"ש אבל אי כימא דאפי' כחס בבגדי הבעל ולא בבגדיה כלל מתאה איב מכש"כ אם כמלא בבגד עליון שלה ולא בחחתון דמתאה ואיל לאשמעיכן זה כלל, אבל הא ליתא דאין לומר כלל שסמכו עלמס הפוסקים על קו"ח זה מכחס בבגדי האיס שהרי לא הביא תוספתא זו כלל ואדרבה כל לשוכות הפוסקים משמע דדוקא בגדי אשה גופא שייך דין כחס וקושי' ס"ע הוא מותיב לה והוא מפרק לה שפיר עפמ"ש שם אות מ"ה בשם פמ"ה דבבגדים שלבו לים דין זה ולכן הסמיטוהו הפוסקים ע"ש:

ומה שהביא מן התוספתא הכ"ל הבה לשון התוספתא המוה לכאורה א) דפתח בשמיס חמיה ובבה וסיים בחחד ולא על בבה בלבד אמרו ב) ועוד שסיים אלא שדברו חכמים בהווה ואי"כ בחמיה מאי הווה איכא והרי הא דתולה בבה ובבעלה במשכה בדה כ"ח הוצא בשו"ע סי' ק"ן סי"ב כתב רמ"א שם בשם המרדכי והי"ה אם שכבה במעה עם בשיס שיש להן מכות בגופן תולה בהן כמו בבה ובבעלה ועיין ש"ך שם סקל"ד ומשמע דדוקא שוכבים עמה תולה בהם ולהכי נקט בשיס דוקא ובבה ובעלה משמע שוכבין עמה ואי"כ בחמיה מה דברו חכמים בהווה איכא וכ"ה דבהווה לא קאי רק אבבה אי"כ למה נקט תוספתא חמיה כלל ג) מאי אלא כל אדם דקאמר והלא איכו ש"ייך רק בבשיס כלשון המרדכי ורמ"א הכ"ל ד) דמשמע שם דבעיכן דוקא שוכבין עמה במעה רק בבה ובעלה משמע שוכבין עמה במעה ואמאי נקט בתוספתא בבה יוסב בלדה ואם החס להקל איכה תולה בהם אלא בשביבה כ"ש הכא להחמיר דהרי בחמיס לא אמרו חכמים הדבר להחמיר אלא להקל כמשבה בדה שם ה) אמאי לא נקט התוספתא בבי חמיה יוסב בלדה כמו בבבה ו) אמאי שבקה התוספתא בעלה כלישבא דמחכי' ותולה בבבה ובבעלה ונקט חמיה:

והדברים מראים דחדא קתני דבגמלא על חמיה חוששין לה משום דבבה יוסב בלדה וחמיה כוסא אותו בחיקו ואי"כ אמרינן שמא ממכה בא הדם על בבה וממכו על חמי' וכבון שאי"א לבדוק בבה שבבר רחלו אותו או אפילו לא רחלוהו כמי חיישינן שמא כתקבה הדם מבבה לגמרי ובא על חמיה ומיושבים שני דקדוקים אחרונים:

אבל זו קשה מן הראשונה שהרי כתב הרמב"ם פ"ט מאי"ב והובא להלכה בשו"ע סי' ק"ן סי"ל דאין מחזיקין דם ממקום למקום לחלות בו כילד הי' לה מכה בכתיפה וגמלא כתם על שוקה אין אומרים שמא בידיה נגעה במכה ונגעה במקום הזה וכו' וכ"ש הכא להחמיר בכחמיס דאין מחזיקין דם ממקום למקום ממכה על בבה ומבבה על חמיה וקו"ח הוא דהתם חד גופא וידיס עסקניות הן והכא תלתא גופי ודאי אין תולין בכחמיס להחמיר כמ"ל:

אבל הדבר פשוט דתוספתא שם אדסמיך לי' קאי הכל שוין שיהא תולה בשומרת יום הראשון ויושבת על דם טוהר ובבתולה שדמי' טהורים וע"ז אמרה תוספתא גמלא על חמיה וכו' והייבו בגמלאה כתם בגופה או בבגדי' שהי' לה להיות טמאה רק שתולה בחברתה אבל אם כמלא גם על חמיה אפילו רק בבה יוסב בלדה שוב יש ידיס מוכיחות שהכתם שמלאה הוא מגופה ואיכה תולה בחברתה דאמרינן שממכה בא על בבה ומבבה על חמיה שבושא אותה בחיקו ואשמעיכן רבותא דבבה"ג מחזיקין דם ממקום למקום להחמיר כיון שעכ"פ מלאה כתם בבשרה או בבגדי' ואפי' בבה רק יוסב בלדה ולא שוכב עמה וזה איכו ש"ייך גבי בעלה דאין חמיה מרכיב בעלה על כתיפו וזה ש"ייך שפיר בכל אדם אם יוסב בלדה אלא שדברו חכמים בהווה שבבה יוסב בלדה וממכו בא על חמיה ומיושבים כל דקדוקים הכ"ל אבל אלא גמלא על בגדי' ועל גופה כלל אלא בבגדי אים אין לבו שלא

אלא הי' בכלל גדולם כמעט כלל מכל המעמים מכתבמי
וכל דברי חכמים חיא חיים וקיימים:

ויש עוד ראי' לזה דאם נאמר מאם כמלא כמס בנגדי בנס
ובמלא אף אלא כמלא בנגדי' ובגופה כלל מאמם מסוס
כמס אינ אסיר בנמכנס בעמס עס עובדים ומכיקס וזקיקס
דאעריכן בנדס ס' ע"ב דתולות בס מפני מסן מקולקים
מדמים מיים ועיין בדמנים פיע מאינ אליג ובמוסיב ס'
קין מפיף כי כיא וכיב אינ כימא כמי דאפי' אלאה עובדים
אז מכיקס וזקיקס כמס בנגדי, מסי' הילדס מאינס עובדים
ומכיקס מעמה כיון דסן אינן עלולין לראות יחלו בס ומסי'
היא מעמה כיון דגזרו על כחמים גס בכמלא בנגד גוף אחר
נאפסר אבא מעכה וסגוף אחר אינו מלול לראות ויסיו מס
מסוים ומולין בס ובמלמא בכמלא על בסרו יל דחליכן בסו
מפי כמבואר בפי' קין דעל הבסר חמיר מפי מעל הבגדים
אבל בכמלא רק על בגדיסן סי' כראה כביל מסיא מעמה
וסן מולין בס:

הנם מאפסר לחלק דדוקא בנגד בנס ובמלא היא מעמה
מסוס דלא חזין מגוף ודס זה מסיכן בא ולא חליכן
מעבדו בסוק על מבחים ולאו אדמתייהו אבל בכמים כיון
דמגופן קחזין לא גזרו על גוף אחר אם כמלא בנגד אסם
אחרת אף מסאחרת מקולקת דמים מיע זה דוחק לחלק בכך
דהא פיבמי' ביס כדה כיון דמגופה קחזיא מועדת ובלולה
הוא לכך ואיכ הכי כפי דאין עלולין לכך לראות הוי רק
כמו בנה ובמלא דלא חזין מגופא ואי בכמלא כחס בנגדי
בנס ובמלא היא מעמה גם בכמלא בנגדי הכי כמים הילדס
מאיכה עובדים ומכיקה מעמה ולפיז אמאי קחכי מחכי' האי
ותולות זו בזו בני כמים מהיו יסכות בעמה אחה וכמלא דס
אחה אחה מהן ובמסולבות כדמוקי מס דקיא ואמאי לא
אסמעיכן דבוחא מפי דאפילו כמלא בנגדי עובדים ומכיקה
וזקיקה תולות בה אלא ודאי דבכמלא כחס בנגדי גוף אחר
לא גזרו עלי' מסוס כחמים כלל אף מקיוב הדבר מהדס
בא ממנה ומעמעים מכפנחי בחסובחי לגר אביו הגאון כי',
ומי מכחס פז ראסו, יכחו ויאיר לבו בעמוד אסו, ויראכו
כפלאות מחורחו, לכוון הלכה ולדון דין אמת לאמיתו ככפס ידידו:

עמרס הק' בלוהס בקיק הכיל:

תשובה רנ"ב

מיליא בי' איפאלא יום ג' לסדר לחם האבן והחורס מרכיא לפיק:

שוכ"ט לכבוד ידידי הרב המאהיג חויב כפיס מויס כחכאל
הכהן כי' פריעד אבדקיק אויוואראס:

כבר הסבחי לו בקלרה על מכחבו היקר אשר שאל בשאס
באה בימים חדל להיות לה אורה בכסים ומקולקת
דמים ויש לה חולי הכקרא בלשון הפוקקים פאראפאלג מרגשת
מכופל מבית הרחם חחיכה כבילה ואזי כבד' עלי' היסיבה
והליכה וכל זמן שחלה להחזיר שחחיכה מרגשת זיבת דבר
לה ובחוכה דמה מראות וגם מראה לביכה ומראה אדום
והיא עכי' ובעלה יקורים ואיא להחמיר לעבול האם מוחרת
לבעלה בלי מבילה, והביא דברי המחבר ורמיא קי' פקיח
סי' ומיז סס ודעת הביח ותורת הבלמים סס ותשו' פכי
סי' ויין ויעבין חיב סי' עיג וחחיס יוד סי' קמיח ואמרי
אים סי' כיב וכחב דכאן כיון דליכא רק הרגשת זיבת דבר
לה יש להקל וכמים חחיס סס ובפרע בזקיכה ורמז לחשו'
כוביח סי' קיד:

ואני בעכיי כחבחי אז בעכחבי הקלר דלפי הכראה מרוב
לחרוכים בעכין זה איכו אלא בעקום עיגון אבל לא
איכא דליכא עיגון רק בקקה לה להחמיר ולעבול וכדאמרי'
בע"ז לז לעכין סיע בדסיד דעבור ודאי מסיח כי אחי לקמי'
דרי' אל הא מיא בסי קעתא דבכהרה אלו מבולו ועיין בריס
רסיח דעסרות והוס' פקחים דף י', ומיין לליח סס מחידס
דאם כבר עבה מהרות ואכו מעהרים אוחו אוב גם הגבול
אל מבילה ולפיז קויח הדבריס ומס לעכין רואה דס מחמת
הסמים בפי' קפיז כחב הסיך סס ספיב דאפי' אם קומכין
על המחיריו אותה לבעלה הייכו מעוס מבוכא הקילו וכו'
אבל מיא לריכה ליחב ז' כקיים דבזה אין לסמוך אהמרדכי
ביח אף אחו מחיריו אבה זו לבעלה וקמכיכן על המרדכי
דאליכן בעכה ביא מיא גופא לריכה ז' כקיים ומבילה אף
דבראה כחבחי דקחבי כיח כאן דליכא עיגון כלל רק לסמוך
על המקילין לעכין אלא אבא לריכה לעבול אא ודאי לא
אמריכן כיון דלא אקילו אלא בעקום עיגון אלא אחר לביא:

ועוד כחבחי אסאסמיק בפי' פקיח כחב אין לסקל אלא
בעבה אים לה ווסה ואלא בעבה ווסה, אלא דכאן
בעיד כיון אסוא זקיכה אבי הבלה בקדיב פי' פקיח בחחילה
חסו' אביי' על הסוגה אסוגא דזקיכה אכבר הדל לה אורה
כבמים ערבפא מאבה אים לה ווסה ואלא בעבה ווסה והביא
אבי ראיות לדבר מדא דאבי בזקיכה עוד כיב דדי' אבעבה
ובים לה ווסה איכא אלוגאא עיין כדא ד' ע"ב ואביה דקיל
בסוסי קין גבי כחס דזקיכה חולה בילדס מאאיכ יש לה
ווסה איכא חולה באין לה ווסה ואלא בזמן ווסה איכא
חולה בהגיע זמן ווסה כמיא חוס' כדא ס' ע"ב דיה עובדה
ואגמי' פיע מאינ אביא ב"י אס ועיין מוי"ז אקפיל:

ולפענ"ד אין ראיות אלו מוכראות דבאלמא לעכין דיין
בעבה אפיר אמרי' בזקיכה כיון אבי' בחזקה
מקולקה בדמים ופאיקה האורה מוקמי' אותה אחזקה עד
אבה ראי' ובכביו היא דילאה מחזקה ולא לאפרע ולהכי
די' אבה אבל בים לה ווסה לא מיבעי' בראה אלא בעבה
ווסה אפיר ביל לר' אליעזר דאיכו די' אבה דבעבה
דבבכן דביל די' אבה אייכו מבוס חזקה דאורה בזמכו בא
וכיון דראה אלא בזמכה איכא לאיחס אבא מקמי אכי הוי
דהא ליל אורה בזמכו בא וכמים דאי' בכדה ד' ע"ב דיה
אלא, אלא אפי' בבעבה ווסה אבי דבעבה אויז הביאו ב"י
ומיז ומיך ס' קפיד דפוסא אדם מאאמו אמוך לווסה כיד
אבות וכו' ומעמא ביל עבמים בהגבה מהבים ס' קפיז
בפיך אקבי' דאמוך לווסה כבר הדם מקובן בעקור אלא
אאיכו יולא עד אבה הווסה עיא ולכן אקורה לבאם בעוכה
האמוך לווסה אבא יולא קודם מחבה הבמים אבל קודם עוכה
הווסה אין הבס אילא מיא ולדעה אויז יש הבס זה כיד
אבות קודם ויל דמסויא מוחר באבה בבאר קיבות אפי'
בחיבוק וכיבוק עיין פיך אס סי' קפיד אקיו וכיון דאיכא
דם מקובן בעקור כיד אבות קודם הווסה אפיר ביל לריא
דמעמא מעליא למפרע מאאיכ בזקיכה אהיא בחזקה אאין בה
דמים כלל בעקור אפיר די' אבה:

ויש לכוון כן בלשון רפי' כדה הכיל אכחב ד' כסים דיין
אבחן מפכי אדמיהן מקולקין ואין דם מלוי אהוא כפל
לשון ולפי האמור איא דגם אס יש לה ווסה דמי' מקולקים
מלאות עד אבה הווסה אבל דם מלוי בהם בעקור מעליא
קודם הווסה אבל אלו אין דם מלוי בהם כלל:

וכן מהא דזקיכה חולה בילדה אין ראי' כיון דזקיכה קולא
לגבי כחס מילדה דהא בילדה כחמה מעא למפרע
ובזקיכה איכו מעא למפרע וכחמה כראייהה כדאמרי' בכדה
דף ה' וכן אפק הרמבים פיע מאינ הלכה ה' לכן חולה
הזקיכה הכחס בילדה אבל אבה אים לה ווסה כחמה מעא
למפרע ולא קולא לגבי כחמים מאאר כסים ולא מסוס דחמור
אפי מד' כסים אלא מסוס דגזרו בבעבה ווסה אבו אלא
בבעבה ווסה אעיג דבראי' לא גזרי' וכמיא חוס' כדה ה'
דיה הא אים וכיון דמכיא לא קולא לגבי כחמים בבעבה
ווסה יוחר מאלא בבעבה ווסה ומאאה אאין לה ווסה לכן
איכה חולה הכחס בהס ומוקבר אפיר קבבה חוס':

אבל כאן יל דאין מקילין אלא אים לה גם בעה ווסה
קבוע אהיא רואה בו גם אס חזרה החחיכה לעקור
ובין ווסה לווסה איכה רואה רק כאהחיכה בלוחר הרחס
דהייכו בפרוזדור או כעין אהי' האאלה בקדיב בבעבה
הווסה יש לה לבר מרובה כדרך הכבים ובין ווסה לווסה
אין לה לבר כאראה מחחיכה זו או אדם ווסה מאוכה
מדס החיכה עיין בי' קפיז איא ולכן כיון אגם עבה יש
לה ווסה קבוע אמרי' חזקה אורה בזמכו בא ומעהרי' אלא
בבעבה ווסה מאאיכ בזקה אף אהיה בחזקה מקולקה
בדמים ופאק האורה מיא אפאר אעי' חולי וחולבה אעקור:

מכופל בבית החילון חזר האורה לעקומו:

ועתה מולא אפחי אאמור אבר אמרתי עס הספר לבכות
פרק זה וזה אבלבעכיד כיד ד' הטובה עלי' מאבר
הבכתי מרעזי גדולי אחרוכים ומה אחכבי החוכן לאדם דעת יחיא:

הנה בימה רפי' בכדה דף כיב בהא דקאמר אבי' בבפופרת
כיע לא אליגי דבהורה ובבאי אלבאיכו אגי' דאין דרך
דרואה בכך [וגי' מסרבל דדייקי' ליבא דקרא] כי אליגי
בחחיכה ודאבי אלויי דחיק אבר בבעבה לעעמי חוך חחיכה
אבל דם אבראה בבקעים אמא דהא בבעבה אביכן בה ובבכן
בחראי אבי אבי אלויי אהורה דאין זה דם כדה דאין

דרכה

דרכה של אמה לראות דם בחמיכה ובחי' רבנ"ל שם הקשה דאיך לא סיל לעיקר פלוגתייהו בדמיעא וכו' אלא בדפלי פלוי וכו' וליתני סתמא המיכה מלאה דם אם יש בה נקבי' סרי זו טמאה ואיל סהורה והכיא אין זו דם בדם אלא דם המיכה וכו' וכיל דמהרש"ל בחוש' דיש כי פליגי סק' כיון דלפי דברי אביי לא פליגי חכמים אמאי דקאמר ריא בהדי' אמאי לא מביק קברה המקשה דפליגי בפלי פלוי ולא פליגי חכמים אדרשה דבבשרה דקאמר ריא בהדי' וכו' עיש וקושי' זו קשה גם לפירש"י כמ"ש האחרונים ועיין המ"ש סי' קמ"ה דלמה לריך אביי לכל אריכות הזה לא סיל לעיקר רק בספופרה כ"ע לא פליגי וכו' והייבו אמאי דאריא בהדי' כי פליגי בהמיכה בפלוגתא דקיל גם לעקמן, ולפמנ"ד דעיין רש"י דיה מטמא סכתב דקרינן בבשרה והייבו דקאמרי' אם יש עמה דם דפלי פלוי טמאה וכו' וכולהו כפלאתי דאיכ לפירש"י ספי' בבריתא אם יש עמה דם פלי פלוי והקשי קושי' חוש' מכלי' הא דם כדם טמאה אפי' בספופרה דלמא הא דם כדם ודאי טמאה בפלי פלוי אמאי דאריא בהדי' דם כדם בספופרה טהור איכ לא פליגי אמאי דקאמר ריק בהדי' הא גם בפלי פלוי ספיר פליגי אמאי דקאמר ריק בהדי' דאם יש עמה דם טמאה והייבו פלי פלוי ופליגי חכמים דטהורה מטום דאינו דם כדם רק דם המיכה:

לכן נ"ל דהיא דמעיקרא פריך ריא הייבו ריק ומשני אימא סריא אומר וכו' ופדר פריך אמא דוחכיא אין זה דם כדם ריק כמי טהורי מטהר ומשני אלא דפלי פלוי אינ' ואמאי לשון אלא סיבוסו דכאיד עמה דקס"ד מעיקרא ולריך פיבוס עמה הדר בי' וכראה דהדר בי' ממאי דקאמר אימא סריא אומר אלא דקאמי ריא אומר וריא וחכמים בטעמא דריק פליגי דריא סיל טעמא דריק מטום דכתיב בבשרה ומטום חלילה ובפלי פלוי טמאה ואיכ ספי' אם יש דם דפלי פלוי וחכמים סיל דלאו היא דריק מטום בבשרה דלא סיל דרשא דבבשרה ודם כדם בספופרה כמי טמא אלא היא דריק מטום דאין זה דם כדם אלא דם המיכה ואפי' פלוי כמי טהורה והפי' אם יש עמה דם טראתה דם להדי' בלא המיכה עם המיכה ומפיר מוכח דסיל דאם כדם ודאי טמא ואפי' בספופרה דאליכ מכיל דטעמא דריק אינו כדאמר ריא מטום דרשא דבבשרה ומיושב קושי' חוש' ועיז קאמר אביי בספופרה כ"ע לא פליגי דטהורה וריא וחכמים לא פליגי בטעמא דריק אלא הדר' לאמרי' מעיקרא אימא טראיא וריא הוא ריק וריק וחכמים כי פליגי בהמיכה ואיכ הפי' בריק אם יש עמה דם דפלי פלוי כמ"ש ומפיר פליגי חכמים אמאי דאמר ריא בהדי' דהאריך עם בבר דרכה של אמה לראות דם בהמיכה והייבו לומר דזה פי' אם יש עמה דם טמאה בזה אומר בהדי' דסיל דרכה של אמה לראות דם בהמיכה ומיושב קושי' מהרש"ל, ולפיז ממילא מיושב קושי' הרמב"ם דסיל לעקר פלוגתייהו בפלוגא פלוי ולחני אם יש בה בקעים טמאה דהא בחמה בקע הכי

דפי' אם יש עמה דם הייבו פלוגא פלוי ואיכ:

ועוד הק' בחי' רמב"ם ליל לאביי לאחרוכי כולי האי הא לפירש"י הייבו ליתנא קמא ממש אלא דחדיה לן דלא דייקי' מדחכמים הא ודאי טמאה וכו' ואיכ לא הי' לריך אביי לימר אלא לא הימא הא דם כדם ודאי טמאה אלא הא קמיל דאין דרכה של אמה לראות דם בהמיכה ע"ש, ולפענדיכ דבבר כהלקו אחרוכים בהא דאמרי' כדם דק ריז מ"ב בבשרה עד שהרגים בבשרה ומקקוהו הרמב"ם רפ"ט מא"ב ומוש"ע רפ"ד קיז מהו הרגשה זו ובהמוכה שב יעקב סי' מיל הביא רא"ה דהרגשה זינה דבר לא לאו הרגשה הוא מדפריך ריש הרואה כתם אדמטולא ממהכי' דהאמה שהיא עושה לרכי' ולאתה דם וכו' אי דהרגשה יושבת אמאי טהורה אלא לאו דלא הרגשה וכו' ומשני לעולם דהרגשה ואימור הרגשה מי רגלים סוי ואי הרגשה הוא זינה דבר לא איך בשיב בהמלה מ"ר לא הרגשה והלא ודאי הרגשה זינה דבר לא דהייבו מי רגלים וכי הוכל להבחין בין לחות הדם ללחות מ"ר דהרגשה הוא הרגשה שנוף וחזדעזע אבר' או פחיתה פי המקור ועיין קדיש רפ"ד קיז, ובעיכי רא"ה הטוה הלא הביא מרז"ם פ' קיא קקיב בשם הטו' רי"ו ווייל פי' כיש דאמה יש לה ב' נקבים אחד מיולא ממכה הטמן ומוא לטמה סמוך ליליאה והאחד מיולא ממכה דם כדום שהוא לטמלה בעומק הרחם לתוך שנוף ואיכ שפיר מסכחה לה אף דודאי הרגשה זינה דבר לא בנקב שלמעלה במי רגלים מ"מ לא הרגשה זינה דבר לא בנקב שלמעלה מדם כדום, ויותר

הי' לו לבביא רא"ה מדמטכי לעולם דהרגשה ואימור הרגשה מי רגלים הוי דאי הרגשה זינה דבר לא בנקב שלמעלה איך אפשר לומר שהי' הרגשה מ"ר וזינה דבר לא שהוא בנקב שלמעלה אביכ דהרגשה הוא בחדרא אחרי' ובהרגשה זו שפיר יש דהוי הרגשה מ"ר ומיין הטו' פרש יו"ד קי' א' מיסו גם זה יש לדחות דמ"מ אפשר שאשה מעמה ולא ידעה להבחין אם זינה דבר לא הי' מנקב שלמעלה או מבל מעם אבל מכיש ראיה הסב יעקב המוש:

ועוד אכי סמה על ראי' זו שהרי מ"ב אם אכו אומרי' דהרגשה היא זינה דבר לא מסכחה לא מיזוב ממכה דבר לא ולא הרגים זינה דבר לא דאליב אמאי לא מייתי ראי' מטמולא נופא דמ"ב הרגשה אינו הרגשה זינה דבר לא דאיכ איך מסכחה שהראה בלא הרגשה אמ"ב דמסכחה מיזוב ממכה דבר לא ולא הרגים זינה דבר לא ואיכ מה ראי' מייתי מטמא דפריך בבי מ"ר אי דלא הרגשה הא ודאי הרגשה זינה דבר לא אל מ"ר ומה ודאי הוא זה הא אפשר שמ"ר ז' ויש איכ מרגשה זינה דבר לא, ואפשר לומר דודאי במ"ר כיון שעושים לרכי' וכוהכה לב ליליאה מ"ר ודאי הרגשה זינה דבר לא אבל כשאיכה כוהכה לב לזה אפשר מיזוב דבר לא ולא הרגים זינה דבר לא, אבל זיא דאם לא הרגים מחמה שלא כהכה לב לזה ואלו היתה כוהכה לך היתה הרגשה הייבו הרגשה ולאו אדעתה דודאי מטאה גם לטמולא ועוד דגם בהא דטמולא כיון שבדקה קיקע עולם ראתה שהיתה כוהכה לב על שהראה ואיכ וודאי גם הרגשה הי' אדעתה ומ"ב דמסכחה זינה דבר לא ולא הרגים בזה ודוחק לחלק בין זינה מ"ר שהוא בשפע וודאי הרגשה ולא בזינה דם מועט ומטולא מייתי בשאלה דם מועט דאיכ הויל לטמולא לפרש כן:

ובתשובת כונ"י קמא יו"ד סימן כ"ח הביא רא"ה דהרגשה זינה דבר לא חשיב הרגשה ולא במי פחיתה

פי המקור דוקא דהרי עיקר הרגשה יכפיכן מבשרה עד שהרגים בבשרה והא האי בשר לאו על בשר המקור קאי שהרי מזה יכפיכן שמטמא בפנים כבחוץ והכא איכו מטמא אלא מן הסיכיים ולחוץ ואם כן האי בשרה הייבו שמן הסיכיים ולחוץ ואם כן גם שהרגים בבשרה הייבו בשר זה והרי זהו כבר חוץ לפחה המקור ואיך כיצא שבעי' שהרגים פחיתה המקור אמ"ב לא בעי' רק שבשרה יהיה זינה הדם ואם הרגשה זינה דבר לא הרי כבר הרגשה והרגשה מקור לא נזכר בפסוק אלא הרגשה בבשרה, והביא מוד רא"ה מדלא פריך בריש הרואה כתם לטמולא מכדם דף י"ז ע"ב דם הכמלא בפרוזדור שפיקו מטא אי דהרגשה פחיתה פי המקור איכ הוא ודאי מן המקור ואיכו ספק ואי דלא הרגשה איכ אפי' הוא מן המקור מסור אמ"ב דהרגשה הוא זינה דבר לא ובזה איא להבחין אם מן המקור ואם מן הבלי:

וראי' אחרונה איכני מבין הרי שם בריש הרואה כתם כי

פריך מהא דבי' שפיקוה באשה מבכי איסור הרגשה ולאו אדעתה והדר פריך מבריתא קתני מיתה על בשרה וכו' טמא ואפ"ג דלא הרגשה ותק' שם בתוש' דיה קתני מאי קושי' איכ איסור הרגשה ולאו אדעתה כדאמר לעיל ותי' דתתם דרוב ימי' טמאים יש רגלים לדבר שיש לחלות בהרגשה ולאו אדעתה אבל הכא אין שום הוכחה שכאלא בהרגשה ולאו אדעתה וכו' ע"ש ולפיז כיש בדם הכמלא בפרוזדור שכתב הרמב"ם פיש מא"ב איא שהי' זה בחזקה שבא בהרגשה וכו' וודאי יש רגלים לדבר דהרגשה ולאו אדעתה ולהכי לא פריך מיכה דידע דתתם כדקתני שבא בהרגשה לפי שחזקתו מן המקור ובכלל זה כמי דהוא בחזקה שבא בהרגשה

ועל רא"ה דאמרינה כתב אחיש פי' קמ"ה וקמ"ה שדבריו

המוש' אדרבה דוק מיכי' לאידך גיסא הא מתמעיכן כמי בבשרה ולא בספופרה והייבו אם הכיים הספופרה לפי המקור והקבל הדם דאלו לא הכיים רק לביהר"ה איכ כבר היא מטאה מעמה שילא הדם חוץ לפי המקור אמ"ב אחי למעומי בבשרה של מלמה ריל שיעבור הדם בפי מקורה ולא שיי' שם ספופרה ואיכ הרי מבואר דהך בשר הייבו פי המקור ובפי' קמ"ה סופיף מבעה קלה לפי המקור בחופן שהחוץ בין פי המקור לדם אף שאיכ כונע בכוחלי ביהר"ה טהורה ולשון רש"י בכדה כיא מ"ב דיה בבשרה שילא דרך כוחלי ביהר"ה הוא לאו דוקא וכו' עיש באריכות, ואחי המה עיין לשון הרמב"ם פיה מא"ב הש"ז שכתב שאשה שהכיים ספופרה בפרוזדור וכו' מבואר כבוב"י ועוד מבלי' הא דבמעמה קלר ואחיכ כונע בכוחלי ביהר"ה דאיכו ממאה הרי הא

דבנתרם ולא בספורים בזיסיב הוא כמיס רמ"ל כדם כיל ודלמא נאסיב כך סיל דדם כדום סיולא מן המקור ליכו מעלא עד סמרגים זיבם דבר לם בביסרי"ם אבל קני בהרגסם א גם אם לא לרגסם מיד סילא מפי המקור רק אחיב, וגם מיס דבנתרם סיכו פי המקור ולא ביסרי"ם לין לו פי' דבנתרם פילוסו בין פי המקור ובין ביסרי"ם סכל הוא בתרם ואיב סכי חידם סכונ"י דפחיתם פי המקור לא מקרי הרגסם סוא חידום רק דזיבם דבר לם בביסרי"ם כמי מקרי הרגסם אבל מודם דגם פחיתם פי המקור מקרי הרגסם ואיב לא מקסם כלום על סכונ"י:

אבל עוד כיל לפמיס המחלה בביעין סי' מיס דאיל כלל להככים הספורים עד פי המקור אלא סכי סם דבמי' דר' ימי' סרואם דם בספורים מהו הי' רק מקום יגדיל תורם ואמפי' סאיבו נאסרוה רק דרום וקבל סכר מיס ולפמיב דבריו המוסי' מסא דכתב הראים ריס המפלה לאחר שפסק הלכם דאי אפמר לפחיתם הקבר בלא דם ומא דאמר רבא נפרקין לקמן אין דרכה של אמה לראות דם בחתיכה וכו' דהתם פלוגתייהו קא מפרש וכו' וכפיס אלינא דהלכתא דבספורים מהורה אבל בחתיכה המאה מיס אלמא בספורים הלכם לעמה אחי לאמתוי' לא רק דרום וקבל מכר, לכן כראה דבספורים מאיבו מגיע לפי המקור קמבמיל דמדכתיב בנתרם מעמי' מהדם לריך מילא לחוץ כולו בנתרה ולינגע בכוחלי ביהרי"ם עד מילא לחוץ ולא בהפסקה ספורים במקלה כוחלי ביהרי"ם ומה דקיל לחתים הא אמרי' בנתרה מעמאה נפכים כבחוץ ואיב כבר פוא מעמה מודם מהגיע הדם לספורים מיד מילא מפי המקור לביהרי"ם. לקיב לפמיב דאכן לא אמרי' אלא מעמאה נפכים כבחוץ והייבו במקום מאם הי' יולא לחוץ היתה מעמה ודאי אז מעמה גם בעוד מהוא נפכים כיון מראוי להיות מעמה אם יצא לחוץ וכל הראוי' לביצה אין ביצה מעכבת בו אבל אם ספורים מפסיק בין מקלה כוחלי ביהרי"ם אז גילתה תורה דגם כמיולא לחוץ איבה מעמה ומכ"ם מאיבה מעמה נפכים אף מילא מן המקור לפרוזדור קודם מהגיע לספורים ובגע מס בכוחלי ביהרי"ם כיון מלא היתה ראוי' להיות מעמה מכמילא לחוץ לא חמיר פכים מאלו יצא לחוץ דכיון מאיבו ראוי לביצה ביצה מעכבת בו וזו קבלה יסרה לפמיב ואיב ודאי לדקו דברי הכונ"י דפי' בנתרה היא ביסרי"ם ומס הוא הרגסה ואיב הרגסה הוא זיבם דבר לם:

אמנם בלאהיב כיל דברי כונ"י נכונים דאמרי' כדם כיב בהא דהמפלה כמין קליפות כמין מערות וכו' הק' כי לא כיעורו אמאי מהורה הא איא לפחיתם הקבר בלא דם ודאי' דלפחיתם קבר הלא חייבי' מבדבר קטן כזה אין בו פחיתם הקבר ביס וכן הוא בחי' רמבי"ן מס ד"ם ומבואר דדברים קטנים יכולין בלאה מפי המקור בנקב המידי מבו רק בדברים גדולים אז הדם כמבא בספא יס בו פחיתם הקבר מהנקב מבמקור מרחיב ומתגדל ועיין ברמ"ב חולין כיא מיא ד"ם פחיתם הקבר הרחם והוא המקור ועיין בפיס"ם כדם יז, ולפיז אפי' לו יהיבבא כחתים מתכנים מפורים עד פי המקור מיס לדקו דברי כונ"י דודאי מודה כונ"י בלריכה להרגים זיבם דבר לם מפי המקור לפרוזדור וזה מקרי הרגסה מהרי מיז דרמ"י בנתרה מעמאה נפכים כבחוץ דהייבו כמיולא מפי המקור לפרוזדור ומס הוא מקום הרגסה דדרמ"י עד מהרגים בנתרה ואפי' יולא בנקב המידי מבמקור אבל איל הרגסה פחיתם פי המקור מיהי' פהמיק מרחיב ומתגדל ואיס **ולפיז** יהי' עוד ראי' דאין הרגסה דוקא פחיתם פי המקור דהרי קיל דאפי' רואה מפם דם כחרבל מעמה כדה כמבואר בבמבים רפיה מאיב ובמוסיב סי' קפיג והרי בדבר קטן כזה אין בו פחיתם הקבר כביל ואיך מעמה מהיס כמבואר מס והרי בבי' עד מהרגים בנתרה וכאן ליבא הרגסה אביב דהרגסה איבו פחיתם פי המקור דוקא:

אמנם יש לי להביא ראי' מדברי הראים דהרגסה הייבו פחיתם פי המקור דב"י סי' פקיה הק' עמיס הראים מהבאלו לעיל דהא דאמר רבא נפרקין אין דרכה של אמה וכו' לראות דם בחתיכה והכא באמה מהורה וכו' ואיך מהורה הא איא לפחיתם הקבר בלא דם ודאי' בחתיכה קטנה קמייבי מאין הקבר נפחה על ידה מיס, אבל אי כיעא דהרגסה הוא פחיתם פי המקור איס דאיא לפרש בחתיכה קטנה מאין כאן פחיתם פי המקור דאיב אין כאן הרגסה ומהורה מדאורייתא והרי איב ואיא בדרבא דקרא בנתרה ולא בחתיכה פליגי לדעת הראים מסקסים לפי' הרי"ם אי מעמא מעוס חלילה אז מעוס מאין דרכם לראות כך ואי בחתיכה קטנה מאין בם פחיתם פי המקור מייבי כיון דסוא בלא הרגסה בלאיס מסורם מסיס מעוס דרבא דבנתרם עד מהרגים בנתרם וליל דרבא דבנתרם ולא בחתיכה אלא מכיס בחתיכה גדולם דאיכא פחיתם פי המקור מייבי דאיכא הרגסה ואיב כיון דאיכא פחיתם הקבר ואין פחיתם הקבר בלא דם מפיר הק' הראים איל דמאלה מעוס הדם והולך לפרש דסתם פלוגתיהו קא מפרש ואיב מוכח דהרגסה הייבו פחיתם פי המקור:

הנה יראתי מעכין לעכין באחוה עכין ובחזור לעכיבו דעיין בחי' הרין כדם דף כ"ז ע"ב הביאו קדיב וחמיס אהא דאמרי' התם תרתי ס"ע וכתב בחי' הרין כיון דדרבי' מבתרם עד מהרגים ממילא מעמע ולא בספיר ולא בחתיכה מאין בכיולא בזה הרגסה דם אלא הרגסה מפיר וחתיכה ע"ם, ומה מהקי' בקדיב בחידוד הלכה מס דאיב תהי' מעאה מדרבנן עכיב ברואה דם בחתיכה דהא מדרבנן מעאה גם בלא הרגסה לקיב ולא מיב י' לעיתם רמ"י מס דהא דמעאה בלי הרגסה היב מעוס דלמא הרגסה ולאו אדעתא וזה ודאי ליב בחתיכה דהא ודאי לא הרגסה הרגסה דם רק הרגסה חתיכה אלא אפי' לעיתם התוס' מס דאפי' ודאי לא הרגסה כמי מעאה מדרבנן מיב יאל דהייבו דוקא אם ראתה באופן מרואה בהרגסה ומסכחת הרגסה בלאי' זו אבל בחתיכה דלא מסכחת בי' הרגסה דם מפיר מהורה אפי' מדרבנן:

ובזה יש לחקן דברי רמ"י דיה בנתרה מכ' דם יפי' זובה בנתרה אילא דרך כוחלי ביהרי"ם ואין מפסיק ואלי קבא בבדה בחי' ופי' מכי' כאמרה בזבה וכו' והוא פלא מה בעי' רמ"י בזה ואין לומר דדוקא בבדה הוא דין זה ולא בזבה הא לקמן מיא ע"ב מרבי' זבה כבדה לעכין מעמאה נפכים כבחוץ מדכתיב זובה ואפקי' לחמכא בלבון זיבה עיין בבמ"י ואיב היב לעכין דבמא זו וכבר עמד בזה חתים פי' קיע ועיין בחידוד הלכה, ולפי מסומו אמרתי דכוונת רמ"י כיון דהוא בזהיב דרואה דם בחתיכה מהורה כמיס רמ"י וכיון דאפקי' לחמכא בלבון זיבה הי' אפסר לומר דדוקא בזבה דמליבו בה בזהיב דקומי מעוך לבידה לחמכא מהרה מזיבה כמו דאמרי' בבדה דף ליו לכן גם בחתיכה מהרה לחמכא וכמו דאמרי' דמה מחמת עלמה ולא מחמת ולד היב הרגסה מהרגים בנתרה ליל מחמת דם ולא מחמת חתיכה אבל בבדה דאפי' מחמת ולד מעאה כדאמרי' התם אפילו בחתיכה כמי מעאה ולהכי פירש"י דהאי קבא בבדה כמיב ואיב עכיב בבדה ודאי איתא להאי דיבא ולא דאפסר מדאפקי' לחמכא בלבון זיבה איתא כמי בזבה:

אמנם כראה לפי דברי חי' הרין הביל דהא דדם בחתיכה מהורה הוא מעוס דליכא הרגסה דם רק הרגסה חתיכה דין זה ליס אלא בבדה ולא בזבה דבזבה לא בעי' הרגסה כלל ודאי הרגסה הוא פחיתם פי המקור כראה דזיא אלא בחתילה ביאה הוסה אבל אחיב דהוא מעין פחוח ופי המקור פחוח ועומד ליבא הרגסה פי המקור ואיב ע"ב בזבה לא בעי' כלל וכן אם הרגסה מבזדזע גופה כמו מכראה מדברי הרמבים פיה מאיב הייז כראה גיב דזיא אלא בחתילה ביאה הוסה ועיין ברמבים פיח מס הייב מכתב וקודם מיבא הדם הרגים בעלמה מפהקה ומתעמעם וכו' ויבואו לה ווסחות אלו או אחד מהם בשעה הקבוע לה מיום ווסתה ועיין מיא מס ועיין ברמבים פיב ממסכב הייו מכל זה מעמע אין הרגסה אלא בחתילה ביאה הוסה ולא בזבה ואיב זבה מעאה בלי הרגסה ולים בה כלל בנתרה ולא בחתיכה כיון דרק מעמס הרגסה אתאין עלה ואיס:

ומעתה הגיעני לפרש דרכים כיון דטעמא בנתרה ולא בחתיכה הוא מפני שאיבה הרגסה דם אלא הרגסה חתיכה יש בכי כפיא אם הרגסה הוא הזדעזע גופה או פחיתם פי המקור ובין הרגסה הוא זיבה דבר לא בביהרי"ם כמיס כונ"י האחד בחתיכה אם הוא פלי פלויי ודם בנקבים דאם הרגסה היא הזדעזע גופה או פחיתם פהיא איב כיון מהזדעזעות גופה הי' מחמת חתיכה ולא הוקיף מחמת דם מבנקבי' מהורה כיון שאין כאן הרגסה דם וכן פחיתות פהיא לא ביחוקף מחמת דם הבקבים וליבא הרגסה דם ומהורה אבל אם הרגסה הוא זיבה דבר לא מבוגע בביהרי"ם הרי לאו דוקא לא אלא אפי' דם יבא מהרגסה בביהרי"ם כמי מעאה כדאמרי' בבדה כיב ואיב בפלי פלויי כי איבא דם בבקבים מעאה דכמו מהרגים מהרגסה בביעה בחתיכה בביהרי"ם הרגיסה כמי בביעה הדם בביהרי"ם מהרי מעוס

מהי'

אפי' דם נקבי' לא הרגיש כלל נגיעת החתיכה אפי' לא נגעה רק נגיעה קלה ואפי' אינו מאלה, ומים יש נפיע בהכניסה אפורת נגיסה דאם הרגיש אינו אינה דבר לא נגיסה אינו מסורה אפי' לא הרגיש אם נגעה רק נאפורה אבל אם הרגיש הוא אזדמנא גופה או אחיתה אפ"ע אפי' מעלה:

ולפ"ז אמקשן הוי קל דגם לחכמים דרכה של אמה לראות דם נחתיכה ומ"מ מעיין נאלוה אלוי מעוה אלא אזדמנא גופה או אחיתה אפ"ע, אבל למאי דאמר אבי' נאפורה כ"ע לא אליבי דהוראה א"כ גם חכמים קל דהרגיש אינו אינה דבר לא וגיעה נגיהרי"ם כמ"ש רוב"ם ואי"כ הקשי' למאי מעהרי נאלוה אלוי ולריך לחדש דה"מ דמעהרי מעוה דאין דרכה של אמה לראות דם נחתיכה ואינו דם נדות כלל רק דם חתיכה והיינו דחדית לן אבי' ואפיר לריך לאוכי ומיושב קושי' רש"ל ויש לכוון כל לשונות של רש"י לזה ואינם:

ובתוס' ד"ה כי אליבי הקשו על פירש"י דא"כ אסתא דאין דרך לראות דם נחתיכה פי' שאינו דם לא הוי כהאי דאין דרכה לראות נאפורה דאסתם הוי דם נדות מן המקור אלא שאין דרכה לראות נאלוה עכין [וכראה שהיו גורסין נאפורה כ"ע לא אליבי דאין דרכה של אמה לראות דם נאפורה וכן הגי' נרא"ש והוא כגי' רש"י שלפניכו דאין דרך דראוה בכך ודלא כמהרש"ל שמחק גי' זו וגורס דדייקי' ליסבא דקרא ולדברי מהרש"ל ליל דתוס' קאי אהא דמשמי לעיל הכא אין דרכה של אמה לראות דם נאפורה ואינו אליבי נחתיכה העשוי' כמין שפורה והרי חלילה בין דם לנשר דה"ק מטמאה דדרכה לראה בעכין זה ואין דם נדות דקאמרי הים אין דם נדות שעימא הכתוב אבל נאלוה אלוי גם רבנן מטמאין כיון דדם נדות הוא וכוגע בנשרה, וכראה בכוונתם דלה"ק דוקא נחתיכה הסגורה מכל הצדדים והדם סוגר בתוכה בפנים טהורה דאף דהוא דם נדה הבא מעורקין בתוך המקור מ"מ קודם שכפרש ויצא מן המקור כבר אינו כוגע בנשרה דהיינו במקור רק סגור בתוך החתיכה ובשעה יציאתו כבר הדם סגור ומוסגר בתוך החתיכה ואינו כוגע בשום מקום בנשרה לא במקור ולא בפרוזדור אז טהורה מקרא דבנשרה אבל בראוה נחתיכה העשוי' כמין שפורה דהיינו שפתוח למעלה לצד המקור ולמטה נלד חוץ מאלה דדרכה לראה בעכין זה והרי כוגע הדם בנשרה במקור ואף שאינו כוגע בפרוזדור בראוה הרחם בנשרה קרינן בי' כיון שכוגע במקצה בשרה אף שאינו כוגע בכולו ובכ"מ בנשרה וחכמים מטהרין דאין דרכה לראות בעכין זה ולא קרינן בי' בנשרה כיון דבפרוזדור אינו כוגע בנשרה ובעי' בנשרה בכל נשרה אבל בשלי אלוי כוגע בכ"מ בנשרה טמאה ובשפורה שהכניסה טהורה דאין דרך ראוה בכך וטהורה כיון שאינו כוגע בכל בשרה גם בפרוזדור מעטי' לי' מבשרה:

ובזה מיושב קושי' הראש"ש איך קאמר רבא דכ"ע אין דרכה של אמה לראות דם נחתיכה והכא באמה טהורה וכו' הא קיל דאינא לפתיחת הקבר בלא דם ולהכיל כיחא כיון דהחתיכה פתוחה למעלה ולמטה כהי שילא דם בפתיחת הקבר מ"מ אפשר שנכנס בחתיכה זו ולא כגע בבשר הפרוזדור ולכן טהורה ולים אינא לפתיחת הקבר רק בחתיכה מסוגרת:

אמנם הגי' בפי' פקיה הי' דמייתי בחתיכה קטנה דאם אפשר בלי פתוחק אלא דלפ"ז קיל מכלי' למקשן דאליבי בשפורה דילמא לא אליבי אלא בשלי אלוי ואי כתי' תוס' דאיכ לא הוי אליבי דבנן אמאי דקאמר רש"ל בהדי' דלמא הים אם יש עמה דם דהיינו שהיא חתיכה גדולה שאינא שלא יהי' עמה דם דאינא בלא דם ואם לאו שהוא חתיכה קטנה שאפשר שאין עמה דם טהורה ועי"ז אליבי חכמים ואמרי דאין זה דם נדה אלא דם חתיכה דאפשר לפתיחת בלא דם אפי' בחתיכה גדולה ושפיר אליבי אמאי דאמר רש"ל בהדי', ולפ"ל דלא כיחא לי' למקשן לומר דחכמים קיל אפשר לפתיחת הקבר בלא דם כיון דקיל אי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם אז דקיל דהכל עייני בחתיכה גדולה כמו שכתב הגי"מ בפ"מ, ולפי' אם יש לאדן קושי' מהרש"ל בתוס' דיש כי אליבי דלפירושם כיון דלא אליבי חכמים אמאי דקאמר רש"ל בהדי' אמאי לא כאמר בשבנה שמקשן דאליבי בשלוה אלוי, ולפי' הלמור יל דעיין דמעין בחומש פ' נא בשקוק על מלות ומרוריס יאכלום שכתב ולא אמר עם לגמוד שאינו חונם שיהא כורכן בגא ואוכלן וכו' מבואר דעם פירושו שאוה כרוך בחבו ומעתה הים אם יש עמה דם דהיינו כרוך בתוך החתיכה שהיא כמין שפורה שאלה משום דאינא לפ"ל בלי דם ואי משום דאפשר שהוא בשפורה מ"מ הכא שאל כיון שכוגע במקור אף שאינו כוגע בפרוזדור והכ"ל אף דאינא לפ"ל בלי דם מ"מ אין זה דם נדה אלא דם חתיכה דדם שילא הוא בכמין שפורה וטהורה משום שאינו כוגע בכותלי ביהרי"ם ופפיר אליבי אמאי דקאמר רש"ל בהדי' ואינם:

או בשפיות שפי דלר"ל אם יש עמה דם שהוא חתיכה גדולה שאלה כי קושין משום דאינא לפ"ל בלא דם ואי דאפשר שהוא בכמין שפורה הלא גם זה שאלה לר"ל ואינ"ל שהוא חתיכה קטנה שהוא וחכ"ל אין זה דם נדה וכו' ואי דאינא לפ"ל וכו' מ"מ כאן אפשר שהוא בשפורה ולחכמים שהוא בכ"ע משום חלילה וכבון:

ועוד כ"ל בכוונה תוס' דבמי' הרמב"ן הק' אפירש"י דלי"ל דרכה של אמה וכו' לראותו שאמרו למעלה בדר"י דהתם קאמרי' דכיון דדרכה לעיג דלא איכלאי אי כמי לא חילה וכו' לכן פי' מ"ש דהיינו חכמים דרכה של אמה לראות דם נחתיכה ולא שהרו כאן אלא משום שאין זה דם נדה אלא דם חתיכה והיכא דהוי ודאי דם נדה כגון מלא בה דם אגור שמאה והיינו כר"י ומ"ש דהוא ר"ל אין דרכה וכו' הלכך הוי"ל בשפורה ורחמנא אמר בנשרה וכו' ועיין בחי' רשב"א מה שהק' עליו וביאר דבריו דדם הנבלע בחתיכה דהיינו בנשר של חתיכה אינו דם נדות אלא דם חתיכה אבל אם יש חלל בחתיכה ושם דם אגור בזה חכמים מטמאין דבנשרה קרי' בי' כיון דדרכה של אמה והוא מב"מ ואינו חולן ורא"ל ל"ל דאין דרכה וחולן ולא קרינן בי' בנשרה וטהורה ורשב"א הק' הא מלאה דם אגור משמע דאי מלאה לאו אגור משמע הו"ל למיתני ואעפ"י שיש בתוכה דם כליבא דבריתא דסומכוס ואי חדית לן אבי' דמלאה לאו אגור קאמר הו"ל למימר בשפורה כ"ע לא אליבי כי אליבי בדליבא דם אגור מ"ש דרכה של אמה וכו' ולא שהרו כאן אלא משום שאינו דם נדה כיון שנבלע בחתיכה ובדם אגור טמאה ורא"ל ל"ל אין דרכה ואפי' בדם אגור שהרה ע"ש ולכן פירשו תוס' להיפוך דמעיקרא הוי ס"ל דאליבי בחתיכה שהדם מובלע בנשרה וחכמים מטהרין שאין זה דם נדה אבל בשפורה טמאה ואמר אבי' בשפורה כ"ע לא אליבי דטהורה כי אליבי בחתיכה העשוי' כמין שפורה שהיא חלולה ודם אגור בתוכה דמלאה או אגור משמע מ"ש דהיינו ה"ק דרכה של אמה וכו' ולכא חלילה וטמאה ומ"ש דהיינו חכמים אין דרכה וכו' וטהורה ואין זה דם נדות הים אין זה דם נדות שעימא הכתוב אבל בשלי אלוי גם רבנן מטמאין כיון דדם נדות הוא שאינו מובלע בנשר החתיכה וכוגע בנשרה, ולפ"ז שפיר אליבי חכמים אמאי דאר"ל בהדי' אם יש עמה דם טמאה דהיינו שהדם כרוך בתוכו כמ"ל ומיושב קושי' מהרש"ל:

אמנם דעת הרמב"ם פ"ה מאי' בילה נראה שפי' כדברי הרמב"ן ולכן כתב בהיג המגלת חתיכה אפי' שהיא אדום אם יש עמה דם טמאה ואם לאו טהורה ואפי' בקבעה החתיכה ונמלאה מלאה דם הרי זו טהורה שאין זה דם נדה אלא דם חתיכה והיינו במלאה דם מובלע בנשר החתיכה ובשיר הפילה חתיכה קבעה ודם אגור בתוכה טמאה והיינו שהוא קרוע ויש לה חלל שהדם אגור בתוכה טמאה ופשק לגמרי כחכמים לדעת רמב"ן ועיין במ"מ שם:

ובאשר"י הק' לפירש"י דאסתא לא הוי אך דאין דרכה של אמה לראות דם נחתיכה כמו אין דרכה של אמה לראות דם בשפורה דהאי הוי טעמא משום הפסקה והכא משום דאין זה דם נדות והוא קושי' תוס' ועוד דהו"ל למימר אין זה דם נדה כדקאמר מעיקרא ועוד כיון דאבי' לא בא לחדש בדבריו אלא לחלוק בין שפורה לחתיכה ואליבי בחתיכה כדאליבי מעיקרא א"כ לא הוי ל"ל אלא בשפורה כ"ע לא אליבי כי אליבי בחתיכה וכ"ל לייסב דהא רש"י כתב ובכן בחתאי קבר אפי' אפי' שלוי אלוי טהורה דאין זה דם נדה דאין דרכה של אמה לראות דם נחתיכה ולא כתב דאין זה דם נדה אלא דם חתיכה מזה מבואר דס"ל לרש"י דמעיקרא הוי

ס"ל דאין זה דם כדם פירושו שאין דם כדם הבא מן המקור ומורקין שבא דם כדם אלא הוא דם שחיטה שבגרא בתוך שחיטה אבל לאחר ס"ל דמסרים אינו דם כדם אלא דם שחיטה מקום דאין דרכם של אשה לראות דם בשחיטה:

לכן כ"ל דכך הוא הולעה הסמוכה דמעיקרא הוי קשי' לי מה קאמר הא דם כדם ודאי טמא ואפי' בספורה דלמא בספורה מודה דטהור רק הא דם כדם ודאי טמא בשחיטה ומקום דמצ"מ אינו חולן וכדמסקי לעיל לרי"ש מקום רמב"ם, ומלאתי בחי' רמב"ן ספי' בהא דאחר בספורה כ"מ לא פליגי דטהורה כי פליגי בשחיטה מ"ש דרכה של אשה לראות דם בשחיטה ואינ הוא דם כדום ולריך לטהורי מבשרם ולא בשחיטה ומ"ש אין דרכה וכו' ורוצה דם בשחיטה לא מיעטה רחמנא מבשרה וכו' דמצ"מ אינו חולן אלא מ"ש דטהורה מקום דאין זה דם כדם ושקי מ"ז דאינ לא הוי"ל לאחר לומר אלא לא תימא הא דם כדם ודאי טהור אפי' בספורה אלא אימא הא דם כדם ודאי טמאה ודוקא בשחיטה דליכא חלילה מ"מ והייבו כי קושיין, אבל בלפעניד לפמ"ש חוס' סוכה ל"ז ד"ה כי היכא דרבא ס"ל מצ"מ חולן והקשו מבכורות דף מ' גבי חמורה שלא ביכרה וילדה שני זכרים ורבנן לימא קסברי מקלה רחם מקדם דאי כולה רחם מקדם נהי דאינ לעלם חלילה מיהא אינא אינ"מ אינו חולן ואי' החם הוא רשיעא לן מקום דאינא מקלה רחם בלא חלילה והקשו מ"ז ואמ"ג דהכא נמי הוי חולן לאחר ומקלה בלא חלילה והא קפיד רבא ואי' דלמא לידה שאני דאורחייהו של האומים בהכי מ"מ ומבואר שם מדברי חוס' דהיכא דאינא מקלה בלא חלילה ודרכו בכך לכ"מ מצ"מ אינו חולן ולפ"ז אינם דבאמת הייבו דקמשני אביי כי קושי' דבספורה כ"מ לא פליגי דטהורה מקום חלילה דהא הוי מבשר"מ וחלילה בכולי' ואין דרכה בכך כי פליגי בשחיטה דהוי מצ"מ ואינו חולן אלא דהיכא דהוי חלילה בכולי' אפשר דגם מצ"מ חולן לכן פירש"י ודפלי פלוי' ומ"ש נהי דלגד השחיטה הוי חלילה מ"מ לגד הרחם ליכא חלילה והוי מקלה בלא חלילה ולכן מתלה אך מ"מ אם אין דרכה בכך הוי חלילה ולכן קאמר מ"ש דרכה של אשה לראות דם בשחיטה ומפיר לא הוי חלילה וקרי' בי' בבשרה ומ"ש אין דרכה של אשה לראות בשחיטה ומ"ש אפי' בפלוי' פלוי' טהורה אף דהוי מצ"מ ומקלה בלא חלילה מ"מ חולן כיון דאין דרכה בכך הוי חלילה ולא קרינן בי' בבשרה ומטו"מ טהורה דאין זה דם כדם אף שבמקלה אינו חולן אלא דם שחיטה כיון שחולן במקלה ומפיר הוי אין דרכה וכו' בשחיטה כמו אין דרכה בספורה ונם לא כבי לומר אין זה דם כדם כדאמר מעיקרא דאפי' הוי דם כדם טהורה מקום חלילה ומפיר לא פליגי כדמעיקרא ומפיר חיים אביי והולך להאריך ואינ"מ:

ובהכי מיושב מה שהקי' בסדיש סי' פקיח בשמו' מ' דאמאי לפירש"י בדברי אביי מ"מ בדברי רבא אינ"ל לפרש כן דאינו דם כדם אלא דם שחיטה דאינ"ל קרא בבשרה ל"ל ואי' דדרים טעמא דקרא מקום שאינו דם כדם אלא דם שחיטה דאינ"ל בספורה דודאי הוא דם כדם לכ"מ טמאה וזה אינ"ל דהא רבא בעי לאוקמא דספורה לאו הכאי אלא טהור לכ"מ ולא דלאו הכאי הוא אלא דלא כמאן אמ"ל דבדברי רבא הפי' דטהורה דדרש' מבשרה דבעי' דרכה לראות כך וכמ"ש הרש"ש בדברי אביי וכיון דקי"ל כרבא לגבי אביי אינ"ל לדינא במעשה דרש"ם גם לרש"י טהורה ואינ"ל חלה דין זה בפירושו ש"ם באריכות ולפמ"ש אינ"ם דגם לרבא אין אנו לריכין לדברי הרש"ם רק כיון דרש"י ס"ל אין דרכה של אשה וכו' אפיר טהורה אפי' בפלוי' אפי' הוי דם כדם כדם ודאי אף דהוי מצ"מ ומקלה בלא חלילה כיון דאין דרכה בכך הוי חלילה וטהורה מקרא דבבשרה שלא יהי' חלילה ומ"ש אפיר חלי' זה מפי' הרש"ם דוקא דילפי' מבבשרה דאין דרכה לראות כך טהורה ולא מקום חלילה ואינ"ם:

ועוד כ"ל בישוב קושי' קדיש לפמ"ש חי' רמב"ן בדה מ"ל ע"ב הא דאמרי' מקור מקומו טמא לא דמקור בבגיעה דידי' מטמא דם דהא בית הסתרים הוא ודם גופי' אינו לא אוכל ולא מסקה אלא בזיהיב מטומאה בבראה שם מתחלה וכל שבבראה בו טמא הוא ומטמא ביאיהויו טומאה מרב בשמשו כדם הבדה דבמקומו הוא בעשה דם הבדה וכו' מ"ש ולפ"ז י"ל דגם לרבא הפי' דכ"ע אין דרכה של אשה לראות דם בשחיטה שאינו דם כדום אלא דם שחיטה אלא כיון דס"ל לרי"ש דמקור מקומו טמא וכל שבבראה בהוכו טמא קדיש נמי שאם בבראה בהוכה שחיטה ולא שחיטה כדאמרי' בבדה מ"ל אבל אם יש בהוכה דם שבבראה ג"כ במקור הוא שחיטה' שמאה כדם אף שאינה בא לשם מעורקי ומקורי גופה כיון שבבראה במקור שמקומו טמא לשחי אלבריך קרא בבשרה ולא בשחיטה ואינ"ם גם בדרבא אינ"ל לפרש כפי' רש"ם דטהורה לפירושו דפי' בבשרה לאפוקי אם אין דרכה לראות כך ולקי"מ, וייבו דפי' רש"י אשה טהורה דלאו ראי' הוא ומיהו טמא דם מטמאה טהרות אם בגעה בהם וכו' דקרא מהורה ראי' מיעטי' ולאו מטומאה ועיין בקדיש שם מה שממד על דברי רש"י אלו, ולפמ"ש ניחא דבבר כתבו חוס' בדה מ"ז דהא דמקור מקומו טמא הוא הלנ"מ ולא אחי הלנ"מ ומפקי' לקרא מפשטי' לגמרי ועיין מנ"מ פ"א מאמן ודוקא לענין טומאה אפקי' אבל לא לענין ראי' דראי' לא הוי והאשה טהורה מבדה ים לעיין בזה אי אקי קרא אהלכתא ול"ע ועיין חוס' בבבומות י"ב ד"ה אשה:

והאשרי בשם הרש"ם מקולי פי' דבהא פליגי דר"ל בבר דרכה של אשה לראות דם בשחיטה וכיון שראתה כדרך בבשרים רגילות לראות טהורה אע"ג דהוי דם כדה ודם נוגע בבשרה ופליגי רבנן ור"ל בטמאה דקרא דדרש' בבשרה ולא בספורה ר"ל ס"ל דמטעמי' ספורה מטעם הפסקה וכן שחיטה היכא דאין הדם נוגע בבשרה אבל אי פלי פלוי' קרי' ספיר בבשרה ורבנן בבבי טעמא דמטעמי' בספורה מקום דאין דרכה של אשה לראות דם כך וכן שחיטה כמי אפי' פלוי' פלוי' לפי שאין דרך הבשים לראות כך והא דקאמר רבנן אין זה דם כדה הש אין דרך דם כדה רגיל לבוא בזה הענין וכן אשה מטמא ר"ש באשה שבעקר מקור שלה וכמין שחיטה בשר הי' נופל לה בביהרי"ם ומיהר אותה לבעלה כיון שאין דרך בשים לראות כך, ובסדיש בחידוד הלבה בדה כ"ל הק' מהא דאמרי' דף מ"ל מכין שאין אשה טמאה עד שילא מדות דרך ערותה שב' ואינ"ם וכו' וגילה אם ערותה וכו' מלמד וכו' ל"ל האי קרא ס"ל דאין דרכה של אשה לראות דם דרך דופן וכן הק' בחינ"ם יו"ד סי' קע"ל עוד הק' חינ"ם אהא דאמרי' התם במקור שבעקר ונפל לארץ וכו' אי לימא לטומאה שבעה דם אמר רחמנא ולא שחיטה ס"ל דאין דרך אשה לראות כך ע"ש:

ולפענ"ד נראה דיש להבין בפי' הרש"ם איך נזכר בדברי ר"ל דאמר בבשרה ולא בספיר ולא בשחיטה דס"ל הטעם מקום הפסקה ודלמא איהו נמי כ"ל דטעמי' בבשרה ולא בשחיטה הוא מקום דאין דרך ראי' בכך, ועוד מנ"ל דס"ל דרכה של אשה לראות דם בשחיטה דלמא ס"ל אין דרכה וכו' והא דטמא בפלי פלוי' הייבו מקום דס"ל דאין טעמא דקרא מקום דאין ראי' בכך רק מקום הפסקה, לכן נ"ל דבאמת לריך פירוש איך מקמי מבבשרה דאין דרכה לראות כך טהורה ונראה מקום דבבשרה מטמא ולא בדבר שאינו בשרה ונופה רק דבר כפרד שאינו מגופה אף שהוא בגופה כגון בשחיטה ולפ"ז אם דרכה של אשה לראות דם בשחיטה הרי ראי' זו הוא מגופה אלא שיש הפסקה וחלילה אבל אם אין דרכה אינ אין ראי' זו מגופה רק מדבר כפרד מגופה וטהורה ועיין חוס' ב"ק דף מ"ז וחולין דף כ"ח דאף דלענין טרפות עובר לאו ירך אמו מקום דיש לו חיות בפ"ע אבל לענין שאר דברים עובר ירך אמו והוי כגופה ומכ"ש לרש"ל דס"ל לאפי' לענין טרפה נמי עובר ירך אמו ע"מ בחוס' ד"ה והלכתא ואינ"ם ספיר שהוא עור הולד קודם שבבראו בהוכו גידין ועלמות ובשר כדפירש"י הוי כגופה לרש"ל:

ולפ"ז אינ"ם דכיון שר"ל אומר בבשרה ולא בספיר ולא בשחיטה אף דספיר הוי כגופה ע"כ ס"ל דאין הטעם מקום הפסקה שאינו נוגע בכותלי הרחם ומכלי' הא אע"כ דס"ל דרכה של אשה לראות דם בשחיטה ואינ"ם אין לומר שהטעם מקום שאין דרך ראי' בדבר כפרד מגופה שהרי דרך לראות ואינ"ם הטעם מקום הפסקה בין הדם ובין כותלי הרחם וספיר נזכר בדברי ר"ל שהטעם מקום הפסקה מדקאמרו ספיר וספיר ל"ל דס"ל דרכה של אשה דאינ"ם מכלי' הטעם מקום הפסקה ולא מקום שאין דרכה לראות בדבר שאינו גופה ולפ"ז ספיר לריך קרא בדם היולא דרך דופן דמהור מקום דבבי' לראות דרך ערותה דאין לומר מקום דאין דרכה לראות דהאי לא מהני אלא בראות בדבר כפרד מגופה אבל דרך דופן דמגופה

קחזינן

קחזיכן שפיר טמאה אף שאין דרך לראות כך ושפיר לריך קרא דטהורה, ובזה מיושב גם קושי' שכי' דלריך קרא דס אלא מחיכה דאליכ שפיר טמאה אף דאין דרך ראי' בכך כיון דמגופה קחזי' ואי"ש:

ובהכי מתיישבת גם קושי' הב"ח בסי' פקיח בסי' סרי"ש מדפריך דס אמר רחמנא ולא מחיכה משמע דאיכא טהורה אלא משום דאי' מחיכה בשר בלא דס אבל אם הי' דס בחיכה זו היא טמאה כדה משום דהדס הוא מן המקור אבל דאין דרכה לראות כך ע"ש ולפמ"ש לקי"מ דהך טעמא דאין דרכה לא מהני אלא אם רואה בדבר כפרד מגופה קודם ראי' אבל כאן שנעקר מחיכה ודס בחוכה מן המקור הרי בטעם ראי' כפרד מגופה שפיר טמאה גם לר"ש אף שאין דרך ראי' בכך:

ועוד יש לחלק דהר"ש לא מטהר רק שנעקר כל המקור והוא דבר כפרד מגופה אבל כאן שנשאר המקור במקומו רק שנעקר מחיכה בשר וכמו שפירש"י שם ואי"כ שפיר נעקר דס בחיכה מן המקור שנשאר במקומו שפיר טמאה אפי' אחי"ל דנעקר כל המקור עם דס כדה שבחוכה טהורה משום דראי' ועקירה באים כאחד אבל כאן שרק מחיכה נעקרה ומקור נשאר במקומו שפיר ראתה מן המחובר ומגופה נטמאה ואי"ש:

ובזה ניחא מה שטמא מחי"ש ס' קע"ח כהי' דמוכח בש"ס לפי פי' ר"ש דכל שאין דרך ראי' בכך טהורה מ"מ מכ"ל דעיקרה מקור הוי אין דרך ראי' בכך ולפי האמור אי"ש דמוכח בש"ס דאין דרך ראי' בדבר הנפרד מגופה וטהורה ואי"כ בעקירה מקור הוי דבר הנפרד מגופה ואין דרכה לראות בדבר הנפרד מגופה וטהורה:

ובחת"ס סי' קמ"ה חמה על קושי' הב"ח הא הב"ח הוא מהפוסקים שהביאו מעשה דר"ש שנפלו מחיכה בשר ממש בביהר"ח ואומר מיהר הר"ש ולא חוזר שם מעיקרא מקור כלל אי"כ יל"ל אם נעקר המקור ומוליד דס אמאי דמ"ל במקומו אז שלא במקומו ולפמ"ש אין זה מעלה ארוכה דכמו שהמחיכה טהורה לפי שאינו גופה הי"כ בנעקר המקור אלא כמ"ש:

ובחת"ס סי' קע"ח הק' עוד למ"ש גדולי אחרונים ממעיל לדקה ואילך שמפרש' כוונת הר"ש הוא על חולי פארפאלג וכו' ועיהרה הר"ש משום דאין דרך לראות כך אי"כ נימא דבאה פליגי תנאי דרשב"י מעמא כל מחיכה משום דמב"מ אינו חולן ור"א סיל לא בשפיר ולא בחיכה מקרא דבשרה לפי שאין דרכה לראות כך ורבנן סיל דחיכה טהורה משום שאינו דס כדה ועקירה מקור טמאה דלא סיל דרשא דבשרה דבעי' דרכה לראות כך ואי"כ פליגי רבנן אמאי דאמר ר"א בחדי' ולא בחיכה אחס אפי' עקירה מקור ע"ש, ולפמ"ש אי"א דר"א סיל מקרא דבשרה דבעי' דרכה לראות כך אי"כ לקי"מ אך ז"א דמ"ש הוא רק לפי פירושו דאין דרכה הוא רק בחזי' בדבר כפרד מגופה ועקירה המקור אבל לפי פירושם דגם בשרבוב המקור שייך אין דרך ראי' בכך אי"כ עדיין המקור גופה הוא ל"ש מ"ש כמובן:

אבל בלאה"כ לקי"מ דהא המפלת חיכה קחני דפירושו שנפרד כולה מגופה ולא שרבוב המקור ועוד דקחני אם יש עמה דס טמאה ובשרבוב המקור אפי' יש עמה דס ורואה לחדי' כמי טהורה משום דאין דרכה לראות כך ולא מיבעי' לדעת רמ"א ס' פקיח כפי מה שהבין ממנו הב"ח וכן הוא דעת הטו"ז סקי"ה ודאי טהורה אפי' יש עמה דס אלא אפי' לדעת הב"ח דבעי' שבשעת נפילה ודאי לא הי' דס מ"מ היינו לפי פירושו שלא הי' שרבוב המקור אבל לפי פירושם דגם שרבוב המקור מקרי אין דרך ראי' בכך ודאי אפי' הי' עמה דס טהורה ולקי"מ ואימא על חי"ש שלא כתיב לזה:

ובטור סי' פקיח וכן אם ראתה דס בחיכה אפי' הוא מבוקעת והדס בנקבים בעכין שכונע בשרה טהורה כיון שאין דרך לראות כך וכן מעשה ר"ש מעשה בחשה שנעקר מקור שלה וכמין חחיכות בשר הי' נופל לה בביהר"ח ולא היתה פוסקת מלראות כל זמן שאותן החחיכות היו בבית החילון ומיהר אותה לבעלה כיון שאין דרך אשה להיות רואה כך וכתב ב"י בראה שפי' רואה דס ממש ואפ"ה הי' מטהר אותה מפני שהיא חולה שמהחחיכות שבבית החילון נמשך הדם וכיון שבשעת שנעקר לא הי' דס אלא בחחיכות טהור ובתשו' פני' יו"ד ח"א סי' ויו"ד הקשה אמאי אלה זה בפי' הר"ש הלא גם לפירש"י טהור כיון דתלינן שהדם בא מחחיכות וכיון שבשעה שנעקר לא הי' דס אלא בחחיכה ודס בחחיכה טהור אפי' לרש"י ואפי' אלאה דס והדס בנקבים ע"ש וכן הק' בתשו' מעיל לדקה סוסי' ל"ד, ולא ידענא מאי קושי' דלרש"י דס מחיכה אינו טהור אלא מטעם דאמרי' דאינו דס כדה כלל אלא דס שבבית ומולד בחחיכה אבל כאן שהוא חחיכה מן המקור עצמו והוא מלא דס כדום דהא מן המורקין והמקורות ודאי טמאה לרש"י גם דס החחיכה ואי"כ אם בכך שחולין שהדם בא מהחחיכה הלא אפי' בא מהחחיכה כמי טמאה משא"כ לר"ש אם בא מהחחיכה טהורה לפי שאין דרכה לראות כך ושפיר אתיין גם:

ובתשו' מעיל לדקה שם הק' עוד מ"ש שנעקר מקור שלה וכמין חחיכה בשר הי' נופל לה בביהר"ח דאאי וכמין חחיכה בשר היינו ריאה שנעקר מקור שלה, ולפענ"ד דנעקר מקור שלה הי' מפרש דנעקר המקור כולו ואז ודאי טהורה דכל הדמים הבאים מן המקור טהורים אם לפי שאין דרכה לראות כך ולכן הוסיף דבוחא דאפי' רוב המקור נשאר במקומו רק חחיכה נעקרה ממנה וכמין חחיכה נופל לה בביהר"ח כמי טהורה דתלינן שהדם היינו בא מן המקור שנשאר במקומו שהוא טמא דדרכה לראות כך שהוא בוחא מלא מן החחיכות שהוא טהור לפי שאינה מבוחא וכמ"ל:

ובהכי ניחא מה שעמד שם למה הוסיפו הטור וריי"ו הכך חיבות ולא היתה פוסקת מלראות כ"ז שהי' החחיכה בביהר"ח ואקדים דהב"ח סי' פקיח הק' אם לא בדקה עלמה בשעת נפילת החחיכה שלא הי' דס ניחוש שמא ראתה אז גם דס כדות בלי חחיכה רק דס לחדי' מן המקור ע"ש ולק"מ דהרי במעיל לדקה שם הק' אמאי לא נחלה במכה רבה כזאת שילא דס הרבה מקרעיו ואי"כ יל"ל דודאי בשעת קריעה ונפילה אפי' איכא דס לחדי' הלינן במכה גדולה כזו ובהורה דהוי כיודעת בודאי שמכתה מוליאה דס ועיין סי' קפ"ז אבל מה שרואה אחי"כ הוי כאינה יודעת בודאי שמכתה מוליאה דס ואפשר כיון דלא שליט בי' אוירא הדא ביא מקום הקריעה ואינו מוליא דס ולכן הוסיפו הטור וריי"ו ולא היתה פוסקת מלראות וכו' והוי כיודעת בודאי שמכתה מוליאה דס ושפיר תלינן שהדם נמשך מהחחיכות ועיין חת"ס סי' קמ"ה ולפ"ז אפשר דהר"ש סיל דלא בעי' שיודעת בודאי שמכתה מוליאה דס ולכן לא כתב הכך חיבות ולא היתה פוסקת מלראות וכו' ואי"ש:

ולפי מ"ש לעיל דהרגשה של הזדעזעות גופה או פתיחת פהמ"ק ל"ש אלא בתחילה ראי' יל"ל דלהכי הוסיפו הכך חיבות ולא היתה פוסקת וכו' דבבר חמה הב"ח אמאי פסקו הטוש"ע כר"ש הי' קושי' האחר"י לרש"י מיושבים גם לפי' חוס' ע"ש ולהכי כתבו ולא היתה פוסקת מלראות וכיון שהי' בתמצא הווסת אין כאן הרגשה וטהורה מה"ה רק מדבבן טמאה לכן פסקי' לקולא כר"ש ואפ"י אם הרגשה הוא זיבת דבר לא אפשר דל"ש כאן כלל דעיין חוו"ד רס"י קי"ן ואמרי אם יו"ד סי' ס"ג דאם לא הרגיש זיבת דבר לא בשעה שילא ממקור לפרוזדור רק אחי"כ לא מקרי הרגשה ועיין חת"ס סי' קמ"ה וקע"א בהשיגו על כונ"י ומ"ש לעיל בזה ואי"כ יל"ל דבזה"כ הוא דבעי' שהרגיש זיבת דבר לא בתחילה לאחר הרחם שהוא ראשית הפרוזדור וכיון שכאן החחיכה בביהר"ח אי"כ כשיולא הדם מהחחיכה לפרוזדור אינו פוגע בתחילת הפרוזדור רק באמצע ושם מרגשת זיבת דבר לא וזה לא מקרי הרגשה וטהורה מה"ה רק משום דיש הרגשה בפתיחה פהמ"ק או הזדעזעות גופה לכן בעי' ולא היתה פוסקת וכו' וכמ"ש:

ושוב כתב ב"י אבל מלשון הרא"ש שכתבתי לא משמע הכי אלא כמין חחיכות בשר היו יולאות בעלמן ואעפ"י שהי' דס בתוך החחיכות ופלי פלויי הי' מטהר משום דאין דרך אשה להיות רואה בענין זה אבל אם היתה רואה דס לחדי' בלא חחיכה בהא לא אירי ואפשר דכל כהאי נוונא טמוי כמי מעמא לה דאע"ג דתלינן במכה וכו' הכ"מ במכה שבלדרין אבל הכא שהמכה הי' במקור עלמו איכא למימר דמטמא לה ולפ"ז זה לשון דלא היתה פוסקת מלראות שכתבו ריבינו וריי"ו וכו' כלומר לא היתה פוסקת מלראות חחיכות בשר וכו' ובהגהות מהרל"ח בשם מעיו"ט הק' דא"כ גם לפירש"י טהורה ולא הי' לריך הר"ש לחלות בפירושו וגם על הטור קשה למה הביא דברי ר"ש כיון שאין נפ"מ לדינא, ועוד דהיינו דין הש"ס נופא ולא מעשה חדש כלל וכבר עמדו בזה אחרונים ועיין סד"ט סי' פקיח בחשו' שכי' ד"ה והכני, וזה כבר כתיב במעיל דדוקא בחחיכה בשר שאינה מגוף המקור טהורה לרש"י לפי שאינו דס כדות אבל כאן שהחחיכה הוא חלק מן המקור ומורקין מלאים דס כדה שפיר טמאה לרש"י רק לר"ש טהור משום שאין דרכה לראות כך:

וכדרש סק' ע"ש הנ"ל דאם המכה במקור עצמו אינה למיעוט דמעמאה לה הא מבואר ק' קפ"ז דאף אם המכה במקור חלי' גם כשידוע שהמכה מוליאה דם ואינ"כ גם כאן נמי אם נתרפא הדם בחמיכות וכו' ולפענ"ד נראה דקבלת הנ"י הוא כך דודאי אם יש מכה בגלדי המקור ודע"י שהמכה מוליאה דם ודאי חליכן שהדם בא מן המכה ולא דם מקור שהוא דם כדות כלל ולא מינכי' שלא בשעת ווסתה ודאי מוקמינן לחזקתה שאין כאן דם כדות במקור כלל אלא אפי' בשעת ווסתה יש לדון כיון דווסתות דרבנן ומכה ודאי מוליאה דם מוקמינן לחזקה שאין כאן דם כדות וכן באשה שאין לה וסת ועיין בש"ך ס' קפ"ז סק"כ כ"ל כ"ג אבל שהחיכות ג"כ הוא חמיכות מקור ודם כדה הוא והחורה שהרמו לפי שאין דרכה של אשה מה לי אם נאמר שהוא מחמיכות מקור זה שהוא בניהר"ח או שהוא מחמיכה מקור שבשאר במקומו ולכן לא חלי' שהוא מהחמיכות ועיין חוס' קידושין ע"ש ד"ה קידשה והייכו שבחב הנ"י הכ"מ במכה שבגלדין פי' בגלדי המקור אבל הכא שהמכה היתה במקור עצמו פי' שחמיכות מקור הוא המכה מיכ"ל דמעמא לה וכסברא הכ"ל ועיין כמין פי' זה בחסו' מהר"ש לובלין סימן קי"ח:

אבל ד"ש ל"ל סברא זו ולכן מעתה אפי' רואה דם מעש דאליכן בחכי חמיכות שבניהר"ח דהוי כמו מכה שידוע שמוליאה דם וכן הוקבע בש"ע שבחב המחבר סעי' ג' וכן אשה שבעקר מקור שלה וכמין חמיכות בשר כופלין בניהר"ח שהורה והייכו כפי' הפכי שבנ"י ובהגי"ה אפי' ראתה דם כל זמן שהחמיכות בניהר"ח שלה טהורה דאליכן הדם בחמיכה זו הואיל וידעינן בודאי שבעקר מקורה ומחמת מכה הוא, והטו"ז סק"ה הבין דכוונת רמ"א דאליכן במכה ולכן הק' עליו דאי"כ למה אמרו בגמ' ובפוסקים הטעם לפי שאין דרכה לראות בכך מ"ש מהאי דס' קפ"ז ס"ה דהקילו במכה בלאו הי"ט ע"ש:

אבל באמת אין זה במשמעות לשון רמ"א רק דאליכן בחמיכות שבניהר"ח ואף שהחמיכה הוליכה עמה דם כדות מהור דלא אסרה תורה אלא שהמקור עצמה מוליך הדם עמו דאין זה דרך רא"י שאסרה תורה וכמ"ש הטו"ז אא"כ אבל דכאן כיון שהמקור בשאר במקומו רק שהחמיכה מן המקור יולא לניהר"ח שפיר יש לחוש שמא בא הדם מן המקור שבשאר במקומו דהוי דרך רא"י ומתאה לכן ז"ל דאליכן שהוא מן החמיכות שבניהר"ח כמו דאליכן במכה ולק"מ:

ואפשר דמה שהוסיף רמ"א לשון ומחמת מכה הוא כדי לייסב קושי' הנ"ח שאם לא בדקה בשעת כפילה שמא אז ראתה דם מן המקור ועי"ז חי' ומחמת מכה הוא וכמש"ל דבשעת עקירה וכפילה ודאי אינה מכה שידוע שמוליאה דם כקושי' מעיל לבקה וכמש"ל לייסב קושי' הנ"ח ואי"ש:

אבל מ"ש הטו"ז על קושי' הנ"ח שאינו רואה שום חילוק בין שעת כפילה לאחר כפילה בזה כ"ל דיש חילוק דאם בעקר כל הזקור הדין עם הטו"ז דאפי' ראתה דם בשעת כפילה שאין דרך רא"י בכך אבל אם בעקר רק חמיכה ושאר המקור בשאר במקומו הדין עם הנ"ח דשמא ראתה אז מן המקור הבשאר במקומו כמי' שבחבתי:

וכן מ"ש הטו"ז דאפי' הוא בשעת ווסתה מותר זה הדין כיון שראייתה מסוכה וכו' ודלא כנ"ח שבחב דדין זה איכו מותר אלא בין וסת לוסת כמו כראה דאם בעקר כל המקור מותר אפי' בשעת וסת דכהי דהוי דם כדה מ"מ אין דרך רא"י בכך אבל בבעקר רק מקצת מקור וחמ"כה ושאר המקור בשאר במקומו כראה דהדין עם הנ"ח ודאי עמאה דחזקה אורה בזמנו בא והדם מן המקור שבשאר במקומו דהוי דרך רא"י ושפיר עמאה כדה:

ואמנם כל זה כשבעקר המקור או חמיכות מקור ובפרש מן הגוף שאינה שוב נופה ושפיר יש למעט מבשרה שאין דרכה לראות כך אלא מגופה וכמש"ל אבל בשבחבב המקור ועדיין מחובר בגופה במקום חיבורו אין לבו ועיין שבות יעקב ח"ש סי' ע"ח בשם דבר שמואל ותשובת מעיל לבקה סי' ל"ד וסד"ט סי' פקי"ח אבל כראה דגם בזה יש להחיר דכמו דדרשינן בבשרה שלריך שתראה בגופה ולא בדבר בפרד מגופה שאין דרך לראות כך כמו כן דרשינן בבשרה בגופה כמו שהוא בראייתה דהייכו שילא הדם מפי המקור לתחלת לאחר הרחם שהוא פרוזדור שכן הוא דרך רא"י ולא שילא מפי המקור בתחלת לאחר הרחם שאין דרך רא"י בכך ופרוזדור, וגם בזה כיחא מה שהקי' בש"ל ס"י ל"ד בעמ"ש וכמין חמיכות בשר כפלה לה בניהר"ח שאינו מובן דזה עצמה חחלת המעשה שבעקר מקור שלה ע"ש ולפי האמור אינ"ש דזה עיקר ההיתר לפי שפה המקור הוא בתחלת לאחר הרחם ואחי שפיר:

ואפשר בלבד דאפי' לדעת רש"י ותוס' ורמב"ן ורשב"א כמי שהורה עכ"פ מה"ת אם אינה מרגשת רק זיבת דבר לא אפי' לדעת בונ"י דזיבת דבר לא הוי הרגשה מ"מ לריכה שתרגיש שזב מפה המקור לתחלת לאחר הרחם ולא בחתלת וכמש"ל:

המורם מדבריכו:

א) דראתה דם בחמיכה והדם מובלע בבשר החמיכה לכ"ע טהורה אפילו לדעת הרמב"ם ותוס':

ב) בחמיכה ופלוח פלוי והדם בבקעים חלי' אי הרגשה היא פתיחת פתח"ק או הזדעזע גופה טהור לכ"ע משום דאינו הרגשה דם רק הרגשה הוא זיבת דבר לא לריא"ל מתאה ולחכמים טהורה לדעת רש"י משום שאינו דם כדות:

ג) בחמיכה הנעשו' כמין שפופרת לדעת תוס' טהורה לחכמים ואפילו בחמיכה גדולה אף דא"א לפתיחת הקבר בלא דם:

ד) ובכפלה חמיכות מקור אל ניהר"ח אף דודאי יש בחוכה דם כדות טהורה לכ"ע לר"ש משום דאין דרכה לראות כך ולרש"י משום דכיון דאין דרכה מב"מ מולן ועוד כיון דאיכא חלילה בכולי' ולחי' הרין משום דהוי הרגשה חמיכה ולא הרגשה דם ודם אמר רחמנא ולא חמיכה אמנם דוקא שלא בשעת ווסתה דחלי' בחמיכה אבל בשעת ווסתה כיון שהמקור במקומו מתאה דאמר' שהוא מן המקור כיון דאורה בזמנו בא ודוקא שבדקה בשעת כפילה ולא מלאה דם בדעת הנ"ח:

ה) ולדעת ב"י דוקא בראה חמיכות ולא דם להדי' ולרמ"א אפי' ראה דם להדי' ודוקא שלא פסקה מלראות כ"ז שהחמיכות בניהר"ח:

ו) בבעקר כל המקור וכפרש מגופה לר"ש טהורה אפי' הי' דם בשעת כפילה ואפי' בשעת וסתה לפי שאינו גופה ואין דרכה לראות כך ואפי' פסקה מלראות כיון שכל הראיות ודאי אינן כדרך רא"י ולפמ"ש גם לרש"י טהורה כיון שאינו גופה ואין דרכה בכך וחלילה בכולא הוי חלילה:

ז) ובשרבוב המקור כמי טהורה לדעת הר"ש כיון שאין דרכה שילא הדם מפי המקור בתחלת לאחר הרחם ודיכה כמו בתות ו' ולרש"י ודעמי' חלי' אם מרגשת פתיחת פי המקור או הזדעזע גופה מתאה אבל בהרגשת זיבת דבר לא טהורה:

ולכן בבדון דידן אם הוא רק שרבוב המקור דבעקר בגמרי לא שכיח כדמשמע מאחרונים קשה להחיר מדינא כיון שאינה רואה רק כ"ז שתלה להחזיר החמיכה ואי"כ פסקה מלראות ואפשר שדוחקת המקור למקומו ומשם יולא הדם ולפמ"ש זה מקרי דרכה לראות כך כיון שהוא מגופה והדם פוגע כשיולא מפי המקור בתחלת לאחר הרחם וגם מרגשת זיבת דבר לא דהוי לבוב"י הרגשה דאו' ומדרבנן מתאה בלי הרגשה ומן השמים ירחמו:

ומעין פתיחה סמוך לחוזמה כ"ל דגם הר"ש גופא לא החיר אלא בחמקום עינון דיש לדקדק בלשון הפוסקים שבתבו ועיהר אותה לבעלה הך חיבת לבעלה הוא שפה יחר דודאי לבעלה מיהר אותה ואלא למי הא בימי הר"ש כבר לא נהגו טהרות אלא ודאי כוונתו דדוקא לבעלה מיהר אותה משום דקשי' גירושין אבל לא החיר אותה להבשא לבעלה לבחתלה:

ובזה יובנו גם דברי הטור וביבו ירוחם שהוסיפו הכך חיבות ולא היתה פוסקת מלראות כל זמן שאותן החמיכות היו בבית החילון שעמדו עליו האחרונים בכ"ל ולפענ"ד כוונתם לפרש דברי הר"ש שטיהר אותה לבעלה משום שלא היתה פוסקת לראות כלל והיתה אסורה לבעלה לכן מיהר אותה כדי שלא תתגרש מבעלה אבל אם היתה פוסקת מלראות והיתה יכולה לטהר עצמה לבעלה אחיב לא הי' מטהרה כלל, וכיון שאשה זו יכולה לטהר עצמה לבעלה אלא שקשה לה הטבילה מחמת חקרון כים וייסורין וודאי לית דין ולית דיין לטהר אותה לבעלה בלי טבילה כן נראה לפענ"ד בזה, ודי יאיר עיניכו בתורתו ויכתבו בדרך אמת ובזה אתן החותמת, בברית נאמנה, ידידו דוש"ת בתהבה:

עמרם הקי' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה רנ"ג עוד להרב הכ"ל

מה שנזקקה נמכתבו שמים הרמב"ם נפ"ע מא"ב הי"ג וכל הרואה כתם עמאה למפרע עד כ"ד שעות ואם נדקה בתוך זמן זה ומלאה שהורה שמאה למפרע עד זמן נדיקה ונפ"ג מה' טומאת מו"מ ה"ז כתב הרואה כתם טמאה למפרע עד עת הספקידה וכן הנגד שכמלא עליו הכתם טמא למפרע ועד כמה עד שתאמר נדקתי החלוק הזה ולא הי' עליו כתם וכו' כמלא דברי הרמב"ם קותרי' זה את זה, לקיים דבה' תשכב ומושב מייבי שלא נדקה החלוק ומטמאה למפרע עד שעת נדיקה החלוק וכתמ"ז המור מלאייתה ועיש בכ"מ העשם בשם ר"י קורקוס דחייביכן שמא מיד אחר נדיקה החלוק ראתה והי' כתם זה בחלוק אבל נפ"ע מא"ב מייבי שנדקה החלוק אפי' רגע קודם מליאת הכתם ולא הי' בו כתם ואח"כ מלאה בו כתם דודאי עתה בא עליו הכתם אפ"ה מעיאה מצלי"ב למפרע או עד שעת שנדקה עלמה ומלאה עהורה כמו בראי' וזה פשוט ידידו דוש"ת:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה רנ"ד

שיליח בי' אישאלו בי' לפדר לו תרכ"ז לפ"ק:

ביתי הפוריס יזכה אור לישראיס כבוד ידידי הרבני
המופ"ש שמו יכון הבגיד הנכבד מו"ה יקותיאל
ווייס כי"י הה"ק בק"ק ביקאפיעד:

יקרת מכתבו הגיע עדי בעש"ק הענבר סמוך להכנסת כלה ויען הייתי עדוד היום ובדבר השאלה בשאם שיש לה חולי פלספאל אשר אמר עם הספר כי ידידי הגאב"ד דשם כי"י אסר ואח"כ פלפל עמו ידידי כי"י בדבר הלכה זו והקכיס עמו להתיר וביקש ממני שגם אני אקכיס להתירא הכה בלים ראה הגאון אב"ד מחותני כי"י מ"ש בזה בוב"ק ס"י כ"ח ואח"ש ס"י קמ"ח וס"י קע"א ואחרי אש ס"י פ"ג והשובות מהרי"א ס"י ר"ע וגם אני עני כתבתי בזה השובה אריכה זה שכתיס [ע"ל ס"י רכ"ג] אבל בעת אני עדוד מאוד ואחרי הפוריס לריך אני לבקוע עם בני כי"י ואח"כ במילי דפסקא ואין פנאי לעיין במקור הלכה חמורה כזו ולהיות בקומא בשבן על פקחים לא מלאתי בו תועלת לכן איכני יכול להסכיס לא בהיתירא כמו רבנו, ואני תמה על ידידי כי"י אשר הוא בעש"ב עדוד בעסקיו שהכנים ראשו בין הפוריס הגדולים אשר כתבו שהם מיראי הוראה בענין זה אבל להשיב מפני הכבוד על פלפולו אחיסה מעשי:

והנה כתב לישב דעת רמ"א סי' קפ"ז בספק אם הדם בא מן המקור או מן הלדדים תלי' במכה מכה ס"ס והקשו מה ס"ס הוא זו הא אם הי' דם כדה הרי היא אקורה, ומי' דתוס' כתובות דף ט' הקשו בשאם בהן כמי איכא ס"ס ספק מוכח עץ ואח"ל דרוסה איש שמא אין מחתיו ובפחותה מבא בי' ספק מוכח עץ ואח"ל דרוסה איש שמא בחוכם והק' פנ"ל הא הוי ס"ס שאינה יכולה להתהפך והעלו שם [בזה אני מעתיק לשונו ממש כי איכני יודע פירוש בכון בדבריו] דמעעם חזקה בגעו בה שייך לפלפל בספק הבולד בשאם זו והכה חזקת הגוף כבר אלך לו הלא שור שחוט לפניך אמנם חזקת כשרות שבשאם יכוף אותנו לדון בתחילה יותר ויותר על הכשרות בחופן שהיא מוכח עץ ואוכם כל מה שלא יתנגד לחזקת כשרות שבא כי בהיות ספק תחתיו ורבון מכחיש חזקת כשרות שבא ע"ב אנו מדייבין בתחילה לקיים בס"ס החזקת כשרות שבשאם, והכה ג"כ כ"ל דהכה הבי"ח העלה דחזקת אורה בזמנו בא לא להחמיר בלבד אמנו כי אם גם להקל שרק בזמנו בא ולא בעם אחרת ועי"כ אין שלא בעת וספק אם אנו מדייבי' והחזקה אומרת שאורה אינו בא אלא בזמנו וכל ספק הבולד לריכין אנו להתחיל לקיים חזקה ולומר ספק מן הלדדין ספק מן המכה ולקיים החזקה שאורה בזמנו בא אלו דבריו, הכה המתרץ קושי' פנ"י איכני יודע מנו וגם לפרש דבריו איני יודע רק כיון דאיכא חזקה כשרות מקיים לפ"ס אמרינן ס"ס אעפ"י שא"י להתהפך ובין אם זה כוונתו או כונה אחרת לא תירץ כלום על קושי' פנ"י דהתיכה בפחותה מבא בי' איכא חזקה כשרות שלא זיכתה בלון אלא היא מוכיע או אכוסה אבל פנ"י הק' נאמר כאן דספק מוכיע ואין מחתיו אי' להתהפך ולומר שמא אין מחתיו זיכתה ואח"ל מחתיו זיכתה שמא מוכיע ע"ש ובזה ליל מכה חזקת כשרות שהיא מוכיע או אין מחתיו דהא גם כשהיא מחתיו באוכם כמי היא בחזקת כשרות ולדיקה ועיין מהרש"ל חולין י"א בתודי"ה כגון, ואפי' כיון דלאו מטום חזקת כשרות דלדיקה אחי עלה רק חזקת כשרות לבעלה או לכהוכה מ"מ הרי כתבו חוס' שם דאדרבה אמרי' דאוקמא אחזקה הגוף שהיתה בתולה והשתא מחתיו היא דבעלה ועיין כתובות ע"ש ע"ב בתודי"ה אבל דחזקת הגוף עדיף מכל חזקות:

ומ"ש ידידי לישב בזה דעת רמ"א שגם מאוד ולא ראה דברי רמ"א בפנים שכ' וכן אם אין לה וסת קבוע והוא ספק אם הדם בא מן המקור או מן הלדדין אליבן במכה מכה ס"ס ובאין לה וסת לים חזקה שאין האורה בא אלא בזמנו דכל יומא זמנו הוא:

ומה שכ"ל בישוב קושי' פנ"י לפמ"ש הש"ך בדיני ס"ס אות ט"ו דהא דבעינן יכול להתהפך היינו היכא דספק הפני יכול לבוא קודם הספק הראשון כמו שם אות י"ג אבל בספק על ספק לא על ואח"ל על שמא לא דבר הוי ס"ס אע"ג דאין יכול להתהפך דהא אינא להפתפק אם דבר רק אם על ואח"כ עכ"ח אחה לריך להתחיל בספק זה מחלה לכן לא בעי' יכול להתהפך והא אין לספק ספק אוכם ספק לבון או ספק מחתיו כבעלה ספק אין מחתיו אלא אם בבעלה אבל אם היא מוכיע לים. ספיקות אלו ואח"כ ע"כ אחה לריך להתחיל בספק זה ספק מוכיע ספק דרוסה אים ולכן לא בעי' כלל יכול להתהפך:

ובפחותה מבא בי' כ"ל עוד עפמ"ש דגמ"ר בש"ך הכ"ל דהא דבעינן יכול להתהפך הוא ממת ספק באיזה ספק בתחיל וקדאי לחומרא ואח"כ לרמב"ם דקדאי מה"ת לקולא לא בעי' יכול להתהפך ע"ש והכה תוס' הקשו כוקמא בחזקת היתר לבעלה ואולו כיון דל"ל קלא הוי בלון רובא והקשו אח"כ מה מהני ס"ס ומי' דרובא בלון הוי רק דרבנן, ולפ"ז בפחותה מבא בי' גם בלי ס"ס איכא אקורה רק מדרבנן דמוקמי' בחזקת היתר לבעלה ואי' משום רובא בלון הא לא הוי רק מדרבנן ובדרבנן שפיר מהני ס"ס אף דאי' להתהפך דהא קדאי לקולא ואי"ש:

ובזה מיושב גם דעת רמ"ל דהא רואה דם מחמת הטמים מעעם וסת אחאין עלה וקיל"ל וסתות דרבנן וכ"ש וסת שעי' מעעה ואח"כ הוי רק דרבנן ולא בעי' יוכל להתהפך כנ"ל, ובזה הכני חותם בברכה שלום ואמת ושמחת פוריס ידידו דוש"ת:

עוד לו: מה שחזר על דבריו הלאשונים לפענ"ד לא הועיל כלום דרמ"א כתב אחלה בים לה ווסת אולה שלא בשעת ווסתה במכה אעפ"י שאין ידוע בודאי שמכתה מוליאה דם ואח"כ כתב וכן אם אין לה וסת קבוע לאחיר מכה ס"ס ועי"ז הי' קושי' הש"ך שא"י להתהפך ומי' ידידי לפי דעת הבי"ח חזקה אין אורה בא אלא בזמנו לכן לא בעי' יוכל להתהפך ודחיתיו דבאין לה ווסת אא"ל אין אורה בא אלא בזמנו, ועי"ז בא לחזק דבריו מקיום דברי רמ"ל שכתב ומ"מ בשעת וסתה הייבו בים לה וסת או מלי יום לבי יום הייבו באין לה וסת איכה אולה במכתה דאל"כ לא תטעה לעולם ואח"כ לא הועיל כלום דכתי דאשה שאין לה וסת אוטמת מלי יום לבי יום אבל אין כאן חזקה שאיכה רואה רק מלי' לבי' יעיין בבי"ח ובאחרונים וירואה שכן הוא ואפ"ה מתיר משום ס"ס ומפיר הקשה ש"ך שאין יוכל להתהפך ואין מקום לחילולו יעיין היטב וירואה שכן הוא אאמת, ובזה אתן החומת, ידידו הנאמן דוש"ת:

עמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה רנ"ה

שיליח בי' אישאלא יי"ג אדר לפ' בשמים ראש מר דרור מרכ"ח לפ"ק

שמחת פוריס, וימלא מאה שעריס, ידידי הרב הגדול
בתורה, מעוטר בתפארה, כ"ש מו"ה שלום
יונג כי"י הרב דק"ק ווערבוין:

כתבו הגיע עדי בזמנו ולא הי' לי פנאי להשיב עד היום עדיין וכי הוא זה, הבי"ר ביו"ד סימן קפ"ח הביא דעת תה"ד פי' רמ"ו דאשה שהרגישה שכפתה מקורה ובדקה אחיב

אחיך ולא מצאה כלום יש למצאה דודאי יצא מיפה דס כחדל ונחקנה אז כיעוך דהרגשה קברא דאורייתא פיכא דליכא למיחלי סרגשה נמידי אחריכא וסגיא דאי מכדם כ"ז ע"ג דפריך אי דארגשה לאחר זמן אמאי פטורים מן הקינון אלמא דקברא דאורייתא היא מדחייב עלי' קינון וכיון דקברא דאורייתא הוי כלמ"ד וסתום דאורייתא דאפי' נדקה ומצאה פטורה מצאה כדאיתא נכדה ע"ז ע"ם ופסקוהו סמחבר נסויע רס"י קיז ולכון הסויע רס"י קיז מכפתה מקורה לסוליא כ"ל דכוכתו דליכא למיחלי מכפתה למידי אחריכא וכמ"ם תה"ד סס ודיע סי' קפ"ח תמה ע"ז דהתם מאכי דכמלא דס על העד מלה לאחיז דהייכו אחר מיעור ווסם אז מצאה כתם עם הרגשה אז מצאה דס נמי רגלים אבל נלא"ם לא מסמע סס דמצא ע"ם ונפי' הפאתה ישראל נקוכי אחרון הקשה עוד למה דמבקיכן נסנועות חי' דהך מחכי' דכדם יש אייכי נסמוך לווסתה ואככיכה א"כ פריך סס מפיר לסמואל דס"ל נכדה ע"ז דוסתות דאו' ונס עוכה סמוך לוסתה מה"ם כמ"ם חוק' יצמות ס"ג ע"ג קד"ם חיינ אי דהרגשה לאחיז אמאי פטורין מקינון דנזה ודאי הוי קברא דאורייתא אבל אלא נעוכה וסם אז למ"ד וסתות דרבנן מכלי' לתה"ד דהרגשה הוי קברא דאורייתא, ועל זה תירן נמכתנו דתה"ד הוכיח מפיר דע"כ המקשן דאכתי לא אקיק אדמתי' אימר הרגשה סמם הוא ע"כ לא הוי ס"ל כדמסקנא נסנועות דאייכי נסמוך לוסתה וסככיכה דא"כ הוי"ל למיפרך אי דהרגשה ליחייב' סתים אי אככיכה ואי אפריכה דהא עכ"ח נפירם נקוסי אייכי דהא קתכי כמלא על אלה אותיוס דהייכו כטיעור ווסם וכבר כתבו הסוס' נסנועות סס ד"ם המסמם דנפירם מה אין זה טיעור וסם אע"כ דפי' נקיסוי וכיון דקי"ל מסמם מה נעריות פטור אינו אכוס ואפי' למ"ד חייב הוי"ל לפרוס נהכאה מועטה עיין סנועות סס ואי"כ חייב כמי אצריכה אע"כ דס"ל למקשן דלאו נסמוך לוסתה אייכי ופטור על הככיכה דאכוס הוא וחייב רק על הפריכה כגון דא"ל דארגשה והי' לו לפרוס נאחר מה דהרגשה קברא דאורייתא וסגג ופירם נאחר מי ולדידי' לא קס"ל קוסי' הגמרא נסנועות והא כמלא קתכי וכו' דהא לא כמלא דס עד לאחר תסמים רק ארגשה נסמם תסמים וא"כ מפיר מוכח מדברי המקשן דהרגשה אפילו נאינו סמוך לוסתה קברא דאורייתא היא אבל נסנועות פריך מפיר והא כמלא קתכי לנחר דמסכי אימר הרגשה סמם היא ומ"כ אי קאי אפריכה א"ל כמלאתי ולא רק ארגשה דהרגשה לאו כלום דתלינן נסמם ומיוסנ קוסי' הפאתה ישראל, ולפ"ז מוכח כמי דס"ל למקשן דאפי' נלא לאתה אח"כ כמי מצאה ודאי נהרגשה לאוד דאל"כ אמאי יהא חייב על הפריכה כיון מלא א"ל רק דארגשה ולא כודע מראתה עד לאחיז:

וכשאני לעלמי כראה דקו' ד"מ ודאי איכה מחולכת דאפי' כימא דהמקשן ע"כ ס"ל דחייב אפריכה מ"מ י"ל דהרגשה לאו קברא דאו' היא כלל אלא נראתה אח"כ אבל נלא ראתה איכה רק קברא דרבנן ומ"מ חייב קרבן נפירם נאחר מה דאם נסמם תסמים דארגשה דכיון דראתה לאחיז ודאי הי' דס נסמם תסמים כקוסי' הגמ' אי דארגשה לאחיז אמאי פטורין ואי דאכוס הוא ז"א דהי' לו לפרוס נאחר מה ואי דאכוס הוא סהרי לא ידע רק דארגשה וארגשה לאוד הוא רק קברא דרבנן ז"א דאי כמי הוי רק מדרבנן כמי לאו אוכס הוא וכמ"ם נכוניק יוד"ד סי' כ"ה דאפי' אי וסתות דרבנן לא מקרי אוכס כיון דמדרבנן צריך לפרוס סמוך לוסתה ממילא לא הוי אוכס אככיכה נסמוך לוסתה וחייב קרבן מה"ת והכא כמי דכוותי' ועוד אפילו כימא דלא כנוב"י מ"מ י"ל כהי דהרגשה קברא דאורייתא הייכו להיות קדאי דליכה לבדוק ואי נדקה אפי' אחר טיעור וסם ומצאה סמאה כקוסי' ד"מ וממילא דלא הוי אכוס מה"ת דהי' צריך לפרוס נאחר מה אבל אכתי מכלי' לתה"ד דאפילו נדקה ע"ז וחוויד סימן ומצאה סהורה דסמאה ודאי ועיין כדם ע"ז וחוויד סימן קיז אות ג':

אבל גם נוף הדבר סהוכיח דהמקשן נכדם ע"כ דס"ל דמייכי נאינו סמוך לוסתה ואפריכה דאל"כ ליקשי אי דארגשה ליחייב סתים אי אככיכה ואי אפריכה דהא דמעטי"ם לא פריך ליחייב סתים מטוס דיל דמייכי נע"ה לסכיהם וסיל כסכי זיתי חלב נהעלם אחד דאינו חייב אלא אחד כדאמרינן נסנועות סס מ"ח ע"א עיין סס נרש"י וחוס' ומוד דאיכא לאוקמא סהי' מזיד על הפריכה ואי דא"כ לא הוי סב מידיעתו על הככיכה ז"א דכבר כתבו חוס' סס ד"ם אי נס"ם חדא הוא דמיחייב אעפ"י סהוא מזיד על הפריכה מ"מ על הככיכה חסנינן לי' סב מידיעתו דאימר יכר אלבנ"י מ"ם, ומוד ד"ל דאייכי דארגשה ולא אמרה לי' ולא מידי דארגשה ואי"כ ודאי סוי חדא סנגה אככיכה ופריכה ואיכו חייב אלא אחת ואפי' אם האמה היתה ה"ה לזו ואיכה ה"ה לזו דמיינה סתים כדאמרינן נסנועות סס דהא גם האמה חיינה על הפריכה אם לא פירם ממכה נע"כ אחרי סאמרה לו ועיין חוויד ונפ"ם קוס"י קפ"ה מ"מ כיון דהוא פטור נכס"ג לים למיפרך דליהכי דחייבים סתים:

אמנם לפמ"ם לע"ל דאפי' הרגשה רק קברא דרבנן כמי נפטיטות לקיים דפפיר הוכיח הה"ד דהרגשה קברא דאו' היא דודאי ראתה אפי' נלא סמוך לוסתה דאל"כ מה פריך אי דארגשה לאחיז אמאי פטורים מן הקינון דלמא מייכי מחכי' נאינו סמוך לוסתה ואכוס אככיכה רק נאותיוס דודאי הי' דס נסמם תסמים ממא' וחייבים קרבן על הפריכה נאחר מי ודאי דגם על הפריכה הוי אוכס ז"א כיון דארגשה ואמרה לו דארגשה סוג צריך לפרוס נאחר מה מדרבנן ואי"כ לאו אוכס הוא ולא קשה כלל קוס' הגמרא נסנועות והא כמלא קתכי וכמלא לנחר הכי מסמע דהא נאמה לא כמלא דס עד לנחר הכי אבל כמלא לאחיז פטורים על הפריכה אף דלא היו אכוסים כיון דאפשר שלא הי' דס נסמם תסמים אע"כ ס"ל למקשן דהרגשה קברא דאורייתא היא דודאי ראתה ופריך מפיר לאחיז אמאי פטורים אבל נסנועות הוכיח מפיר דלא הוי אפריכה דא"כ לים כמלא דהא אמרה כמאתי דל"ל דאמרה ארגשה דזה איכו כלום דאימר הרגשה סמם הוא כדמסכי נכדם אבל למקשן דלא ידע מזה דהרגשה סמם מפיר י"ל כ"ל וא"ש:

אלא דים לפקפק ע"ז לפמ"ם מכח"י נחורת סנלמים רס"י קי"ן דרוב כמים מרגישים נעלמן אם רואות דס ועיין חת"ם יו"ד קפ"ג א"כ דלמא לעולם הרגשה לאו קברא דאו' ומ"מ פריך מפיר לאחיז אמאי פטורים כיון דחזי' נלא הרגשה ורוב דמים נאים נהרגשה אלא דאם ודאי לא ארגשה סטורה לסמואל אבל כאן דאפשר לומר דמעיקרא חזיא כי ארגשה אמריכן ודאי דאז חזיא ולא אחר תסמים כיון דלא ארגשה אז אחר תסמים ורוב דמים נאים נהרגשה, אבל ז"א דהא נכמלא על עד שלא קיימי' מנדקה נו לאחיז וא"כ ודאי ארגשה הרגשה עד ואף דהמקשן לא ידע מהרגשה סמם מ"מ הא כבר אכי לי' אימר הרגשה עד סוי וא"כ אי הרגשה לאו קברא דאורייתא י"ל מפיר דאחר תסמים ראתה נסמם נדיקה העד דאז ודאי ארגשה, אלא ד"ל דהרגשה הי' מן העד אבל הכי י"ל ג"כ סהי' מן הדם ונא נהרגשה כרוב דמים ולא ראתה מעיקרא כארגשה נסמם תסמים אלא ע"כ דהוא קברא דאורייתא והוכיח הה"ד מפיר:

וביישוב קוס"י ד"מ כ"ל לפמ"ם המדרכי הלי כדם סי' תסלי"ח נהא דאמריכן נכדם סיו ואם יש לה ופם חולה נוסתה ואם יש לה ופם זמן קנוע סהיא רואה דס חולה נוסתה מיכולה לומר זה הדם סהיא רואה סהור סעדיין לא הגיע ופתה ע"ם ועיין נס"ך סי' קפ"ז סק"ב דאפי' אין לה מכה כלל אמריכן מזה דס סהור והוא מן הלדדים להמרדכי מה"ם דעדיין לא הגיע הוסת ועיין נפסקי מהרלא"י סי' מ"ז מסוס דאין חורה אלא נזמכו ע"ם ועיין נסדר"ם סי' קפ"ז אות יד ד"ה נס"ך דאפילו למ"ד ופתות דרבנן הייכו דוקא לענין דכימא דנסמם ופתה ודאי ראתה דאורה נזמכו נא אבל לענין דכימא דסלא נסמם ופתה ודאי לא ראתה דאין חורה נא אלא נזמכו לכ"ע הוי דאו' ע"ם מלאה נסמאה ועיין חוויד סס אות וי"ו וכ"ז למס דקי"ל ופתות דרבנן כמ"ם הרמנ"ם פ"ח מא"נ הי"ד ופ"נ ממסכנ ומוסנ הי"ם אבל למ"ד ופתות דאו' דאפילו נדקה ומצאה סהורה סמאה מפני סאורה נזמכו נא עיין כדם ע"ז כמ"ב דאמריכן דאמה הים לה ופם שלא נסמם ופתה חזקה אין אורה נא שלא נזמכו, ולפ"ז כ"ל קברא ישרה דהא דמחלקי' דנהרגשה גרידא איכה סמאה ונראתה אח"כ סמאה מסמם הרגשה הייכו דוקא נאמה אין לה ופם אז אפילו נים לה ופם ושלא נסמם ופתה אי ופתות דרבנן והמסם הוא כן דהרגשה מטוי לה ספק ראתה אלא דמוקמינן לה נחזקה סהרה וסהורה אבל כי ראתה אח"כ הרי היא סמאה לפכיכו ויש כאן תרתי לריעותא חדא דהרגשה ועוד דהרי היא סמאה לפכיכו והכא חדא חזקה סהורה לכך סמאה למפרע מסמם הרגשה סומאה ודאית ועיין רפ"ק דכדם

אבל

אבל לע"ד וקהות דאו' אי אינגסה אלא בטעה וקהה ויש לה וקה אי אמריכן דהרגסה לחוד איכו ודאי לאחה אי"כ גם כטעלאה אחי"כ דס על הענד איכס טעאה ודאי ואפשר היא גם טהורה ודאי דהרי איכא הרתי למעליותא חדא חזקה טהרס וחדא חזקה דאין אורה בא אלא בזמנו ואפי' דס טהור ואפשר דאפי' מיכן ולהבא ה"י לכו לטהרס מה"מ אבל הא פסיקא דאיכה טעאה ודאי מעטה הרגסה אלא אמריכן הטתא הוא דאיסרע ולפ"ז סוכים הה"ד ספיר דע"כ הרגסה קבלה דאורייתא היא דודאי לאחה אפי' בדקה כטיעור וקה ומלאה טהורה כמי טעאה ודאי דאמריכן כיעוק וכיעה ולאבד דאל"כ מה פריך אי דאינגסה לאח"ז אמאי פטורין וכו' ואי עטוס דראחה אח"כ כקוטי' ד"מ ז"ל דמידי הוא טעמא אלא לטמואל והרי טמואל לטיעהו דקיל בכדה פ"ז וקהות דאורייתא ואי"כ דלמא מיירי באחה ביש לה וקה והוא אלא בטעה וקהה ולטיעהו אין לחלק בין לאחה אח"כ לגא לאחה דאם בגא לאחה איכה טעאה ודאי מחטה הרגסה בגאחה גם בגאחה איכה טעאה ודאי בטעה הרגסה וכמ"ש אח"כ דהרגסה קבלה דאורייתא היא דודאי לאחה אפילו בדקה כטיעור וקה ומלאה טהורה ואמריכו אילאו בטהרה וה' יטהר לבביכו לעבדו באמת ובתמים עדי יבכה ביחו בטו רמיס כבפסו וכפס ידידו דוס"ה:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה רנ"ו

שיל"ח ב' איפאלא ג' ויחי הרס"ז לפ"ק:

ברכה וחיים, מאלוקי הטמים, לאהובי תלמידי נ"ל הרבני המופלג חכון וסכון מו"ה יעקב דוד כ"י בלוהס ביטוב עבעעם:

מכתבך קבלתי ואני מוקף מרדין לכן אבוא בקילור אודות אזהרת הרופאי' באמת שהפילה אני פעמים דבר זה לריך ייטוב הדעת ומתיכות הבבה ולפי טעם הפרוס ממכה ועוד אמיס עלות בכפסי ואחפס בספריס לעת הפכאי אולי אמלא דבר מזה וכיולא בזה:

ולענין אמה אין לה וקה שהעלו אחרוכים בה' כדה לרביכו ר' יוכתן ז"ל וקד"ע ס"י קפ"ח וחוו"ד שם לאוס לדעת הרמב"ם ולא"ם דלריכה בדיקה בעולם קודם הטמים ואחר הטמים אך בימי עיבור והבקה שהיא בחזקה מסולקת דמיס אין לריכה בדיקה אם גם בטפלה הדין כן כמו דהיא בחזקה מסולקת דמיס לענין קביעות וקה כמ"ש האחרוכים ס"י קפ"ט סעיף ל"ג, הבה דין זה דמעוברת איכה לריכה בדיקה קודם ואחר הטמים אפילו אין לה וקה הביא קד"ע קימן קפ"ו סקי"ד בשם מהרי"ם פדוואה ורא"ה הטובה זו בפכים בקימן כ"ה ובלאה שדעתו להקל בזה יען שבוף הדבר לאוס לדעת הרמב"ם ולא"ם הוא רק חומרא ועיין בפ"ח קימן קפ"ו בשם הו"ם דבמקום שבהגו להקל אין להחמיר ואי"כ ודאי גם בטפלה יש לסמוך על זה שאיכה לריכה בדיקה כמו בלידה:

ואודות שהפילה לאחר ל"ה יום לבבילתה ע"ם בקד"ע וחוו"ד דגם בזה יש לאוס לולד דלא כעה"ג אבל זה רק לחומרא ולא לקולא ע"ם אבל כאן א"ל לזה כיון שהוא חוך כ"ד חודש להפילה לאסורה ובזה הבוח דעתך כעת דודך רבך הדוש"ם באהבה:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה רנ"ז

בע"ה יום ה' פקודי הרמ"ג לפק"ק ב' איפאלא הע"ל:

יתחדש כבשר כעוריו, ידידי אהובי, הרב המובהק חריף פיפיות כש"ה מו"ה אברהם לבי יוכב כ"י אבן יקיר בקהלתיכו יל"ו:

כתבו בא בטוסכלו שכל אדם מעריך מגילה עפה, באמריה כעימה ולרופה, ולא יכולתי להקדים קבי"ה לוטם אשר שואלי"ם ילכו בו בזה היוס, ועתה באתי עדי"ם אשר הקשה בבדה יש דקאמר אלא הבא אי דם טהור ליכא בתאי פליגי הא שם דף ל"ה ע"ב פליגי רב ולוי דרב ס"ל מעין א' הוא סהורה טיאתו וסהורה טהרתו ולוי אמר שהי מעיכות פן וכו' מאי ביכייהו שופעת מתוך ז' לאחר ז' וכו' מתוך מ' לאחר מ' לרב ריש לקולא וסיפא לחומרא לבוי ריש לחומרא וסיפא לקולא, וא"כ קשה דלמא כל מראה דמיס טמאים באתה ופא דכתיב בין דם לדם הייכו דיחלקו ביולדת שטופעת דם מתוך ז' לאחר ז' או מתוך מ' לאחר מ' ובפלוגתא דרב ולוי ויש בכל לך קולא וחומרא ביל, יפה הקשה והוא קושיא חמורה לפוס רהיטא, ואני כפלאתי עוד זאת הרי בקבהדרין פיד ע"ב אמריכן בסדיא דם לידה בפלוגתא דרב ולוי הרי להדיא דבין דם לדם בזה הוא דפליגי:

והנה לכאורה עלה בדעתי דלטון בין דם לדם דפיקס"י בחומם בין דם טמא לדם טהור, מטמע דמחלוקת זקן ומרא וקבהדרין הוא חלוי בהפרש שיש בין דם טמא לדם טהור שמא"ב אם מחלוקתם הוא אי מעין א' הוא או שהי מעיכות אין מחלוקתם חלוי בדם אלא במעין, ובזה הי' ריחא ג"כ מה שהקשה בקד"ש בחידוד הלכה שם דלמא פליגי בהמפלת חתיכה ובתוכה דם ובפלוגתא דקומכוס ורבבן בבדה כ"ל או בפלוגתא דר"א ורבבן שם ע"ם, ולפמ"ש א"ש דא"כ אין מחלוקתם בהפרש שבין דם לדם רק אם תוכה כעמה, או אם דרכה של אשה לראות דם בחתיכה, או אם מקור מקומו טמא, או אם לריך שיבע בבשרה ע"ם, ולכן שפיר הוכיח הש"ם דיש דם טהור ואז מחלוקתם על הדם בין דם טהור לדם טמא:

וכיוצא בזה אמרתי על מה שטמעתי מקשין אמ"ם שמ"ק בי"מ וי"ו דקאמר עשיר ודאי וכו' והקשו תוס' כיון שהמבוי איכו כיכר ליבטל ברובא, ואי' הש"ק דלא בטל דעשיר ודאי אמר רחמנא ולא ספק וכפי הבבה האחרוכים דרוב איכו ודאי רק ספק הקשי הא דרש"י במכחות וי"ו מכל אשר יעבור תחת השבט פרט לטרפה שאיכו עובדת וא"כ איך משכחת עשיר ודאי דלמא טרפה הוא ודאי דאזליכן בתר הלא לשמ"ק זה הוי רק עשיר ספק ועיין בדש"י מכחות שם ד"ה כל פרט לטרפה שאיכו עובדת משום דאין לה חיות לא חשיב עובדת, הבה יש לחלק דשמ"ק לא אמרה רק לענין ביטול ברוב ולא בשאר רוב, או כמ"ש הפלא"ה שפ"ק דכחובות ע"ם, אבל האמת כ"ל דדוקא אם הספק הוא הספק הוא הוא השיעי או עשיר בזה אמריכן דלריך ודאי עשיר ולא עשיר מלד רוב אבל אם הוא ודאי עשיר אלא שהספק בד"א אם הוא טרפה בזה די אם הוא כשר מחמת רוב והוא כעין שכתבכו:

אבל באמת הא ליתא משוביא דבקבהדרין הכ"ל דקאמר בין דם לדם כמי בפלוגתא דרב ולוי, לכן כ"ל דבאמת מלאה דרב דאמר מעין א' הוא והטהורה טמאתו והטהורה טהרתו הוא כנגד הקבלא והוא חק כפרה אדומה ואין הסכל מחייב כן ועיין בספר החיכוך מלוה קס"ו, אבל יובן עפמ"ש רמב"ן בחומש פ' תזריע כי לוה ביולדת זכר שהטמא שבעה בבדהה כי הבכהג שהתי שופעת דם מן הפקור ולוה שהוחיל עוד ל"ג יומים הטב בביתה לבקות נופה כי בכל אלה חוליא חמלים הדמים והלחות העבורות המעופשות הבאות מהמליה הדם ואז הבקה מלידה ומהריון והבא בים ה' עכ"ל, מבואר שדם טוהר איכו כשאר דם בדות רק המלים הדם וליחות המעופשות וא"כ יובן היטב שהטהורה טהרתו לבעלה אף שבא ממקור לפי שאיכו עיקר דם בדות ועמאתו לקודם ולמקדם לפי שהוא המלים הדם:

ולפ"ז אני אומר הא דס"ל לרב מעין א' הוא והטהורה טהרתו הוא רק מבבא כיון דבבר ידעיכן שים דמיס טהוריס באשה אף שבאו ממקור, הי' טיהרה הטהורה דם זה שבימי טוהר אף שים לו מראה דם טמא כיון שהוא רק המלים הדם אבל אי הוי אמריכן כדש"ד מעיקרא בבדה י"ם דבל דם דאחי איכה מן המקור טמא ליה סוס סבראא לומר דמעין א' הוא והטהורה טומאתו והטהורה טהרתו ודי' רב מודה לבוי דשתי מעיכות הן, וא"כ א"ש דבקבהדרין הכ"ל קאי למסקבא דבדה יש דים דמיס טהוריס באשה ושפיר קאמר בדם לידה בפלוגתא דרב ולוי, אבל בבדה פריך שפיר אי כל דם דאחי איכה טמא וליכא דם טהור כלל דאז ליכא למ"ד דמעין א' הוא בטאי פליגי וא"ש:

ובזה מדוקדק לטון הגמ' שבבהדרין שם דבקשו דם בדה דם לידה דם זיבה והוא אלא בדקדוק דאין זיבה אלא אחר בדה ועיין בנ"י יו"ד סי' קפ"ג סיעות הפוסקים בזה וא"כ הוא ל"ל למיתני דם בדה דם זיבה דם לידה, ולפמ"ש א"ש משום דפלוגתא בדם לידה בפלוגתא דרב ולוי, אבל בדם לידה בפלוגתא בדם בדה דאיכא דם טהור באשה, אבל אי לאו פלוגתא

בדם כדם דליכא דם טהור ליכא פלוגתא בדם לידה וכ"ע מודו דטמאי מעיקרא הן וכמ"ש:

ויותר כ"ל וסוף סעיקר לענ"ד בשכדקדק בגמרא דקנהדרין שם דחמיב בין דם לדם ג' מחלוקת בני דם כדם ובני דם זבים ובני דם לידה, וכן בין דין לדין שלש מחלוקת בני דיני ממונות ודיני מלקות, וכן בין כנגד לכנגד חמיב ג' מחלוקת בכנגדי אדם וכנגדי בגדים וכנגדי בתים, וכן כאן בכדם חמיב ג' בכנגדים ולמה לי' כולי שלי שלא קני כשרש"י בחומש בין דם לדם בין דם טמא לדם טהור, בין דין לדין בין דין לדין חייב, בין כנגד לכנגד בין כנגד טמא לכנגד טהור, ופוקל לגמי לחביא פלוגתא חדא בכל חד:

אמנם הרמבין שם חמיב על רש"י שכפי מדרש חכמים בין דם לדם בין דם כדם לדם יולדת ולדם זבה, בין דין לדין בין דיא בין לדיכי, לדיכי מלקות, בין כנגד לכנגד בין כנגדי אדם לכנגדי בתים לכנגדי בגדים, והכא טעמו ובין והלמ"ד לדמתם חסמא כמו ביתא בין דם לדם דין בדין כלומר שיפלא דבר למסמא בא' מכל הדמים וא' מכל הדיכים וכו' או טעמו בין דם לכל הדמים בין דין לכל הדיכים וגו' ועיין בעזרתי שם שהאריך בדעת רש"י, ותוכן דבריו דעת שפרש"י בין דם עמא לדם פחות וכן בין דין וכו' אין זה פי' על בין דם לדם רק על כי יפלא שיהי' מכוסה מהם בכל הדמים בין בדם כדם בין בדם יולדת בין בדם זבה בין טמא לטהור, וכן בדין יש' מכוסה בין בדיני בדיא בין בדיני מלקות בין זכות לחיוב וגו' ושיים לבסוף והולכו לפרש הבריתא דתחני בין דם כדם לדם יולדת לדם זבה בביתא במקום למיד שהביתא מורה על מקום המחלוקת שבין החכמים שהי' בין בדם כדם בין בדם יולדת בין בדם זבה וכן כולם כאלו אמר בין דם בדם בין דין בדין בין כנגד בכנגד כמים המבין זיל, מבואר מדבריהם שחזיל בקנהדרין שם פירשו האי בין דם לדם פי' בכל מיני דמים בדם כדם ולידה וזיבה בכל אלה הדמים צריך להיות אפשר המחלוקת זקן ממרא וסנהדרין, וכן בדין צריך שיהי' אפשרית המחלוקת בכל מיני דיכים הנמצאים בתורה דיא ודכים ודיכי מלקות, וכן בכנגדים צריך להיות המחלוקת אפשר בכל מיני כנגדי אדם ובתים ובגדים, ולפ"ז אים דהביא כל הני מחלוקת כדי לעלות מחלוקת בכל מין דם ובכל מין דין וכל מין כנגד, ואיך קושיא מעלתו לקיא דקושיא הגמ' בכדם היתה אי ליכא דם טהור באמה איך במאי פליגי במין דם כדם, ואי בפלוגתא דרב ולוי הלא זה מחלוקת במין דם לידה ולא במין דם כדה ואיך אמרה תורה בין דם לדם שאפשר להיות מחלוקת בכל מיני דמים גם בדם כדה וכמ"ש ואי"ש:

ובפשר עדוך לכר הקשה בקנהדרין שם האיך יליף בכדה יש דאיכא דם טהור באמה אלא לענין טומאה דבחולין ליג וליד פליגי הכאי בכמה מיני דמים אי מכשירין לקבל טומאה או לא או פליגי בדם שבשלו או מלחו דזעירי סיל בתכחות כיא דאיכו עובר ודעת רש"י פ' כל הנפר דף קיט דעובר וכ"כ ב"י יוד ס"ז בדעת הרמב"ם כי הם פירשו כן דברי רב בבריתות כיב עיש, ולפמים אים דקרא עכיא בכל מיני דמים איירי גם בדם כדה ופשיר יליף דים דם טהור באמה, אלא דקשה להיפוך אמאי לא קחמיב בבריתא כל הני דוקאי שהביא בפ' הכיל, מיהו יל דלענין הכשר שהוא דבר שאין זהוכו כרת ופגנתו חטאתה אלא אם יטמא אחיב יוכל לבוא לידי כרת והוא דרך רחוק שיוכל לבוא לידי כך דהא לא בעי הכשר רק לטומאה אוכלין ואין אוכל מטמא אדם אלא אם יטמא ויבא באוכל קודם ויאכלנו אדם יבוא לידי כרת והוא דרך רחוק דבשר קודם נופא אין כ"מ בהכשר דם דחיבה הקודם מכשיר למיד דאיריתא ואמו כי רוכלא ליחסב וליזל כל כ"מ ועיין ברמב"ם פיד ממרים הי"ב דחמיב טובא ועוד יש למלות כהכא וכהכא ודם שבשלו ומלחו הוא פלוגתא דאמוראי, ואפשר לתכא דבריתא פשיטא לי' לכן לא קחמיב לי' ואי"ש:

אבל מה שליא אלני למאי דאמריכן בירושלמי סנהדרין פי"א הי"ג בין דם לדם בין דם כדה לדם בחולין בין דם כדה לדם זיבה לדם לידה ופירש הפני משה שבחלקו אם דם כדה הוא או שבבר עברו עלי' ג' ימים וזבה היא או שהדם טהור לגמרי שהוא דם לידה ולא' מהן נראה לו לשמא ועיין בראי"ם כדה דף סיו איך הקשי בגמרא כדה יש הכיל דלמא לעולם כל מראה דמים טמאים ובין דם לדם משכחה לה דפליגי במין דם כדה וכגוונא דירושלמי הכיל וליא, ועוד יש להעיר קלה דלמא בין דם לדם פליגי בדם מהלכי שהים עיין כחונות ק' ובחוק ד"ש יכול שם ועיין כריתות דף כ' ולי"מ, ובזה שכבי חותם בברכה שלום ואמת ידידו הנאמן:

עמרם הק' בלוסף בקי"ק הכיל

תשובה רנ"ח

שיליח ב' איפאלא עש"ק לסדר וזה שמר הסמים הרפיא לפ"ק:

חן וכבוד, למוד ולבוד, להלמידי אחוני שרבני שהרון ושכון ירא ושלם כמו"ה יעקב כי":

מכתבך קבלתי ואודות שאלתך באשה מיקה שלא ראתה מיום לידה הולד עדיין רק עתה כמו רבע שעה אחר הסמים מלאה חלוקה מלוכלך בדם ולא הרגישה כלל שלא דם מבשרה וכשהפקה כיון דמבואר בקי' קפ"ט שלא דמיקה כל כדי"ח אחר לידה שולד אפי' גמלחו איכה קובעת ווסת אם יש לחוש כאן לעיש חוי"ד בשיטן קפ"ו דאשה שאין לה ווסת אם ראתה אחר הסמים אפי' מופלג מהסמים לריכה בדיקה גם אחר הסמים שהוחזק באיכה רואה עתה הסמים או דלמא כיון דדם בלא הרגשה איכה טמאה כדה מה"ה כמבואר רש"י קיז לא חייסיכן להכי:

מכותלי דבריך ביכר שהשבה כיון שאיכה קובעת ווסת כל כ"ד חודש הוי כאשה שאין לה ווסת ולריכה בדיקה גם וזיל מכמה טעמים חדא שהרי בחסו' מהרי"מ פדוואה קי' כ"ם כתב דאפי' לשיטת הקובלים דאשה שאין לה ווסת לריכה בדיקה לפני הסמים ולאחר הסמים מ"מ באשה מעוברת מודו דאיל בדיקה כיון שהיא בחזקה מסולקת דמים הביאו קדיט קי' קפ"ו אות ד' ומכחי שם וכתב בפ"ח שם אות ד' וכראה פשוט דה"ה למכיקה דחד טעמא הוא ואיכ עכ"פ מבואר דמה שהיא מכיקה איכו גורם להחמיר עלי' אלא להקל עלי', ועיין בקד"ט קי' קפ"ט סוף אות ליו דאמ"ג דמעוברת ומכיקה לריכין לחוש לראי' שראתה מ"מ איל לחוש לעוכה ביכוכים של אותו ראי' דהא אשה שים לה ווסת אם שיכתה ראייתה פיא איל לחוש לעוי"ג של אותו ראי' וכו' ואיכ כ"ש במעוברת ומכיקה דעדיפא מאשה שים לה ווסת וכו' ע"ש ואיכ אם באשה שים לה ווסת איל לבדוק רק פיא אחר הסמים כמ"ש חוי"ד שם בפי' קפ"ו כ"ש במכיקה דבני בפיא:

ועוד דהרי כתב קד"ט שם דהא דמכיקה איכה קובעת ווסת הייכו דוקא להחמיר לא אמריכן שאיכו בעקר אלא בגיפ אבל להקל קובעת ווסת וכו' ואיכ אם קובעת וכה לראייתה בתוך כ"ד חודש כיון דלקולא קובעת ווסת ודאי איכה לריכה לבדוק אחר הסמים בכ"ד רק פיא כדין אשה שים לה ווסת:

ועוד דמבואר שם בפי' קפ"ט סלי"ד עבדו ימי העיבור והבקה חוזרת לחוש לווסתן הראשון וכו' ועיין בטור שם וכו"ל הכיכא בי' פיו ואיכ אם הי' לה ווסת קודם ימי עיבור והבקה שפיר מקרי יש לה ווסת ואיכה לריכה בדיקה רק פיא, ומכ"ם בכ"ד דזיל בתר טעמא דאין לה ווסת לריכה לבדוק גם כיון שעלולה לראות מחמת מקריים חיים כן שמא גם מקרה החסמים חגרום לה כמ"ש חוי"ד בי' קפ"ו ואיכ אם הי' לה ווסת קבוע קודם ימי עיבור והבקה דאיכה עלולה למקרים רק עכשיו איכא בימי הבקה שמלאה דם בבע שעה אחר הסמים ודאי בגי בבדיקה פיא אחר הסמים ואם לא המלא דם אז שוב איל בדיקה, וזמן אותו הבדיקה יהי' מיד אחר הסמים ובדיקה שפוסרת אין לו עכין כאן כלל, ובזה יבא שלום וברכות יכותו על ראשך בכפשר ובפשר רבך הנאמן דושו"ט ושלום תורתך:

תשובה רנ"ט עוד להכיל

א) מה שאלה עוד במכיקה כיון דבש בימי הבקה חוששת לראיתה כדרך שחוששת לוסת שאיכה קבוע כמבואר רש"י קפ"ט אם לריכה לחוש רק לאותו יום בחודש כמ"ש הש"ך שם בקא"ל והאריך בזה בבקיל אי לריך לפרוש גם יום שלשים מראי' זו כמ"ש הא"ל כלל קי"ב אות ה' ודאי שעוד דבכון להחמיר לפרוש בשבי הזמנים שלא יבא חיו לידי איסור כרת אבל שלוגתא זו הוא רק מה בקרא עוכה ביכוכים אם לימים מלי יום לבי יום אי מחודש לחודש שלריכה לחוש לאותו יום בחודש שראתה פיא ואיכ כבר הבאתי [בפי' הקדוש] דבני שדי"ט פי' קפ"ט דבחוך כ"ד חודש איכה לריכה כלל לחוש

לעוכה

לעוכם ביכוכים ומעילה דאיל לחוש רק ליום ידוע בחודש כמבואר בסי' קפ"ב ס"ג ואם פ"א לא ראתה שוב אינ לחוש ליום ההוא וגם לריכה לחוש לוסת הפלגה כמבואר שם:

ב) ומה שמאלה אם ראתה נ"מ בזאי"ז בזמן אחד בתוך כד"ח מה דיכה איכי יודע מה זו שאלה שלא זה הוא סדין המבואר שאיכה קובעת ושם בימי הכקה שסס כד"ח ואפילו קובעתו נ"מ הוי רק כוסת שאיכה קבוע ולפמ"ש [בסי' הכ"ל] דלקולא אמריכן דקובעת ושם סי' כפ"מ מזה דאיל לחוש לעוכם ביכוכים אבל בבר כתבתי דבתוך כד"ח אינ לחוש לעוכם ביכוכים אפי' בלי קביעות ושם:

ג) ואודות מה שפלפלה אם אותו הזוג לריכין כפרה והטובה, הכה כעת אני טרוד מאוד ואין לי פנאי לפלפל בדבריך ולדין יש הטובה אבל מכותבי דבריך ניכר שלא ראתה רק פ"א אור ליום כי מרחטון ואי"כ אפי' איכה מכיקה אינ לחוש רק פ"א ואם אז לא ראתה אינ לחוש לו יותר דבעקר בפ"א כמבואר סי' קפ"ב ס"ג וכ"ש כשהיא מכיקה דאפי' נ"מ איכה קובעת ושם ואינ לחוש רק פ"א כמו לוסת שאיכה קבוע כמבואר סי' הכ"ל שליג ואי"כ כדין עשו ואינ כפרה:

ד) ומה שמאלה אימת זמן מבילה לאחר שהפילה הוא דין מפורש בסי' קל"ד ס"ג ובש"ך שקי"ד דלריכה ז' נקיים אחר י"ד יום ולריכה מאן דמחמיר להלריכה פ"א יום רק בעל כשם יחמיר לפרוש ליל מ"א וליל פ"א ועיין הגהה מהרב"פ שם [עיין בקר"ע שם אות ו' בדיה עוד כ' בטו"ז ובמחה"ש שם ובחשו' חת"ם יו"ד סוס"י קס"ב ובהגהות חוס' שבת ביו"ד דפוס ווילנא]:

ה) ומה שמאלה אם מיום שהפילה יש לה דין מכיקה כד"ח שאיכה קובעת ושם גם זה מבואר בפ"ה סי' קפ"ב אות כ"ח בשם כו"פ וכן הסכים בשד"ש דיש לה דין מיכקה דאין אבריי חוזרים עד לאחר כד"ח והחוו"ד כתב דאפילו הפילה רוח יש לה דין מיכקה:

ו) ומה שמאלה אודות זקנה שלא ראתה כמה שכים ומלאה כתם ואין לה בעה לתלות אם טהורה לבעלה שטוב פ"ק דכדה ה' כל הכשיס כתמן טמא למפרע וכשיס שאמרו חכמים דיין שעתן [דהייכו בתולה מעוברת וזקיכה כמבואר שם ד'] כתמן כראייתן ופרש"י מכאן ואילך טמאות חוץ מתיכוקת שלא הגיע זמכה לראות וכו' ומבואר דזקיכה כתמה טמא, ודברי מ"א חיא סי' י"ב תמוה' וכבר דחאו פ"ת סי' קל"א אות ג', ומה שהקשית מסי' קפ"ט סע"ל לק"מ דשם הפי' לעכין לחוש לוסת דיכה כתיכוקת שלא הגיע זמכה לראות שמבואר שם דיכה קודם לזה ע"ש בטור, והוא מבואר יותר ברמב"ם פ"ט מא"ב ה"ה, ובזה תכות דעתך והי' שלום וברכה חיים עד העולם כנפשך ונפש רבך הכאמן דושו"ט:

שמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ר"ס

אחר"ש אבא על דבר שאלתו הכה מכיקה כל כ"ד חודש אחר ליכת הולד איכה קובעת ושם אפי' מה הולד לו גמלתו דדמים מסולקי' ממכה כל כ"ד חודש ומ"מ חוששת לראי' שראתה כדרך שחוששת לוסת שאיכו קבוע דהייכו שליך לפרוש עוכה לסוף לי' לראייתה וכן פירש מהר"מ פדווא סי' כ"ה כמבואר סי' קפ"ט שליג וכראה שגם חוששת ליום החודש ולוסת הפלגה אבל לוסת הדילוג אין לחוש בפ"א כמ"ש המחבר שם ס"א ומ"מ יפה עשה שהחמיר על עלמו:

ומה שמאל מהיום והלאה אם איכה לריכה בדיקה קודם תשמיש ולאחר תשמיש, עיכו שפיר חזו דהש"ך בסי' קפ"ו מסיק דכל אשה שאין לה ושם כמי איכה לריכה בדיקה קודם תשמיש ולאחר תשמיש, אבל מדברי חוו"ד שם נראה שלריכה בדיקה וכן משמע מקד"ט שם, אבל בתשובת מהרמ"ם סי' כ"ט הביאו בהגהה מהרב"ם וכן בס"ט הביאו דמעוברת אליבא דכ"ע אינ בדיקה קודם תשמיש ולאחר תשמיש דסיא בחזקת מסולקת בדמים כמבואר בסי' קפ"ט שם כולנס יחד מעוברת ומכיקה כל כ"ד חודש, שוב ראיתי במהרמ"ם עושים והשאלה הי' במכיקה ובזה העלה לדיכא דאינ בדיקה לפני תשמיש ולאחר תשמיש וא"כ בכ"ד אינ בדיקה לפני תשמיש ולאחר תשמיש וכ"מ שאינ בדיקה אין להחמיר ולבדוק משום שמא לבו כוקפו ופורש כמ"ש הש"ך שם סי' קפ"ו, ובזה אחתרס בשלום וברכה חיים עד העולם ידידו דו"ש:

שמרם הק' בלוהס בק"ק הכ"ל:

תשובה רס"א

שליח ב' אוריאלא ה' לפ' אה בריתי שלום תרכ"ח לפ"ק:

נשאלתי כמה פעמים אם מותרת לאשה לשבים נגדי לבעוכים כדי שתגיל עלמה משומאה כתמים אשר סכוב"י בדג"מ קיהה בדבר והח"ם שהביא השואל והוא ביו"ד סי' קס"א לא כתב אלא שאין מוחין בידם וגם זש רק בגד עליון ולא בגגד שסמוך לבשר כחלוק וכתונת ע"ש:

תשובה כתב המחבר סי' קי"ן סעי' יו"ד כתם שכמלא על דבר שאיכו מקבל טומאה לא גזרו וכו' וכן כתם שכמלא על בגד לבוע טהורה וכ' רמ"א לפיכך הלבש האשה בגדי לבעוכים כדי להלילה מכתמים ודג"מ שם כתב אדברי המחבר המסכי שלא הביאו שום חולק ובהגה"מ פ"ט מא"ב אות ו' כתב בשם רש"ם ובשם ראב"ן שלא אמרו בגמ' אלא לטהר הבגד שלא יטמא טהרות אבל האשה עמאה לבעלה אפילו כמלא בבגדי לבעוכים וכיון שגם הרמב"ן מחמיר כמבואר בב"י קשה להקל כגד שלשה אורי עולם:

ואני אומר דדג"מ מדויל ידי' משהלש וזו היא שקשה עליו שהרי כתב בבוביק יו"ד סי' כ"ג הטעם דדבר שאיכו מקבל טומאה איכו מקבל כתמים דכ"מ הק' אמאי כתמים טמאים הא הוי ס"ם שפק מעלמא ואתיל ממכה שמא מן הלדדים ואי' אחרוכים דשפק מן הלדדים לא הוי שפק דרוב דמים מן המקור והוא הק' בשפק א' שמא מעלמא כמי יטהר דהא חזיכן שלא בהרגשה ואפי' מן המקור טהורה מה"ת רק מדרבן טמאה ושפק דרבכן לקולא ואי' דבלא הרגשה דוקא האשה טהורה כדה אבל מ"מ הא קי"ל מקור מקומו שמא אי"כ אם כגעה בדם טמאה טומאה ערב מה"ת ואי"כ לעכין לטמאה טומאה ערב הוי קדאי ולחומרא שהוא שגופה מן המקור ושוב גם לעכין שהשה טמאה ז' שהוא מדרבכן כיון דהוא בלא הרגשה כמי אזלינן לחומרא אלא דאכתי קש' דלעכין טומאה ערב שהוא רק טומאה מגעה בדם איכה מטמאה מבפכים כבחוץ דהוי מגע ביה"ם ואי"כ הוי ס"ם שמא מעלמא ואתיל ממגופה שמא כשף מאותי מקום על הבגד לחוץ ולא כגע כלל בבשרה מחוץ ושפיר הוא טהורה אלא דז"א דאכתי לריכין לטמא הבגד שבו כמלא הכתם משום מגע והוי קדאי לחומרא להכי מטמאים גם האשה והתיכה בבגד המקבל טומאה אבל בדבר שאיכו מקב"ל ס"ם הי"ט לכן איכו מקבל כתמים ע"ש ובדבריו מיושב שפיר הרב אב"ד דלא אמרו כתמים רק לטהרות כיון שהבגד טמא לטהרות ממילא גזר גם לבעלה וע"ז ודאי קשה אי"כ בבגד לבוע דג"כ הבגד טהור אמאי גזרו כתמים לבעלה ובתשו' אחת הארכתי לי"ש בדברי דג"מ וכאן ל"ש ב' חי' שכתבתי שם [עיל סי"ב]:

אבל גם בזה כ"ל דהכה דעת הרמב"ם פ"ט מא"ב הל"ו דאין כתם טמא עד שיעבור עליו ז' שמכים ויעבור הכתם דאז ידעי' שהי' דם ודאי ולא לבע ע"ש אבל דעת הרשב"א בתו"ב ריש שער הכתמים דבשמא מחזקי' לי' בדם וממה אלא שאם לא עבר ע"י ז' שמכי' אז אף דאכתי אפשר שהוא דם כדה מ"מ אלי' בלבע ע"ש באריכות ולפ"ז אני אומר דהא דלא גזרו בבגד לבוע ופירש"י לפי שאין הכתם ניכר בו כמראה דם גמור הי"ם דכאן לא מחזקי' לי' בדם וחלי' שהוא לבע מס' שמא הוא לבע ואתיל דם שמא מעלמא או מעלי' ואין לריך לבדר להעביר עליו שמכים כיון דאף אם יעבור לא יהי' טמא רק מספק וגם אם לא יעבור לא יהי' טהור רק מספק וזה עדיף מסברת כוב"י דהיכא דאיל לבדר שני הספיקות איל לבדר, אבל עכ"פ אם איכו שהעביר עליו ז' שמכי' ועבר דבבדר שהי' דם גם הבגד שמא למפרע וכל טהרות שבעשו ע"ג טמאות ולפ"ז אי"ש דעת הגמ"י דסיל כב"ל ולפ"ז בשלמא בדבר שאיכו מקבל טומאה דאין לדון על הדבר כלל ואיכו ככתם בכלל הספק כלל שפיר לא גזרו לבעלה אבל בבגד לבוע כהי דכ"ז שלא העביר עליו ז' שמכים ועבר לא גזרו טומאה על הבגד אבל לבעלה גזרו כיון דאפשר שהבגד יצא לכלל טומאה אם יעבור עליו ז' שמכים ויעבור ונמלא בעל באיסור למפרע שפיר גזרו עליו ועיין כעין סברא זו בתוס' פסחים דף יו"ד ע"א ד"ה הלך ואי"ש:

ועוד נראה דזיל הגמ"י שם וכתב עוד דהכי קילותא לא נאמרה אלא לבגד שלא לטמא טהרות הכונעי' בה אבל האשה טמאה מדלא קאמר בגד לבוע איכו מקבל כתמים כליסכא דתכן בתחכי' וכ"כ ראבן כדבריו שאפי' היו כולן לבעוכי' מכיון שהכתם ניכר בהם טמא ע"ש ומבלי האריך בדקדוקים כ"ל לבאר כוכתו ולשונו דיש לדקדק בלשון הבריתא

דאמרי'

תשובה רס"ב

דאמרי' אלא הוחרו ונסיר אלא תקנו וכו' אלא לסקל על כתריסן ואמאי לא קסבי אלא לעסר כתריסן, לכן כ"ל דנאמר לא עסרו כתריסן אלא סקילו על כתריסן דרבי' פי' לסקל על כתריסן שלין הכתם כיכר בו כמראה דם נגוע ולכן הנגע עסור דמאי כמו עומאה בלועם ועיין סימנ בתוס' וח"ו הרין נדם מיב כיון שלינו מקפיד לסוליאו כיון שלין הכתם כיכר בו כמראה דם נגוע בחמה הנגע עמא וגם החמה לבעלם עמאה וסייגו דקאמר כיון דלא עסרו כתריס בנגע לבייעם לומר שלינו מקבל כתריס רק הקילו כ"ל מיקל עליהן שלא יהיו ביכרים כמראה דם נגוע ח"ב חאי קילוחא לא כאמרם אלא לנגע שלא לעמא עהרות הכונעי' בו ולכן הי' בקילוחא אבל החמה עמאה הייגו אם הנגע עמא שכיכר בו מראה דם נגוע מעח"ב אם הי' רולים להקל על החמה שלא הי' עמאה לבעלה הי' לריכין לעהר כל כתריס בנגע לבוע אפי' כיכר בו מראה דם נגוע והוכיח זה מדלא קאמר נגע לבוע אינו מקבל כתריס כליסנא דתכן בתחי' מוכח דיש אופן שמקבל כתריס ועי"ז כתב שפיר וכ"ב ראנין כדבריו שאמרי' היו כולן לבעוכים מכיון שהכתם כיכר בהם עמא והוא אלא הרי לא נזכר בדברי ראנין כלל חילוק בין הנגע ובין לבעלה אבל הוא הדבר אסר דבריהי שגם ר"ש אינו מחלק אלא סיל דאם הדם כיכר הנגע עמא וגם לבעלה אסורה רק הכלית הקולא הי' שלא יהי' כיכר ויהי' הנגע והעהרות עהורים ומילא עוחרת לבעלה וזה הוא כדברי ראנין שאם הכתם כיכר ואינו עומאה בלועה הכל עמא בין הנגע ובין לבעלה ולפ"ז אין דברי הג"מ סוחרים לדברי כונ"י:

אבל מה דקסבי' לי על דברי כונ"י הוא מדאמרינן ר"ש מרבנן ופירש"י דלמא אנגעה ולאו אדעתה ר"ל אמר שמואל הוא דאמר כר"מ סיל דאמר לא הזכירו חכמים גזירה כתם אלא ע"ד המקבל עומאה הלכך כל הני היובתא לאו קושי' כיכסו דשמואל לא איירי בהרגעה כלל ומצואר דעת רש"י דאם מוחזק לן שלא הרגיעה ודאי עהורה אפי' מדרבנן אלא דר"י מסכי דשמואל קאמר רק עהורה מה"ת אבל מדרבנן מודה דעמאה מעום המדרבנן חייש' דאנגעה ולאו אדעתה ועיין בחידוד הלכות ס"ם הכ"ל ור"ל מידם דאפילו מדרבנן מעהר שמואל מעום דס"ל כר"מ דדבר שאינו מקבל עומאה אינו מקבל כתריס אף דחיישי' בראתה מגופה אי בכתלה על דבר המקבל עומאה דלמא אנגעה ולאו אדעתה' ועיין בחוס' שם ואיב איך אפשר לומר דר"מ בדבר שאינו מקבל עומאה מעום כיון דהנגד מהור עוב גם האשה עהורה ולקולא הא רבנן חיישי' לשמא אנגעה ולאו אדעתה ואיב אי מגופה הוי כודאי אי' תורה כתים הסיב בדיני ביים אות חי' דלא אמריכן קדיר לקולא אלא בדבר שעיקר איסורו מדרבנן שגזרו אטו ר"ל אבל בגזיכה של עכוים שאסרו חכמים מעום דאסרו שמא הועמד בעור קינה כבלה הוי כאלו ראינו שהועמד בקינה כבלה ואם יש ספק אם הוחלף בגזיכות ישראל בגזיכות עכו"ם אסור ולא אמרי' קדיר לקולא ואיב אם ידעי' דאנגעה מגופה כיון דאסרו חכמים שמא אנגעה ולאו אדעתה' הוי כאלו ידעי' בודאי דאנגעה והאף דיש ספק שמא מעלמא לא אמרי' בזה קדיר לקולא ולא"ל:

אלא יהכנו דבריו לפיטה חוס' שם דלא חיישינן כלל לאנגעה ולאו אדעתה רק אפי' לא אנגעה מדרבנן אמנם בחוייד פי' ק"ן אות ח' המה עליו דאיב אם ידוע שלא בא מעלמא כגון בהא דשמואל דנדקה קיקע עולם הה' שמאה אפי' בדבר שאינו מקבל עומאה ואמאי אמר שמואל דעהורה, וגם מה שסק' בוכ"י דהוי קדיר המוס דאם נסוק של מבחים לא מברה ואיב ודאי מגופה הוא כדאמרי' בכדה ג' וכתי' כ"מ לכן כ"ל מ"ד שכ' בוכ"י בדיל מעמים חי' רשב"ל ינמות קיים ובמהיב מ"ל ב"ל דלא אמרי' סמלים אלא בשכי מיעוטי' כגון רוב כנים מהבגרות ויולדות דמיעוט אינן מהבגרות ומן רוב המהבגרות יש מיעוט מפילות אבל בגוב שלם וחד מיעוט לא אמרי' סמלים ולפ"ז אני אומר דהוי קדיר מכח הספק שכי שמא מן העלי' מם האמר כחיוון המוי"ז רפי' ק"ן דרוב דמים מן המקור מה בכך שא רוב דמים הבאים מן המקור הם בהרגעה כמים מכחי' שם ואיב יש כאן מיעוט דמים הבאים מן העלי' ומן רוב דמים הבאי' מן המקור יש מיעוט הבאי' בלא הרגעה והרוב הוא בהרגעה ואיב איהרע לה רובא וסמוך מיעוטא דעלי' לחזקה מסרה של אשה וסוף פלגא ופלגא

וכיון דלא אנגעה אפילו הוא מן המקור אינם שמאה רק מדרבנן סוף קדיר ולקולא אלא אינה לעכין טומאה כדם אבל לעכין טומאה מרב דאשה דטמאה מה"מ מעום מקור מקומו שמא אף בלא הרגעה שפיר שמאה אלא דגם בזה יש ס"ם כמ"ש כונ"י אלא בנגד יש רק ספק אחד דאו' וכיון דאינו שמאין הנגד שמילא שמאה גם לבעלה וזה ל"ש בדבר שאינו מקבל טומאה הכל כמ"ש כונ"י:

אבל עוד הק' מוי"ד דאיב לרבי בכדם מ"ז דקיל מקור מקומו מהור כפל דין כתמים בגירה לימא הכן כתמים דלא כרבי, ולפמכד"ב לחלק דדוקא בדם מכה שבמקור קיל לרבי שם מקור מקומו מהור ואין דם המכה שבמקור מטמא אבל דם כדות שבמקור הרי אם הי' יולא בהרגעה שהי' מזדעזע גופה או מרגעה פתיחה פהמ"ק או זיבה דבר לא הי' הדם שמא ככל דם כדות וגם האשה הי' שמאה כדם אלא שגילתה החורה שאין האשה שמאה כדם בנשים עד שהרגיש בנשרה וכ"ז לעכין טומאה כדם דאשה דגלי קרא אבל דם שהי' שמא בעודו במקור כדקאי קאי ולא נטהר בשמא שילא בלא הרגעה ושפיר הדם שמטמא הנגד ואכן כתמים כמי כרבי וכ"ל ועיין כונ"ש יו"ד סי' ל"ז באורך:

עוד הק' דאיב אם המלא כתם בשפירה ז"ב דבלא"ם שמאה לטהרות לא הטמא מעום כתם וגם זה לדידי ודאי לא קשה דהרי לפמ"ש הוי רק קדיר מכח חזקה טהרה של אשה ובשפירה נקיים דליכא חזקה טהרה לא הוי כפק כלל ושפיר שמאה מעום כתם בלי טומאה דנגד אלא אפי' לכונ"י כמי לא קשה דהרי בג' ימים ראשונים של נקיים אין תולין כתם אפילו יש שמה לתלות הואיל והוחזק דמעיכה פהות וכ"ש דלא אמרי' ספק מעלמא ואיב ודאי שמאה מעום כתם בלי מעם דטומאה בגד ולכן גם אחר ג' ימים שמאה מעום לא פלוג אי דאפילו אחיב הי' דלא מקרי הוחזק מעיכה פהות לעכין שלא כתלה אם יש שמה לתלות מ"מ לעכין זה מקרי הוחזק מעיכה פהות היכא דליכא שמה לתלות דלא כימא דהוי ס' מעום שמא מבחה בשוק של מבחים ולאו אדעתה וכ"ש דאז ודאי הוי מלחא דרמי' עלה וז"ש:

ומה שהק' עוד כיון שהטעם מעום שהנגד שמא הקשי אמאי שמאה בכתם כגרים ועוד הא בעי' רביעית כדאמרי' בכדה כ"ה רק חוס' כתבו דף ס"ז ד"ה במקור דהלל"מ הוא שהאשה שמאה אף דהוי ביה"ש ופחות מרביעית וכיון דלדעתו אין הדם שמטמא בביה"ש הא לא הטמא פחות מרביעית ע"ש הכא מ"ש דהלל"מ הוא שהאשה שמאה וכו' לא כוון יפה דחוס' לא קאי אדם כדות רק על דם מכה שבמקור דרבנ"ג סיל אשה עהורה ודם שמא דקאמר דרך מקור וע"ז כתבו חוס' דמקור שמטמא הדם אעפ"י שהוא ביה"ש ופחות מרביעית הלל"מ הדב שהמקור שמא והאשה עהורה:

אבל בגוף הקושי' שהי' הסובוה בדבר אחא דלו יהיבנא שאין הנגד הטמא רק ברביעית דם מ"מ כיון שבכ"ש ברביעית דם שמטמאי' הנגד מעום שמחליטין שהוא מן האשה דזה שוי שפק דאוריתא שוב אבו מטמאי' גם האשה מה"מ בכגרים ועוד דליכא למיחלי שמאכולה מעום שאבו מחליטין שהוא מגופה דלא ליהוי כי חוכא דברביעית מחליטין שהוא מגופה ובכגרים ועוד כימא דאינו מגופה:

אבל בלאה"כ לק"מ דחוס' לא כתבו רק דהוא הלל"מ שהדם שהטמא מן המקור שמקומו שמא אף שהוא ביה"ש וגם שהדם שהטמא מן המקור שמקומו שמא שמטמא נמנע בפחות מרביעית אבל לא שהדם שמטמא אחרים בגית הסחרים ושפיר כתב כונ"י דאם לא נגע הדם באשה בחוץ אינם שמאה מעום דביה"ש אין הדם שמטמא אבל הנגד שמטמא הדם בפחות מרביעית דכך הי' הלל"מ ומכ"ש דלפמ"ש דדם כדות הבא שלא בהרגעה יש לו כל דין דם כדות רק שאין האשה שמאה כדם ודאי לק"מ דדם כדות שמטמא בפחות מרביעית ואין שמטמא בפחות רק בחוץ:

ומה שהק' כהי' דהנגד אינו מקבל טומאה מ"מ יש לדון על הדם אם הוא שמטמא וכיון שמחליטין שהדם שמטמא דהוא קדאי' כשמא גם האשה, ולפמ"ש כיון שהנגד אינו מקבל טומאה אינו מקפיד על דם שבבלע בו ובטל לגבי הנגד ואינו שמטמא ואם יכנסו בטל לגבי המים ויכול לכנסו באופן שיתבטל בודאי ושוב אין לדון על הדם כלל והדבר

לריך הלמוד בסוגי' דכדם ס"ב ואין הזמן מסכים:

אמנם לפמכד"ב פשוט הא דלא בזו כתמים בדבר שאינו מקבל טומאה מה"מ אינם שמאה כדם אלא אם דאשה בהרגעה דדרבי' בנשרה עד שהרגיש בנשרה ובזו

מכמים אם מלאו דם נפרוזדר שלא נסרגם אמו נסרגם דאם כמסר שלא נסרגם יסעו למסר גם אם ימלאו דם נפרוזדר נהרגם אבל כאם אין נגמרים אין נגנד ליכא למיסעי אמו דאי' נסרגם מגופם ומסורה אפי' סוא מגופה כיון שסוא שלא נהרגם רק כיון שאינו מעמאי' הנגד יודעי' העולם שאינו מחזיקין דם זה לדאי' מגופה ואפ"ם מסהרין האשה וסוב אחי למיסעי דגם נהרגם האשה מהורה לכן גזרו טומאה גם על האשה וכ"ז בדבר המקבל טומאה אבל בדבר שאינו מקבל טומאה שהנגד מסור ליכא למיגזר כלל אסו דאי' מגופה נסרגם וספיר אינו מקבל כתמים וקרוב

הדבר שלזה נתכונו חוס' כדה כ"ה ד"ה כי' כתמי':

ועוד כ"ל דקש"י קושי' נוב"י אמאי כתמים טמאים כיון דחזי' שלא נהרגם ואפי' הוא מגופה אינה טמאה אלא מדרבנן א"כ הוי סדיר שמא מעלמא ולקולא ואי כתמי' כ"מ דהרי נשוק של מנחים לא מצרה בלסור לא כתעסקה כדאמרי' בכדה ג' כימה מצרה ולאו אדעתי' כמ"ם חת"ם ס"י קפ"ב כיון דהוי מידי דלא רמי' עלה אך לענין מהרות הוי סדאי' דדם מטמא אפי' בלי הרגשם כיון דמקור מקומו טמא וספיר כתב הרב אב"ד דלא אמרו כתמים רק לענין מהרות ולא לגבלה אבל כיון שאמרו כתמים לענין מהרות שוב הוי מלחא דרמי' עלי' ולא מצרה ולאו אדעתי' דהא לריכה ליזהר בכתמים משום מהרות וממילא ליכא ספק מעלמא וטמאה גם לגבלה ולא קשה עליו קושי' הראב"ד מכדה כ"ח וכ"ז בדבר המקבל טומאה אבל בדבר שא"מ טומאה דאינה לריכה ליזהר משום מהרות שוב אמרי' מצרה ולאו אדעתה והוי סדיר ולקולא ומשרים אינה מקבל כתמים וכ"ז למדתי מפניני אמרי נוב"י ותת"ם רק הוספתי קלת ביאור [ע"ל ס"י ר"ל רס"ב ורס"ח]:

ושוב מלאתי בחידושי הרי"ן לנדה דף כ"ז ד"ה מודה שמואל שכתב וה"ו משום דבדבר המקבל טומאה כיון שמא שכמלא עליו הכתם טמא גזור בה רבנן כדי שלא יבואו לטהר הנגד אבל כשכמלא בדבר שאינו מקבל טומאה לא גזרו על האשה כלל ע"ש כוונתו מבואר דהאשה מהורה כיון שסוא שלא נהרגם הוי סדיר ולקולא אבל הנגד טמא מדינא דקיל מקור מקומו טמא והוי סדאי' רק דרבנן גזרו טומאה כדה על האשה דאי' כימה דהאשה מהורה יבואו לטהר גם הנגד שסוא טמא מדינא:

ואמרתי מובה לפורכן של ראשונים דבזה יתפרשו כמין חומר דברי רש"י כדה ס"א שהבאתי לעיל שלא אמר בנדי לבעונים אלא להקל על כתמיהן שאין הכתם כיכר בו כמראה דם גמור ע"ש דהנה הא דנגד טמא אינו דוקא בה' מראות דמים אלא אפי' במראה דם טהור הבא מן המקור כמי טמא דהא משום מקור מקומו טמא אחאין עלה ולפ"ז בשאר כתם שפיר גזרינן שאם בטהר האשה יטהרו גם הנגד כיון דרוב דמים באי' בהרגשה וכמ"ש הרמב"ם רפ"ט מא"ב לא יבינו שאינו מטהרי' האשה משום דלא הרגשה אלא יטעו שאינו מטהרים משום דמחזיקי' דהדם בא מעלמא וא"כ יטהרו גם הנגד אבל בנגד לבוע שאין הכתם כיכר בו כמראה דם גמור דהייכו כה' דמים טמאים לא אתי למטעי ויחשבו שהאשה מהורה משום שהוא מראה מהורה אבל הנגד יטמאו דאפי' במראה מהורה הנגד טמא משום

מקור מקומו טמא וא"ש:

ועוד כ"ל בפי' דברי רש"י שהחיר להם בנדי לבעונים כדי

להקל על כתמיהן שאין הכתם כיכר בו כמראה דם גמור ועי"ז לא יאמר בו כתם ולא יבואו כלל לידי ספק ולפ"ז יל דבהא פליגי ת"ק ורבנ"י דת"ק ס"ל כהי שהקילו בבגדי לבעונים שמותר להלבישן כדי שלא המלא כתם ולא יהא כיכר בו מ"מ אם כיכר בו מטמא משום כתם אבל לרבנ"י ס"ל דחכמים תקנו שהלבש בגדי לבעונים וא"כ ודאי לא תקנו לתקלה שיהי' בו כתם שהוא טמא ולא תדע ותכיל בו אלא ודאי הוא בהיתר שטהרו חכמים כל הכתמים בנגד לבוע אפי' כיכר ולפ"ז יל פי' חדש בגמ' דהא דפריך מאי תקינהו לא פריך רק את"ק שלא תקנוה אלא אדרבה קלקלוה אבל לרבנ"י שפיר תקנו שאינו מטמא משום כתם ומ"ז משני אלא שלא הותרו וכו' אבל לרבנ"י א"ש דתקנו:

ומעתה הרמב"ם דפסק בפ"ט מא"ב ה"ז כרבנ"י דכלים לבעונים אין חוששין לכתם הכמלא בכתם שפיר לפיכך תקנו חכמים שהלבש האשה בגדי לבעונים כדי להלילה מדין הכתמים וב"י סימן קי"ן המב עליו הא פריך מה תקינהו ומשני אלא שלא התירו ע"ש ולפמ"ש לקמ' דקו'

סגמ' סי' רק לת"ק ות"ק, אלא שכפי הכראה עדבני ב"י סיסה גרסתו עתן תקינהו אבל בגמרות שלנו סגי' מאי תקינהו שפיר יל ככל ואפשר שלזה כתכוון ב"י בע"ש

שפי' לרמב"ם גי' אחרת בגמ':

ועוד כ"ל לפ"ע שהביא פ"ם פ"י קי"ן אות כ"ב בשם פ' עמודי כסף דדוקא תלבש תמיד בגדי לבעונים אבל

כדי להליל בימי כדתה ובימי ליבנה לא ותלי"ת עמדתי מעלמי על סברא זו א"כ גם למה דמסקי' שם שהתירו בגדי לבעונים כדי להקל על כתמיהן ע"כ תקנו שתלבש תמיד בגדי לבעונים דאל"כ הרי אסורה ללבוש לבעונים כדי להקל על כתמי' וא"כ למה התירו בגדי לבעונים כלל אע"כ תקנו ופסק הרמב"ם שפיר ומדויק כמי שכתב אבל כלים לבעונים אין חוששין לכתם הכמלא בהם לפיכך פי' לפי שתליל על הכתמים תקנו חכמים שתלבש האשה בגדי לבעונים פי' תמיד כדי להליל מדין הכתמים:

לכן לענין דינא אין לנו אלא כפסק הטו"ע דבגד לבע

הכתם מהורה וכן הסכימו כל האחרונים ועיין חטו' מעיל לדקש ס"י ס"ב מסמע להדיא דמטהר כתם בגד לבוע לבעלה וקד"ע וחוו"ד סי' קי"ן הביאוהו ושתקי לי' בזה וס"ת אות כ"א הביא בשם חטו' מאשה שפוסקי' כטו"ע וכן נס' מכ"א פסק כן והכי נקטינן:

ועוד כ"ל לפמ"ש דג"מ יו"ד סי' ט"ו לפרש דברי חוס' כדה

מ"ד ע"ב ד"ה דקי"ל שכתבו דכפלים הוי מיעוט דשכיח ודבר ההווה הוא לבן הממיר חכמים והאי ודבר ההווה הוא שפם יחר ומזה למד חילוק בין בהמה לבהמה דבבהמה ספק זה אם כפל הוא בכל הבהמות אם מוחר לשחטה תוך ז' וכיון שהוא דבר ההוה בכל הבהמות החמיר חכמים אפילו בדיעבד שהרי אם יהי' מוחר לשחוט כל הבהמות תוך ז' ודאי כשחט גם המיעוט שהם כפלים אבל בבהמה גוף הדבר שיזדמן שימות בלי שום זרע וישאר רק זרע זו שימות אחר מיתה תוך שלשים יום הוא לא שכיח ולא דבר ההווה ואפשר כשיזדמן כן בחמה יהי' מרוב שהם בני קיימא לא החמירו בדיעבד ע"ש ולפ"ז אני אומר דאף הגמ"י נשם ר"ם ורא"ש לא החמיר אלא לפי דין הגמרא ופסק הרמב"ם שתקנו שתלבש האשה בגדי לבעונים כדי להלילה מכתמים וא"כ כל הכשים יבשו בגדי לבעונים ויהיו מטהרים כל הכתמים וא"ש שלא יהי' מיעוט כתמים שהי' בחמה מגופה והרגשה ולאו אדעתה לכן לא הקילו קולא זו רק לטהר הנגד שלא לטמא הטהרות שאין בזה איסור כרת וגם אפשר שאותו מיעוט כתמים שיהי' מגופה ובהרגשה ולאו אדעתי' יאכלו רק בימי טומאתם אבל לבעלה שהוא איסור ואותו המיעוט שיהי' מגופה בהרגשה כמי חשמש עם בעלה באיסור כרת לכן לא הקילו בזה אבל לפמ"ש רמ"א רק עלם טובה שתלבש בגדי לבעונים עיין מכמ"י וקד"ע ואם רק באיקראי אינו מולאים כתם בנגד לבע דאפשר שבאתה איכה מגופה או מעלי' ואפי' מגופה הוא שלא בהרגשה מודה

הגמ"י דמטהרי' כתם בנגד לבועה אפי' לבעלה:

ובזה אני בא לי"ב גוף קושי' כ"מ שהק' אמאי מטמא'

כתמים הא הוי ס"ם ע"ש ולפמ"ש א"ש ולק"מ דאם כל הכתמים יהי' מהורים הרי יהי' בהם גם המיעוט שהם מגופה מן המקור ובהרגשה לא גזרו חכמים על כל הכתמים

שיהי' טמאים:

ובזה יובן ג"כ אמאי דבר שא"מ טומאה אינו מקבל כתמים

דכיון דלא כל הכתמים מהורים רק בדבר שאינו מקבל טומאה שוב ל"ש אי' הכ"ל וממילא מהורים משום ס"ם כקושי' כ"מ ובחרו חכמים לטמא בכמלא בדבר המקבל טומאה ולטהר בדבר שא"מ טומאה דאיפכא א"א דא"כ אם הטהר כל הבגדים שכמלא בו הכתם אבל הטהר המיעוט שהוא טמא ודאי לכן טמאו בדבר המקבל טומאה ומיהרו בדבר

שאינו מקבל טומאה משום ס"ם וא"ש:

ולולי דמסתפינא הייתי אומר דאין הפי' בהגמ"י כמו

שהבין דג"מ רק עפ"מ דאמרי' בע"ז דף ל"ז ע"ב גבי ס"ם בראיר דטהור כי אתי לקמי' דר' יוסי אמר א"ל הא מיא בסיקעתא דבהרא זילו מצילו ועיין בר"ם פ"ה דטהרות דהייכו לגבי גברא דאיתא לי' תקנה בטבילה הוא הלכה דבראיר טהור ואין מורין כן אבל עשה טהרות מורין כן, ועיין חוס' כתובות כ"ז ד"ה והלך וחוס' פסחים דף יו"ד ופכ"י ולל"ח שם ולפ"ז כראה דמ"ש ואמאי קילוהא לא כאמרה אלא לטהר הנגד שלא לטמא טהרות הכוונה אלא שבוונה

שטמאה

שמעלה עומלה ערב ולריכה לענול דאמריכן לה אים מיא בנהרא זילי מנולי כיון דאים לה מקנה בעגילה אבל לענין בעלה עודה דסורה דהוי כעמה עסרות וגם בזה חולקין עליו מגיריו כיון דעמסרין סנגד ואמה לבעלה עוב לא אמריכן זילי מנולי ועיין ירד סימן קל"ה עו"ז ס"ק כ"ח וס"ל ס"ק כ"ם דהוי כמרתי דקחרי ודוקא אחס קודם שעמו מסרות אמריכן זילי מנולי, ולפ"ז בזמן הזה דליכא נפ"מ לענין מסרות יפה עמו הסוסקים שלא הביאו דברי הגמ"י והופסין להלכה עמוסה דכחס בנגד לבוע עפור, וב"ה מילאתי בטהלה, וד' יפ"ו לכו לאורה, עד יבנה האולם והבירה:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה רס"ב

מ"ל"ה ב' אויפאלא ב' לסדר אה בריתי שלוס הרכ"ג לפ"ק:

בין המלריס, ד' קרבך יריס אהובי מחכי הרב הגדול בחורה, מעוסר בחפלרה, כבוד שמו מו"ה חיים יוכף כ"י רב דק"ק מ' טעלנגד:

מכתבך מעמ"ק קבלתי ושמחתי בשלומכם וכו' ועד"ה במ"ש חחים יו"ד סוס"י קפ"ב ל"י"ב הא דמסתרין מכשיו מיעור כגרים ופחות מכגרים חליבן בדס מאכולת ולפי מיעור כגרים המבואר בחסר מעיל לדקה פי' כ"ז אי"ל לחלות מיעור זה בדס מאכולת בזה"ז ותירץ חחים דעיקר בזירה כחזיס הי' לטהרות רק כיון דבזרו לטהרות בזרו כמי לבעלה ומכשיו מבטלו טהרות הי' ראוי מיבוטל כמי בזירה כחמיס לבעלה אלא דאסור מטוס דבר שבמכין לריך מכין אחר להחיבו ואי"כ אינו אסור אלא כחס בדול כמו שכאסר במכין מ"ש ובמיכיך יפלא לפ"ז מ"ש דבי"מ פי' קין סמי' י' אמ"ש המחבר וכן כחס שבמלא על בנד לבוע טהרה והמה בדבי"מ אלא הביאו סוס חולק ובהגמ"י פ"ש מאיסורי ביאה אות ו"ו כתב בשם רביבו שמחה ובשם ראבין שלא אמרו בגמ' דבר זה אלא לטהר הבגד אבל האשה שמאה לבעלה אפילו במלא בבגדי לבעוכים וכיון שגם הרמבין מחמיר כמבואר בבי"י קשה לסקל וכו' ולפי דברי חחים אי"ל להחמיר לבעלה יותר מלטהרות:

הרבה הסוגות בדבר חדא דאין אנו לריכין כלל לפלפולו של חחים וכבר יי"ב קושיא זו שם בהסוגת מעיל לדקה כי כל מדה מכמיס כן הוא ואפשר להיות כי באותן הזמנים כל הסיעורין יותר בדול לפי ערך האכסים באותן הזמנים ועכ"ז לא כשהבו גם בזה"ז הסיעורין כי לא היתה בזירתם רק על מיעור זה כמ"ש ב"כ בעקיא והדומה לו מבגד לבוע שלא בזרו על כחמיס ודומה לו קרקע עולם וה"כ ואם כי יתמעטו ב"כ העדשים לערך הכמות אפשר שהבדולים אינם מתמעטין כ"כ ע"ם וכן ס"ל לדב"מ והקשו שפיר:

וכונתו דבשעת הבזירה הי' מיעור דס מאכולת כמיעור בגרים ועוד ועתה כתמעט מיעור דס מאכולת הרבה ומיעור הגרים לא כתמעט כ"כ לפי ערך לכן מכשיו אין בדס מאכולת כ"כ בבודל גרים ומ"מ אינו שוה אלא בבגרים ועוד כיון שבשעת הבזירה לא בזרו אלא על כחס בדול בגרים ועוד ועיין בחחים אות ס' קכ"ז אם כל הדברים שהקשו בחורך הזמן בערך אחד בשווה וכל מיעורי החורה הם לפי זיתי ובילי וכוחבות אותו הדור:

ובמק"א הארכתי עליו מרבנין בחומש פ' כה בפסוק ואלי הכהני מביא שכתב שהחיבה הי' מחזיק כל מה שנכנס רק בנס ואל התפחה לאמר כי היו ג' מאות אמות באמות אים כה והי' בדול שא"כ היו גם האכסים בדולים גם אחי' והעופות בדולים ההם בדולים וכו' ועוד כי באמות אמות החורה הכה ע"ם ואי כימא דמיעורי החורה הם בכל דור כמות שהוא א"כ אמות החורה בדורו של כה היו בדולים לפי ערך בדולת כה ולא הועיל בזה כלום מה שהאמות אמות החורה ולע"ב [ע"ל סימן קמ"ב] ועכ"פ זה מבואר דאין כל הדברים שהקשו בערך שווה ועולה שפיר הי' מעיל לדקה ודברי דב"מ כהוגן:

אבל גם לדברי חחים לק"מ ולא דקדקה בדבריו הפוא אמר דכ"מ הק' אמאי כחס שמא הא הוי ס"ם שמא דס זה מעלמא ואח"ל מגופה שמא מן העלי' ואיכן כיון דאין לה בעם להלות דבשוק של מבמיס לא מבריה ובלפור לא כהעסקה ודאי מגופה אמ"י וסק' מס"ם הא הוי ספק שמא מבריה ולאו אדעתה והי' דבלא"ם יל כמי' פו"ז דשמא מן העלי' אינו ספק שהזקה מן המקור אך ז"ל כמ"ש מבמ"ש כיון דרוב דמיס שמן המקור באים בהרבנה והאי מדלא ארבנה אינהרע חזקה דמיס מן המקור אלא דז"ל דלמא ארבנה ולאו אדעתה ואי"ם דלא אמרי' ארבנה ולאו אדעתה אי"כ לא אמרי' כמי מבריה ולאו אדעתה ואי כימא מבריה ולאו אדעתה שוב אמרי' ארבנה ולאו אדעתה ומבמ"ש אי אמרי' לאו אדעתה ואמי ספק שמא מעלמא ספק שוב לא הוי ספק מן העלי' ספק דחזקה דמיס מן המקור ואי דאינהרע מדלא ארבנה שמא ארבנה ולאו אדעתה ואי לא אמרה לאו אדעתה והוי ספק מן העלי' ספק שוב אי"כ ספק מעלמא לאו ספק דבשוק של מבמיס לא מבריה ולמבריה ולאו אדעתה לא מיסיכן ואי"ם הי' כ"מ אך אכתי קשיא דלמא מבריה בשוק של מבמיס ולאו אדעתה שפיר אמריכן כיון דהוי מלאה דלא רמי' מלה אבל ארבנה ולאו אדעתה לא אמריכן דהוא מלאה דרמי' מלה ארבנה נופה לטומאה ולטהרה אמנם באשה מסוקה בטהרות גם מבריה בשוק של מבמיס הוי מלאה דרמי' מלה מטמיס שכתב שם ושוב אי"ם הירון כ"מ כב"ל וזה כוכח הרב אב"ד דעיקר בזירה כחמיס הי' באשה מסוקה בטהרות דאז גם מבריה בשוק של מבמי' הוי מלאה דרמי' מלה וכשאר קושיא כ"מ ואיכו אסור אלא מטוס דבר שבמכין ולכן אינו אסור אלא בשיעור שבאשר באותו מכין אלו דברי חחים, ואי"כ שפיר י"ל דכאי דלא בזרו בכחמיס אלא באשה מסוקה בטהרות מטוס דאז הוי מבריה בשוק של מבמיס מלאה דרמי' מ"מ לא בזרו רק לבעלה דהוא הי' כרת דחמור ולא לטהרות אלא שבאמה בזרו גם לטהרות אבל בנגד לבוע שפיר י"ל כמ"ש דב"מ דהא דלא בזרו הייכו דוקא לטהרות דקיל אבל לבעלה דחמיר שפיר בזרו אף דהבגד טהור כיון דעכ"פ מסוקה בטהרות והוי מבריה בשוק של מבמיס מלאה דרמי' ולא הוי ס"ם כתי' כ"מ [עיין סי' ר"כ ר"ם ורס"ח]:

ועוד כ"ל דבר חדש דאפי' אי נימא דהיכא דלא בזרו על כחמיס לטכין טהרות לא בזרו כמי לבעלה מ"מ אי"ב ד"ה דבנגד לבוע בזרו לבעלה דרש"י בבדה דף ס"א ע"ב ד"ה להקל כתב דמשו"ה לא בזרו בנגד לבוע שאין הכחס כיכר בו כמלאה דס גמור ע"ם וכוונתו לריך ביאור וכ"ל עפ"מ דאמריכן שם דף ס"ב ע"ב דס הבדה ודאי מעביר עליו ז' שמכין ומבטלו וכו' ופירש"י ואפי' לא עבר הרי הוא בטל ושהור הוא הואיל ואין אדם מקפיד עליו אחר העברה שמכין מדאחזל לה חזותא ועיין בחוס' שם ד"ה מקולי ועיין עוד בחוס' שם דף ע"א ד"ה ועוי"ל ה"ז לבע לביעות דס בעלמא וכתבטל ע"ם ולפ"ז יש לומר דבגד לבוע שאין הכחס כיכר בו כמלאה דס גמור אינו מקפיד עליו ומבטלו ומיהו אי הוי דס שמא ודאי אינו מועיל ביטול זה רק לטהרו מה"ם אבל שמא מדרבנן כיון שיכול לבאה ע"י ז' שמכים ועיין בחוס' הכ"ל ד"ה הבטילו אבל בכחמיס דהוי רק ספק אם הוא דס שמא דשמא מעלמא או אינו מן המקור לא בזרו טומאה על הבגד אבל על האשה ודאי בזרו טומאה לטהרות כיון שאם הוא דס שמא שמאה מה"ם וכיון שבזרו עליו לבעלה טהרות שפיר בזרו כמי לבעלה ואי"ם ובזה הבכי חותם בברכה שלימה בכפסק וכפס המיך הדוש"ם בחהבה:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה רס"ג

מ"ל"ה ב' אויפאלא יום א' לפ' מעות הרכ"ז לפ"ק:

יתנך ד' מליון, והרלה בבכין אפריון אהובי תלמידי הרבני החריף ובקי כמו"ה יהודה כ"י הירם:

לקחתי היום מועד להשיב על אשר שאלת באשה שלא היתה יכולה לטהר עלמה כמו ג' חדשים אחר לידתה שבכל פעם מלאה כחמיס על חלוקה והרבה פעמים גם בשעת בדיקה וכמה פעמים הי' מראה אדמיעות וכמה פעמים כמין ליחה לביכה שנא ברוב פעמים מן איזה מכה ואחר שעלה בידה לטהר עלמה ומבלה ואחר ג' או ד' ימים אחר מבילתה שוב מלאה כחמיס וגם מלאה דס על עד הבדוק ואח"כ התחילה לספור ז"כ ואחר ג' ימים לספירה

טוב מלאה כמעים והחכם מלא דאסרה מיסר לה סכמעים ואחיכ מבלם נאוכם וניום מאחר מבילמם טוב מלאה כמעים מעלים אך מאמם מרגמם אינה כאב נפנים וים לך ספק נהי דספק המחבר מ"י ק"ן קוף ק"ל דאם ים מכם בנופה מיכולם להלום בה מאפסר מינא סדם מעכם חולם בם ופסולם וכ"ם רמ"ל מימן קפ"ז קוף ס"ם וכמעים חולם בם בכל מכין ופ"י סס"ך סם מקכ"ז דאפ"י אינם יודעם מעכמם דרכם לפוליא דם מ"מ אפסר דזם דוקא ביודעם מכ"ם בודאי מים לה מכם אבל בכ"ד אי"ם כלל מים לם מכם רק מרגמם כאב נפנים וסרי המלים כונ"י קמא יו"ד מ"מ דכאב לא סרי כמכם אלא דנמבינא מ"י ק"ן כאב דלמכין כמעים חולה אפילו בכאב ביני מסרמם או בדי ימים אחרונים מל ז"ב ואי"כ ס"ב ים להלום כמעים בכאב אלא דמקוף דבריו כיכר מלא סוקל בזם רק מקום מהבעל והאמם היו מרגמי"ם אינם בליעם נאוחו מקום ובאוחו בליעה היהם מרגמם הכאב:

הגה מקיום דברי כונ"י מכאב וכ"ז הוא כל זמן מבליעה

זו קיימת אבל אם המרפא מזה ולא ירגים הבעל טוב

טוב בליעה ואמם לא הרגים טוב כאב אז טוב אחרי כן אפ"י ככל אחר כמים לעכין כמעים מעמע דבעמו דוקא אם הבעל לא ירגים בליעה וגם היא לא הרגים כאב אז איכה חולה אבל אם הבעל ירגים בליעה אפילו היא לא הרגים כאב או היא הרגים כאב אפ"י לא ירגים בליעה מ"מ חולה בו, ואפ"י אם כאמר דאם אין הבעל מרגים בליעה אעפ"י שהיא מרגמם כאב כמי ס"ל דאינו חולה מ"מ י"ל דהייכו דוקא בה"י בליעה מעיקרא ונחרפאה אבל בלא ה"י בליעה מעולם רק שהיהה מרגמם כאב שפיר ס"ל דכמעים חולה גם בכאב וכן כראה שהבין פ"ם מ"י קפ"ז אות ל"ג דברי כונ"י:

אבל מעמע אחר כ"ל דאין להלות כאן הכמעים בכאב דלא

תלי"י בכאב אלא אם סכאב הוא במקום שאם הדם בא ממקום ההוא שכואב לה איכו דם כדום ומהורה כמו בכדון דכונ"י שפ"י הכאב בלואר הראם מקום שהמעם דם שהוא הפרוזדור ודם הבא מצם מהור עיין רמב"ם פה"מ כדה י"ז ופ"ה מא"ב ה"ג ואילך אבל אם מרגמם כאב בחדר שהוא המקור שאם הדם בא ממקום הכאב דהייכו מן המקור היא מאלה לים למימר שחולה בו שהרי גם אם כולני החדר כואבי"ם לה והמקור חולה יל"ל שהוא דם כדום ומחמת חולמם וכאיבות המקור רואה כדה ומאלה ואף דאם ים לה מכה במקור שדרכה להוליא דם מהורה אף שבא מן המקור עיין פ"י קפ"ז ס"ה בדמ"ל וס"ך שקי"ז וקקכ"ב הייכו מקום דדם מכה איכה דם כדום ואם הוא דם מן המכה ידאי מהורה אבל כאב איכו כמכה ואיכא ס"ם לחומרא שמא איכה רואה מחמת כאב כלל ואחיל מחמת כאב שמא מחמת כאב המקור רואה דם כדה ולפ"ז בכ"ד שכחבה מרגמם אינה כאב נפנים אפשר שהוא כאב הראם ואדאי אין להלות הכמעים בזה כיון שאפשר שגם הדם הבא מחמת כאב הוא דם כדום:

וגם מ"ם דליחה לבינה בא רוב פעמים מן המכה איכו כן

רק בא מחולמם המקור והעורקים המהפכין ומבטלין ליחות הגוף לדם ומחולמתם אי"י לבטלו ולהפכו לדם אדום ויוליא ליחה לבינה מן המקור ממקום שרואה דם כדום ועי"ז פ"י פקי"ם ואפ"י הרגיסה שכפתה מקורה ובדקה מיד ומצאה מראות הללו מהורה אף דאם הרגיסה דכפתה מקורה להוליא דם ובדקה אחי"כ ולא מצאה כלום יש מי שאומר שהיא מצאה כמבואר רס"ב ק"ן מ"מ בעצאה מראות מהורות מהורה שגם מראות מהורות באות מן המקור ובאוכם לבן ויותר מזה כתב קד"ם פ"י ק"ן אות ג' דבכמים שהם בחזקת מסולקת בדמים אפילו כפתה מקורה ולא מצאה כלום מי שהורה דהליכן שכפתה להוליא מראה לבן וירוק וכיומוק או

כאבד דלבן וירוק מי ממקור קא אתי' ע"ם:

ושוב כתבה מדברי רמ"ל פ"י קפ"ז ס"ב שכתב ואם איכע

לה שראתה גם בביאה ראשונה שאחר לידתה וכו' ים שכתבו להקל להתירה לבעלה כי תליכן הראיי' בחולמתה עדיין מכה הלידה שהוכו הלדדים מכה הלידה ולכך רואה שמוך לידה ולא אחי"כ ותליכן בלידה כמו שתלי' במכה ע"ם אי"כ גם בכ"ד כיון שהוא אחר לידה יל"ל דהלי' שהוכו הלדדים ומצם בא הדם וכמעים מהורים והאריכה לפלפל בזה, ואני איכני מכיים עלמי בפלפולך חדא דהא דהליכן בלידה הייכו רק שלא לאסרה על בעלה מקום רואה דם מ"מ אבל עכ"פ לריכה זי"ב ולא תלי' בלידה כמ"ם חוי"ד סס וכן משמע לשון רמ"ל להקל להתירה לבעלה ואי"כ בכ"ד אין להלות בלידה

להתירה בלא ז' נקיים:

ועוד וסוא הסיקר דסס אין שהיחר דתלי' בלידה שסוכו

הלדדי' והדם בא מן הלדדים ולא מן המקור אי"ו הדם

בא מן המקור אלא דתליכן דמחמת חולמת שלידה גורם החמים יליאת דם מן המקור שמוך לבלידה ולא מוסבא מן הלידה וגם זם דוקא בים סוכחם לזם כגון שבבים ומשמם ולא ראתה אבל בכ"ד נהי שבא מחמת חולמת שלידה מ"מ בא מן המקור שבחלם המקור מחמת לידה ומעמ ואולי אין שפ"י בדמ"ל שהוכו הלדדים מכה שלידה לדדי שפרוזדור דס"ינו לואר הרחם רק כוונתו שסוכו לדדי שחדר שהוא הרחם והמקור ומ"ב רואה דם מ"ם שמוך לבלידה ובכ"ב לא משמע כן:

והנה דעת טו"ז דאם אחר בי לידה ראתה בכל לידה ב"ש

מ"ם אחר לידתה וטוב מבבה ומימם אחר כל לידה

נהי דמוחר לשמם אחר שבבה ומימם דעדיף מבדיקה שפופרת עד לידה רביעית אבל אחר לידה רביעית אסורה לשמם כיון שהוחזקה בים להיות רואה דם מ"ם אחר לידה ובעי' דוקא מבבה ומשמם ולא ראתה אחר לידה רביעית ואי"כ להפו"ז ודאי תלי' בלידה שבא מן המקור שהי' מ"מ אסורה לשמם אחר לידה רביעית ולא תלי' בלידה לקולא אלא בבבה ומימם, ואף דזה עדיף מבדיקה שפופרת ומסכי בכל רואה דם מ"ם בלי תלי' בלידה יל"ל דב"ש ל"ל שם שבבא דאסורה לראשון אפ"י בבדיקה אבל הכא דים להלות בלידה מודו דשרי' אפילו לראשון ע"י בדיקה או בבבה

ומשמה משום דתלי' בלידה ואי"ם:

ולדעת הש"ך שקל"ל אם ראתה בים אחר לידה אסורה

משום רואה דם מ"ם ולא תלי' בלידה רק אם

בבבה ומשמה אחי"כ בא' מותרת ואפילו ראתה אחי"כ ב"ש מחמת חשמים בלידה שבי' מותרת לבעלה בלי בדיקה שפופרת משום דים הוכחה שראייתה מחמת לידה מלידה הקודמת שבבה ומשמה ולא ראתה עיין מהי"ם ה' כדה שם אבל בלי הוכחה לא תלי' בלידה ובלדדים לקולא רק ע"י הוכחה הכ"ל תלי' בלידה אבל מ"מ אין ראי' דתלי' בלדדי פרוזדור רק אפי' הוא מן המקור מ"מ יש הוכחה שאיכה רואה דם מ"ם רק מחולמת הלידה ולא אחי"כ אבל לתלות כמעים בלדדי פרוזדור אין לכו:

ולכן איכני מכיים עלמי ביחר פלפולך כי קרוב הדבר

שהוא מחמת לידה אבל אם הדמים העבורות והמעופסות הבאות מחמלים הדם ועיין רמב"ן בחומש פ' חזריע בפסוק דמי טהרה אבל לפי המדומה אמה זו לא עסקה עדיין בפרוחות ולכן מאן דכאיב ל"י כאיבי' אזיל לבי אסיא וים רפואות בדוקות כמו חוזבבבדער וכדומה אז התחזק והתרפא

והיתה לה שמחת עולם:

ומה שמאלה אם לא הלבם בגדי לבעוכים כמבואר בסימן

קי"ן סעי' י' הכה בדבי"ם סס קיהה עלה ואחי"ם יו"ד

פ' רקפ"ל שהבאתה לא כתב אלא שאין מוחין בידם וגם זה רק בנגד עליון ולא בנגד הסמוך לבשר כחלוק וכחוכה ע"ם אבל אבי אלכחי בחשו' [ע"ל פ' רפ"ל] לקיים פסק הטו"ע וכן הסכימו פוסקים אחרוניה, ואל דיעות, יאילנו מכל מכשול ומעות, וינחנו בדרך אמת, בחורה אמת, וחיי עולם, עדי יסכלל היכל ואולם, בכפסך ובפס רבך דוס"ה בשהבה:

עמרם הקי' בלוהים בק"ק הכ"ל

תשובה רס"ד

מילים בי' אויפאלא הי' לך המה"ר לפ"ק:

שוכ"ם לאהובי אחבי הרב הגדול בתורה חו"ם

כמו"ה גרשון כי"י שטטרן:

הנני פוחה בשלום ואשר. בדקה לן בנ"ם טו"ז יו"ד רס"ב

ק"ן לי"ש קומים כ"מ רפ"ב מא"ב אמאי כתם מעא הא איכא ס"ם ואיכן דקפק מן הבלי' איכו קפק שבוב דמים מן המקור עי"ם וקל לר"ע דחיים למיעוטא אפילו לקולא עיין בבורות כ' אמאי הולרך ר"ע בבדה כ"ח לחלות בעכה ה"ל בכל כתם יש ס"ם, ויותר מזה הי' לך להקשות וכי ר"ע ור"מ ומשב"ג ליה להו כמעים ור"מ כל מס' מלאה בבדה דאיה לי' כמעים ובדף ה' אמריכן ר"מ היא דמחמיר בכמעים ועיין חוס' שם ור"ע כמי אמריכן שם י"ד ומודים הכמעים לר"ע ברואה כתם וכו' אלמא דאיה לי' לר"ע כמעים ולא אשכחן הכא דל"ל כמעים רק ר"מ הוי ס"ד בבדה ה' דלית לי' כמעים כלל אבל לא קיימא מסקנא סכי, ואם לי"ש כ"ל הרי והלה מעמי:

א) כיון דרוב דמים מן המקור אינו מחזיקין אותו היכא דליכא מים כגון כעלא בפרוזדור כדם יז דליכא רק חד קפק ואינו אומרי' רוב דמים מן המקור ולא מן העלי' וכיון שהחזקו הרוב שוב אין המיעוט מלטרף אפילו לפיקו וכמים אחרונים דאם המחזקו הרוב מהני אפילו לממון אף דאין הולכין בממון בהר רוב עיין הסלאים סוף פרק קמא דכתובות ולהני קתני הם בנדה דף יז המחזקו מן המקור ולא קתני הרוב דמים מן המקור אלא לגבר יצא שהוא רוב מוחזק והוא כודאי ועיין בקוניא שם:

ב) כיל דנפק' ביב כיא בני לקיומא לרי"מ מהאי מהני' דרוב מדיף מקורבא ודאי רוב ומלוי קאמרת רוב ומלוי ליכא למיד ופרשי דמיו דביס יותר מכל עלי' ועוד שהם תדיריס לגאה וכו' ולפי"ז ברוב דמים מן המקור דהוא רוב ומלוי יל לכיע ליה למיעוטא ומכים לקולא ודאי ליה בזה למיעוטא:

ג) כיון דמן העלי' אינא לדם לבא אאיכ כזדקרה ומן המקור יכול לבא בני כתם בלי שום סיכוי לכן שפיר לא מלקין שפק מן העלי' לספק כלל כיון דרוב דמים באים מן המקור בלא סיכוי מהים כיחוס למיעוט שבא עי' סיכוי והוי כמו מיעוט דתליא במעשה דלא חיישיכן לאיסור כלל ועיין היטב חוס' כדה יז ד"ה מן הלול וחבין:

ד) כלעיד סברא יסרה מפמים שיך יויד סי' קי' סקכ"ו דוקא שים שמי' תערובות לא מהני בדטילא כיון דודאי יש כאן איסור אבל אם יש שים אם יש כאן איסור כלל מהני אפילו בדטילא שים והיכ אכי אומר דהא דחוסשין למיעוט הייכו אם ודאי יש כאן מיעוט בעולם כגון שם בבכורות שים מיעוט מטכפי' בעולם חיישיכן שמא זו מן המיעוט אבל כאן רוב פעמים ליכא דם בעלי' והרוב מעיד דליכא כלל מיעוט בעולם בהא לכיע לא חיישיכן למיעוטא וכיכ דבניא חולין ליה דהיכא דליכא ודאי מיעוט לא אמרי' קבוע וציין טוז חוים סי' תריה:

ה) כיל דנאמת קשה על הכיא האיך הוי שים משום ספק מעלמא ואמאי לא אזליכן בתר קרוב דהוא מגופה דודאי זה הוי קורבא יותר מעלי' כגד מקור ביב כיב, אך אם הי' ספק מן המקור ספק מן העלי' ספק מקול יל דהוי ספיר שים דאם כלרף ספק מעלמא עם ספק מן העלי' הוי רוב לקולא אף דקרוב ככנדו וכמים פכי' כתובות ט' שם עיין בקוניא דאם ספק אחד מקול וספק מכי רוב ככנדו הוי שים ולכן חידש טוז דגם ספק מן העלי' אינו ספק מקולי דרוב דמים מן המקור ואיכ ליכא אפי' ספק אחד מקול דספק מעלמא הוא ככנד קרוב וספק מעלי' הוא כנד רוב וספיר לא הוי שים:

ו) יפה כתבת לבבניא בתשובה סי' תיא דשים מבטל רוב איכ לעולן דחיים למיעוט לא מהני שים אלא שדחית דהני הרבניא כתב דשים עדיף מרוב, אבל לפעבדיכ דעיכ לא כתב רבניא דשים עדיף מרוב אלא דוקא אם מני הספקות הם כיל ספק מקול אבל כאן דרק ספק אחד מקול וספק הבני הוא רק מיעוט כגד רוב אלא דאינו מלרפין המיעוט לספק המקול והוי רובא להיתר אז ודאי שים לא עדיף מרוב ולעולן דחיים למיעוט לא מהני שים כזה ועיין פכי' הכיל:

כל זה כתבתי לרווחא דמלתא ומיעטוי' דאוריתא אבל קושיא מעיקרא ליתא ולדבריך ריע חיים למיעוטא אפי' לקולא ואם הרוב לאיסור ומיעוט להיתר מקילין ואם הרוב להיתר ומיעוט לאי' מחמירין איכ לריע וריע הולכין בתר מיעוט ולא בתיר וזה לא עלה על דעת אדם מעולם אפילו לא אמרה תורה דאזליכן בתיר ומכים אחר שאמרה תורה דאזליכן בתיר, אבל הדבר פשוט כמים חוס' שם בבכורות ד"ה ואבעיא ודאי חיישיכן למיעוט אפי' לקולא אז איסו כותבו לכהן דלא אזליכן בממון בתר הרוב אבל אי איכו חושש למיעוט רק לחומרא אז הולכין בממון בתתיר עכים כאן כיון שים לו דין בכור לענין אי' מלד הרוב לריך ליתבו גם לכהן, ויש להסביר דאי חושש למיעוט אף לקולא הייכו משום דרוב איכו ודאי רק ספק אלא שהתורה התירה או אסרה ספק זה כודאי ומשויה בממון אין הולכין בתיר וכמים אחרונים אבל אם איכו חושש למיעוט רק לחומרא ס"ל דרוב הוא ודאי רק שמחמיר בחיסורין לחומרא בעלמא היכא דאפשר ולהכי גם בממון הולכין בתיר, אבל עכים לענין שים כיון דאד ספק רובא לאיסורא אפי' יהי' רוב רק ספק מיא כיון דתורה אסרה ספק זה כודאי שוב לא מלרפין לי' לשים ודמי לספק טומאה בהי' דלא מהני שים כיון דעשה תורה ספק כודאי:

ומה שהפלאתה לדעת טוז רפי' קיז דספק מן שמקור מן שמקור ספק מלדדים איכו ספק משום דרוב דמים מן המקור איכ בנדה מיא ביב דאמריכן בני מקור שמדם כמתי פיפי מרגליות וכו' ודוקא מהני אבל חדא אימא מעלמא אהיא ופרשי מן הלדדין ואמאי הא גם מראות מסורות באים מן המקור כמים מפיד סובא בתמוי רמיא מבטוז קופי קיז ואיכ גם בחדא סוגל לגיער מסוא מן המקור משום דרוב דמים מן המקור, כיל משום לפתים בספר קדים פי' קפיא אות ד' דאין דרך המקור להזיע מפה אחת ולכן לים בזה רוב דמים מן המקור דרוב דמים מפה מן המקור איכו מפה אחת ודמיא לבא דכתובות מ"ז רוב נמים בתולות כיסה וכל הכיסה בתולה ים לה קול וכו' ולכן תליכן שהוא מן הלדדים ועיין כדם כיב ותוס' שם ד"ה ב' גרסין, ובעיכ אתה ליל כן דאליכ מה חילוק ים בין שהי מפין למפה אחת, ובזה כיחא מה שפרשי מן הלדדין ולא פירש מן העלי' עיין כדם יז אלא משום דגם עלי' אין דרך להוליא מפה אחת ושוב הי' אמרי' מן המקור שרוב דמים מן המקור ולכן פירש דהליא בלדדים שדרך להוליא גם מפה אחת:

ואנב אעורך בזה שהבאתה שים דכיא שבטוז רפי' קיז ספק מן הלדדים איכו מכוון והכיא לא כתב אלא ספק מן העלי' ולפעבד דייק כיא בלשונו דדוקא ספק מן העלי' הוי ספק דגם בעלי' יש דם ופעמים שבא לפרוזדור עיין בקוניא דכתב דף יז ויש בזה להסתפק אבל ספק מן הלדדין איכו ספק כלל דאין רגיל להיות דם בלדדין ואין כאן בזה להסתפק כלל ועיין מיש שים שיא בכוונת חוס' רים בדה עפי' דברי חוס' קוטה כיא ד"ה איכו דין ודוקא בסימן קפיז שים גבי רואה דם מיא הוי ספק מן הלדדים ספק כיון דשם אכו דכין שמחמת חוזק אבר החמים והבעילה רואה דם ולא כמבע הראי' וגם מן המקור איכו דרך לבא דם עיז ומשויה לים כמי רוב דמים מן המקור וספיר יש להסתפק בלדדין כמי במקור מיא אבל בעלמא אין להסתפק בלדדין כלל רק בעלי', וגם הטוז רפי' קיז לא כתב רק ספק לאו מן המקור אהי אלא שכתב וכמו שמליכו בסימן קפיז שים, ולפמיש לא דמי כלל דהתם ספק מן הלדדין הוי ספיר ספק אבל כאן אין זה ספק כלל רק שמא מן העלי' ואולי לא הביא מפש אלא דאפילו לגד שהוא מנופה כמי אמריכן ספק שאיכו מן המקור ולי"ע, ובזה הבוא דעתך והי' שלום ובריכה כנפשך וכפש חותכך החותם באהבה:

עמרם הק' בלוהים בקיק הכיל

תשובה רס"ה

שיליח ב' אויפאלו ה' לפ' והיה ברכה שהריה לפיק:

יהי שלום בחילך אהובי אחבי הרב המאוהיב, מעוז ומגדול, כמיה מויה יוסף לבי כופר כי' אבדקיק ה' שמשון:

מכתבך קבלתי אחמול לעת ערב ושמחתי בשלומכם והיום ראיתי דבריך ופניתי מכל עמלי וחשבתי ולא התמהמהתי להשיב כדי לעתר אשה לבעלה ועל שאר דיה אשיב בלי בשבוע הבע"ל והשאלה היא מכיקת טהורה שקנאה עלמה אחר הטלת מי רגלים בקלה החלוק אשר לבושה בו ומלאה בהחלוק כתם פחות מכשיעור גרים והי' משוך מה דיכה:

הנה הדין משום סי' קיז סעיף ליו דבעד שאיכה בדוק אוכה כיג ואפי' אם הוא משוך וכן העלה בפדיש אות סיג דלא דמי להאי דסעיף ליד שם דמשוך עמא משום דמשוך וודאי מקיכות אתי ובהכיאתו אחת הכר והכשה ליכא למיחלי בקיכות אבל בעד שאיכו בדוק יל שקנאתו קודם ואכולה משויה הוא משוך עיש ובחוויד אות הכיל מחלק דהתם בדקה עלמה בעד הבדוק ושוב הוי מילתא דרמיא עלה משויה לא חיישיכן לעשק שהעשה משוך משאיכ בעד שאיכו בדוק דהעשק דמעיקרא מלתא דלא רמיא עלה היא משויה מקילין אפי' במשוך:

אמנם אם הכתובת מקרי עד שאיכו בדוק כבר הבאתי בכתבך דברי פדיש סי' קיז אות כיד דאם לא בדקה הכתובת קודם שקיכתה עלמה בו אעיש שבדקה אותו קודם שלבשתו מקרי איכו בדוק אלא שלבך נוקפך משום דקיים והכל לפי ראות עיני המורה ולדעתך הכוונה דים חילוק בין אשה דקפדה אנקיותא בין איכה מקפדה אבל איכו

אינו כן, ועיין במ"א כלל קי"ג והמלא דלמי ראוה עיני אם עלי פרעונים ופסקים או אם הכיחה אותו במקום עולמם ביד אחר הכניסם או הכיחתו בעצם וכדומה:

וזיל בחר מעמא סכחב בסדיס דאפי' לרמב"ם סאם בדקה החלוק פעם אחת מקרי בדוק לעולם עד שהדע שלא מחזקתו מ"מ כיון דאין לך כל סדין וסדין סאין עלי' כמה מיפין דאיס מדס מאכולה מסמעא ילא מחזקתו עד שהדע שס' נקי וכיון שכן הלינן שס' בו דס מאכולה וכשהקכמה בו כעצם מעוך ועיין בחכ"א אות ל"ד ועיין מו"ז ס' קיז סקכ"ה מס נקרא לעכין זה איכו בדוק ועד ביכוכי לכן פשוט לפעכ"ד שהאשם שהורה לבעלה ובפרט בעיכקה שהיא בחזקה מקולקה בדאיס ס' קיז סעיף כ"ג ובזה הכני חוחס בברכה שבח שלוס חעיך דוס"ח בחחבם:

בעכס הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה רס"ו

שיל"ת ב' אויפחלה ג' בחקוחי ל"ח בעומר הרכ"ז לפ"ק:

בימי שפירה הבומר, יאמר שומר, אחת בוקר, ובערבה והלילה עד אין חקר, לבני אהובי ויקירי הרבני הסריף ובקי כעמר נקי זך הרעיון ומעיב הגיון, כמו"ה יודא לבי כ"י וכאל"ם;

מכתבך קבלתי בש"ק הבע"ל ויען ס' כתיבה קטנה לא כתבתי לבי לקרות כולו עד לעת הפנאי ועיד שאלתך בלשם שאחר שספרים ג' ימים נקיים מלאה הקדין מלוכלך בכתם הכותם למראה אדמומיה קלה רק דאפשר שכתלכלך מהיבוק היבן עמה שאפשר שלא הי' נקי כראוי אם לריכה לבפור ז"ל נקיים מחדש וכתבה דפשיטא לך אם החיבוק ודאי הי' מלוכלך הולה בו כמבואר בס' ק"ן ס"ע דהולה בבנה וכו' אם נתעסקו בכתמים ואיל לחקיף הכתם לדבר שסוא הולה בו כמבואר שם ס"ל:

הנה לחלוח מקחמא בלואה היבוק איבו מובן שהרי מבואר שם שאם יודעת שזה שמור וזה אדום איבו הולה וכיון שמראה הכתם כופה לאדמיומה ולואה החיבוק יותר כופה ליבוק ובמראה ירוק בלא"ה יש להקל בכתם כמבואר בס"ה ס' פקיה אות ג', אלא דיש לחלוח כמ"ש בפיה ס' ק"ן אות ל"א שפעמים מלפפי' שהיבוקות בבגד אדום ומ"ש שהיבוק עמיל מיס מפליט הלבע אדומה מן הבגד ובלבע חלוקה והסדין שלה ע"ש ואם הי' כזה שהיבוק הסתין בעצם ומלא החתחון יש בו אדום ודאי יש לחלוח בו ואיל שיה' היבוק ודאי מלוכלך בזה כמ"ש אלא שבהעסק בזה דהרי בס"ש בקב אם בהעסקו בכתמים ולא בקב אם בהלכלכו בכתמים דלא בעי אלא שיהי' ודאי דבר שיהלכלכו בו ולא שיהיו ודאי מלוכלכים כמו דקני בעבדה בטוק של מבחים אעפ"י שלא ידעה שודאי בהלכלכה בדם וזה פשוט:

אלא דבנוף דין זה דס"ל דאיל לחקיף יש לי עיון קלה דהסור הבילא דין זה דאיל לחקיף בשם הרמב"ן ולכאורה נראה דהרמב"ן לשיטתי' אזיל דהאשרי' פ' הבילוקות ס' ג' הבילא דעה רמב"ן דעכשיו אין חולין בעכם וכו' ועוד שאם אתה אומר כן אף אתה לריך לבדוק אם בשהכה דס מכתה מדס ראייתה ועכשיו אין אבו בקיאין בעראות אדמיס אם בשהכה אם לאו וכו' אבל הראש חולק שם וכתב אעפ"י שאיבו בקי בחילוקי מראות דמים שהוריס ומראים בשני דמים שלפביו יכול להבחין אם הם שורין או מטוכים מן הראיתן וכל זמן שלא יתברר לבו שהם מטוכים מן הסתם אבו חולין בדס מכתה ע"ש ולפ"ז הרמב"ן לשיטתו שפיר כתב דאיל לחקיף כיון דאין אבו בקיאין בעראות אדמיס אפילו בשני דמים שלפביו ואפי' נראים לבו דמים שאפשר שאינם דומים או נראים לבו איבן דומים אפשר שהם דומים ואיב אינא לברר מי הקפה לכן כתב שפיר דאיל לחקיף אבל לשיטת הראש"ם דשני דמים שהם לפביו אפשר להבחין אם הם שורין או מטוכים בעראיתן שפיר יש דלריך לחקיף כיון דאפשר לברורי מבריבן:

אלא דהבי כתב על דברי הטור שגם הרמב"ן כתב כן בחוש"ב בים ז' החלה שער ד' והרי הרמב"ן שם סוף ס"ד ס"ל כשראש הכ"ל וחולק על הרמב"ן ומ"מ ס"ל דאיל לחקיף, אך דלריך טעם אמאי בעאה איל לחקיף כיון דאיבא לברורי:

לכן כיל דס"ש דאף לדעה הראש"ם יש"ל דבשני דמים שהם לפביבו אפשר להבחין הייבו רק דאם נראין לבו מטוכים ודאי מטוכים הם וטוב איבה תולה בעכבה אבל אם נראין לבו שורין אפשר שהם מטוכים ובזה אין אבו בקיאין להבחין אלא דלא אכפת לן בזה דכל זמן שאין אבו רואין שהם מטוכים תליבן בעבה וכמ"ש הם וכ"ז שלא יתבאר לבו שהם מטוכים מן הסתם אבו חולין בדס מכתה, ומעתה כיון שאיבא לברר שבי לדדי הספק דבאי שאם נראה שהם מטוכים בדע בביבור שאין לחלוח בדבר זה אבל אם נראה שהם שורין אבמי לא בדע בביבור ס"ם לחלוח בו דסעא מטוכים לכן אין לריכין לברר כלל:

והשתא דאתיה להבי אפי' היעא שאבו בקיאין להבחין לבעלי אם מטוכים או דומים מ"מ איל לברר דהא גם אם הם דומים איבו ברור שהדם בא מעם אלא דאלי' בי' מטוס קדיר לקולא ובבהאיב שאין לברר שבי הלדדין בחוחם ודאי איל לברר:

אבל לפבכ"ד דברי הטור ברוכים ובחכם חמה עליו ב"י דבדברי רבבינו בחוה"א איבו מבואר כלל דאיל לחקיף ולברר אלא שהבינא יש"ל דכשם שאין אבו רואין דמים מכשיו כך אין חולין בכתמים כיון שאין חולין אלא בעם שדומם לו וכיון שאין אבו בקיאין בעראות איך בדון עם שדומם לו וכו' ומ"ז חולק הרבב"ן דבל זמן שאין אבו יודעין שהם מטוכי' חולה בה ואיב מה בכך שאפשר אעפ"י שבראה דומי' מ"מ איבו דומה מ"מ חולה בו מן הסתם אבל מ"מ אפשר דלריך לחקיף אולי נראה שאיבן דומי' ובחמיר אבא לחלוח בו ולכן הבינא הדין בשם רמב"ן דכתב לחדי' שאיל לחקיף, ואף שהרבב"ן הבינא דאי' לדבריו מהך מעשה שבאתה לפני ר"מ בבדה כ"ח ע"ב שלא הלריכה להבינא הכתם לפביו ולבלה המכם אלמא דאיל לחקיף ז"ל דהתם איבו מבינא דאי' רק דאולין מן הסתם כמבואר בדבריו אבל אפשר דדוקא היבא דאיל לבבר אבל איבא דאפשר לבבר יש"ל דלריך לחקיף והתם בדרי"מ מקרי איל לבבר שהרי העלה ס"ך בדיבי ס"ם אות ל"ח דדוקא היבא דאין הספק לריך להחמיר ולבבר אבל התם לבבע המכם ולהוליא דס אפשר דבואב לה הרבה וספיר יש הספק:

ומ"ש שאם איבה יודעת בבינור שהתיבוק הי' מלוכלך דומה לאה דקשיף ל"ל דעבשיו דאין לבו הבבבה ז' קמחים דעת חורה הסלמים שקיל דים להקל אבל הלבוש מחמיר וכתבה דה"ש דלבוש מסוס דהוי ספק הקרון ידיעה ותוה"ש קיל כמ"ש סי"ז ס' ל"ח סקי"ו וס' פ"ל סקי"ד דהיבא דהוי הקרון ידיעה לכל הדור ספיר הוי ספק ואיב בכ"ד אפשר שבמלא מי שיודע להבחין אם הוא דם או לואה היבוא לכ"ש הוי ספק הקרון ידיעה ואין לסתר:

הנה מהא דלבע אין ראי' לכ"ד דשם מייבי בלא בהעסקה כלל בלבעים והבי מסמע לסון המחבר מלאה כתם ואין לה בעה לחלוח והדבר מסופק אם הוא דם או לבע וכו' ואי מייבי דבהעסקה בלבע הבי יש לה בעה לחלוח ועיין בלסון רבבינו בחוה"א ב"ז ס"ד הכ"ל שהבינא ב"י בכתב אבל בעי שאי' בדמיוכות או שהלך מראה הדם והלבע שבהעסקה בו מבגד עיבי' חולה בו כל בחמים אע"ב דמייבי בלא בהעסקה בלבעים ואפ"ה אי לאו מסוס דאפשר לבבר על ידי בדיקה שמחבים הייתה שהורה מסוס דיש ספק אם הוא דם כלל ושמא אין כאן ביעותא כלל אלא מסוס דאפשר לבדוק ע"י שמחבים ואפשר לבבר איבורו שמאה מספק כמ"ש מ"מ פ"ש מאיב הליו ומה"ש הבין הראב"ד ורמב"ן בדעת הרמב"ם שב"ז שלא בדקו מי שמחבים שהורה מס' ע"ש בע"ש. ולהבי כיון שלא בהעסקה בלבע כלל סובר הלבוש דבעבשיו דליבא הבבבה שמחבים מראה מס' אבל בב"ד אם בהעסק הבינא בדבר מלוכלך שאפשר להלוח בו אפ"י איבו ודאי מלוכלך שפיר חולין בו והרי מבינא פ"ה ס' ק"ן אות ל"ח דחולין בליחות הבוסס אם שאופין שבוספסאלאק וכן ליחא בחרוכים שהולין בדברים אחרים:

ושוב מלאתי בחוה"ש אות כ"ח בהאי דלבע שהעלה דאם אינא לברר שהורה מסוס קדיר לקולא ואם דבשלא איל לחקיף הבתם הייבו כיון שיש דבר להלוח בו עדיף מספיקא מבואר דהאי דלבע מייבי בלא בהעסקה בלבע שאין דבר להלוח בו:

ומ"ש דהוי ספק הקרון ידיעה כבר כתבתי בהסו' אחת [ע"ל סי' ל"ה] דלא מקרי ספק הקרון ידיעה אלא במקום דלמי מיודע ליבא ספק כלל כמו בס' כ"ג ס"ד דלמי שבביר ויודע אין כאן ספק כלל אם קודם או לאחר שהיעה ואם

ואם כיקנס הריאה או לא או נקי, לא קא מיירי דלמי מיודע לבעל אין מי כלל אם יש סמים או לא אבל נכרי גם למי מיודע לבדוק בקמעים יש מי אם סוף דם או לבע רק בסוף יכול לברר קפיקו ואמרי' אף דקדיר לקולא סיכא דאיכא לנכרי מברי' אבל מכמיו סאין בקיאין ולכא לנכרי סוב אמרי' קדיר לקולא:

ומ"ש דאפי' נמי דס מי לבע יש להמיר בתוך ז"ב לפמ"ש

טו"ז סי' קל"ג סקי"ג דהיא בחזקה טמאה כל זמן שלא מבלה וסרי גם באיסור דרבנן היכא דאיכא חזקה ליא קדיר לקולא כמבואר בדי"מ סים אות כ' כיל סברא יפרה לחלק דהא אין כונת טו"ז אם חזקה טומאה רק חזקה מעיכה פחות ומיין חוס' גיטין ב' ד"ה עיא ומהרש"א אם ולפ"ז יל דדוקא אם הי' רק חזקה אי' דרבנן בזה מוקי' לחזקה אמדין לאסור מדרבנן אבל כאן אים לה חזקה מעין פחות מדאו' שהראה בהרגשה ומלאה כתם דטהור מדאו' כיון שהוא בלי הרגשה אפי' הוא מגופה ואיכ שחזקה דאורייתא לא שייכא כאן כלל דודאי אין מעין פחות ליטמא מה"מ ואינו בכלל אפק כלל ועיין שיך סי' קי"א סקט"ז ומקו"ח סי' תל"ח ואיכ לא מוקמינן לחזקה כלל ונפיר קדיר לקולא והוא כמין סברא שהביאו לחלוכים בריש פ"ג דמקוואות:

ונוף דברי טו"ז כבר הביג עליו בהגהות מהרב"ם שם דמהא דבבי' דלופין אין רא' דאיכא בחזקה מעין קחוס ע"ש ואני תמה אמאי לא הביא רא' יותר מהא דאמרי' בבדה ס"ז אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תבא לידי אפק אלמא דאפי' ביום ז' של נקיים חייבי' שמא תראה ועיכ דלא הוחזק מעין קחוס מיהו בחוס' שם הבי' שלא תבא לידי אפק ולא גרסי' שמא ויל דבאמת לא חייבי' שמא תראה מעוס דהוי מעין קחוס אלא מעוס חומרא דכתם אמרו אסור לעשות כן שתבא בטוחה שלא תבא לידי אפק, וכ"ם דא"ם מפי לפי' חוס' דאסור לעשות קאי אטבילה שלא תטבול שלא תבא מידי ודאי איסור לידי אפק כי בשפק איסור מורין היתירא ומקילין כמ"ש רביבו יוכה הביאו רמ"א ריש הלכות יוה"כ אהא דאמאה בת דנקא ואיש בשכי שלעיס ואיכ אדרבה

עיי' שהוחזק מעין קחוס יש חשש יותר שיקילו בו:

ומ"מ דברי טו"ז קשי' דהרי חזינן דבד ב' ימים נקיים אינו תולה כתם בדיא ומעוס דלא הוחזק מעין קחוס ואיכ תולה אכלל דאיכ הוחזק מעין קחוס ויש להאריך בזה ואין הזמן מסכים, ועכ"פ נראה דגם הטו"ז לא קאמר אלא דלא מקרי הוחזק מעין קחוס בז' ימים נקיים שלא תלרך בדיקה באמה ביום לה וסת וכימא חזקה אין אורח בא אלא בזמנו אבל לא דמקרי הוחזק מעין פחות דכימא דאיכא חזקה איסור ומעתה בכ"ד אם אפשר לחלות בלכלוך הביכוק שאינו ודאי מעוכה במראה יש להקל, ובזה תכוח דעתך יברכנו ד' בכל הברכות האמורות בתורה בכפשך ונפש אביך דוש"ת באהבה:

עמרם הק' בלוהס:

תשובה רס"ז

שילה ב' אויפאלו יום ד' לסדר ראה קראתי בשם תרמ"ס לפ"ק:

אחד מי' אברהם הוא האדם הגדול בתורה, עטרת לבי ולפירת הפאתרה, הרבני הותיק, מלא עתיק, כמו"ה אברהם לבי יונג נ"י:

מדברותיו נאות, ישמח ויהוה, לב שמח ביום משתה ומשתה, לאים בשעבה פיו אשר הסכיון באר"ם

קומ"ל אשר נתקשה בכונת מלא"ם פ"ם מאיסורי ביאה הכ"ע ד"ם ואיה שכתב לייסב דעת רש"י בבדה דף ס' לפ"ם שפירש מהרש"א שם דבריו דלר"ם אלינא דרבי אין תולה הטהור בשמא אפי' אין הטמא מפקיד כלום, והא דמודה רבי בשומרת יום בראשון שלא הי' מעוס שהוחזקה לראות היום ומעיכה פחות וביומבא על דס שהור ובתולה וכו' עיין חי' רמבי"ן שם ורשב"א בתוה"ב ואיכ לרש"י הקשי הוס' מ"ם משמי קוטות וכו' ותי' המלא"ם דשאני התם דעיכ חולין כמי כשלו ומה דתרומה כשלה לתוך חולין וחולין לתוך תרומה אימור להיפך אבל לעולם אם לא הי' כאן רק קאה אחת של תרומה ונפלה ולא נודע לאיזה מהן נפלה שאין חולין ע"ם, ועי"ז הק' מעלתו היכא שא דרבי בשומרת יום דאינו תולה דמי לקאה אחת שנפלה ואיכ ליכא רק כתם אחד אבל בשני שבילין דמי לשתי קאין שנפלו דהא ב' ג"א הלכו בשני שבילין איכ מה חזית שטהור הלך בטמא ומטא בטהור אימר לפיסך והדקיל מ"ם מב' קוטות, ואני אומר להפליא דלפי סברת מלא"ם לא די שלא תירץ כלום אמא דר"ח מ"ם משתי קוטות כמ"ם מעלתו אלא דתקשי יותר מאי קאמר ר"ח באינו למחלוקת רבי ורשב"ג הא ליד כלל דהאי דרבי דמי לקאה א'

שנפלה והאי דר"ח דמי לב' קאין שנפלו לב' קוטות:

הנה אחכי נלבתי על הלעיר ונלעתרתי הרבה בהבנת דברי

מלא"ם עד שראה ד' בעניי והאיר עיני ואחכי ביכה להלדיק דבריו ותחילה נבאר מאי דקיל טובא על מאור עיבנו מהרש"א בדעת רש"י דלר"ח אלינא דרבי אין הטהור תולה בטמא אפילו אין הטמא מפקיד כלום ואמאי והלא שני שטרים שהלכו בשני שבילין אחד טמא ואחד טהור גרע מאם האחד מן ההולכים הוא טמא וכמ"ם חוס' בדה ס' ד"ה באינו דשם אם מטהרין שניהם הוי חוכא דא"א שיהיו שניהם טהורים משא"כ באחד טמא ואינו מטהרין הטהור הוא דבר שאפשר שטהור אלך בטהור ואפ"ה אמרינן בשפחים יו"ד וכתובות כ"ז דבנאים לישאל בזאח"ז שניהם טהורים כיון דבטעה שאחד שואל אין דנין על חבירו מוקמי' לי' אחזקתו ועיין תריכות מלא"ם פ"ט מטאה"ט א"כ מכ"ם באחד טמא ואינו מפקיד כלל אם חולין בו דליכא נדין עליו כלל ואינו בא לישאל ואין כשאלין עליו כלל דהוי כבא לישאל בזאח"ז דהי' לנו לטהר הטהור והוא שלא לבאורה, אמנם אחר העיון לק"מ דעיין ביו"ד סימן קי"ז סכ"ה שתי כשים שנתעסקו בלפור א' שאין בו דם אלא כשלב ונמלא על כ"א כשלב שהיהן ממאות ודעת הב"ח דוקא כשבאו לישאל בבי"א כמו בשני שבילין וטו"ז שם סק"ז חולק עליו וחידש סברא מחוקה מדבש דוקא בשני שבילין דאפשר לישאל על אחד בלי חבירו שהרי יכול לישאל הלכתי באחד ומשני השבילין ואי' בא"ז מהן בזה אמרינן דבזאח"ז שניהם טהורים לפי שאין הספק נולד בא' מחמת השני ואיל להזכיר השני כלל לעיין הספק שעליו אם הלך בדרך טהור או טמא אבל בשתי כשים אם חישאל על עלמה נחעסקתי בלפור שאין בו דם אלא כשלב ומלאתי כתם כשלב אין כאן שאלה וספק כלל שחולין כתמי' נמה שאפשר לתלות וגם חשקר בגוף המעשה שהרי כמלא בשני שלבים שהרי גם בחבריתה כמלא כשלב ואם תאמר האמת שכמלא כשני שלבים הרי ודאי ממאין אותה שהרי כשלב יחידה אין נמה לתלות ואיכ כל השאלה והספק הוא רק מחמת חבריתה ופשיר הוי כבאים לישאל בב"ח ע"ם, ובזה אים מה שהביג עלי בקד"ע שם אות מ"ז על מה שהביא ראיה מרשב"ם דשיל בב' כשים שלבשו חלוק אחד וכו' שכולן ממאים אפילו בא לישאל בזאח"ז וכתב הכ"ע דהתם שאני דמיד שבאה הראשונה לישאל אם אתה בא לטהר אותה ליל מיד דהכתם בא מן השני' וכו' משא"כ בהאי דב' כשים דמיד דבאה הראשונה לישאל תלינן כתמה בדם לפור ואין הספק נולד עד שבאה השניה ואמרה ג"כ שמלאה כתם ונשויה מהני בזאח"ז ע"ש ולפמ"ש אים דגם כאן אין שאלה וספק בלי חבריתה, ויהי' איך שיהי' בגוף הסברא מודה גם הכ"ע דאם א"א לישאל על אחד בלא הב' דהייבו אם הי' בוחל בל עלמו בלבד הייבו ממאין אותו ורק על ידי תלי' בחבירו יש ספק לטהר אותו הוי כבא לישאל בב"ח ושניהם ממאים אלא דקיל דבאאי דשתי כשים אפשר לישאל על עלמה בלי חבריתה והייבו מטהרין אותה לכן בזאח"ז מהורים וטו"ז קיל דבשתי כשים כמי א"א לישאל ע"ע בלי חבריתה וכמו שהסברתי ועיין חוו"ד שם אות י"ד וסימן הכ"ל אות כ"ט, ולפ"ז אים כאן בכתם אלו שאלה רק על עלמה שמלאה כתם הייבו ממאין אותה כיון שאין לה נמה לתלות ועיכ לריכה לישאל גם על חבריתה שאלה החלוק גם לשומרת יום ואיכ אין כאן ספק רק מחמת חבריתה ופשיר הוי כבא לישאל בב"ח ואיכ כיון דבשניהם מהורים כהיא שניהם ממאים אין כאן סברא לטהרה רק משום שחבריתה בלא"ם שמאה חולין הקלקלה במקולקל ובבי קיל דאין חולין אאיכ יש סברא לתלות בו

יותר כמו בשומרת יום בא' שלא שמעיכה פחות:

אלא דלפ"ז הקשי יותר על ר"ח איך מדמה האי דשני שבילין לשלוגתא דרשב"ג ורבי הא בהאי דשני שבילין אפשר לטהור לישאל על עלמו בלי חבירו והייבו מטהרין אותו וכיון שעל הטמא אין לדון כלל הוי כבא לישאל בזאח"ז וכ"ל אמנם כ"ל בשכשים עין על דברי רביבו הגדול הרמב"ם פ"ט מאבות הטומאות שכתב בהלכה ב' שני שבילין אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהן ונעשה טהרות ובא חבירו והלך בשני וכו' והוא לשון המשנה פ"ם דטהרות מ"ה, ולשון זה משמע שלא הלכו שניהם בב"א זה בשביל זה וזה בשביל

ג' רק שהחילם אלף אחד נשניל אחד ואח"כ אלף שמי נשניל שג', ואח"כ נשלכם ד' כחב שני שנילין א' טמא ואי' טהור ושלכו נחש שני אכשים אים א' טמא ואים אחד טהור וכו' ושוא כידון דידן נכדם ק' ושם לשון סגמ' שסלכו דשמעא שסלכו שכיסס נשיא זה נשניל א' וזה נשניל הסמי ומדומע שיכו לשוכם הלא דבר שוא, אבל שדבר נכון דכאן מיירי שרחיכו שני אכשים שולכים נשעם אחת אחד נשניל שמעא וא' נשניל הטהור ואים אחד מהן טמא ושני טהור ואין אנו יודעין איזהו נטמא ואיזהו נטהור ונם השולכים א"י ולפ"ז אם הטהור ישאל על עצמו הלכתי נשעם פלוניים נא' מהני השנילין וא"י נאיזה מהן נטמאנו כיון שרחיכו נאותם שעם אים אולך נשניל הטמא ואיכ אין כאן ספק שהלך נשניל הטמא אלא מחמת שרחיכו עוד אים אחד אולך נא' מהני השנילין נשניל הטהור ואיכ אין כאן ספק רק מצד חביכו שמא חביכו הלך בדרך הטמא וכיון שאין הספק רק מצד חביכו הוי כנא לישאל בביא ואיכ הוא שמא לבני דאין חולין הקלקלה נמקולקל כמו נשכיסס שהוריס נכס"ב דהייכו מטמאין שכיסס כיון שא"י לישאל על א' בלא חביכו, ולפ"ז כיחא נהלכם ג' דמחלק בין נא לישאל בביא ובין נא לישאל בזאח"ז נקט שהחילם אלף א' נשניל א' ואח"כ שני נשני דאלו דאיכוס הולכים בפ"א נשני השנילין לא משכחה נא לישאל בזאח"ז כיון דהספק מחמת חביכו ע"כ לריך לישאל עליו ועל חביכו, ונס"ד נקט שהלכו בפ"א דאז הוי כנא לישאל עליו ועל חביכו כיון שהספק רק מחמת חביכו אבל בהלכו בזאח"ז שאפשר לישאל על אחד בלי חביכו שהרי אכו מקופקים על שעם שהלך הטהור שמא לא הלך בשניל הטמא וכיון שעל הטמא אין לדון כלל אפילו כשאל עליו ועל חביכו כיון שהטמא איכו בכלל הספק שאיכו מפסיד כלל הוי כנא לישאל בזאח"ז ופשיר מטהרין הטהור אפילו אין חולין הקלקלה נמקולקל, ומעתה שפיר מדמה ר"ח האי דטמא ומהור לשלוגתא דרשב"ג ורבי כיון דהלכו בפ"א ע"כ הולרך לישאל גם על חביכו כיון דהספק רק מחמתו ואלו נא הטהור לישאל רק ע"ע הייכו מטמאין אותו כיון שרחיכו נאותו הפרק אים אולך בדרך הטמא ואים, ולזה נחכווין מאור עיכיכו רש"י שהלכו בשני שנילין ולא ידעכא הי להאי על והי להאי על ולכון זה תמוה מאי נעי רש"י בזה שאלו מקופקים הי להאי על והלא הספק רק להולכים אלא כדכתיבכא דמיירי שרחיכוס הולכים שכיסס בשני השנילין בשעם א' וכמ"ש דבלאי"ם אין לו דמיון לשלוגתא דרשב"ג ורבי כקושיתיכו הכ"ל:

ומעתה דברי מלא"ם כראי מולקי' דקברתו לחלק בין כשלו שהיכן לכשלה רק תרומה לבדה הוא כך דבשלמא אם כשלה רק תרומה לבדה אם הי' שואל רק על החולין לבד הייכו אוקריס אותה דודאי כשל תרומה להוכה ואין כאן ספק רק מצד קופה של תרומה דילמא נחוכה כשל ואיכ לריך לישאל על החולין והתרומה בפ"א והוי כמו נאו לישאל בביא דשכיסס אקוריס לרבי דאין חולין הקלקלה נמקולקל אבל בכשלו שכיסס אם בא לישאל על קופה חולין בלבד שכשלו בחוכה אחד משני קאין ואיכו יודע אם חולין או תרומה הייכו מחיירין אותה שחולין חולין כשלה לחוכה לכן אפילו כשאול על שכיסס ביחד כיון שעל קופה התרומה אין לדון כלל הוי כנא לישאל בזאח"ז ומותר ואיכ לפ"מ שביאתכו דהאי דשני שנילין כמי מיירי נאופן שאם הי' שואל על הטהור בפ"ע הייכו מטמאין אותו ואין הספק רק מחמת חביכו שפיר דומה לכשלה רק שאם תרומה לבדה ולא כשלו שכיסס ואחי שפיר:

עוד לאלקי מילין בזה עיין תוס' שבחים יו"ד ד"ה הלך נאחד מהן ועשה טהרות הא דנקט ועשה טהרות ולא קאמר אדם טהור מעשה דלבבי אע"ג דמוקמיכן להו בחזקה טהורים מלריכין להו שבילה והזאה אלא יבעו שכיסס בתרומה דאז התרומה טמאה ודאים והאוכל בטיהה [ומ"ש והאוכל בטיהה תמוה כמ"ש האחרוכים וא"י לישבו] ואם כבעו שכיסס בא' וכבכס למקדש חייב ע"ש, אמנם הרי"ם פ"ה דטהרות כתן טעם אחר וכתב וזיל וי"ל דבעשה עהרות מודו ר"ע ור' יוסי דברה"ר שפיקו טהור אפילו בחד שפיקא כיון דאין לחש תקנה אם כטמאו אלא בבבדי הוא דשלבי ומחמרי להלריכו שבילה והזאה שמא היום ולמחר יתברר הדבר שכטמא דאפילו דבכן דטהרו הא אמריכן בע"ז דל"ז בבי יוסי בן יועזר דקי"ל ברה"ר הטיר לסם ואח"י הלכה ואין מורין כן וכי אתו לקמי' דר' יכאי א"ל הא מ"י בכהרא זילו מבולו :הייכו לבבי בבדא דא"ל תקנה בשבילה אבל עשה טהרות מורין כן ואפשר דאם כודע לו שהוא בספק קודם שעשה טהרות אם הי' עושה טהרות אח"כ היו טמאות לר"ע ור"י ע"ש, היולא מזה דלכ"ע אם דקי"ע ברה"ר טהור הייכו דוקא בטהרות שהוא דבר שאין לו תקנה בזאה ובשבילה אבל בבבדי שים לו תקנה בזאה ובשבילה לא אמריכן דר"ע אפילו כודע לא אמריכן דר"ע טהור ואם כן אם כן אמאי לא אמריכן דר"ע אפילו כודע הספק אחר שעשו טהרות אז ר"ע ברה"ר טהור ואולי אז מודו דבס הבבדא טהור מעשה הכ"ל. ולפ"ז קשיא לי הא בשאי דר"ח בכדם לא סוכר כלל ועשה טהרות ועיין בתמבים פ"ע מאה"ע דבבי דיכא דמחכי' פ"ה דטהרות בשני שנילין בה"ב בקע ועשה טהרות ובה"ד שהוא דיכא דר"ח לא בקע ועשה טהרות ואם כן אין הספק רק על הבבדא ולבבי בבדא הא לא אמריכן ספק טומאה ברה"ר טהור מעשה דאיה לי' הקבתא בשאה ומבילה ובשלמא לשיטה הסוס' דהעשה מעשה שמא יבעו שכיסס בתרומה או בחדש ויחשבו שסס שהוריס כיחא דכאן בטמא ומהור לי"ם זה דהא ידעו שהוא שמא מחמת בביעה הטמא אבל לבעשה הר"ם מעשה שמא היום ולמחר יתברר הדבר שבטמא זה שייך גם כאן ואיכ מ"ש יפי' שהור לרשב"ג בשלמא בכחמים הוי שדי"ר ולקולא דאפי' לעכין פ"ע בבה"ר אלינא דר"ע כתב בר"ם הכ"ל דטהור בטומאה דדבכן אבל בשני שנילין דהוא טומאה דאורייתא קשיא ככ"ל, לכן כ"ל לשמ"ם הוס' ר"ם כדה ד"ה והלל דהא דאמריכן פ"ע ברה"ר טהור מקומה הייכו היכא דליכא חזקה שהרה כמו בתקום שבמדד וכו' אבל היכא דאיכא חזקה שהרה א"ל למילף מקומה דבלאי"ם טהור דמוקמיכן על חזקה שהרה ועיין הוס' קומה כ"ה ד"ה מכאן ותיו"ט פ"ד דטהרות מבבה י"א ד"ה בספק רה"ר, ולפ"ז כ"ל דהא דאמריכן בע"ז בפ"ע בר"ה הלכה ואין מורין כן ה"ד היכא דליכא חזקה שהרה ומקום הא מ"י בבהרה זילו מבולו והוי כמו דפליג אבל היכא דאיכא חזקה שהרה שפיר מורין כן וא"ל לבבול וכמ"ש דאסורים לבכין דפליג דאף דאפילו קר"ר לחומרא בדפליג מ"מ אזליכן בה"ר עיין ר"ן בילה ז"ן ודכ"מ ועיין בתלג פ"ז דמבילה ה"ו וה"כ בזה אזליכן בתר חזקה ולפ"ז כאן דאיכא לטהור חזקה שהרה שפיר מטהרין פ"ע ברה"ר

והולין בטמא וא"ל לבבול:

ובזה יש לייבב מה שעמד בס' קדרי שהרה בחידוד הלכה על מ"ש מהרש"א בהוס' ד"ה בחכו דקי"ע ברה"ר כמי לא מטהרין אלא בדאיכא חזקה שהרה כמ"ש הוס' ברים מכלתין בבי והלל ע"ש, והמה בקדיע דאדרבה שם מקבי הוס' דקי"ע ברה"ר טהור אפילו היכא דליכא חזקה שהרה אלא היכא דליד לבוסה אז לריך חזקה שהרה ע"ש, ולפמ"ש כיחא דמלד קי"ע ברה"ר א"ל לטהרו בשני שנילין כקושיא הכ"ל דלעכין בבבדא דא"ל הקבתא בבבילה אין מורין כן ולהכי אילטריך למיתי עלה מקום חזקה שהרה וכ"ל וכן משמע הלשון שם בבבדא דע"ז הלכה ואין מורין כן דדוקא מה דטהור ברה"ר מלד הלכתא בבירי לה מקום הוא דאין מורין כן אבל מה שהוא טהור מקום חזקה שהרה דלאו מקום בבירי לה שפיר מורין כן והא דמביא מהרש"א הוס' דרים מכלתין הייכו לראיה:

ומה שהקשה שם בס' הכ"ל עוד על דברי הוס' דלפמ"ש הוס' שם דהיכא דא' ודאי ליד לבוסה ולא מטהרין מספק אלא מקום חזקה א"כ הכא שא' ודאי הלך בטמא לא בבירכן מקומה ע"ש, המום בעיני דהרי בהוס' כאן לא בזכר כלל דבבירכן מקומה רק דקי"ע ברה"ר טהור ואיכ שקושיא הראשונה על מהרש"א דאיכ שפיר כתב מהרש"א דקי"ע ברה"ר כמי לא מטהרין אלא בדאיכא חזקה שהרה כמ"ש הוס' ברים מכלתין והייכו בכתב דהכא שא' ודאי הלך בטמא ואיכ קוחר עלמו תוכיח ולע"ע, אבל בלאי"ם דבריו אלו המוחים דהוס' לא כתבו שם אלא דלא יבפיכן מקומה לטמאות שכיסס ברה"ר היכא שא' טהור ודאי כיון שהוא דבר שא"א לחיות ונהי כמי דכלמד מזה דבס ברים א"א למילף מקומה להטהר שכיסס כיון שא' טמא ודאי והוי דבר שא"א לחיות מ"מ הייכו דוקא בשכיסס טהורים ולטהר שכיסס אבל כאן שאחד טמא בלא"ם ואתו לריכין רק לטהר אחד מהם דהייכו הטהור הא שפיר יבפיכן מקומה דהוי דבר שאפשר לחיות שהטהור הלך בשניל טהור וכמ"ש הוס' ד"ה בחכו ולע"ע:

נחזור לדברי מל"ש כ"ל דקברתו הוא כן בטלמא בכפל רק
קמא אחת מל תרומה יש לקופה מל תרומה חזקה
קמייתא מלא כמסכת מכמות מסיתם ולא כפל בם אוסם
קמא. כמו שיש חזקה זו לקופה מל חולין ושוי חזקה כנגד
חזקה וכבר כתבו תוס' כתובות כ"ב ע"ב ד"ה סבא דחזקה כנגד
חזקה מקרי איקבע איקורא ואי"כ לי"ש לומר מאי אומר לתוך
תרומה כפלה מקום קדיר לקולא דהא באיקבע איקורא גם
קדיר לתומרא כמ"ש מ"ך ביו"ד סי' ק"י בדיני שיש אבל
בנפלו מכי מסאין בתכי הקופות ע"כ כתבו מכיסס מכדמעיקרא
ואין כאן חזקה ואיקבע איקורא רק ספק מסקול בדרבנן
מפיר אמריכן מאי אומר דקדיר לקולא, אך אכתי הקשי גם
בנפל קמא אי מל תרומה נהי דסוי איקבע איקורא וקדיר
לחומרא מ"מ כוקי קופה מל חולין מל חזקה סיתר, ומכיש
לדעת הרי"ש דחזקה מי וחזקה אי"ל מקרי מכי חזקות אף
מקטורי' ז"ל וס"ל חזקה סיתר וחזקה מלא כפל בתוכם סוי
מכי חזקות ואפי' למ"ש כונ"ל דזה דוקא היכא דעכ"ש אפשר
בטוס פעם להיות חזקה א' בלא מסכיה רק דעפשיו כזדמנו
ביחד אבל אם אי"ל לאחת בלי המכיה לא מקרי מכי חזקות
מ"מ כאן אפשר להיות חזקה היתר בלי חזקה מלא כפלה
בגוונא הכ"ל מכפלו מכי מאין לכתי קופות דפקעה חזקה מלא
כפלה ואכתי כמאר חזקה היתר, לכן כ"ל לפ"מ מחידש המל"מ
מס בדי"ה עוד דקברתם כאן כמלא כ"ה לא מהני רק למי
מכמלא ברשותו ולא להליל הברתם מ"מ והי"ב אי אומר הרי
יש לכו מכי מיכי חזקה קמייתא חזקה מלא כעפה מעפה
ומיכוי מכמות מהי' וזה הוא חזקה המברתם הספק ומהני
גם לגבי אחריכי ויש עוד חזקה קמייתא והוא חזקה הדין
מכיחין הדבר בדיכו מהי' לו קודם לידה הספק כמו חזקה
איסור וחזקה היתר וזה איכה חזקה המברתם הספק כמבואר
לכל מי מבקי קלא בעכיכים אלו וחזקה כזו לא מהני רק
לגבי כפשי ולא לגבי אחריכי והאריכתי בזה בעקי"ל [עיל מ"י ב'] ולכן לא מהני חזקה זו להלות מחמתה הקלקול בדי"ל דזה מקרי לגבי אחריכי ואי"כ אי"ש דחזקה היתר בל קופה חולין לא מהני להלות מכפלו מאה מל תרומה בקופה מל תרומה, ונראה דלדעת מהרש"ל בסיתם רש"י ס"ל לר"מ דהייכו פלוגתא דרבנ"ג ורבי בתומרת יום בתכי מלה ובקופרת מבעה מלא מבלה דאף אם לכיתם חזקה מקולקת בדמים ועיין קדיש בחידוד הלכה מ"מ יש לטהורה גם חזקה טהרה והוא חזקה הדין וס"ל לרבנ"ג דמהני כמי לגבי אחריכי להלות בחברתה וכ"ל וזה פירוש חולין הקלקלה במקולקל זה אים לו חזקת הדין חולה במקולקל מאין לו חזקת הדין, ולפ"ז אי"ש גם גבי מכי מבילין אף דהוי כמו כפלו מכיהם מ"מ גבי כפלו מכיהן אין אכו מחיירין מכח חזקת הדין והחזקה היתר מל קופה חולין דלרבי חזקת הדין לא מהני לגבי אחריכי להלות הקלקלה במקולקל רק דהוי ספק הסקול וקדיר לקולא אבל בתכי מבילין דא"ל לטהר הבברתא מקום ס"ע ברה"ר כיון דא"ל הקלתא בטבילה וכמ"ל ואי"כ אי"ל לטהר רק מכח חזקת טהרה שהוא חזקת הדין ולרבי זה אינו מועיל לגבי אחריכי להלות בטמא ודמי לכפל מאה א' מל תרומה דאין מחיירין לרבי מכח חזקת טהרה וכ"ל ומפיר אי"ר הסדא בתכי מבילין באכו למחלוקת רבנ"ג ורבי ואי"ש:

ומה מל"ש לדעת מהרש"ל דמשו"ה לרבי חולה בתומרת יום בא' מלה מקום דמעיכה פתוח אבל היכא דליכא בברתא למיחלי במקולקל לא תליכן אפי' אינו מפסיד כלל אי"כ לריך לומר הא דחולה בבחולה בדמים טהוריס מקום דטירפה מלוי אין הפירוש מקום דטירפה מלוי וכחמים טהוריס ואינה מפקדת רק מקום דטירפה מלוי יש בברתא יותר שהכתם בא ממכה וניומבת על דס טוהר מתוך שאינן מקפידות אינן מרגישות ויודעת לפיכך חולין בהן שאלו ראתה זו הטהורה הרגישה וכמ"ש בחידושי רמבי"ן שם ועיין חת"ם יו"ד קפ"ג והכה זה פשוט דבברתא זו האחרונה שייך גם בא' מלה שאינה מקפדת ואפשר הרגשה ולאו אדעתה כיון שאינה מוספת מומאה בראייתה ולא הולרך לטעם דמעיכה פתוח אלא כיון דבבחולה בדמים טהוריס לי"ש הא ודאי ראיה מלה למידק אם הרגשה פתיחה פי המקור וזינה דבר לא ממכה מסרי מומאה בראייה גמורה רק כתמים חולה בדם בחולים ובכל"ל הטעם מקום דטירפה מלוי חולה הטהורה הכתם בדם בחולים לכן קאמר כמי בטומרת יום לפי מעיכה פתוח חולה טהורה ממכה בא הכתם וחדא מחרי טעמי נקט או אפשר שהי' מעיכה פתוח כולל גיב טעם זה שאינה מקפדת, אבל הא קשיא אמאי קאמר ר"ח בטבילין לרבי אינו חולה

טסור בטמא מקום דאין בברתא לחלות בזה יותר מבזה ואמאי הא מפיר יש בברתא לחלות יותר כיון דלא ספר כלל ואין הספר כלום כמסולק בטבילין מעמא סוי מלחא דלא רמיא עלי' מלא ליכך בטבילין מעמא לכן סלק ולאו אדעתי' אבל סיהר רמי' עלי' מלא ליכך בטבילין מעמא כדי מלא יטמא וסרי למידה, ואין לומר דכיון דחזיכן מאי' בא"ז מבילין מלך אי"כ חזיכן דאינו מקפיד ולא רמיא עלי' ומוב יש להלות בטסור כמו בטמא דאי"כ ביומבת על דס טוסר אמאי חולה מקום דטהורים רמי' עלי' יותר כיון דמקוקה בטסרות מלא המטמאן ועיין חת"ם סכ"ל ס"כ כימא כיון דמסמאילה סחלוק ליומבת על דס טוהר מאיכם מקפדת פי' לה לבדוק סחלוק קודם מלבמתו ומדלא בדקה חזיכן דלא רמיא עלה ואיכם מקפדת וים לחלק בזוחק, ואולי יל דמיירי מסיא לבמה סחלוק קודם מסמאילהו ליומבת על דס טוהר ואי"כ כמלא הכתם אבל היומבת על דס טוהר וכמיתה הכמבי"ה מהביא המ"ל קדי"ה ומוד ואי"כ לי"ש לומר דחזיכן מאיכה מקפדה אבל בבני מבילין מפיר יל כ"ל ולי"ש, ובזה יבא מלוס יכוח מל ראמו,

כבמסו וכמס ידידו דומ"ש החומס בברכת התורה:

מעכס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה רס"ח

מ"ש ב' אויפאלא א' לפ' וס' ברכה סרמ"ה קרן לפ"ק:

שוכ"ט לאהובי מחכי הרב הגדול מו"ב כמוהג"ם כ"י:

קול דבריך אחד הם מבסר מלוס תל"י וגם מאחכו לא כעדר תל"י וכו' ואחרון חביב אמר סברת בבדה כ"ה דמבכי שמואל הוא דאמר כר' כחמי' וקיל אי"כ לא ליתא שמואל רק אלבה כר' כחמי', עדיפא הי' לך להקשות דאפי' אלבה כר' כחמי' כמי אין ליל דהכי אמרי' מס ס"ב ע"ב דיחידאי הוא דפליג עלי' ורבים ס"ל כוותי' ופסיתא דיחיד ורבים אלבה כרבים ועיין כתובות כ"א אבל לפעכ"ד פשוט דלק"מ לפמ"ש בונ"ק יו"ד סי' כ"ב בטעמא דר"ב מקום דבאמת קשה אי"ך מעמא כתס כלל כיון שהוא בלא הרגשה ואפי' ודאי מגופה טהורה מה"ת רק מדרבנן מעאה ובכתס דאיכא ספק מעלמא הוא"ל קדיר ולקולא כהי דליכא ס"ס מעא מלדדים מקום מחזקתו מן המקור אבל הלא גם ספק אחד לקולא ואי' מקום דלמכין לטמאות האשה טומאה ערב מפני שבגעה בדם והדם טמא מקום מקור מקומו טמא הוי ספק תורה ואמרי' שהיא מגופה לחומרא וכן גם לענין לטמא אותה מקום כדה שהיא מדרבנן ג"כ אמריכן שהיא מגופה אך ע"ז הק' דלענין טומאה ערב הוי ס"ס שמא מעלמא ואח"ל ממקור שמא לא כגע בה מבחוץ ואי' דעכ"ש לענין הנגד שאלא בו הכתם הוי ס' תורה ושמא דודאי כגע והתיכה אם הנגד בר קבולי טומאה אבל אם הנגד אינו מקבל טומאה ואין לדון על הנגד רק על האשה מפיר טהורה כקומי' הכ"ל ע"ש, והכה הא דאינו שמא מהיה בלי הרגשה שמואל היא דקאמר לה מדכתיב בנשרה עד שהרגיש בנשרה ולפ"ז שמואל בעמא דר' כחמי' קשפרש ואי"כ לא קני לי' דלימא הלכה כר' כחמי' דאכתי לא ידעיכן בעמא דר' כחמי' ואי"ש:

ואמנם למה שהעלה בכוביים ס' ל"ז דאם היא איכה טמאה כדה ואין הדם שמא אלא מקום מקור מקומו שמא אינו מטמא אלא בעודו מחובר במקור אבל כשנפרש לגמרי אינו מטמא ע"ש א"כ כסבר מחמתו דבריו הכ"ל דאם הי' בלא הרגשה גם לגבי בגד אינה שיא שמא מעלמא ואח"ל ממקור שמא לא כגע בבגד בעודו מחובר במקור ואולי

א"א כלל ליגע בבגד בעודו מחובר במקור ולי"ע:

ובזה יל פרפרת נאה בבדה כ"ה ע"ב ואמה כי אהי' זבה

דס יהי' זובה בבשרה דס ולא כתס והוא תמוה איך מטמא למעע מלמון דס ולא כתס הא גם בכתס הוא דס אלא שהוא בלי הרגשה או אפשר שהוא מעלמא אבל עכ"פ דס הוא וסבור הייתי לומר דה"ש דס ולא כתס הייכו דלריך להיות דס ודאי מאי"כ כתס אפשר שאינו דס כלל רק מין לבע כמראה דס ועיין בס"ע סי' פק"ח, אבל הא ליתא דהכי אפשר לברר אם הוא דס או לבע ע"י ז' סמכין כמבואר בבדה ס"ב ועיין במ"ש פ"ע מא"ב הל"ו ובו"מ בחה"ש יו"ד סי' קמ"ד שהתעורר בזה וכתב שתלמידי ר"ע לא הסתכלו על שטיהר האשה דודאי ראוי' לטהרה מעעמים שכ' שם אלא על שטיהר הדם דאפילו אחי מעכה דרך מקור טמא מקום דמקור מקומו טמא ועי"ז הביא מיעוט דס ולא כתס

וקרא זה לענין טומאת דם כאמר כמבואר כדם כ"ד ע"ש ואכתי לא סוכח לי איך ממעטי' זה ממטמעות לגון דם וכמו מסקתיה, ועוד דסבי' גם כתם ממא אם אין לחלות במכה, ועוד דקרא לא מייתי מסקא ועוד דאמה ודאי מסורם מס' נדה לם מכם וכמ"ש הוא עצמו:

אבל לדברי כונ"ה סביל אי"ם דהדם ממא מחמת מכי מעמים או מלד שהיא דם כדם ואז ממא אפי' אחר שנכרם מן המקור ואפי' יצא כדילפי' מדם יהי' זובם בטויחו יהא בכדם כ"ד הכ"ל ומכיה מטוס מקור מקומו ממא ואז אינו ממא כשנכרם מן המקור וזה דלא כחה"ם הכ"ל דהאי קרא לענין טומאת דם שמטא מחמת מקור מקומו ממא דז"א רק לענין טומאת דם שמטא מחמת דם כדה מייתי והכם יש הפרש דמה שהדם ממא מטוס מקור מקומו ממא היא אפי' אין לו מראה דם שלא בהרגשה מיין כונ"י שם אבל מה שהיא ממא מטוס דם כדם ואינו ממא אא"כ היא דם דוקא ובהרגשה, ולפ"ז אי"ם דהלמידי ר"ב כשהכלו על שטיחר הדם כמ"ש חה"ם והי' קשה להם הלא מקור מקומו ממא אבל מטוס דם כדה לא הוי קשי' להם דאם הטמה מטוהר גם הדם טהור דהא לא ילפינן אלא דמדוה כמוהה ואם היא מטוהה מדוה כמי טהור, ועי"ז הסיג דכתיב דם יהי' זובה וכו' דם פי' בטומאה שבוא רק אם היא דם דהיינו מטוס דם כדה אמרי' יהי' בהויתו יהא ולא כתם דהיינו שיהי' טומאה בכתם מלד מקור מקומו ממא שהוא אפילו שלא בהרגשה ואפי' אינו דם רק ליחה לבנה בזה לא דרשינן יהי' בהויתו יהא ואינו ממא רק כל זמן שמחובר במקור אבל מיד שנפרש ממקור טהור לגמרי ואם כן שפיר טיהר גם הדם כיון דמטוס דם כדה ליכא דאמה טהורה מטוס מקור מקומו ממא כמי ליכא וכנ"ל:

ובזה יובן מ"ש שלא אמרו חכמים הדבר להחמיר אלא להקל שנאמר וכו' ועיין בדע"ב שפי' וחכמי' הוא דגזור על הכתמים ולפיכך הולכין בהן להקל והוא שלא אנו עד הטמא לא ידעו תלמידי ר"ע דכתמים דרבנן ועוד הא דכתמים דרבנן לאו מדם ולא כתם יליף רק מקרא דבבשרה דבעי' הרגשה, ולפמ"ש אי"ם דודאי ידעו דכתמים לענין טומאת הטמא וכן לענין טומאת הדם מלד כדה דרבנן אבל אי לאו האי קרא הוא דלענין טומאת הבגד מלד מקור מקומו ממא הוי מהי"ת וכנוב"ק הכ"ל ועיין תוס"ע שם אלא דלפ"ז הי' ראוי' להחמיר בכתמים כיון דהוא שפק תורה לענין הבגד מ"ע דגם הבגד אינו ממא מה"ת אם האמה אינה טומאה כדה וכנוב"ה הכ"ל ודרשה דם ולא כתם וכמ"ש בפי' ולכן מקילין בספיקו ככל ס"ד ושפיר הסיג שלא אמרו חכמים בדבר להחמיר אלא להקל משום דליכא שפק תורה גם לענין הבגד:

סכ' וכו' וכמ"ל ושפיר טיהר גם הבגד:

וכמ"ש המלא הטובה למה שדקדקה דשמואל נקט דם ולא כתם ועיין במשנה הסמוכה ובראש"ם שם עכ"ד ולפמ"ש פיה"מ אין ראי' משם וגם על כתם שייך לומר ומלאה דם וזה פשוט:

וראיתי בהגהות מהרל"ח שם שהקשה לדעת עו"ז דדבר המסורם להיתר בתורה אין כח ביד חכמים לאסור א"כ איך הי' כח בידם לאסור כתמים כיון שמסורם היתר דם ולא כתם, ולפמ"ש לא מייתי כלל לענין היתר האמה והדם מלד דם כדה רק לענין טומאת הדם מלד מקור מקומו ממא וא"כ לק"מ:

מיהו בלאה"כ לק"מ דזה לא מקרי היתר מסורם אלא כגון לבכרי הסיק או ביום ואפילו בשבת דמסורם שהוא מותר בפי' או מייחורא דקרא ביום אבל כאן דכתיב דם ודרשינן ולא כתם אין היתר מסורם בכתם אלא דכתיב איסור בדם ולא כתם, הייבו כתם לא כתיב בי' איסור אבל גם היתר אינו מסורם ואולי אי הוי דם קרא יתירה למעט כתם הי' מקרי היתר מסורם אבל אינו מיותר רק ממשמעותי' ילפינן ולא כתם זה לא מקרי היתר מסורם ושפיר היו חכמים יכולין לאסור ולטמא כתמים:

וחזה הויות שהביא שם עוד קושיה מהר"מ אורבז איך אסרו חז"ל לבעול על דם מוהר שהתירה תורה בפירוש, וכ"ל לפמ"ש המור ביו"ד סי' קל"ד בשם הרמב"ן שזה בכלל חומר שהחמירו בנות ישראל על עצמן שאפילו רואות טפת דם כחרדל יושבת עליו ז' נקיים עיש, ולפ"ז כראה שבדת ישראל דוקא לכוף בע"כ של ישראל לקבל הקנה וגזירה חז"ל לאסור בדבר המסורם בתורה להיתר אין כח ביד חכמים אבל כאן בנות ישראל החמירו על עצמן מדעתן ולכונם והם יכולין לקבל ולאסור על כשם אפילו בדבר המסורם בתורה להיתר ומיין בטו"ז יו"ד סימן קי"ז דזה בכלל ביד מכין ועוכשין שלא מן הדין ולא לעבור על ד"ת וכו' משמע כמ"ש דוקא לכוף לעבור על ד"ת אין כח בידם בדבר המסורם להיתר בתורה אבל מדעת ולבון ישראל שפיר יכולין לאסור

ובזה יתישבן הרבה קושיות בענין זה:

ועוד כ"ל דבר חדש לפי שכ"ל דדוקא אם החכמים אוסרים בשרם ובייחוד דבר המסורם בתורה להיתר אין כח בידם לעקור דבר מה"ת אבל אם חכמים אוסרין דבר שאינו מסורם בתורה להיתר ובכלל זה נאסר גם דבר המסורם בתורה להיתר שפיר יש כח בידם לאסור שכל כיון דיש מקום להקנסם לחול על דבר שאינו מסורם חל כמי על מסורם אבל אם אינו אוסרים רק מסורם לחודא אין מקום להקנסם לחול כלל ועיין מהרש"ל בחידושיו ג' והארכתי בזה בחידושי שם:

ושלישית כ"ל עפ"י מה שהביא ב"י שם בשם רש"ל הטעם דבכשיו אין הבקיאות כמו בדורות הראשונות ובמים שיוליא שולד ראשו חוץ לפרוזדור קודם ביסמ"ח וגמר לידה אחר ביסמ"ח ואינן בקיאות בכך ויצוהו לטעות ולהוסיף יום בימי טהרתה עיש, ולפ"ז כ"ל לחדש דוקא בדבר שהי' שייך הגזירה גם בשעת מ"ת כמו עכשיו ולא כחדש שום דבר שיגרום לעשות גזירה זו בזה אמרינן כיון דהיתרן מסורם בתורה ולא חששה לחשש איסור אבל אם כחדש דבר וכשתכה הענין מזמן מ"ת שפיר יש כח ביד חכמים לאסור אף שהיתר מסורם בתורה דשא בזמן שהיא היו בקיאין ולא הי' מקום לחוש ולכן שהיתם התורה אבל עכשיו שאין בקיאין בזה לא שהיתה תורה כלל ושפיר יש כח ביד חכמים לגזור ולאסור [עניים אויח סי' ע"ג וסל"ד]:

הראשונות הכה נאו לדעת כונ"ה הכ"ל דאם האמה איכה ממאה ואין הדם ממא מטוס דם כדות רק מטוס מקור מקומו ממא אין הבגד שכמלא עליו הכתם ממא דמיד שנפרש הדם מן המקור טהור הוא ותעורר קושיא כונ"ק כיון דכתם הוא בלא הרגשה ואפי' חזאי מגופה איכה ממאה רק מדרבנן וכיון דאיכא ספק מעלמא הוא סדי' ולקולא, ואנו אין לנו בזה אלא לומר דחייבינן שמא הרגשה ולאו אין לנו בזה אלא לומר דהוי ס"ס ספק מעלמא ואחיל מגופה שמא בלא הרגשה דאם מגופה חזקה בא ע"י הרגשה כמ"ש רמב"ם פ"ט מא"ב, ועוד דהרי ע"כ אינו מעלמא רק מגופה דהא לא עבדה בשוק של עבדים מה אמרת עבדה ולאו אדעתה, זא כיון דע"כ לאו אדעתה שוב חייבי' שמא הרגשה ולאו אדעתה, ולפ"ז קשיא לי למ"ש המ"מ בפ"ב ממטן דלענין בדיקה חמץ לא אמרינן סדי' לקולא משום דהחילה תקנתם הי' בבדיקה על הספק א"כ בכתמים כיון דעיקר תקנתם הי' על הספק שמא הרגשה ולאו אדעתה לא אמרי' בזה סדי' לקולא ואמאי אמרינן בחולין כ"ה כל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מבגדים של כתמים ופרש"י משום דכתמים דרבנן ספיקו לקולא ע"ש והא בכתמים כיון דהחלת תקנתם על הספק לא אמרינן סדי' לקולא, אך אחר התבוננם לק"מ דלענין שיעור בגדים דהטעם משום דאיכא למחלי בדם מאכולת שפיר י"ל דהוי ס"ס שמא הוא דם מאכולת ואחיל מגופה שמא הוא בלא הרגשה דכיון דלחלות בדם מאכולת אי"ל לסברה לאו אדעתה שוב לא אמרינן כמי הרגשה ולאו אדעתה ושפיר הוי ס"ס ומהכי אפי' בהחלת תקנה על הספק ועיין טו"ז אויח סי' תליט:

וארוכנא לי"ש בזה מה שדקדק בחידושי הרי"ן ולאם יוקש בחולין שם אמאי נקט דוקא בגדים של כתמים הלא בכל מלאה דרבנן כך הוא ע"ש, ולפי האמור ניחא דלרבותא נקט בגדים של כתמים דבשאר איסור דרבנן שאין החלת התקנה על הספק ודאי שיעורו להקל אלא אפילו בבגדים של כתמים שהחלת התקנה על הספק והוא"ל דשיעורו להחמיר ובקושיא הכ"ל אפ"ש שיעורו להקל וכאי' הכ"ל, ובזה הבני חותם בברכה שלימה ברה כאמה, ודומ"ש מותבך הנאמן:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הכ"ל

תשובה רס"ט עוד להרב הכ"ל

שלי"ח ב' אויסאלא יום ד' וירא תרמ"ה לפ"ק:

ידיד עמו ויכוכנו הקנה עמ"ש דאין לדייק מדברי שמואל בבדה כ"ז דם ולא כתם דגם כתם הוא דם ובמשנה

דף כ"ה סס דקמני דס ולא כתס פירסמי פי' אחר, ומ"ז כתבם דהב"י מ"י קפ"ג כתב בשם ר"י דמומרא דר' זירא לא ס"י אלא בדס מיולא מגופס ולא בכתס דסס בעינן כגרים ומוד ודקדקס דס"מ מסוס דס ולא כתס, הכס לא דקדקס יפס דלא נזכר כלל בר"י סמולים דין זס מלסון דס ולא כתס כי אין זס לריך דיוק כלל דמפורס בכל הס"ס גם בסר מומרא דר"ז דבכתס מיעורו כגרים, ואפי' אס"ל דמליסכא דר"ז קדיק אין סדיוק מלסון דס ולא כתס אלא מלסון רוחות דס סלסון זס לא מ"ל אלא ברוחה מגופס אבל בכתס איכה רוחה דס כי ברא"י איכו מבורר סהוא דס אולי לבע אדוס רק מ"י רא"י מגופס ופרגסס כתבור סהוא דס אבל לסון ומלאס דס דסמוחל מ"ל גם בכתס, וגם לסון מיפס דס ל"ס בכתס אף דס"ל ב"י לסון מפי' כבבדס כ"ס וכ"מ וגס לסון דס ס"ל ב"י אבל לסון מפס דס ל"ס בכתס, ועוד דודאי מומרא א"ל לגמוד בכתס אס נקט לסון דס דאיכו מוכרח דכתס בכלל דאפסר דוקא בדס ואין כתס בכלל אבל מ"מ למעט כתס מלסון דס אין לכו דאפסר הוא בכלל דס וכפ"ג מליכו בסנוגות כ"ג דסס"י בכלל אכילה ומ"מ אס אמר סלא אוכל וסלא אסתה אין סתיה בכלל וס"מ דאף דיכול להיות בכלל אכילה ומ"מ איכו מוכרח להיות בכלל אכילה:

ועל מ"ס להרן קוסים מהר"מ אורגיז הנאה דברי סראש"ס ס"ס היכוקות דסס מבואר דמומרא דר"ז הוא תקנת חכמים לא סבכות ישראל החמירו על עלמן מעלמן אין בזה סתירה לדברי דלו יהי' כן מ"מ אף אבי לא אמרתי אלא דאין חכמים יכולים לכוף לקבל התקנתן בדבר סעפורס בחורה להיתר אבל כאן בכות ישראל קבלו התקנתס מרלוכס ויכולין לתקן איסור אפי' בדבר העפורס להיתר בחורה ובזה ודאי דיוקא ליסבא דר"ז כוותי בכות ישראל החמירו על עלמן מקבלו התקנה מרלוכס וגס לסון הראש"ס וכהיגי בכות ישראל כו' זירא מסמע כן, ובזה הכבי חותס בברכה מליסה, בחורה ד' תמימה, חותכך הדומ"ת בלהבה:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה ע"ר

ס"ל ב' אויפאלו ג' לס' בא תרכ"ע לפ"ק:

אלפי סלומים, מגבתי מרומים, להרבני החרון וסכון, ויה לו כלבבון, כמו"ה מרדכי אליעזר ב"ר עהרנגרובער בק"ק איזלאק חתן הגאב"ד דסס ב"ר:

נעימות ימיכו בא לידי בעס"ק ומד"ת בא בעה סכתקסה בכדה כ"ע ולר"י בחד ספק מעהר בס"ס מיבעיא דילמא בריסא דקאר"י בין כך ובין כך טהורה הייכו האסה מעוס דיס לה חזקה טהרה ולכן מעהר אפילו בספק אחד אבל הדס עלמו דלדס ליכא חזקה טהרה לא אבל בסיפא דקתני ר"י מעהר הייכו אפילו הדס אע"ג דליס לי' חזקה טהרה מעוס דאיכא ספק ספיקא, הכא מתחילה עלה בחסבה לפכי דא"ל סתהא האסה טהורה והדס מעא דהא הדס הוי דבר סאין בו דעת ליסאל וכל דבר סאין בו דעת ליסאל אפי' בראש"י ספיקו טהור אלא דז"א דהא קי"ל ס"ס הבא בידיל כסאלים עלי' אפילו בכלי מוכח ע"ג קרקע כמי ס"ס בו דעת ליסאל כמ"ס הרמב"ם פס"ז מאה"ט הי' והיכ כיון סבא ע"י האסה הוי כמו ס"ס בו דעת ליסאל וספיר י"ל דהדס מעא, והתיכח אס גם האסה ס"ס בה דעת ליסאל מעא אבל סבאמר דהאסה ס"ס בה דעת ליסאל טהורה והדס יהי' מעא מחמתה ס"ס בה דעת ליסאל מיחזי כחוכא ואיכו מתקבל על הדעת כלל, אלא סמלאתי להוס' בבדה ה' ע"ג ד"ס כסחברותי' סכתבו בתי' הסכי דכסחברותי' כוסאות אותה בעמה מקרי העמה דבר ס"ס בו דעת ליסאל אפי' בלא הא דר"י דספק טומאה הבא בידי אדס מעוס סגם חברותי' הכוסאות גם הס טמאות בעמא הבדה אבל הסס בספקים י"ע אין האדם טמא אלא ספכין סכוגע בעמא ע"ס ומבואר דלמה דקי"ל כר"י ספק טומאה סבא בידיא בסאלין עלי' אפי' האדם טהור כמי החפץ טמא ואיכ ליתא למה סכתבתי, אבל בלעמה יש לחלק דדוקא אס האדם לא בכנס לבלל ספק כלל אודאי לא כגע בעמה אז בספק טומאה סהיא על החפץ אס הספק טומאה בא ע"י אדם דהוי כמי ס"ס בו דעת ליסאל ואס גם האדם בכנס בכלל ספק והוא טמא אז גם החפץ טמא בלא הא דר"י אבל כאן סגם האסה בכלל ספק והיא טהורה אפילו לר"י א"א לומר דדס הבא מחמתה יפ"י טמא כמי ס"ס בו דעת ליסאל מחמתה יפ"י בה דעת ליסאל כיון סגם היא בכלל ספק וסיא טהורה וכנ"ל:

ויותר כ"ל דהא כאן מ"ירי בבמלא דס על הס"ס ואיכ הדס מעורב במי רגלים ולפ"ז אף דמי רגלים כמי מקבלין טומאה כמבואר ברמב"ם פ"י מאה"ט ס"י ואיכ גם מי רגלים בספק טומאה דכי הדור מ"ר לעקור כמעאו דהא קי"ל כרמב"ג בבדה פ"ז דמקור מקומו מעא ועיין כוב"ת יו"ד סי' ל"ז או בעקבלין טומאה מן הדס עלמו עיין חוס' חולין ק' ע"ב ד"ה סלק מ"מ הע"ר א"ל לטמאות לפי סבדתו כמו סאין האסה טמאה מטוס דמוקמי' לה בחזקה טהרה וסרי מ"ר כמי פי' להס חזקה טהרה קודם דהדרו לעקור ואיכ הן טהורים וממילא דהדס בטיל ברוב מ"ר כדאמרינן בבכורות כ"ג מה איכא מטוס סבך מיעוטא דמ"ל הבך בטלו להו ברובא מ"ס וס"ל דכוות':

אמנם מעיקרא לק"מ דאי כימא דהדס טמא א"כ א"ל קחני דאסה טהורה הא טומאה לה דס ביליאתו או טומאת סבעה או טומאה ערב ועיין כוב"ת פי' ל"ז הכ"ל ואי דטהורה מטוס חזקה טהרה דידה א"כ א"ל ימא הדס טהרות אחרינא הא יש להו כמי חזקה טהרה, ועוד דאי לענין טומאה וטהרה א"ירי מחכי' ל"ס לומר דאסה טהורה ממחמת חזקה טהרה דהא הוי ספק טומאה ברה"ר ואפי' עומדת ברה"ר כיון דהספק כולד אס ראתה דס מן המקור סהוא מקום סחר כמ"ס הס"ס ס"א פ"ב ובספק טומאה ברה"ר לא מהכי חזקה טהרה כמ"ס חוס' ר"ס כדה, אלא דבמתכיתין לא מ"ירי כלל לענין טהרות רק דטהורה לבעלה ועיין כוב"ת הכ"ל ואיסור כדה לבעלה אין לו ענין לספק טומאה ועיין בס"ס פרק הכ"ל וא"ס:

אבל מ"ס דלכוב"ת יו"ד פי' כ"ז דחזקה אסה מועיל גם לדס כיחא וודאי כן הוא ודבר פ' אמת בפי הכב"ד ומה שהקי' עליו מעלתו מהא דספק רמ"ל בסימן ק"ז ס"א דאפילו לדעת האוסרים אין לאסור הכלים שכתבשלו בו דמעמידין הכלים על חזקתן אלמא דלא מהכי חזקה הכלי להבילים או הדגים אע"ג דהא בהא תליא, ולק"מ דבבר כתב הרשב"א בעירובין ל"ו בשם הר"מ בר מיאור דמטו"ה אין לכו לדון חזקה אלא מדבר שהספק בא ממנו וכו' ע"ש ועיין טו"ז יו"ד סי' מ' סק"ו ולפ"ז ספיר י"ל דמהכי חזקה טהרה דאסה שהספק בא ממנה להבמשך מזה דהייכו הדס אבל אפילו להסובריס דמוקמינן הבמשך אחזקתו וחזקה דבר שהספק בא ממנו לא מהכי להבמשך מ"מ הכל מודים דחזקה הבמשך לא מהכי לדבר שהספק בא ממנו כמו בסי' ק"ז הכ"ל דליהכי חזקה הכלים להמאכל דהמאכל הוא הדבר שהספק בא ממנו והכלים הם הבמשך ואף דמהכי חזקה כלי הבמשך לעלמו לא מהכי להמאכל שהספק בא ממחמתו וכעין זה כתב מהרי"ל בתשובה סי' קס"ג אלא דהוא כתב כרשב"א הכ"ל דלעולם אזלי' בתר מלאה דאיתיליד בי' הספק ולא בתר הבמשך והא דבבגד ומקוה ופרה אזלי' בתר חזקה טומאה של הבמשך ואמרינן העמד טמא על חזקתו הייכו מעוס תרתי לריעותא [ובאמת לא הי' לריך לזה מעוס תרתי לריעותא אלא כמ"ס קודם לזה דבבגד ומקוה ופרה אין שום כפ"מ בדבר דאיתיליד בי' הספק אלא לענין הבמשך ממתו ולכן הוי כאלו כולד הספק בהבמשך ול"ע] ואני הוספתי דאפי' לי אזלינן לענין הבמשך בתר חזקה הבמשך אבל מיועיל חזקה הבמשך לדבר שכולד בו הספק ליכא למ"ד ואפי' לי חזקה דבר שכולד בו הספק מהכי להבמשך אבל להיפך ודאי לא ומהכי שכתב שמלא במהרי"ל הבא דמקייב לי' ולפמ"ש הוא כלפי לייא:

ומה שספקק על דאיתי הבוב"ת מסימן פ"א בבהמה שבמלאה טרפה אס אפשר לומר הסתא שמוך לשחיטה בטרפה מוקמי' לה בחזקתה דעכשיו הוא שבטרפה ומכשרי' כל הגבינה וחלב שבמבכה ומהכי חזקה הבהמה לחלב ופקפק דשאני התם דלא מכח חזקה דמעיקרא אתאין עלה אלא מכח רוב בהמות כשרות ורוב זה איכא כמי בחלב, אינרא מכח חזקה דמעיקרא אתאין עלה דאי מכח רוב בהמות הא זו ודאי יולדה מן הרוב שהרי טרפה לפכיך ואיכ י"ל דזה זמן רב יולדה מן הרוב אלא ס"ס כיון דחולבת הרי ודאי יולדה דרוב בהמות איכן חולבת אאיכ יולדת כדאמרינן בבכורות כ' וכיון דילדה הוי יותר מי"ב חודש מעבה שכולדה כמבואר בבכורות י"ט ע"ב ועיין יו"ד סי' שע"ז ואיכ כשכולדה ודאי כשרה היתה אלא דאי לא הוי אזלי' בתי' כתבו חוס' ורא"ש ליכא ספיר דליל בפיא סוס חזקה דהוי חזקה אלא כתברים בשעתה שהרי החזקה היא רק אלפכי י"ב חודש היתה ודאי כשרה ולפכי

יש מודם בעמם עסיסם ודלי כעדם סייכו מקומפקים אם סיא כעדם אבל לבחר דילפיכן דאזלי' בחיר אי"כ בעמם מכולדם דאז ודלי כעדם סיחם גם אבו סייכו מחזיקין אותם לכעדם מכח רוב מפיר סוי חזקם מכחבדרם בעמחם ולכן מוקמיכן אותם אחזקם דמעיקרא ואמריכן מסמא סוא דכמרפם וכמדומם מכן כחב בפליטי וכיון מכן מפיר סוכיח נוש"ר דמסבי חזקם בעמם לחלב ואי"ם:

ומה מפקפק על סרלי' מסא דמאן דמכמיר בם מכמיר בבחם דמסבי חזקם מאם לבחם דסחיכה לעיחם חוס' בקידושין פ"ו אבל לעיחם רש"י מם בחמם לא מסבי לבחם חזקם מאם אבא בסדי בדי דאם מאומרם לכמר כבעלחי ועיין מכ"י מם. אבל לפעכ"ד לא כן סוא אבא דגם לדעם רש"י מסבי חזקם מאם לבחם בבא בדי מבם אבא דזם דוקא אם גם מאם בא לדון לפכיכו מוקמיכן אותם אחזקחם ומהבי גם לבחם רק אם מאם חיכם בחם לדון לפכיכו רק הבם לחודא אז לא מסבי חזקם מאם מחיכם בחם לדון לפכיכו להבם וסוא כסברם הרמב"ן בגיטין פ"ד מחין חזקם קיובות מחין בחות לדון לפכיכו מועלם לו עיין בראשונים מם וזם לשון רש"י בקידושין מם ואי"א אוקי חדי חדי לבסדי חדי ואוקא איתמא אחזקם הכ"מ אי סוי איהי קמן והיחם בחם לב"ד להחיכה וכו' פי' אז סוי מסבי חזקחם גם לבחם ובקי"מ קומים חוס' מם אדמ"י דבאמם מאן דמכמיר בם מכמיר בבחם סייכו רק אם מכמיר בם דסייכו מסיא בחם לדון לפכיכו ואמבר דלדעם רש"י אפי' אין האם בחם לדון לפכיכו רק מסיא בחיים מאמבר לבא לדון לפכיכו מסבי כמי חזקם האם לבן ובבם רק דאמו מל יכאי לא היחם בחיים כלל ואי"א לדון עלי' לכן לא אסבי חזקחם ליכאי ועיין ר"ן כחובות י"ב ע"ב בבי מכיס חחומים על המבר ומחו ע"ם ועכ"ם בכידון דבוב"י ודידן דהאמם בחם לדון לפכיכו וגם הדם מפיר מסבי חזקם מסהם דאמם גם לדם וס' יעבר לבביכו לעבדו בחמם ובחמים, ולעבוק בחורם לבמם כל הימים, בכפמו ובפם הדומ"ם:

עמרם הק' בלוחם בק"ק הכ"ל

תשובה רע"א

מ"ל ב' חויפחלא יום א' לס' המות הרכ"ב לפ"ק:

לכבוד ידידי הרב הגדול המו"ב כהן מדעתו יפה ובקי, מו"ה בחבאל הכהן פריעד בק"ק קו"ד:

יקרתו הגיעני ואמר התעורר עמ"ם הראי"ם בהלכות כדם בקילור קוף מם' כדם ומבעם ראייתם עד המבגול יש לם להחרחק קלם מבעלה בדברים מאמבר או מאמבר כי החורם אסרם יחוד מל כל עריות וגם כדם היא בבכם כמאר עריות אבא מסדבר קבם ליזהר מיחוד אבמו כדם ומלאו רמז מן המקרא להחיר ייחוד כדם ודרשו קוגם בבומבים ובבגיל מבחיחד עמם חדיר ועבו קיינ וגדר מיזכור אם כדומי' ואמרו אבא יאכלו על מלחן אחד וכו' והמם מעלחו אם ייחוד אסור מס"ם איך המירו חכמים, ועוד דחוס' מכחדרין דף ל"ז ד"ם החורם הקבו היכי אחי קרא דדברי קבלם למבחי מם דכחיב באורייחא ואי' דלא אסרם חורם אבא כעין אמו דלא עבידא דמבחרי אבל כדם בוסם ליעבר וכן הוא בבוגם ז' ע"א אם אמרם בכדם מכן יש לם היחר ע"ם:

ולפענ"ד כראם כיון דאיסור ייחוד מס"ם ילפי' מאי' הבא מכלל היחר כי יסוחב אחיך בן אמיך וכו' בן מחיחד עם אמו ואין אחר מחיחד עם כל עריות מבחורם בבכחדרין כ"א ע"ב ובע"ז ל"ז ע"ב אי"כ הכחוב מסרו לחכמים לומר איזם אסור ואיזם מותר ומי ילרו הקבו ומי אין ילרו הקבו כמ"ם מו"ז יו"ד פי' קי"ז לעכין בחורם בדברים אסוריים מבבו הכחוב לחכמים היכא מ"יך דלמא אחי למיכל והיכא דל"ם וכמו מבלינו לעכין מלאכת חוס"מ ע"ם וה"ב כיון דאסרם חורם מסוס הקבם מסרו לחכמים לומר האיך מ"יך הקבם וילרו הקבו, ולהבי כחבו חוס' בבכחדרין אחר מכחבו דייחוד כדם מותר מסוס קופם ליעבר ומיהו היכא דלא בעל אפי' כדם אסורם להחיחד וכו' מסוס דזם ידעו חכמים דבזם ילרו הקבו אעפ"י בקופם ליעבר:

ולפי"ז גם הראי"ם מ"ל סך מבגא כיון דקופם ליעבר ל"ם ילרו הקבו כ"כ אך זם רק אם אין עוסקי' בדברים מל חיבם לאכול על מלחן אחד ולינם בם ולקבל מוס דבר מידם ולרחון פניו ידיו ורגליו ומזיגם הכוס והלבם המבם בפניו ולבכב על מבחם אפי' בלא בפני' וכדומם אבל אם יסיו מותרים בדברים אלו ילרו הקבו אפי' קופם ליעבר אבא דקבי' כיון דדברים אלו מותרים מס"ם מם לאו חכמים לאסור אם אלו ולבסיר ייחוד פי' לבם לחכמים לבסיח איסור ייחוד במקומו וסיבר דברים אלו במקומו ועי"ז פי' האמר"י לפי מסבדר קבם ליזהר מייחוד אבמו כדם ומלאו רמז וכו' לכן סחיכו אם זם ולפי מבחיחד וכו' עמו בדר ופיינ וכו' ואסרו אם אלו בלא יסא ילרו הקבו וזם מוכח מס"ם דלא אסרם ייחוד אבא מבוס ילרו הקבו מסרי לא אסרם אבא כעין אמו דלא עבידא דמבחרי מבוס דילרו הקבו ועיין חוס' קומם ז' ד"ם ואומר וא"כ דברי חוס' ולא"ם הכל סולך אל מקום א':

ועוד כ"ל בפ"ע דאמרי' בבכוח כ"ם ע"ב רואם אבי' אמר אסור רבא אמר מותר לא כחבם הסורם לבמ"ם ופירבמ"ם מאין לחם עבוח בל בורחבו יש לבו עבוח ואין אבו יכולים להבמר מכל זם ע"ם ועיין קידושין כ"ד ומעילם י"ד ויומא ל' ילפ"ז בפיר קאמר הראי"ם כי הסורם אסרם ייחוד בל כל עריות וגם כדם היא בבכם כמאר עריות אבא מסדבר קבם ליזהר מייחוד אבמו כדם ומ' וא"כ לא כיחבם חורם למב"ם לכן מותר, אבא דלפ"ז כיון דמבוס לא כיחבם חורם למב"ם הותר ייחוד כדם א"כ גם ייחוד בל העריות הי' ראוי' להיות מותר כמ"ם רש"י וחוס' בקידושין כ"ד דכיון דא"א לבהיים ליזהר להבבים בגדיהם אחר עבודה בסרף עין בוב גם בבאר בוגב אין מעילם ע"ם ולכן הולרבבו לחי' החוס' דים חילוק בין כדם לבאר עריות דכדם הופם ליעבר ובאר עריות לא עבידא דמבחרי וכיון דים חילוק אמרי' בפיר דייחוד כדם מותר מבוס דא"א ליזהר ולא הוי בחובא דבכדם מותר ובאר עריות אסור כיון דים בברא לאבא ביכיהם אבל מס"ם דהופם ליעבר לחוד לא הוי הרי ייחוד כדם רק בכיהם דברי חוס' ולא"ם הם הפה אחת ודברים אחדים ועיין בעין בברא זו במג"א ס' תקפ"ח בקי"ד בבם מהרמ"ם וא"ם, וילו ד' אחו אם הבבכם, בבכם החורם ברובם בכפבו ובפם ידידו דומ"ם:

עמרם הק' בלוחם בק"ק הכ"ל

תשובה רע"ב

שוכ"ם ובמחם יו"ב מחן חוס"ק לידידי הרבני המו"מ מלא פלג, כמו"ה אהרן זאב בלויבער כי"ב בבבאבא:

על דבר הבאלה באבם מעובדם בים לה איזם כאב בבבכה והרופא הי' בודק אותה דהייכו בפי' מכבים ידו לפני ולפבים באותו מקום עד מקום בידו מעובדות ואחרי בדיקת הרופא (אוכבער־זוכונג) לא ראתה בים דם ולא בוס כחם רק בבמעם באחר בדיקת הרופא לריכה ליבב זיי"ן בקיים עם דיבה ועיבר אותה בפלבלה כל בהוא:

הנה בבוב"ם יו"ד פי' ק"כ בבופו כחב ופבוע הוא בבמ בבאמרו א"ל לפתיחה הקבר בלא דם אין חילוק בין גרם הפתיחה הוא מבפבים ובין גרם הפתיחה הוא מבחון בהרופא הבבים אלבעו לו איזם כלי ופתח פי המקור גם אין חילוק בין היא ילדה לו זקבה המבולקה בדמים לו מעובדת ומביקה תמיד אין פה"ק בלא דם ע"ם ובבפר ביבה אדם בעד בים הבבים המה מביל הא ואיבו מביא בוס רא"י לדבריו רק כי דזם דבר בבוע, ועוד דלפ"ז כאבר יומבם הבעל באלבע בבעבם תבמים לו כבמבבים האבר ג"כ כימא א"ל לפה"ק בלא דם ועוד בהרי עיקר הבדיקה בהפבק מהרה היא בהבבים אלבעה בבומק וכו' ע"ם, ולפענד"ב דרש"י בבדה כ"א פירב פתיחה הקבר הרחם ועיין ברמב"ם פה"מ בדה י"ז כחב חדר הוא חלל הרחם ע"ם היבב וזם לשון הרמב"ם פים מא"ב ה"ג מבל מבלו חבמים באבם הרחם הבולר בו הולד הוא הבקרא מקור והוא בדם בדה וזבה יולא ממבו וקורין אותו חדר לפי בהוא לפני ולפבים ולאחר הרחם כולו והוא המקום האחוך בבתקבן ראבו בבעבם העיבור כדי בלא יפול הולד ובפתח הרבה בבעבם לידה קורין אותו פרוזדור כלומר בהוא בים בער להרחם. הלבה ד' ובבעבם גמר ביאה האבר בבבם בפרוזדור ואיבו מגיע ע"ר ראבו בבבפבים אלא רחוק ממבו מעבר לפי האלבעות וכו' מבואר דהאבר בבעבם גמר ביאה איבו מגיע עד פתח החדר בהוא הרחם והמקור אלא רחוק ממבו מעבר וכן אם הבעל ממבבם באלבע בבעבם תבמים איבו מגיע עד פתח הרחם וכן ראתה דם מ"ם בבודקה עלבם בבפופרה איבו מגיע עד פתח החדר דאיבה מבבבה רק עד

מקום

מקום שמשמש דם כמנהגו קימן קפ"ז ס"ג ואיכ אין כאן פתיחה הקבר שהוא סרחה כלל ולים ב"י אינ לפתח"ק בלא דם ומטורם וכן בנדיקה דרמ"ם אם לא נמלא דם כלל מהורם ואינ ריים נקיים כלל דאין כאן פס"ק כלל ונס' ביכה אדם וגם מעלתו נמכתבו דרכתם קלת בדרך זה מקברה סכרם אבל לא עלם זה על דעת כונ"י רק בפתיחה פי הקבר דסייכו

פי סרחה שהוא המקור מבחון:

ולכאורה עלה בדעתי להביא ראי' דלאו בכל פתיחה הקבר אמריכן אינ לפתח"ק בלא דם אלא דוקא בלידה ומפלה דבזה מיירי במקומות שהוזכר בגמ' אינ לפס"ק בלא דם [עיין חוו"ד רס"י קל"ד] דהרי כתב המחבר ברס"י קי"ן ואם הרגישם שכפתח מקומה להוליא דם ובדקה אחיכ ולא מלאה כלום יש מאומר שיש מעלה והוא מתחיר קימן רמ"ו הביאו ב"י קימן פקי"ח דיה וכתב ובדיע שם אות כ' מולק עליו וכן הרדב"ז חיא סין קפ"ג הביאו קדרי מהרם פי' קי"ן אות ג' והוא המוה הרי קיימ"ל בקימן פקי"ח סיג דבחתיכה גדולה מעלה אפילו לא ראתה כלום אפי' אחא"ל לפתח"ק בלא דם וכן פסקו רוב הפוסקים ואיכ כיון שכפתח מקומה אינ בלא דם ואיך יחלקו דיה ונם רבב"ז על הי"ד, ואפילו הי"ד עצמו מלא דהאי דיכא כמי לא קאמר אלא כיון דהרגשה קבלה דאורייתא הוא הוי כמו למיד ווקתות דאו' ס"ם ואי כימא דמייך ב"י אינ לפס"ק בלא דם הוא עדיף הרבה יותר מווקתות למיד ווקתות דאורייתא דווקתות לא הוי רק כמו רוב או חזקה אבל האי דאינ לפתח"ק הוא ודאי כמ"ם הוס' כדה חי' ס"ג דיה לעמומי דליכא למיעבר דתיק רוב פתיחת הקבר אינו בלא דם ולא מוכיחין עלי' מרומה דהא קאמר התם לרי' דאמר אינ לפס"ק בלא דם דמצילה קרבן ונאכל וכו' ס"ם אלא ודאי דלא מייך אינ לפס"ק בלא דם אלא דם בני לידה, וכ"מ בהלי' כדה להרמב"ן פ"ז אות ס"ו שכתב אינ לפתח בילד בלי דם מיזוב ממכה קודם מיתי' הולד כילוד ומדכתב מיפתח רחם לילד משמע דוקא לילד אינ בלא דם אבל אחר פתיחת הרחם אפשר בלי דם, ואם כיכ דבריכו אלה ודאי ליתא לדברי כונ"י:

ועוד קלת ראי' דבתשו' הג יעקב הקשה על הי"ד הכ"ל מכדה ס"ז דכ"ל לשמואל בהגיע שעת וסתה ולא נדקה ואחיכ נדקה ומלאה מהורה מעלה מפני שאורה בזמנו בא ולתי"ד הקשי ממכ"ם אי לא ארגשה שכפתח מקומה אפילו שלא בשעת ווקתה כמי מעלה לתי"ד מיין קדיש פי' קי"ן אות ג' ותיכן פליתי דשם מיירי שאחיכ כשנדקה מלאה מלאה לביכה ואלי' דפתיחת המקור הי' בשביל זה אבל בלא מלאה כלום אחיכ מעלה שעפ"י הרוב הוא דם ולא ליתה לביכה ולהוס' הכ"ל אינ לפס"ק בלא דם הוא ודאי ולא רוב והרי כאן איכו ודאי דהא אפשר שפתחת הקבר בלא דם רק ליתה לביכה לביכה זה רק בלידה אינ בלא דם דוקא ולא בליתה לביכה אבל שאר פס"ק אפשר בלא דם רק בליתה לביכה, אלא דיש לחלק דדוקא אם פתיחת המקור הוא ממילא בכח הטבע ואיכו יולא וכבכם בפתחו שום דבר גדול וגוש אז אפשר בלי דם אבל כשיולא ממכו או בכבכם בו חתיכה גדולה עיין פי' פקי"ח

ס"ג אז אי אפשר לפס"ק בלא דם ולדקו דברי כונ"י:

אבל מה שיש לי אחתי לדון עליו הוא דהכה בפי' קפ"ז ס"ד פסק המחבר דאם שמשם שמוך לווקתה אבו חולין ראייתה משום ווקתה ולא חשביכן לה רואה מחמת חשמיש וכתב הפריסה דמשכחה לה שמיתה שמוך לווקתה בחיתר כגון אם ראייתה תחילת היום דתוחר כל הלילה שלפניו והקשה עיך ס"ק ס"ז הא מ"ע מוחרת בלילה שלפניו כיון דווקתה ביום לא חייביכן כלל שהראתה אפילו בקוף הלילה אם כן כיון דמקילי' מס"ע איך אפשר לחלוה לקולא בחכי שלא חשה רואה מחמת חשמיש כיון שאין רגילה לראות אז ותיכן בשנהות מהרגיש דשא דאשריכן דדמ"ש הייכו משום שמחזיקין אותה שתמיד דמי' מלויין אלא בעקור ועל ידי גרעת חשמיש יולאי' משאיכ כל שבשיש ליכא אפיתה דם כלל בעקורים רק בשעת ראייה בפתחו פיות העקורות להזלת דם לעקור אך דאיכ בווקתה בתחילת היום הא אפורה לשמש בקוף הלילה דאז ודאי כבר כתאקף הדם בעקור אלא כיון שלא הוחזקה שהחשמיש יגרום יציאת הדם מן העקור לאון מותרת לשמש אבל אם שמשה ולאתה כתי' דהוחזקה דכשהדם כתאקף בעקור יולא לאון בגרעת חשמיש מ"מ אכתי לא הוחזקה שיש תמיד אפיתת דם בעקור דמה שהי' עכשיו אפיתת דם הייכו משום שהי' שמוך לווקתה ולכן אינה אפורה משום

רדמ"ם מ"ש עכ"פ מבואר דבשהם כשיש ליכא אפיתת דם כלל בעקור רק בעת שהגיע זמנם לראות ואיכ הקשי אין אמריכן כלל אינ לפתח"ק בלא דם כיון דליכא דם כלל בקבר מה בכך שכפתח מ"מ לא יצא דם כיון שאין בו מה לצאת ועכ"מ ליל דקיים להו לחכז"ל שכך מצא שעכין כשמפלת אחיכה או כפל וכדומה אז יש ודאי אפיתת דם בעקור ואינ לפתח"ק בלא דם ושתיכה בשפלה וכדומה שבא מבשיים פס"ק בעצם אבל אם פותח הקבר מבחון בשלבו אז בכלי וכי פי שעקורות בנאים שם מיזאו אז דם בעקור שילא לאון כשיפתח וכיון שאין דם בעקור ליש לומר אי אפשר לפתח"ק בלא דם:

אלא דגוף דברי מסרב"ש המוחים אלי דהרי אמריכן בשבת קכ"ג שהוא קיפור דברים כמות שהיא שפיר לעדין וכמו שלמד הראשים בע"ז קיח ס"י יש דאם כפל זבוב ביין לוכן איכו אוסר מאגדה דמגילה יג ע"ב שמעיד הרשב שכך נסגו דזוקו ושותה ע"ם, [ע"ל פי' תכ"ז] ואולי אין הפירוש ופיס שלא דם בחלל הרחם שהוא העקור רק בגידין ועוקים הסמוכים לעקור שם שלא דם תמיד ומזילים לחלל הרחם רק בהגיע זמנה לראות וקמו דברי מהב"ם:

ונם מקבלה כ"ל לחלק דבשלמא אם כפתח הקבר מבפנים ע"י שמפלת חתיכה וכדומה שכה הטבע הדומה דומה שחתיכה לאון ופותח הקבר ע"י כך שפיר אמריכן שדומה גם דם שבקבר לאון ולכן אינ לפס"ק בלא דם אבל בפותח פי הקבר מבחון ע"י אדם שפיר י"ל דאפשר בלא דם דכה המחזיק מחזיק אם הדם מבפנים ואיכו יולא בפתח הפתוח, ויש מכיס לזה מרבנים פיה"מ כדה כ"ל שכתב שריינ שאי אפשר לפס"ק בלא דם מעת שילא מרחם דבר אינ שילא מבלי שילא דם בהכרח ולמיעוט שיעורו לא יתראה וכו' הרי שדייק שילא מרחם דבר דוקא ביליאה ולא בהכנסה ולא בפתיחה שאין בה לא אולאה ולא הכנסה כבוכה דתה"ד הנ"ל, וכן יש להוכיח מדברי הראשים ריש פ' המפלת שהביא דברי השאלתות דפסק אינ לפס"ק בלא דם והדר בעי דלמא זה דוקא בבגמר לורת הולד אבל לא בגמר לורת הולד אפשר בלא דם ופשיט לי' מהאי דכריתות יוד דבלא בגמר לורת הולד אפשר בלא דם והראשים דחי לי' דהא רבא פסק בבדה ס"ו דאפי' בכפל כל דהו אפי' לא בגמרה לורת הולד כמי אינ לפס"ק בלא דם ועוד דהכא פליגי בשפלת חתיכה אינ לפס"ק בלא דם ע"ם אלמא דלשאלתות לא אמריכן אינ לפס"ק בלא דם רק בבגמרה לורת הולד ואין להוסיף על מה שכאמר בגמ' והראשים לא פליג אלא משום דבגמ' מליכו זה גם בחתיכה ובלא בגמרה לורתו אבל בלאיה אין להוסיף על מה שאחכז"ל ואיכ כיון שלא מלאתי בגמ' רק בפתיחת הקבר מבפנים מכלן להוסיף בפתיחת

הקבר מבחון כיון שיש כמי קבלה לחלק וכמש"ל:

אמנם מלאתי להב"י סי' קפ"ה דיה ודוקא שכתב הכלבו כי"ר [דאינ לפס"ק בלא דם] וקשה שהרי הוא ז"ל כתב דאיפשטא בעין דרואה דם בשפורת מהורה ומשמע כמי מדבריו דקבר דהכלבה כרבנן דקבר דאין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה לפמ"ש שפסק כר"י דאמר אינ לפס"ק בלא דם שפורת או בחתיכה אמאי מעהר לה הרי כפתח הקבר על ידן ואינ בלא דם ולכך חילוק רביכו בין חתיכה קטנה לגדולה דקטנה אין בה פס"ק שכאמר שאינ לה בלא דם וכו' מבואר לשדיא כדברי כונ"י דגם אם פס"ק בא מבחון ע"י שפורת כמי אינ לפס"ק בלא דם ולריכין אכו

לכוף ראשיכו ולשמוע דברי רביכו ז"ל:

סיומא דפסקא אם הרופא לא בדק את האשה רק בהכנסת אצבעו בתוכו מקום אין כאן פס"ק כלל שאין אצבע מגיע עד פתח המקור כמו שאין האבר מגיע שם בשעת גמר ביאה וכשמ"ל מרבנים פ"ם מאיקורי ביאה, ובתשו' מ"ב ס' מ"ע גזר אומר שאינ אחיכ להכנים כלל אפילו שפורת דקה בפי אשה שהוא הרחם ועיין חתים סי' קמ"ם וקמ"ל כראה שלא הבין כן ושאלתי פי רופא מומחה דפה ואמר לי שאם אין האשה דהייכו הרחם שהוא מחמת חולי אינ להכנים אצבעו לשם ואם לריכים לבדוק ברחם עצמו לרפואה מכניסים בראשונה דבר דק מאוד כמו החוטים שע"ב כלי זמר ואחיכ עב מהראשון וכן מוסיפין לאט לאט בעובי עד שיכול לפתחו ולהכנים בו דבר בעוביו לבדוק מכיש אם אין הרחם שהוא ומומד מחמת חולי אינ לפתחו באצבעו ואין כאן פס"ק ואשה שהוא מותרת ואינ לא ז' נקיים ולא מבילה אבל אם בדקה בכלי

שהכנים

שהכניס נפי הרחם אז ודאי אינו לפתיחת הקבר נלא דס ולריכס להפסיק נפרסה אחר המנס ימים כדין שאר אנס הרואה דס לקבור זיל ולמנול, אך אם לא נדקה רק נפופרה דק שנדקים כמנואר קוסי קפיס נזה ליכא פתיחת הקבר נמי שאנה שהורס ומסו דק שנדקים יש לקמוך נזה על הרופאים שאומרים שזה ככנס לפתח הרחם בריות ואיכו פותח הקבר יותר ממה שהוא המיד בנבנו ואפי' למה שסעלה חתיכ יו"ד סי' קמיס דלא סמכינן על אמירת הרופאים בנוף ידוע מיס כאן איכו מעיד על גוף ידוע רק שכך נמנע פתח הרחם שאפשר להכניס בו הפופרה דק שנדקים בריות, ולכיך כל דהו דעת הרמביס פיס מאיב הייב דפסק כתיק דאפשר לפתיק נלא דס וכן פסק הרמיב רים פ' המעלה ודעת שאלתות דאפילו נלא נגמר לורת הולד אפשר לפתיק נלא דס ונזה הכוח דעתו לעתר אנה לנעלה, וה' יהרכו מקליפותיכו ומעומאתיכו ויטהר לבנכו לעבדו באמת ובפשו וכפס ידידו דומיס:

ממרס הק' בלוסס נקיק הכיל:

תשובה רע"ג

שיליח ב' אויפאלא אי הנא הרפיא לפיק:

בצאת הסכם, יפרה כקוסכה, ידידי הסיב בתורה מעומר בהפאלה פמויס אברהם קניל כיי רב בדוכתא פלין:

יקרת מכתבו הגיע לידי בזמנו וכפסו בשאלתו אם אנה רשאי לעשות אייכפריליוכנען ביני ספירה בקיים ואפי' בשאר זמכים אם אין לחוש לאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דס, הנה כבר כשאלתי בדבר זה מעם מחתכי הרב המאוהיב דקיק שאמשאן כיי וכבר כתבתי בעכין זה דאי אפשר לפתיק בלא דס בהסוכה אחת והאחרכתי [עיין קיטן הקדוס] אך לחתכי הרב הכיל כתבתי דאכתי יש לעיין בכידון דידן שעי אייכ־ספרילוכב המשפין שבכלי איריגאטאר ככנסים ברחם דרך פתח הרחם לנקות ולרפאות הרחם אולי כימא גם בזה אינא לפתיחת הקבר בלא דס אבל כבר הביא פיס כיי קיד בשם הסוכה מאהבה חיא סי' קיז ופסו' כוביי שם דמה שאמרו אינא לפתיק בלא דס הייכו דוקא אם ילא ממכו דבר גוש כמו ולד או חתיכה כל שאיכו רק כשפופרת של קש וכו' אבל כשלא ילא דבר או שילא דבר רק מאוד או מעקה לא אמרי' אין פתיק בלא דס דאליב היכי משכחת כלל דס עתור הרי עכיס כפתח הקבר עיש ואם זה הנא מנפכים לחוץ כיש מעקה הנא מחוץ לפכים דלא אמריכן אין פתיק בלא דס:

והספר הכיל אין אחי אבל ראיתו הכיל דאליב היכי משכחת דס עתור איכני מכיר לפמיס הראיד בס' בעהכיס שער הוסקות רים דף ז' ועוד דרוב דמיס שבאשה מאיס ואשכחן דשמיך רבכן עלה דהאי רובא ואפי' לקולא דהכיא קשתה שכי' וכו' ואמריכן בגמרא דהמעלה דבאפשר לפתיק בלא דס קמיפלגי וכו' והא דלא קחזיכא לדמא ולא ידעיכן אי דס מעא אי דס עתור הוא ואמאי כאכל ליחוש דלמא דס עתור הוא אלמא כיון דרוב דמיס שנמקור מעאיס הם כודאי משוויכן להו וכו' מבואר דאפי' איא לפתיק בלא דס מיש איכו דוקא בדס מעא אלא אפשר שכפתח וילא ממכו דס עתור ואיב שפיר משכחת דס עתור כי חזיכא לדמא והוא דס עתור דחזיכן שאיכו מרוב דמיס ופתיק הי' לדס עתור

ועיין מיש בהסובתי הכיל בשם פלתי:

אבל יתכן ראיתו לפמיס הרזיס בהסגותיו שם אות יו"ד ואני אומר שאין בו שום ראי' דכי אמריכן אינא לפתיק בלא דס בלא דס מעא קאמריכן וכיון דאינא אין אנו לריכין לראות הדס וכו' עיש [עיין תוי כריתות יו"ד דיס אינא הראה דסיל כרזיס עיש] ולפיז שפיר מוכח דדוקא בילא ממנו דבר גוש אמריכן אינא לפתיק בלא דס דאליב אין משכחת כלל דס עתור:

אמנם כיל להביא ראי' מהא דכתב המחבר סי' קיז סיב האשה שמעשה וכו' להפליט כל הזרע וכו' וכן הוא בעור שם והוא מדברי הראיס נדה ליג והק' כוים בשפרו על הלי נדה אין רשאי לעשות כן הא איכא מעוס הסחתה זרע ואי' דרוב בקלב בשעת הטמים בשעה שיורה כאן ולזה לא יועיל רחילה שכבר קלעתו האש ואיב שפיר מוחרת לרחוץ כי מה שלא בקלב עפי' הרוב לא יקלוט עוד ואין כאן הסחתה זרע דלא כמנינא סי' הריז סקיים וכן הוא בהסוכה אמרי אם יו"ד סי' סיס דקיל אין הקבו חכמים נאחה עקוקה בעהרות בדיקה לאחר הטמים בחורין ופדקין עד מקום שסטמם דם כדמוכח מני' סי' קיז בשם הראב"ד לא מיבעיא לשוברים דגם מוך לאחר הטמים אסור ודאי קשיא אלא אפי' לשוברים דמותר נמי קשיא אין יהקבו חכמים שיוליאו זרעם לריק ואיכן דרוב כמים המתבערות קולטות לשעתן בעת יריית החץ עיש ועיין המו' חוש סי' ליא והחיים יו"ד סי' קיב וכן מבואר להדיא בחידושי הרין בדה ליא אחא דהסידים הראשונים לא היו משמשין מטותיהן אלא בגביני וכו' וכתב חי' הרין סי' שלא יבא בשם חוך ג' לגידהן ומשום דכל יולדת כל ג' הראשונים מחלנין עלי' אם שבעת ואביב דהיכא דלא קבע הזרע לאלחר אחי שבעת חוך ג' יביס כיון דבדוב הזרע נקבע מיד בשעת הטמים לא חייבי להכי עיש ואיב תקשי אין רשאי לשמש המעה כלל הא בדוב מגיע ייריית החץ לחוך האש שהוא המקור ואינא לפסיק בלא דס ודוב דס מעא ואיב הוא משמש בדה לאביי בשבועות חי' דמשמש מה בעריות חייב ויליאתו הכאה לו כביאתו כדאיתא במחני' דף יד ואפי' למ"ד משמש מה פטור והכי קיל מיש תקשי תהא לריך להמתין ז' ימים ולמבול אחר כל הטמים ותטמים והרי אמרי' בדה ליא ועירובין ק' הרולה לעשות כל בניו זכרים יבעול ויסבה אלא ודאי מוכח דבמשקה ומיז ליש פסיק כלל:

אך מה לי להרבות בראיות והדבר מפורש בהרשב"א בחוסיב בים ז' שער ויו הביאו ב"י סי' קיד דכל שמפלה פחות ממיא יום איכה חוששת משום בדה אם לא ראתה ואפי' למ"ד אינא לפסיק בלא דס דכל שהוא פחות ממיא יום מיא בעלמא הוא ולית לי' פסיק ודאי' מדאמריכן פרק ד' מחוסרי כפרה כריתות יו"ד ולד דגמר לורתיה מפתח עפי פחות מבן מ' לא מיפתח עפי כלומר ואפשר לו בלא דס עיש

מבואר דבמיא בעלמא ליש פסיק איב הסיב לכל משקה:

אבל מעותא הוא דא דהא יש לסביא מכאן ראי' להיפוך שהרי הרינא חלק ואומר דלא גרע מחתיכה דמטמא ר"י משום פסיק [עיין חיכוך מ' קסיו] ועוד הכיא קשתה וכו' אלמא המפלה רוח אינא לה בלי פסיק והכי פסקיכן בטויע סי' קיד סיב דהוסשת משום בדה ופייס רמיא בהגיה משום דאינא לפסיק בלא דס:

אמנם נאמת מהא ליכא למשמע מיכה ועייכתי בפכים בתוסיב וכתב בשיום דברי הרינא אלמא אפי' מפלה רוח אינא לה בלא פסיק כיש שפיר קודם מיא ועיין בשפר בעהכיס שער הפרישה והמלה שכן הוא ופירוש שפיר כתב בערוך התיכה בשר ויש בה לורת אדם וייש לפיכך נקרא שפיר שהוא כשפופרת של בילה וכן כתב הרביב פיב דכתה משכה ג' ועיין בהגהות רמיא יו"ד סי' שיה סעי' כיב ומבואר דמחלוקת רב אחאי משבחא ורבינא הכיל בילא ממכה דבר גוש הוא הייכו שפיר ככיל ורב אחאי משבחא שהזכיר הראב"ד בבעהכיס ורשביא בתוסיב הוא המחבר השאלתות כמיס בשם הגדולים מערכת גדולים נאות אי' והייכו דריא סיל כמיס בשאלתות שהביא ב"י סי' קפיה דהיכא דלא נגמרה לורתו אפשר לפסיק בלא דס והייכו דקאמר דכל שהוא פחות ממיא מיא בעלמא פירוש שאיכו ולד רק כמו שפיר מלא מיס וכו' במחני' נדה כיא וסיל דכל שאיכו לידה אפשר לפסיק בלא דס ורבינא חולק עיז וסיל דלא גרע מחתיכה דקיל כמ"ד אינא לפסיק בלא דס אבל בדבר בלול כמשקה שפיר ייל דאין בזה פסיק כלל, ואין לחוש מילא דס וכמיס מן הראיות שהבאתי לעיל:

ובתשובת רעקיא סימן קיה הביא השאל ראי' לדעת שאלתות מביב ייא דאמר רבא לחוש חוששת מראשון והרי רבא סיל אינא לפסיק בלא דס איב בלא"ה בראשון ממה, ואני אומר ולטעמך ולדעת השאלתות מ' כיחא הלא ראיתו הוא מכריתות יו"ד וכמיס הראיס בנדה כיא והרי שם בביק ודאי הוא אחר יום מיא דהא שליא יצאה מקלתה וקיל כדה כיו דאין שליא בלא ולד, ואפשר דסיל כמו דסיל לשאלתות דקודם מ' יום שלא נגמרה יצירת ולד אפשר לפסיק בלא דס דמיא בעלמא הוא הייב אחי' אחר מיא יום אם כימות הולד בשליא עיין בדה כיו הכיל ורש"י ביק שם הוי רק כמיא בעלמא ואפשר לפסיק בלא דס ואיב לשאלתות כיחא:

אי אפשר דסיל דקודם מיא יום ודאי איכו נגמר לורתו ולוים מיא אפשר דנגמר לורתו אבל איכו ודאי ואפשר שלא נגמר לורתו ואיב כי לא חזיכן דנגמר לורתו איכה ממאה משום בדה ואיב לשאלתות אים:

ואולי

ואולי לזה כמכוון הגסות מהרי"ם בסימן קל"ד סס סכתב אבל בסאלהות פי' חזריב מלאה' דכל סלא כגמרא הלורה אפסר לפס"ק בלא דס ובמעוררה מס עליאה מלא הרי הבי"ר סימן פקים ד"ס ומ"ס רביכו הביא דברי הסאלהות ולפמ"ס א"ס דסבי"ר כתב סס וכן כלאה מדברי הרסב"א בתוס"ב ולאסוקי מדברי הסאלהות וכו' ורסב"א סס מייבי בעפלה יוס מ' וה"' אפסר לומר דדוקא קודס יוס מ"א ס"ל לסאלהות דלא כגמרא לורה ולד בסוס פעס דאפסר לפה"ק בלא דס אבל אחר יוס מ"א אפי' לא כגמרא לורה ולד מודס סאלהות דא"א לפה"ק בלא דס לכן כתב דמלא דכל סלא כגמרא לורהו אפי' אחר יוס מ"א כמי אפסר לפה"ק בלא דס:

ולא ידענא מה סהפלאה בבכתב אמאי לא תיכן רעקיא כהירולך דסאלהות מייבי חוך מ' ומס בנ"ק הוא אחר מ' אדרבה א"כ גם לסאלהות קפי' וגם מ"ס סבדבריך אלו מיוסב קופ' חויו"ב בכריתות סס אמאי אילטריך למיכתב גבי זכר ונמאה סבעה ימים איכני יודע מהו הלא סס בולד מעליא מייבי דכתיב וביום הסמיני ימול וכו' ולכ"ע א"א לפה"ק בלא דס ואולי כוונתך למה דדרסיכן בבדה דף כ"ז ע"ב ומ' סס בנימוק הולד דאמו טמאה לידה דכתיב כי תזריע וילדה אפילו לא ילדה אלא כעין סהזריעה טמאה לידה ובזה לא סייך אי אפסר לפה"ק בלא דס וכמס"ל אבל לא דברת מזה כלל, ואולי כוונתך דלדעת סאלהות כפ"מ בעפלה חוך מ' והוא דוחק ומ"ס הוא בכון וגם מה סתיבן סס בתסובה הכ"ל קופ' חויו"ב עיין סס בכריתות דף י' בהגסות מו"ה וו"ב

סעמד בזה ופי' היטב קופ' חויו"ב:

אבל מה ספלא בעיבי סזה הסואל הלה להוכיח מדברי רבא בנ"ק הכ"ל כדעת הסאלהות והרי הרא"ם בבדה כ"א הוכיח מדברי רבא בבדה ס"ו דלא כדעת הסאלהות ע"ס:

אמנם לפענ"ד לק"מ מהאי דנ"ק דדוקא אס ילא או בבכם דבר גוס בפתח המקור ופתח הקבר פתוח עפי מפתחו הבנעי וא"כ פתח המקור פתוח כרגע מן פתיחתו הסמידי אז א"א בלא דס סילא מן המקור לחוץ ומטמא כדה כיון סילא חוץ למקור עד בין הסיכים וסיכים עלמו כלפכים והייכו עד מקום סהסמס דס כמבואר בבדה ע"ב ובלמנ"ס פ"ה מא"ב אבל סס בנ"ק בסליא סילא מקלתה ביום לאסון ומקלתה ביום סכי כה' סבפתח פתח המקור יותר מבעבו ע"י יליאת מקלה סליא מ"מ כיון סהסליא חחובה בפתחו מקלתה בפכים ומקלתה בחוץ הרי פתח המקור סתוס בסליא וכיון דהוא לידה יבעתא כדאמרינן בכריתות דף י' ספיר אפסר דלא ילא דס מן המקור לחוץ דאין כאן פתיחת המקור וליכא כאן טומאה כדה רק מחמת לידה ואפ"ס:

סוף דבר הכל כמבע דלפענ"ד נ"ס באייבספילוגנען מסוס א"א לפה"ק בלא דס כי הכלי איכו מגיע לפתח המקור כמ"ס בתסו' [הקודמת] ומסוס מסקין הבכבקין בפתח המקור ליכא מסוס פה"ק ויכולה לעסות כן אפי' בז' ימי נקיים, אך יש לחקור אס אין הרפואה נופא גורס הזלת דס מן המקור ובזה יש לסמוך על הרופאים דרך כלל כיון סאין אומרים על נוף פרטי וכמ"ס חח"ס יו"ד סי' קע"ה:

ומ"ש על דברת סמ"ק ס"ק י"א סהק' על קופ' חוס' ד"ה דקא סהק' ואמאי לא יהי' עהורין דלמא ביום לאסון ילא לאסו או רובו ואפי' לא ילא דלמא הוא זכר ועי"ז הק' סמ"ק כיון סמכתה י"ד סל טומאה הרי הוא בחזקת טומאה וא"כ איך כוכל לעהר יוס ע"ו מכח ס"ס ותיכן דחזקת טומאה במקום דאיכא ס"ס איכה כלום וכתבת סזה היפוך דברי הס"ך סי' ק"י דבמקום חזקה לא אמריכן ס"ס דספק הלאסון כמאן דליכא דאוקמא אחזקה ולא כסאר רק ספק אחד, הכה גם הסמ"ק סובר כן דמטו"ס מקסה דלא מהכי ס"ס בא"ח חזק איסור אבל בבוכה תירולו כ"ל סברא ישרה דוקא אס מתחלה איתחזק איסור והייכו מחזיקין סיהי' כן לעולס עיין הוס' גיטין ב' ד"ה ע"א כאמן באיסורין דאיכה בחזקה סהתא רואה לעולס לא מקרי איתחזק איסור ואח"כ כולד ס"ס בזה לא מהכי ס"ס כגד חזקה איסור אבל אס חזקה איסור בא בנ"א עס הס"ס סיופסק האיסור לזמן ידוע א"כ החזקה איכו כלום סמיד בטעם ביאה החזקה לא הוחזקה רק עד הזמן ההוא סאז יהי' ס"ס והא"כ מיד סילתה מקלה סליא בא עמו הס"ס על יוס ע"ו סמא ילא ראסו או רובו ואח"ל לא ילא סמא זכר א"כ אין כאן חזקה טומאה כלל רק ס"ס לטהרה עכ"ד בתסובתי ובזה תבוה דעתו ומחמת טרדות רבות לא סמתי עיכי על דבריו וה"' בזה סלום ובכה בכפסו וכפס ידידו דוס"ה:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכ"ל

תשובה רע"ד

סיל"ה ב' איפאלא ה' חוקה תרכ"ב לפ"ק:

מכתבך הגיעני ואני מלטער בלעדך ודי' יסלא רפואה סלימה בהיה לזוגתך חי' וכפסך בסאלתך היות סהרופא כתן לה סס להעיף לחוך העין ב' או ג' טיפין אזה פעמים ביוס ע"י ספופרת קטן סל גמי וזכוכית ולריך לזה זהירות וזריזות מאוד סלא להעיף לה יותר או פחות ואין לך מי שיעסה זאת בסוס אופן רק אחה בעלמך אך מלאה כחס על חלוקה באופן סהיא עמאה מסוס כחס וכסתפקת אס מותר לך להעיף לחוך עיני' וכבר ראית מ"ש בזה רמ"א ס"ך ביו"ד סוס"י קל"ה דאין היתר לעסס הדפק לאסתו כדה רק בחין סס רופא אחר ולריכה אליו ויש סכנה בחלי':

ומה סלדדה לומר דמה סס"ס הס"ך דבאין סכנה אסור לעסס הדפק קאי אדלעיל כשיש רופאים אחרים אבל בדליכא אחר אפסר דברי אפי' סלא בעקוס סכנה, לא כן הוא סהרי ס"ס וכדאיתא בתסובת סרמב"ן ובדברי הרב והרי בדברי הרמב"ן ורמ"א מבואר דאפי' ליכא אחר לא סרי אלא בעקוס סכנה ופי' דברי הס"ך הוא כך סדחה דברי ב"י סכתב דלרמב"ס אסור אפי' יש פקיס עסוס אביזרא דגילוי עריות ועי"ז כתב כיון דאיכו דרך חיבה אין כאן איסור דאו' וכן המנהג פסוט ברופאים יסראלים ממסמסין הדפק של אסה אפי' אי"א או עכו"ס אעפ"י שיש רופאים אחרים עכו"ס וכו' והייכו עסוס דאיכו אסתו ואין לבו גם בה ליכא חסס עסוס הרגל עבירה וכיון דליכא עסוס ג"ע מותר אפי' בליכא סכנה ואיכא אחר ועי"ז קיים מ"מ באין סכנה אסור לבעלה למסס הדפק כשהיא כדה וכו' עסוס דבעלה חמיר עפי סלבו גם בה ואיכא עסוס הרגל עבירה ומכ"ש לדעת הרמב"ס דאיכא למיחס שיבוא לידי תאוה וחיבה ואיכא איסור דאו' בבביעה קרובה דג"ע ולכן אסור באין סכנה ואפי' ליכא אחר ולא עדיף בא"ו עוסה דרך חיבה לרמב"ס לדעת הס"ך מלדעת רמב"ן:

וגם אין להקל עסוס דכמ"ס דרבנן דאדרבה כל שקיל יותר יש לחוס יותר שיבוא לידי הרגל דבר כמ"ש עו"ז סס בבסס הב"ח ביאור:

ומ"ש להקל דאפסר גם בכבה אבר מקרי סכנה ומכש"כ בעין דמליכו בו קולא לגבי העכים ודחיה מגמרא סבהדיין ע"ד דביכול להליל באחד מאבריו לא כיהן להלילו בבפסו ולא חילק בין עין לבאר אבריס, הכה הדחי' איכו כלום דודאי גם עין קיל מהרינה אבל מ"מ אפסר דעדיף מבאר אבריס אך הרא"' מהעכים איכו כלום דבס העבס עסוס דלכאב עיכים מזיק החעכים ולא לכאב באר אבריס אדרבה עסמע סס דכאב עיכים קיל ממעובדות ומכיקות ובגוף הדבר עסמע מלבון הראשוכים ואחרוכים דדוקא עסוס בבכ"ס החיכו ולא עסוס בבכה אבר:

ועיין באו"ח סי' שכ"ח סעי' י"ז ג' שיעות בבכבה אבר ועיין מג"א סס בקי"ב דבאיכא בבכה אבר מותר לישראל לחלל שבת בידים במלאכה דרבנן ועיין מג"א בקי"ג ומחה"ס סס וא"כ אפסר ה"ה הכא כיון דליכא איסור דאורייתא שרי עסוס בבכה אבר, ועיין סס סעי' ט' החוסס בעיכיו וכו' מחללין עליו את השבת והוא מגמ' ע"ז דף כ"ח ע"ב ומבואר סס דמחללין את השבת אפי' במלאכה דאו' אבל מבואר בר"ן פרק שמכה שרלים דדוקא אס יש בדבר בבכה איתה דעבמא עסוס דשוו"ב דעיכא בלבא חלי אבל לא עסוס בבכה עורון ע"ש לכן בבסס להקל בזה:

ומ"ש עפ"י חי' הר"ן בדה י"ב דדס חימוד עהור הוא רק סחסס בבתעבב בו דס בדה וכאן כמי יש רגלים לדבר סבא לה מחמת יסורים ועורה הדרך והוי כדס חימוד וא"כ דוקא בבואה עסס חיסי' סעא בתעבב בו דס בדה ולא בבתס הכה חפסתי בחידושי הר"ן ולא מלאתי בעת בחפזי אבל כמדומה שחי' הר"ן קאי רק לבעכין שאיכו מבשיר או דס"ל שדס חימוד איכו בא מן המקור אבל דס הבא מן המקור ודאי עמא אפי' רואה מחמת אוכס ורק קיבוי עמוך לבידה רחמכא עהרה מזיבה:

ומ"ש בבסס פ"ה סס אות י"ז בבסס מקו"ס להכיח בגד דק על הדפק ואז מותר לבעלה רופא לעסס לה הדפק וכן יש לעבות בכ"ד ולי"ד למ"ס פ"ה סס אות ג' בבסס יד אלי' דסס הוא דרך חיבה, ולפענ"ד לא כ"ל כן כי דיכיס אלו כובעין מהה"ד שיען רכ"ב וסס קודס שמחלק בין הוא חולה דמותרת לעסס כמבואר בתסו' הראש"ס ובין הוא חולה דאסור

תשובה רע"ד

סיל"ה ב' איפאלא ה' חוקה תרכ"ב לפ"ק:

מכתבך הגיעני ואני מלטער בלעדך ודי' יסלא רפואה סלימה בהיה לזוגתך חי' וכפסך בסאלתך היות סהרופא כתן לה סס להעיף לחוך העין ב' או ג' טיפין אזה פעמים ביוס ע"י ספופרת קטן סל גמי וזכוכית ולריך לזה זהירות וזריזות מאוד סלא להעיף לה יותר או פחות ואין לך מי שיעסה זאת בסוס אופן רק אחה בעלמך אך מלאה כחס על חלוקה באופן סהיא עמאה מסוס כחס וכסתפקת אס מותר לך להעיף לחוך עיני' וכבר ראית מ"ש בזה רמ"א ס"ך ביו"ד סוס"י קל"ה דאין היתר לעסס הדפק לאסתו כדה רק

באין סס רופא אחר ולריכה אליו ויש סכנה באלי':

ומה סלדדה לומר דמה סס"ס הס"ך דבאין סכנה אסור לעסס הדפק קאי אדלעיל כשיש רופאים אחרים אבל בדליכא אחר אפסר דברי אפי' סלא בעקוס סכנה, לא כן הוא סהרי ס"ס וכדאיתא בתסובת סרמב"ן ובדברי הרב והרי בדברי הרמב"ן ורמ"א מבואר דאפי' ליכא אחר לא סרי אלא בעקוס סכנה ופי' דברי הס"ך הוא כך סדחה דברי ב"י סכתב דלרמב"ס אסור אפי' יש פקיס עסוס אביזרא דגילוי עריות ועי"ז כתב כיון דאיכו דרך חיבה אין כאן איסור דאו' וכן המנהג פסוט ברופאים יסראלים ממסמסין הדפק של אסה אפי' אי"א או עכו"ס אעפ"י שיש רופאים אחרים עכו"ס וכו' והייכו עסוס דאיכו אסתו ואין לבו גם בה ליכא חסס עסוס הרגל עבירה וכיון דליכא עסוס ג"ע מותר אפי' בליכא סכנה ואיכא אחר ועי"ז קיים מ"מ באין סכנה אסור לבעלה למסס הדפק כשהיא כדה וכו' עסוס דבעלה חמיר עפי סלבו גם בה ואיכא עסוס הרגל עבירה ומכ"ש לדעת הרמב"ס דאיכא למיחס שיבוא לידי תאוה וחיבה ואיכא איסור דאו' בבביעה קרובה דג"ע ולכן אסור באין סכנה ואפי' ליכא אחר ולא עדיף בא"ו עוסה דרך חיבה לרמב"ס לדעת הס"ך מלדעת רמב"ן:

וגם אין להקל עסוס דכמ"ס דרבנן דאדרבה כל שקיל יותר יש לחוס יותר שיבוא לידי הרגל דבר כמ"ש עו"ז סס בבסס הב"ח ביאור:

ומ"ש להקל דאפסר גם בכבה אבר מקרי סכנה ומכש"כ בעין דמליכו בו קולא לגבי העכים ודחיה מגמרא סבהדיין ע"ד דביכול להליל באחד מאבריו לא כיהן להלילו בבפסו ולא חילק בין עין לבאר אבריס, הכה הדחי' איכו כלום דודאי גם עין קיל מהרינה אבל מ"מ אפסר דעדיף מבאר אבריס אך הרא"' מהעכים איכו כלום דבס העבס עסוס דלכאב עיכים מזיק החעכים ולא לכאב באר אבריס אדרבה עסמע סס דכאב עיכים קיל ממעובדות ומכיקות ובגוף הדבר עסמע מלבון הראשוכים ואחרוכים דדוקא עסוס בבכ"ס החיכו ולא עסוס בבכה אבר:

ועיין באו"ח סי' שכ"ח סעי' י"ז ג' שיעות בבכבה אבר ועיין מג"א סס בקי"ב דבאיכא בבכה אבר מותר לישראל לחלל שבת בידים במלאכה דרבנן ועיין מג"א בקי"ג ומחה"ס סס וא"כ אפסר ה"ה הכא כיון דליכא איסור דאורייתא שרי עסוס בבכה אבר, ועיין סס סעי' ט' החוסס בעיכיו וכו' מחללין עליו את השבת והוא מגמ' ע"ז דף כ"ח ע"ב ומבואר סס דמחללין את השבת אפי' במלאכה דאו' אבל מבואר בר"ן פרק שמכה שרלים דדוקא אס יש בדבר בבכה איתה דעבמא עסוס דשוו"ב דעיכא בלבא חלי אבל לא עסוס בבכה עורון ע"ש לכן בבסס להקל בזה:

ומ"ש עפ"י חי' הר"ן בדה י"ב דדס חימוד עהור הוא רק סחסס בבתעבב בו דס בדה וכאן כמי יש רגלים לדבר סבא לה מחמת יסורים ועורה הדרך והוי כדס חימוד וא"כ דוקא בבואה עסס חיסי' סעא בתעבב בו דס בדה ולא בבתס הכה חפסתי בחידושי הר"ן ולא מלאתי בעת בחפזי אבל כמדומה שחי' הר"ן קאי רק לבעכין שאיכו מבשיר או דס"ל שדס חימוד איכו בא מן המקור אבל דס הבא מן המקור ודאי עמא אפי' רואה מחמת אוכס ורק קיבוי עמוך לבידה רחמכא עהרה מזיבה:

ומ"ש בבסס פ"ה סס אות י"ז בבסס מקו"ס להכיח בגד דק על הדפק ואז מותר לבעלה רופא לעסס לה הדפק וכן יש לעבות בכ"ד ולי"ד למ"ס פ"ה סס אות ג' בבסס יד אלי' דסס הוא דרך חיבה, ולפענ"ד לא כ"ל כן כי דיכיס אלו כובעין מהה"ד שיען רכ"ב וסס קודס שמחלק בין הוא חולה דמותרת לעסס כמבואר בתסו' הראש"ס ובין הוא חולה דאסור

דאקור לממש ושוי ס"ל דסכיסס שוין ממלק בין כגיעס בגופס לטימום בלי כגיעס כגון להוסיע דבר מידו לידס ומאר שימוש' סהס בכגיעס ע"י דבר אחר סטוח מוחר עיס ואיכ יש"ל דגס לבתר דעקיס לחלק בין הוח חולס להיח חולס דאקור ס"ל דבהוח חולס מוחר אפי' בכגיעס בגופס אבל בהיח חולס אקור כגיעס בגופס אבל עכיס כגיעס ע"י ד"ח מוחר כן ס"ל כוונס עקו"ס:

אבל ס"ל לסמ"ס חוס' זבחים כ"ד ע"ח ד"ס הוא"ל וסוכס ל"ז ד"ס דבעינא דלא מקרי לקיחס ע"י ד"ח אלא כשאוחז הד"ח בידו וע"ז מעלמל הדבר אבל אס כרך ידו באיזס דבר או כרך דבר על דבר הכוחל ואוחז סכיסס בידו זס לא מקרי לקיחס ע"י דבר אחר רק חלילס ע"ס וזס כראס דעס הרין בע"ז כ"ס דבדבר לס ל"ס מגע ככרי ע"י ד"ח כיון שא"י למלמל ע"י ד"ח ע"ס ודברי ס"ס יו"ד סימן קכ"ג אות ג' ל"ע מדברי הרין הכ"ל וה"כ איכו מוחר במגע ע"י דבר אחר אלא כשאוחז הד"ח בידו ועל ידו כונע בס אבל כשהדבר אחר כרוך עלי' או על ידו זס מקרי רק חלילס ולא מגע ע"י דבר אחר ומגע בחלילס לא מליכו דסרי וזס ברור:

אבל מס ס"ל להקל קלס הכס דעס הס"ך דאפי' לרמב"ס אין במיסום הדפק איסור תורס כיון שאיכו דרך האוס ומיבס ובא"ס בא"ע ס"י כ' ס"ק ל"ח חולק דלרמב"ס אפי' איכו דרך חיבס אסור מה"ס ופלאי בס' כדס הביאו ס"ד ס"ס קליס ס"י דשאלי במיסום הדפק דבמלאכתו עוסק ע"ס וס"ל לא"י לדבריו מע"ז דכ"ז ודפ ס' ועיין ביו"ד ס"י ס"ד ס"ס ובס"ך שם דהיכא דעוסק במלאכתו לא חייסיכן לכיסוך וה"כ לא חייסיכן לסרסור ואף דבע"ז דף ע"ח מחלק לכסף אין סכאי לבעול יס סכאי יס לחלק הרבה מסס ולפ"ז כראה דכל היכא דעדוד במלאכתו יותר יס היתר יותר דבליר לי' ע"ז תאוס וחיבס והרסור וחיטוד:

ובהכי כיחא לי דברי רמ"א יו"ד סוס"י קל"ס דבסעי' ע"ז אהא דכתב המחבר אסס והיא כדס אסור לבעלה לינע בס כדי לסמסס כגון להקימס ולהסכיבס ולסומכס כתב רמ"א דאס אין לס מי שיסמסכס מוחר בכל וכן כוהגין אס לריכס הרבס לכך [ובפי' לריכס הרבס אני מסתפק אס כוונתו שהוא לורך גדול או כוונתו שלריכס הרבס פעמים לכך וא"א ע"י אחרים] ולא התכס דבעי' סכנס בפסוס דוקא ובסע"ף י"ז בני מיסום הדפק התכס ויש סכנס בחלי' ועיין בספר חכמת אדס סוף כלל קע"ז שהפס ג"כ בפסיעות ואס אין לס מי שיסמסכס ולריכס הרבס לכך המנהג להקל ובמיסום הדפק כתב ולריכס אליו שיש סכנס בדבר מוחר למסס לס הדפק, ולפמ"ס כיחא דבמיסום הדפק כפי דעוסק במלאכתו אבל איכו עדוד כ"כ במלאכתו שלא יקלקל וא"כ אפשר שיבא לידי תאוס כמ"ש מכא"י ועיין מחה"ס לכן איכו מוחר אלא במקוס סכנס אבל להקימס ולהסכיבס ולסומכס שעדוד במלאכתו שלא יקלקל ולא יזיק לס מוחר אפילו שלא במקוס סכנס ומ"ס רמ"א ולפמ"ס וכו' כ"ס דמוחר למסס לס הדפק אין כוונתו דמיסום הדפק כ"ס מסיסום אלא דמיסום הדפק במקוס סכנס ואין אחריס כ"ס מסיסום שלא במקוס סכנס ואי"ס:

ועיין בכדס דף י"ג דאמרי' הא כיון דבעיתי לא אתי להרהורי ע"ס ולפ"ז בכ"ד כמי כיון דבעיתי שלא יעיף יותר מב' וג' פיסין שלא יזיק אותס לא אתי להרהורי הגס ס"ס לחלק בין מיבעיא שלא יזיק לעלמו ובין מיבעא שלא יזיק לאסתו מ"מ יש סברא לומר דבכהיא לא מתמריכן כולי האי:

סיומא דפסקא כ"ל כיון שהעיד רמ"א שהמנהג שאס אין לס מי שיסמסכס מוחר לסמסס אס לריכס הרבס לכך אלא שבטו"ז קרא תגר ע"ז והרי פוסק אחרון בעל חכ"א העיד שהמנהג להקל כדברי רמ"א א"כ יש להתיר בכ"ד אלא כיון שהאחרונים החמירו מאוד במיסום הדפק ועכ"ל לריך לחלק ביכיסס כמ"ס או מילוק אחר לכן להס"ף לחוך הענין ע"י שפוסרס שהוא מגע ע"י ד"ח כ"ל להתיר אבל לינע בעין גופא לפתחו אס אפשר ע"י אחר העשס זאת ע"י אחר ואס א"א בשוס אופן ע"י אחר יש לעשות כמ"ס פ"ס בשס מקו"ח הגס שדחיתי דבריו מ"מ יש עוד עמוד לסמוך עליו, ועין בעין כראה בשוב ד' שבות עמו, ויהי עליכו כוונתו כספק וכפס הנאמן העדוד מאוד וכותב בחפזון:

עמרס הק' בלוסס בק"ק הכ"ל

תשובה ער"ה

מילא"ס ב' אויפאלו ס' פקודי א' דר"ח אי"ס מרכ"ז לפ"ק:

אלפי שלומ"ס, מגבפי מרומ"ס, לידידי ממו' הרב סהר"ף ובקי וכו' מו"ס שלמה כ"י קליין מו"ץ בייסוב מ' קערעסטעס:

אחרי דריסת שלמה הכני בזה לאוות דעתי שעכי' בדבר שאלתו בכתיס שיס לחס שיכיס בקובות וסרופא שיכיס קוחס אותס בעיכיס ידועיס לו ובקרא שלאמביראן אס חולן בעבילחס ועיכיו שפיר חזו מס שבגזר על זה בס; ביכת אדס שער בית הכתיס סי' י"ב ובהגהות יד שאול יו"ד סי' קל"ח בס"ך בקי"ב, ורא"ס דבר בבאר קלת דברי הגמ' והפוסקיס הס"ך לזה:

בקידושין כ"ס אמר טולא הכל מודיס בלטון לעכין מומאה דגלוי הוא אלא הסרן מ"ע אסר יבא בו אמר רחמכא והא' כמי בר כביתה הוא ומיכס' לעכין מומאה דקיל מבא בית הסתרים איכו מממא ובפקא לן במס' כדס מ"ג מוכל אסר יבא בו הזב וידיו לא שבע במיס הא שבע מהור בחמי' הא בעילה בעי אלא כל אסר יבא הזב בדבר שהוא גלוי כידיו והזב לא שבע עדיין כל גופו במיס שלא מבל מזובו וכבס בגדיו אסר יבא בו אמר רחמכא הא' קרא דידיו לא שבע במיס הוא ופי' חתיס יו"ד סי' קל"ג דסוי כאלו כתיב אסר יבא בו הזב בידיו והוא מדברי רמב"ן במומס בפסוק זה, ועיין בקרבן אהרן בפסוק זה למדתי ממכו בס לפרס אסר יבא בו הזב וידיו שבע בגס אס ידי הזב בבעו בו והרי ידיו בכלל אסר יבא בו הזב היו ולמה יצאו אלא ללמד על הכלל כולו יצא דבעיכן בגיעה בדבר שהוא גלוי, ומכ"ס דאיס בפי מה דדרשיכן שס בבדה דהא' אסר יבא בו הזב הייכו זב שהביע אס הטהור ואפקי' רחמכא בלטון בגיעה לטיטרא דהיבע ובגיעה בידיו מה התס מאבראי אף הכא מאבראי דהיס דקרא אסר יבא בו הזב דהייכו זב שהביע אס הטהור דמקרי בגיעה לפי שבבע בו בכחו ועיין בריש ע"ז כ"ז ע"א ד"ס ההוא עכו"ס דהוי שליק בדיקלא דרים קורא לבבע ע"י דבר אחר כחו ע"ס וידיו פי' ידיו ג"כ בגעו ובתס בגיעה הוא בידיס כמ"ש רמבין בחומס שס דיכס שווס ומה בגיעה ממס ביד הוא מאבראי אף הכא בהיבע הוא מאבראי:

ובתוס' שס ד"ס לטיטרא הקשו על רש"י דפילס דמהכא ילפיכן לכל בגיעות בגון שרץ וכבלה שבבעו בשחרו שיבע בגלוי של טהור א"כ ילפיכן כי היכא דבעי' גלוי הזב הא"כ בעי' שיבע בגלוי של טהור לעכין היבע כמי כילף דבעיכן שיבע הטהור בגלוי כדבעי' בגילוי הזב והכא אמרי' דקבה בקומטו של טהור והשיב בו אח הזב טמא ואמר כמי דבית הסתרים ממא בגמא, ולפי האמור יש לייסב דבבר בשמר רש"י וכתב אבל טהור שהביע אח הזב דבפקא לן מקרא אחריבא דלא כתיב בי' ידיו טמא אפי' הביעו בקבה שבקומטו מידי דהוי אבבלה בקומטו שהוא מטמא בגמא, אלא דקושי' תוס' א"כ איך ילפיכן מזב דבעי' שיבע בגילוי של טהור הא בזב לא כתיב רק דבעי' גילוי הזב ומ"כ דילפי' כמו דבעי' גילוי הזב הא"כ בעיכן גילוי הטהור ואמאי קבה בקומטו של טהור והשיב בו אח הזב טמא, ולפמ"ס בחא דלא ילפיכן מזב אלא הטהלה שמבמא לריך להיות בגילוי אבל הטהלה שמבבל עומאה א"ל להיות בגלוי ולכן קבה בקומטו של זב והשיב בו אח הטהור שהבגיעה בכחו של זב ואיכו בגלוי רק בביה"ס טהור אבל קבה בקומטו של טהור והשיב בו אח הזב טמא לפי שהבגיעה של זב בכחו של טהור שמא והרי הזב הוא בגלוי שהוא הטומאה רק כחו של טהור הוא מטון ובטמון של טהלה לא אבבפה לן והא דבמגע ממס אס כונע הטומאה בביה"ס של טהור טהור איכו בבביל שהטהרה מטון אלא בבביל שהטומאה הוא בביה"ס של טהור ואין הטומאה בגלוי ואי"ס:

אמנם התוס' שס פי' דמלטון בגיעה דכתיב בשרץ דרשיכן דבעי' גילוי והביאו רא"י מקידושין כ"ס דלא מייתי שס קרא דידיו דכתיב בזב והא דלריך בבדה שס לטידרס מידיו מקום דבגיעה דכתיב בזב מייתי בהיבע ולא מטמע גילוי כמו בגיעה ממס א"כ מבגיעה דכתיב בני ידיו ילפיכן לכל בגיעות דהוי מאבראי ע"ס ופלא בעיכי שקוחרים דבריהס בקידושין כ"ס קדיס כל שכתבו וכתיב וידיו ודרשיכן מה ידיו מאבראי אף כל מאבראי ומטמע' ביה"ס דלא בעי' ביאת מיס ובחתיס יו"ד סי' קל"ג לא הבינס בזה, ואין לומר דדרשיכן וידיו למעלה אבל אסר יבא וכו' ולמעה על לא שבע דהבי

כתבו

תשובה ער"ה

מילא"ס ב' אויפאלו ס' פקודי א' דר"ח אי"ס מרכ"ז לפ"ק:

אלפי שלומ"ס, מגבפי מרומ"ס, לידידי ממו' הרב סהר"ף ובקי וכו' מו"ס שלמה כ"י קליין מו"ץ בייסוב מ' קערעסטעס:

אחרי דריסת שלמה הכני בזה לאוות דעתי שעכי' בדבר שאלתו בכתיס שיס לחס שיכיס בקובות וסרופא שיכיס קוחס אותס בעיכיס ידועיס לו ובקרא שלאמביראן אס חולן בעבילחס ועיכיו שפיר חזו מס שבגזר על זה בס; ביכת אדס שער בית הכתיס סי' י"ב ובהגהות יד שאול יו"ד סי' קל"ח בס"ך בקי"ב, ורא"ס דבר כבאר קלת דברי הגמ' והפוסקיס הס"ך לזה:

בקידושין כ"ס אמר טולא הכל מודיס בלטון לעכין מומאה דגלוי הוא אלא הסרן מ"ע אסר יבא בו אמר רחמכא והא' כמי בר כביתה הוא ומיכס' לעכין מומאה דקיל מבא בית הסתרים איכו מממא ובפקא לן במס' כדס מ"ג מוכל אסר יבא בו הזב וידיו לא שבע במיס הא שבע מהור בחמי' הא בעילה בעי אלא כל אסר יבא הזב בדבר שהוא גלוי כידיו והזב לא שבע עדיין כל גופו במיס שלא מבל מזובו וכבס בגדיו אסר יבא בו אמר רחמכא הא' קרא דידיו לא שבע במיס הוא ופי' חתיס יו"ד סי' קל"ג דסוי כאלו כתיב אסר יבא בו הזב בידיו והוא מדברי רמב"ן במומס בפסוק זה, ועיין בקרבן אהרן בפסוק זה למדתי ממכו בס לפרס אסר יבא בו הזב וידיו שבע בגס אס ידי הזב בבעו בו והרי ידיו בכלל אסר יבא בו הזב היו ולמה יצאו אלא ללמד על הכלל כולו יצא דבעיכן בגיעה בדבר שהוא גלוי, ומכ"ס דאיס בפי מה דדרשיכן שס בבדה דהא' אסר יבא בו הזב הייכו זב שהביע אס הטהור ואפקי' רחמכא בלטון בגיעה לטיטרא דהיבע ובגיעה בידיו מה התס מאבראי אף הכא מאבראי דהיס דקרא אסר יבא בו הזב דהייכו זב שהביע אס הטהור דמקרי בגיעה לפי שבבע בו בכחו ועיין בריש ע"ז כ"ז ע"א ד"ס ההוא עכו"ס דהוי שליק בדיקלא דרים קורא לבבע ע"י דבר אחר כחו ע"ס וידיו פי' ידיו ג"כ בגעו ובתס בגיעה הוא בידיס כמ"ש רמבין בחומס שס דיכס שווס ומה בגיעה ממס ביד הוא מאבראי אף הכא בהיבע הוא מאבראי:

ובתוס' שס ד"ס לטיטרא הקשו על רש"י דפילס דמהכא ילפיכן לכל בגיעות בגון שרץ וכבלה שבבעו בשחרו שיבע בגלוי של טהור א"כ ילפיכן כי היכא דבעי' גילוי הזב הא"כ בעי' שיבע בגלוי של טהור לעכין היבע כמי כילף דבעיכן שיבע הטהור בגלוי כדבעי' בגילוי הזב והכא אמרי' דקבה בקומטו של טהור והשיב בו אח הזב טמא ואמר כמי דבית הסתרים ממא בגמא, ולפי האמור יש לייסב דבבר כשמר רש"י וכתב אבל טהור שהביע אח הזב דבפקא לן מקרא אחריבא דלא כתיב בי' ידיו טמא אפי' הביעו בקבה שבקומטו מידי דהוי אבבלה בקומטו שהוא מטמא בגמא, אלא דקושי' תוס' א"כ איך ילפיכן מזב דבעי' שיבע בגלוי של טהור הא בזב לא כתיב רק דבעי' גילוי הזב ומ"כ דילפי' כמו דבעי' גילוי הזב הא"כ בעיכן גילוי הטהור ואמאי קבה בקומטו של טהור והשיב בו אח הזב טמא, ולפמ"ס כיחא דלא ילפיכן מזב אלא הטהלה שמבמא לריך להיות בגילוי אבל הטהלה שמבבל עומאה א"ל להיות בגלוי ולכן קבה בקומטו של זב והשיב בו אח הטהור שהבגיעה בכחו של זב ואיכו בגלוי רק בביה"ס טהור אבל קבה בקומטו של טהור והשיב בו אח הזב טמא לפי שהבגיעה של זב בכחו של טהור טמא והרי הזב הוא בגלוי שהוא הטומאה רק כחו של טהור הוא מטון ובטמון של טהלה לא אבבפה לן והא דבמגע ממס אס כונע הטומאה בביה"ס של טהור טהור איכו בבביל שהטהרה מטון אלא בבביל שהטומאה הוא בביה"ס של טהור ואין הטומאה בגלוי ואי"ס:

אמנם התוס' שס פי' דמלטון בגיעה דכתיב בשרץ דרשיכן דבעי' גילוי והביאו רא"י מקידושין כ"ס דלא מייתי שס קרא דידיו דכתיב בזב והא דלריך בבדה שס לטידרס מידיו מקום דבגיעה דכתיב בזב מייתי בהיבע ולא מטמע גילוי כמו בגיעה ממס א"כ מבגיעה דכתיב בני ידיו ילפיכן לכל בגיעות דהוי מאבראי ע"ס ופלא בעיכי שקוחרים דבריהס בקידושין כ"ס קדיס כל שכתבו וכתיב וידיו ודרשיכן מה ידיו מאבראי אף כל מאבראי ומטמע' ביה"ס דלא בעי' ביאת מיס ובחתיס יו"ד סי' קל"ג לא הבינס בזה, ואין לומר דדרשיכן וידיו למעלה אבל אסר יבא וכו' ולמעה על לא שבע דהבי

כתבו

כתבו תוס' נ"מ ס"ל דדוקא בכשר ובטרפות כיון דכשר ודאי קאי אלגיל דרסי' כמי ובטרפות אלגיל וכן ובטרפות ודאי קאי אלגמרי דרסי' כמי ובכשר לגמרי אבל בכשר ס' דביומא כ"נ דאפשר דלא קאי אלא אלגיל לבד או אלרע לבד אין להס הכרע ולא דרסי' אלגיל ולרע ואמאי כדרוס הכא לגמרי ולגמרי, ולהירון ל' שבתוס' כדם סכיל יל' כמ"ס תוס' נ"מ סס אהאי דזבחיס כ"ד ע"ס כיון דפסקי' דקרא וידיו קאי אלרע אלא שקף דרסי' לי' לגמרי ואפי' סמליכו בעלמא בשרן דכגיעה מאבראי דרסיכן וידיו גס אלגיל דכגיעה דהיסר גבי זב כמי מאבראי, אבל לפי' הסכי דהא דבעלמא כגיעה מאבראי מכגיעה דכתיב גבי ידיו ילפיכן קסי' איך דרסיכן לי' לעילא ולרע ול"מ ואולי יל' דודאי לא דרסיכן תיבת ידיו לעילא רק כפסקא דקרא אלא שקף רק מהקיסא ילפי' כגיעה טומאה מעבילה מה עבילה הוא דומי' דידיו מאבראי אף כגיעה הטומאה הוא דומי' דבעבילה וידיו מאבראי, והא דאמריכן בקידושין כ"ס דלגון לעכין טומאה הוי גלוי ולעכין עבילה הוי סמון אף דהוקשו הייכו כמו שפירש"י סס דאף דהוקשו דשכיחס לריכין להיות בגלוי מ"מ לעכין טומאה הוי גלוי שהרי מוליח לשוכו וכוגעים בו בגלוי וכגיעה בכ"ס הוי כגיעה אבל גבי עבילה הוי כסמון דאי' להוליח כל לשוכו ועבילה למקלה לא אשכחן:

ואם ככיס דבריכו לחכס ההמדמר חמ"ס פי' הכ"ל על זכרון יוסף יו"ד סי' יו"ד שחמה למ"ס הרי"ם בשלהי מס' מקוואות בפי' החוספתא דבלועה כיון שאיכו מטמא איכו מולן דילפי' עבילה מטומאה א"כ ליל קראי ידיו ובשרו למעע ביה"ס ע"ס וחח"ס ההפלא עליו מה עכין ביאת מ"ס לקבלת טומאה ומי הסווס יחד ע"ס, ולפמ"ס שפיר הוקשו להדדי עבילה וכגיעת טומאה:

אבל תוס' כתבו בקידושין כ"ה שדי"ה כל וא"ח בעבילה מכלן דבעיכן ראוי ואי' מסוס דכתיב ורחץ אח כל בשרו דמשמע אפילו ביח הסתרים וכתיב וידיו ורגליכן מה ידיו מאבראי אף כל מאבראי ומטעעי' ביה"ס מ"מ כיון דאיכא כל דמרבי' אפי' ביה"ס איכא למימר דלכל הפחות לכבי מרבי דבעי' ראוי לביאת מ"ס ולדבריהס וידיו אתי לעבילה ובחי' מהרי"ץ סס הקשה איך כתבו בכל בשרו משמע אפי' ביה"ס הא בשרו מאבראי משמע כדדרשי' בגמ' מה בשרו מאבראי, ועוד הקשה דאי פשיטא לן דבשרו מאבראי משמע ל"ל לגמ' למימר אף כל, ולפענדי"ר דהאי מה בשרו מאבראי יש לפרש בשבי פכיס, הפן האחד דלאו דוקא חילוכים גופו בעי עבילה אלא גס פכימיה גופו בעי עבילה רק דאס שובל מאבראי ממילא עבול גס בגוואי דמין במיכו איכו מולן כדאמרי' בבכורות פ' ע"ב הפן הסכי דבאמת אס עבל מאבראי איכו עבול מגוואי אלא דתורה לא הלריכה עבילה רק מאבראי אבל מה שאיכו בגלוי מאבראי ל"ל עבילה כלל וכפ"מ בין שבי הפירושים לעכין ביה"ס דלפירוש הא' כהי דביה"ס לא בעי ביאת מ"ס הייכו רק משוס דמב"מ איכו מולן והרי הוא עבול גס בביה"ס אבל ראוי לביאת מ"ס בעי' דאס יש חלילה בשאיכו מיכו הרי ביה"ס לא כעבל וספיר הוי חלילה אבל לפירוש הסכי דא"ל כלל עבילה מגוואי רק מאבראי א"כ ביה"ס לא בעי עבילה כלל וא"כ אין החלילה מזיק ולא בעי' אפי' ראוי לביאת מ"ס, ולפ"ז א"ש דמעיקרא קודם שחידש דביה"ס כהי דביאת מ"ס לא בעי מקום הראוי לביאת מ"ס בעי' הוי ס"ל כפי' הסכי וספיר קאמר מה בשרו מאבראי אף כל מאבראי אפי' ביה"ס דאפשר לעבול מ"מ לא בעי עבילה כלל רק מאבראי אבל לבתר דקאמר דביה"ס בעי' ראוי לביאת מ"ס אז הפירוש כפירוש הראשון וספיר מרבינן מכל אפילו ביה"ס ולא מפקינן בזה בשרו ממטמעותי' מאבראי אלא דהטעם משוס דמב"מ איכו מולן אבל חלילה דשאיכו מיכו מולן אפי' בביה"ס וא"ש:

ובזה יובן מה שהעיר בבוביית יו"ד סי' קל"ה דבקידושין כתבו תוס' דמכל מרבי' דביה"ס בעי ראוי לביאת מ"ס ובכורה ו"ו ע"ב דיה דבר תורה הקשו כיון דאתי הלכתא לרובו ולא למיעוטו א"כ קרא למאי אתי דדרשיכן בשרו שלא יהא דבר מולן ביכו לבין המ"ס ותיכן דאלטריך לביה"ס ופי' פכי' שם וכן כראה מבוביי הכ"ל וחח"ס יו"ד קל"ב דביה"ס בעי' ראוי לביאת מ"ס וא"כ מרבי' זה מבשרו, ולפי האמור א"ש דאי מבשרו לאוד הוא כפירוש הסכי דא"ל עבילה כלל רק מאבראי והא דבעי' בביה"ס שלא יהא דבר מולן בין בשרו למ"ס הייכו דוקא כשהבית שתרים מגולה והוא מאבראי דלריך ביאת מ"ס פוסלת חלילה אבל כשהוא סמון בשעת עבילה הוא כיון שא"ל עבילה כלל אין חלילה פוסלת להכי אילטריך כל בשרו שגם שפכימיות לריך עבילה רק כשמובל מאבראי נ"מ איכו מולן ושבול גם מגוואי ואי מכל מי מכל מי אמיכא דחלילה איכה מזיק כלל בביה"ס והא דבעי' ראוי לביאת מ"ס סייכו כמ"ס זכרון יוסף יו"ד סי' יו"ד דקילה שפמותי' או קפלה ידה דלא עלתה לה עבילה משוס דאיכו ראוי לביאת מ"ס ולא משוס חלילה אתאין עלה ולסכי לריכי חדוייהו כל ובשרו וא"ש:

ובמ"ש יש לייסב קושי' תוס' בכוכה וי"ו ד"ה דבר תורה שהקשו על יש מפרשים דהא דרובו ומקפיד אייכי בשערו אבל בבשר אפי' מיעוטו שאיכו מקפיד מולן מיבמות ע"ח ככריח מעוברת שכתביירה בכה א"ל עבילה ופריך ואמאי וכ"ש משוס דרי' האמר רב כהכא ל"ש אלא רובו אבל כולו מולן והשתא עדיפא הוא"ל לאקשויי דבבשר אפי' משהו ואפי' איכו מקפיד מולן, ולפמ"ש ניחא דיש להבין מאי פריך כלל מרי' ור"ב לימא דהכא איכו מולן משוס דמב"מ איכו מולן כדאמריכן בבכורות ט' גבי חמורה שלא ביכרה וילדה שני זכרים דפריך לימא קשבר רבבן מקלה רחס מקדם דאי כולה רחס מקדם כהי דא"ל לגמלס חלילה מיהא איכא אר"ל מב"מ איכו מולן, אלא דתוס' בכוכה ל"ז ד"ה כי הקשו מסוגי' דהחס דמוכח דאפי' מב"מ מולן ותירלו דדוקא בהאי דבכורות דאיכא מקלה רחס בלא חלילה ה"א דאמריכן מב"מ איכו מולן אבל היכא דאיכא חלילה בכולי' אפילו מב"מ מולן, ואי' לשבר זו מהא דר"ב דאע"ג דרובו ואיכו מקפיד איכו מולן מ"מ כולו מולן וא"כ פריך שפיר כי היכי דאר"י בהאיכו מקפיד אע"ג דאפי' רובו איכו מולן מ"מ כולו מולן ה"כ לעכין מב"מ דאיכו מולן מ"מ בכולי' מולן, אבל אי' להקשות דבבשר ואפי' איכו מקפיד מולן דבזה שפיר יל' כי קושיין לאמת משוס דמב"מ איכו מולן וא"ש:

ובתוס' עירובין ד' ע"ב ד"ה דבר תורה הקשו על י"מ אי בשערו דוקא א"כ כשלאמר הל"מ הולך לומר שערו רובו ומקפיד עליו מולן א"כ שערו הוי הל"מ ואמאי לריך קרא לשערו אעכ"פ הלכתא לאמרה שתמא והוי מוקמי' לי' לבשרו משו"ה אילטריך קרא לשערו ע"ש ופכי יומא בשוכה הכ"ל פי' דלריך קרא דשערו בעי ביאת מ"ס אתי לאו הכי הוא"ל אע"ג דחלילה פוסלת הייכו משוס דבעי ראוי לביאת מ"ס אבל עבילה וביאת מ"ס לא בעי כמו ביה"ס הסתרים ע"ש, ולפי האמור ז"ל דבשלמא ביה"ס הוא בתוך המ"ס ועיין בתמ"ס בפ"מ ה' פ"ח דמקואות מהו ביה"ס אלא שאין המ"ס כוגעים בו שפיר יל' כהי דלא בעי ביאת מ"ס הייכו משוס דמב"מ איכו מולן אבל ראוי לביאת מ"ס בעי דאיכו מיכו מולן אבל שערות שהם בחילוכות הגוף אם הם במ"ס הרי המ"ס כוגעים בהן אי ליכא חלילה כיון דידעיכן מהלכתא דחלילה פוסלת בהן אין לומר דהוא"ל דלא בעי עבילה אלא שבשאי להיות חוץ למ"ס ומשכחה לה בשערות הראש ובזה אין שום הוא"ל לומר שאם בשאין להיות חוץ למ"ס שיהא חלילה פוסלת בהם ולא דמי לבית הסתרים:

אמנם לפענדי"ר לייסב קושי' התוס' דעיין בתמ"ס פ"ח מטומאה לרעת ה"ב דביום ז"ן מגלח ואח"כ מכבס בגדיו ועובל ועהור מלטמא אחרים והר"ם ככל עבול יום וכו' ע"ש והרי האי קרא ורחץ את בשרו במ"ס במלורע כתיב אחר תגלחת שני' וא"כ איך אמריכן ורחץ את בשרו במ"ס את העפל לבשרו ומאי כיהו שערו הא מלורע בשעת עבילה אין לו שער שהרי כתב הרמב"ם שם בתגלחת דאשוכה שמגלחו עד ש"עשה כדלעת וגם כתב דתגלחת שני' כבראשוכה, אך ז"ל דהרי כתב שם ה"ד דתגלחת המלורע ועבילתו והזאתו איכם מעכבות זא"ז ופי' כ"מ שם דקדרן איכו מעכב ויכול לעבול קודם תגלחת ובכהיג רבי קרא דלריך לעבול גם העפל לבשרו דהייכו שערו, אלא אי קשי' הא קשי' הרי כתב הטור בשי' קל"ח לפוכן המדולדלת שפירשה מיעוטא חולנת פירשה רובא איכה חולנת אבר ובשר המדולדלים חולנין והכי פסקי' שם בשו"ע סכ"ח וסכ"ב ופירש ב"י שם הטעם כיון שעומד לקטוע כקטוע דמי וכשבא לעבול לפוכן ואבר ובשר זה חופין על מקום חיבורן ומוכעין מלבא במים וזו"ל כבה"ם שאם יש עליהם דבר חולן מעכב העבילה והביא ראי' מחולין ע"ב גבי ידות הכלים דאמריכן כן משום דכל העומד לאחוך כאחוך דמי אבל בפירשה רובא כיון שיכולה להסירה ביד ואיכה מסירה איכה מקפדת והו"ל מיעוט שאיכו מקפיד ע"ש באריכות ולפ"ז תקשי האיך יכול המלורע לעבול בשערו הא עומד לקלון ולבלה כקלון דמי והו"ל כמו חלילה ביה"ס ומעכב העבילה ועיין חח"ס יו"ד סי' קל"ח ועיין בתשובות [ע"ל סימן ר"ע] דאתי' שכתבנו שם ל"ש כאן, ואנו אין לנו בזה אלא לומר

לומר דעזם רמ"י לפיסת סרסנ"ל וריסנ"ל קידושין כ"ם דסל דנית הסחרים בעי רחוי לניחת מים סוא רק מדרבנן אבל מן סתורה אפי' רחוי לניחת מים לא בעי ע"ם ואי"כ סמיר יכול סמלורע לסבול בסברו מן סתורה, ולפ"ז מיושב קושי' סתוס' דסאי קרא ורחץ אח בסרו במים אלטריך לאת הסמל לבסרו ומאי כיסו סברו דיכול לסבול בסברו לאסמוטינן דנית הסחרים אפי' רחוי לניחת מים לא בעי, ואולי לזה כתבוהו התוס' בחידושם דאלטריך לנית הסחרים דהייכו דאפי' רחוי לניחת מים לא בעי כדאיתא פ"ק דקידושין דלא בעי דמם בסרו מאבראי הי"כ אסמוטינן האי קרא דאפילו רחוי לניחת מים לא בעי, ולפ"ז לק"מ קושי' סכי' דאי קרא אחי למעוטי ביה"ם הוליל אלא דהא הדר בי' ממה דקאמר מעיקרא ע"ם ולפמ"ם א"ם דגם כי ממעט נית הסחרים כבאר דבאא דקרא ורחץ אח בסרו אח הטמל לבסרו ומה כיהו סברו ומזה ממעט נית הסחרים מרחוי לניחת מים ומסיר לא קאמר אלא:

אלא דלפ"ז דברי תוס' כאן סוחרים לע"ם בקידושין כ"ם דמכל מרבינן דנית הסחרים בעי' לכל הסמות רחוי לניחת מים, וכ"ל דאין כאן סחירה דזכרון יוסף יו"ד סימן יו"ד הקשה איך מרבינן מכל בסרו ביה"ם ס"הא רחוי לניחת מים וכי גרעי נית הסחרים דלא הוו אפי' ע"י לירופס יחד רק מיעוט הגוף מגלוי דקיל מהלכתא דדוקא רובו המקפיד עליו חולן ולא מיעוטו המקפיד ובקד"ם סימן קל"ם סקכ"ג תירץ דכבר כתב הרמב"ם פ"ב דמקוואות הט"ו דבעבו בל אדם כגופו בל אדם חבוב לעכין מצילה ואיכו כגוף בפ"ע כדי שבאמר רוב הטיער אלא אע"פ שכל שער ראשו קשור כימא כימא אם איכו מקפיד עליו עלתה לו מצילה אא"כ נלטרף לחולן אחר על גופו וכמלא הכל רוב גופו ע"ם וה"כ ביה"ם בעי רחוי לניחת מים שלא יהא בהן דבר החולן ואפי' מה"ת מעכב אם יש בהם דבר החולן מ"י בכה"ג שעל ידי הלירוף בל נית הסחרים עם החולן בבאר הגוף הוא רוב הגוף ע"ם, ולפעכ"ד יש לחלק דהרי קי"ל כר"י במצילה י"ז דהיכא דאין טומאתו ומיעורו שוה אין מלטרפין והכי פסק הרמב"ם פ"ד מטומאת אוכלין ה"א וא"כ בשלמא בשער שפיר כתב הרמב"ם דמלטרף לבאר הגוף איכם כיון דלבסיעתו דיכם שוה אבל ביה"ם עם באר הגוף איכם דיכם שוה דבאר הגוף בעי ניחת מים ממש ונית הסחרים אין לריך ניחת מים וא"כ א"א לרבות דבעי רחוי לניחת מים לעכין להלטרף עם באר הגוף שהרי אין דיכם שוה והוי כמו אין טומאתן שוה דאיכו מלטרף ועיין תשו' אמרי אש יו"ד סימן ע"ה ושפיר הקשה זכרון יוסף דאין סברא לרבות נית הסחרים ועיין תוספות פסחים מ"ג ד"ה מאן דרבנן כמי דרשי כל רק בדבר שאין סברא לרבות לא דרשי כל אבל ר"א דרים כל אפילו בדבר שאין סברא לרבות עיש, ולפ"ז א"ש דתוס' בקידושין שפיר כתבו אליבא דרבי דבעי רחוי לניחת מים מה"ת נית הסחרים דאשמר רבי ס"ל כר"א דדרים כל אפי' במקום שאין סברא לרבות והא"כ דרים מכל בסרו דנית הסחרים בעי רחוי לניחת מים אבל אכן קי"ל כרבנן דלא דרשי כל היכא שאין סברא לרבות שפיר י"ל כמ"ש בכוונת תוס' סוכה הכ"ל דילפינן מקרא ורחץ אח בסרו דמלורע דביה"ם אפי' רחוי לניחת מים לא בעי:

ובזה יש לי"ב קושי' המקשה קידושין כ"ם לשיטת הרמב"ם וריסנ"ל דרחוי לניחת מים בביה"ם איכו אלא מדרבנן א"כ שפחתו של רבי שמלא עלס בין מיכי' אמאי הלריכוה מציכה אחרת הא הוי רק מיעוטו המקפיד שאיכו אלא מדרבנן אמו רובו המקפיד או אמו רובו שאיכו מקפיד משום דהוי גזירה לגזירה כדאמרינן בסוכה ריו וכ"ד הכי כמי לא לינזר כאן משום דהוי כמו בגזלנ"ז, ולפי פשוטו י"ל דכבר הקשה ריסנ"ל שם מאי פריך מסן אלשון הא שן גלוי שפי אלשון דכל מומין שבגלוי מסן ומין ילפינן ומי' דלעכין מציכה כיון דדרשינן מה בשרו מאבראי דומה הסן כמו הלשון ר"ו ע"ש ולפ"ז לעכין גזירת חכמים שפיר י"ל דבשן כיון שהוא גלוי ואיכו דומה כל כך לבית הסחרים גזרו שפי ואפי' במיעוט המקפיד כמו בשאר הגוף יותר מבשאר בית הסחרים וא"ש:

ועוד כ"ל דיש להקשות איך מרבינן מכל בשרו דבית הסחרים בעי רחוי לניחת מים דלמא כל אחי לרבויי דבשר חולן אפי' מיעוט שאיכו מקפיד וכדמת יש בתוספות סוכה סכ"ל וסלכתא דרובו המקפיד לא הי' אלא בשרו אך סתוס' לשיטתייהו בסוכה שם שסוכיהו דהלכתא דרובו ומקפיד סוא גם בבשר ושפיר ילפינן מכל לרבות בית הסחרים לרחוי לניחת מים אבל רבנ"ל וריסנ"ל דס"ל רחוי לניחת מים מדרבנן אפשר ס"ל דכל אחי דבשר אפילו מיעוט שאיכו מקפיד חולן וכ"מ הכ"ל ואם כן אין כאן אלא חדא גזירה בית הסחרים אמו מאבראי דמיעוטו אפילו איכו מקפיד חולן מן סתורה, ובזה א"ש מה שהשם הש"ך סימן קל"ם סקל"ג ומו"ז סי' קל"ם סקי"א אחא דמקילין שם במיעוט המקפיד בבית הסחרים לעכין דיכי' דשם יותר מבשאר מקומות הגוף משום דבשאר מקומות הגוף איכא דעת י"מ דאפילו מיעוט שאיכו מקפיד סוא מן התורה יש להמיר עפי' אבל בבית הסחרים דמעכ"ם הוא דרבנן לדעת י"מ משום דבית הסחרים דרבנן וכל בשרו אחי דבשרו אפילו מיעוט שאיכו מקפיד חולן ולשיטות דרחוי לניחת מים בבית הסחרים מה"ת מכל מיעוטו המקפיד מדרבנן גם בבשר ולכן מקילין עפי' וכעין זה כתב החת"ם יו"ד סי' קל"ג:

מיהו לפעכ"ד בלאה"כ א"ש דאם לא הדיחה בית הסחרים בסי' קל"ם סכ"ה וגם בלא עייכה בבי"ם קודם מציכה ועייכה לאחר מציכה ולא הי' דבר חולן בסימן קל"ט ס"ם דמהכי המציכה כמ"ש סוי"ז דביה"ם אין דרך לבוא דבר חולן וא"כ אין לריך לעיין אפי' אחר מציכה וממילא אפי' כהעמקה אחר מציכה בדבר החולן ואא"כ כמלא אלילה זו בבית הסחרים כמי חלי' לקולא בסי' קל"ה סכ"ו וסימן קל"ט ס"ב מסוס דכבר יצא הדבר בהיתר וכמ"ש ס"ך ביו"ד סי' ס' סקכ"ה לחלק בין כאבד הסכין ואא"כ כמלא פגוס אליכן לקולא משום דכבר יצא בהיתר אבל בכפל על חודה כיון שהוא לפכיכו ולריך בדיקה עדיין לא יצא בהיתר לכך חייבין ע"ם:

נחזור לראשוכה דלפמ"ם לעיל מיושב קושי' המקשה דבבי בי"ה דדרים כל אפילו אין סברא לרבות ואא"כ ביה"ם בעי רחוי לניחת מים מן התורה מכל וסוי מיעוט המקפיד בביה"ם רק חד דרבנן ושפיר הלריכוה מציכה אחרת אבל לדיכא שפיר כתבו רבנ"ל וריטב"ל דרחוי לניחת מים מדרבנן דקיל כרבנן דלא דרשי כל היכא דאין סברא לרבות ואי"ם, ולפ"ז אם שפיר י"ל דמיעוט המקפיד בבית הסחרים

אינו חולן כלל כקושי' המקשה דסוי בזלנ"ז:

והנה מלאתי לאם חבר ורב דרחוי לניחת מים בביה"ם הוא רק דרבנן בדמב"ן בחומש פ' מלורע בפסוק וידיו לא שמף במים שכתב וקראו הכתוב הטבילה שטיפה במים וכו' והעמס בעבור כי הטבילה לריכה שלא יהא בה דבר חולן אלא יטמוף גופו במים כלשון ומורק ושומף במים וכו' עד והלריך לומר לשון שטיפה ללמד על הרחילה שיזכיר ורחץ בשרו במים מים שתהא בשטיפה שפשוף להסיר החלילה כמ"ש ע"ש הרי מבואר דוידיו לא שמף במים פירושו שלא יהא חלילה ובזה דרשינן בבדה מ"ג מה ידיו מאבראי אף כל מאבראי כמ"ש תוס' קידושין כ"ה למעוטי בית הסחרים וא"כ מוכח דבביה"ם לא שייך חלילה מה"ת, ולפמ"ם לעיל גם דעת תוס' בסוכה כן ואף תוס' בקידושין לא כתבו רק לרבי וא"כ בכ"ד בתחימת הסיכיים אפי' הוא מיעוט המקפיד אבל כיון שהוא בית הסחרים יש לכו ד' עמודים תוס' סוכה ורמב"ן הכ"ל ורשב"א וריטב"א לסמוך עליהם דלא גזרינן בזלנ"ז ואיכו חולן בבציכה:

ועלה בדעתי עוד להביא רא"י למ"ש זכרון יוסף יו"ד סי' יו"ד דרחוי לניחת מים לחוד דהרי סכיכו פ"ם דמקוואות מ"ג אלו שאין חולקין קלקי הראש ובית הסחי ובית הסחרים בא"ם ועיין בר"ם בלחי מס' מקוואות דה"מ מסום דאיכו מקפיד על ביה"ם ועיין ברמב"ם פ"ב דמקוואות והרי האי קרא דכל בשרו שכתבו התוס' בקידושין דמרבינן בית הסחרים לרחוי לניחת מים בזב כתיב וזב וזבה חלוקים בדיכיהם וכל אחד כתיב בשרשה בפ"ע ואיך אפשר דמרבינן בית הסחרים שלא יהי' חלילה הא אים איכו מקפיד בבית הסחרים ובאיכו מקפיד איכו חולן ואפילו לגרף לרוב לחלילה שבגוף ודוחק לומר דרובו ומקפיד הסיכום שיהא חלילה ברובו אפי' איכו מקפיד על כל הרוב רק אמיעוטו אלא הפי' הפשוט שמקפיד על כל הרוב, ואפי' לפי הבכה פרי' ותש"ם בתוס' סוכה דאתא בשרו מרבינן בית הסחרים דבעי רחוי לניחת מים כמי קמ"ל הא בלשון זכר כאמרה ועיין תוס' חולין ב' ורים תעורה דהיכא דכל הפרשה בלשון זכר כאמרה לריך קרא לרבויי בכים ואפילו אמרינן דגם בכים בכלל מ"מ לריך שיהא מסכתה לה גם בתכים, אי"ז דהא דמרבינן בית הסחרים לרחוי לניחת מים הייכו רק לפסול בקולה שפחותים או קפלה ידה דשייך גם בתים אבל חלילה בביה"ם אין לכו רק מדרבנן כמ"ש זכרון יוסף וכ"ז לגרף לרוב שאיכו מקפיד בשאר הגוף אבל מיעוט המקפיד בבית הסחרים אפשר דלא גזרו כלל אמו רובו המקפיד בשאר

הגוף

סגוף כיון דאיכא היכירא דאחר סגוף בעי ביאה מיס וביאה מיס אין לריך ביאה מיס רק ראוי לביאה מיס ועיין זכרון יוסף סכיל וקדיש פי' קליה סקקכיא, מיסו יש לדחות דרמביס בפיה"מ פיס דמקוואות סכיל כחב וביה סקחרים בחים ריל קלקי ביה"ס בחים לפי סהוא לא יקפיד ע"ז ואיכ ייל דוקא על קלקי ביה סקחרים אים איכו מקפיד אבל יש חילה בביה סקחרים סגס אים מקפיד ואיכ ספיר יש לומר דמרביכן ביה"ס בחים לעכין חילה בדבר סגס אים מקפיד ומילה הוי חילה אן סחורה בחסה בדבר סחסה מקפדה אעפ"י סחים איכו מקפיד:

ובתשובות אמרי אם יו"ד קיבן ע"ה דעה סטואל דסא דביה סקחרים לריך ראוי לביאה מיס אלא סאיכ כעסה סס כקב וראוי לביאה מיס וקחמו איכו חולן אף דאיכו ראוי לביאה מיס ע"ס ואיכ קחימה כקב בביכים איכו חולן כלל, אלא סהגאון המגיב דחה לה מדברי עוז"ז פי' קליה סקכיב סכחב המעם דבלפורן המדולדה פירסה מיעוטא חוללה פירסה רובה איכה חוללה מסום דעה סכדבק עדיין ודאי אין חילה כי לא הי' סס מגולה מעולם [והוא פלא סזה נגד דברי חוס' חולין ע"ב דיה מעביל וריש פי' דמקוואות מיה סהביא ב"י סס] אלא על חלק הכפרס אמריכן כן דאס רובו קייס ומיעוטו כפדק כמלא דמקוס קדק לר ואין המיס יכולין לבא באוחו קדק מסאיכ פירסה רובו כחרחב מקוס קדק ויכולין המיס לבא סס אבל אבר ובסר המדולדל אפילו כפרק רובו אין דרך לסכיחו כך דכוחב לו הרבה ומחזיקו חמיד על הגוף ולבן איכו ראוי לביאה מיס ע"ס אלמא דאע"ג דאבר ובסר איכו מגולה ממולדה רק אחיכ מ"מ בעיכן ראוי לביאה מיס ע"ס, ולפעבד"ב לחלק דהחס באבר ובסר המדולדל ומיעוט ליפורן ספירסה כיון דעומד לחחוך כחחוך סוב אין זה מן הגוף וכיון סאילו כחחך הי' מקוס סכפרס מאבראי ולריך ביאה מיס ממש אף סאיכו בחולדה ועכסיו יש חילה לכן לא מהכי מבילה אבל בסיכים דלא בעי ביאה מיס ממש רק ראוי לביאה מיס ספיר ייל דמה סאיכו ראוי בביאה מיס בחולדה רק אחיכ כעסה ראוי לביאה מיס וכקחס עד סאיכו ראוי לביאה מיס איכו מזיק וכסברת הסואל:

ואסברא טעמא דמלחא דכבר הקסה מהר"ש בחידושי קידושין אמה סכחבו חוס' סס דף כ"ה דמכל מרביכן ביה"ס דבעי ראוי לביאה מיס הא האי כל לריך להא דדרסיכן חגיגה י"א כל בסרו מיס סכל גופו עולה בהן וכמה הן אמה על אמה ברוס סלס אמות ומיעוטו חכמים מי מקוה מ' סאה, ולפעבד"ב דחוי"ש פ"ז דמקוואות מ"ז הביא ספרא דבעי מיס סכל גופו עולה בהן בביא דכחיב כי אס רחץ בסרו במיס ובא הממס ומהר מה ביאה סמסו כולו כאחד אף ביאתו במיס כולו כאחד ע"ס ולפ"ז חקסי למה לי קרא דחגיגה כל בסרו, וכ"ל דהכא הר"מ בפיה"מ קופ"ה דמקוואות פירש ביה"ס בכיבי האף והאוזן ובכיבי הפה וכן פירש סס הראש"ס והרע"ב ועיין בב"י רס"י ר"א דחסר קורטוב לאו דוקא אלא אפילו פחות מקורטוב ולפ"ז ייל הא דבעיכן מ' סאה סיהא כל גופו עולה הייכו אס מחסבין ביככם המיס גם חוך האף והאוזן ופה אז אין כל גופו עולה בפחות ממ' סאה אבל אס איכו בכבכם חוך האף ואוזן ופה בני בפחות מעט ואף דבאמת לא בעי ביככום המיס בהן דבית הסחרים לא בעי ביאה מיס מ"מ כיון דילפיכן מכל דבעי ראוי לביאה מיס ואי ליכא מ' סאה איכו ראוי לביאה מיס ביהא כל גופו עולה בהן ולהכי בעי מ' סאה ולפ"ז אי"ש דהא דבעיכן ביהא כל גופו עולה בהן בבי"א ספיר ילפיכן מדרסה דספרא ומכל ילפיכן דבית הסחרים בעי ראוי לביאה מיס והייכו פירוש סגמ' דחגיגה כל בסרו מיס סכל גופו עולה בהן מדרסה דספרא וכחיב כל דבית הסחרים בעי ראוי לביאה מיס ואיכ ילפיכן מזה וכמה הן וכו' מ' סאה ולקיש קופ"ה מהר"ש, ועיין ב"י רס"י ר"א דהך כל גופו איכו עולה בהן איכו הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטכו רק במקוה פוח לכל אדם דבעיכן מ' סאה ומיעטו חכמים ברוב בני אדם סכל גופו עולה במ' סאה זה"ל הך דבית הסחרים בעי ראוי לביאה מיס הייכו בית הסחרים ביהא בחולדה ברוב בני"א ורובא דרובא זה לריך להיות ראוי לביאה מיס אבל ביאה"ק סהוא במקרה לאדם או למיעוט אכסים אל ראוי לביאה מיס דאיכ כבעי פפי ממ' סאה ביהא כל גופו עולה בבי"א אבל במקוס דבעיכן ביאה מיס ממש דדרסי' מה בסרו מאבראי אפי' איכו מאבראי ברוב בני"א רק אבל אדם אחד כמי לריך לבא במיס דהא מאבראי הוא ואפיר יש קיוס לבברת הסואל וגם אני סיימתי בר מזלי' בבברא זו:

ויש ראי' לבברא זו דלא בדידי' מסעריכן אלא ברוב בני"א מרימב"ל קידושין כ"ס סהבאתי לעיל סהקסה מאי פריך מסן אלסון סא סן גלי מפי מלסון וכו' ומי' דלמכין מבילה כיון דכחיב ורחץ בסרו במיס מה בסרו מאבראי וכו' דומה הסן כמו הלסון ואם הסן לריכה מבילה גם הלסון לריכה מאי אסמר להמביל סביכים בלא הלסון ע"ס ומרים הוי ק"ל הא מסכחם לה סים דבר חולן בכל הלסון וטובל הסיכיים בלא הלסון אך ז"ל דהא הלסון אפי' מקפיד להסיר סחילה הוי מיעוטא המקפיד ואיכו חולן מן הסורס וספיר מבל הלסון, אך הא קס' לי מי לא מסכחם לה בחדס סכסרו כל סיכיו ולא בעי מבילה מסוס סיכיס ובהא קאמר דמסוס לסון כמי לא בעי מבילה דהוי כמסון לעכין מבילה אלא ודאי מוכח דלא אזלי' בחר דידי' אלא כיון דרוב בני"א יש להס סיכיס ובעיכן סיכבום סמיס לחוך הפה מסוס סיכיס וממילא כמבל גם הלסון סוב הלסון לריך מבילה אפילו בעי סאין לו סיכיס רק דהחס לחומרא ואיכ אמריכן כאן לקולא דוקא בית הסחרים סהוא ברוב בני"א בעי ביאה מיס אבל לא בית הסחרים סהוא במקרה לאדם אחד:

ועוד ראי' מדכחבו הר"מ והרא"ש והרע"ב הכ"ל וכן הר"מ בדס"י קליב בסס המרדכי מהו ביה"ס פכימי האף והאוזן והפה ומזה הוכיח הסואל בבוב"י הכיבא קימן קל"ה דאותו מקוס בחסה אפילו בית החילון סהוא בית הסחרים אי"ל ראוי לביאה מיס מעבס מכחב סס וכוב"י דחה לה ע"ס ואי כימא דביה"ס סאיכו בחולדה ואיכו ברוב בכי אדם רק סכחחדם במקרה כמי בית הסחרים לעכין דבעי' ראוי לביאה מיס אי"כ מה הועילו חכמים הכ"ל בחסבס כל מה סבקרא ביה"ס ולמה לא כחבו וכל כיולא בזה ובזה ל"ס דימוי סל הכוב"י סס אלא ודאי דוקא הכי סהס בחולדה אבל כל אדם לריך ראוי לביאה מיס ולא מה סכחחדם במקרה אבל קלה ומיעוט בכי"א וכתקיים היחר הכ"ל בסחימה סיכיס סאיכו חולן:

ובזה כ"ל לפרס דבכי הר"ם פי' דמקוואות מ"ה דקחכי חן סהוא המוב בחדס בזמן סהוא כראה חולן ואס איכו כראה מובל ומהור ולי"ד לבית הסחרים דבעיכן ראוי לביאה מיס ולא ביאר מאי מעמא לא דמי לביה"ס, ועלה בדעתי לכאו' דק"ל אריסא אמאי אמריכן בזמן סבראה חולן אמאי הא כחב הר"ם סוף המסכה דאים ופכוי' לא קפידי אחליכה דביה"ס והוי מיעוטו סאיכו מקפיד דאיכו חולן והיכ הוי חילה דביה"ס ועל זה הי' דלא דמי לסאר ביה"ס דהכא כל זמן סבראה מרגסה בו ומקפדה עליו וכמ"ש הרמב"ן בהלכותיו הובא בקדש"ם פי' קל"ה סקקכיו עי"ש, אך לסון הר"ם לא מסמע כן דקאי אריסא וגם לא הו"ל למימר דל"ד לביה"ס דהא האי כמי בית הסחרים הוא אלא דמקפיד והו"ל למימר דלא דמי לסאר ביה"ס, ועוד דקיים דבעיכן ראוי לביאה מיס וזה איכו ככון דאדרבה הי' בעיכן ראוי לביאה מיס ולא הי' לריך לומר הך חיבות דבעיכן ראוי לביאה מיס, אבל לפי האמור ל"ש דאדסמיך לי' קאי דאיכו כראה איכו חולן ולי"ד לבית הסחרים דבעי' ביאה מיס מסום דהאי לאו ביה"ס הוא כיון סאיכו בחולדה ברוב בני"א רק במקרה בחדס הכ"ל:

זה ואי"ל ראוי לביאה מיס וזה ג"כ ראי' לבברא הכ"ל:

אמנם לפי בברת הסואל בבוב"י יו"ד סי' קל"ה הכ"ל אין מזה ראי' דסאבי הכא דמעולם לא הי' כאן סמה סראוי לביאה מיס דמעיקרא הי' בסרו סלס ולא הי' אפשר לבא בו מיס ומיד בבכבם בו החן סאין בסרו סלס לא הי' ראוי לבא בו מיס מפני החן לכן לא בעיכן ראוי לביאה מיס ולא הוי חילה אבל בסן בקוב בהי דלא הוי בחולדה ברוב בני אדם ספיר יי"ל כיון דבסמה סהי' בקוב הי' ראוי לביאה מיס ואיכ בכחס איכו ראוי לביאה מיס ספיר יי"ל דהוי חילה, ובני סבחור החרון ובקי מו"ה בן ליון ב"י הביא כדמות ראי' לזה מרס"י חולין מ"ג סכחב דקרוס סמלה מחמה מכס בוסס איכו קרוס ולי"ד לריאה מיכקבה ודופן קוחמחה וכו' דהאי סחימה מעיקרא ופי' הטו"ז סי' ל"ו בקי"ד דבסמה סבעסה סבקב היבף כעסה הסחימה ולא הי' בכלל בקב וכו' ע"י"ש דכוותי' דבחן לא בא לכלל ביאה מיס מסאיכ בכיקב הסן וקחמה, ובחסובות אבני לדק ח"ב [סעל יו"ד אחמ"ז וחו"מ] ביו"ד קימן פ"ב למד דסחימה הסן אס איכו סוה מבחון עס הסן איכו חולן מדין חן ובקן החחוב בבסר המבואר בסיקל"ה ס"ל וכ"כ בס' לחס ומעלה סיקל"ה ולי"ד וכמו סכחבתי:

אבל

אבל יש לפרש עוד פירוש אחר בריש דכותבו דלא דמי לביאה דזה הוי בלוע ואפילו לי' ביה"ש בעי לאוי לביאה מיס מ"מ בלוע אפ"ר לאוי לביאה מיס לא בעי כמ"ש מרבינ"ו יו"ד סימן ס"ד וסקכיס מעו אח"ש יו"ד סימן ס"ג, אך מה שסוכיס זה בהכיכא דאי כימא דגס בלוע בעי לאוי לביאה מיס א"כ לא מסכי סוס מבילס עד שיסולסל כל המאכל שבמיעיס דאס לא כן חולין והאריך שם בזה, ולפעניד איכו סוכחה דאא ליכא אבילס ולא בעיכן לאוי לביאה מיס ולא מבחון וזה לא הוי אבילס ולא בעיכן לאוי לביאה מיס רק מאברא דסייכו מלד אחילון דהא אפילו בעיכן לביאה מיס רק מאברא דבעיכן לביאה מיס מעם קבי בטובל לד אחילון ואין לריך לטבול לד הסכימי וכדמליכו בעכין מליחה בקיבון ס"ד דבדיעבד כשר אפי' אם לא כמלח רק לד אחד וכש"כ בבני מעיס ודאי א"ל לטלוח רק לד אחילון כמבואר בסי' ע"ה, הגם דהתם מעמא אחריכא אית בי' מ"מ גם כאן לעכין זה דרשיכן מה בשרו מאברא אא"ל לטבול ולאוי לביאה מיס רק לד אחילון ולא לד הסכימי, ובהכי מיושב קושי' מהרי"ט בחוס' קידושין כ"ה הכ"ל איך אפשר לומר דכל בשרו משמע אפילו ביה"ש הא בשרו מאברא מעמע וכו' ולפי האמור א"ש דאאי דרשה דמה בשרו מאברא מיחוקמא לעכין דא"ל לטבול ולא לאוי לביאה מיס רק לד אחילון כמ"ש:

ואולי זה הי' דעת הגאון יד שאול ביו"ד סי' קל"ח שהפש

על הש"ך שקי"ז שכתב דהחוספתא מייירי בכרחה וכתב הכה מלאתי בי"ש סוף מקוואות דפירש טעם החוספתא דהוי כמו בלוע ואי"כ מסתמא מייירי באיכו כרחה דבכרחה ליש בלוע מ"ש והוא פלא דזה לשון החוספתא הנכנס לו חן ביריכו רבי אומר איכו חולין וחכ"א הרי זה חולין ומה דבריס אמוריס בשל מתכות אבל בשל עץ הרי זה חולין ואם קרס עליו העור מלמעלה הכל מודיס שאיכו חולין שכל הבלועים וכו' ומ"ז פירש הרי"ש שכל הבלועים לעכין טומאה בלוע שאר וכו' ואחי למימר דלכך איכו חולין דכי היכא דלעכין טומאה בטיל אגב גופו כשקרס העור מלמעלה וכו' לעכין חבילה כמי בטיל אגב גופו מ"ש ומצואר דעל קרס העור קאי החוספתא והרי"ש דמקרי בלוע אעפ"ש שכרחה אחיכו פתוח לשוס לד נקרא בלוע אעפ"ש מתחת העור אבל בלא קרס אין הטעם משום בלוע ולהכי פליגי בי' רבי וחכמים ופשיט יל כש"ך דמייירי בכרחה, אך למה שכתבתי בפירוש הרי"ש דבאיכו כרחה איכו חולין ולי"ד לביה"ש רק לבלוע שפיר הוכיח דחוספתא מייירי באיכו כרחה דא"כ מה טעמא

דמ"ד איכו חולין ומדיין דבריו קחומים וקשים:

אבן כ"ל דפירוש זה חליא במה שכתבתי בי"ש אחרי שהוכיח

דחוספתא הכ"ל מייירי בכרחה מבחון דאי איכו כרחה א"כ ממ"ש אי האי בדא"ל רבי קאמר לי' א"כ מחכיתין דקתני באיכו כרחה איכו חולין ולא מיפלגי בין של מתכות לשל עץ דלא כמאן דלחכמים הכל חולין ולרבי עכ"פ של עץ חולין ואי חכמים קא"ל הרי זה חולין משום בד"א דאיכו חולין בשל מתכות אבל בשל עץ חולין מתכיתין דלא מפלגי הוי כיחידאה כרבי ולא כחכמים ועוד דבאיכו כרחה אין טעם לדברי חכמים דחולין וכו' אלא עכ"פ דבכרחה מבחון מייירי ואאי בד"א רבי קא"ל אבל לחכמים הכל חולין בכרחה וא"כ מתכיתין דלא מפלגי בכרחה כחכמים אחיא ובאיכו כרחה לכ"ע איכו חולין אפילו בשל עץ עיין בד"ש שקכ"ו בשם מהרש"ק ולחכם החמרמר הש"ך בשקי"ז על הב"י, אלא שכתבתי בפי' כרחה מבחון וכתב דאין לומר שיהי' בולע לחוץ או שיהא שווה לבשר דא"כ מ"מ דמ"ד איכו חולין אלא כשהוא מסוקע מייירי וקבי רבכן דבזרכיכן מסוקע אמו איכו עסוקע ורבי לא בזר ומתילא איכו כרחה פירוסו שהוא כל כך בעומק שאיכו כרחה וכמ"ש אח"כ בשם מרדכי פ"ב דשבועות, א"כ דשווה לבשר בקרא כרחה מבחון וקבי רבכן א"ל אלא יהא מקלחו על הבשר ורבי א"ל כיון שאיכו בולע אין מקלחו על הבשר ואם קרס העור מלמעלה מודו רבכן דאיכו חולין שקרס העור מלמעלה אין מקפידין לסוליאו ומיעוטו שאיכו מקפיד עליו

איכו חולין וזה כפירוש הראש"ים שכתב לעיל מ"ש:

ובסרש הכ"ל הטה על הב"י שכתב בשווה לבשר או בולע

מה מעמא דמ"ד איכו חולין הא לפי דבריו דחוספתא מייירי בכרחה האי בד"א רבי קא"ל א"כ בשל מתכות איכו חולין משום דמילא בי' מיא שאיכו כדבק כ"כ עם הבשר אי כמי משום דאיכא סכנה כשמוליאו ידבר שאיכו מקפיד איכו חולין, ולפעניד דדוקא במסוקע איכא סכנה לסוליאו ומיילי בי' מיא שאיכו מהודק כל כך עם הבשר בב"ש לי' מ"מ אחיכ לרבי דכיון שאיכו בולע אין מקלחו על הבשר שפיר מיילי בי' מיא בלדדים בב"ש אחן אבל בשווה עם הבשר אין סכנה לסוליא ואי משום דמיילי בי' מיא זיל דלמא דקיל שמחא גם לרבי אי"ל שלא יפא מקלחו על הבשר וכיון שאחן חופה על הבשר שבב"ש החור אחן אחוב בו שוב לא מיילי בי' מיא מבב"ש בלדדים אף שאיכו מדובק בבשר ואי"ש:

ושוב הקשה מ"ש דמודו רבכן בקרס עליו עור וכו'

מפני שאין מקפיד עליו לסוליאו ואמאי לא קאמר שמעם שכתן בחוספתא משום דהוי בלוע שכל הבלועים וכו' מ"ש, ואחי המש על המיהתו שהרי הרי"ש שם שלשי מקוואות שקשה הא בחולין מ"ש ילפיכן בלוע דלמטה מקא ומה למעלה שאיכו מוסה מיכול מליל למטה שהוא מוסה מיכול איכו דין מיליל וכו' וא"כ אן ביריכו דליכא מיכול אין כאן קיי ומכלן דמליל ואי' דאיכא קיי אחר ומה בלוע שסופו לגאה מליל בלוע שאין סופו לגאה איכו דין מיליל מ"ש ואם כן גם אם הוא בלוע לא ידעיכן שאיכו חולין אלא באין סופו לגאה מקל ומומר וא"כ שפיר לריך הב"י לטעם לפי שאין מקפיד להוליאו והוי בלוע שאין סופו לגאה ודברי ב"י ככוכים:

ולפי זה אי אמריכן דגם במסוקע כרחה מיקרי כל זמן

שכרחה ממילא איכו כרחה הוא דוקא בעומק כל כך שאיכו כרחה שפיר י"ל דכוכח הרי"ש דאיכו כרחה איכו חולין ולא דמי לביה"ש רק הוי בלוע אבל אם כרחה בקרא בשווה לבשר א"כ מסוקע קלח אע"פ שכרחה מקרי איכו כרחה ל"ש לומר דהוי בלוע ומכ"ש כוכח הרי"ש דל"ד לביה"ש הקחרים או עשוס שאיכו בחולדה בדוב בכ"ל או משום שלא הי' שעה לאוי לבא בו מיס ומשו"ה אין לריך להיות לאוי לביאה מיס וכמ"ל:

אמנם דעת הש"ך שקט"ז לא כרחה כן שכתב בב"י בשפשק

בפירוש איכו כרחה וכרחה לחומרא דהייכו כל שהוא שווה לבשר קרוי כרחה וכשהוא מסוקע הוי איכו כרחה ומשמע כל שהוא מסוקע שאיכו שווה לבשר אעפ"י שכרחה הען מוכח בבשר הפכימי שהחוב בו איכו כרחה מקרי כיון שאיכו כרחה בשווה לבשר ע"ש והוא פלא דזה קולא ואיך כתב וכרחה לחומרא ועיין ד"ש שהגיה וכרחה לקולא, אך לפעניד כרחה דא"ל להגיה אלא דס"ל דאי מסוקע קלח מיקרי איכו כרחה א"כ עיכ אין הטעם משום בלוע אלא דבשווה לבשר מרגשה בו ומקפדה עליו כמ"ש רמב"ן והוי מיעוטו שאיכו מקפיד ואיכו חולין ולפי זה אפילו הוא בעומק כל כך עד שאיכו כרחה כמי י"ל דלא מיקרי בלוע רק בקרס עליו עור ועיין הגהות מהרל"ח סי' קל"ח וא"כ אם מקפיד עליו להוליאו חולין דהא אפילו רוב בכ"ל אין מקפידין והיא מקפדה חולין כמ"ש הש"ך רס"י קל"ז שקיב אבל אי מסוקע קלח נקרא כרחה ממילא א"כ הוא בעומק שא"כ ע"כ הטעם משום דבעומק מקרי בלוע וא"כ אפילו מקפדה כמי איכו חולין אעפ"י שסופו לגאה וא"כ כמשך חומרא מהא דאמריכן דמסוקע קלח נקרא איכו כרחה דאפילו הוא בעומק אם היא מקפדה להוליאו חולין וזה שכתב הש"ך בב"י בשפשק בפירוש איכו כרחה וכרחה לחומרא דהייכו כל שהוא שווה לבשר וכו' פי' לחומרא אמרי' דהייכו וכו' והחומרא הוא בעומק ומקפדה אבל לקולא לא אמריכן כן רק אדרבה במסוקע קלח מיקרי כרחה ובעומק נקרא איכו כרחה, ובזה א"ש מה שדקדק בדי"ח אמאי כתב דב"י כשפשק בפירוש איכו כרחה הא ב"י כשפשק בכרחה אלא דממילא כשמע לאיכו כרחה ולפמ"ש יתכן דנקט איכו כרחה

לפי שהחומרא הוא באיכו כרחה דהייכו בעומק וא"ש:

ולפ"ז מה שכתב בחסו' אבני לדק הכ"ל דשמיעה הש"ן איכו

חולין אם איכו שווה לבשר הא זה מקרי איכו כרחה אלא לחומרא ולא לקולא, אמנם מ"ש שם להחיר משום דהוי מיעוט שאיכו מקפיד ככון הוא, ומכ"ש למ"ש ב"י קי"ש דיה דס יבש בשם המרדכי ואפילו אם ילטער אם יסיר הגלד מע"ג העכה או אבעבועות שחין שאין דעתו להסיר עתה וקרוי איכו מקפיד מ"מ רבילות הוא להסיר וכו' אלמא דמדינא אם הקרה כואב לה מיקרי איכו מקפיד וה"ל הקרה שסתימה כואב לה ואולי אי אפשר רק ע"י רופא אומן שפיר הוי מיעוט שאיכו מקפיד

ועיין ש"ך שקי"ג ודברי מהרה שקכ"ג:

ובספר ביכה אדם שער בית הכסיס סי' י"ב שקשה דא"כ

למה סולרך דמ"ל בשיו גבי קליעות שערות דלא מייילי משום דיש סכנה להסיר ולקיים דהתם איכו כואב לה כשמגלחתם והוי רק איכה מקפדה משום סכנה, וגם מה שהביא מש"ך שקי"ד דכוחלה לרפואה חולין וחזי' לרפואה מיקרי מקפדה איכו ראיה דשם כשהתרפא הסיר הכחול אבל

נקב הטן איכו מחבפא ולא הסור לעולם ואם הקיר הסתיפם הסן לחכם הסתים וודאי איכה מקפדם על הסתיפם ובטיל לגבי נופם ככל מיעוטו שאיכו מקפיד, ומם שכתב שאיכו לכרי רק לרפואה כמי ליתא שהוא לכרי ג"כ שלא יתקלקלו מיכי, וזיל רבניא שהניא ז"ל דיש לבע לבע שעי שכעים לו שעבר ילאה שאין חולקין לפי שאין מקפידות בסן לעולם אדרבם חוזרות הן ומחדשות אותן תמיד לכרי אבעי שלבע זה פושט בכל הטעם לו רוחו ורוחו אבעי שאיכו מקפיד עליו חולן כאן איכה מקפדה ורולם להיות שם ואחי הוא כאלו פי' מגופו של שבר וכבגד לבוש שאין הלבע כדבר נופף חולן אלא כעיקרו של בגד ואיכו חולן שאחי עליכו מביאה לפרוכה אבעי שאחי, בו הכלה ואדגמן והולבעה אחי עיש וכל הכי מעמי מיך כמי בטתיפה מיכים ואיכו חולן:

ומה שהקשה קדיש שקקכיז על מרדכי סכיל וקשיא בני שאין דאם הסרם כולא חולן לעבי שבלבער בבטילתה ומכח זה כתב לחלק בין דבר היולא מן הגוף לדיא החולן לפעניד איכו קושיא דבאון כהי שבלבער בבטילתה מיא בהכחתו מלבער יותר בבראה וכמיש הרמבין דבבראה מרגשת בו ומקפדת עליו ולכן אף שהיא מלבערת בבטילתו מיא נועלה ומפיר הוי מיעוט המקפיד אבל היכא שאיכו מלבער בהכחתו ומלבער

בבטילתו שפיר הוי מיעוט שאיכו מקפיד ואיכו חולן:

סיומא דפסקא כלפעיד דבתיפה סביכים הנקרא בלאמבילע

איכו מעכב בבטילה דהוי מיעוטא שאיכו מקפיד משום שבלבערת בבטילתו וגם משום שמקפידות להיות שם לעולם וחוזרות הן ומחדשים הסתיפה ויש לברף ג"כ מיש לעיל דראוי לביאה מיש בביאים הוא מדרבנן אפילו לפיפת החום, לדידן ומבין ומבניא ומיבניא ודאי שיל שהוא מדרבנן ומיעוטו אפי' מקפיד מדרבנן ואיכ בבית הסתריס הוי חדי דרבנן ואיכו חולן וגם יש לברף מיש דבית הסתריס שאיכו בחולדה בלוב בניא רק במקרה איל ראוי לביאה מיש כלל וכיש בחסרו אבני לדק הכיל וכן בהנהה יד שאול סי' קליח והכל שריל וקייס, ואלקי הסמיס, יתן לכו שלום ובברכה וחייס, כנפשו ונפש ידידו החותם בברכה שמחה פוריס:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכיל:

תשובה רע"ו

שיליח ב' אויפאלו יום ג' לפ' והי' ברכה תרמ"ג לפ"ק:

שוכ"מ לאהובי תלמידי וכו' כמו"ה משה כ"י נ"ם בק"ק חוסט:

מכתבך קבלתי ושמחתי כי בא אל ד"ח ויפה הערה על

מה שהוגיס שהכלות מובלות בשעבודתיהן והלא הסעבות עומדות לקלון וכל העומד לקלון כקלון דמי והוי חלילה, וכבר עמד בזה בתשובה חתיס יו"ד סימן קליח והביא דברי ב"י פי' קליח בני לפורן ובשר הפורש וחוס' חולין מיא מיא ד"ח מעביל אשר לייכה ויושב המנהג עפי' דברי חוס' ב"ק עיא ד"ח כל העומד דהיכא דמחוסר עוד מעשה אחר עד שיהא עומד להעשות כך לא אמריכן דהוי כאלו כבר נעשה, וא"כ כיון שאין קוללין הסעבות עד אחר בעילת אלוה לא הוי עדיין בקלון מיש:

ולפענ"ד אם מובלות קודם החופה אין אנו לריכין לכל

זה דשא דאמריכן כל העומד לקלון הייכו אם הדבר אשר בורס שיקלון כבר הוא בעולם כתו בשר ולפורן הפורש שכבר נפרש וכן עומד לזרוק בזרוק דמי כבר נשחט והדש הוא בעולם ואלוה עליכו לזרוק וכן כל העומד לפדות בני פדה אם אלא אחרת נאה ממנה האחרת כבר היא בעולם בשרי פדה בת שתי שניס, אבל כאן הדבר שבורס לקלון שעבעות דהייכו הכיבואים איכם בעולם עדיין ליש לומר כל העומד לקלון רק בעובלה אחר החופה אבו לריכין לתי' הכיל:

אבל כעדומה שקוללין הסעבות לאחרה יום החופה אפילו

לא בבעלה בעילת אלוה וא"כ איכו מחוסר מעשה קודם הקלילה ואחתי תקשי ליתא כל העומד לקלון כקלון, אמנם כיל פשוט דלאו דוקא בחוסר מעשה אלא אפילו בחוסר זמן כמי לא אמריכן דהוי כקלון דדוקא אם עומד לקלון בשעת בעילה אז אמריכן דהוי כקלון והוי חלילה כמו לפורן הפורש דאלד פרישת עומד לקלון בכל רגע אבל אם איכו עומד לקלון עד יום שאחרת ובכשיו איכו עומד לקלון

לא הוי עתה כקלון ואיכו חולן וכדמוכח ארא"י שסביא החיס שם מבזיר מיד דבזיר ממא שבבל בשביתי וגילה בשמיכי מסכי מבילתו ולא הוי חלילה משום דכל העומד לקלון אמיג דאיכו מחוסר מעשה קודם גילוה ומיכ דגם אם מחוסר זמן כמי לא אמריכן כקלון:

אלא שגוף דברי החיס בראי' זו המוחיס דבבזיר לא הוי

מחוסר מעשה ולא מחוסר זמן קודם קלילה שסרי מיקר מלוחו לגלה בז' ואפיס מהכי מבילתו קודם שיקלו, אבל לפענד"ב דוקא אם עומד לקלון קודם הבעילה אז הוי כקלון והוי חלילה אבל אם איכו עומד לקלון עד אחר הבעילה לא הוי כקלון בשעת בעילה ואיכו חולן ובבזיר מיקר המלוה לגלה אחר הבעילה וכיא מלטון רש"י שם בבזיר שכתב בד"ה אלא כיון שהזה ובבל הוי עסור כדכתיב וגילה ראשו ביום עהרתו דמשמע שכבר הוא עסור ועומד כשהוא מגלה ואפי' אם איכו מגלה בו ביום וא"כ משמע דבשעה שהוא מגלה כבר הוא עסור ובהזאה ובעילה ואף שיש לדחוק ולפרש בלי רש"י דקאי על אם איכו מגלה בו ביום מיא פשעות הלשון לא משמע כן ואפילו בשבול דוחק זה מיא גלי קרא דמהכי בעילה קודם גילוה ועיין רש"י בחומש בפסוק זה וכיכ מלשון הרמבים פיו דבזירות הייא שכתב הי"ז מזה עליו בב' וז' ומגלה שער ראשו ב' ומובל ב' אחר הזאה ומדכתב אחלה מזה ומגלה ולא כתב ומובל ב' אחר הזאה וגילוה משמע שהבעילה היא אחר הזאה קודם גילוה וכן משמע מלשונו בפיא"מ סוף בזיר ד"ה תגלחת העומאה שכתב ג"כ כלשון הכיל וא"כ קודם הבעילה איכם עומדים לקלון ולא הוי כקלון ואיכו חולן ולפ"ז הי"כ באלו הכלות כיון שאיכן עומדין לקלון קודם הבעילה איכן בקלוליס בשעה בעילה ואיכו חולן ומכחב ישראל חולה הוא, ובזה לא וכבב ולמוד בהחמדה כנפש רבך הדו"ש:

עמרס הק' בלוהס בק"ק הכיל:

תשובה רע"ז

שיליח ב' אויפאלו ב' מו"מ חרכיה לפ"ק:

יתנך ד' עליון, ובראה בבכין אפריון, בשוב ד' שיבת

ציון לתלמידי אהובי הרבני החו"ב זך הרעיון כמו"ה לבי כ"י:

מכתבך קבלתי ולא הי' פנאי להשיב כי הייתי עיבוד

בחשובה חמורה ועל דבר אשר עוברת שמנהג הכהנים כשלריכות לילך לבעילה אפי' שעבותיהן אבוכות ביותר כגון אחר לידה אין מוחכין אותן עד לאחר הבעילה ותימא בעיכיך הא קיל בפי' קליח דלפורן המדולדל וכן אבר ובשר המדולדלי' חוללין וכתב ב"י שם הטעם משום דכל העומד לקלון כקלון דמי וא"כ כיון דלאחר הבעילה חותכין הסעבות הוי כקלון וחולן, עד שמלאת בחיס יו"ד פי' קליח שכתב על הכלות שבובלות ושעבותיהן אבוכות ועומדין לקלן אחר בעילה אלוה דלים כל העומד לקלון עפי' חוס' ב"ק ע"ו ע"ב ד"ה כל העומד דכיון דבין שחיטה וזריקה בעי' אלוה קבלה דס לא אמרי' בשעת שחיטה כל העומד לזרוק כזרוק וא"כ גבי כלות אין הסער עומד לקלון עד אחר בעילת אלוה והבעילה מפסקת בין בעילה לגילוה לא הוי כקלון וקיל עדיין בנידון דידך איכו מחוסר מעשה בין בעילה לגילוה והוי כקלון וחולן:

ועל דברת חתיס תמהת דשאלי אתם דא"ל לזרוק בלי קבלה

דס אבל כאן אפשר לאחוך בלי בעילת אלוה הגם כי הוא חילוקא דרבנן מ"מ אין כאן חימא דהא לא אמריכן דהוי כקלון אלא משום דעומד לקלון והבי איכו עומד לקלון עד אחר בעילת אלוה אף שאפשר לקלון מ"מ איכו עומד

לכך עד אחר בעילת אלוה ולא הוי כקלון:

וגם בנידון דידן לק"מ דשאלי בני כלות דאחר בעילת אלוה

כולן מבלחין שעבותיהן דכן מנהג בנות ישראל הכשרות הוי עומד לקלון ולריך אתיס לבבתו אבל כאן וכי יש איזה איזה מנהג לבלה אחר שבעילה או קפידא ע"ז מי שרולית מבלחת מיד ומי שאיכה רולית איכה מבלחת אלא לאח"ז ואין

כאן עומד לקלון כלל ואיכו חולן:

ובר מן דין דא"ל כלל לבבתו אתיס דבעילת אלוה הוי

מעשה המפקיע בין בעילה לגילוה דבבתו חוס' הוא כך דלא אמרי' כל העומד לזרוק כזרוק דמה"ש פרה מעמא

מועלת

טומאה אוכלין אלא אם עומד לזרוק השתא באותו רגע שאנו אומרי' שהוא אוכל דהיינו אחר קבלת דם ואיכ הוי ברגע זו כזרוק והוי אוכל אבל בשעת שחיטה איא לומר דהשתא עומד לזרוק דברגע זו אינו עומד לזרוק ולא הוי עכשיו כזרוק ואינו ראוי לאכילה והוי שחיטה שאינו ראוי' ולא משום דמחוסר שני מעשים אלא כיון דעדיין מחוסר מעשה קבלה איכ עכשיו אינו עומד לזרוק ואינו כזרוק בשביל שיהי' אחיכ עומד לזרוק, ופיל גבי טבילה אם עומד לקלון קודם טבילה כמו אבר ובשר ולפורן מדולדל שעומד לקלון קודם טבילה בשביל דלדולו הוי כקלון ואולן בשעת טבילה אבל השערות כיון שאין עומדי' לקלון עד אחר הטבילה לא הוי כקלון עד אחר הטבילה ואין כאן חלילה ובשעת טבילה ולפיז גם בכיד אין כאן חלילה כיון שאינו עומד לקלון עד אחר הטבילה:

ומעתה מיש חתיש שם דמכזיר טמא שטבל בז' וגילח בח' דאמרי' בכזיר מיד דילא ידי טבילה ואמאי כימא כל העומד לקלון כקלון והוי חלילה ומזה הוכיח דבשערות אין קפידא אפי' עומד לקלון, ולפמיש אין ראי' כיון דכזיר אינו מגלח אלא לאחר טבילה איכ עד לאחר טבילה אינו עומד לקלון ואינו כקלון ואינו חולן:

ומ"מ אינכי יודע טעם למה אין מגלחין קודם טבילה ב' או ג' ימים ובחפיפת ראש יסיבו שערות הקטנים ולא יהי' שום חשש כלל אבל אין להרעים בשביל זה לפעכיד, ובזה הכני חותם בברכה שלימה, בתורת ד' תמימה, עדי יבנה ד' שמה, רבך הנאמן דושיה באהבה:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכיל:

תשובה רע"ח

שילית ב' איסאלא ד' כח תרי"ק לפ"ק:

שוכ"ט לכבוד אהובי מחותני הרב המאוהיב הותיק מלא עתיק מוה"ר משה כי"ר גיבז האבדק"ק קערעסטור:

מכתבו בשאלותיו הגיע עדי בזמנו וסיבות שונות מבעוני מהשב עד היום ועתה הקדמתי להשיב על השני' כאשר כתב לגיסו בני הרב כי"ר ואחיכ אשתה פרק זה שלהשונה איה ותוקף השאלה באשה שבבלה וקודם טבילה חלצה שיני' כמבואר בסימן קיה קכיד וגם השן נקוב שלה ניקרה ובאותו יום לא אכלה בשר כמנהג בשר שבשי' הכיל ואחר הטבילה אכלה לחם עם דגים קטנים לגרים ואחר האכילה ניקרה השן הנקוב בקיסם והוציאה משם איזה דבר ונטלה אותו בין אצבעותי' ונדמה לה כמוזר קלת שיהי' מאכילה שאחר הטבילה ובכיז חלתה בזה ולבתה עם בעלה ויהי בבוקר והנה לבה נוקפה יען אשר הדבר שהוציאה מהשן הנקוב הי' קשה במישושו כעין גידים וחקחוש של בשר וקשה להנות שהוא מאכילה הלחם ודגים הרכים ואולי הוא כשאר מן הבשר שאכלה ביום שלפניו שלא יצא בביקור השן של קודם טבילה ונפשו היפה איותה לדעת אם לריכה כפרה על העבר ואם לריכה לטבול עוד הפעם, והחוכן דעת ותבונה, יכחיכי בדרך אמת ואמונה:

ראשית דבר יש לבבר אם כיד מחשיב ספק דודאי אפי' לדעת הרמבי"ם שהובא ביוד סי' פיט דעעם איסור אכילה בגינה אחר בשר הוא משום בשר שבין השיניים ואפיה מותר אחר שם שעות מיש כאן ודאי אם נשאר בשן בשר ממה שאכלה ביום שלפניו כמי הוי חלילה דהחם הטעם דאחר שם שעות הוי כמעובל ואינו כבשר אבל לענין חלילה דאינו תלוי בבשר אפילו הוי כמעובל כמי חולן אלא שיש להסתפק שמא אינו כלל מן הבשר שאכלה ביום שלפניו אלא מאכילתה שאחר הטבילה ואף שלחם ודגים הרכים אין מישושם כך מיש אפשר שהי' נדבק בהן או בחוכם משהו מדבר אחר שמישושו כעין דגים וחקחוש של בשר ועיין בחשובת גאונים בחלאי סימן יז כעין זה לענין דין אחר ע"ש:

והנה בנדה ס"א קתני שלשתן ומלאו טהורות כולן טמאות למה הדבר דומה לבל טמא שנתערב וכו' שרמ"א כל דבר שהוא בחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיוודע לך טומאה איכן היא וחכ"א בודק עד שמגיע לקלא וכו' ובגמ' הכי קאמר להו ר"מ לרבנן מ"ש בדש דלא פליגתו ומ"ש בגל דפליגתו ורבנן בשלמא החם אימר עורב כשלו אלא הכא האי דש מסיכא אחיא ושוב מייתי ר"ל ור"י מעשיות שבדקו לא מלאו ואחיכ מלאו ואיל משם דאי' אימר לא נדקו כל לרכו ושם ע"ב בחוק' ד"ה בדקו שכוכות שכוכות הקשו דמשמע אם לא כמלא טהור הא אמר לעיל לר"מ כל דבר שהוא בחזקת טומאה וכו' ואפי' רבנן לא פליגי בבי דש וכו' ותירלו דה"ל דמי לבל דשמא מעלמו הלך או נתכבש על ידי דבר אחר ולאו אדעתי' ואפשר דאפילו ר"מ מודה הכא דשכיח טפי מלמימר עורב בא ונטלו ע"ש והיולא מזה לפעכ"ד דלרבנן טפי תלינן במלחא דלא שכיח למימר עורב נטלו מלומר אימר לא בדק כל לרכו ולר"מ אמרינן יותר אימר לא בדק כל לרכו מלחלות במלחא דלא שכיח לומר עורב בא ונטלו ואכן קיל כחכמים וכמ"ש הרמב"ם פ"ט מטר"מ ה"י ולפ"ז בכ"ד כיון שחלצה בשיני' קודם טבילה וגם השן הנקוב ובדקה אותו שלא נשאר בו דבר שפיר תלינן יותר שהי' זה בתוך לחם ודגים שאכלה אחר טבילה אף דלא שכיח מלומר אימר לא בדקה כל לרכה ואיל לטבול פעם אחרת וגם איל כפרה ועיין סוס"י קל"ט ובסד"ט שם, ואפשר עוד דכאן אפי' ר"מ מודה דגם לר"מ לא אמרינן דודאי לא בדקו כל לרכו דזה ליש אלא משום דבטלו עורב מי לא שכיח הוי ספק השקול ומוקמינן בחזקת טומאה אבל בכ"ד דלא שיך חזקת טומאה כמו שאכתוב לקמן בכ"ד גם ר"מ מודה דהוי רק ספק וכיון דביה"ש איל לאוי לביאה מיש רק מדרבנן וגם מיעוטו המקפיד אינו אלא מדרבנן שפיר אמרי' סד"ר לקולא:

ועוד שהרי כתבו תוספות פסחים יו"ד ד"ה על דלא אייני ר"מ אלא בספק טומאה דאורייתא אבל הכא דבדיקת חמץ דרבנן שרי ע"ש אפילו ודאי על ואיכא חזקת חמץ בבית זה ואלי' דעבבר אכלתי' אף דלא שכיח שיאכל עכבר ככר גדול כזה עיין אוה"ח סי' תל"ט וב"י וטו"ז סק"ב ומג"א סק"ז:

וכיון דהוי רק ספק אם הי' בשעת טבילה הרי קיל בסי' קל"ח סכ"ה דאם לא הדיחה ביה"ש ובית הקמטין שלה ונמלא בהם דבר חולן לא עלתה לה טבילה ואם לא נמלא עלי' דבר חולן אע"פ שלא בדקה קודם טבילה עלתה לה טבילה ואינו דומה לבדיקת הגוף וחפיפת הראש וכתב הש"ך סקל"ב הטעם משום דהתם בעינן ביאת מיש ואלי' לחומרא אבל הכא לא בעינן ביאת מיש אלא ראוי לביאת מיש לכן תלינן לקולא ופירש בסד"ט בלדעת הריטב"א הטעם פשוט כיון דאיל ראוי לביאת מיש אלא דרבנן משו"ה תלינן לקולא ולדעת תוס' דבעי ראוי לביאת מיש מה"ת ליל הטעם כיון דהתורה הקילה בביה"ש דלא בעי ביאת מיש ממש אף חכמים בגזירותיהם הקילו ביה דהא מיעוטו ומקפיד אינו חולן מה"ת רק מד"ס ע"ש ולפ"ז איכ בכ"ד כיון דהוי ספק אם הי' קודם טבילה או אחיכ והוא רק מיעוטו המקפיד בבביה"ש שפיר תלינן לקולא:

אלא דאי משום הא לא איני' ולפענדיכ כוכה אחרת בשיך דמלינו בכמה דוכתי דאזלינן בתר חזקה דהשתא היכי דליכא חזקה דמעיקרא עיין קידושין ע"ט ולפ"ז בשלמא בביה"ש דלא בעינן ביאת מיש רק ראוי לביאת מיש וכיון שלא נמלא דבר חולן והוי עכשיו ראוי לביאת מיש מוקמינן מעיקרא אחזקה דהשתא דמעיקרא נמי הי' ראוי לביאת מיש אבל בכל הגוף דבעינן ביאת מיש ממש לי"ש לומר דמוקמינן למפרע אחזקה דהשתא דמעיקרא נמי הי' ביאת מיש דהא עכשיו ליכא ביאת מיש כלל ולהכי אזלי' לחומרא ואיכ בכ"ד דהספק שמא גם עכשיו לא הי' ראוי לביאת מיש אזלינן לחומרא ולריכה לטבול פעם אחרת:

אמנם אכתי יש ראי' מקעיף כ"ו אם לא בדקה קודם עבילה בין שיני' ולא ביה"ש שלה ואחר טבילה נמי לא בדקה עד שנתעסקה בכתמים ובתבשילין ואחיכ בדקה ומלאה עלם בין שיני' או דבר חולן בין שתי' תלינן לקולא ואמרינן דבתר טבילה עיילי בה וכתב טו"ז סקכ"ו זה דוקא בביה"ש שאיל לביאת מיש ע"ש וכאן ליש סברא הכיל דאזלי' בתר חזקה דהשתא דהא אדרבה השתא יש דבר חולן ואינו ראוי לביאת מיש ועיכ הטעם כמ"ש בסד"ט הכיל דהאי טעמא שייך נמי בכ"ד כמש"ל ושפיר אזלינן לקולא ואיל טבילה אחרת:

ומה שהקשה בפ"ת שם אות מ"ז דהא בתיתחזיק איסורא לא אמרינן סד"ר לקולא כמ"ש ש"ך בדיני ס"ש ונקה"כ סי' ס"ש והכא איתחזיק איסורא דטומאה נדה ע"ש וכן הק' בסד"ט סי' הכיל אות ע"ל על טו"ז שם סקכ"א, כיל לייסב לפ"מ שפירשו האחרונים דברי הרי"ם פ"ב דמקואות מ"ה שכתב השתא מחמירין בטומאה קלה טפי מטומאה חמורה וכו' והיינו משום דהכא מעיקרא טומאה קלה הוי לי' ואם במים שאובין מבל לבסוף אכתי טומאה קלה הוא בי' שהרי בא ראשו ורובו במים שאובין הלכך שהיתה תלויות אבל בבי טומאה

טומאה חמורה ספיקא דטומאה חמורה לחזרה לה ומספיקא
לא מחמי' ל"י בטומאה קלה ע"ם ופי' בו דאם מעיקרא ס"
טמא רק טומאה דרבנן ועכשיו נמי יש ספק אם טמא עוד
טומאה דרבנן ל"ל קד"ל לקולא מטום דבאיתחזיק איסורא
לא אמרינן קדר"ג לקולא אבל אם מעיקרא הי' טמא טומאה
דאורייתא ועכשיו ודאי איכו טמא טוב טומאה דאורייתא רק
דים ספק אם טמא עוד טומאה דרבנן ספיר אמרינן קדר"ג
לקולא ואין לומר דאוקמי' לחזקה דמעיקרא ספי' טמא מהרי
ודאי יצא מחזקה דמעיקרא מהי' טמא מה"ם ועכשיו ודאי
מהור מה"ם וטוב לא מקרי חזקה כלל ומהור אפי' מדרבנן
ע"ם ולפ"ז הי"ב כיון דמעיקרא היתה טמאה כדה מה"ם ועכשיו
סתבלה אפילו היתה חלילה בטיעוט המקפיד ביה"ם ודאי
מהורה מה"ם דטיעוט המקפיד איכו חוזן אלא מדרבנן וגם
הא דביה"ם בעי ראוי לביאה מיס הוי רק דרבנן וטוב ל"ם
חזקה טומאה כלל וספיר אמרינן היכא דאיכא ספק ספיקא
דרבנן לקולא וא"ם:

אלא דלפ"ז יצטיה לכו דין חדש דאם לא היתה טמאה כדה
דאורייתא רק מטום כתם דרבנן ספיר מוקמינן בחזקה
טומאה ולא אמרינן קדר"ג לקולא ולריכה לחזור ולטבול ולא
מטמע כן מכל הסוסקים אלא חילקו בכך:

אבל נ"ל דבבר הקשה המקנה בקידושין כ"ם אהא דמסכי
דסמחה אל בית רבי אבלה ועלתה וכמלא עלם בין
טיבי' והלריכות בבילה אחרת מטום דראוי לביאה מיס בעי
גם בביה"ם ולכאורה רבא"ל וריבב"ל דהא דבעי בביה"ם ראוי
לביאה מיס הוא רק מדרבנן והרי מיעוטו ומקפיד כמי איכו
אלא מדרבנן והו"ל בזירה לבזירה ע"ם, ולכאורה מטום דקיל
בהא דאמרינן עירובין ד' ע"ב דאלטריך הלכתא למיעוט
המקפיד דאיכו חוזן ע"ם בר"ש ותוס' נ"ל הלכתא הא יבפי'
בבזיר מ"ב דרובו ככולו מדאורייתא ואי לא גלי קרא בבזיר
אלריך לבלה כולו דוקא הוא"ל אאל רובו מבולה אעפ"י אמיעוטו
איכו מבולה הוי רובו ככולו והא"ב כהי דדרבינן כל בשרו
בטיס אלא יהא דבר חוזן בין בשרו לטיס ודרבינן כמי כל
בשרו מיס אכל בופו בולה בהן כאחד ועיין תוי"ט פ"ז דמקואות
מ"ז ועיין בתשובתי [ע"ל ס' ער"ה] ומבו"ה לא אבי אם מובל
רוב בופו מטום רובו ככולו דבלי קרא אלריך לבטול כל בופו
כאחד ולא סיהא מיעוט הבוף חוזן לטקוה אבל כשכל בופו
בטיס רק ביש חלילה בטיעוט המקפיד אמאי לא כימא כיון
שהטיס כובעים ברובו הוי רובו ככולו, אך ז"ל דבבר מבואר
בבש"י חולין דף ח"י ע"א דלא אמרינן רובו ככולו אלא ברובו
מחוך כולו ע"ם ועיין חתיב חו"ח סימן קי"ב והבו' מהרי"ט ס"
ח' הובא בחבו' מהרמ"ם חו"ח סי' ס"ח [עיין ב"ש חו"ח סי' קס"ד
וקס"ה] וה"ב ודאי כל בופו ראוי לביאה מיס אף אלא בבבו הטיס
בכל בופו רק ברובו ולא בטיעוטו כבון בביה"ם שהוא מיעוט
הבוף אבי' כלבפס יחד כמ"ש בחבו' זכרון יוסף יו"ד סי' יו"ד
בפיר אמרינן רובו ככולו דהייבו מחוך כולו אבל אם יש חלילה
בטיעוט המקפיד שהטיעוט איכו ראוי לביאה מיס אין כאן
כולו כלל רק רובו ולא אמרינן רובו ככולו, ובזה יש לייבב
קושי' הוס' בקידושין כ"ם קודם"ם כל שהקשו בבבילה מכלן
דבעי ראוי, ולפטיס אים דבהי דדרבינן מה בשרו מאבראי
מ"ב הלי בשרו איכו מיוחר אלא ממטמעות דבשרו הוא
מאבראי וי"ל דהייבו טעמא דלא הלריכה תורה ביאה מיס
רק מאבראי ולא בביה"ם מטום דביה"ם הוי רק מיעוט הבוף
ואמרינן רובו ככולו והתיבה אם ראוי לביאה מיס דהוי רובו
מחוך כולו אבל אם איכו ראוי לביאה מיס ל"ש רובו ככולו
בכ"ל, ולפ"ז בפיר לריך הלכתא למיעוטו ומקפיד דאיכו חוזן
דאל"ב קד"ל דחוזן דלא ס"ל רובו ככולו כיון דאיכו מחוך
כולו ואמטעינן הלכתא דבזה רובו ככולו אף שאיכו מחוך
כולו וטוב כיון דבלי הלכתא דלא בעי רובו מחוך כולו טוב
לבטיל וריבב"ל בב בביה"ם לא בעי ראוי לביאה מיס כיון
דהוי מיעוט אמרינן רובו ככולו ואמרינן מה בשרו מאבראי,
ומעתה אחר שבזרו חכמים מיעוט המקפיד אמו רובו המקפיד
אותה הבזירה דלא כימא רובו ככולו רק מחוך כולו וממילא
בם בים הסחרים בעי ראוי לביאה מיס כי היכי דליהוי רובו
מחוך כולו ומיעוטו המקפיד בבים הסחרים כולה חדא בזירה
ומיושב קושי' המקנה, ובזה יובן לדעת הבבב"ל וריבב"ל
דמן הסולה בים הסחרים אפילו ראוי לא בעי רק מדרבנן
מאי טעמא בזרו ב"י דבבן ואין לומר אמו שאר הבוף שהוא
בבלוי דאם כן הי' לחס לבזור דבעי דוקא ביאה מיס כמו
בשאר הבוף ולא ליחלק ביכיחס ולפטיס כיחא דכולה חדא
בזירה היא עם מיעוט המקפיד:

אמנם כל זה בטומאה כדם דאורייתא אבל בטומאה רק
מחמת כחמים דרבנן ודאי חקפי אמאי בזו בטבילה
על מיעוט המקפיד ועל ביה"ם דבעי ראוי לביאה מיס הא
הוי בזלבי"ז דאפי' רובו המקפיד הוי רק דרבנן כיון שאיכה
טמאה אלא מדרבנן, אלא דז"ל דכיון שהלריכות בבילה לא
חילקו ולא שבוג רבנן בין בבילה לבבילה דודאי חעשה כן
בם היכא שלריכה בבילה מה"ם וכולא חדא בזירה ועיין חוס'
יבכיס שבת כ"א, והתיבה בחקוס דמחמרינן בטומאה דאו'
אבל בחקוס דמקילין בטומאה דאורייתא מטום דל"ם חזקת
איסור כנ"ל בפיר מקילין בם בכחמים מטום דהוי בזלבי"ז וא"ם:

אבל בלא"ם נ"ל בבבא יסרה דלא אמרינן שפק דרבנן
לחומרא היכא דאיתחזיק איסורא אלא בכה"ג דעירובין
ל"ח ולי"ו שמשה הוליא הס"ל בדיבי ס"ם אות כ' דין זה
דהשפק בבבילה עלמה אם עבל או לא אם עבל בעי
שאה או לא דאוקמינן בחזקה טמא שלא עבל וכן בעירוב
אם עירב בחרומה ומשופק אם היא עהורה או טמאה או
בעירוה ומשופק אם בחקנו או לא דהשפק בעיקר הכחה
העירוב ואוקמא אחזקתו שלא הכיח אבל היכא דודאי עבל
ואבו משופקים אם היתה חלילה הסוסלה בשעה בבילה בחרומה
בפיר אמרינן בדר"ג לקולא ולא מיבעיא לדעת הסוסקים ביו"ד
סי' כ' דאפי' כולד השפק שמיים אמרי' כשחטה הותרה מטום
דהי' לה חזקה לכשחטחה בהכשר תהי' כשרה ומקורו בחוס' יבמות
ל' ודאי לא אמרינן כה"ג קדר"ג לקולא אלא אפי' לבישת
הסוסקים שם דלא אמרינן בזה כשחטה הותרה הייבו רק דלא
מקרי חזקה היתר מטום דבבר הוחזק בהיתר דהא עדיין לא
דבו עלי' להחזיקה בהיתר כיון דבלא"ה היתה אסורה מחיים
מטום איסור אחר אבל ודאי דלא מקרי חזקה איסור למימר
בי' קדר"ג לחומרא וכהאי נוכא, ואפי' לזה שהרי בשי"ך הכ"ל
כתב וכן מוכח לקמן למה דכתבתי בדין כ"ו בשם המ"ב
דרבינ"ל אוסר ס"ם בחזקה איסור והרבינ"ל בחשובה שם
מדמי להדדי איסור דרבנן שים לו חזקה איסור לס"ם בחזקה
איסור והרי כתב עו"ז ס' ק"י שקטיו ובשי"ך שם בדיבי ס"ם
אות כ"ב דדוקא אם הס"ם בשחיטה עלמה אם היתה כדין
לא מהבי ס"ם נגד חזקה איסור אבל אם הס"ם הי' מחמת
דבר אחר אבל ודאי בשחטה כהוגן בפיר מהבי ס"ם נגד
חזקה איסור ע"ם וה"ב שפיקא דרבנן אם השפק בבבילה
עלמה בפיר אזלינן לחומרא בחזקה איסור אבל אם הבבילה
היתה כדינה והשפק רק מחמת דבר אחר בפיר אמרינן שפיקא
דרבנן לקולא אפי' בחזקה איסור וכמ"ש, ומה"ב כמי אמרי'
עירובין שם בעירב בחרומה שהוה ושפק אם מבעוד יום
בטמאה או משמשיכה וכן בעירוב שפק מבעוי"ב כדמעו שפק
משמשיכה זהו שפק עירוב בשר דבדר"ג לקולא ואף דהוי
חזקה איסור כיון דודאי הכיח עירוב והשפק מחמת ד"א לא
ס"ל חזקה איסור:

ואם בשפק לומר דבר"ד כיון שאם חלילה לא עלתה בבילה
הוי כשפק בבל ובפיר הוי בדר"ג בחיתחזק איסורא
ודמי להא דבחב הפלחי ריבן ג"ל אות י"ד דשפק בקובה
הוסב כיון שאין שחיטה מועלת לו הוי כמו שפק בשחיטה
ומוקמי' בחזקה איסור, אף אבי אומר דחוי"ד בס"מן ק"י
בקובטרס בים הספק שקב"ז חולק על זה וס"ל דלא מקרי
שפק בשחיטה אלא בספק אם בעשה מעשה שחיטה כהוגן
בלא שהייה בזה ס"ל חזקה שלא בעשה מעשה המבשיר אבל
בספק בקובה הוסב כיון שודאי בעשה מעשה השחיטה בהבשר
לא מוקמינן בחזקה איסור ע"ם ועיין חתיב יו"ד סי' כ"ד
ופי' כ"ב וה"ב בב"ד כיון שבעשה מעשה הבבילה כדינו ל"ש
חזקה איסור לומר שפי' שם חלילה הסוסלה מדרבנן ופפיר
אמרינן שפק דרבנן לקולא:

אבן אבחי יש לעיין לדעת הרוקח שהביא הס"ך סי' ק"ח
שקב"ג דאם לא בדקה בין טיבי' קודם בבילה ואחר
הבבילה מלאה עלם בין טיבי' ואפילו לא ידעה מתי בבבם
בין טיבי' אם קודם בבילה או אחר בבילה לא עלתה לה
בבילה ע"ם וה"ב לא ס"ל בשבבא הב"ל והס"ך בחב דיש
להחמיר להלריכה בבילה אחרת, וידידי מעלתו כ"י בחב דלא
החמיר רוקח אלא בעשקה בחבשילין ולא אכלה דלא הל"
דאכלה ולאו אדעתה אבל היכא דודאי אכלה כמו בב"ד גם
רוקח מודה דחל"י בחר בבילה, ואיבו בכון דה"ב המחבר
דמיקל אפילו בלא אכלה דלמא אכלה ולאו אדעתה וה"ב אפי'
לא בחעשקה בחבשילין כמי בחלה דלמא בחעשקה ואכלה
ולאו אדעתה ואמאי בקב בחעשקה בחבשילין ועיין סיקל"ט ס"ב,
וגם לבון הרוקח שהביא הס"ך אפי' לא ידעי' וכו' לא מטמע כן:

אבל

אבל לפענדיב לפמ"ש הש"ך סי' ח"י סקכ"ח דמשום הכי בשחט בסכין בדוק ונלבד אחיב קודם בדיקה ואחיב כמלא והוא פגום מחיטתו כמרה כיון שכאבד יצא בחזקת איסור אבל בכפל ע"א קרקע וספק אם כפל על חודו וכמלא פגום אסור כיון דהסכין לפניו ולריך בדיקה אחמי לא יצא מעולם בחזקת איסור ולפי המבואר בש"ך סי' קל"ח סקי"ל חיוב לחלון שיכים קודם מבילה מסרי שיכים מלויין למלוא ביכיהם שיורי מאכל כמ"ש ב"י ואפילו אמרה אבדוק אחר המבילה בין המיכים חייביכן שמא המכה מלבדוק ע"ש ולפי זה אם לא בדקה שיכי' קודם מבילה לריכה לבדוק אחר מבילה ובהכי מייבי המחבר שכ"ו שלא בדקה לא קודם מבילה ולא אחיב ופל זה קלי הרוקה דמחמיר בלא בדקה קודם מבילה דלריכה לבדוק אחיב ואיב לא יצא הדבר בהיתר לכן המחיר הרוקה אבל בכיד שחלבה שיכי' קודם מבילה כדין איב מיד שטבלה יצא הדבר בהיתר מודה רוקה דחלינן בלאחר מבילה ואיל מבילה אחרת:

ויש לבדד עוד קולא דבבר הבאתי לעיל קוש' המקבה לרמב"ם וריטב"א דהא דביה"ש בעיכן ראוי לביאה מיס הוא רק מדרבנן אמאי הלריך רבי מבילה אחרת במבלה ובלתה ובמלא עלם בין שיכי' הא מיעוטו המקפיד כמי דרבנן והוי בזלי"ג אך בגמ' לקי"מ דיש לומר דהי' חלילה גם בשאר הגוף ועלם זה הסלים להיות רוב הגוף והי' רובו שאיבו מקפיד והוי חדא בזירה אמו רוב המקפיד ואף דגם רובו המקפיד כשהוא בלילוף ביה"ש איבו חולן מה"ת כיון דביה"ש לא בעי ביאה מיס מה"ת והוי בזלנ"ז זה איבו דמאי מעמא שרובו שאיבו מקפיד איבו חולן משום דבטל לבבי גופו וכן מיעוט המקפיד בטל לבבי גופו והוי כבופו וכמ"ש זכרון יוסף סי' יו"ד אבל רוב גופו המקפיד אפילו עם בית הסתרים איבו בטל לבבי גופו ומוב חולן מן התורה וספיר בזרו על רובו עם ביה"ש שאיבו מקפיד אמו רובו המקפיד עם ביה"ש, אבל הא קשיא דפסקי' להלכה בסימן קל"ח סכ"ד דאם מבלה ומלאה שום דבר דבוק בשיכי' לא עלתה לה מבילה ואמאי הא הוי בזלנ"ז דמיעוט המקפיד אפי' בשאר הגוף דרבנן וביה"ש ראוי לביאה מיס כמי מדרבנן, ולל משום דחייביכן לדעת תוספות דבית הסתרים ראוי לביאה מיס מן התורה או לדעת רש"י עירובין ד' ע"ב ויבמות עיח דהא דמיעוטו ומקפיד איבו חולן מהלי"מ הוא רק בשעבו אבל בגופו אפילו מיעוטו ומקפיד חולן מן התורה ולא הוי אלא חדא בזירה, וכל זה בודאי יש חלילה אבל בספק אם הי' חלילה ספיר מקילין דהוי כעין ספק שמא לא הי' חלילה ואח"ל שהי' שמא הלבה כפוסקים דראוי לביאה מיס כמי איבו רק מדרבנן בלילוף עם שאר הגוף לרובו שאיבו מקפיד והלבה כחוש' ושאר פוסקים דבכל הגוף מיעוטו ומקפיד רק מדרבנן ואיב בביה"ש איבו חולן כלל דהוי בזלנ"ז וכש"כ לפמ"ש בשמו' [סי' ער"ח] דדעת רמב"ן בחומש ורשב"א וריטב"א ופוש' סוכה כולהו ס"ל דביה"ש ראוי לביאה מיס רק דרבנן ואפשר דגם פוש' קידושין לא כתבו דהוי מה"ת אלא לרבי וגם מסמעות כל הפוסקים דלא כרש"י הכ"ל שפיר יש לסמוך בספק ולא בעי מבילה אחרת, וכן הסכים בזכרון יוסף סי' יו"ד דבביה"ש מיעוטו ומקפיד איבו חולן וראוי לביאה מיס לחוד וחלילה לחוד אפי' אי ביאה מיס מה"ת בביה"ש ע"ש:

אלא מדברי זכרון יוסף שם המוחים שכתב דבביה"ש לא ש"ך למיבזר מיעוטו המקפיד אמו רובו המקפיד דביה"ש לעולם לא יהי' רוב הגוף אפי' ע"י לירופש יחד ומכל שכן כל חוא לעלמו ע"ש והוא המוה דאיב למה הלריך מבילה אחרת בנמלא עלם בין שיכי' וכי תימא כמ"ל שהי' רוב בלילוף שאר הגוף מ"מ הקשי על המחבר ברכ"ל ועוד דאיב ודאי הקשי הא איבא למיבזר מיעוטו המקפיד בביה"ש אמו רובו המקפיד בלילוף שאר הגוף דהא הוא קאי אי ראוי לביאה מיס הוא מן התורה ול"ע:

ויש עוד לחדש דבר דמקבה בקידושין הכ"ל הקשה מה פריך ובבר רבי כמעון דמי וכו' ממיש אי ש"ד דמקשה דשפחה של בית רבי הי' פיה שחוס בשעת מבילה איב ע"ב לא בעי ביאה מיס לתוך הפה דאליב גם בלא נמלא עלם איבו מבילה ועיב ביה"ש לא בעי ביאה מיס איב בנמלא עלם בין שיכי' למה הלריכוה מבילה אחרת הא בביה"ש איבו מפקיד חלילה ותקשי על המעשה גופא בלא הלי דלעיל ועכ"ח ל"ל דעל גוף המפשה הי' אפשר לומר שהי' פיה פתוח ובאמת בלו המים דבעי ביאה מיס בפה ולהכי המלס חולן איב גם מהלי דלעיל לקי"מ דהא דלעכין מבילה הוי כמעון איבו אם הפה סתום אבל כאן דהי' פתוח לריך ביאה מיס ולכן חלילה פוסלת ומיבן כיון דאמר לעיל דלעכין מומאה הוי כבלרי והייבו דוקא כשהוא פתוח דבשהוא אפי' לעכין מומאה הוי כביה"ש מכלל דהא דקאמר דלעכין מבילה הוי כשעון הייבו אפילו פתוח אל לביאה מיס ופריך שפיר, ובזה מייבב דברי חוס' שכתבו דביה"ש לא בעי ביאה מיס מוידיו וכו' מה ידיו מאבראי ובגמרא אמרו מה: בשרו מאבראי משום דמוידיו לא הוי ידעי' אלא כשביה הסתריס מכוסה כדרכו ומבשרו כפיל דאפילו פתוח אל ביאה מיס ולסכי הקשו חוס' כיון דאיבו בכלל מבילה כלל מכלן דבעיבן ראוי לביאה מיס וחי' דילפיבן מכל וממילא אפי' שחומיס פוסלת חלילה משום דבעיבן ראוי לביאה מיס ע"ש באריכות, ולפ"ז אבי אומר כמו דלעכין ביאה מיס ממש אבו אומריס דביה"ש כיון שאין דרכו להיות פתוח ביבא שם מיס אי אפי' פתוח אל ביאה מיס הא לעכין ראוי לביאה מיס דוקא בשקה שדרכו להיות ראוי לביאה מיס לריך להיות ראוי ופוסל חלילה אבל בסכיבה הכן אין דרכו להיות נקוב שיהא ראוי לביאה מיס אין חלילה פוסלת בו ואיל שיהא ראוי לביאה מיס ועיין חסו' מ"ע סי' ק"י וחכמת אדם כלל קי"מ אות י"ז ובינת אדם שער בית הבחיר סימן י"א וכבר כתבתי כעין זה בחסו' אחת [סי' הכ"ל] בעכין פלאתביבעע שיכים ומלאתי אחיב בחסו' אמרי אש יו"ד סימן ע"ה דעת הסואל כדבריי והוא ז"ל הקשה עליו ואל"ם ייבתי קושיותיו ועשיתי סמוכין לדעת הסואל:

אבל מה שהביא ידידי כ"י מהשובת מ"ע הכ"ל איבו ראי' דהוא מייבי במקום שמעולם וגם עכשיו איבו ראוי כלל לביאה מיס כמו פכימית הגוף ושם ודאי אין חלילה פוסלת אבל בכ"ד שכבר הגוף ראוי עכשיו לביאה מיס שפיר יל דחלילה פוסל, ואל יביבני מדברי הראב"ד וב"ח שהביא הש"ך שבבי"ח דאם הלפורן עומד לקלון חולן דהתם דרכו לקלון הלפורן וכשבקלן אותו מקום שהוא מחובר וראוי לביאה מיס וגם הוא מאבראי ובעי ביאה מיס ממש מן התורה:

סוף דבר הכל כשמע דלפבי"ד אשה זו אל"ל מבילה אחרת אפילו לא לבתה עם בעלה וכש"כ אם לבתה עם בעלה וכמ"ש מו"ז שבבי"ח ואף הש"ך לא בחלק עליו אלא משום דס"ל דמדינא לריכה מבילה שבית אבל כאן שהעליבו דאל"ל מבילה שבית מודה הש"ך דאין להחמיר למבול שבית שלא להוליא לעז על בעילתה ובבית, ולעכין כפרה ודאי אין לריכין כפרה אפילו היתה לריכה למבול שבית דהא אין כאן רק איסור דרבנן מיעוטו ומקפיד בבית הסתרים וכבר כ' בתשובות המשפט בחו"מ סימן רל"ד דבעובר איסור דרבנן בשוגג איבו בעבש כלל ואל"ל כפרה, וכותן התורה יראיבו מחורתו כפלאות עדי יחוש ישועות הביבאות בבפשו ובשם החותם בברכת התורה ולומדי' ידידו מחותבו:

עמרם הק' בלוחס בק"ק הכ"ל

תשובה רע"ט

שילת ב' אויפאלו ב' שופטים תרכ"ב לפ"ק:

בצאת השבה יפרח כשושבה ידידי הרבני המופלג, מלא פלג חרוץ ושבון וריח לו כלבבון כמו"ה חיים זלמן כ"י מאשקאוויטש בק"ק בוסטרמין:

מכתבו קבלתי ומה שבאחל אם גם בבשר עוף ש"ך חשש לעכין מבילה משום בשר שבין השיכים דכתב בשו"ע סי' קי"ח סכ"ד ויש כוהגות שלא לאכול בשר ביום לכתן לבית המבילה מפני שהוא ככבס בין השיכים יותר ממאכל אחר וכו', הדבר פשוט מדברי הרמב"ם שפ"ט ממ"א שכתב מי שאכל בשר בתחלה בין בשר בהמה בין בשר עוף לא יאכל אחריו חלב וכו' מפני הבשר של בין השיכים הרי להרמב"ם הטעם משום בשר שבין השיכים ואפ"ה אוסר גם אם אכל בשר עוף אלמא דגם בשר עוף ככבס בין השיכים יותר ממאכל אחר דאליב גם בשר עוף לריכה ליתבר כאשר אכתוב לקמן:

ומה שבתפשב אם בימים האחרוכים בתקופת המוז גם כן יש לחוש לחומרא זו ג"כ פשוט דלא כתבו חכמים דבריהם לשיעורין:

ומה שהמה על המו"ז סימן קל"ח שכתב עמ"ש בשו"ע ויש כוהגות וכו' ופשוט שאם לא כהגה כן אל"ל לעכב המבילה בשביל זה ובשבת ויו"ש המכשג שאוכלין בשר רק שהזהר לבקר

לנקר ביותר א"כ ובעיניו יפלא אמאי אינו מעכב בדיעבד מדברי הרמב"ם שפ"ט מה"א הנ"ל שכתב מי שאכל בשר וכו' מפני הבשר של בין השינים שאינו סר בקינוח ועיין סימן פ"ט ביו"ד דחיישינן לדעת הרמב"ם וא"כ אינו ראוי לביאת מים, עוד תמה לדעת מהרי"ט שהביא הב"ח שכתב ס"י שהמיר בבשר אחר גבינה לפי שהיא מסעודה לסעודה מלא גבינה בין שיניו וע"כ ס"ל דגם ניקור לא מהני וכדס"ל לרמב"ם בבשר כנ"ל א"כ אמאי לא החמירו על טבילה שלא לאכול גבינה ביום הטבילה כמו בבשר:

הנה קושי' השני' לק"מ דכבר הביא הש"ך סי' פ"ט סקי"ז בשם מהרש"ל דדוקא מהרי"ט שבא מכשול לידו פ"א שהתיר אבל מי שלא בא תקלה לידו לא יכול להתיר ע"ש וא"כ ע"כ דאין בגבינה חשש שנשאר בין השינים ואפילו בגבינה קשה שכתב רמ"א שם להחמיר לש"ך אם היא ישינה ו' חדשים ולט"ז אם היא מתולעת מ"מ כבר כתב ט"ז שם שאין הטעם משום בין השינים רק משום שהטעם נמשך בתוך הפה. ע"ש ואף שהש"ך כתב שאין דברי מהרש"ל מוכרחים ואדרבה בדברי מהרי"ט משמע איפכא ע"ש הרואה בפנים במרדכי ובהגהות אשרי' יראה שלא כתב רק שאינו מינות מי שמחמיר ע"ש אבל מ"מ א"ל שום אדם להחמיר בזה רק הוא לפי שהי' מתלוצץ על המחמירים וא"כ לק"מ אמאי אין הנשים מחמירין בזה ביום הטבילה כיון שבאמת אין חשש בזה:

ומכ"ש שכבר דקדק המחבר בלשונו בסי' קצ"ח מפני שהוא נכנס בין השינים יותר ממאכל אחר ואעפ"י שבודקות וחוצות השינים חוששות דלמא תשתייר מיני' ולאו אדעתי' מבואר דדוקא בבשר חוששות אף שבלא"ה בודקות וחוצות השינים משום שנכנס יותר בין השינים ממאכל אחר אבל גבינה נהי שנכנס בין השינים מ"מ אינו נכנס יותר ממאכל אחר רק לענין לאכול בשר אח"כ אין כ"מ במאכל אחר רק בגבינה ולכן מחמירין שלא לאכול בשר אחר גבינה אבל ביום יש חשש בכל מאכל כמו בגבינה וא"כ לא יאכלו שום מאכל וכולי האי לא החמירו:

ובהכי מיושב גם קושי' קמייתא דבשלמא גבינה אחר בשר כיון שאינו סר בקינוח כמ"ש הרמב"ם לא סמכינן על ניקור השינים דשמא לא ינקרם יפה וכמ"ש הב"ח סימן פ"ט אבל ביום טבילה כיון דא"א להחמיר שלא תאכל שום מאכל דהוא דבר שא"א לעמוד בו וע"כ בודקות וחוצות השינים וסמכי' על הניקור אלא שבשר צריך ניקור יותר ואפשר ישתייר ולאו אדעתי' בשביל זה לא החמירו רק לכתחלה אבל אינו מעכב הטבילה בדיעבד, ועוד דלענין אכילת גבינה אחר בשר הוי לכתחלה ואסור אבל אינו מעכב בשביל זה הטבילה בדיעבד דהא אם בעלה בעיר מצוה לטבול בזמנה שלא לבטל מפו"ר אפי' לילה אחת כמבואר סי' קצ"ז ובשבת ויו"ט שמצוה לאכול בשר אוכלות אפי' לכתחלה וא"ש:

ועוד כ"ל לפמ"ש ס"ס סי' קצ"ח אות מ"ט דסמוך לטבילה אפי' בדיעבד מעכב שמא לא תנקר יפה מתוך שהוא מהומה לביאה ע"ש ולפ"ז שפיר יש לחלק דבשלמא בטבילה יש שהות הרבה מזמן סעודה עד שעת טבילה לבדוק ולחצות השינים לטבילה אין חשש שמא לא תנקר יפה לעכב הטבילה בשביל זה אבל לאכול גבינה שאינו מנקר עד שעה שרוצה לאכול גבינה חיישי' שמא מתוך שהוא בהול על אכילתו לא ינקר יפה וישתייר ולאו אדעתיי וא"ש:

ושלישית כ"ל לפמ"ש הש"ך סימן קצ"ח דביה"ם דלא בעי ביאת מים רק ראוי לביאת מים תלי' לקולא ע"ש סקל"ב והסכים שם בש"ע דאפילו לדעת תוס' דמה"ת בעי' ראוי לביאת מים מ"מ כיון שהקילה תורה בביה"ם דלא בעי' ביאת מים ממש אף חכמים בגזירותיהם הקילו דהא מיעוטו ומקפיד אינו חוצץ מה"ת רק מדברי סופרים ע"ש ולפ"ז בגבינה אחר בשר שפיר החמירו בגזירותיהם דלא סמכינן אניקור שינים שמא נשתייר ולאו אדעתיי אבל לענין טבילה בשר שבין השינים כיון שהוא ביה"ם והקילה תורה דלא בעי' ביאת מים ממש הקילו חכמים בגזירותיהם דלא חיישי' בדיעבד לעכב הטבילה משום ספק דלמא נשתייר ותלי' לקולא וא"ש:

תשובה ר"ם עוד להנ"ל

ידידי שכיות מדברי סופרים באו עדי וכו' ואשר שאל באשה שאוכלת על שולחן אחרים [כגון חתן הסמוך על שלחן חמיו] ואם לא תאכל בשר ירגישו שבלילה יהי' ליל טבילה והרי כתב רמ"א סוס"י קצ"ח שיש לאשה לשנות לכוונה בליל טבילתה וכן נהגו הנשים להסתיר ליל טבילתן שלא לילך בפרסום או בפני הבריות שלא ירגישו בהם בני אדם ע"ש וא"כ אולי טוב שתאכל בשר כדי שלא ירגישו בטבילתה:

הנה בתשו' מהרי"א סי' רי"ז הפריז על המדה באשה שכל עסקה בחנות בשו"ע ואם תסגור החנות ירגישו בני אדם בהליכתה לטבילת מצוה בימי השוק לדחות הטבילה עד ליל שבת דאז בלא"ה סוגרת החנות מבעו"י וכתב שמותרת זו להסתיר הטבילה שרשו סמוך על גמ' עירובין כ"ה ע"ב ע"ש, ובהגה"א שם ועיינתי בגמ' שם ולפענ"ד אין ענין לכאן דהכא איתא התם אליעזר א"ש בירי' אומר יושבי צריפין כיושבי קברים ועל בנותיהן הוא אומר ארור שוכב עם כל בהמה ע"ש ופירש"י מ"ט אסורי' בנותיהן עולא אמר שאין להם מרחצאות ופירש"י והולכין במקום רחוק לרחוץ ובנותיהן נזקקות למהלכין לפי שהעיר עזובה שאין א"ש ור"י"א מפני שמרגישין זה לזה בטבילה ופירש"י שאין להם מקוואות והולכות הנשים לטבול במקום רחוק וקוראות לחברתה ומרגישין השכנים ויש רשע רודף אחריהן ומתיחד עמהן והכן לא יתיחד א"ש עם שתי נשים מאי ביניהו א"ב נהרא דסמיך לביתא ופירש"י נהרא ראוי לטבילה ולא למרחץ הרגש טבילה ליכא דהא סמיך לה אבל טעמא דמשום מרחצאות איכא ע"ש ולפ"ז לפירש"י משמע שם להיפך דוקא באין להם מקוואות בעיר והולכות לטבול בשדה איכא חששא דהרגש טבילה משום ייחוד אבל בי"ש להם מקוואות בעיר ליתא להאי חששא דייחוד בהליכה לטבילה ואין מזה ראי' כלל, שוב מצאתי דברי מהרי"א ודברי בתשו' מהרש"ל רס"י ו"ו:

ואמנם גם לפי דבריו כ"ל דזה דוקא אם יודעי' מזה השכנים והרבה בכ"א יש לחוש שמא יזדמן רשע שירדוף אחריהן כי יש רשעים בעולם אבל בנידון דידן משום הרגש טבילה של ב"ב לא מיבעי בנשים ואב ודאי ל"ש האי חששא דייחוד דאב מתיחד עם בתו אלא אפי' בשאר אנשים קרובים כמו אמרי' בא"ש ידוע אחזוקי איכשי ברשיעי לא מחזיקינן וכמ"ש תוס' ואסרי' חילוק זה לענין אחזוקי איכשי בנכרי בשבועות מ"ו ותוס' ב"מ דקפ"ז שפ"א ועיין נדה דף ס"ז ע"ב וביו"ד סי' קצ"ז גבי משום סרך בתה משמע קלא דמבכי בית איכה מפהרת הטבילה:

ועוד כ"ל דדוקא אם מרגישין בשעה שהולכת לטבילה שייך חשש הנ"ל משום ייחוד וכן דברי רמ"א משום צניעות אבל במה שמרגישין בשעת סעודה שהיום לערב זמן טבילה ל"ש כל הנ"ל, וגם יפה כתב דאין במניעת אכילת בשר גילוי שהוא ליל טבילה דבלא"ה אפשר שאינה רוצה לאכול בשר כדאמרי' פסחים פרק מקום שנהגו שיאמרו מלאכה הוא דלית לי' וא"כ ודאי טוב יותר למנוע מאכילת בשר ובפרט שאפשר לעשות באופן שלא ירגישו כלל ואין ספק שמא ירגישו מוציא מיד ודאי לבטל לגמרי האי דמניעה מאכילת בשר, ודי יהי' עמו ויתהלך בתומו, עדי ירים קרן עמו, כנפשו וכנפש ידידו החותם בברכת התורה:

עמרם הק' בלוהם בק"ק הנ"ל:

תשובה רפ"א

שוכ"ט להרבני המופלג בתורה, מעוטר בתפארה, בנש"ק מו"ה עוזר קליין נ"י בייסוג נאמעני:

אשר שאל מדוע אין מברכין הנשים על ספירת שבעה נקיים כמו בספירת העומר, הנה לא ראה דברי תוס' כתובות ע"ב ע"א ד"ה וספרה שהק' כן ותירצו שאין מברכין שמא תראה ותסתור ובח"י סי' תפ"ט סק"ו שהביא בשם תשובת רדב"ז שכתב דמשו"ה אין מברכין משום דספירת ז' נקיים אינה מצוה הכרחיית שאם לא להזקק לבעלה וליכנס למקדש ולאכול קדשים אלא להשאר טמאה הרשות בידה ע"ש אך דחיי הק' א"כ איך מברכת על טבילתה ואיך מברכין על השחיטה ועוד למ"ד טבילה בזמנה מצוה מאי איכא למימר:

ולפענ"ד דאפי' למ"ד טבילה בזמנה מצוה היינו כשכבר ספרה והגיע זמן טבילה אבל אינה מחויבת לספור כדי שתהי' טבילה בזמנה וראי' לזה דבפסחים ס"ט מצרכינן קרא דטמא שיכול ליטהר לעשות פסח ולא טיהר עצמו שחייב כרת אבל בלא קרא הו"א אף שאם יכול לעשות פסח ואינו עושה חייב כרת אבל אם הוא טמא אינו מחויב לטהר עצמו כדי לעשות פסח ועיין רשב"א סוכה דף מ"ג דמשו"ה גזרו בשאם שמא יעבירנו ח"מ שזמן פסח ברור

והוא

והוא עלוה של תורה כיון שנעודו עכשיו נעשה איכו מחויב נפשה עד שיזה וכו' עיש [עיין ביש חוש שימן שסיש]:

וביישוב קושי' ראשונה כיל דנמכחות מיב אמריכן כל מלוה דעשייתה לאו גמר מלוה אין מברכין ואיב תקשי איך מברכין על ספירת העומר הא איכו גמר מלוה אך זה שיבוש כיון דמחויב לספור מיד מתחיל סגמר מלוה ולפיז מידם שרדביז בזנה כיון שאם איכה רולה לעשה ולפשוק בספירה רשות בידה והוא רק הכנה לבצילה עשרה איב לא הוי גמר מלוה ולכן אין מברכין אבל בצילה ושחיטה שהוא גמר מלוה כיון שרולה לשחוט ולאכול ולעשות ולעשה לכן שפיר מברכין ואיב:

ואשר שאל פי' החויב פ' מלוה בשפוק ואם עשרה מזונה

ופשרה לה שנעה ימים ואחר העשר ואיתא שם ופשרה לה לעלמה שנעה ימים יכול אין שמוכין אין מפוזרין תיל ואחר העשר אחר א' לכולן ועיין בקרבן אהרן שם שבדחק בפירושו, ולביב דכבר הקשו תוס' ולאשוכים ריש גיטין איך אשה נאמנת לבעלה הא אין ביש נאמן באיתחזק איסורא, ובחידושי רעבין שם תירץ דמתוך שנאמנת על עלמה נאמנת על בעלה [עיל פי' טיו] והחתים יוד פי' קטיז הק' אדרבה על עלמה לא האומן דילה הקשה, ועוד הא קרא לעשרות מיירי ותי' קושיא חדא ביריך חברתה דמתוך שנאמנת על עלמה לעשרות נאמנת כמי לבעלה עיש, ואכתי קשה למיש האשרי קידושין מיש דאם האיסור וממון באים כאחד כמו דלא אזלינן בתיר לעכין ממון כן לא מהני הרוב לעכין איסור עיש, [עיין ביש חויש סי'] איב היב כיון מתוך שאינה נאמנת לבעלה אינה נאמנת לעשרות, אך עיז ייל כיון שמובלת בזיין אחר הכן החמה ואז ליכא כיש רק לעשרות כיון דלבעלה אסורה מהיה שמא תראה ותסתור כמיש ביי ריש פ' כדה נאמנת לעשרות שוב חוזק נאמנתה ומהני גם לבעלה, וזה ופשרה לה לעלמה ז' ימים, וקשה איך נאמנת בכיל, ותירץ ואחר העשר אחר שנאמנת לעלמה ועכיש משום שסותרת למפרע וכמו שסותרת למפרע ביום זיין כך סותרת כל זיין ואיב עכיש אינן מפוזרים, וזה יכול אין סמוכין אין מפוזרים, תיל ואחר העשר ביל אחר אחד לכולן,

כמו שסותרת בזיין כך סותרת בכל ימי הנקיים:

ועוניל דבכתובות דף עיב דרשינן ופשרה לה לעלמה, וקשה הא ליל קרא הא תיא לאחרים לידע שכלו השבעה נקיים ועכיש רק לעלמה ספרה, אך זיא דמיד שפשקה בעשרה יש לה חזקה שמעיינה שתוס ועיין ביוד סימן קליו סעיי ובשיך וסדיש שם ובשי' קין שעמיא ואחרונים שם ואיב פיא שפיר יש לבודקה עיי אחרים וספיר לריך קרא, והייבו דקאמר ופשרה לה לעלמה, וקשה בכיל, ועיז תירץ ואחר העשר אחר א' לכולן דאוקמא בחזקה שאינה רואה וכתירוץ הביל, והי' בזה שלוש מנאי ידידו דויש:

עמרם הק' בלוהש בק"ק הביל

תשובה רפ"ב

שיליש ב' אויפאלו יום ג' לפ' יתרו הרכיב לפיק:

שלומים מרוביים, כבל וכרביביים, לכבוד אהובי מחותני הרב המאוהיג, מורב מויש שמו יצו כמוייה ליב פריעדמאן נייי דיין מלוין בק"ק פרעסבורג:

מכתבו היקר מיום ה' העליב הגיע לידי ביום שיק ועל דבר קושיתו בתוס' רפיק דגיטין שהקשו לפיד דתלמודא ביצמות פיח דעיא נאמן באיסורין אפי' באיתחזק איסור ולאו בידו אמאי אלעזריך ופשרה לה לעלמה ותירץ דקדיא דחשיב כמו דבר שבערוה והקשה הא גבי זב נמי כתיב ופשר לו לעלמו ותקשי קושי' תוס' ושם ליש תי' תוס' ולשיטת ריש שהביא ביי שימן קליו שדיש והרשביא ונאשרי כדה ליג דהא דפולטת שכבת זרע סותרות איכו אלא בבא

עלי' זב אים דקדיא דגס זב מקרי דשביע:

אבל באמת גם לריש לא כיחא דאיב תפשוט לי' בכדה ליג

ומיב דרואה הוי דאי כוגעת הוי ואיכה סותרת ליל ופשר לו גבי זב, מיהו בזה ייל דלמסקנא שם ביצמות דאין עיא נאמן באיתחזק איסורא ולאו בידו שפיר אלעזריך ופשר לו גבי זב דלא תקשי קושי' תוס' כמובן, אך בלאהיב הרי כתב הרמביש פעיז מסכהדרין דאיסור בעיא הוחזק אפילו למלקות ואיב ליכא סויא בזב דמקרי דשביע כיון דבשעה שאמר שפשר ובטהר אין ביש רק לטהרות והוא נאמן והוחזק בטהרה ואין כאן דשביע רק אם יצא על אשתו ואיב תיעשה זבה ופשלוט ביז אם סותרת וכיון שכבר הוחזק ודאי מהני גם לזה, ועוד דאכתי תקשי כיון דכתיב ופשרה לה דנאמנת ליל ופשר לו גבי זב כילף מזבה דהא לתוס' יליפינן מזבה דעיא נאמן באיסורין בכל התורה, ואם לדחות שייתי אומר דוקא גבי זבה דלא בעי' עיש חיים שייך בידה לבטול וכדאמריכן בעיז ליז עיב מיא בשיקעתא דכשרא זילו שבולי אבל בזב דבעי עיש חיים אפשר דלא מקרי בידו לבטול ובפרע ביומי כיסן עיין רשי' שבת שיש עיב:

אבל יותר כיל דהרי בספרי פ' שופטים דריש לא יקום עיא באים אין לי אלא לדיני נפשות לדיני ממונות מכין תיל לכל מון לקרבנות מכין תיל לכל חטאת וכו' וכיון דאתי קרא ופשר לו בזב בעל ג' ראיות דבר קרבן הוא עיין מגילה ח' כמי כתיב שפיר אלעזריך קרא דנאמן לעכין קרבן ואעיב דגם זבה חייבת בקרבן וכבר כתיב ופשרה לה אלעזריך קרא בתרוייהו כיון דגבי קרא בחדיא דאין עיא נאמן לקרבן, אלא דזיא דהרי גבי קרא גבי קרבן חטאת או שודע אליו חטאתו ולא שיודיעוהו אחרים כדאמריכן יצאות פיז אלמא דלעכין קרבן הוא עלמו נאמן יותר מעיא דעלמא ואיב קרא גבי זב וזבה ליל, ואין לומר דשאני גבי חטאת דאי אפשר רק על פיו דהא יכול לומר מזיד הייתי כדאמריכן כריתות ייב ומשויה הוא נאמן יותר ואין דכין אפשר משאיא דהא גבי זב כמי איא רק על פיו דהא בז' דברים בודקין אם הזב כדקתני במיב פיב דזבים ואחד מהם הוא בטהרות וזה איא אלא על פיו ואיב שפיר כילף מחטאת אעיב דעד אחד

איכו נאמן אדם נאמן על עלמו לקרבן:

לכן ביל דקושיא מעיקרא ליתא דבאויב פ' מלוה דריש

ופשר לו לעלמו מיכן אמרו הזב והזבה שנדקו איב ביום הא' ומלאן טהוריים וכו' ושאר כל הימים לא נדקו ראיא הרי אלו בחזקת טהרה ופיכם בקיא דלא חיים קרא אלא אפשרה בעלמה לבד דכתיב ופשר לו לעלמו ולא לראי' וכו' עיש ובכי פסקי' בשי' קליו סיד ואיב ופשר לו לעלמו דזב אלעזריך להכי ולא לעכין נאמנות שלו ואיב לקיים, ובשכי כיחא דכתבו תוס' דילפינן עיא נאמן באיסורין מן ופשרה לה ולא כתבו קרא המוקדם בתורה ופשר לו משום דהא קרא אלעזריך לדרשא הביל, ושוב הראני בני הבחור החכון כיה בן ליון כיי שכבר עמד בקושיא זו בחסו' זכרון יוסף חיויד קוש' יויד עיש מה שתירץ ולפעניד כראין דברי מדבריו:

ובדרך פלפול ביל לייסב דיש להקשות על מה נתחבטו הראשונים מכלן דעיא נאמן באיסורין תיפוק לי' מדאלעזריך גזיש דבר דבר דאין דשביע פחות משנים שיש מבכים דבאיסורין עיא נאמן דאי בכל איסורין בעינן תרי איב גזיש דדבר דבר ליל הא עדות כמי איסור הוא וכמיש תוס' רפיק דגיטין דיה מידי דהוי, וביל עפמיש חידושי הרין בגיטין ביד דהא דאמריכן מתוך שנאמן להפסיד שכרו נאמן להפסיד שיש הייבו דוקא באיסורין דבלאיה עד אחד נאמן באיסורין אבל בממון כהיג כיון דבעינן שני עדים איכו נאמן משום מתוך עיש, ביאור דבריו דהא דבעינן שני עדים בדיב ודיש איכו רק משום לידע אמיתות הדבר בלבד אלא אפילו הדבר אמת מלד שברת מתוך מיש בעינן דוקא שני עדים וכל דיני עדות מבזהיב וכמיש תוס' גיטין ד' דיה מודה ריא ולפיז גם בדשביע דילפינן דבר דבר מממון כן דאעפי שהדבר אמת מיש בעינן שנים דוקא וכל דיני עדות ובכי מיוסב קושי' טוז יויד סי' קבייז סקיד, והא דביב קליד דבעל שאמר גילשתי את אשתי נאמן הואיל ובידו לגרשה הייבו משום דהודאת בעיד כמאה עדים דמי גם בממון אלא דאיכו נאמן בדשביע משום דהא לאחריני כדאמריכן בקידושין שיה עיב ועיין תוס' גיטין ד' שיה דקייל וכיון שבידו לגרשה ולאחוב לאחרים שוב ליכא משום חב לאחריני וממילא נאמן משום דהודאת בעיד כמאה עדים דמי, ולפיז איש דאלעזריך גזיש דדבר דבר דאפילו הדבר אמת מיש איכו פחות משנים דבעינן שני עדים כשריים וכל דיני עדות מבזהיב ואיב מדאלעזריך גזיש ודאי מוכח דעיא נאמן באיסורין היכא שהדבר אמת ולא בעינן שני עדים וכל דיני עדות אבל אכתי לא מוכח אלא דהיכא דמוכח שהדבר אמת אבל מכלן דנאמן על אמיתת הדבר היכא דליכא הוכחה שהדבר אמת ועיז כתבו רשיי ותוס' ושאר ראשונים מעם כל אחד לפי דרכו ותוס' כתבו דילפינן מן ופשרה לה לעלמה ואיב לא מוכח דנאמן על אמיתת הדבר באיתחזק איסורא ואין בידו:

אמנם ביצמות שם למאי דהוי שיל דנאמן אפילו איתחזק איסורא ולאו בידו כראה דמקבלא הוי שיל כן כיון

דמוכח

דמוכח מדאלמריך גזים דבר דבר דלא בעינן סכים ודיני עדות מגאיב חוב על אמיתה סדבר כאמן מלד הסברא דסרי אפילו בעבי עדים כתב הרמבים פפ"ז מיקומים דהא דכאמנים על אמיתה סדברים הוא מלד חזקה כמרום ע"ם ואיב מה לי חזקה כמרום דסרי לו דחד וכדאמר סם בחלא הקוני' אלא סברא הוא והוכיח סברא זו מידי דסוי אחמיכה ספק על הלב וכו' ואחיב סוכיח דאפילו אם איתחזק איקורא ולאו בידו יש סברא סכאמן כיל מידי דסוי אמבל וכו', ועל זה סקשו הוס' כיון דמסברא כאמן על אמיתה סדבר אפילו איתחזק איקורא ולאו בידו איב ליל וקפרה לם דהא דלא בעינן תרי מבזאיב ידעי' מדאלמריך גזים דבר דבר ותיכן דקדיא לחמיב כמו דמבע וכיבמי' תרי וכל דיני עדות כדמבע, אבל סמחא דכתיב וקפרה לם דלא בעינן תרי כמו בדים ודיב אי לאו גזים הוא דגם בדמבע לא בעינן תרי כמו בכל איסורין דעדות כמי איסור הוא כמים חוקפות וספיר אילמריך גזים ולבחר דקיאל הא' גזים חוב הוי אמריכן דילפינן כל איסורין דבעי תרי דוקא מדמבע דהוא כמי איסור ולא מן וקפרה לם מידי דסוי אכל עדיות מבחורה ולהכי אילמריך גבי זב וקפר לו לבלמו דכאמן ומיכי' ילפינן לכל איסורין דלא בעינן תרי וים חילוק בין דמבע לבאר איסורין ואים, ובזה יבקע אורו כבחר, ויבוטחיכו לא יאוחר, ככפסו וכפס ידידו מחו' דוסים באהבה:

תשובה רפ"ג עוד להרב הכיל

מילים ב' איפאלא יום א' לפ' הקרב אליך אם אהבן הרכיב לפיק

יקרת מכתבו מעפיק הגיע עדי ומה שפקפק על הסגתי מדברי הרמבים דאיסור בעיא יותר דבעינן הוחזק ב' יום אפבר לבמים שים ש"ו פ"ז דהיכא דהוחזק ע"י רובא לא בעי ב' יום הב אם הוחזק ע"י עד אחד דכאמן באיסורין לא בעי ב' יום:

ומה שהקשה לדעת שים ש"ו פ"ז דכתו דעד אחד איבו כאמן באיתחזק איסורא הב איבו כאמן כגד רוב דלא כפבי' קידושין פ"ג איב אמאי אמה כאמבת שראתה דם שלא בהרגשה כדאמר שמואל כדם כ"ז ע"ב הא כתב הרמבים פ"ע מאיסורי ביאה דחזקה דם שבא בהרגשה ואיב אין ע"א כאמן כגד החזקה ולבוביב יויד פי' כ"ם דסוי חזקה ודאי קשיא אלא אפילו לחתים יויד פי' קפ"ז דחזקה זו מבח רובא דרוב דמים באים בהרגשה מ"מ לשים הכיל קשיא והאיך קלם, ולפעבד מהא דשמואל ודאי לא קשיא דשם מייבי דלא ידעי' שראתה דם רק על פים וכאמבת שהוא שלא בהרגשה מבח הפב שאבר הוא הפה שהחיר, אבל בר מן דין כ"ל הלם זה ודאי דמים הרמבים הבי זו בחזקה שבא בהרגשה הוא משום רוב דמים באים בהרגשה דאליב מה חזקה יש כאן שבא בהרגשה, ותרי בעבבה כדם יב' כמי תכן שחזקתו מן המקור ותייבו משום דרוב דמים באים מן המקור וגם הרמבים פ"ה מא"ב ה"ם כתב שחזקתו מן המקור וכו' וקיים שרוב דמים הבמלאים באים מן החדר ולפ"ז כ"ל לשים רשב"א בבמבת הבים ש"א ובתוס' יבמות קייב גבי רוב כמים מתעברות ויולדות ומיעוט מפילות דהיכא דאיבא שבי מיעוטים כגון רוב כמים מתעברות ומיעוט אין מתעברות ומרוב מתעברות יש מיעוט מפילות אמריכן קמלי"ח והו"ל סלגא ופלגא איב כאן כמי אפי' ראיבו שראתה דם מ"מ יש מיעוט שאיבו מן המקור יק רוב דמים מן המקור ומאותן רוב דמים שבאים מן המקור יש מיעוט שבא שלא בהרגשה דרק רוב דמים הבאים מן המקור הם בהרגשה איב איבא שבי מיעוטים ואמריכן שמוך מיעוטא לחזקה עשרה דאשה והוי פלגא ופלגא ומפיר כאמבת דבא שלא בהרגשה כמו כל ע"א שכאמן בפלגא ופלגא:

ושנית כ"ל דהרי תבי' בקידושין ע"ג ע"ב כאמבת חי' לומר זה יבא לאשון וזה יבא שבי וכן לומר זה כהן וזה לוי וכו' ועיין רמבים פ"ב מבחלות פ"ד וחו"מ סימן רע"ז ס"ב ורמבים פפ"ו מא"ב ואה"ע סי' ד' ס"ה וכתב בתשו' זכרון יוסף יויד סי' י"ט בשם הפוסקים דאע"ג דבעלמא אין ע"א כאמן לבכין ממון וכ"ם אשה לאפוקי ממוכא על פים כמו הכא לבכין בכור דיהבי' לי' פי שבים על פי הביה וכן אין האשה כאמבת לאפוקי על פים לכהוכה להקריב קרבבות ולהאכיל בתרומה מ"מ שאבי הכא דבכור פעמים אין הדבר יוכל להתברר כ"א ע"י הביה ע"כ לריכין אבו להאמיבה ופו' ע"ם וכל זה שייך גם כאן דאם הדם בא בהרגשה דאי אפשר

לברר סדבר כלל כ"א עפ"י סאשה עצמה ודאי כאמבת וסא דכתב רע"א בחו"מ סוס"י ל"ם וכ"ז מדינא אבל י"א דהקבת קדמונים סוא דבמקום שאין אבשים רגילין להיות כגון בביהכ"ל של בשים וכו' בשים כאמבות וכו' אלמא דרק מלד ההקבה כאמבות ולא מדיבא הייבו משום דסחם אפשר להיות עדים כשרים לברר על ידן אלא שאין רגילות אבל כאן שא"א לסוודע כלל רק על פים ודאי שפיר כאמבת מדיבא יותר מחים:

ושלישים על כולו סבה הסים שם בבה דבריו על הסו' מיימוני לה' איסורא סי' ג' גבי שליח שקידש

ואיל הרי אם מקודשת לשלוחי ואמר לי ואחיב אמר שמעה בדיבורו וכתב דכאמן משום דע"א כאמן באיסורין ואע"ג דאיתחזק איסורא איבו כאמן הא' לא מקרי אתחזק איסורא אלא איבא דאף לדברי שעד הבא לסחיר האיסור מבאן ולהבא מודה הוא דמעיקרא אסור סי' אבל כאן לדברי העד לא סי' אסור מעולם והיב אם כהעבבה הסיבה אחת איבר בהרגה של איסור ע"א כאמן לפי שלדברי העד לא הי' הסיבה זו מעולם מן הרוב אבל אם ע"א בא ואומר שמלא בבהמה מחט בחלב הגוף וכיולא איבו כאמן כגד הרוב דגם לפי דברי העד מודה הוא דקודם שמלא המחט איבה בכלל הרוב רק עכשיו יצאה מן הרוב בזה איבו כאמן כגד הרוב וכעין סברא זו בהשגא חולין ע' לחלק בין ספק הבא בחולדה ובין ספק הבא בעקרה ולפ"ז בבי' שהאשה אומרת שדם זה לא הי' בכלל הרוב מעולם ולא בא בהרגשה שפיר כאמבת גם לשים כיון דאיבא מיעוט שאיבו בא בהרגשה והיא אומרת שמעולם הי' דם זה מן המיעוט ולקי"מ:

ומה שהקשה על הריבב"ם סימן שע"ט שהביא רוב"ק בתקי"ב סימן מ"ג דרוב לא עדיף משתי חזקות וכתב דחזקה האשה בחזקה אשה איב וחזקה הבעל שהוא קיים הוי שתי חזקות איב הקשי בינמות פ"ה דלא לפשוט דע"א כאמן מה בעליך אע"ג דאיתחזק איסורא מידי דהוי אבבל הקדש וקומות הא בהכי ליבא רק חדא חזקה ובמה בעליך איבא תרי חזקה חזקה חי וחזקה אשה איב, ולפעבד דהוס' רפ"ק דגיטין הקשו אי ילפינן מן וקפרה לה דע"א כאמן באיסורין איב אפילו באיתחזק איסורא יהא כאמן ותי' דאיבה בחזקה שהשה רואה כל שעה וכשעברו ז' שהורה ממילא ולא איתחזק איסורא וגם בידה לבטול ועיין מהרש"א שפיבם דכגד חזקה רואה ומעיבה שהוא איבה בחזקה שהשה רואה כל שעה ואם לא תראה רק חזקה עומאה כגד זה בידה לבטול ודבריהם תמוהים הא אמרינן בגיטין כ"ח שמא מת לא חיישינן משום דאוקמא בחזקה חי אע"ג דאיבו בחזקה שיחי' לעולם, אבל סדבר פשוט כאי דגם בחזקה העשוי' להשתבות אמרי' אוקמא אחזקה הייבו מעשה שבחב הרמבים בפיה"מ דכזיר ס"ג והעשה מה שאמר שחזקה טמא טמא ופי' רגלים לדבר שהעבין יצא לדבר שאין לו תכלית כל זמן שחלך אחר האפשריות ואמבם העיקר כשבתקיים איזה עבין שיהי' ביבהו בחזקתו עד שיבא דבר מבואר שיבטלהו מזאת החזקה וכל דבר שיהי' בו ספק ואפשרות אחר הי' לא יסתלק החזקה וכו' ע"ש אבל לעבין כאמבות ע"א לא מקרי חזקה העשוי' להשתבות כלל איתחזק איסור כיון דודאי עשוי' להשתבות פשיטא דכאמן שכבר כשתבה כמו שכאמן כגד רובא דאיתא קמן משום דודאי איבא מיעוט היתר הי' כיון דודאי יתבה כאמן שכבר כשתבה ואיב בחזקת חיים של בעל לא קשי' לתלמודא כלל דהוי איתחזק איסורא דהא עשוי' להשתבות וילפינן מוספרה לה דע"א כאמן כגד חזקה עשוי' להשתבות רק דקיל משום דאיתחזק איסור אשה איב ובדאמר בהדיא הכא איתחזק איסורא דאשה איב דזה איבו עשוי' להשתבות לא ע"י גירושין כמים חוס' גיטין ל"ג דרוב אין מגרשין את כשותיהן ולא ע"י מיתת הבעל כמים חוס' כתובות פ"ג ע"ב דמיתה שכיחא טפי באשה מבאיב משום דרוב פעמים מסתכבת בלידה ואיב ליבא לעבין כאמבות ע"א רק חדא חזקה דאשה איב ומפיר מדמי לי' לבטל הקדש וקומות, ובזה יבא שלוש וכ"ם ושטון ומתחה ביום אשר קימו וקבלו ככפסו וכפס ידידו מחותנו סחותם בברכת התורה ולומדי':

עמרם הק' בלוהים בקיק הכיל:

מפתח מפורט לתוכן התשובות

חלק יורה דעה

כרך א׳

מפתח ש״ס ופוסקים ותוכן ענינים נמצא בסוף חלק יו״ד כרך ב׳)

מפתח בית שערים

א נכדון טו״ב שכטל קבלה ושכח הדיבים אם יש להצמידו על חזקתו כיון דהוי חזקה דחליא בעבשה.

ב נכדון טו״ב שהוא ואחר עמו אמרו שטחב כהונן וב׳ אחרים הכחישוס והשוחט אכל והאכיל אחרים מבהמה זו קודם שבא לפני ב״ד אם יש לאסור השוחט. פלפולא טבא ע״ד סמ״ג בפתיחה לה׳ שמיטה סוף שורש ה׳ וקחירה תוס׳ כתובות כ״ב ד״ה הבא לתוק׳ יבמות ל״ב ד״ה מאי חזית בדין הרי ואחרי לאמן בנרי שלו כנד החזקה שעמד עליו המשרש״א

ג נכדון טו״ב שהעיז פניו כנד הרב שהוא תחתיו וגם הוליא עליו ש״ל שהאכיל טרפות וגם לא הראה לפניו קביבו אחר בקשת הרב להראות לו.

ד אם רב בעירו מוחר לשחוט בלי כפילה קבלה.

ה אם אטר יד כשר לשחוט ובאיזה יד ישחוט אם בימין שלו או בשמאלו.

יבמות פ״א בתוד״ה והבא. ע״ד ש״ס ש״ל פ״ז דש״ב בראש״ר שהור אפילו היכא דליכא חזקה.

ו ע״ד הסגות הטו״ז ביו״ד סי׳ ל׳ סק״ו על פסק הרמ״א בשוחט שכטל קבלה וכמלא שאי דאין מטריפין לטפרע מה שטחט.

ז נדון קבב שבבר ב״ם הח״ב שכתן לקיים הפסר שעשו הקבנים בפני הרב אם כאמן לקבב ולמכור בשר כשר במקולין.

ח ע״ד קושית ראשונים אהך דרמא״ם מומחין אמאי לא כימא קמליה.

ט ע״ד כוב״ק אה״ע סי׳ מ״ב דבנד חזקה אי״ז איכא חזקה שהרה דבהמה בחי׳

בפ״י בחזקה עשורה היתה. ״שוב קושיה אמרי אם יויד קי״ח אי אמנ״ר אכיל מחולין פיו וקושיה מהריי״ל עליו מחוס׳ נכורות כ׳. ע״ד ס״ם חולין י״ב לי שנים אפילו בחרומה נמי. ע״ד חוס׳ חולין י״ל דיה אבל אמאי לא יליף רוב מכל הקרבנות דדחי שנה ולית שמא יעבא קרבן ערפה. ע״ד קושיה שיחת חולין ומעיין חכמה על חוס׳ הכיל הא יל דסיים שחטו ושנים שעשאו שטורין.

י פלפול עלוס ע״ד מחים יויד קי״ז קס״ז שדחה דברי כוביק אהיע קי״ז ע״ג שסוחר דעת הרינים דרוב לא עדיף מע׳ חזקות.

יא ״שוב קושיה השואל דכילף רוב מקנהדרין קיט ע״ב.

יב פלפול נדין דקטן מקני בר זביחה דכסינדיל יהי״ אסור בנבלה שנתבלה כבר בקטנותו. ״שוב קושי׳ חוס׳ כדה מ״ו דיה כגון אמאי לא מוקי שאכל הוא בעצמו לכסהנדיל.

יג מלדיק עצמו מהסגה השואל בעמים לייסב בחשובה הקודמת קושי״ חוס׳ כדה הכיל.

יד בדין שחט וליחא קמן למינדקי׳ שבמיל יויד קי״ז ח׳ ס״ב שהסיב השואל מכאן ע״ד כוביק יויד קי׳ ע״ב וכ״ז דליא בעים היכא דאיכא לבדוקי מבדיקן אם אין לבדר רק ספק אחד. פלפול יפר וכאמר ע״ד קושי״ הטוז אהיע קי׳ יז שקיים על הרינים מיויד קי״ח. ״שוב שמירת המחבר שבקי׳ ח׳ בעבה מעשה קי״ בראם הכבש שיהא בראה שהוא טרפה דמהכי אמאלא מקי״ קפיה בלובשם בגדי כדה דלא מהכי אמאלא. טעם דבוי אינ בעדות אשה בחיכו מקלים.

טו ביאור שיטת הרא״ם שבהגיא ומרדכי רפיק דחולין דאים המוחזק בכשרות כאמן אפילו באחחזק איסורא אעיג דאין ע״א כאמן כגד חזקה איסור. ע״ד קושיה פלאי דמפרכסה יהי״ אסור למיד אין שחיטה לעוף מהיים. ע״ד חוס׳ חולין ל״ל דיה כמאן שכתבו דבינ בלעוה על הבחיטה. ע״ד חחים יויד קי׳ יח ויש דמוחר לעכור ביא לעכויים מבהמה שנתבלה בשחיטה אעיג דלבכרי בבחיטה חלי׳ מילתא והכי ביא כאמיים דמי ולים מאיא דהא גם לישראל אסור בהמה שנתבלה. ע״ד קושי״ חחים יויד קי׳ קעיז אהא דחידש רמבין דאשה כאמנת על בעלה אעיג דאין ע״א כאמן באחחזק אי״ דמחוך שבאמנת ע״ע כאמנת על בעלה. עוד פלפולים שונים וכחמדים על ק׳ שערי לדק להגמוהריא שבעעה.

טז בדון אים שהי״ מוחזק כאדם כשר בהיות עוסק במוא״ם ואחיב העני ונטל קבלה וכעשה שוב ואיזה שבועות אחיב הקול בשמע שלשני חיי שנים כשבע לשקר בערכאות לפי אומדנות אנשים, אם שזכשבע לשקר פקול לשחיבה, אם כאמן לקול שבשבע לשקר, אם לריך לעדות לבדר דבר זה.

יז בדון אם מוחר לשוב לשחוט בהמה שהי״ ידע שהיא בטוחה או בזולה אם אין בו מעשה לעלים, ואם שחטה אם היא אסורה מעשה אעלים, ואם שוב לבטל שכר מן הגבב או בזלן.

יח בדון שוב שכורע שבבב אם יש לשמוך עליו להיות שוב.

יט אם יש להעביר שוב שלבע שערותיו הלבנות לשחור.

כ בדון שוב שכיל שעשר לקלב מומר לחלל שבתות ולאכול נבלות בפרסיא פחקין בחמי״ עליהם ובעשיב קומכין על פחקין אלו שהוא כסר מה דיבו. היא שים לו הסרות סולאה ואיבו ממוכה מהקפל אבל הבעהיב קומכין עליו בהולאה אם יכול לשקול הסוב בעקומו.

כא בשוב שמשמ בשמש שהי׳ לה שיבכא שבעבה ע״י עיעוך ומשמוש בעקוש שאין ממעכין חוך שבתה והקלב וחוספו שחקו כשבאל אופס אם עבבה שבתה והשוחה אכל ממנו מה דיבו.

כב שוב שאיבו כוטל ידיו אחר שיבה היוס ושוחה בלי כובע ובלי תלבוש עליון רק בקאפיל והעמדה מעל וכשהחפלל לפני החיבה לופס ומביט אבה ואבה לשחוק מה דיבו.

כג להגאון בעל יביעות שלמה הערות על ספרו ופלפול כחמד בחיזה מקומן של שבחי׳ שבש׳ הכיל.

כד ע״ד חוס׳ שבהדרין ע״ז ע״ח דיה סוף וכו׳ שכ׳ אהא דאמרי׳ חולין ל״ח דאפי״ אי לא בעי כוכה לשחיטה מ״מ כפלה הסכין ושחט שחיטתו פסולה דאחי׳ כמ״ד אסו מעשה מעוכו וק׳ הא שם מחלק אליבא דרי״ בין כפלה להפילו והוא סובר אסו מעשה אליו בבי״ק כ״ב.

כה ע״ד ס״ם חולין מ״ח דקאמר אחרו בי״ וקיבל הרבה אין לך מומר גדול מזה ואמאי הא עדיס שהוחרו בו יכולין לומר לאסור היין בחכו והוי עשאאיל ונם הוא לא כהרג כבשבהדרין מ״ח וסוב ״ל דלעורה קמכווין.

כו ע״ד קושי״ סמ״ח מ״ב קי״ כ״ט והבהות מעמע דבעליקה לים איסור הסבבע ובבזיר כ״ט מעמע איפכא. מה שהק׳ עוד הסמ״ח על רש״י כריתות ז׳ דבאין לעזבה אלא דמה לא חסיבא אכילה ומעשיה חטאת העוף בא על הפסק הא בבזיר כ״ט יליפ״ זה מהיקש. ועוד הי״ על קושי״ הסואל בעבין זה.

כז פלפול בדברי חוס׳ תמורה י״ח ע״ב בדיה היא בדין הסבבע. בדברי פלאי רש״י קיים שהביא רא״ש דשליל בידו אסור מכריתות כ״ל ע״ב ע״ש. ״שב על קושי״ הגאון מהרא״ש הכהן אהא דפסקי׳ ביויד קי׳ ז׳ ס״ט קיט כרי״מ דאשיו שחטו בינם לבע״ע מוחר לשחוט בבו בחוחו יום מעשה דאשיו רוב מעשיהם מקולקלי׳ ולרין בילה כ״ט דבדשיל״מ ל״ל בחיר ב״ז הוי דשיל״מ. ע״ד קושיה חוס׳ ע״ז י״ב דיה דילמא. בדברי הרמבים פי״ז ממ״ל וביויד קי״ו דשוחט בסכין של עכו״ם מדיה ביה״ם ותמצו הא הוי קדאיו ולחומרא. אם מעם קלום מוחר אלי׳ בא״ם יפאי׳ ממשרת לו מבע״ב. ע״ד הדקדוק דקתבי הלוקח יין מבין הכוחים ולא בקב מכוחים. קושי״ בכחובות ע״ז דקאמר ממוכא מאיסורא לא יפאי׳.

כח פלפול בדברי הרמבים בפיה״מ חולין י״ד הידועי״.

כט בפיה״מ הכיל שקשה עליו מבינ״ק קי״ב. ״שב קושי״ סמ״ה כחובות

ליד על הרמבים פ״ב דבבבה הי״ד דפרה שאולה אלו שמבחה דרך בבבה בשבה שעור לף מן הכסל דאיסור שבה ובבבה בחים כאחד ואמאי לא קאמר דפטור משום קבע״ם פלפול אריך בעבין זה.

ל ע״ד שקושיא אין משבחת חיוב דיים בעביחה דלמא בעקוש בקב קשחים והוי בבלה ושוחט ובחבבבה בידו אפי׳ לרבבן פטור מדיים ולים לומר דאזלי׳ בחי״ר דאין הולכין בעמון אחריר.

לא פלפול בדברי מסריים הכודע דלים לומר בשוחט בשבה אפלים כיון דלא כיתקן סאיסור אפי׳ לי אמרי׳ לים. ע״ד רש״י ההמוה פסחים ע״ב בשוחט בשבה מבחון לעיז איקון לאוליא מידי אמהיה לבינ הא איקון לאוליא מאמה״ם בס לישראל.

לב אמאי לא יהי׳ שחיטה שבה אסור משום לא האכל כל חומבה דחומבה ביכרה היא שבשחטה היום. הערות שונות על הרמבים בפיה״מ חולין י״ד. ע״ד חוס׳ שבה עיה דיה שוחט. על קושי׳ פכ״ד דשוחט בשבה יהי׳ חיב משום מפרק ורמבים דחובל חיב משום מפרק.

לג ע״ד דוחם לביון שחידם דאכילה קדשים מלוה אפי׳ בשחוט מכזיה.

לד ע״ד החקירה אם פסול שחיטה מדרבבן יש לו דין כבלה דאו׳ לעבין מלקות ולעבין שאר דבריה.

לה ע״ד הקושי׳ על דין ולד הבולד מבים ובהמה דעלמא דאין לו הקבה בשחיטה ביויד קי׳ יב.

לו ע״ד הבי״ שחמה על הרמבים שהשמיט להא דר׳ משרשי׳ דבים הבא על הבהמה אותו הולד אין לו הקבה.

לז מבאר דהא דאין חוסשין לזרע האב לא אבי׳ בהא דיריך אמו כחידושו של השואל. ועוד יסוני׳ על איזה הערות השואל על קושי׳ חוס׳ בכורות ז׳ וחוס׳ חולין ס״ע דיה או דילמא.

לח ע״ד ס״ם חולין פ״ב בשחטים ואת בת בתה ואחיב שחט בתה דקופב שמוכים, ואמאי הא בשחט אמה כאשה בתה לשחוט משום אוב וכשחט ב״ב איך יחול איסור בבו ואחוה הא אחחע״ל. ע״ד מהריב״ע קידושין שחידם דהא דאין איסור אלמנה חל על איסור אחות הייבו לחייב עלי׳ בס משום אלמנה אבל בחחרו בו משום אלמנה או בשבב באחוה והזיד בחלמנה חייב וכראה שחיבה לזה מזבחים ס״ע ע״ב. קושי׳ על רש״י חולין ק״ל שכתב דיויב לבני בבת הוי כולל ואמאי לים מוסיף מבו דחל על הבעשה ב״מ בשבת דלבני׳ הוי ב״ל. בדברי מעהיים פ״ז מאיב דמשויה הוי עיבוי דיויב ומלאכה דשבת בס אחד דמרבינן שאר עיבוים חון מאכילה ושפי׳ משבחון ביומא ע״ד ופרש״י דבני עיבוי כחיב. בחוס׳ חולין ליו לרים הוי בר״ אמאי מדלה וכהיב בעלין ומאי קושי׳ הא לרים כל העומד לפרוף כסרוף וחיל בכסרקה הבר״.

לט ע״ד קושי׳ בר״ח חולין ע״ט דפריך ולישבבו בחוסשין לזרע האב בפלוגתא דחבבי׳ ורבבן וכימא ל״ל חיבו כוהב בזכרים.

מ בדין המבואר ביויד קי׳ ע״ז ק״ב בחיב שבשחטה ל״ל או בתה היום והאחרת כחערבה בחחרות ולריך לשחוט

מכס מיום דסקנסו דכבנסיכסו דכיירו אם זם דוקא נכתמרנם קודם שמחתם סאחרת לו מעילו אם כפרנם לאחר שמחתם סאחרת. נמה שמידם סמויי נאם כאסרם לאחר שכתמרנם אין בו דין נמיח הסיני ולינ ומיך נ״י נרירם ומוד נדברי

סמוי מויי מי״ קלינ.

מ״א מיד ספיקו של ספרמיא נירד שפיד

מי״ מיי אום מ״ נאם דקיל כל מילמא דלא רמי״ מלי דאיכם לאו אדעתי״ אם סמפס מקום דאומר נדדמי ולכן נני דלינא נדדמי ליס כיס דלא רמי״ וכו׳ לו המעם מקום דמרוד נמנודמו לאו אדעתי״ ולכן אחר אמי״ אחר נאמן.

מ״ב עוד נספיקו של ספרמיא הכיל

נסמוי הקודמת.

מ״ג מיד המרוה מהרמיק נהא דפסקי״

ירד קימן יינ דאין סומרין לפוך

סכלי סא מפורס נחורים לסיסר נפ׳ מלרמ ומסמר אם סלסור סאחה אל כלי

חרס וגו׳ ולמרינ דבר מפורס נחורים

לסיסר אין כס ביד חכמים לאסור. מיד

מסיק ירד רמיא דמס קודם מלא נכחב

לנס קדושה מחקו לטורך תיקון הא מס

מאסור מפני מיא אפי״ נחיים אסור.

מ״ד אם מוחר לנומם לנמנות מסמר

נמומן מאומן חוזרת פנומות מסוא

נמלמו מומם ונודם סומרין.

מ״ה נכדון נמנות גנונות והמומם יודע

סהם גנונות דמוחר לו לנמומ

כמנומר לנינ מ״י מ״ז אם ינדך נרכת

המחיים או לא.

מ״ו מלמול אדוך נדברי רים מנמומ׳

מולין כיס מיג דיס לפי ומוס׳

מירומין ה׳ מיג דיס וספק דאמיג דנס

נידי אדס אינ אינ לנלס מיג כמר נמחמ

מיג לנ״ד מיג כרוב מקום דאימא

מחמ רובא ואם סס מרין דאמנא אמר לא

המיר רובא ולנ״ד מיג אינ אינו כרוב אימא

נמאר רובא מיים ואפי״ הס מרין דאמנא

אמר מחוב רובא.

מ״ז מיד קומי״ מהרמיא מולין יינ אחא

דקאמר ליא אחינ אמחיים מלמס

וכו׳ אמאי לא מקום ליא נרף מ׳ אחינני״

דנא זאב ונמל נני מנים וכו׳ מחמיה

מלמה דלא חייבי״ מחא נמקום נקב

נקב. נייסב הדקדוק דאמרי״ אינ מחוב

ואכול מחוא מפה יחר. מיד מיס מולין

לינ דאמרי״ דלא כדאמי״.

מ״ח מיד המקיה נספק דרוסה מיס

מסם נדרסו הסיעכים אם המחיים

מופלא בה לנסר מידי נגלה. נדברי מלינ

פ״ז ממעילה הינ מסוכים מולין קיס

דאין מנמלין אי״ דאו׳ נידים מסיס.

נדברי מלאי מ״י לינ וס״ קיי נביאים

דנקונם הוסם ופסקינ הוי ספק נמחיה.

מ״ט [ונפנים נדפס נמעות הסו׳ מינ]

עוד נמכין הכיל.

נ נדין פריא ואיא מחכמירין נ׳ ומטי״

אם מחוברים למעלה ולמעה, אם לריך

לנחוב מכיסם או מני נא׳ מהם.

נ״א מיד קומי״ ראם יוסף נחוס׳ מולין

נ׳ דיס מעא ינמ ולא אמר מלא

ימחוב מעא אמי ליעסך נפכים מקום

דמעא מיזסר אחיר ומידכר. מיד קומי״

הלמוד אי נחולין כיס ראנינ אמר ומס

ולא קנס.

נ״ב מיד המיהת הכיס מל הרמנים פיס

מעלכי״ הינ דנהמס מכמחנו אפילו נ׳

הסיעכים כיז מסוא מפרכסת נמר הפרס

מעמה אקוריה לנינ, ואמאי הא נחולין

כיג אמיכון הכיא דלא כראנ״. נחוך

הפלטול נעכין לאו הנמכינ. נדברי מנינ

רמי״ קכיס מכי ליינ מוס׳ מנס קיים

דאין אי״ נא הכוסא אם כפיו. יינ

לקומי״ דיינ מיד מוס׳ מולין מכיל מכחוברי

כיד. יינ מל קומי״ פמינ נמורס ס׳

נמחיה לה׳ מחיים מל ריליא דוזנחה

הוא רק מיקון לאו ממולין פיו.

נ״ג נדין נהמס נכלל אי״ לעכין כיקור

דס נחולין מיד. פי״ דברי הוס׳

קוכה ליא דיה אחרה. קומי״ מיד הוס׳

מולין פיס דיה מחיקה.

נ״ד אם למיד מרפה אי״ מייך נס נמוף

לו דילמא נמוף כיון דזומר מיומ״

כיג מודה דמאיס. אם נדרוסה מודם

דאיכם אי״ מקרא דלכלב המליכון אומו.

אם נמרפות יומרת לכיג מיס.

נ״ה נעכין הכיל להלדיק עלמו מהמנות

המוחל.

נ״ו כוד נעכין הכיל.

נ״ז עוד נעכין הכיל. מיד קומי״ ספר

מולדות אנרהם נחוס׳ מולין יינ דילפי״

רוב עדיף מחזקה מפיא דאזלי״ נחיג

אמיג דאיכא חזקה דנגרא מהוא נחזקה

מעא. יינ מל קומי״ המוחל לדעת

רמנין דים מרפה דחוזר להכמיו אינ

מים מנחות ו׳ ומרפה מסכא נפקא חיל

ממסקה יסראל אמאי לא מסכי דלריך

מן הנקר נמרפה מחוזר להכמיו דליסראל

מוחר ואפיס מסולה לנגוס.

נ״ח ביאור דברי מהרמיא מולין מיג

נחוס׳ דיה סכך דאפקה.

נ״ט נכדון מוף מהמיל נלים ואחיים נמלא

מדרמו מקומה והמיקום התחיל מעמ

אחר כלות מקום מכינה עלס מל אנפים

המחוכר לנוף לעמה לנד זנגה וס״

נרהה מסמקום הוא מחולדה וקודם מכודמ

מריעותא כחמיג נילא מוף זה בין מאר

בילים וקרוב לודאי מנמלו מהם אפי״

נלא קליפתן מה מפסר הבילים והכלים

מנמלו נהם.

ס נכדון פרה מולכים מלא יכלה לעמוד

מל רגלה ולא הי״ אפסר לה לכסוף

רגלה ומכוים כפפה נחזקה ונמעמ קול

כמו מסי״ מונרים אינה דבר נמקום

מהקולים מחוכר עם הנוף ואחיז הלכה

כמה פסיעות בלי גרירה רגלי״ מה דיכם.

ס״א נדין המנוים מ״ינ ליג דאם כיקנ

עור אחד נחורנן והמני נוסמ זה

מלכ״ז אם דיכו כמרפה או כנגלה.

ס״ב אם מרהה עורות הוסמ הם ירוק

לו מאר מרהות מאיכם לנן לו

אדום מא דיכו.

ס״ג נעכין נדיקה הוסמין אם רק מכימי

מל עור הפכימי לו נס לד חילון

מל הפכימי יפה לנדיקה. מיד קומי״

מהרמיא נחוס׳ מולין כיס מכ׳ מיס מוס

מולי ממאדים כמו דריסה ואין לו נדיקה

מנמון ולא אמרו דמקום דרוסה נופא

אין לו נדיקה.

ס״ד אם כאנד הוסמ נלי נדיקה מאוזות

הלמוד׳ נחוסי חורגמה אם יש

להכסיר האוזות.

ס״ה מיד קומי״ מהרמיא מולין כיג ממיס

חוס׳ מס מיס מוס מולה מיאדים

כמו דרוסה ואין לו נדיקה מנמון אמאי

לא אמרו דאיכא למיחם למיעוב דרוסה

נופא דאין לו נדיקה מנמון (ועיין מי״

מיג ומיז).

ס״ו עוד נדברי מהרמיא מכיל.

קומי״ ראי״ מל המהרמיא מולין יינ

דקמליא ליא אלא מדרנכן מהוא כנד

חוס׳ ינמוס קיים ומולין פיו. דלריא

מפליא הוא מסיס. יינ מל קומי״

מנמיא מיג מיינוס. מיד מהרמיא מס

דנמיעוב דלא מכיס לא אמרי״ מפליא

ומיעוב דפרס כמי לא מכיס איכ איך

ילפי״ דאזלי״ נהיר נני קמן וקטנה הא

הנס מוי מיעוב דמכיס. מל דקדוק ראי״

אמאי קאמר מולין מס פסח וקדשים

מאיל הא פסח כמי קדשים.

ס״ז ביאור דברי הוס׳ מולין כיס מיקנ

זנלי״ז דלמא כוכה דנה וכו׳.

ס״ח ביאור דברי המיס מולין ריס המומר

דפריך עד כמה לנמוס ולזול. ביאור

דברי הרמיס מולין מיג מכ׳ דהקילו נספק

דרוסה הוא״ל ואיא נעכין אחר, ודברי

הרין נסוני דומס אמי״ קומי״ הרמיס

הכיל דמעכים קמים הס אלל דרוסה.

ס״ט נדברי הוס׳ מולין כיס מסק׳ מל

רמי״ דבר אוזא דמעמס קומי״ דמא

ליג לעיבדקי״ מסוס ספק דרוסה דהלי״

נכלנא או נקרי״ דמה כפיס לספק דרוסה

ולא קאמר כפיס לספק נקונה. מיד

קומי״ המיך נפי״ ליג לפי״ דנקונה הומס

הוי כנלה מחיים לאם קמכי נקונה הא

אמרי״ מולין ליג דכנלה מעמא מחיים

לא קמכי. יינ מל קומי״ המוחל

מל המיך דנקוהיא לא הוי כנלה מחיים.

מיד מהרמיא נכורות כי נחוס׳ דיה מלנ

פומר. יינ לנון המור פי״ ליג מכ׳

ניקנו מכיסם אפי״ זה מלכ״ז מרפה הלכך

נכיס מניקנ מרפה.

ע מיד רמי״ מולין מיס רפי״ דכנדא כי

כנדא עד מיכטול כולו כדהכן נני

כנד ולא נמחייר מעכו כלום מלא אלינא

דהלכתא דקיל דנני מיור נכזיה. מיד

קומי״ הפלמי קי״ מיל מה בין רמי״ וחוס׳

כיון דלמכיסם מרכא נכמדרן כמר ומלכים

מרפה. נדברי נ״י מי״ מיס מסניא דעת

הרמנים פיו מסחיטה דמחמ מכמלא נעוני

ניסהיב מלא כמרס אפי״ נאלא נחוץ.

נדברי המיך מי״ כיס דנכמנר המלקוס

מרפה דחייבי״ מחמה חוזק הסניכה כפקו

לוהיג. מל קומי״ מכיא נהמעמות מלוס

הקמיס אפי״ הרא מנרהים נדרים ליד

דיכולין להקדים מליהה אף מאיכם חוץ

דיא מל אדם וכו׳ מהוא כנד נמי חולין קליינ.

ע״א נכידון ריהה מכמלאה אוכם יחיכה

נקוף מיסולי האומה אם כמרס.

ע״ב נכידון ריהה מיס נ׳ אוכות נימין

וסדק ונמאל נ׳ אוכות ועוד א׳

נקוף מיסולי אומה מה דיכו.

ע״ג נריהה מכמלאה נומס נאוכה מליוכה

לאמלה מחלי״ ומון לחרין ואחר

הכפיאה הנומה מוס לנמר הריהה והנומה

אין לה מרהה ריהה מה דיכה.

ע״ד ריהה מפי״ נס מילול מקמא ואלוכה

מהנומה והי״ לה אוחר ודד קלה

רק מפי״ כנד חרין חורדא אם יפה הורה

המומה לאסריף.

ע״ה נכדון ריהה מפי״ נה כמה מרכות

מלכים ואחר מיעוך ומסמוס נרהה

מל

על מקום הברכה כמין נומס קטנה מלאה רוח והי׳ נמיפולי אוכה ונדק נמים מוסרין ולא נלגן אם יש להסכיר.

ע״ו נדין ברכה כסדרן על יחרת נדרי דאוכה אם מקרי חליר. ע״ד רמנ״ם ומסקי המחבר רסי׳ לי״ו דקרומי ריאה מנקבו זה מלכ״ז כסר. נדברי מר״ז סי׳ ל״ח מקי״ד דנמחב נאחל חנוף כיון דעכ״ח מסתה נקב מסיר יש לחוש מחמ ניקב ל׳ מהאנרים אבל נחולמת כיון מאין הכרח מחמם נקב לא מחזקי׳ לי׳ מחקוס למקוס. על קומי׳ מלחי סי׳ מ״ל מה נין רמ״ר דאין ברכה נלא נקב ונין חוס׳ דברכה מלא כסדרן מרפה מחוס קופו להחפרק כיון דלמניהם כסדרן כסר ומלכים מרפה (מ״ל סי׳ מ׳) יחוב קומי׳ הגאון מקאמינקא לפי׳ רמ״ר דאין ברכה נלא נקב, מ״ד קומי׳ חמ״ם יו״ד סי׳ ל״ח נחוס׳ חולין מ״ו ד״ה סייכו.

ע״ז נכדון חסו׳ הקודמת להלדיק עלמו מהסנות הסואל.

ע״ח נכדון פ׳ כנסים מחקיל מנסחמו מ״ם הרנה ונכולם הכנד מחולמת נאופן מהוא כסר אבל הי׳ נחס עוד ריעותא כמנדקו הריאות מלא מנגה נפרב סמוך לחלר הכנד מרחות אדומות ונחוכם כמו כמוכי׳ הכופי׳ ז״ל ונדקס נסוסרין ומי׳ מנלנלין והסריף ומחה המאלה בריאות אסר כמלא לחס כחמי׳ הכ״ל אם אמרי׳ מהכסיון מעיד מקופו לנקוב כמו מהרנה הי׳ נקוב׳ אי״כ כנקוב דמי ומרפה גם קודם מנקוב.

ע״ט נדין דנ״מ סי׳ מ״ח נדעת נאר מסק דנעופות פטומי׳ אין מומן הקורקנן קומס.

פ נמרפס הכנד מכסרך להמסק וניה״כ ומלא מחמ מחוב נפלידעלילך או כמלא מחמ נפרס ולפי אמירת הנמחים המכהג להכסיר מס והמוחמים אין יודעים המכהג מה דינם.

פ״א נכדון נהמה מחלמה ואומן נקי מסה לה רפואה הידוע לנקוב נמחמ נדומן הנהמה ככנד המחול וניקב עור החילון מה מסמב הנהמה וחלב ואם יש להאמין לרופא.

פ״ב נדין רמ״ל יו״ד סי׳ מ״ג מכחב ויש מחמירין אם כמלא כמין מחול נלד הענ.

פ״ג נדין כימוק הולד נמעי נהמה מהד״מ מעריף ונמוע והנהם רמ״ל ומ״ך ומ״ז לא מניאו דין זה רק המנוים חומם נליכא הפ״מ. מ״ד הסלחי מהניא רלי׳ דכימוק הולד כסר מזנחי׳ מ״ד.

פ״ד נכדון חוזא מטומה מכמלא מחמ מחוב נקורקנן ונקב מעליע והי׳ מס מומן הרנה ונחחב קלח גם נמומן אבל נסאר עוד מומן הרנה להנין על מנקב מה דינו.

פ״ה נדין נאר עמק דס״ל נניקב הקורקנן נעופות פטומי׳ דל״מ מה מהמומן קומס מטוס מהמומן אינו נחולדה וכמיוכחם יסור המומן והרנ״מ קומ״ מ״ח (ונמכים ליין נמעות סי׳ מ״ח) הפ״ג מליו מרין פמ״ם.

פ״ו נכידון לי׳ מאכל נסר קורקנן עם חזרת הרנים נפיו ומלא חתיכת „דראסטי׳ חרוך כחלי אגודל מלומם ומקום קלח והרב דמס אסור ודמת הסואל לסתיר, הדין עם מי.

פ״ז נאוזא מסמאם קיד עם דינם אם דומה לחלמית.

פ״ח נאוזא מסמאם קיד רוחה אם אין חסם מסוס כחמרו נכי מע״י.

פ״ט אם נסמיית מ״ם חמין נבהמה מייך כחמרו ג״מ מסאריך נזה החמ״ם יו״ד סי׳ כ״ד. מ״ד רס״י זנחים מ״ד מ״ג ד״ה כפולה מן הנג וכו׳ מלריכין ביאור. מלפול מלוס מ״ד הרמנ״ם פ״ג מאיסורי מזנח מכי דמרפה אסור למזנח מסוס הקרינהו לפחחיך ונמ״ם מכחות ה׳ מנאר דפסול מן קלא דמן הנקר וכו׳. הרנה יחוב׳ על קומי׳ מעמ״מ פ״ל מה״ם על כ״מ מכי דדעת הרמנ״ם דקלא מן הנקר רק אמכחא אי״כ אין ילפי׳ מרינא מל מולה רוב הא קרבן מרפה מוחר מה״ם ודחה הי׳ החמ״ם נסי׳ מ״ג על קומי׳ מעמ״מ הכ״ל.

צ נכדון חסו׳ הקודמת להלדיק עלמו מהסנת הגאון הסואל.

צ״א נחרכנולת מהי׳ כיכר מכמרפו הכולות קלח נראם הכנפים וגוי המוכר הגיד מפרחה ככנד הלהב וכחרכו כנפיה אם יש לחוש מסוס כחמרו נמ״ע.

צ״ב נגף העוף מכסדק לאחרכו חוך רוחב אגודל סמוך לגוף עם דינו.

צ״ג מ״ד מחיכת מ״ר דנסי׳ כ״ז הרמ״ם על הטור מכ׳ דודאי דרוסה מלחערב׳ נאחרות יש לו חקנה דכנכמיכהו דכ״ידו וכל דפרים מרוגא פרים הא אם אין חאי׳ כיכר נמקומו נזרי׳ מחמ יקח מן הקנועה ונסי׳ מ״ו מסק המחבר כטור דנהמה מכחבה אמה לו נחה היום וכחערבה נאחרות יש חקנה דכנכמיכהו דכ״ידו. נדברי חוס׳ מ״ז ו׳ ד״ה ודלמא.

צ״ד נדון מוסות מהי׳ נכלוב מנכרים רחוקים זמ״ז ב׳ אלכנות נמקום מנדלם הנקרא עחור לו מחרדער מלוי ולא נסמע מוס רעם וחחילה הלילה מלאו העופות מפוזר ומפורד נחלר וגם נכלוב הי׳ ד׳ לו ה׳ עופות ונקטע ריחא דחד מכהון מה דינם.

צ״ה נדון דיר גדול כמו ה׳ אמות על ה׳ אמות מוחקות הי׳ נה כמו ל׳ נר אוזות ונבקר מלאו ה׳ מחים ואחד מהם חסר לחלו ובדלם מלוי מס נמופות הנמאריס לא נראה מוס ריעותא מה דינם מל הנמאריס.

צ״ו נכדון ל׳ אוזות קטנות נחדר אסר אחרו ב׳ אמות ואלי ונחבו ב׳ אמות מלומלמת ופ״ל כמלא נבקר מ״ם מחים כמוכים נלוחרם והסואל אומר מדמס כמלן ונבקר מכי כמלאו מ״ו הרוגים נאופן זה ממם מה דינם מל אוזות הנמאריס [נפכים כמן נמעות רמנ״ם ב״ב כ״ב מאין לו מכין לכאן].

צ״ז נדון יש מופות הנקראי׳ אינדיק מהי׳ נחלר גדול נקלה המיר וקרוב לחלות לילה כמעמ למקה המופות נחלר וכאחר ילא הנמה״ב מלא עוף אחד כחלם ממנו הכולות מעל גבו אבל לא ניזוק ועוף לי׳ מלא מחחוב לוחרו נחוך גדר והי׳ מם ולא כודע אם הנזיק הי׳ מקרקר אם יש להחיר מסוס מ׳ כלבא מ׳ מוכרא חלי׳ נכלבא.

צ״ח נדין מסק דרוסות, והמאלה אינו מסורם מ״ין נפכים.

צ״ט נכדון דיר מהוא י״ב אמות אורך וחי׳ אמות רוחב מ׳ לאן והרוגים וגם ישראל מכנו מעוך לדיר ומחאוס מעמו הלאן מקרקרין ואחר אסר דרכו קמחס כגד זאנים לאו ג׳ זאנים רלים הלאה ונאו לדיר ומנאו מכי כנמים מחים וענל לי׳. מהי׳ ג״כ נדיר הי׳ מלא מלעים.

ק כדון י״ד עופות מהלכו אנה ואנה נדיר גדול ונא נרדלם מנקרא מחול והמים י״ב מהם ומכים כמחרו חיים ולמעלה מעוך לחקרה הנים ה׳ דף ועל דף זה הי׳ מ״ז עופות ונאלו מלמעלה לא כיכר מוס רומס אפי׳ נחי׳ מהם עם דינם.

ק״א כדון לי׳ מלקח כ״ם כנמים ואחר מחמנ לי׳ מהם דאם הסוחב על מרפו כעין מכה והי׳ מחוחם ומלאה דם ומוגלא וכראה לחם. מהכנם הי׳ כדרם ומאלו לרומה ואמר מכדרם מזאב ומוב מאלו להמעוכה בדדה ואמר מהרומה מקר ענה מהוא לא הי׳ נהדיר ומוב מאלו להרומה ואמר מנהיוחם נדדה נא מזאב ודרם אם יש להחיר הכנמים.

ק״ב עוד נכידון המאלה הניל נמכין הפה מאקר הוא הפה מהחיר.

ק״ג נדין קמן יש נו זכי׳ נמחנות כהוכה מהאריך הקליח סי׳ רמ״ג מקיד ומחיכה לזה מרינ״ל מנמ״ק ג״מ כ״ח. נדברי מכ״ר גימין לי׳ דהא דכהן נבעה״ב חוזר הייכו רק לסמואל דמיירי נמזכה עי״ מחר ואיכו נרמות לוקח אבל לרב ועולא לא. נדברי חוס׳ ג״ב קכ״ב והנ״ל גימין לי׳ דעמס דמהכי מכירי כהוכה דהוי מחכה מועמת והכי רב מוקי נמכירי כהוכה ומעמנ ג״מ מ״מ דאיהו סובר חפי׳ נמחכה מועמת יכול לחזור ומאי מהכי מכירי כהוכה. מ״ד קומ״ מ״ב גימין על ראנ״ן דאם כהן חוזר נבעה״ב א״ל לקבל מי מפרע וכו׳.

ק״ד נדברי מרדכי ס״ם הזרוע דל״ח נחי׳ גבי חוכי הכמלים מסוס דכתי׳ מכי ורם הלדיקו לדק מסלך ותן לו ל״מ רוב א״כ למה הוי דמאי רק מדרבנן מסוס דרוב מ״ם מעסרין כ״מא לדק מסלך ותן לו ל״מ רוב.

ק״ה נדברי חוס׳ נכורות כ״ז דל״ם למחחה לגדולה אלא נבסר ולא נחרומה וק׳ מ״ז מקומה מ״ו דאמרי׳ דרמאין הכסכים ליתן לבייני מכחות מתן ודבם דא״ק למחחה לגדולה כדרך מחלכי׳ אוכלין אמ״ג דבייני מכחות ל״ה נסר.

ק״ו מ״ד הסחיכה להפלאה ספ״ק דכחובות דהיכא דאזלי׳ בחי׳ לעכין מאר דבריס גם לעכין ממון אזלי׳ נחי׳ ממרדכי פ׳ הזרוע רמז חסל״ז נחם לאנ״ה דהקוכה הלחיים דכלפי הראם מן הנוי וכו׳.

ק״ז מ״ד קומי׳ מנ״ל מוכא נחמ״ם יו״ד סי׳ מ׳ לרמנ״ם נה׳ מלכים דנ״ל מוזהר על אנמה״ח ומל נחמ״ח הא נעי מסמו נסר נידין ומלמות ואי״כ על מסמו נסר לחוד מ״ב דלא כאמרה מיעורין לנ״ל כמנואר נרמנ״ם סס.

ק״ח מ״ד נעי׳ מסחים כ״ב מ״ב דקאמר מכין

מכין מלח יומים כוסם יין לכזיר ואמסים לגיב לאמלי נקב דוקא סכי תרתי לעכין לפיב.

קיט נדרי סגמי הכיל דפריך לריא דלא תאכל איסיב כמי בעמעב וסרי אמסים וכו' והק' סגרמיא בחמים אויס פי' פיג לעיד בסמס בחי' לאבדי' עומדת [ולפי' רפיי אליבא דכיב או לאבדי' או לחמיכם בסר עומדת] איב כל בסמס אסורם מחיים בהנאה ואסורם בעבודם ואיך כי חורם למען יכוה סורך וכו' ולא תחרום בסור וחמור וכו' ולא תחסום סור בדיסו וכו'.

קי נדרי סרמגיס פיס ממיא סכחב חלם אמסים וכמרפס בכמילהו מייב ב' מסוס אמסים ומסוס מרפס וכו' סעמדו עליו סלחיב ומעסיב פי"ז מאיב איס בסס פרים. פלסול בדרי מגדול עוז פיב ממלכים דביב כהרג על אמסים סל עוף.

קיא עיד קומי' חוס' סנוסות כיד על רפי' דאין יויב חל על כבלה הא למיד לאו לאבדי' עומדת חל אי' יויב מחיים ואם איכו חל מחיים מסוס אי' עסה דאי"ז איב איך חל אמסים על אי"ז. מבאר פי' אי' בגרא ואי' חפלא. פלסול עלוס בזה במקומות מפוזרי' בסים ופוסקי' ולפי הבכחו מקחפק אם חמן בסמס הוא אי' בגרא או אי' חפלא. ביאור דברי המרדכי פיק דבילה דחדם כיון שחוזר לאיסורו ליה דסילים כמים בסס הרים דחמן לא מקרי דסילים. בדברי רפי' חולין קיא דמסוים בגהיב סל עולה חייב סחים דחקדש דהיא איסיב הוי איסור מוסיף.

קיב עיד לליים פסחים עיב בדעת הרמביס פיע מקים דהמאכיל כזית מן הפסח לעכוים עובר בליים הייכו לאו דלפיע כמו מוסיע אמסים לביב.

קיג עיד הרמביס פיע ממלכים דאין ביב כהרג על אמסים מעוף וגם אי' ליכא איב מאי מעכי פסחים עיג בסוחע חעאם בסבה בחון לעיז איסור להוליא מידי אמסים לביב הא בחולין מ' מוקי לה בחטאת העוף ולי"כא איסור אמסים. הסבה על הלליים סחק' הא איסור סלא יעמא בגדיס בגים הבליעה ככבלה עוף עסור. ועיד אי' הלליים דכיון דאיב סלא לזבוח בחון אמרי' כיע דאיב ליים אעליע והוי כבלה כמחה מאלי' ומעמא בחמה בגדיס בגים הבליעה.

קיד בעכין הכיל להלדיק עלמו מהסבות הסואל.

קטו נדין מכירה וכתיבה ביליס לבכרי סחוסם החמים ביויד קי' יע סים בו אי' להוסיע אמסים לביב מסוס לפיע.

קטז אם יש לסמוך ליקח בסר מקבב ישראל סחוא מומר לבהים בחה סמרחיס להסומב החמיכות והוא בהבעה מעלמא מחיר לחם בחמרו סמכיר החמיכות בעביע.

קיח עיד החוויד קי' קיג בדוב מוכרי בסר ישראל ולמיעוט מוכרי בסר הבכריס יש רוב בסר אי אזליכן בחיר מוכרי' או בחיר בסר.

קיח עוד בדין חוויד בבקי' הקדוס. עיד קומי' בסים חולין קיא דאמר רבא דתבא דליל בחי' כולל איסור חל על אי' כך בחי' חמור ריהיב סוא.

קיט בדין בסר בבין בלע ייב בלבע יב.

קיכ בכדון מחול במסקל ג' דמקא בלא כיקר וקפק אם סוא מלב הבם או מלב הדק וכמלה עם ריב דעקא בסר וחמיכם מחול לא כבע בבסר עם דיכו בל סבסר.

קיא בדברי הרין חולין ע' דמסוים לריך סכין מיוחד לסחיטה כדי בלא יחתוך בסר בסכין בל סחיטה מסוס דם בעל פכי' ויחתוך בסר בחר דחלבי' בי מבחא.

קיב בדברי סמיב סמיד יויד קי' קיח דלמאן דאוסר בהיב בסכלה אפסר דלוקין על סכלה.

קיג עיד חידוסו בל הסואל דבסיב כיון דקיל אביב בביב אפי' לרי' חיים מוחר מסים מסוס דליים דומי' דחלב ובם דליים חזליא בדבר סאיר לאכילה

קיד נדין דבר חדם דלמיד אביב בביב בס בלבדיא אסור.

קטו בכדון לומלא דאסמיק בבלבר הדם מחמת מכם ולא חחכו ומלחה כך ואחיב בבלו מם דיכו.

קבז נדין אם דם לבול סיטורא בכזית או בדביעית.

קבי עיד הבהות מרדכי האחרוכות ומיב פי"ז דבבה החמוחי' סמחלקין לעכין דם סבבלו בין דם בחמה לעוף דבעוף מוחר.

קבח בכדון חחיכה בסר סהי' חליו חון מן מי הסריי' אם לריך לחזור ולסרוחה או סני בחדחה למקלה חחיכה זו.

קבט בכדון בסר בסרו בכלי כדיכו חלי סעם ואחיב כבאר מי הסריי' בחוך הכלי מעליב ואי' מגיע עד חליו בל הכלי וקפק אם הי' במי הסריי' ס' בגד דם סעיפ הבסר ואחר מעיל בסרו מי הסריי' והדיחו הכלי היטב ועירו לחוכה מים חמין סחיסיב וכיר סבוטל מעל האור עד בבחמלא הכלי ולבו בה עיקה מה דיכה בל הסיקה.

קל ביאור דברי חוס' כזיר ליו עיב דיה וכבבחים סבחב דהא דאמריכן כריחות ייב כל האוכלי' מלבדפי' בבחים הבים לבסול חלב סהוא בעיבי' אבל סבחעבובה הוחיל ואין המליא יחבעל וכו'. עיד חוס' דיה. מביב דמאן ייבר דמסוס יין לבזיר הלריך הבעלה סבכלים בלוביי' מיין דילמא מסוס ייב סאין היחר לאיסורו. בגמ' ואי' כ' רחמבא בבי בזיר הוא מבזיר לא יבפי' מסוס דחמור איסורא דאפי' חלבן אסור לי' איב מים דבילף בבהים המליא מבזיר ובם איך יבפי' מעיב בבהים מבזיר. ביאור דברי חוס' דיה היחר ואי'. ביאור דברי בעביע בסוגי' דבוקסם ודברי מלחמות. עיד הקומי' איך יבפי' מעיב בבל איסורין מביב דלמא לוחה החורה להבעיל מסוס בבים דוחאי מעיב.

קליא עיד עויז יויד קי' קיב סוסקי' בדברי רמיא דהא דבסיליים איכו בעל הייד אם הא' בעין או סים עדיין ממסות הא' בהחרובות אבל טעמו בעל.

קליב אם מוחר למלוח בסר עם מלח סבעסה מן מי מלח סבחבעל וכבסוחסין אוחו כעסה דק בקמח.

קליג א.) בדון אוזות סבבלחו ולא בחבו אם סודחו ובמלחו בדיכו. ב.) אודות כלים סבחבעלו בחם עוף בלא פי' מסורם לאכלו.

קליד עיד הקומי' אחאי לא יבפי' דחלב בריא מסוס דם או אמסים מסא דאמרי' כבים איבקה מן הסרפס בסולם למזבח ואי' חלב. אסורם איך כי בחורה ז' ימי' יהיו חחת אמו ומיום הסמיני והלאה ירלס לקרבן הא הוי כיבקה מן הסרפס.

קלה בכדון מקום שים דבר בבסעות ובדקו הרבם מחם לאחיב ובמלאו בסבחול בעק ובלבר הדם עם מספס החלב סחלבו למפרב ומאיזה זמן יש להבריף הכלים.

קלו בכדון חלב סבמלא דם בחוכם אחר סחלינם.

קלז עיד פיס חולין קיב דחכיל מסול מסוס חוריס וכבר מסוס בני יוכם הא לא גרע מסס לווי דאמרי' סם בני אזוב דכל שים לו סם לווי ובסחבם סמו קודם מיח והקפידם חורם עליו פסול.

קלח בכידון חלב סחלבוה לעם ערב ובמו החלב בקדרוה להקפיא ובוב חלבוה בבקר ובבלו החלב ואכלו אוחו ואחיב כמלא בחלב בל חמול בערב דם ואחיז בסחלבו בערב יום כראה גיב דם בחלב מה דין הכלים סבבלו בהם בבקר אם יש לאוס בחמא הי' גם בחלב בל בקר דם.

קלט בכדון חלב בלקחו מבכריה ביום ד' ובמלא בה דם ובוב לא לקחה ממכה עד יום א' שבועה בלאחריו אחר בבאלו מבכריה אם כמלא עוד דם בחלב והבינה בחיד ביום בלאחריו הי' החלב בקי מסוס אדמימות ואוחה חלב עמד בל הלילה בכלי א' ובבוקר עירו החלב לבאר כלים ולא כמלא בוס רוסס ואדמימו' וביום ב' לעם ערב לקחו בוב חלב ועמד בכלי עד הבוקר בעירו החלב לבאר כלים ולא כמלא בוס רוסס אדמימות בבוס מקוס רק אחרי איזה רגעים מלאו במבכבה בבינכו בו החלב מבחו כמו דם קרום ואוחו החלב מיום ב' הי' רק חלק בחיכים מאוחו פרח בבמלא דם בחלבה מה מבבר החלב והכלים.

קמ דכדון בבבלו חלב ואחיב ראו מעב אודם בחוכם ואחר דיא כודע בבא הדם מדד א' בל הבחמה ועל בבאר הדדים אין הבם כלל ים בבבב אם הי' בחלב ב' בגד הדם מה דיכה בל הכלים.

קמא אודות חלב בעמד בקדרה ואחיב כמלא דם בבולי הקדרה מה דיכו בל חמאה בבעבה מחלב זו.

קמב עיד קומי' הויז בי' פיב בקיד אהא דחולין קיב דהבכבולמא דאגמא אסורה חזיה דדרבה וכ' חוס' בם בחחילה הי' אוכלי' אוחה ולבחיב חוס' חולין דהיכא דאחי לידי אכילה אי' בחאכיל אי' לאחריה כמי שיך אין הקביה מביא הקלה עי' לדיקים איב איך הי' אוכלי' אוחה עיב בחחילה. עיד הערה למיב הארי' בבבמר מחבא הבם הבה איב ק' קומי' חוס' מכל הכי בבבבלו בחבא בחיכו מידי דאכילה. בדברי עיא דלביל הי' מחיר אסורי' ביבלים לבלחם ביחכי מחרה.

פסרים. ע"ד קומי' איך יפי' חזיר מוחר לעיל סח כל סיולא מן סמעת מעת. נדברי הגמי' מכחום מ"ם וכל כגלה ומרמס לא יאכלו סכסכים וכו'.

המ"ג נדין אם כל המלק אם רגליו הוא פי' מומאם או פי' מרמס. איך יליף ר"י חמץ מכומר סא כומר הוא מידום דכומלפיא אסור.

המ"ד אודום המרכנגולים אסר חלקה לוארם אדום ומרוס ניומר עם דינס לאכלס.

המ"ה נדין דג מהור שכמלא נמעי דג מעא דפסקי' נפקי' פיג דמומר ומנומר נכוכום ז' דאפילו לא חזיכן דנלעם ולא אמרי' איסרולי אסרין ואמאי לא כימא כאן כמלא כאן הי'.

המ"ו ע"ד הראי' ממכחום לדברי פלחי פי' ק' שמלמד זכום על אכילה קמח מחולמם.

המ"ז נכדון חכוכי פים לו חיבה גדולה מלא קמח ונחדשי הקין א"ח שלא יהי' מחולא מעילנין אם מוחר לעכור לעכוים כדעת הש"ך או כד' הפמ"א שחולק על הש"ך ואוסר דגם נכהיג יש חשש לעוכרו לעכוים שמא יעכרכו ליסראל.

המ"ח ע"ד קומי' חוס' עירובין כ"ח על רש"י דקרא דונכל אשר הרמוש בגדולי' משחמי ונשכחדרין כ"ע דרש"י ונכל שחי' הרומשת זה כחש משמע דרמוסס הוי כמי דבר הרוחש והוא פלא דהא שם מייכי קודש שנחקלל הנחש לילך על גחונו.

המ"ט נדין דקיל נפי' פיג דלוקחי' ביל' מן הנכרים אינ"כ אמאי לא ילפי' רוב עמה דדרש' נשילוח הקן הקח לך ולא לכלניך ומוכח דאזלינן בא"ר ומשו"ה ביליס מוחליס.

הי"א ע"ד הרי"ן חולין כ"ג דהא דלוקחין ביליס מן הנכרים מ"ר אמור של עוף פלוכי וטהור ולולי זאם הי' אסור דאיכא ב' מיעוטי מיעוט דכגלה ומרמס ומיעוט דטמאים.

קנ"א נדין דבילה ספק עוסה נטלה דלא מקרי בר".

קנ"ב ע"ד פיה"מ כריתות י"ג בנקודה נפלאה דביטול אינ"ב או כגלה בחלב לא חל אי' בביה אמיג דאסבהיב ולי"ה אי' מוסיף.

הנ"ג ע"ד גוריד בסוף הפה"חה שהאריך בשים סנהדרין דפריך מי איכא ע"ד דליל יש אם למקרא והחכי' בחלב אמו יכול בחלב (בליבי) אמרת יש אם למקרא. פירש דברי מהרמ"ל סנהדרין שמחוקרי' הבנה.

קנ"ד נכדון חסו' הקודמת להלדיק עלמו מהשגת הסוחל. ע"ד הגמ' סנהדרין ד' יכול בחלב בליבי וכו' ואיך ס"ד לאסור משום חטרוגות הכחום שים בחיסורי החטרוגות כמו כלאים ושעטנז. סא אינ"ב מין בשר הוא ועוד שפשה כללם ביחד" עם שמומן. חמוה על יש מנחוס' סנהדרין ד' ע"ג דיש דרך ביטול. מי' בדבר הגמ' דרק ביטול אסרה תורה.

הנ"ה נמכין הסוגה הקודמת.

הנ"ו ע"ד ס"ם חולין קיג דקאמר אחכילם כ"ע לים דלקי כי פליגי בביטול וכו'. בדברי ס"ם קידושין ע"ג נדין קנוע כמע"ע דפי'. בדברי ס"ם חולין יש דילפי' רוב מרמשא של עולם. בגמ' זבחים מ"ם עם בין הלשון סכי קאמינא לך הלכתא ובין הלשון סכי קאמינא.

הנ"ז נבדון כף של נכרי ואכל בם מן הקדרה שהיפ"ג. בבדון חלב שנפלא לכלי בשר שאני' שפי' בה מים ובשעה שמים לבן קלה ושפכו מאותו מים לקדרה שבשלו בה בשר שהי' בה ס' כנד החלב שבמים אך לא כנד המים. ע"ד ב"י פ"ז שחק' על הרמב"ם שמשמע מדבריו שלוקין על דם שבשלו מעכחות כיא ושוב הביא מרש"י דדם שבשלו חייבין כרת ומכיח דהא' דמכחות שלא כהלכתא ולא מה אולמא ד' דרש"י מרמב"ם. ע"ד קומי' בהיא פ' לי' אות כ"ב. ע"ד קומי' חוס' שבת פיב דג' שמות מלטרפין למלקות משבת ע"א דחלב פיגול ונוחר אין מלטרפין לחטאת. ע"ד קומי' חוס' הכיל מזבחים מ"ח דפיגול נוחר ומשא שבלבן ואכלן שעור וכו' ומדמבטלין זא"ז משמע דלא מלטרפין למלקות.

הנ"ח מכלן לאקיר כבד בחלב משום בב"ח הא כבד דם הוא ובדם אמרי' חולין קיב דלאו גדי הוא ולא בני קרא למעטיכהו.

קנ"ט נבדון שלאו בשר ע"ג בחלים אשר עים הסדה וגם קדרה עם חלב שמו שם ושיחה מוכחת בלד א' על הבשר ושכיחם רוחחין ואין בכ"א ס' כנד הבכי אם מוחרי' בחכילה ומה משפט הכלי.

הי"ם נבדון שלקח כיסי מקדרה שבשלו בה ואי' עלי' לחלוחים וכחבוה על טעלמר חולבת שהי' מכוסה בו קדרה חולבת ב"י מחלב שבשלו בה עתה יקוח עם מים ובדמה לאם שסוב חזרו ובחבו הכיסוי אחיב על קדרה של בשר רוחחת מה דין ומשפט הכלים והמאכל.

הס"א נבדון חסו' הקודמת.

קס"ב נבדון שלקחו כיסוי מקדרה של בשר רוחחת העומדת אצל המש והכיחוה על הקדרה חולבת רוחחת מלאה מים רוחחי' מה דינם של הכלים.

הס"ג נבדון שהרחיחו בקדרה ערך ג' ליטר חלב והחבו בה כף של בשר ב"י ואחיב לקחו בכף זה ח' או י' כסות חלב מקדרה זו ובחבו בקדרה חולבת עם גראפין העומדת על האש ג"ב ערך ג' ליטר מה דינם של הכלים והחבשיל.

הס"ד ביאור למה מהני ביטול בב"ח הא הוי היתר בהיתר.

הס"ה ביאור דברי הראב"ד בהשגות פ"ט מ"א שכראין שהראי' שכי דליא חעבי"ב רק לרי' דמב"ח לא בטיל ובנשקף כי והוא חימה שהרי יולא מן החחיכה רוצה בלי טוש ביטור, ואם הוא נבלה מה לורך לביטור שילא מעם חלב.

קס"ו ביאור דברי רש"י חולין ל"ז דמותר לסמוך אקפילא אחמאה לפ"ח והא רש"י פסק שם דליח דבעי ס' עם קפילא ואיב קפילם הוי לחומרא אבל לקולא לא סמכי'. ע"ד רשב"א שבועות כ"א אחא דאמרי' כ"ם כמי מוסבע ומומר מפ"ם דהתיבה לריל אבל לרי' דמוקי בכולל לא נפשט הפבעי'.

הס"ז נדין אם שבכי' אקפילא עכו"ם נעבלים בא"י דאו' שבשיך יריד רש"י ליש. בדברי רש"י חולין ל"ח שכי' דלרי' חיש אסור מכל מלב. בדקדוק פרי"ב אמאי נקט דין חיש בגי יוב דוקא.

הס"ח כדון ב' כסות של כסף א' של בשר וא' של חלב שחחבו א' מפס לקדרה של בשר שלא הי' בם ס' כנד כסף וא"י איז איזה. מחם תחבה ונכרית מעמה התבשיל ואמרה שאין בו טעם חלב עם דינו של כסף ושקדרה והתבשיל.

קס"ט ע"ד ספיקו של הפמ"ג בפחיחה לחעבוגום בח"ז בשר שחיטה וח"ז בשר בבלם שבשלו לקדרה של הינה מרש"י דדם מינו ויש בה ס' כנד ח"ז בבלם ומ"מ הטעם כרגם מכח ח"ז היחר אם אסור מן החורה משום טעם כעיקר או אפי' מדרבנן מותר.

הי"ע ע"ד מו"ח קוף מעילה דפרוסה של הקדש שבפלם לרובא לא בטיל דהוי ביכר הא' ביכול ליטול הא' מ"י חילוף בפרוסה אחרת.

הע"א אם בשר ודגים מקרי מב"מ או מבשא"מ.

קע"ב ביאור דברי רבב"ח חולין ל"ח ד"ה אמר אביי ואיה דמ"מ רוטבו של זרוע שבשל בקדרה וכו' וחזר הרוטב שהוא אסור ובבלע בגופו של אינ וכו' וכיון שהפי' הפסוק שטעם הזרוע בכבש בא"ל למה הולרך הרבב"ח דטעם הזרוע בכבש בבוטב ואחיב חוזר לאינ.

קע"ג נדין שו"מ יוד סי' קי"ג בשם יש מי שאומר דלא דמילא ל"ג אלא היכא שהמחיר עחיד לבא בודאי שחמה עליו הש"ך שם.

קע"ד ע"ד הרי"ף סים בחיב הידועי' דפח שאפשה עם הבלי אסור למיכל בכוחחא דהוי דמילא חולין קיב דמרי לאוכיחו כדא דבמחא אבל כדא דאלא וכו' וטעמא כמי לא יהיב ומש בכך הא לרי"ף איכו בטל דהוי כדמילא.

הע"ה ביאור דברי כ"מ פרי"ו ממ"א הי"ב בדעת הרמב"ם שכ' יראה לי שאפי' דמילא אם בחערב בשא"מ ולא כאן טעם מותר והסיג הראב"ד שהוא מעכה מלימה.

קע"ו בבדון הספק בבמה שבחחכה לוהיב וכטרפה ואחיב בחלבה והחלב בחערבה בפ' לפי' רמב"ן דאם החב אחיב הרבל למעלה מוזרה להכשרה אם החלב דיבו כדמילא דליב או דהחיחר לא בא ממילא ובודאי ליה דמילא.

הע"ו ע"ד הש"ך סי' קיג על דין הרמ"א דדברי' חמוני' אם איבן פוגמן בעלמן אעפי' שפוגמין התבשיל איבן בטלי' אפי' באלף שכ' כגון הרי"ל.

הע"ח ע"ד מידוש דין שבהגהות רש"ם שים ווילבא מגילה ד"ג בבטל אי' לקדרה בשפה ובחבטל בפ' ואחיב בטל לחוכם חמץ ויש ג"ב ס' כנד החמץ בטל מעמם הואיל ואיסחרי למכין אי' אחר אסחרי כמי למכין חבים וכמו בזבחים ל"ג דאמרי' הואיל והוחר ללרעחו חוחר לקריו.

הע"ט ביאור דברי הש"ך בסי' קיס סעי"ק מי' דחחיבה שבמלחה אחר כדיבה שבלעם דם איבה אוסרה אחר חחיבות עי' מליחה ולבי שפש כנד דברי רשב"א

דמנ"ל חולין ק"ח דמחיכה מכאסרם מחמת בליעת דם לוקרם מחיכה רוחה מבלדים. ביאור דברי טו"ז סוס"י קי"ט סקכ"ז.

קי"ט בדין ב' קדרות של היתר בס"י קי"ל ולפניסם ב' חסיכות אחת של היתר ואי' של איסור שכתב סטו"ז דמסמע דאם יש בחתיסם לבטל מאיסו' ל"מ ובסוף סקימן מסמע דבאדם אחד מלטרפין.

קכ"א ע"ד הידוס דין דמעם הבנלע בקדרה אפילו לע"ד מע"כ דרבנן אסור מה"ת והוכיח הגאון המואל כן מדברי הרישב"ל חולין ק"ב.

קכ"ב עוד בענין הכ"ל לחזק דבריו סראסונים מהסגת המואל.

קכ"ג בחידון שלמו מסמידה ביין ונודע אח"כ שהי' יי"כ מה דינו של הפסטידה.

קכ"ד בחידון הספק אם בחמת מערפה ודאי"ת מייך בע"ח הסיבי ול"ב או כיון דמרפה אינה חי' אינה בכלל בע"ח הסיבי.

הפ"ה בדין ריחא מלחא בע"ז ס"ו ע"ב.

קכ"ו בחידון שבדקו עסרה וסעין מעסרם בע"ב והכסילים וכתערבו הוסעין וסוב בו כמלא לנקה על עור הפכימי של וסע אחד מהם וגם על החלון בלדו הפכימי ריסומו ביכר מאוד אם העסרם האוזות של עסרה בחים מלטרפין לבטל האוזות הטרפה כדין יבש ביבש.

כפ"ז ע"ד דינו של הפרי חואר בס"י ק"ט ול"ט דתערובת חד בחד הוי רק ספק איסור.

קפ"ח עוד בענין הכ"ל.

קפ"ט בדין קבוע וקבוע שאינו ביכר הביתר לעלמו.

ק"צ בדינו של הפר"ח סי' ק"י וסמ"ד שם דאסור לעסות ס"ם בידים. בס"ד בדיני ס"ם אות א', ז', ד', י"ד, ט"ז, י"ט, כ', ל"ח, ובדברי טו"ז או"ח סי' תמ"ב סק"ד.

קצ"א ע"ד סואל שרמי דברי הנוב"י אהדדי דבקי' ט"ז כ' דגם קודם שנודע הספק שייך ביטול ובס"י ל"ג כ' דקודם שנודע התערובת ל"ם ביטול, וגם העיר אחא דמבואר בס"י ק"י ס"ם דמה שפיכם קודם שנודע התערבות מותר מש"ך סי' ל"ט סקכ"א דל"ם ביטול קודם שנודע הספק.

קצ"ב ע"ד הש"ך בס"י ק"ל דמסמע מדבריו דבתערובת חד בחד ושתי חתיכות ביכרות בס"ע לא מקרי איקבע איסורא.

קצ"ג בחדון לוואת ר"י החסיד שלא לבחון תבור שאופים בו.

קצ"ד בחדון שסם אם המשודך כשם המשודכת אם יש לחוש לבוואת ר"י.

הצ"ה בחדון בחור א' שנקרא לס"ם בשם יומ"ע זעלינ והעולם קורין אותו רק בשם זעלינ וכמעט שסם יומ"ע בשתקע אי שפיר דמי ליקא בה אים שסמו יומ"ע לחוד ואין לחוש בכה"ג על לוואת ר"י.

הצ"ז בחדון בחור א' שסם אם המשודך כשם המשודכת אם יש לחוש על לוואת ר"י [ועיין בס"י קל"ד].

קצ"ז אודות מי שרולה ליקח אחות אשתו לאח"מ אשתו ויש לו בנים קטנים ומנים כדי שמגדלם כאם אם יש לחוש לבוואת ר"י.

קצ"ח בחידון בחבחבלנ שבעלי שאוזא בוחנים לה קודם שמחיבים קבוס ידוע ואם שאוזא כמרפה קונים אותם מעכו לפי ערך מסקלם, סך ידוע בעד כל ליטרא אם אין בזה משום מוסם מחורם בדבריס שאסורים.

קצ"ט בחדון א' שבקש מביתו ולא בשאר שם רק שפחה בכרים ומכח לבגור אחדר שבו עמדו הקדרות עם חלב לעשות ממנה חמאה וגבינה ובהכלים אין מתמשין רק בלוכן והמשרתה ידעה מכ"ז מה דינו של הכלים והחמאה וגבינה.

ר' ע"ד הרמ"א ס"ך ס"י ק"י ס"ז בתי בחיב דבר איסור מכח שקובר שדינה הכי או מכח חומרא שהמיר ע"ע אם מותר לאכול עם אחרים שנהגין בה היתר.

ר"א אופן דברי חבירות כדי להשיב על כנו קלב דבקי שמעני'.

ר"ב בחדון ליתן הכשר למחלל שבת בפרהסיא.

ר"ג ע"ד הרא"ש פסחים ז' שכ' דעל שנבילה מבדבי' בעל אמיב דאיא ליעשות ע"י אחרים כיון דנבילה כלים אפשר מ"י שליח לא שלוב רבנן.

ר"ד בדין הנעלת כלים לפיסת המחבר או"ח ס"י תכ"א ודעת הטו"ז שם שקי"ל דמדינא הולכין בתר עיקר הטמיטו.

ר"ה ע"ד הערה למ"ד בטלפ"ג אסור למה לא לוחה המורה שבירה בכל"ח בתדין דל"ל למילף מבירה כ"ח דחטאת דחולין מקדשים לא ילפינן.

ר"ו ע"ד רש"י פסחים ל' דלרבא מב"מ לא בעיל מכלן הא הלא רבא ס"ל המורה כ' דאין מערבין לקדושה ול"ל מב"מ לא בטל מן ולקח מדם הפר. ע"ד קוס"י גורד כס"ו למה הלריכה תורה מו"ם ושבירה בכ"ח הא מה"ת בדובה בטל וכו'. ע"ד רשב"א שהביא מג"ל סי' תמ"ב דכל שעיקרו כך בעין ד' מיני מדיכה אינו בטל א"כ מאי פריך בגילה ל"ח ולבטל מים ומלח לגבי עיקר הא עיקר עשייתו כך.

ר"ז ע"ד קוס"י שועי' יו"ד סי' ל"א בס"ם פסחים ע"ם בגעף מרוטבו על החרס וחזר אליו יעול אם מקומו ואמאי לא פריך הגמ' זבחים ל"ו אמתני' דהכא דביתי עשה וידחה ל"ת ות' דר"ל שם דיקדם עשה ל"ם כאן. ע"ד רא"י דר"ל דס"ל דמביא אים על חלבו של כוי ולא בעי ב' חתיכות ע"כ ס"ל ספק אסור מה"ת ומהרא"ש דחה דוקא בספק כרת אסור מה"ת.

ר"ח בחדון אם מותר ליקח מי מלח מן העכו"ם שמא בשמשם בחביות דבסיובא דחלבא.

ר"ט בחדון קהל אחד שה"י עומד תחת דגל שמאטוסקווא והשוחט שלהם הי' ג"כ תחת הסגחת רב מכח זה ועתה רולים לעוב להיות ירא"ים מה הדין של הכלים והשומן שבשאר להם מזמן הקודם.

ר"י בחדון העכנים יבשים שהכבר' שופכי' עליהם יין ומושכין מהם היין מה דינו ודין העכנים היבשים.

ר"א ע"ד הקונסטוויין שבעשם מב' קילא ווייכעקסטרלאקט שבעשם גם שהשלים יין שבקרם בדופני חביות שבקרא ווייכ־שעיין ועשרה ליטער שפיריטוס לפ"ח ליטער מים אם יש בו חשש בכך של קחס ייבש או כיון דשוויינקשיין כבר בחיבשם ואין בו לחלוחית יין הוי כטפרא בטלמא ואפילו יש בו לחלוחית יין בטל בס'.

ר"ב בדין חרלבים וזגים של עכו"ם ביו"ד סי' קכ"ג דבעי שבחיבשו יב מודם ולרי"ת בעי שבחמדו החילם בטים מ"ם מחמץ שדבקו בבלק בחרם סי' תמ"ז דקני בב' חדשים וגם בעור הקיבש ביו"ד סי' פ"ז לא נזכר יב חודש.

ר"ג בחדון מובדא דישראל מיסר ייבו של בכרי בשכר שבוחן לו מכל חביה אשר הוא חתם חותם המטהר וב' ישראלים לקחו מהבכרי מהיין כמ' חביות שבחתמים כראוי בחותם של יסודי המטהר שלקחו היין אמר לחם היהודי המטהר שפ"ל שכח שחביה א' פתוח כמו שעם ושטבל בא אחריו שיחזור ויחן עליו חותמו וחתמו מיראה שלא יפסיד שכרו אך בלר החביה כ' בכתב יהודית שהוא נסך וגם המבל אומר כן שהחביה הי' פתוח ורק אחר המטהר שיתן חותמו עליו והוא לא נגע בו וכל המ' חביות הי' חסרים כדרך חביות העומדים בערהף ולקחו ד' חביות מיין זה ומלאו בהם שאר חביות ומחביה א' שמלאו ממנו בשאר לבכרי כחלי חביה ואח"כ חלקו קונים הכ"ל ובשפכם היין על עפרים יבשים בחערב לא' ס"ו חביות יין שמגיע לחלקו לא בלא ולהשני כ"ד חביות ג"כ לא בלא ואם יאסר היין הי'.

הפסד גדול מה דינו של היין.

ר"ד בדין כיון שהגיד אינו חוזר ומגיד אם הוא דוקא כשהגיד בפני ב"ד.

רט"ו בדון חביה יין של פסח שהי' בבית הבכרי בחדר מיוחד שלא הי' בה אוס דבר זולת היין והחדר הי' סגור במסגר שהי' שבור קלת והישראל לא הלך שמה רק לעתים רחוקים ובפעם האחרון שהלך שמה מלא את המסגר שבור וטפל על הארץ והבכרי אומר שבשבר מאליו וגם החביה לא הי' מלא ואינו ביכר אם לקח הבכרי מן היין אם יש עוקוס להתיר היין.

רט"ז אודות ה' חביות יין שהיו בערהף ובבוקר מלאו הערהף פתוח במפתחו' שהיו בבית המשרתים וחסר מן החביות מה דינם.

ריז פלפול אריך בע"ז ס"ג בשכרו לשבור ביי"כ ורולה בקיומו של איסור.

ע"ד קוס"י חת"ם ע"ז ס"ג על ביעה ר"ל שבתוס' ד"ה יאות.

ריח ע"ד הרין ר"ם כל הכלמים דבדבר שגם מה"ת לא כתבטל אינו יכול למכור חוץ מדמי יי"כ שבו. ביאור דברי תוס' ע"ז דס"ה ע"ל ד"ה טעמא.

ריט ביאור לדינא ולהלכה דין רולה בקיומו של איסור ע"י ד"ל.

ר"י בחדון מומר לחלל שבת בפרהסיא שעשה המוסטער מחבית יין ומלא חן בעיניו אם מותר למלאות מבוקשו לשלוח לו כי קרוב לודאי דלשה"ר קבעי לי' אם אין בזה משום לפ"ע.

רכ"א פלפול נמים ע"ד קוס"י חו"ח בס"ם שבהדרין ע"ל דעיר שים בו מזוזה אינו כעשה עי"כ ואמאי לא דחי עשה דוסרפה

דומרפם לים דלא סמעון וכו׳ וייסוני׳ על כמס קומיום מחוכים נמכין זס. ייסוג קומ׳ פריך ומוס׳ יריכ נסוני׳ דקל קל ומלמה מקוס לס׳ דנרי חמם דנגסמם מעמה מיכח עולים.

רפ״ב ע״ד מסים מכסדרין קיג מס נסמם עיסיג מסכי לס סחיסם לנסרים מידי כנלס.

רכ״ג ע״ד מסים ע״ז מיג בזקס ביגלס לסמחמוס לס מסו וכו׳.

רכ״ד ע״ד הגמ׳ ע״ז מיד מרי״ג מתי סגמי נא וביטלה ומיך מהכי ביטול לדעם הטור יויד מי׳ קמיו דחפי׳ ע״ז מל גוי מין לס ביטול מסנמה ליד ישראל.

רכ״ה ע״ד הקומיא חמאי לא יליפיכן דמלמיכ מרכמנס המורס גבי ע״ז חנד מחנדון ומי ליסיכ הלא כהכס מע״ז.

רכ״ו עוד נמכין הכיל להלדיק מלמו מסמנס סטומל ומנחר היטב דבריו נחסו׳ הקודמים.

רכ״ז כדון מס עוחר לסדך ככרי לנכרים נסכר.

רכ״ח ע״ד רמ״ח יויד מי׳ קי״ז סמניח דעם הרין דעל כל מיסור ע״ז ג״ע וספ״ד יהרג ואל יעבור בלי סוס חולק ודעם מ׳ נסוים מי׳ קיים כראם סחולק ע״ז.

רכ״ט מס מוחר להחפלל נעד חולי עכו״ס.

ר״ל ע״ד קומ׳ סעה״מ פ״ה מעלוס על הטור יויד מי׳ קס״ט דעוחר להלוות נרבית ע״י גוי דחין סליחות לנכרי הא מסור מסוס סנות לס׳ הרמ״ם ג״מ ל׳ דגס נחי׳ לחו ס״יך חמירה לנכרי סנות.

רל״א מס יש היחר לדרך החגרים סחס לוקחי׳ הסוחרים הקטנים מן הגדולים סחורה נעמות עזומכים יוזלו הטער ומכיחים לנוקח מיזה פרחלעכט הנקרח קחסקח סקחכטח וחס לוקחים נהקסה חין מכיחין מן הטער הקלוב מס חין נזה מסוס רבים.

רל״ב ע״ד ס״ס סנהדרין כ״ה דלוה נרבית פסול לעדות וכו׳ וכסמכמיל חביכו נח׳ דרבנן עובר צל לפ״ע דחו׳. ע״ד הסים כחובות כ״ג דפריך מ׳ מרער דגזלכוחח חרי ותרי כיכהו.

רל״ג ע״ד קומ׳ נחוס׳ ע״ז ס״ג ע״ב ד״ה חכי. ע״ד חוס׳ סס ס״ג ע״ב נד״ה יחוח [ע״ל מ׳ ר״ז ביחור דברי הרי״ח נחוס׳ הכיל].

רל״ד ע״ד הס״ס ב״מ דס״ח ע״ח דחר״ב נ״י נטעמח דר״ח ס״ל רבים קלילה יולחה נדייכים דח״ק וחי מחיך עמך גבי חל הקח מחמו כסך וחרבים חסדר ל״ כי היכי דכיחי. ביחור דברי הטרי״ז חו״ח מ״ר רמ״ו ס״ס מ״מחלק דנסנס מהכי הסקר להסקיע חיסו׳ סנס ונמסכון דרך מכירה ל״מ כדי להסקיע חיסו׳ רבים. ע״ד קו׳ חוס׳ ב״מ דע״ב ד״ה סטר חחח דחמרי׳ נסטר ס״יב רבים ר״מ ס״ל קונסין וכו׳.

רל״ה ביחור דברי רס״י ב״מ דס״ה ע״ב ד״ה חסור.

רל״ו כדון חכמים סמנדלין סערוחיהן נסמה הטליוסה ומסמרין כל הזקן כמו סגויים עוסים מס חין בו חיסור מסוס לחו דנחקחיסס לח חלבו.

רל״ז הערות סוכות ע״ד חוס׳ סנועות נ׳ ד״ה ועל, וסס ד״ד ד״ה חבל וסס דף ה׳ ד״ה סחים.

רל״ח נרינו מל ס״ג פ״ב דע״ז דחס חיכו עולח סדנרים מסיו חלח מסמנ נלנו ונמכנ מעסקיו ע״י הכחמים ליכח מסוס לח הכחמו, ביחור רחב נמכין זס.

רל״ט ע״ד סנמ׳ כדה ס״ו חר״ז נכות ישרחל המחיכו ע״ע סחפי׳ רוחות מסה זה חלי׳ המחיכו. נדנרי חוס׳ סס דף ט׳ ד״ה הנוגע. ע״ד רס״י סס דע״ז חחח דחר״ז דכ״ע וקחות דחו׳ כחן סנדקה עלמה כסיעור וקחות ופירס״י כסנדקה נסיעור וקח מל וקחה. נחח דחמרי׳ כדה סס ח״ל נ״ם לנ״ם לדבריכס ליחוס סמח חלחה מסה דס כחרדל נביחה רחסוכה ויעמידהו כוחלי ביהרי״ח, חח לחד ליסכח סס ד״ג ל״ל נ״ם כוחלי ביהרי״ח העמידהו. סס דחי״ והחיכח ע׳ חכיות וכו׳. חדנרי חוס׳ סס ד״ה סמלי״ח דעסו״ם חיחרע רוגח לפי סהחיכוק הוי דבר סחין בו דעם ליסחל ולהכי גס ס״ע נרה״י עהור. חדנרי רס״י וחוס׳ כדה כ״ג דרבח דחמר וסמו כקוב חמו מעחה לידה עסוס דס״ל מרפה חי׳ וחח רבח ס״ל חולין ל״ג דוסמו כקוב הוי כנלה וחיכ כהי דמרפה חי׳ מכ״ל דכנלה חי׳. חמ״ם רסנ״ח סס דחיכ חה״ו רבח דלח כהלכחח דקי״ל מח״ח. ע״ד ס״ם סס ע״ג דחמרי׳ פועחה נלועה חיכו מעמח. ע״ד רס״י סס כ״ג ד״ה הוח מחקן. ע״ד חוס׳ דס״ז ע״ג ד״ה עסוס וכו׳. ע״ד עי״ז יויד מי׳ קס״ז סק״ז וס״ך סק״ג דחס נדקה עלמה נבעל ראסון ומלחה דס נרחס המכחול חקורה לכל חדס.

ר״מ נעכין הכיל הסוכה על הסנה הסוחל.

רמ״א ע״ד רס״י כדה ד״ג חחח דפריך נגמ׳ עסמסה נמוך מח״ל ופירס״ נ׳ כסים עסמסה נמוך קטנה מעוברת ומיכקה. חחח דחמרי׳ סס וסמח׳ כוחלי ביהרי״ח לח מוקמי דס. ע״ד מהרס״ח סנחוס׳ סס ד״ה וחנע״ח. ע״ד חוס׳ ד״ה מרגסת. ע״ד ס״ם סס דס״ו נכות ישרחל המחיכו ע״ע סחפי׳ רוחות עסה דס כחרדל יוסנה עליו ז׳ כקיים. ע״ד הגהה מהרס״ם כדה נ׳ חחח דקחמר ח״כ נעלה נכות ישרחל מפויר הח נכות ישרחל לח מיפקדח חפויר.

רמ״ב הערות סוכות ע״ד נ״י וטו״ז יויד מי׳ קס״ג וס״ך יויד רס״י קפ״ד.

רמ״ג ע״ד מהר״ם יויד מי׳ קפ״ג סהנין נדעת הרמנ״ם נחס לח ה״ו לה ז׳ כקיים לזנה גדולה נחוך הי״ח יום כסנח יום י״ג שהוח ראסון לז׳ ימי כדה סוב חיל ז׳ כקיים. ביחור דברי נ״י מ׳ קפ״ג נד״ה וביום העסירי סחמה על הסמ״ג.

רמ״ד ביחור דברי מהרס״ח כדה י״ו נחוס׳ ד״ה ר׳ יוסיע.

רמ״ה נדין הרחנ״ד סהניח הטור מ׳ קפ״ד נחס רגילה לרחות נהכן החמה ולח קיים לה מ׳ קודם חו חחר הכן החמה חס חקורה כל היום וכל הלילה חו דוקח כל היום.

רמ״ו ע״ד נ״י מ׳ קפ״ד דנמנוחה דלח נרור כ״כ דמקולקח דמים מוסמח חפילו לכחחילה.

רמ״ז נדין מסמס עס הטהורה וחמרה לו כטמחחי, ופי׳ מעכה נקוסי נטוגג לריך כפרה והחמה חיל כפרה מנרמ״ח יויד מי׳ קפ״ה.

רמ״ח פלסול עלוס וביחור רחב נכוכת הס״ך יויד מ׳ קפ״ז סק״ד נדין רוחה דס מ״ה.

רמ״ט נדין דחין קומכין נזה״ז על נדיקה ספוסרם סהניח הטור נמס הרחנ״ד ביויד מ׳ קפ״ז. ע״ד ס״ך מס סקכ״ח חחח דכ׳ המחבר נחס כחחזקה מקחפקין חס מוחר לסמוך על הרפוחה לסמס חחיכ דכ׳ הנ״ח חס הרופח זה עסה רפוחה זו לחמה חחרת קודם סהוחזקה וכחרפח יכולה חמה חחרת לסמוך עלי׳ חף לחחר סכחחזקה ג״ם ומוחרת לסמס נסמס ד׳ לחחר הרפוחה והחוו״ד ומהרנ״ם כדחקו נכוכחו.

ר״נ כדון כחס סכמלח על חלוק חחים חחר סהי׳ עס חסמו נמסה חס יש בו דין כחס סמהי׳ חקורה לנעלה.

רנ״א נכדון הכיל.

רנ״ב כדון חמה נחה נ״מים חדל להיות לה חורה כנסים ומקולקח דמים וים לה חולי פחרפחלל וכסמחזיר החחיכה מרגסה זינה דבר לה ונחוכה דמה וגס מרחה לנכה ומרחה חדים והיח עכ״י ונעלה ייקורים החס מוחרת לנעלה בלי טבילה.

רנ״ג ע״ד הרמנ״ס פ״ע מח״ג ה״ג נרוחה כחס סמחה לעפרע עד כ״ד סעות סקוחר לע״ם פ״ג מקומחה מו״ע סכחב הרוחה כחס סמח לעפרע עד עח הפקידה.

רנ״ד נדין הרמ״ח מ׳ קפ״ז נס׳ חס הדס מן הטקור חו מן הלדדים חלי׳ נמכח מכח ס״ם.

רנ״ה נדינו מל חחיד סהניח נ״י מ׳ קפ״ח ופסקוהו המחבר רס״י ק״ן נחסה סהרגיסה סכפחח מקורה ונדק חחיכ ולח מלחה כלוס דמחלה והד״מ מ׳ קפ״ח חמה עליו.

רנ״ו כדון חמה סחין לה וסח והפילה חס לריכה נדיקה קודם הסמים וחחר הסמים כסחר חמה סחין לה וסח סחוסמין לדעם הרמנ״ס והרח״ם חו דיכה כחסה נ״מי עינורה והכקה ומיל נדיקה. ואודוח סהפילה לחחר ל״ם יוס.

רנ״ז ע״ד ס״ם כדה י״ע דקחמר חלח הכח נמחי פליני וכו׳.

רנ״ח כדון חמה מכיקה מלח רחחה מיוס לידה הולד וחחיכ כמו רבע סעה חחר הסמים מלחה דס נחלוקה ולח הרגיסה מילח דס מנסרה חס לריכי׳ לחוס לדעם חוויד מ׳ קפ״ו דחמה סחין לה וסח לריכה נדיקה חס רחחה חחר הסמים חו כיון דלח חרגסה דחיכה מעחה מה״ח לח חיים׳.

רנ״ט כדון מיכקה דחוסמה לרחייחה כדרך סחוסמ לוסח סחיכה קבוע חס לריכה לחוס רק לחוחו יוס נחודס חו לריכה פריסה גס יוס ל׳ מרחי׳ זו. חס רחחה ג״ם נזח״ז נזמן ח׳ נחוך כד״ח מה דיכה. חס חוחו חזוג לריך כפרה חס לח חסמו. חימה זמן מבילה לחחר סהפילה. חס מיוס סהפילה דין מכיקה כד״ח יש לה סחיכה קובעה וסח. זקנה סלח רחחה כמה סכים ומלחה כחס וחין לה נמה לחלוח חס טהורה לנעלה.

ר״ם כדון מיכקה כד״ח חחר לידה סחיכה קובעה וסח חפולו מה הולד לחיזה רחי׳

לאי׳ לריכה לחוס, ואם לריכה בדיקה קודם ולאחר המתים כדין אמה מאין לה וסת.

רס״א בדין מיחר לאמה להלבים בגדי לבעוכים לפליל עלמה מעוטאת כחמים.

רס״ב בדין כחם מעמעדין בטיעור גדיק ופחות מגדים חליכן בדם מאכולה ולפי טיעור סמעיל לדקה אי״א להלות טיעור זה בדם מאכולה.

רס״ג כדון אמה מגי חדמים אחר לידתה לא יכלה לטהר עלמה לבעלה מחמת כחמים מעלאה על חלוקה והרבה פעמים גם בטעת הבדיקה פעמים הי׳ מלאה אדמומית ופעמים כמין ליחה לבנה וכשעלתה בידה לטהר עלמה ולטבול מלאה בי׳ או ד׳ ימים אחר מבילתה כחמים גם על עד הבדוק וטוב בספירת ז״נ ג׳ ימים לספירתה מלאה בי״ב כחמים וסרב מרא דאחרא אחיר לה הכחמים ומבלה בזמנה וביום מאחר מבילתה טוב מלאה כחמים מעאים ומרגמה כאב מבפיים אם כאב הוי כמכה לאלות הכחמים בזה.

רס״ד בדין הטו״ז בי׳ ק״ן דבכתם אי״א לגרף ב׳ מן העלי׳ לפ״ק דרוב דמים מן הנקור.

רס״ה כדון עיבקה מהורה מקבתה עלמה אחר הבלה מי רגלים בקלה החלוק אמר לבוסה בה ומלאה על החלוק כתם מחות מטיעור גדים והי׳ מסוך מה דיבם.

רס״ו כדון אמה אחר מספרה בי״ד בקיים מלאה על הקדין כתם הבועה לאדמומית קלה אבל יש לאלות בלבלוך לואה סחיבוק היבן עמה מלא הי׳ בקי אם לריכה לבפור מחדש ז״ב.

רס״ז ביאור דברי מלא פ״ע מא״ב הכ״ע ד״ה ואיה מכי לייבב דברי רב״י כדה ד״ם.

רס״ח בדין כחם מבמלא ע״ד מאיבו מקבי״ע מבמ״ם כדם דכ״ח. ע״ד מהרי״ם אורגז איך אחרו חז״ל לבטול על דם מוסר מהחירה המורה בפירוש.

רס״ט עוד בעכין הכ״ל המו׳ על המבה המואל.

ע״ד בדין אמה מעמהה לרבי׳ ולאחה דם דלרי״ אף מומדה מעאה מבמ״ם כדה דכ״ע ע״ב.

רע״א בדין אי׳ ייחוד והתרחקות מאמהו כדה מבראי״ם בקלור קוף מב׳ כדם.

רע״ב כדון אמה מעוברה מהיא מסולקה דמים מים לה כאב בבטנה והרופא הבכים ידו באותו מקום עד מידו מבעה ואחר בדיקה הרופא לא ראתה מום דם ולא כחם אם לריכה ליבב ז׳ בקיים אחר בדיקה הרופא.

רע״ג אם אמה רמאי לעבות אייבפרי־לובבען בימי ספירה בקיים או אפילו בבאר זמבים אם אין לחוס לאיא לבהסיק בלא דם.

רע״ד כדון אמה מים לה כאב מיבים ומים מקודה הרופא לריכין להמיף לה חוך מיבה ב׳ או ג׳ מפין קם מ״י מפופרה מל גמי או זכוכית ולריך זהירות יתירה מלא להמיף לה יותר או מחוב ואיא להעבות בבום אופן רק מ״י בבלה והיא מעאה מבום כחם אם מותר לבעלה להמיף הבם חוך מיבי׳.

ער״ה אם יש הבם חלילה בבבילה כבים מהרופא קותם מיביהם הבקונים בבינים ידועים לו ובקראה מלאמבירבן.

רע״ו כדון הכלות מבובלות מלמן בבעבוהיבן דלי״ה חלילה אבינ דבעבות עומדות לקלון וקלון דמי.

רע״ז אדות מבהג הבבים אחר הלידה כבבעבוהיבן אבוכות אין מותכין אותן עד לאחר מבילה ואמאי ליא כל העומד לקלון וכו׳ ולהוי חלילה.

רע״ח כדון אמה מחלבה מיבי׳ וגם הבן בקוב מלה קודם מבילה ובאותו יום לא אכלה בבר ואחר הבבילה אכלה דגים קטבים עם לחם ואחר האכילה בקרה הבן הבקוב בקיבס והוליאה עבס איזם דבר בדמה לה כמוזר מיהי׳ מעאכל מאכלה אחר הבבילה ובבי״ז חלחה בזה ולבחה עם בבלה ויהי בבוקר לבה בוקבה מעא הוא מאכילה בבר מאכלה ביום מלבביו אם לריכה כפרה על הבבר ואם לריכה לבטול עוד הבעם.

רע״ט אם גם בבבר עוף מ״ך אסם מלא לאכול בבר ביום לבחן לבבילה מבום בבר מבין הבינים. אם גם בימים האחרונים בתקופה המוז מ״ך אסם זה. ע״ד הטו״ז מי׳ קל״ח מכי׳ על מבהג הכ״ל מאם לא בהגה כן, אי״ל לעבב הבבילה בבבינל כך.

ר״ם כדון אמה מאוכלה על שולחן אחרים וכיון מבן מרחוי לאמה לבוהה להבמיר ליל מבילתה ואם לא מאכל בבר ירגיבו מהוא ליל מבילתה אם אינו עוב יותר מאאכל בבר כדי מלא ירגיבו.

רפ״א ע״ד חוס׳ כתובות ע״ב מאין מבריכין הבבים על ספירה ז״ב, ביאור המו״ב פ׳ מלוהע בבקוק ואם מסלה מזונה וקפרה לה ז׳ ימים ואחר הבבר וכו׳.

רפ״ב בדין זב דבתיב וספר לו לבבמו ל״ל קרא לב״ד יבמות פ״ח דעא״ב בא״י אפילו איתחזק אי״ו ולאו בידו בקוקי״ חוס׳ רפ״ק דבבין ואי״ חוס׳ ל״ם כאן.

רפ״ג ע״ד ב״ם ס״ו פ״ז אסא דאין עאא״ב באחחזק אי״ו אי״ב אבאי אמה כאבבה מרחמה מלא בהרבמה וכו׳. ע״ד הרי״ם ס״ו בבבינ דרוב לא עדיף מב׳ חזקות.